BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
4 L
6

60.6

13.4.E.21

Digitized by Google

SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ
DECISIONUM
RECENTIORUM
A PAULO RUBEO J. C. ROMANO
Selectarum,
PARTIS QUARTÆ
Tomus Tertius,
Ab Anno M.DC.XXIV. uſque ad Annum M.DC.XXVI.
CUM ANNOTATIONIBUS AD NONNULLAS DECISIONES,
Et Indicibus neceſſariis.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

BIBL · DOM · PROS · ROM
IHS

INDEX DECISIONVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hoc Tertio Tomo Partis Quartæ Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes diſpoſitus.

A

Alerien. Penſionis Veneris 20. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 648.
Algaren. Diſmembrationis. Lunæ 8. Iunij 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 693.
Anconitana Pecuniaria. Veneris 26. Aprilis 1624. *Dunozetto*, deciſ. 528.
Anconitana Prædij. Mercurij 29 Aprilis 1626. *Remboldo*, deciſ. 657.
Aquitanien. Prioratus. Veneris 19. Aprilis 1624. *Pirouano*, deciſ. 725.
Aquitanien. Prioratus. Mercurij 21. Maij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 609.
Aquitanien. Prioratus. Lunæ 10. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 726.
Arboren. Spolij. Lunæ 17. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 560.
Ariminen. Bonorum. Lunæ 26. Martij 1618. *Card. Sacrato*, deciſ. 699.
Ariminen. Bonorum. Veneris 19. Ianuarij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 508.
Ariminen. Bonorum. Lunæ 17. Iunij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 559.
Ariminen. Bonorum. Lunæ 8. Iunij 1626. *Coccino*, deciſ. 669.
Ariminen. Legatorum. Lunæ 27. Ianuarij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 691.
Ariminen. Legatorum. Lunæ 9. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 610.
Ariminen. Legatorum. Lunæ 12. Ianuarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 631.
Ariminen. Legatorum. Mercurij 17. Martij 1627. *Manzanedo*, deciſ. 732.
Ariminen. Pecuniaria. Lunæ 16. Nouembris 1626. *Dunozetto*, deciſ. 677.
Aſculana Plebaniæ. Veneris 23. Ianuarij 1626. *Coccino*, deciſ. 633.

B

Balneoregien. Simoniæ. Veneris 17. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 538.
Barchinonen. Vicariæ. Lunæ 4. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 580.
Bergomen. Capellaniæ. Lunæ 9. Decembris 1624. *Manzanedo*, deciſ. 583.
Bergomen. Penſionis. Veneris 7. Nouembris 1625. *Coccino*, deciſ. 620.
Bononien. Aquarum. Lunæ 2. Aprilis 1618. *Card. Veroſpio*, deciſ. 700.
Bononien. Bonorum. Lunæ 20. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 556.
Bononien. Bonorum. Lunæ 17. Nouembris 1625. *Pirouano*, deciſ. 621.
Bonon. Bonorum de Maluetijs. Mercurij 27. Martij 1624. *Pirouano*, deciſ. 524.
Bononien. Bonorum de Maluetijs. Mercurij 11. Decembris 1624. *Pirouano*, deciſ. 587.
Bononien. Fideicommiſſi de Luparis. Lunæ 11. Martij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 518.
Bononien. Molendini. Lunæ 23. Ianuarij 1617. *Card. Veroſpio ſen.* deciſ. 685.
Bononien. Molendini. Lunæ 1. Martij 1627. *Merlino*, deciſ. 730.
Bononien. Pecuniaria ſeu Capitalis. Lunæ 10. Nouembris 1625. *Vbaldo*, deciſ. 621.
Bononien. Prædij. Veneris 21. Ianuarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 506.
Bonon. Pretij Clericatus Cameræ. Lunæ 4. Maij 1626. *Pirouano*, deciſ. 660.
Bononien. Pretij Clericatus 21. Decembris 1626. *Card. Virili*, deciſ. 679.
Bononien. Succeſſionis. Lunæ 13. Ianuarij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 589.
Brixien. Thurificationis. Lunæ 16. Martij 1626. *Remboldo*, deciſ. 647.

C

Calaguritana Contributionis. Lunæ 1. Iulij 1624. *Pirouano*, deciſ. 567.
Calciaten. Iuriſdictionis. Veneris 10. Maij 1627. *Remboldo*, deciſ. 537.
Cameracen. Canonicatus. Mercurij 20. Nouembris 1624. *Merlino*, deciſ. 576.
Camerinen. Bonorum. Lunæ 22. Aprilis 1624. *Vbaldo*, deciſ. 527.

Carthaginen. Translationis Monaſterij. Veneris 1. Februarij 1619. *Innocentio X.* deciſ. 705.

Carthaginen. Translationis Monaſterij. Lunæ 18. Maij 1620. *Innocentio X.* deciſ. 713.

Carthaginen. Translationis. Veneris 26. Nouembris 1621. *Vbaldo*, deciſ. 721.

Carthaginen. Sponſalium. Mercurij 29. Aprilis 1626. *Coccino*, deciſ. 656.

Caſtren. Pecuniaria. Mercurij 11. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 644.

Caſtren. Pecuniaria. Mercurij 21. Aprilis 1627. *Merlino*, deciſ. 733.

Caſenaten. Bonorum Lunæ 3. Martij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 596.

Caſenaten. & Ariminen. Bonorum allodialium. Veneris 4. Iulij 1625. *Coccino*, deciſ. 618.

Caſenaten. Emphyteuſis. Veneris 14. Decembris 1635. *Merlino*, deciſ. 741.

Caſenaten. Separationis Thori. Mercurij 28. Iunij 1617. *Dunozetto*, deciſ. 696.

Colimbrien. Canonicatus. Veneris 4. Iulij 1625. *Merlino*, deciſ. 619.

Colimbrien. Canonicatus. Sabbati 23. Ianuarij 1627. *Merlino*, deciſ. 727.

Comaclen. & Ferrarien. Præpoſituræ, & Beneficij. Lunæ 15. Decembris 1625. *Remboldo*, dec. 630.

Conchen. Beneficij. Lunæ 10. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 553.

Corduben. Liquidationis fructuum. Veneris 6. Februarij 1626. *Merlino*, deciſ. 638.

Corduben. Pecuniaria. Lunæ 18. Martij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 522.

Corduben. Pecuniaria. Lunæ 1. Iulij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 566.

Corduben. Pecuniaria. Lunæ 1. Iulij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 569.

Cremonen. Bonorum. Mercurij 5. Iunij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 548.

Cremonen. Canonicatus. Mercurij 11. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 643.

D

Dertuſen. Beneficij. Lunæ 27. Aprilis 1626. *Merlino*, deciſ. 655.

F

Fanen. Fideicommiſſi. Lunæ 4. Decembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 579.

Ferrarien. Canonicatus. Veneris 26. Aprilis 1624. *Pirouano*, deciſ. 530.

Ferrarien. Canonicatus. Veneris 26. Aprilis 1624. *Remboldo*, deciſ. 531.

Ferrarien. Canonicatus. Mercurij 11. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 588.

Ferrarien. Canonicatus. Lunæ 30. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 654.

Ferrarien. Decimarum. Veneris 31. Ianuarij 1620. *Vbaldo*, deciſ. 710.

Ferrarien. Decimarum. Veneris 28. Maij 1621. *Vbaldo*, deciſ. 718.

Ferrarien. Fideicommiſſi. Lunæ 10. Iunij 1624. *Remboldo*, deciſ. 551.

Ferrarien. Legati. Mercurij 4. Februarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 636.

Ferrarien. Spolij. Lunæ 25. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ. 740.

Firmana Fideicommiſſi. Veneris 20. Nouembris 1620. *Vbaldo*, deciſ. 716.

Firmana Hæreditatis. Veneris 15. Martij 1624. *Pirouano*, deciſ. 521.

Firmana Hæreditatis. Veneris 31. Maij 1624. *Pirouano*, deciſ. 544.

Firmana Saluiani interdicti. Mercurij 7. Februarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 513.

Forolivien. Ceſſionis cenſus. Veneris 22. Maij 1620. *Manzanedo*, deciſ. 646.

Forolivien. Societatis Officij. Veneris 16. Februarij 1627. *Merlino*, deciſ. 729.

Forolivien. Societatis Officij. Lunæ 16. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 645.

Fulginaten. Alimentorum. Veneris 18. Aprilis 1597. *Litta*, deciſ. 680.

Fulginaten. Alimentorum. Veneris 12. Ianuarij 1624. *Pirouano*, deciſ. 505.

Fulginaten. Alimentorum. Veneris 21. Februarij 1622. *Vbaldo*, deciſ. 593.

Fulginaten. Alimentorum. Mercurij 5. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 549.

Fulginaten. Fideicommiſſi. Veneris 23. Ianuarij 1626. *Coccino*, deciſ. 632.

G

Gerunden. Abſolutionis. Mercurij 3. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 568.

H

Hyldeſimen. Optionis. Lunæ 4. Martij 1624. *Remboldo*, deciſ. 517.

Hyldeſimen. Optionis. Veneris 15. Nouemb. 1624. *Remboldo*, deciſ. 571.

I

Ianuen. Prætenſæ excarcerationis. Veneris 19. Decembris 1636. *Coccino*, deciſ. 742.

Ianuen. Separationis Thori. Lunæ 29. Aprilis 1624. *Remboldo*, deciſ. 532.

Imolen. Bonorum emphyteuticorum. Mercurij 16. Ianuarij 1619. *Coccino*, deciſ. 704.

Interamnen. Legitimarum. Veneris 17. Decembris 1621. *Coccino*, deciſ. 720.

Lau-

Tomi III. Partis IV. Recentiorum.

L

Lauretana Iuriſdictionis. Veneris 23. Ianuarij 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 686.

Lauretana Iuriſdictionis. Lunæ 13. Nouemb. 1617. deciſ. 697.

Legionen. Puritatis Sanguinis. Lunæ 26. Maij 1631. *Queipo*, deciſ. 739.

Leodien. Abbatiæ 17. Maij 1621. *Vbaldo*, deciſ. 717.

Leodien. Canonicatus S. Dionyſij. Veneris 17. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 539.

Lucana Penſionis. Veneris 10. Maij 1624. *Pirouano*, deciſ. 536.

M

Maceraten. Teſtamenti. Veneris 14. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 558.

Maurianen. Penſionis. Lunæ 23. Martij 1626. *Pirouano*, deciſ. 650.

Maurianen. Penſionis. Lunæ 15. Iunij 1626. *Pirouano*, deciſ. 670.

Meliten. Hæreditatis. Veneris 16. Decembris 1616. *Veroſpio*, deciſ. 683.

Melphien. ſeu Nauellen. Pecuniaria. Mercurij 5. Decembris 1618. *Vbaldo*, deciſ. 702.

N

Narnien. Bonorum. Veneris 26. Februarij 1616. *Sacrato*, deciſ. 682.

Narnien. Bonorum. Lunæ 19. Iunij 1627. *Sacrato*, deciſ. 694.

Narnien. Terrarum. Lunæ 9. Februarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 639.

Neapolitana Domus. Veneris 14. Martij 1625. *Pirouano*, deciſ. 601.

Nepeſina Hæreditatis. Veneris 27. Martij 1626. *Vbaldo*, deciſ. 652.

Nepeſina Tutelæ. Lunæ 29. Ianuarij 1618. *Veroſpio*, deciſ. 698.

Nepeſina Tutelæ. Mercurij 11. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 586.

Nepeſina Tutelæ. Veneris 27. Iunij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 616.

Nepeſina Tutelæ. Veneris 20. Nouembris 1626. *Merlino*, deciſ. 778.

Nepeſina Tutelæ. Lunæ 7. Iunij 1627. *Merlino*, deciſ. 734.

Nicien. Prioratus. Veneris 6. Martij 1626. *Pirouano*, deciſ. 564.

Nucerina Prædij. Lunæ 17. Aprilis 1617. *Sacrato*, deciſ. 669.

Nullius, ſeu Aprutina Iuriſdictionis. Lunæ 10. Iunij 1624. *Dunozetto*, deciſ. 552.

O

Oriolen. Canonicatus. Veneris 11. Ianuarij 1619. *Remboldo*, deciſ. 703.

Oueten. Iuriſdictionis. Lunæ 22. Martij 1627. *Vbaldo*, deciſ. 731.

Oueten. Iuriſdictionis. Lunæ 25. Iunij 1629. *Vbaldo*, deciſ. 735.

P

Pacen. Preæminentiarum. Veneris 22. Iunij 1618. *Remboldo*, deciſ. 701.

Pampilonen. Beneficiorum de Taſſalla. Veneris 7. Aprilis 1617. *Dunozetto*, deciſ. 688.

Papien. Fructuum. Lunæ 21. Februarij 1622. *Remboldo*, deciſ. 722.

Papien. Fructuum. Lunæ 15. Maij 1623. *Remboldo*, deciſ. 723.

Papien. Fructuum. Lunæ 26. Aprilis 1624. *Remboldo*, deciſ. 529.

Parmen. Penſionis. Mercurij 5. Iunij 1624. *Merlino*, deciſ. 546.

Peruſina Fideicommiſſi de Gratianis. Lunæ 5. Maij 1625. *Remboldo*, deciſ. 606.

Peruſina Laudi. Lunæ 16. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 646.

Peruſina Trebellianicæ de Alphanis. Veneris 27. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 651.

Placentina Fructuum. Veneris 15. Aprilis 1616. *Sacrato*, deciſ. 684.

Præneſtina Bonorum. Mercurij 31. Ianuarij 1624. *Merlino*, deciſ. 511.

R

Reatina Iuris redimendi. Mercurij 27. Martij 1624. *Merlino*, deciſ. 525.

Recanaten. Separationis Thori. Mercurij 26. Februarij 1625. *Pirouano*, deciſ. 594.

Regien. Penſionis. Lunæ 17. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 562.

Regien. Penſionis. Mercurij 5. Martij 1625. *Pirouano*, deciſ. 598.

Regien. Iuriſpatronatus. Mercurij 5. Martij 1625. deciſ. 599.

Regien. Iuriſpatronatus. Veneris 10. Maij 1624. *Pirouano*, deciſ. 534.

Regien. Vnionis. Lunæ 12. Maij 1625. *Coccino*, deciſ. 608.

Romana Alimentorum. Veneris 20. Nouembris 1621. *Vbaldo*, deciſ. 573.

Romana Beneficiatus S. Petri. Mercurij 20. Nouembris 1624. *Pirouano*, deciſ. 573.

Romana Bonorum de Bombellis. Lunæ 24. Nouembris 1625. *Coccino*, deciſ. 626.

Romana Bonorum. Lunæ 22. Maij 1627. *Veroſpio*, deciſ. 692.
Romana Canonum. Mercurij 27. Ianuarij 1627. *Merlino*, deciſ. 728.
Romana Caſalis. Lunæ 29. Ianuarij 1624. *Pirouano*, deciſ. 510.
Romana Caſalis. Mercurij 26. Februarij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 595.
Romana Caſalis. Veneris 20. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 613.
Romana, ſeu Nepeſina cenſus. Veneris 6. Martij 1626. *Remboldo*, deciſ. 641.
Romana Deuolutionis domus. Mercurij 11. Martij 1620. *Coccino*, deciſ. 711.
Romana Deuolutionis domus. Veneris 25. Iunij 1621. *Manzanedo*, deciſ. 719.
Romana Deuolutionis. Veneris 19. Ianuarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 509.
Romana Deuolutionis domus. Mercurij 28. Maij 1625. *Pirouano*, deciſ. 611.
Romana Deuolutionis domus. Veneris 14. Nouem. 1625. deciſ. 622.
Romana Diuiſionis officij. Veneris 12. Ianuarij 1624. deciſ. 507.
Romana Domus. Lunæ 17. Iunij 1619. *Manzanedo*, deciſ. 708.
Romana Domus. Lunæ 9. Decembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 584.
Romana Domus. Lunæ 14. Aprilis 1625. *Coccino*, deciſ. 602.
Romana Domus de Nochiellis. Lunę 4. Martij 1630. *Ghiſilerio*, deciſ. 737.
Romana Domus de Nochiellis. Lunę 15. Maij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 663.
Romana Domus ad Turrim Sanguineam. Lunæ 23. Aprilis 1617. *Sacrato*, deciſ. 690.
Romana Domus ad Turrim Sanguineam. Lunę 10. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 554.
Romana Domorum de Zacconibus. Lunæ 16. Martij 1620. *Dunozetto*, deciſ. 712.
Romana Donationis de Mazzatoſtis. Lunæ 22. Iunij 1626. *Coccino*, deciſ. 675.
Romana Dotis. Mercurij 7. Februarij 1624. *Merlino*, deciſ. 514.
Romana Dotis de Mutis. Mercurij 29. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 543.
Romana Fabricæ Lunæ 9. Decembris 1619. *Remboldo*, deciſ. 709.
Romana Fideicommiſſi de Mileſijs. Veneris 29. Maij 1626. *Remboldo*, deciſ. 667.
Romana Fideicommiſſi de Longhis. Lunæ 27. Maij 1637. *Veroſpio*, deciſ. 738.
Romana Fructuum dotis. Lunæ 12. Maij 1625. *Coccino*, deciſ. 607.
Romana Fructuum dotis. Veneris 28. Nouembris 1625. *Coccino*, deciſ. 627.
Romana Fructuum dotis. Veneris 30. Ianuarij 1626. *Coccino*, deciſ. 635.
Romana Fructuum dotis. Mercurij 10. Iunij 1626. *Remboldo*, deciſ. 671.
Romana Hæreditatis. Veneris 26. Februarij 1626. *Pirouano*, deciſ. 637.
Romana Hæreditatis. Lunæ 22. Iunij 1626. *Pirouano*, deciſ. 674.
Romana Hæreditatis de Cincijs. Lunæ 23. Martij 1626. *Pirouano*, deciſ. 649.
Romana Hæreditatis de Arigonis. Mercurij 13. Nouembris 1624. *Manzanedo*, deciſ. 570.
Romana Legati Librariæ. Veneris 10. Maij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 533.
Romana Legati de Patritijs. Veneris 21. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 563.
Romana Medietatis annatæ. Lunæ 1. Decembris 1625. *Manzanedo*, deciſ. 628.
Romana Medietatis domus. Mercurij 5. Martij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 597.
Romana Medietatis domus. Veneris 27. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 615.
Romana Melioramentorum. Lunę 21. Aprilis 1625. *Vbaldo*, deciſ. 605.
Romana Multiplici. Lunæ 8. Iunij 1626. *Remboldo*, deciſ. 668.
Romana Officij Iannizeratus. Lunæ 10. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 550.
Romana Palatij. Veneris 23. Iunij 1617. *Sacrato*, deciſ. 695.
Romana Palatij Mercurij 31. Ianuarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 512.
Romana Palatij. Veneris 29. Nouembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 577.
Romana Palatij Lunæ 15. Decembris 1614. *Sacrato*, deciſ. 681.
Romana Pecuniaria. Mercurij 26. Iunij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 565.
Romana Pecuniaria. Mercurij 20. Nouemb. 1624. *Vbaldo*, deciſ. 575.
Romana Pecuniaria de Querris. Mercurij 26. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 564.
Romana Pecuniaria de Querris. Lunæ 9. Decembris 1627. *Coccino*, deciſ. 582.
Romana Penſionis domus. Lunæ 17. Nouembris 1625. deciſ. 624.
Romana Penſionis domus. Lunæ 26. Ianuarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 534.
Romana Prælationis vineæ. Lunæ 22. Maij 1617. *Vbaldo*, deciſ. 691.
Romana Pretij Officij. Veneris 15. Maij 1626. *Merlino*, deciſ. 662.
Romana Pretij viridarij. Lunæ 11. Martij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 519.
Romana Reſtitutionis dotis. Veneris 14. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 557.
Romana Reſtitutionis in integrum. Lunæ 20. Maij 1624. *Pirouano*, deciſ. 540.
Romana Reſtitutionis in integrum. Veneris 18. Aprilis 1625. *Manzanedo*, deciſ. 604.
Romana Reſtitutionis in integrum. Veneris 15. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 612.
Romana Retractus. Lunæ 30. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 653.

Romana Societatis. Veneris 19. Iunij 1626. *Remboldo*, deciſ. 672.
Romana Societatis Officij. Veneris 24. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 542.
Romana Societatis Officij Veneris 15. Nouembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 572.
Romana Spolij domus. Veneris 10. Maij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 535.
Romana Spolij domus. Mercurij 5. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 547.
Romana Spolij. Lunæ 22. Iunij 1626. *Coccino*, deciſ. 673.
Romana Succeſſionis. Lunæ 17. Iunij 1624. *Merlino*, deciſ. 561.
Romana Succeſſionis. Lunæ 18. Maij 1626. *Merlino*, deciſ. 664.
Romana Teſtamenti. Lunæ 9. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 581.
Romana, ſeu Neapolitana Trebellianicę de Proida. Mercurij 29. Aprilis 1626. *Coccino*, deciſ. 658.
Romana Venæ Ferreæ. Lunæ 3. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 545.

S

Sabinen. Caſtri Mompei. Mercurij 15. Ianuarij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 590.
Salernitana Parochialis. Lunæ 23. Ianuarij 1617. *Dunozetto*, deciſ. 687.
Senen. Coadiutoriæ. Veneris 15. Martij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 520.
Senogallien. Prætenſi Fideicommiſſi. Lunæ 11. Maij 1626. *Remboldo*, deciſ. 661.
Sancti Seuerini Fructuum dotis. Mercurij 20. Februarij 1630. *Pirouano*, deciſ. 736.
Spoletana Prætenſi Iuriſpatronatus Abbatiæ S. Petri de Ferentillo. Veneris 27. Iunij 1625. *Coccino*, deciſ. 614.
Sulmonen. Pecuniaria. Lunæ 10. Iunij 1624. *Dunozetto*, deciſ. 555.
Syracuſana Canonicatus. Lunæ 12. Februarij 1624. *Pirouano*, deciſ. 515.

T

Taruiſina Feudi. Lunæ 10. Iunij 1619. *S. D. N. Innocentio X.* deciſ. 707.
Taruiſina Feudi. Lunæ 12. Februarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 516.
Taruiſina Feudi. Veneris 24. Maij 1624. *Remboldo*, deciſ. 541.
Taruiſina Feudi. Lunæ 9. Decembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 585.
Taruiſina Feudi. Veneris 18. Aprilis 1625. *Remboldo*, deciſ. 603.
Terulen. Canonicatus. Lunæ 2. Martij 1637. *Carrillo*, deciſ. 743.
Theatina Iuriſdictionis. Veneris 14. Martij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 600.
Toletana Matrimonij. Mercurij 10. Decemb. 1625. *Merlino*, deciſ. 629.
Treueren. Abbatiæ S. Maximini. Mercurij 20. Nouembris 1624. *Coccino*, deciſ. 574.
Treueren. Parochialis. Lunæ 16. Februarij 1626. *Merlino*, deciſ. 640.
Tuden. Parochialis. Veneris 22. Maij 1626. *Coccino*, deciſ. 665.

V

Veliterna Affictus 31. Ianuarij 1625. *Remboldo*, deciſ. 592.
Viterbien. Hæreditatis. Mercurij 1. Iulij 1626. *Remboldo*, deciſ. 676.
Vlixbonen. Matrimonij. Mercurij 27. Ianuar. 1624. *Pirouano*, deciſ. 526.
Vlixbonen. Matrimonij. Lunæ 1. Iulij 1625. *Pirouano*, deciſ. 617.
Vlixbonen. Matrimonij. Mercurij 19. Nouembris 1625. *Pirouano*, deciſ. 625.
Vlixbonen. Profeſſionis. Veneris 27. Martij 1637. *Carillo*, deciſ. 644.
Vrbeuetana Fideicommiſſi. Lunæ 27. Maij 1619. *Coccino*, deciſ. 706.
Vrbeuetana Hæreditatis. Veneris 3. Aprilis 1620. *Manzanedo*, deciſ. 714.
Vrbeuetana Hæreditatis. Veneris 18. Decembris 1620. *Manzanedo*, deciſ. 715.
Vrbeuetana Hæreditatis. Mercurij 14. Iunij 1623. *Manzanedo*, deciſ. 724.
Vrbeuetana Hæreditatis. Veneris 22. Martij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 523.
Vrbeuetana Solutionis. Lunæ 4. Maij 1626. *Remboldo*, deciſ. 659.

INDEX DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hoc Tertio Tomo Partis Quartæ Recentiorum continentur, per materias digeſtus.

A

LEodien. *Abbatiæ*. Lunæ 17. Maij 1621. *Vbaldo*, deciſ. 717.

Treueren. *Abbatiæ S. Maximini*. Mercurij 20. Nouembris 1624. *Coccino*, deciſ. 574.

Gerunden. *Abſolutionis*. Mercurij 31. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 568.

Veliterna *Affictus*. Veneris 31. Ianuarij 1625. *Remboldo*, deciſ. 592.

Fulginaten. *Alimentorum*. Veneris 12. Ianuarij 1624. *Pirouano*, deciſ. 505.

Fulginaten. *Alimentorum*. Mercurij 5. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 549.

Fulginaten. *Alimentorum*. Veneris 21. Februarij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 593.

Fulginaten. *Alimentorum*. Veneris 18. Aprilis 1597. *Litta*, deciſ. 680.

Romana *Alimentorum*. Veneris 20. Nouembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 578.

Bononien. *Aquarum*. Lunæ 2. Aprilis 1618. *Card. Veroſpio Seniore*, deciſ. 700.

B

Conchen. *Beneficij*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 553.

Derthuſen. *Beneficij*. Lunæ 27. Aprilis 1626. *Merlino*, deciſ. 655.

Pampilonen. *Beneficiorum de Taffalla*. Veneris 7. Aprilis 1617. *Dunozetto*, deciſ. 688.

Romana *Beneficiatus S. Petri*. Mercurij 20. Nouembris 1624. *Pirouano*, deciſ. 573.

Ariminen. *Bonorum*. Veneris 19. Ianuarij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 508.

Ariminen. *Bonorum*. Lunæ 17. Iunij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 559.

Ariminen. *Bonorum*. Lunæ 8. Iunij 1626. *Coccino*, deciſ. 669.

Ariminen. *Bonorum*. Lunæ 26. Martij 1618. *Card. Sacrato*, deciſ. 699.

Bononien. *Bonorum de Maluetijs*. Mercurij 27. Martij 1624. *Pirouano*, deciſ. 524.

Bononien. *Bonorum de Maluetijs*. Mercurij 11. Decembris 1624. *Pirouano*, deciſ. 587.

Bononien. *Bonorum*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 556.

Bononien. *Bonorum*. Lunæ 17. Nouembris 1625. *Pirouano*, deciſ. 623.

Camerinen. *Bonorum*. Lunæ 22. Aprilis 1624. *Vbaldo*, deciſ. 527.

Cæſenaten. & Ariminen. *Bonorum allodialium*. Veneris 4 Iulij 1625. *Coccino*, deciſ. 618.

Cæſenaten. *Bonorum*. Lunæ 3. Martij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 596.

Cremonen. *Bonorum*. Mercurij 5. Iunij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 548.

Imolen. *Bonorum emphyteuticorum*. Mercurij 16. Ianuarij 1619. *Coccino*, deciſ. 704.

Narnien. *Bonorum*. Veneris 26. Februarij 1616. *Card. Sacrato*, deciſ. 682.

Narnien. *Bonorum*. Lunæ 19. Iunij 1627. *Card. Sacrato*, deciſ. 694.

Præneſtina *Bonorum*. Mercurij 31. Ianuarij 1624. *Merlino*, deciſ. 511.

Romana *Bonorum de Bombellis*. Lunæ 29. Nouembris 1625. *Coccino*, deciſ. 626.

Romana *Bonorum*. Lunæ 22. Maij 1617. *Card. Veroſpio Seniore*, deciſ. 692.

C

Cameracen. *Canonicatus*. Mercurij 20. Nouembris 1624. *Merlino*, deciſ. 576.

Colimbrien. *Canonicatus*. Veneris 4. Iulij 1625. *Merlino*, deciſ. 619.

Colimbrien. *Canonicatus*. Sabbathi 23. Ianuarij 1627. *Merlino*, deciſ. 727.

Cremonen. *Canonicatus*. Mercurij 11. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 643.

Ferrarien. *Canonicatus*. Veneris 26. Aprilis 1624. *Pirouano*, deciſ. 580.

Ferrarien. *Canonicatus*. Veneris 26. Aprilis 1624. *Remboldo*, deciſ. 581.

Ferrarien. *Canonicatus*. Mercurij 11. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 588.

Ferrarien. *Canonicatus*. Lunæ 30. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 654.

Leo-

Leodien. *Canonicatus* S. Dionyſij. Veneris 17. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 589.
Oriolen. *Canonicatus*. Veneris 11. Ianuarij 1619. *Remboldo*, deciſ. 703.
Syracuſana *Canonicatus*. Lunæ 12. Februarij 1624. *Pirouano*, deciſ. 515.
Terulen. *Canonicatus*. Lunæ 2. Martij 1637. *Carillo*, deciſ. 743.
Romana *Canonum*. Mercurij 27. Ianuarij 1627. *Merlino*, deciſ. 728.
Bergomen. *Capellaniæ*. Lunę 9. Decembris 1624. *Manzanedo*, deciſ. 583.
Romana *Caſalis*. Lunę 29. Ianuarij 1624. *Pirouano*, deciſ. 510.
Romana *Caſalis*. Mercurij 26. Februarij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 595.
Romana *Caſalis*. Veneris 20. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 613.
Sabinen. *Caſtri Mompei*. Mercurij 15. Ianuar. 1625. *Vbaldo*, deciſ. 590.
Romana, ſeu Nepeſina *Cenſus*. Veneris 16. Martij 1626. *Remboldo*, deciſ. 641.
Foroliuien. *Ceſsionis cenſus*. Veneris 22. Maij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 666.
Senen. *Coadiutoriæ*. Veneris 15. Martij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 520.
Calaguritana *Contributionis*. Lunæ 1. Iulij 1624. *Pirouano*, deciſ. 567.

D

Ferrarien. *Decimarum*. Veneris 31. Ianuarij 1620. *Vbaldo*, deciſ. 710.
Ferrarien. *Decimarum*. Veneris 28. Maij 1621. *Vbaldo*, deciſ. 718.
Romana *Deuolutionis*. Veneris 19. Ianuarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 509.
Romana *Deuolutionis* Domus. Mercurij 28. Maij 1625. *Pirouano*, deciſ. 611.
Romana *Deuolutionis* Domus. Veneris 14. Nouembris 1625. *Pirouano*, deciſ. 622.
Romana *Deuolutionis* Domus. Mercurij 11. Martij 1620. *Coccino*, deciſ. 711.
Romana *Deuolutionis* Domus. Veneris 25. Iunij 1621. *Manzanedo*, deciſ. 719.
Algaren. *Diſmembrationis*. Lunæ 8. Iunij 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 693.
Romana *Diuiſionis officij*. Veneris 12. Ianuarij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 507.
Neapolitana *Domus*. Veneris 14. Martij 1625. *Pirouano*, deciſ. 601.
Romana *Domus*. Lunæ 9. Decembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 584.
Romana *Domus*. Lunæ 14. Aprilis 1625. *Coccino*, deciſ. 602.
Romana *Domus*. Lunæ 17. Iunij 1619. *Manzanedo*, deciſ. 708.
Romana *Domus* de Nochiellinis. Lunæ 15. Maij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 663.
Romana *Domus* de Nochiellis. Lunę 4. Martij 1630. *Ghiſilerio*, deciſ. 737.
Romana *Domus ad Turrim Sanguineam*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 554.
Romana *Domus ad Turrim Sanguineam*. Lunæ 23. Aprilis 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 690.
Romana *Domorum de Zacconibus*. Lunæ 16. Martij 1620. *Dunozetto*, deciſ. 712.
Romana *Donationis de Mazzatoſtis*. Lunæ 22. Iunij 1626. *Coccino*, deciſ. 675.
Romana *Dotis*. Mercurij 7. Februarij 1624. *Merlino*, deciſ. 514.
Romana *Dotis de Mutis*. Mercurij 29. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 543.

E

Cæſenaten. *Emphyteuſis*. Veneris 14. Decembris 1635. *Merlino*, deciſ. 741.
Ianuen. Prætenſæ *Excarcerationis*. Veneris 19. Decembris 1636. *Coccino*, deciſ. 742.

F

Romana *Fabricæ*. Lunæ 9. Decembris 1619. *Remboldo*, deciſ. 709.
Taruiſina *Feudi*. Lunæ 12. Februarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 516.
Taruiſina *Feudi*. Veneris 24. Maij 1624. *Remboldo*, deciſ. 541.
Taruiſina *Feudi*. Lunæ 9. Decembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 585.
Taruiſina *Feudi*. Veneris 18. Aprilis 1625. *Remboldo*, deciſ. 603.
Taruiſina *Feudi*. Lunæ 10. Iunij 1619. *S. D. N. Innocentio X.* deciſ. 707.
Bononien. *Fideicommiſsi de Luparis*. Lunæ 11. Martij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 518.
Fanen. *Fideicommiſsi*. Lunæ 4. Decembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 579.
Ferrarien. *Fideicommiſsi*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Remboldo*, deciſ. 551.
Firmana *Fideicommiſsi*. Veneris 20. Nouembris 1620. *Vbaldo*, deciſ. 716.
Fulginaten. *Fideicommiſſi*. Veneris 23. Ianuarij 1626. *Coccino*, deciſ. 632.
Peruſina *Fideicommiſſi de Gratianis*. Lunæ 5. Maij 1625. *Remboldo*, deciſ. 606.
Romana *Fideicommiſſi de Longhis*. Lunæ 27. Maij 1637. *Card. Veroſpio*, deciſ. 738.
Romana *Fideicommiſſi de Mileſijs*. Veneris 29. Maij 1626. *Remboldo*, deciſ. 667.
Senogallien. Prætenſi *Fideicommiſſi*. Lunæ 11. Maij 1626. *Remboldo*, deciſ. 661.
Vrbeuetana *Fideicommiſſi*. Lunæ 27. Maij 1619. *Coccino*, deciſ. 706.
Papien. *Fructuum*. Veneris 26. Aprilis 1624. *Remboldo*, deciſ. 529.

Papien.

Papien. *Fructuum*. Lunæ 21. Februarij 1622. *Remboldo*, deciſ. 722.
Papien. *Fructuum*. Lunæ 15. Maij 1623. *Remboldo*, deciſ. 723.
Placentina *Fructuum*. Veneris 15. Aprilis 1616. *Card. Sacrato*, deciſ. 684.
Romana *Fructuum Dotis*. Lunæ 12. Maij 1625. *Coccino*, deciſ. 607.
Romana *Fructuum Dotis*. Veneris 28. Nouembris 1625. *Coccino*, deciſ. 627.
Romana *Fructuum Dotis*. Mercurij 10. Iunij 1626. *Remboldo*, deciſ. 671.
Romana *Fructuum Dotis*. Veneris 30. Ianu. 1626. *Coccino*, deciſ. 635.
Sancti Seuerini *Fructuum Dotis*. Mercurij 20. Februarij 1630. *Pirouano*, deciſ. 736.

H

Firmana *Hæreditatis*. Veneris 15. Martij 1624. *Pirouano*, deciſ. 521.
Firmana *Hæreditatis*. Veneris 31. Maij 1624. *Pirouano*, deciſ. 544.
Meliten. *Hæreditatis*. Veneris 16. Decembris 1616. *Card. Veroſpio*, deciſ. 683.
Nepeſina *Hæreditatis*. Veneris 27. Martij 1626. *Vbaldo*, deciſ. 652.
Romana *Hæreditatis de Arigonis*. Mercurij 13. Nouembris 1624. *Manzanedo*, deciſ. 570.
Romana *Hæreditatis*. Veneris 26. Februarij 1626. *Pirouano*, deciſ. 637.
Romana *Hæreditatis de Cincijs*. Lunæ 23. Martij 1626. *Pirouano*, deciſ. 649.
Romana *Hæreditatis*. Lunæ 22. Iunij 1626. *Pirouano*, deciſ. 674.
Viterbien. *Hæreditatis*. Mercurij 1. Iulij 1626. *Remboldo*, deciſ. 676.
Vrbeuetana *Hæreditatis*. Veneris 22. Martij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 523.
Vrbeuetana *Hæreditatis*. Veneris 3. Aprilis 1620. *Manzanedo*, deciſ. 714.
Vrbeuetana *Hæreditatis*. Veneris 18. Decembris 1620. *Manzanedo*, deciſ. 715.
Vrbeuetana *Hæreditatis*. Mercurij 14. Iunij 1623. *Manzanedo*, deciſ. 724.

I

Calciaten. *Iuriſdictionis*. Veneris 10. Maij 1627. *Remboldo*, deciſ. 537.
Lauretana *Iuriſdictionis*. Veneris 23. Ianuarij 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 786.
Lauretana *Iuriſdictionis*. Lunæ 13. Nouembris 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 697.
Nullius, ſeu Aprutina *Iuriſdictionis*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Dunozetto*, deciſ. 552.
Oueten. *Iuriſdictionis*. Lunæ 22. Martij 1627. *Vbaldo*, deciſ. 731.
Oueten. *Iuriſdictionis*. Lunæ 25. Iunij 1629. *Card. Vbaldo*, deciſ. 735.
Reatina *Iuris redimendi*. Mercurij 27. Martij 1624. *Merlino*, deciſ. 525.
Regien. *Iuriſpatronatus*. Veneris 10. Maij 1624. *Pirouano*, deciſ. 534.
Regien. *Iuriſpatronatus*. Mercurij 5. Martij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 599.
Spoletana *prætenſi Iuriſpatronatus Abbatiæ S. Petri de Ferentillo*. Veneris 27. Iunij 1625. *Coccino*, deciſ. 614.
Theatina *Iuriſdictionis*. Veneris 14. Martij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 600.

L

Peruſina *Laudi*. Lunæ 16. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 646.
Ariminen. *Legatorum*. Lunæ 27. Ianuarij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 591.
Ariminen. *Legatorum*. Lunæ 9. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 610.
Ariminen. *Legatorum*. Lunæ 12. Ianuarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 631.
Ariminen. *Legatorum*. Mercurij 17. Martij 1627. *Manzanedo*, deciſ. 732.
Ferrarien. *Legati*. Mercurij 4. Februarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 636.
Romana *Legati Librariæ*. Veneris 10. Maij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 533.
Romana *Legati de Patritijs*. Veneris 21. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 563.
Interamnen. *Legitimarum*. Veneris 17. Decembris 1621. *Coccino*, deciſ. 720.
Corduben. *Liquidationis fructuum*. Veneris 6. Februarij 1626. *Merlino*, deciſ. 638.

M

Toletana *Matrimonij*. Mercurij 10. Decembris 1625. *Merlino*, deciſ. 629.
Vlixbonen. *Matrimonij*. Mercurij 27. Ianuarij 1624. *Pirouano*, deciſ. 526.
Vlixbonen. *Matrimonij*. Lunæ 1. Iulij 1625. *Pirouano*, deciſ. 617.
Vlixbonen. *Matrimonij*. Mercurij 19. Nouembris 1625. *Pirouano*, deciſ. 625.
Romana *Medietatis annatæ*. Lunæ 1. Decembris 1625. *Manzanedo*, deciſ. 628.
Romana *Medietatis Domus*. Mercurij 5. Martij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 597.
Romana *Medietatis Domus*. Veneris 27. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 615.
Romana *Melioramentorum*. Lunæ 21. Aprilis 1625. *Vbaldo*, deciſ. 605.
Bononien. *Molendini*. Lunæ 23. Ianuarij 1617. *Card. Veroſpio Seniore*, deciſ. 685.

Bono-

Bononien. *Molendini*. Lunæ 1. Martij 1627. *Merlino*, deciſ. 730.

Romana *Multiplici*. Lunæ 8. Iunij 1626. *Remboldo*, deciſ. 668.

O

Romana *Officij Iannizeratus*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 550.

Hyldeſimen. *Optionis*. Lunæ 4. Martij 1624. *Remboldo*, deciſ. 517.

Hyldeſimen. *Optionis*. Veneris 15. Nouembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 571.

P

Romana *Palatij*. Mercurij 31. Ianuarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 512.

Romana *Palatij*. Veneris 29. Nouembris 1624. *Remboldo*, deciſ. 577.

Romana *Palatij*. Lunæ 15. Decembris 1614. *Card. Sacrato*, deciſ. 681.

Romana *Palatij*. Veneris 23. Iunij 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 695.

Treueren. *Parochialis*. Lunæ 16. Februarij 1626. *Merlino*, deciſ. 640.

Tuden. *Parochialis*. Veneris 22. Maij 1626. *Coccino*, deciſ. 665.

Salernitana *Parochialis*. Lunæ 23. Ianuarij 1617. *Danozetto*, deciſ. 687.

Anconitana *Pecuniaria*. Veneris 26. Aprilis 1624. *Danozetto*, deciſ. 528.

Ariminen. *Pecuniaria*. Lunæ 16. Nouembris 1626. *Dunozetto*, deciſ. 677.

Bononien. *Pecuniaria*, ſeu Capitalis. Lunæ 10. Nouembris 1625. *Vbaldo*, deciſ. 621.

Caſtren. *Pecuniaria*. Mercurij 11. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 644.

Caſtren. *Pecuniaria*. Mercurij 21. Aprilis 1627. *Merlino*, deciſ. 733.

Corduben. *Pecuniaria*. Lunæ 18. Martij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 522.

Corduben. *Pecuniaria*. Lunæ 1. Iulij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 566.

Corduben. *Pecuniaria*. Lunæ 1. Iulij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 569.

Melphien. ſeu Nauellen. *Pecuniaria*. Mercurij 5. Decembris 1618. *Vbaldo*, deciſ. 702.

Romana *Pecuniaria de Querris*. Mercurij 26. Iunij 1624. *Coccino*, deciſ. 564.

Romana *Pecuniaria de Querris*. Lunæ 9. Decemb. 1624. *Coccino*, deciſ. 582.

Romana *Pecuniaria*. Mercurij 26. Iunij 1624. *Vbaldo*, deciſ. 565.

Romana *Pecuniaria*. Mercurij 20. Nouemb. 1624. *Vbaldo*, deciſ. 575.

Sulmonen. *Pecuniaria*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Dunozetto*, deciſ. 555.

Alerien. *Penſionis*. Veneris 20. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 648.

Bergomen. *Penſionis*. Veneris 7. Nouembris 1625. *Coccino*, deciſ. 620.

Lucana *Penſionis*. Veneris 10. Maij 1624. *Pirouano*, deciſ. 536.

Maurinen. *Penſionis*. Lunæ 23. Martij 1626. *Pirouano*, deciſ. 650.

Maurinen. *Penſionis*. Lunæ 15. Iunij 1626. *Pirouano*, deciſ. 670.

Parmen. *Penſionis*. Mercurij 5. Iunij 1624. *Merlino*, deciſ. 546.

Regien. *Penſionis*. Lunæ 17. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 562.

Regien. *Penſionis*. Mercurij 5. Martij 1625. *Pirouano*, deciſ. 598.

Romana *Penſionis Domus*. Lunæ 17. Nouembris 1625. *Manzanedo*, deciſ. 624.

Romana *Penſionis Domus*. Lunæ 26. Ianuarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 534.

Aſculana *Plebaniæ*. Veneris 23. Ianuarij 1626. *Coccino*, deciſ. 633.

Anconitana *Pradij*. Mercurij 29. Aprilis 1626. *Remboldo*, deciſ. 657.

Bononien. *Pradij*. Veneris 21. Ianuarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 506.

Nucerina *Pradij*. Lunæ 17. Aprilis 1617. *Card. Sacrato*, deciſ. 689.

Pacen. *Preaminentiarum*. Veneris 22. Iunij 1618. *Remboldo*, deciſ. 701.

Romana *Pralationis* Vineæ. Lunæ 22. Maij 1617. *Vbaldo*, deciſ. 691.

Comaclen. & Ferrarien. *Prapoſituræ*, & Beneficij. Lunæ 15. Decemb. 1625. *Remboldo*, deciſ. 630.

Bononien. *Pretij Clericatus Cameræ*. Lunæ 4. Maij 1626. *Pirouano*, deciſ. 660.

Bononien. *Pretij Clericatus* 21. Decembris 1626. *Card. Virili*, deciſ. 679.

Romana *Pretij officij*. Veneris 15. Maij 1626. *Merlino*, deciſ. 662.

Romana *Pretij viridarij*. Lunæ 11. Martij 1626. *Vbaldo*, deciſ. 519.

Aquinaten. *Prioratus*. Mercurij 21. Maij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 609.

Aquitanien. *Prioratus*. Lunæ 10. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 726.

Aquitanien. *Prioratus*. Veneris 19. Aprilis 1624. *Pirouano*, deciſ. 702.

Nicien. *Prioratus*. Veneris 6. Martij 1626. *Pirouano*, deciſ. 564.

Vlixbonen. *Profeſſionis*. Veneris 27. Martij 1637. *Carillo*, deciſ. 744.

Legionen. *Puritatis Sanguinis*. Lunæ 26. Maij 1631. *Queipo*, deciſ. 739.

R

Romana *Reſtitutionis Dotis*. Veneris 14. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 557.

Roma-

Romana *Reſtitutionis in integrum*. Lunæ 20. Maij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 540.

Romana *Reſtitutionis in integrum*. Veneris 18. Aprilis 1625. *Manzanedo*, deciſ. 604.

Romana *Reſtitutionis in integrum*. Veneris 15. Iunij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 612.

Romana *Retractus*. Lunæ 30. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 653.

S

Firmana *Saluiani interdicti*. Mercurij 7. Februarij 1624. *Remboldo*, deciſ. 513.

Cæſenaten. *Separationis Thori*. Mercurij 28. Iunij 1617. *Dunozetto*, deciſ. 696.

Ianuen. *Separationis Thori*. Lunæ 29. Aprilis 1624. *Remboldo*, deciſ. 532.

Recanaten. *Separationis Thori*. Mercurij 26. Februarij 1625. *Pirouano*, deciſ. 594.

Balneoregien. *Simoniæ*. Veneris 17. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 538.

Foroliuien. *Societatis officii*. Lunæ 16. Martij 1626. *Merlino*, deciſ. 645.

Foroliuien. *Societatis officii*. Veneris 16. Februarij 1627. *Merlino*, deciſ. 729.

Romana *Societatis officij*. Veneris 24. Maij 1624. *Coccino*, deciſ. 542.

Romana *Societatis officij*. Veneris 15. Nouembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 572.

Romana *Societatis*. Veneris 19. Iunij 1626. *Remboldo*, deciſ. 672.

Vrbeuetana *Solutionis*. Lunæ 4. Maij 1626. *Remboldo*, deciſ. 659.

Arboren. *Spolij*. Lunæ 17. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 560.

Ferrarien. *Spolij*. Lunæ 25. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ. 740.

Romana *Spolij Domus*. Mercurij 5. Iunij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 547.

Romana *Spolij Domus*. Veneris 10. Maij 1624. *Manzanedo*, deciſ. 535.

Romana *Spolij*. Lunæ 22. Iunij 1626. *Coccino*, deciſ. 673.

Carthaginen. *Sponſalium*. Mercurij 29. Aprilis 1626. *Coccino*, deciſ. 656.

Romana *Succeſſionis*. Lunæ 17. Iunij 1624. *Merlino*, deciſ. 561.

Bononien. *Succeſſionis*. Lunæ 13. Ianuarij 1625. *Manzanedo*, deciſ. 589.

Romana *Succeſſionis*. Lunæ 18. Maij 1626. *Merlino*, deciſ. 664.

T

Narnien. *Terrarum*. Lunæ 9. Februarij 1626. *Manzanedo*, deciſ. 639.

Maceraten. *Teſtamenti*. Veneris 14. Iunij 1614. *Coccino*, deciſ. 558.

Romana *Teſtamenti*. Lunæ 9. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 581.

Brixien. *Thurificationis*. Lunæ 16. Martij 1626. *Remboldo*, deciſ. 647.

Carthaginen. *Translationis Monaſterij*. Veneris 1. Februarij 1619. *Innocentio X.* deciſ. 705.

Carthaginen. *Translationis Monaſterij*. Lunæ 18. Maij 1620. *Innocentio X.* deciſ. 713.

Carthaginen. *Translationis*. Veneris 26. Nouemb. 1621. *Vbaldo*, deciſ. 721.

Peruſina *Trebellianicæ de Alphanis*. Veneris 27. Martij 1626. *Coccino*, deciſ. 651.

Romana, ſeu Neapolitana *Trebellianicæ de Proida*. Mercurij 29. Aprilis 1626. *Coccino*, deciſ. 658.

Nepeſina *Tutelæ*. Mercurij 11. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 586.

Nepeſina *Tutelæ*. Veneris 27. Iunij 1625. *Vbaldo*, deciſ. 616.

Nepeſina *Tutelæ*. Veneris 20. Nouembris 1626. *Merlino*, deciſ. 778.

Nepeſina *Tutelæ*. Lunæ 29. Ianuarij 1618. *Card. Veroſpio*, deciſ. 698.

Nepeſina *Tutelæ*. Lunæ 7. Iunij 1627. *Merlino*, deciſ. 734.

V

Romana *Venæ ferreæ*. Lunæ 3. Iunij 1624. *Pirouano*, deciſ. 545.

Barchinonen. *Vicariæ*. Lunæ 4. Decembris 1624. *Vbaldo*, deciſ. 580.

Regien. *Vnionis*. Lunæ 12. Maij 1625. *Coccino*, deciſ. 608.

SA-

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM RECENTIORVM A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO SELECTARVM,

Partis Quartæ Tomus Tertius.

REVERENDISS. PIROVANO.

Fulginaten. Alimentorum.

Veneris 12. Ianuarij 1624.

A R G V M E N T V M.

Teſtator quando primogenito alimenta legabit. & declarauit etiam vt ea præſtarentur illius deſcendentibus, ſi accidat, vt ille primogenituram non obtineat ante obitum patris decedendo, an eius ſucceſſores poſſint prætendere dicta alimenta. Teſtator quando vſus eſt verbis denotantibus tractum temporis, tunc quamuis in aliquibus vocatis eius diſpoſitio euaneſcat, tamen intrat ad fauorem eorum, qui poſt eos ſunt vocati. Teſtator ſine dubio dicatur vſus verbis denotantibus tractum temporis.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum dum habuit effectum in aliquo, & ille amplius in humanis non exiſtat, tunc eumdem effectum habere debet in cæteris vocatis.*

2 *Diſpoſitiones cum effectu intelligendæ ſunt.*

3 *Verba quando demonſtratiuè ſunt poſita, non debent diſpoſita coanguſtare.*

4 *Replicatio non attenditur, ſi non tollat obiectum.*

5 *Hæredis appellatione quando agitur de grauamine ſubſtinendo, non venit ſimpliciter hæres ſcriptus, ſed is qui hæreditatem adiuit.*

6 *Alimenta quando ſunt relicta aliquibus non ſimpliciter vti hæredibus, ſed in ſpecie vti filijs, tunc non eſt neceſſaria aditio hæreditatis.*

7 *Bald. doctrina in conſil. 170. in fin. lib. 5. quando intret, & num. 8.*

9 *Legatum qoando habuit ſuum effectum, tunc ad alios illud non tranſit.*

10 *Verba*, & illis non exiſtentibus, *poſita in ſubſtitutionibus teſtamentarijs, quàm reſtrictionem non recipiant.*

11 *Teſtator quando vſus eſt verbis tractum temporis denotantibus, tunc ſi eius diſpoſitio in aliquibus locum habere non poteſt, non ea deficit, & nu. 12.*

13 *Diſpoſitioni perpetuæ non dicitur ſatisfactum ex principio primæ exiſtentiæ.*

14 *Voluntati teſtatoris non dicitur ſatisfactum, quando vſus eſt verbis tractum temporis denotantibus, dum aliquis tantùm eſt admiſſus.*

15 *Teſtator ſi vocauerit filios in ſtirpes, id continet & gradus, & perſonas, & ordinem ſucceſſiuum.*

16 *Deſcendentes in infinitum quando teſtator vocauit, non eſt dubitandum, an vſus ſit verbis tractum temporis ſignificantibus.*

Verba quando ſunt indubitata, vanum eſt quærere de voluntate diſponentis, num. 16.

17 *Verba illa*, quæ forma &c. *quando non amplient vocationem perſonarum.*

18 *Teſtator vocando aliquos in ſtirpes, id ſufficit ad probandum tempus ſucceſſiuum ab eo præmeditatum.*

19 *ad Aſcendentem ſpectat onus alendi deſcendentes.*

20 *de Filijs diſpoſitio quælibet loquens in materia alimentorum, & ſtante conformitate oneris, apta eſt comprehendere nepotes.*

21 *Quæ concluſio procedit, quando diſpoſitio eſt vndique fauorabilis, ſecus verò ſi eſt fauorabilis reſpectu filiorum, & odioſa reſpectu hæredis.*

22 *in Alimentorum materia diſpoſitio de filijs, quando non trahatur ad nepotes ex vi voluntatis præſumptæ.*

23 *Filios fratrum an quis alere teneatur.*

24 *Molin. de primogenit. lib. 2. cap. 15. num. 67. quo in caſu loquatur.*

25 *Alimenta quod ſint præſtanda non in capita, ſed in ſtirpes, hoc eſt ſatis diuerſum.*

26 *Teſtator qua ratione reliquit alimenta filijs, eadem pari affectione moueri quoque potuit ea relinquere nepotibus.*

27 *Legatum alimentorum ne tranſeat ad nepotes, ex quo eludeatur præſumptio, vt pater ea non ſolùm filijs, ſed etiam nepotibus præſtare teneatur.*

28 *Deciſio in cauſa Romana de Bonadies 21. Aprilis 1603. coram bo. me. Card. Millino quo caſu loquatur.*

Appellatione filiorum ex certo matrimonio natorum, non poſſunt venire nepotes, num. 29.

30 *Appellatione filiorum, quod impoſſibile ſic, vt non veniant nepotes, ex quo argui non poſſit.*

D E C I S I O DV.

DVm hæc cauſa poneretur ſub die 13. Maij præteriti, dictum fuit D. Gregorium Iacobillum teneri præſtare alimenta DD. Iulio, & fratribus, & annuum legatum ſcuto. 200. & hodie fundamentis eiuſdem reſolutionis iterùm examinatis, Domini in deciſis præſtiterunt.

Viſa enim fuit clara teſtatoris diſpoſitio, & quidem verbis expreſſis in præſtatione legati, de quo agitur, dum ſe declarando ſubdit, quod intelligi, & ſortiri voluit in

A fra-

fratribus hæredum primogenitorum, & illis non extantibus,
in filijs ipſorum in ſtirpem , quod legatum cum habuerit ef-
fectum in perſonam Laurentij patris Iulij, & fratrum tunc
1 agentium idem † videtur ſeruandum in filijs eiuſdem, cùm
ille amplius in humanis non exiſtat.

Non obſtat, quod filij Laurentij inhærendo verbis legati,
neque ſint filij Gregorij primogeniti, neque filij alicuius ex
fratribus Gregorij, aut alterius primogeniti, ſed dicti Lauren-
tij, qui numquam fuit frater primogeniti, dum Aſcanius præ-
deceſſit Iulio patri ſuo, itaut ſtatum primogenituræ, aut hæ-
reditatis vnquam habuerit, à qua deduci poſſit qualitas vo-
2 cationis, † cùm effectu, prout de iure intelligi debet, Surdus
poſt alios conſ. 381. *n.* 13. *& conſ.* 274. *num.* 1. *& ſeqq. & conſ.*
3. *num.* 25.

Quia in deciſione, quæ reuidetur, fuit reſponſum, illa verba
3 ſtare demonſtratiuè de præcogitato hærede, ideò non † eſſe
coanguſtanda ad effectiuum primogenitum, & hæredem,
Bald. *conſ.* 170. *in fin. lib.* 5. Sim. de Prætis *de vlt. volunt. lib.* 3.
fol. 199. *ſolut.* 5. *n.* 33. & replicatio quæ datur, non tollit ſen-
4 ſum germanum dd. verborum, nam etſi † Dec. *conſ.* 635. *nu.*
14. *&* 15. Sim. de Prætis. *ead. pag.* 199. *n.* 34. Surd. *conſ.* 274. *n.*
7. affirment, quod vbi agitur de grauamine ſubſtinendo, vt
hic, de præſtandis alimentis, appellatione hæredis non veniat
5 ſimpliciter hæres † ſcriptus, ſed is, qui hæreditatem adiuit per
l. 3. *§. ſi quis ita ff. de hæred. inſtit.* Attamen aduerterunt Do-
mini, quod verſamur in claris, qui ſint, & dicantur fratres hæ-
redum primogenitorum, dum fratribus Aſcanij, qui futurus
6 erat hæres primogenitus in ſpecie vti filijs Iulij, † fuit relictũ
legatum alimentorum, & Laurentius vti de filijs Iulij, & pa-
ter fratrum agentium conſecutus eſt alimenta, iuxta tenorẽ
legati: vnde ſi teſtator voluit, quod cæteri filij, quos ſupereſſe
contigerit, tam de Iulio eius filio, quàm de Angelo eius ne-
pote, haberent alimenta, certè continuando ſermonem, in-
telligendum eſt de filijs in legato ſupra nominatis, vt declara-
tio deducta ex illis verbis, quod intelligi, & ſortiri voluit &c.
7 habeat ſuum præexiſtens à quo conſequatur tanquam limi-
tatio, vel ampliatio de ſua regula, & tunc benè intrat ratio
Baldi de hærede ſcripto, tanquam de præcogitato, non au-
8 tem † de effectiuo adeunte, qui poterat contingere non eſſe
de filijs Iulij.

Non obſtat, quod adhuc fratribus germanis legatum ali-
mentorum conſequentibus, eiſdem deficientibus, tanquam
9 † legatum quod habuerit ſuum effectum tranſire non poſſit
ad filios *l. ſi legata. C. de legat. poſt aditam. C. de impub. & al.
ſubſt.* Hond. *conſ.* 49. *n.* 35. *lib.* 2. Peregr. *de fideicomm. art.*
29. *n.* 23. *& art.* 43. *n.* 16.

Quia verba, & illis non exiſtentibus, non patiuntur ſupra-
10 dictam † reſtitutionem in ſubſtitutionibus teſtamentarijs,
Calcan. *conſ.* 103. *n.* 2. Peregr. *de fideicom. d. art.* 29. *num.* 9. &
idẽ ſenſit Rota *in Meleuitana fideicommiſſi* 14. *Martij* 1618.
coram D. meo Caual. nam quandocumq; non exiſtat, locus eſt
vocationi filiorum, non autem illis non exiſtentibus à prin-
cipio, quod eo maximè cõuincitur, quia teſtator vſus eſt ver-
11 bis, tractum temporis denotantibus, ibi, quæ forma, ſeu diſpo-
12 ſitio ſeruari, & locũ habere debeat etiam in alijs ſucceſſoribus
in infinitum, ex quibus diſpoſitioni ſatisfactum non dicitur
ex principio primæ exiſtentiæ conditionis, ſecundùm opinio-
13 nem Cuman. *in l. cum ita §. in fideicom. n.* 4. *ff. de leg.* 2. Seraph.
dec. 409. *n.* 13. *& dec.* 934. *n.* 7. & pleniſſimè comprobatum le-
gitur *in dec.* 357. *n.* 7. *&* 486. *n.* 2. *par.* 1. *rec.* & in hac materia
alimentorum ponderauit Surd. *tit.* 9. *q.* 36. *ante n.* 26. dicens,
14 quod per admiſſionem † filij, non eſt integrè ſatisfactum vo-
luntati patris, quando in legato vſus eſt verbis, tractum tem-
poris denotantibus, nec dubitari poteſt de exiſtentia ſimilium
verborum, ſucceſſiuum tempus reſpicientium, quia vocauit
15 filios in ſtirpes, quæ continet & gradus & perſonas, & ordi-
nem ſucceſſiuum, Socc. iun. *conſ.* 89. *n.* 14. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.*
934. *n.* 14. & paulò infra addidit ſequentia verba, quæ forma
ſeu diſpoſitio ſeruari & locum habere debeat etiam in alijs
16 ſucceſſoribus in infinitum, † quæ ſunt indubitata ad hunc
effectum, Rota apud Seraph. *dec.* 409. *n.* 14. *&* 15. Nec repli-
catio videtur tollere obiectum, dum dicitur quod illa verba,
17 quæ forma &c. non ampliant vocationem perſonarum, ſed
referunt tantummodò ſucceſſorum primogenitorum in infi-
nitum eodem modo, & forma prout ſupa expreſſum legitur,
quia ſucceſſiuum grauamen ſemper importat, quod teſtator
18 non acquieuit primæ † exiſtentię conditionis, & vlterius non
tollitur importantia verbi in ſtirpes, quod ſufficeret ad pro-
bandum ſucceſſiuum tempus.

Prædictis omnibus accedunt coniecturæ, & præſumptio-
nes, indubitatæ voluntatis teſtatoris fauore nepotum, &c.

Prima deducitur ex qualitate teſtatoris, † qui eſt aſcen- 19
dens, ad quem ſpectat onus alendi nepotes deſcendentes, *l.
ſi quis à liberis, §. non tantum ff. de lib. agnoſc.* Ruin. *conſ.* 45.
nu. 2. *lib.* 2. Card. Mant. *deciſ.* 331. *num.* 4. vt ideò quælibet
diſpoſitio de filijs loquens, † ratione ſubiectæ materiæ ali- 20
mentorum, & propter conformitatem oneris, ſit apta com-
prehendere nepotes, Surd. *poſt alios de alim. tit.* 9. *q.* 36. *num.*
8. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod rationes Surdi deducantur ex doctrina
Bartoli *in l. liberorum n.* 5. *ff. de verb. ſignif.* † qui loquitur, 21
quando prouiſio vndique eſt merè fauorabilis, ſecus verò ſi
eſt fauorabilis reſpectu filiorum, & odioſa reſpectu hæredis,
quia † tunc diſpoſitio de filijs, non trahitur ad nepotes, ex vi 22
voluntatis præſumptæ, Menoch. *conſ.* 215. *n.* 95. Hond. *conſ.*
60. *n.* 61. *lib.* 1. Odd. *conſ.* 90. *n.* 1. *&* 2. Rim. iun. *conſ.* 173. *n.*
37. & Rota ſequendo Menoch. *dec.* 507. *n.* 2. *& deciſ.* 667. *n.*
1. *par.* 2. *recent.* quia prædicti omnes non loquuntur in ma-
teria alimentorum, ad quam hæres aſcendentis tenetur pro-
pter obligationem illius.

Quod ſi dicatur, quod immò non tenetur alere filios fra-
trum, & in hoc conſiſtere † onus hæredis, propter quod im- 23
peditur extenſio diſpoſitionis ad nepotes prout viſus eſt te-
nere, Molina *diſcuſſis opinionib. de primog. lib.* 2. *c.* 15. *nu.* 67.
quia Molina paulò † infra verſ. his tamen non obſtantibus, 24
dicit contrarium fuiſſe iudicatum, & quamuis ipſe ſequatur
opinionem contrariam, attamen id tenet cum declaratione,
ibi, niſi dixerimus eo in caſu, alimenta † non in capita, ſed 25
in ſtirpes eſſe præſtanda, quod conuenit qualitati legati, de
quo agitur, vbi filijs fratrum, in ſtirpes alimenta ſunt legata.

Secundò eſt coniectura eiuſdem voluntatis teſtatoris, quæ
etiam fuit ponderata in prima deciſione, nam qua ratione
teſtator reliquit alimenta filijs Angeli, qui erant † pronepo- 26
tes, eadem pari affectione, voluiſſe dicendum eſt, quoad ne-
potes Iulij, qui eidem teſtatori in eodem gradu, cum filijs An-
geli exiſtant.

Non obſtat, quod ſupradicta coniectura ex contextu
eiuſdem legati excludatur, dum voluit alimenta deberi, ſi per
eorum † patrem, & auum reſpectiuè non fuerit prouiſum, 27
quæ verba impediunt aptitudinem legati ad nepotes, vt pon-
deratum fuit *in Romana de Bonadies* 21. *Aprilis* 1603. *coram
Illuſtriſſ. Card. Millino.*

Quia deciſio illa loquitur † de filijs ex certo matrimonio 28
natis, & naſcituris, quorum appellatione, nepotes venire
non poterant, huiuſmodi autem impoſſibilitas deduci non
poteſt ex prouiſione facienda per patrem ſtrictè † ad filios, 29
cum & nepote habere poterat, qui de alimentis ab eo eſſent
prouidendi.

Neque obſtant coniecturæ in contrarium ponderatæ, quia
ex prædictis ſatis diluuntur, & leues ſunt † ad tollendam ex- 30
preſſam legati diſpoſitionem fauore filiorum primogenito-
rum. Et ita &c.

*Deciſio iſta quæ hic allegatur in hac cauſa emanata, nempè
ſub die* 14. *Iunij preteriti anni* 1623. *eſt ſupra in præcedenti
Tomo deciſio* 479. *& infra in eadem habentur aliæ deciſiones,
videlicet ſub diebus* 5. *Iunij* 1624. *coram eodem bon. me. Piro-
uano, &* 21. *Februarij* 1625. *coram bo. me. Franciſco Vbaldo,
& in Appendice adeſt altera ſub die* 18. *Aprilis* 1599. *coram
bon. me. Litta.*

R. P. D. REMBOLDO.

Bononieñ. Prædij.

Veneris 19. *Ianuarij* 1624.

ARGVMENTVM.

Spolium regulariter intentari non poteſt, quando aliquid authore Prætore, & maximè cùm conſenſu tacito, vel expreſſo partis, fuit factum. Immiſſio ex primo decreto ad quid fiat, cum non transferat nec dominium, nec poſſeſſionem. Adiudicatio cum habeat vim emptionis, & venditionis, ideò eiſdem regulis moderatur, & quando ea adiudicatio fit alicui ex bonis communibus, qualiter interpretanda veniat. Ad licitandum quilibet admittitur, & quando etiam ipſe creditor. Per ſubhaſtationis viam quando proceditur, an requiratur æſtimatio, & quid in datione inſolutum.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Spolium non intrat, quando aliquid factum eſt authore Pratore.*
Quodque multò magis procedit, quando pars ipſa conſenſit, vel ſaltem non reclamauit, num. 1.
2 *Spolium quis allegando non auditur, quando facto ſuo cecidit à poſſeſſione.*
3 *Factum Iudicis reputatur factum partis.*
4 *per Immiſſionem ex primo decreto, non transfertur nec dominium, nec poſſeſſio.*
Immiſſio ex primo decreto, ſolùm transfert detentationem ad effectum, vt poſtea deueniatur ad ſubhaſtationem ex ſecundo decreto, num. 4.
5 *Peritus deputatus ad vnum effectum non releuat quo ad diuerſum.*
6 *Adiudicatio habet vim emptionis, & venditionis, & eiſdem regulis metitur.*
7 *Emptio, & venditio vltra rem duo requirit, ſcilicet pretium, & conſenſum.*
8 *Æſtimatio facta ob vnam cauſam, non operatur quo ad diuerſam.*
9 *Conſenſus excluditur ex contrario actu.*
10 *Mandatum ſufficiens requiritur, quando tractatur de recipiendo aliquid inſolutum.*
11 *Verba dubia interpretari debent ſecundùm ſubiectam materiam.*
12 *Adiudicatio facta alicui de bonis communibus qualiter interpretanda veniat.*
13 *Meum quod eſt, amplius meum fieri nequit.*
14 *Subhaſtatio an fuerit facta cum omnibus ſuis requiſitis, id ex proceſſu inquiri debet.*
15 *ad Licitandum quilibet extraneus, immo etiam creditor admittitur alio non exiſtente, vel exiſtente quidem, ſed non tam dignum pretium offerente.*
16 *Bonorum æſtimatio an requiratur, in datione inſolutũ.*
17 *Iudex, quando procedit per viam ſubhaſtationis, & vendit bona creditori, non requiritur æſtimatio.*

D E C I S I O DVI.

DOmini cenſuerunt procedendum eſſe ad vlteriorem executionem, quia mandatum fuit relaxatum pro ſcutis 3103. auri in auro de marchia, & propterea cùm Ceruia vigore ſubhaſtationis receperit tantùm lib. 11. mill. quæ non conſtituunt dictam ſummam ſcut. 3103. vtique procedendum eſt ad vlteriorem executionem dicti mandati.

Non obſtat exceptio prætenſi ſpolij, quia diuiſio prædij,
quod Franciſcus prætendebat ſe poſſidere pro indiuiſo fuit
1 facta authore Prætore quin & ipſo Franciſco conſentiente,
aut ſaltem non reclamante, vnde non poteſt conqueri Franciſcus, quod per ſubhaſtationem portionis, quæ obuenit Le-
2 lio in dicta diuiſione, ipſe fuerit ſpoliatus, cùm † à poſſeſſione
dictæ portionis quatenus in ea vnquam extiterit, cecidit facto ſuo proprio, præſertim quia etiam factum Iudicis repu-
3 tatur factum partis *l. ſi ob cauſam. C. de euict. l. ſi pignora. ff. eod. tit.* Surd. *conſ.* 39. *n.* 10. *& conſ.* 49. *n.* 1. *lib.* 1. cum alijs Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 14. *n.* 13.

Minus obſtat quatenus prætendatur dictam portionem fuiſſe adiudicatam Ceruiæ, pro lib. 19. mill. ideò ipſum eſſe de ſuo credito integrè ſatisfactum, itaut amplius locus non ſit vlteriori executioni dicti mandati, quia in facto non ſubſiſtit, quod ei fuerit adiudicata dicta portio, ſed immò probatur dictam portionem fuiſſe ſubhaſtatam, & deliberatam Hieronymo filio Ceruiæ prædictis lib. 11. mill. vt dictum eſt.

Non obſtat, quod Ceruia fuerit in poſſeſſionem dictæ por-
4 tionis immiſſus, quia per immiſſionem ex primo decreto †
non transfertur nec dominium, nec poſſeſſio, ſed ſolùm detentatio ad effectum, vt poſtea deueniatur ad ſubhaſtationem ex ſecundo decreto, Alex. *l. a Diuo Pio.* §. *in venditione nu.* 10. & ibi Iaſ. *in* §. *ſuper rebus num.* 15. *ff. de re iudic.* cum alijs per Rot. *dec.* 192. *nu.* 2. *part.* 4. *diuerſ.*

Minus obſtat æſtimatio dicti prædij facta per peritum, &
decretum Iudicis, quo mandadit exequi diuiſionem à perito
5 factam, quia dictus peritus non fuit deputatus ad faciendam æſtimationem ad effectum adiudicationis dicti prædij, ſed tantùm ad effectum diuidendi dictum prædium inter Franciſcum & Lelium, ſeu dicti Lelij hæredes, & Ceruia poſt eiuſdem periti relationem petijt mitti ſortem ſuper partibus à perito factis, dixitque velle acceptare partem ſibi obuenientem ad effectum illam retinendi, vel ſubhaſtandi, & pretium ac-

cipiendi ad bonum computum crediti, & proteſtatus fuit quod per acceptationem dictæ partis non intelligatur facta aliqua adiudicatio inſolutum, cùm dicta diuiſio facta fuerit non ad effectum accipiendi inſolutum, ſed ad effectum euitandi communionem, & citra præiudicium ipſius compa-
rentis, ex quibus penitus excluditur prætenſa † adiudicatio, 6
cùm illa habeat vim emptionis, & eiſdem terminis, & regulis metiatur *l. eleganter in princ. & ibi Doct. ff. de pign. act.* Tiraq. *de retract. lign. d.* §. 1. *gloſ.* 14. *n.* 2. Rota *deciſ.* 662. *n.* 5.
quæ requirit † vltra rem duo alia requiſita, videlicet pretium 7
& conſenſum, §. 1. *inſtit. de empt. & vend.* Rota *dec.* 115. *n.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* quæ requiſita hic non interueniſſe ſatis apparet, ex quo non adfuit nec conſenſus Ceruiæ, nec pretium,
quia (vt dictum eſt) æſtimatio † non fuit facta ad effectum 8
adiudicationis, vltra quod nec de tali pretio fuit aliqua facta mentio in dicto decreto, & ſic apparet non adfuiſſe etiam conſenſum iudicis ad faciendam adiudicationem, atque hic
conſenſus magis excluditur ex ſubſecutis, quia nempè † idem 9
Iudex eandem portionem deliberauit Hieronymo filio Ceruiæ, ex quo apparet ipſum minimè prius dictam portionem dictæ Ceruiæ adiudicaſſe, & tollitur denique difficultas, quia
non conſtat † de ſufficienti mandato Hieronymi recipiendi 10
dicta bona inſolutum per adiudicationem, ad text. *in l. non abſtulit, & ibi gloſ. C. de nouat.*

Non obſtant verba aſſignauit, & adiudicauit Ceruiæ, de
quibus in dicto decreto, quia dicta verba ſunt dubia, † & 11
debent intelligi ad effectum ſeparandi à parte, ſeu portione prætenſa à Franciſco, ad tradita per Bart. *in l. ſi conſtante. n.* 93. *ff. ſolut. matr.*

Quod etiam ex eo ſuadetur, quia eodem contextu Iudex aſſignauit, & adiudicauit eidem Franciſco, & fratribus aliam
medietatem dicti prædij, vnde † ſicuti adiudicatio facta di- 12
cto Franciſco intelligi debet de aſſignatione ad effectum diſtinguendi partem ſuam ab altera parte, non autem ad effectum transferendi dominium in dictum Franciſcum, cùm
iam illa pars verè eſſet ſua, † nec amplius ſua fieri poſſet, ita 13
& eadem ratione adiudicatio facta Ceruiæ intelligi debet de ſimili aſſignatione ad effectum ſeparationis, non verò translationis dominij.

Non obſtat quod ſubhaſtatio non ſit facta cum debitis re-
quiſitis, quia immò ex proceſſu apparet † illam fuiſſe factam 14
cum omnibus requiſitis, de quibus per Bart. *in l. licitatio. nu.* 2. *ff. de publ. & vectig.*

Non obſtat, quod deliberatio non potuerit fieri filio Ceruiæ creditoris, quia dictus filius obtulit nedum nomine Ceruiæ, ſed vti quilibet extraneus, & creditor etiam admittatur
ad licitan. alio † emptore non exiſtente, vel exiſtente qui- 15
dem non tam dignum pretium offerente, *l.* 2. & ibi Bal. *& alij. C. ſi in cauſ. iudic.* latè Surd. *conſ.* 256. *n.* 5. *& ſeq. vol.* 2. Rol. *conſ.* 32. *num.* 33. *vol.* 2. Rota coram Card. Seraph. *dec.* 1478. *& dec.* 12. coram ſan. me. Greg. XV.

Non obſtat, quod erat neceſſaria æſtimatio, quia quicquid
ſit dicendum † in datione inſolutum id ceſſat, quando Iudex 16
procedit per viam ſubhaſtationis, & vendit bona creditori, vt contra Afflict. tenet Surd. *d. conſ.* 156. *n.* 6. *lib.* 2. *& fuit dictum in Mediolanen. euictionis 5. Maij 1603. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano &c.*

R. P. D. V B A L D O.

Romana Diuiſionis Officij.

Veneris 12. *Ianuarij* 1624.

A R G V M E N T V M.

In quaſi poſſeſſione exigendi quis eſt manutenendus, quæ quaſi poſſeſſio probatur etiam ex vnica ſolutione, & ſolutio, quando verſamur in dubio, quo titulo, & cauſa præſumatur facta. Conductio, quando dicatur tacitè reſeruata, & an ſit ex illis contractibus, qui ſcripturam requirunt, & quando renouatur, cenſetur facta iuxta terminos præcedentis locationis.

S V M M A R I V M.

1 *Solutio vnica, conſtituit quem in quaſi poſſeſſione exigendi, & ideo ei competit manutentio.*
2 *ex Iurium productione reſultat confeſſio eorum in illis contentorum.*

3 *Relatio operatur, vt relatum ſit in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus.*

4 *Solutiones præſumuntur factæ ex titulo præambulo.*

5 *Solutio præſumuntur facta in extinctionem cauſæ præcedentis, & hoc maximè quando congruit ſumma ſoluta, cum quantitate debita.*

6 *Simulationis exceptio non impedit manutentionem cum reſpiciat titulum, & proprietatem.*

7 *Conductio, quando dicatur tacitè renouata.*

8 *Locatio, & conductio, neque ſcripturam, nec verba requirit, ſed ſufficit ſolus conſenſus.*

9 *Locationes, & conductiones vt plurimum tacitè renouatur.*

10 *Poſſeſſio, quando ceſſat, ceſſare, etiam debent remedia poſſeſſoria.*

11 *Rem, & pretium æquum non eſt vt quis retineat.*

12 *Relocatio præſumitur renouata terminos locationis.*

13 *in Poſſeſſorijs ſufficit allegare factum, ſine aliqua cauſa obligatoria.*

14 *In remedio retinendi non licet allegare extinctionem cauſæ, vel tituli.*

DECISIO DVII.

DE Anno 1612. 1. Februarij D. Vincentius emit ratam partem tituli, & ſcripturarum cuiuſdam officij Capitolini ab Angelo, & Octauiano pro pretio ſcut. 1500. & eandem ratam incontinenti eiſdem venditoribus locauit pro annuo affictu, ſeu reſponſione ſcutorum 120. & cum venditio eſſet facta cum pacto redimendi intra ſex annos, ijs elapſis, Vincentius prorogauit tempus redimendi ad alios quinque annos; orta deinde controuerſia inter partes ſuper ſolutione affictuum, Dubitaui, An Vincentio eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi affictus dictæ ratæ partis tituli & ſcripturarum, & Domini affirmatiuè reſponderunt, conſtat enim de eius poſſeſſione ex pluribus quietantijs datis in ſummario à parte aduerſa, & nonnullæ etiam fuerunt productæ in actis, ex quibus apparet Vincentium recepiſſe diuerſis temporibus ab aduerſarijs multas pecuniarum ſummas, cùm tamen vnica ſolutio † ſufficeret ad hunc
1 effectum manutentionis, *gloſſ. & Doct. in cap. cum Eccleſia,* vbi Rip. *n.* 53. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Seraph. *deciſ.* 436. *n.* 1. *& dec.* 1411. *nu.* 2. Rota *deciſ.* 313. *num.* 1. coram fel. recor. Greg. *deciſ.* 764. *ſub n.* 3. *par.* 2. *recent. in Cuſentina penſionis* 4. *Maij* 1616. *coram me,* & ſæpiſſimè in alijs, & ex tali pro-
2 ductione reſultat confeſſio eorum, quæ † continentur in ſcriptura producta iuxta vulgatam *l. publica* §. *fin. ff. depoſ. cap. cum olim de cenſib.* Dec. *in cap. cum venerabilis num.* 122. *de except.* Surd. *conſ.* 5. *num.* 37. *fuit dictum in Romana dotis* 6. *Iunij* 1611. *coram me.*

Neque obſtat, quod plures quietantiæ dicant pro fructibus ſcutorum 1500. non autem pro affictu, quia vna quietantia expreſsè refertur ad inſtrumentum inter partes rogatum manu Buratti Notarij, quod eſt inſtrumentum affictus,
3 de quo agitur, quæ † relatio operatur, vt relatum ſit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto. ff. de hered. inſtit.* Bart. *in l.* 1. *ff. de recept.* Aym. *conſ.* 45. *n.* 4. Surd. *deciſ.* 291. *n.* 18. Rota *dec.* 522. *nu.* 10. coram Gregor. XV. *fuit dictum in Anconitana prædij* 11. *Nouembris præteriti coram me,* & iſta vnica ſolutio ſufficeret ex ſupradictis, & aliæ etiam conferunt, ex quo non conſtat de alia cauſa ſoluendi, vnde
4 ſumendum † eſt ſolutiones fuiſſe factas ex titulo præambulo locationis, *l.* 2. *C. de acq. poſſ. gloſ. in l. quadam mulier. ff. de rei vendic.* Aym. *conſ.* 158. *n.* 13. Dec. *conſ.* 60. *n.* 29. *lib.* 2. *fuit dictum in Mutinen. Canonicatus coram me, quæ eſt dec.* 560. *n.* 5. *par.* 2. *in rec. & in dec.* 301. *n.* 3. *par.* 1. vbi conſideratur etiam
5 † conformitas ſummæ ſolutæ de ſemeſtri in ſemeſtre per plures annos cum obligatione dicti affictus, & eſt *dec.* 511. *nu.* 3. coram Greg. XV. *& ibi allegatur dec.* Seraph. *in Romana ſocietatis* 14. *Nouemb.* 1593. *quæ eſt dec.* 1093. *n.* 3. *in eius impreſſ.*

Non obſtat exceptio ſimulationis, & vſurariæ prauitatis ex aduerſo oppoſita, quia Domini putabant ſufficere reſponſionem, quod talis exceptio non impedit manutentionem,
6 † cùm reſpiciat titulum, & proprietatem, vt in puncto fuit reſolutum apud ſan. me. Greg. XV. *deciſ.* 140. *n.* 2. *par.* 1. *rec.* & fuit deductum *in dec.* 99. *n.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* ad quam ſe referunt iſtæ poſteriores deciſiones, & hæc modicam videbantur habere difficultatem, durante locatione ſex annorum, quæ expirauit vltima Ianuarij 1618. Neque multum Domini dubitabant, etiam durante alio quinquennio, pro quo tempore Vincentius prorogauit tempus ad redimendā ratam tituli, & ſcripturarum ſibi venditam, vt ſupra dictum eſt, quin eſſet tacitè renouata locatio ſaltem in conſequentiam prorogati tē-
poris ad redimen. cum † conductores permanſerint in eodem 7
exercitio, & ſoluerint eandem quantitatem antea conuentam, iuxta text. *in l. item quæritur.* §. *qui impleto. ff. locat. & l.*
legem C. eod. tit. cum locatio, & conductio, † neque ſcriptu- 8
ram, neque verba requirat, ſed ſolo conſenſu contrahatur, *l.*
1. *ff. locat. l. conſenſu ff. de act. oblig.* & plerumque etiam † 9
tacitè renouetur, vt per Card. Mant. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 15. *n.* 1. vnde ſi quid deeſt Vincentio, quod non fuerit ab aduerſarijs conſecutus pro annis 11. elapſis, & finitis, vltima Ianuarij 1623. putabant Domini ei competere remedium manutentionis ex ſupradictis, ſed poſt dictum tempus Domini non erant ſatis concordes, quod Vincentio competeret tale remedium, cum certum eſſe videretur finitam eſſe locationem expreſſam, vel tacitam, & conſequenter quamlibet obligatio-
nem conductorum de ſoluendo affictu eſſe extinctam, † qua 10
ceſſante videatur etiam ceſſare remedia quælibet poſſeſſoria, vt Bart. *in l. cum de in rem verſ. n.* 14. *ff. de vſur.* & poſt alios relatos Peregr. *de fideic. art.* 46. *n.* 20. nec ad rem facit, quod cum conductores receperint pretium pro rata vendita Vin-
centio non ſit æquum, illos retinere pretium, & † fructus pro 11
ſe percipere, quia id non pertinet ad remedium manutentionis, ſed *l. curabit. C. de act. empt.* & in omnem euentum, cum ſimus in fructibus ciuilibus, qui percipiuntur de die in diem
ex commodè ſcripturarum, de quibus agitur, † prætenſa re- 12
locatio deberet intelligi die in diem, iuxt. *dictum* §. *qui impleto,* & ea videretur finita ſtatim atque conductores recuſarunt penſionem, ſeu affictum ſoluere, è contra verò, quod in iſtis poſſeſſorijs ſufficiat allegare factum perceptionis ſine aliqua † cauſa obligatoria, firmat in puncto Peregr. *vbi ſupra nu.* 11.
poſt plures relatos, & ſæpè firmauit Rota, & ſignanter in 13
cauſa Romana vineæ de Fabris 10. *Ianuarij* 1611. *coram Reuerendiſs. Lugdunen. quæ eſt deciſ.* 275. *nu.* 5. *par.* 1. *recent.* &
quod in remedio retinendę † non liceat allegare extinctio- 14
nem cauſæ, vel tituli, Caputaq. *deciſ.* 317. *par.* 2. & in alijs allegatis per informantes, vnde fuit concluſum dandum eſſe mandatum de manutenendo D. Vincentio quoad affictus decurſos pro tempore præterito conuento, & prorogato, ſed ab inde citrà poterit denuò, ſi ipſe voluerit, Rota conſuli.

Et ita deciſum &c.

In eadem cauſa habetur infra in ſequenti altera deciſio ſub die 23. *Maij* 1625. *coram eodem bo. me. Vbaldo.*

R. P. D. VBALDO.

Arimineñ Bonorum.

Veneris 19. *Ianuarij* 1624.

ARGVMENTVM.

Renunciatum tantum dicitur, quantum expreſſum, & non plus, vnde ſi facta ſit aliqua tranſactio, & tantum certa bona fuerunt ſpecificata, veluti allodialia ſine dubio talis tranſactio non eſt extendendenda etiam ad bona feudalia, & maximè ſtantibus pluribus deductis hic deciſione. Ex renunciatione appellationis non benè infertur ad renunciationem iurium ſibi in ſententia reſeruatorum. Verba quæ diſpoſitionem reſtringunt, abſurdum eſt aſſerere, ea operari ampliationem.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationes, cum regulariter ſint ſtricti iuri non trahuntur, niſi ad expreſſa.*

2 *Tranſactio, cum ſit ſtricti iuris, vnde non trahitur niſi ad actus expreſſos in ea.*

3 *Bona allodialia, propriè dicuntur competere iure hereditario potius, quàm feudalia.*

4 *Bona feudalia competunt ex inueſtituris, non autem veniunt ex teſtamento, vel alia ſimili voluntate.*

5 *Verba, quando dicantur venire continuatiuè ad præcedentia.*

6 *Dictiones,* vt puta, inſuper, præterea, *& ſimiles ſolent addere, vel diſtinguere caſum à caſu.*

7 *Clauſula poſita continuatiuè ad aliquam diſpoſitionem, ab ea reſtringitur.*

8 *Verba reſtringentia, quando ſunt clara, nullatenus admittenda eſt ampliatio.*

Ap-

9 *Appellationi dum quis renunciauit, non præſumitur quoque voluiſſe renũciare, iuribus ſibi reſeruatis in ſententia.*
10 *Bona allodialia poſſunt cadere ſub hæreditate paterna, & num.* 11.
12 *Verba prolata ad alicuius fauorem non debent in eius odium retorqueri.*
13 *Sequela illa non tenet, Titius, & alij credunt, & dicunt ſe ſcire Sempronium non habere aliquod ius in certis bonis, ergo Sempronius iuri ſibi competenti in illis bonis renunciauit.*
14 *Verba in dubio qualiter veniant interpretanda.*
15 *Tranſactum non cenſetur niſi ſuper illis bonis, quæ in tranſactione clarè fuerunt ſpecificata.*
16 *Confirmatio non auget, nec extendit confirmatum vltra id, quod in eo continetur.*
17 *Tranſactio, dum confirmat alteram tranſactionem iam initam, regulatur eiſdem terminis.*
18 *Renuncians liti, in qua controuertebatur de bonis feudalibus, ex hac renunciatione nullo modo inferendum eſt etiam ad renunciationem bonorum allodialium.*
19 *Verba diſpoſitiua, & non narratiua in inſtrumentis poſita ſunt attendenda.*
20 *Tranſactum non poteſt dici id, quod in tranſactione non habetur expreſſum.*

DECISIO DVIII.

AGenti Conſtantino, vel eius hæredibus ad reſciſſionem quarumdam tranſactionum, necnon conſequutionem bonorum allodialium q. Comitis Io: Baptiſtæ fuit ex aduerſo oppoſitum de *l. ſi diuerſa C. de tranſact.* quàm tamen non obſtare, fuit in Rota reſolutum coram me 23. Iunij 1617. quia tranſactiones emanauerant ſuper bonis feudalibus, non autem ſuper allodialibus, ſuper quibus tantum cauſa reſciſſionis, & reſtitutionis bonorum fuit commiſſa in Rota, vt latius in deciſione, cum qua etiam Dñi tranſierunt die 31. Ianuarij 1620. cæterum quia pars Domini Comitis Sempronij, & litis conſortium cupiebat ſuper hoc particulariter audiri, an dictæ tranſactiones comprehenderent tantum bona feudalia, an etiam allodialia, propoſito eiuſmodi dubio, Domini vnanimes cenſuerunt, allodialia non comprehendi in tranſactionis, & ſic ſtandum in deciſis.

Quia quoad primam tranſactione controuerti poſſe non videtur, quin cauſa penderet inter partes ſuper Caſtris Soliani, & alijs expreſſis, vt apparet ex commiſſionibus cauſæ in Camera, & ſuper Caſtris, & bonis feudalibus, & iuriſdictionalibus, fuit etiam lata ſententia per bo. me. Cardinalem Cæſium & bon. mem. Ceraſium tunc Theſaurarium, per quam pronunciatum fuit dicta Caſtra, & bona ſpectare ad Comitem Sempronium, & conſortes, vti nepotes ex recta linea quondam Ramberti eorum aui, & comprehenſos in inueſtituris per dictum Rambertum receptis, & nullum in ijs ius competere Cameræ Apoſtolicæ, nec Conſtantino, reſeruatis tamen eidem Conſtantino iuribus, & prætenſionibus, ſi quæ competunt ſuper bonis allodialibus, in tranſactione verò præuia narratiua litis, & ſententiæ prædictæ in ſpecie reſeruationis ſuper iuribus bonorum allodialium tantum, Conſtantinus renunciat appellationi à dicta ſententia interpoſitæ, imò ſententiam approbat, & confirmat, & promittit, quod nec ipſe, nec filij, nepotes, & hæredes, & ſucceſſores vnquam petent audiri in dicta cauſa, & appellatione, vnde cùm iudicium intentatum, & ſententia expreſsè emanauerint ſuper Caſtris, & bonis iuriſdictionalibus vt ſupra, tranſactio, per quam fuit renunciatum appellationi à dicta ſententia, non poteſt comprehendere niſi Caſtra, & bona controuerſa, habentia iuriſdictionem, cùm renunciatio
1 regulariter ſit ſtricti iuris, & non trahatur niſi ad expreſſa, Tiraq. *in l. ſi vnquam in præfat. n.* 126. *& ſeqq. C. de reuoc. donat. & de retract. lignag.* §. 36. *gloſ.* 2. *n.* 50. Caputaq. *deciſ.* 308. *par.* 3. Rota *deciſ.* 624. *n.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* 115. *nu.* 9. *par.* 1. *recent. & deciſ.* 782. *nu.* 4. *&* 5. *par.* 2. & in tranſactio-
2 ne idem dicitur, † quod ſit ſtricti iuris, & non trahatur ad caſus non expreſſos, ſed ſolùm ad ea, de quibus actum eſt, vt in deciſione de qua agitur, & apud Seraph. *deciſ.* 1384. *nu.* 2. *&* 9. & per Rot. *dec.* 63. *n.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* Surd. *conſ.* 418. *n.* 11. *&* 15. *lib.* 3. & benè ad propoſitum Angel. Aret. *conſ.* 71. *nu.* 10. *in fin. & ſeq.* Card. Mant. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 6. *n.* 1. *&* 6. *cum ſeqq.*

Non obſtant illa verba tranſactionis, ibi, *Dando il detto Sig. Conſtantino alli ſudetti Signori Conti tutte le ſue pretenſioni, ſi per vigore del teſtamento del Conte Gio. Battiſta Malateſta, codicillo, & altre ragioni antiche, & moderne, che gli competeſſe, ò poteſſe competere ſopra la detta heredità*, ex quibus verbis inferunt informantes, quod tranſactio compre-
hendat etiam † allodialia, quæ propriè dicuntur competere 3
iure hæreditario potius, quam feudalia, quæ competunt ex
inueſtituris, non autem † veniunt ex teſtamento, vel alia ſi- 4
mili voluntate, quia fuit reſponſum prædicta verba venire
continuatiuè ad præcedentia, in quibus de renunciatione ap- 5
pellationis à ſententia ſupradicta actum fuerat, nec adeſt ali-
qua dictio, *vt puta*, inſuper, præterea † vel ſimiles, quæ ad- 6
dat, vel diſtinguat caſum à caſu, & propterea quæcumque
clauſula inde † ſequens reſtringitur ad cauſam proximè ex- 7
preſſam, & ſpecificatam *ad l. ſi de certa, vbi Doctor. C. de
tranſact. l. ſi ita quis §. fin. ff. de verb. oblig.* Seraph. *deciſ.* 317.
num. 1. *&* 2. Rot. *deciſ.* 55. *nu.* 12. *par.* 2. *diuerſ.* & ceſſat dif-
ficultas † ex verbis ſubſequentibus, ibi, *conforme alla ſenten-* 8
za ottenuta da loro ſ fauoreuole, in qua ſententia nullum ver-
bum de allodialibus, niſi quod præſeruatur Conſtantino ius
ſuper illis, vt dictum eſt, ideòque eo inueriſimilius eſt, vt
dum † renunciauit appellationi à ſententia contra ipſum la- 9
ta, voluerit etiam renunciare iuribus ſibi præſeruatis, quæ
erant allodialia, non iuriſdictionalia, licet prætenderet, Ca-
ſtra ſuper quibus fuerat litigatum eſſe etiam talia, & propte-
rea † poſſe cadere ſub hæreditate paterna, & id etiam con- 10
firmatum ex pacto reſolutiuo non ſoluendi ſcuta 80. annua
*in euento che detti Conti perdeſſero lo ſtato che li foſſe tolto dal-
la ragione*, quod indicat, recompenſam, quæ datur in tran-
ſactione, fuiſſe datam pro iuribus, & prætẽſionibus Conſtan-
tini ſuper Caſtris, quæ poterant fortè in cauſa appellationis,
ſicut ante ſententiam † prætendebatur declarari allodialia, 11
& ſic mediante iuſtitia per Conſtantinum auocari, licet per
ſententiam fuiſſet iudicatum, eſſe feudalia, & ſic ad eum non
ſpectare, ſed ad Comites.

Nec obſtant illa verba, *ſi contentano, & promettono dare,
ſe ben ſanno, che il Signore Conſtantino non hà che fare nell'-
heredità del Conte Gio: Battiſta*, quia iſta verba fuerunt pro-
lata ad fauorem Conſtantini, † ideo non debent retorqueri 12
in eius præiudicium, *l. quod fauore, C. de legib.* nec valet hæc
ſequela Sempronius, & alij credunt, & dicunt † ſe ſcire Con- 13
ſtantinum non habere ſuper bonis allodialibus patris ſui, igi-
tur Conſtantinus renunciauit iuri ſibi competenti ſuper di-
ctis bonis, nec etiam faciunt ſubſequentia verba, *& quando
mancaſſero li ſudetti Signori di darli à detti tempi, gli danno
auttorità, che lui ſe li poſſa pigliare sù li frutti delle poſſeſſioni,
che hanno nella Corte di Sogliano dell'heredità del Conte Gio:
Battiſta*, quia debent intelligi retento eodem † themate, de 14
quo proximè videlicet, quod ex eo obligantur fructus dicta-
rum poſſeſſionum, quia Sempronius, & alij credebant Con-
ſtantinum nullum ius habere in dictis bonis, quæ de facto
ipſi poſſidebant, † & hodie poſſident, non autem inde ſe- 15
quitur, quod fuerit ſuper iſtis bonis tranſactum.

De alijs verò duabus tranſactionibus paucis agẽ videba-
tur, nam ſecunda nihil aliud continet, quàm reuocationem
cuiuſdam proteſtationis facto ante primam, & hæc ad effe-
ctum vt prima tranſactio, non obſtante dicta proteſtatione,
validaretur, & cõfirmaretur, quæ confirmatio non auget, nec
extendit † confirmatum, vltra id, quod in eo continetur, *l.* 16
Aurelius §. 1. *ff. de liber. leg.* Dec. *in rubr. extra de confir. vtil.
vel inutil. n.* 3. Surd. *conſ.* 330. *n.* 18. *& conſ.* 349. *n.* 7. *lib.* 3. Rot.
dec. 429. *n.* 1. *& in eadem cauſa dec.* 55. *n.* 2. *par.* 2. *rec.*

Tertia verò tranſactio in prima ſui parte expreſsè confir-
mat duas præcedentes, † & ideò habent locum proximè alle- 17
gata, in alia verò parte continet ceſſionem, & renunciationem Conſtantini liti, & cauſæ per ipſum motæ ſuper deuolutione Caſtri S. Ioannis in Gallilea, vt apparet ex lectura, ideò nullo modo extenditur ad bona allodialia, nec facit, quod in narratiua huius tranſactionis fuerit facta mentio litis coram Dominis Cornelio, & San Vitali, tum quia attenditur diſpoſitiua, potius quam narratiua, iuxta tradita per Rot. *deciſ* 34. *n.* 12. *par.* 2. *diuerſ.* Dec. *conſ.* 28. *n.* 38. *& fuit dictum in Romana melioramentorum* 24. *Nouembris* 1617. *& in Barbaſtren. decimarum* 10. *Nouembr. præteriti coram me*, tum quia etiam illa lis fuerat ex cauſa reſtitutionis in integrum aduerſus duas priores tranſactiones, quæ vt ſupra confirmatum eſt, non comprehendebant bona allodialia.

Et ita fuit deciſum &c.

Deciſiones iſtæ in hac eadem cauſa emanatæ ſub diebus 23. *Iunii* 1617. *&* 31. *Ianuarij* 1620. *coram bo. me. Remboldo, adſunt infra in Appendice, prout in Indice ibi in princip. poſito.*

R. P. D. REMBOLDO.

Romana Deuolurionis.

Veneris 19. Ianuarij 1624.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis deuolutio ob non ſolutum canonem ut intret, debet probari tranſactum eſſe tempus ad hoc à iure præfixum. A ſolutione canonis quis eſt excuſandus, ne incidat in caducitatem ex cauſa abſentiæ. Emphyteuta non cadit ab emphyteuſi ob alienationem rei factā à creditoribus per viam ſubhaſtationis & deliberationis, inſcio Domino. Obligatio generalis, non comprehendit prohibita alienari. Melioramenta promiſſa, & cæteræ conuentiones cenſentur per emphyteutam adimpletæ, ſtante curſu longiſſimi temporis, & præſertim ſi Dominus directus ſemper canones receperit, cùm etiam per talem receptionem cenſetur remiſſa omnis caducitas,

SVMMARIVM.

1 *Sententia quod ſit valida, colligitur ex reuolutione actorum, & quod ſit iuſta ex deciſionibus in cauſa factis.*

2 *Deuolutio, vt intret ob non ſolutionem canonum debet eſſe lapſum biennium in terminis emphyteuſis eccleſiaſticæ.*

3 *Canonem non ſoluens ex cauſa abſentiæ, non incidit in caducitatem, ſed excuſandus venit.*

4 *Reſtitutio alicui competit ex capite iuſtæ ignorantiæ.*

5 *Emphyteutica bona alienans irrequiſito Domino incidit in caducitatem.*

6 *Alienatio rei emphyteuticæ facta à creditoribus mediante ſubhaſtatione, & deliberatione, non facit vt emphyteuta cadat ab emphyteuſi.*

7 *ſub Obligatione generali non veniunt bona prohibita alienari.*

8 *Caducitatem intentans, quia linea eſt finita onus id probandi incumbit agenti.*

9 *Lineam fuiſſe finitam non dicitur doctum, dum de contrario conſtat.*

10 *Melioramenta conuenta præſumuntur facta, ſtante lapſu longiſſimi temporis.*

11 *Emphyteuta præſumitur feciſſe melioramenta conuenta, & adimpleuiſſe omnes conuentiones, ſtante curſu temporis, & præſertim ſi Dominus directus ſemper perceperit canones.*

12 *Caducitas incurſa omnis cenſetur remiſſa ſtante receptione canonum.*

DECISIO DIX.

FVit dictum, ſententiam Rotalem, qua declaratum fuit deuolutionem non intrare, eſſe confirmandam, quia
1 quod ſit valida † apparet ex reuolutione actorum, & de
iuſtitia dictæ ſententiæ conſtat ex deciſionibus factis coram Reuerendiſs. D. Patriarcha, in quibus pluribus fuit oſtenſum, nullum ex quatuor capitibus, quibus prætendebatur deuolutio pro parte Monaſterij ſubſiſtere.

Quo enim ad primum ob non ſolutionem canonum ceſ-
2 ſat, ex eo potiſſimum, quod non † erat lapſum biennium
neceſſarium ad hunc effectum, *cap. potuit de locat.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. l. 22. tit. 27. num.* 1. Rot. *deciſ.* 400. *nu.* 11. *par.* 1. *in recentior.* & quia in omnem euentum,
3 † Cæſar eſſet ex cauſa abſentiæ excuſandus, Dec. *conſ.* 138.
ſub num. 7. ad fin. verſ. poſtremo, Corbul. *de cauſ. priuat. ob*
4 *non ſol. can. limit.* 10. *num.* 2. ſeu † illi ex capite iuſtæ igno-
rantiæ competeret reſtitutio, Ruin. *conſ.* 150. *ſub num.* 13. *lib.* 1. Rom. *conſ.* 166. *in fin.* Alex. *conſ.* 169. *num.* 10. *lib.* 2. & *conſ.* 45. *num.* 4. cum alijs per Corbul. *de cauſ. priuat. ob non ſol. can. limit.* 20. *num.* 7.

Minus ſubſiſtit ſecundum ob alienationem vnius partis,
5 † ſeu ſtantiæ domus in emphyteuſim conceſſæ, irrequiſito
Domino factam, quia dicta alienatio non fuit facta à Cæſare, ſed à creditoribus Antonij mediante ſubhaſtatione, † & 6
deliberatione, nec Antonius dici poteſt dictam domum hypothecaſſe ad fauorem creditorum, quia de hypotheca expreſſa non conſtat, & ſub obligatione † generali non ve- 7
niunt bona prohibita alienari, Bart. *in l. codicillis, §. inſtituto num. 5. ff. de leg. 2.* Alex. *conſ.* 41. *nu.* 2. *& ſeqq. lib.* 6. Cuman. *conſ. vlt. n.* 4. cum alijs per Card. Mantic. *d. tract. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 28. num.* 54.

Ceſſat etiam tertium ob lineam finitam, quia onus pro-
bandi, quod linea † ſit finita incumbit Monaſterio, Card. 8
Seraph. *deciſ.* 1458. *num. 1. & fuit dictum in Romana domus de Blanchis* 10. *Martij* 1619. *coram R. P. D. meo Buratto, & in alia Romana domus* 22. *Martij* 1621. *coram R. P. D. meo Caualerio,* & nihilominus tantum abeſt vt probetur pro par-
te † dicti Monaſterij lineam inueſtitorum eſſe finitam, vt 9
etiam de contrario conſtet ex deductis in dicta deciſione Reuerendiſs. D. mei Patriarchæ.

Denique corruit quartum ob non facta † melioramenta, 10
quia ex lapſu annorum 70. à die inueſtituræ ad motam litem,
præſumitur melioramenta conuenta facta, & † adimpletæ 11
omnes conuentiones, cùm præſertim Monaſterium perceperit canones, per quam etiam perceptionem videtur omnis
caducitas remiſſa, † Hondrd. *conſ.* 34. *nu.* 85. *lib.* 2. Menoch. 12
conſil. 206. *num.* 123. Surd. *conſ.* 86. *num.* 14. *& ſeq. &* Dec. 317. *num.* 1. *&* 2. *& num.* 14. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 33. *num.* 3. cum alijs per Corbul. *de cauſ. priu. ob alien. irreq. Dom. fac. lim.* 40. *& in tit. de cauſ. priu. ob non ſol. can. ampliat.* 9. *num.* 10. *&* 11. &c.

Videlicet ſub diebus 17. Iunij 1619. & 25. Iunij 1621. & 29. Aprilis 1622. primæ duæ habentur infra in Appendice, tertia eſt ſupra in præcedenti Tomo deciſio 383.

REVERENDISS. PIROVANO.

Romana Caſalis.

Lunæ 29. Ianuarij 1624.

ARGVMENTVM.

Contractus emphyteuticus, & cenſualis ſpecie inter ſe differunt, ideòque dum conſtat per verba diſpoſitiuè prolata partes voluiſſe conſtituere contractum cenſualem, non eſt tractandum de natura contractus emphyteutici, & in dubio verba potius ſunt referenda ad naturam cenſus, quàm emphyteuſis. Pacta contra ſubſtantiam contractus, an ſic alterent illorum naturam, vt in diuerſum contractum tranſmutent, reſponſio eſt negatiua, quando id procedat.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis ſpecie ab emphyteuſi diſtinguitur.*

2 *Denominatio rei diſpoſitiuè, & non incidenter facta, operatur vt tali denominationi omnino ſit ſtandum.*

3 *Denominatio rei, quando eſt expreſſiua veritatis, & ſubſtantiæ ipſius rei, non ſubiacet interpretationi.*

4 *à Verborum proprietate non eſt recedendum.*

5 *Verba in dubio potius ſunt referenda ad naturam cenſus, quàm emphyteuſis.*

6 *Cenſualis non poteſt dici contractus, ſed benè emphyteuticus, quando agitur de ſeparatione dominiorum, & recognitione promiſſa.*

7 *Dominio directo penes alterum exiſtente hoc arguit impoſſibilitatem cenſus.*

8 *Voluntas, & poteſtas quando in aliquo actu interuenit, non eſt de eo dubitandum.*

9 *in Contractus limine quando quis verſatur, & agitur de traditione rei propriæ, rectè in eo poteſt apponi pactum ſubſtantiæ contractus non contrarium.*

10 *Dominus licet transferendo vtrumque dominium in feudatarium faciat contra naturam feudi, non tamen in reliquis deſinit eſſe feudum.*

11 *Contractus natura pacto non mutatur.*

12 *Accidentalia contractus licet pacto poſſint mutari, non tamen poſſunt ſubſtantialia.*

13 *Pacta contra ſubſtantiā contractus non poſſunt ſuſtineri.*

14 *ex Dominiorum ſeparatione non ſubuertitur ſubſtantia cenſus, itaut corruat, vel in alium contractum tranſeat.*

in

15 *in Donatione cauſa mortis, licet apponatur pactum, vt illa remaneat irreuocabilis, non autem exuitur natura donationis cauſa mortis.*

16 *Commodati contractus natura non tollitur, ſi fuerit conuentum, vt rei dominium tranſeat in commodatarium.*

17 *Precarij contractus non prauertitur ſtante pacto, vt duret ad tempus determinatum.*

18 *Emphyteuſis natura non tollitur, ſi fuerit conuentum, vt penſio non ſoluatur.*

19 *Contractus natura non tollitur, ſed ſolùm alteratur, quando aliquid apponitur contra eius ſubſtantiam.*

20 *Cenſuarius per ceſſationem ſolutionis, vel per alienationem factam irrequiſito Domino non cadit à iure ſuo.*

21 *Contractus natura quando eſt in aliquo alterata, ea nihil operatur, quoad reliqua, cum intacta remaneant.*

22 *Eſſe non dicitur, niſi id perpetuo duret.*

23 *Contractus non poteſt dici emphyteuticus, ſi in inſtrumento de eo nulla mentio habeatur.*

24 *Bona cenſuata ad quoſcumque hæredes, ſecundum eorum propriam naturam poſſunt transferri.*

25 *Pactum caducitatis per ceſſationem ſolutionis non repugnat contractui cenſuali.*

26 *Conſolidatio dominij vtilis, cum directo in materia cenſuali fieri non poteſt.*

27 *Teſtamentum ſi non ſit in forma probanti, non releuat.*

DECISIO DX.

DVm quæreretur An eſſet recedendum à reſolutis in hac cauſa ſub die 20. Martij 1623.* placuit Dominis firmare donationem Petri continere contractum cenſualem, & non emphyteuticum recedendo in hac parte à deciſis, & de alijs reſeruando videre in ſeparata diſputatione.

Voluntas enim donantis relata ad cenſum patet ex verbis contextus eiuſdem donationis huius Caſalis reſeruatur vtile dominium ipſi donanti, & ſuis filijs, & nepotibus maſculis vſque in infinitum, cum reſponſione 50. librarum Ceræ nouæ deficientibus autem prædictis, ſi contigerit ſuperuiuere Ioannem Antonium filium Iannotti fratris germani donantis, ſeu filium illius, vel nepotem aut pronepotem vſque in infinitum per rectam lineam maſculinam deſcendentem, & deinde ſubduntur formalia verba, quod tunc, & in dictis caſibus, vel eorum altero præfatum Caſale ſit cenſuale dictæ Eccleſiæ B. MARIÆ, & paulò infrà, qualitas iſta repetita legitur reſpectu deſcendentiæ Antonij, quod in Vigilia B. MARIÆ Virginis Aſſumptionis teneantur ſoluere, & reſpondere pro cenſu, & redditu dicti Caſalis viginti quinque florenos aureos, & in comminatione ſi ceſſauerint ſoluere per quinquennium ſub eadem qualitate exprimitur, nempe ſi dictum cenſum, & redditum ſoluere ceſſauerint.

Ex quibus duo inferuntur, nempè denominatio qualita-
1 tis cenſus, qui ſpecie ab emphyteuſi diſtinguitur, Socin.
ſen. *conſ.* 167. *num.* 6. *lib.* 2. Card. Mantic. *de contr. lib.* 22.
tit. 3. *num.* 9. & pro tali haberi debet prout à partibus nominatur, *leg. qui fundum §. fundi ff. de contr.* Alex. *conſ.* 3. *num.*
4. *lib.* 1. Crau. *conſ.* 20. *num.* 1. Becc. *conſ.* 35. *num.* 9. *lib.* 1.
Surd. *conſil.* 243. *num.* 3. Card. Mantic. *de contr. lib.* 22. *tit.*
2 8. *num.* 17. ſecundùm verò eſt ipſa denominatio † diſpoſitiuè non autem incidenter concepta, ibi ſit cenſuale, quæ
3 cùm ſit expreſſiua veritatis ſubſtantiæ, & † qualitatis contractus, Iaſ. *in l. ſciendum num.* 5. *ff. de leg.* 1. Signor. *conſ.*
4 87. *num.* 10. non ſubiacet interpretationi, nedum quia † à proprietate non eſt recendum, *l. ſi alij ff. de vſufruct. legat.*
Dec. *conſ.* 22. *col.* 1. *num.* 3. *& conſ.* 305. *num.* 1. Becc. latiſſimè comprobans *d. conſ.* 35. *num.* 9. ſed nec etiam data
5 poſſibilitate inferendi ad vtrumque contractum, † quia in dubio magis ad naturam cenſus, quam emphyteuſis verba ſunt referenda, Afflict. *deciſ.* 129. *num.* 4. Menoch. *præſumpt.* 106. *num.* 3. *lib.* 3. Card. Mantic. *de contr. lib.* 22. *tit.* 3. *num.* 11.

Non obſtat ratio ſeparationis dominiorum, & recogni-
6 tionis promiſſæ, ex quibus dicebatur † cenſum eſſe non poſſe, ſed emphyteuſim, gloſſ. *in cap. conſtitutus de Relig. dom. in verbo iuxta notam*, vbi Innoc. Abb. Butr. & Card. & Soccin. ſen. *conſ.* 167. *num.* 6. *vol.* 2. admittens impoſſibi-
7 litatem cenſus exiſtente † dominio directo penes alterum, & idem dicebatur probaſſe, Clar. *in §. emphyteuſis q.* 1. Menoch. *preſ.* 106. *num.* 1. *lib.* 3. *& conſ.* 372. *num.* 10. Mantic *de contr. lib.* 22. *tit.* 3. *num.* 10.

Quia fuit reſponſum de voluntate Petri non eſſe † dubi- 8
tandum, & poteſtatem non deficere, cùm verſemur in limine contractus, & in traditione rei propriæ † in qua po- 9
teſt apponi pactum ſubſtantiæ non contrarium, *cap. verum de cond. appoſit. lib.* 1. *C. de cond. appoſit. inſert.* Capyc. *deciſ* 135. *num.* 2. *& deciſ.* 196. *in fine*, Afflict. *deciſ.* 129. *num.* 8. *in fine*, & prout dicitur de Domino transferente in feu-
datarium vtrumque dominium, † quod liceat videatur con- 10
tra naturam feudi, non tamen in reliquis definit eſſe feudum, Dec. *conſ.* 193. *num.* 4. Becc. *conſ.* 101. *num.* 74. Natt. *conſ.* 114. *num.* 7. Surd. *conſ.* 243. *num.* 26. *&* 27. referens
Bald. *in l. auia in fine, C. de iur. dot.* dicentem, † quod na- 11
tura contractus pacto non mutatur.

Et quamuis idem Surd. *ſub num.* 29. diſtinguat ſubſtantia-
lia † contractus ab accidentalibus, & naturalibus, admit- 12
tendo quod pacta contra ſubſtantiam ſuſtineri non poſſunt
† ſequendo gloſſ. & Doctores *in l. pacta conuenta. ff. de con-* 13
trou. empt. & alios ab eodem allegatos.

Attamen ex ſeparatione dominiorum non ſubuertitur † 14
ſubſtantia cenſus itaut corruat, vel in alium contractum
tranſeat, vt dicitur de pacto appoſito in donatione † cauſa 15
mortis, vt illa remaneat irreuocabilis, vel de † commo- 16
dato, vel precario, vt primo tranſeat dominium, in ſecun-
do † ad tempus determinatum duret, de quibus per Bart. 17
in l. vbi ita donator. ff. de donat. cauſ. mort. Abb. *in cap. fin. de precar.* & alios allegatos per Surd. *d. conſ.* 243. *numer.* 31.
vel in emphyteuſi, † vt non ſoluatur penſio, vt per Natt. 18
conſ. 114. *num.* 6. quæ omnia tangunt ſubſtantiam contra-
ctus, ſed alteratur † tantummodo natura illius, vt ſcilicet 19
etiamſi ſoluatur de re aliena, non autem de re propria quam poſſidet, prout eſt de natura cenſus, Mantic. *de controu. lib.* 22. *tit.* 3. *num.* 2. Menoch. *d. præſumpt.* 106. *num.* 2. in reliquis tamen remaneat ſubſtantia cenſus, ſcilicet transferendi rem cenſuatam ad hæredes quoſcumque, & quod per
ceſſationem reſponſionis, aut alienationem † & irrequiſi- 20
to Domino non cadat à dominio rei cenſuatæ, qui ſunt effectus ponderati per eumdem Menoch. *d. præſumpt.* 106. *n.* 16. & Honded. *conſ.* 81. *n.* 4. *vol.* 2.

Neque dicatur, quod voluntas Petri ſit reſtricta ad † tem- 21
pus, & perſonas, nempè ad eius, & Antonij fratris ſui germani deſcendentes, ibi, quod tunc, & in dictis caſibus prædictum Caſale ſit cenſuale, itaut finitis generationibus,
prout euenit, remaneat primordialis † natura contractus 22
de emphyteuſi, dum eſſe non dicitur, niſi perpetuo duret, *l. ex facto*, vbi Bart. *ff. de hæred. inſtit. l. ſi fundus, l. quæſitum l. ſi chorus §. his verbis ff. de leg.* 3.

Quia fuit dictum quod adhuc non conſequitur, quod contractus ſit emphyteuticus, quia in toto contextu inſtrumen-
ti nullum eſt verbum, † quod denotet emphyteuſis natu- 23
ram, aut quod dominium vtile prouenerit à Monachis, vt ponderat Bart. *in l. ſi aliquam rem. nu.* 9. *ff. de acquir. poſſeſſ.*
interim autem non amittit propriam naturam † transfe- 24
rendi bona cenſuata ad quoſcumque hæredes, Menoch. *eadem præſumpt.* 106. *num.* 18. Honded. *d. conſ.* 81. *num.* 5. *vol.* 2.

Non obſtat pactum caducitatis per ceſſationem intra 25
quinquennium, quia & illud poteſt conueniri contractui cenſus, Menoch. *eadem præſumpt.* 106. *n.* 17. Honded. *conſ.* 81. *n.* 19. Card. Mantic. *de contr. lib.* 22. *tit.* 3. *n.* 10.

Demum non obſtat legatum factum Catharinæ in teſta-
menti Petri præſtandum de fructibus Caſalis † controuerſi 26
in caſum deficientiæ ſuorum deſcendentium, quod dicebatur fieri non poſſe abſque conſolidatione vtilis cum directo.

Quia ſcriptura dicti teſtamenti non fuit habita in † forma 27
probanti, & vlterius non etiam inferri poteſt ad neceſſariam conſolidationem vtilis cum directo, prout Monachi eam tenentur probare.

Et ita &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 20. *Martij* 1623. *coram eodem bon. mem. Pirouano, impreſſa habetur apud Cenc. de Cenſib. in addit. deciſ.* 108. *& apud Duard. eod. tract. deciſ.* 433.

REVERENDISS. MERLINO.

Præneſtina Bonorum.

Mercurij 31. Ianuarij 1624.

ARGVMENTVM.

Poſitionibus, dum pars reſpondere recuſat, nec ſuper hoc vult dare ſpecialiſſimum mandatum procuratori, ad ſic, & ſic reſpondendum, non eſt procedendum ad expeditionem cauſæ, cum à iure abhorreat quem defraudare ſuis probationibus, & maximè ex facto aduerſarij. Poſitiones, vt admittendæ veniant ſufficit, eas non eſſe omnino impertinentes, ſufficitque aliquo modo facere ad cauſam, vel præbere adminiculum. Rota licèt de ſtylo non admittat confeſſionem illam fictam, quæ prouenit ex contumacia in non reſpondendo poſitionibus, non tamen ex hoc improbat vſum poſitionum. Tranſactio, vt reſcindatur, eſt neceſſaria enormiſſima læſio, & in magno exceſſu vltra dimidiam.

SVMMARIVM.

1 *Procurator, vt admittatur ad reſpondendum poſitionibus, debet conſtare de ſpecialiſſimo mandato ad ſic, & ſic reſpondendum.*

2 *Poſitionibus principalis debet reſpondere, dum recuſat dare ſpecialiſſimum mandatum procuratori, ad ſic, & ſic reſpondendum.*

3 *Poſitionibus dum pars recuſat reſpondere, non eſt procedendum vlterius in expeditione cauſæ.*

4 *Probationibus priuare quem, & maximè ex facto aduerſarij, id rigidum eſſet.*

5 *Probatio, quæ fit per poſitiones regulariter conceditur.*

6 *per Poſitiones, quis releuatur ab onere probandi.*

7 *Poſitiones dum ſunt irreleuantes, pars non eſt cogenda eis reſpondere.*

8 *Tranſactio non reſcinditur, niſi probetur læſio.*

9 *Tranſactio non reſcinditur per quamlibet læſionem, ſed requiritur, vt ſit enormiſſima, & in magno exceſſu vltra dimidiam.*

10 *Poſitiones, vt admittantur, ſufficit eas non eſſe omnino impertinentes, ſed aliquo modo directè, vel indirectè facere ad cauſam, vel præſtare adminiculum.*

11 *Poſitiones, vbi non ſunt notoriè impertinentes, itaut aliqua poſſit eſſe dubitatio, Iudex illas admittere debet.*

12 *Poſitiones non eſt diſputandum an ſint admittendæ, dum aliquo modo faciunt ad cauſam, & hoc potiſſimum, vt lites abbreuientur.*

13 *Rota de ſtylo non admittit confeſſionem in contumaciam non reſpondentis poſitionibus.*

14 *Poſitionibus reſpondere pars cogitur, ad hoc vt ponens releuetur ab onere probandi, ſi aduerſarius poſitiones confiteatur.*

15 *Poſitionibus pars reſpondere recuſans ob illius contumaciam in Rota, non imponitur pœna, vt habeantur pro confeſſatis, ſed vt procedatur ad pœnas in monitorio ad reſpondendum comminatas.*

16 *Rota licèt ex ſtylo non admittat confeſſionem contumacialem, non tamen dicendum eſt, ſublatum eſſe vſum poſitionum.*

17 *Poſitionum vſus à Rota non eſt improbatus.*

DECISIO DXI.

DOmini recedendo à deciſis die 9. Iunij 1621. coram Reuerendiſs. D. meo Caualerio * dixerunt, non eſſe ad vlteriora procedendum in cauſa, ſi niſi prius reſponſum fuerit poſitionibus datis per filios, & hæredes Lucretiæ, quæ reſponſio cum præſtari non poſſit à Liuio aſſerto procuratore, quia non docet de ſui mandato legitimo prout re-
1 quiritur † & ſpecialiſſimo ad reſpondendum, ſic, & ſic reſ-
2 pondere tenetur ipſemet † Stephanus principalis, Bald. *in l. fin. nu. 3. verſ. cum enim habet mandatum C. de procur.* Soccin. ſen. *conſ. 55. num. 8. lib. 1.* Neuiz. *conſ. 7. numer. 12. & 13.* Honded. *conſ. 66. num. 73. lib. 1.* Menoch. *conſ. 80. num. 64. lib. 1.* Rot. *recent. deciſ. 779. num. 3. par. 2.* Papien. *in prax. in form. poſit. act. verbo Simoninus num. 2. & ibi adden.* Et in-
terim donec dictus Stephanus reſpondeat, non debet † ad 3
vlteriora procedi, alias enim ſi procederetur durante ipſius
reſpondere debentis contumacia dicti hæredes Lucretiæ pri-
uarentur † facultate ſuas probationes faciendi per poſitio- 4
nes, quod rigidum eſſet cùm huiuſmodi genus probationis
† regulariter concedatur ad hoc vt ponens per reſponſio- 5
nem, & confeſſionem † aduerſarij releuetur ab onere pro- 6
bandi, *cap. 1. vbi gloſſ. in princ. & in verbo ſtatuimus. de conſeſſ. in 6. Clem. ſæpè §. verum de uerb. ſignific.* Specul. *in rubr. de poſit. §. 2. num. 1.* Rimin. ſen. *conſ. 43. nu. 3. lib. 1.* Rolan. *conſ. 90. num. 6. lib. 3.* Abb. *conſil. fin. num. 1. lib. 2.* Monteſell. *ſingul. 37. nu. 2.* Marſil. *ſing. 625. in princ.* Gail. *pract. obſeru. lib. 1. obſeru. 79. num. 2.* Ioſeph Ludou. *deciſ. Peruſin. 8. num. 1. par. 1.*

Nec viſum eſt ſubſiſtere fundamentum deciſionis deſum-
ptum † ex irreleuantia poſitionum, quia imò ex nouiter de- 7
ductis pro parte dd. hæredum Lucretiæ, Domini cenſuerunt
euidenter conſtare de releuantia, præſertim vbi ponitur de
valore bonorum mobilium Stephano in tranſactione aſſi-
gnatorum, probato enim quod illorum valor aſcendat ad
ſummam ſcut. mille expreſſa in poſitionibus, ceſſaret † læſio 8
propter quam ex aduerſo prætenditur reſciſſio tranſactionis,
maximè cùm ad huiuſmodi effectum reſcindendæ tranſa-
ctionis non ſufficiat quælibet læſio, ſed † requiratur enormiſ- 9
ſima, & in magno exceſſu vltra dimidiam, Dec. *in l. cum te, ſub num. 1. verſ. ſed fœdere, diſtinct. C. de tranſact. & conſ. 203. num. 4.* Corn. *conſ. 166. n. 5. lib. 1. & conſ. 27. num. 10. lib. 4.* Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 4. cap. 9. n. 36.* Cardin. Mantic. *de tac. lib. 26. tit. 9. num. 29.* Gabriel *concl. 1. num. 68. & 69. tit. de empt. & uend. lib. 3.* Gemm. *dec. 66. n. 44. 47. & 48.* Rot. *diuerſ. deciſ. 101. n. 2. part. 1.*

Et in hanc ſententiam eo magis inclinarunt Domini, tum
quia vt poſitiones admittantur, ſufficit eas non eſſe omni-
no impertinentes, † ſed aliquo modo directè, vel indirectè 10
facere ad cauſam, vel præſtare adminiculum, Dec. *in l. 1. num. 50. ff. ſi cert. pet.* & latè *conſ. 161. num. 2. vbi apoſtill. & conſ. 517. nu. 2.* Peregr. *conſ. 82. num. 3. lib. 1.* Maſcard. *concl. 1177. num. 15. de probat.* Rot. *deciſ. 24. de teſt. in antiq. & in Burgi Sancti Donnini iuriſpatronatus 15. Iunii 1615. coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Tum etiam quia vbi poſitiones non ſunt notoriè imper-
tinentes, itaut † aliqua poſſit eſſe dubitatio, illas Iudex ad- 11
mittere debet, Ioan. Andr. *in cap. cum contingat num. 24. vbi etiam alij de offic. deleg.* Specul. *in tit. depoſit. §. 7. num. 7. in fin. & num. 8. cum alijs alleg. in d. Burgi S. Donnini iuriſ-*
patronatus, & omittere † diſputationem pertinentiæ, vel 12
impertinentiæ ipſarum poſitionum, vt lites abbreuientur, Veſtr. *in prax. lib. 5. cap. 14. num. 6.* qui refert ita ſeruari conſueuiſſe, & ibi Adden. *num. 2.* poſt Dec. *in cap. in nomine Domini num. 34. de teſtib.* & ſecuta eſt Rota *in d. Burgi S. Donnini coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Nec applicatur motiuum, quod Rota admittat de ſtylo
† tacitam confeſſionem in contumaciam non reſpondentis 13
poſitionibus, iuxta *deciſ.* Card. Seraph. 405. *num. 1. & nu. 4.* Quia dixerunt Domini, quod ad hunc effectum cogitur in
Rota pars reſpondere poſitionibus, † ſed vt ponens rele- 14
uetur ab onere probandi ſi aduerſarius poſitiones confitea-
tur, aliàs ob contumaciam non imponitur pœna, vt habean-
tur pro confeſſatis, † ſed vt procedatur ad pœnas in moni- 15
torio ad reſponden. comminatas, vt expreſsè dicit Veſtr.
ſupra loco citato, vbi ponit hanc praxim, neque enim ex eo
quod in Rota non admittatur huiuſmodi confeſſio † contu- 16
macialis cenſeri debet ſublatus vſus poſitionum, cùm im-
mò illum à Rota eſſe † approbatum conſtet ex *dec. 779. par.* 17
2. in recent. & d. Burgi S. Donnini iuriſpatronatus coram R. P. D. meo Vbaldo, vbi fuit reſolutum eſſe reſponden. poſitionibus, quæ emanarunt in cauſis Rotalibus, & paſſim in alijs cauſis.

Et ita vtraque parte informante &c.

Deciſio iſta in hac cauſa facta coram bon. mem. Card. Caualerio ſub die 9. Iunii 1621. eſt inter eius impreſſas deciſio 562.

R.P.D.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana Palatij.

Mercurii 31. Ianuarij 1624.

ARGVMENTVM.

Confirmanda venit ſententia lata in Saluiano, dum apparet benè fuiſſe doctum de illis duobus extremis ad hoc neceſſarijs, & quando dicatur illa iuſtificata. Præſcriptio ad nihil valet, dum legitimum tempus ad illam neceſſarium non probatur fuiſſe tranſactum. E mens aliquid, & non ſoluendo pretium non dicitur eſſe in bona fide, ad effectum præſcribendi dictum pretium, cùm præſcriptio non poſſit currere cum mala fide.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata in Saluiano confirmanda venit conſlito de duobus extremis ad effectum obtinendi in hoc iudicio.*
2 *in Saluiano primum extremum, ſcilicet creditum hypotecæ, ex quibus ſatis dicatur probatum, & num. 3. & 4.*
5 *de Credito ſatis dicitur conſtare, dum debitor partem eius ſoluit, & pro reſiduo ſoluit fructus.*
6 *in Saluiano ſecundum extremum probari poteſt ex inſtrumento adeptæ poſſeſſionis.*
7 *Præſcriptio non obſtat, dum legitimum tempus tranſactum non eſt.*
8 *Saluianum inter abſentes præſcribitur ſpatio 20. annorum.*
9 *E mens aliquid & non ſoluendo pretium, dicitur eſſe in mala fide, cùm ſciat, ſe ad illud exburſandum teneri, itaque ſileat præſcriptio.*
10 *Præſcriptio aliqua currere non valet, cum graui pondere malæ fidei.*
11 *Cauſam obtinens ab habente malam fidem, non poteſt præſcribere.*
12 *Præſcriptio non currit non valenti agere.*

DECISIO DXII.

Dictum fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia de validitate dictæ ſententię non dubitatur, eam-
que eſſe iuſtam apparet ex deciſione tunc facta, & † quia de
1 duobus extremis ad effectũ obtinẽdi in Saluiano ſatis cõſtat.
Nam quoad primum extremum, videlicet creditum Franciſcæ cum hypoteca, id probatur ex teſtibus, & iuribus pro
2 parte dictæ Franciſcæ exhibitis, ex illis namque apparet, quod dicta Franciſca eſt filia, & hæres Renatæ filiæ, & hæredis Petri Regis alias de Roys, quodque dictus Petrus vendidit domum, de qua agitur bo. me. Card. Vrſino, vel eius procuratori pro perſona nominanda 30. Iunij 1573. pro pretio ſcutorum 1800. ex quibus habuit in numerata pecunia ſcut. 230. reſiduum verò ſcut. 1570. promiſit emptor ſoluere pro rata tribus annis ſequentibus, & interim Petrus venditor promiſit dare cautionem de euictione, & emptor promiſit
3 † promiſit dare cautionem de euictione, & emptor promiſit
retinere apud ſe dicti pretij reſiduum, ſoluere pro caſu quo retineret apud ſe dicti pretij reſiduum, ſoluere pro damnis, & intereſſe pretij non ſoluti ad rationem ſcutorum 4. auri pro ſingulis centenarijs, & annis, & quod dictus Cardinalis de anno 1578. nominauit quaſdam mulieres de Martignonis, quæ vendiderunt eamdem domum Buccamatijs,
4 † qui promiſerunt ſoluere dicta ſcuta 1570. Petro primo venditori, & interim fructus ad eandem ratam ſcutorum 4. auri cum obligatione omnium bonorum, vnde cùm non appa-
5 ret de † ſolutione dicti pretij, & fructuum, clarè conſtat de credito & hypotecæ dictæ Franciſcæ.
Secundùm etiam extremum probatur, ex ſuſtentatione litis, iuncto inſtrumento captæ poſſeſſionis per monaſterium
6 quod dicitur † ſucceſſiſſe Camillo de Buccamatijs ex perſona Monachi in dicto monaſterio Profeſſi.
Nec obſtat allegata præſcriptio, quia quoad præſcriptio-
7 nem 30. annorum, ea obſtare non poteſt, ex quo non † ſunt lapſi anni 30. ante motam litem, prout requiritur *l. ſicut. C. de præſcript. 30. annorum*, Aym. *conſ.* 201. *num.* 303. Honded. *conſ.* 82. *n.* 45. *lib.* 1. cum alijs per Rot. *deciſ.* 610. *par.* 1. *in rec.* contractus enim venditionis dictæ domus fuit celebratus anno 1573. & lis fuit mota anno 1599.
Minus intrat præſcriptio in Saluiano annorum 20. inter ab-
ſentes, ſeu † præſcriptio ſtatutaria, tum quia mulieres, quæ 8
emerunt domum, quàm Buccamatijs quibus fuit vendita,
eadem domus à dictis mulieribus, † fuerunt in mala fide, 9
cùm ſcirent ſe debere ſoluere pretium dictæ domus, quia
mala fide ſtante † non potuit, nec ad eorum fauorem incipe- 10
re vlla præſcriptio, nec ad fauorem Monachorum haben-
tium † cauſam à Buccamatijs, *cap. fin. de præſcript. l. male* 11
agitur C. de præſcript. 30. vel 40. annorum, Card. Seraphin.
deciſ. 740. *num.* 1. Rota *dec.* 19. *num.* 6. & *dec.* 211. *n.* 7. *par.* 1.
in recent. Tum etiam quia Petrus, & ſucceſſores non potue-
runt agere ad pretium ante præſtitam cautionem, † & non 12
valenti agere non currit præſcriptio, *l.* 1. *C. de ann. except.*
Rot. *deciſ.* 671. *nu.* 3. *par.* 2. *in recentior.* & in terminis ſtatuti Vrbis, Card. Seraph. *deciſ.* 926. *num.* 3.
Reliqua fuerunt in alia deciſione ſublata.

Rota receſſit ab hac deciſione, quia doctum fuit de inualiditate ſententiæ latæ, & deciſio emanauit ſub die 29. Nouemb. 1624. coram eodem bo. me. Remboldo, eſt infra ſuo loco.

R. P. D. REMBOLDO.

Firmana Saluiani interdicti.

Mercurii 7. Februarij 1624.

ARGVMENTVM.

Teſtium examen citra diſcrimen dicitur validum, licet teſtium iuramentum per Notarium fuerit receptum, dum ipſo Notario fuit commiſſum teſtium examen, cùm per conſequens commiſſum cenſeatur omne illud, ſine quo examen non poteſt expediri, & ſine quo examen non ſubſiſteret. Notario facilè cenſetur commiſſa receptio iuramenti teſtium, quodque ampliatur. Saluianum vt intret contra bona debitoris, ſufficit probare eius poſſeſſionem de tempore obligationis, vel poſt, nonobſtante quod licet deinde tertius dicta bona poſſideret. Præſcriptio curſum incipere nequit ſtante mala fide, quod procedit etiam in illius ſucceſſores, licet ex propria perſona illam incipere intelligeret, & hoc ſiue immediatus, ſiue mediatus ſit ſucceſſor &c. Hypoteca non poteſt dici præſcripta, quando adeſt legitimum tempus.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, an dicantur nulliter examinati, ſi coram Notario iurarunt, cui tantum fuit commiſſum examen.*
2 *Examen teſtium Notario, quando eſt commiſſum, cenſetur etiam commiſſum omne, ſine quo illud expediri nequit.*
3 *Notarius de iure Ciuili eſt capax receptionis iuramenti teſtium.*
Examine commiſſo videntur conceſſa omnia, ex quibus examen non valeret, num. 3.
4 *Commiſſio receptionis iuramenti teſtium Notario facile præſumitur data.*
5 *Maximèque quando pars dedit interrogatoria, & de tali nullitate non oppoſuit.*
6 *Saluianum, vt intret ad fauorem creditoris, cui fuerunt hypotecata bona debitoris, ſufficit vt conſtet, ut debitor aliquid de tempore obligationis, vel poſtea poſſederit.*
7 *Itaque parum obſtat, ſi probetur deinde eam rem ab alio fuiſſe poſſeſſam.*
8 *Conductor poſſidens nomine affictus non ſibi, ſed Domino poſſidet.*
9 *Debitor non poteſt inchoare vllam præſcriptionem, nec de iure ciuili, nec ſtatutariam, quãdo ſcit ſe eſſe debitorem.*
10 *Præſcriptio vt inchoetur nocet mala fides, quæ etiam obſtat ſucceſſoribus, licet vellent inchoare præſcriptionem ex propria perſona.*
11 *Idque habet locum non ſolùm in hærede immediato, ſed etiam mediato, & hærede hæredis.*
12 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij ſi ſit creditor hæreditarius, poteſt tanquam tertius accipere inſolutum bona hæreditaria.*
13 *Eaque poſſidendo hypotecam anteriorum creditorum præſcribere.*

Hy-

14 *Hypoteca vt præſcribatur inter præſentes requiritur ſpatium decem annorum.*
15 *Præſcriptio penitus excluditur, quando legitimum tempus non eſt tranſactum.*

DECISIO DXIII.

DOmini ſteterunt in deciſis 10. Decembris 1618.* reſeruato tamen, vt particulariter videretur, quoad exceptiones de anterioritate hypotecæ, quodque ſocietas eſſet ſuperlucrata; Nam quantum attinet primum extremum neceſſarium ad effectum obtinendi iudicio Saluiani, id probatur ex inuentario, & teſtibus iunctis adminiculis in alia deciſione ponderatis.

Nec obſtat, quod teſtes ſint nulliter examinati, eo quod
1 fuerunt examinati † coram Notario, cui erat commiſſum
ſolùm examen, non verò receptio iuramenti, quia commiſſo
2 examine videntur omnia commiſſa, † ſine quibus examen
abſolui non poteſt, vt in puncto extat *dec.* Pur. 251. *lib.* 1. *in*
3 *nou.* vbi quod de iure ciuili Notarius eſt † capax receptionis
iuramenti, quodq; conceſſo examine videntur conceſſa omnia ex quo examen non valeret, & commiſſo receptionis iu-
4 ramenti facile præſumitur præſertim quando, vt in caſu iſto
5 pars dedit interrogatoria, † & de tali nullitate non oppoſuit,
vt fuit dictum in Ianuen. pecuniaria coram R. P. D. meo Vbaldo, quæ eſt dec. 293. n. 2. & ſeqq. par. 1. in recent.

Non obſtat, quod probatur prædium, de quo agitur, fuiſſe poſſeſſum ab alij, quia ſufficit ad effectum de quo agitur,
6 quod conſtet ſemel fuiſſe poſſeſſum dictum prædium à Va-
lerio, vel tempore contractæ obligationis, vel poſtea etiam
7 quod tempore obitus dicti Valerij † fuiſſet poſſeſſum ab alio,
& nihil facit quod dicitur, quod etiam ante diſceſſum Valerij à Ciuitate noua, & ſic ante contractum obligationem per Valerium, poſſidebatur dictum prædium à Catherina, &
8 alij poſſederunt dictum prædium † nomine affictus, vt decla-
rat ſecundus teſtis examinatus pro D. Veſtrio, & per conſequens non ſibi, ſed Valerio poſſediſſe cenſentur, *l. ſi quis ante, & l. quod meo in princip. ff. de acquir. poſſ.* Corn. *conſ.* 40. *n.* 6. *vol.* 4. Socc. *conſ.* 18. *n.* 28. *lib.* 1.

Non obſtat etiam exceptio præſcriptionis, quia Valerius
9 non potuit inchoare vllam præſcriptionem † nec de iure
communi, nec ſtatutariam cum ſciret, ſe eſſe debitorem D.
10 Veſtrij propter promiſſam indemnitatem, & ſic † eſſet in
mala fide, quę mala fides nocet etiam dicti Valerij ſucceſſoribus, etiam ſi vellent inchoare præſcriptionem ex propria perſona, vt latè per Balb. *de præſcript.* 2. *par.* 3. *partis principalis q.* 12. *n.* 12. cum alijs per Hond. *conſ.* 17. *n.* 85. *lib.* 1. idque
11 locum habet non ſolùm in hærede immediato, † ſed etiam
in hærede mediato, & hærede hæredis, Hond. *conſ.* 82. *n.* 46. *& ſeq. lib.* 1. *& fuit dictum in Romana canonum* 15. *Aprilis* 1622. *coram R. P. D. meo Vbaldo, & alias ſæpiſſimè.*

Non obſtat, quod Octauius eſt hæres Valerij, cum benefi-
12 cio l. & inuentarij, † ideòque potuit tanquam tertius accipe-
13 re inſolutum prædium, de quo agitur, illudque poſſidendo †
hypotecam anteriorum creditorum præſcribere, quia etiam hoc admiſſo, non conſtat, quod dictus Octauius poſtquam
14 fecit ſubhaſtare dictum prædium, † illud poſſederit per ann.
10. vt requiritur ad effectum, vt intret præſcriptio, ſubhaſtatio enim facta fuit anno 1608. vt in ſumm. quod datur n. 2. & iudicium fuit cœptum contra Octauium anno 1613. vnde
15 excluditur penitus † dicta præſcriptionis exceptio.

Deciſio iſta, quæ hic allegatur in hac eadem cauſa emanata ſub die 10. *Decemb.* 1618. *coram eodem bo. mem. Remboldo habetur infra in Appendice.*

REVERENDISS. MERLINO.

Romana Dotis.

Mercurij 7. Februarij 1624.

ARGVMENTVM.

Actione perſonali agens debet tantum contra perſonam obligatam iura ſua experiri, alias perperam egerit, quando veró agitur actione reali, cùm agat contra ipſam rem, poteſt conuenire etiam perſonam non obligatam, inſequendo rem apud quem reperitur. Pater ſi obligauerit cenſum filiæ donec ſequatur inueſtimentum ipſius dotis, donec illud non habuerit ſuam perfectionem, cenſus ſemper erit ſuppoſitus tali oneri.

SVMMARIVM.

1 *Obligationes non extenduntur.*
2 *Actione perſonali agens debet, experiri tamen contra perſonam obligatam, & non aliam.*
3 *Actione reali agens contra rem, poteſt agere etiam contra non obligatum.*
4 *Dictio,* vt ſupra, *qualiter ſit ad ſuperius referenda. Diuinatio mera non eſt facienda.*
5 *Relatio fieri debet generaliter ad omnia ſuperius diſpoſita. Et hoc multo magis, ſi aliqua particularis ratio id ſuadeat.*
6 *Relatio fieri debet ad tempus, & ad locum, & admodum ac qualitates ſupra expreſſas.*
7 *Dos, quod conuertatur in rem ſtabilem, miſta qualitas reſpicit ſecuritatem dotis, & reſpicit vxorem.*
8 *Soluens non debet eſſe ſollicitus, quod pecunia conuertantur in rem expreſſe deſtinatam.*
9 *Dotis fauore ius quæſitum intrat in vim ſtipulationis legalis.*
10 *Pater, ſi fauore filiæ hypotecauit aliquem cenſum donec dos illius fuerit inueſtita in bonis ſtabilibus, donec non ſequatur tale inueſtimentum, cenſus non liberatur ab hypoteca.*
11 *Itaque pater non liberatur ab obligatione tradendo ſimpliciter dotem marito filiæ, dum non ſit tale inueſtimentũ.*
12 *Dotem inueſtiendi onus, quando non ſpectet ad patrem ſoluentem eam, & quando ſimul, ideſt pater, & maritus teneantur id adimplere, & num.* 18.

DECISIO DXIV.

PErmanſerunt Domini in deciſis coram me ſub die 13. Nouembris proximi præteriti, quia pactum quòd cenſus eſſet hypotecatus, donec, & quouſque dos integrè fuiſſet ſoluta, vt ſupra hoc eſt inueſtita in emptionem alicuius rei ſtabilis, vt in inſtrumento inferebat, adhuc dictum cenſum eſſe hypotecatum in fauorem Angelicæ, cùm vſque adhuc pecunia dotalis non fuerit erogata in emptionem rei immobilis.

Nec obſtare dixerunt Domini, quod dictum inueſtimentum ex forma inſtrumenti faciendum eſſet per Auguſtinum
maritum, non autem per Gaſparem patrem, & quod † obli- 1
gationes non extenduntur, ad tradita per Dec. *in c. ſi pro debilitate n.* 3. *de offic. delegat.* & Rot. *in Cæſenaten. bonorum* 9. *Decembris* 1588. *coram Bubalo,* quoniam obiectum intraret, ſi Angelica ageret actione perſonali, quia vtique deberet agere contra Auguſtinum maritum pro implemento promiſ-
ſionis de inueſtiendo, quæ nullo † modo extenditur ad Gaſ- 2
parem patrem, qui nihil tale promiſit, ſed Angelica modo agit actione reali contra cenſum hypotecæ ſibi competentis ex pacto expreſsè appoſito ab eodem Gaſpare patre donec
† dos fuerit ſoluta, & inueſtita, & hoc caſu nihil Angelicæ 3
refert, à quo inueſtimentum fieri deberet.
Nec obſtat, quod dictio illa relatiua, *vt † ſupra,* de qua 4
in inſtrumento dotali, & ponderata in deciſione referenda videatur ad tempus, quo dos erat ſoluenda, non autem ad qualitatem, & obligationem de inueſtiendo in rem ſtabilem, quoniam vltra quod hæc mera diuinatio viſa fuit, regula eſt
in contrarium, quod † relatio fieri debeat generaliter ad om- 5
nia, *l. talis ſcriptura §. hanc autem,* vbi Bart. *n.* 3. *ff. de legat.* 1. *l.* 3. *§. filius ff. de lib. & poſthum.* & ad tempus, & ad locum, & ad modum ac qualitates ſupra expreſſas, Bart. *in l. ſanctio legum. n.* 7. *verſ. præterea ff. de pœn.* Caſtr. *conſ.* 283. *n.* 5. *li.* 1. Rol. *conſ.* 58. *num.* 23. *lib.* 3. & ratio etiam particularis in
præſenti caſu ſuadet † dictam relationem eſſe faciendam ad 6
qualitatem inueſtimenti, quia hypotecatio dicti cenſus fuit facta nedum in fauorem Auguſtini generis, ſed & Angelicæ filiæ, dum autem conſultum fuit Auguſtino non fuit appoſita illa dictio, *vt ſupra,* quia illius ſolùm intererat ſolui dotem,
dum † verò conſulitur filiæ, addita fuit dictio illa, vt ſupra, 7
quia hæc qualitas, quod dos conuerteretur in rem ſtabilem reſpiciebat ſecuritatem dotis ipſius filiæ, & ſic relatio eſſet habenda ad pactum inueſtimenti.
Minus etiam obſtare Domini dixerunt, quod regulariter
ſoluens † non debet eſſe ſollicitus, quod pecuniæ conuertan- 8
tur in rem expreſsè deſtinatam, ex Surd. *dec.* 156. *n.* 9. *& alijs,* quia placuit reſponſio data in deciſione, quod hic d. ratio non applicatur, quia dictum pactum inueſtiendi fuit fauore dotis Angelicæ, & proinde illi ex promiſſione patris, & matris ius

quæ-

queſitum fuit in vim ſtipulationis legalis, de qua *in l. vnica §.*
9 *accedit C. de rei vxor. act.* cũ alijs in prima deciſione allega-
10 tis, vnde dum pater fauore filiæ hypothecauit † cenſum vſ-
queque dos eſſet integrè ſoluta, & inueſtita, non potuit de-
inde ipſe pater ſoluendo dotem marito, & prætermittendo
inueſtimentum auferre ab ipſa filia hypothecam, & ſic cenſũ
11 in illius † præiudicium liberare, vt in ſimilibus terminis ar-
guunt Modern. Rom. *diſcept. forenſ. cap. 45. nu. 2. & 23.*
& Amat. *deciſ. Maceraten. 50. n. 38.*

Et eò magis in præſenti facti ſpecie in qua dictum inueſti-
12 mentum non erat faciendum poſt ſolutionem dotis, † quia
hoc caſu totum inueſtiendi onus fuiſſet mariti recipientis,
nec pater poſtquam munus ſuum abſoluerat ſoluendo aliud
curare debuiſſet, ſed inueſtimentum debebat fieri in actu ſo-
lutionis, itaut & patris ſoluentis, & mariti accipientis vide-
13 bantur partis eſſe erogare pecuniam dotalem in emptionem
rei ſtabilis, & ſic conſulere ſecuritati dotis Angelicæ.

Et ita in deciſis vtraque parte informante &c.

Deciſio, quæ hic allegatur in hac eadem cauſa emanata ſub dis 13. Nouembris anni præteriti 1623. coram eodem clar. me. Merlino, eſt ſupra in præcedenti Tomo deciſio 498.

REVERENDISS. PIROVANO.

Syracuſana Canonicatus.

Lunæ 12. Februarij 1624.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus ſucceſſor an poſſit reuocare decreta anteceſſoris concernentia ſtatum Eccleſiæ, vide reliqua in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, & Capitulum non poſſunt ſubuertere decreta circa ſtatum Eccleſiæ, qui iam firmatus tranſactione, & etiam auctoritate Apoſtolica, ac obſeruantia comprobatus fuit.*
2 *Collatio præbendarum in Cathedrali ad quem ſpectet.*
3 *Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.*
5 *Epiſcopus ſucceſſor poteſt eadem auctoritate ordinaria cum conſenſu Capituli reuocare decreta Epiſcopi anteceſſoris, quoad ſtatum Eccleſiæ.*
6 *Poteſtas reuocandi ea, quæ ſunt valide confirmata à Sede Apoſtolica ſemper deficit.*
7 *Text. in cap. 2. de inſtitut. quando habeat locum.*
8 *Tituli perpetui beneficiorum non debent ſupprimi.*
9 *Collationes plures præteritæ dant ſtatum ſufficientem pro ſubſtinenda collatione, de qua controuertitur.*
10 *Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij, & quando hoc procedat, vide num. 11.*

DECISIO DXV.

CEnſuerunt Domini ſtandum eſſe in deciſis ex eiſdem rationibus, & fundamentis.

Quibus non obſtant quæ de nouo ponderantur pro Capi-
tulo hodie informante, quod dum conſtat de ſtatu anteriori
receptiuo ex tranſactione anni 1532. iurata inter Capitulum
& Epiſcopum interueniente etiam auctoritate Vicarij Apo-
ſtolici ad hoc ſpecialiter deputati, & de collationibus poſtea
ſubſecutis ſecundùm eundem ſtatum, vſque ad annum
1 1602. non potuit Vicarius † Rabalius ſtatum iam firmatum
tranſactione, & pari auctoritate Apoſtolica, & obſeruantia
comprobatum ſubuertere, Abb. *in cap. ex parte num. 10. &
14. de conceſſ. præb.* Seraph. *deciſ. 590. par. 1. nu. 3.*

Quia quantum ad tranſactionem fuit reſponſum illam
non emanaſſe inter Capitulum, & Epiſcopum ſuper ſtatu
controuerſo de receptiuo, vel numerato, ſed ſuper collatio-
ne canonicatuum, vt patet ex illius lectura in 17. Capitulo,
& 22. ac in verſiculo decernimus, quæ ex decretis Rabalij
non fuit ſublata, & ſeruari poteſt etiam in ſtatu Eccleſiæ nu-
meratæ (ceſſantibus reſeruationibus Apoſtolicis) cùm id to-
2 tum pendeat ex conſuetudine, ſtatuto, vel pactione, Caſſad.
deciſ. 22. de præben. Seraph. *deciſ. 1402. n. 4. & 1091. num. 3.
par. 2.* neque dicatur quod ſaltem ex eiſdem capitulis oria-
tur formalis eſſentia Eccleſiæ non numeratæ & receptiuæ,
quia non inde ſequitur, quòd prohibitio mutandi ſtatum
3 comprehendatur in tranſactione, vt ideò tanquam † caſus
omiſſus remaneat in diſpoſitione iuris, *l. commodiſſimè ff. de
lib. & poſthum.* Crau. *conſ. 62. num. 14.* Menoch. *conſ. 4. num.
33. vol. 1.* Rot. *diuerſ. dec. 61. par. 1. n. 2. & in recent. 463.
par. 1. num. 4.*

Quo verò ad continuatas collationes, etiam illis ſuppoſi-
tis non defecit auctoritas Vicarij Rabalij ex ordinaria cum
† conſenſu capituli pro reducenda Eccleſia Syracuſana ad 4
ſtatum numeratæ Eccleſiæ, *cap. 2. de inſtit.* vbi Imol. & alij
allegati *in deciſione, quæ reuidetur.*

Non obſtat, quòd Epiſcopus † modernus potuerit eadem 5
auctoritate ordinaria cum conſenſu Capituli reuocare de-
creta Rabalij, & Eccleſiam in priſtinum ſtatum de recepti-
uo ponere prout fecit.

Quia ſtante confirmatione † Apoſtolica ſemper deficit 6
poteſtas reuocandi iam valide firmata, vt dictum fuit in alia
deciſione, præterea cùm non ſit par ratio reducendi Eccle-
ſiam de receptiua ad numeratam, & è conuerſo de numera-
ta ad receptiuam, ex quo in primo caſu † conuenit iuris diſ- 7
poſitio, *cap. 2. de inſtit.* in ſecundo verò repugnet, ne ſuppri- 8
mantur tituli perpetui iam creati, *cap. ex parte de conſtit. cap.
conſtitutus de reſcript.* ſemper deficit argumentum à paritate
auctoritatis deductum.

Concurrit etiam effectuatio ex collationibus datis ab an-
no 1602. vſque ad annum 1613. quæ dant ſtatum † ſufficien- 9
tem pro ſuſtinenda collatione Ioannis Baptiſtæ, *c. conſulta-
tionibus de iurepatr.* Rota *deciſ. 14. in antiq. eod. tit.*

Nec obſtat, quòd prouiſiones Apoſtolicæ † non ſolent 10
mutare ſtatum, Achil. *deciſ. vlt. de iurepatr. nec illum pro-
bant cap. cum de beneficio de præben. in 6.* Rot. coram Papa
Greg. XV. *d. 482.* quia in præſenti † non agitur de probando 11
ſtatu, vel probanda mutatione illius, qui patens eſt ex decre-
tis Rabalij, ſed de probanda effectuatione vacantibus Cano-
nicatibus in eadem Eccleſia, quòd factum negari non po-
teſt quin pateat ex ipſis prouiſionibus, & ſignanter ex iſto,
qui vacauit per obitum Corrales, qui illum etiam à Sede
Apoſtolica obtinuerat.

Et ita &c.

Videlicet ſub die 1. Decembris 1623. coram eodem bon. me. Pirouano eſt in præcedenti Tomo deciſio 499. in eadem, cauſa tres aliæ deciſiones emanarunt, ſcilicet ſub diebus 1. Februarij, 17. Maij & 3. Iulij eiuſdem anni 1623. ſed ponere neglexi, cum ferè totæ in facto conſiſtant.

R. P. D. REMBOLDO.

Taruiſina Feudi.

Lunæ 12. Februarij 1624.

ARGVMENTVM.

in Feudi ſucceſſione filius intrat in locum parentis, eiuſque perſonam, & gradum repræſentat. Feudum quando eſt conceſſum pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, cuius naturæ dicatur. In feudi hæreditarij ſucceſſione locus eſt repræſentationi, cùm gradus non corrumpatur, ſed repræſentetur.

SVMMARIVM.

1 *Feudum, quando eſt conceſſum pro ſe, ſuiſque hæredibus, & deſcendentibus, tunc dum quis probat ſe eſſe hæredem, & deſcendentem citra diſcrimen eſt admittendus.*
2 *in Feudi ſucceſſione filius intrat in locum parentis eiuſque gradum repræſentat.*
3 *ad Feudum, quando aliqua mulier admittenda erat ſi antea mortua ſit, tunc earum filiæ admittendæ ſunt.*
4 *Feudum dicitur hæreditarium, quando fuit conceſſum pro ſe, hæredibus, & deſcendentibus, vel mixtum.*
5 *in Feudo mixto, quando quis intendit ſuccedere in eo etiam debet concurrere qualitas hæreditaria.*
6 *in Feudi hæreditaria ſucceſſione locus eſt repræſentationi, cùm gradus non corrumpatur, ſed repræſentetur.*
7 *Filia alicuius an quis ſit probari poteſt ex particula teſtamenti patris, in qua illam uti filiam nominauit, & hæredem inſtituit.*
8 *ad Cauſam quando quis fuit admiſſus uti talis abſque vlla partis contradictione, non poteſt opponi legitimitas perſonæ.*

DE-

DECISIO DXVI.

DVbitatum fuit an Angela, & Marietta veniant æquali-
ter admittendæ, vnà cum Auguſta, & Laura Marter-
terijs, ad ſucceſſionem portionis feudi per q. Franciſcum
poſſeſſæ, & DD. dictis Angela, & Marietta tantùm infor-
mantibus cenſuerunt eas eſſe admittendas, quia conſtat di-
1 ctum feudum fuiſſe conceſſum pro ſe † ſuiſque hæredibus &
deſcendentibus; vnde dubium non eſt, quin dictæ Angela,
& Marietta, quæ ſunt nepotes Franciſci ex Diana eiuſdem
Franciſci filia ſint admittendæ ad portionem dicti Franciſci
tum ex propria earum perſona, quia ſcilicet ipſæ ſunt hære-
des, & deſcendentes, Dec. *conſ.* 115. *num.* 2. Clar. *in §. feu-
dum q.* 9. *nu.* 8. Molin. *de primogen. Hiſpan. lib.* 3. *c.* 6. *num.* 43.
verſ. quamuis hæc &c.

Tum etiam ex perſona Dianæ earum matris, quia in ſuc-
2 ceſſione † feudi filius intrat in locum parentis eiuſque gra-
dum repræſentat, ita quod ſicuti in caſu iſto eſſet admitten-
3 da Diana, ita pari ratione veniunt quoque dictæ filiæ dictæ †
Dianæ admittendæ, iux. text. *in c.* 1. *in princ. de ſucceſſ. feud.
& in c.* 1. *verſ. his gradibus de ſucceſſ. fratr.* Rol. *conſ.* 68. *n.* 29.
lib. 1. Roſſental. *de feud. cap.* 7. *concluſ.* 16. *num.* 10. *& ibi
adden. littera L.* Tiraq. *de iure primogen. q.* 40. *n.* 19. *& ſeq.*
Peregr. *de fideicom. art.* 21. *n.* 13. *& ſeq.* Card. Mant. *de ta-
cit. & ambig. lib.* 23. *tit.* 30. *n.* 1. *& ſeqq.*

Idque eo magis, quod conceſſio feudi, de quo agitur facta
fuit, vt dictum eſt pro ſe, hæredibus, & deſcendentibus, ideò-
4 que † vel dictum feudum eſt hæreditarium iuxta deduct. per
Decian. *conſ.* 24. *n.* 68. *& ſeq. vol.* 1. Card. Mant. *d. lib.* 23. *tit.*
5 3. *n.* 41. vel mixtum, quo etiam † caſu requiritur qualitas hæ-
reditaria, Ceph. *conſ.* 303. *per tot.* Surd. *conſ.* 382. *n.* 29. ac pro-
6 pterea indubitanter locus eſt repræſentationi, nam in † hære-
ditaria ſucceſſione gradus non corrumpitur, ſed repræſenta-
tur, vt bene per Card. Mantic. *d. tit.* 30. *num.* 20. Molin. *d. lib.*
3. *cap.* 8. *num.* 17.

Quod autem dictæ Angela, & Marietta ſint neptes Fran-
ciſci, & Diana filia Franciſci, probatur ex particula teſta-
7 menti dicti Franciſci, in quo † vti tales fuerunt nominatæ, &
inſtitutę, Ruin. *conſ.* 53. *n.* 6. *lib.* 5. Natt. *conſ.* 235. *n.* 1. *cum alijs
in Baren. beneficij* 1. *Iulij* 1611. *coram R. P. D. meo Vbaldo.*
8 Et ceſſat difficultas, quia vti † tales fuerunt admiſſæ ad
cauſam abſque vlla partis controuerſia.

Cauſa iſta prius agitata coram Sanctiſs. D. N. Innocentio X. & deinde coram alijs diuerſis bo. mem. Auditoribus nempè Vbaldo, Remboldo, Virili, & Queipo, eorum deciſiones annotaui in præcendenti Tomo ad deciſionem 271. *in fin. quæ eſt in eadem cauſa coram eodem Sanctiſs. D. N.*

R. P. D. REMBOLDO.

Hyldeſmeñ Optionis.

Lunæ 4. *Martij* 1624.

ARGVMENTVM.

Cauſa dicitur deſerta, & ſententia tranſitum ſuum facit in rem iudicatam, quando fuit appellatum, & Iudex dedit apoſtolos reuerentiales, ſi intra decem dies commiſſio non fuerit ſignata, & tranſmiſſa ad Bancum Curſorum, itaque nec auditur appellans quod intra dictum tempus non potuerit reperire Reuiſorem commiſſionum, cùm id non ſit veriſimile, & quatenus id admitteretur, non eſſet excuſandus, quia alia via, ſcilicet per recurſum ad Superiorem, poterat ſibi prouidere, quando copiam ſuperiorum habere non potuit, tunc vt excuſetur neceſſaria eſt ſuper hoc proteſtatio.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, quando dat apoſtolos reuerentiales, tunc cauſa debet remitti intra decem dies.*

2 *Cauſa, ſi non reperiatur commiſſa intra decem dies, quando fuerunt habiti reuerentiales, dicitur deſerta, & ſententia tranſit in iudicatum.*

3 *Sententia vt non dicatur deſerta, eo quia intra legitimum tempus non fuit commiſſa cauſa, ſufficit, vt fuerit facta diligentia, vt commiſſio ſignaretur.*

4 *Sententia ne tranſeat in iudicatum, quia intra legitimum tempus non fuit cauſa commiſſa, requiritur vt de aliqua diligentia adhibita conſtet.*

5 *Commiſſionum reuiſor veriſimile eſt, ſi fuiſſet facta diligentia, quod intra ſpatium 10. dierum repertus fuiſſet.*

6 *Commiſſionum reuiſor, quando intra legitimum tempus non potuit reperiri, vt ceſſet deſertio, quid ſit faciendum.*

7 *Appellationem, quis non dicitur proſequi debita diligentia, niſi penes Regentem Cancellariæ inſteterit pro ſignatura commiſſionis obtinendæ, & ad Curſores transferendæ, infra ſpatium 10. dierum.*

8 *Appellans non excuſatur ſi intra tempus debitum commiſſionem non obtinuit, quare ſibi poterat conſulere per recurſum ad ſuperiorem.*

9 *Appellans vt excuſetur à deſertione cauſæ, quia intra legitimum tempus cauſa non fuit commiſſa, ſi nec Reuiſorem commiſſionum, nec Regentem Cancellariæ potuit accedere, requiritur, vt de hoc proteſtetur.*

DECISIO DXVII.

LAta ſententia diffinitiua ad fauorem Arnaldi ſuper
optione, de qua agitur, Procurator Remberti ab ea
intra legitima tempora appellauit. Verùm quia pro apoſto-
lis redeunti, fuerunt die 20. Decembris proximè præteriti
dati reuerentiales in forma, & ipſe cauſam dictæ appellatio-
nis nonniſi 15. Ianuarij commiſit: Dubitatum fuit an cauſa
appellationis dici poſſit deſerta, itaut conſtet de re iudicata,
& DD. cenſuerunt † conſtare de re iudicata, quia quando 1
Iudex dat reuerentiales, tunc cauſa committi debet de ſtylo
Palatij intra decem dies, alias tranſacto dicto tempore cau-
ſa remanet deſerta, Caputaq. *dec.* 31. *&* 32. *par.* 1. Rot. *dec.*
25. *ſub num.* 1. *verſ. hæc procedunt de appell. in non.* ac propte-
rea cùm in caſu iſto dicta cauſa non fuerit commiſſa intra
dd. decem dies, merito cenſeri debet deſerta, ita † quod ſen- 2
tentia dicatur feciſſe tranſitum in iudicatum, Veſtr. *in prax.
lib.* 7. *cap. vlt. num.* 6. cum alijs congeſtis per Modern. *de ap-
pell. lib.* 3. *cap.* 2. *q.* 14. *num.* 6. *& ſeq.*

Non obſtat, quod ad hoc vt cauſa non dicatur deſerta ſuf-
ficit, quod fuerint factæ diligentiæ, quod ſignaretur com-
miſſio, † licet poſtea non fuerit expedita intra decem dies 3
ad trad. per Caſſad. *deciſ.* 4. *de appell.*

Quia in caſu iſto non conſtat, quod fuerit adhibita † ali- 4
qua diligentia, quod ſignaretur commiſſio.

Nec dicatur, quod non fuerit intra dd. 10. dies repertus re-
uiſor, cui ſolent præſentari commiſſiones, quia † ſi fuiſſet 5
facta diligentia, vtique fuiſſet dicto decem dierum ſpatio
repertus.

Et in omnem euentum, quod reperiri non potuiſſet, non
propterea ceſſaret deſertio, quia debebat eo caſu † præſenta- 6
ri commiſſio Regenti Cancellariæ, vel Illuſtriſs. D. Signa-
turæ Præfecto, Put. *deciſ.* 379. *nu.* 2. *lib.* 2. vbi quod non
dicitur quis proſequi appellationem debita diligentia, prout
† tenetur niſi penes Regentem loco Vice Cancellarij inſte- 7
terit pro ſignatura commiſſionis obtinendæ, & ad Curſores
perferendæ infra decem dies poſt appellationem.

Non enim excuſatur appellans, quando ſibi poteſt † con- 8
ſulere per recurſum ad ſuperiorem, ad trad. per Butr. *in c. ex
ratione q.* 7. *de appell.* quem ſequitur Alex. *conſ.* 72. *num.* 11.
& ſeqq. lib. 3. Dec. *conſ.* 636. *num.* 3. *& fuit dictum in Peru-
ſina de Vbaldis* 17. *Iunij* 1586. *coram bon. mem. Card. Pam-
philio.*

Quinimò ſi nec Regentem Cancellariæ potuiſſet accede- 9
re, debebat de eo proteſtari, Rota *dec.* 25. *de appell. in non.*
cum alijs per ſupradictum Modern. *de appell. d. lib.* 3. *cap.* 2.
q. 14. *n.* 5. *& ſeq.*

Scilicet per bon. mem. Reutrendiſs. Coccinum Decanum, & deciſiones coram eodem in hac cauſa factæ ſunt ſub diebus 25. *Iunij, &* 15. *Octobris* 1621. *&* 28. *Maij, &* 28. *Nouembris* 1622. *Prima habetur infra in Appendice, aliæ vero tres ſunt in præcedenti Tomo deciſiones* 313. 397. *&* 434. *Et infra de hoc eodem anno* 1624. *adeſt infra altera ſub die* 15. *Nouembris coram eodem bo. me. Remboldo.*

R.P.D.

R. P. D. V B A L D O.

Bonomieñ Fideicommiſſi de Luparis.

Luna 11. Martij 1624.

A R G V M E N T V M.

De fideicommiſſo abſoluto, & perpetuo ſatis dicitur conſtare, dum teſtator ordinauit, vt omnia bona ſua deuenirent, & permanerent in domo familia, & agnatione ſua, non enim bona poſſunt conſeruari, & permanere in familia, abſque tali fideicommiſſo, quodque maximè procedit, quando etiam adiunctum eſt onus perpetuò adimplendum per hæredes, & vlterius id ampliatur, quando verba conſeruandi bona non fuerunt directa in perſona hæredum, ſed in ipſa bona, quo caſu dicitur inductum reale, & perpetuum fideicommiſſum, & afficit omnes hæredes, itaut vnum teneatur alteri bona reſtituere.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia an ſit iuſta, probatur ex deciſionibus in cauſa factis.*
2 *Fideicommiſſum ſimpliciter ordinatum ad fauorem proximiorum, expirat quando aliquis ex vocatis decedit cum liberis.*
3 *Teſtator, quando apparet voluiſſe inducere fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum, tunc ceſſat celebre conſil. Oldrad. 21.*
4 *Bona omnia, dum teſtator voluit vt in ſua domo, & familia permanerent, id non poteſt fieri abſque perpetuo fideicommiſſo.*
5 *Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum ex grauamine pariter perpetuo iniuncto.*
6 *Fideicommiſſi verba, quando ſunt inducta non in perſona, ſed in bona, dubium non eſt quin fideicommiſſum ſit reale.*
7 *Fideicommiſſum, quando eſt reale, afficit omnes perſonas, & quilibet ſucceſſor reſtituere.*
8 *Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probatur ex diuiſione bonorum facta inter cohæredes.*
9 *Quæ ſola probatio ſufficit aduerſus habentes cauſam ſi non immediatam, ſaltem mediatam ab hæredibus grauatis.*
10 *Fideicommiſſum, quando ſine dubio dicatur inductum.*
11 *Bona aliqua quando conſtat eſſe teſtatoris, qui fideicommiſſum in bonis ſuis ordinauit, tunc abſque dubio ea quoque ſunt reſtituenda.*
12 *Fideicommiſſarius non poteſt in præiudicium vocatorum à teſtatore nouum grauamen imponere ſuper bonis fideicommiſſarijs.*
13 *Reus, & poſſeſſor neceſſe minimè eſt, vt aliquid probet, ſed ſat eſt, ſi vincat per non ius actoris.*

D E C I S I O DXVIII.

FVit reſponſum pro parte informante videlicet, ſenten-
1 tiam Rotalem eſſe econfirmandam, nam contra eius
validitatem nihil opponebatur, † & de iuſtitia conſtat ex de-
ciſionibus in factis coram R.P.D. meo Remboldo, licet enim
Fulchus antiquus inſtitutis hæredibus filijs Ioan. Baptiſtæ fra-
tris ſui eos ſi ſine filijs, & deſcendentibus decederent, gra-
uauerit per fideicommiſſum bona reſtituere proximiori pau-
2 peri de familia, & agnatione ipſius teſtatoris, & ambo filij
Io. Baptiſtæ deceſſerint cum filijs, & proinde videretur † ex-
piraſſe fideicommiſſnm ad fauorem proximioris, iuxt. conſ.
Oldr. 21. tamen ex verbis teſtamenti, & ex alijs coniecturis
3 apertè colligitur voluiſſe teſtatorem facere abſolutum, &
perpetuum fideicommiſſum, vt benè deducitur in deci-
ſione 26. Ianuarij 1618. in cauſa facta, & præſertim, quia
4 idem teſtator voluit omnia bona ſua deuenire, & permane-
re in domo, familia, & agnatione ſua, cùm enim [illegible] poſ-
ſent bona conſeruari, & permanere in agnatione abſque
tali fideicommiſſo, vnde illud cenſetur inductum ad Pariſ.
conſ. 37. num. 3. lib. 2. Rot. *deciſ. 568. num. 5. par. 1. diuerſ.*
Et accedit onus iniunctum hæredibus inſtitutis & ſubſtitutis,
vt perpetuò facerent celebrari Miſſam qualibet hebdomada
pro anima ipſius teſtatoris, † vnde ſicuti reſpectu piæ cauſæ 5
grauamen fuit perpetuum, ita dicen. videtur ipſos fuiſſe per-
petuo quoad bona grauatos, vt poſt Anchar. arguit Natt.
conſ. 531. num. 28. & ſeq. Et accedit demum quod verba fi-
deicommiſſi non ſunt directa in perſonas, ſed † in res ip- 6
ſas, & bona ibi, & ſic voluit ipſe teſtator omnia bona eiuſ-
dem deuenire, & permanere in domo, familia, & agnatio-
ne, & in proximiorem, & pauperiorem &c. quo caſu du-
bium non eſt, quin fideicommiſſum ſit reale, Bart. *in l. pe-
to. §. fratre num. 2. verſ. dic ergo*, & ibi Cuman. *num. 5. ff.
de legat. 2.* quod afficit omnes perſonas vocatas, & † quo- 7
ſcumque poſſeſſores, itaut quilibet ſucceſſor teneatur per fi-
deicommiſſum alteri reſtituere, donec hæreditas perueniat
ad vltimum ſubſtitutum, Bald. *in l. precibus num. 65. verſ.
tu dic.* & ibi Salic. *num. 36. C. de impub.* Pariſ. *conſ. 18. num.
50. lib. 2.* Surd. *conſ. 315. ſub num. 20. verſ. ad id autem lib. 3.*
& fuit latè deductum *in cauſa Reatina fideicommiſſi 14. Mar-
tij 1622. coram me*, vbi aliæ deciſiones allegantur, & hoc
fideicommiſſum Fulchi ſenioris conſiſtere dicebatur in quo-
dam prædio nuncupato *Rocca maggiore*, & quod hoc præ-
dium fuerit in bonis † eiuſdem Fulchi ſatis probat diuiſio bo- 8
norum cum fratribus facta, in qua dictum prædium obue-
nit Fulcho, quæ diuiſio ſufficit ad hunc effectum contra
DD. de Luparis habentes cauſam à Pirro vltimo ex deſcen-
dentibus Io: Baptiſtæ, & hærede † grauato, ſi non imme- 9
diatè, ſaltem mediatè, Peregr. *de fideicom. 44. num. 5. &
6.* & ſequitur Rota *vt fuit latè deductum in illa Vrbeuetana
fideicommiſſi coram R. P. D. meo Decano.*

Alterum fuit etiam fideicommiſſum iniunctum ab Her-
cule nepote ex filio dicti Fulchi ſenioris, qui inſtituto hære-
de Pirro fratre ſuo, ei quandocumque decedenti abſque † 10
filijs maſculis legitimis, & naturalibus ſubſtituit Carolum
Leonellum, & Galeatium fratres, & cuiuſcumque eorum
filios ordine ſucceſſiuo, † & in prædicto fideicommiſſo Her- 11
culis ſupponitur adeſſe domum, & creditum, de quibus
agitur, quæ fuiſſe in bonis Herculis probatur ex teſtibus,
& alijs iuribus datis in ſumm. num. 2. neque ex aduerſo con-
trouertitur, vnde Pirrus duplici hoc fideicommiſſo grauatus
non videtur † potuiſſe Leonello, & fratribus à ſe inueſtitu- 12
tis nouum onus imponere, & eos grauare, prout fecit de
reſtituendo bona Dominis de Luparis, prout fecit *l. vnum
ex familia §. ſi fundum, vbi Doctor. ff. de leg. 2.* Seraph. *dec.
848. nu. 4. & deciſ. 855. in princ.* Rota *in Viterbien. Caſtro-
rum 14. Decembris 1616. coram bon. mem. Card. Sacrato, &
fuit firmatum in deciſione in hac cauſa facta 10. Ianuarij 1622.
coram D. meo Remboldo*, vbi etiam latè reſpondebatur ad
donationem, quæ prætendebatur de eiſdem bonis antea ab
Hercule facta Pirro.

Et his rationibus nituntur hæredes fiduciarij inſtituti à Ga-
leatio, qui fuit vltimus decedens ex ſubſtitutis ab Hercule,
& poſſident prædicta bona, cum onere reſtituendi vnà cum
fructibus primo maſculo naſcituro ex Cornelia filia Galea-
tij aduerſus quos agunt DD. de Luparis, prætendentes eſſe 13
factum locum fideicommiſſo ad ſuum fauorem ex teſtamen-
to Pirri, quod tamen non ſubſiſtere patet ex deciſionibus in
cauſa factis, & ex ſupra deductis, vnde iſti hæredes fidu-
ciarij, & poſſeſſores non tenentur † probare quoad prædium 14
de quo ſupra, quod ipſi vel Cornelia ſint de pauperioribus
de agnatione, vel cognatione Fulchi ſenioris, & quoad ſint
vocati ex teſtamento Herculis, ſed eius ſufficit vincere per
non ius actoris iuxta regulas vulgares &c.

Et ita fuit deciſum &c.

Deciſio iſta in hac cauſa facta ſub die 26. Ianuarij 1618. coram bon. mem. Remboldo eſt in præcedenti Tomo deciſ. 4.

R. P. D. V B A L D O.

Romana pretij viridarij.

Luna 11. Martij 1624.

A R G V M E N T V M.

In prẹſcriptione, tanquam in re ſatis odioſa ſilet illa regula, vt actio de proximo complenda habeatur pro completa. Statutum Vrbis de prẹſcriptione debiti fundatum reperitur ſuper prẹſumpta ſatisfactione, quæ præſumptio proſternitur ex alia validiori præſumptione non ſatisfactionis. Et d. ſtatuti diſpoſitio ceſſat per ſolam extraiudicialem interpellationem, & præſertim non intrat prædictum ſtatutum contra fideiuſſores, cùm in eo ſint exceptuati.

S V M M A R I V M.

1 *Præſcriptio, vt intret, debet probari elapſum fuiſſe totum tempus ad id requiſitum.*
2 *Præſcriptio de proximo complenda non habetur pro completa.*
3 *Statutum Vrbis de præſcriptione debiti fundatur ſuper prætenſa ſatisfactione.*
4 *Præſcriptio non currit non valenti agere.*
5 *Lis, vt dicatur validè cœpta debet conſtare de mandato procuratoris.*
6 *Præſcriptio ſtatutaria Vrbis, quo ad debita, an ſemel interrupta per actum iudicialem poſſit reuiuiſcere ad inſtar primæ præſcriptionis, vel ſecundum ius commune, anceps eſt quæſtio.*
7 *Et Rota in hoc articulo variauit.*
8 *Præſcriptio debiti, quando per litem eſt interrupta, vt nouiter ea poſſit currere, debet computari tempus, quo ceſſatum eſt litigare, vel à die peremptæ inſtantiæ.*
9 *Iudicium agitatum contra vnum non afficit tertium.*
10 *Debitor ad effectum, vt ſoluat, quando nullatenus poſſit ſe tueri præſcriptione, vel præſumptione ſatisfactionis.*
11 *Solutionis præſumptio, quæ oritur ex negligentia creditoris in non petendo creditum certo temporis ſpatio per ſtatutum præfixo eliditur ex contraria præſumptione.*
12 *Scilicet, quando apparet creditorem feciſſe omnem diligentiam ad illud aſſequendum.*
13 *Statutum Vrbis de præſcriptione debiti non intrat, quando contraria præſumptio præponderans adducitur.*
14 *Præſcriptio non interrumpitur per citationes nullas ex defectu iuriſdictionis.*
15 *Derogationis fideicommiſſi cauſa, ſi ſit commiſſa ſub conditione, quatenus non adſint bona libera in neceſſarium antecedens Iudex poteſt vocare ad iudicium omnes debitores petentis derogationem, & quare.*
16 *Statuti Vrbis præſcriptio quo ad debitum interrumpitur per ſolam extraiudicialem interpellationem.*
17 *Statutum lib.... cap.... de præſcriptione non procedit contra fideiuſſores, cùm ſint in eo ſpecialiter exempti.*

D E C I S I O DXIX.

DOmini vnanimes perſtiterunt in deciſis in hac cauſa
coram me die 19. Iunij præteriti videlicet, exceptionem
præſcriptionis non obſtare Illuſtriſs. D. Cardinali Sfortiæ,
quia obligatio D. Conſtantiæ de extinguen. cenſibus, de
quibus agitur, emanauit in publico inſtrumento celebrato
die 22. Decembris 1584. prima autem citatio contra ipſam
cadit ſub die 27. Septembris 1600. & ſic non intercedunt an-
1 ni ſexdecim completi, requiſiti † per Statutum Vrbis, cùm
deficiant ferè tres menſes, & ſufficit ſupereſſe vel vnam diem
2 vt præſcriptio de proximo † complenda non habeatur pro
completa, Iaſ. *in l. 3. §. labeo. nu. 17. ff. de acquir poſſeſſ.* Bald.
de præſcr. 3. par. 6. par. princ. q. 1. nu. 11. Rota *deciſ. 304. n. 2.
par. 1. recent.* & fuit firmatum in deciſione de qua agitur, im-
mò cùm vſque ad annum 1595. fuerint à DD. de Cuppis ſo-
luti fructus cenſuum, vt conſtat ex relatione periti, vel inter-
3 rupta eſt † præſcriptio, & ceſſat præſumptio ſatisfactionis,
in qua fundatur ſtatutum, vt in deciſione, vel non potuit
præſcriptio incipere, niſi à die, qua fuit caſſatum in ſolutio-
tione, † cùm non valenti agere non currat præſcriptio, *l. 1.* 4
C. de ann. except. Alex. *conſ. 58. num. 9. lib. 5.* cum alijs per
Modernum Peruſ. *de cenſib. par. 2. cap. 2. q. 5. art. 9. num. 49.
& ſeq. vbi alleg. deciſiones Rotales.*

Neque obſtat, quod lis incœpta de anno 1600. fuerit cum
Paleario, tanquam procuratore Conſtantiæ, & filiorum, † 5
de cuius mandato non conſtat. Quia hodie obiectum ceſſat
ex facto, cùm fuerit oſtenſum mandatum procuræ D. Con-
ſtantiæ nomine proprio, & tanquam tutricis filiorum.

Neque cenſebant Domini ab anno 1600. potuiſſe inchoa-
ri, aut perfici nouam præſcriptionem, quia quicquid dicen-
dum eſſet de illa quæſtione, † an præſcriptio ſemel interru- 6
pta per actum iudicialem poſſit reuiuiſcere ad inſtar primæ
præſcriptionis ſtatutariæ, vel ſit † potius neceſſaria præſcri- 7
ptio iuris communis, in quo articulo Rota variauit, vt videre
eſt apud Seraph. *dec. 920. n. 3. & 4. & deciſ. 926. nu. 1. & ex
deciſionibus Cardinalis Sacrati in hac cauſa 26. Nouembris
1618. & in Romana pecuniaria 20. Nouembris 1609. & in alia
Romana pecunia 10. Iunij 1613. coram R. P. D. meo Buratto*,
in hoc caſu videtur ceſſare difficultas, quia lis mota de anno
1600. durauit vſque ad annum 1610. vt firmatur in deciſio-
ne, & vtique † noua præſcriptio non incipit, niſi ex quo par- 8
tes ceſſarunt litigare, vel à die peremptæ inſtantiæ *l. fin. C. de
præſcr. 30. ann.* Bald. *de præſcr. 3. par. princ. q. 4. n. 42. verſ. idem
eſt cum alijs per Modern. diſcept. forenſ. c. 2. n. 46. & ſeq.*

Neque dicatur, illud iudicium † non afficere, niſi fratres 9
de Cuppis, contra quos fuit obtentum Breue derogationis fi-
deicommiſſi, & commiſſa cauſa Vicario Vrbis, quia cùm &
ipſa Conſtantia teneretur ad extinctionem cenſuum, vnà
cum fratribus de Cuppis, qui fideiuſſerant pro dicta extin-
ctione, & fuerit citata in illo iudicio, quod poſtea fuit intro-
ductum in Rota coram bo. me. Card. Lancellotto, coram
quo emanarunt plures deciſiones ſuper credito D. Pauli au-
ctoris D. Cardinalis ratione iſtorum cenſuum, tam contra
Dominos de Cuppis, Domini non videbant, quomodo † 10
Cõſtantia poſſit ſe tueri ratione nouę præſcriptionis, vel præ-
ſumptionis ſatisfactionis, quàm etiam excludit aliud iudicium
intentatum de anno 1615. contra poſſeſſores viridarij, necnõ
præſens iudicium incœptum de anno 1618. cùm appareat D.
Cardinalem feciſſe omnem diligentiam pro conſecutione
huius crediti contra omnes à quibus credebat † poſſe ſibi ſa- 11
tisfieri, & ſic eliditur illa præſumptio ſolutionis, quæ ſolet oriri
ex negligentia creditoris in non petẽdo ſuum creditum certo
† temporis ſpatio per ſtatutum præfinito, *vt fuit dictum in* 12
*cauſa Romana ſeu Ianuen. pecuniaria 30. Octobris 1581. co-
ram Card. Lancellotto ſeniori*, & potius eſt locus limitationi,
quæ affertur ad dictum ſtatutum, vt non procedat, quando
contrariæ † præſumptio præponderans adducitur, Seraph. 13
*dec. 692. n. 4. & dec. 926. n. 3. & fuit dictum in cauſa Romana
diſcuſſionis de Ferratinis 29. Aprilis 1622. coram me.*

Non obſtat, quod citationes contra Conſtantiam emana-
tæ coram exequutore Breuis derogationis fideicommiſſi fue-
rint nullæ † ob defectum iuriſdictionis, quæ non interrum- 14
punt prẹſcriptionem, Rota *deciſ. 689. nu. 5. par. 1. rec.* cùm
ille eſſet delegatus Apoſtolicus ſuper dicta derogatione, in
qua habebant intereſſe tantùm fratres de Cuppis, quia fuit
reſponſum, quod cùm eſſet commiſſa derogatio ſub condi-
tione quatenus non adeſſent † bona libera, ex quibus poſſet 15
ſatisfieri D. Cardinali in neceſſarium antecedens, potuit Iu-
dex vocare ad iudicium etiam Conſtantiam pro extinctione
cenſuum obligatam, ad hoc vt ſibi conſtaret, an aliud poſſet
ſe Cardinalis reualere, abſque eo quod tangerentur bona fi-
deicommiſſo ſubiecta *l. ad rem mobilem ff. de procur. cum ſi-
milib.* Vltra quod ad effectum interruptionis præſcriptionis
ſtatutariæ, † dicitur ſufficere etiam interpellatio extraiudi- 16
cialis, vt per Bon. *de ſtat. Vrb. præſcr. gloſ. 16. n. 6. & gloſ. 21.
n. 1. & n. 16.* & cauetur in eodem ſtatuto. Et in omnem euen-
tum vigent alia fundamenta, de quibus ſupra. Quibus non-
nulli ex Dominis addebant etiam aliud ab informantibus ex-
citatum, quod licet ab initio Paulus Sfortia impoſuerit cen-
ſus, de quibus agitur, tamen ex quo Conſtantia eos ſibi ac-
collauit, Paulus eius reſpectu remãſit fideiuſſor, & conſequẽ-
ter Cardinalis hæres Pauli, vnde præſcriptio ſtatutaria non
potuit currere contra Paulum, vel eius hæredem, † cùm non 17
competat contra fideiuſſores, Achill. *deciſ. 1. de præſcr.* Bou.
*d. tract. gloſ. 19. n. 239. & fuit reſolutum in Romana pecunia-
ria 22. Iunij 1615. coram Reuerendiſs. Seleucien.*

Ex quibus Domini permanſerunt in deciſis.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. VBALDO.

Seneñ Coadiutoriæ.

Veneris 15. *Martij* 1624.

ARGVMENTVM.

Subrogato gratioſè non poteſt denegari immiſſio probatis illis tribus requiſitis, nempè clericatu, obitu beneficiati in poſſeſſione, & reſeruatione. Clericatus ſatis dicitur probatus ex litteris parentibus Ordinarij. Obitus beneficiati in poſſeſſione, clarè dicitur iuſtificatus, quando aduerſarius agnouit illius poſſeſſionem. Reſeruatio quando beneficiatus mortuus eſt in menſe Papæ reſeruato. Et quid ſit dicendum, caſu quo Ordinarius habebat Indultum Apoſtolicum conferendi beneficia reſeruata. Indultum habens conferendi beneficia reſeruata per ceſſum, vel deceſſum non releuat, quoad beneficia vacatura, itaque collatio nec validatur ex obitu ſuperuenienti beneficiati.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ſubrogato gratioſè danda eſt, probato clericatu, obitu beneficiati in poſſeſſione & reſeruatione.*

2 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*

3 *in Beneficij poſſeſſione, quod quis obierit, ex quo remaneat iuſtificatum.*

4 *Obitum alicuius beneficij confitens, non tamen inde ſequitur, vt faſſus ſit, eum in illius poſſeſſione decediſſe, cum potuerit alius poſſidere.*

5 *Poſſeſſionem defuncti, quando certum eſt, quod aliquis agnouerit.*

6 *Menſis Auguſti reſeruatum eſt regula* 8. *hodie* 9. *Cancellariæ.*

7 *Obitus alicuius in certo menſe non controuertitur, dum alterutra pars id fatetur.*

8 *Reſeruatio debet eſſe indubitata, ad hoc vt detur immiſſio ſubrogato gratioſè, & quando non dicatur indubitata, num.* 9.

10 *Indultum conferendi beneficia reſeruata, ſi ſit reſtrictum ad vacantia per ceſſum, vel deceſſum, non extenditur ad vacatura.*

11 *Prouiſio de beneficio non vacante, & viuentis eſt ipſo iure nulla, dum ea prætenditur valida vigore Indulti Apoſtolici conceſſi alicui conferendi beneficia vacantia per ceſſum, vel deceſſum, & num.* 18.

12 *Itaque, nec conualidatur ex obitu ſuperuenienti illius, qui beneficium poſſidebat.*

13 *Reſeruatio vigore menſis Apoſtolici dicitur ſatis clara, dum etiam docetur de indulto conferendi beneficia reſeruata, quando ab habente indultum prouiſio nulliter fuit facta.*

14 *Papa poteſt prouidere de beneficijs non obſtante indulto ab eo alteri conceſſo de illis conferendis, præueniendo in collatione, vel ei derogando.*

15 *Prouiſus ab Ordinario vigore indulti Apoſtolici, dicitur habere parem titulum cum prouiſo Apoſtolico, & ſic ceſſat immiſſio, cum procedendum veniat via ordinaria.*

16 *Prouiſus ab Ordinario, tunc dicitur habere parem titulum cum prouiſo Apoſtolico, quando ſunt eiuſdem ſpeciei, aliàs ſecus.*

17 *Prouiſus ab Ordinario, quando quis nulliter eſt non poteſt dici, quod habeat titulum cum prouiſo Apoſtolico.*

19 *Contradictor legitimus, an quis ſit, potiſſimum ſpectari debet, an ſe opponat, cum titulo æquali.*

20 *Papa, quod velit præuenire Ordinarium in conferendo beneficia, ex quo ſatis appareat.*

21 *Titulus, quando eſt redactus ad non titulum, eſt omnino irreleuans.*

22 *Via executiua vulneratur, dum Iudex procedit per viam ſententiæ, & maximè, quando dicta ſententia tranſiuit in iudicatum.*

23 *à Sententia dicitur appellatum, licet appellans vſus non ſit verbo,* appello, *dum habuit recurſum ad Sanctiſſimũ*

24 *Appellatio validè, quod fuerit interpoſita, non eſt dubitandum, quando cauſa fuit commiſſa, ac omnia acta fuerunt tranſportata.*

25 *Via executiua licet Iudex procedat per viam ordinariam, quando non dicatur vulnerata.*

26 *Iudex ſi fuerit deceptus in intelligentia alicuius Indulti, id veritati præiudicare non debet.*

27 *Litteræ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, non eſt deneganda immiſſio prouiſio.*

DECISIO DXX.

DOmini dixerunt Matthæo eſſe dandam immiſſionem
gratioſè ſubrogato in iuribus, & poſſeſſione Canoni-
catus, & præbendæ vacantium per obitum Marci Antonij
Amaronij de menſe Auguſti 1622. Viſum enim fuit conſtare 1
de illis tribus ad hunc effectum à Rota requiſitis, videlicet
Clericatu Matthæi, obitu Marci Antonij in poſſeſſione, &
de reſeruatione, *vt in Burgen. præſtimonij de Pancoruo* 24.
Octobris 1588. coram Gipſio, Seraph. *deciſ.* 1426. *n.* 1. & per-
petuò ſeruauit Rota *vt in Pampilonen. parochialis de Arcos
coram me, quæ eſt deciſ.* 321. *n.* 1. *par.* 1. *recent. & deciſ.* 700.
ſub num. 1. *&* 715. *nu.* 3. *eadem par.* 1. *& nouiſſimè in Aſcu-
lana plebaniæ* 12. *Ianuarij præteriti coram Reuer. P. D. meo
Merlino.*

Clericatus Matthæi probatur ex litteris patentibus ſui Or-
dinarij, † iuxta *deciſ. Gramm.* 81. *ſæpè canonizatam*, Felin.
in cap. poſt ceſſionem ſub n. 3. *& n.* 15. *de probat.* Rota *d. dec.*
321. *n.* 5. *& d. dec.* 715. *n.* 3. *& ſæpè alias.*

Obitus Amaronij in poſſeſſione probatus remanet ex con-
feſſione † Capaccij aduerſarij, qui venit ex eadem vacatio- 3
ne, Rota *in d. deciſ.* 715. *ſub n.* 3. *& fuit latè dictum in cauſa
Aretina plebaniæ coram D. Merlino.*

Neque dicatur confeſſionem emanaſſe ſuper eo, quod
Canonicatus † vacauerit per obitum Marci Antonij, non 4
autem inde ſequi quod obierit in poſſeſſione, cùm poſſet alius
poſſidere. Quia cùm Capaccius petierit, & obtinuerit à Ca-
pitulo immitti in realem, & actualem poſſeſſionem Canoni-
catus vacantis per obitum Marci Antonij neceſſariò ſequi-
tur, vt agnouerit poſſeſſionem † defuncti vti vacuam aliàs 4
impoſſibile fuiſſet eùm immitti in plenam poſſeſſionem &
eam continuare ad notat. per Mohed. *dec.* 11. *ſub n.* 1. *& ſeq.
vt lit. pend.* Rota *dec.* 258. *nu.* 5. *& deciſ.* 307. *nu.* 2. *& ſeqq.*
coram ſan. mem. Greg. XV.

Demum de reſeruatione conſtat ex obitu in menſe † Au- 6
guſti reſeruato ex regula 8. Seraph. *dec.* 1296. *nu.* 6. *& deciſ.*
700. *n.* 2. *par.* 1. *rec.* & quod tali menſe obierit Marcus An-
tonius non controuertitur inter partes, † & probatur ex con- 7
feſſione ipſius Pacciotti in ſua inſtantia pro immiſſione in
poſſeſſionem, vt in deciſionibus proximè allegatis.

Neque obſtat, quod reſeruatio non ſit indubitata, ſed po-
tius turbida, † cùm Capaccius fuerit prouiſus ab Archiepi- 8
ſcopo Seneñ habente Apoſtolicum Indultum conferendi ſex
Canonicatus, quos appellant ſupranumerarios etiam in † 9
menſibus reſeruatis, & ſit in poſſeſſione, Rota *in dicta Bur-
gen. de Pancoruo coram Gipſio, vt in deciſionibus relatis* per
Garz. *de benef. par.* 6. *c.* 4. *n.* 11. *&* 17. & per Gonzal. *ad reg.*
8. *gloſſ.* 11. *n.* 100. *& ſeq. & fuit latè dictum in Burgen. Abba-
tiæ de Salas* 28. *Nouembris* 1615. *coram me, vbi aliæ deciſio-
nes allegantur*, quia placuit reſponſio, quòd Indultum con-
ceſſum Archiepiſcopo fuit reſtrictum ad Canonicatus vacã-
tium per ceſſum, † vel deceſſum, vel alio modo illos obtinen- 10
tium, vt apparet ex lectura Indulti, non autem conceſſum
fuit, vt Archiepiſcopus poſſet Canonicatos vacaturos confer-
re, prout fecit in perſonam Capaccij conferen. ei Canonica-
tum de mẽſe Maij 1622. quem primo loco vacare contigerit,
qui vacauit de menſe Auguſti proximè ſequentis per mor-
tem Amaronij vt ſupra dictum eſt, & Capaccius vigore dictę
collationis antè vacationem ſibi factæ adeptus eſt poſſeſſio-
nem à Capitulo, & hæc omnia iuſtificantur in ſummario ip-
ſius Capaccij nu. 1. 2. & 3. & ſic † prouiſio de beneficio non 11
vacante, & viuentis fuit ipſo iure nulla, iux. text. *in c.* 2. *de præb.
in* 6. *gloſ. in c. vlt. in verb. Apoſtolica de renunciat. eod. lib.* cum
adductis per Gonz. *gloſ.* 51. *n.* 43. Neque potuit conualidari
ex obitu ſuperuenien. † Amaronij qui Canonicatum poſſi- 12
debat Felin. *in c. in noſtra n.* 38. *verſ. & adde de reſcript.* cum
alijs per Pariſ. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 7. *n.* 150. qua ſtante nullita-
te remanet reſeruatio † clara ratione menſis Auguſti in quo 13
contigit vacatio, & in quo Papa contulit Canonicatum Mat-
thæo etiam cum derogatione, vel ſuſpenſione prædicti Indul-

ti,

14 ti, † quo caſu valuit prouiſio ſaltem per modum præuentio-
nis, Caſſad. *dec.* 8. *num.* 10. *de præben.* Gonz. *ſupra gloſſ.* 53.
num. 39. *& ſeqq.* Rota *in cauſa Papien. beneficij* 10. *Aprilis*
1617. *coram bo. me. Andrea*, *& in Salisburgen. Præpoſitura*
7. *Iulij* 1621. *coram R. P. D. meo Veroſpio*.

Ex quibus etiam ceſſat, quod Capaccius dicatur habere pa-
rem titulum cùm prouiſo Apoſtolico ex quo prouiſus ab Or-
dinario vigore Indulti Apoſtolici, & ceſſet immiſſio, & ſit
15 procedendum via ordinaria, quia omiſſo quod id procederet,
ſi prouiſio Apoſtolica Capaccij eſſet eiuſdem ſpeciei, cum
16 † prouiſione Matthæi, vt puta ex alia ſubrogatione, gratio-
ſa, *vt fuit dictum in Vrgellen. Archidiaconatus* 15. *Iunij* 1592.
coram Penia, *& in alia Senen. Canonicatus* 13. *Maij* 1588.
coram Bubalo, & refert Garz. *de benef. par.* 6. *cap.* 4. *ſub n.* 16.
17 *& n.* 21. ſat eſt dicere nullam † adeſſe paritatem tituli, cum
Archiepiſcopus nulliter prouiderit vigore Indulti de benefi-
18 † cio viuentis antè vacationem ex ſupra deductis, & alia
certum eſt, quod in hac materia, an quis ſit legitimus contra-
19 dictor, † potiſſimùm ſpectatur, an quis ſe opponat cum ti-
tulo æquali, Bart. *in l. fin. nu.* 21. *an compareat. C. de edict. D.
Adr. toll. & fuit dictum in Leodien. Abbatiæ* 25. *Maij* 1622.
coram me, *vbi aliæ deciſiones allegantur*.

Nec poteſt ſuffragari alia prouiſio ab eodem Archiepiſco-
po facta eidem Capaccio die 8. Febr. 1623. de eodem Cano-
nicatu, & præbenda per obitum eiuſdem Amaronij de men-
20 ſe Augusti præcedentis, quia cum † Papa præueniſſet confe-
rendo die 29. eiuſdem menſis Auguſti, & declaraſſet ſe velle
concurrere, & præuenire Ordinarium, vt deducitur ex dero-
21 gatione indulti, † titulus Capaccij remanet omninò rele-
uans, & ipſe non poteſt dici legitimus contradictor ad impe-
diendam immiſſionem ex proximè allegatis.

Demum non obſtat, quod litteræ Matthæi ſaltem per ſen-
22 tentiam Vicarij Senen. fuerint vulneratæ, & † ſic ceſſet via
exequutiua immiſſionis, præſertim cùm dicta ſententia dica-
tur tranſiſſe in iudicatum ob non interpoſitam appellationẽ,
quia fuit reſponſum quoad appellationem obiectum ceſſare
ex facto cum Matthæus licet non fuerit vſus verbo, *appello*,
23 tamen habuit recurſum † ad Sanctiſſimum, qui recurſus ha-
bet vim appellationis, Bald. *in c. ſancimus ſub nu.* 3. *quo temp.*
Mil. *inueſt. per deb. in vſib. feud.* cum alijs per Lancell. *de at-
tent. c.* 19. *n.* 7. & per Modern. *de appellat. lib.* 3. *c.* 2. *q.* 19. *rem.* 3.
n. 30. *&* 33. præſertim ſequuta commiſſione cauſæ in Rota,
24 & † tranſportatione omnium actorum de partibus, *cap. ad
audientiam. verſ. licet autem*, vbi Abb. *n.* 1. *& ſeqq. de appell.*
Gaill. *obſeruat. lib.* 1. *obſeru.* 2. *n.* 4.

Quo verò ad vulnerationem illa ceſſare videbatur ex quo
25 Vicarius non pronunciauit pro † non exequutione littera-
rum, ſed Matthæum non eſſet immittendum in poſſeſſionem
Canonicatus, cùm non reperiretur vacans, immò ex conceſ-
ſione Apoſtolica poſſideretur à Salimbeno, & ſic deceptus
26 eſt in intelligentia † indulti, & denegauit immiſſionem ex
prætenſo defectu iuſtificationis litterarum circa vacationem,
27 vnde cùm hodie appareat iuſtificatio † iuſtè petitur exequu-
tio, *vt in Aſtoricen. Archidiaconatus* 6. *Nouembris* 1602. *co-
ram bo. me. Card. Lancell. iuniori*, *& in Neritonen. penſionis*
26. *Nouembris* 1627. *coram D. meo Caualerio nunc Datario
digniſſimo, quæ deciſiones ſunt* apud Marcheſ. *de comm. par.* 1.
fol. 376. *n.* 9. *& fol.* 620. *n.* 3. *in fin. & ſeq.* Et ita &c.

REVERENDISS. PIROVANO.

Firmana Hæreditatis.

Veneris 15. *Martij* 1624.

A R G V M E N T V M.

Diluuntur nonnullæ exceptiones obiectæ contra va-
liditatem ſententiæ, & præſertim quando valida
ſit, licet lata ſuper petitorio, quod iam per par-
tes fuit ſuſpenſum. Citationis omnis defectus
ſanatur per comparitionem partis citatæ, vel ſi
eius nomine compareat procurator. Poſt citatio-
nem minus legitimè executam, quando quis
comparet, quid ex tali comparitione lex præſu-
mat. In ſeruatione terminorum ſubſtantialium
includitur etiam citatio ad dicendum contra com-
miſſionem, & an ex ea dicatur firmata iuriſdictio
ante ſententiam, Mandatum ſpeciale requiritur,
ad petendam reſtitutionem in integrum, & an
ſufficiat generale ampliſſimum,

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Sententia lata ſuper petitorio poſtquam illud à partibus fuit ſuſpenſum, eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.*
3 *Iudex, quando non obſtante ſuſpenſione petitorij validè procedat ſuper eo pronunciando.*
4 *Arbitrium an intret ſuper cumulatione petitorij, & poſſeſſorij, ſtante ſuſpenſione, hoc eſt diſputandum cum arbitrium à iure ſoleat regulari.*
5 *Rota ſatis dicitur cognoſcere de viribus cumulationis petitorij cum poſſeſſorio, dum guſtat de meritis cauſæ, & ad vlteriora procedit.*
6 *Poſſeſſorij ſuſpenſio, quando dicatur reiecta.*
7 *Petitorij cumulatio cum poſſeſſorio ſtante turbiditate etiam in remedio retinendæ non ſolet denegari.*
8 *Iuriſdictio ſolet firmari per citationem ad dicendum contra commiſſionem.*
9 *Citationis omnis defectus ſanatur per comparitionem citati.*
10 *Quia per talem comparitionem, quis certus redditur de eo, de quo erat citandus.*
11 *Citationis terminus circumducitur lapſo die conſtituto, & exinde comparitio non validat, id quod iam extinctum eſt.*
12 *Citatus ad duo tenetur, nempe comparere, & in termino edicti.*
13 *Citatus, quando comparet, lex præſumit, & fundat validitatem citationis, ſuper præſumpta notitia, & ſcientia citationis in tantum, quod contra eum poteſt procedi ad vlteriora.*
14 *poſt Citationem, quando quis comparet, præſumitur contra eum citatio executa minus legitimè ad eius notitiam perueniſſe.*
15 *Sententia lata ſine valida citatione eſt nulla.*
16 *Proteſtatio diſſenſus in iuriſdictionem Iudicis eluditur ex verbis, vt nihil Iudex faciat, niſi ſeruatis ſeruandis, & præcedentibus citationibus.*
17 *in Terminorum ſubſtantialium ſeruatione ſolet includi etiam citatio ad dicendum contra commiſſionem.*
18 *Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reſtitutionem in integrum.*
19 *Et quid ſtantibus clauſulis ampliſſimis, in mandato generali, videlicet, vt procurator poſſit omnia facere, quæ & ipſe principalis poteſt.*

D E C I S I O DXXI.

Dubitatum fuit in hac tertia inſtantia, an vltima ſenten-
tia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda, & quoad
validitatem affirmatiuè fuit reſponſum, reſeruando de reli-
quis videre in ſeparata diſputatione.

De ea namque conſtat ex reuolutione actorum, ex quibus
probantur requiſita † validitatis enunciata per Caputaq. *dec.*
260. *par.* 2. commiſſio cum citatione ad dicendum contra,
mandata procuratorum, & termini ſubſtantiales.

Nec obſtant oppoſitæ nullitates contra primam ſenten-
tiam Rotalem iam diſcuſſæ, & reiectæ coram *R. P. D. meo
Caualerio* 27. *Aprilis* 1622.

Quia quoad primam de nullitate cauſata ex ſententia ſu-
per petitorio † poſt eius ſuſpenſionem propter defectum iu- 2
riſdictionis ſecundum deciſiones Caputaq. 322. *par.* 2. *&* 143.
par. 3. Card. Mantic. *deciſ.* 328. *n.* 3. viſum fuit poſſe euitari
dum ante ſententiam ſuperuenit reſcriptum ſuper cumula-
tione poſſeſſorij cum petitorio, cum † quo Iudex potuit non 3
obſtante ſuſpenſione manum apponere & vtrumque agno-
ſcere, Honded. *conſ.* 24. *n.* 55. *lib.* 2. Olaſc. *conſ.* 67. *num.* 11.
Menoch. *de recuperanda rem.* 15. *n.* 369.

Nec obſtat, quod huiuſmodi cumulatio facta non fuerit
præcedente cognitione, nempè ſuſpiciendo diſputationem † 4
ſuper arbitrio prout neceſſaria dicebatur, dum à iure ſolet
regulari.

Quia cùm de expreſſa cognitione loquatur verum eſt, ſed
illa non eſt neceſſaria, quia ſufficit, quod Rota de viribus cu-
mulationis † cognouerit merita deguſtando, & ad vlteriora 5
procedendo, *vt dictum fuit in Anconitana bonorum* 12. *Ianua-
rij* 1602. *coram Reuer. P. D. Manzanedo nunc Patriarcha
Hieroſolymitano*, *& coram me in Abulen. penſionis* 15.
Decembris 1620. ſi verò de tacita cognitione agatur, &
hæc ipſa negari non poteſt, quia diſputatum fuit du-
bium, cui eſſet dandum mandatum de manutenendo
ſub

ſub die 14. Febr. 1620. & vtrique parti manutentio denega-
ta fuit cum decreto, quod remaneret ſequeſtrum, vnde ex
6 hoc proceſſu ad vlteriora † ſatis dignoſcitur ſuſpenſionem
poſſeſſionis fuiſſe reiectam propter illius turbiditatem, &
ſuſpenſionem, per quam etiam in remedio retinendæ non
7 ſolet † denegari cumulatio, vt expreſsè tenuit Rot. *in dec.*
557. par. 1. rec.

Quo verò ad ſecundam nullitatem ex defectu citationis
8 ad diceñ. contra commiſſionem † per quam ſolet firmari iu-
riſdictio, & quæ deducebatur ex inualida illius executione,
ſcilicet per diligentias, per affixionem, per contradictas, &
ad domum procuratoris Raccagni, fuit reſponſum in deciſ.
27. Aprilis 1622. ſanatum fuiſſe omnem defectum per com-
9 paritionem Archigenij Riccij † procuritoris Æneæ, & vera
eſt reſponſio, quia per comparationem citati, vel eius pro-
curatoris ſatis redditur certus de eo, de quo † erat citandus,
10 Bald. *in l. fin. C. de procur.* Caputaq. *dec. 112. par. 1.* Caſſad.
dec. 2. de iud. Fel. n. *in c. illud n. 8. de præſcript.* Vant. *de nullit.*
Def. cit. n. 16. Rot. *dec. 94. n. 6.* coram Papa Greg. XV. *&*
dec. 42. par. 2. rec.

Neque obſtat, quod illa comparitio debet eſſe in termino
citationis, aliàs de ſe terminus circumducitur lapſo die con-
11 ſtituto, † & exinde comparitio non reualidat, quod extin-
ctum eſt, Ægid. *dec. 364.* & vlterius procuratorem compa-
parendo dixiſſe citra conſenſum in iuriſdictionem, & alle-
gaſſe tenorem citationis tantummodo in genere.

12 Quia reus citatus † ad duo tenetur nempè comparere, &
in termino edicti, & quamuis ſecundum circumducatur, re-
manet tamen primum, vnde ſi comparet, vel mittit procu-
13 ratorem ad comparendum † lex præſumit, & fundat validi-
tatem citationis ſuper præſumpta notitia, & ſcientia citatio-
nis in tantum, quod contra eum poteſt procedi ad vlteriora,
cap. dilecti de dol. & contum. Rot. *in nou. eod. tit. dec. 11.* nec
contrarium dicit Ægid. *in allegata dec. 364.* ſed magis con-
firmat hanc partem, dum aſſerit, qui per ſe, vel procurato-
14 rem legitimè deputatum poſt † citationem comparet, præ-
ſumitur citatio contra eum executa, minus legitimè ad eius
notitiam perueniſſe, quod ſufficit etiam ſi poſt terminum
compareat ex quo ſaluę ſunt comparentis exceptiones, quod
15 diuerſum eſſet ſi ageretur de † ſuſtinenda citatione ad ſen-
tentiam, quia poſt tempus eſſet irreparabile præiudicium
comparentis, vt aduertit Rot. *in dec. 409. n. 1. rec.* nec re-
fert, quod procurator non conſenſerit in iuriſdictionem, &
habuerit tantùm generalem notitiam citationis, in qua lex
16 fundat † reualidationem illius, & à diſſenſu receſſit ex prote-
ſtatione in fine poſita, quod nihil fieret contra ſuum princi-
palem, niſi ipſo comparente legitimè citato. Quibus omni-
bus accedunt citationes eiuſdem Archigenij procuratoris in
17 ſeruatione terminorum † ſubſtantialium, in quibus & ipſa
citatio ad diceñ. contra commiſſionem ſolet includi, itaut
ſemper dicatur firmata iuriſdictio ante ſententiam, vt Rota
firmauit *in cauſa Bracharen. de Granſeis 19. Nouemb. 1602.*
coram bo. me. Card. Sacrato.

Nullitati verò excitatæ ex eo quòd ſententia lata per Vi-
18 carium Vrbis † pro Ænea fecerit tranſitum in iudicatum,
itaut procuratori Alexandri ad petendam reſtitutionem in
integrum fuerit neceſſarium mandatum ſpeciale, *l. illud in*
fine ff. de minor. l. coram de reſt. in integr. Ioſeph. Ludou.
conſ. 30. verſ. ſecundo requiritur, benè reſpondet deciſio diei
27. Aprilis 1622. quod cùm in eo mandato, quod datum fuit
nunc per extenſum adſit clauſula ampliſſima, nempè & ge-
19 neraliter omnia alia facienda, quæ ipſemet † conſtituens fa-
cere poſſet, ſi præſens & perſonaliter intereſſet, etiam ſi ta-
lia forent, quæ mandatum exigerent magis ſpeciale, vel ma-
gis generale, quàm expreſſum eſt, ſufficienter conſtat de fa-
cultate ad petendam reſtitutionem in integrum, vt pondera-
tum fuit *in Praneſtina bonorum 21. Febr. 1614. coram bo. me.*
Card. Sacrato, & in terminis formalis clauſulæ benè deter-
minat Couarru. *variar. reſol. lib. 1. cap. 6. n. 2. verſ. quarto*
manifeſtè per tex. in c. qui ad agendum de procur. in 6. Caſſad.
dec. 1. de procur.

Supereſt quarta nullitas propter omiſſam cognitionem
hæreditatis Hieronymi in ſententia Reuerendiſſ. Seleuciẽ.
ſed quia magis pertinet ad articulum iuſtitiæ, quàm validita-
tis poterit de ea plenius videri in parte reſeruata.

Et ita, &c.

Hic enim reſeruata videre, fuerunt ventilata ſub die 3. Maij præſentis anni 1624. quæ deciſio eſt infra ſuo loco.

Cauſa iſta primo fuit coram bo. mem. Archiepiſcopo Seleucien. & tres deciſiones coram eo emanatæ, nempè ſub diebus 7. Iunij 1619. 27. Ianuarij 1621. & 15. Martij eiuſdem anni ſunt ſupra in præcedenti Tomo deciſ. 122. 272. & 278.

Ac deinde in altera inſtantia penes fuit bon. mem. Card. Caualerium, coram quo pariter tres aliæ deciſiones fuerunt factæ, nempè ſub diebus 27. Aprilis 1622. 31. Martij 1623. & 7. Iunij eiuſdem anni 1623. ſunt inter eius impreſſas deciſiones 590. 640. & 650. in quibus ſententia lata in prima inſtantia fuit confirmata.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Corduben̄. Pecuniaria.

Lunæ 18. Martij 1624.

A R G V M E N T V M.

Executio ſententię impoſſibile eſt vt à vitio nullitatis ſaluetur, quando fuit exceſſum in tempore, & in quantitate, itaut nec illa ſaluari poteſt ratione indiuiduitatis quoad tempus, & quantitatem debitam. Mandatum nulliter relaxatur contra bona hæredis, quando conſtat ipſum adiuiſſe hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij. Iudex ſatis dicitur nulliter procedere, quando abſque citatione partis proceſſit, ſicuti etiam quando poſt inhibitionem ei factam cognoſcere non ceſſauit, ac pariter quando executio fuit facta non obſtante appellatione.

S V M M A R I V M.

1 *Executio facta pro maiori tempore, & quantitate, quàm in ſententia continetur, ſine dubio eſt nulla.*
2 *Executio ſi ſit nulla in parte, eſt quoque nulla in totum ratione indiuiduitatis, itaut nec ſubſtineatur pro parte debita.*
3 *Fructus nulliter calculantur ſupra tempus debitum.*
4 *Heres quando adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, tunc pro debitis hæreditarijs non poteſt relaxari mandatum etiam contra bona hæredis.*
5 *Iudex procedens abſque citatione partis nulliter procedit.*
6 *Iudex procedens, poſtquam fuit inhibitum nulliter ex defectu iuriſdictionis poſtea clarum eſt ſententiare.*
7 *Executio eſt nulla, & pars dicitur grauata, ſi ea fuerit facta non obſtante interpoſitione appellationis.*
8 *Attentata, & nulla eſt executio facta poſt interpoſitam appellationem.*

D E C I S I O DXXII.

PRopoſito per me dubio in hac cauſa vna tantùm parte
informante, alia verò renuente, An conſtaret de gra-
uamine Iudicum exequutorum. Domini reſponderunt af-
firmatiuè ex triplici capite. Primò, quia ſententiæ latæ in
partibus pro Aluaro de Cardennas creditore contra Nico-
laum Rodriquez, ac ſucceſſiuè contra Alphonſum de Lara
eius fideiuſſorem per Iudices exequutores cuiuſdam concor-
diæ inter partes initæ ſuper quadam Capellania, & fructibus
condemnant Alphonſum pro medietate fructuum dictæ Ca-
pellaniæ ab anno 1583. vſque ad diem 31. Auguſti 1584. vt
patet in ſumm. n. 3. Vnde cùm exequutio pro dicto credito
fuerit facta à dicto anno 1583. vſque ad annum 1590. vt in
d. ſumm. n. 6. 7. & 10. dicitur proculdubio † exceſſiua vti fa- 1
cta pro maiori tempore, & quantitate contentis in dictis ſen-
tentijs, & proindè vti talis in totum vitiatur, † nec ſuſtine- 2
tur ratione indiuiduitatis pro parte debita, Rot. coram fel.
rec. Greg. XV. *dec. 198. & dec. 480. num. 5. & dec. 485. n. 4.*
& inter recent. dec. 359. n. 8. par. 1. & dec. 630. ſub n. 3. par.
2. & in Romana pecuniaria de Pinellis 8. Aprilis 1598. co-
ram Orano.

Deindè reſultat etiam exceſſus ex eo, quia reſeruatio fructuum dictæ Capellaniæ ſecundùm concordiam inter ad partes celebratam incipit à die expeditionis confirmationis dictæ concordiæ, quæ cùm fuerit expedita ſub die 1. Septembris anni 1589. vt in ſumm. num. 2. non potuit liquidatio illorum, & exequutio fieri pro toto integro

anno 1589. & ſic pro octo menſibus ante diem 1. Septembris
3 pro quibus † certum erat nullos deberi fructus vti non comprehenſos ſub dicta reſeruatione ad text. *in l. 2. C. de exceſ. rei iud. & fuit dictum in Calaguritana reſtitutionis in integrum 28. Aprilis 1589. coram Card. Platto.* Vltra quod fuit etiam exceſſiua exequutio, quia fuit facta contra Petrum Valenzuela hæredem prædicti Alphonſi de Lara, cum bene-
4 ficio legis, & inuentarij non ſolum ſuper bonis † hæreditarijs, ſed etiam ſuper ipſius bonis proprijs, quæ ſine dubio non erant ſuppoſita dictæ exequutioni, iuxta text. *in l. fin. §. & ſi præfatam C. de iur. deliber.* Corn. *conſ. 31. n. 1. lib. 3.* Surd. *conſ. 7. n. 31.* Monticul. *de inuent. cap. 9. n. 59.* Rota *dec. 461. n. 10. par. 1. rec.*

Secundò conſtat de grauamine ex capite nullitatis, quia fuerunt lata duo decreta liquidatoria à prouiſore, & tria à
5 Synodalibus Cordubeñ. non † ſolum abſque citatione, & ſic nulliter, iuxta text. *in l. de vnoquoque ff. de re iudic.* cum alijs per Gabr. *de citat. concluſ. 1. n. 1.* ſed etiam abſque iuriſ-dictione, quæ defecerat propter inhibitionem emanatam à Sy-
6 nodali Toletano Delegato Apoſtolico coram † quo lis pendebat, quæ fuit præſentata die 6. Nouembris, & ſic octo dies ante prolationem ſecundi decretorum dd. Synodalium, *cap. at ſi Clerici in princip. de iudic. l. 1. C. ſi à non compet. iud. l. 1. §. hac autem verba ff. quod quiſque iur. l. 1. §. fin. ff. ad Tertul.*

Tertium caput ex quo Domini dicebant pariter reſultare
7 grauamen dictorum Iudicum exequutorum erat, † quia dictis decretis fuerat pro parte Petri hæredis Alphonſi interpoſita appellatio, vt in ſummar. n. 6. & 7. & tamen illa non obſtante fuit facta exequutio, vt in d. ſumm. num. 7. & 10.
8 Vnde non poteſt negari, quia illa vti † facta poſt appellationem, ac inhibitionem fuerit nulla, & attentata, vt latè per Lancell. *de attent. poſt inhib. ampliat. 6.* & tradit Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ. 435. n. 3. & dec. 546. n. 5. & in vna Rauennaten. attentatorum 20. Maij 1611. coram D. meo* Decano. Et ita, &c.

In eadem cauſa habentur infra duæ aliæ deciſiones nempe ſub 1. Iulij 1624. & 31. eiuſdem menſis, & anni coram eodem Reuerendiſſ. Manzanedo.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Vrbeuetana Hæreditatis.

Veneris 22. Martij 1624.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſi renunciatio vt validè dicatur facta, & maximè à muliere, & inſuper minori, debet clarè conſtare ipſam habuiſſe plenam notitiam ſuæ vocationis, de qua tamen notitia non dicitur ſatis conſtare ex verbis puellæ, nempe ipſam eſſe benè inſtructam de tenore teſtamenti, & tractatur hic an ſubſtineatur renunciatio fideicommiſſi facta à puella, ad quod erat excluſa propter exiſtentiam maſculorum, ſed incluſa in defectu eorum, quando conſtat ipſam tantùm habuiſſe notitiam ſuæ excluſionis, nos autem incluſionis, veluti quia de ea nullum verbum habetur in renunciatione. Renunciationum verba quantumuis ampla, & generalia debent intelligi de iure competenti de tempore renunciationis, non autem de futuro.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbeuetanum excludit fœminas dotatas, vel dotandas à ſucceſſione parentum ſtantibus maſculis.*
2 *Fideicommiſſo renuncians, quando dicatur habuiſſe certam ſcientiam de eo, & de ſua vocatione.*
3 *Fideicomiſſo ex quibus arguatur, quod quis noluerit renunciare.*
4 *Renunciatio, non debet referri ad id, de quo renuncians non habuit notitiam.*
5 *Puella renuncians fideicommiſſo ſibi obuenienti, non dicitur de illo ſatis certificata, dum in renunciatione aſſeruit, ſe eſſe benè inſtructam de teſtamento, in quo illud fuit relictum.*
6 *Quod multò magis procedit, quando vltra minorem ætatem, puella ſemper fuerit educata in aliquo Monaſterio.*
7 *Renunciationis materia, eſt ſatis de ſui natura ſtrictiſſimi iuris, & nullo modo extendenda.*
8 *in Renunciationibus facienda eſt omnis interpretatio, vt minus quam fieri poteſt lædatur ius renunciantis.*
9 *Renunciationum verba generalia, & ampla debent intelligi de iure competenti de tempore renunciationis, non autem de iure competituro de futuro.*
10 *Renuncians in dubio cenſetur voluiſſe renunciare iuribus præſentibus, non autem de futuro.*
11 *Quod procedit etiam ſtante generalitate, & amplitudine verborum.*
12 *in Renunciationibus, quantumuis verba ſint vniuerſalia, non comprehendunt vmquam ea, de quibus renuncians non habuit notitiam prout requiritur.*
13 *ex Teſtamenti notitia an reſultet ſcientia omnium contentorum in eo.*
14 *Et quatenus opinio affirmatiua ſit vera, non tamen procedit in renunciationibus, maximè facta per puellam iuribus ſibi competentibus.*
15 *Renunciatio vt inducatur, neceſſaria eſt ſcientia certa, & indubitata, aliàs quam per mentionem alicuius teſtamenti.*
16 *Renunciationes, quod deſeruiant de vento, non eſt facienda interpretatio.*
17 *Renunciatio ad hoc, vt extendatur eſt fragile fundamentum, quod alias renunciatio deſeruiet de vento.*
18 *Renunciationes, quæ fiunt per puellas quoad ſucceſſionem parentum ſunt ſtrictè interpretandæ, & maximè, ſi agatur de fauore extraneorum.*
19 *Renunciatio ſat eſt, vt aliquid operetur, & n. 20.*
21 *Renunciatio dum fuit facta ad maiorem cautelam, ſufficit, vt quid minimum operetur.*
22 *Renunciatio dum aliquid operatur, non eſt aliud quærendum ad effectum, vt illa extendatur.*

DECICIO DXXIII.

Domini ſteterunt in deciſis coram me ſub die 14. Iunij præteriti,* nempè renunciationem factam per D. Catherinam non comprehendere fideicommiſſum ad ſui fauorem inſtitutũ ex rationibus, & fundamentis in deciſione adductis, contra quæ non obſtant, quæ hodie opponuntur per informantes pro DD. de Capizucchis. Et primò, quod dum D. Catherina affirmauit ſe eſſe benè inſtructam, quod ſtante fideicommiſſo Monaldi ſenioris, ac ſtatuto Vrbeuetano,
quo † cauetur mulierem dotatam, vel dotandam non ſucce- 1
dere in bonis paternis, & maternis ſtantibus maſculis, ipſa erat excluſa à ſucceſſione dictorum bonorum, & quod nihilominus intendebat renunciare, ſi quid iuris forſan ſibi ſuper illis competeret, videatur ex his habuiſſe certam ſcientiam dicti fideicommiſſi, quod fuerit vnicum, & ferè ſcriptum ſub vnica clauſula non potuerit eſſe certificata de ſua excluſione propter maſculos, quin etiam fuerit certificata de ſua vocatione in defectum illorum, iuxta text. *in l. non eſt ferendus, ff. de tranſact.*

Quia fuit reſponſum huic primo obiecto, quod dum D. 2
Catherina fecit mentionem dicti fideicommiſſi, non dixit ſtañ. fideicommiſſo quod exiſtentibus maſculis, fœminæ non ſuccedunt, vt inferunt informantes pro DD. de Capizucchis, ſed dixit quod ſtante fideicommiſſo, ac Statuto Vrbeuetano intendebat renunciare bonis paternis, ac maternis, nulla tamen facta mentione bonorum fideicommiſſariorum ex quo
† benè datur intelligi ipſam non habuiſſe voluntatem renun- 3
ciandi dicto fideicommiſſo ad quod erat in defectum maſculorum vocata, & licet ex mentione facta, vt ſupra de dicto fideicommiſſo in renunciatione prædicta poſſit dici habuiſſe notitiam illius in capite excluſiuo, nempè exiſtentiæ maſculorum, tamen non propterea ſequitur ex hoc, quod habuerit notitiam † alterius capitis fideicommiſſi, ad quod erat vo- 4
cata ex deficientia illorum cum nullum verbum reperiatur in dicta renunciatione, quod hoc præſeferat, & ideò renunciatio non poteſt referri ad fideicommiſſum cuius vim, & ef-
fectum non potuit D. Catherina vti † mulier intelligere, 5
quamuis dixerit ſe eſſe benè inſtructam de dicto teſtamento, vt benè in ſimilibus terminis tradit Angel. *in l. qui Romæ §. duo fratres, num. 8.* & ibi etiam Alex. *num. 54. verſ. ſed inſta hac ff. de verb. obligat.* refert, & ſequitur Ruin.

Ruin. *conſ.* 107. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 1. Rota coram Cæſ. de Graſſ.
deciſ. 1. *n.* 1. *&* 2. *recent.*

Quod eò magis procedere debet ex eo, quia vltra perſo-
6 nam renunciantis, de quo tempore erat etiam † puella an-
norum 17. ac ſemper educata in Monaſterio, quod ſemper
animaduertit Angel. *loco nuper citat.* verſamur in materia
7 renunciationis, quæ de ſui natura eſt † ſtrictiſſimi iuris, &
nullo modo extendenda, Aym. *conſ.* 1. *pro genero. num.* 454.
verſ. quod in renunciatione, Curt. iun. *conſ.* 16. *n.* 11. Decian.
conſ. 7. *n.* 75. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 110. *num.* 96. *lib.* 1. Becc. *conſ.*
111. *num.* 31. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 60. *num.* 6. *lib.* 1. Peregrin.
de fideicomm. art. 52. *num.* 25. Oſaſch. *deciſ. Pedem.* 112. *n.*
5. Seraph. *deciſ.* 559. *num.* 4. *& deciſ.* 658. *num.* 2. adeout
8 in ea debet fieri omnis interpretatio, vt minus † quàm fieri
poſſit lædatur ius renunciantis, Dec. *in l. poſtquam litis n.*
15. *C. de pact.* Curt. iun. *conſ.* 23. *n.* 1. Grat. *conſ.* 17. *n.* 46.
lib. 1. Becc. *conſ.* 111. *num.* 31. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 446. *n.* 23.
lib. 1. Honded. *conſ.* 29. *n.* 93. *& ſeqq. lib.* 1. Rota *dec.* 242.
n. 2. *par.* 2. *diuerſ.*

Secundò non obſtant verba ampliſſima, quibus eſt con-
cepta dicta renunciatio, ex quibus propterea dicitur D. Ca-
therinam voluiſſe renunciare cuicumque iuri ſibi ſuper di-
9 ctis bonis competenti. Quia † dicta verba etſi generalia,
& ampla debent intelligi de iure dictæ D. Catherinæ compe-
tenti de tempore renunciationis, & maſculis extantibus,
non autem de iure competituro in futurum dictis maſculis
10 deficientibus, † & ſic de tempore præſenti non autem de
A futuro A ſecundùm Bald. *conſ.* 38. *num.* 1. *verſ. tertia ratio,*
& verſ. quinta, & ſexta ratio lib. 2. & alios adductos in
altera deciſione facta in hac cauſa coram me, quibus addi
poſſunt Felin. *in cap. ſi diligenti*, *n.* 33. *verſ. decimo fallit de*
for. competen. Bart. *in l. qui Romæ* §. *duo fratres num.* 19. & ibi-
dem Iaſ. *num.* 69. Rip. *n.* 47. Bolognett. *n.* 110. *verſ. quintò*
ampliat. ff. de verb. oblig. Dec. *in l.* 1. *n.* 32. vbi etiam Rip. *n.*
26. *C. de pact.* Grat. *conſ.* 173. *n.* 44. *lib.* 1. Rim. iun. *conſ.* 204.
n. 79. *& ſeq.* Dec. *conſ.* 86. *n.* 4. *verſ. ſed tamen his non obſtan.*
Boer. *dec.* 147. *n.* 12. Rot. *in rec. dec.* 624. *n.* 2. *par.* 2. *& co-*
ram bon. mem. Card. Sacrato in Leodien. fideicommiſſi de Re-
11 *nene* 12. *Decembris* 1611. vbi in ſpecie † conſideratur gene-
ralitas, & amplitudo verborum.

Vltra quod etiam quod dicta verba in renunciatione
poſita eſſent apta comprehendere dictum fideicommiſſum,
non tamen debet cenſeri comprehenſum, ex quo non
12 conſtat D. Catherinam † habuiſſe ſcientiam dicti fideicom-
miſſi, prout requiritur, per text. *in l. de his C. de tranſact.*
Neque releuat quod dicatur ex notitia dicti fideicommiſſi
in genere habita ex mentione facta de teſtamento Monaldi
13 ſenioris, retulcaſſe † quoque ſcientiam omnium contento-
rum in eo, quia dato quod hoc eſſet verum, tamen non
14 procedit in † muliere minore, prout erat D. Catherina de
tempore renunciationis, Bald. *conſil.* 440. *circa fin. verſ.*
non obſtat quod not. Bart. *lib.* 3. nec etiam habet locum in
15 renunciatione, † ad quam inducen̄. neceſſaria eſt ſcientia
certa, & indubitata, aliàs quàm ex mentione teſtamenti,
Aym. *conſ.* 193. *num.* 8. *verſ. illud tamen*, Roman. *conſ.* 403.
num. 17. *& ſeqq.* Soccin. iun. *conſ.* 98. *num.* 5. *lib.* 2. Socc.
ſen. *conſ.* 283. *num.* 2. *lib.* 2. Corn. *conſ.* 139. *lib.* 4. Bero.
conſil. 177. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 1. Peregr. *de fideicom. art.*
52. *n.* 21. *& fuit dictum in Æſina bonorum* 17. *Iunij* 1596.
coram bon. mem. Corduba, Romana pecuniaria, ſeu dotis
10. *Maij* 1602. *coram Card. Pamphilio, & in Bononien.*
fideicommiſſi de Agucchijs 8. *Iunij* 1648. *coram Reuerendiſſ.*
D. meo Seleucien.

Tertiò, denique non obſtat, quod hoc modo renuncia-
16 tio prædicta ſeruiret † de vento, & nullum operaretur
effectum, & D. Catherina tam vigore dicti ſtatuti, quàm
teſtamenti iam erat excluſa ob exiſtentiam maſculorum
abſque dicta renunciatione, quia fuit reſponſum huiuſ-
17 modi obiectum eſſe parui ponderis, & parum † conſide-
rabile ad effectum extendendi renunciationem, quæ de
18 ſui natura eſt ſtrictiſſimi iuris, cùm præſertim agatur de
B fauore extraneorum, B vt dixit *in Bonienen. de Armis* 12.
Decembris 1622. *coram D. meo Merlino.* Vltra quod po-
teſt dici quod in omnem caſum dicta renunciatio plures
19 † etiam poterat operari effectus, nempe quod aliud non
poſſet petere in bonis maternis. Secundò, quia non po-
20 teſt conqueri de dote minus congrua. Tertiò, † quod
fideicommiſſum non poſſet impugnari ex diſpoſitione
Authen. res quæ. C. comm. deleg. & denique quod ad maio-
21 rem † cautelam facta fuerit, quod ſufficit, vt conſide-

rauit Rota *in d. Bononien. de Armis* pro quibus faciunt
notata per Eugen. *conſ.* 88. *num.* 83. & per Peregr. *de fi-*
deicom. art. 52. *num.* 25. *ad fin.* quod vbi renunciatio † ali- 22
quid operata eſt, nihil ampliùs operari debet.

Et ita reſolutum &c.

Deciſio iſta in hac cauſa emanata ſub die 14. *Iunij* 1623. *coram eodem Reuerendiſſ. Manzanedo eſt infra in Appendice.*

SVMMARIVM ANNOTATIONIS AD DECISIONEM DXXIII.

1 *Renuncians non præſumitur voluiſſe renunciare iuri in fu-*
turum ſibi competenti.
4 *Quod procedit etiamſi renunciatio facta ſit per verba,*
quæ ſonent in futurum, veluti omnibus iuribus ſibi com-
petentibus, & competituris in futurum.
Iuribus in futurum ſibi competentibus renuncians, non in-
telligitur renunciatum iuri acquirendo ex noua cauſa de
futuro, & ignorata, ſed tantùm illi iuri, quod ex cau-
ſa de præſenti competebat, n. 2.
3 *Renunciatio non extenditur ad ignorata, licet quis renun-*
ciet etiam iuribus, quæ habere ſperat.
4 *Promiſſiones omnes reſtringuntur ad ſtatum, & qualita-*
tes exiſtentes de tempore contractus.
5 *in Contractibus omnibus, & diſpoſitionibus quantumuis*
etiam præciſis, & in quacumque materia ſubintelligi-
tur ex iuris præſumptione tacitè illa conditio, rebus ſic
ſtantibus, & n. 57.
6 *Stoici, quamuis in ſuis promiſſionibus, & conſilijs tena-*
ciſſimi, tamen ſemper omnia ſubintelligebant cum con-
ditione illa rebus ſic ſtantibus.
7 *Sapiens non mutat conſilium, omnibus his manentibus,*
quæ erant de tempore conſilij, & n. 8.
9 *Fidem tunc quis fallit, & inconſtantiæ crimen audit,*
ſi dum aliquid promiſit, omnia ſint in eodem ſtatu,
& num. 10.
10 *Conſtans & leuis quis eſſe debet, prout tempus poſtulat.*
11 *Sapiens ſine crimine mutat mores temporibus.*
12 *Seuerus nec pius non eſt bonum vt quis ſemper ſit.*
13 *Tempus omnia habent.*
14 *DEVS ſemper eſt idem, immobilis, & immutabilis,*
qui & per Malachiam Prophetam dixit: Ego Domi-
nus, & non mutor.
15 *DEVS ſententiam ſuam mutat, rebus in eodem ſtatu*
non permanentibus.
16 *de Peccatis ſuis ſi quis agat pœnitentiam, ipſe etiam*
DEVS agit pœnitentiam ſuper malo, quod conſti-
tuit facere.
17 *Impio ſi DEVS dixerit, morte morieris, & ipſe egerit*
pœnitentiã de peccatis ſuis, vita viuet, & non morietur.
18 *Peccator ſi nouerit mutare vitam, & mores, DEVS*
etiam nouerit mutare ſententiam.
19 *DEVS eſt ſeuerus ſeueris, & pius pijs, & quibus aliàs ſe-*
uerus erat, mox efficitur mitis abſque mutatione ſui.
20 *Rebus ſic ſtantibus, id intelligitur in qualibet diſpoſitione*
quamuis immobili, firma, & præciſa, & n. 21.
22 *Monaſterio ſi aliquid detur pro dote, reſtituitur ſi dans*
non ingreditur, vel inde exeat.
23 *Monachis in apoſtaſiam euntibus, bona ſua ſunt eis reſti-*
tuenda à Monaſterio, ne in deteriora præcipitentur, &
ne in perniciem Monachorum, & incendium Mona-
ſterij occaſione ſuorum bonorum ardeſcat.
Inimicis, & perſecutoribus neceſſaria ſubminiſtrare de-
bemus.
24 *Cauſa à principio in quolibet contractu veriſimiliter non*
cogitata, ſemper dicitur excepta.
25 *Diſpoſitio nulla quantumuis generalis, & prægnans repe-*
riri poteſt, vt trahatur ad incognita, & incogitata.
26 *Renuncians, contrahens &c. ſi de contrario ſtatu cogitaſ-*
ſet, nec ſic renunciaſſet, nec ſic contraxiſſet.
27 *de Nouo ea, quæ emergunt, nouo indigent auxilio, in Re-*
bus nouis, nouum conſilium, & remedium ſuggerendum
eſt, n. 27.
28 *Status mutatione eueniente, perinde eſt, vt ſicut contra-*
ctus conditionalis non purificata conditione euaneſcit,
ita expirat mutato rerum ſtatu.
29 *Quod procedit, quamuis in contractu adſit aliquod ver-*
bum extenſiuum ad futurum.
30 *Promiſſio durat etiã mutato rerũ ſtatu, quando ea eſt com-*

prehenſiua temporis futuri, & futurus ſtatus potuit in genere cogitari, & quando id procedat, n. 31.

32 Futurorum proſpectus ſpectat ad virum ſapientem.

Sapiens vir ille eſt quidem, qui cuncta volutat, omnia perpendit, inſpicitque finem, n. 32.

33 Malis bonum eſt ab initio occurrere, quàm ex poſt facto remedium quærere.

34 Prudens, qui vult eſſe, in futura proſpectum intendat, & quæ poſſunt contingere, animo ſuo cuncta proponat.

35 Prudenti nihil ſubitum eſt, ſed totum ante proſpicit, nam qui prouidens eſt, non dicit, non putaui hoc poſſe fieri.

Prudens non dubitat, ſed expectat, non ſuſpicatur, ſed cauet, n. 35.

Admittere id, quod caueri poteſt ſtultum eſt, melius eſt proſpicere, quàm vlciſci accepta iniuria, n. 35.

36 ante Tempus melius eſt occurrere, quàm poſt vulnus acceptum, remedium quærere.

Melius eſt præcauere, quàm pauere, n. 36.

37 Futurorum proſpectus non afficit damno non cogitantem, niſi ex præſenti ſtatu debuerit futurus excogitari.

38 Cauſa noua dicitur iuſta, vt recedatur à contractu, ſi de nouo ſuperueniat, & ab initio ipſo fuit incognita.

39 Diſpoſitio quælibet intelligitur, rebus ſic ſtantibus, quod procedit, etiamſi interuenerit iuramentum.

40 Iuramenti proprietas eſt ſequi naturam ipſius contractus, ſuper quo apponitur.

Contractus ſicut euaneſcit mutato rerum ſtatu, ita euaneſcit iuramentum in eodem contractu interpoſitũ, n. 40.

41 Iuramentum non debet continere vinculum iniquitatis.

42 Renunciatio iurata non includit caſus, quos non iurata non includeret.

43 Renunciatio non comprehendit caſum ignoratum.

Iuramentum non facit, vt contractus deducatur ad caſum ignoratum, n. 43.

44 Iuramentum non auget obligationem, ſed ei tantum intra limites ſui manenti, addit religiònis vinculum.

45 Iuramentum auget obligationem non extenſiuè, ſed tantum intenſiuè.

46 Iuramentum quoque habet in ventre tacitam illam conditionem, rebus ſic ſtantibus, ſeu eodem manente ſtatu.

47 Doctoratum Bononiæ, ſi quis iurauerit recipere, & ibi ſuperueniat peſtis, non efficitur periurus, ſi alibi illum ſumat.

48 Scholaris iurans creditori ſuo non exire diſtrictum loci, vbi manet abſque eius licentia, quando non dicatur periurus, licet abſque illius licentia exeat, & vide n. 50.

49 Vir non tenetur eam in vxorem ducere, cui dos non datur.

51 Statuta alicuius loci, ſi quis ſeruare iurauerit, licitum eſt iuranti, eis mutatis abſque incurſu periurij contrauenire.

52 Promiſſio de non offendendo, non habet locum, vbi promiſſor de nouo offenditur.

53 Filia, ſi iuramento renunciauerit ſucceſſioni paternæ contemplatione certarum perſonarum, dato, vt illæ moriantur ante obitum patris, poterit abſque incurſu periurij reddire ad bona renunciata, & n. 54.

55 Pactum ſuper ſucceſſione viuentis, tenet accedente eius conſenſu.

56 Filia quamuis bonis paternis renunciauerit cum iuramento, nihilominus poteſt licitè ei ſuccedere, ſi pater inſtituerit eam hæredem.

57 Pactum de non ſuccedendo alicui, intelligitur niſi nouum ſuperueniat paciſcenti.

59 Filia renuncians ſucceſſioni patris, intelligitur de ſucceſſione ab inteſtato, non autem ex teſtamento, & n. 60.

61 Beneficium alicuius Eccleſiæ, ſi quis renunciauerit accipere, poteſt illud licitè accipere, ſi ſibi conferatur.

62 Patronus, ſi non aluerit libertum, priuatur ſucceſſione bonorum, niſi libertus in teſtamento eumdem patronum hæredem inſtituerit.

63 Pactum ſuper ſucceſſione viuentis, tunc tenet accedente illius conſenſu, & etiam ſi in eadem perſeuerauerit voluntate vſque ad ſupremũ vitæ ſpiritum, & n. 64. & 68.

65 Quare conſtito de diſſenſu euaneſcit pactum, & ex quo dicatur conſtare de tali diſſenſu.

66 Filia renuncians ſucceſſioni paternæ, ad fauorem fratrum, cum conſenſu ipſius patris, ex tali conſenſu nullum ius acquiritur fratribus, cum neceſſe ſit, vt permaneat in eadem voluntate vſque ad mortem, n. 79.

67 Pater poteſt hæredem inſtituere filiam, quamuis ipſa renunciauerit futuræ ſucceſſioni eius, quia intelligitur, quatenus ipſe pater permaneat in eadem voluntate, cùm lex reſiſtat huiuſmodi renunciationibus.

69 Teſtandi libera facultas dicitur etiam alicui auferri, dum non poteſt inſtituere eum hæredem, quem vult.

70 Filia, ſi renunciauerit bonis paternis ad fauorem fratrum licet verum ſit patrem poſſe eam hæredem inſtituere, tenetur tamen ipſa cedere bona hæreditaria fratribus, ad quorum fauorem renunciauit.

71 Quia libertas teſtandi reſpectu fratris iam habuerit ſuum effectum, & num. 72. & an vera ſit prædicta opinio, vide à n. 74.

74 Teſtamento facto, ſicuti corruit pactum reſpectu eius, cuius bona fuerunt renunciata, ita reſpectu eorum ad quorum fauorem fuit renunciatum.

75 Duo quando ſimul concurrunt, quorum alterum prodeſt, & alterum nocet, præualet quod nocet.

76 Filia renuncians bonis paternis ad fauorem fratrum, intelligitur ſi pater permanſerit in eadem voluntate.

77 Afflict. in dec. 350. n. 4. reprobatur, nam & in ea opinione, de qua ſupra n. 40. fuit ſingularis, & contra eum fuit iudicatum.

78 Succedere alicui, dum quis cum iuramento renunciauit, & hoc ad fauorem alterius, tunc ſi ille de cuius hæreditate agitur, reuocauerit conſenſum, eo caſu renuncians ab omnibus liberatur.

80 Itaut, nec hoc caſu committatur ſtipulatio pœna à renunciante promiſſa ei, ad cuius fauorem fuit renunciatum, cùm id pendeat à conditione perſeuerantiæ eius, cuius bona fuerunt renunciata.

81 Surd. in dec. 14. circa finem, reprobatur dum conatus fuit ſaluare opinionem Afflict. in dec. 350. n. 4.

Renunciatio, & donatio in effectu non differunt, n. 82.

82 Renunciare numquam cenſetur quis voluiſſe iuri de futuro ex noua cauſa ſuperuenienti, ſibi incognita, & num. 83.

84 Renunciantes caueat in renunciationibus à verbis generalibus, ne ex eorum nimium effuſo ſermone in promptum incidant periculum.

85 Generaliter loquens ſibi imputet, dum non cogitauit ſub verbis generalibus omnia comprehendi.

86 Stultitia eius, qui generaliter locutus eſt, non debet alteri obeſſe.

87 Renunciatio ampliſſima facta de quibuſcumque iuribus, ſibi quomodolibet competentibus non admittit reclamationem, etiamſi in eius prætenſione plus ineſſet, quàm in relicto.

88 Adminiſtrator, quando reddidit rationes, & computa ſunt ſolidata, & Dominus fecit ei quietantiam ampliſſimis clauſulis conceptam, tunc ex cauſa ſolius erroris, non poteſt amplius calculus reuideri, & computatior retractari.

89 Filia Monaſterium ingreſſura, ſi renunciet bonis paternis, maternis, & fraternis, alijſque ſucceſſionibus, & iuribus etiam ex teſtamento quomodolibet ei obueniendis, & deuoluendis.

90 Sub hac renunciatione venit etiam fideicommiſſum ad filiæ fauorem nondum purificatum.

91 Renunciatio generalis facta à Monacho obſtat etiam Monaſterio agenti ad bona renunciata.

92 Monaſterio nullum ius competit ſuper bonis Monachorum ab eis ante ingreſſum renunciatis.

93 Quod procedit etiamſi bona eſſent ſubiecta fideicommiſſo, eiuſque purificatio accidiſſet poſt emiſſam profeſſionem, & iſta eſt vera opinio.

94 Monaſterium eius reſpectu non poteſt dare de læſione ex cauſa amplæ renunciationis facta à Monacho ante ingreſſum, cum ſit licitum ei de bonis ſuis ad libitum diſponere, n. 95.

96 Teſtamentum religionem ingreſſi non rumpitur ex eo, quia nihil Monaſterio reliquerit, & nec de illo cogitauerit.

97 Filia monialem ſe facere intendens, ſi renuntiet omnibus bonis, iuribus, & actionibus paternis, maternis, fraternis, auitis ad fauorem patris eiuſque hæredum, & ſucceſſorum, adhoc, vt bona conſeruentur in agnatione.

98 Dubitatur, his ſtantibus vtrum deficiente agnatione, & patre inſtituente perſona extranea, dicatur defeciſſe cauſa renunciationis, & vide n. 99. & 101.

100 Mo-

100 *Monialis renuncians ad fauores familiæ, & familia non extat, perinde eſt ac ſi non eſſet renunciatum.*

101 *Monialis numquam vocatur ad ſucceſſionem parentum, dum extat perſona, quæ mediante eius renunciatione illam excludat.*

103 *Parentes quare procurent à filiabus Monaſterium ingreſſuris renunciationem bonorum, & n.108.*

104 *Filia ingreſſura Monaſterium renunciando bonis ad effectum conſeruandi ea in agnatione, videtur incongruum, vt pater poſſit illa relinquere extraneis, incognitiſque.*

105 *Monialis renunciando bonis ſuis, cenſetur voluiſſe priuare Monaſterium in concurſu ſuæ agnationis, non autem extraneorum.*

106 *Monialis præſumitur habere affectionem ad ipſum Monaſterium, in quo & ipſa vſque ad mortem degere debet.*

Monaſterij facultatibus auctis, commodius etiam ipſæ Moniales ſubeunt onus religionis.

107 *Renunciatio, dum ſtipulata fuit pro renunciatario eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, ſi ille decedat relinquendo heredem, quamuis extraneum, non ex hoc euaneſcit renunciatio.*

108 *Filia renunciando bonis fauore agnationis confert in patrem, & pater acquirit facultatem teſtandi in præiudicium filiæ.*

109 *Filia ſi renunciauerit bonis in manibus patris ad fauorem agnationis, pater tunc teſtando in præiudicium agnatorum, non tenet tale teſtamentum, ſecus teſtando in præiudicium ipſius filiæ.*

110 *Agnationis contemplatio, quæ fit per Monialem, quandò renunciauit ſucceſſionibus, operatur, vt patre decedente ab inteſtato abſque agnatis, filia poſſit ſuccedere.*

111 *Item operatur, vt pater, vel alius renunciatarius non poſſit teſtari in præiudicium agnatorum exiſtentium.*

112 *in Agnatorum præiudicium quis non poteſt dici teſtari, dum ipſi non extant.*

113 *Renuncians bonis ad fauorem hæredum, & ſucceſſorum, an in hærede extraneo inſtituto terminus iſte verificetur, & n. 114.*

115 *Filia renuncians ad fauorem hæredum, & ſucceſſorum, id intelligendum eſt de hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis.*

116 *Correctio incontinenti non eſt admittenda.*

117 *Verba generalia ex antecedenti proteſtatione, & veriſimili mente loquentis ſunt interpretanda.*

118 *Stipulatio pro hæredibus, & ſucceſſoribus, tunc debet intelligi tantum de hæredibus, ſucceſſoribus ſanguinis, quando ſubiecta materia repugnat.*

Veluti ſi agatur de re ſui natura non tranſitoria ad extraneos, ſed tantùm ad agnatos.

119 *Hæredum appellatione veniunt etiam extranei, quando ſumus in materia tranſitoria ad omnes.*

120 *Verbum,* hæredes, *tunc eſt reſtringendum ad hæredes ſanguinis, quotieſcumque extarent agnati, ſecus agnatis non extantibus.*

121 *Renunciatarius, decedendo ab inteſtato & non extantibus agnatis, ad quorum fauorem fuit renunciatum, tunc renuncians ei ſuccedit.*

122 *Deſcendentium appellatione, licet non veniant fœminæ, quando habita fuit ratio conſeruandæ agnationis, tamen quando id non procedat, n.123.*

124 *in Fideicommiſſis perpetuis, & abſolutis, ordinatis ad fauorem deſcendentium, & agnationis licet mens teſtatoris ſit proclinior ad maſculos, quàm ad fœminas.*

125 *Nihilominus id verum eſt, & quatenus adſint maſculi, quare eis non exiſtentibus, fœminæ admittuntur, quaſi per poſterius vocatæ.*

126 *Renunciationes, ſucceſſionibus, quæ fiunt per Moniales latius ſunt interpretandæ, quàm illæ, quæ fiunt à nubentibus in ſæculo.*

127 *Renunciationes, quæ fiunt à filiabus nubentibus in ſeculo, expirant, ſi perſonæ contemplatæ deficiant, ſed ſecus, quando renunciatio eſt facta à moniali, & quare.*

128 *Monialis renunciando ſucceſſionibus parentum, ſolent id facere, vt humanarum rerum curis exemptæ, DEO feruentiori, & quieto animo valeant inſeruire.*

129 *Bona terrena perſonis religioſis, impedimenta & non adiumenta ſunt, onera & ſi ſubſidia, poſſeſſione enim, & vſu opum non ſuffulcitur Eccleſia, ſed euertitur.*

130 *Terrena calcat, qui cœleſtia deſiderat.*

Diuina, qui meditatur, humanorum terminos non curat.

131 *Religioſi poſt aggreſſam CHRISTI militiam, non debent rurſus ſæcularibus implicari negotijs.*

132 *Lupicini Abbatis eorumque Monachorum reſponſum præclarum refertur, datum Regi Ghilperico, dum voluit agros, & vineas donare Monaſterio.*

Monachi non decet facultatibus terrenis extolli, ſed in humilitate cordis Regnum DEI, iuſtitiamque eius exquirere.

133 *Nicetas Imperator poſt ædificatum Monaſterium S. Michaelis noluit vineas, & poſſeſſiones Monachis aſſignare, ſed iuſſit ex fiſco tantumdem illis annuatim exſolui, quantum eis ad alimenta, & veſtitum ſatis eſſet.*

134 *Alimenta, & quibus tegamur dum habemus, his contenti eſſe debemus.*

135 *in Monaſterijs plures moniales recipi non poſſunt, quàm ex redditibus ipſorum Monaſteriorum ali poſſunt, & num. 136.*

137 *Simonia eſt, quando interuenit aliqua pactio de ſoluendo aliquid pro receptione Monialis.*

138 *Exemplum notabile, & ſimul lacrymabile refertur de quodam Monaſterio Monialium, in quo non recipiebatur aliqua Monialis, niſi ſecum afferret certam pecuniarum ſummam, & n.139. & 140.*

ANNOTATIO AD DECISIONEM DXXIII.

COncluſio iſta, vt in dubio renuncians non cenſeatur
voluiſſe renunciare iuribus de futuro, amplia procede-
re etiam quando verba renunciationis ſonant † in futurum, 1
veluti ſi facta ſit renunciatio omnium iurium ſibi competen-
tium, & competiturorum in futurum, in & ſuper certis bo-
nis, nam tunc non cenſetur renunciatum iuri acquirendo
† ex noua cauſa de futuro, & ignorata, ſed tantùm illi iuri, 2
quod tunc ex cauſa de qua agebatur, competebat, vel ex ea-
dem cauſa competere poterat, *l. 2. ff. de ſtat. lib.* & notatur
in l. tres fratres, ff. de pact. in l. mater ff. de inoffic. teſtam. &
in l. 1. §. decretalis ff. de ſucceſſ. edict. Bart. *in l. qui cum tuto-*
ribus ff. de tranſact. & in l. 1. quod ſeruius, per illum text. ff.
de condit. ob cauſ. & in l. ſi vxor. §. diuus ff. de adult. & in l.
qui rebus §. duo fratres in 6. quæſt. ff. de verb. oblig. latè Ripa
in d. §. duo fratres, n.11. vbi etiam ait id procedere, licet quis
renunciaſſet etiam ea, quæ † habere ſperat, quia nec iſta re- 3
nunciatio trahitur ad ignorata, Caſtr. *conſ. 448. in fin. vol. 1.*
Curt. iun. *conſ. 101. n.7.* Aretin. *conſ. 93. n.8.* Benedict. Capr.
conſ. 12. circa fin. & conſ. 530. n.11. Dec. *conſ. 270. & conſ.*
352. ad fin. Celſ. Hug. *conſ. 81. n.8.* Corn. *conſ. 2. vol. 3.* Euer.
conſ. 12. n. 39. Cuman. *conſ. 187.* Riminald. iun. *conſ. 72. n.*
18. lib. 1. Menoch. *conſ. 749. n.11.* Aldobrand. *conſ. 66. n.2.*
Ludoph. Schrader. *de feud. par. 8. cap. 5. n. 31. verſ. renun-*
ciatio generalis omnium iurium etiam futurorum numquam ex-
tenditur ad iura futura, ex cauſa poſteà emergenti ſuperuenien-
tia, &c. ibique plura allegantur, & adde Cephal. *conſ. 467.*
n.27. vol. 4. Port. Imol. *conſ. 19. n.33.* Grat. *conſ. 22. n.14. &*
15. vol. 1. Alba *conſ. 2. n.17.* vbi teſtatur de communi, *& conſ.*
66. n. 2. Alexand. de Næuo *conſ. 29. n.4.* Decian. *conſ. 52. n.*
17. par. 1. Burſat. *conſ. 347. n. 19.* vbi etiam de communi *lib.*
4. Surd. *conſ. 332. n.5. & conſ. 398. n.12. & conſ. 413. n. 24.*
Andr. Molfeſ. *ad conſuetud. Neapolit. par. 4. titul. de renun-*
ciat. q.6. n.23. Corbul. *de iur. emphyt. titul. de cauſ. priuat. ob*
renunciat. à n.18. Peregr. *de fideicomm. art. 52. n.35.* Beltram.
in annotat. ad deciſ. 265. Greg. XV. in litera A. n.6. Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 9. §. 5. n.35. Coſt. *de clauſ. conuent.*
clauſ. 94. ſub n.2. Ciriac. *controu. 292. n.8.* Afflict. *dec. Nea-*
politan. 350. n. 4. verſ. iſta renunciatio, quod habet, vel ha-
bere ſperat, intelligitur ex cauſa aliqua ſubſiſtente de præ-
ſenti, Franciſc. Viu. *deciſ. Audient. Baren. 316. num. 11.*
verſ. renunciatio minimè extenditur ad bona ſuperuenien-
tia ex cauſa de nouo, & ignorata, etiam ſi quis renunciaſ-
ſet ea quoque quæ habere ſperat, &c. lib. 2. Martius Giur-
ba *deciſ. Senatus Siciliæ 42. num. 5. verſ. renunciatio non*
extenditur ad ius, quod ſuperuenit ex noua cauſa, &c.
Boer. *deciſ. Senatus Burdegal. 147. ſub num. 12. verſ.*
licet, quis renunciet omni iuri, quod habet, vel habere
ſperat, intelligitur de ſpe ſubſiſtente ex cauſa de præ-
ſenti, non autem de futuro, &c. Ioachin. Mynſig. *ob-*
ſeruat. Imperialis Cameræ centur. 2. obſeru. 7. ſub num.
4. verſ. etiam ſi renunciauerit iuri, quod habet, vel habere

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſperat, quia intelligitur ex cauſa nunc ſubſiſtente, &c. & ſæpiùs ſenſit Rota, & potiſſimum coram bon. mem. Coccino deciſ. 549. ſub num. 3. verſ. renunciatio iuri de futuro eſt intelligenda ex cauſa de præſenti, &c. ibique teſtatur de communi par. 1. recent. & coram bon. mem. Card. Sacrat. deciſ. 782. ſub num. 2. verſ. quia illud non erat purificatum, & ſic erat ius de futuro &c. par. 2. recent. & coram bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 340. num. 6. verſ. renunciatio non extenditur ad ius de nouo ſuperueniens, & de futuro, &c. ac in puncto fuit dictum in cauſa Romana Renunciationis 7. Iunij 1634. coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano, eſt in ſeq. part. deciſ. 543. numer. 27. & facit deciſio in cauſa Romana Pecuniaria 28. Iunij 1638. coram rec. me. Merlino §. Non obſtant ſolitæ clauſulæ, verſ. hoc priuilegium † erat incertum de tempore contra-
4 ctus, & pendens à contingenti caſu, & ideò non venit ſub clauſulis generalibus.

Huius verò concluſionis multæ poſſent aſſignari rationes, ſed illa, ni fallor, potentiſſima eſt, quia promiſſiones reſtringuntur ad ſtatum, & qualitates exiſtentes de tempore contractus, l. tale pactum §. fin. ff. de pact. l. in lege, l. Rutilia ff. de contrahend. empt. l. 2. §. fin. ff. de
5 hæred. vel act. empt. quippe perpetuum † eſt in omnibus obligationibus, & promiſſionibus quantumuis etiam præciſis, & in quacumque materia, vt ex legis præſumptione habeant in ventre eam tacitam conditionem, ſcilicet rebus ſic ſe habentibus, ſic ſtantibus, nec non in eodem ſtatu perſeuerantibus, nihilque de nouo ſuperueniente, l. cùm quis in princip. ibi, ſi in eodem ſtatu maneat, quo fuit, cùm ſtipulatio interponeretur, & infra, ibi, tacitè enim ineſſe hæc conuentio videtur, ſi in eadem cauſa permaneat, &c. ff. de ſolut. l. item legato §. penult. ff. de legat. 3. l. 2. ff. de aur. & argent. legat. l. fin. ff. qui ſatiſdar. cog. l. quæro §. inter locatorem ff. locat. l. qui ſeruum, ff. de verb. oblig. l. quid Seruius, ff. de condit. cauſ. dat. l. tale pactum §. fin. ff. de pact. l. ſi cùm Cornelius, ff. de ſolut. l. continuus, §. cum quis, ff. de verb. oblig. l. ex facto, in princip. ff. de vulg. & pupill. l. penult. ff. de ſponſ. cap. quemadmodum extra de iureiur.

Stoici etiam huic opinioni adhæſerunt, quamuis aliàs
6 eſſent † in promiſſionibus, conſilijſque tenaciſſimi, ex quibus haud inglorius ille Seneca prædictorum Stoicorum facili negotio Princeps, lib. 5. de benefic. multa in hanc ſententiam ſcripſit, & præſertim, ibi, Non mutat conſi-
7 lium † ſapiens, omnibus his manentibus, quæ erant cùm ſumeret, & ibi, Promiſi beneficium, niſi ſi quid inciderit, qua-
8 re non debeam dare, & ibi, Promiſi † tibi filiam in matrimonium, poſteà peregrinus apparuiſti, non eſt mihi cum externo connubium, & ibi, Tunc fidem falſam, tunc inconſtan-
9 tiæ crimen † audiam, ſi cùm eadem omnia ſint, quæ erant promittente me, non præſtitero promiſſum, & tandem ſubdit,
10 Omnia eſſe debent, † quæ fuerunt cùm promitterem, vt promittentis fidem teneam, &c. ex quibus optimè apparet, quàm multis defendat, ac tueatur hanc opinionem Seneca, omnia intelligenda eſſe rebus ſic ſtantibus, vide etiam Marc. Tull. lib. 3. offic. vbi multa. Hic pulchrum illud Catonis monitum.

11 Conſtans & leuis, cùm tempus poſtulat, eſto:
Temporibus mores ſapiens ſine crimine mutat.

Non eſt enim bonum hominem ſemper eſſe ſeuerum,
12 nec ſemper eſſe † nimium pium.

Sed prout tempus expoſtulat, dicente Rege Salomone, Omnia tempus habent, † Tempus plantandi, Tempus era-
13 dicandi, Tempus vti miſericordia & manſuetudine, Tempus vti iuſtitia & ſeueritate, &c. Vndè benè dixit Cato, Temporibus mores ſapiens ſine crimine mutat. Quemadmo-
14 dum ipſe Omnipotens DEVS, † ſemper idem, immobilis, & immutabilis, vt ipſemet teſtatus eſt per Malach. Prophet. cap. 3. ibi, Ego DOMINVS, & non mutor. Mutat tamen
15 idem miſericors DEVS † rebus in eodem ſtatu non permanentibus ſuam ſententiam, ſicut per Ieremiam dicit, cap. 18.
16 Si populus meus egerit pœnitentiam de peccatis, † agam & ego pœnitentiam ſuper malo, quod conſtitui facere. Et per Ezechielem cap. 18. Si dixero impio morte morieris, & ipſe
17 egerit pœnitentiam † de peccatis ſuis, vita viuet, & non morietur. Vnde S. Auguſtinus, ibi, inquit, Si tu noueris
18 † mutare vitam & mores, DEVS nouerit mutare ſententiam, eſt enim ſeuerus ſeueris, & pius pijs, & quibus aliàs ſeuerus
19 erat, modo efficitur mitis abſque mutatione ſui &c. & videatur text. in can. immutabilis DEVS 22. quæſt. 4. Ex ſupradictis optimè quidem percipi poteſt, † nihil adeò eſſe 20
præciſum, firmum, immobile, quin ſemper intelligatur, rebus ſic ſtantibus.

Prædictamque ſententiam conſulti aduocarunt Dec. in 21
conſ. 335. num. 3. & 4. & conſ. 475. num. 5. Ruin. conſ. 170. num. 13. lib. 1. Aym. conſ. 95. num. 4. Natt. 525. num. 16. Alex. conſ. 85. col. 2. verſ. pro hoc etiam, quia verba lib. 5. Bald. conſ. 104. Superſunt. lib. 1. & conſ. 396. Quidam habens col. 2. lib. 3. Anton. Rub. in conſil. 147. Viſo Inſtrumento col. 1. Gozad. conſil. 27. num. 1. & 19. Hippoly. conſil. 76. num. 31. Pariſ. conſil. 24. num. 72. vol. 2. & conſ. 110. num. 25. vol. 1. cum alijs copioſè adductis per Tiraquell. in repetition. l. ſi vnquam in proœm. num. 167. C. de reuoc. donat. & addo Caſanat. conſil. 44. Petr. Benintend. deciſ. Bononien. 65. num. 5. verſ. quælibet diſpoſitio, & obligatio, & promiſſio intelligitur, rebus ſic ſtantibus, Giurb. deciſ. Siciliæ 45. num. 17. verſ. quælibet diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, &c. Oſaſc. deciſ. Pedemont. 91. num. 2. verſ. in qualibet diſpoſitione etiam conuentionali, &c. Afflict. deciſ. Neapolit. 328. ſub num. 4. verſ. promiſſio intelligitur rebus ſic ſe habentibus, & pluries iudicauit Rota, ac iam olim in cauſa Pitiliana Dotis 21. Iunij 1549. apud Put. deciſ. 258. num. 3. verſ. quia promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus &c. & in altera Romana Dotis de Fucherijs 19. Martij 1586. coram bon. mem. Robuſterio Epiſcopo Oriolen. & in cauſa Romana Bonorum de Zabrerijs 4. Maij 1580. coram bon. mem. Cantucc. eſt deciſio 133. num. 16. verſ. obligationes ſicuti reliqui actus ſunt intelligendi rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus &c. & in Leodien. fideicommiſſi 12. Decemb. 1611. coram bon. mem. Card. Sacrato, eſt deciſio 782. num. 3. verſ. etenim quælibet diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, &c. par. 2. recent. & fuit dictum in cauſa Rauennaten. Saluiani 10. Iunij 1639. coram R. P. D. meo Bichio, §. Et ratio, verſ. quia promiſſiones reſtringuntur ad ſtatum, & qualitates exiſtentes de tempore contractus &c.

Hinc etiam diſcedit, vt datum Monaſterio pro dote, ſi
† ille non ingreditur, vel inde exeat, reſtituitur, Abb. in 22
cap. quod ad te, num. 5. & 6. de cleric. coniug. Natt. conſil. 180. num. 3. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de regul. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 96. num. 24. Rota in cauſa Neapolitana Pecuniaria 27. Iunij 1601. coram bon. mem. Card. Lancellotto, & in Toletana Nullitatis Profeſſionis 20. Iunij 1598. & 28. Maij 1599. coram bon. mem. Orano, & recentius facit deciſio in cauſa Bononien. ſucceſſionis de Zanis 17. Maij 1641. coram eodem R. P. D. Bichio, & hic incidenter, & à fortiori adduco notabilem textum in can. quicumque 17. quæſt. 4. vbi in fine concluditur, Monachis in apoſtaſiam euntibus bona ſua reddenda ſunt à Monaſterio, quia ſicuti tenemur inimicis, † & perſecutoribus neceſſaria ſubminiſtrare, ſic dictis 23
euntibus, propter ſcandalum vitandum, ne in deteriora præcipitentur, ne in pernicem Monachorum, & incendium Monaſterij occaſione ſuorum bonorum ardeſcat, laudabiliter ea reſtituenda veniunt, &c. ſed perſiſtendo in terminis noſtris.

Ratio rationis verò, quare omnis diſpoſitio, obligatio, promiſſio &c. intelligatur rebus in eodem † ſtatu perſeue- 24
rantibus, eſt quia cauſa à principio veriſimiliter incognita à quacumque materia dicitur excepta, iuxta text. in l. mater decedens ff. de inoffic. teſtam.

Et ſatis apud nos indubitatum eſt, nullam diſpoſitionem quantumuis generalem, & prægnantem reperiri poſſe, † vt 25
trahatur ad incogitata, & incognita, l. cum aquilana, & l. qui cum tutoribus, §. 1. ff. de tranſact. l. ſi de certa C. eod. l. 1. & in fin. C. de pact. l. Paulus §. Pomponius ff. de legat. 3. Bart. in l. Aurelio §. Caio. ff. de liberat. legat. & in l. qui Romæ §. duo Fratres num. 11. ff. de verb. oblig. & ibidem Alex. num. 27. Iaſ. num. 21. Hieronym. Grat. conſil. 111. num. 26. lib. 2. Capra conſ. 103. num. 5. Thob. Non. conſ. 42. num. 21. Cephal. conſ. 455. num. 81. Aym. conſ. 3. num. 11. Angel. conſil. 185. aliàs 194. Gozad. conſil. 94. num. 5. Peregr. de fideicommiſſ. Rota coram bon. mem. Card. Seraph. dec. 1278. num. 4. verſ. reſtricta videtur ad cognita, & cogitata, &c. & coram bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 340. num. 4. verſ. renunciatio non extenditur ad non cognita, &c. & deinde fuit dictum in cauſa Romana Donationis 16. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bicho §. Nam ſemper verſ. deficit renunciantis conſenſus, qui non porrigitur ad ignorata, &c. ſic pariter anteà fuit reſolutum coram eodem in cauſa Bononien. fideicommiſſi 22. Iunij 1639. §. Ex alio

etiam

etiam capite, *verſ. quia non cenſetur renunciatum iuri*, *quod renuncians ignorabat*, *&c.*

Conſiderare enim debemus, ſi ille, qui renunciauit,
26 contraxit, diſpoſuit, &c. cogitaſſet de nouo ſtatu, nec † ſic
renunciaſſet, vel aliter contraxiſſet, aut diſpoſuiſſet, ad
textum *in l. in conuentionibus*, *ff. de verb. ſignif.* nam ea,
27 quæ de nouo emergunt, † nouo indigent auxilio, *l. 1.*
in princip. ff. de ventr. inſpiciend, *& l. de atae. §. ex cauſa*, *ff.*
de interrogat. action. & in rebus nouis nouum conſilium,
& remedium eſt ſuggerendum, ex iuribus ſupra allega-
28 tis. Stante ergo mutatione ſtatus perinde † eſt, vt ſicu-
ti contractus conditionalis non purificata nonditione eua-
neſcit, *l. ſi quis conditione*, *ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam.*
l. itaque ff. ſi cert. petat. l. cedere diem ff. de verb, *ſignif.*
ita expirat mutato rerum ſtatu, Honded. *conſil.* 111. *nu.*
29 50. vbi ampliat etiam † ſi adſit aliquod verbum extenſi-
uum ad futurum, *lib.* 2. Cephal. *conſil.* 425. *num.* 26. Fe-
lin. *in cap. cauſam quæ num.* 20. *verſ. ſimiliter dicit*, *de*
reſcript.

Nec me fugit promiſſionem durare, etiam mutato re-
30 rum ſtatu, † quando promiſſio eſt comprehenſiua tempo-
ris futuri, & futurus ſtatus potuit in genere cogitari, *l. ſi*
quis domum §. 1. & ibi gloſ. *in verbo proſpicere*, *ff. locat.* Ro-
man. *conſ.* 22. *num.* 2. *in fin. verſ. ſecundo quia*, Natta
conſil. 525. *num.* 20. *ante finem*, quia id procedit, quando
31 ex præſenti † ſtatu debuerit futurus excogitari, vt expli-
cat Bald. *in l. æde.* 3. *ſub num.* 17. *C. de locat. & conduct.* vbi
32 ait, quamuis proſpectus † futurorum pertineat ad virum
ſapientem, & ad hoc expendo illud Heſiod.

Vir ſapiens eſt ille quidem, qui cuncta volutat,
Omnia perpendens, inſpicienſque modum.

Hinc admonet Imperator in *l. vltim. C. in quibus cauſ.*
33 *reſtitut. in integr. non ſit neceſſ.* ibi, *præſtat ab † initio ma-*
lis occurrere, quàm ex poſt facto remedium quærere, *&c.*
Præclarè quidem dixit Senec. *de* 4. *virtut.* ibi, *Si prudens*
34 *eſſe cupis in futura proſpectum intende*, † *& quæ poſſunt con-*
tingére, animo tuo cuncta propone: nihil tibi ſubitum ſit,
35 *ſed totum antè proſpicias; nam qui prouidens eſt*, † *non*
dicit, *non putaui hoc fieri*, *quia non dubitat*, *ſed ex-*
pectat; *non ſuſpicatur*, *ſed cauet*. Vnde optimè ſcripſit
Comicus in Enuch.

Sed quod cauere poſſis, ſtultum admittere eſt:
Malo ego proſpicere, quàm hunc vlciſci, accepta iniuria.

Nam, & vt inquit textus notabilis in *l. liberam reſiſtendi*
36 *I. C. quando lic. ſine iudic. &c.* Melius eſt ante † tempus oc-
currere, quàm poſt vulneratam cauſam remedium quæ-
rere. Et longè plus expedit præcauere, quàm pauere.

Quare redeundo in via, quamuis proſpectus futuro-
rum pertineat ad ſapientem, vt dictum eſt, tamen non
37 afficit damno non cogitantem, † niſi ex præſenti ſtatu
debuerit excogitari, & his adſtipulatur Ruin. *in conſ.* 105.
in fin. lib. 5. vbi poſt Bart. Angel. & Imol. inquit, no-
38 uam cauſam dici iuſtam, vt recedatur à contractu, ſi de
nouo † ſuperueniat, & ab initio ipſo non fuerit cognita,
& adducit *l. ſi is à quo*, quam non credo allegare voluiſ-
ſe; ſed *l. plane*, quæ eſt ſequens, ibi, *Inopinatè*, *ff. vt in*
poſſeſſ. legat. ſeu fideicomm. cauſ. eſſe lic. id quoque refert
Cacheran. *deciſ. Pedemont.* 91. *num.* 16. aduertitque Rota
in d. Rauennaten. Saluiani 10. *Iunij* 1639. *coram eodem*
R. P. D. Bichio §. *ex quibus non obſtat*, *verſ. id enim*
procedit, *dummodo ex præſenti ſtatu debuerit futurus ex-*
cogitari, *&c.*

Nec illud prætetire volo, quod illa concluſio, de qua
ſupra, vt omnis ſtipulatio, renunciatio &c. ex iuris præ-
39 ſumptione † habeat in ventre tacitam conditionem, dum-
modo res in eodem ſtatu perſeuerent, vera eſt, licet in
ſtipulatione, renunciatione, &c. appoſitum ſit vinculum
iuramenti, nam altra generalem reſponſionem, nempe
naturam, & proprietatem iuramenti eſſe, vt ſequatur
conditionem ipſius contractus ſuper quo apponitur,
40 † & ſic quemadmodum contractus euaneſcit, mutato re-
rum ſtatu, ita cum eo euaneſcit ipſum iuramentum in eo-
dem contractu interpoſitum, *cap. quemadmodum* 25. *de iur.*
iurand. l. fin. C. de non numerat. pecun. Suarez *de relig.*
tom. 2. *tract.* 5. *de iuram. cap.* 15. *num.* 3. *lib.* 2. Sot. *in*
4. *diſput.* 29. *quæſt.* 2. *artic.* 1. Gutierez *de iurament. con-*
firmat. par. 1. *cap.* 40. *num.* 4. Seraph. *de priuileg. iurament.*
priuileg. 49. *num.* 7. *&* 88. *num.* 4. *&* 148. *num.* 4. Burſat.
conſil. 40. *num.* 27. *lib.* 1. Surd. *conſil.* 264. *num.* 45. *lib.* 2. *&*
conſil. 484. *num.* 8. *lib.* 4. Decian. *conſil.* 10. *num.* 75. *lib.* 1.
& conſil. 81. *num.* 60. *lib.* 4. Hering. *de fideiuſſ. cap.* 10. *num.*
99. *& cap.* 27. *par.* 1. *num.* 42. Hierem. Serz. *de iurament.*
lib. 1. *cap.* 25. *numer.* 18. Cellenbeuiz *de ſucceſſ. renunc.*
ſucceſſ. qu. 15. *num.* 4. Viuian. *deciſ. Audient. Barent. deciſ.*
421. *num.* 15. Cacheran. *deciſ. Pedemont. deciſ.* 41. *num.* 5.
& deciſ. 49. *num.* 4. Afflict. *deciſ. Neapolit.* 24. *num.* 56. *de-*
ciſ. 111. *num.* 3. *& deciſ.* 335. *num.* 11. eſtque regula in iure
ſatis, & ſæpiſſimè reſpondit Rota, & præſertim infra in
recent. par. 7. *deciſ.* 11. *num.* 21. *uerſ. ſubſtantia contractus*
cùm nulla ſit, *iuramenta eamdem naturam ſequuntur*, *&*
deciſ. 27. *num.* 16. *uerſ. iuramenti proprietas eſt ſequi natu-*
ram actus, *cui apponitur*, *&c.* fuitque dictum in cauſa
Hiſpalen. Sponſalium 11. *Februarij* 1639. *coram Eminentiſs.*
D. Card. Panzirolo. §. *Nec releuat*, *uerſ. Iuramentum non*
poteſt ea confirmare, *cùm ſequatur naturam cui adhæret*, *&c.*
ibique plura allegantur, vbi etiam ſubditur, ſi aliàs dicere-
tur, † iuramentum diceretur vinculum iniquitatis, contra 41
textum in *cap. quanto* 18. *de iure iur. can. neceſſe* 24. *can. in-*
ter cætera 22. *q.* 4. *l. non dubium*, *C. de legib. ſi quis pro*, *ff. de*
fideiuſſ.

Accedit quoque, renunciationem iuratam non includere
† caſus, quos non iurata non includeret, Neuiz. *conſil.* 32. 42
num. 13. *&* 14. Oſalch. *deciſ.* 112. *num.* 11. At renunciatio
generalis † non comprehendit caſum ignoratum, *l. mater* 43
§. *Cæterùm*, *ff. de in offic. teſtam. & l. legitimam*, *ff. de pe-*
tit. legit. & iam probatum eſt, ergo nec iurata ad illum
porrigitur, *cap. veniens*, *de iure iur.* latè Becc. *conſ.* 147. *nu.*
41. non enim iuramentum auget obligationem, ſed † ei 44
tantùm intra limites ſuos manenti addit religionis vinculum,
arg. l. Titius, *in fin. ff. ad Trebell.* Bald. *in l. ſi procurator*,
verſ. & prædicta ſunt vera ff. de cond. indeb. Et quatenus
aliqui velint, iuramentum augere promiſſionem, † id intel- 45
ligendum eſt, non extenſiuè, ſed tantùm intenſiuè, *arg.*
dicta l. Titius ff. ad S. C. Trebell. Oldrad. *conſil.* 294. *num.*
3. Gaill. *obſeruat. Imperial. lib.* 2. *obſeruat.* 98. *num.* 13. *verſ.*
non auget extenſiuè, *&c.*

Illud tamen ponit falcem ad radicem, quoniam † & ip- 46
ſum iuramentum quoque habet in ventre tacitam illam con-
ditionem, rebus ſic ſtantibus, ſeu eodem manente ſtatu,
cap. quemadmodum, *de iureiur. cap. venerabilem de elect. cap.*
2. & ibi gloſſ. Anton. & Panorm. *de renunc. l. qui iurato ff. qui*
ſatiſdar. cog. l. clari. C. de fideicomm. cum alijs copioſè rela-
tis per Tiraquell. *in l. ſi vmquam in proœm. num.* 166. *C. de re-*
uoc. donat. & per Seraph. *de priuileg. iuram. priuileg.* 74. *nu.* 5.
plures etiam alios adducit Giurb. *deciſ. Siciliæ* 45. *num.* 17.
& adde Boer. *de iſ. Senatus Burdegal.* 204. *num.* 21. *verſ.*
iuramentum debet intelligi rebus ſic ſtantibus, *&c.* Guido-
pap. *dec. Senatus Grationopolit.* 199. *num.* 3. *verſ. iuramen-*
tum habet in ſe tacitam illam conditionem, *ſi res in eodem ſta-*
tu permanſerit, *&c.* ſenſitque Rota *in cauſa Romana nulli-*
tatis obligationis 23. *Ianuarij* 1602. *coram clar. mem. Card.*
Pamphil. eſt deciſio 50. *ſub num.* 7. *verſ. Obligationes etiam*
iurata ſicut cæteri actus intelligantur rebus ſic ſtantibus, *&*
in eodem ſtatu manentibus, *&c. par.* 1. *recent.* & antea fuit
dictum in *cauſa Romana Laudi* 16. *Iunij* 1589. *coram bon.*
mem. Gypſio §. *Nec refragatur verſ. quoniam iuramentum ſem-*
per intelligitur rebus ſic ſtantibus.

Sic habemus, ſi quis iurauerit accipere Doctoratum Bo-
noniæ, & ibi ſuperueniat peſtis, ſi alibi † inſignia Docto- 47
ratus ſumat, excuſabitur à periurio, quia iuramentum in-
telligitur rebus ſic ſtantibus, ita voluit Salicet. *in l. fin. C. de*
pact. Item ſi Scholaris iurauit creditori ſuo non exire diſtri-
ctum Piſarum ante ſolutionem ſine ipſius licentia; De- 48
mum iſte ſcholaris fuit ex iuſta cauſa reuocatus à patre in pa-
triam, vel ſi eſſet clericus, fuit ex cauſa reuocatus ab Epiſco-
po ad reſidentiam, nam ſi receſſit, & non ſatisfecit, eſt ex-
cuſatus, vt poſt Io. Andr. & Federic. de Senis ſcripſit, Af-
flict. *dec.* 328. *num.* 4. Item vir non tenetur eam in † vxo- 49
rem ducere, cui dos non datur, vt tenent Bald. *in cap. iu-*
rauit, *num.* 3. *de probat.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 42. *n.*
47. Valer. Reginald. *in prax. for. pœnitent. lib.* 31. *num.* 264.
& 304. Auguſtin. Barboſ. *in Collectan. Iur. Canonic. lib.* 2.
tit. 24. *cap.* 25. *n.* 4. Item ſi Doctor iurauerit legere per trien-
nium Senis, ſi habebit † hoſpitiũ cum taxata penſione, poterit 50
in ſecundo anno non legere, abſque incurſu reatus periurij,
ſi in ſecundo anno non habebit hoſpitium, vt per Scribentes

in l. ſi quis hæredem C. de inſtit. & ſubſtitut. refert, & ſequitur Corn. *in conſ. 7. col. penult. ad finem vol. 1.*

51 Item ſi quis iurauerit ſeruare ſtatuta, licet † eis mutatis abſque incurſu periurij contrauenire eis, quia intelligitur illis manentibus, & conſequenter rebus ſic ſtantibus, Abb. *in cap. cum acceſſiſſent*, & ibi Dec. *de Conſtitut.* Sic
52 etiam dicimus, quod promiſſio de non offendendo non habet locum, vbi promiſſor de nouo offenditur, *l. quæro in §. inter locatorem, ff. locat. l. qui ſeruum, ff. de verb. oblig. l. qui ergo §. hæres ff. de legat. 1. & eſt in notabilis deciſio Bononien.* apud Benienten. *dec. 65. n. 15.*

Item videmus, ſi filia iuramento renunciauerit ſucceſ-
53 ſioni † paternæ, contemplatione certarum perſonarum, iuxta *cap. quamuis, de pact. in 6.* ſi illæ deceſſerint ante obitum patris, licitum eſt ei abſque incurſu periurij patri
54 ſuccedere, & redire ad bona renunciata, quia intelligitur ſupradictis perſonis manentibus, & conſequenter rebus ſic ſtantibus, Roman. *in l. pactum dotali, C. de collat.* cum alijs copioſè à me allegatis in princip. ſequentis annotat. *infra num. 99.*

Huic concluſioni, illa non diſſimilis eſt, nempe † ſi
55 filia cum iuramento renunciauerit ſucceſſioni paternæ, vel maternæ ad fauorem alterius, puta fratrum, ſororum &c. quamuis tale pactum accedente conſenſu patris, vel matris valeat, & teneat, iuxta text. *in l. fin.* & ibi Cyn. *nu. 5.* Bart. *num. 7.* Bald. *num. 12.* Caſtren. *num. 2.* Iaſ. *nu. 20. & ſeq.* Curt. *num. 10. & 26.* Dec. *num. 46.* Alciat. *n. 40.* & communiter ſcribentes, *C. de pact.* Rota *in cauſa Aſculana bonorum 13. Iunij 1618. coram bon. mem. Card. Sacrato*, eſt in præcedenti Tomo *deciſ. 40. num. 11. & in cauſa Romana, ſeu Aquilana donationis 31. Martij 1631. coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano, eſt infra dec. 33. num. 1. par. 6. recent.* Tamen prædicto pacto iurato
56 non obſtante filia poterit patri, vel matri ſuccedere, ſi eam hæredem inſtituerint, ſecundum Baldum *in l. pactum dotali, in 3. quæſt. C. de collat.* Aretin. *conſ. 93. col. 5.* Capra *conſil. 29. col. 3. ad fin.* & ſic poterit ſuccedere ex teſtamento, Bart. & communiter alij *in l. ſtipulatio hoc modo concepta ff. de verb. obligat.* Ruin. *conſ. 98. col. 4. verſ. ex alio vol. 1.* Vaſquez *de ſucceſſ. creat. lib. 2. requiſit. 18. & 29. limit. prima num. 182.* Scheplitz *in prompt. iuris Clammeri titul. 29. de viduis §. 10. num. 3.* Bartholom. Cellenbentz. *de renunc. ſucceſſ. quæſt. 51.* Muſcul. *de ſucceſſ. conuent. clauſ. 80. memb. 2. concluſ. 7. littera G. num. 366.* Caſſan. *ad conſuetud. Burgund. rub. 7. §. 12. verb. Ne retourn.* Boer. *dec. Senatus Burdegal. 204. num. 24.* Andr. Gaill. *obſeruat. 148. num. 11.* Mynſig. *eadem obſeru. Imperial. cent. 2. obſeruat. 7. num. 2.* Surd. *deciſ. Mantuan. 14. num. 4. & 7.* vbi poſt Iaſ. & Vaſq. aſſerit, hanc eſſe pulchram deciſionem, ac elegantem, nec non menti tenendam, & arbitrata eſt Rota *in cauſa Romana donationis 16. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bichio, verſ. facto teſtamento corruit pactum, &c.* & pro ratione adduci poteſt regula ſupradicta, quia diſpoſitiones omnes intelliguntur † rebus ſic ſtantibus, *d.*
57 *l. continuus §. illud ff. de verb. obligat. l. ſi quis in principio, ff. de ſolut. cum alijs iam ſupra copioſè adductis.* Et ſic intelligitur pactum de non ſuccedendo locum habere, niſi
58 nouum † ius ſuperueniat paciſcenti, vt in ſimili dicit Corn. *in conſ. 60. ad fin. vol. 1.*

Animaduertendum quoque venit, renunciationem ſucceſſionis eſſe intelligendam de ſucceſſione ab inteſtato, &
59 pater filiæ, † quæ eius ſucceſſioni renunciauit cum iuramento, eam inſtituendo in teſtamento cenſetur iuramentum remittere, vt notanter ſenſit Bald. *in l. vltim. col. 3. de pact.* vbi ait, ſi pater inſtituat hæredem filiam, quæ dum tradebatur nuptui, iurauerat, ſe non habituram regreſſum
60 † ad bona paterna, poterit non obſtante iuramenti religione hæreditatem ex teſtamento petere, quia tacitè remiſſum illi cenſetur à patre iuramentum. Et faciunt ad hoc duo textus, qui id videntur comprobare, nempe in *cap. 2.* & ibi Butr. & Imol *de renunc.* vbi habetur, ſi quis
61 renunciauerit † accipere beneficium de aliqua Eccleſia, poſſit licitè accipere, ſi ſibi conferatur, de quo vide Lud. Bolog. *in l. fin. ff. ad municip.* Alius text. eſt *in l. ſi patronus ff. de bon. libert.* vbi dicitur, ſi patronus non aluerit
62 libertum, priuetur ſecundùm legem Æliam † Sentiam ſucceſſione bonorum liberti, niſi libertus in teſtamento ſuo eumdem patronum hæredem inſtituerit, & iſtud tenet Bart. *in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta, verſ. facio aliam quæſtionem in fin.* & ibi Alex. Iaſ. *ff. de verb. ſignific.* Bald. *in cap. ad noſtram 2. de iureiur.*

Vlterius iſta eſt natura renunciationis, ſeu pacti de non † ſuccedendo alicui, ſtante eius conſenſu, quatenus iſte 63
in hac voluntate pergat ad vltimum vitæ ſpiritum, pro tuenda libertate teſtandi non ſanè obnoxia pactionibus quibuſcumque text. eſt apertus, *l. de quæſtione*, ibi, *Niſi ipſe fortè, de cuius hæreditate † pactum eſt, voluntatem* 64
ſuam eis accommodauerit, & in ea vſque ad extremum ſuæ vitæ ſpacium perſeuerauerit, tunc enim ſublata acerbiſſima ſpe, licebit eis, illo ſciente, & iubente, huiuſmodi pactiones ſeruare, &c. C. de pact. Quare conſtito de diſſenſu, de quo ſatis dicitur apparere, quando ille, qui conſenſit, fecit teſtamentum, & renunciantem inſtituit † hæredem, & tunc proculdubio euaneſcit renunciatio, 65
& perinde eſt ac ſi renunciatio non fuiſſet facta, necnon infirmatur iuramentum à renunciante præſtitum, Bald. *in cap. ad noſtram il 2. num. 7. de iur. iur.* Molſeſ. *conſil. 38. num. 18.* Gomeſ. *ad l. Tauri 22. ſub num. 31.* Molin. *de primogenit. lib. 2. cap. 3. numer. 4.* Anchar. *conſ. 104. num. 3.* Gozzad. *conſ. 98. num. 3. verſ. ſed clarum.* Bero. *conſ. 3. num. 18. & 21. lib. 1.* Menoch. *conſ. 806. num. 1. vſque ad num. 13.* Surd. *conſ. 100. num. 18. & conſ. 113. num. 34.* Cyriac. *controuerſ. 351. num. 1.* cum pluribus relatis per Coſt. *in tract. de fact. & ſcient. ignorant. titul. vltim. regul. 18. num. 6.* & per Seraph. *in tract. de priuileg. iurament. priuileg. 20. num. 6.* & appoſitè conſiderauit Rota *in illa Romana, ſeu Aquilana nullitatis donationis coram Reuerendiſſ. P. D. Dunozetto Decano, eſt infra deciſ. 33. à num. 1. par. 6. recent.* vbi etiam dicitur, † ex tali conſenſu à principio præſtito nullum ius 66
parti acquiritur.

Quippè concluſio prædicta procedit, licèt filia renunciauerit futuræ ſucceſſioni patris, vel matris, quia † ius 67
non eſt in voluntate renunciantis, ſed in reſiſtentia legis, quæ huiuſmodi renunciationibus reſiſtit, quamuis factæ fuerint ad fauorem fratrum, ſororum &c. & in manibus ipſius patris, vel matris, quorum hæreditati renunciatur, niſi ipſi in eodem conſenſu perſeuerent † vſque ad obitum, vt 68
dictum eſt, idque quia cùm contineant virtualiter pactum affirmatiuum de ſuccedendo inter eos, ad quorum fauorem fiunt, auferunt ei, de cuius hæreditate † agitur, 69
liberam facultatem teſtandi, cùm alias non poſſet renunciantem hæredem facere, Suarez *in repetit. l. quoniam in prioribus limitat. 5. ad l. Regni num. 7. C. de inoffic. teſtam.* Menoch. *d. conſ. 806. num. 13.* Franc. Ant. Coſt. *conſ. 7. numer. 23. & ſeqq.* Beltramin. *in annotat. ad deciſ. 85. coram ſanct. mem. Gregor. XV. ſub num. 32.* R. P D. meus Ferentillus *in annotat. ad deciſ. 894. num. 12. & 13. coram bon. mem. Buratt.* Surd. *deciſ. Mantuan. 14. num. 8. & per tot.* Afflict. *deciſ. Neapolitan. 350. num. 8.* & judicauit Rota coram bon. mem. Card. Seraph. *deciſ. 850. num. 2.* & coram bon. mem. Gypſ. *in cauſa Romana Laudi 16. Iunij 1589.* & recentius fuit reſolutum in dicta cauſa *Romana Donationis 16. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bicho §. Non obſtat, quod Virginia &c.*

Nec infringitur relata opinio ex illa obiectione, nempè † licet veriſſimum ſit huiuſmodi renunciationem non potuiſſe auferre patri, vel matri facultatem inſtituendi filiam 70
renunciantem, tamen non inde ſequitur filiam prohibitam eſſe, quidquid ex teſtamento patris, vel matris accepit cedere eis ad quorum fauorem renunciauit, quibus propterea cedere tenetur, cùm libertas teſtandi reſpectu patris &c. iam habuerit effectum per liberam inſtitutionem filiæ, ac ſi non renunciaſſet, Afflict. *d. dec. 350. ſub n. 12. verſ. ſed ego dicebam*, quem ſequitur Theſaur. Iun. *quæſt. forenſ.* 71
98. ſub num. 3. & 9. lib. 1. vbi diſtinguit inter renunciationem factam ſoli matri, de cuius hæreditate agitur, vel ſimul fratribus, † nam ſecundo caſu continet pactum de 72
non ſuccedendo ad fauorem fratrum quod iuramento firmatur, & proinde licet reuocato conſenſu matris per teſtamentum euaneſcat pactum affirmatiuum reſpectu teſtatricis † manet tamen pactum negatiuum reſpectu fratrum, qui- 73
bus ex eo fuit ius quæſitum, Cyriac. *controuerſ. 351. n. 11.*

Cui obiectioni non longè quærenda eſt ſolutio, nam ſicuti facto teſtamento corruit pactum, reſpectu † eius, cu- 74
ius bona fuerunt renunciata, ita reſpectu eorum, ad quorum fauorem fuit renunciatum, tum quia vtrumque reſultat ex vno, & eodem verbo renunciauit, & quando ſimul concurrunt † duo quorum alterum prodeſt, alte- 75
rum verò nocet, præualet quod nocet, *l. 3. §. fin.* & ibi gloſſ.

gloſſ. & Bart. *ff. ad S. C. Sillan.* Iaſ. *in l. ſi is ad quem nu.* 28.
ff. de acquir. hered. Alb. *conſ.* 20. *num.* 9. tum etiam quia re-
nuntiando ſimul, & in eadem oratione fratribus, vel ad fa-
76 uorem alterius, ac patri viuenti, † videtur renunciaſſe ſub
hac virtuali, & ſubintellecta conditione, ſi pater in eadem
voluntate permanſerit, vt ſupra dictum eſt, nam id venit
ex natura rei, *arg. l. fin. C. de non numer. pecun.* Vnde reuo-
cato conſenſu deſinit prorſus obligatio pacti, & iuramenti,
tamquam deficiente conditione à qua pendebat, vt in pun-
cto per has rationes aſſerit Franc. Ant. Coſt. *d. conſ.* 7. *nu.* 15.
& ſeq. vbi reprobat contrariam opinionem Afflict. *d. deciſ.*
350. *ſub num.* 12. Molf. *conſ.* 38. *num.* 18. Surd. *deciſ.* 14. *nu.* 4.
77 *& ſeq.* vbi circa finem aduertit, † Afflictum in dicta opi-
nione fuiſſe ſingularem, & contra ipſum fuiſſe iudicatum.
Vaſq. *de ſucceſſ. creat. lib.* 2. §. 18. *requiſ.* 29 *limit.* 1. *nu.* 199.
& ſeq. Barthol. Kollembemb. *de renunc. ſucceſſ. q.* 31. *ſub n.* 9.
Sanch. *in precep. Decalog. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 18. qui omnes
firmant, quod reuocato conſenſu per eum, cuius bonis
78 fuit renunciatum, renuncians liberatur prorſus ab obliga-
tione renunciationis, & iuramenti, & negant inſimul ex
renunciatione ius aliquod quæſitum fuiſſe eis ad quorum fa-
79 uorem † fuit renunciatum, quia pendebat à conditione
perſeuerantiæ conſenſus, vt ſupra dixi, & conſiderat in
his terminis Vrſill. *ad d. deciſ.* Afflict. 359. *num.* 4. & in for-
tiori caſu, Suarez *in repetit. l. quoniam in prioribus limit.* 5.
ad l. Regni, C. de inoff. teſtam. vbi ait ita vitiari renuncia-
tionem reuocato conſenſu, de cuius hæreditate agitur,
80 vt nec † etiam ad fauorem fratris committatur ſtipulatio
pœnæ à renunciante promiſſæ in caſu, in quem contra re-
nunciationem veniret. Et quamuis Surd. *in d. dec.* 14. *cir-
ca finem*, videatur admittere opinionem Afflict. quando re-
nunciatio continet donationem, ſeu iurium ceſſionem; ta-
81 men in hoc † Surd. reprobatur à Franc. Ant. Coſt. *dicto
conſ.* 7. *num.* 26. eo quia renunciatio, & donatio in effectu
non differunt. Dec. *in l. poſtquam lit. nu.* 11. *C. de pact.* Co-
uar. *reſol. cap.* 4. *nu.* 8. Menoch. *in addit. ad tract. de arbitr.
cap.* 436. *num.* 10. quæ omnia fuerunt perpenſa à Rota *in
d. Romana donationis* 16. *Martij* 1643. *coram R. P. D. meo
Bichio*.

82 Inuictè corroborari poſſunt ſupradicta per rationem, quæ
expenditur in præſenti deciſione, & ſupra dixi, videlicet,
quia filia renunciando ſucceſſioni patris, vel matris ad fa-
uorem fratrum, vel aliorum non præſumitur voluiſſe re-
nunciare, iuri de futuro ex noua cauſa obuenienti, & ſibi
incognita prout accidit, dum poſtea fuit inſtituta hæres ab
eis, cuius bona renunciauit, quin verò illi id facere potue-
rint, iura ſunt ſatis aperta vt iam demonſtraui. Plura in
hac materia aſſerere, hic ſe offerunt, quæ tamen breuita-
83 tis ſtudio ſilentij nube tego, † quare adhuc dicta ſufficiant
ad probandum, renunciationes numquam extendi ad iura
futura originem habentia ex noua cauſa, cum quælibet diſ-
poſitio quantumuis præciſa habeat in ventre tacitam illam
conditionem, rebus ſic ſtantibus, & hoc licet diſpoſitio iu-
ramento ſit roborata &c.

Pro fine illud tantum ſubnectam, admonendo vt caueant
84 renunciantes à verbis nimis generalibus, † & vniuerſali-
bus, ne ex effuſo nimium ſermone in promptum incidant
periculum, *l. vltim. in fin. C. de dot. promiſſ.* nam qui gene-
85 raliter loquitur, ſibi imputare debet, † dum non fuerit ar-
bitratus ſub verbis generalibus omnia comprehendi, neque
86 ſtultitia eius, qui generaliter loquitur † alteri debet obeſſe,
*l. tres fratres, cum ibi notatis, ff. de pact. & l. ſub prætextu
ſpecierum, C. de tranſact.*

Hinc Rota in cauſa *Caſenaten. redditionis rationis* 10. *Iu-
nij* 1641. *coram Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo*, dixit, quod
87 ſtante ampliſſima renunciatione de quibuſcumque † iuri-
bus ſibi quomodolibet competentibus, quis non poteſt am-
plius reclamare, etiam ſi in eius prætenſione plus ineſſet,
quam in relicto, quia potuit ſibi proſpicere aliter renun-
ciando &c. congruitque etiam alia deciſio in cauſa *Romana
Computorum* 23. *Ianuarij* 1640. *coram R. P. D. meo Cerro*,
vbi habetur, quando adminiſtrator reddidit rationes, ac
computa ſunt ſolidata, & deinde Dominus fecit ei quietan-
88 tiam generaliſſimis, † & ampliſſimis clauſulis conceptam,
tunc per illam generalitatem verborum ex cauſa ſolius er-
roris non poteſt vlterius calculus reuideri, & computatio
retractari, ibique plura allegantur, quæ deciſio fuit deinde
confirmata coram eodem ſub die 20. Aprilis 1640. & in pun-
cto de filia Monaſterium ingreſſura renunciante bonis pa-
ternis, maternis, & fraternis, alijſque ſucceſſionibus, &
iuribus, † etiam ex teſtamento quomodolibet ei obuenien- 89
dis, & deuoluendis, vt ſub his verbis nimis effuſis, & ge-
neralibus comprehendantur etiam fideicommiſſa ad eius
fauorem † nondum purificata, admonuit Rota *in cauſa* 90
Viterbien. bonorum 10. *Iunij* 1615. *coram bon. mem. Rembol-
do eſt deciſ.* 714. *num.* 3. *verſ. ſibi imputare debet, qui non co-
gitauit ſub verbis generalibus omnia comprehendi* &c. *par.* 2.
recen. vbi etiam in fine dicitur talem renunciationem † ob- 91
ſtare quoque Monaſterio, cum ei nullum ius competat ſu-
per bonis à Monacho renunciatis ante ingreſſum, *ad text.
in can. ſi qua mulier* 19. *qu.* 1. *auth. nunc autem, C. de Epiſcop.
& Cleric.* §. *illud auth. de Monach.* quodque procedit, quam-
uis bona renunciata eſſent fideicommiſſo ſubiecta, † & il- 92
lud accidiſſet purificari poſt emiſſam profeſſionem, quid-
quid nonnulli ſcriptitauerint, quoniam iſta eſt vera, &
magis † communis opinio, vt iudicauit Rota *in d. cauſa* 93
*Viterbien. bonorum coram bon. mem. Reuerendiſſ. Manzane-
do, eſt deciſio* 587. *num.* 10. *par.* 1. *recent. & addo deciſionem
in cauſa Vlixbonen. bonorum* 28. *Ianuarij* 1594. *coram bon.
me. Penia*, vbi dicitur Monaſterium nullatenus † poſſe 94
dare de læſione ex cauſa amplæ renunciationis factæ à Mo-
nacho, quia in hoc Monaſterium nullum ius habet ex quo
licitum eſt ingredienti ante ingreſſum de rebus ſuis, aut ad
ſe pertinentibus diſponere, per iura ſupra allegata, idem 95
quoque deinde fuit comprobatum coram bon. mem. Bu-
ratto *deciſ.* 639. *nu.* 7. vbi habetur teſtamentum religionem
ingreſſi non rumpi ex eo, quod Monachus nihil Monaſte-
rio reliquerit, † & nec de illo cogitauerit, iuxta veram, 96
& communem opinionem, de qua latè per Sanchez *in præ-
cept. Decalog. par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 3. *nu.* 34. *&* 35.

Vtile, & non iniucundum erit hic quærere, & quidnam B
ſtatuendum veniat, † quando filia Monialem ſe facere 97
intendens renunciauit ad effectum conſeruandi bona in
agnatione, & pro familiæ decore, &c. omnibus bonis,
iuribus, & actionibus paternis, maternis, fraternis, &
auitis ad fauorem patris, eiuſque hæredum, & ſucceſſo-
rum, ſi modo eueniat, † vt pater, defecta agnatione, 98
teſtatus decedat, inſtituto ſibi hærede perſona extranea,
vtrum Monaſterium ex perſona d. Monialis renunciantis,
poſſit excludere dictum hæredem extraneum à patre inſti-
tutum, † reſponſio enim primo aſpectu videtur plana, & 99
abſque difficultate ad fauorem Monaſterij, cum ea renun-
ciatio penitus inefficax reddita videatur, eo quia in dicto
hærede extraneo nec agnatio, nec familiæ decor conſerua-
ri poterat, itaque nullo modo terminus ille agnationis, &
conſeruationis decoris familiæ à Moniali renunciante expe-
ritus in illo verificari poterat, vt comprobat Gomeſ. *in l.* 22.
Tauri nu. 10. *&* 11. *&* 12. & tenuerunt Alex. *conſ.* 29. *nu.* 9.
lib. 3. Rub. Alexand. *conſil.* 12. *ſub num.* 12. *verſ. cum ergo
defecerunt*. Pariſ. *conſil.* 26. *ſub num.* 20. *verſ. & quia par.* 3.
Ruin. *conſ.* 204. *num.* 3. *lib.* 1. Dec. *in l. pactum num.* 9. *C. de
collat. & conſ.* 370. *ſub num.* 4. *verſ. & hoc in ſimili caſu*, Co-
uarr. *in cap. quamuis pactum*, §. 3. *ſub num.* 4. *verſ. ſi pater-
nam*, & ibi etiam Guttierez *in verb. omnino ſernari nu.* 14.
de pact. in 6. Senchez *ſuper Decalog. lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 16. *&*
19. Cyriac. *controuerſ. forenſ.* 475. *num.* 3. *& ſeq.* Boer. *de-
ciſ.* 204. *num.* 27. Oſaſch. *deciſ.* 98. *num.* 11. Rota *in Romana
donationis de Carcanis* 3. *Aprilis* 1620. *coram bo. me. Card.
Sacrato*. Et dum Monialis renunciauit in fauorem fami-
liæ, & familia non extat, perinde eſt, ac ſi non renunciaſ-
ſet, † & bona ſpectant ad Monaſterium, Couar. & Gut- 100
tier. *vbi ſupra*, Gomeſ. Sanchez, Pariſ. & Oſaſch. *loco ci-
tat.* Bald. *conſil.* 437. *num.* 2. *verſ. in contrarium eſt veritas*,
vol. 1. Soccin. ſen. *conſil.* 34. *num.* 4. *lib.* 4. Pariſ. *conſ.* 26.
num. 19. *lib.* 3. Dec. *conſil.* 553. *num.* 9. Alex. *conſ.* 29. *num.* 7.
lib. 3. Crauet. *conſ.* 42. *poſt princip.* Menoch. *conſ.* 6. *&* 335.
num. 14. Io. Franciſ. à Ponte *conſ.* 39. *num.* 1. *& ſeqq.* Bene-
uentan. Stracc. *in annotat. ad conſil.* 4. Crauett. *nu.* 3. Bart.
Muſcul. *de ſucceſſ. conuent. claſ.* 2. *memb.* 2. *concluſ.* 6. Treutl.
diſput. 6. *theſ.* 6. *litera G.* Cellenbetz. *de renunc. ſucceſſ. qu.*
27. *num.* 7. Afflict. *in cap.* 1. §. *ſi quis num.* 25. *fall.* 5. *de feud.
dat. in vic. leg. commiſſ.* Guillielm. Benedict. *in cap. Raynu-
tius, verb. duas habens filias num.* 297. *num.* 7. Petr. Heigius
par. 1. *quæſt. iur. qu.* 26. *num.* 37. *vbi dicit eam opinionem eſſe
magis communem*, Ludolph. Schrader. *de feud. par.* 8. *tit.* 5.
nu. 28. Domin. Taſſ. *obſeruat. iuriſdict. Prag. de Antiſ. verſ.*
5. *obſeruat.* 1. *num.* 50. And. Gaill. *obſeru. Imperial. lib.* 2. *ob-
ſeruat.* 148. *num.* 10. Graſſ. *in* §. *ſucceſſio ab inteſtato quæſt.* 10.
num. 12. Azor. *inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 28. *verſ. vnde-
cimo quæritur*, Molin. *de ritu nupt. lib.* 3. *cap.* 92. *nu.* 24. *&* 25.
Vaſ-

Vaſquez *in opuſcul. moral. titul. de teſtam. cap. 6. §. ſecundo*
dub. 12. num. 47. Harthm. Piſtor. *quæſt. iuris lib. 4. qu. 6. nu. 45.*
& ſeq. Fab. *de error. Pragm. tom. 1. decad. 13. error. 9. num. 1.*
Genu. *pract. Eccleſ. qu. 211. num. 4.* Hodiern. *in l. hac edicta-*
li, C. de ſecund. nupt. qu. 11. nu. 55. & ſeqq. reſponditque Rota
in puncto coram clar. mem. Merlino, *in cauſa Maceraten.*
pecuniaria 14. Iunij 1641. & 2. Maij 1642. & antea de menſe
Ianuarij die 15. eiuſdem anni 1642. latè fuit dictum in *cauſa*
Romana ſucceſſionis de Comitibus coram Reuerendiſs. P. D.
meo Dunozetto Decano.

Contraria tamen ſententia in terminis, de quibus ſupra,
eſt verior, ac validior, nempe vt ſi defecta agnatione pa-
ter inſtituat extraneum, nullatenus bona renunciata poſſe
101 redire † ad Monaſterium ex perſona Monialis renuncian-
tis, cùm adhuc extet perſona, quæ ex voluntate patris re-
nunciantem excludit, & ita conſtanter plures Doctores de-
terminarunt, & præſertim Molin. *de ritu nupt. lib. 3. cap. 92.*
num. 35. & 48. Sanchez *ad præcepta decalog. lib. 7. cap. 7. nu.*
27. in fin. & num. 28. Læl. Caput. *in conſuetud. ſi moriatur*
par. 3. §. 8. num. 1. & 11. & ſeq. Pignatell. *controuerſ. forenſ.*
cap. 5. num. 4. & 8. cum alijs relatis ab Altograd. *conſ. 66. nu.*
36. & cenſuit Rota *in cauſa Romana pecuniaria de Perottis*
7. Iunij 1634. coram Reuerendiſs. P. D. meo Dunozetto Deca-
no eſt deciſ. 543. num. 31. & 32. par. 5. tom. 2. recent. quæ
quoque impreſſa habetur apud Tamburin. *de Iure Abbat.*
deciſ. 6. num. 25. & 27. & nouiſſimè in *d. cauſa Maceraten.*
Pecuniaria 10. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Otthobono,
102 vbi Rota à ſplendore † veritatis capta, parum curando
obſtinato animo (vt plerique, & quidem malè faciunt) pro-
prias defendere opiniones, receſſit à deciſionibus emanatis
in eadem cauſa ſub dictis diebus 14. Iunij 1641. & 2. Maij
1642. coram Merlino, ac in *d. deciſione coram R. P. D. Ot-*
thobono, (more ſolito tanti Auditoris acerrimi iudicij, ac
ſolidæ, probatæque doctrinæ conſpicuo, quem admiranda
quadam obſeruantia proſequor) magiſtraliter materia iſta
perpenditur, ac declaratur, & dicitur id generaliter in
qualibet renunciatione procedere, pro vt quoque docue-
runt Angel. *conſ. 52. ſub numer. 2. verſ. nec obſtat quietatio,*
Afflict. *in cap. 1. num. 4. verſ. & hoc eſt verum tit. de eo, qui*
fin. fec. agnat. Gabr. *conſ. 135. num. 25. & ſeq. lib. 2.* inquiens,
103 ſimiles renunciationes procurari à parentibus † ad impin-
guandam eorum hæreditatem, & vt ipſi diſponere poſſint
de bonis renunciatis, de quibus ſecluſa renunciatione diſpo-
nere non poſſent, Couar. *in cap. quamuis pactum in 3. parte*
relectionis, §. 3. num. 4. verſ. nono idem, de pact. in 6. Aym.
conſ. 42. num. 1. verſ. ſed præſumpta, & conſil. 289. num. 2.
verſ. ſecundo retorqueo, Aldobrand. *conſ. 26. num. 149. lib. 1.*
Cephal. *conſ. 62. ſub num. 41. verſ. & hæc concluſio,* Spin. *in*
ſpecul. teſtament. gloſ. 12. num. 52. verſ. in qua quæſtione, &
ſeq. Burſat. *conſ. 264. nu. 6. & ſeq.* Franciſc. à Ponte *conſ. 40.*
num. 6. verſ. aut loquitur, & num. 7. lib. 1. Menoch. *conſ. 6.*
num. 1. Molpheſ. *ad Conſuetudines Neapolitanas tom. 1. tit.*
de renunc. qu. 13. num. 3. & qu. 17. num. 2. Gallerat. *de renun-*
ciat. lib. 3. cap. 7. num. 9. verſ. ſed ex his, Cancer. *var. reſol.*
cap. 15. num. 42. par. 3. Marant. *diſput. 10. num. 14.* Scipio
Theod. *allegat. 36. num. 26.* Harthman Piſtor. *lib. 4. quæſt. 6.*
num. 58. Montàn. *controuerſ. forenſ. 10. num. 20.* Maſtrill. *de-*
ciſ. Regni Sicil. deciſ. 65. nu. 15. & 16. Rouit. *deciſ. 22. nu. 6.*
Pappon. *de arreſtis lib. 16. titul. 4. arreſt. 18. in 3. caſu,* Fab.
in Cod. deciſ. Senatus Sabaud. lib. 2. tit. 3. de pact. diffin. 22.
verſ. quid ſi pater, D. Capyc. Latr. *deciſ. Neapolit. 3. nu. 26.*
& ſeq.

Nec quis moueri debet, licet in his terminis, filia renun-
ciando fauorem agnationis contemplauerit, dum expreſſit,
104 ibi, *ad effectum conſeruandi bona in agnatione,* † *ac pro fa-*
miliæ decore, &c. vnde videtur incongruum, vt dum filia
ſentit, vt bona, & præſertim ſua acquiſita ex linea mater-
na, vel alio modo aduentitia, vt ea tranſire deberent in
agnatos, & illos de familia, ac deinde pater poſſit filiam
105 illudere tranſmittendo † ea bona ad extraneos, cenſen-
dum enim eſt, Monialem voluiſſe priuare Monaſterium in
concurſu ſuæ agnationis, non autem extraneorum, ac
ignotorum, nam, & Monialis præſumitur habere affe-
ctionem ad ipſum monaſterium, in quo & ipſa vſque ad
mortem degere debet, & auctis facultatibus monaſterij
106 commodius, † etiam ipſæ Religioſæ ſubeunt onus Religio-
nis, vt in ſimili aduertit Sanchez *ſuper decalog. dict. lib. 7.*
cap. 7. num. 29. & Molfeſ. *ad conſuetud. Neapolit. de renunc.*
qu. 17. nu. 26. & 37.

Tamen intrepidè reſpondetur, quod vis renunciationis
non expirauit per obitum Patris, aut alij renunciatarij ſine
agnatis, quia renunciatio, vt eſt dictum ſupra num. 97. fuit
ſtipulata pro ſe, eiuſque hæredibus, † & ſucceſſoribus, 107
vnde cùm pater deceſſerit relinquendo hæredem quamuis
extraneum, & declarauit eius ſucceſſorem, non eſt amplius
dubitandum de duratione renunciationis, & ſecundùm
communem vſum † propter hoc procurantur huiuſmodi 108
renunciationes à parentibus, vt filiæ eis ſuccedere non va-
leant, & ipſi poſſint de bonis renunciatis ad libitum diſpo-
nere, adeo quod filia renunciando fauore agnationis, con-
fert in patrem, & pater acquirit facultatem teſtandi in præ-
iudicium filiæ, vt dicunt Angel. *in d. conſil. 52. ſub nu. 2.* &
alij ſupra allegati, & præſertim Gabr. *d. conſ. 135. nu. 25. &*
ſeqq. lib. 2. vbi egregiè diſtinguit, An pater teſtatus fuerit in
præiudicium, & excluſionem agnatorum, quorum fauo-
re facta fuit renunciatio, † an verò ad excluſionem filiæ 109
renunciantis, & primo caſu negat tenere teſtamentum,
ſecus verò ſecundo caſu, Rota *in d. Romana ſucceſſionis de*
Perottis, quæ eſt deciſio 543. par. 5. recent. tom. 2. & appoſitè
animaduertit Rota *in dicta Maceraten. Pecuniaria 10. Iunij*
1644. coram R. P. D. meo Otthobono.

Agnationis enim contemplatio, quæ fit per Monialem,
quando renunciat ſucceſſionibus &c. duo operatur. Pri-
mum, nempe, † quod patre decedente ab inteſtato abſque 110
agnatis, filia poſſit ſuccedere, perinde ac ſi non renun-
ciaſſet, vt inferius dicam.

Alterum eſt, vt pater, aut renunciatarius † non poſſit 111
teſtari in præiudicium agnatorum exiſtentium, iuxta di-
ſtinct. Gabr. *conſil. 135.* & aliorum allegatorum. Sed in ca-
ſu de quo ſupra pater deceſſit cum teſtamento † hærede 112
relicto, nec ſuperſunt agnati, quibus non exiſtentibus
abeſt eorum præiudicium, *l. cum pater, §. libertis, & l. qui*
in ſolidum, §. penult. ff. de legat. 2. Natt. *conſ. 470. num. 30.*
Gabr. *conſ. 132. in 9. qu. num. 69. lib. 1.* Gabr. *de fideicomm.*
art. 52. num. 2. & adde Rotam *in cauſa Romana ſucceſſionis*
17. Iunij 1624. coram bo. me. Merlino, poſt tract. de legitim.
deciſ. 49. num. 13.

Vnde ſic intrat facultas diſponendi de bonis renunciatis
ad libitum, quia fuit renunciatum, vt dictum eſt, ad fa-
uorem hæredum, & ſucceſſorum, † quare licet in hære- 113
de extraneo inſtituto non verificetur terminus agnationis,
verificatur tamen terminus hæredis, & ſucceſſoris, à re-
nunciante expetitus, remanetque efficax renunciatio, nam
diſpoſitio † repetit requiſitam à diſponente qualitatem, 114
Cephal. *conſ. 81. numer. 13.* Barzius *deciſ. Bononien. 25.*
num. 26.

Neque in aliquo titubare debemus, vt dum filia renun-
ciauit ad fauorem hæredum, † & ſucceſſorum, idque tan- 115
tùm intelligendum veniat de hæredibus, & ſucceſſoribus
ſanguinis, *ad text. in l. ex facto, §. fin. ff. ad Trebell.* nam
& aliàs daretur contrarietas, quia ſi prouiſum fuit expreſ-
sè, vt inter agnatos, & illos de familia bona renunciata
conſeruentur, † admitteretur incontinenti hæc contrarie- 116
tas, ſi ipſa bona ex voluntate renunciantis in familia con-
ſeruanda, tranſmitti ex prædicta ſtipulatione potuiſſent in
extraneos, & ſic † verba illa generalia, ex antecedenti 117
proteſtatione, & veriſimili mente renunciantis ad hæredes
ſanguinis ſunt coanguſtanda, *arg. text. in d. l. ex facto,*
§. fin. ff. ad Trebellian. Bald. *conſil. 437. nu. 2. vol. 1.* Bertrand.
conſil. 338. num. 2. vol. 3. Becc. *conſil. 74. num. 3. verſ. vltimò*
non obſtat lib. 1. Honded. *conſ. 29. num. 101. & ſeqq. vol. 1.*
Harthm. Piſtor. *quæſt. iuris lib. 4. qu. 6. num. 54. & ſeqq.* Mo-
lin. *de ritu nupt. lib. 3. qu. 85. ſub num. 57. verſ. quarto non ob-*
ſtat, Cyriac. *controuerſ. 475. num. 10. & ſeq.* Hodiern. *in*
d. l. hac edictali qu. 11. num. 56. & ſeqq. Pignatel. *controuerſ.*
forenſ. cap. 32. nu. 25.

Nam reſpondetur, quod illa concluſio, vt ſtipulatio pro
hæredibus, & ſucceſſoribus intelligi debeat tantummodo
de hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis, † tunc ſolùm 118
videtur recipienda, quando ſubiecta materia repugnat,
nempe quando agitur de re ſui natura non ad extraneos,
ſed ad hæredes agnatos tantùm tranſitoria, Imol. *in l. quod*
dicitur 130. num. 8. & 13. ff. de verb. obligat. vbi etiam Alex.
num. 18. idem Alex. *conſ. 120. num. 1. vol. 1.* Couarr. *var. re-*
ſol. lib. 2. cap. 18. num. 3. in 6. concluſ. Marcabrun. *conſil. 100.*
num. 4. Cald. *de nominat. emph. qu. 24. num. 38.* Peregr. *de fi-*
deicomm. art. 32. num. 13. & ſeq. cum allegatis in cauſa Sar-
ſinaten. Feudi 10. Decemb. 1638. coram bon. mem. Coccino,
vbi autem, prout in præſenti caſu, materia ſubiecta eſt
tranſitoria ad omnes, verius eſt appellatione † hæredum, 119
etiam

Digitized by Google

119 etiam † extraneos comprehendi, vt in terminis renuncia-
tionis factæ patri ſtipulanti pro ſe, & hæredibus tradunt
Molin. *de ritu nupt. lib. 4. qu. 85. num. 60. cum ſeq.* Faber. *in
Cod. titul. 3. diffinit. 22. verſ. ſed ſi vt plerumque*, Rouit. *con-
ſil. 42. num. 11. lib. 1.* Mart. *de ſucceſſ. par. 1. quæſt. 14. art. 1.
num. 11.* Rota *in recent. deciſ. 587. num. 2. & 3. par. 1. & de-
ciſ. 251. num. 6. par. 5.* & coram Buratt. *deciſ. 894. numer. 4.*
& recentius in *Romana ſucceſſionis de Comitib. 23. Iun. 1641.
& 22. Iunij 1642. coram Reuerendiſs. P. D. meo Dunozetto
Decano*, ac nuper in *d. Maceraten. pecuniaria 10. Iunij
1644. coram R. P. D. meo Otthobono*. Vbi quoque animad-
uertitur, quod tunc verbum illud, hæredibus, ſit reſtrin-
120 gendum † ad hæredes ſanguinis, quotieſcumque extarent
agnati, ſecus agnatis non extantibus, vel demum eo-
121 rum defectus prodeſſe poteſt renuncianti, † ſi renuncia-
tarius deceſſiſſet ab inteſtato, ſecus verò condito teſtamen-
to ex ſupra allegatis, quia contemplatio agnationis ſemper
habet locum exiſtentibus agnatis, ceſſat autem illis non exi-
122 ſtentibus, ſicut in ſimili licet † appellatione deſcendentium
non veniant fœminæ, ſi fuit habita ratio agnationis conſer-
uandæ, vt tradit Bart. *in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad
Trebellian.* vbi Caſtren. *num. 3.* Alexand. *num. 8.* Rip. *nu. 75.*
& notant etiam communiter Doctores *in l. Gallus, §. nunc
de lege, ff. de liber. & poſth.* & præſertim Angel. *numer. 3.*
Soccin. ſen. *num. 6.* Iaſ. *num. 16.* ac docent Molin. *de primo-
gen. lib. 3. cap. 5. num. 38.* Gabr. *conſ. 132. num. 38. lib. 1.* Me-
noch. *conſ. 1012. num. 27.* Cyriac. *controuerſ. forenſ. 283. n. 9.
& 18.* Ioannes Andr. *in addit. ad Speculat. in titul. de te-
ſtam. in rub. in 3. column.* Peregr. *de fideicomm. art. 25. n. 47.*
Fuſar. *in tract. de ſubſtitut. qu. 352. num. 10.* & ſic ſæpius reſ-
pondit Rota *in cauſa Carpentoraten. fideicommiſſi coram
bon. mem. Reuerendiſs. Manzanedo, eſt deciſ. 203. num. 4. &
deciſ. 217. num. 1.* quæ eſt in eadem cauſa coram bon. mem.
Cardin. Lancellotto, & coram bo. me. Card. Sacrato *de-
ciſ. 432. num. 5. omnes par. 2. recen.* coram bo. mem. Buratto
deciſ. 272. num. 2. & 12. ac deciſ. 454. nu. 2. & coram Reue-
rendiſs. P. D. meo Ghiſilerio *in cauſa Bononien. fideicom-
miſſi de Glauarinis 5. Maij 1636. eſt deciſ. 126. num. 4. par. 7.
recent. nec non coram clar. mem. Merlino in altera Bono-
nien. fideicommiſſi 17. Februarij 1642.* & antea fuit dictum
*coram Eminentiſs. & Reuerendiſs. Cardin. Veroſpio iun. in
Bononien. Tranſactionis 30. Aprilis 1638.* & tamen prædi-
123 cta concluſio † intelligitur temporaliter, quamdiu adſunt
agnati, illis verò deficientibus etiam fœminæ admittuntur,
Gabr. *d. conſil. 132. num 54. lib. 1.* Pereg. *conſil. 42. num. 10.
& conſil. 58. nu. 9. lib. 5.* Quibus in locis Peregr. inquit, quod
124 licet in his diſpoſitiuis † fideicommiſſis perpetuis, & abſo-
lutis ordinatis fauore deſcendentium, & Agnationis mens
Teſtatoris appareat procliuior erga maſculos, quàm fœ-
minas, ideo extantibus maſculis cuiuſcumque gradus, per
quos agnatio, & familia propriè conſeruatur, per illud
125 verbum, ſucceſſorum, † numquam cenſentur admiſſæ fœ-
minæ, ſed vbi maſculi non extant, tunc fœminæ admit-
tuntur, quaſi per poſterius vocatæ, vt pluribus relatis ad-
mittunt Card. Mant. *de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. tit. 12.
num. 7.* Fuſar. *de ſubſtitut. qu. 352. num. 12.* Surd. *deciſ. Man-
tuan. 84. nu. 9.* & Rota perpetua conſtantia hanc amplexa eſt
opinionem, nempe coram bon. mem. Burat. *deciſ. 107. n. 1.
ad fin.* & coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 126. num. 9.* &
coram bo. mem. Card. Veroſpio ſen. *in cauſa Ferrarien. de
Raſurijs 24. Maij 1621.* & coram bon. mem. Merlino *in ea-
dem cauſa 25. Februarij 1622.* quas deciſiones poſui infra *in
ſeq. par. 5. recent. tom. 2. deciſ. 422. 427. & 437.* & deinde
itaque fuit tentum *in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Boat-
terijs 13. Maij 1641. & 17. Februarij 1642. coram eodem
Merlino, & in eadem cauſa 12. Decembris eiuſdem anni co-
ram R. P. D. meo Cerro, & in altera Bononien. fideicommiſſi
de Pancaldis 16. Februarij 1640. coram Eminentiſs. & Reue-
rendiſs. Card. Panzirolo, & in eadem cauſa 10. Iunij 1642.
coram eodem R. P. D. Cerro.* Et hæc circa iſtam concluſio-
nem hic incidenter dicta ſufficiant, nam alibi ampliori dote
eam locupletabo, meliuſque declara.

Vnde redeundo ad terminos renunciationis Monialium,
eò libentius ſupradicta opinio eſt admittenda, vt in eo caſu
extraneus excludat Monaſterium, quia huiuſmodi renun-
126 ciationes, † quæ fiunt à Monialibus ſunt latius interpre-
tandæ, quàm illæ quæ fiunt à nubentibus in ſæculo, tum
quia cenſentur eo animo factæ, & receptæ, vt renuncia-
tarius diſponere poſſit, etiamſi perſonæ contemplatæ defi-
ciant, vt diſtinguendo inter vnam renunciationem, &
aliam diſtinguit Pater Molina *Theologus in tractat. de Iu-
ſtitia, & iure tom. 3. diſput. 579. ſub num. 19. verſ. ſed dixi
regulariter*, vbi poſtquam firmauit renunciationes factas
in ſæculo expirare, † ſi perſonæ contemplatæ deficiant, di- 127
cit contrarium tenendum eſſe, ſi renunciatio fiat à volente
ingredi religionem ob rationem illam, quia ſimiles renun-
ciationes videntur eo animo factæ, & reſpectiuè receptæ,
vt parentes ad libitum de bonis renunciatis diſponere poſ-
ſint, Rouit. *conſ. 44. num. 7. & 14. lib. 1.* Mar. Caſtell. *de do-
nat. contemplat. matrim. fol. 579. num. 127. verſ. ex quo, &
ſupra dictum eſt.*

Tum etiam, quia huiuſmodi renunciationes à Moniali-
bus fieri ſolent inter alias cauſas, vt humanarum † rerum 128
curis omninò exemptæ, & liberæ DEO feruentiori, &
quieto animo valeant inſeruire, vt ſæpiùs ponderauit Ro-
ta, & præſertim in *deciſ. 714. circa finem, verſ. Monaſte-
rium ingredi, & in perpetua paupertate DEO ſeruire &c.
par. 2. recent. & nuper in d. Maceraten. Pecuniaria 10. Iunij
1640. coram R. P. D. meo Otthobono, §. Quod vero, verſ. vt
humanarum rerum curis omnino exempta &c.* nam & vt in-
quit Saluianus *lib. 2. ad Eccleſ. Cathol.* Impedimenta hæc
non adiumenta, onera non ſubſidia: Poſſeſſione † enim, 129
& vſu opum non ſuffulcitur Eccleſia, ſed euertitur, &c. Ter-
rena vtique calcat, qui cœleſtia deſiderat, † & humano- 130
rum terminos non curat, qui ſemper diuina mediatur.

Et contra religioſos aliter facientes inclamat Mellifluus 131
Bernardus *in homil. 3. ſuper Miſſus eſt, ante finem*, ibi. *Vi-
deo & alios (quod non ſine dolore videri debet) poſt aggreſ-
ſam † CHRISTI militiam, rurſus ſecularibus implica-
ri negotijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum ma-
gna cura erigere muros, & negligere mores, ſub prætextu
quoque communis vtilitatis, verba vendere diuitibus, & ma-
tronis ſalutationes, ſed & contra Imperatoris ſui edictum
concupiſcere aliena, & ſua cum lite repetere*, & alias pro vt
ibi latè, quæ hìc non refero, cùm de prædictis religioſis
non loquar, ſed tantum de illis, qui diuinarum rerum con-
templatione ducuntur, & ideo bonis temporalibus ſe ſpo-
liarunt eis renunciando, vt melius DEO inſeruiant, vt iam
dixi *num.* 128. & conſiderauit Rota, vt ibi habes. Præcla-
rum eſt exemplum Lupicini Abbatis, relatum à Gregorio
Turonenſi *in vit. Patr. lib. 1.* & ex noſtris refert Ann. Ro-
bert. *rer. iud. lib. 2. cap. 2.* Cùm prædicto Abbati eiuſque
Monachis Rex Chilpericus vellet agros, & vineas donare,
Non decet (generosè reſpondit) *Monachos † facultatibus* 132
*mundanis extolli, ſed in humilitate cordis Regnum DEI,
iuſtitiamque eius exquirere.* Rex tamen Chilpericus eis do-
nauit annis ſingulis trecentos modios tritici, eiuſdemque
menſuræ numero vinum, adiecta centum aureorum
quantitate ad emenda fratrum indumenta.

Sic etiam Nicetas Imperator, vt ſcribit Comnenus in
annalibus, poſtquam † Monaſterium S. Michaelis nomi- 133
ni dicatum conſtruxiſſet, noluit agros, vineas, aut poſ-
ſeſſiones Monachis aſſignare, cùm indecens, & Monaſti-
cæ profeſſioni contrarium exiſtimaret prædia poſſidere, ſed
iuſſit ex fiſco tantumdem illis annuatim pendi, & exolui,
quantum eis ad alimenta, & veſtitum ſatis eſſet, & hoc ne
in Monachis naſcentis auaritiæ nulla eſſet ſatietas. Hinc
egregiè admonuit Doctor gentium Paulus Apoſtolus ſcri-
bendo ad *Timoth. 1. cap. 6. ibi*, Habentes autem alimenta,
& quibus † tegamur, his contenti ſumus. 134

Hinc fortè eſt, loquendo de Monialibus, de quibus in
præſenti annotatione ſermonem habemus, ne Monaſteria
ſolicitè inſiſterent † in augendis opibus, Ius Canonicum 135
ſanciuit, vt in Monaſterijs Monialium reddituarum plures
non recipiantur, quàm ex redditibus ipſorum Monaſterio-
rum ali poſſunt, attendamus verba textus in *cap. periculoſo,
§. 1. ibi*, diſtrictius inhibemus, ne in Monaſterijs Ordinum
non Mendicantium Mulierum, de cætero aliquæ recipian-
tur in ſorores, niſi quot † poterunt de ipſorum Monaſte- 136
riorum bonis, vel prouentibus ſine penuria ſubſtentari,
quod ſi ſecus factum fuerit, irritum decernimus &c. *de regu-
lar. in 6.* idem quoque fuit ſancitum per Sacrum Concil.
Trid. *ſeſſ. 25. cap. 3.* & innouatum per fel. rec. Pium V. vt
apparet in eius *Conſtit. 8. in nouo Bullario Romano*, & vide
Franc. Viu. *in Sylua comm. opin.* 724. vbi ſub num. 10. etiam
dicit inter alias cauſas id fuiſſe ſancitum ad euitandum om-
nem notam ſimoniæ, † nam ſecundùm communiorem, 137
& tutiorem opinionem ſimonia eſt, ſi aliqua pactio inter-
uenerit de ſoluendo aliquid pro ingreſſu religionis, etiamſi
Monaſterium eſſet tenue, vt apparet ex gloſ. Abb. Felin.

S. Tho-

S. Thoma, Caietano, S. Anton. & alijs allegatis à Viu. *in d. opin. 724. num. 9.* Atque in terminis ſupradictæ ſimoniæ adducit memorandum, † & lacrymabile exemplum in hac materia, relatum à S. Cyrillo Epiſcopo Hieroſolymitano in fine Epiſtol. S. Auguſtini, & eſt ſequens.

In quodam Monaſterio Monialium talis vigebat conſue-
139 tudo, vt ibi nulla reciperetur Monialis, † niſi ſecum afferret certam pecuniæ ſummam. Erat verò in Monaſterio hoc quædam Sanctimonialis annoſa, & virtutibus prædita, quæ huiuſmodi vitium, & labem peccati plurimum abhorrebat, cùmque hæc quadam nocte orationi vacaret, illi apparuit, affuitque S. Hieronymus, præcipiens ei, vt ad Abbatiſſam iret, eamque admoneret, vt à mentionata ſimonia ſe abſtineret, cum cæteris ſuis Monialibus, aliàs grauis ira DEI ſuper Monaſterium citò deſcenderet, his itaque dictis diſparuit viſio.

140 Manè igitur facto antedicta Sanctimonialis, hæc nota fecit Abbatiſſæ, ac toto Monaſterio, non ſolùm ſemel, ſed bis, & ter etiam, verùm ſemper fatua reputabatur, & deridebatur, poſt dies igitur decem, iterùm ea orante affuit S. Hieronymus præcipiens, vt iterùm rediret ad ſorores ſuas, & illis denunciaret ex parte Omnipotentis DEI, quod ſe abſtinerent ab ipſa labe, & ſic vt vir ſanctus ordinauit, denuò id eis nunciauit, ac præcepit, ſed neque ſic admonitæ pœnitere voluerunt, quinimò eam nimis, & cachinis repulerunt, poſt hæc illa Sanctimonialis diuinitus admonita, limites prædicti Monaſterij egreſſa, ecce mox totum illud Monaſterium corruit opprimendo, perimendo, ac occidendo omnes prædictas Moniales. Reliqua vide apud eundem, Viu. *in d. loco*, aliquaque notanda ſubiungerem, niſi iam breuitatis cancellos tranſgreſſus eſſem.

Paulus Rubeus.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien. de Maluetijs.

Mercurij 27. Martij 1624.

ARGVMENTVM.

Hæredi ſcripto non poteſt impediri immiſſio, quando exceptiones incapacitatis ſunt perplexæ, obſcuræ, & nodoſæ, & quid ſi conſiſtant in iure, & ſimus in ſupremis Tribunalibus. Spurius non eſt capax bonorum Eccleſiaſticorum. Feuda quando ſint tranſitoria etiam ad extraneos.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi non poteſt denegari immiſſio, ſi oſtendat teſtamentum non abolitum, & non cancellatum.*
2 *Et ſufficit illud oſtendere, in quo eſt hæres ſcriptus.*
3 *Teſtamenta ideò habent executionem paratam, quia Iudices tenentur ſequi oculatam ſcripturæ apparentiam.*
4 *Spurij ſunt incapaces bonorum feudalium.*
5 *Spurius ſi ſit legitimatus cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, quid operetur talis legitimatio, vide nu. 6. & 8.*
7 *Exceptio incapacitatis requirens altiorem indaginem, non impedit immiſſionem hæredi ſcripto.*
9 *Feudum conceſſum tibi, tuiſque hæredibus, ac ſucceſſoribus quibuſcumque iſta verba comprehendunt etiam extraneos.*
10 *Verba generalia debent reſtringi ſecundùm ſubiectam materiam.*
11 *Quæſtio ſi dependeat à diſcuſſione opinionum, quando non ſit indubitata.*
12 *Doctorum opiniones, quando ſunt variæ, tunc controuerſiæ facti æquiparantur.*
13 *Remedium l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. toll. non admittit exceptionem proprietatis, niſi de facili ſit liquidabilis.*
14 *Remedium d. l. fin. eſt poſſeſſorium, quaſi recuperandæ poſſeſſionis, ex quo quaſi ſpoliata hæreditas fuerit, quæ in perſonam hæredis reſtituenda venit.*
15 *Spurius non eſt omninò incapax poſſeſſionis, licet non ſit capax feudorum.*
16 *Immiſſio hæredi ex qua exceptione poſſit denegari.*
17 *in Feudi conceſſione ſi adſint verba, ſucceſſoribus quibuſcumque, qualiter ſint accipienda, ſecundùm caſuum diuerſitatem controuerſum eſt.*
18 *Intelligentia alicuius conceſſionis, quando non dicatur requirere probationem extrinſecam.*
19 *Et maximè ſi ſimus apud ſuprema Tribunalia.*
20 *Inueſtitura ſi ſit producta, & præ manibus habeatur, & cauſa agatur apud ſupremum Tribunal, dici non poteſt requirere altiorem indaginem, & vide num. 21.*
22 *ad Immiſſionem, quando æquum non ſit procedere reiectis exceptionibus ad petitorium, limita num. 23. & 24.*
25 *Exceptio, quæ dicatur requirere altiorem indaginem, & quæ non, ſecundùm caſuum contingentiam id Iudex arbitrari debet.*

DECISIO DXXIV.

CEnſuerunt Domini dandam eſſe immiſſionem D. Franciſco Pyrro, in poſſeſſionem Caſtri, de quo agitur.

Fundat enim intentionem ſuam in teſtamento Pyrri, in quo hæredem inſtituit Herculem vti filium, & tanquam Amicum, pro quo exindè emanarunt legitimationes D. de Campeggijs, & Principis Maſſæ, ac demum fel. record. Clementis Papæ VIII. vt ideò cùm illud † non reperiatur 1
in aliquo abolitum, neque cancellatum denegari non poſſit immiſſio ex remedio *l. final. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* ſufficit enim † illud oſtendere, in quo hæres ſit ſcriptus, 2
vt dicunt Bart. Caſtr. & Ripa, & alij allegati per Menoch. *de adipiſc. remed. num. 50.* Surd. *deciſ. 284. num. 12. & conſ. 214. num. 2. & conſ. 263. num.* 10. dicens ob id teſtamenta habere executionem paratam, † quia Iudices tenentur ſequi 3
oculatam ſcripturæ apparentiam.

Neque obſtat exceptio incapacitatis oppoſitæ perſonæ Herculis, quia ſpurius ſit, nec valens ex teſtamento capere feudalia bona, † qualia ſunt, de quibus agitur, ſiue ſit 4
filius, ſiue amicus propter Pij V. Conſtitutionem contra illegitimos editam, ad quam non ſe extendunt legitimationes Campeggij, & Principis Maſſæ defectu poteſtatis, neque legitimatio Papæ Clementis VIII. ex defectu voluntatis, quæ pura non eſt, ſed qualificata ſine præiudicio venientium † ab inteſtato, & vocatorum ex inueſtituris, 5
nec ſuffragari poſſit, niſi in his feudis, quæ tranſitoria eſſent ad extraneos.

Quia quicquid ſit de veritate opinionis, quando agnatus poſſidet, prout hîc † præſupponitur, poſſit per exceptio- 6
nem proprietatis impedire immiſſionem hæredi ſcripto, quam tenuerunt Iſernia *in tit. ſi de feud. fuer. controuer. int. dom. & agnat.* Oſaſc. *deciſ. 26. num.* 2. cum pluribus ab eo allegatis, Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 153. & conſ. 180. num. 19.* & latiſſimè Burſatt. *conſ. 129. num. 53. lib. 2.* Laderch. *conſ. 122. nu.* 2. attamen certum eſt exceptionem incapacitatis † requirentem altiorem indaginem non im- 7
pedire immiſſionem hæredi ſcripto, Gozad. *conſ. 6. num. 87.* Burſatt. *d. conſ. 129. num. 53. lib. 2.* Contard. *de moment. lim. 12. num. 19.* Peregr. *de fideic. art. 48. num. 29.* Menoch. *conſ. 180. num. 30.* Caputaq. *deciſ. 342. par. 2.* Rot. *dec. 387. nu. 5. & 6. par. 1. recent. & in Ferrarien. de Taſſon. 27. Iunij 1614. coram R. P. D. Pamphilio.*

Neque dicatur, quod hæc altior indago non probetur, ſed contrarium incontinenti doceatur, dum reſpectu D. Perithei extent antiquæ inueſtituræ huius Caſtri, de quarum comprehenſione non dubitetur, reſpectu verò hæredis inſtituti conſtet ex teſtamento Pyrri de manifeſta incapacitate, & legitimationes ſupradictæ non releuent † ad remo- 8
uendam incapacitatem, itaut intentio D. Perithei incontinenti remaneat probata, quæ ſufficit ad impediendam immiſſionem, vt admittunt ſupraallegati Doctores, & probant Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 759. & conſ. 180. num. 33. lib. 2.* Laderch. *conſ. 122. num. 1.* cum alijs allegatis.

Quia hodie non eſt abſolutum nos verſari in feudo ex pacto, & prouidentia propter ampliationem ad extraneos hæredes, de qua in conceſſione Pauli Papæ III. ibi, ac tibi, tuiſque hæredibus, † ac ſucceſſoribus quibuſcumque, quæ 9
verba ſecundùm veriorem comprehendunt extraneos, & iuſtificant Clementis legitimationem, Oſaſch. *deciſ. 26. nu. 14.*

num.14. verſ. & hanc partem, Clar. *in §. emphyteuſis qu.* 28.
verſ. ſecundus eſt caſus, Surd. *conſ.* 440. *num.* 11. cum alijs
allegatis *in deciſ.* 14. *Iunij* 1621. quibus accedunt Seraphin.
deciſ. 325. *num.* 8. Rolan. *conſ.* 79. *num.* 29. *lib.* 2. Curt. iun.
conſ. 1. *num.* 1. Burſatt. *conſ.* 22. *num.* 2. *lib.* 1. & quamuis non
deſint, qui contrarium tueantur, vt ſcilicet illa verba,
10 quamuis generalia † reſtringi debeant ſecundùm ſubie-
ctam materiam ex allegatis in eadem *deciſ. verſ. quia et ſi ſe-
cundum*, & Oſaſch. latè proſequitur *in eadem deciſ.* 26. *n.* 4.
Alba *conſ.* 382. *num.* 8. Surd. *conſ.* 395. *num.* 30. in hac tamen
parte conſiſtit altior indago, dum quæſtio pendet à diſcuſ-
11 ſione opinionum, † & cauſæ producentes reſtrictionem
proprietatis verborum generalium non ſunt indubitatæ, ſed
pendent à coniecturis, vt ex eadem *dec.* 14. *Iunij* 1621. vide-
re licet, quæ omnia ad hunc effectum reſpectiuè ponderan-
tur per Capyc. *deciſ.* 10. *num.* 18. & 19. Contard. *de moment.*
12 *lim.* 12. *num.* 20. dicentem vbi variæ ſunt Doctorum † opi-
niones, tunc controuerſiæ facti æquiparari, idem dicit Ruin.
conſ. 87. *in fin. lib.* 3. Dec. *conſ.* 424. *num.* 19. Soccin. iun. *conſ.*
75. *num.* 18. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 22. *num.* 14. & 34. *lib.* 3. Rim.
conſ. 69. *num.* 14. Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 759. Pe-
regr. *art.* 48. *num.* 29. & Bart. *in l. fin. num.* 22. *de edict. Diu.*
13 *Adr. tollen.* non admittit exceptionem defectus † proprie-
tatis, niſi quæ de facili ſit liquidabilis, verſamur enim in
poſſeſſorio quaſi recuperandæ poſſeſſionis, ex quo quaſi
14 ſpoliata † hæreditas fuerit, quæ in perſonam hæredis re-
ſtituenda venit, vt Bald. aduertit *conſ.* 126. *vol.* 3. incipit
præmiſſis verbis, quem ſequuntur Oſaſc. *d. deciſ.* 26. *nu.* 15.
15 & Afflict. *deciſ.* 159. *in fin.* & vlterius ſpurius non † eſt om-
ninò incapax poſſeſſionis, quamuis non ſit capax ſucceſ-
ſionis feudorum, vt ideò incontinenti magis indubitata
probatio offeranda ſit, Caputaq. *d. deciſ.* 342. *par.* 2. Oſaſc.
eadem deciſ. 26. *num.* 16. Cephal. *conſ.* 387. *nu.* 15. & 16.

Neque vrget replicatio, quod cùm exceptio incapacita-
tis Herculis oriatur ex ventre legitimationum eiuſdem, in-
16 de poſſeſſor ſemper admittatur † ad impediendam immiſ-
ſionem, quamuis requirat altiorem indaginem, Rot. *de-
ciſ.* 8. *impreſſa poſt tractatum Galleſii*, & *in Imolen. bonorum*
21. *Maij* 1593. *coram bon. me. Card. Pamphilio*, & *in rec.
deciſ.* 242. *num.* 5. *par.* 1. quia etſi oriatur ex legitimationibus,
tollitur tamen ex Bulla conceſſionis Pauli III. contra quam
17 D. Peritheus replicat de intelligentia verborum † ſucceſſo-
ribus quibuſcumque, vt de habilibus intelligi debeant, ex
qua replicatione adhuc controuerſa deſumitur altior inda-
go, quæ releuat, vt dictum fuit in *eadem deciſ. Imolen.
bonorum*.

Demum non obſtat, quod cùm hæc diſputatio, quæ con-
18 tigit circa intelligentiam † Bullæ prædictæ non requirat
aliam extrinſecam probationem, ſed tota deducatur ex pu-
blicis documentis antiquarum inueſtiturarum, & articulus
non ſit difficilis, ſed iam reſolutus ex deciſ. in hac cauſa fa-
cta, & ſi aliquam difficultatem haberet illam non eſſe con-
19 ſiderabilem apud ſuprema tribunalia, quin dicatur proba-
tio incontinenti oblata, vt aduertunt Menoch. *conſ.* 180.
num. 47. & 48. Burſatt. *conſ.* 129. *num.* 57. & Rot. idem ſen-
ſiſſe videtur *in Ariminen. bonorum 6. Febr.* 1589. *coram bon.*
20 *mem. Card. Platto*, in qua dicitur exceptionem, † quæ
pendet ex lectura, & interpretatione inueſtituræ, quæ
producta eſt, & præ manibus habetur dici non poſſe requi-
ri altiorem indaginem.

Quia quoad deciſionem in hac cauſa factam ea repropo-
ſita Domini ſenſerunt nodoſas difficultates, & ordinarunt,
vt informaretur ſuper effectu immiſſionis, quod verò etiam
21 nodoſæ, & perplexi iuris ſint decidendæ † apud ſuprema
tribunalia, id videtur attendendum ſecundum ſubiectam
materiam, quod ſcilicet offerens probationem incontinen-
ti fundaret intentionem ſuam, & difficultas oriretur in reſ-
22 ponſione petentis immiſſionem, † tunc æquum non eſſet
procedere ad immiſſionem reiectis exceptionibus ad petito-
rium, & in his terminis procedunt ſupra allegata, & dicta
per Oſaſc. *eadem deciſ.* 26. *nu.* 2. & 16. & per Rot. *in d. Ari-
minen. bonorum*, ſecus autem vbi petens immiſſionem fun-
dat intentionem ſuam, & offerens probationem inconti-
23 nenti † non iuſtificat ſuam replicationem, ſed deducta
requirunt diſcuſſionem, & iudicium, vt hic D. Peritheus
tendit contra verborum proprietatem per coniecturas, &
argumenta, & tunc donec iudicetur de qualitate contro-
24 uerſa, non eſt retardanda immiſſio † ad inſtantiam poſſi-
dentis, & confouentis ſe in quaſi ſpolio hæreditatis reſti-
tuendæ, & hoc eſt, quod ponderat Oſaſch. *dec.* 26. in qua
data fuit immiſſio non obſtante, quod iura per agnatos
producta non requirerent extrinſecam probationem, &
idem voluiſſe videntur Ruin. Contard. Rimin. & alij ſu-
pra allegati, & in hoc pariter verſatur arbitrium † Iudicis 25
in iudicando, quæ dicatur exceptio requirens altiorem in-
daginem, vel probatio incontinenti facta, cui ſecundùm
caſuum contingentiam videtur hoc arbitrium à lege indul-
tum, gloſ. *in l. is à quo, ff. vt in poſſeſſ. legat.* Menoch. *de
recup. remed.* 1. *num.* 230. & *de arbitr. caſu* 12. & 20. quem
Rota ſequuta eſt *in Tiburtina Caſtrorum* 14. *Iunij* 1621.
coram R. P. D. meo Buratto. Et ita &c.

*Infra in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die
11. Decembris 1624. coram eodem bon. mem. Reuerendiſſ.
Pirouano.*

R. P. D. MERLINO,

Reatina Iuris redimendi.

Mercurij 27. Martij 1624.

ARGVMENTVM.

Pactum, ſeu ius redimendi eſt tranſitorium ad hæredes. Hæreditatis additio cùm non præſumatur, ideò probanda venit. Legatarius certæ quantitatis habet hypothecata omnia bona teſtatoris pro conſecutione ſui legati, & qua via agere poteſt ad illud conſequendum, & an directè via executiua agere poſſit contra detinentes bona teſtatoris. Mandatum de aſſociando quando detur.

SVMMARIVM.

1 *Hereditas fratris ab inteſtato defuncti ſpectat ad ſorores pro virili.*
2 *Pactum, ſeu ius redimendi tranſit etiam ad heredes, de Hereditatis aditione debet conſtare, cùm in dubio non præſumatur.*
3 *Legatarius certæ quantitatis habet omnia bona teſtatoris pro ipſius legati conſecutione tacitè hypothecata.*
4 *Legatarius poteſt agere hypothecaria, vel petere ſe immitti in poſſeſſionem, vel quaſi bonorum defuncti, ex remedio vtilis Saluiani interdicti.*
5 *Non tamen directè via executiua agere contra detinentes aliquid ex iuribus teſtatoris.*
6 *Mandatum de aſſociando non datur, niſi habenti conſtitutum, vel precarium, aut licentiam capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.*
7 *Mandatum perperam relaxatur, quando non adſunt cauſæ ad hoc neceſſariæ.*
8 *Mandatum ſpeciale ſemper eſt neceſſarium, quando aliquid declarandum eſt, quod ab animo principalis pendet.*

DECICIO DXXV.

OMiſſis nullitatibus, quæ pro parte D. Hippolyti obij-
ciebantur, cenſuerunt Domini decretum A. C. ſiue
ab eo deputati eſſe infirmandum ex capite iniuſtitiæ. Nam
quamuis hæreditas Claudij ab inteſtato prædefuncti, cui
vigore inſtrumenti inter ipſum, & D. Hippolytum cele-
brati competeret ius redimendi prædium aliàs per eundem
D. Hippolytum emptum, delata fuerit Ægidio ipſius Clau-
dij patri, † & Euphemiæ, ſiue Prudentiæ ſorori pro æqua- 1
li portione, iuxta *tex. in auth. defuncto, C. ad Senat. Conſ.
Tertull.* & vera ſit concluſio, quod pactum, ſiue ius redi-
mendi tranſit † etiam ad hæredes, *l. ſi pactum, ff. de pro-* 2
bat. gloſ. Cyn. Bart. Bald. & alij *in l.* 2. *C. de pact. int. empt.
& vend.* Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gloſ.* 6. *num.* 6. Surd.
d. conſ. 540. *num.* 32. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent.
lib.* 4. *tit.* 32. *nu.* 17. & 18. Rota *deciſ.* 502. *num.* 2. *par.* 2. *rec.*
Videbatur tamen non conſtare de eiuſdem hæreditatis adi-
tione, quæ in dubio non præſumitur, † ſed probari debet
ab illo, qui in ea ſe fundat, *l. pro hærede, ff. de acq. hæred.*
Bald. *conſ.* 437. *num.* 2. *vol.* 3. cum alijs congeſtis per Card.
Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 12. *tit.* 9. *num.* 3. 4. & *ſeqq.*

& fuit

& fuit dictum in *in Romana ſeu Tiburtina caſtrorum 14. Iunij 1621. coram R. P. D. meo Buratto.* Vnde DD. de Cappellectis tanquam à dd. Ægidio, & Euphemia cauſam habentes vigore dicti pacti de retrouendendo contra D. Hippolytum agere non potuerunt.

Et nihilominus etiam ſi de aditione conſtaret, adhuc tamen dictum decretum relaxationis mandati de aſſociando ſuſtineri non poſſet, etiamſi ipſi DD. de Cappellectis egerint tam vti legatarij d. q. Ægidij in ſumma ſcutorum mille monetæ, quàm etiam vti ceſſionarij dictæ Euphemiæ,
3 legatarius enim certæ quantitatis habet quidem † omnia bona teſtatoris pro ipſius legati conſecutione tacitè hypothecata ex diſpoſitione *l. primæ, C. comm. de legat.* Ideoque DD. de Cappellectis potuiſſent forſan agere hypothecaria,
4 vel petere ſe immitti in poſſeſſionem, † vel quaſi dicti iuris redimendi, tanquam in bonis Ægidij legantis relicti ex remedio vtilis Saluiani interdicti, iuxta tradita per Gabr. *conſ. 46. num. 19. & ſeq. lib. 1.* Surd. *deciſ. 76. nu. 4.* Rota *deciſ. 674. num. 3. lib. 3. par. 3. diuerſ.* cum alijs allegatis *in Viterbien. caſtrorum 11. Martij, & 10. Iunij 1622. coram Reuerendiſs. D. meo Decano*, vel aliquo alio remedio vti, non
5 autem potuerunt directè, † & via executiua D. Hippolytum ad reuendendum cogere, & multò minùs mandatum
6 de aſſociando obtinere, † quod non datur niſi habenti conſtitutum, vel precarium, aut licentiam capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, Bald. *in repet. l. creditores, nu. 18. & 19. C. de pignor.* Galleſ. *de oblig. Camer. qu. vlt. num. 41. verſ. vel etiam ſi ſit formido*, Menoch. *de adipiſc. remed. 5. num. 77.* & fuit dictum *in Bononien. bonorum de Zaualeis 13. Iunij 1611. & 4. Iulij 1612. coram R. P. D. meo Vbaldo*, quæ tamen in inſtrumento, quo fuit d. Claudio data facultas redimendi, nullo modo leguntur.

Quo vero ad ceſſionem factam per Euphemiam vltra quod videbatur, illam non fuiſſe factam ab ea vti hærede ab inteſtato d. q. Claudij, & huiuſmodi iura hæreditaria minimè comprehendere, de his enim nullum ibi verbum)
7 Domini dicebant, † in omnem caſum ſemper obſtare d. defectum conſtituti, vel precarij, aut licentiæ, & facultatis capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, ſine quibus decerni non potuit mandatum de aſſociando ex præallegatis.

Ad oblationem de retrouendendo reſtituto pretio fuit reſponſum, illam non fuiſſe factam ab ipſo D. Hippolyto, ſed ab illius aſſerto procuratore, quem non conſtat, ad id
8 ſufficiens, ac ſpeciale mandatum habuiſſe, † quale in ſimilibus oblationibus, ac declarationibus, quæ ab animo pendent, requiritur, Alex. *conſ. 78. num. 14. lib. 5.* Pariſ. *conſ. 31. num. 112. lib. 1.* Caputaq. *deciſ. 168. par. 1.* Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *dec. 268. num. 7.* & in materia retractus Tiraq. poſt alios *de retract. lign. §. 1. gloſ. 10. nu. 97.*

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO,

Vlixbonen. Matrimonij.

Mercurij 27. Ianuarij 1624.

ARGVMENTVM.

Remiſſoriæ petitio non ſolet reijci, maximè ſi ſimus in prophanis, quando articuli ſunt releuantes. Vis, & metus tangit ſubſtantiam matrimonij, qui articulus eſt valde releuans, dùm dubitatur ſuper validitate matrimonij, ſicuti etiam ille, quod matrimonium non fuerit contractum coram proprio Parocho, aut alio ſine eius tamen licentia. Remiſſoria licet non concedatur in iudicio reſtitutionis in integrum, id tamen intelligitur, quando non concurrunt requiſita.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in materia prophana non ſolet denegari, quando articuli ſunt releuantes.*
2 *Cauſa vt dicatur prophana, ſufficit vt titulus cauſæ, non ſe extendat ad beneficium.*
3 *Vis, & metus tangit ſubſtantiam matrimonij in conſenſu contrahentum conſiſtentem.*
4 *Conſenſum integrum ad contrahendum matrimonium Eccleſia non admittit in minori quatuordecim annorum.*
5 *Matrimonia ex Concilio Tridentino non recipiuntur ſine præſentia proprij Parochi.*
6 *Articuli etiam releuantes ſunt reijciendi, quando apparet de manifeſta calumnia partis.*
7 *Remiſſoria ob præſumptam calumniam non ita de facili ſolet denegari.*
8 *Articuli ſatis dicuntur calumnioſi, quando conſtat de veritate in contrarium, & nu. 9. & 10.*
11 *Articulo vno releuanti dato, valens eſt, vt cæteri admittantur.*
12 *ad Matrimonium infringendum, ſufficit vt non ſit celebratum coram proprio Parocho, nec coram alio de eius ordine; itaut non conſtet de eius valida ſubdelegatione.*
13 *Matrimonium, quod fuerit contractum per vim, & metum, ex quibus facilè poſſit præſumi, ac detur ſufficiens fumus, & num. 14. & 15.*
17 *Metus dicitur durare, quoties quis non reperitur in ſua libertate.*
18 *Remiſſoria non conceditur in iudicio reſtitutionis in integrum.*
19 *Remiſſoria non ſolet denegari in iudicio reſtitutionis in integrum, quando concurrunt requiſita.*

DECISIO DXXVI.

RESolutum fuit dandam eſſe remiſſoriam Emanueli,
quia verſamur in cauſa profana, & articuli ſunt rele-
uantes, † quibus concurrentibus Remiſſoria non ſolet de- 1
negari, Put. *deciſ. 212. lib. 1. numer. 3. in noua impreſſ.* Ca-
putaq. *deciſ. 68. par. 3.* Caſſad. *d. deciſ. 2. de dilat.* quod ver-
ſamur in profanis † ſufficit titulus cauſæ, qui ad benefi- 2
cium non ſe extendit, Caputaq. *deciſ. 99. par. 1.*
Releuantia etiam eſt indubitata, quia articulatur vis, &
metus, † quæ tangunt ſubſtantiam matrimonij in conſen- 3
ſu contrahentium conſiſtentem, *cap. tua nos, in fine*, vbi
gloſſ. *de ſponſal. l. nuptias, ff. de reg. iur.* & ſimiliter † ad 4
eundem finem tendit articulus minoris ætatis, poſtquam
Eccleſia non admittit integrum conſenſum ad contrahen-
dum cum minori ætate 14. annorum, *cap. atteſtationes, cap.*
ex litteris de diſpenſ. impub. Sanchez *de matrim. lib. 7. diſ-*
put. 104. num. 1. nec articulus inualiditatis ſubdelegationis
Antonij Repoſi ad contrahendum matrimonium videtur ir-
releuans, † quia ex Tridentino non recipiuntur matrimo- 5
nia contracta ſine præſentia proprij Parochi.
Nec obſtat, quod etiam releuantes articuli ſint reijcien-
di, † quando apparet de manifeſta calumnia partis, Se- 6
raphin. *deciſ. 1364. num. 5.* Rota *deciſ. 578. nu. 2. par. 2. recen.*
& dec. 253. coram Papa Gregor. XV.
Quia ob præſumptam calumniam non ita de facili ſolet
denegari † remiſſoria, Egid. *dec. 624. in fin.* Rot. *dec.* 348. 7
num. 6. par. 1. recen. & coram Papa Greg. XV. *dec. 161. nu. 5.*
niſi illa ſit vehemens, & probabilis, vt Rota dixit coram
Cardinale Mantica in ſimili cauſa *deciſ. 311. nu. 9.*
Et quamuis, quoad articulum † ætatis detur fides Pa- 8
rochi de maiori ætate quatuordecim annorum, ac etiam
teſtes ad perpetuam rei memoriam examinati, & reſpectu
ſubdelegationis † Parochi incaleſcant fundamenta deci- 9
ſionis in hac cauſa factæ, ac demum concurrat decurſus
decennij & vltra, quod hæc cauſa in partibus fuit agita-
ta, † nec de prædictis aliquid fuerit exceptum, aut articu- 10
latum, cùm tamen infiniti articuli fuerint dati pro exclu-
denda veritate matrimonij, attamen ſemper vrget articu-
lus continens metum, & vim, qui caret calumnia, & non
ſine fumo remanet, † & dato vno articulo releuanti, om- 11
nes exinde ſolent admitti, Caſſad. *dec. 5. in fine, de ſequeſtr.*
poſſeſſ. & propr. Mant. *deciſ. 312. nu. 2. & deciſ. 677. num. 1.*
par. 1. & 661. num. par. 2. rec.
Ex eo enim poteſt præſumi articulatum non eſſe metum
in illo contractu matrimonij; quia articulus † inualidæ 12
ſubdelegatioois Parochi poterat eſſe ſufficiens pro victoria
cauſæ, & prout fuit, ex quo pro Emanuele emanarunt duæ
ſententiæ in partibus, & ipſa facti ſeries pro fumo † ſuffi- 13
cienti deſeruire poteſt; dum Parochus in acceſſu, & in-
troitu cubiculi vbi degebant contrahere volentes, fuit per
vim retentus, † vt audiret verba contrahentium, con- 14
currebat etiam tempus noctis, abſentia propinquorum
Emanuelis, concurſus multorum affinium Margaritæ, ex
qui-

15 quibus veriſimiliter † potuit cadere metum probabilem,
& poſſibilem in Emanuelem, cum quo exinde contra-
xerit.
Nec vim facit, quod pernoctauerit cum eadem Marga-
16 rita; quia eadem poſſibilitas retinendi † per vim toto illo
tempore poteſt probari, & quamuis per Margaritam cen-
17 ſeatur euitare hanc præſumptionem; tunc magis vrget ad-
miſſio articulorum ad probandum contrarium.
18 Demum non obſtat, † quod in iudicio reſtitutionis in
integrum non detur remiſſoria; quia neque tunc ſolet de-
19 negari, ſi concurrant requiſita; vt ſæpè Rota tenuit, ſi-
gnanter coram Papa Greg.XV. *deciſ.276. num. 2.*
Et ita &c.

In eadem cauſa habetur ſupra altera deciſio, ſcilicet ſub die 16. Nouembris 1622. coram bon. mem. Reuerendiſs. Manzanedo, eſt in præcedenti Tomo deciſio 431. Et infra adſunt duæ aliæ coram eodem bo. me. Pirouano nempe ſub diebus 1. Iulij præſentis anni 1624. & 19. Nouembris 1625.

R. P. D. V B A L D O.

Camerineñ. Bonorum.

Lunæ 23. Aprilis 1624.

A R G V M E N T V M.

Filij, quod adiuerint hæreditatem matris, ex quo probari poſſit, & an probetur ex eo, quod pater pro eis retineat dotem maternam. Statutum excludens filias ab hæreditate patris, & matris, non intrat, quando agitur de hæreditate fraterna, quod procedit etiam ſi bona fratris ſint paterna, vel materna, nam adita illorum hæreditate per filium efficiuntur propria. Pater transeundo ad ſecunda vota tenetur reſeruare filijs primi matrimonij, quidquid ad eum peruenit ex bonis primæ vxoris, & quid de bonis mediatè acquiſitis ex perſona filiorum.

S V M M A R I V M.

1 *Mors alicuius probatur ex fide Parochi.*
2 *Filij, quo adiuerint hæreditatem matris ex quo probetur.*
3 *Libellus probat contra producentem.*
4 *Pater retinendo dotem maternam cenſetur adiuiſſe hæreditatem pro filijs.*
5 *Liberis ab inteſtato deſcendentibus ſuccedit pater, vnà cum fratribus in capita, & nu.6.*
7 *Statutum excludens fœminas à ſucceſſione patris, & matris, non habet locum, quando agitur de bonis fraternis.*
8 *Filius adeundo hæreditatem patris, vel matris, deſinunt ea bona eſſe talia, & efficiuntur propria filij.*
Ita vt amplius non ſubiaceant diſpoſitionibus loquentibus de bonis paternis, vel maternis.
9 *Pater transeundo ad ſecunda vota, tenetur ipſe, vel eius hæres reſtituere filijs primi maſculi, quidquid ad eum immediatè ex hæreditate, vel bonis primæ vxoris ad eum peruenit.*
10 *Matre ab inteſtato decedenti, ſuccedunt eius liberi, & pater habet ſolum vſumfructum.*
11 *Pater tranſeundo ad ſecunda vota, lucrum dotis, quod habet ex ſtatuto, vel pacto tenetur reſeruare filijs primi matrimonij.*
12 *Pater, vel mater tranſeundo ad ſecunda vota, an teneantur etiam reſeruare filijs primi matrimonij, id quod non immediatè ex perſona primi coniugis acquiſiuerunt.*
13 *Sed mediatè ex perſona filiorum, qualis quæſtio anceps eſt, & multi DD. affirmatiuam tenuerunt opinionem.*
14 *Rota tamen cum contraria opinione, ſcilicet vt Pater, vel Mater non teneantur talia bona reſtituere filijs primi matrimonij, tranſire ſolet.*

D E C I S I O DXXVIII.

MOrtua ab inteſtato Franciſca Vxore Ludouici de
Sancta Cruce relictis ſeptem filijs, ex quibus tres
videlicet Lelius, Conſtantinus, & Liuia deceſſerunt patre
ſuperſtite, qui poſtea ad ſecundas nuptias conuolauit, &
ſuſcepto Hieronymo filio ex ſecundo matrimonio obijt,
fuit contra Hieronymum actum in partibus, & Rota pro
parte Portiæ, & aliarum trium ſororum filiarum Franciſcæ,
& Ludouici ex primo matrimonio pro reſtitutione dotis,
& hæreditatis maternæ, & ſub die 10. Februarij 1620. fuit
reſolutum coram R. P. D. meo Veroſpio Portiam, & ſo-
rores ad ſucceſſiones dd. bonorum concurrere, ſed fuit re-
ſeruatum videre pro qua parte concurrant. Quo dubio
hodie propoſito Domini reſponderunt vt infra. In primis
enim diſtinguenda ſunt duo tempora, primum eſt ante
tranſitum Ludouici ad ſecundas nuptias, ſecundum poſt
tranſitum circa primum tempus, ſupponen. quod Franciſca
mortua eſt de anno 1591. de menſe Iulij, & inde ad paucos
dies mortua eſt † Liuia, vt ex fide Parochi, quæ datur, 1
eodem anno mortuus eſt Lelius, & vltimo deceſſit Con-
ſtantinus, quibus ſtantibus Franciſcæ matri ſucceſſerunt
prædicti tres filij videlicet Liuia, quæ erat innupta Lelius,
& Conſtantinus reliquæ etiam quatuor filiæ videlicet Por-
tia, & aliæ ſorores cum eſſent nuptæ, erant penitus exclu-
ſæ à ſucceſſione matris, neque poteſt dubitari, quin prædi-
cti tres filij adierint hæreditatem † matris, prout colligi- 2
tur ex libello à ſororibus porrecto, in quo dixerunt ad eas
fuiſſe deuolutam dotem maternam, & per eas aditam me-
diante perſona eorum Patris, qui retinuit ſemper penes ſe
florenos mille, qui libellus † probat contra producentem, 3
l. cum precum, C. de lib. cauſ. & quod per retentionem do-
tis † maternæ cenſeatur adita per patrem hæreditas pro fi-
lijs, latè Natt. *conſ. 74. num. 10. & ſeq.* Surd. *deciſ. 140. in
princ. num. 1.* & vbi de communi, *& conſ. 244. num. 20. lib. 2.*
cum alijs per Rotam *dec. 259. num. 3. & dec. 723. ſub nu. 14.
par. 2. rec.* Quamobrem cùm primo deceſſerit Liuia, &
ſuccedere † debuerunt pater nec non Lelius, & Conſtan- 5
tinus, & aliæ ſorores nuptæ in capita *Auth. defuncto,* vbi
gloſs. & DD. *ad pertiſium in §. ſucceſſio ab inteſtato quæſt. 23.
num. 3. & 5. vbi de communi,* & pariter cum ſecundo loco
obierit Lelius, & debuerunt ſuccedere † pater, Conſtan- 6
tinus frater, & ſorores nuptæ, & demum cum tertio loco
obierit Conſtantinus, debuerunt ſuccedere pater, & dictæ
ſorores nuptæ.

Nec obſtat, quod ſorores dictum Statutum excludens
fœminas dotatas, & maritatas, quia non excludit à ſuc-
ceſſione fratrum, † vel ſororum, ſed ſolum à bonis pater- 7
nis, & maternis diſponens, quod nihil petere poſſint à
fratribus niſi quantum ſibi fuerit relictum in teſtamento de
bonis patris, vel matris, vt patet ex eius lectura, † hic 8
autem non agitur de bonis paternis, vel maternis, ſed fra-
ternis, quæ talia ſunt poſt aditam hæreditatem, vt latè fuit
dictum *in cauſa Bononien. de Armis 18. Aprilis, & 12.
Decembris 1622. coram Reuerendiſs. P. D. meo Mer-
lino.*

Quo verò ad ſecundum tempus, & ſic poſt tranſitum
Ludouici ad ſecundas nuptias, qui fuit de anno 1595. in
primis non eſt dubium quin Ludouicus, vel eius hæres te-
neatur reſtituere filijs † primi matrimonij, quicquid ad 9
eum immediatè ex hæreditate, vel bonis Franciſcæ vxoris
peruenit, *l. fœmina, §. illud principaliter, C. de ſecund.
nupt.* Gabr. *in tit. de ſecund. nupt. concl. 1. num. 2.* & benè fir-
matur in deciſione D. mei Veroſpij, & cum mortua Fran-
ciſca ſupereſſent tres filij, duo maſculi, & vna fœmina in-
nupta, vt dixi, illi ſucceſſerunt † matri, ſed pater habuit 10
ſolum vſumfructum, *l. 1. C. de bon. matern.* & ſic quod lu-
crum habuiſſet ex Statuto, vel pacto illud teneretur omni-
nò ſeruare filijs † primi matrimonij, per dictam *l. fœmi- 11
na, & auth. ex teſtamento, C. de ſecund. nupt.* quia verò
mortui ſunt illi tres filijs, quibus ſucceſſit pater vnà cum
alijs filijs, & ſic non immediatè ex perſona vxoris, † ſed 12
mediatè ex perſona filiorum cum præſuppoſito, quod filij
adierint hæreditatem maternam, vt ſupra firmatum eſt,
licet multi DD. tenuerunt, † quod etiam hoc caſu pater 13
teneatur ſeruare etiam iſta bona mediatè quæſita filijs pri-
mi matrimonij, Bald. *in l. authentica ex teſtamento ſub nu. 1.*
Ruin. *conſ. 58. num. 7. verſ. cum ergo lib. 5.* Gabr. *de ſecund.
nupt. concluſ. 3. nu. 9.* Capra *conſ. 27. nu. 2. & 5.* Dec. *conſ. 87.
nu. 3.*

num.3. verſ. nec obſtat, & alij diligenter congeſti per infor-
14 mantes pro Portia, tamen Domini tranſierunt † cum contraria opinione, Corn. *conſ.* 286. *num.* 2. *lib.* 1. quam approbauit expreſsè Rota *in Romana domorum* 10. *Iunij* 1616. *coram bon. mem. Andrea*, & ſequuta eſt etiam in deciſione in hac cauſa facta coram D. Veroſpio in fine, quæ deciſio in hac diſputatione præſupponitur iuxta ſtylum.

Ex quibus fuit concluſum ex tota hæreditate Franciſcæ matris quatuor portiones ſpectare ad quatuor ſorores nuptas, & vnam portionem ad Hieronymum fratrem.

R. P. D. MANZANEDO,

Patriarcha Hieroſolymitano.

Anconitana Pecuniaria.

Veneris 26. Aprilis 1624.

ARGVMENTVM.

Proteſtatio illa, generalia contrà, cùm nullam exceptionem ad ſpeciem deducat, ideoque nihil operatur quoad recognitionem iurium. Mandati relaxatio valida dicitur, dum eſt ſeruatus ſtylus Tribunalis, in quo illud fuit relaxatum. Iudex iuribus informibus poteſt adhibere fidem, dum pars id non opponit. Simulationis exceptio vt impediat executionem obligationis Cameralis quidnam ſit neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Mandati relaxati validitas non eſt controuertenda, quando iuxta ſtylum Tribunalis fuit relaxatum.*

2 *Mandatum vigore obligationis Cameralis poteſt relaxari, etiamſi dicta obligatio non fuerit extenſa, & quando, & quid ſi aliquid fuerit oppoſitum, numer.* 3.

4 *Proteſtatio illa, generalia contrà, præſeruat tantùm facultatem opponendi exceptiones in genere.*

5 *Proteſtatio, generalia contra, non deducit exceptiones ad ſpeciem.*

Proteſtatio, generalia contra, nihil releuat, quoad recognitionem iurium.

7 *Iuribus etiam informibus Iudex fidem adhibere poteſt, dum pars in ſpecie non opponit eorum recognitionem.*

8 *Simulatio non impedit executionem obligationis Cameralis.*

9 *Simulatio tunc proſternit vires obligationis, quando eſt clara & liquida, aliàs non.*

10 *Simulatio prætenſa, ſi ſit, quoad caput diuerſum à quo petitur executio, multò magis debet impedire executionem obligationis Cameralis.*

11 *Simulationis exceptio dum non cadit ſuper re, quæ petitur, non poteſt retardare illius ſolutionem.*

DECISIO DXXVIII.

DOmini perſtiterunt in deciſis ſub die 27. Martij præteriti * nempe mandatum relaxatum à R. P. D. Sacchetto contra D. Carolum eſſe exequendum ex rationibus, & fundamentis adductis in deciſione, in qua cùm fuerit
1 reſponſum ad ea, quæ obijciebantur ex aduerſo circa † nullitates dicti mandati cum eo, quod ita ſe haberet ſtylus A. C. & de illo ſic teſtabatur Saluſt. Tiber. placuit Dominis reſponſio data in deciſione.

Nec viſum fuit obſtare, quòd deducta ex dicto ſtylo pro-
2 cedant tantùm, quando pars † non oppoſuit aliquid releuans, quo etiam caſu A. C. ſolet procedere præuia iu-
3 rium recogniſione, † ſecus verò quando prout hìc fuit oppoſitum generalia contrà, quia fuit reſponſum, quod
4 proteſtatio huiuſmodi † præſeruat tantùm facultatem opponendi exceptiones in genere, vt per Veſtr. *in prax. lib.* 5. *cap. vlt. num.* 10. *&* 13. *& lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 23. Put. *dec.* 159.
5 *lib.* 1. non autem † illas deducit ad ſpeciem, Caſtr. *in l. Titia textoris num.* 2. *&* 3. *ff. de leg.* 1. Caputaq. *dec.* 323. *par.* 1. Rot. *deciſ.* 254. *num.* 6. *par.* 1. *& in cauſa Bracharen. iuriſpatronatus de Padronello* 28. *Nouembris* 1601. *coram bon. me. Card. Sacrato*. Vnde † nihil releuat proteſtatio prædicta, 6
quoad recognitionem iurium, cùm Iudex parte non opponente poſſit † illis fidem adhibere etiam informibus, vt 7
notum eſt.

Quo vero ad ſecundam partem deciſionis reſpicientem iuſtitiam mandati. Carolus iterùm inſiſtebat prout prius fecerat in ſimulatione iſtius contractus, cui deciſio facta ſatisfacere videtur, & vtcumque ſit † ſimulatio non impe- 8
dit exequutionem obligationis Cameralis niſi ſit clara, &
liquida, qualis non eſt iſta, † ſed de qua opponit Zacchias, 9
qui refert deciſiones Rotales *de oblig. Camer. qu.* 18. *num.* 1. *& ſeqq. cum alijs in deciſione adductis.*

Et quod videbatur Dominis tollere difficultatem eſt, quia vt dictum fuit in præterita deciſione, Ioannes creditor non
agit, nec petit † aliquid circa ipſam donationem inſolu- 10
tum, ſed petit ſcuta 2000. ſibi debita, ex eo quòd Carolus elapſis 15. menſibus non redemit iuxta ſuam obligationem pretium terræ datum inſolutum, nec ſoluit ſcuta 2000. ad
quæ ſe obligauit, & ideò † cùm exceptio ſimulationis non 11
cadat ſuper ſolutione dd. ſcut. 2000. non poteſt retardare illorum ſolutionem, & conſequenter executionem obligationis Cameralis ſuper dicta ſolutione oppoſitæ.

Ex quibus ita fuit reſolutum &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 27. Martij 1623. & quæ hic confirmatur, eſt ſupra in præcedenti Tomo deciſio 472.

R. P. D. REMBOLDO,

Papieñ. Fructuum.

Veneris 26. Aprilis 1624.

ARGVMENTVM.

Fructus inexacti beneficiorum, quamuis à ſolo ſeparati, non tamen in horreum reconditi, an ſpectent ad ſucceſſorem in beneficio, vel ad hæredes anteceſſoris, & reſponſio eſt ad fauorem ſucceſſorum, quæ concluſio tamen non procedit, quando adeſt conſuetudo in contrarium, quæ tamen vt habeat locum debet cum ſuis debitis requiſitis probari, & inter alia, vt in ſpecie de ea doceatur, & ſic eam vigere in loco controuerſo, & an talis conſuetudo adſit in ſtatu Mediolaneñ. Fructus inexacti beneficiorum vigore Bullæ Iulij III. debentur ſucceſſoribus in beneficio; non autem hæredibus beneficiati, quæ tamen Bulla ab eodem Pontifice declarata, ac limita fuit, vt habes hìc in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij inexacti, licèt à ſolo ſeparati, non tamen in horreum reconditi, ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, non autem ad hæredes anteceſſoris.*

2 *Gloſ. in cap. præſenti de officio Ordinarij in 6. falſa eſt, dum facit differentiam inter clericum, & adminiſtratorem quoad fructus inexactos.*

3 *Fructus beneficij inexacti tunc non ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, quando adeſt in contrarium conſuetudo.*

4 *Conſuetudo in ſpecie debet probari.*

5 *Conſuetudo, niſi in ſpecie probetur, non ſuffragatur.*

6 *Spolia perſonarum Eccleſiaſticarum, quòd ex antiqua conſuetudine ſpectent ad hæredes beneficiati in ſtatu Mediolanen. ex quo nititur probari, & nu. 15. & 16.*

7 *Spolia Clericorum, ſi fuerit probatum, quòd ſpectent ad eorum hæredes, id debet intelligi, de illis ſpolijs, quæ verè dicuntur ſpolia Clericorum, videlicet de fructibus exactis, & reconditis.*

8 *Fructus beneficij inexacti nunquam fuerunt in bonis, ſeu peculio Clericorum.*

9 *Spo-*

9 *Spoliorum, quod veniant etiam fructus inexacti, id aſſerens probare tenetur, cum regula ſit in contrarium.*

10 *Fructus beneficij inexacti debentur ſucceſſoribus in beneficio, & non hæredibus beneficiatorum, vt clara eſt Conſtitutione Iulij III. edita de anno 1550.*

Quæ munita eſt decreto irritanti, clauſula ſublata, ac alijs clauſulis ampliſſimis.

11 *Bulla Iulij III. de fructibus inexactis, vt pertineant ad ſucceſſorem in beneficio, declarata fuit ab eodem Pontifice, vt ceſſet in locis, vbi Collectores ſpoliorum deputantur, ſeu eſſe conſueuerunt.*

12 *Exceptio, vbi non intrat ſtandum eſt generali diſpoſitioni.*

13 *in Ciuitate aliqua, quod fuerit conſuetudo deputandi Collectores ſpoliorum, ex quo non dicatur probatum, & num. 14.*

17 *Ciuitas Papien. an ſit ſita in Dominio Mediolanen. dubitatur.*

18 *Conſuetudo non extenditur de loco ad locum, nam & in ſpecie eſt probanda.*

19 *ſub Exceptione regulæ generalis, quando quis aliquid aſſerit eſſe comprehenſum, id iuſtificandum venit.*

20 *Bulla Iulij III. de fructibus inexactis etiam limitata fuit ab eodem Pontifice, vt non habeat effectum in locis illis, vbi adſunt contraria conſuetudines, & priuilegia.*

22 *Conſuetudo, ſi fuerit probata, vt ſpolia Clericorum ſpectent ad hæredes, non tamen ex hac dicitur probatum ad hæredes quoque ſpectare fructus inexactos, & num. 23.*

24 *Fructus beneficij inexacti, licet à ſolo ſeparati non ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, ſed ad hæredes defuncti, quando talis probatur conſuetudo.*

25 *Et hoc non obſtante, quod diſpoſitio iuris communis ſit in contrarium, ac Bulla Iulij III. ſuper fructibus inexactis, quia ceſſant probata conſuetudine.*

SVMMARIVM ANNOTATIONIS.

26 *Papia, quod ſit de ſtatu Mediolani probatur ex fœdere Bononien. inter Carolum Quintum, & Ducem Franciſcum Sfortiam inito de anno 1529.*

27 *Papia eſt pars Ducatus Mediolani.*

28 *in Statu Mediolani vnicus eſt tantum Senatus, qui & curam habet Vniuerſitatis Papien. & vide numer. 29.*

30 *in Mediolanenſi dominio inter alia, quæ admiranda ſunt, numeratur etiam Ticinenſe, ſeu Papienſe Gymnaſium, cum ſit omnibus ætatibus illuſtre, ac amplis priuilegijs quoque à Romanis Pontificibus decoratum exiſtat &c.*

31 *Subditis omnibus dominij Mediolani prohibitum eſt ſub certa pœna, ne cauſa ſtudiorum in alijs Gymnaſiis, quam in Ticinenſi ſe conferant.*

32 *Eademque pœna tenentur etiam ij, qui inſignia Doctoratus alibi, quàm in Ticinenſi Gymnaſio aſſumpſerint.*

33 *Ciuitas illa, quæ ligatur conſtitutionibus alicuius ſtatus, & regitur ab illis miniſtris, qui præſident eidem ſtatui, dicendum etiam eſt dictam Ciuitatem eſſe de eodem ſtatu.*

34 *Papiam eſſe de ſtatu Mediolani, multi ex Iuriſconſultis affirmant, & præſertim Menoch. Tiraquell. &c.*

35 *Papia an de ſtatu Mediolani ſit, id non eſt neceſſe probare, cum ipſa rei euidentia, ſatis ſuperque ita oſtendat.*

Papiam non eſſe de ſtatu Mediolani, qui hoc dicere auderet inſanus poſſet dici, num. 35.

36 *Hiſtorijs creditur in antiquis, & maximè quando illæ ſunt ab vſu recepta, & approbatæ.*

37 *Conſuetudo facit ius, & tantum operatur, ſicut & lex ipſa.*

38 *Ciuitatem Papiæ Ptolomæus deſcripſit inter Ciuitates Inſubrum Mediolanenſium, qui ſunt ab Occidente Cenomanorum.*

39 *Papia, quæ etiam Ticinum dicitur, ſubiacet Regi Hiſpaniarum, & comprehenditur ſub ſtatu Mediolanenſi.*

40 *Papia iniuncta fuit ſtatui Mediolani per Io. Galeat. Vicecomitem Ducem Mediolani.*

41 *Io. Galeatius Vicecomes fuit creatus Comes Papiæ.*

42 *Papia ſemper fuit ſub dominio Dominorum Mediolani, tam tempore Vicecomitum, quàm Sfortiadum, & Regum Galliæ, & deinde deueniſſe ad Carolum V. Romanorum Imperatorem, cum toto ſtatu Mediolani.*

43 *Papia hodie paret Hiſpaniarum Regibus, ſubque ſtatu Mediolanenſi comprehenſa eſt.*

44 *Mediolanenſium Ducum primogeniti denominantur Principes Papiæ.*

45 *Principes Mediolani ſe intitulabant Comites, & Principes Papiæ.*

DECISIO DXXX.

DOmini ſteterunt in deciſis 21. Februarij 1622.* quod fructus inexacti, licet à ſolo ſeparati, non tamen in horreum reconditi, ſpectent ad modernum Reuerendiſs. D. Epiſcopum, non vero ad hæredes Epiſcopi prædeceſſoris, quia quoad dictos fructus, dictus D. Epiſcopus habet fundatam intentionem, nedum in diſpoſitione iuris communis, ſed etiam in Conſtitutione Iulij III. edita anno 1550.

Nam inſpecta dicti iuris communis diſpoſitione certum eſt, dictos fructus † ſpectare ad ſucceſſorem in beneficio, 1
non verò ad hæredes anteceſſoris, vt latè poſt alios Couar. *in cap. officijs num. 6. de teſtam.* vbi dicit gloſ. *in cap. præſenti de officio ordinarij in 6.* eſſe † falſam, cum faciat di- 2
ſtinctionem inter Clericum, & adminiſtratorem, Calder. *conſ. 2. ſub nu. 2. poſt med. verſ. puto concludendum eſſe de pecul. cleric.* Rot. *dec.* 809. *par.* 1. *diuerſ.*

Non obſtat, quod iuris diſpoſitio locum non habet, quando † in contrarium adeſt conſuetudo, vt per eundem Cal- 3
der. *d. conſ. 2. ſub num. 2. verſ. puto concludendum eſſe*, Couar. *vbi ſup. nu. 9.* Bero. *conſ. 7. num. 9. verſ. fallit primo vol. 2.* & fuit dictum *in Orioien. fructuum 13. Maij 1602. coram bo. mem. Penia, & in Gerunden. fructuum 24. Maij 1599. coram bo. me. Iuſto.*

Quia dicta conſuetudo non probatur ſaltem in ſpecie, prout requiritur, † videlicet in Epiſcopis in Ciuitate Papien. & in fructibus non exactis, ideòque ſuffragari † non 5
poteſt, *gloſ. in l. 1. in verb. probatis, C. quæ ſit conſuetudo*, Aymon. *conſ. 96. num. 4.* cum alijs in alia deciſione adductis.

Non obſtat, quod dicta conſuetudo videatur probata ex quodam Breue Iulij III. in quo mandat Epiſcopo Tenacinen. tunc Nuntio in dominio Mediolanen. quod abſtineat in futurum ab omni † executione ſpoliorum eo quod fuerat de- 6
ductum, quod in ſtatu Mediolanen. antiqua vigebat conſuetudo, quod ſpolio perſonarum Eccleſiaſticarum ad earum hæredes etiam ab inteſtato tranſeant. Quia DD. adhæſerunt reſponſionibus alias huic obiecto datis, & præcipuè quod etiam quod admittitur ex dicto Breui ſufficienter probari dictam prætenſam conſuetudinem, † quod ſpolia Cle- 7
ricorum ſpectent ad hæredes, id tamen intelligi debet de illis ſpolijs, quæ verè dicuntur ſpolia Clericorum, videlicet de fructibus exactis, & reconditis, non autem etiam de inexactis, qui nunquam fuerunt in bonis, ſeu † peculio 8
Clericorum, Rota coram bon. me. Card. Seraph. *dec.* 592. *in fin. &* 594. *num.* 15. adeo quod quatenus prætendatur ex dicto Breui probari conſuetudinem etiam, quoad fructus inexactos, † neceſſe eſſet oſtendere, quod appellatione 9
ſpoliorum veniant fructus etiam inexacti.

Eſt etiam intentio Domini Epiſcopi fundata in d. Conſtitutione Iulij III. edita anno 1550. quia in dicta Conſtitutione claris verbis diſponitur, quod fructus † inexacti de- 10
beantur ſucceſſoribus in beneficijs, & non hæredibus dictorum beneficiatorum, cum decreto irritanti, & clauſula ſublata, ac alijs ampliſſimis.

Nec obſtat, quod idemmet Iulius Tertius per aliam Conſtitutionem editam anno 1553. declarauit dictam † eius 11
priorem Conſtitutionem effectum ſortiri non debere in locis, in quibus Collectores deputari, ſeu eſſe conſueuerunt, quia non probatur, quod in Ciuitate Papien. conſueuerunt, deputari, ſeu eſſe Collectores, ita quod dici poſſit d. Ciuitatem Papien. comprehendi in dicta exceptione, ſeu declaratione † prioris conſtitutionis generalis, ideòque lo- 12
cus eſſe videtur dictæ generali conſtitutioni.

Nec dicatur ſatis etiam ex ſupradicto Breui Epiſcopo Te-
nacinen. directo probari, quod conſueuerunt antequam
13 emanaſſet dictum Breue † deputari Collectores in dicta Ci-
uitate Papieñ. cùm, vt dictum eſt, mandet Papa in d. Breue
d. Epiſcopo, quod impoſterum abſtineat ab omni exactione
ſpoliorum, quia imo ex hoc ipſo potius colligitur, quod
non conſueuerunt deputari Collectores in dicta Ciuitate,
14 nam † ſi conſueuiſſent deputari dicti Collectores, Papa
non mandaſſet dicto Epiſcopo, quod abſtineret impoſte-
rum ab omni exactione ſpoliorum, & tollitur difficultas,
15 quia vt in dicto Breui legitur, Papa motus † fuit ad ita
mandandum, eo quod vigebat antiqua conſuetudo in do-
minio Mediolanen. quod ſpolia perſonarum Eccleſiaſtica-
rum tranſirent ad eorum hæredes, hinc enim apparet non
16 adfuiſſe conſuetudinem † in dicto dominio deputandi Col-
lectores, ſed magis dictam conſuetudinem, quod ſpo-
lia tranſirent in hæredes.

17 Accedit quod non probatur, quod Ciuitas Papieñ. † ſita
A ſit in dominio Mediolanen., A ac propterea quatenus etiam
ex dicto Breui probaretur dicta conſuetudo, non tamen in-
18 de poſſet dici probata eadem conſuetudo † in Ciuitate
Papieñ. niſi probetur dictam ciuitatem eſſe de dominio Me-
diolanen. quia Breue loquitur de dominio Mediolanen. non
autem de dicta ciuitate.

Atque ex his apparet, quatenus prætendatur dictam ciui-
tatem Papieñ. non eſſe comprehenſam in dicta priori con-
ſtitutione Iulij Tertij, omnino neceſſe fore probare, quod
in dicta ciuitate conſueuerint deputari Collectores, ita
19 quod † dicta ciuitas cadat ſub exceptione poſterioris con-
ſtitutionis, per quam idemmet Iulius Tertius declarauit
priorem conſtitutionem effectum ſortiri non debere in lo-
cis, in quibus conſueuerunt deputari Collectores.

Nec obſtat, quod Iulius Tertius in poſteriori conſtitu-
20 tione declarauit non ſolùm priorem conſtitutionem † effe-
ctum ſortiri non debere in locis in quibus conſueuerunt de-
putari Collectores, ſed etiam in locis in quibus diuerſæ con-
ſuetudines, diuerſaque iura particularia, ſeu priuilegia vi-
21 gent, quia neque hoc probatur, quod in ciuitate † Pa-
pieñ. vigeant particularia iura, ſeu diuerſæ conſuetudines.

Nec ſuffragatur dicere, quod ex Breui dicto Epiſcopo
Tenacinen. directo probatur vigere conſuetudinem in do-
minio Mediolanen. quod ſpolia Clericorum tranſeant ad
22 hæredes, † quia ex dictis verbis non probatur conſuetudo,
quod etiam fructus inexacti tranſeant ad hæredes; non
enim ſequitur, probatum eſt, quod adſit conſuetudo, quod
ſpolia Clericorum tranſeant ad hæredes, ergo eſt probata
23 conſuetudo, quod † fructus inexacti tranſeant ad hære-
des, & ſi hæc conſequentia valeret, tunc ceſſaret funda-
mentum, quod fit pro parte D. Epiſcopi, tam in diſpoſitio-
24 ne iuris communis, † quàm in dicta conſtitutione Iulij
Tertij, quia nec diſpoſitio iuris communis procedit, vbi di-
25 uerſa viget conſuetudo, nec dicta † conſtitutio, vt patet
ex lectura poſterioris conſtitutionis per quam dicta prior
conſtitutio declarantur.

*Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 21. Fe-
bruarij 1622. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Remboldo adeſt
infra in Appendice, prout in Indice ibi in principio poſita, vbi
quoque habetur altera in hac cauſa pariter facta ſub die 15.
Maij 1623.*

ANNOTATIO.

QVod dicitur hic, non probari Ciuitatem Papienſem
ſitam eſſe in dominio Mediolanenſi, & quia Rota
hoc particulari dubio voluerit diſputare, cùm ſecuta fuerit
die 15. Ianuarij 1638. coram R. P. D. meo Ghiſilerio Vice-
decano, ac ſubrogato in locum d. bo. me. Remboldi, pla-
cuit in hac parte recedere à deciſis plenè firmando in termi-
nis, & ad effectum, de quo agitur, Papiam ſitam eſſe in
ſtatu Mediolanenſi, quod ex pluribus fuit deciſum tum
26 ex † fœdere Bononien. 23. *Decemb.* 1529. inter Carolum
Quintum, & Ducem Franciſcum Sfortiam inito, cùm in
27 eo dicatur Papiam eſſe partem Ducatus † Mediolani, ex
quo in eo præcipuè legitur, quod quamprimum Dux Fran-
ciſcus obtinuiſſet liberam, & expeditam poſſeſſionem Ciui-
tatum Mediolani, & Papiæ, pro vero, & integro poſſeſſore
ipſius ſtatus Mediolani haberetur; tum ex conſtitutionibus
totius ſtatus Mediolani ab eodem Carolo Quinto editis, &
confirmatis Mediolani 27. *Auguſti* 1541. in quibus habetur.
28 Quod in toto ſtatu Mediolani vnicus † tantùm ſit Senatus,
& quod idem curam habeat Vniuerſitatis Papieñ. Lecto-
res deputando, & amouendo, ſalaria conſtituendo, & alia
faciendo, veluti facere conſueuerat. Ex eiſdem Conſtitu-
tionibus *in titulo de Præfectis Annonæ lib.* 1. Vbi ſancitur,
quod Bladæ per Nautas conduci non poſſint per Padum,
Ticinum, vel Abduam ſine ſpeciali licentia, niſi illas con-
ducat recto itinere † ad Ciuitatem Papiæ, & ibi exone- 29
rent ad effectum eas conſumendi in ea ciuitate. In eiſdem
Conſtitutionibus tit. de Aduocatis miſerabilium perſonarum,
diſponitur tres deputari Aduocatos ab Abbatibus, ſeu Re-
ctoribus Collegij Ciuitatum Papiæ, & Cremonæ, & quod
dicti Aduocati debeant obſeruare ſancita in dicta conſtitu-
tione. Ex eiſdem Conſtitutionibus *lib. 4. tit. de Gymnaſio
Ticinenſe*, vbi habetur inter ea, quæ in Mediolanenſi do-
minio admiranda ſunt, Ticinenſe † Gymnaſium eſſe om- 30
nibus ætatibus illuſtre, amplis priuilegijs, etiam à Summis
Pontificibus decoratum, & ad illud non ſolùm confluere
ſubditos, ſed etiam alios exterarum gentium, & natio-
num ad bonas artes ediſcendas. Inſuper ſubditur † omni- 31
bus ſubditis dominij Mediolanenſis prohibitum eſſe, ne ſe
cauſa ſtudiorum in alijs Gymnaſijs, quàm Ticinenſi confe-
rant ſub certa pœna, eademque pœna tenentur ij, qui In-
ſignia Doctoratus alibi, quàm in Ticinenſi Gymnaſio † aſ- 32
ſumpſerint. Ad quod faciunt decretum eiuſdem Caroli
Quinti ad fauorem Ciuitatum Cremonæ, & Papiæ factum
ſuo *anno* 1546. contra Fiſcos earumdem ciuitatum, nec-
non Taxa de *anno* 1560. facta per Senatum Mediolani ſu-
per ciuitatibus ſtatus, & ſignanter ſuper ciuitate Papiæ. Ex
quibus cùm ciuitas Papiæ ligetur † conſtitutionibus ipſius 33
ſtatus, quæ non ſeruantur, niſi in ciuitatibus ipſi ſtatuti
ſubiectis, & pateat, quod regitur ab his, qui præſident
ſtatui Mediolani, dicendum etiam eſt Papiam eſſe de ſta-
tu Mediolani, Bart. *in l. 1. num. 5. C. de Metropol. Beryto*,
vbi etiam Ioan. de Platea *num. 5. verb. prouinciæ dicitur*, Abb.
in cap. coram num. 4. de electione. Afflict. *ſuper conſtit. Regni
lib. 3. rubr. 31. §. conſuetudinem num. 4.* Bald. *in auth. & om-
nino num. 13. C. ne vxor pro marito.* Et in terminis, quod
ciuitas † Papien. ſit de ſtatu Mediolani affirmat Menoch. 34
conſ. 1144. num. 1. in vltim. vol. vbi quod hoc non eſt neceſſe
probare, cùm ipſamet rei euidentia ſatis ſuperque ita oſten-
dat, † ſubdendo vt inſanus dici is poſſet, qui negare aude- 35
ret, idem firmat *conſ.* 1156. *nu.* 17. & quod ſit ditionis Du-
catus Mediolanenſis tradit Tiraquel. *in tract. le mort ſaiſit
le vif. declarat. 2. præfationis nu.* 4. & deponunt etiam plu-
res teſtes in hac cauſa formiter examinati.

Supradictis accedunt libri Hiſtoriarum, & annalium,
ſeu Chronicarum editarum per infraſcriptos, quibus † credi- 36
tur in antiquis, vt notatur *in l. Celſus de probat. in cap. in-
ter dilectos de fid. inſtrum.* & facit *text. in l. 1. de off. Præf.
Præt.* maximè cùm dicti libri vſu approbati fuerint, quo ca-
ſu, quando recepti ſunt ab vſu, & approbati, ipſis creden-
dum eſt, cum † conſuetudo faciat ius, & tantùm operetur 37
ſicut, & lex ipſa, *l. 1. & 2. C. quæ ſit longa conſuetudo, l. de
quibus, ff. de legib. §. conſtat. inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil.*
Ptolomeus enim *in Tabula ſexta Europæ*, † Ticinum, hoc 38
eſt Papiam, Pauia deſcribit inter Ciuitates Inſubrum Medio-
lanentium, qui ſunt ab occaſu Cenomanorum per hæc ver-
ba, Nouaria, Mediolanum, quæ & Mediolanium, Comum,
& Ticinum, Maginus *in deſcriptione vniuerſali in parte ſe-
cunda in deſcriptione Inſubriæ*, inquit Papia, quæ etiam
Ticinum dicitur, † ſubiacet Regi Hiſpaniarum, & com- 39
prehenditur in ſtatu Mediolani, & Ioannes Doglionus *in
ſuo Amphitheatro Europæ in deſcriptione Italiæ in cap. Inſu-
briæ* loquens de origine, & Principibus, qui ciuitatem Pa-
piæ rexerunt, tradit Ioannem Galeatium Vicecomitem Du-
cem Mediolani illam iunxiſſe † ſtatui Mediolani, & ita du- 40
raſſe, & durare etiam ſub Hiſpanis. Idem teſtatur Frater
Leander Albertus *in deſcriptione totius Italiæ in cap. Galliæ
Traſpanaana Inſubrum fol.* 415. adden. Ioannem † Galea- 41
tium Vicecomitem fuiſſe creatum Comitem Papiæ, & ſem-
per fuiſſe ſub dominio Dominorum Mediolani tam tempo-
re Vicecomitum, quàm Sfortiadum, & Regum Galliæ,
deinde deueniſſe ad Carolum Quintum Imperatorem, † cũ 42
toto dominio Mediolani. Idem affirmat Paulus Merula *in
Coſmographia generali lib. 4. p. 2. fol.* 1224. concludendo Pa-
piam hodie parere Hiſpaniarum Regibus ſub Mediolanenſi
ſtatu comprehenſam, † poſtquam cum vniuerſa Inſubria 43
Carolo Quinto ceſſit, ad hoc allegans Paulum Diaconum,
Luitprandum, Leuitam *lib. 3. Hiſtoriarum*, Platinam *in vita
Leonis Primi*, & alios, & Flauius Tortus *ad ſtatuta*

Pauiæ

Digitized by Google

Pauiâ ciuilia cap. 37. *num.* 32. teſtatur Maximiliani Diplomate cautum fuiſſe, vt primogeniti Mediolanenſium Ducum Principes Papiæ denominarentur, cum à Vincislao
44 Primo Imperatore in Comitatum, † deinde à Maximiliano in Principatum erecta fuerit, & hinc eſſe, quod Principes Mediolani ſe intitulabant Comites, & Principes Papiæ. De quibus omnibus meminit Rota *in d. Papien. fructuum* 15. *Ianuarij* 1638. *coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. PIROVANO.

Ferrarieñ. Canonicatus.

Veneris 26. *Aprilis* 1624.

ARGVMENTVM.

Inſtitutio electo, quando non poſſit denegari, & quando eſt denegata, cauſaque deuoluitur ad Rotam, tunc collatio ſpectat ad Auditores Rotæ. Doctori atteſtanti de facto ſuæ patriæ, vel conſuetudine, an credatur. Iuris conferendi pertinentia ex quibus probari poſſit. Cardinales ordinarij collatores exempti ſunt à diſpoſitione Regulæ 8. Cancellariæ, qua exemptione gaudent etiam ſimul Capitula cum eis conferentibus ratione conſortij. Et an Cardinales fruantur dicta exemptione, vt eos prædicta regula 8. non liget, quando ad ipſos tantum ſpectat confirmatio electionis factæ ab alio ad aliquod beneficium, & ſic caſu, quoad Cardinales non pertinet beneficiorum collatio, nominatio, aut præſentatio, aut electio, ſed ſolum confirmatio, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Electus ad beneficium ab eo, qui habet tale ius, debita eſt ei inſtitutio.*
2 *Alias ſi ſit denegata, & cauſa deuoluatur ad Rotam, tunc inſtitutio ſpectat ad Auditores Rotæ.*
3 *Doctori atteſtanti de facto propriæ habitationis, & domicilij credendum eſt.*
4 *Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur, quod non procedit dum atteſtatur de conſuetudine illius Curiæ, in qua eſt verſatus.*
5 *Doctor dum atteſtatur de conſuetudine loci, in quo eſt verſatus, potuit eſſe informatus de voce, & fama occurrenti.*
6 *Iuris conferendi pertinentia probari poteſt per publicam vocem, & famam.*
7 *Iuris conferendi pertinentia indubitato teſtimonio probatur, & ipſa poſſeſſione, & continuatione ex pluribus electionibus firmata.*
8 *Quaſi poſſeſſio, dum habet cauſam vniuerſalem non reſtringitur ſolum ad illum ad actum ſpecialem.*
9 *Menſis Aprilis eſt de reſeruatis Papæ, vt conſtat ex regula* 8. *Cancellariæ.*
10 *Beneficia Protonotariorum Apoſtolicorum ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata.*
11 *Cardinales Ordinarij collatores excipiuntur in verbis regulæ* 8. *Cancellariæ.*
12 *Priuilegia, quæ competunt Cardinalibus Ordinarijs collatoribus, nedum ipſis, ſed etiam Capitulo conſortium habente ſuffragantur.*
13 *Regula* 8. *Cancell. non reſeruat beneficia ſpectantia ad confirmationem collatorum, cùm ea debeantur electo non ex voluntate, ſed ex neceſſitate.*
14 *Cardinalium exceptio à diſpoſitis in regula* 8. *Cancellar. non comprehendit caſum, quando ad ipſos tantum ſpectaret confirmatio electi ad beneficium.*
15 *Confirmans electionem ad beneficia, dicitur prouidere, quia tribuit electo facultatem adminiſtrandi.*
16 *Indulta conceſſa à Papa S. R. E. Cardinalibus, an capiant beneficia de ſimultanea in octo menſibus in regula reſeruantis vacantia, quid ſit ponderandum.*
17 *Cardinales non collatores, dum conferunt, beneficia, quo iure dicantur conferre.*
Cardinales Ordinarij collatores conferendo beneficia, dicuntur iure proprio conferre, & non Papæ, numer. 17.
18 *Cardinalibus Ordinarijs collatoribus per indulta eis nihil datur, ſed tantummodo remouentur obſtacula reſeruationum.*
19 *Garz. opinio in tract. de benef. par.* 5. *cap.* 1. *nu.* 628. *refutatur, cùm tendat contra veriorem opinionem.*
20 *Beneficia Cardinalium non conferentium in tempore, ad quem fiat.*
21 *Cardinales conferentes beneficia iure ordinario, ſi in tempore non conferunt, an deuolutio fiat primo ad Archiepiſcopum, & deinde ad Papam.*
22 *Cap. cum illis, §. fin. de præbend. reſpicit Cardinales Indultarios, non habentes ordinariam collationem.*
23 *Beneficij deuolutio ſpectan. ad Cardinales, quia in tempore non prouiderunt, fit ad Papam, ergo iure Papæ Cardinalis collator confert, non eſt concludens argumentum.*
24 *Caſſad. dec.* 3. *de priuileg. &* 8. *de præben. in quo caſu loquantur.*
25 *Capitulum ratione conſortij cum Ordinario poteſt vti facultate ſibi communicata.*
26 *Cardinalium indulta conferendi beneficia ſi plus contineant, quam remotionem obſtaculi, tunc conferunt iure Papæ, non autem ordinario.*
27 *Priuilegiorum declaratio tota pendet à tenore ipſorum.*
28 *Reſeruatio in corpore iuris clauſa vnica eſt, de qua in cap.* 2. *de præbend. in* 6.
29 *Reſeruatio beneficiorum Protonotariorum inſerta in Extrauag. ad regimen, non dicitur in corpore iuris clauſa.*
Reſeruatio de qua in Extrauag. ad regimen ſemper renouatur per regul. primam Cancell. 29.
30 *in Indultis, quæ conceduntur Cardinalibus Ordinarijs, etiamſi exprimantur beneficia Protonotariorum nihil plus importat, quam remotionem, impedimentorum.*
31 *Indulta Cardinalium, an extendantur ad ius quæſitum tertio in collatione beneficiorum, id pendet ab intelligentia clauſularum indulti.*
32 *Papa per ſuum priuilegium non cenſetur tollere ius tertij.*
33 *Priuilegium Papa alicui concedendo, ſumenda eſt interpretatio contra concedentem non autem ad damnum ſuperioris, quoties ſalua ratione recti ſermonis id fieri poteſt.*
34 *Proœmij verba ſunt ponderanda ad aliquid interpretandum, & nu.* 39.
36 *Ius tertij vt ſaluetur, facienda eſt interpretatio in declaratione priuilegiorum.*
37 *contra Concedentem priuilegium eſt facienda interpretatio, non autem contra tertium.*
38 *Verba priuilegiorum interpretanda ſunt, vt remoueatur præiudicium tertij.*
39 *Verba*, per te ipſum, *inferunt ſeparationem, & diſtinctionem à facto aliorum.*
40 *Priuatio iuris alterius ne inducatur ex priuilegio alcui conceſſo facienda eſt interpretatio.*
41 *Verbi*, ſolus, proprietas, *& natura ſemper non eſt, vt excludat actum ſimultaneum.*
42 *inter Capitulum, & Epiſcopum adeſt magna communio, & talis, vt inſimul faciunt vnum corpus.*
43 *per Epiſcopum ſolum, ſi Papa aliquid mandet fieri ex hoc non excluditur Capitulum.*
Capitulum de iure habet conſortium cum Epiſcopo in conſumatione actus demandati, num. 43.
44 *Papa non eſt præſumendum voluiſſe tollere ius tertio quæſitum.*
45 *Epiſcopus, quod poſſit ſolus conferre beneficia, & tamen ſine Capitulo non poſſit conferre, hoc inter ſe videtur pugnare.*
46 *Epiſcopus, quod poſſit ſolus conferre beneficia, quæ ſunt de ſimultanea collatione cum Capitulo, poteſt dari caſus.*

Veluti Capitulo non eligente, vel non conferente, quia tunc Epiſcopus ſolus confert, nu. 46.

47 *Patrono non præſentante, Epiſcopus confert beneficia de iurepatronatus, & tamen ad illius collationem non pertinent dicta beneficia iuriſpatronatus.*

48 *Verborum relatio ſingula ſingulis congruè facienda eſt, & num.*49.

50 *Epiſcopus ſemper cenſetur auctoritate ordinaria prouidere, quamuis conferat vigore indulti.*

51 *Ordinarius conferendo beneficia, eatenus vtitur indulto, quatenus per illud impedimenta remouentur, non autem reſpectu amplioris facultatis.*

52 *Deciſ. in cauſa Reatina Præpoſituræ* 23. *Ianuarij* 1615. *coram Coccino intellectus,*

53 *in Indultis, vt plus contineatur, quàm remotio impedimentorum reſeruationis, quid ſit ſpectandum.*

54 *Ius tertij ne includatur in priuilegio conceſſo à Principe alicui, ſemper facienda eſt interpretatio, quantum fieri poteſt.*

55 *Beneficij collatio, quando fit vigore indulti, debet impetrari noua prouiſio à Sede Apoſtolica.*

56 *Beneficium, quando quis obtinuit iure Ordinario non eſt neceſſe, vt impetretur noua prouiſio à Sede Apoſtolica.*

57 *Princeps non eſt nouum, vt concedat gratiam, & iura Cameræ reſeruentur in expeditione litterarum, & num.*58.

---

59 *Regula* 9. *Cancellariæ non comprehendit Cardinales, & Indulta eiſdem conceſſa conferendi beneficia ſuffragantur etiam Capitulis, & Canonicis, & numer.*60. 61. *&* 62.

63 *Hodie tamen contrarium venit reſpondendum, cùm in contrarium cantet Conſtit. fel. rec. Vrbani Papæ Octaui, quæ prohibet Capitulis, vt nullum ius prætendere valeant ſuper dd. Indultis, ſed ſolum Cardinales prouideant. Et num.*65. *refertur ad verbum d. Conſtitutio Vrbani VIII. & vide nu.* 66. *vbi in terminis deducuntur nonnullæ deciſiones.*

64 *Lex, quando clarè aliquid diſponit, & quis de ea conqueritur, ſat erit aſſerere, ita ſcripta eſt.*

DECISIO DXXX.

VAcante Canonicatu in Eccleſia Ferrarieñ. per obitum Ioannis Pauanati de menſe Aprilis 1622. Capitulum proceſſit ad optionem, & poſtmodum elegit Franciſcum Perinellum ad Canonicatum, & præbendam vacantes per dimiſſionem optantis. Illuſtriſſimus verò Cardinalis Ordinarius de eiſdem Canonicatu, & præbenda alium prouidit, nempe Annibalem Prouenzalem. Cauſa inter eoſdem prouiſos in hoc tribunali introducta dubitatum fuit, An Franciſcus Perinellus eſſet inſtituendus, quod affirmatiuè fuit reſolutum.

Fundat enim intentionem ſuam in antiqua conſuetudine, & poſſeſſione Capituli Ferrarien. eligendi ad Canoni-
1 catum vltimò dimiſſum, † à quo cùm fuerit electus, debetur illi inſtitutio, *cap. ſi confirmationem de elect. in* 6. quæ cùm fuerit denegata ab Ordinario, & ſeu ab eius Vicario
2 eadem facultas † ad Rotam tranſiuit per *Clem. Auditor de reſcript.* conſuetudo Capituli ſufficienter probatur teſtimonio duorum nempe Cardinalis, & Felini, quorum alter Patritius fuit Ferrarien. alter verò publicus in eadem Ciui-
3 tate profeſſor, quibus atteſtantibus † de facto propriæ habitationis, & domicilij credendum eſt, Bart. *in l. de quibus num.*21. *ff. de legib.* & admittunt Menoch. *conſ.*54. *num.*5. *& conſ.*190. *num.*1. Becc. *conſ.*67. *num.*32. Surd. *conſ.*74. *nu.*14.
4 limitantes concluſionem, quod Doctori † atteſtanti de conſuetudine non credatur, vt intelligatur de illius Curiæ conſuetudine, in qua eſt verſatus, nec ratio huius dicti
5 inconuenit, cum de voce, † & fama occurrenti potue-
6 rint eſſe informati, quæ etiam ſufficere ad † probationem iuris conferendi, dixit Rota *de probat. in nou. dec.*3. & Menoch. *d. conſ.* 190. *num.* 1. *vol.* 2. de hac igitur conſuetudine teſtatur Card. *in conſ.*103. & Felin. *in cap. in noſtra nu.* 26. *de reſcript.* ſed maiore, & indubitato roboratur teſtimonio nempe ex ipſa poſſeſſione antiquiſſima, & continuata, &
7 pluribus † electionibus firmata, quæ ſola etiam ſufficeret ad ſuſtinendum ius Capituli, & validam Perinelli electionem, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.*53. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Rota *deciſ.* 14. *de iurepatr. in antiq.* Achill. *eod. tit. deciſ.*5. nam vſque de anno 1429. dantur electiones factæ per Capitulum, & confirmationes per Ordinarium, & de vltimo poſſeſſore per cuius dimiſſionem vacauit Canonicatus, de quo nunc eſt controuerſia, nempe Paulo Containo datur electio Capituli, & confirmatio ab Epiſcopo, & poſſeſſio ſubſequuta, cuius effectus reſtringi non poteſt ad Canonicatus tantùm, pro quibus emanauit confirmatio, † ſed ad omnes extenditur propter cauſam vniuerſalem, vt 8
in Maioricen. ſacriſtiæ 26. *Iunij* 1602. *coram bon. me. Card. Pamphilio, & in Aſtoricen. Canonicatus* 14. *Iunij* 1600. *& in alia Maioricen. Theſaurariæ* 18. *Maij* 1622. *coram Reuerendiſs. Decano.*

Non obſtat, quod adhuc electio ad Capitulum non pertineat, ex quo Canonicatus vacauit in menſe † Aprilis, 9
qui eſt de reſeruatis in regula 8. & vlterius Pauanatus per cuius obitum Bellagrandius, & Cantainus optarunt, erat Protonotarius † Apoſtolicus, & per conſequens Sedi Apo- 10
ſtolicæ ex alio capite reſeruatus, cuius prouiſio ad Illuſtriſſimum Cardinalem ordinarium vigore Indulti ſpectabat.

Nam ſi de reſeruatione menſis agatur, illa verè Capitulo non obſtat, † quia S. R. E. Cardinales ordinarij collatores 11
excipiuntur in verbis regulæ, & exceptos eſſe ſæpè Rota cenſuit, *vt in deciſ.*537. *par.*3. *diuerſ.*624. *num.*8. 702. *nu.*2. *par.*4. *diuerſ.* & coram Papa Gregorio XV. *deciſ.* 99. *& in Reatina Præpoſituræ* 23. *Ianuarij* 1615. *coram Reuerendiſſ. Decano*, illorumque fauor, & priuilegium † nedum ip- 12
ſis, ſed & Capitulo conſortium habenti ſuffragatur per *l. ſi communem, ff. quemadm. ſeruit. amittatur*, quam in his terminis locum habere firmauit Rot. *in Hiſpalen. portionis coram bon. me. Card. Pamphilio, quæ eſt dec.* 702. *par.* 4. *diuerſ.* & eundem ſenſum habuit *in Bononien. præben.* 5. *Octobris* 1608. *coram bon. me. Card. Sacrato*, & latiſſimè firmauit Gonz. *in reg.*8. *gloſſ.*24. *nu.*52. *&* 59.

Non obſtat, quod regula 8. in verbis non reſeruet beneficia ad confirmationem collatorum † ſpectantia, quæ ſo- 13
let fieri electo non ex voluntate, ſed ex neceſſitate, vt Rota cenſuit coram Papa Gregorio XV. *deciſ.* 240. *num.* 10. vnde cùm Canonicatus, de quo agitur non ſpectet ad Ordinarium ratione collationis, nominationis, aut præſentationis, aut electionis, ſed habeat † tantummodo con- 14
firmationem, dicebatur Cardinalium exceptuationem à regula non comprehendere hunc caſum, & reſeruationem quoad Capitulum in ſuo robore permanere.

Quia fuit reſponſum in verbis etiam colligi reſeruationē beneficiorum ad confirmationē ſpectantium, dum Papa voluit reſeruare ea, quæ pertinerent ad prouiſionem collatorū, † at qui confirmat dicitur prouidere, quia tribuit electo fa- 15
cultatem adminiſtrandi, *c. tranſmiſſam, & c. qualiter de elect.* latè Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.*17. *per totam*, Gabr. *conſ.* 197. *nu.*1. *vol.*1. & hoc eſt, de quo Rota nunquam dubitauit, *vt in deciſ.*537. *par.*3. *diuerſ. & in Bononien. præeminentiarum* 5. *Octobris* 1608. *coram Card. Sacrato, & coram eodem in Spoletana iuriſpatronatus* 16. *Iunij* 1619. Achil. *dec.*3. *de præben.* Put. *dec.*462. *&* 477. *lib.*2. *in noua editione.*

Si verò principaliter quæratur de Indulto Illuſtriſſimi Cardinalis Ordinarij, & illius effectu, † an capiat bene- 16
ficia de ſimultanea in menſibus in regula reſeruatis vacantia, & in hac parte negatiuè etiam fuit reſponſum.

Nam quoad Cardinales non collatores dictum fuit eos conferre, † quia totum quod habent, deſumunt ex facul- 17
tate tranſlata per indultum, quo verò ad Ordinarios collatores, prout Illuſtriſſimus Cardinalis Ordinarius iure proprio conferunt, & non Papæ, quia per indulta eis nihil datur, † ſed tantummodo remouentur obſtacula reſeruatio- 18
num, vt de antiquis indultis affirmant Caſſad. *deciſ.* 3. *de priuil.* Put. *deciſ.* 200. *num.* 2. *lib.* 1. *in nou. & deciſ.* 93. *num.*3. *lib.* 3. & de modernis in quibus ſunt ampliores clauſulæ, Caputaq. Mohed. & aliæ deciſ. relatæ per Gonzal. *ſuper reg.*8. *gloſ.*24. *nu.*25. *&* 68. & ſignanter *deciſio in Hiſpalen. portionis, quæ eſt dec.*702. *par.*4. *diuerſ. & alia Bonon. optionis, quæ eſt* 642. *eadem par.*4. *diuerſ. & deciſ.*537. *lib.*3. *par.*3. *diuerſ.* coram Papa Gregor. XV. *deciſ.* 99. *Argentina canonicatus* 4. *Maij* 1611. *coram D. Pamphilio in Hiſpalen. beneficij de Xerſes* 12. *Maij* 1603. *coram bo. me. Litta, & in Reatina Præpoſituræ* 23. *Ianuarij* 1615. *coram Reuerendiſſ. Decano*, quæ ſuperuenerunt poſt indulti formulam per Germon. comentatam, quod de anno 1586. fuit conceſſum, & cum hac opinione tranſierunt idem Germon. *de indulto,*

Digitized by Google

dulto, §. *regularia ad fin.* Gonzal. *in regul.* 8. *gloſ.* 24. *nu.* 25. & 68. Moneta *de option. cap.* 3. *qu.* 3. *nu.* 82. & *ſeq.* qui hanc materiam latiſſimè proſequuti ſunt.

19 Neque eſt curan. de opinione † Garziæ *de benefic. par.* 5. *cap.* 1. *nu.* 628. quia vltra quod tendit contra veriorem, adhuc rationes illius non ſubſiſtunt, nam dum mouetur ex *deciſ.*
20 Caſſad. *de preben.* ad probandum, quod beneficia Cardinalium non conferentium in tempore, deuoluuntur ad Papam, cuius contrarium eſſet dicendum, ſi iure ordinario
21 conferrent, ex quo deuolutio fieret † prout de iure, ſcilicet primo ad Archiepiſcopum, deinde ad Papam, nam videndum eſt fundamentum eiuſdem deciſ. quod ponitur *in*
22 *cap. cum illis*, §. *fin. de preben.* cuius † diſpoſitio reſpicit Cardinales indultarios non habentes ordinariam collationem, prout ita intelligunt Gonzal. *dicta gloſ.* 24. *num.* 66. & Moneta *eod. tract. de option. cap.* 3. *qu.* 3. *nu.* 89. & 90. & ideò indicat alia deciſio eiuſdem Caſſad. 3. *de priuil.* ſed præterea
23 argumentum non concludit pernecceſſe, † deuolutio fit ad Papam, ergo iure Papæ Card. collator confert, quia non eſt incompatibile, quod ceſſarent impedimenta ex indulto, vt ordinarius collator iure proprio conferre poſſit, & tamen eo non conferente vinculum non ſit ſublatum, in quo vtra-
24 que deciſio Caſſadori † videtur concurrere, dum præſupponitur fingi, perinde ac ſi reſeruati non emaſſent, propterea Archiepiſcopus de deuoluto non poterit vinculo non ſu-
25 blato conferre, & Capitulum ratione conſortij † vtendo facultate communicata ex perſona ordinarij poterit eligere durante tempore ad conferendum.

Non obſtat retinendo opinionem Caſſador. *deciſ.* 3. *de priuil.* quæ verior eſt, quod adhuc ſi indulta plus conti-
26 neant, † quam remotionem obſtaculi in eo conferant indultarij iure Papæ, non autem Ordinario, vt admittit ad finem idem Caſſad. *dicta dec.* 3. *de priuil.* quia vera eſt decla-
27 ratio, cùm tota † hæc materia pendeat à tenore indulti, *cap. porro de priuil.*

Sed erit aduerten. quod iſtud plus poterit conſiderari, vel
28 quia indulta capiant reſeruationes in corpore † iuris clauſas, quæ vnica eſt, de qua *in cap.* 2. *de preben. in* 6. Germon. *de indult.* §. *volumus autem num.* 35. Alphonſ. Soto *in regula* 33. Milis *in verbo reſeruatio*, §. 2. *in fine*, Garz. *de benefic. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 128. & 130. & de iſta non agitur, ſed de reſeruatione Protonotariatus inſerta in extrauaganti ad regi-
29 men, quæ non dicitur de corpore iuris, † ſed ad vitam Benedicti, vt ideò ſemper nouetur per regulam primam, vt dicunt Gloſſator *antiquus in regula prima ad finem*, Caſſad. *deciſ.* 3. *de conſtit.* Put. *dec.* 90. *in fin. lib.* 3. Caputaq. *deciſ.* 75. *par.* 3. Mandoſ. latè ad eamdem regulam 1. *qu.* 1. cum alijs per Garz. *de benefic. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 192. ratione cuius
30 Protonotariatus etiam, quod expreſſum fuerit † in indulto nihil plus datum eſt, quàm remotis impedimentis ex reſeruationibus particularibus continetur in ordinaria collatione.

Si verò conſideretur, quia plus conceſſum fuerit reſpe-
31 ctu eorum, quibus ius quæſitum † eſſe potuit ex perſona indultarij ratione conſortij, & ſic de aliena collatione, & hoc pendet ab intelligentia clauſularum indulti, ex quibus viſum fuit nihil tale poſſe inferri, in primis aduertendo,
32 quod † Papa per ſuum priuilegium non cenſetur tollere ius tertij, & interpretatio ſumitur contra concedentem,
33 non autem ad damnum inferioris † quoties ſalua ratione recti ſermonis, id fieri poteſt, Put. *deciſ.* 190. *lib.* 3. *de priuil. deciſ.* 16. Gabr. *conſ.* 197. *nu.* 1. *lib.* 1. Simon. *de reſeruat. qu.* 71. *num.* 3. Caſſad. *eadem deciſ.* 3. *num.* 3. *de priuileg.*
34 Si igitur verba proœmij † ponderentur (ibi ſublatis impedimentis quibuslibet poſſis de beneficijs Eccleſiaſticis tuæ diſpoſitioni commiſſis perſonis idoneis, & aliàs tibi gratis, & acceptis diſponere) in prima parte conuenit concluſio ſupra firmata, quod ſcilicet ſint remota impedimenta, in ſecunda de perſonis gratis, & acceptis non repugnat gra-
35 tiæ conceſſæ, quia plura ſunt beneficia, † quæ non pertinent ad ſimultaneam collationem perſonis acceptis, & beneuiſis de alijs ad ſimultaneam perſonis idoneis, vt ſaluetur
36 præiudicium tertij collatoris, † & iudicium Ordinarij verſetur in confirmando electum idoneum à Capitulo prout tale eſſe debet, ſecundùm Bart. *in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur num.* 1.

Si verò ſequens clauſula attendatur ibi (tibi quoad vixeris ſolus per te ipſum, vel alium, ſeu alios, quos ad hoc duxeris deputandum, vel deputandos quæcumque beneficia ad tuam etiam cum alio, vel alijs collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu aliam quamuis ſimilem, vel diſſimilem diſpoſitionem quibuſuis perſonis idoneis, quibus tibi videbitur liberè, & licitè poſſis, & valeas conferre) toto inſimul contextu ponderato ſemper ſaluatur derogatio iuris Capituli referendo præiudicium ad concedentem prout eſſe referendum etiam quoad beneficia 37
electiua, voluit Put. *dec.* 190. *lib.* 3. Si verò particularia verba totius clauſulæ ſeparatim examinentur, benè † etiam ſe 38
compatiuntur ad ſaluandum ius tertij collatoris.

Non enim repugnat verbum, ſolus per te ipſum, per quod dicebatur inferri ſeparationem, † & diſtinctionem 39
ordinarij à Capitulo, Rota *deciſ.* 445. *nu.* 8. *par.* 5. & *dec.* 426. *num.* 5. *par.* 2. *recen.* quia dum poteſt referri ad indiuidualem perſonam, quæ ſola poſſit conferre, & exinde ſequatur facultas conferendi per alios, quod ad hoc duxeris deputandum, vel deputandos, clarè patet † ſuum effectum 40
poſſe operari, quoad ampliatam delegationem iuris facultatis conferendi abſque eo, quod contineat priuationem iuris alterius, ſed nihilominus ſequendo ſingularitatem ſenſus prædicti verbi (ſolus) non etiam intelligitur priuatiuè, quoad Capitulum habens ius eligendi, vel ſimultaneam cum Epiſcopo, quia vltra quod † natura, & proprietas huius ver- 41
bi non eſt talis, quæ ſemper poſſit excludere ius ſimultaneum, Angel. *in d. l.* 1. *C. vbi, & ad quem*, Dec. *conſ.* 3. *n.* 7. *verſ. ſupereſt reſpondere*, Gramm. *conſ.* 28. *n.* 6. Eſt etiam verum, quod propter magnam communionem, quam habet Epiſcopus cum Capitulo, qui inſimul faciunt † vnum 42
corpus, vt dicit Calderin. *conſ.* 22. *de prebend.* & ſequuntur Put. *dec.* 88. *lib.* 3. *in nou.* Simon. *de reſeruat. qu.* 7. quæ fieri mandantur per Papam ſoli Epiſcopo non excludunt Capitulum de iure habens † conſortium cum Epiſcopo in conſu- 43
matione actus demandati, *cap.* 1. *in fin. de heret. in* 6. vbi gloſ. *in verb. ſolus*, quam ſequuntur ibidem Menoch. *in princ.* Archidiac. *nu.* 1. *in verſ. reliquum*, & Franc. *in fine*, & Gemin. *num.* 3. Rota *in Calaguritana iuriſdictionis coram Bubalo* 17. *Nouembris* 1579. omnes moti ea ratione, quia non præſumitur † Papam voluiſſe tollere ius tertij. 44

Maior videbatur difficultas, ſi verbum (ſolus) iungitur cum ſequentibus (ibi ad tuam etiam cum alio, vel alijs collationem) quæ videbantur implicare incompatibilitatem, quod Epiſcopus poſſet conferre beneficia, quæ cum alijs habet † collationem, & tamen non ſine Capitulo conferat, & 45
in hac parte poſſit reſultare illud plus conceſſum, de quo dicit Caſſad. *d. dec.* 3. *in fine de priuil.*

Verum, & hæc apparens incompatibilitas benè euitatur, quia poſſunt dari caſus in quibus Epiſcopus ſolus poteſt con- 46
ferre beneficia † de ſimultanea, vel ad electionem, nempe Capitulo non eligente, vel non conferente, ſolus Epiſcopus conferat, prout patrono non præſentante † Epiſcopus etiam 47
confert beneficia de iurepatronatus, quæ ad libitum illius collationem non pertinent, & hic eſt caſus ponderatus per Put. *dec.* 16. *de priuil.* quæ ſupplet *deciſio* 190. *eiuſdem lib.* 3. & idē viſus eſt ſentire Germon. *de indulto*, §. *ac beneficia n.* 32.

Non obſtant ſequentia verba (quibuſuis perſonis idoneis quibus tibi videbitur,) quia † ſingula ſingulis ſunt referen- 48
da, vt ſupra dictum eſt, ſcilicet, quæ non ſunt ad electionem, quibus videbitur, quæ ſunt electiua idoneis perſonis.

Demum non aduerſantur vltima verba (liberè, & licitè valeat conferre,) quia prædictis reſpondet Caſſad. *d. dec.* 3. *nu.* 3. *verſ. non obſtat verbum liberè*, † & *non obſtantibus re-* 49
ſeruationibus liberè valeas, & quamuis ſubdantur alia verba tàm ordinaria, quàm conceſſo tibi per præſentes indulto vti valeas, nihilominus ſemper Epiſcopus cenſetur † aucto- 50
ritate ordinaria prouidere, quamuis conferat vigore indulti, quia vtitur indulto, quatenus per illud impedimenta remouentur, † non autem reſpectu amplioris facultatis, 51
de qua non conſtat attributa Ordinario collatori, & iſte fuit † ſenſus *deciſ. Reatina Præpoſituræ* 23. *Ianuarij* 1615. 52
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Quæ autem dicuntur de alijs verbis (ibi, & beneficia huiuſmodi ratione menſium Apoſtolicorum &c.) quæ dicuntur ſola contineri in Indulto Illuſtriſſimi Cardinalis Lenij, non autem in alijs indultis, quaſi ex illis inducta ſit collatio in menſibus reſeruatis per reg. 8. & in hac parte plus conceſſum, facile † etiam euitatur, quia illud plus debet eſſe 53
in diſpoſitione, non autem in verbis tantummodo, ideò quia aut poſſunt continere pleniorem impedimentorum diſſolutionem, aut expreſſionem eius, quod in exceptione regulæ iam Cardinalibus fuit cōceſſum, aut poſſunt referre facultatem ad beneficia non electiua, nihil plus diſpoſitiuè videtur con-

54 conceſſum, † & ita perneceſſe non includunt ius tertij,
quod ſemper in priuilegio Principis excluditur ſi fieri poteſt,
vt dicit idem Put. *eadem dec.* 190. *in fine lib.* 3. prout euitatur
alia ponderatio deducta ex clauſula, quod intra ſex menſes
obtineant nouam prouiſionem à Sede Apoſtolica, quaſi ſit
55 ſignum euidens, † quod collatio fiat vigore indulti, non au-
tem auctoritate ordinaria, ſecundùm quam non eſt neceſſe
56 obtineret † nouam prouiſionem, vt per Garz. *de benefic.*
par. 5. *cap.* 1. *nu.* 37. *& ſeq.* quia non eſt nouum, quod gratia
57 Principis concedatur, & iura Cameræ † reſeruentur in ex-
peditione litterarum, quod non tangit liberam Ordinarij
collationem, quo vacatio non datur vt priùs, ſed noua ob
non expeditionem litterarum, quæ præſupponit conſcriptio-
58 nem prioris per Ordinarium expeditæ, Gonzal. *ſuper reg.* 8.
gloſ. 51. *nu.* 108. *qui allegat deciſ. Hiſpalen. beneficij de Xer-
ſes cor. bo. me. Litta* 12. *Maij* 1603. & ita fuit reſolutum nedū
in hac cauſa, *ſed in Cremonen. canonicatus coram Reueren-
diſs. Decano, & in alia Ferrarien. canonicatus coram R. P.
D. meo Remboldo*, ſuper quibus hac eadem die 26. Aprilis
1624. fuit ſuſcepta diſputatio, & per eadem fundamenta
capta roſolutio.

*Confirmata fuit præſens deciſio in eadem cauſa in altera
inſtantia coram bo. me. Franciſco Vbaldo ſub die* 11. *Decem-
bris præſentis anni* 1624. *eſt infra ſuo loco.*

A N N O T A T I O.

NOn caſu, ſeu fortuitò in hac eadem Rota, nempe ſub
die 26. Aprilis 1624. tres cauſæ fuerunt propoſitæ, quę
ferè omnes ad idem, ac ad eandem concluſionem firman-
dam tendunt, ſed hoc ex induſtria de ordine Rotæ fuit ordi-
tum, necnon ſimul propoſitæ fuerunt, vt totius ſupremi
huius Areopagi ſententia haberetur vnanimis. Prima enim
cauſa fuit *Cremonen. canonicatus coram bo. me. Coccino, quam
deciſionem poſui ſupra in 2. tom. par. 5. rec. dec.* 444. vbi fuit
59 deciſum regulam octauam Cancellariæ † non comprehen-
dere Cardinales, & ipſum indultum ſuffragari Capitulo,
quando canonicatus ſunt ſimultaneæ collationis, vel electi-
ui, *& in cauſa Ferrarien. canonicatus coram bon. me. Pirona-
no, quæ eſt præſens deciſio* 530. in qua habetur reſponſum,
60 quod indulta Cardinalium conferendi beneficia, † ſuffra-
gantur etiam Capitulis, quando canonicatus ſunt reſeruati
aliàs, quàm ratione menſis, & canonicatus ſunt ſimulta-
neæ electionis, vel electiui, *& in altera Ferrarien. canoni-
catus coram bo. mem. Remboldo, quæ eſt deciſio* 531. *ſeq.* fuit
pariter reſolutum, regulam 8. Cancellariæ, & indultum
61 Cardinalium ſuffragari Capitulo, quando canonicatus ſunt
ſimultaneæ, vel electiui.

Et quamuis multa hic adducere valerem in terminis præ-
ſentis deciſionis, tamen conſultò, ſicco pede prætereo, nam
cum ampla ſint, ſicuti quoque ad alias deciſiones facere poſ-
ſem, eas ampliſſimis dotibus locupletando, ſed quia de-
fraudarem partes iſtas Deciſionum debito eorum numero ſi
aliquas meas forſitan non omnibus gratas annotationes
annecterem, quapropter ob dictam cauſam, & etiam ne
libri Deciſionum Rotæ Romanæ ſine deciſionibus excre-
ſcant, ſcilicet mediante cumulo dd. annotationum, putaui
in voluminibus ſeparatis, & quidem pluribus ſi incœpta
DEVS OPTIMVS MAXIMVS benè fortunet omnibus
partibus Deciſionum à me ſelectarum, annotationes ſepa-
ratim typis in communem ſtudioſorum vtilitatem commit-
tere in dies ſpero, & ſeparatim quoque edere intendo am-
plas annotationes ad Deciſiones bon. me. Peniæ, & iam
prælo commiſſi dd. deciſiones.

Illud tantùm in terminis præſentis deciſionis animaduer-
tere puto neceſſarium, vt dum hic firmatur, & præſertim
num. 12. ſicuti quoque in pluribus ſimilibus deciſionibus,
62 quod indulta conferendi beneficia conceſſa † Cardinalibus,
ſuffragentur etiam Capitulis, quę ſimul cum ipſis Ordinarijs
Cardinalibus conferunt; hodie hoc firmare amplius non
poterit, ideoque totum oppoſitum erit reſpondendum, ſtan-
te Conſtitutione fel. record. Vrbani Papæ VIII. *edita de an-
no* 1626. *die* 10. *Septembris incip. accepto, quod S. R. E. &c.
quæ eſt in nouo Romano Bullario inter alias euſdem Vrbani
Conſtitutiones in ordine* 59. *eamque ponam infra.*

In qua cauetur, quod Cardinales ſoli per ſe ipſos, vel alios
63 ad id deputandos abſque † Capitulis, & Canonicis alijſque
quamcumque ordinariam diſpoſitionem eorumdem bene-
ficiorum ſimiliter coniunctim, vel diuiſim cum eiſdem
Cardinalibus habentibus, dummodo aliàs ſub indulto eis
conceſſo comprehendantur, liberè prouideant, neque Ca-
pitula, aut Canonici huiuſmodi priuilegio, quod Cardina-
libus Præſulibus nullo habitu Capitulorum, & Canonico-
rum reſpectu conceſſum eſſe dignoſcitur, gaudere, frui,
aut ius aliquod inde prætendere poſſint. Vnde hac de cau-
ſa certum eſt, quod Capitula non poſſunt iuuari ex gratia,
quam habent Ordinarij collatores, † quare cùm ſuper hoc 64
claram habeamus legem, ſat erit, (vt alibi dixi) quando
aliquis de ea conqueritur aſſerere, ita ſcripta eſt *ad l. proſpe-
xit* 12. *verſ. ita lex ſcripta eſt, &c. ff. qui, & à quib. ma-
num: ff. &c.*

Et quia in d. Conſtitutione Vrbani VIII. omnibus prę ſtò
ſit, & cùm etiam non admodum prolixa ſit, placuit hic de
verbo ad verbum referre, tenor enim ſequens eſt.

A R G V M E N T V M.

*Declaratio, quod Capitula Eccleſiarum Cathedralium, qui-
bus S. R. E. Cardinales præſunt ex indultis conferendi
Beneficia eccleſiaſtica reſeruata, vel affecta eiſdem Car-
dinalibus conceſſis, nullum ius prætendere valeant.*

Vrbanus Diuina Prouidentia Papa Octauus.

§. 1. ACcepto quòd S. R. E. Cardinales ſuper indultis, & 65
facultatibus diſponendi de beneficijs Eccleſiaſticis
Sedi Apoſt. reſeruatis, & affectis à Sede prædicta ſibi con-
ceſſis per Capitula, & Canonicos Cathedralium Eccleſia-
rum, quibus illi ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſto-
lica præſunt, impediuntur, ſub prætextu quod ipſi Capi-
tula, & Canonici ius nominandi, vel præſentandi, aut
aliàs quomodolibet diſponendi de beneficijs in menſibus
non reſeruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Car-
dinalibus locorum Ordinarijs coniunctim, vel diuiſim ha-
bentes, tanquam membra capiti adhærentia, à Cancella-
riæ Apoſtolicæ regula menſium reſeruatoria, à qua Cardi-
nales præſeruantur, etiam excipi, & facultates, ac indulta,
quæ certarum reſeruationum obſtacula tollunt, ſibi quo-
que ſuffragari prætendunt, & attendens priuilegium, quod
Cardinales in prædicta regula præſeruentur, eis intuitu
Cardinalatus conceſſum eſſe, neque rationi conſonum fo-
re, vt Capitula, & Canonici dum ſui Præſules Cardina-
latus honore præfulgent plus iuris in præiudicium Sedis
Apoſtolicæ, ſeu ipſorum Cardinalium Præſulum ius, & in-
dultum conferendi ab ipſa Sede habentium obtineant, quàm
ſi ipſi Cardinales non forent.

Cauſa huius Conſtitutionis.

Cardinales exempti ſūt à regula reſeruatoria menſium.

Cardin. quo ex capite præſeruētur à regul. 8. Cancell.

§. 2. Motu proprio ſub die vigeſima nona Decembris an-
ni ab Incarnatione Domini milleſimi ſexconteſimi vigeſimi
quinti declarauit, intentionis, & voluntatis ſuæ eſſe, quod
Cardinales Præſules de omnibus, & ſingulis beneficijs Ec-
cleſiaſticis quomodolibet nuncupatis, & qualificatis ad eo-
rum, etiam cum alio, vel alijs collationem, prouiſionem,
præſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam ſimilem,
vel diſſimilem diſpoſitionem ratione Eccleſiarum, quibus
ipſi Cardinales præſunt coniunctim, vel diuiſim ſpectañ.,
non tamen in libris Cameræ Apoſtolicæ deſcriptis, nec ex
perſonis familiarium Suæ Sanctitatis, vel Conclauiſtarum,
aut ratione vacationis apud Sedem prædictam reſeruatis,
vel affectis, quæ omnia Sanctitas ſua ſibi, & ſucceſſoribus
ſuis pro tempore exiſtentibus ſpecialiter, & expreſsè reſer-
uauit, ad præſens vacantibus, & in futurum vacaturis ſo-
li per ſe ipſos, vel alios ad id deputandos abſque Capitulis,
& Canonicis, alijſque quamcumque ordinariam diſpoſitio-
nem eorumdem beneficiorum ſimiliter coniunctim, vel
diuiſim cum eiſdem Cardinalibus habentibus, dummodo
alias ſub indultis eis conceſſis comprehendantur liberè pro-
uideant.

Declaratio Conſtitutionis.

Cardinales poſſunt conferre beneficia abſque Capitulis, & Canonicis.

§. 3. Neque Capitula, aut Canonici huiuſmodi priuile-
gio, quod Cardinalibus Præſulibus nullo habito Capitulo-
lorum, & Canonicorum reſpectu conceſſum eſſe, dignoſci-
tur gaudere, frui, aut ius aliquod inde prætendere poſſint.

Priuatio facta Capitulis vtendi Indultis.

§. 4. Decernens declarationem prædictam à dicta vigeſi-
ma nona Decembris robur obtinere debere etiamſi nec-
dum publicata fuiſſet, ac irritum &c.

Decernitur, quando robur obtinere debeat præſens Conſtitutio.

Placet, publicetur, & deſcribatur M.

Papæ ſubſcriptio.

*Lecta, & publicata fuit ſupradicta Regula in Cancell.
Apoſt. Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſi-
mo vigeſimoſexto, die verò decima menſis Septembris, Pon-
tificatus prælibati Sanctiſſ. D. N. anno* 4.

Publicatio in Cancellaria cum die, & Anno.

Marcus Antonius Aſcentius Procuſtos.

Super

Digitized by Google

66 Super iſta † Conſtitutione fel. recor. Vrbani VIII. vide quæ dixit Rota *in cauſa Cremonen. canonicatus* 14. *Ianuarij* 1630. *coram R. P. D. Durano, deinde Epiſcopo Vrgellen. eſt inter eius impreſſas deciſio* 233. *quæ & antea impreſſa fuit in par.* 5. *rec. deciſ.* 335. *nu.* 12. *verſ. & hodie ceſſat pariter hæc prætenſio ex declaratione S. D. N. &c. ac in cauſa Hiſpalen. dimidiæ portionis* 17. *Decembris* 1635. *&* 14. *Ianuarij* 1636. *coram bon. me. Reuerendiſs. Coccino olim Decano, & deciſ.* 585. *ſupra d. par.* 5. *recent. tom.* 2. *à num.* 47. *verſ. tamen ſecus eſt poſt Conſtitutionem Vrbani S. D. N. &c.* vbi etiam reſpondetur nonnullis dubijs, ac difficultatibus in terminis dictæ conſtitutionis excitatis, addi etiam poteſt deciſio *in cauſa Ferrarien. præbendæ* 11. *Maij* 1637. *coram bon. mem. Reuerendiſs. Pirouano pariter olim Decano, & deciſio in cauſa Mediolanen. canonicatus* 8. *Februarij* 1638. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozetto nunc Decano.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. REMBOLDO.

Ferrarieñ. Canonicatus.

Veneris 26. *Aprilis* 1624.

ARGVMENTVM.

Adducuntur plura circa regulam reſeruatoriam octo menſium quoad exceptionem Beneficiorum, quæ ſpectant ad collationem S. R. E. Cardinalium, vt ſcilicet non intret, quando beneficia ſunt ſimultanea, vel electiua. Indultum conferendi beneficia conceſſum Ordinario qualiter ſit intelligendum. Capitulum, & Epiſcopus faciunt vnum corpus ſolum, & inter eos reperitur tanta communio, tam in iure conferendi, quam in alijs, quæ ſpectant communiter ad vtrumque, vt etiam ſi fiat mentio de ſolo Epiſcopo, tamen numquam cenſetur excluſum ius Capituli, & quid ex hoc inferendum veniat. A mente Papæ veriſimiliter ſemper præſumitur alienum per priuilegium alicui ab eo conceſſum, voluiſſe tollere ius iam tertio quæſitum, vnde licet priuilegia in præiudicium concedentis latè veniant interpretanda, in præiudicium verò tertij ſtrictiſſimè.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio eſt actus neceſſarius, & electo debetur de iure.*

2 *Canonicatuum electio Eccleſiæ Cathedralis Ferrarien. ſpectat ad Capitulum.*

3 *Electiones ad beneficium præſumuntur effectuatæ, ſi apparent factæ per obitum vnius ad fauorem alterius ordine ſucceſſiuo.*

4 *Menſis Aprilis eſt vnus ex octo menſibus reſeruatis Sedi Apoſtolicæ.*

5 *Cardinales cùm ſint excepti à regula reſeruatoria* 8. *menſium, perindè eſt quoad eos, quin numqaam d. regula emanaſſet.*

6 *à Regula reſeruatoria* 8. *menſium excipiuntur tantùm ea beneficia, quæ ſpectant ad collationem S. R. E. Cardinalium.*

7 *in Regul. reſeruatoria octo menſium reſeruantur generaliter omnia beneficia ſpectantia ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcumque collatorum, & num.* 8.

9 *Alternatiua circa reſeruationem beneficiorum concepta ſicuti regula reſeruatoria* 8. *menſium, capit beneficia cuius electio, ſeu præſentatio ſpectat ad inferiorem collatorem, & ſola confirmatio, ſeu inſtitutio ad Epiſcopum.*

10 *Exceptio debet eſſe de regula, & comprehendere in actu exceptuato omnes caſus in regula comprehenſos.*

11 *Cardinalium exceptio in regul. reſeruatoria octo menſium, non auget facultatem conferendi beneficia de iure communi eis conceſſam.*

12 *Ordinarius debet conferre beneficia vnà cum Capitulo, quando collatio ſpectat ad vtrumque.*

13 *Priuilegium conceſſum conſocio ſuffragatur etiam alteri ſocio in re communi, & indiuidua, & nu.* 18. *&* 31.

14 *Capitulum, & Epiſcopus faciunt vnum corpus, & quanta ſit communio inter eos.*

15 *Papa ſi reſeruet omnia beneficia præterquam ſpectantia ad collationem Epiſcopi, in tali reſeruatione exceptuantur & ea, quæ ſpectant ad collationem Epiſcopi, & Capituli.*

16 *Papa, ſi ſcribat Epiſcopo, vt conferat beneficium, intelligitur cum conſenſu Capituli, vel ad eius electionem, ſi illud beneficium antea ſpectabat ad ſimultaneam electionem.*

17 *Indulta conferendi beneficia non ampliant iuriſdictionem ordinariam, ſed remouent tantùm obſtacula, & num.*23.

19 *Alternatiua conceſſa Epiſcopo prodeſt Capitulo in beneficijs ſpectantibus ad collationem vtriuſque.*

20 *Papa ſi dicat ſolus Epiſcopus conferat beneficia, hoc caſu non excluditur Capitulum in ſuo iure, quod habet cum Epiſcopo.*

21 *Papa non præſumitur per Indultum conceſſum Ordinario, quoad collationem beneficiorum velle præiudicare Capitulo, & ius ſuum, quoad d. collationem tollere, & nu.*28.

22 *Papa non præſumitur per ſuum priuilegium tollere ius tertij.*

24 *Priuilegia ſunt ſtrictè intelligenda, maximè quando agitur de præiudicio tertij.*

25 *Priuilegia in præiudicium concedentis largè interpretantur, in præiudicium verò tertij ſtrictiſſimè.*

26 *Priuilegiorum verba ſunt interpretanda iuxta veriſimilem mentem concedentis.*

27 *Veriſimile id, quod eſt, pro expreſſo habetur.*

29 *Singula ſingulis ſunt referenda.*

30 *Beneficia Protonotariorum Apoſt. ſunt reſeruata.*

DECISIO DXXXI.

DOmini cenſuerunt Caſanouam eſſe inſtituendum,
quia conſtat ipſum fuiſſe à Capitulo (ad quod ſpectat
electio Canonicatuum Eccleſiæ Cathedralis Ferrarien.) ca-
nonicè electum, vnde ei debetur inſtitutio, † inſtitutio 1
enim eſt actus neceſſarius, & electo debetur de iure, ex
alleg. coram bon. me. Greg. XV. *deciſ.* 240. *num.* 12. *& in
Lucana iuriſpatronatus de Podijs* 20. *Aprilis* 1621. *coram
Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Quod autem electio Canonicatuum † Eccleſiæ Cathe- 2
dralis Ferrarien. ſpectet ad Capitulum, probatur non ſolum
ex atteſtatione, Felin. *in c. in noſtra, num.* 26. *de reſcript.*
ſed ex ſtatuto dictæ Eccleſiæ Apoſtolica auctoritate confir-
mato, & ex pluribus electionibus ab eodem Capitulo factis,
& ab Epiſcopis pro tempore confirmatis, ab anno videlicet
1429. vſque ad annum 1608. quæ omnes ſuum † effectum 3
ſortitæ ſunt, quia ſcilicet apparent factæ per obitum vnius
ad fauorem alterius ordine ſucceſſiuo, *iux. conſil.* Oldr. 229.
num. 2. ſæpius in Rota canonizatum.

Non obſtat, quod d. Canonicatus vacauerit in menſe
Aprilis, † qui eſt vnus ex octo menſibus Sedi Apoſtolicæ re- 4
ſeruatis, quia in eademmet regula expreſſis verbis excipiun-
tur beneficia ſpectantia ad prouiſionem Sanctæ Romanæ
Eccleſiæ Cardinalium, ac propterea cùm Ordinarius Eccle-
ſiæ Ferrarien. ad quem ſpectat inſtitutio, ſeu confirmatio
electi per Capitulum ad dictum Canonicatum Cardinalitia
dignitate fulgeat, vtique non cadit collatio dicti † Cano- 5
nicatus ſub dicta reſeruatione, ſed perinde eſt, ac ſi dicta
regula, quod dictum Canonicatum nunquam emanaſſet,
Rot. coram ſa. me. Greg. XV. *deciſ.* 99. *num.* 3. & ibi adden.
nu. 6. *& in vna Reatina Præpoſituræ* 23. *Ianuarij* 1615. *co-
ram Reuerendiſs. D. meo Decano*, cum ibi allegatis.

Nec obſtet, quod à dicta regula non excipiuntur, † niſi ea 6
beneficia, quæ ſpectant ad collationem Sanctæ Romanę Ec-
cleſiæ Cardinalium, non autem etiam illa quorum electio
ſpectat ad Capitulum, inſtitutio verò ſeu confirmatio ad
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, qualis eſt Cano-
nicatus, de quo agitur, quia hoc neutiquam ſubſiſtit.

7 Nam in dicta regula reſeruantur † generaliter omnia be-
neficia ſpectantia ad collationem, prouiſionem, præſenta-
tionem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quo-
rumcumque collatorum, & deinde ſubiungitur, non ta-
men Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, vnde ſicuti
negari non poteſt, quod per dicta verba, & quamuis aliam
8 diſpoſitionem, † cenſeantur reſeruata beneficia, quorum
confirmatio competit collatoribus Ordinarijs, iux. gloſ. *in
clem. 1. in verbo diſpoſitionem, de ſupplen. neglig. Prælat.* Put.
*dec.*462. *l.* 2. *iux. nou. impreſſ.* vbi in puncto deciditur, quod
9 alternatiua † concepta ſimilibus verbis, quibus eſt conce-
pta dicta regula, capit beneficium, cuius electio, ſeu præſen-
tatio ſpectat ad inferiorem collatorem, & ſola confirmatio,
ſeu inſtitutio ad Epiſcopum cum alijs per Gonzal. *ſuper reg.* 8.
gloſ. 20. *nu.* 1. ita etiam fateri oportet, quod eadem beneficia
cenſeri debent per dictam exceptionem, non tamen Sanctæ
Romanæ Eccleſiæ Cardinalium à dicta reſeruatione exce-
10 ptuata, exceptio † enim debet eſſe de regula, & compre-
hendere in caſu exceptuato omnes caſus in regula compre-
henſos, *l. nam quod liquidè*, §. *fin. ff. de pœna leg.* Dec. *conſ.*
656. *nu.* 6. *& ſeq.* Caſſad. *dec.* 8. *nu.* 5. *de conceſſ. præb.*

Nec obſtat, quod exceptio d. regulæ emanauit ad fauo-
rem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ita quod qua-
tenus Canonicatus, de quo agitur, caderet ſub dicta exce-
ptione, collatio ipſius eſſet facienda per Illuſtriſſimum D.
Cardinalem Ordinarium Ferrarien. tum quia dicta exceptio
11 nihil tribuit de nouo Cardinali, † neque auget facultatem
conferendi de iure communi conceſſam, ſed ſolùm opera-
tur, quod beneficia ſpectantia ad prouiſionem Cardina-
lium non ſint reſeruata, vnde etiam D. Cardinalis Ordina-
rius non confert huiuſmodi beneficia vigore dictæ exceptio-
nis, ſed iure Ordinario, & ſic eodem modo, quo illa con-
12 tuliſſet, ſi dicta regula † non emanaſſet, videlicet inſi-
mul cum Capitulo, quando collatio ſpectat ad vtrumque,
vt latè explicat poſt Gonzal. *d. tract. gloſ.* 24. *nu.* 24. *& ſeqq.*
Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 1. *nu.* 34. *&* 452.

Tum etiam, quia in omnem euentum, quod dicta ex-
ceptio aliquid de nouo tribueret Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
Cardinalibus priuilegium, quod competeret D. Cardinali
vigore dictæ exceptionis prodeſſet etiam Capitulo, quoad
illa beneficia in quibus ius conferendi non ſpectat ad ſolum
Epiſcopum, ſed eſt commune inter Capitulum, & Epiſco-
13 pum, non ſolùm ex regula generali, quod † priuilegium
conceſſum conſocio ſuffragatur etiam alteri ſocio in re
communi, & indiuidua, *iux. tex. in l. ſi communem, ff. que-
mad. ſeruit. amitt.* cum alijs per Gonzal. *d. gloſ.* 24. *num.* 52.
14 *& ſeqq.* verum etiam, quia Capitulum, † & Epiſcopus
efficiunt vnum corpus, eſtque inter eos tanta communio,
tam in iure conferendi, quàm in alijs, quæ ſpectant com-
muniter ad vtrumque, vt etiam ſi fiat mentio de ſolo Epiſ-
copo, tamen nunquam cenſetur excluſum ius Capituli, vt
15 per Calder. *conſ.* 27. *de præb.* vbi quod ſi Papa reſeruat † om-
nia beneficia præterquam ſpectantia ad collationem Epiſco-
pi, in tali reſeruatione cenſentur etiam exceptuata benefi-
cia ſpectantia ad collationem Epiſcopi, & Capituli, quia
ipſi faciunt vnum corpus, & propter ius reſeruatum Epiſ-
16 copo, Capitulum quoque retinet ius ſuum, & ſi Papa † ſcri-
bit Epiſcopo, vt conferat beneficium, intelligitur cum con-
ſenſu Capituli, vel ad eius electionem, ſi illud beneficium
antea ſpectabat ad ſimultaneam electionem vtriuſque, Ar-
chid. *in c. licet nu.* 1. *verſ. vnde notat.* 8. *quæſt.* 1. Fel. *in c. ſuper
eo num.* 5. *verſ.* & de hoc eſt dictum, Archid. vbi Dec. *nu.* 4.
de offic. de leg. & conſ. 541. *nu.* 18.

Atque hinc etiam tollitur, quod dicitur, quod quatenus
D. Cardinali Ordinario non ſuffragetur exceptio de qua in
d. regula ad effectum, vt poſſit conferre ſolus etiam illa
beneficia in quibus collatio eſt ei communis cum Capitulo,
ſaltem poterit eadem beneficia ſolus conferre vigore indulti
ampliſſimi, quod habet à Sede Apoſtolica, quia præterquam
17 quod dictum etiam indultum † remouet tantùm obſtacu-
lum reſeruationis, ita quod illius vigore non poſſit magis
D. Cardinalis ſolus conferre d. beneficia, quam potuiſſet ſi-
ne eo, Caſſad. *dec.* 3. *de priuileg.* Put. *dec.* 200. *n.* 2. *lib.* 1. *in nou.*
etiam dec. 93. *n.* 3. *l.* 3. & fuit dictum *in Hiſpalen. portionis* 19.
Ian. 1594. *coram bo. me. Card. Pamphilio*, dato etiam quod
dictum indultum aliquid de nouo tribueret D. Cardinali, id
18 prodeſſet etiam † Capitulo quoad d. beneficia propter
d. communionem iuris conferendi, *ad d. l. ſi communem,
ff. quemad. ſeruit. amitt.* & fuit reſolutum *in d. Hiſpalen.
portionis coram bo. me. Card. Pamphilio*, & quia vt ſupra di-
ctum eſt in facultate conceſſa à Papa Epiſcopo conferendi
beneficia ſemper cenſetur incluſum ius Capituli, Put. *dec.*
88. *l.* 3. vbi quod alternatiua conceſſa † Epiſcopo prodeſt 19
Capitulo in beneficijs ſpectantibus ad collationem vtriuſ-
que, cum alijs ſupra allegatis.

Quod procedere videtur etiam ſi Papa † dicat ſolus Epiſ- 20
copus conferat, neque enim etiam in illo caſu excluditur
Capitulum in ſuo iure, quod habet cum Epiſcopo, *ad not.
per gloſ. in c.* 1. *in fin. de heretic. in ſexto*, *& in c. Epiſcopus
in verb. Clericorum*, & ibi Gemin. *num.* 3. *d.* 24. Bald. *in l.* 1.
nu. 4. Iaſ. *n.* 7. *C. de bon. poſſ. contra tab.* Ang. *in l.* 1. *C. vbi &
apud quem*, Dec. *conſ.* 3. *nu.* 7. *verſ. ſupereſt reſpondere.*

Et ceſſat in caſu iſto difficultas, quia in omnem euentum,
quod dictum indultum aliquid de nouo tribueret D. Cardi-
nali, idque non prodeſſet Capitulo, adhuc dictum indultum
non caperet canonicatum, de quo agitur in præiudicium
Capituli, quia cùm vt ſupra probatum eſt, d. canonicatus
non ſit reſeruatus, ſicque illius collatio circumſcripto in-
dulto fieri debuiſſet ad electionem Capituli, & Illuſtriſſ.
D. Cardinalis Ordinarij confirmationem cenſeri nõ poteſt,
quod Papa voluerit † per d. indultum iuri, quod capitulo 22
competebat præiudicare atque ita dictum ius capitulo tolle-
re, & Illuſtriſs. D. Card. liberam collationem d. canonica-
tus attribuere, quia Papa non † præſumitur velle per ſuum 22
priuilegium ius tertij tollere, *c. dudum de priuil. l.* 2. §. *meri-
tò*, *& §. ſi quis à Principe*, & ibi DD. *ff. ne quid in loco pub.
gloſſ. in cap. ad aures, in verb. intentionis, de reſcript.* Fel.
in c. cauſam quæ nu. 10. *in eod. tit.* Rot. *dec.* 21. *nu.* 5. *de præb.
in nou.* Menoch. *de arbitr. qu.* 9. *nu.* 11.

Nec obſtant verba, & clauſulæ ampliſſimæ dicti indulti,
quibus ſcribentes pro Illuſtriſſimo Card. Ordinario con-
tendunt fuiſſe tributam facultatem eidem Illuſtriſs. D. Car-
dinali conferendi per ſe ſolum, etiam ea beneficia, quæ ſu-
blato indulto non potuiſſet ſolus conferre, quia quicquid
dicatur, nulla legitur clauſula in toto indulto, per quam
poſſit cenſeri excluſum ius capituli, & in dubio, vt ſæpè di-
ctum eſt, indultum nihil de nouo † tribuit Epiſcopo Cardi- 23
nali, ſed ſolùm remouet obſtaculum, ideoque ius conferen-
di remanet in eodem ſtatu, prout ante reſeruationem, &
quatenus aliquid de nouo tribueret, id prodeſſet capitulo,
atque in facultate conceſſa Epiſcopo Cardinali cenſeretur
incluſum ius capituli, aut ſaltem indultum non poteſt obeſſe
dicto capitulo, ac propterea vbi agitur de præiudicio eiuſ-
dem capituli, vt in caſu iſto † omnis interpretatio ſumi de- 24
bet per quam capitulo non præiudicetur, Iaſ. *in l. beneſi-
cium n.* 20. *ff. de conſtit. Princip.* Gonzal. *ſuper d. reg.* 8. *gl.* 28.
nu. 3. Card. Seraph. *dec.* 605. *nu.* 2. priuilegia enim † in præ- 25
iudicium concedentis largè interpretantur in præiudicium
verò tertij ſtrictiſſimè, Surd. *conſ.* 140. *nu.* 72. *& ſeqq. l.* 1.
Alex. *conſ.* 110. *nu.* 10. *l.* 6. *& conſ.* 215. *num.* 4. *l.* 7. Rot. *dec.*
537. *num.* 20. *par.* 3. *diu.* Cardin. Seraphin. *deciſ.* 827. *nu.* 1.

Nec propterea etiam applicatur in caſu iſto, quod dicitur,
quod † in dubio potius verba dicti indulti interpretari de-
bent iuxta veriſimilem mentem Papæ concedentis dictum
indultum, *c. inſpicimus de reg. iur. in* 6. *l. ſi ſeruus plurium*,
§. *fin. ff. de leg.* 1. quod enim eſt veriſimile † id habetur pro 27
expreſſo, *l. Titius*, §. 1. *ff. de lib. & poſth. cum ſimil.* ita quod
cum veriſimile ſit, quod Papa voluerit dictum indultum
ſuffragari Cardinalibus, non autem alijs collatoribus inferio-
ribus, adeo vt vigore dictorum indultorum ipſi ſoli valeant
conferre beneficia reſeruata, ſit facienda in dubio ea inter-
pretatio, vt d. indulta proſint tantùm S. R. E. Cardinali-
bus, non verò etiam capitulo, quia quidquid ſit, quoad be-
neficia quorum collatio ante indultum pertinebat ad Pa-
pam, in quibus facilius intrat d. ponderatio, quod Papa vo-
luerit, vt illa per ſolum Cardinalem conferantur, ceſſat in
caſu iſto difficultas, quia cùm agatur de canonicatu cuius
collatio, vt dictum eſt, ante indultum erat facienda ad ele-
ctionem capituli, veriſimile non eſt, quod Papa voluerit per
indultum † ius, quod capitulo competebat tollere, ac per 28
conſequens etiam quod intepretatio eſſet facienda iuxta ve-
riſimilem mentem concedentis, non poſſet fieri interpreta-
tio per quam præiudicetur capitulo, quoad dictam electio-
nem ex ſup. allegatis.

Vnde nec quidquam faciunt illa verba, ad tuam etiam
cum alio, vel alijs collationem, præſentationem, electio-
nem, inſtitutionem, ſeu aliam quamuis ſimilem, vel diſſi-
milem diſpoſitionem, quia iſta verba ſunt appoſita non
ad effectum, vt ſolus Epiſcopus poſſit conferre beneficia ſpe-
ctantia ad electionem aliorũ, ſed ad tollendã dubitationem,
an ſub

ſub indulto comprehendantur tantùm beneficia ſpectantia ad ſolam diſpoſitionem Epiſcopi, vel etiam beneficia ſpectantia ad diſpoſitionem Epiſcopi inſimul cum alijs.

Minus faciunt verba liberè, & alia ſubſequentia perſonis idoneis, quia iſta verba, *prout*, & alia quæ ponde-
29 rantur, ſemper intelliguntur ſingula † ſingulis referendo, vt ſcilicet D. Cardinalis Epiſcopus conferat liberè, & perſonis ſibi benè viſis ea beneficia, quæ ſublata reſeruatione ad ipſius D. Cardinalis liberam collationem pertinent, non autem ſunt trahenda dicta verba ad ea beneficia, quæ ſublata reſeruatione ſpectant ad electionem capituli, & ipſius D. Epiſcopi Cardinalis confirmationem.

Atque ita interpretata eſt Rot. hac eadem die aliud ſimile indultum in vna *Cremonen. canonicatus coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & hoc idem indultum *in alia Ferrarien. canonicatus coram R. P. D. meo Pirouano*, quæ quidem deciſio eſt in caſu fortiori, in eo enim agebatur de canonicatu vacante per obitum Protonotarij, & ſic
30 de canonicatu † Sedi Apoſtolicæ reſeruato, cuius propterea collatio ſpectabat ſublato indulto ad ipſam Sedem Apoſtolicam, non verò ad capitulum, atque ita in dicto caſu non agebatur de aliquo præiudicio capituli, & nihilominus Rot. reſpondit, quod indultum conceſſum
31 Illuſtriſſ. D. Cardinali conferendi dictum canonicatum ſuffragabatur capitulo, vt ſæpè etiam aliàs firmauit, & præſertim *in dicta Hiſpalen. portionis coram bon. mem. Card. Pamphilio, &c.*

Faciunt ad hanc deciſionem, quæ ſuperius annotaui in præcedenti deciſione.

R. P. D. R E M B O L D O,

Januen. *Separationis* Thori.

Luna 29. Aprilis 1624.

A R G V M E N T V M.

Compenſatio in alimentorum materia non admittitur. Alimenta, quæ debentur poſt motam litem, dicuntur futura. Alimenta alicui præſtita de mandato Iudicis non repetuntur in caſu ſuccumbentiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta futura non admittunt compenſationem, nec retentionem occaſione pecuniarum prius ſolutarum.*
Quod procedit etiam ſi pecuniæ fuiſſent ſolutæ ex eadem cauſa alimentorum, n. 3.
2 *Alimenta petenti compenſatio obijci non poteſt, & num. 5.*
4 *Alimenta, quæ debentur poſt litem motam dicuntur alimenta futura.*
6 *Alimenta nec repetuntur ab eo, cui fuerunt præſtita mandato Iudicis, etiam quod poſtea is in plenario iudicio ſuccumbat.*
7 *Compenſationi non eſt locus, dum ſuper ea pendet iudicium.*
8 *Reſcripta intelligenda ſunt prout de iure.*

D E C I S I O DXXXII.

IN hac cauſa quæ vertitur inter D. Marcellum, & D. Barbaram ſuper ſeparatione Thori, & alimentorum, & ſumptus litis, interim præſtatione, emanarunt reſcripta à Signatura Gratiæ, & Iuſtitiæ.

Prima vice fuit reſcriptum, quod in hac cauſa procederetur ſine retardatione ſcutorum annuorum 800. Deinde obtinuit D. Barbara ab eadem Signatura reſcribi ſine retardatione ſcutorum 1850. Rurſus adita Signatura à partibus, fuit reſcriptum R. P. D. meo Pirouano, vt procederet perinde ac ſi prior commiſſio fuiſſet ſignata ab initio cum clauſula non retardata ſolutione arbitrio Rotæ, cuius commiſſionis vigore cùm poſtea idemmet R. P. D. meus Pirouanus pronunciaſſet procedendum eſſe in cauſa non retardata ſolutione annuorum ſcutorum 1200. Genuæ fuit à dicta eius ſententia pro parte D. Marcelli appellatum, cauſaque mihi commiſſa cum clauſula ſine retardatione annuorum ſcutorum 1200. monetæ Romanæ.

Et licet huic reſcripto ambæ partes acquieuiſſent, orta tamen fuit inter eos controuerſia in poſitione calculi, pro parte enim D. Barbaræ prætendebatur quod calculus erat faciendus ad rationem ſcutorum annuorum 1850. vſque ad diem quo fuit per Signaturam reſcriptum cum clauſula, perinde ac ſi ab initio præinſerta ſignata fuiſſet arbitrio Rotæ, & à die dicti tantùm reſcripti ad rationem ſcutorum 1200. annuorum. E contra verò D. Marcellus dicebat totum id, quod fuit per ipſum ſolutum vſque ab initio vltra dictam ſummam 1200. monetæ Romanæ eſſe accepto ferendum in ſequentibus paghis.

Vnde fuit iterùm adita per dictas partes Signatura, quæ denique nolens iuxta petita per D. Marcellum reſcribere appoſuit commiſſioni per ipſum porrectæ ſecundam partem, videlicet vel ſi magis placet committatur eidem qui procedat, perinde ac ſi vltima commiſſio ſignata fuiſſet ab initio ſine retardatione alimentorum quoad ſcuta 1200. monetæ Romanæ.

Quare dubium dedi, an dicto reſcripto ſtante ſolutiones factæ vltra ſcuta 1200. monetæ Romanæ in prioribus annis ſint accepto ferendæ in ſequentibus. Quo propoſito Domini negatiuè reſponderunt; moti autem ſunt,
quia agitur de alimentis futuris. Alimenta † enim futura 1
non admittunt compenſationem, nec retentionem occaſione pecuniarum prius ſolutarum, *l. in ea C. de compenſat.*
vbi quod † petenti alimenta compenſatio obijci non po- 2
teſt, Surd. *de alim. tit. 8. priuil. 53. n. 5.* etiam quod † pe- 3
cuniæ fuiſſent ſolutæ ex eadem cauſa alimentorum, vt per Maceſcott. *var. reſol. lib. 2. cap. 83. num. 5. cum plur. ibi per eum adduct.*

Nec obſtat quod non agitur de alimentis ab hodie in poſterum debendis, ſed de alimentis pro tempore præterito
debitis, quia alimenta, † quæ debentur poſt motam litem 4
dicuntur alimenta futura, Caputaq. *deciſ. 22. num. 2. & deciſ. 24. par. 1. & fuit dictum in Biſuntina ſeparationis thori 17. Iunij 1596. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & alias ſæpiſſime*, ideoque non poteſt D. Marcellus com-
penſare alimenta † poſt motam litem debita pro anno 1623. 5
ſeu alio tempore cum pecunijs prius per eum ſolutis D. Barbaræ, etiam quod dictas pecunias ei ſoluerit ex cauſa alimentorum, quæ dictæ D. Barbaræ præſtare tenebatur pro annis antea elapſis vigore ſententiæ Vicarij Ianuen.

Nec obſtat quod hac ratione nihil aut parum prodeſſe D. Marcello appellatio per eum interpoſita à dicta ſententia Vicarij Ianuen. quia poterit prodeſſe ad effectum obtinendi moderationem taxationis dictorum alimentorum factæ per dictum Vicarium, non autem etiam ad effectum dictæ compenſationis, quæ in materia alimentorum non admittitur ex ſupra allegatis.

Quinimò nec repetuntur alimenta † ab eo cui fuerunt 6
præſtita mandato Iudicis, etiam quod poſtea is in plenario iudicio ſuccumbat, *gloſſ. vlt. in l. vlt. C. de carbon. edict.* quam ſequuntur frequentius iuris ciuilis interpretes, vt teſtatur Couar. *pract. quæſt. cap. 6. in fin.* Afflict. *deciſ. 152. num. 4.* cum alijs per Surd. *d. tract. de alim. tit. 1. q. 124. num. 3.*

Et in caſu iſto ceſſat difficultas quia licet fuerit moderata per decretum R. P. D. mei Pirouani taxatio facta per Vicarium Ianuen. eaque redacta ad ſummam ſcutorum 1200. monetæ Romanæ. Tamen ab hoc eodem decreto fuit appellatum, & ſic pendet adhuc iudicium ſuper dicta reductione,
† ac propterea eo minus poteſt interim locus eſſe dictæ com- 7
penſationi.

Nec obſtat reſcriptum Signaturæ, quia Signatura quæ non iudicat non reſcripſit, quod calculus eſſet faciendus iuxta prætenſionem D. Marcelli, quia imò petitionem eiuſdem D. Marcelli reiecit, & ſolùm reſcripſit quod procederetur perinde, ac ſi commiſſio ab initio ſignata fuiſſet cum clauſula ſine retardatione alimentorum quoad ſcuta 1200. monetæ Romanæ, & ſic determinauit tantùm quod poſſit procedi, ac ſi ab initio dicta commiſſio ſignata fuiſſet cum dicta clauſula, nihil autem diſpoſuit circa dictam compenſatio-
nem, & † dictum reſcriptum intelligitur quatenus ſit 8
ita proceden. de iure, *cap. cauſam quæ*, & ibi Doct. *de reſcr.* Rot. *deciſ. 39. num. 2. par. 1. in recent.*

Et ita, &c.

In hac eadem cauſa infra par. 6. recent. habentur tres deciſiones prima ſub die 31. Ianuarij 1625. coram bo. me. Remboldo, in qua fuit pronunciatum non eſſe locum ſeparationi Thori, altera ſub die 24. Nouembr. 1632. coram bon. mem. Coccino, vbi Rota receſſit à deciſis, & fuit dictum eſſe locum ſeparationi Thori. Tertia verò eſt ſub die 11. Aprilis 1633. coram eodem Coccino, in qua confirmatur deciſio reuocatoria prima. Quarta etiam adeſt 4. Iulij 1633. coram eodem, ſunt in ordine deciſiones 324. 115. 191. & 231. infra verò in Appendice ponam alteram ſub die 19. Decemb. 1636. coram eodem Coccino, ſub titulo Ianuen. prætenſæ excarcerationis.

R. P. D. V B A L D O.

Romana Legati Librariæ.

Veneris 10. Maij 1624.

A R G V M E N T V M.

Teſtamenti publicatio quando fit, quibus in caſibus ſit neceſſe, vt teſtes examinentur ſuper tenore teſtamenti, aliàs teſtamentum dicatur corruere, & quando tale examen nullatenus requiratur. De ſcripturæ teſtamenti identitate quando conſtat, tunc non requiritur examen teſtium ſuper illius tenore, cùm ſat ſit, vt teſtes ſe referant ad eam, aſſerentes ſe fuiſſe præſentes, quando fuit facta talis ſcriprura, quæ tamen eis debet legi. Et quid quando ſumus in teſtamento clauſo, & quidnam ſi aliqui teſtes teſtamentarij ante obitum teſtatoris deceſſerint. In examine teſtium teſtamentariorum, quis ſufficiat, vt citetur. Citari quis non debet ad cauſam, cuius intereſſe eſt diuinitatiuum.

S V M M A R I V M.

1 *Scriptura teſtamentaria ex quibus dicatur in forma probanti.*

2 *Teſtator ſi aſſerat diſponere iuxta ſchedulam, quæ exiſtit penes Guardianum S. Franciſci, idque coram teſtibus aſſerat, tunc conſtito de identitate ſcripturæ, tenet talis diſpoſitio.*

3 *Quæ opinio eò magis procedit, quoad legata.*

4 *Confeſſio partis emanata in articulis datis medio iuramento probat contra ipſum ponentem.*

5 *Articulans regulariter non cenſetur fateri, quod tamen ſecus eſt, quando articuli ſunt dati medio iuramento.*

6 *Teſtamenti publicatio, dum illud conſiſtit in priuata ſcriptura, debet fieri examinatis teſtibus poſt mortem teſtatoris ſuper tenore teſtamenti coram Iudice, & per eum publicari.*

7 *Quæ diſpoſitio habet etiam locum in Codicillis per priuatam ſcripturam confectis.*

Cùm eadem obſeruatio requiratur in Codicillorum publicatione, quàm in teſtamentis.

8 *Teſtes teſtamentarij, tunc poſt mortem teſtatoris debent examinari ſuper tenore teſtamenti, quando teſtator coram teſtibus ſine ſcriptura declarauit ſuam voluntatem.*

Vel quando ea fuit redacta in ſcriptura, ſed nec ab ipſo teſtatore, nec ab ipſis teſtibus fuit reſcripta, num. 8.

9 *Teſtes teſtamentarij quando in certis caſibus ſunt examinandi ſuper tenore teſtamenti, ſi interim ante examen aliquis ex eis moritur, corruit teſtamentum, vel eius probatio.*

10 *de Teſtamenti ſcripturæ identitate quando conſtat, tunc non requiritur, vt teſtes deponant de tenore ſcripturæ.*

11 *Sed ſufficit, vt ſe referant ad ſcripturam, quæ illis oſtenditur, vel quod recognoſcant ſubſcriptiones, vel deponant ſe fuiſſe præſentes, quando fuit facta ſcriptura, & n. 12.*

13 *de Teſtamento, quando fuit facta ſcriptura, debet ad teſtes abſentes tranſmitti d. teſtamentum, vt recognoſcat an tali teſtamento adfuerit.*

14 *Teſtamentum quando non fuit ſcriptum per manum Notarij, ſat eſt, quod teſtes inſcripti iurent, quod ita fuit, prout in ſcriptura habetur, quæ eis legi debet.*

15 *Teſtamenti ſcriptura quando adeſt, non eſt neceſſe, vt teſtes deponant de toto tenore teſtamenti, cùm ſat ſit, vt ſe referant ad illam.*

16 *Teſtes dum ſe ſubſcribunt teſtamento, tunc videntur diſpoſuiſſe.*

17 *Teſtamentum quando clauſum eſt factum, cùm illud ſit ignotum teſtibus, cum ſolum cenſeantur vocati, vt ſcirent in illa ſcriptura clauſa contineri teſtamentum.*

Tunc certum eſt, quod non poterunt deponere, quo ad tenorem teſtamenti, cum eis ignotum penitus ſit.

18 *de Teſtamento quando fuit confecta ſcriptura, & à teſtibus ſubſcripta, tunc ſufficit teſtibus illam legi abſque alio eorum examine.*

19 *Doctorum dicta non ſunt trahenda ad caſus indubitabiles.*

Teſtes non poſſunt deponere de tenore eius ſcripturæ, quam tantùm clauſam viderunt, n. 19.

20 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*

21 *Teſtes neceſſe eſt in diſpoſitionibus vltimarum voluntatum, vt rogentur.*

22 *Teſtatoris rogitus factus teſtibus, vt eius vltimæ diſpoſitioni aſſiſtant, hoc arguit eius enixam voluntatem, vt ſua diſpoſitio ſubſtineatur.*

23 *Teſtium ſubſcriptio in teſtamento, vel in alia voluntate nucupatiua non requiritur.*

24 *Scriptura non requiritur, niſi ad maiorem probationem, quando quis teſtatur nuncupatiuè.*

25 *Teſtes teſtamentarij quando examinantur, ſat eſt vt deponant de tenore in ſubſtantia teſtamenti, & num. 26.*

27 *Teſtes teſtamentarij, quando aliqui ſunt mortui, itaque cum non poſſint examinari ſuper tenore teſtamenti, ſufficit, vt illi qui remanſerunt, dicant ſe fuiſſe præſentes, &c.*

28 *Teſtamenti ſcriptura ſat eſt, vt ſit in forma probanti, vel mereatur fidem, licet plures teſtes in eò deſcripti fuerint mortui.*

29 *Cum ſufficiat duo ſaltem teſtes ex eis, deponere de tenore eius, & vocent ſe in conteſtes cum alijs teſtibus.*

30 *Citari ad cauſam ſufficit ille, ad quem ſpectat principale intereſſe, & non cæteri, qui non habent de tempore actus intereſſe nec de hoc diuinari poterat.*

31 *Teſtes teſtamentarij, quando examinantur, neceſſe tantum eſt, vt citetur hæres, ad quem ſpectat principaliter intereſſe.*

32 *Teſtes teſtamentarij, quando examinantur, ſunt citandi illi, quorum prima cauſa eſt ſucceſſionis, ſi non fuiſſet conditum teſtamentum.*

33 *Citari debent illi quando teſtes examinantur, qui habent certum intereſſe de tempore examinis, aliàs ſecus.*

34 *Citatio hæredis inſtituti ſufficit, vt præiudicetur ſubſtitutis, & legatarijs.*

35 *de legati reuocatione, prius alicui facti in teſtamento, quando agitur, ſufficiunt ad probandam hanc reuocationem, duo teſtes omni exceptione maiores.*

36 *Teſtes, vt validè dicantur examinati, debet præcedere citatio ad videndum eos iurare, & examen debet fieri coram Iudice, niſi ipſe id commiſerit Notario.*

37 *Teſtes ſufficit vt ſint concordes circa ſubſtantialia, quidquid ſit circa leuia.*

38 *Teſtium dicta, tritum eſt, potius adimanda, quàm cauillanda eſſe.*

39 *Scriptura an ſit in forma probanti, id colligi poteſt ex pluribus ſimul iunctis.*

DECISIO DXXXIII.

IVxta ordinem in Rota datum die 24. Martij anni præ-
teriti, vt videretur, an iura eſſent in forma probanti.
Dubitaui an ſcriptura, de qua principaliter agitur, eſſet
in forma probanti, & Domini, vtraque parte informan-
te, affirmatiuè reſponderunt, ſcriptura enim iſta, dato
quod non contineat codicillum, vel donationem cauſa
mortis, continet tamen voluntatem teſtatoris, non circa
inſtitutionem hæredis, ſed circa legata, ex quibus quæ-
dam adimit antea in teſtamento relicta, quædam de nouo
relinquit Cæſari Iuniori, videlicet ſcuta 200. annua, ac
librariam legalem, & fuit ſubſcripta à teſtatore, & à quin-
que teſtibus, & ſubſcriptio fuit recognita, imò teſtes de-
poſuerunt etiam de tenore ſcripturæ, vt infra dicetur,
1 † ideo videtur eſſe in forma probanti iuxta Seraph. *dec.*
840. *num.* 1. & benè facit doctrina Bartol. *in l. ſi ita ſcri-
pſero ff. de cond. & demonſtr.* de ſchedula reperta apud
Guardianum Sancti Franciſci, ad quam teſtator coram
2 teſtibus retulit, quam diſpoſitionem † ſenſit Bartol. va-
lere, quando identitas ſchedulæ ſit probata, vel ex com-
paratione litterarum, vel alijs legitimis iudicijs, & Barto-
li doctrinam ſequuntur Ruin. *conſ.* 193. *num.* 9. *&* 10. *lib.*
2. Pariſ. *conſ.* 19. *num.* 12. 16. *&* 17. *lib.* 3. Clar. *in §. teſtam.*
q. 36. *num.* 2. Menoch. *plures referens conſ.* 313. *num.* 45.
3 *lib.* 4. quæ opinio † eò magis procedit quoad legata,
vt loquitur Bartol. *in d. l. ſi ita ſcripſero*, & per Clar. &
Ruin. *locis citatis*, & prædicta confirmantur ex confeſ-
ſione partis in articulis cum iuramento datis, in quibus
4 articulantur † contenta in iſta ſcriptura, & in ſpecie le-
gatum librariæ legalis factum Cæſari, necnon ſubſcriptio
Cæſaris ſenioris, & licet articulans regulariter non dica-
5 tur fateri, tamen † ſecus eſt, quando articuli ſunt dati
medio iuramento, Caputaquen. *dec.* 145. *lib.* 1. *in manuſcrip.*
Rot. *dec.* 215. *n.* 2. *coram fel. rec.* Gregor. XV. *& per adden-
tes ad eiuſdem dec.* 143. *n.* 5. *in fine*.

Non obſtat præcipuum obiectum, quod fit exaduerſo
circa publicationem teſtamentorum in priuata ſcriptura
6 contentorum, † quæ publicatio debet fieri examinatis te-
ſtibus poſt mortem teſtatoris ſuper tenore teſtamenti co-
ram Iudice, & per eum publicari, *l. publicati*, vbi gloſſ. &
Doctor. *l. fin. §. ſi verò vnus C. de teſtam.* cum alijs per Ce-
phal. *conſ.* 203. *num.* 6. *lib.* 2. & per Honded. *conſ.* 26. *n.*
11. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 129. *num.* 25. *lib.* 1. *& conſ.* 414. *nu.*
88. *lib.* 3. quæ diſpoſitio habet locum etiam in Codicillis
7 per priuatam ſcripturam † confectis, cùm eadem obſer-
uatio in Codicillorum publicatione requiratur, *l. fin. C.
quemadm. teſtam. aper.* & id tenet Bald. *in d. l. fin. n.* 5. Iaſ.
in d. l. publicati num. 9. Rot. *dec.* 4. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.*
& tradunt Modern. Auxinat. *in tract. de except. par.* 3. *tit.*
1. *excep.* 5. *n.* 56. *& ſeq.*

Quia fuit reſponſum in primis prædicta procedere, quan-
do teſtator coram teſtibus declarauit voluntatem ſuam
8 ſine † ſcriptura, vel cum ſcriptura, nec à ſe, nec à teſti-
bus ſubſcripta, & his caſibus neceſſe eſt, vt teſtes mortuo
teſtatore deponant de integro tenore teſtamenti, & ſi
9 interim † mortuus fuerit aliquis teſtis, corruit teſtamen-
tum, vel eius probatio, vt in ſpecie not. Caſtr. *in d. l. pu-
blicati num.* 4. & ibi Alex. *num.* 1. *C. de teſtam.* cum alijs per
Honded. *d. conſ.* 26. *num.* 11. *lib.* 2. Sed in caſu noſtro
ſcriptura, de qua agitur, fuit dictata à Cæſare teſtatore,
& ab eodem ſcripta, nec non à teſtibus ad hoc rogatis, qui
recognouerunt medio iuramento ſcriptionem Cæſaris,
10 & † propriam, & ſic conſtat de identitate ſcripturæ, quo
caſu non videtur requiri, vt teſtes deponant de tenore
ſcripturæ, ſed ſufficit, quod ſe referant ad ſcripturam,
11 quæ † illis oſtenditur, vel quod recognoſcant ſubſcriptio-
nes, vel quod deponant ſe præſentibus fuiſſe factam ſcri-
12 pturam, vt tenuit Petrus de Bellapertic. *in d. l. publicati in
in princ.* vbi Cyn. *num.* 1. ibi vocatis teſtibus, & iurantibus
ita eſſe verum, ſicut ſcriptum eſt, Caſtrenſ. *in princ.* Salicet.
num. 4. *verſ. Quæro* 2. & eſt de mente Bartol. *in l.* 1. *§. ſi
quis neget n.* 4. *ff. quemad. teſtam. aper.* Innoc. *in cap. fin. in
princ. de fid. inſtr.* vbi quod quando de teſtamento eſt † facta
13 ſcriptura, debet ad teſtes abſentes mitti teſtamentum, vt
cognoſcant, an teſtamento interfuerit, & idem ſenſit ibi-
dem Bellamer. *num.* 24. vbi dicit quando teſtamentum non
14 fuit ſcriptum per manum tabellionis, verius † eſſe, quod
ſufficiat, quod teſtes inſcripti iurent, quod ita fuit, ſicut
in ſcriptura exinde confecta; quæ eis legi debet, & idem
tradit Abb. *ibidem num.* 10. *verſ. quandoque, & tertio*, &
alij congeſti per informantes, & præ cæteris Iaſ. *conſ. mihi* 61.
num. 14. lib. 1. vbi quod quando adeſt † ſcriptura teſta- 15
menti, non eſt neceſſe quod teſtes deponant de toto te-
nore teſtamenti, ſed ſatis eſt, quod teſtes ſe referant ad
illam ſcripturam, licet ſecus eſſet quando de teſtamento
non adeſſet alia ſcriptura, † & ratio eſſe poteſt, quia cùm 16
teſtes ſe ſubſcripſerunt, videntur tunc depoſuiſſe, vt dicit
Bald. *in l. fin. num.* 21. *C. de edict. Diu. Adr. tollen.* & quam-
uis negari non poſſit, quin nonnulli ex prædictis, & alijs
Doctoribus loquantur de teſtamento clauſo, quod eſt igno-
tum † teſtibus qui ſolùm vocati ſunt, vt audirent illud eſſe 17
teſtamentum, quo caſu certum eſt eos non teneri depone-
re de tenore teſtamenti, quem ignorant, Corn. *in d. l. pu-
blic. num.* 16. *C. de teſtam.* Roland. *conſ.* 36. *n.* 16. *in fin. lib.* 1.
tamen certum etiam eſt, alios loqui generaliter, quando
de teſtamento eſt † confecta ſcriptura, & à teſtibus ſubſcri- 18
pta, quod ſufficiat ijs legi, vel eos recognoſcere ſcriptu-
ram abſque eo quod deponant de integro tenore, vt per
Iaſ. *& alios ſuprarelatos*, aliàs in teſtamento clauſo, & ſe-
creto dictum Doctorum videtur de indubitabili, † quod te- 19
ſtes non teneantur deponere de tenore, quem penitus igno-
rant, *l. quod labeo ff. de Carbon. edict.*

Nec obſtare videbatur quod Cæſar non ſe ſubſcripſerit ad
auctorizandum, vel approbandum Codicillum, vel dona-
tionem cauſa mortis, ſed rogauerit teſtes ad ſe ſubſcriben-
dum ad faciliorem probationem, quia quicquid ſit dicen-
dum de intellectu iſtorum verborum, de quo erit poſtea
agendum in articulo principali, hactenus ſæpè diſcuſſo, &
non reſoluto, pro nunc ſatis eſſe videbatur, quod iſta ver-
ba ſupponunt † aliquid probandum, & ſic exiſtentiam vo- 20
luntatis teſtatoris circa legatum, de quo agitur, cùm non
entis nullæ ſint qualitates, *l. eius qui in Prouincia ff. ſi cert.
pet.* quamuis teſtator noluerit ſe reſtringere ad Codicillum,
vel donationem cauſa mortis, & addebatur conſiderandum,
quod teſtes fuerunt rogati, † quos regulariter in vltima vo- 21
luntate præter teſtamentum rogari non eſt neceſſe, *l. vl-
tima in fin. vbi Doct. de Codicill.* & tamen ille rogitus † eò 22
magis enixam voluntatem teſtatoris ſignificat, vt ſua diſ-
poſitio ſuſtineretur. Et licet rogaſſe ſe dixerit ad ſubſcriben-
dum ad faciliorem probationem, tamen & hoc conſulto
factum, & dictum à viro perito, credendum eſt, † qui opti- 23
mè ſciret teſtium ſubſcriptionem in teſtamento, vel alia vo-
luntate nuncupatiua non requiri. Imò nec ſcripturam qui-
dem niſi ad faciliorem † probationem, gloſ. *in l. hac conſultiſ- 24
ſima §. per nuncupationem in verbo ſine ſcriptura*, & ibi ſequun-
tur Doct. *C. de teſt.* cum alijs per Hond. *conſ.* 77. *n.* 17. *lib.* 1.
Seraphin. *dec.* 623. *n.* 6. *& fuit dictum in Romana Teſtamen-
ti coram Cardinali Sacrato, quæ eſt dec.* 336. *n.* 3. *poſt* 2. *vo-
lum. conſ. Farinac.*

Præterea ad obiectum ſupra poſitum fuit etiam reſpon-
ſum, pleroſque teſtes etiam deponere de tenore ſcripturæ,
de qua agitur, & duo priores videlicet Vitalis, & Decius
optimè † deponunt tum de tenore, tum de præſentia, & 25
ſubſcriptione aliorum teſtium & ipſius Cæſaris Teſtatoris.
Tertius Gaſpar examinatus vigore litterarum remiſſoria-
lium optimè etiam † deponit de tenore in ſubſtantia, quod 26
ſufficit ſecundùm Iaſ. *in d. conſ.* 61. *n.* 5. *lib.* 1. ſicut etiam
quoad legatum, de quo agitur, deponit Conſtantinus
quartus teſtis, Syluester verò quintus teſtis, licet explicitè
non deponat de tenore, tamen deponit ſe rogatum à Cæ-
ſare, vt eſſet teſtis quidam ſuæ voluntati, & quod ſubſcri-
beret in fol. in quo ſe præſente erant alij ſubſcripti, & oſten-
ſo ſibi folio, & cruce, quam teſtis in eo fecerat loco ſub-
ſcriptionis, cùm neſciret ſcribere, recognouit identitatem
folij, & crucis, & cùm iſte teſtis eſſet mortuus, non po-
tuit denuò examinari ſuper tenore, & nihilominus videtur
ſufficere, † quod quinque teſtes verè fuerint præſentes, & 27
ſubſcripſerint, Seraph. *dec.* 381. *num.* 7. *verſ. Quia &c. & in
puncto deciſ.* 1302. *num.* 4. *&* 5. & ad hunc effectum, quod
† ſcriptura teſtamenti ſit in forma probanti, vel mereatur 28
fidem, ſufficere quod duo ſaltem teſtes teſtamentarij de-
ponant de tenore, & vocent ſe inconteſtes, & nominent
alios ex deſcriptis † prout in hoc caſu, & quod magis eſt 29
etiam ad effectum probandi inſtitutionem hæredis *fuit fir-
matum in cauſa Tiburtin. hæreditatis* 17. *Februarij* 1620. *co-
ram R.P.D. Buratto.*

Nec obſtare videbatur, quod iſte quintus teſtis pro reco-
gnitione non fuerit examinatus, citatis Patribus Ieſuitis,

quia

quia fuerit examinatus citata Societate Sanctiſſ. Annunciatæ hærede vniuerſali, ad quam pertinet ſolutio legati, de
30 de quo † agitur, tunc temporis domus profeſſa Ieſuitarum
non erat in cauſa nec diuinari poterat de eius intereſſe, ideò
31 Domini putabant ſuſtineri examen citato hærede, † cuius
principaliter intereſt iuxta Doctrinam Caſtrenſ. *in d.l.publicati ſub num.* 3. *C. de teſtam.* quod ſunt citandi illi, quorum
32 prima cauſa eſſet † ſucceſſionis, ſi non eſſet factum teſtamentum, & ibidem Corn. *num.* 14. Sicard. *num.* 4. Salic.
ibidem num. 6. vbi quod ſunt citandæ perſonæ certæ, non
33 autem † incertæ, quales erant Ieſuitæ tempore dicti examinis, & idem ſenſit Roland. *d. conſ.* 36. *num.* 11. *&* 12. *lib.* 1. & facit illa concluſio quod ſufficit citatio hæredis inſtituti,
34 vt præiudicetur ſubſtitutis, & legatarijs, Roland. *conſ.* 92. *num.* 15. *& ſeq. lib.* 4. & latè defendit Pinell. *in l.* 1. *num.* 49. *par.* 3. & poſt eum Peregr. *de fideicom. art.* 53. *num.* 52. *verſ. ſed quod his &c.*

Poſtremò placebat, quod in omnem euentum hic agitur de reuocatione, ſeu ademptione legati integræ librariæ priùs facti PP. Ieſuitis in teſtamento, quo caſu ad probandam
35 † ademptionem ſufficiunt duo teſtes omni exceptione maiores quales ſunt primus, & ſecundus, Bald. *conſ.* 28. *lib.* 3. quem ſequitur Lodouic. *concl.* 24. *verſ. ampliatur quarto* Simon. de Pret. *conſ.* 144. *num.* 56. *& latè comprobat informantes.*

Quod Gaſpar nuper in partibus examinatus fuerit ſine
36 citatione ad videndum iurare, † & fuerit examinatus à Notario, non autem à Iudice, & ſine mandato ipſius Iudicis in facto non ſubſiſtit, vt fuit oſtenſum.

Aliæ obiectiones circa hunc, & alios teſtes viſæ ſunt ſatis
37 leues, nec reſpicere † ſubſtantialia, in quibus ſufficit teſtes eſſe concordes, *cap. dudum vbi gloſ. in verbo ſubſtantia, de conuerſ. coniug.* Iaſ. *d. conſ.* 61. *ſub num.* 5. *lib.* 1. & tritum
38 eſt teſtium † dicta eſſe coadiuuanda, non autem cauillanda, Seraph. *dec.* 241. *num.* 3. *& dec.* 1083. *n.* 6. ex quibus
39 omnibus ſimul iunctis Domini concluſerunt † ſcripturam de qua agitur eſſe in forma probanti.

Et ita fuit deciſum, &c.

REVERENDISS. PIROVANO,

Regieñ. Iuriſpatronatus.

Veneris 10. *Maij* 1624.

ARGVMENTVM.

De iuriſpatronatus exiſtentia nullatenus dubitandum eſt, quando illud probatum apparet ex fundatione, & dotatione, quod erigitur cum conſenſu, & auctoritate Ordinarij, & ſuum eſt ſortitum effectum ex pluribus præſentationibus ſubſecutis, nam & iſte ſit præcipuus modus probandi iuſpatronatus, & ex quibus etiam alijs probationibus illud poſſit doceri. Sumpto de ſumpto nulla fides in iudicio ſolet adhiberi, quod procedit etiamſi illa ſcriptura, ex qua illud fuit exemplatum, fuerit ſolemniter extracta, & habeatur pro originali, & quamuis ſumpto de ſumpto adhibeatur plena fides concurrentibus adminiculis, tamen id procedit concurrente etiam obſeruantia, aliàs iſta opinio non procedit. Tranſumptum ex originali ad hoc vt probet, quidnam requiratur &c

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus præcipua probatio quæ ſit.*

2 *in Iurepatronatus antiquiſſimo quando ſumus, tunc ſtante obſeruantia, præſumitur concurſus omnium ſolemnitatum, quæ de iure ſolent deſiderari.*

3 *Præſentationes ſolæ effectuatæ ſupra centum annos, ſufficiunt ad probandum iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione.*

4 *Iuſpatronatus illis dicitur ſpectare, quibus tenor fundationis conuenit.*

5 *ad Iuſpatronatus prætendens ſe eſſe vocatum ſufficit probare, ſe eſſe deſcendentem ab illis, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi.*

6 *Filius alicuius, quod quis ſit, probari poteſt ex teſtamento patris, in quo vti filius inſtituitur heres.*

7 *ex Reſignationi ſolo conſenſu præſtito, ſequitur effectus quaſi poſſeſſionis præſentandi prout ex ipſamet præſentatione oritur.*

8 *Relato eſt ſtandum, non autem referenti diuerſum tenorem.*

9 *Iudicis remiſſorialis extractio ſcripturarum dicitur nulla, ſi facta fuerit poſtquam expirauit eius iuriſdictionem.*

10 *Sumptum, quando eſt de ſumpto, tunc ei non ſolet fides adhiberi in iudicio.*

11 *Sumpto de ſumpto non adhibetur fides in iudicio, licet illud ſumptum, à quo ſumpta eſt ſcriptura, fuerit ſolemniter factum, & habeatur pro originali.*

12 *Scriptura ſolemniter extracta ex originali habetur pro ipſo originali.*

Sumpto ex originali adhibetur quidem plena fides, ſed non vt ex eo poſſit aliud exemplum extrahi, numer. 12.

13 *Scriptura ſolemniter extracta ex originali, licet habeatur pro originali, & probet, non tamen de illa Notarius poteſt dare exemplum, & quid requireretur ad hoc.*

14 *Notarius habens publicam auctoritatem extrahendi inſtrumenta Notariorum mortuorum, vel ſcripturarum de Archiuio.*

Tunc earum ſumptum auctorizando, tam eis tanta fides eſt adhibenda, quàm ſi eſſent originale.

15 Text. *in cap. cum P. Tabellio de fid. inſtrum.* Olalc. *dec.* 69. *n.* 5. Caputaq. *dec.* 244. *par.* 2. *& dec.* 639. *n.* 7. *par.* 2. *rec. quo caſu loquantur.*

16 *Sumptum de ſumpto concurrentibus adminiculis plenè probat.*

17 *Sumptum de ſumpto nec concurrentibus adminiculis plenè probat, quando deficit obſeruantia.*

18 Bart. *doctr. in l. Prætor ait §. quod ſi inſtrumentum ff. de edendo, quando intret, & n.* 19.

20 *Litterarum compulſorialium vigore, tenores inſtrumentorum originalium Iudicibus referuntur, & fides præſtatur.*

21 *Originale tranſumptum, vt probetur validum, debent doceri adeſſe requiſita cap. fin. de fid. inſtr.*

Ac inter alia requiritur citatio eorum, qui tunc lædi poterant.

22 *Quæ ſolemnitas certè remitti non poteſt, maximè dum alicui eſt ius quæſitum.*

23 *Præiudicium alicuius in exemplatione ſumpti ex originali, quando diſſimulari non poſſit.*

24 *Solemnitates omnes in tranſumptione alicuius ſcripturæ ſtante curſu* 100. *annorum præſumuntur interueniſſe, & hoc intellige ſtante obſeruantia, aliàs ſecus.*

25 *Præſumptio cedere debet veritati, & maximè quando præſumptio orta fuit ex antiquitate temporis.*

26 *ſuper Identitate fundans intentionem ſuam debet illam plenè probare.*

27 *Teſtamentorum pluralitatem allegans habet contra ſe præſumptionem iuris.*

28 *ad Iuriſpatronatus probationem ſufficiunt erectio, conſenſus Ordinarij, & effectuatio.*

29 *Identitatis probatio ſuppleri poteſt ex adminiculis, & coniecturis.*

30 *ad Identitatem neceſſario non infertur, dum de pluralitate teſtamentorum apparet.*

31 *Teſtamentorum pluralitas ſufficienter probatur ex diuturna obſeruantia, & conſenſu intereſſe habentium, num.* 32.

33 *Iuriſpatronatus erectio, & fundatio ex quibus reddatur indubitabilis.*

34 *Scriptura illa eſt attendenda, cuius tenor cum obſeruantia concurrit.*

35 *Veritati non eſt præiudicandum, & maximè ab illis, qui habent intereſſe in cauſa.*

36 *Iure proprio quis vtendo, dicitur id facere vt fruatur iure ſuo, quàm vt alijs præiudicium faciat.*

DECICIO DXXXIV.

CEnſuerunt DD. conſtare de Iurepatronatus, de quo agitur, & ſpectare ad Cantarellos.

Patronatus enim probatur ex diſpoſitione Franciſci Ardizoni, in cuius executionem Hieronymus frater teſtatoris, & Procurator Franciſcæ matris, & hæredis eiuſdem Franciſci comparuit coram Vicario Regieñ. & obtulit plura bona pro dotatione Capellæ, & beneficij erigendi, qui Vicarius beneficium erexit de anno 1461. menſe Auguſti; Vnde dubitari non poteſt de illius exiſtentia: quia iſte eſt
1 præcipuus † modus probandi iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione, quod erigitur cum conſenſu, & auctoritate Ordinarij, & ſuum eſt ſortitum effectum, vt hic ex pluribus præſentationibus ſubſequutis, Seraphin. *deciſ.* 1232. *num.* 1. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 517. *num.* 2. *par.* 1. *recent. & deciſ.* 167. *num.* 4. *par.* 2. *diuerſ.* ſequendo Decreta Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reform.* nec quidnam refert, quod ſola auctoritas Vicarij, & non Ordinarij interuenerit, cùm verſemur in tempore antiquiſſimo ab anno ſcilicet
2 1491. cum obſeruantia ſubſequuta, † quod ſufficit ad præſumendum concurſum omnium ſolemnitatum, quæ de iure ſolent deſiderari, Rot. *deciſ.* 545. *num.* 2. *& dec.* 597. *num.* 9. *par.* 1. *diuerſ.* quinimò ſolæ præſentationes effe-
3 ctuatæ ſupra centum annos, † prout in præſenti concurrunt ſufficerent ad illius probationem ex fundatione, & dotatione, Dec. *conſ.* 174. *n.* 4. Seraph. *dec.* 1141. *n.* 1. Rot. *dec.* 674. *n.* 2. *par.* 2. *recent.*

Spectare autem ad Cantarellos etiam probatur ex actu ipſius erectionis, & fundationis, in quo Hieronymus narrando tenorem legati aſſerit formalia verba, patronos autem eiuſdem in perpetuum, & in infinitum eligens, & eſſe volens primò Magnificum D. Hieronymum eius Fratrem, quoad vixerit, & poſt eum Hæredem in teſtamento deſcriptum, & eius hæredis filios, & deſcendentes in perpetuum, & cùm Hieronymus, & Raphael de Cantarellis nunc agentes deſcendant ab Antonia filia, & cohærede dictæ Franciſcæ Matris, & Hæredibus Franciſci de Ardizonibus fundatoris, aut ſaltem probent ſe deſcendere ex Luca, qui vnà cum Hieronymo eius fratre reſignationi
4 conſenſerunt de anno 1560. † ad eos vtique ſpectare dicendum eſt, pro quibus tenor fundationis loquitur, *cap. recepimus, de priuileg. l. ad probationem, C. de probat.* Barbat. *conſ.* 33. *num.* 8. Bald. *in l.* 2. *num.* 1. *in fin. C. de in ius vocan.*

Quod autem deſcendant ſaltem ab ijs, qui ſunt in
5 poſſeſſione † præſentandi, & ſufficiat ſecundùm opinionem, quam ſeruat Rot. *vt in deciſ.* 146. *num.* 2. *& deciſ.* 274. *num.* 8. *par.* 2. *recent. & in Baren. Beneficij* 1. *Iulij* 1611. *coram R. P. D. meo Vbaldo*, probatur: quia ex Luca deſcendit Ioſeph, qui fuit pater eorundem Hieronymi, & Raphaelis, prout indicant duæ enunciatiuæ inſtrumentorum, quæ dantur, & melius probant teſtes dati in Summ. num. 9. & quod ipſi procreati fuerint ab ipſo Io-
6 ſepho, † probatur ex teſtamento eiuſdem Ioſephi, in quo hæredes inſtituuntur, qui actus tanquam proportionabilis filiationi ſolet probare, Ruin. *conſ.* 53. *num.* 6. *lib.* 5. Rot. *in Romana Domus* 2. *Iuny præteriti coram R. P. D. meo Vbaldo*, neque dubitari poteſt quin ex ſolo conſenſu
7 reſignationi † præſtito, ſequatur effectus quaſi poſſeſſionis præſentandi, prout ex ipſamet præſentatione oritur: quia hoc reſolutum patet in pluribus deciſionibus, *vt in Vicen. Beneficij* 16. *Ianuarij* 1608. *coram Sanctiſs. & in Mediolanen. Iuriſpatronatus* 4. *Nouembris* 1609. *coram Epiſcopo Attrebaten.*

Neque obſtat teſtamentum per Ardizonos, & conſortes productum ſub rogitu Gabrielis Bonzagni 25. Aprilis
8 1479. cui vti relato in fundatione † dicebatur eſſe ſtandum, non autem Hieronymo referenti diuerſum tenorem, Dec. *conſ.* 63. *num.* 6. *par.* 1. *diuerſ.* & per conſequens ad Ardizonos Iuſpatronatus ſpectare, vti deſcendentes Iorij in eodem vocatos, non autem ad Cantarellos deſcendentes Franciſcæ hæredis in fundatione enunciatos.

Quia fuerunt datæ plures reſponſiones &c.

Primò, quod ſuper dicto teſtamento non poſſit conſtitui fundamentum, cùm non fuerit exhibitum in forma probanti, nam neque actus extractionis eſt validus pro-
9 pter defectum Iuriſdictionis Iudicis remiſſorialis, † cuius auctoritas tempore extractionis iam expirata erat ſecundùm ſupputationem temporum, *cap. licet de offic. deleg. cap. licet, de probat.* Lancell. *de attent. par.* 2. *cap.* 7. *nu.* 34. *&* 35. neque validè extractum releuaret; quia ſumptum eſt de ſumpto, † cui in Iudicio non ſolet fides adhi- 10
beri, *l.* 3. *C. de diu. reſcript. l. procurator. C. de eden.* Dec. *in auth. ſi quis in aliquo, num.* 8. *C. de eden.* Couarru. *pract. quæſt. cap.* 21. *verſ. ſecundo hac exemplatio* Caputaquen. *deciſ.* 234. *par.* 3. *incipit ſumptum Bulla*, nec refert quod primum tranſumptum, à quo ſumpta eſt copia producta, † fuerit ſolemniter factum, & habeatur pro ſcriptura 11
originali: quia nec etiam fidem facit ſecundùm veriorem, de qua per Caſtren. *in d. l.* 3. *C. de diu. reſcript.* aſſerentem ſcripturam haberi pro originali quantum ad hoc, vt illis fides dubitata adhibeatur; † ſed non, vt ex ea poſſit exem- 12
plum extrahi, & illum ſequuntur Dec. *in d. auth. ſi quis in aliquo, num.* 30. *C. de eden.* & Cagnol. *ibidem num.* 53. & Rot. alijs relatis coram Sanctiſſ. *deciſ.* 432. *num.* 3. *& deciſ.* 550. *num.* 1. idem firmat reiecta opinione Bart. vbi reſpondetur etiam *ad c. fin. de fid. inſt.* & ad alia adducta ad probandam ſcripturam tranſumpti validè extracti à ſuo originali plenè probare: quia ex eo quod habeatur pro originali, & probet, non tamen poteſt † Notarius dare 13
exemplum; ſed pars debeat cum eiſdem ſolemnitatibus aliud exemplum leuare ab originali, prout docet Caſtr. *in d. l.* 3. *C. de diu. reſcript.* & quamuis Notarius habens auctoritatem à Principe, vel à lege, vel ab alio Superiore exemplandi inſtrumenta Notariorum mortuorum, vel ſcripturarum † de Archiuio exemplando copiam taliter au- 14
ctorizet, vt illi ſit præſtanda fides, ac ſi eſſet originale: attamen *c. cum P. Tabellio, de fide inſtrum.* Olaſc. *dec.* 69. *num.* 5. Caputaquen. *deciſ.* 244. *par.* 2. Rot. *in recent. dec.* 639. *num.* 7. & alij qui allegantur pro iſta concluſione loquuntur de Matrice, & originali, † non autem de tranſum- 15
pto, quod de iure non poteſt exemplari; nec obiectum poteſt euitari ex adminiculis in facto ponderatis: quia etſi illis concurrentibus † ſumptum ſumpti plenè probet, 16
Caputaq. *dec.* 234. *par.* 1. Put. *dec.* 210. *lib.* 2. Rot. *in Segobien. Habitus* 28. *Ianuarij* 1613. *coram Card. Sacrato*, attamen ceſſante obſeruantia, de qua dicetur in tertia reſponſione, non † ſufficiunt ad ſupplendum defectum for- 17
mæ probantis.

Cæterum ſi etiam attenderetur † doctrina Bart. *in l.* 18
prætor ait, §. quod ſi inſtrumentum, ff. de eden. quod quando originale tranſumptum non poſſit portari ad Vrbem: quia fortè in Archiuio, vel penes Notarium laicum, & ſi produceretur exemplum, vt hic non probaret; eo † caſu Iudex mittere debeat ad locum ſufficientes perſonas, 19
quæ videant illud originale, & de eius effectu, & ſubſtantia fidem referant Iudici, quod videtur conuenire effectui litterarum compulſorialium, quarum † vigore te- 20
nores originalium Iudicibus referuntur, & fides præſtatur, Rot. *in antiq. deciſ.* 43. *de probat.* Seraph. *deciſ.* 1028. *in princ.* Rot. *in recent. deciſ.* 18. *num.* 2. *&* 679. *num.* 4. *par.* 2. adhuc tamen originale tranſumptum non probatur † validum ſecundùm requiſita, *c. fin. de fid. inſtr.* de- 21
ficit enim citatio eorum, qui tunc lædi poterant, nempè Antoniæ, & Catharinæ filiæ q. Margaritæ, quibus vti hæredibus Franciſcæ erat † ius quæſitum ex fundatione, & 22
& enunciatione facta per Hieronymum, quæ tanquam certè non poterant omitti, Bald. *in l.* 2. *num.* 6. *C. de teſtam.* Felin. *in d. cap. fin. num.* 6. *de fid. inſtrum.* Miſſign. *cent.* 6. *obſeru.* 73. *num.* 19. maximè quia exiſtentia, & præiudicium † dictarum fœminarum diſſimulari non poterat ex vi- 23
cinitate temporis, dum præſentatio ab eiſdem fuit facta de anno 1505. exemplatio autem facta fuit de anno 1508.

Non obſtat, quod ex decurſu temporis centum annorum, & vltra à die primi † tranſumpti præſumatur om- 24
nes ſolemnitates interueniſſe, Felin. *in cap. illud, num.* 5. *verſ. & pro iſtis, de præſumpt.* Aret. *conſ.* 36. *num.* 6. Crauett. *de antiq. temp. par.* 3. *§. vidimus in genere, num.* 20. Couarr. *pract. quæſt. cap.* 20. *num.* 7. *cum alijs allegatis*, quia concluſio eſt vera; ſed dum non conſtat de obſeruantia contentorum in teſtamento, vt infra dicetur, & ex productione illius apparet factum † abſque citatione, tunc 25
ceſſat præſumptio oriens ex antiquitate temporis, Caſtr. *benè declarans vtramque partem, conſ.* 202. *per totum par.* 1. Dec. *in auth. ſi quis in aliquo, num.* 24. *C. de eden. & conſ.* 564. *num.* 13. Felin. *in cap. ſicut, num.* 33. *de ſent. & re iud.*

Secundò principaliter fuit dictum, quod cum Ardizoni prætendant Franciſcum deceſſiſſe cum teſtamento, de quo
26 agitur, & fundat illorum intentionem † ſuper vnitate, & identitate ad probandum diuerſum tenorem, debent illam probare, Bart. *in l. 1. num. 2. C. ſi vnus ex pluribus appell.* Crau. *conſ.* 112. *num.* 4. Menoch. *præſumpt.* 15. *n.* 3. *lib.* 6. nec dici poteſt, quod Cantarelli allegant pluralita-
27 tem teſtamentorum, † & eo caſu habent contra ſe præſumptionem, *ex alleg.* per eundem Menoch. *in d. præſumpt.* 15. *num.* 6. & ipſis onus probandi incumbat: quia fundant ſe in erectione, & conſenſu Ordinarij, & effectuatione,
28 quæ ſufficiunt ad probationem † patronatus, vt iam dictum eſt, non autem in productione teſtamenti relati in fundatione, de quo opus non habent pro implenda eorum probatione.

29 Neque ex coniecturis, † & adminiculis, cùm quibus poteſt ſuppleri probatio identitatis ſecundum Bart. *in l. demonſtratio falſa, num.* 14. *ff. de cond. & demonſtr.* videtur ſatisfactum probationi, de qua agitur: quia omnes coniecturæ ponderatæ, non repugnant diſpoſitioni enunciatæ in erectione, quoad ſubſtitutionem deſcendentium ab hærede nominato in teſtamento, & dum apparet de
30 duplici tenore, & ſubſtantia, † tunc neceſſario ad identitatem non infertur, neque pluralitas excluditur, Felin. *in cap. cum Ioannes, n.* 8. *de fid. inſtr.* & alij relati ab eodem Menoch. *de præſump.* 15. *n.* 11.

Demum fuit reſponſum diuerſitatem teſtamentorum,
31 & ſic pluralitatem ſufficienter † probari ab ipſa obſeruantia, dum per annos ferè centum Rectores fuerunt præſentati à Cantarellis deſcendentibus à Franciſca hærede teſtatoris iuxta fundationem, & qualitates in ea narratas, nam de anno 1505. Antonia hæres Franciſci, & Catherina filia Margaritæ cohæredis Antoniæ præſentarunt Io. Ludouicum Cantarellum poſſeſſione ſubſequuta, de anno 1560. præuia reſignatione eiuſdem Io. Ludouici fuit
32 prouiſus Lucas accedente † conſenſu Hieronymi, & Lucæ de Cantarellis hæredum Franciſcæ mediante perſona anteceſſorum ſuorum, de anno autem 1604. per obitum Lucæ fuit præſentatus Manfredinus ab Artemiſia matre, & tutrice Hieronymi, & Raphaelis de Cantarellis nunc agentium, ex quibus dubitari non poteſt, quin conſtet
33 obſeruatam † fuiſſe erectionem, & fundationem in perſonas hæredum, & effectuatam ex prouiſionibus per obitum prouiſorum ſecundùm rationes Oldrad. *conſ.* 229. ſæpiſſimè per Rotam receptam, & ea attenta, teſtamen-
34 to in fundatione cum ſuis qualitatibus enunciato, † non autem alteri cum diuerſo tenore producto erit fides adhibenda, Crau. *conſ.* 101. *n.* 4. Seraph. *dec.* 928. *num.* 2. & 980. *num.* 15.

Non obſtat, quod prima præſentatio de anno 1505. non releuet, dum & ipſæ ſorores eſſent ſubſtitutæ poſt mortem Hieronymi etiam in teſtamento per Ardizonos producto, conſenſus autem reſignationis præſtitus de anno 1560. emanauerit ab eiſdem Cantarellis intereſſatis, à quibus veri patroni non poſſunt præiudicari, Rota coram Sanctiſſ. *deciſ.* 77. *num.* 5. *cum alijs allegatis.*

Quia ſi ambæ ſorores, nempè Antonia, & Margarita filiæ, & hæredes Franciſcæ præſentaſſent, obiectum eſſet conſiderabile, ſed Catherina ſimul præſentauit, quæ eſt filia hæredum hæredis, quod conuenit cum erectione, non autem cum teſtamento producto per Ardizonos, &
36 inde ceſſat ſecunda ratio de intereſſe † conſentientium, quia magis vtendo iure proprio videntur conſenſiſſe, quàm vt alijs præiudicium inferrent.

Et ita, &c.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Spolij Domus.

Veneris 10. *Maij* 1624.

ARGVMENTVM.

Sententia reintegratoria ad poſſeſſionem, quando ſaluari non poſſit à nullitate, & iniuſtitia. Sententia ſi ſit nulla reſpectu vnius ex ſocijs colligantibus, puta, quia ille non fuit citatus ad ſententiam, erit quoque nulla, quoad omnes, & hoc ratione indiuiduitatis ſententiæ. Sententia eſt nulla ſi lata ſit non facta tranſportatione actorum, & ſic per Iudicem non viſis actis probatorijs, prout eſt neceſſe. Spolij actio vt præſcribatur ſat eſt lapſus 30. annorum, & tunc requiritur tempus 40. annorum, ſi ageretur contra Eccleſiam, aliàs contra priuatum ſufficit prædictum tempus 30. annorum.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum apprehenſionis poſſeſſionis plenè probat etiam ad effectum manutentionis.*

2 *Reintegrari ſe ad poſſeſſionem petens, fatetur aduerſarium poſſidere.*

3 *Iudex, dum ritè, & rectè procedit, valens eſt priuare poſſeſſorem ſua ciuili, & naturali poſſeſſione.*

4 *Sententia lata abſque citatione intereſſe habentis nulla eſt.*

5 *Sententia cum ſit indiuidua, ideò omiſſio citationis quoad vnum, qui habet æquale intereſſe cum alijs qui fuerunt citati, operatur nullitatem, quoad omnes.*

6 *Sententia eſt nulla, dum lata fuit abſque tranſportatione actorum.*

7 *Sententia eſt iniuſta non viſis actis probatorijs per Iudicem.*

8 *Poſſeſſor non eſt remouendus, dum Iudici non apparet de iniuſtitia ſuæ poſſeſſionis.*

9 *Actio ſpolij remanet præſcripta ſpatio 30. annorum.*

10 *ad Spolium præſcribendum requiritur ſpatium 40. annorum.*

11 *Quod tamen intellige, quando agitur contra Eccleſiam, ſecus verò, ſi inter priuatos, quo caſu ſat eſt ſpatium 30. annorum.*

Deciſio 97. par. 1. rec. loquitur in caſu ſpolij, quando agitur contra Eccleſiam, & ideo non intrat, dum agitur contra priuatum.

12 *Mandatum relaxatum dicitur iniuſtum ratione exceſſus.*

DECISIO DXXXV.

CVm de anno 1587. fuerit relaxatum mandatum ab A. C. ad inſtantiam Grippæ creditricis Octauij Ferri, & illius vigore facta exequutio ſuper quadam parte domus ad dictum Octauium ſpectante. Superuenit poſtea de anno 1589. Prudentia altera creditrix dicti Octauij, & aliorum fratrum de Ferris, & in vim ſui crediti fecit exequutionem ſuper tota dicta domo, & illa per viam ſubhaſtationis fuit deliberata Comiti Santinello, ob quam executionem vti factam non citata Grippa poſſeſſore, Floreni vti ſucceſſores dictæ Grippæ intentarunt iudicium ſpolij contra d. Comitem Santinellum, & in Rota vigore trium ſententiarum conformium obtinuerunt mandatum de reintegrando, quo exequuto deinde Alphonſus Ferrus hæres prædicti Octauij intentato altero iudicio ſpolij coram A. C. contra Florenos obtinuit pariter mandatum de reintegrando, à quo cum fuiſſet pro parte dd. Florenis infra legitima tempora appellatum, & à Signatura commiſſa cauſa in Rota cum facultate manutenendi quem de iure, fuit coram me dubitatum cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, & DD. dixerunt dandum eſſe Florenis, quia de illorum anteriori poſſeſſione conſtat non ſolùm ex inſtrumento apprehenſionis in vim mandati † Rotalis, quod ſine du- 1
bio plenè probat etiam ad effectum manutentionis, iuxta text. *& in l. prædia ff. de acquir. poſſ.* Menoch. *retin. remed.* 3. *num.* 575. Rota *deciſ.* 506. *num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 62. *num.* 1. *par.* 2. *diu.* ſed etiam ex monitorio † per partem 2
producto, in quo dum petit ſe reintegrari ad poſſeſſionem fatetur ſine dubio dicto Florenos poſſeſſores, Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 596. Rota *deciſ.* 802. *& dec.* 661. *n.* 2. *par.* 1. *in rec.* & coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 200. *num.* 2.

Non obſtat ſententia reintegratoria obtenta per Alphonſum Ferrum, ex quia, ſi iuſta, & valida ſit † dicuntur 3
priuati Floreni ſua anteriori poſſeſſione naturali, & ciuili, iuxta Mohed. *deciſ.* 4. *num.* 4. *de reſtit. ſpol.* quia fuit reſpon-

4 ponſum reſpectu validitatis † fuiſſe nullam ex defectu ci-
tationis Barnabæ alterius ex fratribus de Florenis poſſeſſo-
5 ris pro indiuiſo vnà cum alijs, cuius omiſſio † operatur
nullitatem ſententiæ etiam quoad omnes alios citatos pro
indiuiſo poſſidentes, Gabr. *conſ. 56. num. 18. lib.* 1. Rota
dec. 451. n. 6. & par. 2. recent. & coram ſan. mem. Gregor.
XV. *dec. 319. n. 1.*

Quo verò ad illius iuſtitiam DD. viſum fuit ſententiam
6 eſſe iniuſtam, tum ex non facta tranſportatione † omnium
actorum ſubhaſtationis, & deliberationis, ſine quibus pro-
pterea Iudex dicitur conceſſiſſe dictum mandatum de rein-
7 tegrando † non viſis actis, ex quibus facilè poterat iuſti-
ficari creditum Grippæ, & ideò cùm hoc non iuſtificetur,
8 vel debeat iuſtificari per † Ferros, non debent interim
Floreni amoueri ab eorum poſſeſſione, tum quia cùm à
die factæ exequutionis eſſent lapſi pluſquam 30. anni, non
9 competebat † amplius Ferris actio ſpolij, ſed illa dicebatur
per dictum tempus præſcripta, iuxta *deciſ.* Seraph. 1360.
10 Nec obſtat quod requiratur ad † minus ſpatium 40. anno-
rum ad præſcriben. aduerſus ſpolium, *vt in dec. 97. par.* 1.
11 *recent.* quia dicta deciſio loquitur quando agitur † contra
Eccleſiam, ſecus verò inter laicos, inter quos ſufficit dictum
tempus 30. annorum, iuxta dictam deciſionem Seraphini,
quam Rota ſequitur vt in illa *Romana pretenſi ſpolij* 2.
*Iunij 1614. coram D. Veroſpio, que eſt inter impreſſ. poſt tract.
de ſalu. 68. num. 6.*

Tum etiam quia fuit conceſſum dictum mandatum de
reintegrando dicto Alphonſo Ferro agenti ex perſona Octa-
uij ad totam domum, & tamen Octauius erat Dominus tan-
12 tùm quintæ partis domus deliberatæ, † vndè reſpectu iſtius
exceſſus fuit quoque mandatum iniuſtum.

Ex quibus Florenis dandum eſſe mandatum de manu-
tenendo, fuit reſolutum &c.

REVERENDISS. PIROVANO,

Lucana Penſionis.

Veneris 10. Maij 1624.

ARGVMENTVM.

Penſio reſeruata ſine cauſa cum expreſſione certi valoris per aſcenſum, tunc licet falſitas valoris narrati contingat in obolo, valens eſt ad annullandam totam gratiam, itaut non ſit locus reductioni, tamen id non procedit, quando dicta narratio nullatenus fuit vitioſa, & Papa ex hoc non fuiſſet auerſatus à conceſſione dictæ gratiæ, quo caſu euitatur nullitas, & admittitur reductio penſionis, & qualiter in his terminis reductio veniat facienda, declaratur. Subreptionis vitium eatenus vitiat gratiam, quatenus d. vitium ingreditur gratiam.

SVMMARIVM.

1 *Penſio quando ſemper ſaluatur à falſa narratiua, itaut ſit locus reductioni.*

2 *Narratiua falſa, que nec mouit concedentem, nec eſt doloſa, non vitiat gratiam.*

3 *Quod procedit etiam quando ſumus in reſcriptis gratioſis.*

4 *in Puero tenere etatis veriſimiliter non cadit dolus.*

5 *Falſitas quando eſſet in impetrante gratia.*

6 *in Fructuum medietate beneficia curata non poſſunt grauari.*

7 *Stylus poteſt deſeruire in declaranda mente Pape.*
Stylus ſolet attendi ad ſubſtinendam gratiam, n. 7.

8 *Clauſula non alias aliter, nec alio modo reddit conſenſum indiuiduum.*

9 *Titularis ſi conſenſit reſeruationi penſionis, puta 60. ducatorum, multo magis conſenſiſſet, ſi penſio eſſet tantùm 40. ducatorum.*

10 *Penſionis reductio cum quibus requiſitis Rota aliquando admiſit.*

11 *Penſio reſeruata ſine cauſa cum expreſſione certi valoris per aſcenſum, tunc ſi falſitas contingat in obolo, eſt nulla in totum, nec eſt locus reductioni, & n. 29. declara num. 20.*

12 *Rota deciſ. 626. num. 2. par. 1. diuerſ. quo caſu loquatur.*

13 *Confeſſio certe ſumme que continet quoddam integrale continens certam ſpeciem, qua vitiata in aliquo tota corruit.*

14 *Penſio ſi ſit nulla in obolo, tota corruit.*
Burgen. penſionis 18. Februarij 1585. coram Gypſ. quo caſu loquatur, n. 14.

15 *Narrata omnia, ſi contineant factum proprium ſupplicantis, impoſſibilis eſt probatio erroris.*

16 *in Gratioſis, qualibet falſa expreſſio, cum preſumatur doloſa, vitiat gratiam illius.*

17 *Que concluſio recipit interpretationem, vt non habeat locum, quando expreſſio non eſt doloſa, nec preiudicialis alicui, nec Princeps moueri non poterat ex ea ad denegandam gratiam, & n. 18.*

19 *Spoletana penſionis 24. Ianuarij 1622. coram bo. me. Vbaldo qualiter ſit intelligenda.*

21 *Penſio, quando eſt reducenda, in qua ſumma debeat fieri reductio, & n. 24.*

22 *ex Subreptionis vitio eatenus datur infirmitas in actu, quatenus vitium ingreditur actum.*

23 *in Subreptione vires infirmitatis in actu commenſurantur quantitate vitij, & eatenus vitium informat, quatenus intrinſicatur in actu, & n. 24.*

DECISIO DXXXVI.

CVm hæc cauſa aliàs poneretur die 20. Iunij 1622. & 14. Iunij 1623. * ſuper iuſtificatione valoris narrati per Blaſium penſionarium in ducatis 220. de Camera, dictum fuit in vtraque poſitione valorem narratum non probari, quia ducati 220. de Camera narrati excedebant in tertia parte valorem grani, & vini articulati per Blaſium, & hac falſitate attenta prætendebat Franciſcus titularis penſionem eſſe nullam, cæterum incidit alia prætenſio Blaſij, penſionem ſcilicet non etiam poſſe dici nullam, ſed reducibilem ceſſante dolo, & voluntate contraria Principis, dubio autem dato reſpectiuè ad vtramque prætenſionem, An penſio ſit nulla, vel reducibilis, Domini reſponderunt eſſe reducibilem, determinando etiam quantitatem ad duas tertias partes, ſcilicet ad ducatos 40. de camera, cum penſio in totum ſit ducatorum 60. ſimilium.

Quoad primam partem reſolutionis aduerterunt Domi-
ni penſionem ſemper ſaluari à falſa narratiua, † & eſſe lo- 1
cum reductioni quantitatis narratæ, vbicumque non ad-
uerſatur voluntas Papæ, vel titularis ratione illius præiu-
dicij, hoc enim probatur ratione, *c. ſuper litteris de reſcript.*
vbi falſa narratiua, † quæ nec mouit concedentem nec eſt 2
doloſa, non vitiat reſcriptum, quàm ad reſcripta † gratio- 3
ſa extenderunt Innoc. *in cap. poſtulaſti n. 1. de reſcrip.* Com-
poſtell. *in cap. ſi proponente n. 2. eod. tit.* Lap. *alleg. 89. n. 6. &
alij alleg. in dec. 288. n. 1. impreſſ. poſt 2. vol. conſ. Farin. que
eſt Conchen. beneficij 10. Maij 1610. coram bon. mem. Card.
Sacrato.*

In præſenti autem dolus, per quem Papa potuiſſet amo-
ueri, neque in penſionario, neque in titulari poteſt conſi-
derari, non in penſionario, quia ex lectura litterarum erat
† puer teneræ ætatis, in quo veriſimiliter non cadit dolus, 4
l. infans ff. ad l. Cornel. de ſicar. Calder. *conſ. 2. de probat.*
non in titulari, quia ſi ſecundùm formam illius † mandati 5
fuiſſet obtenta gratia exprimendo emolumenta, deficiebat
falſitas, alia enim cauſa non conſtat de aduerſa voluntate
Papæ in grauando beneficio, quia attento valore narra-
to, & inſpecto valore declarato in deciſionibus, penſio 60.
ducatorum non aſcendit ad medietatem fructuum, † in qua 6
beneficia non curata poſſunt grauari iuxta ſtylum Datariæ,
de quo atteſtatur Gig. *de penſ. q. 1. num. 2.* Garz. *de benef.
par. 1. cap. 5. num. 371.* qui ſtylus deſeruire debet † pro de- 7
claranda voluntate Papæ non contraria reductioni, & ſolet
attendi ad ſuſtinendam gratiam, Put. *deciſ. 187. lib.* 1. Rota
deciſ. 532. num. 4. par. 1. diuerſ. Honded. *conſ. 27. num. 55.
lib.* 1. ſimiliter nec deficit voluntas titularis ratione illius
præiudicij, quia non verſamur in conſenſu reſtricto cum
clauſula, non aliàs aliter, nec alio modo, † quæ reddit 8
conſenſum indiuiduum, ex quo in minori ſumma ſemper
deficit conſenſus, ſed in conſenſu libero continen. maiori-
tatem rationis, nempè ſi conſenſit per ducatos 60. multò

magis

9 magis conſenſiſſet per ducatos 40. quæ † eſt minor ſumma, quam diſtinctionem,& declarationem fecit Rota *in deciſione Monopolitana penſionis 17. Maij 1596. coram Orano*, & eam referendo, & reſtringendo ſecutus eſt Garz. *de benef. in par. 1. cap. 5. num. 422. & 424.* & cum prædictis requiſitis Ro-
10 ta admiſit † reductionem penſionis coram Creſcentio *deciſ. 17. de reſcript. in Toletana penſionis 28. Ianuarij 1591. coram Gypſio, & in d. Monopolitana coram Orano.*

Neque obſtat, quod in penſione reſeruata ſine cauſa cum narratiua certi valoris per aſcenſum penſio non ſit re-
11 ducibilis, † ſed nulla in totum, etiam quod falſitas contingat in obolo, Rota *deciſ. 626. num. 5. par. 1. diuerſ. & in Burgen. penſionis 18. Februarij 1585. coram Gypſio*, quam ſequuta eſt Rota *in Spoletana penſionis 24. Ianuarij 1622. coram D. meo Vbaldo*, & idem ſentit Garz. *d. par. 1. cap. 5. num. 427.*

Quia viſum fuit poſſe euitari earum rationes, nam in
12 *deciſ. 626. num. 2.* quæritur, † an confeſſio in maiori ſumma ſuſtineatur in minori, vel potius ſit indiuidua,& corruat in totum, & ibi dicebatur per modum diſcurſus, quod con-
13 feſſio certæ ſummæ continet quoddam integrale † continens certam ſpeciem, qua vitiata in aliquo, tota corruit, infe-
14 rendo ad penſionem 120. ducatorum, † quæ ſi eſt nulla in obolo, tota corruit, ſed quis eſſet caſus illius penſionis, non legitur, qui tamen potuit eſſe cum dolo expreſſionis, vel cum clauſula non aliàs, aliter, nec alio modo, deciſio verò Burgeñ. penſionis ſupponit impoſſibilitatem proba-
15 tionis erroris, cum omnia † narrata concernerent factum proprium ſupplicantis, in caſu verò noſtro error manifeſtus expeditoris patet, dum omnia contenta in mandato non expreſſit in ſupplicatione, propterea fundat ſe in
16 † concluſione communi, quod quælibet falſa expreſſio in gratioſis doloſa reperiatur, gratiamque illicò vitiet *per cap. 2. de fil. presbyt.* Caſſad. *deciſ. 10. num. 3. de præb. cum*
17 *alijs allegat. in ea*, quæ † concluſio recipit limitationem, de qua in *cap. ſuper litteris de reſcript.* quando ſcilicet do-
18 loſa non eſt expreſſio, nec præiudicialis † titulari, & Principem moueri non poterat ad denegandam gratiam, quam Rota recepit in ſupraſcripta deciſione *Conchen. beneficij*, & eodem modo reſpondetur ad ſecundam partem diſtinctionis, de qua in *Spoletana penſionis*, quod regulariter in
19 penſione ſine cauſa purè † reſeruata cum expreſſione certi valoris, ſi non iuſtificatur penſio non eſt reducibilis, ſed in totum nulla, quia probatis circumſtantijs ſupradictis euita-
20 tur nullitas,& reductio eſt admittenda,† quæ circumſtantię in illo caſu videri non poterant, ex quo vna tantum parte informante deciſio remanauerat.

Secunda nunc eſt pars reſolutionis reſpiciens determina-
21 tionem quantitatis reductæ, in qua Domini arbitrati † ſunt de tota ſumma ducatorum 60. demendam eſſe tertiam partem, ſequendo rationem Butrij *in d. cap. ſuper litteris nu. 10. de reſcript.* vbi dicit, quod eatenus datur infirmitas
22 in actu ex vitio ſubreptionis quatenus vitium ingreditur actum, & ſic vires infirmitatis in actu commenſurantur
23 quantitati vitij, & † eatenus vitium informat, quatenus intrinſicatur in actu. Vnde cùm vitium narratiuæ colligatur in expreſſione tertiæ partis verum valorem † ex-
24 cedentis, vt in deciſione 20. Iunij 1622. fuit dictum, inde vitium reparando commenſuratiuè ad actum, tertia pars penſionis venit reſecanda, &c.

Et ita, &c.

Deciſiones iſtæ in hac eadem cauſa emanatæ ſub diebus 20. Iunij 1622. & 14. Iunij ſequentis anni, ſunt in præcedenti Tomo deciſiones 414. & 488. vbi adduxi alias deciſiones in hac cauſa factas.

R. P. D. REMBOLDO,

Calciateñ. Iuriſdictionis.

Veneris 10. Maij 1624.

ARGVMENTVM.

Tractatur in præſenti deciſione, vbi nam Epiſcopus ius reddere teneatur, & in ſpecie ventilatur vbi debeat cognoſcere cauſas Capitularium, & reſoluitur tam ex diſpoſitione iuris communis, quàm Concil. Trident. poſſe cognoſcere eas in eius domo, vel in ſolito eius Tribunali: Et quid quando Diœceſis eſt valde ampla, & quid ſi ſint duæ Diœceſes, ſed ſimul vnitæ.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus in quacumque parte ſuæ Diœceſis poteſt exercere iuriſdictionem.*

2 *Epiſcopus debet ius reddere, in loco honeſto, & more maiorum.*

3 *Epiſcopus non debet iudicare extra territorium ſuum.*

5 *Epiſcopi maieſtas in iudicando, quando ſalua non eſſet.*

6 *Epiſcopus, quando quis eſſet duarum Diœceſum, tunc non poteſt delinquentes in vna Diœceſi ex illa prædictos extrahere, & quando id procedat.*

7 *Eccleſia Calciaten. vnita fuit Eccleſiæ Calaguritanæ.*

8 *Eccleſiæ duæ Epiſcopales, quando fuerunt ſimul vnitæ, tunc amplius iudicandæ vt ſeparatæ, cùm tunc habeantur pro vnica Diœceſi. Nec Epiſcopus in altera poteſt cogi retinere Vicarium generalem.*

Diœceſes licet ſint diſtinctæ, aut æquè principaliter vnitæ, tamen quoad Epiſcopum reputatur vna Diœceſis exemplo Præſidis duarum Prouinciarum.

9 *Epiſcopus, an poſſit cogi ad locum litigij accedere, vel delegare alium, quando ſumus in diœceſi multum ampla.*

10 *Et quamuis multi Doctores affirmatiuè reſpondeant, tamen eorum opinio communiter eſt reprobata.*

11 *Vel de æquitate tantum procedit.*

12 *Epiſcopus attento iuris rigore in quacumque parte ſuæ diœceſis iuriſdictionem exercere poteſt.*

13 *Epiſcopus, vt diſponit Conc. Trid. tenetur procedere in cauſis Capitularium de conſilio, & aſſenſu duorum Canonicorum, coram Notario ipſius Epiſcopi, & in eius domo, & conſueto Tribunali.*

14 *Teſtes vt probent, debent deponere in ſpecie ſuper re, quæ controuertitur.*

15 *Obſeruantia debet probari in terminis caſus, de quo agitur.*

16 *Diſpoſitio quando alternatiuè loquitur ſufficit alterum adimplere.*

17 *Cuſtodia reorum qualitas de iure remittitur arbitrio Iudicis.*

18 *Concilium Trident. dum diſpoſuit, vt Epiſcopus cauſas Capitularium debeat cognoſcere in eius domo &c. de qua domo intellexit.*

DECICIO DXXXVII.

Dictum fuit cauſas Capitularium Eccleſiæ Calciateñ. eſſe cognoſcendas in domo D. Epiſcopi, ſeu in ſolito eius Tribunali, Epiſcopus enim habet fundatam intentionem ſuam ſuper hoc tam inſpecto iure communi, quàm etiam vigore diſpoſitionis Sac. Concilij Tridentini.

Nam de iure communi Epiſcopus poteſt exercere iuriſdictionem ſuam † in quacumque parte, ſeu loco ſuæ Diœce- 1
ſis, *c. cum Epiſcopus de off. ordin. in 6. in cap. fin. in verb. diœceſim de conſtit. eodem lib.* cum alijs per Gonzal. *ſuper reg. 8. §. 2. proœm. n. 35.*

Nec obſtat, quod Epiſcopus † debet ius dicere in loco 2
honeſto, & more maiorum, & ſine incommodo litigantium, vt per Anchar. *in d. cap. cum Epiſcopus in 2. notab. de off. ordin. in 6. per text. in l. penult. ff. de iuſt. & iur. & in l. ſi locus ff. de iudic.* quia verba illa, more maiorum, debent intelligi, vt non iudicet extra territorium ſuum, vt per 3
Butrig. Bald. & alios *in d. l. ſi locus*, & melius Hoſtienſ. *in ſumm. tit. de feud. §. apud quam n. 13.* vbi quod ſi Curia deberet audire ad locum delicti, non iudicaret more maiorum, 4
ſed more inferiorum.

Et faciunt ad idem verba text. *in d. l. penult. ff. de iuſt. & iur.* ibi ſalua maieſtate Imperij ſui, neque enim ſalua eſſet maieſtas Epiſcopi, ſi teneretur in loco ſubditi ius 5
dicere.

Nec dicatur prædicta locum minimè ſibi vindicare, quan-

quando vnus, & idem Epiſcopus eſt duarum diœceſum, tunc
6 enim non poteſt delinquentes in vna diœceſi † extra illam trahere, vt latè per Mandoſ. *conſ.* 27. *n.* 6. *verſ. tertium cum plurib. ſeqq.* Quia quidquid eſſet dicendum, quando dictæ duæ diœceſes eſſent penitus diſtinctæ, & Epiſcopus retineret in vtraque Vicarium generalem, ceſſat in caſu iſto diffi-
7 cultas, quia Eccleſia Calciaten. eſt † vnita Eccleſiæ Calaguritanæ, vt aliàs firmauit Rota *dec.* 296. *par.* 1. & *dec.* 708. *num.* 4. *par.* 2. *in recent.* & teſtatur Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 5. §. 7. *num.* 32. atque ita non verſamur in duabus diœceſibus
8 ſeparatis, † nec Epiſcopus retinet Vicarium generalem in loco Calciatæ, nec adſtringi poteſt, vt Vicarium generalem ibidem retineat, vt in fortioribus fuit reſolutum *in Viterbien. ſeu Tuſcanen. Vicarij* 13. *Mart.* 1617. *coram R.P.D. meo Caualerio*, in qua etiam dicitur quod licet diœceſes eſſent diſtinctæ, aut æquè principaliter vnitæ, tamen quoad Epiſcopum reputatur vna diœceſis exemplo præſidis duarum prouinciarum, Innoc. *in cap. nouit. in fin. ff. de off. leg.* Paul. de Caſtr. Iaſ. Alexand. Ang. & *alij in l. fin. ff. de iuriſd. omn. iud.* Bar. *in l. vnic. n.* 12. *C. de Metropolit.* Bent. *lib.* 11. ac propterea meritò dictum obiectum non applicatur.

Nec obſtat, quod ſaltem verſamur in diœceſi multum ampla, † ideòque Epiſcopus non poteſt cogere ſubditos ad
9 litigandum in loco longinquo, ſed debet vel ipſe accedere vbi vertitur litigium, vel alium delegare, Anchar. *in cap. nonnulls num.* 5. *de reſcript.* & *in cap. cum te in princip. verſ.* 2. *noto de off. deleg.* Anton. de Butr. *in cap. ſanè in fin. de foro compet.* & ibi Ioan. Andr. *nu.* 5. & Barbat. *in princip.* & *cap. dilectus, num.* 59. & *ſeqq. de reſcript.* Fel. *in cap. vlt. ſub num.* 2. *de iudic.*

10 Quia dicta concluſio † communiter reprobatur à Doctoribus, vt per Abb. *in d. cap. ſanè num.* 3. *de foro compet.* & *in d. cap. dilectus, num.* 4. *de reſcript.* Rota *d. deciſ.* 297. *n.* 8. *par.* 2. *diuerſ.*

11 Atque eam de æquitate † tantùm procedere dicit Imol. *in dicto cap. ſanè de for. compet.* & *addit.* ad Abb. *in cap. dilectus il* 2. *littera G. de reſcript.* ſicque attento iuris rigore Epiſcopus poteſt in quolibet loco ſuæ diœceſis † exer-
12 cere iuriſdictionem, *d. cap. cum Epiſcopus de off. ordin. cum alijs allegatis.*

Habet etiam Dominus Epiſcopus fundatam intentionem in diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. quia per dictum Sacrum Concilium expreſsè diſpo-
13 nitur, † quod Epiſcopus, vel eius Vicarius procedere teneatur in cauſis Capitularium, de conſilio & aſſenſu duorum Canonicorum, coram Notario tamen ipſius Epiſcopi, & in eius domo, aut conſueto Tribunali.

Nec obſtat, quod ſolitum Tribunal Epiſcopi reſpectu Capitularium Eccleſiæ Calciaten. videatur eſſe in ipſa ciuitate Calciaten. cùm per teſtes qui dantur in ſummario dicti Capituli num. 4. concludenter probetur, quod Epiſcopi pro tempore cognouerunt ab immemorabili tempore cauſas Capitularium, vel per ſe ipſos, vel per Vicarium, aut alium delegatum in ipſa ciuitate Calciaten. quia dicti teſtes
14 non aperiunt an Epiſcopus conſueuerit † cognoſcere cauſas etiam grauiores in dicta ciuitate, ſeu tantùm leuiores, atque ita cùm dicta teſtium depoſitio poſſit verificari in leuioribus delictis Capitularium pro quibus non intendit Epiſcopus trahere dictos capitulares extra dictam ciuitatem Calciaten. non poteſt illa ſuffragari ad cauſas grauiores, quia
15 † obſeruantia probari debet in terminis caſus, de quo agitur, Bar. *in l.* 1. §. *hoc interdicto ff. de itin. actuq. priu.* Crauet. *conſ.* 30. *num.* 5. Natt. *conſ.* 575. *num.* 15. Surd. *conſ.* 354. *num.* 26. Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *dec.* 451. *num.* 7. Tum etiam quia in omnem euentum, quod eſſet probatum, quod Epiſcopus conſueuerit cognoſcere cauſas etiam grauiores capitularium in eadem ciuitate Calciaten. quodque propterea conſuetum Tribunal Epiſcopi reſpectu capitularium ſit in ipſa ciuitate, nihilominus non videtur arctandus Epiſcopus quod debeat cognoſcere cauſas grauio-
16 res in ipſa ciuitate, quia Concilium † diſponit alternatiuè, quod cognoſcantur cauſæ vel in domo Epiſcopi, vel in conſueto eius Tribunali, & ſic videtur eſſe remiſſum arbitrio Epiſcopi, cuius eſt electio, vel in eius domo, prout magis ſibi expedire videbitur, quod etiam eſt conforme diſ-
17 poſitioni iuris communis, † quia de iure qualitas cuſtodiæ remittitur Iudicis arbitrio, Bald. *in l.* 2. *in fin. C. de exhib. reorum*, Menoch. *de arbitr. caſu* 305. *num.* 1. & 6. cum alijs per Farinacc. *de carcer.* & *carcerat. quæſt.* 27. *num.* 99. & *ſeqq.*

Nec dicatur quod Epiſcopus habet etiam domum in dicta ciuitate, in qua poterit cognoſcere dictas cauſas, quia Concilium intelligi debet de domo, nempè † loco domici- 18
lij, vbi Epiſcopus habitat cum ſua familia, non de domo materiali, *ad l. lex Cornelia*, §. *domum*, & ibi DD. *ff. de iniur. & fam. libell. &c.*

REVERENDISS. D. COCCINO,

Balneoregien. Simoniæ.

Veneris 17. *Maij* 1624.

ARGVMENTVM.

in Beneficiorum reſignatione quando dicatur commiſſa ſimonia, & quando non, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij reſignatio, quando eſt facta ad fauorem alicui, an dicatur ſimoniaca.*
2 *Renunciatio beneficij, quando eſt facta in manibus Papæ, ceſſat omnis ſimonia.*
3 *in Beneficialibus ſimonia committitur ex conſtitutione Eccleſiæ.*
4 *Papa excludit omne vitium ſimoniæ.*
5 *Simonia non inducitur ex tractatu de renunciando certo modo, qui non eſt prohibitus.*
6 *Simonia in renunciatione inducitur ex firma pactione.*
7 *ad Simoniam euitandam in reſignatione quoad pacta, optima præſeruatiua eſt reſeruatio beneplaciti Apoſtolici, num.* 18. 20. 22.
8 *de Simonia reali in reſignatione beneficij non poteſt dubitari, ſi fuerit facta mediante pecunia, quo ſtante beneficium dicitur amiſſum, & incurſa excommunicatio, num.* 9.
10 *Simonia vt concludenter probetur, eſt neceſſaria probatio tractatus præcedentis, & concluſio pacti.*
11 *ad Simoniam probandam admittitur etiam ſocius criminis, quod eſt ſpeciale in hac materia.*
12 *Quod verum eſt, quando agitur contra illum, qui ſimoniam commiſit, ſecùs verò ſi agatur contra tertium.*
13 *Probatio priuilegiata non habet locum niſi contra illum, qui eſt in dolo.*
14 *Simoniam vt ſocius criminis probet, non debet eſſe ſocius muneris.*
15 *Simonia probatur coniecturis, & præſumptionibus, ex quo occultè committi conſueuit.*
16 *Quod intellige dummodo ſint vrgentes, & reum de crimine conuincentes.*
17 *Conſenſus præſtitus in reſignatione retrotrahitur ad diem datæ ſupplicationis.*
19 *Teſtes imperiti, ſi deponant publicè audiuiſſe reſignatarium emiſſe beneficium, qualiter ſint intelligendi.*
20 *Teſtis aliquis ſi deponat de aliquo facto, & non ei credatur, ita nec alijs credendum erit.*

DECISIO DXXXVIII.

Parochialis, de qua agitur, fuit reſignata in manibus Summi Pontificis ad fauorem certæ perſonæ cum reſeruatione penſionis ſcut. 40. annuorum, & ſupplicatio fuit ſignata octauo Kalend. Martij. Deinde fuit ſupplicatum pro extinctione dictæ penſionis, & ſupplicatio ſignata Nonis Martij. Vnde quæſitum fuit, an huiuſmodi reſignatio eſſet ſimoniaca, & Domini negatiuè reſponderunt. Quia
† aut prætenditur ſimoniaca, ex quo eſt ad fauorem *gloſ. in* 1
cap. ex parte in verbo dimittere, vbi DD. de offic. de leg. Caſſad. *dec.* 2. *num.* 3. & *ſeq. de ſimon.* Rot. *dec.* 46. *lib.* 2. *par.* 3. & *dec.* 96. & 921. *lib.* 3. *ead. par.* 3. & cùm renunciatio
† fuerit facta in manibus Sanctiſſimi, ceſſat ſimonia, vt 2
dicunt omnes DD. prædicti. Aut, ex quo fuit extincta penſio, & ceſſat etiam omnis amaritudo, quia cùm verſemur in beneficialibus, † in quibus ſimonia committitur 3
ex conſtitutione Eccleſiæ, Dec. *conſ.* 141. *num.* 2. auctoritas Summi Pontificis † tale vitium excludit, *gloſ. in cap. cum* 4
pridem in verbo illicitè, de pact. vbi Imol. *nu.* 8. latè Dec.

loco allegato, & fuit dictum coram me in cauſa Oſcen. penſionis 27. Iunij 1601. Aut ex quo ante reſignationem fuit tractatum de
5 penſione reſeruanda, & extinguenda, & † minus reſultat ſimonia, quia tractatus de renunciando certo modo non eſt
6 prohibitus, ſed pactio † firma eſt prohibita, *cap. tum pridem. de pactis*, vbi communiter DD. Caccialup. *de penſ. q.* 19. *n.* 16. Innoc. *in cap. tua, num*, 5. *in fin. de ſimon.* Quæ maximè procedunt in hoc caſu ex obſeruantia ſubſequuta, cùm fuerit ſuper omnibus obtentum beneplacitum Apoſtolicum. Vnde inferri poteſt omnia fuiſſe geſta ea intentione, ſi S.
7 D.N. placuerit, & ab eo approbatum † fuerit, quæ eſt optima præſeruatiua, dum tractatur reſignatio, vt aduertit Fel. *in cap. ad audientiam il* 2. *col.* 3. *num.* 3. *verſ. quid autem de reſcriptis*, Anan. *in cap. audiuimus col.* 2. *n.* 2. *de colluſ. detegen.* Butr. *in cap. cum pridem. de pact.* & benè Nauar. *conſ.* 48. *num.* 3. *lib.* 5. *de ſimon. in antiq. quod eſt in nouis conſ.* 33. *eod. tit.*

Sed difficultas videbatur conſiſtere, quia prætendebatur eſſe probatum, quod reſignatio fuerit facta mediante pecunia, & quod ſimulatè fuerit actum de extinctione pen-
8 ſionis. Vnde videndum eſt, an iſta ſubſiſtant, † quia ſi verè ſubſiſtunt, non poteſt dubitari, quin conſtet de ſimonia reali, cùm ex vtraque parte fuerit adimpletum, ex add. per Nauar. *in Manu. cap.* 23. *num.* 104. *& ſeqq.* Vgolin. *de ſim. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 1. *verſ. altera eſt*, *& ſeq.* Io. Valer. *de differ. inter for. for. & conſcient. in verb. ſimon. differ.* 6.
9 & ideò beneficium eſſet amiſſum, † & incurſa excommunicatio, *iuxta Extrauag. cum deteſtabile, de ſimon. & Conſtitutionem ſan. mem. Pij V.* quare punctus difficultatis conſiſtit in eo, an prædicta probentur.

In quo articulo, pro faciliori reſolutione præmittendæ ſunt duæ concluſiones. Altera eſt, quod ad conſtituen-
10 dam probationem † concludentem ſimoniæ, eſt neceſſaria probatio tractatus præcedentis, & concluſio pacti, *cap. Altaldus* 8. *q.* 3. *cap. quam pio verbo poſtmodum* 1. *q.* 2. *DD. communiter in c. veniens il* 1. *de teſt.* Dec. *conſ.* 118. *num.* 4. Pariſ. *conſ.* 30. *num.* 21. *lib.* 4. Alciat. *conſ.* 3. *num.* 20. *lib.* 1. Put.
11 *dec.* 167. *lib.* 2. *in nou.* & ad hanc ſimoniam † probandam admittitur etiam ſocius criminis, quod eſt in hac materia ſpeciale, *cap.* 1. *de teſt. in* 6. quod eſt verum, quando
12 agitur contra † illum, qui ſimoniam commiſit, ſecus verò ſi agatur contra tertium. Et ratio eſt, quia † priuilegiata
13 probatio, qualis eſt iſta, non habet locum, niſi contra illum, qui eſt in dolo, Alciat. *in punct. conſ.* 2. *num.* 8. Farin.
14 *in prax. q.* 43. *num.* 53. *& ſeq.* & ad hoc vt ſocius † criminis probet, non debet eſſe etiam ſocius muneris, quia eo caſu non probaret *cap. veniens il* 1. *de teſt.*

Altera concluſio eſt. Quod ſimonia probatur etiam conie-
15 cturis, & præſumptionibus, † ex quo occultè committi conſueuit, *c. per tuas cap. ſicut*, vbi Innoc. *n.* 1. Abb. *nu.* 3. *de ſimon. cap.* 1. *de teſt. in* 6. Aym. *conſ.* 122. *n.* 7. dummodo ta-
16 men coniecturæ † ſint vrgentes, & rerum decrimine conuincentes, *c. euidentia de accuſ.* Alex. de Neu. *conſ.* 64. *n.* 4. Felin. *in cap. ſuper his n.* 12. *de accuſat.* Caputaq. *dec.* 202. *per tot. lib.* 1. & pluries dixit Rota *in deciſionibus allegatis coram bo. mem. Cardin. Blanchetto in cauſa Romana, ſeu Iſpalen. ſimoniæ* 7. *Februarij* 1596. quæ habetur poſt ſecundum *volum. conſ. Farin. ſub n.* 108.

His poſitis. Fuit reſolutum neque talia pacta in hoc caſu probari, neque coniecturas eſſe ſufficientes, vt dicendum ſit, conſtare de ſimonia, quod ſatis probatur ponderando dicta teſtium, & conſtituta tam reſignantis, quàm reſignatarij.

Et quantum attinet ad teſtes, cùm primus iuxta tertium dicit ipſum egiſſe cum reſignante, qui petijt ſcuta 700. & reſignatarius obtulit ſcuta 300. nihil deponit de concluſione, & ex ſerie facti patet, quòd res aliter ſe habuerit. Et dum ſuper 4. videtur deponere de concluſione, ignorat factum. Fatetur enim, quod apocha fuit confecta eadem die reſignationis, quæ computabatur dies 26. Martij, vt ipſe exiſtimat. Et iuxta quintum fatetur apocham fuiſſe
17 confectam ſub eadem die 26. Martij, & † poſtea præſtitus conſenſus, qui retrotrahitur ad diem datæ ſupplicationis, Caſſad. *deciſ.* 3. *de renunc.* Rot. *deciſ.* 267. *num.* 2. *lib.* 3. & ſic, cùm iſte teſtis deponat de geſtis poſt ſignatas ſupplicationes, conuincitur. Vel eius dictum eſt intelligendum, vt loquatur de ſumma, pro qua extinguenda erat
18 penſio, quod non improbatum, † cùm deberet interuenire auctoritas Summ. Pon. De ſolutionibus verò poſtea factis non eſt curandum, quia cùm præcedat legitimus titulus extenſionis, omnia ſuſtinetur. Et in ſecundo examine, in quo fuit duodecimus teſtis, nihil pluris dicit, quàm in primo.

Secundus verò teſtis ſuper quinto deponit, audiuit à reſignante, quòd reſignauerat pro ſcut. 550. ſed huiuſmodi confeſſio quatenus eſſet probata, debet redigi ad ſenſum bonum, & vitio carentem, ſcilicet ob extinctionem penſionis, prout verè dicta ſumma fuit ſoluta. In reliquis nihil quod releuet, deponit. Tertius iuxta quartum deponit de reſignatione cum reſeruatione penſionis ſcut. 40. quæ poſteà fuit extincta, & ideò nihil obſtat. Quartus iuxta ſextum, & ſeptimum deponit de ſolutione pecuniarum poſt factum, & ſic, cùm adſit titulus præcedens extinctionem penſionis, nihil probat, prout nec etiam quintus teſtis aliquid momenti deponere videtur. Nam iuxta tertium deponit de geſtis poſt extinctionem penſionis. Et iuxta quartum ſe publicè audiuiſſe reſignatarium emiſſe benefi-
cium, quæ verba prolata † ab imperitis poſſunt intelligi ob 19
dictæ penſionis extinctionem, prout nec etiam ſextus teſtis, qui iuxta ſeptimum deponit ſolùm de mandatis factis ad reſignandum, & alijs. Septimus autem teſtis iuxta tertium, dum deponit de conuentione habita pro ſcut. 550. non deponit ante reſignationem, & hęc poſſunt verificari circa tractatum extinctionis penſionis. Et ſuper quarto expreſsè deponit de geſtis poſt ſignatas ſupplicationes. Octauus verò ſuper quinto deponit de prætenſionibus tantùm reſignantis; an verò cum illis ex parte reſignatarij fuerit concluſum, nihil deponit. Et iuxta ſextum, licet deponat concluſionem reſignatarij cum reſeruatione penſionis ſcut. 40. & quoad extinctionem dicat ſummam fuiſſe remiſſam in arbitrium certæ perſonæ, hoc autem, an fuerit factum ſim-
pliciter, † vel reſeruato Sedis Apoſtolicæ beneplacito nihil 20
deponit, & obſeruantia ſubſequuta oſtendit nihil fuiſſe actum abſque Summi Pontificis licentia.

Quantum attinet ad nonum teſtem, Commiſſarius confidentiarum nihil probat, cùm ſolum deponat, quòd Frater Leo Oliua Ordinis S. Spiritus defendendo immunitatem Eccleſiaſticam noluit permittere, vt perquireret quaſdam capſas relictas per Ambroſium inquiſitum in domo Eccleſiæ. Et de
iſto etiam facto † deponit decimus teſtis, & ideò, ſicuti non 21
probat vndecimus, ita nec decimus.

Teſtis vndecimus, qui eſt Notarius, deponit tantùm fuiſſe rogatum de duobus mandatis procuræ, ſcilicet reſignationis, & extinctionis penſionis. Vnde cùm omnia ſubſequuta ſcilicet reſignatio cum reſeruatione penſionis, & ex-
tinctio fuerit † facta mediante beneplacito ſanctæ Sedis, 22
nulla poteſt conſiderari ſimonia. Et quamuis iſte teſtis diligentiſſimè fuerit examinatus per 20. interrogatoria, nihil tamen depoſuit, quod obſtet. Duodecimus etiam teſtis, vt ſupra dictum eſt, cùm ſit idem, ac primus, & in ſecundo examine ſit duodecimus, nil deponit quod releuet. Decimus tertius deponit ſolùm, quod cum nomine ſui Domini peteret penſionem à reſignante, ipſe reſpondit, quod tractabat de Parochiali reſignanda Ambroſio (*Il quale gli hauerebbe dato denari, e con quelli l'hauerebbe ſodisfatto.*) Quæ depoſitio nihil facit, cùm poſſit verificari in pecunijs, quas ipſe habiturus erat ex extinctione penſionis legitimè facienda. Decimus quartus teſtis pariter deponit, quòd petijt penſionem à reſignante nomine penſionarij, & quod ipſe reſignans reſpondit; (*Che haueua trattato, e concluſo con Ambrogio la raſſegna della Parochiale, e già Ambrogio gli haueua dato à buon conto ſcudi* 50. *per eſtintione della penſione, e che ſegli haueua ſpeſi.*) Ex hac depoſitione colligi perfectè non poteſt, an hæc fuerint dicta ante, vel poſt reſignationem, & cùm agatur de concludendo delicto, dicta confeſſio eſt intelligenda de geſtis, & ſolutione facta poſt perfectam reſignationem, & extinctionem penſionis. In reliquis autem clarè, & lucidè poſt perfectam reſignationem, & extinctionem penſionis loquitur, & prædicta ſolutio fuit facta tempore habili, vt ex mox dicendis apparebit.

Decimus quintus deponit, prout primus de tractatu reſignationis mediante aliqua ſolutione pecuniariâ, ſed cùm audiſſet à patribus hoc non poſſe fieri abſque labe ſimoniæ, nihil fuit actum, ſed pro reſignatione concluſum cum reſeruatione penſionis, & quod extingueretur. Et quamuis teſtis ſubdet, (*& all'hora detto Ambrogio contò cento ſcudi di moneta, & più à conto della detta eſtintione di penſione, e gli aſſegnò certi beſtiami per cento ſettanta, ò cento ottanta ſcudi ſaluo il vero, e detto Horatio* ſcilicet reſignans *gli faceſſe buoni cinquanta ſcudi, che prima detto*

Am-

Ambrogio gli haueua pagati, e contati à conto di detta eſtintione di penſione, ſe bene sò, che ci era vna poliza, che cantaua di preſtito, tuttauia io hò creduto, che ſi foſſero dati à conto di detta eſtintione di penſione, e queſti conti furono fatti frà il detto Ambrogio, & Horatio, e la poliza fu ſcritta in caſa mia,) & poſteà dicit, quod pro reſiduo actum fuit, quod fieret ſocietas officij. Tamen fuit reſponſum teſtem nihil probare, quia ſi attendatur ſeries facti, ipſe fatetur primò fuiſſe factam apocam ſcut. 50. & poſteà beſtiamina data inſolutum, & actum de facienda ſocietate officij, ſed ſi hoc eſt verum, totum fuit factum tempore habili, quia vt apparet ex apoca, quæ habetur in proceſſu, illa habet datam ſub die 1. Aprilis 1622. & tamen, vt ſupra dictum eſt, præceſſerat ſignatio ſupplicationis pro reſignatione, & extinctione penſionis. Et dum in ſecundo examine iſte teſtis dicit fuiſſe actum, quod quidam laboratores perciperent fructus vnius anni pro debito reſignantis, cùm hæc fuerint facta tempore habili poſt legitimam extinctionem penſionis, nihil obſtant. Decimus ſextus teſtis nihil deponit, quod abſit, imò ſi benè attendatur, facit contra ſimoniam. Decimus ſeptimus, & vltimus pariter nihil obſtat, nam dum deponit de dicta conuentione, quod ſcilicet laboratores pro anno perciperent fructus, intelligitur hoc actum fuiſſe tempore habili.

Quantum verò attinet ad conſtituta reſignantis, & reſignatarij, vt ex lectura apparet, nihil faſſi ſunt quod obſtet.

Ex quibus fuit reſolutum contra partem, quæ diu citata, & expectata comparere noluit. Non conſtare de ſimonia.

REVERENDISS. COCCINO,

Leodien. Canonicatus S. Dionyſij.

Veneris 17. Maij 1624.

ARGVMENTVM.

Gratia in forma dignum licèt non dicatur conditionalis, ſed pura, & executoris prouiſio fiat tantùm, eò quia illa fuit dilata, & ſuſpenſa, tamen donec debitæ executioni non demandetur, non ſuffragatur. Reſignatio beneficij ad fauorem alicuius admiſſa, cum clauſula in forma dignum, tunc ſi ante illius purificationem moriatur reſignatarius, beneficium non dicitur vacare, cùm adhuc non dicatur abdicatum ius à reſignante. Canonicatus reſpectu requiritur maior ſcientia, quàm in prima tonſura. In beneficij reſignatione ſe fundans, tenetur docere de eius publicatione.

SVMMARIVM.

1 *Gratia in forma dignum cenſetur pura.*

2 *Executoris prouiſio in gratia in forma dignum, requiritur pro executione, quæ eſt dilata, & ſuſpenſa, & non autem per acquiſitionem iuris, & pro ſubſtantia gratiæ.*

3 *Gratia in forma dignum non ſuffragatur, donec debitæ executioni demandetur ad effectum excludendi, vel impediendi prouiſum ab Ordinario.*

4 *Reſignatio facta, quando fuit ad fauorem alicuius, & numquam fuerit purificata gratia in forma dignum, non dicitur abdicatum ius à reſignante.*

5 *Reſignatio admiſſa ad fauorem alicuius cum clauſula in forma dignum, tunc ea non verificata, beneficium non cenſetur vacare per obitum reſignatarij.*

6 *Teſtibus, & non teſtimonijs eſt credendum,*

7 *ad Tonſuram primam ordinatus non poteſt inde inferri, quod ſit idoneus ad Canonicatum.*

8 *Tonſuræ primæ reſpectu ſufficit, vt quis ſciat tantùm legere, & ſcribere.*

9 *Canonicatus reſpectu requiritur maior ſcientia, quàm in prima tonſura, cùm in eo exigatur conſilium, & induſtria.*

10 *Teſtes quando ſunt nulliter examinati, non poteſt in eis fieri fundamentum.*

11 *Clauſula in gratia poſita, ſiue faciant modum, ſiue conditionem ad effectum iuſtificationis narratorum in ea nihil intereſt.*

Quia vtroque caſu ſunt iuſtificanda narrata ab eo, qui intentionem ſuam fundat in d. gratia.

12 *Gratia reſignationis quando fuit iuſtificata, ius non dicitur abdicatum à reſignante.*

13 *Clauſula, dummodo reſignans habeat vnde ſe ſubſtentare valeat, per quod non dicatur ſatisfactum.*

14 *in Reſignatione ſe fundans debet docere de reſignatione publicata.*

Publicatio eſt pars reſignationis, n. 14.

15 *Reſignationis beneficij publicatio, quando non fuit facta, ſi moriatur reſignans, beneficium non dicitur vacare per eius mortem, ſed ob non publicationem.*

DECISIO DXXXIX.

POſt binas reſolutiones factas quod prouiſio Ordinarij
ſuſtinetur, fuit reſeruatum videre, an reſignatio per
prius facta à defuncto ad fauorem Lamberti obſtaret, &
cauſa hodie propoſita negatiuè fuit reſolutum ex triplici ca-
pite. Primò quia admiſſio reſignationis fuit in forma dignum
quare † licet gratia in forma dignum cenſeatur pura, *cap. ſi* 1
poſtquam de præben. in 6. & prouiſio executoris requiritur pro
exequutione, quæ eſt dilata † & ſuſpenſa, & non per ac- 2
quiſitionem iuris, & pro ſubſtantia gratiæ, vt fuit reſolu-
tum *in cauſa Burgen. Canonicatus 20. Aprilis 1597. coram
bon. mem. Card. Pamphilio.*

Nihilominus non ſuffragatur, donec gratia debitæ exe-
cutioni demandetur † ad effectum excludendi, vel impe- 3
diendi prouiſum ab Ordinario, *vt fuit dictum in cauſa Ca-
laguritana beneficij 30. Ianuarij 1608. coram Reuerendiſſ. D.
Archiepiſcopo Lugdunen.* quare cùm reſignatio fuerit ad fa-
uorem, & † nunquam fuerit purificata dicta gratia, non 4
fuit abdicatum ius à reſignante, Put. *deciſ. 158. lib. 3. n. 2.
in nou. & fuit dictum in prædicta Burgen. Canonicatus, & in
Bracharen. Cantoriæ 26. Martij 1602. coram bon. mem. Iuſto,*
Card. Seraph. *deciſ. 1446. n. 3.* quibus in locis habetur quod 5
non verificata clauſula in forma dignum beneficium non
cenſetur vacare per obitum reſignatarij.

Neque viſum fuit Dominis idoneitatem probari ex duo-
bus atteſtationibus, quia vltra quod vt dictum eſt in prima
deciſione † teſtibus, & non teſtimonijs eſt credendum. Pri- 6
ma atteſtatio Magiſtri Scholæ eſt quod Lambertus ſciat lege-
re. Secunda Aduocati eſt nimis affectata, & ex quo Lam-
bertus fuit ordinatus ad primam tonſuram, non † poteſt in- 7
de inferri quod ſit idoneus ad Canonicatum, quia reſpectu
primæ tonſuræ ſufficit, quod quis ſciat tantùm † legere & 8
ſcribere, Rot. *dec. 16. n. 3. par. 2.* Gonzales *ad reg. 8. gloſſ. 4.
n. 48. & 49.* Reſpectu autem Canonicatus maior ſcientia re-
quiritur, † in quo conſilium & induſtria exigitur, Rot. *dec.* 9
12. n. 5. in ant. Menoch. *præſumpt. 51. n. 22. lib. 2.* ſuper teſti-
bus verò nullum poteſt fieri † fundamentum, cùm ſint nul- 10
liter examinati lite pendente in Rota, nec videantur benè
concludere.

Secundò fuit conſideratum gratiam reſignationis fuiſſe
conceſſam cum clauſula, dummodo reſignans haberet, vnde
ſe ſuſtentare valeat, quæ clauſula ſiue faciat modum, ſiue
conditionem † ad effectum iuſtificationis narratorum in 11
gratia nihil intereſt, quia vtroque caſu ſunt iuſtificanda nar-
rata ab eo, qui intentionem ſuam fundat in gratia, Io. And.
in c. 1. de litis conteſt. Felin. *in cap. conſtitutus in prin. de reſcr.
& fuit reſolutum in cauſa Paduana penſionis 28. Iunij 1581.
coram Rubeo,* quare cùm † neque in hoc gratia reperiatur iu- 12
ſtificata, non fuit abdicatum ius à reſignante per ſupradicta.

Neque obſtat quod Petro fuerint relicta bona in teſta-
mento, quia non conſtat dicta bona eſſe ſufficientia, † cùm 13
dicta clauſula poſitiuè requirat quod reſignans habeat aliũ-
de, vnde ſe poſſit ſuſtentare.

Tertiò fuit conſideratum non ſufficere quod Lambertus
doceat de reſignatione, ſed † cùm in ea ſe fundet, debet do- 14
cere de reſignatione publicata, cùm publicatio ſit pars reſi-
gnationis, *vt fuit reſolutum in cauſa Calaguritana Theſau-
rariæ 4. Febr. 1579. coram ſan. mem. Clem. VIII. & in Hiſ-
palen. & Corduben. præſtimoniorum coram bon. mem. Cardin.
Lancellotto,* Rot. *dec. 190. n. 2. par. 2.* Seraphin. *deciſ. 1309.
& fuit dictum in cauſa Meten. canonicatus 8. Martij
1609. coram R. P. D. Pirouano,* & iſto caſu licet be-
neficium non vacaret per obitum reſignantis, † ſed ob 15
non publicationem, vt ſunt verba clara Bullæ ſan. mem.

Gregorij XIII. *& fuit dictum in cauſa Abulen. beneficij 14. Ianuarij 1596. coram Card. Blanchetto, & in Mediolanen. Præpoſituræ 28. Iunij 1589. coram Platto*, hoc tamen non refert, quia prouiſio Ordinarij propter indultum caperet iſtam etiam vacationem ex conſideratis in vltima deciſione, Et ita concluſum.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Reſtitutionis in integrum.

Lunæ 20. Maij 1624.

A R G V M E N T V M.

Ad reſtitutionem in integrum obtinendam ſufficit qualiſcumque iniuſtitia, quamuis non notoria. Ad patrem ſi fuerit reuerſa dos ab eo aſſignata filiæ, ac deindè legauerit dictæ filiæ aliquid cum conditione, vt contenta eſſe debeat dicto legato, & nihil aliud poſſit petere, ac prætendere ex bonis, & hæreditate ſua, aliàs &c. tunc ſi dicta filia ſolemniter, & iuxta diſpoſitionem ſtatutorum tale legatum acceptauerit, non poterit amplius pœnitentia ducta agere ad primæuam dotem eidem à patre conſtitutam. Dos, quando reuertitur ad patrem dotantem, non eſt ampliùs dos, & ſic euaneſcunt priuilegia dotis, vnde filia non poterit agere vigore Inſtrumenti dotalis executiuè iuxta Statutum Vrb. lib. 1. cap. 185. contra patrem vt ei aſſignet eandem dotem, quam prius dedit, ac deinde ad eumdem reuerſa fuit.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia ob non interpoſitam appellationem tranſit in iudicatum.*
2 *Reſtitutio in integrum aduerſus mandatum, de cuius iniuſtitia conſtat, ſine dubio datur.*
3 *ad Reſtitutionem in integrum obtinendam ſufficit, qualiſcumque iniuſtitia, etiam non notoria.*
4 *Filia non poteſt agere contra hæredes patris pro dote ſibi primo loco promiſſa, quando ipſa acceptauit legatum à patre ei factum, pro ſecunda dote.*
5 *Pater tenetur ad onus dotandi filias.*
6 *Filia acceptando legatum ei à patre relictum, loco ipſius dotis ad eum reuerſæ, non poteſt amplius petere primam dotem, etiam ſi legatum eſſet inferius credito dotali.*
7 *Legatum alicui ſi relictum ſit cum conditione, vt aliud petere non poſſit ex hæreditate, tunc illud expreſſè acceptando euaneſcunt omnes eius prætenſiones.*
8 *Dos ſoluto matrimonio reuertitur ad patrem dotantem.*
9 *Filia non poteſt dici creditrix patris, ex cauſa dotis ſoluto matrimonio, cùm illa dos ad ipſum reuertatur.*
10 *Pater tenetur conſeruare dotem filiæ iterùm nubenti, nec ipſe valet diminuere prioris dotis menſuram.*
11 *Filia tranſeundo ad ſecunda vota non poteſt agere executiuè vigore primi inſtrumenti dotalis contra patrem, vt ei aſſignet eandem dotem.*
12 *Filia debet implorare officium Iudicis ad hoc, vt pater teneatur ei eandem dotem conſtituere, quam in primis nuptijs ei aſſignauit.*
13 *Obligatio Cameralis habet clauſulam, pro omnibus quibus intereſt, intellige vt n. 13.*
14 *Stipulatio pro omnibus, quibus intereſt, quæ continetur ſub obligatione Camerali, intelligitur pro illis, qui habent cauſam ab obligato.*
15 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 185. diſponit, vt inſtrumenta dotalia habeant executionem paratam.*
16 *Actio ſemel extincta amplius reuiuiſcere nequit.*
17 *Reſtitutio in integrum in Curia, & ex antiquo Rotæ ſtylo non impeditur per lapſum quadriennij.*

D E C I C I O DXL.

ANtonius Bolinus de anno 1597. nuptui tradit Catherinam eius filiam Aloyſio de Turre cum dote ſcut. 3500. ad quorum computum aſſignauit pro ſcut. 2500. vnam domum magnam pro fundo dotali, & pro reſiduo nempè ſcut. 1000. tot credita inexacta, quæ promiſit exigibilia, prout ipſe Antonius exegit, & cum ijs duas domunculas acquiſiuit. Defuncto Aloyſio, & dote reuerſa ad ipſum Antonium dotantem, idem Antonius condidit teſtamentum, & inſtitutis in eo ſuis hæredibus vniuerſalibus Eliſabetta, & Franciſca ex filio nepotibus legauit dictæ Catherinæ adhuc viduæ pro omni ſuo iure dotali, ac iure inſtitutionis dictam domum magnam vnà cum mobilibus, cùm hoc quod nihil aliud petere, & prætendere poſſet ex bonis, & hæreditate ſua, ſed debeat eſſe contenta dicta domo magna, & ampliùs teneatur renunciare omnibus ſuis iuribus, quomodolibet ſibi acquiſitis, & competentibus ſuper dd. domunculis, aliàs ipſa non renunciante, intelligatur pro rata parte dd. domorum legatum, vt ſupra factum diminutum, quo legato per Catherinam agnito, & acceptato cum omnibus iuribus, ac ſtatutis ſolemnitatibus, iterùm nupſit Ioanni Dominico Pulliaſco cum dote ſcutorum 4000. pro quibus data illi inſolutum d. domo magna, ſibi per Procuratorem relicta cœpit pro reſiduo dotis primo loco promiſſæ agere coram ſecundo Collaterali contra hæredes Antonij, & mandatum obtinuit, quod cùm ob non
interpoſitam † appellationem feciſſet tranſitum in iudica- 1
tum, fuit pro parte dd. hæredum adita Signatura Sanctiſſimi, & obtentum committi Senatori cauſam reſtitutionis in integrum cum voto Rotæ. In qua propoſito hodie per me dubio, An conſtet de cauſis reſtitutionis, fuit per DD. affir-
matiuè reſponſum, ea ratione † quia vbi docetur de iniu- 2
ſtitia mandati, certum eſt, quod competit aduerſus illud
reſtitutio, & ſufficit qualiſcumque iniuſtitia etiam † non 3
notoria pro illa obtineñ. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 12. *de ſent. & re iudic.* Seraph. *dec.* 251. *num.* 2. Rota *deciſ.* 351. *par.* 1. *& deciſ.* 492. *num.* 5. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 452. *num.* 1. *par.* 1.

Iniuſtitia autem mandati relaxati contra dictos hæredes viſa fuit Dominis ſatis clara in hoc caſu, tum ex eo quia
† Catharina egit pro reſiduo dotis primo loco promiſſæ, 4
quæ ſibi non debebatur, cùm ipſa accepiãdo ſimpliciter legatum d. domus magnæ ſibi vt ſupra facta per Procuratorem,
habeatur ac ſi ab ipſo Procuratore, † qui habebat onus eam 5
dotandi, redotata fuiſſet iuxta notata per Bald. *in l. libertis libertæque num.* 24. *verſ. attenden. tamen C. de oper. liber.* cum alijs per Mantic. *de coniect. lib.* 10. *tit.* 2. *num.* 17. nec poteſt
ampliùs petere dictam dotem etiamſi legatum quod † acce- 6
ptauerit, eſſet inferiùs credito dotali, Caſtr. *in l. ſi cum dotem §. ſi pater n.* 3. & ibidem Alex. *num.* 2. *ff. ſol. matrim.* Mantic. *loc. ſupra citato num.* 17. *verſ. quod locum habet*, &
ideò ſi Catharina habebat vllam † actionem contra dd. hæ- 7
redes per acceptationem expreſſam dicti legati, cenſetur illi renunciaſſe iuxta allegata.

Tum etiam quia Catharina obtinuit mandatum prædictum vigore † prætenſi Inſtrumenti dotalis, cuius vigore
pariter non poterat agere ex quo ſoluto matrimonio dos erat 8
reſtituenda Patri, prout fuit reſtituta, iuxta text. *in l. dos Procuratore, Cod. ſol. matrim. in l. fin. C. comm. vtriuſque Iud.* Theſ. *deciſ.* 190. *num.* 1. Vnde ipſa non poterat dici Credi-
trix Patris, nec ampliùs habebat † actionem vigore d. Inſtru- 9
menti, *vt fuit reſolutum in illa Romana dotis de Pauida* 8. *Martij* 1613. *& 29. Febr.* 1616. *coram Vereſpio, & in ead.* 26. *Aprilis* 1619. *coram D. meo Vbaldo.*

Non obſtat quod Pater teneatur conſeruare dotem filiæ
denuò nubenti, nec valet † diminuere prioris dotis menſu- 10
ram, *vt in auth.* ſed quamuis & alibi Salic. *num.* 7. *C. de rei vxor. act.* Quia licet hoc ſit verum, tamen non poteſt mu-
lieri vigore primi † Inſtrumenti dotalis executiuè agere 11
prout fecit Catherina obtineñ. mandatum relaxati, illud- 12
que exequi facieñ. ſed debet implorare officium Iudicis ad
hoc vt pater teneatur † ipſi eandem dotem conſtituere, *iuxta* 13
deducta in prædictis deciſionibus Romana dotis, & præſertim in deciſione D. Vbaldi.

Nec obſtat quod Inſtrumentum dotale quo actum fuit,
haberet obligationem Cameralem, † quæ habet clauſulam 14
pro omnibus quorum intereſt, vt per Rotam apud Zacch. *de oblig. Cam. dec.* 97.

Quia hoc eſt verum, ſed cùm reſpectu Patris Catherina

14 rina non eſſet nominata † in Inſtrumento, iſta ſtipulatio intelligitur pro illis, qui habent cauſam à marito, *vt fuit dictum in Romana deuolutionis domus 13. Iunij 1608. coram me.*

Prout minus viſum fuit obſtare ſtatutum Vrbis cap. 185.
15 lib. 1. quo diſponitur Inſtrumenta dotalia habere † executionem paratam, quia cùm ex ſupradictis non ſupereſſet amplius Inſtrumentum dotale, ex quo dos in illo promiſſa iam fuerit ad Patrem reuerſa, & cum illius Patri-
16 monio conſolidata intrat † regula, quod actio ſemel extincta ampliùs non poteſt reuiuiſcere vulgata *l. quod res §. aream ff. de ſolut. l. nihil intereſt C. eodem, l. eius qui §. fin. ff. de Iur. fiſc.*

Et demum non obſtat lapſus quadriennij, quia in Curia,
17 & ex antiquo Rotæ ſtylo non attenditur, nec impedit reſtitutionem, Simonet. *deciſ. 76. incip. reſtitutionem in Inſtrumento petenti, & fuit dictum in Bergomen. legatis 15. Nouembris 1610. coram bon. mem. Card. Sacrato Vrbinaten. Iuriſdictionis 10. Febr. 1620. coram D. meo Buratto, & in alijs &c.*

Confirmata fuit præſens deciſio coram eodem Reuerendiſſimo Patriarcha ſub die 18. April. 1625. eſt infra ſuo loco, & in eodem anno alia adeſt ſub die 15. Iunij.

R. P. D. REMBOLDO,

Taruiſina Feudi.

Veneris 24. Maij 1624.

ARGVMENTVM.

Inueſtitura facta duobus pro maſculis, & fœminis, quando hoc caſu fœminæ vnius lineæ excludant maſculos alterius lineæ, & quando ſecus,

SVMMARIVM.

1 *Inueſtitura, quando eſt facta duobus, pro maſculis, & fœminis, tunc fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ.*
2 *Sed hoc non procedit, ſi inueſtitura ſit facta vni tantùm.*
3 *Text. in cap. 1. de duob. frat. à cap. inueſt. non habet locum, quando feudum eſt antiquum, & ab initio fuit vnus tantùm inueſtitus, licet poſtea tractu temporis fuerunt inueſtiti duo de eodem feudo.*
4 *Text. in cap. 1. de duob. frat. à cap. inueſt. quando de plano intret, & n. 5.*
6 *Verba appoſita in fauorem alicuius, non debent in eius odium retroqueri.*
7 *Epiſcopus poteſt concedere in feudum bona Eccleſiaſtica ſine ſolemnitatibus, ſi ſit ſolitum ea concedi.*
8 *Feudum iure antiqui feudi conceſſum, in omnibus, & per omnia aſſumit naturam feudi antiqui.*
9 *Inueſtituræ tenor magis, quam lex feudalis eſt attendenda.*
10 *Prolis appellatione in materia feudali veniunt tantùm maſculi.*
11 *Prolis appellatione an veniant tantùm maſculi, vel etiam fœminæ.*
12 *Prolis nomen ſecundùm propriam eius ſignificationem comprehendit, tam maſculos, quàm fœminas.*
13 *Feudum acquirens cenſetur magis proſpexiſſe ſuis, quàm agnatis.*
14 *Interpretatio in contractibus ea eſt ſumenda in dubio, quæ congruit menti contrahentium.*

DECISIO DXLI.

Domini dixerunt ſententias Rotales, quibus declaratum fuit filias fęminas Franciſci inueſtiri debere de portione feudi Caſtri Ruſticæ, per D. Franciſcum poſſeſſa, reuocando alias omnes ſententias prius in partibus ad fauorem maſculorum *deſcendentium ex linea Guercij Iunioris* latas, fore confirmandas; quia dictæ ſententiæ Rotales apparent validæ, & iuſtæ. Et validitas quidem colligitur, ex reuolutione proceſſus, de iuſtitia vero conſtat, ex tribus deciſionibus in hac cauſa coram RR. PP. DD. meis Pamphilio, Vbaldo, & Pirouano factis, in quibus fuit firmatum,

quod cum dictum feudum fuerit anno 1297. conceſſum Vberto, & Guercio fratribus pro ſe, ſuiſque hæredibus, & deſcendentibus maſculis, & fęminis, adiectis his verbis, ita quod extantibus maſculis fęminæ non ſuccedant, deficientibus verò quandocumque ſine prole legitima maſculis, fęminæ ſuccedere debeant, alterutrius verò prole prorſus legitima deficiente totum feudum alterum deuoluatur, omninò tenendum ſit, quod fęminæ vnius lineæ ex dictis inueſtitis, excludant maſculos alterius lineæ, tam attenta iuris communis diſpoſitione, quàm etiam inſpectis verbis ſupra relatis.

Nam quoad iuris communis diſpoſitionem, certum quod quando † inueſtitura eſt facta duobus, pro maſculis, & 1
fęminis (vt in caſu iſto) tunc fęminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ, *c. 1. de duob. fratr. à cap. inueſt.* Alex. *conſ. 119. num. 1. & 2. l. 5.* Ceph. *conſ. 30. n. 34.* Corn. *conſ. 263. num. 5. & ſeqq. lib. 1.* Bero. *conſ. 108. n. 5. lib. 1.* Peregr. *conſ. 24. num. 12. & ſeqq. l. 2. & in tract. de fideicomm. art. 27. num. 13.* cum alijs per Card. Mantic. *in tract. de tacit. & ambig. l. 22. tit. 18. numer. 36.* Pedemont. *deciſ. 23. num. 30.* licet ſecus ſit, quando † inueſtitura ab 2
initio eſt facta vni tantùm Ruin. *conſ. 9. ſub num. 5. verſ. quinimò lib. 1.* Peregr. *d. conſ. 24. num. 2. lib. 2.* Roſental. *de fœm. ſucceſſ. c. 7. q. 39. n. 2. & 3. in addit.*

Et quod hoc ipſum fuerit in dicta inueſtitura expreſſis verbis diſpoſitum, patet ex pacto ſupra relato, in quo dicitur, quod fęminæ ſuccedant deficientibus maſculis, & feudum tum demum ad alterum deuoluatur, quando alterius lineæ proles legitima prorſus defecerit, & ſic quando non ſupererunt ex illa linea, nec maſculi, nec fęminæ, vt ex infra etiam dicendis clarius apparebit.

Nec obſtat, quod prædicta iuris † diſpoſitio locum non habet, quando feudum eſt antiquum, & ab initio fuit vnus 3
tantùm inueſtitus, licet poſtea tractu temporis fuerint inueſtiti duo de eodem feudo, ad trad. per Caſtrenſ. *conſ. 176. num. 3. lib. 1. & conſ. 159. num. 2. l. 2.* Curt. ſen. *conſ. 48. n. 13. & 17. & ſeq.*

Quia pro reſponſione eſt aduertendum, quod autem feudum eſt antiquum non ſolùm reſpectu rei, quæ conceditur in feudum, ſed etiam reſpectu perſonarum in noua inueſtitura comprehenſarum, quia ſcilicet eædem met fuerunt etiam in antiquis inueſtituris comprehenſæ, & tunc poteſt procedere obiectum, quod nempè in huiuſmodi feudo locum non habeat dicta iuris diſpoſitio.

Aut feudum eſt nouum ſaltem reſpectu perſonarum quibus tale feudum conceditur, & huiuſmodi feudum conceditur tanquam feudum nouum, & tunc quando inueſtitura
† eſt facta duobus, de plano intrat diſpoſitio text. *in c. 1. de* 4
duob. fratr. à cap. inueſt.

Aut tale feudum nouum conceditur iure antiqui feudi, & tunc non propterea quod fuerit conceſſum iure antiqui feudi, deſint eſſe nouum, & ſi fuit conceſſum duobus,
† intrat eadem diſpoſitio textus *in d. c. 1. de duob. fratr. à* 5
c. inueſt. quia hoc etiam caſu quilibet ex inueſtitis præſumitur potius proſpexiſſe ſuis hæredibus, quàm agnatis, & verba illa (iure antiqui feudi) operantur, quod feudum quoad alios effectus cenſeatur antiquum, non verò etiam quoad effectum, vt maſculi vnius lineæ excludant fęminas alterius lineæ, cùm enim ſint appoſita † in fauorem recipientium 6
feudum, non debent in eorum odium retorqueri, ita poſt Paul. de Caſtr. *conſ. 10. n. 12. l. 3.* Clar. *in §. feudum, q. 8. n. 4.* Roſſental. *de feud. c. 2. concl. 39. n. 5. & 7.* & latè proſequitur Peregr. *d. conſ. 24. n. 12. l. 2.*

Ac propterea cum in caſu, de quo agitur, feudum reſpectu perſonarum, videlicet Vberti, & Guercij ſit nouum, quidquid ſit reſpectu Caſtri conceſſi in feudum, fueritque dictum feudum conceſſum dictis Vberto, & Guercio, pro ſe, ſuiſque deſcendentibus maſculis, & fœminis, non poſſunt maſculi deſcendentes ex vno ex dictis inueſtituris, excludere fęminas deſcendentes ex alio, etiam quod dicta inueſtitura facta fuerit iure antiqui feudi, ſeu tanquam de antiquo feudo ex ſupra allegatis.

Quod eo magis etiam locum habet, quia veriſimile eſt, quod dicta clauſula (tanquam de antiquo feudo) non fuerit appoſita ad qualificandam ſubſtantiam feudi, ſed ad demonſtrandum potius, quod feudum erat antiquum, † ſcili- 7
licet ſolitum concedi, ad hoc vt conceſſio facta ab Epiſcopo ſine ſolemnitatibus ſuſtineretur, Clar. *in §. emphyteuſis q. 6. in princ.* Cæſ. de Graff. *dec. 134. n. 13. & ſeq.*

Præterea dato quod non conſtet, quod dictum feudum

 ſit

ſit reſpectu perſonarum inueſtitarum nouum, vel etiam quod quatenus eſſet nouum, verior ſit illa opinio, quod
8 feudum nouum iure antiqui feudi acquiſitum in omnibus & per omnia aſſumat naturam feudi antiqui, ita quod etiam in tali feudo nouo tranſuerſales maſculi fœminas deſcendentes ex vno ex acquirentibus excludant, vt voluit Pariſ. *conſ.* 17. *lib.* 1. *num.* 7. *&* 8. & poſt eum Schrader. *de feud. par.* 7. *cap.* 4. *num.* 67. *&* 68. ceſſat nihilominus in caſu iſto difficultas, quia in inueſtitura, de qua agitur, adeſt pactum expreſſum, quod feudum tum demum ad alterum deuoluatur, quando proles legitima alterius lineæ prorſus defecerat, & ſic quando ex alia linea, nec maſculus, nec fœmina ſupererint, hoc namque pacto ſtante, dubium non eſt quod maſculi deſcendentes ex Guercio, non valeant ſuccedere in portione Vberti, donec ſuperſunt fœminæ deſcendentes ex dicto Vberto, magis enim inſpicitur tenor
9 † inueſtituræ, pactaque in ea appoſita, quem quod lex feudalis diſponit, Surd. *conſ.* 440. *n.* 38. Peregr. *d. conſ.* 24. *n.* 6. *l.* 2. cum alijs per Roſſental. *d. tract. de feud. c.* 1. *concl.* 12. *n.* 1. *& ibi adden.*

10 Nec obſtat quod appellatione † prolis in materia feudali veniunt tantùm maſculi, ideòque videtur partes voluiſſe mediante dicto pacto, fæudum ad alterum deuolui, quando proles, id eſt maſculi, alterius lineæ defeciſſent, non autem quando, nec maſculus, nec fæmina ſupereſſet: quia quidquid eſſet dicendum in abſtracto, an appellatione
11 † prolis veniant tantùm maſculi, vel etiam fæminæ, quando præſertim in inueſtitura de cuius interpretatione agitur ſunt comprehenſæ etiam fæminæ, prout ſunt comprehen-
12 ſæ in iſta, certum eſt quod dictum nomen † prolis ſecundùm propriam eius ſignificationem comprehendit tam maſculos, quàm fæminas, Dec. *conſ.* 495. *n.* 6. Alex. *conſ.* 188. *n.* 25. *l.* 5. Honded. *conſ.* 15. *n.* 16. *&* 17. *l.* 2. Boer. *dec.* 356. *in princ.* Rot. *dec.* 317. *n.* 1. *p.* 2. *in rec.*

Et quod hoc caſu dictæ partes intellexerint dictum nomen prolis iuxta propriam eius ſignificationem, adeòque voluerint, quod feudum tum demum ad alterum deuolueretur, quando proles alteriùs lineæ, hoc eſt maſculi, & fæminæ ex ea deſcendentes defeciſſent, ſuadetur tam ex eo, quod
13 (vt ſupra dictum eſt) quilibet ex acquirentibus † præſumitur magis proſpexiſſe ſuis, quàm agnatis, & ſic præteriri voluiſſe fæminam ex eo deſcendentem maſculo agnato, tum etiam quia in dicto pacto legitur appoſita dictio, *prorſus*, per quam apparet, partes voluiſſe, quod feudum deuolueretur, quando proles alterius lineæ prorſus, hoc eſt totaliter, & ſic tam quoad maſculos, quàm quoad fæminas deficeret, vt fuit ponderatum in alijs deciſionibus in hac cauſa factis.

Non obſtat, quod d. dictio, *prorſus*, referri debeat ad verbum legitima, itaut ſenſus verborum, quibus conceptum eſt dictum pactum, ſit, quod feudum deuoluatur, deficiente prole alterius lineæ prorſus legitimæ, quia aptius proculdubio refertur dicta dictio ad verbum deficiente, & quatenus poſſet referri ad verbum, legitima facienda eſſet
14 in dubio † interpretatio, quæ menti contrahentium magis congruit, & ſic quod dicti contrahentes voluerint fæminas deſcendentes præferri maſculis tranſuerſalibus, vt ſupra dictum eſt, &c.

☞ *Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt, quas annotaui ſupra ad deciſionem 516. quæ eſt in eadem cauſa.*

REVERENDISS. D. COCCINO,

Romana ſocietatis Officij.

Veneris 24. May 1624.

ARGVMENTVM.

Commodum ex contractu illo quis non eſt æquum vt conſequatur, dum pacta in eo conuenta non fuerunt adimpleta, & hoc procedit etiamſi in aliqua parte non fuerunt ea adimpleta, licet in reliquis fuerit ſatisfactum, quod & intellige quamuis à principio plenè omnia fuerint adimpleta, ſed ex poſt facto propter aliquod accidens, ſtante ſic pacto neglectum fuit aliquid adimplere. Et hic tractatur in terminis ſocietatis officij, quando fuit conuentum in caſu mortis fideiuſſoris, vt debeat alius ſubrogari, vtique data morte dicti fideiuſſoris, & de hoc certiorato officiali, ſi neglexerit dare alium fideiuſſorem, & interim moriatur is, ſuper cuius vitæ periculo contracta erat ſocietas, nullatenus erit locus lucro pecuniarum.

SVMMARIVM.

1 *ex Contractu illo, quis iuuari non poteſt, quem non adimpleuit.*
Petitio illa eſt fruſtratoria, quando is petit id, quod non adimpleuit, n. 1.
2 *ex Contractu cuius pars quis non adimpleuit, nec eo iuuari poteſt.*
3 *Contractus adimplementum, quis probare teneatur.*
4 *Societatis officij lucri aſſerens veniſſe caſum, tenetur ipſe probare fuiſſe adimpleta pacta inita inter partes, & num.* 5.
6 *Interpellatione iudiciali mediante quis præſumitur certioratus de eo, de quo fuit certioratus.*
7 *Interpellatio perſonalis, vbi etiam eſſet neceſſaria, ſuppletur per interpellationem etiam dimiſſa copia, quando ea mediante pars in iudicio comparuit.*
8 *Obligatus aliquid adimplere, vt conſtituatur in mora, ſat eſt, vt ad id fuerit interpellatus.*
9 *Adimplere, quando quis aliquid tenetur poſt obitum alicuius, ſufficit, quod illi obitus fuerit denunciatus.*
10 *Interpellationi iudiciali, quis tenetur credere, amplia, vt num.* 11.
11 *Iuribus productis quando quis nihil opponit, cenſetur eis acquieſcere.*
12 *Scripturæ producta licet non adſit à tergo productio, hoc non obſtat, quando dicta productio fuit annotata in ſcriptura ei annexa, & ſimul producta.*
13 *Annus, Conſul, & dies poſitus in vno folio cenſetur repetitum in alio habente ordinatam conſequentiam.*
14 *Mandatum ſpeciale non requiritur, dum tractatur, vt certum quid ad alicuius notitiam deueniat.*
15 *ad Renunciationis ſocietatis effectum an requiratur ſpeciale mandatum.*
16 *ad Renunciandum ſocietati ſufficit generale mandatum.*
Mandatum præſumptum ex quibus probetur.
17 *Contractum non ſufficit à principio adimpletum fuiſſe, dum ex conuentione partium aliquid etiam ſucceſſiuè veniat adimplendum.*
18 *in Societate officij dum aliquid non eſt adimpletum hoc ſufficit, vt non ſit locus lucro pecuniarum, nec in his terminis attenditur mora regularis, vel irregularis.*
19 *Lucrum, quis non debet facere ex eo contractu, quem non adimpleuit non obſtante aliqua excuſatione.*

DECISIO DXLII.

FVit reſolutum non fuiſſe factum locum lucro pecuniarum; Quia licet bon. mem. Adrianus, ſub cuius vitæ periculo fuerat facta ſocietas obierit, nihilominus cùm prius obierit Pacificus vnus ex fideiuſſoribus, & fuiſſet conuentum, quod in locum demortui, vel abſentis daretur alius fideiuſſor, & ſuper hoc pars fuerit interpellata, cùm non adimpleuerit dando alium fideiuſſorem, non poteſt † iuuari ex contractu Societatis, quem non adimpleuit, & non 1
fuit factus locus lucro pecuniarum, *l.* 1. *C. de donat. l. cum proponas, la ſeconda C. de pactis*, fruſtra enim is petit, qui quod non debet impleuit, *c. fruſtra de reg. iur. in* 6. *in l. ediles in fin. ff. de edilit.* Bald. *de feud. tit. qualiter dom. feud. propriet. priu. n.* 9.

Et ſufficit quod hoc non adimplementum fuerit in hac parte, non dando ſcilicet fideiuſſorem in locum † demortui, 2
licet in alijs adimpletum fuerit, Bald. *in l. Iuriſgentium* §. *adeſt in* 2. *not ab. ff. de pact.* Dec. *in d. l. perſona ſub n.* 5. *verſ.* 4. *ampliatur*, Put. *deciſ.* 357. *in fin. lib.* 3. *in nou.* Surd. *conſ.* 101. *num.* 2. *& conſ.* 469. *num.* 26. Menoch. *conſ.* 1. *n.* 308. Dec. *conſ.* 45. *num.* 6. latè Card. Mantic. *de tacit. & amb. lib.*

Digitized by Google

lib. 3. tit. 16. num. 18. Rota *deciſ. 242. num. 3. par. 2. in rec.*
3 defectus enim non implementi non debet probari † à ſo-
cio, qui dedit pecunias, ſed in hoc caſu, quia ab initio
fuit adimpletum ſignificato obitu fideiuſſoris ex legitima
interpellatione, & ſic quod ſit factus locus pacto de dan-
4 do nouos fideiuſſores onus probandi incumbit † illi, qui
lucrum prætendit, *l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt.* latè
Aym. *conſ.* 1. *num.* 10. *& conſ.* 248. *num. 6. circa med. verſ.
onus autem*, Becc. *d. conſ.* 45. *num.* 18. Rip. *in l. in illam num.
15. ff. de verb. oblig.* Corn. *conſ.* 11. *num.* 8. *verſ. & hoc niſi
allegatur lib.* 2. Rot. *deciſ.* 361. *par. 4. diuerſ. & dec.* 362.
*num. 2. par. 1. in recent. & fuit dictum in Calagurritan. Ca-
pella* 14. *Nouembris* 1592. *coram bon. mem. Gypſio*, & in
terminis Societatis officij per ſimiles rationes dicit Caſtracan.
5 *de ſoc. offic. per ſimiles rationes cap. 68. num. 10. in fin. &
num. 15. & 31. & cap. 69. num. 6. & 7.* Pacific. de Salu.
inſpect. 5. cap. vnic. num. 159. & 162. & pariter in termi-
nis fuit reſolutum *in cauſa Romana pecuniaria Societa-
tis officij 2. Iunij 1608. coram bon. mem. Cardinali Lan-
cell. Iuniore*, quæ habetur apud Pacif. de Salu. *ſub num.* 305.
& 307.

Quod autem fuerit ſignificatus obitus Pacifici fideiuſſo-
6 ris patet ex interpellatione Iudiciali, † quæ licet fuerit fa-
cta domi dimiſſa copia, in hoc tamen ſufficit etiam dato,
7 & non conceſſo, quod requiratur † interpellatio perſona-
lis, cùm poſtea pars comparuit in iudicio, Rot *dec. de dol.
& contempt. in nou.* Ægid. *dec.* 262. Sarn. *in regul. de annal.
quæſt. 75. & 79.* Acchil. *deciſ. 7. num. 1. de dol. & contu-
mac.* etiam ſuffragatur, quia cùm in locum demortui eſſet
8 dandus alius fideiuſſor, ſat fuit quod obitus † Pacifici per
interpellationem fuerit ſignificatus, Bart. *in l. non ſolum §.
morte num. 48. verſ. ſed ſi eſſet ff. de nou. oper. nun.* vbi
9 † quod quando quis tenetur aliquid facere poſt obitum
alicuius ſufficit, quod illi obitus fuerit denunciatus, maxi-
10 mè cùm hæc fuerit interpellatio iudicialis † cui pars tene-
batur credere, Bart. *vbi ſupra num. 35. verſ. quandoque talis*,
& ibi Iaſ. *num.* 29. & hæc de plano procedunt, quia parti in-
11 terpellatæ ad dandum nouum † fideiuſſorem in locum de-
mortui Iudex præfixit terminum 15. dierum, & tale decre-
tum fuit illi intimatum, & pars nihil oppoſuit de obitu, &
ceſſat omnis difficultas, quia fuit producta fides Parochi de
obitu Pacifici, cui pars videtur acquieuiſſe, cùm nihil in
12 ſpecie † deduxerit contra ipſam, & quamuis à tergo non
adſit adnotata productio, ſufficit, quod † adnotatio fuerit
13 facta ſuper epiſtola inſimul cum dicta fide producta, Bart. *in
l. ſi quis, §. ſi initium num. 1. ff. de eden.* Iacob. de S. Georgio
ibidem num. 8. in fine, qui dicit, quod annus, † conſul, &
14 dies poſitus in vno folio cenſetur repetitum in alio habente
ordinatam conſequentiam.

Nec poteſt dubitari quin omnia fuerint geſta à legitimo
15 Procuratore. Primò, quia de prædicta per agenda † non
erat neceſſarium ſpeciale mandatum iuxta Bart. *in l. actione
66. §. renunciare ff. pro ſoc.* Hond. *conſ.* 38. *num. 16. lib.* 1.
Felic. Hector. *de ſociet. cap. 35. num.* 53. vbi quod † ad re-
nunciandum ſocietati non requiritur ſpeciale mandatum,
16 & quatenus ſpeciale mandatum requireretur, hic adeſt præ-
ſumptum, cùm procurator inſeruiret in domo ſocij, qui de-
17 dit pecunias † pro procuratore, ſoluerit pecuniam Notario
pro recognitione Epiſtolę in actis productæ etiam per ipſum,
& non repugnat, quod eſſet procurator generalis, & ſpe-
cialis ad hunc actum.

Nec obſtat, quod à principio fuerit adimpletum contra-
ctus, & ſocius non fuerit in mora dandi nouum fideiuſſo-
rem, quia fuit reſponſum, quod cum fuerit notum, quod
ſocius in locum demortui daret nouum fideiuſſorem ſuf-
18 ficit, quod contractus non fuerit in hoc impletus, cum ex
conuentione partium habeat actum ſucceſſiuum, & quod
19 ſocius non fuerit in mora, quicquid ſit de hoc, non † re-
fert, quia non ſumus in caſu quo requiratur mora regularis,
vel irregularis cum non poſſit quis lucrum facere ex
eo contractu quem non impleuit non obſtante aliqua
executione, vt per Dec. *in alleg. ll. cum proponas nu-
mer. 4. C. de pact.* & in puncto Seraphin. *deciſ. 225.
numer.* 4.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

SVMMARIVM ANNOTATIONIS
ad deciſionem 542.

1 *Societatis officij creditor, recipiendo fructus eiuſdem per plures annos poſt mortem fideiuſſorum, qui renouandi erant, cenſetur tale onus ſocio remiſiſſe, & num. 35.*

2 *Proceſſus non vitiatur, ob non datum fideiuſſorem quando à partibus id non fuit oppoſitum, quia procedendo videntur conſenſiſſe conſentiendo.*

Itaut non poſſit ampliùs dicta exceptio allegari.

3 *Iudicium, ſi non opponatur de non implemento, valet etiam in terminis l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt.*

4 *Actus quilibet tendens ad fauorem alterius eſt intelligendus parte petente.*

Quaſi adſit conditio tacita, ſi quis vti voluerit exceptione ſibi competente.

5 *Actus ad fauorem alicuius tendens, intelligitur ipſo petente, etiamſi adſit clauſula ipſo iure, & abſque declaratione.*

Nam id ſemper intelligi debet ipſo iure volente.

6 *Fideiuſſorum renouationis pactum, reſpicit fauorem eius, cuius intuitu illi ſunt renouandi, ideo quando venit caſus, id ipſe tenetur declarare.*

7 *Voluntas non minus declaratur facto, imò potentius, quàm verbis.*

8 *Mentis noſtræ, nullum eſt maius teſtimonium, quàm qualitas inſpecta factorum.*

Facta ſine loquela ſe intelligunt, n. 8.

Facta per ſolum aſpectum imprimunt ſuam voluntatem.

9 *Penſiones, & affictus, quis recipiendo, cenſetur ex hoc remittere onus dandi fideiuſſores conuentos.*

10 *Fideiuſſorum datio, vel alterius implementi in ſocietate officij, cenſetur à parte remiſſa per receptionem fructuum.*

11 *Interpellatio eſt neceſſaria, quando quis tenetur in aliquo caſu renouare fideiuſſores.*

12 *Qua non ſecuta, cenſetur remiſſum tale onus.*

13 *Fideiuſſores, quando ſunt dandi ad contentamentum alicuius, intelligitur quatenus petierit, & voluerit.*

14 *Vnde ſi nunquam fuerit facta dicta declaratio, & vigore celebrati contractus fructus fuerunt recepti, cenſetur remiſſum tale onus, & n. 41.*

15 *Exceptio non implementi excluditur, ſtante veriſimili mente partis illam remittentis.*

Implementi exceptio opponi non poteſt per eum, qui contractui acquieuerit, eius vigore aliquid recipiendo, numer. 15.

16 *Dominus recipiendo canonem poſt incurſam caducitatem, cenſetur eam remittere, nec prodeſt proteſtatio.*

17 *Fideiuſſorum renouatio, ſi ſemel fuerit remiſſa, an iterùm poſſit illa exceptio non renouationis opponi, & num. 23.*

18 *Mora, quando alicui fuit remiſſa, non poteſt ampliùs dici violator fidei.*

19 *Venditor, ſi poſt præſtitutam diem petat vſuras cenſetur conuentioni renunciaſſe, & non eſt ampliùs locus pœnitentiæ.*

Pactum reſolutiuum non operatur, niſi quatenus re integra, quis vtatur, n. 19.

20 *Mora excluditur ex tacita voluntate creditoris differentis actionem, & permittentis remanere pecunias penes debitorem.*

21 *in Debitore præſumenda non eſt mens corrupta, anteaquam non ſit in mora ſoluendi, eo quia non fuit interpellatus à creditore.*

22 *Debitor non dicitur nolle ſoluere, ſi à creditore non fuerit interpellatus ad ſoluendum, imò præſumitur paratus, quatenus ſequatur d. interpellatio.*

per Creditorum videtur ſtare, quin debitor non ſoluat, quando creditor illum non interpellat, n. 22.

Petitio, vbi non adeſt, ibi nulla mora conſideratur, num. 22.

23 *Lucrum ex contractu illo, quis facere nequit, dum promiſſa in eo adimplere neglexit.*

24 *Implementi exceptio etiam in minimo verificatur.*

25 *Contractus, quando eſt reciprocus, niſi quis impleat pro parte ſua, non poteſt ex eo cum effectu agere, etiamſi contractus ſit nominatus.*

26 *Promiſſio qualibet habet in ſe tacitam illam conditionem ſi fides ſeruetur.*

27 *Quod procedit non ſolum in promiſſione ſimplici, ſed etiam in promiſſione iurata, & vide caſum, numer. 28.*

29 *Exceptio illa, tu non adimpleuiſti ex parte tua, eſt ſic valens, vt poſſit opponi, etiam in caſu, in quo ſtatutum tollat omnem exceptionem.*

30 *Exceptio iſta, tu non adimpleuiſti ex parte tua, eſt ſic prapotens vt ſuper ea ſuppleat Iudex ex officio parte non petente.*

31 *Actione caret, qui agit ex contractu, cuius pacta non adimpleuit.*

32 *Implementi exceptio obſtat, etiam ſtante impedimento, quia nihilominus agens repellitur ab agendo.*

33 *ex Societatis officij contractu agens ad lucrum pecuniarum, recte poteſt opponi exceptio tu non adimpleuiſti ex parte tua.*

34 *ad Lucrum pecuniarum agens ex contractu ſocietatis, repellitur à petitione, ſi promiſerit aliquem ſocietatem intra certum tempus facere ratificaturum, ſi ea ratificatio numquam fuerit reportata.*

35 *Lucrum ex contractu illo, quis ſentire non debet, ſi conditiones eius non adimpleuerit.*

36 *Societatis officij fructus, creditor recipiendo, cenſetur remittere ſocio conditiones, quas implere debebat.*

Quod tamen intellige pro tempore, quo fuerunt ſoluti dicti fructus, & non vltra n. 37. & 38.

39 *Voluntas tacita, que reſultat ex aliquo actu reſtringitur ad limites ipſius actus.*

pro Societate officij lucranda, quis omnia ad vnguem promiſſa tenetur obſeruare.

40 *in Societate officij, quando promiſſa non fuerunt obſeruata, in praeiudicium non obſeruantis, ea remanet diſſoluta, vel ſaltem ſuſpenſa.*

43 *Fideiuſſores iam poſt eorum mortem quando ſunt dati intra certum tempus renouandi, tunc ſecuta eorum morte, non eſt neceſſaria interpellatio ad effectum, vt obligatus ſubeat tale onus.*

Quod tamen ſecus eſt, quando non eſt expreſſa certa dies, num. 42.

43 *Interpellatio non eſt neceſſaria, quando dies interpellat pro homine.*

Ignorantia non poteſt allegari ab eo, qui fuit interpellatus ad aliquid adimplendum, n. 43.

44 *Ignorantia quando non poteſt allegari, & dies eſt certa ad aliquid faciendum, tunc nullatenus eſt neceſſaria interpellatio.*

45 *Dies, ſeu lapſus termini vim habet interpellationis.*

46 *Dies certa interpellat pro homine.*

47 *Promiſſio, quando fuit facta ſub certo die, tunc beneplacitum ſubſequens non tollit moram per lapſum d. termini.*

48 *Sed conſeruat actionem pro cogendo promiſſore adimplendam promiſſionem.*

49 *Societatis officij creditor, non obſtante receptione fructuum, ſi eius ſocius aliquid non impleuerit, poterit agendo compellere eum ad implementum ex vi contractus obligationis reciproci.*

Et excipiendo repellere illum, ſi agat ad conſecutionem lucri pecuniarum propter defectum violate fidei, num. 49.

50 *Societatis officij creditor, quando eius ſocius non adimpleuit promiſſa, poterit quamuis contractus ſit nominatus per viam exceptionis experiri ad infirmandam ſocietatem.*

Quod dupliciter poteſt practicari, vel expectando ſocium ad lucrum agentem, & tunc dicere ius illi non competere.

51 *Vel officium Iudicis implorare, vt ſe à moleſtijs, quas timet, liberet, cui exceptioni non cenſetur renunciatum per receptionem fructuum.*

52 *Et quatenus nonnulli DD. huic opinioni non aſſentiant, tamen in quo caſu ipſi loquantur, declaratur, & num. 53.*

54 *Societatis officij lucro non eſt locus, quando ille, ſuper cuius vite periculo ea manet, adhuc viuit.*

55 *in Societate officij, quando eſt nominanda perſona, ſuper cuius vite periculo ea ſtare debet, quid ſeruandum veniat ex Conſtitutione reformatoria ſa. me. Pauli V. & num. 56.*

57 *pro Societate officij lucranda nullum fundamentum fieri poteſt ſuper actu per legem annullato.*

58 *Forma ſola omiſſio deſtruit actum, ac ipſo iure eſt nullus.*

Forma, quando eſt neglecta, nihil agitur, n. 58.

Lex reſiſtit contractui, ſi peccet in forma, n. 58.

59 *Forme etiam minima omiſſio vitiat actum, quod procedit etiamſi actus ſit fauorabilis.*

Actus eſt nullus non ſeruata forma, quod procedit etiamſi ſimus in cauſis pijs, n. 59.

Forma in minimo ſeruata, quando non vitiet actum remiſſiue, n. 59.

60 *Forma eſt ſeruanda ad vngulam, & guttulam.*

61 *Forme nihil adimi, vel detrahi poteſt cum ſit indiuidua, & indiuiſibilis, nam ex integritate conſiſtit.*

62 *ex Forma nihil immutari poteſt, nec vnius quidem hore momentum.*

63 *Forma non poteſt adimpleri per relationem, quando in ea requiritur expreſſio.*

Relatum dicitur eſſe in referente verè, propriè, & per modum nature, atque patentis veritatis, n. 63.

64 *Forma eſt adeo inuiolabilis, vt nec in hoc parcitur ruſticitati, etati, ſexui, vel cuilibet alie qualitati, aut conditioni.*

65 *Mulieres, & ruſtici ſicut vadunt ad ſyluam pro lignis, & ad Ciuitatem pro indulgentijs, ita etiam adire debent Iuriſperitos pro conſilijs.*

66 *Forma omiſſio vitiat actum etiamſi omittatur à ruſtico, etiam per errorem.*

67 *Forma non ſeruata actus corruit, etiamſi iuſtiſſima cauſa excuſationis adſit.*

68 *in Forma ſi peccet actus, non oritur nec naturalis, nec ciuilis obligatio.*

69 *Forme renunciatio inualida eſt, nec aliquid operatur etiamſi millies partes ſint in concordia, vt forma non ſeruata habeatur pro expreſſa.*

Actus non ſolum dicitur nullus quando eſt geſtus contra formam traditam, ſed etiam quando eſt non contra, ſed prater formam celebratus, n. 69.

Actus eſt nullus, non ſeruata forma in eo tradita, quamuis ſine ea facilius fuerit expeditus, n. 69.

70 *Forma inducitur ex clauſula annullatiua actus aliter geſti.*

Forma inducitur ex decreto irritanti, n. 70.

71 *Conſtitutio reformatoria Pauli Pape V. ſuper nominatione perſone, in qua debet conſiſtere lucrum ſocietatis officij, an loquatur denominatione, que fit à principio, & num. 73. 74. 75. 76. 77. & 78.*

72 *Intimatio non requiritur, quando ſcientia, eſt veriſimilis.*

77 *Diſdictas ſocietatis officij non ſolum Notarij tenentur regiſtrare in manuali, ſed etiam in margine inſtrumenti ſocietatis.*

80 *Deciſio in cauſa Romana ſocietatis 15. Decembris 1624. coram Vbaldo fuit renocata, & quare n. 81.*

82 *Forma quando eſt accidentalis, & non ſubſtantialis, poteſt adimpleri, etiam poſt actum perfectum.*

83 *Forma ſi conſtituta ſit ad obuiandum fraudibus non eſt neceſſaria eius precisa obſeruantia, dummodo occurratur fraudibus.*

84 *Forma aliqua, ſi à Iure ſit requiſita ad certum effectum, poteſt per aequipollens adimpleri, eaque impune ſpernitur.*

85 *Forma, quando à Lege fuit inducta ad certum effectum, ſat eſt, vt ſatisfacta remaneat mens Legiſlatoris illam formam inducentis, & ſequatur effectus ab eo deſideratus.*

86 *ex Æquipollentibus quid fiat non refert.*

87 *Scientia aequipollet intimationi.*

88 *Confeſſio, aut conſenſus, vbi concurrit, non eſt neceſſaria diſceptatio fori.*

89 *Confeſſio, vel conſenſus partis vbi concurrit, non eſt opus tela iudicij.*

90 *Scientia debet eſſe precisa ad effectum preiudicij.*

91 *à Com-*

91 *à Commodo contractus vt quis cadat, non benè infertur de vno caſu ad alium.*

92 *Scientia debet eſſe certa, ac indiuidua cum omnibus ſuis qualitatibus, quando ſumus in præiudicialibus, & num. 98.*

Gloſ. in cap. concertationi, in verb. ſciuerit de appellat. à pluribus extollitur tamquam aurea, numer. 92.

93 *Scientia qualitas, quando eſt illa, quæ operatur, tunc non ſufficit probare ſcientiam in genere.*

94 *Scientia ſpecificata, vbi requiritur, non ſufficit generalis notitia.*

95 *ad Præiudicij effectum cum requiratur ſcientia certa, niſi de ea appareat, non iuuat taciturnitas.*

96 *Conſenſus, quando eſt de ſubſtantia actus, numquam ex diuturnitate temporis præſumitur.*

97 *in Pœnam, vt quis incidat non ſufficit ſcientiam probare ex præſentia.*

98 *Teſtis ſi dicat aliquid eſſe factum præſente Titio, non probat, quod ille intellexerit, quæ fiebant.*

90 *Scientia ad effectum amittendi quod ſuum, ſat non eſt, vt ſit velata cum certa, & vera requratur.*

Ita vt ſufficiens nullatenus ſit, illa præſumpta ex ſimultanea habitatione.

100 *Scientia non probatur, nec præſumitur ex affinitate, vel cohabitatione, niſi in concurrentibus iura ſanguinis, non autem in actis extrinſecis, vel momentaneis.*

ANNOTATIO

Ad Deciſ. DXLII.

SEd quid reſpondendum veniat, in non longè diſſimili caſu, nempè ſi inita ſit ſocietas officij puta ſcutorum 100. inter dantem pecuniam, & recipientem, aliosque fideiuſſores cum pacto, & conditione, quod in euentum mortis fideiuſſorum eſſet obligatus recipiens pecunias dare alium, ſeu alios idoneos fideiuſſores ad contentamentum creditoris infra 15. dies à tali euentu proximos, alias teneri velit ad ſortis reſtitutionem.

Data modo morte aliquorum ex dictis fideiuſſoribus, eaque per partes non ignorata, ſi nullis alijs ſubrogatis, in locum eorum fideiuſſorum defunctorum iuxta conuentionem, fuerit in ſolutione, & receptione fructuum continuatum per plures annos, ſed tandem per aliquod tempus fuerit prætermiſſa dicta continuatio, intra quod principalis ſuper cuius vitæ periculo ſocietas manebat deceſſit, nulla facta ſocietatis diſdicta, an hoc caſu dicatur factum fuiſſe locum lucro pecuniarum d. ſocietatis ad fauorem alterius partis.

Primò enim aſpectu dicendum videtur, cùm creditor
ſocietatis poſt mortem fideiuſſorum receperit per plures
1 annos fructus, cenſetur remiſiſſe ſocio onus renouandi fi-
deiuſſores, quodque eſſe intelligendum ſi pars voluerit, &
petierit, ſtante præſertim, vt dixi indubitata ſcientia obi-
tus fideiuſſorum, *l. vniuerſa, C. de precib. Imperat. offerend.*
Bald. *in l. qui crimen 3. nu. 15. quæſt. 7. C. de his, quæ accuſ.
non poſſ.* Vbi quando non fuit datus fideiuſſor, prout debe-
2 bat dari, non vitiatur proceſſus, † cum requiratur oppo-
ſitio, & quia partes procedendo videntur remiſiſſe conſen-
tiendo, quod non detur fideiuſſor, ita vt non poſſit huiuſ-
modi exceptio amplius allegari, quod etiam ſequitur Are-
tin. *conſil. 136.* Clariſſimè Doctor. *col. penult. in fin. verſ. ſed
dato, quod per gratiam*, Iaſ. *in l. vniuerſa num. 2. verſ. idem,
quod in hac lege, & num. 3. in fin. verſ. vltra ſupra dicta,
3 C. de precib. Imperat. offerend.* Cùm etiam † in terminis,
l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. procedat iudicium,
ſi non opponatur de non implemento, Cagnol. *in l. ſi quis
maior. num. 198. in fin. C. de tranſact.* Alex. *in l. filia licet
num. 3. C. de collat.* Boer. *dec. 133. nu. 30. poſt med.*

Generale eſt enim, quemlibet actum tendentem ad fa-
4 uorem alterius, † eſſe intelligendum parte petente, quaſi
ſemper adſit conditio tacita, ſi quis vti voluerit exceptione
ſibi competente, *gloſ. in l. vniuerſa reſcripta in verb. præ-
beatur, Cod. de precib. Imp. offerend.* & ibi Iaſ. *num. 2. adde
textum in l. 1. §. inde quæſitum, ff. de oper. nou. nunciat. &
in l. ſi ſponſus, §. ſi quis rogatus, ff. de donat. inter vir. &
uxor.* Quodque procedit, etiamſi in lege, ſeu alia diſpoſi-
5 tione conſtituente aliquid ad fauorem priuatorum, † adſit
clauſula, ipſo iure, & ſine aliqua declaratione, nam ſem-
per id intelligi debet, ipſo iure volente, de cuius vtilitate agitur, idque comprobari poteſt ex pluribus, & præſertim ex text. *in l. 1. §. ſed & quoties, & l. cogi, §. Metianus, ff. ad l. falcid. l. filio præterito*, & ibi gloſ. *& omnes, ff. de inuſt. rapt. l. maximum vitium, §. ſancimus, C. de liber. præterit. l. ſcimus*, & ibi gloſ. *in verb. ipſo iure, C. de inofficioſ. teſtam. l. fin. C. de compenſat. §. in bonæ fidei*, & ibi gloſ. *in verbo eo compenſatio. Inſtit. de action. l. ſi conſtat.* & ibi gloſ. *in verb. ipſo iure, ff. de compenſat. cap. quod ſicut 28.* & ibi gloſ. *in verb. conſentiente de elect. cum ſimilib.* & eſt optima deciſio in cauſa *Romana Fructuum Cenſus 3. Martij 1617. coram bon. mem. Archiepiſcopo Seleucien. eſt deciſio 422. n. 4. verſ. ſemper intelligitur ipſo iure, ipſo volente de cuius vtilitate agitur &c. par. 4. recent. & in cauſa Romana prætenſæ 18. Februarij 1636. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozetto Decano, §. ſecundo conſiderabant DD. verſ. & ſine declaratione res non poteſt dici caducata &c. vbi plures Auctores allegantur, & teſtatur de communi opinione, quæ deciſio fuit deinde in eadem cauſa confirmata 27. Iunij 1636. coram bon. mem. Coccino, §. ſecundum fundamentum, verſ. etiamſi pactum contineat, vt caducitas incurratur ipſo iure, & ipſo facto, quia nihilominus requiritur declaratio &c.*

Quare in caſu noſtro promiſſio illa de renouando fideiuſ-
ſores in caſu mortis iam datos, cùm reſpiciat commodum
illius, † qui dedit pecunias ad ſocietatem officij, ideò in- 6
telligitur, quatenus ipſe velit, vnde ſi de hoc non appareat
recipiendo fructus ſocietatis, videtur illud onus remiſiſſe,
cum voluntas non † minus declaretur facto imò poten- 7
tius quàm verbis, iuxt. text. *in l. ſi tamen, §. ei qui verſ.
multo enim amplius eſt id facere, quam pronunciare &c. ff. de
ædil. edict. l. Paulus reſpondit non tantum verbis, ff. rem.
rat. hab. cum ſimilib.* Nullum enim eſt † maius mentis no- 8
ſtræ teſtimonium, quàm qualitas inſpecta factorum, quæ
ſine loquela ſe intelligunt, & per ſolum aſpectum impri-
munt ſuam voluntatem ſuper qua materia plura alibi dixi.

Et in ſpecie de recipiente penſiones, & affictus, quod
ex hoc cenſeatur remittere onus dandi † fideiuſſores, vo- 9
luit poſt Iaſ. *in l. vniuerſa, C. de precib. Imperat. offer.* Rota
*in cauſa Aquilana Releuationis indemnitatis 28. Iunij 1577.
coram bon. mem. Robuſterio eſt deciſio 113. num. 6. verſ. quia
promiſſio illa de dando fideiuſſores, intelligitur &c. par. 1.
diuerſ.* ac in puncto, quod in ſocietate officij cenſeatur re-
miſſa datio fideiuſſorum, † vel alterius implementi per pe- 10
titionem, ſeu receptionem fructuum, latè comprobat Ste-
phan. Gratian. *diſcept. 301. & 302. ferè per tot.* reſponditque
Rota *in cauſa Romana Societatis officij 19. Iunij 1628. coram
bon. me. Pirouano eſt deciſio 192. num. 17. verſ. per huiuſmo-
di acquieſcentiam contractui abſque renouatione fideiuſſorum
&c. par. 5. recent. & in altera Romana ſocietatis officij 6. Iu-
nij 1639. coram eodem Pirouano, §. Neque defectus implemen-
ti, verſ. quinimò voluntariè omiſſum per ſubſequentem ſe-
meſtrium fructuum receptionem &c. vbi alia deciſiones alle-
gantur.*

Item in ſupradicto caſu etiam videtur † intrare lucrum 11
pecuniarum, quia hic non adfuit interpellatio ad renouan-
dum fideiuſſores, ex qua non ſecuta interpellatione, ille,
qui dedit pecunias ad ſocietatem officij ab illo pacto reno-
uandi receſſiſſe, & † voluiſſe abſque alijs fideiuſſoribus 12
continuare ex voluntaria acquieſcentia, Rota *d. deciſ. 192.
num. 21. par. 5. recent. & in Romana ſocietatis officij ſcuto-
rum 1600. 5. Iulij 1627. coram clar. me. Merlino*, & præ-
ſertim, ex quo, vt dixi, fideiuſſores erant dandi † ad con- 13
tentamentum, & ſic quatenus illos petierit, & voluerit,
vnde non petendo cenſetur contentari de alijs ſuperſtitibus
obligatis, ſicque implementi defectus euitari poteſt ex eo,
quia nunquam fuit facta dicta † declaratio per eum, qui 14
dedit pecunias, quinimò voluntariè omiſſa per ſubſequen-
tes ſemeſtrium fructuum receptiones, in quibus caſibus
ſemper ceſſat, & excluditur exceptio non implementi pro-
pter veriſimilem † conditionis, & pacti remiſſionem, vt 15
conſtat ex ſupra relatis, & conferunt tradita per Cardin.
Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 29. per totum,
& præſertim à num. 18.* ſicque implementi exceptio opponi
non † poteſt per eum, qui contractui acquieuit, eius vi- 16
gore aliquid recipiendo, Aym. *conſ. 106. nu. 2. & 151. nu. 1.*
Aret. *conſ. 150. col. 1.* Rota *in Mediolanen. Frumenti 16.
Octobris 1587. coram bon. mem. Orano, & deciſ. 75. num. 2.*
coram ſan. mem. Gregor. XV. *& deciſ. 577. num. 10. par. 1.
rec.* & in terminis de Domino petente, vel recipiente cano-
nes poſtquam caducitas fuit incurſa, vt ex hoc cenſea-

tur

tur remiſſa omnis caducitas etiamſi in contrarium ſit prote-
ſtatus, vt non intendat remittere per talem actum incur-
ſam caducitatem, aſſerunt Butr. Card. Imol. & alij *in cap.
potuit. de locat.* gloſ. Cin. Bald. & alij *in l. 2. Cod. de iur. em-
phytheot.* Ruin. *conſil.* 110. *num.* 4. *lib.* 1. & vide Caualc. *dec.*
Fori Fiuizan. 25. *num.* 18. *part.* Afflict. *deciſ. Neapolitan.* 174.
num. 3. Magon. *deciſ. Florent. dec.* 145. *num.* 14. & Lucen.
dec. 35. *num.* 7. Gamm. *dec. Luſitan.* 72. *numer.* 5. *& dec.* 299.
num. 3. *& dec.* 283. *num.* 4. Martin. Monter. à Cueua *deciſ.
Aragon.* 5. Gratian. *deciſ. Marchiæ* 49. *num.* 22. 30. *&* 31.
Surd. *dec. Mantuan.* 6. *num.* 7. *& dec.* 317. *num.* 1. & Barz.
deciſ. Bononien. 50. *num.* 3. Rota coram bon. mem. Cardin.
Mantic. *dec.* 200. *num.* 1. *&* 2. *& in cauſa Piſana caducitatis*
25. *Iunij* 1601. *coram bon. me. Card. Sacrato eſt deciſio* 896.
numer. 4. *par.* 4. *diuerſ. & in Romana Præſtationis Cedulæ* 1.
Decembris 1628. *coram bon. mem. Coccino, eſt deciſio* 218.
nu. 3. *par.* 5. *recent. & in Romana Domus* 26. *Februarij* 1631.
coram bo. me. Merlino, eſt deciſio 15. *num.* 7. *par.* 6. *rec. &
in Peruſina Oblationum* 27. *Ianuarij* 1640. *coram eodem.*

Nec obſtat, licet in ſupra relato caſu contractus ſocieta-
tis officij fructus per aliquod tempus ante obitum principa-
17 lis, ſuper cuius vitæ periculo † manebat ſocietas, non
fuerint ſoluti, quia non propterea ille, qui accepit pecu-
nias ad ſocietatem, & qui fideiuſſores renouare tenebatur,
excludendus venit à lucro, vti moroſus debitor, & viola-
18 tor fidei, cùm mora ei fuerit † remiſſa per dictam receptio-
nem, *l. de lege, l. poſt diem, ff. de leg. commiſſ. & l. ſi fun-
dus 4. §. eleganter, ff. eodem*, vbi ſi poſt præſtitutam diem
19 venditor petat vſuras, † cenſetur conuentioni renunciaſſe,
& non eſt locus pœnitentiæ, *l. commiſſoriæ, C. de pact. int.
empt. & vendit.* dixitque Rota *in d. dec.* 422. *num.* 8. *in fin.
par.* 4. *recent.* quam ſecuta eſt Rota *in cauſa Firmana Præ-
dij* 30. *Ianuarij* 1640. *coram R. P. D. meo Peutingero, §. pe-
nult. verſ. pactum reſolutiuum non operatur, niſi quatenus eo
re integra vtatur &c. & iterum in ea cauſa* 14. *Maij eiuſdem
anni coram eodem R. P. D. Peutingero, §. Ad hæc fuit reſ-
ponſum, verſ. non potuit vti pacto reſolutiuo niſi re inte-
gra &c.* illaque mora excluditur ex tacita etiam voluntate
20 creditoris † differentis exactionem, & permittentis rema-
nere pecunias penes debitorem, ex Afflict. *dec.* 150. *nu.* 33.
& ſeqq. nec non faciunt, quæ dixi *in annot. ad deciſionem* 6.
num. 118. *ſupra par.* 3. *recent.* vbi habetur, quod in debitore
præſumenda non eſt mens corrupta, anteaquam enim ip-
21 ſe non eſt in mora ſoluendi, eò quia creditor cùm non in-
terpellat ad ſoluendum, non poteſt dici nolle ſoluere, im-
mò præſumitur, quod ſit ad ſoluendum paratus, ſi fuerit
22 requiſitus, † ſicque ceſſante dicta requiſitione non per
eum, ſed per creditorem videtur ſtetiſſe; quin non ſoluerit
cum multis alijs ibi allegatis, *vſque ad num.* 132. quæ quidem
poſſunt applicari ad caſum noſtrum, nam dum creditor ſo-
cietatis non interpellauit ſocium ad dandum fideiuſſorem,
tunc in eo ceſſat culpa, & mora, ceſſante dicta petitione,
vt notatur *in l. pupillus, ff. de verb. obligat.* cum alijs addu-
ctis per Becc. *conſil.* 37. *num.* 16. *verſ. non poteſt cadere vlla
conſideratio culpæ &c.* ſenſitque Rota *in cauſa Auenionen.
Vſusfructus* 13. *Iunij* 1642. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio,
§. Hinc patet, verſ. vbi nulla eſt petitio, ibi nulla mora in-
telligi poteſt &c.*

Verùm ſupradictis in his terminis patum, aut nihil ob-
ſtantibus intrepidè reſpondetur contrarium magis veritati
adhærere, ac huius concluſionis ratio non longè quæren-
23 da eſt, quia ille, qui pecunias ad ſocietatem accepit, † fi-
deiuſſores in locum demortuorum non renouauit iuxta pri-
mam obligationem, ideòque Iura numquam ferre volunt,
vt lucrum faciat ex contractu is, qui contractum adimplere
non curauit, & vltrò allegata *hic in deciſione num.* 1. *&* 2.
addo Dec. *in l. cum proponas la* 2. *num.* 4. *C. de pact.* Aym.
conſil. 246. *num.* 3. vbi allegat text. *in l. ſi duos, ff. de con-
trahend. empt.* Salicet. *in l.* 2. *num.* 3. *verſ. & ſi eſt nominatus,
C. de condit. ob cauſ.* Rota *in Romana vineæ* 28. *Iunij* 1623.
coram bon. mem. Pirouano, & in Fanen. Bonorum 24. *No-
uembris* 1628. *coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto*, vbi
24 etiam dicitur exceptionem non † adimplementi etiam in
minimo verificari &c. cum ibi allegatis, *quæ eſt deciſio* 215.
num. 4. *infra par.* 5. *recent. & vide in cauſa Cracouien. Deci-
marum* 21. *Maij* 1640. *coram R. P. D. meo Cereo*, addeque
Alex. *conſ.* 212. *Viſis num.* 2. *lib.* 2. vbi poſt Bald. *in l. in ciuile,
C. de rei vindic.* & probatur per *l. ſi ita quis, §. ſcia, ff. de
verb. obligat. & in l. ſi conueniat, ff. pro ſoc.* aſſerit, ſupra-
dictam regulam militare in omni contractu etiam nomina-
to, Bald. *in cap.* 1. *qualit. Dominus propr. priuetur in vſib.
feud.* Corn. *conſil.* 245. *in præſenti num.* 2. *lib.* 4. Vbi, quod
quando contractus eſt reciprocus, † niſi quis impleat pro 25
parte ſua, non poteſt cum effectu agere, etiamſi contractus
ſit nominatus.

Quælibet enim promiſſio habet in ventre † tacitam il- 26
lam conditionem, ſi fides ſeruetur, *cap. peruenit de iureiur.*
& ſi quis agat repellitur exceptione, quæ eſt litis finitæ, &
impedit litis ingreſſum, Angel. *in §. æquè col.* 5. *verſ. Duode-
cimo. Inſtit. de excep.* Iaſ. *in §. actionum num.* 139. *Inſtit. de
act.* Aym. *conſ.* 137. *in contractu num.* 14. *&* 248. *Iniuſtitia
col. penult. ad fin.*

Quæ regula non ſolùm vera eſt in ſimplici promiſſione,
† ſed etiam in promiſſione iuramento firmata, nam ſi mihi 27
promittis ſimpliciter quicquam, & ego promitto propter il-
lud tibi dare decem cum iuramento, ſi tu non ſeruas mihi
illam promiſſionem † ſimplicem, ego non teneor ſeruare 28
tibi promiſſionem iuratam, vt notabiliter dixit Ioan. de
Imol. *in conſ.* 265. *incip. in inſtrumento col.* 2. & allegat tex-
tum *in l. cum proponas, Cod. de pact. & in l. ſiue apud acta,
C. de tranſact. & in cap.* 3. *de iureiur.* cum alijs allegatis per
Hippolyt. de Marſil. *ſingul.* 42. *incip. Frangenti fidem, verſ.
Et ſcias, quod hæc regula &c.* & adde Marc. Anton. *variar.
reſolut. l.* 1. *reſolut.* 87. *num.* 22.

Adeo enim efficax, ſicque præpotens eſt iſta exceptio,
† *tu non adimpleuiſti ex parte tua*, vt ſi ex forma ſtatuti clau- 29
ſa ſit omnis via, ac ſublatus omnis obiectus exceptionum,
ea tamen obijci poteſt, quod contractus non fuit impletus,
vt per Bald. poſt Cin. *in l. ex prædijs, C. de euict.* Corn. *con-
ſil.* 297. *in conſilijs poſt num.* 1. *verſ. & regula eſt lib.* 3. *& con-
ſil.* 245. *In præſenti col.* 1. *verſ. tamen prædictis minimè refra-
gantibus lib.* 4. Roman. *conſil.* 244. *num.* 5. *verſ. primo enim*,
cum alijs copioſè relatis per Carol. de Graſſ. *tract. de ex-
ception. in exception.* 33. *de condition. non implet. à nu-
mer.* 11.

Inſuper eſt ita fauorabilis dicta exceptio, *tu non* † *adim- 30
pleuiſti ex parte tua*, quod ſuper ea ſupplet Iudex ex officio
parte non petente, vt poſt Roman. conſultus, reſpondit
Crauett. *in conſil.* 151. *ſub num.* 10. *verſ. eſt adeo fauorabilis
exceptio, tu non adimpleuiſti*, cum ibi allegatis, & adde Becc.
conſil. 45. *num.* 6. 10. *&* 12. dicens agentem ſola exceptione
inobſeruati contractus † repelli, quia malè agit, cum 31
actione careat, Menoch. *conſil.* 1. *nu.* 368. Surd. *conſil.* 186.
num. 11. *&* 503. *num.* 4. idem ſeruari aſſerens, ſi allegretur
impedimentum, † quia nihilominus remouetur ab agendo, 32
& idem ſenſit Dec. *in l. cum proponas* 2. *col.* 2. *in* 3. *notabil.
C. de pact.* Crauett. *in d. conſil.* 151. *ſub num.* 10. *verſ. non ex-
cuſatur ſi impeditus fuerit implere &c. ac ponderatur hic in fi-
ne præſentis deciſionis.*

Et in puncto, quod agentes ad lucrum pecuniarum ex
contractu † ſocietatis officij reijciantur per exceptionem, *tu 33
non adimpleuiſti ex parte tua*, pluries animaduertit Rota, &
præſertim coram Cardin. Seraph. *dec.* 225. *num.* 4. *verſ. cum
non poſſit, quis lucrum facere ex contractu, quem non adim-
pleuit &c.* & coram Penia *in Romana pecuniaria* 2. *Decem-
bris* 1596. *eſt deciſio* 331. *num.* 1. *par.* 4. *diuerſ. eſt etiam im-
preſſa* apud Zach. *de Societat. offic. deciſ.* 21. *nu.* 1. & inter
eius à me imprimendas *eſt deciſio* 443. *num.* 1. & idemque fuit
tentum coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 9. *num.* 7. & co-
ram bo. mem. Buratto *deciſ.* 674. *num.* 3. & magis recenter
arbitrata fuit *in d. Romana ſocietatis officij* 6. *Iunij* 1639. *co-
ram bo. me. Pirouano*, vbi Rota abſque difficultate reſpon-
dit, non eſſe factum locum lucro pecuniarum, ex morte
illius, † ſuper cuius vitæ periculo ea manebat, quia ille, 34
qui recepit pecunias ad ſocietatem officij, promiſit intra
duos menſes facere, vt quidam illam ratificaret, & cùm
dicta ratificatio conuenta non fuerit reportata, repellen-
dus omninò eſt, ſi intendat gaudere † commodo de lucran- 35
da dicta ſocietate, nec alijs in inſtrumentis contentis, & in
puris terminis caſus relati ſupra in principio annotationis,
magiſtraliter animaduerſum fuit *in cauſa Pauſtren. Societa-
tis officij* 30. *Maij* 1639. *coram R. P. D. meo Franciſco Roias,
§. Ratio reſolutionis fuit, quia Eliſeus fideiuſſores in locum
demortuorum non renouauit &c.* Vbi etiam reſpondetur ob-
iectionibus, de quibus ſuprà.

Et primò non obſtare in contrarium, quod fructus poſt
obitum fideiuſſorum, fuerunt recepti, etiam præſuppoſita
ſcientia obitus fideiuſſorum, quia non tamen † per rece- 36
ptionem fructuum cenſetur fuiſſe remiſſam obligationem
renouandi fideiuſſores, ſed ſolùm pro tempore, quo fue-
runt

Digitized by Google

runt ſoluti fructus d. obligatio fuit remiſſa. Ideoque cùm
ſolutio fructuum fuerit facta vſque ad certum tempus, &
37 ipſe principalis ſuper cuius † vitæ periculo manebat ſocie-
tas, obierit, poſtquam fuit ceſſatum in ſolutioue, conſe-
quenter remanet dicendum, quod onus renouandi fideiuſ-
ſores non fuerit remiſſum, niſi pro tempore, quo ſolutio
fuit facta, ex allegatis per Gratian. *diſcep. Forenſ. cap.* 301.
*num.*53. *& cap.*302. *num.*12. *& cap.*505. *num.* 54. voluitque
Rota coram fe. re. Gregor. XV. *dec.* 88. *num.* 53. & coram
bo. me. Penia *in d. Romana Pecuniaria* apud Zach. *de ſociet.
officij dec.*21. *in fin. & in d. Romana Societatis ſcutorum mille*,
coram bon. me. Pirouano, *eſt infra in par.* 5. *recent. deciſ.*
192. *nu.* 16. & aduertit Dominus meus Ioannes Franciſcus
Ferentillus (vir legum peritia inſignis, qui nuper eius meri-
tis longè exigentibus, vtriuſque Signaturæ Sanctiſſimi
D. N. Papæ Referendarius creatus fuit, necnon Eminen-
tiſſimi, & Reuerendiſſimi D. Cardin. Antonij Barberini
S. R. E. Camerarij, Generalis Auditor declaratus &c.) *in
ſuis annot.* ad bo. mem. Buratt. *deci.*674. *num.*17. cum ibi al-
38 legatis. Ex eo quia, ſicuti pro eo tempere non poterat cre-
ditor compellere debitorem ad faciendam renouationem,
ita dici non poteſt, quod adſit, eo tempore elapſo aliquis
tacitus conſenſus, & continua præſeruatio in remittendo
obligationem renouandi, Zach. *in d. tract. de ſocietat. offic.
num.*460. Gratian. *d. diſcept.*302. *num.*12. *& d. dec.* 331. *p.*4.
diuerſ. Voluntas autem tacita, quę prætenditur reſultare
39 ex † illa receptione fructuum, reſtringitur ad limites ipſius
actus, Crauett. *de antiquitat. tempor. par.* 4. *in princip. &
num.*77. Bart. *in l.* 1. §. *ſi quis hoc interdicto*, *ff. de itin. actuq.
priuat.* Surd. *conſ.* 52. *num.* 73. *& deciſ.*317. *num.* 22. Quare
cùm debitor ſocietatis debebat omnia ad vnguem promiſſa
adimplere pro ea lucranda, & ſtatim non ſecuto adimple-
40 mento, & ſequuta remiſſione pro tempore † factæ ſolu-
tionis fructuum, ſocietas ad præiudicium eiuſdem debito-
ris fuit diſſoluta, vel ſaltem ſuſpenſa, Surd. *deciſ.*181. *n.*11.
ex gloſ. & Caſtren. *in l. Iulianus*, §. *offerri*, *&* §. *ſi quis col-
ludente*, *ff. de act. empt.* aſſeritque Rota *in d. Piſauren. So-
cietatis officij* 30. *Maij* 1639. *coram R. P. D. meo Roias*,
§. *Nec obſtat*, *verſ. ſtatim non ſequuto adimplemento*, *& ſe-
cuta remiſſione pro tempore factæ ſolutionis fructuum ſocie-
tatis &c.*

Nec minus obſtat alterum, & ſecundum fundamentum,
41 quod † non adfuerit interpellatio ſequuto obitu fideiuſſo-
rum ad renouandum, prout in caſu *deciſ.* 9. coram Reue-
rendiſſ. Durano, *& dec.* 192. *par.* 5. *recent. & aliarum deci-
ſionum*, quia in deciſ. Durani, non aderat expreſſum cer-
42 tum † tempus ad renouandos fideiuſſores, *nec in dec.*192.
*par.*5. Deciſiones verò in quibus aderat certa dies ad facien-
dam renouationem *prout in dec.* 21. apud Zach. ibi, quam-
43 uis † adfuit interpellatio, non tamen dicitur fuiſſe neceſ-
ſariam, vltra, quod ibi fortaſſe adfuit, & fuit neceſſaria
interpellatio, ad effectum, vt recipiens pecunias non poſſet
allegare mortem fideiuſſorum, & excuſari de non imple-
44 mento. Quod † ſecus eſt dicendum, quando talis igno-
rantia nullatenus poteſt allegari, itaque ſtante dicta ſcien-
tia, obitus fideiuſſorum, & certa die per expreſſam con-
uentionem infra quindecim dies, vel aliud tempus reno-
45 uandi fideiuſſores † non requiritur alia interpellatio, cùm
illa dies, ſeu lapſus termini vim habeat interpellationis,
l. magnam, *C. de contrahend. empt.* Gozzad. *conſ.*57. *nu.*10.
in fin. Rota Ianuen. *dec.* 139. *num.* 1. Surd. *dec.* 57. *num.* 14.
Seraph. *dec.*225. *num.* 4. & id deſumitur ex ſatis trita illa iu-
46 ris concluſione, quod dies certa † interpellat pro homine,
ad text. *in cap. potuit de locat. & in l.* 2. *C. de iur. emph.* Surd.
*d. dec.*57. *num.*7. & in puncto ſocietatis officij reſpondit Ro-
ta *in d. deciſ.* 192. *num.* 17. *& recentius in illa Piſauren. ſo-
cietatis officij* 30. *Maij* 1639. *coram Reuerendiſs. P. D. meo
Roias*, §. *minus obſtat*, *verſ. dies certa interpellat pro ho-
mine &c.*

47 Vlterius addo, quando aliquid † promittitur ſub certo
die, prout eſt caſus noſter, cùm fuerit promiſſum renoua-
re fideiuſſores intra tempus 15. dierum computandum à
tempore mortis fideiuſſorum iam datorum, vel ſi intra
menſem fuerit promiſſum, quod aliquis ratificaturus eſſet
ſocietatem initam, & ſimilia, tunc beneplacitum ſubſe-
48 quens non tollit moram † incurſam per lapſum dicti ter-
mini, ſed conſeruat actionem pro cogendo promiſſore ad
renouandum fideiuſſores, vel reportandam dictam ratifi-
cationem &c. idque in actis dimittendi, quatenus placuerit
creditori ſocietatis fideiuſſores velle, vel ratificationem
conſequi, & habere, atque ita † agendo compellere ſo- 49
cium ad implementum ex vi obligationis contractus reci-
proci, & excipiendo repellere illum ab ipſa lucri conſecu-
tione propter defectum violatæ fidei, quandoquidem † cre- 50
ditor ſocietatis poterit etiam in contractu nominato per
viam exceptionis ad infirmandam ſocietatem experiri, Cra-
uett. *conſ.* 192. *num.* 22. *& conſ.* 246. *num.* 2. Becc. *conſ.*45.
num. 38. Menoch. *conſ.* 55. *num.* 6. Surd. *conſ.* 369. *num.*32.
& 36. quod quidem ſecundùm Bec. *d. conſ.* 45. *num.* 39. du-
pliciter poteſt practicari, vel expectando ſocium ad † lu- 51
crum agentem, & tunc dicere ius illi non competere, vel
officium iudicis implorare, vt ſe à moleſtijs quas timet, li-
beret, cui exceptioni non cenſetur renunciatum per exa-
ctionem † fructuum, & quatenus multi DD. aliud ſen- 52
tiant, tamen ſunt intelligendi, quando ceſſat mora, &
concurrente probatione, ſeu † præſumptione acquieſcen- 53
tiæ creditoris, dum non curat, vt ſibi promiſſa adimplean-
tur, quod tamen ſecus eſt, quando nec expreſsè, nec ta-
citè prædicta concurrunt, & ita in terminis promiſſæ rati-
ficationis intra certum tempus &c. arbitrata eſt Rota *in illa
Romana ſocietatis officij* 6. *Iunij* 1639. *coram bon. mem. Pi-
rouano*.

Vbi pariter fuit dictum ex alio capite non fuiſſe factum
locum lucro pecuniarum ad ſocietatem datarum, † quia 54
non fuit probatus obitus illius, ſuper quo reſidebat pericu-
lum vitæ, & in quo fundabatur actio ſocietatis ſuperlucra-
tæ, nam illæ, adhuc viuebat, comparebat, & infor-
mabat.

Nec quidquam releuabat, fuiſſe conuentum, vt intra
ſpatium 15. dierum facienda eſſet nominatio perſonæ, ſu-
per cuius vitæ periculo manere debebat ſocietas, ac inte-
rim nominatione ſuper periculo vitæ dantis pecunias ma-
neret, qualis nominatio intra dictum temporis ſpatium
facta fuit, ac etiam ſeruatis ſeruandis prætendatur ema-
naſſe.

Quia nullatenus id verificabatur cùm in nominatione
illius perſonæ, † non fuit ſeruata forma præſcripta *à Con- 55
ſtitutione* ſan. mem. Pauli V. *titul. de Not. Tribunal. Vrb.*
ſcilicet præuia intimatione, & adnotatione † in margine 56
matricis inſtrumenti ſocietatis, & cum clauſula annullati-
ua actus, ac decreto irritanti, & alia clauſulæ ſublata. In-
de ſequitur ſuper actu † per legem annullato nullum poſſe 57
fieri fundamentum pro ſocietate lucranda, Iaſ. *in l. non du-
bium num.*18. *C. de legib.* qui loquitur de lege actum annul- 58
lante, & ſola formæ omiſſio deſtruit actum, & nihil agi-
tur ea neglecta, cùm eo caſu actus ſit ipſo iure nullus,
can. in Synodo. de conſecrat. diſtinct. 4. *can. diffinitina.* 2. *qu.*6.
*can. ſolet quæri.*32. *qu.*2. *cap.*1. *de excomm. cap. veniens*, *de
presbyt. non baptiz. cap. cum delicta de reſcript. cap. tua de
ſponſal. cap. prouida*, *& cap. fin. de elect. in* 6. *l. Iulianus*,
§. *ſed & ſi quis*, *ff. ad exhibendum*, *l. Mæuius*, *& l. qui hæ-
redi*, *ff. de condit. & demonſtrat. l. qui ſub conditione*, *ff. eo-
dem*, *ibi*, *l. à Diuo Pio*, §. *in venditionem*, *ff. de re iudic.
l. cum hi*, §. *ſi prætor*, *ff. de tranſact. l. non dubium*, *C. de
legib. l. Iulianus*, §. *ſed & ſi quis*, *verſ. forma mutata pro-
pe interemi ſubſtantiam rei*, *ff. ad exhibend. l. Seia*, *ff. de
aur. & argent. legat. l. ſi conuenerit*, §. *ſi quis*, *ff. de pignor.
act. l. mulieris*, §. 1. *ff. de verb. obligat. l. ſi is qui*, *ff. ad leg.
Falcid. l.* 1. *C. vt in poſſeſſ. legat. l. hac conſultiſſima*, *& l. ſi
vnus*, *C. de teſtam. l.* 1. §. *ſi quis ita*, *ff. de verb. obligat. l. con-
tractus*, *C. de fid. inſtrument. l.* 1. *C. de præd. decurion. ſine
decr. non alien. lib.* 10. *& l. inter cætera*, *ff. de liber. & po-
ſthum. l. diligenter*, *ff. mandat.* Franciſc. Viu. *dec. Audien-
tiæ Baren.*325. *num.* 1. *par.* 1. *vbi plura*, Boer. *deciſ. Sena-
tus Burdegal.* 2. *num.* 22. Afflict. *deciſ. Conſilij Neapolitan.*
355. *num.*3. *& dec.*378. *num.* 4. Vincent. de Franch. *dec. pa-
riter Neapolitan.*185. *num.* 2. Surd. *dec. Senatus Mantuan.*
168. *num.*8. Manent. *dec. quoque Mantuan.*57. *nu.*2. Oſaſch.
deciſ. Senatus Pedemontani 165. *num.* 7. Gamma *dec. Sena-
tus Luſitani* 45. *num.*3. Merlin. *dec. Rotæ Lucen.* 68. *num.* 4.
*Rota Ianuen. dec.*190. *num.*9. Borgn. *dec. Fori Finizanen.*13.
num. 3. *& dec.* 23. *num.* 1. *par.* 1. Gratian. *deciſ. Rotæ Mar-
chiæ* 86. *num.*7. Amat. *dec. pariter Marchiæ* 67. *num.* 7. *vbi
de communi*, Magon. *dec. Rotæ Florentinæ* 118. *nu.* 1. idem
Magon. *dec. Rotæ Lucen.*49. *num.*4.

Rota verò Romana ſæpiſſimè dictam concluſionem
perpetua conſtantia admiſit, & potiſſimum *in diuerſ. de-
ciſ.*226. *num.*1. *par.*1. *dec.*72. *num.*2. *par.*2. *dec.*2. *num.* 4. *p.*3.
lib. 1. *dec.* 28. *num.* 4. *eadem par. lib.* 2. *dec.*55. *num.*4. *eadem
par.* 3. *lib.* 3. *deciſ.* 247. *num.* 4. *par.*4. *dec.*164. *num.*1. *par.* 5.

alias

alias poſt 2. tom. conſil. Farinacc. & in recent. dec. 158. nu. 10.
par. 1. dec. 15. num. 3. par. 2. dec. 463. num. 1. par. 3. dec. 498.
num. 6. par. 4. dec. 71. num. 10. & dec. 77. nu. 8. eiuſdem par. 4.
tom. 2. dec. 350. num. 3. par. 5. dec. 454. num. 10. eiuſdem par. 5.
tom. 2. dec. 143. num. 4. par. 6. & dec. 190. num. 25. & dec. 161.
num. 8. par. 7. & fuit dictum coram bon. mem. Card. Mant.
deciſ. 300. nu. 1. cum ibi allegatis, & coram bon. mem. Bu-
ratto dec. 14. num. 10. & coram ſan. mem. Greg. XV. dec. 1.
num. 1. & coram bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 619. la
prima num. 13. vbi etiam dicitur, quod lex reſiſtit contra-
ctui ſi eius forma præſcripta non fuerit ſeruata, & coram
R. P. D. meo Ghiſilerio in cauſa Bononien. fideicommiſſi de
Ramundinis 22. Martij 1638. §. pariter cenſuerunt verſ. for-
ma præciſa debebat adimpleri, itaut aliter geſta non vale-
rent &c. cum ibi allegatis, alijſque infinitis, quæ vſque ad
nauſeam referre poſſem, ac in terminis ſocietatis officij, &
in puncto ſupradictæ Conſtitutionis Reformatoriæ Pau-
li V. fuit dictum in Romana ſocietatis officij 5. Decembris
1615. coram bon. mem. Remboldo, eſt deciſio 356. numer. 1.
par. 4. rec. eſtque etiam deciſ. 71. apud Zacch. de ſociet. officij,
coram bo. mem. Vbaldo in alia Romana ſocietatis officij 15.
Nouembris 1624. verſ. forma non ſeruata corruit actus &c.
& recentius in altera ſupradicta Romana ſocietatis 6. Iunij
1639. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Pirouano, §. quia cum
verſ. ſola formæ omiſſio vitiat actum &c.

Procedit inſuper dicta concluſio, vt forma non ſeruata
59 corruat † actus, etiamſi in minimo conſtet omiſſio, quia
in hoc, qui cadit à minima parte, cadit etiam à toto, Butr.
in cap. Piſanis in 7. notab. per illum text. de reſtitut. ſpoliat.
cum alijs citatis per Felin. in cap. cum dilecta col. 3. de reſ-
cript. & per Iacob. Nouell. de iure prothomiſeos, ſiue de iure
congrui §. 3. num. 16. Hyppolit. Riminald. in cap. quæ in Ec-
cleſiarum num. 92. de conſtitut. Ant. de Petrutia in l. 1. n. 243.
ff. de iureiur. Surd. dec. 144. num. 17. quando verò id non
procedat, latè ponit Petr. Barboſ. dec. Luſitan. 52. num. 27.
& amplia licet actus eſſet fauorabilis, l. qui Romæ, §. Fla-
uius, ff. de verb. obligat. Bald. in l. teſtamentum, C. de te-
ſtam. & in conſil. 201. incip. conſiderandum eſt lib. 5. Iaſ. in
conſil. 191. incip. placet mihi, col. 1. lib. 2. vbi dicit etiam id
procedere in cauſis pijs, quod & ſequitur Hoied. de incom-
patibilit. benefic. par. 2. cap. 1. num. 23. Cum ſit generale, ac
60 perpetuum, formam vſque † ad vngulam, & guttulam
cuſtodiendam eſſe ex relatis per Io. Baptiſtam Coſt. in tract.
de iur. & fact. ignorant. inſpect. 71. num. 9.

Deſperari enim poteſt, vt formæ nihil addi, vel detrahi
61 poſſit, † ad quod expendi poteſt ſacer textus iuris Diuini,
in Deuteron. cap. 12. in fin. dicens: Quod præcipio vobis, hoc
tantum facito Domino, nec addas quicquam, nec minuas
&c. qui textus ad hoc poſt Hoſtien. adducitur per Io.
Andr. in cap. prudentiam, §. 1. verb. citra formam extrà de
offic. & poteſtat. delegat. Sine pugna quidem tranſit conclu-
ſio, illa, quod forma eſt indiuidua, & indiuiſibilis, quæ
ex integritate conſiſtit, & vt dicit Bald. in cap. 2. col. 2. verſ.
ſed numquid numerus, titul. de milit. vaſſall. q. contum. in
62 vſib. feud. ex forma nihil immutari poteſt, † nec vnius qui-
dem horæ momentum, facitque tex. in l. cum hi, §. ſi præ-
tor, ff. de tranſact. Rota in Romana donationis 50000. 10.
Septembris 1574. coram ſan. me. Clement. VIII. eſt deciſio
246. num. 10. par. 1. diuerſ. vbi dicitur formam non poſſe
63 adimpleri per relationem, quando † ea requirit expreſſio-
nem, & tamen paria ſunt quippiam eſſe per ſe, vel per re-
lationem, quandoquidem & relatum eſt in referente, verè,
& propriè per modum naturæ, atque patentis veritatis,
l. inſtitutio, ff. de condit. inſtit. l. aſſe toto, vbi Bart. ff. de
hered. inſtit. Dec. conſ. 9. num. 3. & conſ. 687. col. in fin. Pa-
riſ. conſ. 9. num. 17. lib. 3. Gozzad. conſ. 57. num. 16. Crauett.
conſ. 639. num. 7. vol. 4. Decian. conſ. 72. num. 45. vol. 2. Rota
dec. 35. ſub num. 6. verſ. cum relata dicantur eſſe in referente
verè, & propriè &c. par. 1. rec. & deciſ. 194. num. 49. verſ.
verè, & propriè &c. par. 5. recent. ſic etiam grauia ſunt pec-
64 cata commiſſa in forma, † vt Iudex nec in hoc parcere po-
teſt ruſticitati, ſexui, ætati, nec cuilibet aliæ qualitati, aut
conditioni, l. vltim. C. de teſtam. iuncta gloſ. in l. ambigui-
tatis eodem titulo, & benè dixit idem Bald. in l. iuris igno-
rantia, C. qui admitt. ad bon. poſſeſſ. ſicut mulieres, & ru-
65 ſtici vadunt ad ſyluam pro lignis, & ad Ciuitatem pro in-
dulgentijs, ita etiam adire debent aduocatos, & iuriſperi-
tos pro conſilijs, quod & refert Euerard. in ſuis topicis le-
galib. titul. 53. de argumentat. à defectu formæ, circa fin. &
idem Bald. in l. hi, qui ad ciuilia, col. penult. C. de appellat.
plus † dixit, quod omiſſio formæ vitiat actum etiamſi 66
omittatur à ruſtico etiam per errorem.

Quod enim forma non ſeruata, † corruat actus, etiamſi 67
iuſtiſſima cauſa excuſationis adſit poſt Bald. in conſ. 11. præ-
miſſis verbis, verſ. & circa omnium, lib. 1. & in conſ. 324.
Punctus lib. 2. Dec. in conſ. 466. ſtante ſtatuto nu. 14. verſ. vbi
deficit forma non ſufficit cauſa etiam iuſtiſſima &c. ac Fran-
ciſc. Bec. conſ. 66. nu. 26. verſ. agitur de forma ſtatuti omiſſa,
quo in caſu, nec iuſtiſſima quidem cauſa excuſat &c. Gamm.
deciſ. 45. num. 3. dixitque Rota in cauſa Ferrarien. bonorum
16. Iunij 1614. coram bo. mem. Archiepiſcopo Dunozetto, eſt
deciſio 624. ſub num. 2. verſ. nulla tametſi iuſtiſſima cauſa ex-
cuſat à ſeruatione formæ &c. par. 1. rec.

Inſuper notandum eſt, quando illud, quod agitur pec-
cat in forma, † tunc ex eo, non naſcitur, nec naturalis, 68
nec ciuilis obligatio, vt notabiliter dixit Bart. in l. 1. col. 3.
ff. de condit. indebit. quem ſecuti ſunt Roman. & Angel. re-
lati ab Hippolyt. Marſil. in tract. de Bannitis, in verb. in-
continenti numer. 16. in fine, & adde Surd. deciſ. 168.
num. 9.

Vtique eſt adeò neceſſarium, vt in actibus interueniat
forma in eis † tradita, vt ſi millies partes ſint in concor- 69
dia, vt forma non ſeruata habeatur pro expreſſa, ac pe-
rinde eſſet adhibita, talis conuentio nihil operatur, nam
formæ, nec poteſt renunciari de conſenſu partium, l. qui-
dam decedens, ff. de adminiſtrat. tutel. Bald. in cap. 1. qui
ſucced. teneant, Angel. in §. tripli. num. 8. verſ. præterea in-
ſtit. de action. cum alijs copiosè allegatis per Becc. conſ. 12.
num. 20. & per Riminald. ſen. conſ. 413. num. 12. cum alijs
abundè relatis per Franciſc. Viu. deciſ. 355. num. 4. Gamm.
deciſ. 237. num. 2. Oſaſc. deciſ. 166. num. 7. & Boer. de-
ciſ. 1. num. 47.

Tandem non ſolum actus dicitur ipſo iure nullus, quan-
do eſt geſtus contra formam in eo traditam, ſed etiam caſu
quo dictus actus geſtus eſt præter, licet non contra formam
Bart. in l. item eorum, §. ſed etſi ita, ff. quod cuiuſque vni-
uerſ. nom. Ioan. Andr. in cap. prudentiam, §. 1. de offic. de-
legat. Roland. conſ. 72. num. 54. vol. 3. Surd. deciſ. 268. ſub
num. 9. vbi etiam ait, nec prodeſſe, quamuis ſine forma,
actus facilius fuerit expeditus, quia nihilominus ſubiacet
nullitati, gloſ. in cap. ſolet. in verb. ſuperiorem, & ibi Ge-
min. de ſentent. excommunicat.

Quare redeundo ad nos, quod enim in caſu ſupradictæ
Conſtitutionis Pauli V. ſit inducta forma, fateri etiam in-
uitis debitis quilibet debet, quia in ea adeſt clauſula annul-
latiua, cum decreto irritanti, & alijs ex quibus colligitur
fuiſſe traditam formam circa ibi diſpoſita, cap. ſi capitulo,
de conceſſ. præbend. in 6. iuncto cap. dilecto 2. de præbend. Bald.
& communiter omnes in l. 1. ff. de liber. & poſthum. & eſt
gloſ. in l. fin. C. de vendit. rer. ciuil. lib. 11. facit text. in cap.
quia propter de elect. in cap. Piſanis de reſtitut. ſpoliat, vt ſcri-
bit Alex. in d. l. 1. & in l. hac conſultiſſima, C. qui teſtam.
facere poſſ. Iaſ. in l. non dubium in 5. col. C. de legib. Gomeſ.
ad Regul. Cancellar. in annal. poſſeſſ. qu. 6. §. primo, quia iſta
regula, & in regul. de idiomat. qu. 8. in princip. Felin. in cap.
ex parte num. 7. de conſtitut. & in cap. cum dilecta in quinto ſi-
gno formæ de reſcript. gloſ. in clem. 2. in verb. nullo modo, de
ætat. & qualit. Dec. conſ. 279. num. 1. verſ. & hoc expreſſè, &
conſ. 612. num. 1. in fin. Gratian. diſcept. 596. num. 5. dixitque
Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. dec. 384. num. 9. coram
bon. mem. Buratt. dec. 120. num. 2. & in recent. dec. 225. n. 5.
par. 2. & coram bon. me. Pirouano in cauſa Ianuen. ſepara-
tionis Thori 5. Maij 1634. eſt deciſ. 277. num. 13. verſ. ex
pœna nullitatis colligitur forma &c. par. 6. recen. & vide tra-
dita per Oſaſc. deciſ. Pedemont. 165. nu. 13. Quippe nec iu-
uat replicare, quod reformatoria Conſtitutio, non loqua-
tur de nominatione, quæ fit ab initio in ipſo † contractu 71
ſocietatis, vel intra terminum 15. dierum inter partes præ-
fixum, & conuentum, quæ de iure non requirit intima-
tionem † propter veriſimilem notitiam eius, qui eſt cer- 72
tiorandus, l. eum qui certus de reg. iur. Caputaquen. dec. 293.
par. 3. Caſſador. dec. 2. num. 3. de iudic. Gratian. diſcept. 156.
num. 1. & fuit dictum coram bon. mem. Card. Caualer. de-
ciſ. 3. num. 1. & ſeq. facitque textus in l. 1. in fin. de act. empt.
in l. item veniunt contra, §. petitum, ff. de petit. hæred. & in
cap. eum, qui certus de regul. in 6. Bart. in l. nomen col. 1. verſ.
quæro, C. de pign. oblig. poſſ. & in l. emptor, C. de act. empt.
Decian. conſ. 18. num. 151. vol. 1. & conſ. 69. num. 17. vol. 4.
Viu. deciſ. 510. num. 9. & 10. tom. 2. & optimè diſtinguit
Iacob. Nouell. de iure congru. 93. à num. 25. ſed de nomina-
tione,

73 tione, † quæ fit ex interuallo durante ſocietate parte abſen-
te, qualis non eſt caſus præſens.

Quoniam huiuſmodi diſtinctio repugnat verbis, & ſen-
74 ſui † eiuſdem Conſtitutionis, nam in contractibus ſocie-
tatis officiorum, quando principales non ſubeunt periculum
propriæ vitæ, faciunt ex pacto, vel ex natura contractus
75 nominationes aliarum perſonarum, † vel translationes, ac
demum diſdictas, quibus omnibus prouidet Conſtitutio
obuiando fraudibus, ne periculum vitæ ſub incerto reſideat,
nec alij termini in iſtis contractibus ſocietatis officij dantur,
quàm ſupradicti, dum non poſſunt conſiderari nominatio-
76 nes † in origine contractus, & nominationes in progreſſu
ſocietatis, ex quo ille ſciat translationes, non autem no-
minationes, quando fiunt perfecto contractu ſocietatis,
propterea conſtitutio prouidendo omnibus caſibus. Primò
77 determinat, quoad dictam, ibi diſdictam † ſocietatis offi-
cij teneantur Notarij non ſolùm in manuali regiſtrare, ſed
etiam in margine inſtrumenti ſocietatis adnotare, videlicet
die tali diſdicta, & die tali reproducta, *& in verſ. idemque*
78 *ſeruetur*, mandat Conſtitutio † idem ſeruari in intima-
tione, necnon & in translatione periculi vitæ, & hoc
abſque illa diſtinctione ſupra appoſita ſcilicet nominationis
79 in ipſo contractu, † & poſt contractum perfectum, quan-
doquidem non conuenit verbis conſtitutionis, vt pondera-
uit Rota *in cauſa Romana ſocietatis officij* 15. *Decembris*
1624. *coram bon. me. Franciſco Vbaldo*, & recentius reſpon-
dit *in illa Romana ſocietatis officij 6. Iunij* 1639. *coram bon.
me. Pirouano*.

80 Nec ſuffragatur, quod ſupradicta Vbaldi deciſio † in il-
lius repropoſitione fuerit reuocata *coram bo. mem. Reueren-
diſſ. Patriarcha Manzaneda die* 27. *Aprilis* 1626. & exinde
in eadem cauſa confirmata reuocatio 5. *Iulij* 1627. *coram
clar. mem. Merlino*, ac demum iterùm confirmatio d. re-
uocationis *ſub die* 19. *Iunij* 1628. *coram bo. me. Pirouano, quæ
eſt deciſio* 192. *infra par.* 5. *recent.*

Quia non ideò ab ea deciſione Vbaldi fuit receſſum, quia
81 poſſent dari † plures nominationes, & in origine contra-
ctus, & poſt contractum perfectum, vel quod originalis
exempta eſſet à ſolemnitate intimationis, vel regiſtratio-
nis, ſed ex eo, quod intimatio, vel regiſtratio tamquam
82 de forma † accidentali, non autem ſubſtantiali poterant
fieri poſt actum perfectum, & ſic intra terminum 15. die-
rum aſſignatum, & tunc, quia forma deſiderata, conſti-
83 tuta fuit ad obuiandum fraudibus, quæ poterant ſe offerre
in mutatione periculi vitæ, & nominatio facta fuit in illo
caſu partibus præſentibus, & data ſcientia officialis, & pa-
tientia, & conſenſu.

84 Satiſque in iure notum eſt, † quoties forma aliqua re-
quiſita eſt à lege ad certum effectum, tunc illa per æquipol-
lens poteſt adimpleri, eaque poteſt ſperni, dummodo ha-
85 beamus effectum, † cùm ſat ſit, vt ſatisfacta remaneat
mens Legislatoris illam formam inducentis, & ille ab eo co-
gitatus ſequatur effectus, *l. iubemus, C. de teſtam. l. mulier.
in princip. ff. ad Trebell. l. ſi mulier*, & ibi not. Dec. *in 2.
notabil. ff. de inſtit. & ſubſtit.* Roman. *conſ.* 433. *num.* 1. *verſ.
7. conſidero*, Ruin. *dec.* 137. *num.* 9. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 32. *nu-
mer.* 34. *lib.* 2. Bero. *conſ.* 2. *num.* 21. *lib.* 2. Viu. *dec.* 334. *nu.* 13.
par. 1. Oſaſc. *dec.* 92. *num.* 15. Card. Mant. *de tacit. & ambig.
conuent. lib.* 2. *titul.* 4. *num.* 45. vbi etiam dicit ita ſæpè fuiſſe
dictum in Sacro Auditorio, & allegat nonnullas deciſiones,
& adde Seraph. *dec.* 309. *num.* 1. *& dec.* 1413. *num.* 3. *& deciſ.*
261. *num.* 6. *par.* 1. *& dec.* 33. *num.* 4. *&* 5. *par.* 2. *diuerſ. &
dec.* 577. *num.* 9. *par.* 1. *dec.* 167. *num.* 12. *par.* 2. *deciſ.* 353.
num. 1. *par.* 3. *& dec.* 124. *num.* 41. *&* 149. *num.* 14. *par.* 6. *rec.*
86 & in his terminis facit illa † regula, quod non refert, quid
ex æquipollentibus fiat, *l. certum, ff. ſi cert. petat. l. cum
ſeruus, ff. de verb. obligat. cum ſimil. & in his terminis ſocie-
tatis officij, ac prædictæ Conſtitutionis ſan. me. Pauli V. fuit
perpenſum in cauſa Romana ſocietatis officij* 5. *Iulij* 1627. *co-
ram Merlino*.

Ideòque non eſt mirum, ſi ceſſante poſſibilitate fraudis
periculi vitæ ſubſtinetur nominatio abſque ſolemnitate inti-
87 mationis, & regiſtrationis propter ſcientiam † officialis,
quæ æquipollere poſſunt, & debent formæ præſcriptæ in
Conſtitutione, *cap. Piſanis de reſtitut. ſpoliat.* Bald. *in ru-
bric. de iuriſdi. omn. iudic.* dicens, vbi concurrit confeſſio,
88 aut conſenſus, non eſt neceſſaria † diſceptatio fori, Felin.
in cap. cum delicta num. 4. *de reſcript.* latè Tiraquell. *de re-
tract. lignager.* §. 36. *gloſ.* 2. *nu.* 59. idem comprobans, quan-
do vtilius, ſecurius, & vberius fieri poſſunt, Maſcard. *de
general. ſtatut. interpret. concluſ.* 9. *num.* 72. dicens, quando
partis confeſſio, † vel conſenſus concurrit, non indige- 89
mus tela iudicij, & cùm nihil aliud expectatur, niſi Iudi-
cis executio, ex allegatis per Rotam *in cauſa Romana pe-
cuniaria* 27. *Iunij* 1614. *coram bo. me. Pirouano*, §. *pro cano-
ne autem, verſ. ea confeſſione ſubſiſtente partes Iudicis ſunt
in exequendo, cùm non requiratur alia probatio extrinſeca
&c. & in cauſa Florentina decimarum* 29. *Ianuarij* 1635. *co-
ram Eminentiſs. & Reuerendiſs. D. Card. Hieronymo Ve-
roſpio, verſ. confeſſus habetur pro iudicato &c. & in cauſa
Sancti Seuerini dotis, ſeu Saluiani* 4. *May* 1640. *coram
R. P. D. meo Dunozetto Decano*, §. *altera vero eſt, verſ. con-
feſſio habet vim rei iudicatæ &c.*

Quæ tamen ſcientia, conſenſus, & ratificatio partium,
aut officialis non probabatur in caſu ſupra relato à num. 55.
ideòque non poſſunt applicari deciſiones illæ, illud firman-
tes allegatæ ſupra num. 80. & ſeq. & in quibus Rota receſſit
à deciſis in prima deciſione coram bon. mem. Vbald. Quæ 90
tamen ſcientia vel ratificatio eſt quidem plenè, ac præcisè
probanda, nam vt quis cadat à commodo contractus, † non 91
benè infertur de vno ad alterum caſum, Seraph. *dec.* 794.
nu. 3. *&* 357. *num.* 2. *par.* 4. *recent.*

Et hoc eſt perpetuum, vt ad effectum præiudicij certa, 92
& indiuidua ſcientia cum omnibus ſuis qualitatibus, & re-
quiſitis omninò debeat interuenire, ita vt non ſufficiat con-
fuſa aut generalis per famam; ſiue aliquo modo velata, vt
notatur *in l. de his, ff. de tranſact. gloſ. in cap. concertationi
in verb. ſciuerit*, quam ibi notat Dominic. *de appellat. in* 6.
quæ gloſ. aurea reputatur à Felin. *in cap. à nobis col.* 2. *de ex-
cept.* dicens per eam determinari, quod vbi qualitas † ſcien- 93
tiæ eſt illa quæ operatur, non ſufficit probare ſcientiam in
genere, aurea fuit etiam reputata d. gloſ. à Natta *in conſil.*
636. *num.* 192. & vt aurea fuit quoque canonizata à Tira-
quell. *de retract. lignager.* §. 36. *titul. Notifice augreſſe apud
acta gloſ.* 2. *num.* 30. & reſponderunt Crauett. *conſil.* 93. *nu.* 8.
& conſil. 193. *num.* 8. Cephal. *conſil.* 371. *nu.* 23. *& ſeq. lib.* 3.
Roland. *conſil.* 36. *num.* 7. 8. *lib.* 3. Corn. *conſil.* 153. *num.* 4.
lib. 4. Aretin. *conſil.* 68. Roman. *conſil.* 403. *Pro deciſione vlt.
dub. num.* 18. ibi cum notitia † ſpecifica requiratur, ergo 94
non ſufficit generalis &c. Surd. *conſil.* 348. *num.* 28. *verſ. non
ſufficit ſimplex, vel confuſa ſcientia &c.* Becc. *conſil.* 37. *n.* 24.
verſ. in caſu noſtro certa ſcientia, &c. & conſ. 111. *num.* 20.
*verſ. non ſufficit ſcientia in genere, ſed requiritur in ſpecie,
&c.* Oſaſch. *deciſ. Pedem.* 176. *ſub num.* 4. vbi dicitur, in ca-
ſu præiudicij † cùm requiratur ſcientia certa, niſi de ea 95
verè apparebit, non nocet taciturnitas etiam longiſſimi
temporis, nam & quando conſenſus eſt de † ſubſtantia 96
actus, numquam ex diuturnitate temporis præſumitur,
teſte Alex. *conſ.* 50. *nu.* 5. *vol.* 5. & eſt de mente Bart. *in l.* 1.
num. 2. *&* 3. *C. de filijsfam. & quemad. pater teneatur pro eis
lib.* 10. cum alijs allegatis per Oſaſch. *d. dec.* 176. *in fin.* Surd.
deciſ. 216. *num.* 41. vbi etiam ſubditur, ad effectum vt quis
incidat † in pœnam, non ſufficit ſcientiam probare ex 97
præſentia, quia non probat intelligentiam, *l.* 1. §. *fin.* vbi
Bart. *ff. de authorit. tut.* vbi ſi teſtis dicat aliquid eſſe factum
præſente Titio non probat, quod ille intellexerit, quæ fie-
bant, Iaſ. *in l.* 2. §. *voluntatem, num.* 21. *ff. ſolut. matrim.*
vbi de communi, & multos allegat Crauett. *conſ.* 94. *nu.* 7.
lib. 6.

Prædictamque concluſionem, vt quando agitur de re
præiudiciali, ſit neceſſaria certa, plena, explicita, † & 98
indubitata ſcientia conſtanter retinet Rota, vt videre eſt
apud Cæſarem de Graſſ. *deciſ.* 9. *num.* 11. *verſ. vbi tractetur
de præiudicio, &c. de reſcript.* & fuit dictum *in deciſ.* 621.
num. 1. *verſ. explicita, & indubitata ſcientia requiritur in
præiudicialibus &c. par.* 1. *recent. & deciſ.* 593. *num.* 4. *verſ.
requiritur in eo ſpecifica, & indubitata ſcientia &c. par.* 2.
recent. vbi etiam dicitur gloſſam *in d. cap. concertationi, ſu-
pra allegatam* eſſe communiter receptam, & plura allegan-
tur, & adde *deciſ.* 584. *num.* 1. *verſ. requiritur ſcientia ex-
plicita, & indubitata in præiudicialibus &c. par.* 3. *recent. &
deciſ.* 322. *ſub num.* 3. *verſ. non per hoc includitur vera, & in-
dubitata ſcientia &c. par.* 4. *recen. & dec.* 401. *num.* 28. *verſ.
ad effectum præiudicij requiritur certa, & ſpecifica ſcientia &c.
par.* 5. *recent. & dec.* 542. *num.* 14. *verſ. ad effectum ſibi præ-
iudicandi requiritur certa, & plena ſcientia, &c. eiuſdem
par.* 5. *recent. tom.* 2. *& dec.* 360. *num.* 3. *verſ. iſta ſcientia de-
bebat eſſe indubitata, non autem velata, & implicata ad
effectum præiudicij &c. par.* 6. *recent.* vbi etiam dicitur, quod
ad hunc effectum non ſufficit coniectura illa † ſcientiæ ex 99
ſimul-

ſimultanea habitatiooe, vt ibi, *& dec.221. num.9. verſ. ad effectum præiudicij requiritur ſcientia, &c. par.7. rec.* & anteà fuit dictum coram ſan. me. Greg. XV. *dec.425. num.5. verſ. ſcientia, vt præiudicet debet eſſe certa, & non præſumpta &c.* & ſic ſæpiſſimè in alijs cauſis fuit reſponſum, & recentiùs *in cauſa Bononien. nullitatis* 8. *Martij* 1638. *coram R. P. D. meo Roias, §. quia fuit reſponſum, verſ. ſcientia debet probari perneceſſe, & concludenter, & non præſumptiuè &c. & in altera Bononien. fideicommiſſi de Glauarinis 22. Iunij 1639. coram eodem R. P. D. Roias, §. nec obſtare, verſ. agitur in præiudicialibus, quo caſu ſcientia debet eſſe certa, & indubitata &c. necnon in cauſa Parmen. beneficij 31. Ianuarij 1642. coram clar. mem. Merlino, §. quoniam verſ. vt quis cadat à iure ſuo requiritur ſcientia indubitabilis*, idemque fuit dictum *in cauſa Rom. vineæ 27. Iunij 1640. coram eodem Merlino, ex affinitate, verſ. cùm agatur ad effectum præiudicandi tertio poſſeſſori requiritur certa ſcientia, & indubitata &c.* vbi pariter reſoluitur, quod ex affinitate, & cohabitatione

100 non probatur ſcientia, vel illius præſumptio, † niſi in concernentibus iura ſanguinis, non autem in actis extrinſecis, & momentaneis, Alex. *conſ. 71. num. 6. lib. 1.* Dec. *conſ.445. nu.35. verſ. non obſtat, quod inter coniunctos*, Grat. *conſ.76. num.41. lib.1.* Surd. *conſ.251. nu. 14.* Menoch. *conſ. 203. num.39. & conſ.260. num. 26. cum alijs in d. deciſione allegatis*. Tandem in terminis ſocietatis officij, & in puncto ſuptadictæ Conſtitutionis reformatoriæ ſan. mem. Pauli V. vt requiſitæ intimationi, & regiſtrationi non dicatur ſatisfactum per præſumptam, & genericam ſcientiam officialis, vel patris creditoris, ad hoc vt cadat à commodo contractus, & ſic ſibi præiudicet, ſenſit Rota *in illa Romana ſocietatis officij 6. Iunij 1639. coram bon. me. Piroano, §. fin. verſ. quæ ſcientia, conſenſus, & ratificatio partium, vel officialis non probatur in caſu controuerſo, & benè non infertur de vno ad alterum caſum, ad effectum, vt quis cadat à commodo contractus &c.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. COCCINO.

Romana Dotis de Mutis.

Mercurij 29. Maij 1624.

ARGVMENTVM.

Dotis promiſſio quando præcedit, & ſubſequitur eius confeſſio, illa probat etiam in præiudicium creditorum, & quamuis iſta concluſio non procedat, quando concurrunt præſumptiones in contrarium, tamen non omnes ſufficiunt, cùm tunc debeant eſſe concludentes, & reijciuntur nonnullæ ex eis tanquam inſufficientes.

SVMMARIVM.

1 *Dotis promiſſio, quando præcedit, & ſubſequitur confeſſio, illa probat etiam in præiudicium creditorum.*

2 *A qua regula tamen receditur, quando concurrunt præſumptiones, quod confeſſio fuerit facta in fraudem.*

3 *Confeſſio dotis receptæ vbi præceſſit promiſſio, licet tollat præſumptionem donationis, & exceptionem non numeratæ pecuniæ, non tamen tollit præſumptionem fraudis commiſſæ in præiudicium creditorum.*

4 *Fraus nec actu, nec potentia præſumitur, niſi probetur.*

5 *Fraus multò minus præſumitur, quando aliquid geſtum eſt à moriente, & nu.14.*

6 *Fraudis ſuſpicio in conficiente dotem, ex quo argui poſſit.*

7 *Fraudis ſuſpicio omnis ceſſat, quando conſtat de veritate rei geſtæ.*

8 *Partitæ in aliquo libro deſcriptæ, quando nonnullæ ex eis, & maximè maiores ſunt iuſtificatæ, præſumuntur cæteræ veræ.*

9 *Eòque magis id procedit, quando illæ aliæ ſunt veriſimiles, & amplia ſi ille qui ſcripſit, ſit mortuus, num. 10.*

11 *Præſumptio leuis non tollit validiorem.*

12 *Fraudis ſuſpicio multò magis ceſſat, quando ſumus in viro bonæ conditionis, & famæ, & ſit nobilis.*

13 *Confeſſio ex quo reddatur veriſimilis.*

14 *Confeſſio facta ab eo, qui eſt ære alieno grauatus, ex hoc non eſt dicendum fraudolenta, vbi plura alia concurrunt ad excludendam fraudem.*

DECISIO DXLIII.

DVbium originale in hac cauſa eſt, an conſtet de ſolutione ſcut. 1600. quæ Pompeius in infirmitate, ex qua obijt confeſſus eſt, & controuerſia non eſt, quod ſcuta 500. ei ſoluta ex banco Ceuli, nec minus de ſumma ſcut. 100. ſoluta ex banco Mazinghi, vel ſcut. 36. ſoluta per manus Erriquez. Nam iſtæ ſolutiones tam claræ ſunt, & oſtenduntur ex partitis banchi, & quietantijs, vt ſuper his inſiſtendum non ſit. Sola igitur difficultas conſiſtit in reſiduo, an ſi probetur ſolutio ſcutorum 954. & Domini affirmatiuè reſponderunt receden. à dec. facta 1. Iulij 1620.
* Reſponſum fuit, quia regula eſt, quod quando præce-
dit † promiſſio dotis, & ſubſequitur confeſſio, illa pro- 1
bat etiam in præiudicium creditorum, quod in eadem dec.
non controuertitur, & vltra allegatos idem dicit Caſtr.
in l. 1. num. 8. verſ. quartus eſt, ff. ſolut. matr. vbi Barboſ.
par.6. num.50. verſ. quod ſi procedit, & 52. Boer. *Virg. 90. in
princ.* Rota *dec. 485. num. 1. lib. 3. par. 3. & dec. 145. num.1.
poſt tract. de Salu. & dec.324. num.3. par.2. recen.* ſan. mem.
Greg. *dec.491. nu.7.* & ibi adden.

Neque obſtat, qnod ab iſta regula recedatur, quando
concurrunt præſumptiones, † quod confeſſio fuerit facta 2
in fraudem, quia præcedens promiſſio dotis tollit præſum-
ptionem donationis inter virum, & vxorem, & exceptio-
nem non numeratæ † pecuniæ, non tamen tollit præſum- 3
ptionem fraudis, Surd. *deciſ. 116. num. 10.* Nam fuit reſ-
ponſum, quod fraus, neque actu, † neque potentia præ- 4
ſumitur, niſi probetur, *arg. l. merito, ff. pro ſoc.* Menoch.
præſumpt.82. num.10. lib.4. præſertim cùm fuerit facta à mo-
riente, † quia non præſumitur immemor ſalutis æternæ, 5
Bald. *conſ.476. lib.5.* Aym. *conſ.158. num.7. & conſ.287. n. 7.
verſ. tertio*, Rota *dec. vlt. nu. 13. par. 1.* Quod agnoſcens
pars aduerſa ad inducendam præſumptionem † confeſſio- 6
nis fraudulentæ nitebatur vnico fundamento, quod ſi Pom-
peius tempore obligationis erat multis debitis implicitus,
vnde conabatur inferre, quod confeſſio fuerit facta ad de-
fraudan. creditores.

Cæterùm ex nouiter deductis fuit dictum, neque con-
ſtare de fraude, neque aliquam adeſſe præſumptionem.
† Primò, quia conſtat de veritate, quoad ſummam ſcut. 7
500. & ſcut.36. vt ſupra dictum eſt. Quoad reſiduum de eo
ſatis apparet ex libris Soceri benè recognitis, in quibus Pom-
peius creatur debitor in diuerſis ſummis pro ipſo ſolutis,
quilibet negari non poteſt, † quin tollat præſumptionem 8
fraudulentæ confeſſionis, imò cùm dictæ partitæ maiores
ſint iuſtificatæ, præſumuntur & aliæ veræ, Caſtr. *conſ.301.
lib.1.* Rota *d. dec. vlt. num.15. & 18. par.1. & dec.845. nu.2.
par.4.* Mant. *dec. 144. nu. 30. & dec. 363. num.4.* Eòque ma-
gis hæc procedunt, quia omnes aliæ partitæ minores de-
ſcriptæ † in dicto libro ſunt veriſimiles, per Rot. *dec. vlt.* 9
num. 1. & dec. 292. num. 5. par.2. rec. ſanct. mem. Greg. *de-
ciſ.486. num.13. & dec. 537.* & cùm Socer, † qui ſcripſit, 10
ſit mortuus, Rot. *dec. vlt. num. 13.* ſanct. mem. Greg. *de-
ciſ.468. num.12.*

Non obſtat, quod tunc temporis. Pompeius multo ære
alieno eſſet † implicitus, quia hæc leuis præſumptio ne- 11
dum tollitur ex prædictis, ſed ex quo erat vir nobilis, bo-
næ conditionis, & famæ, & ſi voluiſſet fraudare, con-
feſſus fuiſſet receptionem totius dotis, vel ſaltem maioris
partis, & non ſummæ ad tertiam partem aſcendentis, vt
benè poſt Aym. *conſ. 40. num.13. verſ. benè fateor, & nu.7.
verſ.7. & num.8. verſ. profectò, & conſ. 44. num. 3.* Mantic.
de tacit. & ambig. lib.11. tit. 20. num.16. & ex quo idem So-
cer ſoluit maiorem partem dotium aliarum filiarum poſtea
nuptui traditarum. Vnde veriſimilis eſt † ſoluiſſe hanc 13
partem dotis anteà promiſſæ, vt fuit ponderatum coram
me *in Spoletana dotis 15. Iunij 1610.* & præſertim † cùm 14
confeſſio fuerit facta in infirmitate ex qua deceſſerit, & ni-
mis rigidum, nedum iniuſtum eſſet dicere, quod confeſſio
facta

15 facta ab eo, † qui alieno ære grauatur, præſumitur in fraudem, vbi alia in contrarium concurrant, maximè cùm Pompeius licet eſſet in malo ſtatu, nihilominus habebat bona ſtabilia, itaut aliquid certè ſuperat.

Ex quibus vnanimi Dominorum conſenſu fuit receſſum ab alia deciſione.

Deciſio iſta in hac cauſa facta ſub die 1. Iulij 1620. coram eodem bon. mem. Coccino, à qua Rota in præſenti deciſione receſſit à deciſis eſt ſupra in præcedenti Tomo deciſio 293.

R. P. D. PIROVANO.

Firmana Hæreditatis.

Veneris 31. *Maij* 1624.

ARGVMENTVM.

De Teſtamenti perfectione quando nullatenus veniat dubitandum, & quæ ſint ad hoc indubitata ſigna. De validitate extractionis inſtrumenti ceſſat omnis pugna, quando ipſum originale fuit productum. Ad inſtrumentum originale ſemper in dubio eſt recurrendum, eique omninò ſtandum, quidquid aſſerant inſtrumenta exemplata ab eo. Inſtrumentum quando eſt ex omnibus ſuis partibus perfectum, non indiget fomento Archiuij, nec requiritur vt reperiatur inter alias ſcripturas authenticas Notarij, & aliqua circa prothocolla, & ſolitum Notariorum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamenti validitas ex quibus ſatis ſuperque colligatur.*

2 *de Teſtamenti perfectione rogitus non poteſt dubitari, quando adeſt clauſula,* actum, *cum ſubſcriptione Notarij.*

3 *Inſtrumenti perfectio benè colligitur ex inſcriptione, & ſubſcriptione.*

4 *de Extractionis validitate non eſt opus diſputare, quando inſtrumentum originale fuit productum.*

5 *Inſtrumento originali ſemper eſt ſtandum, etiamſi alia inſtrumenta edita diſcordent ab eo.*

6 *ad Inſtrumentum originale ſemper in dubio eſt recurrendum.*

7 *inter Inſtrumentum extenſum, & prothocollum ſi ſit differentia, ſtatur prothocollo.*

8 *Lex non habet oculos retro.*

9 *Conſtitutio Sixti V. ſuper erectione Archiuiorum ſtatus Eccleſiaſtici, quid non prohibeat.*

10 *in Archiuijs non niſi authentica ſcripturæ ſolent deferri.*

11 *Scripturæ imperfectio non ſuppletur per Archiuium.*

12 *Archiuium non probat, vbi datur concurſus non ſubditi loci Archiuij.*

13 *Scriptura quando eſt matrix, & indubitatum originale, & in ea non adeſt imperfectio, tunc non eget fomento Archiuij.*

14 *Inſtrumentum, quando eſt authenticum cum omnibus ſuis debitis requiſitis, & ſolemnitatibus, non indiget ſubſidio Archiuij, & nu. 15.*

16 *Prothocolli veritas, & identitas ex quibus dubitari poſſit.*

17 *Scriptura, quod non fuerit reperta inter alias authenticas Notarij, quando poſſit dubitari.*

18 *Scriptura, vt dicatur reperta inter alias ſcripturas authenticas Notarij, quid ſufficiat, & num. 19.*

20 *Scriptura habens clauſulam,* actum, *& cætera ſolemnia, an poſſit dici ſcriptura præparata, vel ſtipulata, dubitatur, & nu. 21.*

22 *In Codicillis, ſi teſtator mentionem faciat de teſtamento, debet intelligi de teſtamento vero, & ſtipulato.*

23 *Subſcriptio Notarij in inſtrumento ſola poteſt verificare illius ſtipulationem.*

Notarij in inſtrumentis non ſtipulatis non ſolent apponere eorum ſubſcriptionem, nu. 23.

24 *Inſtrumentum, quando conſtat fuiſſe ſtipulatum, licet non ſit repertum inter alias ſcripturas Notarij, tamen de illius publica fide non eſt dubitandum.*

Nec Iudex poteſt impedire, quin edatur in publicam formam.

25 *Notarij ſolitum non ſtipulandi ſcripturas immundas, quid ex dicto ſolito poſſit argui, & nu. 26. & 29.*

27 *Scriptura, quando habet omnia ſolemnia requiſita in inſtrumento publico, tunc eius fides non poteſt tolli, ex ſola poſſibilitate, aut ſuſpicione.*

28 *Fratrum mutua inſtitutio non eſt prohibita, & quando non ſit captatoria.*

30 *Prothocolli cartulatio non facit ſcripturam authenticam, ſed benè clauſula,* actum.

31 *ad Suſpicionem arguendam contra ſtipulationem ſcripturæ non ſufficiunt actus æquiuoci Notarij rogati.*

32 *Notarij ſtylus, quando apparet æquiuocus, non eſt ſuper eo faciendum fundamentum pro non arguenda ſtipulatione inſtrumenti, ſi concurrant requiſita pro ſtipulatione.*

33 *Apoſtillæ inſtrumenti, quando ſunt poſitæ manu eiuſdem Notarij, non eſt neceſſaria earum approbatio.*

DECICIO DXLIV.

REſoluta parte dubij * tangente validitatem ſententiarum Rotalium, ſuſcepta fuit diſputatio partis reſeruatæ reſpectu iuſtitiæ earumdem, in qua Domini dixerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

Principale enim fundamentum huius diſputationis ponebatur in validitate teſtamenti Iſidori, de cuius forma probanti cùm ſemper oppoſitum fuerit per D. Eneam, tam coram D. meo Archiepiſcopo Seleucieñ. * quàm Domino meo Caualerio, * nunc Sanctiſs. D. N. Datario, ſed nihilominus pro validitate reſolutum, & nunc in hac tertia inſtantia coram me contra eandem replicatum Domini, & obſequendo petitioni eiuſdem D. Eneæ, & vt maturius ex oculari illius inſpectione poſſet deliberari, mandarunt tranſportari originale dicti teſtamenti, quod conſeruatur in Archiuio Terræ Montis Sancti Firmanæ Diœceſis, eoque tranſportato, & hodie in Roca per me omnibus Dominis oſtenſo, firmarunt dictum Iſidori teſtamentum eſſe validum, quia ex contextu illius colliguntur omnia requi-
ſita neceſſaria, † ad ſubſtantiandum huiuſmodi actum 1
tam reſpectu ſolemnitatis, quàm voluntatis, & perfectionis, nempe diem, menſem, annum, locum loci, inſtitutionem hæredis, teſtes, clauſulam, Actum, ſubſcriptionem Notarij, de quibus per gloſſ. *in l. generali, C. de tabular. lib.* 10. Specul. *in tit. de Inſtr. edit. in princ.* Felin. *in cap.* 1. *num.* 2. *de fid. Inſtrum.* Et demum matrix iſta ex eadem oculari inſpectione apparet de Prothocollo inter alias ſcripturas authenticas eiuſdem Notarij, de teſtamen-
to Iſidori rogati, † quo caſu de perfectione rogitus vide- 2
batur non poſſe dubitari, quia clauſula, *Actum*, cum ſubſcriptione Notarij, quod habuerit ſcripturam pro ſtipulata, ponendo illum inter notas publicas, vt hic contigit,
vel de rogitu atteſtando, prout † ex inſcriptione, & ex 3
ſubſcriptione colligitur, ſemper important perfectionem indubitatam, Alex. *conſ.* 14. *num.* 19. *lib.* 6. Caſtr. *conſ.* 307. *num.* 2. *par.* 1. Bero. *conſ.* 1. *num.* 51. *vol.* 2. & latiſſimè fuit comprobatum in *deciſ.* 714. *par.* 1. & 628. *par.* 2. *recentior.*

Neque obſtant infinita propè oppoſita formæ probanti dicti teſtamenti, tam reſpectu tranſumptorum de anno 1605. & 1618. & in Rota reſpectiuè productorum, quàm reſpectu prothocolli vltimo loco tranſportati, quæ cùm poſſint ad certas ſpecies reduci, nempe ad validam extractionem, ad Archiuij ſubſiſtentiam, & releuantiam, ad veritatem Protocolli, ad præſumptiones extrinſecas, & ad vitia eiuſdem ſcripturæ intrinſeca, ſingulis patebit reſponſio ex infra dicendis. Et

Prima, quoad validam † extractionem de ea nunc ceſ- 4
ſat exceptio per tranſportationem matricis originalis, cui
ſemper ſtandum eſt, † etiam quod alia inſtrumenta edita 5
diſcordent ab ea, gloſ. *in verſ. prothocollum in auth. de tabell.* Angel. *in §. vltimo num.* 15. *in authen. eiuſdem*, dicens,
quod † ſemper recurri debet ad originale, & idem ſenſit 6

Bald.

Bald. *in l. noſtram num.4. Cod. de teſtam.* quod ſi inter exten-
7 ſum, & prothocollum † ſit differentia, ſtatur prothocol-
lo, & alios plures pro hac concluſione refert Surd. *conſ.*
141. *num.8.*

Secunda de Archiuij ſubſiſtentia, & releuantia, nec
etiam habenda eſt ratio, quia & ſi Conſtitutio Sixti V. ſu-
per erectione Archiuiorum in Terris Status Eccleſiaſtici
emanauerit Kalendis Auguſti 1588. rogitus verò Teſta-
menti Iſidori contigerit de menſe Octobris 1587. de quo
8 tempore ex forma Conſtitutionis, † & ſub pœnis in ea
contentis Notarij non tenebantur deferre originalia, aut
copias authenticas ad Archiuium, ſed tantummodò rogan-
da per bannum, vt expreſsè in ea cauetur in cap. 24. Atta-
9 men bannum, aut Conſtitutio † non prohibet, quin
Notarij poſſint deferre alias ſcripturas authenticas ad eun-
dem Archiuium, & eo caſu ſcripturæ recipiunt robur, quod
de iure ratione cuſtodiæ, & auctoritatis illius recipere poſ-
ſunt, puta ſi habeat faciem exempli, non autem copiæ ma-
10 gis præſumatur authenticum, † quàm copia ex ſolito Ar-
chiuij, in quo non niſi authenticæ ſcripturæ deferre ſoleant,
auth. ad hac de fid. inſtr. quem text. allegat Roman. *conſ.*
165. *in princ. & conſ.* 105. *in fine*, Alex. *in auth. ſi quis in
aliquo num.* 8. & Dec. ibidem *num.* 23. *C. de eden.* Et è con-
uerſo, ſi non eſt ſcriptura perfecta, neque verſemur inter
ſubditos, non etiam iuuetur auctoritate Archiuij, quia
11 de iure † non ſuppleтur imperfectio ſcripturæ per Archi-
uium, Rota *deciſ.* 135. *num.8. par.1. recent.* nec probat vbi
12 datur concurſus non ſubditi Terræ, † in qua poſitum repe-
ritur Archiuium, Caputaq. *deciſ.* 42. *par.* 1. Gabr. *de pro-
bat. concluſ.* 5. *num.* 14. Rot. *deciſ.* 271. *num.6. par.1. recent.*
in quibus terminis nos non verſamur, quia ſcriptura non
13 eſt talis, quæ poſſit ſe referri da copiam, † & ad exem-
plum, ſed eſt indubitata matrix, & originalis ex ſignis, &
verbis illius in principio narratis, neque deſideratur ſupple-
14 ri aliqua imperfectio ex ipſius Archiuij auctoritate; † quia
ſe ipſam tuetur ab imperfectionibus oppoſitis, cùm ſit manu
15 Notarij rogati conſcripta, & concurrant alia, † quæ red-
dunt authenticam abſque Archiuij ſubſidio.

Tertia non etiam obſtat ſpecies exceptionum, quæ ten-
dunt contra veritatem, & identitatem prothocolli, nem-
16 pe carentia principij, † & præambuli, ac cartulationis
ordinatæ cùm in verſione numerorum, & eſſe potius fil-
ciam Inſtrumentorum conſutam, & collectam abſque in-
dicio, per cuius manus id contigerit, ex quibus dicebatur
17 tolli originale fundamentum, quod ſcriptura, † de qua
agitur, fuerit reperta inter ſcripturas authenticas Notarij
rogati.

Quia vltra quod ex prædictis non euitatur fundamen-
18 tum, quod ſcriptura iſta reperta fuerit inter † authenticas,
cùm id poſſit contingere etiam in faſciculis, & filcijs,
vt per Rot. *tenuit in alleg. dec.* 714. *&* 628. & quod magis
eſt ſi etiam commixtæ ſint ſcripturæ non authenticæ, &
19 in ſcrinio † inordinatè tentæ repertæ fuerint, *vt in Me-
leuitana bonorum coram Reuerendiſs. Patriarcha Hieroſoly-
mitano die 6. Nouemb.* 1623. Eſt etiam aduertendum, quod
verſamur in ſcriptura habente clauſulam, *Actum*, &
20 cætera ſolemnia, † in qua etſi *in dicta deciſ.* 628. dubita-
uerit poſſe dici ſcripturam præparatam, non autem ſtipu-
latam, in alia tamen 714. tenuit eſſe ſtipulatam: etiam quod
21 non poſſet † dici repertam inter notas authenticas ſola decla-
ratione Notarij, quę colligebatur ex inſcriptione, quod erat
teſtamentum talis perſonæ, & ex nuncupatione teſtamenti
22 in codicillis, quæ debebat intelligi de vero, † & ſtipulato,
non autem de præparato, quæ in præſenti conueniunt,
nempe inſcriptio ſuper dorſo ſcripturæ ibi teſtamentum Iſi-
dori, quæ eſt manu eiuſdem Notarij, & releuat ad decla-
rationem Notarij, Seraph. *deciſ.* 909. *num.6.* & comprobat
eadem *deciſ.* 714. *num.* 5. ſed additur etiam ſubſcriptio te-
ſtamenti eiuſdem Notarij, quæ non erat in caſu dictarum
23 deciſionum, quæ ſola poteſt verificare † ſtipulationem
ſcripturæ, quæ in non ſtipulatis non ſolet apponi, & hoc
ſtante etiam, quod hæc teſtamenti ſcriptura ſola reperta
24 fuiſſet de illius publica † fide non eſſet dubitandum, nec
Iudex potuiſſet impedire, quin ederetur in authenticam
formam, vt comprobatur in iam *dictis deciſionibus* 628.
& 714.

Quarta eſt ſpecies, quæ deducitur ex præſumptionibus
extrinſecis nempe ex eo, quod in prothocollo reperiantur
duo teſtamenta, alterum Iſidori, alterum verò Mandri-
cardi ijſdem teſtibus, eodem Notario, eadem die, & cum
eiſdem legatis, & ſolùm mutatis nominibus hæredis, &
teſtatoris, & inde inferebatur teſtamentum Mandricardi
vti immundum † redactum fuiſſe ſtipulatum, non autem 25
illud Iſidori plenum caſſaturis, & interlineaturis, & vlte-
rius, quia in prothocollo exhibito conſtabat de ſolito Nota-
rij conficiendi minutas emendatas, & ſuper munda ſcriptu-
ra ſtipulare, ac etiam cartulare minutas imperfectas, &
poſt propriam Notarij ſubſcriptionem, & clauſulam
Actum, ſcribere † legata, & additiones ſemper propria 26
manu approbare, ex quibus inferebatur ad poſſibilitatem
præparatæ minutæ, non autem ad veram illius ſtipula-
tionem.

Prædicta tamen omninò vnica reſponſione poſſunt eui-
tari, dum contenditur contra ſcripturam habentem clau-
ſulam Actum, & alia ſolemnia † cum ſubſcriptione Nota- 27
rij rogati, & inſcriptione teſtamenti Iſidori, pro qua ſtat
probatio publicationis, & perfectionis, nec tolli poteſt ſola
poſſibilitate, aut ſuſpectione, vt benè declarat Alex. *dicto
conſ.* 14. *num.* 19. *lib.* 6. & per illius dicta idem comprobant
deciſiones ſupradicta 628. *&* 714. & nihilominus ſuſpicio de-
ducta ex conformitate teſtamentorum ceſſat ex reſolutione
in hac cauſa facta 27. Ianuar. 1621. quia prohibita † non 28
eſt mutua fratrum inſtitutio, neque captatoria fuit volun-
tas Mandricardi, atque ita poſſibilitas verſatur circa actum
licitum, non autem ad illius derogationem, cùm alter
voluerit cum alterius voluntate ſe conformare, † ſolitum 29
verò de ſtipulando minutas mundas, non autem emenda-
tas fuit ſublata ex eodem prothocollo, cùm reperiantur &
aliæ ſtipulatæ ſuper minuta emendata, quæ fuerunt enun-
ciata in Summ. Tullij num.6. & 9. nec quicquam facit car-
tulatio minutarum, quæ non fuerunt ſtipulatæ, quia illa
non facit ſcripturam † ſtipulatam eſſe, ſed clauſulam, *Actum*, 30
& declaratio Notarij, ſimiliter nec addito legatorum poſt
clauſulam *Actum*, & approbatio additionum per verbum
approbo, quæ in multis Inſtrumentis eiuſdem prothocolli
aſſeritur legi, non ſufficiunt ad arguendam ſuſpicionem con-
tra ſtipulationem ſcripturæ, † quia quoad legata ſcripta 31
poſt clauſulam *Actum*, magis deſtruitur ſuſpicio præſentis
ſcripturæ, ſi adſunt alia ſimilia teſtamenta, & tamen non
carent ſuo inditio, vbi referantur additiones, quo verò ad
approbationem Notarij cùm multò plura ſint inſtrumenta
in eodem prothocollo, quæ carent dictione approbo, † in- 32
de colligitur Notarium indifferentem ſtylum tenuiſſe, &
eſſe hanc difficultatem ſecundùm maiorum traditiones ter-
minandam, vt neceſſaria † non ſit approbatio Notarij, 33
quando Apoſtillæ ſunt remiſſæ manu eiuſdem Notarij, Bald.
*in rubr. C. de fid. inſtrum. num.*12. *cum alijs allegatis in deciſ.
in hac cauſa facta* 7. *Iunij* 1619. *in qua allegatur Nepeſina
Tutela* 29. *Ianuarij* 1618. *coram D. Veroſpio*, vbi Rota
tranſiuit cum ſupradicta diſtinctione.

Supereſt quinta, & vltima ſpecies oppoſitionum, quæ
tendunt ad demonſtranda vitia ſcripturæ intrinſeca, quæ 34
cùm reducantur ad cancellationes, diuerſitates atramen-
ti, & cartæ, apoſtillationes excedentes clauſulam, *Actum*,
barbariſmos, interlineaturas, † ſubſcriptionem Notarij non 35
approbantem teſtamentum Iſidori, ſed declarantem ſe de-
diſſe publicum, prout iacet cum prædictis omnibus fuerit
ſatisfactum ex reſponſionibus datis in *deciſ.* 7. *Iunij* 1619. vi-
ſum fuit non egere alia replicatione, & cum illis Domini
tranſierunt.

Quo verò ad ſecundam principalem † inſpectionem reſ- 36
pectu hæreditatis Hieronymi, quamuis ex contextu ſenten-
tiæ Rotalis appareat iudicatum ſuper hæreditatibus Iſidori,
& Mandricardi † tantum, & iudicari potuerit tanquam 37
ex capitibus ſeparatis, & diſtinctis in ſententia Illuſtriſſimi
Vicarij, placuit tamen Dominis, quod eadem ſententia ex-
preſsè declararetur non comprehendere † hæreditatem 38
Hieronymi, de cuius meritis in vlterioribus inſtantijs non
fuit cognitum. Et ita &c.

* *Scilicet ſub die* 15. *Martij* 1624. *eſt ſupra in hoc Tomo
deciſio* 521.

* *Deciſiones tres in prima Inſtantia emanarunt in hac cau-
ſa coram bo. me. Reuerendiſs. Dunozetto, & tres aliæ ema-
narunt in altera Inſtantia coram bo. me. Card. Caualerio,
quas annotaui ſupra ad dictam deciſionem* 521.

R. P. D.

R. P. D. PIROVANO.

Romana venæ Ferreæ.

Lunæ 3. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Socij ſi ſimul, ac inſolidum inierint aliquem contractum cum aliquo, ac de certo pretio conuenerint, dato modo vt vnus ex eis conueniat cum illo contrahente de minori pretio, & obliget ſe vti tertius, quæritur modò an iſta particularis conuentio noceat alijs ſocijs agentibus nomine ſocietatis ad totum pretium primò conuentum, & reſponſio eſt negatiua, & quare, vide in deciſione. Obligationis Cameralis executio non poteſt impediri, niſi ſit ex illis tribus exceptionibus, nempè ſolutionis, falſitatis, & pacti de non petendo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis, cùm ſoleat continere debiti confeſſionem, & renunciationem Iuris, & legum auxilio, ideò eius executio non eſt retardanda.*

2 *Obligationis Cameralis executio maximè non poteſt retardari, quando non agitur de illis tribus exceptionibus, ſolutionis, falſitatis, & pacti de non petendo.*

3 *Socij non poſſunt agere pro toto debito, ſi aliquis ex eis illud remiſerit debitori.*

4 *Socij ad inuicem cenſentur habere mandatum.*

5 *Promiſſio aliqua ſi facta ſit ad fauorem ſociorum inſolidum, tunc aliquis ex ſocijs poteſt agere pro omnibus inſolidum.*

6 *Rei plures debendi ſicuti creantur ad eandem quantitatem, ita poſſunt conſtitui plures rei credendi ad totum.*

7 *Socius vnus non poteſt præiudicare alijs, & maximè in pactis iam conuentis.*

8 *Socius non poteſt videri an ſit creditor, necne, donec ſocietas non ſit finita.*

9 *Rationes antequam non ſint redditæ, non poteſt conſtare de credito ſocij, de quo conſtare debet, ſiue agatur ad compenſationem, ſiue ad remiſſionem.*

10 *Caſtr. & Fulgoſ. in l. ſi vnus num. 6. ff. de pact. in quo caſu loquantur.*

11 *Bart. in l. ex duobus num. 2. ff. de duob. reis. & in auth. hoc ita num. 52. circa finem, C. eod. in quibus terminis loquatur.*

12 *Socius non debet per indirectum alijs ſocijs præiudicium inferre.*

13 *Socius vnus non æquum, vt grauetur ad omnia debita ſocietatis perſoluenda.*

DECISIO DXLV.

APpaltatores venæ ferreæ in Inſula Elbæ, qui ſunt DD. Philippus Vbertinus, & Lucas Antonius eiuſdem cognominis, & Eſau Martellinus vendiderunt D. Io: Petro Nareſio plura centenaria ferri ex eadem vena ad rationem ſcut. 53. auri ponderis veteris ſoluendorum in paghis diſtinctis, idem Philippus nomine proprio eadem die conuenit, quod pro quolibet cento valutato in ſcutis 53. auri D. Io: Petrus non teneretur vltra ſcuta ſexaginta monetæ, & quòd ſupereſſet, promiſit de ſuo proprio præſtare; exinde nonnullis paghis, cùm inſtaretur pro vlteriori maturata ſolutione de menſe Septembris 1622. pro parte Ioannis Petris fuit oppoſitum de retentione occaſione promiſſionis dicti Philippi, & pro rata illum tangente, exceptione tamen prædicta non obſtante mandatum fuit relaxatum, à quo nunc pendet appellatio cum clauſula, *ſi quid exequendum*, quam intrare fuit reſponſum.

Conſtat enim de obligatione D. Io: Petri ſub forma
1 Camerali, † quæ cùm ſoleat continere debiti confeſſionem, & renunciationem omnis iuris, & legum auxilio executio non venit retardanda, Galleſ. *ſuper eadem forma 3. par. tit. de Inſtr. q. 3. num. 2.* Gabr. *conſ. 173. num. 2.*

lib. 2. Capyc. *deciſ. 87. num. 10. & 88. nu. 4.* maximè cùm
non agatur de exceptionibus † priuilegiatis ſolutionis, fal- 2
ſitatis, pacti de non petendo, de quibus per Caſſad. *deciſ.
vnica de mut. petit. num. 2.*

Non obſtat, quòd ad inſtantiam Lucæ Antonij, & Eſau
non poterat agi pro toto debito, & ſic pro rata etiam Phi-
lippi, quæ ad † illos non pertinebat iure ſocietatis, ſed ad 3
Ioannem Petrum vigore pacti remiſſiui pro rata Philippi,
Caſtr. *in l. ſi vnus ex argentarijs num. 4. verſ. videtur tamen
hoc eſſe intelligendum ff. de pact.* Bart. Add. *in l. ex duobus nu.
27. ff. de duob. reis* Ronchegall. *in l. eandem §. ſed ſi quis num.
34. ff. eodem tit. de duob. reis.*

Quia quoad potentiam agendi verius eſt, poſſe agere tam
† ex vi ſocietatis, quàm ex qualitate obligationis Io: Petri, 4
quæ ſtipulata fuit ad fauorem ſociorum inſolidum, & qui-
dem per extenſum, non † autem ex clauſulis formæ obliga- 5
tionis Cameralis deductæ, primo caſu, quia † ſocij ad inui-
cem cenſentur habere mandatum, Caſtr. *in d. l. ſi vnus in
fine verſ. poteſt tamen*, Card. Mantic. *de contr. lib. 6. tit. 22.
num. 10.* Rota Ianuen. *deciſ. 14. num. 67.* Secundo verò caſu
quia ita poſſunt conſtitui plures † rei credendi ad totum, ſi- 6
cuti plures rei debendi creantur ad eamdem quanti-
tatem, Bart. *in leg. fin. num. 6. & 7. ff. de duob. reis,
& in auth. hoc itaque num. 19. & 20. C. eodem tit.* Alex. *conſ.
135. n. 1. lib. 5.*

Quo verò ad pertinentiam crediti ad ſocietatem eodem
modo agere potuerunt, quia non eſt quæſtio de præiudicio
Philippi paciſcentis, quia quoad eum pactum remiſſiuum
nocet, ſed de præiudicio ſociorum, quibus ſolus paciſcens
non potuit ex facto ſuo præiudicare † in reductione pretij 7
iam conuenti, Roman. *conſ. 209. num. 3.* non enim certi ſu-
mus, quòd tertia pars veniat illi reſtituenda, † donec ſocie- 8
tas finita non eſt, vel ſi etiam terminata eſſet, ante tamen
redditam rationem non poteſt apparere de credito Philippi
de quo conſtare debet, † ſiue agatur ad remiſſionem, ſiue 9
ad compenſationem, & in hunc ſenſum ſe declarant Caſtr.
† & Fulgoſ. *in d. l. ſi vnus num. 6.* & idem ſenſit Rota apud 10
Guidobon. *deciſ. 15. num. 3. & in recent. deciſ. 612. num. 2.
& 5. par. 1.* Neque dicatur quod & ſi ſocij poterant agere
ad totum creditum ſociale Philippo non reclamante, ſecus
eo diſſentiente, & exhibente pro eius tertia parte, vt in
præſeuti factum fuit ex actu, qui datur in Summario Ioan-
nis Petri num. 7. † quo caſu dicebatur Bart. loqui *in d. l.* 11
*ex duobus num. 27. ff. de duob. reis, & in auth. Hoc ita num.
52. circa fin.* & quidem per rationem tua non intereſt, &
ne per indirectum † afferatur præiudicio ſocio, vt teneatur 12
poſſeſſionem ſuam capere de manu ſociorum contra for-
mam ſtipulationis ſub nomine proprio, & ſociorum quia
ex eadem ratione euitatur obiectum, ex quo tertia pars Phi-
lippi non eſt ſeparabilis, niſi finita ſocietate, & computis
inter ſocios redditis, ne contingat alterum ex ſocijs graua-
ri † ad omnia debita ſocietatis ſoluenda, vt Rota *pondera-* 13
*uit in Romana rationis fundariæ coram D. meo Buratto die 8.
Martij* 1621. nec omiſſa eſt indemnitas Philippi reſpectu di-
lapidationis allegatæ, ſi pecuniæ in illa tertia parte perue-
niſſent ad manus ſociorum, quia prouiſum eſt de cautio-
ne in illum caſum ex decreto primi Iudicis, cum quo Do-
mini tranſierunt.

Et ita, &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Parmeñ. Penſionis.

Mercurij 5. Iunii 1624.

ARGVMENTVM.

Penſio quando fuit reſeruata ſine cauſa, & de conſenſu Titularis, qui erat aſſinis eius, ad cuius fauorem reſeruata fuit dicta penſio, & in literis reſeruationis fuit appoſitum ſolitum decretum, dummodò Titularis, qui conſenſit penſioni integrè, & effectualiter ſoluat dictam penſionem, aliàs ea reſeruatio eo ipſo nulla ſit, tunc quando agitur contra ſucceſſorem in beneficio ad effectum ſolutionis dictæ penſionis, vt penſionarius obtineat, quidnam ſit neceſſe probare, & an ad prædictum effectum concludant confeſſiones de recepto, & quid ſi ſit vnica.

SVMMARIVM.

1 *Penſionario ſpectat onus iuſtificandi valorem beneficij in ſuis literis penſionis narratum, & quidem concludenter, ita vt penſio aliàs corruat.*

2 *Penſio, quando fuit reſeruata cum decreto, quod ſi Titularis, qui penſioni conſenſit realiter, & cum effectu eam non ſoluerit, reſeruatio ſit nulla, tunc penſionarius id integrè tenetur probare, aliàs ſucceſſor in beneficio non tenetur ad ſoluendum dictam penſionem.*

3 *Et ad hunc effectum non ſufficit probatio ſolutionis vnius termini, ſed integra, & realis eſt neceſſaria.*

4 *Confeſſio de recepto, ſolutionem non probat ad fauorem eius, qui tenetur docere de vera numeratione, num. 5.*

6 *Confeſſio de recepto non releuat, quando ſolutionis probatio debet eſſe realis, & effectualis.*

7 *Confeſſio facta inter patruum, & nepotem, & ſic inter perſonas ſuſpectas, inter quas facilè poteſt præſumi ſimulatio, non probat in commodum eorum.*

8 *Penſiones decurſæ, quod non fuerint ſolutæ ex quibus arbitrari poſſit.*

9 *Penſionis ſolutio facta à tertio, de cuius mandato non conſtat, minus releuat, ad hoc vt dicatur ſatisfactum decreto apponi ſolito in reſeruatione penſionis.*

10 *In Penſione ſoluente pro alio non præſumitur mandatum, niſi concurrant adminicula.*

Rota non ſequitur deciſionem 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in antiq. niſi concurrant adminicula, n. 10.

11 *Quietantia, quando non dicatur continere, verum, & realem ſolutionem, & n. 12.*

13 *Diſpoſitionibus præciſis, eſt plenè & integrè ſatisfaciendum.*

DECISIO DLVI.

Domini reſponderunt, penſionem reſeruatam anno 1603. in fauorem Franciſci Mariæ ſuper beneficio ſimplici Sanctorum Gottardi, Bernardini, & Petri nullam eſſe; Quoniam illius reſeruatio emanauit ſine cauſa, & de conſenſu Baptiſtæ Titularis, qui erat patruus Franciſci Mariæ, & in litteris penſionis appoſitum fuit ſolitum decretum, quod ſi Titularis, qui penſioni conſenſit, eam in vita, & quamdiù obtinuerit beneficium, non perſoluerit realiter, & cum effectu, illius reſeruatio prorſus nulla ſit eo ipſo, & in iiſdem litteris valor fructuum beneficij grauati fuit expreſſus affirmatiuè per aſſenſum in ducatis 100. auri de Camera, & vltra: vndè, cùm hodiè agatur in petitorio ſuper validitate huius penſionis inter Penſionarium, & Bartholomæum ſucceſſorem in beneficio, qui re-
1 ſeruationi prædictæ nunquam conſenſit, Penſionario † incumbit onus probandi duo illa; Quorum primum eſt, quòd valor beneficij narratus in ſuis litteris penſionis ſine cauſa aſcendat ad ſummam expreſſam, & quidem plenè, & concludenter, aliàs valore non iuſtificato penſio corruit, *vt firmauit Rota in Burgen. penſionis 18. Februarij 1585. coram Gipſio, & in Spoletana penſionis 26. Ianuarij 1622. coram R. P. D. meo Vbaldo*, & tamen de huiuſmodi valore nulla affertur probatio, cùm nec Penſionarius, quamuis pluribus citationibus fuerit laceſſitus, informare curauerit.

Alterum autem, quod Penſionarius debet probare, illud eſt, quod durante vita Titularis prædeceſſoris, qui penſioni conſenſerat, vel quamdiù ille beneficium obtinuit,
2 † penſiò fuerit ſibi integrè ſoluta pro omnibus terminis decurſis tempore eiuſdem prædeceſſoris iuxta formam ſupradicti decreti, *vt fuit dictum in Lunen. Sarzanen. penſionis 16. Februarij 1616. coram R. P. D. meo Buratto, in Lucana penſionis 21. Februarij 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, in Fauentina penſionis 12. Nouembris 1621. coram Reuerendiſſ. D. meo Caualerio, & in dicta Spoletana coram R. P. D. meo Vbaldo* in qua etiam ſolutionum probatione Dominis viſus eſt Franciſcus Maria defeciſſe.

At hunc enim effectum non releuat ſolutio vnius termini
3 penſionis facta per Iuffredum † die 6. Decembris 1604. vice, & nomine Baptiſtæ primi Titularis abſentis, ac pro termino, vt in inſtrumento ſolutionis aſſeritur, maturando in feſto Sanctiſs. Natiuitatis Domini proximè venturo, *vt in Summario num. 9.* cum quietantia, & confeſſione de alijs terminis præcedentibus. Nam quoad terminos decurſos † non poteſt dici conſtare de ſolutione ex ſola confeſ- 4
ſione facta de recepto, quæ ſolutionem non probat ad fauorem eius, qui tenetur docere de † vera numeratione, 5
l. Lucius 47. §. tutelæ ff. de adminiſtr. & peric. tut. Bart. *in l. ſi ex cautione in ſecunda lectura num. 10. C. de non num. pec.* Natt. *conſ. 543. num. 19. lib. 3.* Alex. *conſ. 132. num. 6. lib. 4.* Cardin. Seraphin. *deciſ. 302. num. 2.* Et in terminis dicti Decreti, quod pro illius implemento doceri debeat de reali,
† & effectuali ſolutione, nec ſuffragetur confeſſio de recepto, *fuit reſolutum in dicta Lucana penſionis 27. Nouembris 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, & in dicta Spoletana coram R. P. D. meo Vbaldo*, maximè cùm nullius fulcita ſit adminiculis dicta confeſſio, ſed immò nonnulla concurrant, quæ dictam confeſſionem de recepto videntur labefactare: facta enim fuit confeſſio inter † patruum, & nepotem, & inter perſonas ſuſpectas, inter quas de facili præſumi poteſt ſimulatio, præcipuè vbi in vtriuſque commodum illa redundat Rot. *deciſ. 244. num. 2. & 4. part. 2. diuerſ. & in hac ſpecie fuit conſideratum in d. Lunen. Sarzanen. coram R. P. D. meo Buratto.* 6 7

Præterea idem Franciſcus Maria Penſionarius anno 1619. in iudicio Parmæ agitato coram Vicario Curiæ Epiſcopalis pulſauit Iuffredum, poſtquam ſucceſſerat in beneficio,
† ac pariter fuerat inſtitutus hæres Baptiſtæ primi Titularis vtroque nomine, ſcilicet vti Rectorem beneficij, ac vti hæredem prædicti Titularis, vt ipſi Penſionario ſolueret libras 2677. ratione dictæ penſionis ſibi, vt in petitione aſſerebat, debitas tam per Baptiſtam primum Titularem, quàm per ipſum Iuffredum, *vt in Summario num. 7.* Quam petitionem Domini arbitrati ſunt iudicare, quod non fuerint exacti omnes termini penſionis decurſi in vita Baptiſtæ; nam aliàs non fuiſſet actum pro eis contra ſucceſſorem in beneficio, & contra hæredem. 8

Quo verò ad ſolutionem vnius tantùm termini factam à Iuffredo de anno 1604. nomine, vt ſupra Baptiſtæ primi Titularis, & ipſo adhuc viuente, viſum eſt etiam Dominis per illam, † cum ſit facta à tertio, de cuius mandato 9
non conſtat, minimè ſatisfieri decreto ſupradicto, cùm potuerit ſupponi perſona ad ſoluendum, & Rota non ſequitur deciſionem 2. *de cauſ. poſſ. & propriet. in antiq.* quod in ſoluente penſionem pro alio † præſumatur mandatum, 10
niſi concurrant adminicula, Card. Seraph. *deciſ. 436. num. 8. & fuit dictum in Spoletana penſionis 21. Iunij 1619. & 1. Iulij 1620. coram R. P. D. meo Vbaldo*, quæ tamen adminicula hic non dantur.

Nec habita fuit in aliqua conſideratione quietantia facta per Franciſcum Mariam Penſionarium die 18. Ianuarij 1611. Iuffredo de omnibus terminis decurſis, tam tempore dicti primi Titularis, quàm tempore ipſius Iuffredi vſque terminum Sanctiſs. Natiuitatis Domini anni 1610. *vt in Summario num. 4.* Nam, omiſſis alijs reſponſionibus, hæc quietantia, vt apparet ex lectura Inſtrumenti, non † con- 11
tinet veram, & realem ſolutionem, prout requirit decretum, ſed dumtaxat confeſſionem de recepto, per quam non dicitur ſatisfactum decreto ex ſupra allegatis.

Demum animaduertebant Domini, quod à Baptiſta primo Titulari debebantur antè dimiſſionem beneficij quinq; termini, cum reſeruatio penſionis, † cui ipſe conſenſit, 12
fuerit die 5. Ianuarij 1602. ab incarnatione Domini, *vt in Summario num. 1.* qui eſt annus 1603. inchoando à Natiuitate, & idem primus Titularis retinuerit beneficium, vſque ad diem 9. Septembris 1605. qua die Iuffredus adeptus eſt beneficij, poſſeſſionem vigore permutationis factæ cum eodem Baptiſta, *vt in Summario num. 2.* vnde apparet Baptiſtam debuiſſet omninò ſoluere quinque terminos, quorum vltimus erat Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ de menſe Iunij 1605. Pro quo termino, cùm nulla detur probatio ſolutionis, nec vera, nec confeſſata, nedum de tempore, quo ipſe primus Titularis poſſedit beneficium, verùm neque poſt illius dimiſſionem, qua facta per plures annos ſuperuixit; conſequenter † nullo modo poteſt ex hactenùs deductis dici ſatisfactum dicto decreto, quod eſt præ- 13
ciſum pro toto tempore vitæ conſentientis penſioni, vel quamdiù beneficium retinuerit, *vt fuit ponderatum in dicta Lucana penſionis 27. Nouembris 1617. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Et ita vna tantùm parte informante.

REVE-

REVERENDISS. MANZANEDO.

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Spolij Domus.

Mercurii 5. Iunii 1624.

A R G V M E N T V M.

Sententia ſi laboret vitio nullitatis, & iniuſtitiæ, cùm non mereatur nomen ſententię, tranſitum facere non poteſt in rem iudicatam, ideòque nihil releuat oppoſitio, quod ab ea non fuerit appellatum. Citationes, quæ fiunt per diligentias, vt validæ ſint, requiritur, vt prima citatio perſonalis præceſſerit. Acta vt dicantur integrè tranſportata ex repetitione actorum, quæ ſunt in officio Notarij, in cuius officio cauſa agitatur, requiritur, vt repetitio ſit generalis, ſecus verò ſi fuerit ſpecialis ad certa acta. Præſcriptio vt releuet, quando opus eſt vt interueniat poſſeſſio, & quando procedat ſine ea.

S V M M A R I V M.

1 *à Sententia ſatis dicitur appellatum, quando cauſa appellationis reperitur commiſſa.*

2 *Sententiæ nullitate, & iniuſtitia ſtante, non eſt opus, vt ab ea appelletur.*

3 *Sententia nulla, & iniuſta non tranſit in rem iudicatam.*

4 *Citationes factæ per diligentias, & ad Valuas non releuant, quando non præceſſit citatio prima perſonalis.*

5 *Iudicium, vt validum reddatur, è monitorio præſentato procuratori principalis, quid requiratur.*

6 *Monitorium, ad effectum validitatis iudicij, non ſufficit præſentari procuratori generali, quando principalis eſt præſens in Curia.*

7 *Actorum integra tranſportatio, ſatis dicitur, ex repetitione omnium actorum, quæ ſunt penes Notarium in cuius officio cauſa agitatur.*

8 *Quod intellige, quando repetitio eſt generalis, ſecus ſi ſpecialis, ſcilicet ad aliqua acta.*

9 *Iudex ſententians non viſis actis probatorijs, dicendum eſt illum non minus nulliter, quàm iniuſtè proceſſiſſe.*

10 *Actio ſpolij etiam per ſpatium 30. annorum non poteſt præſcribi, quando non adeſt poſſeſſio.*

11 *Præſcriptio non procedit ſine poſſeſſione.*

12 *Poſſeſſio; tunc eſt neceſſaria ad effectum præſcriptionis, quando quis ea mediante vult acquirere nouum ius.*

13 *Præſcriptio tunc iuuat, licet abſit poſſeſſio, quando quis eam inducit ad ſe defendendum contra alterius actionem.*

Quia tunc præſcriptio perficitur abſque vlla poſſeſſione ex ſolo curſu temporis.

14 *contra Actiones numquam præſcriberetur, ſi requireretur poſſeſſio.*

15 *Præſcriptio longiſſimi temporis inducitur ex ſola negligentia non petentis abſque alio facto, & miniſterio præſcribentis.*

D E C I S I O DXLVII.

Domini perſtiterunt in deciſis, nempè mandatum de manutenendo eſſe dandum florenis docentibus de eorum anteriori poſſeſſione, qua non poteſt dici fuiſſe priuatos per ſententiam reintegratoriam poteſt latam in iudicio ſpolij à R. P. D. Sacchetto ad fauorem Alphonſi Ferri, quia illa fuit nulla, & iniuſta ex rationibus, & fundamentis adductis in deciſione.

Quibus viſum fuit non obſtare, quòd hodie dicitur ex
aduerſo à ſententia prædicta non fuiſſe pro parte Florenorum appellatum, quia fuit reſponſum ſatis fuiſſe, quod † 1
per ſignaturam ad illorum inſtantiam fuerit cauſa appellationis ſimpliciter commiſſa cum facultate manutenendi
quem de iure, vt notat Veſtr. *in prax. lib. 7. cap. fin. num.*
5. vltra quod ſtante dicta † nullitate, & iniuſtitia nec erat 2
neceſſaria dicta appellatio cum ſententia nulla, & † iniu- 3
ſta nunqnam tranſeat in iudicatum, Felin. *in cap. inter ceteras num. 10. in fin. de re iudic. & in cap. ſuper literis, num. 15. de reſcript.* Rot. *deciſ. 311. num. 2. par. 2. & deciſ. 427. n. 2. lib. 3. par. 3. diuerſ.*

Nec videbatur ſublata nullitas prædictæ ſententiæ cauſata ex omiſſione citationis Fabij Barnabæ per citationem poſtea factam pro parte Alphonſi ad dicendum contra iura producta, & aliam citationem in ſeruatione terminorum ſubſtantialium factam Iulio Cæſari Floreno etiam vti Procuratori dicti Fabij, quia huiuſmodi citationes fuerunt factæ
per diligentias, † & ad valuas, & ideò non releuant, cùm 4
non præceſſerit citatio prima perſonalis, prout præcedere debebat antequam deueniretur ad citationem per diligentias Veſtr. *in prax. lib. 1. cap. 5. num. 4. verſ. hanc facultatem,* Vant. *de nullit. ex defect. citation. num. 110. & 114.* Put. *deciſ. 371. in fine lib. 2. in nouis,* Rot. *dec. 12. de dol. & contum. in antiq. & deciſ. 10. de re iud. in nou.* deinde non apparet monitorium fuiſſe præſentatum dicto Iulio Cæſari vti Procuratori Fabij, prout erat eidem Fabio, ſeu eius legitimo Pro-
curatori præſentandum, † vt iudicium validum redderetur 5
ad cuius effectum dicebat amplius vnus ex Dominis, nec
etiam ſufficere monitorium fuiſſe præſentatum † Procu- 6
ratori generali dicti Fabij, præſertim ſi ille tunc erat præſens in Curia ex adductis per Laderch. *conſ. 15. num. 3. & ſeqq.*

Quo verò ad aliam nullitatem in deciſione adductam, &
cauſatam ex non integra tranſportatione † actorum op- 7
ponebatur pro parte Alphonſi ſufficere repetitionem omnium actorum quæ erant penes Notarium, in cuius officio cauſa agitabatur, ſed reſpondebatur prædicta benè procedere ſi prædicta repetitio fuiſſet generalis omnium acto-
rum, ſecus autem † quando vt in caſu noſtro dicta repetitio 8
fuit particularis quorumdam Iurium, vt apparet in Summario dato per Alphonſum, in quo non leguntur mandata exequutiua, ſubhaſtatio, adiudicatio, & alia, quæ poterant iuſtificare acquiſitionem dictæ domus factam per Flo-
renos, quibus per Iudicem † non viſis ſequitur dicendum 9
illum non minus nulliter, quàm iniuſtè ad dictam ſententiam reintegratoriam proceſſiſſe, vt fuit dictum in deciſione, & latè probat Cagnol. *in l. 2. num. 68. C. de eden.* Felin. *in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ num. 16. circa fin. verſ. Ad idem de conſtit.*

Nec obſtat, quòd actio ſpolij quàm prætendebat habere
Alphonſus, & Fratres de Ferris † per lapſum pluſquam 30. 10
annorum non potuerit præſcribi ex eo quod Floreni non poſſederint domum, de qua agitur, ſine qua poſſeſſione
non præcedit † præſcriptio allegata iuxta reg. tex. *in l. ſi-* 11
ne poſſeſſione ff. de vſucap. cum alijs, quia fuit reſponſum tunc eſſe neceſſariam poſſeſſionem ad huuc effectum quan-
doquis vult acquirere mediante præſcriptione nouum ius 12
ſecus verò quando quis inducit præſcriptionem ad defenden.
contra alterius actionem, quia tunc † præſcriptio perficitur 13
abſque alia poſſeſſione ex ſolo curſu temporis, cùm alias 14
numquam præſcriberetur contra actionem, Crau. *conſ. 111. num. 20.* Surd. *conſ. 73. num. 48.* vbi etiam alios allegat, deinde ſupradicta regula non procedit in præſcriptione longiſſimi temporis, quia illa inducitur ex ſola negligentia non petentis abſque alio facto, & miniſterio præſcribentis, vt tradit idem Surd. *d. conſ. 111. nu. 20. verſ. rurſus.*

Ex quibus ita fuit reſolutum.

R. P. D. V B A L D O.

Cremonen̄ Bonorum.

Mercurii 5. Iunii 1624.

A R G V M E N T V M.

Appellatio interpoſita poſt decem dies nulla eſt, & quando eſt validè interpoſita, ſi abſque pro-

rogatione fatalium tranſitum eſt biennium, perinde eſt, ac ſi non eſſet appellatum. Citationis defectus ad ſententiam eſt maximus, & inſanabilis, intellige quando d. defectus fuit legitimè probatus, dum inſtrumentum prolationis ſententiæ aliud cantat. Emphyteuſis Eccleſiaſtica licet non agnoſcat hæredes extraneos, tamen id non procedit, quando conceſſio fuit facta alicui pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, cum clauſula, & quibus dederit, vel quando fuit facta, cum verbo, perpetuò, vel cum clauſula, pro te, tuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio interpoſita poſt lapſum decem dierum inualida eſt.*
2 *Appellatio remanet deſerta, quando lapſum eſt biennium ſine prorogatione fatalium.*
3 *Sententia quando eſt nulla, & iniuſta, tranſitum non facit in iudicatum.*
4 *Citationis ad ſententiam nullitas maximus eſt, & inſanabilis defectus.*
5 *Fides ſimplex non facit fidem, & maximè in concurſu inſtrumenti publici.*
6 *Inſtrumenti publici fides abſque dubio præferenda eſt fidei ſcripturæ priuatæ.*
7 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica regulariter non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos.*
8 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſio facta pro ſe ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, cum clauſula & quibus dederit, tunc eſt tranſitoria etiam ad extraneos hæredes, & num. 10.*
9 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit etiam ad hæredes extraneos, quando conceſſio fuit facta cum verbo, perpetuò.*
11 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica an ſit tranſitoria ad extraneos, ſunt attendenda verba beneplaciti Apoſtolici.*
12 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſio facta pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, tunc clauſula iſta operatur, vt ſit tranſitoria ad hæredes etiam extraneos.*
13 *Relationem habens ad aliquid, id venit attendendum, & num. 15.*
14 *Clauſula*, quorum tenores, *quid operetur.*
16 *Ceſſionarius poteſt vti iure cedentis.*
17 *Ceſſibilis, quando ſemel facta eſt res, ſemper durat talis.*

D E C I S I O DXLVIII.

FVit in ſecunda inſtantia lata ſententia à Vicario Archiepiſcopatus Mediolanen. qua inter cætera fuit declaratum, emphyteuſim bonorum, de qua agitur, eſſe tranſitoriam ad extraneos hæredes, & proindè Sfortiam, & Angelam bonorum detentores non potuiſſe in dictis bonis moleſtari, quæ ſententia cùm prætenderetur tranſitum feciſſe in iudicatum, Dubitaui, An conſtaret de re iudicata, quæ ſit exequenda, & Domini ad vtramque dubij partem affirmatiuè reſponderunt.

Nam quo ad rem iudicatam de ea conſtare putabant, tum ex eo, quòd non fuit appellatum intra decem dies cum ſententia fuerit lata die 26. Ianuarij 1621. & appellatio in-
1 terpoſita die 13. Februarij ſequentis † vt in actis conſtat, & ſic poſt decennium, *cap. Romana §. ſi verò de appell. in 6. authen. hodie C. de appell.* Alex. *conſ.* 87. *num.* 1. *lib.* 7. *fuit dictum in Romana locorum montium* 25. *Maij* 1611. *coram me, & aliàs ſæpè.* Tum etiam quia lapſum eſt biennium, & vltra non prorogatis fatalibus, vnde
2 appellatio quatenus etiam † fuiſſet legitimè interpoſita remanſiſſet deſerta, *auth. ei qui Cod. de temp. appell. cap. cum ſit Romana eod. tit.* Rota *deciſ.* 385. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* Et hæc ex aduerſo non multum controuertebantur.

Sed ſolùm circa ſecundam partem non eſſe locum executioni prætendebatur, ſtante nullitate, & iniuſtitia
3 dictæ ſententiæ, quæ efficit, † vt numquam tranſeat in iudicatum, & ſic non mereatur executionem, Caſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 7. & 8. *de ſolut.* Surd. *conſ.* 62. *num.* 50. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 427. *in fin. lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ. & deciſ.* 307. *nu.* 1. *in fin. par.* 2. *recent.* cum alijs per Rot. *in Mediolanen. bonorum* 23. *Martij* 1620. *coram me.*

Nullitas deducebatur ex defectu † citationis ad ſenten- 4
tiam, qui maximus eſt, & inſanabilis, iuxta tradita per *gloſ. in clem. ſæpè de re iud.* Felin. *in cap. conſuluit. num.* 3. *de offic. deleg.* Rota *in Mantuana bonorum* 16. *Decembris* 1611. & 14. *Maij* 1612. *coram me, quæ ſunt deciſ.* 365. & 409. *part.* 1. *recent.* defectus autem citationis prætenditur adeſſe, ex quo Iudex non pronunciauit die 26. Ianuarij, ſub quo cadebat citatio, vel ſaltem intra decem dies, ſed poſt caſſationem termini iuxta ſtylum illarum partium videlicet die 6. Februarij ſequentis, & ſic extra terminum citationis vt conſtat ex fide Notarij data in actis, ſed huic obiecto fuit reſponſum. Vltra quod illa eſt ſimplex fides, † quæ 5
non facit fidem, magis credendum eſſe publico inſtrumento prolationis ſententiæ ſub dicta die 26. Ianuarij confecto per Notarium actuarium de ea rogatum coram duobus teſtibus, & cum ſubſcriptione eiuſdem actuarij, vt in ſummario Sfortiæ num. 4.

Et fides de qua ſupra, eſt cuiuſdam presbyteri Io: Petri Vacani, qui ſe enunciat Notarium coadiutorem in ciuili Cancellaria Archiepiſcopali Mediolanen. Vnde † in concur- 6
ſu abſque vlla dubitatione videbatur præferenda fides publici inſtrumenti ſententiæ, vt dictum eſt.

Iuſtitia verò vel iniuſtitia ſententiæ dependet ab eo, an iſta emphyteuſis ſit tranſitoria ad extraneos hæredes, quales ſunt Sfortia, & Angela prout fuit per dictam ſententiam declaratum, & quidem licet † emphyteuſis eccleſia- 7
ſtica, qualis eſt iſta, non ſit de ſui natura, & regulariter tranſitoria ad extraneos hæredes, Clar. *in §. emphyteuſis q.* 28. *ſub num.* 5. *verſ. tertius eſt caſus* tamen hic ſecus eſt, quia emphyteuſis fuit à Cimiliarcha, & Capitulo Cremonen. conceſſa in perpetuum de anno 1562. Ioan. Baptiſtæ Orlengo pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, † cum 8
clauſula, & quibus dederit, quæ operatur, vt emphyteuſis eccleſiaſtica ſit tranſitoria ad extraneos hæredes, Curt. iun. *conſ.* 4. *ſub num.* 1. *verſ. ſed quoniam, & conſ.* 13. *nu.* 2. Couar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 17. *ſub nu.* 4. *verſ. quarta concluſio, verſ. quin,* & idem Clar. *d. q.* 28. *num.* 4. & *num.* 9. Surd. *conſ.* 551. *num.* 2. & 3. *lib.* 4. & hanc opinionem ſæpè ſecuta eſt Rota, & ſignanter *in cauſa Mediolanen. bonorum* 16. *Februarij* 1601. *coram bon. mem. Card. Lancellotto, & in Papien. bonorum* 10. *Maij* 1602. *coram bo. me. Card. Pamphilio, & per bon. mem. Cardinalem Tuſc. lib.* 1. *concluſ.* 295. *num.* 6. & accedit clauſula in perpetuum ſæpè repetita
† in dicta inueſtitura, quæ & ipſa idem operatur, Socc. 9
conſ. 266. *ſub num.* 37. *verſ.* 2. *premiſſa lib.* 2. Curt. iun. *d. conſ.* 4. *in fin.* Rota *in dicta Papien.* coram Card. Pamphilio, & *deciſ.* 194. *num.* 4. *par.* 2. *recent.* & cùm dictus Ioannes Baptiſta ceſſerit de eodem anno 1562. ius ſuum Io. Antonio de Sancto Maffeo, qui itidem fuit ſtipulatus pro ſe, ſuiſque hæredibus, & quibus dederit, idem dicendum
eſt, & † proindè hæc emphyteuſis potuit tranſire ad ſuc- 10
ceſſores extraneos filij dicti Ioannis Antonij, qui eſt effectus præſentis dubij.

Nec obſtare viſum fuit, quòd in beneplacito Apoſtolico obtento per d. Ioannem Antonium non adſint dicta ver-
ba, & quibus dederit, & verba beneplaciti videantur † 11
attendenda ad hunc effectum, Bart. *in l. etiam num.* 1. *ff. ſol. matr.* Seraph. *deciſ.* 868. *num.* 1. quia reſpondebatur, verius eſſe, quod immò in dicto beneplacito continetur dicta qualitas emphyteuſeos quod ſit ad extraneos tranſitoria, nam in eo fuit narrata prima inueſtitura facta in Ioannem Baptiſtam pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus
quibuſcumque, † quæ clauſula operatur, quòd emphy- 12
teuſis ſit tranſitoria ad extraneos, Rol. *conſ.* 96. *num.* 28. *lib.* 1. Clar. *in §. emphyteuſ. q.* 28. *num.* 8. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 19. *num.* 22. & ſæpè cenſuit Rota vt apud Seraph. *dec.* 188. *num.* 7. & *deciſ.* 703. *num.* 2. & *in dicta Papien. bonorum coram Card. Pamphilio*, & in alijs relatis per Modern. *clauſ.* 93. *n.* 2. *par.* 1. & nouiſſimè *in cauſa Bononien. de Maluetijs* 27. *Martij præſentis coram R. P. D. Pirouano.*

Et licet in narratiua ceſſionis à Ioanne Baptiſta factæ Ioanni Antonio fuerit ſolùm dictum eam fuiſſe factam pro eius hæredibus, & ſucceſſoribus abſque alia additione, tamen ſupplicantes non ſe firmarunt in huiuſmodi ſimplici

plici enunciatione, ſed paulò infra ſubiunxerunt, prout in
13 pluribus inſtrumentis publicis deſuper confectis plenius continetur, & ſic habuerunt relationem ad inſtrumenta, Bald. *in l. 2. num. 4. C. de error. ad voc.* & in diſpoſitiua Papa committit confirmationem inueſtituræ, ſi in euiden. &c. cum relatione ad prædicta inſtrumenta inueſtituræ, & ceſſionis cum clauſula, *quorum tenores*, quæ
14 continet expreſſionem omnium in ipſis contentorum, Bart. *conſ. 2. num. 5.* Felin. *in cap. nonnulli ſub num. 6. de reſcrip.* cum alijs per Modern. *clauſ. 119. num. 1. & 8.* & per Rot. *in cauſa Ferrarien. de Taſſonis 14. Iunij 1621. coram me*, & infra mandat confirmari conceſſionem, ceſſionem,
15 & augmentum, & omnia, † & ſingula alia in dictis inſtrumentis contenta, Rota *deciſ. 216. num. 10. par. 1. diuerſ.* Modern. *clauſ. 98.* & demum infra mandat conceſſionem, ceſſionem, & augmentum perpetuò obſeruari iuxta conuentionem deſuper factam, adeò vt ex tot clauſulis non potuerit clarior relatio haberi ad prædicta inſtrumenta, & nihilominus videbatur etiam ſufficere, quòd fuerit narratum quod Ioannes Baptiſta ceſſerit Ioanni Antonio omne ius ſibi competens in terris, de quibus agitur, & vtique Io. Baptiſta habebat ius tranſmittendi hanc emphyteuſim etiam ad hæredes extraneos, vt non dubitatur, & iſtud ius tranſijt in Ioannem Antonium, & eius hæredes,
16 & ſucceſſores, † cùm ceſſionarius poſſit vti iure cedentis, Bart. *in l. ſi ſtipulatus fuerim num. 3. verſ. videamus ff. de verb. oblig.* & ibi Caſtr. *num. 1.* Iaſ. *num. 6.* & benè probat text. *in l. ſi ſic, §. ſi quis ita. ff. de leg. 1.* & ratio eſt quia res
17 ſemel facta † ceſſibilis ſemper durat talis, Bart. *in l. qui duos, n. 11.* vbi Soccin. *n. 31. ff. de reb. dub.* Ex quibus fuit reſolutum conſtare de re iudicata exequen.

Et ita fuit deciſum.

REVERENDISS. PIROVANO.

Fulginaten. Alimentorum.

Mercurij 5. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Alimenta obligatus præſtare ex bonis primogenituræ, ſi eorum taxationem prætendat exceſſiuam, ex quo fructus bonorum non aſcendant ad ſummam taxatam, quid probare grauetur. Alimentorum cauſa cùm materia ſit fauorabilis, ideòque eget celeri expeditione, nec impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem.

SVMMARIVM.

1 *Alimentorum taxatio, quod fuerit exceſſiua, ex quibus probandum veniat.*
2 *Obligatus præſtare alimenta in redditibus bonorum, ſi dicat, quòd redditus non ſufficiunt, debet hoc ipſe probare tanquam ſuæ exceptionis fundamentum.*
3 *Intentionem ſuam vt quis dicatur fundaſſe, ſat non eſt allegatio, ſed vlterius requiritur probatio.*
4 *Alimenta ne diminuantur, quid non debeat computari.*
5 *Alimenta non debent retardari ex noua diſcuſſione iurium altiorem indaginem requirentium.*
6 *Alimentorum materia eſt fauorabilis, & requirit celerem expeditionem.*
7 *Penſionis materia cùm ſapiat naturam alimentorum, ideò celerem expeditionem expectat.*

DECISIO DXLIX.

POſt reſolutiones in hac cauſa factas 15. Maij 1623. & 12. Ianuarij 1624. legatum ſcilicet alimentorum Franciſci Iacobilli ſenioris, comprehendere etiam filios Laurentij, cœptum fuit dare de exceſſiuitate taxæ alimentorum, itaut ſit retardanda expeditio cauſæ, dictum fuit locum non eſſe, cauſamque eſſe expediendam.

Nam D. Gregorius primogenitus non docet de cauſis di-
1 minutionis faciendæ, & quòd bona primogenituræ ſint deteriorata, nec ſufficientem redditum reſpondeant, prout
2 † de ſua intentione videtur eſſe Seraph. in his terminis *deciſ. 211. num. 5. & deciſ. 1383. num. 2. & 3.* Surd. *de alim. tit. 4. q. 26. n. 8. & ſeqq.*

Neque obſtat folium datum per D. Gregorium ſub die 23. Februarij præteriti, in quo continentur onera primogenituræ, excedentia poſſibilitatem ſolutionis alimentorum ad ſummam taxatam, quia debuiſſent probari, † non autem 3
ſolùm allegari, ſed nihilominus eadem de tempore primæ taxæ extabant, dempto monte erecto pro ſoluendis debitis D. Gregorij, † quæ non debent computari in cauſam diminutionis alimentorum. 4

Et in omnem caſum agitur de continuatione alimentorum, ex perſona patris eorum, ſcilicet Laurentij in ipſos filios, quæ non † debet retardari ex noua diſcuſſione iurium 5
primogenituræ, altiorem diſcuſſionem indigente, quia materia alimentorum eſt † fauorabilis, & requirit celerem 6
expeditionem, Rota *deciſ. 764. num. 1. par. 1. diuerſ.* & de penſione, quæ eſt loco † alimentorum, idem voluit in *deciſ. Cremonen. penſionis 25. Februarij 1622. coram D. meo Vbaldo.*

Et ita &c.

Deciſiones iſtæ in hac cauſa emanatæ ſub diebus 15. Maij 1623. & 12. Ianuar. 1624. coram eodem bo. me. Pirouano prima eſt in præcedenti Tomo deciſ. 479. altera verò eſt in hoc eodem Tomo deciſ. 505. Ac infra habetur altera ſub die 21. Febr. 1625. coram bo. me. Vbaldo, & in Appendice adeſt alia coram bo. me. Litta die 18. Aprilis 1599.

REVERENDISS. COCCINO.

Romana Officij Iannizeratus.

Lunæ 10. Iunii 1624.

ARGVMENTVM.

Dominus officij ille dicitur, de cuius crumena illud fuit emptum, ſibique diſpoſitionem reſeruauit, & ſic illud tranſit ad eius hæredes, pro nihilo habito, quòd ſit emptum in vita alterius, quia non propterea ſtante decreto ad fauorem emptoris, ille poterit ſuper eo aliquid prætendere, nec poſt mortem ementis, licèt fortè contrarium eſſet dicendum, ſi non adeſſet dictum decretum, cùm emptor ſibi non reſeruauit illius dominium. Donatio ex ſola ſanguinis coniunctione non præſumitur niſi inter aſcendentes, & deſcendentes. Donatio non præſumitur ex eo ſolùm, quòd alicuius nomen ſit appoſitum in inſtrumento alicuius emptionis.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Bona defuncti ab inteſtato, ſpectant ad eius legitimos hæredes.*
3 *Officium, quod ſpectet ad eum, de cuius pecuniis illud fuit emptum, ex quibus id verificetur, licet in perſonam illud fuerit emptum.*
4 *Officii dominium quando dicatur acquiſitum illi, de quibus pecuniis illud fuit emptum, non autem ei, in cuius vita periculo ſtat.*
5 *Succeſſio ab inteſtato ſpectat ad fratres, dum nullus alius eos in gradu proximiori præcedit.*
6 *Moriens ab inteſtato, videtur alienare in venientes ab inteſtato.*
ſine Teſtamento decedens videtur teſtari tacitè, ſi non expreſſè, num. 6.
7 *Bona proximioribus videtur relinquere, qui moritur ab inteſtato.*
8 *Donans omnia ſua bona præſentia, & futura, ſub ea donatione quid comprehendatur.*
9 *Ceſſionarius vtitur iure cedentis.*
10 *Donatio non præſumitur, cùm nemo præſumatur iactare ſuum.*
11 *Donatio, licet in dubio non præſumatur, tamen ab iſta regula receditur ex coniecturis.*
12 *Donatio vt ex coniecturis præſumatur, debet ex facto colligi.*
13 *Donationem teſtes non probant, dum de ſimplici voluntate donandi deponunt.*

14 *Voluntas, dum non fuit deducta ad ſuum eſſe non releuat.*
15 *Officij donatio nequaquam præſumitur exemptione facta de eo, in vita alicuius.*
16 *inter Aſcendentes, & deſcendentes, qui ſunt in poteſtate, donatio præſumitur ſi traditio deſcendenti facta fuerit.*
Sed ſecus eſt inter extraneos.
17 *Donatio non præſumitur ex eo ſolùm, quod nomen alterius ſit in inſtrumento inſcriptum, & ſic res nomine alterius fuerit empta, etiamſi adſit coniunctio ſanguinis, ſi non agatur de deſcendentibus.*
18 *Donatio præſumitur ratione neceſſitudinis, & coniunctionis, & præcedentium meritorum, & dilectionis perſonæ.*
20 *Officium, quando emitur cum decreto ad fauorem eius, qui exburſauit pretium, nihil poteſt prætendere ille, ſub cuius nomine illud fuit emptum.*
21 *Pater emens officium nomine filij ſine vlla reſeruatione dominij, præſumitur voluiſſe illud ei donare.*
22 *Romana Officij Scriptoriæ 23. Maij 1583. coram Clement. VIII. & 1. Iulij 1588. coram Card. Pamph. ſen. quo in caſu loquuntur.*
23 *Stipulari quis præſumitur etiam in facto negatiuo pro ſe & ſuis hæredibus, licet de hæredibus mentio facta non fuerit.*
24 *Donatio vt valida ſit debent, ſeruari ſolemnitates in ea requiſitæ à ſtatutis.*
25 *Officiali atteſtanti de his, quæ pertinent ad eius officium creditur.*

DECISIO DL.

DOmini reſoluerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia apparet valida, & iuſta. Validitas
1 probatur cum ex reſolutione actorum † conſtet interueniſſe omnia, de iure requiſita, qui eſt modus probandi validitatem ſententiæ, Verall. *deciſ.* 260. *par.* 2. Rota *deciſ.* 678. *num.* 1. *& deciſ.* 708. *num.* 1. *part.* 2. *in recent.* Iuſtitia ſatis apparet clara ex duabus deciſ. factis coram Reuerendiſs. D. meo Caualerio nunc S. D. N. Datario. Nam cùm officium
2 ſpectaret ad Gregorium Caluum, † qui obijt ab inteſtato, & propterea ſucceſſio ſpectabat ad Franciſcum, & Vincentium eius fratres, & Franciſcus donauit omnia bona ſua præſentia, & futura DD. de Alberinis, vtique medietas dicti officij ſpectat ad dictum Marcellum, qui habet ceſſionem ab illis donatarijs de Alberinis.

Quòd autem officium ſpectaret ad Gregorium dubitari
3 non poteſt, quia † vt patet ex partitis Banchi, fuit emptum de proprijs pecunijs, & licet in perſonam Pyrri Matthæi, tamen cum fuerit reſeruata facultas Gregorio quandocumque ſibi placeret dictum officium vendendi, reſignandi, & fructus, & emolumenta exigendi, & in ſuos vſus, & vtilitatem conuertendi, nullo Pyrri requiſito conſenſu &c.
4 vtique † dominium fuit acquiſitum Gregorio, Rota *deciſ.* 262. *num.* 1. *&* 2. *par.* 1. Seraph. *deciſ.* 1303. *num.* 11. *& fuit reſolutum in cauſa Romana officij ſcriptoriæ* 23. *May* 1583. coram ſan. mem. Clem. VIII. apud Pacif. *deciſ.* 151. *& in eadem* 1. *Aprilis* 1588. *coram recol. mem. Card. Pamphilio, & in Romana officij plumbi* 4. *Iulij* 1601. *coram eodem, & in alia Romana officij* 8. *Februarij* 1616. *coram R. P. D. Pamphilio.*

Quod verò defuncto Gregorio dictum officium ſpectaret ad eius fratres, dubitari non poteſt, quia cum nullus
5 alius comprehenderet, † ſucceſſio ad illos ſpectabat, Auth. *de hered. ab inteſt. ven. §. ſi igitur defunctus*, neque deſcendentes collat. 9. qui enim non teſtatur, videtur alienare in ve-
6 nientes ab inteſtato, & dicitur teſtare tacitè, ſi non expreſsè Bald. *in l. cunctos populos num.* 1. *verſ. venio ad ſecundum C. de ſacroſ. eccleſ.* & proximioribus videtur relinquere
7 † bona, de quibus poterit teſtare, qui hoc modo diſpoſuit *l. ſi quis cum nullum, & l. conficiantur in princ. ff. de iure codicilli benè ad propoſitum* Curt. iun. *conſ.* 4. *num.* 4. *verſ. eamdem opinionem*, & in terminis officiorum, Rota *deciſ.* 262. *num.* 9. *part.* 1. Seraph. *deciſ.* 1303. *num.* 11. *&* 12. *& fuit dictum in prædicta Romana ſcriptoriæ, & officij plumbi.*

Quod autem medietas huius officij ſpectet ad Alberinos, ſatis patet ex donatione facta per Franciſcum, quæ non
8 controuertitur † ſub qua cùm comprehendantur, nedum bona mobilia, & immobilia, ſed etiam iura, & actiones vtique, & comprehendit medietatem officij, de quo agitur, iuxta notata per Ang. Aut. *conſ.* 75. *num.* 7. *verſ. ſed tamen*, & ſtante ceſſione aliorum de Alberinis ad fauorem dicti Marcelli dicta medietas non totum ſpectat ad ipſum,
cùm † ceſſionarius vtatur iure cedentis, Bald. *Nau. de dot.* 9
par. 12. *col.* 8. *verſ. quarto quia*, Alex. *conſ.* 13. *num.* 12. *& ſequitur verſ. ex quibus in l.* 1. Socc. ſen. *conſ.* 37. *vſque in fin. lib.* 4.

Neque prædictis obſtat, quòd Gregorius cenſeatur donaſſe hoc officium Pyrrho, quia regula eſt, quod donatio
† non præſumatur, cùm nemo iactare ſuum, præſumen- 10
dum ſit, *l. cum de indebito verſ. ſi qui cum ſoluit ff. de prob.* Menoch. *de arbitr. caſ.* 88. *num.* 1. *& ſeqq.* à qua regula licet † ex coniecturis recedatur Bellon. *conſ.* 60. *num.* 10. Al-
ciat. *reſp.* 233. *num.* 5. Tamen iſtæ † coniecturæ debent ex 11
facto colligi, *l. vtrum. ff. de donat. inter vir. & vxor. & in l. at ſi quis §. ſed interdum ff. de relig. deſumpt. fun.* Menoch. *loc. cit. nu.* 7. *&* 8. & tamen nulla deducitur, quæ releuet. Aut enim ponderantur teſtes, & nihil concludunt.
Primus enim, & ſecundus dicunt, † *che voleua laſciar l'of-* 13
fitio al Signor Pirro. Tertius verò qui fuit mediator emptionis, dicit quod Gregorius durante ſua vita, volebat officium eſſe ſuum, & poſt eius obitum Pyrrho remaneret. Quartus deponit, quod volebat officium fore Pyrrhi, quæ depoſitiones non probant voluntatem perfectam, & de-
terminatam Gregorij, ſed voluntatem tantùm, quæ cum 14
non fuerit deducta in eſſe, nihil operatur *l. quædam cum filium ff. de hæred. inſtit.* Caſtr. *conſ.* 160. *num.* 2. *lib.* 2. & in terminis officij fuit reſolutum *in Romana ſcriptoriæ* 5. *Iunij* 1609. *coram Reuerendiſs. D. meo Archiepiſcopo Lugdunen.*
apud Pacif. *deciſ.* 150. Aut verò deducitur † donatio, ex 15
quo officium fuit emptum ſuper periculo vitæ Pyrrhi, & hoc nihil releuat, Bart. *in l. quæ dotis, & ibi DD. ſolut. ma-*
tr. vbi quod inter aſcendentes, † & deſcendentes, qui 16
ſunt in poteſtate, donatio præſumitur ſi traditio deſcendenti facta fuit per text. *in l.* 2. *C. ſi quis alt.* vel ſibi, ſed inter extraneos ſecus eſt, nam ex eo ſolùm, quod nomen alterius
† ſit in inſtrumento inſcriptum, & ſic res nomine alterius 17
fuerit empta, non præſumitur donatio, etiam quod adſit
coniunctio ſanguinis, † cùm non agatur de deſcendenti- 18
bus, Bero. poſt. Bar. *loco alleg. conſ.* 179. *num.* 10. & ceſſat omnis difficultas ex decreto appoſito, vt ſtatim dicam. Aut verò prætenditur donatio ratione neceſſitudinis, &
coniunctionis, † & præcedentium meritorum, & dile- 19
ctionis perſonæ, Bero. *conſ.* 178. *num.* 7. *&* 8. *&* 10. *verſ. ſed omnibus lib.* 2. Seraph. *dec.* 1303. *num.* 3. & videntur obſtare modo dicta quia non ſumus in deſcendentibus. Et ceſ-
ſat omnis difficultas, quia prædicta non procedunt, † quan- 20
do officium emitur cum decreto ad fauorem illius, qui dedit pecunias, Seraph. *d. dec.* 1303. *vbi nu.* 3. ponderat prædictam concluſionem allegando Bald. *& num.* 11. dicit quod
Bald. loquitur in quo † pater emerat nomine filij ſine vlla 21
reſeruatione dominij, & ita dicit procedere deciſionem † 22
ſanct. mem. Clem. VIII. & bo. mem. Cardinalis Pamph. & ſubdit quod in caſu ſuo ſtante reſeruatione dominij non præſumebatur donatio.

Non obſtat, quòd ſupradicta non concludunt ad donationem in vita, non excludant donationem poſt mortem, decretum nihil concludat poſt mortem, ſed ſolùm in vita Gregorij, nec in emptione officij fuerit dictum quod emebatur de pecunijs Greg. Quia fuit reſponſum hoc non eſſe verum, cùm decretum, nedum cenſeatur appoſitum, vt officium non poſſit alienari irrequiſito Gregorio, ſed etiam iuris hæ-
redibus, nam quis cenſetur ſtipulare etiam † in facto nega- 23
tiuo ſibi & ſuis hæredibus licet de hæredibus mentio non fiat *l. ſtipulatio iſta. in prin. verſ. ſed ſine ff. de verb. obligat. gloſſ.* 2. *in l. ſi ita ſtipuler, & in l. ſi hic ſtipulatus la grande in verbo caput. ff. eod.*

Non obſtant duo, quæ opponebantur in memoriali particulari, quia alias pars non informauit. Primò quod nulliter fuerit denegatum nouum examen in curia ad probandam donationem. Nam ex prædictis ſatis clara ſit facti veritas, & in omnem euentum probatio eſſet irreleuans, † cum data donatione † non ſubſtineatur, non enim fuerunt in ea ſeruatæ ſolemnitates Statuti Vrbis, vt fuit ponderatum in deciſ. facta 20. Martij 1623. coram Reuerendiſs. D. meo Caualerio. Neque ſecundum obſtat, quod ſi pretium officij fuerit taxatum in ſententia, & tamen de valore legitimè non obſtat. Quia contrarium

eſt

eſt verius; cùm de valore ſimilium officiorum de tempore quo Pyrrhus reſignauit, conſtet ex fide officialium Datariæ
25 quibus in hac materia eſt ſtandum, Seraph. *dec.* 792. *num.* 3. Rota *dec.* 573. *num.* 6. *lib.* 3. *part.* 3. *& dec.* 525. *num.* 5. *par.* 2. *in recent.*

Et ita reſolutum vna tantùm parte informante, cùm alia numquam comparuerit, niſi porrigendo dictum memoriale ad dilationem cauſæ.

Sententia iſta fuit lata per bon. mem. Card. Caualerium, ſuper qua cauſa coram eodem duæ emanarunt deciſiones ſub diebus 6. Iunij 1622. & 20. Martij 1623. ſunt inter eius impreſſas dec. 603. & 635.

R. P. D. REMBOLDO.

Ferrarieñ. Fideicommiſſi.

Lunæ 10. *Iunij* 1624.

ARGVMENTVM.

Plura notanda circa inſtrumentorum legalitatem; quando ſcilicet plenè probent, & quæ ſint eius requiſita, & vt redargui poſſint de falſitate, quid requiratur. Inſtrumentum ſi non reperiatur inter alias notas Notarij, an ex hoc reddatur ſuſpectum de falſitate. Archiuij fomento non eget inſtrumentum publicum.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum extractum ex Archiuio publico plenè probat.*
2 *Inſtrumentum rogatum ab aliquo Notario, ſi non reperiatur inter alias eius notas, propter hoc minus dici poteſt, quod non ſit in forma probanti.*
3 *Inſtrumenti publici requiſita, quæ ſint remiſſiuè.*
4 *Inſtrumentum publicum, & originale probat, etiamſi non ſit in protocollo cum alijs inſtrumentis regiſtratum, ac de alia matrice non conſtet.*
5 *Inſtrumentum ſi non reperiatur inter alias notas notarij, an ex hoc reddatur ſuſpectum de falſitate.*
6 *Scripturarum recognitio poteſt quandocumque fieri.*
7 *Inſtrumenti falſitas, vt probetur requiruntur probationes concludentes.*
8 *Et hoc procedit etiam ad impediendam immiſſionem.*
9 *Falſi ſuſpicio in ciuilibus habetur pro falſitate, ſi ea conſiſtet in vitio viſibili.*
10 *Inſtrumentorum minutæ ſæpè concordantur inter Procuratores, & Aduocatos, & ſic concordatæ traduntur notario ad effectum publicandi, ſeu redigendi in formam publici inſtrumenti.*
11 *pro Inſtrumenti veritate valdè adminiculatur eius facies, necnon locus vbi eſt repertum.*
12 *Falſitatis nec leuis ſuſpicio, quando in aliquo inſtrumento cadere non poſſit.*
13 *Inſtrumentum, quando eſt de per ſe ſuſpectum, non eſt opus, vt capiat robur ab Archiuio.*

DECISIO DLI.

Propoſito dubio, An DD. Marchionibus de Bruſantinis eſſet danda immiſſio, Domini reſeruatis alijs exceptionibus deductis ad impediendam dictam immiſſionem ad aliam diſputationem reſoluerunt, Inſtrumentum anni 1568. eſſe in forma probanti. Conſtat enim d. Inſtrumentum fuiſſe extractum ex protocollo Liuij Prati publici Notarij exiſtente in Archiuio Romanæ Curæ, vnde dubitari non poteſt, quin dictum Inſtrumentum ſit in forma probanti,
1 accedente † præſertim d. Archiuij auctoritate, Auth. *ad hæc, & ibi Gloſſ. in verbo teſtimonium publicum, C. de fid. inſtrum. Gloſſ.* 1. *in cap. cum cauſam de probat.* Card. Seraph. *deciſ.* 1448. *in princip. & num.* 1. Rot. *deciſ.* 13. *num.* 3. *par.* 1. *in recent.*

Non obſtat, quòd dictum Inſtrumentum non fuerit re-
2 pertum inter alias notas eiuſdem Notarij exiſtentes in Archiuio Capitolij, quia inde non ſequitur, illud non eſſe in forma probanti, cùm ſufficiat, quòd fuerit repertum in dicto Archiuio Romanæ Curiæ inter alia Inſtrumenta deſcripta in protocollo eiuſdem Notarij. Et ceſſat difficultas, quoniam d. Inſtrumentum eſt etiam ſubſcriptum ab eodem Notario, & † habet omnia requiſita ad ef- 3
fectum publici Inſtrumenti, de quibus per *Gloſſ. in l. generali, verſ. ſeruituti, C. de Tabul. lib.* 10. Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. ſi initium, num.* 5. *& 6. ff. de eden.* Card. Seraph. *deciſ.* 1236. *num.* 1. nam hoc ſtante vtique dictum Inſtrumentum, tanquam publicum, & originale probat,
† etiamſi non fuiſſet in protocollo cum alijs Inſtrumentis re- 4
giſtratum, ac de alia matrice non conſtaret, Pariſ. *conſ.* 104. *nu.* 62. *& 63. lib.* 1. Card. Seraph. *d. deciſ.* 1448. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 250. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.*

Nec ſubſiſtit, quòd ſaltem ex eo, † quod inſtrumentum 5
prædictum non reperitur inter alias notas eiuſdem Notarij exiſtentes in Archiuio Capitolij reddatur ſuſpectum de falſitate, dicta namque ratio non concludit, & præſertim, quia plura alia adſunt inſtrumenta in d. protocollo, quæ non reperiuntur inter illas notas. Vnde apparet librum dd. notarum non continere omnia inſtrumenta à d. Notario confecta, quin etiam ex oculari inſpectione d. libri apparet deficere in eo plura folia, itaut nec d. liber ſit integer, & poſſibile eſt, quòd inſtrumentum, de quo agitur, eſſet in dictis folijs vel deperditis, vel laceratis adnotatum.

Non obſtat, quòd manus Liuij Prati Notarij rogati
† non fuerit recognita, quia dicta recognitio quatenus 6
eſſet neceſſaria, poterit quandocunque fieri, Card. Seraph. *deciſ.* 1407. *num.* 3.

Minus obſtant aliæ ſuſpiciones prætenſæ falſitatis d. inſtrumenti, quia carent omni prorſus fundamento, cùm
tamen † ad probandam falſitatem requirantur probationes 7
concludentes, Rot. *deciſ.* 422. *num.* 5. *& 15. par.* 1. *in rec.*
etiamſi agatur ad effectum † impediendi immiſſionem 8
Card. Seraph. *deciſ.* 1364. *nu.* 1. & ea, quæ dici ſolent de
ſuſpicione falſi in ciuilibus † intelliguntur de vitio viſibili, 9
Rota *d. deciſ.* 422. *num.* 15. *par.* 1. *in recent.*

Nec quidquam facit, quod non videatur veriſimile, quòd fuerit adhibitus d. Liuius, qui per tres tantùm menſes antea fuerat creatus Notarius ad conficiendum inſtrumentum inter perſonas nobiles, & de rebus grauiſſimi, prout eſt d. inſtrumentum, quia vltra quod poteſt eſſe, quod d. Liuius confecerit nomine aliorum plura inſtrumenta, antequam crearetur Notarius, atque ita quod eo tempore, quo confecit dictum inſtrumentum eſſet peritiſſimus, ſæpè etiam
† minutæ inſtrumentorum concordantur inter Procurato- 10
res, & Aduocatos, & ſic concordatæ traduntur Notario viciniori, ſeu magis amico ad effectum publicandi, ſeu redigendi in formam publici inſtrumenti, vnde nulla poteſt hinc elici ſuſpicio falſitatis.

Aliæ ſuſpiciones ſunt leuiores, & pro veritate d. inſtru-
menti maximè vrget eiuſdem inſtrumenti facies, † necnon 11
etiam legalitas loci, in quo repertum eſt inſtrumentum, quodque perſonæ, de quorum intereſſe agitur, ſunt ab
omni penitus ſuſpicione † alienæ, ex quibus apparet, nul- 12
lum eſſe locum, nec quidem leui ſuſpicioni dictæ prætenſæ falſitatis.

Non obſtat, quod non conſtet quo tempore fuerit repoſitum dictum inſtrumentum in Archiuio, quia d. inſtrumen-
tum non habet opus ſumere robur ab Archiuio, cùm † ſit 13
per ſe perfectum, & negari non poteſt, quin dictum inſtrumentum fuerit repoſitum longè, antequam eſſet aperta via DD. Marchionibus de Bruſantinis ad fideicommiſſum, de quo in dicto inſtrumento, & tempore, quo nulla ſpes aderat, quòd poſſet euenire caſus, quo ſuccederent dd. DD. Marchiones, &c.

REVERENDISS. DVNOZETTO.

Archiepiſcopo Seleucieñ.

Nullius, ſeu Aprutina Iuriſdictionis.

Lunæ 10. *Iunii* 1624.

ARGVMENTVM.

Epiſcopis debetur manutentio exercendi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus locis ſuæ Diœceſis. Et qualiter debeant probare, quod aliqua loca exiſtant in ſua Diœceſi, & quo caſu duriori onere probandi, grauentur.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij habent intentionem fundatam de iure communi exercendi iuriſdictionem Spiritualem in omnibus Eccleſiis ſuæ Diœceſis , & in omnes perſonas degentes intra limites ſui Epiſcopatus, limita numero 6.*

2 *Manutentio an concedatur ex ſola aſſiſtentia iuris communis .*

3 *Loca omnia , ſeu Caſtra præſumuntur eſſe alicuius Diœceſis certæ .*

4 *Loca præſumuntur eſſe illius Diœceſis , cui ſunt viciniora .*

5 *Ad Fines antiquos probandos leuiores requiruntur probationes .*

7 *Ordinarius , quo caſu teneatur clarè , & concludenter probare aliqua loca eſſe ſita intra limites ſuæ Diœceſis , & num. 8.*

9 *Præſumptiones non ſufficiunt , quando aliquid clarè , & concludenter eſt probandum .*

10 *Exemplum exempli nullum genus probationis facit .*

11 *Bulla , quæ emanauit ad ſupplicationem partis , non probat in præiudicium tertij .*

12 *in Bulla , quæ emanauit ad ſupplicationem partis , præſumitur ineſſe Clauſula* ,ſi ita eſt.

13 *Enunciatiuæ non probant , quando principaliter diſputatur de enunciato .*

14 *Confinium , & limitum natura ea eſt , vt debeant ita eſſe coniuncti , vt ab omnibus lateribus capiant , & quodammodo includant omnia loca confinata .*

15 *Probatio dubia non releuat .*

16 *Deciſ. 405. num. 1. part. 1. in recent. declaratur .*

17 *Teſtes , qui deponunt ſuper certis finibus , & limitibus, debent etiam non requiſiti aſſignare rationem concludentem , non per actum intellectus , ſed per ſenſum corporis .*

18 *Teſtibus referentibus ſe ad aliquam ſcripturam informem non plus creditur , quàm ipſimet ſcripturæ .*

19 *Epiſcopi vti delegati Sedis Apoſtolicæ poſſunt viſitare omnes Eccleſias viciniores , etiamſi ſint nullius Diœceſis .*

20 *Probatio vera , ſed æquiuoca elicitur ex actu , qui poteſt referri ad plures cauſas .*

21 *Scientia , & patientia Domini requiritur ad hoc , vt quis conſtituatur in quaſi poſſeſſione aliquid faciendi.*

22 *Teſtis depoſitio redditur æquiuoca , ſi dependeat à ratiori natione , & intellectu teſtis , & non ea ſenſu corporeo .*

23 *Teſtes non probant fines antiquos , ſi nullam aliam rationem reddunt , quàm de auditu , & non ſpecificant perſonas à quibus id audierunt .*

DECISIO DLII.

MOta lite ſuper iuriſdictione Spirituali Caſtrorum ,
ſeu locorum Murri Muſciani , & Notareſci in-
ter D. Epiſcopum Aprutinum, & D. Abbatem Sanctæ Ma-
riæ de Properzano, & S. Angeli de Muſciano , cauſa ad
Rotam deuoluta , mihique commiſſa die Mercurij 26. Iunij
1619. dubitaui cui dandum eſſet mandatum de manute-
nendo in exercitio iuriſdictionis ſpiritualis dictorum lo-
corum . Verùm quia in diſputatione huius dubij pro par-
te dicti D. Epiſcopi prætendebatur manutentio ex ſola
aſſiſtentia iuris communis, quam habent Ordinarij in
omnibus Eccleſijs ſuæ diœceſis , & pro parte dicti D. Ab-
batis acerrimè negabatur ſupradicta loca eſſe intra fines
Diœceſis Aprutinæ , ſed eſſe nullius , ideò Domini vo-
luerunt particulariter videre, vtrum prædicta loca proba-
rentur eſſe intra limites dictæ Diœceſis ad effectum , vt
ex aſſiſtentia Iuris Communis competeret d. D. Epiſco-
po manutentio , quo dubio multoties propoſito maturè-
que diſcuſſo tandem hodierna die Domini negatiuam ſunt
amplexi .

Non dubitarunt Domini Epiſcopum iuxta Sacros Ca-
1 nones † habere intentionem fundatam de iure communi
exercendi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſijs
ſuæ Diœceſis, & in omnes perſonas degentes intra limi-
tes ſui Epiſcopatus, *canon. omnes baſilicæ , & ibi Doct.* 16.
quæſt. 7. cap. conquerente , de offic. iud. ordin. cap. 1. *de
appell.* Et ex ſola aſſiſtentia iuris † communis nulla alia 2
probata poſſeſſione Ordinario conceditur manutentio ,
cap. cum perſonæ , & ibi Doct. de priuil. in 6. Certumque 4
eſt omnia loca, † ſeu Caſtra præſumi eſſe alicuius Diœ- 3
ceſis certæ , Felin. *in cap. graue , num. 6. verſ. immò de-
betur , de offic. iudic.* Et præſumptio eſt eſſe illius Diœceſis
† cui ſunt viciniora , Natt. *conſ.* 672. *num.* 17. Rot. *in
vna Fauentina Iuriſdictionis* 18. *Maii* 1605. *coram Iuſto , &
in vna Adrien. Iuriſdictionis* 22. *Iunii* 1622. *coram R. P.
D. meo Pirouano.* Nec etiam controuertitur ad probandos 5
fines antiquos leuiores requiri probationes, *cap. cum cau-
ſam , de probat. cap. cum olim , vbi gloſ. de cenſib. c. ſi Papa ,
& ibi gloſ. in verb. probatur , de priuil.* Mantic. *deciſ.* 143. *n.*
12. *verſ. ſecundo* , Rot. *deciſ.* 405. *nu.* 8. *par.* 1. *& dec.* 334. *n.*
1. *par.* 2. *recent.*

Verùm omnes iſtæ regulæ limitantur , † & non habent 6
locum quotieſcumque inferiores Prælati probant ſe exegiſſe
iuriſdictionem Spiritualem in iiſdemmet locis, ſuper qui-
bus Epiſcopus petit manutentionem ex ſola aſſiſtentia
iuris communis , vt in hoc caſu pro parte D. Abbatis
multi dantur actus iuriſdictionales cum ſcientia, & pa-
tientia Epiſcoporum Aprutinorum , ex quibus prætendit
ſe eſſe in poſſeſſione forſan immemorabili exercendi om-
nimodam iuriſdictionem ſpiritualem in ſupradictis locis.
Eo † enim caſu tenetur Epiſcopus probare clarè & con- 7
cludenter illa loca ſita eſſet intra limites ſuæ diœceſis ,
Abb. *in c. cum olim , n. 2. de cenſib. Doct. in c. cum venerabi-
lis , de relig. domib.* Anchar. *conſ.* 310. *num.* 5. Pariſ. *conſ.*
95. *lib.* 4. Surd. *conſ.* 429. *lib.* 1. *num.* 61. Rota apud Se-
raph. *deciſ.* 1278. *num.* 4. vbi in ſimili denegauit manu-
tentionem Epiſcopo ; quia non † concludenter probauerat 8
loca controuerſa eſſe intra fines ſuæ Diœceſis , cum cumu-
latis *in vna Conſtantien. Iuriſdictionis* 16. *Nouemb.* 1607. *co-
ram Reuerendiſs. Attrebaten. Et in illa Adrien. Iuriſdi-
ctionis* 28. *Maii* 1612. *coram R. P. D. meo Vbaldo* . Nec
ſufficiunt præſumptiones , † cùm probatur poſſeſſio infe- 9
rioris ibidem exercentis iuriſdictionem , Rot. *diuerſ. de-
ciſ.* 207. *par.* 2. *& in d. Adrien. Iuriſdictionis* , tunc enim ad
probandos antiquos fines coniecturis non eſt locus duriori-
que onere probandi grauatur Epiſcopus, Menoch. *præſumpt.*
3. Surd. *conſ.* 429. *num.* 61.

Hoc poſito fundamento exiſtimarunt Domini exami-
natis probationibus adductis pro parte D. Epiſcopi eas
omninò eſſe imperfectas , aut ſaltem non eſſe ſufficien-
tes ad proban. d. loca eſſe ſita intra fines diœceſis Apru-
tinæ , ſiue fundet ſe in ſcripturis, aut in depoſitionibus
teſtium .

Et primò quoad Bullam Anaſtaſij IV. ea eſt ſcriptura
informis † exemplum exempli , quod nullum gradum pro- 10
bationis facit, *auth. ſi quis in aliquo , & ibi Doct. C. de eden.*
Deinde ex eius lectura apparet eam † emanaſſe ad ſupplica- 11
tionem partis , & ſic non probat in præiudicium tertij ,
Abb. *in c. dudum n.* 3. *de Decimis* , Imol. *in clem.* 1. *col. pe-
nul. de probat.* Innoc. *in c. inter dilectos , num.* 6. *de fid.
Inſtr.* Rom. *conſ.* 208. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 780. *num.* 1. *par.* 1.
diuerſ. Seraph. *deciſ.* 278. *num.* 12. præſumitur enim † ineſ- 12
ſe dictæ Bullæ clauſula , *ſi ita eſt* c. 2. de reſcript. Vltra quod
dicti limites ſunt enunciatiuè in d. Bulla poſiti, & certum eſt
tunc non probare enunciatiuas, † quando principaliter diſ- 13
putatur de enunciato, Felin. *in c. per tuas , num.* 12. *verſ.* 2.
de probat. Alex. *conſ.* 136. *nu.* 11. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 29. *num.* 3.
Put. *deciſ.* 381. *n.* 3. *lib.* 1.

Conſiderarunt denique Domini dictam Bullam Anaſtaſij
IV. quæ videtur aſſignare confines Diœceſis Aprutinæ ,
aut non fuiſſe in vſu , aut ſaltem nullum probationis gra-
dum facere , quia intra limites ibidem aſſignatos plurimi
vicini Epiſcopi habent multa loca, & Caſtra, in quibus
exercent iuriſdictionem ſpiritualem , & ſunt in effectu
Aſculanæ, Firmanæ, Montiſalti , & Ripanæ Diœceſum,
vt conſtat ex fide authentica dictorum Epiſcoporum , &
id non controuertitur . Certum eſt autem in iure eam † 14
eſſe naturam limitum, & finium, vt debeant ita eſſe con-
iuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo
includant omnia loca confinata, *l. patronatus , §. ſempro-
nius , ff. de leg.* 3. *l. inter eos , ff. de acquir. rerum domin.*
Montan. *de finib. c.* 15. Rot. *in Cæſenaten. Bonorum coram
Cardinali Platto* 15. *Maii* 1589. *& in eadem* apud Mantic.
deciſ. 169. *num.* 4. Ex quo perneceſſe ſequitur limites in
dicta Bulla Anaſtaſiana ſpecificatos non eſſe fines certos ,
& inconcuſſos , itaut ſuper his debeat fieri fundamentum,
cùm

15 cùm non probetur † hoc eſſe quod ad hoc contigit abeſſe,
*cap. in præſentia , de probat. l. neque naturaliter , C. de
probat.*
Nec exiſtimarunt Domini aliquod fundamentum poſſe
fieri in Mappa , quæ circumfertur , nam vltra quod ſu-
pradictos defectus patitur , ea non facta fuit ſeruatis ſer-
uandis, & ideò parum, aut nihil probat ſicuti de ſcriptura
16 typis impreſſa, Guidob. *deciſ.* 67. & licet † *in deciſ.* 405. *nu.*
1. *par.* 1. *recentior.* fuerit dicta Mappa pro adminiculo
conſiderata , idem factum fuit , quia vtraque pars con-
corditer eandem Mappam agnoſcebat fuiſſe legitimè fa-
ctam .
Quo verò ad probationes quæ ex depoſitionibus Teſtium
pro parte D. Epiſcopi examinatorum eliciuntur, viſum
fuit eas non eſſe ſufficientes ; certum eſt enim Teſtes om-
17 nes † qui deponunt ſuper certis finibus , & limitibus de-
bere etiam ſi non ſint requiſiti , aſſignare rationem con-
cludentem non per actum intellectus , ſed etiam per ſen-
ſum corporis ad hoc, vt eorum depoſitiones ſtringant ,
Bald. *conſ.* 286. *num.* 3. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 220. *num.* 5. Aym.
conſ. 61. *num.* 5. In hac autem facti ſpecie teſtes pro D. Epi-
ſcopo examinati non aſſignant rationes concludentes pro
probandis finibus , maior enim pars ſe refert ad Bullam
Anaſtaſianam, & ad Mappam , quas ſcripturas ex ſupradi-
18 ctis non probare firmatum fuit . Et ita non probant † dicti
Teſtes, non enim plus creditur teſtibus referentibus ſe ad
ſcripturam , quàm ipſimet ſcripturæ, Aymon. *conſ.* 112. *n.*
13. Seraph. *deciſ.* 206. *num.* 1.
Alij verò reddunt rationem ſui dicti , quia fuerunt in
viſitatione cum Epiſcopo , quæ ratio non concludit, cùm
enim ex diſpoſitione Sac. Concil. Tridentin. poſſunt Epiſco-
19 pi, vti delegati † Sedis Apoſtolicæ, viſitare omnes Eccle-
ſias viciniores etiam ſi ſint nullius Diœceſis, *cap. 9. de re-*
20 *format. ſeſſ.* 24. Inde ſequitur ex actu qui poteſt † referri ad
plures cauſas non elici veram probationem ſed æquiuocam,
quæ in hoc caſu non ſufficit, Surd. *conſ.* 168. *n.* 33. *lib.* 2. *&*
in iiſdemmet terminis Rota *coram R. P. D. meo Vbaldo, reſ-
pondit in cauſa Adrien. ſeu nullius Iuriſdictionis* 24. *Maij*
1612. *&* 18. *Martij* 1618.
Sed conſideratum fuit quod ijdem Teſtes expreſsè dicunt,
quod Epiſcopus non viſitauit loca de quibus agitur. Vnde
ratio viſitationis non applicatur caſui noſtro .
Immò conſideratum fuit , quod etiam ſi daretur aliqua
viſitatio , vel aliquis alius actus Iuriſdictionalis neceſſe
21 eſſet, vt probaretur id factum fuiſſe † cùm ſcientia, & pa-
tientia dicti D. Abbatis, quæ fuiſſet neceſſaria ad conſtituen.
D. Epiſcopum in quaſi poſſeſſione Iuriſdictionis , *Doct. in
cap. cum Eccleſia*, vbi Rip. *num.* 64. *de cauſ. poſſ. & propr.*
Abb. *in cap. cum contingat , num.* 11. *de for. compet.* Cal-
derin. *conſ.* 12. *in fin. de iurepatr.* Rota apud Cæſ. de Graſſ.
deciſ. 7. *num.* 9. *de teſtib.* & apud Put. *deciſ.* 281. *num.* 3.
& 4. *lib.* 2.
Alij verò teſtes reddunt rationem vicinitatis aſſerentes d.
loca vti propinquiora comprehendi intra fines Diœceſis
Aprutinæ . Nam vltra quod etiam hæc ratio tollitur , ex fa-
22 cto , cùm ſint viciniora alteri Epiſcopatui , hæc ratio †
non ſtringit, redditurque æquiuoca probatio, cùm hoc de-
pendeat à ratiori natione, & intellectu teſtis, & non à ſen-
ſu corporeo, Bald. *d. conſ.* 286. *in fin. lib.* 2.
Alij verò , qui nullam aliam rationem reddunt, quàm
23 de auditu, & non ſpecificant perſonas,† à quibus id audie-
runt etiam in antiquis finibus probandis non conclu-
dunt , Montan. *de finib. numer.* 51. *cap.* 9. Ad effectum
enim , vt teſtes de auditu probent præcipuè in antiquis,
deberent concurrere requiſita , *cap. licet. & quia de teſtib.*
Corn. *conſ.* 78. *num.* 5. *lib.* 3. Aymon. *de antiq. par.* 1. *§. viſ-
ſo de fama , num.* 12.
In quam ſententiam eò libentius iuerunt Domini, quia pro
parte D. Abbatis adducuntur vehementes probationes tam
per ſcripturas, quàm per teſtes , ex quibus iuſtificari mul-
tos actus iuriſdictionales per longiſſimum tempus ab Ab-
batibus prædeceſſoribus factos , & cum ſcientia , & pa-
tientia Epiſcoporum Aprutinorum , quæ ex eo neceſſariò
colligitur , quod ipſimet Epiſcopi Aprutini multis Clericis
Sacros Ordines contulerunt cum litteris dimiſſorijs dicti
D. Abbatis . Et cum expreſſa narratiua quod dicta tria
loca controuerſa erant nullius Diœceſis, ex quibus, & alijs
quæ in diſputatione dubij principalis ſuper mandato de
manutenen. particulariter examinabuntur. Viſum fuit pro-
bationes factas per D. Epiſcopum aut elidi , aut ſaltem
turbidas reddi , itaut ad effectum obtinendi manutentio-
nem, ex ſola aſſiſtentia iuris communis non probauerit ſu-
pradicta loca, de quibus agitur, eſſe intra fines dictæ Diœ-
ceſis.
Et ita deciſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. MANZANEDO.

Patriarcha Hieroſolymitano.

Conchen. Beneficij.

Lunæ 10. Iunij 1624.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ datur ſub-
rogato , conſtito de reſeruatione, obitu in poſ-
ſeſſione, & clericatu , Beneficia promotorum
ſunt reſeruata . Poſſeſſio ſemel probata præſumi-
tur continuata vſque ad obitum . Sententia in
Rota licet fieri non poſſit cùm ſola ſupplicatione,
literis non expeditis, id tamen non procedit in
diſputatione dubiorum .

S V M M A R I V M.

1 *Immiſſio ſubrogato gratioſè , quando non poſſit dene-
gari .*
2 *Beneficia omnia promotorum ſunt reſeruata .*
3 *Extrauag. ad regimen de præbend. capit non ſolùm bene-
ficia ſtatim per promotum dimiſſa, ſed etiam illa, quæ
ex diſpenſatione Apoſtolica retinet .*
4 *Poſſeſſio ſemel probata , præſumitur continuata vſque ad
obitum .*
5 *Poſſeſſio ſemel probata , præſumitur continuata , & hoc
procedit etiam ad effectum obtinendi immiſſionem in
vim gratioſæ ſubrogationis .*
6 *Teſtis probat obitum in poſſeſſione , ſi aſſerat , quod vidit
illum ſemper poſſediſſe vſque ad eius obitum .*
7 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij .*
8 *Prouiſi qualitas probatur per leuiorem , ac ſemiplenam
probationem .*
9 *Regul. 31. Cancell. inducit defectum iuriſdictionis , quo
ad omnia acta, literis non expeditis .*
10 *Sententia in Rota ferri non poteſt cum ſola ſupplicatione,
literis non expeditis .*
11 *Dubiorum diſputatio in Rota eſt actus extraiudicialis .*
12 *Rota in pluribus cauſis admiſit dubiorum diſputationes
cum ſolis ſupplicationibus , literis non expeditis .*

D E C I S I O DLIII.

FVit per DD. reſolutum Ioanni dandam eſſe immiſſio-
nem vigore gratioſæ ſubrogationis, quia per ipſum be-
nè iuſtificantur omnia requiſita ad illam obtinendam nem-
pè reſeruatio, † obitus in poſſeſſione, & clericatus, qui- 1
bus probatis conceditur ſine dubio immiſſio, Mohed. *dec.*
11. *vt lit. pend.* Rota *deciſ.* 700. *nu.* 1. *& deciſ.* 715. *num.* 3.
part. 1. *recent.* & coram ſanct. me. Greg. XV. *dec.* 32. *& dec.*
306. *& dec.* 394. *& ſæpius in alijs .*
Nam quòd beneficium, de quo agitur , ſit reſeruatum,
clarè probatur ex diſpoſitione *extrauag. ad regimen. de præb.*
reſeruantis † omnia beneficia promotorum, quæ etiam 2
innouatur per regulam primam Cancellariæ, & habet quo-
que locum quando prout hic promotus obtinuiſſet facul-
tatem retinendi beneficia propter generalitatem , & præ-
gnantiam verborum dictæ extrauag. ibi vacantia, & in po-
ſterum quomodolibet vacatura, quæ capiunt † non ſolùm 3
beneficia ſtatim per promotum dimiſſa , ſed etiam illa, quæ
ex diſpenſatione Apoſtolica retinebat, Caſſad. *deciſ.* 3. *de
conſtit.* Ant. Ang. *in Epitom. ſuper prima regula Cancell.* §. 6.
Simonett. *de reſeru. q.* 27. *in fine* Mand. *ſuper ead. prima reg.
Cancell. q.* 15. *num.* 7. *verſ. contrarium per Dominos de Rota
fuit concluſum*, Gatz. *de benef. par.* 2. *cap.* 6. *de vacat. promot.
ad Epiſcopatum , num.* 30. *& fuit reſolutum in illa Peruſina
Fauentina Carmonen. reſeruat. benef.* 11. *Iulij* 1605. *coram
bon. me. Penia .*
Obitus Petri in poſſeſſione iſtius beneficij probatur non
ſolùm ex cedula Conſiſtoriali prouiſionis Epiſcopatus fa-
ctæ in eius perſonam cum facultate retinendi beneficia ,

& præ-

& præcipuè iſtud nuncupatum de Valuerde, de quo hodie
4 agitur † cuius propterea poſſeſſionem præſumitur conti-
nuaſſe vſque ad obitum, *ad text. in l. ſiue poſſidetis, C. de*
5 *probat.* quod procedit etiam ad effectum † obtinendi im-
miſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis, vt per Rotam
deciſ. 321. num. 4. & deciſ. 700. num. 3. part. 1. recent. ſed
etiam probatur ex teſtibus datis in Summ. num. 4. & qui de-
ponunt Petrum poſſediſſe de tempore ſuæ promotionis ad
Epiſcopatum iſtud beneficium, & quod viderunt illum
6 ſemper poſſediſſe vſque ad eius obitum; Rota coram ſan-
ctæ me. Greg. XV. *deciſ. 394. n. 4.*
7 De clericatu verò conſtat ex literis patentibus † Ordina-
rij datis in Summ. num. 8. vltra depoſitionem vnius teſtis,
qui dicit vidiſſe Ioannem Miſſam celebrantem, qui ſolus eſt
8 ſufficiens, † cum agatur de probanda qualitate prouiſi, quæ
probatur etiam per leuiorem, ac ſemiplenam probationem,
Seraph. *deciſ. 713. num. 5.*
Non obſtant, quæ longa ſerie deducuntur per informan-
tes pro D. Didaco circa defectum iuriſdictionis Rotæ in
progreſſu huius cauſæ ex eo quod in commiſſione obtenta
per Ioannem cùm facultate procedendi literis non expedi-
tis fuerit tantùm derogatum regul. 31. Cancell. inducentis
defectum iuriſdictionis quoad omnia acta literis prius non
9 expeditis, non autem fuerit derogatum reg. 27. de non iu-
dicando, iuxta formam ſupplicationis, quia fuit per DD.
reſponſum derogationem, reg. 27. fore neceſſariam ſi ho-
die cauſa eſſet terminanda, & ferenda ſententia, quæ pro-
10 culdubio non poſſet fieri † cum ſola ſupplicatione abſque
literis, ſecus verò quando, prout hic agitur de diſputatione
11 dubiorum, quæ in Rota eſt actus extraiudicialis, & in
ea benè proceditur ante expeditionem literarum, prout alias
12 Rota huiuſmodi diſputationes, † cùm ſolis ſupplicationibus
admiſit in pluribus cauſis.
Et ita fuit concluſum.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Domus ad Turrim Sanguineam.

Lunæ 10. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Tranſactio, quando fuit inita inter partes, cum pacto declaratiuo, quod in caſu inobſeruantiæ licitum ſit eis redire ad primæua iura, tunc quando probata inobſeruantia alicuius capituli tranſactionis, ea in totum reſcindatur. Tranſactionis contractus, quando dicatur indiuiduus, & quæ ſint ſigna indiuiduitatis contractus. Dictio, *reſpectiuè*, quando non diuidat diſpoſitionem.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio inita inter partes, quod non fuerit obſeruata, benè probari poteſt ex ſententia id declarante.*

2 *Tranſactio, quando reſcinditur ob eius inobſeruantiam, ſtante pacto reſolutionis in eo caſu, tunc perinde eſt, ac ſi non eſſet confecta.*

3 *Tranſactio ſi in parte non fuerit obſeruata, quando in totum reſcindatur.*

4 *Tranſactionis contractus, quando dicatur indiuiduus, ita vt ſi in parte non ſubſiſtat, pereat in totum.*

5 *Contractus indiuiduitatis ſigna, quæ ſint.*

6 *Dictio* reſpectiuè *quando non operetur diuiduitatem contractus, & num. 7.*

8 *Iudicium reuerſionis ad primæua iura, in caſu non obſeruationis contractus, quando non dicatur intentatum, & quando ſecus, nu. 9. 11. & 15.*

10 *in Tranſactione id quod non dicitur, nec minus ex coniecturis elicitur, illud in ea, quis ſomniandum non eſt.*

13 *In Sententia, id quod non fuit ſpecificatum, comprehendi non poteſt.*

14 *de Confeſſione emanata in poſitionibus, & numero 15.*

16 *Poſitionem quis non præſumitur feciſſe contra intentum, quod ſperabat conſequi mediante reſponſione partis ad dictam poſitionem.*

DECISIO DLIV.

IN hac cauſa fuerunt factæ duæ deciſiones coram bon. mem. Cardinali Sacrato, tunc Rotæ Auditore, & poſtea vna coram me, In quibus ſemper fuit reſolutum non conſtare domum, de qua agitur, fuiſſe in bonis Lucretiæ ſenioris ad effectum, de qua agitur, fuiſſe in bonis Lucretiæ ſenioris ad effectum, vt caderet ſub fideicommiſſo, poſtea verò, & ſic quarto loco iterùm cauſa propoſita DD. receſſerunt à dictis tribus deciſionibus, & tandem hodie ſuper eiſdem iterùm cauſa repoſui & DD. reſoluerunt recedendum eſſe à deciſis in iſta vltima & quarta deciſione, & ſtandum eſſe in reſolutis tribus primis deciſionibus ex adductis in illis, & ex eo quod tranſactio de anno 1554. fuit reſoluta propter pactum in ea contentum, quòd ſi dicta tranſactio in toto, vel in parte non obſeruaretur, prout omnes partes conuenerunt, quod tunc temporis Lucretiæ, & ſuis daretur regreſſus ad primæua Iura, tranſactio cenſeretur, ac ſi confecta non fuiſſet.

Quòd autem iſta tranſactio non fuerit obſeruata appa-
ret † ex Sententia Senatoris, in qua leguntur hæc ver- 1
ba. Et quia omnia, & ſingula contenta in ea tranſactio-
ne non fuerunt obſeruata per dictos Annibalem, & fratres
erga dictam Lucretiam, declaramus licere ipſi Gaſpari
hæredi Lucretiæ vti pacto, & facultate illi in tranſactio-
ne reſeruata redeundi ad ſua primæua Iura &c. ex
quibus reſultat non obſeruantia dictæ † tranſactionis, & 2
per conſequens illius reſolutio habenda ſit, ac ſi confecta
non fuiſſet.
Et hoc procedit etiamſi in iſta tranſactione adſint duo
capita diſtincta, nempè impoſitio Cenſus ſcutorum 100.
auri pro dote, & aſſignatio domorum pro reſiduo dotis, &
pro donatione propter nuptias, & pro bacili, & bocali ar-
genteis, quia nihilominus cùm Anibal, & Gaſpar, & fra-
tres in caſu † non obſeruantiæ tranſactionis in totum, vel 3
in parte omnes conuenerint, quod daretur Lucretię re-
greſſus ad primæua iura, & tranſactio cenſeretur ac ſi
confecta non fuiſſet, videtur, quod † contractus fuerit 4
indiuiduus iuxta Alex. *conſ. 143. num. 2. in fin. lib. 7.* Aym.
conſ. 356. num. 7. præcipuè cùm tam aſſignatio cenſus pro
dote, quàm aſſignatio domorum pro reſiduo dotis, &
donatione propter nuptias, & pro bocali, & bacili,
vtraque datio inſolutum proceſſerit ab vno, eodemque
debito, habueritque † originem ab eadem cauſa, quæ 5
ſunt ſigna indiuiduitatis contractus, in quo ſufficit de-
pendentia vnius rei ad aliam, Bart. *in l. recte §. illud com-
mune ſub num. 4. ff. de fideiuſſ.* Natt. *conſ. 479. num. 30.* Rota
deciſ. 143. num. 2. part. 1. diuerſ. quæ eſt ead. apud Seraph. *de-
ciſ. 125. num. 2.*
Nec obſtat illa dictio in tranſactione ſæpius repetita nem-
pè reſpectiuè † cum illa fuerit appoſita ad licentiam datam 6
Lucretiæ redeundi ad primæua iura, ſed potius ad dationes
Lucretiæ datis inſolutum, quas reſpectiuè dantes † illas 7
poſſidebant, aut ad illas dandas remanebant obligati, vt ex
lectura ipſius tranſactionis clarè deſumitur.
Non obſtat, quod iudicium reuerſionis ad primæua iura
coram Senatore non fuerit intentatum † per Lucretiam ad 8
effectum reſcindendi tranſactionem, ſed ad aſſecurationem
ſupradicti Cenſus contra creditores anteriores, quia DD.
viſum fuit contrarium manifeſtè apparere tam ex commiſ-
ſione obtenta per Lucretiam de qua in Summ. de Torellis n.
2. vbi nulla fit mentio de tranſactione, ſed tantummodò de
dote, donatione propter nuptias, bacili, & bocali, vti ex
primæuis iuribus dotalibus ſibi debitis, quàm etiam ex ſen-
tentia poſtea lata per eundem Senatorem † in qua pariter 9
declaratur iudicium prædictum fuiſſe intentatum ad effe-
ctum conſequendi integram dotem, non autem vt cenſus
ſibi remaneret liber à moleſtijs anteriorum Creditorum.

Nec facit, quod ex verbis ſententiæ ponderatis in dicta vltima deciſione, ibi, licere ipſi Gaſpari dictæ Lucretiæ hæredi redire ad primæua Iura, & habere Caſale, & alia bona hypothecata pro dicta ſumma ducat. 2000. videatur con-

Digitized by Google

conſtate iudicium, ac ſententiam fuiſſe præciſè reſtrictam
ad ceſſionem cenſus ſcutorum 100. vt ſupra factam, non
autem ad dationem inſolutum domus, de qua agitur, quia
fuit reſponſum non eſſe verum, quod cenſus annuus dd.
ſcutor. 100. fuerit aſſignatus Lucretiæ pro dictis ducatis
10 3000. & in † tranſactione hoc non dicitur, nec ex co-
niecturis elicitur, ex quo reſiduum dotis cum bacili, & bo-
cali argenteis fuit iudicatum in eadem tranſactione tan-
quam importantia magnam partem eius, quod debebatur
Lucretiæ, nec minus valor dicti annui cenſus ſcutor. 100.
auri tam ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario
quàm etiam ad maius pretium æſtimatus vti impoſitus tan-
tummodo ad vitam ipſius Lucretiæ, ac eius filiorum, &
deſcenden. poteſt conſtituere dicta ſcut. 3000. ſed ad ſum-
11 mum aſcendit ad ſcuta 2000. quin potius ſi † dicta ſen-
tentia benè attendatur declaratur in illa, quæ bona ſint hy-
pothecata ad fauorem Lucretiæ, nempè medietas Caſalis
de Monteforte. Item integra quarta pars domus ſolitæ ha-
bitationis ipſorum fratrum de Sanguineis, item integra
pars duarum aliarum domorum ſimul iunctarum, poſita-
rum in Platea Sancti Apollinaris cum alijs bonis ibi ſpecifi-
catis, & in fine dicit pro ſumma & quantitate ducatorum
3000. de Carlenis, quæ fuit dos data per ipſam Lucretiam
Ioanni Baptiſtæ illius marito, vnde apparet quod in
12 † ſententia ſub iſta ſumma 3000. ducatorum de Carlenis
comprehenditur dictus cenſus, & inſimul omnia bona ibi,
vt ſupra ſpecificata, & ſic non eſt verum quod tantummo-
13 do comprehendatur dictus cenſus, cùm nec † ille vnquam
fuit ſpecificatus niſi ſub nomine cenſus ſcutorum auri an-
nuus, non autem fuerit declaratus illius valor.

Non obſtant confeſſiones Octauiani Torelli emanatæ
14 † in poſitionibus per ipſum, ſeu eius Procuratorem datis,
dum in quinta dicitur, quod Iacobus dictam domum vti
propriam, & vti hæreditariam Lucretiæ retinuit, & locauit,
quia omiſſo An Octauianus potuerit reuocare huiuſmodi
confeſſionem, non ſubſiſtit in facto poſitionem ſe habere
15 modo † quo refertur per Lucretiam Paluzzellam, ſed aliter
fuit conceptam nempè ſemper vti propriam & non vti hæ-
reditariam Lucretiæ retinuit, & locauit, & de ea diſpoſuit,
prout veri Domini facere ſolent de rebus ſuis, loquendo de
Gaſpare filio Lucretiæ, quem intendebat conuincere ex
ſua confeſſione ſuper libertate diſponendi de dicta domo
16 † quia ſi aſſeruiſſet modo quo ſupra, nempè fuiſſe hæredi-
tariam matris, non potuiſſet habere intentum quod ſpera-
bat conſequi mediante reſponſione ad dictam poſitionem,
& in hunc ſenſum reſpondit in hac cauſa Rota viſo origi-
nali, quod etiam hodie datur *die 7. Februarij* 1618. *coram
bonæ memoriæ Cardinali Sacrato in verſ. quod Octauianus
fecerit poſitiones.*

Ex quibus, & alijs latè deductis in dd. tribus primis deci-
ſionibus ita hodiè fuit reſolutum &c.

Scilicet ſub diebus 17. Februarij 1617. & 9. Februarij 1618. prima eſt infra in Appendice, ſecunda verò eſt in præcedenti Tomo deciſio 7. & vide pariter ſupra in d. Tomo deciſio 410. vbi alias deciſiones in hac cauſa emanatas annotaui.

REVERENDISS. DVNOZETTO,

Archiepiſcopo Seleucien.

Sulmonen. Pecuniaria.

Lunæ 10. Iunij 1624.

A R G V M E N T V M.

Statutaria Vrbis præſcriptio ligat etiam forenſes, & quamuis inſtrumenta, ſeu chirographa alibi ſint confecta, ſi tamen eorum executio in Vrbe petatur. Adminiſtrator bonorum, dum eſt creditor Domini, præſumitur ſe de ſuo credito ſatisfeciſſe, quod ſi non fecerit, dum id erat in ſua poteſtate ſibi imputet, ſi deinde illud reperiat præſcriptum. Forenſi vt detur reſtitutio in integrum aduerſus Statutorum diſpoſitiones, ignorantia debet eſſe ex omni parte probabilis, quæ penitus labefactatur, quando adeſt culpa, vel negligentia.

S V M M A R I V M.

1 *Creditum ſi non petatur intra ſpatium 16. annorum, intrat ſtatutaria vrbis præſcriptio.*

2 *Statutum Vrbis de præſcriptione, ſibi locum vindicat etiam inter forenſes, & vbi inſtrumenta, ſeu Chirographa crediti alibi fuerunt confecta dummodo petitio fiat in Vrbe.*

3 *Ærarius in Regno Neapolitano habetur pro adminiſtratore.*

4 *Adminiſtrator bonorum debitoris, præſumitur de ſuo credito ſibi ſatisfeciſſe.*

5 *Debitoris bona fides præſcribendo creditum, valdè coadiuuatur, ſi eius creditor bona d. debitoris adminiſtrabat.*

6 *Forenſi ex capite probabilis ignorantiæ aduerſus ſtatutorum diſpoſitiones datur reſtitutio in integrum.*

7 *Reſtitutio in integrum vt detur forenſi aduerſus ſtatuta, ignorantia debet eſſe ex omni parte probabilis.*

8 *per Italiam ferè totam adſunt ſtatuta, quæ præſcriptionem iuris communis reducunt ad terminos breuiores.*

9 *Forenſis ſi traxit moram in Vrbe, non poteſt prætendere ignorantiam ſtatutorum.*

10 *Adminiſtrator bonorum ſi ſit creditor Domini, ſi ſibi dum potuit non curauit ſatisfacere ſibi imputet, dum reperit præſcriptum eius creditum.*

11 *Tutor, ſicuti poteſt creditoribus pupilli ſatisfacere, ita proprium creditum poteſt exigere à ſe ipſo.*

12 *Quod ſi non fecerit, non poteſt tamquam in culpa conſequi vſuras retardatæ ſolutionis.*

13 *Negotia aliena gerens debet ſibi ſatisfacere de ſuo credito, alias dicitur in culpa.*

14 *Reſtitutio in integrum aduerſus ſtatuta vt concedatur, requiritur iuſta, & probabilis eorum ignorantia.*

Culpa ſtante excluditur iuſta, & probabilis ignorantia, num. 14.

15 *Reſtitutio in integrum, vt detur ex capite iuſtæ ignorantiæ, debet eſſe talis, vt nulla interuenerit negligentia.*

D E C I S I O DLV.

EGerat Ioannes Antonius Calanannius contra D.
Ioannem Antonium Citarellam vigore duarum
apocarum, quarum vna eſt ſcutorum 2134. altera ſcutorum
600. Vnde Dubitatum fuit an dictus D. Citarella teneatur
ad ſolutionem prædictarùm pecuniarum, & DD. negatiuè
reſponderunt, quia cùm vſque de anno 1593. d. apocæ
fuerunt confectæ, intrat † præſcriptio ſtatutaria 16. an- 1
norum, quæ vindicat ſibi locum etiam inter forenſes, &
vbi Inſtrumenta ſeu Chirographa crediti fuerunt alibi con-
fecta, dummodo tamen † in Vrbe petitio fiat, vt articu- 2
lo maturæ diſcuſſio tenuit *Rota in Ianuen. ſeu Romana
pecuniaria de Higonibus 20. Iunij 1580. coram Cardinali
Lancellotto ſeniore, quæ eſt deciſio 764. part. 4. diuerſ. in qua
fuit receſſum à deciſ. Caput. 207. part. 3. vbi contrarium fir-
mabatur.*

Quam ſententiam DD. libentius fuerunt amplexi, cùm
idem Io: Antonius Calanannius metu excommunicationis
reuelauerit ſe fuiſſe † ærarium d. Citarelli quod in Regno 3
Neapolis habetur pro adminiſtratore vt ex fide, quæ data
fuit & teſtatur Carauit. ſuper ritu magnæ Curiæ 45. & di-
cta adminiſtratio probatur effectuata, cùm dictus Calanan-
nius tanquam ærarius conſignauit RR. Patribus Ieſuitis
Salmas frumenti 730. Itaut vel intret † præſumptio ſatis- 4
factionis *iuxt. text. in l. debitor ff. de negoc. geſt. l. ſed ſi dam.
num. §. peculium ff. de pecul.* cum alijs apud Surd. *conſ.* 290.
num. 32. Vel ſaltem valdè coadiuuet bonam † fidem de- 5
bitoris, qui ſe fundat in præſcriptione, Abb. *conſ.* 28. *num.* 3.
vol. 1.

Et licet pro parte Calananni replicaretur ſibi ſaltem
competere reſtitutionem in integrum tanquam † forenſi 6
ex capite probabilis ignorantiæ dicti ſtatuti *iuxta deciſ. Ca-
putaquen.* 207. *num.* 1. *&* 2. *part.* 3. Placuit reſponſio quod
ignorantia ad hunc † effectum debet eſſe omnino ex 7
parte probabilis, vt dixit Rota *in Romana redditionis*
ratio-

rationis coram Orano apud Pacific. de Sal. interdict. deciſ. 143. *& in Romana Saluiani interdicti coram Iuſto apud eundem Pacific. deciſ.*169. quæ probabilitas in hoc caſu ceſſare videbatur, tum quia ferè per totam Italiam adſunt ſi-
8 milia ſtatuta, † quæ præſcriptionem iuris communis reducunt ad terminos breuiores, Barbat. *conſil.*16. *num.*16. *&* 17. *lib.*2. Odd. *de reſtitut. in integr. qu.*8. *art.*12. *num.*98.
9 tum etiam quia dictus Ioannes Antonius † traxit moram in Vrbe, quod in his terminis ponderat Roll. à Valle *conſ.*42. *numer.*27. *lib.*3. Tum demum quia cùm ipſe eſſet ærarius, videtur in culpa conſtitutus, cùm nedum hoc debitum ſummæ releuantis petere diſtulerit, per tantum tem-
10 poris ſpatium, ſed † etiam quia ſibi dum poſſet non curauit ſatisfacere prout tenebatur *iuxta text. in l. quoties §. ſicut aut ff. de adminiſtrat. tut.* Vbi Tutor ſicuti poteſt
11 creditoribus Pupilli ſoluere, † ita proprium ſuum creditum poteſt exigere à ſe ipſo, quod ſi non fecerit non poterit
12 tanquam in † culpa à pupillo conſequi vſuras retardatæ ſolutionis, quod etiam probat *text. in d. l. debitor, ff. de neg. geſt.* vbi gerens aliena negocia debet ſibi ſatisfacere,
13 aliàs † dicitur in culpa, vt benè ponderat Surd. *d. conſil.* 290. *ſub numer.*33. Vnde inferebatur quod ſtante dicta culpa excluditur illa iuſta, & probabilis ignorantia,
14 quæ requiritur ad † obtinendam reſtitutionem in integrum contra ſtatutum Abb. *conſ.*18. *num.*1. *lib.*1. vbi quod
15 ignorantia debet eſſe talis itaut nulla † interuenerit negligentia, quam ſequitur Rota *in dicta Romana Salu. interd. coram Iuſto apud Pacific. d. deciſ.*196. *iuxta form. impreſſ.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Bononien. Bonorum

Lunæ 10. *Iunij* 1624.

ARGVMENTVM.

De Teſtamenti validitate non eſt dubitandum; quando conſtat de voluntate teſtari volentis, & de ſolemnitate teſtamenti. Teſtamentum conditum in terris Eccleſiæ, & maximè inter Regulares tenet, ſi factum ſit iuxta diſpoſitionem *cap. cùm eſſes de teſtam.* Nouitij in renunciatione bonorum debent ſeruare decretum Sacri Concilij Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.16. & quid ſi diſponat per viam vltimæ voluntatis. Scriptura quando ab aliquo fuit approbata, non poteſt ipſe amplius dare de illius inualiditate, & quod non fuerit recognita.

SVMMARIVM.

1 *Verbum remaneat, tamquam commune, quam interpretationem recipere poſſit.*
2 *Hæres ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. tollend. debet immitti in poſſeſſionem bonorum, quæ teſtator tempore mortis poſſidebat.*
3 *Inſtrumentum non probat, dum caret forma, & probatione requiſita.*
4 *de Voluntate volentis teſtari, quando non poſſit dubitari.*
5 *Teſtamentum, vt ſubſtineatur vigore cap. cum eſſes de teſtament. ſat eſt numerus trium teſtium.*
6 *Teſtamentum factum iuxta terminos cap. cum eſſes de teſtament. valet, ſi ſit factum in terris Eccleſiæ, & maximè inter Regulares.*
7 *Religionem ingrediens habet facultatem diſponendi de rebus ſuis quomodo vult.*
8 *Nouitij in renunciationibus, & obligationibus ſeruare debent decretum Concilij Tridentini ſeſſ.*25. *de regul. cap.*16.
9 *Nouitij quando teſtantur, tunc caſus iſte non videtur comprehenſus ſub diſpoſitione Concil. Trident. ſeſſ.*25. *de reg. cap.*16. *nec ex vi comprehenſiua, nec extenſiua.*
10 *Et ratio eſt, quia militat diuerſa ratio, quàm in renunciationibus, & hoc propter facultatem reuocandi diſpoſita per actum vltimæ voluntatis.*
11 *Sic etiam tenet ipſa Congregatio Cardinalium d. Concil. Interpretum.*
12 *Manus recognitio eorum, qui teſtamento ſe ſubſcripſerunt, eſt neceſſaria.*
13 *Scripturam tamquam validam, quando quis approbauit, deinde non poteſt dare de eius inualiditate.*
14 *Scriptura quando ab aliquo fuit approbata, opponendo de illius inualiditate ex defectu recognitionis, ſemper ei obſtat factum proprium, & approbatio.*
15 *Scripturam, dum quis habet in ſuo poſſe, & in eius libris fuit regiſtrata, contra eum non eget alia recognitione.*
16 *Exceptioni recognitionis ſemper in quacumque parte iudicij poteſt reijci per formalem recognitionem, quatenus opus ſit.*
17 *Caſus, quando non euenit, ad nihilum obſtare debet.*
18 *Teſtator, quando ſeparatim diſponit de bonis vinculatis, & de bonis liberis, tunc non eſt admittenda confuſio eorum.*
19 *Fideicommiſſario antequam detur immiſſio, neceſſaria eſt liquidatio.*
20 *Teſtator præſumitur voluiſſe diſponere de omnibus bonis, quæ ſub libera eius diſpoſitione erant.*
21 *Verba,* di quanto, *deſignant numerum.*
22 *de Toto ad partem quando non ſit facienda extenſio, & num.*23.
24 *Fideicommiſſum poſtquam expiratum fuit, non eſt agendum amplius de bonis vinculatis, aut illorum ſeparatione.*
25 *Reſtitutio bonorum non eſt amplius facienda, quando ille, qui reſtituere tenebatur, ſuperuenit titulus ea retinendi, ac extinctum ius ad cogendum illum ad reſtitutionem.*

DECISIO DLVI.

CENSVERVNT Domini Patribus Bernabitis non eſſe dandam immiſſionem, Lauræ autem eſſe dandam, niſi obſtet inhabilitas teſtandi in Ludouico, de qua erit particulariter * agendum.

Caſus autem vocationis D. Lauræ euenit, de quo in teſtamento Equitis Ioannis, & ſeu Ludouici Mariæ in Religione nuncupati, dum in caſum eius mortis naturalis per formalia verba diſpoſuit *Reſti lei ſola, e ſuoi figliuoli aſſoluta padrona di quanto potrà cauarſi dal fideicommiſſo di tutta l'heredità*, ex quibus colligitur titulus vniuerſalis hæredis, & quidem iure directo ſi poſſideat per fideicommiſſum, aut ſi non poſſideat, ex quo verbum, † *remaneat* tanquam 1
commune aptum eſt recipere vtramque ſignificationem, Bart. *in l. prætor num.*2. *ff. de collat. bonor.* Card. Seraphin. *deciſ.*250. *num.*3. & Odd. *de ſubſtitut. part.*4. *verſ. remaneat*, & per eundem titulum vtroque caſu debet D. Laura ex remedio leg. fin. mitti † in poſſeſſionem bonorum, quæ 2
teſtator tempore mortis poſſidebat, Bart. *in eadem l. final. num.*9. Menoch. *de adipiſc. remed.*4. *num.*50. 56. *&* 199. Surd. *conſ.*63. *num.*10. Honded. *conſ.*64. *num.*57. *lib.*1. Rota *deciſ.*237. *num.*1. *part.*1. *recent.*

Neque obſtat quod teſtamentum, cuius vigore prætenditur immiſſio, ſit folium informe, quamuis aſſeratur ſubſcriptum à Præpoſito Generali & Patribus Aſſiſtentibus in limine emittendæ profeſſionis per eundem P. Ludouicum, dum caret forma, † & probatione requiſita, tam de iure 3
communi, quàm ſpeciali nouitijs aut eorum profeſſionem teſtari volentibus indicta, *vt in auth. ingreſſi, & ibi num.*10. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Guttier. *canon. quæſt. lib.*2. *cap.*1. *num.*14. *in fine*, Molin. *de iuſt. & iur. diſp.*139. Sanch. *ſuper decal. lib.*7. *cap.*3. *num.*18.

Quia quoad requiſita de iure communi, illa ſufficienter concurrunt de voluntate, & quidem vltima non † dubi- 4
tatur, quia per narratiuam talis indicatur ibi, *queſta è la vera, libera, e reale, & vltima mia volontà*, & ſolemnitatem iuris adimplet præſentia Præpoſiti Generalis, & trium Patrum Aſſiſtentium, quorum numerus etiamſi non eſſent ſacerdotes, † ſufficeret ad ſubſtinendum teſtamentum vi- 5
gore *cap. cum eſſes de teſtam.* poſtquam verſamur inter regulares, † & in Terris Eccleſiæ, Couar. *eodem cap. cum* 6
*eſſes num.*12. cum alijs multis allegatis per Honded. *conſ.*72. *num.*15. *&* 16. *lib.*1. & quatenus in aliquo deficerent, non propterea validitas ceſſaret, † quia ingrediens Religionem 7
licen-

licentiam habet ſui vti quoquo voluit modo, §. *illud quoque*
authent. de Monach. & de his de ſepult. & in hunc ſenſum
Bart. *intelligit dictum text. in l.1. numer.4. C. de Sacroſ. Ec-*
cleſ. quem Rota articulo diſcuſſio ſequuta eſt in Romana here-
ditatis de Melchioris 16. Martij 1620. *coram bon. mem. Bu-*
ratto. Quo verò ad particularem, & ſpecialem ſolemnita-
tem Nouitijs indictam quicquid ſit in reſpicientibus renun-
8 ciationes, & † obligationes, vt ſeruandum ſit decretum
Concilij Tridentini *ſeſſ.25. de regul. cap.16.* In vltimis tamen
9 voluntatibus non legitur ſimilis determinatio, † neque ex
vi comprehenſiua, aut extenſiua faciendum eſt conſequen-
10 tia, quia militat diuerſa ratio propter facultatem † reuo-
candi diſpoſita per actum vltimæ voluntatis, Nauarr. *comm.*
2. de regul. num.51. Guttier. *canon. quaeſt. lib.2. cap.1. num.31.*
verſ. his tamen non obſtan. Menoch. *de arbitr. caſ.436. num.*
11 8. & ipſa † Congregatio Cardinalium interpretum idem
declarauit *in vna Burgi Sancti Sepulchri, ſiue Florentina,*
quæ data fuit.

Quod ſi dicatur adhuc non eſſe recognitam manum co-
12 rum, qui † ſe ſubſcripſerunt, à qua pendet omnis prætenſa
ſa validitas, Capr. *conſ.57. num.4. & 7.* Honded. *conſ.26.*
num.10. lib.2. reſpondens *ad cap. cum eſſes*, omnino reperi-
ri, qui recognitionem teſtium per illorum depoſitionem de
tenore preciſo, reſponſio patet, quia & ſi formalis reco-
gnitio manus Præpoſiti Generalis, & Aſſiſtentium non fue-
13 rit facta, attamen cùm iam fuerit in multis partibus † ſcri-
ptura iſta exequutioni demandata per eoſdem Patres, non
videtur hodiè poſſe dari de inualiditate illius ex defectu re-
14 cognitionis, † quia ſemper obſtat partis oppugnantis fa-
ctum, & approbatio, Surd. *conſ.245. num.26. & in his termi-*
nis idem ſenſit Rota in Beneuentana Domus 28. Aprilis 1617.
coram D. meo Buratto, & in Anconitana de Fanellis 21.
Maij 1618. *coram D. meo Vbaldo*, & vlterius tanquam re-
giſtrata in libris Religionis, & in poſſe eorumdem Patrum,
15 non videtur † egere alia recognitione, cùm de ea ipſimet
teneantur reddere rationem, ſed nihilominus hæc exceptio
16 ſemper in quacumque parte Iudicis † poteſt remoueri per
formalem recognitionem quatenus opus erit.

Non obſtat, quod & ſi adhuc prædicta ceſſarent non
etiam D. Lauram poſſe dici vocatam, non quidem in illa
parte in qua ſubſtituta fuit fratri in caſum in quem nolet ſu-
bire onera ſibi iniuncta per Ludouicum Mariam præmo-
17 rientem, † quia caſus ille non euenit nec etiam ex alia
parte in qua legitur, quod D. Laura remaneat abſoluta Do-
mina, mortuo eodem Ludouico Maria, quia patet reſtri-
cta ad id quod poterit detrahi in dicto fideicommiſſo, quod
18 confundi non debet cum bonis vinculatis, etiam quod † ceſ-
ſaret vinculum poſt mortem fratris, ex quo teſtator aliud
videatur ſenſiſſe de bonis ſuis liberis per detractiones ſepa-
randis, & aliud de corpore bonorum fideicommiſſi quoad
19 alios peruentum erat, & tunc nec etiam quoad † detra-
ctiones dandam eſſe immiſſionem, niſi præmiſſa, & expe-
dita liquidatione, Surd. poſt alios *conſ.248. num.13. vol.2.*
Peregr. *de fideic. art.47. num.68. & ſeqq.*

Fuit enim reſponſum verba illa, *reſti aſſoluta Padrona di*
quanto potrà cauarſi dal fideicommiſſo di tutta l'heredità,
quamuis poſſint importare diſtinctionem bonorum hæredi-
tariorum, & per eam inferri Ludouicum Mariam cogitaſ-
ſe de ſubſtantia fideicommiſſi non tamen excludere, quin
20 de intentione eiuſdem fuerit diſponere † de omnibus, quæ
ſub libera eius diſpoſitione poſita erant, atque ita diſponen-
do voluerit vti eadem facultate, *l.1. ff. de hered. inſtit.* & in
ſpecie reſpondit Honded. *conſ.33. num.48. vol.1.* Peregrin.
latiſſime de fideic. art.40. num.57. & in iſtis terminis idem
ponderando Rota cenſuit in Romana fideicommiſſi 16. Nouem-
bris 1622. *coram me*, neque vim facit, quod teſtator loquu-
21 tus fuerit per dictiones, *Di quanto*, quæ † deſignant nu-
merum *l. quanta ff. de public. & vectigal.* Tiraqu. *de retract.*
lignag. §.1. gloſſ.20. num.5. & de parte ad totum non ſit fa-
22 cienda extenſio, † quia non agitur de toto extrahendo,
ſed de libertate diſponendi vtenda ceſſante fideicommiſſo,
quæ non ſubiacet diſtinctioni partis ad totum, propterea
ceſſant quæ dicuntur de bonis caducatis, quæ remanſerint
23 † penes hæredes, & ſucceſſores eiuſdem Ludouici, & ſic
dictum Collegium pro ſua dimidia per *l. vnic. §. ſin autem*
ſub conditione, C. de caducit. tollen. quia vltra quod adhuc
non eſt determinatum, quæ nam profeſſio ſit attendenda,
24 † hodiè iam expirato fideicommiſſo amplius non agitur,
nec agi poteſt de bonis vinculatis, aut illorum ſeparatione
ad effectum ſubſtinen. caducatam diſpoſitionem.

Et ſtantibus prædictis patent rationes, quare patribus
non ſit danda immiſſio reſpectu prædij *dell' Arconeggio* poſ-
ſeſſi per D. Lauram, quamuis enim in conſignatione illius
iuxta mentem Ludouici Mariæ poſt certum tempus debuiſ-
ſet reſtitui, quod finem recipiebat in anno 1622. attamen
poſtquam ſuperuenit eidem † titulus vniuerſalis ſucceden- 25
di in omnibus bonis per mortem Ludouici Mariæ extin-
ctum remanſit omne ius cogendi D. Lauram ad dicti prædij
reſtitutionem.

Quæ autem inferebantur ex declarationibus factis per
eundem Ludouicum Mariam ſub die 5. Octobris 1616. &
de anno 1619. & vltimo de anno 1621. in Inſula Melitæ,
de illis habenda erat ratio in diſputatione partis reſeruatæ,
cui magis conuenire viſum fuit.

Et ita &c.

Id enim particulariter fuit diſcuſſum ſub die 17. Decembris 1625. coram eodem bon. mem. Pirouano eſt infra ſuo loco.

REVERENDISS. PIROVANO,

Romana Reſtitutionis Dotis,

Vener. 14. Iunij 1624.

A R G V M E N T V M.

Ad dotis reſtitutionem perperam agitur, quando iam illa fuit reſtituta. Debitores hæreditarij, validè ſoluunt hæredi grauato, antequam veneric caſus reſtitutionis cùm interim ille dicatur dominus bonorum, ideò ei rectè ſoluitur, & ipſe valens eſt ad cogendum debitores hæreditarios ad ſibi ſoluendum, & quando poſſet dubitari de validitate ſolutionis factæ dicto hæredi grauato, & quando hæredes grauati non habent facultatem euertendi fideicommiſſa.

S V M M A R I V M.

1 *Solutione eius, quod debetur, & cui debetur, tollitur omnis obligatio.*
2 *Quietantia pro reſiduo ſemper includit ſolutionem partis non expreſſæ.*
3 *Solutionis validitas, quando fuit facta heredi grauato, ex quibus poſſit dubitari de eius validitate.*
4 *Debitor defuncti rectè ſoluit hæredi grauato, ante reſtitutionem fideicommiſſi.*
5 *Hæres grauatus reſtituere hereditatem, antequam veniat caſus reſtitutionis, interim dicitur dominus rei vinculatæ.*
6 *Hæredi grauato poſſunt ſolui debita hereditaria, ipſeque cogere valet debitores ad ſoluendum.*
7 *Hæredi grauato fuiſſe factam ſolutionem debiti, id non probatur per illius confeſſionem, ſed debet conſtare de reali ſolutione.*
8 *Hæredes non poſſunt præiudicare fideicommiſſarijs.*
9 *Bald. in cap. fin. n.7. de confeſſ. cum alijs allegatis per Peregr. art.53. n.61. quo caſu loquantur.*
10 *in Hæredis grauati facultate eſſe non debet deſtruere fideicommiſſum.*
11 *Hæres grauatus tenetur reddere rationem de creditis hæreditarijs.*
12 *Decoctus non præſumitur habilis ad reſtitutionem exactorum.*
13 *Solutio maioris partis dum verificatur, ſolet probare veritatem in alia parte confeſſata.*
14 *de Læſione defuncti poſſunt etiam dare eius hæredes.*
15 *in Datione inſolutum, quod interuenerit læſio, debet probari valor rei de tempore dationis.*
16 *ad Diuerſa non valet illatio.*

D E C I S I O DLVII.

FAuſtina vti vocata ex teſtamento Claricis poſt mortem Iulij Cæſaris, & Marci fratrum germanorum eiuſdem teſtatricis, & in caſum quod decederent ſine filijs, & deſcendentibus conditione purificata per decedentiam illorum ſine prole, petijt dotem Claricis ab hæredibus Antonij, qui vti maritus promiſit illam reſtituere eidem Clarici,

vel

vel quibus de iure, & cum vinculo obligationis Came-
ralis. Excipientibus autem dictis hæredibus de ſolutio-
ne, & quidem ex publicis documentis, dubium propo-
ſui, an hæredes Antonij teneantur Fauſtinæ de Fundis re-
ſtituere dotem Claricis, in quo dictum fuit hæredes non
teneri.

Conſtat enim de generali, ac finali quietantia huius do-
tis facta per Iulium Cæſarem ſuperſtitem ex publico inſtru-
1 mento, quod datur. Vnde ſuccedit regula, † quod ſo-
lutione eius, quod debetur, & cui debetur, tollatur om-
nis obligatio, *inſtit. quibus mod. tollatur obligatio in princ. l.*
ſoluendo, ff. de neg. geſt. l. ſolutionem, ff. de ſolut. Surd. *de-*
*ciſ.*113. *num.*2. *deciſ.*308. *num.*9. *& deciſ.*60. *num.*1. nec
vim facit, quod in quietantia enuncientur ſoluta tantum-
modo ſcuta 200. quia vlterius fuit additum, quod eadem
Iulius Cæſar aſſeruit eſſe pro reſiduo, & integrali ſolutio-
ne reſtitutionis dotis quondam Claricis de Fundis eius ſo-
2 roris, & dicti Antonij vxoris, itaut † quietantia pro re-
ſiduo ſemper includat ſolutionem partis non expreſſæ, *l. ex*
pluribus, & ibi gloſ. in verb. reliquum, ff. de ſolut. Hercul.
*in tract. quis teneatur prob. negat. num.*223. Natt. *conſ.*102.
*num.*6. Surd. *conſ.*52. *num.*45. Seraph. *deciſ.*617. *num.*13.
& idem fuit dictum in Romana cenſus 20. *Aprilis preteriti*
coram me.

3 Minus etiam videbatur poſſe controuerti validitas † ſo-
lutionis ex eo, quod facta fuerit Iulio Cæſari grauato, &
abſque cautione, aut inueſtimento propter præiudicium
vocatorum.

Quia omiſſo, an Antonius haberet notitiam teſtamenti
Claricis, nihilominus ſuppoſita etiam illius ſcientia, rectè
4 potuit † vti debitor ſoluere grauato ante reſtitutam hære-
ditatem, *l. ante reſtitutam* 104. *ff. de ſolut. l. fin. in fine, ff.*
de tranſact. l. fin. §. ſin autem auaritiæ, C. commun. de legat.
5 quod etiam ratione conuincitur, quia † fideicommiſſa-
rius interim eſt verè Dominus rei vinculatæ, *l. generaliter,*
§. ſub conditione, ff. qui, & à quibus, Bald. *in l. voluntas*
*num.*10. *C. de fideicomm.* & latiſſimè comprobant Molin.
*de primog. lib.*1. *cap.*19. *num.*4. Peregrin. *de fideicomm. art.*
6 40. *num.*6. Vnde non † videtur dubitandum quin & ſol-
uere, & cogi ad ſoluendum poſſint debitores hæreditarij,
maximè in forma Cameræ Apoſtolicæ obligati, neque
7 vrget replicatio, quod ſi poſſint ſoluere de actuali, † ta-
men & vera ſolutione conſtare debeat, non autem per
confeſſionem de recepto, cum qua hæredes non poſſunt
8 † fideicommiſſarijs præiudicare, Bald. *in cap. fin. num.*7. *de*
confeſſ. cum alijs per Peregrin. *art.*53. *num.*61. quia Bald.
9 & † alij allegati per Peregr. loquuntur de confeſſione qua-
litatis circa fideicommiſſum, quæ tanquam non pertinens
10 ad hæredem non † poteſt præiudicare fideicommiſſarijs,
ne ſit in illius facultate deſtruere fideicommiſſum, ſecus au-
tem eſt quando agitur de exigendis creditis, quæ pertinent
11 ad ipſum † hæredem, & de illis ipſe tenetur rationem
reddere, quod ſi dicatur ſaltem in fraudem emanaſſe con-
feſſionem de recepto, quia Iulius Cæſar erat decoctus,
12 † & inhabilis ad reſtituendum exacta, & confeſſata, &
huic etiam obiecto patet reſponſio, quia neque malus ſta-
tus Iulij Cæſaris probatur, & vbi probaretur, tolleretur
contraria præſumptione, dum verificatur ſolutio maioris
13 partis dotis † in domo, & vinea data inſolutum, quæ
vera eſt, & ſolet probare veritatem in alia parte confeſſa-
ta, Card. Mantic. *deciſ.*20. *num.*4. *& deciſ.*104. *num.*2.
*part.*2. *recent.*

Non obſtat, quod vinea data inſolutum pro ſcutis mil-
le, quæ tanti non valebat, & ſic læſa fuerit Clarix, & qui-
14 dem vltra † dimidiam, de qua læſione poſſunt dare etiam
illius hæredes, quia articulus læſionis non pertinet ad hanc
diſputationem, & neque etiam eſt probata læſio ſufficiens
15 ex quo teſtes non † percutiunt tempus, quo vinea fuit da-
ta inſolutum. Similiter, & quæ dicuntur de linea Marga-
ritarum, & de legato ſcut. 200. reſtituendo vti per Anto-
nium non diſpoſito in vltima ſua voluntate, iuxta condi-
tionem appoſitam in teſtamento Claricis viſa fuerunt extra
16 dubium, quia alia eſt † dotis reſtitutio, & aliud legatum
reſtituere propter omiſſam diſpoſitionem, & diuerſum eſt
vendicare margaritas vti proprias Claricis, aut illas petere
tanquam ſub dote comprehenſas.

Et ita &c.

REVERENDISS. COCCINO,

Maceratẽ Teſtamenti.

Veneris 14. Iunij 1624.

A R G V M E N T V M.

Teſtator, ſi in ſuo teſtamento ordinet, vt ex bonis & redditibus ſuis inſtituatur, & fundetur Monaſterium puta Monialium cum Eccleſia, pro cuius victu, & veſtitu, aſſignauit fructus alicuius prædij, dubitatur modo an fructus dicti prædij interim decurſi, dum Monaſterium cum Eccleſia fabricaretur, debeantur potius hæredibus defuncti, quam Eccleſiæ poſtea conſtructæ, cùm legatum fuerit factum pro victu, & veſtitu, & manutentione Monialium, & reſoluitur ad fauorem Eccleſiæ, eo quia ea dilatio non fuit facta fauore hæredum, ſed neceſſitate, & gratia rei gerendæ.

S V M M A R I V M.

1 *Fructus rei legatæ, interim dum illud præſtari non poteſt, cui debeantur.*

2 *Legatum factum alicui de prædio in certum diem, puta poſt decem annos, vel cum legatarius erit pubes, debetur prædium cum fructibus intermedij temporis, & quando.*

3 *Teſtator, ſi mandet Monaſterium, vel Eccleſiam erigi intra annum, conſtrui debet.*

4 *Opus à teſtatore ordinatum intra certum tempus erigendum ſi intra illud perfici non poteſt, debet ſaltem incipi.*

5 *Fructus legati pro Eccleſia ædificanda ex quo appareat, teſtatorem voluiſſe, vt ſpectarent ad ipſam Eccleſiam, & non ad hæredes, dum fabricatur, & num.*6.

7 *Fructus rei legatæ in certum tempus, dum tempus intermedium non eſt appoſitum fauore hæredis, ſed ex neceſſitate, & gratia rei gerendæ, ſpectant ad legatarium, & n.*12.

8 *Teſtator ex quo coniecturari poſſit, vt Monaſterium à ſe ordinatum erigendum, ſtatim erigeretur.*

9 *Diſpoſitio generalis non tollit ſpecialem.*

10 *Prouiſio generalis non refertur ad perſonas, quibus eſt ſpecialiter prouiſum.*

11 *in Teſtamento ea, quæ ſpecialiter ſunt prouiſa, non tolluntur per generalem diſpoſitionem.*

D E C I S I O DLVIII.

PIæ mem. Vincentius Berardus nobilis Maceratẽ in ſuo teſtamento voluit inter alia pietatis opera, quod per hæredes, & Congregationem Berardam de ius ordine inſtituendam, ex bonis, & introitibus ſuis inſtituatur, & fundetur Monaſterium Monialium cum Eccleſia, pro cuius fundatione, & pro victu, veſtitu, & manutentione Monialium, reliquit eidem monaſterio, & Monialibus ſalmas 100. terræ ex poſſeſſione Ornani, quæ continet ſalmas 170. & quatenus dicta poſſeſſio non redderet fructuum ſcutor. 1400. voluit, quod monaſterio per illius hæredes tot loca montium, vel tot cenſus hæreditatis aſſignentur ad effectum vendendi, & reſpectiuè inueſtiendi in tot ſtabilibus, itaut cum redditu dictarum ſalmarum 100. terræ, habeant in totum redditus ſcut. 1400.

Voluit prætereà quod in quadam eius domo inſtituatur locus Orphanellarum, & pro victu, veſtitu, & manutentione illarum, reliquit ſcut. 1200. de introitibus hæreditatis ipſius teſtatoris, ad cuius computum reliquit reſiduum dictæ poſſeſſionis Ornani, quod erat ſalmarum 70. ſique hoc non ſufficeret pro dictis ſcut. 1200. voluit, quod hæredes teneantur, & obligati ſint dare pro reſiduo tot loca montium, & cenſus.

Hæredes poſtea vniuerſales inſtituit Patres Bernabitas, quorum monaſterium, & Eccleſiam in quadam domo conſtituendam eſſe voluit, proque eorum victu, & veſtitu, & paratis Eccleſiæ reliquit ſcutorum 1200. ſuæ hæreditatis.

Et man-

Et mandauit quod hæredes dictæ hæreditatis reſiduum
introituum debeant conuertere ad monaſterij fundationem
Orphanellarum domum conſtruendam, & iniunxit quod
omnia legata prædicta ad vnguem exequi debeant, & com-
pletis dictis fabricis monaſterij, & domus prædictarum
præter dicta ſcut.1200. relicta hæredibus voluit reſiduum
erogari in pijs operibus.

Et tandem per hæc verba diſpoſuit, voluitque &c. quod
tam introitus locorum montium, quàm cenſuum, & alio-
rum ſuorum bonorum, & hæreditatis inſeruiant, vel in-
ſeruire debeant pro fundatione Eccleſiæ, & Collegij Ber-
nabitarum hæredum.

Stante hac ſerie facti petente Illuſtriſſ. D. meo Car-
dinale Aſculano Epiſcopo Maceraten̄ propoſui dubium,
an fructus dictæ poſſeſſionis Ornani relictæ monaſterio, &
Orphanellis debeant conuerti in vſum fabricæ Patrum Ber-
nabitarum hæredum, & cauſa bis propoſita, ac maturè
diſcuſſa vnanimi conſenſu negatiuè fuit reſolutum, quia
ſpectant ad Moniales, & Orphanellas; & ratio eſt, quia
dies conſtructionis non expectatur, nec ineſt fauore
1 hæredis, ſed ex neceſſitate, & gratia rei † gerendæ, re-
quiritur enim tempus, & tempus quod interponitur non
eſt fauore hæredis, ſed gratia ipſius monaſterij, & domus
Orphanellarum, *l. ſi ita relictum 43. §. pegaſus, ff. de leg.2.*
vbi dicitur, quod ſi relinquitur prædium in certum diem,
puta poſt decem annos, vel cum legatarius erit pubes,
2 † debetur prædium cum fructibus intermedij temporis, ſi
dies fuerit appoſita fauore legatarij, ad idem eſt *textus in
l. fideicommiſſi 3. §. cum Pollidius, ff. de vſur. l. Lucius Ti-
tius 78. §. heredum ff. ad Trebell.* vbi Bart. Staphil. *conſ.
331. num. 1. verſ. 4.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 7.
tit. 10. & fuit reſolutum coram me in cauſa Romana fideicom.
de Sancto Petro 4. Maij* 1615.

Et hanc concluſionem eo magis procedere in relicto pro
monaſterio, vel Eccleſia ædificanda, non eſt ambigendi
3 locus, quia ſi teſtator mandat monaſterium, † vel alium
pium locum erigendum, intra annum conſtrui debet *cap.
nos quidem 3. de teſtament. §. ſi quis ædificationem, authen.
de Eccleſ. tit. collat. 9. tit. 6. alias* 14. Vnde negari non po-
teſt, quin ſaltem ſi non poſſit opus pium perfici debeat in-
4 cipi, † & interim de domo prouideri, vt in *d. §. ſi quis ædi-
ficationem*, Bart. *mox allegandus conſil. 57. ad fin. lib. 2.*
Vnde clarè patet, quod ex coniecturata mente teſtatoris
5 conſtat ipſum voluiſſe, quod redditus † poſſeſſionis mi-
nimè ſpectent ad hæredes, cùm ſtatim monaſterium, &
domus ædificanda eſſent, per quas rationes, quod fructus
6 legati pro Eccleſia ædificanda † non debeantur hæredi, ſed
ſpectent ad Eccleſiam conſuluit Bart. *conſ. 57. lib. 2.* quem
ſequitur *in conſ. ſeqq.* Franc. de Albergot. *conſ. 58.* & Ni-
col. Lap. *conſ. 59.* Ioan. Calderin. 60. qui concludunt fru-
ctus medij temporis ſpectare ad legatarios, ex quo legatum
7 eſt purum, licet penſio differtur vſque † ad conſtructio-
nem, & quia dies conſtructionis non expectatur fauore
hæredis, ſed ex neceſſitate, & gratia rei gerendæ, Abb.
d. cap. nos quidem numer. 7. de teſtam. Sylueſt. *in ſumm. in
verb. Eccleſia 3. numer. 5.* Rip. *in l. in fideicommiſſariam,
numer. 8. ff. ad Trebell.* Mantic. *de coniect. vltima volunt.
lib. 7. tit. 10. & fuit dictum in prædicta cauſa Rom. de S. Pe-
tro coram me.*

Et hæc de plano procedunt in caſu iſto, cùm teſtator vo-
luerit, quod recipiatur in monaſterio quædam puella, ſi-
8 gnum euidens, quod etiam † voluerit ſtatim monaſte-
rium eſſe erigendum, & per conſequens fructus deberi,
cum alias illa puella, ſi expectanda eſſet conſtructio fabri-
cæ PP. Bernabitarum, ſenio conficeretur.

Non obſtat, quod teſtator voluerit, quod introitus lo-
corum montium & cenſuum, ac aliorum ſuorum bono-
rum, & hæreditatis inſeruiant pro fundatione Eccleſiæ, &
Collegij Bernabitarum. Quia hoc dixit poſtquam prius
mandauerat, quod d. Bernabitæ hæredes debeant exequi ad
vnguem legata, & operas pias, & hæc diſpoſitio genera-
lis eſt intelligenda de bonis, & cenſibus, quæ non ſunt ſpe-
9 cialiter alteri legata, nam † generalis diſpoſitio non tol-
lit ſpecialem, *l. doli clauſula 119. ff. de verb. obligat. l. cum
in teſtam. 37. §. fin. de hered. inſtituen. l. ſeruo manumiſſo 15.
ff. de pecul. legat.* Ruin. *conſ. 207. num. 18. lib. 1.* Cag. *in l.
frater à fratre, num. 16. ff. de verb. obligat.* Bart. *in l. quæ-
ſitum 9. §. ſi quis fundum, num. 13. verſ. 2. caſu diſtingue, ff.
10 de fund. inſtruct.* vbi quod generalis † prouiſio non refer-
tur ad perſonas quibus eſt ſpecialiter prouiſum, *& num. 15.
verſ. vlterius habeo*, & 16. idem dicit de rebus ſuper quibus
† eſt ſpecialiter prouiſum in eodem teſtamento. 11

Non obſtat, quod legatum eſt factum pro victu, & ve-
ſtitu, & manutentione monaſterij, nedum monialium,
ſed etiam Orphanellarum, quia hoc non facit, ſatis eſt
enim quod opus debeat ſtatim perfici eo modo quo poteſt,
& quod legatum ſit purum, & † dilatio non facta fauore 12
hæredis, quia quandocunque legatum exigatur, verifica-
buntur verba teſtatoris, videlicet quod inſeruiat pro victu,
veſtitu, & pro manutentione monaſterij, & monialium,
& Orphanellarum.

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

R. P. D. V B A L D O.

Ariminen̄ Bonorum.

Lunæ 17. Iunij 1624.

A R G V M E N T V M.

Defunctus, ſi de eius bonis in vita fuerit ſpoliatus, ſi-
cuti ipſe poterat agere ad reintegrationem, ita, & po-
terunt eius filij, & hæredes tale iudicium inten-
tare, & probatis illis duobus extremis ſine dubio
obtinebunt talem reintegrationem, & ex quibus
benè dicantur probata. À poſſeſſione, quando
quis non poſſit dici, vt facto proprio ceciderit,
itaut iniuſtè ei denegetur reintegratio,

S V M M A R I V M.

1 *de Bonis ſuis, ſi defunctus in eius vita fuit ſpoliatus, ſicut ipſe potuiſſet agere ad reintegrationem, ita quoque poſſunt eius hæredes.*
2 *Inſtrumenta adeptæ poſſeſſionis benè eam probant.*
3 *Maximè ſi dicta poſſeſſio capta ſit authore Prætore.*
4 *Iurium reſeruatio nihil operatur, quando dicta iura reſeruata euanuerunt.*
5 *Sententia lata ſuper bonis feudalibus, non eſt trahenda ad bona allodialia.*
6 *Teſtes ex quibus probent poſſeſſionem.*
7 *Fructuum exactio coadiuuat probationem poſſeſſionis.*
8 *Fructuum perceptio facta à Factore ſufficit ad effectum probandi poſſeſſionem in remedio ſpolij.*
9 *Cataſtri liber iunctis adminiculis, probat, vel corroborat poſſeſſionem.*
10 *in Spolio ſecundum extremum probatur ex ſubſtentatione litis.*
11 *Reintegratio ad poſſeſſionem datur, probatis illis duobus extremis neceſſarijs.*
12 *Sententia an ſit nulla ex defectu iuriſdictionis, ſi fuerit commiſſa in poſſeſſorio, & ſuper eo non fuerit iudicatum.*
13 *Verba in ſententia prolata, quando ſint apta comprehendere poſſeſſorium, & petitorium.*
14 *Reſeruare iura partibus aliud eſt, & aliud reſeruare ſibi cauſæ cognitionem.*
15 *Sententia, id quod non comprehendit ſufficit aſſerere illud non haberi in ea expreſſum.*
16 *Partes, id quod faciunt potius de facto, quam de iure, attendendum non venit. Poſſeſſio ſpoliatiua non releuat.*
17 *Bona conſequi poſſumus etiam remedijs poſſeſſorijs.*
18 *Petitorium abſorbet poſſeſſorium.*
19 *Reintegratio eſt deneganda ei, qui à poſſeſſione cecidit facto proprio.*
20 *à Iuribus ſuis quis non præſumitur voluiſſe cadere, dum magis ſibi cauere voluit.*
21 *Error excludit conſenſum.*

D E C I S I O DLIX.

POſt factas plures reſolutiones in Rota in hac cauſa ſu-
per diuerſis articulis, dubitaui an filijs Conſtantini ſit
danda reintegratio in quibus bonis, & circa primam par-
tem dubij, Domini affirmatiuè reſponderunt, quia non
dubitarunt quin ſi probetur poſſeſſio Conſtantini bonorum,
de quibus agitur, & fuerit ijs ſpoliatus in vita, ſicut po-
tuiſſet † ipſe agere ad reintegrationem, ita quoque 1
poſſint

poſſit eius filij, & hæredes, Soccin. *in l. rem quæ nobis*, *col.6. verſ. vltimo poteſt. numer.*10. *ff. de acquir. poſſ.* Gabr. *in tit. de reſt. ſpoliat. concluſ.*5. *num.*19. *&* 20. Pontan. *de ſpol. lib.*1. *cap.*13. *num.*130. Benint. *deciſ.*12. *num.*1. 2. *&* 3. Magon. *deciſ. Lucen.*4. *num.*9. *&* 14. Surd. *conſ.*168. *num.* 40. *&* *conſ.*189. *num.*13. *lib.*2. & ſequitur Rota, vt apud Creſc. *deciſ.*3. *de reſt. ſpol.* Mohed. *deciſ.*3. *num.*2. *eod. tit.* *fuit dictum in cauſa Peruſina ſpolij* 1. *Februarij* 1608. *coram bon. mem. Penia, & in alijs cauſis*.

De poſſeſſione autem Conſtantini, & ſic de primo extremo in ſpolio conſtat ex inſtrumento adeptæ poſſeſſionis de anno 1587. vigore litterarum bon. mem. Cardinalis Pinelli, tunc Legatis Romandiolæ, & de conſenſu Aduocati Fiſcalis Cameræ Apoſtolicæ, quæ poſſeſſionem ſequeſtrauerat, necnon ex alio inſtrumento captæ poſſeſſionis de anno 1593. vigore ſententiæ in ſaluiano latæ ad fauorem Conſtantini per bon. mem. Cardinalem Bonuiſium tunc Cameræ Apoſtolicæ Clericum, vt *in ſumm. hæredum num.*
2 2. *&* 3. quæ † inſtrumenta benè probant poſſeſſionem *ad l. prædia*, vbi Barr. & alij, *ff. de acquir. poſſ.* & tantò
3 † magis cum poſſeſſio fuerit capta auctore prætore *l. ſi iuſtè poſſidet, ff. de acquir. poſſ.*

Neque obſtat, quod dictæ litteræ emanauerint cum reſeruatione iurium Cameræ, quia cùm poſteà fuerit lata ſententia per bon. mem. Cardinalem Cæſium, & bon. mem. Cæraſium, tunc Theſaurarium, in qua fuit declaratum, nullum ius, nullamque actionem competere Cameræ Apo-
4 ſtolicæ, talis † reſernatio iurium Cameræ omninò euanuit, vt in dicta ſententia expreſsè fuerunt reſeruata iura Conſtantino ſuper bonis allodialibus, & tranſactionis poſt dictam ſententiam initæ cum Dominis de Malateſtis, fue-
5 runt ſolùm ſuper bonis feudalibus, † non autem ſuper bonis allodialibus, vt fuit firmatum in deciſionibus in cauſa factis.

Tertiò probatur eadem poſſeſſio ex teſtibus à parte aduerſa examinatis vſque de anno 1586. qui poſtquam depoſuerunt de poſſeſſione Cameræ, quoad caſtra, & bona feudalia deponunt alia bona fuiſſe reſtituta, & poſſideri ab hæredibus Comitis Io. Baptiſtæ, vt in ſumm. num.6. qui
6 teſtes † probant poſſeſſionem, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*14.
7 *num.*7. *de teſtibus*, & accedit exactio fructuum † facta per Factorem Conſtantini, & deſcripta in ſuo libro, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*10. *numer.*5. *de cauſ. poſſ. & propr.* vbi loquitur de perceptione fructuum facta à Factore, ad effe-
8 ctum probandi poſſeſſionem † in remedio ſpolij, & demum accedit etiam liber cataſtri Communitatis Soliani, in quo ſunt deſcripta bona, de quibus agitur, tanquam ſpectantia ad hæredes Comitis Io. Baptiſtæ, qui liber cataſtri
9 cum adminiculis, † de quibus ſupra, probat, vel corroborat poſſeſſionem dictorum hæredum Ioannis Baptiſtæ, Rota *deciſ.*706. *numer.*6. *part.*2. *recent.* de qua nec dubitauit Rota in deciſione in hac cauſa facta die 27. Nouembris 1620. quando denegauit immiſſionem hæredibus Conſtantini, qui Conſtantinus ipſe dum viueret adeptus fuerat poſſeſſionem, ex ibi latè deductis.

Secundum verò extremum videlicet poſſeſſio Domino-
10 rum de Malateſtis † probatur ex ſuſtentatione litis, iunctis adminiculis, Caputaq. *deciſ.*369. *part.*2. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*4. *de reſtitut. ſpoliat.* hic autem adeſt adminiculum ex libro Factoris eorumdem de Malateſtis, in quo adeſt deſcriptio fructuum per eum perceptorum, vt *in d.*
11 *ſumm. numer.*5. probatis † autem duobus extremis, certum eſt dari reintegrationem, Abb. *in cap. cum ad ſedem*, *numer.*17. *de reſtit. ſpol.* Alex. *conſ.*6. *numer.*3. *lib.*3. Roland. *conſ.*6. *num.*11. *& ſeqq. lib.*3. *& conſ.*32. *num.*11. Menoch. *de recept. remed.*15. *numer.*383. Afflict. *deciſ.*327. *numer.*2. Pontan. *de ſpol. lib.*2. *cap.*14. *num.*80. Surd. *conſ.*160. *num.*6. *lib.*2.

Non obſtant quæ dicuntur de defectu iuriſdictionis in
12 Rota, † cum cauſa fuerit in poſſeſſorio terminata per dictam ſententiam Cardinalis Ceſij, & Cæraſij, cuius vigore fuit data immiſſio dd. Malateſtis, quia ſententia non loquitur de bonis allodialibus, ſed de feudalibus videlicet caſtris, & villis, de quibus in inueſtituris tam emphyteoticis, quàm feudalibus, ac iuriſdictionibus molendinorum, terrarum, & pertinentiarum illorum, in quorum omnium poſſeſſionem mandat immitti Comites reſeruatis tamen iuribus, & prætenſionibus, ſi quæ habent ſuper bonis allodialibus Conſtantino, & Comiti Rouerello, & ſic apparet nullam fuiſſe latam ſuper bonis allodialibus non iuriſdictionalibus, de quibus hodiè agitur, & ſuper quibus cauſa fuit in Rota commiſſa, nec ſuper ijs fuiſſe conceſſam aliquam immiſſionem Comitibus, aliàs fuiſſet inepta reſeruatio ad fauorem Conſtantini, præſertim cùm fuerit ſupra pronunciatum nullum ius, nullamque
actionem competere Conſtantino ſuper dictis bonis † feu- 13
dalibus, quæ verba ſunt apta comprehendere tam petitorium, quàm poſſeſſorium, vt fuit dictum *in cauſa Ciuitatis Caſtellanæ iuriſpacendi* 3. *Decembris* 1621. *coram me*, neque per dictam reſeruationem quoad allodialia apparet, Iudices ſibi reſeruaſſe vllam cognitionem ſuper ipſis, adeout commiſſio Rotalis egeret aliqua auocatione à dictis Iudici-
bus, quia aliud eſt reſeruare iura, † & prætenſiones par- 14
tibus, ſi quas habent ſuper allodialibus, prout hic factum fuit, & aliud eſt reſeruare ſibi cauſæ cognitionem ſuper eiſdem allodialibus, vltra quod fuerit etiam petita auocatio ad cautelam, & facta mentio litis in Camera, vt apparet in commiſſione, quicquid ex aduerſo dicatur, & ceſſat difficultas, quia ſufficit hæredibus Conſtantini opponere,
† quod ſententia quæ conceſſit commiſſionem, non com- 15
prehendit allodialia, Grat. *conſ.*149. *num.*6. *& ſeqq. lib.*2. *cum allegatis*.

Non obſtant tranſactiones, quia iam firmatum eſt, eas non comprehendere bona allodialia, & præſertim per vltimam deciſionem die 19. Ianuarij præteriti, ex quibus ſequitur, vt ſi Comites poſſeſſionem hanc ſunt adepti vigore dictæ ſententiæ, vel tranſactionis, potius de facto,
quàm de † iure id feciſſe videantur, & conſequenter eo- 16
rum puſſeſſio ſit ſpoliatiua, & hæredes Conſtantini veniant reintegrandi: neque dicatur in Rota fuiſſe commiſſam cauſam in petitorio tantùm, quia immò eſt commiſ-
ſa cauſa conſecutionis bonorum, † bona autem conſe- 17
qui poſſumus etiam remedijs poſſeſſorij, facit *text. in l. his conſequenter* 18. §. *ſed & cum vnus*, *ff. famil. herciſc.* & patet, quia iam Rota reſoluit hæredibus non competere immiſſionem, vt in deciſione 27. Nouembris 1620. vltra
quod notum eſt petitorium abſorbere † poſſeſſionem, 18
Abb. *in cap. conſultationibus*, *num.*9. *de iurepatr.* Rota *deciſ.*709. *num.*9. *part.*4. *diuerſ. fuit dictum in dicta Ciuitatis Caſtellanæ iuris paſcendi coram me*.

Tandem non obſtat, quod Conſtantinus approbaſſe videatur poſſeſſionem Comitum, ex quo in tranſactionibus conſenſit remanere hypothecata pro ſolutione pecuniæ in tranſactionibus conuentæ, omnia bona, quæ remanſerunt in hæreditate Comitis Ioannis Baptiſtæ, & voluit ſu-
per eorum fructibus ſibi poſſe ſatisfacere, † & ſic videa- 19
tur recidiſſe à poſſeſſione facto ſuo, quo caſu certum eſt, ceſſare reintegrationem, Menoch. *de recuperat. remed.*15. *numer.*95. Caſſad. *deciſ.*4. *numer.*6. *de reſtit. ſpol.* Rota *deciſ.*628. *numer.*1. *part.*1. *recent.* Quia ratione fuit reſponſum in vltima deciſione, ex hoc non conſequi, quod fuerit tranſactum ſuper allodialibus, eadem ratione, Domini cenſebant, nec ſequi quod Conſtantinus renunciare
voluerit ſuæ antiquæ poſſeſſioni, † ſed quod voluerit ſibi 20
magis cauere pro conſecutione pecuniarum ſuper bonis de facto poſſeſſis à Dominis de Malateſtis, vel dici poteſt ſicut errarunt Malateſtæ putantes, & dicentes Conſtantinum nullum ius habere ſuper dictis bonis, vt dicitur in dicta deciſione, ita potuiſſe errare Conſtantinum circa ius
prætenſæ poſſeſſionis eorumdem de Malateſtis, † qui er- 21
ror excludit conſenſum, *l. ſi per errorem*, *vbi Doct. ff. de iuriſd. omn.* Iud. Surd. *conſ.*7. *n.*37.

Quo verò ad ſecundam partem dubij in quibus bonis allodialibus ſit danda reintegratio, apparet ex immiſſione conceſſa Conſtantino in vim litterarum Cardinalis Legati, necnon in vim ſententiæ Cardinalis Bonuiſij, de quibus ſupra, & in ſumm. hæredum n.2. & 3. Ideò ex his concluſerunt dandam eſſe reintegrationem quod dicebatur iura ad probandum primum, & ſecundum extremum, non eſſe in actis Rotæ, apparuit non ſubſiſtere ex fide Notarij Dominis data.

Et fuit deciſum &c.

REVE-

R. P. D. MANZANEDO,

Patriarcha Hieroſolymitano.

Arboreñ. Spolij.

Lunæ 17. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Clericus in infirmitate conſtitutus, etiamſi ex ea decedat, licèt poſſit donare inter viuos acquiſita ex redditibus Eccleſiaſticis, in piam tamen cauſam, interueniente etiam traditione ad tollendas fraudes, & ſuſpiciones, nihilominus dicta concluſio venit intelligenda, quando dicta donatio eſt moderata, quia ſi immoderata appareat, non tenet, etiamſi facta ſit ad pios vſus. Clericus, niſi contrarium doceatur, in dubium præſumitur acquiſiuiſſe bona non ex propria induſtria, & labore, ſed ex redditibus Eccleſiaſticis. Spolia Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Inſula Sardiniæ, ad quid ex litteris Apoſtolicis Pij V. & Clementis VIII. ſint applicata.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in infirmitate conſtitutus, etiamſi ex ea decedat poteſt donare inter viuos acquiſita, & redditibus Eccleſiæ, in piam tamen cauſam.*
2 *Dummodo tamen talis donatio moderatè fiat ex tunc requiritur traditio ad tollendas fraudes, & ſuſpiciones.*
3 *Donatio dicitur immoderata ſi ſit omnium bonorum.*
Donatio facta à Clerico in infirmitate conſtituto, quando eſt immoderata, non ſuſtinetur, etiamſi facta ſit ad pios vſus, nu.3. & 13.
4 *Clericus de bonis acquſitis ex eius induſtria liberè poteſt diſponere.*
5 *Clericus, niſi doceatur, non præſumitur acquiſiuiſſe bona ex propria induſtria, ſed ex redditibus Eccleſiaſticis.*
6 *ab Epiſcopo bona relicta ex præſumptione iuris Canonici cenſentur poſt ipſam dignitatem acquiſita fuiſſe.*
7 *Spolia omnia Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Inſula Sardiniæ & extra, non tamen in Italia decedentium Pius Papa V. ad inſtantiam Regis Catholici, ad quid applicauerit.*
8 *Et litteræ Apoſtolicæ ſuper hoc ab eodem Pontifice expeditæ, confirmatæ fuerunt à Clem. VIII. vt num. 9. & vide num.10.11. & 12.*

DECICIO DLX.

DOminus Archiepiſcopus Arboreñ. aduerſa valetudine laborans, grauique morbo in lecto detentus 16. Auguſti 1621. omnia ſua bona tam acquiſita ex dicto ſuo Archiepiſcopatu, quàm ex propria induſtria titulo donationis inter viuos donauit Conuentui Orphanorum conſtruendo in Ciuitate Sazzani, poſteaque 19. eiuſdem menſis obijt.

Dubitatur modò An iſta donatio ſuſtineatur. Cùm verum ſit, quod Clericus in infirmitate conſtitutus † etiamſi
1 ex ea decedat, poteſt donare inter viuos acquiſita ex redditibus Eccleſiæ in piam tamen cauſam, dummodo talis donatio moderatè fiat, † & tunc requiritur traditio ad tollendas fraudes, & ſuſpiciones, Couar. *in cap. cum in officijs*
2 *num.5. de teſtam.* Attamen cùm iſta donatio fuerit immoderata, cùm ſit facta † omnium bonorum maximi valoris,
3 etiam quod fuerit in pios vſus, non ſuſtinetur, Couar. *vbi ſupra*, Redoan. *in tract. de ſpol. qu. 3. §. ſtantibus iſtis repugnantijs num.10. & in tract. de reb. Eccleſ. non alien. qu. 53. nu.24. & eſt text. in cap. ad hæc de teſtam.* vbi Imol. *num. 2. & 7.* Abb. *num. 2. & 4.* Hoſtien. *in fin. ſuper verb. in ægritudine*, & Butr. *nu.2.*

Sed quia vt dixi non ſolùm donauit bona ex Archiepiſcopatu ſibi prouenta, ſed etiam acquiſita ex ſua induſtria, de quibus liberè † diſponere potuit, Iaſ. *conſ.75. nu.8. lib.3.* 4
qui alios adducit, Bald. *conſ.80. verſ. interdum apparet. vol.5.* Couar. *in cap. 1. num. 11. de teſtam.* vbi de communi DD. *in auth. licentiam, C. de Epiſcop. & Cleric. & eſt text. in cap. quia nos, & in cap. relatum el 2. de teſtam.* videtur poſſe dubitari, an iſta bona in donatione comprehenſa cenſeantur tantùm acquiſita ex redditibus Eccleſiaſticis, & DD. dixerunt, quod cùm † nihil de bonis ex induſtria acquiſitis doceatur, Iudex debet arbitrari omnia fuiſſe acquiſita ex redditibus Eccleſiaſticis, iuxta reſolutionem Ioan. Andr. *in* 5
cap.3. de pecul. Cleric. vbi quod in dubio † bona ab Epiſcopo 6
relicta ex præſumptione Iuris Canonici cenſentur poſt ipſam dignitatem acquiſita fuiſſe, quam opinionem Abb. *in d. cap.3.* dicit eſſe communem, & ſequitur pluribus relatis, Couar. *in d. cap.1. num.6. & 11.*

Et in caſu noſtro tollitur omnis difficultas ſtantibus litteris in forma Breuis ſanct. me. Pij V. ad inſtantiam Regis Catholici emanatis, † in quibus abdicat omnia ſpolia Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Inſula Sardiniæ, & extra, 7
non tamen in Italia decedentium, necnon fructus omnes redditus, ac prouentus Eccleſiarum Metropolitanarum, & Cathedralium durante illarum vacatione ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis pro tempore ſucceſſoribus, omneſque alios applicat Eccleſijs prædictis, † vt perpetuò pro illarum fabrica, & manutentione, & etiam ornamentorum, & paramentorum emptione, & manutentione deſeruiant, vt 8
latius in copia ſumm. num. 1. Quæ litteræ Apoſtolicæ ſunt confirmatæ † per fel. recor. Clementem Octauum ad inſtantiam eiuſdem Regis, qui inſuper voluit omnes, & quaſcumque donationes etiam inter viuos, vel cauſa mortis, 9
promiſſiones, obligationes, debitorum confeſſiones, & alias † quaſcumque diſpoſitiones per dictos Archiepiſcopos, & Epiſcopos quomodolibet factas, ſeu pro tempore 10
facieñ. de ſpolijs, rebus, pecunijs, fructibus, redditibus, & prouentibus etiam ſub prætextu Eccleſiaſtici ſeruitij, ac etiam cauſa mercedis, aut in remunerationem ſeruitiorum, ſeu ex quacumque † alia cauſa quantumuis pia, & priuilegiata etiam in fauorem conſanguineorum, affinium, familiarium, & aliarum perſonarum, vel etiam piorum, & 11
Religioſorum locorum, ſeu Collegiorum irritas, & inualidas, ac in fraudem dictæ applicationis factas nullius roboris, & momenti exiſtere, etiamſi dicti Archiepiſcopi, vel Epiſcopi de tempore illarum eſſent in infirmitate conſtituti, vel etiamſi ante infirmitatem ex iuſta, & rationabili cauſa, & in caſibus à iure permiſſis illos † feciſſent, niſi bona donata actualiter, & cum effectu donatarijs ſaltem infra octo 12
dies tradita fuiſſent, & realiter penes ipſos remanſiſſent nulla alia cauſa cuſtodire depoſiti, mutui, aut alia quacumque, vel titulo ipſis donatarijs ſuffragante pro impedien. executione dictæ applicationis, & vt plenius continetur in copia ſumm. num.2.

Quibus Breuibus ſtantibus, & maximè vltimo Clemen. tis Octaui annullante iſtas donationes videtur non poſſe dubitari † donationem, de qua agitur non ſubſiſtere, præcipuè cùm fuerit omnium bonorum, & ſic immoderata ex 13
ſuperius adductis.

Et ex his DD. dixerunt dictam donationem non ſuſtineri &c.

R. P. D. MERLINO,

Romana Succeſſionis.

Lunæ 17. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Pater & Mater æqualiter vocantur ad luctuoſam ſucceſſionem filiorum, nulla adhibita diſtinctione, an bona peruenerint ad filios ex latere paterno, vel materno, nam & quatenus peruenerint pater in maternis, & mater in paternis pro æquali portione ſuccedit, & quamuis Bart. conatus fuerit defendere patrem non ſuccedere in bonis filiorum, quæ prouenerunt ex latere materno, & è contra matrem non ſuccedere in bonis, quæ peruenerunt ex latere paterno, tamen quia diſtinctio Bart. eſt potius imaginaria, quàm iuridica, ideòque meritò ſuper hoc Bart. à pluribus Doctoribus dirè inſequitur, damnatur, & confutatur. Et plura adducuntur ad inter-

interpretationem, l. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. quæ adeò obſcura eſt, vt omnes Doctores in illius intellectu vacillarint. Renuncians bonis ad effectum ingrediendi Religionem, quæ ſit cauſa finalis renunciationis,

S V M M A R I V M.

1 *Pater, & Mater ad filiorum hereditatem pro æquali portione admittuntur.*

2 *Quæ regula nullam habet dubitationem.*

3 *Filij bona ſi ſint acquiſita ex liberalitate conſanguineorum ex latere patris, in eis ſuccedit pater, excluſa matre.*

4 *Filij patrimonium ſi deuenerit ei ex conſanguineis ex latere matris, in illis excluſo patre ſuccedit mater.*

5 *Pater, & mater æqualiter ſunt admittendi ad ſucceſſionem filiorum, ſpreta illa Bart. & ſequacium opinione, à quo latere peruenerunt bona filij.*

6 *Filiorum æqualem ſucceſſionem Imperator indiſtinctè, & generaliter largitus eſt parentibus paternis, & maternis, nullumque diſcrimen conſtituendo, vnde bona filij peruenerunt, & num. 7. 8. & 11. amplia, nu. 27.*

9 *in Filiorum hereditate, vt plurimum non adſunt alia bona, quàm ea, quæ ex illis ex paterna, vel materna linea obuenerunt.*

10 *Lex inepta foret, ſi caſus illos, qui facilè frequentius accidunt, non comprehenderet.*

12 *Verbum,* hæreditas, *complectitur omnium, & ſingulorum bonorum, & quorumcumque iurium ſpecies, quæ penes defunctum reperiebantur.*

13 *ad Matrem ſi ſpectet medietas hereditatis filij, non ideo eſt facienda ſeparatio bonorum, quæ ex linea paterna ad filium iam fuerunt profecta.*

14 *Bona ſua ſi quis alicui donauerit, poſtquam in donatarium fuerunt transfuſa, & in eum translata, exuuntur eorum prima natura, & nomine, & efficiuntur propria donatarij.*

15 *Patrimonium filij licet ex diuerſis ſpeciebus bonorum ſit conflatum, nihilominus ex eis reſultat vna hereditas propria filij.*

16 *Bona vnius quando tranſiuerunt ad alium, tunc non videtur amplius repetenda eorum prima natura, ſed illa, quæ eſt præſens ſpectanda venit.*

17 *Bona vbi fuerunt in alicuius patrimonio incorporata, ſeparatio amplius, vel diuiſio fieri non poteſt, niſi in caſibus à iure expreſſis.*

18 *Patrimonium nemo dicitur habere niſi vnum.*

19 *Pater, & mater ſuccedunt filijs nulla habita diſtinctione, à quibus perſonis bona peruenerunt, & ſic pater in maternis, & mater in paternis pro medietate ſuccedat.*

20 *Bart. in l. quod ſcitis, §. ſin autem in princip. C. de bon. quæ liber. à pluribus reprobatur, & præſertim à Baldo, Salyceto, Fulgoſio, Bellapertica, & alijs.*

21 *Et omnes illi, qui in ea opinione Bartolo aduerſati ſunt, loquuntur magis accuratè, & digeſtè, & contra Bart. in hoc diuerſa Tribunalia iudicarunt, vt num. 26.*

22 *Bart. opinio in l. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. falſa eſt, & in contrarium eſt veritas, nu. 23. & ſic ſeruatur in praxi.*

24 *Cum dicta contraria opinio ſit verior, & crebrior, eaque in iudicando eſt amplectenda, num. 25.*

28 *L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. in quo caſu procedat. & nu. 34. 35. 36. 37.*

29 *L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. correcta fuit per §. defuncto, & per §. ſin autem, auth. de hered. ab inteſt.*

30 *Iuſtinianus Imp. in auth. de hered. ab inteſtat. expreſsè irritat omnes priores diſpoſitiones, circa ſucceſſiones ab inteſtato, quæ illius authenticæ ſanctioni aduerſarentur.*

31 *L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. ſecundum aliquos procedit tantum in lucris nuptialibus, non autem in alijs bonis.*

32 *Bart. diſtinctio de qua in l. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. non probatur, ex d. l. & pro Bartolo in ea opinione nulla adeſt iuris deciſio, num. 33.*

38 *Filius ante tempus Iuſtiniani in bonis aduentitijs, & reliquis omnibus non habebat heredem ab inteſtato, ſed ſtatim pater omnia iure patriæ poteſtatis occupabat, & num. 42.*

39 *Quod poſtea fuit immutatum à Iuſtiniano in l. quod oportet, C. de bon. quæ liber.*

40 *Pater olim in bonis maternis filij non acquirebat pro peculio, niſi vſumfructum.*

41 *Conſtantinus Imp. fuit ante Valentinianum, & Theodoſium Imperatores.*

43 *in L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. quare non fiat mentio de bonis maternis.*

44 *L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. varios, & diuerſos habet intellectus, vt nu. 45. & 46.*

47 *L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. diuerſimodè in diuerſis Codicibus legitur.*

48 *L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. adeo obſcura, & ambigua viſa fuit ſcribentibus, vt in illius interpretatione omnes DD. vacillarunt in poſitione caſus illius.*

56 *Pater, & mater indiſtinctè æqualiter admittuntur ad luctuoſam ſucceſſionem filij.*

51 *Bona poſtquam mutant poſſeſſorem, eius dicuntur, & non primæui poſſeſſoris.*

52 *in Patrimonio eodem regulariter non admittitur diſtinctio, & ſeparatio.*

53 *Regulis, & concluſionibus optimè in iure firmatis ſtandum eſt, & non limitationibus Doctorum in iuribus ambiguis.*

54 *Lex, quæ varios habet intellectus, non poteſt allegari ad deciſionem cauſarum.*

55 *Frater vterinus ſuccedit fratri in bonis à matre profectis excluſo fratre conſanguineo, ſed hoc axioma dubitatur, nu. 56.*

57 *ex Succeſſione tranſuerſalium non benè infertur ad ſucceſſionem aſcendentium.*

58 *Patrimoniorum diuiſio, vt fiat in ſucceſſionibus vniuerſalibus iura omnia abhorrent.*

59 *Donans aliquid filio contemplatione ipſius patris, hæc bona ſic donata, tanquam bona profectitia ad eundem ſolum ſpectant.*

60 *Filio datum etiam ſub patria poteſtate exiſtenti, ipſius quidem filij contemplatione non autem patris cenſetur datum.*

61 *Et hoc præſertim quando nulla facta fuit mentio patris.*

62 *Familia conſeruatur quidem in maſculo, & non in fœmina.*

63 *Donantis voluntas neceſſe eſt, vt executioni demandetur.*

64 *Renunciationis cauſa finalis, qualis dicitur eorum, qui ingrediuntur monaſterium, & nu. 66. & 67.*

65 *Familiæ conſeruationis cauſa, non poteſt dici cauſa finalis eorum, qui renunciant bonis propter ingreſſum Religionis.*

66 *Religionem ingredientes dicuntur renunciare bonis, vt liberius pauperes pauperem CHRISTVM ſequantur, ac terrenis cogitationibus ſoluti inde cœleſtibus toti incumbant.*

68 *Cauſa illa dicitur finalis propriè, quæ mouet principaliter diſponentem, impulſiua verò, quæ præbet occaſionem, & nu. 69.*

70 *Agnationis conſeruandæ cauſa ſat eſt, vt ſortiatur effectum iuxta mentem diſponentis.*

71 *Agnatio non dicitur contemplata vltra perſonas nominatas, quando nulla adeſt prohibitio alienationis, nec alia ſuadet coniectura inducendi perpetuum fideicommiſſum pro agnatis.*

72 *Perſona extrinſecus regulariter in diſpoſitionibus non ſubintelligitur, vbi verba referri poſſunt ad perſonas expreſsè vocatas.*

73 *Verba prolata per modum redditionis rationis non diſponunt de nouo, ſed reſtringuntur, & regulantur ſecundum eamdem præcedentem diſpoſitionem.*

74 *Verba prolata per modum rationis non ampliant diſpoſitionem, nec nouas perſonas introducunt.*

75 *Gratian. & Io. Baptiſta Mandoſius tanquam egregij Aduocati canonizantur à Rota.*

76 *Matris cauſa præſertim in luctuoſa hereditate filiorum,*

rum, magnam ſemper in iure viſa eſt fouere æquitatem.
77 *Matri magis debita eſt hæreditas filij, quàm patri.*
78 *pro Matre ſemper in dubio iudicandum ne excludatur à luctuoſa ſucceſſione filij.*

DECISIO DLXI.

DEceſſerant Franciſcus, & Dominicus fratres nullis ſu-
perſtitibus liberis, ſed tantum Petro Paulo, & Ca-
therina communibus parentibus inter quos orta fuit contro-
uerſia circa ſucceſſionem filiorum, & quamuis non dubi-
1 taretur, quin regula eſſet, vt pater, † & mater ad filio-
rum hæreditatem pro æquali portione admittantur, iuxta
vulgatam diſpoſitionem auth. defuncto, C. ad Senat. Conſ.
Tertull. & vnde ſumitur d. auth. in §. ſi autem plurimi, auth.
2 de hæred. ab inteſt. venien. quod nullam † habere dubitatio-
nem monuit Craſſ. in §. ſucceſſio ab inteſtato qu. 22. num. 1.
in fin. cum alijs per eum allegatis.
Attamen non leuem ingeſſit difficultatem, quod ferè tota
hæreditas dd. Franciſci, & Dominici filiorum conſtabat ex
bonis, quæ ad eos peruenerunt ex donatione facta à Vin-
centio fratre conſanguineo tantum, nempe filio eiuſdem
Petri Pauli ex primo matrimonio, & proindè cùm hæc bo-
3 na prouenerint † ad filios à liberalitate conſanguineorum
ex latere paterno, ſaltem in his bonis, vt ad ſuum fontem
reuertantur, ipſe pater in totum ad filiorum ſucceſſionem
admittendus videatur excluſa penitus matre, quemadmo-
4 dum itidem, ſi bona à matre, ſeu à linea † materna ad
eoſdem filios effluxiſſent, ipſa mater excluſo patre in totum
ſuccederet, ita originaliter tradidit, & diſtinxit Bart. in l.
quod ſcitis, §. ſin autem in princ. C. de bon. quæ liber. in l. poſt
dotem nu. 36. ff. ſol. matr. in auth. itaque nu. 2. C. comm. de
ſucceſſ. & in conſ. 18. in vltimo dubio nu. 4. quam theoricam
ſequuti ſunt plures, Caſtr. in d. §. ſin autem nu. 2. Iaſ. in d.
l. poſt dotem num. 106. Rom. conſ. 40. num. 5. vbi dicit opinio-
nem Bart. eſſe veriorem, & num. ſeqq. Benedict. in cap.
Raynutius in verbo uxorem num. 74. de teſtam. Boer. deciſ.
192. num. 5. verſ. ergo à fortiori, plures congeſti à Gabr.
concl. 3. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 1. & num. 3. in fin. qui
teſtatur de magis communi, & ſecundum hanc opinionem
Bart. fuit iudicatum in Senatu Pedemontano, prout refert
Theſaur. deciſ. 27. in fin. qui & nu. 4. aſſerit hanc ſententiam
eſſe veriorem, communiorem, & æquiorem, & obſer-
uantia aliorum Tribunalium teſtantur Modern. Neapolit.
in tract. de ſucceſſ. legali par. 2. qu. 1. art. 1. num. 7. & plures
alij ab his authoribus cumulati.
Cæterùm libratis rationibus, & perpenſis iuribus quibus
Bartolus, & eius fautores fulciuntur, Domini in hoc arti-
culo Bartoli ſententiæ non aſſentientes reſponderunt, Ca-
5 therinam matrem † vnà cum patre æqualiter admittendam
eſſe ad ſucceſſionem filiorum nulla habita ratione, quod bo-
na deriuauerint à linea paterna, & moti ſunt, quia Iuſti-
nianus in d. auth. defuncto, & in d. §. ſi autem plurimi gene-
6 raliter, & indiſtinctè † largitur parentibus paternis, ac
maternis æqualem filiorum ſucceſſionem, nullumque
diſcrimen conſtituit bonorum, vnde filijs prouenerint, &
tamen Iuſtinianus, qui in principio d. auth. hæred. ab inteſt.
profitetur, ſe claram, & diſtinctam enucleationem circa
7 ſucceſſiones promulgare, † ſi re vera hæc bonorum ratio
habenda fuiſſet, probabiliter huiuſmodi diſtinctionem bo-
norum non prætermiſiſſet, vel non ita abſolutè nec toties,
ac ita oſcitanter inculcaſſet hanc æqualem ſucceſſionem
parentum in hæreditate filiorum.
Quæ & eò vrgentiora videntur, quia in vtroque textu fit
diſtinctio graduum in aſcendentibus, qui ad ſucceſſionem
8 liberorum vocantur, & ideò pariter etiam de facili † à le-
giſlatore facta fuiſſet diſtinctio rerum, in quibus quilibet ex
parentibus ſuccedere deberet, ſi & huiuſmodi ſecunda di-
ſtinctio facienda fuiſſet.
Præſertim quia in filiorum hæreditate vt plurimum, vel
non adſunt alia bona, quàm ea, quæ illis ex paterna, vel
9 materna linea obuenerunt, † vel ſaltem inter alia etiam
bona huiuſmodi reperiuntur, & ſic retenta opinione Barto-
li, rarò daretur caſus, in quo hæreditas ipſa filij æqualiter,
& pro medietate inter patrem, & matrem diuideretur ſe-
cundum prædictam Iuſtiniani diſpoſitionem in auth. de-
functo, & in d. §. ſi autem plurimi, quæ propterea inepta
10 foret, † ex quo caſus illos, qui facilè, & frequentius ac-
cidunt, non comprehendunt, iuxta cap. 3. & ſeqq. ff. de legib.
Amplius videtur, quod Iuſtinianus reſpuerit hanc bono-
rum diſtinctionem, † & patrimoniorum ſeparationem, 11
dum in d. §. ſi autem plurimi, vtitur verbo vniuerſali hære-
ditatis, ibi, ſi autem eundem habent gradum, ex æquo inter
eos hæreditas diuidatur, & in §. ſequenti, ſi verò, ibi, ſi autem
pater, aut mater fuerint diuidenda inter eos quippe hæredi-
tate, quod verbum, hæreditatis, complectitur † omnium, 12
& ſingulorum bonorum, & quorumcumque iurium ſpe-
cies, quæ penes defunctum reperiebatur, l. hæreditas, ff.
de reg. iur. l. aliud, ff. de verbor. ſignific. ſi autem ad matrem
ſpectat medietas, quorumcumque, & ſingulorum bono-
rum apud filium defunctum † exiſtentium, non ideò in 13
illius ſucceſſionis diminutionem ſeparanda ſunt bona ex li-
nea paterna ad filium iam profecta.
Demum poſtquam Vincentius vigore donationis transtu-
lit bona in Dominicum, & Franciſcum, illa exuerunt ſuam 14
primam naturam & nomen, adeò quod amplius nec ſint,
nec dici poſſint, ſaltem propriè bona Vincentij, ſed transfu-
ſa, & conſolidata fuerunt inter alia bona ipſorum Domi-
nici, & Franciſci ex quibus, & alijs diuerſis bonorum ſpe-
ciebus vndecumque † acquiſitis vnum inde conflatum re- 15
ſultauit patrimonium, & vna hæreditas eorundem Domi-
nici, & Franciſci, l. ſed ſi plures, §. filio, ff. de vulg. & pu-
pill. l. fin. ff. de inoffic. teſtam. l. 1. §. veteris, & ibi gloſ. in
verbo per vnum, ff. de acq. poſſ. de quo axiomate latè fuit di-
ctum in Romana domorum 29. Ianuarij 1616. coram bon. me.
Andrea, & in Bononien. hæreditatis de Armis 18. Aprilis,
& 2. Decembris 1622. coram me, ſi autem hæc bona deſie-
runt eſſe Vincentij, & effectu ſunt Dominici, & Franci-
ſci non † videtur repetenda vllo modo eorum prima ori- 16
go, & natura, nec idem patrimonium ſcindendum, nec
diuerſo iure cenſendum eſt, quia vbi bona fuerunt † in ali- 17
cuius patrimonio incorporata, ſeparatio amplius, vel di-
uiſio fieri non poteſt, niſi in caſibus à iure expreſſis, arg.
§. 1. inſtit. de hæred. qualit. & differ. l. 1. §. præterea, ff. de
ſeparat. & nemo dicitur habere, † niſi vnum patrimonium, 18
l. iuris peritos, §. 1. ff. de excuſ. tut.
Ex quibus rationibus, & alijs hanc opinionem, quod
pater, & mater æqualiter filijs ſuccedant nulla † habita di- 19
ſtinctione à quibus perſonis bona ad filios prouenerint, &
quod etiam pater in maternis, & mater in paternis pro me-
dietate admittatur amplexi ſunt, Rayner. de Foroliu. Din.
Cin. & Alberic. in d. auth. defuncto, & in d. l. quod ſcitis,
§. ſin autem, C. de bon. quæ liber. & omnes alij Doctores an-
tiqui, qui fuerunt ante Bartolum, vt animaduertunt The-
ſaur. d. dec. 27. nu. 2. verſ. contrarium, & d. Modern. Nea-
politan. de legali ſucceſſ. par. 2. qu. 1. art. 1. nu. 7. verſ. contra-
rium, & eandem ſententiam etiam poſt Bartolum ipſo re-
probato † tenuerunt Bald. in d. auth. defuncto num. 3. & 20
in d. l. quod ſcitis num. 4. & 5. in conſ. 31. num. 1. lib. 2. qui de
communi teſtatur Fulgoſ. in d. l. quod ſcitis num. 7. & 8. qui
acerrimè examinat articulum, & monet intrepidè tenen-
dam hanc opinionem Salycet. in auth. itaque, C. commun. de
ſucceſſ. num. 2. verſ. ego dubito, & Bellapertic. ibid. in medio,
verſ. ſed quæritur, Corn. in d. l. quod ſcitis, nu. 3. & 4. & la-
tius conſ. 94. nu. 5. lib. 1. vbi verſ. in hac parte notat Doctores
Bartolo † aduerſantes loqui magis accurratè, & digeſtè, & 21
conſ. 286. nu. 3. & ſeqq. vſque ad fin. lib. 1. & clarius conſ. 265.
lib. 4. per tot. idem acriter tuetur Cuman. conſ. 123. per tot.
cui acceſſerunt Fulgoſ. & Anſaldus de Mutina, Nicol. de
Vbald. de ſucceſſ. ab inteſt. par. 2. num. 4. Couar. in epitom. de
ſucceſſ. ab inteſt. par. 2. vbi verſ. alioquin. aſſerit, opinionem
Bartoli † eſſe falſam Petr. Molin. de Iuſt. & iur. tract. 2. diſ- 22
put. 163. verſ. contrarium, Io. Matienzo in comment. lib. 5.
num. 8. gloſ. 3. num. 17. Hier. Treutherius in ſelect. diſput. 16.
Theſi 4. littera C. Anton. Gomez. in l. 6. Tauri num. 8. qui 23
in fine dicit, hanc eſſe † veritatem, Spina de teſtam. gloſ. 1.
principali, nu. 32. Io. Royas in epitom. ſucceſſ. cap. 29. nu. 38.
& 39. vbi quod hæc opinio ſeruatur in praxi, vberrimè Pha-
nuc. de inuent. par. 2. nu. 11. qui veriorem, † & crebriorem 24
appellat. Miſing. pract. obſeruat. cent. 6. c. 55. Andr. Fachin.
controu. iur. lib. 6. cap. 4. Craſſ. §. ſucceſſio, ab inteſtato, qu. 22.
num. 5. Conſtant. Capreol. de ſucceſſ. ab inteſt. lib. 2. nu. 11.
12. & nu. 17. inquit hanc eſſe veriorem ſententiam, † & in 25
iudicando amplectendam, Valentin. Forſter. de ſucceſſ. lib. 2.
cap. 4. concl. 4. nu. 12. & ſeqq. vſque ad nu. 22. vbi omnibus ar-
gumentis pro Bartoli diſtinctione ponderatis reſpondet, &
in eamdem etiam opinionem inclinat Barboſ. in d. l. poſt
dotem nu. 66. verſ. nihilominus, vbi ait Bartoli opinionē non

videri probabilem, & *numeris ſeqq. vſque ad num. 73. verſ.*
ex hac igitur, Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſs. 24.*
num. 59. & ſeqq. qui ſexcentos alios in idem placitum conſpi-
26 rantes cumulant, & ita fuit etiam iudicatum † contra Bar-
tolum in Rota Senenſi, & in Camera Imperiali, vt fidem
faciunt Phanuc. & Mſinger. *locis ſupra allegatis*. Quæ
opinio eo magis in præſenti caſu viſa eſt amplectenda, quia
27 hæc bona non peruenerunt ab eodem † Petro patre, ſeu
aliquo alio aſcendente paterno, ſed à fratre conſanguineo,
& ſic à tranſuerſali, vnde tantò minus totalis horum bono-
rum ſucceſſio debita videtur patri.

Neque obſtat *text. in l. quod ſcitis*, §. *ſin autem*, *C. de*
28 *bon. quæ liber.* quem Bartolus, & illius † aſſeclæ ſingula-
rem pro illorum ſententia appellant, & potiſſimum illo in-
nituntur, quoniam omiſſo, quod ſecundum opinionem
Cyn. Dyn. Rayner. de Foroliu. & Bald. *in d. auth. defuncto*
nu. 4. & in d. §. ſin autem nu. 4. in fin. & Corn. *ibidem etiam*,
& in conſ. 265. nu. 2. verſ. & poſito lib. 4. & aliorum, diſpoſi-
29 tio *d. §. ſin autem*, fuit correcta per *d. auth.* † *defuncto*, *&*
per §. ſi autem auth. de hæred. ab inteſt. vbi in princ. d. auth.
Imperator expreſsè irritas facit omnes priores diſpoſitiones
30 circa ſucceſſiones ab inteſtato, quæ illius † authenticæ ſan-
ctioni aduerſarentur, ibi, *Prioribus legibus pro hac cauſa po-*
ſitis vacantibus de cætero ea ſolum ſeruari, quæ nunc conſti-
tuimus. Et omiſſo etiam quod aliqui exiſtimarunt, *text. in*
31 *d. l. quod ſcitis*, §. *ſin autem*, procedere † ſolum in lucris nu-
ptialibus, non autem in alijs bonis, vt obſeruarunt Bald.
d. l. quod ſcitis nu. 5. Couar. *in epitom. de ſucceſſ. ab inteſt. n. 2.*
32 qui notat *ex d. l. quod ſcitis*, non iuſtificari † diſtinctionem
Bartoli, & idem fatentur Pontan. *in d. l. quod ſcitis*, Corn.
conſ. 286. nu. 3. lib. 1. & Theſaur. *d. dec. 27. num. 3. verſ. &*
33 *quamuis*, vbi licet Bartolo faueat, ingenuè † tamen agnoſcit
pro Bartolo opinione nullam adeſſe iuris deciſionem.

Reſpondetur, quod reuera non applicatur dictus termi-
34 nus, quia ibi non † erat controuerſia inter aſcendentes
paternos, & maternos circa ſucceſſionem deſcendentis,
ſed erat ſolum inter patrem, & auum paternum, vnde re-
ctè definitum fuit, patri vti proximum debitam eſſe iure
35 hæreditario ſucceſſionem † filij, auo autem paterno dari
retentionem vſusfructus, quem vſque ab initio viuente ipſo
nepote ratione patriæ poteſtatis fuerat conſecutus. Et hic
36 fuit intellectus, Cyn. Dyn. Rayner. Alberic. & aliorum om-
nium antiquorum, quos ſupra retuli, & Corn. *d. conſ. 286.*
numer. 4. verſ. nam communiter lib. 1. & in d. l. quod ſcitis
num. 3. vbi veriſſimum appellat, & amicum litteræ, & eun-
dem comprobant Barboſ. Phanuc. Couar. & Fachin. *locis*
præallegatis.

Nec vis eſt facienda in illis verbis, quæ ad ipſum ex ma-
tre, vel ab eius linea prouenerint quaſi quod diſcrimen
conſtituatur inter bona quæſita ex linea materna, & alias,
& conſequenter detur ſeparatio, & diſtinctio bonorum
conſiderata per Bartolum, & ſectatores, quoniam ibi fit
37 mentio † ſolum de bonis maternis, quia fortaſſe ibi filius,
de cuius ſucceſſione tunc agebatur, habebat ſolum bona
materna, vel quia ante Iuſtinianum tempore Valentiniani,
& Theodoſij illius, *l. quod ſcitis* conditorum filius in bonis
aduentitijs, & reliquis omnibus non habebat hæredem ab
38 inteſtato, † ſed pater ſtatim illa omnia tanquam peculium
filij occupabat iure patriæ poteſtatis, *l. 2. ff. de Caſtrenſ. pe-*
cul. & ibi Bartol. Caſtrenſ. *in d. l. quod ſcitis*, & melius Ful-
goſ. *num. 1. & 6.* Alberic. *in auth. itaque col. 2. verſ. item ſe-*
cus, *C. commun. de ſucceſſ.* & notat Matienzo *d. lib. 5. nu. 8.*
gloſ. 3. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 4. (quod fuit poſtea immu-
39 tatum † à Iuſtiniano *in l. cum oportet*, *C. de bon. quæ lib.*)
In bonis verò maternis etiam de dicto tempore Valentinia-
40 ni, & Theodoſij erat ſpeciale, quod † pater non acquire-
bat pro peculio niſi vſumfructum, *iuxta l. 1. C. de bon. ma-*
41 *tern.* quam condidit Conſtantinus, qui fuit ante † dictos
Valentinianum, & Theodoſium, & ſic penes filium rema-
nebat proprietas in bonis tantum maternis, quia in reliquis,
42 & vſumfructum, & proprietatem, vt dixi, † occupabat
pater, ſeu auus ratione patriæ poteſtatis, vnde ab iiſdem
Imperatoribus Valentiniano, & Theodoſio *in d. l. quod ſci-*
tis, ſolum fit mentio de bonis maternis, quia tunc temporis
43 defuncto filio de bonorum maternorum † dumtaxat ſuc-
ceſſione iure hereditario agi poterat iuxta ſanctionem Con-
ſtantini *in d. l. 1. C. de bon. matern.* prout diſtinguendo tem-
pora ita explicat Phanuc. *de inuent. par. 2. num. 11.* & clarius
Barboſ. *in d. l. poſt dotem, n. 68. verſ. item aduerto, ff. ſol. matr.*

Denique quidquid eſſet de præmiſſis, vnum certo certius
videtur, quod ille text. † *in l. quod ſcitis*, §. *ſin autem*, 44
habet varios intellectus, Bartolus enim, & cum illo ſen-
tientes † interpretantur, quod loquatur, & de patre ma- 45
tris, & ſic auo materno, & de auo paterno, antiqui verò
Doctores, & Bald. & quotquot ſupra connumerauimus in-
telligunt, † vt loquatur de patre, & auo paterno, & diuer- 46
ſimodè etiam legitur in pleriſque enim Codicibus † adeſt 47
dictio, *idem*, in alijs verò deſideratur, quæ dictio pluri-
mum confert ad intelligentiam dicti textus, † qui adeò ob- 48
ſcurus, & ambiguus viſus fuit ſcribentibus, vt Salycet. ibi
in fine affirmauerit omnes Doctores † vacillare in poſitio- 49
ne caſus illius legis, vnde cum apertiſſima ſit diſpoſitio,
d. auth. defuncto, *C. ad Tertullian. & §. ſi autem plurimi*,
auth. de hæred. ab inteſt. venien. vt pater, † & mater ad to- 50
tam hæreditatem filij æqualiter admittantur, & certa ſit re-
gula, & concluſio, quod bona alicui † peruenta illius, cui 51
quæſita ſunt efficiuntur, & deſinunt eſſe, & dici illius, à quo
prouenerunt, nec detur ſeparatio, vel diſtinctio bonorum
in eodem † patrimonio, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt 52
ſupra probatum fuit, non videtur recedendum à dictis iu-
ribus, regulis, & concluſionibus, † nec inhærendum li- 53
mitationi Bartoli, quæ deducitur ex textu valdè dubio, &
fortaſsè correcto, & qui varios intellectus, & lecturas re-
cepit ab Interpretibus, vulgatum enim eſt, † legem quæ va- 54
rios habet intellectus, & diuerſimodè legitur non rectè ad
cauſarum deciſionem allegari, iuxta theoricam eiuſdem
Bartoli *in l. in ambiguo*, vbi Soccin. *ff. de reb. dub.* Menoch.
conſ. 243. num. 56. quo argumento vtuntur in ſpecie Corn.
d. conſ. 94. num. 4. verſ. nec etiam, & nu. 5. verſ. non obſtanti-
bus lib. 1. & alij iam allegati.

Ad l. de emancipatis, §. *exceptis*, *C. de legit. hæred.* ex
qua Bartoli ſectatores deducunt, quod vterinus frater ſuc-
cedit fratri in bonis à matre profectis † excluſo fratre con- 55
ſanguineo, reſpondebatur, vel non rectè ex dicto textu
deſumi illud axioma, & fortaſsè iuri eſſe diſſentaneum,
prout illud impugnant, † & textum egregiè interpretantur, 56
Fachin. *d. lib. 6. controu. iuris c. 5. per tot.* & Barboſ. *d. l. poſt*
dotem num. 69. verſ. non obſtat, & ſeqq. vel quatenus verum
eſſet illud axioma procedere in ſucceſſione tranſuerſalium,
nec inde aptè inferri † ad ſucceſſionem aſcendentium, quia 57
hæc ſucceſſio prælatiua eſt exorbitans, & extraordinaria,
& contra naturam vniuerſalis ſucceſſionis, quæ eſt, vt pari-
ter in omnibus bonis vocentur, nec fiat bonorum diſtinctio,
& eſt etiam contra † omnia iura dum fingit, defunctum ha- 58
bere plura patrimonia, vnde non eſt facienda extenſio ad
caſus in iure non expreſſos, vt ſupra dixi, & pulchrè do-
cuit Caſtren. *in auth. fratres, la prima*, *C. de legit. hæred.*
num. 2. quem ſequuntur omnes, vt per Fontanell *de pact.*
nuptial. clauſ. 4. gloſ. 24. num. 68. Franch. *deciſ. 59. num. 7.* &
ita etiam reſpondet Barboſ. *in alleg. l. poſt dotem num. 70.* &
Valent. Foſter. *de ſucceſs. d. lib. 7. c. 4. n. 20.* & tangit Fachin.
d. lib. 6. cap. 4. verſ. denique in caſu noſtro.

Neque obſtat, quod dum Vincentius donauit Domini-
cum, & Franciſco fratribus conſanguineis, cuius animum,
& amorem nullis officijs, vel meritis ſibi deuinxerant, præ-
ſumatur donaſſe contemplatione Petri Pauli communis pa-
tris, † & ideò hæc bona donata tanquam profectitia ad 59
eundem patrem ſolum ſpectent, §. 1. *inſtit. Per quas perſon.*
nob. acquir. l. filiofamilias, *ff. de cond. & demonſtr.* Cardin.
Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 8. tit. 16. nu. 4.* Quoniam huic
præſumptioni aduerſantur, & iuris regula, & ipſius donatio-
nis verba, Iuris enim eſt regula, vt datum filio † etiam 60
ſub patria poteſtate exiſtenti ipſius quidem filij contempla-
tione, non autem patris datum cenſeatur, *l. fin. vbi gloſs.*
C. de vſufr. Bart. *in l. filiofamilias la 2. num. 2. ff. de donat.*
cauſ. mort. Cardin. Mantic. *d. tit. 16. nu. 4. & ſeqq.* Menoch.
de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 28. nu. 17. Præſertim vbi nulla
facta † fuit mentio patriæ poteſtatis, nec ipſius patris, quo 61
caſu multò magis vera eſt concluſio, vt per Doct. allegatos,
verba etiam donationis contra patrem vrgent, quia ſignan-
ter ibi dicitur fieri ob amorem, & beneuolentiam quibus
donans dictos eius fratres proſequebatur, & proinde non
parentis, ſed fratrum ratio habita fuit.

Minus etiam Catherinæ obſtare viſum fuit, quod Vincen-
tius dixerit in inſtrumento, ſe dictam donationem facere
pro conſeruatione gradus, domus, & familiæ, quæ fami- 62
lia conſeruatur quidem in patre, non autem in matre, vnde
& donantis voluntas ſuum ſortiatur effectum patri, non au- 63
tem matri debita videantur bona prædicta donata, quoniam
informantes pro Catherina reſpondebant, cauſam finalem,

quæ

Digitized by Google

quæ principaliter, & primario mouit Vincentium ad re-
64 nunciandum, non fuiſſe votum † conſeruandi agnatio-
nem, ſed potius ingreſſum Religionis, vt colligitur ex proœ-
mio, vbi renuncians expreſſit qualiter diuino Spiritu du-
ctus intendit ingredi Religionem Ciſtercienſem, ibique
profeſſionem emittere, & rurſus quia dictam donationem
voluit effectum ſortiri, quatenus ipſe emittat profeſſionem,
65 & non alias &c. Cauſa verò † conſeruationis familiæ po-
tius dicenda videtur impulſiua, prout in dubio præſumitur
l.1.§.ſexum, *ff. de poſtul.* gloſs. *in l. 2. §.fin.ff. de donat.* &
in puncto Rota *deciſ.* 587. *num.* 4. *par.* 1. *recentior.* & ideò
cum familiæ conſeruatio non fuerit cauſa finalis, non po-
teſt dici de intentione donantis fuiſſe, vt ad ea bona voca-
retur tantum pater, qui eſt de familia excluſa matre.

Verùm aliquibus ex Dominis non arridebat hæc reſpon-
ſio, quoniam ingreſſus Religionis ſuaſit quidem Vincentio,
66 vt renunciaret, ac ita bonis † ſe ſpoliaret, quo liberius
pauper pauperem Chriſtum ſequeretur, ac terrenis cogita-
tionibus ſolutus inde cœleſtibus totus incumberet, ſed non
ſuaſit, vt potius fratribus renunciaret, quam alijs, & ſic
conſeruatio agnationis fuit in cauſa, vt fratribus renun-
67 ciaret, & conſequenter videtur, † quod etiam fuerit cau-
ſa finalis non autem deliberatio ingrediendi Religionem,
quo potius apparet impulſiua, quia dedit occaſionem, &
præcurſionem adhibuit, vt mediante renunciatione in fa-
uorem fratrum bona conſeruarentur in agnatione, cauſa
68 enim finalis propria illa eſt, † quæ mouet principaliter diſ-
ponentem, impulſiua, quæ præbet occaſionem, vt ex no-
ſtratibus docent Bald. *in l.generaliter col.* 5. *num.* 10. *C. de
Epiſcop. & Cleric.* Natt. *conſ.* 609. *num.* 11. *lib.*3. & Couar.
*var. reſolut. lib.*1. *cap.*20. *num.* 2. & quamuis ſi Vincentius
69 non fuiſſet ingreſſus † Religionem non renunciaſſet, hoc
tamen non tollit, quin adhuc ingreſſus Religionis dicatur
cauſa impulſiua ex his, quæ poſt Dialecticos tradit Couar.
vbi ſupra.

Sed eſto ſine veri præiudicio, votum conſeruandi agna-
tionem fuiſſe cauſam finalem renunciationis, Domini reſ-
70 ponderunt † huiuſmodi rationem conſeruandi agnatio-
nem ſatis ſuum habuiſſe effectum in ipſis fratribus donata-
rijs, quos dumtaxat vocauit ad ſua bona Vincentius, & ſic
non perpetuam, & ſucceſſiuam, ſed limitatam deſiderauit
conſeruationem bonorum in ſua familia, nempe in perſo-
71 nis fratrum nulla enim vrgent † verba, nulla prohibitio
alienationis, vel alia ſuadet coniectura, quod voluerit in-
ducere perpetuum fideicommiſſum pro agnatis, adeout do-
natarij non potuerint illa bona tranſmittere ad proprios hæ-
redes etiam extraneos, ſed fuerint grauati reſtituere nedum
patri, verum & alijs agnatis, qui nullibi vocati leguntur
72 in dicta donatione, & tamen regulariter perſona † extrin-
ſecus non ſubintelligitur, vbi verba referri poſſunt ad per-
ſonas expreſsè vocatas, *l. ſi ita ſtipulatus*, *§. Chriſogonus*,
ff. de verb. oblig. l. ſi vnus, *§. ante omnia*, *ff. de pact.* & in
ſimili Peregrin. *conſ.*52. *nu.*5. *lib.*5. & illa verba, hanc autem
donationem facit pro conſeruatione gradus, & familiæ tan-
quam conſecutiua priori diſpoſitioni reſtrictæ ad fratres do-
73 natarios, † & prolata per modum redditionis rationis non
diſponunt de nouo, ſed reſtringuntur, & regulantur, ſe-
74 cundum eandem præcedentem diſpoſitionem, † nec illam
ampliant, nec nouas perſonas introducunt ad Dec. *conſ.*
287. *nu.* 11. *verſ. non obſtat*, Rimin. iun. *conſ.* 71. *num.* 22.
Menoch. *conſ.*233. *num.*28. Surd. *dec.*9. *nu.* 13. *&* 16. & Pe-
regrin. *prаalleg. conſ.*57. *nu.*5. *verſ. quamobrem*, *& nu. ſeqq.
& nu.*11. *&* 12. *lib.*5.

Et ita Domini vtraque parte acerrimè informante lau-
75 dum † per egregios Aduocatos DD. Gratianum, & Man-
doſium latum laudantes pro matre, vt admittatur æqualiter
cum patre, ad ſucceſſionem filiorum reſponderunt, in quam
76 eo libentius itum eſt ſententiam, quia cauſa † matris præ-
ſertim in luctuoſa filiorum hæreditate magnam ſemper in
iure viſa eſt fouere æquitatem, *l. nam & ſi parentibus*, *ff. de
inoffic. teſtam. §. ſin autem, de non eligen. 2. nub.* & matri ma-
77 gis debitam eſſe filij ſucceſſionem, quàm patri, tradit Pe-
regr. *conſ.*21. *num.*22. *lib.* 4. & pro illa in dubio iudicandum
78 monent † Bald. *conſ.* 258. *numer.* 3. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 314.
*num.*4. & idem Peregr. *conſil.*5. *num.*12. *lib.* 2. *&c.*

Confirmata fuit præſens deciſio à Rota in hac cauſa coram eodem clar. me. Reuerendiſſ. Merlino ſub die 10. *Maij* 1626. *eſt infra ſuo loco, vbi dicitur quod placuit Dominis deciſio iſta.*

R. P. D. P I R O V A N O.

Regien. Penſionis.

Lunæ 17. *Iunij* 1624.

A R G V M E N T V M.

Facultas transferendi penſionem, quando à Papa alicui conceditur, per huiuſmodi facultatem non creatur nouum onus reſpectu Eccleſiæ, nec noua dicitur penſio, ſed ſemper dicitur eadem, & quid ex hoc inferatur. Gratia ne dicatur laborare vitio ſubreptionis, quid narrare ſufficiat, & vt ea excludatur ſat eſt, quælibet ſcientia in Principe. Eccleſiam grauare noua penſione Papa in dubio non præſumitur hoc voluiſſe.

S V M M A R I V M.

1 *Penſionis translatio non dicitur noua penſio, ſed ſemper eſt eadem in translatario, quæ fuit in transferente.*

2 *Penſionis transferendi gratia, quando petitur, circumſcripto onere Eccleſiæ, ſupplicanti non eſt impoſita neceſſitas narrandi extrinſeca.*

*Principi non ſunt narranda ea, quæ non poſſunt retrahere eum à conceſſione gratiæ, nu.*2.

3 *de Gratiarum multiplicitate quando agitur, an illæ ſint narrandæ Papæ, quia forſitan nouas non conceſſiſſet, vel difficilius, aut non ſic liberaliter, & nu.*8.9.10. *&* 11.

4 *Papæ concedenti gratiam non ſunt narranda ea, quæ non inferunt nouum grauamen.*

5 *Parmen. Penſionis* 15. *Ianuarij* 1616. *coram bon. mem. Remboldo, quo caſu loquatur.*

5 *Papa non præſumitur voluiſſe Eccleſiam grauare noua penſione, ideoque ei facienda eſt mentio de veteri.*

7 *de Penſionis translatione, quando agitur dicitur tractari ſemper de eadem penſione, non autem de nouo onere.*

12 *Subreptionis vitium vt euitetur, ſufficit quælibet ſcientia in Principe.*

13 *Penſionis translatio facta abſque productione literarum Apoſtolicarum eſt nulla.*

14 *de Penſionis valida translatione, quando non poſſit dubitari, ad quemcumque effectum.*

D E C I S I O DLXII.

RESolutum fuerat ſtandum eſſe in deciſis ſub die 26. Nouembris 1622. * vbi firmatum fuit translationem penſionis ducat. 200. ad fauorem D. Dominici factam eſſe validam.

Duo enim opponebantur validitati prædictæ.

Primum, quod in gratia transferendi conceſſa per ſan. mem. Paulum V. Cardinali Tuſco de anno 1614. 27. Nouembris non eſſet facta mentio alterius facultatis eidem Cardinali conceſſæ de anno 1808. 28. Decembris transferendi reſiduum fructuum eiuſdem Præceptoriæ vſque ad ſummam ſcut. 300.

Secundum, quod in eadem facultate non fuerit facta mentio alterius facultatis conceſſæ de anno 1614. 31. Ianuarij Bartholomæo Tuſco transferendi eandem penſionem ducat. 200. de Camera, quam idem Cardinalis in eundem tranſtulerat de anno 1605. 9. Martij.

Cæterùm vtraque difficultas vnica reſponſione tollitur,
quia expreſſio vtriuſque facultatis transferendi tam in Car-
dinali pro reſiduo, quàm in Bartholomæo reſpectu eiuſdem
penſionis non erat neceſſaria, dum per huiuſmodi faculta-
tes non creatur nouum onus reſpectu Eccleſiæ, nec noua
dicatur † penſio, ſed ſemper eſt eadem in translatario, 1
quæ fuit in transferente, ſecundum veriorem opinionem,
quam firmauit Rota *in Veronen. penſionis* 14. *Ian.*1613. *co-
ram D. Veroſpio*, *& in Romana penſionis* 17. *Iunij* 1622.
coram R. P. D. meo Buratto, ac demum articulo denuò
diſcuſſo in hac eadem cauſa 9. Febr. 1624. & circum-
ſcripto onere Eccleſiæ; non eſt impoſita † ſupplicanti neceſ- 2
ſitas narrandi extrinſeca, quæ non pertinent ad Principis

voluntatem remouendam, vt in eiſdem deciſionibus fir-
matur.

Neque obſtat, quod & ſi de huiuſmodi facultatibus
transferendi non ſit facienda mentio in noua gratia, atta-
men negari non poſſe, quin agatur de multiplicitate gratia-
3 rum, quæ ſi Papæ † narratæ fuiſſent, vel vltimam non
conceſſiſſet, vel ſaltem difficiliùs, aut non in tanta quan-
titate, *cap. ſuper litteris*, vbi Felin. *nu.* 8. *de reſcript. cap.* 2.
de filijs presbyt. in 6. cum alijs allegatis *in Parmen. penſionis*
15. *Ianuarij 1616. coram D. meo Remboldo*.

Quia dum non agitur de nouo grauamine inferendo Ec-
4 cleſiæ, inde colligitur mens Papæ, † quod ſi ſciuiſſet non
ſe reſtrinxiſſet ad concedendam nouam gratiam, neque
5 tunc pertinent rationes † Parmeñ. ſupra allegatæ, quia
ibi agitur de grauanda Eccleſia Parmenſi ad nouam penſio-
nem, vt propterea ſi Papa ſciuiſſet fuiſſe prius grauatam,
6 non impoſuiſſet † nouum onus, quod idem in præſenti
7 conſiderari non poteſt, quia ſemper agitur † de eadem
penſione, & onere, non autem de nouo addendo.

Et nihilominus ſi etiam puram voluntatem Papæ atten-
damus non etiam ſe à præſenti gratia reuerſionis abſtinuiſ-
8 ſet, nam quoad † gratiam, quæ tangit ſecundum obie-
ctum ſcilicet Bartholomæi de transferendo penſionem duc.
200. non narratam per Cardinalem in dictis ſuis litteris 27.
Nouembr. 1614. dum obtinuit, quod per dicti Bartholomæi
obitum, vel priuationem, aut de eius conſenſu, vel alias
quomodocumque ceſſaret penſio eidem Cardinali, non au-
tem Maffeo Titulari cederet, aut accreſceret, quia non
concurrit, cum gratia obtenta per Bartholomæum transfe-
9 rendi penſionem, quam obtinebat, † ſed reſpiciebat tan-
tummodò intereſſe Titularis, qui in caſibus narratis pote-
rat prætendere penſionem ſibi accreſcere, inde voluntas
Papæ contraria conijci non poterat, & ſi dicatur, quod
hoc modo eadem penſio erat tranſmiſſibilis in duabus per-
ſonis, nempe in Cardinali, & in Bartholomæo, quod ſi Papa
ſciuiſſet, vel recordatus fuiſſet de prima gratia conceſſa Bar-
10 tholomæo, † non multiplicaſſet gratias in eadem ſpecie, &
quantitate, patet reſponſio, & quidem clara, nam nedum
in gratia reuerſionis penſionis per obitum, vel delictum
Bartholomæi, quæ fuit conceſſa Cardinali 27. Nouembris
1614. continetur gratia transferendi penſionem, quàm ob-
tinebat Bartholomæus, & quam idem poterat transferre ex
alia gratia ſibi per Papam conceſſa: Sed hæc facultas transfe-
rendi fuit etiam conceſſa Cardinali 20. Iunij 1627. de quo
tempore Bartholomæus iam erat mortuus, nempe de anno
11 1616. & facta mentione † mortis eiuſdem Bartholomæi;
Vnde ceſſat concurſus eiuſdem gratiæ in perſonis duorum,
ex quo Cardinalis potuit, & voluit iuuari vtroque indulto
in transferenda penſione, & de tempore quo Bartolomæus
iam erat mortuus.

Similiter quoad gratiam, quæ reſpicit primum obiectum,
non etiam Papa ſe abſtinuiſſet, quia ex narratiua intellexit
in genere ſaltem iam Cardinali fuiſſe conceſſam gratiam
transferendi reſiduum fructuum eiuſdem præceptoriç vſque
ad ſummam ſcut. 300. vt in deciſione, quæ reuidetur fuit
12 firmatum, & eo caſu ſufficere † quamlibet Papæ ſcien-
tiam ad excludendum ſubreptionis vitium, Caputaq. *dec.*
49. ad finem par. 1. *296. par.* 2. *& 217. par.* 3.

Neque obſtant conſiderationes deductæ in replicatione,
quia quicquid ſit ad tollendam ſpecificam ſcientiam, An
poſſit deſeruire, quo verò ad genericam remouendam non
concludere viſum fuit.

13 Demum non obſtat nullitas † translationis ſæpè allegata
ex capite non præſentationis literarum facultatis transfe-
rendi coram Prælato, quia aliàs ex facto fuit dictum ceſſa-
re, & vera fuit reſponſio, quia ex ipſo actu translationis,
qui datus fuit, apparet in eo contineri, & inſerta eſſe Breuia
facultatum transferendi, & translationem factam fuiſſe
coram R. P. D. Cabalio Prælato in Dignitate conſtituto,
14 iuxta formam eorumdem conceſſionum, † itaut dubitari
non poſſit de valida translatione ad quemcumque effectum,
Put. *deciſ. 245. in nou. num. 2. lib.* 3. Creſcen. *deciſ. 2. de offic.
deleg.* Rota *dec. 689. nu. 4. par. 4. diuerſ. & in Aquilegien. fru-
ctuum 14. Iunij 1599. coram bon. me. Litta*.

Et ita fuit reſolutum &c.

☞ *Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 26. No-
uembris 1622. coram eodem bo. me. Pirouano, eſt in præceden-
ti Tomo deciſio 432. vbi annotaui alias deciſiones in hac cau-
ſa emanatas.*

R. P. D. COCCINO.

Romana de Patritijs.

Veneris 21. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Legatum eſt perpetuum, & non temporale, quan-
do in eo nulla legitur conditio, nam & in dubio
perpetuum præſumitur, & teſtator cenſetur le-
gare omne ius, quod habet in eo. Legata plura,
quando vni relinquuntur, tunc conditio in ali-
quo ex eis adiecta an cenſeatur in cæteris repeti-
ta. Et aliqua habes circa naturam quarumdam
dictionum repetitarum.

SVMMARIVM.

1 *Legatum non temporale, ſed perpetuum in dubio præſu-
mitur.*
2 *Teſtator in dubio cenſetur legare omne ius, quod habet
in re legata.*
3 *Legata plura, quando vni perſonæ fiunt, conditio in vno
appoſita, cenſetur in alijs repetita.*
4 *Sed hic intellige verum, quando de hoc apparet ex conie-
cturata mente, teſtatoris.*
5 *Dictio*, quoad, *denotat temporis proceſſionem.*
6 *Dictio*, quoad, *idem importat, quàm dictiones*, donec,
quandiu, *&* quouſque.
7 *Dictiones*, donec, quandiù, *&* quouſque, *denotant tem-
poris proceſſionem.*
8 *Legato annuo conuenit etiam temporis proceſſio, ex quo
tot ſunt legata, quot ſunt anni.*
9 *Dictiones repetitiuæ, non repetunt in caſibus in quibus
regulariter non fit repetitio.*
10 *Repetitio vbicumque fit, intelligitur ſi æquè congruat om-
nibus.*
11 *Conditio poſita in Legato annuo, non cenſetur repetita
in legato perpetuo, & nu.* 12.
13 *Clauſula in fine poſita licet regulariter referatur ad om-
nia præcedentia, hæc tamen regula non poteſt referri
ad conditionem.*
*Conditio non eſt clauſula, quæ de per ſe ſubſiſtat, ſed eſt
quædam qualitas ſiue adiectio, quæ diſpoſitioni acce-
dit, num.* 13.
14 *Conditio adiecta legato in fine teſtamenti ſi aſſeretur, vt
ad omnia legata eſſet referenda, hoc eſſet ridiculum,
& puerile.*
15 *Repetitio tacita ſicuti fit ex coniecturis ſic illa ceſſat per
coniecturas contrariæ voluntatis.*
16 *Teſtator id, quod non expreſſit, non præſumitur vo-
luiſſe.*
17 *Dictiones repetitiuæ ſunt interpretandæ ſecundum ſubie-
ctam materiam.*
18 *Rationes fortiores ſunt attendendæ.*
19 *Dictio*, præterea, *quid importet.*
20 *Dictio*, pariter, *quid ſignificet.*
21 *Mobilia etiam pretioſa vſu conſumuntur.*
22 *ex Actu vno non bene infertur ad diuerſum, & maximè
ad effectum vt quis dicatur ſibi præiudicaſſe.*

DECISIO DLXIII.

FVit reſolutum prælegatum mobilium factum per bon.
me. Solderium Conſtantino filio, tunc Clerico Came-
ræ, qui poſtea fuit Theſaurarius generalis, eſſe perpetuum,
non autem temporale, quia † cum in eo nulla legatur con- 1
ditio, tale præſumitur, Felin. *in c. litteris, nu. 9. verſ. ſi
autem de conſtit.* Menoch. *præſumpt. 109. num. 9. lib.* 3. Te-
ſtator enim in dubio cenſetur legare † omne ius, quod 2
habet in re, *l. qui vxori, §. fin. ff. de aur. & arg. lega.* Dec.
conſ. 454. num. 11. & conſ. 653. num. 4. latè Card. Mant. *de
coniect. lib. 2. tit. 2. nu.* 5. Surd. *conſ. 118. nu. 14. & ſeq. vol. 1.
& conſ. 471. nu. 7. lib.* 4.

Non obſtat, quod prædictum prælegatum ſcut. mil. fue-
rit temporale videlicet, quoad D. Conſtantinus vixerit, &
in d. ſeu maiori dignitate perſtiterit, & propterea quando
vni perſonæ plura legata † fiunt, conditio in vno appoſi- 3
ta, cenſeatur in alijs repetita, Bart. *in l. in repetendis nu.* 1.
verſ. breuiter omnes, ff de legat. 3. Quia fuit reſponsũ tenere
con-

Digitized by Google

contrarium, ex allegatis per Surd. *conſ.* 471. *num.* 36. *&* 37.
& opinio Batt. non ſimpliciter procedit, ſed quando adeſt
4 coniecturata † mens teſtatoris, vt latè per Mantic. *vbi ſup.*
nu. 20. *& ſeqq.* Et in hac facti ſpecie ceſſat omnis difficultas,
quia in primo legato teſtator dixit, quod legebat ſcut. 1000.
annua D. Conſtantino quoad vixerit, & in eadem, vel
maiori dignitate permanſerit, quæ non conueniunt legato
5 mobilium, & ideò ceſſat repetitio, dictio enim, † *quoad*,
denotat temporis proceſſionem, Caſtr. *col.* 2. *in princ.* Alex.
col. 2. *ante fin. in l.* 1. *C. de legat.* Surd. *conſ.* 319. *nu.* 16. *lib.* 3.
6 & idem importat, quod dictio, † *donec*, *quandiù*, &
quouſque, Vulpell. *de prepoſit. aduer. ſignif. in verbo quidni*,
verſ. quoad, *pag.* 95. quæ dictiones pariter important tem-
7 poris proceſſionem, † & in ſpecie de dictione, *donec*, Caſtr.
loco alleg. Ruin. *conſ.* 2. *nu.* 6. *vol.* 2. Natt. *conſ.* 459. *nu.* 16. &
in noſtris terminis conſiderat Surd. *conſ.* 471. *nu.* 39. *vol.* 4.

Ex quibus ſequitur, quod licet iſta temporis proceſſio
conueniat legato annuo ſcut. 1000. ex quo tot ſunt legata,
8 quot anni, † vt in puncto aduertit Surd. *alleg. conſ.* 471.
num. 39. Non tamen conuenit legato mobilium, quia illa
conditio, quoad vixerit, & in eadem, vel maiori dignita-
te permanſerit non extinguit legatum, ſed impedit origi-
nem, ſcilicet impedit legatum ne producatur in eſſe; &
propterea, ſi ſubintelligeretur in legato mobilium, extin-
gueret legatum iam factum, & ſic cùm iſta conditio, non
congruat vtrique legato, vel ſi congruit, non tamen per
eumdem modum, & vniformiter, ſed modo diuerſo, etiam-
9 ſi † adſit dictio repetitiua, imò non repetit in caſibus, in
quibus regulariter eſt repetitioni locus, Bart. *in l. repeten-*
dis, *col.* 2. *verſ. item aduerte*, *ff. de legat.* 3. vbi dicit, quod
10 vbicumque repetitio fit, † intelligatur ſi congruit æquè
omnibus, Bart. *conſ.* 48. *per tot. lib.* 2. qui loquitur de legato
alimentorum facto donec vixerit, & de legato pannorum,
lini, & lanæ, Cuman. *conſ.* 47. qui loquitur de legato an-
11 nuo, † & negat conditionem eſſe repetitam in legato
domus, eleganter Surd. *in d. conſ.* 471. *num.* 39. *lib.* 4. Man-
tic. *de coniect. vlt. volunt. d. lib.* 10. *tit.* 6. *num.* 36. Peregr. *de*
fideicommiſſ. art. 16. *nu.* 11. *verſ. ex his infertur*, *& num.* 14.
qui alios cumulat.

Non obſtat, quod adſit tertium prælegatum habitatio-
nis, factum vita naturali durante, vnde iſta conditio de-
12 beat cenſeri repetita in ſecundo legato, † & in hoc caſu
non videantur intrare prædicta. Nam fuit reſponſum
hoc non eſſe verum, vt docet Bart. *in l. plures vltima*, *verſ.*
ſi enim illa, *ff. de reb. dub.* Felin. *in c. cauſam qu.* 18. *num.* 4.
verſ. limita 4. *de reſcript.* Abb. *in c. ſecundo requiris*, *nu.* 11.
de appellat. Capic. *dec.* 108. *num.* 12. *verſ. & ideo*, Curt. ſen.
conſ. 63. *nu.* 1. *verſ. quinto reſpondemus*, Alex. *conſ.* 48. *nu.* 8.
lib. 1. *& latius conſ.* 158. *nu.* 7. *&* 8. *lib.* 6. Pereg. *de fideicom.*
art. 16. *num.* 11. *verſ. ex his infertur*, *& num.* 14. & benè
Cardin. Mantic. *loco ſup. citato num.* 22. *verſ. ſecundo notan-*
13 *dum eſt*, vbi quod licet clauſula in fine poſita † regulariter
referatur ad omnia præcedentia, hæc tamen regula non po-
teſt referri ad conditionem, quia conditio non eſt clauſula,
quæ per ſe ſubſiſtat, ſed eſt quædam qualitas ſiue adiectio,
quæ diſpoſitioni accedit, alioquin ſequeretur, quod condi-
14 tio adiecta † legato relicto in fine teſtamenti deberet ad
omnia legata referri, quod eſſet ridiculum, & puerile, vt
dicit Soccin. iun. *conſil.* 128. *nu.* 100. *cum ſeqq. lib.* 1. *per l. fi-*
lium, *ff. quand. dies. legat. ced.*

Et quod prædicta vera ſint ſatis patet, quia, ſicuti tacita re-
15 petitio fit ex coniecturis, † ſimiliter illa ceſſat per coniectu-
ras contrariæ voluntatis, *l. licet Imperator*, *ff. de legat.* 1. *&*
l. Iulius Paulus 80. *ff. de condit. & demonſtr.* Card. Mant. *in*
puncto de coniect. vlt. vol. loco alleg. nu. 22. In hoc autem caſu
adeſt inuincibilis coniectura, quia in primo legato adeſt con-
ditio, in ſecundo nulla affertur, in tertio non ſolùm adeſt con-
ditio, ſed etiam repetitur conditio primi legati ibi Illuſtriſs.
D. Conſtantino Patritio reliquit etiam iure prælegati habi-
tationem ſua vita naturali durante in d. appartamento, in
quo de pręſenti exiſtit, cum habitatione ſuorum familiarium,
prout de præſenti gaudet, ſi, & quatenus, & quandiù d. offi-
cium in ſui perſonam obtinuerit, vel etiam ad maiorem di-
gnitatem promoueatur. Nam ſi d. officium ſpontè, vel coa-
ctè venderet, & cecidiſſe dicatur à commodo d. habitationis,
& ſuccedat in d. habitatione, prout alij fratres, & tunc etiam
ceſſet prælegatum prædictorum annorum ſcut. 1000. & pro
16 infecto habeatur, † quare, ſi idem voluiſſet de legato mobi-
lium, expreſſiſſet, *l. vnica*, *§. ſin autem*, *ff. de caduc. tollen.*
Tiraq. *in l. ſi vnquam, in verb. libertis*, *nu.* 3. *C. de reuocan. do-*
nat. Aym. *conſ.* 161. *nu.* 8. Becc. *conſ.* 1. *nu.* 14. & in puncto
Card. Mant. *loco alleg. nu.* 20. *in fin.*

Non obſtant dictiones, *preterea*, *pariter*, quia, licet iſtæ
ſecundùm ſubiectam materiam † aliquando ſint, in cauſa, 17
quod cenſeatur facta repetitio, vt per Card. Mant. *vbi ſup.*
nu. 20. Tamen ceſſat repetitio in hoc caſu ex rationibus ſu-
pra ponderatis, † quæ tanquam fortiores attendendæ ſunt, 18
iuxta notata per Abb. *in c.* 1. *nu.* 13. *in fin. & nu.* 52. *de conſtit.*
& ideò cenſeri debent repetitiuæ actus legandi, non autem
conditionis, vt benè ad propoſitum Bero. loquens † de di- 19
ctione *preterea*, *conſ.* 90. *num.* 12. *lib.* 2. & de dictione, *&*,
Bart. *in l. ſi is* 13. *§. verum num.* 5. *verſ. ſi vero due orationes*,
ff. de reb. dub. & de dictione, *pariter*, habetur *in l. ſi pariter*,
ff. de liber. cauſ. & in l. 2. *ff. comm. diuid.* vbi quod iſta di-
ctio † importat, quod ſimul legat, Rebuff. *in l. paries* 157. 20
verſic. ſic. de aduerbio, *ff. de verb. ſignif.*

Non obſtat coniectura, quod omnes erant fratres, &
quod mobilia erant precioſa, † quia etiam mobilia vſu 21
conſumuntur, & licet adeſſent aliqua precioſa, quæ po-
terant conſeruari, tamen ex prædicti conſtat de clara men-
te teſtatoris.

Non obſtat concordia inita inter fratres, in qua fuit
actum, quod bo. me. Conſtantinus haberet appartamen-
tum à patre relictum, & mobilia, & quod inuentarium
dictorum bonorum inſereretur in inſtrumento concordiæ;
quia hoc potuit fieri ad agnoſcendum, † quæ eſſent mobi- 22
lia D. Conſtantij, non autem ex hoc poteſt inferri, quod
vel ipſe agnouerit legatum pro temporali, aut quod renun-
ciauerit dicto legato perpetuo.

Et ita concluſum.

R. P. D. COCCINO.

Romana Pecuniaria de Querris.

Mercurij 26. *Iunij* 1624.

ARGVMENTVM.

Filijfamilias obligatio pro eximendo patre à carce-
ribus valet, & tenet, etiamſi ſit carceratus pro
debitis, nec poteſt prætendere quamuis ſit mi-
nor reſtitutionem in integrum, & quid ſi ſit
enormiſſimè læſus, & amplia ſupradicta in caſu,
quo filius ſe obligauit ad effectum liberandi pa-
trem ab imminenti carceratione. Frater in ſub-
ſidium, dum pater paupertate premitur, tene-
tur dotare ſororem, & quid in concurſu cum
matre.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias non ſolùm poteſt fideiubere pro patre, ſed etiam pro extraneo.*
2 *Filiofamilias fideiubenti pro alio ſuccurritur per viam reſtitutionis in integrum.*
3 *Filiusfamilias dum fideiubet pro excarcerando patre, tunc non reſtituitur in integrum.*
4 *Quod procedit etiam ſi pater eſſet carceratus pro debitis.*
5 *Filiusfamilias fideiubens pro patre, ad effectum ne carceretur, non reſtituitur in integrum.*
6 *Filius, vbi de defenſione patris agitur, non reſtituitur in integrum ob fideiuſſionem ab eo præſtitam.*
7 *Filius fideiubendo pro excarceratione patris dicitur pietatis officium exercere.*
8 *Filius dicitur exercere officium pietatis dum fideiubet, ne eius pater carceretur.*
9 *Filius non cogitur preciſè liberare patrem à carceribus, ſed ſolummodò ſub comminatione exhæredationis.*
10 *Deciſ.* 63. *par.* 2. *recent. quo caſu loquatur.*
11 *Filius dum non obligat ſe pro excarceratione patris lex abhorret hanc ingratitudinem.*
22 *Filij obligatio pro excarcerando patre tenet.*
13 *Filius minor obligando ſe pro patris excarceratione ſi ſit enormiſſimè læſus, eſt audiendus.*
14 *Pater dum non valet dotare filias, hoc onus in ſubſidium ſpectat ad fratres.*
15 *Dos ſcutorum mille his temporibus non eſt ſufficiens pro dote nobilis puellæ.*
16 *Fratres in ſubſidium tenentur dotare ſorores, quia fratres ſunt.*
17 *Mater in concurſu cum patre tenetur dotare filium.*

18 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 151. tollit iuramentum, & habet locum in omni contractu in quo minor, vel mulier lædi poſſunt.*
19 *Læſio minoris eo ipſo probatur, quod ipſe fideiuſſit.*
20 *Filius fideiubendo pro patre, vt liberet eum ab imminenti carceratione, non dicitur læſus, cum iſta ſit iuſta cauſa carcerationis.*
21 *Minor an fuerit læſus, necnon attendi debet tempus contractus, quidquid poſtea euenerit.*
22 *Cauſæ plures, quando ſunt copulatiuè narratæ, ſufficit, vt vna ſubſiſtat ad validitatem obligationis.*

D E C I S I O DLXIV.

CVm bo. me. Ioannes Baptiſta de S. Petro eſſet ære alie-
no grauatus erga DD. Annibalem, & Franciſcum de
Querris in ſumma ſcutorum 13400. inter quę computaban-
tur ſcuta 8450. quorum erat debitor occaſione reſidui dotis
D. Catherinæ eius filiæ, vxoris prædicti D. Franciſci Quer-
ri de anno 1621. filij prædicti Ioannis Baptiſtæ, videlicet
Dominus Io: Antonius I. V. D. 23. D. Aloyſius 20. & D. Fe-
lix pariter 17. annis completis ſe principaliter, & inſolidum
obligarunt pro patre. Hinc dubitaui, an obligatio ſubſti-
neretur, & licet dicti fratres non controuerterent ſe teneri
ad debitum dotis, nihilominus ex abundanti fuit dictum
pro omnibus teneri. Ratio reſolutionis fuit, quia filiusfam.
1 non † ſolum poteſt fideiubere pro patre *ad l. 1. C. de filiusfamil. min.* ſed etiam pro extraneo, *l. ſi dubitet, §. fin. ff. de
fideiuſſ. l. fil. fam, C. eod.* Rota coram ſan. mem. Greg. XV,
dec. 120. Rota *dec.* 580. *& dec.* 674. *par.* 1. *in recent. & deciſ.*
485. *par.* 2. *in rec. & dec.* 65. apud Modern, *ſuper cap.* 151. *ad
ſtatut. Vrb.*
2 Non obſtat, quod in his caſibus ſuccurritur † minori
per viam reſtitutionis in integrum, Soccin. iun. *conſ.* 47.
numer. 6. *lib.* 4. Cephal. *conſ.* 348. *num.* 10. Afflict. *deciſ.* 322.
num. 7. *& ſeqq.* Odd. *de reſtitut. in integr. par.* 2. *qu.* 54. *art.* 2.
num. 4. Surd. *conſ.* 56. *num.* 2. *lib.* 1. *& conſ.* 87. *lib. eod.* & fuit
dictum *in cauſa Anconitana dotis* 27. *Nouembris* 1598. *coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, & in cauſa Bononien.
cenſus* 17. *Martij* 1608. *coram Reuerendiſs. Lugdunen. quæ
eſt dec.* 56. apud Modern, *ſup. ſtat. Vrbis, & præcitata deciſ.*
coram ſan. me. Greg. XV.
Nam fuit reſponſum, quod cauſa fideiuſſionis fuit, vt
pater ab imminentibus executionibus liberaretur, & ſic à
3 periculo ne in carceres detruderetur; Vnde † ſicut ceſſat
reſtitutio, quando filius pro excarceratione patris fideiu-
bet, Alber. *in l. 1. circ. med.* Salic. *nu.* 4. Caſtr. *nu.* 2. Aret. *in
fin.* Corn. *circa princ. C. de fil. famil. min.* Afflict. *ſuper Conſtitut. Regni lib.* 2. *rubr.* 38. *num.* 18. Quod procedit etiam,
4 quando † pater eſt in carceribus pro debito, Caſtr. *conſ.* 52.
circa fin. par. 2. Ita etiam dicendum eſt non eſſe locum reſti-
5 tutioni, quando fideiuſſio filij eſt † ad effectum, ne pa-
ter carceribus aſtringatur, cum filius, vbi de defenſione pa-
6 tris agitur, non reſtituatur † aduerſus fideiuſſionem præ-
ſtitam, gloſſ. *in l. exigendi in verb. condemnatione, verſ. vel
melius dic. C. de procurat.* quem ſequitur ibid. Salic. *ſub n.* 14.
verſ. & ad id, quod de reſtitutione dicebatur, & adſtipula-
7 tur, † quod filius fideiubendo pro excarceratione patris
dicitur pietatis officium exercere, Aret. *in d. l.* 1. *circa med.
verſ.* 2. *noto, C. de filiofam. min.* quæ ratio pariter viget in
8 filio fideiubente ad impediendum, ne pater † carceretur,
& ita in puncto per rationes prædictas fuit reſolutum co-
ram ſa. me. Gregor. *in d. dec.* 120. *nu.* 7. *& ſeqq.*
Non obſtat, quod *auth. ſi captiui, C. de Epiſc. & Cleric.*
9 ex qua prædicta † opinio elicitur, non compellat præciſè
filium ad liberandum patrem, ſed ſolummodo ſub commi-
10 natione exhæredationis, & ſic † etiam loquatur *deciſ.* 63.
par. 2. & conſiderauit Rota *in d. cauſa Bononien. cenſus coram Reuerendiſs. Lugdunen.* Quia fuit reſponſum, quod ex
11 ratione illius † auth. mouentur DD. ad dicendum, quod
filius poteſt ſe obligare pro excarceratione patris, cum lex
abhorreat iſtam ingratitudinem, itaut ſtatuat patrem poſſe
12 exhæredare filium, † & propterea non immeritò dicunt,
quod obligatio pro excarcerando patre facta per filiũ teneat.
Non obſtat, quod in dicta *Bononien. cenſus coram Reuerendiſſ. Lugdunen.* ſubdatur, quod poſtea Rota in dicta cau-
ſa coram S. M. Greg. cenſuit minorem eſſe audiendum ſu-
13 per † enormiſſima læſione. Quia in hoc caſu non poteſt
conſiderari læſio, dempta enim partita dotis, aliæ non vi-
dentur conſiderabiles pro conſtituenda enormiſſima læſio-
ne, quæ nec minus poteſt conſiderari reſpectu obligationis
pro dote, quia ſi pater non dotaſſet filiam in vita, † onus 14
dotandi ſpectabat ad fratres, cùm non haberet vnde ſe
aliunde dotaret, gloſſ. *in l. cum plures, §. penult. in verb.
alio patre, ff. de adminiſtrat. tut. gl. in l. non omni in verb.
nulla ratione, C. eod.* Abb. *conſil.* 12. *num.* 5. *verſ. ſeptimum
dubium lib.* 1. Molin. *de primogen. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 15. *nu.* 7.
ſcuta enim mille † relicta pro dote in fideicommiſſo notum 15
eſt, quod his temporibus ſufficientia non ſunt pro dote puel-
læ nobilis, & hoc procedit etiam quod omnia bona proue-
nerint ex fideicommiſſo tranſuerſali, quia in iſto caſu fra-
ter diues † tenetur dotare ſororem, Molin. *loco præcitato* 16
num. 57. *& ſeqq.* Abb. *d. conſ.* 12. *num.* 5. *verſ.* 2. *capite tenetur*, & fuit dictum *in cauſa Bononien. pecuniaria* 28. *Iunij*
1620. *coram me*. Neque hic eſſet agendum, quod mater in 17
concurſu † cum fratre tenetur dotare filiam, Molin. *vbi* 17
ſupra nu. 68. quia tunc temporis mater erat mortua, & hoc
etiam eſt verum, quando diuitiæ ſuperabundant, vt idem
conſiderat, & alij allegati coram me in prædicta Bononien.
pecuniaria.
Non obſtat Statutum Vrbis cap. 151. lib. 1. quod tollit iu-
ramentum, † & habet locum in omni contractu, in quo 18
minor, vel mulier lædi poteſt, *vt in deciſ.* 333. coram ſan.
mem. Greg. & ibi Adden. Quia aut opponitur de ſolemni-
tatibus à ſtatuto requiſitis, & interuenerunt, & hoc non
controuertitur, aut opponitur de cauſa legitima, & pari-
ter interuenit: Nam † & ſi verum ſit, quod læſio proba- 19
tur eo ipſo, quod quis fideiubet, Alex. *in l. nam, & poſtea,
§. ſi minor num.* 10. *in fin. ff. de iur. iuran.* Soccin. iun. *conſ.*
48. *num.* 7. *lib.* 4. cum alijs per Odd. *vbi ſupra art.* 3. *num.* 7. *&
par.* 1. *qu.* 36. *art.* 2. *&* 3. *num.* 30. tamen iſta concluſio non
procedit, quando filius fideiubet pro liberando patre ab im-
minenti † periculo carcerum. Quia iſta eſt cauſa iuſta 20
obligationis ex ſupra deductis.
Minus obſtat, quod Ioannes Baptiſta promiſerit releua-
re indemnes filios, & propterea fuit dictum fideiuſſionem
non tendere in damnum, aut præiudicium ipſorum filio-
rum, † quia ſufficit hoc fuiſſe verum de tempore obliga- 21
tionis, licet poſtea caſu euenerit obitus Ioannis Baptiſtæ,
Rota apud Modern. *ſuper cap.* 151. *ad Statut. Vrb. dec.* 10.
num. 4. & coram ſan. me. Greg. *deciſ.* 406. *num.* 8. *cum ſeqq.
& num.* 61. & cum plures cauſæ fuerint cumulatiuè narratæ
ſufficit, † quod vna ſubſiſtat ad validitatem obligationis, 22
Menoch. *conſ.* 385. *num.* 1. Seraph. *dec.* 1432. *nu.* 9.
Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante.

Confirmata fuit præſens deciſio in eadem cauſa coram eodem bon. mem. Coccino ſub die 9. Decembris præſentis anni 1624. eſt infra ſuo loco.

R. P. D. R E M B O L D O.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 26. Iunij 1624.

A R G V M E N T V M.

Procurator, ſeu quilibet alius adminiſtrator alienando ea, quæ ſunt fructifera ſine mandato Domini, tenetur ipſe ad ſolutionem fructuum, perinde ac ſi ea non eſſent alienata. Adminiſtrator omnis condemnatur in eo, in quo Dominus damnificatus eſt ex mala, vel negligenti adminiſtratione. Mora licet ſit neceſſaria pro conſecutione intereſſe, tamen quando id non procedat.

S V M M A R I V M.

1 *Procurator alienans bona fructifera ſine mandato Domini, tenetur ad intereſſe ad rationem fructuum, perinde ac ſi non eſſent diſtracta.*
2 *Adminiſtrator omnis tenetur non ſolum de commiſſis, ſed etiam de neglectis.*
3 *Adminiſtrator omnis condemnatur in eo, in quo Dominus eſt damnificatus ex mala, vel negligenti adminiſtratione.*
4 *Procurator emens aliquid ex pecunijs Domini, & ad eius vtilitatem, ſi ſibi diſpoſitionem eius reſeruauerit, cenſetur reſeruare eam, vti procurator.*
5 *Procurator ex facto proprio non poteſt damnificare Dominum.*

6 *Lit-*

6 *Litteræ, quæ non ſunt recognitæ non probant.*
7 *Litteræ miſſiuæ non ſuffragantur circa ea, quæ non exprimunt.*
8 *Procurator dum interim non adimplet mandatum de ſoluendo alicui, non poteſt bona diſtrahere, & tenere ea ociosa penes ſe.*
9 *Procurator non tantum tenetur de commiſſis, ſed etiam de neglectis, & n. 10.*
11 *Intereſſe non debetur ſine mora.*
12 *Intereſse, quando petitur ex aliquo facto minùs legitimè geſto, tunc perperam quæritur an adfuerit mora.*
13 *Intereſse debetur probatis requiſitis Pauli de Caſtr. in l. 3. ff. de eo, quod cert. loc. petit.*

DECISIO DLXV.

DOmini dixerunt Zuccadorum teneri ad intereſſe ad rationem fructuum locorum montium, moti ſunt quia dictus Zeccadorus non potuit alienare loca montium empta ex pecunijs Dominorum de Monteacuto, & ad eorumdem Dominorum de Monteacuto vtilitatem in ipſorum præiudicium, abſque ſpeciali mandato, ideòque cùm ea
1 alienauerit † tenetur ad intereſſe ad rationem fructuum dictorum locorum, iuxta text. *in l. ſi mandauero §. ſed Iulianus in fin.* ibi, æquiſſimum eſt mandati iudicio præſtari, quanti eius interfuit rem emptam haberi, *ff. mandati, & in l. ſi ſine §. Modeſtinus, de adminiſtr. tut. l. qui aliena*, & ibi gloſſ. *ff. de neg. geſt.* Hond. *conſ.* 39. *num.* 4. *& conſ.* 82. *n.* 19. *lib.* 2.

Quod procedit in quolibet adminiſtratore, omnis enim
2 adminiſtrator † tenetur non ſolùm de commiſſis, ſed etiam de neglectis, Socc. iun. *conſ.* 2. *nu.* 13. *lib.* 1. Ceph. *conſ.* 429. *num.* 25. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 863. *num.* 11. & conde-
3 mnatur in omni † eo, in quo Dominus eſt damnificatus ex mala, vel negligenti adminiſtratione, Bart. *& alij in l.* 2. *ff. de neg. geſt.* Honded. *d. conſ.* 82. *numer.* 20. *lib.* 2. Menoch. *d. conſ.* 863. *num.* 12. Rota Ianuen. *deciſ.* 80. *num.* 4.

Nec obſtat, quod Zeccadorus in emptione reſeruarit ſibi omnimodam eorumdem locorum diſpoſitionem, quia cùm ex propria eius confeſſione conſtet, quod dicta
4 loca emit ex pecunijs † Dominorum de Monteacuto, & ad ipſorum vtilitatem, cenſeri debet ſibi dictam diſpoſitionem reſeruaſſe vti procuratori dictorum DD. de Monteacuto, vt in ſimilibus terminis fuit dictum *in Romana cenſus* 18. *Iunij* 1622. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in Romana de Albertonijs* 14. *Decembris* 1620. *coram R. P. D.*
5 *meo Vbaldo*, atque ita non potuit vigore † dictæ reſeruationis diſponere de dictis locis in præiudicium Dominorum de Monteacuto, ſed tantùm iuxta eorum voluntatem, & ordinem.

Nec ſubſiſtit, quod dicitur, quod Zeccadorus habuit mandatum à dictis DD. de Monteacuto ad vendendum dicta loca, quia litteræ ex quibus ſcribentes pro Zeccado-
6 ro conantur dictum † mandatum elicere, non ſunt recognitæ, ideòque non probant, *auth. at ſi contentus*, & ibi gloſ. & Doct. *C. de fid. inſtrument.* Bero. *conſ.* 126. *num.* 11. *lib.* 3. & quatenus eſſent recognitæ, non poſſent ſuffraga-
7 ri Zeccadoro, quia in dictis litteris minimè † ei mandatur, quod vendat dicta loca, ſed tantùm quod reſiduum crediti ſoluat Taurinis, & ſic videtur potiùs habuiſſe in mandatis, quod conſignaret Taurinis eadem loca, in quibus tunc reperiebatur inueſtitum creditum.

Et in omnem euentum, quia non fuit ſimpliciter deman-
8 datum Zeccadoro, quod † ſolueret dictum reſiduum Taurinis, ſed ſub certis conditionibus, nunquam fuerunt per Taurinos adimpletæ, vnde etiam Zeccadorus noluit ipſis dictum reſiduum ſoluere, non debebat interim, & donec dictæ conditiones adimplerentur, & ſic tempus ſolutionis faciendæ adueniret, Zeccadorus dicta loca diſtrahere, & pecunias otioſas penes ſe retinere, quod cum fecerit, † te-
9 netur ad intereſſe, quia vt dictum eſt tenetur non ſolum de commiſſis, ſed etiam de neglectis, Honded. *d. conſ.* 82. *nu.* 20. *lib.* 2. *cum ibi alleg.*

Quod & tantò magis videtur dicendum, quia non conſtat fuiſſe dictum mandatum à Zeccadoro acceptatum, quinimò ex litteris ab ipſo ad dictos DD. de Monteacuto conſcriptis, quorum copia datur Summar. num. 6. apparet quod apertè recuſauit parere dicto mandato, niſi ipſi etiam tranſmitterentur per Taurinos validę quietantiæ pro alijs pecunijs priùs per eum dictis Taurinis ſolutis, nec propterea
poteſt prætendere, † quod dicta loca diſtraxerit in executio- 10
nem dicti mandati, ſed plenè apparet ea fuiſſe abſque cauſa ſaltem rationabili diſtracta.

Et ex his patet etiam reſponſio ad alia per Scribentes pro Zeccadoro deducta, & præſertim quod non fuit in mora
ſoluendi Taurinis dictum reſiduum † ſine qua intereſſe non 11
debetur, quia intereſſe quod prætenditur ratione moræ,
ſed quia Zeccadorus abſque cauſa, † & mandato diſtraxit 12
loca, & pecunias penes ſe otioſas retinuit in præiudicium Domini, ad cuius vtilitatem dicta loca fuerunt empta.

Conſtat etiam de † requiſitis Caſtrenſ. *in l.* 3. *ff. de* 13
eo quod cert. loc. eo ipſo, quod conſtat pecunias fuiſſe in dictis locis inueſtitas &c.

In hac eadem cauſa infra in ſequenti parte habentur duæ deciſiones, nempè ſub diebus 7. Iunij 1627. *& 8. Iunij eiuſdem anni coram bon. mem. Coccino, ſunt deciſiones* 80. *&* 103.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Cordubeñ. Pecuniaria.

Lunæ 1. *Iulij* 1624.

ARGVMENTVM.

Sententiæ executio citra difficultatem dicitur exceſſiua, quando fuit facta pro maiori quantitate, & tempore, quàm in ipſa ſententia fuit expreſſum, & quid ſi virtualiter in ea id continebatur, ad hunc tamen effectum talis virtualis expreſſio non poteſt colligi, quando ipſa ſententia reſtringit ſe ad certum tempus, & certam ſummam &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quod fuerit exceſſiua quando non poſſit dubitari.*
2 *Sententia, quando eſt nulla in parte, eſt etiam nulla in totum ratione indiuiduitatis.*
3 *Sententiæ executio non dicitur exceſſiua, licet fuerit facta pro maiori tempore, & quantitate in ſententia expreſſa, quando id ea virtualiter continebatur, & num. 4.*
5 *Sententia ſi ſit reſtricta ad certum tempus, non eſt facienda extenſio ad maius tempus præter in ea expreſſum.*
6 *Sententiæ ſunt ſtricti iuris, ideòque in eis non ita facilè admittitur extenſio.*
7 *Sententia lata ſine citatione dicitur nulliter lata.*
8 *Sententia lata à Iudice poſtquam à Superiore fuit inhibitum, eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.*
9 *Executio ſententiæ facta pendente appellatione eſt nulla, & attentata, & n. 10.*
11 *Appellatione pendente geſta, ſunt nulla, & attentata.*
12 *Executio, quando eſt nulla, & attentata, nullatenus poteſt negari, quin etiam adſit grauamen mixtum cum delicto.*
13 *ex Attentatis reſultat delictum.*

DECISIO DLXVI.

PRæſens dubium, An tamen conſtet de grauamine Iudicum exequutorum, fuit propoſitum die 28. Martij præteriti, * & affirmatiuè pro informañ. reſolutum, ſed quia pars de Cardenas, quæ tunc informare recuſauit, quamuis pluries citata reſolutioni prædictæ non acquieuit, & obtinuit ſuper ea audiri. Ideò repropoſito per me dubio, Domini cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis ex rationibus, & fundamentis adductis in deciſione, & maximè quia cùm ſententia Iudicum exequutorum concorditer condemnauerit

uerit Nicolaum Rodriquez, & ſucceſſiuè Alphonſum de
Lara eius fideiuſſorem pro medietate fructuum Capellæ, de
qua agitur ab anno 1584. vſque ad diem 30. Auguſti 1589.
vt in ſumm. dato in alia poſitione num. 3. & nihilominus
exequutio fuerit facta à dicto anno 1583. vſque ad annum
1590. vt in d. ſumm. num. 7. & 10. non poteſt dubitari quin
1 fuerit exceſſiua quaſi facta pro † maiori quantitate, &
tempore contentis in dd. ſententijs, & proindè exequu-
tio in totum vitietur, vt in *deciſ.* 198. 480. *num.* 1. *co-
ram Gregorio XV. cum alijs adductis in deciſ.* vbi nec
2 quod ratione † indiuiduitatis poteſt ſuſtineri pro parte de-
bita in deciſ. alleg.

Neque obſtare videbatur reſponſio exaduerſo adducta,
quod nempè executio non eſſet exceſſiua, licet facta pro
maiori tempore, & quantitate conten. † in ſententijs, ex
3 eo quia in illis virtualiter continebatur condemnatio ad fru-
ctus maturatos, & maturan. vſque ad diem obitus Nicolai
4 Rodriquez debitoris, quamuis † in ſententijs id non eſſet
expreſſum, ex Peregr. *conſ.* 46. *lib.* 4. quia fuit reſponſum,
id non procedere in præſenti caſu, in quo ſententiæ ſe re-
5 ſtringunt ad † certum tempus, & diem, nempe ab anno
1583. vſque ad diem 31. Auguſti 1584. & maximè cùm
6 ſint ſtricti † iuris, & non extendantur vltra expreſſa in-
cis, ad text. *in l. Paulus reſpondit la ſeconda, ff. de re iudic.*
Aym. *conſ.* 10. *n.* 3. *&* *conſ.* 188. *n.* 6. Caſtren. *conſ.* 295. *n.* 4.
lib. 1. Seraph. *dec.* 831. *n.* 5.

Vlterius in iſta cauſa fuerunt lata duo decreta liquidato-
ria à prouiſore, & tria à Synodalibus Corduben. & vt di-
citur in deciſione non ſolùm fuerunt lata abſque citatione,
7 & ſic † nulliter ad tex. *de vnoquoque, ff. de re iudic.* ſed cùm
fuerunt lata abſque iuriſdictione qua defecerat propter in-
hibitionem emanatam à Synodali Toletano Delegato Apo-
8 ſtolico, coram † quo lis pendebat, & inhibitio fuit præſen-
tata die 6. Nouembris, & ſic per 8. dies ante prolationem
ſecundi decreti Synodalis, *l.* 1. *C. ſi à non competent. Iu-
dice, cum alijs in deciſione relatis.*

Tum etiam quia à dictis decretis fuerat pro parte Petri
hæredis Alphonſi appellatum, vt in d. ſumm. num. 6. & 7.
9 & tamen appellatione non obſtante † fuit facta dicta exe-
quutio, vt in dicto ſumm. num. 7. & 10. & ſic dicta execu-
10 tio fuit nulla, † & attentata, quòd nolebat admittere pars
aduerſa fuiſſe contentum, & expreſſum in deciſione. Cùm
ſit clarum, quod facta poſt appellationem, † & inhibitio-
11 nem fuerint nulla, & attentata, vt per Lancell. & Rot. *in
locis in deciſione allegatis*, & ſic non ſolùm apparet de gra-
uamine in exequutione ex ſuperiùs adductis, ſed etiam
12 de exequutione attentata, † & nulla in quo nullatenus po-
teſt negari, quin etiam conſiſtat grauamen † mixtum cum
13 delicto, quod reſultat ex attentatis, vt per Lancell. *de attent.
par.* 1. *in præfat. num.* 83. *&* 104. *in* 2. *part. de attent.
lit. pend. cap.* 4. *ampliat.* 5. *n.* 2. Mantic. *dec.* 167. *n.* 4.

Deciſio hæc in præſenti cauſa emanatá ſub die 18. *Martij
præſentis anni* 1624. *coram eodem bon. mem. Patriarcha
Manzanedo, eſt ſupra in hoc tomo deciſ.* 522. *& in-
fra habetur altera die* 31. *Iulij pariter huius anni* 1624.
eſt deciſio 569.

REVERENDISS. PIROVANO,

Calaguritana Contributionis.

Lunæ 1. *Iulij* 1624.

ARGVMENTVM.

Clerus dum ſe oppoſuit, cauſamque in Rota introduxit contra Epiſcopum, eò quia nonnulla ſtatuta contra eum promulgauerat, ſi ad effectum ſubſtinendi, & defendendi litem Clerus intendat ſe congregare, an Epiſcopus validè ſe opponat, inhibendo talem adunantiam, indicendo pœnas ijs, qui ſe congregare audebunt: & reſolutio eſt negatiua, & ratio eſt, quia eo caſu talis Vniuerſitas eſt neceſſaria; dubitatur etiam an in his terminis poſſit imponi collecta ominbus de Clero, & quid ſi aliqui litigare non intendunt, & quid ſi iſti non contribuerunt, & obtenta fuit cauſæ victoria,

SVMMARIVM.

1 *Clerus vniuerſus non poteſt facere Collegium.*
2 *Clerus poteſt conſtituere vniuerſitatem ſuarum Eccleſiarum cauſa Religionis, & pro oneribus eis incumbentibus, & vniuerſitatem facere ſine Epiſcopo.*
3 *Clerus poteſt ſe congregare aduerſus Prælatum ſubſiſtente iuſta cauſa ſe defendendi vſque ad definitiuam ſententiam.*
4 *Clericorum adunantiæ, & Congregationes fieri non poſſunt ſine iuſta cauſa, & Epiſcopi licentia.*
Adunantiæ, & Congregationes fieri non debent ſine iuſta cauſa, & hoc ad euitandas fraudes, & machinationes, quæ fieri poſſent, n. 4.
5 *Clerus dum litigat contra Epiſcopum, neceſſaria eſt congregatio litigantium pro litis ſubſtentatione, & defenſione.*
6 *Litigare non conuenit paucis de Clero contra Epiſcopum, & maximè contra Synodales eius conſtitutiones, cum omnes eis parere teneantur, & n.* 7.
8 *Numerus congregandorum, an ſit paruus, vel magnus, non poteſt dici, dum adhuc adunantia facta non fuit.*
Litigandi iuſtam cauſam an quis habeat, diſcuti non poteſt antequam ea non proponatur, n. 8.
9 *in Epiſcopi voluntate eſſe non debet extinguere litem, contra eum motam, denegando clericis, ne poſſint ſe congregare.*
10 *Clerus dum vult ſubſtentare litem contra Epiſcopum, & non habet burſam communem redditunm, de neceſſitate debet fieri contributio.*
11 *Vniuerſitati cuique licitum eſt imponere collectam pro oneribus eiuſdem reparandis.*
12 *Litigare ſi intendat Vniuerſitas, itaque collecta veniat imponenda, ſi aliquis ex eis non vult adhærere liti, non poteſt cogi ad contribuendum.*
13 *Verum illis, qui voluntariè contribuunt, reſeruatur ius recuperandi à non litigantibus, quatenus victoria illis prodeſt.*
Litigare inuitus nemo cogitur, n. 12.
14 *Vniuerſitas quando litigat, & tranſmittit pecunias ad eius procuratorem ad effectum defendendi litem, procurator tanquam adminiſtrator tenetur de eis reddere rationem.*

DECISIO DLXVII.

PRomulgatis nonnullis ſtatutis in Synodo Diœceſana, quam tenuit Reuerendiſſ. Epiſcopus Calaguritanus de anno 1620. Clerus ſe oppoſuit executioni eorumdem, & cauſa in Rota introducta, cùm idem Clerus ſe congregare vellet pro imponenda collecta occaſione expenſarum litis pendentis, & D. Epiſcopus ſe opponeret, indicendo pœnas ijs, qui ſe congregare præſumebant; dubitatum fuit, an Clero liceat ſe congregare, & collectas facere pro defenſione huius litis, & aliarum, & quomodo ſint tranſmittendæ pecuniæ ad curiam.

Quoad primam partem dubij, poſſe ſe congregare fuit
reſponſum, quia licet vniuerſus † Clerus non poſſit face- 1
re Collegium, poteſt tamen conſtituere vniuerſitatem ſua-
rum Eccleſiarum cauſa Religionis, † & pro oneribus eis in- 2
cumbentibus, & vniuerſitatem facere ſine Epiſcopo, In-
noc. *in cap. dilecta num.* 9. *de exceſſ. prælat.* Abb. *in cap. ac-
cedentes num.* 1. *in* 3. *notab. de præſcript.* & Anchar. *in cap.
conſtitutionem, num.* 4. *de regul. iur. in* 6. loquens de ſe con-
gregantibus contra Prælatum † ſubſiſtente iuſta cauſa ſe de- 3
fendendi vſque ad diffinitiuam ſententiam.

Neque obſtat, quod ſimiles adunantiæ, & congrega-
tiones † fieri non poſſint ſine iuſta cauſa, & Epiſcopi li- 4
centia ad euitandas fraudes, & machinationes, quæ fie-
ri poſſent, Guidop. *deciſ.* 87. Rot. *deciſ.* 455. *in princ. par.*
1. *diuerſ.*

Quia iuſta cauſa non deficit, ex quo pendet lis aduerſus
validitatem ſtatutorum, pro † cuius ſuſtentatione, & de- 5
fenſione neceſſariæ ſunt congregationes tam ad effectum
conſtituendi procuratores, quàm indicendi collectas pro
ſumptibus ſubminiſtrandis, neque dicatur ceſſare iuſtam
cauſam etiam ex lite deſumptam, poſtquam ceſſat † neceſ- 6
ſitas litigandi, quæ non conuenit paucis de Clero, ſed ma-
iori

ioriparti, vel toto, & quando continent alia, quam reformationes morum, prout continent huiuſmodi Syno-
6 dales, † conſtitutiones, quibus omnes tenentur parere, Miranda *in manual. Prælatorum q.* 31. *art.* 15. nam neque minor numerus antequam ſe congreget iuſtificari poteſt,
8 neque † cauſæ ſunt iudicandæ, antequam Clerus habeat, vnde poſſit ſe defendere.

Licentia autem Epiſcopi neque neceſſaria eſt, ſed ſufficit permiſſio Superiorum, ne alias pendeat à voluntate
9 Epiſcopi litem extinguere per ſubtractionem neceſſariorum ad eam ſuſtinendam, dum contra eum dirigitur ſuper validitate conſtitutionum Synodalium.

Secunda pars dubij fuit pariter affirmatiuè reſoluta, nempe poſſe collectas indicere pro huius litis, & aliarum ſu-
10 ſtentatione; nam cùm Clerus † burſam communium reddituum non habeat, de neceſſitate fieri debet contributio, Natt. *conſ.* 418. *in princ.* Seraph. *deciſ.* 1012. *num.* 1. & ſo-
11 let concedi cuicumque vniuerſitati † pro oneribus eiuſdem reparandis, *l.* 1. §. *ſed permittitur*, *vbi gloſſ. in verbo tenuiorib. de Colleg. illicitis*, Natt. *conſ.* 520. *num.* 22. *lib.* 3. vo-
12 luerunt tamen Domini poſſe † exigi à volentibus contribuere, non autem ab inuitis, ex quo nemo inuitus cogitur litigare, & ſaluo iure voluntariè contribuentibus
13 recuperandi ratam à non † litigantibus, quatenus victoria illis prodeſt, vt dictum fuit in caſu *deciſ.* Seraph. 1012. *in fine*.

Modus autem tranſmittendi pecunias collectas ad Curiam, & verſionem in cauſam deſtinatam Domini remiſe-
14 runt ad eorum Syndicos, & procuratores, † qui vti adminiſtratores de peruentis ad eorum manus tenentur reddere rationem, Menoch. *de arbitr. caſu* 209. *n.* 1. Rota Ianuen, *deciſ.* 116. *num.* 2. Magon. *deciſ. Flor.* 1. *n.* 29.

Et ita, &c.

REVERENDISS. COCCINO,

Gerundeñ. abſolutionis.

Mercurij 31. *Iulij* 1624.

ARGVMENTVM.

In præſenti deciſione vberrimè diſcutitur, quando ſit locus abſolutioni à ſententia excommunicationis ad cautelam, in quo articulo plures traduntur diſtinctiones, & dato vt ſit locus dictæ abſolutioni, quomodo & cum quibus cautionibus deueniatur ad talem actum, & quando dicatur impartita ſufficiens iuriſdictio Iudici ad effectum concedendi talem abſolutionem. Auditores Rotæ qualiter olim in cauſarum cognitione, & expeditione procedebant, & qualiter hodie.

SVMMARIVM.

1 *de Excommunicatione nulla quando quis conqueritur, anteaquam talis pronuncietur, quid ſit præmittendum.*

2 *Excommunicationis ſententia eſt nulla, quando eſt lata poſt appellationem.*

3 *Excommunicationis ſententia, ſi contineat errorem intollerabilem patentem, & notorium, dicitur nulla, & num.* 7.

4 *Excommunicationis ſententia, quando dicatur nulla, & num.* 8.

5 *Excommunicationis nullitate probata, quis non indiget abſolutione, ſecus probata validitate.*

6 *Excommunicatus nulliter, ſi petat abſolutionem ad cautelam, tunc ferenda eſt abſolutio ante omnem probationem.*

9 *Rota ex ſtylo ſemper dat abſolutionem ad cautelam à cenſuris latis extra Curiam.*

Rota non ſolet dare abſolutionem ad cautelam à cenſuris latis in Curia, n. 9.

10 *Abſolutio ab excommunicatione ad cautelam fit in dubio propter periculum communionis, & læſionis iuſtitiæ.*

11 *Excommunicatus dum abſoluitur ad cautelam hoc nihil intereſt parti.*

12 *Excommunicatio iniuſta ſi allegetur, non eſt agendum de abſolutione ad cautelam, ſed excommunicatus eſt abſoluendus antequam audiatur.*

13 *Euentus fruſtra expectatur, cuius nullus eſt effectus.*

14 *Excommunicatio nulla, quando allegatur, probata nullitate, excommunicatus non eget abſolutione.*

15 *Excommunicatus nulliter ſi petat abſolutionem ad cautelam, eſt ei illa attendenda.*

16 *Excommunicator in quibuſdam caſibus antequam impartiatur abſolutio ab excommunicatione, quæ allegatur iniuſta, eſt audiendus.*

17 *Vt ſi vellet probant excommunicationem fuiſſe latam propter offenſam notoriam, ad quod datur tempus* 8. *dierum.*

18 *Excommunicator eſt audiendus, anteaquam detur abſolutio, ſi dicat adeſſe rem iudicatam, & Iudex debet admittere articulos excommunicantis, aliàs datur appellatio.*

19 *Excommunicator, ſi aſſerat ſententiam fuiſſe latam propter notoriam contumaciam, eſt audiendus, antequam excommunicatus abſoluatur.*

20 *Excommunicatus, quando negat contumaciam, tunc abſoluendus eſt ad cautelam, abſque refectione expenſarum.*

21 *Excommunicatus, ſi ſe contumacem confiteatur vel aliàs de contumacia conſtet, tunc non debet abſolui, niſi prius refectis expenſis, ac præſtita cautione de ſtando iudicio.*

22 *in Excommunicato quando ex probabilibus cauſis contumacia eſt dubia, non impeditur abſolutio.*

Nec ante omnia arctandus eſt excommunicatus ad ſatiſfactionem expenſarum, & quare.

23 *Excommunicationis materia, quando reducitur ad caput nullitatis, tunc qualiter concedatur abſolutio.*

24 *Abſolutio ab excommunicatione, quando eſt danda, requiritur citatio partis cuius intereſt.*

25 *in Abſolutione ab excommunicatione non requiritur citatio partis, quando periculum eſt in mora, vel niſi Summus Pontifex gratiam faciat.*

26 *de Excommunicatione debet conſtare ad hoc, vt ab ea quis abſoluatur.*

27 *Abſolutio ab excommunicatione vt detur, de ea debet apparere, etiamſi ea petatur ſimpliciter, quidquid antiquioribus temporibus fuerit ſeruatum.*

28 *Excommunicationis nullitas, ſi allegetur ex defectu iuriſdictionis, non eſt de facili danda abſolutio ad cautelam, niſi prius d. defectus ex aliqua parte probetur.*

29 *Iuriſdictionis defectus ſaltem ſemiplenè eſt probandus, quando petitur abſolutio ab excommunicatione ad cautelam ob dictum defectum.*

30 *Abſolutio, vt detur ad cautelam, ex defectu iuriſdictionis, ea nullitas in vniuerſum eſt aliquo modo probanda.*

31 *Abſolutio ab excommunicatione lata in Curia, quando conceditur, tunc cautius, & ſecundùm merum ius proceditur, & quid ſi ſit lata extra Curiam.*

32 *Abſolutio ab excommunicatione lata extra Curiam, vt concedatur, non proceditur mero iure.*

33 *Excommunicatus, quando abſoluitur, debet præſtare cautionem de parendo iuri, & n.* 34.

35 *Excommunicatus, quando quis fuit pro notoria offenſa, vel contumacia, tunc vt abſoluatur non requiritur iuratoria cautio, ſed exigitur prius ſatiſdatio.*

36 *Excommunicatus, quando abſoluitur ad cautelam, de ſtylo Rotæ non recipitur iuramentum, nec cautio præſtatur, nec ſatisfactio impenditur.*

37 *Abſolutio ab excommunicatione, quando datur, cùm reincidentia, tunc tot cautiones non requiruntur, quia propter reincidentiam non eſt opus alia cautione.*

38 *Abſolutio ab excommunicatione, quando conceditur non refert quibus verbis ſit facta, an per verbum relaxationis, vel abſolutionis.*

39 *Facultas data à Papa alicui, vt à ſententia excommunicationis aliquem abſoluat, an poſſit illum abſoluere ad cautelam.*

40 *Facultas quando eſt extraordinaria, & indaćta, ex quadam gratia Sedis Apoſtolicæ, tunc non venit in generali commiſſione.*

41 *Abſolutio ab excommunicatione non eſt cuique Iudici committenda, niſi ſit à iure in ſpecie permiſſa, vel ex ſpeciali reſcripto conceſſa.*

42 *Commiſſio ſpecialis ſemper præſupponitur, dum impertitur abſolutio ab excommunicatione.*

43 *Abſolutio ad cautelam eſt ſpecies abſolutionis.*

44 *Abſoluendi facultas, quando alicui eſt conceſſa, ſub ea comprehenditur etiam facultas abſoluendi ad cautelam.*

45 *Abſolutio ab excommunicatione non datur, quando agitur de præiudicio tertij, ſine ſpeciali facultate.*

Abſolutio ab excommunicatione in foro conſcientiæ non datur, niſi ſatisfaćta parte, n.45.

46 *Abſolutus ſimpliciter, non dicitur abſolutus ad cautelam.*

Abſolutio ad cautelam non purè tribuitur, ſed ſub conditione condonatur, n. 46.

47 *Gloſ. in cap. capitulum in verb. relaxetis, de reſcript. declaratur.*

48 *Cap. ad præſentiam de appellat. quo caſu loquatur,*

49 *Cap. veniens de teſtib. expreſsè ſtatuit, quando facultas tributa ſit abſoluendi ad cautelam.*

50 *Abſolutionem ab excommunicatione, quando Papa commiſit extra Curiam, & tunc Iudex etiam ad cautelam poteſt abſoluere.*

Si verò commiſſa ſit in Curia, etiam Auditori Rotæ, & tunc id non poteſt, & hoc propter facilem aditum ad Summum Pontificem.

51 *in Curia facilis eſt aditus ad Principem.*

52 *Auditores Rotæ in cognoſcendo habent ordinariam iuriſdićtionem, in pronunciando verò delegatam.*

53 *Auditores Rotæ poſſunt ad cautelam abſoluere ab excommunicatione, prout poſſunt Iudices Ordinarij.*

54 *Auditores Rotæ non comprehenduntur ſub decreto Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 3. de reform. ex quo in procedendo habent iuriſdićtionem ordinariam, & num. 58.*

55 *Auditores Rotæ de tempore deciſ. 4. de re iudic. in nou. non habebant ordinariam iuriſdićtionem in procedendo.*

56 *Auditores Rotæ licet in procedendo ſint Iudices Ordinarij, tamen in proceſſibus ſuis ſemper vtuntur via delegata, ſed hodie non ita ſtrićtè, id ſeruatur, & quare.*

57 *Commiſſio vna ſufficit in Rota in qualibet inſtantia.*

59 *Audit ores Rotæ ſecundùm ſtylum antiquum propter facilem aditum ad Principem, non poterant exequi ſuas ſententias, licet ſecus eſſet, quando cauſa committebatur in partibus.*

60 *Auditores Rotæ olim expeditiones cauſarum faciebant ſub plumbo, & ſic nome Papæ.*

61 *ſub Bulla aliquid expedire, idem eſt ac ſi ſub plumbo.*

62 *Auditores Rotæ hodie vigore Innocentianæ faciunt expeditiones ſub eorum nomine.*

63 *Auditores Rotæ, quando faciunt expeditiones cauſarum, non agent alia commiſſione.*

64 *in Rota ad partendum laboribus, & ſumptibus litigantium ſufficit vnica commiſſio.*

65 *Executoriales in Rota relaxantur abſque noua commiſſione, quæ licet aliquando à partibus impetretur, hoc tamen fit ex eorum voluntate, non autem ex neceſſitate.*

66 *in Rota, dum Papa vult, quod in cauſis vnica ſufficiat commiſſio, reijcit illum facilem aditum ad ipſum.*

67 *Commiſſio vnica cum in cauſarum inſtantijs ſufficiat in Rota, eius vigore Auditores pro indigentijs omnibus poſſunt procedere.*

68 *Auditores Rotæ vigore primæ commiſſionis cauſas cognoſcere poſſunt, cùm omnibus ſingulis emergentibus, & dependentibus, ac aliàs quomodolibet incidentibus decidere valent.*

69 *Abſoluendi facultas ad cautelam venit ſub clauſulis ampliſſimis, quæ ponuntur in primis commiſſionibus Rotalibus.*

Abſolutio ab excommunicatione ad cautelam eſt de connexis negotio principali, num. 69.

DECICIO DLXVIII.

ABbas de Rode prætextu exemptionis quædam propoſuit edićta; Epiſcopus autem præcepit, vt illa amoueret ſub pœna excommunicationis, quod cum Abbas facere neglexerit, illum excommunicatum declarauit, à qua declaratione appellauit Abbas, & commiſit cauſam in Rota cum facultate abſoluendi: vndè diſputato dubio prima die huius menſis coram R. D. meo Archiepiſcopo Seleuciẽ. an Abbati eſſet danda abſolutio ad cautelam, propter multiplicationem cauſarum, cùm materia non poſſet plenè diſcuti, fuit ordinatum vt abſolueretur, cùm reincidentia per totum menſem Nouembris proximi, ſed cùm Abbas talem abſolutionem renueret recipere abſente dićto R. D. meo Archiepiſcopo, conſului Dominos in Congregatione faćta ſupradićta die, ſuper dićta abſolutione impertienda circa quam de tribus contingit dubitare. Primò an verſaremur in caſu, in quo debet dari abſolutio ad cautelam. Secundò quatenus ſic, quomodo eſſet danda. Tertiò an adeſſet ſufficiens iuriſdićtio ad abſolutionem impertiendam.

Quantùm attinet ad primum, materia habetur expreſ-
ſa *in c. cum contingat 36. de off. deleg.* quàm exornant ibid.
DD. & præcipuè Abbas *num. 1. & ſeqq.* in quo habetur quod
quando quis conqueritur de excommunicatione nulla, † an- 1
tequam talis pronuncietur, debent recipi probationes vtriuſ-
que partis ſuper nullitate, & validitate vt videatur an ab-
ſolutione indigeat, qui text. licet ponat duo tantùm nulli-
tatis exempla. Primùm cum ſententia proponitur † lata 2
poſt appellationem. Secundùm cum error intollerabilis
allegatur expreſſus in ſententia, quo caſu non ſufficit er-
ror intollerabilis, niſi † ſit parens, & notorius, *vt in c.* 3
per tuas de ſent. excom. vbi etiam habetur materia Butr. *in*
d. c. cum contingat num. 11. quibus duobus caſibus indubiè
excommunicatio nulla eſt, idem tamen dicendum in alijs,
† vbi excommunicatio allegatur nulla eadem ratione, vt 4
notat Abb. *in d. c. num. 2. verſ. 2. regula*, & iſta eſt commu-
nis opinio, vt per Couar. *in cap. Alma mater de ſent. excom.*
in 6. par. 1. §. 12. num. 7. verſ. primum, multos nullitatis ca-
ſus ponit *gloſ. in c. præſenti in verbo ad cautelam de ſent. ex-*
com. in 6. Ratio eſt quia probata nullitate † non indiget, 5
abſolutione, ſecus probata validitate vt habetur *in d.*
text. & not. DD. ibid. & præſertim Abb. *num. 2. verſ. ra-*
tio 2. caſus.

Attamen ſi proponens nulliter fuiſſe excommunicatum
petat abſolui ad cautelam, tunc ferenda eſt abſolutio † ante 6
omnem probationem, *cap. ſolet. in fin. de excom. in 6. c. ve-*
nerabilibus, *§. porrò eod. tit. in 6.* Abb. *in d. c. cum contingat*
num. 2. de off. deleg. Rot. *dec. 9. de ſent. excom. in antiq.* vbi
de excommunicatione † lata poſt interpoſitam appellatio- 7
nem Faſtol. *dubit. 36. num. 1.* vbi de nullitate quando ſcili-
cet ſententia continet † errorem intollerabilem, Franc. 8
in d. c. ſolet. num. 9. verſ. ſi verò dubitatur, *& n.* 10. Gem.
pariter num. 10. *de ſent. excom.* Rot. *dec. 7. eod. tit. in antiq.*
& dec. 6. eod. tit. in nouiſſ. quę vnà cum DD. prædićtis lo-
quuntur in punćto, quando allegatur nullitas, ex quo in-
ferior eſt exemptus, quæ Rota de ſtylo † ſemper dat abſo- 9
lutionem ad cautelam à cenſuris latis extra curia, Put. *deciſ.*
39. lib. 1. in nou. licet ſecus ſit ſi cenſuræ latæ ſint in curia
Put. *d. dec.* & Verall, *dec. 2. lib. 1.* & iſte ſtylus forſan ino-
leuit, quia abſolutio † ad cautelam fit in dubio propter pe- 10
riculum communionis, vel læſionis iuſtitiæ, *vt in d. cap.*
ſolet, *& in d. c. venerabilibus*, *§. porrò*, Rot. *deciſ. 9. num.*
2. de ſent excom. in nou. & propterea antequam videantur
aćta de partibus requiritur tempus, ideò † interim pars eſt
abſoluenda ad cautelam quod nihil intereſt partis, vt pate- 11
bit ex mox dicendis. Et quamuis ſi allegatur excommuni-
catio iniuſta, non eſſet agendum de abſolutione ad caute-
lam, † ſed excommunicatus eſt abſoluendus antequam au- 12
diatur, & aliter non debet audiri, & interim excommuni-
catus poteſt facere ſuas probationes, vt habetur *in d. c. cum*
contingat, & ratio eſt, quia non admittitur per prius proba-
tio, cùm in omnem euentum abſolutio ſit impetranda, ex
quo præſupponitur vinculum, & propterea fruſtra expe-
ćtatur euentus, cuius nullus † eſt effećtus propter cautio- 13
nes, quæ habent præſtari *d. c. cum contingat*, vbi not. Abb.
num. 1. verſ. ratio vtriuſque regulæ, at ſecus eſt quando ex-
communicatio allegatur nulla, quia vt ſupra dićtum eſt,
probata † nullitate excommunicatus non indiget abſolutio- 14

ne

Digitized by Google

ne,& propterea auditur, & admittitur ad probationes, abſ-
15 que abſolutione, ſi † tamen illam petat ad cautelam ex rationibus prædictis conceditur.

Eſt tamen audiendus excommunicator in quibuſdam ca-
16 ſibus antequam impertiatur † abſolutio ab excommunicatione, quæ allegatur iniuſta, vt ſi vellet probare excommunicationem fuiſſe latam propter offenſam notoriam,
17 † ad quod probandum datur tempus octo dierum, & ſi probatur manifeſta offenſa non debet abſolui, aliàs ſecus *cap. ſolet. verſ. niſi, & cap. venerabilibus*, *§. porrò verſ. ſimiliter de ſent. excom. in 6.* Abb. *in d. cap. cum contingat num. 1. in fin.* vel etiam ſi excommunicator dicat, ſuper excom-
18 municatione adeſſe † rem iudicatam, & Iudex debet admittere articulos excommunicantis, aliàs datur appellatio, Rot. *dec. 5. de except. in nou.* & idem videtur dicendum ſi
19 excommunicator aſſerat ſententiam † fuiſſe latam propter notoriam contumaciam, *d. cap. venerabilibus*, *§. porrò*, *verſ. idem eſt de ſent. excom. in 6.* vbi ponuntur duo caſus. Primus eſt quando excommunicatus negat contumaciam,
20 & † tunc abſoluendus eſt ad cautelam abſque refectione expenſarum. Si vero ſe contumacem confiteatur, vel aliàs de contumacia conſtet, tunc non debet abſolui, niſi priùs
21 refectis † expenſis, ac præſtita cautione de ſtando iudicio, vt not. Dec. *in cap. prudentiam §. ſi verò num. 2. & 3. de off. deleg. & ex iſto text. infert. Bellam.* malè ab aliquibus intellectus *dec. 174.* quod ſit per contrarias aſſertiones ex pro-
22 babilibus, & veriſimilibus † cauſis factis contumacia ſit dubia, & incerta, non impenditur abſolutio, nec ante omnia arctandus eſt excommunicatus ad ſatisfactionem
23 expenſarum, quia materia reducitur ad caput † nullitatis, quod dictum eſt intelligendum, vt non impendatur abſolutio ſimpliciter, ſed ad cautelam iuxt. tex. *in d. c. venerabilibus*, *§. porrò verſ. idem eſt de ſent. excommun. in 6. quem allegat. & ibi ſe fundat. Bellam.*

Quantum attinet ad ſecundum, quomodo ſit danda
24 abſolutio. Primò requiritur citatio partis † cuius intereſt, ſecundùm diſtinctionem text. *in cap. venerabilibus*, *in princ. & in cap. ſolet de ſent. excom. lib. 6. & facit text. in c. fin. de elect. in 6.* quod tamen temperatur niſi periculum ſit in mo-
25 ra, † vel niſi Summus Pontifex gratiam faciat Franc. *in d. cap. ſolet num. 11.* vbi alios refert.

Secundò debet conſtare de excommunicatione, vt in ter-
26 minis de abſolutione, † quæ petitur ad cautelam eſt *dec. 4. de ſent. excom. in antiq.* quod etiam ſeruatur quando ſimpliciter petitur abſolutio, quicquid antiquioribus † tempori-
27 bus fuerit ſeruatum, vt dicitur *in d. dec. 4.* de qua quidem excommunicatione hic ſatis conſtat. Tertiò ſi allegetur nullitas ex defectu iuriſdictionis, prout eſt in caſu noſtro
28 ratione exemptionis, † non eſt de facili danda abſolutio ad cautelam, niſi priùs exemptio aliqua ex parte probetur, & hoc ne illudatur ordinariæ iuriſdictioni, vt poſt Innoc. Rota *dec. 6. de ſent. excom. in nou. & dec. 6. de except. nou.* Franch. *in d. cap. ſolet. num. 10. verſ. quando autem ſententia eſt nulla*, Gem. *pariter num. 10.* Couar. *in d. cap. Alma mater*, *par. 1. §. 12. num. 7. verſ. vnde dicens.* Vbi quod requiritur
29 † ſaltem ſemiplena probatio. Quando verò allegantur aliæ nullitates non tenetur pars cauſam nullitatis exponere, oportet tamen illam in ſpecie nominare, vt detur abſolu-
30 tio, † quia nullitatis cauſa in vniuerſum eſt aliquo modo probanda, vt detur abſolutio ad cautelam, Franch. *loco præcitato*, & alij quos allegat Couar. *loco proximè relato.*
31 Notandum tamen venit, † quod hæc procedunt de mero iure, & ſeruanda eſſent ſi ageretur de cenſuris latis in curia, nam cùm à cenſuris latis extra curiam Rota paſſim det abſolutionem ad cautelam ſine cauſæ cognitione, vt ſupra
32 dictum eſt in cauſis extra curiam, † hæc ad vnguem ſeruanda minimè ſunt. In caſu autem de quo agitur, ſatis fuit doctum de exemptione, vt abſolutio ad cautelam poſſit da-
33 ri. Quartò requiritur † cautio de parendo *d. cap. ſolet* ibi niſi prius ſufficiens præſtetur emenda, vel competens cau-
34 tio de parendo iuri, ſi offenſa dubia proponatur † *c. venerabili 52. & ibi gloſſ. 1. de ſent. excom. vbi iuratoria cautione*, Dec. *in cap. prudentiam §. ſi verò*, *n. 1. & ſeqq. de off. deleg.*
35 vbi quod pro notoria offenſa, vel contumacia, † ſi quis fuit excommunicatus non ſufficit iuratoria cautio, ſed exigitur prius ſatisfactio, & habetur in formul. *inſtrum. fol. 1. & ſeqq.* De ſtylo tamen Rotæ, quando datur abſolutio ad
36 † cautelam non recipitur iuramentum, nec cautio præſtatur, nec ſatisfactio impenditur, Rot. *dec. 36. de proc. in non.* Put. *dec. 3. de ſent. excom.* prout nec ſimpliciter prædicta requiruntur, quando datur abſolutio cum reincidentia;
† quia propter reincidentiam non eſt neceſſaria cautio, Ge- 37
min. *in cap. ſolet ante num. 16. verſ. & eſt ratio ſecundum eum de ſent. excom. in 6.*

Quintò non refert an huiuſmodi abſolutio fiat per ver-
bum relaxationis, quod eſt commune, † & adaptatur ad 38
ius, & ad factum, ſiue per verbum abſolutionis, ex quo dictis verbis additur aliud verbum ad cautelam, cùm idem ſit ſenſus, *c. venerabilibus*, *§. pen. & vlt. de ſent. excom. in 6.* Ioan. And. *in c. ſolet num. 11. in fin. & num. 12.* Franch. *n. 12.* Quantum attinet ad tertium an adſit ſufficiens facultas abſoluendi in Rota, & difficultas pendet ex eo, quia in com-
miſſione dicitur, † cùm facultate abſoluendi à cenſuris non 39
tamen dicitur ad cautelam, & propterea iſta facultas non venit in conceſſione, cum extraordinaria ſit, & inducta ex
quadam † gratia Sedis Apoſtolicæ, *vt in cap. per tuas*, *de* 40
ſent. excom. Ideòque non eſt cuique Iudici permittenda niſi ſit à iure in ſpecie permiſſa, vel ex † ſpeciali reſcripto con-
ceſſa, *gloſ. in cap. capitulum in verb. relaxetis in fin. de reſcr.* 41
gloſ. in c. ſolet in verb. per ſuperiorem de ſent. excom. in 6. Ioan. And. *ibidem num. 8.* Gemin. *num. 15. col. 3. ante fin. verſ. gloſ. in verb. ſuperiorem*, Franch. *num. 13.* Dec. *in cap. præterea num. 22. & 23. de off. deleg.* Couar. *in c. Alma mater par. 1. §. 12. num. 8.* vbi teſtatur de communi opinione, Rota *in deciſ. mox allegand. & habetur in formul.*
inſtr. fol. 1. † in quo ſemper præſupponitur ſpecialis com- 42
miſſio.

Huic obiecto poterat reſponderi, primò, quod cùm Summus Pontifex conceſſerit facultatem abſoluendi, non autem ſimpliciter cauſam commiſerit ſuper eo, an ſcilicet excommunicatio valeat, vel non, hoc caſu Iudex poſſit ab-
ſoluere ad cautelam, † cùm iſta ſit ſpecies abſolutionis, ac 43
abſolutio ſimplex, ergo conceſſa facultate abſoluendi, ſub
iſto genere cenſetur comprehenſa facultas † abſoluendi ad 44
cautelam, Suarez *de cenſur. diſput. 7. ſect. 8. in 3. diuiſ. nu. 14.* Vgolin. *de cenſur. tab. 1. c. 22. num. 21.* Cęterùm fuit reſponſum prædicta procedere in abſolutione in foro conſcientiæ, nec habere locum quando agitur de præiudicio tertij,
† quia in tertij præiudicium ſine ſpeciali facultate, nec in 45
foro conſcientiæ niſi ſatisfacta parte poteſt dari abſolutio, Nauar. *in man. c. 27. num. 278. verſ. quarto dico*, *vbi allegat. gloſ. in cap. capitulum in verb. relaxetis de reſcr.* quam Vgol. *loco citato*, non dicit loqui in facultate conceſſa abſoluendi, ſed de abſolutione ſimpliciter tributa, quod benè procedit,
cùm abſolutus † ſimpliciter, non cenſeatur abſolutus ad 46
cautelam, quia hæc abſolutio non purè tribuitur, ſed ſub conditione condonatur. Sed de hac interpretatione gloſ.
† poteſt dubitari, quod enim loquatur de facultate conceſſa 47
abſoluendi dicunt Abb. *ibid. num. 8. verſ. in gloſ. fin.* Dec. *num. 22. & 23.* quod ſatis patet *ex allegat. per d. gloſ. quæ 1.*
allegat tex. in c. ad præſentiam 16. de appell. qui licet † loqua- 48
tur de abſolutione tributa ad cautelam ibi de facto tamen eum fecerat abſolui, & ibi gloſ. *in verb. abſolui tamen alius text.* quem *allegat. in c. veniens 38. in fin. de teſtib.* expreſsè
† loquitur de facultate tributa abſoluendi ad cautelam, & 49
quamuis huius etiam ſententiæ, quam tenet Suarez, & Vgolin. ſint Archid. *in d. cap. ſolet in princ. num. 1. de ſent. excom. in 6.* Abb. *in cap. ad præſentiam num. 3. de appell.* vbi etiam Dec. *num. 4. cum pluribus ſeqq.* quæ opinio vſu, & praxi recepta videtur, vt dicit Couar. *loco cit.* attamen
Rota noſtra diſtinxit, quod aut abſolutio eſt † commiſſa in 50
partibus, & Iudex ad cautelam poteſt abſoluere, aut in curia, & etiam Auditori Rotæ, & non poteſt ſine ſpeciali commiſſione abſoluere propter facilem aditum ad Summum Pontificem, Rot. *dec. 3. de ſent. excom. in antiq. & dec. 4. eodem tit. in nouiſſ. & dec. 3. num. 3. ad med. verſ. tum quia Auditores de renunc. in nou. vbi add. num. 7.* in quibus dua-
bus vltimis † dec. affertur ratio facilis aditus ad Principem 51
Couar. *loco cit.* ſequitur hanc diſtinctionem, & ideò fuit omiſſa iſta reſponſio.

Secundò firmiter fuit reſponſum, quod Rotæ Auditores
in cognoſcendo habent † ordinariam iuriſdictionem in pro- 52
nunciando verò delegatam, Rot. *deciſ. 16. ante fin. verſ. Auditores Sacri Palatij*, *de re iud. in nou. clem. auditor. de reſcr.* per quam ita in puncto reſpondet gloſ. quæ loquitur de Rotæ Auditoribus *in cap. ſolet in prædict. verbo per ſuperiorem*, de qua etiam meminit Abb. & Dec. *ibid. c. ad præſentiam*, ergo Auditores Rotæ iunctis alijs, de quibus ſta-
tim dicam, poſſunt ad cautelam abſoluere, † prout poſſunt 53
Iudices ordinarij, *vt in iuribus in princ. alleg.* & hinc Congre-

gregatio Illuſtriſſ. Interpretum Concilij cenſuit decretum Concilij *ſeſs. 25. c. 3. de reform. de monit. ad effectum reuel.*
54 *relaxan.* non comprehendere † Rotæ Auditores, ex quo
in procedendo habent iuriſdictionem ordinariam, & quamnis Rota cenſuerit contrarium, vt in deciſ. alleg. & benè
55 quidem ſuo tempore, quia licet auditores, † in procedendo ſint ordinarij, tamen in proceſſibus ſuis ſemper vtuntur
via delegata Gambara *de authoritate legat. lib. 9. numer.* 70.
56 71. & ideò non poſſunt procedere vltra † contenta in commiſſione, & propterea tunc benè reſpondit Rota, quod &
ſi hodie procedat, tamen non tam ſtrictè prout tempore dictarum dec. cùm ex conſtit. Pij IV. repetita in reformatione
ſan. mem. Pauli V. in qualibet inſtantia in Rota † vna ſuf-
57 ficiat commiſſio, & propterea licet fiant proceſſus via delegata, & non excedantur fines commiſſionis, nihilominus
commiſſio tribuit hanc iuriſdictionem, cuius fines non ex-
58 ceduntur, quæ † etiam videtur fuiſſe potiſſima ratio declarationis Sac. Concilij, & in procedendo Rotæ Auditor
eſt ordinarius.

Et pro faciliori intelligentia huius materiæ, eſt opus aliquid repetere, circa antiquum Rotæ ſtylum ſecundùm quem
59 propter facilem aditum ad Principem, Auditores † nec poterant exequi ſuas ſententias, licet ſecus eſſet quando cauſa
committebatur in partibus, Rot. *dec. 39. de ſent. & re iud. in antiq.* Caſſad. *dec. 13. num. 4. de reſcr. & deciſ. 3. de dol. & cont.* Mandoſ. *com. 29. verb. cauſarum Auditores*, & expe-
60 ditiones relaxabantur † ſub plumbo, & ſic nomine Papæ,
& ita loquitur Caſſad. *dec. 6. num. 11. de cauſ. poſſ. & propr.*
& de hoc meminit Roman. *conſ. 336. in princ.* quem allegat
& ponderat Mandoſ. *commiſſ. 24. in verb. mandata huiuſmodi, & hoc proueniebat vig. Reg. antiquæ 69.* cuius verba
erant. Voluit, & ordinauit, quod mandata Apoſtolica
ſuper ſententijs in Romana Curia latis, & executioni de-
61 mandandis ſub Bulla expediantur, † quod idem eſt, ac ſub
plumbo ad text. *in c. licet de crim. falſ.* hodie verò prædictæ
62 expeditiones, vigore Innocentianæ, & aliarum facultatum
relaxantur ſub nomine Auditorum, Caſſad. *dec. 9. in fin. de appell. & adeſt reg. 47. nouiſſime* 48. in qua diſponitur, quod
63 executiones fiant nomine Iudicis, nec requiritur ſuper hoc
aliqua commiſſio, quia in *Bulla Pij IV.* §. 2. diſponitur
quod ad parcendum laboribus, & expenſis litigantium vni-
64 ca commiſſio in qualibet cauſa ſufficiat, quod vt dixi repetitur *in reform. ſan. mem. Pauli V. de Auditoribus Rotæ in princ.* Et propterea hodie abſque noua commiſſione rela-
65 xantur executoriales, quæ licet aliquando impetrentur hoc
prouenit ex voluntate partis, non autem ex neceſſitate,
hinc cum vnica commiſſio ſufficiat, pro habenda abſolutio-
66 ne ad cautelam non eſt opus noua commiſſione, Papa enim
dum vult quod vnica ſufficiat, reijcit illum facilem aditum
ad ipſum, & voluit quod Rotæ Auditores vigore vnicæ
commiſſionis procedant pro omnibus indigentijs in quali-
67 bet cauſa, maximè cùm in *Bulla Pij V. & in dicta reform.*
addatur quod Auditores Rotæ vigore illius commiſſionis
cauſas cognoſcere poſſunt cum omnibus, & ſingulis de-
68 pendentibus, & emergentibus, ac alias quomodolibet incidentibus decidere valeant, quæ clauſulæ ſunt efficaciſ-
69 ſimæ, vt per Mandoſ. *comm.* 2. Et in ſpecie dicendum eſt
venire facultatem abſoluendi ad cautelam, cùm ſit de connexis negocio principali, quæ expreſsè committitur per *d. Conſtit. Pij IV.* & voluit Abb. *d. c. ad præſentiam num.* 8.
vbi etiam Dec. *num.* 8. *de appell.* nec in hac parte eſt curandum de formulario, quia licet in eo habeatur mentio Pij IV. Summi Pontificis, fuit tamen impreſſus ante d. Conſtitutionem, & quoad hoc refert ſtylum antiquum, neque conſtat tunc fuiſſe detectam auctoritatem Auditorum vigore prædictæ clauſulæ in Conſtitutione Pij IV.

Et ita concluſum, &c.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Cordubeñ. Pecuniaria.

Lunæ 1. Iulij 1624.

ARGVMENTVM.

Appellationi ampliùs non eſt locus, quando adeſt res iudicata, & ſic conſtat de tribus ſententijs conformibus, & quatenus tunc appellaretur, tamen nihil iuuat ad cauſandum attentata, & quando dicta attentata intrent,

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ tres conformes quando adſunt, tunc non eſt locus ampliùs appellationi.*
2 *Attentata non intrant quando non eſt locus appellationi.*
3 *ad Executionem ſententiæ quando fuit proceſſum poſt interpoſitam appellationem, intrant attentata.*
4 *Attentatorum diuerſitas ex quibus ad oculum pateat.*
5 *Decreta quæ ſecum afferunt executionem ab eis non datur appellatio.*
6 *Iudex exequendo quoties excedit à tali exceſſu datur appellatio.*
7 *Appellationi quando eſt locus, eaque fuerit interpoſita, ſi procedatur ad executionem, ea eſt attentata.*

DECISIO DLXIX.

POſtquam Signatura Iuſtitiæ ordinauit, vt facta repoſitione à decreto ſuper reuocatione attentatorum facto pars Hieronymi de nouo audiretur à decreto reponi, & partem de nouo audiri, & vtraque parte informan. DD. in deciſis ſteterunt, prima præſentis menſis, vt in deciſione tunc facta apparet. * Vndè cùm hodie in Congregatione pars Petri inſtaret pro expeditione, & pars Hieronymi prætenderet cauſam impedire ſub prætextu deciſionis in hac cauſa fact. 21. Iunij 1610. coram D. Caualerio, in qua fuit dictum non conſtare de attentatis, & pars hæredum Petri reſponderet diuerſa eſſe attentata contenta in dicta deciſione dicti D. mei Caualerij ab ijs, quæ hodie prætenduntur reuocari Domini mihi ordinarunt, vt pro maiori ſatisfactione extendere in deciſione, vt apparet de diuerſitate attentatorum in deciſ. D. Caualerij, & contentorum ab ijs, de quibus hodie agitur, quod videtur euidens cum in iſta cauſa fuerint latæ tres ſententiæ conformes contra Alphonſum à quorum vltima fuit appellatum, & quia illa non obſtan. fuit proceſſum, ad exequutionem, hæres Petrus allegabat geſta poſt dictam appellationem fuiſſe attentata, & prædicta deciſio D. Caualerij reſpondit non conſtare de attentatis ex ratione in dicta deciſione adducta, nempè quia aderant tres ſenten-
tiæ conformes, & ſic non dabatur amplius appellatio ad 1
text. *in l. vnica, C. ne liceat ſort. prouoc.* quo ſtante non in- 2
trabant attentata, attamen cùm in executione dd. trium ſententiarum Iudices per aliqua decreta decreuerint exequutionem eſſe facien. & in quibus bonis, & pro qua quantitate, à quibus decretis, & quodlibet eorum pro parte Petri in tempore fuit appellatum, vt in Summ. dat. 10. Martij
1624. num. 6. & 7. videtur quod cùm poſt dd. appellationes 3
fuerit proceſſum ad prædictam exequutionem, non poteſt negari attentata iuxta text. *in cap. non ſolum de appell. in 6.*
& quod iſta ſint diuerſa, & diſtincta attentata ab illis,
† de quibus in deciſione D. Caualerij patet ad oculum, 4
quibus non obſtat, quod dicta decreta tanquam exequu-
tiua afferent ſecum exequutionem paratam † à qua non 5
datur appellatio, quia reſpondetur hoc verum eſſe, ſed non
procedere quoties Iudex in exequendo † excedſt, nonne 6
enim eſt locus appellationi, *cap. nouit de appellat. l. ab exequutione, C. quor. appell. non recip.* Rota coram fel. recor. Gregor. XV. *deciſ. 541. num.* 10. ſed ſic eſt, quod de exceſſiuitate dictæ exequutionis conſtat latè in ſupradictis meis
duabus deciſionibus in iſta cauſa factis, ergo † illa data in- 7
trabat appellatio, & per conſequens geſta poſt dictam appellationem fuerunt attentata, prout Rota non ſemel, ſed bis reſpondit, &c.

Deciſio iſta in hac cauſa emanata ſub die 1. præſentis menſis Iulij, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 566. & pariter ſupra in hoc Tomo habetur altera deciſio in præſenti cauſa ſub die 18. Martij 1624. & eſt in ordine dec. 522.

R E-

REVERENDISS. MANZANEDO,

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Hæreditatis de Arigonis.

Mercurij 13. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

Adducuntur plura circa validitatem teſtamenti nuncupatiui. Teſtamentum ad hoc vt reddatur nullum, & inualidum ratione dementiæ teſtatoris, quid ſit neceſſariò probandum, & quando teſtamentum reddatur nullum ratione dementiæ.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas ex reuolutione actorum colligitur.*
2 *Sententia eſt nulla, & inualida, ſi præcipitanter fuerit lata.*
3 *Pars ſibi imputet, ſi non curauit perficere examen teſtium intra tempus ſufficiens ſibi conceſſum.*
4 *Heredis inſtitutio eſt caput, & fundamentum teſtamenti.*
5 *Teſtamentum eſt nullum, & inualidum, ſi teſtator non ſcripſerit nomen heredis, nec ore proprio illum nominauit.*
6 *Solemnitates requiſitæ in l. hac conſultiſſima, & l. iubemus, C. de teſtam. non habent locum in teſtamentis nuncupatiuis.*
7 *Teſtandi genus ad relationem cedulæ ſcriptæ per Notarium habet vim teſtamenti nuncupatiui impliciti.*
Et valet perinde ac ſi ipſemet teſtator ore proprio heredem nominaſſet abſque eo, quod teſtes viderint, aut certiores facti fuerint de contentis in d. cedula, num. 7.
8 *Et hoc caſu præſumitur teſtator benè vidiſſe inſtitutionem heredis, ac omnia alia contenta in d. teſtamento manu aliena ſcripto, amplia n. 9.*
10 *Teſtamentum nuncupatiuum non redditur nullum ex eo, quod vnus teſtis ſe ſubſcripſit pro illis neſcientibus ſcribere.*
11 *Demens nemo præſumitur.*
12 *Dementia eſt plenè, & concludenter probanda.*
13 *Cardin. Arigonius laudatur.*
14 *Actus impatientiæ ex morbi ſæuitia non excludit vſum rationis, aut iudicij.*
15 *Teſtamentum, vt reddatur nullum ratione dementiæ, debet ea probari de tempore teſtamenti.*
16 *Teſtator habens dilucida interualla præſumitur teſtamentum feciſſe de tempore dilucidi interualli.*
17 *Teſtibus deponentibus de ſanitate mentis debet magis credi, quàm deponentibus de dementia.*
18 *Teſtium domeſticorum, & familiarium fides diminuitur.*
19 *Teſtem inducens non poteſt contra eum excipere.*
20 *Teſtatoris dementia ſi ſit probata, tamen ſi teſtamentum ſit factum, ſicuti alius quilibet prudens feciſſet, validum reputari debet.*

DECISIO DLXX.

Illuſtriſſimus quon. Cardinalis Arigonus de anno 1615. ſub die 15. Iunij condito teſtamento in quo inſtituit heredes vniuerſales R. P. D. Ciriacum, & Antonium fratres de Roccijs, necnon R. P. D. Diomedem, & Ioan. Petrum fratres de Vareſijs ſuos ex ſororibus nepotes poſt diuturnam infirmitatem ſub die 4. Aprilis ſequentis anni ex hac vita migrauit, ob cuius mortem prætendentes tunc D. Lucretia Machiauella altera ſoror, & alij filij, ac nepotes reſpectiuè D. Caſſandræ iam defunctæ pariter ſororis d. Cardinalis, de quibus in teſtamento nulla fuerat facta mentio ſuccedere in hæreditate illius ab inteſtato, cœperunt agere coram A. C. via monitorij pro relaxatione d. bonorum contra d. hæredes, pro quorum parte exhibito in actis teſtamento, & cauſa diſcuſſa, fuit per A. C. pro illius validitate ad fauorem hæredum pronunciatum. A qua ſententia cùm pars D. Lucretiæ, & conſortium appellaſſet, & cauſa fuiſſet in Rota mihi commiſſa dedi tunc dubium, An ſententia prædicta eſſet confirmanda, & illo hodie propoſito, & vtraque parte acriter informante, ac cauſa per omnes Dominos meos de ordine Sanctiſs. examinata fuit ab ipſis nemine diſcrepante vnanimiter reſolutum d. ſententiam eſſe confirmandam, cùm quoad validitatem non fuerit de ea dubitatum, ex quo conſtat ex reuolutione † proceſſus fuiſſe ſer- 1
uata omnia requiſita *iuxt. dec.* Caputaq. 260. *par. 2. & deciſ.* 178. & 602. *num. 1. par. 2. recent.* Neque dicatur illam fuiſſe nullam, & inualidam ex † eo quod fuerit præcipitan- 2
ter lata non factis priùs probationibus, nec examinatis omnibus teſtibus iuratis, quia cùm ex eodem proceſſu appareat fuiſſe conceſſum tempus ſufficiens ad hæc peragenda ſibi debet imputare † pars ſi non curauit examen teſtium 3
perficere, maximè quia potuit etiam in hac ſecunda inſtantia hæc, & alias probationes facere *iux. reg. tex. in l. per hanc C. de tempor. appellat.*

Quo verò ad iuſtitiam licet acriter illam impugnarent informantes pro D. Lucretia, tamen Domini dixerunt ſententiam prædictam fuiſſe quoque iuſtam, dum in ea fuit declaratum validum, & non ſubiacere alicui vitio nullitatis teſtamentum d. Cardinalis quod in ſe continebat tam hæredis † inſtitutionem, quæ eſt caput, & fundamentum teſta- 4
menti, *§. ante heredis inſt. de legat. l. 1. ff. de her. inſt. l. fin. ff. de iur. codicill.* quam etiam omnia alia requiſita ad illius validitatem neceſſaria, de quibus *in l. hac conſultiſſima C. de teſtam.* Craſſ. *in §. teſtamentum q.* 10.

Neque viſum fuit obſtare quod primo loco dicebatur teſtamentum fuiſſe nullum, & inualidum, ex eo quod teſtator † non ſcripſerit nomen hæredis, nec ore proprio il- 5
lum nominauerit iuxt. text. *in l. hac conſultiſſima, & l. iubemus C. de teſtam.* quia reſpondebatur ſolemnitates prædictas requiri in teſtamento in ſcriptis, † non autem in teſta- 6
mento nuncupatiuo prout erat iſtud, quod fuit ſcriptum à Notario, & deindè ſubſcriptum à Cardinali his præciſis verbis, Ego Pompeius Card. Arigonus diſpono vt ſupra manu propria, quod genus teſtandi ad relationem cedulæ ſcriptæ per Notarium habet vim † teſtamenti nuncupatiui 7
impliciti, & valet perindè ac ſi ipſemet teſtator ore proprio hæredem nominaſſet abſque eo quod teſtes legerint, viderint, aut certiores facti fuerint, de poſitis in d. cedula, Bart. *in l. ſi ita ſcripſero ff. de cond. & demonſtr.* Iaſ. *in l. vbi autem §. illud numer. 2. ff. de verb. oblig.* Clar. *in §. teſtamentum q. 36, num.* 1. Card. Mant. *de coniectur. lib. 1. tit. 7. num.* 7. Guttierez *pract. quæſt. lib. 2. q. 41. num. 4. & ſeqq.* Magdalen. *de numero teſtium par. 1. cap. 27. num. 9. & fuit reſolutum in illa Romana teſtamenti 9. Decemb.* 1620. *coram Reu. D. meo Decano,* vbi inter cætera ponderatur, quod teſtator † hoc caſu præſumitur benè vidiſſe 8
prius inſtitutionem hæredis, ac omnia alia contenta in dicto teſtamento manu aliena ſcripto, Iaſ. *in l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus num. 14. ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ. 147. num. 3. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 77. num. 26. & conſ. 88. n. 34. lib. 3.* quod ſine dubio cenſetur feciſſe Cardinalis iuris peritus conſumatiſſimus, & qui non erat de tempore teſtamenti adeò infirmitate grauatus, vt contenta † in eo 9
videre non valeret, præcipuè cùm teſtamentum eſſet nimis breue, & ictu oculi potuiſſet ſubſtantiam illius inſpicere, prout fuit conſideratum in d. Romana teſtamenti nuper allegata.

Nec refert quod in ſubſcriptione teſtium in dicto teſtamento vnus teſtis ſe ſubſcripſerit pro alio † neſciente ſcribe- 9
re, quia hoc non operatur, quo minus teſtamentum non ſuſtineatur, maximè cum ſit nuncupatiuum, prout ex ſupradictis fuit oſtenſum.

Minus obſtant, quæ ſecundo loco contra dictum teſta- 10
mentum opponebantur de inualiditate ratione alienationis mentis, qua dicitur Cardinalem de tempore teſtamenti laboraſſe, fuit enim per Dominos reſponſum iſtum defectum pro parte D. Lucretię deductum nullo modo probari, regula enim eſt neminem † dementem, ſed potius 11
ſanæ mentis præſumi, iuxt. text. *in l. nec codicill.* & ibi Bald. *C. de Codicill. l. fin. C. de hered. inſtit. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Pariſ. *conſ. 87. in princ. lib. 3.* Menoch. *de præſump. lib. 1. q. 18. num. 6. & ſeq.* vndè debuit † d. defectus ex 12
aduerſo plenè, & concludenter probari, Bart. *in l. is poteſt. numer. 15. ff. de acquir. hered.* Salyc. *in l. final. num.*

num. 2. C. de hered. inſt. Ferret. *conſ.* 207. *num.* 15. Rot.
in vna Meliten. teſtamenti coram me, quæ eſt 384. *numer.* 3.
par. 1. recent. quæ præſumptio vehementius intrat in Car-
13 dinalem, † qui ob illius ſingularem doctrinam, & pru-
dentiam à fel. record. Greg. XIV. fuit electus in Audi-
torem Sacræ Rotæ, & exindè ad apicem Cardinalatus
à fel. rec. Clem. VIII. aſſumptus, & qui totius populi
ore maxima prudentia in rebus agendis pollebat, vt om-
nibus eſt notum.

Teſtes autem inducti pro parte D. Lucretiæ nullatenus
prædictam dementiam probant, ſed tantùm aliquos actus
impatientiæ ex morbi ſæuitia, & dolorum acerbitate po-
14 tiùs cauſatos, qui cùm † non excludant vſum rationis, ac
iudicij, non tollunt facultatem diſponendi, iuxta notata
per Iaſ. *in l. furioſum num. 4. C. qui teſtam. fac. poſſ.* Dec.
in l. humanitatis C. de impub. Corn. *conſ.* 261. *num.* 21. *lib.* 4.
Decian. *conſ.* 5. *num.* 82. *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 683. *num.* 14.
Magdalen. *de numero teſtium par. 2. cap. 4. num.* 97. cum alijs
in Romana donationis 11. *Ianuarij* 1619. *coram Reuerendiſs.
D. meo Seleucien.* Secundò, quia nec de dementia, nec de
prædictis actibus à grauitate infirmitatis procedentibus de-
15 ponunt de tempore teſtamenti prout † eſt neceſſarium ad
illius inualiditatem, *l. 2. & l. qui teſtamento §. quacumque,
verſ. nec furioſus ff. de teſtam.* Corn. *d. conſ.* 261. *num.* 22.
lib. 4. Tertiò, quia d. teſtes non concludunt quod Cardi-
nalis habere non potuerit dilucida interualla, quatenus ex
dictis actibus reſultaret dementia, quod multum facit ad
16 excludendam inualiditatem teſtamenti, quod † præſumi-
tur factum de tempore dilucidi interualli, prout fuerunt
hæc omnia benè ac latiùs ponderata *in Peruſina hereditatis
12. Iunij 1617. coram D. meo Buratto, Romana donationis
15. Maij 1619. coram Reuerendiſs. D. Seleucien. Romana
hereditatis de Gracchis 1. Decembr. 1618. coram D.
meo Remboldo, & in d. Meliten. teſtamenti coram me.*

Vltra quod pro parte eiuſdem D. Lucretiæ fuerunt exa-
minati alij plures teſtes, qui dicunt quod de tempore te-
ſtamenti Cardinalis erat compos mentis, & prudenter,
ac congruenter loquebatur, quibus teſtibus de ſanitate
17 mentis † deponentibus debet magis credi, quàm prædi-
ctis deponentibus de dementia, Dec. *in l. furioſum nu.* 20.
C. qui teſtam. fac. poſs. Corn. *conſ.* 219. *num.* 7. *lib.* 1. De-
cian. *conſ.* 127. *num.* 35. *lib.* 3. Gabr. *de teſtibus concl.* 4. *num.*
19. Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt.* 45. *num.* 21. Rot.
deciſ. 577. *num.* 10. *par.* 1. *diuerſ.* etiam quod eſſent numero
pauciores, Boer. *deciſ.* 23. *num.* 93.

18 Nec refert quod iſtis teſtibus, † cùm ſint domeſtici, &
familiares eiuſdem Cardinalis, nempè Præfectus Domus,
præpoſitus cubiculi, Medicus, Secretarius, & alij videa-
tur de fide diminui, nam cùm fuerint inducti pro parte
19 D. Lucretiæ non videntur † ab ea contra illos poſſe dari
exceptiones, ad text. *in l. ſi quis teſtib. C. de teſtib.* Menoch.
conſ. 60. *num.* 17. *&* 18. Grat. *dec.* 34. *num.* 12. *& ſeq.* Man-
tic. *dec.* 274. *num.* 1. *& fuit dictum in Pacen. puritatis 6. Apr.
1616. coram me.*

Quibus accedit, & hoc monit etiam maximè Donos
ad reſpondendum pro validitate d. teſtamenti, quod Car-
dinalis rectè ac prudenter diſpoſuit in dicto teſtamento; re-
liquit enim hæredes inter alios duos nepotes Prælatos, in
Curia cognitos, quos ipſe maximè diligebat, & ad Præ-
laturam promoueri fecerat, omittendo alios forſan illi pa-
rum obſequentes, multa legata pia pro ſalute animæ ſuæ
fecit, & familiæ diſtinctim ſecundùm gradus, & pro
vniuſcuiuſque ſeruitio, ac dignitate aliquid reliquit, ex
quibus reſultat quod quatenus etiam poſſit dici probata
dementia, † nihilominus d. teſtamentum ita factum ſicut
quilibet alius prudens ac ſanæ mentis feciſſet, validum
reputari debet iuxt. ſententiam Io. Andr. *in cap. fin. de ſuc-
ceſſ. ab inteſt.* Bald. *in cap. 1. ante num. 3. tit. per quos fiat in-
veſt.* Alex. *in l. furioſum num. 3. C. qui teſtam. fac. poſs.*
Mantic. *de vlt. volunt. lib. 2. tit. 5. ſub n. 7. &* 8. Magdalen.
de numero teſtium par. 2. cap. 4. num. 89. & ſeq. Honded. *conſ.*
78. *num.* 61. *lib.* 2. Rot. *diuerſ. deciſ.* 129. *num.* 15. *par.* 2. *&
fuit dictum in præalleg. Romana teſtamenti coram D. meo De-
cano, & in Meliten. teſtamenti coram me.*

Ex quibus ita fuit reſolutum.

R. P. D. REMBOLDO,

Heldeſimen. Optionis.

Veneris 15. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum vt concedatur aduerſus rem iudicatam, requiritur etiam vt conſtet de iure petentis talem reſtitutionem. Optandi ius ad quem de iure ſpectet, & quid circa optiones veniat ſeruandum. Canonicus quando non dicatur abeſſe à Capitulo abſque eius licentia, & quando tempus abſentiæ ei conceſſum currere incipiat,

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum, vt concedatur aduerſus rem iudicatum, quid ſit probandum.*
2 *Appellare non intereſt, nec proſequi appellationem ei, qui non habet ius in negotio principali.*
3 *Optandi ius de iure ſpectat ad antiquiorem.*
4 *Cap. fin. de conſuetud. in 6. in quibus terminis loquatur.*
5 *Capitulum ſine dubio poteſt ſtatuere circa obedientias, & temporalitates ſuas certis modis, & formis inter Canonicos diſtribuendas.*
6 *circa Optiones quid obſeruandum veniat, & numer. 7.*
8 *Statutum ſi diſponat, vt Canonicus antiquior habeat ius optandi, id eſt conforme iuri communi.*
9 *Optare an poſſit Canonicus abſens à Capitulo abſque eius licentia.*
10 *Obiectum ea quæ ſapiunt, ſunt plenè & concludenter probanda.*
11 *Canonico ſi impertita fuerit licentia abeſſe à Capitulo per aliquod tempus, tunc illud incœpit currere non à die licentiæ, ſed à tempore quo abeſſe incœpit.*
12 *Abeſſe à Capitulo non poteſt dici Canonicus ſine licentia, ſi tempus ei indultum, vt abeſſe poſſit, adhuc duret.*
13 *Ius ſuum circa optionem, vt Canonicus non dicatur amiſiſſe, quid ſufficiat.*
14 *Canonicus antiquior ſi ex aliqua incapacitate optare non poteſt, tale ius ſpectat ad ſequentem Canonicum, & quid ſibi præiudicauerit, & n. 15.*
16 *Iure ſuo ne quis vtatur, abſque iuſta cauſa non eſt impediendus.*
17 *in Optione quis ſibi non præiudicat, ſi ſtante eius iuſta ignorantia incapacitatis exiſtentis in turno permittat eum optare.*
18 *Excuſari quis iure debet, dum ſubſiſtit iuſta ignorantia facti.*

DECISIO DLXXI.

POſt factam reſolutionem in hac cauſa, * quod con-
ſtabat de re iudicata, dubium propoſui, an conſtet de
cauſis reſtitutionis in integrum, etiam DD. negatiuè reſ-
ponderunt, quia † reſtitutio de conſuetudine Palatij non 1
datur propter ſolam ſubſiſtentiam alicuius cauſæ excuſa-
tionis, ſed requiritur, quod conſtet etiam de iure petentis
reſtitutionem, vt per Veſtr. *in prax. lib. 8. cap. 3. n. 7. in fin.
& num.* 8. Ægid. *deciſ.* 38. *circa med. verſ. ſicut cum pe-
titur*, vbi aſſignatur ratio, quod non habenti † ius in 2
principali negotio, non intereſt appellare, nec proſequi ap-
pellationem.

In propoſito autem non conſtat de iure Remberti, ſed po-
tiùs de malo iure ipſius videlicet, quod ius optandi ſpe-
ctabat ad Arnoldum, non autem ad dictum Rembertum,
quia nempe † Arnoldus eſt antiquior Remberto, vt latè fuit
deductum in deciſionibus Reuerendiſſ. D. mei Decani in 3
hac cauſa factis. *

Ned obſtat, quod deciſiones Reuerendiſſ. D. mei Deca-
ni fundantur in diſpoſitione *cap. fin. de conſuetud. in 6.* quæ
† in optionibus obedientiarum, de quibus agitur locum
non

non habet, eò quòd diſpoſitio dicti Capituli loquitur de
præbendis annexis Canonicatibus, quales non ſunt dictæ
obedientiæ, aliaque ſeruari mandat, quæ in optionibus
dd. obedientiarum non ſeruantur, cùm in ijs procedatur
5 iuxta ſtatuta à Capitulo edita quod † dubium non eſt poſ-
ſe ſtatuere circa obedientias, & temporalitates ſuas certis
modis, & formis inter Canonicos diſtribuendas, *cap. con-
ſtitutionem §. cæterum*, & ibi gloſs. *in verb. ſtatutum de verb.
ſignif. in 6.*

Quia dd. deciſiones fundantur in ratione *d. cap. fin.* quod
6 † optio ſpectet ad antiquiorem, nec propterea refert,
quod in reliquis non ſeruatur diſpoſitio d. cap. ſed parti-
culare ſtatutum, & ſiquidem ſcribentes pro Remberto
7 prætendunt, quod neque † in hoc quod optio ſpectet ad
antiquiorem ſeruari debeat diſpoſitio d. cap. ſed forma à
dicto ſtatuto præſcripta oſtendere deberent contrarium in
dicto ſtatuto caueri, quod tantùm abeſt vt hactenus præſti-
terint, vt etiam ex copia dicti ſtatuti per eoſdem ſcribentes
exhibita appareat primum locum in optando dari ſeniori
8 Presbytero, ſecundum ſeniori Diacono, quod eſt conforme
diſpoſitioni *d. cap. fin. de conſuet. in 6.*

Quia imò nec vnquam inter partes fuit controuerſum,
quod optio non debeatur ſeniori, tam de iure, quàm de
conſuetudine Cathedralis Eccleſiæ Heldeſimeñ. idque plu-
ries idemmet Rembertus faſſus eſt in partibus, vt conſtat ex
proceſſu.

Non obſtat, quod iuxta formam dicti ſtatuti Turnus
Arnoldi erat conſumptus, eo quòd permiſit optare pro-
curatorem Henrici, quod non debuiſſet permittere, ex
quo dictus Henricus erat incapax etiam horribilis ad op-
9 tandum, † cùm abſuerit à Capitulo celebrato 19. Febr.
1616. abſque licentia, quia dicta incapacitas nullo modo
probatur, cùm tamen eſſet plenè, & concludenter pro-
10 banda, † cùm ſapiat obiectum, gloſſ. & DD. *in cap. 1. §. ſi
quis igitur in verb. apertiſſimis de except. in 6.* Sarnen. *in
reg. de infirm. quæſt. 26.* Rot. *deciſ. penult. & fin. de ex-
cept. in nou.* & coram ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 322.
num. 1. & ibi adden.*

Quin etiam potius dicta incapacitas excluditur, quia
anno 1613. die 19. Ianuarij fuit conceſſa dicto Henrico
11 licentia † abeſſendi ad triennium, quæ cum non incœperit à
dicto die 19. Ianuarij, ſed à die 22. Februarij ſubſequentis,
quo cœpit abeſſe, Caſtr. *conſil. 117. num. 1. vol. 1.* durauit
vtique dicta licentia vſque ad diem 22. Febr. 1616. & ſic † di-
ci non poteſt, quod dictus Henricus abſuerit à Capitulo ce-
lebrato 19. Febr. 1616. ſine licentia.

Et quatenus in hoc adeſſet aliquis ſcrupulus ſufficere de-
13 bet Arnoldo ad effectum, ne ipſe cenſeatur amiſiſſe † ius
ſuum, eò quòd permiſit optare Henricum, quod Capi-
tulum non habuit dictum Henricum horribilem propter di-
ctam ſuam abſentiam, ſed potius ad fauorem eiuſdem Hen-
rici declarauit ipſum eſſe manutenendum, & quod ipſemet
Rembertus eodem tempore tacitè faſſus eſt d. Henricum
non eſſe horribilem, cùm & ipſe permiſerit eundem opta-
14 re, quod non debuiſſet facere, † ex quo data incapaci-
tate Henrici, & quod non optauerat Arnoldus, optio ad
ipſum ſpectabat, itaut fateri oporteat, quod vel Henri-
15 cus † re vera non fuerit horribilis, vel quod in pari culpa
cum Arnoldo ſit etiam ipſemet Rembertus, qui propterea
16 eò minus poteſt impedire Arnoldum quominus † iure ſuo
vtatur, vt fuſius fuit firmatum in dictis deciſionibus Reue-
rendiſſ. D. mei Decani in quibus etiam fuit dictum, quod
dictum ſtatutum locum non habeat, quando aliquis † igno-
17 tat incapacitatem exiſtentis in turno, quia tunc videtur ex-
cuſandus, ſi eum permittit optare, & præſertim quando † vt
18 in caſu ſubſiſtit iuſta ignorantiæ cauſa.

Et ita reſolutum, &c.

Videlicet ſub die 4. Martij huius anni 1624. coram eodem bon. mem. Remboldo, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 517.

In hac cauſa plures deciſiones emanarunt coram bon. mem. Coccino, quas annotaui ſupra in præcedenti Tomo ad deciſiones 314. & 434.

R. P. D. VBALDO.

Romana Societatis Officij.

Veneris 15. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

In ſocietatibus Officij, quando nominatio periculi vitæ, quæ fit intra quindecim dies poſt contractam ſocietatem, vt ſuffragetur, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta obligatione Camerali vallata habent paratam executionem.*
2 *Pecuniæ in ſocietate officij lucrantur per mortem illius, ſub cuius vita erat inita d. ſocietas, & non poſſunt per mortem alterius ſuperlucrari.*
3 *Dictio*, idemque, *quid importet.*
4 *Dictio*, vt ſupra, *eſt repetitiua præcedentium.*
5 *Actus, quando eſt nullus, perinde eſt, ac ſi non eſſet factus,*
6 *Forma non ſeruata actus eſt nullus.*
7 *In ſocietate officij, quando fit translatio periculi vitæ, de vna perſona in alteram ex interuallo, tunc requiritur intimatio partis.*
8 *Dictio*, necnon, *reſoluitur in copula.*
9 *Copula*, &, *ſolet poni inter diuerſa.*
10 *Intimatio, quando eſt de forma actus, tunc non ſufficit ſcientia eius, cui debuit intimari.*
11 *Forma nec poteſt remitti de conſenſu partium.*
12 *Forma non poteſt adimpleri per æquipollens.*
13 *Forma non eſt indiuidua.*
14 *Lex, quando non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.*
15 *Deciſ. in cauſa Romana ſocietatis, coram Eminentiſſ. Veroſpio declaratur.*
16 *Actus, qui habet aſſiſtentiam iuris pro ſe, dicitur præualere alijs.*
17 *Conſtitutio præſumitur vſu recepta ſtante eius publicatione.*
18 *Conſtitutio per contrarium vſum non tollitur, ſi non adſit conſenſus, & poſitiua ſcientia Principis.*

DECISIO DLXXII.

DOminus Fuluius Maffeus inita ad ſui fauorem ſocie-
tate ſcutorum mille de anno 1622. cum officiali, &
alijs obligatis, eam tempore legitimo diſdixit, ſed fuit op-
poſitum, pecuniam fuiſſe ſuperlucratam ob mortem Sereniſſ.
bon. mem. Principis Vrbini, cuius vita fuerat per Maffeum
nominata: Ideò dato dubio, an eſſet factus locus lucro,
eoque propoſito die 4. Martij præteriti, Domini manda-
runt, vt informaretur ſtrictè ſuper reformatione ſan. mem.
Pauli V. & demum hodie ad dubium negatiuè reſponde-
runt. Fuluius enim fundat intentionem ſuam in publico In-
ſtrumento ſocietatis, & diſdicta, ex qua inſurgit obligatio
reſtituendi ſortem, & quidem executiua, † ſtante obliga- 1
tione Camerali, & iuramento, Caſſad. *deciſ. vnic. num. 2. de
mut. pet.* Theſaur. *deciſ. 26. num. 11. & in puncto ſocietatis
officij fuit dictum in alia Romana ſocietatis officij 16. Decembr.
1619. coram me*, niſi tamen oſtendatur pecunias ante diſdi-
ctam fuiſſe ſuperlucratas, quod tamen viſum eſt, ſufficien-
ter non probari, cùm in eodem inſtrumento legatur, alia
nominatione † non facta, ſocietatem fuiſſe initam ſuper 2
periculo vitæ ipſius Fuluij, vnde non potuit per mortem al-
terius perſonæ ſuperlucrari.

Non obſtat, quod intra quindecim dies Fuluius nomina-
uerit, vt dictum eſt, ſiue tranſtulerit periculum vitæ in per-
ſonam Sereniſſ. Principis Vrbini, qui obijt de anno 1623. &
ſic ante diſdictam, quia fuit reſponſum in hac translatione
non fuiſſe ſeruatam formam præſcriptam in Reformatione
ſanct. mem. Pauli V. in titulo de Notarijs Tribunalium Vr-
bis, in verſ. diſdictam, & verſ. Idemque, nam in nominatio-
ne, & translatione periculi vitæ, certum eſt requiri eandem
formam, quæ in præcedenti capitulo requiritur circa diſdi-
ctam, vt probat † illa particula, *idemque ſeruetur &c.* Bald. 3
conſ. 94. n. 2. lib. 3. Menoch. *conſ. 130. n. 7. lib. 2.* & dictio illa, vt

ſupra, ibi, & per Notarios, vt ſupra fuerint annotatæ, quæ
4 dictio † eſt repetitiua præcedentium, Bart. *in l. 1. §. hoc edicto in fin. ff. de poſtul.* Rot. *dec.* 39. *num.* 6. *par.* 1. *recent.* Sed reformatio circa diſdictam in præcedenti capitulo mandat Notarijs, vt teneantur diſdictam, ſeu intimationem, non ſolùm in manuali regiſtrare, ſed etiam in margine inſtrumenti ſocietatis annotare his verbis, die tali diſdicta, & die tali reproducta, ideò dum ſubditur, idem ſeruan. eſſe in nominatione, necnon & in tranſlatione periculi vitæ, quæ non ſuffragentur, nec cuiquam proſint, niſi parti intra tempus ad nominandum, vel transferendum intimatæ, & per Notarios, vt ſupra fuerint annotatæ, ſequitur, vt etiam nominatio, & tranſlatio debeat intimari, & per Notarium in margine inſtrumenti annotari, & in manuali regiſtrari. Quare cùm in hoc caſu nominatio, ſeu tranſlatio ſuper periculo vitæ d. Principis, non fuerit intimata, nec regiſtrata in manuali Notarij, nec annotata in margine inſtrumenti, videtur ob non ſeruatam formam dictæ reformatio-
5 nis † tranſlatio fuiſſe nulla, ac ſi facta non fuiſſet, prout in puncto fuit reſolutum *in alia Romana ſocietatis officij* 5. *Decembris* 1616. *coram R. P. D. meo Remboldo, quæ eſt deciſ.* 71. *poſt tract.* Modern. *de ſociet. offic.* vbi etiam fuit oſtenſum, prædicta fuiſſe conſtituta pro forma, & latius hic de-
6 ducitur per informantes, qua † non ſeruata, actus corruit, *l. cum hi, §. ſi prætor ff. de tranſact.* Surd. *deciſ.* 264. *num.* 8. *& conſ.* 318. *num.* 10. Rota *dec.* 15. *num.* 3. *par.* 2. *recent.*

Nec videbatur obſtare reſponſio, & diſtinctio data ex aduerſo, quod conſtitutio in verſ. Idemque non loquatur in nominatione, quæ fit tempore inſtrumenti, vel in ipſo inſtrumento, qualis videtur eſſe iſta nominatio periculi vitæ prædicti Principis, quæ fuit facta vigore inſtrumenti ſocietatis intra quindecim dies, ſed loquatur in illa nominatione, quæ fit etiam propriè tranſlatio periculi vitæ, vt ſi primum periculum erat in perſona Titij, poſtea ex facultate reſeruata danti pecunias, transfertur periculum in perſonam Mæuij, hæc enim propriè eſt nominatio, & tranſlatio ſimul, quia nominatur Mæuius, & fit in eum tranſlatio de perſona Titij, & hoc ſuadent verba Conſtitutionis, ibi, in nominatione, necnon & in tranſlatione, quaſi vtrumque debeat concurrere, vt ſit locus Conſtitutioni videlicet nominatio, & tranſlatio, vt in exemplo allegato, ſed hic non eſt caſus noſter. Quia Princeps Vrbini fuit nominatus intra quindecim dies, licet in ipſo inſtrumento, ſed nulla interueniente tranſlatione, cùm antea nullus alius fuiſſet nominatus, & proinde verba conſtitutionis non videntur applicari, ſicuti etiam diuerſa videtur ratio, cùm primo caſu, quando nominatio fit in corpore inſtrumenti, præſentibus partibus nulla poſſit conſiderari fraus, ſecus quando ex in-
7 teruallo † fit tranſlatio periculi vitæ de vna perſona in alteram, tunc enim propter facilitatem fraudis, debet tranſlatio parti intimari, & alia concurrere requiſita in Conſtitutione, hæc inquam non obſtant, quia in primis non ſumus in caſu, in quo nominatio fuerit facta in ipſo inſtrumento, & cùm præſentia partium, tunc enim eſſet indubitatum, non requiri intimationem, ſed hic fuit facta nominatio poſt decem dies, à die contractæ ſocietatis, & parte abſente, quo caſu viget eadem planè ratio, vt debeat intimari parti, vt ſciat, ſocietatem non ſtare ampliùs ſub periculo vitæ dantis pecuniam, ſed perſonæ nominatæ, & ideò neceſſe fuit prouidere huic caſui, in quo adeſt ſimplex nominatio etiam ſine tranſlatione, & hoc ſuadent verba ipſa, ibi, in nomi-
8 natione, necnon & in tranſlatione, quæ † dictio, necnon reſoluitur in copula, Rota *deciſ.* 668. *num.* 1. *par.* 1. *recent.*
9 & hic additur etiam copula, *&*, † quæ ſolet poni inter diuerſa, gloſſ. *in rubr. ff. de iur. & fact. ignor.* Pariſ. *conſ.* 36. *num.* 14. *lib.* 1.

Non obſtat, quod officialis eadem die, habita notitia dictæ nominationis eam acceptauerit, & prædicta forma videatur introducta ad effectum deducen. ad notitiam parti nominationem, quia poſito, quod intimatio, annotatio,
10 & regiſtratio ſint de forma, † non ſufficit ſcientia eius, cui debuit intimari, Seraph. *deciſ.* 1471. *num.* 3. *& deciſ.* 158. *num.* 9. *poſt tract.* Modern. *de cenſib.* imò forma nec poteſt
11 † remitti de conſenſu partium, Surd. *dec.* 268. *num.* 8. *&* 9. cum alijs per Modern. *diſcept. forenſ. cap.* 691. *num.* 9. *& in d. dec.* 71. *n.* 7. *poſt tract. ſociet. offic.* neque poteſt † ſuppleri
12 per æquipollens, Bald. *in l.* 1. *n.* 2. *ff. de lib. & poſth.* cum alijs per Rot. *dec.* 691. *n.* 2. *par.* 1. *rec.* vltra quod in omnem euentum prędictę partis notitia non poteſt ſupplere regiſtrationé, & alia requiſita conſtitutionis, dato quod ſuppleret defectum
intimationis, & tamen † forma eſt indiuidua, Dec. *conſ.* 532. 13
n. 5. Rota *dec.* 30. *n.* 3. *par.* 1. *recent.*

Non obſtat, quod conſtitutio loquatur quando iudicialiter agitur inter partes per viam diſdictæ, & intimationis, non autem prohibeat procedi extraiudicialiter mutuo partium conſenſu ad nominationem, quia reſpondebatur, mutuum iſtum conſenſum non fuiſſe contemporaneum, cùm Marſcus nominauerit perſonam Principis die 13. Maij, Antonius verò officialis poſtea ſuperuenerit, & aſſerens ſe habuiſſe informationem de dicta nominatione illi conſenſit, & extra caſum nominationis eodem contextu, & in eodem inſtrumento, cùm præſentia partium, omnino ſeruan. eſt d. conſtitutio, qua cauetur, vt nominatio parti non intimata non ſuffragetur, & cùm conſtitutio non diſtinguat de nominatione iudiciali, vel extraiudiciali, † nec nos diſtinguere debemus, *l. de pretio ff. de publican.* cum alijs per 14
Surd. *conſ.* 426. *num.* 24. *& ſeq. lib.* 3. vltra quod nominatio ſemper fit extraiudicialiter coram Notario, & teſtibus, ſed intimatio fit iudicialiter apud acta.

Non obſtat deciſio † *in Romana ſocietatis* 7. *Nouembris* 15
1614. *coram R. P. D. meo Veroſpio*, quia loquitur in diſdicta mutuo partium conſenſu facta, quæ non eget intimatione, quod & admitti poſſet in nominatione in inſtrumento facta acceden. conſenſu partium vnico contextu, & momento temporis, vt dictum eſt, ſecus in actu ſeparato, & diſtincto ab inſtrumento, & abſente parte, prout hic factum fuit, vltra quod quæ in ea deciſione dicuntur circa diſdictam patiuntur difficultatem in nominatione, & tranſlatione, in quibus eſt appoſita clauſula, vt non ſuffragentur, nec cuiquam proſint niſi parti intimatæ, quæ verba videntur inducere annullationem actus aliter geſti, vt benè fuit ponderatum *in alia Romana ſocietatis officij coram D. Remboldo* ſupra allegata pro Fuluio.

Obſeruantia allegata non faciendi intimationem eſt æquiuoca cùm dentur plura inſtrumenta intimationum, & præualere debet, quæ habet † pro ſe aſſiſtentiam conſtitutio- 16
nis, nec valet dicere, quod non ſit vſu recepta quoad intimationem, vt per Moder. *diſcept. forenſ. cap.* 516. *num.* 4.
quia ſtan. publicatione præſumitur † vſu recepta, Rota 17
deciſ. 30. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* & contrarius prætenſus vſus nihil operatur ſine conſenſu, & poſitiua ſcientia Papæ, de qua hic non docetur, Rota *in Romana concordiæ coram R. P. D. Caualerio, quæ ſunt deciſ.* 197. *n.* 3. *&* 4. *dec.* 213. *num.* 2. *& deciſ.* 221. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* & rurſus Rota *deciſ.* 356. *num.* 7. *ead. par.* 1.

Et ita fuit deciſum vtraque parte informante.

A præſenti deciſione receſſit Rota in illius repropoſitione facta ſub die 27. Aprilis 1626. coram bon. mem. Reuerendiſſimo Manzanedo, & deinde in eadem cauſa confirmata fuit reuocatio 5. Iulij 1627. coram rec. me. Merlino, ac demum coram bon. mem. Pirouano 19. Iunij 1628. quæ eſt deciſio 192. infra in ſeq. parte. Ex quo capite Rota non ſtetit hic in deciſis tetigi ſupra in Annotat. ad deciſionem 542. à n. 80.

Paulus Rubeus.

REVERENDISS. PIROVANO,

Romana Beneficiatus S. Petri.

Mercurij 20. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

Curialitas, quando non poſſit dubitari, quin ſit contracta, & ſi ſemel fuerit acquiſita, præſumitur ſemper continuata, niſi aliud doceatur. Voluntas, quando præſumatur mutata, licet id in dubio non præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Curialitas quando dicatur contracta.*
2 *Curialitas ſemel acquiſita præſumitur continuata vſque ad mortem, niſi aliud doceatur, & n. 4.*
3 *Beneficia vacantia apud Sedem ſunt reſeruata.*
5 *Regula, ſi quis innitatur, pro eo dicitur rem eſſe certam.*
6 *Probatio præſumptiua non admittitur, vbi quis tenetur aliquid probare.*

7 *Fa-*

7 *Factum, vbi requiritur, lex non illud ſupplere intendit.*

8 *Voluntatis mutatio non præſumitur, niſi probetur, & hoc non alia ratione, quàm non ſupplendi factum accidentale cuntingens in mutando, & n.9.*

10 *Curialitatis impreſſio non eſt immutabilis, & indelibilis, ſed mutabilis & debilis, tanquam in animo conſiſtens.*

11 *Voluntas præſumitur mutata, ſi ſuperueniat cauſa apta, & veriſimilis ad mutationem.*

12 *Voluntas, vt probetur mutata, quando ſuperuenit cauſa apta mutationis, admittitur leuior probatio per coniecturas, & præſumptiones, & n.20.*

13 *Domicilium acquiritur ratione reſidentiæ, propter neceſſitatem inſeruendi beneficio.*

14 *per Domicilium contractum in aliqua Ciuitate, quis deſinit eſſe exter, & incola accidentalis.*

15 *Domiciliarius Vrbis, ſi aliquis ſit effectus, an ex hoc deſinat eſſe Curialis.*

16 *Familiaris Cardinalis, ſi quis ſit, non deſinit eſſe talis, ſi obtineat beneficium reſidentiale alibi.*

17 *Actuum compatibilitate data, vnus non euellit alterum.*

18 *Exterus, & aduena, ſi efficiantur domiciliarij alicuius loci, deſinunt eſſe tales, & vide n. 19.*

21 *ac Declarationis animi effectum, & renunciationis qualitatis acquiſitæ, verba ſuper hoc prolata, debent concludere per neceſſe, & non ſufficiunt ſi ſint iactatoria, & n. 22.*

DECISIO DLXXIII.

CAuſa repropoſita * Domini quoad caput curialitatis
ſteterunt in deciſis: quia rationes ſubſiſtunt, & reſ-
ponſiones datæ non releuant.

Non enim poterat controuerti curialitas iam contracta
per Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauerat be-
neficium: quia de ea ſufficienter conſtat ex famulatu in
1 ſeruitijs Auditoris Rotæ, † qui non datur citra animum
acquirendi curialitatem, Mandoſ. *ad reg. quintam Can-
cell. in quæſt.* 1. *num.* 18. Rot. *dec.* 616. *num.* 2. *par.* 4. *diuerſ.*
Similiter nec euitari poterat conſequentia, quod ſemel ac-
2 quiſita curialitas † eadem continuata vſque ad mortem cen-
ſeretur, niſi probetur mutata, Mandoſ. *reg.* 5. *q.* 4. *in fine
& num.* 6. *verſ. ad illud*, prout de familiaritate idem dicunt
Sernen. *de impetr. beneſ. per obitum fam. q.* 13. *num.* 6. Rot.
deciſ. 145. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* & de ciuilitate pariter fir-
mat Bart. *in l. aſſumptio ff. ad municip.* §. *vlt.* Menoch. *de
præſum. lib.* 6. *præſum.* 25. *num.* 3. *& præſ.* 42. *num.* 12. ex
quibus intrabat reſeruatio ex generali diſpoſitione, *C. præ-*
3 *ſenti* §. *ſanè de præben. in* 6. propter † obitum eiuſdem Ber-
nardini apud Sedem, neque dicatur prædicta D. Proſpero
non ſufficere, niſi etiam apparet qualitas curialitatis con-
4 tinuata † vſque ad mortem Bernardini, quia vera eſt con-
cluſio, & eam probant Anchar. & Archid. *in d.* §. *ſanè*, &
Mandoſ. *in reg.* 5. *Cancell. q.* 2. *in fin. per illum textum, &
per extrauag. ad regimen. de præben. & dignit.* ſed de perti-
nentia operis probandi hanc continuationem curialitatis eſt
quæſtio, quæ ad D. Proſperum non eſt referenda, dum re-
5 gulæ † innititur, & pro eo dicitur adeſſe res certa, *l. ab ea
parte ff. de probat.* Bart. *in l. quoties ff. ſi quis caut.* Dec. *conſ.*
142. *num.* 4. Alex. *conſ.* 79. *num.* 5. *lib.* 7. Tiraq. *de retract.
lignag. gloſſ.* 9. *num.* 211. Rota coram Papa Greg. *deciſ.* 182.
num. 1. propterea ceſſat illatio, quod reſeruatio non fuerit
concludenter probata non iuſtificata curialitate de vtroque
6 tempore verè, & non præſumptiuè, prout † dicebatur
præſumptiuam non admittere, Ægid. *deciſ.* 612. Acchill.
deciſ. 1. *de probat.* Card. Seraphin. *deciſ.* 1171. *numer.* 2. &
coram Papa Greg. XV. *dec.* 279. *nu.* 2. quia in præſenti non
agitur de præſumptione legis, ſed de vera impreſſione curia-
litatis, quæ non controuertitur, nec amitti poteſt ſine facto
7 illam obtinentis, & vbi factum requiritur † lex non inten-
dit illud ſupplere, & hoc eſt, quod dicit Bart. *in l. aſſumptio* §.
vltimò ff. ad municip. & Menoch. *præſumpt.* 42. *nu.* 12. *lib.* 6.
8 quo ſcilicet non præſumitur mutatio voluntatis, † niſi pro-
betur, non alia ratione, quàm non ſupplendi factum acci-
9 dentale † contingens in mutando, & ſeu deponendo ani-
mum illius, qui iam curialitatem induerat, nec propterea
ceſſat effectus §. *ſanè* requirentis curialitatem de vtroque
tempore, quia impreſſio curialitatis non eſt indelebilis, ſed
mutabilis † tanquam in animo conſiſtens, & pro arbitrio 10
poteſt amitti, Bald. *in rubr. C. ſi à non comp. iud.* Tiraq. *de
retract. conſang.* §. 9. *gloſſ.* 2. *num.* 25. *&* 26. ideò ſemper ſub-
iacet contrariæ probationi, quæ reſpicit requiſitum eiuſ-
dem §. *ſanè*.

Quod ſi dicatur non etiam abſolutè, & ſimpliciter eſſe ex-
cludendam præſumptionem mutationis voluntatis de curia-
li in domiciliarem, ſed rebus ſic ſtantibus, itaut ſi ſuperue-
niat † cauſa apta, & veriſimilis ad mutationem, tunc præ- 11
ſumatur voluntas mutata, Menoch. *præſ.* 37. *nu.* 37. *&* 38.
& præſumpt. 42. *n.* 14. *lib.* 6. vbi admittitur etiam leuior pro-
batio ad hunc effectum per coniecturas, & præſumptio-
nes, nam & hæc iuris concluſio non improbatur, ſed fa-
ctum, † quod cauſa habilis ſuperuenerit pro mutatione vo- 12
luntatis.

Non obſtat igitur, quod Bernardinus aſſequutus fuerit
beneficium requirens reſidentiam, nec amplius continua-
uerit in domo Rotæ Auditoris, à quo procedebat curialitas,
& ratione reſidentiæ acquiſierit † domicilium propter neceſ- 13
ſitatem inſeruiendi beneficio, Innoc. & Abb. *in c. ex ore de
priuil.* Felin. *in c. dilectus, il* 2. *n.* 4. *de reſcript.* Rot. *dec.* 642.
n. 13. *par.* 1. *rec.* & per contractum domicilium deſierit eſſe ex-
ter, & incola accidentalis, prout † quilibet iudicatur Ro- 14
manam curiam ſequens.

Quia prima deciſio reſpondit non eſſe conſequentiam ne-
ceſſariam, ſi dicatur Bernardinus effectus eſt domiciliarius
Vrbis, ergo † deſinit eſſe curialis, quia vna qualitas alteri 15
non repugnat, ſicuti non aduerſatur domicilium originis,
cùm domicilio acquiſito, aut familiaritas † Cardinalis be- 16
neficiato, cùm onere reſidentiæ, & hanc compatibilitatem
Rota admiſit in pluribus cauſis, nempè in *deciſ.* 616. *nu.* 2.
par. 4. *diuerſ. in Aſſiſien. bonorum* 18. *Iunij* 1607. *coram bon.
mem. Card. Sacrata in Romana beneficiatus S. Petri* 27. *Ian.*
1593. *coram bon. mem. Card. Blanchetto, in Romana hære-
ditatis, ſeu cenſus coram bon. me. Card. Platto impreſſ. apud
Marcheſ. de commiſſ. p.* 2. *fol.* 575. *in Papien. præpoſituræ* 10.
Decembris 1620. *coram Epiſcopo Attrebaten. & in Auenio-
nen. Archidiaconatus* 12. *Februar.* 1617. *coram R. P. D. meo
Buratto*, & data compatibilitate † actuum, vnus non euel- 17
lit alterum, Bald. *in l. fin. in princip. C. de nouat.* Decian. *conſ.*
564. *num.* 15. Alex. *conſ.* 193. *num.* 3. *vol.* 6. Berou. *conſ.* 205.
num. 13. *vol.* 3. Dec. *conſ.* 11. *numer.* 67. *vol.* 1. Menoch. *de
præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 134. *num.* 39. nec vrget replica-
tio, quod ſi de aduena, & extero quis efficiatur domicilia-
rius, & prout contigit curialibus, qui † accidentaliter 18
occaſione ſeruitij mercaturæ, aut aduocationis ſequuntur
curiam domicilium acquirere, non ampliùs dicuntur adue-
næ, ſed incolæ, quod dicebatur non poſſe contingere citra
mutationem voluntatis deſerendi accidentalem habitatio-
nem, quia fuit reſponſum huiuſmodi acquiſitionem domici-
lij non inferre dimiſſionem animi ſequendi curiam, ſi quan-
do id † contigiſſet, ſed acquirendo nouum ſtatum addere 19
conditioni ſuæ maiores prærogatiuas, & priuilegia.

Non obſtat, quod ſi mutatio voluntatis ex ipſa acqui-
ſitione beneficij reſidentialis in Vrbe non probetur, admini-
culata tamen teſtibus pro D. Patriarcha examinatis rema-
neat impleta probatio, † quæ leuior per coniecturas, & 20
præſumptiones admittitur per Menoch. Bart. *& alios ſupra
allegatos*.

Quia teſtes, qui dantur in eius ſummario non videntur
huic probationi ſatisfacere, nam primus, qui iuxta quartum
refert verba Bernardini dicentis, quod ſi Papa Paulus vocaſ-
ſet eum ad illi inſeruiendum, non acceſſiſſet, etiam cùm
mercede ſcutorum decem qualibet die, quia verba prædicta
ſunt quidẽ verba † iactatoria acquieſcentiæ ſui ſtatus, & for- 21
tunæ, ſed non abdicatoria curialitatis, & priuilegiorum illius
iam acquiſitorum propterea ad effectum declarationis ani-
mi, & renunciationis qualitatis † acquiſitæ deberent con- 22
cludere perneceſſe, & apta eſſe ad diſponendum taliter ſe ia-
ctantem, qualia non ſunt hæc iactatoria, *cap. cum veniſſent de
inſt.* Alex. *in l. ita ſtipulatus, n.* 6. *&* 7. *ff. de verb. oblig.* Dec.
conſ. 103. *num.* 23. *vol.* 2. Secundus verò teſtis, tertius, quar-
tus, & ſextus concludunt de omiſſione exercitij actuum,
ex quibus poſſet inferri ad curialitatem, quod deſeruire
poſſet, ſi ageretur de reprobando ſtatu acquiſitionis nouæ
concludunt, quia ſimul eſſe poteſt, quod curialitatem
nolit exercere, & quod iam acquiſita non deponatur, &
ita fuit reſolutum &c.

Cauſa iſta fuit prius propoſita ſub die 8. Aprilis 1622. coram eodem bon. mem. Pirouano, & eſt deciſio 429. infra in ſeq. par. tom. 2. Et præſens deciſio fuit reuocata coram eodem 30. Martij 1626. cauſa verò quare latè habetur in deciſione ſuper emanata, quam poſui pariter in ſequenti parte, eſtque in ordine deciſ. 9.

REVERENDISS. D. COCCINO,

Treuereñ. Abbatiæ S. Maximini.

Mercurij 20. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

Abbatis electio ſi petatur à Papa confirmari, & quidem iuxta terminos cap. cupientes de elect. niſi ea ſit valida, confirmari non debet. In electione Abbatum, cùm ſeruanda quoque veniat diſpoſitio cap. quia propter de elect. ideò forma in eo tradita præcisè ſeruanda eſt, tum quia niſi ad vnguem ſeruetur, cùm ſit indiuiſibilis, actus corruit in totum, tum quia in d. cap. quia propter adeſt decretum irritans. Et diſcutiuntur plures defectus, qui interueneruni in præſenti electione Abbatis, & concluditur pro reiectione petitæ confirmationis Apoſtolicæ.

SVMMARIVM.

1 *Electio non debet confirmari, niſi valida ſit.*

2 *in Electione Abbatum, niſi ſit ſeruata forma tradita in cap. quia propter de elect. poteſtas prouidendi deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam.*

3 *Cap. quia propter de elect. habet etiam locum in electione Abbatum.*

4 *Forma tradita in aliquo actu, eſt præcisè obſeruanda.*

Forma dicitur inducta, ſi decretum irritans fuerit appoſitum in lege, n. 4.

5 *Cap. quia propter de elect. dat tres formulas electionis.*

6 *Forma tradita in cap. quia propter de elect. in quo conſiſtat, & n. 34. & 35.*

7 *Electio ſi peccet in forma nulla eſt.*

8 *Clauſula appoſita in cap. quia propter de elect. ſcilicet, vt electio aliter facta non valeat, refertur ad omnia, quæ attentantur contra formam d. cap.*

9 *in Electionibus, quod debeant interuenire tres ſcrutatores de Collegio, & non plures, id à quo ſolummodo fuerit ſtatutum.*

10 *Scrutatores in electionibus tantùm tres debent interuenire, aliàs electio nulla eſt.*

11 *Et iſta eſt communis opinio, à qua non eſt recedendum in conſulendo, nec in iudicando.*

12 *Perſonæ tres faciliùs conueniunt, quàm plures, & fideliùs negotium tractant.*

13 *Scrutatores tres eligendi pro electione facienda, debent eſſe de Collegio, aliàs electio erit nulla.*

14 *Scrutatores pro electione facienda debent eſſe de Collegio, quia præſumitur eos fideliùs eſſe tractaturos electionem.*

Et non eſt honeſtum, vt qui ſunt extra Collegium, faciant conſcientiam illorum de Collegio.

15 *Cap. quia propter de elect. ſubſtantialis forma à quibus verbis incipiat.*

16 *Electio Abbatis fuit confirmata in Curia, licet in eius electione interuenerint ſex ſcrutatores, tres ex Collegio, & alij tres extra Collegium.*

17 *Doctori atteſtanti de receptione alicuius actus nulli, non eſt credendum.*

Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur, cùm conſuetudo ſit quid facti, & ſic in dies poteſt mutari, num. 17.

18 *Rota continuò reijcit illam opinionem, quod Doctori atteſtanti de conſuetudine fori, in quo verſatur, credatur.*

19 *ex Gratia ea quæ fiunt, non debent trahi in exemplum.*

20 *Vtile per inutile non vitiatur.*

21 *Forma cùm ſit indiuidua, ideò eius cauſa vtile per inutile vitiatur.*

22 *Electio, quod fiat per annum, & non vltra, ſi ſtatutum id diſponat, electio facta per triennium eſt nulla in totum, & quare.*

23 *Forma non ſeruata, actus in totum corruit.*

24 *in Electionibus vt interueniant aliqui, qui non ſint de Capitulo, id conſuetudine poteſt induci, & an hoc ſit verum, n. 25. & 26.*

27 *Decretum irritans tollit omnem conſuetudinem in contrarium.*

28 *Decretum irritans facit perſonam incapacem, & conſuetudo non poteſt tollere incapacitatem.*

29 *Lex irritans aliqua, ratione honeſta, poteſt eſſe abrogabilis per conſuetudinem.*

30 *Quod intellige verum ſi vniuerſaliter in toto Orbe per conſuetudinem contrariam cum requiſitis lex eſſet abrogata.*

31 *Præſcriptio induci non poteſt contra actum habentem decretum irritans.*

32 *Lex quando generaliter non eſt abrogata, remanet in ſuo robore.*

33 *de Lege præſcribenda, & non de communi DD. opinione quando agatur.*

36 *Actus, vt corruat ex defectu formæ, ſufficit, vt in vno ea non fuerit ſeruata.*

37 *Forma in parte non poteſt relinqui, cùm ſit indiuiſibilis.*

38 *Electio quando eſt nulla, non poteſt ratificari.*

39 *Scrutatores tres de Collegio iuxta terminos cap. quia propter de elect. vota omnium debent exquirere.*

40 *Verbum*, exquirere, *quid importet.*

41 *Facere aliud eſt, & aliud aſſidere.*

42 *Facere aliud eſt, & aliud eſſe præſentem actui per alium explicato.*

43 *Vota ſingulorum iuxta terminos cap. quia propter de elect. debent redigi in ſcriptis, aliter eius forma non dicitur ſeruata.*

44 *Eligentium vota melius eſt, vt in ſcriptis reducantur, & hoc ne memoria ſcrutatorum pereat.*

45 *Vota ſingulorum in terminis cap. quia propter de elect. debent publicari in communi, aliter ſi tantùm electio fuerit publicata, nulla eſt electio, n. 46.*

47 *Vota ſingulorum eligentium, quando non ſit neceſſe, vt in communi publicentur.*

48 *Enunciatiua ſimplex non releuat.*

49 *Electio, quando eſt vnanimis, non eſt facienda collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum, vel zeli ad zelum, ſed qualiter.*

50 *Electio, quando fit à duabus partibus, hoc caſu licet non fiat collatio meriti, & zeli, tamen fit collatio numeri, licet non ad numerum.*

51 *Abbates Ordinis S. Benedicti iuxta eius regulam qualiter eligantur.*

52 *Forma certa, quando datur habenti facultatem, illa non ſeruata, actus tenet, licet contraueniens poſſit puniri.*

Quod tamen ſecus eſt, quando forma data habet decretum irritans, n. 52.

53 *Lex, quando eſt poſterior, & habet decretum irritans, ea non ſeruata, actus corruit, non obſtantibus legibus anterioribus.*

54 *de Abbatis Regularis electione quando agitur, ſufficit, vt electio fiat per vota ſecreta iuxta Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de regul.*

55 *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de elect. de quibus electionibus loquatur.*

56 *Cap. quia propter de elect. non fuit derogatum per Conc. Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de elect. & vide nu. 57. & 58.*

58 *Electio ex quibus non dicatur remanſiſſe ſecreta.*

59 *Electio eſt nulla, ſi aliquis ex Electoribus vnam ſchedulam tantùm vnico nomine ſcriptam recepit de manu Scribæ, vel duas recipit, & aliam ſcindit.*

60 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem.*

61 *Electio ſuſtinetur, quando votum alterius oſtenditur, abſque culpa Capituli.*

Electio quando non dicatur ſecreta culpa Capituli.

62 *Ele-*

62 *Electio tenet, etiam non ſeruata forma electionis, quando adeſt conſenſus, ſed hoc intellige in foro conſcientiæ.*

Nauar. *conſ. 9. de elect. opinio quando procedat.*

63 *Electio in foro fori indubitatè eſt nulla, quando forma in ea tradita, ſeruata non fuit.*

Papa poteſt conſenſum eligentium non ſolemniter praſtitum conualidare, n. 63.

64 *Inſtrumentum electionis eſt indubitatæ fidei, quando eſt manu publica ſcriptum, & habent ſigillum, & ſubſcriptionem omnium eligentium.*

65 *Electio à Papa non eſt confirmanda ſi non fuerit petita, iuxta terminos cap. cupientes, de elect.*

DECISIO DLXXIV.

PEtitum fuit, vt Sanctiſſimus Dominus Noſter confirmaret electionem Abbatis, † quæ niſi valida ſit, con-
1 firmari non debet *cap. nihil 44. §. cæterum de elect.* Imò ſi eſt nulla, ob non ſeruatam formam *cap. quia propter de elect.*
2 poteſtas † prouidendi deuoluta eſt ad Sedem Apoſtolicam, tam vigore iuris communis, vt eſt text. *expreſſus in cap. quamquam de elect. in 6.* Roman. *conſ. 332. num. 11.* quàm vigore Concordatorum, & compactat. Germaniæ. Ideò Sanctiſſimus Dominus noſter mandauit, vt in Rota videretur, an conſtet de valida electione, quæ veniat confirmanda; & reſolutio pendet principaliter ex eo, an fuerit ſeruata forma *cap. quia propter de elect.* quod habet lo-
3 cum † in electione etiam Abbatum, vt colligitur ex dicto tex. *in verbo Eccleſia viduatæ, iuncto text. in cap. ne pro defectu 41. tit. eod. & in cap. indemnitatibus §. ſanè, cum ſeqq. de elect. in 6.* Io. Andr. *in d. cap. quia propter nu. 59.* vbi de communi, Bellam. *ibid. num. 3. in princ.* Imol. *num. 3.* vbi de communi, Rot. *dec. 5. in princ. iuncto num. 2. de elect.* in nouis cum pluribus allegatis *in cauſa Meten. monaſterij 5. Iulij 1621. coram me*, quibus poteſt addi Cuch. *inſtit maior. lib. 4. tit. de elect. numer. 279. in fin.* Caniſ. *de elect. §. & hac de Epiſc.* Iodoch. Lorich. *in theſaur. vtriuſque Theolog. in verb. electio in forma ſcrutinij verſ. & hæc forma.* Et forma, quæ traditur *in d. cap. quia propter* eſt præciſè ſeruanda, † cùm
4 habeat decretum irritans, ibi, electio aliter facta non valeat, quæ verba dictum decretum important, *l. non dubium C. de leg. l. ſtipulatio ff. de verbor. oblig.* Io. Salaſ. *de ll. q. 96. tract. 14. diſput. 16. ſect. 11. num. 29.* Alex. *conſ. 41. num. 13. & 14. lib. 5.* quod duplicatur Soccin. ſen. *conſ. 87. n. 6. verſ. confirmatur lib. 3.* Iaſ. *conſ. 85. num. 8. & 9. lib. 3. & in puncto dicti cap. quia propter*, dicunt Gloſſ. & Doctor. *in dicta Meten. alleg.* Compoſt. *num. 20. verſ. nunquid de iſta*, Io. Andr. *num. 37. in verbo non valeat*, Innoc. *num. 6. eodem verbo*, Gulielm. Mandagot. *de elect. cap. 22.* Roman. *conſ. 332. n. 12.* Et Domini negocio maturè diſcuſſo, cùm vna tantùm pars informaret, cenſuerunt non conſtare de valida electione, quæ debeat confirmari.

5 Cùm enim in *dicto cap. quia propter* dentur † tres formulæ electionis per ſcrutinium ſcilicet compromiſſum, & quaſi inſpirationem, quæ vltima verè non eſt formula, vt notant Doctor. ibidem, & fuerit electa forma ſcrutinij, non fuit ſeruata forma *in d. cap. quia propter* præſcripta. Primò, quia ibi diſponitur, quod aſſumantur tres de Collegio fide digni, qui ſecretè, & ſigillatim vota cunctorũ diligenter exquirant,
6 † & in hoc caſu fuerunt aſſumpti tres quidem de Collegis, & tres extra Collegium vnde electio in duobus peccat, ac proindè remanet nulla. Primò quia fuerunt electi ſex, & tamẽ non debent eſſe plus quam tres. Secundò, quia fuerunt electi
7 tres extra Collegium, † vtrumque enim eſt contra formam ſubſtantialem illius, *cap. quia propter*, vt probatur ex tex. *claro in cap. Eccleſia veſtra il 2. 57. §. denique de elect.* vbi eſt expreſſum, quod clauſula illa poſita in dicto *cap. quia propter*, dum poſt requiſita ad electionem legitimè faciendam ſubiungitur, electio aliter facta non valeat &c. refertur ad ea
8 omnia, † quæ attentantur contra formam electionis, repertam ſolùm à dicto *cap. quia propter* in Concilio generali, non autem ad alia ibi narrata, quæ ad electionem faciendam reperta ſunt ab alijs etiam Canonibus, quibus tamen omiſſis, illi Canones non inualidant electionem, hoc verò, quod ſcilicet tres de Collegio, & non plures debeant eſſe ſcruta-
9 tores, † ſtatutum eſt ſolummodo ab ipſo concilio generali in dicto *cap. quia propter*, non autem ab alio Canone, igitur electio, omiſſa iſta forma, eſt nulla cum illa clauſula alias electio facta non valeat, poſita in fine dicti cap. ad dictam formulam à Concilio generali introductam referatur, vt benè dictum text. *in cap. Eccleſia veſtra* ponderat Roman. *conſ. 332. num. 12.* ad quod nullus alius, quem ego viderim, animaduertit.

Et quod etiam ſcrutatores debeant eſſe tres, † & non 10
plures, aliàs electio non valeat eſt communis, & indubitata ſententia, Abb. *in d. cap. quia propter num. 13. verſ. tertium ſubſtantiale*, vbi de communi Imol. *num. 7.* Innoc. *n. 4.* Bald. *num. 31.* Ioan. Andr. *num. 9. verſ. aſſumantur*, dum vult, quod ſubſtantialia *cap. quia propter* incipiat à verbo aſſumantur, Butr. *num. 22. verſ. dicitur 6.* Hoſtien. *num. 17. & 43.* dicit hoc eſſe tutius Card. *num. 3. q. 12.* Anchar. *col. 1. in fin.* Goffred. *in ſumm. tit. de lect. num. 7.* Hoſtien. *in ſum. §. qualiter facienda, verſ. ſed verba Concilij* Baiſ. *de elect. par. 3. cap. 23.* vbi de communi Bertrand. *conſ. 187. num. 1.* vbi etiam de communi, & quod ab hac opinione † non ſit rece- 11
dendum in conſulendo, neque in iudicando, Rebuff. *ſuper concor. in tit. de reg. ad Prelat. nomin. facien. §. vlt. verb. formam verſ. tres*, vbi de communi Franc. Marc. *dec. 1201.* vbi pariter de communi Io. de Friburg. *in ſum. tit. de elect. q. 7. col. 2. v. aſſumantur* Silueſt. *in ſumm. verbo electio 2. n. 12. verſ. tertium de communi* Ang. *in ſumm. eod. verb. num. 26.* Tabien. *in verb. electio 1. nu. 20. verſ. ſecundum quod*, Roſell. *eod. verb. col. 5. verſ. quot ſunt formæ*, Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 14. col. 7. verſ. vndecimo quæritur*, Rodriq. *in ſumm. cap. 2. de elect. col. 3.* vbi de communi, *alias cap. 102.* Iodoch. Lorich. *in theſ. vtriuſque Theol. in verb. electio in forma prima ſcrutinij verſ. 2. vt ipſi eligant.* Et ratio huius ſententiæ, † vt tres facilius conueniant, & fidelius negotium 12
tractent Hoſtien. *in ſumm.* Petr. de Baiſ. Butr. & Bertrand. locis iam allegatis.

Et quod etiam dicti ſcrutatores debeant eſſe de † Collegio, 13
aliàs electio ſit nulla, eſt pariter communis opinio, Abb. *in d. cap. quia propter. num. 13. verſ. quartum ſubſtantiale*, Imol. *num. 8.* vbi de communi Io. Andr. *num. 11.* Butr. *numer. 22. verſ. dicitur 7.* Hoſtien. *num. 25. & 43.* Card. *num. 3. q. 12.* Compoſt. *num. 5. in fin. verſ. de Collegio*, Anchar. *col. 2. verſ. circa hoc* Goffred. *in ſumm. de elect. num. 7.* Hoſtien. *in ſumm. eod. tit. §. qualiter facienda col. 4. verſ. de Collegio*, Roman. *conſ. 312. nu. 12.* vbi de communi Rebuff. *loco præfato, verſ. quarto requiritur* Baiſ. *de elect. par. 3. cap. 24.* Franc. Marc. *d. deciſ. 1201. in fin.* Silueſt. *in ſumm.* Ang. Io. de Friburg. Tabien. Roſell. Azor. Iodoch. Lorich. *locis ſupra allegatis.* Et ratio huius dicti eſt, quia præſumitur eos, qui ſunt de Colle-
gio, fidelius † tractaturos electionem, & non eſt honeſtum 14
vt qui ſunt extra Collegium ſciant conſcientiam illorum de Collegio, Hoſtien. Imol. Baiſ. & Rebuff. *ſupra citatis locis.*

Et quamuis ſecundùm aliquos ſubſtantialia formæ † *cap.* 15
quia propter non incipiant à verbis illis aſſumantur tres de Collegio, ſed à verbis immediatè ſequentibus qui ſecretè, & ſigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, prout gloſſ. *in d. cap. quia propter in verb. ſanior. in fine*, & fuit opinio Vincentij, & Tancredi Mardagot. *de elect. cap. 23. in verb. irritari*, vbi, quod in Curia fuit confirmata electio
† Abbatis Tullen. licet in ea fuerint electi ſex ſcrutatores, tres 16
ſcilicet de Collegio, & tres extra Collegium, quem etiam refert Card. *in d. cap. quia propter nu. 13. q. 12. verſ. & iuxta Mardagotum*, & hanc opinionem eſſe in Curia receptam dicunt, licet ipſi contrarium expreſsè teneant, Hoſtien. *in ſumm. de elect. §. qualiter facienda col. 4. verſ. aſſumendo*, Goffr. *in ſumm. num. 7.* Io. de Friburg. *in ſumm. tit. de elect. q. 7. col. 2. verſ. aſſumantur*, Io. Andr. *in d. cap. quia propter num. 9. in verb. aſſumantur*; Prædicta tamen opinio gloſſ. non eſt vera, vt patet ex ſupradictis, & benè dicunt Doctor. modò allegati, neque probatur quod ſit recepta in Cu-
ria, quia non credendum Doctori de † receptione atteſtan- 17
ti, prout nec creditur de conſuetudine atteſtanti, Mohed. *d. cap. 2. & 3. de conſuetud.* & eſt ratio quia conſuetudo eſt quid facti, & quod tunc fuit, poteſt hodie non eſſe, per quam rationem ſemper meo tempore Rota reprobauit opinionem illorum, qui tenent, † quod credatur Docto- 18
ri teſtanti de conſuetudine, quando eſt verſatus in illo foro. Eòque magis non eſt credendum dictis Doctoribus, quia hoc dictum non videtur congruum, cùm ferè omnes prædicti Doctores videantur moueri ex prædicta confirmatione electionis, in qua fuerunt adhibiti ſex ſcrutatores, quæ quidem electio, vt rectè Rota aduertit in d. cauſa Meten. Monaſterij 5. Iulij 1621. per Summ. Pontificem † potuit con- 19
firmari ex gratia, non autem ex eo, quod electionẽ cenſuerit vali-

validam, nec prædicta electio adhibitis ſex ſcrutatoribus
potuit ſubſtineri, prout nec iſta, ex regula, quod vtile per
20 inutile † non vitietur, *cap. vtile de reg. iur.* quia iſta regula
non habet locum, quando aliquid inducitur pro forma ſub-
21 ſtantiali, † prout eſt, quod tres tantùm eligantur ſcrutato-
res de Collegio, quia cùm forma ſit indiuidua, vtile per inu-
tile vitiatur, Dec. *conſ.* 532. *num.* 5. Mandoſ. *de communi*
reg. 27. *q.* 24. *num.* 10. Matien. *in l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 5. *gloſſ.* 4.
num. 9. Becc. *conſ.* 12. *num.* 30. Guttier. *canon. qq. lib.* 2. *cap.*
15. *num.* 114. Rot. *dec.* 471. *num.* 9. *par.* 1. & in terminis ele-
ctionis Roman. *conſ.* 66. *num.* 2. *vſque ad finem*, vbi, quod
22 ſtante ſtatuto, vt electio fiat ad annum, & non vltra, † & ſi
contra fiat, ſit nulla electio facta per triennium eſt nulla in
totum, quia illa verba dant formam electioni, quæ facit
eam indiuiduam, & ibi Add. *in littera C.* quem ſequitur
Alciat. *in l.* 1. §. *ſed ſi mihi num.* 13. *ff. de verb. oblig.* & Gar-
zias *de benefic. par.* 2. *cap.* 1. *num.* 59. & optimè ad rem idem
Alciat. *loc. cit. num.* 11. *&* 12. *vbi ex cap. Meſſana de elect.*
dicit, quod ſi interueniat in electione laici, & Clerici, ele-
ctio eſt nulla in totum ea ratione, quia non eſt ſeruata
23 forma, cùm lex de forma † introduxerit, vt laici non
interueniant in electionibus, vt tenent Card. & Imol. *in d.*
cap. Meſſana,

Neque prædictis reſiſtit, quod de conſuetudine poteſt
24 introduci, † vt aliqui extra Collegium interueniant in ele-
ctione, Specul. *de elect.* §. 1. *num.* 12. Card. *in cap. quia propter*
q. 12. *in princ.* Bertach. *de Epiſc. lib.* 1. *par.* 3. *q.* 5. *num.* 4.
quem refert, & ſequitur Boer. *de elect. cap.* 23. *littera R.*
verſ. adde, qui tales poſſunt eligi ſcrutatores Card. & Specul.
vbi ſupra. Quia quicquid ſit de hac opinione, procedit,
25 quando illi extra Collegium de conſuetudine legitimè † præ-
ſcripta habent vocem, tunc enim, vt conſiderat Card. lo-
co prædicto, hi dicuntur de Collegio eligentium. In pro-
poſito autem nullibi probatur, quod tres ſcrutatores exteri
de conſuetudine debeant intereſſe electioni, & ſi probare-
tur iſta conſuetudo, non releuaret, quia apertè conſtat,
quod hi ex conſuetudine non ſunt de Collegio eligentium,
cùm in electione vocem minimè dederint. Si verò præten-
datur, quod de conſuetudine poſſint eligi ſex ſcrutatores,
tres de Collegio, & tres extra Collegium, hoc etiam proba-
26 to, nihil efficeret, quia eſſet † conſuetudo contra diſpoſitio-
nem *d. cap. quia propter*, quod cùm habeat decretum irritans,
tollit omnem conſuetudinem in contrarium, vt in puncto
illius text. dicit Boer. *deciſ.* 1. *num.* 49. *&* 50. & hoc eſt regu-
27 lare in omni lege, & † canone habente decretum irritans,
cap. quod ſuper his in fin. de conſanguin. & affinit. cap. ſuper eo
in princ. de cognat. ſpirit. Couar. *par.* 4. *cap.* 6. §. 10. *num.* 35.
& ſeqq. Diedon. *de libert. Chriſtian. lib.* 1. *cap.* 16. *col. vlt.*
verſ. & hinc iam conſideranda, & confirmatur, quia lex ir-
28 ritans facit perſonam incapacem, † quando circa illam ver-
ſatur, & conſuetudo non poteſt tollere incapacitatem, Dec.
in cap. nouit. de iudic. num. 84. Felin. & Aym. quos allegat
Suarez *de ll. lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 13. *in fin*, & quamuis ipſe
num. 14. hanc ſententiam non probet, dum tenet, quod
lex irritans aliqua ratione honeſta poſſit eſſe abrogabilis
29 † per conſuetudinem: Tamen quicquid ſit de hac opinione,
quatenus etiam eſſet vera, in caſu iſto nihil prodeſſet, quia,
vt idem Suarez *declarat num.* 16. *&* 17. procederet, ſi vni-
30 uerſaliter in toto Orbe per conſuetudinem † contrariam,
cum requiſitis lex eſſet abrogata, quod in caſu iſto videtur
improbabile, ſecus autem, quando in certo loco ſeruatur
contra id, quod in lege habente decretum irritans diſponi-
31 tur, iſta enim † eſt præſcriptio, quæ introduci non poteſt,
obſtante decreto irritanti, quia cùm lex generaliter non ſit
abrogata, remanet in ſuo robore neque hic repetendum
eſt, quod aliàs dicebatur in d. cauſa Meten. coram me, quod
videlicet non agatur de præſcribenda lege, ſed communi
Doctor. ſententia, quia imò de præſcribenda lege agitur,
32 nam licet aliqui DD. interpretentur ſubſtantialia, *cap. quia*
propter, incipere ibi qui ſecretè inquirant, nihilominus com-
munis intellectus illius text. eſt, quod ſubſtantialia incipiant,
à verbo aſſumantur, & hoc in alijs iuribus declaratur, ſci-
licet *in d. cap. Eccleſia veſtra il* 2. *de elect.* vt ſupra relatum
33 eſt, & ſic agitur de præſcribendo contra ius, † non
autem contra communem ſententiam, quæ communis
ſententia verſatur ſolùm circa interpretationem illius tex.
Suarez *de. ll. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 5. *verſ. de hac igitur inter-*
pretatione.

Secundò principaliter conſtat de nullitate electionis, quia
dicti tres ſcrutatores extra Collegium ſcrutati ſunt votum
fratris Antonij primi ſcrutatoris de Collegio, & ſecundo lo-
co præſente d. Antonio votum Mathiæ ſecundi ſcrutatoris,
ac tertio loco præſente Antonio, & Mathia votum Valen-
tini tertij ſcrutatoris, vndè ſcrutatio Antonij, & Mathiæ
corruit, quia & ſi aliqui velint, quod eligatur quartus ſcru-
tator, qui vnà cum Notario ſcrutetur ſcrutatores, rectius
tamen & communiter ſeruatur, quod duo ex eis tertium
ſcrutentur, † & ſic duo ex ſcrutatoribus debebant Anto- 34
nium ſcrutari, & duo Mathiam, quod minimè ſeruatum
fuit, ita Abb. *d. cap. quia propter num.* 9. *verſ.* 4. *quæritur*,
Innoc. *in verb. cunctorum num.* 6. Hoſtien. *num.* 43. *verſ. ſed*
quis inquiret Io. Andr. *num.* 18. Butr. *num.* 26. Compoſtell.
num. 6. Baiſ. *de elect. par.* 3. *c.* 26. *n.* 8. Io. Frideburg. *in ſum.*
de elect. q. 7. *col.* 2. *ante fin. verſ. & puto*, Roſell. *in ſumm.*
verb. electio 1. *col.* 5. *verſ. quot ſunt*, Rodriq. *qq. reg. tom.* 2.
q. 52. *art.* 3. *verſ. in princ.* & ſic non fuit ſeruata forma, *cap.*
quia propter, quia modus prædictus ſcrutandi eſt ſecundùm
† formam d. text. ibi vota ſingulorum diligenter exquirant, 35
ac proinde etiam ſui ipſorum, vt ſcilicet ſemper duo tertium
exquirant, Hoſtien. *in d. cap. quia propter num.* 3. *in verb. cun-*
ctorum, & ſufficit, quod forma deficiat in his duobus votis,
cùm ſatis eſſet, quod etiam † in vno non fuiſſet ſeruata, vt 36
electio corrueret, vt fuit opinio Vinc. quem refert, & ſequi-
tur Bellam. *in d. cap. quia propter* §. *niſi fortè verſ.* 3. *quæro*,
& ratio eſt, quia in parte relinquitur † forma, quæ eſt indiui- 37
ſibilis, Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 4. *num.* 184. qui loquitur,
quando etiam defectus eſt in vno voto, & quod magis eſt,
nec ille vnus, in quo notatur defectus, poteſt poſtea aſſentire,
quia cùm electio † fuerit nulla non poteſt ratificari, Compo- 38
ſtell. *in d. cap. quia propter n.* 29. Bellam. *loco citato*.

Tertiò principaliter electio fuit nulla, quia ipſi ſcrutatores
extra Collegium ſcrutati ſunt, ſolùm aſſidentibus ſcrutato-
ribus de Collegio, vt patet ex inſtrumento confirmationis
tranſmiſſo S. D. N. in quo ſic habetur. Petrus Abbas Epter-
nacen̄. ſuffraganeus Treueren̄. & Abbas ad S. Mathiam,
qui ſunt ſcrutatores electi extra Collegium (in præſentia
Notarij infraſcripti, primò votum fratris Antonij ſcrutato-
ris, deindè in præſentia iam d. Antonij votum Mathiæ ſcru-
tatoris. Tertiò ipſo quoque Mathia præſente votum Va-
lentini) qui ſunt tres ſcrutatores electi de Collegio, & poſtea
ſubſequitur aſſidentibus iam dictis ſcrutatoribus venerabilis
Patris Michaelis Prioris, & poſtea ſingulorum in ord. ſeqq.
vota præſtita ab vnoquoque primitus iuramento conſueto
præſtito inquiſiuerunt, audiuerunt, & exceperunt &c. Et
ſic ſcrutatores extra Collegium ſunt illi, qui ſcrutati ſunt vo-
ta, aſſidentibus ſolùm ſcrutatoribus de Collegio, atque ita
contra formam *cap. quia propter*, vbi expreſsè diſponitur,
quod tres † ſcrutatores de Collegio vota omnium diligenter 39
exquirant quod verbum, (*exquirant*), importat ex ſe, & pro-
prio ore exquirant, imò adhibitis quibuſdam verbis adhor-
tatorijs, † quæ tamen non poſſunt dici de ſubſtantia, prout 40
de ſubſtantia eſt, quod ipſi exquirant, Specul. *de elect.* §. 1. *n.*
17. quem ſequuntur Bertach. *de Epiſc. lib.* 2. *par.* 1. *num.* 2.
Butr. *in cap. quia propter num.* 25. Abb. *num.* 5. *verſ. nota* 3.
Hoſtien. *nu.* 30. Innoc. *num.* 6. quod non fecerunt ſcrutato-
res de Collegio, aliud nempè eſt facere, † aliud aſſidere *l.* 1. 41
ff. de off. aſſeſſ. & aliud eſt facere, & aliud eſt eſſe præſen-
tem actui per alium † explicato, Bart. *in l. omnium num.* 5. 42
per illum tex. & ibi Bald. *num.* 9. Alex. *num.* 9. Bart. *in l. mo-*
deſtinus num. 3. *ff. de donat.* Bald. *in l. illud ſub num.* 4. *C. de*
ſacr. Eccleſ.

Quarta etiam principalis nullitas ex verbis ſupra ponde-
ratis reſultat, quia vt ex illis patet, vota non fuerunt redacta
in ſcriptis † contra formam tex. *in d. cap. quia propter*, ibi & 43
in ſcriptis redacta, Abb. *ibidem num.* 6. Butr. *nu.* 27. Io. Andr.
num. 19. Hoſtien. *num.* 31. vbi expreſsè, quod aliter non ſer-
uatur forma Innoc. *num.* 6. Imol. *num.* 5. *in fin. verſ. in gloſſ.*
redacta, vbi quod hoc requiritur, quia melius conſtat de vo-
to per ſcripturam, † hoc eſt, ne memoria ſcrutatorum pe- 44
reat, Innoc. *ibid.* Anch. *ante n.* 1. Baiſ. *de elect. p.* 3. *c.* 28. *n.* 1.
& ſeqq. Mirand. *in manual. Prælat. reg. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 16.

Quinta adeſt nullitas, quia vota in ſcriptis redacta publi-
cari debent in communi, vt habet *in d. cap. quia propter*, &
hoc eſt etiam † ſubſtantiale, in proprio autem fuit publicata 45
ſolùm electio non autem vota, vt inſtrumento, ibi inquiſi-
tis itaque collectis, & collatis ſingulorum votis, ſuffragijs,
& voluntatibus nos omnes rurſus in vnum, ac in locum ca-
pitularem conuocati, atque pro publicatione noui electi
Abbatis, & Paſtoris inſtantes perſæpè dictum Dominum
Præſidentem expreſsè rogari, num factam per nos electionē
ratam,

Digitized by Google

ratam, firmamque haberemus, conſentientes in Abbatem,
& Paſtorem noſtrum Monaſterij, & Conuentus venerabi-
lem Patrem &c. Pium &c. publicari, & proclamari fecimus,
prout idem D. Præſidens Dominum electum alta, & intelli-
gibili voce proclamauit, publicauitque &c. Vnde cùm
46 fuerit publicata tantùm electio † non autem vota, electio
fuit nulla, Hoſtien. *in d. cap. quia propter num. 44. verſ. quin-
tum eſt*, Io. And. *num.* 28. *verſ.* 9. Anchar. & Butr. *eod. verſ.*
Baiſ. *d. par.* 3. *cap.* 29. *in princ.* Miranda *loco prædicto verſ.* 9.
Neque dicatur, quod electio fuit vnanimis, & propterea
47 † non erat neceſſaria publicatio votorum, cùm non eſſet
facienda collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum,
vel zeli ad zelum, Abb. *in d. cap. quia propter num.* 10. quia
reſpondetur, quod ex tenore narratæ electionis conſtat vo-
ta non fuiſſe publicata, ſed ſolùm electionem. Et quamuis
in petitione confirmationis dicatur, quod electio fuit vnani-
48 mis, hæc eſt ſimplex † enunciatiua, & ſi modo conſtaret,
quod fuiſſet vnanimis non releuaret, dum non conſtat fuiſ-
ſe publicatam, cùm vota ſemper publicanda ſint, licet enim,
vt ſupra dictum eſt, quando electio eſt vnanimis non ſit fa-
cienda collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum,
49 vel zeli, ad zelum, † debet tamen fieri collatio numeri,
meriti, & zeli Abb. *in d. cap. quia propter num.* 10. *verſ. ſi
vnus*, vel ſaltem eſt facienda collatio numeri aliàs eſſet in
arbitrio ſcrutatorum pronunciare quem mallent, & hoc be-
50 nè requiritur, prout etiam quando quis eligitur † à duabus
partibus, quo caſu, licet non fiat collatio meriti, & zeli, *c. ſi
quando de elect. in* 6. Abb. *d. n.* 10. *verſ. nam maioratus*, Franc.
Marc. *dec.* 924. *antè n.* 6. *lib.* 1. nihilominus fit collatio nu-
meri, licet non ad numerum.

Non obſtat, quod Monaſterium ſit Ordinis Sancti Bene-
dicti, & in d. electione dicatur, & lecto capitulo ex regula
de eligendo Abbate &c. quod eſt cap. 64. ex quo forſan poſſet
51 prætendi, quod electio facta, † iuxta dictam regulam ſub-
ſtineatur, quia, vt aduertit Turrecr. *tract.* 38. illud caput
habet duas partes principales, in prima agitur de ipſa ele-
ctione, in ſecunda de qualitate ipſius electi, & circa primam
partem tres ponuntur electionum differentiæ. Prima eſt ſi
tota Congregatio in timore Domini concors fuerit in eligen-
do, ſenundo ſi parua pars Congregationis, meliori tamen
conſilio freta eligeret aliquem, tertiò ſi tota Congregatio
peruerſa intentione corrupta aliquem elegerit primam, &
ſecundam approbat, tertiam verò reprobat, & hoc eſt,
quod diſponitur etiam poſtea *in d. cap. quia propter.* vt ſupra
relatum eſt, circa modum autem eligendi, regula nihil diſ-
ponit, & ſi diſponeret non releuaret, quia licet verum ſit,
52 quod † quando habenti facultatem datur certa forma, illa
non ſeruata, actus tenet, licet contraueniens poſſit puniri
ſecus tamen eſt, quando illa forma habet decretum irritans,
vel perpetuam prohibitionem, prout in caſu iſto, nam cùm
Regula S. Benedicti ſit anterior, ſuperuenit conſtitutio con-
cilij generalis, de qua *in d. cap. quia propter*, quæ dat cer-
53 tam formam, † cùm decreto irritanti, ergo quod fiat in
conttarium eſt nullum, vt diſtinguendo, dicunt gloſ. in
Clem. 1. *in verb. inhibentes de iurepatr.* vbi Imol. *num.* 3. *&*
4. Vitalin. *num.* 13. Anchar. *in cap. ſtatutum §. fin. per tot.
de reſcript. in* 6. & in Clem. 1. *num.* 11. *verſ. & hoc enim vi-
detur de ſequeſt. poſ. & fruct.* Felin. *in c. ex parte limit.* 2. *de
conſtit.* Abb. *conſ.* 91. *col.* 3. *num.* 6. *verſ. ad prædicta induco
lib.* 1. *& q.* 5. Augerio *num.* 6. *verſ.* 2. probatur Apoſtill. ad
Roman. *conſ.* 236. *num.* 8. *in verb. ſingularia*, Suarez *de ll.
lib.* 5. *c.* 31. *num.* 10. vbi materiam exornat Io. de Sallaſ. *de
ll. q.* 96. *tract.* 14. *diſput.* 16. *ſect.* 8. *num.* 33. Sà *in ſumma
verb. lex. num.* 13. & iſta eſt communis opinio, vt per Brun.
*de forma tit. de poteſtate, & effectu formæ, & ſolemnit. in
vltim. eff. in* 6. *limit. fol.* 57. *col.* 1. *verſ. ſexto prædicta
regula.*

Neque etiam obſtat ſi dicatur, quod vbi agitur de electio-
54 ne † Abbatis regularis, ſufficit, quod electio fiat per vota
ſecreta, *iux. Conc. Trident. ſeſs.* 25. *c.* 6. *de regul.* Quia fuit
reſponſum, quod aut Conc. loquitur de Abbatibus tempo-
55 ralibus, prout innuunt illa verba in electione † Superiorum
quorumcumque Abbatum temporalium, & aliorum Offi-
cialium &c. & ſuper diſpoſitione Concilij non eſt inſiſten-
dum, aut loquitur de Abbatibus perpetuis, & eo magis ele-
56 ctio eſt nulla, † quia Concilium non derogat diſpoſitioni,
d. cap. quia propter, vt per Rodriq. *in ſumm. c.* 1. *alias* 102. *n.* 2.
& 3. *de elect. & fuit dictum coram me in dicta Meten. Mona-
ſterij ſolum addidit*, quod ne dum vota ſint ſecreta, ſed ita
& taliter, vt nunquam eligentium nomina publicentur; Vn-
de ſi erat ſeruanda forma c. quia propter diſpoſitio † Conci- 57
lij nedum non obſtat, ſed operatur, vt eo magis electio ſit
nulla, cùm eligentium nomina nunquam publicari debeant,
ex quo fuit, quod cùm fuerint electi tres ſcrutatores de Col-
legio, & tres extra Collegium, electio † non remanſerit ſe- 58
creta, quod certè non eſſet dicendum, ſi tres tantùm de
Collegio electi fuiſſent Rodriq. *loco alleg. num.* 3. Et cenſuit
Congregatio Illuſtriſs. interpretum, quàm refert Garz. *de
benef. p.* 1. *c.* 4. *n.* 189. vbi quod electio eſt nulla, ſi aliquis ex
electoribus vnam ſchedulam tantùm vnico nomine ſcri-
ptam recipit de manu ſcribæ, † vel duas recipit, & aliam 59
ſcindit, quàm declarationem refert idem Garz. *in d. n.* 193.
Sic in propoſito tres ſcrutatores extra Collegium ſciunt vo-
tum eligentis, vndè illud poſſunt reuelare, & intrat nullitas
electionis per rationem declarationis præfatæ, cùm Conci-
lium habeat decretum † irritans, verbis claris, quod inficit 60
tit. & poſſeſſionem. Et quamuis Nau. *conſ.* 9. *de elect.* &
Rodriq. *loco prædicto num.* 4. *& qq. regul. tom.* 2. *q.* 52. *art.* 9.
teneant, quod electio ſuſtineatur, quando votum † alteri 61
oſtendatur ſine culpa Capituli, tamen quicquid ſit de hoc
in caſu noſtro, culpa Capituli votum non eſt ſecretum, cùm
admiſerit tres ſcrutatores extra Collegium, neque etiam,
ſuſtineri poteſt electio, ex quo Nauarr. poſt Innoc. *& alios
aſſerat loco citato*, quod ſi adſit conſenſus, † etiam non ſer- 62
uata forma, electio teneat quia loquitur in foro conſcientiæ;
nam in foro fori indubitatum eſt electionem eſſe nullam; ſed
Summus Pontifex poteſt conſenſum eligentium non ſole-
mniter † præſtitum conualidare, *c. vnic. de poſtul. Prælat.* 63
Abb. *in c. quod ſicut in fin. de elect.*

Neque facit, quod de prædictis ſolùm conſtet ex inſtru-
mento in quo Capitulum petit confirmationem, quia † cùm 64
illud ſit manu publica ſcriptum, habeatque ſigillum, & ſub-
ſcriptionem omnium eligentium, indubitatum eſt, quod
probet, vt in puncto ſimilis Inſtrumenti dicunt Innoc. *in c.
innotuit num.* 3. *de elect.* Io. Andr. *num.* 20. Card. *num.* 7.
verſ. 6. *quæro*, Bellam. *num.* 20. *verſ. item dicit*, Burſatt. *conſ.*
159. *n.* 15. *lib.* 2. *& videtur facere tex. in c. Eccleſia veſtra il*
2. & ibi Doct. *de elect.*

Tandem fuit conſideratum, quod in omnem euentum
electio non debet confirmari, † cùm non fuerit petita iuxta 65
terminos, *c. cupientes de elect. in* 6. & concordata Germaniæ,
& impedimenta, quæ poſſent allegari non probantur, vndè
meritò fuit reſolutum in contumaciam alterius partis non
conſtare de valida electione, quæ debeat confirmari, neque
etiam debere confirmari ex negligentia petitionis confirma-
tionis. Et ita concluſum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 20. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

In pœnam ex mora, ſi quis inciderit, per rece-
ptionem fructuum vigore illius contractus, vi-
detur à creditore ea remiſſa, quod intellige,
quoad moram præcedentem, non autem, quo
ad ſequentem. Et adducuntur aliqua circa pa-
ctum illud initum à creditore cum debitore de
ſoluenda integra ſumma, quando fuit ceſſatum
in ſolutione alicuius termini, ſcilicet caſu quo
tale pactum ſubſtineatur tantùm vigore iura-
menti in eo appoſiti, & quando teneat, etiam
ſine iuramento,

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum dicitur probatio probata, & veritas ap-
parens.*
2 *Soluere aliquid debent in diuerſis pagis cum pacto,
quod ſi deficiat in vno termino teneatur ad inte-
gram ſolutionem, tunc probato tali defectu agi poteſt
ad totum.*
3 *Mora ex quibus cenſeatur remiſſa.*
4 *Mora per receptionem fructuum cenſetur remiſſa
quoad ſolutiones præcedentes, non autem quoad ſe-
quentes.*
5 *Iuri de futuro difficilius dicitur renunciari.*

6 *Renunciatio vt excludatur, facienda eſt omnis interpretatio.*

7 *Clauſula ſine præiudicio legitimæ executionis, preſeruat iuriſdictionem Iudicis a quo.*

8 *Conuentio de ſoluenda integra ſumma in defectum ſolutionis alicuius termini, etiam ſi alij termini non ſint decurſi, non ſubſtinetur, niſi ratione iuramenti.*

9 *L. ſi quis maior, C. de tranſact. non vindicat ſibi locum in praxi, niſi doloſè fuerit contrauentum.*

10 *Pœna l. ſi quis C. de tranſact. non poteſt excedere intereſſe creditoris.*

11 *Debitor, quando tenetur veteri actione ad ſolutionem integri debiti, & pro faciliori executione fuit diſtributa ſolutio, vt quotannis aliquid ſolueretur.*

12 *Et in caſu ceſſationis primæ, vel vlterioris ſolutionis deficientis, teneatur ad integram ſummam hoc caſu tale pactum validum eſt etiam ſine iuramento.*

13 *Exceptio non adimplementi impedit executionem etiam obligationis Cameralis.*

14 *Contrauentor primus, quando quis fuit, non poteſt opponere exceptionem non implementi alteri parti.*

15 *de Attentatis contra principalem non poteſt dari, ſi eius procurator abſque mandato attentauerit.*

16 *in Mandato generali numquam veniunt ea, per quæ Dominus incidat in pœnam.*

17 *in Mandato generali non veniunt aliàs illicita, vel quæ ſapiunt delictum.*

Attentata ſunt illicita, & ſapiunt delictum, cùm Ius, & Iuſtitia offendatur.

18 *Attentata ſatis purgari poſſunt per eorum renunicationem in actis factam, & obligatione reficiendi damna, ſi quæ veniant de iure reficienda.*

19 *Inſtrumentum dum aliquid clarè cantat, & conuenta in eo ſunt iuſta, æquum eſt, vt promiſſa obſeruentur.*

DECISIO DLXXV.

DOmini permanſerunt in deciſis in hac cauſa die 8.
Martij præteriti, Mercatores enim fundant inten-
tionem ſuam in pacto de quo apparet publicum Inſtrumen-
1 tum, quod † dicitur probatio probata, & veritas appa-
rens, Bald. *in l. quoties in fine C. de iudic.* Olaſch. *dec.* 72.
num. 4. cum alijs per Rot. *dec.* 294. *ſub num.* 1. *par.* 1. *recent.* pactum autem fuit, vt pro extinctione Cenſuum in
ſorte ſcutorum 22204. quorum Doctorum de Balleonibus
erant debitores, & pro quibus mercatores fideiuſſores ac-
ceſſerant, quæ extinctio fieri debebat intra quindecim an-
nos à die 17. Iunij inchoandos DD. Belleoni tenerentur ſin-
gulis annis, incipien. die prima Iunij prædicti ad finien. vt
ſequitur ſoluere, & conſignare Mercatoribus ſcut. 2300. &
ſic in totum infra terminum 15. annorum ſcuta triginta
quatuor millia quadraginta octo computatis fructibus, &
prouiſionibus illo etiam adiecto, vt ſi DD. de Balleonibus
deficerent in prima, vel qualibet integra annua ſolutione
tenerentur ad duas, & ſi in duabus ad totam ſummam. Et
ita vt mora purgari non poſſet inuitis mercatoribus, quæ
ſi fuiſſet incurſa, licere mercatoribus cogere Balleonos ad
ſolutionem integram totius ſummæ ad effectum extinguen-
di dictos cenſus, necnon ad ſolutionem omnium fructuum
vſque ad diem talis ſolutionis decurren. necnon ad ſolutio-
nem prouiſionis annuæ ſcutorum 45. dictis mercatoribus
promiſſæ, vt latius in inſtrumento, & in deciſione de
qua agitur. Vnde cùm præſuppoſito, quod Balleoni defe-
2 cerint in ſolutione terminorum intrat pactum † de ſolutione
integræ ſummæ, *l. iuriſgentium §. prætor. ait ff. de pact. cum alijs in deciſione alleg.*

Non obſtat primò dum obijcitur, quod mercatores vi-
3 dentur remiſiſſe iſtud pactum, & moram † ex quo recepe-
runt plures pecuniarum ſummas à Balleonibus ſine aliqua
proteſtatione iuxta text. *in l. lege §. vltimo ff. de reg. commiſs.*
Surd. *late conſ.* 104. *& ſeqq. lib.* 1. *cum alijs alleg.* Quia qua-
tenus iuſtificentur dictæ ſolutiones, reſpondebatur poſſe
4 † hoc procedere quoad moram annorum præcedentium,
ſed non quoad ſubſequentes annos quorum ratione adhuc
mora non erat commiſſa, ſed poſtea ſuperuenit, & adhuc
5 durat, cùm certum ſit † Iuri futuro difficilius renunciari, Se-
raph. *deciſ.* 295. *num.* 3. & aliàs remiſſio iuris, & renuncia-
tio non præſumitur, & omnis † interpretatio ſumi debet ad 6
eam excluden. ex traditis per Tiraq. *de retract. lignag.* §. 36.
gloſ. 2. *num.* 10. *& in l. ſi vnquam in verbo donatione largitus num.* 207. *& ſeq. C. de reuoc. donat.* Rota apud Seraph. *deciſ.*
829. *num.* 9. *& deciſ.* 636. *num.* 6. *par.* 1. *recent.* & in omnem
euentum quoad terminos præteritos ante relaxationem
mandati A.C. non eſt in Rota agen. in qua eſt commiſſa cau-
ſa ſine præiudicio legitimæ executionis quoad pagas decur-
ſas, † quæ clauſula, vt eſt notiſſimum præſeruat iuriſdictio- 7
nem Iudicis à quo Lancell. *de attent. poſt inhib. cap.* 20. *lib.* 13.
n. 2. *fuit dictum in Romana melioramentorum, ſeu ſtatutorum* 5. *Decemb.* 1614. *coram me, & ſæpè alias.*

Secundò non obſtat, quod conuentio de ſoluendo inte-
gram ſummam propter defectum ſolutionis alicuius termi-
ni etiam ſi alij termini non ſint decurſi; † vt in caſu noſtro 8
non ſuſtineatur, niſi ratione iuramenti, & in pœnam in-
ductam, *ex l. ſi quis maior C. de tranſact. vt patet ex ſingul.*
Matheſ. 50. & ex Seraph. *de priuil. iuram. priuil.* 84. *n.* 1. *&*
2. *in deciſione alleg.* cui tamen legi ſi quis maior † non eſt lo- 9
cus in praxi niſi doloſè fuerit contrauentum, vt ibi per Iaſon.
num. 9. Rota coram fel. rec. Greg. XV. *deciſ.* 68. *num.* 9. de
qua doloſa contrauentione non conſtat, & in omnem ca-
ſum † dicta pœna non poſſet excedere intereſſe creditoris, 10
Seraph. *dec.* 809. *num.* 4. Card. Mant. *deciſ.* 108. *num.* 2. *&*
admittitur in deciſione de qua agitur, quia fuit reſponſum,
quod præceſſerit promiſſa DD. de Balleonibus de extinguen.
prædictis cenſibus intra 15. annos, & poſtea pro faciliori exe-
cutione fuit diſtributa ſolutio, vt quot annis † ſoluerentur 11
per DD. Balleonis ſcuta 2300. cum illo pacto, vt ſi defice-
rent in prima, vel qualibet integra annua ſolutione iun.
cautelam Cagn. *in d. l. ſi quis maior. num.* 59. *verſ. eſt igitur.*
Tenentur ad duas, & ſi in duabus tenerentur ad totam ſum-
mam, quando verò debitor tenebatur aliqua veteri actione
ad totam ſummam † ſoluen. quod prædictum pactum ſit va- 12
lidum etiam ſine iuramento ſenſit Bertazol. *ex aduerſo alleg.*
in d. l. ſi quis maior q. 435. *n.* 648. *& ſeq.* nec de intereſſe fi-
deiuſſorum dubitari poteſt, quod in eo conſiſtit, vt depo-
nantur pecuniæ pro extinguen. cenſibus, & ſoluen. fructi-
bus decurſis, & decurren. vſque ad diem depoſiti, nec non
pro prouiſionibus ſibi promiſſis, vt latius in deciſione dedu-
citur, quæ nullo modo dicit ſi rectè aduertatur, nec dicere
poteſt DD. Balleones teneri ad deponeñ. integra ſcuta 34408.
nec pro tanta ſumma eſſe relaxan. mandatum, quia illa ſum-
ma fuit calculata pro integris quindecim annis computata
ſorte fructibus, & prouiſionibus prædictis, ſed ſi ſors depo-
natur antè d. tempus iam erunt detrahendi fructus, qui con-
current poſt depoſitum ſi illud factum non eſſet, vt clare di-
citur in deciſione.

Non obſtat tertiò, quod mercatores agere non poſſit con-
tra DD. de Balleonibus ex eo quod ipſi non adimpleuerint
promiſſa de extinguen. Cenſibus, & ſoluen. fructibus pro ra-
ta ſingulis triennijs prout in inſtrumento de qua extinctione,
& ſolutione non docent, ideòque ijs videatur obſtare † ex- 13
ceptio non adimplementi, quæ impedit executionem etiam
obligationis Cameralis, vt per Galleſ. *ad formam oblig. Cam.*
q. 17. *n.* 7. & ibi Modern. *n.* 47. *cumulant plures deciſiones Rotales*, quia fuit reſponſum, quoad fructus obiectum ceſſare
ex facto cum plures pecuniarum ſummas pro fructibus ſol-
uerunt, quo verò ad extinctionem ratæ Cenſuum illam de-
buiſſe fieri cum pecunijs DD. de Balleonibus, qui cùm non
ſoluerint per tres annos continuos ſcuta 6900. prout tene-
bantur ad rationem ſcutorum 1300. ſingulis annis, vt ſupra
dictum eſt, & ſequitur vt ipſi † fuerint primi contrauento- 14
res, ideòque non poſſint opponere exceptionem non imple-
menti, vt per Doct. *communiter in l. cum proponas* 2. *C. de pact.* Dec. *conſ.* 452. *n.* 10. *verſ. præterea fuit dictum in Romana executionis contractus* 27. *Maij* 1594. *coram Litta, quæ eſt dec.* 70. *n.* 17. *poſt tract. oblig. Camer. & alias ſæpe.*

Non obſtant vltimò prætenſa attentata ex eo quod fuerit
per A.C. relaxatum mandatum, quod prætenditur eſſe nul-
lum, & nihilominus executioni demandatum per Congrega-
tionem Baronum inſtan. Mercatoribus, & tranſmiſſus fuit
Commiſſarius cum magno Dominorum de Balleonibus diſ-
pendio, & impenſa, quia fuit reſponſum non conſtare, quod
procurator mercatorum, qui fecit huiuſmodi inſtantiam
† haberet ab ijs mandatum de attentan. prout erat neceſ- 15
ſarium, cùm in mandato generali † nunquam veniant ea, 16
per quæ Dominus incideret in pœnam *iux. notata in l. ſi procurator*, vbi Iaſ. *n.* 4. *& ſeqq. ff. de condit. indebit.* neque aliàs
illicita, & quæ † ſapiunt delictum prout ſunt attentata, 17

Natt.

Natt. *conſ.* 538. *nu.* 15. fuit dictum *in Placentina beneficij* 27. *Nouembris* 1613. *& in Cuſentina penſionis* 23. *Febr.* 1619. *coram me*, vltra quod in omnem euentum Mercatores renunciarunt in actis, & obtulerunt reficere impenſas ſiquè
18 veniant † de iure reficien. Nec conſtat de vlla ſubhaſtatione bonorum, neque oſtenditur vlla de hoc facta inſtantia.

Ex quibus DD. concludebant ſtan. eſſe in deciſis, & ſic relaxan. eſſe mandatum dempta tamen ex ſumma calculata ſcut. 34408. ſumma ſcut. 7354. quę à DD. Balleonibus dicuntur iam ſoluta, & fruct. qui decurrent poſt depoſitum fa-
19 cien. vſque ad quindecim annos completos, † quo verò ad prouiſiones promiſſas DD. ſentiebant eas integras deberi per totum tempus 15. annorum, quia ſic cantat Inſtrumentum nec conuentio videbatur iniuſta cum non ſtet per mercatores quominus impleantur promiſſa.

R. P. D. MERLINO.

Cameraceñ. Canonicatus.

Mercurij 20. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

Tractatur de Indulto Vniuerſitati Gymnaſiorum Louanien. conceſſo per Romanos Pontifices, nominandi clericos ad quæcunque beneficia, quouis menſa, etiam Apoſtolico, vel Ordinario vacantia, quorum tamen fructus non excedunt ſummam ducatorum 100. de Camera, quo ſtante, ſi quis beneficium vigore d. Indulti obtinuerit, vt validè dicatur per eum obtentum, quid probare teneatur, & præſertim, qualiter docere teneatur fructus eius non excedere dictam ſummam.

SVMMARIVM.

1 *Indultum alicui conceſſum, vt ei ſuffragetur, ei incumbit onus iuſtificandi conditiones in eo appoſitas.*
2 *Fructuum Canonicatus appellatione quid veniat.*
3 *Redditus, qui percipiuntur ex maſſa groſſa, veniunt etiam appellatione fructuum Canonicatus.*
4 *Indultum, quando exprimit aliquam conditionem, tunc non eſt aliud quærendum.*
5 *Fructus Aſſiſæ maioris, & minoris ſunt cenſendi fructus præbendæ, vt vocant groſſi, non autem diſtributiones quotidianæ.*
6 *Fructus Canonicatuum, partium Germaniæ ſolent exprimi per non exceſſum in ducatis 24.*
7 *Iſta tamen conſuetudo locum habet in prouiſionibus, quæ fiunt in Curia, ad effectum iuſtificationis narratiuæ factæ in gratia conceſſa per Papam.*
8 *Valor verus beneficij, quando omnino veniat exprimendus.*
9 *Papæ voluntas non debet remanere illuſa, ex aliqua conſuetudine ad diuerſum finem inducta.*
10 *Summorum Pontificum voluntas, dum conceſſerunt vniuerſitati Gymnaſiorum Louanienſi indultum nominandi Clericos ad quæcunque beneficia, quorum fructus non excederent 100. ducat. qualis fuerit.*
11 *Congrua competens Rectoribus Parochialium Eccleſiarum exiſtimatur ducat. 100.*
12 *Indulto contrauenians gaudere non poteſt eius priuilegio.*

DECISIO DLXXVI.

CVm vacaſſet Canonicatus in Cathedrali Eccleſia per obitum Pieret de menſe Ianuarij proximè præteriti fuit de illo vti reſeruato ratione menſis fixi à Sanctiſs. D. N. prouiſus Dauid, & illius prouiſioni ſe oppoſuerit Guilielmus ad eundem Canonicatum nominatus in vim indulti per Romanos Pontifices conceſſi vniuerſitati Gymnaſiorum Louaneñ. nominandi Clericos ad quæcunque beneficia quouis menſe etiam Apoſtolico, vel ordinario vacantia. Dubitatum fuit. An Dauid prouiſo Apoſtolico obſtent huiuſmodi priuilegia.

Et fuit reſolutum non obſtare, quia ſupradictum indultum eſt limitatum, & reſtrictum ad beneficia, quorum fructus non excedunt ſummam ducatorum 100. de Camera, vt apparet ex indulto fel. rec. Pauli V. qui nominationes conceſſas, & limitatas ad valorem 60. ducatorum per ſuos prędeceſſores Sixtum IV. Leonem X. Adrianum VI. & Gregorium XIII. ampliauit vſque ad hanc ſummam ducatorum 100. vnde Guilielmo nominato, vt ſibi ſuffragetur indul-
tum † huiuſmodi, & repellat prouiſum Apoſtolicum in- 1
cumbit onus probandi canonicatum, de quo agitur non excedere ſummam prædictam 100. duc. Fel. *in cap. ad aures, num. 4. concl. 3. verſ. ſimiliter dicit de reſcript.* Rot. *deciſ.* 10. *de probat. in nou.* Put. *deciſ.* 322. *num.* 3. *in fin. lib.* 3. & fuit dictum *in Leodien. Canonicatus* 13. *Nouembris* 1587. *&* 2. *Iunij* 1589. *coram bon. me. Cardinali Pamphilio, & in Leodien. Capella* 30. *Maij* 1616. *coram R. P. D. meo Remboldo*, quæ probatio nedum deficit, ſed imò ex deductis pro Dauide probatur contrarium, quod ſcilicet canonicatus longè excedat ſummam prædictam

Nam præſuppoſito, quod vltra diſtributiones quotidianas dari conſuetas ijs, qui perſonaliter inſeruiunt diuinis officijs, adſint in dicta Eccleſia Cathedrali quædam portiones menſæ capitularis nuncupatæ Aſſiſa maior, & Aſſiſa minor, quæ Canonicis præſentibus, & abſentibus cauſa ſtudij, vel alias ex priuilegio æqualiter aſſignantur.

Et quod iſta quantitas excedat valorem annuum ducatorum 170.

Et demum, quod canonicatus, de quo agitur, nullo ſit onere grauatus.

Viſum fuit Dominis non poſſe dubitari, quin huiuſmodi etiam portiones ſint computandæ in fructibus Canonica-
tus, tum attenta † diſpoſitione Iuris communis iuxta 2
quam appellatione fructuum Canonicatus veniunt nedum, qui colliguntur ex præbenda, verùm & comprehenduntur
illi redditus, qui percipiuntur † ex maſſa groſſa, ſtatiſque 3
menſibus inter Canonicos præſentes, & abſentes ex cauſa priuilegiata æqualiter diuidi ſolent iuxta notata per gloſ. *in cap. licet*, vbi Abb. *num.* 8. *de præb.* Calder. *conſ.* 21. *eod. tit.* latè Pariſ. *conſ.* 32. *num.* 10. 16. *&* 17. *lib.* 4. Garz. *de benef.* 3. *par. cap.* 2. *num.* 249. Monet. *de diſtribut. quotid. par.* 1. *qu.* 3. *num.* 5. *&* 6. *& qu.* 6. *num.* 12. *& ſeqq.* Tum etiam ex ſpeciali diſpoſitione fel. recor. Gregorij XIII. qui idem videtur ſenſiſſe in eius indulto, dum expreſſis verbis declarauit in va-
lore fructuum exprimendorum † per nominatum ab vni- 4
uerſitate Louanien. habendam eſſe rationem onerum quorumcumque, ſiue illa ſint perſonalia, ſiue realia, vel perpetua, ac etiam penſionum, quibus grauati ſint fructus groſſi canonicatus, vel alterius beneficij ad abſentem in ſtudio, vel alio loco priuilegiato ſpectantes, itaut onera prædicta diminuant valorem canonicatus, & ceſſare viſa eſt difficultas ex reſponſo Illuſtriſſimorum Concilij Interpre-
tum, quod fructus † dictæ Aſſiſæ maioris, & minoris 5
ſint cenſendi fructus præbendæ, vt vocant groſſi, non au-
tem diſtributiones quotidianæ. A A

Nec ſuffragatur Guilielmo, quod fructus Canonicatuum
illarum partium ſoleant exprimi † per non exceſſum in du- 6
catis 24. vt de conſuetudine totius Germaniæ dixit Rota *in Leodien. canonicatus* 9. *Decembris* 1589. *& in Colonien. canonicatus* 20. *Maij* 1602. *coram bo. me. Card. Pamphilio, in Leodien. canonicatus, & ſcholaſtriæ* 27. *Februarij* 1612. *coram bo. mem. Card. Sacrato, & in Paderbonen. canonicatus* 29. *Maij* 1610. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano*, quoniam talis conſuetudo obtinet quidem in prouiſionibus, quæ fiunt in Curia ad effectum iuſtificationis narratiuæ factæ in
gratia † conceſſa per Papam, & in his terminis procedunt 7
dictæ deciſiones, & hoc introductum fuit per concordata, vt euitetur ſolutio annatæ in Curia non autem ad alios effectus, cum imò, vt validè fiant nominationes conceſſæ ex
priuilegio, † verus valor, prout eſt veniat omninò expri- 8
mendus, quemadmodum in his terminis pulchrè notat Rebuff. *in prax. benefic. in* 3. *par. ſignantur ver. necnon verus valor nu.* 7. *in fin.* & latius *in tract. nomination. qu.* 9. *numer.* 32. *&* 33. Alias enim fruſtrà in prædictis indultis conceſſis Vniuerſitati fuiſſet limitata facultas nominandi ad beneficia valoris 60. vel 100. ducatorum, cùm ſcirent Summi Pontifices valorem cuiuſcumque etiam opulentiſſimi beneficij in illis partibus non exprimi niſi 24. ducatis, & alioquin
etiam illuſum eſſe † voluntati Romanorum Pontificum, ſi 9
dum ipſi reſtrinxerunt indultum ad beneficia valoris duc. 100. dumtaxat, ſub hac tamen poſtea cautela conſuetudinis Germaniæ exprimendi in ducatis tantum 24. Louanienſes

nienſes

nienſes inuaderent beneficia valoris tercentorum, & quatercentorum, & vltra ducatorum.

Et tamen intentio Summorum Pontificum in dd. indultis fuit ſuccurrere clericis pauperibus de honeſto ſubſidio Eccleſiaſtico vſque ad dictam ſummam duc. 100. annuam in quam computan. eſſe omnia beneficia per nominatos vigo-
10 re aliarum † nominationum obtenta etiam quod illa reſignauerint, vel nominationes proſequuti non fuerint, reſoluit aliàs Rota *in dicta Leodien. canonicatus 2. Iunij 1589. coram Illuſtriſs. Card. Pamphilio*, & huiuſmodi ſumma duc. 100. viſa eſt congrua pro clericis, vt litterarum ſtudijs incumbant etiamſi lectoris munere fungantur, prout etiam
11 ducat. 100. congruam, competentem pro Rectoribus Parochialium Eccleſiarum exiſtimauit *Sac. Concilium Trident. ſeſſ. 24. cap. 13.*

Vnde in hanc ſententiam eò libentiùs DD. inclinarunt, quia præſupponebatur Guilielmum olim in vim ſimilis nominationis obtinuiſſe ſatis commodum canonicatum, quem tamen poſtea reſignauit reſeruata ſibi penſione ſcutorum 100. & ita ſe reddidit quoque incapacem alterius nominationis, prout expreſsè cauetur in indulto fel. record. Greg. XIII. ibi quod ſi fecerint ceſſiones huiuſmodi nullæ ſint, & cedentes ad futuras (ſcilicet nominationes) omnino inhabiles cenſeantur eo ipſo, & ſic cum indulto iam contraue-
12 nerit Guilielmus † eiuſdem indulti priuilegio gaudere non debet, vt in terminis iſtius priuilegij Gregorij XIII. dixit Rota *in Leodien. canonicatus 11. Martij 1596. coram bon. mem. Card. Blanchetto.*

Et ita reſolutum Dauide ſolùm informante.

SVMMARIVM ANNOTATIONIS.

Ad Deciſ. DLXXVI.

1 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum præbendæ.*

2 *Quæ opinio non tranſit ſine pugna, eamque ſæpè ſæpius tenuit Rota.*

3 *Diſtributiones quotidianæ debentur ex labore præſtito à Canonicis in vinea Domini.*

Diſtributiones quotidianæ debentur ex ſeruitio perſonali præſtito propter reſidentiam, & intereſſentiam in diuinis, & acquiruntur tanquam ſtipendium operæ, & laboris, num. 3.

4 *Fructus propriè dicuntur illi, qui deductis omnibus oneribus percipiuntur.*

5 *Fructus non dicitur id, quod percipitur ex labore, ſed benè merces.*

6 *Diſtributiones quotidianæ non augent corpus beneficij.*

7 *Fructus beneficij communionem vllam non habent cum diſtributionibus quotidianis.*

8 *Diſtributiones quotidianas clericus tanquam rem ſuam, nomine proprio, & non Eccleſiæ petere debet.*

9 *Quod verum intellige, ſi Canonicus repelleretur à perceptione earum ex aliqua culpa ſua, ſecus ſi ex alio capite, & num. 10.*

11 *ad Fructuum præbendæ reſtitutionem ſi quis ſit condemnatus, non extenditur talis condemnatio ad reſtitutionem quotidianarum diſtributionum.*

12 *ad Fructus reſtituendos dum quis eſt condemnatus, intelligitur de perceptis iure ordinario, non autem iure ſpeciali.*

13 *Intruſus vt validè condemnetur ad reſtitutionem diſtributionum, eſt neceſsè, vt præceſſerit proteſtatio, nempe aut reſideat, aut poſſeſſionem dimittat.*

14 *Canonicatus, & præbendæ ratione, vt quis teneatur reſidere, non videtur iure cautum.*

15 *de Beneficijs prouiſi non faciunt fructus ſuos, donec iuramentum fidei perſonaliter præſtiterint.*

Diſtributiones quotidianæ acquiruntur etiam ante præſtationem iuramenti fidei, num. 15.

16 *ex Diſtributionibus quotidianis non debetur ſubſidium charitatiuum.*

17 *Decimæ non perſoluuntur ex diſtributionibus quotidianis, quamuis dd. decimæ ſint adeo fauorabiles.*

18 *in Diſtributionibus quotidianis percipiendis magis laboratur, ideoque plenius acquiruntur.*

19 *de Diſtributionibus quotidianis Clericus tanquam verus, & abſolutus dominus liberè poteſt teſtari.*

20 *de Diſtributionibus quotidianis clericus ita poteſt teſtari, ſicut mercenarius, vel ruſticus de his, quæ dantur ſibi pro opere diurno.*

21 *Circa diſpoſitionem fructuum præbendarum viuit vti dominus, ſed moritur vti ſeruus, ſola vita contentus.*

22 *Diſtributiones quotidianæ ſunt adeò propriè clericorum, vt ad libitum poſſunt de eis diſponere, & tranſmittere ad quoſcumque heredes, & num. 26. & 27.*

23 *de Penſionibus quis liberè poteſt diſponere.*

24 *De diſtributionibus quotidianis clericus ita diſponere poteſt, ſicuti de patrimonialibus.*

Diſtributiones quotidianæ acquiruntur etiam quo ad plenum dominium, num, 24.

25 *Quod procedit non obſtante talem acquiſitionem pendere à dignitate clericali.*

28 *Diſtributiones illæ dicuntur de Maſſa groſſa, quæ debitæ ſunt Canonicis præſentibus, & non intereſſentibus.*

Diſtributiones de Maſſa groſſa non tranſmittuntur ad hæredes, cùm non ſint debitæ ſingulariter, ſed Capitulo, num. 28.

29 *Canonicus ſi moriatur antequam fiat diuiſio diſtributionum de Maſſa groſſa portio ipſum tangens accreſcit Capitulo, ſeu ſucceſſori, ſi tunc ſit electus, non autem ad heredem mortui Canonici.*

30 *Diſtributiones de Maſſa groſſa ſuccedunt loco præbendæ, ac verè dicuntur fructus beneficij, & de illis ſicuti de præbenda iudicatur.*

31 *Diſtributiones quotidianas clericus tranſmittit ad quoſcumque hæredes, etiam ſi ante mortem eas non exegiſſet.*

32 *Diſtributiones quotidianæ paria ſunt, quod fuerint ſolutæ, vel quod debuerint ſolui.*

33 *Exactionis negligentia, vel culpa, citra præſcriptionem, tollere non poteſt obligationem.*

Decius in conſ. 280. per tot. improbatur, nu. 33.

34 *Penſiones difficillimè reſeruantur ſuper diſtributionibus quotidianis.*

35 *Penſio an poſſit reſeruari ſuper diſtributionibus illis, quæ præter diſtributiones quotidianas, in certis caſibus Canonicis ſolent aſſignari.*

36 *in Beneficij valore imputantur diſtributiones illæ, quæ in certis caſibus ſunt aſſignatæ.*

37 *Penſio non poteſt imponi ſuper fructibus illis, ad quorum acquiſitionem certum ſeruitium requiritur, & num. 38.*

39 *Ius idem eſt de parte, quàm de toto.*

40 *Penſio debet imponi ſuper fructibus beneficij.*

41 *Penſio non de proprio, ſed de fructibus beneficij eſt ſoluenda.*

42 *Penſionem quis ſoluere non tenetur, niſi percipiat fructus beneficij ſuper quo ea eſt impoſita, quia eatenus ad id tenetur, quatenus fructus percipiat, & num. 44.*

43 *Penſio non eſt ſoluenda per eum, qui nec titulum beneficij habuit, nec fructus percepit.*

44 *Afflictio afflictio addenda non eſt.*

45 *Penſio cùm ſit onus reale fructuum, ab eo ſolui debet, qui fructus beneficij percepit.*

46 *Diſtributiones quotidianæ cùm veniant minimè appellatione fructuum beneficij, ideoque penſio ſuper illis imponi nequit, cùm illa ex ſtylo Curiæ imponatur ſuper fructibus beneficij.*

47 *Penſiones omnes reſeruatas ſuper quibuſcumque fructibus, redditibus, & prouentibus beneficiorum ſi quis habeat indultum transferendi, an poſſit transferre eas, quæ ſpecialiter ſunt reſeruatæ ſuper diſtributionibus quotidianis, dubitatur, & num. 50.*

48 *Diſtributiones quotidianæ an veniant appellatione fructuum, redditum, & prouentuum beneficiorum, & num. 49.*

51 *à Deciſione in cauſa Romana penſionis 15. Februarij 1636. coram bon. mem. Pironano receſſit Rota ſub die 23. Maij 1644. coram Reuerendiſs. P. D. Merlino.*

53 *Dictio*, quibuſcumque, *eſt tanti, ac talis vigoris, vt tanquam effrenata, nullo obice contineri poteſt, quominus omnia comprehendat, etiam per improprijſſimam ſignificationem, & nu. 54.*

55 *Di-*

55 *Dictio*, quibuſcumque, *non eſt ita latè, etiam in fauorabilibus interpretanda, vt ſequatur aliquod abſurdum.*

56 *Dictio*, quibuſcumque, *licet ſit effrenata, ita tamen debet interpretari, vt conueniat ſubiectæ materiæ.*

57 *Dictio*, quibuſcumque, *quando eſt inſerta in materia odioſa, non tam latè debet interpretari.*

Sed ſtricto interpretationis, quaſi fræno etiam inuitis dentibus inter expreſſorum metas coanguſtanda venit, num.62.

Penſionis tranſlatio eſt materia odioſa, imò odioſiſſima, cùm proroget ſeruitutem beneficij, nu.57.

58 *Libertas ſi abſit, nihil beatum eſt.*

Libertas eſt illud, quod inter mortales optimum eſt. ibid.

Seruitus morti æquiparatur, ibid.

59 *Debitis qui ſunt onuſti, cùm ſui iuris non ſint, viuere non dicuntur.*

60 *Felix, qui nihil debet.*

Seruitus peior eſt morte ipſa, nu.60.

61 *Libertas tam præclara res eſt, vt nec mors quidem pro libertate aſſequenda, fugienda ſit.*

63 *Dictio*, quibuſcumque, *licet ſit vniuerſalis, eſt tamen reſtringenda ad ea, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, dum materia eſt odioſa.*

64 *Dictio*, quibuſcumque, *non poteſt comprehendere ea, quæ ſunt diuerſæ naturæ.*

65 *Diſtributiones quotidianas ne Canonici poſſint percipere, multa accidere ſolent.*

Penſiones ex ſtylo Curiæ non imponuntur, niſi ſuper fructibus certis beneficij, num. 65. & 66.

67 *Diſtributiones quotidianæ ſi venirent appellatione fructuum, redditaum, & prouentuum beneficij, quale abſurdum ſequeretur.*

68 *Cultus diuinus defereretur à Canonicis ſi diſtributiones quotidianas, quæ ob eorum laborem eis deueniunt, coacti eſſent dare pro ſolutione penſionis.*

Et ſic nollent Eccleſiæ in diuinis deſeruire, dum alius ſeruitij mercede gauderet.

69 *Labores ſuos deplorare amarum eſt.*

70 *Diſtributionum quotidianarum ius non alia ex cauſa fuit introductus, niſi in gratiam cultus diuini.*

71 *Cultus diuinus cùm à Canonicis, alijſque miniſtris magna ex parte negligeretur, ideo mediante diſtributionibus quotidianis, tanquam eſca quadam ad chori officium capiuntur, & prouocantur, & nu.72.*

73 *Canonici per diſtributiones quotidianas de negligentibus fiunt diligentes, de ſomnolentis vigiles, & de tardis aſſueti ad frequentandas Horas canonicas.*

74 *Diſtributiones vbi non ſunt, vel ita paruæ, vt facilè negligantur, debet Epiſcopus eas ampliare ad tertiam partem fructuum, & redditunm &c.*

76 *Concil. Trident. ſeſſ.21. cap.3. & ſeſſ.22. cap. 3. qualiter inter ſe differant.*

77 *Vnio, & ſuppreſſio facta propter tenuitatem diſtributionum quotidianarum non tenet, niſi concurrat etiam tenuitas fructuum prebendarum.*

78 *Quia ſtante ſola tenuitate diſtributionum, per applicationem tertiæ partis fructuum prebendarum tali neceſſitati ſuccurritur.*

79 *Epiſcopo de iure communi licitum eſt facere vniones beneficiorum.*

80 *Epiſcopus, vt validè deueniat ad vniones, omninò requiritur iuſta cauſa, & euidens neceſſitas, vel vtilitas.*

81 *Vnio facienda Capitulo vt viribus ſubſiſtat, debet adeſſe præciſa neceſſitas, ſcilicet, quia non adſint Canonici, vel pauciſſimi inueniantur, qui velint acceptare, & nu.82.*

83 *Itaut hoc caſu præciſa neceſſitas debet interuenire, non autem ſola decentia.*

84 *Neceſſitas præciſa non iuſtificatur, quando aliquid augumentatiuè, & pro maiori commoditate fit.*

85 *Vnio quando fit ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum, non debet fieri menſæ Capitulari, cùm ſit facienda ſingulis prebendis diſtributiuè.*

86 *Quod intellige, quando vnio eſt facta auctoritate ordinaria, ſecus verò ſi interuenerit auctoritas Papæ.*

87 *de Papæ poteſtate, & maximè in beneficialibus non poteſt dubitari abſque nefario crimine.*

88 *Papæ ſupremam, & omnipotentem poteſtatem negans hæreticus eſt.*

89 *Concil. Trident. in ſeſſ. 24. cap. 15. in ſecunda parte loquitur de ſuppreſſione prebendarum Capitularium facienda, non autem de beneficijs ſimplicibus.*

90 *Diſtributionibus quotidianis, ſeu prebendis, Epiſcopi non poſſunt vnire beneficia, niſi ſeruata forma Concil. Trid. ſeſſ.24. cap.15.*

91 *Vnio facta ab Ordinario ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum, inualida eſt, niſi ſeruata fuerit forma tradita à Conc. Triden. ſeſſ.24. cap.15.*

92 *Neceſſitas præciſa, quæ requiritur, vt valida ſit vnio facta ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum non eſt ita mordicè interpretanda, vt Canonici coacti ſint mendicare.*

93 *Neceſſitas requiſita, vt valida ſit vnio ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum, ex quo dicatur probata.*

94 *Vnio facta ex cauſa tenuitatis redditaum, & neceſſaria ſuſtentationis obtinentium prebendas pro congruo dignitatis decore, dicitur legitimè facta.*

95 *Vnio facta ob tenuitatem Canonicatuum, vt decentius Canonici Eccleſiæ ſeruitium præſtare poſſint, non ſubiacet regulis reuocatorijs vnionum.*

96 *Vnio debet eſſe facta ex cauſa neceſſaria, & non pro maiori commoditate Canonicorum, vt non ſubiaceat regulis reuocatorijs, amplia num.97.*

98 *Regulæ reuocatoriæ vnionum modernæ, ſunt longè ſtrictiores, quàm antiquæ, vtique omnes vniones amplectuntur, præter factas ex cauſa neceſſaria.*

99 *Vnio quando in toto, vel in parte fuit effectuata, non ſubiacet amplius regulis reuocatorijs vnionum.*

100 *Vnio facta ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum præſumitur legitimè facta, dum ſuper hoc obtenta fuit licentia à Sacra Congregat. Concil. Trident.*

101 *Quæ ſtante præſumitur facta cum cauſa cognitione ad Dei cultum augendum, & vt decentius Canonici valeant ſuſtentari.*

de Vnionis validitate facta auctoritate Papæ non dubitandum eſt.

102 *de Canonicis ſolent murmurare plebei, aſſerendo eorum miniſterium non eſſe purum propter Chriſtum, ſed propter nummos.*

103 *Canonici ſolent eſſe diligentes, quando pinguis eſt diſtributio, negligentes verò, quando eſt nulla, vel tenuis.*

104 *Quadrageſimam pauci ſuo ieiunio ſanctificarent, niſi id præceptum eſſet ab Eccleſia.*

105 *Iugum ſuaue Domini pauci portarent, niſi in retributionem intuerentur.*

106 *Homines cùm infirmi, & carnales ſint, partim ſunt cogendi præceptis, & partim præmijs inuitandi ad pietatis officia.*

107 *Canonici inuitantur ad diligentiorem reſidentiam in choro per diſtributiones quotidianas.*

108 *Canonici principaliter intrant chorum propter Deum, ſecundariò verò propter ea, quæ adijciuntur.*

109 *Ebrietati, vel blaſphemiæ ſi quis ſit deditus, & vt melius ab illis diſſueſcat, imponat ſibi neceſſitatem, certum quid dandi pro eleemoſyna, is principaliter propter Deum abſtinet à tali malo, licet ſecundariò propter talem ſibi felicem neceſſitatem.*

110 *Canonici, qui principaliter propter lucrum diſtributionum intrant chorum, peccant grauiter, & ſimoniam mentalem committunt.*

111 *Et tamen ſuper hoc in foro exteriori non ſolet fieri ſcrupulus, quodque valdè deplorandum eſt.*

112 *Diſtributiones quotidianas vt quis lucretur, requiritur ipſa corporalis intereſſentia in choro, & ſic continuò reſpondit Rota, vt num.129.*

113 *Clerici militare dicuntur, iuxta dictum Paul. Apoſt. ad Titum, labora ſicut bonus miles Chriſti.*

114 *Milites non lucrantur ſtipendia, niſi quatenus militent.*

115 *Miles captus ab hoſtibus, ſi poſteà reuertatur non recipit iure poſtliminij ſtipendia, & donatiua, temporis quo fuit apud hoſtes.*

116 *Mi-*

116 *Miles veteranus captus ab hoſtibus, reuerſus deinde, conſequitur emeritum.*

117 *Stipendium, & emeritum recipere diuerſa ſunt.*

Emeritum datur militibus poſt tempus militiæ expletum, num.117.

118 *Stipendium datur militibus ob annuam, menſtruam, vel diurnam mercedem.*

119 *Miles captus ab hoſtibus abſens ex cauſa iuſta, & neceſſaria, ſi ſtipendium non conſequitur, multò minus clericus diſtributiones, poteſt conſequi qui diſſidia, & laboris fuga, volens abeſt à choro.*

120 *Agricola conductus ſi non laboret, mercede indignus eſt.*

Labore ſublato, tollitur & præmium.

Beneficiati dum non deſeruiunt in choro, merces ei perſolui non debet, num.120.

121 *Famulo non datur ſalarium de tempore, quo infirmus fuit, quamuis contrarium firmare tentauerit gloſ. ſed perperam num. 122. & 127.*

123 *Conditio ſeruiendi certo tempore, illud dicitur compleſpletum adueniente termino, licet in ſeruo contigerit impedimentum infirmitatis.*

124 *L. 4. §. Stichus, ff. de ſtat. liber. & l. 1. §. Diuus, ff. de var. & extraord. cognit. loquuntur in caſu ſpeciali.*

125 *Canonicus infirmus lucratur diſtributiones quotidianas, dum tamen ægritudo præſtet iuſtam cauſam abſentiæ.*

126 *Canonico infirmo non debentur diſtributiones quotidianæ, dum tempore rectæ valetudinis diuinis intereſſe ſolitus non erat.*

Canonico non debentur diſtributiones quotidianæ ceſſante legitima cauſa intereſſendi Diuinis, ac in vinea Domini aſpernatur laborare, num.127.

128 *Canonici nonnulli, quantum ad honores, poteſtatem, & dominia vſque ad vnguem, & vltra obſeruant iura ſibi conceſſa.*

Sed in quantum ad ſeruitium, ordines, & labores in Eccleſia ſumendos ſunt tanquam teſtudines, & cancri, ibid.

130 *Canonici, qui actualiter in Choro non interſunt diuinis, non habent intentionem fundatam pro conſecutione diſtributionum quotidianarum.*

131 *Diſtributiones quotidianas, quis niſi ſine dubio obtinebit, probata eius intereſſentia in diuinis.*

132 *Intereſſentia in diuinis eſt adeò præcisè neceſſaria ad effectum lucrandi diſtributiones quotidianas, vt non iuuet, licet Canonicus adſit in Eccleſia, ſi non actualiter aſſiſtat in diuinis.*

133 *Canonicus celebrans Miſſam extra chorum tempore, quo Horæ canonicæ decantantur, non dicitur intereſſe eis, & ſic illarum diſtributiones accipere non poteſt.*

134 *Et refertur ſuper hoc declaratio Congregationis Concilij.*

135 *Fructus beneficiorum habens indultum à Papa percipiendi in abſentia, ſub tali facultate non veniunt diſtributiones quotidianæ.*

136 *Quod ampliatur etiamſi ſpecialiter ſit conceſſum, vt deſeruire poſſet per Vicarium.*

137 *Canonico, qui perſonale non exhibet miniſterium, non debentur diſtributiones quotidianæ.*

Vicario, qui deſeruit pro Canonico abſenti non debentur diſtributiones quotidianæ, nu.137.

138 *Canonicus indultum Apoſtolicum habens percipiendi fructus Canonicatus in abſentia, cum ea integritate, cum qua illos perciperet ſi Eccleſiæ deſeruiret, nec ſub eo complectuntur diſtributiones quotidianæ.*

139 *inter Reſidere, & intereſſe magnum eſt diſcrimen.*

Reſidere dicitur is, qui habitat in loco, vbi adeſt Eccleſia, cuius beneficium habet, & num.139.

140 *Intereſſe dicitur is, qui dum diuina peraguntur præſens eſt, & eius miniſterium celebrationi exhibet.*

141 *Præſentia abſque intereſſentia in diuinis non releuat pro acquiſitione diſtributionum quotidianarum.*

142 *Princeps aliquid indulgens præſumitur voluiſſe ſequi communem vſum loquendi, non autem illum violare.*

143 *Diſtributiones quotidianas, vt abſens lucrari poſſit ex indulto Apoſtolico, requiritur, vt illud loquatur ſuper ipſa intereſſentia, & mentio fiat de diſtributionibus quotidianis, nu.144.*

145 *Abſens cauſa ſtudij pro præſenti habetur, & ſic videtur poſſe lucrari diſtributiones quotidianas, ſed contrarium eſt verius, cum ea non ſufficiat ad hunc effectum abſque intereſſentia, & num.156.*

147 *Et ſuper hoc refertur declaratio S. Congreg. Concil. Trident.*

148 *Canonicus abſens cauſa ſtudiorum non lucratur diſtributiones quotidianas, etiamſi ſuper abſentia habeat licentiam à Papa.*

149 *Canonici non poſſunt percipere diſtributiones quotidianas tempore trium menſium, quo licitum eſt eis abeſſe.*

150 *Diſtributiones quotidianæ, nec per illos Canonicos abſentes poſſunt lucrari, qui inſeruiunt Romano Pontifici, cum habeantur pro præſentibus, ſed non pro intereſſentibus.*

151 *in Diſtributionibus quotidianis acquirendis adeò eſt neceſſaria intereſſentia ipſa in diuinis, vt etiam is, cui illæ accreſcunt, non poſſit eas remittere non intereſſenti,*

152 *Diſtributionum quotidianarum priuatio, quoad non intereſſentes ſancita fuit intuitu boni publici, & diuini cultus contemplatione.*

153 *Fauori publico non poteſt priuatus per eius conſenſum præiudicare.*

154 *Concil. Trident. ſeſſ.24. cap. 12. de reformat. verba perpenduntur.*

155 *Gloſ. in cap. vnic. in verb. ſuas de cleric. non reſid. in 6. delenda eſt, & quare num.156.*

157 *Quæ tamen ſaluari poteſt, & quomodo.*

158 *Remiſſio inter Canonicos, vt etiam abſentes lucrarentur diſtributiones ante Concil. Trid. non erat prohibita, & num. 159.*

160 *Canonici, quibus accreuerunt diſtributiones quotidianæ abſentium poſſunt conſentire ne illi, qui eas iam perdiderunt teneantur reſtituere.*

161 *Idque eſt longè diuerſum à pactione, qua quis diſtributiones in abſentia lucretur.*

162 *Cardin. in clem. 2. nu. 8. de vit. & honeſt. cleric. & Gemin. in cap. 1. §. ſi vero num. 50. de cleric. non reſid. in 6. qualiter ſint intelligendi.*

163 *Dolus præteritus remitti poteſt.*

164 *Dolus futurus, vt remittatur, iura id tollerare nolunt.*

Dolus futurus ne remittatur id ſuadet publica, & priuata vtilitas, num.165.

165 *Dolus futurus ſi poſſet remitti, daretur anxa, & occaſio delinquendi, & furandi.*

166 *Licentia omnes deteriores ſumus, ſecundùm Comicum.*

167 *Fraudibus obuiandum eſt, ne vulpina ſimplicitas comedat pecus.*

168 *Canonici, ſi per pactum poſſent remittere non intereſſentibus diſtributiones quotidianas, ſequeretur colluſio inter eos, & qualis.*

169 *Canonicis ſi aperiretur illa ianua, vt poſſent ſibiipſis remittere diſtributiones quotidianas, ſocordia pſallere debentium ſenſim augeretur, Eccleſia, & Chorus ſuis miniſtris deſtitutus appareret.*

170 *Diſtributiones quotidianas, vt Canonici non intereſſentes diuinis poſſint acquirere, id non poteſt induci ſtatuto, conſuetudine, vel qualibet alia diſpoſitione.*

171 *Statuta quarundam Eccleſiarum in quibus habetur permiſſum, vt qui adſunt certis horis in choro aliarum horarum diſtributiones lucrentur.*

172 *Quæ ſtatuta tanquam iniuſta, pernicioſa, & abuſiua, declarata fuerunt à Concil. Baſilienſi titul. quo tempore quiſque debeat eſſe in choro.*

173 *Statutum adeſt in quibuſdam Eccleſiis, vt Canonici, qui vna dumtaxat hora præſentes ſunt in choro, totius diei diſtributiones ſibi vſurpent.*

Quale ſtatutum iniquum eſt, nam ſpectat ad diminutionem cultus diuini, & dat licentiam vagandi contemnere, & negligere diuina officia, numer.176.

174 *Di-*

174 *Diſtributiones quotidianæ ideò inſtitutæ ſunt, vt clerici plures interſint diuinis officijs, & ſic fidelium deuotio creſcat.*

175 *ex Concurſu maiori Beneficiatorum in choro reſultat maior deuotio, reuerentia, & dignitas, & preces efficaciores redduntur.*

177 *Conſuetudo, & ſtatuta in terminis diſtributionum quotidianarum quoad perceptionem in abſentia, quando ſubſiſtant remiſſiuè.*

178 *Diſtributiones quotidianæ tunc lucrantur per abſentes, quando adeſt infirmitas, ſeu rationabilis corporis neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas.*

179 *Canonici nonnunquam fingunt itinera petere pro negotijs Eccleſiæ, aſſerentes cauſam eſſe arduam, & occultam, & non reuelandam, ſub qua vmbra percipiunt diſtributiones quotidianas, ſed malè, & contra mentem ſacrorum Canonum.*

ANNOTATIO

Ad Deciſ. DLXXVI.

DIſtributiones quotidianæ appellatione fructuum præbendæ † nullatenus veniunt, vt non obſcurè notatur *ex cap. licet 32. verſ. nolumus autem vt diſtributiones quotidianæ, &c. de præbend. & dignit.* eſtque optimus *text. in cap. vnic. de cleric. non reſident. in 6. & in cap. fin. §. in illis, de conceſſ. præbend. eod. lib. & in extrauagan. cum nonnullæ, verſ. præterea de præbend.* Couar. *lib. 3. variar. reſolut. cap. 13. num. 7. in princip.* Rip. *in cap. cum M. Ferrarienſis nu. 16. de conſtitut.* Rebuff. *in tract. congruæ portionis num.* 80. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. qu. 2. nu.* 30. Fr. Emanuel. *quæſt. regular. tom. 3. qu. 74. art. 4.* Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 7. qu. 2.* Sanchez *reſponſ. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 89. nu. 2.* Monet. *de diſtribut. quotidian. lib. 1. qu. 6. num.* 12. Redoan. *de ſpolijs Eccleſiaſt. qu. 3. num.* 3. cum alijs relatis per Gig. *de penſion. reſponſ. 35. num.* 10. & latè *conſ. 34. num. 11. & ſeqq.* & adde Oldrad. *conſ. 118. ex virtute gratiæ nu.* 1. Pariſ. *conſ. 33. num. 4. & 5. lib. 4.* Ioan. Guttierez *conſ. 8. num. 2.* Hoied. *in tractat. de benefic. incompatibilit. par. 1. cap. 12. numer.* 8. Lotter. *de re benef. lib. 1. cap. 39. num. 22.* & ſic ſæpiſſimè ar-
2 bitrata † eſt Rota, vt teſtatur Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 7. proœm. num.* 154. vbi plures deciſiones antiquas cumulat, idemque fuit reſponſum *in Romana penſionis* 10. *Iunij* 1588. *coram bo. mem. Card. Hieronym. Pamphil. in Calaguritana penſionis* 20. *Decembris* 1589. *coram bon. mem. Franciſco Penia, eſt inter eius à me imprimend. deciſ. 56. num. 5. in Allen. fructuum 27. Martij* 1613. *coram bon. mem. Reuerendiſſ. Manzanedo, & alias ſæpiſſimè.*

3 Nam cùm iſtæ diſtributiones † quotidianæ dentur ex diurno labore præſtito in vinea Domini, ideſt in Eccleſia, & ex ſeruitio perſonali propter reſidentiam, & intereſſentiam, & ſic ex induſtria propria illas, tanquam ſtipendium operæ, & laboris Beneficiati acquirunt, Rota *deciſ. 309. num. 16. infra part. 7. rec.* cum ibi adductis, & apud bo. me Burat. *dec. 193. num. 18.*

Ideò non poſſunt venire appellatione fructuum, cùm fru-
4 ctus ſint propriè illi, qui deductis cunctis oneribus † recipi poſſunt in abſentia, prout in his terminis poſt Gomeſ. Mohed. Put. Achill. & alios ratiocinatur Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 7. proœm. num.* 163. pro ſeruitio enim, id quod
7 datur, † non dicitur fructus, cum ratione laboris, & operis detur, *l. ſi duobus, §. ſi coeundo, ff. pro ſocio,* cum alijs in puncto allegatis per Franciſc. Viu. *in ſylu. commun. opin. in verb. diſtributio. opin. 594. num. 5. verſ. quod datur pro ſeruitio &c.*

Vnde videmus diſtributiones quotidianas non augere
6 corpus beneficij, vel præbendæ ex pluribus allegatis in eleganti deciſione *cauſa Romana penſionis* 23. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Hieronymo Meltio,* (Auditore doctrina admirabili clariſſimo, ac magnæ probitatis, humanitatiſque conſpicuo, quem propter eximiam erga me beneuolentiam, mirificè diligo,) vbi poſt Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 283. num. 9.* & alios, prædictam opinionem eſſe veriorem teſtatur.

7 Inſuper, nec † communionem aliquam dd. diſtributiones habent cum ipſa præbenda, ſed perſonam tantum
8 reſpiciunt, adeò vt Beneficiatus illas † petere debet nomine proprio, itaque in arena ædificaret, cùm pro eis aſſequendis libellum offerret nomine Eccleſiæ, Marian. Soccin. *in cap. 1. num. 112. poſt med. verſ. aut agit pro diſtributionibus quotidianis, de libell. oblat.* quem ſecuta eſt Rota *in cauſa Cæſarauguſtana diſtributionum 17. Martij 1638. coram bon. mem. Coccino, §. minus obſtat,* Vbi etiam aduertit id procedere, ſi Beneficiatus † repelleretur à perceptione diſtri- 9
butionum ex aliqua culpa ſua, ſed ſecus eſt, ſi ex iſto capite non repellatur, ſed ex diuerſo, veluti quia præbendæ non debeatur tanta quantitas diſtributionum, † hoc enim tan- 10
git ius ipſius præbendæ, & tunc poteſt agi nomine ipſius Eccleſiæ, vel præbendæ, cum ibi allegatis.

Vlterius apertum eſt in condemnatione fructuum perceptorum ex aliqua præbenda non venire † diſtributiones 11
quotidianas, nec ad illas ſe extendit dicta condemnatio, vt refutata contraria opinione hanc tuetur Boer. *deciſ. 383. num. 4. verſ. in contrarium videtur talem ad reſtitutionem fructuum condemnatum &c.* Lancellot. *de attentat. tertia par. cap. fin. num. 31. & ſeq.* vbi etiam num. 36. dicit condemnationem † fructuum intelligendam eſſe factam de perceptis 12
iure ordinario, non autem iure ſpeciali, allegans Cottam *deciſ. 781.* Put. *deciſ. 489. num. 5. lib. 2.* & in terminis noſtris videatur idem Put. *dec. 383. in antiq. & ſecundùm modernam impreſſ. 373. num. 7. lib. 1. & deciſ. 1170. num. 2. par. 3. lib. 3.* coram Ant. Auguſt. in quibus etiam habetur ad hoc vt intruſus lite pendente validè condemnetur † ad reſtitutio- 13
nem fructuum, & quotidianarum diſtributionum quas non percipit, quia non reſedit, eſt neceſſarium vt præceſſerit proteſtatio partis, quæ obtinuit, ſcilicet, vt intruſus reſideat, & in diuinis interſit, aut poſſeſſionem dimittat, idemque reſponſum fuit in *cauſa Illerden. fructuum 24. Ianuarij 1556. coram bon. me. Oradino, & in Tarſonen. beneficij 27. Ianuarij 1577. coram bon. mem. Card. Lancellotto,* quæ proteſtatio videtur neceſſaria, † quia iure cautum non vi- 14
detur, vt quis ratione Canonicatus, & præbendæ teneatur reſidere.

Supradictis pariter confert, † licet prouiſos de beneficijs 15
non facere fructus ſuos, donec iuramentum fidei perſonaliter, & non per procuratorem præſtiterint, vt diſponit Sacrum Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat. verſ. prouiſi etiam &c. diſtributiones tamen acquirunt, & faciunt ſuas, quamuis non iurauerint, vt declararunt Eminentiſs. DD. Cardinales Congregat. Concil. teſte Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 7. proœm. num. 169.*

Rurſum ex diſtributionibus quotidianis non † debetur 16
charitatiuum ſubſidium inſpecto iure communi, niſi contrarium ſit ſancitum, vt probat Bellecin. *in tract. de charit. ſubſid. qu. 76. num. 1. & 2.* Pariſ. *conſil. 33. num. 5. lib. 4.* Gemin. *conſil. 85. num. 18. & 25.* vbi dicit non conſtare de aliqua ſanctione, vel Papæ declaratione in contrarium, &c. atque mirè id probat eruditus Doctor Quintilian. Mandoſ. *in conſil. 15. num. 4.* vbi etiam aſſerit † ex diſtributionibus 17
quotidianis non ſolui decimas, & tamen iſta decimarum materia eſt adeò fauorabilis, & de iure Diuino inuenta, & alia vt ibi.

Nec eſt omittendum, cùm in percipiendis diſtributionibus † quotidianis magis laboretur, ideòque plenius acqui- 18
runtur, quàm fructus præbendæ, & ita de illis Clericus vti verus, & abſolutus Dominus liberè poteſt † teſtari, licet 19
non poſſit de fructibus beneficij, Gemin. *in cap. vnico, §. qui verò num. 3.* Anch. *num. 4.* Franc. *pariter num. 4.* poſt alios ibi allegatos, *de præbend.* ac perinde Clericus de eis poteſt teſtari, ſicut mercenarius, vel ruſticus † de his, quæ dan- 20
tur ſibi pro opere diurno, argumento eorum, quæ notat Hoſtien. *in cap. requiſiuiſti ext. de teſtam. & in cap. fin. de pecul. Cleric.* & in ſpecie notat Ludou. Bologn. in Addit. ad Io. de Aman. *conſ. 87. ſub nu. 5.*

Itaque in terminis iſtarum diſtributionum ſilebit concluſio illa, vt Prælatus, vel Clericus viuat † tamquam Do- 21
minus, ſed moriatur vti ſeruus nuda vita contentus, teſte Bald. cùm M. Ferrarienſis, *ſub num. 20. ante fin. de Conſtit.* & Prob. *ad Monach. in cap. hoc conſultiſſimo 2. num. 7. verſ. & viuit tamquam Dominus &c. de reb. Eccleſ. non alienand. in 6.*

Abſque enim controuerſia tranſit, clericum de dictis diſtributionibus poſſe arbitrio ſuo diſponere, † ac tranſmit- 22
tere ad quoſcumque hæredes, vt fatentur Gemin. *in conſ. 85. col. 3.* Franch. *in cap. præſenti num. 10. verſ. ſed benè poterit teſtari de offic. ordin. in 6.* Card. *in clem. fin. qu. 13. num. 12. de præbend.* Pariſ. qui de communi *conſil. 33. num. 8. & ſeqq. lib. 4.* Burſat. qui pariter teſtatur de communi *concl. 226. num. 49. par. 3.* Eminentiſs. Alban. *conſ. 25. per tot.* Monet. *de diſtribut. par. 3. qu. 2. num. 7. & ſeq. & qu. 3. num. 4. & ſeqq.*

Anton.

'Anton. Marſil. in tract. de orig. redd. Eccleſ. cap. 26. in princ.
par. 3. Franciſc. Sarmient. de reddit. Eccleſ. par. 2. cap. 7. nu-
23 mer. 11. quo in loco num. 12. † idem de penſionibus recen-
ſet, ex Hieron. Gigant. in tract. de penſion. qu. 52. & Couarr.
in cap. cum in officijs nu. 6. in fin. de teſtam. & in dd. terminis
diſtributionum quotidianarum Redoan. de ſpolijs Eccleſ.
qu. 1. num. 27. Mareſcott. variar. reſolut. lib. 2. cap. 2. num. 11.
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 381. num. 11. vbi ait clericum de
diſtributionibus quotidianis, ſicut de patrimonialibus poſſe
24 ad † libitum diſponere, cum illæ acquirantur, etiam
quoad dominium, Hoſtien. Butr. Card. & Imol. in cap. quia
nos de teſtam. quos refert, & ſequitur Alex. in conſil. 116.
25 col. 2. in fin. num. 5. lib. 7. & hoc † non obſtante talem acqui-
ſitionem pendere à dignitate clericali, Pariſ. conſ. 33. num.
12. lib. 4.

Eaque opinio, vt clericus diſtributiones quotidianas ad
hæredes quoſcumque tranſmittat, tamquam celebris, &
26 communiter à Doctoribus ſecuta, † canonizata fuit à Ro-
ta in cauſa Romana, ſeu Vercellen. Pecuniaria 15. Decem-
bris 1582. coram bo. me. Card. Seraph. eſt deciſio 594. num. 7.
27 inter eius impreſſas, vbi ſubditur, † dictam ſententiam pro-
bari, ex text. in cap. cum in officijs, & in cap. ad hæc de te-
ſtam. & in can. expedit. ibique gloſ. 12. qu. 1. quam DD. paſ-
ſim amplectuntur, idemque recentius ſenſit Rota in cauſa
Eugubina diſtributionum 28. Aprilis 1634. coram Reueren-
diſſ. Dunozetto Decano, §. Secunda verò, verſ. diſtributio-
nes quotidianæ ſunt tranſmiſſibiles ad hæredes, &c. in qua
deciſione etiam habetur, diſtributiones illas, quæ dicuntur
28 de Maſſa groſſa, debitæ Canonicis † præſentibus, & non
intereſſentibus, non tranſmitti ad hæredes, quia non ſunt
debitas ſingulariter, ſed Capitulo, taliter quod ſi Canonicus
29 moriatur ante diuiſionem, † portio ipſum tangen. accre-
ſcit Capitulo, ſeu ſucceſſori, ſi tunc electus reperiatur, non
autem, vt dixi, ad hæredem tranſmittit, iuxta magiſtrale
conſil. Calderin. 21. de praben. per totum, & conſil. 2. num. 2.
verſ. tertius caſus de pecul. cleric. facit text. in cap. relatum
il 2. de teſtam. Felin. in cap. Iacobus num. 1. de ſimon. & ratio
30 eſt, quia † iſti fructus ſuccedunt loco præbendæ, qui verè
dicuntur fructus beneficij, & de illis ſicuti de præbenda iu-
dicatur, Innocent. in cap. dilectus il 1. num. 2. de præben. &
in cap. ex parte de conceſſ. præben. Prob. ad Monachos in cap.
vnic. numer. 60. de Cleric. non reſident. in 6. Bolognett. in d.
Addit. ad Io. de Anan conſil. 87. ſub num. 5. Garz. de benefic.
par. 3. cap. 2. num. 440. Rota dec. 449. num. 1. par. 2. recent. &
in Conchen. fructuum 1. Iulij 1578. coram bo. me. Rubeo, apud
eumdem Garz. impreſſ. d. par. 3. cap. 2. nu. 441.

Sed loquendo de diſtributionibus quotidianis propriè,
31 amplia ſupradicta, vt Clericus illas tranſmittat † ad quoſ-
cumque hæredes, etiamſi ante mortem eas non exegiſſet,
32 quia paria ſunt, quod fuerint ſolutæ, † vel quod debue-
rint ſolui, nec citra præſcriptionem, negligentia, vel diffi-
33 cultas exactionis tollere poteſt obligationem, † quidquid in
contrarium dixerit Dec. in conſ. 280. per tot. quem reprobat
Pariſ. d. conſ. 33. nu. 22. & ſeq. lib. 4. Gigas conſ. 144. nu. 21. la-
tè Moneta de diſtribut. quotid. p. 3. qu. 3. nu. 20. & ſeqq. cum
alijs relatis à Bellett. Epiſcopo Hieracen. diſquiſit. Cleric.
par. 1. titul. de bon. Cleric. §. 7. num. 18. & nuper admiſit Ro-
ta in cauſa Cæſarauguſtana diſtributionum 27. Iunij 1642. co-
ram R. P. D. meo Bichio, §. Etiamſi diſtributiones ante mor-
tem non exegiſſet, &c.

Præterea ad corroborationem ſupradictorum, ſcilicet,
34 vt diſtributiones quotidianæ non † veniant appellatione
fructuum præbendæ, & plenius illæ Beneficiatis acquiran-
tur, ſintque abſoluti Domini, ideò difficillimè reſeruantur
penſiones ſuper diſtributionibus quotidianis, vt ratiocina-
tur Gonzal. ad regul. 8. Cancell. §. 7. proœm. num. 168. &
adde Franciſc. Viu. in ſylu. comm. opin. in verb. diſtributio.
opin. 194. incip. Diſtributiones quotidianæ num. 4. nec non
Petr. Anton. Gamb. in tract. de auctorit. Legat. de Later.
lib. 6. titul. de penſion. num. 17. & ſeq. vbi etiam quærit, quid
35 ſit dicendum, quando vltra diſtributiones † quotidianas,
ſunt alij redditus communes, qui diuiduntur inter eos, qui
interſunt certis temporibus an ſuper iſtis conſtitui poſſit
36 penſio? Et videtur dicendum poſſe, † quia redditus hu-
iuſmodi imputantur in valore beneficij ſecundum Imol. in
cap. dilectus de præben. Contrarium tamen voluit Rota, vt
dicit idem Gamb. in cauſa Canonicatus S. Petri, vbi fuit de-
ciſum, quod vbicumque requiritur certum ſeruitium ad
37 conſequendum † fructus, ſuper illis non poſſit conſtitui
penſio, quia non imputantur in fructibus, & cum dentur
pro ſeruitio certi diei, vel horæ, † dicuntur merces illius 38
diei, ſicuti alias diſtributiones dicuntur merces quotidiani
laboris, nam idem † ius eſt de parte, quàm de toto, l. quæ 39
de tota, ff. de rei vendic.

Tamen quidquid ſit de præſenti quæſtione, contra quam
facit deciſio 330. par. 1. diuerſ. illud eſt indubitatum in ter-
minis noſtris penſionem ſuper quotidianis diſtributionibus
non conſtitui, nam † penſio debet imponi ſuper fructi- 40
bus, Roman. conſil. 388. num. 2. Gigas de penſionib. qu. 39.
num. 1. cum alijs relatis à Rota in dec. 508. num. 3. par. 2. &
dec. 77. num. 1. par. 3. recent. vnde nota eſt illa iuris conclu-
ſio, penſionem non de proprio, † ſed de fructibus benefi- 41
cij ſuper quo impoſita eſt, ſoluendam eſſe, Gig. de penſion.
qu. 39. & qu. 45. Rota dec. 128. num. 2. & dec. 699. num. 1.
par. 1. diuerſ.

Adeò vt, ſi fructus beneficij à grauato non percipiantur
ad ſolutionem † penſionis non tenetur, quia eatenus ad id 42
tenetur, quatenus percipiat fructus, adnotata in l. 1. vbi
Iaſ. num. 4. Cod. de liber. præterit. Bart. in l. 3. §. filius num. 7.
ff. de liber. & poſthum. Felin. in cap. cauſam quæ num. 4. verſ.
clarè refert de reſcript. Rota coram bon. me. Card. Seraph.
deciſ. 66. num. 3. verſ. iniquiſſimum eſt, vt quis teneatur ſol-
uere, &c. & in Legionen. Penſionis 5. Iunij 1609. coram bon.
mem. Card. Marquemont. vbi dicitur penſionem non † eſſe 43
ſoluendam per eum, qui nec titulum habuit, nec fructus
percipit, & allegatur Acchill. dec. 12. nu. 2. de præbend. Gig. de
penſion. qu. 7. & addo deciſionem in cauſa Lauden. Penſionis
30. Aprilis 1635. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozetto,
§. Quæ interpretatio ſuadetur, vbi firmatur, ſi quis non
percipiat beneficij fructus, † ſuper quibus eſt impoſita pen- 44
ſio ad illius ſolutionem non tenetur, non eſt enim addenda
afflictio afflicto contra tex. in l. Diuo, ff. de offic. præſid. in
l. tam dementis, C. de Epiſcopal. aud. in l. omnes, Cod. de
Epiſcop. & Cleric. in can. ſi mulier, 5. diſtinct. & in cap. pe-
nult. & ibi Adde de cleric. ægrot. nam cùm penſio ſit onus
reale fructuum † ab eo ſolui debet, qui fructus beneficij 45
percipit: argumento doctr. Bart. in l. quæro, ff. de vſufruct.
& in l. 1. C. de ann. & tribut. lib. 10. cum alijs in puncto ad-
ductis per Burſatt. conſ. 361. num. 25. vbi ad hoc nonnullas
deciſiones Rotales antiquas cumulat, ſenſitque Rota in
Lauden. Penſionis ſub die 11. Ianuarij 1636. coram eodem
Reuerendiſſ. Dunozetto, §. Præſertim cum id ſuadeat, verſ.
penſio cum ſit onus reale fructuum ab eo ſolui debet, qui fructus
beneficij percepit &c.

Sed perſiſtendo in terminis diſtributionum quotidiana-
rum, cum penſio ſit imponenda ſuper † fructibus benefi- 46
cij, & illæ nullatenus veniant appellatione fructuum, &
ipſarum verum dominium Beneficiatus nanciſcatur, cap.
vnic. de Cleric. non reſident. in 6. cum alijs ſupra allegatis,
ideòque concluſio ſatis per ſe clara eſt.

Quam opinionem veridicam quoque intellige quamuis,
quis haberet facultatem, ſeu indultum quaſcumque † an- 47
nuas penſiones transferendi ei reſeruatas ſuper quibuſcum-
que fructibus, redditibus, & prouentibus quorumcumque
beneficiorum Eccleſiaſticorum, quorum fructuum, † & 48
reddituum appellatione licet iam fuerit à Rota reſolutum in
cauſa Romana Penſionis 15. Februarij 1636. coram bo. me.
Pirouano, comprehendi etiam quotidianas diſtributiones,
quæ dantur ob laborem, & ſeruitium Eccleſiæ præſtitum 49
per Beneficiatum vigore dictionis vniuerſalis appoſitæ in d.
Indulto, videlicet, quaſcumque penſiones ſuper quibuſcum-
que fructibus &c. ex qua reſolutione illatum fuit, ſi ille, qui
tale habet indultum, poſſideat aliquam penſionem † reſer- 50
uatam ſpecificè ſuper diſtributionibus quotidianis, tunc vi-
gore d. Indulti eam validè transferre poſſit.

Sed repropoſita dicta cauſa ſub die 23. Maij 1644. coram
R. P. D. meo Meltio, placuit Rotæ † à prædicta reſolutio- 51
ne recedere, quia licet indultum loquatur de penſionibus
reſeruatis ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus, ſub
his tamen non veniunt diſtributiones quotidianæ, & ſic
ſupradicta tranſlatio penſionis inualida fuit iudicata. Nec 52
aliquo modo vrgent potentia magna illius dictionis, quibuſ-
cumque cuius vigor talis, ac tantus eſt, † vt tamquam 53
effrenatus, nullo obice contineri valeat, quominus omnia
imaginabilia ex quauis cauſa, etiam per impropriiſſimam
ſignificationem, & quæ aliàs non † comprehenderentur, 54
includat, & ad hoc expendendo, textus in l. 1. ff. de legat. 2.
l. 2. ff. de pact. dotal. l. bis ſolis, & ibi gloſ. in verbo quoque
modo, ff. de condit. indeb. l. qui autem, ff. de conſtit. pecun.
l. 1. §. quo autem, ff. de vi, & vi armat. cap. ſi quis perfodiens
de bo-

Digitized by Google

de homicid. cap. ſi Canonici, de offic. ordin. in 6. Rota dec. 36.
num. 4. verſ. comprehendit omnem titulum imaginabilem &c.
infra in ſeq. part. & recentius in Recanaten. Bonorum 29.
Aprilis 1641. & in Bononien. Bonorum 17. Iunij eiuſ-
dem anni 1641. coram Reuerendiſs. P. D. meo Carolo
Cerro.
Verùm enimuerò, quidquid dicendum ſit, ſi eſſemus in
55 cauſa fauorabili, quo etiam caſu † non ita latè eſt acci-
pienda, vt ſequatur aliquod abſurdum, cùm ita ſit inter-
56 pretanda, ne iniuria fiat propoſitæ † materiæ, tamen in
caſu noſtro ſumus extra difficultatem, cùm dicta dictio,
57 quibuſcumque, ſit inſerta † in materia odioſa, qualis eſt
translatio penſionis, imò odioſiſſima cùm proroget benefi-
58 cij ſeruitutem, nam † & nihil beatum, ſi abſit libertas,
quodque inter mortales optimum eſt, libertas eſt. Quare
iura Imperialia non dubitarunt æquiparare ſeruitutem,
morti ipſi, vt patet ex l. intercedit in fin. ff. de condit. & de-
monſtr. & ex l. cum hic ſtatus, §. ſi donator, ff. de donat. in-
59 ter vir. & vxor. ſicuti † dicimus de illis, qui ære alieno
onuſti ſunt, vt viuere non dicantur cum ſui iuris non ſint,
vt latè probaui in annotat. ad deciſ. 9. à nu. 154. ſupra par. 3.
60 recent. vbi adduxi veram illam ſententiam. † Felix, qui ni-
hil debet, aliaque vt ibi. Imò ſeruitus peior eſt morte, ex
ſententia Romani Oratoris in Philipp. ibi, Ita præclara eſt
61 libertas, vt nec mors quidem pro libertate ſit fugienda. Sed
perſiſtendo in terminis, cum, vt dicebam, memorata di-
ctio, quibuſcumque, ſit adiecta in materia adeo exoſa, quæ
62 prorogat ſeruitutem beneficij, † ideò tunc ſtricto interpre-
tationis, quaſi freno etiam inuitis dentibus inter expreſſo-
rum metas coanguſtianda venit abſque eo, quod ſecundum
eius naturam alibi vagari poſſit.
63 Vnde licet ſit † vniuerſalis, reſtringenda eſt ad ea tan-
tum, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, gloſ. in clem. 1. in verb.
quamuis, verſ. item quia, & ibi Anchar. num. 12. Imol. nu.
18. verſ. nota benè, Zabarell. num. 12. verſ. appone, de præ-
64 bend. nec † comprehendere poteſt ea, quæ ſunt diuerſæ
naturæ, Bald. conſ. 67. verſ. nec obſtat ſi dicatur lib. 3. Cæ-
phal. conſ. 347. num. 9. lib. 3. Corn. conſ. 199. nu. 17. verſ. vn-
de vniuerſalis lib. 2. Quare, vt ſupra dixi num. 46. penſio-
65 nes ex ſtylo Curiæ imponantur † ſuper fructibus certis be-
neficij, & multa accidere ſolent ne diſtributiones quotidia-
nas Canonici poſſint percipere. Felin. in cap. ad aures n. 14.
verſ. decimatertia concluſio. Oldrad. conſ. 118. num. 1. & 2.
Pariſ. conſ. 33. num. 4. & ſeqq. lib. 4. Rota dec. 285. num. 38. &
66 41. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & per coſequens † talis
dictio non poteſt comprehendere prædictas diſtributiones
quotidianas, idque pluribus auctoritatibus comprobatur à
Rota in d. Romana Penſionis 23. Maij 1644. coram eodem
R. P. D. meo Meltio, vbi etiam in fine animaduertitur, ſi
vt dictum eſt, appellatione quorumcumque fructuum, red-
67 dituum, & prouentuum, venirent in hac † materia odio-
ſa translationis penſionis, diſtribntiones quotidianæ, con-
tingeret, vt omnes ferè Canonicatus eſſent litigioſi, & de-
ſereretur cultus diuinus, quia Canonici ſcientes frui non
68 poſſe † quotidianis diſtributionibus, Eccleſiæ in diuinis
nollent deſeruire, vt ſcribit Ripa reſponſ. 5. nu. 2. lib. 1. Gigas
de Penſ. reſponſ. 35. num. 18. in fine, nam ipſi laborarent, &
mercede, illis aſſignata pro eorum ſeruitio, & labore, ter-
tius gauderet, quæ res quàm ſit abſurda palam eſt, deplo-
69 rare † enim labores ſuos amarum eſt.
Defraudaretur quippe ius commune, dum non alia ex
70 cauſa † introduxit vſum diſtributionum quotidianarum,
niſi in gratiam Cultus Diuini, cap. 1. de Cleric. non reſiden.
vt facilius Canonici, & Capellani conueniant ad diuina,
vt notat Abb. in cap. licet in 2. notab. de præbend. Decius in
conſ. 280. num. 4. In caſu propoſito &c.
Cùm enim in Eccleſijs Collegiatis paſſim horis ſacris aſſi-
71 ſtendi, † & pſallendi munus negligeretur, viſum fuit Pa-
tribus, Chriſtiana pietate redolere, ſi Canonici, cæterique
72 Eccleſiæ Miniſtri hiſce diſtributionibus, † quaſi quibuſdam
illecebris ad intereſſendum diuinis officijs inuitarentur, ac
allicerentur, arg. clem. ſi Dominus, vnic. de reliq. & vene-
rat. Sanctor. & ſic Canonici, alijque de negligentibus fie-
73 rent diligentes, † de ſomnolentis vigiles, & de tardis, aſſue-
ti ad frequentandas horas Canonicas, vt ratiocinatur Io.
Stephan. Durant. de ritib. Eccleſ. Cathol. lib. 3. cap. 25. n. 4.
Quare, vt benè aduertit Rota in cauſa Burgen. Diſtributio-
num, ſeu reſidentiæ 19. Maij 1594. coram bo. me. Penia, eſt
deciſio 285. num. 11. inter eius à me imprimen. quando diſtri-
tiones quotidianæ totam præbendam conſtituunt, ſequitur,
quod Capitulares continuo deſeruiant, & præſentes ſunt 74
futuri Diuinis officijs, ne tantis commodis careant. Vide-
mus quoque Concil. Trident. ſeſſ. 21. cap. 3. & ſeſſ. 22. cap. 3.
decreuiſſet quod Epiſcopi, tanquam † Apoſtolici delegati 75
ex fructibus, & prouentibus tertiam partem in quotidianas
diſtributiones conuertant in ijs Eccleſijs, vbi nullæ ſunt di-
ſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt veriſimiliter ne-
gligantur &c. ſunt, & alia quædam decreta, ſed omnibus
ſatis obuia, quæ autem ſit differentia inter duas † illas diſ- 76
poſitiones Concil. Trident. ſupra citat. latè ponit Rota in
cauſa Aſtoricen. Reſidentiæ 6. Iunij 1616. coram bo. me. Coc-
cin. eſt deciſ. 712. num. 2. par. 1. recent. & vide in cauſa Gadi-
cen. Diſtributionum 21. Octobris 1577. coram bon. me. Card.
Lancellott. eſt deciſio 325. par. 2. diuerſ. ac etiam in terminis
ſupradictæ diſpoſitionis Concilij adeſt deciſio in cauſa Me-
diolanen. Vnionis 12. Iunij 1592. coram bo. mem. Orano, vbi
dicitur, quod vnio, & ſuppreſſio † facta propter tenuita- 77
tem diſtributionum quotidianarum non tenet, niſi con-
currat tenuitas etiam fructuum præbendarum, ita vt pro
Canonicorum ſubſtentatione minus ſufficiant, vt eſt caſus
eiuſdem Concil. ſeſſ. 24. cap. 15. quare † ſtante reſoluta te- 78
nuitate diſtributionum, tunc per applicationem tertiæ par-
tis fructuum præbendæ, tali neceſſitati ſuccurritur, alia-
que vt in dicta deciſione habentur pluraque etiam fuerunt
adducta in cauſis Toletana Capellaniæ de Paſtrana 23. Ia-
nuarij 1608. & Virdunen. ſubſidij 14. Martij 1616. coram
S. D. N. Innocentio Decimo, & nuper in vna Mediolanen.
Cimiliarchatus 13. Martij 1644. coram R. P. D. meo Peu-
tingero confirmata poſtea ſub die 10. Martij 1645. coram eo-
dem, in qua animaduerſum fuit, licet de iure † communi 79
Epiſcopo vnionem facere liceat, cap. ſicut vnic. de exceſſ.
Prælat. Concil. Trident. cap. 6. ſeſſ. 21. & cap. 9. ſeſſ. 14. in de-
creto de reformat. tamen ad hoc iuſta cauſa, & euidens ne-
ceſſitas, † vel vtilitas requiritur, cap. expoſuiſti 33. de præ- 80
bend. cum alijs copioſè allegatis in cauſa Squillacen. Diſ-
membrationis 3. Iunij 1644. coram Reuerendiſſ. P. D. meo
Ottobono.
Et hæc neceſſitas præciſa eſſe debet, quia, ſcilicet non ad- 81
ſint Canonici, vel pauciſſimi inueniantur, qui velint ac-
ceptare, vt explicant Doctores in d. cap. expoſuiſti, & præ-
ſertim Hoſtien. num. 1. Io. Andr. Anan. & Anchar. Abb.
num. 4. Lotter. de re benefic. lib. 1. qu. 28. num. 42. Acchill. dec.
vnic. num. 4. ſuper regul. reuocat. vnion. Et ſimul cum tenui-
tate præbendarum † copulatiuè tenuitas diſtributionum 82
quotidianarum neceſſaria eſt, ita vt vna ſine alia non ſuffi-
ciat. Vnde notandum venit præciſam neceſſitatem debere
interuenire, † non autem ſolam decentiam, quæ præciſa 83
neceſſitas non iuſtificatur in caſu, quo vnio ſit augumen- 84
tatiuè, & pro commodiori ſubſtentatione, vt tenuit Ro-
ta coram Thano impreſſ. per Garz. de benefic. par. 12. n. 283.
vbi refert etiam Creſcentium Rotæ Auditorem, ita alias at-
teſtatum fuiſſe, & in Toletana Beneficij de Vallacas coram
Gypſ. relata à Garz. vbi ſupra num. 284. Rota in cauſa Va-
lentina Penſionis 15. Martij 1632. coram R. P. D. meo Ghi-
ſilerio, eſt dec. 109. num. 15. verſ. non ad maiorem commodi-
tatem, &c. infra par. 6. recent. & in cauſa Lucana Vnionis
14. Iunij 1642. coram eod. §. 1. vbi dicitur hanc eſſe opinio-
nem Rotæ in pluribus deciſionibus canonizatam, vt augu-
mentum non debeat eſſe ad maiorem commoditatem, ſed
ex cauſa neceſſaria.
Inſuper in d. Mediolanen. Cimiliarchatus fuit reuocata
vnio ab Epiſcopo inita, quia in ea non fuit ſeruata forma
tradita ex præſcripto Sacri Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 15.
de reformat. Tum quia vnio facta fuit Menſæ Capitulari,
ac diſtributionibus † quotidianis, cum facienda eſſet ſin- 85
gulis præbendis diſtributiuè, & ſuper hoc extat deciſio 465.
num. 1. in fin. par. 2. recent. vbi aſſeritur ita eſſe intelligen-
dum Concil. Trident. & ſic fuiſſe intellectum à Sacra Con-
gregatione eiuſdem Concilij.
Idque tamen verum eſt, quando dicta vnio facta fuit per
Ordinarium ſine auctoritate Papæ, quia tunc † corruit ex 86
defectu poteſtatis, ſecundum gloſ. in clem. fin. in verbo men-
ſæ, de reb. Eccleſ. non alienan. Secus verò ſi auctoritate
Papæ ea vnio non præbendis diſtributiuè, ſed menſæ Capi-
tulari fuit facta, tunc enim cum de poteſtate Papæ, & ma-
ximè † in beneficialibus non poſſit abſque nefario crimine 87
dubitari, vt in hoc latiſſimus fui in annotatione ad deciſ. 2.
ſupra par. 3. recent. à num. 187. & potiſſimum num. 191. vbi
dixi, cum hæreticum eſſe, qui ſupremam, & omnipoten-
tem Papæ † poteſtatem in beneficialibus præſertim nega- 88
ret,

tet, *aliaque vt ibi fusè*, ſine dubio (vt dicebam) vnio ſic facta optimam ſubſiſtentiam habebit, vt poſt gloſ. Abb. Zabarell. Oldrad. Gabr. Garz. dixit Rota *in cauſa Feretrana Vnionis* 13. *Februarij* 1637. *coram bon. mem. Buccabella, eſt deciſio* 196. *num.* 3. *infra par.* 7. *recent. aliàs tom.* 3. *à me ſelect.*

Tum etiam quia Concil. in 2. parte loquitur de ſuppreſ-
89 ſione præbendarum Capitularium facienda, † non autem de beneficijs ſimplicibus, non enim Epiſcopi vnire poſſunt
90 beneficia Præbendis, ſeu diſtributionibus quotidianis, † niſi ſeruata forma Concilij, Caſtro Pal. *quæſt. moral. tom.* 2. *tract.*13. *diſputat.*6. §.3. *num.*19. Sanchez *ad decal. lib.*7. *cap.* 29. *num.*179. *& ſeq.* quod ex eo patet, dum Sacra Congre-
91 gatio Concilij indiſtinctè † vniones, non ſeruata forma Concilij factas eſſe inualidas declarauit.

Ad corroborationem ſupradictorum adducam decreta nonnulla S. Congregat. Concil. Trident. ſuper d. cap. 15. ſeſſ.24. de reform. tenoris ſequentis.

*In Alerien. fuit dubitatum an Epiſcopus ex decreto cap.*15. *ſeſſ.* 24. *ne dum ſingulis prabendis Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ, ſed etiam ipſi Capitulo, ſeu Capitulari Menſæ beneficia ſimplicia vnire poſſit vbi frequentes, atque adeo tenues ſunt prabendæ, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui non ſufficiant.*

In Congregatione Concil. die 29. *Nouembris* 1602. *habita in ædibus Vaticanis ex communi ſententia decretum fuit nequaquam Epiſcopum poſſe huiuſmodi beneficia vnire Capitulo, ſeu Capitulari Menſæ, idque ſi fecerit nullam eſſe vnionem. Quam Congregationis ſententiam die* 19. *Nouemb.* 1602. *Sanctiſſ. D. N. ad ſe relatam approbauit.*

In Caluen. die 23. *Septembris* 1609. *Sacra Congregat. Concil. declarauit, decretum cap.*15. *ſeſſ.*24. *de refor. tribuere facultatem Epiſcopo vniendi ſimplicia beneficia ſingularum præbendarum diſtributionibus, non autem Menſæ Capitulari, ideoque vnionem, vt proponitur Menſæ Capitulari ab Epiſcopo factam abſque Sedis Apoſtolicæ auctoritate eſſe nullam.*

In eadem Caluen. poſita deciſ. S. Congreg. qua declaratum fuit Epiſcopum vigore facultatis ſibi tributæ decreto Concil. cap. 15. *ſeſſ.* 24. *de reform. beneficia ſimplicia præbendis Cathedralium, vel Collegiatarum Eccleſiarum de conſenſu Capituli vniendi non poſſe, eadem beneficia vnire Menſæ Capitulari, etſi vniat, vnionem eſſe nullam.*

Dubitatur, an etiam nulla ſit vnio beneficiorum ſimplicium facta ab Epiſcopo Menſæ Capitulari, ſi in Cathedrali, vel Collegiata nulla ſint prabendæ diſtinctæ, ſed dumtaxat maſſa communis Capituli, cuius prouentus omnes his tantum, qui ſtatis horis interfuerint diſtribuuntur.

Die 5. *Febr.* 1611. *habita eſt Congregat. Concil. in eaque propoſito ſuprascripto dubio omnes vno ore, rationibus allegatis cenſuerant deciſionem iam editam habere locum, etiam cum Prabendæ non ſunt diſtinctæ, ſed ſola maſſa communis.*

Item eadem S. Congregatio Concil. re diligenter examinata, & vtriuſque partis rationibus auditis, reſpondit, huiuſmodi vnionem beneficiorum factam ab Epiſcopo menſæ Capitulari eſſe nullam, quamuis in Cathedrali nullæ ſint prabendæ diſtinctæ, ſed ſola maſſa communis &c.

Quod vero dixi ſupra de præciſa neceſſitate, non eſt ea
92 ita amarè, ac mordicè † interpretanda, vt Canonici vſque adeò mendicare cogantur, vt aduertit Rota *in d. cauſa Lucana Vnionis* 14. *Iunij* 1642. *coram R. P. D. meo Ghiſlerio*, vbi habetur tunc neceſſitatem requiſitam eſſe iuſtifica-
93 tam, quando fuit probatum, † quod redditus præbendarum non ſufficiunt pro Canonicorum, aut aliorum Miniſtrorum ſubſtentatione, itaque inſeruientes congruam non habeant ſubſtentationem, & ſic Eccleſia remaneat deſtituta ſeruitio, & in terminis vnionis factæ per Epiſcopum,
94 vnà cum Capitulo Eccleſiæ, ex iuſta cauſa tenuitatis redditŭum, præbendarum, & neceſſariæ ſubſtentationis illas obtinentium pro congruo dignitatis decore legitimè dicatur facta, & fieri potuerit, nouiſſimè pluribus pleno calamo relatis fuit reſolutum *coram R. P. D. meo Corrado, in cauſa Barchinonen. Parochialis, ſeu Vicariæ* 10. *Februarij* 1645. §. *Ius autem Decani, verſ. quæ quidem vnic. per Epiſcopum, &c.*

Nec nouum eſſet aſſerere, quando vnio facta fuit per Epiſcopum in executionem Concilij Tridentini ſeſſ. 24.
95 cap.15. de reform. ob † Canonicatuum tenuitatem, ad hoc, vt Eccleſiæ ſeruitium Canonici decentius præſtare poſſint, ſi nullatenus ſit effectuata, non ſubiacet regulis reuocatorijs vnionum, vt ſæpiùs ſenſit Rota, & præſertim infra *in deciſ.* 174. *num.* 7. *par.* 7. *recent.* vbi aliæ deciſiones cumulantur, & adde *deciſ. in cauſa Barchinonen. Vicariæ* 2. *Martij* 1640. *coram bon. mem. Coccinc, verſ. Neque obſtat quod vnio &c.* Idque fuit replicatum in eadem cauſa ſub diebus 13. Iunij 1644. & 10. Febr. 1645. coram R. P. D. meo Corrado, quod tamen ſemper intellige, quando vnio fuit facta
ex cauſa † neceſſaria, non autem pro commodiori ſubſten- 96
tatione Canonicorum, quia tunc attentis ampliſſimis modernarum Regularum Cancellariæ clauſulis, † tales vnio- 97
nes ſubiacebunt regulis reuocatorijs vnionum, vt ponderauit Rota coram Sanctiſſ. D. N. Innocentio X. *dec.*757. *ſub num.*4. *in fin. verſ. maximè per Modernas &c. par.*3. *rec.* & coram bon. mem. Card. Caualer. *deciſ.*403. *num.*3. *verſ. ſed hodie per regulas modernas &c. & recentius in d. Mediolanen. Cimiliarchatus* 13. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Peutingero*, & ſic cùm regulæ modernæ reuocatoriæ vnio-
num ſint longè ſtrictiores, quam antiquæ, † vtique om- 98
nes vniones, præter illas, quæ in cauſam neceſſariam factæ ſunt comprehendunt. Ceſſat tamen omnis amaritudo, quando vnio in parte, *iuxta dec.* 109. *num.* 12. *& ſeq. par.*6.
recent. vel † in totum, ante regulas reuocatorias iam ha- 99
buit effectum, idque amplia, quando Ordinarius ante vnio-
nem faciendam † vigore ſupradictæ diſpoſitionis Conci- 100
lij Trident. obtinuit licentiam ab Eminentiſſ. Patribus dicti Concilij interpretationi Præpoſitis, quia licentia ſtante
vnio dicitur facta cum cauſæ cognitione † ad DEI cultum 101
augendum, & vt decentius Canonici valeant ſubſtentari, ita arbitrata eſt Rota *in cauſa Bouen. Vnionis* 19. *Ianuarij* 1639. *coram Eminentiſs. & Reuerendiſs. D. Cardinal. Panzirolo*, §. *Titulus autem verſ. ſtante enim d. licentia &c.* & ibi aliæ deciſiones allegantur, & in terminis Vnionis factæ auctoritate Papæ, vt tunc de eius validitate non poſſit abſque temeritate controuerti poſt plura iura reſpondit Rota *in cauſa Meleuitana Vnionis* 13. *Ianuarij* 1642. *coram Reuerendiſs. P. D. meo Dunozetto Decano.*

Sed relicta materia iſta vnionis cùm de ea incidenter locutus ſim, redeo ſtrictè ad diſtributiones quotidianas, & quod dixi ſupra de aſſignatione tertiæ partis fructuum præbendæ pro dd. diſtributionibus, iuxta diſpoſitionem Concilij Trid. vide quæ ſcripſit Ioan. Molan. *in tractat. de Canonic. lib.*2. *qu.* 51. Vbi quoque proſternit quotidianam ple-
beiorum obiectionem, † dum murmurare ij ſolent contra 102
Canonicos, dicendo eorum miniſterium non eſſe purum, nempe, eos non propter CHRISTVM, ſed propter num-
mos Chorum intrare, eò quòd † diligentes ſint, quando 103
pinguis eſt diſtributio, negligentes verò, quando ea eſt nulla, aut tenuis, ſed quicunque eſt, qui ita iudicat. Quàm
pauci certè ſacroſanctos quadraginta † dies ſuo ieiunio 104
ſanctificarent, niſi id præceptum eſſet? quàm pauci ſuaue
iugum DOMINI † portarent, niſi in retributionem intue- 105
rentur? Nos carnales, & infirmi ſumus, partim præceptis
cogendi, partim † præmijs inuitandi ſumus ad pietatis 106
exercitia; Eundem in modum Canonici, quia ſe pro conditione humanæ miſeriæ, & miſeros, & negligentes eſſe
agnoſcunt, † iudicant ad Chori diſciplinam pertinere, vt 107
ſe ipſos per diſtributiones ad diligentiorem reſidentiam inuitent, non quod principaliter ob eam chorum intrent, ſed
primario propter DEVM, † ſecundariò verò propter ea, 108
quæ adijciuntur. Quemadmodum ſi quis ebrietati, aut blaſphemiæ deditus eſſet, vt ab illis melius diſſueſcat, impo-
nat ſibi neceſſitatem dandi pro eleemoſyna certam † pe- 109
cuniarum ſummam; Hic enim principaliter propter DEVM ab inebriatione, & blaſphemia ſe abſtinet, & ſi id non faceret, niſi huiuſmodi ſecundario remedio ſibi felicem neceſſitatem iniiceret, qualem etiam ſibi Canonici, aut iniiciunt, aut iniectam eſſe gratulantur.

Addo tamen ſi Canonici principaliter propter lucrum
quotidianarum diſtributionum accederent † ad recitatio- 110
nem horarum Canonicarum peccarent quidem grauiter, & ſimoniam mentalem committerent, vt inquit *gloſ. celebris in cap. conſuetudinem in verb. receperit in fine de cleric. non reſident. in* 6. & ſequuntur Nauarr. *in Manual. cap.* 23. *num.*101. *& de Orat. & Hor. Canonic. cap.* 6. *num.* 12. *&* 16. *& cap.*18. *num.*10. 18. *&* 15. *& in tractat. de fin. human. act. num.*39. Couarr. *lib.*1. *variar. cap.* 20. *nu.* 5. & communiter DD. *in cap. ſuam & præſertim*, Abb. *num.* 3. Anan. *num.* 1. *de ſimon. Silueſter in Summa in verb. ſimonia quæſt.* 19. Hieronym. Gig. *conſil.* 144. *num.* 29. Vgolin. *lib.* 4. *de Cenſur.*

*cap.*7.

cap. 7. §. 2. *num.* 5. latè Monet. *de diſtribut. quotidian. par.* 2.
qu. 18. *num.* 32. Ioann. Valer. *in different. inter vtrumque fo-
rum in verb. ſimoniæ. different.* 10. vbi ſubdit in foro exterio-
111 ri nullum † ſuper hoc fieri ſcrupulum, quod valdè deplo-
randum eſſe ait, ſed ne in hanc ſiluam ingrediar.

Ideò redeo ad diſtributiones quotidianas, & illud tantùm
112 mihi reſtat aſſerere, vt illas Canonici, † Beneficiati, alij-
que Clerici lucrentur, requiritur ipſa intereſſentia corpo-
ralis in Diuinis officijs in Choro, *text. eſt in cap. vnic. de
Cleric. non reſid. in* 6. & clarè diſponit Sacr. Concil. Trident.
ſeſſ. 24. *cap.* 12. ibi, Diſtributiones verò, qui ſtatis horis in-
terfuerint, recipiant &c.

113 Conſiderare etiam debemus, quod clerici † militare
dicuntur, Paul. Apoſt. 2. *ad Titum cap.* 5. ibi, *Labora ſicut
114 bonus miles CHRISTI.* Cæterum milites non † lucrantur
ſtipendia, niſi quatenus militent, adeò vt captus ab hoſti-
bus (quidquid eſſet dicendum, ſi ex improuiſo in eorum
manus inciderit) non recipiat iure poſtliminij ſtipendia, &
115 donatiua temporis, quo fuit apud hoſtes *l.* 1. ibi, ſtipendia,
& donatiua temporis, quo apud hoſtes fuiſſe te dicis, reſti-
tui tibi poſtliminio regreſſo non iure deſideras, &c. *Cod. de
116 re milit. lib.* 12. Cui obiter non obſtat, † veteranum mili-
tem reuerſum conſequi emeritum, *l. deſertorem*, *& l. om-
nes*, *ff. de re milit.* Diuerſa enim ſunt emeritum recipere,
117 & ſtipendium, nam emeritum poſt tempus militiæ exple-
118 tum datur, ſtipendium verò ob † annuam, menſtruam,
vel diurnam mercedem perſoluitur. Cùm ergo captus ab
119 hoſtibus iuſta, & neceſſaria cauſa abſens † ſtipendia mi-
nimè conſequatur, multò minus Clericus, qui deſidia, &
laboris fuga, volens certis horis abeſt, diſtributiones con-
120 ſequi poteſt, & ſicuti conductus † Agricola non laborans
mercede indignus eſt, ita Clerici ſi non deſeruiant, merces
eis perſolui non debet, vt ratiocinantur Alexand. ab Alex.
par. 3. *qu.* 36. & Io. Steph. Durant. *in tract. de ritib. Eccleſ.
Catholic. lib.* 3. *cap.* 25. *& final. circa med.* Et ſublato labore,
tollitur & præmium, *clem. cum ſit. de Cenſib.* cum ſit natu-
ræ conſonum, illos non recuſare onera, qui rerum com-
moda complectuntur.

Imò fortius addo, ſi famulo, qui nobis ſeruit, eo tem-
121 pore, † quo infirmus eſt, ſalarium non debetur ſi incidat
in ægritudinem, vt eſt communis ſententia cum Bart. *in l. ſi
vno*, *§. item cum quidam col. penult. ff. locat. & in l. cum he-
res*, *§. Stichus*, *ff. de ſtat. liber. & in l. opere*, *ff. de vſu-
fruct. legat.* Panormitan. Ioan. And. Ant. & Imol. *in c.* 1. *de
Cleric. ægrot.* Ancharan. Anton. & alij *in cap. propter ſterili-
tatem de locat. & conduct.* Alex. *in l. ſi cum dotem*, *§. ſin au-
tem in ſauiſſimo*, *ff. ſolut. matr.* plenè per Doctores *in l. diem
functo*, *ff. de offic. aſſeſſ.* Couarr. eam tamquam communem
ſecutus *lib.* 3. *var. reſolut. c.* 13. *nu.* 8. Videri etiam poteſt Ca-
pella Tholoſana *dec.* 360. & ibi Aufr. *in annotat.*

122 Et quamuis contrariam † ſententiam, & perperam ten-
tauerit Accurſ. *in l. arboribus*, *§. de illo*, *ff. de vſufruct.*
quo in loco adnotauit famulo infirmo ſalarium præſtandum
fore decurſum tempore ægritudinis, quam opinionem ſe-
cuti ſunt Innocent. Io. Andr. & Barbat. *in cap.* 3. *de locat.*
& hanc opinionem communem aſſerit Imol. *in cap.* 3. *nu.* 10.
de locat. quibus ſuffragatur text. in l. 4. *§. ſtichus ſi haredi*,
ff. de ſtat. liber. Vbi I. C. expreſſit conditionem ſeruiendi
123 certo tempore, etiam ſi tempus numero dierum certum, &
diffinitum foret, licet incertum in ſpecie, eueniſſe, & con-
tigiſſe cenſeri, ſi eo tempore morbo ſeruitium impendi non
potuit, ad idem text. eſt *in l.* 1. *§. Diuus*, *ff. de var. & ſtraor-
din. cognit.* quibus iuribus ingenioſè reſpondit Couarr. *in
124 d. cap.* 13. *num.* 8. aſſerens † in vtroque caſu eſſe ſpeciale,
quamobrem in regulam illa iura trahi non poſſunt.

Nolo tamen ex hoc argumento inferre Canonicum in-
125 firmum † non lucrari diſtributiones quotidianas, quia
hoc eſſet contra text. expreſſum *in d. cap. vnic. verſ. exceptis
illis*, *quos infirmitas &c. de cleric. non reſident. in* 6. & iſta
opinio abſque difficultate tranſit, quam veram intelligo,
126 quando † ægritudo præſtat veram cauſam abſentiæ, & talis
infirmus ſolebat tempore rectæ valitudinis diuinis intereſſe
officijs, aliàs ſecus, Nauarr. *de Hor. Canon. cap.* 11. *à nu.* 9.
latè Couarr. *variar. reſolut. cap.* 13. *num.* 8. Corſet. *ſingul.*
152. *incip.* an quilibet infirmus, Spin. *in ſpecul. vltim. vo-
lunt. gloſ.* 9. *num.* 30. Caldaſ. *de renouat. emphyt. qu.* 5. *nu.* 23.
verſ. Vnde ſi Canonicus, Monet. *de diſtribut. quotidian. p.* 2.
qu. 6. *num.* 21.

127 Sed rectè infero, ſi ſeruo impedito iuſta † cauſa aduerſæ
valetudinis, non debetur ſalarium ſecundùm magis com-
munem opinionem, de qua ſupra. Ergo multò magis non
debetur Canonicis, qui dum ſani ſunt intereſſe Diuinis, ac
in vinea Domini laborare aſpernant, & meritò contra iſtos
poſt Hoſtien. exclamat Prob. ad Monach. *in cap. vnic. nu.* 34.
de Cleric. non reſident. in 6. *ibi*, Canonici Eccleſiarum quan-
tum ad honores, poteſtatem, & dominia, vſque ad vn-
guem, † & vltra obſeruant iura ſibi conceſſa, ſed quan- 128
tum ad ſeruitium, ordines, & labores in Eccleſia ſumen-
dos, ſunt tamquam teſtudines, & cancri, &c.

Rurſus, vt dicebam, præſentia, & intereſſentia in di-
uinis omnimodò eſt neceſſaria ad effectum lucrandi † di- 129
ſtributiones quotidianas, & ſic indeſinenter arbitrata eſt
Rota, & iam olim penes Caſſador. *dec. vnic. num.* 2. *verſ.
pro intereſſentia, & non pro ſola reſidentia dantur diſtribu-
tiones quotidianæ &c. de cleric. non intereſſ. & in vna Ca-
uen. Fructuum* 13. *Martij* 1592. *coram bon. mem. Orano*, *&
in Carthaginen. Fructuum* 5. *Maij* 1595. *coram bon. mem.
Card. Seraphin. & in Baren. Emolumentorum* 19. *Iunij eiuſ-
dem anni coram eodem ſunt inter eius impreſſas deciſ.* 1131.
num. 1. *&* 1140. *num.* 2. *necnon in cauſa Hiſpalen. Diſtri-
butionum* 2. *Maij* 1603. *coram bon. mem. Coccino eſt inter
eius impreſſas deciſ.* 108. *num.* 3. *& in cauſa Cæſaraugu-
ſtana Diſtributionum* 13. *Martij* 1638. *coram eodem Coc-
cino.*

Ita vt niſi Canonicus realiter in diuinis intereſſerit non
dicitur habere intentionem fundatam, † quo ad conſecu- 130
tionem talium diſtributionum, ex allegatis *in cauſa Burgen.
Diſtributionum de Viruieſca* 26. *Aprilis*, *&* 8. *Nouembris*
1610. *coram bon. me. Penia*, vbi dicitur tunc in aſſequendis
diſtributionibus quotidianis, † quis obtinebit, quando con- 131
ſtat de eius reſidentia, & intereſſentia in diuinis.

Vlterius prædicta intereſſentia in Diuinis ad hunc effe-
ctum eſt adeò neceſſaria, vt nullatenus † ſufficiat Cano- 132
nicum adeſſe in Eccleſia, dum diuina peraguntur, ſed etiam
oportet eſſe præſentem in Choro; Vnde non excuſaretur
Canonicus, quominus non amittat deſtributiones quoti-
dianas, etiamſi adeſſet † in Eccleſia celebrans extra Cho- 133
rum eo tempore, quo horæ Canonicales decantantur, prout
declarauit Eminentiſſ. Congregatio Card. Sacr. Concil. Trid.
cuius tenor eſt ſequens; Qui tempore, quo cantatur vna
Hora in Choro, Miſſam † celebrat in eadem Eccleſia ex 134
deuotione, vel deuotione, non dicitur interfuiſſe illi Ho-
ræ, nec illius diſtributiones accipere poteſt &c. quale decre-
tum plures ex noſtris referunt & præſertim Ricc. *in prax.
Fori Eccleſiaſt. deciſ.* 494. *ſub num.* 2. prædictam opinionem
amplexi quoque fuerunt, Federic. de Sen. *conſil.* 225. Abb.
in cap. cum olim num. 3. *&* 4. ibique Felin. *num.* 2. *de re iudic.*
Gonzal. *ad regul. octauam Cancell. §.* 7. *proœm. num.* 181.
Theſaur. *For. Eccleſ. cap.* 13. *num.* 6. *cum ſimilib.*

Confert quoque hic non parum illa ſatis recepta conclu-
ſio, † vt ſi quis habeat Breue Apoſtolicum de percipiendis 135
fructibus ſuorum beneficiorum in abſentia, talis conceſſio
non extenditur ad diſtributiones quotidianas, *text. eſt in
c. fin. de reſcript. in* 6. & ibi gloſ. *in verb. exceptis*, quæ eſt
communiter recepta, gl. & DD. *in cap.* 2. *de priuileg. eod.
lib.* latè Monet. *de diſtrib. quotidian. par.* 1. *cap.* 6. *num.* 10.
cum ſeqq. etiamſi auctoritate d. Breuis indultum ſit ſpeciali- 136
ter Beneficiato, vt Eccleſiæ deſeruiat per Vicarium, nam
diſtributiones quotidianæ, nec abſenti, quia perſonale mi-
niſterium non exhibet, nec Vicario, quia is † Canonicus 137
non eſt, minimè debentur, Calderin. *conſil.* 1. *de Cleric. non
reſident.* eumque ſecutus eſt Couarr. *variar. reſol. lib.* 3. *c.* 13.
ſub nu. 2. ampliatur iterum d. concluſio, etiamſi in Breui di-
catur, vt abſens percipiat fructus beneficiorum cum † ea in- 138
tegritate, cum qua illos perciperet, ſi Eccleſiæ reſideret, vt
eſt elegans deciſio Rotæ apud Caſſador. 1. *de Cleric. non
reſid.* aliud eſt † enim reſidere, & aliud intereſſe, nam re- 139
ſidere dicitur is, qui habitat in loco vbi adeſt Eccleſia cuius
beneficium habet, appellaturque ab alijs præſentia, inte-
reſſe verò, dum † quis præſens eſt, quando diuina cele- 140
brantur, & eius miniſterium celebrationi exhibet.

Vnde cùm prædictum Breue dicat, perinde ac ſi reſideret,
iſta reſidentia abſque intereſſentia non iuuat ad acquiſitio- 141
nem diſtributionum quotidianarum, vt ſupra dictum eſt.
Princeps namque aliquid indulgens † præſumitur ſequi 142
voluiſſe communem vſum loquendi, non autem violare,
vt in puncto dixit Rota penes Caſſador. *d. deciſ.* 1. *in fin.*
Breue enim debet loqui ſuper ipſa intereſſentia, † vt ſuf- 143
fragetur quoad lucrum diſtributionum quotidianarum, vt
aduertit Lother. *de re benefic. lib.* 1. *qu.* 29. *num.* 41. aduerte

quoque, mentionem eſſe faciendam de diſtributionibus
quotidianis, quia ſi fuerit dictum, vt poſſit lucrari fructus,
144 eorum † appellatione non veniunt dd. diſtributiones, vt
conſtat ex pluribus relatis in principio Annotationis.

Annecto ſupradictis, licet in conſeſſo apud omnes ſit, ab-
145 ſentem † ex cauſa ſtudij pro præſenti haberi, *l. quæſitum*,
& ibi Bart. *ff. de fund. inſtruct.* Bald. *conſ.* 324. *vol.* 2. Alex.
conſ. 122. *num.* 3. *& ſeq. lib.* 1. ex quo ſequi videtur, cum ha-
146 beatur † pro præſenti lucrari debeat diſtributiones quoti-
dianas, quæ concluſio tamen vera non eſt, cùm ſola præ-
ſentia in his terminis abſque intereſſentia non ſufficiat, vt
147 iam dictum eſt, & in puncto † abſentis cauſa ſtudij, adeſt
declaratio Sacræ Congregat. Concil. his verbis Congrega-
tio cenſuit Canonicum abſentem ſtudiorum cauſa, perci-
pere quidem fructus præbendæ, non autem diſtributiones
quotidianas, quam declarationem ponit Ricc. *in prax. be-
nefic. deciſ.* 495. *num.* 3. Quodque etiam procedit, quamuis
148 etiam de licentia Papæ ſit abſens cauſa † ſtudiorum, vt cen-
ſuit Sacra Congregatio Concilij declarans *cap.* 3. *ſeſſ.* 21. *de
reformat.* teſte Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. n.* 179.

Rurſus Canonici non poſſunt percipere diſtributiones
149 quotidianas tempore trium † menſium, quo licet eis abeſſe
etiamſi conſuetudo eſſet in contrarium, vt declarauit Sacra
Congregatio Concil. Trid. *in vna Tolotana* 2. *Auguſti* 1584.
id atteſtante Flamin. Pariſ. *lib.* 1. *qu.* 10. *num.* 65. Nec inco-
150 gnitum eſt, nec eos, qui Romano † Pontifici deſeruiunt,
licet vniuerſali Eccleſiæ dicantur inſeruire, nihilominus non
lucrantur diſtributiones quotidianas, cùm habeantur pro
præſentibus quidem, ſed non pro intereſſentibus, Abb. *in
cap. cum dilectus num.* 5. *de Cleric. non reſident.* Nauarr. *con-
ſil.* 1. *&* 2. *eod. tit.* dixitque Rota *infra in ſeq. par. deciſ.* 22.
num. 15.

Inſuper addo in Diuinis officijs non intereſſentes à diſtri-
151 butionibus quotidianis arcentur, vt etiam hi, † quibus ac-
creſcunt, nequeant illis, eas remittere, diſtributionum ſi
152 quidem priuatio ſancita fuit intuitu boni † publici, & diui-
ni cultus contemplatione, vt dixi ſupra num. 10. & infra
num. 174. quare conſenſus eorum quorum priuatim inte-
153 reſt, iuri † publico officere non poteſt, *cap. ſi diligenti de
for. competent. l. ius publicum, ff. de pact. gloſ. in l. quidam
decedens, in verbo, publicum, ff. de adminiſt. tut.* vbi alios
textus in his terminis adducit.

Idque expreſſum videtur in Concil. Trident. *d. ſeſſ.* 24.
154 *cap.* 12. ibi, *reliqui quauis colluſione*, † *aut remiſſione exclu-
ſi*, perpendenda etenim ſunt ea verba, *quauis remiſſione*,
quæ remiſſionem eorum, quibus accreſcunt manifeſtè com-
155 prehendunt, itaque delenda eſt, *gloſ. in cap.* 1. *in verb. ſuas
de cleric. non reſident. in* 6. quæ aſſerit Canonicum non te-
156 neri ad reſtitutionem, modò illi, quorum † lucro cedunt
diſtributiones, conſentiant, quam ibi Archidiaconus re-
probat ſicuti quoque Stephan. Durant. *in d. tractat. de ri-
tibus Eccleſ. Catholic. lib.* 3. *cap.* 25. *& fin. ſub num.* 6. quem
ſequutus eſt D. Theodoſius Rubeus Pater meus *in ſuo Ho-
rar. Eccleſiaſt. vniuerſ. perpet. cap.* 5. *num.* 5. Addo tamen
157 excuſari, ac ſaluari poſſe dictam gloſſam, quia ratio in qua
ſe fundauit, ad aſſerendum validam eſſe talem remiſſionem
158 eſt, quia illa à iure non erat † prohibita, ſed hodie ea eſt
prohibita per Concil. Trid. vt iam docui.

In qua materia plures adſunt etiam declarationes Sacr.
Congregat. Eminentiſs. DD. Cardin. ſuper d. Concil. &
159 præſertim, quæ ſic ſe habet; Non licet Capitulo † aliquo
prætextu diſtributiones donare, relinquere, aut quauis col-
luſione remittere alicui, qui vel à ſeruitio Eccleſiæ abfuerit,
vel alio quouis modo diſtributiones legitimè debeat amitte-
re, nec fas ſit cuique eas accipere, ſi acceperit ſuas non
faciat, & reſtituere cogatur illicò Fabricæ Eccleſiæ qua-
tenus indigeat, aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi, quæ
declaratio habetur apud Garz. *de benefic. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 432.

160 Prætereà ſi attentè *dictam gloſ. inquiramus*, non † probat,
validam eſſe dictam conuentionem, quia non inquit poſſe
conueniri, quod diſtributiones in abſentia remittantur, ſed
ſolùm aſſerit, vt is cui iam ipſo iure accreuerunt poſſit eas
remittere, ideſt conſentire, ne is, qui illas iam perdidit,
161 teneatur reſtituere, id enim eſt † longè diuerſum à pa-
ctione, qua quis diſtributiones in abſentia lucretur, &
hanc gloſſam ita intelligit Nauarr. *in tract. de Orat. & Hor.
Canonic. cap.* 22. *miſcell.* 14. *num.* 48. hoc etiam ſentit per
Franc. *in d. cap. vnic.* §. *qui vero num.* 4. *verſ. tu dic. de Cle-
ric. non reſident. in* 6. ſic quoque prædictam *gloſ.* interpreta-
ta eſt Rota *in cauſa Hiſpalen. Diſtributionum* 2. *Maij* 1603.
coram bo. mem. Coccin. *eſt deciſio* 108. *num.* 5. *inter eius im-
preſſas*, vbi pariter † aſſerit ita eſſe intelligendam doctri- 162
nam Cardinal. *in clem.* 2. *num.* 8. *verſ. decimotertio quæro, de
vit. & honeſt. cler.* & Gemin. *in d.* §. *qui vero num.* 10. *verſ.
poſſent concordari.*

Et meritò quidem, † quia dolus præteritus remitti poteſt, 163
Bald. *in l. iurisgentium*, §. *ſed ſi paciſcar. num.* 5. *ff. de pact.*
Iaſ. *in l. ſi vnus*, §. *illud nulla in princ. ff. eod.*

Dolus verò futurus † nullo modo, nam Leges id tolle- 164
rare nollunt, *l. ſi ita vnus*, §. *illud*, *ff. de pact. & l. quidam
decedens, ff. de adminiſtrat. tut.* & ibi Gloſ. Bart. *cæterique
ſcribentes*, & hoc ſuadet † publica, & priuata vtilitas, 165
l. ſi libertas, ff. de iurepatr. alias ſi contrarium admittere-
tur, facili negotio daretur anza, & occaſio delinquendi
contra text. *in l. conueniri, ff. de pact. dotal.* & in puncto
conſiderauit Rota *in deciſ.* 108. *num.* 6. *in fin.* coram Coc-
cin. quia vt aduertit ſenex ille Terentianus.

Omnes deteriores ſumus licentia. 166

Et egregiè admonuit Bald. *in conſ.* 386. *in fin. lib.* 1. obuian-
dum eſſe fraudibus, ne vulpina † ſimplicitas comedat pe- 167
cus &c.

Sed perſiſtendo in terminis noſtris, ſi aperiretur ianua
iſta, vt Canonici poſſent ſibi inuicem per pactum remitte-
re diſtributiones quotidianas, † ſequeretur, vt dum præ- 168
ſentes permittunt abſentibus eas recipere, vt cùm rurſus
illi adfuerint, hi viciſſim ſinant ſimili modo eos reciproco
beneficio gaudere vt reddant, quid pro quo vt dicere ſole-
mus, & ſic † ſocordia pſallere debentium ſenſim augeretur 169
Eccleſia vacua, & Chorus ſuis miniſtris deſtitutus appare-
ret, vt appoſitè conſiderat Oliuer. Bonart. *in tractat. de
Inſtitut. obligat. & Religion. Horur. Canonic. lib.* 2. *c.* 23. *n.* 28.

Ad corroborationem ſupradictorum etiam ſubiungi po-
teſt, conſuetudine, ſtatuto, vel qualibet alia diſpoſitione
induci poſſe, † vt diſtributiones quotidianæ ab abſentibus, 170
& qui diuinis officijs perſonaliter non interſunt, percipian-
tur, *text. eſt in d. cap. vnic. verſ. penitus improbantes de
cleric. non reſident. in* 6. *cap. fin.* & ibi *gloſ. in verb. exceptis
de reſcript. in* 6. *cap. licet*, vbi Imol. & alij *de præbend.* latè
Gonzal. Mendoz. Vaſconcell. *lib.* 1. *diuerſ. iur. argument.
cap.* 9. cum alijs relatis coram hon. mem. Buratto *dec.* 193.
num. 19. & coram bon. mem. Pirouano *in cauſa Viſen. re-
creationis* 3. *Martij* 1625.

Quamobrem ſtatuta quarumdam Eccleſiarum, in qui-
bus obſeruatur, † vt qui adſunt certis horis aliarum hora- 171
rum diſtributiones lucrantur, pernicioſa, & iniuſta ſunt,
eaque abuſiua declarat † Concil. Baſilienſe, tit. quo tem- 172
pore quiſque debeat eſſe in choro, tollens prorſus abuſum il-
lum, quo in vna dumtaxat hora præſens † totius diei diſtri- 173
butiones vſurpat. Talia enim ſtatuta ſpectant ad diminu-
tionem cultus diuini, *argument. cap. ex parte de conſtitut.
cap.* 1. *de conſuetud.* Diſtributiones ſiquidem, vt docuimus,
inſtitutæ fuerunt in gratiam, & ampliationem diuini cul-
tus, vt plures † interſint Horis canonicis, & ſic fidelium 174
deuotio creſcat, cùm ex maiori concurſu clericorum reſul-
tet maior reuerentia, & dignitas in diuinis, & precationes 175
efficaciores redduntur, vt conſiderauit Rota coram clar.
mem. Merlino *deciſ.* 59. *num.* 32. *&* 33. *infra par.* 7. *recent.*
Quodque proſterneretur per ſimilia ſtatura, dum liberta-
tem, † & licentiam dant vagari, & diuina officia conte- 176
mnere, ac negligere, vt ſatis notum eſt.

Quæ ſtatuta verò, & conſuetudines, circa materiam 177
perceptionis diſtributionum quotidianarum in abſentia ſub-
ſiſtentiam habere poſſint, ponit Barboſ. *in ſuis remiſſioni-
bus ad Conc. Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reform. in fin.*

Sunt etiam nonnulli caſus, in quibus diſtributiones quo-
tidianæ debentur pariter non intereſſentibus, † veluti in 178
caſu infirmitatis, ſeu iuſtæ, & rationabilis corporis neceſſi-
tatis, aut euidentis Eccleſiæ vtilitatis, iuxta diſpoſitionem,
*text. in cap. vnic. verſ. exceptis his, quos infirmitas, & verſ.
rationabilis corporis neceſſitas, & verſ. aut euidens Eccleſiæ
vtilitas &c. de cleric. non reſid. in* 6. ibique latè ſcribentes,
ſenſitque Rota *in cauſa Valentina emolumentorum* 16. *Octo-
bris* 1585. *coram bon. mem. Cantuccio*, & fuit animaduer-
ſum coram ſan. mem. Greg. XV. *dec.* 154. *num.* 2. latèque id
tractat Prob. ad Monach. *in cap. conſuetudinem à nu.* 16. *&
per tot. de cleric. non reſident. in* 6. *a nu.* 28. in terminis eui-
dentis vtilitatis † Eccleſiæ inuehit contra nonnullos ſuæ tē- 179
peſtatis canonicos, qui fingunt pro negotijs Eccleſiæ itinera
petere, vt interim recipiant diſtributiones quotidianas,
aſſe-

Digitized by Google

afferentes cauſam arduam, & occultam, & non reuelandam, qui ſi à terra feſtucam leuarent, dicerent hoc eſſe ad vtilitatem Eccleſiæ, & ſimilia ſub quorum vmbra diſtributiones percipiunt, & malè quia eſt contra mentem iuris, & ſacrarum Conſtitutionum &c. Infiniti DD. ſi deſiderantur,
380 qui † tractant materiam hanc de iuſtis cauſis ex quibus non intereſſentes lucrentur diſtributiones quotidianas, referuntur à Cened. *in collectan. ad Ius canonicum 3. par. collectan.* 15. & copioſè per Barboſ. *in eiſdem collectan. ad lib. 6. decretal. titul. 3. cap. 1. à num. 8. & copioſus in dd. remiſſionib. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 12. de reform. à litt. 77.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana Palatij.

Veneris 29. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis de præſcriptione inducens præſumptionem crediti ſpatio 16. annorum, cùm fundetur in negligentia creditoris differentis exactionem, ideò ceſſat, quando in eo talis negligentia non poteſt conſiderari, veluti quia creditum non poteſt petere, eò quòd quædam conditiones requiſitæ ante ſolutionem non ſunt adimpletæ.

SVMMARIVM.

1 *de Solutione debiti ex quibus non dicatur conſtare.*
2 *Statutum Vrbis inducit præſumptionem ſolutionis ſtante lapſu 16. annorum.*
3 *Statutum Vrbis de præſcriptione fundatur in negligentia creditoris procraſtinantis exigere eius creditum.*
4 *ad Pretij conſecutionem quis agere non poteſt, niſi pro parte ſua adimpleat ab eo adimplenda.*
Negligentia, quando non poſſit conſiderari in creditore differente exigere creditum, num. 4.
5 *Emptor non tenetur ad fructus compenſatiuos, quando ei fuit conceſſa dilatio ad pretij ſolutionem.*
6 *in Sententia diſpoſitiua, quando aliquid dicatur expreſſum.*
7 *Emptor pro ſolutione pretij debet conueniri iuxta formam inſtrumenti initi inter eum, & venditorem.*

DECISIO DLXXVII.

Domini receſſerunt à reſolutione facta die 31. Ianuarij præteriti, * quia ſententia de cuius confirmatione agitur, declarat Franciſcam creditricem in ſumma ſcutorum 1530. monetæ pro reſiduo pretij domus alias per quondam Petrum venditæ, ac fructuum recompenſatiuorum ad rationem ſcutorum quatuor cum dimidio auri pro quolibet centenario, & anno poſt diem dictæ venditionis decurſis, & non ſolutis eamque fore, & eſſe immittendam in realem, & corporalem poſſeſſionem dictæ domus per ipſam retinendam, donec, & quouſque fuerit de ſuo credito, & fructibus ſatisfacta, nec tamen dicta ſententia iuſtificatur.

Quidquid enim ſit quoad pretium dictæ domus de cuius
1 ſolutione † non videtur ex hactenus deductis ſufficienter conſtare, cùm ad hunc effectum vix videatur ſuffragari poſſe Buccamatijs, ſeu monaſterio habenti cauſam ab ipſis,
2 præſumptio ſolutionis deſumpta ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis, inducentes dictam præſumptionem per lapſum ſexdecim annorum, ex quo ſtatutum fundatur in negligentia
3 creditoris petentis debitum, † quæ non adeſt in Petro, ſiue eius hærede, quia in inſtrumento dictæ venditionis fuit conuentum, quod non præſtita euictione per venditorem, poſſit emptor arbitrio ſuo, vel allocare pretium in tot locis montium non vacabilium, vel deponere penes aliquem mercatorem Vrbis, vel penes ſe retinere loco euictionis, & ſic Petrus venditor dictæ domus, non potuit ante præſtitam
4 euictionem agere † ad pretium, nec per conſequens poteſt dici, quod fuerit negligens in petendo dictum pretium, iuxta trad. per DD. *in l. cum notiſſimi, §. illud, C. de præſcrip. 30. annorum, & in l. 1. §. fin. Cod. de annal. except.* Paul. de Caſtr. *conſ. 466. num. 2. & 3. l. cum* alijs per Bald. *in tractat. de præſcript. in 1. par. 6. partis principalis nu. 15. & ſeqq.*

Non ſuſtinetur dicta ſententia in eo, quod declarat Franciſcam hæredem Petri creditricem fructuum dicti pretij ad rationem ſcutorum quatuor cum dimidio pro quolibet centenario, & anno poſt diem dictæ venditionis, tum quia attenta forma dicti inſtrumenti non debebantur dicti fructus, niſi ad rationem ſcutorum quatuor pro centenario, non autem ad rationem ſcutorum quatuor cum dimidio prout dicitur in ſententia, tum etiam quia nec dicta ſcuta quatuor debebantur poſt diem venditionis, apparet enim ex dicto inſtrumento venditionis, quod fuit data certa dilatio ad ſoluendum dictum pretium, fuit enim conuentum, quod ſoluerentur inde ad annum ſcuta 500. & reſiduum intra duos annos tunc proximè futuros, nec propterea pendente † iſta dilatione emptor, tenebatur ad fructus, ſed 5
ſinita dilatione, & per conſequens etiam non potuit ad dictos fructus poſt diem venditionis condemnari.

Nec dicatur, quod tantùm in narratiua dictæ ſententiæ, non autem etiam in eius diſpoſitiua legitur facta mentio dictorum fructuum, quia imò in diſpoſitiua dictæ ſententiæ dicitur, quod Franciſca ſit immittenda, donec de dicto credito, & fructibus, & ſic de pretio, & fructibus ſuper expreſſis ſit ſatisfacta.

Præterea cùm, vt ſupra dictum eſt fuerit in eodem inſtrumento cautum, quod poſſet emptor penes ſe retinere pretium pro euictione domus, † non potuit condemnari ad 7
ſoluendum pretium, ſed debebat conueniri, vt vel pretium ſolueret, vel illud deponeret, aut quatenus penes ſe retinere vellet pro euictione, fructus conuentos ſolueret iuxta formam dicti inſtrumenti, &c.

Deciſio iſta ſub 31. Ianuarij præſentis anni 1624. à quo Rota receſſit, eſt ſupra in hoc Tomo deciſ. 512.

R. P. D. VBALDO.

Romana Alimentorum.

Veneris 20. Nouembris 1624.

ARGVMENTVM.

Iudex vt validè procedat, eique obijci non poſſit exceptio iuriſdictionis, de ea certus eſſe debet, & ſic debet fieri illius productio in actis, quoniam ſi de eius deputatione non appareat, omnia per eum geſta, ſine ſpe alicuius remedij, nullitatis vitio ſubiacebunt, quod procedit, etiamſi partes coram eo comparuerint, actaque fecerint, cùm non poſſint dare iuriſdictionem eam non habentibus, & iterùm id ampliatur, licet pars allegaret deputationem Iudicis ex actis fuiſſe ſubtractam &c.

SVMMARIVM.

1 *de Iudicis deputatione in actis debet conſtare.*
2 *Iudex dum non eſt certus de ſua iuriſdictione, nulliter procedit.*
3 *Iuriſdictionis defectus eſt inſanabilis.*
4 *Partes per eorum tacitum conſenſum non poſſunt dare, vel prorogare iuriſdictionem eam non habenti.*
5 *Iudicis deputatiò, quod fuerit ſubtracta ex actis, id non præſumitur, & maximè ſi nullum indicium afferatur pro ſubtractione.*
6 *Teſtes examinati parte non citata, ad videndum illos iurare, nulliter dicuntur examinati.*
7 *Citationis defectus remanet probatus ex ſola reuolutione actorum.*
8 *Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, remanet notoriè iniuſta.*
Sententia, quando eſt notoriè iniuſta, conſequenter etiam eſt nulla, num. 8.
9 *Sententia nulla non poteſt confirmari, parte opponente.*
10 *Iudex ad vlteriora procedens, dum pars oppoſuit ſententiam eſſe nullam, eam confirmando dicitur facere iniuſtitiam.*
11 *Signaturam adire pro ſanatione defectus iuriſdictionis, perperam id fit, cùm tale vitium incurabile ſit.*

12 *Nullitatis declaratio parte instante eſt declaranda, non obſtante alteram partem aſſerere, ſed velle adire ſignaturam pro illius ſanatione.*
13 *Deciſ. 468. in princip. part. 1. recentior. quo caſu procedat.*
Nullitates Iudex de conſenſu partium, poteſt omittere, diſputando ſuper ſola iuſtitia ſententiæ latæ, num. 13.
14 *Teſtis vnicus non probat.*
15 *Teſtis deponendo per verbum*, credo, *vel quod non recordatur, non releuat, & nu. 16.*
16 *Teſtis, qui ſuper certo tempore debet deponere, & de eo non habet certam memoriam non iuuat.*
17 *Onus alendi pupillos ad quem ſpectet.*
18 *Actor non turbidè, ſed clarè debet iuſtificare intentionem ſuam.*

DECISIO DLXXVIII.

Dixerunt Domini ſententiam extra Rotam latam eſſe reuocandam, contra quam opponebatur de nullitate, & iniuſtitia, nullitas deducebatur, † quia non conſtat
1 in actis de deputatione Iudicis, qui ſententiam tulit tanquam deputatus ab A. C. & ſic cum Iudex non eſſet certus
2 de ſua iuriſdictione, † nulliter pronunciauit, Bart. *in l. multum intereſt num. 2. ff. de cond. & demonſt.* cum alijs adductis *in Ferrarien. bonorum 15. Iunij 1615. coram me, quæ eſt deciſ. 730. ſub num. 4. par. 2. recent.* qui defectus iuriſdi-
3 ctionis † dicitur inſanabilis, Sarn. *in compend. vtr. Signat. num. 74. verſ. & iſte defectus*, Vant. *de null. ex def. iuriſd. num. 6.* Veſtr. *in praxi lib. 5. cap. 13. ſub num. 4.* & fuit ſæpè deciſum.

Nec quicquam facit intimatio deputationis, & ſucceſſiuè comparitiones partium coram Iudice, & in ſpecie reſponſio Thaddæi poſitionibus datis pro parte Iulij, quia
4 non ſequitur, partes † poſſe dare, vel prorogare iuriſdictionem non habenti, *l. priuatorum, Cod. de iuriſd. omn. iud.* Butr. poſt alios *in cap. cum olim 1. num. 9. ff. de off. deleg.* Felin. *in cap. P. & G. num. 11. eod. tit.* Guidop. *qu. 285. nu. 5.* Mohed. *deciſ. 3. num. 1. de appell.* Rot. *deciſ. 451. num. 13. par. 3. recent.* Neque obſtat, quod deputatio dicatur ſubtra-
5 cta ex actis, † quia talis ſubtractio non probatur, neque aliquod de ſubtractione affertur iudicium, iux. not. per Rot. *dec. 762. nu. 3. par. 2. rec.*

Altera erat nullitas ex qua inſurgit etiam iniuſtitia, quia in actis non reperitur productum, niſi quoddam examen
5 teſtium, qui fuerunt examinati † parte non citata ad videndum illos iurare, & ſic nulliter *cap. 2. de teſtib. l. ſi quando, C. eod. tit.* cum alijs per Rot. *deciſ. 128. num. 1. & deciſ. 411. nu. 1. par. 1. recent.* vbi quod iſte defectus remanet pro-
7 batus † ex ſola reuolutione actorum, vnde cùm ſententia fundetur in iſtis teſtibus, remanet notoriè iniuſta, cum
8 non iuſtificetur ex actis, iuxta deciſ. Cæſ. de Graſſ. 13. *nu. 3. de ſolut.* & conſequenter etiam nulla, Seraph. *deciſ. 1261. num. 5.* Vnde talis ſententia tanquam nulla confirmari non
9 poteſt † parte opponente, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 9. num. 12. de cauſ. poſſ. & propr.* Rot. *deciſ. 714. num. 3. par. 4. diuerſ.*
10 imò Iudex ad † vlteriora procedens dicitur facere iniuſtitiam, Cæſ. de Graſſ. *d. dec. 9. num. 8.* neque facit, quod pars dicat velle adire ſignaturam pro ſanatione, quia vltra quod
11 defectus iuriſdictionis eſt inſanabilis, vt dictum eſt, inte-
12 rim non poteſt denegari declaratio † nullitatis parte inſtante, & ſic non applicatur *deciſ. 468. in princ. par. 1. recent.*
13 quia ibi fortè † fuerunt omiſſæ nullitates de conſenſu partium, & diſputatum fuit ſuper ſola iuſtitia, de qua etiam in propoſito, Domini dubitabant, quia licet teſtes concentur deponere de alimentis præſtitis Thaddæo in domo Iulij, tamen non benè conſtat à quo tempore incœperint dicta alimenta, nam licet ſeptimus teſtis iuxta ſecundum deponat Thaddæum cum ſororibus veniſſe ad habitan. in domo de menſe Ianuarij 1612. & iuxta quintum de Thaddæo dicatur fuiſſe in dicta domo ab anno 1612. vſque ad 1618. de menſe Auguſti, vt in ſummario Iulij num. 2. 3. & 4. tamen eſt vnicus.

Tertius teſtis iuxta octauum non recordatur, de quo tempore Iulius cœperit præſtare Thaddæo alimenta, &
14 octauus deponit per verbum, † *credo*, de anno 1612. vel 1613. dicit non recordari, vt dicto ſumm. num. 3. & licet tertius iuxta octauum dicat, Iulium cœpiſſe dare alimenta Thaddæo antequam aleret eius ſorores, tamen nec videtur ſufficienter conſtare; de quo tempore cœperit alere ſorores; nam tertius teſtis iuxta ſextum, credit, † ſorores ve- 15
niſſe in domum Iulij de menſe Septembris, vel Octobris anni 1612. quartus iuxta ſextum nihil deponit de tempore, ſextus pariter iuxta ſextum † non recordatur de tempore, 16
vt in ſumm. Iulij num. 2.

Præterea aduertebatur, quod Iulius non fuit præſens in Vrbe pro toto tempore, quo fuerint præſtita Thaddæo alimenta, quo tempore abſentiæ Iulij durante, teſtes dicunt fuiſſe præſtita à bon. mem. Balduino Maſſa, qui dicebatur eſſe tutor, & curator Thaddæi, & licet nonnulli deponant, fuiſſe præſtita de pecunijs Iulij, quia Balduinus eius redditus exigebat, tamen hoc non concludit, quin Thaddæus
poſſit † prætendere recepiſſe alimenta à ſuo curatore, ad 17
ad quem ſpectat onus alendi, *l. vltima, C. de aliment. pup. præſt.* Rota *deciſ. 250. num. 6.* coram fel. rec. Gregor. XV. & ſic actio à Iulio deberet dirigi contra Balduinum, qui eius pecunias exegit, & expendit, & in omnem caſum Iu-
lius debet melius iuſtificare † intentionem ſuam, quæ tur- 18
bida remanet ex ſupradictis, & conſequenter ſententia extra Rotam, quæ præciſè condemnat Thaddæum ad reſtitutionem dictorum alimentorum pro tempore ſex annorum cum dimidio ad rationem ſcutorum nouem pro ſingulis menſibus, vix videtur poſſe ſaluari ab iniuſtitia.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. REMBOLDO.

Faneñ. Fideicommiſſi.

Lunæ 4. Decembris 1624.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio in ſecundo gradu aperitur via ad fideicommiſſum, ſi prima ſubſtitutio efficiatur caduca. Subſtitutio quando dicatur compendioſa, & quid in ſe contineat.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutionis primus gradus, quando efficitur caducus, tunc intrat ſequens gradus, & nu. 13. & 14.*
2 *Subſtitutus ſubſtituti eſt heredi ſubſtitutus.*
3 *Subſtitutionis primus gradus, ſi caducetur, hoc non impedit, quominus fideicommiſſum debeatur ſequenti, verum etiam ei viam aperit, & facit.*
4 *Cum iſto caſu ſubſtitutio ſecunda fiat prima, & ad hunc effectum quid ſufficiat, nu. 5.*
6 *Subſtitutus ſecundus non poteſt ſuccedere heredi inſtituto, quando nominatim ſubſtitutus eſt primo ſubſtituto.*
7 *Subſtitutio dicitur compendioſa propter mentionem mortis, & conditionem ſi ſine filys.*
8 *Subſtitutio compendioſa continet in ſe vulgarem, & fideicommiſſariam, præſertim quando eſt concepta verbis generalibus.*
9 *Subſtitutus ſubſtituti eſt ſubſtitutus inſtituti.*
10 *Clauſula*, tunc, & eo caſu, *eſt taxatiua.*
11 *Verba*, tunc, & eo caſu &c. *quando ſunt adiecta ſubſtitutioni vulgari, non ſtant taxatiuè, ſed demonſtratiuè, & num. 12.*
15 *Teſtator præſumitur aliquid diſpoſuiſſe, ſi de eo fuiſſet interrogatus ita procul dubio reſpondiſſet, ſi ante, quod nulla diuerſitatis ratio in contrarium aſſignari poſſit.*

DECICIO DLXXIX.

Michael Angelus Boldrinus inſtituta hærede vniuerſali in ſuo vltimo, cum quo deceſſit teſtamento Iuſtina eius filia, illi quandocumque decedenti ſubſtituit Michaelangelum, Ioſephum eius filios, quibus ſine filijs decedentibus ſubſtituit Iacobum in medietate ſuæ hæreditatis, in alia verò medietate Thaddæum, & alios; prædeceſſerunt dictus Michaelangelus, & Ioſeph primo loco ſubſtituti Iuſtinæ matri, ac propterea dicta quoque Iuſtina vita functa, fuit dubitatum, An dicta ſubſtitutio poſſit dici purificata ad fauorem Thaddæi, vel potius caducata, & dicto Thaddæo tantum informantes hæredibus d. Iuſtinæ, & legatarijs ſæpius citatis fuit reſolutum d. ſubſtitutionē ad ipſius fauorem fuiſſe puri-

purificatam, quia licet præmortui ſint Iuſtinæ dicti eius fi-
lij primo loco ſubſtituti, ideoque primus gradus ſubſtitutio-
1 nis † fuerit factus caducus, nihilominus intrat gradus ſub-
ſequens, & ſic Thaddæus non quia ſuccedat filijs Iuſtinæ in
primo gradu comprehenſis, ſed ipſæ Iuſtinæ hæredi, ac ſi
dictæ Iuſtinæ eſſet ſubſtitutus, *ad text. in l. 1. §. pro ſecundo,
C. de caduc. toll.* Bart. & alij communiter *in l. quamdiu inſti-
tutus, ff. de acquir. hæred.* Caſtrenſ. *conſ.* 152. *nu.* 1. *l.* 1. Soc-
cin. *conſ.* 52. *nu.* 15. *lib.* 1. Curt. iun. *conſ.* 83. *nu.* 4. Iaſ. Corn.
& alij quos refert, & ſequitur Gabr. *conſ.* 115. *num.* 3. *& ſeq.*
2 *l.* 1. Certum eſt enim, quod ſubſtitutus † ſubſtituti, eſt
hæredi ſubſtitutus, *ad tex. in l. ſi tutius, & in l. cohæredi,
ff. de vulg. & vtrobique Doct.* Rot. *deciſ.* 648. *par.* 1. *diuerſ.*
Et dicta caducitas non modò non impedit quominus fidei-
3 commiſſum debeatur ſequenti, † verum etiam ei viam
aperit, & facit, vt debeatur, Bald. *conſ.* 83. *l.* 4. Caſtrenſ.
conſ. 422. *ad med. verſ. in contrarium videtur lib.* 2. Gabr. *d.
conſ.* 115. *nu.* 8. *& conſ.* 107. *nu.* 16. *l.* 1. cùm iſto caſu ſubſti-
4 tutio † ſecunda fiat prima, Imol. *in d. l. quamdiu num.* 3. &
not. Bald. *in l.* 3. *§. fin. ff. de lib. & poſth.* & ſatis eſt ad iſtum
effectum hæreditatem aditam fuiſſe ab ipſo grauato penes
5 quem fideicommiſſum caducum remanet † cum onere
reſtituendi ſequentibus in gradu, *d. l. quamdiu, ibi is au-
tem, qui tertio gradu, &c. ff. de acquir. hæred. l. 1. §. pro ſe-
cundo, C. de caduc. toll. cum alijs ſup. cit.*

6 Nec obſtat, quod ſecundus † ſubſtitutus non poteſt ſuc-
cedere hæredi inſtituto, quando nominatim ſubſtitutus eſt
primo ſubſtituto, *l. Celſus, §. quod alicuius, ff. de leg.* 2. *l. ſi
plures, ff. de leg.* 3. Bart. *in l. licet Imperator nu.* 3. *ff. de leg.* 1.
Quia quicquid eſſet dicendum ſi ſecundus eſſet ſubſtitutus
per fideicommiſſariam dumtaxat, ceſſat in caſu iſto difficul-
tas, ex quo tam ſubſtitutio primo loco facta Iuſtinæ de
eius filijs, quàm illa facta ſecundo loco de perſona Iacobi,
& Thaddæi dictis filijs Iuſtinæ ſi ſine filijs decederent, eſt
7 compendioſa † propter mentionem mortis, & conditio-
nem ſi ſine filijs, *iux. trad. per gloſ. in cap.* 1. *in verb. abſque
deductione de teſtam. in* 6. Rip. *in l. centenario num.* 89. *ff. de
vulg. & pupill.* cum alijs per Graſſ. *in §. ſubſtitutio qu.* 60. *nu.*
10. & fuit dictum *in vna Reatina fideicommiſſi* 14. *Martij*
1622. *coram R. P. D. meo Vbaldo*, & ſic dicta ſubſtitutio
8 continet in ſe vulgarem, & fideicommiſſariam, præſertim
quia eſt concepta verbis communibus, Bar. *in d. l. centurio
num.* 13. *cum ſeqq. & num.* 26. *& ſeqq. ff. de vulg. & pupill.*
Corn. *conſ.* 237. *ſub num.* 3. *l.* 4. cum alijs fusè deductis *in
Romana fideicommiſſi de Surdis* 11. *Maij* 1618. *coram R. P.
D. meo Vbaldo*, ac propterea per dictam vulgarem ſuccedit
in caſu iſto dictus Thaddæus in locum primi ſubſtituti, ita
quod Iuſtina hæres inſtituta cenſeatur à teſtatore grauata
totam hæreditatem dictis ſecundo loco ſubſtitutis reſtitue-
re, non tanquam ſucceſſoribus (vt dictum eſt) filiorum Iu-
9 ſtinæ in gradu perempto contentorum, † ſed vti ſucceſſo-
ribus ipſius Iuſtinæ, ac ſi illi ſimpliciter ſubſtituti fuiſſent,
& procedens gradus non fuiſſet factus caducus, Bart. & alij
communiter recepti *in d. l. quamdiu num.* 10. *ff. de acquir.
hæred. d. l. vnic. §. pro ſecundo, C. de caduc. toll.* Soccin. iun.
conſ. 4. *num.* 40. *& ſeqq. l.* 1. *& conſ.* 181. vbi de communi
num. 46. *& ſeq. l.* 2. Gabr. *conſ.* 117. *num.* 16. *& ſeq. l.* 1. Hon-
ded. *conſ.* 49. *nu.* 17. *lib.* 2. Peregr. *de fideicom. art.* 15. *nu.* 14.
& hanc opinionem ſecuta eſt pluries Rota *vt in deciſ.* 9. *de
teſtam. in antiq. & dec.* 648. *par.* 1. *diuerſ.* & fuit dictum *in
Romana fideicommiſſi de Paluzzellis* 28. *Februarij* 1611. *co-
ram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Hieroſolymitano*, vbi
aliæ deciſiones referuntur.

Nec obſtat, quod in ſubſtitutione facta ad fauorem Thad-
10 dæi, & ſociorum ſit adiecta clauſula, † *tunc & eo caſu
&c.* quæ clauſula cùm ſit taxatiua, videtur reſtringere di-
ctam ſubſtitutionem ad caſum, quando ſcilicet primò ſub-
ſtituti poſt delatam illis hæreditatem decederent ſine filijs,
non autem quando prædeceſſerunt.

11 Quia vltra quod dicta verba † quotieſcumque ſunt ad-
iecta ſubſtitutioni vulgari, prout hic, non ſtant taxatiuè,
ſed demonſtratiuè, Decian. *conſ.* 1. *num.* 148. *&* 334. *l.* 1.
Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 3. *de teſtam.* non etiam aliquid operen-
12 tur, † quando conſtat de præſumpta mente teſtatoris in
contrarium, Surd. *conſ.* 344. *num.* 13. *& conſ.* 443. *num.* 32.
l. 3. & fuit dictum *in allegata Romana fideicommiſſi de Sur-
dis coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Præſumptio autem viſa fuit inter alias ad hunc effectum
vrgentiſſima, quæ elicitur ex verbis in teſtamento probatis,
dum expreſsè prohibet dictæ Iuſtinæ ſuæ hæredi, ne bona
ab ipſo relicta alienet, excepta tantùm modica ſumma flo-
renorum 300. ne fieret vllum præiudicium prædictis ſubſti-
tutis, ex quibus verbis videtur manifeſtè colligi, ipſum co-
gitaſſe, poſſe euenire caſum in quo Iuſtina hæres inſtituta,
hæreditatem reſtitueret, † non ſolum primis, ſed etiam 13
alijs ſecundò ſubſtitutis, vt in ſimilibus terminis fuit ponde-
ratum in dicta *Reatina fideicommiſſi* 14. *Martij* 1622. *co-
ram R. P. D. meo Vbaldo.* Et veriſimile admodum eſt, quod
ſicuti Thaddæus, & ſocij fuerunt ſubſtituti primis ſubſtitutis
decedentibus ſine liberis, ſi fuiſſet illis delata hæreditas, ita
quoque ſint vocati † à teſtatore in caſu quo dicti primi ſub- 14
ſtituti hæredi grauato prædeceſſerunt, atque ita proculdu-
bio teſtator reſpondiſſet, ſi fuiſſet interrogatus, cum nulla
poſſit diuerſitatis ratio in contrarium aſſignari, *gloſ. fin. in
l. ſi tale pactum in fin. ff. de pact.* cum alijs per Surd. *conſ.* 236.
nu. 41. *& ſeq. lib.* 2.

R. P. D. VBALDO.

Barchinonen̄. Vicariæ.

Lunæ 4. Decembris 1624.

ARGVMENTVM.

Vnionis probatio ex quibus indubitata reddatur, & maximè ſi ſimus in antiquiſſimis, & an ad hunc effectum ſufficiant enunciatiuæ antiquæ, & quæ ſint certa, & indubia ſigna vnionis, ac ab ea per aliquod pactum etiam vnioni contrarium non dicatur receſſum. Eccleſiæ vnitæ cura tranſit in Prælatum eius Eccleſiæ, cui eſt facta vnio, & ad ipſum ſpectat eligere Vicarium in ea abſque alio concurſu.

SVMMARIVM.

1 *Vnio bene probatur ex enunciatiuis antiquis.*
2 *Enunciatiuæ antiquæ habent vim publicæ vocis, & famæ.*
3 *Enunciatiuæ antiquæ fortius probant, ſi emanauerint ab eo, qui ipſum enunciatum poterat facere.*
4 *de Vnione, quando nullatenus poſſit dubitari.*
5 *Vnionis validitate ſtante, quid inde ſequatur.*
6 *Eccleſia parochialis quando alteræ Eccleſiæ fuit vnita, tunc Prælatus illius poteſt præſentare Vicarium abſque alio concurſu.*
7 *Vnio facta, quando poſtea dicatur reſoluta in ſimplicem diſmembrationem fructuum.*
8 *Vicario Eccleſiæ vnitæ, quando fuit aſſignata certa portio, & reliquum remanet Eccleſiæ, cui fuit facta vnio, id eſt indubitatum ſignum vnionis.*
9 *Vnio, quando dicatur diſſoluta.*
10 *Vnio non poteſt dici diſſoluta, ſi de tali diſſolutione verbum nullum fuerit factum, & nu.* 11. *&* 12.
13 *Verbum*, reſiduum, *quid importet.*
14 *Vnio non dicitur diſſoluta licet fuerit variatum in aſſignatione congruæ Vicario beneficij vniti.*
15 *Verall. dec.* 339. *par.* 3. *& Mohed. deciſ.* 5. *de decim. quo in caſu loquantur.*
16 *Vicarius Eccleſiæ vnitæ an habeat intentionem fundatam ſuper decimis ſibi aſſignatis pro ſua portione.*
17 *Vnionis effectus eſt qualis ſit.*
18 *Eccleſiæ vnitæ cura reſidet penes Prælatum Eccleſiæ cui eſt facta vnio, licet exercitium tranſeat in Vicarium dictæ Eccleſiæ, & num.* 21.
19 *Concurſui, quando ſit locus, licet ſimus in Eccleſia Parochiali, quamuis vnita, & quando id ſit verum, num.* 20.
22 *Vicario, ſi fuerit dictum, vt habeat & exerceat curam animarum, iſta verba conueniunt etiam Vicario actuali.*
23 *Verbum*, habeat, *quid importet.*
24 *Obſeruantia non releuat, quando contra actum adeſt decretum irritans.*
25 *Vicarijs vnitis fit præſentatio, ſeu electio per Prælatum Eccleſiæ, cui eſt facta vnio, cum approbatione Ordinarij, nec requiritur alius concurſus.*
26 *Obſeruantia non currit ſine poſſeſſione.*

27 *Prouiſiones quando deteguntur erroneæ, non faciunt ſtatum.*
28 *Rector verus Parochiæ, an præſumatur ex eo, quod ad eum pertinet exactio decimarum.*

DECISIO DLXXX.

CEnſuerunt Domini vnanimes ſententiam Rotalem eſſe
confirman. quia de eius validitate non dubitabatur,
& de iuſtitia conſtare exiſtimarunt ex plenè, & eleganter
deductis in deciſionibus in prima inſtantia factis * 9. Februa-
rij, & 17. Maij huius anni coram R. P. D. meo Merlino
fuit enim firmatum. Primò conſtare de vnione ex anti-
quiſſimis enunciatiuis inſtrumentorum longè ſupra centum
annos, videlicet vna de anno 1326. & altera poſt aliquot
annos in quibus narratur, & confirmatur reſpectiuè vnio
Eccleſiæ, de qua agitur Archidiaconatui maiori Eccleſiæ
1 Barchinonen. facta de anno 1325. ex quibus † enunciatiuis
adeò antiquis benè probatur vnio, Caput. *deciſ.* 344. *num.* 2.
par. 2. Put. *deciſ.* 209. *num.* 1. *lib.* 2. Seraphin. *deciſ.* 1272. *in
princ.* Rota *deciſ.* 626. *num.* 2. *par.* 1. *recentior.* cum alijs in
prima deciſ. allegatis, & fuit dictum *in Tiraſonen. iuriſpræ-
ſentandi 22. Iunij* 1588. *coram bon. mem. Bubalo, & in Fe-
retrana ſpolij* 12. *Iunij* 1615. *coram me*, & ratio eſt quia il-
2 læ enunciatiuæ † habent vim publicæ vocis, & famæ,
Bald. Salicet. & Caſtr. *in l. cum aliquis, Cod. de iur. deliber.*
Caputaq. *deciſ.* 347. *num.* 3. *par.* 3. Rota *in Tridentina pa-
rochialis* 7. *Nouemb.* 1611. *coram me, quæ eſt deciſio* 360.
num. 4. *par.* 2. *recent. & deciſ.* 673. *num.* 6. *& deciſ.* 614. *ſub
num.* 2. *eadem par.* 2. *& dec.* 163. *num.* 2. *deciſ.* 472. *num.* 1. *&
dec.* 541. *num.* 3. *par.* 1. ex qua etiam forma probatur vnio,
Caput. *dict. deciſ.* 547. *nu.* 3. Rebuff. *in prax. inſtit. de vnion.
beneſ. num.* 35. cum alijs *in dicta Feretrana ſpolij coram me,
quæ eſt deciſio* 124. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* quæ tantò magis
3 procedunt ex quo dictæ enunciatiuæ † emanarunt ab Epi-
ſcopo, & Capitulo, qui poterant ipſam vnionem facere,
Card. Mantic. *dec.* 355. *num.* 6. *& dec.* 359. *num.* 7. Rota *dec.*
580. *num.* 4. *par.* 2. *recent.* Vnde accedente aſſignatione cer-
tæ congruæ Vicario perpetuo in actu vnionis creato, & ac-
cedente etiam longiſſimi temporis obſeruantia deducta ex
4 pluribus collationibus, † & inſtitutionibus ex certa ſcien-
tia ab Ordinario factis ad nominationem, ſeu præſentatio-
nem Archidiaconi pro tempore exiſtentis tanquam de Vi-
caria vnita, & de earum effectuatione, ex latè deductis in
prima deciſione D. Merlini non videtur poſſe de vnione, vt
ſupra enunciata dubitari, Rota *deciſ.* 482. *num.* 3. *& deciſ.*
607. *num.* 2. *par.* 1. *recent.* ſuppoſita autem validitate vnionis
5 ex ſupradictis, ſequitur, vt † Rector Eccleſiæ ſit ipſe Ar-
chidiaconus cui facta eſt vnio, Hoſtien. *in cap. expoſuiſti in
fin.* Io. Andr. *num.* 8. *de præben.* Felin. *in cap. poſtulaſti num.* 1.
verſ. aut perceptio de reſcript. Abb. *in cap. extirpandæ,
§. qui vero* 2. *num.* 15. *verſ. ex quo ſequitur de præbend.* Card.
in clem. 1. *num.* 10. *in fin. verſ. diſtinctio de offic. Vicar.* & vt
ad nominationem, ſeu præſentationem Prælati Eccleſiæ
6 cui ipſa vnio facta † fuit, deputari, & inſtitui debeat Vica-
rius perpetuus abſque alio concurſu, *cap. extirpandæ, §. qui
vero, & cap. de Monachis de præb.* Petr. de Vbald. ſenior *de
vnion. eccleſ. cap.* 11. *qu.* 6. Rota *deciſ.* 798. *in fin. par.* 1. *di-
uerſ. & dec.* 102. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & in Dertuſen. Vica-
riæ* 28. *Nouemb.* 1616. *coram me*, & in alijs, de quibus per
Garz. *de beneſic. par.* 9. *cap.* 2. *nu.* 289. *& in ſecunda deciſ. in
hac cauſa facta, & in alia Dertuſen. Vicariæ* 2. *April. præ-
teriti coram eodem Merlino.*

Non obſtat præcipuum fundamentum ex aduerſo infor-
mantium factum. Quia quicquid dicendum ſit de validita-
te vnionis ab initio, tamen illa fuerit reuocata, & redacta
7 ad ſimplicem diſmembrationem † fructuum ex quo duo
Canonici electi ab Epiſcopo, & Capitulo, ad ordinandum, &
taxandum Vicariam perpetuam in Eccleſ. S. Baudilij ita ſta-
tuerunt, & ordinarunt, quod Vicarius perpetuus ſuis ſum-
ptibus exigat, & percipiat quoslibet redditus, & prouentus,
& alia quæuis iura dictæ Eccleſiæ, & dare teneatur Archi-
diacono Barchinonen. certis anni temporibus certas fru-
ctuum quotas, necnon certam pecuniarum ſummam, &
prædicta aſſignatio fuit ab Epiſcopo, & Capitulo approba-
8 ta, & ſic cùm in priori diſpoſitione † fuiſſet aſſignata con-
gruæ portio fructuum Vicario reſeruatis omnibus fructibus
Archidiacono, inde benè poterat inferri ad vnionem, vt per
Io. Andr. *in cap. expoſuiſti n.* 8. *de præb.* Caput. *dec.* 339. *n.* 3.
& ſeqq. par. 3. fuit dictum *in Dertuſen. Vicariæ* 18. *Maij*
1622. *coram R. P. D. Caualerio in Taruiſina parochialis* 31.
Maij 1613. *& in Elboren. vnionis* 12. *Iunij* 1623. *coram me*,
cum alijs ſupra allegatis, ſed cùm poſteà integra fructuum
perceptio fuerit conceſſa Vicario, cum onere reſpondendi
de certa quota ipſi Archidiacono, videtur à d. vnione † receſ- 9
ſum, & factam fuiſſe ſimplicem diſmembrationem fru-
ctuum, quia fuerit reſponſum in primis de diſſolutione
vnionis verbum nullum fieri † in dicto inſtrumento anni 10
1326. ſed illa præſuppoſita prout fuit narratum fuiſſe factam
anno præcedenti, fuerunt electi duo Canonici ad ſedandam
diſcordiam, quæ poterat oriri inter Archidiaconum, & Vi-
carium circa fructus eiuſdem Eccleſiæ, & id ſignificant ver-
ba deputationis ibi ad ordinandum, & taxandum inter cæ-
tera Vicariam perpetuam in dicta Eccleſia exiſtentem, &
tantam Vicario eius perpetuo de redditibus, & exitibus
eiuſdem Eccleſiæ portionem, † vt ipſe Vicarius poſſet con- 11
gruè ſuſtentari, & iura Parochialia, & alia onera ſibi in-
cumbentia ſuſtinere, & ſic deputatio fuit ſemper circa mo-
deran. vel augen. congruam ipſius Vicarij, non autem ad
diſſoluen. vnionem, vt ex aduerſo prætenditur, † & hoc 12
etiam clarè deducitur, ex quo aſſignatis Archidiacono cer-
tis quotis fructuum, vt dictum eſt, reſiduum verò volue-
runt eſſe ipſius Vicarij pro ſua prouiſione, quæ verba pro
ſua prouiſione arguunt totum illud † reſiduum fuiſſe datum 13
Vicario pro ſua congrua, & ſic firmam remanſiſſe vnionem
præcedentem, licet fuerit variatum † in aſſignatione, & ta- 14
xatione congruæ, vt etiam fuit dictum *in Vrgellen. parochia-
lis* 13. *Nouemb.* 1633. *coram bon. mem. Pamphilio, & in ſe-
cunda deciſione in hac cauſa facta circa finem*, & ſic ceſſant,
quæ dicuntur ex Verall. *deciſ.* 339. *par.* 3. † & Mohed. *dec.* 5. 15
de decim. de fructuum aſſignatione facta Vicario, quia non
procedunt quando fructus aſſignati pro congrua, vel pro-
uiſione, vt in caſu noſtro, & ſenſit Mohed. *d. dec.* 5. *in fin.
de decim.* dum dicit Vicarium habere intentionem † funda- 16
tam ſuper decimis ſibi aſſignatis pro congrua, aliàs ſecus, &
idem ſentit *dec.* Creſc. 2. *circa fin. eod. tit.*

At demum ceſſat difficultas ex ſecundo Inſtrumento in
quo fuit enunciata, & confirmata eadem vnio poſt nonnul-
los annos per Patriarcham Hieroſolymitanum, vt conſide-
ratur in prima deciſione, † & effectus vnionis eſt vt Præ- 17
latus, cui fuit facta vnio ſit Rector Eccleſiæ vnitæ, vt ſu-
pra dictum eſt, & conſequenter cura penes ipſum reſideat,
licet † exercitium dictæ curæ ſit translatum in Vicarium, 18
Abb. *in cap. extirpandæ, §. quia vero num.* 15. *& in cap. ex-
poſuiſti in fine de præben.* Card. *in Clem.* 1. *num.* 10. *verſ. in* 6.
Caputaq. *dec.* 339. *num.* 2. *&* 3. Nauarr. *conſ.* 21. *num.* 7. *de
Cleric. non reſid.* Seraphin. *dec.* 1009. *num.* 4. *&* 5. Rota *dec.*
102. *circa fin. par.* 1. *rec. & dec.* 204. *nu.* 1. *in fine, & dec.* 710.
nu. 2. *par.* 2. *& in Dertuſen. Vicariæ* 28. *Nouembris* 1616. *co-
ram me, & in alijs relatis in* 2. *deciſ. D. Merlini.*

Nec obſtat, quod imò videatur tranſlata omnis cura in
Vicarium ex quo percipit omnes fructus, & de illis ſoluit
quotam † Archidiacono, & ſic debeat eſſe locus concurſui, 19
Card. *in d. Clem. num.* 12. *de offic. Vicar.* Rota *dec.* 574. *nu.* 3.
& d. dec. 710. *num.* 3. *par.* 2. *recentior.* quia id benè procede-
ret in dubio, ſed quando clarè apparet de vnione, & de fa-
cultate nominandi Vicarium, atque fructus ſunt reſeruati
Vicario pro congrua, vt in caſu noſtro ex ſupra dictis, † fru- 20
ctuum perceptio non alterat ſtatutum vnionis præcedentis 20
de cuius natura eſt, vt cura habitualis reſideat penes præla-
tum, qui eſt Rector, actualis vero tantùm fuit tranſlata in
Vicarium, *vt in alleg. Vrgellen. Parochialis* 13. *Nouembris
coram Cardin. Pamphilio, quam Rota ſequuta eſt in vtraque
deciſione in hac cauſa facta.*

Non obſtant illa verba ad Vicarium relata, qui ſeruitium
ipſius Eccleſiæ faciat, & in ipſa Eccleſia Curam habeat, &
exerceat † animarum, cùm hæc verba benè conueniant cu- 22
ræ actuali, quam Vicarius exercet, vt fuit dictum *in Bar-
chinonen. Vicariæ* 9. *Decembris* 1616. *coram R. P. D. Burat-
to*, & ſequuta eſt Rota *in hac cauſa in* 2. *deciſ.* nec repugnat
verbum, † *habeat*, cùm & illud conueniat Vicario perpe-
tuo, *clem. vnic. de offic. Vicar.*

Demum non obſtat allegata obſeruantia prouidendi de
hac Vicaria per concurſum, quia non affertur niſi vna de
anno 1582. & nihilominus ſtante vnione de qua ſupra ob-
ſeruantia ſuffragari non † poteſt propter decretum irritans 25
de quo in Conſtitutione 46. *San. Mem. Pij V.* de Vicarijs
perpetuis conferen. ad præſentationem, ſeu electionem Præ-
lati † cui facta eſt vnio cum approbatione Ordinarij non 25
autem

autem per concurſum, quod decretum inficit Titulum,
26 & poſſeſſionem ſine qua † poſſeſſione obſeruantia non
procedit, ex latè deductis *in Dertuſen. Vicariæ 22. Aprilis
præteriti coram R. P. D. meo Merlino*, in qua etiam pa-
tet reſponſio ad prætenſum conſenſum Archidiaconi circa
27 dictum concurſum ab Epiſcopo factum † vltra quod in
omnem euentum talis prouiſio detegitur erronea, vt in his
terminis fuit dictum *in dicta deciſione* 710. *in fin. par. 2. re-
centior. & in dicta Dertuſen. Vicaria* 28. *Nouembris* 1616.
coram me.

Nec facit ſententia lata ad fauorem Vicarij, quod ad ip-
ſum pertineat exactio decimarum ſuæ Parochiæ quaſi ex
28 hoc arguatur, quod ipſe ſit verus † Rector, quia cum
per illos duos Canonicos deputatos ab Epiſcopo, & Capi-
tulo poſt factam vnionem fuit ordinatum, vt vicarius exi-
gat omnes fructus, & recipiat omnes cenſus, & alia quæuis
iura dictæ Eccleſiæ parochialis idemque pro eius congrua,
& prouiſione, vt ſupra deductum eſt benè dici poteſt ad
eum ſpectare exactionem decimarum, & in his habere in-
tentionem fundatam, quamuis alias illæ ſpectarent ad ve-
rum Rectorem, vt per Caputaq. *deciſ.* 339. *num.* 4. *par.* 3.
Mohed *deciſ.* 5. *decim.* Creſcent. *deciſ.* 2. *eod. tit.* vt ſupra
etiam dictum eſt.

Ex quibus Domini concluſerunt Sententiam eſſe confirman.

Deciſiones iſtæ in hac eadem cauſa emanatæ coram clar. mem. Merlino, ſub diebus 8. *Februarij, &* 17. *Maij præſentis anni* 1624. *poſui infra in ſeq. par. tom.* 2. *& ſunt deciſiones* 441. *&* 445.

R. P. D. VBALDO.

Romana Teſtamenti.

Lunæ 9. Decembris 1624.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita, ſicuti eſt illud, quod fit per relationem ad certam ſcripturam, ſatis dicitur validè factum, quando illud fuit ſcriptum, vel ſubſcriptum manu teſtatoris, & à duobus teſtibus aſſerentibus ſe fuiſſe præſentes dictæ ſubſcriptioni, & poſtea conſutis folijs, & ſeptem in locis appoſitis ſigillis, traditum fuit Notario ab eodem Teſtatore, aſſerendo in eo contineri legata, hæredis inſtitutionem, & alia, & Notarius coram ſeptem teſtibus de prædictis rogatus confecit publicum inſtrumentum, cui etiam dicti teſtes ſubſcribere ſe debent, teſtantes ſe fuiſſe præſentes dictæ conſignationi, teſtamenta anteriora, quando ſatis dicantur reuocata per poſterius, & diluuntur plures oppoſitiones.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum poſterius reuocat primum.*

2 *Teſtamentum poſterius tunc reuocat primum, quando illud eſt validum, & perfectum.*

3 *Teſtamentum dicitur validum, & perfectum, ſi habeat hæredis inſtitutionem, & cætera requiſita.*

4 *Teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita, quando dicatur factum cum omnibus ſuis debitis requiſitis.*

5 *Teſtamentum factum per relationem ad ſcripturam de iure valet, & perinde habetur, ac ſi teſtator ore proprio hæredem nuncupaſſet, & nu.*6.

7 *Bart. opinio in l. ſi ita ſcripſero num.* 1. *ff. de condit. & demonſt. procedit non ſolum in legatis, ſed etiam in inſtitutione hæredis.*

8 *Quidquid nonnulli contra eum ſenſerint, eumque Rota ſæpius etiam in inſtitutione hæredis ſecutus eſt.*

9 *de Teſtamenti conſignatione facta à Teſtatore, Notario, quando non poſſit dubitari.*

10 *Teſtes, ſi loquantur per verbum,* videtur, *vel ſe non recordari, vel non aduertiſſe, non contradicunt illis, qui explicitè ſuper aliqua re deponunt.*

11 *Teſtium depoſitiones, quando ſint ex abundanti pro probanda validitate teſtamenti.*

12 *Teſtamenti relatiui tota ſubſtantia pendet à certa, & indubitata ſcriptura, ad quam fit relatio.*

13 *Teſtamenti cedula ſatis dicitur,* certa, *dum ſcripta fuit à Notario, & à Teſtatore ſubſcripta coram duobus teſtibus.*

14 *Subſcribens videtur approbare omnia contenta in ſcriptura.*

15 *Teſtamentum ad quod teſtator ſe refert, ſufficit etiam, vt ſit aliena manu ſubſcriptum, dummodo ſit certum, teſtatorem ad illud habuiſſe relationem.*

16 *Subſcribens tunc cenſetur approbare contenta in ſcriptura, quando illa ei fuit lecta, vel aliter conſtat ipſum legiſſe.*

17 *Subſcribens ſcripturam præſumitur legiſſe contenta in ea, vel eorum habuiſſe notitiam.*

18 *Et hoc præſertim ſi ſubſcribens eſt diligens.*

19 *in Hæredis inſtitutione conſiſtit ſubſtantia, illaque eſt caput teſtamenti.*

20 *Subſcribens quando ictu oculi potuerit legere aliqua in ſcriptura contenta.*

21 *de Subſcribente obligando, quando agitur, vt ei afferatur præiudicium, quid ſit probandum.*

22 *Teſtamentum factum per relationem, vt validum dicatur, quid ſufficiat, & vide nu.*3. *&* 4.

23 *de Teſtamenti cedula ſat eſt, vt conſtet ad validitatem teſtamenti relatiui, nec eſt opus aliud probare, cum teſtator confiderit de illo, qui d. cedulam conſcripſit.*

24 *Teſtator ſi dicat ſe inſtituere hæredem prout in cedula, quæ extat penes Titium ſi dixerit manu mea ſcripta, tunc eſt opus recognitione.*

25 *Secus verò ſi ſimpliciter dicat prout in Cedula, quæ extat penes Titium, quia ſufficit Titium dare cedulam, aſſerendo cum iuramento eſſe illam, quæ ſibi fuit data à Teſtatore.*

26 *Et hoc quia Teſtator confidit de Titio.*

27 *Notarius cenſetur feciſſe cedulam teſtamenti de voluntate Teſtatoris, & maximè quando adeſt publicum Notarij inſtrumentum.*

28 *Teſtator benè præſumitur eum feciſſe hæredem, quem ante, & poſt teſtamentum dixerit ſe velle inſtituere.*

29 *Teſtamentum conditum ad interrogationem Notarij, ſecundum aliquos non tenet, quando teſtator in extremis laborat.*

30 *Et quando præceſſit aliud teſtamentum validum, præſertim ad pias cauſas contra, nu.*32.

31 *Teſtamentum factum ad interrogationem alterius valet, dummodo teſtator habeat bonum ſenſum, & articulatè loquatur.*

33 *Teſtis eo ipſo, quod ſe ſubſcribit teſtamento videtur fateri ſe vidiſſe, & audiuiſſe quæcunque dicta, & geſta fuere pro validitate teſtamenti.*

34 *Teſtis dum ſe ſubſcribit teſtamento tacitè videtur pro eo deponere.*

35 *Teſtis dum depoſuit pro teſtamento, quia illi ſe ſubſcripſit, ſi poſtea aſſerat contra illud, dicendo ſe non audiuiſſe, non nocet tertijs.*

36 *Teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita, eſt diuerſum ab illo, quod fit ad interrogationem Notarij, vel alterius perſonæ, & nu.*37.

38 *Interrogatio Notarij facienda à Teſtatore de hærede, non cadit in teſtamento à teſtatore ſcripto, vel ſubſcripto.*

39 *Suſpiciones, quæ afferuntur contra teſtamentum ſi ſint leues, & ſuſpiciones hominum non poſſunt illud infringere.*

40 *Teſtamentum vt corruat ex ſuſpicionibus neceſſe eſt, vt ſint valdè concludentes.*

41 *Teſtator potuit mutare voluntatem cum ſit ambulatoria, etiam in ipſo actu inſtitutionis.*

42 *Hæredes inſtitutio quando eſt certa, & indubitata, tunc ſublata eſt omnis amaritudo.*

43 *Teſtator, quando non poſſit dici, vt valdè aggrauatus eſſet à morbo.*

44 *Loqui articulatè cenſetur is, qui ad interrogationem alterius reſpondit, ſic.*

45 *Teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis, ſatis deprehenditur ex teno-*

lib. 3. quod eo magis procedit in caſu noſtro quoad inſtitu-
19 tionem hæredis, † in qua conſiſtit ſubſtantia, & caput te-
ſtamenti, *§. ante hæredis inſtit. de legat.* cum ea ſit appoſita
in principio paginæ à teſtatore ſubſcriptæ his verbis etiam
paulò grandioribus, quæ fuerunt viſa per Dominos, *mio
herede vniuerſale il Sig. Pietro Falconetti*, itaut benè ap-
plicentur, quæ poſt Imol. *in d. §. Chriſogonus dicuntur in de-
ciſione*, quod vnico † ictu oculi potuerunt à teſtatore legi,
20 & ſequuta eſt Rota *in d. Romana hæreditatis de Arrigonijs
coram Reuerendiſſ. Patriarcha*, vltra quod, vt vnus ex Do-
mini conſiderabat, allegata ex aduerſo procedunt quando
tractatur de ſubſcribente obligando, & ad effectum illi
21 præiudican. † tunc etiam poteſt intelligi non eſſe ſubſcriben-
ti allatum præiudicium, niſi conſtet fuiſſe illi lectam, vel
cognitam ſcripturam, quam ſubſcripſit, & ita ſi rectè ad-
uertatur, loquuntur Doct. *in d. §. Chriſogonus*, Gabr. *d. concl.
3. in tit. de præſ.* Menoch. *d. præſumpt. 66. lib.* 3. vbi latè de
hac materia, hic autem ſumus in diuerſis terminis, vide-
licet in teſtamento ſolemniter confecto, & rogato à Nota-
rio coram ſeptem teſtibus, in quo licet teſtator habuerit re-
22 lationem ad cedulam inſertam, & coniunctam cùm teſta-
mento ſufficit conſtare de certitudine illius cedulæ, nec eſt
opus aliud probare ex ſupra allegatis cum teſtator confide-
23 rit de illo, † qui cedulam ſcripſit, vt in puncto ſenſit Ca-
ſtrenſ. *in l. hæredes palam num. 3. ff. de teſtam.* vbi quod ſi
teſtator dicat ſe inſtituere hæredem, prout in cedula, quæ
24 extat penes † Guardianum S. Franciſci, ſi teſtator dixerit
manu mea ſcripta, eſt opus recognoſcere manum, ſecus
autem ſi ſimpliciter dicat, prout in cedula, quæ extat penes
25 Guardianum, † quia ſufficit, quod Guardianus det cedu-
lam aſſeren. cum iuramento eſſe illam quæ ſibi fuit data à
26 teſtatore, & † hoc quia teſtator confidit de illo Guardiano
argumentum, *l. Theopompus ff. de dot. præl.* quam doctri-
nam, Caſtr. refert Ruin. *conſ.* 10. *num.* 3. *lib.* 3. & expreſ-
sè ſequitur Soccin. ſen. *conſ.* 142. *num. 6. & 7. lib.* 1. vnde
cum in propoſito teſtator confiderit de Notario, nec poſſit
dubitari de certitudine cedulæ ex ſupra adductis, teſtamen-
27 tum † tenet, cùm cedula cenſeatur facta de illius volunta-
te, imò eo fortius cum hic, adſit publicum Notarij inſtru-
mentum, vt in his terminis conſiderat Socc. *d. conſ.* 142.
num. 7. quæ tantò magis videbantur procedere ſtante de-
poſitione teſtium aſſerentium, Pennam teſtatorem † an-
28 te, & poſt teſtamentum dixiſſe ſe velle inſtituere, & in-
ſtituiſſe hæredem Petrum, Ruin. *conſ. 192. nu. 5. & 9. lib.* 2.
Soccin. iun. *conſ. 32. num.* 11. & 12. *lib.* 4. & poſt eos, &
alios conſiderat in his terminis, Surd. *conſ.* 414. *num.* 55.
& 63. *& ſeqq. lib.* 3.

Non obſtat, quod teſtamentum videatur conditum ad in-
terrogationem Notarij, quod non valere multi ſenſerunt,
29 † præſertim teſtatore in extremis laborante Socc. *conſ.* 229.
ſub num. 5. *lib.* 2. cum alijs per Surd. *conſ.* 414. *num.* 9. &
quando præceſſit aliud teſtamentum validum præſertim
30 ad † pias cauſas, vt in caſu noſtro Clar. *in §. teſtamentum
q. 37. in fin.* Soccin. iun. *conſ.* 183. *num.* 35. *lib.* 2. Surd. *vbi
ſupra num.* 11. *& conſ.* 373. *num.* 28. quia in primis conclu-
ſio eſt vera, & communis, quod teſtamentum ad alterius
31 interrogationem valet, dummodo teſtator habeat bonum
ſenſum, & articulatè loquatur, iuxta gloſ. *in l. Iubemus in
verb. quemadmodum C. de teſtam.* & ibi communiter ſequun-
tur Doct. vt teſtatur Afflict. *deciſ.* 143. *num. 2. in fin.* Soccin.
conſ. 20. *num.* 5. *lib.* 4. & alios plures refert Clar. *d. quæſt.*
37. *num.* 2. & tenuit Rota *in Romana nullitatis ſententiæ co-
ram Aldobrandino ſupra allegata*, Becc. *conſ.* 102. *num.* 8.
& ſeq. Siluan. *conſ.* 54. *n.* 10. & infinitos congruit Surd. *d. conſ.*
414. *num.* 53. *& ſeq.* vbi quod prædicti ferè omnes loquun-
32 tur quando † tractabatur de præcedentis teſtamenti reuo-
catione, & rurſus num. 58: & 61. Imò etiamſi præcedens
eſſet factum ad fauorem piæ cauſæ, latè conſuluit Alciat. *conſ.*
111. *per tot. lib.* 9.

Nec facit depoſitio Iulij Cæſaris Vltramontani teſtis te-
ſtamentarij, qui dicit teſtatorem nihil ad interrogationem
Notarij reſpondiſſe, ſed ſolùm ingenuiſſe, & dixiſſe, vh,
vh, quia omiſſis alijs obiectionibus, quæ dantur contra
hunc teſtem placuit Reſponſio, quod eo ipſo, quod † hic
33 teſtis bis ſubſcripſit videlicet tam cedulæ, quàm teſtamento
videbatur fateri ſe vidiſſe, & audiuiſſe quæcunque dicta,
& geſta fuere, & tacitè pro teſtamento teſtificari, vt per
34 Boſſ. *in tit. de falſ. num.* 13. tunc enim † cum ſubſcripſit vi-
detur depoſuiſſe, Bald. *in l. fin. num. 21. C. de edict. diu. Adr.
toll.* Surd. latè *conſ.* 414. *nu.* 77. *& ſeq.* & ſequuta eſt Rota
in dicta Romana legati librariæ 10. *Maij præteriti coram me,
& in deciſione de qua agitur*, Vnde ſi teſtis † contrarium po- 35
ſteà aſſerat dicendo ſe non audiuiſſe non nocet teſtis, vt no-
tat idem Surd. *loco citato*, poſt Iaſon. *in l. iuriſiurandum,
quod ex conuentione §. procurator num. 24. & ſqq. ff. de iur.
iur.* ſeſſ. *deciſ. Arag.* 119. *num.* 4. ſed quidquid ſit de iſtis, in
caſu ceſſat difficultas, quia † nos non verſamur in teſtamen- 36
to ad interrogationem Notarij, vel alterius perſonæ con-
fecto, vt benè ponderatur in dicta deciſione in fine, ſed ſu-
mus in teſtamento nuncupatiuo nuncupatione implicita,
cùm teſtamentum eſſet antea ſcriptum manu Notarij, in
quo † reperitur hæredis inſtitutio, plura relinquuntur lega- 37
ta, & alia teſtamenta reuocantur, illud fuit à teſtatore
ſubſcriptum ſimul cum duobus teſtibus de ſubſcriptione te-
ſtatoris atteſtantibus, & nihil eorum ad interrogationem
Notarij factum fuit, ſed ſolùm † quod contenta in illa 38
ſcriptura erat ſua vltima voluntas, & quod ibi hæredem
inſtituerat, & iſta interrogatio non cadit ſuper teſtamento
iam ſcripto, & ſubſcripto, ſed ſuper relatione facienda ad
dictam ſcripturam,

Non obſtant ſuſpiciones, quæ afferuntur contra teſta-
mentum, quia † ſunt leues, & ſuſpiciones hominis, quæ 39
non poſſunt infringere teſtamentum ſolemne, vt dicitur *in
dicta Romana nullitatis ſententiæ coram Aldobrandino, &
benè tolluntur in deciſione*, † & tamen ad hunc effectum de- 40
berent eſſe concludentes Caputaq. *deciſ.* 3. *num.* 4. *par.* 2.
cum alijs per Rotam *deciſ.* 422. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* nec
enim intereſt, quod teſtator pluries nominauerit hæredes in
numero plurali, & legauerit veſtimenta lugubria Petro, &
poſtea eum ſolùm hæredem inſtituerit, † cùm potuerit mu- 41
tare voluntatem in ipſo actu inſtitutionis hæredis, cùm ſit
ambulatoria, *l. 4. ff. de adim. legat.* & fortè hoc teſtamen-
tum fuit exemplatum à prioribus teſtamentis Franciſci in
quibus plures inſtituebantur hæredes, & ſatis eſt, † quod 42
inſtitutio hæredis eſt certa & indubitata, & ſubſcriptio te-
ſtatoris tollit omnem difficultatem, *vt in d. Romana nullita-
tis ſententiæ.*

Minùs obſtat, quod teſtator eſſet valdè grauatus, quia
imò teſtes † deponunt eum fuiſſe in recto ſenſu, & articu- 43
latè loquutum vſque ad finem, vt in Summario Petri num.
8. & hoc ſufficit, vt per Surd. *conſ.* 414 *num.* 58. *in fine, &
ſeqq.* Mantic. *de coniect. lib. 2. tit. 6. num.* 2. & articulatè lo-
qui cenſetur, qui ad interrogationem alterius reſpondit
† ſic, vt in caſu noſtro, Rota *in Romana de Bonellis* 18. 44
Iunij 1618. *coram me*, & quod fuerit ſanæ mentis ſatis depre-
henditur ex tenore ipſius teſtamenti in quo reliquit plura
† legata coniunctis, & familiaribus perſonis in non modica 45
quantitate, & familiaribus inferioribus minorem quantita-
tem legauit, in quo oſtendit ſe habere optimum iudicium in
diſtribuen. & maximè in legato annuo ſcut. 40. relicto ſoro-
ribus ſuis Monialibus, quod ſi hæredes † non ſoluerent, eos 46
priuauit hæreditate, quàm voluit deuolui dictis ſororibus.
Quod demum demonſtrauit in legato relicto ſcut. 500. Fra-
tribus, & Monaſterio S. Honuphrij cum onere celebrandi
annuatim, quatuor Anniuerſaria pro anima ipſius teſtato-
ris, ex quo deprehenditur, † quod cùm Monaſterium eſ- 47
ſet in priori teſtamento inſtitutum, & in hoc vltimo factum
fuerit illi tantùm prædictum legatum inſtituen. hæredem
Petrum, voluerit præcedens teſtamentum reuocare, quaſi
prouidendo † ipſi monaſterio de aliquo recedere voluerit à 48
toto, vt poſt Bald. *conſ. 22. in fin. lib.* 1. dixit Rota *in cauſa
Romana hæreditatis coram R.P.D. meo Pirouano, quæ eſt dec.
721. n. 10. par. 2. rec.*

Et demum conuenit legalitas Notarij de teſtamento ro-
gati, de quo teſtator confidebat, vt apparet ex rogitu trium
aliorum teſtamentorum eiuſdem Franciſci teſtatoris, quàm
† legalitatem Notarij in his terminis ponderat Bart. *in l.* 1. 49
§. ſi quis neget, num. 12. ff. quemadmodum teſt. aper. cum
alijs per Surd. *d. conſ.* 414. *num.* 97. *& ſeq.* vbi etiam conſi-
derat ſententiam abſolutoriam in iudicio criminali pro Ho-
ratio latam.

Ex quibus Domini concludebant perſiſten. in deci-
ſis.

Cæterùm quia obijciebatur teſtamentum conditum ad
pias cauſas prout eſt penultimum teſtamentum Franciſci ad
fauorem Monaſterij Sancti Honufrij habere clauſulam
derogatoriam implicitam ad ſequens teſtamentum, † & 50
ideò indigere ſpeciali derogatione, & non ſufficere
clauſulam, caſſans &c. quamuis alias fuerit ſuper hoc
pro Petro plenè informatum, ſed nihil reſolutum, ideò
Do-

Domini mandarunt ſi opus eſſet, ſuper hoc iterùm particulariter informari,

Et ita fuit deciſum, &c.

Deciſio iſta in hac cauſa emanata coram bon. mem. Coccino ſub die 9. Decembris 1620. eſt in præcedenti Tomo deciſ. 263.

REVERENDISS. D. COCCINO,

Romana Pecuniaria de Querris.

Lunæ 9. Decembris 1624.

ARGVMENTVM.

Filius pro liberando patre à carceribus, vel captiuitate tenetur pro eo fideiubere, quod ſi renuat facere, poteſt pater eum exhæredare, & ex eadem cauſa eidem denegare alimenta, quodque non ſolùm procedit, quando pater eſt iam carceratus, vel captiuus, ſed etiam quando imminet tale periculum; & an filius pro eo fideiubendo poſſit prætendere reſtitutionem in integrum, ſi ſit enormiſſimè læſus, & quid requiratur, vt taliter dicatur læſus.

SVMMARIVM.

1 *Filius ſicuti pro extraneo poteſt fideiubere, ita multò magis pro patre ſuo.*

2 *Filius pro liberando patre à carceribus tenetur fideiubere, alias poteſt exhæredari.*

3 *Pater poteſt ex eiſdem cauſis denegare alimenta filio, ex quibus poteſt exhæredare eum.*

4 *Filius ab obligatione fideiubendi pro liberando patre à carceribus dicitur exemptus, ſi pars renuat illum in fideiuſſorem accipere.*

5 *Obligatio minoris, quando eſt facta ſeruata forma Statuti Vrbis lib. 1. c. 151. ceſſat omnis difficultas.*

6 *Pater quando eſt carceratus, vel captiuus, tunc filius tenetur pro eo fideiubere.*

7 *Factum eſſe aliquid, vel de proximo fieri debere, paria ſunt.*

8 *Mulier, quando tenetur pro marito carcerato fideiubere, tenetur etiam pro marito carcerando.*

9 *Filius, ſi non ſuccedat patri, poteſt petere reſtitutionem in integrum, ſi pro eo fideiuſſerit.*

10 *Sed hæc concluſio non procedit, quando filius ſe obligauit pro excarceratione patris.*

11 *Minor, dicitur enormiſſimè læſus, quando totaliter læditur, ideſt in tota quantitate, & pretio rei, de qua contrahitur inter ipſum, & alium.*

12 *Filius fideiubendo pro patre excarcerando, vt dicatur enormiſſimè læſus, debet oſtendi, vt fideiuſſio abſorbeat omnia ſua bona.*

13 *Obligatio filij pro excarcerando patre ab imminenti periculo carcerum eſt neceſſaria, & n. 14.*

15 *pro Filij exhæredatione licet cauſæ plures exprimantur, tamen ſufficit, vt vna probetur, quamuis aliæ non probentur.*

16 *Actus aliquis, quando ſine difficultate fieri debet, de neceſſitate eſt faciendus, etiamſi alius actus, qui non poteſt, apponatur.*

17 *Conditio ſufficit, quod ſemel extiterit, licet vſque ad executionem facti minimè perſtiterit.*

18 *ad Læſionis effectum conſideratur tempus contractus, non autem id, quod poſtea contigit.*

19 *ad Commodum, & damnum, quando aliquis contractus poteſt ſe habere, licet cauſaliter contingat damnum non ex hoc, quis dicitur lædi.*

Et ſi eſſet minor non reſtitueretur, vti læſus.

20 *Ditari, & non depauperari quis in dies præſumitur.*

DECISIO DLXXXII.

ITerum fuit reſolutum * fideiuſſionem, nedum filiorum, ſed etiam minoris, factam maiorum pro patre ſubſtineri.
Quia regula eſt certa, quod quemadmodum filius pro extra-
neo poteſt fideiubere, ita multò magis pro patre ſuo † apud 1
extraneum rectè fideiubet, eumque in fidem ſuam ſuſcipit,
*l. ſi ex alio C. quod cum eo. l. 1. C. de filiofam. min. l. ſi dubitet
§. filiusfam. ff. de fideiuſſ.* vbi Bar. Bal. Donell. *C. eodem l. ſi
paternam C. ad S. C. Velleian.* Soccin. iun. *conſ. 22. num. 26.
vol. 2.* Ant. Henriq. *de fideiuſſ. cap. 7. num. 336. & 337.* Va-
lent. Franc. *in ſimili tractatu cap. 2. num. 145.* Pyrrh. Maur.
eodem tract. ſection. 8. cap. 1. num. 12. Imò filius pro libe-
rando † patre à carceribus tenetur fideiubere, alias poteſt 2
exhæredari, *auth. ſi captiui. C. de Epiſc. & Clericis, & in
auth. vt cum de appell. cognoſc. §. ſi vnum de prædictis collat. 8.
tit. 22.* Boer. *deciſ. 128. num. 7.* Vrſill. ad Afflict. *deciſ. 308.
num. 25.* Carpan. *ad ſtatut. Mediolan. par. 1. cap. 416. n. 85.*
latè Henrigius *de fideiuſſ. cap. 7. num. 348. & ſeq. vbi n. 356.
& 357.* concludit, quod non ſolum poteſt pater exhæreda-
re filium, ſed etiam denegare alimenta, cùm † pater poſſit 3
ex ijſdem cauſis denegare alimenta, ex quibus poteſt exhæ-
redare ex allegatis per Cordubam *in l. ſi quis à liberis §. idem
Iudex num. 1. ff. de lib. agnoſc.* nec ab iſta obligatione minor,
aut minùs idoneus cenſetur exceptus, † niſi pars renuat il- 4
lum in fideiuſſorem recipere, Anton. Henrig. *loco alle-
gato num. 358.* Vnde cùm hæc obligatio † fuerit facta 5
ſeruata forma Statuti cap. 151. lib. 1. ceſſat omnis dif-
ficultas.

Neque obſtat, quod prædicti Doctores loquantur, vel
quando pater eſt captiuus, † vel quando eſt carceratus, in 6
hoc autem caſu pater non erat carceratus, quia ſufficit, quod
immineret periculum carceris ob paratam executionem
obligationis Cameralis qua DD. de Querris adſtrictus re-
periebatur. † Paria enim ſunt aliquid eſſe factum, vel de 7
proximo fieri debere, *l. ait prætor. §. ſi debitorem ff. de his
quæ in fraud. cred. l. quærere ff. de pignoribus*, & in ſimili
quando mulier tenetur fideiubere † pro marito carcerato, 8
quod etiam teneatur pro marito excarceran. latè exor-
nat articulum deducens plura ſimilia, Surd. *conſ. 367. num.
17. verſ. nec reſiſtit, & in puncto eſt deciſ.* Rot. *775. n. 3. & 4.
par. 2. in recen.* & coram ſan. mem. Greg. *deciſ. 120. num. 7.
& ſeqq.*

Neque obſtat, quod ſi filius non ſuccedat patri, poteſt
petere reſtitutionem † in integrum, ſi pro eo fideiuſſerit, 9
l. 1. C. de filio fam. min. quia hæc concluſio non procedit,
quando filius ſe obligauit pro excarceratione † patris Bald. 10
in d. auth. ſi captiui. num. 4. Caſtrenſ. *conſ. 52. in fine lib. 2.*
Odd. *de reſtitutione in integrum par. 2. q. 81. art. 5.* cum alle-
gatis in priori deciſione: Neque eſt facienda vis, quod in
alio caſu Rota voluit videre ſuper enormiſſima læſione, vt
in alia deciſione dicitur, quia ex hoc non reſultat, quod illa
ſit ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum in iſtis terminis,
& omiſſa veritate huius articuli nullatenus dicitur conſtare
de enormiſſima læſione, cùm iſtis filijs, poſt obitum patris,
obuenerit pingue fideicommiſſum, itaut non poſſit conſi-
derari enormiſſima læſio, ad hunc enim effectum requirere-
tur, quod id, quod ſoluere tenerentur, abſorberet in hoc
caſu totum fideicommiſſum, † enormiſſimè autem minor 11
dicitur læſus, quando totaliter læditur, ideſt in tota quan-
titate, & pretio rei, de qua contrahitur inter ipſum, &
alium, vt per Doct. *in auth. Sacramenta puberum C. ſi ad-
uerſ. vend.* Odd. *de reſtit. in integr. par. 2. q. 58. art. 2.* Sic in
propoſito, cùm tenerentur fideiubere pro patre ex ſupra de-
ductis, quatenus eſſet locus reſtitutioni in integrum ob enor-
miſſimam læſionem, † deberent oſtendere, quod fideiuſſio 12
abſorberet omnia eorum bona.

Rurſus non releuat, quod fratres ſe obligarunt, attenta
promiſſione indemnitatis facienda per patrem prout pater
in eodem inſtrumento releuare promiſit indemnes: Nam
fuit reſponſum, quod ſe obligarunt ex cauſa liberandi pa-
trem ab imminenti carcerum periculo ibi, ex cauſis, & ra-
tionibus ſuperiùs narratis &c. & licet ſubdatur, & attenta
infraſcripta promiſſione releuationis indemnitatis, tamen
cum obligatio † pro liberando patre ab imminenti periculo 13
carcerum, eſſet neceſſaria, itaut filij cogi poſſent ad ſe
obligandum, vtique quatenus promiſſio releuationis inde-
mnitatis non ſubſiſteret, adhuc obligatio ſubſtineretur † ex 14
cauſa neceſſaria, Bald. *conſ. 112. num. 2. verſ. ſuper ſecundo
lib. 5.* vbi quod licet pro exhæredatione filij plures cauſæ ex-
primantur, dum vna ſufficit, quamuis aliæ non probentur,
exhæredatio ſubſtinetur, † ratio eſt, quia ſine difficultate 15
quando aliquis actus de neceſſitate debet fieri etiam quod
alius actus, qui fieri non poteſt apponatur, † vtile per inu- 16
tile

tile non vitiatur, Bald. *conſ. 26. num. 6. verſ. ita euidentiori lib. 1. & conſ. 28. num. 2. verſ. item in depoſito lib. 1.* Anchar. *conſ. 215. nu. 6.* & in omnem caſum ex abundanti fuit conſideratum, quod liberatio patris fuit in cauſa, cùm ex illa ſola filij ſe obligare debuerant. Releuatio autem indemni-
17 tatis propterea non fuit cauſa, † ſed conditio, & ideò ſufficit, quod ſemel extiterit, licet vſque ad executionem facti minimè durauerit, quia Io. Baptiſta pater morte fuit præuentus, Bald. *conſ. 402. in princ. verſ. multum enim refert lib. 1.* Hinc ſatis eſt, quod releuatio fuerit promiſſa, quamuis pater, antequam filij poſſent petere releuationem obie-
18 rit, quia † ad effectum læſionis conſideratur tempus contractus, non autem id, quod poſtea contigit, Aym. *conſ. 11. num. 17. & conſ. 151. num. 7,* Rimin. iun. *conſ. 97. num. 14. lib. 1.* & communem dicit Odd. *de reſtit. in integr. par. 2. q. 57. art. 3. num. 18.* ea ratione, quia quando aliquid poteſt ſe habere ad commodum, & damnum, licet cauſaliter con-
19 tingat damnum, † non ex hoc quis dicitur lædi, & ſi eſſet minor non reſtitueretur vt læſus, Oddus *vbi ſupra par. 1. quæſt. 4. art. 6. per tot. vbi de communi.* Nec ſuffragari poteſt depoſitio D. Annibalis de anno 1617. quod ſcilicet Io. Baptiſta nihil in bonis haberet, quia ſufficit, quod poſſideret pingue fideicommiſſum, vt notum eſt, ex cuius fructibus po-
20 terat filios releuare, cùm quis † præſertim ditari non depauperari præſumatur, ex allegatis per Menoch. *lib. 6. præſumpt. 25. num. 9. & 10.* & quatenus morte præuentus hoc facere non potuerit, ſufficit poſſibilitas de tempore contractus ex ſupradictis.

Ex quibus Domini perſtiterunt in reſolutis ſub die 26. Iunij præteriti vtraque parte informante &c.

Primò id iam fuit reſolutum ſub die 26. Iunij 1624. coram eodem bon. mem. Coccino, cuius deciſio habetur ſupra in hoc Tomo in ordine 564.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Bergomen. Capellaniæ.

Luna 9. Decembris 1624.

A R G V M E N T V M.

Vacatio beneficij, quod contigerit in menſe reſeruato, ex quo probari poſſit. Sicuti etiam qualiter doceatur beneficiatum obijſſe in quaſi poſſeſſione beneficij, ac quoque origo, ſeu patria alicuius quando remaneat probata. Valor beneficij narratus per non exceſſum ſat eſt, ſi probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficij vacatio, quod acciderit in menſe reſeruato, ex quo probari poſſit.*
2 *Productio facta per compulſum fortius probat.*
3 *Beneficiatum obijſſe in quaſi poſſeſſione ſui beneficij dicitur probatum ex teſtibus deponentibus ex publica voce, & fama.*
4 *Origo, ſeu patria alicuius probari poteſt ex fide baptiſmi.*
5 *Teſtes deponentes de publica voce, & fama probant originem alicuius, iuncta fide baptiſmi.*
6 *Valor beneficij probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama quando fuit expreſſus per non exceſſum, & num. 7.*
8 *Locationes non probant valorem rei.*
Locationes quibus concurrentibus probent valorem rei.
9 *Beneficia omnia præſumuntur ſimplicia ex generali conſuetudine, & ſic non requirunt reſidentiam.*
10 *Fidem facienti de re, quæ ad eius officium ſpectat, venit credendum.*
11 *Idoneitas tanta non requiritur in beneficio ſimplici, ſicuti in eo, quod habet curam animarum, ac ſic reſidentiam requirit.*

D E C I S I O DLXXXIII.

FVit reſolutum pro Martio informante, nempe illius gratiam eſſe iuſtificatam quoad omnia per ipſum narrata. Obitus enim Sfortiæ vltimi poſſeſſoris iſtius Capellaniæ in menſe Iulij, qui erat reſeruatus probatur ex confeſſione
Ludouici aduerſarij in ſua † prouiſione obtenta ab Ordina- 1
rio ex eademmet vacatione, per obitum ſcilicet dicti Sfortiæ de menſe Iulij ſequutum, ad tex. *in l. cum precum C. de liber. cauſ.* & dixit Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano *deciſ. 145. num. 1. & in Abulen. præſtimoniorum 18. Iunij 1610. & in Eugubina canonicatus 4. Febr. 1603. coram me,*
maximè cùm dicta prouiſio † habita ab Ordinario fuerit 2
producta à dicto Martio per compulſum, Rota *deciſ. 3. de fid. inſtrum.* in nouis, Caputaq. *deciſ. 193. num. 5. par. 1.* quod verò idem Sfortia obierit in poſſeſſione dictæ Capella-
niæ benè probant † teſtes hic in Curia examinati deponen- 3
tes de publica voce, & fama, Mohed. *deciſ. 1. de probat.* Put. *deciſ. 265. in fine lib. 3.* in nouis, Rota coram fel. rec. Greg. XV. *deciſ. 166. num. 7. & in Compoſtellan. parochialis 26. Octobris 1621. coram me, & alijs.*

Secundò quod dictus Martius ſit oriundus de Ciuitate
Bergomi, probatur † tam ex fide baptiſmi, quæ datur in 4
ſumm. num. 4. Odd. *de reſtit. in integr. quæſt. 37. num. 83.* Seraph. *deciſ. 1138. num. 2. & fuit dictum in Meliten. prioratus, quæ eſt deciſ. coram me 699. num. 2. par. 2. rec.* quàm
etiam ex teſtibus, qui licet deponant † de publica voce, & 5
fama, tamen ſufficienter probare videntur originem dicti Martij, præſertim iunct. cum dicta fide baptiſmi, vt notat Boer. *poſt alios deciſ. 13. num. 16.*

Tertiò quod idem obtineat Canonicatum in Eccleſia Bergomen. quandoque illius valor non excedat ducat. de Camera 350. benè probatur vltra litteras prouiſionis dicti Ca-
nonicatus hunc valorem continentes, † per teſtes deponen- 6
tes pariter de publica voce, & fama; quæ probatio eſt ſuf-
ficiens, cùm valor fuerit expreſſus per † non exceſſum, 7
Ægid. *deciſ. 675. & deciſ. 683.* Biſign. *deciſ. 6. num. 4. verſ. creden. tamen de præbend.* Caputaq. *dec. 277. par. 1. & fuit dictum in Vicen. parochialis 4. Iulij 1612. coram me,* & hæc eadem probatio venit admittenda quoad valorem Capellaniæ, de qua agitur pariter narratum per non exceſſum, de qua deponunt ijdem teſtes modo quo ſupra, & coadiuuatur
etiam ex locationibus factis à dicto Sfortia, quæ licet de per
ſe non probent, tamen † cùm ſint plures effectuatæ, & cor- 8
roborentur dictis teſtium, ſatis dicuntur probare valorem dictæ Capellaniæ, vt fuit reſolutum *in Veronen. prioratus 1. Iulij 1619. coram D. Buratto.*

Quod autem dicta Capellania ſit ſimplex, & non requirat reſidentiam, vltra generalem præſumptionem ſecun-
dùm † quam omnia beneficia cenſentur ſimplicia, Abb. *in* 9
cap. recolentes circa fin. de ſtat. Monach. Bellam. *dec. 676.* Rebuff. *in prax. tit. Sac. beneficium quotuplex num. 11.* Rot. *dec. 17. n. 1. par. 1. diu.* benè probatur etiam ex teſtibus qui dantur in ſumm. n. 8.

Demum & idoneitas quoque eiuſdem Martij fuit ſufficienter probata ex fide Ordinarij Bergomen. videtur in hoc
creditum † tanquam atteſtanti de re ſpectan. ad eius offi- 10
cium, Rota *deciſ. 628. num. 3. par. 4. diu. & in vna Leodien. Canonicatus 21. Maij 1607. coram Reuerendiſſ. Lugdunen.*
maximè quia agitur de beneficio, cui non imminet † cura 11
animarum, nec requirit perſonaliter reſidentiam, ex quo fit, vt nec etiam ſit neceſſaria adeò exacta probatio idoneitatis. Et ita &c.

R. P. D. R E M B O L D O,

Romana Domus.

Luna 9. Decembris 1624.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum calumniæ ſufficit, vt ſemel præſtetur. Subhaſtatio, & deliberatio bonorum, quando dicatur valida, & quid ſi facta ſit poſt terminum, & aliqua circa accollationem cenſus &c.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ dicuntur conformes, quando in negotio principali, & effectu conueniunt.*
2 *Sententiarum validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
3 *Iuramentum calumniæ ſufficit, quod ſemel ſit præſtitum, niſi ſuperueniat noua cauſa calumniæ.*
4 *Subhaſtatio bonorum, & deliberatio valida eſt, ſi fuerit facta ſeruatis ſeruandis, & quid in hoc requiratur.*
5 *in Subhaſtatione deliberatio facta maiori oblatori etiam poſt terminum abſque alia citatione, & decreto ſubſtinetur.*
6 *Et ita ſeruatur de ſtylo.*
7 *Deciſ. in cauſa Romana ſpolij coram Eminentiſſ. Card. Pamph. iun. declaratur.*
8 *in Subhaſtatione, quando deliberatio poſt terminum non poſſit fieri, niſi vocato debitore.*
9 *Venditoris confeſſio poſt factam venditionem non nocet emptori.*
10 *Cenſus accollatio non liberat impoſitorem cenſus.*
11 *Cenſus accollatio deſeruit pro ſolutione in ſubhaſtatione.*

DECISIO DLXXXIV.

DOmini cenſuerunt conſtare de tribus conformibus, & eſſe locum illarum executioni, quia ſunt validæ, & iuſtæ. Prima enim lata fuit à D. Taurello, ſecunda à D. Boſſio, tertia verò à D. Cæſio, & omnes ſunt conformes,
1 † quia, vt ex earum lectura apparet, in negotio principali, & effectu conueniunt, quod ſufficit ex adduct. per Ruin. *conſ.* 114. *num.* 10. *lib.* 5. Surd. *conſ.* 102. *num.* 9. *&* 10. Gabr. *de exec. rei iud. concl.* 1. *num.* 33. *& ſeq.* Theſaur. *dec.* 122. *num.* 8. *& dec.* 228. *ſub num.* 2. Rot. *dec.* 98. *ſub num.* 3. *par.* 1. *in recent. & in Rom. ſalu. interd. quæ eſt deciſ.* 74. *inter impreſſ.* per Pacific. *poſt tract. de ſalu. interd. & dec.* 328. *inter impreſſ.* per Farinac. *poſt ſecundum vol. conſ.*
2 Sunt etiam validæ, & iuſtæ, de validitate † enim conſtat, ex reuolutione proceſſus, & quoad iuramentum calumniæ, licet non fuerit præſtitum coram R. P. D. Cæſio, fuit tamen
3 præſtitum coram D. Machiauello, & † ſufficit ſemel fuiſſe præſtitum niſi noua cauſa calumniæ ſuperueniat iuxt. trad. per Soc. *in cap.* 1. *num.* 16. *de iuram. calum.* de qua in præſenti caſu non conſtat.

Iuſtitia etiam eſt patens, quia dictæ ſententiæ declarant ſubhaſtationem, & deliberationem cuiuſdam domunculæ ad fauorem Moirani factam fuiſſe validam, & quod ſit va-
4 lida ſit probatur, quia fuit facta ſeruatis ſeruandis, † præuia citatione ad videndum ſubhaſtari bona in executione capta, & decreto de ſubhaſtando, niſi per totam, cuius vigore fuit expeditum mandatum de ſubhaſtando, & Curſori conſignatum, in cuius manibus fuerunt factæ tres oblationes, & præuia alia citatione ad videndum deliberari vltimo, & plus offerenti; Iudex mandauit deliberari niſi infra menſem cum intimatione, quæ fuit eadem die executa, & in actis reproducta.

Nec obſtat, quod effectus d. citationis, & decreti euanuit poſt lapſum dicti menſis, adeò quod cùm oblatio Moirani fuerit facta poſt dictum menſem, cenſeatur facta ſine citatione & decreto, quia terminus dicti menſis fuit appoſitus ad fauorem debitoris, vt poſſet durante illo termino, vel pignus luere ſoluendo, quod debet, vel conditionem ſuam per meliorem oblationem facere, & ſi creditor ſtatim elapſo menſe non curauit bona vltimo offerenti deliberare, ſed vlterius voluit expectare, vt compareret qui conditionem debitoris meliorem faceret, non eſt de quo debitor conqueratur, quod deliberatio fuerit facta maiori oblatori, licet oblatio fuerit facta poſt dictum terminum abſque alia citatione & decreto, cùm etiam abſque alia citatione potuiſſet fieri deliberatio etiam longè poſt dictum terminum vltimo offerenti intra dictum terminum, & ſic ei qui minus obtulerat, ſi maior oblator poſt terminum non comparuiſſet,
5 & in terminis quod † deliberatio facta maiori oblatori etiam poſt terminum abſque alia citatione & decreto ſubſtineatur, fuit dictum *in Rom. deliberationis cenſus* 18. *Maij* 1584. *coram ſan. mem. Clem. VIII. & in Rom. nullitatis ſubhaſtationis* 27. *Iunij* 1616. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Et ita ſeruatur de ſtylo, † de quo teſtatur Saluſt. Tib. *lib.* 6
1. *cap.* 43. *num.* 7. & plures practici Curiales, & Notarij, vt apparet ex atteſtationibus exhibitis, & etiam tunc coram eodem R. P. D. meo Pirouano, & prius *coram fel. record. Clem. VIII. in d. Rom. liberationis cenſus* 18. *Maij* 1584. canonizatis.

Nec obſtant deciſiones in contrarium allegatæ, quia deciſio in cauſa † *Rom. ſpolij* 19. *Ianuarij* 1615. *coram R. P. D.* 7
meo Pamphilio, fundatur in eo potiſſimum, quod decretum de deliberando fuit per nouum decretum circumductum, quodque deliberatio non potuit per iſtud nouum decretum ſubſtineri, quia fuit factum cum clauſula niſi infra tres tantùm, & quia in iſto termino non fuit facta niſi vnica oblatio, & aliæ etiam deciſiones procedunt in ſuis caſibus, videlicet quando oblatio facta poſt terminum non fuit intimata ei, qui intra terminum licitando vicerat, vel quando offerens poſt terminum non fecit meliorem conditionem debitoris, aut ſaltem dubium eſt an eam meliorem fecerit, hoc enim caſu non poſſet ei fieri deliberatio niſi vocato de- 8
bitore, vt dixit *in Rom. ſubhaſtationis* 10. *Maij præteriti coram R. P. D. meo Buratto.*

Non obſtat allegatus exceſſus, quia de eo non conſtat, & imò ex calculo facto apparet mandatum fuiſſe relaxatum pro minori ſumma, nec declaratio Simonis facta poſt deliberationem præiudicat Moirano, cui fuit facta deliberatio, cùm nec † confeſſio venditoris noceat emptori poſt factam 9
venditionem, Cuman. *conſ.* 155. Rot. *dec.* 106. *num.* 2. *in fin. par.* 2. *in recent.*

Nec obſtat, quod deliberatio non fuit facta præſente pecunia, ſed mediante accollatione cuiuſdam cenſus, quia licet accollatio † cenſus non liberet impoſitorem cenſus, Rot. 10
dec. 206. *num.* 2. *impreſſ. poſt ſecundum vol. conſ. crimin.* Farinac. *& dec.* 238. *inter impreſſ. poſt tract. Moderni de cenſiib. n.* 2. tamen deſeruit † pro ſolutione in ſubhaſtatione *iux. not.* 11
dec. 28. *coram ſan. mem. Greg. XV.*

Nec refert, quod cenſus eſſet extinctus, quia huic obiecto fuit abundè ſatisfactum in erudito ac docto diſcurſu impreſſo R. P. D. Cæſij, in quo in ſpecie etiam conſideratur, quod vigore inſtrumenti dicti cenſus fuit ante deliberationem relaxatum mandatum pro fructibus contra Cæciliam nihil opponentem, vndè adfuit iuſta cauſa credendi dictum cenſum non eſſe extinctum, quod videtur ſufficere ad effectum ſuſtinendi ſubhaſtationem, cùm præſertim nullum adſit præiudicium Cæciliæ, cui eſt paratus Moiranus ſoluere in pecunia numerata ſummam accollatam.

Atque hinc tollitur etiam quod dicitur, quod ſi Cæcilia fuiſſet denuò citata, potuiſſet opponere de dicta extinctione, tum quia cùm dicta Cæcilia nihil oppoſuerit, quando fuit citata pro fructibus dicti cenſus, veriſimile eſt quod ignorauerit dictam extinctionem, atque ita quod eam non oppoſuiſſet, neque in dicta ſubhaſtatione, tum etiam quia in omnem euentum quod eam oppoſuiſſet, & non propterea potuiſſet dictam ſubhaſtationem impedire, quia Moiranus eo caſu ſummam quam accollauit, expoſuiſſet in numerata pecunia prout nunc eandem exponere paratus eſt.

Alijs quæ leuiora videntur, benè reſpondetur in dicto diſcurſu R. P. D. Cæſij, & eaſdem reſponſiones DD. approbarunt &c.

R. P. D. REMBOLDO,

Taruiſina Feudi.

Lunæ 9. Decembris 1624.

ARGVMENTVM.

Attentatis non ſolùm expreſsè renunciatur, ſed etiam tacitè, & alia circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Hæres non dicitur, ſi quis ſuccedat alicui ab inteſtato, ſed vlterius requiritur aditio.*
3 *Attentatis nedum expreſsè, ſed etiam tacitè poteſt renunciari, & n.* 2.

4 *At-*

4 *Attentatorum renunciatio obſtat, ſi quis poſtea petat eorum reuocationem.*
5 *Appellatio facta ab eo, qui ad hoc non habet mandatum, perinde eſt, ac ſi non eſſet interpoſita.*
6 *Et per conſequens non cauſat attentata.*
7 *Attentatorum reuocatio debet peti coram Iudice, cuius fuit læſa maieſtas.*
8 *Attentatis cenſetur tacitè renunciatum, ſi nihil fuerit oppoſitum, antequam Iudex procederet ad merita cauſæ.*

D E C I S I O DLXXXV.

IN vltima huius cauſæ propoſitione * fuit dictum D. Lau-
ram non poſſe prætendere ſequeſtrum ex perſona eius
propria, quia pro parte d. Lauræ non fuit interpoſita appel-
latio à ſententia ad fauorem maſculorum lata, ſed benè poſ-
ſe prætendere dictum ſequeſtrum pro portione Diamantis,
in qua ipſa exiſtit hæres d. Diamantis, quia pro parte Dia-
mantis fuit à dicta ſententia appellatum. Verùm dubio de-
nuò propoſito, Domini receſſerunt à deciſis quoad dictam
portionem Diamantis.

Primò, quia conſtat, quod Laura fuerit hæres Diaman-
tis, cùm adhuc effectum non ſufficiat, quod Diamantes de-
ceſſerit ab inteſtato, neque adfuerit alia perſona in gradu
1 † ſucceſſibili, præter Auguſtam, & dicta Laura eius ſoror,
ſed vlterius requiratur aditio, *l. 3. §. ſi quis ita, ff. de hæred.
inſtit.* Dec. *conſ. 445. num. 53. in fin. & ſeq.* Aym. *conſ.
33. num. 2. & conſ. 312. num. 3. verſ. quinto &c.* Bal.
*conſ. 274. num. 8. l. 1. etiam fuit dictum in Tiburtina
cenſus 17. Iunij 1615. & 4. Martij 1616. coram R. P. D.
meo Vbaldo.*

Secundò, quia in omnem euentum, quod conſtaret Lau-
ram adijſſe hæreditatem dictæ Diamantis apparet ex partita,
quæ datur ſumm. num. 4. dictam Diamantem obijſſe 11. Iu-
nij 1618. & nihilominus dicta Laura ceſſit mediante eius
procuratore dictis attentatis 6. Iulij ſubſequentis, & ſic poſt
delatam ipſi hæreditatem dictæ Diamantis, ac propterea d.
2 ceſſio operatur etiam quo ad dictam portionem, † quæ erat
tempore factæ ceſſionis effecta ſua propria, latè Lancellot.
de attent. lite pendente, cap. 4. limit. 15. per tot. vbi quod ne-
3 dum expreſsè, ſed etiam † tacitè renunciatur attentatis,
4 quæ renunciatio obſtat petenti † reuocationem, Put. *dec.
22. de attent.* Creſc. *dec. 2. vt lit. pend.* Card. Mantic. *dec.
73. n. 1.* Rot. *dec. 183. n. 1. & dec. 743. n. 3. par. 2. in rec. cum
alijs in hac eadem cauſa adduct. 20. Decembris 1619. coram
R. P. D. Pamphilio.*

Tertiò, quia non ſubſiſtit etiam quod fuerit pro parte di-
ctæ Diamantis à dicta ſententia legitimè appellatum, quia
5 fuit appellatum à non habente † mandatum, & ſic perinde
eſt, ac ſi non fuiſſet interpoſita appellatio, nec per conſe-
6 quens talis appellatio † cauſat attentata ad trad. per Lancell.
d. tract. in tit. de attent. appell. pend. limit. 50. n. 22. & ſeq.
Vant. *de nullit. in tit. de nullit. ex defec. inhabili &c. n. 54. ad
med. verſ. tranſeamus, & num. ſeq.* Rot. *deciſ. 201. num. 4.
par. 2. in recent.*

His fuit additum, quod non petita fuit reuocatio præ-
7 tenſorum attentatorum coram iudice, † cuius fuit læſa ma-
ieſtas, neque de eis oppoſitum antequam iudices ſecundæ,
8 & vlterioris inſtantiæ procederent ad merita cauſæ, † quo
caſu videtur tacitè renunciatum attentatis ex adductis per
Rot. *dec. 592. par. 2. in recent. &c.*

Ideſt ſub die 24. Maij 1624. coram eodem R. P. D. Rembaldo, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 541. aliaſque deciſiones emanatas in hac eadem cauſa annotaui ſupra ad deciſiones 271. & 516.

R. P. D. V B A L D O.

Nepeſina Tutelæ.

Mercurij 11. Decembris 1624.

A R G V M E N T V M.

Tutor non tenetur reddere rationem de illis bonis, quæ non conſtant extitiſſe in rerum natura, tempore decretæ tutelæ.

S V M M A R I V M.

1 *Tutor, de quibus bonis teneatur reddere rationem.*
2 *Fundans ſe in tempore, illud probare tenetur.*
3 *Fides maior adhibetur teſtibus contrainducentem.*
4 *Tutor, vt teneatur de adminiſtratis reddere rationem, quid conſtare debeat.*
5 *Teſtes teſtibus, vt concordentur, ſemper interpretatio fieri debet.*
6 *Ad Tutorem ſpectat ex officio perquirere, & curare bona pupilli.*

D E C I S I O DLXXXVI.

FVerat in hac cauſa reſolutum die 22. Aprilis 1622. D.
Plodium non teneri reddere rationem frumenti hæredi-
tarijq. Franciſci Lucretij, cuius filiorum pupillorum tute-
lam vnà cum alijs geſſerat Antonius Plodij auctor, & fun-
damentum præcipuum deciſionis fuit, quod non conſtaret
de tempore decretæ tutelæ, quod fuit die 20. Auguſti 1591.
frumentum, de quo agitur extitiſſe in rerum natura cum
antea eſſet collectum, & reconditum in horreis, ſeu puteis
hæreditarijs de mandato Æmiliæ vxoris Franciſci, neque
inde perueniſſe ad manus Antonij, vt latiùs in deciſione tunc
extenſa, ſed cùm pro Dominico fuerint de nouo examinati
tres teſtes præter alios aliàs datos, & nonnulla iura produ-
cta obtinuit iterùm proponi cauſam ſuper eiſdem, & Domi-
ni cenſuerunt moderandam eſſe deciſionem, vt infra, & in
primis ex teſtibus tum aliàs examinatis, tum illis tribus no-
uiſſimè inductis conſtat frumentum de tempore mortis Fran-
ciſci de menſe Iulij 1591. fuiſſe in areis, ſed adhuc non tritu-
ratum, vt expreſsè deponunt dicti teſtes in ſummario Do-
minici num. 2. & ita debet temperari deciſio quatenus dicit
frumentum poſt mortem Franciſci iam antea collectum per-
ueniſſe ad manus Æmiliæ, collectum enim intelligi debet
viuo Franciſco, ideſt quod fuerit ſecatum, & ſeparatum à
ſolo, ſed tranſportatum ad aream, in qua frumenti ſtatu
Franciſcus obijt: quod autem de tempore decretæ tutelæ, &
ſic die 20. Auguſti, & deinceps iſtud frumentum extiterit,
vel fuerit conſignatum Antonio tutori, in hoc ſtat punctus
ad effectum, † vt hæres Antonij teneatur de dicto frumen- 1
to rationem reddere, *l. vlt. §. fin. C. de adm. tut.* & regulare
eſt, vt qui ſe † fundat in tempore, illud probare debeat, *l.* 2
cum actum, vbi gloſſ. & Bart. *ff. de neg. geſt. l. matrem, C.
de probat.* cum alijs per Surd. *deciſ. 75. num. 10.* & per Rot.
deciſ. 361. num. 6. & dec. 516. num. 4. & 5. par. 2. recent. &
quia ex teſtibus conſtat Franciſcum habuiſſe duas areas, ad
quas fuit tranſportatum frumentum, alteram, quæ dice-
batur *della Tenuta di Fiore*, alteram, quæ dicebatur *della
Vigna*, & ex teſtibus etiam conſtat in prima area fuiſſe duos
frumenti barconos, vt vocant, in 2. verò area vnum tan-
tùm barconum, vt deponunt teſtes antea examinati 1. 8. &
12. in ſummario Dominici num. 2. & 3. teſtis vltimo exami-
natus iuxta 12. & ibi, *& di detto grano della Vigna, ne fu fat-
to vn barcone, e non più barconi, vt in ſummario Plodij n. 1.*
quod igitur pertinet ad frumentum areæ de flora ex tribus
teſtibus, primus nihil dicit in ſpecie de frumento dictæ areæ,
ſed ſolùm iuxta 16. quod frumenta, & areæ de menſe Au-
guſti, & Septembris erant de hæreditate Franciſci, & iuxta
19. *che la trita durò tutto il meſe d' Agoſto, vt in ſummario
Dominici num. 5. & 6.* quod poteſt intelligi de frumento
areæ vineæ, vt infra, ſecundus verò teſtis deponit iuxta 12.
*& quando portauano d. grano di fiora nelli pozzi poteua eſſere
nel principio d' Agoſto*, & iuxta 14. *& 10, che Madonna Emi-
lia lo fece tritare, & porre ne pozzi nel fine di Luglio, & prin-
cipio d' Agoſto*, & iuxta 15. *& doppo che fu ſpedita quella di
Fiora, che fu vicino alli 10. d' Agoſto, &c.* Tertius verò te-
ſtis iuxta 13. dicit, *fu cominciato à tritare verſo il fine di Lu-
glio, ſaluo il vero, & quanto duraſſe la trita del grano di
Fiore, io non me ne ricordo*, ſic apparet, quod vel finita fuit
trituratio grani d. areæ ante decretam Antonio tutelam, vel
quod non probatur eam duraſſe poſt tempus decretæ tutelæ,
& ſic quoad granum huius areæ, quod erat maioris quanti-
tatis Antonium, vel eius hæredem non teneri de eo reddere
rationem, ex rationibus adductis in deciſione, & præſer-
tim, quia ijdem teſtes deponunt, quod Æmilia fecit tritu-
rari frumentum d. areæ, & tranſportari ſuis impenſis ad pu-
teos circa principium menſis Auguſti, nec conſtat illud vn-
quam fuiſſe conſignatum Antonio, & iſtis teſtibus eo † ma- 3
ior

Digitized by Google

ior adhiben. videtur fides contra Dominicum inducen.
l. ſi quis teſtibus, *C. de teſtib.* vbi Doct. cum alijs per
Rotam *deciſ.* 167. *num.* 28. *& deciſ.* 182. *num.* 7. *par.* 1.
recent.

Non obſtat quintus teſtis coram A. C. examinatus, qui
datur num. 5. in fin. quia licet dicat, *Io sò, che la robba, e*
beni hereditarij di Franceſco furono conſignati al d. Antonio.
Tamen deficit in ratione, ſubdens, *& queſto lo sò, perche*
eſſo Antonio mi diceua, figliuolo habbiate cura alla robba, per-
che io ſon padrone d'ogni coſa, & neſcit à quo fuerit facta
conſignatio, nec recordatur de tempore, & omninò de
tritico nihil dicit.

Non obſtat acceſſus Antonij ad d. aream Floræ, quia 2.
iuxta 20. expreſsè negat, ſe vnquam vidiſſe Antonium in
area Floræ, alij verò deponunt de acceſſu ad d. aream de
menſe Auguſti, & quod alloquebatur forcinatores, ſed
quid dixerit, partim ignorant, partim non dicunt, vt in
ſummario Dominici num. 3. & ideò ex hoc acceſſu, vel al-
locutione non probatur, quod Antonius acceſſerit poſt de-
cretam tutelam, vel acceſſerit animo ſe ingerendi in dicta ad-
4 miniſtratione frumenti, † cùm potuerit accedere pro com-
modo negotij, vel alia de cauſa, non autem animo ſe obli-
gandi, vt conſiderat in ſimilibus terminis Rot. *deciſ.* 522.
n. 4. *par.* 1. *rec.* & tantò magis cùm tertius teſtis iuxta 20. di-
cat Antonium acceſſiſſe aliquando ad aream quando Franciſ-
cus ægrotabat, quo tempore certum eſt Antonium non
fuiſſe tutorem.

Non obſtant teſtes in d. ſummario Dominici num. 6.
& 8. deponentes triturationem grani duraſſe per totum
menſem Auguſti, quia poſſunt verificari de frumento
5 areæ vineæ, vt ſupra dixi, vt teſtes † teſtibus concor-
dentur, prout ſemper fieri debet, *cap. cum tu de teſt.* Seraph.
deciſ. 862. *in fin.*

Nec obſtat, quod Æmilia omnia gerebat cum conſilio
Antonij ſui affinis, & contutoris, vt per teſtes in ſummario
num. 9. nec epiſtola Antonij ad Æmiliam in qua ſcribit, vt
pro ſatisfacien. quodam credito contra Franciſcum vendat
ordeum, aut granum, prout ei videbitur, vt in ſummario
num. 10. quia non inde infertur, vt granum fuerit conſi-
gnatum Antonio, & eodem fer è modo reſpondebatur ad
partitas grani debitas de menſe Septembris 1591. à quodam
creditore hæreditario, nec non ad alias quietantias, de qui-
bus in d. ſummario num. 11. quia quoad granum præſertim
modicæ ſummæ poteſt intelligi de grano areæ vineæ quoad
quietantias de menſe Decembris eiuſdem anni, vna lo-
quitur de pecunijs habitis ab Æmilia, altera loquitur
partim de pecunia, partim de tenuiſſima quantitate
frumenti; de pecunia verò non agitur in præſenti diſpu-
tatione.

Quo verò ad frumentum in area vineæ Domini annue-
bant, quod granum remanſerit in d. area, & durauerit
eius trituratio per totum menſem Auguſti, quia id explicitè
deponit ſecundus teſtis iuxta 16. & 19. interrogatorium in
ſummario Dominici n. 5. & 6. & tertius teſtis iuxta 14. depo-
nit, *che fu portato il grano in tutte due l'are del meſe di Lu-*
glio, & fu tritato il meſe d'Agoſto, & licet ſubdat, *& durò*
tutto il meſe di Agoſto la trita di detti grani. Tamen id ne-
ceſſariò intelligi debet de grano areæ vineæ, quia de grano
alterius areæ de Flora iam dixerat iuxta 13. ſe non recordari
quanto tempore durauerit eius trituratio, vt ſupra retuli,
& ſic quoad granum iſtius areæ, quod fuit vnius barconi,
vt ſupra dixi, Domini cenſebant moderan. deciſionem, nec
obſtare, quod nec quoad hoc granum conſtet de conſigna-
tione facta Antonio, vel quod ad eius manus peruenerit,
quia cùm frumentum eſſet in area poſt ſuſceptam tutelam,
6 † ſpectabat ad Tutorem perquirere ex officio, & curare bo-
na pupilli, Grat. *conſ.* 25. *n.* 6. *lib.* 2. *fuit dictum in Romana*
Tutelæ de Boncompagnis 18. *Maij* 1616. *coram me.*

Et ita deciſum.

☞ *Deciſio in hac eadem cauſa facta ſub die* 22. *Aprilis* 1622. *co-*
ram eodem bo. me. Vbaldo emanata, eſt in præcedenti Tomo
deciſio 380. *& vide in eodem Tomo ad deciſionem* 53. *vbi*
in fine annotani alias deciſiones in hac eadem cauſa factas.

REVERENDISS. PIROVANO,

Bononien. de Maluetijs.

Mercurij 11. *Decembris* 1624.

ARGVMENTVM.

Hæredi ſcripto licet denegari non poſſit immiſſio
per exceptiones requirentes altiorem indaginem,
etiam ſi conſiſtant in iure, quando ſunt perple-
xæ, ſi tamen illæ oriuntur ex ventre alicuius
Conſtitutionis, cuius vigore prætendit hæres
ſuccedere, tunc benè reijcitur, ſi prætendat ea
non obſtante immiſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Hæres oſtendens teſtamentum non abolitum, non cancel-*
latum, in poſſeſſionem eſt immittendus.
2 *ad Bona Eccleſiaſtica non ſe extendunt legitimationes*
perſonarum ſecularium.
3 *Legitimatio, quando dicatur conditionalis, & exce-*
ptiua.
4 *Immiſſio heredi poteſt impediri per exceptionem proprie-*
tatis incontinenti probatæ.
5 *Iura alicuius obſcura, & perlexa non poſſunt im-*
pedire petitam immiſſionem heredi, & numer. 6.
& 7.
8 *Exceptio incapacitatis quando ſit valens impedire im-*
miſſionem heredi.
9 *Feudum ſi ſit conceſſum pro ſucceſſoribus quibuſcumque*
an ad inhabiles etiam ſit tranſitorium.
10 *Feudum, ſi ſit conceſſum tibi, tuiſque heredibus, & ſuc-*
ceſſoribus quibuſcumque, tranſit etiam ad heredes ex-
traneos, vide n. 11.
12 *Scripturæ vna pars alteram declarat.*
13 *Conſtitutiones ita ſunt interpretandæ, vt ſe declarent, non*
autem vt inuicem ſe aduerſentur.
14 *Bona emphyteutica, & feudalia Eccleſiaſtica ad heredes*
quoſcumque extraneos non tranſeunt.
15 *Feudum ſi ſit tranſitorium etiam ad extraneos quoſcum-*
que, indicatur corpus hereditarium.
16 *Exceptio legitimandarum perſonarum in omnibus iu-*
dicij quantumuis ſummarijs eſt præmittenda.

DECISIO DLXXXVII.

CEnſuerunt Domini recedendum eſſe à deciſis in hac
cauſa ſub die 27. Martij præteriti. ☞

Quamuis enim D. Franciſcus Pirrus ex perſona Herculis
ſui patris in hoc iudicio adipiſcendæ prætendat poſſe inten-
tionem ſuam fundare in teſtamento Pirri ſenioris, in quo
Hercules tanquam filius, & vti amicus † hæres inſtitui- 1
tur, & ex eo non abolitio, neque cancellato remedium
l. finalis C. de edict. Diu. Adr. tollen. illi non eſſe denegan-
dum, vt poſt Caſtr. Rip. & alios comprobat Menoch. *de*
Adipiſc. remed. 4. *num.* 50. & alij in deciſione allegati ſe-
quuntur; attamen quia exceptionem incapacitatis ex capi-
te ſpurietatis in patre euitare non poteſt, niſi per legitima-
tiones Campeggij, & Principis Maſſæ, aut Papæ Clementis
VIII. ſe tueatur, & eximat, & ex illis neq; etiam ſuffragentur
ad capienda bona feudalia Eccleſiaſtica legitimationes Cam-
peggij, † aut Principis Maſſæ defectu poteſtatis propter 2
Pij V. conſtitutionem contra illegitimos editam, ad quam
eorum priuilegia ſe non extendunt; ſed ad legitimationem
Clementis VIII. ſe reſtringi debeat, quæ pura non eſt; ſed
in certis caſibus conditionalis, † & exceptiua; ibi ſine præ- 3
iudicio venientium ab inteſtato, aut ex fideicommiſſo, in-
ueſtitura, aut alia quacunque diſpoſitione vocatorum
etiam citra bona emphyteotica, & feudalia Eccleſiaſtica,
quæ ad hæredes extraneos quoſcumque tranſire non va-
leant.

Ideò cùm D. Pirithеus iuſtificet incapacitatem Herculis
ex teſtamento Pirri eius patris, ſimiliter feudum contro-
uerſum eſt Eccleſiaſticum, ac demum ad idem feudum ſe
vocatum ex inueſtituris antiquis ex prouidentia, & pacto
maiorum, viſum fuit eiuſdem D. Pirithei intentionem, in

exce-

4 exceptione † proprietatis fundatam immiſſionem per D.
Franciſcum Pirrum petitam, Menoch. *de adipiſc. remed.* 4.
num. 759. Laderch. *conſ.* 122. *num.* 1. Pariſ. *conſ.* 11. *nu.* 15.
lib. 2. Burſatt. *conſ.* 129. *num.* 31. *lib.* 7.

Neque obſtat, quod exceptio incapacitatis vel ſit ſubla-
ta ex legitimatione Clementis VIII. vel quatenus de ea du-
5 bitetur, obſcuritas, & perplexitas proueniat ex iuribus D.
Pirithei, † quæ impedire non debet immiſſionem ab hære-
de petitam, etiam quod illa perplexitas in iure tantummodo
conſiſtat, Oſaſc. *deciſ.* 26. *num.* 2. *&* 16. Capic. *deciſ.* 10. *n.*
18. *&* 19. Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 759. Peregr. *de
fideicom. art.* 48. *num.* 29. & dicebatur in deciſione, quæ
6 reuidetur per extenſionem Pauli III. † ad hæredes extraneos
iuſtificari legitimationem Clementis Octaui, ſecundùm
veriorem opinionem. Replicationem verò D. Pirithei
tendere contra apertam Pontificis voluntatem per conie-
7 cturas, & † rationes, quæ expectabant diſcuſſionem,
& iudicium, vt ideò non ſufficerent contra hæredem
venientem ex teſtamento, in quo apertè fundat inten-
tionem ſuam.

Quia primò fuit reſponſum, quod cùm hæc incapacita-
tis exceptio Herculis trahat originem ex contextu legitima-
8 tionum eiuſdem, ſiue conſiſtat in reſponſione, † ſiue in
replicatione, ſemper venit examinanda, etiam quod requi-
rat altiorem indaginem, Socc. iun. *conſ.* 67. *num.* 18. *lib.* 1.
Ruin. *conſ.* 22. *num.* 9. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 186. *num.* 25. &
idem probant deciſiones allegatæ in deciſione, quæ reuide-
tur: neque videtur attendenda reſponſio data in eadem de-
ciſione, quod etſi oriatur ex legitimationibus, tollatur tamen
ex Bulla Pauli III. contra quam D. Pirithæus replicat de intel-
9 ligentia verborum, ſucceſſoribus quibuſcumque, † vt de ha-
bilibus intelligi debeat; ex qua replicatione adhuc contro-
uerſa dicebatur oriri altior indago, non autem ex ipſa legiti-
matione Clementis Octaui.

Quia pro ſecunda reſponſione fuit ponderatum, quod
etſi verba eiuſdem Bullæ, ibi, *ac tibi, tuiſque hæredibus,*
10 † *& ſucceſſoribus quibuſcunque*, videantur ſecundùm verio-
rem opinionem comprehendere extraneos quoſcumque,
de quo per Clar. *in §. emphyteuſis*, q. 28. *verſ. ſecundus eſt
caſus*, & alios in eadem deciſione allegatos: attamen, quia
rationes eorum, qui tuentur contrariam ſententiam, re-
ſtringendo generalitatem ad habiles, deſumuntur ab eadem
Bulla Pauli III. viſum fuit diſcuſſionem, & iudicium non
poſſe ſcindi, quicquid eſſet, ſi aliundè coniecturæ, & in-
11 terpretationes deſumerentur, † in quibus terminis loquun-
tur Oſaſch. *deciſ.* 26. *num.* 4. Alba. *conſ.* 382. *num.* 8. Surd.
conſ. 395. *num.* 30. *in deciſione allegati*, eſt enim regulare,
12 † quod vna pars ſcripturæ alteram declarat, *l. qui filiabus,
ff. de leg.* 1. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 186. *& conſ.* 111. *in princ.*
& de interpretatione conceſſionis ex pacto, & prouiden-
13 tia, cum licentia alienandi in quoſcunque in eadem ſcriptu-
ra poſitos, quæ videntur ad inuicem aduerſari, vt vnum
ab altero ſolet interpretari, tradunt Ruin. *conſ.* 213. *num.* 7.
Menoch. *conſ.* 545. *num.* 16. *& ſeq.* & latiſſimè Surd. *conſ.*
551. *num.* 20. vnde non mirum ſi dum cadit quæſtio, An
ipſa ampliatio Pauli Tertij, ſit firmanda quoad omnes ex-
traneos ſcindi non poſſit alia indagatio, an in præiudicium
vocatorum in antiquis inueſtituris, quorum conceſſiones in
eadem Pauli Tertij fuerunt confirmatæ, atque ita durante
diſcuſſione, & iudicio ſemper dici poſſit exceptionem inca-
pacitatis prouenire ab eodem contextu legitimationis Cle-
mentis Octaui in qua poſita reperitur reſtrictio citra bona
14 emphyteotica, & feudalia Eccleſiaſtica, quæ ad hæredes ex-
traneos quoſcumque tranſire non valeant, cuius negatiuæ
iuſtificatio pertinet ad D. Franciſcum Pirrum immiſſionem
prætendentem.

Tertiò fuit etiam dictum obſtare clauſulam ſine præiudi-
cio venientium ex fideicommiſſo, nam ſi feudum, de quo
agitur, non cadit ſub pacto, & prouidentia maiorum vi-
15 gore antiquarum inueſtiturarum, ſed ad extraneos † quoſ-
cumque tranſire poſſit ex ampliatione Pauli Tertij ſub vin-
culo tamen fideicommiſſorum poſitum, remanebit vti cor-
pus hæreditarium, Clar. *in §. feudum*, q. 85. Surd. *conſ.* 427.
num. 2. Schrader. *de feud. par.* 7. *cap.* 4. *num.* 44. Peregr. *de
fideicomm. art.* 6. *num.* 18. & tunc non probata filiatione
Herculis, quæ remanſit ſub præſuppoſito in deciſione in
hac cauſa facta coram bon. mem. Cardinali Sacrato inter
recent. 388. *par.* 1. & hodie pendet dubium, An obſtent
clauſulæ legitimationis Clementis Octaui quoad ipſius fi-
liationis probationem, ſemper obſtabit exceptio legiti-
mandarum perſonarum, † quæ in omnibus iudicijs quan- 16
tumcumque ſummarijs eſt permittenda, Put. *deciſ.* 270. *nu.*
2. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 142. *num.* 2. *par.* 1. *recent.*
Et ita, &c.

*Deciſio iſta ſub die 27. Martij 1624. coram eodem Pi-
rouano à qua Rota receſſit à deciſis, eſt ſupra in hoc
Tomo deciſio 524.*

R. P. D. V B A L D O.

Ferrarien. Canonicatus.

Mercurij 11. Decembris 1624.

A R G V M E N T V M.

Regula Octaua Cancellariæ reſeruatoria menſium, licet excipiat tantùm Collatores Cardinales, & mentionem vllam non faciat de Capitulo, tamen illud quoque comprehendit propter regulam l. ſi communem fundum, ff. quemadmodum ſeruit. amitt. & quamuis ea regula procedat tantùm in indiuiduis, qualis eſt ſeruitus, vndè non procedit in diuiduis qualis eſt electio, & confirmatio, tamen aduerti debet, ratione connexionis id ſibi locum vſurpare, cùm connexa illa propriè dicantur, quorum vnum tendit ad confirmationem alterius, ſicuti eſt confirmatio, & electio, & connexionis intuitu, quis conſequitur id, quod ex propria perſona conſequi non poſſet.

S V M M A R I V M.

1 *in Eccleſia Cathedrali Ferrarien. electio Canonicatuum ſpectat ad Capitulum, confirmatio vero ad Epiſcopum.*

Canonicatus, quando dicantur electiui, n. 1.

2 *Regul. 8. Cancellariæ licet excipiat tantùm Cardinales Collatores, & non faciat mentionem de Capitulo, tamen exceptio ſuffragatur etiam Capitulo.*

3 *Fundum communem, ſi quis cum pupillo habeat, licet uterque eo non utatur, tamen unus retinet pro alio.*

4 *ex Perſona alterius ſæpiùs quis obtinet illud, quod ex ſua conſequi non valeret, n.* 14.

5 *L. ſi communem fundum, ff. quemadmodum ſeruit. amitt. procedit, quando ſumus in indiuiduis, qualis eſt ſeruitus.*

6 *Seruitus contra pupillum non poteſt præſcribi.*

7 *L. ſi communem, ff. quemadmod. ſeruit. amitt. ceſſit, ſi materia ſit diuidua.*

8 *Electio, & confirmatio ſunt actus diuidui ac omninò diuerſi, ac ſeparati.*

9 *Confirmatio nihil iuris addit electo, ſed ſolùm tribuit adminiſtrationis exercitium.*

10 *Confirmatio, ſi aliquo modo tolleretur, non inde tolleretur electio, tanquam quid diuerſum.*

11 *Venditionis actus alius eſt, & alius actus implementi venditionis per traditionem.*

12 *Epiſcopus, ſi ſit factus compromiſſarius nomine Capituli, & confirmationem tanquam Epiſcopus nomine proprio, iſta ſunt iura diuerſa, licet cumulata in eadem perſona.*

13 *in Beneficijs ſimultaneæ collationis poteſt habere locum indiuiduitas materiæ.*

15 *Regula reſeruatoria menſium, quæ prodeſt Cardinalibus, prodeſt etiam Capitulo ex eorundem Cardinalium perſona.*

16 *Connexitatis ratione non eſt inconueniens, vt ſtatutum in vno porrigatur ad alium.*

17 *Connexa dicuntur multis modis.*

18 *Connexa illa propriè dicuntur, quorum vnum tendit ad perfectionem alterius.*

19 *Connexa dicuntur, quæ ad eundem finem tendunt, vel quorum vnum ab altero dependet, vt in neceſ-*

ſarium

ſarium antecedens, vel in neceſſarium conſequens, & num. 20.

21 *Confirmatio electionis, dicitur connexa cum ipſa electione, cùm non detur confirmatio niſi precedat electio, tanquam neceſſarium antecedens.*

22 *Confirmatio, & electio vna pendet ab altera, & ambo tendunt ad idem.*

23 *Epiſcopus, & Capitulum ſunt veluti vnum Corpus, cùm Epiſcopus ſit caput, & Canonici ſint Membra.*

24 *Electio Canonicatuum ſpectans ad Capitulum eſt diuerſus actus à confirmatione, que ſpectat ad Epiſcopum.*

25 *Connexio, & vnio totius corporis non tollitur per diuerſitatem actuum.*

26 *Alternatiua conceſſa Epiſcopo ſuffragatur etiam Capitulo in beneficijs ſpectantibus ad collationem vtriuſque.*

27 *Opinio ſi veniat confirmanda ab Epiſcopo, non indicaetur d. confirmatio pro actu omninò ſeparato ab optione, ſed potiùs pro vnito, & connexo.*

28 *Perſone plures, quando repræſentant idem corpus, & habetur pro vno, tunc vnus conſequitur ex perſona alterius, quod ex ſua conſequi non poſſet propriè, & num. 29.*

30 *Patruus emancipatus an conferat bona propria duobus nepotibus ex fratre præmortuo, quorum vnus erat etiam emancipatus, alter verò in poteſtate Aui de cuius hereditate contendicur.*

Emancipatus non confert emancipato.

31 *Nepotes plures prætendentes ſucceſſionem patruorum repræſentant vnum corpus, & ideò ſi quis ex propria perſona aliquid non poteſt conſequi, ex perſona altorum conſequitur.*

32 *Exceptio Regule reſeruatorie menſium, ex eo quia ex perſona Epiſcopi Cardinalis etiam Capitulo ſuffragetur, non diminuitur ius Cardinali, & num. 37.*

34 *ex Perſona alterius, vt quis conſequatur id, quod non poteſt ex propria perſona, id debet verum intelligi, quando ius alterius perſone non diminuitur.*

35 *Cardinales Epiſcopi, niſi adeſſet regula reſeruatoria, tenerentur conferre ad electionem Capituli, in beneficijs, quorum prouiſio ſpectat ad vtrumque.*

36 *Cardinalibus Epiſcopis nihil de nouo tribuit exceptio regule reſeruatorie menſium, ſed ſolùm ſuſtulit reſeruationem.*

38 *Regula 8. Cancell. comprehendit etiam beneficia electiua, & num. 39.*

40 *Exceptio debet eſſe in terminis regule.*

41 *Indulta, que conceduntur Cardinalibus conferendi beneficia reſeruata, remouent tantùm obſtacula reſeruationum, & n. 42. 43.*

44 *Connexio operatur communicationem priuilegiorum.*

45 *Indulta capiunt beneficia electiua in præiudicium Pape concedentis, ſed non in præiudicium habentis ius eligendi, & n. 53.*

46 *Indulta conceſſa Cardinalibus conferendi tollit obſtaculum non ſolùm reſeruationis menſium, ſed etiam aliarum reſeruationum, niſi tamen ſint clauſe in corpore Iuris.*

47 *Protonotariorum beneficia ſunt Pape reſeruata, ſed iſta reſeruatio non eſt clauſa in corpore iuris.*

48 *Beneficiorum reſeruationes exiſtentes in corpore iuris eſt vnica tantùm.*

49 *Beneficiorum reſeruationes, præter vnicam, que eſt in corpore Iuris, non ſunt perpetue, ſed temporales, que expirant cum conditore, ideoque renouantur.*

51 *Reſeruatio beneficiorum ex capite Protonotariatus videtur hodie inſerta in corpore iuris cum Conſtit. Pauli Tertij id diſponens, ſit inſerta in Bullario.*

52 *Protonotarij Apoſtolici ſunt certè, & fictè familiares Pape, etiam ad effectum vt in caſu vocationis poſſit Papa de illorum beneficijs liberè diſponere.*

54 *Conſtitutio Pauli Tertij ſuper reſeruatione beneficiorum Protonotariorum, de quibus Protonotarijs loquatur.*

DECISIO DLXXXVIII.

DOmini dixerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia fuit declaratum Franciſcum Perinellum
electum à Capitulo Ferrarien. ad Canonicatum, & Præbendam vacantes per dimiſſionem vltimi optantis occaſione
vacationis per obitum Ioannis Pauanati eſſe inſtituendum.
Validitas enim non controuertebatur, & de iuſtitia apparet
ex deciſione in prima inſtantia facta 26. Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Pirouano, † cui conformes fuerunt aliæ 1
duæ deciſiones eadem die emanatæ vna in Cremonen. Canonicatus coram Reuerendiſſ. D. meo Decano confirmata
in Rota proximè præterita, altera in alia Ferrarien. Canonicatus coram R. P. D. meo Remboldo, fuit enim firmatum, quod in Eccleſia Cathedrali Ferrarien. electio Canonicatuum ſpectet ad Capitulum, & confirmatio ad Epiſcopum, quo caſu Canonicatus dicuntur electiui, gloſſ. *in clem. quia contingit §. vt autem in verb. electionem de relig. domib.*
cum alijs per Gonzal. *ad reg. 8. gloſſ.* 10. *num.* 11. *in dicta Cremonen. Canonicatus*, & talis pertinentia fuit probata ex
atteſtationibus Cardinalis & Felin. & multò magis ex pluribus electionibus à Capitulo factis, & ab Epiſcopo pro
tempore confirmatis ab anno 1429. vſque ad annum 1608.
& quidem effectum ſortitis, vt fuit oſtenſum in ſummario
iterùm nunc dato, & deducitur in dictis deciſionibus Ferrarien. quo nec etiam hodiè controuertebantur per informantes, ſed impugnabantur deciſiones ex eo potiſſimum fundamento quatenus firmant, quod licet regula reſeruatoria † menſium excipiat Cardinales Collatores, & non fa- 2
ciat mentionem de Capitulo, tamen exceptio ſuffragatur
etiam Capitulo per regulam *l. ſi communem fundum ff. quemadmodum ſeruitus amitt.* vbi ſi communem fundum
ego, & pupillus † haberemus, licet vterque non vtere- 3
tur, tamen propter pupillum, & ego viam retineo, per
quem text. ſæpè ita reſoluit Rota in beneficijs ſimultaneæ
collationis prout ſunt Canonicatus in Cathedrali iuxta deciſ.
Caſſad. 22. *de præb. Ita fuit deciſum in cauſa Hiſpalen. Portionis coram bon. mem. Card. Pamphilio, que eſt deciſio 702. par. 4. diuerſ.* latè Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 24. num. 52. & ſeqq. & alia referuntur in deciſionibus de quibus ſupra*, & confirmatur ex eo quod ſæpè contingit, vt quis conſequatur † ex 4
perſona alterius, quod ex ſua conſequi non poſſet d. l. ſi communem, & ad idem eſt tex. *in l. ariſto in fin. ff. que res pign. obligar. poſſ. & in l. ſi quis duos ff. de liber. leg.* & plurima ſimilia congeſſit Iaſ. *in l. ſi emancipati num. 5. & ſeqq. C. de collat. & ſignanter num. 13. de dicta l. ſi communem*, & ante
eum fuere dicta, Felin. *in cap. 1. de præſcript.* & ante iſtos Barbat. *in cap. fin. de offic. leg.* vt monuit Dec. *in dicta l. ſi emancipati num.* 5. & plura etiam tradit Aret. *conſ.* 25. cum alijs
congeſtis per Cagnol. *num. 164. & ſeq.* Impugnatio autem
deciſionum ex eo potiſſimum deducebatur, quod regula ſupra poſita ex dicta l. ſi communem procedit in indiuiduis,
† qualis eſt ſeruitus, *l. 2. & §. harum, & l. ſtipulationes non* 5
diuiduntur ff. de verb. oblig. & ideò ſi nec maior, nec minor
vtantur ſeruitute viæ per fundum communem, maior non
amittit ſeruitutem propter pupillum, † contra quem ſerui- 6
tus non præſcribitur *vt in d. l. ſi communem quam ita intelligunt*, ibi gloſ. Bart. Bald. Angel. Fulgoſ. Caſtr. Flor. & alij
Dec. *in d. l. ſi emancipati num.* 5. & ibi Cagnol. *num.* 104.
Hipp. Rimin. *num.* 166. ſecus † ſi materia ſit diuidua vt pro- 7
bat text. *in l. vnic. C. ſi in com. eademque cauſa*, & tradunt
prædicti DD. & Aret. *dicto conſ. 25. num. 3. verſ. circa ſecundum*, Soccin. ſen. *conſ. 12. in 4. quæſt. lib.* 1. Afflict. *dec.*
213. *num. 1. & 2.* Ruin. *conſ. 77. num. 4. lib.* 4. ſed in propoſito electio quæ ſpectat ad Capitulum, & confirmatio, quæ
pertinet ad Epiſcopum ſunt actus † omninò diuerſi & ſepa- 8
rati, non autem indiuidui Oldr. *conſ. 164. num. 4. & 5.* vbi
quod † confirmatio nihil Iuris addit electo, ſed ſolùm tri- 9
buit adminiſtrationis exercitium, imò ſi conſuetudo vel alio
modo tollatur confirmatio, † hoc inde tollitur electio, quia 10
ſunt diſtincta, & ſeparata, ſicuti etiam alius eſt actus † ven- 11
ditionis, alius eſt actus implementi venditionis per traditionem, vt ibi latius per Oldrad. & confirmabant Informantes
ex eo quod tradunt Io. Andr. Butr. Abb. *& alij in cap. cauſam que de elect.* quod Epiſcopus ſi ſit compromiſſarius nomine Capituli, & † confirmationem tanquam Epiſcopus no- 12
mine proprio, quia iſta ſunt iura diuerſa licet cumulata in
eadem perſona, vt ibi latè proſequitur Abb. *ſub num. 6. verſ. ſi verò.* Vnde quicquid eſſet dicendum in beneficijs ſimulta-

neæ

neæ collationis, in quibus poteſt habere locum indiui-
14 duitas materiæ, & quod † vnus conſequi poſſit ex perſo-
na alterius, quod ex ſua non poſſet *d. l. ſi communem* cum
alijs ſupra allegatis, tamen in beneficijs electiuis videtur di-
uerſa ratio ex prædictis, & ſic ceſſare aſſumptum deciſio-
num, quod exceptio regulæ reſeruatoriæ menſium, quæ pro-
15 deſt † Cardinalibus proſit etiam Capitulo ex eorumdem
Cardinalium perſona.

Cæterùm huic motiuo fuit reſponſum eandem ratio-
nem vigere in ijs, quæ ſunt connexa cum ratione con-
16 nexitatis non ſit inconueniens Statutum in vno porrigi
ad alterum, *l. 1. C. de diuerſ. reſcript.* Alba *conſil.* 141.
num. 25. & probat text. *in cap. pen. d. cap. appellat.* &
17 licet connexa dicantur † multis modis Seraph. *deciſ.* 384.
num. 1. tamen propriè dicuntur ea quorum vnum ten-
18 dit ad perfectionem alterius, *l. cum autem* §. *ſi quid conne-*
xum ff. de neg. geſt. vel quæ ad eundem finem tendunt,
19 vel quorum vnum † ab altero dependet, vt in neceſſarium
20 antecedens vel † neceſſarium conſequens, Aret. *conſ. 29. n. 20.*
verſ. his breuiter, prout hoc latius proſequitur Menoch. *de*
Arb. conſ. 95. n. 5. 6. & 8.

21 In propoſito autem connexio eſt manifeſta, † cùm non
detur confirmatio niſi procedat electio tanquam neceſſa-
rium antecedens, & vna dependet ab altera, & ambæ
22 † tendant ad idem, adeòut propter connexionem diſpoſi-
tum in vno trahatur ad illud, Gemin. *in cap. cum in illis* §.
cum autem num. 3. de præben. in 6. & benè ad propoſitum
Alb. *conſ.* 183. *num. 3. & ſeqq. quod eſt duplicatum conſ.*
724. *& fuit adductum in dicta Cremonen. Canonicatus co-*
ram Reuerendiſſ. Decano, & confirmatur quia Epiſcopus,
23 & Capitulum ſunt veluti vnum † corpus, cùm Epiſcopus
ſit caput, & Canonici ſint membra, *cap. nouit de his quæ*
fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli, Put. *deciſ. 88. lib. 3.*
in nou. & in alia Ferrarien. Canonicatus coram R. P. D.
Remboldo, Gonz. *gloſ. 24. num. 77.* Vnde licet electio ſpe-
24 ctans ad Capitulum ſit † diuerſus actus à confirmatio-
ne, quæ ſpectat ad Epiſcopum, tamen diuerſitas actuum
25 † non tollit vnione, & connexionem totius corporis, &
ideò Rota apud Put. *dicta deciſ.* 88. cenſuit alternatiuam
26 conceſſam Epiſcopo ſuffragari † Capitulo in beneficijs ſpe-
ctantibus ad collationem vtriuſque, vt in terminis optio-
nis, quæ veniebat confirman. ab Ordinario non iudica-
27 uit confirmationem pro actu † omninò ſeparato, ſed po-
tiùs pro vnito, & connexo *in Bononien. Præbendæ 8. Decem-*
bris 1608. *coram bon. mem. Card. Sacrato*, & idem ſenſit *Ro-*
ta in Vrgellen. Sacriſtiæ 3. Iunij præteriti coram Reuerendiſſ.
28 *Patriarcha*, & hanc rationem quod quando duo † haben-
tur pro vno corpore, vel repræſentant vnum corpus, tunc
29 vnus conſequatur ex perſona alterius, quod ex ſua † con-
ſequi non poſſet, propriè ſenſerunt plerique DD. *in l. ſi*
emancipati C. de collat. vbi circa conceſſionem, l. 1. §. penult.
ff. de coniug. Cum emancipat. lib. 1. dixerunt ideò Patruum
emancipatum conferre bona propria duobus nepotibus ex
30 fratre præmortuo, † quorum vnus erat etiam emancipa-
tus alter in poteſtate Aui, de cuius ſucceſſione agebatur,
31 & tamen regula eſt, quod † emancipatus non confert eman-
cipato *d. l. ſi emancipati*, ratio inquam Doctorum commu-
32 nis eſt, † quia illi nepotes repræſentant vnum corpus, *l. ſi*
nepotes ff. de collat. bon. l. vnic. §. hoc ita C. de caduc. toll. &
33 ideò nepos emancipatus † conſequitur ex perſona fratris in
poteſtate, quod ex ſua conſequi non poſſet, vt ſibi à patre
emancipato conferatur ita Bart. *in d. l. emancipati in ſecun-*
da oppoſitione ſub num. 1. verſ. dic ergo, & ibi Bald. Caſtr.
Alex. Rim. Corn. & Iaſ. *qui num.* 4. de communi teſtatur,
prout etiam teſtatur Dec. *num.* 4. Cur. Iun. *num.* 19. & Ca-
gnol. *num.* 102. & hæc tantò magis procedunt, quia ex eo
34 quod exceptio regulæ reſeruatoriæ † ſuffragetur ex perſona
Epiſcopi Cardinalis etiam Capitulo, non diminuitur Ius
Epiſcopi, quo caſu procedit ſupra firmata propoſitio, quod
ſæpè quis conſequitur ex perſona alterius, quod ex ſua
35 † conſequi non poſſet, præſertim in connexis, vt ſupra
Curt. *in d. l. ſi emancipati num.* 20. & patet in omnibus fe-
rè exemplis ibi cumulatis per Iaſ. *num.* 5. quod autem non
diminuatur ius Epiſcopi apparet, quia niſi adeſſet regula
36 reſeruatoria Epiſcopus teneretur † conferre ad electionem
Capituli in beneficijs quorum prouiſio ſpectat ad vtrumque,
ideò cum exceptio regulæ nihil tribuerit de nouo Cardinali
Epiſcopo, ſed ſolùm ſubſtulerit reſeruationem, *vt in dicta*
Ferrarien. coram D. Remboldo, ſequitur, vt per concur-
37 ſum Capituli non diminuatur Ius Epiſcopis † conſequen-
ter benè Capitulum iuuari poſſit ex exceptione conceſſa ad
fauorem Cardinalis.

Neque dicatur regulam non comprehendere beneficia
electiua, quia † contrarium expreſsè colligitur ex verbis re- 38
gulæ ibi ad collationem, prouiſionem, præſentationem, ele-
ctionem, & quamcumque aliam diſpoſitionem, *vt optimè*
fuit deductum in deciſionibus Ferrarien. coram D. Pirouano,
& Remboldo, & in dicta Cremonen. Canonicatus coram D.
Decano, vnde ſi regula comprehendit etiam beneficia † ele- 39
ctiua, in quibus Epiſcopi habent Ius confirmandi etiam ex-
ceptio à regula reſpectu Epiſcoporum Cardinalium ha-
bentium confirmationem comprehendere debet Capitu-
lum, ad quod ſpectat electio, cùm † exceptio habeat eſſe 40
in terminis regulæ, *l. nam quod liquidè in fin. ff. de pen. leg.*
Caſſad. *deciſ. 8. n. 3. de conceſſ. præbend.* Rota *in Ferrarien.*
coram D. Remboldo.

Circa indultum verò placuerunt latiſſimè deducta in dua-
bus deciſionibus, aut enim Indultum non auget facultatem
conferendi, ſed ſolùm remanet † obſtaculum reſeruationis 41
quod impediebat, ne ordinarius poſſet conferre, vt in pun-
cto tenet Caſſad. *deciſ. 8. num. 6. de præben. & deciſ. 3. de*
priuil. & fuit latè firmatum in Hiſpalen. Portionis coram
Card. Pamphilio, quæ eſt deciſ. 642. num. 6. vſque ad finem
par. 4. diuerſ. & deciſ. 703. num. 4. eadem par. 4. Put. *dec.*
200. *lib. 1. & deciſ. 93. num. 3. lib. 3. in nou.* Gregor. *dec.*
291. *num.* 2. cum alijs per Gonzal. *gloſ. 24. num. 25. &*
num. 66. & num. 76. verſ. item ad beneficia, & in his ter-
minis conſuluit Abb. *dicto conſ. 724. num. 8. & 9.* & ideò
ſicuti Ordinarius ceſſantibus reſeruationibus non poſſet
conferre Canonicatus electiuos ſine præcedenti electione
Capituli. Ita nec poteſt vigore indulti, quod tollit ſolùm
obſtaculum † reſeruationum, vt dictum eſt, aut ſaltem 43
indultum quatenus aliquid de nouo tribueret Ordinario ſuf-
fragaretur etiam † Capitulo ratione connexionis, vt in his 44
terminis conſuluit Alb. *dicto conſ. 724. n. 12. & ſeqq. per re-*
gul. d. l. ſi communem ff. quemad. ſeru. amitt. & eſt in puncto
dec. Put. 190. *lib. 3. in nou.* vbi quod indulta † capiunt bene- 45
ficia electiua in præiudicium habentis ius eligendi.

Demum non obſtat reſeruatio ex capite Prothonota-
riatus, quia indultum tollit obſtaculum non † ſolùm 46
reſeruationis menſium, ſed etiam aliarum reſeruatio-
num, vt firmat Gonzal. *gloſſ. 24. num. 66. & ſeqq.* dummodo
† non ſint clauſulæ in corpore Iuris qualis non eſt hæc ra-
tione Prothonotariatus inducta *per Extrauag. ad regi-*
men. de præben. cum illa ſit † vnita tantùm *ex cap.* 2. 48
de præb. in 6. vt per Gonz. *de beneſ. par. 5. cap. 1. nu.*
128. 130. & 132. vbi de veriori, & de communi Ger-
mon. *de indult. §. volumus num. 35. cum alijs adductis*
in deciſione D. Pirouani verſ. ſed erit aduertendum,
cum aliæ nec ſint propriæ, † reſeruationes perpetuæ, ſed 49
temporales, quæ expirant cum conditore, ideòque num.
5. renouantur per regulas vt de extrauag. ad regimen lo-
quitur Creſc. *deciſ. 3. num. 5. de priuil.* Put. *deciſ.* 180.
num. 1. lib. 3. Garz. *dicto cap. 1. num. 129. & fuit dictum* 50
in Tiraſonen. portionis 9. Maij 1622. *coram R. P. D. meo*
Buratto.

Nec facit, quod dicta reſeruatio ex capite Prothono-
tariatus videatur hodie inſerta in corpore Iuris † cum 51
ſit relata in Conſtitutione fel. record. Pauli Tertij 78. &
79. in antiquo Bullario canonizata per Rotam *in Virdu-*
nen. Canonicatus 13. *Februarij* 1617. *coram bon. mem.*
Andrea, quia illæ ſunt declarationes, quod Prothonota-
rij ſint verè, & non fictè † familiares Papæ etiam ad 52
effectum, vt in caſu vacationis poſſit Papa de illorum
beneficijs liberè diſponere, vt apparet ex eorum lectura,
& dicitur *in dicta Virdunen.* ſed non inde fit, vt Indulta
conceſſa Ordinarijs, quæ tollunt obſtacula reſeruationum,
& reducunt rem ad terminos iuris communis, vt † di- 53
ctum eſt, non ſuffragatur etiam Capitulo in Canonicati-
bus electiuis, quorum electio de Iure communi pertinet
ad ipſum Capitulum, & confirmatio ad Ordinarium,
& ceſſat difficultas, quia dictæ declarationes ſunt reſtri-
ctæ ad Prothonotariatos etiam non participantes crea-
tos † dumtaxat ab ipſo Summo Pontifice non autem ad 54
alios non participantes creatos à Legatis etiam de latere,
vel Nuncijs, vel alijs ibi expreſſis, vt patet in dicta
Conſtitutione 79. in fine, ſed Pauanatus per cuius obitum
fuit facta optio, & orta eſt præſens controuerſia non
fuit Prothonotarius creatus à Papa, ſed à V. legato Aue-
nionen.

Ex quibus, & alijs cumulatis in ſupradictis deciſionibus Ferrarien. & Cremonen. Canonicatus.

Domini concluſerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandum.

Et ita fuit deciſum, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa facta in altera inſtantia coram bon. mem. Pirouano, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 530. & hic etiam faciunt, quæ ibi annotaui.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Bononien. Succeſſionis.

Lunæ 13. Ianuarij 1625.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi hæredem inſtituerit eius vxorem, ſub conditione, donec, & quouſque illa viuat, & vitam vidualem ſeruauerit, & prædictæ quandocumque decedenti, vel ad 2. vota conuolanti, ſubſtituit alium, qui tamen ſubſtitutus ſi prædecedat vxori, dubitatur modo an d. vxor per mortem ſubſtituti effecta fuerit vera hæres, ita vt de hæreditate mariti ad libitum potuerit diſponere, vel an poſt mortem d. mulieris, hæredes ab inteſtato mariti, poſſint prætendere eam hæreditatem, & reſponſio eſt ad fauorem vxoris.

SVMMARIVM.

1 *Heres ſolus, quando eſt inſtitutus, dicitur perpetuò inſtitutus, quo ad iura directa.*

2 *Heres, quando fuit inſtitutus ad vitam tantùm, dato ei ſubſtituto, ſi iſte præmoriatur hæredi, tunc iſte heres, efficitur abſolutus Dominus, & poteſt de dicta hæreditate ad libitum diſponere, & num. 3.*

4 *Subſtitutus, ſi præmoriatur hæredi, non tranſmittit hæreditatem ſuis hæredibus.*

5 *Subſtitutio euaneſcit, & fideicommiſſum expirat, dum fideicommiſſarius prædecedit hæredi.*

6 *Verba denotantia temporalitatem, non poſſunt inducere perpetuitatem.*

7 *Temporis limitatio, ſi facta ſit ad fauorem alicuius, non iuuat tertio.*

8 *Conditio, quæ non habuit effectum, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta.*

9 *Deciſ. 262. par. 3. Caputaquen. declaratur.*

10 *Teſtator, inſtituendo hæredem vxorem, donec vixerit, & vitam vidualem ſeruauerit, videtur in caſu mortis, vel tranſitus ad ſecunda vota, tacitè voluiſſe vocare hæredes ab inteſtato.*

Quod procedit etiam ſi dederit ſubſtitutum vxori, qui tamen ante vxorem præmortuus eſt, & an id verum ſit, vide num. ſeq.

11 *Bart. l. quoties §. ſi duo, in fin. ff. de hæredibus inſtituendis, quo in caſu loquatur, & n. 13.*

12 *Teſtator inſtituendo hæredem vxorem donec vixerit tantùm, ac poſt eius mortem non dederit ſubſtitutos ei, tunc benè cenſetur teſtator voluiſſe prouidere hæredibus ab inteſtato venientibus.*

14 *Teſtator, in caſu obitus vxoris hæredis inſtitutæ quouſque vixerit, poſt mortem ſubſtituti, quando non dicatur habuiſſe reſpectum ad hæredes ab inteſtato venientes.*

15 *Clauſula codicillaris confert ad tacitam vocationem teſtatoris.*

16 *Clauſula codicillaris non operatur aliquem effectum, dum non conſtat de voluntate Teſtatoris, vt aliquem voluerit vocare.*

17 *Peregr. in conſil. 44. lib. 5. opinio eſt attendenda, & quare num. 18.*

DECISIO DLXXXIX.

CVm Ioannes Baptiſta Boncompagnus in ſuo vltimo teſtamento condito de anno 1591. inſtituiſſet hæredem vniuerſalem Camillam Ballatinam eius vxorem, donec & quouſque illa viueret, & vitam vidualem ſeruaret, & illi quandocumque decedenti, vel ad ſecunda vota tranſeunti ſubſtituiſſet Chriſtophorum Boncompagnum Archiepiſcopum Rauennaten. & illius filios naturales, & his decedentibus vltimo loco Cæſarem Bindum dicti Archiepiſcopi nepotem, euenit quod mortuo Io. Baptiſta teſtatore, & adita per Camillam hæreditate, prædeceſſerunt omnes prædicti ſubſtituti Camilla ſuperſtite, quæ poſtea etiam obijt relicto vniuerſali hærede Ioanne Ballatino eius fratre, inter quem, & duas ſorores teſtatoris prætendentes eidem teſtatori ab inteſtato ſuccedere orta in partibus lite, fuit ad earundem ſororum fauorem lata ſententia, & declaratum totam illam hæreditatem ad illas ſpectare, vnà cum fructibus à die mortis Camillæ perceptis. A qua ſententia Ioannes appellauit, & cauſa appellationis in Rota mihi commiſſa, dedi dubium an dicta ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda, quo dubio ſemel propoſito ſub die 9. Decembris præteriti parte tantum Ballatini informante, non fuit capta reſolutio, ſed dictum non liquet, quamobrem hodiè dicto dubio vtraque parte informante repropoſito Domini cenſuerunt ſententiam de partibus eſſe infirmandam, ea ratione potiſſimum moti, quia Camilla fuit ſola hæres inſtituta, & ſic perpetuò quoad iura directa cum ad
tempus † hæreditas dari non poſſit, *l. hæreditas ex die ff. de* 1
hæred. inſtit. §. heres inſtit. eod. tit. & quia vbi quis eſt hæ- 2
res inſtitutus ad vitam tantùm vel donec, † & quouſque vixerit, dato ei ſubſtituto, ſi ſubſtitutus præmoritur; hæreditas libera remanet penes dictum hæredem inſtitutum,
† qui ad libitum de illa diſponere valet iuxta receptam ſen- 3
tentiam, Doct. de qua teſtantur in terminis noſtris Cephal. *conſ. 472. per tot. & præcipuè num. 31. verſ. ſed prædictis minimè obſtan. & num. 63. & num.* 108. Menoch. *conſ.* 273. *n.* 28. *verſ. quartus, & vltimus caſus, & conſ.* 525. *num.* 6. Peregrin. *de fideic. art.* 5. *num.* 21. *verſ. deciſio hæc eſt maximi effectus*, Card. Mantic. *de coniectur. vltim. vol. lib.* 4. *tit.* 5. vbi diſtinguendo materiam per articulos hanc eandem ſententiam firmat *in art.* 14. *per tot.* Fuſar. *de ſubſtit. q.* 277. *n.* 49. *& num.* 53. & tenuit Rota *in vna Peruſina bonorum* 13. *Febr.* 1579. *coram Brauo*. Nec tali caſu ſubſtitutus
præmortuus tranſmitteret † hæreditatem ad ſuos hæredes 4
iuxta Peregrin. *vbi ſupra per tex. in l. vnica §. ſin autem ſub conditione C. de caducit. tollen.* idem tenent Mantic. *vbi ſupra d. artic.* 14. *num.* 5. nam tunc temporis hæreditas cenſetur relicta ſubſtituto ſub conditione ſi vxor moreretur,
& cùm † ſubſtitutus præmortuus fuerit defecit conditio, 5
expirauit fideicommiſſum, nec ad hæredes ſubſtituti tranſiuit, *l. heres meus in princ. l. quibus diebus §. quidam Titio ff. de condit. & demonſtr.* Mantic. & Cæphal. & Peregr. *vbi ſupra*.

Nec viſum fuit obſtare huic ſententiæ verba illa donec,
& quouſque vixerit, quæ tanquam denotantia † tempora- 6
litatem videbantur limitare iuriſdictionem Camillæ ad eius vitam tantùm, quia fuit reſponſum hic temporis limitationem cenſeri appoſitam fauore ſubſtitutorum, non autem
venientium ab inteſtato, † quos teſtator, vt inferius di- 7
cam nullo modo reſpexit, iuxta notata per Salyc. *in l. vlt. col. 2. verſ. quæro an prædicta C. de indict. vend. toll.* Menoch. *d. conſ.* 525. *num.* 6. *& final. & num. ſeq.* Peregrin. *de fideic. d. art.* 5. *num.* 17. *& fuit dictum in eadem Peruſina bonorum ſub die* 14. *Maij* 1579. *coram eodem Brauo*, ex quo fit, vt dictis ſubſtitutis præmortuis, conditio prædicta quouſque
† vixerit adiecta inſtitutioni habeatur pro non adiecta, & 8
detracta limitatione temporis vxor hæres, & Domina liberè remaneat ad textum *in dicta l. hæreditas ex die ff. de hæred. inſtit. l. ei qui ſoluendo in fin. ff. de eodem tit. l. ſi ſine §. ſed quid Papinianus in fin. ff. de minor.* & in his terminis notat Mantic. *loco ſupra cit. d. art.* 14. *num.* 2. Aldobr. qui latè plura adducit *in conſ.* 17. *num.* 20. *& ſeqq. lib.* 1. & ponderauit Rota *in allegata Peruſina bonorum* 13. *Febr.* 1579. *coram Brauo*.

Non obſtat *deciſio* † *Veralli* 262. *par.* 3. in qua forſan 9
fuit fundata ſententia de partibus, & hodie fundatur omninò intentio iſtarum ſororum, dum ibi Rota dixit ſequendo doctrinam Bart. *in l. quoties §. ſi duo in fin. ff. de hæred. inſtit.*
quod ſcilicet teſtator per inſtitutionem † factam de 10
vxore

vxore donec, & quouſque vixerit, & vitam vidualem
ſeruauerit, videatur in caſum mortis illius, vel tranſitus ad
ſecunda vota tacitè voluiſſe ſuam hæreditatem deuenire ad
venientes ab inteſtato etiamſi prouidiſſet vxori de ſubſtitu-
to, qui tamen defecerit vxore ſuperſtite, quia Domini reſ-
11 ponderunt doctrinam † Bart. ex qua mouetur deciſio Ve-
ralli loqui in caſu diuerſo, nempe cùm poſt mortem vxoris
inſtitutæ in vita tantùm non fuerunt dati ſubſtituti, quo
12 certè caſu non habet locum concluſio quinta firmata, † quia
teſtator cenſetur tunc benè voluiſſe per fideicommiſſum ta-
citè prouidere venientibus ab inteſtato, vt notant Caſtr.
conſ. 241. *num.* 5. *lib.* 2. Cæphal. *d. conſ.* 472. *numer.* 93.
Mantic. qui alios etiam refert *de coniect. vltim. volunt. lib.* 4.
tit. 4. *num.* 12. & in omnem caſum licet Bart. ibi innuat
13 † potiorem eſſe cauſam ab inteſtato, tamen id videtur ſen-
tire quoties aliquo modo poteſt apparere de voluntate teſta-
toris, quæ hic ceſſat tam ex datione ſubſtitutorum, & pe-
nitus extraneorum, quàm ex eo quod teſtator voluit ad eoſ-
dem ſubſtitutos totam, & integram hæreditatem deueni-
re adueniente morte vxoris, vel illa tranſeunte ad ſe-
14 cunda vota, ex † quibus videtur manifeſtè colligi teſtato-
rem nullum habuiſſe reſpectum ad venientes ab inteſtato
ad notata per Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 27.
num. 8. *ad fin.*

Et hinc eſt quod nec etiam operatur quicquam clauſula
codicillaris appoſita in teſtamento, ex qua pariter informan-
15 tes pro ſororibus inferunt † tacitam illarum vocationem ab
inteſtato ex eademmet doctrina Bart. & deciſ. Verall. ſupe-
rius allegata, quia dicta clauſula non ſupplet defectum vo-
16 luntatis † teſtatoris, qui vt apparet ex ſupradictis non cogi-
tauit de venientibus ab inteſtato, Dec. *in l. precibus n.* 28. *de
impub.* Bald. *conſ.* 170. *n.* 10. *lib.* 5. Mantic. alios etiam addu-
cens *de coniect. vlt. vol. lib.* 5. *tit.* 2. *n.* 9.

17 Non obſtant quod Peregrin. † *in conſ.* 44. *lib.* 5. con-
trarium in hac facti ſpecie conſuluerit, quia cùm adhæ-
ſerit opinioni ſupra firmatæ in tract. de fideicommiſſis
18 loco ſuperiùs † annotato non viſum fuit attendendam
eſſe opinionem contrariam, quam poſteà ſequutus fuit
in ſupradicto conſilio, vt poſt alios tradit Neuiz. *in
ſylua nupt. lib.* 5. *num.* 26.

Et ita deciſum.

R. P. D. V B A L D O.

Sabinen. Caſtri Mompei.

Mercurij 15. Ianuarij 1625.

A R G V M E N T V M.

Bona data in dotem æſtimata tranſeunt in dominium mariti, & tantùm ad reſtitutionem pretij cogi poteſt. Poſſeſſio non ſuffragatur quando principaliter agitur de dominio, quæ concluſio multò magis procedit, ſi d. poſſeſſio ſit potiùs iure familiaritatis (puta inter fratres) quàm alterius habilis tituli, cùm ea permittatur ad conſeruandam inter eos beneuolentiam.

S V M M A R I V M.

1 *Bona data in dotem ſi fuerint æſtimata, tranſeunt in dominium viri.*
Æſtimatio facit emptionem, n. 1.
2 *in Heredes tranſit dominium omnium bonorum defuncti.*
3 *Dominus olim, & etiam hodiè præſumitur talis.*
4 *Itaut qui prætendit dominium illud fuiſſe mutatum, & ſibi communicatum, tenetur id probare.*
5 *de Dominio præterito non præſumitur in præſens, quandò in contrarium viget magis vrgens præſumptio.*
6 *Detentatio vigore pignoris, vel hypotheca non ſuffragatur ad effectum acquiſitionis dominij.*
7 *Poſſeſſio non ſuffragatur, quando principaliter agitur de dominio, cùm illud debeat probari de iure gentium, vel ciuili.*

8 *Dominia rerum nuda voluntate non transferuntur ſine traditione.*
9 *Dominium nec per traditionem transfertur, niſi etiam concurrat titulus, & cauſa habilis.*
10 *Titulus ex diuturna patientia non præſumitur, vbi agitur de magno præiudicio tranſlationis dominij.*
12 *Interpretatio qualibet eſt ſumenda potius, quàm vt ex ſcientia, & patientia dicatur in alium tranſlatum dominium.*
13 *Diuiſio rei tanquam communis facta inter fratres non operatur tranſlationem dominij, ſi verè pertinebat ad vnum ſolum, non autem ad omnes fratres diuidentes.*
14 *Maritus, ſi de tempore quo datur in dotem prædium æſtimatum, non erat ſoluendo, tunc æſtimatio non facit emptionem, & prædium non deſinit eſſe dotale.*
15 *Et ſic, vt dominium rei dotalis tranſeat in maritum, de eo tempore eſt facienda excuſſio bonorum.*
16 *Mulier poteſt agere ad bona data, etiam æſtimata data in dotem, non ſolùm actione hypothecaria, ſed etiam vtili rei vendicatione.*
17 *Et hoc intellige in ſubſidium, & quando mulier, vel eius heres non poteſt aliunde conſequi ſuam dotem.*
18 *Vnde cùm hoc remedium ſit ſubſidiarium non competit, niſi facta diſcuſſione bonorum mariti.*
19 *Heres vt ſe defendat à ſolutione legati vigore inuentarij, quid requiratur.*
20 *Priuilegium l. in rebus C. de iure dot. vt poſſit agere in ſubſidium vtili rei vendicatione ad bona data marito in dotem æſtimata, competit tantùm ipſi mulieri, non autem eius heredi.*
21 *Dotis priuilegia cùm competant vxori, ideò ea mortua, non tranſeunt in eius heredem.*
Et Bart. dum dixit id habere locum quo ad heredes extraneos, ſecus verò quo ad filios, in hoc tamen eſt à pluribus DD. reiectus, n. 21.
22 *L. in rebus C. de iur. dot. habet tantùm locum in ſubſidium, ne mulier remaneat indotata.*
23 *Æſtimatio offerri non poteſt agenti rei vendicatione.*
24 *Sed ſecus eſt, quando agitur vtili rei vendicatione in ſubſidium.*
25 *ex Pecunia dotali ſi aliqua res ſit empta, tunc enim licet res non ſit dotalis, tamen mulier contra eam in ſubſidium poteſt experiri, & n.* 26.
27 *Poſſeſſor fundi dotalis dati marito æſtimati, poteſt offerre æſtimationem.*
28 *Poſſeſſor fundi in dotem dati, qui habet ius à marito, poteſt vti eiſdem confeſſionibus, quibus potuiſſet vti maritus.*
29 *Heres cenſetur vna & eadem perſona cum defuncto.*
30 *Heres repræſentat perſonam defuncti actiuè, & paſſiuè in iure creato, & formato tempore mortis in perſona illius.*
31 *Vxor, niſi in ſubſidium poteſt agere ad rem æſtimatam datam in dotem.*
Quia, puta, ex bonis mariti non poteſt conſequi æſtimationem.
32 *Actio rei vendicationis quando non differat ab hypothecaria.*
33 *Actio vtilis rei vendicationis, quæ conceditur vxori ad vendicandam rem dotalem datam marito æſtimatam, eſt ſubſidiaria, & datur ex æquitate, ne remaneat indotata.*
34 *Et ſic ceſſante ea æquitate, veluti ſi poteſt conſequi æſtimationem, tunc non datur illa actio.*
35 *Neguſant. de pignor. 3. membr. 5. part. princ. nu. 28. declaratur.*

D E C I S I O DXC.

POſt accuratam cauſæ diſcuſſionem in tribus propo-
ſitionibus Domini perſtiterunt in deciſis die 28. No-
uembris 1622. * Nec enim controuerti poteſt, Caſtrum,
de quo agitur datum pro reſiduo dotis æſtimatum q. Ale-
xandro Vrſino tranſiuiſſe in dominium † viri, cùm æſtima-
tio fecerit emptionem, *l. quoties l. cum dotem C. de iur. dot.
l. ſi prædium in fin. C. de euict.* Natt. *conſ.* 650. *n.* 3. *gloſ. in l.*

nu. 34. *lib.* 5. & poſſeſſor poteſt offerre æſtimationem, in qui-
bus terminis propriè conſuluit Soccin. *d. conſ.* 224. *lib.* 2. ſed
Bald. *in d. l. in rebus num.* 18. confundit hos duos caſus, ſiue
26 ſimus in re empta ex pecunia dotali, † ſiue in fundo dato
æſtimato pro dote, in quo caſu nos verſamur, vt aduertit
Morot. *d. num.* 6. *in fin. & ad ſimilitudinem d. l. vxor pro ma-
rito eſſe introductam dictam l. in rebus*, *C. de iur. dot.* Neguſ.
de pignor. in 3. membr. 5. *par. princ. nu.* 28. *in fin.* Ideo dicen-
dum eſt, hoc etiam caſu poſſe poſſeſſorem fundi in dotem
27 dati offerre æſtimationem, & ratio huius opinionis duplex
affertur à Couar. loco ſupra citato. Prima eſt, quia tertius
poſſeſſor fundi in dotem dati, qui habet ius à marito, po-
teſt iiſdem vti defenſionibus, quibus potuiſſet vti maritus,
28 certum eſt autem quod maritus potuiſſet † hoc caſu vxori
agenti pro repetitione dotis æſtimationem ſoluere igitur eo-
dem modo tertius poſſeſſor ſoluen. dotis æſtimationem libe-
ratur: Quod eò magis procedit in caſu noſtro, in quo agi-
29 tur contra D. Bertoldum hæredem mariti, † qui propterea
cenſetur vna, & eadem perſona cum defuncto, §. 1. *auth.
de iureiur. à mor. præſt.* & repræſentat perſonam defuncti
30 actiuè, & paſſiuè † in iure creato, & formato tempore
mortis in perſona illius, Aret. *conſ.* 123. *num.* 4. Cagn. *in l.
hæredem num.* 17. *ff. de reg. iur.* Rol. *conſ.* 50. *num.* 8. *lib.* 2.
& conſ. 6. *num.* 15. *lib.* 3.

Altera ratio eſt, quia mulier non poteſt agere ad rem
æſtimatam niſi in ſubſidium. Quia ex bonis mariti non
31 poteſt conſequi æſtimationem quod ſignum eſt, † iſtam rei
vendicationem ſibi non competere, niſi contemplatione
æſtimationis, cui conſequens eſt, vt quoad effectum reſti-
32 tutionis dotis non † differat ab hypotecaria, licet quoad præ-
lationem, & alios effectus diſtingui poſſit, ita Couar. *loco
citato*, quem ſequitur Mantic. *d. cap.* 27. *num.* 23. addens
aliam rationem, quia hæc vtilis rei vendicatio conceditur
33 mulieri in ſubſidium † ex æquitate, ne aliàs remaneat in-
34 dotata, vndè ſi offeratur æſtimatio, ceſſat † æquitas, cùm
mulier non remaneat indotata, quæ ratio multò magis pro-
cedit in hærede mulieris, prout eſt caſus noſter, ex quibus
videntur ceſſare fundamenta, † Neguſ. *de pignor. in 3. membr.*
35 *quinta par. princ. num.* 28. vbi dubitauit de opinione Soccin.
ſupra relata, & eius dicta ſimpliciter refert Card. Mantic. *d. c.*
27. *n.* 21. *& ſeq.* quibus nihil reſpondet, licet ipſe ſequatur
contrariam ſententiam, ſed reſpondet Morot. *de poſſeſſor.
offer. n.* 6. *verſ. hinc apparet*, quæ reſponſiones Dominis pla-
cuerunt, ideo ex omnibus prædictis cum alijs congeſtis per
informantes Domini permanſerunt in deciſis.

Et ita fuit deciſum.

*Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 28. Nouem-
bris 1622. coram eodem bo. me. Vbaldo, quæ à Rota fuit con-
firmata, eſt in præcedenti Tomo deciſio 436.*

REVERENDISSIMO MANZANEDO,

Patriarcha Hieroſolymitano.

Ariminen. Legatorum.

Lunæ 27. Ianuarij 1625.

A R G V M E N T V M.

Hæreditas ex quibus probari poſſit, vt opulenta fuerit, & an contra inuentarium bonorum hæreditariorum admittatur probatio in contrarium, & vtrùm ex inuentario probetur veritas æris alieni in eo deſcripti contra creditores, & legatarios. Conſtitutio March. cap. 25. lib. 5. requirens in omnibus contractibus minorum inſinuationem, non dicitur illi ſatisfactum per præſtationem iuramenti, cùm ea conſtitutio vtrumque copulatiuè requirat.

S V M M A R I V M.

1 *Inuentarium plenè probat contra hæredem.*
ex Inuentario optimè docetur an hæreditas ſit opulenta necne.
2 *contra Inuentarium bonorum hæreditariorum non admittitur probatio in contrarium, cùm ſit tanquam propria confeſſio hæredis amplia.*

4 *Bona emphyteutica an diminuant valorem hæreditatis.*
5 *Inſtrumenta inueſtiturarum etiam probant dominium.*
6 *in Bonis emphyteuticis multoties etiam ſuccedunt fœminæ.*
7 *Læſio enormis non dicitur probata ex modica ſumma.*
8 *ex Inuentario non probatur veritas æris alieni in eo deſcripti contra creditores, & legatarios.*
9 *Bona communia non præſumitur hæres voluiſſe deſcribere in inuentario bonorum hæreditariorum.*
10 *Iactare ſuum nemo præſumitur voluiſſe.*
11 *Teſtes deponentes per verbum*, credo, *non probant.*
12 *Conſtitutio March. cap. 25. lib. 5. requirit inſinuationem in omnibus contractibus minorum.*
13 *Inſinuationis omiſſio reddit contractum minorum nullum, cùm illa requiratur in eis vigore Conſtitut. March. Quod procedit etiamſi adſit iuramentum.*
14 *Inſinuationis defectus non tollitur propter iuramentum præſtitum, ſi ſtatutum in aliquo actu & inſinuationem, & iuramentum requirebat.*
15 *Conſtitutiones Marchiæ habent etiam in locum Prouinciæ Romandiolæ, cùm per Paulum III. ad vniuerſum ſtatum Eccleſiæ fuerint extenſæ.*

D E C I S I O DXCI.

POſtquam fuit firmatum per tres deciſiones in iſta cauſa
factas D. Eleonoræ deberi legatum ſcut. 5000. ſibi à Co-
mite Iulio Cæſare patre in teſtamento pro dote relictum,
non obſtante renunciatione etiam ampliſſima per ipſam fa-
cta dicto legato, & alijs iuribus, tanquam enormiſſimè læ-
ſiua ex deductis latiſſimè in dictis tribus deciſionibus adhuc
Comites de Ricciardellis non contenti, ſed prætendentes
non conſtare de dicta læſione attento, & probato ſtatu hæ-
reditatis dicti Com. Iulij Cæſaris, obtinuerunt de anno 1623.
à Rota remiſſoriam, qua denique poſt multas prorogatio-
nes terminorum completa, & ad Curiam tranſportata, ite-
rum, & quarto loco ad eorumdem Comitum inſtantiam
cauſam ſuper iiſdem hodiè propoſui, & DD. concorditer di-
xerunt ſtan. eſſe in deciſis inhærendo iuribus, & fundamen-
tis in dictis deciſionibus adductis.

Nec quicquam mouerunt DD. ea, quæ de nouo fuerunt
oppoſita ex ſcripturis, & teſtibus nunc productis, quia fa-
cilis viſa fuit omnibus reſponſio. Ad primum enim de va-
lore dictæ hæreditatis, quod non excedat ſcuta 32. mill. fuit
dictum ex inuentario, quod † plenè probat contra confi- 1
cientem, & illius hæredes, ſatis conſtare dictam hæredita-
tem eſſe opulentiorem, ac maioris valoris, & propterea con-
tra illud tanquam propriam † partis confeſſionem non vi- 2
dentur admittere teſtes in contrarium, Bart. *conſ.* 239. *num.*
1. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 60. *num.* 2. Socc. ſen. *conſ.* 61. *in princ. lib.* 1.
Rota *deciſ.* 71. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſ.* præſertim quia ex teſti-
bus nunc datis pro dictis Comitibus primus, ſecundus, & ter-
tius ſuper quarto addunt fuiſſe omiſſa deſcribi in inuentario
† bona magni valoris, quæ ſine dubio poſſunt augere valo- 3
rem bonorum in inuentario deſcriptorum.

Ad ſecundum quod dicta hæreditas, cùm eſſent quatuor
fratres, veniebat diuiden. in quatuor partes, & ſic tantùm
quarta pars ſpectabat ad Com. Iulium Cæſarem vnum ex
fratribus, fuit reſponſum motiuum ceſſare ex facto quia
Rinaldus alter frater prædeceſſit ab inteſtato, & Lucretia
ſoror vti congruenter dotata, non videtur à fratribus aliud
prætendere poſſe.

Ad tertium quod in hæreditate reperiatur maior pars bo-
norum † emphyteoticorum, quæ etiam illam diminuunt, 4
& faciunt vt D. Eleonora tanquam ab illis excluſa non po-
tuerit ex præfata renunciatione dici læſa, fuit dictum vltra
defectum formæ probantis, quem patiuntur inſtrumenta
inueſtiturarum, † quæ nec etiam probant dominium, vt 5
per Crauet. *conſ.* 124. *num.* 11. Ruin. *conſ.* 50. *num.* 1. *lib.* 1.
Curt. iun. *conſ.* 41. *num* 8. *& conſ.* 158. *num.* 5. clarè ex illis
apparere etiam fœminas, vt plurimum eſſe comprehenſas,
† & conſequenter D. Eleonora, quæ renunciauit etiam iuri- 6
bus in dictis bonis emphyteoticis ſibi competen. remanſit ex
hoc etiam capite manifeſtè læſa.

Ad quartum & vltimum circa æs alienum dictæ hære-
ditatis de tempore mortis dicti Comites Iulij Cæſaris, quod

dicitur aſcendere ad ſummam circiter ſcut. 12. mil. & illud probari tam ex ipſo inuentario, quàm ex inſtrumentis de nouo productis, reſponderunt pariter Domini, inſtrumenta illa non eſſe in forma probanti, & in omnem caſum conti-
7 nere † modicam ſummam, qua etiam legitimè probata, non poſſet dici eneruata probatio læſionis in dictis deciſionibus firmata. Quantum verò ad debita adnotata in dicto inuentario, placuit reſponſio, quod ex illo non probetur ve-
8 ritas æris alieni in eo † deſcripti contra creditores, & legatarios, Phanucc. *de inuent. par.* 3. *n.* 4. Capyc. *dec.* 107. *n.* 11. *&* 12. Rota *dec.* 800. *n.* 24. *par.* 1. *diuerſ. & dec.* 1444. *n.* 2. *&* 4. *coram Card. Seraph.*

Nec minus etiam viſum fuit releuare, quod dicatur probatum dicta bona deſcripta in inuentario fuiſſe communia inter Com. Iulium Cæſarem, & Hieronymum, quia licet teſtes ex aduerſo examinati, qui dantur in ſumm. num. 1. deponant, quod illa bona erant poſſeſſa per Marcum Antonium patrem illorum, non tamen inde ſequitur, quod D.
9 Hieronymus licet viueret † in communi cum fratre, voluerit ponere bona communia in inuentario bonorum dicti Comitis Iulij Cæſaris, cuius ipſe fuerat hæres relictus, ſed dicen. eſt poſuiſſe ſolùm portionem ſpectantem ad dictum Co-
10 mitem Iulium Cæſarem ex regula vulgar. quod nemo † præſumitur iactare ſuum, nec facit quod dicti teſtes dicant dicta bona fuiſſe per errorem poſita in inuentario ea ratione, quod illa prouenerint à Marco Antonio patre, quia cùm loquan-
11 tur † per verbum *credo*, nec ſint informati, an Marcus Antonius reſiquerit alia bona illorum ratio non concludit, cùm ſtent ſimul quod dicta bona fuerint profecta à dicto Marco Antonio patre, & tamen non excedant quantitatem portionis dicti Comitis Iulij Cæſaris.

Quibus omnibus ex aduerſo oppoſitis, licet ex ſcripturis datis, & ex deciſionibus factis videatur pleniſſimè ſatisfactum, tamen DD. voluerunt aduertere ad vnum quod viſum fuit conſideratione dignum, & hactenus non deductum,
12 quod ſcilicet dicta renunciatio † non fuerit inſinuata iuxta Conſtitutionem Marchiæ cap. 25. lib. 5. requiren. dictam inſinuationem in quibuſuis contractibus minorum, qualis erat D. Eleonora de tempore factæ renunciationis cuius inſinuationis omiſſio reddit proculdubio dictam renunciatio-
13 nem † nullam, & inualidam, non obſtante iuramento in ea appoſito, quod hoc caſu non ſupplet defectum inſinua-
14 tionis, ex quo dicta conſtitutio † vtrumque copulatiuè requirit, Rota *dec.* 671. *num.* 2. *par.* 1. *& dec.* 385. *n.* 9. *par.* 2. *recen.* Nec eſt dubium quin eadem conſtitutio habeat quoque locum in Prouincia Romandiolæ, † cùm fuerit extenſa
15 per Paulum Tertium ad vniuerſum ſtatum Eccleſiæ, vt fuit dictum *in Peruſina fideiuſſionis* 26. *Nouembris* 1611. *coram R. P. D. Pamphilio*, & prius *in Romana de Comitibus* 15. *Maij* 1573. *coram Oradino.*

Ex quibus DD. cenſuerunt omninò eſſe perſiſtendum in deciſis &c.

Videlicet ſub diebus 26. *Iunij* 1619. 15. *Nouembris* 1621. *&* 7. *Iunij* 1622. *coram eodem bon. mem. Reuerendiſſ. Patriarcha Hieroſolymitano, ſunt in præcedenti Tomo deciſiones* 130. 318. *&* 419. *& infra habentur aliæ, id eſt* 16. *Iunij* 1625. 12. *Ianuarij* 1626. *&* 17. *Martij* 1627.

R. P. D. REMBOLDO,

Veliterna Affictus.

Veneris 31. *Ianuarij* 1625.

ARGVMENTVM.

Statutum de continuanda poſſeſſione in ſuum hæredem qualiter ſit intelligendum. Societas qualiter finiatur. Minores contrahere nequeunt ſocietatem, niſi cum debitis ſolemnitatibus.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio non datur, ſi non conſtet de poſſeſſione.*
2 *Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem.*
3 *Statutum de continuanda poſſeſſione in ſuum hæredem, non operatur, quoad iura perſonalia.*
4 *Statutum de continuanda poſſeſſione in ſuum hæredem, ceſſat in ijs bonis, quorum hæredes ſunt incapaces.*
6 *Ius ſociale, quando eſt merè perſonale, extinguitur morte ſocij.*
7 *Societas finitur morte ſocij.*
8 *Pupilli non ſunt æquè idonei, ſicuti pater ad proſequendam aliquam ſocietatem.*
9 *Pupilli, ſeu minores non poſſunt etiam expreſſè contrahere ſocietatem.*
10 *Et hoc intellige ſaltem ſine ſolemnitatibus, amplia num.* 11.

DECISIO DXCII.

FVit dictum hæredibus q. Antonij de Bonis non eſſe dandum mandatum de manutenendo in poſſeſſione adminiſtrationis, ſeu iurium ſocialium affictus, de quo agitur, quia non † conſtat de aliqua poſſeſſione eorum, iux. tex. *in* §. *hodie inſtit. de interdict.* neque ex perſona propria dictorum 1
filiorum, ex quo non apparet, quod aliquando ſe ingeſſerint in dicta adminiſtratione, neque ex perſona Antonij patris, qui fuit aſſumptus in ſocium à Griffolo, & Barella, quia vltra quod non conſtat etiam de poſſeſſione d. Antonij, quatenus tamen de ea conſtaret, non poſſet illa ſuffragari dictis filijs, quia poſſeſſio † defuncti non tranſit in hæredem, *l. hæredis ff. de acq. poſſeſſ.* Natt. *conſ.* 439. *n.* 5. Pariſ. *conſ.* 13. *n.* 2
84. *lib.* 1. Alex. *qui teſtatur de communi in conſ.* 37. *ſub num.* 5. *verſ. & conſtat, quod de iur. com. lib.* 1. Acchil. *dec.* 5. *de cauſ. poſſ. & prop.*

Nec obſtat ſtatutum de continuanda poſſeſſione in ſuum hæredem, quia dictum † ſtatutum non operatur, quoad iura perſonalia, & quæ morte patris extinguntur, Cuman. 3
conſ. 173. *num.* 4. Tiraq. *in tract. le mort. Saiſit. par.* 4. *declar.* 2. latè Peregr. *dec.* 172. *num.* 10. *& fuit dictum in Romana de Lucatellis coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, quæ eſt deciſ.* 263. *p.* 2. *in recent. & in Romana de Nochiellis* 27. *Iunij* 1622. *coram R. P. D. meo Vbaldo*, vbi plures aliæ deciſiones allegantur, minuſque operatur in ijs, quorum hæredes ſunt † incapaces, & in quibus illis ius reſiſtit, quin & dictum 4
poſſeſſorium admittit omnes † exceptiones, quæ perimere 5
poſſunt petitorium, Bald. *conſ.* 141. *n.* 3. *lib.* 1. Tiraq. *in d. tract. le mort. Saiſit. par.* 5. *declarat.* 1. *n.* 3. Gabr. *in tit. de acq. poſſ. concl. vlt. n.* 9. Rot. *dec.* 34. *n.* 21. *& ſeq. par.* 2 *diu. etiam fuit dictum in dicta Romana de Lucatellis coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

In propoſito autem ius ſociale de quo agitur erat merè perſonale, & fuit extinctum morte Antonij patris, non 6
ſolùm de iure communi, quo ſocietas † finitur morte ſocij, 7
§. *ſoluitur inſtit. de ſociet. lib.* 4. §. 1. *ff. pro ſoc. l. actione* §. *morte, & l. ſi fratres*, §. *idem reſpondit, ff. eod. tit.* Honded. *conſ.* 44. *num.* 82. *cum. ſeq. l.* 2. Card. Mant. *de tacit. & ambig. conuent. l.* 6. *tit.* 24. *num.* 15. *& ſeq.* Theſaur. *dec.* 242. *in princ.* Olaſch. *deciſ.* 79. *num.* 6. ſed etiam ex pacto expreſſo, vt moriente vno ex ſocijs debeant ſuperſtites accollare ſibi totum negotium, & hæredes nullum habeant ius in d. affictu, vt in Summario Barellæ num. 2. ideòque etiam reſiſtit dictis filijs Antonij d. pactum, ac iuris diſpoſitio, eoque magis † quod ipſi ſunt pupilli, & ſic non æquè idonei, 8
atque eorum pater, vndè tanto minus potuit in eos tranſire d. ſocietas, Ruin. *conſ.* 91. *num.* 7. *lib.* 1. Capyc. *dec.* 174. *num.* 9. Olaſch. *deciſ.* 150. *num.* 1. *ad med. verſ. quartam addit rationem*, cum alijs per Card. Mant. *d. tract. de tacit. & ambig. lib.* 6. *tit.* 24. *nu.* 25. *&* 26. & per conſequens conſtat nullum ius competere dictis filijs in petitorio, atque ita nec poſſent iuuari d. ſtatuto, cùm eis obſtent omnes dictæ limitationes ex ſupra allegatis.

Non obſtat commiſſio ſubſcripta à Barella, in qua petitur deputari adminiſtratorem nomine Barellæ, & filiorum Antonij, alijque actus iudiciales, ex quibus colligi poſſe videtur, quod d. Barella tacitè admiſerit in ſocios duos filios, quia dicti non poſſunt deſeruire ad inducendam quaſi poſſeſſionem, & cum dicti filij eſſent tunc pupilli, ſeu † minores 9
non potuiſſet etiam expreſsè contrahi cum illis ſocietas, *l. vt in conductionibus, ff. pro ſoc.* Rom. *conſ.* 282. Angel. *conſ.* 66. *num.* 1. *& ſeq.* Menoch. *præſumpt.* 56. *num.* 6. *& ſeqq. lib.* 3. cum alijs per Petr. de Vbald. *de duob. fratr.* 3. *par. in princ. col.* 2. ſaltem † ſine ſolemitatibus ſtatutarijs, Menoch. *de* 11
præſumpt. 56. *num.* 10. vbi etiam hoc extendit † quando tractaretur de validitate pupilli, vel minoris, Card. Mant.

d. tract.

Digitized by Google

d. tract. de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 26. num. 25. verſ. cum pupillis, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Fulginaten. Alimentorum.

Veneris 21. Februarij 1625.

A R G V M E N T V M.

Legatum alimentorum alicui relictum, quamuis ſecundùm iuris communis regulas non tranſeat ad hæredes, quoniam cum ipſa perſona extinguitur, tamen aliter dicendum venit, quando conſtat de coniecturata mente Teſtatoris, quæ doceat tale legatum eſſe tranſitorium ad alios, & ſic non eſſe temporale, præter eius naturam, & prædicta mens teſtatoris ex quibus in his terminis conijciatur, & alia de quibus in ſummarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Filios alendi onus ſpectat ad patrem, & non ad patruum.*

2 *Alimenta alicui relicta, licet cum perſona extinguantur, cum perſona tamen ſecus eſt, quando conſtat de contraria mente teſtatoris.*

3 *Alimenta, quando relinquuntur nepotibus, non extantibus patruis, tunc eis non exiſtentibus, ideſt mortuis ſine dubio alimenta illis debentur.*

4 *Alimenta, dum nepotibus relinquuntur, non extantibus fratribus, qualiter iſta verba non extantibus fratribus ſint interpretanda.*

5 *Verba non extantibus, & ſimilia, qualiter veniant interpretanda.*

6 *Subſtitutiones quando expirent.*

7 *Verba illa, non extantibus, vel deficientibus, quando non ſunt coarctata ad certum tempus, ſed indefinitè prolata.*

8 *Tunc non verificantur in ſola exiſtentia, nec continent ſolam vulgarem, ſed etiam fideicommiſſariam.*

9 *Verba in infinitum, vtique continent tractum ſucceſſiuum temporis.*

10 *Subſtitutio quando fuit facta in infinitum, tunc continet non ſolum vulgarem, ſed etiam fideicommiſſariam, & num. 1.*

11 *Et iſta opinio nemine diſcrepante paſſim admittitur.*

13 *Teſtamenti contextus perpendi debet, an teſtator voluerit, vt legatum alimentorum extingueretur cum perſona, necne, & n. 14. amplia n. 15.*

16 *Verba in dubio præſumuntur ſtare demonſtratiuè.*

17 *Teſtator, ſi reliquerit alimenta primogenito alicuius, ſufficit vt illa petens ſit talis, licet in effectu non ſit hæres primogenitus.*

18 *Alimenta, ſi alicui ſub conditione fuerint relicta, ad hoc, vt illa conſequi poſſit, debet doceri de purificatione dictæ conditionis.*

D E C I S I O DXCIII.

FRanciſcus Senior de Iacobillis, inſtitutis in teſtamento duabus primogenituris in diuerſis bonis ſuæ hæreditatis, grauauit primogenitum, vt alijs filijs ſolueret legatum annuum ſcutorum ducentorum pro quolibet, necnon præſtaret alimenta in eius domo, deinde ſubiunxit; Quod intelligi, & ſortiri voluit in fratribus carnalibus hæredum primogenitorum, & illis non exiſtentibus in filijs ipſorum in ſtirpem, ac omnibus coniunctim dicta ſcuta ducenta, quæ forma ſeu diſpoſitio ſeruari & locum habere debeat etiam in alijs ſucceſſoribus in infinitum. Poſt mortem Iulij ſenioris, & filij teſtatoris, primogenitura deuoluta eſt ad Gregorium ex Aſcanio filio præmortuo, Iulij nepotem, & ita fuit iudicatum in Rota coram bon. mem. Litta, * qui Gregorius ſoluit alimenta, & legatum prædictum Laurentio, & alijs filijs Iulij, & mortuo Laurentio, Iulius iunior, & fratres eius filij, moto iudicio contra eundem Gregorium primogenitum pro eiſdem alimentis, & legato, ſententiam in Rota fauorabilem reportarunt, quam Domini hodie in gradu appellationis confirmandam cenſuerunt. Quia contra validitatem nihil opponebatur, & de iuſtitia conſtat ex pluribus deciſionibus in prima inſtantia factis coram R.P.D. meo Pirouano, * quibus non obſtare exiſtimarunt, plura in contrarium adducta; Et primò quod teſtator videtur reſtrinxiſſe ſuam diſpoſitionem ad fratres carnales primogenitorum, & ijs non exiſtentibus, ad ipſorum filios; vnde cùm fratres extiterint, & conſecuti fuerint alimenta videlicet Laurentius, & fratres Aſcanij primogeniti, in cuius præmortui locum ſucceſſit Gregorius, vt dictum eſt, videatur ſatisfactum diſpoſitioni teſtatoris, neque ea ſit vlterius extendenda ad filios Laurentij, ſed onus eos alimentandi, re-
manea † ipſorum patri, non autem ſpectet ad patruum, vel 1
patrui filium, Cordub. *in l. ſi quis à liberis §. item reſcripſit nu. 109. & 126. ff. de lib. agnoſc.* Quia reſpondebatur in con-
trarium ſtare voluntatem teſtatoris in hoc caſu, † cùm vo- 2
luerit alimenta deberi fratrum filijs, fratribus non exiſtentibus, vnde cùm fratres non exiſtant, beneficium alimento-
rum tranſit † in nepotes, ex benè deductis, in dicta deciſio- 3
ne verſ. Quia verba &c.

Neque obſtat quod interpretatio data ad illa verba, *Non extantibus fratribus*, vt intelligatur quandocunque fratres
non exiſtant, non autem † tantùm tempore purificatæ con- 4
ditionis, itaut contineant onus ſucceſſiuum alimentorum ad fauorem filiorum ex iſtis fratribus, quamuis ſemel fratres extiterint, & fuerint alimentati, & ſic non ſolùm per viam vulgaris ſubſtitutionis, ſed etiam per fideicommiſſum, *iuxta conſ. Calcan.* 103. Peregr. *de fideicom. art. 29. cum alijs in deciſione*, quod inquam dicta interpretatio non videatur poſſe
ſubſiſtere, quaſi dicta verba, † *non extantibus*, vel ſimilia 5
reſtringi debeant ad tempus purificatæ conditionis, quando intrat primogenitus, qui tunc, ſi non exiſtunt fratres, te-
neatur dare alimenta, † ſubſtitutio videatur expiraſſe, vt 6
in terminis contra Calcaneum conſuluit Soccin. Iun. *conſ.* 180. *ferè per tot. lib. 2. alios cumularunt informantes*, quia fuit reſponſum, imò veriorem eſſe opinionem contrariam,
ſaltem quando illa verba, † non extantibus, vel deficien- 7
tibus, non ſunt coarctata ad certum tempus, ſed indetermi-
nate, & indefinitè prolata, vt hic, tunc enim non verifican-
tur in ſola exiſtentia, nec continent ſolam vulgarem, † ſed 8
etiam fideicommiſſariam, vt præter Doct. in deciſione allegatos, ſenſerunt Socc. *in l. ſolemus num. 2. & 6. ff. de cond. & demonſtr.* vbi dicit, ſe ita conſuluiſſe Alex. *conſ. 101. nu. 13. lib. 7.* Aym. *conſ. 878. num. 6. verſ. 2. reſpondetur*, Menoch. *conſ. 1017. num. 15. & ſeq.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 6. num. 7.* Gail. *obſeru. 136. num. 3. lib. 2.* vbi de communi Trentacinq. *de ſubſtit. par. 4. cap. 7. num. 72.* Intringliol. *eod. tract. cent. 3. q. 56. num. 18.* Pariſ. *conſ. 18. n. 43. lib. 2.* Palez. *in tract. Maior. par. 2. q. 12. in fin.* Sim. de Pret. *de interpret. vlt. vol. lib. 3. ſolut. 10. fol. 268. num. 4.* Graſſ. *in §. fideicom. q. 33. num. 5.* & iſti plurimos alios allegant, & plerique de communi teſtantur, & Rota ſecuta eſt *in Ferrarien. fideicommiſſi de Raſurijs 25. Febr. 1622. coram R.P.D. meo Merlino*. Quod indubitatum redditur ex verbis ſequentibus, in quibus teſtator continuando legatum alimentorum,
voluit habere locum in alijs ſucceſſoribus † in infinitum, quæ 9
vtique continent tractum temporis ſucceſſiuum, *vt in Romana Caſalis Palazetti 10. Iunij 1615. coram Reuerendiſſimo Patriarcha*, cum pluribus allegatis per Modern. Brixien. *de ſubſtit. fideicommiſſ. q. 382. num. 56.* quo caſu certiſſimum
eſt, † contineri non ſolùm vulgarem, ſed etiam fideicom- 10
miſſariam, Rota *deciſ. 320. num. 5. dec. 357. num. 2. & 7. par. 1. recent. & in Reatina fideicommiſſi 14. Martij 1622. coram me, & aliàs ſæpè*, & tradunt dicti Modern. *d. q. 382. n. 52.*
vbi quod hoc omnes admittunt, † nemine diſſentiente. Nec 11
videtur ſubſtinere intellectus ex aduerſo datus, quod d. verba referantur ad primum caſum non exiſtentiæ fratrum, quo caſu primogenitus teneatur dare alimenta fratrum filijs, & hæc forma ſeruari debeat in alijs ſucceſſoribus in infinitum,
† ideſt retento eodem themate, vt non exiſtentibus fratribus 12
primogeniti; qui in infinitum fuerint ſucceſſuri, teneantur dare alimenta fratrum filijs, non autem ſit ſenſus, quod vltra fratrum filios, legatum alimentorum extendatur etiam ad nepotes, & deinceps, quia nulla ratio dicta vt prædicta verba intelligantur de primogenitis debitoribus alimentorum tantùm, & eorum ſucceſſoribus in infinitum, non autem etiã

13 de legatarijs alimentorum, imò ex ſerie † contextus teſta-
menti, potiùs videntur referen. ad legatarios, poſtquam
enim teſtator dixit: *Quod intelligi & ſortiri voluit in fratri-
bus carnalibus hæredum primogenitorum, & illis non exiſten-
tibus in filijs ipſorum &c.* ſubiunxit, *quæ forma ſeu diſpoſitio
ſeruari, & locum habere debeat etiam in alijs ſucceſſoribus in*
14 *infinitum*, quaſi non ſolùm in fratribus, † & eorum filijs,
ſed etiam in alijs eorum ſucceſſoribus, ſecundum tamen
formam ſupra præſcriptam, videlicet, in ſtirpes, in
domo, & poſtquam legatarij peruenerint ad ætatem vi-
15 ginti annorum, † quæ eo magis videntur amplecten. ſtan-
te dictione, in ſtirpes, & alijs coniecturis conſideratis in ſe-
cunda deciſione.

Nec obſtat, quod iſti fratres agentes, non ſint nec fratres
primogeniti, nec filij fratrum primogeniti, cùm ſint filij
Laurentij, qui fuit frater Aſcanij, qui nunquam fuit primo-
genitus, cùm deceſſerit ante mortem Iulij patris; Quia
huic obiecto reſpondet prima, & ſecunda deciſio, quod il-
16 la verba, *hæredum primogenitorum*, ſtant † demonſtratiuè
prout in dubio præſumitur, *l. fin. §. Titia ff. de liber. leg.*
Bart. *in l. centurionum. 39. ff. de vulg.* & ſic ſufficit, quod veri-
17 ficentur in primogenito deſtinato, & ſcripto, † licet in ef-
fectu non fuerit hæres primogenitus, iuxta conſ. Bald. 170.
in fin. lib. 5. Sim. de Pręt. *lib. 3. ſolut. 5. num. 33. fol. 199. al-
leg. in prima deciſione*, quibus additur Curt. iun. *conſ. 83.
col. 3. verſ. nec obſtant illa verba*, Creſc. *deciſ. 1. n. 6. de
teſtam.* Laderch. *conſ. 3. num. 12. verſ. 2. facit, fuit dictum
in Romana de Aquilanis 18. Iunij 1600. coram Corduba,
& in Romana fideicommiſſi de Surdis 11. Maij 1618.
coram me.*

Demum nec obſtare viſum fuit, quod diſpoſitio ad fauo-
rem filiorum maſculorum, quos ſupereſſe contigerit tam de
Iulio filio teſtatoris, quàm de Angelo eius nepote, fuerit
conditionalis, videlicet, ſi per eorum patrem & auum
reſpectiuè non fuerit prouiſum de annuo redditu, ſeu cen-
18 ſu ſcutorum 200. Ideòque † non poſſint filij, vel nepotes
Iulij conſequi dictum legatum annuum, & alimenta, niſi
probauerint hanc negatiuam, quod ſibi non fuerit proui-
ſum; Quia reſpendebant illa verba, *ſi per eorum patrem,
& auum* ſignificare ipſum teſtatorem, vt nonnulli fatentur
ex informantibus pro Gregorio, & referri ad Iulium filium,
& Angelum nepotem teſtatoris, non autem ad Iulij, vel
Angeli filios, cùm certum ſit, Angeli filios tempore teſta-
menti non habuiſſe auum, cùm Bernardinus eorum Auus
eſſet iam mortuus; Senſus igitur eſt, vt ſi teſtator aliter non
prouiderit cæteris filijs Iulij, & Angeli, quemadmodum
fortè in animo habebat, ſed morte præuentus, id non fe-
cit, tunc primogeniti teneantur annuum legatum, & ali-
menta illis præſtare, quod autem teſtator non prouiderit,
ſatis apparet, ex quo idem Gregorius primogenitus præſti-
tit legatum, & alimenta Laurentio patri tunc agentium,
& eius fratribus, quod non feciſſet, ſi fuiſſet à teſtatore
aliter ei, & fratribus prouiſum.

Et ita fuit deciſum, &c.

*Ideſt ſub die 18. Aprilis 1599. deciſio iſta erit infra in Appen-
dice aliaſque deciſiones in altera inſtantia emanatas coram
bon. mem. Pirouano annotaui ſupra in hoc Tomo ad deciſio-
nem 505. quæ eſt in eadem cauſa.*

R. P. D. PIROVANO.

Recanaten. ſeparationis Thori.

Mercurij 26. Februarij 1625.

ARGVMENTVM.

Maritus, quando pro reſtitutione dotis conuenitur, non poteſt carcerari, cùm habeat priuilegium, ne teneatur vltra quàm facere poſſit, & quid ſi ſe obligauerit in forma Cameræ ad eam reſtituendam, item quid ſi maritus in legem matrimonij commiſerit.

SVMMARIVM.

1 *Maritus pro reſtitutione dotis, non tenetur vltra quam facere poteſt.*
2 *Maritus cum in reſtituenda dote, non teneatur vltra quàm facere poteſt, effectus huius priuilegij eſt, ne pro hoc poſſit carcerari.*
3 *Maritus, in reſtitutione dotis non gaudet priuilegio ne teneatur vltra quàm facere poteſt, ſi ſe ad eam reſtituendam obligauit in forma Cameræ.*
4 *Obligatio Cameralis continet in ſe ampliſſimas clauſulas renunciationum, & ſignanter omni legum, & iuris auxilio.*
5 *Clauſula, renuncians omni legum, & iuris auxilio, ſufficit ad tollendum priuilegium, ne quis conueniatur vltra quàm facere poteſt, vide n. 6.*
7 *Priuilegium, ne quis condemnetur vltra quàm facere poteſt, non deſtruitur per clauſulam, renuncians omni legum auxilio, quando competit ratione reuerentiæ.*
8 *Pactum, quod maritus conueniatur vltra quàm facere poſſit, non tenet, cùm ſit contra bonos mores.*
9 *Vxores tenentur maritis exhibere debitam reuerentiam.*
10 *Renunciatio non tenet, quando in ea ineſt turpitudo.*
11 *Actus, quando tendit contra bonos mores tunc iuramento non firmatur.*
12 *Iuramentum non mutat naturam contractus, nec auget obligationem, ſed addit vinculum religionis. Quæ poſtquam eſt in eſſe deducta, propter iuris reſiſtentiam, non etiam poteſt ex religione vinculari, & num. 12.*
13 *Maritus, ſi in legem matrimonij commiſerit, factus eſt, indignus priuilegio l. maritum ff. ſolut. matr. contra n. 14. & 15.*
15 *Renunciatio contra bonos mores, ſi nec directè, & expreſſe teneat, ergo multò minus tacitè.*
16 *Renunciatio, vt teneat videndum eſt, an adſit poteſtas in renunciantem.*
17 *per Thori ſeparationem non ſoluitur vinculum coniugale. Et propterea ſemper remanet ſpes ad eundem thorum reuertendi, quatenus morum reformatio concurrat, num. 18.*
19 *Bertazzol. in conſ. crimin. 551. per tot. reijcitur.*
20 *Mariti ingratitudo ab ipſa ſæuitia, in quo differat.*

DECISIO DXCIV.

ANtonius, poſt paſſam ſuper omnibus bonis exequutionem, pro reſtitutione dotis, & quarti eiuſdem, fuit vlterius carceratus pro exequutione mandatorum Rotalium, poſtea relaxatus in honorem feriarum Natiuitatis, cùm cautione de redeundo ad carceres in termino præfixo; interim autem cœpit prætendere ſe non teneri redire, ex eo quod conueniri non poteſt vltra quàm facere poſſit; vndè, cùm particulariter dubitatum eſſet, an teneatur ſolùm in quantum facere poteſt, itaut non poſſit carcerari, dictum fuit non teneri.

Fundamentum reſolutionis deductum fuit, *ex l. maritum*
ff. ſol. matr. in † qua cauetur maritum pro reſtitutione do- 1
tis non teneri vltra quàm facere poteſt, cuius † priuilegij ef- 2
fectus eſt ne carcerari poſſit pro eadem dotis reſtitutione
Bald. *in l. liber captus, C. de poſt. lim. reuerſ.* Franc. Aretin.
in l. alia §. eleganter, num. 1. ff. ſolut. matr. Couar. *var.
reſol. lib. 2. cap. 1. num. 4. verſ. fit tandem,* Theſ. *deciſ. 119.
num. 2.* Franc. *dec. 164. n. 2.* Brun. *de ceſſ. bon. q. 33. 4. quæſt.
princip.*

Neque obſtat, quod Antonius pro reſtitutione dotis, † & 3
quarti dotalis cum iuramento, & ſecundùm formam obliga-
tionis cameralis ſe obligauerit, in qua † continentur clauſulæ 4
ampliſſimæ renunciationum, & ſignanter omni legum, &
iuris auxilio, quàm ſufficere ad tollendum priuilegium ne quis
conueniatur † vltra quàm facere poteſt, tenuit Rota ex mul- 5
torum ſententia in *Brundiſina pecuniaria, quæ eſt deciſio 485.
n. 1. par. 2. rec.*

Quia cùm diſtinctione fuit reſponſum, quod, aut pri-
uilegium prædictum competit renuncianti ratione contra-
ctus, † vel ſocietatis, & in his terminis procedunt alle- 6
gata in ſupradicta deciſione, aut priuilegium competit ra-
tione reuerentiæ perſonæ † prout in præſenti, & tunc 7
renunciatio, defectu poteſtatis renunciantis, non tenet,
l. alia §. eleganter, ff. ſol. matr. vbi expreſsè cauetur pa-
ctum non † tenere, quod maritus conueniatur vltra quàm 8
facere poteſt, quia eſt contra bonos mores, quippè cũ contra

rece-

9 receptam reuerentiam, † quæ maritis exhibenda eſt, id eſſe appareat, & hanc partem ſequuntur latiſſimè Alex. *in d. §. eleganter*, Roman. Aretin. Comen. dicentes non te-
10 nere † renunciationem eo, quod ineſt turpitudo, & alij alleg. per Laderch. *conſ.* 30. *num.* 9. Franc. *deciſ.* 164. *num.* 14. affirmans veriorem eſſe opinionem, Couar. *in cap. quamuis pactum, num.* 6. *de pact.* Barboſ. *in l. Maritum, num.* 27. *verſ. prima ampliatio, ff. ſol. matr.* Maſtrill. *deciſ.* 93. *num.* 3. Gomez. *de poteſt. in ſe ipſum, lib.* 2. *cap.* 24. *num.* 2. Paſchal. *de virib. patr. poteſt. par.* 2. *cap.* 9. *num.* 26. Fontanell. *de pact. nuptial. par.* 2. *gloſ.* 3. *clauſ.* 7. *par.* 11. *num.* 54. *& ſeq.* omnes affirmantes non tenere, etiam ſi adhibitum fuerit iuramen-
11 tum, quia vbi actus † tendit contra bonos mores, tunc iuramento non firmatur, & Franc. *deciſ.* 181. *num.* 13. dicit iuramentum non mutare naturam contractus, nec au-
12 gere † obligationem, ſed addere vinculum religionis, quæ, poſtquam eſt in eſſe deducta, propter iuris reſiſtentiam, non etiam poteſt ex religione vinculari, & allegata *deciſio* 485. *num.* 2. *in fin.* conuenit in hac diſtinctione, ibi, *renunciari poteſt, ſi non ſit inductum ratione reuerentiæ.*

Quod ſi dicatur nihilominus *d. priuil. l. Maritum, ff. ſol.
13 matr.* Antonium iuuari † non poſſe, ex quo per ſæuitiam, & ingratitudinem, iam ex ſententijs Rotalibus declaratam in legem matrimonij, factus ſit indignus legis auxilio, *l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir vxorem, ff. ſol. matr.* Bald. *in l. adhuc, num.* 21. *C. de iur. dot.* Anchar. *conſ.* 408. *in princ.* Lopez *in rubr. de donat. inter virum, & vxorem, §.* 64. *nu.* 12. Surd. *de alim. tit.* 1. *qu.* 36. *nu.* 13. *& tit.* 7. *qu.* 25. *num.* 1. *&* 2. Bertaz. *in conſ. crimin. conſ.* 551. *per tot.* qui in his terminis reſpondit.

14 Adhuc viſum fuit obiectum poſſe euitari, † ſequendo rationes contrariæ opinionis, quàm defendunt *gloſ. in cap.* 1. *in verb. totam, de donat. inter vir. & vxor.* Barboſ. *poſt multos in d. l. Maritum, nu.* 43. *& ſeq. ſol. matr.* Directè enim,
15 & expreſsè † non tenet huiuſmodi renunciatio, tanquam contra bonos mores; ergo nec tacitè delinquendo in legem id videtur licere, prout arguunt Barboſ. *vbi ſupra*, & Franc.
16 *dec.* 164. *num.* 3. quia ſemper deficit poteſtas † in renunciante, quæ ad effectum renunciationis, ſiue expreſſæ, ſiue tacitæ ſemper requiritur, nec ceſſat ſuppoſitum reuerentiæ maritalis, *in §. eleganter pro ratione conſideratum*, quia per
17 ſeparationem thori, non ſoluitur vinculum coniugale, *cap.* 1. *de diuort.* vbi Hoſtien. *ſub num.* 1. idem aduertit, vt propterea ſemper remaneat ſpes ad eumdem thorum reuertendi,
18 quatenus † morum reformatio concurrat, atque ita durat illud ius reuerentiale, per quod tale priuilegium à iure legitur indultum; nec vrgent rationes, Bertaz. *d. conſ.* 551. quia rationibus, & auctoritati, *gloſ. in d. cap.* 1. *de donat. inter vir. & vxor.* magis inhærendum eſt, maximè, quia adducta per Bertaz. non tangunt punctum impotentiæ renunciantis, & quatenus ille arguit ab ingratitudine, vt per eam priuilegia amittantur, in hoc etiam erit aduertendum,
9 multum † differre ingratitudinem ab ipſa ſæuitia, ſaltem ratione iuris, & effectus, quia ingratitudo perficitur ex ipſo actu, & ex conſumatione ſequitur effectus pœnæ indictæ, ita vt non ſit locus pœnitentiæ ad illam euitandam; ſæuitia autem ſubiacet pœnitentiæ, & reuerſioni ad eumdem thorum, in qua priuilegium poteſt conſeruari.

Et ita, &c.

R. P. D. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Caſalis.

Mercurij 26. Februarij 1625.

ARGVMENTVM.

Contra tertium poſſeſſorem agi nequit via executiua, quodque procedit etiam ſtante obligatione Camerali principalis debitoris, quæ concluſio fortius intrat ſtante inhibitione iuxta cautelam Bald. in l. ob maritorum num. 4. C. ne vxor. pro marit. In fraudem paratæ executionis, quando aliqua aſſignatio dicatur facta; Item probata dicta fraude qualites ſit agendum.

SVMMARIVM.

1 *Executiua via non poteſt agi contra tertium poſſeſſorem.*

2 *Executiuè non agitur contra tertium poſſeſſorem, etiamſi adſit obligatio Cameralis principalis debitoris.*

3 *Executiuè tunc multò minùs poteſt agi contra tertium poſſeſſorem, ſtante ſuper hoc inhibitione mandatorum.*

4 *Poſſeſſio probari poteſt ex clauſula conſtituti.*

5 *Vxor poteſt tueri ſuam poſſeſſionem, quoad bona dotalia in bonis mariti.*

6 *Poſſeſſio probatur ex pluribus locationibus, ac fructuum perceptionibus.*

7 *in Fraudem creditorum, ea, quæ fiunt non ſunt attendenda.*

8 *in Executionis parata fraudem, vt dicatur aliquid geſtum, quid requiratur.*

9 *Creditores, ſi prætendant aliquid geſtum eſſe in eorum fraudem, debent prius agere actione reuocatoria, & deinde via executiua, & quomodo.*

DECISIO DXCV.

CVm Creditores Ioannis, & Tiberij de Molaria obtinuiſſent in vim obligationis Cameralis relaxari ab A. C. plura, ac diuerſa mandata, illaque prætenderent facere exequi ſuper Caſali, de quo nunc agitur, quem D. Laudomia Biſcia ſub die 14. Septembris 1620. tam vigore clauſulæ conſtituti appoſitæ in Inſtrumento dotali, quàm aliàs omni meliori modo declarauit ſe velle retinere ratione ſuæ dotis propter vergentiam Tiberij mariti ad inopiam cœperunt primo agere contra illam ex capite Iuris offerendi, quod dicebant ipſis competere, deindè hac via omiſſa adierunt ſignaturam Sanctiſſimi pro ſubhaſtatione d. Caſalis, & obtinuerunt committi Auditori Cameræ, vt ſeruata certa forma procederet ad dictam ſubhaſtationem, quam nec etiam proſequuti denuò inſteterunt pro executione dictorum mandatorum, & Fuluius Silueſtrius Procurator creditorum ſub quadam citatione facta D. Laudomię ad recipiendum ſuam dotem, aliàs mandari deponi, nec non mandari exequi d. mandata non obſtante Inhibitione dotali decretum de exequendo obtinuit, à quo cum pro parte D. Laudomiæ fuiſſet appellatum, & cauſa appellationis mihi eſſet in Rota commiſſa, illaque pendente progrederetur in executione mandatorum ſuper fructibus dicti Caſalis, dedi dubium an mandata de exequendo, & conſignando vnà cum omnibus inde ſecutis eſſent reuocanda, quo dubio bis propoſito, abſque tamen vlla reſolutione propter dilationem petitam à creditoribus hodiè tertia vice illud repropoſui, & Domini in maximam dd. creditorum contumaciam reſponderunt pro D. Laudomia informante, nempè dicta mandata eſſe reuocanda ea potiſſimum † ratione moti, quod 1
contra illam cum eſſent tertia poſſidens, non poſſent agi via
executiua, etiam † ſtante obligatione Camerali debitoris 2
principalis, Alex. *in l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus nu.* 28. *verſ. & pro hoc, ff. de re iudic.* Galleſ. *de obligat. Camer.* 2. *par. qu.* 2. *num.* 3. Rota *deciſ.* 22. *num.* 1. *& dec.* 330. *num.* 2. coram fel. record. Greg. XV. cum alijs allegatis *in Romana Vinea* 20. *Nouemb.* 1617. *coram me.*

Et hoc eo magis procedere videbatur ſtante inhibitione
mandatorum † obtinuerat ad ſe magis tutam reddendam 3
aduerſus creditores ne ſuper dicto Caſali moleſtaretur, quod tradit pro cautela, Bald. *in l. ob maritorum num.* 4. *& ſeq. C. ne vxor pro mar.* Angel. *in l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus num.* 1. & ibidem Caſtren. *num.* 2. *ff. de re iud.* cum alijs adductis *in d. dec.* 22. *nu.* 2. *coram Sanctiſs.*

Quod antem D. Laudomia poſſideret d. Caſale probatur
nedum ex clauſula, † conſtituti appoſita in Inſtrumento 4
dotali, ac poſtea reperita etiam in aſſignatione Caſalis eidem facta pro ſatisfactione ſuæ dotis per Tiberium maritum, &
Ioannem fratres, cum qua potuit, & poteſt † Vxor tue- 5
ri ſuam poſſeſſionem in bonis mariti iuxta textum vulgatum, *in l. quod meo*, vbi Bart. & communiter DD. *ff. de acquir. poſſ.* Afflict. *deciſ.* 139. *num.* 9. Oſaſch. *deciſ.* 133. *n.* 7. Rota *deciſ.* 520. *num.* 2. *in fin. par.* 2. *recent.* verùm etiam ex
pluribus † locationibus, ac fructuum perceptionibus per 6
ipſam factis, quæ dantur in Summ. num. 7. ex quibus benè pro-

probatur poſſeſſio, Soccin. *conſ.* 187. *num.* 16. *verſ. confirmantur præmiſſa lib.* 2. Menoch. *conſ.* 336. *nu.* 13. *lib.* 4. *& de retinenda remed.* 3. *num.* 564. 565. *& num.* 573.

Non obſtat ſi dicatur huiuſmodi aſſignationem fuiſſe fa-
7 ctam † in fraudem paratæ executionis, & creditorum di-
ctorum de molaria, quia fuit reſponſum, quod vbicumque
8 non apparet facta aſſignatio poſt relaxata mandata † non
poteſt dici, quod ſit facta in fraudem paratæ executionis, vt fuit latè firmatum *in Veneta donationis 7. Nouemb.* 1616. *coram D. meo Buratto*, & proinde Creditores debent prius agere actione reuocatoria contra D. Laudomiam, & poſt modum via executiua tanquam contra bona ſuorum debitorum, iuxta notata per Bart. *in d. l. à Diuo Pio*, §. *ſi ſuper rebus num.* 7. *verſ. Ego dico*, & ibi Caſtr. & Iaſ. quos refert, & ſequitur Rot. *dec.* 764. *ad fin. par.* 2. *rec.* & fuit dictum *in Romana Vineæ coram me ſuperius allegata*.

Non obſtat, quod etiam dicatur pro parte creditorum in memoriali dato in vltima propoſitione cauſæ, quod iſtud Caſale non ſpectabat in totum ad Tiberium maritum, & ideò Laudomiæ competat ſolummodò retentio pro parte illum tangente, quia pro reſponſione ſciendum eſt in facto Laudomiam nupſiſſe Tiberio cum dote ſcutorum 16006. quorum ſcuta 3500. fuerunt exburſata in pecunia numerata; & per Tiberium aſſecurata ſuper omnibus ſuis bonis, reſiduum verò aſſignatum in tot locis montium, quæ deberent ſtare pro fundo dotali, ex quibus cùm fuerint poſtea ſoluta ſcuta 4500. pro debitis Cæſaris Molariæ patrui, & Patroni Cæſaris, cui ab inteſtato ſucceſſerunt æqualiter Ioannes, & Tiberius. Item 3780. pro reſtitutione dotis, & quarti dotalis Iuliæ vxoris eiuſdem Cæſaris, pro quibus fuerunt ceſſa eidem D. Laudomiæ iura pro portione, quam Iulia habebat in d. Caſali, necnon alia ſcuta 4000. inueſtita in Domo communi Ioannis, & Tiberij, quæ poſtea fuit per Laudomiam retrouendita, & idem pariter aſſignata tanta portio ſuper d. Caſali ſequitur, quod tota ferè dos demptis ſcutis 3500. fuerit implicata ſuper Caſali, & conſequenter mandata relaxata ad fauorem creditorum non poſſe ſuſtineri, nec etiam quoad portionem Ioannis, in qua nititur hypotheca, quam habet D. Laudomia pro dicta ſua dote.

Et ita fuit reſolutum vna tantùm parte informante, &c.

R. P. D. VBALDO.

Cæſenateñ. Bonorum.

Lunæ 3. Martij 1625.

ARGVMENTVM.

Notarij in Italia numerare annum incipiunt à die 25. Decembris, non autem 1. Ianuarij. De fide inſtrumenti quando dubitetur, ita vt veriſimiliter arguendum veniat tamquam falſum. Adminiſtrator non poteſt ſine ſpeciali mandato præiudicare Domino.

SVMMARIVM.

1 *Notarij in Italia incipiunt annum à die Natiuitatis Domini ſub die 25. Decembris, non autem à die 1. Ianuarij.*
2 *Anni denumeratio à Chriſti Natiuitate eſt intelligenda, vt anni currentis nondum finiti ſignum exiſtat.*
3 *Inſtrumentum continens inueriſimilia non caret ſuſpicione falſitatis.*
4 *Clauſulæ inſolitæ arguunt falſitatem inſtrumenti.*
5 *Conſtitutum quando non attendatur.*
6 *Inſtrumenti falſitas ex quibus arguatur.*
7 *Poſſeſſio prior eſt manutenenda, niſi doceatur de interruptione poſſeſſionis.*
8 *Poſſeſſionis continuatio non datur, non poſſidenti.*
9 *Poſſidere non poſſunt duo inſolidum eandem rem.*
10 *Adminiſtrator non poteſt præiudicare Domino ſine ſpeciali mandato.*
11 *Adminiſtratores non ſibi, ſed Domino poſſident.*
12 *Poſſeſſionem ſi quis fateatur dimiſiſſe, & de facto fuiſſe ſpoliatum, hoc caſu illa qualitas ſine facto reijcitur.*

DECISIO DLXXXVI.

DOmini dixerunt ſtandum eſſe in deciſis, & ſic mandatum de manutenendo conceſſum, locis pijs non eſſe reuocandum, *prout fuerat deciſum die 16. Decembris 1622.* * ex rationibus in *dicta deciſione, & in alia 21. Februarij eiuſdem anni, coram me firmatis*, & licet exaduerſo prætenderetur, ab ijs eſſe recedendum ex inſtrumento concordiæ nouiter producto, & quod dicitur ſtipulatum inter partes die 28. Decembris 1620. tamen illud non obſtare Domini cenſuerunt. Nam in primis nonnulli ex Dominis valdè dubitabant de fide iſtius inſtrumenti, quod habet datam prædictam 28. Decembris 1620. à Natiuitate, vt in ſummario locorum piorum nu. 3. licet illud verbum (à Natiuitate) omittatur in ſummario Dandini, & ſic apparet inſtru-
mentum eſſe rogatum in fine anni 1619. cùm Notarij † in 1
Italia incipiant annum à die Natiuitatis Domini ſub die 25. Decembris, non autem à die prima Ianuarij, vt per Rot. *deciſ.* 17. *de indic. in antiq. &* 3. *eod. tit. in nou.* & conferunt notata per Io. de Graſſ. *in tract. de ſubſtit. procur. ſuper verſ. anno à Natiuitate Domini nu.* 2. licet Couarr. *lib.* 1. *variar.*
reſolut. cap. 12. *num.* 1. *in fin.* dicat iſtam anni † denumera- 2
tionem à Chriſti Natiuitate ita eſſe intelligendam, vt anni currentis nondum finiti ſignum exiſtat; ſed hic concurrit etiam, quod inſtrumentum dicitur celebratum anno decimo quinto Pauli V. qui currebat anno Domini 1616. non autem anno 1620. de menſe Decembris, tunc enim currebat annus decimus ſextus inceptus die 17. Maij eiuſdem anni 1620. vnde cùm in iſto inſtrumento recedatur ab alio celebrato die 17. Februarij 1620. & tamen ſi anterius ex prædictis, meritò non caret ſuſpicione, quam augere videban-
tur multa conſiderata per Informantes pro locis pijs, vt 3
quia inſtrumentum continet veriſimilia, Menoch. *præſump.* 20. *num.* 12. *& ſeqq. lib.* 5. Rota *in Peruſina pecuniaria coram Reuerendiſs. Patriarcha, quæ eſt deciſ.* 366. *num.* 6. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farin. qui idem tradit *de falſit. & ſimulat. qu.* 153. *num.* 176. *& ſeqq.* Non enim videtur veriſimile, quod poſt relaxationem poſſeſſionis factam à Dandino, & apprehenſionem poſſeſſionis locorum piorum vigore primi inſtrumenti, prout firmatur in deciſionibus in cauſa factis, fuerit de nouo deuentum ad nouum compromiſſum, & nouam concordiam locis pijs præiudicialem, abſque probabili cauſa, & tantò minus cùm in ea prætenſi agentes locorum piorum conſentiant, vt Dandinus continuet ſuam veterem poſſeſſionem certorum bonorum, & tamen ex deciſionibus conſtat, quod ipſe dimiſerat eorum poſſeſſionem, & loca
pia ex ijs fructus perceperant, † quibus accedunt clauſulæ 4
inſolitæ, Menoch. *vbi ſupra num.* 20. Rot. *deciſ.* 68. *num.* 3. *& d. deciſ.* 366. *num.* 8. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farin. dum Dandinus conſtituit ſe poſſidere ad ſui fauorem bona hæreditaria,
neque adeſt Conſtitutum locorum piorum † ad eius fauo- 5
rem, quæ viſa eſt noua practica, & contra, *l. quod meo*
cum ibi notat. ff. de acquir. poſſeſſ. & demum quia omnes 6
prædicti agentes, teſtes inſtrumentarij, & Notarius ſunt mortui, & hucuſque in tot cauſæ propoſitionibus nulla eſt facta productio, nec mentio de d. inſtrumento iuxta ea, quæ habentur per Farin. *d. qu.* 153. *num.* 179. *&* 182. Rot. *d. deciſ.* 366. *num.* 9. Menoch. *d. præſumpt.* 20. *num.* 39. *& d. deciſ.* 68. *num.* 7. Sed data etiam veritate dictæ ſecundæ concordiæ, adhuc Domini putabant non poſſe dari manutentionem Dandino, & ſic ſtandum eſſe in deciſis, quia cùm
conſtet † de anteriori poſſeſſione locorum piorum, & no- 7
ua Dandini apprehenſione, alias prior poſſeſſio eſt manutenibilis, Bart. *in l. ſi duo num.* 9. *ff. vti poſſid.* Rot. *dec.* 363. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.* Nec obſtat, quod in dicto inſtrumento Adminiſtratores permiſerint, Dandinum continuare ſuam poſſeſſionem. Quia reſpondebatur in primis, non
dari † continuationem non poſſidenti; vnde ſi loca pia 8
poſſidebant, vt fuit firmatum, inane eſt pactum de conti-
nuanda poſſeſſione Dandini, cùm duo † inſolidum poſſi- 9
dere non poſſint, *l.* 3. §. *ex contrario, ff. de acquir. poſſeſſ.* præterea ſtante dicta poſſeſſione locorum piorum ſequitur,
vt prædicti Adminiſtratores † non poſſint cedere poſſeſſio- 10
nem Dandino ſine ſpeciali mandato, de quo non conſtat,
cum non ſibi, † ſed locis pijs poſſiderent, *l. vlt. C. de ac-* 11
quir. poſſeſſ. Bart. *in l. quod meo num.* 9. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Alex. *in l. qui vniuerſas*, §. *quod per colonum. num.* 2. *eod. tit.* & fuit firmatum in vltima deciſione in fin.

Vltimo ex alio ceſſare videtur difficultas, quia Dandinus in vl-

12 in vltimo inſtrumento dicit, ſe fuiſſe grauatum † dimittere poſſeſſionem, & de facto fuiſſe ſpoliatum de tota hæreditate ſuæ vxoris, & ſic fatetur, ſe non poſſidere, & loca... pia poſſidere, & reijcitur illa qualitas de facto, Rot. *deciſ.* 802. *numer.* 3. *& ſeqq. par.* 1. *diuerſ.* & ſæpiſſimè fuit reſolutum.

Neque obſtant teſtes, qui deponunt Dandinum poſſediſſe, quia vel ſunt intelligendi ante dimiſſionem, vel ſtandum eſt teſtibus locorum piorum ex rationibus conſideratis in vltima deciſione.

Ex quibus Domini permanſerunt in deciſis.

Deciſiones iſtæ in hac cauſa emanatæ ſub diebus 21. *Februarij* 1622. *&* 16. *Decembris eiuſdem anni coram eodem bo. me. Vbaldo habentur apud Poſth. poſt tractat. mandat. de manutenend. deciſiones* 162. *&* 170.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Medietatis Domus.

Mercurij 5. *Martij* 1625.

ARGVMENTVM.

Dominij probatio debet eſſe concludens, quando agitur rei vendicatione, itaque ſat non erit inſtrumentum conceſſionis, quodque tamen intellige regulariter, ideòque fallit, quando cum ipſo inſtrumento concurrunt plura adminicula illud corroborantia, & quæ ſint iſta adminicula nonnulla ex eis hic adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutioni ſine dubio dicitur factus locus, quando linea eſt finita.*
2 *Dominium ad deuolutionis effectum non probatur ex inſtrumento inueſtituræ.*
3 *Dominium etiam ad effectum deuolutionis probatur ex inſtrumento inueſtituræ concurrentibus adminiculis.*
4 *Prout ſunt antiquitas temporis, ſolutio Canonum, confeſſio, inſtrumentum conceſſionis, & ſimilia.*
5 *Antiquitas temporis deſeruit pro adminiculo ad probationem dominij.*
6 *Canonis ſolutio facta iuxta formam conceſſionis, maximè, quando fuit facta per longum tempus deſeruit pro adminiculo ad probandum dominium, & num.* 7. *&* 11.
8 *Dominij plena probatio reſultat ex propria confeſſione aduerſarij.*
9 *Inſtrumentum dicitur quis approbaſſe cum omnibus in eo contentis, ſi eo ſit vſus.*
ex Productione inſtrumenti dicitur illud à producente approbatum, & nu. 9.
10 *Actus præſumitur geſtus ex titulo præambulo.*
12 *Erronea ea, quæ ſunt, non veniunt attendenda.*

DECICIO DXCVII.

DVbitaui An per lineam finitam q. Auguſtini Piſcinæ eſſet deuoluta Domus, de qua agitur ad Monaſterium, ſeu Moniales S. Annæ, & DD. Informante tantùm parte Monaſterij, altera verò ſæpius citata, & intimata informante recuſare affirmatiuè in emphytheuſim factę per Monaſterium de anno 1534. vſque ad tertiam generationem Auguſtini expreſsè legitur pactum, quod finita dicta tertia generatione domus debeat reuerti ad Monaſterium, quo ſtante, & dicta linea finita, eſt factus locus ſine dubio de-
1 uolutioni, quia licet dominium directum Monaſterij, quod venit neceſſario ad hunc effectum probandum regulariter
2 ex Inſtrumento inueſtituræ non probetur, tamen id procederet contra hæredes Ioannis Dominici Piſcinæ nepotis ſi ipſi contradicerent, ſed cum ipſi acquieuerint, & lis contra Rectorem Sanctæ Cęciliç habentem ſuper domo reſponſionem ſex ducatorum, de Carolenis videtur ceſſare,
3 & nihilominus † dicta regula fallit quoties concurrunt adminicula, iuxta not. per Bart. *in l. ad probationem, C. locati, & l. officium num.* 2. *de rei vendic.* Dec. *conſ.* 146. *nu.* 14. Surd. *deciſ.* 10. *num.* 14. Valaſc. *de iur. emphyt. qu.* 9. *num.* 16. *cum adductis in deciſ.* 193. *num.* 1. *par.* 1. *rec. in qua aliæ deciſiones referuntur.*

In caſu autem præſenti plura concurrunt adminicula, ex quibus reſultat d. directi dominij probatio, † nempe antiquitas temporis, ſolutio Canonum, confeſſio recipientis, & ipſiuſmet Rectoris Sanctæ Cæciliæ, qui interuenit, inſtrumentum conceſſionis, quæ benè omnia ponderantur ad hunc effectum *in dicta deciſ.* 193. *num.* 2. *par.* 2. *rec.* 4
& in ſpecie de antiquitate † temporis, quod ex ea etiam deſumatur adminiculum ad probationem dicti dominij, notat Soccin. *in conſ.* 187. *num.* 5. *& ſeqq. lib.* 2. Ruin. *conſ.* 14. *nu.* 9. *lib.* 4. 5

Prout idem † operari ſolutionem Canonis factam iuxta formam conceſſionis, vt text. *in cap. cum olim de cenſib.* Alex. *conſ.* 8. *num.* 1. *lib.* 3. maximè † cùm fuerit facta per longum tempus, Valaſc. *loco ſupra citato qu.* 9. *num.* 17. *in fine*, & fuit dictum *in vna Lauden. deuolutionis* 13. *Martij* 1595. *coram bon. mem. D. Corduba, & in Romana deuolutionis domus coram me* 3. *Aprilis* 1623. 6 7

Et quod ſuper hoc tollit omne dubium eſt confeſſio iurata eiuſdem Rectoris, quod ſcilicet dicta Domus deberet reuerti ad Moniales directas dominas cum onere ſoluendi reſponſionem dd. ſex ducatorum de Carolenis, ſeu ſtatutorum quatuor cum dimidio eidem Rectori, & ſucceſſoribus ex qua † confeſſione reſultat plena dominij probatio contra illum, & illius ſucceſſores, Bart. *in l. ſi cum falſa num.* 4. *&* 7. *Cod. de iur. & fact. ignor.* Guidopap. *deciſ.* 272. *num.* 3. Surd. *dicta deciſ.* 10. *num.* 12. Rota *d. deciſ.* 193. *num.* 2. *ad fin. par.* 2. *rec.* & in allegata *Romana Deuolutionis domus coram me.* 8

Accedente vlterius poſſeſſione capta per modernum Rectorem nunc Aduerſarij vigore inſtrumenti ſupradictæ conceſſionis factæ ab eiſdem Monialibus, ex quo ſequitur, omnia in eo † contenta fuiſſe per Rectorem approbata iuncta præſertim illius productione, ac interceſſione inſtrumenti captæ poſſeſſionis, *ad text. in cap. cum olim de cenſib. cap. venerabilis*, & ibi DD. & præcipuè Dec. *num.* 22. *de excipien.* Aym. *conſ.* 201. Surd. *conſ.* 151. *num.* 16. Rotæ *deciſ.* 238. *num.* 5. coram fel. rec. Gregor. XV. vbi adden. notat. alias deciſiones. 9

Non obſtat, quod Rector vnà cum Monialibus accepe-rit poſſeſſionem dictæ domus per lineam finitam Auguſtini, quia iſta poſſeſſio capta fuit pro Monaſterio, & de domo ad Monaſterium deuoluta, & præſertim d. Rectoris ſtante titulo præambulo debet intelligi † pro ſuo iure, & intereſſe ratione dictæ reſponſionis eidem vt ſupra debitæ, non autem ratione directi dominij, quod ex confeſſione eiuſdem Rectoris, & ex alijs † ſuperius deductis ſpectat ad Moniales Sanctæ Annæ iuxta text. *in l.* 2. *C. de acq. poſſ. gloſ. fin. in l. quadam mulier, ff. de rei vendic.* Beto. *conſ.* 6. *num.* 6. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 314. *num.* 10. Rota *deciſ.* 160. *num.* 5. *& dec.* 615. *nu.* 3. *par.* 2. *rec.* 10 11

Minus obſtat enunciatiua, quod Domus fuerit deuoluta pro medietate Monaſterio, & pro alia medietate Rectori S. Cæciliæ, de qua in inſtrumento locationis factæ 24. Septembris 1602. quia ex inſtrumento Inueſtituræ poſſeſſionis, quæ datur in ſummario num. 1. & 2. detegitur erronea † cum ex illis conſtet domum ſpectare, & fuiſſe deuolutam ad Monaſterium S. Annæ. 12

Ex quibus ita fuit deciſum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Regien. Penſionis.

Mercurij 5. *Martij* 1625.

ARGVMENTVM.

Penſionis tranſlatio non dicitur continere nouum onus, ſeu prorogationem ſeruituris, ſed continuatur ius antiquum. Gratiarum multiplicatio an poſſit mutare mentem Principis circa aliarum gratiarum conceſſionem, vel ſaltem eundem difficilius reddere circa d. conceſſionem. Subreptionis vitium vt euitetur, quidnam ſufficiat.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *de Penſionis translatione quando agitur, an tractetur de prorogandæ ſeruitute beneficij.*
2 *Gratiarum multiplicatio non debet mutare mentem Principis ad non concedendum nouam gratiam, vel difficilius ad indulgendum.*
3 *Subreptionis materia ſuper quo fundari non poſſit.*
4 *Subreptionis vitium vt euitetur, ſufficit cogitatio Principis in genere.*
5 *ad Subreptionem euitandam ſufficiens eſt virtualis expreſſio, & num.6.*
7 *Subreptio non cauſatur ex multiplicatione gratiarum.*
8 *Papa ex quibus reddatur difficilis in concedenda gratia translationis penſionis.*
9 *Penſionum translationes non continent nouum onus, aut ſeruitutem.*
10 *Lex habet oculos retrò, & non antè.*

D E C I S I O DXCVIII.

TErtiò cauſa poſita dictum fuit ſtandum eſſe in deciſis 23. Nouembris, & 17. Iunij 1624. quia obiecta propoſita translationi factæ per bon. mem. Cardinalem Tuſcum duc. 200. ad fauorem D. Dominici Tuſci vſque de menſe Septembris verè non obſtant.

Nam cùm obiecta deducantur ex facultate transferendi conceſſa per Sanctæ me. Paulum Quintum de anno 1614. menſe Nouembris in qua non fuit facta mentio facultatis eidem Cardinali Tuſco conceſſæ de anno 1608. 28. Decembris transferendi reſiduum fructuum eiuſdem Præpoſituræ vſque ad ſummam ſcut. 300. neque etiam fuit facta mentio de alia facultate transferendi ab eodem Papa Paulo V. conceſſa anno 1614. menſe Ianuarij Bartholomæo Tuſco de dicta penſione duc. 200. de Camera, dicebatur non fuiſſe neceſſariam neque primam neque ſecundam expreſſionem, dum non agitur de nouo grauamine imponendo Eccleſiæ, ſed de antiquo continuando, & quidem non continuatione
1 indubitata, ſed euentuali, per quam dici non poteſt tractari de proroganda ſeruitute Eccleſiæ, prout articulo diſcuſſo firmatum fuit in hac eadem cauſa 9. Februarij 1624. Et quamuis plures ſint gratiæ, attamen multiplicatio gratia-
2 rum † non debet mutare mentem Principis ad non conceden. nouam gratiam, vel ad difficilius indulgen. poſtquam nititur ſola ratione non præiudicij, aut noui oneris Eccle-
3 ſiæ, in qua fundari non poteſt † materia ſubreptionis, Caſſad. *dec.* 10. *nu.* 1. *de præben.* Caputaq. *dec.* 224. *par.* 3. *& deciſ.* 108. *nu.* 6. coram Papa Greg. XV.

Cæterum obiecta magis perpendendo viſum fuit ea non obſtare validitati translationis de qua agitur, taciturnitas enim gratiæ iam conceſſæ de anno 1608. pro transferendis ſcut. 300. ex reſiduo fructuum Præceptoriæ non pertinet ad ſubreptionem poſtquam de ea in gratia anni 1614. menſe Nouembris Sanctiſſimus habuit notitiam ſaltim in genere,
4 quod ſufficit ad euitandum vitium prædictum, Caputaq. *dec.* 49. *ad fin. par.* 1. *dec.* 38. *num.* 3. *&* 192. *ad fin.* 210. *nu.* 5. *par.* 1. *recent.* leguntur namque verba vigore indultorum tibi per Nos & felic. record. Clement. VIII. deſuper conceſſorum, quæ cùm ſub eorum generalitate, & illud anni 1608.
5 comprehendi † poſſit, inde oritur virtualis expreſſio ſufficiens ad euitan. ſubreptionem.

Non obſtat, quod illa verba vigore indultorum non ſint referenda ad indultum anni 1608. ſed ad alia indulta conceſſa per eundem Paulum Quintum pro penſionibus ſuper menſa Eccleſiæ Tiburtinæ, de quibus facta fuit mentio in eodem indulto Pauli V. non tollitur, quin ſub eadem generalitate comprehendi poſſit gratia translationis dicti anni 1608. maximè quia conſtat de voluntate tam Clementis Octaui, quàm eiuſdem Pauli Quinti, quod Cardinalis poſſet transferre fructus Præceptoriæ, quodque ſemel translati ad ipſum reuerterentur, itaut poſſet eos de nouo transferre, quodque ſi tertiò fieret locus caſſationi dd. penſionum ijdemmet fructus tertiò etiam reuerterentur ad
6 Cardinalem eoſque ipſe poſſet tertiò transferre, ex quibus ſatis patet Papam ſaltim implicitè potuiſſe ſcire facultates Cardinalis de transferendo reſiduo fructuum ab ipſomet conceſſas.

Similiter neque viſa fuit conſiderabilis ſubreptio deducta ex non expreſſione facultatis transferendi iam antea conceſſæ Bartholomæo ex rationibus in deciſione 17. Iunij 1624. ponderatis.

Quibus non obſtat, quod & ſi gratia Bartholomæi cum gratia Cardinalis eſſet vna, & eadem poſtquam ſi Bartholomæus ea vſus fuiſſet transferendo penſionem non poterat Cardinalis illam transferre, & ſic eſſet vna in duabus tamen perſonis, attamen negari non poſſe, quin onus efficeretur grauius Eccleſiæ, & Titulari, ac etiam per indultum Cardinalis impediretur effectus facultatis Bartholomæi ad præiudicium Eccleſiæ, & Titularis.

Quia fuit reſponſum † ſubreptionem non conſiſtere in 7
multiplicitate gratiarum, quæ narratæ non fuerint, neque
in poſſibili præiudicio euentuali, ſed † in gratijs oneroſis 8
Eccleſiæ, & Titulari, ad quas veriſimiliter Papa potuit reſpicere, & reddere ſe difficilem in concedendo, *cap. ſuper litteris de reſcript.* Caſſad. *deciſ.* 12. *de præben.* Vnde cùm
iam fuerit firmatum translationes † non continere nouum 9
onus, aut ſeruitutem, ſemper ceſſat effectus ex pluribus gratijs deductis.

Et quæ dicebantur ex noua declaratione S. D. N. ſuper 10
moderatione Indultorum transferendi penſiones quatenus medietatem fructuum excedant, viſum fuit non comprehendere penſiones in iudicium deductas ſequendo deciſionem 48. num. 18. coram Papa Greg. XV. Et ita &c.

Vide ſupra in præcedenti Tomo ad deciſionem 401. *quæ eſt in eadem cauſa, vbi annotaui alias deciſiones in hac cauſa emanatas.*

R. P. D. V B A L D O.

Regien. Iuriſpatronatus.

Mercurij 5. Martij 1625.

A R G V M E N T V M.

Ex nullitate vnius capitis ſententiæ non infertur ad nullitatem totius ſententiæ, quando ipſa fuit lata per capita ſeparata. Defectus citationis ad dicendum contra commiſſionem ex quo ſanetur. Procuratoris mandatum quando dicatur ſufficiens, vt poſſit comparere in cauſis beneficialibus, & an ad hoc ſufficiat generale. Præſentatio facta lite pendente quando teneat, & quando ſit attentata, & aliqua habes circa regulas Cancell. de Triennali, & Annali.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia quando eſt lata per capita ſeparata, tot dicuntur ſententiæ, quot ſunt capita.*
2 *Citatio ad dicendum contra commiſſionem requiritur ad firmandam iuriſdictionem Iudicis.*
3 *Citatio ad dicendum contra commiſſionem, non iuuat ad firmandam iuriſdictionem, niſi etiam producatur in actis.*
4 *Citationis omnis defectus tollitur per comparitionem partis.*
5 *Mandatum ad litem quando dicatur ampliſſimum.*
6 *Mandatum etiam ſimplex ſufficit ad comparendum in cauſis beneficialibus.*
7 *Mandatum quando ſit ſatis amplum ad comparendum in quibuſcumque cauſis beneficialibus, ſiue prophanis indiſtinctè.*
8 *Sententia quæ non iuſtificatur ex actis, nulla eſt.*
9 *Sententiæ pars diſpoſitiua, & non narratiua attendenda eſt.*
10 *Patronus lite pendente non poteſt præſentare.*
11 *Cap. per noſtras de iurepatron. an procedat in beneficijs ſimplicibus, eſt inter DD. non parum controuerſum.*
12 *Patronus lite pendente poteſt præſentare per viam ſupplicationis, & Ordinarius poteſt illum gratificare.*
13 *Præſentari quis non poteſt lite pendente.*
14 *Cap.* 1. *&* 2. *vt lit. pendent. in* 6. *habent etiam locum in præſentatione.*
15 *Patronus dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, dum conſtat de effectuatione præſentationum.*

16 *Pa-*

16 *Patronus dum eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi licet præſentet lite pendente non dicitur attentare, cum continuet ſuam poſſeſſionem.*

17 *Quod tamen intellige, quando lis eſt inter compatronos ſuper pertinentia, quo caſu nec beneficium dicitur litigioſum.*

18 *Ideoque ſecus eſt, dum lis verſatur inter ipſos præſentatos.*

19 *Collitiganti ſuperſtiti in beneficialibus non eſt dandus nouus collitigans.*

20 *Lis, quando fuit extincta, tunc ceſſant eius effectus,*

21 *Productio noua benè poteſt fieri ad iuſtificationem ſententiæ antea latæ.*

22 *Lis per mortem collitigantis regulariter non extinguitur.*

23 *Quæ tamen regula limitatur, quando collitigans ſuperſtes non intendit amplius litigare, & ſufficit de hoc conſtare etiam per actum tacitum.*

24 *de Litis ceſſione facta per collitigantem, quando non poſſit dubitari.*

25 *Confeſſio facta in precibus benè dicitur probata contra confitentem.*

26 *Reſignatio litis, quando dicatur facta ad fauorem certæ perſonæ.*

27 *Litis ceſſio, quo caſu non extinguat litem.*

28 *Litis ceſſio, quando omnino dicatur libera, & ſimplex.*

29 *Beneficium, ſi quis per triennium pacificè obtinuerit, non poteſt amplius moleſtari.*

30 *Decretum irritans omnia in contrarium geſta annullat.*

31 *Deciſ. 242. numer. 3. & ſeq. part. 1. recent. quando intret.*

32 *Attentata nullum iuris effectum parere poſſunt.*

33 *Litigioſi vitium tranſit etiam in ſucceſſorem.*

34 *Poſſeſſor pacificus triennalis, quis effici nequit ſtante lite.*

35 *Lis, quando dicatur eſſe ſuper titulo beneficij.*

36 *ad Triennalis regulæ effectum requiritur ſaltem titulus coloratus.*

37 *Titulus diſcoloratus non ſufficit ad effectum regulæ triennalis.*

38 *Narratiua falſa non tribuit titulum.*

39 *Poſſeſſio decennalis in beneficialibus, an ſufficiat ſaltem pro titulo præſumpto ad effectum regulæ triennalis, & quid requiratur, num. 40.*

31 *Regula Cancellariæ de annali non habet locum contra institutionem faciendam ad præſentationem veri patroni.*

42 *Regula de annali non intrat, quando non conſtat de titulo.*

43 *Sententia nulla confirmari non poteſt parte opponente, quod tamen verum intellige, quando conſtat de nullitate, num. 44.*

DECISIO DXCIX.

FVit dictum, ſententiam Rotalem eſſe confirman. quæ
confirmauit primam etiam Rotalem, licet multa con-
tra vtramque opponerentur, & quidem prima ſententia
continet duas partes, prima eſt, in qua canonizat iuſpa-
tronatus in beneficio de quo agitur, & eius pertinentiam
ad Hieronymum, eiuſque familiam de Cantarellis, ſecun-
da eſt, in qua dicit eundem Hieronymum patronum, &
præſentatum reſpectiuè eſſe instituendum, expulſo, &
amoto Franciſco Tuſco, quantum ad primam partem Do-
mini omninò exiſtimabant ſententiam eſſe iuſtam, prout
conſtat ex deciſionibus in prima inſtantia factis 10. Maij
1623. * & 7. Februarij 1624. neque impugnabantur, &
nullitates oppoſitæ quatenus ſubſiſterent, non officerent
primæ parti ſententiæ, cùm tangant ſolùm ſecundam par-
tem, in qua dicitur Hieronymum eſſe inſtituendum exclu-
1 ſo Tuſco, & ſententia ſit lata † per capita ſeparata, & tot
dicantur ſententiæ, quot ſunt capita, *l. etiam, §. ex cauſa,*
ff. de minor. gloſ. in cap. 2. in verb. eadem de ord. cogn. Ang. &
Iaſ. *in l. ſciro debemus, ff. de verb. oblig.* Rota *dec. 33. num. 7.*
& ſeqq. part. 2. diuerſ. & in recent. deciſ. 427. ſub num. 2.
part. 2.

Quo verò ad ſecundam partem, opponitur de nullitate,
& iniuſtitia, & primò quod Franciſcus Tuſcus non fuit ci-
tatus ad dicendum contra commiſſionem aduerſus † eam 2
obtentam, prout erat neceſſarium ad firman. iuriſdictio-
nem, Caſſad. *deciſ. 7. in fin. de appell.* Seraphin. *deciſ.* 845.
ſub num. 1. vel ſaltem exequutio † citationis non fuit repro- 3
ducta, ſed vtrumque videbatur Dominis ceſſare, ex quo
Tuſcus conſtituit procuratorem Piſſarum, qui comparuit,
& proteſtatus eſt ſe velle in quolibet actu in hac cauſa citari,
citato prius procuratore Hieronymi ad videndum fieri ta-
lem proteſtationem, & mandari afficere, † quæ compa- 4
ritio videtur tollere defectum citationis, Vant. *de nullit.*
tit. fin. nu. 110. Lancellott. *de attent. lit. pend. cap. 4. in præ-*
fat. num. 128. & 132. & ſeqq. Seraph. *dec. 144. num. 4.* Rota
coram Gregor. XV. *deciſ. 27. num. 2. & ſeqq. & dec. 736. nu. 1.*
par. 2. rec. cum alijs allegatis in *cauſa Aurien. parochialis 16.*
Martij 1615. *coram me.*

Nec dubitarunt Domini, quin dictum mandatum eſſet
ſufficiens, cùm habeat clauſulas ampliſſimas ad † cauſas 5
motas, & mouendas in quocumque loco, & foro, & co-
ram quocumque Iudice tam Eccleſiaſtico, quàm ſæculari
ordinario, vel extraordinario, delegato, vel ſubdelegato
&c. cum plena, libera, generali, & ſpeciali adminiſtra-
tione, & ad omnia, & ſingula etiamſi exigeretur manda-
tum ſpeciale, & prout ipſemet conſtituens eſſet, &c. prout
latius in inſtrumento, & tamen ſufficit mandatum etiam
ſimplex † etiam ad comparen. in cauſis beneficialibus, 6
Ægid. *deciſ. 5. in princ.* Vant. *de nullit. ex defect. mandati*
num. 93. ſed iſtud fuit adeò amplum, vt videatur data facul-
tas comparendi in quibuſcumque cauſis, † ſiue prophanis, 7
ſiue beneficialibus indiſtinctè, vt fuit firmatum in *cauſa Fir-*
mana hæreditatis 27. Aprilis 1622. coram Reuerendiſs. Da-
tario, & in eadem cauſa 15. Martij anni præteriti coram
R. P. D. Pirouano.

Secundò dicitur de nullitate, quaſi ſententia ſit lata ſu-
per nullitate † prouiſionis Franciſci, quæ non erat in actis, 8
quæ tamen nullitas ceſſat ex facto, quia quicquid dicatur in
narratiua, apparet in parte diſpoſitiua fuiſſe pronunciatum
ſuper inſtitutione Hieronymi expulſo Franciſco prout ſupra
retuli, & certum † eſt, partem diſpoſitiuam ſententiæ eſſe 9
attenden. non autem narratiuam, Corn. *in l. ex ſtipulatio-*
ne num. 5. C. de ſent. & conſ. 10. num. 3. lib. 4. Dec. *conſ. 28.*
num. 2. verſ. ſic ergo, Contard. de Ægid. *qu. 7.* Rota *dec. 34.*
num. 12. & ſeq. par. 2. diuerſ. in Romana vinea 14. Martij
1597. *coram Corduba, & in Romana melioramentorum 24.*
Nouemb. 1617. coram me.

Tertiò dicitur de nullitate, quia Hieronymus lite † pen- 10
dente non potuit præſentare, *cap. per noſtras de iurepatr.*
ſed iſta etiam nullitas ceſſat, quia quicquid ſit dicen. an ille
tex. † procedat in beneficijs ſimplicibus quale eſt hoc, 11
de quo agitur, & Io. Andr. tenuit opinionem affirmatiuam,
in d. cap. per noſtras in fin. & ibi Abb. *num. 2. verſ. ſed quæro,*
& in terminis ſimplicis Capellaniæ fuit reſolutum *in Aqui-*
leien. iuriſpatronatus 8. *Iunij* 1587. *coram bo. me. Rubeo,* licet
Lambert. *in tract. de iurepatronatus lib. 2. par. 1. qu. 8. art. 3.*
num. 3. tenuit contrarium, quem ſimpliciter ſequitur Pe-
regr. *conſ. 18. in fin. lib. 5.* poſt Iaſ. Ludou. *concluſ. 42. verſ.*
ampliatur 5. quod patronus, magis placuit alia reſponſio, quod
hic fuit proceſſum per viam ſupplicationis † factæ Epiſcopo 12
à Hieronymo, vt ſibi conferret dictum beneficium ſimplex,
vt in ſumm. pro eo nunc dato, quo caſu potuit Ordinarius
illum gratifican. admittere, Abb. *in d. cap. per noſtras, nu. 2.*
verſ. ſed quæro, Lambert. *vbi ſupra art. 3. num. 3.* & fuit fir-
matum *in deciſ. 5. Ianuarij anni præteriti.*

Quarto dicebatur de nullitate, quia lite † pendente 13
Hieronymus non potuit præſentari, *cap. 1. & 2. vt lit. pend.*
in 6. quæ iura habent † locum etiam in præſentatione, Cal- 14
der. *conſ. 1. vt lit. pend.* Lap. *alleg. 22. num. 3.* vbi adden. &
ad reſponſionem, quod cum Cantarelli eſſent in quaſi poſ-
ſeſſione præſentandi ex † pluribus præſentationibus effe- 15
ctum ſortitis, vt fuit firmatum in deciſione in cauſa facta
decima Maij 1623. potuerunt etiam lite pendente † præ- 16
ſentare abſque vitio attentatorum, Lancellott. *de attent.*
lit. pend. num. 640. Lap. *alleg. 136. nu. 2. & ſeqq.* Abb. *in cap.*
ex litteris num. 3. & ſeq. & ibi Io. Andr. *num. 4.* & Anan.
num. 15. de iurepatron. Replicabatur, quod id procedit, 17
quando lis eſt tantùm inter compatronos ſuper pertinentia
iuſpatronatus, quo caſu nec beneficium dicitur litigioſum,
Vital. *in Clem. 1. nu. 43. vt lit. pend.* cum alijs firmatis *in de-*
ciſione 15. Ianuarij 1624. in hac cauſa, ſed hic erat lis etiam
inter ipſos † præſentatos, videlicet inter Manfredinum 18

præſentatum à Cantarellis, & Bartholomæum Tuſcum
præſentatum ab Ardizzonibus, vt conſtat ex commiſſione
cauſæ in Rota bon. me. Littæ, & hoc caſu patronus etiamſi
ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi non poteſt præſentare,
19 quia † ſuperſtiti non debet dari nouus collitigans, *vt d. c. 2.
vt lit. pend. in 6.* & fuit reſolutum *in cauſa Pampilonen. de
Xamques 21. Maij 1603. coram bon. mem. Card. Lancellotto
iuniore*, ideò in deciſione prædicta fuit data alia reſponſio,
20 & hic per informantes, videlicet quod lis † inter præſen-
tatos erat extincta per mortem Manfredini, & ceſſionem
Bartholomæi Tuſchi, quæ ceſſio fuit producta, & data
hodie in ſummario num. 7. quæ productio benè fieri potuit
21 ad iuſtifican. ſententiam † antea latam, Caputaq. *deciſ.
114. par. 3.* Seraphin. *dec. 701. num. 3. & dec. 734. num. 5.* &
fuit dictum *in cauſa Peruſina bonorum 14. Maij 1618. coram
R. P. D. Buratto*, nec obſtat, quod per obitum collitigan-
22 tis lis † regulariter non extinguatur, Sarnen. *ſuper reg.
de annal. qu. 62. §. præterea quia*, Mohed. *dec. 14. de cauſ. poſſ.
& propr.* Caſſad. *deciſ. 1. de reg. iud. num. 2.* quia id limitatur
23 non procedere, quando ſuperſtes † collitigans non vult
proſequi litem, & ſufficit quod de hoc conſtet ex aliquo
actu etiam tacito, Caſſad. *deciſ. 5. num. 4. vt lit. pend.* Mil.
in verb. litis pendentia non finitur, Gambar. *de offic. legat.
lib. 3. num. 465.* Achill. *dec. 8. vt lit. pend.* & fuit dictum *in
cauſa Conchen. Archipresbyteratus 27. Februarij 1589. co-
ram bon. me. Cardin. Platto*.

In propoſito autem de ceſſione expreſſa facta à Bartholo-
mæo ipſi beneficio de quo agitur, & omni iuri, & actioni
24 ſibi in dicto beneficio, vel ad illum † quomodolibet com-
peten. patet ex publico inſtrumento ceſſionis in manibus
Papæ factæ à bon. mem. Cardinali Tuſco dicti Bartholomæi
fratre, & procuratore, vt in ſum. num. 7. & ex confeſſio-
25 ne ipſius † Franciſci in ſua gratia, *l. cum precum, Cod. de
liber. cauſ.* & licet vnus ex Dominis dubitaret, ne dicta ceſ-
ſio eſſet ſimplex, ſed potius ad fauorem Franciſci Tuſci
quaſi in eadem ſupplicatione vnus reſignaret, & alter ſup-
26 plicaret, quo caſu reſignatio dicitur facta ad fauorem † cer-
tæ perſonæ, & omnia videntur correſpectiuè facta iuxta
deciſ. Put. 511. *lib. 2. in nou.* & quando ceſſio eſſet ad fauo-
27 rem certum eſt, † quod per ceſſionem lis non extinguitur,
Rota *deciſ. 383. nu. 1. par. 2. recent. cum alleg.* Tamen ex di-
28 cto inſtrumento ceſſionis apparet illam omninò † eſſe libe-
ram, & ſimplicem dicto num. 7. neque ex litteris prouiſio-
nis Franciſci datis num. 4. apparet, quod Bartholomæus re-
ſignauerit, & Franciſcus ſupplicauerit in ſupplicatione, ſed
narrata ceſſione Bartholomæi ſponte, & liberè, & per Pa-
pam admiſſa facit Franciſco collationem dicto nu. 4.
29 Opponitur verò, quia Franciſcus prætendit † ſe trien-
nalem poſſeſſorem, imò decennalem cùm fuerit in poſſeſ-
ſione ab anno 1610. Ideòque non poſſe moleſtari obſtan. re-
30 gulis † habentibus decretum irritans per quod annullantur
omnia in contrarium geſta, Caſſad. *dec. 12. num. 5. ſuper re-
gul.* cum alijs allegatis, ſed fuit reſponſum in primis, quod
ſi Franciſcus habuiſſet cauſam à Bartholomæo vno ex colli-
tigantibus vigore reſignationis ad eius fauorem factæ, tunc
31 haberent locum, † quæ eleganter deducuntur *in cauſa Bar-
chinonen. parochialis de Mattaro coram Reuerendiſs. D. De-
cano, quæ eſt dec. 242. num. 3. & ſeq. par. 1. rec.* ſed cùm ſu-
pradictum ſit Franciſcum fuiſſe ſimpliciter prouiſum à Papa
poſt ceſſionem à Bartholomæo factam, ideò fuit reſponſum
alio modo videlicet, quod prouiſio obtenta à Franciſco, &
32 poſſeſſio, quæ dicitur inde ſecuta fuit † lite pendente in-
troducta, vſque de anno 1604. vnde omnia fuerunt atten-
33 tata, neque apta parere vllum iuris effectum, cùm vitium
litigioſi tranſeat in ſucceſſorem, itaut non potuerit effici pa-
34 cificus poſſeſſor ad effectum † regulæ de triennali, Mohed.
dec. 13. & 14. de cauſ. poſſ. & propr. Card. Mantic. *deciſ. 46.
num. 4.* & quod lis eſſet ſuper titulo cùm etiam præſentati
35 eſſent in lite, † iam ſupra deductum eſt, & tradit Seraph.
dec. 990. num. 3. quæ tamen reſponſio alijs videbatur dubita-
bilis, ex quo lis dicebatur extincta per mortem Manfredini,
& ceſſionem Bartholomæi tempore impetrationis Franciſci,
vt ſupra etiam deductum eſt.

Quare tertiò reſpondebatur, quod ad effectum regulæ
36 triennalis † requiritur titulus ſaltem coloratus, Verall.
dec. 349. num. 3. par. 3. Sarnen. *ſuper reg. de triennal. qu. 26.
verſ. vt igitur, & verſ. vbi ergo &c.* Garz. *de benefic. par. 12.
cap. 2. num. 28.* de quo titulo hîc non docetur, cùm num-
quam fuerit exhibita gratia Franciſci, & ſi produceretur
37 appareret titulus † diſcoloratus, qui non ſuffragatur, Ca-
putaq. *deciſ. 45. num. 1. par. 3.* ex quo eſt ſub falſa narratiua,
quod iuſpatronatus pertineat † ad Ardizzonos, cuius con- 38
trarium fuit reſolutum, & licet replicetur, quod decenna-
lis poſſeſſio ſufficit pro titulo ſaltem præſumpto, qui ſuffi- 39
cit ad effectum regulæ, Caſſad. *deciſ. 2. num. 2. & deciſ. 4.
num. 9. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* nihilominus, reſpondetur,
nec conſtare de tali poſſeſſione ſaltem pacifica, prout requi-
ritur † ad effectum allegationis, Lap. 89. vt per Put. *dec.* 40
411. *lib. 2. in nou.*

Quoad regulam de annali fuit reſponſum, quod ſi ſubſti-
netur præſentatio facta de Hieronymo prout ſubſtineri ſu-
pra deductum eſt, non eſt agendum de dicta regula, † quæ 41
non habet locum contra inſtitutionem facien. ad præſenta-
tionem veri patroni, Mohed. *deciſ. de iur. patr.* Seraphin.
dec. 285. num. 6. Rota *dec. 796. lib. 3. par. 3. diuerſ.* Sarnen. *in
reg. de annali qu. 27. ſub num. 1. verſ. pro reſolutione, & ſub
num. 2. verſ. ſecundo eſt caſus*, & tantò † magis ex quo con- 42
ſtat de non titulo Franciſci, Pariſ. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 5.
numer. 7.*

Quo verò ad ſecundam ſententiam Rotalem opponeba-
tur, quod fuerat pro Franciſco proteſtatum non deueniri
ad ſententiam, † niſi pronunciato ſuper nullitate primæ 43
ſententiæ, vt in ſumm. Franciſci aliàs dato num. 4. ſed fuit
reſponſum nullitatem † non adeſſe, vt ex ſupradictis con- 44
ſtat, & tunc fuit res diſcuſſa per memorialia in Rota exhi-
bita; ex quibus Domini cenſuerunt poſſe deueniri ad ſen-
tentiam in ſecunda inſtantia.

Et ita fuit deciſum &c.

*Deciſionem hanc in altera inſtantia in præſenti cauſa fa-
ctam ſub die 10. Maij 1623. coram bon. mem. Pirouano ha-
bes apud Viuian. poſt tractatum de iurepatronat. dec. 16. la 2.*

R. P. D. VBALDO.

Theatina Iuriſdictionis.

Veneris 14. Martij 1625.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus dicitur habere pro ſe aſſiſtentiam Iuris, & claram diſpoſitionem Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat. vt ipſe tantùm poſſit cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales ſuæ Diœceſis, & propter dictam aſſiſtentiam debita eſt ei manutentio, quamuis non probauerit quaſi poſſeſſionem, & licet Congreg. Conc. Triden. declarauit d. ſeſſ. 24. cap. 20. non tollere immemorabilem, vt inferior Prælatus illius vigore poſſit cauſas matrimoniales, & criminales cognoſcere, tamen ea immemorabilis canonizanda venit per tres ſententias conformes, & interim Epiſcopus in ſua iuriſdictione manutenendus venit.

SVMMARIVM.

1 *Loca aliqua an ſint intra fines alicuius iuriſdictionis poteſt probari ex pluribus ſimul iunctis.*

2 *Epiſcopus dicitur habere aſſiſtentiam iuris in exercenda iuriſdictione in omnibus locis ſuæ Diœceſis, propter quam debetur ei manutentio, num. 3.*

4 *Quod procedit etiamſi Epiſcopus non probauerit poſſeſſionem.*

5 *Epiſcopus, & non alij inferiores poſſunt cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales, cùm id relinquatur tantùm iuriſdictioni, & examini Epiſcopi.*

6 *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. §. ad hæc de reform. ex declaratione Sacr. Congregat. Concil. non tollit immemorabilem, vt inferior Epiſcopo poſſit cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales.*

7 *Immemorabilis pro Prælato inferiori, vt poſſit cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales, dum diſcutitur an adſit necne, non eſt deneganda manutentio Epiſcopo.*

8 *Manutentio non ſolet dari ex ſola aſſiſtentia iuris, quando illa offuſcatur ex contrarijs probationibus.*

9 Pri-

Digitized by Google

9 *Priuilegia non ſufficiunt ad excludendam manutentionem, niſi etiam doceatur de quaſi poſſeſſione.*

10 *Priuilegia exemptionum non ſunt extendenda.*

11 *Deciſio in cauſa Conſtantien. Iuriſdictionis 16. Nouemb. 1607. coram Ortembergo, quo caſu loquatur, & in multis ab ea fuit receſſum, num. 12.*

13 *Teſtes deponentes de auditu non probant.*

14 *Epiſcopi ſcientia, & patientia requiritur, vt alius contra eius iuriſdictionem aliquid praeſcribat.*

15 *Epiſcopus vt excludatur ab Archidiacono &c. ad effectum, vt non poſſit cognoſcere cauſas, matrimoniales, vel criminales, requiritur immemorabilis canonizata per tres ſententias.*

16 *Iuris aſſiſtentiam pro ſe habens, ſi alius pretendat illum impedire, dum id cognoſcitur, quis veniat manutenendus.*

17 *Reſolutio Sacrae Congregat. Concil. Trident. ſuper ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat. in quibus terminis loquatur.*

18 *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat. non comprehendit Abbates habentes, quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, nec Capitula, quibus Abbatiae ſunt vnitae.*

19 *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat. loquitur de Decanis, Archidiaconis, & alijs Praelatis inferioribus Eccleſiae Cathedralis, non autem aliarum Eccleſiarum, & nu. 20. 21. & 22.*

23 *Epiſcopus in cognoſcendo cauſas matrimoniales, & criminales totius ſuae Diœceſis habet pro ſe claram iuris aſſiſtentiam, necnon apertam diſpoſitionem Concil. Trident.*

24 *Abbas vel Capitulum, quod habeat territorium ſeparatum ab Epiſcopo, cum id non praeſumatur, venit probandum.*

DECISIO DCV.

ORta iam pridem controuerſia inter Archiepiſcopum Theatinum ex vna parte, & Capitulum Baſilicae S. Petri de Vrbe ex altera ſuper omnimoda iuriſdictione in Abbatia S. Saluatoris de Maiella, necnon in alia S. Martini della Phara in Prouincia Theatina conſtitutis, & cauſa commiſſa in Rota, dubitaui cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, & in quibus. Et propter amplitudinem materiae Domini eam diſtinguentes, cenſuerunt D. Archiepiſcopum eſſe manutenen. quoad cauſas matrimoniales, & criminales, & approbationem confeſſariorum, cum reſeruatione, vt de alijs quae hinc inde praetenduntur, de quibus infra particulariter videretur. Et quidem diſputatio haec fuit inſtituta cum praeſuppoſito, quod loca de quibus agitur ſint intra fines Diœceſis Theatinae, vt in dubio per me ſubſcripto, & ſuppoſitum confirmatur ex pluribus enunciatiuis antiquis in ſcripturis pro Capitulo productis, necnon ex actibus factis ab anno 1525. vſque ad annum 1605. quae fuerunt data in ſummario reſponſionis pro Archiepiſcopo ex
1 quibus ſaltem † ſimul iunctis, conſtat haec loca eſſe intra fines dictae Diœceſis iuxta alias deducta *in cauſa Theatina iuriſdictionis 4. Maij 1612. & in alia iuriſdictionis de Atiſſa 4. Iulij eiuſdem anni coram Reuerendiſs. D. Decano, & rurſus in alia Theatina iuriſdictionis de Arbona 26. Iunij 1615. coram eodem, quae eſt deciſ. 683. num. 1. par. 1. recent.* Quae dicta ſint ex abundanti, quia dubium ſuper manutentione diſputatur cum illo praeſuppoſito vt dixi.

Quod igitur pertinet ad cauſas matrimoniales, & criminales mouebantur Domini pro manutentione Archiepiſco-
2 pi, † quia quoad iſta Epiſcopus habet aſſiſtentiam iuris in
3 locis ſuae Diœceſis propter quam aſſiſtentiam † debetur ſibi
manutentio, *cap. cum perſonae, §. fin. de priuil. in 6.* Caputaq. *dec. 306. nu. 2. par. 1. & deciſ. 201. par. 2.* Rota *dec. 491. num. 2. par. 1. recent.* Cardin. Mantic. *dec. 322. num. 1. & 2.*
4 *& 11.* vbi quod id procedit etiam ſi Epiſcopus † non probet
poſſeſſionem, Rota *dec. 145. num. 6. par. 2. diuerſ. dec. 501. nu. 1. par. 2. recent.* necnon habet aſſiſtentiam ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 20. §. ad haec de re-*
5 *form.* vbi ſtatuitur, quod cauſae matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, ſed Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni relinquantur, Rota *dec. 382. num. 1. par. 2. recen.* & licet aliàs Sacra Congregatio Concilij Interpretum declarauerit Con-
6 cilium non tollere † immemorabilem, tamen dum cognoſcitur, an adſit immemorabilis pro Praelato inferiori, idque
per tres conformes, † interim Epiſcopus eſt manutenen. 7
vt dixit Rota *in cauſa Marſicen. iuriſdictionis 26. Aprilis 1609. coram Reuerendiſs. Patriarcha, quae eſt deciſ. 248. nu. 1. par. 2. recent. & in Theatina iuriſdictionis de Atiſſa 5. Decembris 1614. coram Reuerendiſs. Decano,* licet manuten-
tio dari non ſoleat ex ſola † aſſiſtentia vbi illa offuſcatur ex 8
contrarijs probationibus, Rota *d. dec. 382. nu. 5. & dec. 501. num. 4. par. 2. recent.* & in alijs cumulatis *in Conſtantien. iuriſdictionis 16. Nouembris 1607. coram Reuerendiſs. Attrebaten.* Tamen viſum eſt dictas probationes non eſſe ſufficientes ad praedictum effectum. Quia quoad priuilegia exhibita pro parte Capituli quatenus eſſent in forma probanti, quod à praedicto Archiepiſcopo impugnabatur, fuit
etiam reſponſum priuilegia † non ſufficere ad excluden. 9
manutentionem Archiepiſcopi, niſi oſtendatur etiam quaſi poſſeſſio, vt fuit firmatum *in cauſa Sipuntina iuriſdictionis coram bon. mem. Card. Sacrato, quae eſt dec. 491. num. 4. par. 1. recent.* & accedit, quod quatenus ſonant in exemptio-
nem, illa intelligitur, † quoad Eccleſiam, & eius Cleri- 10
cos, non autem quoad Parochum, & Parochianos, iuxta text. *in cap. per exemptionem,* & ibi gloſ. *in verb. curam habens.* Ioan. Andr. *num. 2.* Franch. *num. 3.* Gemin. *num. 14. & ſeq. de priuil. in 6.* Seraphin. *deciſ. 2058. ſub num. 6.* Rota *dec. 324. num. 6. par. 1. rec.* Vltra quod in priuilegio Alexandri III. expreſsè reſeruatur auctoritas Sedis Apoſtolicae, & Diœceſanorum Epiſcoporum canonica iuſtitia.

Nec applicatur deciſio † Conſtantien. Iuriſdictionis co- 11
ram Reuerendiſs. Attrebaten. ſupra allegata, quia ibi expreſsè negabatur loca controuerſa pro Abbate, & Monaſterium eſſe intra fines, hic autem ſupponitur, vt ſupradi-
ctum eſt, † vltra quod ab ea deciſione in multis fuit receſ- 12
ſum, vt conſtat in *deciſione 324. praeſertim num. 11. par. 1. recentior.*

Non obſtant teſtes dati pro Capitulo. Quia plerique de-
ponunt de auditu, † & ſic non probant, *cap. licet ex qua-* 13
dam de teſt. & non deponunt de ſcientia, & patientia Ar-
chiepiſcopi, † prout eſt neceſſarium ad hunc effectum ex- 14
cluden. Ordinarium à manutentione, vt firmatur *in dicta deciſ. 491. num. 10. & ſeq. par. 1. rec.* vbi id dicitur maximè procedere quoad cauſas matrimoniales, & criminales, in
quibus ad excluden. † Ordinarium, requiritur immemo- 15
rabilis canonizata per tres conformes, & idem dicitur *in dec. 332. num. 4. eadem par. 1. recent.* de qua immemorabili teſtes nullatenus deponunt, & in ſumma cum multa oppo-
nantur, tum circa perſonas, † & dicta teſtium, tum cir- 16
ca alias probationes Capituli, donec praedicta diſcutiantur interim Epiſcopus eſt manutenendus, vt in his terminis dixit Rota *dicta dec. 382. in fin. par. 2. rec.*

Non obſtat reſolutio Sacrae Congregationis, quae datur,
quia † ex lectura apparet ſuppoſitum fuiſſe Congregatio- 17
ni Abbatem habere quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, & Territorium ſeparatum, quod non applicatur huic caſui in quo ſupponitur loca, de quibus agitur, eſſe intra fines Diœceſis Theatinae.

Non obſtat, quod decretum Concilij circa cauſas matri-
moniales, † & criminales, de quo ſupra, non compre- 18
hendat Abbates habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, nec Capitula, quibus Abbatiae ſunt vnitae, ſed loquatur de
Decanis, Archidiaconis, & alijs Praelatis inferioribus † Ec- 19
cleſiae Cathedralis, non autem aliarum Eccleſiarum, vt alias conſiderauit Rota *in cauſa Salamantina iuriſdictionis 1. Iunij 1565. coram Card. Io. Aldobrandino.* Quia poſtmodum in Rota non fuit facta huiuſmodi diſtinctio, ſed indi-
ſtinctè tentum, quod Concilium habeat locum in Abbate, 20
& alijs Praelatis inferioribus, *vt in Theatin. iuriſdictionis coram Reuerendiſs. D. meo Datario, quae eſt deciſ. 382. par. 2. rec.* & declarationes Sacri Concilij indiſtinctè loquuntur, vt aduertit Rota *in Theatina iuriſdictionis de Atiſſa 17. Nouembris 1612. coram Reuerendiſs. Decano.* Vltra quod non
conſtat, quod Abbas, † vel Capitulum habeat iuriſdictio- 21
nem Epiſcopalem, & proprium territorium, *vt in Conſtantien. iuriſdictionis ſupra allegata,* imò ſupponitur contrarium, vt ſupra dixi.

Non obſtat, quod Concilium non tollat ſententias, praeſertim antiquas, & in iudicatum tranſactas, Seraph. *dec. 712. num. 5.* vbi Additio Garz. *de benefic. par. 3. cap. 2. n. 202. & ſeq.* In propoſito autem praetendit Capitulum adeſſe ſententiam Cardinalis Buccamatij, latam de anno 1291. tempore Nicolai Papae Quarti datam in Summario Capituli num. 4.

num.4. quæ tamen parum facere videtur, quia ibi ſupponitur, fuiſſe litem coram d. D. Card. vigore ſpecialis commiſſionis inter Epiſcopum Theatinum, & nonnullos Abbates, Archipresbyteros, & Conuentus Eccleſiarum dictæ Diœceſis ſuper viſitatione, & alijs iuribus Epiſcopalibus, & quod de eiuſdem Pontificis mandato, fuit ei iniunctum, vt de Eccleſijs ſubiectis Baſilicæ S. Petri de Vrbe, nullo modo ſe intromitteret occaſione dictæ commiſſionis, & quod ei innotuit, Eccleſiam Sancti Martini de Valle dictæ Baſilicæ eſſe ſubiectam, & propterea non eſſe in dicta Commiſſione comprehenſam, quod quidem nihil commune habet cum eo, de quo hodie diſputatur, nec illa eſt ſententia ad fauorem Abbatis, vel Eccleſiæ Sancti Martini, niſi quatenus abſoluit à cenſuris in contumaciam illatis, ſed ſolum continet, quod ratione ſubiectionis Baſilicæ S. Petri, dicta Eccleſia non comprehendantur in commiſſione, de qua ibi.

Quo verò ad approbationem Confeſſariorum, pariter
Domini cenſebat eſſe dandum mandatum de manutenendo
23 D. Archiepiſcopo, quoniam † habet aſſiſtentiam iuris, &
claram diſpoſitionem Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. cap. 15. de
reformat.* vbi etiam tollit immemorabilem, & fuit reſolu-
tum *in cauſa Calaguritana iuriſdictionis de Nagera 6. Iunij
1612. coram Reuerendiſs. Attrebaten. quæ eſt dec. 332. par. 1.
recent. confirmata* 20. *Martij* 1615. *coram me*. Nec proba-
24 tur, quod Abbas, vel Capitulum † habeat territorium ſe-
paratum, imò ſupponitur contrarium, vt ſupra ſæpè di-
ctum eſt.

Quo verò ad viſitationes, collationes beneficiorum, & cauſas Ciuiles, Domini mandarunt particulariter videri.

Et ita fuit deciſum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Neapolitana Domus.

Veneris 14. *Martij* 1625.

ARGVMENTVM.

Sententia non dicitur nulla ex defectu tranſportationis actorum, quando illa reperiuntur penes Notarium actuarium appellationis, & quid ſi facta non fuerit citatio pro repetitione actorum, an id cauſet nullitatem ſententiæ, & quid dictæ citationi æquipolleat. Citatio ad ſententiam ſi omiſſa ſit, quoad aliquos, quando ſententia reddatur nulla, etiam quoad citatos, & quando ſecus. Filius natus ex perſona religioſa eſt inſucceſſibilis ex quauis diſpoſitione paterna.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in rem iudicatam, licet fuerit appellatum, ſed in tempore appellatio non fuit proſequuta.*
2 *Res iudicata exequenda venit, quatenus ſententia ſit valida, & iuſta.*
3 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
4 *Actorum tranſportationis defectus ſolet cauſare nullitatem ſententiæ.*
5 *Sententia lata non viſis actis probatorijs eſt nulla.*
6 *Acta non fuiſſe tranſportata dici nequit, quando acta reperiuntur penes Notarium actuarium appellationis, & num. 7.*
8 *Citatio pro repetitione actorum exiſtentium penes Notarium appellationis, an ſi ommittatur, cauſet nullitatem ſententiæ.*
9 *Citationi reproductionis actorum, quid æquipolleat.*
10 *Citatio ſi non contineat diem certum, ſemper intelligitur pro prima die iuridica.*
11 *Vnde niſi doceatur interceſſiſſe diem iuridicam, non eſt dubitandum de validitate actus.*
12 *Citari debent omnes ad ſententiam, qui habent principale intereſſe in cauſa.*
13 *in Commiſſione, ſi adſit clauſula, vocatis vocandis, eius non implementum ſolet cauſare nullitatem.*
14 *Sententia ſi nulla ſit, quoad non citatos, non tamen quoque erit nulla, quoad citatos.*
15 *Sententia dum eſt nulla, quoad non citatos erit pariter nulla, quoad citatos, quando ſumus in iudicio indiuiduo.*
16 *Iudicij indiuiduitas ex quibus ceſſet.*
17 *Filius natus ex perſona religioſa, remanet inſucceſſibilis ex quauis paterna ſucceſſione, & diſpoſitione, attenta Conſtitut. ſan. me. Pij V.*
18 *de Donationis acceptatione non eſt quærendum, quando ſumus in illis caſibus, in quibus dominium rei donatæ ipſo iure tranſit in donatarios.*
19 *Profeſſus non habet facultatem teſtandi, aut donandi cauſa mortis.*
20 *Equites Hieroſolymitani poſſunt teſtari, vel donare cauſa mortis cum licentia tamen Magni Magiſtri.*
21 *Teſtis de auditu ab aliquo non magis probat, quam ſi ille, à quo audiuit, deponeret.*
22 *Confeſſio facta in gratia, debet intelligi ſecundum tempus ſupplicationis.*
23 *Teſtium examen eſt nullum, ſi non adfuerit citatio ad videndum iurare teſtes.*
Teſtium examen eſt nullum, dum iuramentum fuit præſtitum à teſtibus extra terminum.
24 *Citatio, quando non poſſit dici vaga, & incerta.*

DECICIO DCI.

DVbitatum fuit in hac cauſa, an conſtet de re iudicata, quæ veniat exequenda, & affirmatiuè fuit reſolutum.

Certum enim, quod D. Prior non fuit proſequutus ap-
pellationem † ab vltima ſententia, nec fatalia prorogari 1
curauit; vnde dubitari non poteſt, quin ſit factus locus rei
iudicatæ poſt quadriennium iam lapſum à die interpoſitæ
appellationis, *Auth. ei qui, & l. fin. §. illud, C. de temp. &
reparat. appell. cap. cum ſit Romana de appell. clem. ſicut, &
clem. ſi appellationem eod. tit.* & conſequenter † etiam ve- 2
niat exequenda quatenus ſit valida, & iuſta, *l. 2. C. de exe-
cut. rei iud.* Veſtr. *in praxi lib. 8. cap. vlt. num.* 8. quod etiam
fuit dictum in *Tiburtina adminiſtrationis tutelæ* 18. *Mar-
tij* 1608. *coram Reuerendiſs. Patriarcha Hieroſolymitano.*
Validitas autem † ſententiæ ſatis colligitur ex reuolu- 3
tione actorum, Hercul. *in tract. quis teneatur prob. negat.
numer.* 167. *&* 176. Becc. *conſ.* 40. *num.* 1. Surd. *deciſ.* 300.
num. 11.
Neque obſtat defectus tranſportationis actorum prioris
ſententiæ Nuntij, † quæ ſolet cauſare nullitatem, tam vi- 4
gore Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. quam ex diſpoſitione iuris
communis, † non viſis actis probatorijs, *l. properandum,* 5
§. & ſi quidem, vbi Bart. *num.* 6. *C. de Iud.* Cagnol. *l. 2. nu.*
68. *C. de eden.* Felin. *in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ num.* 17.
de conſtit. Rot. *coram D. Decano in Leodien. fideicommiſſi
de Stenordia* 3. *Iulij* 1623.
Quia defectus tranſportationis actorum verè allegari
non poteſt, dum acta reperiuntur penes Notarium actua-
rium † appellationis coram Hortonen. quamuis deficiat 6
citatio ad eadem acta reproducenda, quæ tamen non eſt ne-
ceſſaria † pro reparanda nullitate, prout declarando, Fe- 7
lin. *in d. cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ*, reſoluit Rota coram
Card. Seraphino *deciſ.* 502. *num.* 2. maximè accedente inter-
pellatione facta per procuratorem Prioris circa vſum ſcri-
pturarum, & reſponſiones fratrum de Gatticis de illis vten-
do in omnibus, † quæ omnia videntur æquipollere repro- 8
ductioni propter implicitam confeſſionem circa actorum
exiſtentiam in eiſdem actis ſecundæ inſtantiæ ex declaratio-
ne, & interpellatione reſpectiuè reſultantem.
Nec pariter altera nullitas ex defectu citationis ad ſenten-
tiam releuans videtur, † non enim citatio prædicta conti- 9
net diem certam, vt inde tanquam lata die 23. Ianuarij in-
ferri poſſit terminum fuiſſe circumſcriptum; † ſed legitur 10
ad primam diem iuridicam, quæ intelligi debet de die non
impedita, Put. *deciſ.* 212. *lib.* 2. Mantic. *deciſ.* 8. *num.* 3. vn-
de niſi † doceatur interceſſiſſe diem iuridicam, validitas 11
controuerti non poteſt.
Demum nec ſubſiſtens videbatur alia nullitas allegata,
quod Philippus filius naturalis Commendatoris non fuerit
citatus in iudicio ſecundæ inſtantiæ, prout citari neceſſa-
rium dicebatur, † tam ex eo, quod agebatur de eius prin- 12
cipali intereſſe, *l. de vnoquoque, de re iud.* quàm etiam
quia reſcriptum appellationis continebat † clauſulam vo- 13
catis vocandis, cuius non implementum ſolet cauſare
nulli-

Digitized by Google

nullitatem, Abb. *in cap. exhibita*, *num. 6.* & Felin. *num. 4. de iud.*

Quia cùm ſententia Ordinarij Hortonen. ſit valida,
quoad ipſum Priorem, contra quem principaliter iudicium
fuerat directum, ſufficit etiam quod alij intereſſe habentes
14 non fuerint citati: quia illos quidem non afficit, non tamen
in totum erit nulla, Bald. *in l. ab eo*, *num. 17. verſ. et ſi ſint
citati*, *C. quomod. & quand. iud.* Surd. *deciſ. 256. num. 15.* &
idem ſentit Rota *deciſ. 467. num. 3.* coram Papa Greg. XV.
nec replicatio, quod verſemur in iudicio indiuiduo, cùm
vterque tam Prior, quàm Philippus ſint nominati in ſenten-
tia tollit veritatem reſponſionis: quia etſi ratione indiuidui-
15 tatis reſpectu actionis, vel poſſeſſionis conuentorum, ſen-
tentia quoad non citatos inualida cauſet etiam nullitatem,
quoad citatos, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 5. de re iud.* Rota *deciſ.*
16 118. *num. 4. par. 1. recent.* cum alijs allegatis, † tamen hæc
indiuiduitas ex facto ceſſat: quia omnes ſuſtinent partem
diuerſam in iudicio; nam Prior tendit ad excludendum tam
Philippum, quàm Gatticos ſubſtitutos in caſum incapacita-
tis, de quo infra dicetur.

Iuſtitia etiam ſententiæ viſa fuit patens, quia conſtat de
donatione clara, & indubitata in caſum incapacitatis Phi-
lippi ad fauorem fratrum de Gatticis, de qua incapacitate
Domini non dubitarunt; quia dantur ſex teſtes concluden-
tes eumdem Philippum natum eſſe ex Equite Franciſco Ca-
taneo poſt ſuſceptum ab eo habitum religionis S. Ioannis;
17 vnde tanquam natus ex perſona religioſa, remanet † in-
ſucceſſibilis ex quauis paterna ſucceſſione, & diſpoſitione,
attenta Conſtitutione ſanct. mem. Pij V. Lupus *de illegitim.
comment. 3. §. 2. num. 59. & ſequen.* Rot. *dec. 214. nu. 4. par. 2.
diuerſ.* neque eſt quærendum de acceptatione donationis ex
18 parte ſubſtitutorum, † quia dominium tranſit ipſo iure in
vocatos purificata conditione, per *l. quoties*, *C. de donat.*
Specul. *in tit. de locato*, *§. nunc aliqua*, *verſ. ſeptuage-
ſimo quarituri numer. 91.* Dec. qui illum ſequitur *conſ.
239. num. 8.* Crau. *conſ. 19. num. 9.* Seraphin. *deciſ. 472.
num. 13.*

Neque dicatur, quod ſi ſubſtituti capaces ſint, non ta-
19 men donans talem † facultatem, videtur habere faculta-
tem teſtandi, aut donandi cauſa mortis, *gloſ. in l. tam is*,
in verſ. non facit, *ff. de donat. cauſ. mort.* Sanchez *ſuper de-
calog. tom. 2. lib. 7. cap. 8. num. 10. & 11.* quia vera eſt conclu-
20 ſio, ſed tollitur impotentia † ex licentia conceſſa per ſupre-
mum Magiſtrum eiuſdem Religionis, quæ legitur inſerta
in ipſa donatione.

Quod ſi replicetur ſub falſa narratiua licentiam emanaſ-
ſe, & hoc etiam ex facto diſſoluitur; nam quantum ad nar-
ratiuam, quod domum fabricauerit ex pretio domus pater-
næ ex hæreditate fratris habitæ, & ex propria induſtria ac-
quiſita à quodam Fabritio benè iuſtificatur nedum ipſo fa-
cto, dum de tempore ſupplicationis nullam haberet Com-
mendam, ſed etiam ex teſtibus datis aſſerentibus, quod
dicta domus fuit ædificata per Franciſcum, antequam eſſet
effectus Commendatarius, & ita veriſimiliter antequam
poſſent ſupereſſe redditus ex religione percepti, cum quibus
domum ædificare poſſet, neque obſtat, quod teſtes depo-
21 nant de auditu ab ipſo Franciſco, † quibus magis deferen-
dum non eſt, quàm eorum auctori, *cap. licet ex quadam*,
de teſtib. quia verum, quod deponunt de auditu, reſpectu
venditionis propriæ domus, & ex pretio illius ædificauerit
domum in Ciuitate Neapolis; Cæterum quoad conſtru-
ctionem antequam obtineret Commendas deponunt de ve-
ra ſcientia, quod ſufficit, vt inde præſumatur de propria
ſubſtantia ædificaſſe, non autem de bonis Religionis, nec
22 huiuſmodi probationi † repugnat confeſſio eiuſdem Fran-
ciſci in precibus emanata, quod haberet penſionem ſcuto-
rum 200. & membrum valoris ſcut. 40. quia id eſt intelligen.
de tempore ſupplicationis, non autem de tempore conſtru-
tionis domus.

Et ad ea, quæ dicebantur de nullitate examinis teſtium,
23 tam ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes, quàm
iuramenti extra terminum delati fuit reſponſum contrarium
apparere ex ipſo proceſſu fol. 154. à tergo, vbi legitur moni-
tio facta Camillo de Alexandro, quatenus ſingulis diebus,
& horis comparere debeat coram Examinatoribus, & No-
tario in palatio Nuntij ad videndum iuramenta dictorum
teſtium, vt ſupra examinandorum recipi, quæ citatio, etſi
24 dici poſſit generalis, eſt tamen † certa quoad omnes dies,
& horas termini probatorij, non autem vaga, & incerta,
prout quando citatio contineret ad comparendum intra ſex
dies, & propterea de iure ſuſtinetur, Bald. *in l. 1. qu. 3. ff. ſi
quis caut.* Caputaq. *deciſ. 108. num. 5. par. 1.* Rota *deciſ. 393.
num. 6. par. 1. recent.*

Et ita &c.

R. P. D. COCCINO.

Romana Domus.

Lunæ 14. Aprilis 1625.

ARGVMENTVM.

Melioramenta cùm regulariter loquendo ſpectent ad meliorantem, ideòque veniunt quoque in generali hypotheca bonorum, itaque creditores hypothecarij agere poſſunt ad illorum conſecutionem. Melioramenta non poteſt prætendere locator, etiam ſtante pacto, vt conductor ea detrahere nequeat, quando ille impugnauit, ac nullam declarare fecit locationem.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta regulariter loquendo ſpectant ad meliorantem.*

2 *Melioramenta ſpectant ad creditores meliorantis, quando omnia eius bona eis fuerunt hypothecata.*

3 *Melioramenta non ſpectant ad emphyteutam meliorantem, ſtante pacto, vt finita emphyteuſi ea ſint Domini.*

4 *Locatione quis non poteſt iuuari, ſi obtinuit eam nullam declarari.*

5 *Actu impugnato, quis pendente impugnatione iuuari poteſt.*

6 *Et hoc maximè, quando impugnatio non fuit acceptata.*

7 *Locatio bonorum Eccleſiæ nulliter facta, eius impugnatio ſpectat tantùm ad Eccleſiam, & nu. 8.*

9 *Melioramentorum lucrum æquum non eſt, vt Dominus directus ſentiat, & ſimul inſteterit, ac obtinuerit pro nullitate contractus locationis.*

10 *Iure ſuperueniente lite pendente, quis iuuari poteſt de æquitate Canonica.*

11 *Actu impugnato, quando quis iuuari non poſſit.*

12 *Mandatum præſumptum ſufficit ad dandum de nullitate contractus.*

13 *Mandata duo, in eodem actu concurrere poſſunt.*

DECICIO DCIV.

FVit reſolutum melioramenta, de quibus agitur, ſpe-
ctare ad creditores Xenophontis meliorantis, † quia 1
quemadmodum certum eſt ſpectare ad ipſum, Boer. *qu. 19.
per tot.* Clar. *in §. emphyteuſis qu. 48. in fine.* Valaſc. *de iur.
emphyt. qu. 6. lib. 1.* Ita ſpectant ad illius creditores, † qui 2
habent omnia illius bona hypothecata.

Neque obſtat, quod concluſio non procedat, ſtante pa-
cto, quod finita † locatione melioramenta ſint Monaſte- 3
rij, Iaſ. *in l. 1. num. 26. & in l. 2. num. 32. C. de iur. emphyt.*
Pinell. *in l. 2. num. 10. C. de reſcind.* Garz. *de expenſ. cap. 6.
num. 13.* Nam fuit reſponſum concluſionem eſſe veram, ſed
non applicari, quia Monaſterium † obtinuit contractum 4
locationis per ſententiam declarari nullum, & ideò non poſ-
ſunt illo iuuari, *cap. ex eo de reg. iur. in 6. l. ſi ſeruus plurium
53. §. ſi heredi*, *ff. de leg. 1.*

Nec videtur obſtare, quod pendente † impugnatione 5
quis poſſit vti actu impugnato, Felin. *in cap. ſuper litteris
num. 36. limit. 1. de reſcript.* Roman. *conſ. 347. num. 7.* ma-
ximè † cùm impugnatio non fuerit acceptata, Ruin. *conſ.* 6
21. num. 6. lib. 1. Cæphal. *conſ. 152. nu. 42. verſ. ad hoc enim.*
Eòque magis cùm locatio † debeat cenſeri nulla Eccleſia 7
volente, aliàs ſecus, *DD. in cap. 1. de his quæ fiunt à Prælat.*
Quia licet limitatio hæc vera ſit, nos tamen verſamur in ter-
minis diuerſis, non enim hic agitur, quod † Monaſterium 8
lite pendente vtatur contractu impugnato, ſed agitur ſuper
obſeruantia totali contractus impugnati, itaut ab impugna-
tione recedatur, & petatur obſeruantia contractus, quoad
finalem effectum ſcilicet lucrum melioramentorum, quod
non licet, † quia conſcientiæ repugnat. Implicat enim 9
quod obtinuerint declarari locationem nullam, & quod
hodie velint ſtare contractui tanquam valido, & lucra-
ri melioramenta, Lap. *alleg. 22. num. 6. incip. An ſufficiat*,

& fuit dictum *in Romana fideicommiſſi* 17. *Maij* 1604. *coram bo. me. Cardinali Sacrato, & probat text. in l. ſi ſeruus plurium* 53. *§. hereditati, ff. de leg.* 1. vbi Bart. *num.* 2. Bald. *num.*4. *&* 6. Imol. *num.*1. *&* 3. Angel. *in Summario Cuman. num.* 1. *in lectura, & in repetit. numer.* 2. Aretin. *numer.* 1. Iaſ. *num.*4.

10 Neque obſtat, quod ſuperueniente iure † ante litem finitam de æquitate Canonica ſuffragatur, *cap. Abbate ſanè de ſent. & re iud.* Bart. *in l. & an tandem, §. actiones nu.* 18. *verſ. ſed de æquitate canonica, ff. de except. rei iudic.* Quia in hoc caſu non ſuperuenit ius, ſed apertum fuit, ius ex contractu, quem monaſterium impugnauit, & propterea ſicut
11 ex prædictis non eſt † locus, vt ab impugnatione recedatur; ita dicendum venit non fuiſſe acquiſitum nouum ius Monaſterio, in hoc enim caſu non poſſunt iuuari contractu impugnato.

Demum non obſtat, quod qui dederunt de nullitate con-
12 tractus, non habeant legitimum mandatum, quia † hoc non debuit allegari, nam quatenus etiam non adeſſet verum mandatum, adeſt præſumptio; ſufficiens etiam quod man-
13 datum expreſſum non contineat talem facultatem, † cum duo mandata concurrere poſſint, vt fuit in ſimilibus terminis reſolutum *in cauſa Firmana Iuriſpatronatus* 28. *Ianuarij* 1602. *coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Et ita concluſum.

R. P. D. REMBOLDO.

Taruiſina Feudi.

Veneris 18. *Aprilis* 1625.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia c. 1. de duob. frat. à cap. inueſt. ſcilicet, quando illius diſpoſitio intret, & quando ceſſet. Inueſtituræ tenor, & pacta in ea appoſita, magis attendi debent, quam Leges feudales, & alia plura de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Inueſtitura facta duobus pro maſculis, & fœminis, tunc fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ.*
2 *Text. in cap.* 1. *de duob. frat. à cap. inueſt. ceſſat; quando feudum etiam nouum, reſpectu perſonarum, quibus conceditur tale feudum, conceditur tamquam feudum antiquum, vide num.*5.
3 *Sed hæc opinio habet multos contradictores, & contraria eſt verior, num.*4.
6 *In feudo non ſucceditur iuxta formam antiqui feudi, etiam ſi ſit datum iure antiqui feudi, ſi in inueſtitura fuerit præſcripta alia forma ſuccedendi, quam in feudo antiquo.*
7 *Inueſtitura facta duobus pro maſculis, & fœminis in ea ſucceditur iuxta cap.* 1. *de duob. frat. à cap. inteſt. & num.*14.
8 *Bona Eccleſiaſtica non poſſunt alienari, niſi cum debitis ſolemnitatibus, declara num.*9.
10 *Inueſtituræ tenor, & pacta in ea poſita magis attenduntur, quam quod lex feudalis, & num.*15.
11 *Verbum,* proles, *intelligi debet de maſculis tantùm, non autem de fœminis.*
12 *Legitimitas prolis non reſpicit plus, & minus, ſed benè deficientia prolis, quia poſſunt deficere maſculi, & non fœminæ.*
13 *Deciſ. in cauſa Ariminen. Bonorum* 27. *Octobris* 1586. *coram Bubal. declaratur.*
16 *Acquirens primus poteſt alijs in inueſtitura comprehenſis præiudicare, & nu.*30.
17 *Excipiens in ſua exceptione eſt actor.*
18 *Verbum,* nepos, *poteſt intelligi ſaltem ex communi vſu loquendi etiam de filio ex fratre.*
19 *Nepos debet intelligi de Nepote ex filio.*
20 *Probatio æquiuoca non releuat.*
21 *Probatio plena poteſt reſultare ex pluribus enunciatiuis, & adminiculis ſimul iunctis.*
22 *Scriptura, ſi non ſit in forma probanti, nec in actis producta cum citatione partis non probat.*
23 *Anteceſſor etiam ille appellatur, cui quis ſuccedit in dignitate, & officio.*
24 *Enuntiatiua vnica regulariter non probat, etiam ſi ſit antiqua.*
25 *Enunciatiua emanata à perſonis ſuſpectis, multò minus attenditur.*
26 *Deſcendentiæ verbum de neceſſitate non infertur, ad deſcendentiam ex filijs maſculis per lineam rectam.*
27 *Singula, quæ non proſunt, vnita iuuant.*
28 *Singula, quæ non proſunt, nec etiam vnita iuuant, quando ſunt in ſua ſpecie imperfecta.*
29 *Probationes leuiores obſcurantur per potentiores.*
31 *Aluarott. inter conſil. Bruni* 63. *reijcitur.*

DECISIO DCIII.

NOn acquieſcentibus maſculis deciſionibus in hac cauſa factis, denuò propoſui dubium ſuper eiſdem, & DD. cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis, quia, vt ſæpè di-
ctum eſt, fœminæ habent † fundatam intentionem tam in 1
diſpoſitione *capituli* 1. *de duobus fratribus à capit. inueſtit.* quàm etiam in pacto expreſſo appoſito in inueſtitura facta Vberto, & Guercio anno 1297.

Nec obſtat, quod diſpoſitioni † *d. c.* 1. *de duobus fratribus à cap. inueſt.* locus non eſt, quando feudum etiam nouum, reſpectu tamen perſonarum quibus conceditur tale feudum, conceditur tanquam feudum antiquum, quia tunc in tali feudo ſucceditur iuxta formam antiqui feudi, etiam ſic quando feudum antiquum fuit conceſſum vni tantùm fœminæ vnius lineæ excludunt etiam in nouo feudo maſculos alterius lineæ, quia ſcilicet eo caſu inſpicitur mens antiqui inueſtiti, cuius intentio fuit prouidere ſuis deſcendentibus maſculis priusquam fœminis, etiam ſi maſculi ſint diuerſæ lineæ.

Huic enim fundamento fuit iam ſæpè, & denuò multipliciter reſponſum.

Primò, quod in facto non ſubſiſtit, quod d. inueſtitura facta anno 1297. Vberto, & Guercio Iuniori fuerit facta tanquam de antiquo feudo, quia d. verba (tanquam de antiquo feudo) leguntur tantùm in narratiua d. inueſtituræ, non autè etiam in eius diſpoſitiua, vt aliàs latiùs fuit demonſtratum.

Secundò fuit dictum, quod dato quod d. verba legerentur in diſpoſitiua, prout intendunt ſcribentes pro maſculis, adhuc non poſſet dici d. Inueſtitura facta tanquam de antiquo feudo, quia in d. Inueſtitura non dicitur, quod Epiſcopus conceſſit Vberto, & Guercio Iuniori d. feudum, tanquam feudum antiquum, ſed ſimpliciter dicitur, quod feudum, de quo erat inueſtitus Guercius ſenior, tanquam de antiquo feudo, conceſſit Epiſcopus dictis Vberto, & Guercio in feudum, & iure feudi, & ſic verba tanquam de antiquo feudo referuntur ad inueſtituram factam Guercio ſeniori, non autem ad inueſtituram factam Vberto, & Guercio Iuniori, qui propterea non poſſunt dici inueſtiti de iſto feudo, tanquam de antiquo feudo, itaut cenſeri poſſit, quod in eo ſuccederetur, tanquam ſi eſſet feudum antiquum, & non nouum.

Tertiò poſito etiam, quod dicti Vbertus, & Guercius fuerint inueſtiti de dicto feudo tanquam de feudo antiquo, adhuc non poſſet dici fundata intentio maſculorum, quia
ſententia illorum, qui tenerunt, † quod *c. primum de duob.* 3
fratr. à cap. inueſt. non habeat locum in inueſtitura facta de feudo nouo, tanquam de feudo antiquo habet multos contradictores, vt apparet ex traditis per Clar. *in §. feudum, qu.*8. *num.*2. *&* 3. Roſſental. *de feud. cap.* 2. *concl.* 3. *in princ.* Peregr. *conſ.*24. *nu.*12. *lib.*2.

Et in omnem euentum, quod hæc opinio † eſſet verior, vt voluit Natt. *conſ.*467. *num.*5. *& conſ.* 468. *num.* 1. Rimin. iun. *conſ.*32. *num.*36. Menoch. *conſ.* 160. *num.* 24. *cum ſeqq. lib.*3. Curt. ſen. *conſ.*49. *num.*36.

Et tamen non procedit, quando ex contextu verborum inueſtituræ, vel aliundè apparet, verba (tanquam de feudo antiquo) fuiſſe appoſita ad alium finem, puta ad demon-
ſtrandum, quod res erat ſolita dari in feudum, non autem
ad qualificandam ſubſtantiam ipſius feudi, † tunc enim 5
dicta verba non alterant naturam feudi, ſed in eo ſucceditur iuxta diſpoſitionem *d. cap.*1. & quilibet ex inueſtitis cenſetur voluiſſe proſpicere ſuis potius deſcendentibus, quam tranſuerſalibus, vt in puncto Alex. *conſil.* 10. *num.*5. *verſ. monetur, & nu.*7. *lib.*3. Surd. *conſ.*472. *nu.* 6. *verſ. num quemquam moueat, lib.*4. cum alijs per Roſſental. *d. cap.*2. *concluſ.* 15. *nu.* 10. *& cap.*7. *concluſ.*39. *num.*5.

Secun-

Secundò nec dicta opinio locum habet, quando in inueſtitura fuit præſcripta alia forma ſuccedendi, quam in feudo antiquo, nam tunc illa forma attenditur; nec in tali feudo
6 etiam quod † ſit datum iure antiqui feudi, ſucceditur iuxta formam antiqui feudi, Surd. *conſ.*440. *num.* 38. cum alijs per Roſſental. *d. tract. de feud. cap.*1. *concluſ.* 12. *num.* 1.

In præſenti autem facti ſpecie clariſſimè apparet, d. verba (tanquam de antiquo feudo) non fuiſſe appoſita ad qualificandam ſubſtantiam feudi, ſed ad demonſtrandum, quod res erat ſolita dari in feudum, quod de iſto feudo fuit aliàs tanquam de antiquo feudo inueſtitus Guercius ſenior, in d. enim inueſtitura, vt ſupra deductum eſt, dicitur, quod Epiſcopus conceſſit bona, de quibus aliàs inueſtitus fuit Guercius ſenior, tanquam de antiquo feudo, Vberto, & Guercio iuniori in feudum, & iure feudi; vnde apparet dictum Vbertum, & Guercium fuiſſe inueſtitos ſimpliciter, & verba (tanquam de feudo antiquo, eſſe appoſita ad declarandum, quod Guercius ſenior fuit inueſtitus de dictis bonis, tanquam de feudo antiquo, & per conſequens non intrat hoc caſu d. opinio, multum enim intereſt, vtrum quis inueſtiatur, tanquam de antiquo feudo, vel vtrum quis inueſtiatur ſimpliciter, licet in inueſtitura fiat mentio, quod alius fuit de eodem feudo inueſtitus, tanquam de feudo antiquo; primò enim caſu poteſt eſſe locus dubitationi, quod quod inueſtiens voluerit, quod comprehenſi in inueſtitura ſuccederent iuxta formam antiquæ inueſtituræ, & in iſtis terminis loquuntur, & procedunt Doctores pro maſculis allegati; ſecus verò in ſecundo caſu quando inueſtitura facta legitur ſimpliciter; tunc enim quando inueſtitura facta
7 eſt duobus † ſucceditur in ea iuxta diſpoſitionem, *d. cap.*1. *de duob. fratr. à cap. inueſt.* licet feudum ſit antiquum, hoc eſt res ſolita concedi in feudum, quia nihilominus reſpectu perſonarum inueſtitarum feudum dicitur nouum, & quilibet ex inueſtitis cenſetur voluiſſe proſpicere fœminis potius ex ſe deſcendentibus, quàm maſculis alterius lineæ, & verba, tanquam de antiquo feudo, cenſentur adiecta ad alium finem, nempè ad declarandum, quod res erat ſolita concedi in feudum, vt dictum eſt.

Quod maximè procedit in feudo conceſſo à perſona Ec-
8 cleſiaſtica, † quæ non poteſt bona alienare ſine ſolemnitatibus, niſi eſſent ſolita concedi in feudum, & ſic niſi tale
9 feudum eſſet antiquum, † tunc enim cenſentur appoſita d. verba ad ſaluandum inueſtituram, non verò ad reſtringendam conceſſionem ad formam feudi antiqui, Alex. *d. conſ.*10. *num.*5. *& ſeq. lib.* 3. Clar. 1. §. *emphytheuſis qu.* 6. *num.*1. Cæſ. de Graff. *deciſ.* 3. *num.*13. *& ſeq. de reb. Eccleſ. non alien.*

Rurſus intrat etiam hoc caſu alia limitatio, quia ſcilicet in hac inueſtitura de qua agitur, fuit præſcripta certa forma
10 ſuccedendi, atque ideò illa ſeruari debet, † magis enim inſpicitur tenor inueſtituræ, & pacta in ea appoſita, quam quod lex feudalis diſponit, Surd. *d. conſ.* 440. *nu.*38. Peregr. *conſ.*24. *num.*6. *lib.* 2. cum alijs ſupra allegatis.

Quod autem fuerit in dicta inueſtitura præſcripta certa forma, atque expreſsè diſpoſitum, quod maſculi alterius lineæ non ſuccedant, niſi prorſus deficiente prole alterius lineæ, atque ita non exiſtentibus, nec maſculis, nec fœminis fuit ſufficienter in alijs deciſionibus deductum.

11 Nec obſtat, quod denuò repetitur, quo verbum † Proles, intelligi debeat de maſculis tantum, non autem etiam de fœminis, quodque dictio, *Proles*, ſit referenda ad verbum, *legitima*, non vero ad verbum *deficiente*, quia hæc fuerunt iam ſæpius reiecta, & ad ſaturitatem reſponſum,
12 quod † legitimitas prolis non recipit plus, & minus, ſed benè deficientia prolis, quia poſſunt deficere maſculi, & non fœminæ, & eo caſu non dicitur, quod proles prorſus deficiat, ſed tunc demum, quando nullus ſupereſt, nec maſculus, nec fœmina, atque ita d. dictio, prorſus omninò referri debet ad verbum, deficiente, nec per conſequens poteſt ſubſiſtere intellectus, quem conantur dare dictis verbis ſcribentes pro maſculis, ſed benè ſubſiſtit interpretatio in omnibus huius cauſæ diſcuſſionibus recepta, quod contrahentes non voluerunt, quod feudum ad alium deuolueretur, niſi prorſus deficiente prole alterius lineæ, hoc eſt quod nec maſculus, nec fœmina ſupereſſet.

Atque hic intellectus magis etiam congruit præſumptæ voluntati recipientium d. feudum, quia quilibet ex illis præſumitur voluiſſe proſpicere ſuæ poſteritati, & ſic etiam in dubio potius amplecti deberet, vt ſupra dictum eſt.

13 Nec applicatur † deciſio *in cauſa Ariminen. bonorum* 27. *Octobris* 1586. *coram bo. mem. Bubalo*, vt in copia, quæ data fuit, quia vltra quod in caſu d. deciſionis agebatur de renouatione inueſtituræ factæ in perſona vnius tantum, quod non eſt in caſu iſto, aderat etiam in d. inueſtitura pactum expreſſum, & quidem verbis indefinitis, quod portio deficiens deueniret ad ſuperſtitem, in iſto autem caſu d. pactum eſt reſtrictum ad vnum caſum tantum, ſcilicet ſi proles vnius lineæ prorſus deficiat, quod vt ſæpè dictum eſt non verificatur ſuperſtite fœmina, atque ita tale pactum modo non intrat, donec exiſtat fœmina.

Minus ſubſiſtit aliud fundamentum ſcribentium pro maſculis, quod d. inueſtitura facta anno 1297. non eſt noua inueſtitura, neque etiam reſpectu perſonarum inueſtitarum, quia ſcilicet Vbertus, & Guercius ſunt comprehenſi, etiam in antiqua inueſtitura facta anno 1259. cum d. inueſtitura fuerit facta Guercio ſeniori, & deſcendentibus ex eo, dictique Vbertus, & Guercius iunior deſcendant ex filio d. Guercij ſenioris, atque ita ſint nepotes deſcendentes ex filio Guercij ſenioris, non autem nepotes collaterales deſcendentes ex fratre d. Guercij ſenioris.

Nam huic etiam motiuo fuit in alijs deciſionibus ſatisfactum, & omnis difficultas tolli videtur, quod fœminæ, vt dictum eſt, non tantum fundatam habent intentionem, in eo, quod inueſtitura fuit facta ab initio duobus, † atque 14
ita in ea ſuccedi debet iuxta diſpoſitionem, *d. c.* 1. *de duob. frat. à cap. inueſt.* quam etiam id pacto expreſſo in d. inueſtitura appoſito, quod feudum, vt dictum eſt, non deuoluatur ad alium, niſi prorſus deficiente prole alterius lineæ.

Nam hoc ſtante etiam, quod feudum eſſet antiquum nihilominus in eo ſuccedi deberet iuxta d. pactum, quia, vt dictum eſt, magis † inſpicitur tenor inueſtituræ, quàm 15
quod lex feudalis diſponit.

Nec dicatur, quod contrahentes non potuerunt per hanc inueſtituram factam anno 1297. præiudicare comprehenſis in inueſtitura facta anno 1259. quia præterquam quod inueſtitura facta anno 1297. fuit facta de conſenſu Guercij ſenioris primi acquirentis, qui propterea † potuit præiudi- 16
care alijs in d. antiqua inueſtitura comprehenſis, Bald. *in auth. ſi quas ruinas, num.*10. *Cod. de Sac. Sanct. Eccl.* Clar. *in d.* §. *emphytheuſis, qu.* 16. *per tot.* & hanc opinionem indiſtinctè ſequuta eſt Rota, vt apparet ex pluribus deciſionibus cumulatis *in Bononien. de Bonijs* 19. *Nouembris* 1612. *coram bo. me. Card. Sacrato.*

Non conſtat etiam, quod maſculi, qui prætendunt ſuccedere in d. feudo, excluſis fœminis, ſint in d. antiqua inueſtitura comprehenſi, quia non probatur, quod ipſi deſcendant à Guercio ſeniore.

Nec obſtat, quod deſcendunt ex Guercio iuniore, qui enunciatur nepos Guercij ſenioris in d. inueſtitura anni 1297. ex qua etiam fœminæ deducunt ius ſuum, quia cum dictæ fœminæ habeant, vt dictum eſt, fundatam intentionem in d. pacto, & maſculis excipiant, quod per d. pactum non potuit præiudicari comprehenſis in antiqua inueſtitura, tenentur plenè, & concludenter probare, quod ipſi ſint in d. antiqua inueſtitura comprehenſi, quia in hac exceptio-
ne, † quidquid eſſet dicendum inſpecto origine iudicij, ip- 17
ſi ſunt actores, d. autem enunciatiua non ſufficit ad effectum plenæ, & concludentis probationes, quod d. Guercius iunior deſcenderet ex Guercio ſeniore, & maximè quod verbum † nepos poteſt intelligi ex communi ſaltem 18
vſu loquendi, etiam de filio ex fratre, ſicque d. probatio eſt æquiuoca, vt plenè fuit in alijs deciſionibus deductum.

Nec obſtat, quod in dubio intelligi debet † de Nepote 19
ex filio, quia hoc etiam admiſſo, nihilominus negari non poteſt, quin probatio remaneat æquiuoca, † ſufficit enim 20
ad hunc effectum, quod poſſit intelligi de nepote ex fratre, *c. in præſentia de probat. l. non hoc, Cod. vnd. legit.* Dec. *in c. veniens num.*35. *de teſt.*

Nec obſtant aliæ enunciatiuæ, † & adminicula, ex qui- 21
bus ſaltem ſimul iunctis, ſcribentes pro maſculis prætendunt reſultare plenam probationem, quod d. Guercius eſſet nepos ex filio Guercij ſenioris, quia coniecturis; & adminiculis alias deductis fuit ſufficienter in alijs deciſionibus reſponſum, præſertim verò in deciſione R. P. D. mei Pirouani. Vnde ſuperfluum nunc eſt, tunc dicta repetere.

Quod verò ad alias enunciatiuas, & coniecturas viſum fuit DD. eas non releuare, nam quod enunciatiuam extractam ex quodam liberculo reperto, vt dicitur, in Cancellaria Epiſcopali Patauina, in quo dicitur apparere de quadam inueſtitura facta anno 1343. per renunciationẽ Vberti,

in l. dos à Patre, C. ſolut. matrim. non poterat Catherina pro dicto reſiduo dotis agere vigore primi Inſtrumenti do-
2 talis, prout egit, & mandatum obtinuit, vt fuit firmatum in dicta deciſione, quam etiam nunc Rota fuit amplexa ſequendo deciſiones olim factas *in illa Romana Dotis de Pruida coram DD. meis Vbaldo, & Veroſpio.*

Nec viſum fuit obſtare, quod Pater conſtituerit d. dotem
3 tanquam Pater, & legitimus Adminiſtrator quo caſu cenſetur dos ſtipulata pro filia, ac eidem per Patrem donata, iuxt. Doctores allegatos per informantes pro Claricia, & præcipuè Surd. *conſ.* 206. *num.* 19. *&* 22. quia reſponderunt Domini, quod licet Pater dotauerit Catherinam etiam adminiſtratorio nomine, tamen in promitten. dotem incœpit à ſe ipſo nempe tanquam Pater, & legitimus Adminiſtrator, & ideò cùm non conſtet, quod Catherina habuerit bo-
4 na propria, quæ Pater adminiſtrauerit, debet dici patrem
5 potius adimpleuiſſe officium paternum in dotando filiam prout tenetur, quam officium Adminiſtratoris exercere iuxta notata per Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 15. *num.* 10. *& ſeqq. & præſertim num.* 8. & latè comprobatur *in Romana dotis* 26. *Aprilis* 1619. *coram Domino meo Vbaldo.*
6 Et Surd. † & alij DD. ex aduerſo allegati loquuntur, & poſſent procedere, quando Pater ſtipulatus fuiſſet ſimplici-
7 ter dotem, in quibus caſibus † cenſetur donaſſe, vt notat Caſtr. *conſ.* 11. *num.* 1. *verſ. Idem ſi actio lib.* 1. Dec. *conſ.* 35. *num.* 5. *&* 6. ſecus quando ſtipulatus fuit dotem reddi ſibi, &
8 filiæ, aut cui vel quibus de iure prout in noſtro caſu, qui tunc licet acquiratur ius, & actio inſolidum filiæ, & Patri,
9 nihilominus † dos venit reſtituenda patri cum ſimpliciter non fuit donata, & de tempore reſtitutionis pater ſuperuixit, vt declarat benè Caſtr. *d. conſ.* 11. *num.* 1. *verſ. hoc autem quod dos lib.* 1. Salic. *in l. vnica, §. videamus nu.* 37. *verſ. Sed iſta non attingunt, C. de rei vxor. act.* cum alijs adductis *in deciſ.* 708. *num.* 7. *par.* 1. *rec.*

Non obſtat, quod ſit lapſum quadriennium, & ſic non
10 ſit amplius locus reſtitutioni iuxta ſtylum † fori Capitolini in quo ſeruatur ius ciuile, quicquid ſit in alijs Curijs in quibus non attenditur huiuſmodi lapſus, quia fuit reſponſum,
11 quod Rota attendit ſuum ſtylum non aliorum † Tribunalium, vt in ſimili fuit dictum *in illa Romana dotis, & legati*
12 15. *Ianuarij* 1620. *coram me,* in qua licet eſſet † commiſſa cauſa cum facultatibus A. C. tamen noluit executiuè procedere in legato de quo agebatur ex facto iuxta ſtylum illius Tribunalis. Vltra quod conſtat ex facto, quod reſtitutio
13 fuit petita intra annum, † & quamuis non fuerit ſequuta tamen hoc proceſſit culpa, & impedimento Aduerſarij mariti Catherinæ, qui vti Cantor Capellæ Sanctiſſimi D. N. fecit reaſſumi cauſam coram Illuſtriſs. Cardinali de Monte coram quo diù fuit diſputatum ſuper iuriſdictione. Vnde
14 his ſtan. non † debet lapſus quadriennij obeſſe ad peten. reſtitutionem in integrum, Pariſ. *conſ.* 65. *num.* 60. *lib.* 3. Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 1. *de reſt. in integr.* Sfort. *de reſtit. in integrum qu.* 19. *art.* 5. *num.* 56. *& qu.* 20. *nu.* 54. *&* 56.
15 Et in omnem euentum † competit reſtitutio, quia cum fuit actum ſine actione prout ſupra fuit demonſtratum, re-
16 ſultat enormiſſima læſio, qua ſtante etiam poſt † quadriennium datur reſtitutio, gloſſ. *in cap.* 1. *de reſtit. in integr. in* 6. Iaſ. *conſ.* 55. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 150. *nu.* 6. *lib.* 7. & de communi teſtatur Bolognett. *in addit. ad conſ.* Ioannis de Anan. 103.

Et ex his Domini ſteterunt in deciſis ex capite, quod ſine actione egerit Catherina, An autem poſſit agere alio remedio, dixerunt Domini, quod videretur.

Deciſio iſta, quæ à Rota fuit confirmata in hac eadem cauſa emanata ſub die 20. *Maij anni præteriti* 1624. *eſt ſupra in hoc Tomo deciſio* 540. *& vide infra alteram deciſionem in hac cauſa ſub die* 15. *Iunij* 1625. *coram eodem bo. me. Reuerendiſs. Manzanedo.*

R. P. D. VBALDO.

Romana Melioramentorum.

Lunæ 21. *Aprilis* 1625.

ARGVMENTVM.

Melioramentorum detractio perperam prætenditur à conductore, dum adeſt pactum expreſſum in locatione, vt ipſe ea detrahere nequeat, nec eorum occaſione aliquid prætendere, quod tamen intellige verum, dum probatum fuerit per locatorem, ipſum adimpleuiſſe contractum locationis ex parte ſua, & ſic quid ipſe probare teneatur, vt gaudere poſſit ſupradicto pacto.

SVMMARIVM.

1 *Melioramentorum detractio non eſt facienda, quando adeſt pactum, vt fundus reſtituendus veniat, abſque vlla eorum refectione.*

2 *Locator vt poſſit vti pacto, vt conductor non poſſit detrahere melioramenta, nec aliquid pro eis prætendere, quid probare teneatur.*

3 *Locator, vt gaudere valeat pactis in eius fauorem initis in locatione, debet probare, ſe præſtitiſſe ſucceſſiuam patientiam, vt conductor frueretur re conducta.*

4 *Locator non dicitur adimpleuiſſe ex parte ſua, dum ante tempus præfixum redijt ad rem locatam, num.* 5. *& quid ſi adfuerit conſenſus conductoris, nu.* 6.

7 *Conductor, dum eſt moroſus in ſolutione penſionis, non poteſt ex hoc à locatore expelli, ſed benè compelli ad ſolutionem, & implementum.*

8 *in Contractu nominato ob non implementum non poteſt agi ad reſciſſionem, ſed vt impleantur conuenta, & nu.* 9.

10 *ex Remedio, l. ſi quis conductionis, C. locat. quando non poſſit agi.*

11 *Ius debitoris per lapſum temporis ſi extinguatur eius creditores ſuper eo nihil prætendere poſſunt.*

12 *Mandato de euacuando, quando non videatur eſſe locus.*

13 *L. interdum, ff. qui pot. in pign. habeantur, quo caſu non intret.*

24 *L. interdum, ff. qui pot. in pign. hab. vt habeat locum inter cætera requiritur probatio, pecuniam fuiſſe verſam, ſuper*

15 *Rota ex ſtylo non ſolet reuocare deciſiones incidenter.*

DECISIO DCV.

Achilles Cibo de anno 1591. locauit cuidam Ioanni à Ponte quaſdam domos ad annos 18. pro annua penſione ſcutorum 264. cum pacto, vt Io. in ijs faceret nonnulla melioramenta, & ſignanter efficeret ludum pilæ, & vt finita locatione melioramenta cederent commodo ipſius locationis, & nihil eorum cauſa poſſet Ioannes excomputare de penſionibus, ſed inde ad biennium de anno 1593. iam confecto pilæ ludo idem Achilles redijt ad poſſeſſionem dicti ludi, & domorum, eaſque d. anno, & alijs ſequentibus reſpectiuè locauit alijs perſonis, & penſiones recepit, vt in quietantijs, & alijs Inſtrumentis in Sum. datis. Interim Domini Scarlatti, & conſortes, qui multas pecunias Io. dederant ad ſocietatem officij ad effectum conficiendi d. ludum, & melioramenta, egerunt contra Achillis hæredes, & poſſeſſores dd. melioramentorum, & obtinuerunt vſque de anno 1606. per Sententiam extra Rotam latam immitti in poſſeſſionem dicti Ludi pilæ, & hoſpitij ſub reum poſiti per eos retinen. donec de ſcutis 1100. expoſitis in dictis melioramentis de eorum pecunijs eſſent ſatisfacti, & cauſa in Rota commiſſa emanarunt coram me plures deciſiones, de quibus infra, & Scarlatti obtinuerunt etiam mandatum de manutenendo, quibus ita ſtantibus elapſis annis 18. non ſolum à die locationis factæ Ioanni, ſed etiam à die immiſſionis DD. de Scarlattis, Domini de Cibo cœperunt prætendere mandatum de euacuan. d. Ludum pilæ, & hoſpitium in alijs annexis, & melioramentis, non obſtan. exceptione non ſatisfactionis ex aduerſo oppoſita, vnde dato, & propoſito dubio, Domini cenſuerunt pro nunc non eſſe dandum dictum mandatum de euacuando, licet enim tempus locationis ſit iam elapſum ſiue ſumatur ab anno 1591. initi contractus inter Acchillem, & Ioanuem à Ponte, ſiue ab anno 1606. quo Scarlatti fuerunt immiſſi in poſſeſſionem Ludi, & hoſpitij, & ſic videretur eſſe locus euacuationi præſertim † ſtante pacto de reddendis domibus li- 1
beris, & expeditis Dominis de Cibo ſine vlla refectione, & excomputatione melioramentorum, iuxta *l. non ab re, C. vnde vi,* Rota *in Romana euacuationis* 2. *Decemb.* 1615. *coram me, quæ eſt dec.* 692. *num.* 2. *par.* 1. *rec.* & coram fel. rec. Gregor. XV. *deciſ.* 45. *num.* 1. Tamen vt locator, vel eius hæ-

2 res poſſit vti, & imitari dicto pacto, neceſſe † eſt docere, quod adimpleuerit contractum ex parte ſua, *l. Iulianus*, §. *efferri*, *ff. de act. empt.* & in terminis locationis eſt *text. in l. quaro*, §. *inter locatorem*, *ff. locat.* Surd. *conſ.*400. *nu.*6. *& ſeqq. lib.*3. Becc. *conſ.*45. *nu.* 6. cum alijs per Rotam *in dicta Romana euacuationis 26. Ianuarij* 1615. *coram me*, Hond. *conſ.*86. *num.*16. *lib.* 1. & implementum in caſu propoſito in
3 eo conſiſtit, quod † locator præſtiterit continuam, & ſucceſſiuam patientiam, vt conductor frueretur per integrum tempus 18. annorum reconducta, *l. ſi merces*, §. 1. *& ſeq. &* §. *qui fundum*, *ff. locat.* Bart. *in l. ſi quis domum eod. tit.* Oſaſch. *deciſ.* 51. *num.* 13. *& ſeqq.* Surd. *d. conſ.*400. *num.* 7. *&* 8. *& conſ.*532. *num.*8. *lib.*4. Becc. *d. conſ.*45. *num.*19. Rota *deciſ.*235. *num.*1. coram fel. mem. Greg. XV. vnde cùm
4 locator † vix elapſo anno integro redierit ad poſſeſſionem
5 domorum vt ſupra dictum eſt, non videtur † adimpleuiſſe ex parte ſua contractum, & conſequenter carere dicta actione contra conductorem, vel habentes ab eo cauſam, & licet informantes pro Cibis docerent Ioannem conſenſiſſe,
6 vt Acchilles reciperet dictam poſſeſſionem domorum, quia ob inopiam non poſſet conficere omnia melioramenta conuenta, nec penſionem ſoluere, & id etiam fuerit ſignificatum in dicta deciſione in hac cauſa facta 29. Ianuarij 1626. in fine, vbi fuit dictum dominium melioramentorum fuiſſe reſolutum de conſenſu Ioannis, tamen id viſum eſt non ſa-
7 tis iuſtificari in facto, & quatenus Ioannes fuiſſet † moroſus in ſolutione penſionum, non tamen poterat à locatore expelli, ſed poterat vrgeri ad ſolutionem, & ad implemen-
8 tum, cum † ſimus in contractu locationis, *l. qui eſt nominatus*, Surd. *conſ.* 38. *num.* 6. *& ſeqq. lib.* 1. Rota *deciſ.* 130. coram Greg. XV. *& in Romana affictus* 5. *Maij* 1623. *coram R. P. D. Pironano*.

Quod verò pertinet ad Scarlattos prætenſos creditores, & ceſſionarios Ioannis, & eius hæredum, qui obtinuerunt à Rota mandatum de manutenendo in poſſeſſione Ludi, &
9 hoſpitij, † in qua fuerant immiſſi ex ſententia extra Rotam, vt ſupra dictum mandatum fuit conceſſum cum ea modificatione, vt interim ſoluerent penſiones, vt in deciſione 9. Decembris 1616. & idem fuit repetitum in alia deciſione 24. Nouembris 1617. in vltimis verbis, quod igitur pertinet ad Scarlattos, ipſi non negant ſe eſſe debitores penſionum pro Ludo, & hoſpitio, quæ poſſident, ſed controuertitur pro qua rata teneantur, non enim poſſunt teneri pro integra penſione ſcutorum 264. quæ fuit conuenta pro
10 omnibus domibus, & ideò niſi liquidetur, † quæ quantitas debeatur pro Ludo, & caupona, & quæ ſit debita pro domibus poſſeſſis à Cibis, interim non videtur poſſe agi ex remedio *d. l. ſi quis conductionis, C. locat.*

Non obſtat, quod Scarlatti non poſſint habere plus iuris, quam haberet Ioannes, & extincto iure conductoris per la-
11 pſum temporis extinguatur etiam † ius prætenſi creditoris habentis ab eo cauſam, *l. lex vectigalis*, *ff. de pignor.* Seraphin. *deciſ.*757. *num.*5. *& dec.*1290. *in fin.* quia in hoc etiam eſt controuerſia, an ius Ioannis ſit reſolutum, quoad me-
12 lioramenta ſtante exceptione non implementi † pro parte Dominorum de Cibis ex ſupra deductis, & ideò Domini concludebant pro nunc non eſſe concedendum dictum mandatum de euacuando.

Cætera verò, quæ pro Scarlattis adducebantur circa creditum, & hypothecam Dominorum de Scarlattis contradi-
13 cunt deciſionibus in cauſa factis, in quibus † fuit firmatum non intrare remedia *l. interdum*, *ff. qui pot. in pig. hab. & l.* 1. *in quib. cauſ. pign. vel hypot. tacit. contr.* nec probari, quod
14 pecuniæ per Scarlattos mutuatæ † Ioanni à Ponte fuerint verſæ in fabricam Ludi pilæ, & fuit reſponſum ad teſtes in contrarium adductos, vt in deciſione 27. Ianuarij 1614. coram me, confirmata 29. Ianuarij 1616. & tamen hodie præ-
15 dicti teſtes dantur in ſummario, & prætenditur † conſtare de dicto credito, & hypotheca, quod repugnat ſtylo Tribunalis, non reuocandi incidenter deciſiones Rotales.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. REMBOLDO.

Peruſina Fideicommiſſi de Gratianis.

Lunæ 5. Maij 1625.

ARGVMENTVM.

In Bonis alicuius ad effectum probandi an aliquid controuerſum adfuerit ex pluribus ſimul iunctis, ſcilicet adminiculis, & coniecturis doceri poteſt, & quæ ſint nonnullæ ex eis hic adducuntur. Dominium rei emptæ acquiritur ei, cuius nomine ea fuit empta, & quid ſi non conſtet de mandato procuræ ad effectum d. emptionis, vel res ſit dubia. Mandatũ facilius probatur in perſona coniuncta.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes de auditu licet non probent, nihilominus faciunt adminiculum.*
2 *Teſtes de auditu fortius faciunt adminiculum, quando ſumus in facto antiquo.*
3 *Tempus 70. annorum ſecundum ſtylum Rotæ in teſtibus reputatur antiquum.*
4 *Cataſtrum non probat contra tertium. Cataſtrum licet non probet contra tertium facit tamen adminiculum, ſeu præſumptionem.*
5 *Bona poſſeſſa à filio hærede patris, præſumuntur fuiſſe patris.*
6 *Et quamuis hæc præſumptio non ſufficiat ad probandum, quod aliquid fuerit in bonis paternis, tamen iuncta cum alijs coniecturis eſt efficax.*
7 *Poſſeſſio filij hæredis grauati non ſufficit ad probandum, quod bona fuerunt poſſeſſa à fideicommittente.*
8 *Surd. deciſ. 339. in quibus terminis procedat.*
9 *Filius ſi appareat bona ei prouenisse à patre, ceſſat omnis præſumptio, vt ea potuerint prouenire à matre.*
10 *Emptio cuius nomine fuit facta, ei res empta acquiritur.*
11 *Emptum, ſi aliquid ſit nomine alterius, & non conſtet de eius mandato, aut ſaltem de verſificatione emptionis facta ad eius fauorem, non acquiritur ei dominium, ſed illud remanet penes emptorem.*
12 *Emptum, quod aliquid nomine alterius ex quibus coniecturis id aſſequi poſſit, quando ſumus in dubio.*
13 *Mandatum ex coniecturis pluribus ſimul iunctis probatur, & maximè ſi ſimus in perſona coniuncta.*
14 *Mandatum ſine dubio probatur etiam præſumptionibus, & coniecturis.*
15 *Frater, dum aliquid ex propria induſtria acquirit, id non cadit ſub diuiſione bonorum paternorum inter alios fratres.*

DECISIO DCVI.

Dictum fuit prædium, de quo agitur, fuiſſe in bonis Capitanei Felicis, hoc enim probatur ex pluribus ſaltem ſimul iunctis. Primò, quia conſtat dictum prædium fuiſſe emptum à Felice vxore Capitanei procuratorio nomine d. Capitanei eius viri, & de pecunijs Capitanei pro ipſo, & eius hæredibus, & quibus ipſe Capitaneus ius ſuum ceſſerit, cum clauſula ad haben. & clauſula conſtituti concepta ad fauorem D. Capitanei interueniente etiam ſtipulatione Notarij pro eo, & eius hæredibus.

Secundò probatio coadiuuatur ex depoſitione teſtium, quod Capitaneus poſſedit dictum prædium.

Nec refert, quod dicti teſtes † ab auditu, quia nihilo- 1
minus faciunt adminiculum, præſertim cum ſimus in facto 2
antiquo, *cap. licet ex quadam*, & ibi Butr. Ioan. Andr. & alij *de teſtib.* Iaſ. *conſ.*225. *ſub num.*4. *in fin.* Burſatt. *conſ.*324. *num.*8. *lib.*3. *poſt ſecundum vol. conſil.* Farin. Cardin. Seraph. *deciſ.*799. *nu.* 2. accedente nempe ſpatio annorum 70. quod
in teſtibus † iuxta ſtylum Rotæ reputatur antiquum, vt te- 3
ſtatur Verall. *dec.*5. *& dec.*293. *par.* 3. Card. Seraph. *dec.* 75. *in fin.* Rot. *dec.*694. *nu.*2. *par.*2. *in rec.*

Tertiò concurrit cataſtrum, in quo apparet dictum prædium fuiſſe deſcriptum inter bona hæreditaria dicti Capitanei, nam licet † cataſtrum non probet contra tertium, facit 4
tamen præſumptionem, Soccin. ſen. *conſ.* 89. *ſub num.* 11. *verſ. tertio ponderandum*, *& n.*12. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.*53. *nu.*21. *vol.*1. Card. Seraph. *dec.*161. *nu.*50.

Quartò facit, quod conſtat idem prædium fuiſſe poſſeſ-
ſum, † & etiam venditum à Vincentio filio dicti Capitanei, 5
præſumitur enim habuiſſe dictum prædium à patre, Menoch. *conſ.*207. *num.*12. cum alijs per Peri. *de fideicom. q.* 12.
*num.*1368. & licet hæc præſumptio non ſufficeret † ad pro- 6
bandum, quod prædium fuerit in bonis patris, tamen iuncta cum alijs coniecturis eſt efficax.

Vnde non obſtat Surd. *dec.* 339. vbi quod non † ſufficit 7
poſſeſſio filij hæredis grauati ad probandum, quod bona fue-
runt poſſeſſa à fideicommittente, quia in caſu † dictæ deci- 8
ſionis non aderat alia coniectura prout iſta, hic autem concurrunt plures aliæ, vt patet ex ſupra deductis.

Ex

Ex quibus etiam ceſſat quod dicitur, quod poſſibile eſt,
9 quod Vincentius habuerit dicta bona à matre, † quia ex ſupradictis apparet, quod illud habuit à patre, & præſertim quia vt dictum eſt, conſtat fuiſſe emptum à matre pro
10 Capitaneo, & ſic dictum prædium † fuit ipſi Capitaneo acquiſitum, *l.3. & l. multum intereſt*, & ibi DD. *C. ſi quis alt. vel ſibi*, Bart. *in l. 1. C. de procur.* Rota *dec. 262. num. 1. par. 1. in rec.*

Nec obſtat, quod non conſtat de mandato Capitanei,
11 aut ſaltem de verificatione emptionis factæ ad † eius fauorem, adeòque dominium dicti prædij ipſius nomine empti non fuit ipſi acquiſitum, ſed illud remanſit penes vxorem emptricem, ex Theſaur. *dec. 70. num. 3.* cum allegatis, quia præterquam quod de mandato conſtat ex inſtrumento, cuius copia datur, illud etiam enunciatur in ipſo inſtrumento emptionis, & concurrunt ſupradictæ aliæ coniecturæ,
12 nempè quod † dictum prædium fuit emptum ex pecunijs Capitanei, & quod Capitaneus poſſedit dictum prædium, quod poſt eius obitum fuit deſcriptum in cataſtro inter bona hæreditaria Capitanei, & quod illud paulò poſt fuit venditum à Vincentio, qui præſumitur habuiſſe dictum prædium à patre, potius quam aliunde, quæ coniecturæ ſaltem
13 ſimul iunctæ ſufficiunt ad præſumendum † mandatum, præſertim in coniuncta perſona, qualis erat vxor dicti Capitanei, Cin. *in l. inuitus, C. de procur.* & ſtante temporis antiquitate, Ceph. *conſ. 328. num. 33.* Ruin. *conſ. 35. nu. 18. & ſeq. lib. 1.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 2. num. 4. de reb. Eccl. non*
14 *alien.* & dubium † non eſt, quod mandatum probatur etiam præſumptionibus, & coniecturis, Bald. *in l. 1. num. 2. C. de reb. alien. non alien.* Cæſar. de Graſſ. *dicta deciſ. 2. nu. 5.* Rota *dec. 169. num. 4. & dec. 440. num. 5. par. 2. in recent.* & coram ſanct. me. Greg. XV. *dec. 44. num. 1.*

Non obſtat, quod in diuiſione facta inter Aſtorem, & Vincentium non fuit facta mentio dicti prædij, quia dictum
15 prædium † fuit emptum ex pecunijs proprijs Capitanei in bello acquiſitis, neque in illis aliquam partem habebat dictus Aſtor, atque ita non cadebat ſub diuiſione, ſed integrum ſpectabat ad Vincentium, qui illud etiam vti ſuum vendidit, vt dictum eſt &c.

R. P. D. COCCINO.

Romana Fructuum Dotis.

Lunæ 12. Maij 1625.

ARGVMENTVM.

Dos, cùm fuit promiſſa, & interim dum ea non exburſatur, fuerit conuentum, vt intereſſe ſolueretur, illud ritè exigi poteſt abſque labe prauitatis vſurariæ, & hoc propter onera matrimonij, quodque procedit etiam ſi dos non in pignore, ſed pariter ſi in pecunia conſiſtat. Id tamen intellige conſtante matrimonio, nam eo diſſoluto per mortem vxoris, intereſſe, ſeu fructus dotis non debentur, etiamſi adſit pactum expreſſum, vel ſi quoque adſint filij ex dicto matrimonio.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
2 *Clauſula*, ſi quid exequendum, *non tollit vires obligationi Camerali.*
3 *Clauſula*, ſi quid exequendum, *iuſtificanda eſt ex eiſdem actis, & de hoc conſtito proceditur ad ulteriorem executionem.*
4 *Fructus dotis non ſolutæ conſtante matrimonio ſunt ſoluendi, & maximè ſtante pacto.*
5 *Cap. ſalubriter de vſur. licet loquatur, quando datur pignus, nihilominus eadem eſt ratio, quando in pecunia dos promittitur.*
6 *pro Fructibus dotis reſtituendis non poſſunt alienari bona fideicommiſſo ſubiecta, ſed huic opinioni nonnulli DD. contradicunt.*
Et vide diſtinctionem Fuſar.
7 *Fructus dotis promiſſi omninò ſoluendi ſunt, & in ſubſidium debentur ex fructibus bonorum ſubiectorum fideicommiſſo.*
8 *Mulier poteſt agere Saluiano pro fructibus dotis etiam contra bona ſubiecta fideicommiſſo.*
9 *Saluianum operatur, vt de fructibus ſatisfiat creditori.*
10 *Bannitus, ſi quis ſit cum confiſcatione bonorum videtur liberatus ab omni obligatione.*
11 *Bannum, quando quis habuit cum confiſcatione bonorum, non ex hoc extinguuntur actiones contra eum, ſed in fiſcum transferuntur, & ſi bannitus fuerit reſtitutus quoad omnia, in eundem deinde dicuntur retranslata dictæ actiones.*
12 *Vſurariæ prauitatis exceptio incontinenti probata impedit proceſſum executiuum, & ſic obligationem Cameralem.*
13 *Dotis fructus ſoluto matrimonio abſque labe vſuraria percipi non poſſunt.*
14 *Dotis fructus, principale requiſitum, quare debeantur, eſt matrimonium, ideoque eo ſoluto, amplius percipi non poſſunt.*
15 *Matrimonialium onerum ſuſtentatio præcipuè conſiſtit in vxore alenda ſecundum dignitatem generis, & quantitatem dotis.*
16 *Dotis titulus, ſi extinctus ſit, fructus non poſſunt amplius ſolui pro intereſſe matrimonij, ſed ſimpliciter pro vſura.*
17 *Dotis debitum ſoluto matrimonio vertitur in mutuum palliatum, & ſic non debetur intereſſe.*
18 *Fructus dotis ſoluto matrimonio non debentur, quamuis ex dicto matrimonio ſuperſint filij.*
19 *Viduæ de Iure communi non debentur fructus dotis, & ſi eos exigit computantur in ſortem.*
20 *Cap. ſalubriter de vſur. rationes, quando ceſſent, & nu. 21. & 22.*
23 *Dotis fructus, vt debeantur tria requiruntur, promiſſio dotis, matrimonium, & ſuſtentatio onerum.*
24 *Fructus dotis debentur mulieri poſt iudicialem interpellationem ad rationem ſcutorum 7. cum dimidio etiam quod habeat pignus dotale, vt diſponit Statut. Vrb. lib. 1. cap. 137.*
25 *in Vxore diſpoſita habent etiam locum in viro.*
26 *Maritus, ſi prohibeatur relinquere vxori è conuerſo vxor cenſetur prohibita relinquere marito, & vide num. 28. & ſeq.*
27 *Maritus, & vxor ſunt correlatiua.*
28 *in Correlatiuo vno diſpoſitum, cenſetur quoque diſpoſitum in altero intellige tamen in indiuiduis.*
29 *Maritus, ſi prohibitus ſit relinquere vxori, tunc ipſa cenſetur prohibita recipere.*
30 *Correlatiuorum regula, vt diſpoſitum in vno cenſeatur quoque repetitum in altero, non intrat in actibus ſeparatis.*
31 *Maritus dum eſt prohibitus relinquere vxori, ex hoc non cenſetur vxor prohibita relinquere viro.*
32 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 137. eſt correctorium Iuris communis, dum indulget viduæ, vt poſſit exigere fructus dotis non ſolutæ.*
33 *Diſpoſitum in vno ex correlatiuis habet etiam locum in altero, quod verum intellige ad effectum incluſionis ad nouum caſum.*
34 *Statutum, ſi diſcretiuè loquatur de viro, & vxore, tunc non intrat regula correlatiuorum.*
35 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 137. diſponit, ſi vxor prædecedat marito, & adſint filij, percipere poſſit fructus dotis ex pignore dotali.*
36 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 137. magis fauet vxori, quàm marito, quapropter diſpoſita in vxore non vendicant ſibi locum in viro.*
37 *Filij ex matrimonio dum extant, mortua vxore non dicuntur extincta onera matrimonij.*
Matrimonij onera conſiſtunt nedum in alenda vxore, ſed etiam in alendis liberis.
38 *Fructus dotis debentur viro diſſoluto matrimonio per mortem vxoris, ſi extant filij.*
39 *Manent. de iur. contract. liuell. par. 14. numer. 80. & Borg. deciſ. 26. numer. 25. par. 3. reijciuntur.*
40 *Dos extantibus liberis mortua vxore, non reuertitur ad patrem, ſed remanet penes virum.*
41 *Onera matrimonij onera extinguuntur, vbi extant filij.*

Filiorum alendi onus eſt naturæ, & non matrimonij, num. 41.

42 *Onus alendi liberos, licet ſit naturale, habet tamen originem à matrimonio.*

43 *Filiorum alimentatio quatenus ſpectat ad patrem iure naturæ, ex hoc ipſe non poteſt petere intereſſe dotis.*

44 *Filios alendi onus, quatenus conſideratur tanquam habens originem à matrimonio, patri debetur dos, cuius contemplatione fuit promiſſa.*

Itaut mortua vxore non debet reſtitui ſocero, ſed remanere debet penes generum.

45 *Cum. ſuper rit. magn. Cur. cap. 93. num. 22. loquitur in terminis illius ritus, vel loquitur ſine ratione, & num. 47.*

47 *L. ſi filia, ff. famil. erciſc. quo in caſu loquatur.*

48 *Fratribus pluribus extantibus, ſi vnus habet vxorem, debet habere dotem patri datam, quia ipſe ſubſtinet onera matrimonij.*

49 *L. ſi maritus, ff. famil. erciſc. declaratur, & nu. 52.*

50 *Dos debet eſſe apud illum, qui ſubſtinet onera matrimonij.*

51 *Filij ſunt reliquiæ matrimonij, & ex dote matris ſunt alendi.*

Sed hoc intellige conſtante matrimonio.

53 *Vxor conſtante matrimonio poteſt petere ſuam dotem, marito vergente ad inopiam, mortua tamen vxore filij illam non poſſunt petere.*

54 *Roman. conſ. 517. col, 2. qaaliter ſit intelligendus.*

55 *Dotis fructus ſoluto matrimonio, nec debentur vigore pacti, quicquid Gratian. in appendic. ad diſcept. 427. & diſcept. 920. & deciſ. in cauſa Tiburtina dotis.*

56 *Promiſſio de ſoluendo intereſſe dotis qualiter intelligatur.*

57 *Dotis fructus, ſi matrimonio diſſoluto, ſoluerentur eſſet vſura.*

Promiſſio fructuum non facit euitare vſuras.

58 *Vſuræ non ſolum Diuino, ſed omni iure probibitæ ſunt.*

59 *Vſuræ ſubſtineri non poſſunt, nedum per pactum, ſed nec etiam per diſpenſationem.*

60 *Vſuræ, vt fiant non poteſt diſpenſari, neque intuitu boni, neque mali euitandi, ſed nec pro redimendis captiuis.*

61 *Vſuras, qui exigit, contendit DEVM audacius, naturam expreſſius, ſcripturas deterius, & iura diutius.*

62 *Promiſſio ſolutionis fructuum dotis corruit defuncta vxore.*

63 *Fructus dotis, ſi fuerit conuentum, vt etiam ſoluto matrimonio ſoluerentur, nulliter eſſet conuentum.*

64 *Deciſio in cauſa Romana fructuum dotis 27. Februarij, & 12. Iunij 1606. coram Penia, quo caſu loquatur, & maxima cum difficultate ibi fuit capta reſolutio, & nu. 66. & 67.*

65 *Deciſio in cauſa Caſenaten. fructuum dotis 13. Iunij 1603. in quibus terminis ſit intelligenda.*

DECISIO DCVII.

PAulus promiſit ſoluere dotem Eugeniæ ſorotis Petro Antonio viro intra certum tempus, pacto adiecto, quod ſi in ſolutione defecerit in terminis expreſſis teneretur ſoluere fructus iuxta formam Statutorum Vrbis, contracto matrimonio, illoque per obitum Eugeniæ poſtea diſſoluto, Petrus Antonius vir ſuperſtes petijt aduerſus Paulum Sororium fructus dotis decurſos, & non ſolutos, tàm conſtante matrimonio, quàm illo diſſoluto, cumque mihi fuiſſet commiſſa cauſa appellationis, cum clauſula ſi quid exequen. hodie dubitaui, an eſſet locus executioni, & Domini quoad fructus decurſos viuente vxore affirmatiuam ſecuti ſunt ſententiam, contrarium ipſa defuncta cenſuerunt. Ratio primi dicti fuit, quia Paulus ſe obligauit in
1 forma Cameræ, quæ habet executionem paratam, Vrſill. ad Afflict. deciſ. 30. num. 6. in fine, Cagnol. in l. ſi librarius 93. num. 91. verſ. quid de inſtrumento, ff. de reg. iur. Mohed. deciſ. 2. & 5. de except. Rota dec. 800. nu. 6. par. 3. quæ con-
2 cluſio procedit etiam quod cauſa † ſit commiſſa cum clauſula, ſi quid exequen. quia conſtito de iuſtitia mandati, ex
3 eiſdem actis prout conſtare debet ſtante hac † clauſula procedi tur ad vlteriorem executionem, vt fuit dictum in cauſa Romana de Creſcentijs 4. Iulij 1612. coram R. P. D. meo Pamphilio apud Modern. de oblig. Camer. dec. 12.

In hoc autem caſu ſatis eluceſcit iuſtitia mandati, quoad 4
fructus conſtante matrimonio decurſos ex pacto prædicto
per text. in cap. ſalubriter de vſur. qui licet loquatur, quando 5
datur pignus, nihilominus eadem eſt ratio, quando in pecunia dos promittitur, vtrobique enim conſideratur iuſtum intereſſe propter onera matrimonij, Abb. in cap. ſalubriter num. 3. de vſur. Ambroſ. de Vign. de vſur. num. 13. verſ. ſecundo caſu, Dec. in cap. cum venerabilis num. 63. & ſeq. de except. Bald. nouell. de dote par. 7. priuil. 3. num. 4. vſque ad fin. Nauarr. in manu. cap. 17. ſub nu. 213. verſ. & quia retulimus, Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 1. num. 3. verſ. contrarium tamen, Conrad. de contract. tract. 2. q. 35. concluſ. 5. fol. 158. & concluſ. 7. fol. 159. Lap. in cap. per veſtras, §. 8. incipit, octauo inſertur num. 2. de donat. inter vir. & vxor. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 5. num. 6. Surd. de alim. tit. 1. qu. 42. num. 147. Giurb. dec. 72. num. 3. verſ. nam valet, Azor. inſtit. moral. par. 3. lib. 7. cap. 9. col. 2. poſt med. & dixit Rota in cauſa Romana dotis 5. Iulij 1599. coram bon. me. Iuſto, quæ eſt 129. poſt primum vol. conſ. Farinac. & in alia Romana fructuum dotis 19. Ianuarij 1600. coram eodem, & in alia pariter Romana fructuum dotis 10. Nouemb. eiuſdem anni coram Litta, nouiſſimeque in Tiburtina fructuum 19. Iunij 1623. coram R. P. D. meo Nauarro, quæ in hac parte non poteſt impugnari.

Neque obſtat, quod agitur de bonis ſubiectis fideicom-
miſſo, † quæ non poſſunt alienari pro fructibus dotis re- 6
ſtituendis, Seraphin. dec. 481. num. 2. quia quicquid ſit de hac opinione, cum Peregr. de fideicom. art. 42. num. 96. in primo notabili teneat contrarium, & Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. num. 43. diſtinguat, quod aut maritus fuit negligens, & bona non poſſunt alienari, aut non fuit negligens, & poſſunt alienari, in hoc caſu non agitur de fructibus extrahendis ex venditione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum,
ſed an Paulus teneatur ad dictos fructus, † quem vtique 7
teneri ambigen. non eſt, etiam quod Petrus Antonius, vellet ſatisfieri ex fructibus bonorum ſubiectorum fideicommiſſo, vt fuit reſolutum in cauſa Firmana, ſeu Maceraten. dotis 9. Ianuarij 1622. coram R. P. D. meo Pirouano, in
qua fuit dictum, † quod mulier poterat agere ſaluiano pro 8
fructibus dotis etiam contra bona ſubiecta fideicommiſſo,
cum ſaluianum † operetur, vt de fructibus ſatisfiat cre- 9
ditori.

Minus releuat, quod Paulus fuerat bannitus, cum con- 10
fiſcatione bonorum, & propterea videatur liberatus ab omni obligatione, Rota deciſ. 575. num. 1. par. 1. rec. quia cum
actiones Petri Antonij non fuerint † extinctæ, ſed in Fiſ- 11
cum translatæ, per eum poſtea fuerunt retranslatæ in Paulum, cum is fuerit reſtitutus tam ad bona, quàm ad honores, l. 2. & 3. ff. de ſent. poſſ. l. 3. vbi Ang. num. 1. & 3. Cod. eod. add. de reſt. in integr. quæſt. 97. num. 9. Farin. 99. crim. qu. 97. nu. 180.

Ratio ſecundi dicti, quod ſcilicet non ſit locus executioni, quoad fructus ſoluto matrimonio decurſos, & fuit,
quia exceptio vſurariæ prauitatis † incontinenti probata 12
impedit proceſſum executiuum, & ſic obligationem Cameralem, Iaſ. in l. 1. num. 21. & ſeq. C. de iur. & fact. ignor. Matth. Coler. de proceſſ. execut. par. 4. cap. 2. num. 22. Andr. Rauchbar. par. 2. qu. 35. num. 102. in fine, cum alijs adductis per Matth. Berlich. qu. 57. num. 56. par. 1. Carocc. deciſ. 133. num. 4. Hic autem, vt ſtatim demonſtrabitur hi fructus ſo-
luto matrimonio abſque † vſuraria labe non debentur, 13
quando fortè ſufficeret, quod articulus iuris in hoc eſſet ſaltem dubius, vt voluit Theſ. deciſ. 26. num. 15. verſ. an inquam, quem ſequitur Math. Berlich. d. concluſ. 57. num. 61. par. 1.

Quod verò promiſſio, de qua agitur, vbi contineat fructus ſoluto matrimonio ſit vſuraria, ambigi non poteſt, il-
lo enim ſoluto deficit requiſitum, ex quo ſolutio fructuum 14
ſubſtinetur, nempe ſubſtentatio onerum matrimonialium,
quo præcipuè conſiſtunt in vxore alenda † ſecundùm di- 15
gnitatem generis, & quantitatem dotis, Lup. loco ſupra allegato num. 4. verſ. ex quo dicebat. Imò cum titulus dotis
extinctus ſit, fructus non poſſunt † ſolui amplius pro in- 16
tereſſe matrimonij, ſed ſimpliciter pro vſura, & ſic debitum
dotis † ſoluendo vſuras vertitur in mutuum palliatum, vt 17
eſt text. in cap. ſalubriter de vſur. vbi Innoc. num. 1. & 2. Hoſtien. numer. 5. & 6. Ioan. Andr. numer. 4. Abb. num. 4.

Ioan.

Ioan. de Anan. col. penult. circ. med. verſ. & ex præfatis,
Bart. in l. qui natura §. vſuras, in fine ff. ſolut. matr. &
conſ. 128. num. 2. lib. 1. & conſ. 81. lib. 2. Bald. in rubr. C.
de vſur. verſ. quarto quæro, & in l. fin. §. præterea num. 10. &
in l. pro oneribus num. 3. C. de iur. dot. Alex. conſ. 74. num. 13.
& conſ. 141. num. 2. in princ. lib. 5. Neguſ. de pignor. 5. par.
5. membr. num. 17. Rolan. conſ. 55. num. 1. & ſeqq. & præ-
ſertim num. 3. lib. 2. Cumia. ſuper rit. magn. Cur. cap. 94. n.
1. vſque ad numer. 6. cum alijs per Cepoll. conſ. ciuil. 15. in
princ. Mantic. dec. 171. num. 4. & fuit ſæpiſſimè reſolutum,
& præſertim in Bonon. dotis 4. Iunij 1597. coram bon. memor.
Card. Pamphilio, & in eadem 24. Maij 1600. coram bon. me.
Card. Lancellotto, & coram me, & in cauſa Anconitana
intereſſe 28. Iunij 1600. & nouiſſimè in Nepeſina laudi 10.
Martij 1624. coram Reuerendiſſ. D. meo Caualerio S.D.N.
Datario.

18 Quæ etiam procedunt † licet ex matrimonio remanſerint
filij, Ioan. de Anan. in d. cap. ſalubriter, & l. pen. circa med.
verſ. ex præfatis videtur de vſur. qui loquitur in fructibus pi-
gnoris, & ſic in facilioribus terminis, quàm in pecunia, &
ratio eſt, quia circumſcripto Statuto Vrbis cap. 137. lib. 1.
19 de quo ſtatim dicitur † de iure communi, ſi ipſa mulier vi-
ueret ſoluto matrimonio, vel non potuiſſet exigere fructus,
vel ſi exegiſſet in ſortem computare teneretur, l. Titia ff.
de ſolut. matr. Bart. in l. in Inſulam §. vſuras ff. ſolut. matr.
& in l. ſi pater in princ. ff. de dol. except. & concludunt omnes
DD. in d. cap. ſalubriter de vſur. & per conſequens † tene-
20 rentur hæredes vxoris, quia ceſſat ratio, cap. ſalubriter ſci-
licet alimentatio vxoris in quo principaliter conſiſtunt one-
ra matrimonij ſecundùm dignitatem illius, & quantitatem
dotis, eleganter Lup. in d. cap. per veſtras num. 4. verſ. ex
21 quo dicebat Anan. vbi quod hæc opinio † eſt parum dubita-
bilis, Alex. conſ. 74. num. 15. poſt med. verſ. poſtremo circa
tertiam, & num. 16. lib. 5. Ruin. conſ. 162. num. 3. lib. 5.
Peregr. conſ. 99. num. 5. cum ſeqq. lib. 3. & conſ. 70. num.
1. ante med. verſ. attamen ſoluto matrim. conſ. 71. num. 6.
& conſ. 73. num. 1. verſ. de iure autem lib. 4. Coſt. de portio.
& rata q. 51. ante num. 1. verſ. ſecunda eſt, Giurb. qui
22 † teſtatur hoc verius viſum fuiſſe magnæ Curiæ ſuper con-
ſuetudine Meſſin. par. 1. cap. 3. gloſ. 5. ſub num. 28. ad
fin. verſ. ſed ab his, Gratian. diſcept. forenſ. cap. 427. à
num. 4. vſque ad 29. lib. 3. Scacc. de comerc. & camb. §. 1.
q. 7. par. 2. ampliat. 8. num. 176. poſt med. verſ. extende 2.
bene Iaſ. in l. de diuiſione num. 2. poſt princ. ff. ſolut. matr.
23 vbi quod † ad effectum vt fructus debeantur, tria
requiruntur, promiſſio dotis, matrimonium, & ſubſten-
tatio onerum.

Non obſtat, quod fructus dotis debeantur mulieri poſt
24 † iudicialem interpellationem ad rationem ſcutorum
7. cum dimidio, etiam quod habeat pignus dotale, vt diſ-
ponitur in Statut. Vrb. cap. 137. lib. 1. & ideò diſpoſitum in
25 muliere † habeat etiam locum in viro, Iaſ. conſ. 112. n. 7.
lib. 1. & in l. fin. num. 6. C. de in d. vid. toll. vbi quod ſi ma-
ritus prohibetur † relinquere vxori, è conuerſo vxor cen-
26 ſetur prohibita relinquere viro ea ratione, † quia ſunt cor-
27 relatiua, Curt. ſen. conſ. 11. num. 10. quia quicquid ſit de
28 hac opinione † contrarium tenet Curt. iun. conſ. 6. num. 15.
Aym. de antiq. tempor. par. 4. §. videamus num. 29. & 30.
29 qui dicunt, quod diſpoſitum † in vno correlatiuo cenſetur
repetitum in alio in actibus tamen indiuiduis, vt puta ſi vir
eſt prohibitus relinquere, mulier cenſetur prohibita recipe-
30 re, † ſecus verò eſt in actibus ſeparatis, quando videlicet
vir eſt prohibitus relinquere † vxori, vxor non cenſetur
31 prohibita relinquere viro, ſique in noſtris terminis caſus eſ-
32 ſent ſeiuncti, res ſine difficultate procederet, cùm † ſtatu-
tum ſit correctorium iuris communis; ſed cum vir, & vxor
33 ſint correlatiua, & diſpoſitum in vno habeat † etiam locum
in altero, id intelligitur ad effectum incluſionis ad nouum
caſum, Bald. eleganter conſ. 344. in fine lib. 3. quod eſt
ſubſcriptum à ſex DD. quicquid tandem ſit de prædictis,
ceſſat difficultas, quia ſtatutum loquitur diſcretiuè de vidua
34 & viro, vult enim quod vidua habeat † fructus ad ratio-
nem ſeptem cum dimidio, & admittit hanc taxatiuam etiam
quod habeat pignus dotale, de viro autem ſolùm diſponit,
35 quod ſi is habeat filios poſt obitum † vxoris percipiat fructus
ex pignore dotali, qua propter cum ſtatutum magis faueat
36 vxori quàm viro, diſpoſita in vxore † non vendicant ſibi lo-
cum in viro, Dec. in l. ſicut bonis num. 8. verſ. & idem in ſta-
tuto Parmenſi ff. de in ius vocand.
37 Non obſtant, quod ſi filij extant onera matrimonij † non
extinguantur, quæ conſiſtunt, nedum in alimentis vxoris,
ſed etiam filiorum, Bart. in l. poſt dotem num. 22. & ibi Ro-
man. num. 39. verſ. quarto dubitatur ſolut. matrim. Cald.
conſ. 1. col. 4. ad med. de donat. inter vir. & vxor. Soccin.
in conſ. 35. num. 16. verſ. quod ratione ſuadetur lib. 1. Bero.
conſil. 140. num. 20. lib. 2. Socc. ſen. conſ. 9. num. 13. verſ.
ſextodecimò probatur lib. 1. Gabr. conſ. 154. num. 6. lib. 1.
Franc. dec. 283. num. 14. & fuit dictum in cauſa Senogallien.
dotis 26. Iunij 1606. coram R.P.D. meo Pamphilio, & in cau-
ſa Ceſenaten. dotis 2. Decembris 1616. coram R. P. D. meo
Remboldo, cum alijs adductis per Cæſ. Manent. de iur. contr.
inell. par. 14. num. 80. cum ſeqq. quibus rationibus motus
reſoluit quod † fructus dotis debeantur viro diſſoluto ma- 38
trimonio per mortem vxoris, ſi extant filij, quod etiam con-
ſiderat Borgnin. dec. 26. ſub num. 25. par. 3. & dec. 27. nu.
18. in fine par. 4. & ante omnes hanc ſententiam tenuit
Cum. ſuper rit. magn. Cur. cap. 93. num. 22. qui mouetur ex
l. ſi filia §. 1. & l. ſi maritus ff. fam. erciſc. Huic enim mo-
tiuo fuit reſponſum malè † Cæſ. Monen. & Borgnin. appli- 39
care concluſionem prædictam ad caſum, de quo agitur,
quia Doctores prædicti loquuntur in terminis conſuetudi-
nis Martini, vt ſcilicet † quod extantibus filijs dos non re- 40
uertatur ad patrem, ſed remaneat penes maritum, non
enim extinguuntur onera † matrimonij, vbi extant filij; 41
nam licet onus liberorum ſit onus naturæ, non matrimonij,
habet tamen originem † à matrimonio, vt conſiderat Cald. 42
d. conſ. 1. col. 1. in fin. & ſic quatenus reſpiciatur onus natu-
ræ, alimentatio ſpectat ad patrem, qui † ideò non poteſt 43
petere intereſſe dotis, vt in his terminis aduertit Lup. in d.
cap. per veſtras §. octauo infertur num. 4. verſ. ceſſat etiam hoc
caſu, Grat. diſcept. forenſ. 428. num. 21. & adſunt iura clara
in l. ſi quis à liberis ff. de liber. agnoſc. & in l. qui liberos. §. fin.
ff. de rit. nupt. Dum verò onus liberorum conſideratur tan-
quam † habens originem à matrimonio debetur dos, cuius 44
contemplatione fuit promiſſa; Itaut non debeat reſtitui ſo-
cero, ſed debeat remanere penes Generum, & ita loquun-
tur deciſiones Rotales, hinc videtur ſatis reſponſum ad
DD. per Gratian. citatos in appen. ad cap. 428. col. 1. ante
finem, quorum dicta auctoritate ſolùm ſoluit, alij verò
ſupra allegati loquuntur in terminis, de quibus infra
dicetur.

Ad Cum. in d. rit. fuit reſponſum, vel quod loquatur † in 45
terminis illius ritus; vt aduertit Scacc. de camb. §. 1. q. 7. ampl.
8. ante num. 177. verſ. nec obſtat, vel quod loquatur † ſine 46
ratione, quia vt dictum eſt, mouetur ex l. ſi filia 20. §. 1.
& ex l. ſi maritus 47. ff. fam. erciſc. Nam text. in l. † ſi filia, 47
ſolùm dicit, quod pluribus fratribus extantibus ſi vnus † ha- 48
bet vxorem, debet habere dotem patri datam, quia ipſe ſu-
ſtinet onera matrimonij, quapropter non applicatur caſui
noſtro; Textus verò † in l. ſi maritus, dicit dumtaxat do- 49
tem debere eſſe apud illum, qui † ſuſtinet onera matrimo- 50
nij, ſed vt benè aduertit loco prædicto Lup. licet filij ſint re-
liquiæ † matrimonij, & ex dote matris ſint alendi, vt in d. 51
l. ſi maritus §. fam. erciſc. ſecundum Bald. ſi dotem col. 1. C.
de falſ. cauſ. adiecto leg. illud procedit conſtante matrimo-
nio, † & ita propriè loquitur d. l. ſi maritus, & ſubdit quod 52
inde eſt, quod quamuis vxor conſtante matrimonio poſſit
petere dotem † à marito vergente ad inopiam, mortua ta- 53
men vxore filij non poterunt illam petere, Bart. in l. ſi con-
ſtante col. 4. ff. ſolut. matr. & ita intelligen. eſt Romanus,
& circa per eum † adducta conſ. 517. col. 2. poſt med. verſ. 54
volens, quod ſecundùm dotis redditus, vbi in ſpecie alleg.
text. in d. l. ſi filia, & in d. l. ſi maritus ff. fam. erciſc. & ita
etiam intelligen. ſunt Boher. conſ. 6. num. 10. Mandell. conſ.
315. num. 6. lib. 2. Franc. deciſ. 383. num. 14. Barboſ. in
Rubr. ſolut. matrim. num. 13. & Conrad. de contractib.
tract. 2. q. 35. concl. 5. num. 158. omnes per Gratian. ad-
ducti.

Neque verum eſt, quod hi fructus † ex promiſſione de- 55
beantur, vt voluit Gratian. in append. ad diſcept. 427. col. 2.
verſ. quamuis tamen, & diſcept. 920. num. 30. & ex curſu
calami, fuerit ſcriptum in dicta Tiburtina, quia promiſſio
intereſſe non † ſuſtinetur niſi conſtante matrimonio, vt pa- 56
tet ex DD. ſupra alleg. in princ. Illo autem diſſoluto ſicuti
non debentur fructus, † quos ſoluere eſſet vſura, ita pro- 57
miſſio fructuum non poteſt euitare vſuras, cùm non
† ſolùm Diuino, ſed omni iure prohibitæ ſint Bald. conſ. 58
1443. in princ. vſque ad num. 3. lib. 3. Ang. conſ. 90. in princ.
Alex. conſ. 1. in princ. lib. 2. Cagnol. in l. curabit num. 3. C.
de actio. empt. Clar. in §. vſura num. 3. verſ. ſecundum, &
præ-

59 prædicta adeò vera ſunt, vt nedum per pactum † poſſint
ſuſtineri, ſed nec etiam quod plus eſt per diſpenſationem,
Alex. *conſ*. 49. *num*. 2. *& ſeq. lib*. 4. vbi quod neque intuitu
60 boni, † neque mali euitandi, ſed neque pro redimendis ca-
ptiuis poteſt diſpenſari, quod fiat vſura propter quatuor, quia
61 ſcilicet contendit Deum † audacius, naturam expreſſius,
ſcripturas deterius, & iura diutius.
62 Vndè quod merito promiſſio ſolutionis fructuum † dotis
corruat defuncta vxore, dicit Anguiſc. *conſ*. 16. *num*. 2. *verſ. ad hæc DD. & num*. 5. *verſ. & ſic ceſſante lib*. 5. Molin. *de rit. nupt. lib*. 3. *q*. 39. *num*. 14. *& ſeq*. Imò ſi aliter fuiſſet expreſsè conuentum nulliter etiam eſſet conuentum. Anguiſc. *d. conſ*. 16. *per totum*, Gabr. *conſ*. 152. *à num*. 3. *vſque ad* 6. *lib*. 2. Molin. *loc. cit. num*. 14. *& ſeq*. Surd. *conſ*. 149. *num*. 14. *lib*. 2.
Neque rurſus verum eſt, imò penitus falſum, quod Rota
63 aliàs admiſerit pro validam iſtam † promiſſionem fructuum
etiam ſoluto matrimonio, & ad hoc allegetur *Romana fructuum dotis* 27. *Febr. &* 12. *Iunij* 1606. *coram piæ mem. Franciſco Penia Rotæ Decano*; quia illa deciſio † loquitur in vi-
64 dua non habente, vndè aliundè ſe aleret, in quibus termi-
65 nis loquitur etiam deciſio † in cauſa Cæſenaten. fructuum
66 dotis 13. Iunij 1603. Præterea deciſio coram Penia † ſuſti-
netur ex ſtatuto vrbis, & reſolutio fuit capta maxima cum
67 difficultate, & † cauſa fuerat pluries propoſita, vt optimè
teſtatur in principio, & ego benè memini cum fuerim
præſens reſolutioni.

Et ita vtraque parte informante concluſum, &c.

In eadem cauſa habentur infra duæ deciſiones videlicet ſub diebus 28. *Nouembris præſentis anni* 1625. *&* 30. *Ianuarij* 1626. *coram eodem bon. mem. Coccino*.

REVERENDISS. D. COCCINO,

Regieñ. Vnionis.

Lunæ 12. *Maij* 1625.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus, ſicuti & Legatus de Latere auctoritatem habent vniendi, & erigendi Eccleſiam Parochialem in Collegiatam, quod procedit ſiuè ſimus in Eccleſia regulari, ſeu ſæculari. Subreptio, vt euitetur, quidnam ſufficiat. Et plura deducuntur, ad effectum probandi, quando confirmatio dicatur emanaſſe in forma communi, vel cum cauſæ cognitione, ita vt dicatur facta ex certa ſcientia, & in ſpecie agitur de confirmatione vnionis, quæ prætendatur effectum non ſortita, & ſic reuocata per regulas reuocatorias vnionum.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus poteſt erigere parochialem in Collegiatam.*
2 *Quod procedit non ſolùm, quando ſumus in Eccleſia regulari, ſed etiam in Eccleſia ſæculari, n*. 3.
4 *Legatus de latere poteſt erigere Eccleſiam Parochialem in Collegiatam.*
5 *Legatus poteſt parochialem vnire, cùm & cætera beneficia vnire valeat.*
6 *Legatus erigendo dignitatem, poteſt vnire.*
7 *Diœceſis Regien. ſub cuius iuriſdictione ſit.*
8 *Erectio, & vnio, quando non dicatur habuiſſe effectum, & num*. 9.
10 *Erectiones Dignitatum, tutius eſt, vt fiant per Papam.*
11 *Ad cautelam maiorem ea, quæ fiunt, non nocent.*
12 *Clauſula, cedentibus, vel decedentibus Rectoribus non comprehendit reſignationem ad fauorem certæ perſonæ.*
13 *Vnio, quando dicatur facta per Papam.*
14 *Confirmatio ſi ſit ſub conditione, non operatur antè eius purificatione.*
15 *Prouiſio de beneficio vnito, quando ſit, quæ clauſula de ſtylo Datariæ ſoleat in ea apponi.*
16 *Subreptio, vt euitetur, ſufficit Papam id quod obſtat potuiſſe in genere cogitare.*
17 *Scientia generalis ſufficit in Papa, vt non poſſit dari de ſubreptione.*
18 *Confirmatio, dum emanat in forma communi parum, aut nihil operatur.*
19 *Confirmatio dicitur facta ex certa ſcientia, dum adfuit cauſæ cognitio.*
20 *Confirmatio tunc facta videtur in forma communi, quando cauſæ cognitio abfuit.*
21 *Confirmationem benè patet fuiſſe factam cum cauſæ cognitione, quando tenor, & ſubſtantia rei confirmatæ, quaſi de verbo ad verbum fuerit expreſſa.*
22 *Abb. dictum in cap. diuerſitatem, nu*. 9. *in fin. de conceſſ. præbend. quando ceſſet.*
23 *Confirmatio vt dicatur facta cum cauſæ cognitione, & ſic ex certa ſcientia, an narratio rei confirmatæ per verba generalia, ſufficiat.*
24 *Confirmatio poteſt dici facta ex certa ſcientia, quando adeſt ſpecialis, & indiuidua mentio rei confirmatæ, licet per verba formalia tenor ipſe non fuerit inſertus.*
25 *Confirmatio ex certa ſcientia nihil operatur, quando Princeps ignorauit rem confirmatam fuiſſe antiquatam.*
26 *Confirmatio ex certa ſcientia, procedit quo ad ea, quæ ſunt Iuris, non autem facti.*
27 *Vnionis confirmatio, quæ non eſt ſortita effectum, quæ fuit reuocata per regulas vnionum reuocatorias, noua Papæ ſignatura confirmationis nihil reuocat.*
28 *Papa confirmando vnionem, ſi ſciuiſſet eam fuiſſe reuocatam per regulas reuocatorias vnionum, nunquam conceſſiſſet confirmationem.*
29 *Papa, quando ſciuit, vnionem aliquam fuiſſe reuocatam, ſi eam confirmauerit, valida eſt confirmatio.*
30 *Vniones factæ pro augumento cultus Diuini, ſecundùm formam antiquarum regularum Cancellariæ non ſubiacebant regulæ reuocatoriæ vnionum, & quid ſecundùm modernas, n*. 31.
32 *Vnio, quando habuit effectum in parte, regula reuocatoria non operatur, & n*. 33.
33 *Iuſpatronatus, vt legitimè dicatur ſpectare ad Dominum temporalem loci, ex quibus id debet facere conſtare, & num*. 35.

D E C I S I O DCVIII.

Difficultas huius dubij An ſcilicet ſit danda Immiſſio Iannoto, conſiſtit in eo An conſtet de vnione Parochialis S. Martini, quàm ipſe vti liberam ex vacatione in menſe reſeruato à Sede Apoſtolica impetrauit vnionem conſtat fuiſſe factam de anno 1508. à Cardinale Papieñ. Legato Boloniæ, qui erexit prædictam Eccleſiam Parochialem Sancti Querini in Collegiatam, eique inter alia vniuit prædictam
Eccleſiam S. Martini, quapropter cum Epiſcopus † poſſit 1
erigere Parochialem in Collegiatam quicquid dicat Azor.
inſtitut. moral. lib. 6. *cap*. 30. *q*. 2. *vt eſt tex. in cap. quoniam*
de vita, & honeſt. Cleric. vbi Abb. *in antiq. nu*. 1. Io. Andr.
num. 3. Butr. *num*. 2. *in fin*. Abb. *num*. 2. *&* 6. quæ de com-
muni, Imol. *num* 1. quæ procedunt † nedum in Eccleſia re- 2
gulari, prout voluit gloſſ. *in d. cap. quoniam in verb. qui ſimul*,
ſed etiam † in Eccleſia ſæculari communem teſtantur Abb. 3
ibidem d. num. 6. Imol. *in princ*. Ita etiam Legatus à latere
potuit † facere prædictam erectionem, vt in puncto dicit 4
Gamb. *de offic. legat. lib*. 5. *tit. de poteſt. legati in erigen. nou.*
benefic. num. 30. & benè quidem potuit parochialem vnire
qui † cætera beneficia vnire poteſt, Rot. *dec*. 1. *&* 2. *de offic*. 5
leg. in nou. Gamb. *eodem lib*. 5. *tit. de poteſt. leg. vnien*. per
totum cum cumulatis per Garz. *de benefic. par*. 12. *cap*. 2.
num. 62. & in puncto quod legatus † erigendo dignitatem 6
poſſit vnire, quia vtrumque eſt in ſua poteſtate dicit Gamb.
dicto loco n. 11. Nec poteſt ambigi quin Diœc. Regien. com-
prehenderetur † ſub illius Iuriſdictione cum eſſet legatus 7
Exarcatus Rauennæ, ſub quo comprehenditur Diœc. Regien.
vt patet ex prouinc. omnium Eccleſiarum apud Rebuff. poſt
praxim.

Neque

8 Neque eſt verum quod dicta erectio, & vnio non † habue-
rit effectum cum Leo X. anno ſeptimo ſui Pontificatus 11.
Cal. Ianuarij de nouo erexerit Eccleſiam in Collegiatam, &
vniuit Parochialem de Fabrico; de alijs nulla prorſus habita
mentione, quæ literæ in forma rationi congruit, fuerunt
expeditæ per Clementem VII. de anno 1527. 6. Cal. De-
cembris, & vnio ipſa beneficij vſque ad hæc tempora non
9 † reperiatur effectuata, nam fuit reſponſum circa erectio-
nem, quod cum aliqui dicant ſimiles erectiones conſueuiſſe
fieri per Papam, vt aduertit Rebuff. *tit. de erect. in Colleg.*
10 & Fuſch. *de viſit. lib. 2. cap. 1. num. 6.* vbi notat † tutius
eſſe, quod illæ per Papam fiant, Garz. *pa. 12. cap. 5. in fine*,
iſta erectio obtenta à Leone cenſetur ad cautelam obtenta,
11 quæ cum abundet, non nocet, *l. teſtamentum C. de teſtam.* &
hanc eſſe iuris regulam dicit Roman. *conſil. 347. num. 7.* ſed
laudabilis eſt ad tollen. dubietatem, Guidop. *deciſ. 129. ad
finem*.

Circa vnionem verò fuit reſponſum, quod aut conſide-
ratur illam non habuiſſe effectum vſque ad tempora Leonis,
vel vſque ad præſentiam, ſi vſque ad tempora Leonis non
probatur, quia de anno 1507. ante literas Cardinalis Pa-
pien. fuerat prouiſus de hac parochialis Nicolaus de Corri-
gia qui de anno 1519. reſignauit ad fauorem Nicolai de
Corrigia Iunioris, & demum d. Nicolaus de anno 1551. re-
ſignauit ad fauorem Leonelli de Corrigia, qui licet appella-
tur in dictis literis Nicolaus Leonellus, apparet tamen, quod
idem eſt cum Nicolao iuniore, & ſic non poteſt conſiderari
non effectuatio, cùm litteræ Cardinalis Legati contineant
clauſulam cedentibus, vel decedentibus Rectoribus, † quæ
12 non comprehendit reſignationem ad fauorem certæ perſo-
næ, Caſſad. *deciſ. 3. de renunc.* Felin. *in cap. in noſtra concl.
5. num. 15. de reſcript.* Mand. *de ſignat. Grat. tit. de reſi-
gnat. verſ. non obſtat*. Nec poteſt fieri vis in eo, quod Leo
X. vniuerit Eccleſiam de Fabrico, & de alijs non fecerat
mentionem, quia tunc dicta Eccleſia vacabat per ceſſatio-
nem commendæ ob liberam dimiſſionem Franciſci Cardi-
nalis Oſtienſis in manibus, Papæ vnde cùm poſſet dubitari
13 An gratia Legati tunc poſſet habere effectum. Ideò † potuit
fieri prædicta vnio per Leonem non autem perneceſſe poteſt
inferri, quod idcircò fuerit facta, quia litteræ Cardinalis
Papien. non habuerunt effectum. Aut verò dicitur vnio-
nem vſque ad hæc tempora non habuiſſe effectum, & repe-
ten. eſt, quod litteræ Cardinalis habent clauſulam deceden-
tibus; Et ideò cùm excludant reſignationes ad fauorem;
nunquam dicta clauſula fuit iuſtificata. Fuerunt enim
factæ dictæ reſignationes ad fauorem, & vltima ſupra re-
lata fuit de anno 1551. fauore Leonelli de Corrigia, qui
pariter de anno 1560. reſignauit ad fauorem Antonij de Cor-
rigia, per cuius obitum vacauit Parochialis, & vacatio de-
dit cauſam liti.

Et quanuis replicaretur, quod huiuſmodi ſtatus oſtendit
non effectuationem, nec Capitulum poſſit iuuari literis
San. mem. Pij V. expeditis per fel. rec. Greg. XIII. In for-
ma rationi congruit, licet enim confirmauerit omnia con-
tenta in literis Cardinalis Papien. & Leonis X. & quæcun-
14 que inde ſequuta. Tamen † addidit clauſulam licita tamen,
& honeſta, & dummodo in vſu eſſent. Vnio autem huius
Eccleſiæ Sancti Martini non habuit effectum cum ſimplici-
ter fuerit prouiſa abſque vnionum ſuſpenſione, quæ clau-
15 ſula ſolet apponi † de ſtylo Datariæ in prouiſionibus de vni-
tis cum primum vacouerint, Pariſ. *de reſign. lib. 2. q. 9. n. 12.*
& ſic appareat de non effectuatione; Nam fuit iterum re-
plicatum, quod aut adeſt prædicta clauſula cum ſuſpenſio-
ne vnionum, & ceſſat omnis difficultas aut non adeſt, &
litteræ ſuffragantur S. M. Pauli V. cui cum omnia prædicta
fuerint expoſita ſcilicet erectionem, & vnionem Cardina-
lis Papien. Leonis X. & Pij V. omnia fuerunt confirmata;
Nec dictæ literæ poſſunt de ſubreptione redargui, ex quo
non fuerit narratum vnionem prædictæ Eccleſiæ Sancti
Martini nunquam fuiſſe effectuatam, quod optimè iuſtifi-
16 catur ex teſtibus in hac cauſa examinatis. Nam † cùm
Papa cogitare potuerit quoad Eccleſiam Sancti Martini non
interueniſſe effectum, ſufficit ad euitan. ſubreptionem, ad
17 hunc enim effectum generalis † ſcientia, optimè ſuffraga-
tur Caſſad. *deciſ. 12. num. 6. de præben.* Aym. *conſ. 79. n. 8.*
Lap. *alleg. 89. num. 6. verſ. Item licet taciturnitas, & fuit
dictum coram me in cauſa Pampilonen. de Ianzi 23. Maij
1608. & in Ferrarien. de Taſſonis 14. Iunij 1621. coram
R. P. D. meo Vbaldo*, Rota *deciſ. 622. num. 13. lib. 3. & dec.
210. num. 5. p. 1. in rec.*

Neque dicatur, quod huiuſmodi confirmatio fuerit in
forma † communi, quæ parum, aut nihil operatur *cap. 1.* 18
& cap. examinata de confirmat. vtil. vel inutil. & vtrobique
gloſſ. & DD. *cap. quia diuerſitatatem*, vbi Abb. *num. 9. de
conceſſ. præben.* Caſſad. *deciſ. vnica num. 2. de confirm. vtil.
vel inutil.* Nam fuit reſponſum † hanc confirmationem fuiſ- 19
ſe certa ſcientia cum adſit cauſæ cognitio; In forma autem
† communi diceretur ſi prædicta cognitio non adfuiſſe gloſſ. 20
in cap. 1. in verb. de quæſtione de confirm. vtil. vel inutil. Af-
flict. *in tit. de iur. ſuo cur. obſeruan. num. 5. rubr. 4. lib. 3.*
Alex. *conſ. 15. num. 2. in fine, & num. 3. lib. 5.* Quod au-
tem adſit cauſæ cognitio, & ſic certa ſcientia † ſatis patet 21
cum fuerit inſertus tenor, & ſubſtantia quaſi de verbo ad
verbum litterarum Cardinalis Papien. Leonis X. & Pij V.
gloſſ. *in cap. Paſtoralis §. præterea in verb. ex certa ſcientia de
offic. deleg.* Felin. *in cap. cum inter cal. 1. & 2. de except. &
in cap. præterea num. 15. de confirm. vtil. vel inutil. & fuit di-
ctum in cauſa Abulen. vnionis 26. Ianuarij 1588. coram
Orano, & in Toletana admiſſionis 17. Iunij 1609. coram
R. P. D. meo Pamphilio, & in dicta Ferrarien. de Taſſonis
coram D. meo Vbaldo*, quapropter † ceſſat dictum Abbatis 22
in d. cap. quia diuerſitatem num. 9. in fine de conceſſ. præben.
& Card. *conſ. 44. num. 6.* Aretin. *conſ. 8. num. 3. verſ. 2.* Pa-
riſ. *conſ. 3. num. 48. & ſeq. lib. 4.* aſſerentium deberi † totum 23
factum narrari Principi, nec ſufficere narrationem gene-
ralem, quia verè attento etiam iſtorum vigore confirma-
tio poteſt dici ex certa ſcientia, † cùm hic adſit ſpecialis, & 24
indiuidua narratio licet per verba formalia tenor ipſe non
fuerit inſertus.

Non obſtat, quod confirmatio ex certa ſcientia nihil po-
tuerit operari cum Papa ignorauerit † hanc vnionem fuiſſe 25
antiquatam, & ſubiacere regulæ reuocatoriæ, quaſi non
regulam, ſed factum ignorauerit, ſcilicet quod vnio ſubia-
ceret reuocationi regulæ, confirmatio enim † ex certa 26
ſcientia procedit quoad ea, quæ ſunt Iuris, non autem
quoad factum, Afflict. *in eodem tit. de Iure ſuo*, Cur. *obſeru.
num. 6. rub. 4. lib. 3.* & in terminis eſt notabile Cancellariæ
his verbis conceptum, vbi petitur, confirmatio † vnionis, 27
quæ non eſt ſortita effectum, & quæ fuit reuocata per regu-
las, noua Papæ Signatura confirmationis nihil releuat. Si
enim Papa † ſciuiſſet illas reuocatas nunquam conceſſiſſet, 28
quæ eo magis procedunt, quia in litteris Pij V. confirmatis
adeſt clauſula dummodo in vſu eſſet. Nam hoc motiuum
facilè tollitur ex ea, quod Papa ſciuerit hanc vnionem non
habuiſſe effectum, cùm fuit narrata † effectuatio aliarum 29
duarum parochialium, vt ſupra dictum eſt, & quantum
attinet ad reuocationem vnionis ex capite regulæ, hoc non
officit, aut enim attenditur tempus antiquarum regularum,
& cùm Eccleſia fuerit erecta in Collegiatam, & dicti mini-
ſtri vnio fuit pro dote neceſſaria, † & in augumentum cul- 30
tus diuini, & ideò regula non habuit locum, Mohed. *deciſ. 7.
de priuil.* Creſcent. *deciſ. 1. de Paroch. & fuit pluries reſolu-
tum*. Aut tempus inſpicitur modernarum regularum, † & 31
licet poſſet dubitari, An iſtę reuocent vnionis *ex deductis in
cauſa Toletana de Paſtrana 23. Ianuarij 1608. & 25. Iunij
1610. coram R. P. D. meo Pamphilio*. Tamen cum vnio in
parte habuerit † effectum regula reuocatoria non operatur, 32
vt fuit reſolutum *in cauſa Mediolanen. Canonicatus* 18. *De-
cembr.* 1587. *coram Robuſterio per conſ.* Oldrad. 223. *num. 7.*
& ſi ſic, & Guidop. *conſ. 134. ſub num. 5. ad fin. & ſeqq.* Nec
conſideratione videtur dignum, quod in litteris Pij V. adſit
clauſula dummodo in vſu eſſet, quia ſufficit quod ſan. mem.
Paulus V. confirmauerit etiam litteras Cardinalis Papien.
In quibus nulla adeſt reſtrictiua.

Denique non obſtat, quod in litteris Pauli V. adſit clau-
ſula ſaluis, quoad Ius conferendi reſeruationibus, † & af- 33
fectionibus Apoſtolicis, quia aduertendum eſt, quod de
duobus fuit actum de erectione videlicet & vnione, vnum-
que ſuppoſitum fuit, nimium quod Eccleſia eſſet de Iurepa-
tronatus nobiliſſimæ familiæ DD. Corrigij, & ideò Papa
voluit confirmare erectionem, & vnionem, non autem
Iuſpatronatus, ſi non adeſſet, quapropter illam clauſulam
appoſuit, ſaluis quoad Ius conferendi reſeruationibus, &
affectionibus Apoſtolicis, quæ verba ſunt intelligenda, qua-
tenus non adeſſet Iuſpatronatus aliàs ſecus, & iſtæ intelle-
ctus ſuadetur ex verbis in fine litterarum Pauli appoſitis.
Per præſentes autem non intendimus d. Iuſpatronatus † Do- 34
minis in temporalibus dicti oppidi vllo modo reſeruatus cen-
ſeatur, niſi quatenus eis ex fundatione, vel dotatione com-
petat illudque † coram loci Ordinario legitimè verificatum 35
fue-

fuerit, & aliàs habeat qualitates à Concilio prædicto requiſitas.

Ex quibus Domini receſſerunt à deciſione facta 5. Martij 1623. cum hodiè multa deducta fuerint in facto, quæ tunc non fuerant iuſtificatæ. Et hoc niſi obſtet Iuſtificatio valoris, de quo erit particulariter agendum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Aquinaten. Prioratus.

Mercurij 21. Maij 1625.

ARGVMENTVM.

In ſucceſſionibus, quatenus quis iuuari poſſit ſucceſſorio edicto. Expectatiuæ an tribuant ius, itaut earum vigore agitari poſſit. Debitum eſt actus ſucceſſiuus, & non ſimpliciter momentaneus.

SVMMARIVM.

1 *In ſucceſſionibus ab inteſtato, ita demum ex ſucceſſorio edicto competit ius ſequenti in gradu, quando is, qui erat in primo gradu ſucceſſurus, irreuocabiliter fuit effectus incapax.*

2 *Excluſus à ſucceſſione ex vno capite admittitur ex alio, re integra, & quando hoc caſu res dicatur integra n. 3. 4. & 5.*

6 *Statut. 43. de Commendis Religionis Hieroſolymitanæ declaratur, n. 7.*

8 *Statutum, quando aliquid non decidit, recurrendum eſt ad ius commune.*

9 *Expectatiuæ non tribuunt ius.*

10 *Expectatiuarum vigore, poteſt agi, vt fiat collatio.*

11 *Debitum eſt actus ſucceſſiuus, non autem ſimpliciter momentaneus.*

DECISIO DCIX.

Rota cenſuit, ſtandum eſſe in deciſis 21. Februarij præteriti coram Reuerendiſſ. Seleucien. & in primis repetebatur factum non controuerſum inter partes videlicet, quod Prioratus, de quo agitur, vacauit de menſe Iunij 1619. & tempore ſmutitionis, tres Equites illum prætendebant, F. Iacobus, qui erat antianus, & habebat expectatiuam anteriorem, ſecundo loco F. Petrus, tertio F. Simon, & licet Simon vtrumque prætenderet eſſe incapacem, tamen F. Iacobus obtinuit præferri, & eius electio fuit, contradicentibus Petro, & Simone, confirmata in Conſilio ordinario, cui ſententiæ acquieuit Petrus, ſed Simone appellan. ſententia fuit iterùm confirmata in Conſilio completo. Et demum cauſa appellationis commiſſa in Rota, & ad eam admiſſo etiam Petro, fuit in prima inſtantia Rotali pronunciatum pro reuocatione ſententiarum de partibus, & pro adiudicatione Prioratus ad fauorem F. Simonis, quàm tamen Domini ſententiam, licet iudicauerint fuiſſe validam, iniuſtam tamen quoad dictam adiudicationem fuiſſe cenſuerunt, vt in dicta deciſione 21. Februarij præteriti ex rationibus tunc deductis. Potiſſimùm autem iterùm placuit Dominis argumentum deſumptum à ſucceſſionibus ab inteſta-
1 to, in quibus ita demum ex ſucceſſorio edicto † competit Ius ſequenti in gradu, quando is, qui erat in primo gradu, irreuocabiliter fuit effectus incapax, ſecus autem quando reuocabiliter incapacitas ſibi ſuperuenit, *l. 3. §. ſed ſi bonorum ff. ad tertyll. l. 1. §. ſi quis aditus, & l. ſi ex modica §. ſi filius, ff. de bon. libert.* Quæ iura ad hoc adducit Feder. de Sen. *quæſt. ſeu conſ. 26. ſub num. 3.* & poſt eum Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 3. cap. 2. num. 20.* & facit etiam, quod
2 excluſus à ſucceſſione ex vno capite, admittitur ex alio, re integra, *l. 1. §. ſed viden. ff. de ſucceſſ. edict.* Fed. de Sen. *d. conſ. 26. ſub num. 2.* Et res integra in propoſito dicitur du-
3 pliciter, vno modo quantum ad ius delationis, & tunc ſi quis ſit effectus habilis antequam alteri ſit ius quæſitum, vtique poteſt ſuccedere, *l. ſi alienum, in fin. ff. de hær. inſt.* Feder. *d. conſ. 26. col. vlt. verſ. ad primum*. Alio modò di-
4 citur res † integra, quantùm ad ius aditionis, quia hæreditas adhuc non eſt adita, & iſto caſu licet fiat habilis, ille qui erat ante aditionem, iſta habilitas ſibi non prodeſt, Feder. *d. conſ. 26. col. vlt. verſ. alio modo*, & ideò in caſu ibi propoſito poſt multa hinc indè allegata, concluditur eum qui tempore delatæ hæreditatis non erat habilis, quia erat Profeſſus in Religione minorum incapaci, † etiam ſi ante aditionem 5
fiat habilis, quia ingrediatur in aliam Religionem capacem, non propterea acquirere hæreditatem, ſed illam acquiri ſequenti in gradu, & idem Feder. *conſ. 27. in fin.* & ſequitur Roman. *conſ. 296.* circa declarationem, Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 9. num. 105.* Port. Imol. *conſ. 23. num. 39. & ſeq.* Molin. *loco ſupra citato num. 17.* Quæ ad punctum, de quo agitur, applicabantur, nam Fr. Iacobus de tempore ſmutitionis non erat capax, quia erat debitor communis Ærarij, qui inhabilitatur per ſtatuta Religionis, & fuit firmatum in Deciſionibus coram R. P. D. Pirouano, & hæc inhabilitas erat irreuocabilis reſpectu Petri, cui proximè Prioratus debebatur ratione antianitatis, & prioris expectatiuæ, & ideò in eius præiudicium non erat res integra, quoad Iacobum, ita vt ſoluen. incontinenti debitum, prout ſoluit, fieret habilis in damnum, & præiudicium Petri, cui erat ius quæſitum. At ſecus dicen. videtur in præiudicium Simonis poſterioris in tempore, & antianitate alijs duobus, cui fuit aperta via, vel per renunciationem Petri in ſecunda inſtantia de partibus ad fauorem Iacobi, vel potiùs quando Petrus obtinuit Prioratum Campaniæ incompatibilem, quo tempore iam Iacobus erat factus habilis per ſolutionem debiti, quæ habilitas ei ſuffragatur, ſicut ſupra dicitur de eo, qui erat factus habilis de tempore delatæ ſucceſſionis, ſi non erat alteri ius quæſitum.

Non obſtat ſtatutum † 43. de Commendis, quo cauetur, 6
vt quocunque tempore ſmutitionis Baiulinatus, Prioratus, Dignitatis, vel Commendæ erit incapax quocunque modo, vel cauſa, quamuis poſtea fiat capax, vel habilis, non poterit tamen pro illa vice aliquo modo illam obtinere, quia intelligitur, in præiudicium illius, cui per incapacitatem, anterioris fuerat ius quæſitum; ideò licet Iacobus per ſolutionem debiti communis Ærarij fuiſſet factus capax, tamen ex quo tempore ſmutitionis erat incapax, & ius quæſitum erat Petro, illa capacitas ſuperueniens pro illa vice, ideſt, quandiu res agebatur inter Iacobum, & Petrum immediatè ſequentem, non potuit Iacobo ſuffragari. Et confirmatur iſte intellectus, quia † ſtatutum æquiparat iſtos duos caſus, 7
quod quis ſit inhabilis, & quod non petat, & tamen non petitio non facit, quominus ſi is, qui ſmutiuit tanquam antianus decedat, vel renunciet iuri ſuo, admittatur ad peten. vel ſaltem negari non poteſt, quin iſte caſus non fuerit expreſsè deciſus per dictum ſtatutum, † quo caſu debet recur- 8
ri ad ius commune, *l. commodiſſimè ff. de lib. & poſth.* & deducitur in deciſione ex ſimili de Commenda, & latè comprobant informantes, & colligitur ex ſupra deductis.

Non obſtant, quę iterum dicuntur de expectatiuis, † quod 9
ius non tribuant, & ſint ſublatæ, quia placuit reſponſio deciſionis, quod fuerunt aliàs approbatæ in Rota, & quod earum vigore † potuerit agi, vt fieret collatio, *vt in Campanien.* 10
Prioratus 18. Maij 1618. coram Reuerendiſſ. Seleucien. & in eadem cauſa 10. Maij 1619. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & ita etiam fuit præſuppoſitum *in cauſa Egitanien. Commendæ 3. Decemb. 1621. coram me*, & in omnem euentum procedunt alia, quæ doctiſſimè fuerunt in dicta *deciſione deducta coram Reuerendiſſ. Seleucien.*

Demum ex abundanti conſiderabat vnus ex Dominis, quod cum poſt diem ab obitu vltimi defuncti, & poſſeſſoris Prioratus, de quo agitur, F. Iacobus ſatisfecerit communi Ærario videtur potuiſſe purgare moram, cùm † debitum ſit 11
actus ſucceſſiuus, non autem ſimpliciter momentaneus, iuxta not. *in l. 1. §. ſi rem*, vbi Bart. *ff. depoſ. l. ſi in lege §. Colonus ff. locat.* Rip. *in l. ſi inſulam n. 95. verſ. limit.* Bart. *ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ. 57. n. 11. lib. 2.* Tiraq. *in l. ſi vnquam in verb. reuertatur n. 310. & ſeq. C. de reuoc. don.* & benè faciunt congeſta per Lazar. Fenut. *in tract. de moment. tempor. cap. 11. n. 1. & ſeqq. & cap. 25. n. 8.* Et ideò perindè eſſe videtur, ac ſi de tempore ſmutitionis fuiſſet habilis, qua fortè ratione, mitius agen. Prioratus fuit ei per ſententias de partibus adiudicatus. Et ita fuit deciſum.

R E-

REVERENDISSIMO MANZANEDO
Patriarcha Hieroſolymitano.

Ariminen. Legatorum.

Lunæ 9. Iunij 1625.

A R G V M E N T V M.

Conſtitutiones March. quamuis verum ſit extenſas fuiſſe per totum Statum Eccleſiaſticum, tamen id intelligendum venit, quatenus in locis non adſint particularia ſtatuta in materia illa, ſuper qua diſponunt dd. Conſtitutiones, & aduerte, vt ſpecifica prouiſio debet adeſſe, aliàs locus eſt earum, Conſtitutio Papæ, non antiquatur per eius non vſum, niſi data ſcientia ipſius Papæ, quodque multò magis procedit ſtante in ea decretum irritans, & clauſula ſublata. Minor non poteſt renunciare ſubſidijs pro eo inductis.

S V M M A R I V M.

1 *Conſtitutio Marchiæ de inſinuatione, habet locum in Prouincia Romandiolæ, ac in toto Statu Eccleſiaſtico.*
2 *Conſtitutio Marchiæ de inſinuatione annullat omnes minorum contractus, in quibus d. inſinuatio non interuenit.*
3 *Conſtitutiones Marchiæ non intrant in ſtatu Eccleſiaſtico, quando in locis habentur particularia ſtatuta circa contractus minorum. Limita, vt n.4. & 5.*
6 *Conſtitutionis non vſus, nullatenus probatur ex fidibus, quæ non faciunt fidem.*
7 *Conſtitutionis Papalis non vſus, etiam probatus, non releuat, cùm requiratur ſcientia Papæ.*
8 *Quod multò magis procedit ſtante in ea decretum irritans, cùm clauſula ſublata.*
9 *in Conſtitutione Papæ, quando adeſt decretum irritans cum clauſula ſublata, tunc per ſtatutum, nec per conſuetudinem, nec per contrarium vſum, tolli, aut abrogari poteſt.*
10 *Minor, quando contrahit cum alio minori, tunc non eſt locus ſolemitatibus ſtatutorum in eorum contractibus requiſitorum.*
11 *inter Minores contrahentes non intrat conquaſſatio priuilegiorum, quando alter minor agit de lucro captando, & alter de damno vitando.*
12 *Minor contrahendo cum alio minore, ſi enormiter fuerit læſus, tunc ei debet ſuccurri, ac ſi contraxiſſet cum maiori.*
13 *Minor an validè poſſit renunciare beneficio minoris ætatis, & alijs legum auxilijs ad eius fauorem inductis.*
14 *Minor ea facilitate, qua inducitur ad contrahendum, ea quoque mentis imbecillitate deducitur ad iurandum, & renunciandum.*
15 *Lex, quando loquitur prohibitiuè, & annullatiuè, quoad contractus aliter factos non poteſt ei renunciari.*
16 *Fraudibus obuiandi cauſa, & ſic ob bonum publicum, quando lex eſt lata, non poteſt ei renunciari.*
17 *Statutum contra ius conditum, non dicitur confirmatum ex generali Papæ confirmatione, cùm ad hunc effectum ſit neceſſaria ſpecialis, & indiuidua confirmatio.*
18 *Statuta inducentia præſcriptionem debiti ſunt nutritiua peccati.*
19 *Debitor omni tempore, vt dicat ratio, & bona fides tenetur ad ſolutionem debiti.*

D E C I S I O DCX.

PRopoſui hodiè dubium ſtrictè ad inſinuationem licet
iam in deciſione quarta in iſta cauſa facta fuiſſet ſatisfa-
ctum huic obiecto, nihilominus pro maiori ſatisfactione
Comitum de Ricciardellis de ordine Dominorum ſuper hoc
articulo hodiè cauſam propoſui, & Domini cenſuerunt de-
fectum inſinuationis obſtare renunciationi, & ſic ſtandum
eſſe in deciſis; Quia Conſtitutio Marchiæ, † quæ habet lo- 1
cum in Prouincia Romandiolæ, ac in toto ſtatu Eccleſiaſti-
co, prout fuit in dicta quarta deciſione firmatum, annullat
omnes actus minorum † aliter factos, *vt fuit dictum in cauſa* 2
S. Seuerini bonorum 18. Maij, & 1. Iulij 1611. coram Domino
meo Pamphilio, & in alia Ciuitatis Caſtelli pecuniaria 5. Maij
1621. coram D. meo Rembaldo.

Nec obſtat, quod in Ciuitate Arimini adſit ſtatutum
particulare † circa ſolemnitates ſeruandas in huiuſmodi 3
contractibus minorum, quæ omnes hic fuerant adhibitæ,
& ideò ceſſare debeat Conſtitutio Prouinciæ Marchiæ, iuxta
not. per Bald. *conſ.* 201. *lib.* 1. quia fuit reſponſum id poſſe
procedere, ſi dictum ſtatutum † loqueretur de inſinuatione, 4
ſed cum loquatur tantùm de ſolemnitatibus adhibendis in
ipſa celebratione contractus, ſequitur non comprehendere
† inſinuationem poſt contractum adhibendam, vt aliàs fuit 5
dictum in his terminis, in vna Camerinen. tranſactionis
coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 260. vbi etiam addent.*
not. & in alia Peruſina fideiuſſionis coram D. meo Pam-
philio, impreſſ. apud Picum num. 8. quæ deciſio fuit po-
ſtea latius confirmata coram eodem, vt deciſ. 383. par. 2.
recent.

Neque ad hunc effectum releuat fides plurium DD. &
Aduocatorum Ciuitatis Arimini, quæ datur in Summ. n.4.
ſuper non vſu dictæ Conſtitutionis in dicta Ciuitate, † quia 6
vltra quod non vſus non probatur ex fidibus, quæ non fa-
ciunt fidem *iuxta d. deciſ.* Gregor. 260. *num.* 5. nec etiam
probatus releuaret niſi data † ſcientia Papæ, qui illam con- 7
firmauit Rota *deciſ. 197. num. 3. par. 1. recent.* poſt Abb.
& Felin. *ibi alleg.* maximè ſtante decreto irritanti, clauſula
† ſublata, & alijs in d. Conſtitutione appoſitis, quæ operan- 8
tur, vt illa nec per ſtatutum, nec per conſuetudinem, vel
non vſum, aut contrarium vſum † tolli, ſeu abrogari poſ- 9
ſit, Felin. *in cap. cum acceſſiſſent num. 30. verſ. 4. limita de*
conſtit. Gabr. *de clauſ. concluſ. 3. num.* 39. Caputaq. *deciſ.*
204. *par.* 3. Rot. *deciſ. 3. de priuileg. in antiq. & in Virdunen.*
parochialis 23. Iunij 1586. coram Gypſio, & notat Boccac.
ſuper eadem conſtitut. Marchiæ in gloſſ. 10. n.43.

Nec obſtat, quod tempore renunciationis factæ per D.
Eleonoram etiam Comites eſſent minores, & ſic non poſſit
dari de defectu non ſeruatæ Conſtitutionis † cum agatur in- 10
ter æquè priuilegiatos, iuxta notata per Rot. *deciſ.* 557.
num. 558. par. 1. diuerſ. & in deciſ. 57. num. 4. apud
Picum, quia iſta concluſio non procedit quoties alter mi-
nor agit † de lucro captando, alter verò de damno euitan- 11
do, prout agit Eleonora, quæ fuit ex præfata renunciatio-
ne enormiſſimè læſa, † cui propterea debet ſuccurri contra- 12
henti cum alio minore, ac ſi contraxiſſet cum minore, *l. ve-*
rum §. item quæritur ff. de minor. Couar. *pract. cap. 7. num.4.*
verſ. 2. quia Lambert. *de contract. q.34. num.124. & 125.* Al-
zeuid. *in l. 10. n. 21. tit. 3. lib. 5. recopil.* Rot. *dec. 557. nu. 1.*
p. 1. & deciſ. 282. in fin. par. 4. diuerſ. & apud Greg. XV. *dec.*
164. num. 6.

Minus etiam obſtat, quod D. Eleonora cum iuramento
† renunciauerit beneficio minoris ætatis, & alijs legum au- 13
xilijs, & in ſpecie huiuſmodi inſinuationi à dicta Conſtitu-
tione requiſitæ, quia Domini tranſierunt cum illa reſpon-
ſione aliàs data in deciſione facta in hac cauſa die 15. No-
uembris 1621. quod ſcilicet eadem † facilitate qua fuit in- 14
ducta Eleonora ad contrahendum, fuit etiam inducta eo-
dem modo ad iurandum, & renunciandum, & hanc reſ-
ponſionem habes in terminis d. Conſtitutionis *coram bon.*
mem. Card. Arrigonio, quæ eſt deciſ. 729. par. 4. diuerſ. &
vlterius conſiderabant, quod dicta Conſtitutio loquitur pro-
hibitiuè, & annullatiuè quoad contractus aliter factos; † vn- 15
dè nec etiam videbatur illi poſſe renunciari, Iaſ. *in l. penult.*
num. 17. C. de pactis. Bald. *conſ.* 382. *ſub num. 4. verſ. item*
iſtud ſtatutum, il 2. lib. 3. Rom. *conſ. 403. num.* 22. Dec. *conſ.*
11. num. 2. circa med. verſ. vlt. non obſtat, nec etiam cum iu-
ramento, vt latè per Oſaſc. *deciſ. 172. num. 17. & ſeqq.*
maximè cùm fuerit edita ad obuian. fraudibus, † & ſic pro 16
bono,

bono, & vtilitate publica, Felin. *in cap. ſi diligenti num. 6. verſ. 2. fallit. num. 19. de for. compet.* Bald. *conſ.* 382. *ſub num. 4. verſ. item iſtud ſtatutum lib.* 3. Afflict. *ſuper Conſtit. regn. rub. 41. ſub n. 19. lib.* 1. Calderin. *conſ. 13. nu. 2. verſ. de conſtit.*

Poſtremò non obſtat, aliud ſtatutum Ciuitatis Arimini, quod datur in Summ. Comitum num. 5. inducens præſcriptionem quorumcumque iurium poſt lapſum quinquennium. In quo ius maſculo, vel fœmina maiore decem, & octo annis &c. Quia viſum fuit Dominis non eſſe attenden. tum ex eo, quod non apparet confirmatum ſpecialiter, &
17 in indiuiduo † à Papa, prout requiritur, cùm ſit contra ius, Pariſ. *conſ. 19. num. 14. lib. 1. & conſ. 33. num. 13. lib.* 3. Rot. *deciſ.* 780. *à num. 6. par. 1. & deciſ.* 103. *num. 27. par. 2. diuerſ.* tum etiam quia ſtatuta huiuſmodi dicuntur nutriti-
18 ua pecoati, ex quo † arctans creditorem intra certum tempus ad petendum debitum, ad cuius ſatisfactionem, & ra-
19 tio, & bona fides arctat indefinitè debitorem † omni tempore, vt poſt alios notat Card. Seraph. *dec. 632. n. 2.*

Et ex his ita fuit concluſum, &c.

Deciſiones quatuor iam in hoc articulo emanarunt, videlicet ſub diebus 26. Iunij 1619. 15. Nouembris 1621. 17. Iunij 1622. & 27. Ianuarij 1625. coram eodem bon. mem. Reuerendiſſ. Patriarcha, & ſunt ſupra deciſiones 130. 318. 409. & 591. & infra adſunt aliæ, vt dixi ad d. deciſionem 409.

REVERENDISS. PIROVANO

Romana Deuolutionis Domus.

Mercurij 28. Maij 1625.

ARGVMENTVM.

Licet verum ſit, quando agitur ad rei vindicationem, quod dominium per plenas, & veras, & non fictas probationes ſit concludenter docendum, non tamen in hac opinione mordicè, & obſtinato animo eſt, ita inſiſtendum, ita vt Dominis directis imponatur (vt ſic dicam) laqueus tam rigidæ probationis, & hoc maximè ſi ſimus in antiquis, cùm certo certius ſit ſicuti dominium circa plures actus ſe extendit, ita ex eiſdem poteſt inferri ad illius probationem.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis, quando eſt finita, vtile dominium quod erat penes emphyteutam, redijt ad proprietarium.*
2 *ad Rei vindicationem quando agitur, qualiter ſit probandum dominium.*
3 *Dominium eſt plenè, & concludenter probandum, quando agitur ad deuolutionem.*
4 *Dominium non probatur ex locationibus, ſolutionibus Canonum, confeſſionibus, & ſimilibus, quando agitur de vindicando vtile dominium.*
5 *Dominij probationis ſubſtantia, in quo conſiſtat.*
6 *Dominium ſicuti circa plures actus ſe extendit, ita etiam ex eiſdem poteſt inferri ad illius probationem, etiam ad effectum deuolutionis.*
7 *Coniecturis probatur dominium incidenter deductum, prout, quando agitur perſonali actione, l. ſi quis conductionis C. locat. vide n. 8.*
9 *Dominium perneceſſe non inferunt adminicula locationum, conceſſionum, & locationum.*
10 *Canonum ſolutiones non augent probationem dominij, ſi non excedant tempus 30. annorum.*
Canonis ſolutio eſt actus conſequutiuus, & ideò ſi non tenet locatio, non etiam patrocinatur ſolutio, num. 10.
11 *Dominium non concluditur ex confeſſione, quando emphyteutæ recipiendo rem locatam in emphyteuſim non fatentur locatorem eſſe dominium.*
12 *Probatio legitima vt excludatur, nequaquam eſt concedendum.*
13 *Probatio, quæ fit per coniecturas, & præſumptiones dicitur vera probatio, & propria, quando illæ ſunt à iure approbatæ.*
14 *Dominium, vt probetur, quid ſit de ſubſtantia.*
15 *Dominium probatur ex enunciatiuis antiquiſſimis cum habeant vim famæ.*
16 *Inſtrumentis magis ſtandum eſt in antiquis, quàm teſtibus.*
17 *Identitas, vt probetur, ſufficit verificatio duorum confinium, n. 18. & 22.*
19 *Confeſſio, quando probet dominium, & n. 20.*
21 *Canonis ſolutio ſi excedat tempus 30. annorum probat dominium in vim præſcriptionis.*
23 *Expreſſio generalis non tollit ſpecialem.*
25 *Confines variantur ex longinquitate temporis.*
26 *Conceſſiones cenſuariæ regulariter non ſubiacent deuolutioni, & quare.*
27 *Cenſus nomen in inueſtituris appoſitum, poteſt conuenire tam contractui emphyteutico, quàm cenſuali.*
28 *Et ideò determinatur ſecundùm qualitatem pactorum, quæ magis inferant vnum, quàm alium contractum.*
29 *Cenſus naturæ non repugnat pactum reuerſiuum finitis generationibus, aut nominationibus.*

DECISIO DCXI.

DVbitatum fuit, An domus, de qua agitur, ſit deuoluta ad Canonicos, Beneficiatos, & Clericos Baſilicæ Sanctæ Mariæ Maioris, & affirmatiuè fuit reſolutum, nempè domum eſſe deuolutam.

Conſtat enim domum hanc vſque de anno 1533. per Ioannem Petrum Vareſium in emphyteuſim fuiſſe receptam ad tertiam generationem, tam maſculinam, quàm fœmininam, & ad tertiam nominationem, ſub canone ducatorum quinquaginta de carolenis ex Inſtrumento, quod datum fuit, ſed cum Ioannes Petrus ſucceſſione careret, nominauit die 11. Aprilis 1548. Hieronymum Vareſium eius nepotem; Hieronymus verò nominatus exindè nominauit Marcum Antonium Vareſium eius filium 11. Octobris 1590. qui cum abſque aliqua nominatione deceſſerit 21. Februarij 1618. abſque
dubio ob finitas nominationes ex conuentione † partium 1
vtile dominium, quod erat penes emphyteutam redijt ad Eccleſiam §. *emphyteuſim in Auth. de non alien. reb. Eccleſ.* Clar. *in §. emphyteuſis q. 42.* Corbul. *de iur. emphyt. cauſ.* 12. Caldas *de nominat. emphyt. lib. 2. quæſt. 7. num. 6.*

Neque obſtat, quod ex parte eccleſiæ dominium huius
domus non probetur, prout neceſſarium eſt, † quando agi- 2
tur ad caducitatem vendicando rem ipſam; neque iuſtificetur identitas domus petitæ, ac demum conceſſio legatur ad cenſum, quia non ſubiacet caducitati.

Quia quantùm ad primam difficultatem, quamuis Agen-
ti ad deuolutionem incumbat † onus probandi dominium 3
plenè, & concludenter *l. in rem actio ff. de rei vendic.* Specul. *in tit. de emphyt. §. nunc aliqua num.* 70. Caputaq. *deciſ.* 280.
par. 1. itaut nec † etiam videatur ſufficere ad hanc proba- 4
tionem ſolutiones Canonum, locationes, & confeſſiones, cùm non tendant ad probandam rei traditionem, & vacuam
tradentis poſſeſſionem, quæ ſunt † de ſubſtantia probatio- 5
nis dominij non incidenter probandi, vt dixit Alex. *conſ.* 10. *lib.* 4. & confirmat eadem deciſio 280. & aliæ deciſiones poſtmodum ſequutæ ſunt nempè *Romana domus 11. Maij 1592. coram Illuſtriſſ. Mellino in Romana proprietatis vineæ 18. Iunij 1601. coram bon. mem. Card. Pamphilio, Romana domus S. Agnetis 2. Maij 1588. coram Orano, & in eadem 19. Iunij 1589. in Foroliuien. parochialis 3. Iunij 1588. coram eodem, in Romana deuolutionis domus 13. Nouembr. 1596. coram Litta, in Romana deuolutionis Vineæ 17. Martij 1603. coram Card. Pamphilio, tunc Decano, in Nucerina emphyteuſis coram Epiſcopo Attrebaten. quæ eſt dec. 150. par. 1. rec. & in Romana deuolutionis coram D. meo Vbaldo, quæ eſt dec. 606. eadem par. 1. recent.*

Attamen eſt etiam veriſſimum, quod dominium ſicuti circa plures actus ſe extendit, ita etiam ex eiſdem poſſit in-
ferri ad illius probationem, vt propterea probatio † conclu- 6
dens deſumatur ex adminiculis etiam ad effectum deuolutionis, quando tendunt ad idem Bald. *in l. ad probationem, num. 9.* & Bart. *ibidem C. locati,* Alex. *conſ. 10. per totum, & conſ. 12. in princ. lib.* 4. Ripa *in l. ſi rem aliquam num.* 39.

verſ.

verſ. & iterum ſubdiſtingue, ff. de acquir. poſſ. Crauett. conſ.
434. num. 4. & hanc opinionem ſæpè Rota recepit, vt in
Ciuitatis Caſtelli bonorum 12. Februarij 1590. coram bo. me.
Card. Pamphilio, & in Ferrarien. prædij 3. Decembris 1620.
coram D. meo Coccino, quę allegantur in Ariminen. bonorum
inter recentiores 290. num. 1. par. 1. & in deciſ. 193. num. 1.
& 2. par. 2. recent. & nouiſſimè in Romana domus 3. Aprilis
1623. coram D. meo Patriarcha Hieroſolymitano, nec vrget
diſtinctio Caputaq. in d. deciſ. 280. vt ſcilicet coniecturis
7 probetur dominium incidenter deductum, † prout quando
agitur perſonali actione ex remedio, l. ſi quis conductionis
C. locati, qui non eſt caſus noſter, quia per hanc actionem
8 non fuit actum, nec poterat agi, dum † iſti fratres non ſunt
hæredes Marci Antonij, Alex. conſ. 12. verſ. nec contrarium
dicunt lib. 4. non autem principaliter intentatum, & quan-
do agitur ad canonizationem illius, vt in præſenti, ex quo
9 eſſet probare præſumptiuè dominium, non autem † plenè
& concludenter, quia loquitur de adminiculis locationum,
conceſſionum, & ſolutionum, quæ non inferunt perneceſ-
ſe dominium, nam inſtrumenta locationum non probare
dominium dicit Bart. in d. l. ad probationem, ſolutiones ve-
rò non augent probationem, quando non excedunt tempus
30. annorum, Bald. in d. l. ad probationem num. 2. dicens ſo-
10 lutionem eſſe † actum conſequutiuum; ideò ſi non valet
locatio non etiam patrocinatur ſolutio. Confeſſiones au-
tem non concludunt dominium; dum locatarij recipien-
11 do in † emphyteuſim rem locatam non fatentur locatorem
eſſe Dominium, Rip. in d. l. ſi rem aliquam num. 39. verſ.
aut recognouit rem ſimpliciter ff. de acquir. poſſ. propterea non
excluduntur præſumptiones quæ inferunt dominium, & ad
12 illud tendunt, † quia hoc eſſet excludere legitimam proba-
tionem, quod non eſt conceden. vt dicit ead. deciſ. 290. n. 7.
& additur, quod probatio quæ ſit per coniecturas, & præ-
13 ſumptiones dicitur † vera, & propria probatio, quando illæ
ſunt à iure approbatæ, l. licet Imperator, vbi Iaſ. n. 13. de le-
gat. 3. cum alijs allegatis per Menoch. præſumpt. 36. n. 3. lib.
1. & de arbitrar. caſu 42. n. 5.

Primò igitur cum inſtrumento locationis prædictæ iun-
guntur anteriores locationes annorum 1472. & 1507. quæ
leguntur diuerſis perſonis factæ, & continent enunciatiuas
14 dominij, & † translationis poſſeſſionis, quæ ſunt de ſub-
ſtantia huius probationis Alex. d. conſ. 10. verſ. quia ad pro-
bationem, & 11. in prin. verſ. cum ergo lib. 4. quæ enuncia-
tiuæ excedentes tempus 100. annorum cum habeant vim
15 famæ, † & in antiquis dominium tanquam difficilis proba-
tionis probatur per famam, Crauet. de antiq. temp. par. 1.
verſ. viſo in hac 1. parte n. 4. Alba conſ. 64. num. 21. Menoch.
de arbitrar. caſ. 42. num. 4. conſequitur famam huiuſmodi
16 ſicuti per teſtes poſſe probari, ita † per inſtrumenta longè
melius cum illis magis ſtandum ſit in antiquis, quàm teſtibus,
gloſ. in cap. 3. loco de probat. Alba d. conſ. 64. num. 21. lib. 1.
& hanc coniecturam tanquam releuantem Rota admiſit in
eadem dec. 290. par. 1. & 193. par. 2. recent. & illam com-
probant Siluan. conſ. 57. num. 44. Gozzad. conſ. 94. in fin.
Burſatt. conſ. 27. num. 7. Neque dicatur † identitatem non
17 probari, dum alij ſint confines ſpecificati in dictis duabus
inueſtituris, & alij in hac poſtrema de anno 1533. quia
18 ſufficit † verificatio duorum confinium ad hunc effectum
ſecundùm veriorem, de qua per Bart. in l. demonſtratio fal-
ſa, num. 14. ff. de cond. & demonſtr. & prout conueniunt
confines Dominorum de Serlupis, & viæ publicæ, & vlterius
via Peregrini, & regio Parionis.

Secundò concurrit vſus locationis à d. anno 1533. vſque
annum 1618. dum vigore pactorum Ioannes Petrus nomi-
nauit Hieronymum, & Hieronymus nominauit Marcum
Antonium cum expreſſione facta per Hieronymum, quod
hæc domus eſt ſub proprietate, & directo dominio Capellæ
S. Franciſci, in cuius locum hodie Beneficiati ſucceſſerunt,
19 quæ † confeſſio probat contra confitentem non in vim re-
cognitionis, ſed confeſſionis Rip. in l. ſi aliquam rem num.
39. verſ. & iterum ſubdiſtingue, ff. de acquir. poſſ. vbi diſtinguit
20 confeſſionem ſimplicem à confeſſione † directi dominij, di-
cens in his terminis eſſe intelligen. Specul. in d. §. nunc aliqua
n. 66. & idem admiſit Rota in d. dec. 290. n. 3. & in alia de-
uolutionis domus 3. Aprilis 1623. coram D. meo Patriarcha
Hieroſolymitano.

Tertiò accedit ſolutio canonis ſub eadem ſumma ducat.
50. per DD. Fratres de Vareſiijs admiſſa vſque hanc diem,
vel ſaltim non impugnata, quæ cum excedat tempus 30.
21 † annorum probat dominium in vim præſcriptionis, Bart.
auctor huius coniecturæ in l. ad probationem C. locati, Alex.
conſ. 12. lib. 4. ſed plenius conſ. 8. num. 2. lib. 7. quem ſequu-
tus eſt Rota in d. deciſ. 290. n. 4.

Quo verò ad probationem identitatis domus reſpon-
ſum fuit illam eſſe ſufficienter iuſtificatam, quia plu-
res confines conueniunt vltra ſituationem in via Pere-
grini.

Nam ponitur via pro confine in parte anteriori, & retrò
bona Dominorum de Serlupis, & ita leguntur in inſtrumen-
to 1533. confirmationis Capellanorum, & ſimiliter in vlti-
mo inſtrumento poſſeſſionis apprehenſæ per D. Ioannem
Petrum de anno 1618. legitur † retrò bona Dominorum de 22
Serlupis, & antè via publica, quæ duæ nominationes ſuffi-
ciunt, vt iam dictum eſt ex Bart. in l. demonſtratio falſa,
num. 14. de cond. & demonſtr. Rolan. conſ. 67. num. 4. lib. 2.
Rot. deciſ. 457. num. 1. par. 1. recent. Decian. conſ. 17.
num. 8. lib. 3. neque obſeruare videtur hanc probationem
expreſſio regionis Pontis, quæ reperitur in prima inueſtitu-
ra anni 1533. & eſt diuerſa ab alia, quæ poſita eſt in omni-
bus alijs inſtrumentis, dum exprimitur in regione Pario-
nis, quia † variatio generalis demonſtrationis non tollit 23
ſpecificam demonſtrationem per confines deſignatam, ex-
preſſio enim ad demonſtrandam identitatem bonorum tri-
pliciter fieri poteſt in genere, prout in regione Pontis, vel
Parionis in ſpecie, prout in via Peregrini in indiuiduo † prout 24
eſt in loco intra confines clauſo, & hanc triplicem expreſſio-
nem diſtinguunt Gemin. & alij in cap. 2. de reb. Eccleſ. non
alien. Lauren. de Rodulph. in cap. ſine except. 12. quæſt. 2. in
19. quæſt. Alex. conſ. 189. num. 9. lib. 7. Menoch. conſ. 287.
num. 7. & ſequen. propterea non ſequitur, quod variatio
† generali confine, prout mirum non eſt, quod longinquita- 25
te temporis varientur, & mutentur, Decian. d. conſ. 17. n.
14. vol. 3. tollatur etiam indiuiduum adhuc exiſtens de per
ſe aptum demonſtrare rei identitatem.

Demum ad tenorem conceſſionis, quæ aſſeritur facta ad
cenſum, fuit etiam reſponſum, quod etſi † conceſſiones 26
cenſuariæ regulariter non ſubiaceant deuolutioni propter
translationem vtriuſque dominij tam directi, quàm vtilis,
Pariſ. conſ. 84. num. 6. lib. 4. Valaſc. de iur. emphyt. q. 32.
num. 32. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 106. n. 13.
attamen nomen cenſus † in inueſtituris non ſemper deter- 27
minat naturam contractus, quia poſt conuenire tam con-
tractui emphyteotico, quàm cenſuali, Clar. in §. emphyteuſis
quæſt. 1. verſ. contractus autem, Honded. conſ. 81. & num. 8.
& ſeq. lib. 2. ideò determinatur ſecundum qualitatem † pa- 18
ctorum, quæ magis inferant vnum, quàm alium contractum,
Card. Mantic. de contract. lib. 22. tit. 8. num. 19. Roderic.
de ann. reddit. lib. 2. quæſt. 22. num. 3. & idem Rota dixit in
cauſa Romana Caſalis Turris Vergatæ 1. Martij 1623. coram
me, propterea cùm in præſenti pacta repugnent naturæ cen-
ſus dum conceſſio legitur facta ſub titulo locationis, & ad
tempus, cùm expreſſione quod domus pertinet ad Capella-
niam, & ad Capitulum, & vlterius quando dicitur pro cen-
ſu ſubditur, ſeu reſponſione, magis naturam emphyteuſis,
quàm cenſus inferre videntur, dum ſupponitur dominium
directum remanere apud concedentem, & in omnem ca-
ſum non repugnat naturæ cenſus pactum † reuerſiuum fini- 29
tis generationibus, aut nominationibus, de quorum fine in
in præſenti non dubitatur, Bald. in cap. 1. n. 1. de feud. non ha-
ben. propriam naturam feudi, & conſ. 343. n. 4. lib. 1. & idem
fuit admiſſum in d. Romana Caſalis Turris Vergatæ in fine
coram me. Et ita &c.

* *Confirmata fuit hæc deciſio à Rota coram bo. me. Pirouano, vt habes infra ſub die 14. Nouembris præſentis anni 1625.*

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana reſtitutionis in integrum.

Veneris 15. Iunij 1625.

A R G V M E N T V M.

Officio Iudicis filia poteſt experiri contra patrem, vt ei eamdem dotem, quàm primo conſtituit, iterum in ſecundo matrimonio conſtituat, & talem dotem pater non poteſt in præiudicium filiæ diminuere, & nota filiam non poſſe petere dictam dotem vigore primi inſtrumenti dotalis, & quare.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Pater tenetur ad conſeruandam dotem filiæ pro ſecundo matrimonio.*

2 *Pater non poteſt minuere menſuram dotis iam datæ filiæ, pro primo matrimonio, quando ea iterùm ſe nubere intendit.*

3 *Filia poteſt implorare officium Iudicis, ad hoc vt illam eamdem dotem, quam ei pater iam pro primo matrimonio conſtituit, iterum ei aſſignet pro ſecundis nuptijs.*

4 *Non tamen poteſt experiri vigore primi inſtrumenti dotalis iam extincti per reuerſionem dotis ad patrem.*

5 *Pater, ſi filiæ viduæ relinquat aliquod legatum, cum pacto vt dotem ei reuerſam petere non valeat, tunc ſi ſuam dotem repetere intendit.*

6 *Reſtitutio in integrum non impeditur per illud, quod perperam, & iniuſtè conſtat fuiſſe petitum.*

D E C I S I O DCXII.

IN deciſione vltima facta in iſta cauſa ſub die 18. Aprilis præteriti, * in qua fuit dictum eſſe ſtandum in deciſis ex capite quod Catherina egerit alio remedio. Super quo propoſita hodie cauſa in contumaciam alterius partis, quæ pluries citata, recuſauit informare. Domini reſoluerunt Catherinæ competere aliud remedium, nempe officium Iudicis, reſtituto tamen legato, & nihilominus votum eſſe tradendum ſuper reſtitutione in integrum.

Et mouebantur, quantum ad primum caput reſolutionis
ex diſpoſitione Auth. *ſed quamuis C. de rei vxor. act.* quæ
1 † vult patrem teneri ad conſeruandam dotem filiæ datam
pro ſecundo matrimonio, nec poſſe prioris dotis menſuram
2 † minuere, quod fuit etiam latè firmatum *in deciſ. 156. par.
2. diuerſ* quod intelligitur, vt filia poſſit implorare officium
3 Iudicis, ad hoc vt Pater illam † eandem dotem ſibi conſtituat, non autem quod valeat amplius experiri vigore primi
4 † Inſtrumenti dotalis iam extincti per reuerſionem dotis ad
patrem, *vt fuit deciſum in iſta cauſa die* 20. *Maij anni
præteriti*, & latius *in Romana dotis de Proyda* 26. *Aprilis
1619, coram D. meo Vbaldo*, & hoc remedio viſum fuit Dominis Catherinam poſſe in hoc caſu iuuari, dum tamen
5 † reſtituat legatum ſibi factum in teſtamento paterno, quod
non poteſt retinere, & in ſimul reſiduum dotis petere, *vt
fuit dictum in præallegata deciſione huius cauſæ*, ex doctrina
Caſtr. *in l. ſi cum dotem, §. ſi Patrem nu. 3. ff. ſolut. matr. &
ex alijs ibi allegatis.*

Quo verò ad ſecundum ſuper reſtitutione in integrum,
in quo conſiſtit effectus iſtius dubij, & reſolutionum factarum, dixerunt Domini abſque difficultate eſſe traden.
votum non obſtan. quod Catherina poſſit agere alio re-
6 medio, cùm illud non debeat interim impedire † reſtitutionem illius, quod perperam, & iniuſtè conſtat fuiſſe ablatum
ex duabus deciſionibus in iſta cauſa factis.

Et ita concluſum, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata, ſub die 18. Aprilis 1625. quæ, & hic confirmatur, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 604.

Deciſio hæc pariter in hac cauſa emanata 20. Maij præteriti anni 1624. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Patriarcha, quæ quoque eſt ſupra deciſio 540.

R E V E R E N D I S S. M A N Z A N E D O

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Caſalis.

Veneris 20. Iunij 1625.

A R G V M E N T V M.

Dotis aſſignatio facta vxori ob vergentiam mariti ad inopiam, ſi ea fuerit facta à Iudice, tunc videtur quædam ſequeſtratio ad fauorem vxoris ſaltem reſpectu fructuum, & quid inde ſequatur. Secùs tamen eſt, quando ea aſſignatio facta fuit à marito in vxorem, tanquam Domino rei dotalis; nam tunc vxor omnes fructus dotis facit ſuos, & caſu quo dicta aſſignatio nullatenus poſſit dici facta in fraudem creditorum mariti, & ſi iſti agant contra vxorem, vtique non poſſunt intentare viam executiuam, ſed agere via ordinaria contra tanquam tertium.

S V M M A R I V M.

1 *Executiuè non poteſt agi contra tertium.*

2 *Dos, quando aſſignatur vxori, ob vergentiam mariti ad inopiam, an penes ipſam dicatur facta ſequeſtratio, ſiue in eam tranſlata ex perſona mariti adminiſtratio d. dotis, & non dominium.*

3 *Itaque fructus, qui ſuperſunt deductis alimentis pro vxore ſpectent ad creditores mariti.*

4 *Fructus ſpectare debent ad poſſeſſorem, & non ad alios.*

5 *Aſſignatio dotis vxori ob vergentiam mariti ad inopiam, quando propriè dicatur quædam ſequeſtratio, & quando ſecus.*

6 Alex. *conſ.* 142. *n.* 15. *lib.* 5. & Anchar. *conſ.* 119. *n.* 2. *quo caſu loquantur.*

7 *Maritus de re dotali tanquam Dominus, poteſt diſponere, etiam quo ad fructus.*

8 *Alienatio facta in fraudem creditorum non tenet.*

9 *Alienatio, quando non poſſit dici facta in fraudem paratæ executionis.*

10 *Alienatio non poteſt dici facta in fraudem creditorum, ſi ea fuerit facta in creditorem anteriorem.*

11 *Creditori ſi fuerint hypothecata omnia bona debitoris, dum ex eis aliquid ipſe habuit, nequaquam creditores alij poſteriores poſſunt agere contra eum via executiua.*

D E C I S I O DCXIII.

POſtquam die 26. Februarij præteriti fuit reſolutum mandata relaxata ab A. C. ad fauorem creditorum Ioannis, & Tiberij de Molaria eſſe reuocanda, vnà cum omnibus inde ſecutis tanquam cępta exequi ſuper Caſali poſſeſſo ratione dotis à D. Laudomia Biſcia vxore dicti Tiberij, contra quam vti tertiam non competebat via exequutiua, ſed erat ordinariè agendum, iterùm hodie ad inſtantiam creditorum, qui tunc pluries citati noluerunt informare, cauſam ſuper eiſdem repropoſui, & Domini vtraque parte informante cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis, moti ex rationibus, & fundamentis in dicta deciſione adductis.

Quibus non obſtat, quod pro parte creditorum dicatur
dictum Caſale ſpectare pro medietate ad Ioannem fratrem
Tiberij, & ſic ſuper eius rata tanquam non obligata pro
dote non competere D. Laudomiæ plus iuris, quàm alijs
creditoribus, cùm quibus vti concreditrix debet concurrere, quia fuit reſponſum huiuſmodi obiectum tolli ex deciſione iam facta, in qua cùm appareat D. Laudomiam ex
ſuis pecunijs dotalibus perſoluiſſe plura debita Cæſaris Molariæ, qui erat in totum Dominus dicti Caſalis item reſtituiſſe dotem Iuliæ vxori eiuſdem Cæſaris cum reportatione ceſſionis iurium ſuper dicto Caſali, & vlterius ſuper eo
fuiſſe conſecutam certam portionem ſibi aſſignatam ratione retrouenditionis domus factæ per ipſam Tiberio, &
Ioanni, quæ pariter fuerat empta de ſua dote, non poteſt
negari quin ſaltim pro hac portione fuerit etiam effecta con.
domina, † & per conſequens contra ipſam non poſſet exe- 1
cutiuè agi iuxta deciſ. ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.* 330. *n.* 2.
cum alijs allegatis in deciſione.

Non obſtat, quod per aſſignationem Caſalis factam D.
Laudomiæ pro ſua dote ratione vergentiæ mariti † ad ino- 2
piam videatur potius penes ipſam facta ſequeſtratio quædam, ſiue in eam tranſlata ex perſona mariti adminiſtratio
bonorum dicti Caſalis quàm dominium, & ideò tunc dos
dicatur retinere ſuam priſtinam naturam, † itaut fructus, 3
qui ſuperſunt, deductis alimentis pro vxore ſpectent ad maritum, & ſuper illis valeant creditores exequi mandata,

iuxta notata per Bart. *in l. ſi conſtante num.* 104. *& ibid.* Iaſ.
num. 116. *& ſeqq. ff. ſolut. matrim. & per alios allegatos per*
informantes, quia viſum fuit Dominis, id non poſſe ſubſi-
4 ſtere ſtante quod D. † Laudomia poſſideat totum Caſale, &
ideò fructus ad ipſam non autem ad alios ſpectare debeant,
l. fructus l. preterea, & l. ex diuerſo ff. de rei vendic. l. fructus
C. de act. empt. Burſatt. *conſ.* 303. *n.* 6. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 128.
n. 5. Honded. *conſ.* 30. *n.* 10. *lib.* 1.

Quod enim dicitur aſſignationem prædictam eſſe potius
5 quandam ſequeſtrationem penes vxorem ſaltem † reſpectu
fructuum bonorum aſſignatorum procedit, vbi aſſignatio
eſſet facta à Iudice, in quibus terminis videntur loqui Do-
6 ctores ſupra allegati, & præcipuè Alex. † *conſ.* 142. *num.*
15. *verſ. nec prædicta aſſignatio lib.* 5. & Anchar. *conſ.* 119.
n. 2. ſecus autem quando illa prout in noſtro caſu fuit facta
7 à marito, qui vti † Dominus potuit de re ſua diſponere etiam
quoad fructus ad text. *in l. in re mandata C. mandat.* Surd.
conſ. 215. *n.* 19. *lib.* 2.

8 Non obſtat, quod aſſignatio † fuerit facta in fraudem
creditorum, quia vltra quod de tempore dictæ aſſignatio-
9 nis mandata adhuc non erant † relaxata, & ſic non poterat
dici facta in fraudem paratæ exequutionis, vt fuit reſolutum
in illa *Veneta donationis coram D. meo Buratto in deciſione*
allegata, videbatur etiam excludi prætenſa fraus ex eo
quod D. Laudomia pro ſua dote, quæ erat ſcutorum
10 ſexdecim millium eſſet creditrix anterior † ratione ſolutio-
num, vt ſupra factarum creditoribus Ioannis, cuius propte-
rea ceſſio non potuit dici fraudulenta, & in præiudicium
creditorum poſteriorum.

Demum non obſtat, quod ceſſio portionis ſuper dicto
Caſali facta à Iulia ratione dotis eidem ſolutæ per D. Laudo-
miam non ſit ſuper portione Caſalis de quo agitur nuncu-
pato le Marmorelle, ſed Caſalis della Colonna, quia hoc
non ſubſiſtit in facto, & contrarium apparet ex ſummario
dato in præterita poſitione num. 4. in quo conſtat etiam
11 fuiſſe hypotecata Laudomiæ † omnia bona, quod ſufficit ad
effectum excludendi creditores poſteriores, nec valeant
hodie contra ipſam via exequutiua experiri.

Et ex his ita fuit deciſum.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa facta ſub die 26. Februarij præſentis anni 1625. quæ à Rota confirmata fuit, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 595.

REVERENDISS. D. COCCINO,

Spoletana prætenſi Iuriſpatronatus Abbatiæ S. Petri de Ferentilo.

Veneris 27. Iulij 1625.

A R G V M E N T V M.

Papa ſi ampliſſimè alicui Laico donauerit fructus, decimas, & prouentus alicuius Eccleſiæ, eamque ſub illius iuriſpatronatus ſuppoſuerit, cuius tamen donationis, ſeu aſſignationis effectuatio dilata fuit poſt ceſſum, vel deceſſum Rectoris eam Eccleſiam poſſidentis, dubitarur modò latè an dicta gratia ſubſtineatur, & præſertim an ſit conditionalis, vel pura, & vtrum reſignatio à d. Rectore ad fauorem alterius ſit nulla, necne, & quid ſi dicta donatio non fuerit effectuata, an dicatur reuocata per ſuperuenientes Regulas Cancellariæ reuocatorias vnionum. Et plura habens circa probationem identitatis perſonarum, ex quibus ſcilicet non excludatur.

S V M M A R I V M.

1 *de Feudo alieno, ſi quis purè inueſtiatur, inueſtitura non valet.*

Inueſtitura da feudo alieno, tunc tenet, quando eſt facta ſub conditione, & collata in illud tempus quo feudum erit apertum Domino, n. 2.

2 *Iuriſpatronatus conceſſio ſi fuerit facta ex falſa cauſa, nempè titulo dotationis, & dotatio corruit, corruit quoque conceſſio, ita ut nulla cenſeatur.*

3 *Conceſſio, quando malè fuit facta, agens ad eam poteſt repelli exceptione nullitatis.*

Feudi alieni conceſſio ſimpliciter facta non tenet, etiam ſi poſtea illud aperiatur, n. 3.

4 *Papa poteſt Laicis concedere decimas.*

5 *Papa, vt validè concedat laicis decimas, requiritur expreſſa derogatio conſtitutionis Concil. general. de qua in cap. prohibemus de decim.*

Derogationes Concilij generalis cenſentur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones adeò quod aliàs detur defectus voluntatis in concedente, num. 5.

6 *Vnio nihil aliud eſt, quàm ſuppreſſio, & donatio, ex qua beneficium vnitum efficitur prædium, & alteri loco applicatur.*

7 *Vnioni ſatis dicitur expreſſe derogatum ex reſignationibus ad fauorem.*

8 *per Clauſulam, non obſtantibus, ſatis dicitur derogatum omnibus in contrarium facientibus.*

9 *Concilio aliquo generali ſi fuerit derogatum, & poſtea dicatur, & alijs Concilijs, cenſetur etiam derogatum alijs Concilijs generalibus, quamuis requirerent ſpecialem derogationem.*

10 *Fideiuſſor licet debeat ſpecialiter renunciare beneficijs exequutionis, diuiſionis, & cedendarum.*

11 *Iſta tamen regula fallit, ſi fideiuſſor renunciet aliquibus beneficijs in ſpecie, & poſtea ſubdatur clauſula generalis, & omnibus alijs beneficijs.*

12 *Vnionis ſuſpenſio an cauſetur ex clauſulis generalibus.*

13 *Vnio cenſetur ſuſpenſa ex ſuſpenſione omnium vnionum.*

14 *Nomina duo habens, puta Ioannes Antonius, poteſt vocari Ioannes diſtinctè, & Antonius.*

15 *ex Cognatione ſola, quilibet poteſt denominari, vnde ſi quis vocetur Martinus de Baroncijs poteſt etiam nominari Baroncius, & aliqua exempla vide, num.* 16.

17 *Error in nomine proprio non uitiat inſtitutionem, dum de corpore conſtat, & n.*18.

19 *Perſonæ identitas probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ.*

20 *Perſonæ identitas, quando ex pluribus demonſtrationibus fuit comprobata, tunc aſſerenti contrarium incumbit ei onus probandi diuerſitatem.*

21 *in Legitimatione ſi ſit ſcriptum Titius natus, ex Chelda ſoluta, licet probetur Titium natum ex alia muliere, non tamen excluditur identitas perſonæ, vbi aliæ demonſtrationes concurrunt.*

22 *Identitas perſonæ non excluditur, etiam quod fuerit ſcriptum q. Alberti de Venturinis, & fuerit probatum, quod non erat de Venturinis, ſed de Albritijs.*

23 *Nomen poteſt eſſe, quod quis voluerit ſibi mutare.*

24 *in Inſtrumento ſi ſint deſcripti A. B. expreſſo eorum cognomine pro teſtibus,* dato, *vt producantur duo, qui dicant ſe illis nominibus vocari, ſed non fuiſſe præſentes inſtrumento.*

Hoc non ſufficit ad reprobandum inſtrumentum, quia deſcripti in inſtrumento potuerint ſibi mutari nomen.

25 Alex. *conſ.* 190. *n.* 32. *lib.* 6. & Iaſ. *conſ.* 13. *n.* 2. *&* 4. *vol.* 3. *in quibus terminis loquantur.*

Nominis mutatio regulariter non præſumitur, numer. 25.

26 *Reſignatio dicitur ad fauorem facta, dum in eadem ſupplicatione alter pro dimiſſione, & alter pro prouiſione ſupplicat.*

27 *Verba per ceſſum, vel deceſſum, ſeu per quamlibet dimiſſionem, hæc verba continent in ſe ſimplicem dumtaxat reſignationem, ſeu ceſſionem.*

28 *Principis mens colligitur ex eius longiſſimo, & quotidiano vſu.*

29 Put. *dec.* 347. *n.* 1. *&* 2. *par.* 1. *& dec.* 511. *par.* 2. *in nou. quo in caſu loquatur.*

30 *Indultum conferendi beneficia, etiam quod vacent in Curia, per promotionem, amiſſionem, vel quamuis dimiſſionem.*

Intelligitur de ſimplici, non autem de ceſſione ad fauorem in manibus Papæ.

31 *Derogatio regul. de iur. quaſit. non tollend. non eſt neceſſaria, quando præiudicium eſt euentuale.*
32 *Clauſulæ ſuſpenſiuæ comprehendunt etiam vniones conſiſtoriales, etiam pro dote factas, & ſufficit, vt dictæ clauſulæ legantur in ſupplicatione, vel in litteris, vel è contra.*
33 *Narratiua ſpatio* 30. *annorum præſumitur iuſtificata.*
34 *ex Reſignatione, quando quis poſſidet, tunc dicitur abdicatum à reſignante omne ius.*
35 *Nec ſuper hoc eſt facienda diff. rentia, an reſignatio fuerit pura, vel ad fauorem.*
36 *Poſſeſſor triennalis dum fuit pacificus, non eſt amplius turbandus in ea, & n.* 37.
38 *Beneficij prouiſio facta ad fauorem alicuius, ſed dilata vſque ad mortem rectoris, prouiſus eo viuente nullam, vel obligationem, vel actionem habet, quod verum etiam intellige, dum d. gratia, vel prouiſio fuit ſuſpenſa ad vitam alterius.*
39 *Oobligationes aliæ ſunt puræ, aliæ in diem, & aliæ ſub conditione.*
40 *Dies certa omninò exitura in vltimis voluntatibus facit conditionem non diem.*
41 *Dies certa omninò exitura in contractibus facit diem, & non conditionem, qui differt actionem, licet non ſuſpendat obligationem.*
42 *Dies certa, quando in contractibus differat obligationem, & actionem poſt obitum.*
43 *Fructus ex fundo percipiendos, ſi quis promittat, hoc caſu nec obligatio interim oritur, nec actio.*
44 *Promiſſio, quando fuit facta ſub die, & etiam obligationis ſubſtantia poſt mortem fuit collata, tunc enim obligatio poſt mortem incipit, & n.* 45.
46 *Dictio*, deinde, *quid importet.*
47 *Promiſſio facta poſt mortem alicuius, ante illius obitum, nullius eſt conſiderationis.*
48 *Participia, nec ad præſens, nec ad futura tempora trahi non poſſunt.*
49 *Obligatio, & actio ſi dilata ſit poſt mortem alicuius, & appoſita ſit clauſula*, ex nunc *qualiter ſit intelligenda, & num.* 50.
51 *Verba præſentis temporis, quando ſunt appoſita actui de futuro, vel ſub conditione, tunc ea de illo tempore ſunt intelligenda.*
52 *Dictio*, tunc, *denotat temporis extremitatem.*
53 *Actus debent intelligi, ſecundum tempus, quo robur ſortiuntur.*
54 *Vniones beneficiorum poſſunt fieri ante obitum poſſidentium, abſque tamen eorum præiudicium, & num.* 55.
56 Oldrad. *conſ.* 233. & 257. *n.* 1. *quo caſu loquatur.*
57 *Dies, & gratiæ ſubſtantia, quando fuit collata poſt obitum alicuius, interim non poteſt dici acquiſitum aliquod ius.*
58 *Vnio de beneficio pleno bene fit, ſine tamen præiudicio obtinentis.*
59 *Gratia ſi collata ſit poſt obitum alicuius, ante euentum conditionis, quis ea vti nequit.*
60 *Donatio ſimplex facta in diem, de ea diſponi poteſt, quando ceſſit dies.*
61 *Vniones non effectuatæ, reuocantur per ſequentes Regulas Cancellariæ reuocatorias vnionum.*
62 *Regulæ reuocatoriæ vnionum modernæ comprehendunt etiam diſmembrationes fructuum, & quare.*
63 *Regulæ reuocatoriæ vnionum antiquæ non comprehendunt applicationes fructuum, niſi fiant per viam vnionis.*
64 *Regulæ reuocatoriæ vnionum antiquæ, licet de ſubtilitate iuris non comprehendant diſmembrationes fructuum, ſecus tamen eſt ſecundum mentem eiuſdem regulæ.*
65 *Regulæ reuocatoriæ vnionum adinuentæ ſunt, ne per vnionem diminuatur cultus diuinus, & facultas conferendi.*
66 *Cultus diuinus diminuitur, quando Eccleſia effici ſimplex capella debet, & tolleretur dignitas Abbatialis, & Conuentualitas.*
67 *Vnio, quando reuocatur, tunc nihil operantur ſupreſſiones.*
Extinctum non poteſt dic id, quod pendet.
68 *Eccleſia remanet in ſuo ſtatu, licet fuerit diſmembrata, ſed effectuatio ſecuta non fuit, & interim ſuperuenerunt regulæ reuocatoriæ vnionum.*

DECISIO DCXIV.

SIxtus IV. donauit bona Monaſterij S. Petri de Ferentil-
lo, Bartholomæo de Ruuere nepoti per hæc verba.
Volumus, & auctoritate Apoſtolica decernimus, quod ce-
dente, vel decedente Ancaiano moderno Abbate, ſeu illud
quomodolibet dimittente, dignitas Abbatialis, & Ordo S.
Benedicti, Conuentualitas in ipſo Monaſterio extincta ſit,
& eſſe cenſeatur, & deindè Monaſterium ipſum Capella ſine
cura nuncupetur, reputetur, & nihilominus omnes deci-
mas, necnon fructus, redditus, prouentus, poſſeſſiones,
iuriſdictiones, iura, & bona mobilia, & immobilia dicti Mo-
naſterij ex nunc tibi præſenti, & recipienti pro te, tuiſque
hæredibus, & ſucceſſoribus habenda, & poſſidenda, ita
quod illa vendere, alienare, donare, & de illis pro tua, &
hæredum prædictorum voluntatis arbitrio diſponere, & or-
dinare liberè, & licitè poſſis, & valeas, & poſſint, & valeant,
ea donatione, quæ dicitur inter viuos tenore præſentium
donamus, concedimus, & elargimur &c. Euenit caſus, quod
ſub Iulio II. prædictus Ancaianus reſignauit Monaſterium
ad fauorem Aloyſij de Ancaianis, qui adhuc viuens narrauit
Leoni X. vnà cum Ancaianis de anno 1515. ſe per quaderien-
nium licet de facto, pacificè tamen Monaſterium poſſediſſe,
& hæredes Bartholomæi donaſſe prædicta bona ipſis Anca-
ianis, prout in inſtrumento apparere dixerunt, & obtule-
runt ſe daturos omnia bona prædicta Eccleſiæ, ſi Iuſpatro-
natus concederetur. Quapropter Summus Pontifex poſt-
quam fructus, redditus, & prouentus, decimas, iuriſdictio-
nes, iura, & alia bona in dotem Monaſterio dederint, &
conceſſerint iuſpatronatus, & præſentandi perſonam ido-
neam ad dictum Monaſterium in forma commiſſaria conce-
di mandauit. Stante hac ſerie facti dubitaui, an conſtaret
de iurepatronatus, & Domini negatiuam ſequuti ſunt opi-
nionem. Quia Summus Pontifex conceſſit iuſpatronatus
ſub prætextu dotationis, quæ hic verè non adeſt, cùm per
dictam reſignationem Ancaiani fuerit ſuſpenſa gratia Sixti
IV. Et interim ad fauorem illorum de Ruuere donatario-
rum non erat iuſta nata obligatio, neque actio, quamobrem
nec ipſi potuerunt cedere bona tanquam libera Ancaianis,
neque Ancaiani tanquam de bonis liberis potuerunt Eccle-
ſiam dotare, vt in ſimili ſi quis de alieno feudo purè inueſtia-
tur, inueſtitura non valet, † vt enim valeat fieri debet ſub 1
conditione, & conferri in illud tempus quo poſſeſſor ſine hæ-
rede maſculo decedat, *cap.* 1. *qui ſucceſſ. dar. tenean. lib.* 1.
feud. cap. 1. *poſt princip. verb. vbi verſ. de alterius feudo de cler.*
qui inueſt. fec. lib. 2. *feud.* Roſſent. *de feud. cap.* 4. *concl.* 9. *in-*
cip. atque hæc ſufficiant nu. 1. *& ſeqq.* Clar. *lib.* 4. *ſent.* §. *feu-*
dum q. 14. *num.* 1. Hartm. Piſt. *q.* 25. *num.* 1. *lib.* 2. Schrader.
de feud. par. 3. *cap.* 2. *num.* 59. Quare cùm conceſſio iuriſpa-
tronatus † fuerit facta ex falſa cauſa, nempe titulo dotatio- 2
nis, & dotatio corruat, corruit quoque conceſſio itaut nulla
cenſeatur, *l. & ſi præſes C. de præd. minor.* Alex. *conſ.* 69. *n.* 3.
lib. 3. Menoch. *conſ.* 314. *nu.* 27. ſanct. mem. Greg. *dec.* 496.
num. 11. adeò vt licet alia non obſtarent, nihilominus An-
caiani poſt mortem Aloyſij, per cuius prouiſionem eius vita
dut ante fuerat ſuſpenſa gratia Sixti IV. non potuerint præ-
tendere iuſpatronatus, cùm conceſſio malè fuerit facta, ſed
poſſint repelli exceptione nullitatis, † vt in terminis feudi à 3
tertio poſſeſſi, de quo quis purè inueſtitus fuit, quod conceſ-
ſio non ſuſtineatur, etiam ſi poſtea feudum aperiatur, te-
nent Roſſent. *de feud. d. cap.* 4. *concl.* 9. *n.* 1. Afflict. *in cap.*
ſi quis fecerit inueſtituram quo tempore mileſ. num. 15. Hartm.
Piſt. *q.* 25. *n.* 13. *& ſeqq. lib.* 2. Fachin. *controu. iur. lib.* 7. *c.* 28.
circa medium verſ. quod attinet ad ſecundam controuerſiam.
Et prædicta eo amplius procedunt reſpectu Decimarum
† quas licet Summus Pontifex concedere potuerit, Hoſtien. 4
in ſumm. de decim. §. 3. *quæritur n.* 13. Rebuff. *de decimis q.* 13.
nu. 73. tamen cum circa hanc conceſſionem adſit prohibitio
Concilij Lateranen. ſub Alexan. III. *in c.* 14. §. *prohibemus*,
relatum in cap. prohibemus, de decim. ad effectum † va- 5
liditatis huius conceſſionis requirebatur expreſſa deroga-
tio dicti Concilij generalis, quod cenſetur habere clau-
ſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones, adeò quod
datur defectus voluntatis in concedente, *cap. ex parte de*
capell. Monach. cap. nonnullis §. 1. vbi Felin. *numer.* 2.
de reſcript. Archid. *in cap.* 1. *num.* 2. *ante finem verſ. vel dic*
planius, de conſtit. in 6. *& fuit dictum in cauſa Imolen. de-*

cima-

cimarum 21. *Maij & 9. Iunij* 1586. *coram Orano, & in cau-
ſa Vlixbonen. decimarum* 24. *Nouembr.* 1583. *coram Orio-
len. & in cauſa Valentina decimarum de Ayora* 27. *No-
uembr.* 1602. *coram bon. mem. Penia*, vbi aliæ deciſiones
recenſentur.

Quod autem gratia Sixti fuerit ſuſpenſa per reſignatio-
nem Ancaiani non poteſt controuerti, quia aut gratia Six-
ti ſapit vnionem, prout voluit Rota *in puncto huius gratiæ in
cauſa Spoletana prætenſi iuriſpatronatus* 14. *&* 19. *Iunij* 1581.
6 *coram D. de Rubeis*. Cùm vnio † nihil alind ſit, quàm ſup-
preſſio, & donatio, ex qua beneficium vnitum efficitur
prædium, & alteri loco applicatur, Rota *deciſ.* 11. *de reb.
Eccleſ. non alienan. in antiq.* Sarnen. *in reg. de triennal. q.* 8.
num. 2. *verſ. quia per vnionem*, Felyn. *in cap. in noſtra num.*
30. *de reſcript.* Pariſ. *conſ.* 30. *num.* 11. *lib.* 4. Et ſatis ex-
7 preſſis verbis vnioni fuit derogatum prout paſſim fieri † con-
ſueuit in reſignationibus ad fauorem, Mandoſ. *in prax. ſi-
gnat. grat. in verb. reſignationem, verſ. datur ſuſpenſus*, Pa-
riſ. *de reſign. lib.* 2. *q.* 3. *num.* 52. Aut verò gratia Sixti non
eſt habenda pro vnione, & nihilominus illi ſatis fuit dero-
gatum, nam Iulius II. in dicta prouiſione, ſuſpendit quaſ-
cumque vniones, etiam ad inſtantiam Regum, & alio-
rum Principium &c. cum quibuſuis clauſulis etiam deroga-
toriarum derogatorijs, etiam fortioribus, & inſolitis, &
de plenitudine poteſtatis hactenus conceſſis, ſuſpendit quo-
que coadiutorias, & demum ſubditur. Cæteriſque in con-
trarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque cum
clauſulis opportunis, & conſuetis. Vndè ex iſtis verbis duo
8 fuerunt ponderata. Primum quod per clauſulam, † non
obſtantibus fuit derogatum omnibus, quæ poſſent reſigna-
tioni obſtare, Iaſ. *conſ.* 110. *col.* 4. *in fin. ſub num.* 12. *verſ.
tertio mouetur lib.* 4. Bero. *conſ.* 147. *num.* 28. *verſ. & licet
lib.* 3. Roland. *conſ.* 67. *num.* 62. *lib.* 3. etiam priuilegio in
corpore iuris non clauſo, Clem. 1. *in fin. de ſepult.* Io. Andr.
in cap. 1. *num.* 4. *de exceſſ. prælat. in* 6. Bart. *in extrauag.
ad reprimendum verſ. non obſtantibus ſub nu.* 11. Ruin. *conſ.*
163. *num.* 17. *&* 18. *lib.* 5. Secundò fuit ponderatum quod
iſta derogatio eſt apta ſuſpendere etiam donationem factam
per Sixtum IV. cùm non ſit minor vnione, quàm Papa ſuſ-
penderat, vt in ſimili ſi fuit derogatum vni Concilio ge-
9 nerali, † & poſtea dicatur, & alijs Concilijs, cenſetur de-
doratum etiam alijs Concilijs generalibus, etiam quod
egeant derogatione ſpeciali, Dec. *conſ.* 341. *num.* 10. *in
princ. lib.* 2. Prob. ad Monach. *in cap. cum in tua num.* 23.
verſ. & quod neceſſaria ſit de conſuet. in 6. Couar. *in epit. de
ſponſ.* 2. *par. cap.* 8. §. 9. *verſ. quibus ego addo, & fuit di-
ctum in cauſa Conchen. exemptionis decimarum* 17. *Martij*
1589. *coram Orano*. Et in ſimili videmus etiam quod licet
10 fideiuſſor debeat ſpecialiter † renunciare beneficijs, exe-
quutionis, diuiſionis, & cedendarum, vt notat Matth.
Berlich. *par.* 2. *concl.* 22. Iſta tamen regula fallit ſi fideiuſ-
ſor renunciat aliquibus beneficijs in ſpecie, & poſtea ſub-
11 datur clauſula generalis, & omnibus alijs beneficijs, Va-
lent. Franch. *in tract. de fideiuſs. cap.* 5. *num.* 355. *verſ. hac
tamen adiecta, cum ſeqq.* Matth. Coler. *tract. de proc. exe-
cut. par.* 1. *cap.* 10. *num.* 449. *verſ. fallit* 3. *& deciſ.* 226.
incip. facti quæſtio num. 46. *verſ.* 3. *fallit par.* 2. Koppen.
deciſ. 53. *incip. nihil hodiernis temporibus num.* 12. *ad fi-
nem, verſ.* 2. *limitatur iuncto num.* 1. cum alijs per Berlich.
loco prædicto num. 17. & prædictis non reſiſtit, quod dicta
clauſula generalis, cæteriſque &c. derogatoria omnium
12 obſtantiarum, per quas effectus gratiæ † differri, vel im-
pediri valeret, non operetur ſuſpenſionem vnionis, vt
voluit Rota *in Eugubina beneficij S. Stephani* 10. *Decem-
bris* 1590. coram Card. Pamphilio relata apud Garz. *de
beneſ. par.* 11. *cap.* 4. *num.* 41. *& ſeqq.* Et ſic non ſuſpen-
ſionem gratiæ Sixti IV. quia hoc procederet ſi ſolùm adeſ-
13 ſet iſta clauſula, ſed cùm adſit ſuſpenſio † vnionum, & po-
ſtea ſubſequatur iſta clauſula benè operatur, vt patet ex
prædictis, & optimè ſuffragatur *deciſ.* Caſſad. 3. *de renunc.*
vbi nulla habetur mentio vnionum, ſed ſolùm aderat clau-
ſula, cum ſuſpenſione omnium gratiarum, & ideò per illam
fuit reſolutum, quod vnio cenſebatur ſuſpenſa, quod admit-
tit etiam prædicta deciſio in cauſa Eugubina. Quare iure
merito prædicta clauſula generalis, cæteriſque &c. ſuffraga-
tur in hac facti ſpecie.

Neque eſt verum, quòd non conſtet Ancaianum reſignaſ-
ſe ad fauorem Aloyſij, ſed quendam Euſebium, quia ad
diſſoluendum hanc difficultatem, prænotandum eſt, quod
ſi prædicti Abbatis Ancaiani nomen fuiſſet Euſebius Ancaia-
nus de Ancaianis, licet fuerit appellatus Ancaianus de An-
caianis ſolummodo, nihilominus identitas perſonæ ſatis pro-
bata cenſeretur, quamuis in litteris Sixti fuiſſet nuncupatus
Ancaianus, & in litteris Iulij Euſebius, Io. de Anan. *conſ.*
17. *num.* 10. vbi † quod habens duo nomina puta Ioannes 14
Antonius, poteſt vocari Ioannes diſtinctè, & Antonius.
Ideò identitas probatur licet libellus concludat de Antonio,
& probatio de Ioanne Antonio, quod etiam procedit in no-
mine, & cognomine, † cùm quilibet poſſit ex ſola cogna- 15
tione denominari, Bart. *conſ.* 179. *in princ. lib.* 1. vbi quod
Martinus de Baroncijs poteſt etiam appellari Baroncius, &
& affert alia exempla legum indiſtinctè ponentium nunc no-
men, nunc ſolum cognomen ab agnatione pro eadem per-
ſona, prout Puplius Mæuius, quandoque † Puplius, & ali- 16
quando Mæuius appellatur, & Claudius Iuſtus, modo Iuſti,
modo Claudij cognomento denominatur, & benè facit *gloſ.
in l. ſi nomine in verbo cognomine, C. de teſtam.* Imò eſt aduer-
tendum, quod error in nomine † proprio non vitiat inſtitu- 17
tionem, ſi de corpore conſtat, §. *ſi quis in nomine inſtit. l. ſi in
nomine C. de teſtam. l. ſi quis in fundi vocabulo ff. de legat.* 1.
Bart. *d. conſ.* 179. *num.* 1. *verſ. preterea poſito*. His
ergo præmiſſis cùm ex multis conſtet Ancaianum de An-
caianis, ita nominatum in litteris Sixti fuiſſe illum, qui ſub
nomine Euſebij reſignauit de tempore Iulij II. dicendum
eſt, vel quod vocaretur Euſebius Ancaianus de Ancaianis,
vel quod in litteris Iulij fuerit appoſitum nomen ſolùm agna-
tionis, vel quod adſit aliquis † error in nomine. Cùm igi- 18
tur conſtet eamdem eſſe perſonam Ancaiani, & Euſebij pa-
rum refert prædicta variatio, vt patet ex prædictis. Quod-
que ſit eadem perſona clarè deprehenditur, quia ipſimet An-
caiani faſſi ſunt in litteris Leonis ad ſupplicationem partis
conceſſis Ancaianum reſignaſſe ad fauorem Aloyſij in ma-
nibus Iulij Papæ Secundi, idemque expreſſerunt in litteris
emanatis per ſanct. mem. Gregorium XIII. confirmationis
concordiæ initæ inter ipſos Ancaianos, & Patres Ieſuitas,
quæ quidem confeſſio probat identitatem perſonæ, etiam 19
quod dici poſſet facta ad alium finem, *l. cum precum C. de liber.
cauſ.* Bart. *in l. cum falſa num.* 5. *cum duob. ſeqq. C. de iur. &
fact. ignorant.*

Neque dicatur, quod ſtant ſimul quod Ancaianus reſi-
gnauerit ad fauorem Aloyſij, & quod nihilominus Euſe-
bius non ſit ille Ancaianus nominatus in reſignatione facta
in manibus Iulij Secundi, cùm Ancaianus potuerit reſigna-
re ad fauorem Euſebij, & Euſebius ad fauorem Aloyſij, ac
demum Ancaianus ad fauorem Aloyſij, cùm fortè reſigna-
tio ad fauorem Aloyſij, cùm fortè reſignatio ad fauorem
Euſebij non habuerit effectum, & prædicta videntur ſuffice-
re, cùm reo ſufficiat excludere actorem ex poſſibilitate.
Quia poſſet reſponderi hanc impoſturam eſſe valdè inueri-
ſimilem, cùm non ita de facili reſignationes ad fauorem de
Monaſterio præſertim alicuius conſiderationis ſoleant fieri
duobus maximè in eadem familia, ſed melior, vt plurimum
eligatur. Concurrunt prætea plures etiam demonſtratio-
nes, nimirum veriſimilitudo facti ſupra ponderata, iden-
titas cognominis, & reſignatio ſub Iulio II. Quare videtur
dicendum ſatis conſtare perſonam, quæ reſignauit eſſe An-
caianum, cùm † tot demonſtrationes conueniant, itaut 20
aſſerens contrarium teneatur probare, vt in puncto iden-
titatis perſonæ conſiderat Alex. *conſ.* 108. *num.* 3. *lib.* 7. vbi
ſi in legitimatione ſit ſcriptus Titius natus † ex Chelda ſo- 21
luta, licet probetur Titium natum ex alia muliere, non ta-
men excluditur identitas perſonæ, vbi aliæ demonſtratio-
nes concurrunt, Iaſ. *conſ.* 13. *num.* 3. *& verſ. quia ad hoc
poteſt reſponderi lib.* 3. Vbi non excluditur identitas perſo-
næ etiam quod fuerit ſcriptum presbyter Ioannes quon-
dam fratris Albertini † de Venturinis, & fuerit probatum 22
quod non erat de Venturinis, ſed de Albritijs. Vtque benè
conſiderat Abbas *in cap. cum Ioannes num.* 26. & antè eum
Card. *col.* 4. *in fin. verſ. ex his de fid. inſtr.* potuit † eſſe 23
quod deſcriptus in inſtrumento ſibi nomen mutaſſet *arg. tex.
in l.* 1. *C. de mut. nom.* Dicunt enim Card. & Abb. quod ſi in
inſtrumento ſunt deſcripti A. B. expreſſo eorum cognomi-
ne pro teſtibus, ſi producantur duo, qui dicant ſe illis no-
minibus vocari, ſed non fuiſſe præſentes inſtrumento,
† hoc non ſufficit ad reprobandum inſtrumentum, quia de- 24
ſcripti in inſtrumento potuerunt mutare ſibi nomina, ſequi-
tur Felin. *in cap. auditis nu.* 27. *verſ. & ibi dicit de præſcript.*
quod benè applicatur ad caſum, de quo agitur, vt ſupra
ponderatum fuit, ſcilicet quod Abbas Ancaianus, vel vo-
caretur Euſebius Ancaianus de Ancaianis, vel vocaretur

ex cognomine, vel quod fuerit erratum in nomine, & hoc dictum ſequitur etiam Alex. *conſ.* 190. *num.* 32. *in fin. in verſ. ſecundo reſpondeo lib.* 6. Iaſ. *conſ.* 13. *n.* 2. *&* 3. *vol.* 3.
25 qui licet † loquantur ad ſaluandum inſtrumentum à falſitate, & regulariter mutatio nominis non præſumatur. Tamen benè poſſunt huic caſui adaptari, in quo nec adeſt probatio in contrarium, & concurrunt tot vereſimilitudines, & non agitur de mutatione nominis, ſed de omiſſione partis nominis, vt ſupra dictum eſt.

Neque eſt verum, quod cum in litteris Sixti IV. fuerit dictum cedente, vel decedente Ancaiano Abbate Monaſterij, ſeu illud quomodolibet dimittente &c. videatur com-
26 prehendere omnem reſignationem, † quia fuit reſponſum hanc fuiſſe reſignationem ad fauorem, in eadem enim ſupplicatione alter pro dimiſſione, alter pro prouiſione, ſupplicat Caſſad. *deciſ.* 3. *in fin. de renunc.* Put. *deciſ.* 511. *lib.* 2. *in nou. & fuit dictum in cauſa Regien. iuriſpatronatus* 5. *Martij* 1625. *coram R. P. D. meo Vbaldo.* Quapropter hæc reſi-
27 gnatio non comprehenditur ſub verbis ceſſum, vel † deceſſum, ſeu per quamlibet dimiſſionem, nam hæc verba continent ſub ſe ſimplicem dumtaxat reſignationem, ſeu ceſſionem, Caſſad. *d. dec.* 3. *de renunc.* in qua Papa confirmauerat creationem in Canonicum prouidendo ex nunc prout ex tunc quamprimum vacaret per ceſſum, vel deceſſum, &c. & ibi concluſum fuit non intelligi per ceſſum ad fauorem certæ perſonæ arguendo ab vſu patriſfam. qui nunquam conſueuit ſimiles reſignationes impedire, & alijs prouide-
28 re quam reſignatarijs. † Ex longiſſimo enim, & quotidiano vſu Principis, colligitur mens illius *arg. l. vel vniuerſorum ff. de pig. act.* Felin. *in cap. in noſtra coroll.* 5. *num.* 15.
29 *de reſcript.* & in his terminis loquitur † Put. *deciſ.* 347. *n.* 1. *&* 2. *par.* 1. *in nou. & deciſ.* 511. *par.* 2. vbi quod indultum conferendi beneficia etiam quod vacent in curia per promotionem, amiſſionem, vel dimiſſionem, intelligitur
30 de ſimplici, non autem de ceſſione † ad fauorem in manibus Papæ, Mohed. *deciſ.* 36. *de renunc.* Paleott. *dec.* 48. *& in puncto huius Abbatiæ dixit Rota in cauſa Spoletana iuriſpatronatus* 6. *Iunij* 1580. *coram D. de Rubeis, & eſt dec. ſan. mem. Gregor.* 159. *num.* 1. *& fuit deciſum in Eugubina S. Stephani* 15. *Martij* 1599. *coram bon. mem. Card. Pamph. & in cauſa Gerunden. prioratus* 11. *Maij* 1615. *coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Neque officit, quod in prædicta prouiſione Aloyſij non
31 fuerit derogatum, *reg. de iur. quæſit. non toll.* Nam cùm huiuſmodi gratia contineret ſuſpenſionem gratiæ Sixti IV. non afferebat præiudicium conſiderabile, poterat enim fieri, vt reſignatarius præmoreretur, ita eleganter conſiderat Put. *d. dec.* 347. *num.* 2. *lib.* 2. *in nou.* Pariſ. *de reſign. lib.* 9. *q.* 9. *tom.* 2. *& fuit animaduerſum in prædicta dec. Spoletana iuriſpatronatus* 14. *&* 19. *Iunij* 1581. *coram D. de Rubeis, & in præcitatis Eugubina, & Gerunden.* in quibus fuit
32 reſolutum clauſulas ſuſpenſiuas comprehendere † etiam vniones conſiſtoriales, etiam pro dote factas, & ſufficere, quod dictæ clauſulæ legantur in ſupplicatione, vel in litteris, & è contra.

Neque rurſus refragatur, quod in litteris Leonis Aloyſius narrauerit, quod de facto licet pacificè per quadrien-
33 nium poſſederat Abbatiam, quæ narratiua ſpatio † 30. annorum præſumitur iuſtificata, narratiua autem in gratia Iulij, nec appareat, nec præſumatur iuſtificata. Quia huic motiuo fuit reſponſum hoc caſu non eſſe locum præſumptioni iuſtificationis gratiæ Leonis, nam quoad id, quod nimirum Aloyſius de facto poſſederit, cùm ipſe poſſederit ex reſignatione ſibi facta ab Euſebio, vel Ancaiano per talem re-
34 ſignationem fuit abdicatum omne † ius à dicto Euſebio reſignante, itaut nihil amplius haberet agere in beneficio, Butr. Abb. & Imol. *in cap. accepta de reſtit. ſpol.* Caſſad. *deciſ.* 4. *eod. tit. num.* 3. Rot. *deciſ.* 1. *de renunc. in nou. & dec.* 2. *eod. tit. in antiq.* Neque hic eſt conſtituenda differentia inter reſignationem puram, & ad fauorem, quia cum Aloyſius ac-
35 quiſiuerit Abbatiam † ex reſignatione, quamuis illa fuerit ad fauorem, omne ius fuit abdicatum ab Euſebio, ſeu ab Ancaiano reſignante, Achill. *dec.* 10. *num.* 1. *&* 4. *de reſtit. ſpol.* Put. *deciſ.* 158. *lib.* 3. Rot. *dec.* 4. *num.* 1. *de rer. permut. in antiq.* Iaſ. *conſ.* 86. *in vlt. dub. lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 5. *num.* 7. *& ſeqq. lib.* 1. Mohed. *dec.* 25. *de renunc.* Guidob. *dec.* 59. Cotta *dec.* 318. *&* 321. Verall. *dec.* 2. *lib.* 1. *in manuſcript.* Pontan. *de ſpol. lib.* 3. *n.* 72. & prædicta de plano procedunt, cùm Aloyſius fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, vt ſunt
36 *verba reg. de trienn.* † & conſiderat Vuameſius *conſ.* 238. *n.* 19. *lib.* 1. Cùmque de tempore gratiæ Leonis eſſet defunctus Euſebius, ſiue Ancaianus ad effectum prædictæ regulæ non erat diſcutienda validitas † tituli Aloyſij de quo ſolum poterat op- 37
ponere reſignans, Sarnen. *ſup. reg. de annal. q.* 39. *n.* 4. *verſ. ſimiliter*, Seraph. *dec.* 457. *in fin.*

Quod verò de tempore dotationis factæ per Ancaianos, vt in litteris Leonis non eſſet orta obligatio, nec actio illis de Ruuere ſatis deprehenditur licet enim tunc eſſet mortuus Abbas Ancaianus, vt tamen dictum eſt, donatio facta per Sixtum fuerat ſuſpenſa per reſignationem factam † ad fauo- 38
rem Aloyſij, & propterea ſicuti viuente Ancaiano illi de Ruuere nullam, vel obligationem, vel actionem habebant, ita nec durante ſuſpenſionis tempore, Dec. *conſ.* 497. *num.* 2. Caſtren. *conſ.* 229. *col. fin. verſ.* 3. *probatur lib.* 1. *& conſ.* 390. *per totum eod. lib.* 1. Quodque gratia Sixti ante obitum Abbatis Ancaiani non tribueret obligationem, vel actionem pro euidentiori demonſtratione diſtinguendum eſt, quod obligationum † alia eſt pura, alia in diem, alia ſub condi- 39
tione, *l. cedere diem ff. de verbor. ſignif.* In vltimis voluntatibus licet dies incerta omninò extitura faciat † conditio- 40
nem, non diem, *l. talis ſcriptura* 30. §. *ſed & ſi ſub conditione ff. de legat.* 1. ſecus tamen eſt in contractibus, vbi facit diem, qui differt actionem, licet † non ſuſpendat obli- 41
gationem, *l. ſi pupillus* §. *qui ſub conditione ff. de nouat. gloſſ. vlt.* & ibi Iaſ. *in l. ſub conditione num.* 2. *ff. de cond. indeb.* Bart. *in l. ſtipulatio iſta*, §. *incerta verſ. venio ad* 2. *& in l. ita ſtipulatus num.* 41. *ff. de cond. & demonſtr.* Oldrad. *conſ.* 114. *num.* 3. Tamen hæc concluſio etiam in contractibus dupliciter † fallit, ita vt differat obligationem, & actionem 42
poſt obitum, Alciat. *in l. cedere diem, num.* 19. *&* 20. *ff. de verb. ſignif.* vt primo loco ſi vltra diem incertam alia quoque quæ in promiſſione deducuntur incerta ſunt, videlicet, † cùm quis fructus ex fundo percipiendos promittit, iſto caſu 43
neque obligatio interim oritur, neque actio, *l.* 1. *ff. de condit. & demonſt.* Secundò loco cùm non ſolum dies, ſed obligationis quoque ſubſtantia poſt mortem confertur, tunc enim † obligatio poſt mortem incipit. Et in caſibus in quibus datur 44
hæres ab hærede, *l.* 1. *C. vt act. ab hæred.*

In propoſito autem licet in litteris Sixti dicatur cedente, vel decedente Ancaiano, & ſic apponatur dies incerta omninò extitura, attamen vltra hanc diem fuit † etiam obligationis ſubſtantia poſt mortem collata, cum 45
Papa voluerit, quod cedente, vel decedente Ancaiano dignitas Abbatialis, ac Ordo S. Benedicti Conuentualitas in ipſo Monaſterio extincta ſit, & eſſe cenſeatur, & ſic certum eſt, quod iſthæc fieri non poterant, niſi poſt obitum Abbatis, quod etiam liquidò innuunt verba ſequentia, & deindè capella ſine cura nuncupetur, reputetur, &c. ponderando dictionem illam, † *deindè*, quæ 46
comprehendit tempus poſt extinctionem dignitatis Abbatialis Ordinis S. Benedicti, & Conuentualitatis, itaut tempus ante dictam extinctionem, & ſic ante obitum Abbatis † nullius ſit conſiderationis, *l. ſtipulationes non diuiduntur* 47
72. §. 1. *ff. de verb. oblig. gloſſ. in l. qui ante Kalendas* 13. *in verſ. qui ante*, & ibi DD. *ff. eod.* Bart. *in l.* 2. §. *creditum num.* 7. vbi etiam Socc. ſen. *num.* 10. *ff. ſi cert. pet.* Et propterea cùm ſubſequatur, & nihilominus omnes decimas, necnon fructus, redditus, & prouentus, poſſeſſiones, iuriſdictiones, iura, & bona mobilia, & immobilia dicti Monaſterij ex nunc tibi præſenti, & recipienti pro tuis hæredibus, & ſucceſſoribus habenda, & poſſidenda, &c. donamus, & iſta ſint conceſſa poſt extinctionem dignitatis Abbatialis, ſequitur, quod nedum ſolum dies, ſed etiam obligationis ſubſtantia poſt mortem Abbatis confertur, maximè quia vtitur illo participio futuri temporis, videlicet † habenda, & poſſidenda, quod neque ad præ- 48
ſens, neque ad præteritum poſt trahi, *l.* 1. *ff. quod quiſque iur.* Oldrad. *conſ.* 310. *in princ. & num.* 1. *&* 2. Alex. *conſ.* 77. *num.* 3. *lib.* 1. ſan. mem. Greg. *deciſ.* 328. *num.* 5. *& dec.* 371. *num.* 1.

Neque obſtat, quod Papa vtatur dictione, *ex nunc*, & verbis præſentis temporis, videlicet poſſis, & valeas vendere, & alienare &c. & verbo, *donamus*, & concedimus, † quia 49
cùm obligatio, & actio, vt ſupra probatum eſt, eſſent collata poſt obitum Abbatis Ancaiani, dictio, *ex nunc*, intelligitur ſequuto obitu, & ſic adueniente die, poſtquam oritur obligatio, & actio, Imol. *in Clem.* 1. *n.* 10. *&* 11. ibi poſt diem, vel conditionem † debet dicere ex nunc, & iſta excommu- 50
nicatio nō operatur niſi adueniente die, vel conditione, idem dicit ibidem Vital. *num.* 33. *verſ. & facit de conceſſ. præben.*

Et

Et de illo tempore ſunt intelligenda verba præſentis tem-
poris, quia cum ſint appoſita actui, ex quo oriebatur obli-
51 gatio, & actio † poſt obitum Abbatis Ancaiani, impoſſi-
bile eſt, quod intelligantur de tempore datæ litterarum, &
ſic ante obitum dicti Abbatis, Bart. *in l. tutoribus* 33. *per*
illum textum in princ. & num. 1. & Bald. *num.* 1. *&* 2. *ff. de*
52 *teſtam. tut.* Et licet in text. adſit dictio, † *tunc*, quæ deno-
tat extremitatem temporis, nihilominus dicit Bald. *ibidem*
num. 2. quod DD. dicunt hoc non prouenire ex dictione,
tunc, ſed ex natura rei, quod actus debeant attendi tem-
53 pore, quo robur † ſortiuntur, prout eſt caſus noſter,
quia donatio, de qua agitur, quoad obligationem, &
quoad actionem, non ſumebat robur niſi poſt obitum di-
cti Abbatis.

Neque releuat, quod clauſula cedente, vel decedente
de ſui natura in iſtis gratijs importet diem, & ideò inte-
rim potuit per illos de Reuuere fieri donatio Ancaianis, &
illi potuerunt dotare Abbatiam, prout vnio facta per Pa-
54 pam cedente, vel decedente Rectore cenſetur † in diem,
ante cuius aduentum potuit ſine præiudicio Rectoris fieri
vnio, vt per Oldrad. *conſ.* 233. *per totum*, *& conſ.* 257. *n.*
55 1. *& ſeq.* Vbi Epiſcopus ſtante † ſimili gratia potuit facere
vnionem, Felin. *in capitulum num.* 7. *verſ. quarta concluſio*
de reſcript. Pariſ. *conſ.* 36. *num.* 18. *in fin. lib.* 4. Staphil. *de*
litt. grat. tit. de ſecunda form. mand. de prouid. num. 1. *&*
ſeqq. fol. 62. *ſecundum paruam impreſſ.* Fuit enim reſpon-
56 ſum terminos eſſe longè diuerſos, quia in caſu † Oldradi
ex verbis cedente, vel decedente, &c. erat nata obligatio,
licet non actio, nam poſt obitum erat appoſita ſolum dies,
non autem ſubſtantia obligationis, prout in caſu noſtro,
57 in quo nedum dies, ſed etiam † ſubſtantia gratiæ erat adie-
cta poſt obitum, ideò meritò illo caſu vnio ſuſtinebatur, po-
58 tuitque fieri ab Epiſcopo, cùm † benè fiat vnio de beneficio
pleno, ſine tamen præiudicio obtinentis, vt ipſemet Oldrad.
concludit, & Staphil. locis citatis. Quare cùm in caſu no-
59 ſtro, nec aduenerit dies, nec ſubſtantia obligationis, † illa
enim fuit collata poſt obitum, fruſtra illi de Ruuere dona-
runt Ancaianis, ſi tamen de hac donatione conſtat, fru-
ſtraq. Ancaiani dotarunt. Eòque magis prædicta procedunt,
quia in caſu Oldradi fuerat ſuppoſitum eſſe ortam obliga-
tionem, & actionem. Vndè quatenus iſta eſſet donatio
60 ſimplex † in diem, adhuc donatio non ſuſtineretur, cùm
fuerit ſuppoſitum diem ceſſiſſe, & ſic ortam fuiſſe actionem,
& obligationem, quod verum non eſt, & ideò dotatio omni
caſu non ſuſtineretur.

Neque verum eſt, quod poſt obitum Aloyſij fuit acquiſi-
tum ius ſaltem, quoad bona Ancaianis ceſſionarijs illorum
de Ruuere. Nam primò non probatur hæc ceſſio, & qua-
tenus probaretur non releuaret, quia cum Aloyſius vixerit
vſque ad tempora Pauli III. ſub quo reſignauit, gratia Sixti
61 IV. videtur reuocata † per ſubſequentes regulas ſub *num.* 12.
de reuoc. vnion. non obſtante, quod regulæ modernæ compre-
62 hendãt diſmembrationes fructuum propter verba † eorumuè
domibus, prædijs, & locis, vt fuit reſolutum *in cauſa Va-*
lentina ſubſidij 14. *Martij* 1616. *coram R. P. D. meo Pam-*
philio, *& in cauſa Cæſarauguſtana diſmembrationis* 16. *Ia-*
nuar. 1623. *coram R. P. D. meo Vbaldo.* Et regula † antiquæ
63 non comprehendunt appellationes fructuum, niſi fiant per
viam vnionis, Hoied. *de incomp. benef. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 3.
Seraph. *deciſ.* 982. *num.* 1. *in fine*. Fuit enim animaduerſum,
64 quod Mandoſ. *ſup. d. reg.* 12. *q.* 2. *num.* 6. † dicit, quod de
ſubtilitate iuris regulę antiquę non comprehendunt diſmem
brationes fructuum, ſecus autem ſecùndum mentem reg.
quæ mens reg. quicquid dicendum eſſet in alijs caſibus opti-
65 mè, & ſine difficultate militat in caſu iſto, cùm † regulæ
fuerint adinuentæ, ne per vnionem diminuatur cultus di-
uinus, & facultas conferendi, Creſc. *dec.* 1. *in fine de paroch.*
Seraph. *d. deciſ.* 982. *in fine*, Ioannes à Coch. *ſuper d. reg.* 12.
66 *nu.* 15. In hoc autem caſu cultus diuinus imminuitur, † cùm
Eccleſia effici deberet Capella, & tolleretur dignitas Abba-
tialis, & Conuentualitas. Præterea præiudicium inferreba-
tur iuri conferendi, cùm Capella regi deberet per Capel-
lanum amouibilem ad nutum illorum de Ruuere, & pro-
67 pterea † cùm regula reuocatoria vnionum intret in hoc
caſu, ſuppreſſio facta per Sixtum IV. nihil fuit operata,
cùm ſemper durauerit ſpes, vel aliquis habitus, Bald.
in cap. cum acceſſiſſent num. 45. *verſ. porrò*, *& num.* 48. vbi
dicit extinctum non dici quod pendet *de conſtit.* & ſic
68 Eccleſia remanſit † ſemper in ſuo ſtatu, ac ſi bona
nunquam donata fuiſſent, Gloſ. *in clem. litteras*, *in*
verſ. creatum in principio de reſcript. vbi Anchar. *num.* 4.
Imol. *nu.* 11. Vital. *n.* 45. Rebuſ. *in prax. tit. de reuoc. vnion.*
n. 38. Petr. de Peruſ. *de vnion. tit. de reuoc. vnion. c.* 7. *in princ.*
Garz. *de beneſ. par.* 12. *cap.* 2. *n.* 309. Rot. *deciſ.* 708. *num.* 3.
par. 2. *in rec.*

Demum non dicatur, quod hæc omnia ceſſent poſt conceſſionem iuriſpatronatus, factam per Leonem Decimum ad fauorem illorum de Ancaianis, quia cùm iſta conceſſio non ſuſtineretur, & ante eius effectuationem ſuperuenerint regulæ reuocatoriæ, cenſetur etiam dicta gratia Sixti Quarti reuocata, vt ſupra dictum eſt.

Et ita concluſum negotio pluries propoſito, & maturè diſcuſſo, prout etiam alias per quatuor deciſiones fuerat deciſum coram Rubeo, & lata diffinitiua ſententia contra Ancaianos ſuper iſta conceſſione.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Medietatis Domus.

Veneris 27. Iunij 1625.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſor tenetur ad reſtitutionem fructuum ab eo perceptorum vero Domino, cùm illi ad eum ſpectent, nec d. poſſeſſor poterit ſaluari à tali reſtitutione ſub clypeo bonæ fidei, quando conſtat per propriam confeſſionem ſciuiſſe rem ad alium ſpectare. Ignorantiæ excuſatio non admittitur, quando quis indagare tenebatur. Inſtrumentum alicuius diſpoſitionis apud ſe retinens, cenſetur ſcire negocium principale, & qualitates.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor iniuſtus tenetur ad reſtitutionem fructuum ab eo perceptorum vero Domino.*
2 *Poſſeſſor non tenetur ad reſtitutionem fructuum ſtante eius bona fide, & ſic ignorantia rei alienæ.*
3 *Quæ tamen non poteſt conſiderari in eo, qui faſſus eſt cum iuramento rem ad alium ſpectare.*
4 *Ignorantia non eſt præſumenda in eo, ſed potius ſcientia, qui tenetur indagare, & perquirere.*
5 *Ignorantiam allegans non auditur, ſi indagare tenebatur, niſi etiam probet ſe feciſſe diligentias pro eruenda veritate, apud eos à quibus certificari poterat.*
6 *Diligentiam de aliquid ſciendo in prolixo tempore, dum quis non adhibuit, ſibi imputet.*
7 *Inſtrumentum alicuius diſpoſitionis apud ſe habens, cenſetur de omnibus in eo contentis habere ſcientiam.*
8 *Qualitatum in inſtrumento contentorum cenſetur habere notitiam ille, qui apud ſe retinet tale inſtrumentum.*
9 *Fides mala poteſt probari etiam per indicia, & coniecturas.*
10 *Penſiones domorum dicuntur fructus induſtriales.*
11 *Poſſeſſor malæ fidei ad reſtitutionem fructuum induſtrialium ſemper an teneatur.*
12 *Fides bona poteſt cauſari ex longa obſeruantia.*
13 *Conſenſus per errorem excluditur.*
14 *Obſeruantia in nihilo præiudicat, quando abeſt conſenſus.*

DECISIO DCXV.

FIrmato per deciſionem factam in iſta cauſa ſub die 5. Martij præteriti dominium iſtius domus ſpectare in totum ad Monaſterium Monialium S. Annæ, quod hodie nec

etiam per Rectorem S. Ciciliæ controuertitur. Fuit dubi-
tatum an idem Rector teneretur ad reſtitutionem penſio-
num ab anno 1602. perceptarum ex dicta domo locata, &
fuit per Dominos affirmatiuè reſponſum, nempè Rectorem,
1 qui illas percepit † teneri reſtituere Monaſterio, ſeu Monia-
libus ad quas ſpectant vti veras Dominas dictæ domus, *l. 1. & 2. C. de pignor. act. cap. conqueſtus de vſur.* Couar. *in l. pi-
gnore §. ſi prædo ff. de pignor. act.* Cephal. *conſ. 49. nu. 13. & conſ. 50. n. 3.*

Nec videbatur poſſe Rectorem ſe excuſare à dicta reſtitu-
2 tione penſionum ex eo, † quod illas bona fide, & ignoran-
ter perceperit, quia vltra quod viſum fuit Dominis bonam
3 fidem ceſſare ex † confeſſione iurata eiuſdemmet Rectoris,
quod dicta domus debebat reuerti ad Moniales, vt dicitur in
deciſione, nec etiam ignorantia debet præſumi, ſed potius
4 ſcientia † in eo qui tenetur indagare, & perquirere, prout
Rector facere tenebatur Put. *deciſ.* 268. *num.* 3. *lib.* 1. Ca-
putaq. *deciſ.* 116. *num.* 1. & 3. notat Roman. *conſ.* 481. *nu.*
5 8. vbi dicit quod hoc caſu non releuatur allegans † ignoran-
tiam, niſi probet ſe feciſſe diligentiam de ſciendo apud eos
per quos certificari poterat, cùm ſibi debeat imputari, ſi
6 in tam prolixo tempore diligentiam de ſciendo † non fece-
rit, & ibi allegat plura iura, & bonum text. *in cap. expoſuit circ. fin.* ibi temporis quoque ſpatium habuerat tam proli-
xum, vt potuiſſet ſi voluiſſet ſuper cauſæ præfatæ informa-
re extra de dilat.

Quod tantò magis debet procedere in iſto caſu in quo po-
7 tius detegitur mala fides, cùm Rector † habuerit penes ſe in-
ſtrumentum inueſtituræ, & illud tradiderit Notario, vt in
ſumm. folio dato num. 2. ex quo reſultat quod potuerit ſe
8 de omnibus in eo contentis † certiorari, & exinde dicitur
probata ſcientia tam negocij principalis, quàm aliarum
qualitatum, Aym. *conſ. 26. num. 3. verſ. quæ etiam ſcientia, & conſ. 73. num.* 39. Anchar. *conſ. 170. num.* 6. Pariſ. *conſil.* 100. *n.* 87. *lib.* 1. cum alijs per Surd. *conſ.* 335. *n.* 54. & nihi-
hilominus ad arguendam malam fidem ſufficiunt etiam
indicia & coniecturæ, Bart. *in l. Celſus num.* 18. *ff. de*
9 *vſucap.* Bald. *in l. penult. C. de euict.* Alex. *conſ.* 54. *n.* 9. *lib.* 6.

Vndè, cùm Rector ex præfatis dicatur conſtitutus in
mala fide, eò magis tenetur ad reſtitutionem dd. penſio-
10 num, quæ cùm dicantur fructus induſtriales ex not. per Bart.
in fin. §. fin. verſ. quandoque il primo ff. de iur. fiſc. Bald. *in l. ſi traditio in fin. C. de act. empt.* Menoch. qui alios etiam ad-
ducit *de arbitr. caſ.* 210. *n.* 27. poſſeſſor malæ fidei ſemper te-
11 netur ad † illorum reſtitutionem, iuxta tex. *in l. ſi nauis in fin. ff. de rei vend. l. ſi vrbana de cond. indebit.* Menoch. *de recuper. rem.* 15. *n.* 625. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod penſiones fuerint perceptæ vſque ab
12 anno 1612. & ſic ex iſta obſeruantia † potuerit cauſare bo-
na fides propter continuatum conſenſum Monialium, quia
13 probato errore, & ſcientia in Rectore dicta obſeruantia
† tanquam remanens ſine conſenſu, qui per errorem dicitur
excluſus, *l. ſi per errorem ff. de iuriſd. omn. iud. l. nihil con-*
14 *ſenſui §. non videmus ff. de reg. iur.* in nihilo † præiudicat
Monialibus.

Ex quibus fuit concluſum Rectorem teneri ad reſtituen-
dos dictos fructus, & ſic ſtandum in deciſis &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 5. Martij 1625. eſt ſupra in hoc Tomo deciſ. 597.

R. P. D. V B A L D O.

Nepeſina Tutelæ.

Veneris 27. Iunij 1625.

A R G V M E N T V M.

Teſtis vnicus non probat, ſicuti ſi inuериſimilia deponat, vel ſi patiatur exceptiones, vel contrarietates. Tutor tenetur perquirere bona pupilli, ſed non ita, ac taliter, vt diuinare teneatur. Præſumptio ſi fundetur ſuper poſſibili, non releuat.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtis vnicus non probat.*
2 *Teſtis inueriſimilia ſi deponat non creditur.*
3 *Teſtes patientes contrarietates, & exceptiones, non probant.*
4 *Tutor tenetur inquirere bona pupilli.*
5 *Diuinare, quis non poteſt.*
6 *Præſumptio, quæ fundatur ſuper poſſibili, non releuat.*
7 *Durationis præſumptio non datur in materia frumenti.*
8 *Teſtes coniungi debent ad hoc, vt probent.*

D E C I S I O DCXVI.

DOmini ſteterunt in deciſis ſub die 11. Decembris præ-
teriti, * tunc enim fuit reſolutum, quo ad frumen-
tum Franciſci Lucretij trituratum in area Tenutæ, quæ di-
cebatur di Fiore Antonium tutorem, vel eius hæredem non
teneri de eo reddere rationem, quo verò ad frumentum al-
terius areæ nuncupatæ della Vigna, teneri ex rationibus,
quo ad vtramque partem tunc in deciſione deductis, quæ
vtrimque reſpectiuè impugnabatur, ſed quoad primam Do-
mini exiſtimabant, non obſtare, quod granum diceretur
extare in area florum de tempore deputationis Antonij, &
aliorum in tutores, quia ad hoc proban. adducuntur ijdem
tres teſtes in ſummario Domini littera C, qui fuerunt dati
in alia poſitione, quibus ſigillatim fuit reſponſum in deci-
ſione verſ. quod igitur pertinet &c. nec facit quod tertius
teſtis iuxta 16. dicat, *che in quella ſettimana delli* 20. *d'Agoſto* (qui fuit dies decretæ Antonio tutelæ) *& la ſettimana ſeguente io hò veduto tutte le due are, & in tutte due ci era il grano, & ci erano le perſone, che ho detto di ſopra*, vt d.
ſumm. littera C, quia in hoc eſt † vnicus, ideòque non 1
probat, quod frumentum de dicto tempore eſſet in vtra-
que area, *cap. licet, cap. veniens de teſtibus*, Farinacc. *de*
teſtib. q. 63. *in princ.* & deponit † inueriſimilia cùm tritura- 2
tio frumenti in d. area fuerit finita propè diem 10. Auguſti,
vt deponit ſecundus teſtis ab eodem Dominico inductus, qui
etiam apertè dicit dictũ frumentum areę florũ fuiſſe repoſitũ
in puteis in fine menſis Iulij, & initio Auguſti, vt fideliter
fuit relatus in deciſione. Vnde tertius teſtis, qui dicit die
20. Auguſti, & deinceps d. frumentum fuiſſe in area florum
contrariatur d. ſecundo teſti, vltra quod contrariatur etiam
alteri teſti è Dominico dato in ſumm. littera A, dum iſte de-
ponit iuxta 12. *che quando il grano fu tritato, rimaſe lì nell'ara, & noi altri, che haueuamo aiutato à lauorare, ſe n'andaſſimo per li fatti noſtri*, & tamen d. tertius teſtis dicit
in vtraque area poſt 20. Auguſti fuiſſe frumentum, &
eaſdem perſonas, de quibus ſupra, patitur † etiam 3
alias contrarietates, & exceptiones, de quibus per in-
formantes.

Non obſtat, quod quamuis frumentum areæ florum eſ-
ſet trituratum totum circa 10. diem Auguſti, & inde recon-
ditum in puteis ab Æmilia, tamen Antonius, vel eius hæ-
res teneatur de eo reddere rationem cum illa conductio ad
puteos durauerit per totum menſem Auguſti, & ſic poſt de-
cretam tutelam, & tutor teneretur † perquirere bona pu- 4
pilli, vt firmatur in deciſ. de qua agitur in fine, quia aduer-
ten. eſt, quod ex tribus teſtibus primus iuxta 14. in genere
dicit, *& il rimettere li grani ſi faceua nel meſe d'Agoſto, & nel fine di eſſo meſe*, tertius verò iuxta 14. *& durò il mettere il grano nelli pozzi tutto il meſe d'Agoſto, & qualche giorno di Settembre ſaluo il vero*, vt in ſummario Dominici littera
F, vndè cùm ſecundus teſtis iuxta 14. expreſsè deponat,
quod granum areæ florum fuit repoſitum in puteis in fine
menſis Iulij, & principio Auguſti, vt in deciſione neceſſa-
riò ſequitur, vt alij duo teſtes, qui deponunt de toto menſe
Auguſti intelligant de frumento alterius areæ, ne ſibi con-
trarientur, vt etiam fuit in deciſione conſideratum, quare
cùm tempore decretæ tutelæ frumentum areæ florum nuſ-
quam appareret, non eſt quid imputetur Antonio, qui non
potuit diuinare, † an frumentum extaret, necne in rerum 5
natura, neque ad hunc effectum ſufficiunt † coniecturæ, 6
quæ fundantur ſuper poſſibili, *cap. in præſentia de probat.*
Rot. *dec.* 519. *in fin. par.* 2. *rec.* & præſumptio † durationis 7
non admittitur in hac materia frumenti, vt fuit firmatum in
prima deciſione 22. Aprilis 1622. coram me.

Quo

Quo verò ad aliam partem deciſionis, quæ reſpicit frumentum areæ vineæ DD. ſteterunt etiam in deciſis poſt ſuſceptam ab Antonio tutelam, vt teſtes deponunt, quibus licet opponerentur plures exceptiones, tamen Dominis non omninò placuerunt ad effectum penitus repellendi teſtes, & reprobandi eorum fidem, illa tamen, quæ adducebantur contra tertium, videbatur ſatis efficax, dum iuxta 13. dixit non recordari, *quanto duraſſe la trita del grano di fiore, ma sò che la trita del grano della Vigna durò tutto il meſe d'Agoſto, & lo fece tritare Madonna Emilia, & io lo sò perche haueuo vn'ara in Fiore vicina alla ſua, & per queſto io vedeua, che la trita durò tutto il meſe d'Agoſto*, & iuxta 15. deponit, quod area florum diſtabat ab area vineæ per duo milliaria cum dimidio in circa, vt in ſummario Plodij num. 8. hoc enim dictum, & ratio teſtis videntur ſatis inepta, cùm non recordetur quanto tempore durauerit trituratio frumenti areæ florum, cùm tamen ipſe haberet aream vicinam, & tamen viderit durare triturationem frumenti areæ vinæ per totum menſem Auguſti, quæ tamen area diſtabat ab area florum per duo milliaria, eòque amplius, vt dictum eſt, quia tamen remanet ſecundus teſtis, qui benè deponit de duratione triturationis areæ vineæ inte-
8 gro menſe Auguſti, & coniungi † poteſt cum primo, qui deponit de d. duratione triturationis per totum d. menſem, & Rota intellexit eum loqui de area Vineæ in deciſione de qua agitur, Domini cenſuerunt ſtan. eſſe in deciſis.

Reliqua, quæ adducebantur contra Æmiliam, vel eius hæredes, quod ipſi teneantur, cùm conſtet frumentum ab ea, vel eius opera, & impenſa fuiſſe in horreis reconditum, quaſi ipſa ſola adminiſtrauerit tutelam, viſa ſunt extra dubium, quod diſputatur omiſſo pro nunc beneficio ordinis, vt etiam dicitur in d. deciſione 22. Aprilis 1622. coram me, ſed videtur neceſſarium pro recta huius cauſæ determinatione particulariter de iuribus d. Æmiliæ, vel eius hæredum diſcutere, &c.

Et ita fuit deciſum.

Deciſio iſta in hac cauſa emanata ſub die 11. Decemb. 1624. eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 586. & vide in præcedenti Tomo ad deciſionem 53. vbi annotaui plures deciſiones in hac cauſa factas.

REVERENDISS. PIROVANO

Vlixbonen. matrimonij.

Lunæ 1. Iulij 1625.

ARGVMENTVM.

Pater, vt teneatur præſtare alimenta prætenſæ nurui, dum pendet lis ſuper validitate matrimonij cum eius filio, in iure non eſt cautum, nec reperitur, qui ſubſtineat hanc partem. Paupertate, & præſumptione boni iuris ſtante debentur alimenta collitiganti. Maritus quando teneatur alimentare vxorem indotatam.

SVMMARIVM.

1 *Pater, vt pro filio teneatur præſtare alimenta mulieri litiganti cum filio ſuper validitate matrimonij, hoc iure cautum non reperitur.*

2 *Pater tenetur alere nurum inopem.*
Pater tenetur alere nurum inopem, etiamſi filius eam indotatam duxerit, patre conſentiente, ſiue contradicente.

3 *Pater non tenetur alere prætenſam vxorem filij ſui ſtante lite an ſit eius vxor, nec ne.*

4 *Legitimam filio à patre eſſe debitam ſtatim ſequuta Copula carnali, ex conſuetudine Regni Luſitani.*

5 *Et quatenus conſuetudo iſta in illis locis vigeat, intelligenda venit quando ſumus in matrimonio iam contracto, non autem caſu quo ſuper validitate illius pendet lis, & quæſtio.*

6 *Alimenta, & ſumptus litis collitiganti debentur probata paupertate, & præſumptione boni iuris.*

7 *Paupertas quando dicatur probata.*

8 *Præſumptio boni iuris iuſtificari poteſt ex deciſionibus Rotalibus, & ſententia ſubſecuta.*

9 *Remiſſoriam petens, ſignum euidens eſt, quod ex hactenus deductis diffidet fundare intentionem ſuam.*

10 *Maritus non tenetur præſtare alimenta vxori indotatæ.*

11 *Deciſio 470. num. 4. part. 2. recent. & deciſ. 134. in fin. coram Gregor XV. in quibus caſibus loquantur.*
Maritus, quando dicatur habere iuſtam cauſa denegandi alimenta vxori, n. 11.

12 *Maritus, quando ducit ſcienter vxorem indotatam, tunc non habet iuſtam cauſam denegandi ei alimenta.*

13 *Maritus ſibi imputet, ſi teneatur præſtare alimenta vxori indotatæ, dum eam ſic accepit, cùm voluerit ipſam vxoris perſonam tantùm accipere.*

14 *contra Filiumfamilias, & pauperem dirigi non poteſt actio ad præſtandum alimenta, & ſumptus litis.*

15 *Paupertas, dum eſt fundamentum intentionis agentis, aliter quàm per præſumptionem iuris eſt probanda.*

DECISIO DCXVII.

DVbio propoſito An Theodoſius pater, & Emanuel Sponſus teneantur ſubminiſtrare alimenta, & ſumptus litis Margaritæ, & ad quam ſummam. Reſponderunt Domini Patrem non teneri, filium autem teneri.

Quoad Patrem iure cautum non reperitur, quod pro
filio † teneatur præſtare alimenta mulieri litiganti cum fi- 1
lio ſuper validitate matrimonij, quamuis enim Surd. *de alim. tit. 1. q. 38. num. 2.* & Sanchez *de matr. lib. 9. diſput. 5. num. 9.* dicant patrem teneri alere † nurum inopem *per l.*
ſi quis à liberis §. non tantum ff. de liber. agnoſc. & l. ſi filiæ §. 2
ſi filius familias ff. famil. erciſc. etiam quod filius indotatam illam duxerit patre conſentiente, ſiue contradicente ſecundùm veriorem opinionem de qua per eundem Surd. *d. q. 38. num. 11. & ſeq.* attamen quando adhuc non apparet vxor
† filij ſui, & lis pendet, non reperitur qui ſuſtineat hanc 3
partem, vt pater cogi poſſit ad alimenta præſtanda. Neque obſtant conſuetudines Regni Luſitaniæ, quæ dantur in Summario Margaritæ, quibus videatur cautum legitimam filio à Patre † eſſe debitam ſtatim ſequuta Copula car-
nali, & reſpectiuè ad eam poſſe patrem cogi, vti de re filio 4
debita, quia vltra quod huiuſmodi conſuetudines non dantur in forma probanti, ſed tantummodo relatæ à modernis ſcriptoribus, concurrit eadem difficultas, † vt illæ intelligan-
tur de matrimonio iam contracto, non autem quando ſuper 5
validitate illius pendet lis, & quæſtio.

Quantum verò ad Emanuelem filium, ille non poteſt ſe eximere à præſtatione alimentorum, † quia Margari-
ta probat requiſita nempe paupertatem, & præſumptio- 6
nem boni Iuris, quibus concurrentibus alimenta non ſo-
lent denegari A Surd. *de alim. tit. 1. q. 100. nu. 8.* Seraph. A
deciſ. 426. n. 1.

De paupertate conſtat ex depoſitione teſtium in curia exa-
minatorum, † qui per rationes concludentes probant Mar- 7
garitæ, & Patris illius paupertatem.

Boni iuris præſumptio iuſtificatur ex deciſione † Rotali, 8
* & ſententia ſubſequuta, quæ eò magis etiam probatur, dum pro parte Emanuelis fuit petita remiſſoria, & obtenta
ad probandum metum, ſignum euidens † quod ex iam de- 9
ductis reuocationem illius reportare diffidebat.

Neque obſtat, quod adhuc probatis requiſitis non tenea-
tur Emanuel præſtare alimenta † Margaritæ indotatæ, Rot. 10
deciſ. 470. n. 4. par. 2. recent. & dec. 134. in fine coram Papa Greg. XV.

Quia quicquid ſit, quando à principio promittitur dos marito, & non ſoluitur, & ob id indotata mulier remanet, & petit ſubminiſtrari alimenta, dum ſuſtinet litem
cum viro, in quibus caſibus loquuntur † deciſiones ſu- 11
pra allegatæ, & maritus iuſtam cauſam habet denegandi alimenta, vt dicit Bald. *in l. fin. num. 9. C. de ſent. quæ ſine cert. quantit.* & alij allegati per Sanch. *de matrim. lib. 1.*
d. diſput. 5. num. 9. vbi tamen maritus ducit ſcienter † in- 12
dotatam, tunc ſecus eſt, vt probant multi relati per Surd. *de alim. q. 38. n. 13. tit. 1.* & Sanchez *eadem diſp. 5. num. 8.* & ratio eſt, quia ſibi imputare debet maritus qui nullam do-
tem † exegerit, voluitque ipſam vxoris perſonam ac- 13
cipere.

Demum non obſtat, quod adhuc contra Emanualem
14 filium familias, & pauperem dirigi non poſſit actio ad præ-
ſtandum alimenta, & ſumptus litis *l. non quemadmodum
in fine ff. de Iud. cum alijs allegatis in deciſ. 470. num. 7.
par. 2. recent.*

Quia de hac contraria paupertate Emanuelis non con-
15 ſtat, quæ tamen aliter eſſet ab eo probanda, † quàm per
Iuris præſumptionem cùm ſit fundamentum exceptionis ſuę
l. 2. ff. de prob. Hercul. *de probat. negat. n. 2. 21. & 26.* Surd.
deciſ. 75. n. 14. & ſeq.

Supereſt tertia pars dubij ad quam ſummam debeantur alimenta prædicta, & ſumptus litis, quæ cùm non fuerit determinata, poterit conſultis DD. in relationibus cauſarum firmari.

Et ita, &c.

Deciſio in hac cauſa emanauit coram bon. mem. Reuerendiſſ. Manzanedo ſub die 16. Nouembris 1622. eſt in præcedenti Tomo deciſio 431. & infra coram eodem bon. mem. Pirouano habetur altera ſub die 19. Nouembr. 1625.

SVMMARIVM ANNOTATIONIS
Ad Deciſ. DCXVII.

1 Aduerſario ſuo quis de iure alimenta, nec ſumptus litis præſtare nullatenus tenetur.

2 Quod procedit etiamſi pars aduerſa paupertate ſordeſceret, & ipſe diues eſſet.

3 Creditor agens contra debitorem, non tenetur iſte debitor ſubminiſtrare alimenta, & ſumptus litis creditori.

4 Agere aliquid contra ſe ſi quis cogeretur, id non parum abſurdum eſſet.

5 ad Conſeruationem ſui quilibet tenetur, & non ad deſtructionem.

6 Iuuare aliquem contra ſe ipſum nemo tenetur.

Arma contra ſe ferre quis nullatenus obligatus eſt.

7 Qui ſibi non parcit, nec minus parcit alijs.

8 Qui ſibi nequam, cui bonus?

9 Domui ſuæ ſi quis præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ DEI diligentiam habebit.

10 Sapiens ille in odio habendus eſt, qui ſibi non ſapit.

Sapit fruſtra, qui ſibi non ſapit.

11 Qui ſibi non ſapit, hic ſapiens non erit vnquam.

12 Alimenta, & ſumptus litis, quis aduerſario non tenetur ſubminiſtrare, ſiue ſimus in ciuili, ſeu criminali iudicio.

13 Paupertas non eſt valens ad tribuendum commodum habendi ab aduerſario diuite alimenta, & ſumptus litis.

14 Guidop. Neuiz. & Crauett. *reprobantur.*

15 in Statu Eccleſiaſtico non ſeruatur, vt reus diues teneatur ſubminiſtrare ſumptus litis actori pauperi.

16 Pauperibus non eſt fauendum, adeò vt alijs fiat iniuria.

17 Priuilegiatorum iura non ſunt ita tuenda, vt aliena perturbentur.

18 Alimenta, & ſumptus litis debentur pauperi, quando cum ipſa paupertate concurrit etiam boni iuris præſumptio, & num. 21.

19 Singula quæ non proſunt, iuncta iuuant.

20 Vincula duo fortius ligant.

21 cum Inopia quando concurrit præſumptio iuſtitiæ, tunc colliganti ſunt decernenda alimenta.

23 Pauper agens ad bona, in quibus ius habere præſumitur, ei ſubueniendum eſt.

24 Pauperi per aduerſarium tunc ſunt ſubminiſtrandæ expenſæ, quando ratio hoc ſuadet.

25 Et ratio tunc hoc ſuadet, quando habet præſumptionem iuſtitiæ pro ſe.

26 Alimenta, & ſumptus litis numquam ſolent denegari pauperi actori, ſtante paupertate iuncta cum præſumptione boni iuris.

27 Quæ opinio à toto Orbe communi applauſu eſt recepta tam ab Italis, Germanis, Gallis, Hiſpanis, &c.

28 Alimenta, & ſumptus litis Rota numquam ſolet denegare, ſtante paupertate, & præſumptione boni iuris.

Alimenta, & ſumptus litis, vt debeantur vltra illa duo requiſita paupertatis, & præſumptionis boni iuris nullatenus requiritur, vt iudicium ſit vniuerſale.

29 Surd. *de aliment. titul. 1. quæſt. 120. num. 14. carpitur, quia eius opinio nulla ratione, aut iure probatur, & num. 32.*

30 Et Ioan. Lupus ab eo allegatus, nec id dixit, nec dicere cogitauit.

31 L. ſi inſtituta §. ſi de inofficioſo ff. de inoffic. teſtam. declaratur.

Lex quando ponit caſum, & limitatè non loquitur quo ad illum, nec pro ratione deciſionis illa circumſtantia non ponderatur, tunc non eſt coanguſtanda ad illum tantum caſum, n. 31.

33 Alimenta, & ſumptus litis quare præſtentur, non conſiſtit an agatur magis ad vnam rem, quàm ad aliam.

34 Alimenta, & ſumptus litis ideò præſtantur, ne pauper ob impotentiam cogatur deſerere eius bonum ius.

35 Alimenta, & ſumptus litis, probata paupertate, & præſumptione boni iuris, debentur, etiamſi agatur ad res particulares.

36 Paupertas qualiter probetur, eſt non parum controuerſum inter Iuriſtas.

37 Paupertas, veluti naturalis qualitas in quocumque præſumitur.

38 Diues nemo naturaliter naſcitur, ſed quilibet nudus, & pauper.

39 Diuitiæ dum non probantur, ſemper intrat præſumptio pro paupertate.

40 ex Accidenti ea quæ habentur, non ex natura, potius præſumuntur non eſſe, quàm eſſe.

Diuitiæ ſæpè impetu quodam fortunæ acquiruntur, & amittuntur, n. 40.

Noſtrum non eſt, quod fortuna noſtrum fecit, n. 40.

Felicitatis humanæ vices mutantur, ludit de ſuis fortuna muneribus, & quæ dedit, aufert, & quæ aufert, reddit, n. 40.

41 de Paupertate excipiens dicitur habere iuris præſumptionem pro ſe, & hæc eſt optima paupertatis probatio.

42 Alimenta, & ſumptus litis quando reus intendit aſſequi ob paupertatem, cùm ea ſit fundamentum intentionis ſuæ, tenetur eam probare.

43 in Iudicijs fundans ſe in aliqua qualitate omninò tenetur eam probare, & ſat non erunt ſimplices iuris præſumptiones.

44 Vir ſapiens non debet propalare ea, quæ probare non poteſt.

45 ad Legatum factum pauperibus ſi quis intendat ſe admittere tanquam pauperem, tenetur probare paupertatem, & non ſufficit iuris præſumptio pro paupertate, & n. 46.

47 Diuitem dum quis ſe dicit, præſumitur pauper, dum verò pauperem, præſumitur diues.

48 Paupertas probari poteſt ex qualitate loci, nam eo ipſo, quòd quis moratur in Hoſpitali, dicitur paupertas probata.

49 Pauperior nemo eſt illo, qui eſt inopia tentus, & languens in Hoſpitali, & neceſſarium ſibi victum non poteſt adferre.

50 Paupertatem benè dicitur, quis probaſſe, dum docuit multos ex ſuis propinquis in Hoſpitali obijſſe.

51 Paupertas dicitur probata, dum quis propter æs alienum cogitur permanere domi, quia ſi exiret facilè ad inſtantiam creditorum poſſet capi.

52 Paupertas probata remanet, dum quis in carceribus detruſus eſt, & ibi alimentorum penuriam patitur.

53 inter Pauperes perſonas nulla pauperior, aut triſtior reperitur, quàm carcerata, quæ propterea ſibi victum non poteſt adferre.

54 Carceratorum miſerrima, & deploranda conditio, cùm carcer ſit cella gemituum, triſtitiæ domus, & apud Superos Plutonis hoſpitium.

55 Carcer eſt locus perpetua morte cæcatus, & perrennium

Digitized by Google

nium lacrymarum, in quo plura ſubſtinentur tormenta.
56 Carceratis non eſt vnum exitium, ſed multifaria morte premuntur, dum carceris ſqualore torquentur.
Carcer appellatur ſqualor in iure.
57 Carcer eſt locus immenſorum cruciatuum.
Octauianus Roman. Imp. & Orbis Monarcha alia lætitia non afficiebatur, niſi cogitando deponere ſuam magnitudinem, vitamque priuatam agere.
58 in Carcere tempus, quo quis eſt, computatur in tempore, quo debet in exilio eſſe.
Carceratus dicitur ſemper eſſe in cruciatu, cùm & carcer ſit ſpecie torturæ, nu. 58.
Carceratus ſi aliquid fateatur, talis confeſſio dicitur violenta, ſine alia tortura, nu. 58.
Renunciatio, ſeu contractus initus cum carcerato, cùm præſumatur metu factus, non tenet, nu. 58.
59 Carcer eſt mala manſio, adeò vt morti æquiparetur.
60 Carceratorum negotia deſideria appellantur, quæ ſi iuſta ſint, vltrò debent exaudiri.
61 in Puteum cùm quis cecidiſſet, & aqua eum ſuffocaret, acceſſit alius, & eo viſo, admiratus ait, quomodo huc intraſti obſecro? & quid ille reſpondit.
62 Anguſtias alterius vult Miſericors DEVS, vt vnuſquiſque tamquam proprias ſentiat.
63 Carceratis eſt adeò meritorium ſubuenire, vt hoc opus Apoſtolus æquiparet martyrio, & amiſſioni bonorum.
64 Carceratis ſic præſtò eſſe debemus, perinde ac ſi cum illis carcerati eſſemus.
ad Carceratorum fauorem nulli dies ſunt feriati, vt incunctanter, & ſemper poſſit eis ſubueniri, numer. 64.
65 Carceratis ita inſeruiendum eſt, vt eorum catenæ lacrymis madidæ felicior rubigo ſuſcipiat, & alia, vt num. 66. & 67.
Defenſio laudabilis ſemper fuit, ſed illa quæ fit pro carceratis eſt laudabilior.
68 Eccleſia reos ſanguinis debet defendere.
69 Aduocatus Eccleſiaſticus non efficitur irregularis, ſi reum ſanguinis defendat.
70 Pauper quis præſumitur ex eo, quia decoxit, ideoque fugæ ſe commiſit.
71 Falliti illi, qui plenis marſupijs cedunt bonis, dicuntur latrones, & graſſatores æris, & ſanguinis alieni.
72 contra Fallitos fraudulentos omnia iura clamant.
Falliti doloſi indigni ſunt quolibet priuilegio, cùm eorum paupertas ementita ſit, nu. 72.
73 Pauperem qui ſe fingit impetrando, nihil reportat, niſi ventum.
Paupertatem fingere abſonum eſt.
74 Fratres Minores Ordinis S. Franciſci ſi reciperent legata continentia annuos redditus, penitus excluderetur eorum paupertas, vel certè in ea mentirentur.
75 Paupertas probatur, eò quia aliquis ſolitus eſt pro ſummis notabilibus fideiubere.
76 Fideiubendo multi ad inopiam peruenerunt, ideò cauendum eſt ab illis.
77 Fideiubens pro alio affligetur malo.
78 Fideiubere pro alijs eſt ars omnium damnoſa, & periculoſa.
79 Fideiubere pro alijs magna ſtultitia eſt ſecundùm Petrarcham.
80 Fideiubentes facilè abutuntur propria ſubſtantia.
81 Fideiubens, qui cauet laqueos, ſecurus eſt, ex ſententia Regis Salomonis.
82 Confidere paucis eſt clariſſima ſententia, ſed clarior eſt altera confidere nulli.
83 Paupertas probatur ab effectu, cuius quidem probationis ſpecies eſt cæteris efficacior.
84 Rationem quærere, vbi habemus ſenſum, eſt infirmitas intellectus.
85 Probatio maior afferri non poteſt, quam ea, quæ deducitur per euidentiam facti.
86 Probatio, quæ fit per euidentiam facti, eſt omnium probationum Regina, nu. 85.
Paupertas eo ipſo dicitur probata, dum apparet aliquem mendicare.
87 Vel manducare ſolummodo panem milij, vel alium vilem panem, & aquam ſolummodo bibere.
88 Ruſticæ perſonæ, & pauperes non ſolent pullis, vel alijs delicatis cibis viuere, ſed caſeo, cepis, & fabis.
89 Paupertas eo ipſo dicitur probata, dum apparet quem diſcalceatum incedere.
90 Paupertas eſt malum intollarabile, & infenſiſſimum.
Paupertatis odioſiſſimæ Deæ nullum templum fuit erectum, nu. 90.
91 Paupertatem fugiendo oportet in Pontum præcipitem ſe dare, vel ab excelſis rupibus cadere ſecundùm Theogn.
Paupertatis moleſtæ ſolutio ſemper eſt quærenda, num. 91.
92 Pauperies fugienda eſt per mare, per ſaxa, per ignem.
Mori melius eſt, quàm indigere.
93 Paupertas felix, & ditiſſima eſt, quando eſt coniuncta cum lætitia.
94 Paupertas læta non eſt paupertas, & qui cum paupertate benè conuenit, diues eſt.
Pauper eſt, non qui parum habet, ſed qui plus cupit, num. 94.
95 Paupertas eſt fauor Cœli, ſed adhuc incognitus.
96 Tecta aurea rumpunt quietem, & purpura trahere facit vigiles noctes.
97 Aula culmine relicto, quis dulci quiete ſaturare ſe debet, ac leui perfrui otio.
98 circa Paupertatis probationem cùm certum quid ex diuerſitate caſuum non poſſit ſtatui, ideoque in religione Iudicantis relinquitur id, qui omnia benè penſare debet.
99 in Iudicis arbitrio relinquitur id, quod determinari non poteſt, ſtante varietate materiæ.
100 Paupertatis declaratio tunc relicta eſt in arbitrio Iudicis, vbi lex non expreſſit, & declarauit quantitatem patrimonij.
101 Lex, quando expreſsè decidit aliquem caſum; tunc non eſt locus arbitrio iudicis.
102 Alimenta, & ſumptus litis, ad effectum, vt quis conſequatur lite pendente, in plurimum pendet ab arbitrio Iudicis.
103 Alimentorum taxatio, quando ea ſunt ſubminiſtranda ab actore diuite reo pauperi, ea poſita eſt in arbitrio Iudicis.
104 Manſuer. in pract. titul. de poſſeſſor. nu. 27. & Boer. deciſ. 324. num. 3. reijciuntur.
105 Paupertas ad effectum aſſequendi alimenta, & ſumptus litis lite pendente debet in ſpecie probari, vt non poſſit quis ſe, & litem ſubſtentare.
106 pro Paupere, vt quis habeatur, & nihilominus poſſit ſe, & litem ſubſtentare, iſta non ſimul pugnant.
107 Collitigans pauper non eſt alendus ab aduerſario diuite, dum adeſt pater diues, qui tenetur eum alere,
108 Mulier pauper non dicitur diues, ſi habeat maritum locupletem.
109 Mariti diuitiæ perperam allegantur ad fauorem vxoris, ſi inde ipſa non poſſit ſperare ſuæ calamitatis ſubſidium.
110 Paupertas ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis, debet probari de tempore, quo illa petuntur.
Pauper olim non præſumitur pauper de præſenti, cùm dicta paupertas de tempore præſenti ſit probanda, num. 116.
111 Teſtes deponentes ſuper paupertate alicuius, vt releuent, debent eſſe benè informati de qualitate, & ſtatu perſonæ, de qua deponunt.
112 Alimenta non ſunt præſtanda pauperi lite pendente, quando non eſt indecorum ei victum propria induſtria ſibi quærere.
113 Quod ſecus tamen eſt, quando id eſſet ei indecorum.
Vilia vnicuique exercere non licet, nu. 123.
114 Alimenta licet, quando quis lite pendente propria induſtria poſſit quærere, tunc non ſunt ei ſubminiſtranda.

Non

.. *Non tamen regulariter inde inferri debet, vt poſſit etiam quærere pro lite ſuſtinenda, nam tali caſu erunt ſubminiſtrandæ expenſæ litis, num.114.*

115 *Præſumptio boni iuris, eſt alterum neceſſarium requiſitum, præter paupertatem ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis, ea pendente.*

116 *Præſumptio boni iuris, ad hoc vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, qualis eſſe debeat in arbitrio Iudicis repoſitum eſt, cùm certa regula tradi non poſſit.*

Quale arbitrium benè regulatum à Iure eſſe debet.

117 *Præſumptio boni iuris ad effectum, vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis debet eſſe talis, vt excludatur temeritas illius.*

Et quamuis multi DD. ſcriptitauerint quamlibet coniecturam ſufficere in his terminis, tamen ſemper debet intelligi, ne ſit leuis, & nu.117.

118 *Nec etiam debet eſſe admodum vrgens, & neceſſaria, quia tunc non eſſet præſumptio, ſed probatio.*

119 *Actor pauper ſi cogeretur ius ſuum plenè iuſtificare, ad hoc, vt lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, quale abſurdum ſequeretur.*

120 *Paupertas, cùm non ſit de genere malorum, non debet præſtare impedimentum ad agendum, itaut pereat ius ſuum.*

121 *Nudus, & inermis nemo pugnare poteſt.*

122 *Lites quis fugere debeat, & quis libenter litigare.*

Præſumptio boni iuris ad effectum, vt pauper conſequatur alimenta, & ſumptus litis lite pendente ſat eſt, vt oriatur ex prima ſententia, vel alio æquipollenti, nu.122.

123 *Præſumptio boni iuris, ſufficit, vt doceatur per ſummariam probationem ad effectum, vt pauper alimentetur lite pendente, & conſequatur ſumptus litis.*

Et quare Tribunalia totius Orbis id admiſerunt, num. 123. & 125.

124 *Rota Romana non ſolet multum rigoroſè, & per apices iuris procedere, in arbitrando pro alimentis præſtandis pauperi lite pendente.*

126 *Præſumptio boni iuris, quæ oritur ex prima ſententia, ad hoc vt ex ea pauper aſſequatur alimenta lite pendente, iuuat etiam licet ab ea fuerit appellatum, & num.129.*

127 *Appellatio nedum ſuſpendit ipſam ſententiam, ſed etiam operatur, vt appellans non videatur condemnatus.*

128 *Sententiæ ſuſpenſæ per appellationem, ſuſpenduntur etiam quoad præſumptionem iuſtitiæ ipſius ſententiæ.*

130 *Præſumptio boni iuris ex ſecunda ſententia reuocatoria non tollitur primæ, ſi prima fuit poſteà per tertium confirmata.*

131 *Sententia nulla, & iniuſta, nullum iuris effectum poteſt producere.*

132 *Sententia nulla, & iniuſta non meretur nomen ſententiæ.*

133 *Sententia nulla, & iniuſta non poterit allegari pro præſumptione boni iuris, vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis.*

134 *de Sententiæ confirmatione, vel reuocatione, quando non agitur, ſed incidenter ea inducitur pro præſumptione boni iuris.*

135 *Tunc non attenditur nullitas ex defectu tranſportationis actorum, & quare.*

136 *pro Præſumptione boni iuris, ad hoc, vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, licet paſſim adducatur ſententia lata pro eo, non tamen aliæ coniecturæ cenſentur excluſæ.*

137 *Exempla non reſtringunt regulam.*

138 *Pauperi colligitanti debentur à reo diuiti alimenta, & ſumptus litis etiam in prima inſtantia, guſtato per Iudicem de eius bono iure.*

L. ſi inſtituta, §. qui de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. procedit etiam in prima inſtantia, nu. 138.

139 *Alimentorum prouiſio facta lite pendente pauperi non præiudicat in cauſa principali.*

140 *Alimenta, & ſumptus litis, quæ præſtantur pauperi lite pendente, non reſtituuntur in caſu ſuccumbentiæ, nec computantur in ſortem in caſu victoriæ.*

141 *Alimenta ab herede, vel à ſubſtituto mulieri prægnanti ventris nomine miſſæ in poſſeſſionem, ſi fuerit præſtita, illa non repetuntur, dum poſtea non reperitur prægnans.*

142 *Deciſio in cauſa Romana Bonorum de Ceulis 14. Nouembris 1603. coram Penia, quo caſu loquatur.*

143 *Clauſula arbitrio Rotæ intelligitur prout de Iure.*

144 *Rotæ intentio numquam eſt grauare partes contra diſpoſitionem iuris communis.*

145 *Præiudicium vllum non dicitur alicui illatum, dum cogitur id facere, ad quod de Iure tenetur.*

Iuſtè quoties quis cogitur, cenſetur quodammodo voluntariè conſentire, nu.145.

146 *in L. 1. §. intereſſe, ff. ſi mul. vent. nom. &c. non poteſt conſiderari aliqua ſpecialitas, fauore ventris prægnantis.*

147 *Ratio eadem vbi militat, ibi idem ius ſtatui debet.*

148 *Specialitas non eſt alleganda, vbi nulla extat ſpecialitatis ratio.*

149 *Melius eſt non alendum alere, quàm fame necare eum.*

150 *Couarr. pract. quæſt. cap. 6. ſub num. 7. dum tenet alimenta, & ſumptus litis præſtita pauperi lite pendente, eſſe reſtituenda, vel computanda in ſortem, reprobatur paſſim, nu.157.*

Ac exploduntur, & confunduntur eius rationes, nu.153. 154. & 155.

151 *L. cum autem, §. cum redibetur, ff. de ædilit. edict. quid diſponat.*

152 *Pauperum temeritas in litigando eſt coercenda, & num.154.*

153 *in Actione redibitoria redibentur omnia cum ſuis acceſſionibus.*

154 *Illatio non fit ad diuerſa.*

155 *in Paupere non poteſt conſiderari temeritas in litigando, ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis, dum guſtare fecit Iudici de eius bono iure.*

158 *Couarr. opinio in cap.6. nu.7. pract. quæſt. ſæpè à Rota fuit damnata.*

159 *Pauper nullatenus tenetur præſtare cautionem de reſtituendis, vel computandis in ſortem alimenta, & ſumptus litis ei præſtita lite pendente, cùm de iure ea ſibi faciat ſua.*

160 *Factum, quod non releuat, fieri non debet.*

161 *Actus fruſtratorios lex non parum abhorret.*

162 *Actus fruſtratorij potiſſimum in iudicijs ſunt euitandi.*

163 *Alimenta, & ſumptus litis, ita demum dantur pauperi colligitanti, quatenus non habeat aliunde, vnde ſe alat, & litiget.*

164 *Vnde ſi non habet aliunde, minus habebit, vnde reſtituat.*

Præceptum impoſſibile non obligat, nu.164.

165 *Pauper difficilè inuenerit, qui pro eo fideiubeat.*

Paupertas nihil aliud ſignificat, quàm paruam pecuniam, exiguum patrimonium, & modicas facultates, nu.165.

Paupertas dicta eſt à Græco ἔῤῥει τὰ καλὰ, *ideſt pauca pecunia, ſeu paruo iure.*

Pauperem fugit quilibet procul amicus.

166 *Pauperis propinquus vix reperitur vllus, & tamen habet eos.*

167 *Fideiuſſorem dare cuique graue eſt.*

168 *Fideiuſſorem reperire difficile eſt.*

169 *Fideiuſſio appellatur onus, contumelia, iniuria, grauamen, & detrimentum.*

170 *Pauper impoſſibile cenſetur poſſe reperire fideiuſſorem.*

171 *Pauper nullatenus coangustari debet ad præſtandas cautiones ſuperfluas.*

172 *Pauper iniuſtiſſimum eſt, vt propter impotentiam ſatiſdandi lite pendente, priuetur alimentis, & ſumptibus litis.*

173 *Et conſequenter etiam deſerere litem, & indiſcuſſum relinquere eius bonum ius, iam à Iure delibatum.*

174 *Couarr. pract. quæſt. cap. 6. num. 7. confutatur dum ſenſit, pauperem cogendum eſſe ad præſtandam idoneam*

neam cautionem, adhoc vt conſequi poſſit alimenta, & ſumptus litis ea pendente, & numer. 175. & 176.

176 pro Paupere difficile reperitur, qui velit fideiubere.

177 Menoch. opinio, de qua in lib. 1. de præſumpt. qu. 35. nu. 38. non placet.

178 Iudex vbi ſuſpicatur de calumnia pauperis pretendentis alimenta, & ſumptus litis ea pendente, debet illa decernere.

179 Pauper, vt non teneatur præſtare cautionem de reſtituendis alimentis, & ſumptibus ei ſubminiſtrandis lite pendente, Rota ſeruat hanc opinionem.

180 Et aſpernitur ſententia Couarr. practic. quæſt. cap. 6. nu. 7. de qua ſupra nu. 154.

181 L. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. non facit vllam mentionem in caſu illo dandi cautionem.

182 Leges, quando volunt, vt in certis caſibus detur cautio, id benè ſancire ſciunt.

183 Leges, quando aliquid non dicunt, nec minus id requirunt Interpretes, tunc non eſt aliud quærendum.

184 Paupertas ſolet excuſare à ſatiſdatione.

185 cum Fideiuſſoribus, quando cauendum eſt, ſi quis propter impotentiam eos inuenire non poſſit, tunc hoc iurato, ſtatur eius iuratoriæ cautioni, & numer. 191.

186 Fideiuſſores dum quis niſi cum magna difficultate reperire non valet, eo caſu excuſatur.

187 Difficultas magna æquiparatur impoſſibilitati.

188 Poſſe verè non dicimus, quod cum difficultate poſſumus, & num. 190.

189 Teſtes non dicuntur contrarij, ſi vnus dicat aliquid non poſſe fieri, & alius fieri poſſe, ſed cum difficultate.

192 Poſſibilitas in omni actu requiritur.

193 Promiſſum numquam cenſetur id, quod moraliter eſt impoſſibile.

194 in Promiſſionibus ſemper capienda eſt interpretatio, vt id cenſeatur promiſſum, quod fieri potuit, non è contra.

195 Promiſiſſe id quemquam velle, quod præſtare non poteſt, abſurdum eſt dicere.

196 Aquam ſi quis promiſerit vſque ad certum locum ducere, dato vt reperiatur ex curſu naturali illic non poſſe deuenire, non tenet talis promiſſio.

197 Aqua non poteſt deuenire ad illum locum, ſi vnde originem, ſeu ſcaturiginem habet fons, eſt inferior, & ille locus deſtinatus ſit altior.

198 Auditores Rotæ in cauſis ponderoſis, & grauibus, ſolent perſonaliter accedere ad locum differentiæ.

199 Promiſſio rei impoſſibilis non tenet, quamuis adſit iuramentum.

200 Iuramentum, quamuis præcisè obliget ad factum, tamen intelligitur in his, quæ præcisè præſtari poſſunt.

201 Iuramentum ſemper habet in ſe clauſulam illam, ſi potuero, ſi DEVS voluerit, ſi Principi placuerit.

202 in Contractibus quibuſcumque, & promiſſione, ac fide etiam iurata ſemper intelligitur præſeruata auctoritas Superioris.

203 Officium aliquod exercere debent, ſi non reperiat idoneum fideiuſſorem, non eſt locus iuratoriæ cautioni.

204 Tutores, & curatores dum non reperiunt fideiuſſores pro ſatiſdatione, non admittuntur ad officium.

205 Tutores, & curatores præcisè coguntur dare fideiuſſores rem pupilli ſaluam fore.

206 Satiſdatio cum fideiuſſoribus requiritur omninò in gerentibus negocia aliena, & quare.

207 Damnum ne quis patiatur ex culpa aliena ſuccurrendum eſt ei.

208 Cauere debens cum fideiuſſoribus, dum eos non reperit, & ſit ſuſpectus, non auditur niſi data d. cautione, ſecus è contra.

209 Tutor, quando eſt perſona admodum fida, & honeſta, an teneatur ſatiſdare, & nu. 213.

210 pro Satiſdatione habetur virtus hominis.

211 Fideiuſſores locupletiſſimi loco habetur inſignis integritas alicuius.

212 Cautio ſola nuda ſufficit, vbi aliàs plena requireretur, dum quis eſt honeſtæ vitæ, & probatæ fidei.

214 Mundus hodie totus eſt diffidentia, & perfidia.

Hominem reperire integræ, & honeſtæ vitæ, non ita facilè eſt, & reputari poteſt tanquam coruus albus, num. 213.

215 Iura conſenſerunt peccatis, & cœptum eſt licitum, quod antea publicum erat, ſecundum S. Cyprian.

Mundus totus in maligno poſitus eſt, nu. 215.

216 Cauti etiam illi, qui ſunt in contrahendo, vix ſecuri ſunt, licet caueant.

217 in Tutore magnum ſignum integritatis erit, ſi dum non reperiat fideiuſſores idoneos, non quærit, vt admittatur mediante iuratoria cautione ad officium exercendum.

Sed vult attendere ſibi.

218 Tutores ſunt ſuſpectæ fidei, ſi non reperiendo idoneos fideiuſſores, inſtant curioſè, vt nihilominus admittantur.

219 Tutores nonnulli, iuſtiùs vocantur lupi rapaces, & peius, cum ſub titulo paſtoris fictè, & latenter ſub ſuperficie fidelis gubernationis tegunt eorum rapacitatem.

220 Vulpina ſimplicitas cauendum eſt, ne comedat pecus.

221 Aurum non eſt id, quod totum ſplendet vt aurum.

Pomum pulchrum, non eſt ſemper bonum.

222 Virtus non eſt in multis in quibus eſſe videtur.

Aloes plus, quam mellis habent in pectore plures, qui Sanctis videntur ſimiles.

223 Tutores nonnulli tutelas captant, & venantur, non ad commodum pupillorum, ſed vt hydropicos faciant ſuos marſupios.

Deuorando, diſſipando, & appropriando ſibi ſubſtantiam miſerorum pupillorum.

224 contra Tutores iniquos tanquam contra publicos latrones irruendum eſſet, ac eadem pœna plectendi ſemota miſericordia venirent.

225 Tutores falſi, & iniqui peiores ſunt ipſo maledicto Sathana, imò horrendiores, & quare.

226 Iniuria fit duobus modis, aut vi, aut fraude, vtrumque debet eſſe ab homine alieniſſimum, ſed fraus eſt odio digno maior.

227 Amicum, qui ſe fingit, & non eſt, peior eſt eo, qui facit falſam monetam.

Malum nullum eſt grauius, quàm illud, quod ſub ſpecie boni deliteſcit, num. 227.

228 Malus vir, vbi ſe bonum ſimulat, tunc eſt peſſimus.

Simulatas pietas, eſt duplex iniquitas.

229 Verbis mellitis non ſatis tutum eſt cedere, cum ex hoc ſoleat peſtis amara nonnunquam ſequi.

230 Iudices in decernendo tutores, ante oculos habere debent aureum præceptum in hac materia datum à I. C. Modeſtino in l. ſcire, §. eos qui in fin. ff. de tutor. & curat. dat. ab his.

231 in Tutorem, vt quis creetur, dum quis auidè id quærit, ſuſpectus eſt.

232 ad Curam aliorum difficulter accedunt, qui DEI memoriam habent.

ANNOTATIO

Ad Deciſ. DCXVII.

Regula eſt enim, vt quis aduerſario ſibi collitiganti non teneatur † ſumptus litis, nec aliud ei ſubminiſtrare, 1
lite pendente, *tex. eſt in l. Imperatoris*, ibi, cum hoc ipſum quæratur, an aliquid tibi tutoribus, & curatoribus debeatur; non habet rationem poſtulatio tua, volentis in ſumptus litis, ab his, litis pecuniam ſubminiſtrari &c. *ff. de tutel. & rat. diſtrah.* vbi Bald. dicit eſſe benè notandum, & per illum textum ita conſtituit regulam, Boſſ. *in prax. ſub tit. de aliment. præſtan. &c. num. 2.* vbi fortius † dicitur pro- 2
cedere, etiamſi actor egeſtate præmeretur, & reus diues eſſet, quem ſequitur Ioann. Baptiſt. Aſinius *in ſua prax. iudicial. §. 32. ampliat. 30.* ita quoque tenet per illum tex. Aret. *in cap. ex parte de accuſat.* Io. Lup. *in cap. per veſtras in 2. notab. ampliat. 18. num. 39.* vbi inquit creditorem litigantem † cum debitore; vel alium agentem contra alterum 3
pro re ſua non conſequi alimenta, quamuis ſit impotens, & pauper, aduerſariumque habeat diuitem.

Nam,

4 Nam, & abſurdum eſſet, † vt quis cogeretur aliquid contra ſe gerere, *l. nimis graue*, *C. de teſtib. & l. quoniam*,
5 *Cod. eod.* & quilibet ad ſui conſeruationem † tenetur, non ad deſtructionem, vt inquit Cyn. *in l. 1. col. 1. in fin. Cod. de*
6 *alend. liber.* & nemo tenetur alium iuuare † contra ſe ipſum ſicut nec portare arma contra ſe, probat *text. in l. fru-*
7 *ſtra*, *Cod. de probat.* & qui ſibi non parcit, † minus parcit alijs, *l. fin. C. de bon. eorum, qui ſibi mort. conſc. & vt ha-*
8 *betur in Eccleſiaſt. cap. 14.* Qui ſibi † nequam cui bonus? & vt ratiocinatur Paul. Apoſtol. ad Timoth. 1. *cap. 3.* ibi, *ſi*
9 *quis † domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei dili-*
10 *gentiam habebit? &c. Sapientem † eum odi*, inquit Lucianus, *qui ſibi ipſi non ſapit. Et fruſtra ſapit, qui ſibi ipſi non ſapit. Et fruſtra ſapit, qui ſibi ipſi non ſapit*, ac benè dice-
11 bat Faer. *in Fabulis. Qui † ſibi non ſapit, hic ſapiens mihi non erit vnquam*: cum alijs pluribus, quæ in hac materia aggregare poſſem, & in puncto animaduerſi ſunt, Boer. *dec. 325. in princip.* & poſt eum Surd. *in tractat. de aliment.*
12 *tit. qu. 10. à nu. 1.* vbi etiam aſſerunt ſupradicta † procedere in ciuili, & criminali iudicio.

Non ergo, vt dictum eſt, ſufficit allegare paupertatem,
13 eamque † probare, cum non ſit valens ad tribuendum hoc commodum conſequendi alimenta, & ſumptus litis, vt poſt Couarr. Boer. Lup. & alios probat Menoch. *de præſumpt. lib. 1. qu. 36. num. 32.* vbi quoque reprobat Guid. Ne-
14 uiz. & Crauett. qui contrariam opinionem defenſi ſunt, id etiam probat Alex. Trentacinq. *variar. reſolut. lib. 1. titul. de aliment. reſolut. 1. ſub num. 41. verſ. ſola inopia non tribuit hoc commodum &c.* Ioſeph. Ludouic. *dec. 47. num. 6.* vbi dicit
15 in ſtatu Eccleſiaſtico non ſeruari, vt expenſæ † litis pauperibus per diuites ſubminiſtrentur, cum alijs allegatis per Vlric. Piſtor. *in addition. ad Modeſt. patrem lib. 1. qu. 20. nu. 2.* Et addo pauperibus, alijſque miſerabilibus perſonis, non
16 eſſe ita fauendum, vt alijs fiat iniuria, *cap. ex tenore de for. competent.* vtique regulare eſt, non ita tuenda eſſe iu-
17 ra † priuilegiatorum, vt aliena perturbentur, *cap. nolentes de priuileg. in 6. & faciunt tex. in l. acutiſſimi, C. de fideicomm. l. impuberi, C. de adminiſt. tut. l. cum filiusfamilias, ff. de milit. teſtam. & l. aſſiduis in fin. Cod. qui potior. in pign. hab.*

Verumtamen quando cum ipſa paupertate, concurrit
18 pariter præſumptio boni iuris † tunc ſimul vnitæ iſtæ qualitates, licet diuiſæ nihil operantur, potentes ſunt, vt quis petendo alimenta, & ſumptus litis audiatur, & etiam intentum reportet, vt dicitur hic in deciſione. Nam & ſa-
19 tis obuia omnibus apparet illa iuris regula, † ſcilicet quæ non proſunt ſingula, iuncta iuuant *l. pater furioſo, ff. de*
20 *his, quæ ſunt ſui, vel alien. iur.* & duo † vincula fortius ſtringunt, *cap. 1. de tregu. & pac. cum ſimil.* & in puncto de
21 paupertate, iuncta enim præſumptione boni † iuris, vt tunc locus ſit ſupradicto ſubſidio, probat text. *in l. ſi inſtituta, §. ſi de officioſa, ff. de inoffic. teſtam.* vbi ſententia fa-
22 uorabilis iuncta inopia pupilli probet iuſtam † cauſam decernendi alimenta, ergo idem erit, quando cum inopia concurrit præſumptio iuſtitiæ, ex parte actoris, vt probat Io. Lup. *in cap. per veſtras, §. 39. verſ. intellige de donat. inter vir. & uxor.* exponendo etiam *text. in l. fin. C. de ordin. cogn. in l. fin. C. de Carbon. edict.*

Et notatur *in c. ex parte de accuſat.* hanc opinionem celebres quoque DD. comprobarunt, & præſertim Speculator *in tit. de inquiſit. §. fin. col. 1.* vbi ait, ſi pauper agat ad bona,
23 in quibus † ius habere præſumitur, ſubueniendum eſſe ei ſic enim paupertatem, & præſumptionem boni iuris pro eo ponderat. Speculator ſicut & Imol. *in d. cap. ex parte ad*
24 *fin.* vbi dicit, ita demum pauperi † per aduerſarium ſubminiſtrandæ ſunt expenſæ, quando ratio hoc ſuadet; Ratio
25 enim tunc id ſuadet, quando habet † præſumptionem iuſtitiæ pro ſe, idemque tradunt Aretin. & Felin. *in cap. ſi quis teſtium de teſtibus*, vbi dicunt, ſi pauper litiget ſuper bonis, quæ prætendit eſſe propria, vel communia, & habeat aliquam præſumptionem pro ſe, miniſtranda ſunt alimenta, & litis expenſæ, qui verò plures deſiderat in hanc eamdem opinionem conſpirantes conſulat Matth. Coler. *de proceſſ. execut. par. 1. cap. 2. à num. 112.* & Martin. Coler. *in tract. de aliment. lib. 1. cap. 14.* Surd. *eodem tract. titul. 1. qu. 110. 112. & 120.* Guzman. *eodem tract. de alimen. par. 1. qu. 39. num. 24.* Alex. Raud. *de analog. cap. 33. num. 6.* Aſin. *in ſua prax. iudic. §. 32. ampl. 29.* Facchin. *controuerſ. iur. lib. 12. cap. 62. & conſil. 42. nu. 25.* Caſtill. *quotidian. controuerſ. iur. lib. 3. cap. 27. num. 4. & 13.* Coſt. *de portion. rat. qu. 59. num. 1. idem in tract. de remed. ſubſidiar. qu. 100.* Rebuff. *de ſentent. prouiſional. art. 1. gloſ. 2.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 16. à nu. 46.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 55. nu. 49. & cap. 954. num. 27.* Alciat. *de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 9. num. 8. & 9.* Aym. *conſil. 164. num. 1.* Gabr. *conſ. 25. à num. 1. lib. 1.* Cephal. *conſil. 127. vol. 1. & conſil. 714. vol. 1.* Decian. *conſ. 66. vol. 2.* Riminald. iun. *conſ. 377. num. 7. vol. 3.* Myſing. *obſeruat. Camer. Imperial. centur. 6. obſeruat. 21.* Boer. *deciſ. Senatus Burdegal. 303. num. 4. & 324. num. 2.* Milan. *deciſ. Siciliæ 16. & 17. par. 1.* Barz. *deciſ. Rotæ Bononien. 69. & 80.* Afflict. *deciſ. Conſil. Neapolitan. 10. 11. & 152.* D. Hector Capyc. Latro Regius Conſiliar. vir ingenij excellentis, acerrimique iudicij &c. *deciſ. eiuſdem Conſilij Neapolitan. 119. à num. 1.*

Sed quid inhæreo diutius in allegatione tot Doctorum, cum concluſio iſta, vt ſtante † præſumptione boni iuris, 26
& paupertate, numquam ſoleant denegari alimenta, & ſumptus litis, communiter à toto Orbe amplexa appareat, & communi † applauſu recepta, tam ab Italis, Germa- 27
nis, Gallis, Hiſpanis, &c. & ab omnibus ſcribentibus tam Pontificijs, Cæſareis, Repetentibus, Conſulentibus, Antiquis, & Modernis. Tenaciter quoque huic opinioni adhæ-
ſit † ſupremum Tribunal Rotæ Romanæ, vt paſſim ani- 28
maduertitur, & præſertim *in una Tiburtina Alimentorum 30. Octobris 1553. coram Io. Baptiſta Guidobono*, vbi alia iura allegantur, & adde Creſcent. *deciſ. 8. de iudic.* & quod ita ſeruet, & quidem paſſim affirmauit bo. me. Buratt. *in dec. 15. num. 1.* vbi R. P. D. meus Ferentillius *in annotat. in litera A.* plures alias deciſiones cumulat, & vide etiam coram ſa. me. Greg. XV. *dec. 189. nu. 1.* vbi quoque aſſeritur, ita quotidie Rotam ſeruare, & ibi etiam Beltramin. *in annotat. in litera A.* plura adducit, idemque teſtatum habetur apud bo. me. Card. Caualer. *dec. 467. num. 1. & deciſ. 554. num. 1. & in Romana Alimentorum 19. Ianuarij 1633. coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano, & in Romana, ſeu Farfen. Hæreditatis 30. Aprilis 1635. coram bo. me. Buccabella, eſt deciſ. 39. num. 4. infra par. 7. recent. & in cauſa Fideicommiſſi de Zuccaris 10. Iunij 1637. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Dunozetto Decano, §. 1. verſ. duo copulatiuè requiruntur paupertas, & præſumptio boni iuris, &c. in cauſa Romana Alimentorum 1. Aprilis 1639. coram bon. mem. Pirouano, verſ. ſunt ſubminiſtranda petita alimenta, & ſumptus litis &c. in cauſa Fanen. Dotis 20. Nouembris 1641. coram R. P. D. meo Cerro, verſ. concurrunt paupertas, & præſumptio boni iuris &c. in cauſa Romana Matrimonij 1. Iulij 1643. coram R. P. D. meo Bichio, verſ. nec deſideratur præſumptio boni iuris, & paupertas &c.* nec non relictis pluribus alijs deciſionibus breuitatis ergo ita nuper fuit concluſum *in cauſa Interamnen. prætenſi fideicommiſſi 2. Decembris 1643. coram R. P. D. meo Merlino, verſ.* Debentur iſta alimenta ex officio Iudicis vnà cum ſumptibus litis, nam concurrunt debita requiſita ſcilicet paupertas, & præſumptio boni iuris, quo caſu numquam denegantur, cum ibi allegatis.

Præterea notandum venit, veram non eſſe opinionem eorum, & præſertim Surd. *in tractat. de alim. tit. 1. qu. 120. num. 14.* & quotquot eum ſequuntur, ac præſertim Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 55. num. 49.* Coſt. *de portion. rat. qu. 59. num. 6.* Græuei ad Gayl. *lib. 1. concluſ. 17. num. 3.* Riciull. *de iure perſon. lib. 2. qu. 21. num. 6.* alijque plures, qui tenent,
† vt vltra requiſita paupertatis, & præſumptionis boni iuris 29
ad effectum, vt lite pendente alimenta, & ſumptibus litis ſubminiſtrentur, ſic etiam neceſſarium vt iudicium ſit vniuerſale, non autem particulare, quoniam iſta opinio nullo iure, aut ratione probatur, & Surd. *in d. qu. 120. num. 14.* fundatur ſuper doctrina Io. Lup. *in c. per veſtras, §. 39. col. 2. de donat.* qui hoc nullatenus dicit, nec † minus dicere co- 30
gitauit, nam ibi non diſtinguit, an agatur ad vniuerſa, vel particularia bona, ſed an adſit præſumptio boni iuris, *vt patet ex num. 3.* vbi ſæpè inculcat præſumptionem boni iuris.
Nec refragatur *l. ſi inſtituta*, † *§. ſi de inofficioſo, ff. de* 31
inoffic. teſtam. licet ponat caſum in quo agebatur de vniuerſitate bonorum, non tamen loquitur limitatè, nec pro ratione deciſionis ponderatur hæc circumſtantia, quod ageretur ad vniuerſitatem bonorum, ſed tantum inopia actoris, ibi, *placuit propter inopiam pupilli*.

In ſpecie enim Surd. † propter hanc ſuam imaginariam 32
deciſionem acriter improbatur à Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 2. par. 4. num. 73.* & melius à Rota *in cauſa Anconitana Cenſuum 26. Iunij 1615. coram bon. mem. Cardin. Sacrato, eſt deciſ. 748. numer. 5. par. 2. receptior.* vbi dicitur præ-di-

prædictam diſtinctionem Surdi nullo iure, aut ratione pro-
33 bari. Nam † cauſa ob quam præſtantur alimenta, & ſum-
ptus litis non videtur conſiſtere in eo, quod agatur magis
ad vnam rem, quàm ad aliam, de cuius boni iuris præſum-
34 ptione conſtat, ſed ne reus cogatur ob impotentiam litem
deſerere, & nouiſſimè prædicta reprobatio Surd. approba-
ta fuit à Rota *in d. Fanen. Dotis* 20. *Nouemb.* 1641. *coram*
R. P. D. meo Cerro, vbi firmatur, alimenta, & ſumptus
35 litis † deberi probatis illis duobus requiſitis de quibus ſupra,
licet agatur ad res particulares.

36 Qualiter ergo probanda veniat † paupertas, ſuper hoc
inter Iuriſtas more ſolito non parum controuerſum eſt, be-
37 nè quidem ſcio, paupertatem veluti, naturalem † quali-
tatem in quocumque præſumi, vt notat Alberic. *in l. ex per-*
ſona per illum text. Cod. de probat. vnde qualitas diuitiarum
38 repugnat naturæ, quia † nemo naturaliter naſcitur diues,
ſed quilibet nudus, & pauper, *vt in can. ſicut, verſ. ſed ait*
47. *diſtinct.* Inde Cato.

Infantem nudum, cum te natura creauit, &c.

39 Quare, dum non probantur † diuitiæ, ſemper intrat præ-
ſumptio pro paupertate, *l. ſi vero, §. qui pro rei, ff. qui ſa-*
tiſdare cogantur, & ibi latè ſcribentes, quæ enim ex acci-
40 denti † habentur non ex natura, potius præſumuntur non
eſſe, quam eſſe, Monald. *conſ.* 47. *num.* 11. cum diuitiæ ſæpè
impetu, quodam fortunæ acquirantur, & amittantur, *l.* 4.
ff. vt in poſſeſſ. legat. l. 8. *ff. de confirm. tut.* Hinc Seneca lib. 1.
Epiſtol. ait, *Tuum non eſt, quod fortuna fecit tuum.* Et idem
lib. 1. *controuerſ.* aſſeruit, *Mutantur vices felicitatis huma-*
næ, ludit de ſuis fortuna muneribus, & quæ dedit aufert, &
quæ abſtulit reddit &c. Quamobrem, vt dicebam, qui ex-
41 cipit de paupertate habet iuris præſumptionem pro ſe, † &
hanc optimam eſſe paupertatis probationem, concludit
Monald. d. conſ. 47. *n.* 11. *&* 12. & poſt eum Giurb. *dec.* 18. *n.* 12.

Concluſiones tamen iſtæ, licet veræ ſint, tamen in ca-
ſu noſtro, ſi à parte, qui intendit alimenta, & ſumptus li-
42 tis conſequi † ob paupertatem, & præſumptionem boni
iuris allegarentur, fruſtra id deduceret, quia regula illa Iu-
ris ſatis in angulo eſt in iudicijs fundantem ſe in aliqua qua-
43 litate, in qua conſiſtit fundamentum † intentionis ſuæ,
teneri eam plenè probare, & non quidem præſumptiuè, &
poſitiuè, ex relatis per Rotam *in deciſ.* 10. *num.* 9. coram bo.
me. Reinbold. *dec.* 108. *num.* 10. coram bo. me. Merlino *de-*
ciſ. 187. *nu.* 17. coram bon. me. Card. Vbald. *deciſ.* 219. *nu.* 2.
coram bo. me. Coccino *deciſ.* 576. *num.* 24. coram Eminen-
tiſſimo D. Card. Machiauello *infra in ſeq. part. & dec.* 115.
num. 6. coram eodem Coccino *deciſ.* 209. *num.* 2. coram bo.
mem. Pirouano, *&* 244. *num.* 18. *coram eodem infra par.* 6.
recent. & in Ciuitatis Vetulæ Dotis 27. *Febr.* 1643. *coram*
R. P. D. meo Cerro, cum alijs infinitis, itaque ſat non erunt
ſimplices iuris præſumptiones, *l.* 2. *& l. ab ea parte, & l. ve-*
44 *rius, ff. de probat.* & in terminis fundantis ſe in paupertate
multa fuerunt deducta *in cauſa Peruſina dotis* 15. *Maij*
1598. *coram bon. mem. Penia, eſt deciſio* 543. *inter eius à me*
imprimend. num. 4. *verſ. quando tractatur reſpectu certi effe-*
ctus, oportet paupertatem probare &c. & ibi plures deciſiones
adducuntur, ſicuti in *deciſ.* 782. *num.* 4. *ſupra par.* 3. *recent.*
Vir enim ſapiens non † debet propalare ea, quæ probare
non poteſt *can. plerumq.* 2. *qu.* 5. & in terminis, quando pau-
pertas eſſet fundamentum intentionis agentis, puta, quia
45 vellet admitti † ad legatum factum pauperibus, vel prout
eſt caſus noſter, ſi prætenderet alimenta, & ſumptus litis,
46 tanquam pauper aſſequi, tunc enim abſque probatione,
pauper non præſumitur, *l. ſi vero, §. qui pro rei*, & ibi Bart.
Caſtr. Alexan. Iaſ. & cæteri Claſſici, *ff. qui ſatiſdar. cog.*
Gail. *obſeruat. Imperial. lib.* 1. *obſeruat.* 142. *num.* 5. Afflict.
dec. 377. *num.* 6. Alciat. *qui teſtatur hanc eſſe communem opi-*
nionem in tractat. de præſumpt. regul. 2. *præſumpt.* 27. *num.* 4.
cum allegatis per Becc. *conſ.* 105. *num.* 28. & copioſius per
Giurb. *dec.* 116. *num.* 10. & addo elegantem diſtinctionem,
Accurſ. *in d. l. ſi vero in verb. dubitatur*, cui adſtipulantur
47 ibi Doctores omnes, cum quis ſe diuitem dicit, † pauper-
tas præſumitur, cùm verò pauperem, ſe quiſpiam eſſe
affirmet, vt aliquid conſequatur, nequaquam pauper exi-
ſtimatur, niſi id probationibus perſpicuum reddat, & eam
gloſ. ad hoc meliorem de iure dicit Bald. *in l.* 4. *ff. quand. fiſc.*
vel priuat. & vti ſingularem extollit Afflict. *deciſ.* 377.
num. 6.

Paupertas enim diuerſimodè probari poteſt, & primo ex
48 qualitate loci, † nam eo ipſo, quod aliquis moratur in
Hoſpitali dicitur probata paupertas, *l. ſi quis ad declinan-*
dum, & ibi Bald. *C. de Epiſc. & Cleric.* qui text. inquit, ne-
minem pauperiorem eſſe illo, qui eſt inopia † tentus, 49
& languens in hoſpitali neceſſarium ſibi victum non poteſt
adferre, & id tractant DD. *in l. ſi conſtante, ff. ſolut. matr.*
& præſertim Iaſ. Alexand. Crot. & alij, Cæphal. *conſ.* 216.
num. 9. *vol.* 2. Et hic facit *deciſio in cauſa Romana fideicom-*
miſſi de Cæſareis 11. *Decembris* 1642. *coram R. P. D. meo*
Carillo, vbi dicitur ibi agentem benè fundaſſe intentionem
ſuam circa paupertatem, dum docuit † eius patrem ob- 50
ijſſe in hoſpitali S. Spiritus, eius matrem tanquam miſera-
bilem perſona ſepultam fuiſſe per Confraternitatem S. Ma-
riæ de Morte, eius fratrem deceſſiſſe in hoſpitali Terræ
Tulphæ, & eius ſororem in hoſpitali Sanctiſſimi Saluatoris
ad Sancta Sanctorum, quare his ſtantibus oriebatur vehe-
mens paupertatis indicium, *per d. l. ſi quis ad declinandum,*
§. vbi autem, ff. de probat.

Item probatur paupertas, quando aliquis propter nimium
æs alienum † cogitur permanere domi, quia facilè ad cre- 51
ditorum inſtantiam capi potuiſſet, cum alibi tutus mora-
ri non poſſit, ita notanter inquit Bald. *in l. fundo in* 2. *le-*
ctura, ff. de rei vendic. Rip. *in d. l. ſi conſtante numer.* 28.
ff. ſolut. matr.

Item probatur paupertas, dum aliquis eſt in carceribus
detruſus, † & ibi alimentorum penuriam patiatur, quia 52
inter pauperes perſona, nulla pauperior, aut triſtior repe-
ritur quàm carcerata, quæ propterea ſibi victum non po- 53
teſt afferre, *vt in l. iudices, ibi, ne ijs humanitas clauſis*
per corruptos carcerum cuſtodes denegetur &c. C. de Epiſc. &
Cleric. Heu miſerrima ſanè, & deploranda carceratorum
conditio, cùm carcer ſit cella gemituum, triſtitiæ † do- 54
mus, apud Superos Plutonis hoſpitium, locus perpetua
nocte cæcatus, & perennium lachrymarum, in qua non
vnum tormentum ſubſtinet reus antequam necis exitum
incurrat, à ſuperis probatur abſciſſus, primùm pedor ille,
collega catenarum, abhominabili † mœrore diſcruciat, 55
auditus alieni gemitus, & lamenta conturbat, guſtum ie-
iunia longa debilitant, lumina diutius tenebris obtuſa tor-
peſcunt, vt optimè ratiocinatus eſt, Caſſiador. *lib. var.* 11.
epiſtol. 40. & ex noſtris refert Iul. Cæſar. Ruginell. *practic.*
qu. cap. 39. *num.* 30. Non eſt vnum clauſis exitium, multi-
faria morte † premitur, qui carceris ſqualore torquetur, 56
carcer ſqualor etiam appellatur, *in l.* 2. *ibi, quo dignus clau-*
ſis carceris, & cuſtodiæ ſqualore, C. de cuſtod. reor.

Inſuper carcer eſt locus † immenſorum cruciatuum, 57
vt dolenter reſcripſerunt pij Imperatores Romani Hono-
rius, & Theodoſius ad Antonium Præfect. Prætor *in l. om-*
nes 23. *C. de pœn.* vbi ſancitur, tempus, quo quis eſt in car-
cere, † computetur in tempore, quo debet in exilio eſſe, 58
audiamus quæſo præciſa verba Imperialia, ibi, *Sit ſatis*
immenſorum cruciatuum ſemel luiſſe ſupplicia, ne ij, qui diu
priuati ſunt auræ communis hauſtu, & lucis aſpectu, non in-
tra breue ſpatium catenarum ponderibus prægrauati etiam exi-
lij pœnam ſubſtinere iterum cogantur &c. Vlterius carceratus
dicitur ſemper eſſe in cruciatu, cum & carcer dicatur ſpe-
cies torturæ, vnde vt dicit Bald. *in l.* 1. *C. qui ad lib. prauenit*
non poſſ. mortuus in carcere dicitur mortuus in cruciatu,
pro quo eſt text. *in can. nulli dubium* 3. *qu.* 1. Hinc quoque,
ſi carceratus aliquid fateatur, talis confeſſio dicitur violen-
ta ſine alia tortura, vt probat Marſil. *in tractat. de Banni-*
tis in verb. carcerati num. 28. *in fin.* Renunciatio etiam &
contractus initus in carcere, præſumitur factus metus cau-
ſa, ideòque non tenet ad text. *in l. qui in carcerem, ff. quod*
met. cauſ. & notant ibi DD. Bart. *in l. qui neque, §. ſolutum*
nu. 1. *ff. de verb. ſignif.* poſt gloſ. ibi, *in verb. ſeruatur*, Bald.
in rub. C. de reſcind. vendit. num. 8. *& in l. nam, & ſeruus*
num. 2. *ff. de negot. geſt.* idem Bart. *in l. qui à latronibus nu.* 2.
ff. de teſtam. & ibi etiam Angel. *nu.* 1. Caſtr. & deciſum fuit
in cauſa Foroliuien. obligationis 20. *Maij* 1613. *eſt deciſio*
490. *ſup. par.* 1. *recent. & in Romana repetitionis indebiti* 25.
Iunij 1610. *coram bon. mem. Pirouan. eſt deciſio* 295. *num.* 2.
par. 5. *diuerſ. alias poſt* 2. *tom. conſil.* Farinac. *in Romana mu-*
tui ſeu pecuniaria 14. *Martij* 1641. *coram bon. mem. Merli-*
no, & in Ciuitatis Caſtelli bonorum 5. *Maij* 1632. *coram*
R. P. D. meo Ghiſilerio ſunt in ſeq. par. dec. 16. *nu.* 46. *&* 122.
num. 6. & deinde fuit dictum *in cauſa Senogallien. ſocietatis*
22. *Iunij* 1639. *coram R. P. D. meo Roias, §. nec obſtare,*
verſ. & quilibet contractus initus in carcere &c. necnon in cau-
ſa Gandauen. Monaſteriorum 29. *Aprilis* 1641. *coram Emi-*
nentiſſ. D. Cardin. Panzirolo, §. nec obſtat, quod verſ. hæc
omnia geſta in carceribus, & ſic per vim, & metum nullius

ſunt

ſunt momenti &c. & in Neapolitana domorum 13. *Maij einſ-*
dem anni 1641. *coram Eminentiſs. D. Cardin. Veroſpio iun.*
§. 1. *verſ. fuit ipſo iure nulla ratione metus, quem carter indu-*
cere ſolet &c.
59 Eſt carcer † mala manſio adeo, vt morti æquiparetur,
prout ait Bald. *in cap.* 1. §. *denique tit. quæ fuit prima cauſ. be-*
nef. amitt. relatus à Boſſ. *in titul. de carcer. in princip.* & à
Farinac. *titul. de carcer. & carcerat. qu.* 27. *lib.* 1. *eius lib.*
quæſt. variar. & facit deciſio 500. *ſub num.* 1. *verſ. quibus ac-*
cedit rigor carceris, & inſolitus modus dandi cibum limita-
60 *tum &c. ſupra par.* 3. *rec.* Ac carceratorum negotia † de-
ſideria appellantur, *in l. omnia, ff. de offic. præſ.* quæ ſi iuſta
ſunt, vltrò exaudienda veniunt, & facit illud quod elegan-
ter dixit Magnus Pater S. Auguſtin. *in epiſtol. ad Hieron.*
61 *cùm quis in puteum cecidiſſet, & aqua eum ſuffocaret,* † *ac-*
ceſſit alius, & eo viſo admiratus, ait, *quomodo huc intraſti?*
obſecro ille reſpondit, cogita quomodo hinc me liberes, non
62 *quomodo huc ceciderim, quæras? Vult* † *enim miſericors*
Deus noſter, vt inquit S. Hieronymus, *vnumquemque alte-*
rius anguſtias vti proprias ſentire, & quodammodo ſibi in ta-
li tribulatione, ſi eſſet, ſubueniri ſibi cuperet, ita ipſe alteri
propter Deum ſubuenire non poſponat.
63 Adeò meritorium eſt † ſubuenire carceratis, vt hoc
opus Apoſtolus æquiparet martyrio, & amiſſioni bonorum,
cap. 10. *ad Hebræos,* ibi, *nam vinctis compaſſi eſtis,* & ſic
64 eis præſto eſſe † debemus, perinde ac ſi cum illis carcerati
eſſemus, dicente eodem Apoſt. *cap.* 13. *ad Hebræos, Me-*
mentote vinctorum, tanquam ſimul vincti &c. In iure etiam
ſancitum reperimus, vt incunctanter, & ſemper poſſit eis
ſubueniri in eorum fauore nullus eſt dies feriatus, & ſic tem-
pus in omne poteſt pro illis ius reddi, *cap. fin. ext. de fer. l. pe-*
nult. ff. eodem, l. iudices, C. de Epiſcop. audient. Bald. *conſ.*
305. *lib.* 1. Brun. *in tract. de ceſſ. bon. qu.* 14. Sed quia non eſt
hic locus, alia in hac materia adducere, ideò concludam
vnà cum Caſſador. *d. epiſt.* 40. ibi, Propterea carceratorum
65 cauſis † adeò inſeruiendum eſt, vt eorum catenæ lacry-
mis madidæ felicior rubigo ſuſcipiat, & exeant incluſi vici-
66 na morte ſemper pallentes, redeantque ad lucem, † quos
caligantes tenebræ poſſidebant, nihil amplius optata morte
67 paſſuros, niſi quod adhuc poterant occidi, vt ij, qui nul-
la debent ambitione iam decipi, delicta relinquant cum ca-
tenis, dierum beneficio abſoluti, vt etiam viuant honeſtè,
qui dedicerunt ſuperſtites mori, & odiſſe habeant, quod
eos tradidit neci. Et ſi defenſio laudabilis ſemper fuit, ex
Cicer. 1. *offic. & l.* 1. *C. de aduocat. diuerſ. Iudic.* tamen lau-
dabilior verò eſt, ſi fiat de carcerato. Nonne notum eſt
68 Eccleſiam reos † ſanguinis defendere debere, *text. eſt in*
can. reos ſanguinis defendat Eccleſiam 23. *qu.* 1. & aduocatus
69 Eccleſiaſticus non efficitur irregularis, ſi reum † ſangui-
nis defendat, iuxta text. *in cap. ſententiam ſanguinis, ne*
cleric. vel monach. quem citat Marian. Soccin. *in cap. ad au-*
dientiam col. vltim. de homicid. & facit text. in l. addictos,
cum ibi notat. *C. de Epiſcop. & Cleric.* at modo relicta ma-
teria iſta ad nos.
Item probatur paupertas ex eo, quod quis decoxit, &
70 ideò fugæ † ſe commiſit, qui & fallitus vulgò nuncupatur,
l. in fundo, ff. de rei vendic. quem text. Angel. *ibi reputat ſin-*
gularem, Roman. *conſ.* 163. *nu.* 4. Canoniſtæ *in cap. Odoar-*
dus de ſolut. Alex. *in l. ſi conſtante nu.* 13. *ff. ſolut. matr.* ſen-
ſitque Rota *in cauſa Romana alimentorum* 30. *Iulij* 1642. *co-*
ram R. P. D. meo Bichio, §. *Vnde verſ. quia ille iamdiu mo-*
ratur in longinquis partibus Hiſpaniarum &c.
71 Aduerte tamen ne ſit de illis fallitis fraudulentis, qui ple-
nis marſupijs cedunt bonis, & dicuntur latrones, & graſ-
ſatores æris, & ſanguinis alieni, contra quos meritò longa
ſerie inſurrexi, *in annot. ad dec.* 9. *in littera E, à nu.* 64. *vſ-*
72 *que ad* 140. *ſupra par.* 3. *recent.* nam contra iſtos † omnia
iura clamant, ideoque indigni ſunt quolibet priuilegio, cum
eorum paupertas ementita ſit, & vt dicit Bald. *in cap. adeo*
73 *in princip. de reſcript.* qui † fingit ſe pauperem impetrando,
nihil reportat, niſi ventum. Quam abſonum enim ſit finge-
re paupertatem omnibus patet, *facit text. in l. ſi quis, C. de*
cenſ. & cenſib. lib. 11. & poſt Bald. *in auth. congreſſi num.* 60.
in fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ. conſiderauit Rota coram clar.
me. Merlino *in Romana computorum* 10. *Aprilis* 1630. *eſt de-*
ciſ. 465. *num.* 18. *in ſeq. part.* vbi dicitur, ſi Fratres Minores
74 Ordinis † S. Franciſci reciperent legata continentia annuos
redditus, qui eſſent certi, & determinati penitus exclude-
retur eorum paupertas, vel in ea certè mentirentur, quod
abſonum eſſet.

Item probatur paupertas ex eo, quia aliquis pro ſummis
† notabilibus ſolitus ſit pro alijs fideiubere, Angel. *in l. in* 75
perſonam, §. 1. *ff. de pact.* vbi per hoc dicit cauendum eſſe à
fideiuſſoribus, multos enim fideiubendo † ad inopiam per- 76
ueniſſe, vt quotidiana experientia id paſſim amplè teſtatur,
nam vt clamat Regum omninm Sapientiſſimus Salomon.
Prouerb. cap. 11. ibi, *Affligetur malo,* † *qui fidem facit pro* 77
extraneo, & vt Bertaz. *in tractat. clauſularum clauſ.* 39. *n.* 19.
dicit ſe ſæpiùs iocosè dici audiuiſſe, nullam eſſe artem, quàm
addiſcere, vel exercere magis † damnoſum ſit addiſcen- 78
ti, vel exercenti, quàm pro alijs fideiubere, Bertazz. *de*
inſtrument. clauſ. 39. *gloſ.* 1. *num.* 19. Sfort. *de reſtitut. in in-*
tegr. qu. 54. *art.* 2. *& ſeq.* Cancer. *lib.* 2. *reſolut. cap.* 5. *de fide-*
iuſſ. num. 40. Gemin. *dec.* 162. *num.* 5. Rauden. *dec. Piſan.* 4.
num. 52. Giurb. *deciſ. Sicil.* 10. *nu.* 12. Quare Franciſcus Pe-
trarcha (qui ſic Etruſcha lingua excelluit, vt neminem ad
parem in ea re laudem aſpirare poſſe receptum ſit, text.
Franciſc. Florid. Sabin. *lib.* 3. *lection. ſucceſſ. cap.* 2.) Petrar-
cha inquam *lib.* 2. *cap.* 14. grauiter admodum, & vehemen-
ter inuehitur contra illos, qui pro alijs fideiubent, dicens,
† *magnam eſſe ſtultitiam, pro alijs fideiubere,* & Doctores 79
infiniti ſcriptum reliquerunt eum, qui facilè fideiubet, ſub- 80
ſtantia ſua abuti, aduertitque Rota *in cauſa Romana nul-*
litatis obligationis infra deciſ. 1. *num.* 9. *par.* 5. *rec. & ſæpius in*
alijs, & idem Salomon admonere voluit omnes, ac ſimul
deterrere à nimis frequenti, & inconſulta fideiuſſione ait, in
d. cap. 11. *Prouerb. Qui* † *cauet laqueos, ſecurus erit,* tan- 81
dem clariſſima eſt illa ſententia *confidere paucis, ſed clarior*
eſt altera † *confidere nulli.* 82
Item probatur paupertas ab effectu, cuius quidem † pro- 83
bationis ſpecies valdè efficax eſt, cùm ſit ſenſitiua, qua
nulla efficacior eſt, nam quærere rationem, † vbi ſenſum 84
habemus, eſt infirmitas intellectus, dicit Bald. *in rub. ff. de*
re diuiſ. col. fin. & in l. 1. *col.* 2. *C. qui accuſ. non poſſunt,* &
nulla maior probatio afferri poteſt, quàm ea, quæ deduci- 85
tur per euidentiam facti, cùm ſit omnium probationum
Regina, per text. *in l. penult.* & ibi DD. *ff. fin. regund.* Bart.
in l. contra negantem, ad fin. ff. ad l. Aquil. latè Tiraquell.
de retract. lignag. §. 4. *gloſ.* 1. *num.* 36. Afflict. *dec.* 23. *num.* 6.
Rota coram ſanct. mem. Greg. *dec.* 575. *num.* 6. cum alijs al-
legatis *in cauſa S. Angeli Lombardorum, ſeu nullius iuriſdi-*
ctionis 26. *Aprilis* 2. *Iulij* 1641. *coram Eminentiſs. D. Card.*
Panzirolo.
Probatur ergo paupertas eo ipſo, quod probatur, & ap-
paret † aliquem mendicare, Bald. *in d. l. ad declinandum* 86
num. 5. *C. de Epiſc. & cleric.* paupertatis enim magnum eſt
ſignum viuere ex eleemoſynis, *l. paupertas, C. eodem An-*
gel. in l. ſi verò, §. *qui pro eis, n.* 6. *ff. qui ſatiſdar. cog.* Rot.
deciſ. 250. *n.* 4. *part.* 4. *diuerſ. verſ. pauper dicitur ille, qui pro*
vita ſubſtentanda quærit eleemoſynas &c. & nuper fuit di-
ctum in illa Romana bonorum de Caſareis 11. *Decembris*
1642. *coram R. P. D. meo Carillo,* §. *Quod vero, verſ. ſi-*
gnum maxima paupertatis eſt viuere ex eleemoſynis &c. Item
probatur paupertas dum quis manducat † ſolummodo pa- 87
nem milij, vel alium vilem panem, & aquam ſolummodo
bibit, idem Bald. *in cap. ad aures extra de reſcript.* ruſticæ
enim perſonæ, & † pauperes, non ſolent pullis, vel alijs 88
delicatis cibis viuere, ſed caſeo, cæpis, & fabis, *gloſ. in l.*
ſeruis vrbanis in verb. cibarijs, ff. de legat. 3. Vel eo † ipſo 89
dicitur probata paupertas, dum docetur quem incedere di-
ſcalceatum, Bald. *in d. l. ſi vero,* §. *qui pro rei, ff. qui ſatiſ-*
dar. cogant. Iaſ. *in d. l. ſi conſtante, num.* 146. *ff. ſolut. ma-*
trim. cum alijs copiosè adductis per Cornel. Benincaſ. *in*
tractat. de paupert. & eius priuileg. quæſt. 6. *n.* 8.
Sed vt me abſoluam à vaſta quidem materia hac, & ſimul
quoque odioſa, nam vt inquit *Euripid. in Archelao,* pau-
pertas eſt malum intollerabile, & inſenſiſſimum, † & inſi- 90
mul teſtatur, nullum extare paupertatis templum odioſiſſi-
mæ Deæ. Quare *Theogn.* ſolitus erat dicere, oportere fu-
giendo paupertatem, † vel in Pontum præcipitem ſe dare, 91
vel ab excelſis Rupibus cadere, cum ſemper ſolutio mole-
ſtæ paupertatis ſit quærenda, & facit illud vulgatum.
Impiger extremos currit mercator ad Indos 92
Per Mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignem.
Et ex ſententia Regis Salomonis in Eccleſiaſtic. cap. 40. *Me-*
lius eſt mori, quàm indigere, aliaque circa infelicem pau-
pertatem, quæ homines ridiculos facit, adduxi in annota-
tione ad *deciſ.* 6. *à n.* 38. *ſupra par.* 3. *recent.*
Intellige tamen tunc eſſe odioſiſſimam, ac infelicem pau-
pertatem, † quando non eſt coniuncta cum lætitia, nam 93
data

data tali ſocietate, tunc ea ditiſſima eſt, cùm non ſit pau-
pertas, ac teſte Senec. *in epiſt.* 10. ibi, *honeſta res eſt læta*
94 *paupertas, illa verò non eſt paupertas,* † *ſi læta eſt, qui cum*
paupertate benè conuenit diues eſt; non qui parum habet, ſed
qui plus cupit, pauper eſt.

Et vt benè dicebat Martial. lib.4.

Namquam diuitias Deos rogaui
Contentus modicis.

95 Nam & paupertas eſt fauor † Cœli, ſed adhuc inco-
gnitus, prout animaduertit Lucan. in 5. ſuæ Fargal.

——— *ò vita tuta facultas*
Pauperis, anguſtique lares, ò munera nondum
Intellecta Deum ———

Quare vt per experientiam loquendo atteſtatus fuit in
Herc. Oed. haud. inglorius ille Seneca cuius opes adeo pe-
ramplæ erant, vt cum ipſo Cæſaris ærario æquiparati quaſi
poterant.

Aurea rumpunt tecta quietem,
96 *Vigileſque trahit purpura noctes.*

Vnde alibi cogitando quieſcere, & aulam deſerere ſic fa-
tus fuit in ſua Tieſt.

Stet quicumque volet potens.
97 *Aulæ culmine lubrico,*
Me dulcis ſaturet quies,
Obſcuro poſitus loco,
Leni perfruar otio.

Idemque Seneca *in tractat. de breuit. vit.* affirmauit de
Octauiano Romanorum Imperatore, & ſimul Orbis Mo-
narcha, qui filius primogenitus fortunæ vocari poterat, &
qui ſemper ſedit generosè in ipſo gremio Iouis, nihilominus
alia lætitia non afficiebatur, niſi cogitare aliquando depo-
nere imperium, vitamque priuatam agere: audiamus præ-
ciſa verba Senecæ: *Ille qui videbat ex ſe omnia pendentia,*
qui omnibus gentibus fortunam dabat, illum diem feliciſſimum
cogitabat, quo magnitudinem ſuam exueret &c. latiuſque id
cum ſimilibus exemplis exaggeraui *ſupra par.* 3. *recentior. in*
annotatione ad deciſ. 2. *in littera A. in* 2. *par. annotat. à nu.*
93. ſed his dimiſſis, redeo in viam.

Quare, ſicuti ſupra dixi, vt ab materia iſta probationis
paupertatis paucis me abſoluam, illud apud Doctores eſt
indubitatum, & communiter receptum, cum ex diuerſi-
98 tate † regionum, perſonarum, & temporum circa pro-
bationem paupertatis certum quid ſtatui non poſſit, ideò
in religione Iudicantis, qui omnia prudenter circumſpiciet
ſecundum diuerſitatem caſuum, perſonarum, qualitatum,
rerum, & ſimilium, an quis poſſit dici pauper, & hoc eſt
99 generale, † vt vbi certa doctrina reddi non poteſt, id ar-
bitrio Iudicis remittitur, & in puncto probationis pauper-
tatis huius opinionis fuit Accurſ. *in auth. præterea in verb.*
locuples, C. vnde vir. & vx. quem ſequitur Bald. *in l. ſi con-*
ſtante num. 14. *ff. ſol. matr.* cum alijs plena manu relatis per
Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 1. *cap.* 65. *nu.* 7. & per Maſcard.
de probat. concluſ. 1154. *num.* 8. vbi etiam plures adducit,
qui ingenuè teſtantur de vera communique opinione,
100 quæ concluſio vera tamen eſt in caſibus, † in quibus lex
non declarat, nec exprimit quantitatem patrimonij.

Cæterum, ſi eſſemus in caſu expreſſim à lege deciſo ſtan-
101 dum eſſet legis diſpoſitioni, *l. in fundo*, & ibi Bald. *in l.* 2.
lectura, ff. de rei vindic. nam vbi eſt caſus legis, ibi nulla
dubitatio eſt, *l. ancilla, C. de furt. cum ſimilib. & vide quæ*
dixit in annot. ad deciſ. 460. *num.* 127. *in præcedenti Tomo.*
Et in puncto probationis paupertatis ad effectum conſe-
102 quendi alimenta, † & ſumptus litis plurimum id pendere
ab arbitrio Iudicis, ſenſit Rota coram bon. mem. Buratto
dec. 15. *nu.* 2. vbi R. P. D. meus Ferentillus *in annotatione in*
lit. B. num. 9. *plura allegat*, & nouiſſimè ita fuit tentum
in cauſa Romana Matrimonij 1. *Iulij* 1643. *coram R. P. D.*
meo Bichio, §. de paupertate vero, verſ. quando dicatur pro-
bata paupertas plurimum id pendet ab arbitrio Iudicis, &c.
Iudex ergo conſiderare debet vltra facultates, & qualitates
103 perſonarum etiam dubium litis euentum, † & valorem
rei in iudicio deductæ, cum in eius quoque arbitrio repoſi-
tum iacet taxatio iſta alimentorum, & ſumptus litis, Re-
buff. *in tract. de ſentent. prouiſ. ar.* 1. *gloſ.* 2. *nu.* 29. & 30. Co-
uarr. *in pract. qu.* 6. *nu.* 7. *in fin.* vbi dicit id dubio procul eſſe
verum. Ludouic. Molin. *in tractat. de primogenit. cap.* 16.
num. 47. Trentacinq. *variar. reſolut. lib.* 1. *titul. de aliment.*
reſolut. 1. *num.* 46. Menoch. *de præſump. lib.* 1. *qu.* 36. *nu.* 35.
ſenſitque Rota *in cauſa Romana Alimentorum* 1. *Aprilis*
1639. *coram bo. me. Pirouano, §. quantitatem autem, & in*
d. Romana Matrimonij coram R. P. D. meo Bichio, §. vltim.
verſ. pro qua taxanda intrat arbitrium Iudicis, & ideò eſt
refutata opinio Manſuet. *in pract. tit. de poſſeſſor. num.* 27.
& Boer. *dec.* 324. *nu.* 3. dum ſentiunt aſſignari debere quar- 104
tam partem fructuum bonorum de quibus eſt conten-
tio.

Item Iudex dum arbitratur pro paupertate, animaduer-
tere debet, ſat non eſſe paupertatem probatam fuiſſe † in 105
genere, niſi quoque in ſpecie probetur paupertas talis, ob
quam non poſſit quis ſe, & litem ſubſtentare, vt notant
DD. *ex l. fin. C. de ord. cognit.* ſenſitque Rota coram bo. me.
Cardin. Seraphin. *dec.* 426. *num.* 1. *& coram bo. me. Reueren-*
diſs. Attrebaten. in cauſa Corduben. Capellaniæ 8. *Nouemb.*
1610. & antea fuit dictum *in cauſa Auerſana Decanatus* 24.
Ianuarij 1582. *coram ſan. mem. Clement. VIII.* & cum ſimul
iſta non repugnarent, quod quis habeatur pro paupere, &
nihilominus poſſit † ſibi alimenta præſtare, & ſumptus litis 106
ferre, & maximè quando expenſæ ſunt futuræ modici mo-
menti. Rota *in vna Viterbien. Tranſactionis* 20. *Februarij*
1615. *coram bon. me. Card. Veroſpio ſen.*

Item Iudex conſiderare debet, an collitigans pauper pa- 107
trem habeat diuitem, quia ille ab eo alendus eſt, vt in his
terminis voluit Rota *in Romana Alimentorum* 28. *Iunij* 1613.
coram bo. me. Card. Sacrato, quod tamen de alijs coniun-
ctis diuitibus non intellige, & in puncto de marito diuite,
vt propter hoc, reus † diues non effugiat præſtare alimenta 108
mulieri pauperi collitiganti, reſpondit Rota *in cauſa Fanen.*
Dotis 20. *Nouembris* 1641. *coram R. P. D. meo Cerro, §.*
Minus reſiſtit, verſ. diuitiæ mariti non faciunt, &c. vbi
dicitur fruſtra, & perperam † allegari diuitias mariti, ſi 109
vxor non poſſit ſibi inde ſperare ſuæ calamitatis ſub-
ſidium.

Item Iudex inſpicere debet, an paupertas ſit probata de
tempore, quo petuntur alimenta, † & ſumptus litis, quia 110
pauper olim, non præſumitur pauper de præſenti ad effe-
ctum, vt propter paupertatem aliquid de præſenti conſe-
quatur, prout in caſu noſtro, cùm de tempore præciſo ſit
probanda, Bart. *in l. ſi diuerſo, §. vltimo num.* 9. *ff. ſolut.*
matrim. Salicet. *in l. ex perſona nu.* 1. *Cod. de probat.* Alciat.
de præſumpt. regul. 2. *præſumpt.* 27. *num.* 5. Soccin. ſen. *conſil.*
14. *num.* 42. *lib.* 1. Surd. *de Aliment. titul.* 7. *quæſt.* 8. *num.* 14.
Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 25. *nu.* 6. & 14. Rota
dec. 170. *num.* 3. *par.* 4. *recent.* & fuit dictum *in cauſa Soa-*
nen. Præpoſituræ 20. *Maij* 1622. *coram bon. mem. Rem-*
boldo.

Et quando teſtes deponunt ſuper paupertate alicuius, vt
probent † eam, Iudex ponderet an illi ſint benè informati 111
de ſtatu, & quantitate bonorum, quia ſi id ignorent, tan-
quam neſcientes ſuper quo deponant ſunt reijciendi, vt in
his terminis ponderauit Rota *in cauſa Haſina Bonorum* 11.
Maij 1609. *coram bo. me. Card. Marquemont. & in eadem* 1.
Iulij 1616. *coram bon. me. Andrea, eſt deciſio* 84. *inter eius*
impreſſ. ſub num. 5. *verſ. reſponderunt ignorare, quæ bona ipſe*
poſſideret &c.

Tandem Iudex oculum habere debet, vtrum, petentes 112
alimenta, & ſumptus litis, indecorum ſit, nec ne eorum
opera, & artificio ſibi victum quærere, quia dum ei id non
eſt indecorum, pro vt vſque adhuc ſibi pararunt, non ſunt
alimenta præſtanda, Abb. *in cap. tua nobis num.* 10. *verſ. ſi*
verò deſunt de ſimon. Bart. *in tractat. de aliment. num.* 12. *&*
in l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi num. 1. *ff. de liber. agnoſc.* Aret.
in l. Alimenta nu. 3. *ff. de negot. geſt.* Soccin. ſen. *conſil.* 121.
num. 47. *& ſeq. vol.* 4. Calcan. *conſil.* 59. *ſub num.* 10. Roland.
conſil. 54. *num.* 48. *& ſeq. vol.* 2. Burſat. *conſil.* 62. *num.* 11. *in*
fin. & num. 12. *& ſeq. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 321. *nu.* 26. *lib.* 4.
Bardell. *conſil.* 4. *num.* 8. *vol.* 1. Gabr. *conſil.* 28. *nu.* 15. & 17.
vol. 1. Gutierez *de iurament. par.* 3. *cap.* 15. *num.* 7. & in pun-
cto reſpondit Rota *deciſ.* 470. *ſub num.* 5. *par.* 2. *& deciſ.* 170.
num. 4. *par.* 4. *recent.* & fuit dictum *in cauſa Romana Fidei-*
comm. de Zuccaris 10. *Iunij* 1637. *coram Reuerendiſs. P. D.*
meo Dunozetto Decano in fin. verſ. cum iſtis non ſit indecorum
eorum opera, & artificio ſibi victum quærere, non ſunt ali-
menta præſtanda &c. quando verò id eſſet indecorum liti-
ganti, tunc alimenta ſine dubio ſunt ei decernenda, cum 113
non liceat vilia vnicuique exercere, vt in his terminis fuit
dictum *in illa Romana Alimentorum* 28. *Iunij* 1613. *coram*
bon. me. Card. Sacrato. Aduerte etiam licet quis propria
induſtria poſſit ſibi victum quærere, non ſint ei decernen-
da, non tamen regulariter † inferri debet, vt ideò poſſit 114
vltra quærere pro ſubſtinenda lite, vnde ſumptus litis ve-
niant

niant ſubminiſtrandi, prout accidit, & arbitrata eſt Rota
*in cauſa Romana Matrimonij 1. Iulij 1643. coram R. P. D.
meo Bichio, verſ. Non obſtat, quod Iacobus poſſit propria in-
duſtria, ſibi victum quærere &c.*

Deueniendo modò ad præſumptionem boni iuris, quæ
115 eſt alterum neceſſarium requiſitum ad hoc, † vt quis lite
pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, & pari-
ter in hac reſolutione diuerſæ ſunt Doctorum ſententiæ, &
opiniones, veritas tamen eſt in his terminis propter diuer-
ſitatem caſuum, & rerum impoſſibile quaſi reputatur, vt
certa poſſit conſtitui regula, ideoque vt quoque dixi de pro-
116 batione paupertatis, † id in religione, Iudicis poſitum eſt,
cuius tamen arbitrium non captioſum, ſed benè regulatum
117 eſſe debet à iure, & prædicta præſumptio ſufficit, † vt ſit
talis, per quam excludatur temeritas pauperum litigare vo-
lentium, & quamuis plures in hac materia ſcriptauarint,
118 quod quælibet coniectura ſit ad hoc † valens, tamen ſem-
per intelligi debet ne ſit leuis, nec pariter requiritur admo-
dum vrgens, & neceſſaria, quia aliàs non eſſet præſumptio,
119 ſed probatio, quippe ſi actor cogeretur † ius ſuum plenè
iuſtificare numquam eſſet locus alimentis, & ſumptibus
prædictis, niſi lite finita, & poſt talem cauſæ expeditionem,
& pauper propter impotentiam ſemper cogeretur cauſam
120 deſerere, paupertas namque cùm non ſit de genere † malo-
rum non debet præſtare impedimentum ad agendum, adeò
vt pereat ius pauperis, Caſſador. *deciſ. 11. num. 2. poſt med.
de reſcript. & fuit animaduerſum in cauſa Romana Bonorum
de Cæſareis 11. Decemb. 1642. coram R. P. D. meo Carillo,
§. ea moti ratione, verſ. paupertas, quæ non eſt de genere ma-*
121 *lorum, &c.* cum nemo † nudus, & inermis poſſit pugna-
re, ac teſte Heſiodo.

122 *Ille etenim lites † fugere, & contemnere debet,*
Cui non plena domus, cui non ſunt horrea plena
Maturi fructus, cereris luem terra dat alma,
Huius, ſi ſat habes, age, iurgia dira moueto.

Et alibi multus fuit in hac materia, *& præſertim in diſcurſ.
ad Iuris vtriuſque Doctores, quem poſui infra in par. 7. rec.
à num.* 156. quare, vt dicebam ne pauper propter impoten-
tiam cogeretur litem deſerere, ideò ad hoc abſurdum eui-
tandum Tribunalia ſuprema totius Orbis libenter admiſe-
123 runt, † vt ſufficiat ſola præſumptio, quæ oritur ex prima
ſententia, vel aliud æquipollens, ſeu probatio ſummaria.
Hæc enim fuit ſententia Rotæ *antiquæ deciſ. ſecunda de iu-
dic. in antiquior.* & id continua conſtantia retinuit, & reti-
net idem Sacrum Tribunal, atque ita bis fuit iudicatum in
Conſilio Neapolitano teſte Afflicto *dec. 10. & 11.* & nouiter
atteſtatus D. Hector Capic. Latr. *deciſ. eiuſdem conſil. 119.
per tot.* vbi etiam fidem facit de obſeruantia Rotæ Roma-
124 næ † non multum rigoroſè, & per apices iuris procede-
re in arbitrando pro alimentis præſtandis pauperi lite pen-
dente. Idemque etiam ſeruatur in Regno Franciæ, id aſſe-
uerante Rebuffo *ad Conſtit. Regias de ſentent. prouiſional.
art. primo alias ſi gloſ. 2. num.* 5. Couarr. *pract. qu. cap. 6. n. 6.
verſ. ſecundum quod,* DD. Molin. *de primogenit. Hiſpan. lib.
2. cap. 16. num.* 36. vbi ſupra allegatam *deciſionem* Rot. *Ro-
man. 2. de iudic. in antiq.* extollit tanquam ſingularem, Gra-
tian. *diſcept. forenſ. cap. 236. num. 50. & cap. 567. num. 25.*
latè Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 2. par. 4. num. 51.*
125 *& tribus ſeqq.* & tandem † ſupradictam eſſe obſeruantiam
totius Orbis in confeſſo eſt apud omnes, & perbellè atteſta-
ta eſt Rota in egregia deciſione *in illa cauſa Fanen. Dotis
20. Nouemb. 1641. coram R. P. D. meo Cerro.*

Quod verò dictum eſt ſupra hoc caſu pro præſumptione
boni iuris deſeruire poſſe ſententiam latam ad fauorem
126 actoris pauperis, † id intellige quamuis ſententia ſit ſuſ-
penſa per appellationem, cùm ea nedum ſuſpendat ſenten-
127 tiam, † ſed imò operetur, vt appellans non videatur con-
demnatus, *l. 2. ff. de pœn.* & in terminis, quod ſententiæ
128 ſuſpenſæ per appellationem † ſuſpendantur etiam, quoad
præſumptionem ipſius iuſtitiæ ſententiæ, *dixit gloſ. in cap.
dilecti filij de appellat.* Innocent. *in cap. in præſentia de re-
nunciat. & in cap. bonæ memoriæ num. 8. de elect.* Menoch. *de
præſumpt. lib. 2. præſumpt. 67. nu.* 36. voluitque Rota *in cau-
ſa Viſen. Recreationis 3. Martij 1625. coram bo. me. Pirouа-
no, §. Quia in præſenti, verſ. etiam, quoad præſumptionem
iuſtitiæ prioris ſententiæ, &c. & in cauſa Romana Caſalis
Aguzani 27. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Roias,* vbi di-
citur appellationis effectum eum eſſe reponendi omnia in il-
lo ſtatu, in quo erant ante ſententiam. Tamen quidquid
ſit, quoad alios effectus, indubitatum eſt apud omnes in
caſu noſtro, † ex ea oriri talem præſumptionem iuſtitiæ, 129
& rectitudinis valentem, vt pauperi colitiganti ſint præ-
ſtanda alimenta, & ſumptus litis, ita per celebrem textum
*in l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo teſtamento, ff. de inoffic. te-
ſtam.* firmant Dec. *in cap. quoniam contra nu. 134. verſ. quar-
to facit de probat.* Alciat. *de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 9.
num. 5.* Couarr. *pract. qu. cap. 6. num. 6. verſ. ſecundum quoad
Doctores,* & ita ſemper tenuit Rota, vt ex omnibus ferè
deciſionibus in hac materia factis ſat liquidò apparet, & am-
plia in his terminis non tolli præſumptionem † boni iuris ex 130
ſecunda ſententia reuocatoria primæ, ſi prima fuit poſteà
per tertiam confirmata, ita reſpondit Rota *in dec. 748. ſub
num. 2. par. 2. recentior.* quando tamen ſententia eſſet nulla,
& iniuſta, cùm tunc nullum Iuris effectum poſſit produce- 131
re, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud.* & nomen † ſenten- 132
tiæ non mereatur, ideò tunc ſine dubio non poterit alle-
gari ad effectum habendi alimenta, † & ſumptus litis, Ro- 133
ta coram bo. mem. Cardin. Caual. *deciſ. 467. num. 2. verſ.
non poteſt reſultare præſumptio boni iuris &c.* nullitas tamen
ſententiæ ex defectu † tranſportationis actorum in his ter- 134
minis non veniret attendenda, quia cùm non agatur de
illius confirmatione, vel reuocatione, ſed ad effectum præ-
ſumptionis boni iuris, ſufficit ſententia ſine actis, † quia 135
iuſtitia illius ſententiæ inducitur, incidenter (quo caſu ſuf-
ficit ſententia ſine actis, vt in puncto pluribus relatis fuit
dictum *in cauſa Romana Saluiani 17. Maij 1613. coram
bon. mem. Cardin. Sacrato eſt deciſio 498. num. 2. ſupra par.
3. recentior.*

Aduertendum quoque venit, licet ferè DD. omnes
exemplificent, tunc adeſſe præſumptionem boni iuris, pro 136
paupere, quando fuit lata prima ſententia ad eius fauorem,
prout eſt text. *in d. l. ſi inſtituta, §. qui de inofficioſo,* & ibi
notat Caſtren. Bald. Alberic. & Fulgoſ. *de inoffic. teſtam.*
attamen exempla non † reſtringunt regulam, *l. damni in-* 137
fecti, §. Sabinus, & ibi not. *ff. de damn. infect.* Meritò
idem eſt, ſi ſimus in prima inſtantia, & alia præſumptio
ſubſit, quàm ſententiæ latæ, † quia æquitas, *d. §. qui de* 138
inofficioſo, militat etiam in prima inſtantia, vt clarè ſen-
tit Matth. de Afflict. *deciſ. Neapolit. 11. num. 2. verſ. quia
æquitas &c.* & optimè id corroborat Hippolyt. Riminald.
conſil. 377. num. 4. lib. 4. ſentitque Rota *coram R. P. D. meo
Cerro in d. Fanen. Dotis 20. Nouembris 1641. §. Demum
non obſtant multa, verſ. ſufficit ſola præſumptio,* quæ oritur
ex ſententia, vel leuis, & ſummaria probatio, ſi aga-
tur in prima inſtantia, & nulla fuerit lata ſenten-
tia, &c.

Nec illud præterire puto, quod ſumptuum, & † ali- 139
mentorum prouiſio lite pendente, (quidquid eſſet dicen-
dum, quando plenaria fuiſſet cognitio) non præiudicat in
cauſa principali, eſt text. *in l. penult. Cod. qui ſunt ſui, vel
alien. iur.* Imò nec huiuſmodi alimenta, & ſumptus litis,
quæ † lite pendente colitiganti ſubminiſtrantur in ſortem
principalem, nec minus in caſu ſuccumbentiæ reſtituun-
tur, *l. 1. §. intereſſe, ff. ſi mulier ventr. nom. in poſſeſſ. mitt.*
& probat Afflict. *deciſ. 252. num. 4.* & ibi adducit diſpoſita
in d. l. 1. ideſt quando dantur alimenta ab hærede, vel ſub-
ſtituto, mulieri prægnanti, ventris nomine miſſæ in poſ-
ſeſſionem, illa non repetuntur, ſi poſtea non reperitur
prægnans &c. reliqua vide ibi, relatamque opinionem te-
nuit quoque Boer. *deciſ. 324. ſub num. 3. verſ. alimenta re-
peti non poſſunt,* ſi actor poſtea ſuccumbat, nec ſi vincat
computantur, vel deducuntur ex ſorte principali, Angel.
Aretin. *in §. fuerat num. 35. verſ. aliud noto, Inſtitut. de act.*
Manſuer. *in pract. tit. de poſſeſſ. num.* 27. vbi ait ita ſeruari
in Pariſienſi Senatu, idemque ſenſit Rebuff. *de ſentent.
prouiſional. art. 3. gloſ. 1. num.* 22. vbi dicit ita ſeruari vidiſſe
in Curijs Franciæ, refertque Surd. *in tractat. de aliment.
tit. 1. qu. 124. num. 4.* Ludouic. Molin. *lib. 2. de primogenit.
Hiſpan. cap. 16. numer. 42. & 43.* Valaſc. *concluſ. 1. num. 7.
verſ. nec teneri ad reſtitutionem alimentorum prædictorum,
&c.* Trentacinq. *variar. reſolut. lib. 1. tit. de aliment. con-
cluſ. 1. num. 45.* qui omnes ferè affirmant dictam opinionem
eſſe ſequendam, *per text. in d. l. 2. §. intereſſe, ff. ſi mu-
lier. ventr. nomin. in poſſeſſ. mitt.* prædictæque opinioni
etiam adhæret Rota *Rom. vt præſertim deciſum habetur in
cauſa Romana Bonorum de Ceulis 14. Nouemb.* 1603. *coram
bon. mem. Franciſco Penia, eſt inter eius à me imprimendas
deciſio 848. num. 2. verſ. alimenta,* quæ lite pendente,
quæ loco prouiſionis dantur, regulariter neque imputan-
tur, nec reſtituuntur, &c. Et prædicta deciſio loquitur in
caſu

142 caſu in quo † aderat decretum ſuper præſtatione alimen-
torum, & ſumptuum litis, cui pars cauit de reſtituendo,
143 & adiecta fuit clauſula arbitrio † Rotæ, quæ clauſula
cum intelligatur prout de iure, vt ſatis notum eſt, non
144 fuit intentio Rotæ grauare partes † contra diſpoſitionem
iuris communis cum d. alimenta, & ſumptus litis de iure
non veniant reſtituenda, idque ſubditur procedere, quam-
uis in d. decreto adeſſet clauſula ſine præiudicio præſtantis
145 alimenta, & ſumptus litis, qui nullum † præiudicium
dicitur ei illatum prædicta ſoluendo, cum probata pauper-
tate, & præſumptione boni iuris rei, de iure teneatur
ei prædicta ſubminiſtrare, vt ſæpè iam dictum eſt, &
qui iuſtè cogitur, cenſetur quodammodo voluntariè
conſentire, vt per Leſſ. *de iuſtit. & iur. lib. 2. cap. 17. dub. 6. num.* 43. & differit Rota *infra par. 6. recent. dec. 26. num.* 4.

Nec in aliquo titubare debemus, licet in text. *in d. l.* 1.
§. *intereſſe, ff. ſi mul. vent. nom. in poſſeſſ. mitt.* ſuper quo
Doctores firmant ſupra relatam opinionem, conſidera-
146 ri poſſit aliqua † ſpecialitas, ſcilicet fauore ventris præ-
gnantis, nam id falſum eſt, cum ratio ibi ſit genera-
147 lis in omnibus, qui agunt ad bona † tamquam pro-
pria, & non habent aliundè, & ideò vbi militat ea-
148 dem ratio, ibi idem ius ſtatui debet, non eſt enim † al-
leganda ſpecialitas, vbi nulla extat ratio ſpecialitatis, &
benè id diſcutit Surd. *in dict. tractat. de aliment. titul.* 1.
quæſt. 24. *numer.* 9. vbi reſpondit etiam ad illam regulam,
149 vt † melius ſit non alendum alere, quam fame necare
eum, &c.

Conſtanter quoque perſiſtere debemus in ſupra relata
opinione, vt alimenta, & ſumptus litis, qui lite penden-
te dantur iure prouiſionis, nec imputentur, nec reſti-
150 tuantur, perſiſtere debemus, quamuis † Couarr. *pract. quæſt. cap.* 6. *num.* 7. *verſ. quartum id ipſe*, non parum co-
netur perſuadere contrariam opinionem eſſe veriorem,
& ad hoc allegat text. *in leg. cum autem*, §. *cum redhibe-
tur mancipium, ibi, quod tardius hominem ei reſtituit.*
151 *ff. de ædilit.* vbi emptor † reſtituit non ſolum fructus,
ſed etiam, quod à venditore acceperat pro eo, quod
mancipium tradidiſſet, atque ita addit, quod fuerat con-
ſecutus propter moram venditoris. Et inſuper adducit co-
loratam, & primo aſpectu ſatis vrgentem rationem, ne
152 ſcilicet † inuitentur pauperes ad temere agendum, ea
ſpe inducti, quod interim recipiant alimenta dum lis agita-
tur, quæ inde ſuccumbendo eorum lucro cedunt, & ſub-
dit hanc opinionem veriorem eſſe, nec vnquam vidiſſe
contrariam admitti.

Non enim aduertit Couarr. textum ab eo allegatum
153 *in d. l. cum autem*, loqui in actione redibitoria, † in qua
ex natura illius actionis redibentur omnia cum ſuis ac-
154 ceſſionibus, quod non ſic eſt in caſu noſtro, † non enim
ad diuerſa fit illatio vulgata, *l. Papinianus, ff. de minor.*
Ad illam verò coloratam rationem, ſeu inconuenientem
ab eo conſideratam ne ſcilicet pauperes inuitentur ad mo-
uendum indebitam moleſtiam, &c. non longè eſt quæ-
155 renda reſponſio, nam calumnia † omnis, & ſuſpicio
temeritatis in oppoſitum ducitur ex præſumptione boni
iuris, quæ eſt omninò neceſſaria antequam Iudex actori
decernat alimenta, & ſumptus litis, vt iam dictum eſt
156 ſupra, & ſic non intrabit talis præſumptio † ſiniſtra;
quandoquidem aut pro actore eſt ſententia, vel boni iu-
ris præſumptio, & tunc ſilet ſuſpicio calumniæ, aut non
extat, & tunc Iudex nullatenus decernit ea, inſuper
157 Couarr. propter illam eius erroneam † opinionem paſſim
à DD. increpatur, & præſertim à Surd, *in d. tractat. de
aliment. titul.* 1. *quæſt.* 124. *à numer.* 5. & à Menoch. *de
præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 36. *ſub num.* 37. *verſ. & hac quidem
ſententia mihi magis probatur, quam opinio illa contraria
eruditiſſimi Couarr. &c.* & ab Alexand. Trentacinq. *va-
riar. reſolut. ſub num.* 45. *verſ. & reijcienda eſt opinio*, Didac.
Couarr. *qui contrariam tenebat, &c.*

Inuenio etiam Couarr. hac quoque de cauſa ſenten-
158 tiam ſæpius † fuiſſe damnatam à Rota, & potiſſimum
iam olim *in cauſa Toletana Matrimonij* 23. *Iunij* 1564.
*coram bon. mem. Ioanne Cardin. Aldobrandino, & dein-
de in dicta Romana Bonorum de Ceulis* 14. *Nouembris*
1603. *coram bon. mem. Penia, vbi alia deciſiones alle-
gantur.*

Præterea ex ſupradictis non ſine cauſa, firmare poſſu-
mus, dum dicta alimenta, & ſumptus litis, nec reſtituun-
tur, nec imputantur, ideò † fruſtratoria eſſet cautio de 159
illis reſtituendis in caſu ſuccumbentiæ, vel computandis
in ſortem, ſi victoria obtineatur, quia fieri † non de- 160
bet, quod factum non releuat, *l. arbiter Calendis, ff. de
arbitr.* & lex non parum abhorret † actus fruſtratorios, 161
l. vnic. Cod. de theſaur. lib. 10. *l. prima in fin. ff. de mancip.*
& hoc præſertim quando ſumus, prout eſt caſus noſter, in
actis † iudicialibus, ex allegatis coram bo. me. Coccino 162
dec. 312. *in fin.* & coram bo. me. Cardin. Sacrato *deciſ.* 171.
ſub num. 3. *ſupra par.* 3. *rec.*

Nonne conſideramus quoque quod arctare, quem in his
terminis † ad cautionem præſtandam, eſſet cogere ad 163
impoſſibilia? quia iſta alimenta, & ſumptus litis ita de-
mum ſubminiſtrantur, ſi litigans non habet aliundè, &
proinde ſi non habet aliunde, † vnde ſe alat, & litiget, 164
minus habebit vnde reſtituat, & ſatis clarum eſt, præce-
ptum impoſſibile non obligare, *l. impoſſibilium, ff. de reg.
iur. cap. nemo poteſt eodem tit.* Abb. *in cap. Odoardus num.* 7.
in fin. & num. 9. *de ſolut.* Felin. *in cap. ad aures num.* 1. *de
ſimon.* & non in longè diſſimilibus terminis reſpondit Ro-
ta *in illa Romana bonorum* 11. *Decembris* 1642. *coram
Reuerendiſs. P. D. meo Carillo*, §. *Ea moti ratione, verſ.
præceptum enim impoſſibile non obligat, nam cum pauper-
tas &c.*

Vlterius non ne ſi ille, cui alimenta, & ſumptus li-
tis debentur pauper eſſe debet, quomodo ergo inueniet
cautionem? † nam paupertas nihil aliud ſignificat, quam 165
paruam partem, exiguum patrimonium, & modicas fa-
cultates, dicta eſt enim à nomine Greco πενία ideſt pau-
ca pecunia, ſeu paruo lare. Vnde pauperes dicuntur,
quaſi parum potentes, & parum poſſidentes, & ſic quid
obligare non habet, ſi verò voluerit præſtare fideiuſſo-
rem, vir, qui pro eo fideiubeat, quis erit? & neſcio
an Couarr. qui tenuit, vt dicam infra, hoc caſu ido-
neam cautionem eſſe præſtandam, ipſe pro habente pa-
rum, aut nihil fideiuſſiſſet, Heu quotidie palpatur illud
Eurip. in Medea.

Pauperem fugit quilibet procul amicus.

immò propinquus † pauperis vix inuenitur vllus, & 166
tamen eos habet, vt non ſine admiratione ſcripſit Co-
mic. ille Græcus, aliaque circa hanc derelictionem paupe-
rum, *dixi in annotat. ad deciſionem* 6. *à num.* 37. *ſupra
par.* 3. *recent.* Quippè licet verum ſit regulariter, cuique
graue eſſe fideiuſſorem dare, *l. ſi is à quo*, §. *fin. ff. vt in 167
poſſeſſ. legat.* Bald. *in l.* 2. *num.* 6. *ff. de hered. & action. rei
vend.* & ibi Sà *num.* 4. Padill. *in l. ſi ſuper poſſeſſione num.* 26.
*verſ. Præterea neminem, Cod. de tranſact. qui ad hoc tex-
tum expendit in l.* 2. §. *Sed ſi dubitetur, ff. de Iudic.* Surd.
deciſ. 279. *numer.* 13. *verſ. graue eſt cuique dare fideiuſſorem
&c. & deciſ.* 205. *num.* 2. *verſ. neceſſitas fideiubendi di-
citur onus &c.* Barboſ. *in l. diuortio*, §. *interdum num.* 16.
ff. ſolut. matrim. & ratio eſt, quia vt poſt gloſ. *in l. ter-
tia*, §. *quamuis in verb. quibus, ff. ſi cui plus quam per leg.
falcid.* inquit Bart. *ibi, num.* 3. difficile eſt † inuenire 168
fideiuſſores idoneos, ſicuti notatur *etiam in Auth. vt
ſponſ. in fin.* Odofred. *in tractat. de curat. bon. dand. cap.* 7.
numer. 70. *verſ. non eſt facile omnibus præſtare fideiuſſorem*,
Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.* 66. *numer.* 5. *verſ.
difficile eſt inuenire fideiuſſorem*. Hinc concuſſio, fla-
gitatio, exactio in præbendis fideiuſſoribus, *l. multis,
Cod. de princip. agent. in reb. l. fin. Cod. de priuileg.* Scho-
lar. *lib.* 12. *l. fin. Cod. de fer.* Hinc quoque dare fideiuſ-
ſorem appellatur † onus, *l. cum non facile, ff. ſi cui pluſ- 169
quam per leg. falcid.* §. *item ex inquiſitione Inſtit. de ſa-
tiſdat. tut.* contumelia, *l. teſtamento in fin.* vbi Bald.
ff. de teſtament. tutel. iniuria, grauamen, *l. omnes*, §. *in
hac, & l. orphanotrophos, Cod. de Epiſcop. & Cleric.*
& detrimentum, *l. quoties ſanè in fin. Cod. de priuileg.*
Scholar. & refert Henrig. *de fideiuſſor. cap.* 6. *numer.* 142.
& ſeq.

Tamen, vt dixi, dum ſupradicta regulariter ſunt vera ge-
neraliter loquendo, multò fortius id vſurpabit ſibi locum
dum fideiuſſio præſtanda eſt per pauperem, meritoque multi
DD. affirmant, inopè & † facultatibus deſtitutum impoſſi- 170
bile cenſeri fideiuſſorem inuenire poſſe, & præſertim conſi-
derant Gutier. *in l. nemo poteſt nuer.* 243. *ff. de legat.* 1. An-
gel. *in l.* 4. *ff. de vſufruct.* Treuiſan. *deciſ.* 8. *num.* 10. *lib.* 1.

Antonin. de Amat. *variar. reſolut, cap.* 53. *ſub numer.* 10. *verſ. facultatibus deſtituto impoſſibile cenſetur fideiuſſorem reperire poſſe &c.* Giurb. *deciſ. Siciliæ* 4. *ſub num.*9. *verſ. fideiuſſorem inuenire in homine inope, & facultatibus deſtituto, impoſſibile cenſetur, &c.* atque in puncto notat Valalc. *conſult.* 1. *ſub num.*7. *verſ. fideiuſſor pro paupere non reperitur.*

Eòque magis abſurditas augetur in caſu noſtro, quia
171 cautio † non deſeruiret, niſi de vento, nam pauper, vt iam probatum eſt, non tenetur nec ad reſtitutionem alimentorum, & ſumptuum, litis nec ad computationem in
172 ſortem, ſi victoriam obtineat, & ſic † iniuſtiſſimum eſſet illum propter impotentiam ſatiſdandi, quæ ſatiſdatio etiam in caſu aliàs neceſſariò propter paupertatem ſolet remitti, Rauden. *conſil.* 61. *num.* 17. *vol.* 1. Caſtill. *de vſufruct. cap.* 18. *num.* 10. & receptiſſimam eſſe ſententiam affirmant Lancellott. Dec. Marſ. & Imol. & alij, cum quibus eam defendit, & hanc opinionem regulariter eſſe veram profitetur, Barboſ. *in l. diuortio*, §. *interdum numer.* 26. *&* 27. *ff. ſolut. matrim.* & vide Roland. *conſil.* 43. *numer.* 21. *lib.* 2. lite pendente cum alimentis, & ſumptibus litis priuare, vt etiam aduertit Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 16. *ſub num.* 44. *verſ. iniuſtiſſimum eſſet, &c.* & conſequenter etiam delerere litem, ac indiſcuſſum relin-
173 quere † eius bonum ius iam à Iudice delibatum, nec non pauperibus via iuſtitiæ præcluderetur, non eſt enim æquum neminem ſuperfluis cautionibus onerare, *l. ſi is à quo*, §. *ſi ſemel, ff. vt in poſſeſſ. legat.*

Nec opus erit diu inſiſtere ad reijciendam contrariam
174 ſententiam, Couarr. † *pract. quæſt. dict. cap.* 6. *numer.* 7. *verſ. dandam eſſe cautionem*, vbi inquit eſſe receptiſſimum, vt danda veniat cautio idonea per eum, cui ſunt ſubminiſtranda alimenta, & ſumptus litis, de eis reſtituendis, ſi ſuccumbat, aut accepto ferendis, vbi victoriam repor-
175 tauerit. Motus enim † fuit Couarr. ad id firmandum ex rationibus iam ſupra confutatis à num. 151. Neſcio quidem, vt retuli, ſi ipſe Couarr. in tam promptum pericu-
176 lum ſe † poſuiſſet fideiubendo pro eo, qui parum, aut nihil habuiſſet, nec quidem placet concordia illa, quam
177 ex Molin. *d. cap.* 6. *num.* 43. adducit † Menoch. *de præſump. lib.* 1. *quæſt.* 35. *num.* 38. vt ſcilicet iuri, & rationi conueniat, quod præſtetur dicta cautio, cum conditione quatenus d. reſtitutio, vel computatio de iure veniat facienda, cum ſic vtrique parti conſulatur. Quia reſpondetur id eſſe actum fruſtratorium, & ideò abſit, vt admittatur
178 in iudicio ex allegatis ſupra num. 159. & vbi † Iudex ſuſpicatur de calumnia, vel fraude, non debet alimenta decernere, prædictaque concordia Menoch. diſplicuit etiam Surd. *in tractat. de aliment. d. titul.* 1. *quæſt.* 125. *numer.* 4. *in fine.*

Tandem, vt finem reperiam, prædictam opinionem
179 non arctandi pauperem, ad cuius fauorem lite † pendente decretum fuit ſubminiſtrari alimenta, & ſumptus litis, ad præſtandam aliquam cautionem, amplectitur, & ſequitur Rota, vt apparet ex deciſione *in cauſa Romana Saluiani* 17. *Maij* 1613. *coram bon. mem. Card. Sacrato,*
180 *eſt deciſio* 498. *num.*3. *ſupra par.*3. *recent.* vbi etiam reiicitur, damnaturque illa, & contraria ſententia Couarr. *pract. qu. cap.*6. *nu.*7. *de qua dixi ſupra nu.*174.

Denique in hac materia animaduerto text. *in d. l. ſi in-*
181 *ſtituta*, §. *de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam.* vbi † prædicta concluſio, vt pauperi colligitanti, & habenti præſumptionem boni iuris pro ſe à reo diuite ſint ei ſubminiſtranda alimenta, & ſumptus litis, nec verbum, quidem facit de
182 danda prædicta cautione, † præterea cùm textus id non deſideret, nos id ſomniare non debemus, quia caſu quo cautio danda eſt, iura benè de hoc mentionem faciunt, *l. peto*, §. *fratre, ff. de leg.*2. *Imperator. ff. ad Trebell. auth. quæ ſupplicatio, Cod. de precibus Imp. offerend. aut. hoc niſi, Cod. de ſolut. & in tit. vt leg. ſeu fid. numer. cauet.* vlterius
183 nec quiſpiam † interpretum, *in d.* §. *de inoffic.* hoc requirit. Sed etiam vbicumque propter compertam paupertatem alimenta decernuntur, cautionem de his reſtituendis,
184 vel computandis, † dari non debet, cùm paupertas ſoleat à ſatiſdatione excuſare, iuxta *gloſ. in l.* 1. *ff. qui ſatis. cog.* & facit Alberic. *l. non debet, ff. quod met. cauſ. cum alijs allegatis ſupra nu.* 171.

Vnde generaliter loquendo, in illis caſibus in quibus
185 cauendum eſt cum fideiuſſoribus, † & ille, qui cauere debet propter impotentiam fideiuſſorem inuenire non poteſt, & hoc prius per eum iurato, ſe fideiuſſores idoneos non inuenire, quamuis ſumma tam per ipſum, quàm per alios adhibita diligentia nequiuiſſe. *Auth. generaliter, Cod. de Epiſcop. & Cler. gloſ. in l.* 1. *in verb. fideiuſſores, ff. qui ſatiſdar. cog.* Clar. *recep. opin. in* §. *fin. quæſt.* 46. *num.* 15. Emanuel Suarez *in theſaur. comm. opin. in litera F. num.* 159. Horat. Carpan. *ad Statut. Mediolan. par.* 1. *cap.*44. *num.*56. 57. *&* 58. Henrig. *de fideiuſſ. cap.* 10. *numer.* 130. *& cap.*18. *num.* 119. & tunc ſtatur eius iuratoriæ cautioni, *text. eſt notab. in l. omnes, verſ. hac autem inclyta Vrbe*, vbi Bald. *in* 1. *col. Cod. de Epiſcop. & Cler. Auth. de litig.* §. *ſancimus, Auth. vt nulli iudic.* §. *neceſſarium, &* §. *ſi verò, l. de die*, §. *fin. ff. qui ſatiſdare cogant. Auth. de nupt.* §. *quapropter, verſ. ſi vero non valdè, l. in ſacris, C. de ſacr. prox. ſcrin.* Odofred. *de curat. bon. dand. cap.* 7. *num.* 70. & hoc notat idem Bald. *in auth. cui relictum ſub num.* 7. *&* 8. *Cod. de iud. vid. toll.* vbi Caſtr. *inquit illum textum eſſe meliorem de iure ad declarationem, l. ſancimus, Cod. de verb. ſignif.* & concludit, dum quis debet præſtare
fideiuſſores, † releuatur ab illo onere, ſi non poteſt, vel 186
cum magna difficultate præſtare non valeat, † cum diffi- 187
cultas æquiparetur impoſſibilitati, *l. Nepos proculo, ff. de verb. ſignif. l. ſi ſeruus, ff. de noxal. l. ſi peculium*, §. *fin. ff. de ſtat. lib. l. diuortio in princip. ff. de negot. geſt.* & poſſe
non dicimus, quod cum difficultate poſſumus, *gloſ. in* §. 188
pœnales, Inſtit. de action. ideò Bald. *in concluſ.* 101. *Quidam teſtis poſt princip. vol.* 1. dicit, quod ſi teſtes vnius
partis dicant, † vt non potuit accedi per talem locum, 189
alij quod commodè accedi non potuit, non dicuntur con-
trarij, quia poſſe verè non dicimus, † quod cum diffi- 190
cultate poſſumus. Sed perſiſtendo in terminis de quibus ſupra num. 185. videatur etiam *Alex. in conſ.* 57. *num.* 7.
lib. 3. vt ait ſatis eſſe ſi quis iuret ſe credere, † non poſſe ta- 191
lem fideiuſſorem de facili dare cum alijs doctè congeſtis per Becc. *conſil.* 1. *numer.* 18. & adde Roman. *conſil.* 439. *numer.* 10. Practic. Papien. *in forma reſponſ. reconuent. action. real. in verb. debitè ſatiſdare*, & ibi addit. Lancellott. Conrad. *in ſuo prætor. in cauſa Ciuili ſub rub. de ſatiſdat. num.* 2. Hyppolit. Marſil. *in rubric. ff. de iuriſd. om. iudic. num.* 123. *& in l.* 1. §. *præterea num.* 166. Guid. Pap. *deciſ.* 50. *numer.* 2. *& deciſ.* 189. *numer.* 3. Roland. *conſil.* 43. *num.* 22. *vol.* 2. Crauett. *conſ.* 289. Riminald. iun. *conſil.* 48. *num.* 20. Bender. *in tractat. de reuiſ. concluſ.* 7. *per tot.* Gaill. *Obſeruat. Imper. lib.* 2. *obſeruat.* 41. *num.* 9. Franc. Marc. *dec.* 496. *par.* 1. Rebuff. ad Gall. *Conſtitut. tit. de ſentent. execut. art.* 1. *gloſ.* 16. Anton. Sol. *ad Conſtitut. ſub aud. tit. de ſentent. executorial. ne ſup. debit. gloſ.* 3. *num.*5. And. Clud. *de ſequeſtr. cap.* 10. *cap.* 18. Suar. *tit. de los emplazam.* §. 1. *num.* 7. *&* §. 7. *num.* 8. cum alijs relatis per Tiraquell. *de vtroque retract. par.* 1. §. 1. *gloſ.* 18. *nu.*49. & copioſius per Lud. Schard. *de feud. par.* 10. *ſect.* 20. *num.* 296.

Nam & generale eſt † in omni actu requiri poſſibili- 192
tatem, etiamſi lex aliter diſponeret, *l. cum te*, vbi Bald. *C. de donat. ant. nupt. l. multum, Cod. ſi quis alteri, vel ſibi cap. ſuper de offic. delegat.* Dec. *in conſil.* 298. *col.* 2. *verſ. prædictis tamen non obſtantibus, & conſil.* 225. *col.* 2. *verſ. ſed videndum, & in l. nuptias poſt num.* 8. *de regul. iur.* Affl. *deciſ.* 305. *numer.* 7. Quod procedit etiamſi interuenerit
promiſſum, † quia numquam cenſetur promiſſum id quod 193
moraliter eſt impoſſibile, cum ea in dubio facienda ſit in-
terpretatio, vt id cenſeatur † promiſſum, quod fieri 194
potuit, quoniam abſurda res eſſet, velle quemquam
id † promiſiſſe, quod præſtare non poteſt, vt probat 195
textus *in l. nolle, & in l. is poteſt, & in l. is, qui putat, ff. de acquir. hered.* Corn. *conſ.* 102. *incip. in cauſa copijs num.* 6. *lib.* 2. Crauett. *conſ.* 807. *incip. Cogit me numer.* 6. *lib.* 5. & magiſtraliter fuit ventilatum, diſcuſſum, nec non reſolutum *in cauſa Cornetana Aquaductus* 30. *Martij* 1609. *coram bon. mem. Franciſco Penia, eſt deciſio* 1132. *inter eius à me imprimendas à numer.* 1. vbi fuit
dictum, promiſſionem deducendo † aquam vſque ad 196
certum locum, ad quem poſtea fuit compertum contra ſuum curſum naturalem aſcendere non poſſe, quia locus vbi originem, ſeu ſcaturiginem habebat aqua,
erat longè inferior † loco eo, ad quem fuit promiſſum, vt 197
fons eſſet venturus, & ideò tamquam promiſſio rei impoſſibilis nullatenus tenuit ad quam controuerſiam inuiſendam

dam, prout eſt conſuetudo Rotæ, quando agitur de cau-
198 ſis grauibus, & ponderoſis † ad locum differentiæ, ſcili-
cet ad Ciuitatem Corneti ſe contulerunt ex ordine Rotæ
bon. mem. Horatius Lancellottus poſtea S. R. E. Cardina-
lis, & d. bon. mem. Penia d. Tribunalis Decanus, qui
corporaliter prædictam difficultatem inſpexerunt, & po-
ſtea in Rota ſuam relationem fecerunt, vt latius in d. deci-
ſione Peniæ habetur &c.

Denuò amplia, eam regulam, vt in omni actu requira-
199 tur poſſibilitas, † procedere etiam ſi adſit promiſſio, &
quidem iurata, ac quamuis iuramentum obliget præciſè
ad factum, cap. ad noſtram el 1. de iureiur. gloſ. in l. ſi pe-
cuniam in verb. neceſſe habeas, ff. de condit. cauſ. dat. Car-
din. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 14. tit. 32. numer. 4.
200 Rot. deciſ. 133. num. 5. infra in ſequenti part. tamen † in-
telligitur in his, quæ præciſè præſtari poſſunt, vt diſcutit
Aym. conſ. 12. per tot.

201 Iuramentum enim ſemper habet in ſe clauſulam, † ſi
potero, ſi DEVS voluerit, ſi Principi placuerit, vt notat
gloſ. in can. Beatus Paulus 22. quæſt. 2. & in cap. venientes
de iureiur. & in cap. 1. eodem titul. in 6. Archidiacon. in
can. auctoritatem 15. quæſt. 6. Bart. in l. fin. in princip. ff.
ad municip. & notatur in l. fin. & ibi Iaſ. col. 1. ff. qui ſa-
tiſdar. cog. Benincaſ. in tract. de priuileg. paupert. titul.
de contractib. ſpecial. 9. numer. 14. Eſtque generale in om-
nibus contractibus, & promiſſione, ac fide etiam iura-
202 ta, † vt ſemper intelligatur præſeruata authoritas, & fa-
ctum Superioris, vt in cap. venientes, cap. ea te de iureiur.
cap. ſignificanti de elect. l. fin. ff. ad municipal. gloſſ. penult.
in cap. quæ contra mores, vbi Geminian. 8. diſtinct. Gar-
zon. de Laud. meri iuris par. 3. quæſt. 9. num. 7. Anton.
Corſet. de iurament. euident. 1. num. 47. latè Michael. Pa-
laez. de maiorit. part. 4. quæſt. 36. num. 8. Gregor. Magal. de
ſecurit. par. 2. num. 5. Bellamer. de permut. benefic. par. 7.
quæſt. 2. numer. 21. Fortunat. Garz. de vltimo fin. Iur. nu-
mer. 383. & fuit reſolutum in cauſa Foroſempronien. ſeu
Eugubina bonorum emphyteuticorum 16. Iunij 1636. coram
bon. mem. Coccino, §. Aut denique, verſ. videmus, quod in
quibuſcumque contractibus, & promiſſione, ac fide etiam iu-
rata &c. nec non iterùm in eadem cauſa ſub die 7. Maij
1638. coram eodem, §. Et tanto minus, verſ. cum in omni
contractu etiam iurato, ſemper cenſetur præſeruatum factum,
& auctoritas ſuperioris, &c.

Verùm, antequam terminem, aduerte concluſionem
ſupra num. 185. firmatam, vt in obligato ſatiſdare cum fi-
203 deiuſſoribus, ſi eos non inuenerit locus ſit † iuratoriæ
cautioni. Limita eam non procedere, quando quis aliquod
officium exercere debet, veluti ſi ſimus in tutoribus, &
curatoribus, namque ipſi non admittuntur ad iuratoriam
cautionem, ideoque ſi fideiuſſores habere non poſſunt,
204 ad tutelæ, † vel curæ adminiſtrationem non admittun-
tur, l. 2. Cod. de tut. & curat. qui non ſatiſd. l. fin. C. de
arb. tutel. Bald. in l. 2. C. de vſu, & vſufruct. leg. & in cap.
coram num. 9. ext. de offic. delegat. & in cap. 1. col. 2. de pro-
cur. Roman. conſil. 439. num. 10. verſ. Secundò per text.
Iaſ. in l. 1. num. 23. limit. 8. ff. qui ſatiſdar. cog. Ioan. God-
dæus in tract. de contrahend. & committ. ſtipul. cap. 5. con-
cluſ. 21. numer. 298. Petr. Beccius de teſtam. coniug. lib. 5.
cap. 24. num. 4. in fin. Mynſing. §. 1. & ibi etiam Schneid. In-
ſtit. de ſatiſd. tut. Trentlerus ſelect. diſput. lib. 2. diſput. 8.
theſi 5. ſup. littera B. And. Cludius de ſequeſtr. cap. 10. nu. 12.
Paul. Montan. de tutel. cap. 32. regul. 7. num. 13. Cepoll. cau-
tel. 14. Gaill. obſeruat. Imperial. lib. 2. obſeruat. 47. num. 7.
verſ. tutor. qui ſatiſdare non poteſt ab adminiſtratione re-
pellitur, etiam ſi cautionem iuratoriam offerat &c. Fede-
ric. Schench. in Viridar. concluſ. 9. Theſaur. qu. forenſ. lib. 1.
cap. 21. nu. 1.

Tutores enim, & curatores præciſè (quidquid ſit, quan-
do ſumus in tutoribus, vel curatoribus teſtamentarijs)
205 coguntur dare fideiuſſores † rem pupilli ſaluam fore,
l. legitimos 5. in princip. & ibi Bart. & DD. ff. de legitim.
tut. l. 1. 2. 3. 4. & tot. titul. rem pupill. ſal. fore, l. de crea-
tionibus 27. Cod. de epiſtol. aud. l. fin. §. ſed cum antiquitas,
& §. ſin autem non talis, C. de curat. furioſ. l. ſi tutor. 4.
& ibi gloſſ. Cod. in quibus cauſ. in integ. reſtitut. neceſſ. non
eſt, l. cum cognatos 3. & ibi Bald. C. de poſtlim. reuerſ. l. ſan-
cimus, & ibi Ofred. Cod. de adminiſtr. tut. l. de die 8. §. tu-
tor. ff. qui ſatiſdar. cog. l. conſilio 7. §. 1. ff. de curat.
furioſ. l. muto, 6. §. 1. ff. de tutel. l. 1. 2. & tot. titul. Cod. de
tut. & curat. qui non ſatiſd. nos autem, & ibi Ang. Sylue-
ſtr. Aldobrand. & DD. Inſtit. de Attilian. tut. cum alijs in-
finitis.

Ratio quare in his, qui aliena negotia adminiſtrant, &
præſertim in tutoribus, † & curatoribus, ſatiſdatio cum 206
fideiuſſoribus omninò ſit neceſſaria, eſt facilis, quia agi-
tur de præiudicio tertij nempe Dominorum, pupillorum,
minorum &c. ideòque † ſuccurrendum eſt eis, ne abſque 207
ipſorum culpa detrimentum patiantur, præterea hic facit
illa diſtinctio, aut is, qui cauere debet cum fideiuſſoribus
eſt ſuſpectus † propter eius malos, & corruptos mores, 208
& tunc ſtante tali ſuſpicione, propter quam forſitan quili-
bet abhorret pro eo fideiubere, & tunc fideiuſſio neceſſa-
rio exigitur, nec iuratoria cautio ſatis eſt, licet impoſſibi-
litas inueniendi fideiuſſores allegetur, l. filius familias,
§. ijdem Principes, ff. de legat. 1. l. ſi fideiuſſor. §. fin. vbi
Alex. num. 6. ff. qui ſatiſdar. cog. Iaſ. in l. 1. num. 22. ff. eo-
dem, Bellon. conſil. 54. num. 6. Bard. conſ. 1. num. 20. Surd.
conſ. 68. num. 23. verſ. non excuſatur, Barboſ. in l. diuor-
tio, §. interdum num. 27. verſ. eſt tamen aduertendum, ff.
ſolut. matr. Theſaur. quæſt. forenſ. cap. 21. num. 7. Seraph.
de priuileg. iuram. quæſt. 18. num. 36. & 45. Baiard. ad Clar.
§. fin. qu. 46. num. 49. vbi poſt Iacob. aduertit id benè eſſe
notandum, Coſt. remed. ſubſidiar. 48. ſub num. 11. Vincent.
de Franch. dec. 317. nu. 8. verſ. vbi cautio fideiuſſoria non po-
teſt præſtari propter malos mores &c.

Vbi vero ſuſpicio ceſſaret, locus iuratoriæ cautioni vi-
deretur, & in puncto, ſi tutor, vel eſſet Perſona † ad- 209
modum fida, & honeſta, tunc enim ille non tenetur ſatiſda-
re, d. l. legitimos 5. & ibi Bald. in 1. & 2. notab. ff. de legit.
tutor. Iaſ. in l. 1. num. 18. verſ. ſecundo facit, ff. qui ſatiſ-
dar. cog. Hyppolit. de Marſil. in rubric. ff. de fideiuſſ. num.
282. Chriſtophor. Porc. Inſtitut. de legit. patr. tutel. num. 4.
Iaſ. in auth. iubemus num. 3. Cod. de iudic. Anton. Diag. in
tract. de tutor. & curat. quæſt. 7. num. 28. Tiraquell. in tract.
de pœn. cauſ. 51. num. 41. vbi inquit textum in d. l. legiti-
mos, eſſe digito allegandum. Prædictaque opinio poteſt
confirmari per textus in l. ſcire oportet 21. §. fin. ff. de tut.
& curat. dat. ab his, l. ſuſpectum 8. ff. de ſuſpect. tutor. §. fin.
& ibi Aldobrandin. & DD. Inſtit. eodem, tum quia virtus
hominis † pro ſatiſdatione habetur, Rota in cauſa Roma- 210
na computorum 10. Aprilis 1630. coram bon. mem. Merli-
no, eſt infra in ſeq. par. deciſ. 365. num. 48. vbi dicitur,
fideiuſſoris † locupletiſſimi loco eſt integritas inſignis ali- 211
cuius.

Vſque adeò, vt in ijs caſibus, in quibus alioquin ſatiſ-
datio requiritur, ſola nuda cautio † ſufficiat, quando 212
is, qui ad ſatiſdandum tenetur, eſt honeſtæ vitæ, & pro-
batæ fidei, l. 1. §. is autem iun. gloſ. in verb. qualitatem, ff.
de rip. muniend. Bald. in cap. 2. col. 3. verſ. quæro vtrum ſi
dubitetur extr. de iudic. cum alijs copioſè allegatis per Schrad.
de feud. part. 10. ſect. 20. numer. 349. & poſt eum in
puncto, ſi tutor ſit vir honeſtæ, & inculpatæ vitæ † cau- 213
tionem iuratoriam eo caſu ſufficere, ſi fideiuſſores habere
non poſſit, ita tamen, vt Iudex annotet iuratoriam cau-
tionem propter tutoris vitæ honeſtatem, & fidelitatem
eſſe admiſſam, defendit cum caterua inſigni Doctorum,
Martin. Benekendorf. in addit. & not. ad Seraph. in tract.
de priuileg. iurament. priuileg. 18. num. 20. Sed quis erit iſte
vir honeſtæ, & probatæ fidei, facilè quidem non erit re-
perire, ne dicam vnà cum Alciato, & alijs relatis ab
Henrig. in tract. de fideiuſſ. cap. 1. num. 47. Hodie totum
mundum eſſe diffidentiam, & perfidiam, & ſi reperitur
homo integer, inuenitur coruus albus, itaque poteſt ex-
clamari, cum illo Spartano ἔῤῥει τὰ καλά, hoc eſt, perie-
runt honeſta, & vt iam olim dixit S. Cypianus lib. 2. epiſt. 2.
Conſenſere iura † peccatis, & cœpit eſſe licitum, quod an-
tea publicum erat &c. ac ex noſtris id refert, Ann. Robert.
rer. iudicat. lib. 1. cap. 7. circa finem, arridentque Diuina
illa Oracula, apud Ioann. Apoſt. lib. 1. epiſtol. 5. ibi, To-
tus mundus in maligno poſitus eſt &c. & Regius Propheta
Dauid in Pſal. 13. ait: Non eſt, qui faciat bonum, non eſt
vſque ad vnum &c. Pluraque ſi in hac materia deſideras
conſule, Caſſan. in conſil. 1. à num. 62. vbi inuehit con-
tra ſui temporis Prælatos, Clericos, Iudices, Aduo-
catos, Parentes, Mulieres, Iuuenes, Senes, &c. Hic
enim ponam digitum meum ſuper os meum, tanto-
que magis, quia de omnibus benè ſentio, cum id ingenui
animi ſit, vt inquit Orator Romanus, & facit tex. in can.

abſit, vt quidpiam, ſiniſtrum de his arbitremur 11. *quæſt.* 3. Verùm tamen non omnibus ita indifferenter credendum eſt, quoniam teſte ſene illo Plautino,

216 *Qui cauet, ne decipiatur, vix cauet, cùm etiam cauet.*
Etiam cum caniſſe ratus, ſæpè is cautor captus eſt.

Sed relicta materia iſta, illud tantùm ex ſuperius dictis
217 inferre intendo, ſi tutor, vel † curator non inuenerit idoneum fideiuſſorem, dum integer vitæ erit, vix eſt, vt ille non videatur velle tutelam, ne ſe in alienis negotijs immiſceat, idque omnes DEVM timentes abhorrent, vt dicam infra, quæ abhorritio eſt magnum probitatis ſignum, vnde illa vulgata, *attende tibi, viue tibi, rem tuam cuſtodi*, vt admonuit ſapiens ille Cato Vticenſis. Caſus verò, quo tutor curioſè inſtaret admitti ad iuratoriam
218 cautionem ex eo, quod † fideiuſſores non inueniat, & tunc niſi, reperiat eos idoneos tamquam ſuſpectus repellendus venit ab adminiſtratione tutelæ. Et hic detur mihi licentia, vt inſurgam.

Contra falſos, & indignos tutores, ſeu lupos rapaces,
219 & † quod peius eſt ſub titulo paſtoris, ficte, & latenter eorum rapacitatem fidelis gubernationis ſuperficie tegunt,
220 & benè † conſuluit, (alibique dixi) Bald. *in conſil.* 386. *in fin. lib.* 1. ſcilicet cauendum eſſe, ne vulpina ſimplicitas comedat pecus. Audiamus obſecro præclarum monitum Alan. de Parabol.

221 *Non teneas aurum, quod totum ſplendet, vt aurum,*
Nec pulchrum pomum, quodlibet eſſe bonum,
Nec eſt in multis virtus, quibus eſſe videtur,
Decipiunt facta lumina noſtra ſuis.
222 *Plus † aleos, quam melliis habent in pectora tales,*
Quos ſanctis ſimiles ſimplicitate putes.

Et loquendo de ſupradictis tutoribus, iſti ſunt illi, qui tutelas captant, & venantur non ad commodum pupillo-
223 rum, † ſed vt hydropica faciant ſua marſupia, deuorando, diſſipando, & ſibi appropriando ſubſtantiam miſerorum pupillorum, & de his iure conqueritur Iuſtinianus Imper. *in* §. *Quoniam, Auth. vt ij, qui oblig. ſe hab.* 5. ibi, *quæ minorum ſunt, impiè in ſe vertere &c.* & melius *in* §. *omnia* 1. *Auth. eod.* ibi, *Quid enim homo ad malitiam ſemel deditus, non adinueniat, vt minorum res, proprias faciat &c.* & contra eos ſæpè expoſtulata eſt Rota, & præſertim coram bon. mem. Merlino *in Maceraten. redditionis rationis* 21. *Iunij* 1641. *verſ. vt perſolutis huiuſmodi debitis cum bonis pupilli, ipſe tutor euaderet immunis &c.* meritòque
224 contra prædictos irruendum eſſet tanquam contra publicos latrones, & eadem pœna plectendi venirent, nam omnia iura contra eoſdem clamitant, *vt in tot. titul. ff. rem pupill. ſaluam fore &c.*

225 Et peiores ſunt ipſo maledicto Sathana, imò & † horrendiores, nam Diabolus ſe ex natura hoſtem noſtrum, & aduerſarium præſefert, iſti verò, ſeſe vt veros amicos, & fautores ingerunt cum pupillis, & quaſi ſe parentum affectus referre ſimulant, interim tamen, vt exitus acta probat, re ipſa latrones, & graſſatores ſeſe produnt; nam
226 teſte *Marco Tullio*, duobus modis fit iniuria aut vi, † aut fraude, vtrumque quidem debet eſſe ab homine alieniſſimum, ſed fraus eſt odio digna maiori, & facit *text. in l.* 3. §. *ſi quis volentem, ff. de liber. hom. exhib. & in l.* 1. §. *perſuadere, ff. de ſer. corrup.* & ex ſententia Ariſtot. *lib.* 9.
227 *Ethic.* Qui fingit ſe amicum, & non eſt, † peior eſt eo, qui falſam monetam facit. Nullum porrò grauius malum eſt, quàm quod ſub boni ſpecie delitеſcit, & vt dicit Se-
228 nec. *in prouerb.* Malus, † dum ſe bonum ſimulat, tunc eſt peſſimus. Nam & ſimulata bonitas, duplex eſt iniquitas, ac teſte Quint. Curt.

229 *Non ſatis eſt tutum mellitis credere verbis;*
Ex hoc melle ſolet peſtis amara ſequi.

Quare admonuit paternè Stoicus ille Romanus, eundem Senecam dico in epiſtol. *Hominem malum blandè loquentem, agnoſce tuum laqueum eſſe, &c.*

Atque hæc ſufficiant, dixiſſe contra iniquos tutores, alioſque impios adminiſtratores, ne modeſtiæ terminos tranſeundo peiora his aſſerere ſim coactus.

230 Solum tamen rogabo Iudices, † vt in decretando tutores pupillis, aduertant non ſolum (quando ſcilicet eſt locus datiuis) inquirere, & diſcutere, an ſint habiles fide, moribus, doctrina &c. vt conſiderat gloſ. *in* §. *ſed ex his, Inſtit. de Attilian. tut.* cum alijs allegatis à Rota coram Card. Sacrato *in cauſa Romana Tutelæ de Boncompagnis* 24. *Maij* 1619. *eſt deciſio* 116. *num.* 3. *verſ. an ſint pares oneri eis iniungen. &c.* ſupra in præcedenti part. ſed etiam optimum erit, ante oculos ſemper habere aureum illud præceptum eis datum à Modeſtino I. C. *in l. ſcire oportet* 21. §. *eos, qui* 2. *in fin. ff. de tutor. & curat. dat. ab his,* ibi, *Semper maximè hoc obſeruent Magiſtratus, ne creent eos, qui ſeipſos volunt ingerere, vt creentur, quinque pecuniam dant, hos enim, & pœnæ obnoxios eſſe, lege promulgatum eſt, &c.* & quamuis *gloſ. ibi, in verbo ingerere*, videatur id limitare, quando ille, qui ſe ingerit aliàs eſt idoneus, † tamen quid- 231
quid ſit, non mihi ita facilè perſuadeo, data hac idoneitate, & maximè ſi Dei timorem habeat, quærat ſe in tutela intromittere, vt creetur, imò nec, quaſi ne dicam, per vim tale officium ſubibit, cum certò ſit certiùs, id quod animaduertit prudenter *Imperator in* §. *quoniam, Auth. ij, qui oblig. ſe habe. &c.* loquendo in terminis curatorum idoneorum, ibi, *Quicumque Dei memoriam habent ad curam difficulter accedunt, &c.* & ibi gloſ. *in verbo difficulter*, ſimpliciter ait, eos eſſe ſuſpectos, qui ſe ingerunt, & adducit textum *in l. vxori,* §. 1. *ff. ad l. Cornel. de falſ. & in l. quæ omnia, ff. de procurat.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. COCCINO.

Cæſenaten. & Ariminen. bonorum allodialium.

Veneris 4. *Iulij* 1625.

ARGVMENTVM.

Teſtator inſtituendo hæredem aliquid, puta Collegium, quod adhuc non eſt in rerum natura, quia erigendum eſt, an ſi executores teſtamentarij immiſſionem in bonis defuncti petant, quando reijciatur talis petitio, & quando veniant immittendi, & quo remedio illam petere poſſint. Obitus teſtatoris qualiter poſſit probari per hæredem, & qualiter identitas bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, ſi inſtituat heredem Collegium erigendum, executoribus teſtamentarijs non videtur debita immiſſio ante erectionem eius.*
2 *Quod verum intellige, ſi executores peterent immiſſionem ex propria perſona, quia non ſunt heredes, ſecus ſi agerent tanquam curatores hereditatis, cum ſint loco heredis, num.* 3.
4 *Curatoribus hereditatis competunt omnia remedia, quæ competunt heredibus.*
5 *Executori teſtamentario, quando eſt loco heredis debetur immiſſio ex remedio, l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollend.*
6 *Executores teſtamentarij, quando ſuſtineant vices heredis.*
7 *Executores teſtamentarij, ſi non ſint loco heredis, ac exequi debent aliquod pium opus, tunc debetur eis immiſſio ex officio Iudicis.*
8 *Immiſſio executori teſtamentario, qui eſt loco heredis, debetur exhibitio teſtamento in actis non abolitum, neque cancellatum, aut aliqua parte vitioſum.*
9 *Obitus alicuius probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ, dum tamquam hæres ab inteſtato ſe in poſſeſſionem bonorum intruſit.*
10 *Obitus alicuius præſumitur per dictionem quondam.*
11 *ad Immiſſionem bonorum hereditariorum obtinendam dubium eſt, an ſufficiat ſola exhibitio teſtamenti.*
12 *Mors, quando ſit probanda ad obtinendam immiſſionem, vltra teſtamenti exhibitionem.*
13 *Identitas bonorum hereditariorum ſatis dicitur probata, dum pars aduerſa illorum poſſeſſionem cœpit tamquam heres.*

14 *ad*

14 *ad Immiſſionem obtinendam vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. tollend. ſufficit docere de poſſeſſione defuncti, abſque alia probatione dominij.*

15 *Hæres ab inteſtato non dicitur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem ſcripto, cum non habeat titulum, cum conſtet de teſtamento.*

16 *Titulus apparens, ſi verus ſit, valens eſt ad excludendum hæredem ab immiſſione.*

17 *Immiſſionem deberi, ſi pronuncietur, & quod procedatur ordinariè, & non executiuè, id non repugnat.*

DECISIO DCXXI.

EXequutores teſtamentarij bon. mem. Card. Nazareni petebant immiſſionem in bonis allodialibus per dictum Cardinalem relictis; vnde difficultas fuit reſtricta ad quatuor capita. Primò ſcilicet, vt videretur, An adſit perſona legitima, quæ petat immiſſionem. Secundò quatenus ſic, ex quo remedio debeatur immiſſio. Tertiò, An concurrant incũmbentia ad immiſſionem. Quartò, An adſit legitimus contradictor, itaut non poſſit procedi executiuè.

Circa primam difficultatem facere videbatur, quia dictus
1 Cardinalis inſtituit Collegium erigendum, † quamobrem videbatur dicendum exequutoribus ante erectionem non competere immiſſionem, Ang. de Peruſ. *conſ.* 135. *num.* 1. *verſ. ad primum*, Menoch. *de adip. remed.* 4. *num.* 271. nihilominus fuit dictum, quod obiectum procederet, ſi exequu-
2 tores peterent † immiſſionem ex propria perſona, quia non ſunt hæredes, ſecus autem, prout in caſu noſtro vbi
3 agunt tanquam Curatores hæreditatis, † quia ſunt loco hæredis quapropter competunt illis omnia remedia compe-
4 tentia † hæredi, vt declarat Angel. *in tract. de acquir. poſſ. qu.* 15. *art.* 7. *num.* 93. & 94. & *dicto conſ.* 135. *num.* 1. *in fine verſ. quando autem*.

Circa ſecundum ex quo ſcilicet remedio debeatur im-
5 miſſio dicendum eſt, † vel ex remedio *l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* quod debetur etiam exequutori teſtamentario, quando egit nomine prædicto, Bart. *in dicta l. fin. nu.* 12. *verſ. & idem quæro*, Iaſ. *num.* 15. *verſ. & idem*, Sebaſt. Lap. *num.* 56. qui communem dicit Zuccard. *nu.* 252. & *ſeq.* Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 667. & *ſeq.* Ang. *in tract. de acquir. poſſeſ. dicta qu.* 15. *art.* 2. *nu.* 22. & *ſeq.* & nimirum
6 ratione, † quia huiuſmodi exequutores ſuſtinent vices hæredis, Bart. *in l. hæreditas la* 2. *nu.* 2. *ff. de hæred. inſtit.* Alex. *conſ.* 98. *num.* 10. *lib.* 2. Rip. *in l. Centurio num.* 105. *ff. de vulgar. & pupill.* Vel exequutoribus debetur immiſſio officio Iudicis, & condictione, *ex l. nulli, C. de Epiſc. & Cleric.*
7 non habentur loco hæredis ad hoc, vt exequi poſſint piam voluntatem defuncti, Angel. de Peruſ. *d. conſ.* 135. *ſub n.* 1. *verſ. Quod autem remedium*.

Circa tertium, An videlicet, concurrant incumbentia, ex quibus debeatur immiſſio, affirmatiuè fuit reſolutum,
8 nam fuit exhibitum teſtamentum in † actis non abolitum, neque cancellatum, aut aliqua parte vitioſum, Bart. *in dicta l. fin. nu.* 15. Caſtr. *num.* 24. *verſ. è conuerſo ſapia num.* 7. *verſ.* 2. *eſt*, Mant. *in prima lectura num.* 179. Bald. *num.* 42. *in fine, verſ. ita conſiderat*, obitus Cardinalis, vltra quod
9 ſatis clarè innoteſcit, probatur † etiam ex confeſſione partis, quæ vti hæres ab inteſtato ſe in poſſeſſionem intruſit, in
10 cuius inſtrumento † nominat Cardinalem per dictionem quondam, Bald. *conſ.* 407. *num.* 9. *verſ. tangit*, & 4. *vol.* 1.
11 præterea eſt etiam quæſtio. An ſola † exhibitio teſtamenti ſufficit, ex adductis per Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *nu.* 667. & *ſeq. qui num.* 669. diſtinguit, quod ſi teſtamentum
12 fuit datum à Notario, præuio † Iudicis decreto, non ſit probanda mors, aliàs ſecus, identitas bonorum, in quibus
13 petitur immiſſio ſatis probatur, † ex quo eadem pars aduerſa illorum poſſeſſionem cœpit, vti hæres ab inteſtato eiuſdem Cardinalis, & ex donatione illi facta per Cardinalem cum reſeruatione vſusfructus, quam donationem poſtea reuocauit, & quod reuocare potuerit, reſoluit Rot. *in cauſa Romana donationis* 6. *Februarij* 1613. *coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha*, & ex quo pars vigore huius donationis cœpit poſſeſſionem ad quem effectum ſatis eſt, quod
14 ipſa poſſeſſio Cardinalis probetur abſque eo, quod ſit opus probare dominium, ex allegatis per Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *à num.* 268. *vſque ad* 373.

Circa quartum, & poſtremum caput. An ſcilicet adſit legitimus contradictor ad impedien. immiſſionem, & detur appellatio ſuſpenſiua, aut † nititur poſſeſſione capta ab 15
inteſtato, & deficit titulus cùm conſtet de teſtamento, *l. antequam, C. comm. de ſucceſſ. l. quamdiu la* 2. & *l. nec is, §. fin. ff. de acquir. hæredit. l. quamdiu, ff. de reg. iur.* quare ex iſto capite non poteſt prætendi titulus.

Aut verò nititur titulo donationis, & maior ſurgit difficultas, licet enim Rota reſoluerit Cardinalem potuiſſe illam reuocare, nihilominus adeſt † titulus apparens, qui 16
ſi verus eſſet hæredem excluderet, iuxta notata per Gabr. *conſ.* 45. *num.* 25. 28. & 29. & *conſ.* 46. *num.* 6. *lib.* 1. ſed fuit conſideratum quatenus pars aduerſa legitimè ſe oppoſuit duplex adeſſe iudicium, poſſeſſorium, nempe, exequtiuum, & Ordinarium. Vnde fit quod dato, quod eſſet danda appellatio, non ideò iudicium deberet effici petitorium, ſed remanet poſſeſſorium ordinarium, qua † propter non 17
repugnat, quod pronuncietur immiſſionem deberi, & quod tamen procedatur ordinariè, non exequutiuè, vt fuit reſolutum *in cauſa Bergomen. Capellaniæ* 28. *Febr.* 1625. *coram D. meo Patriarcha Hieroſolymitano.*

Et ita concluſum vna tantùm parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Colimbrien. Canonicatus.

Veneris 4. *Iulij* 1625.

ARGVMENTVM.

Vacatio beneficiorum ex quibus ſufficienter dicatur iuſtificata, & maximè, quando talis vacatio prouenit ex delicto hæreſis, cùm officium Sanctæ Inquiſitionis non ſoleat communicare acta ſui Tribunalis. Beneficiorum vacatio eo ipſo dicitur inducta propter nefarium crimen hæreſis, & quid hoc caſu deſeruiat ſententia declaratoria priuationis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij vacatio ob priuationem, quando ſufficienter dicatur iuſtificata.*

2 *ad Immiſſionem poſſeſſionis vacantis beneficij agens, vt eam obtineat ſufficiunt leuiores probationes,*
Quod verum intellige, quando ſi non agatur de alterius præiudicio.

3 *Tribunal officij Sanctæ Inquiſitionis non ſolet communicare acta in eis facta.*

4 *Probatio leuior ſufficit, ſtante difficultate probationis.*

5 *Narratiua, quando fuit facta per verba alternatiua, ſufficit vnam tantùm ipſius alternatiuæ partem fuiſſe iuſtificatam.*

6 *Beneficiorum priuatio inducitur ipſo iure propter crimen hæreſis.*

7 *Et iſta eſt verior, & probabilior opinio.*

8 *Sententia condemnatoria non priuat hæreticum beneficijs, ſed pronunciando aliquem hæreticum, declarat etiam ſtatim illum in ipſo lapſu in hæreſim priuatum fuiſſe ipſo iure quibuſcumque beneficijs.*

9 *Gratiæ inſcriptio non reſpicit ſubſtantiam gratiæ, ſed illius executionem.*

10 *in Gratijs clauſula inſcriptionis apponi ſolet ad euitandam calumniam impetrantis.*

11 *Res, quando dicatur deuenire ad ſtatum, à quo incipere non poſſit.*

12 *Conditio, quando eſt purificata, perinde eſt, ac ſi diſpoſitio ab initio fuiſſet pura.*

DECISIO DCXXII.

FVit reſolutum gratiam D. Antonij Sarayua eſſe iuſtificatam; Nam quod Ferdinandus vltimus poſſeſſor de tempore gratiæ fuiſſet in hæreſim prolapſus, & in carceribus Sanctæ Inquiſitionis Colimbrien. detineretur, & ob ipſum hæreſis crimen iam Canonicatu, & alijs beneficijs per ſententiam diffinitiuam à Iudicibus illius Sacri Tribunalis priuatus fuiſſet, ſeu priuandus veniret, probatur in teſtibus deponentibus de publica voce, & fama, de quibus in Summ. D. Antonij num. 3. & 4. Et ex litteris miſſiuis

ipſiuſmet D. Emanuelis, & narratiua per eundem facta in
gratia à Sede Apoſtolica impetrata eodem Sum. num. 2. Ex
1 quibus maximè ſimul iunctis viſum fuit † gratiam, quoad
vacationem ob priuationem prædictam eſſe ſufficienter iu-
ſtificatam, cùm enim hodie non agatur contra ipſum Fer-
dinandum, qui iam deceſſit, nec de præiudicio alterius pro-
uiſi ab Ordinario, vel alterius poſſeſſoris, ſed ſolum ad ef-
2 fectum obtinendi immiſſionem † ad poſſeſſionem vacan-
tem ſufficiunt leuiores probationes, iuxta tradita per Man-
tic. *dec.* 71. *num.* 6. Rota *dec.* 653. *num.* 3. *verſ. quod procedit
par.* 4. *diuerſ.* Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 11. *nu.* 103. *&* 104. *cum
ſeq.* Garz. *de beneſ. par.* 6. *cap.* 4. *nu.* 23.

3 Præſertim quia † agitur de probanda priuatione facta
per officium S. Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem,
quod acta ſui Tribunalis communicare non conſueuit, vn-
4 de propter difficultatem probationis etiam leuior † proba-
tio admitti debet, vt per DD. *in l.* 2. §. *ſi dubitetur*, *ff. que-
madm. teſtam. aper.* Corn. *conſ.* 204. *num.* 4. *lib.* 3. Rot. *dec.*
53. *num.* 2. *&* 5. *par.* 2. *& dec.* 666. *nu.* 31. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.*
Gonzal. *d. gloſ.* 11. *nu.* 103.

Neque obſtat id, in quo præcipuè inſiſtebant ſcribentes
pro D. Emanuele, nempe quod D. Antonius in ſupplica-
tione Papæ porrecta enarrauerit, quod dicto Canonicatu, &
præbenda alijſque beneficijs à Iudicibus ſupradicti officij
S. Inquiſitionis per ſententiam diffinitiuam deſuper latam
priuatus fuerat, idemque Canonicatus, & beneficium
propter huiuſmodi priuationem vacauerant, ſeu vacabant,
quod tamen nullo modo fuit probatum, Nam placuit reſ-
5 ponſio, quod † dicta narratiua concepta fuit per verba al-
ternatiua, nempe quod fuerat priuatus per ſententiam, ſeu
priuandus veniebat, & conſequenter ſufficit vnam tantum
ipſius alternatiuæ partem fuiſſe iuſtificatam *vulgata regula
in alternatiuis*, *de reg. Iur. in* 6. vt fuit dictum *in Placenti-
na Canonicatus* 12. *Nouembris* 1607. *coram Iuſto*, ex ſupra-
dictis enim ſufficienter conſtat dictum Ferdinandum, tan-
quam hæreticum, fuiſſe ſaltem poſtea per S. Inquiſitionis
officij Iudices effectualiter condemnatum, ac beneficijs pri-
uatum, imò beneficia ipſa etiam ante ſententiam vacaſſe,
cùm propter hæreſim inducatur priuatio ipſo iure, vt pro-
6 bat † *tex. in cap. cum ſecundam leges*, *& in cap. vt com-
miſſi*, §. *priuandi de hæret. in* 6. & ibi Io. Andr. Franch. &
alij communiter, quam opinionem tenet etiam Abb. *in cap.
inter dilectos*, *num.* 11. *de exceſſ. Prælat.* Prob. ad Monach.
in cap. alma mater, *num.* 8. *de ſent. excomm. in* 6. Biaz. *in
pract. crimin. cap.* 114. *nu.* 2. Couar. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 8.
num. 4. Azor. *lib.* 8. *Inſtitut. moral. cap.* 3. *qu.* 3. *&* 8. Caſſad.
dec. 14. *ſuper reg. num.* 1. Rot. *dec.* 728. *nu.* 1. *&* 2. *par.* 3. *lib.* 3.
diuerſ. & communem dicit Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 3.
7 *qu.* 1. *num.* 60. *&* 66. & vti † veriorem, ac probabiliorem
amplectitur Sanchez *ſup. decalog. lib.* 2. *tom.* 1. *cap.* 26. *nu.* 6.
Farinacc. *de hæreſ. qu.* 189. §. 6. *num.* 27. *vbi in fine monet. vt
ab hac opinione non recedatur.* Et ſententia condemnatoria
8 non priuat hæreticum, ſed pronuntiando aliquem hæreti-
cum, declarat, etiam ſtatim illum in ipſo lapſu in hæreſim
priuatum fuiſſe ipſo Iure quibuſcumque beneficijs Eccle-
ſiaſticis.

9 Quæ dicuntur de inſcriptione gratiæ † non reſpiciunt
ſubſtantiam gratiæ, ſed illius executionem, & ideò non
videtur neceſſaria contra iam priuatum ipſo Iure, ſed ſo-
lum quando Ferdinandus fuiſſet per Iudices priuandus. Et
demum videtur etiam ceſſare difficultatem ſtante ipſius Fer-
dinandi condemnatione, & priuatione, quia cum clauſu-
10 la † inſcriptionis apponatur ad euitandam calumniam
impetrantis. Gomeſ. *ſupra regula de ſubrogandis qu.* 7. ea
prorſus ceſſat poſt condemnationem, & rem iudicatam,
11 ſaltem executioni demandatam, quia † res deuenit ad
eum ſtatum à quo incipere non potuit, & purificata condi-
12 tione perinde eſt, ac ſi diſpoſitio ab initio † fuiſſet pura,
Dec. *conſ.* 551. *nu.* 7. Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 2.
nu. 27. *verſ. & quamquam*, latè Rota *in Burgen. Canonicatus*
20. *Aprilis* 1597. *coram Card. Pamphil.*

Cætera verò narrata plenè ſunt iuſtificata, & ab Ema-
nuele non impugnabantur.

Et ita vtraque parte informante &c.

Confirmata fuit præſens deciſio à Rota coram eodem bon. me. Merlino ſub die 23. *Ian.* 1627. *erit infra in Appendice.*

R. P. D. COCCINO.

Bergomeñ. Penſionis.

Veneris 7. Nouembris 1625.

ARGVMENTVM.

Penſio quando eſt reſeruata beneficio pleno, quæ propterea dicitur ſine cauſa, & fuit appoſitum ſolitum decretum in reſeruatione, ſcilicet quod ſi Titularis in eius vita, & realiter, & cum effectu non perſoluerit penſionem, reſeruatio nulla ſit eo ipſo, dubitatur modo, cùm onus id probandi ſpectet ad penſionarium, quando non dicatur prædictam conditionem probaſſe, & præſertim defeciſſe in probatione integritatis penſionis, & reijciuntur non nullæ excuſationes.

SVMMARIVM.

1 *Penſio ſi ſit reſeruata ſine cauſa, & cum ſolito decreto, vt penſio realiter, & cum effectu perſoluatur, alias reſeruatio ſit nulla ipſo iure.*

2 *Tunc onus id probandi, ſpectat ad penſionarium, vt ea reſeruatione poſſit ſe iuuari in petitorio.*

3 *Decretum irritans inducitur ex annullatione actus.*

4 *Literæ, vt probent, debent eſſe in forma probanti.*

5 *Solutio, ſi non doceatur quo nomine fuerit facta, non releuat.*

Probatio dubia non iuuat, nu. 5.

6 *Coniecturæ, non concludentes, non attenduntur.*

Coniecturæ ex alijs coniecturis eliduntur.

7 *Veriſimilitudo in materia probationum non parum attenditur.*

8 *Probatio plena, quando non adducitur, nec coniecturæ ſufficientes, tunc aliquid concludenter non poteſt dici probatum.*

DECISIO DCXX.

HÆc penſio fuit reſeruata beneficio pleno, quæ pro-
pterea dicitur ſine cauſa ſub die 12. Maij 1619. & Ti-
tularis, qui conſenſit reſeruationi penſionis obijt 19. Fe-
bruarij 1621. quo quidem penſio cum debuiſſet ſolui in duo-
bus terminis, ſcilicet, in feſto S. Ioannis, & Natiuitatis
Domini de tempore obitus Titularis erant elapſi tres termi-
ni, & tamen non oſtenduntur quietantiæ niſi pro duobus
vltimis terminis, non autem pro primo. Quare dubitaui
An huiuſmodi reſeruatio penſionis ſuffragaretur † penſio- 1
nario, & negatiuè fuit reſolutum ſtante decreto appoſito
in reſeruatione dictæ penſionis, videlicet, quod ſi Barzi-
zius Titularis in eius vita, & quamuis Canonicatum obti-
nuerit penſionem realiter, & cum effectu non perſoluerit,
reſeruatio nulla ſit eo ipſo, † quare onus probandi penſio- 2
nem integrè fuiſſe ſolutam, vt poſſit ſe iuuare in petitorio,
ſpectat ad penſionarium, vt fuit reſolutum *in cauſa Luca-
na penſionis 26. Nouembris* 1617. *coram R. P. D. meo Piro-
uano*, *& in cauſa Spoletana penſionis* 24. *Ianuarij* 1622. *co-
ram R. P. D. meo Vbaldo*, & propterea cùm non doceat de
integrali ſolutione, intrat decretum appoſitum in reſerua-
tione, quod ipſa reſeruatio † nulla ſit, quæ verba habent 3
vim decreti irritantis, & irritant, & annullant actum, Io.
de Salas *de legib. diſput.* 16. *ſect.* 1. *num.* 1.

Neque eſt verum, quod primus terminus fuit excompu-
tatus in expeditione Bullarum, quia hoc non probat pen-
ſionarius, prout tenetur probare, dum enim hoc conatur
deducere ex Epiſtola cuiuſdam Franciſci Magninatti ſollici-
tatoris directa Titulari vnà cum computo expenſarum.
Primò non probatur huiuſmodi litteras eſſe in forma pro- 4
banti. Secundò ſollicitator refert ſe recepiſſe ſcut. 50. à quo-
dam franco pro expeditione bullarum, & cum non conſtet
quo nomine † ſoluerit Francus, iſta probatio tanquam du- 5
bia non releuat, *cap. in præſentia de probat.*

Neque etiam releuant coniecturæ adductæ videlicet
veriſimilitudo, quod ſi primus terminus non fuiſſet ex-
computatus in expeditione bullarum fuiſſet ſolutus, ſicuti
ſecun-

ſecundus, & tertius maximè cum penſionarius habitaret
6 cum Titulari, quia fuit reſponſum † huiuſmodi coniectu-ras non concludere, & in omnem euentum illas tolli ex quo primus terminus erat ſcutor. quindecim, & ſic non ſufficiens ad expeditionem bullarum, cuius impenſa aſcen-
7 debat ad ſcut.58. † & propterea ſi ad huiuſmodi computum fuiſſet retentus primus terminus vtique, & alij pro integra ſolutione fuiſſent retenti. Vlterius fuit etiam animad-uerſum, quod Penſionarius erat creditor Titularis in ſcut.200. occaſione officiaturarum pro dicto factarum, vt patet ex computis ſolidatis cum hæredibus, & ſic apparet quod aderant alia computa inter Titularem, & penſiona-
8 rium † vnde perneceſſe non poteſt coniecturari, quod ſo-lutio expenſarum fuerit facta per Titularem ad computum primi termini.

Ex quibus cum nec probatio plena ſolutionis penſionis
9 nec † coniectura ſufficiens afferatur, fuit reſolutum non conſtare de reſeruatione penſionis, quæ ſuffragetur.

R. P. D. VBALDO.

Bononien. pecuniaria, ſeu Capitalis.

Lunæ 10. *Nouembris* 1625.

ARGVMENTVM.

Contra fideiuſſorem abſque alio proceſſu poteſt exequi ſententia lata contra principalem, ſi in iudicatum tranſiuerit. Sententia tranſit in rem iudicatam, dum ab ea intra decem dies à principali non fuerit appellatum, nec ab alio de eius mandato, & quid ſi fuerit appellatum ſine mandato, & à principali id poſtea fuit ratificatum, quando id iuuet, & quando ſecus. Contractus, quando non poſſit dici nouatus.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra principalem debitorem, ſi in iudicatum tranſeat, poteſt executioni demandari etiam contra fideiuſſorem.*
2 *Et hoc quoque abſque alio proceſſu.*
3 *Sententia indubiè dicitur tranſitum facere in rem iudicatam, quando intra ſpatium* 10. *dierum non fuit appellatum à principali, nec ab alio de eius mandato.*
4 *Appellatio interpoſita à tertio etiam abſque mandato iuuat, quando ea fuit ratificata à principali.*
5 *Ratificatio æquiparatur mandato.*
6 *Sententiæ latæ, quis præſumitur habuiſſe ſcientiam, mediante citatione ſibi facta ad docendum de appellatione, eiuſque legitima proſecutione.*
7 *Ratificatio, vt ſuffragetur, requiritur, vt ſit facta intra legitimum tempus.*
8 *de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, quando fuit lata ſeruatis ſeruandis.*
9 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
10 *Contractus non poteſt dici nouatus, quando partes conuenerunt, vt firmum remaneret.*
11 *Nouatio excluditur ſtante compatibilitate contractuum.*
12 *Contractus, quando dicantur diuerſi ratione ſummæ, & ratione cauſæ, & nu.*13.
14 *Exceptio non adimplementi non habet locum in contractu diuerſo.*
15 *Præſcriptio ſtatutaria Bononiæ non comprehendit inſtrumentum iuramento vallatum.*
16 *Solutio, quando fuit deſtinata in certo loco, hoc caſu ſtatuta illius loci ſunt attendenda, non autem loci iudicij.*
17 *Reformatio fel. record. Pauli Quinti prohibet Notarijs recipere in fideiuſſores Curiales fauore creditorum.*
18 *Non autem tollit fidem inſtrumentis ſi Curiales recipiantur in fideiuſſores à creditoribus.*

DECISIO DCXXI.

DOminus Alexander Burdonus de anno 1592. vendidit partem capitalis ad exercitium conductionis mercium D. Vincentio Piccigotto pro lib.3271. quas per Inſtrumentum iuratum infra certum tempus Bononiæ ſoluere promiſit, vt in Summar. num.1. ſed cum dictus Vincentius ſtatuto tempore promiſſa non adimpleret, fuit vti ſuſpectus de fuga hic in Curia ad inſtantiam Alexandri pro pretio dicti capitalis ſoluendo carceratus; qui cùm dediſſet in fideiuſſorem de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, D. Flauium Gualterium, fuit à carceribus liberatus, ſed cum adhuc Vincentius differat ſolutionem, fuit contra illum motum Iudicium, & obtenta ſententia, quæ fecit tranſitum in iudicatum, & ideò fuit relaxatum, & expeditum mandatum etiam contra Gualterium fideiuſſorem de ſoluen. iudicatum, & fuit cœpta exequutio, qui adita Signatura, commiſit cauſam in Rota cum facultate procedendi ad legitimam executionem, quod dubium cùm fuerit vtraque parte informante per plures vices diſcuſſum, fuit tandem reſolutum ad fauorem Burdoni, quod ſit procedendum ad executionem contra Gualterium fideiuſſorem, vt ſupra, & moti ſunt Domini, quia cum ſententia lata contra Piccigottum principalem debitorem tranſiuerit
in iudicatum, † iſta res iudicata poteſt exequutioni de- 1
mandari nedum contra principalem debitorem, nempe Pic-
cigottum, ſed † etiam contra fideiuſſorem Iudicis, & ſic 2
contra Gualterium abſque alio proceſſu, *l.*1. *vbi Doct. ff. iudicat. ſolu.* Angel. *num.*2. Caſtr. *num.* 4. Guidopap. *deciſ.* 26. *per tot. & dec.* 215. *num.* 9. Surd. *dec.* 218. *num.* 13. *& deciſ.* 335. *nu.*25. Franc. Marc. *deciſ.*157. *num.* 5. *&* 9. *par.*1. Lancell. *de attent. par.*2. *cap.*20. *limit.*6. *num.*15. *& ſeq.* Mantic. *de tacit. lib.*16. *tit.*22. *num.*9.

Nec videbatur dubitan. quin ſententia feciſſet tranſitum
in iudicatum † ex quo intra decem dies datos ad appellan- 3
dum non appellauit, nec ipſe Piccigottus, nec aliquis, qui ab eo mandatum legitimum haberet, *auth. hodie, C. de appell. l.*1. *C. eod. tit. cap. tum dilectus in fin. de elect. cap. quoad conſultationem de re iud.*

Non obſtat, quod appellatio nomine Vincentij, interpo-
ſita, † etiam ſi fuerit interpoſita ſine illius mandato, adhuc 4
tamen ſuſtineatur, ex quo fuit poſtea per Vincentium. rati-
ficata, quæ ratificatio † æquiparatur mandato, *cap. Ra-* 5
tihabitionem de regul. iur. in 6. *l. fin. ff. ad Macedon.* quia
cùm Piccigottus præſumatur habuiſſe ſcientiam dictæ ſen-
tentiæ, † mediante citatione ſibi facta ad docendum de 6
appellatione, & legitima proſecutione, Capic. *deciſ.* 139. *num.* 3. *verſ. ſecundus caſus*, neque ratificatio ei ſuffraga-
tur, † cum non fuerit intra decem dies facta, prout tali 7
caſu requiritur, Mil. *in ver. ratificatio, verſ. ſecundo ſol.*399. Guidopap. *conſ.*124. *ſub nu.*7. *verſ. ad ſenſum*, Soccin. ſen. *conſ.*45. *viſa appellatione ſub num.*10. *verſ. quinimò probatur hæc concluſio in* 5. *dubit. lib.* 1. Lancell. *de attentat. cap.* 12. *par.*2. *limitat.*50. *nu.*63. & tradunt Modern. *de appell. qu.*12. *num.* 79.

Neque dubitatur de validitate, & iuſtitia dictæ ſenten-
tiæ, † cum eſſet lata ſeruatis ſeruan. iuxta requiſita, de 8
quibus per Caputaq. *deciſ.*260. *par.* 2. Rota *deciſ.*678. *nu.*1. *&* 708. *num.*1. *par.* 2. *in recent.* & ex Inſtrumento publico venditionis ſupradicti Capitalis apparet de credito Burdoni in dicta ſumma lib.3271. ad quam ſummam ſoluendam fuit
propterea iuridicè condemnatus ex † quo dictum Inſtru- 9
mentum facit probationem probatam, & manifeſtam, *l. cum res, C. de probat.* Gramm. *dec.*103. *n.*1. Seraph. *dec.*1134. *n.*2.

Non obſtat, quod de anno 1595. fuerit inter Burdonum, & DD. de Piccigottis deuentum ad concordiam, in qua fuerit capitale conductionis mercium reſtitutum pro reſolutione contractus venditionis dicti capitalis, quia iſtud obiectum ceſſat ex lectura concordiæ, quæ apparet facta ex alia cauſa longè diuerſa, quam occaſione venditionis dicti capitalis, pro cuius pretij ſolutione tantùm abeſt, vt fuerit inita iſta concordia, quod imò in ea reſeruantur iura ipſi D. Alexandro competentia ex cauſa capitalis dictæ negociationis, prout ſunt, & leguntur in eodem Inſtrumento venditionis, & propterea non poteſt dici,
quod contractus venditionis fuerit † nouatus, cum par- 10
tes voluerint, illud remanere firmum, & concordia ſit diuerſa à d. Inſtrumento, tam ratione ſummæ, quàm ratione

M 4 cauſæ,

11 cauſæ, & iſti duo contractus ſint inter ſe † compatibiles,
quæ compatibilitas nouationem excludit, Bald. *in l. pacta
nouiſſima nu.12. C. de pact.* Gabr. *conſ.* 81. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 1.
Menoch. *præſumpt.* 134. *nu.* 39. *&* 40. *lib.* 3. Addent. *ad dec.*
ſan. me. Gregor. X V. 76. *nu.*8.

Quod verò dicti contractus ſint diuerſi ratione ſummæ,
12 & ratione cauſæ, † patet; quia primus eſt pro ſumma lib.
3271. pro pretio capitalis venditi. Secundus verò contra-
ctus dictæ concordię eſt pro ſumma librarum 3600. pro con-
ſeruatione damni paſſi ab eodem Burdono ex eo, quod poſt
à ſe factam venditionem dicti capitalis accommodauit ſuum
nomen Piccigottis, ad hoc vt negotium adhuc cantaret ſub
nomine eiuſdem Burdoni, qui erat cognitus in hac nego-
ciatione, cuius occaſione cùm fuiſſent plura debita contra-
cta, pro quibus Burdonus remanebat obligatus propter di-
ctam accommodationem ſui nominis ad illum liberandum,
& conſeruandum indemnem fuit dictum capitale reſtitu-
tum, & promiſſa ſumma librarum 3600. in ſupradicta con-
13 concordia, † quæ nihil commune habet cum inſtrumento
venditionis etiam expreſsè reſeruato, cuius Inſtrumenti
executio propterea impediri non poteſt, *l. quingenta*, *ff. de
prob. l. cum centum*, *ff. de adim. leg.* Alex. *conſ.* 4. *nu.* 3. *lib.* 1.

Et ex hoc ceſſat obiectum, quod Burdonus non adimple-
uerit concordiam, & quod propterea ei obſtet exceptio non
implementi, quia quicquid de hoc implemento dicendum
ſit, ſatis eſt, quod hodie Burdonus non agit vigore con-
cordiæ, ſed vigore Inſtrumenti venditionis diuerſo à con-
13 cordia, vt ſupra dixi, † & ſic exceptio non adimplementi
locum habere non poteſt in contractu diuerſo, *l. Iulianus*,
§. offerri, *ff. act. empt. & l. cum proponas* 2. *C. de pact.* Man-
tic. *deciſ.* 238. *num.* 2.

Nec viſa ſunt obſtare ea, quæ dicuntur de præſcriptione
15 Statutaria, nam præſcriptio deſumpta † ex Statuto Bono-
niæ non comprehendit ſupra dictum Inſtrumentum iura-
mento vallatum, vt ibi notat Gloſſator *in verſ. ſi iurauero*,
& fuit reſolutum *in Bonon. pecuniaria de Calderinis* 4. *No-
uembris* 1598. *coram Penia*.

Altera verò præſcriptio deſumpta ex Statuto Vrbis pari-
16 ter non obſtat, cum ſolutio † fuerit deſtinata Bononiæ,
quo caſu ſtatutum iudicij non attenditur, Rot. *deciſ.* 602.
num. 4. *par.* 1. *diuerſ. & dec.* 674. *nu.* 2. *par.* 4.

Ea quæ dicuntur de nullitate obligationis ob reformatio-
nem fel. rec. Pauli V. non fuerunt habita digna conſidera-
17 tione, † cùm reformatio prohibeat Notarijs accipere in
fideiuſſores Curiales fauore creditorum, non autem tollat
fidem inſtrumentis, ſi curiales recipiantur à creditoribus in
fideiuſſores.

R. P. D. PIROVANO.

Romana deuolutionis Domus.

Veneris 14. *Nouembris* 1625.

ARGVMENTVM.

Bonorum identitas qualiter probetur. In cofinium materia, quid potiſſimum attendatur. Scriptura referens, licet non probet, niſi producatur relata, tamen hoc ceſſat, quando conſtat de tenore illius.

SVMMARIVM.

1 *Identitas probatur ex duobus confinibus, & nu.* 6.
2 *Fama benè probat dominium in antiquis.*
3 *Fama, ex quibus oriri poteſt ad probandum dominium in antiquis.*
4 *Identitas, vt probetur, requiritur, vt confines adducti non conueniant alteri rei, & num.*9.
5 *Locationes vſus de generatione in generationem, deſeruit pro adminiculo ad probandum dominium.*
7 *Identitatis probatio, quando eſt facta per duos confines, vt obſcuretur, quid requiratur.*
8 *in Confinium materia multum defertur congruentiæ, & & veriſimilitudini.*
9 *Scripturæ referens non probat, niſi etiam producatur ſcriptura relata.*
10 *Scriptura, ad quam fit relatio, non eſt opus vt exhibeatur, quando conſtare poteſt de tenore illius.*

DECICIO DCXXII.

Dictum fuit ſtandum in deciſis: * quia dominium Ec-
cleſiæ, quoad domum controuerſam probatur, &
generationes pro quibus locatio legitur facta defecerunt;
vnde deuolutioni locus factus fuit ex tenore inſtrumenti,
quod datur.

Neque obſtant, quæ hodie replicantur magis contra fa-
ctum, quàm contra iuris concluſiones in deciſione firma-
tas, nempe adminicula locationis annorum 1472. & 1507.
non iuſtificari, & identitatem domus controuerſæ per iuri-
dicos confines non probari.

Quoad locationes annorum 1472. & 1507. deciſio firmat
identitatem ex duobus confinibus viæ ſcilicet publicæ, & bo-
norum de Serlupis, qui conueniunt huic de anno 1533. Do-
minis de Vareſijs † factæ, & ſufficiunt ſecundùm Bart. *in
l. falſa demonſtratio num.* 14. *ff. de cond. & demonſtr.* cum
alijs per Decian. *conſ.* 17. *num.* 8. *lib.* 3.

Non obſtat, quod non appareat domum hanc locatam
eſſe ſub proprietate Capituli, & Beneficiatorum, nec ha-
buiſſe effectum: quia de proprietate illarum ſufficienter
conſtat, ex quo per documenta publica in actis producta
probatum fuit, ſicuti domus iſta eſt Capellæ, & Altaris
S. Franciſci in Baſilica B. Mariæ Maioris de Vrbe, in quo-
rum locum ſubrogati fuerunt Beneficiati, & quantum ad
effectuationem illius probatio non eſt neceſſaria: quia ad-
miniculum fundatur ſuper enunciatiua proprietatis, quæ
cùm habeat vim famæ † benè probat dominium in anti- 2
quis, Alba *conſ.* 64. *num.* 21. Menoch. *de arbitr. caſu* 4. *nu.* 4.
& poſito etiam quod non habuiſſet effectum; attamen tol-
li non poteſt, quin locatores prædicti fuerint de eo tempo-
re domini, & proprietarij enunciati coram teſtibus, qui
fuerunt præſentes ſtipulationi inſtrumenti, à quibus exin- 3
de fama exiri potuit, vt in his terminis Rota coram me pon-
derauit *in Romana fideicommiſſi de Briſcalijs* 11. *Decem-
bris* 1613.

Non obſtat diuerſitas confinium vtriuſque locationis
1472. 1507. à locatione 1533. de qua agitur: quia non ta-
men negantur adeſſe illa duo, nempe viæ publicæ, & bo-
norum de Serlupis, quod ſi dicatur in locatione anni 1507.
dari pro confine bonorum illorum de Serlupis in parte late-
rali, in locatione verò anni 1533. ponantur pro confine re-
tro domus locatæ eadem bona de Serlupis, facilè tollitur
obiectum: quia in dicto inſtrumento anni 1507. deſigna-
tur domus per latera, non autem per partes anteriores, &
poſteriores; vnde ita contingere poteſt, quod latus deſi-
gnatum capiat bona de Serlupis à parte retrò, prout alios
confines includat: ſed nihilominus locatio anni 1472. ex-
preſsè ponit bona de Serlupis pro confine retrò, quod ſuffi-
cere poteſt; in cæteris verò ſi diſcordant non releuat, niſi
probetur, quod illi confines conueniant alteri domui, quod 4
in præſenti non probatur, Dec. *conſ.* 17. *num.* 20. *lib.* 3. ſe-
quendo Alex. *in l. ſi in nomine num.* 2. *in fine de teſtam.* & la-
tiſſimè comprobat Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 883. *num.* 10.
lib. 5. ſed præterea ſufficit huiuſmodi probationem dominij
adminiculari per alias coniecturas, nempe † vſus locatio- 5
nis de generatione in generationem ex inſtrumentis datis,
& ex ſolutione Canonis per ſpatium 30. & vltra annorum,
vt in deciſione, quæ reuidetur fuit dictum, quibus con-
gruens reſponſio non datur.

Quo verò ad identitatem domus locatæ de anno 1533.
quod illa non probatur, deciſio ſufficienter reſpondit eam
probari † ex duobus confinibus bonorum ſcilicet de Ser- 6
lupis, & viæ publicæ; neque dicatur, quod iile de via pu-
blica, vti nimis vagus, & generalis ſuffragari non poſſit:
quia fuit reſponſum, quod tunc obſcuraretur † probatio, 7
quando alteri domui ipſorum de Vareſijs conuenirent; ſe-
cus verò quando non conueniunt, ita reſpondent Surd.
conſ. 235. *num.* 17. & idem Gratian. poſt alios in allegato *ca-
ſu* 883. *num.* 2. *&* 3. & nunc additur, quod in iſta materia
confinium multum † defertur congruentiæ, & veriſimi- 8
litudini, prout Rota *conſiderauit in Balneoregien. confinium*
19. *Decembris* 1603. *coram bon. mem. Card. Sacrato*, *& in
deciſ.* 334. *quæ eſt Tiburtina confinium par.* 2. *recent.* propte-
rea, quando non reperitur † alia domus; cui iſti confi- 9
nes conuenire poſſunt, infertur eſſe eademmet, de qua eſt
controuerſia, vt idem Grat. *d. caſu* 883. *num.* 10. ex pluri-
bus comprobat.

Demum non obſtat, quod ſufficienter conſtare non
poſſit

Digitized by Google

poſſit de deuolutione domus locatæ de anno 1533. ex inſtrumento dato, quod dum ſe refert ad aliud inſtrumentum locationis antea factæ Franciſco Valentino, & cum pactis in ea contentis, quod niſi exhibeatur, certi eſſe non poſſumus an ex pactis deuolutio aperiatur, Roman. *conſ.* 305. *in vltimo dubio num.* 6. Dec. *in l. edita num.* 87. *C. de eden.* Crau. *conſ.* 112. *num.* 15. Becc. *conſ.* 5. *num.* 5. *vol.* 1.

Quia obiectum ex facto ceſſat, ex quo Capellani Capellæ S. Franciſci, de cuius dominio eſt domus locata, ratificarunt eamdem locationem factam per Capitulum cum expreſſione, quod locauerunt ad tertiam ipſius Io. Petri generationem tam maſculinam, quàm fœmininam, & tertiam nominationem mediante annuo cenſu, ſeu reſponſione ducat. 50. Vndè cùm Beneficiati egerint ex pacto finitæ generationis, & illud ſit expreſſum in ſecundo inſtrumento ratificationis Capellanorum ſatis fundant eorum intentionem ſuper pacto reuerſiuo abſque eo quod teneantur in-
10 ſtrumentum relatum producere, & exhibere, † & ad hunc effectum non eſſe neceſſariam exhibitionem relati, quando conſtare poteſt de tenore illius, reſponderunt Alba. *conſ.* 276. *num.* 15. Berret. *conſil.* 130. *num.* 5. Magon. *deciſ. Lucen.* 96. *num.* 8. *& ſeq.*

Et ita, &c.

Scilicet ſub die 28. *Maij* 1625. *coram eodem, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio* 611.

REVERENDISS. PIROVANO

Bononien. Bonorum.

Luna 17. *Nouembris* 1625.

ARGVMENTVM.

Immiſſio hæredi, vt impediatur, quæ probationes afferri debeant, Religioſus profeſſus, ſi teſtamentum condat, id perperam facit, cùm procul dubio careat teſtamenti factione. Et multa deducuntur ex quibus actibus tacitis inducatur profeſſio, & ex quibus non. Impugnata quis non poteſt approbare, dum impugnatio traxit ſecum executionem.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio hæredi ſcripto, vt impediatur requiruntur probationes plenæ, & concludentes.*
2 *Religioſus profeſſus non habet facultatem teſtandi.*
3 *Equites Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi.*
4 *Profeſſio ex actibus tacitis, quando non poſſit dici conſtare.*
5 *Habitus geſtatio, & permanſio in Religione per multum tempus, & ſimilia, quando non arguant animum profitendi.*
6 *Profeſſio arguitur ex illis actibus, qui non poſſunt fieri citra ius, & nomen profeſſi.*
7 *Impugnans aliquid, non poteſt poſteà eo iuuari.*
8 *Impugnatio, quando traxit ſecum executionem, non poteſt amplius improbata approbari.*
9 *in Validitatis ſtatu, ea quæ ſunt, interim producunt ſuum effectum.*
10 *Probationes probationem non excludunt.*
11 *Petitorium ea, quæ reſpiciunt, non ſunt terminanda in iudicio poſſeſſorio, ſed in Ordinario.*
12 *Profeſſio ex quibus concludentiſſimè dicatur probata.*
13 *Supplicatio non probat, dum non conſtat, à quo fuerit porrecta.*
14 *Supplicatio præſumitur porrecta ab eo, de cuius intereſſe agitur.*
15 *Diſpoſitis ad fauorem alicuius non poteſt præiudicari per nouam declarationem, & actum non retroſimilem.*
16 *Teſtamentum profeſſi ſuum non ſortitur effectum ante mortem naturalem.*
17 *Effectum differre aliud eſt, & aliud tollere diſpoſita.*
18 *Profeſſus ſine dubio caret facultate teſtandi.*
19 *Confeſſio illa, quæ fuit facta cum maiori animi deliberatione, attendenda venit.*
20 *Confeſſiones, quando ſunt repugnantes, & inuicem contrariæ, tunc neutra eſt attendenda.*

DECISIO DCXXIII.

IN reſolutione ad fauorem D. Lauræ capta ſub die 10. Iunij 1624. * ſuper immiſſione bonorum Ludouici Domini reſeruarunt particulariter videre, An obſtaret inhabilitas teſtandi in Ludouico, de qua cum hodie eſſet actum, reſponſum fuit non conſtare de tali inhabilitate, quæ impediat immiſſionem Lauræ.

De ea enim tenentur docere Patres Bernabitæ, quam tamen adhuc non iuſtificant plenè, & † concludenter, prout 1
eis neceſſarium eſt ad impediendum Immiſſionem, Albetic. & Zuobard. *in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. ille ſub num.* 5. *iſte ſub num.* 322. Caputaq. *deciſ.* 342. *par.* 2. Peregr. *de fideic. art.* 48. *nu.* 29. Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *n.* 745. *& conſ.* 180. *num.* 3. Rota *in recent. deciſ.* 387. *num.* 5. *par.* 1.

Profeſſio enim Ludouici in Religione Hieroſolymitana à qua pendet † cognitio inhabilitatis teſtandi poſtquam 2
Eques ſemel ritè profeſſus remanet inhabilis ad teſtandum,
† cùm ſit verè Religioſus vt ſæpè cenſuit Rota, & ſignanter 3
in *deciſ.* 436. *par.* 3. *diuerſ. & deciſ.* 87. *num.* 3. *coram Papa Greg. XV. & add. ibi num.* 13. Hæc inquam profeſſio ſi per actum expreſſum contendatur, de ea verè non conſtat,
† ſi verò per actus tacitè illam inferentes deducatur, & illi 4
quidem vel tales non probantur, vel probati ad hunc effectum non releuant.

Non obſtant igitur geſtatio habitus per 30. & plures annos. Reſidentia in Conuentu & Carauanæ, nauigando ſub inſignijs Religionis † iuxta ſtabilimentorum formam 5
completæ, ac intereſſentia in Capitulis linguæ Italiæ, munera pariter, & honores per Religionem collata in perſonam eiuſdem Ludouici, nempe gubernij, & ſeu Præfecturæ Caſtri S. Angeli, ac Inſulæ, & Receptoris generalis eiuſdem Religionis tam in Ciuitate Bononiæ, quàm in Prioratu Venetiarum, & penſionis ſcutor. 100. ad eius fauorem reſeruatæ ſuper Commenda de Sernia deputationiſque à Supremo Magiſtro pro dando habitu alijs nouitijs, quæ omnia
dicebantur † fieri non poſſe citra ius, & nomen profeſſi, & 6
ſufficere etiam poſt Concilium Tridentinum ad obligandum Religioni, Nauarr. *conſ.* 35. *num.* 5. *de Regular. lib.* 3. Honded. *conſ.* 78. *num.* 22. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 329. *n.* 2. *par.* 2. *recent.*

Quia fuit reſponſum de prædictis non conſtare ex probationibus factis per Patres, quod ſi dicatur ſufficienter pro- 7
bari ex Iuribus per eundem Ludouicum productis, & datis in Summario poſitionis 14. Martij 1622. ex eis viſum fuit Patres non poſſe † iuuari tanquam ex impugnatis *cap. ex eo de reg. iur. in* 6. *cap. cum olim*, vbi Abb. *in* 6. *notab. de cenſib.* Honded. *conſ.* 78. *num.* 98. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 136. *n.* 29.
& 30. latiſſimè probans, & dicens quando impugnatio † tra- 8
xit ſecum exequutionem non poſſe amplius improbatam approbari, atque ita Patres egent noua probatione, & iurium productione, poſtquam attenta impugnatione probationum Ludouici obtinuerunt ad eorum fauorem reſolui ſub dicta die 14. Martij 1622. quæ ſi contingant fieri interim teſtamentum Ludouici erit in ſtatu validitatis, & producet
† ſuum effectum reſpectu Immiſſionis, ex quo inhabilitas 9
teſtandi pendet ab euentu probationum, & probata † non 10
excluderent contrariam probationem, Ægid. *conſ.* 29. *& dec.* 103. Seraph. *deciſ.* 33. *num.* 1. *& deciſ.* 983. *num.* 7. Rota *deciſ.* 520. *num.* 4. *par.* 1. *& deciſ.* 269. *num.* 6. *par.* 2. *diuerſ.* ſuper quibus cum exinde expectanda ſit diſcuſſio, & iudi-
cium non poſſunt in iudicio poſſeſſorio terminari, † ſed 11
ad ordinarium ſunt reijcienda, Oſaſch. *deciſ.* 26. *num.* 2. *&* 16. *& plenè fuit firmatum in cauſa Bononien. de Maluetijs* 27. *Martij* 1623. *&* 11. *Decembr.* 1624. *coram me.*

Similiter neque obſtant confeſſiones eiuſdem Ludouici, qui diuerſis temporibus emanarunt, & quæ probantur per eoſdem Patres, non autem ex probationibus Ludouici im-
pugnatis † deducuntur, ex quibus dicebatur concludentiſſi- 12
mè profeſſionem probari, Innoc. *in cap. ſtatuimus in princ.* vbi Ioan. Andreas *num.* 2. *de Regular.* Alex. *conſ.* 71. *num.* 4. *lib.*

lib. 3. cum alijs relatis in deciſ. 385. num. 2. coram Papa Gregorio XV.

Quia quantum ad confeſſionem in ſupplicatione contentam ſuper ea non poteſt conſtitui fundamentum, quia igno-
13 ratur à quo fuerit † porrecta, & cùm de tempore nouitiatus fuerit procurata, probabiliter dubitari poteſt ſupplica-
14 tionem emanaſſe † magis ab intereſſe habentibus, quàm ipſo nouitio.

Quo verò ad confeſſionem contentam in ſcriptura manu eiuſdem Ludouici ſubſcripta, recognita, & per Patres producta, quæ fuit manifeſtatio animi illius de vera profeſſione emiſſa in Religione Hieroſolymitana, neque illa viſa fuit releuans, poſtquam emanauit ad colorandam fugam, quàm parabat à Religione Bernabitarum, in qua expreſſam profeſſionem emiſerat, & antea fecerat diſpoſitionem, de qua
15 agitur, ad fauorem Lauræ, cui ex poſt † per nouam declarationem, & actum non retroſimilem præiudicare non potuit, Bero. *conſ.* 187. *num.* 5. *vol.* 1. Natt. *conſ.* 152. *n.* 11. *& conſ.* 438. *pariter num.* 11. Mand. *de inhib. quæſt.* 26. *n.* 4. nec reſponſio data tollit obiectum, quod ſcilicet teſtamen-
16 tum profeſſi, ſuum non ſortiatur effectum ante mortem † naturalem illius, vt per Sanchez *in Decalogo tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 55. quaſi per propriam confeſſionem poſſit alterare iam diſpoſita, & quàm hæres tenetur obſeruare, quia
17 aliud † eſt differri effectum, & aliud poſſe tolli diſpoſita, quæ nonniſi per actum retroſimilem, & per nouam teſta-
18 menti factionem † admittuntur, qua Ludouicum caruiſſe per profeſſionem expreſſam dubitandum non eſt, Rota *in allegata deciſ.* 436. *par.* 3. *diuerſ. & deciſ.* 87. *num.* 15. *coram Papa Greg. XV.* concurrit præterea contraria eiuſ-
19 dem Ludouici confeſſio, quod nunquam † habuerit animum emittendi profeſſionem in eadem Hieroſolymitana Religione, quæ probatur per atteſtationes Patrum Bernabitarum datas in Summ. Lauræ num. 5. cui vti emanatæ intra annum probationis, & cum maiori deliberatione, &
20 animi candore, vel ſtandum erit, † vel neutri propter contrarietatem, & repugnantiam, *l. ſcripturæ C. de fid. inſtrument.* Surd. *conſ.* 141. *num.* 1. Bero. *conſ.* 1. *num.* 36. *vol.* 2. Alex. *conſ.* 70. *n.* 5. *lib.* 1.

Ex quibus negari non poteſt, quin iſta exceptio inhabilitatis à Patribus oppoſita, vel non ſit probata, vel ſaltem ſit ambigua, vnde ſicuti quando illius probatio per Patres in iudicio manutentionis negabatur, potens non fuit ad impediendam manutentionem eodem modo nunc non debet eſſe ſufficiens ad impediendam immiſſionem.

Et ita fuit reſolutum, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 10. Iunij 1624. coram eodem bon. mem. Pirouano, eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 556.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Penſionis Domus.

Lunæ 17. Nouembris 1625.

ARGVMENTVM.

Penſiones domus, ſi conductori præuio Iudicis decreto fuerint ſequeſtratæ, tunc ille non poteſt alteri ſoluere, abſque violatione ſequeſtri, & incurſu pęnarum in eo contentarum, & ſic iteratæ ſolutionis de ſuo violator tenetur, quod tamen limita, niſi eam ſolutionem fecerit de mandato Iudicis, cùm ſic liberetur ab omni moleſtia, & quando limitatio hæc nullatus ſibi vſurpet locum.

SVMMARIVM.

1 *Terminum ad ſoluendum, quando quis ſuſcepit, eo lapſo, poteſt iuſtè contra eum relaxari mandatum.*

2 *Terminus ſumptus ad ſoluendum, de ſtylo Auditoris Cameræ ſolet eſſe 30. dierum.*

3 *Sequeſtro pendente non poteſt alteri ſolui abſque violatione ſequeſtri, & incurſu pœnarum in illo contentarum.*

4 *Soluens alteri pendente ſequeſtro, de ſuo tenetur.*

5 *Penſiones domus ſecundum ſtylum Curiæ ſolent ſolui de ſemeſtre in ſemeſtrem anticipatè, & non per annum integrum.*

6 *Veriſimilia ea, quæ non ſunt, habent imaginem falſitatis.*

7 *Soluens de mandato, & iuſſu Iudicis dicitur liberatus, intellige verum, ſi Iudici fuerunt narratæ oppoſitiones, & cauſa ſequeſtri, & n.* 8.

9 *Decretum Iudicis non trahitur ad ea, quæ fuerunt incognita.*

10 *Terminum accipiens pro ſolutione debiti non liberatur, ſi poſtea illud non ſoluat vero creditori.*

11 *Conductor ſi ſoluat penſionem Abbati non iuſtè electo non liberatur, ſi conduxit à vero Abbate, & poſtea ſoluat Abbati intruſo.*

DECISIO DCXXIV.

Propoſito in hac cauſa dubio, An Peregrinus teneretur ſoluere penſiones domus per eum inhabitatæ, & à quo tempore, fuit per Dominos reſolutum, ipſum teneri à die primi ſequeſtri ab A.C. obtenti, quod cum fuerit ad inſtantiam Scalzini contra eundem Peregrinum perſonaliter exequutum ſub die 29. Iulij 1622. & Peregrinus fatendo poſtea debitum die 9. Septembris dicti anni † ſuſceperit ter- 1
minum ad ſoluendum dictas penſiones, vt conſtat ex Sum. eiuſdem Scalzini num. 3. vtique potuit lapſo dicto tempore, quod eſt † ex ſtylo 30. dierum contra ipſum iuſtè 2
relaxari mandatum, iuxta notata per Galleſ. *de oblig. Camer. q.* 36. *num.* 35.

Nec releuant ſolutiones dictarum penſionum per eundem Peregrinum allegatæ, & factæ Franciſco de Vſazzis poſt dictum primum ſequeſtrum A.C. immiſſo per eundem A.C. in poſſeſſionem dictæ domus cuius penſiones fuerunt ſequeſtratæ, quia pendente ſequeſtro † non poterat alteri ſol- 3
uere abſque violatione ſequeſtri, & incurſu pœnarum in illo contentarum, & ſic iteratæ ſolutionis † de ſuo ad quam 4
hodie tenetur, Caputaq. *dec.* 155. *n.* 2. *par.* 3. & idem ſenſit Rota *dec.* 727. *n.* 2. *par.* 2. *rec.*

Maximè quia dictæ aſſertæ ſolutiones, & quietantiæ reportatæ per Peregrinum, de quibus in dicto Summ. num. 6. & 9. viſæ fuerunt Dominis parum benè olere, cùm appareant factæ pro penſione vnius anni integri, ſcilicet anni 1623. pro toto, & † integro anno, & antequam annus in- 5
ciperet, quod cum ſecundùm ſtylum Curiæ videatur valdè inueriſimile, ex quo ſolent ſolui penſiones de ſemeſtre in ſemeſtre anticipatè, & non pro integro anno anticipatè, dicitur potius habere imaginem falſitatis, Bald. *in l.* 1. *n.* 16. *C. de ſeru. fugit.* Socc. iun. *conſ.* 122. *n.* 20. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 25. *n.* 3. *poſt princ. & conſ.* 43. *n.* 3. Seraph. *deciſ.* 1211. *n.* 3.

Minus obſtat, quod Peregrinus ſoluerit de mandato, & † iuſſu Iudicis, & ideò videatur liberatus, ad text. *in l. Paulo* 7
Callimaco §. fin. de leg. 3. Bart. *in l. Creditor num.* 3. *ff. de ſolut.* Afflict. *deciſ.* 150. *num.* 19. quia fuit reſponſum hoc procedere ſi Iudex habuiſſet notitiam, quod Peregrinus ſuſcepiſſet terminum † pro credito Scalzini, & quod idem Scalzinus 8
obtinuiſſet mandatum, & illius vigore ſequeſtrum, de quibus tenebatur Peregrinus Iudicem certiorare, quod cum non fecerit, non eſt excuſatus, nec † decretum Iudicis tra- 9
hitur ad ea, quæ ſibi fuerunt incognita, vt in his terminis notat Alex. *conſ.* 103. *num.* 18. *verſ. Non obſtat aliud argumentum lib.* 2.

Ex quibus ſequitur, quod cum Peregrinus agnouerit debitum dictarum penſionum erga Scalzinum † non fuit libe- 10
ratus, ſi poſtea ſoluit illas Franciſco, non verò creditori, iuxta notata per Bart. *in l. ſi bona n.* 4. *ff. de cond. indeb.* vbi dicit, quod ſi conductor ſoluit penſionem Abbati non iuſtè ele-
cto, & ingreſſo Monaſterium, non liberatur † ſi conduxit 11
à vero Abbate, & poſtea ſoluit Abbati intruſo, pro quo facit etiam bonus text. *in l.* 1. *§. ſi rem ff. depoſiti.*

Et ex his fuit ita deciſum vtraque parte informante, &c.

In eadem cauſa habetur infra altera deciſio ſub die 26. Ianuarij 1626. coram eodem Reuerendiſſ. Manzanedo.

R.P.D.

REVERENDISS. PIROVANO.

Vlixbonen. Matrimonij.

Mercurij 19. Nouembris 1625.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio aduerſus ſententiam numquam ſolet dari, quando non conſtat de læſione, cùm in ea fundetur decretum Prætoris. Ad matrimonij validitatem, vt Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. de reform. diſponit, ſufficit illud fuiſſe contractum coram proprio Parocho, vel alio Presbytero de eiuſdem Parochi licentia; quando dicta licentia dicatur conceſſa, & vtrum ea veniat ſub generali facultate adminiſtrandi Sacramenta.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum non datur circumſcripta læſione.*

2 *Sententiæ validitas probatur ex reuolutione actorum.*

3 *Læſio eſt fundamentum vbi fundatur decretum Prætoris ſuper reſtitutione in integrum.*

4 *Matrimonium debet celebrari coram Parocho, vel alio presbytero, præuio tamen mandato eiuſdem Parochi, & num. 5.*

6 *Parochus ex quibus ſatis appareat dediſſe licentiam alicui presbytero, vt aſſiſtere vellet in celebrandis matrimonijs ſuæ parochiæ, & num. 7. 8. 19. 20. 21. 26. 27. & 28.*

9 *Parochus dando generalem commiſſionem alicui preſbytero, vt omnia ſacramenta Eccleſiæ adminiſtret, ſub hac generalitate venit etiam adminiſtratio ſacramenti matrimonij.*

10 *Verborum generalitas declaratur ex vſu, conſuetudine, & obſeruantia loci.*

11 *Conſuetudo circa interpretationem verborum ſuffragatur aduerſus contrariam opinionem, quamuis communem.*

12 *Conſuetudo circa interpretationem verborum generalium non eget maiori tempore, quàm decem annorum.*

13 *Infirmitas dum præſtat impedimentum, ne aliquid fieri poſſit, tunc infirmus quo ad illum actum reputatur abſens.*

14 *Obſeruantia, quando non pertinet ad caſum de quo agitur, non eſt de ea curandum.*

15 *Matrimonium non deſinit eſſe validum, licet Parochus in eo aſſiſtat coacte.*

16 *Matrimonium, vt dicatur validum, opus eſt, vt Parochus audiat verba contrahentium.*

17 *Parochus aſſiſtendo matrimonio, ſi verba non audiat, non tenet.*

18 *Quod tamen verum eſt de intelligentia, quàm ille habere non potuit, ſecus verò ſi eam habere recuſauit ad impediendum matrimonium.*

22 *Debilitas, quando cauſatur à præcedenti morbo non differt ab ipſa infirmitate.*

23 *Impedimentum quodlibet non excuſat ad aliquid peragendum, niſi probetur tale, vt potentiam agendi excludat.*

24 *Impedimentum vt excuſet ad aliquid peragendum, ſtatur dicto aſſerentis, dum præceſſerunt coniecturæ.*

25 *Infirmitas dicitur etiam durare, quando quis eſt imbecillis, & in imbecillitate vires ſe recreando recuperare deſiderat.*

29 *Limitationis cauſa ceſſante debet etiam ceſſare ipſa limitatio.*

DECISIO DCXXV.

DIctum fuit non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum petitæ per Emanuelem aduerſus ſententiam
Rotalem, quia de læſione non conſtat, & † ea circumſcri- 1
pta non datur reſtitutio, Rota *deciſ. 1. de reſtit. in integr.*
in nou. & in recent. idem tenuit, *vt in deciſ.* 132. *num.* 1. *&*
532. *num. 2. par.* 1. illa namque valida eſt, & probatur ex
reuolutione † actorum, & ex aduerſo non controuer- 2
titur, iuſtitia verò patet *ex deciſ. in hac cauſa facta ſub die*
16. *Nouembris 1622.* * quibus concurrentibus ſemper
ceſſat læſio, ſuper qua fundatur decretum Prætoris,
† quoad ipſam in integrum reſtitutionem conceden- 3
dam.

Neque obſtant, quod hodie contra fundamenta eiuſdem
deciſionis replicantur, Antonium Sez caruiſſe licentia cele-
brandi matrimonium inter Emanuelem, & Margaritam,
tam de tempore, quo Dominicus Rector cœpit aduerſa va-
letudine laborare, quàm in die primæ Dominicæ Quadra-
geſimæ 24. Februarij 1613. quo idem Dominicus venit ad
Eccleſiam Parochialem, quo ſimiliter Dominicus ad eandam
Eccleſiam rediјt, nocte autem ſequenti hora quarta matri-
monium ſubſequutum fuit præſente Antonio, † quàm licen- 4
tiam fuiſſe omninò neceſſariam dicetur ex decreto *Trident.*
Concil. ſeſſ. 24. cap. 1. de reform. matrim. ex forma poſita in
eodem decreto data, vt non niſi præſente † Parocho, vel 5
alio Sacerdote de ipſius Parochi, vel Ordinarij licentia ma-
trimonia celebrentur.

Quia quoad primum tempus conſtat de licentia Antonij
eidem data per Nuncium Priorem Eccleſiæ S. Nicolai, qui
ſuper quarto dixit, † quod cum Dominicus ad curam depu- 6
tatus infirmus eſſet, nec poſſet pro Curato inſeruire, man-
dauit Antonio quamdiù duraret impedimentum dicti Curati
vellet inſeruire in dicta ſua Eccleſia in adminiſtratione om-
nium Sacramentorum, qui reſpondit voluntariè ſe factu-
rum, idem deponit Antonius in ſuo examine ſuper quarto,
† quod dictus Prior rogauit illum, vt continuaret in obliga- 7
tione Eccleſiæ quamdiù præfatus Dominicus Curatus infir-
mus eſſet, & ad Eccleſiam non veniret, & quod ad eum
effectum concedebat ei omnem poteſtatem, & licentiam
generalem ad adminiſtrandum omnia Sacramenta, qui com-
miſſionem acceptaſſe reſpondit, quamdiù dictus Domini-
cus infirmus eſſet, & ad Eccleſiam venire non poſſet, ex
quibus † cum non dubitetur de facultate Prioris Eccleſiæ S. 8
Nicolai in deputando ſubſtitutum ad vniuerſalem curam,
neque de impedimento infirmitatis Dominici, & commiſſio
legatur generalis quoad omnia Sacramenta, † ſub qua ge- 9
neralitate comprehenditur etiam adminiſtratio Sacramenti
matrimonij ſecundum veriorem opinionem, quàm ſequu-
ta eſt *Sacra Concilij Congreg.* & exindè Rota *illam referens*
deciſ. 750. num. 1. par. 1. diuerſ. Sanchez *de matrim. lib. 3.*
diſp. 35. num. 13. & nouiſſimè fuit dictum in *Vicentina ma-*
trimonij 11. Martij 1624. coram Archiepiſcopo Seleucien. ſe-
quitur dicen. Antonium non caruiſſe licentia in primo tem-
pore ad contrahenda matrimonia.

Neque obſtat, quod vſus, † conſuetudo, & obſeruantia 10
Luſitaniæ Regionis, & ipſiuſmet Ciuitatis Vlixbonæ hanc
generalitatem declarauit, vt ſemper ab ea accepta ſit facul-
tas contrahendi matrimonia, de qua deponunt Teſtes dati
in Summ. Emanuelis num. 4. & eam ſuffragari † aduerſus 11
contrariam opinionem quamuis magis communem volue-
rint Matheſ. *de elect.* opinio quam refert, & ſequitur Alciat.
præſumpt. 30. num. 3. reg. 2. Grat. *conſ. 111. nu. 51. lib. 2.*
nec egere maiori tempore, quàm decem annorum † cum 12
deſumatur ad interpretationem verborum generalium, non
autem ad inductionem noui iuris, Rota *deciſ. 448. num. 3. &*
deciſ. 419. num. 6. par. 1. recent.

Quia fuit reſponſum teſtes prædictos concludere de licen-
tia, quæ datur coadiutoribus Parochorum ipſis præſentibus,
in præſenti autem agitur de licentia, quæ datur † pro impe- 13
dimento infirmitatis, quæ præſupponit abſentiam ab ipſa
cura, primo caſu rationabilis eſt conſuetudo propter com-
patibile exercitium. Secundò verò caſu eſt abſurda, & irra-
tionabilis propter imperfectum exercitium quoad Sacra-
mentum matrimonij, propterea de obſeruantia, quæ non
† pertinet ad caſum controuerſum nulla eſt habenda ratio, 14
Crau. *conſ. 96. num.* 4. Natt. *conſil. 575. num.* 15. Surd. *conſ.*
382. *nu.* 40. *lib.* 3. & in his terminis ſic diſtinguit idem Sanch.
de matrim. diſp. 35. num. 8. lib. 3.

Neque etiam obſtat, quod idem Antonius noluerit inter-
uenire tanquam Parochus, dum ſæpius proteſtatus fuerit ſe
non eſſe Parochum, & per vim detentus fuerit, nec pro Pa-
rocho aſtitiſſe, quin nec contrahentes non cognouerit, nec
verba ab eis prolata intellexit.

Quia

Quia data etiam voluntate Parochi, & coactione per
15 vim aſſiſtendi, † non tamen matrimonium deſinit eſſe validum, *prout Sacra Congreg. Concil. ſæpius declarauit*, & pluribus relatis comprobat Sanch. *de matrim. diſp. 39. n.9. lib.* 3. & pro indubitato fuit firmatum *in deciſ. in hac cauſa facta*, & quoad intelligentiam verborum contrahentium
16 quamuis ad effectum validitatis † matrimonij eſſe neceſſariam voluerit poſt alios Guttier. *de matrim. cap. 69. num.* 12. Molin. *de rit. nupt. lib. 2. diff. 11. num. 120. & eadem Sacra Congregatio idem declarauit in cap. data num.2. in Summ. additionali*, attamen loquuntur de intelligentia, quam
17 † Parochus habere non potuit, & ita Sacra Congregatio explicat, dum dicit quod ſi Parochus adfuiſſet, nihil tamen eorum, quæ agebatur vidit, nec audiuit. Sacra Congrega-
18 tio reſpondit matrimonium † non valere, non autem de intelligentia, quam Parochus recuſauit ad impediendam matrimonij concluſionem, & nihilominus idem Antonius in ſua depoſitione, quæ datur in Sum. n. 6. dicit quod ipſi contrahentes iterum repetierunt eadem verba matrimonij, ſed ipſe non repetijt non audiuit.

De ſecundo tempore Dominicæ primæ quadrageſimæ viſum etiam fuit Antonium non caruiſſe licentia contrahendi matrimonia, nam & ſi Dominicus eadem die venerit ad Eccleſiam Parochialem, & in ea miſſam celebrauerit, attamen adhuc non ceſſauerit ſubdelegatio de Antonio facta ſub
19 duplici conditione, † nempè quamdiù infirmus eſſet Dominicus, & ad Eccleſiam non veniret, ex quo infirmitas tunc durabat, quod patet ex vtraque depoſitione Dominici tam ad inſtantiam Margaritæ ſuper ſecundo articulo, dum à Priore interrogaretur quomodo benè valeret, reſponditque ſe adhuc imbecillem, quam ad inſtantiam Emanuelis ſuper
20 octauo, & exindè pro tali † approbata ab eodem Priore, nedum ex relatione Dominici ſuper dicto articulo ſecundo, dicentis Priorem ei iniunxiſſe ne caperet ſtolam abſque eo, quod non haberet magnas vires, & idem deponit Prior in ſuo primo examine, ibi interrogando illum quomodo valebat, & reſpondit eſſe etiam imbecillem, & ille dixit, quod non veniret curare Eccleſiam, niſi quando eſſet totaliter bona valetudine ad ſuccurrendum confeſſionibus noctis cum
21 cæteris Sacramentis, & idem Prior in ſecundo examine ſuper primo articulo dixit ſe per cedulam eadem die Domica recommendaſſe curam Antonio non obſtante, quod antè verbo illum ſubſtituiſſet, neque dicatur quod imbecillitas ſola non impediat purificationem ſubdelegationis poſitæ ſub
22 termino infirmitatis, quia † debilitas quando cauſatur à præcedenti morbo non differt ab ipſa infirmitate, Felin. *in cap. quomodo frequenter num. 6. vt lit. non conteſt.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 60. num. 14. 15. & 17.* & ſi replicetur, quod non ſufficit quælibet imbecillitas, ſicut nec quodlibet
23 impedimentum † ad excuſandum, niſi probetur talis per quam potentia exercendi curam concludatur ex eodem Menoch. *in fin.* & multis comprobat Grat. *forenſ. diſcept. cap. 18. num.* 13. adhuc ceſſat obiectum, quia ſtatur dicto aſſerentis quando procedunt coniecturæ, vt hic ex præcedenti infir-
24 mitate, & approbatione Prioris, ac etiam † ex remiſſione Nuntij ad Antonium, qui prius acceſſerat ad Dominicum Vſillum, vocaret ad confitendum infirmum, ſub cuius colore exindè eadem nocte fuit factum matrimonium, Io. Andr. *in cap. Paſtoralis de offic. & poteſt. Iudic. delegat.* Felin. *in c. ſi pro debilitate n. 5. eod. tit.*

Supereſt tertium tempus quartæ feriæ immediatè ad pri-
25 mam Dominicam Quadrageſimæ ſubſequens, † in quo pariter fuit dictum Antonium non caruiſſe licentia curam exercendi quoad omnia Sacramenta quamuis tam ex depoſitione Antonij, quàm Dominici appareat eundem Dominicum veniſſe ad Eccleſiam, miſſam in ea celebraſſe, ac pœnitentem audiuiſſe, Antoniumque ob id claues Sacrarij obtuliſſe rogando, vt eum ab obligatione curæ liberaret, attamen patet ex vtraque depoſitione eiuſdem Dominici nempè ſecundo articulo, tam in die Dominica, quàm in feria quarta ſe imbecillem enuntiaſſe, & in alia ſuper octauo recuſauit recipere claues, reſpondendo Antonio, quod illum excuſaret per illam diem, in quo volebat recreationem capere, & quod ad diem ſequentem claues recepiſſet, ex qui-
26 bus verbis dubitari non poteſt quin † quoad Dominicum infirmitas duraret, quia & erat imbecillis, & imbecillitate vires ſe recreando recuperare vellet, ſequendo conſilium Prioris ne rediret, niſi integris viribus recuperatis.

Non obſtat, quod Antonius in ſua depoſitione ſuper octauo ab illa die Mercurij 27. Februarij habuerit ſe pro licentiato non obſtante quod Dominicus illum † rogauerit, vt vel- 27
let vſque ad alteram diem manè continuare, vt ſi caſus occurreret ad confitendum ſubuenire poſſet, quod onus legitur quidem ab eodem Antonio in eadem depoſitione acceptatum, ſed cum declaratione, quod non intendebat aſſiſtere matrimonijs de nocte celebrandis, abſque eo quod Dominicus eſſet præſens, vel noua à priore licentia ſuperueniret.

Quia quoad limitatum exercitium curæ ab eo die Mercurij in antea ſolus Antonius deponit, cùm † tamen in prima 28
depoſitione coram Vicario Vlixbonen. & in alia ad inſtantiam Margaritæ nullum verbum de hac limitatione dixerit. Dominicus verò indiſtinctè ſuper octauo pariter articulo dicit, quod eum excuſaret per illam diem in qua volebat recreationem capere, & quod ad diem ſequentem claues capere debebat. Præterea eadem Antonij declaratio emanauit, quia ipſe intelligebat expiratum fuiſſe ſuam iuriſdictionem, quæ cùm ex ſupradictis adhuc durare appareat, meritò ceſſante † cauſa limitationis debuit etiam ceſſare, 29
& ipſa limitatio, *cap. cum ceſſante de appell.* Tiraquell. *in tract. quod ceſſ. cauſ. num. 96.*

Et ita deciſum, &c.

* *Deciſio, quæ hic allegatur in hac eadem cauſa emanata ſub die 16. Nouembr. 1622. coram bo. me. Reuerendiſſ. Patriarcha Manzanedo, eſt in præcedenti Tomo deciſio 431.*

REVERENDISS. D. COCCINO,

Romana de Bombellis.

Lunæ 24. Nouembris 1625.

ARGVMENTVM.

Vxori in ſubſidium datur regreſſus pro recuperatione ſuæ dotis ad bona, quæ dedit in dotem marito æſtimata, itaque fecerit talis æſtimatio emptionem, & venditionem. Præſcriptio non poteſt allegari, dum legitimum tempus tranſactum non fuit. Fructus rei venditæ pendentes ad quem ſpectent, ſi ſimus in dubio. Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, quando fructus hæreditarios non faciat ſuos, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Æſtimatio in datione dotis facit emptionem, & venditionem.*
2 *Vxori in ſubſidium datur regreſſus ad rem datam in dotem æſtimatam.*
3 *Statutum Vrbis de præſcriptione inducit præſumptionem ſatisfactionis in debitore ſpatio 16. annorum.*
Itaque ſi allegetur minus ſpatium temporis, non releuat.
4 *Legatarius numquam præfertur creditori habenti hypothecam.*
5 *Veſtes datæ à marito vxori, dum non ſunt pretioſæ, præſumuntur donatæ.*
6 *Fructus rei venditæ pendentes, dum aliud non fuit conuentum, ſpectant ad emptorem.*
7 *ad Fructuum reſtitutionem, quis non tenetur, dum percepit bona fide.*
8 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non facit fructus ſuos in præiudicium creditorum hæreditariorum.*
9 *Quæ tamen concluſio procedit, quando quis eſt ſimpliciter hæres, non autem quando quis ſimul eſt creditor.*

DECISIO DCXXVI.

Domini dixerunt concluſionem firmatam in alijs deciſionibus eſſe veram, videlicet, quod competebat in ſubſidium regreſſus ad † vineam datam in dotem æſtimatam, quia licet iſto caſu fecerit emptionem, & venditionem, 1
tamen

2 tamen ſi hæreditas non eſt ſoluendo in ſubſidium † datur re-
greſſus ad vineam. Propterea, vt videretur de veritate hu-
ius facti, fuit deputatus calculator D. Ioannes Michelinus,
qui firmauit creditum hæreditatis aſcendere ad ſcut. 7097.
debitum verò ad ſummam ſcut. 6812. & ſic creditum rema-
nebat in ſcut. 285.

Prætendebat tamen Fuluia, quod ex debito hæreditatis
aliquæ partitæ eſſent demendæ, & aliquæ ad creditum
addendæ. Helena exaduerſo prætendit aliquas partitas
eſſe addendas ad debitum hæreditatis, & ſic Fuluia
prætendit augere creditum vltra ſummam prædictam.
Helena verò debitum adeout legitimè abſorberet dictam
ſummam ſcut. 285. in quibus hæreditas fuit declarata
creditrix.

Incipiendo à prætenſionibus Fuluiæ prima deducebatur,
quod cùm fuerit datum debitum hæreditatis in ſcut. 256. 48.
quæ ſibi retinuit Hippolytus Ceccarellus pro ſuis vtilibus erat
demenda iſta partita, ſed hoc non placuit Dominis in totum,
ſed eſſe reformandum in ſcut. 38. 15. & ſic computan-
dum ſolum eſſe pro ſcut. 218. 33. Quia bon. mem. Mac-
chiauellus conſtituit per ſuam ſententiam illum credito-
rem in ſcut. 171. 27. pro ſalario, & in ſcut. 47. pro totidem
ab eo ſolutis.

Secundò prætendit eſſe demendam ex debito hæreditatis
partitam ſcut. 175. ſolutorum Paulæ Picciolottæ, quæ de
anno 1575. vendiderat cannetum, de cuius hæreditate
agitur, pro ſcut. 350. prætenditur enim quod actio ad
petendum creditum fuerit præſcripta. Per Dominos tamen
fuit conſideratum, quod prædicta venditio fuit facta de an-
no 1575. obitus vero Bernardini fuit de anno 1590. & ſic
à die venditionis vſque ad obitum interuenerunt tantù m
3 anni 15. † Quare non adeſt legitima præſcriptio, nec præ-
ſumptio ſatisfactionis, quæ ex Statuto Vrbis ſpatio 16. an-
norum inducitur.

Tertiò dicebatur ex debito hæreditatis eſſe demenda ſcuta
20. quæ Bernardinus legauit cognatæ ſuæ. Hæc prætenſio
4 placuit Dominis, quia nunquam † legatarius præfertur
creditori habenti hypothecam, *l. creditor ff. de diſtr. pign.*
Surd. *deciſ.* 44. *num.* 6. Neque ius iſtud poteſt impediri
per teſtatorem, *l.* 1. *C. de bon. pign. imped. non poſſ. &
fuit latè deductum coram me in cauſa Aſculana domus* 2.
Iunij 1608.

Quartò dicebatur, quod ad creditum hæreditatis erant
ponendæ veſtes, quas Helena retinuit, ſed videbatur calcu-
lator habuiſſe de his rationem, cùm poſuerit ad creditum hę-
reditatis partitam ſcut. 42. pro mobilibus, quæ remanſerunt
5 in manibus Helenæ, & in omnem euentum † cum non ſint
veſtes pretioſæ, cenſentur donatæ, Surd. *dec.* 166. *num.* 4.
Laderch. *conſ.* 118.

Quare firmatum fuit demptis duabus partitis, vna
ſcilicet ſcut. 38. 15. altera vero ſcut. 30. debitum hære-
ditatis eſſe iuxta calculum Michelini computandum in ſcu-
tis 6744.

Circa prætenſiones Helenæ. Prima dicebatur eſſe adden-
dum ad debitum hæreditatis duos cenſus, alterum ſcut. 200.
alterum ſcut. 50. pro quibus Bernardinus fideiuſſit, vti prin-
cipalis, principaliter, & inſolidum, ſed reſpondebatur il-
lum habuiſſe releuatorem, & non conſtare, quod hæredi-
tas aliquid ſoluerit.

Secundò prætendebatur ad debitum hæreditatis eſſe po-
nenda ſcuta 200. debita Helenæ, cùm enim dedit vineam,
fructus erant pendentes, ſed quoniam vinea ita, & taliter
6 fuit data, † vt faceret emptionem, & venditionem, fru-
ctus pendentes ſpectabant ad maritum emptorem, *l. fru-
ctus ff. de rei vendic. l. Iulianus §. ſi fructus ff. de act. empt.*
Bart. *in l. fin. §. fin. verſ. & ideò dic, ff. de iur. fiſc.*
Apoſtill. *ad Rom. conſ.* 10.

Ex quibus apparet, quod creditum hæreditatis excedebat
in ſcutis 353. Sed cùm creditum Helenæ eſſet ſcut. 1200. pro
ſua dote certum eſt, quod in ſubſidium poterat agere ad vi-
neam ſaltem pro rata, & medio tempore fecit fructus ſuos,
licet enim in totum hæreditas non eſſet ſoluendo, tamen vt
conſtat ex prædictis negocium erat adeò implicitum, vt di-
cendum ſit ex tota ſerie facti Helenam bona fide per-
7 cepiſſe, & conſumpſiſſe † fructus, & ideò non tene-
ri ad illorum reſtitutionem, Abb. *conſ.* 6. *in fine lib.* 2.
vbi de communi Alex. *conſ.* 154 *num.* 2. *&* 5. *verſ. re-
gula enim lib.* 6.

Neque obſtat, quod Helena tanquam hæres cum bene-
8 ficio † legis, & inuentarij non fecerit fructus ſuos in præiu-
dicium creditorum hæreditariorum, Guidop. *de confect. in-
uent. num.* 17. Phanucc. *eod. tract. par.* 3. *num.* 35. Laderch.
conſ. 8. *num.* 1. Peregr. *de fideic. art.* 49. *num.* 77. Surd. *dec.*
92. *num.* 5. Caball. *conſ.* 144. *lib.* 2. Quia concluſio proce-
deret ſi Helena eſſet † ſimplex hæres cum beneficio legis, & 9
inuent. ſed cùm eſſet etiam creditrix ſuæ dotis, & bona fide
vineam in ſubſidium retinuerit, vtique fecit fructus ſuos.

Et ita, &c.

Vide ſupra in præcedenti Tomo ad deciſionem 410. quæ eſt in eadem cauſa, vbi annotaui plures alias deciſiones in hac cauſa emanatas.

REVERENDISS. COCCINO.

Romana fructuum dotis.

Veneris 28. Nouembris 1625.

ARGVMENTVM.

Bona omnia alicuius, ſi propter eius delictum in fiſcum tranſeant, tunc cum dictis bonis in fiſcum quoque tranſeunt omnia iura, & actiones tam actiuè, quàm paſſiuè, & itaque ille remanet liberatus ab omni obligatione, quæ opinio procedit etiam ſi obligatus deuenerit ad pinguiorem fortunam, & quid ſi à Principe plenariè fuerit reſtitutus in integrum. Bona, vt dicantur confiſcata, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Bona alicuius quando confiſcantur, tunc omnia iura actiuè, & paſſiuè in fiſcum tranſeunt.*

2 *Quod procedit etiamſi poſtea ille, cuius bona fuerunt confiſcata deuenerit ad pinguiorem fortunam, & num.* 5.

3 *Bannitus, cui bona omnia fuerunt confiſcata, ſi poſtea fuerit reſtitutus ad bona, honores, & famam, tenetur ad omnia, prout erat obligatus antè confiſcationem.*

4 *ad Fructus dotales ſoluendos, dum quis ſe obligauit, ſi accidat omnia eius bona confiſcata fuiſſe dato, vt ea recuperet, ſine dubio denuo obligatur ad dictam ſolutionem.*

6 *Teſtator, dum ordinauit, vt in caſu delicti hæredis bona non tranſeant in fiſcum, ſed alium eo caſu ſubſtituit, ſi ſecutum fuerit delictum, & confiſcatio, & deinde reſtitutio, quid ea operetur.*

7 *Teſtatoris præceptum, ne bona in caſu delicti hæredis tranſeant in fiſcum operatur, ne ea poſſint confiſcari.*

8 *Fiſcus non eſt veriſimile, vt pro valore magno bonorum, voluiſſet concordare pro parua ſumma.*

9 *Bonorum incorporatio in fiſcum debet probari mediante actuali poſſeſſione, & apprehenſione.*

10 *Sententia condemnatoria non transfert poſſeſſionem abſque apprehenſione.*

11 *in Fiſcum tunc bona dicuntur incorporata, quando ſunt deſcripta, annotata, ſequeſtrata, & conſignata in depoſitum.*

12 *Bona, vt dicantur incorporata in fiſcum, non ſufficit, quod fuerint confiſcata.*

13 *Sed requiritur etiam, vt capta ſit poſſeſſio præcedente declaratoria, & inter Principis bona deſcripta.*

DECISIO DCXXVII.

HOdie non controuertebatur, quod fructus decurſi
dotis non ſolutæ poſt diſſolutum matrimonium non
debeantur ex rationibus in deciſione deductis, * nec minus
de decurſis conſtante matrimonio, ſed dicebatur non de-
beri per Paulum, quia licet ad illos ſe obligauerit, nihilo-
minus, cùm fuerit bannitus, & eius bona † confiſcata in
fiſcum fuerunt translata omnia iura actiuè, & paſſiuè *l. ſer-* 1
uus 29. ff. de act. & obligat. Bart. *in l. vbicumque nu.* 5. *verſ.
primum exemplum in deportato ff. de fideiuſſ.* Io. de Amic.
conſ.

conſ. 68. *num.* 2. *&* 3. *DD. in l. ſi marito ff. ſolut. matrim.* Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 59. *num.* 9. *verſ. & in tantum*, Peregr. *de iur. fiſc. lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 54. *verſ. Ideo quia fiſcus*, Farin. *quæſt.* 25. *num.* 177. *& ſeq.* Rota *dec.* 575. *num.* 1. *par.* 1. *in recent.* ſubdebatur prætereа hanc
2 concluſionem procedere etiam quod poſtea venerit † ad pinguiorem fortunam, acquirendo bona per obitum fratris ex fideicommiſſo paterno, *l.* 4. *C. de ſent. paſſ.* vbi Ang. *num.* 14. Odd. *de reſtitut. in integr. q.* 97. *art.* 2. *num.* 13. *verſ. ſed breuiter*, Farin. *loco citato num.* 179. Rota *deciſ.* 575. *num.* 1. *in fin. verſ. & eo peruento*.

Cæterùm Domini attenta qualitate facti cenſuerunt Paulum teneri ad fructus durante matrimonio decurſos, quia licet veriſſima ſint, non videntur tamen admitten-
3 da in hoc caſu, vbi ipſe fuit gratioſè reſtitutus † ad famam, honores, & bona, propter quod illæmet actiones fuerunt à fiſco in ipſum retrò tranſlatæ, *l.* 2. *&* 3. *ff. de ſent. paſſ. l. in quæſtione*, vbi Ang. *num.* 3. *C. eodem* Et
4 propterea denuò remanſit obligatus Petro Antonio † pro fructibus conſtante matrimonio elapſis, Bart. *in dicta l. ſi marito*, *num.* 3. Angel. *num.* 1. *verſ. & licet*, Alex. *numer.* 4. *&* 5. *ff. ſolut. matrim.* Nell. *in tract. de ban. temp.* 3. *par.* 1. *num.* 21. latè Farin. *d. q.* 25. *num.* 100. Odd. *d. q.* 97. *num.* 9. *& ſeqq.* Peregrin. *de iur. fiſc. lib.* 5. *tit.* 2. *n.* 63.

Non obſtat, quod Paulus fuerit reſtitutus quoad bona, non tamen fiſco incorporata, & bona fuerunt ceſſa fratri mediante ſolutione ſcutorum 800. quæ ipſe poſtea recuperauit non à fiſco, ſed vigore fideicommiſſi paterni
5 † per obitum fratris, & ideò non tenetur *d. l.* 4. *C. de ſent. paſſ.* Io. de Amic. *d. conſ.* 68. *num.* 3. *verſ. plus dico*, Nell. *in tract. de Bann. in* 2. *par.* 3. *temp. num.* 21. *& verſ.* 1. Farin. *d. q.* 25. *n.* 180. Huic fundamento fuit reſpon-
6 ſum, quod in teſtamento Pater diſpoſuit, quod † in euentum delicti vocauit alium, & ſi deindè delinquens, fuit reſtitutus, cenſeatur etiam reſtitutus, & reintegratus ad bona, quæ prius obtinuerat.
7 Quæ diſpoſitio † operatur, vt bona non poſſent confiſcari, Rol. *conſ.* 56. *num.* 11. *&* 12. *lib.* 1. Pheus *inter conſil.* Farinac. 153. *numer.* 2. *cum ſeqq. lib.* 2. Boſſ. *de publ. bon. num.* 3. Peregr. *de iur. fiſc. lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 103. *& ſeq.* Menoch. *conſ.* 91. *num.* 6. Gabr. *conſ.* 123. *num.* 12. *lib.* 1. Odd. *conſ.* 5. vbi de communi Farin. *d. quæſt.* 25. *num.* 22. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 442. *n.* 11. Et propterea compoſitio facta per fiſcum, cenſetur facta ex aliqua prætenſione Pauli ſuper dictis bonis, non autem ex quo poſſent ſimpliciter confiſcari, eòque ma-
8 gis, cùm † valor bonorum paſſim aſcenderet ad valorem ſcut. 18450. vt patet ex confeſſione Pauli, non eſt creden. quod fiſcus voluit concordare ad tam magnum intereſſe pro tam parua ſumma.

Fuit inſuper ex abundanti conſideratum, quod incor-
9 poratio † deberet probari mediante actuali poſſeſſione, & apprehenſione, quod non probatur, Socc. iun. *conſ.* 126. *num.* 1. *lib.* 2. Sola enim ſententia condemnatoria
10 non transfert † abſque apprehenſione poſſeſſionem, Boſſ. *in prax. de publ. bon. num.* 26. Hond. *conſ.* 42. *num.* 29. *lib.* 4. Ruin. *conſ.* 25, *num.* 1. *& ſeq. lib.* 4. Eugen. *conſil.*
11 2. *num.* 30. vbi quod dicuntur † fiſco incorporata, quando ſunt deſcripta, annotata, ſequeſtrata, & conſignata in depoſitum, latè Farin. *qui alios cumulat. fragment. verſ. bona num.* 116. vbi declarans hanc clauſulam præter-
12 quam fiſco incorporata † aſſerit non ſufficere, quod fuerint confiſcata, ſed requiri quod fuerit etiam capta
13 poſſeſſio præcedente declaratoria, † & inter Principis bona deſcripta.

Et ita vtraque parte informante concluſum, &c.

Videlicet ſub die 12. *Maij* 1625. *coram eodem Coccino*, *eſt ſupra in hoc Tomo deciſio* 607. *& infra habetur altera ſub die* 30. *Ianuarij* 1626.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Medietatis Annatæ.

Lunæ 1. *Decembris* 1625.

ARGVMENTVM.

Statutum ſi adſit in aliqua Eccleſia, vt illi, quibus ſunt collata beneficia illius Eccleſiæ, teneantur applicare dimidiam primam annatam fructuum Sacriſtiæ, vel alicui alio loco, ſi accidat, quod in d. beneficijs aliquis ſit intruſus, & ſoluat dictam partem, an poſtea verus, & legitimus poſſeſſor teneatur illam denuò ſoluere.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij media annata ſi ſit danda alicui loco vigore ſtatuti, debet ſolui ex fructibus, ſeu redditibus beneficij.*
2 *Beneficij fructus ſpectant ad verum, & legitimum poſſeſſorem, non autem ad intruſum.*
3 *Bona ſi exiſtant ad æſtimum venditoris, ſi venditor ſoluat collectas, & onera, non poteſt de nouo grauari emptor ad illa ſoluenda.*
4 *Collecta, ſeu gabella duplex pro eadem re exigi non debet.*
5 *Decimas, qui ſemel ſoluit ad amplius non tenetur.*
6 *Annata ſemel ſoluta pro eadem vacatione beneficij non debet iterum ſolui, etiam quod expediantur nouæ literæ ſub eadem ſupplicatione.*
7 *Prouiſio nulla non conſumit vacationem.*
8 *Vacatio non dicitur noua, ſi proueniat ex perſona nulliter prouiſi.*
9 *Onus fructuum beneficij eſt onus reale, & non perſonale.*
10 *Beneficiorum vacationes de facto attendi non debent, ſed tantum illæ, quæ contingunt de iure.*
11 *Beneficiorum vacationes de facto ſufficit aliquando verificare ſecundum ſubiectam materiam.*
12 *Vacationem beneficij de facto non ſufficit iuſtificare, quando agitur de certa, & determinata fructuum applicatione.*
13 *In beneficijs regulariter non admittuntur plures poſſeſſores.*
14 *Beneficij poſſeſſio illius, qui fuit intruſus vel nulliter immiſſus dicitur redundare ad commodum veri, & legitimi poſſeſſoris.*
15 *Beneficij redditus, qui conſiſtunt in fructibus, debentur ſolum præſentibus, & intereſſentibus, & ſic aſſimilantur diſtributionibus quotidianis.*
16 *Beneficij fructus debentur vero, & legitimo poſſeſſori, ita vt nec contra intruſum requiratur proteſtatio, & num.* 17.
18 *Intruſus dicitur poſſidere ad commodum veri, & legitimi poſſeſſoris.*
19 *Gabella debet ſolui à poſſeſſoribus etiam de facto.*
20 *Et ex hoc inde non ſequitur, quod ille, qui verè habet ius, & legitimè poſſidet, teneatur ſoluere nouam gabellam.*
21 *Conditio iniqua non debet inferri alteri per alterum.*

DECISIO DCXXVIII.

IN Baſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe adeſt indultum Clementis VII. confirmatum à Paulo III. quod in prima eius parte applicat Sacriſtiæ dictæ Baſilicæ omnes, & ſingulas pecunias, & alias res, quas noui Canonici, Beneficiati, & Clerici eiuſdem Baſilicæ in, & pro introitu, receptione, admiſſione, & poſſeſſionis adeptione Canonicatuum, Præbendarum, Beneficiorum, & Clericatuum dare conſueuerunt, & quantum ad iſtas res, & pecunias non controuertit Iulius Cæſar ſoluere pro ſua admiſſione pecunias dare conſuetas, de fructibus autem beneficij in

hac

hac prima parte nullum verbum. In ſecunda verò parte, ibi
nec non integram medietatem omnium, & ſingulorum fru-
ctuum, &c. Indultum applicat eidem Sacriſtiæ medietatem
fructuum primi anni reſpectu prouiſionum Canonicatuum,
præbendarum, Beneficiorum, Clericatuum, &c. & ſuper
hoc eſt hodie controuerſia inter Sacriſtiam, & Iulium Cæ-
ſarem, à quo vti nouiter immiſſio, vigore mandati Rotalis
in poſſeſſionem Clericatus prætendit Sacriſtia exigere, iuxta
formam ſupradicti indulti mediam annatam, quàm tamen
cum Iulius Cęſar ſoluere recuſaret tamquam ſemel exactam,
& ſolutam à Nicolao eius collitigante, & prius intruſo in
hoc eodem Clericatu, fuit per me datum dubium cum præ-
ſuppoſito dicti indulti, an exactio facta per Sacriſtiam à
Nicolao ſuffragaretur Iulio Cæſari, quo dubio ſemel pro-
poſito ſub die 23. Iunij præteriti, fuit reſolutio dilata, quare
hodie illud repropoſui, & Domini cenſuerunt exactionem
prædictam ſuffragari Iulio Cæſari, & ratio potiſſima reſo-
lutionis fuit, quia media annata debet ſolui ex fructibus, ſeu
1 redditibus beneficij, vt clarè † dicunt verba indulti, & diſ-
poſitum eſt etiam de iure, vt tradunt Coraſ. *de benef. par.* 4.
cap. 4. *num.* 53. Monet. *de diſtrib. quotid. par.* 3. *q.* 9. *num.* 27.
Burſat. *conſ.* 126. *num.* 83. *lib.* 2. & ideò cùm fructus dicti
2 Clericatus † ſpectarent ad Iulium Cęſarem, non autem ad
Nicolaum intruſum, iuxt. not. *per gloſ. in cap. dudum il* 2.
verb. furtum, vbi notat etiam Abb. *num.* 19. *de electionib.*
Caſſad. *deciſ.* 6. *ſub num.* 1. *de præben.* Rot. *deciſ.* 103. *nu.* 6.
par. 2. *recent.* non videtur æquum, quod Iulius Cæſar poſſit
cogi ad ſoluendam nouam annatam debitam ex fructibus
eiuſdem Clericatus, ſed debet eidem ſuffragari iam ſoluta
per Nicolaum, ad tradita per Dec. *conſ.* 285. *num.* 4. *verſ.*
3. *hoc idem*, *& per tot.* vbi dicit, quod ſi bona exiſtant ad
3 ęſtimum venditoris, † ſi venditor ſoluit collectas, & onera
non poteſt de nouo grauari emptor ad illa ſoluenda, quia
4 de iure non eſt permiſſum, quod duplex † collecta, ſiue ga-
bella pro eadem re exigatur, hoc idem notat Bald. *in l.* 1. §.
quod ſi nemo num. 5. *verſ. ſed iuxta hoc quæro*, *& num.* 12.
ff. quod cuiuſque vniuerſit. nomine, idem Dec. *conſ.* 457. *n.* 3.
& 4. Socc. ſen. *conſ.* 302. *num.* 4. *verſ. confirmatur lib.* 1. vbi
5 num antecedenti hoc exemplificat in eo, qui ſemel † ſoluit
decimas, Alex. *conſ.* 183. *num.* 6. *& conſ.* 148. *num.* 10. *lib.* 6.
Rom. *conſ.* 161. latè Bertachin. *tract. de gabell.* 5. *par. princ.*
6 & in terminis, quod ſemel ſoluta † annata pro eadem va-
catione non debeat iterum ſolui, etiam quod expediantur
nouæ litteræ ſub eadem ſupplicatione tradit Galleſ. *tract. de
annat. num. fin. verſ. ex huius regulæ ſingulis partibus ibi, prout
neque ille ſoluit ſol.* 377. & optimè facit ad hoc propoſitum
deciſio in cauſa Iſpalen. Quintorum 27. *Nouembris* 1617. *co-
ram D. meo Seleucien.* vbi cum Capitulum ageret ad ſolutio-
nem plurium Quintorum partis fructuum, Rota ibi reſol-
uit non fuiſſe debitum Capitulo, niſi vnicum Quintum,
quia non ſuperuenerat, niſi vnica vacatio, licet plures fuiſ-
ſent prouiſi nulliter tamen, vel intruſi, quod idem eſt in
noſtro caſu in quo fuit prouiſus de hoc Clericatu etiam Ni-
colaus, ſed cum illius titulus, ſeu prouiſio non ſuſtineretur
non potuit ex ea tanquam nulla induci noua vacatio, & con-
ſequenter ſtante vnica vacatione, vnica tantùm debet ſolui
annata, & non plures iuxta ſuperius allegata. Et facit, quod
7 ſicut prouiſio † nulla non conſumit vacationem, nec im-
pedit deuolutionem, ita vacatio contingens ex perſo-
na prouiſi nulliter non tribuit nouas facultates ipſi Sa-
criſtiæ deducendi alteram mediam annatam ſuper eo-
8 dem beneficio cum non † dicatur noua vacatio, Caſſad.
dec. 2. *de vnio*, Put. *deciſ.* 13. *lib.* 3. Seraphin. *dec.* 1309.
num. 2.

Quæ tantò magis procedere Dominis videbantur ex eo,
quia applicatio iſtius mediæ annatæ non reſpicit perſonas,
9 ſed ipſa beneficia, & ſic cum ſit onus † reale fructuum be-
neficij, non autem perſonale, vt notant Burſatt. *d. conſil.*
126. *num.* 83. *lib.* 2. Coraſ. *de benef. d. par.* 4. *cap.* 4. *n.* 53.
Monet. *de diſtrib. quotid. loco ſupra citat. num.* 34. non de-
bet perſolui à qualibet perſona, quæ admittitur ad poſſeſſio-
nem, ſed tantum reſpectu ſingularum vacationum ſucce-
dentium, quas & non admiſſionem cuiuslibet beneficiati
indultum reſpexit in ſecunda eius parte, prout ſuperius
fuit demonſtratum, & vlterius etiam magis patet ex
eo, quia excluduntur in eo prouiſiones in quibuſcun-
que caſibus, & reſpectiuè perſonis factæ, quod aper-
tè demonſtrat indultum habuiſſe tantummodo reſpectum
ad vacationem, non autem ad nouam perſonam in-
gredientem.

Non obſtat, quod vacatio ex perſona Nicolai, licet nul-
liter prouiſi dicatur vacatio ſaltem de facto, & ſic ſufficiens
ad effectum prædictum, quia fuit reſponſum non debere
† attendi vacationes de facto, ſed tantùm, quæ de iure con- 10
tingunt, Caſſad. *dec.* 5. *num.* 4. *& ſeq. de priuil.* Rot. *dec.* 102.
lib. 1. *par.* 3. *& dec.* 52. *in fin. lib.* 2. *ead. par.* 3. *diuerſ.* Gonzal.
alios adducens ſuper reg. 8. *gloſ.* 15. §. 1. *num.* 14. Nec facit,
quod ſufficiat etiam aliquando iuſtificare vacationem † de 11
facto ratione ſubiectæ materiæ, iuxta *deciſ.* Bellamer. 116.
in fin. ſæpius canonizatam, quæ ſubiecta materia, vt col-
ligitur hic ex tenore primæ partis indulti videtur reſpicere
tantum admiſſionem, ſeu receptionem noui Clerici, quia
fuit dictum hic non agi de prima, ſed de ſecunda parte in-
dulti, cuius verba dum loquuntur de applicatione iſtius me-
diæ annatæ non videntur poſſe intelligi de vacatione tan-
tummodo de facto, ſed de iure, & de facto, attento quod
non verſemur in terminis iuſtificationis gratiæ, † ſed in 12
certa, ac determinata applicatione fructuum, iuxta tradita
per Rot. *dec.* 659. *num.* 15. *par.* 2. *recent.* aliàs enim intelli-
gendo ſimpliciter in hoc caſu de vacatione de facto ſequere-
tur, quod pro vna vacatione ſoluerentur plures mediæ an-
natæ, & tot quot contingeret fieri impetrationes, & poſſeſ-
ſionis occupationes, quod non eſt dicendum cum † in bene- 13
ficijs regulariter non admittantur plures poſſeſſores, ſed poſ-
ſeſſio illius qui fuit intruſus, vel nulliter immiſſus dicatur re-
dundare † ad commodum tantum veri, & iuſti poſſeſſoris, 14
cap. contingit de dol. & contumac. l. quamuis, & ibi gloſſ. *verb.
perindè habetur*, *ff. de bon. auctor. Iud. poſſid.* & fuit dictum
in *Meten. Canonicatus* 27. *Maij* 1619. *coram bon. mem.
Card. Sacrato*.

Non obſtat, quòd redditus huius Clericatus conſiſtant in
fructibibus, qui ſolum debentur præſentibus, & intereſſen-
tibus, † & ſic aſſimilentur diſtributionibns quotidianis, vt 15
per Viu. *opin.* 194. *diſtributiones quotidianæ*, *num.* 8. quia
nihilominus illi ſpectant ad Iulium Cæſarem verum, & legi-
timum poſſeſſorem, † ita vt nec contra intruſum prout erat 16
Nicolaus requireretur proteſtatio, Rot. *deciſ.* 618. *in princ.
par.* 1. *diuerſ.* Gonzal. *ſup. regul.* 8. §. 7. *proœm. num.* 161.
verſ. 4. *limita*. Quinimò cùm iſti redditus pro rata rema-
nere deberent ratione dictæ mediæ annatæ penes Sacriſtiam
non erat pariter neceſſaria aliqua proteſtatio ad effectum,
vt Iulius Cæſar tanquam verus poſſeſſor † illos prætendere 17
poſſet, Put. *deciſ.* 373. *num.* 3. *lib.* 1. *in nouis*, Rota
diuerſ. d. deciſ. 618. *par.* 1. *& in Maioricen. Canonica-
tus* 2. *Maij* 1594. *Firmana diſtributionis* 26. *Ianuarij*
1598. *coram Illuſtriſſ. Card. Millino*, *& in Caſalen.
diſtributionum* 16. *Nouembris* 1605. *coram R. P. D. Or-
tembergo*.

Non obſtat, quod Iulius Cæſar obtinuerit tantùm im-
miſſionem in poſſeſſionem iſtius Clericatus, non autem fue-
rit lata ſententia ad eius fauorem cum condemnatione fru-
ctuum, quia huiuſmodi obiectum poſſet procedere ſi Iu-
lius Cæſar ageret hodiè contra Nicolaum, & vellet ab
eo repetere dictos fructus, ſed cùm Nicolaus, vt ſupra
dictum eſt, ſoluerit mediam annatam Sacriſtiæ dicitur
geſſiſſe negocium vtile Iulij † Cæſaris, ad cuius tan- 18
tùm commodum tanquam intruſus dicebatur poſſidere,
cap. contingit de dolo, *& contumac.* cum alijs ſupra alle-
gatis.

Minus obſtat, quod media annata ex dicto indulto
Clementis ſit applicata Sacriſtiæ etiam ſi prouiſiones ſint de
litigioſis, & vacaturis, in quibus cum non poſſit conſide-
rari vera vacatio, niſi poſt euentum litis, aut conditionis
purificandæ per vacationem videtur intrare concluſio ſupra
firmata pro Sacriſtia, quod ſufficiat etiam vacatio de facto
pro exactione dictæ mediæ annatæ, quia fuit reſponſum
verba prædicta indulti eſſe aliter intelligenda, nempè vt
quoad beneficia litigioſa prouiſi etiam lite ſubſiſtente non
poſſint quoad eorum intereſſe impedire exactionem mediæ
annatæ, & ſimpliciter quoad vacatura, quæ excedunt pri-
mum annum, vt Sacriſtia non dicatur propter hoc priuata
ſuis facultatibus deducendi mediam annatam ex fructibus
qui prius percipi non potuerunt, non autem quod valeat
exigere mediam annatam ex quacunque vacatione de
facto contingente, quod eſſet omninò abſurdum ex ſupra
deductis.

Secundò reſpondebatur, quod licet Indultum dicat me-
diam annatam debere ſolui etiam de beneficijs litigioſis, &
vacaturis, attamen non diſponit, quod illa ſoluta cum de-
beat ſolui ex fructibus beneficij, vt ſuperius demonſtraui,
non

non ſit computanda ad fauorem veri, & legitimi poſſeſſoris, vel titularis, prout in ſimili non facit, quod gabellam
19 debeat † ſolui à poſſeſſoribus etiam de facto, vt per Marcabrun. *conſ.* 18. *n.* 333. *& ſeq.* Surd. *dec.*305. *n.* 7. quia non inde ſequitur, quod ille, qui verè habet vis, & legitimè † poſ-
20 ſidet, teneatur ſoluere nouam gabellam, iuxta Bald. Dec. Soc. *& alios ſupra allegatos.*

Tandem non obſtat, quod aliàs in his, & ſimilibus caſibus Sacriſtia exegerit iſtam mediam annatam, & ſic dicatur conſtare de obſeruantia faciendi huiuſmodi exactionem, quia ex caſibus, ſiue exemplis adductis in ſummario eiuſdem Sacriſtiæ num. 2. de duobus beneficiatis, qui ſoluerunt d. mediam annatam pro illorum ingreſſu in poſſeſſionem non videtur vllo modo poſſe firmari obſeruantiam talem, quæ præiudicet Iulio Cæſari tanquam non obtentam in contradictorio iudicio, ſed emanata ex particulari ſoluentium voluntate, qui benè potuerunt de re ſua ſic diſponere,
21 † non autem mediante ſolutione per ipſos facta alteri ingrediendi præiudicare, & iniquam conditionem inferre, *l. ſi ex duobus in fin. ff. de neg. geſt. l.* 1. *in princ. ff. de alien. iud. mutan. cauſ. fact. l. non debet ff. de reg. iur. cum alijs notat.* per Crauett. *conſ.* 1. *pro genero num.* 91. *& num.* 455.

Ex quibus ita fuit reſolutum vtraque parte informante.

REVERENDISS. MERLINO,

Toletana Matrimonij.

Mercurij 10. Decembris 1625.

ARGVMENTVM.

Matrimonium coram Sacerdote, vel alieno Parocho abſque ordinarij, vel proprij contrahentium Parochi licentia contractum, ipſo iure irritum eſt, adeò vt ſola declaratoria opus ſit. Parochiam nouam, vt quis acquirat, ad hunc effectum non eſt opus expectare, vt ille maiori parte anni in prædicta Parochia inhabitauerit, ſed ſtatim ac incipit inhabitare animo habitandi efficitur Parochianus, itaque momentum temporis ſufficit, iuncto animo, & reſpondetur nonnullis oppoſitionibus in hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non celebratum coram proprio Parocho non tenet.*

2 *Matrimonium non celebratum iuxta diſpoſit. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform. eſt irritum ipſo iure, ita vt ſola declaratoria ſit opus.*

3 *Parochus alicuius loci, vt quis efficiatur ſufficit, vt ibi incipiat habitare, nec requiritur, vt inhabitauerit maior pars anni.*

4 *Atteſtanti de re, quæ ad eius officium ſpectat, credendum venit.*

5 *Matrimonium contractum in præſentia proprij Parochi dicitur legitimè contractum.*

6 *Matrimonium ſufficit, vt fuerit contractum in præſentia Parochi habitationis alterius coniugum contrahentium.*

7 *Teſtes deponentes ſuper validitate matrimonij illi ſunt præferendi alijs deponentibus ſuper inualiditate.*

8 *Teſtes deponentes ſuper inualiditate matrimonij debent plenè, & concludenter dictam inualiditatem probare, & debent eſſe omni exceptione maiores.*

9 *ad Parochiam aliquam, quando quis dicatur deueniſſe, vt ibi continuò inhabitaret.*

10 *Teſtes, quantum fieri poteſt, curandum eſt, vt reducantur ad concordiam, & n. 17.*

11 *Domicilia duo quando quis habet, tunc ad validitatem matrimonij ſufficit, vt coram alterutro Parocho fuerit contractum.*

12 *Domicilium in aliquo loco, quis dicitur contraxiſſe ſtante eius animo illud contrahendi, licet ex aliquo accidenti ibi omnia eius bona non aſportauerit, & num. 13. 22.*

13 *Domicilium ſtatim dicitur contractum non expectato alio tempore, quando adeſt aperta animi declaratio illum velle contrahere.*

14 *Teſtes Religioſi præſumuntur omni exceptione maiores.*

15 *Voluntatis mutatio, niſi de ea conſtet, non præſumitur in dubio.*

16 *Declaratio expreſſa, & valdè enixa etiam cum imprecationibus, & iuramento, tollit vires tacitæ voluntatis contrariæ.*

17 *in Fraudem legum, ea, quæ ſimulatè fiunt, non tenent.*

18 *Matrimonium an dicatur validum, ſi in fraudem diſpoſitionis Concil. Trident. volentis vt illud contrahatur coram Parocho proprio, fuerit mutata Parochia, & n. 19. & 25.*

20 *Fraus non præſumitur, ſed ab allegante eam, eſt concludenter probanda.*

21 *ad Fraudem probandam, quamuis ſufficiant præſumptiones, & coniecturæ, tamen illæ debent eſſe perſpicaces, & euidentes.*

23 *Coniecturæ illæ, non probant fraudem, quæ in bonam partem etiam ſumi poſſunt.*

24 *Coniecturæ illæ non ſunt habendæ in conſideratione, quæ diuerſos ſenſus habere poſſunt.*

26 *per Coniecturam vnicam non dicitur probata fraus.*

27 *de vèritatis primordio, veriſque cauſis quando conſtat, tunc licitè, & ſine aliqua fraude præſumitur actus geſtus, & n. 28.*

29 *Animus latitans, melius detegi non poteſt, quàm per expreſſam declarationem eius, de cuius voluntate quæritur.*

DECISIO DCXXIX.

MAtrimonium pro parte D. Ludouici nullum prætendebatur ex eo, quod coram proprio Parocho † ce- 1
lebratum non fuerit iuxta formam, ac diſpoſitionem *Sacri Concilij Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. de Reformat.* vbi matrimonium coram Sacerdote, vel alieno Parocho abſque Ordinarij, vel proprij contrahentium † Parochi licentia contra- 2
ctum ipſo iure irritum facit, adeout ſola Declaratoria opus ſit, quemadmodum Sacra cenſuit Congregatio Illuſtriſs. Interpretum: Quo tamen non obſtante poſt trinam cauſæ propoſitionem viſum fuit Dominis pro illius validitate reſpondere, & ſic ſententiam de partibus, per quam irritum, ac nullum fuit declaratum eſſe reuocandam.

Quamuis enim ſit in confeſſo, quod Parochus S. Ludouici, coram quo matrimonium fuit celebratum per duos menſes antea non erat proprius Parochus vllius ex coniugibus, quia D. Ludouicus ſemper, & continuò inhabitauit in Parochia Sancti Martini, Domina Maria verò inhabitauerat in Parochia S. Sebaſtiani, nihilominus DD. exiſtimarunt ex depoſitionibus teſtium datis in ſummario Dominæ Mariæ num. 12. 13. & 14. probari ipſam per duos menſes circiter ante contractum matrimonium à dicta Parochia, & domo Capitanei Didaci, in qua inhabitabat, diſceſſiſſe animo non redeundi, & ſe contuliſſe ad domum Quintilij in dicta Parochia S. Ludouici ſecum aſportando veſtimenta, linteamina, & omnia alia ad eius perſonæ vſum neceſſaria, ibique vſque ad diem contracti matrimonij habitaſſe, edendo, bibendo, ac pernoctando, & alia faciendo, & vlterius etiam omnem adhibuiſſe diligentiam, vt in eadem Parochiam acquiſiuiſſe, † ad hunc enim effectum non eſt opus expecta- 3
re, vt quis maiori anni parte in Parochia inhabitauerit, ſed ſtatim ac incipit habitare animo habitandi efficitur Parochianus, Card. *in Clem. 1. de priuil. q. 16. num.* 8. & ibi gloſ. *in verbo Parochialis,* Abb. *in cap. extirpandæ §. qui vero in repet. nu.* 11. *verſ. quæro ſecundo quis de præben.* & ibi etiam Rebuff. *verſ. contrariam opinionem, fol.* 385. *& in c. omnis vtriuſque num.* 23. *de pœn. & remiſſ.* Feder. de Sen. *conſ.* 234. *num.* 5. *in fin. & num.* 6. Sylueſt. *in ſumm. in verb. domicilium num.* 2. Borgnin. *deciſ.* 12. *num.* 22. *verſ. & aduertendum lib.* 2. Sanchez *de matrimon. lib.* 3. *diſp.* 23. *num.* 14. Guttier. *eod. tract. de matrim. cap.* 63. *num.* 13. *&* 14. Emanuel. Sà *in ſumma in verb. Matrimonium, num.* 2. vbi refert ita declaraſſe dictam Sacram Congregationem, & in *verb. Parochus num.* 2. *verſ. ad matrimonium verò,* Baſil. Pontius

de

de matrim. lib. 5. *de conſ. clandeſt. cap.* 13. §. 1. *num.* 4. 5. *& 6.*

Quod valdè etiam corroboratur ex relatione Parochi S. Ludouici facta ante matrimonium Vicario Madriti, quod ipſe erat informatus, dictam D. Mariam eſſe eius Parochianam à duobus menſibus citra, vt in dicto ſummario nu. 3. cui multum videtur deferendum, cùm atteſtatur de eo,
4 quod ſpectat † ad eius officium, *cap. cum inhibitio de clandeſt. deſponſ.* Iaſ. *in repet. l. admonendi num.* 132. *ff. de iur. iur.* Rota *deciſ.* 340. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 341. *nu.* 2. *& deciſ.* 390. *num.* 3. *par.* 2. *rec.*

Vnde cùm dictus Parochus S. Ludouici eſſet proprius Parochus Dominæ Mariæ, matrimonium cum illius aſſiſten-
5 tia fuit legitimè contractum, etiam ſi ille nullo modo eſſet proprius Parochus D. Ludouici, ad hoc enim vt Concilij forma adimpleta cenſeatur, ſufficit matrimonium fuiſſe ce-
6 lebratum coram Parocho habitationis alterius coniugum contrahentium, Nauar. *in manual. cap.* 25. *num.* 144. Salzedo *in prax. canon. cap.* 73. *verſ.* 14. Henriq. *lib.* 11. *de matr. cap.* 3. *nu.* 2. Veg. *in ſumm. lib.* 6. *caſ.* 118. Petr. de Ledeſm. *de matr. quaſt.* 45. *art.* 5. *dub.* 3. *verſ. de quo ſit ſecunda concluſio,* Ludouic. Lopez 1. *par. conſtit. cap.* 86. §. *praterea, & 2. par. de matrim. cap.* 39. §. *præterea aduertendum*, Sanchez *de matr. d. lib.* 3. *diſp.* 19. *num.* 4. Rota *d. dec.* 390. *n.* 6. *par.* 2. *recent.*

Neque obſtant teſtes D. Ludouici in eius ſummario nu. 2. & 3. qui videntur deponere de continuata habitatione Dominæ Mariæ in domo dicti Capitanei Dydaci aſſerentes pluries illam vidiſſe ingredientem, exeuntem, ac etiam permanentem cum ancillis ſuis. Quia (omiſſis ijs) quæ pro parte Dominæ Mariæ opponebantur tam contra perſonas, quàm etiam contra examinis validitatem, & omiſſo pariter, quòd etiamſi eſſemus in conflictu teſtium, adhuc videren-
7 tur præferendi teſtes Dominæ Mariæ, † cùm deponant pro validitate matrimonij iam contracti, & conſumati, & D. Ludouicus ſit actor, & inſtet matrimonium declarari nullum ex eo ſolo capite, quòd non fuerit contractum coram proprio Parocho, & ſic ſufficiat, quòd eius probatio ex dictis alijs teſtibus contrarium deponentibus reddatur turbida,
8 ac dubia, & quod propterea dici non poſſit ipſum † defectum huiuſmodi plenè, & concludenter probaſſe per teſtes omni exceptione maiores, prout probare debuiſſet, *Cap. in litteris*, & ibi gloſ. *fin. de teſtib.* Couar. *in epit. de ſponſal. par.* 10. *cap.* 8. §. 12. *num.* 7. *& ſeq.* Maſcard. *de probat. concl.* 1033. *num.* 19. Caputaq. *deciſ.* 205. *& deciſ.* 150. *num.* 8. *& 9. par.* 2. Perez. *lib.* 5. Ordin. *tit.* 1. *lib.* 3. *in fin.* Sanch. *de matrim. lib.* 2. *diſp.* 45. *quaſt.* 4. *num.* 30. Guttier. *eodem tract. cap.* 44. *num.* 9. *& ſeqq.* Rota coram ſan. mem. Greg. *dec.* 351. *num.* 2.

Fuit reſponſum Teſtes prædictos D. Ludouici in dicto nihil concludere, nec ſufficienter probare negatiuam coarctatam de tempore contracti matrimonij, quia teſtes prædicti tam dati in vltima, quàm in alijs duabus præcedentibus poſitionibus ad ſummum nihil aliud videntur concludere, niſi quòd Domina Maria etiam de tempore contracti matrimonij, & dictorum duorum menſium præcedentium, ac pluries viſa fuit ingredi, & egredi, ac etiam permanere in ædibus dicti Capitanei Dydaci vnà cum Domina Magdalena eius ſorore, & cum famulis, ac pediſſequis, mobilibus, & ſupellectilibus. Ex hoc autem non benè infertur, quòd ordinaria, ac vera habitatio Dominæ Mariæ cum animo permanendi non fuerit in dicta Parochia S. Ludouici in ædibus Quintilij, prout fuiſſe affirmant ſupradicti teſtes pro eius parte examinati, inter quos idem Quintilius, ac eius vxor, & familiares de veritate optimè informati. Stant enim ſimul iſta duo, quod nempè Domina Maria ex Medicorum conſilio, ac etiam vt tolleret iurgia, & contentiones cum dicto Capitaneo, ab eius domo diſceſſerit animo determi-
9 nato nunquam redeundi ad continuò † inhabitandum, ſeſeque contulerit ad dictas ædes Quintilij, & ſic ad Parochiam S. Ludouici, vt in ea in poſterum permaneret, & melioris, ac purioris illius aeris auxilio veterem curaret infirmitatem, & nihilominus ad dictam domum antiquæ habitationis ſæpius redierit, ac permanſerit, eò quia ibi dicta D. Magdalena ſoror, quam maximò proſequebatur amore inhabitabat, ipſaque etiam ſupellectilia, ac mobilia retinebat, quæ ad dicti Quintilij domum, propter eius anguſtiam tranſportare non potuerat; quod omninò dicendum
10 videtur, cùm hoc pacto teſtes † hinc inde examinati optimè ad concordiam reduci poſſint, prout ſemper quantum fieri poteſt, ſunt reducendi Bart. *in l. de ætate, num.* 7. *circa med. ff. de minor. gloſ. & Doct. in cap. cum ſic de teſtib.* Cæſ. de Graſ. *deciſ.* 4. *num.* 5. *de teſtibus*, Rota *deciſ.* 321. *num.* 4. *par.* 2. *recent. & deciſ.* 351. *num.* 31. *& 38. coram ſan. mem. Greg.* Et denique in omnem euentum ex his probationibus hinc inde factis hæc ſolùm reſultaret, quod Domina Maria eodem tempore duobus in locis inhabitauerit, & duo habuerit domicilia, vnum in Parochia Sancti Sebaſtiani, & alterum in Parochia Sancti Ludouici, quod tamen non obſtaret, quia hoc caſu quo quis duo † haberet domicilia ad 11
validitatem matrimonij ſufficit coram alterutro Parocho fuiſſe contractum, Sanchez *de matr. lib.* 3. *diſp.* 24. *num.* 2. *& ſeq.* Pontius *eodem tract. lib.* 5. *cap.* 13. *num.* 2. *verſ. ex quo conſequenter.*

Neque etiam obſtat, quod ex dicta non tranſportatione mobilium, reditu, & permanentia, iuncta præſertim reconciliatione cum dicto Capitaneo Dydaco deprehendi videatur, vel Dominam Mariam nunquam habuiſſe animum deferendi antiquam habitationem, vel ſaltem illum poſtea depoſuiſſe, ac denuò in eadem Capitanei domo permanendi voluntatem reaſſumpſiſſe. Quia vltra quod teſtes dicunt, mobilia ideò non fuiſſe tranſportata, quia † Domus Quin- 12
tilij non erat capax, & ex eadem cauſa Dominam Mariam in ea ancillas retinere non potuiſſe, ad conſtituendum alibi domicilium, ſiue habitationem non eſt neceſſarium, quod quis res ſuas cum familia detulerit, hoc enim, & ſimilia conſiderantur in dubio ad eliciendas præſumptiones, ſecus verò quando adeſt aperta animi declaratio, tum ex verbis ſæpius, & palam reiteratis, tum ex facto per dimigrationem perſonæ, † ſi non cum tota ſupellectili, ſaltem cum veſtibus, 13
linteaminibus, & ornatu muliebri, vt in ſummario Dominæ Mariæ *num.* 14. *ad l. Ciues iuncta gloſ. C. de Incol. lib.* 10. *l.* 2. *C. vbi Senat.* Bald. *in rub. C. ſi à non compet. Iud.* Abb. *in cap. fin. num.* 8. *in fin. de paroch.* Felyn. *in cap. dilectis il* 2. *num.* 12. *verſ. ſecundus caſus de reſcript.* Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 86. *num.* 2. Henriq. *lib.* 10. *de Sacr. Ord. cap.* 22. *num.* 2. Sanch. qui alios congerit *d. tract. de matrim. lib.* 3. *diſp.* 23. *num.* 1. *& 2.* & pulchrè Guttier. *eodem tract. d. cap.* 63. *num.* 13. 14. *& 15.* vbi quòd ſtatim contrahitur domicilium non expectato alio tempore.

Quòd autem Domina Maria huiuſmodi recedendi, ſed in dicta Parochia Sancti Ludouici permanendi animum declarauerit, probant octo teſtes conteſtes in dicto eius ſummario num. 12. & 14. affirmantes, ortam fuiſſe rixam, ac contentionem inter ipſam Dominam Mariam, & dictum Capitaneum Dydacum Dominum domus, eamdemque Dominam Mariam acceptaſſe diſdictam, & monitionem de diſcedendo, id ſuadente Religioſo quodam S. Franciſci de Diſcalceatis pro ſedandis dictis diſſidijs, & etiam cum iuramento declaraſſe velle diſcedere, & nunquam amplius ad inhabitandum reuerti, quorum octo teſtium duo † ſunt Re- 14
ligioſi, & omni exceptione maiores, & in ſpecie idem affirmat ipſemet etiam Capitaneus Dydacus. Et vlterius etiam conſtat Dominam Mariam poſt diſceſſum omnem adhibuiſſe diligentiam, vt in dicta Parochia Sancti Ludouici domum emeret, vt ibi perpetuò poſſet inhabitare, & ſupellectilem traducere cum integra familia. Et demum curauit examinari teſtes ſuper eo, quod ipſa erat Parochiana eiuſdem Parochiæ S. Ludouici. Ex quibus omnibus maximè ſimul iunctis, animi declaratio reddi videtur adeò clara, & aperta, vt ille animus ex aliquibus coniecturis, quæ contrarium ſuadere videntur in dubium reuocari non debeat;
† Quod autem huiuſmodi animus fuerit poſtea depoſitus, 15
ac mutatus nullibi conſtat, & de iure non præſumitur, *l. qui voluntatem ff. de probat. l. cum his ſtatum ff. de donat. inter vir. & vxor.* Præſertim ſtante dicta expreſſa declaratione præcedente, & quidem valdè enixa etiam cum imprecationibus, & iuramento, † quæ ideò potens eſt, vt tollat vi- 16
res tacitæ voluntatis contrariæ, quæ alias ex coniecturis, vel actibus ſubſequentibus deprehendi poſſe videretur, iuxta tradita per Bart. *in l. procurator la* 2. §. 1. *in* 2. *oppoſit. ff. rem rat. hab.* Aret. *conſ.* 128. *num.* 8. Natt. *conſ.* 101. *num.* 12. Surd. *conſ.* 35. *num.* 9. *& 10.* Eaque tantò magis eſt attendenda, quia non eſt incompatibilis, ſed benè
† inſimul ſtare poteſt cum facto, de quo deponunt teſtes 17
D. Ludouici iuxta ſuperius deducta, & faciunt tradita per Angel. *in l. iuris gentium*, §. *quod ferè in princ. ff. de pact.* cum alijs relatis à Surd. *conſil.* 143. *numer.* 59.

Denique non fuit viſum obſtare, quod pro parte D. Lu-
douici dicebatur, ex pluribus coniecturis, & ipſamet facti
ſerie deprehendi dictam habitationem in Parochia Sancti
18 Ludouici præuia animi declaratione † fuiſſe ſimulatam, &
in fraudem dicti decreti S.Conc. Trident. & proprij Parochi
præiudicium habitam, & conſequenter ad matrimonij vali-
ditatem ſuffragari non poſſe, iuxta opinionem Nauar. *in
conſ.1. in fin. de decim,lib.3. in nou. impreſſ.* Henriq. *in ſumm.
lib.* 11. *de Matrimon. cap.* 3. Petr. de Ledeſma *de matrim. q.*
45. *art.* 5. *punct.* 3. *dub. vltim. concl.* 1. *&* 3. Bartholom. à Le-
deſm. *eod. tract. dub.* 21. *fol.* 1332. & Emman.Rodriq. *tom.* 1.
ſumm. in 2. *edit. cap.* 219. *num.* 2. *in fin.* Quia omiſſo, quod
19 contrarium † ſentit Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 18. *n.* 29.
verſ. ceterum diſplicet, & diſp. 25. *ſub num.* 11. *verſ. verum
hec limitatio*, Baſil. Pontius *de matrim. tit. de conſ. clandeſt.
cap.* 14. *num.* 6. & Petr. Eger. *in tract. de Sacrament. & cen-
tur. in fin. tract. de matrim. diſp.* 27. *de clandeſt. dub.* 1. *n.* 14.
Filliuccius *queſt. moral. tom.* 1. *tract.* 10. *de Sacram. matrim.
par.* 1. *cap.* 6. *de miniſtr. matrim. num.* 199. Bonacin.
de Sacram. tit. de matrim. queſt. 2. *punct.* 8. *propoſit.* 1.
num. 4. Et ſanè non videtur fraudem eſſe conſiderabi-
lem, vbi quis vtitur Iure ſuo, vt benè conſiderant Docto-
res ſuperius citati.

Domini exiſtimarunt fraudem aliquam in propoſito
non adfuiſſe, certum eſt enim illam non præſumi ſed pro-
20 bandam † eſſe ab allegante, ex congeſtis per Maſcard. *de
probat. concluſ.* 531. *num.* 1. *& pluribus ſequentibus*, &
Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 82. *num.* 10. Gu-
tier. *d. cap.* 63. *num.* 34. *verſ. ſextum fundamentum, &*
21 *num.* 38. *&* 39. Et quamuis ad hunc effectum ſufficiant
† præſumptiones, & coniecturæ, tamen illæ debent eſſe per-
ſpicaces, & euidentes, Maſcard. *vbi ſupra concl.* 530. *n.* 7. 8.
& ſeq. & Gutier. *d. c.* 63. *n.* 39.

Tales autem non ſunt coniecturæ, & præſumptiones
pro parte D. Ludouici allatæ, & in effectu deductæ ex eo,
quod D. Maria non receſſerit à dicta Domo d. Capitanei
Dydaci cum tota familia, & bonis, & quod ad eam pluries
& præſertim eadem die poſt contractum matrimonium re-
dierit, & in ea permanſerit, & demum quod amicabiliter
egerit cum dicto Capitaneo; nam vt ſuperius iam fuit di-
ctum, ex teſtium depoſitione conſtat ipſam D. Mariam
22 † ob nimiam anguſtiam, & incapacitatem Domus Quinti-
lij vniuerſa bona mobilia, ac ſuppellectilia tranſportare,
ibique cum tota familia permanere, & nuptias ſolemniter
celebrare non potuiſſe, & hac de cauſa, & eorumdem bo-
norum occaſione, & germanæ ſororis amore ad domum
antiquæ habitationis ſæpius rediſſe, ibique imbribus etiam
aliquando detentam permanſiſſe, cum dicto verò Capitaneo
amicabiliter egiſſe, quia eius conſilio, & opera ſitum in d.
Parochia S. Ludouici pro conſtruenda domo emere intende-
23 bat. Vndè cùm coniecturæ prædictæ nedum † non ſint ta-
les, vt non poſſint accipi niſi in malam partem prout ad
fraudem præſumendam requiritur, ſed imò potius appa-
reat actus prædictos ex iuſta, ac rationabili cauſa factos,
24 & ſic in bonam partem accipi poſſe ac † debere, non ſunt
habendę in conſideratione, vt in propoſito reſpondet Gutier.
d. c. 63. *n.* 39.

Prætereà dici non poteſt D. Mariam habitationem muta-
25 re, & nouam Parochiam acquirere velle ſimulaſſe, † ne ſi
denuntiationes fierent in d. Parochia S. Sebaſtiani, tracta-
tus ad notitiam patris D. Ludouici deueniſſet, ab eoque
matrimonium impediretur, quia ille non degebat in Paro-
chia S. Sebaſtiani, ſed S. Martini, in qua denuntiationes
effectualiter factæ fuerunt, vndè cum allata huiuſmodi cau-
26 ſa ſit † inepta, nec appareat aliam idoneam, ac ſufficientem
afferri poſſe, ceſſat ipſius prætenſæ fraudis ſuſpicio, Crauet.
conſ. 73. *num.* 13. *&* 17. Rol. *conſ.* 38. *num.* 39. *lib.* 1. Rot.
deciſ. 111. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 418. *num.* 2. *in
fin. & deciſ.* 529. *ſub num.* 3. *par.* 1. *recent.* Quæ etiam viſa
27 fuit excludi ex eo, quia conſtat † de primordio veritatis,
& de cauſis veris, vrgentibus recedendi à d. Domo Capita-
nei propter dictam locationis diſdictam, ac diſſidium verè,
& realiter habitum, & ſe transferendi ad d. Parochiam S.
Ludouici ex medicorum conſilio ob valetudinis imbecillita-
tem. Vndè ex huiuſmodi cauſis verè præexiſtentibus, † &
28 ex quibus licitè, & ſine aliqua fraude ad nouam habitatio-
nem accedere poterat, acceſſiſſe præſumitur, *l. quoties ff. de
reb. dub. l. merito ff. pro Soc.* Rota *deciſ.* 283. *num.* 3. *par.* 1.
recent. ſtante præſertim dicta expreſſa animi declaratione,
29 † qua idem animus alioquin latitans melius detegi non po-
terat, iunctis dictis Iuramento, imprecationibus, & alijs
ſuperius ponderatis.

Et ita deciſum vtraque parte, & quidem acerrimè
informante &c.

R. P. D. REMBOLDO,

Comacleñ. & Ferrarieñ. Præpoſituræ, & Beneficij.

Lunæ 15. Decembris 1625.

ARGVMENTVM.

Papæ poteſtas in conceſſione Iuriſpatronatus, quanta ſit. Papa quando derogare vult patronatibus Regum, Ducum, Marchionum, &c. debet de eis facere ſpecialem mentionem, & alia circa hanc materiam. Clauſula, quorum tenores, cuius ſit virtutis, & quando habeat locum. Et vide plura circa dotationem, ac probationem Iuriſpatronatus, & maximè quando ſumus in familia potenti.

SVMMARIVM.

1 *Papa plus iuris habet in conceſſione iuriſpatronatus, quàm in ipſa præſentatione patronus.*
2 *Iuriſpatronatus derogare non poteſt, ſecus tamen eſt, quando Summus Pontifex derogat.*
3 *Papa poteſt derogare iuripatronatus etiamſi ſpectet ad Reges, Duces, Marchiones, vel alios Principes.*
4 *Quod intellige, ſi hoc fuerit expreſsè dictum.*
5 *Papa licet in Regum iurepatronatus non ſoleat diſpenſare, tamen poteſt.*
6 *Papa ſi vellet, poſſet comprehendere beneficia iuriſpatronatus ſub reſeruatione.*
7 *Fideles non ſunt retrahendi à fundatione Eccleſiarum, &c. & n.* 53.
8 *Concedens non cenſetur tantum conceſſiſſe, quin maiorem authoritatem ſibi non ſeruauerit.*
9 *Papa concedens aliquid videtur poſſe ſibi imponere legem per verba derogatoria, fallit vt hic.*
10 Bald. *in prælud. feud. n.* 32. & Io.Monach. *in c.* 1. *n.* 3. *de conſtit. declarantur.*
11 *Papa per clauſulas derogatorias non poteſt legem imponere ſucceſſoribus.*
12 *Et ideò non eſt opus, vt ſucceſſor deroget diſpoſitioni antecedenti.*
13 *Papa poteſt derogare iuripatronatus etiam quod ſit ex dotatione, & fundatione.*
14 *Derogare, vel non derogare iuripatronatus Supremorum Principum &c. in facultate Papæ eſt, & num.* 15.
16 *Papa non ſolet derogare iuripatronatibus Regum.*
17 *Qualitas cui non conuenit, nec etiam poteſt conuenire id, quod eius cauſa eſt diſpoſitum.*
18 Couarr. *pract. queſt. cap.* 36. *num.* 6. *declaratur, numer.* 20.
19 *Regul.* 42. *Cancell. diſponit, quod quando derogatur iuripatronatus Regum, de hoc fiat ſpecialis mentio, & quare hoc.*
21 *Iuriſpatronatus beneficia Laicorum etiam in Curia vacantia, non comprehenduntur ſub reſeruatione.*
22 *Beneficia iuriſpatronatus ſi vacent apud Sedem, Papa ei derogat etiam in totum.*
23 *Beneficiorum plenaria diſpoſitio ſpectat ad Summum Pontificem.*
24 *Beneficiorum collationem apud Sedem Apoſtolicam vacantium ſpecialius cæteris antiqua conſuetudo Summis Pontificibus reſeruauit.*
25 *Beneficia Iuriſpatronatus vacantia apud Sedem licet non ſint reſeruata, nihilominus ſemper remanet illa ſuprema authoritas, qua Papa poteſt conferre.*
26 *Beneficium ſimplex non venit appellatione Præpoſituræ, nec plebis, & n.* 28.
27 *Sub Eccleſiæ pertinentijs, quid veniat.*
29 *Conceſſio facta per viam contractus, non cenſetur*

illi

illi derogatum per clauſulas generales.

30 *Verbum*, remaneat, *poteſt eſſe directum, & obliquum.*

31 *In renouatione emphyteuſis, vel feudi poſt lineam finitam cenſentur omnia repetita, quæ continentur in prima conceſſione.*

32 *Prorogatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus prorogati.*

33 *Renouatio, quæ tendit ad confirmationem antiquæ conceſſionis, illam non immutat, & n. 39.*

34 *Verbi*, remaneat, *natura eſt importare continuationem, & perſeuerantiam iuris, & diſpoſitionem præcedentis.*

36 *Derogatio etiam generalis importat ſpecialem derogationem, ſi ſit facta motu proprio.*

37 *Clauſula, quorum tenores, ſine dubio importat ſpecialem derogationem.*

38 *Clauſula, quorum tenores operatur, vt cenſeatur facta mentio clauſulæ, ſublata, & n. 46.*

39 *Papa in conceſſione alicuius rei, ſufficit, quod deroget contrarijs, licet illorum mentio eſſet facienda de verbo ad verbum.*

40 *Clauſula, quorum tenores, licet non operetur, quando requiritur certa ſcientia Papæ, tamen ſecus eſt, quando fuerit narrata ſubſtantia contentorum, & numer. 41.*

43 *Clauſula, quorum tenores, operatur derogationem contrariorum etiamſi de illis eſſet facienda mentio de verbo ad verbum.*

44 *Clauſula, quorum tenores quare fuerit inuenta.*

45 *Derogatio contrarijs per clauſulam, quorum tenores, ſufficit.*

47 *Derogari quando cenſeatur non ſolum derogatorijs, ſed etiam derogatoriarum derogatorijs, & numer. 48.*

49 *Clauſula, quorum tenores, tollit decreta irritantia, & num. 74.*

50 *Conceſſioni ſubreptitiæ, & extortæ contra concedentis intentionem non eſt parendum.*

51 *Iuſpatronatus vt acquiratur, neceſſaria ſunt vel dotatio, vel fundatio, vel conſtructio.*

52 *Iuriſpatronatus impetratio acquiſiti ex præſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio, valet non facta mentione illius.*

54 *Iuſpatronatus comprehenditur ſub reſeruationibus, etiamſi ex priuilegio ſpectet ad Duces, Marchiones, &c.*

55 *Et hoc procedit etiam ſtante regul. 42.*

56 *Iuſpatronatus non acquiritur ex dotatione, ſi illud acquiratur de iure Eccleſiæ, ex cuius bonis, vel redditibus fuit fundatum beneficium.*

57 *Et hoc procedit etiam ſi alius fuerit auctor dotationis.*

58 *Patroni quando dicantur benefactores, & non fundatores iuriſpatronatus, n. 66. & 72.*

59 *Eccleſia libera ex ſolo augmento dotis non debet in ſeruitutem redigi.*

60 *Eccleſia libera ad hoc, vt in ſeruitutem redigatur propter augmentum dotis, requiritur, quod ſit penitus indotata.*

61 *Dos modica non facit patronum.*

62 *Forma, quando eſt inducta reſpectu modi, ab illa non poteſt recedi.*

63 *Conceſſio data ſub forma, ſi non ſeruetur, corruit conceſſio.*

65 *Iuſpatronatus non acquiritur, niſi concurrat vnus ex modis, ex quo de iure iuſpatronatus acquiritur.*

67 *Gratia ad ſupplicationem partis non ſuffragatur, niſi ſit iuſtificata.*

68 *Iuſpatronatus ſi fuerit conceſſum ſub conditione augmenti, iſta conditio inducit formam.*

69 *Augmentum fructuum iuriſpatronatus, ad hoc, vt probetur, quid prius ſit neceſſarium.*

70 *Deciſ. 534. par. 1. diuerſ. declaratur.*

71 *Conditionis implementum eſt plenè probandum, amplia n. 72.*

73 *Contradictio ne ſequatur, capienda eſt omnis interpretatio.*

75 *Litteræ conceſſionis non ſunt habendæ in conſideratione, ſi non iuſtificentur.*

76 *Conceſſionum forma eſt attendenda.*

77 *Sedes Apoſtolica ſucceſſit in Ducatu Ferrariæ.*

80 *Iuriſpatronatus vſurpationis præſumptio cadit in familia potenti, & ideò ad illud probandum, requiritur immemorabilis.*

81 *Iuriſpatronatus vſurpationis præſumptio in familia potenti, multò magis præſumitur in Italia, cùm per receſſum Curiæ ab ea, omnes Domini, & populi iura Eccleſiæ modo ſuo tractare cœperunt.*

82 *Iuriſpatronatus fundatio, & dotatio qualiter de iure communi probari poteſt, & n. 88.*

83 *Ordinarij inſtitutio non ſuffragatur ad hoc, vt ipſe dicatur cognouiſſe ſuper iurepatronatus potentum, & num. 84.*

85 *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. de reform. declaratur, & num. 86.*

87 *Verba generalia recipiunt reſtrictionem ſecundum ſubiectam materiam.*

89 *Agendum eſt, quod cauſa deſiderat.*

DECISIO DCXXX.

INnocentius Octauus erexit Præpoſituram ſæcularem in Eccleſia Abbatiæ Pompoſæ, quam dotauit ex quampluribus bonis eiuſdem Abbatiæ, ac illius iuſpatronatus conceſſit claræ mem. Herculi Eſtenſi Ferrariæ Ducibus pro tempore exiſtentibus. Poſtmodum Leo X. conceſſit iuſpatronatus Archipresbyteratus Eccleſiæ S. Mariæ Bondeni recol. mem. Alphonſo Ferrariæ Duci pro ſe, ſuiſque filijs deſcendentibus hæredibus, & ſucceſſoribus, & eaſdem conceſſiones idem Leo de anno 1520. confirmauit, & de nouo conceſſit prædicto Alphonſo, ſuiſque deſcendentibus, ac hæredibus, & ſucceſſoribus Ferrariæ Ducibus, & tandem fel. rec. Sixtus V. aſſignatis 300. ſcutis auri in auro Archipresbyteratui erexit beneficium ſimplex, eique pro dote aſſignauit reliquos fructus dicti Archipresbyteratus, conceſſitque iuſpatronatus prędicto Alphonſo Duci, ac eius filijs deſcendentibus, hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, cumque bon. mem. Cardinalis Eſtenſis obtineret prædictam Præpoſituram, ac beneficium ſimplex à primæua illius erectione, quæ per illius obitum vacarunt apud Sedem, S. D. N. de eis prouidit cum derogatione iuriſpatronatus attenta vacatione apud ſedem. Quare dubitaui, præſuppoſito ſine veri præiudicio, quod conſtaret de iurepatronatus Sereniſſimi Ducis Mutinæ, An illi fuerit in hac prouiſione ſufficienter derogatum, quod dubium tres habet inſpectiones. Prima cùm concernat poteſtatem S. D. N. modici momenti eſt. Secunda, An conſtet de tali ſolito non derogandi ſimilibus patronatibus; quod ſuffragetur Sereniſſimo Duci. Tertia, An per clauſulas appoſitas in prouiſione S. D. N. fuerit ſufficienter derogatum huic patronatui.

Diximus primam inſpectionem eſſe modicæ difficultatis,
ex quo plus iuris habet † Papa in conceſſione iuriſpatrona- 1
tus, quam in ipſa præſentatione patronus, & quamuis Præ-
latus inferior non poſſit derogare, † ſecus eſt tamen, quan- 2
do Summus Pontifex derogat *cap. dilectus 6. vbi gloſ. in verb.*
in conceſſione, ibi, *quia ſolus Princeps de off. leg.* quod proce-
dit inuitis etiam, & contradicentibus patronis, Archid. *in c.*
piæ mentis in fin. 16. q. 7. & in cap. hortamur in fin. 71. diſtinct.
Felin. *in tract. quand. lit. apoſt. col. 1. verſ. ſolutio*, Alphonſ.
Sot. *gloſ. antiq. ſub reg. 40. num. 5.* vbi quod hoc eſt certum,
Cabed. *de patron. reg. coron. cap. 35. num. 4. in fin.* Mandoſ.
conſ. 7. num. 7. & in prax. ſignat. grat. tit. de derogat. iuriſp.
in princip. Et iſta concluſio procedit etiam quòd iuſpatrona-
tus † ſpectet ad Reges, Duces, Marchiones, vel alios Prin- 3
cipes, ſi de hoc fuerit expreſsè dictum, expreſſio enim requi-
ritur † ex diſpoſitione regulæ hodie 42. quæ aliàs tollit men- 4
tem in Principe derogante, Gloſſat. antiq. *in eadem reg. quam*
ponit ſub num. 40. poſt princ. verſ. ſi tamen Papa derogat, &
idem repetit *n. 11. & 12.* & ſuper eadem regula, quæ eſt 43.
in ordine, Rebuff. *col. 2. verſ. item per derogationem*, Lup. *de*
benefic. in cur. vac. §. 11. col. 3. Lambert. *de iurepatr. lib. 2. par.*
3. q. 9. art. 11. per tot. Felin. *in d. tract. quando lit. apoſtol. n. 8.*
ampliat. 8. Io. à Kochier. *ſuper dict. reg. num. 17.* quorum ali-
qui licet dicant, quod † in Regum iurepatronatus Papa non 5
ſoleat derogare, tamen omnes concludunt, quod poſſit; a-
cit Io. And. *in addit. margin. ad gloſ. in verb. collatio in c. 2. de*
præb. in 6. vbi quod ſi Papa vellet, † poſſet comprehendere 6
beneficia iuriſpatronatus ſub reſeruatione *d. c. 2.* quæ omnia

ſi procedunt in iurepatronatus ex dotatione, & fundatione, tantò magis militant in hoc, quod eſt ex priuilegio, cùm
7 eſſet potiſſima ratio, ne fideles † retrahantur à fundatione, vt ſtatim dicetur.

Parum releuat, quod in ſecundis litteris Leonis diſponatur quoad Præpoſituram, & Archipresbyteratum Plebis Bondeni patronatui derogari minimè poſſe, etiamſi illa eſſent litigioſa, aut vacarent in Curia, ſeu etiam ceſſantibus commendis, etiam per obitum S. R. E. Cardinalium, ita vt prouiſiones aliter factæ, quàm ad præſentationem ſint nullius roboris, & momenti, cum decreto irritanti, idemque fuerit diſpoſitum quoad beneficium ſimplex in litteris Sixti, ibi, *Aliàs, quam ad præſentationem Alphonſi Ducis, ac pro tempore exiſtentium patronorum, etiam cum ſpeciali, & expreſſa derogatione iuriſpatronatus pro tempore facta, proceſſuſque, &c. nulla, & inualida, nulliuſque roboris, & momenti fore, & eſſe, &c.* Nam fuit reſponſum per huiuſmodi diſpoſitionem non ligari manus Papæ concedentis, neque ſucceſſo-
8 rum, non † enim cenſetur tantum conceſſiſſe, quin maiorem authoritatem ſibi, & ſucceſſoribus reſeruauerit, *c. dudum, & c. quamuis il ſecondo de præb. in 6.* Alphonſ. Sot. *ſuper reg. 24. num. 3.* Aym. *conſ. 126. num. 4. verſ. itaque ſi Papa*, Cephal. *conſ. 155. num. 14. & conſ. 168. num. 28.* & quam-
9 uis Papa concedens † videatur poſſe ſibi legem imponere per verba derogatoria Io. Monach. *in cap. 1. num. 3. de conſtit.* quem ſequitur Bald *in prælud. feud. nu. 32. verſ. dicit* Io. Monach. *& in c. 1. in fin. de his qui feud. dar. poſſ.* non tamen dicendum eſt illum ex certa ſcientia derogare nõ poſſe, Prob. ad Monach. *in d. c. 1. n. 11.* Et ita eſſe intelligendum vtrumque dicit Alph. Sot. *in reg. 40. num. 4. & in reg. 24. num. 4.*
10 ſubdit, quod † ſi Bald. & Monach. eſſent intelligendi, vt dicerent Papam concedentem non poſſe derogare, videretur dolus expreſſus, & miraretur ipſe tantos Doctores in illa verba fuiſſe prolapſos. Hoc dictum Soti ſequitur Prob. ad Monachum *loco mox alleg. num. 11. verſ. & adde reg. & verſ.*
11 *tu tamen attende.* Verum quia Papa † per clauſulas derogatorias non poteſt legem imponere ſucceſſoribus, vt dicunt prædicti Doctores, ideò non eſt opus, vt ſucceſſor deroget
12 diſpoſitioni antecedenti, Prob. *in puncto loc. cit. nu. 10. verſ. poſſet iſtud dictum, & num. 11. verſ. tu tamen attende*, quod procedit de plano in his, quæ de ſui natura poſſunt reuocari, Caſtr. *conſ. 229. in fin. verſ. item non obſtat, lib. 1.* Ceph.
13 *d. conſ. 168. num. 44.* Prout Papa † poteſt derogare iuripatronatus, etiam quod ſit ex dotatione, & fundatione, vt patet ex prædictis, vltra quam huic clauſulæ videtur etiam ſufficienter derogatum in prouiſione S. D. N. vt ſtatim videbitur.

Quantum attinet ad ſecundam inſpectionem, An conſtet de tali ſolito non derogandi ſimilibus patronatibus, ita vt ſuffragetur Sereniſſimo Duci, negatiuè fuit dictum, quia hoc ſolitum in ſpecie circa Præpoſituram non poteſt allegari, cùm ipſe Leo X. qui 8. Maij 1520. confirmauerat Iuſpatronatus conceſſum per Innoc. VIII. vacantem eodem anno Præpoſituram nonis Septembris contulerit, cum derogatione Iuriſpatronatus, cuius exemplum ſequutus contulit ex vacatione per reſignationem Clementis VII. id. Auguſti 1521. cum eadem derogatione. Neque aliquod ſolitum in genere poteſt ab ipſo, aut ab alio ſupremo Principe allegari,
14 cùm ſit † in facultate Summi Pontificis derogare velle, vel non, Bald. *conſ. 241. in fin. verſ. contrarium lib. 2.* Aym. *de antiq. temp. parte 4. §. fin. num. 39. & ſeqq. verſ. limitatur etiam*, Card. *conſ. 38. num. 4. verſ. Tertio quia.* Et ad hunc effectum non ſuffragatur actus negatiuus, ſcilicet non fuiſ-
15 ſe derogatum, quia ex hoc non † ſequitur actus contrarius impotentiæ derogandi, cùm actus ſit facultatiuus, Abb. *conſ. 101. num. 7. verſ. quinimò poſſit lib. 1.* & remouetur
16 omnis difficultas, quia Doctores aſſerentes Summum † Pontificem non ſolere patronatibus derogare, loquuntur de Patronatibus Regum, Stafil. *de lit. grat. tit. de iuriſp. prærogat. nu. 8. & 9. fol. 102. ſecundum paru. impreſſ.* Mandoſ. *in prax. ſignat. grat. tit. derogationes Iuriſp. in ver. Regum iuſp.* Gonz. *ſuper reg. 8. gloſ. 24. num. 157.* Gomez. *in tract. mand. de prouid. in ſecunda forma num. 126. & 127.* Rebuf. *ſuper d. reg. 42. in fin. verſ. item per derogationem in fin.* Vnde cum iſta qualitas Regum non conueniat Sereniſſimo D. Duci, non
17 poteſt hoc ſolitum allegare, cui enim non † conuenit qualitas, nec dictum ſolitum poteſt conuenire *ad l. 4. §. toties, ff. de damn. infect. l. quod conſtitutum ff. de milit. teſtament.*
18 Neque verum eſt, quod ait † Couarr. *pp. qq. c. 36. nu. 6. verſ. ſecundum dicit*, vbi quod Iuſpatronatus Regum, & Ducum, Marchionum, & Comitum quoad derogationem pari paſſu procedant in regula prædicta Cancellariæ; Fuit namque reſponſum aliud eſſe, quod Papa non cenſeatur derogare patronatibus Regum, Ducum, & Marchionum, &c. niſi de eis faciat ſpecialem mentionem, aliud verò quod de ſtylo non ſoleat, etiam quod vacent apud Sedem. Et quamuis in *d. reg. 42.* Iuſpatronatus Regum, & Principum inferiorum æquiparentur in eo, vt † ſcilicet de his habeat fieri ſpe- 19
cialis mentio in prouiſionibus, non inde ſequitur æquiparatio in eo, quod non ſoleat derogari, quia adeſt diuerſitatis ratio propter prærogatiuam dignitatis Regiæ, Rom. *conſil. 120. num. 5. verſ. vlt. neque enim, & conſ. 179. nu. 12. verſ. ſecundo quia.* Ad effectum autem, quod dictum Couarr.
† procederet, requireretur æquiparatio in omnibus, quæ 20
hic non adeſt, Ang. Aret. *conſ. 23. n. 19. verſ. ex hoc etiam*, Vndè non immeritò Pariſ. *de reſignat. lib. 2. q. 4. n. 98. in fin.* reijcit illam opinionem.

Nec aduerſatur, quod prouiſio S. D. N. fuerit facta attenta vacatione in curia, & tamen beneficia iuriſpatronatus
† laicorum etiam in Curia vacantia non comprehenduntur 21
ſub derogatione *c. 2. de preben. in 6. vt dicit gloſ. ibid. in verb. collatio, & addit. margin.* Ioan. Monach. *num. 2. & 3.* Gemin. *num. 11.*

Quia obiectum procederet ſi prouiſio eſſet facta tamquam de reſeruato ex vacatione apud Sedem. Verum Sanctiſſ. D. N. ſolum ob † dictam vacationem apud Sedem de- 22
rogauit patronatui, vt eo caſu Summi Pontifices ſolent derogare, etiam in totum, & ratio videtur eſſe, quia licet plenaria † diſpoſitio beneficiorum ſpectet ad Summum Ponti- 23
ficem, tamen collationem beneficiorum apud eandem Sedem vacantium ſpecialius cæteris antiqua conſuetudo † Ro- 24
manis Pontificibus reſeruauit, vt ad litteram dicit text. *in d. cap. 2. & cap. præſenti de præb. in 6. Extrauag. Io. 22. incip. ex debito de elect.* Mandoſ. *de ſignat. grat. tit. de derogat. Iuriſpatronatus verſ. dum vacant.* Et propterea quamuis beneficia apud Sedem † non ſint reſeruata, nihilominus ſemper re- 25
manet illa ſuprema auctoritas, qua Summus Pontifex poteſt conferre, ea tamen magis vtitur quando beneficia vacant apud Sedem, quàm alibi.

Reſolutio tertiæ inſpectionis, quæ eſt, An ex clauſulis appoſitis in prouiſione S. D. N. fuerit ſufficienter derogatum huic patronatui ex duobus pendet. Primò, vt videatur, An ex capitulis factis in reſtitutione Ferrariæ fuerit acquiſitum tale Ius Sereniſſimo Domino Duci Mutinæ, ita vt egeret ſpeciali mentione. Secundò, An per clauſulas dictæ prouiſionis fuerit ſufficienter derogatum clauſulis contentis in priuilegijs Innocentij, Leonis, & Sixti. Quantum ad primum; in ſeptimo capite continetur, *Remanghino ancora à lui* (ſcilicet Sereniſſimo Domino Duci) *& à ſuoi heredi, & ſucceſſori, coſi vniuerſali, come ſingolari ſolamente il giuſpatronato della Prepoſitura di Pompoſa, & quello della Pieue di Bondeno con tutte le loro pertinenze.* Quapropter primò firmandum eſt ſub hiſce capitulis non comprehendi benefi-
cium † ſimplex, cùm non veniat nec appellatione Præpoſi- 26
turæ, nec Plebis, de quibus ſolis fuit facta mentio, quare cum dd. nomina ei non conueniant, ideò ſub illis non continetur, Bald. *in l. 1. num. 4. C. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam.* Neque etiam
venit appellatione pertinentiarum, cùm ſub Eccleſiæ † per- 27
tinentijs comprehendantur ea, quæ ad illam ſpectant de iure, vel conſuetudine, aut ſtatuto, vt ſunt dos, iura parochialia; & ſimilia, Innoc. *in cap. cum ad Sedem n. 2. & 3. in fin. de reſtit. ſpol.* vel cura populi, Calder. *conſ. 6. de verb. ſign.* & hoc caſu appellatione pertinentiarum inſpecto iurepatronatus, veniunt illa, quæ attenta habilitate patroni veniunt in conſequentiam iuſpatronatus, vt ius alimentorum præeminentiæ in Eccleſia, & ſimilia, non autem venit hoc † bene- 28
ficium ſimplex, licet in eadem Eccleſia erectum, quia conſtituit corpus ſeparatum ab ipſa Præpoſitura, & plenè *cap. final.* vbi Abb. *in 1. not. de præben. & in cap. fin. de conceſſ. præb. gloſ. in clem. 1. in v. inſerta verſ. & ſit eadem ratio, de præb.* Calder. *conſ. 18. in princ. eod. tit.*

Sed iſta capitula neque reſpectu beneficij ſimplicis, quatenus ſub illis comprehenderetur, neque Præpoſituræ, neque Archipresbyteratus Plebis Bondeni, ſi de illis ageretur, aliquid poſſent operari. Licet enim verum ſit, quod vbi aliquid † per viam contractus conceditur, illi non cenſeatur 29
derogatum per clauſulas generales, niſi adſit ſpecialis derogatio, quæ hic non adeſt reſpectu iſtorum capitulorum

cap.

cap. ex multiplici, vbi Abb. *num.* 5. *de decim.* Put. *deciſ.* 45. *num.* 1. *lib.* 1. *in nou.* & fuit dictum in cauſa *Leodien. canonicatus* 21. *Maij* 1607. *coram Reuerendiſſimo Lugdunen. & in Virdunen. canonicatus* 13. *Februarij* 1617. *coram bon. mem. Andrea:* Attamen poteſt reſponderi, quod obiectum poſſet conſiderari, ſi ageretur de tollendo iurepatronatus, quo caſu quidquid dicendum eſſet, hodie agitur ſolum, An remanſerit penes Sereniſſimum D. Ducem ex priuilegio, & derogabili, & cùm in capitulis dicatur, vt ſupra relatum
30 eſt, † *Rimanghino anco à lui*, quod verbum poteſt eſſe directum, & obliquum, vt per Bart. *in l. pretor num.* 2. *ff. de collat. bonor.* Oddus *de ſubſtit. par.* 4. *verſ. remanea*, in hoc caſu eſt directum quantum attinet ad Abbatiam Pompoſæ, & Archipresbyteratum plebis Bondeni, quia quoad iſta Sereniſſimus D. Dux non erat comprehenſus, quo verò ad beneficium ſimplex, ſi admittamus comprehendi in dd. capitulis, verba erunt obliqua, quia Sereniſſimus D. Dux erat comprehenſus in conceſſionibus, vt latiùs infra ſuo loco dicetur. Et propterea cùm iſta verba, *Rimanghino*, importent pro parte conceſſionem directam, & pro parte obliquam, non adeſt difficultas, quod conceſſio directa, cùm nihil aliud fuerit dictum, cenſetur facta ſecundum naturam prioris conceſſionis, vt ſcilicet ſit ex priuilegio, & dero-
31 gabili, ita vt omnia, quæ continentur † in prima conceſſione, cenſeantur repetita in hac renouatione, vt in ſimili de renouatione feudi, & emphyteuſis, poſt lineam finitam *eſt tex. in cap.* 1. *de vaſſal. decrep. ætat.* Bart. *in l. ſi mihi*, & Titio 110. *in princ. num.* 7. *ff. de verb. oblig.* Iaſ. *num.* 12. *col. fin. ante fin. verſ. tertio quærit* Bart. *& in verſ. ſed debuit allegare*, dicit, quod cum Bart. tranſeunt alij Doctores, Alex. *num.* 17. & latè Scraderius *de feudis* 1. *quæſt.* 2. *part. ſect.* 6. *num.* 26. *& ſeqq.* vbi ponit regulam, quod prorogatio cenſe-
32 tur facta † cum omnibus qualitatibus prorogati, & idem dicendum eſt, quoad conceſſionem obliquam beneficij ſim-
33 plicis, cùm ſit renouatio, quæ tendit † ad confirmationem antiquæ conceſſionis, illam autem non immutat, vt per Dec. *in conſ.* 53. *col.* 2. *per tot.* maximè cùm capitula vtantur
34 verbo, *remaneant*, cuius † natura eſt importare continuationem, & perſeuerantiam iuris, & diſpoſitionis præcedentis, *l. & ſi manente ff. de precar. l. ſed hoc ita ff. de re iudic. l. amiſſione in fin. ff. de cap. diminut. cap. ſi ex bono de pœnit. & remiſſ.* Rebuff. *in l. alienatio verſ. manet, & verſ. remanere ff. de verb. ſignif.* Brix. *eod. tract. lib.* 11. *verſ. manere, & lib.* 16. *verſ. remanere*. Et propterea cum antiquæ conceſſiones
35 † ſint ex priuilegio, & ex eis non poſſit impediri derogatio, vt ſtatim demonſtrabitur, conceſſio iſta non alterat naturam iuriſpatronatus.

Quoad ſecundum principale membrum huius tertiæ inſpectionis, An ſcilicet per clauſulas prouiſionis S. D. N. fuerit ſufficienter derogatum clauſulis contentis in prædictis litteris Inn. Leon. & Sixt. affirmatiuè fuit reſponſum, cùm derogatio ſit ampliſſima, nec adſit aliquis defectus ex præſumpta mente contraria propter clauſulas appoſitas in litteris Innocentij, Leonis, & Sixti, & nullum penitus adeſſe fuit firmatum.

Siuè enim attendamus conceſſionem Innocentij illa concedit Herculi Ferrariæ Duci, ſuiſque ſucceſſoribus eiuſdem Ferrariæ Ducibus iuſpatronatus, & præſentandi, decernendo ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quocumque quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, &c. In prædicta enim derogatione S. D. N. adeſt derogatio pleniſſima, etiam quod contrariæ diſpoſitiones habeant decretum irritans, quæ derogatio etiam quod eſſet
36 † generalis ſuffragaretur, tamquam facta motu proprio, Rom. *conſ.* 326. *num.* 8. *& 9.* Caſtr. *conſ.* 3. *num.* 5. *lib.* 1. Felin. *in c. nonnulli, ſub num.* 4. *ad fin. verſ. ſimiliter de reſcript. & in c. accedentes ſub num.* 5. *verſ. tertius caſus de præſcript.* Imò quod plus eſt iſta videtur derogatio ſpecialis, cùm in ea habeatur expreſſa mentio priuilegij Innocentij, cum
37 clauſula, † *quorum tenores*, quæ ſine dubitatione quoad illud importat ſpecialem derogationem, Butr. *conſ.* 2. *num.* 5. Felin. *in d. cap. nonnulli, ſub num.* 6. *verſ. addatis* 1. *de reſcript.* Gemin. *conſ.* 65. *num.* 22. Caſſad. *deciſ.* 10. *num.* 3. *& deciſ.* 38. *num.* 3. *ſuper regulis*, & operatur vt cenſeatur fa-
38 cta mentio clauſulæ, *ſublata*, ſecundum opinionem, quam Rota ſeruat, vt apparet ex pluribus deciſionibus allegatis in clauſulario, in clauſula, *quorum tenores*, quidquid dixerit in contrarium Gamb. *de off. leg. lib.* 8. *tit. de pot. legat. in leg. conden. num.* 33. *vſque ad* 41. Modern. Gloſſat. *reg.* 8. *gloſ.* 36. *num.* 36. Neque in hoc caſu eſt conſideranda alia clauſula, *non obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis, etiam de fratrum noſtrorum conſilio editis, aut quibuſuis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatorijs fortioribus, & inſolitis, & ſi de eis, eorumque tenore ſpecialis, & expreſſa etiam de verbo ad verbum mentio habenda foret, &c.* quia hæc clauſula non reſpicit futuras diſpoſitiones, ſed præteritas, quæ poſſent obſtare gratiæ conceſſionis iuriſpatronatus, vt patet ex toto tenore clauſulæ, & quatenus pro validitate prouiſionis apoſtolicæ, de qua agitur hæc clauſula derogatione egeret, ſatis ei fuit derogatum, vt patet ex clauſulis derogationis S. D. N. vt ex mox dicendis de alijs conceſſionibus Leonis, & Sixti abundè apparebit.

Siuè attendamus conceſſionem Leonis ab eodem confirmatam per ſecundas litteras, & conceſſionem Sixti V. adhuc illis fuit ſufficienter derogatum; Nam, etſi non eſſet facienda vis in dd. litteris Leonis, quia ſunt primæ litteræ, quæ continent conceſſionem iuriſpatronatus Plebis, de qua hodie non agitur, nihilominus, quatenus prædictæ litteræ poſſent obſtare eius clauſulis, prout clauſulis contentis in litteris Sixti, fuit ſatis derogatum, vt apparet ex tenore derogationis; Et quamuis non fuerit facta mentio priuilegiorum de verbo ad verbum, nihil omiſſo, cùm eorum data, ſatis ta-
men eſt, quod in prouiſione S. D. N. fuerit † derogatum 39
priuilegijs contrarijs, & præſertim Innocentij, Leonis, & Sixti, etiam quod illorum tenor eſſet de verbo ad verbum inſerendus, *l. omnes C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *ann.* vbi Bald. *num.* 2. Salic. *num.* 1. Ang. *num.* 2. *& facit text. in cap.* 2. *de præb. in* 6. *& in c. fin. ad fin. de ſent. excom. in* 6. & in terminis noſtris Fderic. de Sen. *ſibi contrarius conſ.* 47. Io. de Anan. *conſ.* 56. Alberic. *in l.* 1. *C. quand. Imper. int. pup. & vid. ſub num.* 2. *verſ. vltimo allegatur*, Rip. *poſt alios à ſe cumulatos in cap.* 1. *num.* 55. *de reſcript.* Alex. *conſ.* 226. *num.* 26. *vol.* 2. Aym. *conſ.* 126. *num.* 20. *verſ.* 2. *poteſt reſponderi*, Tiraq. *de ll. connub.* 2. *par. gloſs.* 7. *nu.* 202. Gambar. *de pot. leg. lib.* 8. *tit. de pot. leg. in leg. & ſtat. conden. n.* 35. *&* 39. Eòquemagis hæc procedunt, quia derogatio iſta non eſt generalis, ſed ſpecia-
lis † ad priuilegia Innocentij, Leonis, & Sixti, vt ſupra re- 40
cenſuimus, & habet clauſulam, *quorum tenores*, quæ quamuis non operetur, quando requiritur certa ſcientia Papæ, quæ per hanc clauſulam non inducitur, Ferret. *conſ.* 38. *n.* 2. *& ſeq. lib.* 1. Garz. *de benef. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 234. Hoc tamen caſu operatur, cùm in derogatione, de qua agitur adſit
certa ſcientia, cùm fuerit † narrata ſubſtantia contentorum 41
in prædictis priuilegijs, *gloſ. in c. paſtoralis* §. *præterea in verb. ex certa ſcientia, de offic. deleg.* Felin. *in c. vt inter col.* 1. *&* 2. *de except.* Dec. *in c. porrecta ſub num.* 15. *de confirmat. vt. vel inut.* Rom. *conſ.* 327. *num.* 7. *in fin.* Gabr. *conſ.* 183. *num.* 14. *lib.* 2. *& fuit reſolutum in Abulen. iuriſdictionis* 25. *Ianuarij* 1588. *coram Orano, & in Toletana adminiſtrationis* 17. *Iunij* 1609. *coram R. P. D. meo Pamphilio;* Et ideò cùm derogatio
† fuerit facta ex certa ſcientia, clauſula, *quorum tenores*, ope- 42
ratur, Ruin. *conſ.* 30. *num.* 5. *in fin. num.* 6. *vol.* 1. Et in fortioribus quod ſufficiat in vltima diſpoſitione adeſſe clauſulam generalem derogatoriam quorumcumque priuilegiorum,
etiam ſi talia eſſent, † vt de verbo ad verbum mentio de illis 43
fieri deberet, cum clauſula, *quorum tenores*, tenet Caſſad. *dec.* 38. *num.* 3. *ſuper reg.* Felin. *in c. accedentes num.* 4. *poſt princ. de præſcript.* Put. *dec.* 104. *lib.* 1. *& dec.* 85. *eod. lib. &* 503. *lib.* 2. *in correct.* Rot. *dec.* 213. *num.* 1. *par.* 1. *& dec.* 161. *num.* 1. *par.* 2. *& dec.* 88. *ſub nu.* 4. *lib.* 2. *par.* 3. *diuerſ.* Qui-
bus locis dicitur, † ideò fuiſſe adinuentam clauſulam, *quorum* 44
tenores, &c. vt inueniretur via, qua Papa poſſet derogare gratijs præcedentibus, de quibus notitiam non habet, aliàs enim nimis arctaretur, ſi propter ignorantiam illas reuocare nequiret, & optimè Gregor. XV. *dec.* 109. *nu.* 10. vbi Beltr.
num. 14. qui dicit Curiam ſeruare, † quod huiuſmodi dero- 45
gatio ſufficiat. Vndè facilius iſta procedunt in hoc caſu, in quo nominatim fuit derogatum prædictis priuilegijs, cum clauſulis prædictis, & alia, *quorum tenores*, vt per Ruin. *ſupra citatum*, ex qua cenſetur † facta mentio, etiam de clauſula, *ſublata*, vt dictum eſt.

Et quamuis in dicto priuilegio Sixti requiratur conſenſus patronorum, dum dicitur, quod derogationes aliàs factæ non ſuffragentur, quod etiam fuit dictum in ſecundo priuilegio Leonis, & quod nomina patronorum exprimantur, prout in litteris Sixti. His tamen omnibus, atque alijs fuit ſatis, ſuperque derogatum in prouiſione S. D. N. per clauſulam *ſub quibuſuis tenoribus, etiam derogatoriarum derogato-*

rijs, aliјſque efficacioribus, efficaciſſimis, & clauſulis inſolitis, irritantibus, & alijs decretis in genere, vel in ſpecie, etiam motu proprio, & de plenitudine poteſtatis etiam conſi-
47 ſtorialiter, &c. Quamobrem clarè patet, † non ſolum derogari derogatorijs, ſed etiam derogatoriarum derogatorijs, Bart. in l. ſi quis in principio teſtamenti ff. de leg. 3. Put. deciſ. 104. lib. 1. in correct. Pariſ. conſ. 42. num. 15. & 16. lib. 4. Gozad. conſ. 9. num. 24. Couar. de teſtam. 2. par. ſub n. 20. verſ. hinc ſcribit Paulus; & propterea per iſtam clauſulam cenſetur etiam derogatum diſpoſitioni, quod huic patronatui derogari non poſſit, cùm hæc diſpoſitio adimat tantum poteſtatem derogandi, cui propterea cenſetur derogatum
48 per dictam clauſulam † derogatoriam derogatoriarum, maximè iuncta alia clauſula, aliјſque efficacioribus efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis irritantibuſque, & alijs decretis, quæ verba continent derogationem ampliſſimam, & perindè eſt, ac ſi ſpecifica derogatio facta eſſet, concurrente præſertim clauſula, quorum tenores, Rot. deciſ. 468. in fin. par. 1. diuerſ. & dec. 666. num. 2. par. 2. recent. vbi aliæ doctrinæ, & deciſiones allegantur, & tollit decreta irritantia
49 † in contrarium, & alia decreta, prout ſi in primo priuilegio eſſet expreſſum, quod eo ipſo cenſeatur primum priuilegium de nouo pro tutiori cautela conceſſum, confirmatum, & corroboratum, vel quod toties, quoties d. derogationem emanare contigerit, præſentes litteras, & omnia, & ſingula in eis contenta in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutas, & repoſitas plenariè, & ſub poſteriori data eſſe intelligatur, vel quod ſecundæ conceſſioni nullatenus eſſet parendum, tanquam ſubreptitiæ, & extortæ contra
50 concedentis intentionem, vel quid ſimile, vt explicat Gonz. ſuper reg. 8. gloſ. 36. in fin.

Ex quibus negari non poteſt, quin fuerit ſatis derogatum huic patronatui, etiam quod fuiſſet ex dotatione, & fundatione conceſſum. Ideò d. derogatio debet potiſſimum procedere in caſu iſto, in quo agitur de iurepatronatus ex
51 priuilegio, cùm non adſit, vel dotatio, † vel fundatio, vel conſtructio, quæ ſunt neceſſaria ad acquirendum iuſpatronatus c. 3. de iurepatronatus gl. in c. pia mentis 16. q. 7. Innoc. in rubr. de iurepatronatus num. 2. Abb. nu. 6. & conſ. 54. n. 1.
52 lib. 1. Regulariter † enim loquendo valet impetratio iuriſpatronatus acquiſiti ex præſcriptione, conſuetudine, aut priuilegio, non facta mentione illius. Quia ceſſat ratio, ne
53 † patroni retrahantur à fundatione, Felin. in tract. quand. lit. apoſt. limit. 11. Staphil. de lit. grat. tit. de modo, & forma impet. §. 4. principaliter num. 4. Verall. dec. 132. par. 2. Couar. pract. cap. 36. num. 6. cum alijs per Garz. de benefic. par. 5. c. 1. num. 573. vbi firmat etiam quod Iuſpatronatus
54 † comprehendatur ſub reſeruationibus, vt videre eſt ſub num. 574. etiam quod ex priuilegio ſpectet ad Duces, Marchiones, Comites, vel alios Principes per dec. Put. 307. n. 2.
55 lib. 3. Rot. deciſ. 304. par. 2. quod procedit etiam † non obſtante regula Cancellariæ 42. vt probat idem Garz. ibidem num. 575. Quod verò hoc iuſpatronatus ſit ex priuilegio, non poteſt ambigi, ſi enim inſpicimus illius conceſſioem ſuper Præpoſitura factam per Innocentium, certum eſt illi dotem fuiſſe aſſignatam ex bonis ad Abbatiam ſpectantibus, vt clarè legitur in priuilegio Leonis, vnde Duci non potuit
56 acquiri iuſpatronatus † ex dotatione, cùm illud acquiratur de iure Eccleſiæ, ex cuius bonis, vel redditibus fuit fundatum beneficium gl. in c. apoſt. v. conſtruxiſſe 12. q. 2. Felin. in c. cum venerabilis num. 37. poſt med. verſ. & adde quod ædificans de excep. & fuit reſolutum in cauſa Toletana iuriſpatronatus, 18. Martij 1602. coram bon. mem. Epiſcopo Pacen.
57 etiam † quod alius fuerit auctor dotationis, Fel. loc. cit. nu. 32. & 33. de excep. Lamb. de iurep. lib. 1. par. 1. q. 8. art. 7. n. 1. & 2. per tot. Roch. de iurepatr. v. Eccleſiam fundauit, n. 8. & v. dotauit n. 26.

Neque officit, quod Papa conceſſerit iuſpatronatus attendens merita Prædeceſſorum Ducis Herculis, qui monaſterium, illiuſque poſſeſſiones, & bona ab inundationibus Padi ſeruauerunt, & ipſemet Hercules redditus, & prouentus Præpoſituræ ad redditus annuos 60. ducat. augere deſtinauerat, & ſubdatur etiam, Inducti ex nonnullis legitimis cauſis, & præſertim pro ſecuritate, & conſeruatione tranquilli ſtatus tui, tuorumque ſucceſſorum, &c. Nam fuit reſponſum, quod cum non conſtet ab anteceſſoribus Ducis Herculis fuiſſe factas illas reparationes inundationibus, pro conſtituenda dote Præpoſituræ, imò potius contrarium appareat, quia tunc non erat erecta, vnico enim contextu Præpoſitura erecta, & conceſſum fuit iuſpatronatus Duci
Herculi, † dicendum eſt, dictos anteceſſores fuiſſe tantùm 58
benefactores, non autem dotatores Io. Andr. in c. 1. ſub n. 8. verſ. alius autem de iurepatr. Abb. in c. 3. num. 10. & Bero. n. 89. vbi de magis communi eod. tit. idem Abb. conſ. 59. n. 2. verſ. vnde ſi quis, & conſ. 106. ſub n. 2. verſ. 1. enim p. 2. Roch. de iurep. v. & dotauit q. 6. n. 9. Lambert. lib. 1. p. 1. q. 6. art. 1. n. 9. cum plurib. & n. 29. Rot. dec. 167. n. 3. par. 2. vbi de magis communi, Seraph. dec. 1103. n. 1. & fuit dictum in cauſa Lucana maiuſculatus 4. Decembr. 1587. coram Orano, & in cauſa Nolana beneficij 19. Ianuarij 1594. coram bon. mem. Card. Arigonio.

Quantum attinet ad augmentum dotis ducat. 60. cum ex bonis Abbatiæ Præpoſitura eſſet abundè dotata, vt patet ex lectura diſmembrationis factæ per Innoc. VIII. expeditæ in forma rationi congruit per Alex. VI. iſta potius fuit ditatio,
quàm dotatio, nec videtur æquum, Eccleſiam † liberam ex 59
ſolo augmento dotis in ſeruitutem redigere gloſ. in cap. pia mentis, verſ. patronum 16. q. 7. ſed ad effectum prædictum
opus eſſet, Eccleſiam † fuiſſe penitus indotatam Roch. in v. 60
conſtruxerit verſ. dotauit q. 3. Bero. conſ. 4. nu. 26. vol. 1. & fuit dictum in cauſa Lunen. Sarzanen. beneficijs 5. Iulij 1599. coram Illuſtriſſ. Merlino, & in Compſana iuriſpatr. 23. Ianuarij 1603. coram bon. mem. Litta, & dos debuiſſet eſſe congrua ad alios redditus ex diſmembratione bonorum Abbatiæ
aſſignationis Præpoſituræ, modica enim dos non † facit pa- 61
tronum, Roch. in v. dotauit q. 9. Remouet demum omnem perplexitatem, clauſula, Volumus autem quod infra vnum annum à data præſentium computan. redditus 60. duc. huiuſmodi d. Præpoſituræ realiter, & cum effectu aſſignare omninò tenearis,
quæ quidem clauſula importat formam † in hoc fuiſſe man- 62
datam reſpectu modi, & ideò ab illa non potuit recedi, l. ſi quis mihi §. ſi coram ff. de acq. hæred. cùm enim non fuerit adimpletum fuit mutata ſubſtantia facti Bart. poſt Oldrad. in l. 1. ſi plures num. 13. ff. de exerc. act. & dixit Rota in cauſa Compoſtellana canonicatus 10. Iunij 1601. coram bon. mem. Pacen. & in terminis huius clauſulæ, volumus autem in valentina Baroniæ 10. Martij 1603. coram bon. mem. Attrebaten.
& ideò cum † non fuerit ſeruata forma corruit conceſſio, 63
l. hoc ius porrectum C. de Sacroſ. Eccleſ. l. cum hi ff. de tranſact. l. hac conſultiſſima in princ. C. de teſt. & in puncto fuit dictum in prædicta Valentina Baroniæ. Hic autem non conſtat de tali aſſignatione, neque deduci poteſt ex obſeruantia, quia quatenus obſeruantia ſuffragaretur, ad hunc effectum requiritur ſimul cum illa tempus 30. annorum, quod non adeſt, cùm litteræ Innocentij fuerint datæ ſub 6. Non. Maij 1492. & Leo X. conualidauit hanc conceſſionem Innocentij 8. Martij 1520. etiamſi Hercules Dux redditus 60. ducat. Præpoſituræ ſpecialiter forſan non aſſignauerit. Vndè obſeruantia 30. annorum ex litteris Innocentij non poteſt dari vſque ad litteras Leonis, & obſeruantia inde citra non ſuffragatur, cùm poſſit adaptari ad probandum, quod redditus
60. ducat. fuerint aſſignati, & † ſuperuenerit titulus contra- 64
rius, diſponens, quod conceſſio ſuffragaretur, etiam quod dicti redditus forſan non fuerint aſſignati, Creſc. dec. 5. n. 3. de reſt. ſpol. Et ceſſat omnis difficultas, quia nec obſeruantia hoc caſu poteſt ſuffragari vt infra dicetur. Quod autem conceſſio fuerit facta ex alijs iuſtis cauſis, & præcipuè ob conſeruationem tranquilli ſtatus Ducis, nihil facit ad caſum, cùm
vt dictum eſt, non concurrat † aliquis modus, ex quo de iure 65
iuſpatronatus poſſit acquiri.

Rurſus priuilegium continent litteræ Sixti V. quia beneficium ſimplex fuit erectum ex fructibus ab Archipresbyteratu Plebis Bondeni diſmembratis, & quamuis Leo X. conceſſerit 4. kal. Iunij 1516. iuſpatronatus Archipresbyteratus d. plebis, cum narratiua partis, quod aliàs Alphonſi Ducis, & primogenitorum ſuorum Ferrariæ ducum opera, & induſtria tum pro communi, tum etiam pro Archipresbyteratus Eccleſiæ Bundeni vtilitate nonnullæ poſſeſſiones, terræ, & loca circumuicina dictæ Eccleſiæ in dominio ſuo conſiſtentia olim paludibus, & aquis plena, & in quibus nulli, ſeu pauci fructus excreſcebant ad talem culturam redactæ fuerint, quod fructus, & prouentus Archipresbyteratus, qui nulli, vel modici exiſtebant quamplurimum etiam ad medietatem adducti fuerint, tamen adhuc poſſeſſiones terræ, & loca ipſa pro parte ſunt aquis plena, & continua reparatione indigent, præſertim aduerſus aquas Padi vicinas, & ſubiungitur eiſdem in litteris Caputaq. d. Alphonſus ſit iuſpatronatus, & præſentandi perſonam idoneam, ad Archipresbyteratum huiuſmodi, &c. ſibi ſuiſque deſcendentibus, hæredibus, & ſucceſſoribus perpetuo reſeruetur, poſſeſſiones, terras, & loca ipſa

ad

Digitized by Google

ad maiorem culturam, & vtilitatem reduci facere, & dein-
de illa à dictis aquis defendere, & manutenere, quod non ſine
maximo ſumptu, & impenſa etiam plurium millium ducato-
rum fieri poſſet, ex quo Archipresbyteratus huiuſmodi etiam
ſuſcipiat incrementum, &c. Attamen huic fundamento tri-
pliciter fuit reſponſum. Primò, quod circa bonificamenta
facta per Ducem Alphonſum ante conceſſionem iuriſpatro-
natus non poteſt fieri fundamentum pro dotatione, cùm
66 cenſeatur † Benefactor tantùm ex ſupra deductis. Circa
verò quæ geſta ſunt poſt conceſſionem Iuriſpatronatus ea
67 non iuſtificantur, & certum eſt, gratiam † ad ſupplicatio-
nem partis non ſuffragari, niſi ſit iuſtificata, maximè cùm
iuſpatronatus fuerit conceſſum ſub conditione d. augumen-
68 ti, † quæ inducit formam, Bald. *in auth. matri, & auia*
num. 8. C. quand. mult. tut. off. fung. poteſt. Dec. *conſ.* 77. *in*
princ. Neuiz. *conſ.* 50. *num.* 13. quod nec etiam hodie pro-
69 bari poteſt niſi prius iuſtificaretur ſtatus † de tempore con-
ceſſionis iuriſpatronatus prout deberet probari, Veral. *dec.*
330. *p.* 3. *& in puncto*, Card. Seraph. *dec.* 952. *num.* 1. *&* 2.
Neque ſuffragatur præſumptio, quæ poſſet oriri ex obſeruan-
70 tia ex deductis *in dec.* 534. *par.* 1. † quia ibi non agebatur
de implemento, de quo ibi expreſsè conſtabat, ſed tantùm
71 agebatur de iuſtificatione gratiæ, & hic agitur de † imple-
mento conditionis, quod eſt plenè probandum, Felin. *in cap.*
fin. num. 33. *de præſumpt.* Imò ratione potentiæ Ducum
intrat in contrarium præſumptio Seraph. *d. dec.* 952. & nul-
la poteſt dari obſeruantia vigore harum litterarum, vt ſta-
tim dicetur. Tertiò fuit reſponſum quod, vt dictum eſt,
non eſt habenda ratio meliorationum factarum ante litteras
Leonis, & ex contextu narratiuæ apparet, quod augmen-
tum dotis ex dictis bonificationibus non excedebat medieta-
tem valoris redditưum. Vndè intrat ſub regula reuocatoria
Adriani VI. Rota coram S.M. Gregorio XV. *deciſ.* 397. *n.* 2.
vbi Adden. *num.* 5.

Nihil releuat, quod Leo X. in ſecundis litteris ſub dat. 8.
Martij 1520. confirmauerit, & de nouo conceſſerit primam
gratiam, cùm narratiuâ his verbis concepta; *cùm nobis ple-*
niſſimè innotuerit, fructus redditus, & prouentus, tam paro-
chialis, quàm Præpoſituræ prædictorum, admodum tenues ex-
titiſſe, & ſtudio, induſtria, opera, & impenſa non modica,
tam tui (ſcilicet Alphonſi) *quàm Herculis genitoris tui plu-*
rimum adauctos, & ad eum ferè ſtatum, in quo ſunt, redu-
ctos fuiſſe augmentum redditưum, fructuum, & prouentuum
huiuſmodi veram Parochialis, & Præpoſituræ prædictarum
dotationem fuiſſe, & eſſe auctoritate noſtra, ex certa ſcien-
tia, & plenitudine poteſtatis declaramus, & ad huiuſmodi
ſcientiam noſtram plenè probandam præſentes litteras plenè
ſufficere, &c. Quoniam fuit reſponſum, narratiuam ha-
rum litterarum eſſe intelligendam de bonificationibus factis
ante conceſſionem iuriſpatronatus, aliàs namque litteræ,
dum dicunt, *fructus adeò tenues extitiſſe*, contradicerent
litteris Innocentij, & primus ipſius Leonis; Innocentij qui-
dem, quia dotatio Præpoſituræ fuit facta ex bonis Abbatiæ
diſmembratis, vt ſupra relatum eſt, quæ licet narretur fuiſ-
ſe bonificata ante conceſſionem iuriſpatronatus vtique ex
72 ſupra etiam adductis, † Dux Hercules benefactoris potius
nomen, quàm dotatoris meretur. Et in litteris Leonis nar-
ratur Alphonſum feciſſe impenſas, antè quas nulli, vel mo-
dici fructus exiſtebant, & propter illas, vſque ad medieta-
tem fructus adductos eſſe, cumque in ſecundis litteris dica-
tur, *fructus Præpoſituræ, & Archipresbyteratus admodum*
73 *tenues extitiſſe*, certè, ne ſequatur contradictio, † verba
ſunt intelligenda de fructibus, nedum ante factas bonifica-
tiones, ſed etiam ante conceſſionem iuriſpatronatus, quæ
bonificationes, vt ſæpè dictum eſt, tanquam ex, quæ ob
cauſam dotis factæ non ſunt, ſuffragari minimè poſſunt.
Verum licet in ſecundis litteris Leonis dicatur *nullas proba-*
tiones eſſe faciendas ſuper benificationibus, cùm tamen iſta
clauſula ſtet conſecutiuè ad diſpoſitionem Papæ, ſi illa eſt
intelligenda de bonificationibus ante conceſſionem iuriſ-
patronatus, quæ non ſuffragantur ad effectum dotatio-
nis, vtique hæc diſpoſitio non officit, & per conſequens,
neque clauſula, *ſicque per quoſcumque Iudices iudicari de-*
bere, cum clauſula *ſublata*, & decreto irritanti, quibus
74 † per clauſulam, *quorum tenores*, derogatum cenſetur ex
ſupradictis.

Secundò principaliter fuit reſponſum, iuſpatronatus hu-
iuſmodi beneficij ſimplicis eſſe ex mero priuilegio, funda-
mentum eſt, quia licet Leo in primis litteris de anno 1506.
conceſſerit iuſpatronatus Duci Alphonſo pro ſe, ſuiſque fi-
lijs, & deſcendentibus, ac hæredibus, & ſucceſſoribus, ta-
men huiuſmodi litteræ † non ſunt habendæ in conſideratio- 75
ne, cùm non ſint, nec poſſint iuſtificari, quoad bonifica-
tiones factas poſt conceſſionem Iuriſpatronatus, poteſt tan-
tùm haberi ratio ſecundarum litterarum, in quibus liberan-
tur Duces ab omni iuſtificatione, & Papa his verbis vtitur.
Decernentes huiuſmodi ſupplicationibus inclinati ſingulas lit-
teras prædictas (ſcilicet Innocentij, & primas ipſius Leonis)
& in eis contenta quæcumque, ac Iuſpatronatus, & præſen-
tandi perſonas idoneas ad Præpoſituram, & Parochialem Ec-
cleſiam huiuſmodi, dum illas pro tempore vacare contigerit,
tibi, tuiſque deſcendentibus, ac hæredibus Ferrariæ Ducibus
pro tempore exiſtentibus, &c. approbamus, & innouamus,
&c. iuſpatronatus, & præſentandi, &c. de nouo perpetuò re-
ſeruamus, concedimus, & aſſignamus, & ſic reſtrinxit Iuſ-
patronatus ad Ferrariæ Duces, vnde confirmatio, & inno-
uatio cenſetur facta cum iſta reſtrictiua, quæ magis etiam
importat nouam conceſſionem, cùm ſit † attendenda for- 76
ma conceſſionis, vt per Seraph. *dec.* 1379. *per tot.* Quamo-
brem cum Sixt. V. ex fructibus huius Archipresbyteratus
Plebis, erexerit beneficium ſimplex, & reſeruauerit Iuſpa-
tronatus Duci Alphonſo, eiuſque natis, & deſcendentibus,
& ſucceſſoribus, ex hac conceſſione fuit auctus numerus
Patronorum, quia ex ſecunda conceſſione Leonis Iuſpatro-
natus erat reſtrictum ad ducem Alphonſum, ad deſcendentes
hęredes, & ſucceſſores Ferrariæ Duces, quare, circumſcri-
ptis capitulis factis in reſtitutione Ferrariæ, Iuſpatr. Archi-
presbyteratus Plebis Bondeni non remaneret penes Sereniſs.
Ducem Mutinæ, ſed penes Sedem Apoſtolicam cum fuerit
conceſſum per litteras ſecundas Leonis pro Alphonſo, eius
deſcendentibus, ac hæredibus, & ſucceſſoribus Ferrariæ Du-
cibus cum ipſa S. Sedes ſucceſſerit *c. ex litteris de Iurepatr.*
Rot. *dec.* 1. *eod. tit. in nou.* Ægid. *dec.* 701. Ideò cum Sixtus
V. diſmembrauerit fructus, erexerit beneficium ſimplex, &
conceſſerit Iuſpatronatus Alphonſo Duci, & eius filijs de- 77
ſcendentibus, & hæredibus, & ſucceſſoribus, non reſtrin-
gendo vacationem ad Duces Ferrariæ, vtique dicendum eſt
reſpectu Sereniſſ. Ducis Mutinæ, non poſſe controuerti hoc
Iuſpatronatus beneficij ſimplicis eſſe ex priuilegio, cùm fue-
rit dotatum ex fructibus beneficij iuriſpatronatus Archi-
presbyteratus Plebis Bondeni, ad quod erant vocati tantùm
Ferrariæ Duces, & ſic reſpectu Sereniſſimi Ducis Mutinæ,
iſtud beneficium fuit † ſubmiſſum, & libertatem amiſit, vt 78
benè per Gemin. *in c. laici n.* 2. *& ſeqq. de reb. eccl. non alien.*
in 6. & optimè etiam Dec. *conſ.* 149. *num.* 4. vt fuit dictum
in cauſa *Pampilonen. Parochialis 28. Iunij* 1595. *coram bon.*
mem. Iuſto.

Denique non obſtat, quod Sereniſſimus D. Dux non pro-
duxerit dicta Iura, & propterea poſſit Iuuari poſſibilitate al-
terius titulis, ſtante † curſu temporis cum obſeruantia, quia 79
quoad beneficium iſta eſt prima vacatio, ſed quidquid ſit de
obſeruantia, aut Sereniſſimus D. Dux nititur iſtis titulis, &
& intrant prædicta, aut non nititur, & cùm agatur de fami-
lia † potenti præſumitur ex vſurpatione, & ideò ad illud pro- 80
bandum requiritur immemorabilis, Butrius *in c. dilectus n.* 12.
de off. leg. Roch. *de iurep. in v. ipſe, vel is à quo n.* 83. *ad fin.*
verſ. pro hac etiam opinione, Caput. *dec.* 228. *n.* 1. *par.* 2. Achil.
dec. 4. *n.* 9. *de iurep.* Put. *dec.* 55. *n.* 2. *quæ loquitur de iurepatr.*
Infantis Hiſpaniarum lib. 1. *in correctis & dec.* 199. *n.* 1. *eod.*
lib. 1. Mohed. *dec.* 2. *n.* 1. *&* 2. *& dec.* 10. *n.* 4. *de iurepatro-*
natus quæ loquitur de iurepatr. Regis Aragonum, Card. Man-
tica *dec.* 157. *n.* 5. *verſ. multò magis*; latè Gonzales *ſuper reg.*
8. *gl.* 18. *n.* 63. Garz. *de benef. par.* 5. *c.* 9. *n.* 98. *& ſeqq.* Rot.
dec. 421. *n.* 1. *& dec.* 756. *n.* 3. *par.* 2. *in rec.* S. M. Gregorius
dec. 222. *n.* 1. vbi Adden. *in annot.* 10. & prædicta eo magis
† procedunt in Italia Specul. *in tit. de Iurepatr. ad fin.* Roc- 81
chus vbi ſupra, Put. *in dec.* 199. *n.* 1. vbi in additione margi-
nali reddit rationem, quia per receſſum Curiæ ab Italia
omnes Domini, & populi iura Eccleſiæ modo ſuo tra-
ctare cœperunt.

Neque in hoc caſu ſuffragaretur poſſeſſio pręſentandi,
quia etiam de iure communi non ſuffragatur, niſi probetur
ſimul immemorabilis, † cuius vigore poteſt probari ſecun- 82
dum diſpoſitionem iuris titulus fundationis, & dotationis,
Butr. *in d. c. dilectus num.* 12. Put. *d. deciſ.* 199. *in princ.*
Rocch. *d. v. ipſe, vel is à quo num.* 83. *in fin.* Achil. *deciſ.* 4.
num. de iurep. Caput. *d. dec.* 128. *num.* 5. *par.* 2. vbi quod
nec ſufficit præſcriptio, niſi probetur titulus, vel immemo-
rabilis, propter præſumptionem, quam Princeps habet contra
ſe. Nec dicatur ex eo ſuffragari, ex quo ordinatius in inſtitu-

tionibus cognouerit ſuper iurepatronatus. Quia de hoc non
83 conſtar, & ſola inſtitutio non ſufficit, † ſed requiritur, quod ordinarius adhibeat cauſæ cognitionem, vel cognoſcendo ſuper immemorabili, vel priuilegio Apoſtolico Butr. *in d. c. dilectus num. 12. in fin.* Neque hoc caſu ſuffragaretur, quod fuiſſet cognitum ſuper priuilegio, *cum*, vt patet ex prædictis, ſatis illi fuerit derogatum, & Cong. Illuſtriſſ. Interpretum, & Rota ipſa agnouit veritatem huius concluſionis in terminis Conc. dum voluerunt non ſufficere quamlibet
84 † cauſæ cognitionem, niſi fuerit adhibita, ac ſeruata forma Conc. vt in declarationibus, quas refert Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ.* 18. *num.* 27. & dixit Rota *in Romana de Publicolis* 31. *Ianuarij* 1600. *coram bon. mem. Pacen. verſ. nec obſtant aſſertiones Vicarij*.
85 Neque obſtat, quod Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. c. 9. de reform.* poſtquam diſponit, iuſpatronatus eſſe ex fundatione, & dotatione, & det modum probandi iuſpatronatus ſubdat, *Reliqui Patronatus omnes in beneficijs, tam ſæcularib. quàm Regularib. ſeu Parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuſcumque alijs beneficijs, in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia, ſeu facultates, & priuilegia conceſſa, tam in vim patronatus, quàm in alio quocumq; iure, nominandi, eligendi, præſentandi, ad ea cum vacant exceptis iuribuſpatronatus ſuper cathedralibus Eccleſiis competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, ſeu Regna poſſidentes, aliosque ſublimes, ac ſupremos Principes iura Imperij in dominijs ſuis habentes pertinent, &c.* in totum prorſus abrogata cum poſſeſſione
86 indè ſecuta intelligantur, nam fuit reſponſum † Concilium excipere iurapatronatus, quæ pertinent ad prædictos Principes, & propterea cum vtatur *v. pertinent*, & cum *v. pertinent*, ſit generale *c. verbum illud* 181. *de verbo ſignif* debet
87 † accipi ſecundum ſubiectam materiam, vt per Bald. *in c. bonæ num. 1. de appell.* ita vt ſenſus Concilij ſit, pertinent ſiue de iure communi, ſiue ſpeciali, *cap. fin. vbi gloſ. in v. pertinet de elect. in 6. c. conſtitutis de relig. dom.* & propterea cum non doceretur de titulo, deberet probari immemora-
88 bilis, † cum illa de iure communi requiratur, nec ſufficiat quaſi poſſeſſio, vt ſupra dictum eſt, & ideò deberet probari titulus, ex immemorabili, cùm natura cauſæ hoc deſideret
89 iuxta illam regulam, † *agat quod cauſa deſiderat*, de qua in *l. quiſquis, C. de poſt.* quem text. literis aureis eſſe ſcribendum dicit Bald. *in d. cap. bonæ numer. 1. de appellat.*

Et ita concluſum altera tantùm parte informante, licet fuerint datæ nonnullæ informationes de partibus tranſmiſſæ pro parte Sereniſſimi Ducis, &c.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Ariminen. Legatorum.

Lunæ 12. Ianuarij 1626.

A R G V M E N T V M.

Ad declaratoriæ relaxationem, quando, & quibus de ſtylo ſeruatis, deueniatur. De inobedientia, quando conſtat, tunc paritio neceſſe eſt, vt doceatur. Ex contumacia in non parendo literis executorialibus Rotæ, quid inde ſequatur.

S V M M A R I V M.

1 *Declaratoria, quando dicatur factus locus.*
2 *ad Declaratoriæ relaxationem tunc eſt deueniendum, quando executoriales in partibus fuerunt principaliter intimatæ.*
Ac deinde reproducta in Rota, ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis, ſi recuſetur paritio, tunc relaxatur declaratoria.
3 *de Inobedientia, quando conſtat, tunc debet doceri de paritione.*
4 *de Contumacia, quando dicatur ſatis conſtare.*
5 *ex Contumacia in non parendo literis executorialibus à Rota relaxatis, ſequitur, vt iuſtè poſſit proferri ſententia excommunicationis in eis fulminata.*

D E C I S I O DCXXXI.

DOmini dixerunt dandam eſſe declaratoriam contra Equitem Ioannem Franciſcum, & Com. Pandulphum, & Iulium Cæſarem de Ricciardellis, quia cum eiſdem fuerint exequutoriales in partibus † perſonaliter inti- 1
matæ, & deindè reproductæ, in Rota ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis, & parere recuſauerint, debet ſine dubio contra ipſos dari declaratoria iuxta receptum ſtylum
Rotæ de quo per Felin. *in cap. ad probandum num. 6. de ſent. & re iud.* Caſſad. *deciſ. 6. num. 10. de cauſ. poſſ. & propr.* Acchill. *dec. 5. de ſent. excom.* Rota *dec. 445. n. 4. par. 2. rec. & in Corduben. alimentorum 17. Iunij 1622. coram me, & alias ſæpius.* 2

Quod ea ratione fundatur, quia ſtante inobedientia,
† & non conſtito de paritione, de qua pars docere tenetur, 3
ſatis probatur † contumacia ad text. *in cap. 1. cum ibi not. de ſent. excom. in 6.* Abb. *in cap. reprehenſibilis num. 2. de appell.* Seraph. *dec.* 1113. *num.* 3. Rota *dec.* 478. *par. 2. recent.* Ex 4
qua contumacia in non parendo litteris † exequutorialibus à 5
Rota relaxatis ſequitur, quod iuſtè poſſit proferri ſententia excommunicationis in litteris comminata iuxta textum *in cap. abſit 11. queſt. 3.* Abb. *in cap. 1. num. 11. de Iudic.* Mar. Socc. *in cap. nulli num. 7. de ſent. excomm.* Caſſad. *deciſ. 5. num. 7. de Conſtit.*

Et ita ſolutum, &c.

* *Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt quas ſupra poſui, & annotaui in præcedenti Tomo ad deciſionem 318. quæ eſt in eadem cauſa.*

REVERENDISS. D. COCCINO.

Fulginaten. Fideicommiſſi.

Veneris 23. Ianuarij 1626.

A R G V M E N T V M.

Subſtitutio facta in caſu quo hæres deceſſerit, ſine filijs, euaneſcit eis relictis, in quibus terminis intrat celebre conſil. 21. Oldrad. quod procedit etiam ſi adſit perpetuitas ſubſtitutionis, & ſimul quoque prohibitio alienationis, quia quando non conſtat de contraria mente teſtatoris, conſtituendi abſolutum fideicommiſſum, tunc quidquid diſpoſuerit, intelligitur quatenus venerit caſus ſubſtitutionis, ideſt ſi hæres, vel eius ſubſtituti decedant ſine liberis.

S V M M A R I V M.

1 *Subſtitutio ſi ſit facta in euentum, in quem aliquis ex ſubſtitutis ſine filijs moreretur illa euaneſcit, dum ex eis aliquis moritur ſine filijs.*
2 Oldrad. *conſ. 21. eſt celebre, ac magis communiter receptum, & à Rota ſæpe canonizatum.*
3 *ab* Oldrad. *conſ. 21. receditur ex coniecturis.*
Coniecturæ per quas receditur à conſ. Oldrad. 21. *debent eſſe concludentes, & neceſſariæ, n. 3.*
4 *Subſtitutio facta in euentum, ſi aliquis ex hæredibus decedat ſine filijs, dato, vt aliquis decedat cum eis, illa euaneſcit, quamuis facta fuerit perpetuitas ſubſtitutionum.*
5 *Quod verum intellige, quando conſtat de mente teſtatoris, quo voluerit etiam vocare ſubſtitutos.*
6 *Teſtator, quamuis in ſubſtitutione vulgari appoſuerit verbum in infinitum, & aliud verbum in ſtirpes, non ex hoc extenditur fideicommiſſum, ſi aliquis ſubſtitutus decedat cum filijs.*
7 *Verba, quæ ſupponunt, non diſponunt.*
8 *ad Trebellianicæ prohibitionem inferunt verba, pleno iure, & ſine diminutione.*
Diſpoſitio conditionalis nihil operatur niſi venerit caſus diſpoſitionis, n. 8.
9 *Prohibitio alienationis facta hæredibus, & eorum filijs in infinitum, quando non operatur nouum fideicommiſſum.*

10 *Pro-*

Digitized by Google

10 *Prohibitio alienationis, ſi ſit reſtricta ad terminos fideicommiſſi antecedentis, & ſic non ſtet per ſe, non extenditur vltra illud.*

11 *Subſtitutionis caſus dum non venit, tunc omnia eius contemplatione geſta euaneſcunt.*

12 *Fideicommiſſum, quando eſt reale non intrat conſil. 21. Oldrad.*

13 *Fideicommiſſum, quando eſt conſecutiuum, tunc non extenditur niſi ad caſus, & perſonas expreſſas.*

14 *Fideicommiſſum conditionale, vt habeat locum, debet doceri de purificatione conditionis.*

DECISIO DCXXXII.

VIncentius teſtator inſtituit Iacobam Raymundinam filiam, necnon Bellinum ex alia filia prædefuncta nepotem, qui deceſſit relicto Petro Paulo filio, qui etiam obijt inſtituta Iacoba Amita. Vnde dubitaui, an conſtaret de fideicommiſſo Vincentij, quod ſuffragetur Raymundi-
1 næ, & Domini negatiuè reſponderunt, quia † ſubſtitutio eſt facta in euentum, in quem aliquis ex prædictis inſti-
2 tutis, ſine filijs moreretur. Quare cùm Bellinus obierit relicto Petro Paulo filio fideicommiſſum expirauit, *iuxt. vulg. conſ.* Oldrad. 21. quod magis communiter recipitur, & paſſim canonizat. à Rota, *vt in deciſione* 486. *num.* 1. *par.* 1. *in recent.* & fuit latè deductum *in cauſa Meleuitana fideicommiſſi* 14. *Martij* 1618. *&* 13. *Nouembris* 1619. *coram Illuſtriſ. D. meo Card. Sancti Euſebij.*

A Neque obſtat, quod à conſilio Oldrad. receditur A. ex
3 coniecturis, † vt patet ex *d. deciſ.* 486. *num.* 2. Quia hoc verum quando coniecturæ ſunt neceſſariæ, & concludentes, & quæ ex verbis teſtamenti deducantur, ex alleg. *in d. dec. num.* 2. *verſ. attamen vnum eſt certum*, & fuit ponderatum *in cauſa Tudertina fideicommiſſi* 13. *Aprilis* 1587. *coram Giptio, & in cauſa fideicommiſſi de Gallis* 16. *Nouembris* 1587. *coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in prædicta Meleuitana fideicommiſſi.* Hic autem poſſunt ponderari duæ coniecturæ. Prima ex perpetuitate ſubſtitutionis. Secunda ex prohibitione alienationis, quæ in hoc caſu non ſuffragatur.

Non ſuffragatur prima, quia & Teſtator ſubſtituerit
4 ſuperuiuentes, ac filios, † & filiorum filios in infinitum, nihilominus cum non eſſet certus, quando poſſet verificari conditio ex vocatione, eo modo facta, non poteſt per ne-
5 ceſſe inferri, quod voluerit † vocare prædictos etiam quod inſtituti obierint cum filijs, vt benè per Oldrad. *dicto conſil.* qui conſuluit in caſu, quo erant vocati deſcendentes, & Rota reſoluit in puncto *in dicta Meleuitana fideicommiſſi, verſ. minus obſtare videtur, & prius in prædicta Tudertina fideicommiſſi, verſ. nec dicatur*, Rota *d. deciſ.* 486. *num.* 6.
6 *in fin. & num.* 8. *&* 9. *vbi latè.* Nec poteſt etiam fieri vis, quod vltra verbum, *in infinitum*, fuerit appoſitum aliud verbum, *in ſtirpes*, quia eadem reſponſio militat, cùm teſtator ignoraret tempus, quo poſſet conditio purificari, & tunc eſſe potuiſſet, quod adeſſent filij ex duobus filijs,
7 & quod propriè eſſet diſcutien. an ſucceſſio † ſpectaret in ſtirpes, vel in capita, vt reſpondit Rota *in d. Tudertina, verſ. nec ſucceſſio*, & ad prohibitionem detractionis Trebel-
6 lianicæ infertur ex verbis illis pleno iure, † & ſine diminutione, quia hoc quoque intelligitur ſi euenerit caſus, in quo ſubſtitutio deberet ſortiri effectum, vt ſi inſtituti decederent ſine filijs, vt in eadem *deciſ. Tudertina in verſ. non obſtat, quod conſideratur.*

Non ſuffragatur ſecunda coniectura deducta ex prohibitione alienationis, quæ licet fuerit facta non ſolum hæredi-
9 bus, ſed etiam eorum filijs in infinitum, & ordinatum, quod portio non obſeruantis reuertatur ipſo facto ad alios obſeruantes pleno iure, & ſine aliqua diminutione. Ta-
10 men iſta prohibitio eſt reſtricta † ad terminos fideicommiſſi antecedentis, & ſic vti acceſſoria, & conſecutiua, fideicommiſſum alterius non extendit, Dec. *conſ.* 636. *nu.* 7. *& ſeq.* Alex. *conſ.* 59. *col. fin. verſ. non obſtat, quod illa verba col.* 3. Surd. *conſ.* 96. *num.* 10. *&* 11. Verall. *dec.* 123. *par.* 2. *in* 5. *incip.* Comeſ. Guido, & fuit dictum *in cauſa Peruſina de Pumaiolis* 5. *Decembris* 1597. *&* 21. *Aprilis* 1598. *coram Litta, & in Firmana fideicomm. de Fulchis* 2. *Aprilis &* 10. *Decembris* 1601. *coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & alias ſæpiſſimè.*

11 Et prædicta debent intelligi eueniente caſu per † eum in ſubſtitutione expreſſo, qui cum non euenerit ſequentia ceſſant, Rot. *d. dec.* 476. vbi infinitos congerit *num.* 6. *&* 7. Nec poteſt dici hoc fideicommiſſum eſſe reale, † & pro- 12
pterea non intrare *conſ.* Oldr. vt admiſſum videtur *in acta cauſa Romana fideicommiſſi de Gallis, & in d. deciſ.* 486. *num.* 13. Quia cùm ſit conſecutiuum, vt probatum eſt non extenditur niſi ad caſus, & perſonas expreſſas, & neceſſe 13
eſt, vt habeat locum, & purificetur conditio ſi ſine liberis, 14
ita declarauit Rota *in dicta Meleuitana fideicommiſſi* 13. *Nouembris* 1619. *coram Illuſtriſſimo D. meo Cardin. S. Euſebio &c.*

Et ita vna parte informante concluſum &c.

SVMMARIVM ANNOTATIONIS

Ad Deciſ. DCXXXII.

1 *Oldrad. conſil. 21. omnibus eſt notum, ab omnibus generali applauſu eſt canonizatum, & communiter, & magis communiter receptum in Scholis, & in Palatijs.*

2 *Teſtantium voluntates Iura non parum vigilant, vt plenariam ſortiantur executionem.*

3 *Voluntas teſtatoris, quæ tacitè ex coniecturis eſt deſumpta Iura etiam iubent, vt obſeruetur.*

4 *Taciti, & expreſſi eadem eſt virtus.*
Expreſſum dicitur, quod conſtat ex coniecturis, & præſumptionibus, nu. 4.

5 *Expreſſum ſatis dicitur, quod ex mente proferentis colligitur.*

6 *Expreſſum in Iure, etiam id dicitur, quod venit ex mente legis.*

7 *Expreſſum, vel ſubintellectum à lege æquiparantur.*

8 *Fideicommiſſorum materia taliter eſt fundata in voluntate defuncti, vt qualitercunque appareat de ea, ſufficit ad inducendum fideicommiſſum.*

9 *Voluntas teſtatoris in teſtamentis, & fideicommiſſis eſt totum fac, ac totum regit, & dominatur.*
Et hoc nihil eo eſt antiquius, plenaque ſunt volumina omnium ſcribentium, & conſulentium reſponſa, num. 9.

10 *Verba non ſunt conſideranda, ſed voluntas, & intentio proferentis.*
Intentio non verbis, ſed verba intentioni deſeruire debent.

11 *Euangelium non eſt in verbis ſcripturarum, ſed in ſenſu, non in ſuperficie, ſed in medulla, non in ſermonum folijs, ſed in radice rationis.*

12 *Fideicommiſſi verba licet deficiant, non tamen dicendum eſt, non adeſſe fideicommiſſum, cum medulla teſtamenti ſit attendenda.*

13 *Fideicommiſſum inducitur ex coniecturis etiam ad fauorem extraneorum.*

14 *Subſtitutio vulgaris directa inducitur etiam ex coniecturis depromptis ex verbis teſtamenti.*

15 *Voluntas teſtatoris, etiam coniecturis ſedulò expiſcata proſternit vires concluſionis firmatæ in conſil. 21. Oldrad.*

16 *Et iſta eſt tritiſſima opinio, quidquid nonnulli minus ritè contradicendi ſtudio, ſcriptitauerint.*

17 *Ac ea eſt veriſſima, & communis opinio, nec in conſulendo, vel in iudicando ab ea eſt recedendum.*

18 *Et ſic fuit deciſum in diuerſis Orbis Tribunalibus, & præſertim*
In Senatu Gratianopolitano.
In Senatu Pedemontano.
In Senatu Cathaloniæ.
In Conſilio Neapolitano.
In Tribunali Rotæ Romanæ, nu. 19.

20 *Coniecturæ, ex quibus receditur à conſil. 21. Oldr. non debent eſſe fragiles, debiles, leues, diuinatiuæ, vel ex capite Interpretum excogitatæ.*

21 *Sed debent eſſe præpotentes, vrgentes, ac ex ipſo teſtamento depromptæ.*

22 *à Conſil. 21. Oldrad. ſi facilè propter omnes coniecturas recederetur, adeſſet periculum totalis euerſionis voluntatis teſtatoris.*

23 *Fideicommiſſum, vt inducatur ad fauorem deſcendentium, cum hoc caſu, & naturæ, & parentum commune votum concurrat, non procedendum eſt admodum rigoroſè.*

24 *Fideicommiſſum intuitu deſcendentium vt intret, non eſt mordicè in coniecturis per omnia concludentibus inſiſtendum, ſed mitiori interpretatione, nimia acrimonia exulata, in hac materia aliquid æquo animo tolerandum eſt.*

25 *Agnationi ſemper in dubio fauendum eſt, & pro ea, & pro ſubſtinendo gentilitio fideicommiſſo iudicandum eſt.*

26 *Agnationi non minus deferendum eſt, quàm piæ cauſæ, cùm vtrobique verſetur publica vtilitas.*

27 *Vtilitas publica expoſtulat, vt in ſingulis familijs conſeruentur propria bona.*

28 *Virtus abſque pecunijs non æſtimatur, aliaque vt hic.*

29 *Leuia ſpernenda ſunt.*

30 *Agnationi conſeruandæ fauori non tantùm tribuendum eſt, vt alijs iniuſtitiam faciamus.*

Agnationis fauor tantus eſſe non debet, vt à tramite iuris recedatur, num. 30.

31 *Cæſar magnus eſt, ſed eo maior eſt veritas.*

32 *Agnatio non eſt adeò fauorabilis, vt eius intuitu leuia, & inſulſa quæpiam admittantur.*

33 *ab Oldrad. conſil. 21. vt recedatur ſola mens tacita, quæ ab expreſſis non colligitur, non ſufficit, collecta tamen ab expreſſis, & diſpoſitis ſufficit.*

34 *Doctores in inquirenda voluntate teſtantium non parum deſudant, & veluti anxij, & diligentes venatores tanquam leporem, eam inſequuntur.*

35 *Teſtator quando progreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum, eo caſu cenſetur repetitum onus fideicommiſſi, de primo in ſecundum hæredem, & in alios ſucceſſiuè.*

36 *Oldrad. conſil. 21. deſtruitur, dum teſtator progreditur ad plures gradus ſubſtitutionum.*

37 *Et huius opinionis pro anteſignano recognoſcitur Anchar. in conſil. 74. qui ad hoc communiter allegatur, & à magna DD. caterua ſequitur, ac eſt communis ſententia, nu. 38.*

39 *Ancharan. opinio, de qua in conſil. 74. à nonnullis DD. dirè inſequitur, aſſerendo nulla ratione eam eſſe munitam, ſed ſolùm ipſius auctoritate ſuffultam,*

40 *Et ſolùm eſſe eius fantaſiam, & ab omnibus reprobatam.*

41 *Oldrad. conſil. 21. vtrum euaneſcat ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum, eſt anceps quæſtio, ita vt à tergo habeat lupos, & à fronte præcipitium.*

42 *Doctorum opiniones vbi ſunt variæ, & contrariæ, ita vt difficile ſit cernere veritatem, tunc melius eſt litem concordia terminare.*

Litem melius eſt concordia finire, dum controuerſia aliqua à varijs Doctorum ventis agitatur, quàm res, & facultates ſuas incertæ opinionis arbitrio committere.

43 *Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, quando ſtat de per ſe abſque alia coniectura, tunc eſt parum valens, vt recedatur à conſil. 21. Oldrad.*

44 *Sed quando iſta coniectura eſt cum alijs aſſociata, tunc ſecus venit dicendum.*

45 *Et ſic diuerſa Orbis Tribunalia iudicarunt, & præſertim.*

Rota Lucenſis.
Senatus Piſanus.
Audientia Baren.
Senatus Pedemontanus.
Conſilium Neapolitanum, &
Oraculum Rotæ Romanæ, nu. 46.

46 *Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum plurimum attenditur, ſi agatur de inducendo fideicommiſſo agnatitio.*

47 *Deſcendentes vt cenſeantur vocati ad fideicommiſſum, ſufficit ſola coniectura digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum.*

49 *Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, quando ſilere faciat conſil. 21. Oldrad. traditur alia diſtinctio.*

50 *Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum ex parte actiuè vocatorum non ſufficit ad inducendum fideicommiſſum.*

51 *Secus verò, ſi facta ſit ex parte paſſiuè vocatorum, & ſic grauatorum, nu. 52.*

53 *Teſtator dum reſpexit ad conſeruationem perpetuam ſuæ familiæ, prohibendo alienationem ceſſat conſil. 21. Oldrad. & nu. 55.*

54 *Fideicommiſſum quando eſt inductum, tunc onus reſtitutionis bonorum omnibus cenſetur iniunctum.*

56 *Teſtator dum diſponit, vt bona perpetuò remaneant in familia, & agnatione, id non ſequeretur, ſi filij, & deſcendentes primorum hæredum ad reſtituendum grauati non eſſent, nu. 57.*

58 *Familiæ perpetuitas quando per Teſtatorem eſt conſiderata, conſil. Oldrad. 21. perdit vires, & ſic plura Mundi Tribunalia ſanxerunt, & potiſſimum.*

Rota Auenionenſis.
Audientia Regni Luſitaniæ.
Rota Patauina, & Veneta.
Senatus Pedemontanus.
Curia Parlamenti Delphinatus.
Rota Marchiæ, &
Palatium Apoſtolicum, num. 60.

59 *Voluntates defunctorum quando ſunt obſcuræ, debent interpretari, & non ſuberti.*

Voluntates defunctorum ſubuertere, id ſemper debet eſse alienum à Iudice, ſicuti & ipſis Legislatoribus fuit ſemper inimicum, nu. 59.

61 *Agnationis perpetuitatem, quando teſtator reſpexit, id eſt valens inducere fideicommiſſum ſucceſſiuum.*

62 *Agnationem perpetuandi, etiam artificialem, quando conſtat de voluntate defuncti, tunc id fieri non poteſt, niſi recedendo à conſil. 21. Oldrad. & inducendo perpetuum fideicommiſsum.*

63 *Agnationis conſeruandæ ſola ratio in fine teſtamenti poſita ſufficit ad conſtituendum perpetuum, abſolutum, & reciprocum fideicommiſſum inter illos de agnatione ſecundùm veriorem.*

65 *Teſtator quando diſpoſuit, vt bona remaneant in familia, dicitur inductum perpetuum fideicommiſſum.*

Verbum, permanere, *ſignificat actum ſucceſſiuum, & permanentem, nu. 65.*

66 *Bona non poſsunt permanere in familia, niſi ſimpliciter ad omnes eiuſdem familiæ deferantur.*

67 *Fideicommiſsum gradatim inter omnes de familia cenſetur abſolutè inductum, dum teſtator voluit, vt bona ſemper permaneant in familia.*

68 *Fideicommiſſum tunc indubitatè inducitur, quando ſi illud non induceretur, voluntas teſtatoris non ſortiretur ſuum effectum.*

69 *Fideicommiſsa ſunt odioſa, vnde ſtrictè ſunt interpretanda.*

70 *Fideicommiſsa inducunt votum captandæ mortis, contra Fideicommiſsum in dubio iudicandum eſt, num. 70.*

Iura non parum obuiant votis de captanda morte.

71 *in Fideicommiſſis nullatenus admittitur extenſio de perſona ad perſonam, vel de gradu ad gradum.*

72 *Superfluitas potius eſt tolleranda, quàm vt inducatur nouum fideicommiſsum, cùm & in his terminis amarè inſiſtendum eſt in verbis teſtamenti.*

73 *pro Fideicommiſſi extenſione, quando concurrit veriſimilis mens teſtatoris ex probabilibus coniecturis deducta, non dicitur extenſio, ſed benè comprehenſio, & mentalis interpretatio.*

74 *Oldrad. conſil. 21. intrat, quamuis teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, & quidem perpetuò, & ſemper,*

75 *Et ea de cauſa, quia ea ratio debet reſtringi in caſu à teſtatore expreſso, ſcilicet ſi hæres deceſserit ſine filijs.*

Filo ſucciſo, reciditur tela, & corrupta radice folia ex ea nata corrumpuntur pariter, nu. 75.

76 *Gabr. de fideicomm. concluſ. 11. num. 11. 12. & 13. reijcitur.*

77 *Fideicommiſsum iniunctum ſub conditione, ſi ſine filijs, expirat mortuo grauato cum filijs, & nihil operatur ratio expreſsa conſeruationis agnationis in perpetuum,*

Quia

Quia id debet intelligi eueniente caſu diſpoſito à teſtatore.
78 Agnationis conſeruandæ ratio non ſufficit ad extenſionem fideicommiſſi de perſona ad perſonam, nec de gradu ad gradum.
79 Fideicommiſſum nouum non cenſetur inductum, etiamſi teſtator habuerit rationem conſeruandæ agnationis.
80 Teſtator cenſetur habere animum conſeruandi agnationem in caſu tantùm ab eo diſpoſitum.
81 Agnationis conſeruandæ ratio, quando deducitur ex vocatione maſculorum, ſeu ex alijs ſimilibus verbis, aut clauſulis teſtamenti,
82 Itaque non apparet illum non reſpexiſſe ad vniuerſam agnationem, & tunc fideicommiſſum non extenditur vltra caſum expreſſum,
83 Quod procedit quamuis aliæ quoque perſonæ ſub eadem ratione poſſent comprehendi.
84 Teſtator, quando apparet principaliter habuiſſe animum conſeruandi agnationem, & vt bona perpetuò permaneant in familia, & iſta generalis ratio valens eſt inducere fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum.
85 Fideicommiſſi ratio, quando eſt generalior dicto, tunc ratio dictum ampliat, & extendit fideicommiſſum ad limites rationis,
86 Ac comprehendit omnes caſus, quos comprehendit ratio ipſa, quare ſilet conſil. 21. Oldrad.
87 ex Teſtamenti tenore, quando colligitur, teſtatorem voluiſſe inducere perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, & ſic vnuſquiſque vir ſenſatus reſponderet, tunc non eſt curandum de conſil. 21. Oldrad.
88 Teſtatoris diſpoſitio porrigitur ad caſum ab eo non cogitatum, quando eſt veriſimile, ſi de eo cogitaſſet, idem quoque diſpoſuiſſet.
89 Subſtitutio facta in vno caſu, porrigitur ad alium, ſi de eo fuiſſet interrogatus veriſimiliter ſic reſpondiſſet,
90 Et iſta eſt vna de præcipuis, & primis vltimarum voluntatum coniecturis.
91 Teſtator præſumitur credere, quod poſt mortem ſuam id faciat ſuus hæres, quod ipſe eſſet facturus ſi viueret.
92 Teſtator, dum voluit, vt eius bona continuò perſiſterent in agnatione, cenſetur voluiſſe inducere fideicommiſſum, tàm in caſu exiſtentiæ filiorum, quàm non exiſtentiæ.
93 Conſequens qui vult, intelligitur quoque velle omne neceſſarium antecedens,
Quod intellige de antecedenti iuris ratione præſumpto, non autem fortuito, nu. 96.
94 ad Fideicommiſſum arguendum non parum deſeruit illa regula, conſequens qui vult &c. & nu. 96.
97 in Subſtitutionibus non eſt inconueniens, vt extenſio fiat ad perſonam comprehenſam ſub mente teſtatoris.
98 Teſtatoris voluntas adiuuanda eſt ne pereat interpretatione, & extenſione.
99 Fideicommiſſa cauendum eſt, ne extinguantur contra mentem Teſtatoris.
100 Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum, quando conſtat teſtatorem voluiſſe inducere, tunc fit extenſio vltra perſonas nominatas,
101 Quod procedit, quando non ſolùm expreſsè apparet de voluntate teſtatoris, ſed etiam ſi ex coniecturis id perpendatur, num. 103.
102 Fideicommiſſum dicitur inductum ſine dubio, quando teſtator dixit, ſe velle conſeruare bona in agnatione.
104 Legis ratio, quando eſt vnica, eius virtus eſt, vt vbi locum habet, ibi & legis diſpoſitio quoque intret.
105 Teſtator dum diſpoſuit, vt bona conſeruarentur in familia, tunc admittitur extenſio de perſona ad perſonam, quamuis ſubſtitutio fuerit facta per verba, tunc, & eo caſu.
106 Peregr. in tract. de fideicommiſs. artic. 13. num. 65. reijcitur.
107 Dictiones, tunc, & eo caſu, non impediunt extenſionem in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus, quando conſtat de voluntate teſtatoris, & num. 108.
109 Dec. & Anchar. reprobantur.
110 Dictiones, tunc, & eo caſu, ſi ſimpliciter conſiderentur, non ſunt taxatiuæ, ſed potius demonſtratiuæ, & num. 121.
Dictiones, tunc, & eo caſu, tunc ſunt taxatiuæ, quando ſunt coniunctæ cum alijs dictionibus taxatiuis, tantùm, ſolùm, dumtaxat, non alias &c.
Et ſic in diuerſis Curijs, in terminis, vt quando ſunt ſimpliciter poſita, non impediant extenſionem fideicommiſſi, fuit iudicatum, & præſertim
In Rota Florentina, num. 112.
In Rota Lucenſi, nu. 114.
In Regio Conſilio Neapolitano, 116.
In Senatu Mantuano, 118.
In Romano Areopago, 120.
113 Dictio, tunc, & ſimiles perdunt ſuum officium, quando conſtat de contraria mente diſponentis, & numer. 115.
117 de Voluntate teſtatoris, quando apparet noluiſse reſtringere fideicommiſsum, tunc parum eſt curandum de natura dictionum taxatiuarum.
122 de Voluntate defuncti interpretanda, quando agitur, non eſt res facilis.
Defuncti voluntatem dubiam ſcrutari laborioſum eſt, cùm eius mens non videatur, & difficile eſt ſcire, quid ipſe tacendo voluerit, nu. 122.
123 Teſtatorem, qui interpretantur, aliquid tacitè voluiſse, videntur eſſe cordium ſcrutatores, & plerumque diuinatores.
124 Hominum voluntates variæ ſunt.
125 in Voluntate alicuius interpretanda facilè eſt errare, quum eius animus non poſſit cerni.
126 de Hominis mente nullum poteſt eſse certum, & directum teſtimonium, quippe ea ſoli Deo nota eſt.
127 Iudices, & Aduocati in perſcrutanda voluntate defuncti, oportet agere prophetas, cum ſit res difficillima eam aſsequi.
128 Voluntas tacita teſtatoris dum inquiritur, plerumque fit more Andabatarum, qui clauſis oculis certa ſolent,
Vates is eſt optimus, qui benè coniectat, num. 128.
129 Veritatem aſsequi eius, quod ignoramus, & non cernimus, difficile admodum eſt,
130 Ignorantes ſunt ſimiles illis, qui à longè aliquid ſpeculantur.
131 Legis rationem dum credimus aſsecutos eſse per coniecturas, plerumque fallimur.
132 Leges ſunt difficiles, vt intelligantur, & in eorum intellectu ſæpè decipiuntur ſcholares, & magiſtri, & quare.
133 Teſtatoris mens, dum interpretatur, quantum fieri poteſt, dummodo etiam menti ſatisfaciamus, inhærendum eſt verbis ab eo prolatis.
134 à Verbis teſtatoris non eſt recedendum, niſi manifeſtiſſimè conſtet de eius contraria mente.
135 Verba repræſentant hominis intentionem, & mentem, ſicuti ſpeculum faciem.
136 In ore, & in mente præſumitur vnum, & idem.
137 Verba, quod non ſonant, nec loquens ſentit, quia virtus ſermonis ſe non porrigit ad aliud.
138 Cor datum eſt homini ad ſignificandum Deo, lingua verò ad ſignificandum hominibus.
139 Verba ſunt nota eorum, quæ ſunt in anima paſſionum.
140 Teſtatoris dubia mens dum interpretatur, non eſt ex proprio capite ea diuinanda, & dicere hæc eſt voluntas teſtatoris, ideò recedendum à verbis.
141 Conſulentes nonnulli in interpretanda incerta mente teſtatoris quandoque verbis, quandoque menti inhærent, prout pecuniæ eos impellunt.
142 Doctores nonnulli mouentur ad inſtar arundinis, vento pecuniæ agitati,
143 Et aliquando eodem vento impellente conſulerent aſinos volare.
144 Intereſse, ſeu cupiditas humana quot malorum ſit cauſa, & vide num. 145.
146 ad Iudices ſpectat interpretare dubiam mentem teſtatoris, & quid prudenter debent attendere, numer. 148.

147 In-

147 *Iudex dum interpretatur teſtamentum, quod clarum non eſt, debet totum illud conſiderare, non autem totam aliquam particulam.*

149 *Iudex, quantum in ſe eſt, debet curare, vt obſcura teſtantium elogia ad lucem deducantur, vt perfectè deinde obſeruentur.*

150 *Voluntate teſtatoris nihil debet potentius apud nos, & nihil animo noſtro ſacratius.*

151 *Viui, ſi neglexerint imperia mortuorum, interit omne ius, omniſque poteſtas.*

ANNOTATIO

Ad Deciſ. DCXXXII.

A RAtio, quare ex coniecturis abſque ſcrupulo recedatur à concluſione firmata *in prædicto conſ.21. num.1.* omnibus noto, ab omnibus generali applauſu, canonizato, & communiter, & magis communiter recepto in ſcholis, ac in omnibus Tribunalibus Orbis illius Magni Iuris Conſulti Laudenſi, ac in Romana Curia Aulæ Conciſtorialis Aduocati celeberrimi, ea inquam, eſt, quoniam non tantùm
2 Iura inuigilant, vt ſuprema teſtantium vota † expreſſa, plenariam ſortiantur executionem, *ad text. in l. verbis legis, ff. de verb. ſignif. & in §. diſponat. auth. de nupt.* Sed
3 etiam ea, quæ tacitè ex ipſis coniecturis colliguntur † quoque ſeruanda iubent, *l. in conditionibus primum locum, ff. de condit. & demonſtr. l. cum proponebatur, l. qui ſolidum, §. 1. ff. de legat. 2. l. pater filium, §. penult. eodem titul. l. 2. C. commun. de legat. l. fideicommiſſa, §. hac verba, ff. de legat. 3.*
4 *l. mulier in princ. ff. ad Trebell.* nam taciti, † & expreſſi eadem eſt virtus, *l. 3. ff. de legat. 1. l. cum quid, ff. ſi cert. petat.* imò expreſſum dicitur, quod conſtat ex coniecturis, & præſumptionibus, *l. licet Imperator,* & ibi Barr. *num. 2. ff. de*
5 *legat. 2.* & ſatis expreſſum † dicitur, quod ex mente proferentis colligitur, *l. tale pactum, §. fin. vbi gloſ. ff. de pact. l. Gallus, §. ſed & quid, ff. de liber. & poſthum. l. ſi pactum, ff. de probat. l. ex nomine, §. verbum, ff. de verb. ſignif. cap. cum olim,* ibi, patebit expreſsè, vbi Butr. & Abb. *in vltim.*
6 *not ab. de cenſib.* ſicuti in Iure etiam expreſſum † dicimus, quod venit ex mente legis, Bart. *in l. prætor in princip. ff. de nou. oper. nunc.* Menoch. *conſil. 235. num. 51.* & expreſſum,
7 vel ſubintellectum † à lege æquiparantur, Oſaſch. *dec. 142. num. 11.* Gaill. *obſeruat. Imperial. lib. 1. obſeru. 33. num. 3.* Giurb. *dec. 45. nu. 3.*

Fideicommiſſorum enim materia taliter eſt fundata in
8 voluntate defuncti, † vt quibuſcumque verbis, coniecturis, ſeu præſumptionibus apparere poſſit, ad inducendum fideicommiſſum ſufficit, & meritò, quia in teſtamentis, & fi-
9 deicommiſſis voluntas † teſtatoris eſt totum fac, ac totum regit, nec non dominatur, *l. heredes mei, §. item ſi quis, ff. de leg. 3. l. cum virum, ff. de fideicommiſſ.* plenaque ſunt omnium volumina Scribentium, & Conſulent ium reſponſa, & nihil eò antiquius eſt, quod procedit, tamen ſi voluntas, vt dixi, tacitè ex coniecturis, & verbis colligatur, *l. nutu, ff. de legat. 3. l. & in epiſtola, ff. de fideicommiſſ.* Et
10 facit dictum S. Gregor. Papæ *lib. 26. moral.* Non † debet quis verba conſiderare, ſed voluntatem, & intentionem, quia non intentio verbis, ſed verba intentioni deſeruire debent. Hinc S. Hieronym. *in epiſtol. ad Galat. ſcripſit.* Non in verbis ſcripturarum eſſe Euangelium, ſed in ſenſu, non
11 in ſuperficie, † ſed in medulla, non in ſermonum folijs, ſed in radice rationis, &c. & in terminis noſtris videatur textus in *l. ex facto, ff. de hæred. inſtituend. l. cum quæſtio, C. de legat.* conſiderauitque Rota *in cauſa Ianuen. fideicommiſſi de Pallauicinis 24. Nouembris 1586. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, poſt princ. verſ. fideicommiſſi materia eſt adeò fundata in voluntate defuncti &c.* valde etiam notanda ſunt verba egregij *text. in l. vnum ex familia, §. final.* ibi, *Et idem Princeps prouidentiſſimus, ac*
12 *vir religioſiſſimus, cum fideicommiſſi verba † ceſſare animaduerteret, eum ſermonem pro fideicommiſſo reſcripſit accipiendum &c. ff. de legat. 2.* ſenſitque Rota *in Bononien. fideicommiſſi coram bo. me. Cardin. Marquemont. eſt ſupra deciſio 266. num. 6. par. 1. recent.* vbi dicitur fideicommiſſum indu-
13 ctum † ex coniecturis etiam ad fauorem extraneorum, & *in Recanaten. hæreditatis 16. Ianuarij 1609. & 11. Decembris 1611. coram bo. mem. Penia,* vbi abundè plura cumu-
14 lantur, & maturè articulo diſcuſſo reſoluitur † ſecundùm magis communem opinionem ſubſtitutionem vulgarem directam induci ex coniecturis depromptis ex verbis teſtamenti.

Non mirum ergo, ſi voluntas teſtatoris etiam ex coniecturis expiſcata, valens ſit proſternere vires labefactare concluſionem firmatam in *d. conſil. 21. Oldrad.* itaque fidei-
commiſſum † cenſetur inductum, tam in caſu quo primi 15
inſtituti ſine filijs decedant, quàm in caſu, quo eorum filij ſine filijs moriantur.

Quod enim ex coniecturis recedatur à *d. conſil. Oldrad.* 16
eſt † tritiſſima opinio (quidquid nonnulli minus rectè, ac contradicendi ſtudio ſenſerint) & non ſolum ea eſt verior ſententia, ſed veriſſima, ac communi ferè omnium conſenſu recepta, itaque tenenda eſt, nec ab ea in iudicando, & in conſulendo recedendum, vt poſt plures Doctores te- 17
ſtatur Michael. Craſſ. *in §. Fideicommiſſum qu. 8. num. 2.* & latiſſimè defendit Achill. Perſonal. *in tract. de adipiſcend. poſſeſſ. nu. 203. & ſeq.*

Sic quoque in diuerſis Orbis † Tribunalibus fuit deci- 18
ſum, *& præſertim* in Senatu Grationopolitano apud Guidopap. *dec. 531.* In Senatu Pedemontano teſte Theſauro *deciſ. 96. num. 4.* vbi aſſerit, cum prædicta opinione ſemper tranſire Senatum, vt ex coniecturis recedatur à *d. conſil.* Oldrad. &c. In Senatu Cathaloniæ, vt refert Fontanella *deciſ. 151. num. 11. verſ. recedimus à conſil. 21.* Oldrad. *ex præſumptionibus, & coniecturis, &c.* Et in Conſilio Neapolitano, teſte Ruit. *conſil. 80. num. 3. lib. 2.* vbi affirmat ſecundum prædictam opinionem, vt ex coniecturis recedatur à *d. conſil. 21. Oldrad.* ſemper fuit iudicatum tam per exteros, quàm per ſacrum Conſilium Neapolitanum, & refert Capyc. *dec. 105.* & nouiſſimè egregius Iuriſconſultus Dominus meus Hector Capyc. Latr. Regius Conſiliarius *deciſ. Neapolis. 108. num. 63.* in eadem opinione pariter † reſidet Ro- 19
ta Romana, vt videre eſt apud Buratt. *deciſ. 897. num. 3.* & apud Card. Seraph. *dec. 1373. num. 1.* apud Coccin. *dec. 463. num. 6. & habetur in recen. dec. 231. num. 4.* coram bon. mem. Card. Caualer. *eſt inter eius impreſſas dec. 34. num. 9. idemque reſponſum fuit in Viterbien. Fideicommiſſi 10. Maij 1613. coram bo. me. Reuerendiſſ. Manzanedo, in Bononien. Fideicommiſſi 26. Ianuarij 1618. coram bo. me. Remboldo, in Bononien. fideicommiſſi 11. Decemb. 1623. coram clar. me. Merlino, in Romana fideicommiſſi de Guidis 29. Maij 1628. coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio iunioris, eſt deciſ. 180. num. 5. par. 5. recent.*

Et quod Rota ita paſſim firmet, vt ex coniecturis recedatur à d. *conſil. 21.* Oldrad. habetur in *d. dec. 194. num. 79. eadem par. 5. & in cauſa Bononien. fideicommiſſi 14. Decemb. 1636. coram bo. me. Motmanno,* vbi quoque dicitur Rotam paſſim eam opinionem approbare, *& in Bononien. fideicomm. de Barzallinis 7. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Ghiſilerio, eſt infra deciſ. 283. num. 2. par. 6. recent. & in Romana fideicomm. de Caſareis 21. Aprilis 1636. coram eodem Motmanno,* lateque id etiam fuit firmatum in *Auximana fideicomm. 4. Martij 1630. coram Merlino, & in Bononien. fideicomm. de Deſiderijs 26. Iunij 1626. coram eodem, & in Florentina fideicomm. de Cambijs 26. Febr. 1627. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozetto Decano, & nuper in Bononien. de Bologninis 29. Febr. 1644. coram R. P. D. meo Carillo, §. Præterea, verſ. ex vi rationis, & coniecturis, &c.* & tandem hanc eſſe receptiſſimam apud omnes concluſionem ampla teſtatur Rota *in cauſa Viterbien. Caſtrorum 23. Maij 1635. coram Coccino, & in Romana fideicomm. de Aliccornis 16. Maij 1639. coram Eminentiſſ. Card. Panzirolo, §. Non viſum, verſ. præterea à d. conſ. 21. Oldrad. paſſim receditur, quando conſtat &c. & in Bononien. fideicomm. de Naſcentorijs 13. Maij 1639. coram R. P. D. Ghiſilerio, §. Nec facit, verſ. præterea recedendum ſit à conſil. 21. Oldrad. ſuadentibus coniecturis, &c. & in eadem cauſa ſub die 23. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Carillo, §. Tertio ex pluribus, verſ. coniecturis ſtantibus paſſim receditur à d. conſil. 21. Oldrad.*

Verumenimuerò ad hunc effectum ſat minimè erunt coniecturæ, ſeu præſumptiones fragiles, debiles, leues,
diuinatiuæ, † ac tandem ex capite, & ingenio nonnullo- 20
rum interpretum, non legis auctoritate ſuffultæ, excogitatæ.

Sed neceſsè eſt, vt ſint præpotentes, vrgentes, ex ipſo
teſtamento deſumptæ, ac concludentes † mentem teſta- 21
toris fuiſſe, vt eius hæreditas ad ſequentes gradus deueniret, aliàs ſi propter ſimplices coniecturas, & ſubtiles ſenſus re-
cederetur à concluſione Oldrad. *in d. conſil. 21.* † adeſſet 22
ma-

magnum periculum euerſionis, & totalis contrauentionis
mentis teſtatoris, ad text. in *l. ſi quis hæredem, C. de inoffic.*
teſtamento, & in terminis non facilè recedendi à *d. conſil.* 21.
multa exaggerant Sfort. Odd. *in conſ.* 67. *nu.* 30. *& ſeq.* Me-
noch. *conſ.* 85. *num.* 46. Surd. *conſil.* 448. *num.* 13. Fuſar. *con-*
ſil. 17. *num.* 4. ponderauitque Rota *in deciſ.* 486. *num.* 2. *verſ.*
attamen illud eſt certum, quod illæ coniecturæ debent eſſe ne-
ceſſariæ, concludentes, & quæ ex verbis teſtamenti deducan-
tur &c. par. 1. *recent. & deciſ.* 538. *num.* 2. *par.* 2. *& in Bono-*
nien. bonorum de Barzellinis 12. *Decembris* 1633. *coram R.*
P. D. meo Ghiſilerio, eſt deciſio 249. *num.* 9. ibi, *vt receda-*
tur à conſil. 21. Oldrad. *coniecturæ debent eſſe valdè vrgentes,*
& concludentes, &c. aliàs par. 6. *recent.* vbi etiam affirma-
tur, ita pluries Rotam cenſuiſſe, & addo *deciſionem in cau-*
ſa Tudertina aſſerti fideicommiſſi 4. *Iunij* 1640. *coram R. P.*
D. meo Roias, §. Vlterius non concurrunt, ibi, *coniecturæ*
debent eſſe efficaces, ſolidæ, vehementes, & vrgentes &c.
& *in Romana fideicommiſſi de Spiritibus* 12. *Ianuarij* 1643.
coram R. P. D. meo Bichio, §. ſecundo quia fideicommiſſum,
verſ. non adſunt coniecturæ in contarium, quæ tamen debe-
rent eſſe vrgentes, & neceſſariæ, &c.

Recedendum tamen eſt, à ſupradicto rigore, quando
ſumus in deſcendentibus ipſius teſtatoris fideicommittentis,
23 quo caſu, † cum naturæ, & parentum commune votum
concurrat, *l. ſcripto, ff. vnde liber. l. cum acutiſſimi, C. de*
fideicomm. l. generaliter, §. cum autem, Cod. de inſtitut. &
24 *ſubſtitut.* Vnde deſcendentium fauore tolerari æquo animo
poterit, vt mordicè non inſiſtamus in coniecturis † per
omnia concludentibus, ſed mitiori interpretatione nimia
acrimonia exulata, in hac materia procedatur, Aym. *in*
conſil. 367. *num.* 9. *verſ. leuis coniectura &c. lib.* 3. & de verio-
ri teſtatur Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 352. *num.* 23. *&* 26.
cum alijs relatis à Rota coram fel. rec. Gregor. XV. *dec.* 329.
num. 3. ac coram bo. me. Card. Mantic. *dec.* 319. *num.* 2. Ro-
ta *in recent. deciſ.* 133. *nu.* 7. *& dec.* 146. *num.* 4. *in fin. & de-*
ciſ. 266. *num.* 6. *par.* 2. *& in cauſa Senogallien. fideicommiſſi*
11. *Maij* 1626. *coram bon. mem. Remboldo, & in eadem cau-*
ſa 19. *Aprilis* 1627. *coram bo. me. Cardin. Virili, & in Au-*
ximana fideicommiſſi 22. *Martij* 1638. *coram Reuerendiſſ.*
D. meo Dunozetto Decano, & in Spoletana fideicommiſſi 10.
Iunij 1639. *coram R. P. D. meo Roias, §. Quia placuerunt*
Dominis, verſ. & præſertim, quando agitur inter deſcen-
dentes ipſius Teſtatoris fideicommittentis, quo caſu leuiores
etiam coniecturæ ſuffragantur &c. Hancque pariter eſſe opi-
nionem communiter receptam, affirmatum habetur *in cau-*
ſa Veliterna fideicommiſſi 28. *Iunij* 1632. *coram Eminentiſſ.*
D. Card. Veroſpio, §. Aderant præterea, verſ. cum ageretur
inter deſcendentes ipſius teſtatoris communiter admittunt
DD. leuiores ſufficere coniecturas, de communi ſententia
quoque antea atteſtata fuit in *cauſa Ciuitatis Caſtelli fidei-*
commiſſi 9. *Maij* 1622. *coram eodem Remboldo, ibique alle-*
gatur deciſio in cauſa Meleuitana hæreditatis 24. *Maij* 1619.
coram bo. me. Reuerendiſſ. Seleucien., idemque fuit reſpon-
ſum in *Bononien. fideicommiſſi* 26. *Nouemb.* 1638. *coram Re-*
uerendiſſ. Dunozetto Decano, §. Præſertim cum verſemur in
deſcendentibus à Teſtatore, quo caſu leuiores etiam coniectu-
ræ ſufficiunt &c.
25 Et in dubio ſemper ipſi † agnationi fauendum eſt, ac
pro ea, & pro ſubſtinendo agnatitio fideicommiſſo ſemper
eſt iudicandum, Capyc. *deciſ.* 108. *num.* 5. Zuccar. *deciſ.* 76.
num. 120. *&* 186. Mantic. *de coniectur. lib.* 7. *titul.* 1. *num.* 44.
26 Quia non minus deferendum † eſt agnationi, quàm piæ
cauſæ, cum vtrobique verſetur publica vtilitas, quæ ex-
27 poſtulat facultates ſuas ſingulis agnationibus † conſeruari,
vt earum conſeruetur dignitas, quæ abſque diuitijs conſer-
uari nequit, iuxta notata in *in l.* 1. *ff. de ventr. inſpiciend.*
cum alijs latè allegatis per Soccin. *conſil.* 26. *nu.* 8. *& conſ.* 90.
nu. 2. *lib.* 1. Optimeque dixit Monoſt.

28 *Abſque re virtus, genuſque vilior ſpuma Maris,*
Et genus, virtuſque res ſi deſit, alga eſt vilior,
Nobilis nunc eſt, qui diues, qui potens, non qui bonus.
Nobilis ſine auro egenorum inſerendus ordini eſt,
Nobiles nulli magis ſunt, quàm qui ſunt & diuites.

Redeundo modò ad nos, animaduertendum exiſtimo in
admittendis in his terminis prædictas coniecturas, ne leui-
29 tas tanta adſit, vt in illud, † quod ſæpè dici aſſolet, inci-
damus, leuia ſpernenda eſſe, non enim tantùm fauori
30 conſeruandæ † agnationis tribuere debemus, vt alijs in-
iuſtitiam faciamus, nec eius fauor tantus eſſe debet, vt à
31 tramite iuris diſcedamus, & facit illud dictum, *magnus eſt*
Cæſar, ſed eo maior eſt veritas, &c. Quippe non tanta de-
bet eſſe deſcendentium potentia, vt qualcumque leues con-
iecturas leuiter, & inſulsè admittamus, ſed illas quidem,
quæ † iuri innitantur, & vti viribus conſiſtentes, com- 32
poſito, moderatoque Iudicis arbitrio, æquitate admixta,
quæ deſcendentibus benignè reſpiciat, comprobari valeant,
Corn. *in conſil.* 97. *num.* 2. *&* 3. *verſ. eſt enim tam vrgens &c.*
lib. 1. Ioſeph. de Ruſtic. *in tract. an, & quando liber. in con-*
dit. poſit. cenſeantur vocat. lib. 2. *cap.* 1. *num.* 11. *& ſeq.* Card.
Mantic. *de coniectur. vlt. volunt. lib.* 11. *titul.* 2. *num.* 2. *verſ.*
ſed ego conſidero &c.

Verum generaliter loquendo quamuis ſola mens tacita,
quæ ab expreſſis † non colligitur, non ſufficiat pro receſſu 33
à ſupradicto *conſil.* 21. *Oldrad.* collecta tamen ab expreſſis,
& diſpoſitis ſufficit, Bald. *in l. cum virum num.* 20. *C. de fi-*
deicomm. Soccin. ſen. *in l. hæredes mei, §. cum ita num.* 10.
vbi Rip. *num.* 34. & Zanch. *par.* 3. *num.* 72. *ff. ad Trebell.*
Ruin. *conſ.* 108. *num.* 15. *vol.* 2. Menoch. *præſumpt.* 67. *nu.* 15.
lib. 4. Card. Mantic. *de coniectur. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 1. *nu.*
18. 20. *&* 23. Gabr. *conſil.* 121. *num.* 39. *vol.* 1. Decian. latè
reſponſ. 44. *num.* 10. *&* 11. *vol.* 3. Caſanat. *conſil.* 4. *num.* 269.
Reſponditque Rota *in cauſa Viterbien. Caſtror.* 23. *Martij*
1635. *coram bo. me. Coccino, num. mihi* 122. *verſ. Quam-*
uis enim ſola mens tacita &c.

Et quamuis plures coniecturæ per acutiſſimos † Iurium 34
Profeſſores, ex quibus veluti anxij, & ſtudioſi venatores,
voluntates teſtantium, tamquam leporem inſequentes, in
medium afferantur, quarum intuitu ſpernere ſolemus
d. conſ. Oldrad. tamen in hac annotatione, duas tantùm
referam, quæ & hic in præſenti deciſione fuerunt dedu-
ctæ (ſed non receptæ, quia minimè conſtabat de volunta-
te teſtatoris, velle inducere abſolutum fideicommiſſum &c.)
Prima ergo erit digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum,
ſecunda verò ex voluntate teſtatoris velle conſeruare bona
in agnatione prohibendo bonorum alienationem. Et quoad
primam,

Teſtator namque, quando progreſſus eſt ad plures gra-
dus † ſubſtitutionum, eo caſu cenſetur repetitum onus fi- 35
deicommiſſi, de primo in ſecundum hæredem, & alios ſuc-
ceſſiuè, quare totaliter deſtruitur, tunc prædictum *conſi-*
lium 21. *Oldrad.* Hæc coniectura ſecundum aliquos, pro an-
teſignato † recognoſcit ſubtiliſſimum Petrum de Anchar. 36
in conſil. 74. qui ad hoc ſolet continuò allegari, vt dicit Rip.
in l. Centurio num. 165. *ff. de vulgar. & pupill. ſubſtitut.* quem
ſequuntur 23. † Doctores allegati per Alexand. Trenta- 37
cinq. *in tract. de ſubſtitut. cap.* 11. *num.* 27. quibus addi poſ-
ſunt Pariſ. Crot. Coraſ. Ioann. Bolognet. Non. Cephal.
Hieronym. Gabriel. Hippolyt. Riminald. Celſ. Vgo. Bero.
Guidopap. Decian. Mantic. Natt. Roland. Simon. de Præt.
Antonius Cioffius, Petr. Surdus, quos ſuis locis refert Ru-
ſtic. *in ſuo tractat. An, & quando fil. in condit. &c. lib.* 3.
cap. 1. *num.* 1. & magis in terminis *in eius conſ.* 3. *num.* 40. poſt
dictum tract. Menoch. *conſ.* 117. *nu.* 31. *& conſil.* 220. *nu.* 15.
& conſil. 310. *num.* 14. † & de communi opinione teſtatur 38
Viu. in Syl. *commun. opin. in verb. ſubſtitutus opin.* 855. *nu.* 4.
Grauett. *in conſ.* 878. *nu.* 10. *vol.* 5. vbi fatetur huic opinioni
ſe ſubſcribere non raro ſolere.

Non deſunt tamen multi Doctores, qui opinionem hanc
dirè impugnarunt, & præſertim Soccin. ſen. *in l. cum auus,*
num. 114. *ff. de condit. & conſil.* 62. *num.* 10. *& conſil.* 69. *n.* 7.
inquiens ibi, ſe numquam ſequutum prædictam Ancharani
opinionem fuiſſe, verum etiam † potius impugnare, tam- 39
quam non munitam, imo ſola ipſius Ancharani authorita-
te ſuffultam. Idem Soccin. *in conſ.* 104. *poſt num.* 9. *& conſ.*
116. *ſub nu.* 8. *vol.* 3. Mantuan. *conſ.* 515. *nu.* 19. *& conſ.* 194.
num. 13. *& conſ.* 92. *num.* 22. Curt. ſenior *conſ.* 64. *num.* 18.
vbi teſtatus eſt opinionem contra Anchar. eſſe communem,
Alciat. *conſ.* 117. *num.* 12. *lib.* 9. *& conſ.* 89. *num.* 5. *eodem lib.*
& contra Ancharani doctrinam acriter inſurgunt Clar. Al-
ben. Burſatt. Cephal. Celſ. Vgo, Eman. à Coſt. Bero. qui
proferunt hanc eſſe fantaſiam Anchar. † ac ab omnibus 40
reprobatam. Item contra Anchar. tenet Simon. de Pret.
quos omnes refert Ruſtic. *d. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 5. Addo illis
Oſaſch. *conſ.* 35. *num.* 16. *in fin.* Petr. *in tract. de fideicomm.*
qu. 9. *num.* 199. Riminald. iun. *conſ.* 464. *nu.* 60. *& ſeq. lib.* 4.
Peregr. *de fideicomm. art.* 29. *num.* 27. *cum ſeqq. & conſil.* 47.
num. 10. *lib.* 1. *& conſ.* 33. *num.* 48. *lib.* 3. Honded. *conſ.* 60.
num. 82. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 448. *num.* 21. Caſanat. *conſ.* 4. *num.*
235. & quod ab hac opinione vti veriori in iudicando, & in
conſulendo non ſit recedendum monent, & firmant Fuſar.

in tract.

in tract. de fideic. qu.480. ſub num. 56. Fab. Capyc. Galeott. controverſ. 25. num. 45. verſ. etiam ſi teſtator divertiſſet ad plures gradus ſubſtitutionum &c. lib. 2.

Dubia quidem eſt hæc opinio, & talis vt à tergo habeat
41 lupos, † & à fronte præcipitium, itaque dixerit Antonin. Teſſaur. in dec.96. num.17. ibi, Mihi re vera in iſto opinio-
42 num concurſu, in quo videmus Doctores varia, † & contraria ſcripſiſſe, difficillimum ſemper eſſe viſum fuit aliquid deliberare, meliuſque eſſet, & in hoc paſſu rem concordia terminare, & ita laudarem potius, quàm res, & facultates ſuas incertæ opinionis arbitrio committere, &c.

Fœdere tamen diſtinctionis non difficili negotio poſſet concludi concordia in tam magno Doctorum ſchiſmate.

Aut enim coniectura digreſſus ad plures gradus ſubſtitu-
43 tionum, † eſt ſola, & vnica, & hoc caſu non eſt valens ad protrahendum fideicommiſſum, & ſic intrabit ſupradictum conſil. 21. Oldrad. vt determinauit Rota in cauſa Viterbien. fideicommiſſi 10. Maij 1613. coram bon. me. Reuerendiſſ. Manzaned. eſt deciſ.486. num.9. par.1. recent. ibique aliæ deciſiones adducuntur, & num. 10. declarantur illæ, quæ contrarium firmare videntur.

Aut verò prædicta coniectura non eſt ſola, ſed aſſocia-
44 ta † cum alijs, & tunc eſt valdè vrgens, eiuſque abſolutam potentiam oſtendit, iuxta illud, virtus vnita fortior. Hinc illud vulgatum Ouidij lib.2. de remed. amor.

Et quæ non proſunt ſingula, multa iuuant
Et quæ non lædunt ſingula, multa nocent.

Ac in terminis videatur Thob. Non. conſ. 51. num. 16. cum alijs copioſè relatis per Cæphal. conſ.476. in fin. lib. 4. & per Riminald. iun. conſil.21. num.41. alios etiam congerit Fuſar. in tract. de fideicommiſſ. qu.437. nu. 95.

Sic quoque diuerſa Orbis Tribunalia ſenſerunt, & præ-
45 ſertim † Rota Lucenſ. apud Octauian. Zuccar. deciſ.76. num.95. verſ. iſta coniectura ſine difficultate recipitur, quando non eſt ſola, ſed coniuncta cum alijs &c. Senatus Piſanus penes Raudenſ. deciſ.27. num.88. Audientia Baren. teſte Franciſc. Viu. dec.262. num. 15. verſ. tamen ſine controuerſia aliqua, atque de plano &c. lib.2. Senatus Pedemontanus, vt refert Theſaur. d. dec.96. num.15.20. & ſeq. Conſil. Neapolitan. apud D. Hector. Capyc. Latr. dec.1. nu.21. verſ. quando concurrunt aliæ coniecturæ &c.

Idemque reſcripſit in diuerſis cauſis Oraculum Rotæ Ro-
46 manæ, & præſertim coram Card. Mantic. dec. 319. num.3. verſ. concurrentibus alijs adminiculis multum valet &c. coram Card. Seraphin. deciſ.1319. num.10. verſ. hanc cum alijs &c. coram Gregor.XV. dec.315. num.4. verſ. quæ coniectura quamuis ſola pateretur aliquam difficultatem, iuncta tamen cum alijs plurimum operatur &c. & ibi Beltramin. deciſiones concordantes adducit, & quatenus allegat nonnullas deciſiones, quæ videntur contrariari huic opinioni; Eſt tamen aduertendum eas loqui, quando illa coniectura digreſſus eſt ſimpliciter adducta, vt patet ex deciſione Buratti per eum allegata, quæ eſt inter eius impreſſas dec. 385. num. 6. ibique R. P. D. Ferentillus in litera A. verſ. Tertia eſt, &c. ibique in terminis noſtris plures deciſiones concordantes allegat, ac vlterius addo deciſionem in cauſa Romana Fideicommiſſi de Cardellis 19. Decembris 1636. coram bo. me. Buccabella, eſt infra deciſio 186. nu. 13. verſ. iuncta tamen cum alijs coniecturis par. 7. rec. idem deinde fuit deciſum in cauſa Auximana fideicommiſſi 22. Martij 1638. coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano, §. Quinta depromitur ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum &c. & in cauſa Spoletana fideicommiſſi 10. Iunij 1639. coram R. P. D. meo Roias, §. Coniectura autem, verſ. Tertia deſumpta fuit ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum &c. & nuper in Terracinen. fideicommiſſi 14. Decembris 1643. coram R. P. D. meo Otthobono, §. ſecunda reſultabat ex progreſſu &c. Item aduerte, hanc coniecturam digreſſus ad plures gradus ſubſtitutio-
47 num maximè † attendi debere, in deſcendentibus Teſtatoris, vt per Alex. in conſil.64. lib.5. & Socc. iun. conſil.110. num.18. lib.3. & alios allegatos per Ruſtic. in d. tract. an, & quando fil. in condit. poſit. &c. lib.3. cap. 1. num. 2. & per Fuſar. in d. tract. de fideicommiſſ. qu.437. num. 98. Decian. conſil.59. num.10. lib.2. Petr. de fideicomm. qu. 9. num. 199. reſponditque Rota in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Turri 14. Maij 1621. coram bo. mem. Card. Veroſpio ſen. & in eadem cauſa 25. Februarij 1622. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ deciſiones loquuntur in deſcendentibus, & ibi hæc ſola ferè coniectura digreſſus ad plures gradus
48 ſubſtitutionum, † viſa eſt ſufficere pro vocatione, quas deciſiones deinde cum alijs ſecuta eſt Rota in cauſa Bononien. fideicomm. de Boatterijs 13. Maij 1641. coram clar. me. Merlino Decano, §. Adeſt digreſſus &c.

Et hic pro fine præſentis coniecturæ afferam aliam non ingratam diſtinctionem in hac materia pro conſtituenda maiori concordia inter DD. † qui videntur in his terminis 49
digreſſus ſubſtitutionum inter ſe contrarij. Aut enim Teſtator ſic diſponit; Inſtituo Caium heredem, & ſi Caius deceſſerit ſine liberis, ei ſubſtituo Mæuium, & ſi Mæuius non extabit, vel ſuccedere noluerit, ſubſtituo Sempronium, & ſi Sempronius heres non erit, vel eſſe non poterit, ſubſtituo Seium, & ſic deinceps. Hoc caſu, citra dubium ſi Caius reliquerit filios, conditio ipſa deficit, & ſic locus non eſt ſubſtitutionibus factis de Mæuio, Sempronio, Seio, & alijs. Ratio eſt, quia Teſtator ſolùm grauauit Caium illum, non autem grauauit filios Caij, qui tamquam poſiti in conditione excludunt Mæuium, Sempronium ſubſtitutos. Sufficit enim, quod defecerit ipſa conditio, ſub qua ſubſtituti fuerunt prædicti Mæuius, Sempronius, & Seius, & ita † digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionis ex parte 50
actiuè vocatorum non ſufficit. Et hoc in caſu loquitur Oldrad. in d. conſil.21. & ita pariter intelligenda eſt innumera planè caterua Doctorum, qui eum ſequuntur.

Aut verò Teſtator ita ſubſtitutionem † compoſuit. In- 51
ſtituo Caium heredem, etſi Caius deceſſerit ſine filijs, Mæuium ſubſtituo, vel eius deſcendentes, ſi ipſe non extabit, ſi verò deceſſerit relictis liberis, illos inſtituo, quibus ſine filijs deſcendentibus, ſubſtituo prædictum Mæuium, & ſi ipſe non extabit eius deſcendentes; ſi verò prædicti filij Caij deceſſerint, relictis liberis eos ſubſtituo, quibus ſine filys deſcendentibus, ſubſtituo prædictum Caium, vel eius deſcendentes. In iſto enim caſu digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum factus fuit ex parte paſſiuè vocatorum, ſic grauatorum. Et hoc † in caſu eneruatur vis doctrinæ Oldrad. in d. conſ. 21. 52
& ſequacium, ac benè id declarat Soc. ſen. conſil. 250. nu. 4. & 10. verſ. quare iſtis lib.2. Cur. iun. conſil.121. nu. 15. Crauett. conſ.98. num. 3. & conſ. 878. num. 10. qui eiuſdem ſententiæ alios plures commemorat, & idem manifeſtè ſenſit Pariſ. conſ.18. nu.38. lib.2. qui dixit duas eſſe ſubſtitutiones, & ideò vna deficiente altera non deficit, & optimè Menoch. conſil. 348. num. 19. lib. 4. Riminald. iun. conſil. 464. num. 23. lib. 4. & vide Fuſar. in tract. de ſubſtitut. quæſt. 480. num.56. & ſeq.

Deuenio modò ad alteram coniecturam, de qua dixi ſupra, cuius vigore opinionem Oldrad. in d. conſil.21. agnoſcere non ſolemus, quæ deſumitur ex eo, quia Teſtator reſpexit † ad conſeruationem ſuæ agnationis, diſponen- 53
do, vt omnia bona perpetuò in familia, & agnatione permaneant prohibendo illorum alienationem, iſta quippe coniectura eſt efficaciſſima in his terminis, itaque tali caſu, non ſufficit, vt hæres inſtitutus, vel ſubſtitutus decedat relictis liberis, atque ita, quod ſemel fuerit ſatisfactum menti Teſtatoris, & conditioni per eum appoſitæ, ſed perſe- 54
uerantiam requirit, & propterea onus reſtitutionis primo iniunctum intelligitur repetitum in ſecundum, & in tertium, & in vlteriores prout concludunt Caſtr. conſ. 343. Quia ex allegat. col. 2. num. 2. lib.1. Pariſ. conſil.92. num.40. lib.2. Grat. conſil.5. num.15. lib.2. Aym. conſ. 98. nu. 1. verſ. vbi idem lib.1. Ruin. conſ.153. num. 5. lib. 2. Tiber. Decian. conſ.31. num.172. lib.1. Soccin. ſen. conſ.250. in 2. dub. nu. 4. lib.2. cum alijs, quos ad nauſeam vſque adducere poſſem, & ita in his terminis recedendi à doctrina Oldradi ratiocinati ſunt Menoch. conſil. 117. num. 23. vbi in fine dicit hanc eſſe admodum vrgentem coniecturam, pro fideicommiſſo,
† quod repetit lib.4. præſumpt.69. num. 19. idem tenet Ripa 55
in l. centurio num.164. verſ. qua ratione, ff. de vulgar. & pupill. ſubſtit. & in l.1. num.10. Peregrin. conſ. 65. nu. 17. lib. 2. vbi de magis communi in iudicando, & conſ.49. per tot. lib.1. vbi conſiderat, quod effectus conſideratus à Teſtatore, quod bona † perpetuò remaneant in familia, & agna- 56
tione, non ſequeretur, ſi filij, & deſcendentes primorum hæredum ad reſtituendum grauati non eſſent, commodo quo erant grauati eorum patres, & conſ. 47. à num.5. vſque ad finem lib.5. vbi dicit, quod iſta opinio eſt hodie indubitata, & ſecundùm eam fuit pluries † iudicatum à varijs 57
Rotis, & Tribunalibus, idem in tractat. de fideicommiſſ. art. 29. num. 30. Riminald. iun. conſil. 456. num. 32. & 33. Surd. conſ.67. num.16. 36. 37. & 38. & conſ.96. num. 34. 35. & 36. lib.1. & conſ.344. num.11. & conſ. 443. num. 47. lib. 3. Ruſticus in ſuo conſil. vnic. poſt ſuum tractat. an, & quando fil. in

Digitized by Google

fil. in condit. poſit. cenſ. vocat. num.39. & ſeq. Pedroccus
conſ.22. num.3. vbi pariter de communi teſtatur Achilles
Perſonalis de adipiſcend. num. 223. plenè Facchineus conſil.
45. num.33. & 34. lib. 1. Card. Mantic. de coniectur. vltim.
voluntat. lib.2. titul.3. num.14. & 15. Molin. de primogenit.
Hiſpan. lib.1. cap.6. num. 29. Marzarius conſ. 4. num. 11. &
conſ.7. num.9. & 10. vbi plures cumulat, ac de communi, &
apud omnes recepta opinione teſtatur.

Et ita denique pro hac opinione diuerſa Orbis Tribunalia
58 ſanxerunt, & præſertim Rota † Auenionen. penes Hie-
ron. à Laurent. deciſ.214. num.14. Audientia Regni Luſita-
niæ, vt teſtatur Gamma deciſ.224. à num.9. ſic quoque fuit
deciſum Paduæ, & Venetijs, affirmante Peregr. in locis
ſupracitatis. Et per Senatum Pedemontanum, vt videre
eſt apud Theſaur. dec.96. nu. 30. vbi teſtatur de receptiſſima
59 Doctorum opinione, ſubditque alias † velle aſſerere, ſub-
uerterentur, & non interpretarentur teſtatorum volunta-
tes, quod à bono Iudice alienum eſſe debet, ſicut fuit ſem-
per ipſis Legislatoribus inimicum, ſic quoque fuit reſpon-
ſum in Curia Parlamenti Delphinatus, vt per Guidopap.
dec.531. & in Prouincia Marchiæ, vt per Mareſcott. variar.
reſolut. 59. num.5. lib.2.

60 Ita denique fuit firmatum in pluribus caſibus † in Rota
Romana, & potiſſimum in cauſa Romana de Fulchis 2.
Aprilis 1601. coram clar. me. Card. Pamphilio in Vrbeueta-
na fideicommiſſi 3. Aprilis 1609. coram bo. mem. Coccino, eſt
dec.463. num. 8. in Bononien. fideicommiſſi de Pannolinis 10.
Decembris 1611. coram bo. me. Card. Marquemont. eſt deci-
ſio 266. num.19. verſ. Ratio conſeruationis agnationis, eſt vr-
gens vocationis coniectura, & verſ. principaliſſimum vocat
&c. par. 1. recen. quæ deciſio fuit confirmata ſub die 9. Maij
1611. coram eodem Manzanedo, eſt in eadem par. 1. deciſio
319. num. 4. & in cauſa Tuſculana fideicommiſſi 22. Maij
1620. coram bon. me. Coccino, & in Florentina fideicommiſſi
de Cambijs 26. Februarij 1627. coram Reuerendiſſ. P. D. meo
Dunozetto Decano, & recentius fuit deciſum in cauſa Vi-
terbien. Caſtrorum 23. Maij 1635. coram eodem Coccino,
§. Nec dici poteſt, vbi aſſeritur à d. conſil.21. Oldrad. quan-
docunque recedi, ſi conſtet conſideratam fuiſſe perpetuita-
61 tem familiæ, & atteſtatur † de receptiſſima opinione, &
in omnibus Tribunalibus obſeruata, ibique plura cumulan-
tur. Ac deinde ſic quoque fuit deciſum in cauſa Bononien.
fideicommiſſi 14. Decemb. 1636. coram bo. mem. Motmanno,
§. Dictus enim Teſtator, verſ. conſtat de voluntate perpe-
62 tuandi † agnationem, etiam artificialem, & bona in fami-
lia, quod fieri non poteſt, niſi recedendo à doctrina Oldrad.
inducatur perpetuum fideicommiſſum &c. & in Bononien. fi-
deicommiſſi de Naſcentorijs 15. Aprilis 1644. coram R.P.D.
63 meo Roias, §. 1. verſ. Vnde deſumitur dictum † Teſtatorem
voluiſſe conſtituere perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum,
non reſtrictum ad mortem hæredis cum filijs, iuxta termi-
nos conſil. Oldrad.21. ſed certè habere tractum ſucceſſiui, &
perpetui temporis, quoad vtrumque caſum exiſtentiæ, & non
exiſtentiæ filiorum, & deſcendentium in infinitum, &c. &
in Romana fideicommiſſi de Incoronatis 5. Nouembris 1639.
coram bo. me. Pirouano, §. ſi vero attenta, verſ. Sola ratio
64 conſeruandæ agnationis † in fine poſita ſufficit ad conſtituen-
dum perpetuum, abſolutum, & reciprocum fideicommiſſum
inter illos de familia ſecundum veriorem &c.

Supradicta abſque pugna procedunt, quando teſtator
65 vſus eſt verbo illo, permanere, de cuius † natura eſt in-
ducere perpetuum fideicommiſſum, cùm ſignificet actum
ſucceſſiuum, & permanentem, vt tenuit expreſsè Cuman.
in l. vnum ex familia, §. ſed ſi fundum col. 2. verſ. nota etiam
ſingulariter num.3. ff. de legat. 2. quod dictum ſequitur, &
commendat Soccin. in l. ſi cognatus num. 16. ff. de reb. dub.
& in l. Gallus, §. quidem rectè num. 9. in fin. ff. de liber. &
poſthum. Bart. in l. prætor, ff. de collat. bon. cum alijs pluri-
bus in puncto allegatis per Tiber. Decian. conſil.33. num.98.
verſ. natura enim illius verbi, remaneant, eſt vt perpetuò
reſtet &c. lib.1. Si quidem non poſſent bona ſemper perma-
66 nere † in familia, niſi ſimpliciter ad omnes eiuſdem fami-
liæ d. bona deferantur; vnde neceſſariò eſt dicendum eſſe
67 inductum † abſolutum fideicommiſſum gradatim inter il-
los de familia, l. cum ita, §. in fideicommiſſo, l. peto, §. fra-
tre, ff. de legat.2. Pariſ. conſ.37. num.31. & conſil.90. nu.33.
verſ. præterea lib.2. Dec. conſil. 43. num. 3. verſ. & ex prædi-
ctis, & num.4. Fuſar. de ſubſtit. qu.277. nu.6. & 288. nu. 55.
Petra de fideicomm. quæſt. 5. num. 2. & ſeq. Surd. conſ. 247.
numer. 25. conſiderauitque Rota in cauſa Forolinien. fidei-
comm. 19. Martij 1576. coram fel. record. Clement. VIII. eſt
deciſio 568. num.5. verſ. cum enim non poſſint bona &c. par.1.
& dec.121. num.2. par.2. diuerſ. & in recent. dec. 10. num. 1.
& ſeqq. & dec.35. num.13. & dec.193. num.2. par.1. dec.282.
num.8. & dec.681. num.2. par. 2. & coram bon. me. Cardin.
Seraph. dec.874. num.1. & coram bon. me. Coccino in cau-
ſa Sabinen. Caſtri Montis Rotundi 2. Martij 1622. & 29.
Maij 1623.

Et eſt indubitatum, tunc fideicommiſſum † induci, 68
quando apparet teſtatorem diſpoſuiſſe, non ad alium fi-
nem, quamuis id verbis non expreſſit, niſi inducendi fidei-
commiſſum, & quando illud non induceretur voluntas diſ-
ponentis non ſequeretur ſuum effectum, ex relatis in cauſa
Peruſina fideicommiſſi de Baptiſtis 27. Martij 1626. coram
bo. me. Pirouano, & in Romana fideicomm. 7. Iunij 1634. co-
ram bo. me. Coccino.

Nec quippiam iuuaret, ſi hic adducerentur illæ ſatis de-
cantatæ iuris concluſiones, nempe fideicommiſſa † eſſe 69
odioſa, & ſtrictè interpretanda, l. nummus, ff. de legat. 3.
l. apud Iulianum, §. ſcio, & l. ſi ita ſcriptum in fin. ff. de le-
gat.1. nam & inducunt † votum captandæ mortis, l. fi- 70
deicommiſſo, C. de tranſact. quare remiſſio, & interpreta-
tio in dubio contra fideicommiſſum videtur facienda, cum
tollat votum captandæ mortis, quod iura non parum
abhorrent, l. vltima, C. de pact. cap. deteſtanda, & cap. ne
captandæ, de conceſſ. præbend. in 6. Vtique nullatenus ad-
mittenda eſt † extenſio de perſona ad perſonam, vel de 71
gradu ad gradum, ſed amarè in verbis teſtamenti eſt inſi- 72
ſtendum, & potius eſt tolleranda ſuperfluitas, cùm vt no-
ua fideicommiſſa inducantur, cum alijs pluribus, quæ in
hac materia adducere poſſem, de quibus latè per Cardin.
Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.7. tit. 1. num. 1. &
ſeq. & per Fuſar. de ſubſtit. qu.290. num. 1. et ſeq. ac ſæpiùs
ponderauit Rota, & præſertim in cauſa Florentina, ſeu Bo-
nonien. de Barbadoris coram bo. me. Coccino, & coram R. P.
D. Carillo infra allegandà.

Quia ſupradictis reſpondeo, quando pro extenſione fi-
deicommiſſi concurrit veriſimilis mens, & † voluntas te- 73
ſtatoris, ex probabilibus coniecturis deducta, tunc enim
non dicitur extenſio, ſed benè comprehenſio quædam, &
mentalis interpretatio, ad text. in l. his ſolis, Cod. de reuo-
cand. donat. l. illud, C. de Sacroſanct. Eccleſ. & in puncto
poſt Curt. Gabr. & Surd. aduertit Rota deciſ. 427. num. 32.
infra in ſeq. par. tom.2. & ſic non ſumus in caſu ſimplicis ex-
tenſionis.

Sed iam iterum ſuſurrare ſentio d. conſil. Oldrad.21. pro-
cedere, † non obſtante, quod à teſtatore habita fuerit ra- 74
tio conſeruandæ agnationis, & quidem perpetuò, ac ſem-
per ex quo huiuſmodi ratio debet reſtringi ad caſum à te-
ſtatore expreſſum, nempe euenientis vel purificatæ condi-
tionis hæredis decedentis ſine filijs, & ſic decedente cum
filijs omnia euaneſcunt tamquam ſucciſo filo reciditur te-
la, † & corrupta radice folia ex ea naſcentia corrumpun- 75
tur per Alex. conſ. 59. num. 21. verſ. nec obſtat, quod intentio
lib. 3. & conſ. 139. num. 3. lib.6. Iaſ. conſ.66. lib.3. Dec. conſ.
636. col. vlt. in hoc ab omnibus mirum in modum elato,
Bologn. conſil.15. Bertazzol. conſ. ciuil. 69. num.7. Menoch.
conſil.85. num.46. & 82. conſ. 152. num. 50. & conſ. 764. per
totum, & conſ.972. num. 9. pleniſſimè Odd. conſ. 67. nu. 30.
& 31. qui aſſerit ſic intrepidè dicendum eſſe, Cephal. conſ.17.
per totum, Surd. conſ.448. num. 21. Riminald. ſen. conſ. 26.
& 27. lib.1. Ruin. conſ.153. num.5. & ſeqq. lib. 2. Collegium
Ticinenſ. apud Curt. ſenior. conſ.45. latè Rouit. conſ. 34. ex
num.1. Capyc. Galeot. controuerſ.25. per tot. lib. 2. & nu. 45.
reprehendit Gabr. † de fideicomm. concluſ.11. nu.12. & 13. 76
quia perperam contrarium ſenſerit, cum alijs pluribus re-
latis per Peregr. in tractat. de fideicomm. art. 29. num.27. 29.
& 39. & adde Berettam conſ. 75. à num. 6. vol. 1. Fuſar. in
tractat. de ſubſtitut. qu. 475. num. 21. Bellon. Iun. conſ. 12.
num.31. Ger. Spin. conſ.12. nu. 36. Cephal. conſ. 478. nu. 12.
Honded. conſ. 78. num. 36. & 45. lib. 1. & conſ. 45. num. 36.
& ſeq. lib. 2. Decian. conſ. 77. num. 36. & ſeq. lib. 4. Petr. de
fideicommiſſ. qu. 9. num. 182. Molin. de primogenit. Hiſpan.
cap. 5. nu. 37. Card. Mant. de coniectur. lib. 6. titul. 15. nu.6.
Hancque opinionem ſæpè ſecuta eſt Rota, & ſignanter in
cauſa Romana fideicommiſſi de Maximis 30. Aprilis 1574.
coram bon. mem. Robuſter. eſt deciſ. 230. num.1. verſ. & cum
illa defecerit, deficiunt vices iſtarum clauſularum, eſt &c.
par. 2. diuerſ. & in Fauentina Fideicommiſſi de Paſchijs 20.
Maij 1588. coram clar. mem. Cardin. Hieron. Pamphil. &

deciſ.

deciſ.473. num.2. & 3. par.4. diuerſ. & latiſſimè in d. deciſ. 486. num.6. & 7. par.1. recent. & in Romana Fideicommiſſi de Guidaccis 28. Ianuarij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano, §. Nam reſpondetur verſ. contrarium eſſe verius, nempe fideicommiſſum iniunctum ſub conditione ſi ſine filijs, expirare mortuo grauato cum filijs, &
77 nihil operari rationem agnationis expreſſam † in perpetuum in ſubſtitutione, quia debet intelligi eueniente caſu diſpoſito à teſtatore &c. & in Terracinen. fideicommiſſi 3. Martij 1637. coram R. P. D. meo Ghiſilerio, §. Nec obſtat, verſ. ratio conſeruationis agnationis non extendit, & in cauſa Florentina, ſeu Bononien. de Barbadoris 25. Iunij 1640. coram bo. me. Coccino, §. Hinc non obſtat, verſ. ratio con-
78 ſeruandæ non ſufficit † ad extenſionem fideicommiſſi de perſona ad perſonam, aut de gradu in gradum &c. & rurſus in eadem cauſa ſub die 28. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Carillo, §. Cum igitur, verſ. fideicommiſſum nouum non cenſe-
79 tur inductum etiam ſi Teſtator † habuerit rationem conſeruandæ agnationis &c. ac recentius in cauſa Romana fideicommiſſi de Spiritibus 22. Maij 1643. coram R. P. D. meo Bichio, §. Item pariter ratio conſeruandæ agnationis, verſ.
80 quia fideicommittens cenſetur habuiſſe † animum conſeruandi agnationem in caſu diſpoſito tantum &c.

Non nego concluſionem prædictam eſſe communem, & veriſſimam, dico tamen eam non procedere in caſu, de quo ſupra dixi. Ideò non puto ingratum expendere ali-
81 quam diſtinctionem, nam aut ratio conſeruandæ † agnationis deducitur ex vocatione maſculorum, ſeu ex alijs ſimilibus verbis, aut clauſulis teſtamenti, ita vt non appareat illum reſpexiſſe ad vniuerſam agnationem conſeruan-
82 dam, & tunc procedit opinio affirmatiua, † nempe vt non obſtante ratione conſeruationis agnationis ſit locus conſ.21. Oldrad. ac in his terminis procedunt, & ſunt intelligendi DD. & Deciſiones determinantes ſubſtitutiones debere regulari, & reſtringi ad limites primæ ſubſtitutionis, ac retentis terminis eiuſdem fideicommiſſi, & ſuper hoc plura fuerunt deducta in cauſa Romana Fideicommiſſi de Donatis 23. Iunij 1634. coram Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo, & in Tiburtina Fideicommiſſi 16. Martij, & 27. Iunij 1640. co-
83 ram eodem Eminentiſſ. Panzirolo, quod procedit, † quamuis aliæ quoque perſonæ ſub eadem ratione poſſint comprehendi, Bart. in l. quæ liberis, §. Hæc verba, in fine, ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. Rota in Bononien. Bonorum de Sanctis 15. Martij 1641. coram R. P. D. meo Bichio, & in Spoletana Fideicommiſſi 19. Aprilis 1641. coram R. P. D. Pentingero.

Aut verò conſtat Teſtatorem animum habuiſſe conſer-
84 uandi agnationem, & non ex vocatione maſculorum, aut ex clauſulis teſtamenti, ſed diſpoſuit vt omnia bona perpetuò in agnatione, & familia permaneant, & hoc caſu omnes Doctores fatentur ex hac generali ratione conſeruandi agnationem reſultare neceſſariam voluntatis teſtatoris coniecturam, pro inducendo fideicommiſſo ad fauo-
85 rem † ipſius agnationis, quia cùm hoc caſu ratio ſit generaliter dicto, eſt dicendum, quod ratio dictum ampliet, & fideicommiſſum ad limites rationis extendat, & com-
86 prehendat † omnes caſus, quos comprehendit ratio ipſa, & ſic ſilebit prædictum conſ.21. Oldrad. & in his terminis concludunt Pariſ. conſ. 92. num. 49. & ſeq. par. 2. vbi dicit hanc eſſe communem, & ſolidam concluſionem, & conſ. 53. num.21. par.3. Curt. iun. conſ.111. num. 11. in fin. Card. Mant. de coniectur. vltim. volunt. lib.7. tit. 14. num. 21. cum alijs allegatis per Riminald. iun. conſ.21. num.59. circa finem lib.1. & per Bottam conſil.28. num.18. Menoch. præſump.69. num.16. lib.4. & conſ. 1088. num. 8. Peregr. de fideicommiſſ. art.11. num.56. Fuſar. relatis etiam quampluribus de ſubſtitut. qu. 480. num. 20. & 23. & ſeq. reſponditque Rota deciſ. 193. num.6. & 300. num.22. verſ. vltra quod par.1. recent. in cauſa Peruſina bonorum de Herculanis 22. Aprilis, & 30. Maij 1580. coram bon. mem. Brauo, & altera Peruſina Fideicommiſſi de Bigarzinis 14. Nouembris 1605. coram bon. mem. Litta, & in Nucerina Fideicomm. 14. Aprilis 1595. coram bon. mem. Card. Mant. eſt deciſ.319. num.6. inter eius impreſſas, & in Romana Fideicommiſſi de Guidis 29. Maij 1628. coram Eminentiſs. D. Card. Veroſpio, eſt deciſio 180. num.8. & 9. infra in ſeq. par.

Itaque proculdubio ceſſabit prædictum conſil. 21. Oldrad. quando ex contextu, & tenore totius teſtamenti colligi-
87 tur nullam aliam † fuiſſe intentionem teſtatoris, niſi inducendi perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum ad effectum, vt bona conſeruentur in familia, & ſic vnuſquiſque ſenſatus vir diceret pro certo, ita teſtatorem fuiſſe reſponſum ſi fuiſſet interrogatus, quaſi minus ſcriptum, quàm dictum l. Titius, §. Lucius Titius, & ibi in ſpecie Bart. Caſtr. Alex. nu.2. ff. de liber. & poſthum. vbi etiam Iaſ. num. 1. inquit in vltimis voluntatibus nullam eſſe regulam vtiliorem, quæ etiam habetur ex l. vltim. ff. de poſthum. hæred. inſtitut. & l. quoniam, ff. de natur. liber. l. quigrans, ff. de iur. codicill. & l. cum pater, §. cum exiſtimaret, ff. de legat. 2. & eſt celebris gloſ. in l. tale pactum, §. vltim. verſ. item nota, ff. de pact. Vnde diſpoſitio teſtatoris † porrigi- 88
tur ad caſum ab eo non cogitatum, quando eſt veriſimile, quod ſi de eo cogitaſſet, idem quoque diſpoſuiſſet d. l. Titius, §. Lucius, ff. de liber. & poſthum. Aym. conſ. 98. nu.2. verſ. ſi de tali caſu fuiſſet interrogatus teſtator, veriſimiliter ſic diſpoſuiſſet, ergo pro expreſſo haberi debet &c. Gerard. de Petra Sancta ſingul.7. num. 11. verſ. diſpoſitio Teſtatoris facta in vno caſu extenditur ad alium caſum, ad quem teſtator veriſimiliter extendiſſet &c. Curt. ſen. conſ. 51. num. 28. & conſ.75. num.4. qui dicit illum textum in §. Lucius, aureum eſſe, quod & refert Card. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.3. titul.19. ſub num.4. vbi plures alios Doctores cumulat, & adde Guidopap. deciſ.531. ſub num. 2. verſ. ſubſtitutio facta in † vno caſu porrigitur ad alium, in quo Teſtator 89
veriſimiliter prouidiſſet, ſi cogitaſſet &c. Franciſc. Merlin. deciſ. Lucenſ.97. num.17. verſ. Quid veriſimilius excogitari poteſt, quàm ſi eueniſſet caſus iſte, teſtator fuiſſet, interrogatus certè nihil aliud dici poſſet &c. Hieronym. à Laurent. deciſ. Aueniònen. 214. num. 8. verſ. ſi de iſto caſu fuiſſet interrogatus teſtator ita reſpondiſſet, & ibi etiam aſſerit hanc vnam 90
eſſe de præcipuis, & primis vltimarum voluntatum coniecturis, & ad hoc allegat Bart. Oldrad. Paul. Caſtrenſ. Iaſ. Imol. Signorol. Alexand. Dec. Crauett. Afflict. Curt. Sen. Grat. Clar. &c. & latius per Card. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.3. titul.19. nu.4. Ita quoque ſæpius ſenſit Rota, & præſertim in cauſa Romana Fideicommiſſi de Formicinis 13. Iunij 1636. coram bon. mem. Buccabella, eſt deciſio 149. ſub num.2. verſ. ſi id cogitaſſet, ſic veriſimiliter Teſtator diſpoſuiſſet, & reſpondiſſet &c. infra par. 7. recent. & in Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentorijs 23. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Carillo, §. Quibus non repugnant, verſ. idque ſuadet ratio naturalis, quandoquidem ſi Teſtator fuiſſet interrogatus, veriſimiliter idem eſſet reſponſurus &c. Et ſuccedit quoque regula alia non minus nota, † nempe 91
teſtatorem credere, quod poſt mortem ſuam id ſuus hæres faciat, quod ipſe eſſet facturus, ſi viueret, l. item legato, §. 1. ibi (aſſignaturus ſi vixiſſet) ff. de legat. 3. l. cum ſeruus, §. nam & ſi viuus, ibi, quod ipſe viuus facturus ſit ab hæredibus fieri voluiſſe intelligitur, ff. de condit. & demonſtr. Caſtr. conſ. 180. in primo dubio lib. 1. Simon de Pret. de interpret. vlt. volunt. lib.1. interpret.1. dub.3. ſolut. 5. num. 59. Surd. dec.62. num.12.

Quare in terminis noſtris loquendo, dum teſtator reſpexit ad conſeruationem agnationis, voluitque vt bona ibi continuò † perſiſterent voluit etiam fideicommiſſum eſſe 92
abſolutum, & generale tam in caſu mortis hæredis ſine filijs, quàm in caſu mortis eorum filiorum ſine filijs, non eſt enim ambigua illa iuris peruulgata concluſio, qui vult conſequens, † intelligitur velle quoque omne neceſſarium 93
antecedens, l. ad rem mobilem, l. ad legatum, ff. de procurat. l.2. ff. de iuriſdict. omn. iud. l. illud, l. nec is, §. 1. ff. de acquir. hæred. l. veteres, & ibi notat. ff. de itin. actuq. priuat. l. ſi iter legatum, ff. de ſeruit. & ita † ad probandum 94
eſſe inductum fideicommiſſum argumentatur Bart. in l. Centurio, num.37. verſ. nam ex quo, ff. de vulgar. & pupill. ſubſtitut. per l. denique, §. interdum, ff. de pecul. legat. & ſimiliter † argumentatur Dec. in conſ. 23. num. 3. in fin. & 95
conſ.481. nu. 4. & conſ.584. nu. 8. et conſ.637. num.8. & Soccin. iun. conſ.1. num.13. vol. 3. & hanc coniecturam pro ratione decidendi ad inducendum fideicommiſſum adducit Pic. in l. Titia, §. cum Titia nuberet, ff. de legat. 2. Et hæc regula, & coniectura intelligitur de antecedenti iuris ratione præſumpto, non autem fortuito, Zaſ. in l. Centurio nu.56. ff. de vulgar. & pupill. & hoc argumento ad inducendum, & producendum fideicommiſſum vſus eſt quoque Tiber. Decian. dec.34. nu.54. & 55. vol.3. & in conſ. 44. nu. 51. eod. volum. & arbitrata eſt Rota in cauſa Romana Retentionis Domorum 23. Maij 1642. coram R. P. D. meo Ghiſilerio, §. Quod autem domus, verſ. ſequitur, quod ex illa ſit inductum grauamen etiam poſitis in conditione ex regula, qui

vult

vult conſequens, vult etiam neceſſarium antecedens &c.

Ac punctualiter in caſu, & terminis noſtris hanc con-
96 iecturam † optimè probant Menoch. conſ. 117. numer. 16. verſ. quinto moueor. lib. 2. & conſ. 220. num. 24. verſ. quarto accedit lib. 3. & conſ. 1023. num. 8. lib. 11. Pariſ. conſ. 1. numer. 30. & 31. lib. 1. & conſ. 92. num. 38. lib. 2. Ioſeph. de Ruſtic. conſ. 3. num. 45. verſ. onus reſtitutionis fideicommiſſi eſſe repetitum in quolibet gradu ſubſtitutionis tot attentis coniecturis veriſimiliter affirmatiuè reſpondiſſet vtique pro diſpoſito cenſendum eſt, &c. & optimè Octauian. Zuccar. deciſ. Lucenſ. 66. numer. 23. verſ. qui enim vult conſequens, &c. ſenſitque Rota in cauſa Ianuen. fideicommiſſi de Pallauicinis 24. Nouembris 1586. coram clar. mem. Cardin. Hieronym. Pamph. verſ. & ſic fatendum eſt in neceſſarium antecedens inductum fuiſſe abſolutum fideicommiſſum &c. & ſic deinde ſæpius reſpondit, vt in deciſ. 121. num. 2. & ſeq. par. 2. diuerſ. & deciſ. 1373. num. 2. & 3. coram bon. mem. Cardin. Seraphin. & deciſ. 167. num. 1. & deciſ. 481. num. 4. coram bon. mem. Cardin. Caualer. & deciſ. 44. num. 2. par. 1. & deciſ. 580. num. 5. part. 4. recentior. & fuit dictum in Bononien. fideicommiſſi de Seccadenarijs 11. Decembris 1623. & in Bononien. fideicommiſſi de Deſiderijs 26. Iunij 1626. coram bon. mem. Merlino, & in Romana fideicommiſſi de Cardellis 19. Decembris 1636. coram bon. mem. Buccabella, eſt deciſio 185. num. 6. infra par. 7. recent. & in cauſa Romana fideicommiſſi de Maximis 5. Martij 1638. coram bon. mem. Peronano, §. ex verbis autem, verſ. propter neceſſitatem implendi voluntatem teſtatoris, cui alias locus eſſe non poſſet, niſi vnus poſt alterum grauatus eſſet reſtituere &c. in Romana fideicommiſſi de Incoronatis 19. Maij 1638. coram Eminentiſſ. D. Cardin. Panzirol. §. tertio, quia verſ. mens teſtatoris non aliter impleri poſſe videtur, quam ſi prius omnes alij ſuperius vocati fuiſſent inuicem grauati &c. & in cauſa Narnien. fideicommiſſi 1. Martij 1638. coram Eminentiſſ. Cardin. Veroſpio, §. confirmari hæc poterant, verſ. aliàs poſſet dici inutilis vocatio agnationis, ſi illa continere debebat ſolos deſcendentes comprehenſos in prima vocatione &c.

Quare non erit inconueniens, vt etiam in ſubſtitutio-
97 nibus fiat extenſio de perſona † ad perſonam, de qua veriſimiliter credendum eſt teſtatorem ſic diſpoſuiſſe, quaſi ſatis ſit, illam perſonam comprehendi ſub mente diſponentis, dum conſtituit ſucceſſiuum fideicommiſſum ad fauo-
98 rem ſuæ agnationis † cuius voluntas ne pereat eſt adiuuanda interpretatione, & extenſione, ita per hanc, & ſimiles rationes concludit Caſtr. in conſ. 343. incip. quia in allegationibus iuris num. 2. verſ. præterea poſito lib. 1. per text. in auth. ſed & ſi quis, vbi Cyn. ante fin. verſ. vltimo colligitur hic argumentum, Cod. de ſecund. nupt. idemque reſponderunt Curt. ſen. conſil. 51. col. 2. & per tot. Curt. iun. conſ. 121. num. 14. & 15. Ruin. conſ. 119. num. 14. ad fin. lib. 2. Dec. conſ. 477. Viſo conſilio num. 1. & 2. Pariſ. conſ. 63. numer. 28. lib. 2. & conſ. 75. numer. 40. vſque ad 65. eod. lib. 2. Riminald. iun. conſil. 20. num. 36. lib. 1. & conſil. 464. num. 20. cum ſeq. lib. 4. Guidopap. deciſ. 531. circa med. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 69. num. 9. & 10. Vbi etiam adducit rationem, quia niſi onus reſtitutionis fideicommiſſi cenſeretur repetitum bona ipſa non poſſint dici
99 conſeruari perpetuò in familia, & agnatione, † & ſic voluntas teſtatoris eluderetur, quæ tamen ſemper ſeruanda eſt in fideicommiſſis, ne extinguantur contra mentem illa conſtituentis, l. penult. ff. de legat. 1. l. fideicommiſſa, §. item ſi quis, ff. de legat. 3.

Nec eſſet nouum aſſerere, vt ſupra tetigi, ex hac conie-
100 ctura † conſeruandi bona in familia cenſeri inductum perpetuum fideicommiſſum in omnibus de familia, & quod cenſeantur rogati vnus poſt alium reſtituere bona, & ſic ex hac ratione extendi diſpoſitionem teſtatoris vltra perſo-
101 nas nominatas, quod non ſolum † procedit, quando expreſsè apparet de voluntate teſtatoris, vt tenet Bart. in l. pater, §. fundum, ff. de legat. 3. Soccin. in l. qui Romæ, §. cohæredes num. 18. ff. de verb. obligat. vbi ait, quod fideicommiſſum oritur ex eo ſolo, quod teſtator dixit, velle ſuam agnationem conſeruare, & idem voluit in conſil. 12. nu. 18. vol. 3. idem voluit Dec. licet de Soccino non faciat mentionem in conſ. 23. nu. 4. Curt. iun. in conſ. 22. nu. 19. vbi ſubdit hoc fundamentum ſemper ſe fortiſſimum, & ineuitabile reputaſſe, idem tenuit in conſ. 43. circa finem, in conſ. 112. & 114. num. 18. dicens eſſe ſine dubio, Crott. in conſ. 48.
nu. 20. vbi inquit illa verba prolata † à teſtatore velle con- 102
ſeruare bona in agnatione inducere fideicommiſſum ſine dubio, Pariſ. conſ. 90. num. 22. vol. 2. Alban. in conſ. 54. num. 2. vbi dicit ea verba inducere fideicommiſſum ſiue ponantur principaliter per ſe, ſiue per modum cauſæ, Rota deciſ. 568. num. 2. & per tot. par. 1. diuerſ. & deciſ. 10. & 11. par. 1. recent. & dictum fuit in dicta Romana fideicommiſſi de Donatis 23. Iunij 1623. coram Eminentiſſ. Card. Panzirolo.

Sed etiam, quando ex coniecturis, vel aliter tacitè con-
ſtat, † quod teſtator voluit, vt bona conſeruarentur in fa- 103
milia, quia etiam tunc ea bona cenſentur fideicommiſſo ſubiecta, & agnati admittuntur ad illorum ſucceſſionem gradatim, Bald. in l. quoties, num. 8. C. de fideicomm. Ful-
goſ. conſ. 15. col. 2. dicens, quod ſicuti † rationis vnicæ le- 104
gis ea eſt virtus, vt vbi locum habet, ibi, & legis diſpoſitio intret, ſic pariter in teſtamentis, voluntatem teſtatoris, atque eius rationem etiam tacitam inducere fideicommiſſum cum alijs in puncto copiosè adductis per Riminald. iun. conſ. 23. num. 93. & plenius per Surd. conſ. 96. num. 16. & conſ. 443. num. 20. vbi dicit, quod conditio tacita, ſubintellecta ſufficit in his terminis, & alios refert Franciſc. Merlin. deciſ. Lucenſ. 97. num. 36. & facit deciſio in illa Ianuen. Fideicommiſſi 24. Nouemb. 1586. coram clar. me. Card. Hieron. Pamphil.

Nec illud relinquendum puto in caſu noſtro, quando teſtator apparet voluiſſe, vt bona conſeruarentur in familia,
† tunc admittitur extenſio de perſona ad perſonam, quam- 105
uis ſubſtitutio fuerit facta per illa verba, tunc, & eo caſu, quia ſecundum veriorem, ac frequentiorem reſolutionem
ſcribentium, quidquid celebris I. C. † Marcus Antonius 106
Peregrinus in tractat. de fideicommiſſ. art. 13. num. 65. ſenſerit, & quotquot in eadem opinione ſunt, vt ſcilicet hæ dictiones extenſionem fieri in fideicommiſſis, & ſub-
ſtitutionibus † non impediant, ſi de mente teſtatoris ex- 107
tendendi conſtiterit, prout eſt textus in l. Gallus in princip. iuncto, §. & quid ſi in tantum, ff. de liber. & poſthum. vbi in princip. ponitur dictio, tunc, relata in caſu mortis, & nihilominus in §. quid ſi tantum, determinatur
verificari in caſu ſimili, † & habent eandem rationem, 108
videlicet in caſu interdictionis aquæ, & ignis, emancipationis, aut ſimilibus, non quidem vigore verborum, ſed vigore mentis, aut ſententiæ legis, & in eodem l. ſcripſerunt, Emanuel. Coſt. in 5. par. num. 10. & Galliaula in 4.
notab. num. 14. vbi reprobat † Decium, & Anchar. qui 109
contrariam ſententiam probant, Rip. in l. 1. num. 169. ff. de vulgar. & pupill. Iaſ. in l. nam hoc iure, ff. eod. Alciat. in l. 3. num. 19. ff. de verb. ſignif. Hieronym. Zanch. in repetit. l. hæredes mei, §. cum ita, par. 8. num. 207. ff. ad Trebellian. Curt. ſen. conſ. 75. D. Ludouicus num. 14. Dec. ſibi contrarius, conſ. 227. in caſu, num. 6. propè fin. verſ. Non obſtat illa dictio, tunc, Pariſ. conſ. 92. Prima dubitatio, nu. 60. cum ſeq. lib. 2. & inſignius conſ. 50. Ex teſtamento, nu. 52. & 53. lib. 3. citans Bart. in d. l. Gallus, §. & quid ſi tantum quem, vt ipſe inquit omnes ſequuntur, & conſ. 66. Nobilis Sylueſter, num. 65. lib. eod. Gozad. conſ. 64. Teſtator. in fin. Natt. conſ. 675. Habito ſæpius colloquio num. 13. lib. 3. Alex. conſ. 130. in cauſa num. 6. lib. 3. Io. Cephal. conſ. 478. Nobilibus, num. 52. lib. 4. Roland. de Valle conſ. 70. Quoniam, numer. 49. lib. 3. Crauett. conſ. 5. de anno. num. 57. verſ. quartum denique inter conſil. Marzaris, Carol. Ruin. conſil. 97. primo per ordinem num. 14. in fin. lib. 2. Iacob. Mandel. conſil. 51. Deceſſit numer. 19. & 20. Riminald. iun. conſil. 291. D. Thomas num. 65. lib. 3. Menoch. conſil. 220. Perplexa, & difficilis num. 38. lib. 3. & conſil. 432. num. 32. verſ. reſpondeo primo lib. 5. rurſus Crauett. conſil. 878. ſub anno numer. 11. lib. 5. & conſ. 904. verba teſtamenti num. 10. eod. lib. Barbat. conſil. 21. col. 5. lib. 2. Grat. conſil. 106. num. 27. lib. 2. Cæſar. de Barz. in conſil. vnic. numer. 183. poſt ſuas deciſiones Bononienſ. Peregr. conſil. 47. num. 5. lib. 5. plenè Rota conſil. 7. num. 2. Bertazzol. conſil. ciuil. 6. num. 39. tom. 2. Paul. Leon. conſil. 29. num. 128. & ſeq. inter conſil. vltim. volunt. Ioſeph Ruſtic. conſil. 3. num. 47. poſt ſuum tractat. an & quando fil. in condit. poſit. cenſ. vocat. Decian. conſil. 1. nu. 148. cum ſequent. lib. 1. Alciat. conſil. 91. num. 9. verſ. præterea lib. 9. Surd. conſil. 236. num. 46. vol. 2. & conſil. 344. numer. 19. vol. 3. Dilect. de art. teſtand. referens auctoritatem Rotæ titul. de ſubſtit. cant. 5. num. 5. Franciſc Mazar.

in epitom. de fideicomm. qu.24. allegans Nicol. Bellon. *ſupput.*
*lib.1. cap.*17. Futar. *de ſubſtitut. qu.*460. *num.*11. Card. Man-
tic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 3. *titul.* 5. *num.* 1. *& ſe-*
quent. & titul. 14. *num.* 10. *in fin.* Gratian. *diſcept. forenſ.*
*cap.*847. *num.* 17. Qui Doctores ferè omnes vnanimi con-
110 ſenſu in ea reſident opinione, vt ſubſtitutiones factæ,
cum dictionibus illis, *tunc*, *& eo caſu*, ſi ſimpliciter
conſiderentur non ſunt taxatiuæ, ſed potius demon-
111 ſtratiuæ, niſi ſint coniunctæ, cum alijs † dictionibus
taxatiuis, *tantum*, *dumtaxat*, *non alias*, *aliter*, *vel alio*
modo, & ſimiles.

Et ſic in diuerſis Orbis Tribunalibus pronunciatum re-
112 perio, & præſertim † in Rota Florentina apud Hieronym.
Mangonium *deciſ.* 37. *num.* 41. vbi dicitur, quod vbi non
113 conſtat de veriſimili mente teſtatoris, dictio, † *tunc*, &
aliæ taxatiuæ perdunt officium ſuum, & extenduntur ad
caſus ſimiles diuerſitatem rationis non habentes, idemque
114 habetur determinatum in Rota † Lucenſi teſte Octauiano
Zuccaro *deciſ.*76. *num.*118. vbi habetur verba illa, *tunc*, &
in dictum caſum, non impedire extenſionem, & amplia-
115 tionem fideicommiſſi, quando † ex coniecturis apparet
de veriſimili mente teſtatoris illud extendendi ad alios caſus
116 non expreſſos. Et in Sacro Regio Conſilio † Neapolita-
no, atteſtante Vincent. de Franch. *deciſ.* 299. *num.* 5. *par.*2.
vbi dicitur, quando conſtat de mente teſtatoris extenden-
di fideicommiſſum, illa dictio, *tunc*, & eo caſu, nihil ope-
ratur, idemque affirmat D. Capyc. Latr. *deciſ. euſdem Con-*
ſil. Neapolit. 108. *num.* 68. qui pariter aſſerit; quando ex
117 coniecturata mente † teſtatoris apparet, quod noluit ſe
ad certum caſum reſtringere, non curamus de dictis dictio-
nibus, *tunc*, & eo caſu &c. Idem reſponſum habetur in
118 Sacro Mantuano † Senatu apud Surd. *deciſ.* 37. *num.* 32.
vbi habetur extenſionem, quæ fit ex coniectura mente te-
ſtatoris ad caſum ſimilem expreſſo, non impediri, licet
119 ſubſtitutio † ſit reſtricta ad certum caſum, & tempus per
dictionem, *tunc*, & eo caſu &c. ſed relictis alijs Tribuna-
libus.

120 Sic in Romano † Areopago pluries fuit deciſum, vt per
Caſſador. *deciſ.*1. *num.*6. *de teſtam.* vbi dicitur, quod dictio,
tunc, non apponitur neceſſariò, nec inducit iuris miniſte-
121 rium, † ſed ſtat plerumque demonſtratiuè, & declaratiuè,
& longè differre ab alijs dictionibus taxatiuis, *veluti tan-*
tum, *ſolum* &c. idemque fuit dictum *in cauſa Romana*
vineæ coram bon. mem. Cantucc. eſt deciſio 140. *num.* 5. *par.*2.
diuerſ. & in cauſa Romana hereditatis de Aquilonis 18. *Iu-*
nij 1600. *coram bon. mem. Epiſcopo Pacen. in Ariminen. bo-*
norum 30. *Aprilis* 1610. *coram Sanctiſſ. D. N. Innocentio*
Decimo in Romana fideicommiſſi 17. *Nouembris* 1617. *co-*
ram bon. mem. Remboldo, in Romana fideicommiſſi de Sur-
dis 11. *Maij* 1618. *coram bon. mem. Franciſco Vbaldo*,
in Ferrarien. fideicommiſſi 24. *Maij* 1621. *coram bon. mem.*
Cardin. Fabritio Veroſpio, *& rurſus in eadem cauſa* 25.
Februarij 1622. *coram recol. mem. Merlino, in Fanen. fi-*
deicommiſſi 4. *Decembris* 1624. *coram eodem Remboldo in*
Viterbien. caſtrorum 23. *Maij* 1635. *coram bon. mem. Coc-*
cino, vbi latè *in §. quo verò ad clauſulam illam, &c. & in Bo-*
nonien. fideicommiſſi de Naſcentorijs 13. *Maij* 1639. *coram*
R. P. D. Ghiſilerio, *§. Nec facit*, *verſ. ideoque ſtante veri-*
ſimili mente teſtatoris, *dictiones*, *tunc*, *& tunc*, & eo ca-
ſu, *minimè reſtringunt &c.*

Tandem notanter ſubiungam quamuis citra dubitatio-
nem ſit, vt ex coniecturis poſſit induci nouum fideicom-
miſſum illudque extendi de perſona ad perſonam, & de
gradu in gradum, vt iam abundè probaui, tamen in hoc
non parum cautè procedendum eſt. Conſideremus enim,
122 quod agitur non de re facili, ſed de laborioſa materia in-
terpretandi mentem hominis mortui, difficile eſt enim ſci-
123 re, quid ipſe tacendo voluerit, & qui † dicunt teſta-
torem aliquid voluiſſe, videntur eſſe cordium ſcruta-
124 tores, & plerumque diuinatores, variæ enim † ſunt
hominum voluntates, *l. quia poterat*, *§. non enim*, *ff. de*
Trebell.

Animus enim alicuius dum quis interpretatur, illum
125 non cernit, † quàm ergo facilè erit in hoc errare, vt ait
Bald. *in l. precibus num.*23. *ff. de impuber. & alijs ſubſtit.* Rub.
Alexand. *conſ.*49. *num.*2. *in fin.* quia de hominis mente nul-
126 lum poteſt eſſe certum teſtimonium, quippe ea ſoli Deo
nota eſt, & Crauett. *in conſ.*155. *in fine*, benè dixit, quod
materia interpretationis voluntatis defunctorum difficilli-
ma eſt, quia circa eam † ſcrutandam oportet Iudices, 127
& Aduocatos prophetas agere.

Vnde plerumque Andabatarum more, clauſis † oculis, 128
certamus. Hinc dicitur, qui benè coniectat, vates is opti-
mus eſto, vt per Marc. Tull. *lib.*2. *de diuin.* & tractat Cor-
nell. Agripp. *de vanit. ſcient. titul. de ſomnil.* ſi enim igno-
ramus id, quod interpretamus, ſcilicet, † vt dixi, men- 129
tem teſtatoris, quomodo poſſumus veritatem aſſequi, mul-
ta enim, quæ nos latent, poſſunt mouere teſtatorem, nam
vt dicit Ariſtotel. *in Ethic.* Ignorantes ſunt ſimiles illis, qui
à longè aliquid † ſpeculantur, & teſte Alciat. *in l. nominis*, 130
§. verbum, *ff. de verb. ſignif.* plerumque fallimur, dum legis
rationem per coniecturas nos † aſſecutos credimus. Nam 131
vt poſt Baldum *conſ.*122. *in fin lib.* 1. dixit Rota *in cauſa Vi-*
terbien. caſtrorum 12. *Iunij* 1623. *coram bon. mem. Coccino*,
leges ſunt difficiles, vt intelligantur quia plerumque † aliud 132
videntur velle, quàm velint, & ſæpè decipiuntur magiſtri,
& ſcholares &c.

Illud ergo ex ſupradictis inferre intendo, vt dum tracta-
tur de interpretanda mente teſtatoris, † quantum fieri po- 133
teſt, dummodo etiam eius menti ſatisfaciamus, verbis ab
eo prolatis inhærendum eſt, hinc dicit text. *in l. generali*,
§. duabus, *ff. de vſufruct. legat.* non eſſe recedendum à
verbis, niſi manifeſtiſſimè probetur, teſtatorem aliud ſen- 134
ſiſſe, hoc idem dicit *text. in l. non aliter*, *ff. de legat.*3. *& in*
l. ille, *aut ille*, *§. cum in verbis*, *ff. eod.* cum alijs relatis
per Cardin. Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.*3. *cap.*19.
ſub numer. 5. addo nonnulla præclara verba Bald. quæ in
hac materia non parum conſonant, nempe *in conſ.* 102.
num. 6. *vol.* 3. vbi ait, verba repræſentare † hominis in- 135
tentionem, & voluntatem, ſicuti ſpeculum faciem, & in
conſ. 472. *col.* 1. *vol.* 2. inquit, in ore, & † in mente præ- 136
ſumitur vnum, & idem, atque *in conſ.* 490. *poſt prin-*
cip. vol. 1. notabiliter dixit, quod verba non ſonant, nec
loquens ſentit, † quia virtus ſermonis ſe non porri- 137
git ad illud, & ad hæc eſt ſingularis, *text. in l. in am-*
biguo, ibi, *itaque qui aliud dicit*, *quam vult*, *neque id*
dicit, *quod vxor ſignificat*, *quia non vult*, *neque id*,
quod vult, *quia id non loquitur &c. ff. de reb. dub.* Qua-
re idem Bald. *in cap. tranſmiſſa de reſtit. ſpoliat.* aduertit,
quod cor datum † eſt omni ad ſignificandum Deo, lingua ve- 138
rò ad ſignificandum hominibus, & ſecundum Ariſtotelem.
Verba ſunt notæ eorum, † quæ ſunt in anima paſſionum. 139

Ex quibus apparet, quod non debemus ex capite noſtri
ſententia, mentem teſtatoris diuinare, & † dicere hæc eſt 140
voluntas teſtatoris, ideòque recedamus à verbis, nam vi-
dendum eſt qua ratione reuelatur iſta mens teſtatoris. Sed
proh dolor! & vtinam verum non eſſet, id quod refert
Curt. Iun. *in conſ.* 121. multi conſulentes in interpretan-
da voluntate † teſtatoris quandoque adhærent verbis, 141
quandoque menti, prout pecuniæ eos impellunt, & vt
non minus eleganter dixit Crauett. *conſ.* 294. *ſub num.* 8.
Doctores mouentur † ad inſtar arundinis vento pecuniæ 142
agitati, ac Ruin. *in l.* 1. *poſt num.* 107. *ff. ſolut. matr.* in-
quit aliquando auiditate pecuniæ, quis conſulere † aſinos 143
volare. Hinc Ioſeph. Ludouic. *in deciſ. Lucen. deciſ.* 52.
num. 13. admonet DD. vt dum conſulunt caueant ne ſint
abſtracti lucro, auaritiaque, & vide Theſaur. *deciſ. Pede-*
mont. 141. *ſub num.* 9. ibi Doctores hanc opinionem licet
in conſcientia æquiorem tenuerint, tamen fortaſſe cupidi-
tate lucri contrarium conſuluerunt &c. Sed, *O ſtultas homi-*
num mentes! O pectora cæca! O intereſſe indomitum, *&*
maledictum! O ignis inextinguibilis! O cupiditas huma-
na † inſatiabilis, *tu es omnium malorum radix*, *tranſ-* 144
greſſionis mater, *magiſtra nocendi*, *primipilaria iniquita-*
tis, *auriga malitiæ*, *ſicaria*, *& ſanguiſuga virtutum*, *ſe-*
ditionis origo, *fouea ſcandalorum*, *& ſi quis ab ea non*
moderetur, *is quaſi equitis raptus indomitis voluitur*, *la-*
niatur, *affligitur &c.* Notanter quidem aduertit Senec.
in epiſtol. 13. ibi, *Vidiſti aliquando canem*, *miſſa fruſta pa-*
nis aperto ore captantem quidquid † accipit, *protinus inte-* 145
grum deuorat, *& ſemper ad ſpem futuri hiat. Idem eue-*
nit nobis, *quidquid expectantibus fortuna proiecit*, *id ſine*
vlla voluntate recipimus, *ſtatim ad rapinam alterius erecti*, *&*
attoniti in Epicureum illud chaos incidimus, *inane ſine*
termino eſt &c. ac benè contra prædictos, qui auaritia,
cupiditateque habendi rapiuntur, ideòque eorum bonis
non fruuntur, cecinit ſic ex noſtris vir eruditus An-
dræas Alciat. *Problem.*84.

Digitized by Google

Heu miſer in medijs ſitiens ſtat Tantalus vndis.
Et poma eſuriens proxima habere nequit
Nomine mutato de te id dicetur auare,
Qui quaſi non habeas, non frueris, quod habes.

Et hæc pauca ſufficiant circa hanc amplam materiam anxietatis ſemper plus habendi, & lucrandi, quæ quaſi Mundum totum occupat, nam teſte Plaut. in Rudent.

Omnes ad vnum currimus curſim lucrum
Lucro ſtudemus omnes, viles, nobiles.

Concludam modo in terminis noſtris, de quibus ſupra, rogando Iudices, vt prudenter ſe gerant, dum tractatur de interpretandis dubijs teſtatorum ſupremis elogijs, cum
146 id ad eos ſpectet, *l. non aliter*, §. 1. *& l. ſtichus, ff. de legat. 3. l. voluntatis, C. de fideicommiſſ.* Vnde vigili oculo, & ſummo ſtudio conſiderent totum teſtamentum non totam
147 aliquam † particulam, vt aduertit Angel. *in l. cum ex filio, in princip. ff. de vulgar.* & hoc maximè ſi tractetur de inducendo nouum fideicommiſſum, vel de illius extenſione, prout dixi ſupra, conſiderent enim dubitationes ex eo contingentes, prout diuerſimodè poſſunt euenire, pariter di-
148 uerſis modis poſſe diſſolui in partem † negatiuam, vel affirmatiuam, inſpiciendo ipſius teſtamenti, ordinem, contextum, præfationem, præcedentia, media, ſequentia, partem aliam ab alia parte, copulata, alternatiuam, aut diſiunctiuam, à ſufficienti partium enumeratione, negatiuas illatas, teſtator non dixit, non expreſſit, non apparet, omiſit, ſimiliaque, & ſic curare, quantum in eis eſt,
149 vt omninò † defunctorum voluntates obſcuræ deueniant ad lucem, vt perfectè ſicuti omnia iura iubent plenariæ executioni demandentur. Vnde præclarè dixit egregius ille Orator Quintilian. declamation. 311. ibi, *Libet ſcrutari*
150 *etiam defuncti voluntatem*, † *qua nihil potentius apud nos, nihil noſtro animo ſacratius eſſe debet*, & Senec. contro-
151 uerſ. 3. inquit, *Interit omne ius*, † *omniſque poteſtas, ſi viui neglexerint imperia mortuorum &c.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. COCCINO.

Aſculana Plebaniæ.

Veneris 23. Ianuarij 1626.

ARGVMENTVM.

Immiſſio, vt obtineatur vigore ſubrogationis gratioſæ, probanda eſt, vel reſeruatio, vel lis. Beneficij qualitas ex quo iudicetur. Et nonnullæ probationes reijciuntur, ex quibus prætendebatur, ſed perperam doctum, Eccleſiam, de qua hic, fuiſſe Collegiatam, cum in omnem euentum debeat probari, Canonicos facere Capitulum, & quod habeant arcam, & maſſam communem, & ſint ſoliti congregari capitulariter, & habeant ſigillum, aliaque &c. Enunciatiuæ, quandb nullatenus probent.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ tota difficultas à quo pendeat.*
Immiſſio vigore ſubrogationis gratioſa non conceditur, ſi non doceatur de reſeruatione, vel lite, num. 1.
2 *Dignitas prima in Collegiata eſt reſeruata, iuxta regul. 3. Cancellariæ.*
3 *in Beneficij qualitate iudicanda attenditur erectio.*
4 *in Beneficij qualitate iudicanda, quando ſumus in dubio, attenditur vltimus ſtatus.*
5 *Beneficij ſtatus non mutatur per prouiſiones Apoſtolicas, prout nec per prouiſiones Ordinarij.*
6 *Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij, quod verum eſt, quando conſtat de contrario ſtatu anteriori, ſecus verò ſi de eo non conſtat.*
7 *Status vltimus beneficij attenditur, & præſumitur continuatus.*

8 *Beneficium an ſit parochiale, id benè colligitur ex prouiſionibus factis tamquam de tali.*
9 *Probatio non inducitur, dum de aliquo fit mentio ſub nomine, aſſerti.*
11 *Collegialitas ex quibus arguatur.*
11 *de Canonicis alicuius Eccleſiæ, quando fit mentio, ex hoc poteſt deſumi aliquod ſignum collegialitatis d. Eccleſiæ.*
12 *Probatio non inducitur, dum aliquid aſſeritur, ſub verbo,* vt dicitur.
13 *Dictio,* prædicta, *eſt repetitiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus.*
14 *Eccleſia, ſi appelletur matrix, ex hoc perneceſſe non infertur, vt ea ſit Collegiata.*
15 *Capituli ſola determinatio non ſufficit ad probationem Collegij.*
16 *Canonici, vt conſtituant Collegium, non ſufficit ſola determinatio, ſed nonnulla alia quoque debent concurrere.*
17 *Enunciatiua dum eſt moderna, ac maximè ſi plura obſtent, in nihilo releuat.*
18 *Enunciatiua regulariter non probat, quando principaliter agitur de enunciato.*
19 *Enunciatiua dum non eſt antiqua, non attenditur contra tertium.*
20 *Enunciatiua dum eſt vnica, & moderna minus probat.*
21 *Enunciatiua, vt dicatur antiqua, requiritur tempus centum annorum.*
22 *Enunciatiua, vt probent, debent eſſe de duobus inſtrumentis, quæ originem habeant à diuerſis perſonis non ſuſpectis.*
23 *Teſtes, qui æquiuocant ſuper re, de qua deponunt, non veniunt attendendi.*
24 *Eccleſia, vt ſit Collegiata, nullatenus infertur ex eo, quia habet Rectorem.*

DECISIO DCXXXIII.

Dionyſius petebat immiſſionem vigore ſubrogationis gratioſæ, † & tota difficultas pendebat ex eo, an 1
ipſe doceret de reſeruatione, ſine qua, aut lite non conceditur immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ, vt in deciſionibus cumulatis per Garz. *de benef. par. 6. cap. 4. num.* 21. *cum ſeqq.* hic autem cum prætendatur reſeruatio, ex quo Plebania ſit prima dignitas † in Collegiata, & ſic reſerua- 2
ta iuxta regulam tertiam Cancellariæ, hoc non probatur, imò conſtat de contrario, quia etſi in iudican. † qualitate 3
beneficij attendatur erectio, *cap. porrò de priuil.* Caput. *deciſ. 233. Clem. 7. lib. 1. in manuſcript.* & fuit dictum in *cauſa Ripana Oratorij* 10. *Maij* 1591. *coram Giptio.* Tamen in dubio † in probanda eius qualitate attenditur vl- 4
timus ſtatus iuxta not. *in cap. cum de benef. de præben. in 6.* Dec. *conſ. 126. num.* 1. Rota *deciſ. 2. de præben. in nou.* & fuit dictum *in cauſa Regien. Prioratus 5. Maij 1586. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in alia Ciuitatis Caſtelli Iuriſp.* 28. *Maij 1593. coram eodem, & in cauſa Aretina Capellaniæ 10. Martij 1595. coram bon. mem. Cardin. Seraphino,* & alias ſæpiſſimè. Hic autem adeſt prouiſio Apoſtolica, vti de ſimplici Parochiali facta de anno 1577. cui, & ſi reſpondetur, quod † prouiſiones Apoſtolicæ non mu- 5
tant ſtatum beneficij, prout nec prouiſiones Ordinarij, Dec. *d. conſ. 176. in fin.* Achill. *deciſ. 13. de iurepatron. cum alijs.* Hoc tamen eſt verum, quando conſtat de contrario anteriori † ſtatu, ſecus autem quando de eo non conſtat, 6
nam vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio † attenditur, & præ- 7
ſumitur continuatus, *cap. cum de beneficio de præben. in 6.* Dec. *d. conſ. 126. num. 1. cum ſeqq.* Feder. de Sen. *conſ. 240. numer.* 1. & fuit reſolutum *in cauſa Tudertina Prioratus 5. Maij 1595. coram Orano, & in Parmen. Prioratus 1. Decembris eiuſdem anni coram eodem,* hic autem tantum abeſt, quod conſtet de contrario ſtatu anteriori, quod imò conſtat de eodem † ſtatu Parochialis ex prouiſionibus factis de 8
annis 1560. 1558. & 1529.

Non obſtant probationes in contrarium adductæ pro Collegiata, quæ conſiſtunt in ſcripturis, & teſtibus, non enim releuant, non primum ſcripturæ, quia Viſitatio Apoſtolica de anno 1573. non enunciat † ſimpliciter Eccleſiam 9
Collegiatam, ſed dicitur Collegiata aſſerta, & ſic non probat

O 2 Colle-

Collegialitatem iuxta not. per Rot. *in dec. 60. & 77. de reſcript. in antiq.* & per Dec. *in c. curauit num. 1. de probat.* &
dum ſubditur in eadem viſitatione, cui dicuntur annexæ
rurales Eccleſiæ Sancti Fortunati, Sancti Petri, & Sancti
Laurentij dicitur habere tres præbendatus Canonicatus,
10 quorum duo inſeruiunt duabus † ex prædictis Eccleſijs ibi-
dem perſonaliter inſeruiendo, nec aliter prædictæ Eccleſiæ
Collegiatæ inſeruiunt, & ſunt quodammodo coadiutores
participantes inſimul cum Plebano concurrente pro duabus
tertijs partibus fructuum dd. Eccleſiarum, de quo non ali-
ter conſtat, quam per inueteratam conſuetudinem. Eſt ad-
uertendum quod nihil firmatur, quia dum viſitatio loquitur
11 de canonicatibus, ex quibus licet poſſet † deſumi aliquod
ſignum collegialitatis, tamen, vltra reſponſiones, de qui-
12 bus mox dicetur loquitur † per verba, *vt dicitur*, & ideò
nihil firmat per ſuperius allegata, & deinde ſubditur, nec
aliter prædictæ Eccleſiæ Collegiatæ inſeruiunt, non enun-
ciat ſimpliciter Eccleſiam Collegiatam, ſed ſtante dictione,
prædictæ, verba non ſunt intelligen. collegiatæ aſſertæ,
13 quia ſic, ſupra fuerat nuncupata, † dictio enim, prædi-
ctæ, eſt repetitiua præcedentium, cum omnibus qualita-
tibus ſuis.

Neque etiam litteræ Congregationis de Anno 1579. aliquid releuant, quia in illis ſolum dicitur, *Se bene li Canonici dell' Amatrice doueuano contentarſi d'andare ſenz'altra replica à ſeruire le Chieſe loro curate; queſti Signori hanno riſoluto li trè Canonici riſedino ciaſcheduno in quella, che V. S. gl'aſſignarà con hauer cura di quell'anime*, & inferius ordinatur, quod Canonici *in recognitione della ſuperiorità, che deuono alla Chieſa Matrice, doueranno in certe feſte ſolenni dopo che haueranno officiate le proprie Chieſe aiutare anco il Piouano capo loro, come ſoleuano per l'adietro.* Ex his litteris potius conſtat de non collegialitate,
quia iſti Canonici nuncupati tenentur reſidere in proprijs
Eccleſijs non poteſt deduci argumentum collegialitatis, ex
14 quo Eccleſia appellatur † Matrix, quia ex quo ſit Matrix
non reſultat perneceſſe, quod ſit collegiata, & ex eo quod
Rectores aliarum Eccleſiarum appellantur Canonici, non
ideò ſequitur, quod tales ſint, vt conſtituant collegiatam,
15 cum † nec ſola determinatio Capituli, ſufficiat ad proba-
tionem Collegij, Achill. *dec. 10. de præbend. gloſ. in pragmat.
ſanction. tit. de elect. in verbo Collegiatis*, & in omnem
16 euentum deberet probari, † quod iſti Canonici facerent
Capitulum, & haberent arcam, & maſſam commu-
nem, & quod ſunt ſoliti congregari capitulariter, & quod
habeant ſigillum, & alia ſigna Eccleſiæ Collegiatæ, de
quibus per Abb. *in cap. nobis num. 8. de Iurep.* Felin. *in cap.
accedentes num. 2. de præſcript.* Feder. de Sen. *conſ. 61.* Alex.
conſ. 75. num. 2. lib. 4. Rota *in cauſa Romana cenſus 2.
Decembris 1609. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha
Hieroſolymitano, quæ eſt deciſio 201. par. 1. in recent.* quæ
optimè facit ad punctum prout etiam facit alia *deciſio in
cauſa Aſculana Parochialis S. Laurentij 20. Maij 1585.
coram Orano*, & eodem modo reſpondetur ad ſecundas
litteras eiuſdem Sac. Congregationis ſub dat. 29. No-
uembris 1579.

Non etiam aliquid releuat enunciatiua in litteris Vica-
17 rij Epiſcopi Aſculani de anno 1578. quia iſta eſt † enuncia-
tiua moderna, cui reſiſtunt tot ſupra ponderata, vltra
quod enunciatiua regulariter non probat, quando princi-
18 paliter quæritur † ſuper enunciato, Butr. *in cap. illud nu. 3.
verſ. nota 4. de præſumpt.* Alex. *conſ. 136. nu. 11. lib. 1.* Aym.
19 *conſ. 29. num. 3. verſ. ſic reſpondeo*, Vltra quod cum iſta
non ſit enunciatiua antiqua non probat contra tertium,
l. non nudus, l. non epiſtolis, Cod. de probat. Rot. *deciſ. 31.
de probat. in antiq.* Nec in litteris Maioris Pœnitentiarij po-
teſt fieri vis, quia licet in ipſis Eccleſia iſta enuncietur Col-
20 legiata tamen iſta † enunciatiua eſt vnica, & non eſt an-
tiqua cum emanauerit anno 7. Pontificatus Pauli Tertij, &
21 ad hunc effectum † deberet eſſe centum annorum, Iaſ.
in l. cum aliquis num. 7. verſ. limitatur, Alex. *num. 6. C. de
iur. deliber.* & ſaltim deberent eſſe in duobus inſtrumentis,
22 quæ originem haberent à diuerſis † perſonis non ſuſpectis,
Felin. *in cap. cum cauſam*, vbi Aretin. *nu. 2. de probat.* Aym.
*de antiq. temp. par. 1. sect. 4. num. 14. 19. & ſeqq. quæ hic non
concurrunt.*

Nec ſecundò principaliter releuant teſtes examinati, quia
quidquid deponunt de hac Eccleſia S. Fortunati de Amatri-
23 ce, ſed S. Fortunati de Pinaco, † quæ eſt Eccleſia diuer-
ſa, & ideò in eis nullum poteſt fieri fundamentum. Ac tan-
dem non poteſt fieri vis ſuper vnione iſtarum Eccleſiarum
ad effectum, de quo agitur, quia quicquid docendum † ſit 24
circa iſtam vnionem ſatis eſt, quod omnes Eccleſiæ habeant
ſuum Rectorem particularem, neque ex hoc poteſt inferri,
quod Eccleſia Sancti Fortunati de Amatrice ſit Collegiata.

Et ſic fuit concluſum vtraque parte informante non conſtare Eccleſiam S. Fortunati Amatricis eſſe Collegiatam, & propterea ſtandum in vltimo loco deciſis.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Penſionis Domus.

Lunæ 26. Ianuarij 1626.

A R G V M E N T V M.

Conductor, quando non poſſit deducere melioramenta facta in domo. Pro dotis repetitione fruſtra agitur dum adhuc non venit caſus reſtitutionis, vel aſſecurationis. Inhibito dotalis, vt ſuas habeat vires, debet eſſe emanata cum cauſæ cognitione, & ſic vt conſtet prius de credito dotali, de quo non dicitur conſtare ex inſtrumento confeſſionis de recepto. Citandus, quando quis eſt perſonaliter, ſi non reperiatur, ſufficit, vt domi dimiſſa copia, vel per edictum citetur.

S V M M A R I V M.

1 *Conductor non poteſt prætendere deductionem melioramentorum, ſtante pacto, vt ea facere non poſſit ſine licentia Domini, alias remaneant domui.*

2 *Conductor, vt poſſit prætendere melioramenta, dum adeſt conuentio, vt ea non fiant ſine licentia Domini, tunc docere debet talem licentiam præceſſiſſe.*

3 *pro Dote agi non poteſt, ſi non venerit caſus eius repetitionis.*

4 *Inhibitio Rotalis non iuuat, ſi emanauerit non conſtito de credito dotis.*

5 *Dotis creditum non probatur per inſtrumentum confeſſionis de recepto.*

Inſtrumentum confeſſionis receptionis dotis præſumitur fraudulentum in præiudicium creditorum, dum nulla præceſſit promiſſio dotis, num. 5.

6 *Probationes, quæ non ſunt de actis, non iuuant.*

7 *Teſtes examinati ſine citatione partis, & abſque interrogatorijs non probant.*

8 *Mandatum, quando relaxatur contra aliquem, debet perſonaliter citari.*

9 *Citari, quando quis debet perſonaliter ſi non reperiatur, & ſuper hoc factæ ſunt diligentiæ, tunc validè citatur domi, vel per edicta, ſeu loca publica.*

10 *Curſori, ſeu Nuncio dicenti ſe non inueniſſe aliquem, creditur tamquam de reſpectanti ad ſuum officium.*

D E C I S I O DCXXXIV.

DOmini dixerunt eſſe procedendum ad vlteriora in exequutionem mandati Rotalis relaxati contra Peregrinum pro penſionibus domus iuxta deciſionem factam ſub die 17. Nouembris præteriti, * nec obſtare, quæ hodie ad impediendam exequutionem pro eius parte de nouo opponebantur. Et primò, quod mandatum eſſet exceſſiuum ratione diuerſarum pecuniarum per ipſum ſolutarum, quæ veniebant excomputanda, quia viſum fuit DD. excepta partita ſcutorum 20. pro canone dictæ domus reliquas partitas nullo modo eſſe admittendas, cum ex eis non appareat. An Peregrinus ſoluerit proprium, vel alterius debitum, & quoad hanc partitam ſcutorum 20. mandatum poſſe reformari.

Nec placuit alia prætenſa excomputatio expenſarum fa-
ctarum pro conſeruatione dictæ domus, † quia ſtante pacto
expreſſo, quod illa nullo modo poſſent fieri abſque licentia 1
locatoris, & quod alias cederent ad commodum, & vtilita-
tem ipſius non eſt locus repetitioni, † dato quod eſſent factę, 2
niſi doceatur præceſſiſſe licentiam iuxta pactum conuentū.

Secundò, nec obſtat inhibitio dotalis, cum qua vxor

Pere-

Peregrini hodie prætendit ſe defendere aduerſus exequu-
tionem, & retinere iſtas penſiones pro ſua dote, quia vl-
3 tra quod hodie † non venit caſus reſtitutionis dotis, vel
quod illa debeat collocari in tuto pro oneribus matrimo-
nij, quo caſu poſſet ex ea iuuari, nec etiam ſuffragatur
4 cùm emanauerit non conſtito de credito dotali, niſi per in-
ſtrumentum confeſſionis de recepto, quod ſine dubio non
5 probat creditum, ſed potius præſumitur fraudolentum ad
præiudicandum creditoribus nulla alia præcedente promiſ-
ſione dotis. Alex. *conſ.* 142. *num.* 3. *lib.* 5. Gozad. *conſ.* 28.
num. 22. Roland. *conſ.* 74. *num.* 3. *lib.* 4. Mohed. *deciſ.* 2. *nu.* 1.
de confeſſ. Rota *deciſ.* 67. *nu.* 2. coram ſa. mem. Greg. XV. &
in alijs, nec poteſt dici probata ſolutio dictæ dotis per duos
teſtes examinatos à Peregrino, de quibus in eius Sum. nu. 6.
6 quia cùm non ſint de actis, † & alter deponat de auditu,
ac fuerint examinati ſine partis citatione, & abſque in-
7 terrogatorijs † non probant, *l. ſi quando*, *Cod. de teſtib.*
cap. 2. *& cap. per tuas eodem tit.*

Tertio. Non obſtat, quod in relaxatione mandat Pere-
8 grinus † non fuerit perſonaliter citatus, prout debebat
citari, cùm eſſet præſens in Vrbe, quia ſtantibus diligentijs
9 factis per † Curſorem de illum reperiendo, cùm non fue-
rit repertus, potuit validè citari domi, vel per edictum, ſeu
loca publica, Socc. ſen. *conſ.* 56. *num.* 8. *lib.* 4. Marant. *in
prax. par.* 6. *tit. rectè accipiatur citatio num.* 150. Vant. *de
nullit. ex defectu citationis num.* 90. Seraphin. *deciſ.* 1123.
10 *num.* 1. & in hoc eſt † credendum Curſori, ſeu Nuntio di-
centi ſe non inueniſſe tanquam de re ſpectanti ad ſuum offi-
cium, gloſſ. *verb. ſuus Nuncius in cap. cum parati*, & ibi
Dec. *num.* 47. *& ſeqq. de appellat.* Alex. *conſ.* 2. *num.* 7. *lib.* 3.
Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 26. *num.* 3. *& numero
ſequenti*. Et ita reſolutum &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 17. Nouembris præcedentis anni 1625. eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 624.

R. P. D. COCCINO.

Romana Fructuum Dotis.

Veneris 30. *Ianuarij* 1626.

ARGVMENTVM.

Bona alicuius, ſi propter eius delictum confiſcanda erant, dato, quod Princeps gratioſè illum reintegret ad famam, honores, & bona, dicuntur actiones in eum à fiſco retrotranslatæ, & tenetur ad bona, pro vt anteà obligatus erat, non obſtante, licet aliquid ſit ſolutum pro redemptione vexationum. Bona fideicommiſſaria non poſſunt confiſcari, ſtante prohibitione teſtatoris, & an poſſit prohibere confiſcationem legitimæ.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutus à Principe poſtquam omnia eius bona fuerunt confiſcata, recuperat omnia iura actiuè, & paſſiuè, & quid ſi in totum non fuerit reſtitutus.*
2 *Bona recuperans per viam quotæ tenetur creditoribus pro rata.*
3 *Reſtitutus quando quis gratioſè fuit ad famam, honores, & bona, dicuntur actiones à fiſco in reſtitutum retrotranslatæ.*
4 *Bona vt dicantur confiſcata, debet probari actualis poſſeſſio, & apprehenſio.*
5 *Confiſcatio bonorum non poteſt fieri, quando teſtator in caſu delicti heredis alium vocauit ad excludendum fiſcum.*
6 *Teſtator poteſt prohibere in euentum, quod filius committat aliquod delictum, ex quo bona ſint confiſcanda, nec etiam legitima confiſcatur; ſed vadat ad vocatum.*
Et iſta prohibitio tenet, cùm reſpiciat commodum filij.
7 *Actus, qui fiunt ad redimendas vexationes non præiudicant veritati.*
8 *Gratis ea, quæ dicuntur, non innant.*

DECISIO DCXXXV.

IN hac tertia * propoſitione difficultas fuit reſtricta ad
id, quod reſtitutio bonorum fuit facta præterquam
quoad bona fiſco incorporata. Vnde cùm frater Pauli ſol-
uerit ſcuta 800. fiſco † videtur dicendum, quod Paulus 1
pro illa rata ſcut. 800. minimè teneatur, *ex l.* 3. *C. de ſent.
paſſ.* vbi quod recuperans bona per viam † quotæ tenetur 2
creditoribus pro rata, quare cùm non recuperauerit dicta
ſcuta 800. non tenetur pro illa rata.

Contrarium fuit reſolutum, quia vt fuit firmatum in
vltima deciſione Paulus gratioſè fuit reſtitutus ad famam,
honores, & bona, quare actiones à fiſco in ipſum fuerunt 3
retrotranslatæ, *l.* 2. *&* 3. *C. de ſenten. paſſ.* nec probatur
aliqua incorporatio facta fiſco, † cùm debeat probari me- 4
diante actuali poſſeſſione, & apprehenſione, quæ non
probatur, imò nec confiſcatio poterat fieri † ſtante voca- 5
tione facta in euentum delicti, vt eadem deciſione dictum.

Nec placuit replicatio, quod illa ſolutio ſcut. 800. potuit
fieri pro legitima Pauli, quia etiam in euentum delicti
erat † prohibita legitima, & debebat reſtitui vocato, quod 6
grauamen tenet, cùm reſpiciat fauorem filij, ex cumula-
tis per Surd. *conſ.* 570. *nu.* 9. *lib.* 4. & per Farin. *conſ.* 173. *nu.* 7.
& 8. *lib.* 2. Vnde ſi frater † Pauli aliquid voluit ſoluere ad 7
redimen. vexationem, non ideò requiritur, quod bona
fuerint fiſco incorporata, & quod Paulus minimè omnia
bona recuperauerit.

Neque probatur, † quod Paulus haberet alia bona pro 8
quibus dicta ſolutio fuit facta, quia hoc gratis dicitur.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

** Primò fuit propoſita ſub die 12. Maij 1625. & deinde ſub die 30. Ianuarij 1626. coram eodem bo. mem. Coccino, ſunt ſupra in hoc Tomo deciſ. 607. & 627.*

R. P. D. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Ferrarien. Legati.

Mercurij 4. *Februarij* 1626.

ARGVMENTVM.

Vxori ſi per maritum fuerit relictus vſusfructus omnium bonorum, & quidem plenus, ac integer, adiecta tamen conditione cohabitandi cum hærede proprietario, dubitatur his ſtantibus, an mortuo d. hærede proprietario, dicatur expiraſſe legatum vſusfructus, quaſi defecerit conditio, cum qua fuit relictum legatum, & reſolutio eſt negatiua, & quare vide latè in deſione.

SVMMARIVM.

1 *Maritus ſi reliquerit vſumfructum bonorum vxori, cum conditione, vt inhabitet cum herede, ſi moriatur heres, non dicitur extinctus vſusfructus,*
2 *Quia illa conditio habitandi cum herede cenſetur adiecta donec poteſt impleri, & ſic in vita heredis.*
3 *Legatum alimentorum, quando eſt factum contemplatione heredis potius, quam legatarij,*
4 *Tunc, & eo caſu per mortem heredis extinguitur tale legatum.*
5 *Legatum ex iuris præſumptione cenſetur relictum contemplatione ipſius legatarij, non autem heredis.*
6 *Teſtator relinquendo vxori vſumfructum omnium bonorum, cenſetur reliquiſſe illum contemplatione ipſius vxoris, non autem heredis, quamuis cum eo cohabitare deberet.*
7 *Ruin. in conſil. 46. in fin. lib. 2. reprehenditur à Menoch. in conſil. 146. nu. 12.*
8 *Teſtator relinquendo vſumfructum vxori ſi prius appoſuerit conditionem ſeruandi viduitatem, & deinde conditionem cohabitandi cum herede, quid ex hoc ſequatur.*

9 *Et quid ſi prius appoſuerit conditionem habitandi cum hærede, quam conditionem ſeruandi viduitatem.*

10 *Conditio prius appoſita in teſtamento, prius eſt attendenda.*

11 *Teſtator, quando præſumatur vſumfructum bonorum reliquiſſe vxori eius contemplatione, non autem hæredis, licet cum eo cohabitare deberet.*

12 *Maritus ſi reliquerit vſumfructum omnium bonorum vxori toto tempore vitæ ſuæ, nihil operatur ſi hæres ante eam prædecedat.*

13 *Teſtator relinquendo vxori relictæ vſufructuariæ domum inſtructam, & cum conditione, vt viueret cum hærede, tunc ipſa non tenetur ire ad domum hæredis, ſed potius hæres ad domum legatariæ.*

14 *Teſtator dum aliquid voluiſſet, facilè id ſciuiſſet exprimere, quare diuinare non debemus, numer. 15. & 16.*

17 *Teſtator, quamuis reliquerit vxori alimenta, ſeu vſumfructum omnium bonorum, cum conditione vt cohabitaret cum hærede, ea non tenetur cum illo cohabitare, ſi habeat iuſtam cauſam id recuſandi.*

DECISIO DCXXXVI.

ANnibal Conſtabilis in ſuo vltimo, cum quo deceſſit Teſtamento reliquit D. Eleonoræ Cananæ eius vxori plenum, ac integrum vſumfructum totius ſuæ hæreditatis, itaut non importaret tantùm alimenta donec tamen viueret, vitamque vidualem caſtam, & honeſtam ſeruaret, & caſu, quo ipſa non poſſet, aut nollet cohabitare cum Antonio de Agolantibus eiuſdem Teſtatoris ex ſorore nepote, & hærede in proprietate inſtituto, tunc voluit quod dicta eius vxor poſſet propria auctoritate, & ſine conſenſu dicti hæredis, ac licentia alterius iudicis percipere quolibet anno durante dicto vſufructu tot ex fructibus ſuæ hæreditatis vbicumque exiſtentibus, & magis eidem videretur; & placeret, quot ſufficerent pro conſequendis ſcutis 300. annuis, vt in copia teſtamenti Summ. ambarum partium num. 1.

Defuncto Annibale Teſtatore, & hærede Antonio poſt aliquos annos occiſo, orta fuit controuerſia inter hæredes Antonij, & D. Eleonoram ſuper pertinentia dicti vſusfructus, vel ſcutorum 300. vt ſupra relictorum, & lite introducta in partibus coram Locumtenente cauſarum ciuilium Ferrariæ, fuit ab eo lata ſententia ad fauorem Ioannis Agolantis nempe, quod vſusfructus eſſet extinctus per mortem Antonij, & ſic quod Eleonoræ deberentur ſolum dicta ſcuta 300. à qua ſententia fuit pro parte D. Eleonoræ appellatum, & obtentum à Prætore Rotæ Ferrariæ illam reuocari, deindè cauſa in tertia inſtantia ad eandem Rotam delata, fuit confirmata prima ſententia Locumtenentis, & reuocata ſecunda, lata ad fauorem dictæ D. Eleonoræ, vnde cauſa tandem ad Curiam deuoluta, & commiſſa Reuerendiſs. P. D. Andoſillæ cum clauſula, quod conſtito de duabus conformibus, & quod alias eſſet locus Statuto Ferrariæ de duabus conformibus exequeretur, ſin minus cauſam appellationis, & reſtitutionis in integrum, prout de iure cognoſceret, idem D. Andoſilla reuocauit duas ſententias pro Ioanne latas, & confirmauit aliam in ſecunda inſtantia ad fauorem D. Eleonoræ, quæ tranſacta in iudicatum, & obtentis executorialibus fuit interim pro parte Ioannis prætendentis habere, quoque duas conformes vigore eiuſdem Statuti Ferrariæ exequendas adita Signatura Iuſtitiæ, & obtentum reſcribi D. Guicciardino cum facultate exequendi rem iudicatam, hinc indè quatenus altera earum de iure eſſet exequibilis, qui iudex pronunciauit pro re iudicata D. Eleonoræ, & illi conceſſit mandatum de manutenendo in poſſeſſione percipiendi totum, ac integrum vſumfructum præfatæ hæreditatis poſt cuius mandati actualem executionem, iterùm pars aduerſa reclamauit, & habito recurſu ad Signaturam Sanctiſſimi obtinuit cauſam in gradu reſtitutionis in integrum mihi committi cum facultate pariter exequendi rem iudicatam hinc inde, vnde dato dubio, An conſtaret de re iudicata, quæ eſſet exequenda, & ad cuius fauorem illud hodiè propoſui, & Rota vtraque parte informante cenſuit conſtare de re iudicata ad fauorem D. Eleonoræ, quæ veniet exequenda, & fundamentum reſolutionis fuit iuſtitia ſententiarum latarum ad eius fauorem, quod ſcilicet vſuſ-
1 fructus † eidem relictus per maritum non eſſet extinctus ex eo, quia legatum fuerat factum ſub conditione cohabitandi cum hærede, quo deinde mortuo non dicebatur per hoc legatum expiraſſe, iuxta textum *in l. 1.* vbi etiam gloſ. & DD. notant, *Cod. de legat.* Benintend. *deciſ. vlt. num. 2. & ſeqq.* Coler. *de alimentis lib. 2. cap. 12. num. 93.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 23. num. 7.* & in his terminis legati vſusfructus ita conſuluit Purpuratus *conſ. 416. per tot.* Conditio enim prædicta cohabitandi cum hærede debet cenſeri adiecta donec poteſt impleri, † & ſic in vita hære- 2
dis, ad quam debet ex ſui natura reſtringi, & limitari, vt per Dec. *conſ. 601. num. 7.* Socc. *conſ. 68. num. 5. lib. 1.* Purpur. *d. conſ. 416. nu. 3.*

Non obſtat, quod concluſio prædicta non habeat locum quoties legatum † eſt factum contemplatione hæredis po- 3
tius, quàm legatarij, vt per Coler. *vbi ſupra num. 95.* & Surd. *priuil. 23 nu. 8.* & quod hoc caſu † legatum per mor- 4
tem ipſius hæredis extinguatur, Dec. *conſ. 485. num. 10. poſt princ. verſ. ex quorum dictis, & conſ. 601. & ſeqq.* qui viſum fuit Dominis id ceſſare in noſtro caſu, tum ex iuris præſumptione, † quæ eſt, vt legatum cenſeatur factum 5
fauore legatarij, etiam quod habeat adiunctum onus habitandi cum hærede, iuxta Benintend. & Purpur. in locis ſupra relatis, & notant Dec. *d. conſ. 601. num. 8.* Socc. *dicto conſ. 68. num. 3. verſ. 2. probatur lib. 1.* Menoch. *conſ. 146. num. 9. & num. 24. & præſumptione 123. num. 2. lib. 4.* tum etiam ex clara, & manifeſta voluntate teſtantis, qui relinquendo † vxorem vſufructuarium totius hæreditatis, 6
donec viueret, & ſic pro toto tempore vitæ ſuæ dicitur ſine dubio feciſſe legatum contemplatione, & intuitu vxoris, potius quam hæredis, cum quo ipſa commorari debebat, Dec. *d. conſ. 601. num. 5. & ſeqq.* Menoch. *d. præſumptione 123. num. 11. & conſ. 146. num. 12.* vbi † repre- 7
hendit Ruin. *quia in eius conſ. 46. in fine lib. 2. videtur contrarium tenuiſſe.* A A

Quæ coadiuuantur etiam ex eo, quod Teſtator in dicto legato vſusfructus facto vxori appoſuit prius conditionem ſeruandi † viduitatem, quam conditionem cohabitandi 8
cum hærede, ex quo ſequitur, quod ſicut in legato facto vxori adiecta prius conditione cohabitandi cum hærede, quàm conditione ſeruandi viduitatem diceretur potius contemplata † per Teſtatorem perſona hæredis, cum 9
qua vxor morari debebat, vt argumentatur in puncto Decius *in allegato conſ. 485. num. 8.* per regulam, quod conditio prius † expreſſa in Teſtamento illa debet in primis 10
attendi, argumento text. *in l. quoties, ff. de vſufruct. & l. generaliter, §. quid ergo, ff. de fideicomm. libert.* ita etiam è conuerſo debet dici legatum fuiſſe factum contemplatione † vxoris, non autem hæredis vbi conditio ſeruandæ 11
viduitatis eſt prius expreſſa, quam conditio cohabitandi, prout in noſtro caſu, † in quo vlterius eſt legatus vſusfru- 12
ctus pro toto tempore vitæ ipſius vxoris, vt notat idem Dec. ex eadem ratione motus *d. conſ. 601. nu. 5. verſ. & cum reſpectu vxoris.*

Non obſtat, quod pro parte Dominorum de Agolantibus fuerint examinati Teſtes, qui dantur in eorum Sum. num. 5. deponentes D. Eleonoram non continuaſſe habitare cum Antonio hærede poſt mortem Annibalis eius mariti, ſed conduxiſſe aliam domum, quia conſiderabant Domini, † quod ex quo Teſtator reliquerat domum inſtru- 13
ctam, non cogebatur mulier ire ad domum hæredis, ſed potius hæres ad domum legatarij, nec refragari, quod primo loco iuerit ad habitan. cum hærede, & poſtea conduxerit aliam domum, quia ex tali conductione non poteſt dici probatum, † quod noluerit cohabitare cum hæ- 14
rede, cum non reperitur cautum in Teſtamento, quod ipſa teneretur habitare domum hæredis, B quod ſi Teſta- B
tor voluiſſet facilè illi fuiſſet hoc † exprimere, vt per 15
Bartol. in alios notat Menoch. *de arbitr. caſ. 170. num. 19.* vltra quod ex Teſtibus examinatis pro parte D. Eleonoræ conſtat, quod Antonius habebat aditum, & manſionem in domo ipſius Eleonoræ, licèt aliquando etiam extra inhabitaret, & quamuis teſtes etiam deponant, quod D. Eleonora non recipiebat libenter in domo Antonium, ſed potius illum verbis iniurioſis malè tractabat, attamen cùm † hoc potuerit facere ex legitima, & iuſta 16
cauſa, non eſt inferendum, quod noluerit cohabitare cum ipſo, maximè quia idem Antonius poterat prouidere rebus ſuis, & illam interpellare, quod numquam fecit.

Vlterius aduertebatur, quod D. Eleonora habuerat iuſtam

16 iuſtam † cauſam diſcedendi à domo Antonij, ex quo aliquando mulierem impudicam penes ſe retinebat, vnde parum conueniens videbatur, quod D. Eleonora vidua, & ſummæ pudicitiæ, ac nobilitatis cum dicta fœmina in dicta domo permaneret, iuxta latè tradita per Crauet. *conſ.* 268. *num.* 1. *& ſeqq.*

Et ita fuit per Dominos concluſum &c.

SVMMARIVM ANNOTATIONIS

Ad Deciſ. DCXXXVI.

1 *Teſtator, quando alicui reliquit vſumfructum omnium bonorum, tunc heres inſtitutus in proprietate non corruit cum eo in vſufructu, & iſta eſt communis opinio, eamque ſequitur Rota, nu.* 3.

2 *Hereditas conſiſtit in iure abſtracto ab omni corpore.*

4 *Filius, quando eſt vniuerſaliter inſtitutus in bonis omnibus teſtatoris, & matri relictus eſt vſusfructus eorumdem bonorum, tunc filius concurrit cum matre in vſufructu.*

5 *Sed hæc opinio Bald. & ſequacium apparet minus vera, & quare.*

6 *Heres, quando eſt inſtitutus in bonis omnibus pleno iure, & alteri fuerit relictus vſusfructus dd. bonorum, tunc heres concurrit cum legatario in vſufructu.*

7 *Et iſta fuit originalis, mirabilis, & aurea doctrina Alex. in conſil. 56. num. 1. lib. 3. quæ à pluribus DD. ſequitur.*

8 *Verba pleno iure, poſita in diſpoſitionibus important non ſolum dominium, ſed etiam vſumfructum.*

Et ſuper hoc eſt textus melior de Mundo in l. fœmina, §. illud, C. de ſecund. nupt. vt ibi dicit Bald. atque ſuper hoc fuiſſe interrogatum à Papa.

9 *Verba*, pleno iure, *important translationem proprietatis, cum vſufructu.*

10 *Heredis inſtitutio, quando fuit facta cum clauſula,* pleno iure, *non ſolum cenſetur facta in proprietate, ſed etiam in vſufructu.*

11 *Verba*, pleno iure, *expreſſa à Teſtatore in inſtitutione heredis, oſtendunt eius enixam voluntatem, & ideo cùm poſſint, debent aliquid plus operari, & quid, vide hic.*

12 *Subintellecta ea quæ ſunt tacitè, non oſtendunt enixam voluntatem diſponentis, ſicuti faciunt expreſſa.*

13 *Verba*, pleno iure, *in dubio important dominium, cui nihil deſit.*

14 *in Subſtitutione ſi poſita ſint verba illa iure, cenſetur directa, per quam, quis à ſe ipſo capit hereditatem.*

15 *Notarij admonentur adnotare cautelam, de qua hic, quia ſuo loco, & tempore, ſi habebunt ingenium, poterunt ſibi implere burſam.*

16 *Additur tamen, vt tamquam ab igne caueant, practicare d. cautelam, & licet eſſet pulcherrima tamen quantum ad animam eſſet pernicioſa, quando ſcilicet non conſtat de voluntate defuncti.*

17 *Cautela mala traduntur, non vt quis eis vtatur, & ſic malum committatur, ſed vt malitijs hominum obuietur.*

18 *Notarij recordari debent, præferendam eſſe animam cautelis, cum ea ſit precioſior cunctis rebus.*

19 *Cautela, de qua hic, ducit ad impietatem, & damnationem.*

Notarij tenentur ad reſarciendum damnum, ſi cum eorum cautelis, bona alicui abſtulerint, vt alijs rem gratam facerent, num. 19.

20 *Homini, quid prodeſt, ſi vniuerſum Mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur.*

21 *Mortis tempus, quando venerit, quid proderit, ſi quis habuiſſet fortunam Alexandri, potentiam Auguſti, pulchritudinem Abſalonis, fortitudinem Samſonis, & alia, vt hic, & quare.*

22 *Adam, ſi adhuc viueret, & hodie mereretur, quid ei longitudo vitæ profuiſſet.*

23 *in Legatis particularibus, proprietarius cum vſufructuario ſimul concurrunt in vſufructu, & quare.*

Quæ concluſio eſt menti tenenda ſecundum Bart.

24 *Teſtator, ſi relinquat prædia pluribus, & poſtea aſſerat lego vſumfructum bonorum vxori, tunc omnes concurrunt in vſufructu.*

25 *Quod procedit ſiue adiectum ſit ſignum vniuerſale, ſiue non, & num.* 29.

26 *Bald. Alex. Aretin. & Dec. notantur de inconſtantia.*

27 *à Bart. opinione, de qua in l. quæſitum, §. fin. ff. de fund. inſtr. non eſt recedendum, cum ſit communis, vera, & ſingularis, & ſatis placet, & num.* 28. *vbi quod durum eſſet ab ea recedere in iudicando.*

30 *in opinione eorum DD. non eſt faciendum fundamentum, ſi in ea fluctuarunt, cum ſibi ipſis contradicant, & fidem auferant.*

31 *Opinio eorum DD. non eſt tenenda, ſi contra eos adſit communis opinio, & ipſi reprehendantur ab alijs DD. cum proteſtatione, vt caueatur ab eis.*

32 *Generi per ſpeciem derogatur.*

33 *Generi tunc per ſpeciem derogatur, quando inter vtrumque appoſita eſt aliqua dictio expoſitiua, & modificatiua.*

34 *Species, quando eſt appoſita poſt genus ſimpliciter ſtat declaratiuè ad tollendas ambiguitates, & non taxatiuè.*

35 *Generi per ſpeciem derogatur, quando genus, & ſpecies concurrunt ſimul in eodem ſubiecto.*

36 *Genus, & ſpecies, quando ſimul non concurrunt in eodem ſubiecto, tunc generi non derogatur, & numer.* 37.

38 *Fundus non eſt genus, ſed ſubiectum materiale duarum rerum, ſcilicet proprietatis, & vſusfructus, quæ non ſunt eiuſdem prædicamenti.*

39 *in Re vna, eademque dari poſſunt plura iura diuerſa, & ſeparata à dominio directo, & vtili.*

40 *Vſufructuarius, & non heres proprietarius debet ſoluere debita defuncti, & ipſe, & non heres eſt conueniendus, cum poſſideat bona.*

41 *Sed iſta eſt opinio Bart. in l. fin. ff. de vſufruct. legat. quæ eſt communi omnium DD. conſenſu damnata, & nullatenus practicatur.*

42 *Et inſuper ea Bart. concluſio appellatur phariſaica, & ſi Iudex eam ſequeretur in iudicando, teneretur in ſyndicatu.*

43 *Heres proprietarius, & non vſufructuarius, vtpotè, quia in illum tranſeunt omnia iura actiuè, & paſſiuè defuncti, & ideo ipſe eſt conueniendus à legatarijs, & creditoribus defuncti pro ſolutione.*

44 *Et eſt communis vera, & ſana doctrina, & contraria Bart. falſa.*

45 *Heres inſtitutus in proprietate, & non in vſufructu eſt conueniendus pro ære alieno defuncti, vt ex ipſis rebus hereditarijs ſatisfaciat creditoribus.*

46 *Vſufructuarius bonorum defuncti, ſi teneretur ſoluere æs alienum hereditarium plura abſurda ſequerentur.*

Quæ non fuerunt conſiderata per Bart. auctorem d. opinionis, & ſi ad ea animaduertiſſet forſitan mutaſſet ſententiam.

47 *Vſufructuarius hereditatis, ſi teneretur ſoluere æs alienum defuncti, & debitum eſſet in magna ſumma, cogeretur debitor aliquando per plures annos expectare ſolutionem, & quare.*

Vſusfructus ſingulis annis percipitur, nu. 47.

48 *Tempus dicitur pars ſumma.*

49 *Solutio accelerata eſt pretio æſtimabilis.*

50 *Dilatio ſolutionis non ſolum affert incommodum, ſed etiam facit, vt res minus valeat.*

51 *Creditoribus hereditarijs ſolui debet de venditione rerum hereditariarum, & non de vſufructu.*

52 *Vſufructuarius hereditatis ſi cogeretur ex ipſo vſufructu ſoluere æs alienum teſtatoris, aliquando inane redderetur tale legatum, & quare.*

Bart. opinio, de qua in l. fin. ff. de vſufruct. legat. vt vſufructuarius teneatur ad æs alienum teſtatoris damnata fuit in pluribus Orbis Tribunalibus, num. 54.

Et præſertim in Camera Imperiali habita fuit pro ridicula.

53 *Vſusfructuarius hereditatis neque à creditoribus, nec*

à legatarijs poteſt conueniri pro ſatisfactione, ſed vtriſque conſulendum eſt per heredem proprietarium.

54 *Heres vſufructuarius tenetur ad ſolutionem legati annui, & num.*60.

55 *L. fin. §. ſin autem, Cod. de bon. quæ liber. licet loquatur in parte vſufructuario, & legitimo adminiſtratore, tamen extenditur ad quemcumque vſufructuarium.*

56 *Legata annua, ideò ſunt ſoluenda per vſufructuarium, quia recipiunt dilationem de anno in annum, ſicuti vſusfructus.*

58 *Cephal. conſil.* 376. *arguitur, cum inaduertenter locutus ſit.*

59 *per Legatum annuum cenſetur iniunctum reale onus ſuper redditibus bonorum teſtatoris.*

61 *Vſufructuarius, & non heres, tenetur ad onera, & collectas fundi, in quo teſtator ei reliquit vſumfructum.*

62 *Limita tamen hoc, niſi ſolutio onerum tanta eſſet, vt æquiualeret perceptioni fructuum.*

63 *Et iſta fuit opinio in l. concubinam, §. qui hortos, ff. de legat.* 3. *quæ ſecundum Roman. in ſingul.* 157. *eſt vnica in Mundo, & ipſe ſic obtinuit per eam Florentiæ in cauſa magni ponderis.*

64 *Diſpoſitiones ne corruant, receditur à regulis iuris.*

65 *Teſtatoris dilectio erga perſonam, cui aliquid relinquit, facit, vt contra regulas iuris legata latè interpretentur.*

66 *Maritus, dum aliquid legat vxori, id latè debet interpretari, cum præſumatur illam non parum diligere, & num.*68. & 72.

67 *Legatarius, quando nullam, vel modicam conſequitur vtilitatem ex legato, tunc onus ſuper eo impoſitum non ad eum, ſed ad heredem ſpectat.*

69 *Amor omnis eſt magnus, ſed apertè in coniuge eſt maior.*

70 *Heredes duo, dum à teſtatore fuerunt inſtituti, tunc ſi vnus ex eis ſit creditor teſtatoris, non poterit experiri contra coheredum, niſi pro rata ipſum tangente, & quare.*

71 *Aditio hereditatis cum beneficio legis, & inuentarij non tollit confuſionem, quatenus bona ſuperſint.*

73 *Teſtator relinquendo alicui alimenta ſimpliciter, ſunt ea præſtanda in ipſius legatarij domo; & nu.* 76. & 104.

74 *Gloſ. non intellexit textum in l.* 4. §. *fin. ff. de aliment. & cib. legat. dum in eo, verbum illud agant, expoſuit pro petant.*

*Verbum agere etiam abſolutè prolatum, pro viuere accipitur, num.*74.

75 *Verbum, agere, ſignificat petere, vel viuere ſecundum ſubiectam materiam.*

77 *Teſtator relinquendo vxori alimenta poteſt eligere habitationem vbi vult, atque ibi petere alimenta.*

78 *Alimentarius, cui ſimpliciter ſunt relicta alimenta, non tenetur in domo heredis morari, vt ea conſequi poſſit, & hoc eſt vtile pro vxoribus, & filijs naturalibus, quibus conſuetum eſt alimenta relinqui.*

79 *Et prædicta eſt communis opinio, & ita practicatur, & ſenſerunt diuerſa Tribunalia, & num.* 80. & 81.

82 *Alimenta dum teſtator alicui ſimpliciter reliquit cenſetur ſpectaſſe ipſius legatarij, & non heredis commodum.*

83 *Habitare cum aliquo teſtator in dubio non cenſetur, quem voluiſſe cogere, cùm id eſſet ſpecies ſeruitutis.*

84 *Libertatis fauore ſemper in dubio iudicandum eſt.*

85 *Alex. opinio in conſ.* 178. *in fin. lib.* 6. *eſt reiecta, dum ſentit, ſimpliciter legatis alimentis, eſſe præſtanda in domo heredis.*

86 *Menoch. de arb. iud. caſ.* 170. *nu.* 9. & *Burſat. in conſil.* 86. *nu.*29. *vol.*1. *refelluntur.*

87 *Habitationi legatum, quando teſtator alicui reliquit, tunc illa eſt præſtanda in domo teſtatoris, non in aliena.*

Et ſi teſtator domum non habet, legatum eſt nullum.

88 *Alexand. allegationibus non eſt tantum, & abſolutè confidendum, quamuis aliud ſentiat Afflict. in deciſ.*100. *nu.*2.

89 *Alex. in conſ.* 178. *in fin. lib.* 6. *pungitur à Crauett. tamquam dormitans, & à Simon. de Prat. quia loquitur contra textus, & communem Doctorum opinionem.*

90 *Veritas poſt Deum eſt vnicè colenda, imò & ipſe Deus eſt veritas, quare ſuper omnia colenda.*

91 *Alex. non eſt mirum, ſi aliquando errauerit.*

92 *in Errores inciderunt ſummi etiam viri, & diuerſarum ſcientiarum Coriphei, & præſertim Marc. Tull. Romanæ eloquentiæ flumen, Hippocrates Medicorum Princeps, Papinianus Iuriſconſultorum Phœnix, &c.*

93 *in Errores aliquando etiam inciderunt Magni Patres, & Eccleſiæ Dei ſydera fulgentiſſima, & præſertim S. Auguſtinus, S. Hieronymus, ab eiſdem poſtea ſe retractando.*

94 *Memoriam omnium habere, & nihilo penitus errare diuinitatis magis, quàm humanitatis eſt.*

95 *Alex. Tarteg. I. C. fuit incomparabilis doctrinæ lucerna ardens Cathedris Iuris Ciuilis, ac nouum luminare extitit, ſecundum Felin.*

96 *Alex. à pluribus inſignibus I. C. appellatur Doctor veritatis.*

97 *Alex. doctrina à quamplurimis admiratur, & ad celeſtes vſque plagas extollitur.*

Alex. non erat de illis Doctoribus, qui tanquam arundines à vento pecuniæ agitantur.

98 *Alex. ſolitus erat referre illud dicterium, legibus vacaui, vt eas ſcirem, non vt eas venderem.*

99 *Alex. proprium erat inueſtigare veritatem, & pecuniarum gratia nihil agebat.*

100 *Veritatem inueſtigabit ille Doctor, qui pecunijs non mouetur, nec ſpe, aut præmio allicitur, nec gratia, aut auctoritate frangitur.*

101 *Alex. I. C. plus gloriari debet de cognomine veridici, quam Alexander Macedo, de cognomine, Magni.*

102 *Alexander Magnus deriſus fuit à Seneca, quia falſum gerebat cognomen, cùm nemo magnus in puſillo eſſe poſſit.*

103 *Terra reſpectu Cœli eſt minutiſſimus punctus.*

105 *Gratian. diſcept. forenſ. cap.*522. *num.* 42. *reijcitur, & lapſus eſt in eadem fouea cum Menoch. de arbitr. caſ.* 170. *num.*9.

107 *Menoch. de arbitr. caſ.* 170. *num.* 9. *communiter ſolet refutari per Doctores, & in ſpecie à Stracc. Surd. Petr. Barboſ. &c.*

108 *Menoch. de arbitr. caſ.* 170. *num.* 9. *allegat plures DD. & omnes ferè contrarium tenent.*

109 *Deciſ.* 678. *numer.* 4. *par.* 4. *diuerſ. qualiter intelligatur.*

110 *Alimenta præſtanda alicui ex præcepto Teſtatoris an ſint danda in domo heredis, vel legatarij, id pendet à veriſimili mente teſtatoris.*

111 *Et ſi de ea conſtat ſeruanda venit, ſin minus legando d. alimenta ſimpliciter ſunt præſtanda in domo legatarij, num.*112.

112 *Teſtator, ſi aliquid voluiſſet, id exprimere ſciuiſſet.*

113 *Alimenta dum teſtator alicui reliquit in domo, vel ſub conditione manendi in domo, vel cum herede, tunc niſi adimpleat iſtam conditionem, fruſtra ea petit, & num.*118. & 122.

114 *Emolumentum ſibi relictum, qui vult, debet acceptare onus ſibi iniunctum.*

115 *Alimenta relicta in domo heredis, ſi legatarius extra eam petit, dicitur plus petere, & num.*123.

116 *Alimenta in domo heredis relicta præſtanda alicui, id cenſetur teſtator reliquiſſe fauore, & intuitu heredis.*

*Cum minus graue ſit præſtare alimenta in domo propria, quàm extra, nu.*116.

117 *Alimentarius ſi ex præcepto teſtatoris, manere debebat in domo heredis, ſi ibi non permanſit, in vanum petit alimenta præterita.*

119 *Alimenta dum teſtator alicui relinquit in domo heredis, non ſufficit, vt ea conſequatur, licet habitet in ea-*

Digitized by Google

in eadem domo, ſi non comedat cum eo, & ſit commenſalis.

120 Legatarius tunc dicitur habitare cum herede quando eſt commenſalis, non ſi partem domus inhabitet.

121 Morari cum aliquo, qui tenetur, ita eſſe debet vt ſimul alantur.

124 Teſtator, licet voluerit, vt aliquis aleretur in domo heredis, intelligitur quatenus hæres velit, cùm id in eius fauorem cenſeatur teſtator ordinaſſe, ideòque ei poteſt renunciare, & n. 125.

126 in Fauorem alicuius ea, quæ ſunt inducta, non debent in eius odium retorqueri.

127 Heres volens, etiam inuito legatario, poterit ei alimenta extra domum præſtare.

128 Angel. Aret. in tract. de teſtam. gloſ. 45. n. 1. reijcitur à Barboſ. ſed minus rectè.

129 Mulieri, teſtator relinquendo in domo heredum alimenta, extra eam conſequitur, ſi ſaluo eius honore, ac abſque ipſius famæ denigratione ibi non poſſit morari, & num. 145.

130 Veluti, ſi ipſa eſſet iuuenis, & heredes iuuenes, & luxurioſi.

131 Honeſtè, quod facere non poſſumus, non dicitur poſſibile.

132 Conditio turpis pro non ſcripta habetur.

133 Nomen malum, & malam famam habere turpe eſt.

134 Fama bona eſt omnium rerum precioſiſſima, & ineſtimabilis.

135 Fama bona eſt plus cuſtodienda, quàm oculi.

136 de Nomine bono cura eſt habenda, cùm plus permaneat, quàm mille theſauri precioſi, & magni, ſecundùm Salamonem.

137 Nomen bonum melius eſt, quàm vnguenta precioſa.

138 Famam bonam, ſi quis ſibi ſeruet, ſat erit diues.

139 Opinio bona hominum tutior eſt pecunia, & quamuis bonum aliquando ſupponatur, nunquam extinguitur.

140 Fama bona in tenebris retinet proprium ſplendorem.

Rumor honeſtus eſt alter patrimonium, n. 141.

141 Honor, & vita equiparantur.

142 Honor omni vtilitati, & commodo eſt præferendus.

143 Timor amiſſionis omnium bonorum eſt iuſta cauſa metus in quacumque perſona, cuiuſcumque gradus, ætatis, & ſexus ſit.

144 de Honoris amiſſione, quando agitur, dicitur inducere iuſtum metum, cùm honor diuitijs quibuſcumque præferendus ſit.

146 Teſtator, ſi alimenta reliquerit alicui iuueni in domo heredis, dato, vt ibi non poſſit permanere ſine periculo impudicitiæ, tunc extra eam ſunt ſubminiſtranda illa.

147 Alimenta relicta alicui à teſtatore in domo heredis, ea extra domum conſequitur, dum hæres eſſet valdè rixoſus, vel iracundus, vel ſi haberet perſonas ſimiles in domo, n. 149.

148 Vir iracundus prouocat rixas.

150 Alimentarius conſequitur alimenta extra domum heredis, non obſtante præcepto de illis ibi præſtandis, dum inter eum, & heredem vigeret aliquod odium.

151 Nouerca non cogitur habitare cum priuigno, nec è contrà propter odium inter eos præſumptum.

152 inter Nouercam, & priuignum licet aliter non probetur odium, poterit quiſque ipſorum ſeorſum habitando conſequi alimenta, quamuis cohabitationem inter eos iuſſerit teſtator, & n. 158.

153 Odium inter nouercam, & priuignum ſemper de iure præſumitur, itaque alia probatio non requiritur.

154 ad Nouercæ tumulum lacrymare, ſolet dici hoc adagium, quando aliquid ſimulatè fit.

155 Conſuetum, quod eſt, releuat ab onere probandi.

156 Ruin. in conſil. 34. numer. 1. vol. 2. reijcitur, cùm minus rectè ſentiat, vt odium inter nouercam, & priuignum ſit probandum, cùm odium inter eos ſemper præſumatur, & num. 157.

157 Nouerca cum priuignis ita quietè, & pacificè habitare poterit, ſicuti nurus cum ſocru, vel canis cum gatta.

158 Cornix tunc dicitur albeſcere, quando ſancta nouerca quieſcit.

159 Matres licet ſoleant confortare filios, ac patris beneuolentiam in eos prouocare, è contra tamen nouercæ ſolent priuignos terrere, & in odium patris ponere.

160 Filios aliquando pater odio proſequitur ob blandimenta nouercalia.

161 Nouerca dicitur, quaſi nocens arcus.

162 Legatarius conſequitur alimenta extra domum heredis, licet aliud ſenſerit teſtator, quando inter vtrumque agitatur aliqua lis.

163 Lis eſt iuſta cauſa recedendi à domo eius, qui ex præcepto teſtatoris ibi alere tenebatur.

164 ex Lite ſolet oriri liuor, rancor, & odium capitale inter litigantes.

165 Lites vocantur cruentæ, funeſtæ, rabioſæ, tetricæ, triſtes, horrore plenæ, &c.

166 Lites inter ſanguine coniunctos ſolent eſſe magis rabioſæ, & crudeles.

Lites inter ſanguine coniunctos, quanto citius terminare, æquitas ſuadet, n. 166.

167 à Lite receſſus maximè reputatur fauorabilis, ſi fiat inter ſanguine coniunctos.

168 inter Conſanguineos ſummo iure in iudicio agendum non eſt.

169 Romani totius Philoſophiæ, & Iuſtitiæ Principes fuerunt.

170 Romani conſtituerunt magiſtratus, quos Irenarchas appellarunt, & horum præcipua cura erat ſedare diſcordias, maximè inter coniunctos.

171 Irenarchæ dicuntur quaſi iras arcentes.

172 Alimenta in domo heredis relicta, ex quibus cauſis legatarius poſſit extra eam prætendere, id remiſſum eſt in prudentia, diſcretione, & arbitrio Iudicis, à iure tamen regulato.

173 Alimenta in domo heredis alicui à teſtatore relicta, Iudex poteſt ex cauſa cogere ad præſtandam extra domum.

174 Legatarij ſi ex aliqua cauſa prætendant obtinere alimenta extra domum heredis, quamuis teſtator in ea illis reliquerit, veniant benè inſtructi ad iudicium, quia facilè eſt in eo ſuccumbere in his terminis, & quare.

175 Intentionis ſuæ fundamentum, ſi quis concludenter iuſtificauerit, aliud niſi ventum reportabit.

176 Lis ad hoc, vt præſtet iuſtam cauſam conſequendi alimenta extra domum, non ſufficit omnis lis.

177 Quia aliàs eſſet in facultate heredis mouere litem etiam iniuſtam, & ſic defraudare intentionem defuncti, & grauare heredem.

178 Alimenta licet quis conſequatur contra mentem teſtatoris extra domum heredis, & hoc ex iuſta cauſa, non tamen ea indè in pecunia, & non in ſpeciebus eſt ſoluenda ab herede, & quomodo, n. 179.

180 Alimenta ſi teſtator alicui reliquerit, non poteſt ea in pecunia ab herede prætendere, cùm legatum in ſua ſpecie ſit ſoluendum.

Solui aliud pro alio inuito creditore non poteſt, numer. 180.

181 Debitor ad ſoluendum aliud pro alio cogi non debet.

Creditor, & debitor ſunt correlatiua, quorum eadem eſt diſpoſitio, num. 181.

ANNOTATIO

Ad Deciſ. DCXXXVI.

IMò aduertendum venit, quando teſtator alicui omnium A
bonorum † vſumfructum legauit, vt eſt caſus noſter,
tunc nec ipſe hæres inſtitutus in proprietate, concurrit in 1
vſufructu cum legatario, ſed integer tantùm debetur d. legatario, §. 1. Inſtitut. de vſufruct. l. vxori meæ, vbi gloſ. 1. & 2. & Bart. num. 2. ff. de vſufruct. legat. Caſtr. conſ. 218. num.

ribus, & poſtea dicit teſtator, lego vſumfructum bonorum
vxori, quia in vſufructu omnes concurrunt, & ita tenet
ibi Lancellot. & Dec. & licet Bart. *in d. l. Sempronio*, † lo-
25 quatur, quando teſtator reliquit vxori vſumfructum bono-
rum non adiecto ſigno vniuerſali omnium bonorum, tamen
in d. l. fin. idem tenet ſi adiectum fuerit ſignum vniuerſale.
26 Idemque aſſerit Bald. † ſibi contrarius *in conſ. 19. lib. 2. & in
conſ. 31. eodem lib.* Alex. etiam ſibi aduerſus *in conſ. 56. nu. 2.
verſ. accedit vol. 3.* Angel. Aretin. pariter ſibi inconſtans *in
tract. de teſtam. gloſ. 24. verſ. Item reliquit D. B. eius vxorem
num. 7.* Dec. etiam ſibi contrarius in *l. in toto*, & ibi Ca-
gnol. *ff. de regul. iur.* vbi ambo teſtantur de communi, &
27 iidem Dec. *in conſ. 489. ſub num. 6.* inquit † non eſſe rece-
dendum ab opinione Bart. quæ eſt communis, Pariſ. *conſ.
97. num. 12. & 30. lib. 2.* vbi fidem facit de vera, & com-
muni opinione, Roman. *in ſingular. 586.* vbi affirmat hunc
eſſe caſum ſingularem, *& ibi in addit.* Nicol. Pig. & Gabr.
Sarat. ambo aſſerunt hanc eſſe communem opinionem, Pic.
in l. Titia §. Titia num. 69. ff. de legat. 2. dicens, quod opi-
28 nio Bart. ſatis placet, à † qua durum eſſet in iudicando re-
cedere, Couarr. *variar. reſol. lib. 2. cap. 2. num. 7.* vbi pari-
ter inquit hanc opinionem eſſe communiter receptam, ſicuti
etiam amplè teſtatur Roland. *conſ. 8. num. 36. lib. 2.* & addo
Borgn. Caualc. *in tract. de vſufruct. mulier. relict. ſub numer.*
29 45. vbi de veriori ſiue ſimus in vſufructuario † particulari,
& vniuerſali, *& ita etiam ſenſit bon. mem. Card. Mant. de
coniectur. vltim. volunt. lib. 9. tit. 6. ſub num. 22. verſ.
Aliam verò opinionem*, tenet Bart. &c. aduertitque Rota *co-
ram clar. mem. Card. Hieronym. Pamphil. d. deciſ. 30.
num. 4. par. 3. recent.* & recentiùs coram Eminentiſſ.
Cardin. Panzirolo *d. deciſ. 579. ſub num. 10. infra in
ſeq. part. tom. 2.*
30 Nec in aliquo mouere nos debet † auctoritas Bald. *in l.
quoties ad finem C. famil. erciſc.* & Iaſ. *in l. cum quæſtio col. 3.
C. de legat.* Dec. *in conſ. 607. Viſo puncto nu. 7.* Angel. Aret.
in §. 1. circa princip. Inſtit. de vſufruct. quia in eis nullum eſt
faciendum fundamentum, tamquam in hac opinione flu-
ctuantes, & ſibimetipſis contrarij, vt conſtat ex locis eo-
rumdem ſupra relatis, & tantò magis cum contra eos adſit
31 vera, & communis opinio, † & in ſpecie à pluribus Do-
ctoribus, Bald. & ſequaces reprehenduntur, & plures alij
DD. admonent nullo modo retinendam eſſe in praxi eorum
opinionem.
32 Nec obſtat ratio Bald. quod generi † per ſpeciem
derogatur, text. eſt *in l. in toto iure 81. ff. de regul.
iur. & in l. ſanctio 41. ff. de pœn. cap. 1. & cap. pa-
ſtoralis §. quoniam, de reſcript. cap. generi 24. ext. de
regul. iur. in 6.*
33 Quia prædicta concluſio procedit, quando inter † vtrum-
que adiecta eſt aliqua dictio expoſitiua, & modificatiua,
alias ſecus, quia tunc ſpecies cenſetur appoſita maioris de-
clarationis gratia, & ad tollendas ambiguitates, *l. regula §.
& licet ff. de iur. & fact. ignor.* Cephal. *conſ. 372. numer. 15.*
Rota *dec. 261. n. 2. par. 2. diuerſ.* Nam ſpecierum expreſſio
34 † genus declarat, non autem reſtringit, & ſic cenſetur ſtare
demonſtratiuè, non autem taxatiuè, Rota coram ſan. mem.
Gregor. XV. *dec. 256. in fine*.
Sed loquendo magis in his terminis, tunc vera eſt dicta
35 regula quando genus, & ſpecies concurrunt † ſimul in eo-
dem ſubiecto, iuxt. tex. *in l. quæſitum 12. §. vltimò*, & ibi
Bart. *ff. de fundo inſtr. & in l. legata 9. ff. de ſupellect. leg.* &
latè Pariſ. *conſ. 92. num. 36. lib. 1.* ſed ſecus eſt dicendum in
36 caſu noſtro, quando ſcilicet genus, & ſpecie † non cadunt
ſimul in eodem ſubiecto, & ſic referuntur ad diuerſum, ve-
luti ad vſumfructum, & ad plenam proprietatem, quia
tunc legatarij per concurſum faciunt partes, *vt in d. l. ſi
37 alij, & in d. l. Sempronio*, nam vt inquit Bald. *in l. vlt. §. 1.
num. 10. C. Comm. de legat. & in cap. conſuetudinem num. 23.
38 & 24. de reſcript.* fundus non eſt † genus, ſed ſubiectum
materiale duarum rerum, ſcilicet proprietatis, & vſusfru-
ctus, quæ non ſunt eiuſdem prædicamenti, & facit deciſio
*in cauſa Albanen. diuiſionis 2. Decemb. 1620. coram bon. me.
Pirouano*, vbi poſt Bald. *in l. proprietatis num. 1. ff. de probat.*
39 dicitur in vna, eademque re † poſſe dari plura iura diuerſa,
& ſeparata à dominio directo, & vtili, tamquam diuerſæ
ſpecies dominij.
Non iniucundum puto, ſi hic diſcutiamus vtrum in his
terminis vſufructuarius, vel hæres teneatur ſoluere debita
defuncti, & poſſit in iudicium vocari in primis, Bart. *enim
tenuit in l. fin. ff. de vſufruct. legat.* quod vſufructuarius
† omnium bonorum debeat ſoluere debita defuncti, & ipſe, 40
& non hæres ſit conueniendus, poſtquam poſſedit bona, &
colligit vſumfructum, *l. fin. §. ſin autem bona C. de bon. quæ
lib.* Sed opinio iſta Bart. eſt communiter damnata, & con-
tra eum eſt communis opinio, vt inquit Alex. *in l. ſi filio §.
ſi vir in quinquennium col. 3. ff. ſolut. matr. & in l. vſufru-
ctu ff. ad l. falcid.* Dec. *conſ. 437. In cauſa quæ agitatur n. 13.
& conſ. 490. per tot.* Bald. *conſ. 87. in fin. vol. 5.* Angel. *in §.
conſtituitur in fin. de vſufruct.* Io. Dilect. *de art. teſtand. cau-
tel. 42.* Ruin. *conſ. 41. col. penult. vol. 2. & conſ. 51. num. 14.* 41
& 206. col. penult. eod. vol. cum alijs innumeris allegatis à
Roland. à Valle *conſ. 8. num. 13. tom. 2.* dicit ita practicari,
& prædictam † opinionem Bart. phariſaicam appellat. Ca- 42
ualcan. *in tract. de vſufruct. mul. relict. ſub num. 211.* vbi
etiam ſubdit ſi Iudex ſecundum eam iudicaret teneretur in
ſyndicatu.
Nam vera, & ſana doctrina eſt, vt hæres, & non vſu-
fructuarius teneatur ad ſoluendum æs alienum, & legata,
& ipſe conueniendus † ſit, vtpotè quia iura, actiones, 43
&c. actiuè, & paſſiuè tranſeunt in hæredem vniuerſaliter
inſtitutum, & non in vſufructuarium, & in puncto vide-
tur text. *in l. 1.* ibi, *Hæreditaria onera ad ſcriptos hæredes pro
portionibus hæreditarijs, nō pro modo emolumenti pertinere, &c.
ff. ſi cert. pet. & in l. quoties C. de hæred. inſtit.* & quod prædicta
ſit † communis, recepta opinio, & contraria Bart. ſit falſa poſt 44
Alex. Barb. Dec. Crauett. & Gualdenſ. &c. teſtatur Couar.
variar. reſolut. lib. 2. cap. 2. num. 4. verſ. Quinta concluſio,
& adde Matteſ. *ſingul. 4. Nota, quod ſi teſtator ſub num. 1.*
vbi quoque aſſerit Bart. opinionem eſſe communiter damna-
tam, & ibi latè Gabr. Sar. *in addit.* vbi plura allegantur,
& adde *text. in l. fin. §. æs alienum, verſ. ſecundum autem le-
gata C. de bon. quæ lib.* quam legem contra Bart. expedit
Paul. de Caſtr. *ibi, & in conſ. 294. num. 2. lib. 2.* latè Dec.
conſ. 589. ſub num. 3. vbi contra Bart. teſtatur de communi
opinione, à qua in iudicando non eſt recedendum, & Burſat.
in conſ. 123. latè à num. 10. & ſeqq. lib. 1. adduci etiam po-
teſt text. *in l. fin.* ibi æs alienum ex bonis deducitur *ff. de vſu-
fruct. legat.* quem textum ad hoc adducit, & allegat Paul.
de Mentepico *in l. Titia cum teſtamento §. Titia cum
nuberet num. 150. ff. de legat. 2.* facit etiam text. *in l.
vſufructu bonorum 69 ff. ad l. falcid.* quem ad hoc poſt
alios expendit Alex. *ibi num. 2. & 3.* Niger. *in l. 1. num. 64.
ff. de legat. 1.* & Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 143.
ſub num. 13.*
Itaque ex ſupradictis iuribus apparet, quod non vſufru-
ctuarius, ſed hæres ſcriptus ad quem ſpectat proprietas bo-
norum conueniendus eſt pro ære alieno teſtatoris, † vt ex 45
ipſis rebus hæreditarijs ſatisfaciat creditoribus, & iſta opinio
eo facilius eſt admittenda, quia ſi daretur locus opinioni
contrariæ Bart. *in d. l. fin.* † plura abſurda ſequerentur, quæ 46
à Bart. nullatenus fuerunt cogitata, & potiſſimum illud,
nam ſi eſſent plures creditores, & magna ſumma, vel in
mediocri quantitate, qui de præſenti habere deberent, in-
uitis dentibus eorum, opus eſſet, vt expectarent † ſolutio- 47
nem per multos annos ſicuti ſingulis annis percipitur vſuſ-
fructus, quod eſſet ei valdè damnoſum, quia † tempus di- 48
citur pars ſummæ, *l. prima §. diem ff. de eden.* & minus di-
citur ſoluere, qui tardius ſoluit, *§. plus autem Inſtitut. de
action.* Vndè & dicimus acceleratam ſolutionem eſſe pretio
† æſtimabilem, Craſs. *de ſucceſſ. §. legatum q. 42. num. 1. 49
& 2.* Salzed. *de repreſent. lib. 1. cap. 2. num. 1. & 2.* Caſtill.
quotid. controuerſ. par. 3. cap. 19. num. 4. Laderch. Imol. *conſ.
127. num. 12.* Bellon. *conſ. 23. num. 1.* Surd. *conſ. 113. n. 25.*
Et dilatio non ſolum affert † incommodum, ſed etiam fa- 50
cit, vt res minus valeat *d. §. plus autem, Inſtit. de action.* cum
alijs copioſè ponderatis *in cauſa Romana Legati ſcutor. 50.
mil. 26. Iunij 1641. & 1. Iulij 1644. coram R.P.D. meo Cerro.*
Ergo nè iſtud abſurdum ſequatur debemus dicere, quod
creditoribus † ſolui debet de venditione rerum hæreditaria- 51
rum, & non de vſufructu, quo valido argumento vtitur,
Iaſ. *in l. 1. in princ. in 2. lectura ff. ad Trebell.* vbi intrepidè
inquit, quod per iſtud argumentum reale contra Bartol. con-
ſuleret, nec non iudicaret. Ex prædicto etiam abſurdo aliud
inconueniens ſequeretur, quoniam † multoties legatum 52
vſusfructus inane, & eluſorium redderetur, quia ferè in to-
tum euacuaretur in ſoluendo tali ære alieno teſtatoris, *l. fin.
§. ſin autem C. de bon. quæ liber.* & appoſitè conſiderauit Go-
zad. *in conſ. 94. n. 26. verſ. quando legatum poſſet eſſe vacuum*,
aduertitque Burſat. *in conſ. 123. n. 12. lib. 1.* & adde Gaſpar.
Theſaur. *quæſt. forenſ. cap. 32. num. 3. lib. 2.*

Quod

Quod enim ſupradicta opinio ſit verior, contraria Bartol.
damnata, præter iam relata, ſic contra eundum iudicauit
Cam. Imperial. penes Andr. Gail. *obſeru.* 146. *lib.* 1. *num.* 1.
verſ. opinio verior eſt, contra Bart. &c. ibique vlterius opi-
nio pro ridicula habita fuit, & abſolutè dicitur veram, &
firmam eſſe concluſionem vſufructuarium omnium bono-
53 rum, neque à creditoribus † hæreditarijs ratione æris alie-
ni, neque à legatarijs ad ſolutionem legatorum conueniri
poſſe, ſed hæredem inſtitutum vtriſque obligatum eſſe, vel
actione perſonali, vel ex teſtamento &c. *ita pariter fuit*
54 *pronunciatum* in Conſil. Neapolit. apud Vincent. † de Franch.
deciſ. 483. *num.* 1. *verſ. communiter reycitur doctrina* Bartol.
&c. & ſic etiam fuit ſententiatum in Conſiſtor. Regn. Sici-
liæ, penes Maſtrill. *deciſ.* 3. *n.* 3. *verſ. ſed dictum fuit in con-*
trarium eſſe communem opinionem lib. 1. vbi copioſè plura
allegantur.

Concluſio tamen prædicta ceſſat, quando ſumus in lega-
55 to annuo, quia illud † non ab hærede, ſed ab vſufructua-
rio præſtandum venit, *l. fin. §. ſin autem C. de bon. quæ liber.*
qui text. licet loquatur in patre vſufructuario, & legitimo
56 adminiſtratore, † tamen illum Doctores extendunt ad quem-
cumque vſufructuarium, vt per Bald. Fulgoſ. Caſtr. Salicet.
Corn. & alios, ibi, & ita tenent Borgnin. Caualc. *de vſufruct.*
num. 221. *cum ſeqq.* Bellon. *conſ.* 7. *ſub num.* 6. Menoch. *de*
præſumpt. lib. 4. *præſumpt.* 143. *num.* 18. Matthæſil. *ſingul.* 5.
Iaſ. *in l.* 1. *num.* 1. *ff. ad Trebell.* vbi dicit rationem eſſe, quia
57 huiuſmodi legata recipiunt dilationem de † anno in annum,
ſicut vſusfructus, Pic. *in l. Titia §. Titia num.* 158. *q.* 60. *ff.*
de legat. 2. Gozad. *in conſ.* 94. *num.* 22. *&* 27. Ruin. *in conſ.*
206. *num.* 30. *vol.* 2. vbi reprehendit Alexand. contrarium
tenentem, Soccin. *in conſ.* 115. *num.* 10. *vol.* 1. Bellon. *in*
conſ. 7. *num.* 6. Couar. *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 2. *numer.* 7.
verſ. tertio conſiderandum, Rube. Alexand. *in conſ.* 158. *n.* 2.
Roland. *in conſ.* 8. *num.* 27. *vol.* 2. Burſat. *in conſ.* 123. *n.* 1.
lib. 1. Surd. *deciſ. Mantuan.* 193. *num.* 1. *& num.* 8. arguit
58 † Cephal. *in conſ.* 376. quia ibi inaduertenter tenuit contra-
rium, Thomat. *dec. Maceraten.* 106. *n.* 7.

Et ratio ſupradictæ opinionis eſt, quia per legatum an-
59 nuum cenſetur iniunctum † reale onus ſuper redditibus bo-
norum teſtatoris, iuxta text. *in l. peto §. fratre ff. de legat.* 2.
Rub. Alexand. *d. conſ.* 158. *num.* 2. & ſecundùm prædictam
concluſionem fuit iudicatum in *Camer. Imperial.* penes Gail.
d. lib. 2. *obſeruat.* 146. *num.* 8. & ita etiam fuit concluſum in
Rota *in cauſa Romana annui legati* 4. *Iunij* 1614. *coram bon.*
mem. Buratt. eſt deciſio 583. *num.* 1. *par.* 2. *recent. & inter*
eius impreſſ. eſt deciſio 73. *nu.* 1. vbi R. P. D. meus Ferentill.
in littera A. ad hanc limitationem dat duas ſublimitationes,
60 & quod vſufructuarius teneatur † ad legata annua nuper
arbitrata eſt Rota *in cauſa Recanaten. Manutentionis* 27.
Iunij 1642. *coram R. P. D. meo Cerro*, §. *Minuſque refra-*
gatur, verſ. vſufructuaria vniuerſalis legata annua ſoluere
debet, &c.

61 Nec illud prætermittendum venit, † quamuis apertum ſit,
vſufructuarium, & non hæredem proprietarium teneri ad
collectam, & onera fundi, *l. quæro ff. de vſufruct. l. apud*
Iulianum §. hæres ff. de legat. 1. *l. ſi pendentes, & l. ſi hactenus*
§. ſi quid cloacarum ff. de vſufruct. Limita tamen id, niſi tan-
62 ta eſſet ſolutio collectarum, † vt æquiualeret perceptioni
fructuum, tunc enim tenetur proprietarius, *gloſ. eſt ſingu-*
laris in l. concubinam §. qui hortos ff. de legat. 3. *allegat. l. ſi*
res obligata ff. de leg. 1. & illam gloſſam extollunt Dyn. &
Bart. *in l. his verbis §. idem teſtator ff. de legat.* 3. Alex. Aret.
& Iaſ. *in l. quod ſeruus, & in d. l. ſi res obligata ff. de legat.* 1.
idem Alex. *in l.* 1. §. *fin. col.* 2. *ff. de nou. oper. nunc.* Aretin.
& Iaſ. *in l. fructus col. fin. ff. ſolut. matrim.* Matth. de Afflict.
in cap. Imperialem §. Præterea num. 57. *de probib. alien. feud.*
per Federic. *& in deciſ.* 252. Magnificus *num.* 2. Ludouic.
Roman. *ſingul.* 157. *incip. Tu ſcis*, vbi inquit, *gloſ. in d. §.*
63 *qui hortos*, eſſe vnicam † in Mundo, & ſic ipſe obtinuit de
facto Florentiæ in cauſa magni ponderis, idemque ipſe reſ-
pondit in *conſ.* 230. *num.* 2. *Præſupponitur*. Receditur enim
64 à regulis † iuris, vt diſpoſitio valeat, ita per textum *in di-*
cta l. concubinam §. qui hortos, & ibi gloſ. ff. de legat. 3. in
puncto alijs relatis firmat Petr. Gerard. de Petra ſancta *ſin-*
gular. 35. *incip. Dictum eſt vulgatiſſimum num.* 3. *verſ. hæres*
tenetur ſoluere pro vſufructuario expenſas pro tributis, &c.
atque amplia hanc concluſionem multò magis procedere
quando perſona, cui fuit relictum tale legatum vſumfructum
erat admodum cara ipſi teſtatori.

65 Nam dilectio teſtatoris † erga perſonam cui aliquid relin-
quitur, facit, vt contra regulas, legatum latè debeat inter-
pretari, Crauett. *conſ.* 297. *num.* 1. Natta *conſ.* 226. *per tot.*
Corn. *conſ.* 192. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 140. *num.* 12. *& præ-*
ſumpt. 126. *num.* 7. *lib.* 4. *de arbit. Iud. lib.* 1. *q.* 99. *num.* 15.
Gratian. *deciſ.* March. 96. *num.* 1. *& ſeq.* & dixit Rota *coram*
bon. mem. Franciſco Vbaldo in Firmana fideicommiſſi 20. *No-*
uembris 1620. *& coram Reuerendiſſimo P. D. meo Dunozetto*
Decano in cauſa Romana legati 50. *mil.* 16. *Ianuarij* 1640. §.
Verum etiam ex maxima dilectione, &c. & coram eodem in
eadem cauſa 11. *Maij eiuſdem anni §. vltim. verſ. ex magna*
dillectione, &c. & coram R. P. D. meo Roias in cauſa Romana
legati 24. *Ianuarij* 1642. §. *Prima deſumpta, verſ. verſamur*
in legato facto coniunctæ perſonæ dilectæ teſtatori inde latè de-
bet interpretari &c. & in terminis quando † aliquid relictum 66
eſt vxori, prout eſt caſus noſter, fuit dictum coram bo. me.
Cardin. Seraph. *deciſ.* 138. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ. & inter eius*
impreſſ. eſt deciſio 240. *num.* 1. *verſ. quia factum eſt vxori, &c.*
& coram bon. mem. Reuerendiſſ. Dunozetto Archiepiſcopo Se-
leucien. in Romana vſusfructus 22. *Aprilis* 1624. vbi dicitur,
quando legatarius nullam, vel modicam conſequitur vtili-
tatem ex legato, † tunc onus ſuper illo impoſitum non ad 67
eum, ſed ad hæredem ſpectat, vt probat text. *in l. qui con-*
cubinam §. qui hortos ff. de legat. 3. & ibi gloſ. Bart. Dyn. Ro-
man. Alex. & alij Surd. *conſ.* 493. *ſub num.* 6. *& deciſ.* 28. *n.*
2. Menoch. *conſ.* 997. *nu.* 22. *& de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.*
106. *num.* 14. Rimuald. iun. *conſ.* 171. *n.* 22. *& ſeq.* In quam
ſententiam Rota ibi eò libentius deuenit, quia † tale lega- 68
gatum fuit relictum vxori, quam teſtator præſumitur
dilexiſſe, etiam conſiderauit Surd. *d. conſ.* 493. *num.* 6. *in*
fin. & benè facit vulgatum illud dictum Propertianum
lib. 4.

Omnis amor magnus, ſed apertè in coniuge maior. 69

& in puncto quando vxor eſt relicta vſufructuaria omnium
bonorum, & altero hærede inſtituto in proprietate *fuit ani-*
maduerſum in cauſa Mutinen. Dotis 16. *Ianuarij* 1641. *coram*
Eminentiſſimo D. Card. Panzirolo, vbi vir decedens duos
ſibi ſcripſit hæredes, nimirum vxorem in vſufructu vltra do-
tem, & quartum dotale, alterum verò hæredem inſtituit
in proprietate, & licet iſte hæres multa prætenderet contra
vſufructuariam, & præſertim † quod cùm etiam ipſa fuerit 70
hæres inſtituta, non poterat vti creditrix dotis, & quarti do-
talis experiri contra cohæredem niſi pro ſua rata ipſum tan-
gente, iuxta text. *in l. ſi ex facto §. vnde ſcio ff. de hæred. in-*
ſtit. ex quo alia medietas fuit per confuſionem extincta, Alex.
in l. quæ dotis num. 3. *&* 15. *ff. ſolut. matrim.* quamuis fue-
rit hæres cum beneficio legis & † inuentarij, cùm talis 71
aditio non tollat confuſionem quatenus bona ſuperſint,
Gabr. *conſil.* 125. *num.* 12. *lib.* 1. Vrſill. ad Afflict. *dec.*
237. *num.* 5.

Attamen contrarium ibi fuit deciſum, nempe vxori de-
beri integram dotem, & quartum, ex pluribus cauſis ibi ad-
ductis, quas breuitatis cauſa non refero, illa tamen loquen-
do in terminis noſtris allegatur, *vt fuit dictum in eadem cau-*
ſa coram eodem Eminentiſſimo Panzirolo, ſub die 15. *Nouem-*
bris 1641. ibi, *quæ † eò faciliùs veniunt admittenda in caſu,* 72
de quo agitur, ſtante maxima affectione teſtatoris erga
vxorem, nedum expreſſa per verbum, Dilectiſſimam, *ſub*
quo illam nominauit, ſed re ipſa, eò quia inſtituit eam
hæredem, &c.

ALimenta, quando alicui ſunt præſtanda ex præcepto A
teſtatoris, an legatarius neceſſe ſit, vt ad eorum con-
ſecutionem inhabitet vnà cum hærede necne, diſtinguendi
ſunt duo caſus. Aut † enim teſtator ſimpliciter alimenta re- 73
liquit abſque alia adiectione, & hoc caſu legatarius poteſt
habitare vbi vult, & hæres tenetur ei alimenta ſubminiſtra-
re, vt eſt textus apertus, in *l. libertis* 4. *§. fin. ff. de aliment. &*
cibar. legat. quem textum, ſalua eius pace, nullatenus in-
tellexit † *Accurſius*, dum in eo illud verbum, *agant*, expo- 74
nit pro *petant*, eſt enim ſciendum, quod verbum, *agere*,
etiam abſolutè prolatum pro viuere accipitur apud Tacitum,
vnde illa verba textus, *ſi ſine patroni liberis liberti agant*,
ideſt, *viuant*, iunctis ergo præcedentibus verbis, quæ pro-
ponebantur, cibaria, veſtiaria, † nulla conditione addita 75
præſtari, clarè probant iſtam ſententiam, & hanc Accurſij
inaduertentiam accuſauit Beneuent. Stracc. *in addit.* ad Cra-
uett. *conſ.* 205. *ſub n.* 6.

Corroborari quoque poteſt ſupradicta opinio, vt legata-
rius minimè teneatur habitare cum hærede, † ſed indiſtinctè 76
conſequatur alimenta, ex text. *in l. cum hi §. vult igitur ff.*
de tranſact. qui ad hoc communiter ſolet quoque citari, ad-
uer-

uertitque Bart. *in d. l. 4. §. fin.* vbi infert ad vxorem cui vir
77 alimenta reliquit, & vult, quod poſſit † habitationem eli-
gere vbi placet, atque ibi petere alimenta, Bald. *in l. in an-
nalibus num. 4. C. de legat.* Angel. *in d. l. cum hi §. vult igitur
col. 2. verſ. ſequitur*, vbi inquit eſſe ibi caſum apertum, &
78 quod alimentarius non tenetur morari in domo † hæredis,
& hoc eſſe vtile pro vxoribus, & filijs naturalibus, quibus
conſueuerunt relinqui alimenta, atque ita de facto pluries
vidiſſe obſeruare teſtatur, ita quoque generaliter loquendo
tenet Bart. *in tract. de aliment. num. 24.* cum alijs pluribus
relatis per Surd. *in eodem tractat. de aliment. titul. 4. q. 14.*
79 *num. 16.* & quod iſta ſit communis † opinio poſt Iaſ. *in l.
diuortio num. 24. in princip.* teſtantur Michael Gruſſ. *recep.
ſentent. in §. legatum num.* 3. Cuma. *in d. l. cum hi §. fin. ff. de*
80 *tranſact.* vbi inquit ita † ſemper vidiſſe practicari, Petr. Barb.
in l. 2. par. 1. num. 28. ff. ſolut. matrim. vbi alios hanc opinio-
81 nem tuentes, & ſic † ſenſit *Conſil. Neapolit.* apud Anton.
Capyc. *deciſ. 24. num. 8.* vbi inquit hanc eſſe communem
opinionem, & in Senatu Delphinatus teſte Franciſc. Marc.
*deciſ. 323. num. 5. verſ. nec tenetur quis accipere alimenta in
domo hæredis &c. par. 1.*

Ratio quippe ea in his terminis communiter ſolet aſſigna-
ri, atque quoque conſideratur in præſenti deciſione, quia
82 † hoc caſu legatum fauore ipſius legatarij, non autem hæ-
redis cenſetur à teſtatore factum, ideòque ipſius legatarij
commodum ſpectandum venit. Abſurdum eſſet enim aſſe-
83 rere, dum teſtator id non ſenſit, † cogere quem habitare
cum hærede in vita, cùm eſſet inducere quamdam ſpeciem
84 ſeruitutis, quæ nullo modo induci nequit, † cùm ſemper
in dubio fauore libertatis iudicandum ſit, *l. inter pares ff. de
re iudic. l. in obſcura, l. quoties, l. libertas ff. de regul. iur. & l.
lege Iulia ff. de manumiſſ.*

Nec aliquis titubet, licet Alexand. *in conſ. 178. in fin. lib.*
6. teneat totum oppoſitum, nempe ſi teſtator ſimpliciter ali-
85 cui reliquerit alimenta, † interpretanda veniat voluntas te-
ſtatoris voluiſſe, vt ea præſtarentur in domo hæreditaria,
86 cùmque inaduertenter † ſequutus eſt Menoch. *in tract. de
arbitr. Iud. lib. 2. caſ. 170. num. 9.* Menoch. minus cautè am-
plexus fuit Burſat. *in conſ. 86. num. 29.* vbi allucinatus ex il-
lius dicto inquit legata alimenta in domo hæredis eſſe præ-
ſtanda ex communi Doctorum doctrina. Sed loquendo de
Alexandro ipſe tenendo eam opinionem in non paruum er-
rorem lapſus eſt, & dum ad hoc allegat Bald. *in l. in annali-
bus C. de legat.* ibi Bald. dicit totum contrarium, ſimiliter
allegat Bald. *in l. ſi domus in princip. ff. de legat. 1.* ibi Bald.
non loquitur in legato alimentorum, ſed in legato habitatio-
87 nis, † quo caſu clarum eſt, quod debetur habitatio in do-
mo ſua, non in aliena, pater, quia ſi teſtator domum non
habet legatum eſt nullum, vt ibi dicit. Ex quo apparet non
88 eſſe tantum, & abſolutè concredendum † allegationibus
Alexandri, quamuis aliud nobis ſuadeat, Matth. de Afflict.
deciſ. 100. ſub num. 2. ibi, *Nec miretur aliquis, quod vt plu-
rimum allegantur Alexandri conſilia, & non iura quæ loquun-
tur de materia, quia dictus Doctor eſt copioſiſſimus, & gra-
tia breuitatis elegi eum allegare ſolum, quia ipſe ſemper allegat
ad propoſitum copioſè &c.* Alex. quoque propter dictam eius
89 opinionem tanquam dormitans † pungitur ab Aym. Crauet.
in conſ. 205. ſub num. 2. verſ. quidquid malè dixerit, Alex.
& poteſt aſſeri in Domino, Alex. *quandoque bonus dormitat
Homerus &c.* damnatur quoque Alex. in hoc à Simon. de
Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 11. ſub n. 101.
v. dicendum eſt ita ſimpliciter loquendo*, Alex. *malè loqui, & ſic
contra text. & contra communem opinionem Doctorum &c.* Ab
alijs etiam Doctoribus ex eadem cauſa acriter reprehendi-
tur Alex. ſed quod retuli ſufficiat, cùm id ſolo zelo veritatis
ductus aſſeruerim, & non animo contradicendi, liberè eſt
90 enim philoſophandum, nam veritas † poſt DEVM vnicè
colenda venit, imò ipſe DEVS eſt veritas, & vita, ergo
amanda ſuper omnia.

91 Nec eſt mirandum † ſi Alexander aliquando errauerit,
quia ſummi etiam viri prout fuit Romanæ eloquentiæ flu-
92 men Marc. Tull. Hippocrates Medicorum facilè † Princeps.
Papinianus Iuris Conſultorum Phœnix &c. & Magni Pa-
tres, ſanctitateque inſignes, ac in Eccleſia DEI Sydera ful-
gentiſſima, & inter alios S. Hieronymus, S. Auguſtinus,
93 &c. aliquando in errores inciderunt, † ab eiſdem poſtea
receſſerunt ſe retractando, inde egregiè aduertit Imperator
noſter Iuſtinianus *in l. 2. §. ſi quid autem C. de veter. iur. enu-
cleand.* Omnium habere memoriam, & in nihilo penitus er-
94 rare, diuinitatis † magis quam humanitatis eſt, *& vide quæ*
*dixi in diſcurſ. ad Vtriuſque Iuris DD. infra in princip. par. 7.
recent. ſub num. 87. verſ. videmus etiam &c.* Et hæc dixi pro
defenſione Alexand. Taragn. cum & in magno honore
apud nos eſſe debeat. Nam Felin. *in cap. Rodulphus num. 32.
de reſcript.* memoriæ prodidit. Alexandrum † fuiſſe incom- 95
parabilis doctrinæ Iuris conſultum Lucernam ardentem Ca-
thedralis Iuris Ciuilis, nouumque luminare extitiſſe, & poſt
Galiacc. Dec. Iaſ. Curt. Cagnol. alioſque Doctorem † veri- 96
tatis eum appellat, Neuiz. *in ſylu. nupt. lib. 5. tit. quomodo in-
dicandum ſub num. 26.* longum quidem eſſet, ſi omnes eos,
qui Alexandri doctrinam admirati ſunt, atque illum ad cæ-
leſtes extulere plagas, referre vellem, † & ne faſtidium af- 97
feram, idcircò ſilentio eos percurrere duxi. Et ſolum dicam
Alexandrum non fuiſſe de illis Doctoribus, de quibus (heu
miſeri! locutus ſum *ſupra in annotatione ad deciſ. 632. à num.*
141. qui ad inſtar arundinis † à vento pecuniæ agitantur. 98
Nam, vi refert Nicol. Anton. Grauat. *in eius vita*, peculia-
re erat ei illud dicterium, certè ingenui animi dignum *Legi-
bus vacaui, vt ſcirem, non vt eas venderem*, ac ſubiungit,
proprium fuiſſe Alexandri veritatem quærere, † & omnium 99
etiam erit tanti viri veſtigia ſequentium, ſi nihil pecuniarum
gratia egerint, ſi non ſpe, aut præmio alliciantur, ſi non
gratia † flectantur, auctoritateque frangantur, ſed rectum 100
animum habentes æqua † lance iuſtitiæ ſtateram geſtando
prout faciebat d. Alexan. & ipſe magis gloriari poterit de iſto
cognomine Veridici, † quàm Alexander Macedo ille de co- 101
gnomine Magni. Redeo modo de cognomine, vltra quod
ſuper eo vſurpato cognomine Magni, rectè fuit deriſus à pru-
denti illo Stoico Romano Seneca in epiſt. cum his verbis:
Infelix † ob hoc, quod intelligere debebat falſum ſe gerere co- 102
gnomen: quis enim poſſe magnus in puſillo poteſt. Cælum enim
ſublunare, reſpectu ipſius † Cæli, eſt minutiſſimus punctus, 103
*aliaque in his terminis adduxi in annotat. ſupra par. 3. recent.
ad deciſ. 2. in 2. par. annotat. à nu. 92.*

Redeo modo in viam, & ſic firma ſtat atque inconcuſſa
iuribus, & rationibus vallata præfata concluſio, † vt dum 104
teſtator alicui ſimpliciter reliquit alimenta, ea etiam extra
domum hæredis poſſit petere, ſicut demonſtratum eſt. Nec
ab hac opinione diſcordat Rota, quamuis Gratian. *diſcept.
forenſ. cap. 522. num. 42.* vbi prius firmat generale eſſe, vt
alimenta † ſint præſtanda in domo præſtare debentis, & al- 105
legat Menoch. *de arbitr. d. caſ. 170. nu. 9.* nam & ipſe Grat.
incidit † in eadem fouea cum Menoch. nam ipſe Menoch. 106
eſt in hoc reprobatus, vt dixi ſupra num. 81. & adde in ſpecie
eum † reprobarunt Beneuent. Stracc. *in annotat. ad dictum* 107
conſ. 205. Crauett. *ſub num. 6. verſ. in eumdem errorem la-
pſus videtur*, Menoch. *d. caſ. 170. num. 9. dum ſimpliciter
inquit, &c.* refutatus etiam fuit Menoch. per Surd. *in d. tra-
ctat. de aliment. titul. 4. q. 14. num. 7.* vbi etiam ait, quod
† Menoch. allegat plures, & omnes ferè contrarium tenent, 108
& num. 19. generaliter reprobat omnes DD. qui contrarium
tenuerunt *verſ. præterea non eſt curandum de DD. qui con-
trariam partem tenuerunt &c.* Menoch. à Petr. Barboſ. *in l.
2. par. 1. num. 28. verſ. quidquid reſoluat* Menoch. *de ſolut.
matr.*

Deinde poſtea, vt dicebam, Gratian. in d. loco ad pro-
bandam illam reiectam opinionem, ſubiungit, ita Rotam
ſeruare, quod verum non puto, & dum allegat † deciſio- 109
nem in cauſa *Aretina penſionis 20. Februarij 1598. coram
bon. mem. Litta eſt deciſio 678. num. 4. par. 4. diuerſ.* vbi di-
citur, Rotam ſequi eam ſententiam, quod alimenta debeant
præſtari in domicilio hæredis, quàm concluſionem intelle-
xit veram, quando de † voluntate teſtatoris ſuper hoc con- 110
ſtat, cùm ad id expendatur deducta *in cauſa Fulginaten. ali-
mentorum 18. Aprilis 1597. coram eodem Litta*, vbi in §.
Quantum autem ad alimenta, &c. ad dubium propoſitum
vbi alimenta erant præſtanda, reſpondetur id regulandum
eſſe ſecundum mentem, † & voluntatem diſponentis, ſicuti 111
intelligenda omnis diſpoſitio eſt, quare dum conſtat teſtato-
rem voluiſſe, vt ea præſtarentur in domo hæredis, & tunc
ibi ſunt præſtanda, ſic in confeſſo eſt apud omnes, & mox
dicam, aut verò non conſtat de tali mente, & tunc † deter- 112
minatio huius quæſtionis non eſt in dubio ponenda, cùm
iura in hoc ſint plena, de quibus *ſupra dixi à num. 73.* nam ſi
teſtator aliter voluiſſet, id exprimere ſciuiſſet, & benè hic in
præſenti deciſione in puncto conſideratur num. 1. Venio mo-
dò ad aliud caput diſtinctionis.

Aut verò teſtator relinquit alicui alimenta in domo, vel
ſub conditione, vel cum onere † morandi, vel habitandi in 113
domo, vel cum hæredibus, vel per aliud æquipollens con-

ſtet

ſtet de voluntate defuncti, tunc enim ſi legatarius deſiderat aſſequi tale legatum, non aliter intentum ſuum obtinebit, niſi teſtatoris voluntatem, quæ altera lex eſt §. *diſponat auth. de nupt. obſeruet.* & qui vult relictum ſibi emolumentum te-
114 netur † acceptare onus ſibi iniunctum, *l. ſecundum naturam ff. de regul. iur.* & in ſpecie probat textus *in l. quod legatur ff. de iudic. & in l. qui concubinas §. vxori ff. de leg.* 3. & aduertit Bart. *in l. Caio §. Imperator. ff. de aliment. & cibar. legat.* Paul. à Monte Pico *in l. Titia §. Titia num.* 135. *ff. de legat.* 2. Caſtr. *in l. diuortio num.* 9. *ff. ſolut. matrim.* Ruin. *in conſ.* 81. *num.* 3. *vol.* 2. dicens, quod hoc caſu legatarius petens
115 † alimenta extra domum, dicitur plus petere debito. Nam dum teſtator voluit vt alimenta præſtarentur in domo, id
116 demonſtratiuè dicitur additum fauore hæredis, † minus enim graue eſt præſtare alimenta in domo, quàm extra, vt dicunt Doctores,& experientia rerum magiſtra docet. Qua-
117 re legatarius, qui non eſt moratus † in domo hæredis non poterit petere alimenta præterita, quia in hoc caſu extra
118 domum non eſſe præſtanda † receptum eſt, & plures Doctores in hanc eandem ſententiam conſpirantes adducit Roland. à Valle *conſ.* 22. *num.* 9. *vol.* 1. & præſertim Anch. Ang. Corn. Socin. Pic. Iaſ. Bertrand. & Ruin. & alios etiam cumulat idem Roland. *in conſ.* 89. *nu.* 10. & 11. *lib.* 3. Alex. Trentacinq. *variar. reſolut. lib.* 1. *titul. de aliment. reſolut. lib.* 1. *num.* 26. & copioſius Surd. *in tractat. de aliment. tit.* 4. *quæſt.* 15. *à num.* 3. *& ſeq. vbi etiam num.* 6. poſt Bald. *in l.* 1. *num.* 8. *C. de legat.* ait, quod nec hoc caſu ſufficit lega-
119 tarium habitare in eadem domo † ſi non comedat cum hærede, & ideò niſi ſit commenſalis non dicitur morari cum hærede, & Bald. ſubdit hoc eſſe notandum, ſequiturque Angel. ibi dicentes tunc habitare legatarium cum hærede,
120 † quando eſt commenſalis, non ſi partem domus inhabitet, & dicit Imol. *in l. ſi quis ita legauerit in princip. verſ. item nota, quod vbi ff. de condit. & demonſtr.* quod qui tenetur morari
121 cum aliquo, † ita eſſe debet, vt ſimul alantur, & id eſſe notandum admonet Pic. *in d. l. Titia §. Titia numer.* 163. Ruin. *conſ.* 37. *num.* 2. *vol.* 2. cum alijs plena manu relatis per Simon. de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 4. *dubitat.* 11. *num.* 109. *& ſeq.* & per Borgn. *in tract. de vſufruct. num.* 128. prædictamque opinionem, vt alimenta relicta domi
122 † perperam petantur extra eam, pluries eſt amplexa Rota, & præſertim *in cauſa Spoletana alimentorum* 24. *Maij* 1593. *coram bon. mem. Gypſio*, vbi quoque aduertitur, id quod di-
123 xi ſupra, ſcilicet ſi peterentur ea extra † domum plus peteretur, quia talis conditio, ſeu modus fauore hæredis cenſetur appoſitus &c. *ac in cauſa Foroliuien. alimentorum* 20. *Nouembris* 1630. *coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio Iun. §. verum vtraque verſ. alimenta denegantur, ſi illa petantur extra domum &c.* & magis in ſpecie *in cauſa Romana legati cibi, & potus* 13. *Iunij* 1635. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunezetto Decano §. demum verſ. intrat regula, quod alimenta, vel cibaria relicta in domo, vel ſub conditione habitandi in domo, non debentur extra domum, &c.* ibique plura ad hoc allegantur.

Temperanda tamen venit prædicta regula, vt non intret,
124 quando aliter viſum fuerit hæredi, nam, vt dictum eſt, † cùm teſtator id præſumatur ordinaſſe in fauorem hæredis,
125 ideò ſi ipſe contrarium velit, & aliud ſentiat † indubitatum eſt poſſe tali fauori renunciare, *l. ſi quis in conſcribendo C. de pact. l. paſci, l. pactum inter heredem ff. de pact. l.* 1. *ff. à quibus appellar. non lic. l. Iudex ff. de minor. cap. ad Apoſtolica de regul. cap. ſi terra, & cap. accidentibus de priuileg.* Vndè
126 cùm id fuerit inductum à teſtatore in hæredis fauorem † non debet in eius odium retorqueri, *vulgat. iur.* quare hæres vo-
127 lens, etiam inuito legatario poterit † alio in loco ei alimenta præſtare, *l. libertis §. fin.* cum ibi notatis per Dyn. Iacob de Aren. Bart. & Paul. de Caſtr. *ff. de alim. & cib. legat.* & in ſpecie conſulti reſponderunt idem Caſtren. *in conſ.* 146. *num.* 2. *verſ. quia poſſunt eorum fauori renunciare, nec debent ex hoc puniri &c. lib.* 1. cum alijs relatis per Surd. *in tract. de aliment. titul.* 4. *quæſt.* 15. *num.* 66. & addo Carol. Ruin. *in conſ.* 45. *ſub num.* 4. *verſ. heres cogi non poteſt alimenta præſtare in propria domo, &c. vol.* 2. Petr. Barboſ. *in l.* 2. *par.* 1. *ſub num.* 28. *verſ. heres tamen volens inuito legatario poterit extra domum &c. ff. ſolut. matr.* & quamuis ibi refutet An-
128 gel. Aretin. *in tractat. de* † *teſtament. gloſ.* 45. *num.* 1. tamen vt patet Aretin. ibi ſuper hoc nullam repugnantiam facit, & ſi tractatus ille Aretin. de teſtament. qui non minus practicus, quam theoricus eſt, ac ſuo priſtino ſplendori reſtitutus, videri deſideratur *eſt in magnis Tractatibus Vniuerſi Iuris iuxta nouam impreſſionem Tom.* 8. *par.* 1. *fol. mihi* 3.

Conquieſcit pariter ſupradicta concluſio, & ſic etiam extra domum alimenta ab hærede veniunt ſubminiſtranda, quando mulieri fuerunt ea relicta in domo hæredis, † & ibi 129
illa mulier non commodè (prout etiam ratiocinata eſt Rota in præcedenti deciſione) ſaluo bono nomine honeſtatis, & abſque ipſius famæ denigratione, † morari non poſſet, vt 130
puta quia ipſa eſt iuuenis, & hæredes etiam iuuenes & luxurioſi, & veriſimiliter cum ea luxuriarentur, nam iſta eſt iuſta cauſa è domo diſcedendi, & extra eam petere alimenta, cùm poſſibile id non dicatur, quod † honeſtè fieri ne- 131
quit, ſicque eo caſu conditio morandi cum hæredibus, tamquam turpis † pro non ſcripta habetur, quia turpè eſt habere malum nomen, & † malam famam, *l. facta §. in danda* 132
ff. ad Trebell. & bona fama omnium rerum precioſiſſima, 133
& † inæſtimabilis res eſt, *l. ſi in duabus ff. de reg. iur. l. ex hac* 134
lege ff. ſi quadrup. pauper. feciſſ. dicatur. Vnde merito fama ipſa † plus eſt cuſtodienda, quam oculi, *l. infamia verſ. etiam* 135
amiſſionis oculorum C. de decurionib. lib. 10. & admonuit paternè Rex Salomon in Eccleſiaſt. cap. 41. ibi, *Curam habe de* 136
bono nomine, † *hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille theſauri precioſi, & magni, bonum nomen permanebit in æuum.* Idemque in Eccleſiaſtes cap. 7. *Melius eſt*, inquit, *nomen bonum, quàm vnguenta pretioſa.* Quare Plautus in ſua Muſte- 137
laria prudenter quidem concludebat.

Ego ſi bonam famam mihi ſeruabo, † *ſat ero diues.* 138
Hinc more ſolito eruditus ille Philoſophus Seneca in tractat. de remedijs fortuitorum ſic ſententioſè loquitur, *Bona* † *opinio hominum, tutior eſt pecunia, bonum, quod eſt ſupprimitur nequaquam extinguitur, bona fama in tenebris proprium* 139
† *ſplendorem tenet.* Idemque in Prouerbijs aſſeruit, quod 140
honeſtus rumor, eſt alterum patrimonium. Hinc honor, & vita † æquiparantur *can. nolo* 12. *q.* 1. *l. iuſta cauſa ff. de ma-* 141
numiſſ. vind. Quare multò † fortius omni commodo, & vti- 142
litati eſt præferendus, *l. reprehendenda C. de inſtit. & ſubſtit. & l. Iulianus, & ibi gloſ. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam.* meritoque reſpondit Rota *in cauſa Meleuitana Antianitatis* 1. *Martij* 1638. *coram bon. mem. Pirouano*, quod ſicuti, iuſta cauſa metus † iudicatur timor amiſſionis omnium bonorum 143
in quacumque perſona, cuiuſcumque ſexus, ætatis, & gradus ſit, *cap.* 2. *de his q. met. cauſ.* Dec. *conſ.* 690. *num.* 8. Crauett. *conſ.* 49. *num.* 7. Menoch. *de arbitr. caſ.* 135. *in fin.* Medic. *de caſ. fortuit. par.* 1. *q.* 7. Sanchez *de matrim. lib.* 4. *diſp.* 5. *num.* 20. Eodem modo † iuſtus metus cadit, quan- 144
do agitur de amiſſione honoris, qui diuitijs quibuſcumque præferendus eſt, *l. ego puto, l. iſti quidem §. penult. ff. quod met. cauſ. cum ſimilib.*

In puncto verò, vt ſupra dixi, quando mulieri ſunt relicta alimenta in domo hæredis ſtante † probabili timore, ne 145
cum eo ſaluo eius honore morari poſſit, vt tunc ſpreto præcepto teſtatoris, alimenta extra hæredis domum mulier poteſt petere, eſt caſus, & ibi notat Bart. *in l. Caio §. fin. ff. de aliment. & cib. legat.* & idem voluit Bart. & Doctores *in l. diuortio in princip. ff. ſolut. matrimon.* idemque ſenſerunt Bald. Ang. & Salic. *in l.* 1. *C. de legat.* & plures in puncto adducit Surd. *in d. tractat. de aliment. titul.* 4. *q.* 15. *num.* 32. *& ſeq.* vbi loquitur † in terminis de legatario iuuene, qui ſi non 146
poſſit honeſtè habitare cum hæredibus ſine periculo impudicitiæ, poterit extra domum conſequi alimenta reliqua vide ibi, & Adde Angel. Aretin. *in d. ſuo tractat. de teſtam. gloſ.* 45. *num.* 2. *verſ. ſi dicta mulier erat iuuenis, & heredes iuuenes, & luxurioſi itaque illa mulier non poſſet ſaluo eius honore &c.* alios etiam Doctores id affirmantes refert M. Ant. Peregr. *in tractat. de fideicommiſſ. art.* 16. *ſub num.* 138. *verſ. ſi non poteſt ibi honeſtè morari, quia ſit iuuenis, & aliqui cum ea veriſimiliter luxuriarentur poteſt recedere de domo, & petere extra eam alimenta, &c.* & annectè Petr. Ioan. Anchar. *quæſt. familiar. lib.* 2. *q.* 1. *num.* 24. *verſ. quando vxor eſſet iuuenis, & pulchra, & non poſſet ſine ſuſpicione infamia &c.*

Limitatur tertiò prædicta concluſio, vt alimenta relicta in domo hæredis non poſſint peti extra, quando hæredes eſ- 147
ſent perſonæ rixoſę, & admodum iracundæ, vel haberent vxores rixoſas, iracundaſque, & quod iſta ſit iuſta cauſa conſequendi alimenta extra domum, probat Paul. de Caſtr. *in conſ.* 167. *ſub num.* 2. *verſ. non dicitur poſſe habere commodè, & cum pace mentis, licet incommodè, & cum rixa poſſet &c. par.* 1. & adde dictum Sapientis Regis Salomonis in prouerb. cap. 39. *Vir* † *iracundus prouocat rixas, & qui ad* 148
indi-

indignandum facilis eſt, & in terminis, quando hæredes non
149 ſunt huius naturæ, ſed † eorum vxores, vel alij cum eis ma-
nent in domo, aduertit Simon de Præt. *de interpretat.*
vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 11. *ſub numer.* 113. *verſ.*
non ſolum propter hæredum factum, ſed etiam per fa-
ctum eorum, qui ſtant cum illis, quia habent vxores ri-
xoſas, &c.
Idemque intellige verum, quando legatarius non habitat
150 † cum hærede propter aliquod odium vigens inter eos, *l. ſi*
diſceptetur ff. vbi pupill. educar. deb. Iacob. de Aren. quem
citat, & ſequitur Bald. *in auth. hoc locum num. 3. C. ſi ſecun-*
do nupſer. vbi infert, quod nouerca non cogitur habitare
151 cum priuigno, nec è contra † propter odium inter eos præ-
ſumptum &c. & fortius dicit idem Bald. *in l. ſi ea C. de con-*
dit. inſert. quod etſi non probetur aliter odium inter nouer-
152 cam, & priuignum, poterit † quiſque ipſorum ſeorſum
habitando recipere alimenta, etiamſi Teſtator reliquerit ea
ſub conditione ſi nouerca à priuigno non diſceſſerit, quia
153 odium † inter eos ſemper præſumitur, & ideò non eſt ne-
ceſſaria probatio, & addo in hoc adeſſe vulgatum adagium,
154 quando quis † aliquid ſimulatè facit, ſolet aſſerere, *Lacry-*
mat ad tumulum nouercæ, quod enim eſt conſuetum releuat
155 allegantem ab onere † probandi, *l. fin. in princip. ff. quod*
met. cauſ. l. ſiue poſſidetis C. de probat. l. nupturæ in fin. ff. de
iur. dot. Et Bald. in ſupradicto loco ſequutus fuit ab Anchar.
in d. quæſt. familiar. 1. *num.* 27. vbi reijcit Ruin. *in conſ.* 34.
156 *num.* 1. *vol.* 2. dum minus † rectè ſentit, prædicta procede-
re, dummodò probetur ſiniſtram opinionem ortam eſſe in-
ter nouercam, & priuignum, quia eius opinio poſſet pro-
cedere, quando hæres eſſet priuignus, ſed filius, vel extra-
neus, & mulier iuſſa eſſet cum illo habitare, tunc, vt di-
cam infra, eſt probandum odium. Sed ſecus eſt quando hæ-
res eſt priuignus, quia tunc non eſt adhærendum opinioni
Ruini, nam odium inter eos ſemper præſumitur, & benè
in puncto, vt nouerca poſſit conſequi alimenta, vel vſuſ-
fructus, quamuis habitet ſeorſum à principio ratiocinatur
Caual. Borgu. *in tract. de vſufruct. mulier. relict. ſub n.* 138.
vbi illius dicti reddit rationem, quia nouerca cum priuignis
157 ita quietè, & † pacificè poſſet habitare ſicut nurus cum ſo-
cru, aut canis cum gatta, nam ipſa omninò præſumitur
inimica priuignorum, & ideò dicitur tunc Cornix albeſce-
158 re, † cum ſancta nouerca quieſcit, aliam etiam cumulat
Boer. *dec.* 194. *ſub num.* 6. vbi inter alia ait, licet matres ſo-
159 leant confortare filios, ac beneuolentiam † patris in eos ſtu-
dioſè prouocare, tamen è contra nouercæ ſolent priuignos
terrere, & in odium patris ponere, *facit text. in l. non eſt*
enim ff. de inoffic. teſtam. vbi dicitur; quod pater aliquando
160 ſolet odio proſequi filios ſuos † blandinamentis nouercali-
bus. Hinc, *& ſecundum gloſ. in §. ſocrum in verb. No-*
161 *uerca inſtit. de nupt.* Nouerca dicitur † quaſi nocens arcus,
& refert Beltrand. *conſ.* 336. in prima parte, Caſſan. *in*
Conſuetudin. Burgon. rub. 6. des infans de pluſi. lit. in
princip. Sed relicta hac odioſa materia procedamus ad reli-
qua.
Tandem tunc legatarius recipit alimenta extra domum,
162 non † obſtante præcepto teſtatoris habitandi in domo, vel
cum hærede, quando inter vtrumque agitatur aliqua lis,
quia tunc eo impedimento ſtante extra domum conſequitur
alimenta, Iaſ. *in conſ. 44. num. 3. verſ. circa aliud quæſitum*
163 *vol.* 2. vbi inquit litem eſſe † iuſtam cauſam recedendi à do-
mo, Roland. *conſ.* 22. *num.* 12. *vol.* 1. Menoch. *in tractat. de*
arbitr. iud. caſ. 170. *num.* 16. Anchar. *d. quæſt.* 1. *num.* 3. cum
alijs allegatis per Surd. *in tractat. de aliment. d. titul.* 4. *q.* 15.
num. 28. Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſin.* 46. *num.* 10. ſentit-
que Rota *in Romana Reſciſſionis contractus 6. Aprilis* 1612.
coram bon. mem. Penia §. Nec præiudicabat verſ. cum propter
litem motam extra domum poterit conſequi alimenta, & in
eadem cauſa coram bon. mem. Card. Fabritio Veroſpio 18. De-
cembris 1615. eſt deciſio 199. ſub num. 6. verſ. propter litem
motam ſupra par. 4. recent. in illa Romana Legati Cibi, &
potus 13. Iunij 1633. coram Reuerendiſſ. P. D. Dunozetto De-
cano §. Non releuat verſ. lis autem eſt iuſta cauſa, vt dicatur
receſſum à domo, &c.
164 Ex litigio namque ſolet † oriri liuor, rancor, & odium,
& quidem capitale inter collitigantes, hinc lites vocantur
165 cruentæ funeſtæ, rabioſæ, † tetricæ, triſtes, horroreque
plenæ &c. vt latius iam iam demonſtraui, & auctoritatibus
comprobaui *in diſcurſu ad iuris vtriuſque DD. de quo in princ.*
par. 7. recent. à num. 115. vſque ad 210. Idque multò magis
procedit, prout pluries accidere ſolet in caſu noſtro, quan-
do alimenta relinquuntur in domo alterius conſanguinei,
nam lites inter ſanguine coniunctos magis rabioſæ, & † cru- 166
deles eſſe ſolent, quare litem terminare inter coniunctos
quantò citiùs æquitas ſuadet *ad l. congruentius ff. de patr.*
poteſt. & conſiderauit Rota coram bon. mem. Remboldo,
deciſ. 418. *num.* 1. *in fine ſupra par. 4. recent.* quare receſſus
† à lite reputatur maximè inter coniunctos non parum 167
fauorabilis, vt aduertit Rota coram ſan. mem. Grego-
rio XV. *deciſ.* 286. *num.* 11. hinc etiam eſt inter † con- 168
ſanguineos, ſummo iure non eſſe agendum, Card. Seraph.
deciſ. 1059. *in fin.*
Scimus quoque antiquitus Romanos, qui totius † Philo- 169
ſophiæ, & iuſtitiæ Principes fuerunt, conſtituiſſe magiſtra-
tus, quos Irenarchas appellarunt, quorum † præcipua erat 170
cura, & onus in ſedandis diſcordijs maximè inter propin-
quos, quæ vel ex communione, vel ex litibus oriri poſſent
ſcandala euitarentur, & ipſi pacis, & concordiæ authores
† forent quaſi iras arcentes, vt habetur *in l. fin. §. Irenarchæ* 171
ff. de muner. & honor. & in l. 1. C. de Irenar. lib. 11. & gloſ.
rub. eodem titul. &c. in qua materia amplius non proſe-
quar.
Poſſem continuare ad referendas alias iuſtas cauſas, qui-
bus mediantibus quis poſſet alimenta in domo hæredis reli-
cta, extra eam petere, tamen quia plures ſunt, longum eſ-
ſet ſingulas referre, & tantò libentius deſiſto, quia qualis
† in his terminis ſit iuſta cauſa, ea committitur arbitrio, pru- 172
dentiæ, ac deſcretioni Iudicis, qui omnibus benè perpenſis,
conſideratis, ac circumſpectis conformando ſe quoad diſpo-
ſita in iure, in hac materia iudicabit an ſit iuſta cauſa necne,
ita Bart. *in l. Caio §. Imperator ff. de alim. & cib. legat.* Iaſ.
in l. diuortio col. 3. ff. ſolut. matrim. Pic. *l. Titia §. Titia qu.*
63. *ff. de legat.* 2. Boer. *dec.* 195. *num.* 5. Roland. *conſ.* 22. *n.*
11. *lib.* 1. Menoch. *de arbitr. iud. caſ.* 170. *num.* 12. Surd. *de*
aliment. d. titul. 4. *q.* 15. *num.* 44. Molin. *de primogenit. Hiſ-*
pan. lib. 2. *cap.* 16. *num.* 74. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 552.
num. 46. Boer. *deciſ. Senatus Burdegal.* 195. *ſub num.* 5. *verſ.*
relinquitur arbitrio iudicantis &c. Magon. *dec. Rotæ Floren-*
tinæ 113. *in fin.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Rotæ Peruſinæ* 46. *n.* 10.
& ſæpius reſpondit Rota Romana, *& præſertim in cauſa*
Romana Legati 7. Aprilis 1617. coram bon. mem. Vbaldo, &
cauſa Vrbeuetana educationis 20. Maij 1628. coram bon. me.
Card. Vbaldo eſt deciſio 157. num. 18. ſupra par. 5. recent. vbi
dicitur tritam eſſe regulam, quod alimenta † domi relicta, 173
Iudex poteſt ex cauſa cogere ad eà præſtanda extra domum.
Et adde deciſionem *in cauſa Romana Alimentorum 14. Apri-*
lis 1603. coram bon. mem. Card. Millino, eſt impreſſa apud
Marcheſ. de commiſſ. tom. 1. n. 2. verſ. cum iſta materia pen-
deat ab arbitrio Iudicis, &c.
Præterea caueant Legatarij, ne moueant iudicium, &
† ſuccumbant, ideò veniant benè inſtructi ad iudicium, 174
quia agitur de materia difficilis probationis, habent enim
contra ſe votum teſtatoris, eorum probatio conſiſtit in ne-
gatiua ſcilicet non poſſe habitare cum hærede, & quod plus
eſt in ea ſtat fundamentum ſuæ † intentionis, quæ niſi con- 175
cludenter probetur, aliud niſi ventum reportatur, vt ſatis
notum eſt, & in puncto prudenter admonent Anchar. *conſ.*
254. *num. 1. & ſeq.* & cum alijs à Roland. *in d. conſil.* 22.
num. 18. verſ. caueat legatarius lib. 1. ponderauitque Rota
in allegata Romana Legati cibi, & potus 13. Iunij 1635.
coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozetto Decano §. Nam cauſæ
allegatæ non fuerunt concludenter iuſtificatæ, prout iuſti-
ficari debebant, &c. in qua deciſione aduertitur etiam
in terminis litis, vt ea præbeat iuſtam cauſam habendi
alimenta extra † domum, non ſufficit, quælibet lis, nam 176
aliàs eſſet in facultate legatarij, cui fuerunt relicta alimenta
vel cibaria in domo hæredis, conſequi extra eam, litem
etiam iniuſtam mouendo contra hæredem pro legati præſta-
tione, † & ſic ab iniuncto onere in habitandi domum ſe exi- 177
mere in hæredis præiudicium, vt in propoſito conſiderat Alex.
conſ. 158. *n.* 2. *in fine lib.* 7.
Tandem notandum eſt, quamuis ex iuſta cauſa aliquan-
do veniant alimenta præſtanda extra domum, vt iam dixi,
nihilominus ex hoc non ſequitur, quod † in pecunia, & non 178
in ſpeciebus ea ſint ſoluenda, & ſic iſta præſtatio alimento-
rum danda erit per menſes, reſpectu eorum, quæ recipiunt
menſtruam ſolutionem, vt vinum, frumentum, ligna, &c.
reſpectu verò † eorum, quæ non poſſunt diuidi per menſem, 17
quæ ſi præſtarentur in ſua ſpecie corrumperentur, vt carnes,
piſces, & ſimilia, & in locis debetur æſtimatio, ſeu pe-
cunia pro eis, *l. mella, §. quædam ff. de alim. & cib.*
leg.

leg. Roland. *conſ.* 22. *nu.* 24. *lib.* 1. quem ſecutus eſt Rota
in cauſa Spoletana alimentorum 24. *Maij* 1592. *coram
bon. mem. Gypſ. circa fin. verſ. ex hoc non ſequitur, quod
in pecunia &c.*

Atque prædicta multò magis procederent, quando reie-
cta eſſet cauſa habendi d. alimenta extra domum, nam te-
180 ſtator legando alimenta ſub quorum nomine, cùm non
veniat pecunia, vndè dictum † legatum in ſpecie debetur,
nec hæres pecuniam pro eis ſoluere tenetur, nam ſicut aliud
pro alio inuito creditore ſolui non poteſt, *l.* 2. §. *mutui datio,
ff. de verb. credit.* ita nec debitor ad ſoluendum aliud pro
alio † cogi debet, cùm creditor, & debitor ſint correlatiua,
181 quorum eadem eſt diſpoſitio, *l. fin. C. de acceptil. l. fin. C. de
indict. vid. tollen. l.* 1. *C. de cupreſſ. lib.* 11. vbi ementes, &
vendentes pari pœna puniuntur, *quem text. ad hoc meliorem
de mundo*, dicit ibi Bart. *& facit text. cap.* 1. *de temp. ordi-
nand. in* 6. Iaſ. *conſ.* 117. *num.* 1. *volum.* 1. Oſaſc. *deciſ. Pede.
mont.* 115. *num.* 10. plures alios copioſè adducit Baptiſta de
Sancto Blaſio *in ſuo tract. de correlatiuis cap.* 1. *num.* 5. vbi
etiam ad ſupradictam regulam adducit centum & decem
ampliationes, & totidem limitationes, & in puris ter-
minis noſtris *fuit reſolutum in d. Romana Legati cibi,
& potus* 13. *Iunij* 1635. *coram Reuerendiſſimo D. meo Duno-
zetto Decano* §. *ſiquidem verſ. minimè d. legatum debetur
in pecunia &c.*

Paulus Rubeus.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Hæreditatis.

Veneris 6. Februarij 1626.

ARGVMENTVM.

Hæres ſcriptus in primo teſtamento ſi per ſubſequens fuerit reuocatus, perperam petit immiſſionem, & ex quibus proculdubio appareat habuiſſe notitiam ſubſequentis teſtamenti. Hæres dum habet notitiam diuerſorum teſtamentorum vt acquirat hæreditatem, quid ſufficiat ad doctrinam Angel. in conſil. 203. inter conſil. Anchar. Filius poſſidens, & adminiſtrans bona materna, iure familiaritatis præſumitur poſſidere, ideòque nihil in eis acquirit.

SVMMARIVM.

1 *Heredi ſcripto in teſtamento non abolito, non cancellato, vel aliter vitiato, non poteſt impediri immiſſio.*
2 *Immiſſio ſi petatur vigore teſtamenti reuocati, & annullati per poſterius, eſt omnino deneganda.*
3 *Heres, ſi habeat notitiam diuerſorum teſtamentorum, vt acquirat hereditatem quid ſufficiat.*
Et vide in hoc doctrina Angel. *inter conſ.* Anchar. *conſ.* 203. *quæ à pluribus ſequitur, & à multis etiam reijcitur, num.* 3. *&* 5.
4 *ad Hereditatem acquirendam ſufficit quæcumque animi declaratio.*
6 *Aditio vigore teſtamenti reuocati non tenet.*
7 *L. cum qui ff. de acquir. hered. quando ſit locus.*
8 *Heres inſtitutus in primo teſtamento ex quibus ſatis appareat habuiſſe notitiam de ſecundo.*
9 Angel. *conſ.* 203. *inter conſil.* Anchar. *cum quibus requiſitis loquatur.*
10 *Immiſſio heredi non denegatur pro detractione legitimæ filiorum teſtatoris, cum ſit certa ratione quotæ.*
11 *Trebellianica detractio non competit ei, qui non fuit vniuerſaliter inſtitutus, vel aliquo vniuerſali fideicommiſſo grauatus.*
12 *Teſtator, ſi reliquerit heredi Trebellianicam, illa ei non debetur, dum de Iure non adeſt cauſa, quare illi ſit debita.*
13 *Heredi debet dari immiſſio in illis bonis, quæ probantur poſſeſſa à teſtatore vſque ad eius obitum.*
14 *Filius habitans in domo matris, vel fundum matris poſſidens, & colens, nullum ius acquirere dicitur.*
15 *Filius poſſidens bona materna iure familiaritatis præſumitur poſſidere.*
16 *ex Productione oritur præiudicialis confeſſio contra confitentem, & acceptatio, & n.* 17.
18 *Poſſeſſio quæ ex iure familiaritatis originem habuit eſt inefficax ad aliquid acquirendum manutenibile.*
19 *ad Heredem ſpectat executio voluntatis teſtatoris, cui propterea non eſt deneganda ad hunc effectum immiſſio.*
20 *ab Herede legatarius debet accipere legatum.*

DECISIO DCXXXVII.

Dictum fuit Hieronymo dandam eſſe immiſſionem pro
indiuiſo in bonis de quibus agitur, quia docet de te-
ſtamento condito per Paulam eius matrem menſe Septem-
bris de anno 1624. neque abolitum aut cancellatum in quo
hæres fuit inſtitutus, vndè viſum fuit † non poſſe impediri 1
immiſſionem ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
Menoch. *de adipiſc. rem.* 4. *n.* 50. 56. Honded. *conſ.* 64. *n.* 57.
lib. 1. Rota *dec.* 237. *n.* 1. *par.* 1. *rec.*

Neque obſtat, quod Hieronymus aduertit hæreditatem
Paulæ ex anteriori teſtamento per eandem Paulam condito
vſque de anno 1605. per ſecundum † reuocato, & annulla- 2
to pro quo immiſſio venit deneganda ex Menoch. Mohed.
& alijs ſupra allegatis.

Quia vltra primam aditionem detecto vltimo teſtamento
interrogationem Nicolai, & Auguſtini, declarauit ſe alias
adiuiſſe hæreditatem Paulæ communis matris cum beneficio
legis, & inuentarij 1605. & vigore alterius teſtamenti 1624.
ſeu vigore cuiuſuis alterius diſpoſitionis dictæ Paulæ quomo-
do ibet in eius fauorem factæ, & ita declarauit inhærendo
dictæ aditioni, & declarationi alias factæ & hæc ipſa decla-
ratio ſuſtinet aditionem ex ſecundo non reuocato ſecundum
veriorem, de qua per Angel. *inter conſ.* Anchar. *conſ.* 203.
in primo dubio, dicens quando hæres habet † notitiam dicto- 3
rum teſtamentorum, & in animo ſubgeſſit velle omninò eſſe
hæres ſufficit ad acquirendam hæreditatem quæcumque ani-
mi declaratio, & Angel. ſequuti ſunt Caſtr. *in l. eum qui in
fine ff. de acquir. heredit.* Iaſ. *in l. qui Romæ* §. *duo fratres nu.* 4
67. *ff. de verb. oblig.* Imol. *in d. l. eum qui num.* 1. *& in d.* §. *duo
fratres col. pen. verſ. ſimiliter ille*, Alex. *ibidem num.* 55. *&*
alijs comprobat Odd. *de fideicomm. par.* 2. *q.* 8. *num.* 42. 59.
& 60. quamuis non defuerunt qui contrarium † ſenſerint ad- 5
uerſus Angelum, nempe Cuman. *in d. l. eum qui in princ.
verſ. ex vtroque autem*, Aretin. *num.* 2. Imol. *in dicta l. eum
qui num.* 1. *& dicto* §. *duo fratres col. pen. verſ. Item non obſtat,
l. cum qui duobus*, Alex. *num.* 55. Iaſon. *num.* 67. Crot. *num.*
59. Roman. *conſ.* 403. *num.* 20. attamen ſi benè attendantur
loquuntur in caſu *dictæ l. eum qui*, quando ſecundum teſta-
mentum impugnantur, & ex primo, dum dubitatur † de 6
reuocatione non tenet aditio, vel quando hæres non eſt cer-
tus de viribus ſecundi teſtamenti, & contentorum in eo, in
quibus terminis reſpondit Roman. *dicto conſ.* 403. tum quia
ſemper intrat vel impugnatio ſecundi, vel tacita conditio
quatenus † ſecundum valeat locus eſt diſpoſitioni, *l. cum qui* 7
duobus, ſed in præſenti Hieronymus habuit notitiam ſecun-
di, & contentorum in eo, quia fuit productum à Nicolao,
& Auguſtino Aduerſarijs ex diſpoſitione interrogatus reſ-
pondit, & declarauit † ſe adiuiſſe hæreditatem Paulæ vigore 8
teſtamenti 1605. & vigore teſtamenti 1624. & vigore cuiuſ-
uis alterius diſpoſitionis cum clauſula omni meliori modo,
vnde dubitari non poteſt quin certus fuerit de ſecundo te-
ſtamento, & voluerit adire, ac reſponderit remota qua-
cumque conditione, cùm quibus requiſitis reſpondit † An- 9
gel. *in dicto conſ.* 203. in primo dubio, & eadem concurrunt
in præſenti caſu.

Secundò dictum fuit eſſe dandam Immiſſionem pro indi-
uiduo, quia cùm Nicolaus, & Auguſtinus fuerint inſtituti
in legitima, quæ per Hieronymum † reſpectu quotæ, & ſic
tertiæ partis hæreditatis Paulæ non impugnatur, & detra-
ctio remanet certa pro alijs quotis, partibus, non denegatur
immiſſio hæredi ſcripto ſecundum opinionem, quam in plu-
ribus cauſis ſeruauit Rota *in dec.* 162. *par.* 2. *rec. in Ferrarien.
de Taſſonis* 28. *Nouembris* 1618. *coram D. meo Pamphil. in
Tuſculana fideicommiſſ.* 4. *Iulij* 1618. *coram D. meo Decano.*

Neque obſtat, quod nedum legitima, ſed & Trebellianica

eiſdem

eiſdem fratribus fuerit relicta, & illa veniat detrahenda,
11 quia dum Nicolaus, & Auguſtinus † non fuerint vniuerſa-
liter inſtituti, vel aliquo vniuerſali fideicommiſſo grauati,
ius aliquod in Trebellianica non competit, Gabr. *conſ.* 93. *n.* 8.
lib. 1. Odd. *conſ.* 65. *n.* 28. Peregr. *de fideic. art.* 3. *n.* 5. Vnde
12 cùm non detur ſine cauſa præexiſtenti † ſemper ſumi debet
interpretatio quatenus debeatur.

Demum eadem Immiſſio eſt danda in bonis, de quibus
agitur, quia ex teſtibus datis per Hieronymum probatur
eadem fuiſſe poſſeſſa per Paulam teſtatricem vſque in diem
13 ſui † obitus, nempe domum, in qua ipſa teſtatrix habitabat
cum ſuis membris, & pertinentijs, domum de medio nun-
cupatam, & locatam, Conſtantino Marchetto, Hoſpitium
fici, & domum in qua habitat idem Auguſtinus frater Hie-
ronymi.

Non obſtat, quod Domus, in qua Paula obijt, & habi-
tabat, in ea pariter habitaret Nicolaus filius, & continua-
uerit habitare, vt deponunt teſtes dati ſummario Auguſti-
ni, & Nicolai, vt ideò dicendum ſit vel Paulam habitaſſe
ex eadem domo, vel ſaltem domum fuiſſe communem cum
matre ex filio, donec contrarium per Hieronymum probe-
14 tur, quia præſumptio retorquetur, filius † enim habitans
in domo Matris, vel fundam matris poſſidens, & colens
nullum Ius acquirere dicitur, cùm præſumatur Iure familia-
15 ritatis † omnia feciſſe, Bart. *in l. qui iure ff. de acq. poſſeſſ.* Dec.
conſ. 400. *num.* 4. Menoch. *de arbitr. caſ.* 160. *n.* 12. & quod
magis eſt eadem teſtatrix in ſecundo teſtamento in legato fa-
cto Nicolao præſuppoſuit à ſe ſolam eſſe poſſeſſam, dum de-
dit illam pro confine ad aliam domum, cuius penſiones le-
gauit Nicolao, & per productionem eiuſdem teſtamenti per
16 Nicolaum, & Auguſtinum oritur † præiudicialis confeſſio
contra producentes, & acceptatio, Abb. *in cap. cum ve-
neralibus num.* 31. *de except.* Menoch. *præſum.* 45. *num.*
1. *lib.* 2.

Similiter neque obſtat, quod domus de medio locata
Conſtantino Marchetto non fuerit poſſeſſa per Paulam de
tempore illius obitus, ex quo datur locatio vltima eiuſdem
domus facta per Auguſtinum filium nomine proprio cum
exactionibus penſionum, tam in vita, quàm poſt mortem
Paulæ, quia cum ex teſtamento vltimo producto ab eiſdem
17 Auguſtino, † & Nicolao appareat hanc domum fuiſſe Pau-
læ, & clarius iuſtificatur ex locatione facta per eandem Pau-
lam de anno 1621. cuidam Eliſabethæ ex Inſtrumento dato
in ſummario Hieronymi num. 6. ex ſolutionibus per Inqui-
linum factis, & nomine Paulæ per Auguſtinum receptis, quę
dantur ſummario eiuſdem num. 7. facile euitatur totum
id, quod ab Auguſtino prætenditur factum nomine pro-
18 prio, † cùm cenſeatur factum iure familiaritatis, & per
conſequens inefficax ad acquirendam poſſeſſionem, vt ſu-
pra dictum fuit.

Et quod Hoſpitium nuncupatum del fico, ſuper quo ade
Cenſus ſcutorum 300. & teſtatrix mandauit illum vendi, &
reſiduum diuidi inter fratres, cùm de dominio, & poſſeſſio-
19 ne Paulæ non poſſit dubitari ad hæredem † ſpectat exequutio
voluntatis teſtatricis, cui propterea non eſt deneganda ad
eum effectum immiſſio, & à quo poſtea reſiduum fratres ac-
cipere debent, tanquam legatum in illa parte conſtitutum,
20 *cap. Raynaldus vbi gloſ. in verb. petendo extra de teſtam. l. eam
quam C. de fideic.* Surd. *dec.* 127. *n.* 11.

Et ita fuit reſolutum, &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Cordubeñ. Liquidationis fructuum.

Veneris 6. Februarij 1626.

ARGVMENTVM.

Iudex dum ex iſtis cauſis, ac antequam fuit con-
ſenſum in iuriſdictionem, & iuramento median-
te fuit allegatus ſuſpectus, ac etiam appellatum
ab vlteriori proceſſu, tunc quidquid geſſerit d.
Iudex nullitatis vitio ſubiacet. Mandatum ſpecia-
le requiritur ad recuſandum Iudicem ſuſpectum.
Proceſſus compulſorialis eſt nullus, ſi non inter-
uenerit citatio ad dicendum contra, &c.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, quando fuit allegatus ſuſpectus, & appellatum ab vlteriori proceſſu, tunc quidquid agitur ſubiacet vitio nullitatis.*

2 *poſt Appellationem, aut recuſationem omnia quæ geruntur, nulla ſunt.*

3 *Iudicis recuſatio debet fieri ante conteſtationem litis, & non poſtquam fuit conſenſum in iuriſdictionem.*

4 *Iuriſdictionem, quàm quis agnouit, non poteſt amplius recuſare.*

5 *in Iuriſdictionem non dicitur conſenſus, quando quis ſumpſit tempus ad deliberandum.*

6 *Iudex, ſi ex quibuſdam cauſis fuerit recuſatus, licet illæ adhuc non ſint probatæ, tamen id non excludit nullitatem actorum, ſi poſtea vti ſufficientes fuerint probatæ.*

7 *Mandatum ſpeciale requiritur ad recuſandum Iudicem ſuſpectum, & n.* 8.

9 *Rolatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*

10 *Procurator habens facultatem ſubſtituendi, dum indiſtinctè ſubſtituit, cenſetur ſubſtituere, quoad omnes facultates contentas in ſuo mandato.*

11 *Iudex ſi allegetur ſuſpectus ex cauſis friuolis, non tenet talis allegatio, & rectè per Iudices reijciuntur.*

12 *Iudex benè, & ex iuſta cauſa dicitur allegatus ſuſpectus, ab eo, qui cum d. Iudice criminaliter litigat.*

13 *Iuramentum requiritur, quando Iudex allegatur ſuſpectus.*

14 *Verba Notarij, teſtis iurauit &c. non inferunt legitimam delationem iuramenti.*

15 *Notarius, quando aſſerit, teſtem iuraſſe in forma, perinde eſt, ac ſi diceret, teſtis iurauit tactis &c.*

16 *ad Proceſſus compulſorialis validitatem, eſt neceſſaria citatio ad dicendum contra iura ad videndum extrahi, & collationari &c.*

17 *Iura, quando extrahuntur à Notario de eis rogata, non requiritur alia citatio ad dicendum contra, &c.*

18 *Scripturarum recognitio eſt neceſſaria, etiam in iuribus extractis ab eodem Notario rogato de eis.*

DECISIO DCXXXVIII.

CEnſuerunt Domini proceſſum eſſe nullum ex duabus
potiſſimum nullitatibus.

Prima eſt, quia cùm ab A.C. fuerint relaxatæ litteræ com-
pulſoriales directæ Priori S. Auguſtini, & Correctori Beatæ
Mariæ, vt coniunctim in negotio procederent, fuit ad in-
ſtantiam Capituli recuſatus tanquam ſuſpectus dictus Prior
S. Auguſtini, & allegatæ cauſæ ſuſpicionis, & appellatum
ab vlteriori † proceſſu; qua recuſatione, & appellatione non 1
obſtante Prior non abſtinuit, ſed in compulſatione proceſ-
ſit, & conſequenter nulliter geſtum eſt, quidquid geſtum
eſt poſt † dictam appellationem, & recuſationem, *c. quia* 2
ſuſpecti 3. *q.* 5. *legitima de appell. in* 6. Franch. *in rubr. de ap-
pell.* Caſtr. *conſ.* 121. *n.* 2. *lib.* 2. Gabr. *concl.* 5. *de iudic.* Rot.
dec. 2. *n.* 7. *par.* 2. *diuerſ.*

Nec obſtat, quod recuſatio non fuerit facta ante litem
conteſtatem, ſed poſt conſenſum in iuriſdictionem, † quo 3
caſu recuſatio non attenditur cum illa dilatoriarum exceptio
prima dicatur, nec recuſare poſſit cuius iuriſdictionem quis
† iam agnouit, *l. apertiſſimi C. de iud. auth. offeratur C. de* 4
lit. conteſt. pulchrè Couar. *pract. qq. cap.* 26. *num.* 2. Rot. *d.
dec.* 2. *num.* 3. Quoniam id iuſtificari in facto non videtur,
poſt citationem enim ſub die 18. Martij 1621. Ioannes Sua-
rez procurator ſubſtitutus Capituli primo comparuit, & ci-
trà conſenſum, & iuriſdictionem petijt ſibi dari tranſum-
ptum, & terminum competentem, & hoc fortaſſe vt ſe in-
formaret, & deliberaret, quod & quomodo agendum
eſſet, & ſic in iſto actu non conſenſit in iuriſdictio-
nem, & deinde prima die Aprilis eiuſdem anni prædi-
ctum Priorem ſuſpectum ſub iuramento allegauit, & cau-
ſas ſignificauit ſuſpicionis, quæ cauſæ, licet tunc non fue-
rint † probatæ, hoc tamen non excludit nullitatem actorum 6

P ſi po-

ſi poſtea probentur, & tales ſint, quæ pro legitima recuſa-
tione ſufficiant, Innoc. & Franch. *in cap. cum ſpeciali de ap-
pel.* Rot. *d. dec.* 2. *n.* 14.

Neque obſtat Ioannes Suarez non habuiſſe mandatum
7 ſufficiens † ad recuſandum prout requiritur, & quidem ſpe-
ciale, *l. non ſolum §. fin. & ibi gloſ. in quinto nominatim ff. de
procur.* Ancar. *conſ.* 36. *num.* 5. *verſ. item etiam aduerten-
dum*, quoniam Franciſcus Guttierez fuit procurator conſti-
tutus à Capitulo, & nominatim ei data facultas ſub iura-
8 mento † recuſandi ſuſpectos Iudices, necnon facultas ſub-
ſtituendi, cuius vigore poſtea dictus Franciſcus Guttierez
abſolutè ſubſtitait Ioannes Suarez cum inſertione primi
mandati, & conſequenter videntur in hac ſubſtitutione
9 Ioannis † repetitæ omnes facultates datæ Franciſco ſubſti-
tuenti ex regula, quod relatum eſt in referente cum omnibus
ſuis qualitatibus, & quia procurator indiſtinctè ſubſtituens
10 cenſetur † ſubſtituere quoad omnes facultates contentas in
ſuo mandato, Oldrad. *conſ.* 314. *num.* 1. *&* 5.

Minus etiam obſtat cauſas ſuſpicionis allegatas friuolas
11 † fuiſſe, & ideò rectè reiectas à Iudicibus. Quoniam imò
& legitimæ erant, & præcipuè illa, quod Prior S. Auguſti-
12 ni litigaret, cùm † eodem Capitulo, & inter eos ageretur
cauſa criminalis, quod dicitur iuſtam cauſam Capitulo tri-
buiſſe allegandi ſuſpectum eundem Priorem, *gloſ. in cap.
cum ſuper, & ibi Canoniſtæ ff. de offic. deleg.* Rot. *d. de-
ciſ.* 2. *num.* 9. & poſt alios tradit etiam Maſtrill. *deciſ.* 151.
num. 58.

Nec obſtat, quod iuramentum ſaltem ritè non fuerit ad-
hibitum, dum Guttierez Procurator allegauit ſuſpectum
13 Priorem Sancti Auguſtini, quod † iuramentum requiritur
in huiuſmodi ſuſpicione, *vt per gloſ. & Doct. in d. l. aper-
tiſſimi C. de iudic.* & verba teſtis iurauit &c. non inferunt
14 † legitimam delationem iuramenti iuxta relatos per Farinac.
in tract. de teſtibus q. 74. *num.* 73. Rot. *deciſ.* 633. *num.* 4.
par. 2. *recent.* quia in præſenti Notarius dixit, iurauit in
15 forma &c. Et propterea perinde eſt, ac ſi † dixiſſet, iurauit
tactis ſcripturis, vt de his verbis, iurauit in forma &c. reſ-
pondit Rota *in Catanien. illegitimitatis 29. Maij* 1598. *coram
Orano.*

Alia verò nullitas deducebatur, quia in proceſſu compul-
16 ſoriali deficiebant citationes ad diceñ. contra † iura ad vi-
dendum extrahi, & collationari &c. quæ tamen erant neceſ-
ſariæ ex trad. per Veſtr. *in prax. lib. 6. cap. 1. nu.* 14. & Rot.
coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 71. *num.* 4. *& coram
R. P. D. meo Buratto in Anconitana Florum* 15. *Decembris*
1617. *& in deciſ.* 22. *num.* 1. *par.* 2. *recent.*

Neque obſtat, quod iura compulſata fuerint extracta
17 ab eodem Notario, qui de ijs iuribus fuit rogatus. Quo-
niam vltra quod id non percipitur niſi ex atteſtatione Cen-
turionis litigantis cum Capitulo, & non conſtat illum No-
tarium ſcripturas, de quibus agitur vti Notarium conſcri-
pſiſſe, vel potius tanquam calculatorem, ſemper obſtant
18 † defectus recognitionis, quæ neceſſaria eſt etiam in iuri-
bus extractis ab eodem Notario rogato, vt per Veſtr. vbi
ſupra, & Put. *deciſ.* 359. *n.* 3. *lib.* 2. & Rot. *dec.* 271. *num.* 7.
par. 1. *recent. & in d. Anconitana Florum coram R. P. D. meo
Buratto.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Narnieñ. Terrarum.

Lunæ 9. Februarij 1626.

ARGVMENTVM.

Dos, ſi alicui fuerit promiſſa in pecunia, & interim tot bona immobilia æquipollentia fuerunt conſignata, & pactum expreſſum fuit adiectum, vt quando dator dotis haberet commoditatem pecuniarum poſſit maritus cogere eum ad exigendum ea bona, & loco illorum exburſare pretium, quæritur modo quando ſit locus tali coactioni, & quidnam probandum veniat.

SVMMARIVM.

1 *Dictio*, quando, *importat conditionem.*
2 *Fundans ſe in actu conditionali debet probare purificationem conditionis.*
3 *Obligationi, nec eius executioni dicitur factus locus, quando aliquid fuit promiſſum conditionaliter, & non docetur de purificatione conditionis.*
4 *Hereditas, quod ſit opulenta ex quibus probetur.*
5 *Hereditas non dicitur admodum opulenta ad fauorem heredis, licet adſint multa bona, ſi omnia fideicommiſſo ſubiecta ſint.*
6 *Redimere dum quis eſt obligatus aliquid, quando potuerit, vt poſſit aſtringi, non ſufficit probare habere bona, cùm ad id pecunia requiratur.*
7 *pro Bonorum redemptione facienda ad libitum, quis cogi non poteſt res ſuas proprias vendere, & diſtrahere, & num. 9.*
8 *Redimere aliquid, quis non videtur poſſe, ſi commodè id non poteſt facere.*
10 *Dotis fauore verba non ſunt rigoroſè ſumenda, ſed potius benignè interpretanda.*
11 *Dotis promiſſio licet ſit facta in pecunia, tamen dum obligatio ſoluendi eſt facta in bonis, tunc d. obligatio attendi debet.*
12 *Dotis pacta, quando dicantur inita potius fauore eius, qui dotem promiſit, quàm eius, qui vxorem duxit.*
13 *Inſtrumento optimè colligitur qualis fuerit mens contrahentium.*
14 *Mens, & intentio contrahentium principaliter, & ante omnia debet attendi.*

DECISIO DCXXXIX.

Contracto matrimonio de anno 1613. inter D. Ioannem Paganum de Ciuitate Ducali, & D. Eliſabettham Arcam de Narnia cum dote ſcutorum 3. mil. quæ D. Fabius Arca eius germanus frater ſoluere promiſerat Conſtantino Pagano, & dicto Ioanni eius filio fuerunt primo loco per eumdem Fabium exburſata ſcuta mille in pecunia numerata, & reliqua ſcuta bis mille aſſignata in tot terris exiſtentibus in territorio Narniæ, cùm hoc tamen expreſſo pacto videlicet, & quando idem D. Fabius reperiret commoditatem pecuniarum poſſint, & valeant prædicti DD. Conſtantinus, & Ioannes cogere ad exigendum eaſdem Terras, vel eoſdem cenſus pro eodemmet pretio, & valore, quo eiſdem fuerint appretiatæ, & conſignatæ, & ſic è contra idem D. Fabius poſſet cogere illos ad reſtituendum eaſdem Terras, vt ſunt verba formalia Inſtrumenti dotalis obligatione Camerali vallati ſumm. Ioannis, num. 1.

Diſſoluto matrimonio per mortem D. Eliſabettæ ſuperſtitibus filijs D. Ioannes de anno 1623. egit vigore dicti pacti in Inſtrumento dotali appoſiti coram R. P. D. Bolognetto Iudice ab A. C. deputato, & præuia oblatione dd. Terrarum vt ſupra ſibi conſignatarum obtinuit relaxari mandatum pro dd. ſcutis duobus millibus à quo decreto relaxationis mandati cum D. Fabius appellaſſet, & obtinuiſſet cauſam in Rota mihi committi cum clauſula ſi quid exequendum dedi dubium, an dictum mandatum eſſet exequendum, quo ſemel propoſito ſub die 20. Iunij præteriti, & non reſoluto illud hodie repropoſui, & Domini dixerunt non eſſe exequendum, moti ex eo, quod dictum pactum cuius vigore fuit actum, nempè quando Fabius reperiret commoditatem pecuniarum
erat conditionale † propter dictionem *illam*, quando, vt 1
notatur in textu *l. cum vir. ff. de condit. & demon.* & per
Dec. *conſ.* 421. *num.* 5. Crauett. *conſ.* 15. *num.* 3. Surd. *conſ.*
298. *num.* 35. & ideò Ioannes qui ſe fundabat in illo † tene- 2
batur probare aduentum conditionis, & ſic quod Fabius
haberet commoditatem pecuniarum, itaut poſſet ſoluere dd.
ſcuta 2. mil. alias † non dicebatur factus locus obligatio- 3
ni, & executioni illius, *iuxta tex. in l. bouem §. ſi ſub
conditione ff. de edit. l. cedere diem ff. de verb. ſi-
gnif.* Dec. *conſ.* 107. *propè fin. verſ. & ideò iſta conditio,
& dicto conſ.* 421. *num.* 6. Caputaq. *deciſ.* 338. *num.* 2. *&*
3. *par.* 1.

Neque viſum fuit ad hoc probandum poſſe ſuffragari, quod deducebatur pro parte Ioannis videlicet, quod Fabius habuiſ-

habuiſſet hæreditatem Ludouici Arcæ eius patrui opulenta
4 † prout dicitur apparere ex inuentario, quod datur ſumm.
num. 3. in quo reperiuntur deſcripta, & inuentariata inter
alia bona loca montium, ſocietates officiorum, & pecu-
niæ numeratæ, quia aduertebant Domini vltra fideicom-
miſſum ſtrictiſſimum, quod eſt vinculata dicta hæreditas
5 ad æs alienum, onera hæreditaria † quot annis implenda ex
præcepto eiuſdem Ludouici teſtatoris, necnon etiam ad nu-
merum filiarum Fabij in ætate nubili exiſtentium, ex qui-
bus non videbatur poſſe dici probatam prætenſam commo-
ditatem Fabij de ſoluendo dicta ſcut. 2. mill. maximè, quia
6 ad hunc effectum deberet etiam probari, quod illa † eſſent
penes Fabium in pecunia numerata ad hoc, vt poſſet redi-
mere dicta bona, cùm aliàs non teneatur pro dicta redem-
7 ptione facienda † res ſuas proprias vendere, & diſtrahere
per textum *in l. ſi ſeruus 22. §. is qui pignori ff. de noxal. actio.
vbi gloſ. in verb. ſeruum dicit*, quod non videtur quis poſſe
8 redimere † ſi non poteſt commodè redimere, & alia gloſſa *in l.
nepos Proculo 125. 125. verbo alieno potero ff. de verb. ſignif.*
dicit, quod eſſe poteſt, quod etiam ære alieno ſoluto non
poſſit quis commodè ſoluere habito reſpectu ad ſuſtentatio-
nem ſuæ familiæ, & dignitatis, nec propterea protinus co-
9 gendus † eſt ad diſtractionem rerum ſuarum, & hoc idem
tradit ibidem Alciat. *ſub n. 10. & nu. ſeq.* & notat Bald. *conſ.
301. num. 3. lib. 2.*

Non obſtat, quod verba dicti pacti non debeant ita rigo-
10 roſè † accipi, ſed potius benignè interpretari fauore dictæ
dotis, quæ fuit promiſſa in pecunia, licet Ioannes fuerit
contextus eam recipere in bonis cum dicto tamen pacto,
quia fuit conſideratum, quod licet promiſſio dotis eſſet
11 † facta in pecunia, tamen obligatio ſoluendi, quæ debet
attendi legitur facta in bonis pro rata ſcutorum 2. mil. &
quamuis pactum prædictum videatur reſpicere fauorem
12 Ioannis, † tamen potius fuit appoſitum fauore Fabij, vt ſci-
licet ipſe quando reperiret commoditatem pecuniarum poſ-
ſet cogi ad redimendum dicta bona intelligendo dictam
commoditatem, vt ſupra fuit dictum, quod clarius videtur
apparere ex Inſtrumento aſſignationis dictorum bonorum
in quo Ioannes ſe obligauit retinere dicta bona, eaque cu-
ſtodire ad effectum reſtituendi Fabio iuxta formam inſtru-
13 menti dotalis, & † ſic ex dicto inſtrumento colligitur qualis
fuerit mens partium ab initio præſeruandi, ſcilicet faculta-
tem Fabio redimendi dicta bona, quæ mens, & intentio
14 contrahentium † debet principaliter, & ante omnia atten-
di, *l. in conuentionalibus 52. ff. de verb. oblig. l. in conuentio-
nibus 219. ff. de verb. ſignif.* Aymon. *conſ. 15. n. 7. & conſ. 33.
num. 21.* Natt. *conſ. 176. num. 6.*

Et ita deciſum, &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Treuerẽ. Parochialis.

Lunæ 16. Februarij 1626.

ARGVMENTVM.

Beneficium parochiale dum eſt iuriſpatronatus perſonæ Eccleſiaſticæ, tunc in eius prouiſione ſeruanda eſt forma præſcripta à Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. ſcilicet vt prouideatur per concurſum, & quid ſit faciendum quando inſtitutio ad iuſpatronatus ſpectet ad Epiſcopum, & quid ſi ad alium.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ſi non præcedat cum indicatione illius ad quod pulſatur citatus, nulliter agitur.*

2 *Citatio, vt arctet citandum, debet eſſe legitimè facta.*

3 *Beneficium parochiale, dum eſt iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, in eius prouiſione debet ſeruari Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18.*

4 *in Parochialibus iuriſpatronatus Eccleſiaſtici inſtituendus eſt concurſus, ſi inſtitutio ſpectet ad Epiſcopum, & num. 5. & quid ſi ea inſtitutio ſpectet ad alium, n. 6.*

7 *in Collatione beneficij parochialis iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, eſt ſeruanda Bulla Pij V. in Bullar. conſtitut. 32. ſub pœna nullitatis actus aliter geſti.*

8 *Concurſus ad beneficium parochiale dicitur factus dum propoſita fuerunt edicta, licet vnus tantum comparuerit.*

9 *Ius inſtituendi ad iuſpatronatus Eccleſiaſtici parochiale, quamuis non ſpectet ad Epiſcopum, nihilominus ipſe debet proponere edicta concurſus.*

Et ſi ſecus factum fuerit collatio ſubiacebit vitio nullitatis.

10 *Prouiſio iuriſpatronatus Eccleſiaſtici parochialis, quando dicatur nulliter facta.*

11 *Concurſus beneficij Eccleſiaſtici parochialis, cuius inſtitutio non ſpectat ad Epiſcopum quando ſit, Epiſcopus tunc debet eligere digniorem, & hunc patronus debet præſentare ei, ad quem ſpectat inſtitutio.*

DECISIO DCXL.

RESponſum fuit ſententias de partibus eſſe informan-
das, pluribus enim nullitatibus viſæ ſunt laborare,
quod ſuſpenſo petitorio ad illius tamen reſolutionem fuerit
deuentum, quod citatio non proceſſerit cum indicatione 1
illius, ad quod pulſabatur citatus *iuxta gloſ. in clem. ſæpè in
verbo ad id de verb. ſignif.* & quod perſonaliter, † vel legiti- 2
mè ad valuas non fuerit dicta citatio executioni demandata.
Verumtamen Domini vim præcipuam faciebat in iuſtitia,
quæ dd ſententijs obijciebatur, agebatur namque de paro-
chiali, quæ eſt de iurepatronatus Eccleſiaſtico, idque par-
tes admittunt, & Theodorus expoſuit in poſitionibus datis
in eius ſumm. num. 7. dum alias ſub die 7. Nouembris præ-
dicti hæc cauſa præponeretur, vnde † ſeruari debebat for- 3
ma præſcripta à Sacro Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. cap. 18.
ſi vero iuriſpatronatus Eccleſiaſtici*, vbi cautum eſt, vt in
parochialibus † iuriſpatronatus Eccleſiaſtici inſtituatur con- 4
curſus, ſi quæ inſtitutio ad Epiſcopum ſpectat, & non ad
alium patronatus quem digniorem inter † approbatos ab 5
examinatoribus iudicabit Epiſcopo præſentet, vt ab eo inſti.
tuatur; ſi verò inſtitutio ab alio, quàm ab Epiſcopo ſit fa-
cienda, qui eſt caſus noſter, quia inſtitutio in hac parochiali
iuriſpatronatus ſpectat ad Archidiaconum, tunc Epiſcopus
ſolus ex dignis eligat † digniorem, & hunc patronus præſen- 6
tet ei, ad quem inſtitutio pertinet; & ſanct. mem. Pius V.
in ſua conſtitutione incipien. In conferendis beneficijs, quæ
eſt 33. in nou. Bullar. §. 3. irritat, † & annullat omnes pro- 7
uiſiones aliter factas non ſeruata dicta forma Sac. Concilij
Tridentini.

Nec obſtare viſum fuit, quod Archidiaconus ad quem ius
inſtituendi † ſpectat propoſuerit edicta, & ſolum compa- 8
ruerit Theodorus, & idoneus repertus fuerit. Quoniam
quoties etiam ius inſtituendi ſpectat ad inferiores, nihilomi-
nus † Epiſcopus Ordinarius debet proponere edicta concur- 9
ſus, etſi ſecus actum fuerit collatio eſt nulla quemadmodum
reſponderunt Illuſtriſſ. Interpretes Sac. Concilij teſte Garz.
de benef. cap. 2. par. 9. num. 262. & ſic non ab Archidiaco-
no, ſed ab Epiſcopo erat exponendum edictum, quod & eò
minus poteſt ſuffragari, quia prius fuit facta præſentatio,
quàm † intimatus concurſus, & expoſitum edictum vt de- 10
prehendi videtur ex verbis ipſius edicti, & tamen iuxta Sa-
crum Concilium debet fieri concurſus, & Epiſcopus eli-
gere digniorem, † & hunc patronus præſentare ei, ad 11
quem inſtitutio ſpectabat.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. REMBOLDO,

Romana, ſeu Nepeſina Cenſus.

Veneris 6. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Diſtinguntur nonnulli caſus, in quibus diſcutitur, quando cenſus impoſitio dicatur ſimulata, & in fraudem vſurarum, & quando non. Cenſus impoſitio valida eſt, ſi pecunia realiter fuit numerata imponenti, licet poſtea fuerit reſtituta emptori cenſus. Si ex hoc aliquod commodum imponens ſenſerit.

SVMMARIVM.

1 *in Cenſus impoſitione ſi non interuenerit pecunia, tunc impoſitio præſumitur ſimulata.*

2 *in Cenſus impoſitione ſi interuenerit pecunia, ſed ea non fuit numerata, & venditori tradita, ſed ſolum deſeruiuit, vt dicitur, per la moſtra, tunc in cenſu præſumitur ſimulatio.*

3 *Pecunia ſi fuerit numerata in impoſitione cenſus, & realiter tradita, ſed ſtatim poſt contractum reſtituta ſine cauſa, & titulo, tunc etiam d. impoſitio præſumitur ſimulata.*

4 *Sed quando fuit reſtituta cum cauſa, ita vt attulerit aliquam vtilitatem impoſitori tunc cenſus ſubſtinetur, & num. 6. & 7.*

5 *Dominium pecuniarum ſufficit, quod verè, & realiter in impoſitione cenſus fuit translatum in impoſitorem, & hoc poteſt fieri etiam per momentaneam ſolutionem.*

8 *Teſtis vnicus non probat.*

9 *Pecunia in impoſitione cenſus, ex quibus præſumatur tradita animo earum dominium transferendi.*

10 *in Cenſus conſtitutione requiritur vera numeratio pecuniæ.*

11 *Fraudis ſimulatio in impoſitione cenſus ex pactis præcedentibus, quando ceſſet.*

12 *Pactum licitum, vel illicitum, ſi potuerit procedere in aliquo contractu, ad effectum, vt ille ſubſtineatur, præſumendum eſt præceſſiſſe pactum licitum.*

13 *Soluens, vt ſolutum recipiat, non videtur ſoluere.*

14 *Sed hoc intellige verum, quando ſolutio nullum commodum attulit recipienti, ſecus verò è contra.*

DECISIO DCXLI.

FVit dictum ſententiam Rotalem eſſe confirmañ. quia illa benè iuſtificatur ex deciſionibus factis coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Hieroſolymitano, in quibus firmatur conſtare de valida impoſitione cenſus, & prætenſæ ſimulationis exceptionem non eſſe probatam.

Nec rationibus in dictis deciſionibus deductis obſtant denuò allegata pro Cerbonio, & litis conſortibus, quia in hac materia Impoſitionis cenſus videntur plures caſus poſſe
1 diſtingui, Aut † enim in impoſitione cenſus non interuenit pecunia, & tunc impoſitio præſumitur ſimulata in fraudem vſurarum.

Aut interuenit pecunia, ſed ea non fuit numerata, & ven-
2 ditori † tradita, atque ita ſolum deſeruit pro oſtenſione, ſeu vt dicunt *per far la moſtra*, & tunc pariter præſumitur ſimulatio, *vt fuit dictum in Aſſiſien. pecuniaria 7. May* 1610. *& 28. May* 1611. *coram eodem Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha, relata per Modern. de Cenſib. dec.* 129. *&* 130.

Aut pecunia fuit numerata, & realiter tradita impoſitori, ſeu venditori Cenſus, ſed ſtatim, & incontinenti poſt con-
3 cluſum † contractum reſtituta eadem pecunia emptori, à quo fuit numerata ſine cauſa, & titulo, itaut nullam penitus vtilitatem attulerit recipienti, & tunc etiam venditio, ſeu impoſitio d. Cenſus præſumitur ſimulata.

Aut dicta pecunia venditori in impoſitione Cenſus effectu aliter, & liberè tradita mox ab illo fuit reſtituta emptori
4 cum cauſa, ita vt † aliquam vtilitatem attulerit venditori, & tunc cenſus ſubſtinetur etiam ſi non ſteterint pecuniæ penes venditorem, ſufficit enim quod dominium pecuniarum
5 fuerit † verè, & realiter translatum in venditorem, quod potuit fieri etiam per ſolutionem momentaneam, *vt in puncto fuit firmatum in Bononien. Cenſus 28. Aprilis* 1600. *coram bon. mem. Cardin. Pamphilio relat. per eund.* Modern. *de Cenſib. dec.* 123. & coram ſan. mem. Greg. XV. *dec.* 195. *ſub n. 9. verſ. non obſtat, & ſeqq. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, quæ eſt dec.* 468. *n. 5. par. 1. rec.*

Vnde cùm in caſu de quo agitur pecunia fuerit numerata effectu impoſitoribus cenſus per Ioannem emptorem ſi etiam poſtea eadem pecunia fuerit ab eiſdem impoſi-
6 toribus d. Ioanni reſtituta tamen † ſubſtinetur cenſus, quia dicta reſtitutio non fuit facta ſine cauſa, ſed quia idem Ioannes conſignauit dictis impoſitoribus loco dictarum pecuniarum,

Inſtrumentum, & apocas crediti, quod ipſe Ioannes habebat cum Communitate, & hominibus particularibus Ca-
ſtri Nazzani, & ſic dici non poteſt, † quod impoſitores 7
cenſus nullam ex dictis pecunijs vtilitatem perciperint, & per conſequens ceſſat præſumptio ſimulationis ex ſupra allegatis.

Non obſtat, quod pecuniæ non fuerunt liberè traditæ impoſitoribus, ſeu venditoribus d. Cenſus, nec eo animo, vt tranſiret dominium pecuniarum in dictos venditores, quia hoc non probatur, & teſtis, qui ad id probañ. inducitur,
vltra quod eſt vnicus, & † ſic non probat *cap. veniens, &* 8
cap. in omni negocio de teſtib. l. vbi numerus ff. eod. Gabr. *conſ.* 44. *num. 3. & conſ.* 146. *num.* 12. *lib.* 2. & patitur plures exceptiones de quibus in facto, potius probat contrarium, dicit enim quod dictis impoſitoribus Cenſus fuit effectualiter numerata pecunia, & quod poſteaquam receſſerunt è loco contractus illam penes ſe liberè retinuerunt per duas horas, & amplius vagantes per oppidum S. Ediſti, & ſi voluiſſent potuiſſent cum ea, quodque ipſe teſtis illos non retinuiſſet ſi voluiſſent abire, & quod non habebat in mandatis, vt
eos retineret, atque ita † apparet pecunias fuiſſe libe- 9
rè traditas, & animo transferendi dominium in dictos impoſitores.

Non obſtant, quæ dicuntur de pacto, ſeu tractatu præcedenti inter venditores, & emptores cenſus, quod ſcilicet emptor illius effectiuè daret ad Cenſum ſcuta 250. quæ poſtea emptori reſtituerent, qui in actu reſtitutionis illis conſignaret.

Inſtrumentum, & apocas crediti, quod emptor habebat cum Communitate, & hominibus Caſtri Nazzani, quia neque huiuſmodi contractus, vel pactum probatur per vnicum teſtem habentem plures exceptiones, vt ſupra, & pro magis clara reſponſione ad omnia in contrarium deducta aduertendum videtur, quod ſi præceſſit aliquod pactum inter dictos contrahentes, illud eſſe potuit duplicis ſpeciei, vel primo emptor loco pretij conſignare deberet dictas apocas, & hoc caſu cenſus non ſubſtineretur, quia deficeret vera nu-
meratio pretij, † quæ requiritur ex conſtitutione Pij V. & 10
hoc caſu procedunt omnia deducta in contrarium vel ſecundo quod fieret vera, & realis conſtitutio cenſus, & emptor teneretur cum effectu numerare pretium, illudque ita tradere venditoribus, vt re vera illius dominium tranſiret in dictos venditores, atque hoc facto ijdem venditores tenerentur cum eadem vel alia pecunia emere à Ioanne creditum, quod ipſe habebat cum dicta Communitate, & hominibus Caſtri Nazzani, & tale pactum fuiſſet licitum, quia eſſet
pactum ſuper duobus diuerſis, & ſeparatis † contractibus 11
ineundis per ſe licitis, neque in hoc caſu poſſet ſubeſſe ſuſpicio fraudis, *vt dicitur in dicta deciſione* 195. *num.* 10. *coram S. mem. Greg. XV. & in Romana Cenſus* 17. *May* 1610. *coram Illuſtriſſ. D. Cardin. Mellino*. Propterea cùm tale fuerit pactum, ſiue tractatus quem refert dictus teſtis etiam ſi ei fides adhibenda eſſet, nihilominus cenſus ſubſtinetur,
quinimò cùm potuerit præcedere † pactum licitum, & etiam 12
pactum illicitum in dubio potius præſumi debet fuiſſe initum pactum licitum, ad tradita per Bald. *in l. rogaſti §. ſi tibi in fine ff. ſi cert. pet. & conſ.* 154. *num. 2. & ſeq. lib. 2. & fuit dictum in Mediolanen. pecuniaria, ſeu cambiorum coram bon. mem. Card. Lancellotto.*

Nec obſtat text. *l. qui ſic ff. de ſolut.* cum alijs per Riminſen. *conſ.* 407. *num.* 7. Honded. *conſ.* 35. *num.* 14. *lib.* 2. vbi
quod † ſoluens, vt ſolutum recipiat non videtur ſoluere, 13
quia hoc procedit quando ſolutio nullum commodum attulit recipienti, ſecus ſi attulit ſolutio aliquam vtilitatem recipienti, quia tunc licet ſolutum reſtituat, tamen ſolutio tenet ex ſupra allegatis.

REVERENDISS. PIROVANO.

Niceñ. Prioratus.

Veneris 6. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Gratia Papæ, ſi ſit fundata ſuper vnione, qui eam obtinuit, debet dictam vnionem concludenter probare. Vnio concludenter probatur vel per immemorabilem, vel per quadragenariam cum titulo, & tunc eſt probanda per immemorabilem, quando eſt tituli extinctiua, aliàs ſecus, quia tunc probatur leuioribus probationibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio omnis perficitur ſpatio quadraginta annorum.*
2 *Narratiua ea, eſt concludenter probanda, in qua Papa fundauit ſuam gratiam.*
3 *Rector plurium beneficiorum, quis eſſe poteſt.*
4 *Vnio eſt concludenter probanda, vel per quadragenariam cum titulo, vel per immemorabilem.*
5 *Vnio probari poteſt per quadragenariam, vnà cum fama, quæ loco tituli deſeruit.*
6 *in Probanda vnione communis reputatio deſeruit loco tituli, & ſæpè id admiſit Rota.*
7 *Vnio tunc eſt probanda per immemorabilem, quando ſumus in vnione tituli extinctiua.*
Eccleſia vnita efficitur prædium alterius cum qua fuit facta vnio.
8 *ad Vnionem probandam tunc non requiritur immemorabilis, quando vnio non eſt tituli extinctiua.*
9 *Vnio, quando non eſt tituli extinctiua, tunc ea probatur leuioribus probationibus, quia tunc ius non reſiſtat.*
10 *in præſcriptione bona fides præſumitur, dum contrarium non probatur.*
10 *Vacatio non datur in beneficio vnito.*
12 *ad Gratiæ iuſtificationem ſufficit probare ea, de quibus in literis habetur.*

DECISIO DCXLII.

DIctum fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, vt cum multa pro illius iuſtitia fuerunt per particulares deciſiones iam firmata, & primo Prioratum eſſe regularem. Secundò non obſtare Regulam de triennali. Tertiò Gratiam Ioannis Baptiſtæ eſſe iuſtificatam. Quartò cauſam eſſe expediendam non obſtantibus deductis. Quintò Capitulum eſſe audiendum pro ſuo intereſſe, ſed non poſſe impedire expeditionem cauſæ quoad alios. Sextò, & vltimò Carolo eſſe denegañ. remiſſoriam. Fuit inſuper oppoſitum Gratiam eiuſdem Io. Baptiſtæ non eſſe iuſtificatam, quoad annexionem in eius literis narratam de loco, & Canonicali portione, ſuper hac noua exceptione mandarunt Domini ſub die 10. Decembris 1625. vt ſtrictè informaretur. Cauſa autem iterum poſita exceptione prædicta non obſtante fuerunt pro confirmatione ſententiæ Rotalis.

Nam verba narratiuæ literarum Ioannis Baptiſtæ non controuertuntur, videlicet Prioratum prædictum, qui inibi dignitas exiſtit, ac cuius & loci, & Canonicalis portionis eiuſdem Eccleſiæ, nec non Parochialis Eccleſia S. Michaelis loci de Gurbia, ac forſan aliorum illi annexorum tibi conferimus, & huiuſmodi annexio de loco, & Canonicali portione narrata viſa fuit ſufficienter probata ex ſtatu quadragenariæ poſſeſſionis ab anno 1546. per narratiuam Apoſtolicæ prouiſionis Franciſci de Berra, ibi, Cùm itaque poſtmodum locus, & Canonicalis nuncupatus Eccleſiæ Niciẽ. Ordinis S. Auguſtini inuicem perpetuò vniti, & ex alia prouiſione Apoſtolica de anno 1580. ad fauorem Dominici Careræ de Sacriſtia eiuſdem Eccleſiæ, vbi narratur quod d. Dominicus obtinebat Prioratum Clauſtralem dictæ Eccleſiæ perpetuo vniti exiſtunt, cui, & tertia accedit per obitum d. Dominici Careræ ad fauorem Ludouici Balduini de anno 1589. cum narratiua annexionis, quæ prouiſiones ſimul iunctæ nulli dubium quin capiant tempus 40. annorum ab anno ſcilicet 1546. vſque ad annum 1589. & ſufficientes
1 ſunt † ad probandum ſtatum narratæ annexionis cum tanti temporis ſpatio impleatur præſcriptio, Card. *in Clem. 1. q. 20. de ſupplem. neglig. prælat.* Felin. *in cap. ex parte num. 2. de teſtam.* Iaſ. *in l. qui aliena num. 39. ff. de acquir. hæred.* Cuman. *conſ. 10. num. 10.*

Neque prædictę narratiuæ de annexo aduerſantur prouiſiones datæ per Carolum Summ. eius num. 4. & 5. in perſonam Primo Claudij Badati de anno 1565. & ſecundo Dominici Careræ de anno 1571. in quibus narratur prouiſio huius prioratus, vnà cum illius Canonicatu, & Præbenda abſque diſpoſitione Apoſtolica obtineri conſueta, quæ verba videntur inferre ſtatum æquè principalem in vtroque beneficio non autem annexum, & vnicum, quo caſu dicebatur interruptum eſſe curſum quadragenariæ, & requiri concludenter probationem, † ex quo Papa fundauit ſuam gratiam 2
in iſta annexione æquè principaliter narrata, Rota *dec. 268. n. 4. par. 1. diuerſ. & dec. 444. n. 2. par. 4. rec.*

Quia narratiua de ſolito obtineri abſque diſpenſatione Apoſtolica non repugnat probationi de annexo, & vnito, vnione tamen tituli non extinctiua † cum ſimul eſſe poſſit, 3
quod vtriuſque beneficij vnus ſit Rector, *cap. & temporis 16. q. 1.* Caccialup. *de Vnione art. 2. num. 2.* Petrus de Peruſ. *de Vnion. Eccleſ. cap. 1. num. 6.* vt propterea ſine diſpenſatione obtineri ſoleant, & ſi dicatur data compatibilitate defuiſſe, nihilominus concludentem probationem, quæ † in iuſti- 4
ficatione vnionis deſideratur per immemorabilem, vel per quadragenariam cum titulo, Felin. *conſ. 2. num. 2.* Cæl. de Graſſ. *deciſ. 13. num. 12. de præben.* Caputaq. *deciſ. 334. & 347. par. 3. & deciſ. 196. num. 2. coram Papa Gregor. XV.* facilè etiam euitatur obiectum, quia poſſet ſuſtineri † in 5
præſenti cum ipſa quadragenaria loco tituli putatiui concurrere famam annexionis, & vnionis ex teſtibus Summ. Ioannes Baptiſtæ datis, qui illam concludunt, & ſufficere hanc communem reputationem loco tituli admiſit, Rota *deciſ. 71. num. 2. par. 2. rec. & prius in Alexandrina S. Stephani coram bon. mem. Litta*, relata per Garz. *de benefic. par. 12. cap. 2. num. 146.* ſed concludentius fuit reſponſum, quod hæc probatio tituli vel verè, vel exhibitionem illius, vel implicitè per immemorabilem † eſſet facienda, quando eſſemus in 6
vnione tituli extinctiua, nam per eam Eccleſia vnita efficitur prædium alterius cum qua fit vnio, Cald. *conſ. vltimo de reb. Eccleſ. non alien.* merito ratione tanti præiudicij deſide- 7
ratur plenior, & fortior probatio. Secus verò quando verſamur in vnione † tituli non extinctiua, quia per eam Status 8
Eccleſiæ, & eſſentia beneficiorum non alteratur, & in ſuo ſtatu, & honore remanet, & tunc leuiores † admittuntur 9
probationes, quia ius commune non reſiſtit, & ſufficit poſſeſſio quadragenaria cum bona fide, † quæ ſemper præſumi- 10
tur, niſi contrarium probetur, quàm diſtinctionem Rota recepit in *Tiraſonen. Iuris præſentandi 16. Martij, & 16. Octobr. 1592. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto, & in eadem 2. Octobris 1594. coram bon. mem. Litta*, quæ regiſtrantur per Garz. *de benef. par. 12. cap. 2. num. 239. cum ſeq.* In præſenti autem non verſamur in ſecundo capite diſtinctionis, quia Ioannes Baptiſta non narrauit annexionem tituli extinctiuam, ſed æquè principaliter, dum præſupponit Papæ † vtrumque beneficium vacare, quæ vacatio non datur 11
in beneficio vnito, Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſſ. 5. §. 7. num. 2. & 7.* cum alijs per Garz. *d. cap. 2. num. 12. & ſeq.* Et quamuis fecerit etiam mentionem annexionis eorumdem de ea eſt intelligen. quæ conuenit vacationi per æqualem vnionem tituli non extinctiuam, † quæ ſufficit ad iuſtificationem 12
gratiæ, non autem de altera tituli extinctiua, de qua literæ mentionem non faciunt.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. COCCINO.

Cremoneñ. Canonicatus.

Mercurij 11. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Abſolutoria, quamuis verum ſit, vt non detur niſi reo, & poſſeſſori, & reus dicatur, qui cauſam iactationum committit, & conuentus ſit actor, tamen ſi iſte actor poſſideat, & reus nihil contra eum probauerit, poteſt tamquam poſſeſſor petere, & obtinere abſolutoriam, & maximè ſtante commiſſionem effecta communi, in qua adſit clauſula, *quam*, & *quas*.

SVMMARIVM.

1 *Dictio, perinde ac ſi, operatur, quoad effectum Iuris.*
2 *Abſolutio ſolum ſolet dari reo, & poſſeſſori.*
Actor non poteſt abſolui.
3 *Iactationis cauſam committens, poſtquam oſtendit iactationes dicitur reus, & non actor.*
4 *Poſſidens in terminis iudicij iactationis, poteſt abſolui, ſi ille,*

ille, qui commiſſam commiſit, nihil contra eum probauerit.

5 *Poſſidens ſi non ſit talis, non poteſt obtinere abſolutionem.*

6 *Clauſulæ,* quam, *&* quas, *beneficio, quando quis vti non poſſit.*

7 *Commiſſio, quando fuit effecta communis, tunc quilibet ex partibus poteſt frui beneficio clauſularum in ea poſitarum.*

8 *Adiudicatoriam, vigore clauſulæ,* quam, & quas, *petendo ex reo efficitur actor.*

9 *Clauſula,* quam, *&* quas, *non immutat naturam iudicij.*

10 *Cauſam iactationis committens ſimpliciter loquendo dicitur reus, & ſi vult vti, clauſula,* quam, *&* quas, *efficitur actor.*

11 *Iactationis cauſam committens contra Titium, cum clauſula,* quam, *&* quas, *poſtquam commiſſio effecta eſt communis, ſi Titius reus velit vti clauſula illa reconueniendo, vel aliquid petendo in illo iudicio, tunc efficeretur actor.*

12 *Beneficium petens ſibi adiudicari, etiam quod fuerit contra eum commiſſa cauſa iactationum, efficitur actor.*

DECISIO DCXLIII.

IOannes Paulus obtinuit commiſſionem iactationis, &
iactationum, hoc eſt intentauit remedium, *l. diffamari C. de ingen. & manum.* contra Io. Baptiſtam obtinuit aliam
commiſſionem mihi directam, in qua fuit reſcriptum vt
procederem, perinde ac ſi Ioannes Paulus dicta commiſſio-
ne fuiſſet vſus, illaque eſſet effecta communis. Quare cùm
1 dictio, perinde ac ſi operetur † quoad effectum Iuris vt Ioan-
nes ſit vſus dicta commiſſione, & illa ſit effecta communis,
l. 1. C. de error. aduoc. Decian. *conſ.* 116. *n.* 19. *lib.* 1. Ideò
poteſt Io. Baptiſta ea vti.

Stante hac facti ſerie dubitaui, An Io. Baptiſtæ poſſeſſo-
ri dari poſſit abſolutoria, & prima facie videbatur diceñ.
2 quod non, † quia illa ſolet tantummodo dari reo, & poſ-
ſeſſori, *l. qui accuſare C. de eden.* & Io. Baptiſta non eſt reus,
3 ſed actor, cùm Ioannes Paulus commiſerit cauſam † iacta-
tionis poſtquam oſtenderit moleſtationes, ſit reus, non actor,
Couar. *var. lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 2. *verſ. illud ſatis, & nu.* 3.
& ſeqq. & moleſtationes ſatis oſtendit, ex quo Io. Baptiſta
comparuerit in iudicio, Couar. *ibidem*.

His tamen non obſtantibus fuit reſolutum Io. Baptiſtæ
4 abſolutoriam poſſe dari, quia cùm ipſe poſſideat, † & Ioan-
nes Paulus nihil probauerit, poteſt tanquam poſſeſſor petere
abſolutoriam, etiam quod agatur de materia beneficiali, &
gratiam non iuſtificauerit, Rot. *deciſ.* 7. *de except. in antiq.*
Biſign. *deciſ. eodem tit.* Rota *dec.* 6. *de re iud. in antiq. & dec.*
1. *&* 2. *in nou.* Gemin. *conſ.* 38. *in princ. & conſ.* 91. *&* 92.
in princ. vbi de communi Anchar. *conſil.* 233. *in princ.*

Non obſtat motiuum in contrarium adductum, quia præ-
5 dicta regulariter ſunt vera, ſed non † afficiunt in caſu, de
quo agitur, in quo ipſe Ioannes Paulus non poteſt obtinere
abſolutionem tanquam poſſeſſor, cùm non ſit talis, neque
6 adiudicatoriam vtendo beneficio † clauſulæ, *quam*, &
quas, cùm non conſtet de illius iure, imò conſtet de non
iure illius ex deciſionibus in hac cauſa factis, vt benè in pun-
cto Rota *dec.* 801. *par.* 1. & propterea cùm commiſſio ſit
effecta communis vigore prædictæ clauſulæ ſicuti Ioannes
Paulus cum iſta clauſula poſſet agere contra Io. Baptiſtam
7 poſſeſſorem. Ita Io. Baptiſta eadem † poteſt ſe iuuare, & tan-
quam poſſeſſor petere abſolutoriam, Rota *deciſ.* 254. *num.* 1.
par. 1. Nam ſi Ioannes Paulus vellet vti hac clauſula petendo
8 † adiudicatoriam, cenſeretur actor, *vt fuit in puncto reſolu-
tum in cauſa Siracuſana quartæ* 16. *Nouembr.* 1588. *coram
bon. mem. Epiſcopo Peruſino.*

9 Neque obſtat, quod clauſula *quam*, † & *quas*, non
immutet naturam iudicij Rota *deciſ.* 34. *vbi adden. de reſcr.*
ſed non applicatur ad rem prædictam. Si enim Ioannes Pau-
10 lus vellet ſtare in puris † terminis iactationis, eſt reus, ſi
vellet vti clauſula, *quam*, & *quas*, efficeretur actor, ſicuti ſi
quis commiſiſſet cauſam contra Titium cum clauſula *quam*,
11 & *quas*, poſtquam commiſſio eſſet effecta † communis, ſi
Titius reus vellet vti clauſula illa reconueniendo, vel aliquid
petendo in illo iudicio, tunc efficeretur actor, vt optimè
per Seraph. *deciſ.* 1327. *num.* 2. & propterea ſicuti ſi Ioannes
Paulus vellet agere ex illa clauſula contra poſſeſſorem peten-
do ſibi beneficium † adiudicari etiam quod fuerit commiſſa 12
cauſa iactationum efficeretur actor, & Io. Baptiſta reus ex
ſupradictis. Ita Io. Baptiſta vtendo dicta clauſula *quam*, &
quas, & docendo de ſua poſſeſſione poteſt petere abſoluto-
riam, Rota *deciſ.* 254. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.*

Et ita vna parte informante concluſum, &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Caſtreñ. Pecuniaria.

Mercurij 11. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Mandatum executiuum eſt nulliter relaxatum, dum ad illius relaxationem fuit deuentum nullo præcedente decreto, exploſa opinione eorum, qui ſentiunt hunc defectum ſanari per ſubſcriptionem Iudicis. Procurator contrahendo nomine principalis, ipſe ad nihil conueniri poteſt, & numquam præſumitur nomine proprio voluiſſe ſe obligare, & ad hoc verba etiam violenter ſunt torquenda.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum executiuum eſt nulliter relaxatum, ſi nullo præcedente decreto, fuerit expeditum.*

2 *Mandatum, dum Iudex ſubſcribit, facit actum extraiudicialem, & ſic non æquipollet decreto neceſſario ante mandati relaxationem.*

3 *Sententiæ, & mandata ſi ex actis non iuſtificentur, nulla ſunt.*

4 *Mandatum relaxatum nulla præcedente certi debiti liquidatione, eſt nullum.*

5 *Procurator contrahendo nomine principalis ad nihil de proprio tenetur.*

6 *Procurator nomine principalis contrahendo, ſolum obligatur, vel ad oſtendendum mandatum, vel ad obtinendam ratificationem illius, cuius nomine promiſit.*

7 *Vnde oſtenſo mandato, vel obtenta ratificatione, eſt conueniendus principalis, & procurator liberatus euadit.*

8 *Procuratoris nomen, ſi fuerit appoſitum obligationi per eum initæ pro principali, an ipſe pro eo teneatur.*

9 *ad Obligandum ſe, quis inuitus cogi non debet.*

10 *Procuratori non debet eſſe damnoſum eius officium.*

11 *Procurator contrahendo nomine Domini, ex quibus ipſe quoque remaneat obligatus de proprio.*

12 *Obligationis vinculum, qui ſuſcepit fruſtra recuſat eius onus.*

13 *Procurator dum ſe obligat nomine proprio pro principali, quando ille nollet ratificare geſta pro eo, tunc ſi obtineatur ratificatio, procurator immunis euadit.*

14 *Singula ſingulis congruè referenda ſunt.*

15 *in Obligationibus non admittitur extenſio de caſu ad caſum, cùm ſint ſtricti iuris.*

16 *Procurator contrahendo nomine Domini, quando verba ſunt dubia, an ipſe voluerit quoque ſe obligare, qualiter verba ſint interpretanda.*

17 *Procurator, ne voluerit ſe obligare pro eius Domino, facienda eſt omnis interpretatio, quamuis verba violenter torquerentur.*

18 *Obligatio facta à procuratore intelligitur ſemper facta vigore antecedentis mandati.*

19 *Actus ſubſequens debet referri ad præambulum titulum, & obligationem.*

DECISIO DCXLIV.

DOmini reſponderunt mandatum relaxatum contra Felicianum pro ſcutis 2400. eſſe infirmandum tam ex capite nullitatis, quàm iniuſtitiæ.

Nullitas autem deducebatur, quia d. mandatum fuit relaxatum nullo præcedente condemnationis decreto, quod in pro-

proceſſu non reperiatur, & tamen decretum huiuſmodi erat
neceſſarium, *l. 1. C. de execut. rei iud.* Alex. *conſ.* 163. *nu.* 3.
lib. 6. Creſcent. *dec.* 2. *n.* 3. *tit. de arbitr.* & Rot. *in Romana
de Pinellis* 20. *Februarij* 1598. *coram Orano, quæ eſt deciſ.* 2.
poſt modern. de oblig. Camer.

Nec viſum fuit euitari poſſe hanc nullitatem ex eo, quod
Iudex ſe ſubſcripſerit mandato relaxato; quia illa ſubſcri-
2 ptio, tanquam actus † extraiudicialis, qui & nulla præceden-
te cauſæ cognitione ad libitum fieri poterat, non æquipollet
decreto, vt in his terminis conſiderauit Rota *in Albanen.
ſpolij* 8. *Februarij* 1610. *coram bo. me. Penia.*

Iniuſtitia verò mandati deſumebatur, quia ex actis dictum
3 † mandatum non iuſtificatur, nedum quoad quantitatem
crediti, ſcilicet pro dictis ſcutis 2400. ſed nec etiam quoad
ipſam ſubſtantiam, & veritatem crediti.

Non iuſtificabatur quantitas, quia laudum in cuius
executionem prætenditur relaxatum mandatum, nullam
Feliciano præfigit certam quantitatem debiti, & conſe-
4 quenter mandatum nulla † præcedente certi debiti liquida-
tione relaxatum non ſuſtinetur, *l. hac autem* §. 1. *ff. ex qui-
bus cauſ. in poſs. eat.* Bald. *conſ.* 165. *nu.* 1. *lib.* 4. Surd. *conſ.*
186. *num.* 24. Rot. *deciſ.* 409. *num.* 6. *par.* 1. *& dec.* 365. *n.*
7. *par.* 2. *recent.*

Subſtantia autem totius debiti, & veritas impugnabatur,
quia Marcuccius pulſabat Felicianum vigore ſupradicti lau-
di, & compromiſſi, in quo tamen compromiſſo Felicianus
egit non proprio nomine, ſed procuratorio nempè pro Ra-
nuccio Patre, pro quo etiam promiſit de rato, aliàs de pro-
prio teneri voluit, vnde tota obligatio ſoluendi, quod per
arbitros fuiſſet laudatum ſpectabat, & hærebat Ranuccio,
5 cuius nomine Felicianus compromiſit, † non autem penes
ipſum Felicianum Procuratorem, qui propterea ad nihilum
de proprio tenetur, *l. procurator, qui pro euictione ff. de pro-
cur. l. ſi pupilli* §. *item ſi procuratori ff. de negot. geſt.* & vtro-
bique Bart. Bald. Caſtren. Angel. & alij Interpretes Iacobin.
de S. Gregorio *in l. fin. num.* 14. *C. de furt.* Iaſ. *in l. ciuitas n.*
16. *verſ. item aduerte ff. ſi cert. pet.* Pariſ. *conſ.* 78. *num.* 37.
lib. 1. Rimin. iun. *conſ.* 641. *num.* 12. Surd. *conſ.* 19. *nu.* 11.
Cardin. Mantic. *de tacit. lib.* 8. *tit.* 11. *num.* 1. Et Felicia-
6 nus tanquam procurator contrahens ſolum † obligabatur,
vel ad oſtendendum mandatum, vel ad obtinendam ratifi-
cationem illius cuius nomine compromiſit, vt notat Bart. *in
d. l. procurator qui pro euictione num.* 4. Quo oſtenſo manda-
to vel ſequuta ratificatione, vt in præſenti ſequuta
fuit, & datur in Summario Feliciani num. 2. ipſe Ra-
7 nuccius † eſt conueniendus, & procurator liberatus
euaſit, *l. final. ff. de Inſtitut. act.* Bart. *in dicta l. pro-
curator, qui pro euictione num.* 2. *verſ.* 1. *caſu*, Caſtren. *conſ.*
95. *in princ. lib.* 1. *& conſ.* 248. *in fin. lib.* 5. Pariſ. *conſ.* 78.
n. 38. *ad fin. verſ. Et finitum fuit, & num.* 41. *lib.* 1. Siluan.
conſ. 8. *n.* 1. *& ſeqq.*

Neque hic ambigi poſſe videtur, quin Felicianus tanquam
procurator patris ſe obligauerit, dum in verbis diſpoſitiuis
Inſtrumenti hoc ipſe profitetur ibi, *Il Capitano Feliciano fi-
gliuolo agente, & procuratore come aſſerì di M. Ranuccio per
il quale anco con giuramento promiſe de rato in forma &c. al-
8 trimente di ſuo proprio.* Et ſic cum procuratoris † nomen
obligationi fuerit appoſitum procuratorio nomine obliga-
tionem ſuſceptam fuiſſe dicendum eſt Iaſ. *& alij in l.* 1. §.
nunciatio ff. de nou. oper. nunc. Angel. *in l. ſi pupilli* §. 1. *num.* 4.
ff. de negot. geſt. Mantic. *de tacit. d. lib.* 8. *tit.* 11. *num.* 1. *&
ſeqq.* egregiè Laderch. *conſ.* 36. *num.* 8. *& ſeqq.* Aliàs eſſet co-
gere inuitum † in obligationem *contra l.* 1. §. *ſi conue-
9 niat ff depoſit. l. contractus ff. de reg. iur.* Et procu-
10 ratori efficeretur officium damnoſum † contra æquita-
tem Iuris, de qua *in l. ſed ſi quis ex ſignatoribus ff.
Quemadmod. teſtam. aper.*

Nec viſa ſunt obſtare verba illa in calce compromiſſi ibi,
*E per oſſeruanza delle coſe ſudette detto Gio: Battiſta obli-
gò ſe ſteſſo, heredi, e ſucceſſori, e detto Capitano Feliciano
all'incontro M. Ranuccio ſuo padre principale, e ſe ſteſſo, e
loro heredi, e ſucceſſori, e beni*; Ex quibus videtur depre-
hendi Felicianum nedum exceſſiſſe terminos procuratoriæ
11 obligationis, quæ non † egreditur perſonam principalis,
ſed fidem ſuam aſtrinxiſſe, & conſequenter etiam ipſum
Felicianum, licet procuratorem, remanſiſſe obligatum de
proprio *ad d. l. procurator qui pro euictione, ibi*, Qui pro do-
12 minio vinculum † obligationis ſuſcepit onus eius fruſtra re-
cuſat *ff. de procur.* & tradunt Bart. & alibi ibidem Socin. ſen.
conſ. 154. *num.* 7. *lib.* 2. *& conſ.* 100. *nu.* 2. *verſ.* 2. *aſtrin-*

xit lib. 3. & poſt alios Menoch. *conſ.* 58. *num.* 56. *& ſeqq.*
Card. Mantic. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 10. *num.* 33. *in fin. lib.* 8.
tit. 11. *num.* 5. Quoniam à principio, & verbis diſpoſitiuis
duæ inductæ ſunt obligationes, prima eſt principalis, & hoc
reſpectu Ranuccij, cuius nomine Felicianus filius compro-
miſit; Altera acceſſoria, & quoadmodo ſubſidiaria, & hoc
erat ipſius Feliciani, quatenus Ranuccius pater nollet † ra- 13
tum habere, quia hoc caſu Felicianus filius, & procurator
voluit de proprio teneri; Vnde retento hoc themate, & ſin-
gula † ſingulis congruè referendo dicendum videtur, quod 14
Felicianus in ſupra relatis verbis Inſtrumenti obligauerit pa-
trem ad ſoluendum, quod per arbitros fuiſſet laudatum, &
obligauerit ſe ipſum, bona, & hæredes, quatenus pater nol-
let ratificare, non autem ſe obligare etiam poſt ſequutam
ratificationem; Et huic interpretationi fauet, quod ea re-
tenta non datur contrarietas in eodem inſtrumento, ſed po-
ſtrema, & executiua verba congruè reſpondent primis diſ-
poſitiuis nec inducitur extenſio de caſu ad caſum in † obliga- 15
tione, quæ ſtricti eſt iuris; Et in hac materia vbi verba poſ-
ſunt trahi ad præambulam obligationem procuratoriam ad
illam trahendam eſſe monent Doct. vt per Bart. Alex. *& alios
in l.* 1. §. *Chryſogonus ff. de verb. oblig.* eleganter tradit La-
derch. *d. conſ.* 36. *num.* 12. *verſ. At vero, & num.* 14. *vbi in
fin.* idem repetit etiamſi verba violenter † torquerentur; Et 17
conferunt tradita per Pariſ. *conſ.* 110. *num.* 54. *&* 61. *lib.* 1.
Gabr. *conſ.* 131. *num.* 5. *lib.* 2. quos ſequitur Honded. *conſ.*
89. *num.* 30. *lib.* 2. Et obligationem † factam à Procuratore 18
intelligi ſemper factam vigore antecedentis mandati, & ſub-
ſequentem actum, vel † promiſſionem referri ad præambu- 19
lum titulum, & obligationem pluribus firmat Surd. *conſ.* 19.
n. 18. 19. *& ſeqq.* & Laderch. *præallegato conſ.* 36. *nu.* 11. *&
ſeqq. & n.* 14. *&* 18. Et ita, &c.

*Infra in eadem cauſa habetur altera deciſio coram eodem bon.
mem. Merlino ſub die* 21. *Aprilis* 1627. *in Appendice.*

REVERENDISS. MERLINO.

Foroliuien. Societatis Officij.

Lunæ 16. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Societas Officij, vt validè dicatur inita, inter alia principaliora requiſita, illud non parum eſt neceſſarium, vt illa fiat ſuper Officijs vacabilibus, aliàs ſi reperiatur inita ſuper officio non vacabili ex defectu ſubiecti nullam habet ſubſiſtentiam, ita vt fructus inde percepti computandi veniunt in ſortem, vel reſtituendi, & quando dictus contractus non poſſit tranſire in diuerſum contractum, vt ſubſtineatur.

SVMMARIVM.

1 *Societas officij, vt validè dicatur contracta, inter alia eſt neceſſarium, vt fiat ſuper officio vacabili.*

2 *Societas officij inita ſuper officijs non vacabilibus inualida ſunt.*

3 *Societatis Officij facta ſuper officijs non vacabilibus ex defectu ſubiecti nullam habent ſubſiſtentiam.*

4 *Societas Officijs inita ſuper officijs non vacabilibus, quibus concurrentibus ſubſtineantur, & n.* 4.

Deciſ. 763. *part.* 1. *diuerſ. in quibus terminis loquatur.*

6 *Societas officij contracta ſuper officio non vacabili, nulla eſt, ſi fuerit inita prout aliæ ſocietates officij contrahuntur.*

7 *Pactum illud appoſitum in ſocietate officij non vacabis, de lucrando pecuniam in caſu mortis, eſt alienum à natura ipſius contractus.*

8 *Cum illud tantùm conueniat, quando ſumus in officijs vacabilibus, cùm tunc compenſetur periculum cum periculo.*

9 *Conſtitutiones Pontificiæ loquentis ſuper modo contrahendi ſocietates officiorum habent decretum irritans.*

10 *Officia non vacabilia non reddunt ad rationom duodecim pro centenario.*

11 *in Societate officij requiritur, vt fructus ſint vniformes officiali, & ſocio.*

12 *Societatis officij contractus quando non ſubſiſtit, tunc fructus exacti computantur in ſortem, vel reſtituendi,*

13 *Cenſus vitalitij natura eſt, vt numquam poſſit ſors principalis repeti,*

14 *Societas officij, ſi non ſubſiſtat, quando non poſſit tranſire in contractum ſponſionis.*

15 *Contrahens, quando apparet, voluiſſe inire certam ſpeciem contractus in vanum quæritur, vt fiat transfuſio in diuerſum contractum.*

16 *Contractus aliquis vt dicatur initus, neceſſe eſſe, vt interueniant ea, quæ ad eiuſdem validitatem requiruntur,*

DECISIO DCXLV.

PRopoſui dubium reſeruatum, An ſocietas eſſent nullæ,
vel potius iniuſtæ, & ad iuſtitiam reducibiles. Et Domini
cenſuerunt eſſe nullas, nam Conſtitutiones Pontificiæ
Leonis X. & Pij IV. ſuper forma contrahendi ſocietates of-
1 ficij loquuntur de officijs vacabilibus Romanæ Curiæ, † &
inter alias conditiones neceſſarias ad intrinſecam rationem
contractus, & illius validitatem ſupponere, ac requirere
videntur, quod officium ſuper quo ſocietas contrahitur ſit
2 vacabile, adeò vt † ſuper officijs non vacabilibus prout eſt of-
ficium Cancellariæ Ciuitatis Foroliuij ſocietates huiuſmodi
validè contrahi non poſſint, ſed ſuper illis initæ ex defectu
3 ſubiecti † idonei, & tanquam habentes, & formam indu-
centes ſint omninò nullæ, & inualidæ, *vt fuit raſolutum
in Romana ſocietatis* 1. *Iulij* 1596. *coram Corba, & in
alia Foroliuienſis ſocietatis* 23. *Februarij* 1611. *coram
Cardinali Lancellotto, & in Romana Societatis officij* 14.
Ianuarij 1615. *coram Reuerendiſſ. D. meo Pamphilio, & in
hac cauſa* 13. *Iauuarij, &* 20. *Februarij* 1714. *coram bon.
mem. Sacrato.*

Deque obſtat, quod alias Rota firmauerit ſocietatem
4 † initam ſuper hoc eodem Cancellariæ officio fuiſſe validam,
vt in deciſ. 763. *par.* 1. *diuerſ.* quia id fuerat communicatum
dominium pro tertia parte, & expreſsè conuentum, quod
damnum, & lucrum deberet eſſe commune, & contractus
6 ille implicitè continebat contractum † venditionis ipſius ter-
tiæ partis officij, explicitè verò contractum ſocietatis ſuper
eadem tertia parte, quod non negatur licitè ac validè fieri
poſſe iuxta tradita per Corrad. *de contract. tract.* 9. *q.* 97. *in
prima concluſ. ſumm.* Silueſt. *in Voto ſocietas il primo num.* 18.
Summ. Armil. *in eodem Voto num.* 17. Corn. *conſ.* 122. *nu.* 2.
in fin. lib. 1. *& bene firmatur in d. dec.* 763. In propoſito verò
non fuit implicitè facta venditio, nec translatum dominium
officij pro aliqua certa quota cum participatione damni, &
6 lucri, ſed ſuper officio prædicto ſimpliciter contracta † ſo-
cietas; & conuentum, quod ea durante deberent ſolui fru-
ctus ad rationem duodecim pro centenario, diſſoluta verò
reſtitui integra ſors principalis cum pacto de lucrando in ca-
ſu moris; qui modus, & forma contractus non benè ada-
ptatur officijs non vacabilibus, cùm illa non reddant duo-
7 decim pro centenario, † & propter defectum vacabilitatis
pactum illud de lucrando in caſu mortis ſit alienum à pro-
pria ipſius contractus natura, & ceſſet compenſatio pericu-
8 li cum periculo, ſed † tantùm conuenit ſocietatibus, quæ con-
trahuntur ſuper officijs vacabilibus, de quibus loquuntur dd.
9 Pontificiæ † Conſtitutiones decretum irritans habentes, vt
reſpondit Rota *in d. Romana Societatis coram Reuerendiſſ.
D. meo Pamphilio.*

Stante autem huiuſmodi contractuum inualiditate licet
10 Domini non dubitarent iniuſtitiam eſſe ſatis † patentem,
quia officia non vacabilia non reddunt ad rationem duode-
cim pro centenario, ad quam fuit facta taxatio, & conſe-
11 qnenter fructus non ſunt vniformes officiali, & ſocio, prout
requiritur in ſocietate, Tolet. *in Summ. lib.* 5. *cap.* 40. *n.* 40.
in fin. Caſtracan. *de ſociet. offic. cap.* 10. *num.* 1. 18. *&* 19.
Ludouic. Carb. *in tract. de reſtit. q.* 54. *col. fin. verſ.* 2. *vt non
exigatur.* Viſum tamen fuit de ea non eſſe agendum, ſed om-
12 nes fructus eſſe in ſortem † computandos, vel reſtituendos
tanquam perceptos ex contractu ſocietatis inualidæ, ac mi-
nimè ſubſiſtentis, qui in aliam ſpeciem contractus, ex quo
fructus legitimè percipi poſſint reſolui, ac tranſire nequit.

Siquidem reſolui non poteſt in contractum cenſus vita-
litij, quia de illius natura † eſt, vt pecunia numquam repe- 13
ti valeat, vt fuit firmatum *in Romana ſocietatum* 29. *Ianua-
rij* 1601. *coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Millino, &
in dicta Romana ſocietatis officij coram Reuerendiſſimo D.
meo Pamphilio, & in hac cauſa* 13. *Ianuarij* 1614. *coram Car-
dinali Sacrato*; Neque etiam in contractum † ſponſionis ex 14
rationibus adductis per Modern. *de Commerc.* §. 1. *q.* 1. *n.* 283.
& ſeq. & Rota *in præallegatis deciſionibus cum quibus Do-
mini tranſierunt.*

Vltra quod ex lectura inſtrumenti apparet contrahentes
facere voluiſſe contractum ſocietatis eo † modo, & forma, 15
quo hic in Vrbe ſuper officijs vacabilibus Romanæ Curiæ
iuxta Conſtitutiones prædictas fieri conſueuerunt non au-
tem contractum ſponſionis, vel alium, vnde cùm tanquam
contractum ex † defectu ſubiecti idonei à dd. conſtitutioni- 16
bus exigito ſuſtineri non poſſit, intrat regula, *Quod potui,
nolui, &c. vt fuit dictum in ſupra allegata Romana ſocieta-
tis officij coram Reuerendiſſ. Pamphilio, & in d. Romana
ſocietatis coram Illuſtriſſ. Millino, & in hac cauſa* 20. *Iu-
nij* 1614. *coram Card. Sacrato.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Infra in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 26. *Februarij* 1627. *coram eodem bon. mem. Merlino in Appendice.*

REVERENDISS. MERLINO.

Peruſina Laudi.

Luna 16. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Alienare qui non poteſt, conſequenter cum neque compromittere valeat, ideò minor qui ſine debitis ſolemnitatibus perperam alienat, ita & ſine eiſdem in vanum compromittit, vnde minor, quando compromittit, debet ſeruari conſtitutio Ægidiana lib. 5. cap. 12. de ſolemnitatibus adhibendis in contractibus minorum, quæ ad totum Statum Eccleſiaſticum fuit extenſa.

SVMMARIVM.

1 *Compromiſſum quando eſt nullum, eodem etiam nullitatis vitio laudum ipſum laborare cenſetur.*

2 *Minor compromittendo debet ſeruare ſolemnitates in eorum contractibus requiſitas.*

3 *Conſtitutio Marchiæ Cardinalis Ægidij ſolemnitates contractuum minorum extenſa fuit, per totum Statum Eccleſiaſticum per Paulum Tertium.*

4 *Compromiſſum eſt ſpecies alienationis, cùm quod Arbitri dari iubent, alienari dicatur.*

5 *Alienare, qui non poteſt, conſequenter nec compromittere poteſt.*

6 *Conſtitutio Ægidiana in contractibus minorum, requirit Iudicis decretum, interuentum conſanguineorum, & inſinuationem.*

7 *Solemnitates requiſitæ in contractibus minorum, ſunt quoque neceſſariæ, quando ipſi compromittunt.*

8 *Decretum Iudicis præſertim requiritur, quando minores compromittunt.*

9 *Statutum Peruſinum mandat fieri compromiſſum inter coniunctos.*

10 *Minor quando neceſſario contrahit, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates requiſitæ in eorum contractibus.*

11 *Compromiſſa inter conſanguineos poſſunt eſſe etiam voluntaria, quamuis ſtatutum loci id iubeat.*

12 *Et quando dicta compromiſſa præſumantur voluntariè facta.*

13 *Statuta vt releuent, debet ſeruari eorum forma.*

DE-

D E C I S I O DCXLVI.

VIſum eſt Dominis, laudum inter Hieronymum, &
Vincentiam filios q. Bernardini latum vigore com-
promiſſi per eoſdem facti ſub die 23. Auguſti 1623. non eſſe
exequendum ex capite nullitatis pro Hieronymo deductæ
ob inualiditatem compromiſſi, à quo regulatur laudum. Et
1 ideò † ſi compromiſſum fuit nullum, eodem etiam nulli-
tatis vitio laudum ipſum cenſetur laborare ex traditis per
Bald. *conſ.* 309. *num.* 3. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 84. *num.* 3. *lib.* 5. Ca-
ſtren. *conſ.* 422. *num.* 3. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 10. *num.* 2. *verſ. tertio
principaliter*, Io. Bapt. Peruſ. *de arbitr. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 25.
Nec inde executioni poteſt demandari, *lib.* 4. *§. condemna-
tum*, *ff. de re iud. l. ſi cum nulla*, *ff. eodem tit.* Rom. *conſ.*
141. *in princ.*

Inualiditas autem compromiſſi deducitur, quia Hiero-
nymus alter ex compromittentibus tempore compromiſſi
erat minor 25. annis, nec in eo ſeruatæ fuerunt ſolemnates
2 requiſitæ † in alienationibus faciendis per minores, vt
cautum eſt in Conſtitutione Marchiæ Cardinalis Ægidij,
quæ Conſtitutio extenſa fuit ad totum Statum Eccleſiaſti-
3 cum † per Bullam Pauli III. & aliorum, compromiſſum
4 autem eſt ſpecies alienationis, cùm quod Arbitri † dari iu-
bent alienari dicatur, Pariſ. *conſ.* 134. *num.* 15. *lib.* 4. Lap. *al-
legat.* 102. *num.* 3. *verſ. hinc eſt*, vbi etiam Mandoſ. *in verbo
compromittere in fin.* Ac inde, qui non poſſunt alienare,
5 nec poſſunt conſequenter compromittere, Abb. *in cap. cum
tempore num.* 3. *de arbitr.* Dec. *conſ.* 44. *num.* 25. *& ſeq. & per
tot.* Ferrett. *conſ.* 102. *num.* 15. Caputaq. *deciſ.* 165. *per tot.
par.* 1. Eædemque ſolemnitates, nempè Iudicis decretum,
6 interuentus † conſanguineorum, & inſinuatio, quæ in
dicta *Conſtitutione Ægidiana lib.* 5. *cap.* 12. requiruntur adhi-
7 bendæ erant in hoc compromiſſo, Rom. *conſ.* 173. *ſub nu.* 1.
& conſ. 175. *num.* 3. *& conſ.* 369. *ſub num.* 18. & ibi Mandoſ.
verbo compromittere, *verſ. quo fit*, Soccin. ſen. *conſ.* 18. *nu.*
33. *& ſeqq. lib.* 1. cum alijs per Io. Bapt. Peruſ. *de arbitr.
lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. 4. 5. *&* 7. Quæ ſolemnitates præter de-
8 cretum † Iudicis deſiderantur in præſenti compromiſſo.

Non obſtat, quod dicitur compromiſſum huiuſmodi
cenſeri factum ex cauſa neceſſaria, cum Statutum Peruſin.
9 mandet † fieri compromiſſa inter coniunctos; qua co-
10 gente neceſſitate non eſt † opus ſolemnitatibus iuris, Lam-
berteng. *de contract. ſin. cert. ſolemnit. gloſ.* 1. *n.* 361. *&* 362.
11 *cum alleg.* ceſſat enim obiectum, ex quo † huiuſmodi com-
promiſſa poſſunt etiam eſſe voluntaria; ac tale præſumen-
dum eſt compromiſſum, de quo agitur, quia in eo nullum
12 factum fuit verbum, † quod partes compromiſerint vigo-
re Statuti Peruſin. iuxta doctr. Alciat. *in l. ſi quis maior. nu.*
26. *& ſeqq. C. de tranſact.* & Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 11. *nu.* 12.
13 *&* 13. *de probat.* Nec dicti † ſtatuti forma ſeruata fuit.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. R E M B O L D O.

Brixieñ. Thurificationis.

Lunæ 16. Martij 1626.

A R G V M E N T V M.

Cæremoniale Romanum reformatum à ſan. mem. Clement. VIII. tanquam lex ſcripta, & ius commune inuiolabiliter ſeruari debet. Thurificatio cum ſit honor, & obſequium, quod præſtatur thurificato, ideò abſurdum eſſet vt ſuperior thurificaret inferiorem, cùm in Eccleſia Dei gradatim exhibeantur reuerentiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Cæremoniale Romanum, quod ſa. mem. Clement. VIII. reformauit, ſic reformatum mandauit perpetuò obſeruari.*

2 *Cæremoniale Romanum circa thurificationem diſponit, quod Epiſcopus ſolemniter celebrans Veſperas thurificari debeat ab Archipresbytero, qui poſtmodum det Thuribulum, in manibus Subdiaconi, vel alicuius Acholyti, quo thurificet reliquos de Choro.*

3 *Cæremoniale Romanum tanquam lex ſcripta, & ius commune inuiolabiliter ſeruari debet.*

4 *Inferior thurificari non debet à ſuperiori.*

5 *Thurificatio eſt honor, & obſequium, quod præſtatur thurificato.*

6 *Inferior, cùm teneatur præſtare obſequium ſuperiori, ideò magnum abſurdum eſſet, vt illud palam præſtaretur à ſuperiore inferiori.*

7 *Archipresbyter ſi thurificaretur ab Epiſcopo, hoc magnum eſſet inconueniens.*

8 *in Eccleſia Dei gradatim reuerentiæ ſunt exhibendæ.*

9 *Conſuetudo ſi ſit abuſus, & corruptela non eſt ferenda.*

10 *Dignus non debet præferri digniori.*

11 *Cæremoniale Romanum reformatum à Clem. VIII. derogauit quibuſcumque conſuetudinibus contrarijs in d. Cæremoniale ordinatis.*

12 *Et ſolum fuit præſeruata immemorabilis.*

13 *Conſuetudo immemorabilis, quando in aliquo caſu ſolum fuit præſeruata tunc nulla alia conſuetudo quantumuis longiſſima allegari non poteſt.*

D E C I S I O DCXLVII.

FVit dubitatum, An Archipresbyter teneatur per ſe ipſum
thurificare Manſionarios, & Capellanos in Veſperis
cantatis per D. Epiſcopum, & Domini ſæpius monitis di-
ctis Manſionarijs, & Capellanis diuque expectatis, & re-
cuſantibus informare Archipresbytero tantùm informante
negatiuè reſponderunt, quia † Cæremoniale Romanum, 1
quod ſan. mem. Clemens VIII. reformauit, illudque ſic re-
formatum perpetuò obſeruari mandauit, expreſsè diſponit,
quod † Epiſcopus ſolemniter celebrans Veſperas thurifi- 2
cari debet à primo Presbytero aſſiſtente parato, qui poſt-
modum det Thuribulum in manibus Subdiaconi, vel alicu-
ius Acholyti, quo thurificet reliquos de Choro, vnde dicta 3
diſpoſitio † tanquam lex ſcripta, & ius commune inuiola- 4
biliter ſeruari debet, Mohed. *deciſ.* 5. *de fid. inſtrum.* & in
puncto fuit firmatum in *Calagurritana iuris pulſandi Cam-
panas* 11. *Martij* 1619. *coram Reuerendiſſ. Seleucien.* quæ
fuit confirmata 29. Aprilis 1624. coram Reuerendiſſ. P. D.
Merlino.

Nec proptera prætendere poſſunt dicti Manſionarij, &
Capellani ipſos thurificari debere ab Archipresbytero.

Et tantò minùs, quod cum eſſet inconueniens, quod
Manſionarij, & Capellani thurificarentur ab eodem à
quo thurificatur Epiſcopus, † quodque inferior thurifica-
tur à ſuperiore, thurificatio enim eſt † honor, & obſe- 5
quium, quod præſtatur thurificato, & valdè inconueniens
eſſet, quod obſequium, † quod inferior præſtare tenetur 6
ſuperiori, palàm illud præſtaretur à ſuperiore inferiori, ita
quod ſicuti abſurdum omninò eſſet, quod † Archipresby- 7
ter thurificaretur ab Epiſcopo, ita nec conuenit, quod
Manſionarij alijque inferioris Claſſis thurificentur ab Ar-
chipresbytero, ſed ſicuti Epiſcopus thurificari debet ab Ar-
chipresbytero, ita Manſionarij ab æquali, † vel inferio- 8
re, vt in Eccleſia Dei gradatim reuerentiæ exhibean-
tur.

Nec obſtat aſſerta conſuetudo contraria in Eccleſia Bri-
xien. quia quatenus illa probaretur potius cenſeri † debe- 9
ret abuſus, & corruptela, neque illa eſſet ferenda, vt in ſi-
mili de conſuetudine, quæ minus dignum præfert digniori
firmauit Rot. coram ſan. me. Greg. XV. † *deciſ.* 310. *nu.* 5. 10

Et in caſu iſto ceſſat difficultas, quia Clemens Octauus
expreſsè derogauit quibuſcumque † conſuetudinibus con- 11
trarijs Cæremonijs in dicto Cæremoniali ordinatis, decer-
nendo neminem aliter poſſe debitis cæremonijs ſatisfacere,
† niſi dicta forma ſeruata, & ſolum in dictis litteris Cle- 12
mentis VIII. immemorabilis præſeruata, vt ſenſit Rota
*in d. Calagurritana Iuris pulſandi coram Reuerendiſſ. Seleu-
cien. & Reuerendiſſ. P. D. meo Merlino.* Vnde niſi † talis 13
immemorabilis probetur etiam vix videtur poſſe in caſu iſto
allegari, ex latè traditis per Ruin. *conſ.* 154. *numer.* 11. *&*
155. *num.* 11. *& ſeqq. lib.* 4. nulla alia conſuetudo quan-
tumuis longiſſima poterit dictis Manſionarijs ſuffragari.

R.P.D.

R. P. D. COCCINO.

Alerien̄. Penſionis.

Veneris 20. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Penſionarius releuatur ab onere iuſtificationis reſeruationis penſionis, quando illa ei fuit reſeruata à Papa Motu proprio, vel exegit eam ſpatio 30. annorum. Penſio ſi fuerit translata in aliquem tanquam clericum coniugatum, ſi reperiatur illum eſſe bigamum cum ſit denudatus omni priuilegio clericali, quid iuris, & aliqua etiam habes ſuper diſpenſatione in his terminis, quoad bigamiam.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis reſeruatio, quando fuit facta à Papa Motu proprio, non eget alia iuſtificatione.*

2 *Penſionem exigens ſpatio 30. annorum liberatur ab onere iuſtificationis.*

3 *Bigamus exutus eſt omni priuilegio clericali.*

4 *Clericatus character non deletur per bigamiam.*

5 *Bigamia denudat, quem omni priuilegio clericali, non autem delet characterem.*

6 *contra Concilia generalia quando diſponitur, opus eſt vt eis derogetur.*

7 *Cap.1. de bigam. in 6. continet Conſtitutionem conciliarem.*

8 *Abbatis diſtinctio de qua in cap.1. num. 5. de ſponſ. circa Conſtitutionem conciliarem, & Conſtitutionem Papæ, non admittitur per Rotam.*

9 *Gratia, quando dicatur continere derogationem ad Concilia generalia.*

10 *Papæ diſpenſatio ad effectum, vt quis poſſit obtinere penſiones tollit omne impedimentum ad effectum capacitatis penſionis.*

11 *Verbum*, diſponere, *paſſim apud DD. pro*, ſoluere, *vſurpatur.*

12 *in Penſionis translatione non eſt facienda mentio de aliquo impedimento ſtante iam habilitate, & diſpenſatione.*

13 *Gratia ſecunda ſi nihil plus contineat quam prima, & ſufficienter in illa fuit derogatum contrarijs, non vitiatur ex taciturnitate primæ.*

14 *Quod tamen ſecus eſſet, ſi plus contineret ſecunda, quam prima, & nu.16.*

15 *Gratia ſecunda ſi non valeat, non propterea tollitur prima, ſed remanet in ſuo robore.*

17 *Penſionis translatio ſi fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, ſeu renouationis ſecundæ nouæ penſionis, an ſubſtineatur ſi non fuerit facta mentio primæ.*

18 *Penſionis translatio quidquid ſit reſpectu titularis, tamen reſpectu translatarij dicitur noua penſio, & ideò comprehenditur ſub diſpenſatione retinendi penſiones.*

19 *Subreptio non inducitur taciturnitatem eorum, quæ ſunt diuerſa à gratia obtenta.*

20 *ſuper Penſionis retentione, ſi quis fuerit diſpenſatus, etiamſi contraxerit matrimonium, an ad hunc effectum requiratur ſpecialis, ſi contraxerit illud cum affine, & num.21.*

22 *in Gratia non eſt facienda mentio de re omninò diuerſa.*

DECISIO DCXLVIII.

FEl. recor. Gregorius XIV. Motu proprio Cal. Auguſti anni 1591. reſeruauit penſionem ſcutorum mille ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Alerien. ad fauorem bo. mem. Cardinalis Sauli, quam ſan. mem. Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, qui eſt à Natiuitate annus 1622. Pontificatus ſui anno ſecundo transtulit in Dominum Antonium familiarem eiuſdem Cardinalis, qui quidem Cardinalis, præſtitit conſenſum, quare dubitaui an
conſtaret de valida translatione, & Domini affirmatiuè reſ-
ponderunt, cùm conſtet voluntàte Papæ, & Cardinalis,
& de Clericatu D. Antonij ex litteris patentibus, nec alia
iuſtificatio † reſeruationis primæ penſionis eſt neceſſaria; 1
tum quia fuit reſeruata Motu proprio, tum † etiam quia 2
per 30. annos fuit exacta. Vnde prædictus D. Antonius liberatur ab onere inſtificandi, Rota *deciſ.122. num.1. par.1. in recent.* ſanct. mem. Greg. XV. *dec. 57. vbi adden.*

Neque obſtat, quod penſio fuit translata in D. Antonium tanquam Clericum, ibi, *Dilecto filio &c.* Clerico
coniugato, & tamen cum eſſet bigamus † erat exutus om- 3
ni priuilegio clericali, *cap.1. de bigam. in 6.* latè Garz. *de benefic. par.1. cap.6. num. 2.* Pariſ. *de reſign. lib.4. qu.4. num.18.*
quia hoc eſt verum, ſed non facit, † quia cùm Papa ſciret 4
ipſum eſſe bigamum, vt patet ex eadem translatione, illa verba ſtant demonſtratiuè non limitatiuè, cum non ob-
ſtante bigamia non eſſet deletus character Clericatus, ſed 5
ſolum ipſe D. Antonius denudatus omni priuilegio clericali, Butr. *in cap. cum Ioannes num.* 18. Imol. *pariter num. 18. in fin. de Cleric. coniug. & fuit reſolutum coram bon. mem. Card. Lancellotto in cauſa Veronen. penſionis 1. Iunij* 1610. & poſtmodum in eadem coram ſan. mem. Gregorio, *quæ eſt dec. 516. num. 8. & ſeqq.* quæ optimè declarat hunc punctum, & benè Ioan. de Montaign. *de bigam. eff.3. nu.11.*

Non obſtat, quod in ipſa translatione D. Antonius fuit 6
diſpenſatus ſuper bigamia, & tamen non fuit derogatum Concilijs generalibus, & ſic nec *cap.1. de bigam. in 6.* quod
continet † Conſtitutionem conciliarem, Rota enim non 7
admittit diſtinctionem Abbatis, qui conſtituit differentiam
inter Conſtitutionem conciliarem, † & Conſtitutionem 8
Papæ ex Conc. *in cap.1. nu.5. de ſponſ. vt in deciſ.123. par.1. diuerſ.* nam fuit reſponſum quicquid ſit an in diſpenſatione, de qua in dictis litteris translationis fuerit ſufficienter derogatum Concilijs generalibus, quod ipſe habet ſufficientem derogationem, vt ſit capax penſionis non obſtante biga-
mia, † cum illa gratia contineat derogationem ad Conci- 9
lia generalia, Prob. ad Monach. *in cap. in tua num. 24. de conſuet. in 6.* Dec. *conſ.341. num.* 10. Couar. *in epit. de ſponſal. par.2. cap.8. §. 9. num. 7. verſ. quibus ego addo*, Garz. *de benefic. par.4. cap.5. num.38. & ſeqq.* quæ quidem diſpenſa-
tio † ſuſtulit omne impedimentum ad effectum capacita- 10
tis penſionis, Couar. *de matrimon. 2. par. cap.6. §.9. num.1.*
verſ. diſpenſare poſt med. ibi, Nos verò paſſim diſpenſare 11
pro ſoluere dicimus, & num.2. *verſ. diſpenſat. vero*, Suarez *de legib. lib.6. cap.11. num.1. ad fin. verſ. frequentius verò*, Sanchez *de matrim. lib.8. diſput. 1. num. 1. verſ. diſpen-*
ſare. Neque de iſta diſpenſatione erat † facienda mentio 12
in ipſa translatione penſionis, quia ſufficit quod eſſet habilitatus, & diſpenſatus, Io. Andr. *in cap. 2. num. 2. de fil. presbyt.* & ibi Anchar. *not.* 3. Gemin. *num. 6.* Franc. *num. 5.* Abb. *in cap. veniens num.* 14. *de præſcript.* Rebuff. *in prax. tit. de diſpenſ. in fine, & in concord. in form. mand. apoſt. ſuper verbo diſpenſationum*, Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp. 22. nu.1. ante fin.*

Neque obſtat, quo in ſecunda diſpenſatione non fuit
facta mentio primæ, quia aut ſecunda de iure † ſuſtine- 13
tur, quia ſufficienter fuit derogatum Concilijs generalibus, & cum nil plus contineat, quam prima, non propterea ex taciturnitate primæ in hoc caſu, in quo nihil plus contine-
tur, quam in prima cauſatur † ſubreptio, licet ſecus eſſet 14
ſi plus contineret, & ſentiunt omnes Doctores, quos cumulat Sanchez *de matrim. lib.8. diſput. 22. num.* 2. & in ſpecie dicunt Dec. *conſ.35. num.7. verſ. quarto, & vltimo*, Gozad. *conſ.92. num.* 10. *ad fin. verſ. quinta concluſio*, Eugen. *conſ. 57. num. 64. lib.* 1. Aut non valuit, & non propterea
tollitur prima, † ſed remanet in ſuo robore, Innoc. *in cap.* 15
veniens num.5. de præſcript. & ibi Hoſt. *num.* 12. Ioan. Andr. *num.* 16. Bald. *num.* 13. Bellamera *num. 6.* Sanchez *d. lib.8. diſput.22. nu.15.*

Neque obſtat, quod prima diſpenſatio continet, vt D. Antonius poſſet conſequi, & retinere penſiones reſer-
uandas non autem, vt etiam † in eum poſſent transferri 16
penſiones, & ſic ſecunda diſpenſatio viſa fuit neceſſaria, quare non ſuſtinetur non facta mentione primæ, quia contrarium viſum fuit ſine difficultate verius, cum tra-
ſlatio penſionis fiat per viam extinctionis primæ, & crea- 17
tionis, ſeu reſeruationis ſecundæ nouæ penſionis, & pen-
ſio translata, quicquid ſit reſpectu titularis, † reſpectu 18
translatarij eſt noua penſio, ideò comprehenditur ſub diſpenſatione retinendi penſiones reſeruandas, vt in puncto eſt de-

eſt deciſio ſan. me. Greg. XV. *num.* 3. & fuit dictum *in cauſa Romana penſionis* 17. *Iunij* 1622. *coram R. P. D. meo Buratto*, & fuit dictum nouiſſimè *in cauſa Ferrarien. penſionis* 14. *Iunij præteriti coram R. P. D. meo Remboldo*, circa quem articulum Domini nullam habuerunt difficultatem.

Neque obſtat, quod in diſpenſatione non fuit facta mentio de alia diſpenſatione obtenta à ſan. mem. Paulo V. vt poſſet contrahere matrimonium cum ſibi coniuncta, quia
19 hoc † poterat omitti, cum illa diſpenſatio fuerit ſuper re omninò diuerſa, & ideò de illa non erat facienda mentio, Abb. *in cap. veniens nu.* 13. *&* 14. *de præſcript.* Anchar. *conſ.* 131. *in fine*, cum alijs per Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſput.*
20 22. *num.* 5. & ceſſat † omnis difficultas, quia quatenus illud impedimentum affinitatis egeret diſpenſatione etiam ad effectum, de quo agitur, quod omninò negatur, ſatis adeſt diſpenſatio in litteris translationis, in quibus etiam diſpenſatur ſuper bigamia, quæ diſpenſatio etiamſi in illis litteris conceſſa non ſuffragaretur, ſuffragaretur tamen diſpenſatio
21 obtenta ſuper † affinitate, & reſpectu bigamiæ ſuffragaretur prima diſpenſatio, vt dictum eſt, & vtraque ſuſtineretur non facta mentione de altera, cùm ſint ſuper re om-
22 ninò † diuerſa ex ſupra deductis, ſed veritas eſt, quod D. Antonius non eget hac diſpenſatione.

Quæ dicta fuere circa intereſſe Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. mei Cardinalis Burgheſij non ſunt præſentis inſpectionis, quia hodie cum eo non agitur, ſed Titulari.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Hæreditatis de Cincijs.

Lunæ 23. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum abſolutum, & ſucceſſiuum inter illos de familia cenſetur inductum, licet verba non illud concludant, quando conſtat de voluntate teſtatoris illud inducendi, & ſi aliud diceretur, eius mens defraudata remaneret. Fideicommiſſum reciprocum inter filios, & deſcendentes, quando circa controuerſiam dicatur factum. Fideicommiſſario datur immiſſio etiam in bonis, quæ loco bonorum fideicommiſſo ſubiectorum alienatorum fuerunt expreſsè ſubrogata.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum, & ſubſtitutio per vulgarem quando videatur inducta, ita vt mortuo Teſtatore, & adita hæreditate per hæredem, expirauerit.*
2 *Subſtitutio vulgaris, quando eſt facta per verba denotantia tractum temporis ſucceſſiuum, tunc etiam fideicommiſſariam, & reciprocam ſubſtitutionem ſolet continere.*
3 *Fideicommiſſum ſucceſſiuum, & abſolutum cenſetur inductum, quando aliter non poteſt ſatisfieri menti teſtatoris, niſi illud inducatur.*
4 *Verbum*, inſtituit, *eſt directum, & ſecundum eius naturam impoſſibile eſt, vt trahatur ad fideicommiſſariam.*
5 *Subſtitutioni reciprocæ, quando numquam locus eſſe poſſit.*
Subſtitutioni reciprocæ tunc non poteſt eſſe locus, quando à principio intrat directa veluti ſi eſſent vocati tantum vel liberi, vel deſcendentes, nu. 5.
6 *Verba*, liberorum, *& deſcendentium ſunt verba collectiua plurium perſonarum, & graduum, intellige tamen, vt hic.*
7 *Teſtator, quando vocauit filios, & deſcendentes in infinitum, iſta infinitas certè non poteſt capere tempus, quo teſtator ab humanis decedit.*
8 *Verba directa propter neceſſitatem poſſunt obliquari.*
9 *Subſtitutio reciproca inducitur, quando adeſt vocatio, ſubſtitutio in tota hæreditate, & facta vltimo morienti.*
10 *Subſtitutionis reciprocæ requiſita, quando ſine dubio dicantur adeſſe.*
11 *Subſtitutionis reciprocæ tertium requiſitum non infringitur, licet vocatio fuerit diuiſa, dummodo per quotas fuerit facta, licet inter diuerſas perſonas.*
12 *Subſtitutionis reciprocæ vrgentiſſimum ſignum, quale ſit.*
13 *Subſtitutio reciproca inter deſcendentes teſtatoris facili negotio inducitur, dum apparet de mente eiuſdem.*
14 *Teſtator, ſi in caſu defectus deſcendentium, ſubſtituit alios in totum, ex hoc ſumitur argumentum indubitatum, vt ad omnes ſuos deſcendentes bona peruenirent de vno in alium.*
15 *Teſtator ſi in fine teſtamenti prohibuerit alienationem adiecta cauſa, quia voluit vt bona conſeruarentur in familia, quid ex hoc arguatur.*
16 *Subſtitutio reciproca ex quæ coniectura poſſit induci.*
17 *Fideicommiſſi canonizatio facta ab anteceſſore non poteſt impugnari per ſucceſſorem habentem cauſam ab eo.*
18 *de Iure tertij, quis poteſt excipere, dum eſt excluſiuum iuris agentis.*
19 *de Iure tertij poteſt dari, quando intereſt, verumtamen eſt, quod debet eſſe clarum, & indubitatum, & liquidum.*
20 *Iuris tertij allegatio in iudicio adipiſcendæ non ſolet haberi in conſideratione, niſi ſit tale, vt non requirat altiorem indaginem.*
21 *Ius tertij non poteſt dici, vt non requirat altiorem indaginem, ſi habeat contra ſe ſententiam, & maximè in iudicatum tranſactam.*
22 *Immiſſio ſuper bonis tamquam fideicommiſſarijs non poteſt denegari, quando illa loco bonorum fideicommiſſo ſubiectorum venditorum expreſsè fuerunt ſubrogata.*
23 *Factum, & confeſſionem ſui auctoris, quis impugnare non valet.*

DECISIO DCXLIX.

CVm hæc cauſa poneretur die 23. Maij ſuper immiſſione petita per D. Pantaſileam, cauſa fuit dilata, & dictum vt informaretur ſtrictè, an conſtet de tali fideicommiſſo, quod impediat immiſſionem. Hodie cauſa repropoſita iuxta formam præſcriptam, dictum fuit conſtare de tali fideicommiſſo, quod impediat immiſſionem D. Pantaſileæ in locis montium.

Ex contextu enim teſtamenti Chriſtophori de Cincijs, de quo opponunt Felix, & Chriſtophorus nunc agentes tamquam filij Iacobi, qui habuit in Patrem Franciſcum hæredem, & filium Chryſtophori fideicommittentis conſtat de perpetuo, & reciproco fideicommiſſo inter deſcendentes ab eo nominatos, & vocatos, dum inſtituit hæredem ſuum Franciſcum eius filium, ipſiuſque Franciſci filios, & deſcendentes legitimos, & naturales in infinitum, per quæ verba, & ſi videatur inductum fideicommiſſum, & ſubſtitutio per vulgarem propter
verba † directa inſtituit Franciſcum, ipſiuſque Franciſci 1
filios, & deſcendentes, ita ut mortuo teſtatore, & adita hæreditate per Franciſcum expirauit, Cuman. *in l. cum ita*, §. *in fideicomm. num.* 4. *ff. de legat.* 2. cum alijs infinitis relatis *in dec.* 320. *num.* 5. *par.* 1. *rec. & deciſ.* 132. *&* 207. coram PP.
Greg. XV. attamen cùm fuerit facta per verba † denotan- 2
tia tractum temporis ſucceſſiuum, prout eſt nomen in infinitum ibi additum, tunc etiam fideicommiſſariam, ac reciprocam ſubſtitutionem ſolet continere ex eadem Cumani opinione *in d. l. cum* §. *in fideicomm. num.* 4. *& in l. Gallus*, §. *quidam rectè num.* 7. *ff. de lib. & poſthum.* quam vti veriorem infiniti ſequuti ſunt, & referuntur per Menoch. *præſump.* 71. *num.* 34. *lib.* 4. Peregr. *de fideicomm. art.* 19. *nu.* 11. Surd. *dec.* 346. *num.* 18. *& conſ.* 336. *num.* 9. *&* 10. & in hoc Tribunali ſæpius approbatam, *vt in deciſ.* 320. *num.* 5. *&* 358. *num.* 2. *par.* 1. *recent.* vbi aliæ multæ deciſ. Rotales referuntur, & nouiſſimè in *Reatina fideicommiſſi* 14. *Martij* 1622. *coram bo. me. Vbaldo*; vnde negari non poteſt, quod etſi primus hæres ſit directè vocatus; ſequentes tamen in gradu per fideicommiſſariam reciprocam propter impoſſibilitatem, vt deſcendentia infinita concurrat de tempore
adeundæ hæreditatis, ac etiam quia aliter impleri † non 3
poteſt voluntas teſtatoris, vt in infinitum ſuccedant deſcendentes, niſi alter alteri grauatus ſit reſtituere, quam ad

ad hunc effectum ponderant Craſſ. *conſ.* 113. *num.* 5. Patiſ. *conſ.*30. *num.* 22. *vol.*2. & alij relati per Surd. *conſ.* 96. *nu.*15.
4 nec vim facit, quod verbum † inſtituit ſit directum, & ſecundum eius naturam impoſſibile ſit, quod trahatur ad fideicommiſſariam, vt admittit *eadem deciſio* 320. *num.* 6.
5 *par.* 1. *recent.* ita vt reciprocæ nunquam locus eſſe poſſit: quia eadem deciſio hoc tenet, quando à principio poteſt eſſe locus directæ, prout ſi vocati eſſent tantum, vel liberi, vel deſcendentes, qui etſi verba collectiua ſint plurium perſonatum, & graduum; attamen teſtator potuit intelligere
6 de illis, qui poterant adeſſe tempore † eius mortis, quæ fuit ratio eorum, qui pro vulgari tenuerunt, & referuntur pleniſſimè per Modern. Brixien. *in ſuo tract. de ſubſt. qu.*382. *num.* 1. Et ita intrat poſſibilitas valendi iure directo; ſecus autem quando ſunt addita verba in infinitum, quæ
7 infinitas † certè non poteſt capere tempus, quo teſtator ab humanis recedit, propterea reſpectu Franciſci important
8 vulgarem, reſpectu deſcendentium † in infinitum fideicommiſſariam reciprocam obliquando propter neceſſitatem, & ita etiam Rota ſenſit in his terminis *in Bononien. de de Poetis* 17. *Iunij* 1611. *coram bo. mem. Vbaldo.*

Sed propterea viſum etiam fuit concurrere requiſita, quæ ad inducendam reciprocam à ſcribentibus ponderari ſolent,
9 nempè vocatio, † ſubſtitutio in tota hæreditate, & facta vltimo morienti, de quibus per Cardin. Mantic. *lib.*7. *tit.*5. *num.*15. de vocatione expreſſa filiorum, & deſcendentium iam patet, & facta vltimo morienti non etiam dubitatur, dum extincta ſua deſcendentia, tunc vocat naturales, &
10 fœminas, † loca pia, & de tota hæreditate, hoc etiam probatur, quia ſubſtituendo familias, & loca pia, totam hæreditatem diuiſit per quotas partes inter vocatos, quæ diuiſio non impedit effectum huius tertij requiſiti, ex quo in effectu de tota hæreditate diſponitur per obitum vocato-
11 rum; quamuis † non in vnica perſona ſubſtituta, & in his terminis Rota admiſit tertij requiſiti verificationem *in cauſa Firmana bonor.* 28. *Martij* 1589. *coram Card. Lancell. ſeniore*, & coram Seraph. *deciſ.*939. *num.*10. *& in cauſa Bonon. de Lambertinis* 11. *Martij* 1611. *coram Domino meo Patriarcha Hieroſolymitano.*

Accedunt prædictis etiam vrgentiſſimæ coniecturæ pro reciproca inter ſuos deſcendentes; & primò, quia hanc eam-
12 dem potuit expreſsè † inter familias vocatas; vnde magis credendum eſt voluiſſe eamdem adeſſe inter proximiores ſibi coniunctos ratione maioris dilectionis, Menoch. *conſ.* 376. *num.*41. *& conſ.*420. *num.*10. Peregr. *conſ.* 54. *num.* 14. *lib.* 1. maximè quia inter deſcendentes teſtatoris facilius
13 hæc reciproca inducitur, Seraph. *deciſ.* 939. *num.* 11. cum alijs relatis per Modern. Brixien. *de fideicom. qu.* 473. *nu.* 20. ſecundo extinctis deſcendentibus ſuis vocauit naturales, ac fœminas, & loca pia, ad quos voluit totam hæreditatem
14 peruenire, † vnde ſumitur argumentum maioris voluntatis, vt ad ſuos deſcendentes perueniret de vno in alium. Menoch. *præſump.*68. *num.*4. *& 69. num.* 13. *lib.* 4. Rota *deciſ.*344. *num.*16. *par.*2. *recent.* Tertiò enixior etiam voluntas
15 colligitur ex prohibitione alienandi † in fine teſtamenti poſita cum cauſa, & hoc quia dixit velle bona ipſa conſeruari, vt transeant ſecundum ſeriem per eum ſuperiùs ordinatam qui ordo, & ſeries citra reſtitutionem ab vno alteri
16 faciendam † ſeruari non poteſt, & ſufficeret de per ſe ad inducendam reciprocam, Surd. *poſt alios ex veriori in d. conſ.*96. *num.* 15. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.*5. *num.*3. Rota *in eadem deciſ.* 344. *num.* 16. *par.* 2. *recent.* demum concurrit canonizatio iſtiuſmet fideicommiſſi, & perpetuitatis illius, de qua in *dec.* Seraph. 1244. quam hodiè
17 iſti fratres, nec D. Panthaſilea † repræſentans Ioannem Baptiſtam alterum ex fratribus prædictis impugnare non poſſunt.

Non obſtat, quod adhuc huiuſmodi fideicommiſſum, quamuis perpetuum, & reciprocum ſuffragari in totum non poſſit fratribus Ioannis Baptiſtæ cum ſuperuiuat Bernardus filius Franciſci grauati, qui excludit filios Iacobi
18 reſpectu medietatis, & † iſta exceptio non ſit reijcienda tamquam de iure tertij excluſiua iuris agentis, Abb. *conſ.*64. *num.*3. Surd. *conſ.*415. *num.* 17. Theſaur. *dec.* 4. *num.* 7. vbi ſemper poteſt allegari ab eo cuius intereſt.
19 Quia etſi † quando intereſt poſſit dari de iure tertij, attamen illud ius debet eſſe clarum, & indubitatum, & liquidum, Put. *dec.*356. *num.* 2. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 359. *num.* 15. & maximè in iudicio adipiſcendæ, in quo non ſolet haberi
20 in conſideratione † niſi ſit tale, quod non requirat altiorem indaginem, Alex. *in l. fin. num.*23. *C. de edict. D. Adr. tollen.* Peregr. *de fideic. art.*48. *num.*46. & prout dici non poteſt ius Bernardi habentis contra ſe ſententiam, & confiſcationem bonorum, tamquam † ab indigno in rem iudicatam tranſactam propter parricidium, cuius reuiſio, & 21
ſi pendeat in Rota, adhuc tamen nihil ad eius fauorem appareat reſolutum.

Supereſt nunc vltima difficultas, an impediat immiſſionem quoad loca montium, & cum eadem loca ſint † ſubrogata in locum bonorum Dominis Aldobrandinis per 22
eoſdem fratres venditorum, & huic fideicommiſſo ſubiectorum, prout in patentibus enunciatur, ceſſat omnis hæſitatio, quæ poſſit oriri circa comprehenſionem dictorum locorum montium, cum D. Panthaſilea non poſſit impugnare † factum, & confeſſionem Ioannis Baptiſtæ ſui 23
Auctoris, *vulg. l. cum à matre, C. de rei vendic.*

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Maurianen. Penſionis.

Luna 23. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Penſionis translatio, quibus concurrentibus dicatur validè facta, & ſeruata forma præſcripta in indulto conceſſionis gratiæ translationis, & reijciuntur nonnullæ obiectiones contra eius validitatem oppoſitæ. Atque nonnulla habentur, circa recurſus ad Iudices Laicos facta nomine alicuius clerici, vt dicatur incurſa excommunicatio, quid requiratur, & maximè ſi agatur de incurrenda pœna.

SVMMARIVM.

1 *Notario in concernentibus eius officium credi ſolet.*
2 *Clericatus probatur ex productione literarum patentium ſui Ordinarij.*
3 *ad Penſionem obtinendam ſufficit oſtendere qualitatem clericatus.*
4 *Penſionis validitatis translationis actus probatur ex ipſo inſtrumento translationis.*
5 *Iuriſdictionis ſuæ notitiam, quis neceſſe eſt, vt habeat.*
6 *Penſionis translationis litera, ſi dent certam formam circa translationem, forma eius niſi detur corruit tamquam nulla ipſa translatio.*
7 *Intellige tamen hanc concluſionem, vt hic.*
8 *Obligationis natura non mutatur permutationem perſonarum.*
9 *in Penſionis translatione, quando dicatur ſeruata forma ad hoc, vt titularis ſcire poſſit, quando per mortem penſionarij acquiſiuerit ſuam libertatem, & num.*10.
11 *Penſionis translatio facta lite pendente ſuper illius reductione, quaſi effecta litigioſa, inualidè dicitur translata.*
12 *Penſiones litigioſæ non veniunt ſub generali diſpoſitione.*
13 *Penſio non poteſt dici litigioſa, ſi lis non ſit ſuper titulo, vel proprietate. & ſic ceſſat affectio.*
14 *Lancellott. de attentat. in præfation. lit. penden. nu.*662. *non loquitur de translatione penſionis, ſed de translatione poſſeſſionis.*
15 *in Penſionis translatione debet fieri mentio alterius penſionis, qua Eccleſia reperitur grauata.*
16 *Indultum transferendi penſiones Papam non præſumitur voluiſſe concedere, ſi ſuper eodem beneficio aderat alia facultas.*
17 *in Penſionum translationibus non eſt neceſſarium fieri mentionem de penſionibus, aut facultatibus transferendi.*
Quia non agitur de nouo onere Eccleſiæ transferendo.
18 *Penſionis translatio eſt nulla, ſi transferens de tempore indulti incapax erat gratia ob excommunicationem.*

ad Iu-

ad Iudices Laicos recurrens pro exigenda penſione, eſt excommunicatus, nu. 18.

19 *Recurſus ad Iudices Laicos præſumitur habitus de mandato eius, de cuius intereſſe agitur.*

20 *Mandatum ad comparendum coram aliquo non præſumitur adeſſe, dum de eo non docetur, nec ex poſt conſtat de ratificatione, & nu.* 21.

22 *de Inhabilitatis pœna incurrenda quando agitur, Rota non contentatur præſumptiuis probationibus, ſed expectat concludentes probationes.*

23 *Mandatum, quando clericus dedit alicui ad comparendum coram Iudicibus Laicis, intelligendum venit in caſibus à iure clericis permiſſum.*

24 *Penſionis tranſlationis literæ, quando ſunt iuſtificatæ, dicuntur habere executionem paratam.*

DECISIO DCL.

CEnſuerunt Domini, tranſlationem penſionis, de qua agitur, eſſe validam, quia facultas transfe entis, & habilitas eius, in quem fuit facta tranſlatio, ac ipſius actus tranſlationis validitas ex deductis benè probatur. Facultas enim bo. mem. Philiberti Archiepiſcopi Taurinen. transferentis colligitur ex priuilegijs Reuerendiſſimorum in Cappella Sanctiſs. D. Noſtri Aſſiſtentium per fel. recor. Papam Gregorium XV. eiſdem conceſſorum, in verſ. Præterea eiſdem Patriarchis, &c. inter quos matriculatus idem Archiepiſcopus Taurinen. reperitur, vt ex fide Notarij Ca-
1 meræ, penes quem nomina Aſſiſtentium regiſtrantur, cui in hac parte tanquam in concernentibus eius officium credi ſolet, Caputaq. *dec.* 245. *&* 266. *par.* 2. Put. *deciſ.* 187. *lib.* 3. Seraph. *dec.* 1123. *num.* 3. ſimiliter, & habilitas tranſlatarij
2 iuſtificatur ex productione litterarum ſui clericatus, † per quas regulariter hæc qualitas probatur, Gramm. *quæſt.* 81. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 78. *num.* 5. *&* 490. *num.* 6. coram Papa
3 Gregor. XV. & eam ſufficere † ad obtinendam penſionem. Gig. *de penſ. qu.* 13. & plenius fuit firmatum in *Ferrarien. penſionis coram Domino meo Remboldo* 14. *Iunij* 1624. de-
4 mum † validitas actus ex ipſo inſtrumento tranſlationis probatur, ex quo apparet tranſlatio facta coram perſona in dignitate Eccleſiaſtica conſtituta, prout litteræ Aſſiſtentium deſiderant, & eandem perſonam ſuæ iuriſdictionis
5 notitiam habuiſſe † ex tenore litterarum inſertarum, prout de iure requiritur, Gabr. *de execut. rei iud. concl.* 3. *in princ.* Rota *dec.* 143. *par.* 2. *recent.*

Non obſtat, quod literæ prædictæ Aſſiſtentium dent formam præciſam in transferendo penſiones, nempe vt antiqua penſio prius caſſaretur, & poſtquam caſſata, & extin-
6 cta fuerit, alia ſimilis penſio reſeruetur, † conſtituatur, & aſſignetur, quæ cum in præſenti non fuerit ſeruata, dicebatur remanere tranſlationem nullam, Rota *deciſ.* 401. *num.* 1. *par.* 1. *diuer.* Ferrett. *conſ.* 53. *num.* 10. ſuſtinens caſſationem, & de forma, & Mandoſ. ſequitur *de Signat. Grat. in verb. Penſionum tranſlationes.* Pariſ. *de reſign. lib.* 6. *qu.* 4. *num.* 6. Rota in *Carpentoraten. penſionis, quæ eſt deciſ.* 327. *par.* 1. *rec. & in cauſa Brixien. penſionis* apud Marcheſ. *to.* 1. *fol.* 654.

Quia viſum fuit Dominis huiuſmodi formam caſſandi antiquam penſionem, &c. vt prius, & poſtmodum reſer-
7 uandi nouam, † poſſe reſpicere plures effectus; nam ſi ad ſubſtantiam oneris referatur, & hæc forma non eſt in con-
8 ſideratione; quia per mutationem perſonarum non † mutantur obligationes paſſiuæ Eccleſiarum, quæ onere penſionum grauatæ reperiuntur, Rot. *deciſ.* 733. *par.* 2. *recent. & add. ad deciſ.* 18. coram Papa Gregor. XV. & latius fuit comprobatum *in Regien. penſionis* 9. *Februarij* 1624. *coram me.* Si verò referatur ad alium effectum, vt ſciatur à quo penſio ſit ſoluenda, & quando Eccleſia per obitum penſionarij conſequatur ſuam libertatem, prout ſupradictæ deciſiones declarant, & hæc forma in inſtrumento tranſlatio-
9 nis legitur ſeruata, quia transferens poſitus † coram perſona in dignitate Eccleſiaſtica conſtituta primo caſſationi, & extinctioni conſenſit, & deinde vt legitimè reſeruetur, vel alias in ipſo Paulum, & Philibertum nepotes ſimili modo transferatur, exequutor autem tenore facultatum ſuarum dictum conſenſum, vt ſupra præſtitum admiſit, dictamque annuam penſionem reſeruauit, decernendo Reuerendiſſimum D. Epiſcopum Maurianeñ. de cætero ad ſolutionem penſionis in ea quantitate D. Archiepiſcopo transferenti non teneri, ſed tranſlatarij, ſoluendam eſſe, vnde patet, & in conſenſu caſſata, & noua reſeruata penſio, & in decreto executoris caſſata obligatio antiqua, & noua
conſtituta, † quod plenius videtur adimpletum ex quo verba caſſationis magis videntur directa ad transferentem, 10
quam ad Iudicem executorem, & tamen reſpectu vtriuſque caſſatio antiqua facta fuit.

Non etiam obſtat ſecunda obiectio, quod huiuſmodi
tranſlatio facta † fuerit lite pendente ſuper reductione il- 11
lius, quaſi effecta litigioſa non potuerit vigore facultatum transferri, Lancell. *de attentat. in præfat. lit. penden. in fine*
nu. 662. & quod in generali diſpoſitione non veniant † pen- 12
ſiones litigioſæ dicebatur reſolutum *coram me in Regien. penſionis*, vt magis ad vnum, quam ad alium ſpectet, ſed ſuper reductione, & quantitate, vt propterea etiam quod admitteretur vitium litigioſi poſſe dari in tranſlatione, quod
tamen iure cautum non reperitur, ceſſante † vero contro- 13
uerſia ſuper proprietate, & titulo, ceſſat & affectio per
litigium prætenſa, & Lancell. † allegatus ſub d. num. 662. 14
non loquitur de tranſlatione penſionis, ſed de tranſlatione poſſeſſionis, vt ex numeris antecedentibus 449. & 498. colligitur, & deciſio Regieñ. in alijs terminis loquitur.

Minus obſtat tertia obiectio, quod in tranſlatione non
fuerit † facta mentio alterius penſionis, qua Eccleſia Mau- 15
rianen. erat grauata, nec præſumi Papam voluiſſe concedere indultum transferendi fructus beneficij, † ſuper quo 16
aderat alia facultas, *cap. mandatum de reſcript.* Pariſ. *de reſign. lib.* 6. *qu.* 1. *num.* 29. *&* 30. *cum alijs allegatis;* quia hæc quæſtio alias ſæpè fuit in Rota propoſita, & terminata, in
tranſlationibus penſionum non eſſe neceſſarium † fieri 17
mentionem de penſionibus, aut facultatibus transferendi, poſtquam non agitur de nouo onere Eccleſiæ imponendo, *vt in Veronen. penſionis* 14. *Ianuarij* 1613. *coram D. meo Veroſpio, in Romana penſionis* 17. *Iunij* 1622. *coram D. meo Buratto, & in Regien. penſionis* 9. *Februarij, &* 17. *Iunij* 1624. *coram me.*

Demum non obſtat, quod Archiepiſcopus transferens fuerit incapax gratiæ de tempore indulti ob excommunica-
tionem in quam † incurrerat propter recurſum ad Iudices 18
laicos pro hac ipſa penſione exigenda, *cap.* 1. *de reſcript. in* 6. *cap. nouerit, cap. grauem de ſent. excom.* cum alijs allegatis, & recurſus dicebantur probati: quia procurator Archiepiſcopi comparuerat coram dictis Iudicibus, & literas
originales penſionis exhibuerat petendo executionẽ, † & ad 19
inſtantiam eiuſdem Archiepiſcopi poterant præſumi propter intereſſe, quod habebat in cauſa, Rota *deciſ.* 212. *poſt primum volum. conſ. eiuſdem;* quia ſufficit reſpondere, mandatum non fuiſſe datum ad comparendum in hac cau-
ſa coram † Iudicibus laicis, neque ex poſt fuiſſe re- 20
curſus ratificatos per viam decretorum Iudicum laico-
rum, in quibus terminis loquuntur deciſiones allegatæ, 21
vnde ex ſola præſumptione; quia intererat Archiepiſcopo, cùm agatur de pœna inhabilitatis incurrenda, Ro-
ta ſola præſumptione † non contentatur, ſed expectat 22
concludentes probationes, vt firmatum fuit *in Tuden. beneficij coram bon. mem. Penia, quæ eſt eadem dec.* 212. *poſt* 2. *tom. conſil.* Farinac. *& cum ea Domini tranſierunt in Placentina beneficij coram bon. mem. Vbaldo, quæ eſt deciſ.* 602. *numer.* 3. *par.* 1. *recentior.* in qua plus dici-
tur, quod ſtante etiam mandato † de comparendo co- 23
ram Iudicibus laicis, illud veniat intelligendum in caſibus à iure clericis permiſſis.

Et prædictis ſtantibus ſecunda pars dubij, an ſit exequenda, remanet ſine difficultate; quia validitas tranſlationis
pendet à iuſtificatione litterarum, † & litteræ poſtquam 24
ſunt iuſtificatæ habent executionem paratam, Mohed. *deciſ.* 558. *num.* 2. *par.* 1. *& dec.* 605. *num.* 2. *par.* 2.

Et ita, &c.

Confirmata fuit præſens deciſio coram eodem in eadem cauſa ſub 15. *Iunij* 1626. *eſt infra ſuo loco.*

R.P.D.

R. P. D. COCCINO.

Peruſina de Alphanis.

Veneris 27. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Trebellianica ſecundum receptiſſimam opinionem etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi, & quamuis eis vt dicatur illa prohibita, non ſufficiat tacita, ſed requiratur expreſſa prohibitio tamen per æquipollens etiam admittitur, & ſuper hoc declarantur nonnullæ deciſiones Rotales, & diſcutitur, quæ prohibitio per æquipollens in his terminis non attendatur.

SVMMARIVM.

1 *Trebellianica etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi, ſecundum receptiſſimam ſententiam.*

2 *Trebellianica, vt dicatur prohibita filijs, non ſufficit tacita, ſed requiritur expreſſa prohibitio.*

3 *Trebellianica filijs poteſt prohiberi tacitè, per verba æquipollentia, quæ ſignificent prohibitionem.*

4 *Deciſio in cauſa Fulginaten. Fideicommiſſi 5. Nouembris 1605. coram Coccino, quo in caſu loquatur.*

5 *Deciſio 421. coram ſan. me. Gregor. XV. in quibus terminis procedat.*

6 *Iaſ. in conſ. 84. nu. 27. vol. 1. declaratur.*

7 *Deciſio Mantica 348. quando procedat.*

8 *Trebellianica nedum poteſt prohiberi filijs primi gradus, ſed nec etiam opus eſt, vt expreſsè prohibeatur, cùm ſufficiat vt prohibeatur per æquipollens.*

9 *Et quæ prohibitio in his terminis non attendatur.*

10 *Verba, quando ſtant conſecutiuè ad aliquid ſecundum illius metam regulantur.*

11 *Prohibitio, quando fuit facta vſque ad certum tempus, vltra illud euaneſcit omnis prohibitio.*

12 *Trebellianicæ prohibitio facta in vno caſu, vel vni perſonæ non cenſetur facta in altero caſu, vel alteri perſonæ.*

13 *Trebellianica tunc dicitur prohibita, quando prohibitio adiungitur ſubſtitutis.*

14 *Subſtituti dicuntur alienare, cùm permittunt hæredi grauato, vel eius hæredibus fieri detractionem.*

15 *Trebellianicæ detractio, quando nullo modo dicatur prohibita.*

16 *ex Alienationis prohibitione dicitur prohibita Trebellianicæ detractio, & num. 17. & 18.*

DECISIO DCXLI.

AGebatur in diſputatione huius dubij, An Trebellianica
cenſeretur prohibita filijs primi gradus, certum eſt
1 enim receptiſſimam eſſe ſententiam, † quod poſſit prohi-
beri ex adductis per Intrigl. *de ſubſtit. Cent. 3. qu. 71. num. 93.*
cui etiam ſententiæ pluries conſenſit Rota, *vt videre eſt in
deciſ.* ſan. mem. Greg. 421. *num.* 11. & ibi add. *in littera D.*
2 & apud Mant. *dec.* 348. Sed dicebatur † non fuiſſe prohi-
bitam, quia cùm agatur de prohibitione facienda filijs, non
ſufficit tacita, ſed requiritur expreſſa, Curt. iun. *conſ.* 54.
num. 15. *in fin. & num.* 15. Bero. *conſ. 79. num. 44. poſt med.
verſ. & poſito, & conſ. 93. num. 12. in fin. & 13. lib.* 2. Gabr.
de Trebell. concl. 1. *nu.* 18. Petr. *de fideicomm. qu.* 15. *nu.* 191.
verſ. nihilominus, Intrigl. *d. Cent. 3. qu. 71. num. 94.* Decian.
reſp. 69. num. 19. lib. 4. Odd. *de fideicomm. qu. 35. num. 49. &*
51. Caball. *conſ. 116. num. 5. lib.* 2. Hoc motiuum ſimpliciter
ſumptum, cum ſit contra deciſiones Rotales nullatenus
3 placuit Dominis, quia † ſufficiunt verba æquipollentia,
vt per Gabr. *de Trebell. concluſ.* 3. dummodò verba ſignifi-
cent prohibitionem Trebellianicæ, nec poſſint ad illud re-
ferri, Rota *deciſ. 67. num. 2. par. 1. in recent.* & fuit dictum
in cauſa Viterbien. fideicommiſſi 11. *Ianuarij* 1606. *coram
R. P. D. meo Patriarcha Antiocheno, & deciſiones quæ im-
pugnabantur, verè loquuntur in iſtis terminis.* Illa enim in
4 cauſa † *Fulginaten. fideicommiſſi 5. Decembris* 1605. *coram
me, quæ eſt deciſ. 255. par. 2. in recen.* loquitur in caſu, quo
erat prohibita alienatio etiam in parte minima. *Alia in Ci-
uitatis Caſtelli fideicommiſſi 17. Iunij* 1609. coram ſan. me.
Gregorio XV. *quæ eſt* † *deciſ. 421. & par. 2. in recent.* 259. 5
loquitur quando nedum adſunt verba pleno iure, ſed etiam
alia denotantia teſtatorem voluiſſe omnium bona reſtitui,
in quibus etiam terminis loquitur † Iaſ. in contrarium al- 6
legatus *in conſ. 84. num.* 27. & ibi adden. *in verb. Trebellia-
nicæ vol.* 1. & Gabr. *de Trebellian. concluſ. 1. num.* 18. verè
habet hunc ſenſum, & in iſtis terminis procedit quoque de-
ciſio † Cardinalis Mantic. quamobrem firmandum eſt ſe- 7
cundum opinionem Rotæ Trebellianicam nedum poſſe
prohiberi filijs † primi gradus, ſed non eſſe opus quod ex- 8
preſsè prohibeatur, & ſufficere, quod prohibeatur per æquip-
pollens.

In hoc autem caſu non adeſt talis prohibitio, quæ ſuffra-
gatur † illa namque eſt reſtricta vſque ad ætatem 30. an- 9
norum, quod clariſſimè patet, ex eo quod reliquit admini-
ſtrationem vxori, donec Balthaſſar, & fratres peruenerint
ad ætatem 30. annorum, & in caſu quo vxor decederet, aut
tranſiret ad ſecundas nuptias reliquit certos Commiſſarios,
& voluit quod Balthaſſar, & fratres nec poſſent alienare,
nec vltra certam ſummam fideiubere ſine conſenſu matris,
aut Commiſſariorum. † Vnde pernecesse, cùm iſta ſtent 10
conſecutiuè ad primam diſpoſitionem non excedunt d. me-
tam 30. annorum, Dec. *conſ.* 656. Rota *dec. 30. num. 2. par. 1.
recent.* quare cùm clarè conſtet hanc prohibitionem fuiſſe
factam vſque ad certum † tempus, & ſic ad certum effe- 11
ctum, non concurrunt illa requiſita, de quibus ſupra, itaut
dici poſſit Trebellianicam cenſeri prohibitam, & in puncto
de prohibitione alienationis facta ad tempus dicit Bero.
conſ. 79. num. 45. verſ. Item non loquitur lib. 2.

Neque obſtat, quod in caſum delicti voluit bona appli-
cari ſine adminutione ad alios, quia ex hoc non poteſt in-
ferri ad ſimplicem prohibitionem Trebellianicæ, cum re-
gula ſit, quod prohibitio Trebellianicæ facta in vno caſu,
vel vni perſonæ non cenſeatur facta in altero caſu, vel al-
teri perſonæ, Rip. *in l. Centurio num.* 132. *ff. de vulg. & pup.*
Peregr. *de fideic. art. 3. num.* 122. & fuit reſolutum *in cauſa
Romana hæreditatis del Conte coram Illuſtriſſimo D. meo
Card. S. Euſebij*, & benè ad propoſitum Farin. *conſ. 159.
num. 7. & ſeq. lib. 2. qui alios allegat.*

Vlterius fuit conſideratum, quod hæc prohibitio fuit fa-
cta Balthaſſari, & fratribus non autem alijs, Vnde Trebel-
lianica non cenſetur † prohibita, quia tunc demum dici- 13
tur prohibita, quando prohibitio adiungitur ſubſtitutis, illi
enim dicuntur alienare cum promittunt † hæredi grauato, 14
vel eius hæredibus fuerit detractionem, Franc. Aretin. *conſ.*
19. *num.* 10. Alciat. *conſ. 123. num. 8. &* 15. Peregr. *conſ. 68.
num. 4. lib. 2.* Mant. *de coniect. lib. 7. tit. 12. nu. 20. in princip.
& num. 21. verſ. Sed ratio ſupradicta.* Quæ eo magis proce-
dunt, † quoniam nec prædicta prohibitio alienationis eſt 15
reſtricta, vt latè per Fuſar. *qu.* 685. nec eſt realis, prout lo-
quitur text. ex quo deducitur, † quod ex prohibitione alie- 16
nationis cenſetur prohibita Trebellianica *in auth. vt ſpon-
ſal. largit. §. ſi quando vbi.* Si quis teſtamentum faciat, &
aliquam rem immobilem ſuæ familiæ, aut alteri cuicumque
perſonæ nomine legati † reliquerit, & ſpecialiter dixerit 17
nullo tempore hanc rem alienari &c. *& in auth. ſed & in ea,
C. ad l. falcid.* dicitur, ſed & in ea re ceſſat falcidia, quæ
ita † relicta eſt ne alienetur, ſed remaneat apud ſucceſſo- 18
res eius cui relicta eſt ſatis patet, quod prædicta iura lo-
quuntur de prohibitione alienationis concepta in rem, & ſic
intelliguntur à DD. quos refert Peregr. *de fideic. art. 3. n.* 91.
verſ. 2. limitant.

Et ita vtraque parte informante concluſum, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Nepeſina Hæreditatis.

Veneris 27. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum licet vt cenſeatur reuocatum neceſſe ſit aliud teſtamentum cum hæredis inſtitutione, tamen id non procedit, quando tacitè ſaltem colligitur reuocaſſe teſtamentum teſtator fauore venientium ab inteſtato, tunc enim tacitè cenſentur inſtituti, & eorum aditione reuocatio teſtamenti confirmatur.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamentum non ſubſtinetur, ſi fuerit ab eodem teſtatore reuocatum.*
2 *Teſtamentum, vt cenſeatur reuocatum, requiritur aliud teſtamentum cum hæredis inſtitutione, vel quod teſtator dicat ſe velle decedere inteſtatum.*
3 *Bart. opinio in l. ſi iure numer. 3. ff. de leg. 3. declaratur.*
4 *Teſtamentum primum ſi reuocetur animo condendi aliud, numquam primum cenſetur reuocatum, niſi ſecundum fuerit conditum.*
Secus verò, ſi tacitè ſaltem colligatur primum teſtamentum reuocatum eſſe fauore venientium ab inteſtato, quia tacitè cenſentur venientes ab inteſtato inſtituti, num.4.
5 *Et perinde eſt, ac ſi fuiſſent dicti venientes ab inteſtato inſtituti.*
6 *Teſtamentum, vt cenſeatur reuocatum ad fauorem venientium ab inteſtato, quod ſufficiat.*
7 *Teſtamentum perfectum non reuocatur per ſecundum imperfectum, & num.11.*
8 *Teſtator non cenſetur recedere à prima voluntate ſolemniter facta, niſi quatenus ſecunda teneat, & num.9.*
10 *Reuocationis cauſa in materia reuocationis teſtamenti totum fac.*
12 *Teſtamentum, quando fuit reuocatum non vt conficiatur aliud, ſed fauore venientium ab inteſtato, tunc non requiritur aliud teſtamentum.*
13 *Teſtamentum, vt ſubſtineatur contra expreſſam mentem teſtatoris, hoc eſſet abſurdum, & irrationabile.*
14 *Teſtamentum, quando reuocatur, requiritur talis diſpoſitio, vt illi, qui ſunt vocati, poſſint adire hæreditatem.*
15 *Sed hoc procedit, quando fuit reuocatum primum ad effectum condendi aliud, ſecus vero ſi ſit reuocatum fauore venientium ab inteſtato.*
16 *Succedens ab inteſtato, vt cenſeantur vocati, quando reuocatur primum teſtamentum, ſufficit quodcumque voluntatis indicium.*
17 *Et ex quo id colligatur, & nu.18. & ſeq.*
18 *Teſtatoris mens enixa reuocandi primum teſtamentum, ex quibus appareat clara, & num.19.*
20 *Clauſula,* & omni meliori modo, *poſita in reuocatione primi teſtamenti, ad fauorem venientium ab inteſtato, quid operetur.*

D E C I S I O DCLII.

DOmini dixerunt teſtamentum, de quo agitur, non
ſuſtineri, quia illud fuit ab eodem teſtatore reuocatum
coram ſeptem teſtibus, & cum rogitu eiuſdem Notarij, ac
1 propterea cum conſtet de ſolemni † voluntate derogante
priori teſtamento primum ſuſtineri non poteſt, *l.1. §. penult.*
ff. ſi tab. teſtam. null. exta. Bald. *in l. ſancimus nu.2. C. de teſtam.* Imol. *in l. 2. ita ſcriptum, §. regula de hæred. inſtit.*
Bart. *conſ.60. num.15. & ſeqq. lib.2.* Guidop. *deciſ.*200. cum
alijs relatis per bo. mem. Cardin. Mantic. *de coniect. vltim.*
vol. l. 2. tit. 15. num. 19. verſ. ſed contraria, & per Ioſeph.
Ludouic. *concluſ.58. ampliat.11.*

Nec obſtat, quod ad effectum, vt teſtamentum cenſea-
2 tur † reuocatum requiritur aliud teſtamentum cum hære-
dis inſtitutione, vel quod ille, qui teſtatus fuit caſſando teſta-
mentum, dicat ſe velle decedere inteſtatum iuxt. celebrem
Bart. *opinionem in l. ſi iure num.3. ff. de leg. 3.* quam plures ſe-
quuntur relati per Modern. *diſcept. forenſ. diſcept.* 558. &
alij per Marescott. *var. reſol. lib.1. cap. 48. qui eandem magis*
communem aſſerunt.

3 Quia dicta Bartoli opinio † procedit, quando non
colligitur nec tacitè, nec expreſsè, quod teſtator reuoca-
uerit primum teſtamentum fauore venientium ab inteſtato,
ſed potius apparet illud reuocaſſe animo condendi aliud,
4 tunc enim niſi aliud ſolemne † teſtamentum condat num-
quam cenſetur reuocatum primum, ſecus eſt quando taci-
tè ſaltem colligitur primum reuocaſſe fauore venientium
5 ab inteſtato, tunc enim tacitè cenſentur inſtituti † venien-
tes ab inteſtato, & eorum aditione adeptio teſtamenti con-
firmatur, iuxt. not. per text. *in l. ſi quæſita, ff. de hæred. in-*
ſtit. & idem eſt, ac ſi expreſsè fuiſſent d. venientes ab inte-
ſtato inſtituti, Barbat. *d. conſ. 60. ad fin. verſ. reſpondeo,*
quod licet expreſsè l. 2. Bero. *conſ.4. num. 3. l. 2.* Soccin. iun.
conſ.145. num.9. Caſtell. *de coniect. vltim. vol. cap. 29. nu.21.*
verſ. cæterum contrariam, & num.22. Ant. Faber. *de errore*
pragmaticæ decade 39. errore 6. num.3. enim inter † ſucce- 6
dentes ab inteſtato quodcunque voluntatis indicium, Alex.
conſ.104. num.3. in fin. l. 2. & in puncto tenuit Rota coram
ſan. mem. Greg. XV. *dec.446. num.2. & ſeqq.*

Nec obſtant authoritates, & rationes in contrarium pon-
deratæ, & præſertim illa in qua ſcribentes pro Domina
Dianora faciunt magnum fundamentum, quod ſicuti † per 7
teſtamentum imperfectum non reuocatur primum perfe-
ctum, licet etiam ex teſtamento imperfecto pateat voluntas
teſtatoris reuocandi primum, ita nec reuocatur per quam-
cumque aliam nudam voluntatem.

Quia ratio quare non reuocatur primum teſtamentum
perfectum per ſecundum teſtamentum imperfectum eſt,
quia teſtator condendo ſecundum teſtamentum cenſetur
non velle recedere † à prima voluntate ſolemniter facta ni- 8
ſi quatenus ſecunda teneat, *l. ſi iure, ff. de leg.3. ibi ſed iux.*
id obtinere poteſt fortaſſis ideò, quod ita † demum à teſta- 9
mentario recedere velim, ſi poſterius valiturum ſit, atque ita
mirum non eſt ſi primum teſtamentum non cenſetur reuo-
catum niſi ſecundum ſit validum, attenditur † enim in 10
hac materia cauſa reuocationis primi teſtamenti, & ſecun-
dum eam reſtringitur, & limitatur reuocatio, *l. cancella-*
uerat, ff. de his quæ in teſtamento delentur, Bart. *in d. l. ſi*
iure nu.4. Ruin. *conſ. 16. num. 21. l.2.* & quando apparet te-
ſtatorem fuiſſe motum ad reuocandum primum, vt ſecun-
dum conderit tunc clauſula caſſans aliæque reuocatoriæ pri-
mi teſtamenti habent tacitam conditionem ſi ſecundum te-
ſtamentum valet, Paul. de Caſtr. *in l. ſancimus in fin. C. de*
teſtam. Iaſ. *conſ.8. nu.4. l.3.*

Secus eſt, quando teſtator reuocat primum teſtamentum
non vt condat aliud, ſed fauore venientium ab inteſtato,
tunc † enim non requiritur aliud teſtamentum, vt cen- 12
ſeatur reuocatum primum, Barbat. *d. conſ. 60. l. 2.* Soccin.
iun. *d. conſ.145.* & abſurdum, ac irrationabile eſſet ſuſtinere
teſtamentum contra explicitam teſtatoris † voluntatem, 13
Card. Mantic. *d. tit.15. num.22.* Modern. *d. diſcept. num.9.*
Rota *dicta deciſ.446. num.8.* coram ſan. me. Greg. XV.

Nec obſtat, quod requiritur talis † diſpoſitio ex qua 14
poſſit adiri hæreditas teſtatoris, *l. ſed etiamſi in conditione*
quæ eſt 6. §. fin. incip. ſeruus, ff. de hæred. inſtit. & ibi Angel.
circa fin. Imol. *num. 30. verſ. nota ex text.* Rota *deciſ. 795.*
num.14. par.1. diuerſ. quia vltra quod hoc procedit, quando
apparet teſtatorem reuocaſſe teſtamentum animo condendi
aliud, poteſt etiam dici, quod † quando reuocatio facta eſt 15
fauore venientium ab inteſtato tunc ex tali diſpoſitione po-
teſt adiri hæreditas à venientibus ab inteſtato.

Nec refert, quod expreſsè non fuerint inſtituti venien-
tes ab inteſtato, quia vt ſupra dictum eſt ſufficit, quod ſint
vocati tacitè, quia inter ſuccedentes ab † inteſtato ſufficit 16
quodcunque voluntatis indicium, vt fuit dictum coram
ſa. me. Greg. XV. *d. dec.446. nu.2. & ſeqq.*

Quod autem in caſu iſto teſtator reuocauerit primum te-
ſtamentum non animo † condendi aliud, ſed fauore venien- 17
tium ab inteſtato, colligitur ex multis præcipuè verò, quia
reuocatio fuit facta cum magna ſolemnitate videlicet co-
ram Notario, & ſeptem teſtibus, & cum verbis admodum
prægnantibus, videlicet caſſauit, reuocauit, irritauit, &
annullauit, ita & aliter quod nullum habeat † effectum pe- 18
rinde, ac ſi factum non fuiſſet, ex his enim colligitur enixa
voluntas teſtatoris cancellandi dictum primum teſtamen-
tum, & de dicto teſtamento iudicari debet, ac ſi teſtator
facto ipſo illud cancellaſſet, vel vidiſſet quo caſu vtique
cenſeretur reuocatum, *l. noſtra, C. de teſtam.* & ibi Camer.
DD. Clar. *in §. teſtamentum qu. 93.* & locus eſſet ſucceſſioni 19
venientium ab inteſtato ex præſumpta voluntate teſtatoris,
Bero. *d. conſ.4. num.4. circa med. verſ. & hanc vltimam opi-*
nionem, latè Card. Mantic. *de coniect. vltim. vol. l. 2. tit.15.*
num. 22. Rubr. Alex. *conſ.41. ſub num. 5.* Menoch. *conſ.19.*
num. 20. Caldar. *quæſt. forenſ. 4. num. 35.* Io. Franciſcus de
Ponte *conſ. 36. num. 7. & num. 101. lib. 2.* Eugen. *conſ.71.*
num.20. & 21. lib. 2. maximè cùm fuerit adiecta † etiam 20
clauſula, *omni meliori modo,* quæ operatur vocationem ve-
nientium ab inteſtato, quatenus ad ſuſtinendam reuocatio-
nem ſit neceſſaria, Soccin. *conſ.2. nu.12. lib.3.* Ruin. *conſ.11.*

ſub

ſub num. 14. *verſ. non ex quibuſcumque*, *l.* 2. Anchar. *queſt. famil.* 70. *num.* 7. *l.* 2. & fuit dictum in ſupra allegata *dec.* 446. *num.* 7. coram ſan. me. Greg. XV.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus.

Lunæ 30. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Cenſuarius in venditione rei cenſuatæ in concurſu omnibus alijs præfertur, & hoc priuilegium competit etiam ceſſionario cenſus, & quid ſi fundus propriè non vendatur, ſed concedatur in emphyteuſim, & quid ſi talis conceſſio fuerit facta pro quibuſcumque ſucceſſoribus in perpetuum. Retractus etiam habet locum in locatione perpetua. Emptor cum pacto de redimendo dicitur verus dominus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Cenſuarius in venditione rei cenſuatæ omnibus alijs præfertur.*

2 *Emptori, & ſingulari ſucceſſori cenſus ſuffragatur etiam Bulla ſanct. mem. Pij Quinti ſuper forma creandi cenſus.*

Cenſus in emptorem, ſeu ſingularem ſucceſſorem tranſit cum ſuo priuilegio, & prærogatiua, nu. 2.

3 *Conſtitutio Pij V. ſuper forma creandi cenſus, quo ad prælationem Cenſuarij, quando fundus cenſualis alienatur, loquitur in venditione.*

Venditio non dicitur, quando aliquid datur in emphyteuſim.

4 *Retractus habet etiam locum, quando locatio eſt perpetua, cum illa capiat venditionem.*

5 *Emphyteuſis conceſſio, quando facta fuit pro quibuſcunque ſucceſſoribus in perpetuum, ſine dubio intrat retractus.*

6 *in Emphyteuſis conceſſione, ſi adſit pactum, vt inueſtitus poſſit illam affrancare extinguendo canonem, tunc talis conceſſio dicitur vera venditio.*

7 *Venditio, quando alio modo cenſeatur concepta, vt euitetur retractus.*

8 *Identitatis probatio benè deducitur ex conformi nominatione, eorumdemque confinium deſignatione.*

9 *Cenſus non poteſt dici ſimpliciter ceſſus, quando adeſt pactum de redimendo.*

10 *Emptor cum pacto de affrancando eſt verus dominus, & contra ipſum competit ius retractus, & num.* 11.

12 *Sententiæ validitas probatur ex reuolutione actorum.*

13 *Sententia, ſi non iuſtificetur ex actis eſt nulla.*

14 *Sententia ſufficit iuſtificari ex nouiter deductis, quando non ſumus in illis caſibus ſpecialibus, in quibus ex eiſdem actis eſt iuſtificanda.*

DECISIO DCLIII.

COnceſſa de anno 1623. per D. Bernardinum Antonio Mariæ domo, de qua agitur, in emphyteuſim Ioannes Baptiſta mouit Iudicium retractus, ſeu prælationis coram A. C. & ſententiam fauorabilem reportauit, à qua per dictum Antonium Mariam interpoſita appellatione, & cauſa mihi commiſſa, dubitaui An ſententia A. C. ſit confirmanda, vel infirmanda, & Domini reſponderunt eſſe confirmandam; Ritè enim fuit pronunciatum d. Ioanni Baptiſtæ competere huiuſmodi ius retrahendi, nimirum quia vſque ab anno 1618. emit cenſum in ſumma ſcutorum 200. à Cæſare habente cauſam à Laura, cuius fauore de anno 1590. impoſitus fuerat ſuper domo prædictus cenſus in maiori ſumma per quondam Pellegrinum de Baronibus tunc illius domus poſſeſſorem, & huic emptioni addita fuit ampliſſima ceſſio omnium iurium. Vnde idem Ioannes Bapti-
1 ſta habet intentionem fundatam, quod in venditione dictæ
domus cenſuatæ omnibus alijs præferri debeat iuxta diſpoſitionem Bullæ ſan. mem. Pij V. ſuper forma creandi cenſus, quæ ſuffragatur etiam Emptori, ac ſingulari ſucceſſori in quem cenſus ipſe tranſit cum ſuo priuilegio, & prærogatiua, vt poſt Azon. *inſtituta moral. lib.* 10. *cap.* 12. *verſ. quæ res*, & tradunt Moderni *de cenſib. par.* 2. *cap.* 2. *qu.* 1. *art.* 2. *num.* 14. Rota apud dd. Modern. *deciſ.* 307. & 308. & fuit dictum *in Bononien. retractus* 16. *Ianuarij* 1623. *coram R. P. D. Buratto*.

Nec viſum fuit obſtare, quod dicitur Conſtitutionem
Pij V. dumtaxat loqui † in venditione, dictam verò do- 3
mum non fuiſſe venditam, ſed ſolum conceſſam vt ſupra in
emphyteuſim, quoniam vltra quod † retractus locum 4
habet etiam, quando fit locatio perpetua, cum illa capiat
venditionem, Afflict. *de iur. protom.* §. 1. *notab.* 8. *num.* 26.
Benedel. *eod. tract. in* 1. *conſtit. nec* 283. *in princ.* Moder. *diſcept. forenſ. cap.* 460. *num.* 39. & 41. ceſſat in caſu iſto diffi-
cultas, & quia dicta conceſſio in emphyteuſim facta † fuit 5
pro quibuſcumque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpe-
tuum, ſed vlterius inſertum fuit pactum, quod emptor
poſſet extinguere canonem ad rationem ſcutorum quatuor
pro quolibet centenario, quod † pactum operatur, vt 6
prædicta conceſſio habenda ſit pro vera venditione, Couar.
var. reſol. cap. 15. *num.* 3. *verſ. ego vero lib.* 3. Franc. *dec.* 392.
num. 2. & *ſeq.* Crot. *conſ.* 72. *num.* 41. Cephal. *conſ.* 329. *num.*
55. & *ſeq.* & conceſſio præſumatur modo, † quo ſupra con- 7
cepta in fraudem venditionis, Afflict. *deciſ.* 72. *per tot.*

Nec etiam releuat obiectum circa domus identitatem,
nempe, quod cenſus non fuerit impoſitus ſuper domo, de
quo agitur, quoniam imò probatio huiuſmodi reſultat ma-
nifeſta ex conformi † nominatione eorumdem confinium 8
deſignata in tribus illis Inſtrumentis nimirum impoſitione
cenſus, eiuſdem ceſſione, & alienatione poſtremò facta
per D. Maffeum.

Nec demum obſtat, quod dictus cenſus non fuerit ceſſus
ſimpliciter Ioanni Baptiſtæ aduerſario, vnde † pacto de 9
redimendo ommiſſo etiam quod pactum prædictum expira-
uit vſque à die prima Decembris 1625. cum tempus redi-
mendi præfixum fuerit intra ſeptennium, & ceſſio facta
prima Decembris 1618. viſum eſt Dominis, quod etiamſi
adhuc redimendi † facultas duraret, nihilominus retra- 10
hendi ius competeret Ioanni Baptiſtæ; quia mediante dicta
ceſſione acquiſiuit † verum dominium etiam ad effectum 11
retractus, vt dicit Benedel. *de iur. protom. in animaduerſo ad princ. conſtit. num.* 11. Modern. *diſcept. forenſ. cap.* 526. *num.* 54. & *ſeq.* & fuit dictum *in Bononien. retractus* 16. *Ianuarij* 1623. *coram R. P. D. meo Buratto*.

Quo verò ad ſententiæ validitatem viſa fuit ſatis probari
ex actorum † reuolutione iuxta deciſionem Caputaq. 260. 12
par. 2. nec validè impugnari eo quia Inſtrumentum cenſus
vigore cuius Io. Baptiſta inſtat ſe præferri, non fuerit pro-
ductum in prima inſtantia, ſed in ſecunda, vnde pro An-
tonio Maria infertur ſententiam non † iuſtificari ex actis, 13
quoniam quicquid ſit de prædicta productione, ſufficit quod
hodie ſententia iuſtificatur ex nouiter deductis cum non
verſemur in illis caſibus ſpecialibus, in quibus ſententia ex
eiſdem † eſt iuſtificanda. Put. *deciſ.* 405. *lib.* 6. Seraph. *de-* 14
ciſ. 705. *num.* 3. & *deciſ.* 734. *num.* 51.

R. P. D. COCCINO.

Ferrarien. Canonicatus.

Lunæ 30. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur circa prouiſionem beneficij vacantis per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium, in concurſu Cardinalis, Ordinarij collatoris ad quem ſcilicet ſpectet talis prouiſio, qua occaſione latiſſimè ventilantur plura dubia circa interpretationem regularum Cancellariæ hodie 4. & 33. circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Canonicatuum prouiſio, quando dicatur electiua.*

2 *Regul. Cancell. hodie* 33. *fauet Cardinalibus Ordinarijs Collatoribus.*

3 *Regula Cancellariæ* 33. *fauet Cardinali Ordinario Collatori, etiam quod ſola confirmatio ſpectet ad eos.*

4 *Ver-*

4 *Verbum*, prouiſio, *comprehendit etiam confirmationem*.
5 *Priuilegia, quæ ſpectant ad Cardinales Ordinarios Collatores, fauent etiam Capitulis ratione communionis*.
6 *Fundum communem ſi ego, & pupillus habeamus, licet vterque non vtatur propter pupillum, ego etiam viam retineo*.
7 *Indultum conceſſum Ordinario Collatori ſuffragatur etiam Capitulo, quando ad ipſum ſpectet electio, confirmatio verò ad Epiſcopum*.
8 *Indulta quando non ſuffragantur Cardinali Ordinario Collatori, nec ei regul. 33. Cancellar. ſuffragatur, & ſic neque Capitulo*.
9 *Regul. 4. Cancell. comprehendit etiam beneficia, quæ ſpectant ad Collationem Cardinalis Ordinarij Collatoris*.
10 *Cardinales comprehenduntur ſub regul. Cancell. niſi ratio regulæ illos non comprehendat, vel aliàs ſint exceptuati*.
11 *Et ab antiquo tempore tenet Rota*.
12 *Cardinales, vt diſponit regul. 70. Cancell. non comprehenduntur ſub regulis faciendis, ergo eadem regula admittit, quod comprehendantur ſub regulis editis*.
13 *Cardinales, quod ligentur regulis Cancell. id non ſolùm demonſtrant regulæ antiquæ*.
14 *Sed etiam verba indultorum non ſolùm modernorum, ſed etiam antiquorum*.
15 *in Indultis antiquis Cardinalium concedebatur, quoque facultas conferendi beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium*.
16 *Licentia, ſeu facultas nihil aliud eſt, quàm collatio libertatis conceſſæ ei, qui eam non habet ex ſe ipſo*.
17 *Facultas præſupponit prohibitionem*.
18 *Gloſſator antiquus ſuper regul. 3. Cancellar. hodie 4. in fin. dum ait, eam regulam non reſeruare beneficia, quæ vacant, per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium declaratur*.
19 *Regul. 4. Cancellar. cùm comprehendat beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, etiam quod Cardinalis collator ſit Ordinarius, eidem non ſuffragatur regul. 33.*
20 *Regula Cancellariæ cui non ſuffragantur*.
21 *Regul. 33. Cancellariæ edita fuit ad tollendas diſſentiones inter Cardinalem Ordinarium Collatorem, & Cardinalem patronum per cuius familiaris obitum beneficium vacauit*.
22 *Regul. 33. Cancell. non emanauit ad tollendam reſeruationem regul. 4.*
23 *Regul. 4. Cancell. ad quem finem reſeruet beneficia, & dignitates ibi expreſſas*.
24 *Regul. 32. Cancell. quid diſponat*.
25 *Regula 33. Cancellariæ operatur ſolùm, quando Cardinalis Ordinarius Collator habet indultum, & num. 33.*
26 *Regul. 33. Cancell. edita fuit ad tollendas lites, quæ ex præcedenti Conſtitutione ſcilicet regul. 32. oriri poſſent*.
27 *Legiſlatoris mens denotatur ex cauſa expreſſa in proœmio legis*.
28 *Lites, de quibus fit mentio in regula 33. Cancell. exoriri non poſſent, niſi Cardinalis haberet indultum*.
29 *Regula 33. Cancellar. requirit conſenſum Cardinalis Patroni in collatione beneficiorum de quibus ibi*,
30 *Regula 33. Cancellariæ nihil diſponit, ſed præſupponit*.
31 *Verba enunciatiua legum non decidunt*.
32 *Verba, quæ præſupponunt, non diſponunt*.
34 *Cardinalis priuilegiatus non debet vti priuilegio contra alium Cardinalem priuilegiatum*.
35 *Regula 33. Cancell. indulto deſeruit, & famulatur, & num. 49. & 52.*
36 *Regul. 33. Cancell. non ſuffragatur Cardinalibus indultum non habentibus, & ſic re maturè diſcuſſa per plures fuit reſponſum, vt num. 37. & 38.*
39 *Verba ſunt intelligenda ſecundùm caſum præmiſſum*.
40 *Abſentis, & præſentis non eſt par ratio*.
41 *Verba ſequentia debent determinari à verbis præcedentibus*.
42 *Votum bonæ memoriæ Cardinalis Seraphini, & Robuſterij ſuper regul. 33. Cancell. ſuper quo ſit fundatum*.
43 *Eneas de Falcon. de reſeruat. qu. 23. effect. 17. verſ. ſextum eſt, declaratur, & nu. 44. & 45.*
46 *Cardinalis Patronus, vel Cardinalis collator, qui præferatur in collatione beneficij vacantis per obitum familiaris Cardinalis &c.*
47 *Regul. 33. Cancell. non aderat tempore Sixti IV. & Innoc. VIII. & nu. 52.*
48 *Sarnen. in regul. Cancell. de impetrand. qu. 19. qualiter intelligatur, & nu. 50.*
51 *Suppoſita ſi non adſunt, ceſſant diſpoſita*.
53 *Regul. 4. & 32. Cancell. indubitatum eſt, quod comprehendant Cardinales Ordinarios collatores, niſi aliter erit eis conceſſum, & nu. 54. & 55.*
56 *Conceſſio præſupponit priuationem*.
57 *Regulæ Cancell. quod ſint ſuperuacaneæ, non eſt dicendum*.
58 *Regulæ Cancellariæ, & non Conſtitutiones, quæ dicantur*.
59 *Regul. 4. Cancellar. non tollere videntur reſeruationem, ſed ſolùm aperire viam conferendi reſeruata ratione familiaritatis*.
60 *in Regul. 33. Cancell. non fit mentio regul. 4.*
61 *Regul. 32. Cancellariæ primò edita fuit ab Adriano VI. quam edidit ex mente nonnullorum prædeceſſorum ſuorum*.
63 *Regul. 33. Cancellariæ non ſuffragatur Cardinali Ordinario collatori, & ſic nec Capitulo, ex Conſtitutione Moderatoria Indultorum Gregor. XIV. & Pauli V.*
64 *Conſtitutiones moderatoriæ Indultorum Gregor. XIV. & Pauli V. Rota ſemper habuit pro perpetuis*.
65 *Et quid in ſecunda parte dd. Conſtitutionum contineatur, & nu. 68.*
66 *Cardinalis conſenſus quando requiratur in prouiſione beneficij vacantis per obitum eius familiaris, & quid de Cardinali collatori, & nu. 67.*
67 *Conſtitutiones Gregor. XIV. & Pauli V. moderatoriæ Indultorum Cardinalium habent clauſulam ſublata, & decretum irritans*.
70 *Papa ſibi reſeruat beneficia familiarium Cardinalium, ſiue Cardinales habeant indultum, ſiue non, & vide nu. 71. & 72.*
73 *Regul. Cancell. per mortem Papæ expirant*.
74 *Regul. Cancell. cenſentur renouatæ per Pontifices ſuperuenientes, cum conditionibus inflatis per Conſtitutiones perpetuas aliorum Summorum Pontificum*.
75 *in Conſtitutionibus Gregor. XIV. & Pauli V. moderatorijs Indultorum Cardinalium conſtituitur certa regula circa collationem beneficiorum vacantium per obitum familiarium Cardinalium*.
76 *Diſpoſitio ne videatur ſuperflua, ſufficit vt aliquid operetur, vel operari poſſit*.
77 *Regul. 33. Cancell. ſatis operatur, ſi Papa velit concedere indultum conferendi beneficia etiam vacantia per obitum Cardinalium*.
78 *Regula 33. Cancellariæ licet ſit inſerta in volumine aliarum regularum, hoc non operatur, quin non recipiat modificationem, de qua in Conſtitutionibus Gregor. XIV. & Pauli V. moderatoria indultorum*.
79 *Verba ampliſſima reſtringuntur per ſequentia moderatoria, & nu. 80.*
81 *Verbum*, ad vnguem, *eſt præciſum, & vim habet, & effectum clauſulæ derogatoriæ*.
82 *Clauſula*, non aliàs, *habet præciſam naturam, & non recipit aliquam modificationem, vel interpretationem ſeparatam à verbis*.
83 *Clauſula*, non aliàs, *importat neceſſitatem, ſi negatiuè ponatur, & inducit neceſſitatem, & formam*.
84 *ex Derogationibus ampliſſimis colligitur mens diſponentis*.

D E C I S I O DCLIV.

CAnonicatus de quo agitur, vacauit per obitum fami-
liaris Cardinalis nunc viuentis, abſentis tamen à Cu-
ria, & Summ. Pontifex de illo prouidit tamquam de reſer-
uato ex regula hodie quarta, Capitulum verò Cathedralis
prætendens electionem ad ſe ſpectare, confirmationem ve-
1 rò ad Cardinalem Epiſcopum, † & ſic Canonicatum eſſe
electiuum, *gloſ. in verſ. electionem in Clem. quia contigit*,
§. *vt autem*, *de relig. domib.* alium eligit, qui prætendebat
2 immiſſionem ſub prætextu, quod regula † hodie 33. faueat
Cardinali, Ordinario Collatori, vt videtur voluiſſe Eneas
de Falconibus *de reſer. qu.23. eff. 17. verſ. ſextum eſt*, quem
ſequitur Sarnen. *in regul. de impetr. benef. vac.* per obitum
fam. Cardin. *quæſt.19.* & ſequendo prædictos in quodam ſuo
voto bon. mem. Robuſterius, & Card. Seraph. tunc Rotæ
3 Auditores, & propria dicta regula 33. fauet † Cardinali
Ordinario collatori, etiam quod ſola confirmatio ſpectet ad
ipſum, ex quo regula loquitur etiam de beneficijs ſpectanti-
4 bus ad prouiſionem Cardinalium, † quod verbum com-
prehendit etiam confirmationem, Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 20.*
5 fauet quoque Capitulo ratione communionis, cùm habeat
electionem, Epiſcopus verò confirmationem ad *l. ſi commu-
nem fundum*, *ff. quemadmodum ſer. amitt.* vbi ſi commu-
nem fundum ego, & Pupillus habeamus, licet vterque
6 non vtatur, † propter Pupillum, ego etiam viam retineo,
per quem textum, quod Indultum conceſſum Ordinario
7 collatori ſuffragetur † etiam Capitulo, quando ad ipſum
ſpectat electio, Confirmatio verò ad Epiſcopum dixit Rota
*in alia Ferrarien. Canonicatus 26. Aprilis ſuperioris anni
coram Reuerendiſs. P. D. Pirouano, & in alia ſimili Ferra-
rien. eadem die coram Reuerendiſs. P. D. meo Remboldo, &
11. Decembris præteriti coram bon. mem. Vbaldo, & pa-
riter eadem die 26. coram me in cauſa Cremonen. Canoni-
catus.*

His tamen non obſtantibus Domini cenſuerunt non eſſe
8 dandam immiſſionem, quia cùm Indultum † non ſuffra-
getur Cardinali Ordinario collatori, nec ei regula 33. ſuf-
fragatur, & ſic neque Capitulo primò ex natura ſua; ſecun-
dò ex Conſtitutione moderatoria Indultorum Gregor. XIV.
& ſanct. mem. Pauli V. ſed remanet in ſuo robore reſerua-
tio regulæ 3. quæ quidem regula comprehendit etiam bene-
9 ficia, quæ ſpectant † ad collationem Cardinalis Ordina-
rij collatoris, quia & Cardinales ipſi comprehenduntur
10 ſub regulis † Cancellariæ niſi ratio regulæ illos non com-
prehendat, vel aliàs ſint exceptuati, Felin. *in cap. ad aures
num. 11. per tot. & præſertim in fin. de reſcript.* vbi refert,
11 quod Ioannes Panuinus † Rotæ Auditor atteſtatur, quod
ita tempore ſuo ſæpè fuit iudicatum in Rota Silu. *de benef.
qu. 12. num. 31.* Caſſad. *deciſ. 38. ſuper reg.* vbi teſtatur de
communi opinione prout etiam Sarnen. *in addit. ad regul.
Cancell. deciſ. 66. in manuſcript. incipien. in quæſt. 12. de præ-
bend.* & iſta opinio coadiuuatur duplici fundamento. Pri-
12 mò † quia regula hodie 70. diſponit, quod Cardinales non
comprehendantur ſub regulis prout poſt primam additio-
nem faciendis, ergo admittit, quod comprehendantur ſub
regulis editis, vt dicunt Mohedan. *deciſ. 23. in fin. de re-
nunc.* Caſſad. *d. deciſ. 38. ſuper regulis*. Secundò quia hoc
13 clarè oſtendunt, † nedum regulæ antiquæ, quæ concede-
bant facultatem conferendi beneficia iſta vacantia per obi-
tum famil. Card. non obſtante regula hodie 4. de quibus ſta-
14 tim dicetur, ſed etiam † verba indultorum nedum moder-
norum; ſed etiam antiquorum, in quibus tunc etiam con-
15 cedebatur facultas conferendi beneficia † vacantia per obitũ
famil. Card. ibi, *Dignum, quin potius debitum reputamus ea
tibi fauorabiliter concedere, per quæ ſublatis impedimentis
quibuslibet poſſis de beneficijs tuæ diſpoſitioni commiſſis ſalu-
16 briter prouidere*. Licentia † enim, ſeu facultas nihil aliud
eſt, quàm collatio libertatis conceſſæ ei, qui eam non ha-
bet ex ſe ipſo, *cap. licet de regul.* Bald. *conſ. 290. ante fin. lib. 3.*
17 ergo iſta facultas præſupponit † prohibitionem ex regulis
Cancellariæ, *l. fin. C. de Iur. emphyt.* & expreſsè fuit dictum
in cauſa *Vrbinaten. Iuris eligendi 19. Martij* 1586. *coram
Cantuccio*, de qua ſtatim dicetur: Neque contrarium dicit
Gloſ. antiquus *ſuper reg. 3. hodie 4. in fin.* cum ſolum dicat,
quod regula non cenſetur reſeruare beneficia, quæ vacant
18 per † obitum Cardinalium familiarium Papæ, cùm de eis
regula nullam faciat mentionem, non autem quod regula
non comprehendat beneficia per obitum familiarium Car-
dinalium, quæ ad collationem Cardinalis Ordinarij ſpe-
ctare deberent, prout etiam ſentit ibidem in fine Ioannes à
Kochier.

Cùm igitur regula 4. comprehendat beneficia vacantia 19
per obitum familiarium Cardinalium etiam quod Ordina-
rius collator ſit Cardinalis, eidem non ſuffragatur regula 33.
primo vt dictum eſt ex natura ſua, quia † nullam habet 20
mentionem de d. regula 4. Vndè non poteſt conſiderari ali-
qua modificatio, Caſſad. *d. deciſ. 38. num. 11. ſuper regulæ*,
& clarè apparet ex eo, † quia iſta regula ædita fuit ad tol- 21
lendas diſſenſiones inter Cardinalem Ordinarium collato-
rem, & Cardinalem Patronum per cuius familiaris obitum
beneficium vacauit, † non autem ad tollendam reſerua- 22
tionem regulæ 4. quod deprehenditur, quia regula hodie 4.
reſeruat ad iſtum finem, † vt Papa de conſenſu Cardina- 23
lium Patronum ſi ſunt præſentes in Curia prouideat; & be-
neficium eſt reſeruatum Papæ per regul. quartam ad iſtum
finem, vt Ordinarij, & expectantes non poſſint capere.
Et ita reſeruatio declaratur per regulam hodie 32. in cuius
principio † omnia beneficia comprehenduntur, vt Ponti- 24
fex de illis tamquam de reſeruatis poſſit diſponere de conſen-
ſu tamen Cardinalis Patroni, ſi eſſet præſens in Curia
Achill. *in puncto deciſ. vn. num. 3. ſuper regul. de impetr. be-
nef.* per obitum famil. Cardin. & ita obiecto etiam in puncto
per dicta verba formalia, reſpondet Rota *in d. cauſa Vrbi-
naten. Iuris eligendi 19. Martij* 1586. *coram Cantuccio*, ſed
d. regul. 33. operatur ſolùm quando † Cardinalis Ordina- 25
rius collator habet Indultum, quod oſtenditur tam ex cau-
ſa ex qua emanauit, quàm ex verbis, † cauſa enim regu- 26
læ eſt ad tollendas lites, quæ ex præcedenti Conſtitutione
exoriri poſſent, quod colligitur ex eo, quia eſt expreſſa in
procœmio, † & ideò denotat mentem diſponentis, vt in 27
terminis regularum dicit Sarnen. *de verò ſimil. not. in procem.
num. 2. & quæſt. 3. num. 6.* huiuſmodi autem † lites non 28
potuiſſent exoriri, niſi Cardinalis haberet indultum, ſtan-
te regula hodie 4. quæ, vt dictum eſt, reſeruat, & regula
hodie 32. quæ requirit conſenſum Cardinalis Patroni † ex 29
verbis etiam hoc clarè colligitur, quia prædicta regula 33.
nihil † diſponit, ſed præſupponit ibi, *ceſſantibus Apoſtoli- 30
cis reſeruationibus ad alterius Cardinalis collationem perti-
nere deberent*, quæ verba ſunt quodammodo † enunciati- 31
ua pertinentiæ collationis, Rom. *conſ. 191. num. 5.* & ideò 32
non diſponunt; nec poteſt deduci aliqua diſpoſitio ex ver-
bis ſequentibus: ſed beneficia huiuſmodi ad collationem
Cardinalis Ordinarij collatoris, vt præfertur, liberè ſpe-
ctare cenſeantur, quia ſunt intelligenda quantus ceſſan-
tibus Apoſtolicis reſeruationibus collatio ſpectare debe- 33
ret ad Ordinarium collatorem, quod eſſe non poteſt, niſi
habeat Indultum, quia ſemper ei obſtabit regula 4. vt eſt
de mente Rebuff. *ſuper dicta* regul. 33. dum dicit, quod
Cardinalis priuilegiatus, † nempè Patronus, non debet 34
vti priuilegio contra alium Cardinalem priuilegiatum,
nempè Ordinarium, quare præſupponit Cardinalem Or-
dinarium habere indultum, quia aliàs non eſſet priuilegia-
tus, & prædicta probantur etiam authoritate Sarnen.
ſuper reg. de impetr. benef. per obitum famil. Cardin. *dicta
quæſt. 19. num. 1. in fin.* vbi diſputando ſimilem conclu-
ſionem dicit expreſsè, quod † regula indulto deſeruit, & 35
famulatur, & ſic clarè ſentit Cardinalem Ordinarium debe-
re habere Indultum, nec † regula poſſe iuuare alios In- 36
dultum minimè habentes, & ita fuit reſolutum in *Aſſi-
ſien. beneficiorum 8. Iunij 1607. coram bon. mem. Car-
din. Sacrato*, & in puncto conſulti pro veritate à Data-
ria, temporibus ſanct. mem. Pauli V. in cauſa Romana
Canonicatus ſanctæ Mariæ in Traſtiberim reſponſum fuit
ex noſtro voto, † & eiuſdem ſententiæ fuit bon. mem. 37
Cardinalis Pamphilius nuper noſtri Ordinis Auditor inſi-
gnis, & Rotæ Decanus, qui conſultus pro veritate in cau-
ſa Ripana beneficij, dum eſſet Cardinalis, ita reſpondit, vt
patet in illius voto, † de quo rationem habuimus bon. mem. 38
Cardinalis Lancellottus, & ego in prædicta cauſa Roma-
na Sanctæ Mariæ in Traſtiberim, & in hoc caſu ceſſat pror-
ſus omnis difficultas, quia verba illa ad collationem liberè
ſpectare cenſeantur, † ſunt intelligenda in caſu præmiſſo, 39
ſcilicet quando concurrit Patronus iuxta not. per Oldrad.
in conſ. 8. num. 2. & per Bald. *in conſ. 484. per tot. lib. 4.* qui
quidem Patronus in hoc caſu non concurrrit, cùm eſſet
abſens à Curia, & propterea cùm non † ſit par ratio pa- 40
trono præſente, & patrono abſente verba illa, liberè
ſpectare cenſeantur, non poſſunt determinare verba præce-
den-

dentia, ſed ipſa verba liberè ſpectare cenſeantur, debent
41 determinari † à verbis præcedentibus, ſcilicet patrono exi-
ſtente in Curia, Raimund. *de for. lin. conſ. 68. num. 16. verſ.*
ſed reſpondeo inter conſilia Signoroli.
42 Neque obſtat Eneas de Falconibus Sarn. † & votum
prædictum, quia quoad votum cùm fundentur in dicto
Eneæ, & Sarn. quod non obſtat in hoc caſu, vt ſtatim di-
cetur, & per conſequens nec votum prædictum. Nam
43 quantum attinet ad dictum † Eneæ de *reſeruat. 17. eff. verſ.*
ſextum eſt, dicit decem vtilia reſurgere ex reſeruatione ra-
tione familiaritatis. Sextum vtile eſt, quod ſi vacat bene-
ficium familiaris vnius Cardinalis, quod ſit ad collationem
44 alterius † Cardinalis, quia eſt ſitum in ſua Eccleſia, vel
Diœceſi, iſto caſu hic vltimus Cardinalis habet illud con-
ferre, non obſtante familiaritate prædicta, & ſubdit, quòd
ita ſeruatur, & affert rationem, quia magis attenditur
45 facultas ordinaria † ipſius Cardinalis, qui habet iure or-
dinario conferre, quam extraordinaria reſeruatio reſpe-
ctu familiaritatis. Hoc dictum præſupponit caſum, in
quo reſeruatio regulæ hodie 4. non comprehendit Car-
dinalem Ordinarium collatorem, & in hoc ſtat quæ-
46 ſtio, an † iſto caſu debeat præferri Patronus, an Ordi-
narius collator, & hodiè eſt ſublata iſta difficultas ex regula
47 hodie 33. quæ non aderat nec temporibus † Sixti IV. & In-
nocentij VIII. vt videre eſt in illius regulis, & Sarnen. in
regula de impetran. *quæſt. 19. ſupra allegat. in fin.* dicit quod
Iulius, Hadrianus, & Moderni Pontifices, vt hoc du-
bium tollerent in ſuis regulis expreſſerunt, ſed Sarnen. lo-
48 quitur, † quando Ordinarius collator habet Indultum,
49 cùm ſupra dixerit, quod hæc regula hodiè 33. † inſeruit,
& famulatur Indulto, & idem Sarnen. intelligit dictum
Eneæ de Falconibus, vt procedat, quando Ordinarius col-
lator habet indultum, quia in principio quæſtionis ſemper
præſupponit indultum, & refert opiniones, & in fine
50 verſ. tamen tenenda † eſt prima opinio, dicit quod tenen-
da eſt opinio, quam moderni Sabinen. dicunt in Curia ſer-
uari, quæ prima opinio ſupra per eum relata eſt, quod Or-
dinarius præferatur Patrono, & præſupponit, quod Ordi-
51 narius habet indultum. Cùm igitur in hoc caſu † non adſit
indultum, vt infrà dicetur, neque Eneas, neque Sarnen.
ac votum prædictum applicantur ad hunc caſum.
Et quod prædicta veriſſima ſint, clariſſimè deprehen-
ditur, quia, vt dictum, nec temporibus Sixti Quarti, nec
52 Innocentij Octaui, † aderat huiuſmodi regula hodie 33.
53 ſed tantummodò regula hodie 4. & 32. quæ indubitatum
eſt, quod comprehendebant Cardinales Ordinarios colla-
tores, niſi aliter illis fuerit conceſſum ex ſupra deductis,
quibus additur, quod Sixtus Quartus immediatè poſt regu-
54 lam 32. ità † per aliam regulam diſpoſuit S. D. N. concedit
Cardinalibus plenam, & liberam diſpoſitionem omnium
beneficiorum ad collationem &c. diſpoſitionem ſuam &c.
ſpectan. &c. ac voluit, quod expectatiuæ &c. regulæ Can-
cellariæ dignitatum &c. aliorumque beneficiorum etiam
familiarium Cardinalium, Romanorum Pontificium &c.
ad dicta beneficia nullatenus extendantur &c. ergo ſtante
55 d. regula, apparet † quod Cardinalis Ordinarius colla-
tor comprehendebatur ſub regula hodie 4. quia alias non
56 fuiſſet opus expreſſione, de qua in verbis illis concedimus,
quæ conceſſio præſupponit priuationem, iuxt. *not. in cap.*
fin. de verb. ſignif. huiuſmodi autem priuatio non prouenie-
bat aliundè, quàm ex regula hodie 4. Eneas de Falconibus
eff. 17. in 4. vtili, verſ. & hoc, quia nullo iure probatur,
& hoc etiam manifeſtiſſimè deprehenditur ex alia regula
Clementis Septimi, & ex alia Pauli Quarti, in quibus
dabatur facultas Cardinalibus tunc viuentibus conferendi
57 beneficia vacantia per obitum famil. Cardin. † quæ con-
ceſſiones fuiſſent ſuperuacaneæ, ſi Cardinales Ordinarij col-
latores non fuiſſent comprehenſi ſub regula hodie 4. & præ-
58 dictas eſſe regulas Cancellariæ, † non autem conſtitutio-
nes ſatis fuit deductum in præcitato voto Cardinalis Lan-
cellotti, & meo, quæ quidem regulæ in iſtis terminis non
videbantur tollere reſeruationem, ſed ſolum aperire viam
59 conferendi † reſeruata ratione familiaritatis, ac ſi talia
non forent, vt in ſimili dicit Caſſad. *deciſ. 8. num. 10. de*
60 *preben.* cùm † non fuerit facta ſpecialis mentio regulæ ho-
die 4. Caſſad. *deciſ. 38. num. 11.* ſuper regul. & hanc poſtre-
mam regulam non fecit Innocentius Octauus, immediatè
Succeſſor Sixti, vel alij ſubſequentes Romani Pontifices
exceptis Clem. VII. & Paulo IV. ſed vt videri poteſt ex re-
61 gulis antiquis Adrianus VI. ex mente nonnullorum † præ-
deceſſorum ſuorum regulam hodie 32. declarauit, prout in
regula hodie 33. & dicit Sarnen. *ſuper regul. de impetr. benef.*
fam. Cardin. quæſt. 19. in prim. quæ quidem declaratio, vt
patet ex prædictis non dat † facultatem conferendi, ſed 62
inſeruit, & famulatur indulto, vt per Sarnen. *in d. quæſt. 19.*
num. 2.
Secundò principaliter regula 33. non ſuffragatur Cardi-
nali Ordinario collatori, & per conſequens Capitulo, ex 63
Conſtitutione moderatoria Indultorum Gregorij XIV. &
ſanct. mem. Pauli V. quas Rota ſemper habuit † pro per- 64
petuis, & in terminis Conſtitutionis Gregorij, Rota *ha-*
buit hunc ſenſum in cauſa Ripana beneficiorum 7. & 14. Fe-
bruar. 1608. proponente primo bon. mem. Franciſco Penia
tunc Rotæ Decano, & ſecundo loco Illuſtriſſ. Millino Rotæ
Auditore, licet tunc non fuerit facta *deciſ. & expreſsè fuit*
dictum in cauſa Aſſiſien. beneficiorum 7. Maij, & 18. Iunij
1607. coram bo. mem. Card. Sacrato. In ſecunda enim par-
te dd. Conſtitutionum dicitur, † quod beneficia vacantia 65
per obit. familiar. Cardinal. ſiuè in Curia, ſiuè extra Cu-
riam etiamſi ad alterius Cardinalis collationem, vel aliam
diſpoſitionem pertinere deberent, etiam ſi tunc eſſent aliæ
Apoſtolicæ reſeruationes hactenus editæ. Nihilominus
impoſterum diſpoſitioni Sanctitatis Suæ reſeruata cenſean-
tur, itaut in prouiſionibus talium beneficiorum ſuper expe-
ditionibus litterarum illius Cardinalis, cuius familiaris de- 66
functus exiſtit, ſi ipſe Cardinalis tunc præſens in Curia fue-
rit, conſenſus requiri omninò debeat, non autem benefi-
cia huiuſmodi ad collationem, ſeu quamuis † aliam diſpo- 67
ſitionem Cardinalis Ordinarij collatoris, etiam ſi in Ro-
mana Curia præſens fuerit conſenſus quoquomodo requi-
ratur eaſdemque Conſtitutiones, & regulas Cancellariæ
etiam declaratorias ſuper beneficijs familiarium prædicto-
rum Cardinalium editas, & vt additur in † Conſtitutio- 68
ne ſanct. me. Pauli V. edendas, tam quoad Cardinales in-
dulta huiuſmodi habentes, quàm non habentes, atque
ideò indulta ipſa ad terminos præſentis Conſtitutionis redu-
xit, & moderatus fuit, † & prædictæ Conſtitutiones ha- 69
bent clauſulam ſublata, & decretum irritans.
Ex quibus clarè patet, quod Summi † Pontifices re- 70
ſeruant ſibi talia beneficia, ſiue Cardinales habeant in-
dultum, ſiue non habeant, & indulta, & regulas Can-
cellariæ ad terminos huius Conſtitutionis reduxerunt, & 71
moderati fuerunt, quare etiam quod regula 33. aliquid tri-
bueret Ordinario Collatori, nihilominus moderata, & re-
ducta fuit † ad terminos huius Conſtitutionis, & propte- 72
rea Ordinarius collator Cardinalis ea iuuari minimè poteſt.
Neque huic modificationi obſtat, quod regulæ Cancell. per
mortem Papæ expirent, & cùm Sanctiſſ. D. N. nouas re- 73
gulas fecerit inter quas hæc regula 33. videtur ea poſſe iuua-
ri Card. Ordin. collatori, & ſic Capitulo etiam ſuffragatur,
quia regula Moderna cenſetur † innouata cum conditio- 74
nibus inſtatis per dd. Conſtitutiones perpetuas Gregorij
XIV. & ſanct. me. Pauli V. cùm in illis fuerit conſtituta cer- 75
ta regula circa collationem beneficiorum vacantium per
obitum fam. Cardin. Roman. *conſ. 345. num. 22. verſ. cæte-*
rum poteſt, vbi Apoſtill. *in verbo doctrinam ponit concor-*
dantes, & in terminis regulæ Cancellariæ idem Roman. conſ.
379. num. 13. in fin. & num. 14. allegans Bart. *in l. prætor*,
§. eritque differentia, ff. de vi bonorum raptorum, & ſubdit
in fine hæc procedere etiam ſi ſecunda regula videre-
tur † ſuperflua, quia ſufficit, quod aliquid operetur, 76
vel operari poſſit, prout in caſu iſto, quia ſatis hæc regu-
la 33. operaretur, † ſi Summus Pontifex vellet conce- 77
dere indultum conferendi beneficia etiam vacantia per
obitum famil. Cardin. vt Rota conſiderauit, *dum propo-*
neretur prædicta cauſa Ripana beneficij, & quamuis
hæc regula 33. ſit inſerta in volumine aliarum regularum,
hoc non operatur, † quin non recipiat modificationem de 78
qua in dictis Conſtitutionibus Gregorij, & Pauli, etiam
quod ſint extrauagantes, vt per Caſtrenſ. *in conſ. 278. in*
princ. lib. 2.
Quod verò indultum non ſuffragetur, eſt indubitatum,
quia licet illius verba ampliſſima ſint, nihilominus reſtrin-
gitur † per verba in fine poſita, ſcilicet, & quoad bene- 79
ficia vacantia per obitum familiar. Cardinalium, iux-
ta formam Conſtitutionis fel. rec. Gregorij XIV. Præ-
deceſſoris noſtri, & noſtræ, ſcilicet Pauli V. qui indultum
conceſſerat, moderatoriæ indultorum iiſdem Cardinalibus
conceſſorum. Nec iſta verba poſſunt recipere interpreta-
tionem, quod cenſeatur data facultas ſeruata forma indulta;

quia Papa proſequitur, quam ad vnguem ſeruari, & cu-
18 ſtodiri volumus, & non aliàs, quod verbum † ad vnguem
præciſum eſt, & habet vim, & effectum clauſulæ deroga-
toriæ, Abb. *in cap.2. num.5. de reſcript.* Crot. *in l. ſtipulatio
hoc modo num.34. ff. de verb. oblig.* & maximè adiuncta alia
clauſula, *& non aliàs*, quæ habet præciſam naturam, &
82 non recipit † aliquam modificationem, vel interpretatio-
nem ſeparatam à verbis, Dec. *conſ. 61. num. 2.* & importat
83 neceſſitatem, ex quo negatiuè ponitur, & inducit ſole-
mnitatem, & formam, latè Pariſ. *conſ. 19. nu. 15. lib. 2.* Quod
eò magis oſtenditur ex verbis ſubſequentibus; non obſtan-
84 tibus regulis noſtris in † Cancellaria Apoſtolica publicatis,
videlicet de *impetr. beneſ. per obit. fam. Cardin.* quas ad
hunc effectum ad terminos ſupradictæ Conſtitutionis redu-
cimus, ex quibus omnibus ſatis apparet Papam noluiſſe re-
cedere à d. declaratione Gregorij XIV. & ſua, & per illa
verba nihil dediſſe Cardinali, ſed ſolùm declaraſſe, quod
ſuæ, & Gregorij declaratoriæ non obſtabat indultum.

Et ita concluſum &c.

R. P. D. MERLINO.

Dertuſen. beneficij.

Lunæ 27. Aprilis 1626.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, quando eſt mixtum, partim ſcilicet Eccleſiaſticum, & partim Laicale, tunc illud non cadit ſub regul. 9. reſeruatoria menſium, & quando, & ex quibus probetur ipſum eſſe tale.

SVMMARIVM.

1 *Breuium executioni vt ſit locus, opus eſt vt clauſula,* conſtito &c. *in eis poſita, plenè & concludenter iuſtificetur.*

2 *Iuſpatronatus mixtum non cadit ſub regula 9. Cancellariæ reſeruatoria menſium.*

3 *Iuſpatronatus dicitur mixtum, ideſt Eccleſiaſticum, & Laicale, quando partim ſpectat ad Clericos, & partim ad Laicos.*

4 *Iuſpatronatus præſumitur Eccleſiaſticum, ſi ex bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitum, fuerit dotatum.*

5 *Mendacium iniqui redarguitur in ſenio, & morbo confracto, ſupremumque DEI iudicium cogitante, ſi intuitu pietatis dotauerit capellam aliquam.*

6 *Capellam dotans clericus, ex quo argui poſſit, quod eam dotauerit ex bonis patrimonialibus.*

7 *Laici, ſi in longiſſima quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus reperiantur, oritur magna præſumptio, quod illud fuerit dotatum ex bonis Laicalibus.*

8 *Iuſpatronatus fundatum ex bonis Eccleſiaſticis, non poteſt laicis relinqui, nec ipſi tunc ſunt admittendi ad præſentandum.*

9 *Iuſpatronatus Laicale, ſi quis poſſideat, dato, quod aliquis aſſerat, illud fuiſſe fundatum ex bonis Eccleſiaſticis, onus probandi ſpectat ad eum.*

DECISIO DCLV.

CVm Iacobus Villalta obtinuiſſet à Sede Apoſtolica pro-
uiſionem beneficij S. Annæ in Parochiali Terræ Ca-
ſtilionis tanquam reſeruati ratione menſis, & ſuper dicta
prouiſione expediuiſſet Breue de capienda poſſeſſione no-
mine Cameræ, & ſubſequenter obtinuiſſet ab A. C. man-
tum de immittendo cum declaratoria, fuit ab his appellatum
pro Iacobo Caſtellet, & commiſſa appellationis cauſa in
Rota cum clauſula, *arbitrio*, ſuper quo per me dubio propo-
ſito Domini reſponderunt, arbitrium intrare; Quoniam vt
ſit locus executioni Breuium huiuſmodi clauſula, *conſti-
to &c.* debet iuſtificari plenè, & concludenter, Rot. *recent.
deciſ. 580. nu. 5. par. 2. in Elnen beneficij 10. Decembris 1614.
coram Reuerendiſs. D. meo Seleucien.* & in alijs relatis per
Garz. *de Benefic. par. 6. cap. 3. num. 64.* Quæ tamen iuſtifica-
tio in præſenti viſa eſt deficere, quia beneficium, de quo
2 agitur, † eſt Iuriſpatronatus mixto, quod non cadit ſub
regula reſeruatoria menſium, Caſſad. *deciſ. 4. num. 10. in
fin. de probat. & dec. 7. nu. 10. de Iurepatron.* Achil. *deciſ. 13.
per tot. eodem tit.* Put. *deciſ. 157. num. 5. lib. 3.* Creſcent. *de-
ciſ. 3. num. 3. de Iurepatron.* Rota *deciſ. 574. num. 10. par. 1.
diuerſ. & in recent. deciſ. 541. ſub num. 4. par. 2.* plenè Gon-
zal. *ſuper reg. 8. gloſ. 18. nu. 13. & 14.*

Et qualitas prædicta Iuriſpatronatus benè viſa eſt probari
ex quo Bertrandus de Torrentibus fundator illud reliquit
Rectori, & iuratis dictæ Terræ Caſtilionis, vt in eiuſdem
vltimo Teſtamento de anno 1310. Qui iurati cùm ſint Lai-
ci, & pro medietate habeant Iuſpræſentandi, vtique ne- 3
gari non poteſt, quod Iuſpatronatus ſit mixtum, Gemin.
in cap. vnic. in finalibus verbis de Iurepatr. in 6. Felin. *in
c. multorum num. 3. verſ. Et ideò ſingulariter de Iud.* Abb. *in
c. dilectus num. 5. de offic. legat.* Lambertin. *de Iurepatron.
lib. 2. par. 3. qu. 9. art. 9. num. 1.* Couar. *pract. qu. cap. 36. nu. 5.*
Rot. *diuerſ. dec. 574. nu. 9. par. 1.*

Nec obſtat, quod dictus Bertrandus eſſet Rector Eccle-
ſiæ Parochialis, vnde informantes pro Villalta conantur in-
ferre Iuſpatronatus ab eo fundatum † præſumi Eccleſiaſti- 4
cum vti dotatum ex bonis acquiſitis intuitu Eccleſiæ, iuxta
tradita per Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 18. num. 110.* omiſſo
enim, quod idem Rector aſſeruit in ipſo Inſtrumento fun-
dationis ſe fundaſſe Iuſpatronatus ex bonis proprijs, cu-
ius aſſertio iniquè redargui videtur de mendacio, dum ſe-
nio, † & morbo confractus mortem ſupremumque Dei 5
iudicium cogitans, pietatis impulſu dotabat altare; Ceſſare
viſa eſt Dominis difficultas, quia ſuſpicio omnis mendacij,
quæ poſſet exoriri contra dictam aſſertionem purgari vide-
tur tum ex præſentia, & conſenſu ſororis dicti Bertrandi ſub
cuius ſororis nomine † emptum fuit illud prædium datum 6
in dotem Altaris, nam ſi dotatio facta fuiſſet ex bonis
Eccleſiaſticis, opus non fuiſſet dicta præſentia, & aſſenſu
ſororis. Tum etiam ex longiſſima quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi in qua reperiuntur dicti Iurati Laici, † vnde ori- 7
tur maxima præſumptio, quod Iuſpatronatus fuerit funda-
tum ex bonis patrimonialibus, nam alias † non potuiſſet 8
illis relinqui, nec fuiſſent admiſſi ad præſentandum, Achil.
dec. 1. nu. 1. de Iurepatr. Gonzal. *vbi ſupra num. 109.* Man-
doſ. *in tract. de Signatur. Grat. tit. de derogat. Iuriſpatr.
verſ. Quæro* cum alijs quos latè refert, & ſequitur Garz.
de Beneſ. par. 4. cap. 1. num. 594. Vel ſaltem dicta quaſi poſ-
ſeſſio transfert onus probandi in illum, qui prætendit Iuſ- 9
patronatus fuiſſe fundatum de bonis Eccleſiæ, Mohed. *dec. 9.
ante nu. 1. de Iurepatron.* Creſcent. *deciſ. 9. num. 1. eodem tit.*
Put. *dec. 90. num. 1. lib. 3.*

Et ita vtraque parte informante &c.

Infra in Appendice habetur altera deciſio in eadem cauſa ſub die 5. Iulij 1627. coram eodem bon. me. Merlino.

R. P. D. COCCINO.

Carthagineñ. Sponſalium.

Mercurij 29. Aprilis 1626.

ARGVMENTVM.

Ad Eccleſiam ſi vir, & mulier ibant ad effectum contrahendi matrimonium, & per viam ſuperuenit impedimentum, itaut ſuum intentum aſſequi non potuerunt, ſed vir dixit mulieri, benè ſcis, quod tu es mea vxor, & alia non eſt futura, niſi tu mea vxor, & è contra ſic pariter dixit mulier viro, dubitatur modò an iſta verba in iſto frangenti prolata importent matrimonium, vel ſponſalia, vide diſtinctionem.

SVMMARIVM.

1 *Verba illa, prolata inter virum, & mulierem, altera non eſt futura mea vxor, quàm tu, & ſic quoque dixit mulier, ſecundum aliquos iſta verba important ſponſalia de futuro.*

Alij verò contrarium ſentiunt ea ratione, quia promittere non ducturum aliam, quàm Bertam, non important conditionem ducendi Bertam, ſed tantum aliam ducere, nu. 3.

2 *Dictio,* niſi, *quando ſequitur negatiua, affirmat.*

4 *Promiſſio non ducendi aliam in vxorem, quàm Bertam,*

licet

licet fortè ſecundum veriorem non importent obligationem eam ducendi, tamen ſecus eſt, quando ex coniecturis apparet contrahentes voluiſſe matrimonium, vel ſponſalia contrahere.

5 *ad Matrimonium contrahendum ad Eccleſiam ſi aliqui vadant, & ſuperueniat impedimentum per viam, tunc intrat clara coniectura, ſi impedimentum non ſuperueniſſet, matrimonium fuiſſet contractum.*

6 *Verba prolata ab impeditis contrahere matrimonium, quando importent ſponſalia de futuro.*

7 *de Matrimonio contrahendo, quando tractatur, tunc verba promiſſionis contrahendi, an importent matrimonium, vel ſponſalia, & num.8.*

9 *Verba illa prolata à muliere, tu ſcis, quod es meus maritus, quando non dicantur prolata, vt matrimonium per verba de præſenti contraheretur.*

10 *de Sponſalibus, quando conſtat, tunc pars renuens contrahere matrimonium, eſt cogenda non præcisè, ſed per cenſuras, vt de nolente fiat volens.*

11 *Et ad contrahendum per verba de præſenti diſponatur.*

D E C I S I O DCLVI.

HOc dubium, an Petronilla ſit cogenda ad contrahendum matrimonium, quod vna tantùm parte informante fuit diſputatum, habet præexiſtentem cognitionem, ſcilicet an conſtet de ſponſalibus, quod primò quidem inſpiciendum eſt, & dicta teſtium ad hunc effectum ponderanda, qui conueniunt quod cum Petronilla eſſet in curru, & aſcenderet ad Eccleſiam pro contrahendo per verba de præſenti, hoc quo frater, & conſanguinei animaduertiſſent, & ipſi etiam aſcenderent, primus teſtis deponit, quod Petronilla dixit Alphonſo benè ſcis, quod es meus maritus, conſtitue me in loco tuto, & attende tuæ vitæ, quia tibi affirmo, & do fidem, & manum, quod alius non erit meus maritus, niſi tu, & Alphonſus reſpondit, Votum facio Chriſto, quod altera non eſt futura vxor mea, niſi, & ſecundus teſtis deponit Petronillam dixiſſe ponas te in tuto, quia futurus es meus maritus, & Alphonſum reſpondiſſe ſolam Petronillam ſibi futuram vxorem ſeque illius maritum. Tertius verò teſtis, quod Petronilla dixit, futurus es meus, & hæc verba acceptauerit vterque illa ſæpius repetendo, quartus deponit, quod Petronilla dixit illum ſuum eſſe coniugem, ſeque illius vxorem, ideòque poſſe illam adducere quoquo vellet, hæcque verba pluries repetita fuiſſe confirmat.

Stante hac ſerie facti fundamentum non poteſt fieri, niſi
in dictis duorum teſtium priorum, qui conueniunt in hoc,
qui conueniunt in eo, quod Petronilla dixit, alius non erit
meus vir, quàm tu; & Alphonſus è contra reſpondit, altera
1 non eſt futura vxor mea, quàm tu. Quæ quidem † verba
aliqui voluerunt importare ſponſalia per verba de futuro,
2 quia dictio, *niſi*, cum ſequatur negatiuam affirmat, † &
ideò cenſentur ſponſalia de futuro, vt tenent quamplures
relati per Sanch. *de matrim. lib.1. diſput.19. num.* 3. Contrarium tamen aſſerunt alij per eundem Sanch. relati vbi ſupra
3 ea ratione, quia promittere † non ducturum aliam niſi
Bertam, quod teneatur ducere Bertam non importat, ſed
tantum teneri aliam non ducere.

Cæterùm dixerunt Domini hanc poſtremam ſententiam,
licet fortè veriorem non procedere quando ex coniecturis
4 apparet † contrahentes matrimonium, vel ſponſalia contrahere, Specul. *in tit. de ſponſal. in princ. num.* 3. Alex. de
Neu. *in cap. ex parte num.* 31. *de ſponſal.* Cepoll. *conſ.1. in
ciuili lib.* 6. Peregr. Lopez *l.* 2. *verbo y prometo tit.*1. *par.*4.
Guttier. *qq. Canon. lib.1. cap.*21. *num.* 18. Sanch. *de matrim.
lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 7. In propoſito autem dum Alphonſus,
5 & Petronilla irent † ad contrahen. matrimonium, & ſuperuenerit impedimentum, intrat clara coniectura, quod
illa verba importent ſponſalia de futuro, quia cùm tunc
6 impedirentur, † indicant, quod ceſſante impedimento
contrahere promittebant, adeout, nemo ſanæ mentis hoc
neget.

Neque eſt verum, quod in hac facti ſpecie cum tunc
7 tractaretur † de matrimonio verba importent matrimonium, non ſponſalia, vt dicunt DD. prædicti, & Sanch.
*nu.*7. cum præſertim Petronilla, tu ſcis, dixerit, quod es meus
maritus. Quia hoc procederet ſi ſimpliciter tunc fuiſſet

actum † de matrimonio contrahendo, ſed de contrahen- 8
do in Eccleſia, & ſuperuenerit impedimentum fratris, &
conſanguineorum, ideò verba, tu ſcis, quod es meus maritus, non fuerunt prolata, vt matrimonium † per verba 9
de præſenti contraheretur, ſed ad indican. voluntatem determinatam, & verba ſequentia non alius meus maritus,
quàm tu, important quod ceſſantibus impedimentis fiet matrimonium.

Cùm igitur ex prædictis conſtet de ſponſalibus reſultat reſolutio dubij, quod Petronilla eſt cogenda † non præcisè, 10
ſed per cenſuras, vt de nolente fiat volens, & ad contrahen.
per † verba de præſenti diſponatur, *cap. requiſiuit de ſpon-* 11
ſal. Couar. *de ſponſ. par.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. *&* 5. Lauden. *inter conſ. matrim. conſ.* 15. *nu.* 11. Abb. Ioan. Andr. *& cæteri in cap. ex litteris de ſponſal.* Boer. *conſ.* 40. *num.* 22. Seraph. *dec.*1092. *& dec.*1112. *num.* 1. *&* 2. Sanch. *de matrim. lib.*1. *diſput.*29. *num.* 8. Ferrett. *conſ.* 171. *per tot.* Fachin. *conſ.* 53. *lib.*1. Et ita concluſum &c.

R. P. D. R E M B O L D O.

Anconitana Prædij.

Mercurij 29. Aprilis 1626.

A R G V M E N T V M.

Secundo creditori, quamquam competat ius offerendi primo creditori, hoc tamen fallit, quando primus creditor vendidit pignus iure creditoris, & ad hoc dantur aliæ etiam limitationes. Creditor quando non poſſit ſibi ipſi vendere pignus, & quando ſecus.

S V M M A R I V M.

1 *Creditori ſecundo competit ius offerendi primo creditori, fallit num.*2.

2 *Creditor primus vendendo pignus iure creditoris, tunc transferre dominium non affectum, iuri ſecundi creditoris, & nu.*4.

3 *Et hoc quia facultas vendendi pignus præceſſit obligationem ſecundi creditoris.*

5 *Creditor primus, quando vendit pignus, vt excludatur ſecundo creditor à iure offerendi, quid ſolum inſpiciatur.*

7 *Creditor primus, quando emit pignus vti extraneus, & ad effectum acquirendi dominium, tunc ſecundus creditor non poteſt offerre, & num.*8.

9 *Creditor non poteſt vendere pignus ſibi ipſi, nec ſimulatæ perſonæ.*

*Et quando iſta venditio eſt nulla, tunc ſecundus creditor ſemper poteſt offerre, num.*10.

11 *Text. in l. & qui ſub imagine, Cod. de diſtrac. pign. procedit in pignor. conuentionali, non autem in pignore iudiciali.*

12 *Pignus iudiciale poteſt creditor ſibi ipſi adiudicare alio non exiſtente emptore.*

13 *Hypotheca habet ius offerendi annexum.*

14 *Fundus æſtimatus ſi aſſignatur marito pro dote vxoris, mortua vxore, ius quod habebat maritus euaneſcit.*

15 *Dos vxoris non comprehenditur in generali obligatione mariti.*

16 *Oblatio vera, & realis crediti requiritur, vt ſecundo creditori competat ius offerendi in primo creditori.*

D E C I S I O DCLVII.

IN hac cauſa fuerunt latæ extra Rotam duæ ſententiæ prior in ſubſtantia declarat Ven. Collegio Societatis IESV Anconæ competere, tamquam ſecundo creditori Bartholomæi Fanelli ius offerendi Scipioni Rinaldino primo eiuſdem Fanelli creditori. Quodque prædium deliberatum Raphaeli, & ab eodem Raphaele venditum dicto Rinaldino longè plus valebat ſcutis duobus millibus pro quibus fuit dicto Raphaeli deliberatum. Secunda autem ſententia confirmat primam in ea parte in qua declarat, competere dicto Collegio ius offerendi, in altera verò parte eandem ſententiam reuocat.

Vnde fuit dubitatum, an hæc ſecunda ſententia eſſet

confirmanda, vel infirmanda, & Domini ſtrictè quoad pri-
mum caput in quo declarat dicto Collegio competere ius
1 offerendi, cenſuerunt eſſe reuocandam, moti ſunt. Primò,
quia regula, quod ſecundo creditori competit ius offerendi
anteriori creditori, iuxt. text. *in l. potior, §. fin. ff. qui pot. in*
2 *pign. hab.* fallit, quando primus creditor vendidit † pignus
iure creditoris, tunc enim primus creditor ex licentia ſibi
à lege data transfert in emptorem dominium non affectum
iuri ſecundi creditoris, & propterea illud cenſetur ſubla-
3 tum, ac ſi res numquam fuiſſet obligata † poſteriori cre-
ditori, quia ſcilicet facultas vendendi pignus præceſſit obli-
gationem ſecundi creditoris, *l. 1. C. ſi antiq. cred.* vbi Iac. de
Aren. Bald. Salu. & alij relati per Neguſant. *de pignor. l. 3.*
memb. 5. par. 1. num. 4. Franch. *deciſ. 69. num. 1.* Vnde cùm
in caſu iſto ad inſtantiam Rinaldini primi creditoris fuerit
venditum prædium, de quo agitur, Raphaeli pro ſcutis 2.
4 mil. dominium dicti prædij fuit † in dictum Raphaelem
translatum, nec vlterius competit Collegio ſecundo credi-
tori ius offerendi, & ſupradictis.

Non obſtat, quod dictum prædium fuit in effectu delibe-
ratum Rinaldino, non autem Raphaeli, cum Raphael
habuerit nudum nomen, fueritque eius perſona ab ipſo Ri-
naldino ſuppoſita ad licitandum, vt conſtat ex Raphaelis
declaratione facta ad fauorem Rinaldini, quia hoc quate-
nus etiam iuſtificaretur nihil faceret ad effectum de quo agi-
5 tur. In hac enim materia inſpicitur † tantum an creditor
emerit pignus tuendi pignoris cauſa, ſeu potius vti extra-
neus, & ad effectum acquirendi dominium, & ſiquidem
emit tuendi pignoris cauſa tunc ſecundus creditor poteſt
6 offerre, & in iſtis † terminis procedunt allegata pro Col-
7 legio: ſi verò emit vti † extraneus ad effectum acquirendi
dominium, ſecundus creditor non poteſt offerre, vt expli-
cat Franch. *d. dec. 69. num. 3. & 4.* Et in caſu iſto ſatis colli-
gitur ex eo ipſo, quod Rinaldinus ſuppoſuit Raphaelem ad
licitandum, quod intentio ipſius Rinaldini fuit emere di-
ctum prædium non iure creditoris, & ad effectum tuendi
pignus, ſed vti extraneus, & ad effectum acquirendi do-
8 minium, & ſic non poteſt competere Collegio dictum ius
offerendi.

9 Non obſtat, quod creditor † non poteſt vendere pignus
ſibi ipſi, nec ſimulatæ perſonæ, *l. & qui ſub imagine, C. de*
10 *diſtract. pignor.* & vti venditio eſt nulla † tunc ſecundus
creditor ſemper poteſt offerre, Franch. *deciſ. 224. quia diſ-*
11 *poſitio text.* † *in dicta l. & qui ſub imagine*, procedit in pi-
gnore conuentionali, non autem in pignore iudiciali. Illud
12 enim poteſt alio † emptore non exiſtente etiam ipſi credi-
tori adiudicari, *l. 1. C. ſi in cauſ. iudic.* vbi Baldus *in fin.* Surd.
conſ. 256. num. 5. lib. 2. Roland. *conſ. 32. num. 33. lib. 1.*

Secundò viſum fuit Dominis non competere ius offeren-
di, quia non conſtat ſufficienter de credito Collegij minuſ-
13 que hypotheca, † cui ius offerendi eſt annexum, Bald.
conſ. 5. num. 2. & 3. Theſaur. *dec. 157. num. 5.* Card. Mantic.
dec. 126 num. 5.

Et quod in effectu dicta hypotheca deficiat, probari vide-
tur, quia prædium, de quo agitur, fuit aſſignatum Fanel-
lo in dotem, & pro fundo dotali à Virginia eius prima vxo-
14 re inæſtimatum, † vnde per mortem Virginiæ ius, quod
habebat Fanellus in dicto prædio fuit reſolutum, *l. vnica,*
§. illo, C. de rei vx. act. Nec propterea illud cadere potuit
15 ſub obligatione omnium bonorum facta per Fanellum ad
fauorem Collegij.

Tertiò videbatur aliquibus ex Dominis iniuſta dicta ſen-
16 tentia, quia decernit dandam eſſe immiſſionem † Collegio
non facta reali, & actuali oblatione crediti, quæ erat ne-
ceſſaria, Morot. *de iur. offer. nu. 75.*

R. P. D. COCCINO.

Romana, ſeu Neapolitana de Proida.

Mercurij 29. Aprilis 1626.

ARGVMENTVM.

Trebellianica debetur hæredi grauato fideicommiſſo vniuerſali, & ſi ipſe illam non detraxerit, poterit eius hæres eam detrahere. Trebellianica poteſt etiam prohiberi filijs primi gradus tam expreſsè, quàm tacitè, & quando tacitè prohibetur, quid requiratur. Trebellianicam teſtator non cenſetur prohibuiſſe ex eo, quod omnia eius bona fideicommiſſo ſuppoſuit.

SVMMARIVM.

1 *Trebellianica debetur ex fideicommiſſo vniuerſali.*

2 *Trebellianicam ſi hæres grauatus non detraxerit, poterit eius hæres eam detractionem petere.*

3 *Fructus percepti ex hæreditate computantur in Trebellianicam, intellige in hæredibus extraneis.*

4 *Filij primi gradus non imputant fructus hæreditatis in Trebellianicam, etiamſi duas quartas detrahant.*

5 *Trebellianica ex quo videatur prohibita.*

6 *Trebellianicæ prohibitio poteſt fieri etiam filijs primi gradus, tam expreſsè, quàm tacitè.*

7 *Trebellianicæ prohibitio, quando fit filijs primi gradus tacitè, vt valeat, requiritur, vt verba teſtatoris ſint talia, vt neceſſario concludant prohibitionem aliud importare non valeant, & nu. 10.*

8 *Teſtator ſi dicat, quod ſupponit omnia eius bona fideicommiſſo, ex hoc pernecesſe non videtur prohibita detractio Trebellianicæ.*

9 *Legitima filiorum non venit in generali conſtitutione fideicommiſſi, cum de iure ab eo ſit excepta.*

11 *Teſtator ſi à fideicommiſſo excipiat legitimam filiorum, ex hoc perneceſſe non concluditur, voluiſſe prohibere Trebellianicæ detractionem.*

Quia per talem exceptionem præſumitur voluiſſe teſtator eius mentem fuiſſe, vt legitima non comprehenderetur ſub fideicommiſſo, non autem Trebellianicam prohibere, num. 12.

12 *Teſtator ex quo ſuppoſuit omnia bona fideicommiſſo, non ex hoc ſequitur vt voluerit prohibere Trebellianicam.*

13 *Trebellianica non cenſetur prohibita ex quo teſtator mandauit, vt bona, pleno iure, reſtituerentur, niſi adſint alia verba, quæ importent, vt teſtator voluerit omnia bona reſtitui.*

DECISIO DCLVIII.

DOmini dixerunt Trebellianicam deberi etiam filio gra-
uato vltra legitimam, cum ex fideicommiſſo vniuer-
ſali † Trebellianica debeatur, *cap. Rainaldus, & cap. Ray-* 1
nutius de teſtam. & latè aduerſus improbos impugnatores
defendit Fachin. *controu. iur. lib. 5. cap. 2.* & per conſequens,
† cum Franciſcus filius grauatus illam non diſtraxerit, de- 2
betur Patribus Clericis Regularibus illius hæredibus,
l. quamquam, C. ad l. falcid. Peregr. *de fideic. art. 3. num. 8.*
verſ. item hæres. Neque in hoc caſu agendum eſt de fru-
ctuum computatione † in dictam Trebellianicam, quia 3
licet computentur hæredibus extraneis, non idem militat
in filijs primi † gradus, etiam quod duæ quartæ ſint detra- 4
hendæ, Bald. *in l. quid de bonis, §. quod auus num. 1.* Alex.
num. 3. ff. ad l. falcid. Peregr. *art. 3. nu. 112.*

Non obſtat, quod † hic Trebellianica videatur prohi- 5
bita ex illis verbis, *leuata la legitima, nel reſto ſottopone al*
fideicommiſſo tutti i Monti &c. Poteſt † enim & expreſ- 6
sè, & tacitè prohiberi etiam filijs primi gradus, vt fuit nu-
per firmatum *coram me in cauſa Peruſina de Alphanis* 27.
Martij 1626. nam fuit reſponſum, quod quando agitur de
tacita prohibitione † verba teſtatoris debent eſſe talia, quæ 7
neceſſario concludant prohibitionem aliudque importare
non poſſint, Caſtr. *conſ. 28. num. 4. lib. 2.* Dec. *conſ. 89. num.*
44. lib. 1. Bellon. *conſ. 65. num. 3.* Clar. *in teſtamentum qu. 62.*
num. 3. Molin. *de primog. lib. 1. cap. 17. nu. 16.* Gabr. *concl. 2.*
num. 7. verſ. contrarium, & num. 3. de Trebellian. Mantic.
de coniect. lib. 7. tit. 12. num. 10. Honded. *conſ. 45. num. 22. &*
ſeqq. lib. 2. Petr. *de fideic. qu. 15. num. 154. & 156.* Boer. *dec.*
44. nu. 33. Odd. *conſ. 18. num. 22.*

In propoſito autem verba illa, *leuata la legitima, nel re-*
ſto ſottopone al fideicommiſſo tutti i Monti, † non æquipol- 8
lent expreſſæ prohibitioni, nec perneceſſe inducunt prohi-
bitionem Trebellianicæ, quia exceptio legitimæ nihil aliud
facit, quam expreſſionem illius, quod de iure inerat cum
de iure legitima eſſet excepta, *l. quoniam in prioribus, C. de* 9
inoffic. teſtam. & ſic iſta expreſſio perneceſſe, aut per æqui-
pollens non importat prohibitionem † Trebellianicæ, vt in 10
puncto fuit reſolutum *in cauſa Viterbien. fideicommiſſi* 11.
Ianuarij 1606. *coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Hie-*
roſolymitano.

Nec

Nec releuat, quod verba illa videntur importare, quod
11 dempta legitima totum reſtituatur, † quia hoc non eſt ve-
rum, ſed ſolum voluit declarare, quod non intendebat
comprehendere legitimam ſub fideicommiſſo, non autem
12 & Trebellianicam. Nam & ſi † bona ſubijciantur fi-
deicommiſſo, nihilominus ex hoc non reſultat tacita pro-
hibitio Trebellianicæ, imò & ſi adeſſent verba, quod pleno
iure bona reſtituerentur, niſi adeſſent alia, quæ importa-
13 rent quod teſtator † voluerit omnia bona reſtitui, non
cenſeretur prohibita Trebellianica, vt per Iaſ. *conſ.84.n.27.* & ibi adden. *in verb. Trebellianica lib.1.* & ſatis exemplificatur *in d. Peruſina coram me.*

Et ita concluſum vna tantùm parte informante.

R. P. D. REMBOLDO.

Vrbeuetana Solutionis.

Lunæ 4. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Perſonæ induſtria, quando non eſt electa, tunc contractus omnes ſunt tranſitorij ad hæredes, etiamſi in eis eorum mentio non ſit facta, & contractus videatur etiam reſtrictus ad perſonas contrahentium, & adſit dictio taxatiua, *tantum*, cum in dubio ſit præſumendum voluiſſe, quis conſulere etiam eius hæredi.

SVMMARIVM.

1 *Solutio ſi ſit promiſſa in pecunia, tunc in ea facienda venit.*

2 *Fallit tamen hoc, ſi debitor cauit poſſe etiam ſoluere in tot bonis ſuo arbitrio.*

3 *Facultas, quando eſt perſonalis, non egreditur perſonam, & cum perſona extinguitur.*

4 *Contractus omnes ſunt tranſitorij ad hæredes, niſi aliud ſit conuentum, vel materia non ſit tranſitoria ad eos.*

5 *Contractus omnes ſunt tranſitorij ad hæredes, etiam ſi eorum mentio nulla ſit facta.*

Et hoc procedit etiam ſi contractus videatur reſtrictus tantùm ad perſonam contrahentium, nu.5.

Vnde hæredi non poteſt opponi, quod non ſit ſcriptus in inſtrumento, nu.6.

6 *Hæres etiam cenſetur nominatus, nominato Titio.*

7 *Et hoc eſt verum, etiamſi adſit taxatiua tantùm, & etiam quod pactum eſſet perſonale.*

8 *Facultas eligendi, & declarandi an ſit tranſitoria ad hæredes.*

9 *Contrahentes in dubio præſumendum eſt voluiſſe, etiam conſulere eorum hæredibus.*

10 *Pretij declaratio ſi ſit remiſſa in arbitrium vnius, vel vbi eſt conſiderata induſtria perſonæ, tunc hæredes electi nihil prætendere poſſunt.*

11 *Contrahentes ſi aliquid expreſſerunt, & quædam alia tacuerunt, quid inde inferri poſſit, & nu. 12.*

13 *Contractus ſemper ex veriſimili mente extenduntur ad hæredes.*

DECISIO DCLIX.

QVondam Eques Iannottus promiſit D. Triuultio ſoluere pro dote Violantis eius filiæ ſcuta quinque millia monetæ in hunc modum, videlicet, ſcuta mille in fine triennij à die contractus tunc celebrati inchoandi, & deinde de triennio in triennium, & in fine cuiuslibet triennium ſcuta mille vſque ad integram ſolutionem, adiectis his formalibus verbis: *In modo però che non potendo, ò non volendo il detto Sig. Caualiero pagare la detta dote in danari contanti, li ſia lecito dare in pagamento tanti beni ſtabili à beneplacito di eſſo Sig. Caualerio, ò pagar l'interuſurio à ragione di cinque per cento conforme alla diſpoſitione del Statuto di Oruieto.* Dicto autem Equite vita functo, orta fuit controuerſia inter D. Triuultium, & hæredem dicti Equitis ſuper ſolutione dictæ dotis, & cauſa coram A. C. introducta fuit per eum lata ſententia, qua declarauit licuiſſe, & licere hæredi dicti Equitis dare in ſolutum pro quantitate à dicto Equite promiſſa tot bona ſtabilia hæreditaris dicti Equitis ad ſuum benepiacitum; A qua ſententia cùm fuiſſet pro parte Triuultij appellatum. Dubitatum fuit, An dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda.

Domini cenſuerunt eſſe confirmandam. Licet enim di-
cta dos fuerit promiſſa † in pecunia, & regulariter aliud 1
pro alio ſolui non poſſit, *l. 2. §. 1. ff. ſi cert. pet. l. cum à quo, & auth. niſi, C. de ſolut.* Tamen hoc non procedit ſtante pa-
cto ſupra relato, quo voluit ſibi præcauere debitor, vt
poſſet † ſuo arbitrio ſoluere dictam dotem, vel in pecunia, 2
vel in bonis ſtabilibus.

Nec obſtat, quod facultas data Equiti ſoluendi, vel in
pecunia, vel in bonis ſtabilibus eſt perſonalis, ideòque non
egreditur † eius perſonam, & eſt cum perſona ipſius Equi- 3
tis extincta, *l. ſi tibi 17. §. ſi quis, l. qui in futurum,* vbi
Paul. de Caſtro, Iaſ. & alij, *ff. de pact.* Quia in dubio,
quando expreſsè actum non eſt, vt contractus non tran-
ſeat ad hæredes, aut res non eſt talis naturæ, vt non ſit
tranſitoria ad hæredes, etiam quod hæredum nulla ſit fa-
cta mentio, atque ita contractus videri poſſit reſtrictus ad
perſonam contrahentis tantum, † cenſetur nihilominus 4
contrahens voluiſſe proſpicere ſibi, & hæredibus, *l. ſi pa-
ctum, in fin. ff. de probat. l. tale pactum, §. fin. ff. de pact. l. ſi
neceſſarius, §. de vendendo, ff. de pignorat. act.* Et hæredi
opponi non poteſt, quod non ſit ſcriptus in inſtrumento,
nominato † enim Titio cenſetur etiam nominatus eius 6
hæres, vt latè per Card. Mantic. *de tac. & ambig. lib. 3. tit. 1.
num. 33. & ſeq.* Idque procedit etiam ſi fuerit appoſita ta-
xatiua, *tantum*, & etiam quod † pactum eſſet perſo- 7
nale, nihilominus enim ex veriſimili mente contrahen-
tium extenditur ad hæredes, idem Cardin. Mantic. *tit. 7.
num.* 8.

In caſu autem iſto non fuit expreſsè actum, quod
dicta facultas non tranſiret ad hæredes, quia etiam
facultas † eligendi, & declarandi eſt tranſitoria ad hæ- 8
redes, Bart. *in l. ſi ſic legatum, §. ſi quis ita num. 1. ff. de
legat.* 1.

Nec repugnat mens veriſimilis contrahentium, ac pro-
pterea iure merito cenſeri poſſunt comprehenſi etiam hære-
des Equitis in dicto pacto, † quibus in dubio videtur vo- 9
luiſſe proſpicere ex ſupra allegatis.

Nec obſtant in contrarium allegata, quia procedunt in
caſibus in quibus res non eſt tranſitoria ad hæredes, † vt 10
quando declaratio pretij eſt remiſſa in arbitrium vnius, vel
vbi alias eſt electa induſtria perſonæ, Bart. *in l. ſi ſtipula-
tus fuero num. 3. & ſeq.* Iaſ. *num. 3. verſ. ſecundo limita,*
Caſtr. *num. 2. ff. de verb. oblig.* atque ita caſui huic non ap-
plicantur.

Minus facit, quod in ijſdem capitulis matrimonialibus
dictæ partes conuenerunt, † quod eueniente morte Equi- 11
tis Triuultius poſſet non expectata dilatione conceſſa Equi-
ti ad ſoluendum dotem eam conſequi, quia licet dictæ
partes conuenerint, quod ceſſaret dilatio eueniente
morte Equitis, non tamen propterea ſequitur, quo eæ-
demmet partes voluerint quoque ceſſare facultatem ſol-
uendi dictam dotem in bonis eueniente dicta morte;
Quinimò ex hac ipſa declaratione dictarum partium
poteſt ſumi argumentum, † quod ſi eædem partes vo- 12
luiſſent eueniente dicta morte ceſſare dictam faculta-
tem, id expreſſiſſent, prout fecerunt declarando earum
voluntatem circa dictam dilationem.

Aliæ ponderationes deductæ ex verbis, quibus con-
cepta ſunt dicta Capitula, non viſæ fuerunt DD. ta-
les, vt propterea recedi debeat à regula, quod † con- 13
tractus ſemper extenditur ex veriſimili mente contra-
hentium ad hæredes, etiam quod de ijs expreſſa men-
tio facta non fuerit, dummodo res ſit tranſitoria ad
hæredes, *d. l. ſi pactum, ff. de probat.* cum alijs ſupra
allegatis.

R. P. D. PIROVANO,

Bononieñ. pretij Clericatus Cameræ,

Lunæ 4. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Pater emens officium pro filio, quamuis ad cognoſcendum an voluerit illud ei donare, ſoleat tradi ea diſtinctio, ſcilicet aut appoſuit decretum reſeruationis dominij, & tunc non præſumatur voluiſſe illud donare, aut non appoſuit, & tunc ſecus eſt dicendum, tamen, quando fuit omiſſum prædictum decretum, nullatenus præſumatur, patrem voluiſſe illud donare filio, in hoc enim eſt facienda diſtinctio, inter pretium, & ipſum officium.

SVMMARIVM.

1 *Officium pater emens ex proprijs pecunijs filio, ſi pretium eiuſdem officij ei non donauerit, poteſt ſine dubio illud à filio repetere.*

2 *Pater emendo pro filio aliquod officium, quando præſumatur illud ei donaſſe, & quando veniat in legitimam imputandum.*

3 *Pater emendo officium in perſonam filij cum reſeruatione decreti, & tunc non cenſetur illud donaſſe, quia per tale decretum dominium remanet penes patrem.*

4 *Si verò emit abſque tali decreto, & tunc cenſetur donatum, quia dominium remoto impedimento decreti, tranſit in emptorem officij.*

5 *Officium emendo pater pro filio abſque reſeruationis decreto, & tunc proprietas illius tranſit in filium, poterit tamen pater repetere pretium, niſi illud ei donauerit.*

6 *Donatio non præſumitur, vbi qualibet alia cauſa conſiderari poterit.*

7 *Acquiſitio dominij officij empti à patre pro filio, & donatio eius, differunt inter ſe.*

8 *Officium pro filio pater acquirere poteſt, quamuis ipſe non efficiatur dominus eiuſdem officij, & quod nihilominus pretium non ſit donatum.*

9 *Et vtrum officium computetur in legitimam, & quid de pretio, & nu. 10.*

11 *Pater emens officium pro filio, ſi non conſtet de voluntate patris donandi filio pretium, an præſumatur donatio ex morte patris, ſi in vita illud non recuperauerit.*

12 *Intellige id non eſſe verum, vt non præſumatur donatio, quando adſunt proteſtationes de illud habendo.*

13 *Officium vacabile emens pater pro filio cuius reſignatio non niſi cum magna difficultate admitti ſolet, tunc illud non imputatur in legitimam filij.*

14 *Limita ſi non ſit impoſſibile attento ſtylo.*
Nicol. de Vbald. de ſucceſſ. ab inteſt. par. 1. nu. 30. quando non procedat, num. 14.

15 *Officium, & pretium officij ſunt inter ſe diuerſa.*

DECISIO DCLX.

Reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis in hac cauſa ſub die 1. decembris præteriti, * quod ſcilicet Comes Alexander poſſit ſe reuelare ſuper pretio Clericatus, quia Comes Vlixes Pater Marchionis Franciſci de proprijs pecunijs emit officium Clericatus, nec pretium eiuſ-
1 dem officij donauit dicto Marchioni, † vnde nihil obſtat, quod illud ab eodem poſſit repeti, Dec. *in l. ſi donatione num.* 38. *Cod. de collat.* Menoch. *præſumpt.* 30. *num.* 9. *lib.* 3.

Non obſtat, quod ad cognoſcen. An officium à patre filio
2 emptum fuerit donatum, & veniat † in legitima filij imputandum, qui eſt effectus huius diſputationis ſemper recurratur ad diſtinctionem per Rotam in pluribus deciſionibus receptam, quod aut pater emit officium in perſonam
3 filij cum reſeruatione decreti, & tunc non cenſeatur donatum, ex quo per decretum dominium remanet penes patrem, ſi verò emit abſque decreto, tunc cenſeatur donatum, quia dominium † remoto impedimento decreti tranſit in emptorem officij, Rota *deciſ.* 262. *par.* 1. *diuerſ. & in Romana Scriptoriæ coram bo. me. Card. Pamphilio,* & coram Seraphino *dec.* 1303. *nu.* 3. *&* 11. & quæ referuntur per Gratian. *lib.* 1. *diſcept. cap.* 50. *num.* 18. 4

Quia deciſio reſpondit, quod duo poterant conſeruari ſub paterna diſpoſitione, nempe proprietas officij, & hæc per immiſſionem decreti non conſeruauit, ſed dominium tranſiuit † in filij perſonam pro quo officium Clericatus fuit emptum. Secundò ius rehabendi pretium ab ipſo filio, & abdicatio iſtius iuris, non niſi per donationem expreſsè, vel tacitè factam de pretio ſolet admitti, de qua non conſtat nec præſumitur, † vbi alia cauſa poteſt conſiderari, *vulg. l. cum de indebito, ff. de probat.* & vbi compatibile eſt, vt hic ius retinendi pretium cum non acquiſitione dominij officij, ex allegatis in eadem deciſione, & vlterius idem declarat Gratian. *dicto cap.* 50. *num.* 16. dicens acquiſitionem, † & donationem differre, dum vnum ſine altero conſiſtere poteſt, quod ſcilicet acquirens pro filio non ſit a† dominus officij, & illud ad libitum non poſſit vendere, & quod nihilominus pretium non ſit donatum, niſi appareat de voluntate, quod voluerit donare, † & ſimiliter officium non imputabitur in legitimam, pretium verò in rationem illius veniet, Iaſ. *in l. illud num.* 6. *C. de collat. & conſ.* 161. *num.* 2. Couarr. *var. reſolut. cap.* 19. *num.* 6. *lib.* 3. Gam. *deciſ.* 29. *nu.* 3. Vaſq. *de ſucceſſ. creat.* §. 30. *num.* 218. Caſtr. *in l. omnimodo,* §. *imputari num.* 2. *C. de inoffic. teſtam.* nec iſta libertas non conferendi in legitimam redditur inutilis, ſi filius teneatur ad pretij reſtitutionem, quia augumenta officij, & præeminentiæ dignitatis non poſſunt æſtimari † in ponenda ratione legitimæ, quæ multum poſſunt referre ad vtilitatem filij, nec vim facit ad præſumendam pretij † donationem approbatio Papæ, & quod morte patris fuerit confirmata donatio, *l. in quartam, ff. ad l. falcid.* Surd. *de aliment. tit.* 9. *qu.* 2. *nu.* 10. cum alijs alleg. quia auctoritas Papæ pertinet ad auctorizationem filij reſpectu habilitatis, & gratiæ, non autem ad remiſſionem iuris rehabendi pretium, continuatio verò vſque ad mortem in non recuperando pretium nihil facit attentis proteſtationibus de illud † rehabibendo, & alijs contrarijs, de quibus in prima deciſione. 5 6 7 8 9 10 11 12

Et ex prædictis patet etiam reſponſio ad id, quod dicebatur de officio vacabili, cuius reſignatio non † niſi cum magna difficultate admitti ſoleat, quod illud non imputatur in legitimam, Nicol. de Vbald. *de ſucceſſ. ab inteſt. p.* 1. *num.* 30. Peregr. *de fideic. art.* 76. *num.* 130. cum alijs allegatis, quia vltra quod † quando non eſt impoſſibilis attento ſolito opinio Vbaldi non eſt tuta, ex quo ab ea multi diſſentiunt Couar. *d. cap.* 19. *nu.* 6. Coſt. *de elect. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 24. in præſenti non eſt quæſtio de imputatione officij, ſed de imputatione pretij, quod † eſt quid diuerſum, & ſeparabile ab ipſo officio, ad quod filius tenetur de ſuo conſtituere receptam legitimam. 13 14 15

Demum non obſtat, quod Co. Vlixes pretium Clericatus ſoluere de pecunijs Marchionis Franciſci eius filij.

Quia quicquid ſit, quod Comes Vlixes teneatur reddere rationem † de mobilibus matris Marchionis Franciſci, & de dote, & alijs, non tamen probatur, quod ex pecunijs filij emerit officium, ſed vtrique conſultum eſſe debet, & Marchioni quoad ſua credita, & Co: Vlixi, & nunc ſuis hæredibus pro ſe reualendo de pretio Clericatus. 16

Et ita &c.

* *Deciſio iſta habetur infra in Appendice, & de hoc eodem anno 1626. ſub die 2. Decembris coram bo. mem. Cardin. Virili, poſita eſt altera deciſio infra, & in ſequenti parte adſunt duæ aliæ deciſiones ſcilicet 19. Aprilis 1627. coram re. mem. Merlino Decano, & 27. Iany 1631. coram Eminentiſs. D. Card. Veroſpio iun. ſunt deciſiones 54. & 521.*

R. P. D.

R. P. D. REMBOLDO.

Senogallien. prætenſi Fideicommiſſi.

Lunæ 11. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Adducuntur nonnullæ coniecturæ ex quibus coniecturari poteſt, quod teſtator voluerit vocare filios poſitos in conditione. Filiorum appellatione quando veniant nepotes &c.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta per vulgarem expirat, quando vocatus ſuccedit.*

2 *Poſitus in conditione, vt cenſetur vocatus ſufficit id poſſe colligi ex pluribus coniecturis.*

3 *Filiæ ſi ſint expreſsè poſitæ in conditione vnà cum matre, hinc præſumi poteſt, quod ſint vocatæ poſt mortem earum matris.*

4 *Filij in conditione poſiti, ſi ſint geminatè nominati, multum confert ad præſumendam vocationem.*

Affectio teſtatoris erga aliquem arguitur ex geminata vocatione, n. 4.

5 *Poſitos in conditione cenſetur teſtator vocaſſe, ſi digreſſus ſit ad plures gradus ſubſtitutionum.*

6 *Filios poſitos in conditione cenſetur teſtator vocaſſe, quando eis ſubſtituit perſonas remotiores.*

7 *Clauſula codicillaris iuncta cum alijs coniecturis eſt ſufficiens ad inducendam vocationem poſitorum in conditione.*

8 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, & quando id fallat ampliа num. 9.*

DECISIO DCLXI.

MErcurinus teſtator inſtituto Benuenuto filio hæredi ſubſtituit, quandocumque ille ſine filijs decederet, Baptiſtam, Liuiam, & Thomaſiam eiuſdem teſtatoris filias, & earum filios in ſtirpes, & non in capita, & eaſdem filias vnam alteri, & alteram alteri reſpectiuè ſubſtituit, & decedentibus dicto filio, & filiabus ſine filijs ſubſtituit Antoniam, & Franciſcam ſorores teſtatoris, & earum filios in ſtirpes, & non in capita. Euenit caſus mortis Benuenuti ſine filijs, & quia eidem Benuenuto præmortuæ erant Baptiſta, & Liuia, ſucceſſit in tota hæreditate Thomaſia, quæ ex primo matrimonio habuit Iacobum; ex ſecundo verò Franciſcum, & Camillam. Franciſcus præmortuus eſt Thomaſiæ matri, relicta tamen Adriana filia, & denique deceſſit Thomaſia inſtituta ſibi hærede dicta Adriana. Vnde orta eſt controuerſia ſuper ſucceſſione in bonis fideicommiſſo dicti Mercurini ſuppoſitis: & propoſito per me dubio Domini cenſuerunt conſtare de fideicommiſſo ad fauorem Camillæ, & Adrianæ.

Licet enim in prima parte Teſtamenti dicti Mercurini videantur vocati filij filiarum, quales ſunt dictæ Camilla, & Adriana per vulgarem tantum, & non per fideicommiſſa-
1 riam, ideò quod dicta † vocatio, ſeu fideicommiſſum expirauerit per ſucceſſionem filiarum dicti teſtatoris, iuxta celebrem doctrinam Cum. *in l. cum ita §. in fideicommiſſ. n. 4. ff. de legat. 2.* Tamen ijdemmet filij filiarum fuerunt poſtea etiam, vt ex ſupra relatis apparet in conditione poſiti ad excluſionem ſororum dicti teſtatores, quod concurrentibus in caſu iſto pluribus efficaciſſimis coniecturis ſufficit ad
2 † inducendum fideicommiſſum ad fauorem neptum, & ſic filiarum dictarum teſtatoris; præſertim cùm ſimus in deſcendentibus teſtatoris, vt in ſimilibus terminis ſæpius Rota reſpondit, & ſignanter *in Bononien. fideicommiſſi de Turri 14. Martij 1621 coram R. P. D. Veroſpio, & in Imolen. fideicommiſſi 2. Maij 1622.* Gregor. XV. *deciſ. 315. n. 5.*

Prima autem coniectura in caſu iſto eſt, quod dictæ neptes fuerunt expreſsè vocatæ vnà cum earum matribus moriente Benuenuto hærede inſtituto, hinc enim facilè
3 † præſumi poteſt, quod ſint vocatæ etiam poſt mortem earum matrum, vt aduertit Rota coram bon. me. Cardin. Seraphino 1329. *num. 9. & deciſ. 133. num. 5. par. 1. in recent.*

Huic accedit alia coniectura deſumpta ex geminata mentione filiarum dictarum filiarum, quando ſcilicet teſtator vocauit filias, & earum filios, & quando dictis filiabus decedentibus ſine filijs ſubſtituit ſorores, ex hac † enim ge- 4
minata mentione magis arguitur affectio teſtatoris erga dictas filias, & ea multum confert ad præſumendum vocationem, vt tenuit Rota coram ſan. mem. Gregorio XV. *deciſ. 315. & dec. 329. & in recent. dec. 105. & dec. 266. par. 1.*

Tertia coniectura, quæ dictas magis fortificat, eſt quod teſtator † digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum, hæc 5
enim coniectura iuncta cum alijs auget præſumptionem, vt rationis filiarum in conditione poſitarum, vt per allegatas per Surd. *conſ. 67. num. 34.* Craſ. *in §. fideicommiſſ. q. 14. n. 3.* Cardin. Seraphin. *dec.* 1329. *num.* 10. Rot. *dec.* 546. *num.* 8. *par. 1. in recent. & in dicta Imolen. fideicommiſſ. coram bon. mem. Vbaldo.*

Pro eademque præſumptione vrget etiam, quod teſtator vocauit † ſorores, & earum filios remotiores, 6
& minus dilectos, quodque filias inuicem reciprocè ſubſtituit.

Facit denique clauſula codicillaris in fine teſtamenti appoſita, † & omnes dictæ coniecturæ ſimul iunctæ ſufficiunt 7
ad inducendam dictam vocationem, prout ponderatis ſigillatim omnibus dictis coniecturis *fuit concluſum in vna Peruſina de Alphanis coram S. M. Gregorio XV. quæ fuit confirmata 14. Aprilis 1614. coram me, & ſæpè in alijs.*

Non obſtat, quod prædicta locum ſibi vendicare poſſunt, quoad Iacobam, & Camillam filias, & filiarum teſtatoris, non verò quoad Adrianam proneptem teſtatoris, de qua nulla prorſus ſit mentio in dicto teſtamento, quia licet regulariter appellatione filiarum non † veniant nepotes, ta- 8
men id fallit ſtantibus coniecturis, & ſupradictæ omnes coniecturæ benè deſeruiunt etiam ad effectum, vt ſub dicta vocatione cenſeantur comprehenſi nepotes, iuxta latè deducta *in deciſ. 507. par. 2. in recent.* præſertim † cùm 9
ſimus in deſcendentibus Teſtatoris, Soccin. iun. *conſ.* 114. *& conſ.* 119. *lib.* 1.

REVERENISS. MERLINO.

Romana Pretij Officij.

Veneris 15. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Contra Proxenetam, ſeu mediatorem alicuius negotij ſecluſo dolo, & circumuentione, perperam contra eum dirigitur actio ad damna, & intereſſe, & ex quibus dolo in his terminis dicatur excluſus. Ex conſilio, ſeu perſuaſione nemo tenetur, cùm cuique liberum ſit apud ſe explorare, an conſilium datum ſibi proſit, necne. Dolus non arguitur, ex ſimplici mendacio, doli præſumptio ceſſat, quando non intrat lucrum.

SVMMARIVM.

1 *Proxeneta, ſeu mediator ex negotio in quo interuenit, regulariter non tenetur.*

2 *Proxeneta ex negotio ab eo geſto, quando abeſt dolus, & circumuentio, nunquam datur actio contra eum ob damnum paſſum à parte.*

3 *Dolus eſt concludenter probandus.*

4 *Dolus non præſumitur, dum non docetur de aliquo.*

5 *Doloſè non cenſetur aliquid factum, dum non poteſt conſiderari lucrum, vel commodum facientis.*

6 *ex Perſuaſione non rectè agitur contra perſuadentem.*

7 *ex Conſilio nemo obligatur, etiamſi non expediat ei, cui datur.*

8 *Conſilium datum an ſibi proſit, cuique eſt liberum, diſcutere, & ideò quis non tenetur de conſilio.*

9 *Dolus prætenſus ex quibus excludatur, & num. 10. & 11.*

12 *Do-*

12 *Dolus non arguitur ex ſimplici mendacio.*
13 *ex Mendacio, vt arguatur dolus, requiritur, vt illud dicatur ex calliditate, & gratia lucri.*

DECISIO DCLXI.

CVm die 27. Aprilis 1623. Cæſar Tinghius mediante Procuratore reſignaſſet ad fauorem Vincentij Butij officium Militis Pij, & illius pretium fuiſſet per dictum Vincentium ſub die 12. Maij ſequentis depoſitatum penes Ticcios Compſores, qui die 15. eiuſdem menſis foro ceſſerunt, d. Procurator nolens ratam habere ſolutionem, vt ſupra factam ſiue depoſitum, inſtetit alias pretium ſibi ſolui, prout fuit ſolutum; vnde Vincentius prætendens, damnum huius geminatæ ſolutionis ſibi proueniſſe ex dolo, vel ſaltem cauſa Angeli Matthæi Proxenetæ, qui fuit mediator venditionis, ad effectum ſe reintegrandi à ſequuto damno contra dictum Angelum querelam porrexit in Tribunali A. C. vbi tamen lata eſt ſententia abſolutoria ad fauorem Angeli reſeruatis Vincentio iuribus, ſi quæ haberet, ciuiliter proponendis, ſuper quibus de mandato per Sanctiſſimum, vt cauſa huiuſmodi pendens coram R. P. D. Meltio A. C. Locumtenente terminaretur de voto Rotæ, propoſui dubium an Angelus teneatur ad ſolutionem pretij dicti officij.

Et Domini reſponderunt negatiuè, quoniam Proxeneta
1 ſiue † mediator ex negotio, in quo interuenit, regulariter non tenetur, *l. 2. ff. de proxenet.* Bald. *conſ.* 360. *per tot. lib.* 3. Benuenut. Stracch. *in tract. de proxenet. tit. quando in negot. interuen. proxenet. num.* 1. Modern. Neapolit. *deciſ. Piſan.* 146. *num.* 4. Maximè vbi, vt in præſenti caſu, abeſt dolus,
2 & circumuentio, quibus dumtaxat † concurrentibus, & non alias datur actio contra proxenetam ad *l. eleganter §. fin. cum legibus ſeqq. ff. de dol.* Bald. *in l. ſeruus tuus eodem tit. in princ.* & poſt alios benè tradit Stracch. *vbi ſupra n.* 24. *& in tract. de mercator. tit. de Decoctor. in rubr. Quomod. procedend. ſit in 2. par. vlt. princ. n.* 34. *&* 35. Modern. Neapolit. *deciſ. Piſan.* 146. *n.* 1.

Nec ſatis videtur probatus dolus Angeli ex eo, quod dicitur ipſum ſuaſiſſe Vincentio, vt mutaret ordinem ſoluendi pecunias pro dicto pretio, & quem prius direxerat miniſtris Banchi S. Spiritus, præuio depoſito dirigeretur Ticcijs,
3 etenim ex adductis non † probatur concludenter hæc perſuaſio, nec probata releuaret ad effectum probationis doli,
4 cùm non doceatur de aliquo lucro, † & commodo vltra mercedem proxeneticam dicti Angeli, ſine quibus nequit
5 cenſeri doloſè † id egiſſe iuxta gloſ. *in cap. accedens de crimini falſ.* Natt. *conſ.* 314. *num.* 10. Crauett. *conſ.* 75. *n.* 16. & fuit conſideratum *in Rauennaten. pecuniaria 6. Nouem-*
6 *bris 1624. coram me*, ceſſante autem dolo non rectè † proce-
7 ditur contra proxenetam ex huiuſmodi perſuaſione, † quia nemo obligatur ex conſilio etiamſi non expediat ei, cui da-
8 tur, cùm ſit liberum cuique apud ſe explorare, an † datum conſilium ſibi proſit, *l. 2. §. fin. ff. mandat. §. tua inſtit. eodem tit. regula conſilij ff. de reg. iur.* & in noſtris terminis Stracch. *in tract. de proxenet. vbi ſupra num.* 4.

Nec etiam prædicti doli viſa eſt afferri ſufficiens probatio ex prætenſa aſſertione, quod dictus procurator mandaſſet, vt pecuniæ deponerentur penes Ticcios, cùm tamen in
9 † hoc mendacem fuiſſe deducatur ex propria confeſſione eiuſdem Angeli in iudicio criminali; etenim in dicto iudicio Angelus fatetur quidem procuratorem non mandaſſe, vt
10 dictæ † pecuniæ deponerentur apud Ticcios, ſed non fatetur, ſe dixiſſe Vincentio, quod procurator mandauerat deponi vt ſupra, & admiſſo etiam quod ipſe Angelus ſemel examinatus dixiſſet voluntatem procuratoris fuiſſe, vt pecuniæ deponerentur, vt ſupra, & in alio poſtea examine huiuſmodi prætenſum mendacium agnouiſſet, hæc ſecun-
11 da confeſſio facta in iudicio criminali deberet † præſumi emanata ad effugiendam offenſionem procuratoris, qui ſuper dicto mandato examinatus illud acerrimè negauit, quandoquidem ex pluribus coniecturis allegatis ab informantibus pro Angelo fit admodum veriſimile, quod imò
12 dictus procurator voluerit, † ac mandauerit, vt pecuniæ deponerentur in banco illorum de Ticcijs, & præcipuè quia ipſe procurator ſolitus erat ibi deponere ſuas pecunias, ac Ticcij ad eiuſdem procuratoris inſtantiam præſtiterant cedulam ſuperuenientiæ conſuetam fieri in huiuſmodi reſignationibus illorum, qui extra Vrbem commorantur, vnde prædictum depoſitum dici poſſet quodammodo conſideratum loco cautionis in fauorem Mercatorum, donec cedula expiraret. Atque in omnem euentum † ex ſimplici men- 13
dacio non infertur ad dolum, *d. l. eleganter §. fin. ff. de dol.* ſed requiritur, quod ex calliditate, & gratia lucri dicatur, vt in verbis dicitur *in d. §. fin.* & ibi tradunt gloſ. & Doct. *& l. quod ſi ff. eodem l. 2. ff. de proxenet.* Stracch. *in d. tract. de proxenet. tit. quando in negot. n.* 12.

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Domus de Nochiellinis.

Lunæ 15. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Fructus debentur à die intentati iudicij manutentionis. In iudicio eodem non repugnat, vt bis idem petatur, & vna petitio non generat præiudicium petitioni iam factæ. Inueſtitura, quando eſt finita, ceſſant pacta.

SVMMARIVM.

1 *Fructus, ſeu penſiones debentur à die intentati iudicij manutentionis.*
2 *Petitio poſterior non tollit anteriorem.*
3 *in Iudicio eodem non repugnat, vt idem remedium bis peti poſſit.*
4 *Inueſtituram eſſe finitam, dum pars id aſſerit, hoc ſpectat ad iudicium petitorium.*
5 *Inueſtitura, quando eſt finita, & domus deuoluta, vtique pacta omnia à die deuolutionis euaneſcunt.*
6 *Fructus, ſeu penſiones debentur ad rationem eius, quo re vera fuerunt percepti.*
7 *ad Fructus, qui percipi potuerunt, Rota ex ſolito non ſolet condemnare, niſi ſimus in ſpolio violento.*

DECISIO DCLXIII.

PRopoſito dubio in hac cauſa coram bon. mem. Vbaldo per plures reſolutiones coram ipſo factas, an penſiones domus, de qua agitur, deberentur ſororibus de Nocchiellis, & à quo tempore citra, & facta coram eodem Vbaldo reſolutione ſub die 26. Iunij 1624.* & cum à me in eius locum ſubrogato idem dubium fuit hodie propoſitum, & Domini concluſerunt ſtandum eſſe in reſolutis quoad vtramque partem dubij, videlicet, quoad ſecundam, à qua incipit reſolutio, quod nempè debeantur à die petitionis mandati de aſſociando, ſed aliud quodcumque neceſſarium, & opportunum ſub quorum verborum generalitate, cùm non poſſet dubitari fuiſſe quoque comprehenſum, & petitum mandatum de manutenendo, intrat concluſio, quod fructus, ſeu † penſiones debeantur à die intentati interdicti de manu- 1
tenendo, iuxta text. *in l. 3. ff. de interd.* Fab. *in §. retinen. num. 14. verſ. cum fructus inſtit. eod. tit.* cum alijs relatis *in d. deciſ. D. Vbaldi.*

Non obſtat, quod informantes pro Ven. Archiconfraternitate Confalonis ſupponat manutentionem fuiſſe petitam de anno 1620. & ſic fructus ſolum deberi à dicto tempore citra, quia huiuſmodi ſuppoſitum non verificatur in facto, vt ſummario per allegantes ſub num. 3. ſed eſto, quod eſſet certum † non ſequitur propterea, quod hæc poſterior 2
petitio tollat primam petitionem factam de anno 1610. ſed potius debet intelligi reſpectiuè ad illam, cùm † non 3
repugnet, quod in eodem iudicio idem remedium bis petatur.

Nec minus placuit Dominis prætenſio dd. ſororum, quod fructus debeantur ab initio locationis factæ de anno 1531. loco damnorum, & intereſſe tunc promiſſorum per Confraternitatem, quia cum pro parte eiuſdem Confraternitatis prætendatur inueſtituram factam † de iſta domo eſſe finitam, 4
& hoc ſit iudicium petitorium, quod fuit ſuſpenſum per dd. ſorores de anno 1620. non poſſunt modo dictæ ſorores ſub prætextu ſolius mandati de manutenendo obtenti in ſummariſſimo poſſeſſorio prætendere fructus conuentionales

loco

loco damnorum, & intereſſe, ſed hoc erit videndum in pe-
5 titorio, quia ſi inueſtitura † erit finita, & domus deuoluta ad
Confraternitatem, vtique pactum inibi contentum à die de-
uolutionis erit finitum, iuxt. not. per Gabr. *de clauſ. concluſ.*
10. *n.* 3. *vbi alios adducit*.

Quantum verò ad aliam partem dubij, nempè quoad
quantitatem penſionum Domini pariter amplexi fuerunt
dictam deciſionem factam coram D. Vbaldo, in qua præ-
6 ter alia fuit firmatum † fructus, ſeu penſiones deberi ad
rationem illius, quos perceperant re vera miniſtri Confra-
ternitatis ex poſſeſſione dictæ domus, nulla habita ratione
7 ad fructus, qui percipi potuerunt, in † quibus non ſolet Ro-
ta vnquam condemnare, niſi adſit ſpolium violentum, Put.
dec. 383. *lib.* 3. Rota *dec.* 557. *n.* 2. *par.* 1. *recent.* & dicitur
in deciſ. huius cauſæ in qua cum plenè ſatisfiat omnibus
obiectis, cæteriſque partibus Domini perſtiterunt in
dicta deciſione ex his, & alijs rationibus, & fundamen-
tis in ea adductis, quæ non viſum fuit opus hic am-
plius repetere, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 26. Iunij 1624. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Archiepiſcopo Seleucien. impreſſa eſt apud Poſth. poſt tractat. Mandat. de manutenend. dec. 317. & infra in Appendice habetur altera ſub die 4. Martij coram R. P. D. meo Ghiſlerio.

REVERENDISS. MERLINO.

Romana Succeſſionis.

Lunæ 18. *Maij* 1626.

ARGVMENTVM.

Filius, quando Bulgare nato, ante patrem, & matrem decedit, & quidem ab inteſtato, tunc ipſi æqualiter admittuntur ad ſucceſſionem filij, poſtpoſita omni diſtinctione, an bona in quibus æqualis ſit diuiſio, deueniant ex latere paterno, vel materno, quidquid in hoc ſcripritauerit Bart. cum in hoc ipſe errauerit, & à frequentiori Doctorum calculo impugnetur eius opinio.

SVMMARIVM.

1 *Mater cum patre æqualiter admittenda eſt, ad ſucceſſionem filij defuncti nulla habita diſtinctione, à quo latere bona peruenerunt.*

2 *Et hæc opinio eſt vera, & frequentiori DD. calculo recepta, reiecta contraria Bart. & n. 3.*

4 *Bona paterna, vel materna poſtquam ad filios perueniunt, efficiuntur eorum proprium patrimonium.*

5 *Nec amplius antiqua dd. bonorum origo repetenda eſt, niſi in caſibus à iure expreſſis.*

6 *Succedens alicui attenditur tantum perſona immediatè, quæ bona retinet, nihil enim refert, quis antea ea bona poſſidebat.*

7 *Cauſa immediata rerum eſt attendenda, non autem mediata, quia alias ſemper opus eſſet quærere agrum Damaſcenum, vbi formatus fuit primus homo.*

8 *Patrimonium vnicum regulariter quis cenſetur habere.*

9 *Hæreditas, hoc verbum, de ſui natura comprehendit, & amplectitur ſpecies omnium, & quorumcumque bonorum, vndecumque prouenientium, quæ apud defunctum reperiuntur, & n. 10.*

11 *Hæreditates defunctorum vt plurimum, & frequenter, non ex vna dumtaxat bonorum conſtant ſpecie ſed ex diuerſis, & à diuerſo authore prouenientibus.*

12 *Bart. in l. quod ſcitis §. ſin autem in princ. C. de bon. quæ liber. communiter reprobatur, & quidem ab innumeris Doctoribus.*

13 *Et quotquot DD. Claſſici fuerunt ante Bart. contrariam opinionem amplexi ſunt.*

14 *Bona relicta fauore familiæ, & agnationis in ea non cenſentur vocatæ fœminæ.*

15 *Bona donans fauore agnationis ſimpliciter alicui, non aliquod fideicommiſſum, ſeu vocationem agnatorum conſtituens, tunc non eſt facienda extenſio vltra perſonas nominatas.*

16 *Probatio, quando debet fieri in ſpecie, generalis probatio non ſufficit.*

17 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. concedendo lucrum totius dotis marito, dum Vxor prædecedit extantibus liberis, intelligitur conceſſiſſe tale lucrum, quoad ſolam commoditatem.*

18 *Et ſic, quoad vſumfructum, non quoad proprietatem.*

19 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 131. cum cogat maritum prædefuncta Vxore, vt dotem conſeruet filijs, conſequenter ſolam commoditatem, & vſumfructum videtur conceſſiſſe.*

20 *Filius mortua matre ſtatim dicitur acquirere proprietatem dotis, non obſtante, quod vſusfructus eius quæratur patri vigore Statuti Vrbis lib. 1. cap. 131. quod intelligitur, dum ipſe viuit.*

21 *Filio mortuo ab inteſtato æqualiter ad eius ſucceſſionem pater, & mater admittuntur.*

22 *Dotis proprietas ſtatim mortua matre tranſit ad filios.*

23 *Proprietas bonorum donatorum tranſit in donatarios.*

24 Rota *deciſ.* 619. *par.* 1. *recent. in quibus terminis loquatur.*

25 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. nunquam concedit proprietatem lucri dotis, ſed ſolum vſumfructum largitur patri.*

26 Rota *deciſ.* 653. *num.* 3. & 7. *par.* 2. *recent. loquitur in caſu Statuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 131.

DECISIO DCLXIV.

Placuit Dominis deciſio in hac cauſa ſub die 17. Iunij
1624. coram me * ſcilicet Catherinam matrem æqua-
liter admittendam eſſe ad ſucceſſionem Franciſci, & Do-
minici filiorum vnà cum Petro Paulo eorumdem filiorum
parente etiam ſi hæreditas conſtet ex bonis, quæ ad illos per-
uenerint à † conſanguineis ex latere paterno, & opinio con- 1
tra Bart. *in l. quod ſcitis §. ſin autem in princ. C. de bon. quæ*
liber. viſa eſt verior magis conſentanea † verbis authoritate 2
defuncto, *C. ad Senatus Conſult. Tertull. & §. ſi autem plu-*
rimi auth. de hered. ab inteſt. venien. Et demum † etiam fre- 3
quentiori Doctorum calculo recepta.

Verior ſiquidem bona, poſtquam ad filios peruenerunt,
† dicuntur effecta de eorum patrimonio, & ſubſtantia nec 4
amplius antiqua dd. bonorum origo repetenda eſt, niſi in ca-
ſibus † à iure expreſſis. Et dum agitur, quis, & quomodo 5
ad ipſorum bonorum ſucceſſionem admittatur perſona, quæ
dicta bona proximè immediatè † retinebat attendi ſolum- 6
modo debet iuxta not. *in l. ſed ſi plures §. filio ff. de vulgar.*
& pupil. l. 1. §. veteres ff. de acquir. poſſeſſ. l. ſi auia C. de donat.
vbi Bald. & Salycet. *cum alijs allegatis in deciſione*. Alioquin
ſi ad antiquos poſſeſſores, & Dominos eſſet recurrendum
opus etiam eſſet; vt in ſimili dicebat Oldrad. *conſ.* 25. *num.* 2.
in fin. & Rota *in Romana domorum* 10. *Iunij* 1616. *coram bon.*
mem. Andrea, verſ. nec aliquid faciebat quærere agrum
Damaſcenum, † vbi primus generis humani parens for- 7
matus fuit; & vnum dumtaxat quis regulariter cenſetur ha-
bere † patrimonium, *l. iuriſperitum §. cum oriundus ff. de ex-* 8
cuſat. tut. Viu. *dec.* 173. *n.* 9.

Magis etiam amica, & conſentanea verbis *dd. auth. de-*
functo, & §. ſin autem plurimi, in his enim locis Iuſtinianus
vtitur verbo hæreditatis, † quod de ſui natura amplectitur, 9
& comprehendit ſpecies omnium, & quorumcumque bono-
rum vndecumque prouenientium, † quæ apud defunctum 10
reperiebatur, *l. hæreditas ff. de reg. iur. l. aliud ff. de verb. ſi-*
gnif. & quoniam Iuſtinianus huiuſmodi bonorum diſtinctio-
nem non oppoſuit, & tamen præfatur, & profitetur in prin-
cipio *dicta auth. de hæred. ab inteſtat. venien.* magiſtralem, &
luculentam ſe traditurum ſanctionem, & veriſimiliter talis
bonorum diſtinctio à mente Legiſlatoris non excidiſſet, cùm
frequenter, & † vt plurimum defunctorum hæreditates non 11
vna dumtaxat bonorum conſtet ſpecie, ſed ex diuerſis, & à
diuerſo authore prouenientibus.

Eſt etiam communiter à Doctoribus recepta hæc ſenten-
tia

12 tia † contra Bartholum, vt illo reprobato tradiderunt fere
innumeri, quorum multos recenſet *prima deciſio*, & mo-
dern. Rom. *diſcet. forenſ. cap. 971. num. 15. lib. 5.* quibus
addi poſſunt Capr. *conſ. 34. nu. 1. & 6.* Gamm. *dec. Luſitan.
9. num. 3. verſ. hoc ipſum probari*, Amendol. qui monet opi-
nionem Bartoli non eſſe in praxi recipiendam, in addit. ad
Franch. *deciſ. 59. num. 7.* Caſtill. *deciſ. 59. num. 65. & ſeqq.*
Giurb. *ad conſuetud. Meſſanen. par. 1. cap. 10. gloſ. 3. num. 3.*
Et illud plurimi fecerunt Domini, quod hanc opinionem
ſequuti ſunt antiqui quotquot fuerunt antè Bartol. Doctores
13 claſſici, & diligentius † quæſtionem hanc examinarunt, qui
huiuſmodi bonorum ſeparationem reſpuerunt, vt obſeruat
etiam Corn. allegatus in alia deciſione.
Nec obſtat, quod iterum inculcabatur bona de quorum
ſucceſſione agitur fuiſſe à Vincentio donata Dominico, &
Franciſco eius fratribus fauore familiæ, & in hac familia
14 comprehendi Petrum Paulum eorum patrem † non autem
Catherinam, quoniam Domini reſponſionem datam in
deciſione etiam hodie approbarunt, quod nempè non con-
ſeruatio agnationis, ſed ingreſſus Religionis fuerit in cauſa
vt ipſe Vincentius donaret. Ponderatis præſertim verbis di-
ctæ donationis, & demum quidquid ſit de hoc, certo cer-
tius eſt, quod Vincentius licet in fauorem agnationis dona-
15 uerit, non † tamen aliquod fideicommiſſum, ſeu vocatio-
nem agnatorum conſtituit, ſed ſolum vocauit Domini-
cum, & Franciſcum, & ijs contentus fuit Vincentius,
nec vlterius progreſſus eſt, & propterea non eſt fa-
cienda extenſio ad alias perſonas non vocatas, nec no-
minatas.
Minus etiam obſtat, quod dicta bona donata per Vin-
centium fuerint materna, & ſic primæ vxoris Petri Pauli,
& quod hæc bona ipſe lucratus fuerit ex diſpoſitione Statuti
Vrbis lib. 1. cap. 131. Quoniam vltra quod non conſtat, bo-
16 na donata eſſe materna. Inſtrumentum enim † donationis
generaliter loquitur, nec aperit à quo prouenerint bona ad
ipſum Vincentium; Necnon quia donatio, & eiuſdem in-
ſinuatio non hic in Vrbe, ſeu eius diſtrictu peracta fuit, reſ-
ponderunt Domini prædictum ſtatutum cap. 131. conce-
17 dendo lucrum totius dotis marito, dum vxor prædecedit ex-
tantibus liberis, & onus iniungendo, vt illam reſeruare te-
neatur ijſdem liberis, intelligi huiuſmodi lucrum conceſſiſſe,
quoad ſolam commoditatem, vt firmat Gabr. *conſ. 13. n. 32.*
18 *lib. 2.* ſeu † vſumfructum non autem quoad proprietatem
quemadmodum ſuper hoc ſtatuto dixit Rota *in Romana ſuc-
ceſſionis de Tagliaferris 29. Martij* 1617. coram Illuſtriſſ. D.
Card. Marcomontio, & coram ſanct. mem. Greg. XV. *dec.
398. n. 7. & latius in Romana lucri dotis* 20. *Februarij* 1615.
*coram R. P. D. meo Pirouano, quæ eſt deciſ. 653. nu. 1. 2. &
ſeqq. par. 2. recent.* Inſpiciendum eſt enim, quid cum effectu
19 obtineat maritus ex titulo lucratiuo, vnde † cùm ſtatutum
cogat maritum, vt dotem conſeruet filijs, conſequenter ſo-
lam commoditatem, ſeu vſumfructum videtur conceſſiſſe;
& ita poſt Bald. & alios perpendit Rota *d. deciſ. 653. num. 1.*
Et propterea licet Petrus Paulus lucratus fuerit vſumfructum
totius dotis primæ vxoris, & matris dicti Vincentij, hoc ta-
20 men non impedit, quin proprietas eiuſdem dotis † fuerit ſta-
tim quæſita eidem Vincentio, & ipſe ad libitum potuerit de
ea diſponere donando, prout donauit Dominico, & Fran-
ciſco fratribus; & proinde cùm poſtea etiam iſti deceſſerint
21 ab inteſtato, ad iſtius proprietatis, quæ † in illorum hære-
ditate reperitur, ſucceſſionem admitti debent æqualiter Ca-
therina mater, & Petrus Paulus genitor iuxta *dictam auth.
defuncto;* Neque poteſt conſiderari aliqua conſolidatio vſuſ-
fructus cum proprietate in perſona Petri Pauli, quia hæc
proprietas nunquam ſtetit in ſuſpenſo, poſt enim mortem
22 patris, vt dixi, ſtatim illa tranſiuit in Vincentium † filiam
tam ex diſpoſitione iuris communis *auth. vxore mortua C. de
ſecund. nupt.* Quam ex Statuto Vrbis vt conſiderat *d. dec. 653.
n. 5. par. 2. recent.* Et poſtquam ille ingreſſus fuit Religionem,
hæc eadem proprietas tranſiuit in Franciſcum, & Domi-
23 nicum donatarios, † de quorum modò hæreditate, & ſuc-
ceſſione agitur.
Deciſio autem *619. par. 1. recent.* non applicatur,
24 quia † procedit in diuerſis terminis, & non in Statu-
to Vrbis, quod marito nunquam concedit proprietatem
25 lucri, ſed ſolum vſumfructum largitur, † quod ſecus eſt
in ſtatuto Placentin. ſuper quo emanauit d. deciſ. *619.* Vt
benè etiam fuit conſideratum *in d. deciſ. 653. num. 3. & 7.*
26 *par. 2.* † *recent.* quæ loquitur de Statuto Vrbis, & præcisè
reſpondet ad dictam deciſ. *619.* Et hac reſponſione tolluntur
aliæ authoritates, quæ contra Catherinam allegaban-
tur.

Et ita vtraque parte informante Domini permanſe-
runt in deciſis, &c.

*Deciſio iſta in hac eadem cauſa ſub die 17. Iunij 1624. co-
ram eodem bon. mem. Merlino emanata, quæ hic confir-
matur, eſt ſupra in hoc Tomo deciſ. 460.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Tuden̄. Parochialis.

Veneris 22. Maij 1626.

A R G V M E N T V M.

Beneficium impetrans non ſolum de eo tenetur facere mentionem, ſed etiam de iure quolibet etiam controuerſo ſibi competenti ad aliud. Et vtrum ſit facienda mentio eius beneficij, quod eſt vacaturum, per aſſecutionem illius ab eo petiti, & quamuis ſine controuerſia tranſeat, vt talis mentio ſit facienda, quando non datur vacatio ipſo iure, & ſit magnum dubium, quando ipſo iure venit dicta vacatio, tamen opinio affirmatiua præualet, excuſaretur tamen quis ſi eam non faceret propter contrarietatem opinionis.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium impetrans non ſolum tenetur facere mentionem eius.*
2 *Sed etiam de iure quolibet ſibi competente ad aliud beneficium.*
3 *Quod procedit etiam, quod ius ſit controuerſum, quia non obſtante lite, Papa ſolet ſe reddere difficiliorem in noua prouiſione facienda.*
4 *Papa concedens beneficium alicui ſi ſciuiſſet aliud ad eumdem ſpectare, licet eſſet ſub lite, forſitan non contuliſſet ſecundum, ſed dixiſſet, quod ſuum repeteret beneficium.*
5 *Beneficium, quando vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius incompatibilis, tunc de eo, non eſt facienda mentio Papæ, ſecus verò, ſi non vacaret ipſo iure, vide n. 6. & n. 13.*
6 Mohed. *dec. 14. de prabend. in quibus terminis loquatur, & n. 9. & n. 16.*
7 Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſ. 15. §. 2. num. 67. & 68. errauit.*
8 *Cap. ſi Motu proprio de prebend. in 6. declaratur.*
9 *Beneficium impetrans à Papa, non eſt opus, vt mentionem faciat alterius Canonicatus, quem obtinet ſub eodem tecto, cùm vacet ipſo iure.*
10 Abb. *in cap. cum teneamur num. 3. de prabend. quo caſu loquatur.*
11 *Beneficium impetrans, debet facere mentionem, de alio, quod habet, ſi vtrumque poteſt retinere, & non vacet ipſo iure, & quare.*
12 *Taciturnitas beneficij, quod petens aliud, poſſidet, quando non vitiet gratiam.*
13 *Beneficium petens, debet facere mentionem beneficij primi, etiamſi ipſo iure vacet, per aſſecutionem illius, quod petit, & n. 15.*
14 *Deciſ. 445. coram bon. mem. Card. Seraph. declaratur.*
15 *Excuſandus quis venit à ſubreptione ſtante contrarietate opinionum.*
16 *Sententia tranſit in iudicatum ob deſertionem appellationis.*
17 *Reſignatio eſt nulla, ſi forma mandati, non fuerit ſeruata.*
18 *Beneficij ceſſionem, quando quis non præſumatur habuiſſe pro valida.*
19 *Beneficij valor narratus per aſcenſum eſt plenè, & concludenter probandus.*
20 *Gratia obtenta nō facta mentionē litis ſuper ea, non valet.*
21 *Clauſula,* de proceſſibus habitis, vel habentibus, *an ſit ſufficiens vt dicatur facta mentio litis.*

D E-

DECISIO DCLXV.

HOc dubium an gratia Aluari ſit iuſtificata habet duas inſpectiones, prima eſt, vt videatur an prouiſio Ioſephi fuerit nulla ex quo in impetratione Parochialis nullam fecit mentionem de iure, quod ex reſignatione in Theſauraria habebat ex quo capite impetrauit Aluarez, ſecunda inſpectio eſt, vt videatur an gratia d. Aluari ſit iuſtificata quod valorem.

Circa primam difficultatem non dubitarunt Domini quin
1 impetrans teneatur facere mentionem, † nedum beneficij quod obtinet, *cap. ad audientiam, il ſecondo cap. in noſtra de reſcript.* ſed etiam de iure quomodolibet ſibi competen.
2 ad aliud † beneficium *cap. ſi Motu proprio de præbend. in 6.* etiam poſſeſſione non ſubſecuta, Cardin. *in Clem.* 2. *num.* 8. *in fin. verſ.* 12. *quæro de off. ordin.* Silua *de beneſ. par.* 3. *q.* 11. *num.* 1. Garz. *de beneſ. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 121. Menoch. *de arbitrar. caſu* 21. *num.* 43. Pariſ. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 2.
3 *num.* 73. *& ſeqq.* & † etiam quod ius ſit controuerſum, quia non obſtante lite Papa ſolet ſe reddere difficiliorem in noua prouiſione facienda, Abb. *in cap. cum teneamur num.* 3. *in*
4 *fin. de præbend.* dicens quod ſi Papa illud ſciuiſſet † forſan ſecundum non contuliſſet, ſed dixiſſet, quod ſuum repeteret beneficium.

Sed quia circa hanc primam difficultatem poterat dubitari, an in hoc caſu eſſet facienda mentio Theſaurariæ, cùm ipſo iure vacaret per aſſecutionem Parochialis in quo articulo Mohedan. *deciſ.* 14. *de prebend.* tenet quod quando bene-
5 ficium vacat † ipſo iure, non ſit facienda mentio obtenti, licet ſecus ſit quando ipſo iure non vacat, ſequitur Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 15. §. 2. *num.* 67. *&* 68. Moneta *de commutatione vltim. volunt. cap.* 6. *num.* 253. *& ſeqq.*

Huic motiuo reſpondebatur primò, quod eſt contra tex. *in cap. ſi Motu proprio, & cap. non poteſt verſ. cum de præben. in* 6. & contra ſtylum, & quod deciſio Mohedani hoc non
6 dicit, † ſed quod non eſt opus facere mentionem de qualitate, quod ſit ſimile ſub eodem tecto, & ſic Gonzal. er-
7 raſſe, vt dicit † Garz. *de beneſic. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 126. Cęterum poterat conſiderari, quod affertur declaratio ad præ-
8 dictum text. *in cap. ſi Motu proprio,* † vt non habeat locum quando beneficium primum vacat ipſo iure per aſſecutionem ſecundi, vt aduertit Moneta *loco citato num.* 267. *& deciſionem Mohedani* benè applicari cum litteris rotundis dicat
9 † non eſſe faciendam mentionem alterius Canonicatus, quem quis obtinet ſub eodem tecto, cùm vacet ipſo iure per aſſecutionem ſecundi. Nec huic reſponſioni opitulatur
10 dictum Abbatis *in d. cap. cum teneamur* † loco ſupra citato, quia loquitur quando vtrumque poteſt retineri, & non va-
11 cat ipſo iure, † quia tunc ſi Papa ſciuiſſet primum, diceret ſufficit tibi illud, etiam quod ſit litigioſum, nec duo volo concedere, ſed quando primum vacat ipſo iure taciturnitas non
12 videtur vitiare, † cùm primum vacet ipſo iure, vt ſentit Mohedan. loco citato.

Secundò reſpondebatur, quod Rota expreſsè tenet,
13 quod debeat † fieri mentio beneficij primi, etiam quod ipſo iure vacet ex deciſione Seraphini 445. in qua allegantur duæ aliæ deciſiones in eadem cauſa coram Card. Blan-
14 chetto, † ſed verè illæ deciſiones non loquuntur in caſu, quo primum beneficium vacat ipſo iure, vt patet ex illarum lectura.

His conſideratis Domini dixerunt magis communem opi-
15 nionem eſſe, quod debeat fieri † mentio de beneficio etiam quod ipſo iure ſit vacaturum, vt *in dec.* 650. *par.* 1. *diuerſ.* quæ eſt deciſio Seraphin. 483. & idem tenet Gonzal. *in noua impreſſ. & a i deciſ. Mohedan.* reſpondit d. deciſio Seraphini, ſed fuit conſideratum per aliquos ex Dominis, quod Ioſeph ſtante prędicta contrarietate opinionum veniat excuſandus, quam excuſationem admittunt prædictæ deciſiones Blanchetti, & Seraphini.

Sed omnes Domini in eo fuerunt concordes, quod de tempore impetrationis Parochialis fuerat lata ſententia contra Ioſephum, à qua licet fuerit appellatum, & commiſſa cauſa appellationis in Rota, decretaque citatio per aſſertum procuratorem nomine Ioſephi, tamen cùm intra an-
16 num non fuerit executa, ſententia tranſiuit † in iudicatum ob deſertionem appellationis, Faſtol. *dub.* 37. Put. *dec.* 311. *lib.* 2. *in nou.* Rota *dec.* 156. *par.* 2. *in recent.* Non placuit ta-
17 men aliud motiuum, quod reſignatio fuerit † nulla ob non ſeruatam formam mandati, quia quicquid ſit de hoc ſatis fuiſſet, quod Ioſeph litigauerit, & prætenderit ius habere. Vnde tranſeundum eſt cum re iudicata.

Non obſtat, quod poſt impetrationem Parochialis Ioſeph conſtituit procuratorem ad ceden. ius quod habebat in Theſauraria ad fauorem certæ perſonæ, quia die ſequenti reuocauit ceſſionem, & poſt obitum † reſignantis conſtituit pro- 18
curatorem ad impetrandam dictam Theſaurariam per obitum. Vnde clarè patet, quod non habuit ceſſionem pro legitima, quia aliàs prædicta omnia tractu temporis non geſſiſſet.

Circa ſecundam difficultatem, quoad valorem viſum fuit gratiam non eſſe iuſtificatam, quia fuit expreſſum non excedere ducatos 130. & tamen contrarium probatur ex gratia perinde valere, in qua fuit expreſſum † aſcendere ad ducat. 19
170. & ideò etiam iſte valor per aſſenſum debet plenè, & concludenter probari, Rota *dec.* 444. *num.* 1. *par.* 2. *in rec.* & iſta confeſſio nocet, licet gratia ei non poſſit ſuffragari,
† cùm non fuerit in ea facta mentio litis, *cap. fin. vt lit. pend. & fuit reſolutum in cauſa Placentina Capellaniæ* 10. *Iunij* 20
1596. *coram bon. mem. Penia apud Marcheſ. par.* 1. *fol.* 135. *in qua ſub die* 24. *eiuſdem menſis, & anni* fuit etiam dictum 21
non ſuffragari clauſulam de proceſſibus habitis, & haben.

Et ita concluſum, &c.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Foroliuien. Ceſſionis Cenſus.

Veneris 22. *Maij* 1626.

ARGVMENTVM.

Sententia tranſit in iudicatum licet fuerit appellatum ab ea, ſi intra legitima tempora, non fuerit proſecuta appellatio, & conſtito de validitate, & iuſtitia ſententiæ eſt executioni mittenda. Inſtrumenta non dicuntur de actis, & ſic non ſunt tranſportanda, quando ſimpliciter fuerunt dimiſſa penes Notarium abſque citatione ad dicendum contrà. Cenſum cedens alicui cum promiſſione eum eſſe exigibilem, ſi appareat contrarium, ceſſionarius qualiter ſeruandus veniat indemnis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio, quando non docetur fuiſſe intra legitima tempora proſequuta, ſine dubio intrat res iudicata.*
2 *Fatalia ſi abſque prorogatione labantur, intrat res iudicata.*
3 *Sententia quæ tranſit in rem iudicatam, & conſtat de eius validitate, & iuſtitia, ſine dubio venit exequenda.*
4 *Iuriſdictionis prætenſus defectus de quo hic, ſanatur per clauſulam,* quam, *&* quas.
5 *Inſtrumenta in actis realiter non producta, ſed ſimpliciter penes Notarium relicta abſque citatione ad dicendum contra, non dicuntur effecta de actis.*
6 *Iura, quæ non ſunt effecta de actis, non eſt neceſſe, vt traſportarentur.*
7 *Cenſum, ſi quis alicui aſſerit ſub promiſſione, quod eſt exigibilis, ſi poſtea non reperiatur talis, tunc benè datur actio contra cedentem, ad hoc vt ceſſionarius conſequatur damna, & intereſſe, & poterit etiam agi contra illius hæredem.*
8 *Creditum ceſſum, quod non ſit exigibile, benè probatur, dum illud fuit occupatum ab anterioribus creditoribus.*
9 *Excuſſio bonorum debitoris non eſt facienda, quando ſatis apparet eam futuram fruſtratoriam.*
10 *Ceſſionarius ad hoc, vt agere poſſit pro manutentione ceſſionis, ſufficit, vt oſtendat, quod bona debitoris ceſſi eſſe intricata.*
11 *Creditores anteriores præferuntur poſterioribus.*

12 *Bona,*

12 *Bona, quod quis non habeat, vel habeat, & ſint valdè intricata paria ſunt.*
13 *Actione perſonali, quando debitor conueniri poſſit.*
14 *contra Tertios poſſeſſores non poteſt agi actione perſonali.*
15 *Inuentarium non afficit, nec probat contra non citatum hæreditatem non eſſe ſoluendo.*
16 *Inuentarium bonorum hereditariorum, quando fit ſi de eo tempore, quis non erat creditor, non poterat citari, & ſufficit citatio facta per proclama, contra omnes intereſſe putantes.*

DECISIO DCLXVI.

DE anno 1604. D. Laura Oliua cum conſenſu Rainaldi eius mariti vendidit quoddam prædium dotale pro pretio ſcut. 520. Andreæ, & Paulo Emilio fratribus de Cæſis, qui ad computum dicti pretij ceſſerunt eidem Lauræ Cenſum ſcutorum 520. in ſorte contra bon.mem. Andream Facchineum, quem verum, & legitimum debitorem dicti Cenſus necnon exigibilem manutenere promiſerunt, vt legitur Sum. Iulij num. 11.

Defuncto dicto Andrea debitore d. cenſus, cum Iulius Oliua tanquam frater, & hæres d. Lauræ, nec non Ceſſionarius Rainaldi eius mariti non poſſet conſequi fructus d. Cenſus ab hærede d. Fachinei; Mouit iudicium in partibus de anno 1610. coram Locumtenente generali Prouinciæ Romandiolæ ſuper indicatione bonorum, in quibus poſſet fieri executio inſtando alias ad reſtitutionem ſortis principalis, & ſolutione fructuum contra dd. de Cæſis, & D. Locumtenens ſententiam tulit abſolutoriam ad fauorem iſtorum de Cæſis, à qua in gradu appellationis introducta cauſa coram A. C. fuit à R. P. D. Viriſi, tunc Locumtenente pronunciatum, & declaratum eoſdem de Cęſis teneri nedum ad ſolutionem fructuum Cenſus, ſed etiam ad reſtitutionem ſortis principalis; vnde cùm hodie ex parte Iulij prætenderetur dictam ſententiam ob non interpoſitam appellationem, ſeu eius non legitimam proſequutionem tranſitum feciſſe in iudicatum, cauſa mihi commiſſa Dubium in Rota propoſitum, & non reſolutum hodie repropoſui. An videlicet conſtaret de tali re iudicata, quæ veniret exequenda, quia apparet dictam Sententiam latam de anno 1613. à quo tempore
1 nedum eſt lapſum biennium, ſed decennium, & vltra, &
† cum non doceatur de proſequutione appellationis, nec minus quod fuerint prorogata fatalia, dubium non eſt quin
2 dicta ſententia tranſiuerit † in rem iudicatam, *cap. cum ſit Romana de appellat. auth. ei quiet. l. fin. C. de temp. appell.* Rota *deciſ.* 385. *num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 156. *n.* 1. *& 4. par. 2. recent.*
3 Illam verò exequendam, † quia viſum fuit Dominis ſententiam fuiſſe validam, & iuſtam, nec obſtare nullitates ex aduerſo oppoſitas contra illius validitatem ratione defectus iuriſdictionis, ac tranſportationis actorum, quia reſpondebatur quantum ad prætenſum defectum Iuriſdictionis dedu-
4 ctum, ex eo quod cauſa eſſet commiſſa A. C. † ſub prætextu quod coram eo penderet appellatio à quadam ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, de qua dicitur non apparere in actis huiuſmodi defectum tolli ex clauſula, *quam & quas* in dicta commiſſione, quo verò ad effectum actorum circa tria Inſtrumenta non tranſportata, cùm illa non fuiſ-
5 ſent in actis realiter † producta, ſed ſimpliciter penes Notarium relicta abſque citatione ad dicendum contra non di-
6 cebantur effecta de actis, † & per conſequens non erant tranſportanda, Rota *deciſ.* 561. *num.* 10. *par.* 1. *recent.* Adden. ad Gregor. *deciſ.* 59. *& ſeqq. & fuit dictum in Placentina Deuolutionis* 10. *Maij* 1602. *coram bon. mem. Penia, quæ eſt inter impreſſ. apud Marcheſ. de comm. tom.* 3. *fol.* 137.

Quantum verò ad iuſtitiam dictæ ſententiæ, in qua condemnatis dd. de Cæſis ad ſoluen. Iulio ſcut. 500. pro ſorte principali, & ſcut 239. pro fructibus decurſis, & non ſolutis à d. Fachineo debitore ceſſo, minus pariter DD. dubita-
7 runt, quia cùm † conſtet dd. de Cæſis ceſſiſſe d. Cenſum Lauræ, cuius hæres eſt Iulius cum promiſſione, quod erat exigibilis, & vlterius Cenſum non eſſe talem, ſed inexigibilem, ex quo bona dicti Fachinei fuerunt ab alijs Creditori-
8 bus occupata, vt in Sum. Iulij n. 12. benè competebat actio Iulio contra cedentes pro eius damno, & intereſſe iuxta tradita per Dec. *conſ.* 142. *poſt princ. verſ. ad tollen.* & melius per Eugen. *conſ.* 73. *num.* 9. *& ſeq. lib.* 1.

Nec obſtat, quod prius fieri debuiſſet excuſſio contra bona dicti Facchinei debitoris ceſſi, quia Iulius id fecit, & cum conſtet plura intentaſſe remedia contra illius hæreditatem, prout apparet ex ſequeſtris, & mandatis exequutiuis per ipſum obtentis, nihilque vnquam conſequi potuiſſet, fruſtratoria erat prædicta excuſſio, maximè quia ſufficit Ceſſionario ad hoc, vt agere poſſet pro manutentione ceſſionis
† oſtendere, quod bona debitoris ceſſi ſint intricata, vt de fa- 10
cili extricari non poſſent, tunc enim talia bona habentes, ac
ſi non adeſſent, † nec propterea Ceſſionarius illa excutere 11
tenetur, Rota *Ianuen. deciſ.* 156. *num.* 7. *&* 8. Scacc. *de com. §. 2. gloſ. 3. folio* 556. *num.* 268.

Minus obſtat, quod idem Iulius potuiſſet agere pro conſequutione ſui Crediti contra alios creditores poſteriores ſatisfactos de bonis dictæ hæreditatis, quia vltra quod potius
conſtat Creditores prædictos † eſſe anteriores A d. Cenſui, 12
& ſignanter vxorem dicti Facchinei pro Credito ſuæ dotis, aduertebant DD. quod in prouiſione facta Lauræ per dictos
de Cæſis fuit conſiderata actio † perſonalis, videlicet caſu 13
quo dictus Fachineus non eſſet exigibilis, vndè non potuit
Iulius agere contra dictos Creditores, † tanquam tertios 14
poſſeſſores contra quos non datur actio perſonalis, Ruin. *conſ.* 87. *nu.* 1. *lib.* 4. Guidopap. *dec.* 576. Rota apud Seraph. *dec.* 168. *& dec.* 529. *num.* 1.

Demum non obſtat, quod in confectione inuentarij bo-
norum dicti Facchinei non fuerint dd. de Cæſis † citati, & 15
ſic inuentarium illos non afficiat, nec probet hæreditatem dicti Facchinei non eſſe ſoluendo in eorum præiudicium, quia fuit reſponſum, quod tunc temporis cum dd. de Cæſis non eſſent Creditores certè fuit ſufficiens citatio facta per
proclama † contra omnes intereſſe putantes, Iaſ. *in l.* 16
fin. num. 13. *verſ. & ſi Creditores C. de iur. deliber.* Fanucc. *de inuent. par.* 3. *num.* 12. Menoch. *conſ.* 89. *num.* 139. *lib.* 1.

Et ita deciſum, &c.

SVMMARIVM ANNOTATIONIS

Ad Deciſ. DCLXVI.

1 *Prior, qui eſt in tempore, potior eſt iure, & n. 5.*
2 *Quod procedit, etiam quoad fructus, & intereſſe, licet ſuper hoc nulla adſit obligatio expreſſa.*
3 *Temporis prioritas attenditur, quando inita fuit obligatio, & conſtituta hypotheca, non autem tempus ſolutionis faciendæ.*
Hypotheca dotalis contrahitur de tempore promiſſionis, & non traditionis dotis, n. 3.
4 *Prior, vt quis dicatur, & præferatur in obligatione alteri creditori, quid attendatur.*
5 *Temporis prioritas attenditur etiam, licet creditor prior ſit ex titulo lucratiuo, & poſterior ex cauſa oneroſa.*
6 *Creditor ex cauſa lucratiua, tunc præfertur poſteriori creditori ex cauſa oneroſa, quando non habet actionem hypothecariam, ſed tantum perſonalem.*
7 *Prior, qui eſt in tempore potior eſt in iure, regula iſta eſt certiſſima, & vſque adeo, vt in lege nulla alia eſt magis indubitata, & inuulnerabilis.*
8 *Creditoribus pluribus concurrentibus, qui ex hypotheca prælationem contendunt, tunc victoria indubitanter erit eius, qui in tempore eſt potior.*
9 *Creditor iuniorem hypothecam habens licet aliquando præferatur habenti antiquiorem.*
11 *Tamen id non euenit ratione hypothecæ, ſed ratione priuilegij, quod in illis caſibus potentius eſt ipſa hypotheca, & n. 12. & 13.*
14 *cum Hypotheca, quando iungitur priuilegium, tunc prælatio non datur ratione hypothecæ, ſed priuilegij.*
16 *Mulier habens pro dote hypothecam poſteriorem, quamuis expreſſam non præfertur creditoribus mariti habentibus expreſſam anteriorem.*
17 *Quamuis ſuper hac quæſtione magna pugna ſit, & excitata atra tempeſtas inter Doctores ſtantque diuiſi, tamquam duæ acies formidabiles ſtrenuè inter eos dimicando.*
18 *inter Doctores in aliqua quæſtione non poteſt conſtitui concordia, dum vnuſquiſque eorum prætendit*

dit habere vocem communem, cùm & veritas vna ſit.

19 *Mulier ex credito dotali præfertur omnibus creditoribus, etiam expreſſam anteriorem hypothecam habentibus, vide num. 28. & ſeq.*

20 *Quam opinionem vti veriorem plures defendunt, & n.21. eaque ab antiquis Doctoribus Franciæ recepta fuit, n. 22. & in Camera Imperiali, num. 24. ac in Senatu Tholoſano.*

23 *Mulier pro dote cùm præferatur tacitis hypothecis anterioribus, æquè præferri debet expreſſis.*

26 *Mulier præfertur pro conſecutione ſuæ dotis omnibus creditoribus anterioribus, habentibus etiam expreſſas hypothecas.*

27 *Dotis hypotheca præfertur hypothecis anterioribus.*

28 *Dotis hypotheca non præfertur creditoribus anterioribus habentibus expreſſam hypothecam, ita vt hoc caſu ratio temporis ſit habenda.*

Et iſta eſt opinio verior, & receptior, ſummaque nititur æquitate.

29 *Creditoribus anterioribus habentibus hypothecam expreſſam, quod voluerit Iuſtinianus Imp. in l. aſſiduis C. qui pot. in pign. hab. præiudicare ex cauſa dotis, non eſt dicendum, & n.68.*

30 *Ius, ſeu hypothecam per aliquem ex propria conuentione, & ſtipulatione acquiſitam, ſi ex quocumque priuilegio eo inuito tolleretur, quid crudelius.*

31 *Noſtrum quod eſt, ſine facto noſtro nobis auferri non poteſt.*

32 *Et ſi contrarium aſſereretur, nihil aliud eſt quàm ipſam fidem publicam violare.*

Fidem qui perdidit, quid amplius amittat non habet, num. 32.

33 *Fide nulla res vehementius rempublicam continere poteſt.*

Fides publica ſi violaretur, commerciorum vſus è medio tolleretur, ſine quibus Reſpublica conſiſtere nequit, num. 34.

Fides publica non ſolùm inuiolatè tueri oportet, ſed etiam ab omni ſuſpicione remota, n. 33.

34 *Hypothecam expreſſam anteriorem priuatus habens, præfertur fiſco, ipſique Cæſari.*

35 *Creditor in tempore prior præfertur fiſco, & Reipublicæ, ac ſi Imperatori, & Regi.*

36 *Mulieribus ex cauſa dotis lex indulſit vt potiores eſſent omnibus creditoribus anterioribus habentibus hypothecam tacitam.*

Mulieribus quis non miſereatur, propter obſequia quæ maritis præſtant, propter partus periculum, & ipſam liberorum procreationem &c. n. 37.

37 *Creditoribus habentibus tacitam hypothecam anteriorem Imperator poteſt præiudicare, & quare.*

38 *Priuilegium quando Princeps alicui concedit, poteſt illud ad libitum moderari, diminuere, vel in totum tollere.*

39 *Princeps priuilegium à ſe alicui conceſſum poteſt ſine cauſa illud tollere, & reuocare, nedum priuilegia à ſe conceſſa, ſed etiam à prædeceſſoribus ſuis.*

40 *Princeps reuocando priuilegium ex gratia alicui indultum pro iuſta cauſa reuocationis, poteſt allegare conceſſionem.*

Quia ſicut ipſe conceſſit, ita & ipſe reuocare poteſt.

41 *Si libet, licet, antiquum prouerbium.*

42 *Creditor habens hypothecam expreſſam non ex priuilegio, ſed ex propria conuentione acquiſitam, Imperator non præſumitur ei ex generali diſpoſitione præiudicare voluiſſe.*

43 *L. aſſiduis C. qui pot. in pign. hab. dum facit mentionem de creditoribus habentibus hypothecam ex priuilegio, quid inde inferatur.*

44 *Quæſitum quod eſt iure ſpeciali, facilius tollitur, quàm quod eſt quæſitum de iure communi.*

45 *Qualitatem aliquam habens de iure communi præfertur in concurſu habenti eam ex priuilegio, vel diſpenſatione.*

Ius commune potentius eſt, quàm ius ſpeciale, n. 45.

46 *Ius quæſitum ex proprio contractu ius numquam tollit.*

47 *Ius quod quis acquiſiuit ex propria conuentione, per legem ei tolli non debet.*

48 *Iuſtitia potiſſimum conſiſtit in eo, vt ius ſuum vnicuique tribuatur.*

Dos fauor magnus eſt, n.48.

49 *Doti non ita eſt fauendum, vt aliquid contra iuſtitiam fiat.*

50 *ex Priuilegijs conceſſis dotibus non eſt permittendum, vt homines lædantur.*

51 *Princeps nunquam præſumitur voluiſſe tertio præiudicare.*

52 *Principis mens, & intentio illa ſemper eſt, vt licet poſſit, numquam tamen tollere ius tertio quæſitum.*

Princeps præſumitur circumuentus, quando ex gratia alicui conceſſa tollit ius tertio quæſitum.

53 *Ius tertio quæſitum non præſumitur Princeps voluiſſe tollere, quamuis intenderet conſulere publicæ vtilitati.*

54 *Vtilitas publica præfertur priuatæ.*

55 *ex Vtilitatis publicæ cauſa receditur à regulis iuris communis, multaque tollerantur, quæ aliàs eſſent prohibita.*

56 *Vtilitate publica ſuadente, pro dilatandis foſſis Ciuitatis, vel conſeruandis propugnaculis, licet aſſumere domos confinantes, & ſuburbia deſtruere, vel incendio illa conſumere, ne hoſtes in eis ſe recipiant.*

57 *pro Pace obtinenda poteſt Princeps abſque vlla compenſatione remittere damna ſubditorum, eis illata tempore belli.*

Vtilitas publica grauior eſt, quàm priuata, n. 57.

58 *Proprietarius, licet ſit perſona priuilegiata, vel prohibita alienari, veluti Eccleſia, &c. compelli poteſt ad affrancandam domum vigore Bullæ Iuris congrui, & quare.*

59 *Emphyteuta, ne retrahatur propter periculum deuolutionis ad ædificandum ad ornatum Vrbis, poteſt cogere proprietarium ad affrancandam domum.*

60 *Bulla Iuris congrui fel. rec. Gregor. XV. fundata eſt in publica vtilitate, cùm Ciuitati expediat, vt ædificijs impleatur, & ornetur*

61 *Princeps non præſumitur voluiſſe ius tertio quæſitum tollere, niſi clarè conſtet de eius tali mente.*

62 *Principis mentem dum tenemus, inanis eſt omnis diſputatio.*

Voluntas, & poteſtas ſufficit ad perfectionem cuiuſque actus.

63 *Princeps quando conſtat vti voluiſſe plenitudine poteſtatis, tunc aliud non eſt quærendum.*

64 *Principi ſummo non poteſt dici, cur ita facis?*

65 *cum Principe non eſt pugnandum.*

Homini mortali arduum eſt vincere numen.

66 *cum Principe contendere furioſum eſt.*

Litigandum non eſt cum homine potenti.

67 *de Principis mente quando non appareat præiudicandi tertio, tunc inuiolabiliter dicendum eſt noluiſſe ei præiudicare.*

69 *L. aſſiduis C. qui pot. in pign. hab. ſi voluiſſet præiudicare etiam creditoribus habentibus expreſſam hypothecam anteriorem, id ſciuiſſet exprimere.*

70 *Verba Principis potius ſunt improprianda, vel in eo præſumenda obliuio, aut cenſendum eſt reſcriptum falſum, antequam dicatur ipſe voluiſſe præiudicare tertio.*

71 *Princeps non præſumitur voluiſſe præiudicare tertio, etiamſi motu proprio procedat.*

72 *Princeps quando conſtat voluiſſe præiudicare tertio, tunc facienda eſt interpretatio, vt in modico, & non in magno voluerit præiudicare, & ſufficit, vt reſcriptum aliquid modici operetur in tertij præiudicium.*

73 *Imò ſufficit, vt poſtquam aliquid gratia operata ſit, poſteà reſtringi debeat, ne enorme præiudicium fiat tertio, & n. 74.*

75 *Princeps ſupremus plura, & infinita poteſt.*

Princeps Iuſtitia plenus præſumitur, n. 75.

Princeps ſupremus plus gloriari debet titulo Optimi, quàm Maximi, n. 75.

Princeps viuus fons iuſtitiæ, & lex animata dicitur, num. 75.

76 *Princeps non cenſetur velle, nec ſentire quod non poteſt de iure, vel æquitate.*

77 *Prin-*

77 *Princeps non debet de iure ius alteri auferre, imò reddere quod ſuum cuique eſt.*

Ius ſuum vnicuique reddere, Princeps numerauit inter alia iuris præcepta.

Princeps licet ſit ſolutus legibus, tamen ſe legibus alligatum profitetur, n.77. & 78.

78 *Dotis hypotheca, quod non præferatur hypothecæ expreſſæ anteriori, eſt opinio defenſa à I. C. magnæ ſcientiæ, auctoritatiſque maximæ.*

79 *Conſuetudo eſt optima legum interpres.*

80 *Inſtrumenta duo ſi eodem die confecta reperiantur, cùm hypotheca bonorum pro dote, ſcilicet & mutuo, & non conſtet de prioritate, tunc dos eſt præferenda, & quid inde inferatur, n.77.*

81 *Hypotheca dotalis non habet priuilegium anterioritatis contra hypothecam expreſſam anteriorem, & iſta opinio eſt communis, & magis communis, ac omninò tenenda, & n. 82. 83. 84. 85. & 86.*

87 *Eamque ſecuti ſunt multi celebres conſulentes, & præſertim* Bald. Alex. Bellam. Gozad. Patiſ. Corn. *&c.*

88 *Et amplexi ſunt illam Gloſſatores, & Doctores magis communiter approbati, & in numero ampliori.*

90 *Hypotheca dotalis poſterior, quod non præferatur hypothecæ anteriori expreſſæ, iudicatum fuit in Capella Tholoſana, in Regno Franciæ, in Conſilio Neapolitano, in Camera Imperiali &c.*

91 *Hypotheca expreſſa anterior niſi præferretur hypotheca dotali poſteriori, multi creditores contra bonam fidem deciperentur.*

93 *Quæ omnia tanta æquitate nituntur, vt meruerint apud omnia Tribunalia eſſe recepta, & ſi contra eam iudicaretur, malum eſſet, n. 94.*

95 *Dotalis hypotheca poſterior vt minimè præferatur expreſſæ hypothecæ anteriori, non ſemel iudicauit Rota Romana.*

Et hanc opinionem tamquam veriorem iudicauit.

96 *Hypotheca dotalis quantumuis expreſſa, minimè præfertur expreſſæ hypothecæ anteriori.*

97 *Hypotheca dotalis poſterior, quod non ſit potior expreſſa anteriori, eſt opinio communis canonizata, etiam ab illis DD. qui contrarium defendunt.*

98 *Opinio, quæ eſt communiter refutata, non eſt attendenda.*

99 *Raro benè loquitur, qui contra omnes loquitur.*

Tenendum eſt indubitanter id, quod omnes opinantur.

100 *Hypotheca dotalis anterior ſine dubio præfertur hypothecæ expreſſæ poſteriori, & ſi id in diſputationem deduceretur, ridiculum eſſet, & num. 102. & 103.*

101 Aretin. *in §. fuerat num. 15. Inſtit. de act. dum tenet tacitam hypothecam vxoris non præferri expreſſæ poſteriori, eſt meritò à DD. reprehenſus.*

104 *Et certè in magnum incidit errorem, & quare.*

105 *Creditor prior in tempore, quod etiam ſit in iure, regula iſta procedit tam in expreſſis hypothecis, quàm in tacitis.*

106 *Dotis priuilegia non debent excludere prouiſionem hominis, & expreſſam conuentionem temporis prærogatiua firmatam.*

107 *Lex vna vt cum temperamento alterius legis intelligenda ſit, hoc non eſſet inuſitatum aſſerere.*

108 *L. in rebus ff. de iur. dot. quid diſponat.*

109 *Mulier in rebus dotalibus extantibus ſine dubio, præfertur omnibus creditoribus anterioribus, quantumuis expreſſam hypothecam habentibus.*

110 *Rem ſuam extantem vendicans à creditore non indiget priuilegio prælationis, nec ab alio poteſt excludi, cùm vendicet rem ſuam, & n.111.*

112 *Dominium actu permanens quilibet, qui prætendit, potior eſt quolibet alio creditore.*

113 *Vendens fundum etiam habita fide de pretio, præfertur omnibus in eo, dum ſibi reſeruauit dominium eius, donec pretium exburſetur.*

114 *Quod pactum de iure validum eſt, & tenet, quo ſtante vendens præfertur omnibus alijs creditoribus tamquam in re propria, & 115.*

116 *Et ſic in diuerſis Orbis Tribunalibus fuit iudicatum.*

117 *Venditio quando eſt facta cum conditione, vt dominium rei venditæ remaneat penes venditorem, donec ſoluatur pretium, interim iſte contractus ſubſtinetur in vim locationis.*

118 *Et in terminis huius pacti citra labem vſurarum poteſt paciſci de mercede loco penſionis.*

119 *Venditio facta cum pacto reſeruationis dominij donec ſoluatur pretium, ſuſpenditur interim venditio, & dicitur locatio, & traditio quæ fit, ad quid deſeruiat.*

120 *Imò interim de hoc contractu non eſt ſoluenda gabella, cùm ſit locatio.*

121 *Venditio quando eſt facta cum reſeruatione dominij, donec pretium ſoluatur, quare dum pendet ea conditio, cùm dominium non ſit abdicatum à venditore, interim creditores emptoris non poſſunt prætendere acquiſiuiſſe aliquam hypothecam ſuper ea re:*

123 *Idque etiam procedit, quamuis pretium ſit pro parte ſolutum, itaque nec pro rata aliquid poſſint prætendere.*

124 *Venditio facta cum reſeruatione dominij donec pretium ſoluatur, id nihil plus continet, quàm diſponit ius commune.*

125 *Pretium eſt naturale venditioni.*

126 *Mulier in bonis dotalibus datis æſtimatis marito, etiam cum ea æſtimatione quæ faciat emptionem in ſubſidium, dum maritus non eſt ſoluendo, præfertur omnibus, & quibuſcumque creditoribus, & num. 127.*

128 *Cùm hoc caſu res æſtimata non deſinit eſſe dotalis, & iſta eſt ſententia, & dictum aureum.*

129 *Vxori ſuccurritur, dum deficiunt bona mariti, vt ipſo iure in eam tranſeat dos data æſtimata marito, ne creditores in rebus, quæ fuerunt propria ipſius vxoris, potiores exiſtant, & hoc ſpeciali fauore dotis, n. 132.*

Et iſta opinio eſt veriſſima, & ſic fuit iudicatum in diuerſis Tribunalibus, n. 134.

130 *Dominium bonorum dotalium, quæ marito æſtimata data fuerunt, manet quaſi ſub vmbra, donec veniat caſus reſtitutionis dotis, & compertum ſit an maritus ſit ſoluendo.*

131 Quæſtada *in ſuis quæſt. cap. 15. n. 18. tamquam ſophiſticus refutatur, & n. 133.*

135 *Vxori competit in ſubſidium vtilem rei vendicationem contra bona data in dotem, licet æſtimata contra tertios poſſeſſores pro recuperatione ſuæ dotis.*

136 *Mulier in ſubſidium poteſt bona dotalia æſtimatè data marito vtili rei vendicatione à tertijs poſſeſſoribus rehabere.*

137 *Emptores rerum dotalium æſtimatè datarum ſi offerant vxori æſtimationem, liberantur à reali æſtimatione.*

138 Neguſan. *in tract. de pign. in 3. membr. 5. part. num. 28. dum aſſerit tertios poſſeſſores bonorum dotalium æſtimatè datorum, non poſſe offerre æſtimationem mulieri agenti in ſubſidium contra ea, refutatur, & num. 147.*

139 *Poſſeſſores bonorum dotalium æſtimatè datorum, cùm habeant ius à marito, poſſunt vti eiſdem priuilegijs, & defenſionibus, quibus & ipſe maritus vti potuiſſet, & num. 146.*

140 *Emptor poteſt vti eiſdem defenſionibus competentibus venditori, etiam non facta ceſſione iurium.*

141 *Maritus, ſiue eius hæres mulieri agenti ad reſtitutionem dotis æſtimatè datæ, nullatenus tenetur dare ipſas res æſtimatas, ſed earum pretium.*

142 *Dos quando datur marito æſtimatè, ex ipſa æſtimatione inſurgit quædam venditio inter coniuges, & quomodo, num. 143. & quid inde ſequatur, numer. 144.*

145 *Debitor ad ſoluendum aliud pro alio cogi non poteſt.*

148 *Dominium rerum dotalium ſoluto matrimonio ſub alio facto hominis tranſit in mulierem.*

150 *Mulier ſoluto matrimonio tamquam Domina poteſt*

agere

agere contra detinentem eius bona dotalia.

Mulieri repetenti bona dotalia ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 85. concedit viam executiuam,

Etiam contra tertios poſſeſſores bonorum tacitè, vel expreſsè obligatorum.

151 *Pro dote, & donatione propter nuptias, ſeu pro lucro dotis ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 85. concedit viam executiuam, etiam contra tertios poſſeſſores.*

152 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 85. eſt deciſorium, & ideò ſeruandum in omnibus Curijs.*

153 *Et ita fuit deciſum in Signatura Sanctiſſimi.*

154 *Mulier ſi ſibi non ſtipulauerit reſtitutionem, nihilominus ad eam agere poteſt, cùm id veniat ex diſpoſitione Iuris.*

155 *Maritus ſi iurauerit ſe habuiſſe fundum in dotem ab vxore, videtur etiam iuraſſe ſe illum reſtituere debere.*

156 *Et ex tali iuramento agi poteſt ad dotis reſtitutionem.*

157 *Iuramentum eſt ſtricti iuris.*

158 *Mulier poteſt agere executiuè ad dotem vigore inſtrumenti dotalis, ſi habeat executionem paratam, etiamſi in eo deſit promiſſio reſtitutionis dotis.*

159 *Inſtrumentum habens executionem paratam procedit etiam quod ea, quæ ex iuris diſpoſitione in inſtrumento ſubintelliguntur.*

160 *pro Scripto habetur quidquid virtualiter in inſtrumento continetur.*

161 *in Inſtrumento id quod conuincitur, vel præſumitur, dicitur tenor inſtrumenti.*

162 *Statutum loquens de inſtrumentis exequendis verificatur etiam in his, quæ tacitè inſunt inſtrumentis.*

163 *Inſtrumenta regulariter loquendo ſecundùm veriorem opinionem non habent executionem paratam.*

Quod procedit etiam ſi adſit iuramentum, & quidem ſolemniter præſtitum, n. 166.

164 *Inſtrumenta vigore pacti poſſunt habere executionem paratam.*

165 *Inſtrumenta dotalia non habent executionem paratam.*

167 *Iuramentum de quo per Bar. in l. 2. n. 8. de iureiur. non eſt amplius vſu receptum, niſi ſit litis deciſiuum.*

168 *in Inſtrumento executiuo dotali ſi adſit promiſſio ſupradotis, ad illam etiam poteſt agi executiuè, quamuis id non fuerit conuentum.*

169 *Maritus ſi conſtituerit vxori ſupra dotem, ſoluto matrimonio nullis ſuperſtitibus filijs non ad maritum, vel eius heredes reuertitur,*

170 *Sed ad vxorem, vel eius heredes.*

171 *Dotis fructus, cùm ſuccedant loco alimentorum, poſſunt peti via executiua, quamuis in inſtrumento dotali deſideretur oblig. Cameralis.*

172 *Alimenta poſſunt peti via executiua abſque alia obligatione Camerali, cùm ea poſſint decerni, & taxari officio Iudicis, & pro his non admittitur appellatio ſuſpenſiua.*

173 *In alimentorum materia tunc admittitur appellatio ſuſpenſiua, quando agitur de alimentis præteritis, ſecus verò ſi pro alimentis futuris.*

A N N O T A T I O

Ad Deciſ. DCLXVI.

1 PRior enim qui eſt in tempore potior eſt † in iure, *l. balneum, in princip. ff. qui pot. in pign. hab. l. potior. ff. eodem l. ſi fundum C. eodem titul. l. diſtractis cum ſeq. C. de pignor. cap. qui prior. ext. de regul. iur. in 6.* quod procedit tam pro ſorte principali, quàm pro ſolutione fructuum, intereſſe, ca-
2 nonum &c. etiam ſi † pro his debitor non ſe expreſsè obligaſſet, cùm de iure illa acceſſoria gaudeant eodem priuilegio prioritatis ſicut ſors principalis, *l. ſi inſula l. Lucius ff. qui potior. in pign. hab.* Rip. *in l. priuilegia n. 9. ff. de priuileg.* Neguſ. *de pignor. par. 5. memb. 2. n. 9. verſ. tertio decimo amplia,* Surd. *conſ. 7. n. 1. lib. 1.* Amator Rodriquez *de priuileg. cred. par. 2. art. 1. n. 10.* & pluries aduertit Rota, *& potiſſimum in cauſa Romana pecuniaria 23. Maij 1636. coram Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo §. 1. verſ. etiamſi pro lucro non ſe expreſsè obligaſſet &c.* Ac iſta prioritas temporis attenditur, quando fuit † inita obligatio, & conſtituta hypotheca, non autem 3
tempus ſolutionis faciendæ, *d. l. balneum, & l. potior §. videamus, l. Lucius ff. qui pot. in pign. hab.* Rebuff. *in comment. ad ll. Gall. titul. de conſtit. redd. art. 1. gloſſ. 8. num. 9.* Balduin. *de pignor. cap. 1.* Donell. *eodem tract. cap. 12.* Connan. *lib. 4. comment. cap. 17. num. 3.* & facit deciſio *in cauſa Romana Saluiani 4. Decembris 1643. coram R. P. D. meo Leone Veroſpio §. Non obſtat, verſ. ad effectum acquirendi hypothecam retrotrahi debeat ad diem promiſſionis &c.* & congruit alia deciſio *in cauſa Firmana Prælationis dotis 1. Martij 1607. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Manzanedo,* vbi habetur hypothecam dotalem de tempore promiſſionis, & contracti matrimonij, non autem de tempore traditionis contrahi per ibi allegata.

Nam generaliter initium contractæ obligationis, † non 4
autem deſtinatæ ſolutionis inſpiciendum eſt, vt quis prior dicatur & præferatur in obligatione alteri creditori, *l. 1. verſ. vtique ff. qui pot. in pign. hab.* Paz. *in ſua prax. tom. 1. par. 5. cap. 4. n. 5. & 6.*

Quæ regula prioritatis temporis attenditur, etiamſi creditor prior, † ſit ex titulo lucratiuo, veluti ex cauſa dona- 5
tionis, & poſterior ſit ex cauſa oneroſa, *l. 1. & ibi gloſ. C. de iur. fiſc. lib. 10.* & ibi Bart. & Io. de Plat. *& cæteri ſcribentes.* Et quamuis multi DD. videantur contradicere, tamen loquuntur, quando donatarius non haberet hypothecam, ſed tantùm perſonalem † actionem, quo caſu ſileret d. regula, 6
vt ſatis notum eſt, & ſic pluribus relatis ſenſit Rota *in cauſa Rom. Saluiani de Caſalib. 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro §. Idemque procedit, verſ. tamen hoc intelligitur de creditoribus ex titulo lucratiuo, qui habent tantùm perſonalem actionem, non autem hypothecariam, &c.*

Præterea regula iſta, qui prior eſt in tempore, potior ſit in iure ſic certiſſima eſt, & vſque adeò, vt nulla alia † iuris 7
prudentiæ regula magis indubitata, & perpetua, & quæ nec vix (raro exemplo) vulnerari, ac ſubuerti poſſit, in ipſo iure inueniri, videlicet pluribus creditoribus concurrentibus, † qui ex hypotheca prælationem, & prærogatiuam 8
contendunt, temporis rationem eſſe habendam, quæ regula eſt vſu, & frequentia tam celebris, quàm vtilis, † & in 9
Palatijs, in oreque omnium Pragmaticorum quotidiana. Et quamuis iudicio nonnullorum videatur eam quamplurimas pati limitationes, tamen falluntur, niſi, & ego fallor, quamuis negari nequeat, ſæpè euenire, vt † creditor, qui 10
iuniorem habet hypothecam, potior ſit antiquiore habenti, aduertendum eſt enim id nullatenus accidere ratione hypothecæ, † ſed potius priuilegij, quod in illis caſibus po- 11
tentius eſt ipſa hypotheca, † vtpote contingit in caſu dotis, 12
l. aſſiduis C. qui pot. in pign. hab. & in mutuante in reparationē ædificij, vel in refectionem † nauis, aut alterius rei conſer- 13
uationem, cum alijs exemplis, quæ paſſim occurrunt, & expendo in his terminis planum, & elegantem text. *in §. his conſequens,* Auth. *de æqualit. dot. coll. 7.* in princip. ibi, (*Quod in caſibus huiuſmodi dubitatum nouimus antiquioribus creditoribus aliquas hypothecas præponere iuniores exiſtentes ex priuilegijs à legibus datis*) & ſtatim Iuſtinianus ſubijcit exempla ſupra relata, & concludit ſic. (*In his enim omnibus priores exiſtunt poſteriores creditores.*) Quare, quando cum hypotheca iungitur † priuilegium, non ratione hypothecæ, ſed 14
ratione priuilegij, datur prælatio.

Supradictæque generalis, & effrenatæ regulæ, qui prior † in tempore, potior eſt in iure per amplam, & locupletem 15
dotem conſtituere, Anton. Neuiz. *in tract. de pignor. par. 5. memb. 2.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit. 22.* Herman. Meyrer. *in tract. de priuileg. credit. lib. 1. tit. 12.* Amator Rodriquez *de concurſu credit. par. 2. tit. 1.* & Io. Dominic. Gait. *in tract. de credit. p. 4. tit. 10.* in quibus locis exuberantur, prædicta materia tractatur.

Hic tamen, ne ſicco pede tranſeam, dicam aliqua in materia crediti dotalis, de quo etiam hìc in deciſione ſub num. 12. mentio habetur. Quare in his terminis notabiliter aduerte intrare etiam prædictam regulam prioritatis temporis, nempe in caſu quo mulier † habet hypothecam poſte- 16
riorem quantumuis expreſſam, itaque non præferatur habentibus eam expreſſam anteriorem. Nec me fugit, acerrimè Iuriſconſultos ex hoc inter ſe pugnare, & atra † tem- 17
peſtas ex iſta cauſa orta appareat, vnde allegari poteſt, illud Virgil. Æneid. 5.

——— ruit æthere toto
Turbidus imber, aqua, denſiſque nigerrimus Auſter.

Stant enim hinc inde, tanquam duæ acies formidabiles
iuribus, rationibuſque ſtrenuè dimicando, deſpero nam-
18 que † de concordia, quia quilibet eorum prætendit
habere vocem communem, & veritas tamen vnica
eſt.

Partem ergo affirmatiuam, ſcilicet mulierem ex credito
19 † dotali præferri omnibus creditoribus etiam hypothecam
anteriorem expreſſam habentibus, defendunt Martin. *rela-
tus per gloſ. in l. aſſiduis, in verb. licet ff. C. qui potior. in
pign. hab.* & ibi Petr. *col.* 2. Iacob. de Aret. *ad finem*, Cyn.
20 *col.* 3. quam opinionem vti veriorem † probant, & eſſe
magis de mente Iuris aſſerunt Fab. *in §. fuerat num.* 7. *Inſtit.
de act.* Card. *in cap. ex litteris col.* 2. & ibi Panorm. *num.* 8.
de pign. & latè defendit Crott. *in l.* 1. *num.* 68. poſt Iaſ. *in* 2.
lectur. num. 12. *ff. ſolut. matr.* & tamquam in puncto Iuris
21 veriorem † ſequitur ibi Bolognett. *num.* 21. *& à num.* 174.
poſt Angel. *in auth. de inequal. dot. §. ex his conſequens col-
lat.* 7. & eamdem probant Boſchus *in tractat. de legitim.
nupt. lib.* 7. *à num.* 18. Anton. Vſillus *in d. §. fuerat à num.*
54. *Inſtit. de action.* & ibi Mynſig. *num.* 13. Corraſ. *num.* 8.
Anton. Conſtan. *in tractat. de dotib. cap.* 7. *num.* 5. & latè
Petrus Venderanus *in tract. de priuileg. credit. cap.* 4. Vaco-
nius *in declarationib. Iuris cap.* 92. Hermenepal. *in prompt.
Iur. lib.* 2. *cap.* 8. Socin. iun. *conſil.* 10. *num.* 12. *&* 14. *lib.* 3.
22 Cyn. & Salicet. *in l. aſſiduis*, vbi aſſerunt, † ab antiquis
Doctoribus Franciæ prædictam opinionem approbatam
fuiſſe, & latè dilucidant Petr. Barboſ. *in l.* 1. *par.* 6. *num.* 5.
ff. ſolut. matr. Bald. Nouell. *in tractat. de dot. par.* 10. *limit.*
16. qui mouetur ex eo, quod cùm mulier tacitis hypothecis
23 anterioribus præferatur, æquè † præferri debeat expreſſis,
arg. l. cum quod ff. ſi cert. petat. & hanc opinionem de iure
putat veriorem, & tamquam talem in puncto Iuris copioſè,
& ſubtiliter tuetur Socin. iun. *in l.* 1. *num.* 111. *& ſeq. ff.
ſolut. matr.* idemque corroborat Herman. Moyrer. *in tract.
de pignor. & hypot. lib.* 2. *titul.* 5. *num.* 6. Franciſc. Cald.
recept. ſentent. lib. 1. *quæſt.* 18. *ſub num.* 61. vbi ait hanc
opinionem probabiliorem eſſe, Alex. Trentacinq. *variar.
reſolut. lib.* 3. *titul. de pignor. reſolut.* 9. *ſub num.* 4. *verſ.
ex prædictis*, vbi inquit, dum ipſe ſtudebat in Gymnaſio
publico Peruſino, & tunc temporis erat annorum decem,
& octo, publicè argumentauit, & tenuit hanc opinio-
nem, & quando eas reſolutiones ſcripſit erat ætatis
ſuæ 57. & in eadem opinione perſiſtebat, eamque
tenebat.

Et ſecundùm hanc affirmatiuam opinionem fuiſſe iudi-
24 catum † in Camera Imperiali aſſerit Mynſig. *in centuria* 4.
Deciſionum obſeruat. 13. & Corraſ. *in d. l.* 1. *in* 2. *lectur. nu.*
21. *ff. ſolut. matrim.* affirmat multis decretis Senatus Tho-
loſani hanc opinionem fuiſſe comprobatam. Pro qua ſen-
tentia videtur text. expreſſus *in d. l. aſſiduis*, ibi, *contra*
25 † *omnes creditores prælationem habere*. Ergo contra etiam
habentes expreſſis hypothecas. Videtur etiam text. *expreſ-
ſus in l. in rebus ff. de iur. dot.* vbi apertè dicitur, mulierem
26 præferri omnibus † creditoribus anterioribus, & ſic haben-
tibus quoque expreſſas hypothecas, & ibi notat gloſ. *in verb.
anteriores*, ad idem conducunt textus *in d. auth. de æqualit.
dot. §. his conſequens in princip. collat.* 7. *& in auth. de priuil.
dot. hæretic. ad med. collat.* 8. *& §. fuerat Inſtit. de action.* in
27 quibus generaliter † dicitur, hypothecam dotis præferri hy-
pothecis anterioribus &c.

Verumtamen contraria opinio negatiua, vt nullatenus
28 mulier ex cauſa dotis præferatur creditoribus † anteriori-
bus, expreſſam hypothecam habentibus, ita vt ratio tem-
poris tunc intret, eſt verior, & receptior, ac ſumma niti-
tur æquitate. Nemo enim vmquam ſibi perſuadeat, hanc
29 fuiſſe † Imperatoris noſtris Iuſtiniani mentem *in d. l. aſſiduis*,
vt mulier creditoribus anterioribus expreſſam hypothecam
habentibus præferretur. Quid enim crudelius eſſet, quàm
30 ſi ius aliquod, ſeu hypotheca, † ſeu aliud quodcumque ex-
preſſa ſtipulatione quæſitum nobis inuitis tolli poſſe quali-
cumque priuilegio diceremus. Hinc clamat illa Iuris regu-
31 la, quod noſtrum † eſt ſine facto noſtro nobis auferri non
poteſt, *l. quod noſtrum eſt ff. de regul. iur. cum alijs allega-
tis in Romana Pecuniaria* 24. *Ianuarij* 1642. *coram Reueren-
32 diſſ. P. D. Dunozetto Decano*, vbi quoque dicitur, ſi aliter
† aſſereretur, nihil aliud eſſet, niſi ipſam fidem publicam
violare. Nam ea amiſſa actum eſt, cùm aliud non rema-
neat, quod amittatur. Et teſte Romano Oratore *lib.* 2.
33 *offic. Fide nulla † res vehementius Rempublicam conti-
nere debet, &c.* cum aliàs ſi ea violaretur vſus com-
merciorum è medio tolleretur, ſine quibus Reſpublica
conſiſtere nequit, nam ea ſpreta homines in negotijs
peragendis ſegniores redduntur, & ipſa negotia frigeſ-
cunt, *§. hoc ſimiliter auth. vt liceat de cætero, &c.* ad-
uertitque Gallicrates apud Liuium. *Non modo fidem in-
uiolatè tueri oportet, ſed etiam ab omni ſuſpicione remo-
tam.*

Vnde loquendo in puncto, aureus eſt textus in *l. fin.
ff. qui pot. in pign. hab.* ex quo ſatis conſtat, priuatum,
qui expreſſam habet † hypothecam, etiam fiſco, ipſi- 34
que Cæſari præferri, & facit *gloſſ. in l. fundus*, & ibi
Bald. *ff. qui potior. in pign. hab.* idem Bald. *in l.* 3. *C.
de remiſſ. pign.* vbi habetur, priorem in tempore præ-
ferri etiam fiſco, † & Reipublicæ, quinimò ipſi Impera- 35
tori, & Regi.

Potuit quidem Imperator Iuſtinianus *in d. l. aſſiduis*, iu-
ſtis ex cauſis motus, quas † ibi refert in illis verbis, *quis* 36
*enim non miſeratur mulieribus, propter obſequia, quæ ma-
ritis præſtant, propter partus periculum, & ipſam libero-
rum procreationem &c.* indulgere eis, vt præferrentur cre-
ditoribus habentibus tacitam hypothecam anteriorem; id
enim ſine dubio valuit ſancire Imperator, nam cum dd.
creditores habeant ex priuilegio † talia hypotheca tacitam, 37
ideò non mirum, ſi Imperator ea poſſit diminuere, mode-
rari, vel in totum † tollere ad text. *in l. reſcripta C. de precib.* 38
Imperat. offerend. cum alijs allegatis per Peregr. *de iure fiſc.
lib.* 1. *titul.* 3. *num.* 20. vbi ampliat hoc † etiam Principem 39
poſſe facere ſine cauſa, & reuocare nedum priuilegia ab ipſo
conceſſa, quàm etiam à prædeceſſoribus ſuis. Imò pro
† iuſta cauſa reuocationis poteſt allegare conceſſionem, 40
nam ſicut ipſe conceſſit, ita & ipſe reuocare poteſt,
& in his terminis poteſt allegari illud antiquum dictum.
† Si libet, licet, *l. Princeps ff. de leg. l. Digna vox. C.* 41
eod. & latius dixi ſupra in annot. ad deciſ. 2. *à num.*
240. *par.* 3. *rec.*

Quod tamen ſic non eſt dicendum in caſu noſtro, quan-
do, ſcilicet, creditor habet hypothecam non ex priuilegio,
† ſed ex propria conuentione, & ſtipulatione, & id colli- 42
gere poteſt ex verbis Iuſtiniani in *d. l. aſſiduis*, ibi, *priuile-
gio vallati*. Quare voluit intelligere de creditoribus, † qui 43
habent anteriorem hypothecam ex priuilegio, & ſic tacitam,
non autem de habentibus expreſſam ex propria induſtria, &
conuentione ſibi paratam.

Nam facilius tollitur, quod eſt quæſitum iure ſpecialis
† quàm quod eſt quæſitum de iure communi, *l. eius militis* 44
§. militia miſſus ff. de milit. teſtam. Et facit illa concluſio,
quod in concurſu † habens aliquam qualitatem ex diſpoſi- 45
tione iuris, venit præferendus habenti eandem qualitatem
ex priuilegio, vel diſpenſatione, cùm potentius ſit ius com-
mune, quàm priuilegium, vt auctoritate textus *in d. §. mi-
litia*, reſpondit Dec. *in conſ.* 542. *num.* 13. quem ſecutus eſt
Rota *deciſ.* 16. *num.* 8. *par.* 2. *diuer.* & recentius *in Mele-
uitana Dignitatis* 4. *Aprilis* 1642. *coram Reuerendiſſ. D. meo
Dunozetto Decano*. Ius enim numquam tollit ius parti quæ-
ſitum † ex proprio contractu, *l. vltim. ff. de pact. l. ſi* 46
poſt mortem §. fin. ff. de bon. poſſeſſ. contra tabul. Quip-
pe ius, quod quis habet † ex propria conuentione ei 47
per legem tolli nequaquam debet, *arg. l. quoties C. de
precib. Imperat. offerend.* Hinc illud potiſſimum funda-
mentum Iuſtitiæ, vt † ius ſuum vnicuique tribuatur, & 48
dicam infra.

Concedo magnum eſſe fauorem dotis, *l. in ambiguis
ff. de regul. iur. l.* 2. *& l. in ambiguis ff. de iur. dot.
l. ſi ego §. ſi res ff. eodem l. fin. C. ad Velleian. l.* 1.
ff. ſolut. matr. Nego tamen adeò † fauendum eſſe ei, vt 49
aliquid contra iuſtitiam fiat, *cap. nuper, de donat. inter
vir. & vxor.* vel lędi homines ex dato à lege dotibus pri-
uilegio, permittendum non eſt *§. illud quoque in auth. de
æqualit. dot.*

Accedit pariter, continuò in omnibus priuilegijs eam
faciendam eſſe interpretationem. Principem † noluiſſe 50
tertio præiudicere, *l.* 2. *§. meritò, & §. ſi quis à Principe
ff. ne quid in flumin. public. cap. ſuper eo de offic. deleg. cum
alijs allegatis in cauſa Romana, ſeu Amerina Aperitio-
nis oris* 27. *Iunij* 1637. *coram bon. mem. Coccino*. Cum
Principis intentio † ea ſemper præſumatur, licet poſſit, 51
nunquam tamen velle tollere ius tertio quæſitum, *cap. cæ-
terum*, & ibi DD. *de reſcript.* aliàs enim cenſendus † eſt 52
circumuentus. Quæ concluſio procedit, quamuis Prin-
ceps voluiſſet conſulere publicæ vtilitati, prout eſt caſus
noſter

53 noſter de conſeruatione dotium, quia † non cenſetur cum
damno tertij, cui fuit ius quæſitum d. vtilitati conſulere,
Crauett. *de antiq. temp. par. 4. §. vltim. num.* 26. Leſſ. *de iur.
vniuer. par. 3. cap.* 15. *num.* 22. *verſ. quando itaque*, cum alijs
congeſtis per Bellon. iun. *conſ.* 66. *num.* 5. & optimè ratioci-
nata eſt Rota *in cauſa Bononien. Iuris Macinandi* 1. *Februa-
rij* 1638. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozetto Decano* §.
*Nec eſt præſumendum Papam voluiſſe conſulere publicæ vtili-
tati, cum damno eorum quibus fuit vigore contractus ius quæ-
ſitum, &c.*

54 Confiteor tamen, † publicam vtilitatem priuatæ præfer-
ri, *l. ſi quis §. vtrum ff. ad Sillan.* Bart. *in l. quemadmodum
num.* 4. *C. de agric. & cenſit. lib.* 11. Iaſ. *in l. cætera §. ſi quis*
55 *num.* 2. *ff. de legat.* 1. & ex cauſa publicæ vtilitatis † rece-
datur à regulis iuris communis, multaque permittuntur,
quæ aliàs eſſent prohibita, *l. ita vulneratus §. multa ff. ad l.
Aquil.* And. Gaill. *obſeruat. Camer. Imperial. lib.* 2. *obſeru.*
56 56. *num.* 4. & ideò ea ſuadente pro dilatandis † foſſis Ciuita-
tis, vel extruendis propugnaculis liceat aſſumere domus con-
finantes, & ſuburbia deſtruere, vel incendio illa conſume-
re, ne hoſtes in eis ſe recipiant, *vt in l. ſi quando, & l. ædi-
ficia C. de oper. publ.* Dec. *in l.* 4. *id quod noſtrum num.* 3. *ff.
de regul. iur.* Iaſ. *in l. Barbarius num.* 32. *ff. de offic. Prat.*
eademque ratione pro obtinenda pace † poteſt Princeps abſ-
que vlla compenſatione remittere damna ſubditorum eis il-
lata tempore belli, quia grauior eſt cauſa, & vtilitas publica,
quàm priuata, vt per eumdem Gaill. *d. obſeru.* 56. *num.* 17.
ſubdens hoc cenſeri factum de plenitudine poteſtatis, ſupra-
dicta quoque fuerunt conſiderata *in Camera Apoſtolica in ce-
lebri illa cauſa Romana Affrancationis* 12. *Decembris* 1642.
*coram Reuerendiſſ. D. meo Bonuiſio eiuſdem Cameræ Apoſto-
licæ Decano*. In qua deciſione principaliter fuit egregiè ven-
57 tilatum, & reſolutum, quod † proprietarius, etiam ſi eſ-
ſet perſona priuilegiata, vel prohibita alienari, veluti Ec-
cleſia, vel quilibet locus Regularis cogi, & compelli poteſt
ad affrancandam domum, fundum, &c. vigore Bullæ fel.
58 record. Gregorij XIII. ſuper Iure congrui, & hoc ea de cau-
ſa, ne emphyteuta retrahatur ab ædificando ad ornatum
59 Vrbis, quod † facilè eueniret, ſi adeſſet periculum deuolu-
tionis, quare periculum penitus ceſſaret, data illa affranca-
60 tione, & plura † deducuntur ad probandum dictam Bullam
fundatam eſſe in publica vtilitate, cùm Ciuitate expediat,
vt ædificijs impleatur, & ornetur, de qua materia alibi lo-
culenter ſcribam.

Redeundo modo ad terminos noſtros, nullatenus negan-
do Principem ex cauſa publicæ vtilitatis, poſſe ius tertiò
61 quæſitum auferre, ſed tantùm aſſero † id eſſe verum, quan-
do de mente Principis conſtat, voluiſſe tertiò præiudicare,
62 quo caſu ſi eam mentem teneamus, inanis † eſt omnis diſ-
putatio, cùm voluntas, & poteſtas ſufficiat ad perfectionem
cuiuſque actus, *ad not. in l. ſanctio ff. de pœn. l. in toto*, vbi
Cagnol. & alij *ff. de regul. iur. cap. generi, eodem titul. in* 6.
63 maximèque ea concluſio procedit, quando conſtat † Prin-
cipem voluiſſe vti plenitudine poteſtatis, non enim ſummo
64 Principi licet † dicere, cur ita facis, *l. ſacrilegij C. de crimin.
ſacr. l. quæris ff. de natal. reſtit. l.* 1. *ff. de conſtitut. Princip.*
Bald. *in prælud. feud. num.* 34. *& in l.* 2. *ff. num.* 39. *ff. de
ſeruit. & aqu.* Marſil. *in l. de vnoquoque num.* 16. *& ſeq. ff.
de re iud.* & benè aduertit Hieronym. à Laurent. *deciſ. Rotæ
Auenionen.* 133. *num.* 18. *& ſeq. & ſub num.* 1. adducit
65 illud vulgatum dictum, *cum Principe non eſſe, num.* 65. *pu-
gnandum* iuxta illud.

Ardua res, homini mortali vincere numen.

Et alibi,

An neſcis longas Reges habere manus?

66 Seneca enim relatus à Bald. *in conſ.* 218. *lib.* 3. *putauit † fu-
rioſum eſſe contendere cum Superiore*. Hinc ſapientiſſimus
Rex in Eccleſiaſt. 8. admonet, ibi, *Non litiges cum homine
potenti &c.*

In caſu verò, quo non conſtat de mente Principis velle
67 ius tertiò † quæſitum tollere, tunc inuiolabiliter dicendum
eſt, nunquam voluiſſe tollere ius tertiò quæſitum, prout
accidit in terminis noſtris, nam Iuſtinianus Imperator in *l.
aſſiduis C. qui pot. in pign. hab.* nullatenus apparet voluiſſe
præiudicare creditoribus expreſſam anteriorem hypothe-
68 cam † habentibus, imò de contrario conſtat ex illis verbis,
priuilegio vallati, & ſic intellexit, vt ſupra aduerti, de cre-
ditoribus habentibus hypothecam ex priuilegio, non autem
ex propria ſtipulatione quæſitam. Vlterius, ſi Imperator
in hoc etiam voluiſſet priuilegiare mulieres, quoad expreſ-
ſas hypothecas anteriores, † certè id ſciuiſſet exprimere. 69
Quare cum non conſtet de Principis voluntate volendi
præiudicare iuri à tertio propria induſtria quæſito, in
dubio dicendum eſt noluiſſe eis præiudicare, eorumque
iura præſumitur voluiſſe intacta relinquere, ex ſupra
allegatis.

Et adde, ita perpetuum eſſe, vt Princeps in dubio nun-
quam præſumatur voluiſſe reddere ius † tertio quæſitum, 70
vt ipſa verba Principis ne contineant d. præiudicium ſunt
improprianda, *cap. ſuper eo de offic. delegat.* & probant
Felin. *in cap. cauſam quæ num.* 19. *cum ſeq. de reſcript.* Iaſ.
in l. fin. num. 21. *ff. de conſtitut.* Quæ interpretatio ſumen-
da eſt, etiamſi Princeps procedat motu proprio, quia non
cenſetur † ius tertij adimere, ſed illud præſeruare, vt poſt 71
Pariſ. Ruin. Honded. & alios dixit Rota *in cauſa Romana
dotis* 14. *Febr.* 1642. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozet-
to Decano §. repugnat etiam verſ. etiam motu proprio non cen-
ſetur ademiſſe ius tertij &c.* Imò potius præſumenda eſt in
eo obliuio, vel reſcriptum falſum, quàm quod voluerit tol-
lere ius tertij quæſitum, ita Abb. *in cap. ex parte il ſecon-
do num.* 7. *& fin. de offic. deleg.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 2.
præſumpt. 9. *num.* 9. *verſ. imò falſum potius præſumitur re-
ſcriptum &c.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 28. *num.* 10.
verſ. potius præſumendum eſt reſcriptum falſum &c. Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 730. *num.* 32. *verſ. in eo potius eſt præſu-
menda obliuio &c.* Facit etiam, ſi de mente Principis ex-
preſsè conſtaret, † velle iuri tertio quæſito præiudicare, & 72
tunc cenſendum eſt non in magno, ſed in paruo voluiſſe
præiudicare, Pariſ. *conſ.* 6. *num.* 16. *vol.* 2. Bald. *in cap.* 1.
*§. Sacramenta de pact. iuram. firm. in vſib. feud. gloſ. fin. in
l. ſed cum ab herede ff. ad Trebell. & in l. ſeruitutes §. publi-
co, in verb. incommodo ff. de ſeruit.* cum alijs allegatis per
Molin. *de primogen. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 24. alios con-
gerit Io. Paul. Bonfiol. *in annot. ad deciſ.* Mohed. 7. *de reſtit.
ſpoliat. in littera D.* ſenſitque Rota *deciſ.* 23. *num.* 29. *num.*
29. *infra in ſequent. part.* & hoc caſu ſatis eſt, vt gratia
† aliquid modicum operetur in præiudicium tertij, Dec. *in* 73
cap. quæ in Eccleſiarum num. 26. *de conſtitut.* Valaſc. *con-
ſul.* 72. *num.* 21. *&* 23. *vol.* 1. Rota *in cauſa Valentina ſub-
ſidij* 4. *Maij* 1611. *coram bon. mem. Penia §. nec eſt nouum,
&c.* Et quando aliquid operata eſt, poſtea reſtringi † debet, 74
ne enorme præiudicium fiat tertio, Felin. *in cap.* 1. *num.* 9.
verſ. 2. *declara*, vbi Dec. *num.* 2. *verſ. ſubijcit*, Abb. *de
reſcript.* cum alijs allegatis à Rota *in d. cauſa Romana
dotis* 14. *Febr.* 1642. *coram Reuerendiſſ. Decano §. quia
cum Pontifex verſ. cum Principis gratia poſtquam aliquid
operata eſt reſtringi debet ne enorme præiudicium fiat ter-
tio, &c.*

Supradictorum verò ratio eſt, quia licet Princeps ſu-
premus multa, & infinita poſſit, † tamen cum præſuma- 75
tur iuſtitiæ plenus, eiuſque via, fons, ac lex animata §. *pe-
nult. auth. de conſul.* ideòque plures gloriari debet titulo
Optimi, quàm Maximi, quare non cenſetur velle, nec
ſentire, quod non poteſt de iure, vel † æquitate ſubſtine- 76
ri, *cap. audita de reſtitut. ſpoliat. l. ex facto ff. de vulg.
ſubſtit.* Sed de iure non debet Princeps ius ſuum alteri au-
ferre, imò reddere, quod ſuum † cuique eſt, hæc enim 77
inter iuris præcepta Princeps commemorauit §. *penult. in-
ſtit. de iuſtit. & iur. l.* 2. *§. merito, & §. ſed ſi Princeps ff.
ne quid in flum. publ. & facit aureus text. in l. digna vox eſt
maieſtate regnantis, legibus alligatum ſe Principem profiteri*
4. *C. de legib.* Meritò igitur, vt dixi, numquam cenſen-
dum eſt in dubio Principem tertio velle iura ſua violare, &
quatenus conſtet velle alicui præiudicare, & tunc non in ma-
gno, ſed in paruo voluiſſe eidem præiudicium inferre. Sed
de hac materia hic iam ſatis.

Nec ad corroborationem ſupra relatæ negatiuæ opi-
nionis, vt mulier pro conſecutione ſuæ dotis nullate-
nus præferatur creditoribus habentibus expreſſas hypo-
thecas anteriores, deeſt immenſa caterua Doctorum,
eam viriliter defendentium, & quod plus eſt, ſunt ſcien-
tia magni, † auctoritatèque maximi, itaut non timent 78
contra aduerſarios aliquos palmam eſſe reportaturos,
de quibus memini ſupra num. 19. Inter alios ergo adeſt
Accurſ Gloſſator *in l.* 2. *§. ſponſa in verb. priuilegium
ff. de priuileg. creditor. & in l. de acceſſionibus, in verb.
debet. ff. de diuerſ. & temporal. præſcript. & in §. fue-
rat in verb. creditoribus inſtitut. de action.* expreſſius,
& melius *in dict. l. aſſiduis in verb. licet Cod. qui po-
tior. in pignor. hab.* eſt etiam elegans *gloſſa in*

cap. ex litteris in verb. fauor. extra de pign. & ibi Anton. Ho-
ſtien. Anchar. Io. de Imol. And. Sicul. qui aſſerunt hanc eſſe
communem opinionem Odof. Bart. Alber. Angel. Bald.
Salicet. *in d. l. aſſiduis*, vbi præſertim Bart. *num. 6.* aſſerit,
79 quod ita tenet conſuetudo, quæ eſt optima † legum in-
terpres, & in iudicando non eſſe ab ea recedendum, fa-
cit etiam ſingularis doctrina eiuſdem Bart. *in l. 1. ff. ſolut.*
80 *matr.* in poſitione caſus illjus legis docentis, † quod ſi con-
ficiantur duo inſtrumenta eodem die cum hypotheca bono-
rum alterum dotis, alterum mutui, & non conſtet de prio-
81 ritate, dotem eſſe præferendam, dicit, ergo ſecus eſt, ſi
de prioritate conſtet, quam doctrinam ſecuti ſunt Dec. *in
in l. in ambiguis pro dote, num. 1. ff. de reg. iur.* Bald. No-
uell. *in tractat. de dot. 4. part. priuileg. 1.* Et quod ſupra-
82 dicta opinio ſit magis † communis teſtatur Iaſ. *in d. §. fue-
rat num. 7. inſtit. de act.* communem quoque appellat,
Soccin. *in d. l. 1. col. final. ff. ſolut. matrim.* Anton. Ne-
guſ. *in tractat. de pignor. in 4. membr. 2. part. num. 86.
& 100.* Rip. *in l. 2. num. 8. ff. de priuileg. credit.* Coraſ.
in l. qui liberos à num. 243. ff. de rit. nupt. Gomeſ. *ad l.*
83 *Tauri 50. ſub num. 39.* vbi hanc † opinionem eſſe tenen-
dam, refutata contraria, aſſerit Ceuall. *commun. contra
commun. opin. 371. num. 1.* vbi affirmat hanc opinionem
communiter ſeruari in practica, & omnes ita tenere, &
ſub num. 3. proteſtatur prædictam opinionem eſſe tenen-
dam, Couarr. *in lib. 1. variar. reſolut. cap. 7. num. 1. verſ.*
84 *tertia concluſio*, vbi ait hanc † eſſe communem ſententiam,
Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 9. tit. 26.
num. 23.* vbi fatetur hanc opinionem eſſe magis commu-
niter receptam, *& ſub num. 32.* ingenuè fatetur, licet
plerique DD. ab hac opinione diſſentiant, tamen hæc ſen-
tentia negatiua, (vt non præferatur dos expreſſæ hypo-
85 thecæ anteriori) frequentiſſimo † iudiciorum vſu recepta
eſt, cum pluribus ibi allegatis, & addo Fontanell. *de pact.
nuptial. clauſ. 7. gloſ. 2. par. 3. num. 2.* Caiet. *in tractat.
de credit. par. 4. quæſt. 11. n. 1644.* vbi apertè aſſerit hanc
86 eſſe † receptiorem, & communiorem ſententiam, & op-
timè probat Ludouic. Molina *Theolog. tractat. 2. de iuſtit.
& iur. diſputat. 438. verſ. dubitant Doctores*, & commu-
nem, & veriorem, praxique obſeruatam eſſe teſtatur Paz.
in prax. tom. 3. cap. 6. §. 12. num. 10. & eleganter tradit
Gregorius Lopez *lib. 33. titul. 13. par. 5.* Gutier. *practic.
quæſt. lib. 3. quæſt. 99. num. 7.* Flores de Mena *var. lib. 1.
art. 3. n. 28.* & copiosè Ioannes del Caſtilotto *tom. 3. contro-
uerſ. quæſtion. cap. 4.*

Ita quoque interrogati reſponderunt multi celebres
87 † conſulentes, & præſertim Bald. *conſ. 189. num. 1. lib. 3.*
communi conſenſu à Doctoribus ſecutus, ſic pariter pater
veritatis Alexand. conſuluit in *conſ. 58. num. 5. lib. 7.* &
egregiè Ægid. Bellam. *conſil. 3. num. 4.* vbi ait hanc opi-
nionem eſſe ſecuriorem, quia Gloſſatores, & Doctores
88 magis communiter † approbati, ſaltem in numero amplio-
ri eam tenent nec ipſe putaret ab ea eſſe recedendum &c.
Gozad. *conſ. 28. num. 30. & 34.* Cephal. *conſ. 704. num. 5.
lib. 5.* vbi de communi opinione Pariſ. *conſ. 102. num. 9.
lib. 3.* vbi pluribus relatis etiam teſtatur de communi,
89 nec † ab ea eſſe recedendum, nec in conſulendo, nec in
iudicando, & latè Corn. *in conſ. 182. ſub num. 3. verſ. ſed
tamen his non obſtantibus lib. 1.* vbi monet ab hac opinione in
deciſiuis non eſſe recedendum.

90 Sic pariter diuerſa † Orbis Tribunalia iudicarunt, &
præſertim Capella Toloſana *deciſ. 218. num. 1.* vbi quod
ita fuit iudicatum ſequendo opinionem *gloſ. in d. l. aſſiduis
C. qui pot. in pign. hab.* ſic quoque fuit iudicatum in Regno
Franciæ, vt per Æneam Robert. *rer. iudicat. lib. 4. titul. 19.*
qui teſtatur hanc eſſe communem, & potiorem Doctorum
ſententiam &c. in conſilio Neapolitan. apud Gizarell. *deciſ.
1. num. 33.* & in Camera Imperiali referente Andrea Gaill.
obſeruat. Imperial. lib. 2. obſeruat. 25. num. 10. qui inquit
hanc opinionem eſſe magis iuri ſcripto, rationi, & æquita-
ti conſentaneam, & ſubdit, prædictam ſententiam eſſe
receptam in Camera Cæſarea, & de receptiori, & veriori
91 teſtatur, & inſuper addit, ſi † contraria opinio admittere-
tur, multi creditores contra bonam fidem iniquè deciperen-
tur, quod nullo modo eſt dicendum. Nec eſt neceſſe, vt
alia Tribunalia Orbis referam, in quibus prædicta opinio de
plano eſt recepta, quia id potius longum, quàm neceſſarium
92 eſſet, cùm ea ab vniuerſo Mundo † ſit recepta, vnde meri-
tò dixit Amator Rodriquez *in tractat. de Concurſ. & Priui-
leg. creditor. par. 1. titul. 1. num. 10.* tantam æquitatem in
in ſe continere prædictam opinionem, † vt iuſtè meruerit 93
recipi apud omnia Tribunalia, & vt aduertit Gofred. *in an-
notat. ad d. deciſ. 218.* Capell. Toloſ. *in littera A. num. 1.*
malum eſſet ſi contra † hanc opinionem iudicaretur, & af- 94
firmat ſic vbique practicari. Nec in hoc puncto deficit au-
ctoritas ſupremi Orbis Areopagi, nempe Rotæ Romanæ,
in qua non ſemel † hanc veriſſimam, & æquiſſimam ſen- 95
tentiam iudicando approbata fuit, & præſertim *in cauſa Ro-
mana Saluiani 19. Februarij 1619. coram bon. mem. Rembol-
do eſt deciſio 80. num. 4. verſ. creditor habet anteriorem hypo-
thecam expreſſam, quæ propterea præfertur poſteriori pro dote
competenti &c. ſupra in præcedenti tom. 2. par. 4. recent.* ac
deinde ſic etiam arbitrata eſt *in cauſa Romana cenſus 14. Iu-
nij 1636. coram bon. mem. Pirouano eſt deciſ. 150. nu. 3. verſ.
mulier non habet priuilegium prælationis ſub bonis viri aduer-
ſus creditores habentes anteriorem expreſſam, &c. infra par.
7. recent.* ibique Rota fidem facit hanc eſſe veriorem opinio-
nem, & in terminis licet hypotheca vxoris † ſit expreſſa, 96
vt nihilominus intret ſupradicta opinio ſenſit nuper *in cauſa
Romana Saluiani 15. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Leone
Veroſpio in §. 1. verſ. quæ hypotheca tanquam expreſſa, & an-
terior præferri debet alteri hypothecæ, licet expreſſæ poſteriori,
quam vxor pro ſuo credito dotali in bonis mariti contraxe-
rat, &c.*

Nec obſtat, quamuis plures DD. aduerſauerint, & aper-
tè reſiſtentiam fecerint huic receptæ opinioni, ex quibus non-
nullos ſupra retuli num. 19. Quoniam multi ex eis à rationi-
bus, quibus nititur hæc opinio, debellati fatentur iſtam eſſe 97
communem opinionem. De illis verò, qui obſtinato animo
contrariam ſententiam retinent, non eſt in aliquo curandum,
quia ſatis eſt, eorum opinionem non eſſe approbatam, cùm
communiter † reijciatur, & contraria opinio ſit verior, & 98
magis recepta, & applauſu generali in praxi ſeruata, ac con-
tra prædictos DD. facit illud, quod ſolitus erat dicere
Bald. nempe † rarò benè loquitur, qui contra omnes lo- 99
quitur, & tenendum eſt indubitanter id, quod omnes opi-
nantur.

Alij verò Doctores loquuntur quidem in terminis *hypo-*
thecæ expreſſæ, ſed poſterioris, quo caſu abſque † pugna 100
admittitur, hypothecam tacitam pro dote, præferri expreſ-
ſæ poſteriori per text. *in d. l. aſſiduis, & ibi ſcribentes C. qui
pot. in pign. hab. l. vnic. §. & vt plenius C. de re. ux. act. §. fue-
rat inſtitut. de act.* Roderic. *de ann. reddit. lib. 2. cap. 19. n. 7.*
Neguſ. *de pignor. par. 2. memb. 4. num. 98.* Cardin. Mantic.
de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit. 26. n. 22. vbi ait hoc eſſe
indubitatum apud DD. & ſubiungit iſtam eſſe vanam, & ri-
diculam diſputationem. Quare cauendum eſt † ab Angel. 101
Aretin. *in d. §. fuerat num. 13. inſtitut. de action.* dum tenet
tacitam hypothecam vxoris, non præferri expreſſæ poſterio-
ri, quare meritò reprehenditur à Doctoribus, & præſertim
à Mantic. & Neguſ. *in ſupra citatis locis*, & Barboſ. *in l. 1.
par. 6. ſub n. 17. verſ. vnde cauendum eſt* ab Angel. Aretin.
&c. *ff. ſolut. matr.* & Couar. *variar. reſolut. lib. 1. cap. 7. n.
1. verſ. quarta concluſio.* Hanc opinionem pluries etiam ca-
nonizauit Rota, & potiſſimum *in cauſa Veliterna Saluiani
3. Martij 1625. coram bon. mem. Buratto eſt inter eius impreſ-
ſas dec. 844. n. 1.* vbi etiam aſſeritur hanc † opinionem nul- 102
lam recipere reſtrictionem, ita etiam ſenſit *in cauſa Roma-
na dotis, ſiue Saluiani 10. Decembris 1629. coram R. P. D.
Queipo, eſt deciſio 328. n. 26. in ſeq. par.* in qua habetur iſtam
concluſionem eſſe ab omnibus receptiſſimam, vt hypotheca
† dotalis præferatur omnibus creditoribus habentibus taci- 103
tas, vel expreſſas poſteriores, *& recentius fuit dictum in cau-
ſa Romana Saluiani, ſeu attentatorum 29. Maij 1641. coram
R. P. D. Carillo §. ſecundo, & principaliter verſ. cum conſtet
de anteriori hypotheca dotali, quæ cæteris creditoribus præfer-
tur, &c.*

Miror quidem de Aretin. *in d. §. fuerat* qui in tam ma-
gnum † errorem inciderit, nam & in his terminis licet 104
non concurreret hypotheca tam priuilegiata dotis, idé veni-
ret reſpondendum, cùm regula † iuris, qui prior eſt in tem- 105
pore, potior eſt in iure, ſibi vendicet locum tam in tacitis,
quàm in expreſſis hypothecis, Dyn. *in cap. qui prior*, & ibi
Adden. *de regul. iur. in 6.* Alex. *conſ. 58. num. 5. lib. 7.* Fulgoſ.
conſ. 132. n. 1. Neguſ. *de pign. 2. par. memb. 4. n. 98. & alleg.
text. in l. 1. C. rem alien. geren.* Herman. *de præferent. cred.
lib. 2. tit. 7. n. 6. & ſeq.* ſenſitque Rota *in cauſa Romana pe-
cuniaria 23. Ianuarij 1636. coram Eminentiſſ. D. Card. Pan-
zirolo §. nec facta fuit verſ. iſta hypotheca tacita, quæ eſt prior,
præferenda eſt expreſſæ poſteriori &c.*

Ad

Ad Generalitatem verò textus *in d. l. aſſiduus C. qui pot. in pign. hab.* in qua Doctores tuentes opinionem, vt hypotheca dotalis præferatur omnibus alijs hypothecis, etiam expreſſis, non parum ſe fundant, iam ſupra ſatis reſpondi, ſcilicet
106 † priuilegium dotis, vxori legis priuilegio, non debere excludere prouiſionem hominis, & expreſſam conuentionem, temporis prærogatiua firmatam, neque ita doti fauendum eſt, vt alijs iniuriam faciamus, vt ſupra diximus, nec eſ-
107 ſet nouum, † & inuſitatum aſſerere, vt vna lex cum temperamento alterius eſſet intelligenda, *l. non eſt nouum ff. de legib. gloſ. in l. Imperator. in verb. diſtinctio ff. de poſtul.*

Denique prædicta communis, & vera opinio in nihilo offuſcatur à text. *in l. in rebus ff. de iur. dot. & ſimilibus*,
108 quia in eis expreſsè ſtatuitur mulierem præferri † omnibus creditoribus anterioribus, & ſic etiam habentibus expreſſam hypothecam, & ibi notat *gloſ. in verb. anteriores*. Quia non loquuntur illæ leges in caſu noſtro, quando ſcilicet agitur de rebus mariti hypothecatis tacitè, vel expreſsè
109 vxori ad ſecuritatem dotis, ſed apertè diſponunt, vt † mulier in rebus dotalibus extantibus indiſtinctè præferatur omnibus creditoribus cuiuſcumque conditionis, quo in caſu omnes dant manus abſolutè mulierem abſque vlla diſtinctione quibuſcumque creditoribus eſſe præferendam, & commmuniter notant *Scribentes in dd. ll. & præſertim in d. l. in rebus, vbi gloſ. ordin.* Odofred. Petr. Cyn. Iacob. Butr. Alberic. Bald. Angel. Salyc. Fab. & alij Franciſc. Purpurat. *in l. ex conuentione n. 61. & ſeq. C. de pact.*

Nec huius concluſionis ratio longè quærenda eſt, quia
110 vendicans rem ſuam extantem, † non indiget priuilegio prælationis, nec excluditur ab aliquo creditore, cùm ſuum repetat text. *eſt capitalis in §. bis igitur auth. vt ex actione inſtantis dotis collat.* 6. dum dicit, purè vnumquemque
111 quod ſuum † eſt habere, nullo priuilegio indigens, facit etiam text. *in l. ſi ventri §. in bonis ff. de priuileg. credit.* per quem textum dicit Bald. *in d. l. in rebus C. de iur. dot.* quod
112 omnis, qui prætendit dominium † actu permanens eſt potior quolibet alio creditore.

Quare vendens fundum, vt pro eius pretij conſecutio-
113 ne, † quando fuit habita fides de pretio omnibus præferatur etiam anterioribus creditoribus, tamquam in re propria, ſufficit, vt pactum apponat in ipſa venditione, vt rei venditæ dominium non tranſeat in emptorem, niſi in-
114 tegrè pretio ſoluto † quod pactum indubiè de iure validum, ſubſiſtentiam habet, vt probarunt Ioan. And. *in Addit. ad Speculat. titul. de emption. & vend. §. 1. col. 4. in addit. incipien. facilè ergo erit*, Alberic. *in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit.* Gomeſ. *variar. reſolut. tom. 2. titul. de empt. & vend. num. 30. verſ. quintus modus*, vbi etiam ad-
115 uertit vigore iſtius pacti, † vendens præfertur omnibus alijs creditoribus, tamquam in re propria, Valenzuel, Velaſquez *conſil. 16. num. 33.* Caſtill. *controuerſ. iur. lib. 3. cap. 8. num. 13.* cum alijs relatis per Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 2. num. 39.* per Stracc. *de decoct. titul. qui pot. in pign. hab. num. 7.* per Anton. de Amat. *variar. reſolut. cap. 3. num. 42. par. 1.* & per Gaſpar. Theſaur. *quæſt. forenſ. cap. 74. ſub num. 1. lib. 2.* & per Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 7. gloſ. 2. par. 9. num. 14. & 15.* & per Bertazz. *clauſ. 15. gloſ. 4. num. 3. & ſeq.* Senſitque
116 Gratian. *deciſ.* Marcheſ. 13. *numer.* 1. Ioſeph. Ludouiſ. *deciſ.* Peruſ. 45. *num. 19. in fin.* Vincent. de Franch. *dec.* Conſil. Neapolit. 506. *num. 4. verſ. ſi ante dicta reſeruatione venditor præfertur omnibus creditoribus, tamquam in re propria &c. lib. 3. & deciſ. 540. ſub num. 5. verſ. valet pactum, vt pendente ſatisfactione dominium non videatur translatum &c. lib. 4.* Ioan. Criuell. *deciſ.* Senatus Dolani 56. *num. 7.* Anton. Fab. *deciſ.* Senatus Sabaudiæ *in C. lib. 4. titul. 33. de action. empt. deffin. 9. num. 1.* Caualc. Borg. *deciſ.* Fori Fiuizan. 27. *ſub num. 37. verſ. niſi fides eſſet habita de pretio, vel eſſet reſeruatum dominium, donec pretium ſoluatur, &c. par. 2.* Franciſc. Viu. *deciſ.* Audient. Baren. 155. *ſua num. 4. verſ. tale pactum de iure validum diſcernitur &c. par. 1.* Ioſeph. de Seſſe *dec.* Senatus Aragon. 42. *num. 13. & ſeq.* Magon. *deciſ.* Rotæ Florentinæ 92. *num. 2. verſ. in caſu iſto cum ſit reſeruatum dominium, non dicitur illud translatum, etiamſi habita ſit fides de pretio &c.* & arbitrata eſt Rota *in cauſa Romana pecuniaria 4. Maij 1587. coram bon. mem. Orano, eſt dec. 293. n. 1. & 2.* poſt Pacif. de Saluian. *& in Romana affictus 23. Iunij 1606. coram Reuerendiſſ. Manzanedo.*

Et ideò cùm iſta reſeruatio operetur, ne dominium tran-
ſeat in emptorem, ſed remaneat penes venditorem, † quare 117
tunc dum pendet ſolutio pretij, venditio ſubſtinetur in vim contractus locationis, *l. cum manu ſata 80. in fin. ff. de contrahend. emption.* & notat Fab. de Monte *in tractat. de empt. & vendit. quæſt. 5. num. 37.* & concludit Magon. *deciſ.* Lucenſ. 31. *num. 9.* vbi etiam firmat poſt Riminald.
& alios in terminis huius pacti citra labem vſurarum, † in- 118
terim de mercede loco penſionis paciſci poſſe, idem Magon. *deciſ.* Florentinæ 91. *num.* 8. vbi quoque aſſerit, quod tra-
ditio hoc caſu non fit † ad effectum transferendi dominium, 119
ſed dandi nudam detentionem colono conuenientem &c. Surd. *deciſ.* Mantuan. 57. *num. 3. verſ. interim intelligi locationem, & non venditionem &c. & deciſ. 305. num. 29. verſ. interim iſt locatio, non venditio &c.* Azeued. *conſ. 32. n. 11.*
qui dicit ex huiuſmodi contractu † non deberi gabellam, 120
quoniam non eſt venditio, ſed locatio, Alex. *in addit.* ad Bart. *in l. ſancimus 4. C. de conſul. lib. 12.* Rota *in Romana vineæ 14. Maij 1636. coram bon. mem. Pirouano, & recentius in cauſa Romana Saluiani 8. Aprilis 1639. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozetto Decano.* Vbi dicitur, quando
eſt facta venditio cum tali † reſeruatione dominij, dum 121
integrum pretium non apparet, & quidem in totum ſolutum, non dicitur translatum dominium, & ſic creditores emptoris in vanum prætendere poſſunt interim acquiſiuiſſe aliquam hypothecam, ſuper bonis cum tali conditione emptis.

Imò aduertendum eſt, etiam ceſſante prædicta reſer-
uatione dominij expreſſa, adhuc illud † non cenſeretur 122
abdicatum à venditore, cùm dominium rei venditæ, etiam abſque alio pacto nunquam tranſit in emptorem niſi per eum fuerit ſolutum pretium, *l. quod vendidi 19. ff. de contrahend. empt. §. venditæ inſtit. de rer. diuiſ.* itaut non ſuffi-
ciat illud pro parte ſolui, cùm etiam † pro rata eiuſdem 123
pretij ſoluti dominium non dicatur acquiſitum, Bart. *in l. fiſtulas 78. §. qui feudum ff. de contrahend. empt.* Alex. *conſ. 121. num. 1. lib. 4.* Ruin. *conſ. 66. num. 7. lib. 4.* Surd. *deciſ. 220. num. 6.* Beltram. *in annotat.* ad Gregor. XV. *deciſ. 347. num. 18. & fuit dictum in cauſa Romana palatij 4. Martij 1625. coram bon. mem. Pirouano*, & hu-
iuſmodi † reſeruatio continet illud, quod ius commune 124
dicit Abb. *conſ. 69. n. 1. in fin. lib. 1.* Surd. *d. dec. 220. n. 13.*
vbi quod illius expreſſio nihil operatur, † tanquam pretium 125
ſit naturale, Bald. *in rub. de contrahend. empt. n. 13.* & ponderauit Rota *in d. Romana Saluiani 8. Aprilis 1639. coram Reuerendiſſ. D. Dunozetto Decano.* Deſiſto plura, & pulchra aſſerere in hac quotidiana materia, cùm incidenter iſta adduxerim, & ideò ſuo loco multus ero.

Quare redeundo ad materiam dotalem, & aduerte mulierem non ſolum, vt dixi num. 109. præferri omnibus creditoribus, & ſic etiam habentibus expreſſam hypothecam
anteriorem in rebus dotalibus extantibus, ſed etiam † ſi bo- 126
na in dotem æſtimata ſint data ea æſtimatione, quæ emptionem, & venditionem inducat, ſi maritus reſtitutionis tempore ſoluendo non ſit, tunc enim res æſtimata non deſinit
eſſe dotalis, & † in ſubſidium diſcuſſis prius mariti bonis 127
eiuſque dominium in vxorem tranſit, eamque vendicat per vtilem rei vendicationem, & ſic præfertur omnibus, text. eſt *in l. in rebus in princ. verſ. ſiue æſtimatæ ſint C. de iure dot. cum ſua gloſ. ſingul. ibi, in verb. æſtimatæ ad fin. l. vxor. marito ff. de donat. inter vir. & vxor.* vbi Bart. & Bald. Salicet. *in l. intereſt in fin. C. de vſufruct.* Bald. *in d. l. in rebus num. 18.* & ibi etiam Salicet. Imol. *in l. ſi æſtimatis col. 1. ff. de iur. dot.* Iaſon. & Dec. *in l. ſi conuentione C. de pact.* vbi Purpurat. *num. 48.* Curt. iun. *n. 13.* Iaſon. *in §. actionum num. 84. inſtit. de action.* nam
hoc † caſu res æſtimata non deſinit eſſe dotalis, & præ- 128
dictam ſententiam auream putat Franciſc. Cremonenſ. *ſingul. 19. incip. habebis millies in facto in fin.* quem ſequitur Surd. *conſ. 491. ſub num. 9. verſ. æſtimatio non facit emptionem, quando eo tempore maritus non habet bona, ex quibus poſſit ſoluere æſtimationem &c.* vbi etiam hoc dictum poſt Cremon. aureum putat, ſicuti quoque aduertit Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 12. titul. 28. n. 16. verſ. tanquam dictum ſingulare, & aureum &c.* In iſto enim caſu ſuccurritur mulieri, vt dominiũ, & ius vendicandi
ipſo iure † ad eam reuertatur, ne creditores in rebus, quæ fue- 129
runt propriè ipſius mulieris, potiores exiſtãt Bald. *in l. intereſt in fin. C. de vſufruct.* & optimè ponderat Anton. Gomeſ. *ad leg. Taur. 50. ſub n. 44. verſ. quando maritus non eſt ſoluendo,*

*dominium rei dotalis datæ æſtimatæ transfertur in vxore ſolu-
luto matrimonio, & poteſt vendicare eam tanquam propriam,
& præfertur in ea cunctis creditoribus etiam anterioribus &c.*
adde Coſt. *de remed. ſubſid. remed.* 61. *num.* 3. & 5. Palaez.
de maiorat. par. 4. *q.* 19. *num.* 17. Et ſic, quando mulieri ali-
130 ter ex bonis mariti † non poteſt conſuli, tunc degenerat il-
la æſtimatio, & fingit lex numquam præceſſiſſe æſtimatio-
nem in damnum vxoris, quare dominium naturale vxoris,
eſt ſuſpenſum, & quaſi ſub vmbra, donec veniat caſus re-
ſtitutionis dotis, & compertum ſit, an maritus ſit ſoluendo,
Couarr. *pract. quæſt. cap.* 28. *num.* 8. Cancer. *lib.* 1. *variar.
reſolut. cap.* 9. *num.* 60. Caroc. *deciſ.* 109. *num.* 15. Anton.
de Amat. *variar. reſolut. cap.* 49. *num.* 8. *par.* 1. Palat. Ru-
beus *in cap. per veſtras* §. 21. *num.* 3. & § 36. *de donat. inter
vir. & vx.* Villalobos *in ſuo ærario commun. concluſ. in littera
D. num.* 237. Pinel. *in l.* 1. 3. *par. num.* 15. *ff. de bon. matern.*
Roland. *conſ.* 92. *n.* 9. & *conſ.* 62. *n.* 22. *lib.* 2. Natta *conſ.* 650.
Honded. *conſ.* 14. *num.* 51. & *conſ.* 41. *num.* 21. *vol.* 1.
Lanar. *conſ.* 26. *numer.* 12. Bald. Nouell. *de dot. par.*
8. *priuileg.* Marſil. *ſingul.* 691. *incip. fundus dotalis n.* 2.

Præterea, quamuis iſta opinio in puncto iuris poſſet ca-
131 uillari, prout in ſpecie fecit † Queſſada *in ſuis quæſtionibus
cap.* 15. *num.* 18. vbi non parum nititur eam concluſionem
ſophiſticis argumentis impugnare magnis eam cruciando
tormentis, tamen quidquid ipſe ſcriptitauerit, intrepidè in
priori ſententia eſt inſiſtendum, & hoc fauore dotis ſpecia-
132 liter † quando mulier aliquo modo eam aſſequi non valet;
& potiſſimum Queſſada tamquam ſophiſticus propter eam
133 opinionem † reprehenſus fuit à Ceuall. *commun. contra com-
mun. quæſt.* 3. *num.* 31. *verſ. mihi non ſatisfacit &c.* vbi etiam
134 ſubiungit hanc noſtram † opinionem eſſe veriſſimam. Et
adde ita fuiſſe iudicatum in Senatu Sabaudiæ teſte Fabr. *in
C. lib.* 5. *titul.* 7. *de iur. dot. definit.* 43. in Rota Patauina ſe-
cundum Peregr. *deciſ.* 95. *num.* 10. in foro Fiuizan. vt ſcri-
bit Caualc. Borg. *deciſ.* 13. *num.* 13. *par.* 4. & *in Rota Roma-
na in cauſa Rauennaten. Saluiani* 19. *Decembris* 1611. *coram
bon. mem. Card. Sacrato* §. *quæ magis de plano verſ. etiamſi
data eſſet viro æſtimata tali æſtimatione, quæ faceret em-
ptionem, & reſpectiuè venditionem adhuc in ſubſidium compe-
tit vxori rei vendicatio &c.* & ſic pluries deinde ſenſit Rota
vt ſatis notum eſt, *ac antea fuit iudicatum in Romana repe-
titionis dotis* 20. *Martij* 1600. *coram bon. mem. Card. Seraph.
eſt deciſio* 258. *num.* 1. *par.* 4. *diuerſ. & inter eius impreſſ. dec.*
1347. *num.* 1. Vbi dicitur competere vxori in ſubſidium vti-
135 lem rei † vindicationem contra bona data in dotem, licet
æſtimata, contra tertios poſſeſſores pro recuperatione ſuæ
dotis, quando non adſunt alia bona. Quare in his terminis
mulier poterit ea bona dotalia vindicare à quocumque poſ-
136 ſeſſore, vt † docuit *gloſ. in d. l. in rebus in verb. æſtimatæ C.
de iur. dot.* quam approbant Bald. Salicet. & *communiter ſcri-
bentes omnes in d. l. quæ gloſ. id comprobat per context. in l.
vxor. marito ff. de donat. inter virum, & vx.* hanc eadem
gloſ. plurimum commendat Franciſc. Curt. *in l. ex con-
uentione num.* 13. *in fin. C. de pact.* quam alibi ſe non legiſſe
memoria tenet.

Temperanda tamen eſt præſens opinio, quando empto-
137 res iſtarum rerum dotalium offerunt † mulieri æſtimationem
dotis, in hoc caſu liberantur à realiter reſtitutione, (quæ
concluſio æquitate plena eſt,) cùm in hoc caſu ipſa mulier
nullum patiatur detrimentum, dum traditur ei æſtimatio à
principio facta ſuorum bonorum dotalium, quam opinio-
nem tenuit Bald. Nouell. *in tract. de dot. par.* 7. *priuileg.* 47.
Soccin. *in conſ.* 224. *verſ. quinimò vol.* 2. Iaſ. *in l. traditioni-
bus num.* 20. *C. de pact.* Gregor. *in l.* 18. *verb. No le finca, &
in l.* 34. *gloſ.* 2. *titul.* 13. *par.* 5. Guttierez *pract. quæſt. lib.* 3.
par. 2. *quæſt.* 77. vbi dicit veriorem, & humaniorem opi-
nionem.

Nec relenat quamuis Anton. Nuguſan. *in tract. de pignor.*
138 † *in* 3. *memb.* 5. *part. num.* 28. huic opinioni peſſumdare ſtu-
duerit, tamen in vanum laborauit, nam nimis viua, & ef-
ficax in his terminis adducitur ratio, & ſic inuicta, vt expu-
139 gnationem non timeat. Ea igitur † eſt, quia illi tertij poſ-
ſeſſores rerum dotalium, ius habentes à marito, poſſunt vti
eiſdem priuilegijs, & defenſionibus, quibus maritus ipſe vti
potuiſſet, *l. emptori C. de euict. l. ſi potiores C. de his quæ in
princ. cred. loc. ſucceſſ.* Rota *deciſ.* 318. *num.* 26. *infra par.* 6.
recent. & deciſ. 300. *num.* 11. *par.* 7. vbi etiam reſoluitur id
140 eſſe verum, quamuis non † ſit facta ceſſio iurium, & *dein-
de fuit dictum in cauſa Romana Saluiani de Caſalibus* 21. *Iunij*
1641. *coram R. P. D. Carolo Cerro* §. *nec minus acceptatio
verſ. poteſt ſe tueri eadem exceptione retentionis tamquam ſin-
gularis ſucceſſor &c.* Cùm ergo illi poſſeſſores in ius mariti
ſucceſſerint, maritus † autem, vel eius hæredes ſatisfeciſ- 141
ſent vxori ad dotem agenti, ſi ipſarum rerum æſtimationem
dediſſent, cùm nullatenus teneantur ad reddendas ipſas res
æſtimatè datas, *l. quoties, l. ſi inter virum, l. cum dotem, vbi
DD. C. de iur. dot. l. ſi æſtimatio ff. ſolut. matrim. l. fin. C. de
pact. dotal.* Bart. *in l.* 1. §. *mela num.* 1. *ff. de dot. præleg.* Ex
illa enim æſtimatione inſurgit † quædam venditio inter 142
coniuges, *arg. in l. ſingulari ff. ſi cert. pet.* quia cenſetur
re ipſa per mulierem, ſiue eius parentes vendi, puta, fun-
dum ſponſo, & pretium eiuſdem fundi fingitur ſolutum
vxori, & illicò ex cauſa dotis idem pretium breui manu da-
tum, & numeratum pro dote eidem † marito, & ita con- 143
tractus, quidem dotis exprimitur, ſed latet alius contractus
emptionis, & miniſterio iuris vnus contractus tranſit in
alium, *arg. l.* 3. §. *fin. ff. de donat. inter vir. & vx.* Bald. *in l.
ſi inter num.* 2. & *in l. quoties num.* 1. *C. de iur. dot.* Becc. *conſ.*
42. *num.* 3. cum alijs allegatis per Rotam coram bon. mem.
Merlino *deciſ.* 52. *num.* 4. *infra par.* 6. *recent.* Ex quo dein-
de ſequitur, vt non amplius fundum, † ſed æſtimationem, 144
ſeu pretium illius vxor poſſit repetere, & ſi ageret contra
maritum, ſeu eius hæredem ad ipſas res in dotem datas non
audiretur, cùm debitor ad ſoluendum aliud pro alio cogi non
poteſt ex regula correlatiuorum, *vt iam dixi ſupra in anno-* 145
tat. ad deciſ. 617. *in fin.* Quare eadem exceptione vti pote-
runt † habentes cauſam ab eodem marito, quemadmodum 146
ſatis conſtat per regulam *l. Paulus* §. *fin. ff. quib. mod. pign.
cum ſimil.*

Vlterius Neguſ. in ſupradict. loc. quia huic opinioni
reclamauit, † reprobatur à pluribus, & præſertim per Co- 147
uarr. *pract. quæſt. cap.* 28. *num.* 8. *in fin. verſ. Neguſ. aſ-
ſertio mihi numquam placuit &c.* & per Roland. *in conſ.*
9. *num.* 24. *verſ. quamuis*, Neguſ. *lib.* 1. & vide tradita
à Petro Barboſ. *in l. æſtimatis* 51. *n.* 28. *ff. ſolut. matr.*
& à Guttierez *in tract. de iuramen. confirmat.* 1. *par.* 1.
cap. 1. *num.* 10. Capyc. Galeot. *controuerſ. iuris inſi-
gnior. lib.* 2. *controuerſ.* 40. *num.* 9. Olaſc. *deciſ.* 135.
num. 5. Afflict. *deciſ.* 21. *num.* 3. Præſens concluſio poſ-
ſet pluribus modis ampliari, & limitari, hic enim bre-
uitatis ſtudio aliud non refero, alibi verò, & in latiori cam-
po latiſſimus ero.

Pro coronidè præſentis Annotationis illud annectam,
quando bona dotalia inæſtimata data fuerunt per vxorem
marito, ſi fortè penes tertium poſſeſſorem de tempore reſti-
tutionis reperiantur, tunc cum mulier eadem bona præten-
dere poſſit, ideò non auditur poſſeſſor, ſi illorum æſtima-
tionem offerat, ex rationibus ſupra deductis à contrario
ſenſu. Et facit, quia quidquid ſit de iure Antiquo certum
eſt de iure nouo dominium † rei dotalis ſoluto matrimo- 148
nio abſque actuali poſſeſſione ipſo iure retrotranſire in vxo-
rem, *l. dotis actione C. ſolut. matr.* Bald. *conſ.* 35. *num.* 4.
vol. 3. Dec. *conſ.* 232. *num.* 2. Alexan. *conſ.* 4. *num.* 1. *poſt
med. vol.* 2. Cephal. *conſ.* 159. *num.* 14. Corn. *conſ.* 110.
num. 13. *vol.* 2. Bart. *in l. moram num.* 15. *ff. ſolut. matr. gloſ.
in l. ſi fundum ff. de fund. dotal. & in l. ſi ager. ff. de rei vindic.*
Angel. *in l. traditionibus num.* 14. vbi Alex. *in fin.* Iaſ.
num. 20. *C. de pact.* Bald. Nouell. *de dote par.* 8. *in* 6. *pri-
uileg. in princ.* & decidit Senatus Mantuanus apud Surd.
deciſ. 211. *num.* 13. & cenſuit Rota *in cauſa Ferrarien.
manutentionis* 28. *Ianuarij* 1642. *coram bon. mem. Reue-
rendiſſ. Pirouano* §. *demum neque pactum verſ. cuius qui-
dem fundi dotalis poſſeſſio ſoluto matrimonio ipſo iure re-
trotranſit in vxorem &c.* Ideòque ſoluto † matrimonio 149
tamquam Domina incumbens rei ſuæ poteſt experiri con-
tra detinentem eius bona dotalia, *l. in rebus C. de iur. dot.
cum ſimil.*

Maximèque id procedit hic in Vrbe ſtante ſtatuto lib. 1.
cap. 85. concedentem viam executiuam † pro reſtitutione 150
dotis etiam contra tertios poſſeſſores bonorum tacitè, vel
expreſsè obligatorum, & aduertit Rota *in cauſa Ferrarien.
dotis* 1. *Decembris* 1614. *coram bon. mem. Card. Veroſpio, eſt
dec.* 161. *n.* 4. *infra par.* 4. *rec.* & idem fuit dictum *in dec.* 51.
col. 2. & *in dec.* 55. *verſ. non obſtat dicere*, poſt Fenzon. *ad
ſtatut. Vrb. & coram Eminentiſſ. D. Cardin. Panzirolo
in cauſa Romana, ſeu Ianuen. quartæ dotalis* 27. *Iunij*
1639. §. *vltim. verſ. pro dotibus, & donationibus,
† propter nuptias, ſeu pro lucro dotis Statutum Vrbis* 151
lib. 1. *cap.* 85. *concedit viam executiuam etiam contra
tertios poſſeſſores, &c.* quæ deciſio fuit deinde confirmata

coram

coram eodem in eadem cauſa ſub die 14. *Nouemb.* 1639. *& in*
cauſa Romana dotis 20. *Aprilis* 1643. *coram R. P. D. meo*
Carillo, vbi reſpondetur ad illam obiectionem contra tertiũ
poſſeſſorem nõ poſſe dari via executiua per ibi allegata, quia
id ceſſat, quando ſtatutum prout eſt caſus noſter, viam exe-
cutiuam etiam contra tertium poſſeſſorem concedit.

152 Vlterius prædictum Vrbis ſtatutum eſt deciſorium, † ac
proinde ſeruatur etiam in omnibus Tribunalibus Vrbis, vt
teſtatur Tiber. in Prax. Aud. Camer. *lib.* 2. *cap.* 35. *n.* 13. *verſ.*
huic concluſioni, vbi etiam impreſſa eſt fides reſolutionis factæ
153 † in hoc articulo in ſignatura Sanctiſſimi coram fel. record.
Clement. VIII. idemque aduertit D. Theodoſius Rubeus
pater meus in ſuis ſingularibus Rotæ Romanæ *par.* 6. *circa*
ſtatutorum interpretationem ad d. ſtatutum Vrb. lib. 1. *cap.* 85.
verſ. idem in plena &c. & ſæpè ita cenſuit Rota *vt in dicta*
deciſ. 161. *n.* 4. *coram Card. Veroſp. ſen. par.* 4. *rec.* vbi aliæ
deciſiones recenſentur, adde *deciſ. in cauſa Romana libera-*
tionis 17. *Iunij* 1633. *coram bon. mem. Coccino, & nuper fuit*
dictum coram Reuerendiſſ. P. D. Dunozetto Decano in cauſa
Romana dotis 14. *Februarij* 1642. §. *defunctis autem verſ. il-*
ludque eſt deciſorium, ac proinde etiam ſeruatur in alijs Tribu-
nalibus Vrbis, & deinde in d. cauſa Romana dotis 20. *April.*
1643. *coram R. P. D. meo Carillo* §. *validitas enim verſ. quod*
quidem ſtatutum, cum ſit deciſorium ſeruatur in omnibus Vr-
bis Tribunalibus &c.

Supradictaque procedunt etiamſi in inſtrumento dotali
154 non adſit promiſſio mariti de reſtituenda dote, † cùm id ve-
niat ex iuris diſpoſitione, quando talis expreſſio deſideratur
text. eſt in l. ſi duo patroni §. *Marcellus ff. de iureiur.* vbi dici-
155 tur quod ſi quis iurauit † ſe habuiſſe fundum in dotem à Ber-
ta, videtur etiam iuraſſe ſe illum reſtituere debere &c. & ideò
ex tali iuramento agi poteſt ad dotis reſtitutionem, quamuis
156 iuramentum † ſit ſtricti iuris, *cap. penult. de iureiur.* & ſic po-
terit mulier agere executiuè ſoluto matrimonio contra hære-
157 des mariti pro reſtitutione dotis † vigore d. inſtrumenti, ſi
habeat executionem paratam, Bart. *in l.* 1. *ff. de his, quæ in*
teſtam. del. & ibi Bald. Angel. & Io. de Imol. vbi auctoritate
158 *text. in d.* §. *Marcellus*, tenent quod † inſtrumentum habens
executionem paratam operatur etiam quoad ea, quæ ex iu-
159 ris diſpoſitione in inſtrumento † ſubintelliguntur, idem ſen-
ſit Iaſ. *in d. l. ſi duo patroni* §. *Marcellus*, quem textum mul-
tum notandum tamquam ſingularem admonet, Roder. Sua-
rez *in l. poſtquam in* 2. *extenſione de re indic.* quaſi habeatur
160 pro ſcripto, † quidquid virtualiter continetur in inſtrumen-
to, *l. ſi ita ſcripſero* 36. *ff. de condit. & demonſtr.* & quod in
161 inſtrumento † conuincitur, vel præſumitur, dicitur tenor
inſtrumenti, *l. iuriſgentium* §. *quod ferè ff. de pact.* Felin. *in*
cap. translato 3. *col.* 1. *num.* 3. *verſ. adde etiam de conſtitut.*
Roman. *conſ.* 176. *num.* 10. vbi, quod ſtatutum loquens
162 de inſtrumentis exequendis, verificatur non tantum † ex his
quæ ex inſtrumento patent, ſed etiam in his, quæ tacitè in-
ſunt, & teſtatur hanc eſſe communem opinionem, à qua
non eſt recedendum, Alex. *conſ.* 126. *n.* 5. *lib.* 6. vbi affirmat
ita in practica ſeruari, Iaſ. *in l. certi condictio*, & ibi Dec. *ff.*
ſi cert. petat. & conſ. 307. *in fin.* Surd. *deciſ. Mantuan.* 254.
n. 39. *verſ. id procedit etiam pro eo, quod reſultat ex inſtru-*
mento, eamque opinionem ſequitur Rota *in d. Romana do-*
tis 14. *Februarij* 1642. §. *& maximè in præſenti caſu verſ. at-*
tenta obligatione Camerali cuius executio competit tam pro
expreſſis, quàm pro virtualiter in diſpoſitione contentis &c.

Et in terminis noſtris, ſcilicet quamuis in inſtrumento do-
tali non adſit promiſſio mariti de reſtituenda dote, nihilomi-
nus ſoluto matrimonio vigore d. inſtrumenti ſi in eo adſit
163 obligatio Cameralis, cùm † regulariter loquendo inſtru-
menta, ſecundum veriorem opinionem non habeant execu-
tionem paratam, l. 1. cum ibi notat per Bald. *ff. de execut. re-*
iud. l. ait prætor §. 1. & ibi Ang. *ff. eodem*, Alex. *conſ.* 192. *n.* 1
1. *lib.* 2. Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec.* 37. *n.* 6. *adde*
l. minor 25. *annis ff. de minor.* Aretin. *in l. ſi cum dotem* §. *eo*
tamen tempore n. 2. *ff. ſolut. matr.* Rebuff. *de litter. oblig. in*
præfat. n. 19. Boer. *dec.* 295. *n.* 5. & nuper reſpondit Rota *in*
cauſa Hydruntina pecuniaria 26. *Iunij* 1641. *coram clar. mem.*
Merlino §. *via autem executiua verſ. de iure inſtrumenta non*
habent executionem paratam &c. & quidquid eſſet dicendum,
164 † ſi adſit pactum, vt habeat executionem paratam, *l. abſti-*
nendum, vbi gloſ. in verb. priuati C. quor. appell. non recip. l.
creditores C. de pignor. Nunez. de Auendag. *ad l.* 4. *&* 5. *titul.*
de las exceptiones lib. 3. *ordinat. Regul.* Rota *in Baren. ſeu*
Neapolitana pecuniaria 4. *Iulij* 1640. *coram R. P. D. meo Roias*
165 & in terminis † inſtrumenti dotalis, quod non habeat exe-
cutionem paratam fuit dictum *in cauſa Anconitana fructuum*
dotis 14. *Iunij* 1624. *coram bon. mem. Reuerendiſſ. Manzane-*
do §. *nam quoad validitatem verſ. via executiua non competit*
ex defectu obligationis Cameralis &c. coram bon. mem. Card.
Virili in Lucana dotis 29. *Ianuarij* 1629. *& recentius coram*
R. P. D. meo Carillo in cauſa Eugubina dotis 14. *Februar.* 1642.
§. *primò mandatum verſ. egit vigore publici inſtrumenti dotalis*
pro quo &c. vbi id ampliatur † etiamſi adeſſet iuramentum, 166
& quidem præſtitum iuxta formam traditam à Bart. *in l.* 2. *n.*
8. *ff. de iureiur.* quia iuramentum non eſt amplius vſu rece-
ptum, † niſi ſit litis deciſiuum, Theſaur. *dec. Pedemont.* 26.
n. 7. *verſ. ſed vt breuiter*, Zacch. *de oblig. Camer. q.* 1. *n.* 18.
& 19. Rota *inter impreſſ. apud eundem dec.* 75. *n* 3.

Sed ſtante in inſtrumento dotali obligatione Camerali, vt 167
dixi, vel quarentigia, aut ſi ſtatutum det ei executionem pa-
ratam, prout dixi de Statut. Vrb. tunc quamuis in eo † deſi- 168
deretur reſtitutio dotis, cùm illa veniat ex diſpoſitione iuris,
poteſt agi executiuè ad eam recuperandam, dixit Rota *in*
cauſa Aſſiſien. dotis 22. *Iunij* 1640. *coram R. P. D. meo Roias*
§. *quo verò verſ. vltra quod venit ex diſpoſitione iuris, quamuis*
talis expreſſio deſideraretur, vbi etiam additur ſi pariter in
eodem inſtrumento adſit promiſſio ſupra dotis, etiam pro
ea, † ſoluto matrimonio repetenda, competit via executiua, 169
quamuis expreſsè non fuiſſet conuentum, Cumia *ſuper ritib.*
Magn. Cur. cap. 60. *n.* 88. Ruginell. *pract. quæſt. cap.* 20. *n.* 13.
vbi allegat Tiraquell. *de retract. conſanguin.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 19.
& gloſ. 18. *n.* 51. cum alijs ibi adductis adde Stephan. Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 852. *n.* 35.

Aduerte etiam dictam ſupradotem ſoluto matrimonio
nullis ſuperſtitibus liberis ad virum, vel eius hæredes † non 170
reuerti, ſed ad vxorem, vel eius hæredes, iuxta text. *in l. ve-*
terum C. de donat. ante nupt. Card. Mantic. *de tacit. & am-*
big. lib. 20. *tit.* 1. *n.* 2. *& ſeqq.* Anton. Gomez *ad l.* 50. *Taur.*
cum trib. ſeqq. n. 1. 2. *&* 3. Molin. *de contract. diſp.* 290. *n.* 1.
Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 18. *n.* 1. Gratian. *diſcept. fo-*
renſ. cap. 498. *à n.* 23. *vſque ad n.* 36. Beltramin. *in annotat.*
ad deciſ. Gregor. XV. 563. *in littera B.* & firmauit Rota *in*
Fanen. Saluiani 8. *Martij* 1613. *coram Sanctiſſimo D. N. In-*
nocentio Decimo impreſſa eſt apud Fenzon. ad ſtatut. Vrb. dec.
135. *per tot. & in dec.* 129. *n.* 4. *&* 5. *coram Reuerendiſſ. Vrgel-*
len. & nuper coram R. P. D. meo Roias in d. Aſſiſien. dotis 22.
Iunij 1640. §. *quo verò ad ſupradotem &c.*

Tandem limita id, quod dixi ſupra num. 163. & ſeq. In-
ſtrumenta dotalia non habere executionem paratam, niſi in
eis adſit obligatio Cameralis, vel quid ſimile præbens eiſdem
talem effectum, vt ſcilicet id ceſſet, quando peterentur fru-
ctus dotis ex tali inſtrumento dotali, quia nihilominus ex
quo petuntur † illi fructus, qui ſuccedunt loco alimentorum 171
cum ex illis alenda ſit vxor maritus, & filij, iuxta text. *in l.*
vbi adhuc, & ibi communiter DD. *l. Doctores C. de iur. dot.*
Bart. *in l. ſi conſtante n.* 91. *verſ. item vxor. ff. ſolut. matr.*
cum allegatis in cauſa Romana Saluiani 14. *Iunij* 1641. *coram*
Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo. Nec viſum fuit, *verſ. vt ex*
fructibus poſſent alimentari vxor, maritus, & filij &c. Ideò
non obſtante tali carentia obligationis Cameralis, benè po-
teſt agi via executiua, cùm † ea alimenta poſſint decerni, & 172
taxari officio Iudicis, & pro his non admittitur appellatio ſuſ-
penſiua, Caputaq. *dec.* 98. *par.* 1. Surd. *de aliment. tit.* 8. *pri-*
uileg. 69. *n.* 1. & in puncto inſtrumenti dotalis non habentis
obligationem Cameralem ad effectum conſequendi alimen-
ta via executiua egregiè arbitrata eſt, Rota *in cauſa Romana*
fructuum Dotis 14. *Iunij coram bon. mem. Reuerendiſſ. Man-*
zanedo §. *Nam quo ad validitatem verſ. dicebatur non com-*
petere viam executiuam ex defectu obligationis Cameralis, &c.
Quatenus verò dicitur appellationem dari in cauſa alimen-
torum etiam ad effectum ſuſpenſiuum id tamen procedit,
vbi agitur de alimentis præteritis, ſecus verò ſi de futuris,
prout ſunt illa, quæ debentur à die motæ litis, quia ſuper iſtis
non admittitur appellatio, Caputaq. *dec.* 24. *par.* 1.

Paulus Rubeus.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana Fideicommiſſi de Mileſijs.

Veneris 29. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione veniunt etiam fęminæ in fideicommiſſis, quando non eſt habita ratio à teſtatore conſeruandi agnationem, & quando ea non dicatur habita etiam ſi adſit prohibitio alienandi bona ſtabilia hæreditatis. Teſtator ex quibus præſumatur noluiſſe inducere perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum non datur niſi probetur læſio.*

2 *Filiorum appellatione veniunt etiam fœminæ in fideicommiſſis.*

3 *Filiorum appellatione, quod non veniant fœminæ in fideicommiſſis, id concludentibus coniecturis doceri debet.*

4 *Teſtator ſi excluſit proprias filias à fideicommiſſo, inde argui non poteſt, vt appellatione filiorum noluerit comprehendere fœminas.*

5 *Teſtator non præſumitur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, licet prohibuerit alienationem bonorum ſtabilium.*

6 *Si fuerit reſtricta ad alienationem faciendam inter viuos tantum, & non in vltima voluntate.*

7 *Teſtator licet prohibendo alienationem bonorum videatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis.*

Non tamen ex hoc extendi debet grauamen vltra perſonas, & gradus à teſtatore expreſſos.

8 *Quia poteſt eſſe intentionem teſtatoris fuiſſe conſeruare agnationem in perſonis, & gradibus expreſſis, & non vltrà.*

9 *Teſtator non præſumitur voluiſſe inducere abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum ſi in teſtamento non legantur verba id denotantia, & vide nu. 10. 11. & 12.*

DECISIO DCLXVII.

1 DIctum fuit non conſtare de cauſis reſtitutionis, quia non probatur læſio † ſine qua non datur reſtitutio, Rot. *deciſ. prima de reſtit. in integr. in nou.* Put. *deciſ. 16. eod. tit. & deciſ. 131. num. 1 par. 2. in recent.* Card. Seraphin. *deciſ. 1238. num. 1.* De læſione autem conſtare non poteſt, quia Sententiæ contra Martium, & Alexandrum latæ ſunt iuſtæ, abſoluunt enim ab impetitis prædictos Martium, & Alexandrum, & Catherinam; Idque iure merito, quia ſcilicet non conſtat de aliquo fideicommiſſo ad fauorem dicti Martij, & Alexandri in portione Camilli, quæ deuenit ad dictam Catherinam, conditio namque ſub qua ſunt vocati dicti Martius, & Alexander in dicta portione deficit, quia ſunt vocati decedente Camillo ſine filijs, & Camillus deceſſit ſuperſtite AnnaMaria, quod ſufficit vt cenſeatur defeciſſe dicta conditio, & conſequens caducata ſubſtitutio.

2 Appellatione † enim filiorum veniunt etiam fideicommiſſis fœminæ, quod præſertim locum habet in conditionibus ſi filij deceſſerint ſine filijs, prout in caſu iſto, vt multis auctoritatibus fuit comprobatum in deciſ. in hac cauſa facta coram *R. P. D. meo Pirouano 15. Nouembris* 1624.

Non obſtat, quod iſta regula receditur ex coniectu-
3 ris, quia coniecturæ debent † eſſe concludentes, & neceſſariæ, quales non ſunt deductæ pro dictis Martio, & Alexandro.

Prima enim coniectura, quod teſtator excluſit pro-
4 prias † eius filias non ſufficit, vt per Surd. *deciſ. 66. num. 1.* cum alijs adductis per Honded. *conſ. 57. n. 53. lib. 1.*

Minus ſuffragatur, quod alij filij Teſtatoris fuerunt ſubſtituti, & quod teſtator videatur habuiſſe rationem conſer-
5 uandæ agnationis, quia ſcilicet prohibuit † alienationem bonorum ſtabilium ratione adiecta; quia vult bona conſeruari in familia, vltra enim quod vt aliquibus ex dominis videbatur, iſta prohibitio eſt reſtricta ad alienationem
inter viuos, non verò in vltima voluntate † atque ex iſta 6
prohibitione non poteſt deſumi argumentum, quod teſtator habuerit rationem conſeruandæ agnationis, vt aliàs in ſimilibus terminis cenſuit Rota coram bon. mem. Cardinali Seraphino *dec. 482. num. 2. & in deciſ. 316. num. 6. par. 1. in recent.*

In omnem etiam euentum, quod iſta prohibitio, &
ratio ei adiecta operaretur, quod cenſeri † deberet teſtato- 7
rem habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, non propterea extendi deberet grauamen vltra perſonas, & gradus à teſtatore expreſſos, quia ſcilicet poteſt eſſe quod mens, & intentio teſtatoris fuerit conſeruare agnationem in perſonis, & gradibus ab eo expreſſis, quodque vlterius progredi non voluerit, nec propterea adeſt aliqua neceſſitas extendendi vltra dictas perſonas dictum fideicommiſſum, quod eo magis de plano procedit, quia in dicta diſpoſitione non legitur verbum, in perpetuum, in infinitum,
vel aliud ſimile, ex quo poſſit † conijci, quod teſtator volue- 9
rit indicare perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum in eius agnatione, & familia.

Vndè patet reſponſio ad omnia in contrarium adducta,
quia ſcilicet locum obtinent, quando † teſtator vſus eſt 10
verbis, in perpetuum, vel in infinitum, aut aliæ coniecturæ concurrunt, ex quibus colligi poſſit teſtatorem voluiſſe inducere fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum in eius familia, & agnatione, ſecus verò eſt, quando de eiuſ-
modi voluntate † clarè non conſtet, tunc enim ex ſolum 11
quod teſtator videatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, verba non impropriantur, nec fideicommiſſum extenditur vltra perſonas expreſſas, ſed potius ipſa ratio reſtringitur ad perſonas, & gradus expreſſos, atque ita vt dictum eſt teſtator cenſetur voluiſſe conſeruare agna-
tionem tamdiu quamdiu durat illius † diſpoſitio, non au- 12
tem inducere fideicommiſſum ad fauorem omnium agnatorum etiam in teſtamento non vocatorum, vt plenè fuit in alia deciſione in hac cauſa facta coram R. P. D. meo Pirouano deductum cuius rationes, & fundamenta DD. etiam nunc placuerunt.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana Multiplici.

Lunæ 8. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Promiſſio ad damna, & intereſſe quamuis non expreſſa, ſubintelligitur tamen in omnibus obligationibus, & ideò multò magis illa veniunt præſtanda, quando talis promiſſio adeſt in ſpecie. Mandatum ſuſcipiens, ſi illud non exequatur, tenetur ad damna, & intereſſe, & aliqua circa materiam non adimplementi, &c.

SVMMARIVM.

1 *Promittens omnia in inſtrumento contenta rata habere, & perpetuò obſeruare, alias voluit teneri ad damna, & intereſſe, tunc ſine dubio ad ea tenetur.*

2 *in Obligationibus omnibus promiſſio ad damna, & intereſſe venit etiam ſi non ſit expreſſa.*

3 *Mandatum ſuſcipiens, ſi illud non exequatur tenetur ad damna, & intereſſe.*

4 *Inſtrumentum, quando fuit per aliud nouatum, tunc illud non amplius attenditur.*

5 *ab Inſtrumento priori, quando nullatenus dicatur per partes receſſum.*

6 *Adimplere aliquid non valens ex facto aduerſarij, id ei non eſt imputandum, & n. 7. 8. & 9.*

10 *in Promiſſione ſua deficiens tenetur ad damna, & intereſſe.*

11 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*

12 *Promiſſa ex parte ſua non adimplens, non poteſt agere con-*

contra aduerſarium, vt ipſe adimpleat.

13 *Promittens aliquid adimplere, dum fuerit requiſitus, ſi talis requiſitio non interuenerit ceſſat mora.*

DECISIO DCLXVIII.

DOmini ſteterunt in deciſis 25. Februarij 1619. coram bon. mem. Vbaldo, * quod debeantur damna, & intereſſe, de quantitate verò mandarunt particulariter videri.

Quo enim ad dicta damna, & intereſſe illa debentur ex triplici capite, vt benè deducitur in deciſione tunc extenſa.

Primò ex clara, & expreſſa obligatione Simonis in Inſtrumento celebrato inter DD. Caſſarellos, & dictum Simonem anno 1598. nam vt ex lectura dicti Inſtrumenti apparet, fuit tunc inter dictas partes conuentum, quod facta inueſtitura ſcutorum 3000. fructus exigi deberent à Simone, eique per eundem Simonem reinueſtiri in emptionem tot locorum montium, & in fine dicti inſtrumenti dictæ par-
1 tes promiſerunt omnia † in dicto inſtrumento contenta rata grata habere, & perpetuò obſeruare, alias teneri voluerunt ad omnia damna, & intereſſe, vnde cùm dictus Simon non reinueſtiuerit dictos fructus tenetur ex propria obligatione ad damna, & intereſſe.

Secundò tenetur ad dicta damna, & intereſſe etiam
2 quod non adeſſet dicta expreſſa promiſſio, quia † illa intrat in omnibus obligationibus etiam quod non ſit expreſſa, *l. ſtipulationes non diuiduntur, verſic. celſus*, vbi DD. *ff. de verb. oblig. l. ſi quis ab alio in fine*, vbi Alex. Iaſ. & alij, *ff. de re iudic.* Surd. *conſil.* 330. *num.* 5. *lib.* 3.

Tertiò tenetur Simon ad dicta damna, & intereſſe, quia ipſe ſuſcepit mandatum à DD. de Caſſarellis faciendi dictum
3 inueſtimentum, ac propterea cùm illud minimè † expleuerit tenetur ad damna; vt enim in d. deciſione dicitur, procurator qui ſuſcepit mandatum, ſi non exequitur præſtat damna, & intereſſe, *l. idemque, §. ſi procurator, & l. ſi mandauero, §. ſicuti, ff. mandat. cum alijs in d. dec. adductis.*

Non obſtat, quod inſtrumentum celebratum inter dictas partes anno 1596. fuit nouatum per aliud inſtrumentum
4 inter eaſdem partes celebratum anno 1598. quia vt in dicta deciſ. dicitur tantum abeſt, quod dictæ partes per ſecundum inſtrumentum receſſerint à priori conuentione, quoad dictum inueſtimentum, quod ſcilicet fieri deberet per Simo-
5 nem, vt imò etiam expreſsè conueniſſe appareat, † quod fructus recompenſatiui ſemper reinueſtiri deberent per Simonem iuxta formam primi inſtrumenti.

Non obſtat, quod iuxta formam primi inſtrumenti non tenebatur Simon facere dictum reinueſtimentum fructuum, niſi poſtquam eſſent inueſtita ſcut. 3000. promiſſa per Simo-
6 nem, quæ cum non potuerint † inueſtiri culpa ipſorum DD. de Caſſarellis, non fuit factus locus promiſſioni Simonis inueſtiendi dictos fructus, quia hoc obiectum facilè tollitur ex lectura d. Inſtrumenti, ſi ad ea benè aduertatur; in primo enim inſtrumento fuit conuentum inter partes, quod adueniente die ſolutionis ſcutorum 3000. d. Simon teneretur ea inueſtire in tot locis montium, & fructus huiuſmo-
7 di † locorum reinueſtire in alijs locis montium in ſecundo verbo inſtrumento præmiſſa narratiua, quod Simon fuit requiſitus à DD. Caſſarellis, vt ex dictis ſcutis 3000. quæ ipſe tenebatur iuxta formam primi inſtrumenti inueſtire, vt dictum eſt in tot locis montium, ſolueret dictis DD. de Caſſarellis ſcuta mille, quibus ipſi poſſent vti pro eorum indigentijs conuenerunt eædem partes, quod Simon non poſ-
8 ſet cogi ad faciendum † inueſtimentum ſcutorum 2000. quæ remanebant ex ſcutis tribus millibus penes Simonem, niſi facta reſtitutione per DD. Caſſarellos eidem Simoni dictorum ſcutorum mille, & interim promiſit Simon ſoluere fructus recompenſatiuos pro rata dictorum ſcutorum duo-
9 rum millium, quæ penes ipſum remanebant, † & dictos fructus recompenſatiuos inueſtire iuxta formam primi inſtrumenti. Vnde ſicuti potuiſſent Simon conueniri vigore primi inſtrumenti pro damnis, & intereſſe ſi defeciſſet in faciendo inueſtimentum dictorum ſcutorum 3000. & fructuum, vt ſupra probatum eſt, ita pariter tenetur vigore
10 ſecundi inſtrumenti ad damna, † & intereſſe ex quo defecit in ſua promiſſione inueſtiendi fructus recompenſatiuos d. ſcutorum 2000. quia ſi, vt dictum eſt promiſit in d. ſecundo inſtrumento inueſtire d. fructus recompenſatiuos iuxta formam primi inſtrumenti, & ſic cum eadem obligatione
11 de qua in primo inſtrumento, relatum enim eſt in referente cum ſuis qualitatibus, Surd. *dec.* 212. *nu.* 14. *&* 291. *nu.* 18.

Nec obſtat, quod DD. Caſſarelli non poſſunt agere vigore ſecundi inſtrumenti, cùm non adimpleuerint † ex 12
parte ipſorum promiſſa in dicto ſecundo inſtrumento circa reſtitutionem dictorum ſcutorum mille, quia Caſſarelli promiſerunt d. ſcuta mille reſtituere ad omnem requiſitionem
Simonis; † ac propterea cùm non doceatur, quod fuerint 13
requiſiti, non poſſunt dici non adimpleuiſſe d. contractum.

Reliquis fuit abundè ſatisfactum in alia deciſione.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 25. Februarij 1619. coram bon. mem. Vbaldo eſt in præcedenti Tomo deciſio 85.

R. P. D. COCCINO.

Arimineñ. Bonorum.

Lunæ 8. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

In Libello ſi ponatur clauſula non ſe adſtringens quid operetur. Petitorium poteſt cumulari cum poſſeſſorio adipiſcendæ. Saluianum interdictum ex quo dicatur intentatum, & eius proprium eſt, vt creditor ex fructibus pignoris ſibi ſatisfaciat, & capta eius vigore non poſſunt vendi.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula non ſe aſtringens poſita in libello, operatur, vt potius probata, quam petita ſint attendenda.*
2 *Saluiano interdicto cum hypotheca agens, quid præſupponat.*
3 *Petitorium poteſt cumulari, cum poſſeſſorio adipiſcendæ.*
4 *Saluianum interdictum ex quo cenſeatur intentatum.*
5 *Saluianum, & hypothecaria quando ſimul dicantur intentata.*
6 *Saluiani proprium eſt, vt creditor ex fructibus pignoris ſibi ſatisfaciat.*
7 *Libellus, ſi concludat ad actionem hypothecariam, petitio non poteſt dici reſtricta tantum ad fructuum petitionem.*
8 *Bona capta vigore hypothecæ poſſunt vendi.*
Bona capta vigore Saluiani non poſſunt alienari, numer. 8.
9 *Dictio, inſuper, denotat diuerſitatem ſupra relatorum.*
10 *Libelli reſtrictio ex quo innitetur.*

DECISIO DCLXX.

DOmini dixerunt iudicium non eſſe reſtrictum ad Saluianum tantùm, quid autem ex hoc poſtea ſequatur erit videndum, nam & ſi eadem die reperiantur dati ab eadem parte duo libelli, & vnus habeat clauſulam non ſe aſtringens, alter verò nequaquam, nihilominus ſi attendatur libellus habens prædictam clauſulam, res tranſit ſine
difficultate, † hæc enim clauſula operatur, quod potius 1
probata, quam petita ſunt attendenda, Bart. *in l. circa num.* 3. *ff. de probat. & in l. Diuus num.* 6. *vbi adder. ff. de re iudic.* Felin. *in cap. licet cauſam num.* 42. *in fine de probat.* Practica Papien. *in forma libelli in actione reali in gloſſ. non adſtringens vbi adden.*

Si verò attendatur alius libellus idem dicendum eſt, cum Saluianum interdictum cum hypotheca, fuerit intentata ex
quo fuit expreſſum, † quod bona contra quæ experitur re- 2
medium Saluianum poſſidebantur à debitore, petitorium
namque poteſt cumulari † cum poſſeſſorio adipiſcendæ, 3
Caſtr. *in l. rem alienam num.* 10. *ff. de pignor. act.* Negulan. *de pign. in* 3. *membr.* 8. *par. num.* 26. *verſ. Si autem in libello*, Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *num.* 160. Pacific. de Salu. *inſpectione* 1. *c.* 3. *nu.* 71. *& ſeq.*

Quod autem fuerit expoſitum, quod bona contra quæ intentabatur iudicium Saluianum, fuerint poſſeſſa à debi-
tore ſatis patet, cùm dixerit, quod pro credito ſuo habe- 4
bat omnia bona debitoris hypothecata, ex hoc enim cenſetur intentatum Saluianum, prout aduertit Pacific. *loco citato num.* 8. Et propterea dum ſubditur, quod debitor tenebat, & poſſidebat bona perinde eſt, ac ſi dixiſſet, quod
debitor poſſidebat bona † contra quæ experitur remedium 5
Sal-

Saluianum, & ſic Saluianum, & hypothecaria cenſentur intentata.

Non obſtat, quod concludatur per verba, quare cum prædicta omnia ſint vera, petit immitti, & aſſociari in realem, & corporalem poſſeſſionem bonorum detentorum, quouſque fuerit ſatisfacta de dote damnis, & intereſſe, quia
6 iſta concluſio non eſt reſtricta ad Saluianum, quia debuiſſet dici, vt de fructibus pignoris ſibi ſatisfiat, quod eſt proprium Saluiani, Bellon. *in §. item Seruiana ſub num. 4. verſic. debeas ſcire*, & ibi Zaſius *num.* 40. *Inſtit. de action.* Rolan. *conſ.* 14. *num.* 13. *lib.* 3. & clarius modò oſtendetur, &
7 ideò cùm † concluſio libelli concludat etiam ad actionem hypothecariam petitio non eſt reſtricta ad fructus, & pro-
8 pterea bona capta vigore hypothecæ poſſunt vendi, † quod non eſt in Saluiano, Neguſ. *de Pignor. in primo memb.* 6. *partis per totum, & præcipuè num.* 40. Rota *deciſ.* 43. *num.* 2. *verſ. non obſtat par.* 1.

Nec releuat, quod in vltima concluſione dicitur, & inſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis per D. V. & eius officialem &c. deducens &c. intentans vtile Saluianum interdictum offerens &c. quia vt ſupra dictum eſt, hæc clauſula magis declarat alia non fuiſſe reſtricta ad Saluianum,
9 cum dictio, *& inſuper*, denotet diuerſitatem ab alijs ſupra petitis, Gemin. *conſ.* 23. *in princ. & conſ.* 44. *num.* 4. *verſ. hoc*
10 *probat primo*, & ſic vltra alia petita intentat † etiam Saluianum, vnde ceſſat reſtrictio libelli.

Et ita concluſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Maurianeñ. Penſionis.

Lunæ 15. *Iunij* 1626.

ARGVMENTVM.

Probatio præſumptiua non ſufficit, quando agitur ad pœnam inhabilitatis, & maximè ſi tractetur de ferienda anima per cenſuras. Teſtis de auditu multò magis reijcitur, quando tractatur de cauſa graui. Clericus recurrens ad Iudices Laicos, amittit omne ius in cauſa. Subreptio quando non inducatur, licet non ſit facta mentio litis. Et plura, quando quis dicatur validè ordinatus à non ſuo Epiſcopo.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis transferendi facultatem, quis amittit ob recurſus ad Iudices Laicos.*
2 *Probatio præſumptiua non ſufficit, ſed concludens requiritur, quando agitur de pœna inhabilitatis.*
3 *Mandatum generale datum à Clerico alicui ad comparendum coram Iudicibus Laicis qualiter id veniat intelligendum.*
4 *Teſtis de auditu non ſufficit ad implendam probationem, præſertim in materia obiectiua.*
5 *Teſtis de auditu non admittitur, maximè quando agitur de ferienda anima per cenſuras.*
6 *Teſtis productio plus non operatur, quam ipſum dictum teſtis.*
7 *Teſtis ſingularis, & de fama non releuat.*
8 *Litigioſi vitium præcipuus effectus qualis ſit.*
9 *Penſio non dicitur contraxiſſe vitium litigioſi, ſi lis non reſpiciat ſubſtantiam ipſius penſionis, veluti ſi agatur de reductione.*
10 *Clericus in aliqua controuerſia recurrens ad Iudices Laicos, cadit ab omni iure ſuo, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio.*
11 *Litigioſi vitium non contrahitur ex actione perſonali.*
12 *Actio litigioſa cedi non poteſt lite conteſtata.*
13 *Quod procedit etiam ſi ageretur de ipſo beneficio incidenter.*
14 *Penſiones vigore facultatis ſibi conceſſæ transferens, non ex ſua perſona illam transfert, ſed ex indulto Papæ.*
15 *Subreptio non inducitur ex non expreſſione litis, quando alias Papa gratiam eſſet conceſſurus.*
16 *Quod exemplificari poterit, quando ceſſaret præiudicium tertij.*
17 *per Penſionis translationem non inducitur nouum grauamen titulari, vel Eccleſiæ.*
18 *Conſtitutio fel. rec. Vrbani VIII. diſponens, vt penſiones reducantur ad certam partem valoris beneficij, quas penſiones non comprehendat.*
19 *Penſio an validè dicatur tranſlata in eum, qui à non ſuo Epiſcopo, & ſine licentia proprij Epiſcopi fuit Ordinatus.*
20 *Vicario in pertinentibus ad ſuum officium creditur.*
21 *Epiſcopus non ſubditos non valet ordinare.*
22 *Epiſcopus ordinando aliquem, ſequitur, quod habuerit eum pro ciue, & ſubdito.*
23 *Domicilium, non contrahitur in aliquo loco, vbi quis manet è cauſa alibi peſtem euitandi.*
24 *Domicilia plura, & diuerſa, quis contrahere poteſt, nempe ratione originis, & habitationis.*
25 *Domiciliorum compatibilitate data vnum non euellit aliud.*
27 *Vicarius Capituli, ſicut nec Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poſſunt concedere literas dimiſſoriales, & nu.* 27.
28 *Mandatum ne dum expreſſè, ſed tacitè poteſt probari.*
29 *Facultas dandi dimiſſorias non eſt de inſolitis pro iuriſdictione vicariorum.*
30 *Perſonæ, quando ſunt notæ probitatis, faciunt ab eis iam facta præſumi licita.*
31 *Concedere, quis non præſumitur voluiſſe, quod non poterat.*
32 *Capituli conſenſus Sede vacante, quoad receptionem clericatus ſubditi à non ſuo Epiſcopo, ex quo eliciatur.*
33 *Penſionarius ſi per multos annos habitus fuit pro Clerico, & toleratus à ſuo Ordinario, hæc coniectura eſt ſufficiens pro præſumenda valida ordinatione.*
34 *Capituli tota auctoritas, etiam in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum tranſit in eius Vicarium.*

DECISIO DCLXX.

VIſum fuit ſtandum eſſe in deciſis 23. Martij præteriti, quia conſtat de validitate tranſlationis, tam reſpectu perſonæ transferentis, quàm ipſius translatarij, ac de requiſitis circa actum ipſius tranſlationis, quibus concurrentibus de perfecta tranſlatione non ſolet dubitari, vt in deciſione quæ reuidetur, fuit iam dictum, & comprobatum.

Neque obſtant, quod de nouo replicantur contra facultates transferentis, & habilitatem ipſius translatarij.

Nam ſi de carentia facultatum transferendi agatur, ex
eo quod ob recurſum ad Iudices † laicos pro hac ipſa pen- 1
ſione exigenda amiſſæ fuerint, *cap.* 1. *de reſcript. in* 6. *cap. grauamen de ſent. excomm.* deciſio reſpondit, cùm agatur de
pœna inhabilitatis incurrenda, Rotam non † contentari 2
ſola præſumptione, ſed deſiderare concludentes probationes, prout idem tenuit in *Tuden. beneficij coram bo. mem. Penia, quæ eſt* 212. *impreſſa poſt ſecundum volum. conſ.* Farin. *& deciſ.* 602. *nu.* 3. *par.* 1. *rec.* qua firmatum fuit, nec etiam
ad concludentiam probationis ſufficere † generale manda- 3
tum ad comparendum coram Iudicibus laicis, cùm illud veniat intelligendum in caſibus à iure Clericis permiſſis, neque tenet replicatio, quod ſcilicet hodie recurſus concludenter probantur, ex eo quod bon. me. Archiepiſcopus Taurinen. in cauſa Foſſaneñ. decimarum fuerit præmonitus à fel. rec. Paulo V. vt ſe abſtineret ab exercitio Pontificalium, prout aſſerebatur deponere primus teſtis in eadem Foſſaneñ. inductus ab eodem Archiepiſcopo Taurineñ. qui datur ſub
num. 4. quia cùm teſtis ille deponat † de auditu ab alijs non 4
ſufficit ad implendam probationem, præſertim in materia
obiectiua, & vbi agitur de ferienda † anima per Cenſu- 5
tas, Ægid. *deciſ.* 561. *in fin.* Put. *deciſ.* 298. *lib.* 1. *in non.* &
ſola productio ab eodem Archiepiſcopo † non plus ope- 6
ratur, quam ex dicto teſtis reſultet, Afflict. *deciſ.* 25. *nu.* 5. *&* 6. Oſaſch. *deciſ.* 39. *num.* 10. Gratian. *dec.* 103. *num.* 85.
qui † non ſufficit tanquam ſingularis, & de fama. 7

Si verò prætendatur nullitas tranſlationis vti facta lite ſu-
per eadem penſione pendente, † qui eſt præcipuus effectus 8
vitij litigioſi ſecundum Bart. *in l. vnica, §.* 1. *nu.* 2. *ff. de litig.* ſimiliter deciſio reſpicit, quod lis non fuit introducta per bon. mem. Archiepiſcopum Taurineñ. ſuper proprietate,

& va-

9 & validitate penſionis, ſed ſuper exactione † eiuſdem in
iudicio exequutiuo, & exceptionem ſuper reductione non
cauſare vitium litigioſi, cùm non reſpiciat ſubſtantiam
penſionis.

Et quamuis hodie replicetur, quod de eadem ſubſtantia
actum fuerit in gradu appellationis à ſententia interdicti
A.C. cum fuerit per ſecundam commiſſionem in Rota com-
miſſa cum clauſula, *quam*, *& quas*, & deducta ad ſpeciem
nullitatis iuris petendi penſionem propter recurſum ad Iudi-
10 ces Laicos, † per quem iuxta conſtitutionem Innocentij
Papæ Octaui ceciderat omni iure ſuo tam in petitorio, quàm
in poſſeſſorio, atque ita actum de ſubſtantia, & titulum il-
lius in Iudicio fuiſſe deductum, Caſſad. *dec. 9. de cauſ. poſſ.
& propriet.* Mandoſ. *de ſignat. Iuſt. commiſſ. 17. in verſ. cum
toto negotio principali*.

Attamen fuit reſponſum, quod Iudicium primò fuit exe-
cutiuè cœptum per Archiepiſcopum Tarinen. actione per-
ſonali vigore obligationis Cameralis ſuper exactione pen-
11 ſionis contra Epiſcopum Maurianen. in qua actione † per-
ſonali non contrahitur vitium litigioſi etiam quod inciden-
ter agatur de ipſa re, ſed benè actio remanet litigioſa, quæ
12 exinde cedi † non poteſt lite conteſtata ſecundum verio-
rem, de qua *per gloſſ. in l. quamquam*, §. 1. *ff. de acqua pluu.
arcen.* Bart. *in l. 3. C. de litig.* Roman. *conſ. 270. num. 2.* Tob.
Non. *conſ. 78. num. 4.* Alciat. *conſ. 11. num. 34. lib. 1.* Guidop.
deciſ. 479. Benintend. *deciſ. 48. num. 8.* Crau. & Hond. ex-
preſsè reprobantes Iaſ. *conſ. 43. nu. 10. lib. 1.* Olaſch. *dec. 65.
num. 13.* Couar. *pract. quæſt. cap. 15. nu. 6. ille conſ. 279. nu. 1.
iſte conſ. 20. nu. 30. lib. 1.* & idem comprobarunt Lancellott.
de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 481. Rota *dec. 665. nu.
13. par. 1. recent. & deciſ. 335. nu. 8. & clarius dec. 305.* etiam
13 quod agatur de ipſo † beneficio incidenter vbi add. alias
deciſiones referunt coram Papa Greg. XV. ſed præterea vi-
14 tium litigioſi alia ratione euitabatur, † quia transferens
non ex ſua perſona penſionem transferendo alienauit, ſed
ex indulto Papæ tranſtulit, cuius auctoritas, & poteſtas
tollit omne vitium, Rota *deciſ. 25. num. 4. de reſcript. in nou.
& dec. 641. num. 12. par. 1. diuerſ.* neque vim facit, quod in
generali diſpoſitione indulti non veniat facultas transferen-
di penſiones lite pendente, Lancell. *in præfat. de attent. lit.
pend. in fin. num. 662.* & Rota idem ſenſerit *in Regien. penſio-
nis 5. Martij 1625. coram me.* Quia aut hoc prætenditur,
quia facultas debuerit in ſpecie exprimi, vt lite pendente
poſſent etiam transferri, & in iſtis indultis non admittitur
15 exceptio ſubreptionis † propter non expreſſionem litis,
quando alias Papa non ſe retraxiſſet à conceſſione gratiæ,
Rota *dec. 192. num. 4. par. 1. recent. & dec. 150. num. 5.* coram
16 Papa Gregorio XV. ſed ceſſante præiudicio tertij, † prout
in translatione ceſſat non ſe retraxiſſet, Oldrad. *conſ. 299.
num. 1.* ergo de dicta exceptione non eſt curandum. Si verò
excipiatur contra ipſam translationem, quod non fit facta
mentio litis, & neque in hac parte intrat aliqua ſubreptio,
17 quia per eam non inducitur † nouum grauamen neque ti-
tulari, neque Eccleſiæ, vt nouiſſimè fuit firmatum in Re-
gien. 5. Martij firmat, quod Conſtitutio Sanctiſs. D.D. diſ-
18 ponens, quod penſiones reducantur ad certam partem va-
loris beneficij non comprehendat penſiones pro quarum
exactione ante Conſtitutionem mota fuerat lis, qui non eſt
caſus noſter.

19 Demum non obſtat inhabilitas translatarij, quod ſcilicet
fuerit ordinatus à non ſuo Epiſcopo, & ſine licentia proprij
Epiſcopi iuxta decretum Conc. Tridentini *cap. 5. ſeſſ. 6. c. 11.
ſeſſ. 7. cap. 8. ſeſſ. 23.* quæ dicebantur probari ex confeſſione
eiuſdem emanata in poſitionibus, ſcilicet, quod natus fue-
rit in Diœceſi Aſten. & pater illius ſit natione Sabaudus.

Quia fundat ille intentionem ſuã in literis dimiſſorialibus
20 Vicarij tunc Capituli Sede vacante, † quibus creditur, nam
cum illas dederit poſt annum, quo Sedes vacabat, & præ-
ſumptio ſit, quod benè inquiſiuerit, An ille eſſet ſuus ſub-
21 ditus cum non ſubditos † non valeat ordinare reſiſtente,
*cap. nonnullus de temp. ordin. in 6. & decreto Tridentini ea-
dem ſeſſ. 7. cap. 11.* inde ſequitur, quod habuerit illum pro
22 ciue, † & ſubdito Taurinen. & ex eiſdem literis hoc pro-
batur, vt dictum fuit *in Pampilonen. beneficiorum de Iſabella
26. Nouembris 1616. coram me.* Et quamuis faſſus fuerit ſe
natum in pago Aſten. hoc non tollit domicilium antea per
patrem in Ciuitate Taurinen. contractum, & poſtea con-
tinuatum, maximè quia addidit, dum ibi parentes occaſio-
23 ne peſtis vitandæ morarentur, † quod indicat eos non con-
ſtituiſſe in illo loco domicilium, nec quod eſſent perpetuò
ibi remanſuri, Rip. *in tract. de peſte de priuil. contract. cauſ.
peſt. num. 181. & ſeq.* Felin. *in cap. Rodulphus num. 13. verſ. 2.
limitat. de reſc.* Boer. *deciſ. 13. num. 52.* Afflict. *deciſ. 384.
num. 4.* & idem reſpondetur ad confeſſionem de Patre Sa-
baudo; quia dum illi prohibitum non erat † contrahere, 24
& habere plura domicilia, nempe originis, & habitationis,
l. aſſumptio, §. *filius Ciuitatem*, *ff. ad municipal.* Rota *dec.
188. num. 4. par. 4. recent.* & latiſſimè fuit firmatum *in Roma-
na beneficiatus S. Petri 20. Nouembris 1624. coram me*, da-
ta compatibilitate † domiciliorum vnum non euellit alte- 25
rum, Bald. *in l. fin. in princ. C. de nouat.* Menoch. *præſump.
139. num. 39. lib. 3.*

Quod ſi replicetur fundamentum ex litteris dimiſſoriali- 26
bus deſumptum non ſuffragari translatario, cum Vicarius
Capituli, † ſicut nec Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali man- 27
dato literas dimiſſoriales concedere non poſſit, Rebuff. *in
prax. tit. de form. Vicariatus Archiepiſcopi num. 47.* Panuin.
de poteſt. capit. Sede vacante qu. 10. par. 2. princ. nu. 17. Man-
doſ. *ſuper reg. 24. qu. 6. num. 9. & ſeq.*

Tollitur obiectum ea ratione, quod & ſi mandatum Vi-
carij non exhibeatur cum clauſula facultatiua concedendi
literas dimiſſorias, † attamen quia mandatum poteſt pro- 28
bari nedum expreſsè per illius exhibitionem, ſed etiam ta-
citè per coniecturas, & præſumptiones, Crauett. *de antiq.
tempor. par. 2. 1. par. principalis num. 67.* Guidob. *deciſ. 99.*
Coſta *dec. 66.* Gabr. *conſ. 181. num. 9. lib. 2.* Rota *dec. 675. in
fine par. 3. diuerſ.* viſum fuit tales in præſenti concurrere,
quæ indicant Vicarium habuiſſe ſufficientem facultatem.
Et primò, quia iſta facultas † dandi dimiſſorias, non eſt de 29
inſolitis pro iuriſdictione Vicariorum, Io. Andreas *in cap.
cum nullus in fine de tempor. ordin.* dicens iſtis temporibus
ſolere dari Vicarijs, idem firmat Creſc. *deciſ. 15. num. 6. de
probat.* Secundò, quia ordinans, & ordinatus ſunt notæ
probitatis, † quæ faciunt iam facta præſumi licita, *cap.* 30
niſi eſſent de præben. Oldr. *conſ. 155. num. 10.* Gabr. *conſ. 181.
num. 57. lib. 2.* Tertiò, quia Vicarius præſumitur † voluiſſe, 31
id quod poterat concedere, Rota *eadem deciſ. 675. nu. 3.
par. 3. diu.* Quartò, quia tonſuratus recepit characterem in
publica ordinatione tenta per Epiſcopum, † cui erant di- 32
rectæ literæ dimiſſoriales, nempe in Eccleſia patrum Ca-
puccinorum in eadem Ciuitate Taurinen. quæ ſola ſufficit
ad proban. Capituli conſenſum, quoad hanc facultatem
dandi dimiſſorias propter veriſimilem ſcientiam, & noti-
tiam illius, vt in his terminis tenuit Rota *in Burgen. Cano-
nicatus 17. Octobris, & 28. Nouembris 1586. coram Gipſio*,
ac demum quia translatarius per multos annos fuit habitus 33
pro Clerico, & toleratus à ſuo Ordinario, quæ coniectura
fuit habita pro ſufficienti, *in d. dec. 675. nu. 6. par. 3.* & per
Gabr. *conſ. 181. num. 57. lib. 2.* vt, ſcilicet, præſumatur de
conſenſu Ordinarij tonſuratus, quem ipſe non tenuit re-
cipere.

Nec defuerunt tenentes ſimpliciter totam Capituli † au- 34
ctoritatem etiam in his, quæ requirunt ſpecialem manda-
tum tranſire in Vicarium, nempe Guttierez *canon. quæſt. lib.
primo cap. 21. nu. 10. verſ. id, quod hodie*, Ricc. *prax. for. Ec-
cleſ. par. 1. reſol. 235. nu. 5.* Ludouic. Molin. *de Iuſt. & iur.
tract. 5. diſput. 11. num. 4.* Genuen. *in praxi Neapol. cap. 86.
num. 5.* Garz. *de benef. par. 5. cap. 7. nu. 28.*

Verùm quia hæc opinio ab eiuſdem non benè firmatur,
magis placuit Dominis fundamentum præſumpti mandati,
cum quo etiam tranſierunt in allegatis deciſionibus Burgen.
Canonicatus coram Gipſio. Et ita, &c.

*Deciſio iſta in hac cauſa emanata 23. Martij 1626. coram
eodem bo. me. Pirouano eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 650.*

R. P. D. REMBOLDO.

Romana Fructuum Dotis.

Mercurij 10. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 158. præſumens ſolutio-
nem ſi creditor fuerit negligens per ſexdecim an-
nos ad creditum exigendum habet etiam locum
in fructibus dotis. De præſcribendis annuis præ-
ſtationibus, quando agitur, tunc tot requirun-
tur præſcriptiones, quot ſunt præſtationes.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio Statutaria Vrbis, habet etiam locum in fructibus dotis.*
2 *Fructus dotis, ſi per ſexdecim annos non fuerint petiti, intrat præſcriptio Statutaria Vrbis.*
3 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 158. diſponit ſi creditor fuerit negligens in exigendo creditum per ſexdecim annos, præſumi debeat ſolutio, & n. 4.*
5 *Præſcriptio non poteſt allegari, ſi non ſit tranſactum tantum tempus, quod ſit neceſſe ad eam inducendam.*
6 *Præſcriptio non obſtet, quando quis non poteſt aliquid petere.*
7 *de Fructibus præſcribendis quando agitur, tot requiruntur præſcriptiones, quot ſunt præſtationes.*

DECISIO DCLXXI.

IN vltima deciſione in hac cauſa fuit dictum fructus dotis non ſolutæ deberi, niſi obſtet præſcriptio ſtatutaria poſt annum 1587. Vnde propoſito dubio an obſtet dicta præſcriptio, Domini cenſuerunt obſtare ab anno 1587. vſque ad annum 1597. incluſiuè, ab inde citra non obſtare.

Quo enim ad dictos decem annos intrat dicta præſcri-
1 ptio, † quia ea locum habet etiam in fructibus dotis, vt per Put. *deciſ. 93. lib. 1. num. 4.*

Vnde cùm per ſexdecim annos à dicto anno 1597. quo
2 poterant peti dicti fructus decurſi ab anno 1587. vſque † ad dictum annum 1597. non fuerint petiti dicti fructus, intrat
3 diſpoſitio Statuti *cap. 158. lib. 1.* † quo cauetur quod ſi creditor per ſexdecim annos negligens fuerit in petendo debi-
4 tum, præſumi debeat ſolutio, atque ita ſtante dicto † ſtatuto dicti fructus decurſi vſque ad dictum tempus præſumuntur ſoluti, ab inde verò citra non intrat præſcriptio, quia cùm agatur de fructibus ab anno 1597. vſque ad annum 1612. tantùm non ſunt lapſi à dicto anno 1597. vſque ad annum 1612. dicti ſexdecim anni, & ſic tempus ſufficiens ad præſcri-
5 bendum, † ſeu ad inducendam dictam præſumptionem ſolutionis non interuenit.

Non obſtat quòd anni ſexdecim ſint computandi ab anno 1587. & non ab anno 1597. quia cùm de eo tempore non potuerint peti fructus decurſi ab anno 1597. citra, non poteſt
6 † currere dictum tempus à dicto anno 1587. ſed ſolum à tempore quo potuerunt peti, & ſic ab anno 1597. citra.

Et in hac materia intrat regula, quod tot requiruntur
7 præſcriptiones, † quot ſunt præſtationes, cùm notiſſimi, *§. in ijs in princ. C. de præſcript. 30. vel 40. ann.* Put. *dec. 253. num. 2. in nou.* Mohed. *dec. 226. aliàs 4. de præſcript.* & fuit dictum *in Romana fructuum cenſus* 13. *Iunij* 1603. *coram Illuſtriſs. Cardinali Millino impreſſ. per Cenc. poſt tractatum de cenſibus deciſ.* 230. *& in Vormatien. cenſus* 23. *Iunij* 1614. *coram Reuerendiſs. P. D. bo. mem. Vbaldo apud eundem dec.* 304. *num.* 2. &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana Societatis.

Veneris 19. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Societas inter aliquos adfuiſſe ex quo iuſtificari poſſit. Teſtes quando ſunt examinandi debet dari parti competens tempus ad conficienda interrogatoria, & quantum eſſe debeat, in arbitrio Iudicis reſidet.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Societas inter aliquos benè probari poteſt ex duobus teſtibus.*
3 *Et hoc maximè ſi ſint adminiculati ex his, quæ inferunt ad ſocietatem.*
Societas inter aliquos benè colligi poteſt ex libro computorum, & ex calculo inter eos conſcripto, nu. 3.
4 *Teſtes, quando ſunt examinandi debet dari parti competens tempus ad conficienda interrogatoria.*
5 *Et in arbitrio Iudicis eſt aſſignare tale tempus, qui attenta qualitate cauſæ, modò breuiorem, modò longiorem terminum aſſignat.*
6 *ad Interrogatoria danda ſi pars fuerit citata, & neglexit ea exhibere, ſi teſtes ſine eis fuerint examinati, hoc ſibi imputet.*
7 *Intimatio ad viden. examinari teſtes, poteſt quandocumque produci, & ſufficit, quod reproducatur ante examen.*
8 *Intimatio ad viden. examinari teſtes reproducitur ad effectum tantùm, vt Iudex certioretur de illius executione.*

DECISIO DCLXXII.

DOmini dixerunt primam ſententiam extra Rotam latam, in qua declaratur fuiſſe contractam ſocietatem picturæ, & inauraturæ inter Iacobum, & Nicolaum, creditaque dictæ ſocietatis detractis prius expenſis factis per Iacobum in dicta ſocietate eſſe pro æquali portione inter dictos ſocios diuidenda, fore confirmandam, ſecundam verò, quæ dictam primam ſententiam reuocat infirmandam.

Prima enim ſententia eſt valida, & iuſta, & de validita-
te † quidem conſtat ex reuolutione actorum, Rota *deciſ.* 1
589. nu. 1. & 2. par. 1. recent. Caputaq. *deciſ. 262. par. 2.* Iuſtitia verò deprehenditur ex probationibus coram primo Iu-
dice factis, & præſertim ex depoſitione † duorum teſtium, 2
qui benè probant dictam ſocietatem, *cap. in omni negotio extr. de teſt. l. iuſiurandi, C. eodem,* iuncto maximè libro
computorum ſocietatis, & calculo per † Nicolaum con- 3
ſcripto, Rip. *in l. admonendi num. 129. ff. ſi cert. pet.* Socc. *conſ. 240. num. 6. lib. 2.* Rota *deciſ. 641. num. 5. par. 1. recent.* Seraph. *dec. 600. num. 1.* ex quibus plenè remanet verificata intentio Iacobi, & iuſtitia dictæ ſententiæ.

Non obſtat, quod dicti teſtes ſunt nulliter examinati, eò
quòd non fuit † datus ſufficiens terminus ad dandum inter- 4
rogatoria, quia licet ex generali conſuetudine, & ſtylo Curiæ deducto ex *gloſ. in cap. 2. in verb. interrogatoria de*
teſtib. lib. 6. parti † debeat dari dilatio ad dandum interro- 5
gatoria, tamen terminus dilationis dictus pendet à mero arbitrio Iudicis, qui attenta qualitate communi, & teſtium examinandorum modò breuiorem, modò longiorem concedit.

Et in caſu iſto apparet ex reuolutione proceſſus, quod Curſor retulit citaſſe Nicolaum die 30. Maij ad dicendum contra articulos, & dandum interrogatoria, quodque Iudex commiſit eadem die examen, & in contumaciam non dantis interrogatoria mandauit examinari teſtes ſine interrogatorijs, niſi ad primam diem cum intimatione, quæ intimatio fuit facta cum expreſſione, quod teſtes examinabuntur die Sabbati, quæ erat dies 3. Iunij, & eadem die fuit
cœptum examen. Vnde pars † ſibi imputet, quod non de- 6
dit interrogatoria, cùm enim duo tantùm teſtes examinandi eſſent, & ageretur de cauſa modici momenti, habuit ſufficiens tempus ad dandum interrogatoria à die prima, ſiue ſecunda quo ipſi fuit facta intimatio vſque ad diem tertiam, qua fuit cœptum examen.

Nec obſtat, quod intimatio non fuit reproducta niſi ea-
dem die tertia, quia ſatis eſt, † quod fuerit reproducta an- 7
te examen, poteſt enim quandocumque reproduci, & ſufficit quod reproducatur ante examen, quia reproducitur ad
effectum tantùm, vt Iudex certioretur † de illius execu- 8
tione, & per conſequens de ſua iuriſdictione, Rota *deciſ. 725. nu. 5. par. 2. in recen.*

Vnde benè ſaluatur dictum examen à dicta nullitate, & in hanc partem potiſſimum inclinarunt Domini, quia de veritate depoſitionis dictorum teſtium conſtat etiam ex dicto libro, & calculo, vt dictum eſt, & ſic ceſſat præiudicium Nicolai.

R. P. D. COCCINO.

Romana Spolij.

Lunæ 22. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 147. diſponens, vt poſſeſſio bonorum defuncti in ſuos hæredes continuata cenſeatur, quando habet locum, & tales hæredes ea poſſeſſione ab alio priuati fuerunt, an

intret

Digitized by Google

intret ſpolium, & quid ſi ille tertius ceperit poſ-
ſeſſionem antequam filius adiuerit hæredita-
tem. Poſſeſſio, an detur caſus, vt ipſo iure con-
tinuetur in aliquem.

S V M M A R I V M.

1 *Conſtitutum poſſeſſionem probat contra conſtituentem.*
2 *Quod procedit, quando ſumus in contractu valido, alias vero ſi ſit inualidus.*
3 *Ratificatio quibus concurrentibus præſumatur.*
4 *Alienatio bonorum Eccleſiæ dicitur habere implicitum ſtatum validitatis, etiam quod non conſtet de beneplacito Apoſtolico.*
5 *Conſtitutum etiam operatur ad effectum obtinendi manutentionem.*
6 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 147. continuat poſſeſſionem defuncti in filium.*
7 *Spolium intrat probatis illis duobus vulgatis extremis.*
8 *Statutum continuans poſſeſſionem defuncti patris in filios, ceſſat, quando ante aditam hæreditatem quis cepit poſſeſſionem.*
9 *Hæres ſuus non eſt opus, vt adeat hæreditatem, cùm in eum detur continuatio.*
10 *Poſſeſſio numquam continuatur ipſo iure.*
L. cum miles, ff. ex quib. cauſ. maior. quo caſu loquatur, num. 10.
11 *Vſucapio continuatur, & perficitur hæreditate iacente.*

D E C I S I O DCLXXIII.

FVit reſolutum, ſi intrat Statutum lib. 1. cap. 147. intrare
ſpolium, quia de poſſeſſione Io. Mariæ non poteſt du-
bitari ex conſtituto appoſito ad ſuum fauorem in tran-
ſactione inita cum ſocietate, quod quidem conſtitutum
1 poſſeſſionem † probat contra conſtituentem, ex alleg. in
decif. ſanct. mem. Greg. 436. *num.* 1. & quamuis hæc con-
2 cluſio ſit vera, quando fuit appoſitum ſi in contractu vali-
do, ſecus ſi in inualido, Rot. *deciſ.* 224. *num.* 1. *par.* 2. atta-
men cùm inualiditas prætendatur, ex quo Cuſtodes, qui
tranſactionem fecerunt non haberent legitimum manda-
tum, attamen cùm Io. Maria eſſet tantum vſufructuarius,
& mediante ceſſione ſcut. 800. fuit facta tranſactio, & ipſe
poſſedit ab anno 1588. vſque ad obitum, ex tota iſta ſerie
3 facti ſatis videtur † inducta ratificatio ſocietatis, quæ etſi
paſſim non ſunt admittenda, nihilominus in hac facti ſpe-
cie ex omnibus ſimul iunctis poteſt deduci iſta coniectura,
& quod beneplacitum Apoſtolicum non poteſt dubitari,
4 quin alienatio † prædicta habeat implicitum ſtatum validi-
tatis etiam quod non conſtet de beneplacito, & quod con-
ſtitutum ſaltim in hoc caſu operetur inſiſtentiam facti, quæ
5 poteſt inſeruire pro primo, † cùm etiam operetur ad effe-
ctum manutentionis, vt ſæpè dixit Rota, ex quo fit, quod
6 ſi intrat dictum ſtatutum de continuanda poſſeſſione † in
hæredem, Angelus cum ſit filius Io. Mariæ, vt probant te-
ſtes, poteſt petere reintegrationem, cum ex prædictis probet
7 primum extremum, † & de ſecundo ſatis conſtat ex poſ-
ſeſſione capta per Confraternitatem, maximè etiam cum
concurrat ſuſtentatio litis, Caput. *deciſ.* 369. *par.* 9. ſan. me.
Greg. *deciſ.* 105. *num.* 3.

Ex eo autem reſeruarunt Domini videre, an in hoc caſu
ſit locus d. ſtatuto, quia ſtatim defuncto Ioan. Maria ſocie-
8 tas cepit poſſeſſionem, & ſtatutum de continuan. poſſeſ-
ſione in hæredem, non habet locum, quando ante aditam
hæreditatem poſſeſſio à tertio fuit occupata, ex alleg. per
Ant. Gabr. *de acq. poſſ. concluſ. vlt. num.* 55. & Tiraq. *in tra-
ctat. le mort ſaiſit* 5. *part. declar.* 3. *num.* 1. *& ſeqq.* & ſæpè
dixit Rota in deciſionibus alleg. *in cauſa Romana vineæ, &
hoſpitij* 13. *Martij* 1606. *coram bo. me. Penia.*

9 Et quamuis dicebatur hanc limitationem non † proce-
dere in ſuo hærede, quia aditione opus non habet, vt di-
cit Gabr. *conſ.* 36. *num.* 13. *lib.* 1. & fuit opinio aliquorum an-
tiquorum, vt refert *gloſ. in l. cum miles* 30. *in prin. in verb.
quaſi coniunctim, ff. ex quibus cauſ. maiores*, quæ nihil de-
terminat, tamen Bart. *ibidem in princ.* reprobat hanc opi-
10 nionem, & dicit, † quod poſſeſſio nunquam continuatur
ipſo iure, & quod ille text. loquitur in vſucapione, quæ
11 continuatur, † & perficitur hæreditate iacente, vt con-
feruntur notata per Cuman. *in l. quæſitum nu.* 1. *ff. de acq.
poſſ.* de quibus ſuo tempore agetur &c.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Hæreditatis.

Lunæ 22. *Iunij* 1626.

A R G V M E N T V M.

Hæreditatis aditio facta contemplatione diuerſorum teſtamentorum, quando valeat ad interpretationem conſil. 103. Aretin. in conſilia Anchar. Cauſa præiudicialis facit ſilere cauſam principaliter intentam, & quando id procedat, aliaque de quibus in ſummarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Aditio hæreditatis facta intuitu diuerſorum teſtamentorum valet, quando hæres certus eſt, quod ex vno poteſt eſſe hæres.*
2 *Angel. conſil. 103. inter conſil. Anchar. à pluribus eminentibus DD. ſecutus eſt.*
3 *Anchar. in conſil. 157. & Aretin. in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 18. ff. de verb. obligat. quo in caſu loquantur.*
4 *Teſtamenti primi validitas pendet ab inualiditate ſecundi.*
5 *Hæreditatis petitione agens ſi opponatur, & priuatum eſſe hæreditate, debet interim ſilere cauſa petitionis hæreditatis.*
6 *Petitione hæreditatis agens, ſi moueatur quæſtio libertatis, ea prius terminanda eſt.*
7 *Teſtamentum vnum quando non dicatur præiudiciale alteri, & nu.* 8.
9 *Qualitas hæreditaria, vel non hæreditaria, quo caſu non pendeat à futura declaratione validitatis primi teſtamenti, & nu.* 10.
11 *Teſtamenti primi reſolutio omninò tollit validitatem ſecundi non impugnati, & quando.*
12 *Validitas aditionis hæreditatis in quibus terminis firmari non poſſit.*
13 *Bonorum identitas quando, & ex quibus dicatur probata, & num.* 14.
15 *Mulier, ſi promiſerit marito centum in dotem, & poſtea tradiderit fundum, ille fundus non eſt in dotem, ſed centum.*
16 *pro Legitima admittitur retentio.*
17 *Immiſſioni quando non ſit locus.*
18 *Incertitudo impedit, ne transferatur poſſeſſio.*
19 *Legitimæ detractionis caſus, eſt ſummoperè fauorabilis.*
20 *Poſſeſſionis inualiditate data, quis non poteſt dici legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem.*

D E C I S I O DCLXXIV.

REſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis 6. Februarij præ-
teriti, * quia aditio Hieronymi pro hæreditate Paulæ
matris eſt indubitata, & identitas bonorum benè proba-
tur, nec aliquid venit detrahendum, ex quibus immiſſio
denegari non poteſt.

Placuit enim Dominis rationibus de nouo ponderatis opi-
nio Angeli, aditionem ſuſtineri ex pluribus † teſtamen- 1
tis, quando ſcilicet hæres certus eſt, quod ex vno poteſt
eſſe hæres, de qua in eius *conſ.* 203. *in* 1. *dubio inter conſ.*
Anchar. & inter propria *conſ.* 183. *ac in l. eum qui in princip.
ff. de acquir. hæred.* vbi quod ita obtinuit Paduæ, & conſil.
apud Anchar. eſt ſubſcriptum † per alios ſex eius temporis 2
eminentes Doctores, & vltra relatos in prima deciſione
eamdem opinionem ſequuti ſunt Dec. *in conſ.* 14. *num.* 4.
verſ. & ita patet, Felin. *in cap. cum ſuper num.* 11. *de offic.
deleg. & in cap. paſtoralis, num.* 7. *de reſcript.* Dilect. *de arte
teſtandi tit.* 11. *caut.* 11. Add. ad Bart. *ad l. eum qui*: Quibus
non obſtant tenentes contra opinionem Angeli iam relati in
alia deciſione, & qui nunc adduntur, nempe idem Anchar.
conſ. 357. & Aretin. *in l. qui Romæ*, §. *duo fratres num.* 18.
verſ. tertio adducit, ff. de verb. oblig. quia ſi benè eorum ra-
tiones de nouo ponderantur † loquuntur in terminis *dict.* 3
l. eum, qui quando ſcilicet impugnatur ſecundum teſtamen-
tum, nam ex hac impugnatione remanet dubia validitas
pru-

primi, quod cenſetur per ſecundum reuocatum, vnde non
4 mirum ſi dum pendet diſputatio articuli præiudicialis † ſu-
per inualiditate ſecundi à quo pendet non reuocatio primi,
firmari non poſſit aditio ſecundum terminos *dictæ l. eum qui*,
& eſt regulare, quod pendente cognitione articuli præiudi-
5 cialis, debet ſilere cauſa principalis, nam ſi quis agat † pe-
titione hæreditatis, & opponatur eſſe priuatum hæreditate
interim ſilere cauſa petitionis hæreditatis, *l. 1. C. ſi quis ali-
quem teſtam. prohib.* & ſimiliter agenti petitione hæreditatis
6 ſi moueatur quæſtio libertatis, † illa prius venit terminan-
da, prout prædicta, & alia ſimilia exempla ponit, Crau.
conſ. 280. in princ. & ſequen. & latius hunc articulum proſe-
7 quitur Menoch. *conſ. 301. num. 27. vol. 4.* verum † hæc præ-
iudicialitas in præſenti caſu non cadit, quia Hieronymus
egit ex primo teſtamento, Nicolaus, & Auguſtinus exce-
8 perunt de ſecundo teſtamento, & illud produxerunt, † ac
interrogarunt an ex ſecundo velit eſſe hæres, & reſpondit,
aliàs ſe adiuiſſe hæreditatem Paulæ communis matris vigore
teſtamenti per eandem Paulam conditi per acta Roſcioli de
anno 1605. quatenus illud teſtamentum, quouis modo, &
qualitercumque valeat, ſeu valere poterit, quatenus verò
illud non valeat, quod non credit vigore alterius prætenſi
teſtamenti rogati per acta Paſquetti, ſeu vigore cuiuſuis al-
terius diſpoſitionis eiuſdem Paulæ per acta cuiuſuis alterius
Notarij quomodolibet factæ in fauorem, & hanc declara-
tionem fecit inhærendo dictæ aditioni, & declarationi alias
factæ, ex quibus verbis patet Hieronymum voluiſſe eſſe hæ-
9 redem ſiue ex primo, ſiue ex ſecundo teſtamento, † nec
qualitatem hæreditariam, vel non hæreditariam pendere à
futura declaratione validitatis primi teſtamenti, atque ita
in terminis, *l. eum qui*, dum impugnatur ſecundum, po-
10 teſt contingere † non eſſe hæredem ex primo, quia per ſe-
cundum ſit reuocatum, & ſic per impugnationem ſecundi
reſoluatur titulus hæreditarius, ſed in affirmatiua accepta-
tione, & primi quatenus valeat, & ſecundi quatenus non
valeat primum, ſemper Hieronymus eſt certus hæres, quia
11 reſolutio † primi non tollit validitatem ſecundi non impu-
gnati, & ſubſiſtentia primi conſeruat titulum hæreditarium
certum, & non ſub dubio in perſonam Hieronymi, & ideò
12 vis non eſt in reſponſione conditionali, † ſed in conditio-
ne, quæ poſſit importare reſolutionem tituli hæreditarij,
quo dubio pendente, rectè aditio firmari non poteſt ſecun-
dum terminos, *d. l. eum qui*.

Quoad bonorum identitatem dicebatur in prima deciſio-
13 ne illam probare de tempore mortis Paulæ † reſpectu qua-
tuor domorum, ſeu habitationum, nempe eius, in qua
Paula habitabat cum ſuis membris, & pertinentijs, & alte-
rius de medio nuncupatæ, & locatæ Conſtantino Marchet-
to, & Hoſpitij del Fico, & domus inhabitatæ per Augu-
ſtinum fratrem dicti Hieronymi.

Non obſtat, quod ex inſtrumentis per Nicolaum, & Au-
guſtinum de nouo productis appareat Hoſpitium del Fico
non eſſe de bonis hæreditarijs Paulæ, ſed ſuorum filiorum,
14 pro quibus illud † tutorio nomine emit, quia per Hiero-
nymum non controuertitur, ſed reſpondetur idem fuiſſe
datum per eoſdem filios in ſolutum Paulæ de ânno 1591.
pro legato ſcut. 400. in auro factum per Peregrinum eius vi-
rum, & patrem dd. filiorum, & quamuis in eodem inſtru-
mento reſeruata fuerint iura reuerſionis legati in caſu quo
eadem Paula tranſijſſet ad ſecundas nuptias iuxta formam
15 teſtamenti eiuſdem Peregrini, ad quas præſupponitur Pau-
lam tranſijſſe, attamen domus, quæ iam tranſijt in vendi-
tionem pro pretio ad ſcut. 400. *l. ſi prædium, Cod. de euict.
l. eleganter in princip. vbi gloſ. ff. de pignor. act.* Becc. *conſ. 42.
num. 5.* non eſt reſtituenda, ſed quantitas pro legato recepta.

Demum nec etiam detractiones obſtant, quia trebellia-
16 nica non debetur, & legitima † quatenus prætendatur ad-
mittitur retentio, vt in prima deciſione fuit firmatum.

Non obſtat, quod Nicolaus ſit contentus legato mobi-
lium, & penſionis domus loco legitimæ, & poſſeſſionem
legati propria auctoritate acceperit, vt propterea ceſſare
17 debeat † immiſſio reſpectu domus, cuius penſiones fue-
runt legatæ, quia immiſſio non erit incompatibilis reſpectu
proprietatis, quoad Hieronymum, & quoad vſumfructum
reſpectu Nicolai erit ſalua eius poſſeſſio.

Similiter neque obſtat exceptio detractionis quarti dota-
lis, quia cum ſit incertum ratione loci propter incertam do-
18 morum † æſtimationem propria auctoritate impedienti
nullius partis poſſeſſio ei acquiritur, Bart. *in l. 2. num. 3. Cod.
quand. & quib. quarta pars*, Menoch. *de adipiſcen. remed. 1.
num. 643.* Gabr. *tit. de legitima concluſ. 4.* qui loquuntur in
exceptione detractionis † legitimæ, quæ eſt caſus magis 19
fauorabilis, data autem poſſeſſione inualida, non poteſt
quis effici legitimus contradictor † ad impediendam immiſ- 20
ſionem, Menoch. *de adipiſc. remed. 1. num. 107.* Gabr. *tit.
de fideic. concl. 5. num. 2.* quod etiam fuit firmatum *in Ciuita-
tis Caſtelli ſupplementi legitimæ 24. Nouembris 1621. co-
ram me.* Et ita &c.

*Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 6. Februa-
rij 1636. eſt ſupra in hoc Tomo deciſio 637.*

R. P. D. COCCINO.

Romana de Mazzaroſtis.

Lunæ 22. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Donans omnia bona ſua præſentia, & futura alicui, & inſuper pro dictæ donationis validitate obligans bona præſentia, & futura, ac promittens non contrauenire d. inſtrumento donationis, & pariter in hoc caſu obligans bona præſentia, & futura, ſi accidat, vt ille alia bona acquirat, & purè cum traditione poſſeſſionis aliam donationem de bonis præſentibus, & futuris faciat alteri, quibus ſtantibus dubitatur, an bona medio tempore quæſita veniant ſub hypotheca primæ donationis ad effectum ſcilicet prælationis, & reſponſio eſt affirmatiua, & quare id habes ventilatum in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio ad bona futura intelligitur quatenus bona acquirantur.*
2 *Obligatio ad bona futura conualeſcit, quando bona acquiruntur.*
3 *Hypotheca generalis comprehendit etiam bona futura.*
4 *L. qui balneum, §. Titia, ff. qui pot. in pign. habeant, quid diſponat, & num. 5.*
6 *Fulgoſ. in l. qui balneum, §. Titia, ff. qui pot. in pign. hab. reijcitur, & reſpondetur, nu. 39.*
7 *Bona hypothecata ſi alienentur, tranſeunt cum ſua cauſa.*
8 *Bero. conſil. 46. nu. 15. lib. 1. in quo caſu loquatur.*
10 *Dolo malo, ea quæ fiunt, non releuant, nec præiudicant tertio.*
11 *Hypotheca, etiam generalis anterior præfertur hypothecæ ſpeciali.*
12 *Creditor prior, & antiquior præfertur poſteriori creditori.*
Diſpoſitio, quando eſt ſub conditione caſuali dicitur ius quæſitum, licet conditionaliter, & ideò adueniente conditione retrotrahitur, nu. 12.
13 *Alienatio rei hypothecatæ habet annexam ſuam cauſam.*
14 *Beneficium, ſi fuerit conceſſum, cum conditione, dummodo conſenſus alicuius acceſſerit, ſi deinde ante præſtationem conſenſus, illud fuerit conceſſum alteri ſimpliciter, tunc iſte vltimus eſt potior, licet poſtea acceſſerit conſenſus illius.*
15 *Quia iſte conſenſus non trahitur retro, in præiudicium illius, qui medio tempore ius quæſiuit, & nu. 21. & 22.*
16 *Cap. ſi pro te de reſcript. in 6. & in Clem. 1. de conceſſ. præbend. in quibus loquantur terminis, & num. 17.*
18 *Conditiones poteſtatiuæ non retrotrahuntur.*
19 *in Conditionibus poteſtatiuis, quamobrem non admittatur retrotractio.*
20 *Conditio, quando eſt caſualis, cum hoc caſu dicatur ius quæſitum, quamuis conditionaliter, ideoque veniente conditione retrotrahitur.*
23 *Neguſ. de pign. par. 5. memb. 2. nu. 40. & Magon. dec. 21. num. 13. & alij in quibus terminis loquantur.*
24 *Conſtitutum conditionale non retrotrahitur purificata conditione, quando medio tempore fuit facta realis traditio alteri, & nu. 25. & 27.*
26 *Hypotheca ſemper ſequitur rem.*

28 *Hy-*

Digitized by Google

28 *Hypotheca conditionalis conditione caſuali, vel mixta retrotrahitur ad diem contractus.*

29 *L. qui balneum, §. Titia, qui pot. in pig. hab. qualis non ſit verus intellectus.*

30 *Bart. in l. qui balneum, §. Titia, ff. qui pot. in pig. hab. in poſitione caſus declaratur.*

31 *per Dominium ſubſequens tunc demum confirmatur pignus à principio inualidum, ſi in bonis debitoris tempore confirmationis inueniatur, & nu. 32.*

33 *Bald. in l. qui balneum, §. Titia, ff. qui pot. in pign. hab. declaratur, & nu. 34. 35.*

36 *Dominium ſuperueniens debitori, qui obligauit rem bona fide creditori ſub caſu, vel conditione de futuro, quando confirmet pignus.*

37 *Verba illa, ſub caſu, vel conditione, qualiter ſint intelligenda.*

38 *Hypotheca, quando conualeſcit, retinet ſuum locum primum.*

39 *Pignus in re aliena contractum, vt validè confirmetur, quid requiratur.*

40 *Solutione facta primo creditori, ita demum pignus ſecundi creditori confirmatur, cùm res pignorata in bonis debitoris reperitur.*

41 *Ripa in l. priuilegia num. 42. ff. de priuileg. credit. Aſin. de execut. §. 7. cap. 33. & alij hic allegati, in quibus terminis ſint intelligendi.*

42 *Doctores ſunt intelligendi ſecundùm iura ab eis allegata.*

43 *in Legatis ſicuti attenditur tempus exiſtentis conditionis, ita & in donationibus cauſa mortis.*

44 *Conſtant. Roger. de poteſtat. §. 3. nu. 49. quo caſu loquatur, & nu. 45.*

46 *Donatio, quod ſit pura, & inter viuos, & non cauſa mortis, ex quibus optimè ſaluetur.*

47 *Mortis cauſa ſi quis donet, non tamen eſt dicenda cauſa mortis donatio, quando exprimitur, quod ſit inter viuos.*

48 *Quod maximè procedit, quando fuit promiſſum non contrauenire donationi.*

49 *in Obligatione cenſetur repetitum id, quod eſt expreſſum in contractu principali.*

50 *Hypothecæ exercitium, quod fuerit ſuſpenſum, & quod fuerit ſuſpenſa ipſa hypotheca, iſta ſunt inter ſe diuerſa.*

D E C I S I O DCLXXV.

IVlius Mazzatoſtus ſub conditione ſi deceſſerit ſine filijs donauit omnia bona ſua præſentia, & futura Carolo de de Caſtro, pro cuius donationis validitate obligauit bona præſentia, & futura, ac promiſit non contrauenire d. Inſtrumento donationis, & pariter etiam in hoc caſu obligauit bona præſentia, & futura.

Poſtmodum verò acquiſiuit alia bona, & purè cum traditione poſſeſſionis aliam donationem de bonis præſentibus, & futuris fecit bo. me. R. P. D. Bonauenturæ; vnde fuit dubitatum an dicta bona medio tempore quæſita veniant ſub hypotheca primæ donationis ad effectum, de quo agitur, ſcilicet prælationis, & bis affirmatiuè fuit reſolutum *coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Hieroſolymitano videlicet 27. Iunij 1622.* * *& 23. Ianuarij 1623.*

Quæ ſententia hodie per me repropoſito dubio tertia vice
placuit Dominis ex duplici fundamento. Primò, quia & ſi
1 obligatio † ad bona futura intelligatur ſub conditione ſi ac-
quirantur, *l. ſi fundus, §. aliena, ff. de pign.* Bero. *conſ. 46.*
2 *num. 12. lib. 1.* Tamen poſt acquiſitionem factam † per Iu-
lium conualuit pignus Caroli de Caſtro, Bart. *in l. licet n. 20.*
C. qui pot. in pign. hab. Bald. *in l. hac edictali, §. is illud, C. de*
ſecund. nupt. Ad effectum enim hypothecæ generalis, quæ
3 comprehendit etiam bona futura ſufficit, † quod res ali-
quando fuerit in dominio donantis, ſiue de tempore con-
tractus, ſiue poſt, *l. & quæ nondum, §. 1. ff. de pign.* Bart. *in*
l. rem alienam num. 5. verſ. ſi vero ex generali, ff. de pignorat.
act. Neguſ. *de pign. 8. par. 3. memb. n. 6.* & in puncto videtur
text. expreſſus, qui in contrarium allegatur *in l. qui balneum,*
§. Titia, ff. qui pot. in pign. hab. Vbi inquit Africanus, quod
4 Titia † prædium alienum pignori dedit, poſt Meuio, dein-
de Domina eiuſdem pignoris facta marito in dotem æſtima-
tum dedit, ſi Titio ſoluta ſit pecunia non ideò magis Meuij
pignus conualeſcere placebat, tunc enim priore demiſſo ſe-
quentis pignus confirmatur, cùm res in bonis debitoris in-
ueniatur, in propoſito autem maritus emptoris loco eſt,
atque ideò quia neque tunc cum Meuio obligaretur, neque
cum Titio ſolueretur in bonis mulieris, fuerit nullum tem-
pus inueniri, quo Meuij pignus conualeſcere poſſit, hacte-
nus Africanus, qui claris verbis concedit pignus poſt acqui-
ſitionem bonorum ad fauorem † Titij conualuiſſe, & nil 5
mirum ſi nunquam ad fauorem Meuij conualuit, quia dum
bona obligauit ad fauorem Meuij bona non erant in bonis
Titiæ, quæ obligationem fecerat, dum verò ſoluit Titio,
qui habebat priorem hypothecam, bona erant alienata, &
ſic nullum tempus inuenitur, quo pignus Meuij conuale-
ſcere poſſit, quæ eſt ratio deciſionis tex. quia non inde ſe-
quitur, quod etiam ſi tempore contractus fuiſſet pignus in
bonis debitoris id fuiſſet obligatum, cùm adeſſet Titius an-
terior Meuio, † quicquid dicat Fulgoſ. *in d. §. Titia*, cum 6
pignus non eſſet tale, vt ex eo vtrique poſſet ſatisfieri, ſem-
per enim requiritur, quod in bonis debitoris reperiatur pi-
gnus in tempore, in quo potuerit conualeſcere: & ideò text.
dicit de vtroque tempore, quia eo caſu nullo tempore reſpe-
ctu hypothecæ Meuij fuit in bonis debitoris, & ideò illius
hypotheca nunquam conualuit, qui non eſt caſus noſter,
ſed caſus Titij, qui habebat priorem hypothecam, quæ ſta-
tim facta acquiſitione conualuit, & licet poſtea fuerint alie- 7
nata, tamen tranſeunt cum ſua cauſa, ſcilicet affecta hy-
potheca, cùm alienatio debitoris non poſſit facere condi-
tionem creditoris deteriorem, *l. debitorem, C. de pign. l. res*
pignoris, C. de remiſſ. pign. eleganter Gabr. *conſ. 141. nu. 8.*
lib. 1. & in noſtris terminis dicit etiam Bero. *conſ. 46. nu. 15.*
iuncto nu. 7. & 8. Ex quibus numeris colligitur, † quod lo- 8
quitur in caſu noſtro *lib. 1.* & ita intelligit hunc text. Cuiaci
in comment. ad Africanum tract. 8. exponendo illam legem
fol. mihi 1171. inquit enim quod non eſt quærenda alia ra-
tio, quam quæ ab Africano redditur, nullum ſcilicet tem-
pus inueniri poſſe, quo pignus datum Meuio valuerit, aut
conualuerit, non valuit quo tempore contractum eſt, nec
conualuit quo tempore dimiſſus eſt Titius, quia & hoc, &
illo tempore res fuit aliena. Ratio eſt ſumpta ab enumera-
tione partium, quia certè verius eſt, nec medio tempore
conualuiſſe † pignus Meuij, quia ei obſtabat Titius, qui 9
eum præcedebat, nec poterat vtrumque pignus implere, ac
proinde infirmum erat Meuij pignus ex duabus cauſis, quod
res aliena erat, & quod Titius prior erat, quarum vna tan-
tùm efficit quantum altera, ex vna quidem cauſa conua-
luit pignus medio tempore dominio acquiſito mulieri, al-
tera non conualuit, quia medio tempore dimiſſus Titius
non eſt, ſed quo ad extimationem demum aut venditionem
rei in maritum factam, nullo igitur tempore plenè conua-
luit, & ideò nec agitur hypothecaria in maritum ignoran-
tem, in ſcientem agit, † quia id egit dolo malo cum mu- 10
liere, vt res æſtimaretur fraudandi Meuij cauſa, quæ ſunt
vltima verba text. quæ non faciunt ad caſum noſtrum, &
ſubſequitur Cuiac. quod cum Accurſ. hæc non perciperet,
multa commiſcet in hunc §.

Hinc ſequitur, quod cum hypotheca ad fauorem Caroli
conualuerit, etiam quod ſit generalis, † cùm ſit anterior, 11
præferatur hypothecæ ſpeciali Bonauenturæ, *l. ſi generali-*
ter, C. qui pot. in pign. hab. l. vlt. C. quæ res pign. oblig. poſſ.
l. qui generaliter, l. potior. ff. qui pot. in pign. hab. Et hæc con-
cluſio procedit etiam quod Carolo ſub conditione bona fue-
rint obligata, cùm poſtea fuerint obligata Bonauenturæ.
Nam adueniente conditione prout euenit, in caſu iſto re-
trotrahitur obligatio ad initium conuentionis hypothecæ,
cùm conditio ſit caſualis, non autem poteſtatiua, itaut di-
ctus Carolus † inueniatur prior, & antiquior creditor, ac 12
præferatur Bonauenturæ poſteriori creditori puro, ex diſ-
poſitione *d. l. qui balneum, §. Titia, & l. potior, §. videa-*
mus, ff. qui pot. in pign. hab. Quando enim diſpoſitio eſt
ſub conditione caſuali dicitur ius quæſitum, licet conditio-
naliter, & ideò adueniente conditione retrotrahitur, &
primus ille creditor præfertur ſecundo poſteriori, vt in præ-
citatis iuribus, quæ in puncto allegat Menoch. *conſ. 852.*
nu. 38. in fin. verſ. ratio differentiæ. Et nil mirum cùm nul-
la detur inhabilitas extremi à quo, quia inhabilitas ſolum
conſideratur, quando perſona vel res perijt, aut fuit inte-
rempta, non quando non eſt in bonis debitoris facto ſuo,
qui illam alienauit, † cum alienatio habeat ſuam cauſam 13
annexam; videlicet hypothecam anteriorem, *l. debitorem,*
C. de pign. l. res pignoris, C. de remiſſ. pign. Et ita habilita-
tem extremi declarat, Neguſan. *de pign. memb. 2. 5. part.*
num. 41. & hanc ſententiam *ex text. in d. l. qui balneum,*

§. Ti-

§. *Titia in d. l. potior.* §. *videamus*, tenent ferè omnes in-
fraſcripti DD. videlicet Bart. *in l. ſi quis pro emptore*, *nu.* 46.
& 47. *ff. de vſucap.* & ibidem Iaſ. *nu.* 311. idem etiam Bart.
Angel. Alex. & reliqui *in l. filius de verb. oblig.* Din. *conſ.* 4.
quem ſequitur Io. Andr. *in addit. ad Speculat. in tit. de teſte*,
§. *nunc tractemus*, *verſ.* 18. *in addit. magna*, Alberic. *in d.
l. potior per tot. ff. qui pot. in pign. hab.* & ibidem Fulgoſ. *nu.* 2.
Soccin. ſen. *conſ.* 41. *nu.* 19. *lib.* 4. Gabr. *conſ.* 141. *nu.* 8. *lib.* 1.
iterum Alberic. *in d. l. qui balneum*, §. *Titia*, *ibi in bonis
mulieris fuerit*, & Fulgoſ. *nu.* 1. *&* 5. Oldrad. *conſ.* 114. *nu.* 4.
Pariſ. *conſ.* 11. *nu.* 83. *& ſeqq. lib.* 1. Alciat. *reſponſ.* 131. *nu.* 4.
eleganter Menoch. qui ponit rationem diuerſitatis inter
conditionem poteſtatiuam, & caſualem in *d. conſ.* 851.
nu. 37. *&* 38. Rebuff. *in tract. de conſtit. reddit. tit.* 1. *gloſſ.* 8.
nu. 9. Roderic. Suarez *in l. poſt rem iudicatam in declaratione
legis regni limit.* 7. *num.* 4. *ad fin.* Guttierez *alleg.* 4. *num.* 16.
Neguſan. *de pign. memb.* 2. *par.* 5. *num.* 12. Mantic. *de tacit.
& ambig. lib.* 11. *tit.* 23. *num.* 29. *& lib.* 14. *tit.* 46. *nu.* 19. & de
communi teſtatur Bero. *conſ.* 46. *num.* 15. *& ſeqq. lib.* 1. cum
infinitis, qui poſſent allegari, & hanc etiam ſententiam te-
nuit Rota apud Mohed. *d. deciſ.* 1. *de pign.* & alias etiam te-
nuiſſe teſtatur Mantic. locis citatis, & bis in hac cauſa in
prædictis duabus *deciſ. coram Reuerendiſs. D. meo Patriar-
cha Hieroſolymitano*, & prius *coram R. P. D. meo Veroſpio*
25. *Iunij* 1617.*

Neque eſt verum quod huic opinioni videatur reſiſtere,
text. in cap. ſi pro te de reſcript. in 6. & in Clem. 1. *de conceſſ.*
14 *preben.* vbi ſi conceſſum fuerit beneficium, † ſi alicuius con-
ſenſus acceſſerit, deinde ante præſtationem conſenſus illud
alteri fuerit conceſſum ſimpliciter, iſte vltimus eſt potior,
quamuis poſteà ſuperueniſſet conſenſus illius tertij, quia
iſte conſenſus non trahitur retrò in præiudicium illius, qui
15 medio tempore ius quæſiuit, prout dicta iura ponderat Gio-
uagnonius modernus I. C. Bononien. *in conſ.* 35. *num.* 30. *&
conſ.* 98. *num.* 11. *verſ. & pro hac opinione*, vbi conatur etiam
probare *num.* 25. *&* 27. quod hæc ſententia habeat multos
contradictores. Nam huic motiuo fuit reſponſum nullate-
nus prædicta iura officere, quia ibi non agitur de conditione
16 caſuali prout in caſu noſtro, † ſed de conditione poteſtati-
ua, quæ licet dependeat à voluntate tertij, non tamen tra-
hitur retrò ad tempus conceſſionis actus, ſed vires aſſumit
tantùm tempore quo adeſt conditio, quæ cùm non depen-
17 deat † neque à Papa, neque à prouiſo, ſed à tertio, abſ-
que iniuria primi medio tempore Papa conferre potuit, Io.
Andr. *in d. cap. ſi pro te*, *num.* 3. Io. Monachus *num.* 2. Ge-
minian. *num.* 5. Franc. *num.* 3. Anchar. *num.* 1. Guglielm. de
Monte Lauduno *col.* 1. *verſ. vnde hac conditio.* At ſecus eſt
in conditione mixta, vel caſuali, qualis eſt iſta vt dicunt
DD. præcitati, & in terminis *d. Clem.* 1. *conditio erat merè
poteſtatiua à voluntate prouiſi, cùm Papa prouiderit cum con-
ditione, niſi beneficium minoris valoris duxerit acceptandum.*
Vnde ante declarationem potuit Epiſcopus vtrumque bene-
18 ficium conferre, † quia illa conditio poteſtatiua non re-
trotrahitur, Vitalis *in d. Clem. num.* 4. Cardin. *num.* 9. *verſ.
ſecundo oppono*, Anchar. *nu.* 21. Abb. *col.* 1. Io. de Imola *nu.* 3.
& ſeqq. Et ratio eſt quia quando conditio eſt poteſtatiua
nullum ius dicitur parti acquiſitum, ex quo pendet à volun-
tate alicuius, quod actus perficiatur, † non enim ante im-
19 pletam conditionem contractus dicitur initus, ſed ineun-
dus, & ob id non trahitur retrò, at ſecus eſt, quando con-
ditio eſt caſualis, quia hoc caſu dicitur ius quæſitum licet
20 conditionaliter, † & ideò veniente conditione retrotrahi-
tur, & ille prior creditor præfertur ſecundo poſteriori, prout
eſt caſus noſter, vt poſt Io. de Lignano, Paul. de Eleazaris,
Io. de Fantuccio, Gemin. & alios, diſtinguit Menoch. *dict.
conſ.* 852. *num.* 39. *cum pluribus ſeqq.* & optimè Soccin. ſen.
in conſ. 41. *in princ. lib.* 4.

Alia etiam fuit per Dominos data reſponſio videlicet,
quod etiam ſi conditio de qua in iuribus illis fuiſſet caſualis,
vel mixta ad effectum acquiſitionis dominij, gratia prima
21 ad fauorem ſecundi faciendo illi collationem puram potuit
reuocari, ita ut dominium acquiratur ſecundo, *l. quoties de
rei vendicat.* Bart. *in l. ſi quis ius iurandum num.* 1. *C. de reb.
credit.* Afflict. *in cap.* 1. *mihi nu.* 31. *de Vaſſal. qui contra con-
ſtit. Lotar.* & latè Menoch. *conſ.* 388. *nu.* 34. *lib.* 4. Surd. *conſ.*
382. *num.* 79. *&* 80. *lib.* 3. Quod etiam fuit admiſſum in hac
22 cauſa ad effectum acquiſitionis dominij per † Bonauentu-
ram, cui ſimpliciter fuit facta donatio cum traditione poſ-
ſeſſionis, vt in *deciſ. ſub die* 28. *Aprilis* 1617. *&* 7. *Maij*
1618. *coram R. P. D. meo Veroſpio.* At ſecus eſt reſpectu hy-
pothecæ, quæ non poterat conſiderari in caſibus prædicto-
rum iurium, quæ quidem hypotheca ſemper ſequitur rem,
quæ dicitur tranſire cum ſua cauſa, vt ſupra probatum eſt,
& eleganter diſtinguit Gabr. *d. conſ.* 141. *nu.* 8. *lib.* 1.

Ad DD. verò allegatos per Giouagnon. fuit reſponſum,
quod aliqui loquuntur, quando extremum à quo non repe-
ritur habile, quod non eſt in caſu noſtro cùm ſit habile, vt
ſupra probatum eſt. † Et ita loquitur Neguſ. *de pign. d.* 23
par. 5. *memb.* 2. *num.* 40. *&* 41. Magon. *deciſ. Florent.* 21.
num. 13. Tiraquell. *de iur. conſtit. ampliat.* 17. *num.* 6. & in
hunc ſenſum loquitur Surd. *in conſ.* 43. *n.* 40. *&* 41. *lib.* 2. dum
agit de reſtitutione facta à Principe, *& in conſ.* 382. *nu.* 79.
& 80. dum loquitur reſpectu dominij. Alij verò DD. dicunt
quod conſtitutum † conditionale non retrotrahitur purifi- 24
cata conditione, quando medio tempore fuit facta realis
traditio alteri, quod eſt verum cùm de poſſeſſione, & do-
minio tractatur, ea ratione, quia donatio præcedens con-
ditionalis impedire nequit quin dominium, & poſſeſſio in
alium transferatur, ideò is in quem antea translata ſunt ſit
potior, quaſi is qui donauit efficere poſſit † ne dominium, 25
& poſſeſſio primo donatario acquiratur, illam in alium an-
te purificatam conditionem transferendo, vt in *d. l. quoties*,
C. de rei vendic. quia purificato conſtituto extrema non ſunt
amplius habilia. At ſecus eſt reſpectu hypothecæ cùm ex-
trema ſint habilia, cùm hypotheca ſemper ſequatur rem, 26
vt ſupra dictum eſt, & ita reſpondet Gabr. *d. conſ.* 141. *nu.*
8. *lib.* 1. & in illis terminis, qui non faciunt ad propoſitum
loquuntur DD. allegati per Giouagnon. nempe Signorol.
conſ. 217. *num.* 1. Dec. *conſ.* 247. *num.* 3. *verſ. non obſtat*, *quod
ſupra dictum*, *& in l. contractus* 23. *num.* 22. *verſ. ſexto li-
mitatur*, *ff. de reg. iur.* Rip. *conſ.* 8. *tit. de donat. & ad Tre-
bell. fol. mihi* 76. Gozadin. *conſ.* 58. *num.* 37. *&* 38. Grat. *con-
ſil.* 69. *num.* 11. Mandell. *conſ.* 103. *lib.* 1. Monterent. *ad Sta-
tut. Bononiæ tit. de pacto præt.* §. *ita demum verſ. ſolutio in fin.*
Tiraquell. *de iure conſtit. ampliat.* 17. *num.* 5. *& ſeqq.* Onded.
conſ. 18. *num.* 67. *vol.* 2. Marcambr. *conſ.* 31. *per tot.*

Non obſtat, quòd in omnem euentum prædicta poſſent
procedere ſi hypotheca fuiſſet purificata ante alienationem,
vel fuiſſet ab initio pura, ſecus autem quando purificatur
poſt alienationem, † quia iſto caſu nulla adeſt lex, aut 27
Doctor, qui hoc dicant, imò multi DD. tenent expreſsè
contrarium, vt dicit Giouagnon. *d. conſ.* 35. *num.* 33. *quod
tuetur conſ.* 98. ſed certè ex prædictis apparet de contrario,
quia veriſſima eſt concluſio, quod hypotheca conditionalis
conditione caſuali, † vel mixta retrotrahitur ad diem con- 28
tractus, vt ſupra probatum eſt, quod habet etiam locum,
quando bona futura fuerunt obligata, ſi poſteà acquirantur,
& poteſt conſiderari tempus, quo bona ſint affecta, vt
etiam ſupra probatum eſt, ex text. *in d. l. qui balneum*, §. *Ti-
tia*, ſupra inductum quem DD. ſupra citati paſſim allegant
ad probandam prædictam concluſionem, vt habeat hunc
intellectum: Et propterea ex eo non poteſt firmari conclu-
ſio, quod ad hunc effectum requiratur, quod bona ſint in
bonis vel de tempore contractus, † vel de tempore pu- 29
rificatæ conditionis, quia iſte non eſt verus intellectus iſtius
text. vt ſupra ex Cuiac. probatum eſt, ſed ſufficit quod ali-
quando pignus conualuerit, prout in caſu noſtro, quo ſta-
tim acquiſitis bonis conualuit, vt iam dictum eſt.

Nec DD. per ipſum Giouagnon. allegati contrarium di-
cunt, nam Bart. quem primò allegat † in *d. l. qui balneum*, 30
§. *Titia*, *in princ.* ponens caſum ibi. Primò obligaui Titio
rem alienam, ſecundò obligaui etiam Caio, tertiò emi rem
alienam, quartò illam rem Sempronio vendidi, & pretium
ſolui primo creditori, quamuis dicat, quod ſecundus non
poteſt auocare à primo poſſeſſore, quia nunquam fuit illa
res ſibi obligata, quod eſt veriſſimum, & non negatur,
non tamen dicit, quod non conualuerit hypotheca Titij,
cui res fuit primò obligata, itant ſi non fuiſſet ſatisfactus,
non potuiſſet agere contra pignus, quod admittit text. vt
ſupra ponderatum fuit, & benè facit Angel. in contrarium
per Giouagnon. allegatus, qui ponit vtrumque caſum vi-
delicet Titij primi, & Meuij ſecundi creditoris in Summa-
rio legis, caſum Titij ponit hoc modo. *Conditio exiſtens re-
trotrahitur, ſi habet extrema habilia*, & infra ponit caſum
Meuij ibi. Secundò, *nota regulam auream huius* §. *quod
tunc † demum per ſubſequens dominium confirmatur pignus* 31
*à principio inualidum, ſi in bonis debitoris tempore confirmatio-
nis inueniatur.* Ergo non ſufficit ſola acquiſitio dominij, ni-
ſi perſeueret tempore confirmationis, quia tempore quo
fuit † confirmatum pignus Meuij per ſolutionem factam 32
Titio

Titio pignus non erat amplius in bonis, ſecus ſi fuiſſet in
bonis, prout in caſu noſtro.

Ad doctrinam Bald. in qua Giouagnion. facit maximum
fundamentum in *d. §. Titia* in lectura antiqua. Reſponde-
tur, quod primo loco Bald. nihil aliud facit, quàm redige-
33 re † in ſummarium text. in facti contingentia, vt patet, ibi,
in *§. Titia prædium*. In re quæ non eſt in bonis debitoris
tempore contractus, non tempore conditionis exiſtentis, li-
cet ſi medio tempore non trahitur hypotheca, hactenus
Bald. cuius ſenſus eſt dum dicit, ſi bona non reperiuntur in
34 bonis tempore † conditionis exiſtentis, non trahitur hy-
potheca, licet medio tempore fuerint, quod ſi non repe-
riantur in bonis, quando hypotheca conualeſcit, ſi non fue-
rint alienata in tertium, qui eſt caſus † *d. §. Titia*, quem in
compendium redigit Bald. ſecundùm quod propterea eſt in-
telligendus Bart. *in l. non ſolum liberationis verbo*, *nu.* 7. &
ibi adden. *ff. de liber. legat.* qui non eſt caſus noſter; Quia
conualuit hypotheca Caroli de Caſtro ſtatim, quando bona
fuerunt acquiſita, & ſic erant in bonis, quando d. hypothe-
ca conualuit, vt ſupra probatum eſt; Et in hunc ſenſum lo-
36 quitur in ſecunda lectura antiqua dum dicit: Nota † quod
dominium ſuperueniens debitori, qui obligauit rem bona
fide creditori ſub caſu, vel conditione de futuro non con-
firmat pignus, niſi tempore confirmationis res ſit in bonis
debitoris, quia requiritur quædam habilitas tempore confir-
37 mationis. Verba enim illa ſub caſu, vel conditione † debent
intelligi ſecundùm *tex. in d. §. Titia*. Videlicet ſi bona mea
erunt, vel ſi Dominus conſenſerit, & ſic Bald. explicando
illum tex. loquitur ſub caſu, vel conditione de futuro, quæ
reſpiciunt ipſum pignus, non autem res, & bona pro quibus
conditionaliter fuit datum pignus, quia hoc caſu ſufficit,
38 quod hypotheca conualeſcat, † hoc eſt quod teneat primum
locum, & non excludatur ab alio, quo caſu etiam quod ſit
conditionalis conditione caſuali, vel mixta, purificata con-
ditione retrahitur in præiudicium tertij, cui medio tempore
fuit dominium quæſitum, vt ſupra eſt probatum.

Et ex prædictis tollitur facillimè dictum Fulgoſ. dum re-
digit in ſumm. *§. Titia*, ibi, Pignus in re aliena contractum
non poteſt confirmari, ſi tempore, quo cauſa confirmatio-
39 nem † ſuperuenit, non fuerit in bonis debitoris, hoc eſt,
quia cùm pignus Meuij, eſſet excluſum per anterius pignus
Titij, cum bona fuerint alienata, & poſtea ſatisfactum Ti-
tio, licet fuerit per talem ſatisfactionem Titij confirmatum
pignus Meuij, non tamen ſuffragatur, cùm bona eſſent
amplius in bonis debitoris, quod clarè ipſe Fulgoſ. declarat
hoc modo *num.* 1. in loco in contrarium per Giouagnion. al-
40 legato dum dicit: Nota quod ſolutione † facta primo cre-
ditori, ita demum pignus ſecundi creditoris confirmatur,
cùm res pignorata in bonis debitoris inuenitur, quod ita
verum puto, ſi tempore ipſius pignoris ſecundi res non fue-
rit in bonis debitoris.

41 Et ſecundùm terminos *d. §. Titia* ſunt intelligendi † Ripa
in l. priuilegia num. 42. *ff. de priuileg. credit.* Aſin. *de execut.*
§. 7. *c.* 33. Neguſ. *de pign. par.* 5. *memb.* 2. *num.* 41. & Burſatt.
conſ. 45. *num.* 17. *lib.* 1. qui allegantur per Giouagnion. qui
omnes cum allegent text. in *d. §. Titia*, iuxta illius terminos
42 ſunt intelligendi, † ex doctrina Bart. *in d. l. non ſolum*, *§. li-
berationis, verbo ſup. allegato*. Nec eſt curandum de Grato
conſ. 69. *num.* 11. *lib.* 1. quia loquitur in conſtituto, & huic
obiectioni latè ſupra fuit ſatisfactum.

Non obſtat tandem, quod iſta videatur donatio cauſa
mortis ex adductis per Conſtan. Roger. *de proteſtat.* §. 3. *nu.*
43 49. & ideò † ſicuti in legatis tempus exiſtentis conditionis
inſpicitur, ita & in donationibus cauſa mortis, Mantic. *de
tacit. & ambiguit. conuent. lib.* 14. *tit.* 46. *nu.* 11. *&* 12. Quia
44 fuit reſponſum, quod † Rogerius ponit caſum quando
quis donat bona ſua inter viuos poſt mortem ſuam, & dicit
ſenſum eſſe, quod denotat ex tunc inter viuos, ita tamen
quod effectum, & executionem ſortiatur poſt mortem
ſuam, quæ dies mortis, cùm certò ſit exitura dicit hanc do-
nationem eſſe puram, & dicit ſtatim valere ſtipulationem
quoad ſubſtantiam, licet ſecus quoad effectum exactionis.
45 Et ſubdit ſecus eſſe ſi quis † donat purè inter viuos cum
proteſtatione, quod habeat locum poſt mortem, ſi deceſſerit
ſine filijs propter repugnantiam, quia primò dixit purè, &
deinde ſi deceſſerit ſine liberis, quæ repugnantia non poteſt
ſaluari, & ideò dictum huius Doct. non officit in caſu no-
ſtro. Quia Iulius donauit purè inter viuos, quatenus ipſe
Iulius moreretur ſine filijs, & ſic optimè ſaluatur iſta
46 donatio, † quod ſit pura inter viuos ad excluſionem do-
nationis cauſa mortis, quatenus tamen ipſe Iulius morere-
tur ſine filijs, non autem ſimpliciter, puta quia erat facta
ſub conditione, quatenus moreretur ſine filijs, Alex. *conſ.* 14.
num. 1. *verſ. & dicit Bart. lib.* 1. vbi ſi dono poſt † mortem 47
quamuis in dubio dicatur donatio cauſa mortis, tamen ſe-
cus dicendum quando exprimitur, quod ſit inter viuos, prout
in caſu noſtro, & dicit Alexand. hanc eſſe communem opi-
nionem, maximè † cùm fuerit promiſſum de non contra- 48
ueniendo donationi, vt ſtatim dicitur loco prædicto.

Secundum principale fundamentum deciſ. fuit, quia in
Inſtrumento donationis factę per Iulium Mazzatoſtum Ca-
rolo de Caſtro duæ ſunt obligationes. Prima de qua ſupra
dictum eſt. Secunda verò eſt de non contraueniendo dicto
inſtrumento, & donationi, nec faciendo actum ipſi con-
trarium, & hæc obligatio, & promiſſio habet etiam ſuam
particularem hypothecam, ibi: Pro quibus omnibus obli-
garunt ſeſe, & bona, &c. Vnde Carolus loco damnorum, &
intereſſe poteſt agere ad bona medio tempore quæſita, quia
cadunt ſub hypotheca ex ſupra ponderatis.

Neque obſtat, quod in dicta † obligatione cenſeatur 49
repetita condictio, de qua in donatione principali, ex Ca-
ſtren. *in conſ.* 225. *in princip. verſ. nam omnia verba par.* 2.
quia hoc eſt verum ad effectum, quod donatio non teneret,
ſi condictio deficeret, non autem ad effectum, quod ſi fuiſ-
ſet contrauentum obligatio non cenſeretur pura, ita vt ex
eo Carolus poſſet iuuari, vt per eundem Caſtren. *loco citato
num.* 1. ibi: Sicut enim ad hæredem defuncti tranſijſſet onus
ſoluendi, ſi aſſignatio prædicta, vel ſolutio facta non fuiſſet,
& conditio fuiſſet impleta. Ita & deficiente condictione
debet ad hæredem eius tranſire emolumentum, & ſic exer-
citium huius hypothecæ videbatur tantummodò ſuſpenſum,
non autem ipſa hypotheca videbatur in hoc caſu ſimpliciter
conditionalis, vt innuit Caſtr. *loco allegato*, Bellamer. *conſ.*
39. *num.* 17. *&* 18. *cum ſeqq.*

Et ita fuit concluſum cauſa bis propoſita, ac maturè diſ-
cuſſa, &c.

* *Deciſiones iſtæ duæ, quæ hic allegantur in hac eadem cau-
ſa emanatæ coram bon. mem. Reuerendiſs. Manzanedo ſub
diebus 27. Iunij 1622. & 23. Ianuarij anni ſequentis 1623. ha-
bentur ſupra in præcedenti Tomo, & ſunt in ordine deciſiones
419. & 450.*

* *Deciſio hic allegata in hac cauſa facta coram bon. mem.
Cardin. Veroſpio ſen. ſub die 23. Iunij 1617. eſt deciſio 439.
par. 4. recentior. in qua parte etiam deciſio 471. eſt in eadem
cauſa.*

R. P. D. REMBOLDO.

Viterbien. Hæreditatis.

Mercurij 1. Iulij 1626.

ARGVMENTVM.

Succedenti ab inteſtato alicui, ad eum pertinent pecuniæ defuncti. Et aliqua adducuntur ad interpretationem Statuti Viterbien. ſub rub. 46. &c.

SVMMARIVM.

1 *Dos an poſſit grauari fideicommiſſo.*
2 *Bona defuncti ſunt conſignanda eius hæredi.*
3 *Teſtamentum quando eſt nullum, locus eſt ſucceſſioni ab inteſtato.*
4 *Statutum Viterbien. diſponit, quod teſtamentum conditum à muliere ſine conſenſu fratrum, ſit ipſo iure nullum.*
5 *Statutum Viterbien. ſub rub. 46. prohibet mulieribus habentibus filios, vel fratres relinquere viro ſuo vltra lib. 25.*
6 *Et declaratur dictum ſtatutum quoad extenſionem ibi poſitam, & nu. 7.*
8 *Sententia ſi tranſitum fecerit in iudicatum, & maximè ſi ſit à parte acceptata, exequenda venit.*

DECISIO DCLXXVI.

FVit bis aliàs reſolutum purificatum eſſe fideicommiſſum Curtij ad fauorem Liuiæ, ſeu monaſterij ex perſona

dictæ Liuiæ, in quo illa monialis extitit, & mutato nomine
Liuiæ aſſumpſit nomen Claudiæ, ac propterea eidem mona-
ſterio eſſe conſignandas pecunias de quibus in ſententia Iu-
dicis primæ inſtantiæ. Verum quia fuit excitatum dubium
cum ageretur de expeditione cauſæ, quod per dictum Cur-
1 tium † non potuit grauari dicto fideicommiſſo dos, quam
dederat Victoriæ eius filiæ, quæ conſiſtit in dictis pecunijs.
Ideò tertiò propoſui cauſam ſuper eiſdem. Et Domini omiſ-
ſa diſcuſſione dicti dubij, an potuerit dicta dos dicto fi-
deicommiſſo ſupponi, ex dicto fundamento ſteterunt in de-
ciſis, quod d. pecuniæ ſint conſignandæ Claudiæ ſiue Mona-
ſterio ex illius perſona, quia ſcilicet dicta Claudia ſiue mo-
naſterium ex illius perſona ſucceſſit ab inteſtato victoriæ ſo-
2 rori † ad cuius hæreditatem pertinent dictæ pecuniæ.

Non obſtat, quod Victoria prætenditur deceſſiſſe condi-
3 to teſtamento, † quia dictum prætenſum teſtamentum eſt
nullum, quia fuit conditum abſque præſentia Felicis fratris
dictæ Victoriæ, quo caſu teſtamentum non ſuſtinetur, ita
4 diſponente Statuto † Ciuitatis Viterbij, quo cauetur, quod
Teſtamentum conditum à muliere ſine conſenſu fratrum
ipſo iure non teneat, vt in dicto Statuto, cuius copia data
fuit Sum. Monaſterij nu. 9.

Et quatenus teſtamentum ſubſiſteret, non teneret tamen
5 relictum in dicto teſtamento † Angelino eius viro, quia
alio ſtatuto ſub Rubr. 86. prohibentur mulieres habentes fi-
lios, vel fratres relinquere viro ſuo vltra lib. 25.

Non obſtat, quod idem ſtatutum permittere videtur,
quod poſſint etiam relinquere habitationem, & vnam poſ-
6 ſeſſionem pro alimentis in vita, † quia ſtatutum ibidem ſe
reſtringit ad tempus, quo non nupſerit, ibi, toto tempore
quo non nupſerit, ac propterea cùm Angelinus conuolaue-
rit ad ſecundas nuptias non poteſt frui relicto; Et relictum
7 vltra dictum tempus non tenet, ac per conſequens factus eſt
locus ſucceſſioni ad fauorem dictæ Claudiæ, *Auth. Cod. de
legitim. hered. cum ſimil.* & ſic locus eſt conſignationi dicta-
rum pecuniarum dictæ Claudiæ iuxta formam primæ ſen-
8 tentiæ, quæ etiam tranſit in iudicatum, † & fuit ab ipſo
Angelino aliàs acceptata, vt benè demonſtratur per ſcri-
bentem in facto pro Monaſterio.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Arimineñ. Pecuniaria.

Lunæ 16. Nouembris 1626.

ARGVMENTVM.

Pactum inter partes initum, vt ſeruetur, id omninò dicendum eſt, & verba in eo prolata cenſentur potius ſtare demonſtratiuè, quàm taxatiuè, & potius cauſa differendæ, quàm tollendæ obligationis. Verba adiecta non ſubſtantiæ promiſſionis, ſed executioni temporis dilationem, non autem conditionem important.

SVMMARIVM.

1 *Pactum initum inter partes, & maximè ſi ſit clarum, omnis æquitas poſtulat, vt ſeruetur.*

2 *Verba in dubio cenſentur potius poſita ad demonſtrandum, & declarandum, quàm ad taxandum.*

3 *Tempus adiectum obligationi ſimplici, & momentaneæ cenſetur in dubio potius adiectum cauſa differendæ ſolutionis, non finiendæ obligationis.*

4 *Verba ſi non ſint adiecta ſubſtantiæ promiſſionis, ſed executioni, proinde temporis tantum dilationem, non autem conditionem important.*

5 *Conditio habetur pro impleta, ſi per partem aduerſam ſtet, quominus impleatur.*

6 *Promiſſio ſi appareat erronea non venit attendenda.*

7 *Contractus dum non requirit ſcripturam, ſi fiat, dicendum eſt, factam fuiſſe ad maiorem probationem.*

8 *Conuentio facta inter aliquos, non præiudicat ei, qui habet intereſſe in eo negotio, & nequaquam in ea fuit vocatus.*

DECISIO DCLXXVII.

CVm Communitas Arimini indigeret grano pro ſerui-
tio Ciuitatis, rogauit D. Ioannem Gipponum Vene-
tum mercatorem, vt quæreret, & tranſmitteret ad Ciuita-
tem Arimini ſtaria 30. mil. grani, ſed cùm ipſe hanc pro-
miſſionem facere non poſſet, tamen ſe obtulit dictæ Com-
munitati tractare cum DD. Coſtagutis partitum prædictæ
quantitatis grani, quod fuit quoad dicta ſtaria 30. mill. nem-
pe quindecim millia grani firimi, & 15. mil. grani reſpecti
nuncupati, concluſum mediante opera, & induſtria dicti
Gipponi, propter quod Angulantes, & Secundus procura-
tores dictæ Communitatis caſu, quo partitum effectuaretur
in totum, ſin minus pro parte pro qua effectuaretur, promi-
ſerunt d. Gippono ſoluere prouiſionem duorum pro cente-
nario in fine conſequutionis, vt in apocha dictæ promiſſio-
nis, de qua in ſummario Gipponi num. 2. Vnde cum dictum
partitum fuerit effectuatum, quoad ſtaria 20. mill. cauſa
mihi de conſenſu partium commiſſa, dubium hodie in Ro-
ta propoſui, an dicta Gippono deberetur prouiſio ad ratio-
nem duorum pro centenario pro dictis ſtarijs 20. mill. gra-
ni, & Domini cenſuerunt deberi, & moti fuerunt ex eo,
quod non poſſit de ſindicorum probitate dubitari, ex quo
conſtat de eorum mandato ſumm. Gipponi num. 1. & pa-
ctum conuentum inter dictos Syndicos, & † Gipponum ſit 1
clarum, illud ſeruari debet *ad text. in c. 1. cum vulg. de pact.*

Non obſtat, quod in promiſſione dictæ prouiſionis duo-
rum pro centenario legantur hæc verba: *Al quale Signor
Gippone promettiamo in nome di ſopra rimetterli la ſua proui-
ſione di doi per cento, per il partito fatto in fine della conſe-
gna di detto fromento &c.* Quia viſum fuit Dominis prædi-
cta verba tanquam tempus ſolutionis denotantia, etiam
non ſequuta frumenti conſignatione, ſtare potius demon-
ſtratiuè, quàm conditionaliter, Card. Seraph. *dec. 474. nu. 4.*
Rot. *dec. 114. nu. 5. par. 1. recent. & dec. 357. nu. 4. par. 2. in
eiſdem*, & cauſa † differendæ non autem extinguendæ 3
obligationis ad tradita per Rotam *deciſ. 11. num. 1. par. 2. di-
uerſ.* nec ſubſtantiæ promiſſionis, ſed exequutioni adiecta
fuiſſe, ac proinde ſolùm temporis dilationem non autem 4
conditionem importare, Bart. *in l. 1. num. 3. verſ. inſtatur
ergo, ff. de cond. & demonſtr.* cum alijs per Rotam *deciſ. 91.
nu. 2. par. 2. rec.* Et quatenus verba dictæ prouiſionis, ibi, *in
fine della conſegna*, ſtarent conditionaliter, nihilominus
conditio eſſet mixta partim dependens à Communitate, &
partim à voluntate Coſtagutorum. Vnde cum culpa Com-
munitatis, quæ potuit contra dictos Coſtagutos agere ad di-
ctam conſignationem frumenti, ſin minus ad pœnam pro-
miſſam loco illius defecerit dicta conditio, † illa debet ha- 5
beri pro impleta, cum per ipſam Communitatem ſteterit,
quin dicta conſignatio non adimpleretur, Molina *de Hiſ-
pan. primog. lib. 2. cap. 13. nu. 14.* latè Menoch. *de præſumpt.
lib. 4. præſumpt. 138. nu. 38.*

Minus obſtat, quod apocha dictæ promiſſionis legatur
facta ſub die 28. Septembris, inſtrumentum verò effectua-
tionis partiti die 2. Octobris 1621. & ſic poſt dictam promiſ-
ſionem, vnde videtur quod dicta promiſſio ſit erronea, 6
quia ex hoc non ſequitur, quod partitum per antea non fue-
rit concluſum, & quod etiam iam prius ſtabilita conuentio
clarè demonſtrant verba dictæ promiſſionis, ibi, *à conto del
partito fermato*, ideo inſtrumentum poſtea factum, præci-
puè cum verſetur in contractu, qui de ſui natura ſcriptu-
ram non requirit, dicendum eſt ad † maiorem probationem 7
in conſequentia præcedentis conuentionis, & in illius exe-
quutionem factum fuiſſe.

Vltimò non obſtat, quod dicta Communitas cum Coſta-
gutis nouam fecerit conuentionem, illiſque remiſerit pœ-
nam promiſſam in defectum non conſignationis d. frumen-
ti, quoniam vltra quod d. remiſſio non fuit facta gratis, pla-
cuit reſponſio, quod d. conuentio non potuit Gippono, qui 8
in ea non interuenit, præiudicare, *l. debitorum pactum, C. de
pact.* & latè comprobat Surd. *conſ. 22. nu. 28. & ſeqq. lib. 1.*

Et ita reſolutum &c.

R. P. D. MERLINO.

Nepeſina Tutelæ.

Veneris 20. Nouembris 1626.

ARGVMENTVM.

Tutor non tenetur reddere rationem de non exactis, quando ipſe non probatur fuiſſe in dolo, vel lata culpa in non exigendo. Poſitiones vt validè dicantur in actis exhibitæ per procuratotem, quid requiratur, & quid etiam ſit neceſſe, vt eiſdem dicatur validè reſponſum per procuratorem, vt ex eis inſurgat confeſſio præiudicialis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Tutor, vt de re non exacta rationem reddere teneatur, qui requiratur.*
2 *Teſtes in diuerſo iudicio examinati non probant contra eum, qui in ea cauſa non fuit citatus.*
3 *ad Poſitiones reſponſio vt praeiudicet, quid requiratur.*
4 *Poſitiones quando dantur per procuratorem vt releuent, debet docere de ſpecialiſſimo, & indiuiduo mandato ad ſic, & ſic ponendum.*
5 *Et inſuper docere de mandato ad iurandum de veritate materiarum in actis ſpecificatarum.*
6 *Poſitionibus vt pars aduerſa cogi poſſit reſpondere, quidnam ſit neceſſarium.*
7 *Confeſſio emanata per reſponſionem ad poſitiones, effectus eius eſt, vt ſit irreuocabilis.*
8 *Poſitionibus vt procurator validè reſpondeat, requiritur ſpecialiſſimum mandatum, ad ſic reſpondendum in indiuiduo.*

DECISIO DCLXXVIII.

Viſum eſt Dominis, hæredes Emiliæ non teneri reddere Dominico illius filio rationem frumenti, de quo agitur, cùm ex deductis non probatur frumentum prædictum fuiſſe exactum ab Emilia matre de tempore adminiſtrationis tutelæ, nec etiam doceatur, quod ipſa fuerit in dolo, vel lata culpa, quemadmodum ſaltem requireretur
1 ad hoc † vt ob tutelam adminiſtratam de re non exacta rationem reddere teneretur, *ad l. nomina*, & ibi gloſ. & Doct. *C. arbitr. tutel.* Bart. *in l. quod Nema ſub nu.* 33. *ff. depoſit.* Imol. *conſ.* 75. *num.* 2. Soccin. ſen. *conſ.* 2. *num.* 8. *& ſeq. lib.* 1. Fulgoſ. *conſ.* 25. *ſub num.* 5. & fuit dictum *in Bononien. redditionis rationis* 22. *Iunij* 1609. *coram Penia*.

Nec viſa eſt ſufficiens probatio deducta ex teſtibus in ſumm. Dominici num. 2. expreſsè deponentibus, quod frumentum peruenit ad manus Emiliæ, quoniam fuerunt exa-
2 minati in iudicio moto contra Plodium contutorem, † nec inde contra Emiliam non citatam poſſunt facere aliquem gradum probationis, *cap.* 2. & ibi gloſ. *quinto admonendus*, & Doct. *de teſtib. l. ſi quando*, §. *ſed cum oportet in fin. C. eodem tit.* latè Farinac. *in tract. de teſtibus q.* 72. *cap.* 1. *nu.* 1. *& ſeqq.*

Prout nec etiam vis fieri poteſt in confeſſione Emiliæ reſ-
3 pondentis † ad poſitiones eidem datas, quoniam non con-
4 ſtat procuratorem, qui eos dedit in actis † aſſecurauiſſe, quod eſſent veræ cum ſpecialiſſimo, & indiuiduo mandato
5 Dominici ſui principalis † ad ponendum materias in actis ſpecificatas, & iurandum de veritate earum, prout id ne-
6 ceſſarium eſt, † vt reus cogi poſſit ad illis reſpondendum, *cap. præſentium de teſtib. in* 6. *gloſ. in l. vnic. in quinto ſoluere in fin. C. de confeſſ.* Bald. *in cap. pertractandis num.* 2. *de iuram. calumn.* Iaſ. *in l. iudices num.* 7. *C. de iud. & in l. poſſidere num.* 24. *ff. de acqur. poſſeſſ.* atque vt reſponſio quatenus
7 emanauerit † inducat confeſſionem irreuocabilem, quæ eſt effectus poſitionum, Neuizan. *conſ.* 7. *num.* 12. cum alijs allegatis per Rot. *deciſ.* 779. *num.* 2. 3. *& ſeqq. par.* 2. *recent.* ſicut etiam huiuſmodi mandatum ſpecialiſſimum, & in in-
8 diuiduo † ad ſic reſpondendum poſitionibus datis requiritur in procuratore, vt illius reſponſio admittatur, vt latè fuit dictum *in Praneſtina bonor.* 31. *Ianuarij* 1624. *coram me.* Et ita vtraque parte informante &c.

Infra habetur altera deciſio ſub die 6. Iunij 1627. coram eodem Merlino.

EMINENTISS. CARD. VIRILI.

Bononien. pretij Clericatus.

2. *Decembris* 1626.

ARGVMENTVM.

Confirmatur in præſenti deciſione id, quod iam in hac eadem cauſa fuit reſolutum, ſcilicet, quando pater aliquod officium emit pro filio, & maximè ſi ſit notabilis ſummæ, non præſumitur illius pretium ei voluiſſe donare, nam aliàs faceret magnam inæqualitatem inter filios, quod non eſt præſumendum, quodque pariter procedit, licet in emptione officij pater non appoſuerit decretum ad eius fauorem.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum facit probationem probatam.*
2 *Scriptura emanata poſt ius quæſitum alicui non ſuffragatur.*
3 *Scriptura priuata, quando eſt veriſimilis, & adminiculata nocet etiam tertio.*
4 *Solutio præſumitur facta in vim præcedentis conuentionis.*
5 *Liberculus iuſtificat creditum patris cum filio.*
6 *Veritas arguitur ex multis ſimul iunctis.*
7 *Filiusfamilias, & maximè iuuenis de proprijs pecunijs non præſumitur emiſſe officium magni valoris, & num.* 8.
9 *Emiſſe quis aliquid cenſetur ex proprijs pecunijs, & num.* 10.
11 *Officia empta per patrem filio, non imputantur in legitimam, nec conferuntur quoad æſtimationem, dum non poſſunt vendi ſine licentia Principis, limita num.* 16.
12 *à Principis voluntate, ea quæ pendent, impoſſibilia reputantur.*
13 *Pater emens officium pro filio, an cenſeatur ei donare pretium.*
14 *Pater non præſumitur velle donare pretium officij filio pro eo empti, quando eſt ſummæ notabilis, & facere magnam inæqualitatem inter filios.*
16 *à Principis voluntate ea, quæ pendent, non dicitur impoſſibile, quando ſolitus eſt ea concedere.*
17 *Pater ſi emerit officium pro filio, dato vt illud poſtea vendatur, illius valor imputatur in legitimam, & confertur.*
18 *Pater emendo officium pro filio, ſi non apponat decretum ad ſui fauorem, cenſetur illud donare filio, ſed declara, vt nu.* 19. 20.
21 *Pater, licet emat officium pro filio abſque decreto non præſumitur ex hoc voluiſſe illud filio donare, dum proteſtatus fuit nolle donare, ſed rehabere pretium à filio.*
22 *Inſtrumentum quando non egeat recognitione.*
23 *Liberculus quamuis informis facit quale quale adminiculum.*
Teſtes nulliter examinati faciunt quale adminiculum, num. 23.
24 *Actorum tranſportatio non requiritur, dum cauſa eſt in prima inſtantia.*

DECISIO DCLXXIX.

Orta lite inter Marchionem Franciſcum, & Com. Alexandrum fratres occaſione officij Clericatus Cameræ empti in perſonam D. Marchionis Franciſci, duæ reperiuntur factæ deciſiones à R. P. D. Pirouano, in quibus fuit dictum Com. Alexandrum poſſe ſe releuare ſuper pretio d. Clericatus, & deſuper fuit lata ſententia, vnde in gradu appellationis coram me fuit dubitatum, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, & DD. affirmatiuè reſponderunt, nam non dubitarunt, quod pretium Clericatus fuerit ſolutum per Com. Vlixem patrem de proprijs pecunijs ipſius patris, hoc enim probatur ex publico inſtrumento quietantiæ ſcut. 36. mil. auri ſtamparum facto ſub die 24. Maij 1605. à DD. de Ceulis, qui Clericatum vendiderunt, & confeſſi fuerunt habuiſſe, & recepiſſe à Com. Vlixe præſente, ac ſoluiſſe afferente, & declarante de ſuis proprijs pecunijs per medium diuerſorum bancorum nominatim expreſſorum, quod inſtrumentum facit † probationem probatam, *l. cum* 1
precibus, C. de probat. l. intereſt, vbi Bald. *in* 2. *not. C. de ſolut.* Dec. *in l. licet cauſam nu.* 105. *de probat.*

Nec facit, quod iſta quietantia emanauerit † poſt reſi- 2
gnationem dominij admiſſam, & ſic poſt ius quæſitum Marchioni Franciſco non ſuffragetur, Bart. *in l. facta*, §. *ſi heres, ff. ad trebell.* Natt. *conſ.* 152. *num.* 11. quia cum ſit adminiculata, † & veriſimilis nocet etiam tertio, Achill. 3
deciſ. 1. *de confeſſ.* Rota *diuerſ. dec.* 375. *num.* 1. *par.* 1. Surd. *dec.* 325. *num.* 5.

Primum adminiculum, & veriſimilitudo oritur, nam præceſſit conuentio inter Ceulos, & Fabium Albergatum nomine Comitis Vlixis patris ſuper reſignatione officij cum promiſſione ſoluendi pretium, & conſequenter oritur admini-

4 niculum, quod † pater poſtea ſoluerit in executione con-
uentionis præcedentis, Surd. *dec.55. nu.5.* Couar. *var. reſo-
lut, lib.1. cap.7. num.6.* Becc. *conſ.52. num.*10.

Secundum oritur ex liberculo paterno in quo reperiuntur
adnotatæ omnes expenſæ per ipſum factæ, & à quibus ipſe-
met pater recipiebat pecunias ad cambium, vel ad cenſum
5 pro ſolutione pretij huius officij, † qui liberculus iuſtificat
creditum patris cum filio, *l. Neſennius.* vbi Bart. *num.* 4.
ff. de neg. geſt.

Tertia veriſimilitudo oritur, ex quo in quietantia expri-
muntur ſolutiones factæ per diuerſos bancos nempe Ruſpo-
li, Doni, Iuſtiniani, Ceuli, Rocci, Rodiani, Guicciar-
6 dini, & de Franchis; tot enim † expreſſiones arguunt ve-
ritatem ſolutionum ex pecunijs paternis, alias Marchio
Franciſcus ex ſupradictis Banchis potuiſſet extrahere ſolu-
tiones ſi non eſſent factæ de ordine, & pecunijs patris, &
7 verſa vice oritur inueriſimilitudo, † quod filius familias iu-
uenis de proprijs pecunijs habuiſſet facultatem emendi offi-
cium magni valoris ſcut.36. mill. auri ſtamparum, Afflict.
dec.377. n.5. Tiraq. *de retract. conſang. §.32. gloſ. vnica n.90.*

Nec prædictis aduerſatur, quod Marchio Franciſcus con-
ſtituerit Fabium Albergatum procuratorem ad obtinendum,
8 & conſequendum † dictum officium Clericatus, quia hoc
mandatum eſt factum tam à Marchione Franciſco filio,
quàm à Com. Vlixe patre, qui inſimul conſtituerunt Fabium
de Albergatis procuratorem, & interuentus filij principali-
ter fuit, ex quo requirebatur iuramentum filij, & adeptio
poſſeſſionis per filium, ideò in mandato dicitur, quod no-
mine filij procurator poſſit iurare, & capere poſſeſſionem,
ſed quando agitur de obligando, & ſoluendo mandatum di-
cit. Item nominibus eorumdem Com. Vlixis, & Com. Fran-
ciſci promitten. ſoluere, & ſic pro ſolutione primo loco no-
minatur pater, & ita procurator nomine patris promiſit ſol-
uere DD. de Ceulis, vt dicitur in principio inſtrumenti ſu-
pradictæ quietantiæ ibi Horatius Ceulus, & Tiberius pater
ex vna, & Fabium Albergatum procuratorio nomine Com.
Vlixis partibus ex altera conuenerunt, &c. & quicquid ſit
reſpectu mandati, ex eo non infertur ad ſolutionem, nam
cùm tam pater, quàm filius inſimul conſtituerit eumdem
procuratorem, ſat eſt quod poſtea ex quietantia, & ex ſu-
pradictis appareat ſolutionem pretij fuiſſe factam à patre de
9 proprijs pecunijs prout etiam de iure præſumitur, *l. & ma-
gis, ff. de ſolut. l.2.* vbi Bart. & Bald. *C. pro ſoc.* Bald. *in l. pe-
nult. C. ſi quis alteri, vel ſibi,* Crauett. *conſ.129. nu.2.* Soc-
cin. iun. *conſ.24. nu.2. lib.2.*

Non obſtat, quod Com. Vlixes pater haberet mobilia, &
10 dotem matris Marchionis Franciſci † filij, quia non inde
infertur, quod ex illis emerit officium, maximè cùm Vli-
xes pater in vita non eſſet debitor reſtitutionis dotis mater-
næ, remanet tamen conſultum Marchioni filio, & vt de
illis poſt obitum patris rationem petere valeat.

Firmato, quod officium fuerit emptum ex pecunijs pa-
ternis, aliqui teneant, quod officia empta per procurato-
11 rem filio non imputentur in legitimam, † nec conferuntur
quoad æſtimationem, ex quo non poſſunt vendi ſine licen-
12 tia Principis, & ideò cenſetur † res impoſſibilis, *l. apud
Iulianum, §. conſtat, ff. de leg.* 1. Nicol. de Vbald. *in tract.
de ſucceſſ. ab inteſt. col.*10. Gugliel. de Benedictis *in cap. Ray-
13 nutius verb. duos habens filios num. 62. de teſtam.* & † reſpe-
ctu pretij præſumatur donatio, Dec. *in l. ſi donatione nu.38.
C. de collat.* Menoch. *præſ.50. num.10. lib.* 3.

Tamen quando pater emit officium pretio conſiderabile
14 ſcut.36. mill. auri ſtamparum non præſumatur † velle do-
nare pretium tantæ ſummæ, & facere magnam inæquali-
tatem inter filios, cùm hic Vlixes pater haberet duos filios,
† & plures fœminas, Bart. *in l. 1. §. nec Caſtrenſ. ad med.* 15
verſ. fallit in tribus caſibus, ff. de collat. bonor. Butr. *conſ.
38. in 4. dub.* Dec. *in l. ſi donatione, num.41. verſ. & limita-
tur, & in fine, C. de collat.* Aym. *conſ.125. nu.7.* Menoch.
d. præſumpt.30. num.12.

Eò magis quia officium reperitur venditum, & hodie agi-
tur de pretio, quod de facili haberi poterat, cùm Princeps
licentiam alienandi concedere ſoleat. Vnde alienatio non 16
cenſetur impoſſibilis, pretium imputatur, & conferatur,
Bart. *in d. l. 1. §. nec Caſtrenſ. num. 4. ff. de collat. bon.* Soc-
cin. *in l. quidem relegatus nu.11. ff. de reb. dub.* Aym. *conſ.136.
in princ. lib.2.* Couar. *var. reſolut. lib.3. cap.19. nu. 6.* Gamb.
dec.29. num.1. & 3. Caſtr. *in l. omni modo, §. imputari nu. 5.
ff. de inoff. teſtam.* Rip. *in l. in quartam nu. 163. & ſeq. ff. ad
l. falcid.* vbi Paul. de Caſtr.

Et eſt regulare, quod valor † officij illo vendito imputa- 17
tur, & confertur, Iaſ. *in l. illud num. 6. C. de collat.* Rip. *in
l. in 4. num. 65. ff. ad l. falcid.* Caſtr. *in l. omnimodè, §. im-
putatur col.2. C. de inoffic. teſtam.* Gamb. *d. dec.29.* Vaſq. *de
ſucceſſ. creat. §.30. num.218.*

Non obſtat, quod non ſit † appoſitum decretum ad fa- 18
uorem patris iuxta *deciſ.* Seraph. 1303. *num.12.*

Quia decretum efficit, vt filius non poſſit vendere abſque
licentia patris, & vt inuitus † poſſit cogi ad venden. ſed 19
omiſſio decreti non efficit, vt pretium acquiratur filio, nec
teneatur conferre, nam DD. ſupra allegati non faciunt vim
in decreto, nec de illo loquuntur, ſed † faciunt vim in ma- 20
xima ſumma, & inæqualitate inter filios, & in facilitate
habendi licentiam vendendi à Principe, accedit quod † pa- 21
ter in quietantia proteſtatus fuit nolle donare, ſed velle re-
habere à filio, vt ponderat Hieronymus Laurentius *in repe-
titione, l. ſi emancipati num. 287. verſ. non apparet, C. de
collat. poſt deciſiones Auenionen.*

Non obſtat, quod iura non ſunt in forma probanti.

Quia tria tantùm iura faciunt ad cauſam. Primum eſt
inſtrumentum quietantiæ † rogatum in Curia à Notario. 22
Vnde non indiget alia recognitione, ſecundum eſt teſtamen-
tum Com. Vlixis productum à Marchione, & repetitum in
hac cauſa contra quem Marchionem non indiget recogni-
tione, tertium eſt liberculus, qui fuit productus coram Iu-
dice remiſſoriæ, & eſt recognitus per teſtes, & tamen ſine
iſto adminiculo concurrunt tot alia ſupradicta de per ſe
ſufficientia, nihilominus etiam liberculus informis † facit 23
qualequale adminiculum prout faciunt teſtes nulliter exa-
minati, Alex. *conſ.24. num.40. lib. 2.* Dec. *in cap.2. num.18.
de teſtam.* Seraph. *dec.* 585.

Defectus iuriſdictionis R. P. D. Pirouani tollitur ex com-
miſſione manus Sanctiſſimi ſuper cauſa pretij Clericatus, &
illa quæ ex aduerſo datur ſumm. nu. 4. non eſt ſuper pretio,
ſed ſuper dote, & compenſatione cum pretio.

Nullitas ob non tranſportationem actorum tollitur, quia
ſententia R. P. D. Pirouani eſt in prima inſtantia, iura ſu-
pradicta, & alia non fuerunt compulſata in cauſa Clerica-
tus, ſed in cauſa fideicommiſſi, quæ in actis exiſtentia fue-
runt repetita poſt commiſſionem ſuper pretio dicti Cleri-
catus.

Tandem non obſtat, quod ſententia mandet pretium pro
rata imputari in legitimam, quia hoc debet intelligi, dum
Marchio capit legitimam ſuper iſto Clericatu.

Et ex his &c.

*Plures deciſiones in hac cauſa emanatas appoſui ſupra ad
deciſionem 660. quæ eſt in eadem cauſa.*

APPEN-

APPENDIX DECISIONVM

Sacræ Rotæ Romanæ nondum impreſſarum, quæ in præcedenti, & præſenti Tomo in ipſis Deciſionibus allegantur in eiſdem cauſis emanatæ.

R. P. D. LITTA.

Fulginaten. Alimentorum.

Veneris 18. Aprilis 1597.

ARGVMENTVM.

Scutorum certam quantitatem, ſi teſtator alicui reliquerit, de quibus videatur intellexiſſe. A teſtatore id ſatis dicitur expreſſum, quod virtualiter videtur voluiſſe. Teſtator relinquendo alicui alimenta vbinam illa veniant ei præſtanda, vide diſtinctionem.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator relinquendo alicui tot ſcuta, de quibus ſcutis cenſeatur intellexiſſe.*
2 *in Voluntate teſtatoris interpretanda, circa interpretationem verborum attendi debet communis vſus loquendi.*
3 *Teſtator, quid intellexerit, id per coniecturas, & indicia expiſcandum eſt.*
4 *à Teſtatore id ſatis dicitur expreſſum, quod virtualiter, & quaſi in neceſſariam conſequentiam deducitur.*
5 *in Legatis factis coniuncta perſona latior interpretatio fieri debet ad fauorem legatariorum.*
6 *Legata annua debentur in principio anni.*
7 *Limita id, niſi ſint præſtanda ex fructibus, quo fit, vt reſpectu ſolutionis videatur attendendum tempus perceptionis eorum.*
8 *in Diſpoſitionibus dubijs media via eligenda eſt.*
9 *Alimenta de iure præſtanda veniunt in domicilio hæredis.*
10 *Teſtator, vbi præſumatur, vt voluerit alimenta alicui ab eo legata præſtarentur.*
11 *Diſpoſitio omnis eſt regulanda ſecundum veriſimilem mentem diſponentis.*
12 *Acceſſorium omne eſt regulandum ſecundum diſpoſitionem principalem.*
13 *Alimenta alicui relicta à teſtatore, ideò in dubio veniunt præſtanda in domo hæredis, vt ipſe minus, quàm fieri poteſt grauetur.*
14 *Alimentandi, quando non poſſint cogi ſumere alimenta in domo hæredis.*
15 *Alimenta, quando hæres tenetur ex iuſta cauſa præſtare in domo legatarij, qualiter ea præſtare teneatur.*
16 *Rixæ, vt plurimum ducunt originem ab intereſſe.*

* *Præſens deciſio eſt in eadem cauſa, de qua ſunt ſupra deciſiones 479. in præcedenti Tomo, & 505. in hoc Tomo, vbi in fine aliæ deciſiones in hac cauſa emanatæ allegantur.*

DECISIO DLXXX.

DOmini tenuerunt legatum 200. de quo in teſtamento, primogenito præſtan. eſſe in moneta argenti ad rationem iuliorum decem pro ſcuto, moti quia cùm appellatione ſcuti veniant, & ſcuta auri, & argenti, ideò
1 de ſcutis argenti ſenſiſſe teſtatorem, cenſuerunt † Domini inhærendo, quoad hoc diſpoſitioni, *l. nummis legatis*, *ff. de leg. 3.* ſed non de ſcutis argenti impropriè, ideſt inferioris leghæ, minoriſue valoris iuliorum decem argenti,
2 his rationibus. Primò, quia vſus † communis loquendi, qui magis in his caleſcit, vt omnibus notum eſt attendi debet, *l. librorum*, *§. quod tamen*, *ff. de leg. 3. cap. ex litteris*, *de ſponſ.* & prout habetur in *l. cum de lanionis*, *§. aſinam*, *ff. de fund. inſtr. & inſtrum. leg. & in l. ſi ſeruus plurium*, *§. fin. ff. de leg. 1.* Secundò, quia hoc idem virtualiter ſenſiſſe
teſtatorem ex eo, † non obſcurè conſtat, quod iſtis lega- 3
tarijs volebat acquiri debere annuum redditum ducentorum, quæ acquiſitio mediante moneta inferioris leghæ argenti non conſueuit fieri, vt omnibus notum eſt, ſicut nec fructus annui redditus, hoc eſt cenſus, aut montium, non ſolent præſtari in alia moneta quo fit, vt ſatis expreſſum dici poſſit à teſtatore, quod virtualiter, & quaſi in neceſſariam conſequentiam expreſsè venit, *ad text. in l. iam hoc iure*, *ff. de vulg. & pupill.* cum alijs per Pariſ. *conſ. 3. nu. 35. & conſ. 44. num. 4. lib. 1.* Tertiò, & vltimò, quia verſa-
mur in legato, coniunctis † perſonis facto, quo caſu la- 5
tior fieri debet interpretatio ad fauorem legatariorum, *l. ſi ſeruus plurium*, *§. fin. ibi charitas, & neceſſitudo*, *ff. de legat. 1.* Aym. *conſ. 297. per tot.* Rol. *conſ. 16. num. 38. lib. 3.* & benè faciunt tradita per Corn. *conſ. 244. nu. 16. & ſeq. lib. 2.* & voluerunt Domini hoc legatum præſtari in duabus paghis, hoc eſt pro medietate in initio cuiuslibet ſemeſtris, annum tamen incipien. à die obitus Iulij per cuius mortem factus fuit locus primogenituræ ad fauorem Gregorij, mo-
ti ex ratione, quia licet regula ſit, quod † annua legata 6
debeantur in principio anni, *l. 1. C. quand. dies leg. ced.* vbi gloſ. & Doct. hoc communiter notant, *l. à vobis*, *& l. in ſingulos annos*, *ff. de annu. leg.* cum alijs hic per informantes contra primogenitum adductis, attamen quia attento
tenore teſtamenti, ſunt præſtanda de fructibus, † quo ſit, 7
vt reſpectu ſolutionis videatur attenden. tempus recollectionis fructuum, *l. firmio. §. pater*, *ff. quand. dies leg. ced.* cum alijs per Iaſ. *in l. qui hoc anno in fin. ff. de verb. oblig.* cùm tamen fructus, ſeu redditus bonorum ſubiectorum huic pri-
mogenituræ partim anticipatè, † & partim non, percipi 8
ſoleant, vt benè deducitur in facto, per informantem contra primogenitum, ideò Domini mediam ipſam viam amplectentes, cenſuerunt modo, quo ſupra dictum eſt, bipartiri poſſe ſolutionem huius legati.

Quantum autem ad alimenta, legatarijs ipſis, vltra legatum præfatum debita, Domini cenſuerunt, ea præſtanda eſſe in Ciuitate Fulginaten. ea moti ratione, quia attento tenore teſtamenti, apparet mentem teſtatoris fuiſſe, vt hæres ſuus, in dicta Ciuitate habitaret, & moraretur. Vn-
de cùm de iure † in loco habitationis hæredis præſtari ab 9
eo debeant alimenta, vt poſt alios notat Menoch. *de arbitr. iud. lib. 2. cent. 2. caſ. 170. num. 9.* ideò & eodem in
loco teſtatorem voluiſſe prædictis legatarijs † præſtari ali- 10
menta dicendum eſt per text. *in l. hæredes mei*, *§. cum ita*, *ff. ad Trebell.* eſt namque regulan. omnis diſpoſitio ſecun-
dum mentem, † & voluntatem diſponentis, *l. non licet in* 11
princ. ff. de leg. 3. & l. 3. §. conditio, *ff. de adim. leg.* & debet
acceſſorium omne iudicari † ſecundum naturam ſui prin- 12
cipalis, iura ſunt vulgaria, præterea cùm non alia ratione
de iure ſint præſtanda alimenta in domo hæredis, † niſi vt 13
ſic minus grauetur hæres ipſe, Bart. *in l. Caio*, *§. Imperatori*, *ff. de alim. & cib. leg.* Alex. *conſ. 110. col. 1. lib. 1. & conſ. 178. col. 2. lib. 2.* Aym. *conſ. 168. col. 1.* & Rol. *conſ. 22. num. 9. lib. 1.* & nunc hæredi primogenito infanti, non expediat habitare in dicta Ciuitate Fulginaten. ſeorſim à matre, quæ hic Vrbe in domo patris ſui commoratur, nec ibi domum apertam horum alimentorum cauſa retinere, & tamen magis expediat, alimenta præfatis præſtare in dicta Ciuitate præſtari poſſe, ſed non in domo ipſius primogenituræ in dicta Ciuitate exiſten. cum ex deductis hinc inde in facto ſubſit ſufficiens cauſa, propter quam ali-
mentandi cogi non debeant in domo propria ipſius hæredis, 14
ibi, vel alibi exiſten. ea recipere, vt in ſimili fuit reſolutum

in *Spoletana alimentorum* 24. *Maij* 1593. *coram R. P. D. Gypſio*.

Quomodo autem veniant præſtanda hæc alimenta, Domini dixerunt regulam eſſe ea præſtari debere, quoad gra-
15 num, vinum, oleum, † ligna, & ſimilia in ſpeciebus ſuis,
quantum verò ad alia in quantitate pecuniæ, ita Bart. *in l. 1. ff. de alim. & cib. leg.* Roland. *d. conſ. 22. circa fin. lib.* 1. cum alijs de quibus *in d. Spoletana alimentorum*. Sed Dominis hoc in caſu, tum vt rationes primogeniti infantis minus intricatæ retineri poſſint à tutoribus, vtque de medio
16 tollatur omnis † occaſio rixæ inter hos parentes, quæ vt
plurimum ob intereſſe ducit originem, tum denique alijs de cauſis animum ipſorum mouentibus, placuit dicere ea omnia præſtari debere in certa quantitate pecuniæ, menſtruatim in principio cuiuslibet menſis perſoluenda, de qua tamen quantitate dixerunt particulariter dubitari debere, vbi amicabiliter partes ipſæ circa eam non conueniant.

Et ita &c.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Romana Palatij.

Lunæ 15. Decembris 1614.

A R G V M E N T V M.

A contractu reſilire, quando liceat contrahentibus Scriptura, quando ſit de ſubſtantia contractus, venditionis, & emptionis. Contractus, quando dicatur imperfectus.

S V M M A R I V M.

1 *Contrahentibus licitum eſt reſilire à contractu, quando res eſt integra.*

2 *Contractus, in quo partes conuenerunt de ſcriptura facienda, an dicatur perfectus ante confectionem ſcripturæ.*

3 *Contractus, in quo partes conuenerunt de ſcriptura facienda, non eſt perfectus ante illius confectionem, contrarium, nu. 4.*

5 *Conuentio de ſcriptura conficienda in aliquo contractu eſt indicium imperfectionis contractus.*

6 *Contractus imperfectio deducitur ex eo, quando inter partes ſunt facienda noua pacta, & conuentiones.*

7 *Venditio ſine conſtitutione certi pretij, vel in ſe, vel per relationem ad tertij arbitrium conſiſtere non poteſt.*

8 *Deciſ. in cauſa Romana domus ad Paſquinum coram Litta, declaratur.*

9 *Pacta, & conditiones in contractu emptionis, & venditionis poſſunt poni in arbitrium tertij.*

10 *Conſenſus requiritur in contractu emptionis, & venditionis.*

11 *Contractus, quando remanet in arbitrio vtriuſque partis, eſt imperfectus.*

12 *Promiſſio de vendendo, cum iuramento obligat.*

13 *Præſupponens non videtur aliquid de nouo diſponere circa præſuppoſita.*

14 *Iuramentum non ſolet operari, niſi circa expreſſa.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo deciſione 37. & 307. quæ ſunt in eadem cauſa.*

D E C I S I O DCLXXXI.

DOminus Fuluius de Ferratinis in quadam ſua apocha confecta 31. Decembris 1613. vſus fuit infraſcriptis verbis: *Dichiaro eſſer verità, che nell'infraſcritto giorno, & in preſenza dell'Illuſtriſs. Sig. Card. Borgheſe, hò venduto à Monſig. Viues il Palazzo chiamato Ferratino, ſituato nella Piazza della Santiſs. Trinità, che al preſente habita l'Illuſtriſs. Signor Cardin. Deti, per prezzo di ſcudi 14500. di moneta, con li patti, conditioni, cautele, & ſicurezze, che ſaremo d'accordo fra noi, e ſecondo ſi contenarà nell'Inſtrumenti, & altri ſpacij, che ſopra ciò ſaranno neceſſarij, & vtili, e che à ſuo tempo ſi eſpediranno*, & rurſus ſub die 24. Aprilis ſubſequentis anni, fecit aliam apocham, per infraſcripta verba, *E di più prometto, che ogni volta, che Monſ. Viues ottenga gratia di poter aggregare ad vn Monte fino alla ſomma di ſcudi 1550. ouero trouarà modo di poter hauere liberamente li ſc. 7000. pro vſibus noſtris, in tal caſo, Io così à nome proprio, come di Procuratore de' miei Fratelli, prometto di conſentire alla gratia, che eſſo Monſ. vuole per ſua ſicurezza per detta compra, & anco fare l'Inſtromento, con tutte le clauſule giuſte, e neceſſarie, e così prometto, & obligo in forma Cameræ.*

Cùm autem dictus Fuluius recuſaret vlterius progredi in
venditione dicti Palatij, dubitaui, An eſſet danda exe-
quutio dd. apocis, & ſic cogendum Fuluium ad venditio-
nem de qua in illis, & pro negatiua fuit concluſum, quod
apocha, ſeu declaratio, de qua in illa, non continet ven-
ditionem perfectam, ſed tractatum, ſeu promiſſionem de
vendendo, † quo caſu licet vtrique parti tanquam re inte- 1
gra reſilire, Bald. *in l. contractus col. 4. verſ. ſecundo modo cognoſcam, C. de fid. inſtrum. & in l. ciuile, C. de rei vindic.* Rota *diuerſ. deciſ. 212. nu. 2. & dec. 517. nu. 5. par.* 1.

Quod autem apocha prima, cuius acceſſoria eſt ſecunda, non contineat perfectam venditionem, patet ex remiſſione ad pacta, conditiones, cautelas, & ſecuritates inter partes concordandas, & ſecundum ea, quæ continebuntur in inſtrumento, & alijs ſpacijs, ſuo tempore expe-
diendis. Licet enim ſit controuerſia inter Doctores, An
contractus † in quo partes conuenerunt de ſcriptura facien- 2
da, dicatur perfectus ante confectionem ſcripturæ. Et
pro † negatiua, quod ſcilicet non ſit perfectus tenuerunt, 3
Azzo. *in l. contractus, C. de fid. inſtr.* cum alijs per Ant. Gomeſ. *variar. tom. 2. cap. 2. num.* 17. vbi de communi, & per Cephal. *conſ. 66. num. 18. & ſeq.* & Port. *ſuper inſtit. tit. de empt. & vendit. num.* 4. vbi de magis communi, Emanuel. Zuar. *recept. in verb. ſcriptura, nu.* 20. Pro affirmatiua verò,
quod † ſcilicet ex hoc non ceſſet contractus eſſe perfectus, 4
niſi partes dixerint, quod aliter non valet contractus, tenuerunt gloſ. Bart. & alij *in d. l. contractus*, Dec. *conſ.* 340. *num.* 3. & Burſatt. *conſ. 101. num.* 19. vbi de communi Rota *diuerſ. deciſ. 517. num. 2. par.* 1. Saltem negari non poteſt,
quin conuentio de facienda ſcriptura, † ſit indicium imper- 5
fectionis contractus, & propterea iunctis alijs verbis ibi, *con li patti, conditioni, cautele, e ſicurezze, che ſaremo d'accordo fra noi:* Domini fuerunt in voto, quod contractus omninò eſſet habendus pro imperfecto. Nam ceſſat præcipuum contrariæ partis fundamentum, quo ſcilicet reſeruatio confectionis ſcripturæ videatur facta ob ſolam probationem. Quia ſi in hoc caſu erant per partes facienda noua pacta, & nouæ conuentiones, ceſſat eſſe verum, quod ſcriptura deſideraretur pro ſola probatione. Quia imper-
fectio manifeſta arguitur ex eo, quod inter partes † erant 6
facienda noua pacta, & nouæ conuentiones. Cùm enim iſta dicantur pars pretij venditionis, Bald. *conſ. 486. num. 3. verſ. in contrarium lib. 1. l. ſi fundi partem, ff. de contrah. empt.* Alex. *conſ. 18. in verbo probatur, lib.* 1. ſequitur, quod conſtitutio pretij diceretur imperfecta, atque exinde imper-
fecta venditio, † quæ ſine conſtitutione certi pretij, vel in 7
ſe, vel per relationem ad tertij arbitrium conſiſtere non poteſt, Bald. *in l. 1. in verb. item not. C. commun. de leg.* Alex. *d. conſ. 18. in apoſtill. in verbo probo lib.* 1.

Ex prædictis ceſſat † *deciſio in cauſa Rom. domus ad Paſ- 8
quinum* 24. *Maij* 1602. *coram bon. mem. Litta*, quia ibi, non apparet fuiſſe per partes reſeruata confectio ſcripturæ pro perfectione contractus, vt in hoc caſu. Nec facit etiam, quod ibi fuerint reſeruata pacta, & conditiones declarandæ, quia declaratio non fuit collata in arbitrium partium, vt in hoc caſu, ibi, *per li patti, che ſaremo d'accordo fra di noi*,
ſed in arbitrium † tertij, quod de iure licet, Bart. *in l. ſi* 9
merces num. 1. ff. locat. Dec. *conſ. 648. num. 1. & per totum*, & ratio differentiæ eſt euidens, nempè, quia collatio in arbitrium tertij, non excludit perfectionem conſenſus requi-
ſiti † in hoc contractu, etenim ex parte contrahentium 10
nil amplius remanet agentium, reſeruatio autem pactorum inter partes concordandorum demonſtrat imperfectum conſenſum, ex quo eſt neceſſarium, quod partes de nouo
concordent inter ſe, & cùm poſſint non concordare, con- 11
tractus remanet in arbitrio vtriuſque partis, & ſic imperfectus, cum perfectio pendeat ab arbitrio contrahentium, quod non licet, *l. inter ſtipulantem, §. ſacrum*, & ibi gloſ. *de verb. oblig.* Bald. *in l. euidentis num. 1. C. de contrah. empt.* Alex. *in l. à Titio, nu. 9. de verb. oblig.*

Non obſtat, quod promiſſio de vendendo, † facta cum 12
iuramento obliget, ex alleg. per Theſaur. *deciſ. 233. num.* 8. nam omiſſo, quod Seraph. *de priuil. iuram. priuil. 23. nu.* 27.

tenet

tenet contrarium, hìc verè nullum adeſt iuramentum, cùm de eo, in prima ſcriptura nihil fuerit dictum, & quoad ſecundam dum illud deducitur in obligatione Camerali, de qua illa reſpondetur, quod ſecunda apocha non continet promiſſionem de vendendo, ſed tantùm de præſtando conſenſu cuidam gratiæ, quam D. Viues deſiderabat obtinere à S. D. N. pro ſecuritate emptionis. Et licet in d. apocha præſupponatur emptio facienda, non tamen ex hoc poteſt elici noua promiſſio iurata de vendendo, quia præſuppo-
13 nens † non videtur aliquid de nouo diſponere circa præſuppoſita, Decian. *conſ.* 19. *num.* 8. *lib.* 2. Rom. *ſing.* 495. Marſil. *ſing.* 339. Riminald. iun. *conſ.* 371. *num.* 53. Gabr.
14 *conſ.* 94. *num.* 21. maximè cum iuramento, quod † non ſolet operàri niſi circa expreſſa, Oldrad. *conſ.* 238. *nu.* 2. *verſ. vnde cum, & conſ.* 294. *in fin. verſ. non obſtat iuramentum,* Rom. *conſ.* 269. Alex. *conſ.* 37. *col.* 3. *lib.* 2. Lap. *alleg.* 130. *verſ. non poteſt.*

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Narnien. Bonorum.

Veneris 26. Februarij 1616.

A R G V M E N T V M.

Donatio, quando eſt nulla ex defectu inſinuationis, id eſt intelligendum quoad exceſſum, & ſic tenet intra ſummam quingentorum ſcutorum. Inſinuationis defectus ſuppletur virtute iuramenti. Inſinuatio præſumitur interueniſſe in donatione ſtante lapſu 30. annorum, & obſeruantia. Depoſitarius non præſcribit, limita tamen vt hìc. Et aliqua circa confirmationem ſtatutorum factam à Papa.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum exceſſiuum in totum venit reuocandum.*
2 *Donatio eſt nulla ex defectu inſinuationis.*
3 *Donatio eſt nulla ex defectu inſinuationis, intellige, quo ad exceſſum, & ideò tenet pro ſumma* 500. *ſcutorum.*
4 *Exceſſus in parte ſufficit ad annullandam totam executionem.*
5 *Iuramentum ſupplet defectum inſinuationis.*
6 *Iuramentum in principio inſtrumenti poſitum reſpicit totum inſtrumentum, & hoc maximè ſi doceatur de ſtylo partium apponendi iuramentum in principio.*
7 *Notarius non probat iuramentum teſtium, ſi ſimpliciter aſſerat teſtis iuratus,*
8 *Sed hoc intellige, quando ſumus in iudicialibus, aliàs ſecus, num.* 9.
10 *Iuramentum omni meliori modo præſumitur præſtitum, ſtante præſentia Iudicis.*
11 *poſt Verbum, iurans, quando adeſt clauſula, quæ denotat imperfectionem extenſionis, multò magis poteſt præſumi, & ſubintelligi clauſula tactis.*
12 *Iuramentum non ſupplet inſinuationem, niſi ſit adiectum renunciationi inſinuationis.*
13 *Promiſſum cum iuramento dicitur promiſſum Deo.*
14 *Iuramentum ſeruandum eſt, niſi aliàs includatur peccatum.*
15 *Impuberes obligantur ſine ſolemnitatibus iuris, ſi fecerint contractum iuratum,*
16 *Nec exigitur ab illis formalis renunciatio ſolemnitatum.*
17 *Promiſſio, quæ fit per iuramentum Deo, virtualiter includit omnem renunciationem ad omnia contraria.*
18 *Inſinuatio in donatione præſumi poteſt ſpatio* 30. *annorum.*
19 *Inſinuatio tunc lapſu* 30. *annorum cenſetur interueniſſe, quando concurrit obſeruantia.*
20 *in Donatione non poteſt dari de inobſeruantia, quando ab ea numquam fuit reclamatum.*
21 *Depoſitarius non præſcribit, ſed hoc eſt verum in ſimplici depoſitario.*
22 *in Depoſitario, quando ſuperuenit melior titulus, puta donationis, titulus præſumitur ipſum mutaſſe titulum poſſeſſionis, & ſic poſſediſſe titulo magis proficuo.*
23 *Depoſitarius tunc præſcribit, quando ſuperuenit nouus titulus aptus ad præſcribendum.*
24 *Statutum Laicorum non capit caſus iuratos ex defectu iuriſdictionis.*
25 *Confirmatio non iuuat, ſi de ea non conſtet.*
26 *Caſus, quando eſt ſpeciali nota dignus, non venit ſub generali diſpoſitione.*
27 *Papa in dubio præſumitur confirmare ſtatuta Laicorum tanquam Dominus temporalis Status Eccleſiaſtici.*
28 *Vnde confirmatio in dubio minimè debet trahi ad materias eccleſiaſticas.*
29 *Diſpoſitio quælibet recipit interpretationem à ſubiecta materia.*
30 *Confirmatio regulariter non ampliat confirmatum, ſed tantum ligat ſtrictius.*
31 *Voluntas à poteſtate metienda eſt.*
32 *Statutum Laicorum dum non poteſt comprehendere caſus iuratos, nec confirmatio illius eos tanget.*
33 *Ægidiana licet à Papa latiſſimè ſit confirmata, non comprehendit res, & cauſas Eccleſiaſticas.*

* *Allegatur hæc deciſio ſupra in præcedenti Tomo ad deciſionem* 294. *quæ eſt in eadem cauſa, & infra adeſt altera ſub die* 19. *Iunij* 1617.

D E C I S I O DCLXXXII.

NOn placuit Dominis recedere à deciſione in hac cauſa coram me facta die prima Iulij 1615. & inter latè deducta viſum fuit ceſſaſſe omnem difficultatem, quia Mattia poſt depoſitum ſcutor. 900. de quibus agitur, donauit ſcuta 700. filijs depoſitarijs, vnde non potuit poſtea Mattia, ſiue Alexander illius hæres † obtinere mandatum pro inte- 1
gra ſumma ſcutorum 900. & ſic in totum reuocandum venit, *gloſ. fin. ff. de iuriſd. omn. iud.* vbi Bart. *num.* 3. Alex. *num.* 11. Afflict. *deciſ.* 218. *num.* 3. & 4. Put. *deciſ.* 315. *lib.* 1. *in nou.* Rota *in Aſſiſien. nullitatis ſubſtitutionis* 17. *Martij* 1596. *coram bon. mem. Blanchetto, & in eadem* 15. *Nouembris* 1596. *coram bon. mem. Orano, & in alia Romana pecuniaria de Pinellis* 10. *Aprilis* 1598. *coram eodem, & aliàs ſæpè.*

Non obſtat, quod illa donatio fuerit nulla tum ex defectu † inſinuationis, tum ex defectu ſolemnitatum Statuti 2
Narnien.

Nam quoad inſinuationem in primis ſuſtineretur donatio, † vſque ad ſummam quingentorum ſcutorum, *l. ſi* 3
quis pro redemptione, §. cæteris, C. de donat. Ant. de Canario *tract. inſinuat. nu.* 60. *verſ. trigeſimo primo quæro,* Natta *conſ.* 28. *ſub num.* 2. vnde reſpectu iſtorum non poſſet negari exceſſus, † qui ſufficit pro infirmanda tota executione, vt 4
ſupra alleg. 2. adeſt iuramentum, quod † ſupplet defectum 5
inſinuationis, Dec. *conſ.* 488. *num.* 6. Gabr. qui innumeros congerit *concluſ.* 2. *de donat. num.* 66. Seraphin. *deciſ.* 1184. *num.* 4. & fuit dictum *in Peruſina donationis* 12. *Decembris* 1625. *coram Reuerendiſs. Bononien.*

Et viſum fuit non ſubſiſtere replicatio, quod iuramentum non ſit adiectum inſinuationi, ſed aſſertioni, quod Mattia deponens non haberet conſanguineos, quia imò fuit dictum eſſe adiectum etiam donationi, inſtrumentum enim ſic ſe habet, Mattia &c. aſſerens non habere conſanguineos in Ciuitate Narniæ ſponte &c. iurans &c. dedit, donauit, ceſſit &c. ſi enim iurans ceſſit, & donauit, vt apparet ex prædicta lectura, † non eſt verum dicere, quod iu- 6
ramentum non reſpicit donationem, & alia quæ ſubſequuntur, etiam ſuffragatur ſtylus illarum partium apponendi iuramentum in principio inſtrumenti, & apparet ex inſtrumento depoſiti, de quo ſupra confecto per duos menſes ante donationem in eadem Ciuitate, quod pariter incipit à iuramento, ibi, Romulus ſponte &c. iurans &c. fuit confeſſus habuiſſe, & penes ſe habere in depoſitum &c. minus refragari viſa fuit alia replicatio, quod non probetur iuramentum, ex quo † Notarius non dixit, tactis ſcripturis, 7
non omiſſo, quod allegata in contrarium loquuntur in iudicialibus in quibus talis forma iurandi eſt ex ſtylo, † vnde 8
in his terminis videtur poſſe dici, quod inſtrumentum ſub qualibet alia forma concludente iuramentum † præſtitum 9
poſſet operari ſolitos iuramenti effectus ad cumulata per Abbat. *in cap. etſi Chriſtus num.* 3. *de iur. iur.* Seraphin. *de priuil. iur. priuil.* 22. *num.* 16. Surd. *deciſ.* 159. *num.* 19. vbi

pluries de communi tollitur obiectum ex præſentia Iudicis,
10 quæ operatur, vt † iuramentum præſumatur omni meliori modo præſtitum, Bald. *in l. iuris iurandi num.6.* Salic. *num.4. cap. de teſtib.* Rota *in Bonon. bonorum de Marano 16. Iunij 1595. coram Illuſtriſs. D. Card. Millino, Veneta Fœderis matr. 8. Iunij 1598. coram bon. mem. Penia, & in Syracuſana quartæ 14. Ianuarij 1602. coram bon. mem. Litta.*
11 Tantò magis, quia in propoſito poſt verbum, *iurans*, adeſt clauſula, quæ denotat imperfectionem extenſionis, *ad l. cum pater, §. cum imperfecta, ff. de leg. 2.* Bald. *conſ.* 389. *num.1. lib.3.* Caſtr. *conſ. 10. num.5. lib.1.* & ſic ſtante præſentia Iudicis multò magis præſumi quod clauſula, *talis*, contineatur ſub illa imbreuiatura.

Replicabatur etiam iuramentum non ſupplere inſinua-
12 tionem, † niſi ſit adiectum renunciationi inſinuationis, ſecus ſi fuerit ſimpliciter donatum cum iuramento, ex deductis per Menoch. *conſ.165. num.5.* & per Clar. *in §. donatio. qu.18. num. 2.* verùm Domini tranſierunt cum Doctoribus ſupra prius allegatis, qui ſimpliciter dicunt iuramentum ſupplere inſinuationem, & meritò, quia ius non videtur
13 conſiſtere in eo, quod renunciauit iuris ſolemnitati, † ſed in eo, quod illud quod eſt promiſſum ſub iuramento eſt promiſſum Deo, *gloſ. in auth. Sacramenta puberum, verb. publico ſcire, C. ſi aduerſus venditorem,* vnde ſeruari debet,
14 niſi † alias includeret peccatum, *cap. ſi vero de iur. iur. cap. quamuis de pact. in 6.* Abb. *conſ.95. in fin. lib.2.* hinc videmus,
15 quod impuberes obligarunt † ſine ſolemnitatibus iuris ſi fecerunt contractum iuratum, nec exigitur ab illis formalis
16 renunciatio ſolemnitatum, † ſed tantum quod iurauerint ſeruare contractum, vt per Bald. & Salicet. *in iuramento d. auth. Sacram. pub.* talis enim promiſſio facta Deo virtua-
17 liter † includat omnem renunciationem ad omnia contraria, ad *l. 1. §. 1. ff. ſi vſufr. pet. l. 3. §. qui habet,* vbi Caſtr. *de ſeruit. ruſtic. præd.* cum alijs alleg. per Euerard. in loco à conceſſione antecedentis.
18 Imò videbatur poſſe præſumi inſinuatio † ex lapſu pluſquam 30. annorum, Gabr. *de præſumpt. concluſ. 1. num. 56.* Put. *deciſ.132. lib.2. in nou.* Rota *in Beneuentana donationis, ſeu territorij 21. Aprilis 1583. coram bo. mem. Gipſio,* & li-
19 cet replicaretur vltra lapſum temporis, † requiritur etiam obſeruantia donationis ex dictis per Gabr. *conſ. 36. num. 52. lib.1.* & per Put. *deciſ.7. de præſumpt. in epitom.* Attamen reſponſum fuit, quod neque obſeruantia deeſt in hoc caſu,
20 quandoquidem Martia, neque alius pro ea ſpatio dicti temporis petit à Romulo depoſitario ſummam donatam.

Vnde etiam intrare videbatur præſcriptio cui non ob-
21 ſtat reſponſio, † quod depoſitarius non præſcribat.

Nam hoc poſſet habere locum in ſimplici depoſitario,
22 ſecus vbi ſuperuenit melior titulus, prout in hoc caſu † ſuperuenit donatio, quia tunc præſumitur depoſitarius mutaſſe ſibi cauſam poſſeſſionis, & ſic poſſediſſe titulo magis proficuo, Anchar. *conſ.252. ſub num.3. verſ. ego dico,* Caſtr. *conſ 171. numer. 1. verſ. ſi ergo ſecundum,* Aymon. *conſ.*
23 171. *numer.* 1. vnde intrat præſcriptio ad fauorem † illius ſicut ad fauorem cuiuslibet alij, qui nunquam fuiſſet depoſitarius.

Et ex prædictis ceſſare videbatur etiam aliud obiectum
24 defectus ſolemnitatum Statuti Narnien. quia † ſtatutum laicorum non capit caſus iuratos, Bart. & Ang. *in l. nam & poſtea, §. ſi is qui temporali, ff. de iur. iur.* Cepolla *caut.* 20. Grat. *conſ. 41. num. 15. lib. 1.* Boer. *deciſ.328. verſus finem,* Gabr. *de ſtat. concluſ. 11. num. 1.* Rota *in Romana penſionis domus 16. Ianuarij 1598. coram Illuſtriſs. Card. Lancellotto, & in Peruſina donationis 12. Decembris 1608. coram Reuerendiſs. Bononien.* cui obiecto non videbatur ſatisfacere
25 prætenſa confirmatio Apoſtolica, tum quia de illa non conſtat, tum etiam ſi de illa conſtaret non videretur ſatisfactum, niſi Papæ in confirmatione feciſſet mentionem de
26 caſu iurato, tum quia caſus videtur ſpeciali nota dignus, vnde non debet venire ſub generali diſpoſitione, *l. item apud Labeonem, §. hoc edictum, verſ. ea enim, ff. de iniur. cap. cum dilect. de conceſſ. præbend.* Lap. *alleg.70. nu. 7. verſ. & quæ ſpecial.* Gabr. *de legib. concl. 1. num. 1. & 2.* Tum
27 quia Papa in dubio videtur confirmare † iſta ſtatuta laicorum tanquam Dominus temporalis ſtatus Eccleſiaſtici, vnde confirmatio minimè debet trahi ad materias Eccle-
28 ſiaſticas, † quod autem in dubio præſumatur Papam confirmare ſimilia ſtatuta tanquam Dominus temporalis pu-
29 tandum eſt arguendo à ſubiecta materia, † à qua qualibet diſpoſitio recipit interpretationem, *l. ſi ſtipulatus, ff. de vſur.* Corn. *conſ.239. num. 5. lib. 1.* Bero. *conſ. 106. num.26. lib.1.* & quia confirmatio regulariter † non ampliat confir- 30
matum, ſed tantum ligat ſtrictius, *cap. cum dilecta, verſ. volentes autem de confirm. vtil. vel inutil.* Dec. *in rubr. eiuſdem tituli num.2.* Rota *in Burgen. canonicatus 28. Nouembris 1586. coram bon. mem. Gipſio,* & proinde ſi ſtatuentes me-
tiendo † voluntatem à poteſtate ad text. *in l. Lucius, §. Im-* 31
peratores, ff. ad municip. l. ſi quæſita, ff. de cond. & demonſtr. Afflict. *conſ. 3. num. 5. lib. 2.* Roland. *conſ.39. num.2. & ſeq. lib. 1.* non comprehenderunt caſus iuratos, ineptum eſſet
dicere, † quod confirmatio illos comprehendat per ſu- 32
pradicta, hinc videmus, quod Ægidiana quamuis à Papa latiſſimè confirmata non comprehendit res, † & cauſas 33
Eccleſiaſticas, vt fuit dictum in *Imolen. legati 24. Maij 1595. coram bon. mem. D. meo Orano, & in Auximana bonorum 19. Ianuarij 1604. coram R. P. D. Decano, & alias ſæpè &c.*

R. P. D. CARD. VEROSPIO.

Meliten. Hæreditatis.

Veneris 16. Decembris 1616.

ARGVMENTVM.

In flumine publico non poteſt conſtrui nouum molendinum in præiudicium antiqui molendini curſum aquæ impediendo, & qualiter Dominus molendini veteris agere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Molendinum in parte inferiori fluminis, quis facere nequit cum damno ſuperioris molendini.*
2 *Molendinum habens in flumine ſi alius edificet alterum molendinum cum eius damno, quomodo agere poſſit.*
3 *Edictum, ne quid in flumine publico &c. dicitur prohibitorium, & reſtitutorium.*
4 *Aqua liberè debet defluere ad antiqua molendina, ſicuti antea quando primæuus curſus fuit impeditus.*

* *Allegatur hæc deciſio ſupra in præcedenti Tomo ad deciſionem 61. quæ eſt in eadem cauſa, ibique habes alias deciſiones in hac cauſa emanatas.*

DECISIO DCLXXXIII.

Eccleſia Melitenſis cum haberet in flumine publico illius Ciuitatis Molendinum, quod à pluribus annis vſui eſſe conſueuit, Antonius Sanctius aliud in parte dicti fluminis inferiori conſtruxit, & ob diuerſa impedimenta, & parietem in eodem flumine ab Antonio factum, aqua regreditur, nec vt antea fluit ad Eccleſiæ Molendinum, quod propterea non ita de facili molere valet. Vnde prætendens Epiſcopus reintegrari ad priſtinum ſtatum, obtinuit cauſam in Rota mihi committi, & dubio per me propoſito, fuit concluſum ei competere interdictum reſtitutorium. Nam ex teſtibus in Summar. datis apparet illius Molendinum longè antè Molendinum Sanctij fuiſſe conſtructum, & ob dicta impedimenta, & parietem aquæ curſum detrimento Molendini Eccleſiæ retineri. Quod Sanctius facere non
valuit; quamuis enim potuerit in parte fluminis inferri
Molendinum conſtruere, non † tamen impedire potuit 1
ne aqua flueret cum damno ſuperioris Molendini, vt benè declarat Bart. *in l. quominus num.8.* vbi Ripa *num. 43. & 44.* Angel. *numer. 1.* Iaſ. *numer. 50. verſic. tertio quæritur, & cæteri ſcribentes, ff. de flum.* Bald. *conſ.463. num.6. lib. 4.*
Et ſic Eccleſiæ Molendinum ſuperius habenti † contra 2
Sanctium competit interdictum ne quid in flumine publico, vt per DD. communiter in *d. l. quominus*, vbi Bart. *num.9. in 4. queſt.* Iaſ. *num. 52. & ſeq.* Ripa *num. 46.* Aret. *in §. fin. Indict. de interd.* Alexan. *conſ.203. lib. 6.* Quod in- 8
terdictum dicitur prohibitorium, & reſtitutorium dicta *l. 1. propè fin. verſ. deinde ait Prætor*, & ibi gloſſ. *in verb. deinde ff. de flum.* Aret. *in §. Summa nu. 7. inſtit. de interdict.* Specul. *in tit. de cauſ. poſſ. & prop. §. quia vero num. 17.* Caſtr. *conſ.55. nu.1. lib.2.*

Et

Et per conſequens debebit aqua, remotis omnibus
4 impedimentis iuxt. primæuum † ſtatum liberè fluere,
ne vllum amplius Eccleſiæ Molendinum præiudicium
afferatur.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Placentina Fructuum.

Veneris 15. Aprilis 1616.

A R G V M E N T V M.

Gratia conceſſa cum clauſula, *ex nunc &c.* eſt pura, & ſtatim ſortitur ſuum effectum, & acquiritur ius quæſitum, & non poteſt auferri, niſi derogetur regul. de Iure quæſito non toll. In ſubrogatum generaliter non tranſeunt priuilegia perſonalia &c.

S V M M A R I V M.

1 *Conceſſio facta cum clauſula*, ex nunc &c. *non eſt conditionalis, ſed pura.*
2 *Conceſſio, quando eſt pura, ſtatim ſortitur effectum, & quæritur ius in re ei, ad cuius fauorem eſt facta, & num. 7.*
3 *In vacationibus per obitum, non ſolet amplius apponi clauſula, cum ſuſpenſione vnionum.*
4 *Suſpenſio facit dormire vniones beneficiorum perinde, ac ſi non eſſent facta.*
5 *Per ſubrogationem generalem priuilegia perſonalia non tranſeunt in ſubrogatum.*
6 *In ſubrogatum non tranſit exceptio regulæ de triennali per defunctum in actis oppoſita.*
8 *Ius quæſitum, quando aufertur, eſt neceſſaria derogatio regul. de iur. quæſit. non tollend. & numer. 15.*
9 *Subrogatio intelligitur, ſine præiudicio iuris alterius.*
10 *Diſmembratio, & applicatio, quando dicatur habuiſſe effectum.*
11 *Poſſeſſio capta lite pendente, non ſuffragatur, vide num. 12.*
13 *Iudicium merè poſſeſſorium nihil commune habet, cum petitorio.*
14 *Beneficiorum applicatio dicitur effectuata, ſi ſemel fuerit capta poſſeſſio, & etiam per duos menſes retenta.*

Præſens deciſio eſt in eadem cauſa, quæ ſupra deciſio 36. in præcedenti Tomo.

DECISIO DCLXXXIV.

DVbitaui, An litteræ Adriani IV. & Clem. VII. fuerint
effectuatæ quoad diſmembrationem, & applicationem fructuum decanatus Placentin. & quia effectus dubij
erat, vt videretur, vtrum in prouiſione Ioannis neceſſaria
fuiſſet derogatio regulæ de iur. quæſ. non toll. Domini dixerunt, ad prædictum effectum per ſolam decanatus vacationem, quæ per mortem Garziæ Paniaguæ, & aliorum obtigit, fuiſſe dictam applicationem ſufficienter
effectuatam: & quatenus etiam ad hunc effectum requireretur poſſeſſionis vniti beneficij adeptio, illam eſſe
probatam.

Quòd enim ſola vacatio ſufficiat, probari viſum fuit ex
eo quod in dictis litteris applicatio facta legitur de præſenti,
1 & cum clauſula, *ex nunc &c.* hac enim † clauſula ſtante ap-
plicatio non eſt conditionalis, ſed pura, iuxta trad. per
Oldr. *conſ.* 223. ſæpius à Rota canonizatum. Et propterea
2 in illo ipſo inſtanti, † quo beneficium vacauit, dicitur ſor-
tita effectum, & quæſitum ius in re ei, ad cuius fauorem
facta eſt applicatio, vt latè explicat Staphil. *de lit. grat. & iuſt.*
in ſecunda forma mandati de prouiden. num. 3. *&* 4. vbi ſub-
3 dit, quod hinc practica inoleuit, quod in vacationibus † per
obitum non ponitur clauſula cum ſuſpenſione vnionum, &
ſi ponitur, ſolet caſſari, quia cùm vnio iam ſit ſortita effe-
ctum, Papa per nouam prouiſionem non cenſetur velle ei
derogare, & eius dictum ſecuta eſt ſæpius Rota, & præ-
ſertim *in alia Placentina diſmembrationis 23. Martij* 1590.
coram Rubeo, in qua etiam dictum fuit, quod ſtante dicta
effectuatione per obitum, erat neceſſaria derogatio regulæ
de Iur. quæſ.

Non obſtat, quod antequam vacatio decanatus contin-
geret, fuit ſuſpenſa dicta applicatio in gratia Coadiutoriæ
Paniaguæ conceſſa, & propterea non poteſt dici per mor-
tem Garziæ effectuata: cùm ſuſpenſio faciat † dormire 4
vniones perinde ac ſi non eſſent, vt inquit Caſſad. *dec.* 5. *n.* 4.
de reſeruat. quia etiam hoc admiſſo, negari tamen non poteſt,
quin ſaltem ceſſante per mortem Paniaguæ dicta ſuſpenſio-
ne, applicatio effectum ſortita fuerit.

Nec obſtat, quòd in locum Paniaguæ ſubrogatus fuit An-
tonius, & conſequenter alij, & quod virtute dictæ ſubro-
gationis, tacitè videatur repetita ſuſpenſio fauore Paniaguæ
conceſſa fuerit, illa non venit ſub generali ſubrogatione,
quia per eam † priuilegia perſonalia in ſubrogatum non 5
tranſeunt, Iaſ. *conſ.* 20. *n.* 15. *lib.* 1. cum alijs per Gabr. *concl.*
2. *num.* 64. *de regul. iuram.* prout in ſubrogatum † quoque 6
non tranſit exceptio regulæ de triennali per defunctum in
actis oppoſita, niſi Papa in ſpecie ſubroget ad illam, Gomeſ.
ſuper regul. de trienn. quæſt. 14. *in princ. & verſ. & funda-
mentum iſtius opinionis.*

Ex quo etiam, vt dixi, in eo ipſo inſtanti, † quo decana- 7
tus vacauit, quæſitum fuit ius in re Canonicis, ad quorum
fauorem facta eſt applicatio, non fuit per dictam ſubroga-
tionem, vel etiam ſuſpenſionem poſtea ſubſecutam, ali-
quod eis † præiudicium illatum, ſed neceſſaria omninò erat 8
derogatio regulæ *de iur. quæſit. non toll.* Abb. *in cap. non de-
bet ſub num.* 14. *in fin. de conſang. & affin. & in cap. fin. in* 3.
notab. de conſtit. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 3. *de reſcript.* Rot. *dec.*
544. *in fin. par.* 1. *diuerſ.* Card. Seraphin. *deciſ.* 1082. *n.* 9.
idque eo magis quia in litteris Summorum Pontificum
Adriani, & Clementis, expreſsè diſpoſitum fuit, quod ex
tunc Canonici gauderent beneficio regulæ *de iur. quæſit.
non tollen.* cum clauſula ſublata, & alijs prægnantiſſimis,
& regulariter † ſubrogatio intelligitur ſine præiudicio 9
iuris alteri quæſiti, Satn. *de ſubrog. q.* 8. Card. Seraph. *de-
ciſ.* 990. *num.* 8.

De reali poſſeſſionis adeptione, imò fructuum etiam per-
ceptione conſtat, ex pluribus Iuribus pro parte Canonico-
rum productis, in quibus apparet, quod poſt obitum Pania-
guæ de anno 1598. & etiam 1606. Canonici, ad quorum
fauorem facta erat applicatio, actualem, & realem poſſeſ-
ſionem præbendæ diſmembratæ acceperunt, illamque per
ſex annos cum fructuum perceptione retinuerunt, vt latius
in facto deducitur. Vnde negari non poteſt, quin ſaltem
dicta applicatio, & diſmembratio per dictam † poſſeſſionis 10
adeptionem, & fructuum perceptionem effectuata fuerit,
Calder. *conſ.* 13. *n.* 2. *de reb. eccl. non alien.* Mandoſ. *ſuper
regul. reuoc. vnion. q.* 5. *n.* 3. *& ſeq.*

Non obſtat, quòd poſſeſſio capta † ſit lite pendente, at- 11
que ideò Canonicis ſuffragari non poſſit, quia vt in facto
oſtenditur, lis, quæ ex aduerſo prætenditur fuit ſuper effe-
ctuatione vnionis, quæ viuente Paniagua, & non obſtante
ſuſpenſione ab ipſo obtenta à Canonicis prætendebatur, &
propterea impedimento non fuit, quominus dicto Paniagua
vita functo, † & ſuſpenſione extincta, denuò poſſeſſio capi, 12
atque dicta vnio effectuari potuerit, *ad tiad.* per Lancell. *de
attent. lit. pend. limit.* 2. *n.* 39. *& ſeq.*

Nec facit, quod Canonici poſtea fuerint ab eorum poſſeſ-
ſione deiecti, quia id factum fuit vigore Breuium, & in iu-
dicio merè poſſeſſorio, & executiuo, † quod nihil commune 13
habet cum petitorio, in quo nunc verſamur, *vulg. l. natura-
liter §. nihil commune ff. de acq. poſſ.* vltra quod ſufficit ad hoc,
vt applicatio dici poſſit effectuata, quod poſſeſſio † ſemel ca- 14
pta, & etiam per duos menſes retenta fuerit, Caſſad. *dec.* 9.
n. 2. *de cauſa poſſ. & propriet. addit. ad dec.* 3. *de præbendis in
non.* Gem. *conſ.* 78. *n.* 5. *ad fin. verſ. nec obſtat ſi dicatur.*

Quod dicitur in Collatione Ioanni facta fuiſſe litteris
Adriani derogatum per clauſulam, *non obſtan. præmiſſis
&c.* videtur eſſe extra dubium in quo tantum de effectuatio-
ne quæritur, & in omnem euentum non poteſt dici, quod
per dictas clauſulas fuerit ſufficienter litteris derogatum,
quia ſtante effectuatione applicationis in dictis litteris con-
tentæ, † neceſſaria fuiſſet expreſſa derogatio regulæ *de iur.* 15
quæſ. non toll. ex ſupr. adductis.

EMINENTISS. D. CARD. VEROSPIO SENIORI.

Bononien. Molendini.

Lunæ 23. Ianuarij 1617.

ARGVMENTVM.

Ædificandi licentia in ſolo proprio dominio nequaquam poteſt denegari, & maximè quando omnia neceſſaria ad ædificandum ſunt præparata, & intendit ædificare, vt ſibi proſit, & non vt alteri noceat.

SVMMARIVM.

1 *Ædificandi licentia quando petenti non poſſit denegari.*
2 *Ædificij proſecutio, quibus concurrentibus non poſſit impediri amplia n.3.*
4 *Ædificandi licentia tunc multò minus venit deneganda, quando iam omnia neceſſaria ad ædificandum ſunt præparata.*
5 *Ædificare in proprio ſolo vnicuique de Iure ad ſui libitum licitum eſt.*
6 *Ædificare in proprio ſolo cuique licet, dum potiſſimum id faciat, vt ſibi conſulat, non vt inferat alteri præiudicium.*

Deciſio hæc eſt in eadem cauſa de qua in præcedenti Tomo, eſt deciſio 32. vbi annotaui cæteras deciſiones in iſta cauſa factas.

DECISIO DCLXXXV.

FRanciſcus Parata pro vſu Molendini, quod habet in Territorio Bononienſi facto, quondam Canale ex flumine Iudicis aquam duxit, quæ deindè per diuerſa loca fluit, & ſucceſſiuè labitur ad prædium Equitis Bonfioli, qui propterea cùm in dicto ſuo prædio vellet & ipſe conſtruere Molendinum, necnon pro ducenda ad illud aqua, nouum alueum efficere, idem Parata, præuia noui operis nunciatione ab Auditore Generali Bononiæ inhibitionem obtinuit, vt Eques ad vlteriora tam in Canalis, quàm in Molendini confectione non procederet; ſed poſtea dictus Iudex cùm per ſententiam omnia conceſſiſſet Equiti, dummodo tamen in nouum alueum ille aquam non immineret, nec eam inuito Parata ad ſuum duceret Molendinum, cauſa per viam appellationis coram me introducta, Dubitaui, An interim dicto Equiti danda eſſet ædificandi licentia, & ipſo ſolùm informante, Domini eam eſſe concedendam reſpon-
1 derunt cùm † præſtiterit Eques cautionem de demoliendo in euentum ſuccumbentiæ, nec non omnia in priſtinum reponendo. Vnde benè videtur poſſe opus inceptum proſequi, *l. prætor ait §. Deindè ait Prætor*, *l. non ſolum §. ſi cum poſſem l. de pupillo §. ſi is cui*, *l. ſtipulatio §. 1. ff. de nou. oper. nunc. l. 1. §. planè ſi ſatiſdatum eſt ff. de remiſſi.* Cùm præſertim à die nunciationis tres menſes præſtiterint, & per conſequens etiam ſi Parata offerret incontinenti probare ius ædificandi
2 dicto Equiti non competere, operis tamen † proſecutio non eſſet impedienda, *cap. vlt. cum ibi not. de nou. oper. nunciat. l. vnic. C. eodem*, Creſcen. *dec. 1. eod. tit.* Put. *dec. 125. lib. 2.*
3 *in nou.* Et tantò † minus cùm vltra lapſum dicti temporis nec hodie per Paratam aliquid de malo Equitis Iure doceatur.
4 Accedit, eumdem Equitem ante nunciationem † magnam pecuniarum ſummam in rebus ad ædificium neceſſarijs impendiſſe, quo caſu facilius illi concedenda venit ædificandi licentia, *l. de pupillo §. ſi quis riuos*, vbi Bart. & Doct. *ff. de nou. oper. nunciat.* Theſaur. *dec. 204. n. 5.* Quod congruit
5 etiam diſpoſitioni cùm vnicuique liceat in proprio † ſolo ad ſui libitum ædificare, *l altius C. de ſeruit.* Bero. *conſ. 134. n. 15. & conſ. 135. n. 4. lib. 3.* Afflict. *dec. 388. num. 1.* Cùm
6 præſertim id potiſſimum fiat, † vt ſibi quiſque conſulat, non vt inferat alteri præiudicium, Angelus Aretin. *conſ. 94. nu. 2.* Alex. *conſ. 174. n. 6. lib. 2.*

Quo verò ad Ius ducendi aquam, Domini alterius inſpectionis eſſe voluerunt &c.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Lauretana Iuriſdictionis.

Veneris 23. Ianuarij 1617.

ARGVMENTVM.

Declaratio an in erectione Eccleſiæ Lauretanæ in Cathedralem, ſit comprehenſa Sancta Capella, ſtante obſeruantia prætenſa hinc inde.

SVMMARIVM.

1 *Probationes plures imperfectæ iunguntur ad faciendam plenam probationem.*
2 *Contentum an ſit diuerſum à continente.*
3 *De Eccleſia diſpoſitum habet locum in omnibus Capellis.*
4 *Caput humanum, licet ſit dignius reliquo corpore, non propterea iudicatur tamquam res diuerſa à corpore.*
5 *Cathedralis Eccleſia ſola aliquando vocatur Eccleſia.*
6 *Eccleſiæ ambitus appellatur Eccleſia.*
7 *Proœmij verba denotant cauſam finalem.*
8 *Sponſa fit particeps dignitatis ſponſi.*
9 *Clerus, & Epiſcopus venit nomine Eccleſiæ.*
10 *Horæ Canonicæ, licet decantentur in particularibus Capellis, nihilominus intelliguntur decantatæ in honorem ipſius Capellæ principalis.*
11 *Capella principalis facit vnum corpus cum ſuis Capellis inferioribus.*
12 *In parte quod fit, cenſetur factum in totum.*
13 *Capita duo ſi dentur in eodem corpore, eſt monſtruoſum.*
14 *Interpretatio ſemper ea eſt capienda, per quam euitatur abſurdum, aut inſolitum, vel repugnans naturæ actus, qui geritur.*
15 *Narratiua Papæ de facto proprio probat.*
16 *Referens nihil aliud probat, quàm relatum.*
17 *Scriptura vna declarat aliam.*
18 *Bona temporalia Eccleſiæ multis in locis adminiſtrantur ſeparatim ab Epiſcopo.*
19 *Capella in aliqua Eccleſia, quod ſit exempta à Titulari illius Eccleſiæ, non eſt inconueniens.*
20 *Concluſio deducta à diſcretiua loquutione, non eſt niſi quædam coniectura, non concludens per neceſſe.*
21 *Coniecturæ debiliores ceſſare debent concurrentibus validioribus.*
22 *Clauſulæ derogatoriæ exequutiuæ declarant continentiam.*

Deciſio præſens eſt in eadem cauſa, quæ eſt ſupra deciſio 34. in præcedenti Tomo, & infra habetur altera ſub die 13. Nouembr. præſentis anni 1617. coram eodem bon. mem. Card. Sacrato.

DECISIO DCLXXXVI.

DVbitaui, An in erectione Eccleſiæ Lauretanæ in Cathedralem, iuncta prætenſa hinc inde obſeruantia, ſit comprehenſa Sancta Capella, in caſu, & ad effectum de quo agitur. Et placuit Dominis reſoluere Sanctam Capellam comprehendi in dicta erectione, reſeruato, vt de obſeruantia videretur; Fundamenta reſolutionis † fuerunt
plura, quæ ſaltem ſimul iuncta ſuffragari videbantur, iuxta 1
regulam *de qua in cap. cum cauſam il 1. de probat. gloſ. in l. 2. in verbo*, legitimis, *ff. de excuſ. tut.* cum alijs adductis per Gabr. *concl. 1. n. 1. de probat.*

Primò, verba Bullæ erectionis, de quibus in Bullario Sixti Papæ V. 34. in ordine; Papa enim facta narratiua, quod in Oppido Lauretano adeſt vna inſignis Collegiata ſub inuocatione B. Mariæ Virginis, in cuius medio ineſt illud ſacrum Cubiculum, in quo nata fuit Virgo Maria, & ibidem ab Angelo ſalutata, Saluatorem Mundi de Spiritu Sancto concepit, & in quo Cubiculo Deus Omnipotens interceſſione eiuſdem Virginis miracula in dies operari dignatur, propterea cupiens Eccleſiam huiuſmodi dignioribus titulis decorare, præ-

prædictum Oppidum in Ciuitatem, Eccleſiam verò huiuſ-
modi in Cathedralem perpetuò erexit; Cùm igitur Papa
erexerit in Cathedralem illam Eccleſiam, in cuius medio
ineſt ſacrum Cubiculum, ideò videtur erexiſſe, & ipſum
ſacrum Cubiculum, ne aliàs hoc Cubiculum, quod modo
redactum eſt ad inſtar Capellæ, & ita communiter vocatur,
2 & in quo in dies celebratur, tanquam contentum † ſit di-
uerſum à continente, ad text. *in l. cum qui ædes ff. de vſucap.*
Dec. *conſ.* 123. *num.* 34 *lib.* 3. ſignanter quod diſpoſitum de
3 Eccleſia † habeat locum in omnibus Capellis, *eſt textus in
cap. ſi Ciuitas, verſ. ratione quoque de ſent. excomm. in 6.*
ad idem facit *c. vnicum de conſecr. Eccleſ. vel Altar. eod.
lib.* 6. Nec refragatur, quod Capella in hoc caſu ſit dignior
ipſa Eccleſia, quia hoc non tollit, quin faciat vnum corpus
4 cum ipſa Eccleſia, ſicut euenit de capite humano, † quod
licet ſit dignius reliquo corpore, non propterea iudicatur,
tanquam res diuerſa ab ipſo corpore, ſed cum illo facit vnum
quid, & fuit obſeruatum, quod Papa non erexit in Cathe-
5 dralem ſimplicem Collegiatam, quæ ſola aliquando vocatur
Eccleſia, *vt per gloſ. in cap. cum Clerici de verborum ſignif.*
ſed erexit ipſam Eccleſiam materialem, hoc eſt ambitum
murorum ad faciendam Orationem, ſiue conſequendam
6 Indulgentiam deſtinatum, qui ambitus, † & ipſe appella-
tur Eccleſia, Card. *in Clem.* 1. §. *fin. de reliq. & vener. Sanctor.*
Archid. *in rubr. de conſecr. Eccleſ. num.* 1. quod patet, quia
Papa erexit in Cathedralem illam Eccleſiam, in cuius me-
dio ineſt ſacrum Cubiculum; Certùm eſt autem, quod ſa-
crum Cubiculum tanquam quid corporale non eſt in me-
dio Eccleſiæ materialis, & prout eſt ambitus murorum; ex
quibus ceſſare videbatur præcipuum ex aduerſo obiectum,
quod ſimplex Collegiata fuerit illa, quæ fuerit erecta in
Cathedralem.

Secundò loco fuit ponderatum, quod intentio principa-
lis Summi Pontificis fuit decorare, & exornare dignioribus
titulis, & nominibus Sanctam Capellam, in qua nata eſt
B. Virgo, & in qua concepit de Spiritu Sancto, vt patet ex
7 verbis ſupra ponderatis, quæ † denotant cauſam finalem,
l. fin. ff. de hered. inſtit. Oldr. *conſ.* 103. *num.* 2. Roman. *conſ.*
38. *num.* 1. Alex. *conſ.* 106. *num.* 10. *lib.* 6. fuit dictum *in
Bononien. de Maluetijs 24. Februarij 1612. & in Sipontina
Iuriſdictionis 24. Maij 1613. coram me*, & res ipſa demon-
ſtrat, & quia non aderat alia cauſa extinguendi annexum
Epiſcopatum Recanateñ. Hic autem effectus decoris ſcilicet,
& ornamenti S. Capellæ magis ſequitur dicendo, quod Pa-
pa erexerit Sanctam Capellam in Cathedralem, quàm di-
cendo, quod non erexerit, & ſic quod remanſerit ſimplex
Capella, ergo eſt capienda interpretatio, quod erexerit.
Non obſtat, quod honorificentius fuerit S. Capellæ rema-
nere ſubiectam immediatè Summo Pontifici, prout erat
antea, quàm hoc modo ſubijci Epiſcopo Lauretano, quia
hoc benè procederet, ſi remaneret in ſtatu ſimplicis Capel-
læ, ſed cum mediante huiuſmodi erectione de Capella fiat
Cathedralis, & ſponſa Epiſcopi, illius ſtatus ſit honorifi-
8 centior, & non propriè dicitur ſubijci, ſed adiungi ſuo
ſponſo, & tanquam ſponſa ſit particeps dignitatis illius, ad
text. *in l. vlt.* ibi, & ſentiat eius fulgorem *C. de nupt. l. mu-
lieres honore maritorum C. de incolis lib.* 10. innumeros con-
gerit Tiraq. *de nobilit. c.* 18. *num.* 1. *cum plur. ſeqq.* maximè
quia Epiſcopus Lauretanus non fuit ſubiectus alicui Metro-
politæ, ſed immediatè Sedi Apoſtolicæ. Vndè S. Capella per
huiuſmodi erectionem acquiſiuit nouam dignitatem, & ni-
hilominus nihil amiſit circa ſubiectionem, cùm pariter re-
manſerit immediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ. Et fuit ob-
ſeruatum, quod ſecundum lecturam partis aduerſæ, iſta S.
Capella per huiuſmodi erectionem nedum minimè acquiſi-
uiſſet nouum decorem, & ornamentum, vt fuit de inten-
tione Papæ, ſed potius amiſiſſet de antiquo. Etenim cùm
negari non poſſit Collegiatam Eccleſiam fuiſſe erectam in
Cathedralem, S. Capella Collegiata remaneret ſubiecta
Cathedrali tanquam ſuo Capiti, non autem S. Capellæ, vt
erat prius; vnde S. Capella amiſiſſet titulum, & ſuperiori-
tatem Collegiatæ, & amplius poſſet carere ſolito cultu, eſ-
ſet enim neceſſe Epiſcopo formare nouam Capellam princi-
palem in ſua Cathedrali Eccleſia, & in illa, & ad illius ho-
norem iuxta ritum vniuerſalis Eccleſiæ celebrare diuina of-
9 ficia cum ſuo Capitulo, & Clero, † qui Clerus, & ipſe
venit nomine Eccleſiæ, vt per gloſſ. *in d. §. cum Clerici de
verb. ſignific.* & ſic S. Capella remaneret ſpoliata celebratio-
ne diuinorum officiorum; Nec facit, quod neque nunc in
S. Capella decantentur diuina officia, ſed in alia Capella
ſeparata, quia hoc non tollit quin dicantur celebrata in ho-
norem Capellæ principalis, vt practicatur in Eccleſia S. Pe-
tri de Vrbe, & in alijs, in quibus decantantur Horæ † Ca- 10
nonicæ in particularibus Capellis, & nihilominus intelli-
guntur decantatæ in honorem ipſius Capellæ principalis,
quia † ipſa facit vnum corpus cum ſuis Capellis inferioribus, 11
vnde quod ſit † in parte cenſetur factum in toto, *l. quæ de to- 12
ta ff. de rei vendic.* Federic. de Sen. *conſ.* 159. *in fin. verſ. non
obſtat.* ſecus eueniret, ſi S. Capella conſideraretur tanquam
quid ſeparatum ab ipſa Cathedrali, quia tunc non poſſet ap-
plicari, quod diuina officia celebrata in Cathedrali cenſean-
tur celebrata in honorem S. Capellæ.

Ex quibus reſultare viſum fuit tertium argumentum,
nempè, quod ſi S. Capella non fuiſſet comprehenſa in ere-
ctione, ſed remanſiſſet quid ſeparatum, & prout erat prius,
oporteret dare duo capita in Eccleſia Lauretana, quod eſſet
† monſtruoſum, & inſolitum per ea, quæ latè deducta 13
fuerunt in hac eadem cauſa die 20. Iunij 1616. coram me.
Vnde viſæ fuerunt applicari vulgares concluſiones, quod
illa ſit capienda interpretatio † ne ſequatur abſurdum, 14
aut inſolitum, vel repugnans naturæ actus, qui geritur, ad
text. *in l. cum inter de except.* Gem. *conſ.* 73. *n.* 10. *verſ. Item
ſtatutum*, Cald. *conſ.* 13. *in fin. de teſtam.*

Quartò loco mouit Dominos, quod idem Pontifex in Bul-
la erectionis Militum Lauretanorum edita poſt annum in
procemio, poſt plures in Deiparam Virginem laudes, nar-
rat ſe in honorem eiuſdem Virginis Sacroſanctam Domum
Lauretanam decoraſſe dignitate Epiſcopali, & ex Collegia-
ta erexiſſe in Cathedralem; Hæc autem narratiua, quod
ipſe Domum prædictam in Cathedralem erexerit tanquam
narratiua † Papæ de facto proprio, viſa fuit omninò proba- 15
re, ad text. *in Clem. vnica de probat.* Vital. *ibidem à num.* 14.
vſque 19. Lap. *alleg.* 67. Verall. *deciſ.* 286. *par.* 2. Rot. *deciſ.*
266. *par.* 2. *diuerſ.* & multos allegat Gabr. *de probat. concl.* 2.
num. 2. *cum plur. ſeqq.* maximè cùm principaliter pertine-
ret ad factum, de quo agebatur in illa Conſtitutione, nem-
pè ad ornamentum huius S. Domus, ad quem finem fie-
bat erectio Collegij prædictorum Militum, vt habetur in
eadem Conſtitutione.

Nec placuit Dominis reſponſio, quod Bulla erectionis in
Cathedralem, vnde nil † magis probat, quàm relatum. 16
Nam præter quod Bulla erectionis Lauretanorum non vti-
tur aliquo verbo relatiuo, etiamſi operetur, obiectum poſ-
ſet procedere, ſi ex Bulla Lauretanorum deduceretur noua
diſpoſitio circa erectionem Cathedralis, ſecus quando hoc
deducitur per viam declarationis, quia vna ſcriptura decla-
rat aliam, iuxta notata *in l. qui filiabus, & in l. ſi ſeruus plu-
rium §. fin. ff. de leg.* 1. Bart. *in l. ſi vitum in princip. ff. de petit.
hered.* Alex. *conſ.* 170. *num.* 5. *lib.* 5. Dec. *conſ.* 336. *num.* 2.
Crauett. *conſ.* 226. *n.* 6. & declaratio non dicitur noua diſpo-
ſitio, *l. hæredes palam §. ſi quid poſt factum de teſtament. gloſ.
in cap. per tuas verb. de nouo de donation.* Felin. *in cap. ſuper
quæſtionum n.* 1. *de offic. delegat.* Decian. *in l. edita num.* 47.
C. de eden.

Non obſtat, quod ex Bulla erectionis detegatur Papam
non intellexiſſe remouere Protectoriam huius Sanctæ Ca-
pellæ, cùm mandauerit Epiſcopum pro ſua dote debere re-
cipere certam portionem ex prædijs Sanctæ Domus decla-
randis per Cardinalem tunc Protectorem; fuit enim reſpon-
ſum ex hoc benè inferri, quod Papa noluerit tollere Prote-
ctoriam quoad bona temporalia, ſed non exindè ſequi quin
voluerit erigere prædictam S. Capellam in Cathedralem cum
omnibus, quæ veniunt ex conſequenti neceſſariò dictæ ere-
ctionis, qualia non videntur eſſe bona † temporalia Eccle- 18
ſiæ, quæ vt docet praxis in multis locis adminiſtrantur ſepa-
ratim ab Epiſcopo, vt ſunt redditus pro Fabrica ipſiuſmet
Cathedralis, pro celebratione officiorum, & ſimilium, &
fuit ponderatum, quod attento hoc argumento Papa nul-
lam feciſſet erectionem, quia & ipſa Eccleſia materialis, in
cuius medio eſt S. Capella, & ipſa Collegiata, & vniuerſus
Clerus, quin & Populus Lauretanus non ſolum in tempo-
ralibus, ſed etiam in ſpiritualibus erant per prius ſub Prote-
ctoria Sanctæ domus Lauretanæ.

Minus facit, quod non ſit inconueniens in vna † Eccleſia 19
adeſſe Capellam exemptam à Titulato illius Eccleſiæ, quia
hoc admittitur poſſe euenire, ſed negatur eueniſſe in hoc ca-
ſu, ſtantibus circumſtantijs facti, de quibus ſupra.

Neque etiam obſtat, quod Papa diſcretiuè loquutus fue-
rit de Eccleſia, & Capella, & proinde erigendo Eccleſiam
non videatur comprehendiſſe Capellam, quia fuit negatum
Papam

Papam diſcretiuè loquutum fuiſſe de Eccleſia, & Sancta
Capella; non enim enunciauit Eccleſiam, & Capellam
tanquam corpora diuerſa, puta, ſi dixiſſet in Oppido Lau-
retano duas Eccleſias, alteram Collegiatam ſub Inuocatio-
ne Sanctæ Virginis, alteram verò ſacrum Cubiculum, in
quo B. Virgo nata fuit &c. ſed enunciauit tanquam vnum,
& idem, vt ſupra demonſtratum eſt. Præterea concluſio
30 † deducta à diſcretiua loquutione, non eſt niſi quædam
coniectura, non enim concludit perneceſſe, vt patet ex il-
lo Euangelij Marci cap. 16. *Dicite Diſcipulis eius, & Petro*,
quæ aliàs concluderet Petrum non fuiſſe Diſcipulum, &
31 proinde † ceſſare debet concurrentibus validioribus conie-
cturis, prout viſæ fuerunt concurrere in hoc caſu ex
ſupra deductis.

Non denique viſum fuit obſtare, quod Papa expreſsè
non derogauerit iuri Protectoris, nec fecerit de illo mentio-
nem, quia hæc non ſunt neceſſaria in conceſſione de ſui
natura præiudiciali, vt latè fuit dictum coram me *in Cæ-
ſarauguſtana iuriſdictionis 5. Februarij 1609.* & quod Papa
voluerit detrahere de iure Protectoris eſt pluſquam certum;
tum quia non dubitatur ſuppoſuiſſe nouo Epiſcopo Eccle-
ſiam continentem, necnon Clerum, & Populum Laure-
tanum, quæ prius erant ſub Protectore, vt ſupra pondera-
tum eſt. Tum etiam quia in clauſulis derogatorijs fecit
mentionem de Præſule Lauretano, qui tunc non erat alius,
32 quàm Protector Sanctæ Capellæ, & clauſulæ † derogato-
riæ exequutiuæ declarant continentiam diſpoſitiuarum, Iaſ.
in l. pupillaris n. 2. de vulg. pupill. Felin. *in cap. nonnulli n. 27.
concl. 15. de reſcript.* Achill. *deciſ. 3. n. 4. qui fil. ſint legit.*
Seraph. *dec. 1321. & fuit dictum in Romana legitima 16. De-
cembris 1616. coram me.*

REVERENDISS. DVNOZETTO

Archiepiſcopo Seleucieñ.

Salernitana Parochialis.

Lunæ 23. Ianuarij 1617.

ARGVMENTVM.

Geſta lite pendente ſine dubio dicuntur attenta-
ta, quando quoque emanauit inhibitio. At-
tentata ceſſant, quando conſtat de re iudica-
ta, quæ tamen ad hunc effectum non ſufficit
allegare, niſi etiam tranſportentur acta, vt
cognoſci poſſit an ſint iuſtæ ſententiæ latæ, &
hoc maximè, quando allegans rem iudicatam
non poſſidet.

SVMMARIVM.

1 *de Attentatis, quando dicatur conſtare.*
2 *Lite pendente, & inſuper ſtante inhibitione, quis niſi at-
tentatè poteſt aliquid litigioſum exigere.*
3 *Lite pendente, tunc geſta ſine dubio dicuntur attentata,
quando etiam emanauit inhibitio.*
4 *Attentata ceſſant, quando adeſt res iudicata.*
5 *de Re iudicata non poteſt dici conſtare, donec non tranſ-
portentur acta.*
6 *Ex quibus ſcilicet poſſit conſtare, an ſententiæ ſint
iuſtæ.*
7 *Rem iudicatam non ſufficit allegare, quando quis non
poſſidet, niſi per finalem executionem ſuum habuerit ef-
fectum, aliàs dicitur iis pendere.*

*Vide deciſionem 79. in præcedenti Tomo, quæ eſt in præ-
ſenti cauſa.*

DECISIO DCLXXXVII.

Domini dixerunt conſtare de attentatis, ea moti ratio-
1 ne, † quia cùm fuerit in hac cauſa reſolutum Lunæ
5. Iulij 1611. coram Illuſtriſſimo Cardinali Ludouiſio in
Eccleſia S. Marci ad Rotam adeſſe duo beneficia diſtin-
cta, & vtrumque fuiſſe in poſſeſſione percipiendi fructus
pro medietate, Rectoreſque in tali poſſeſſione manutenen-
dos, non poterat poſtea Thomas non obſtante litis penden-
2 tis, ac inhibitione † Rotali exigere, prout exegit omnes
fructus, vt ipſe articulauit, & deponunt teſtes per ipſum
examinati abſque vitio attentatorum, quæ in hoc caſu ſine
difficultate reſultant † non ſolum propter litem, ſed etiam 3
propter inhibitionem Rotalem *tot. tit. nil. non. appell. pend.*
Lancell. *de attentat. cap. 20. ampliat. 11. num. 4.* Achill.
deciſ. 29. num. 6. de appell. Rota *dec. 785. num. 6. par. 1. &
fuit ſæpiſſimè deciſum.*

Non obſtat exceptio † allegata rei iudicatæ in fauorem d. 4
Thomæ ab eodem D. Cardinali Ludouiſio, ex cuius capite
ipſe prætendebat ceſſare attentata, Dominis enim viſum
fuit † non poſſe obijci rem iudicatam cum non fuerint tranſ- 5
portata acta, *cap. cupientes verſ. cum omnibus actis de elect.
lib. 6.* Doct. *in l. qui ad ciuilia C. de appell.* Gabr. *concl. 5. n.
vlt. tit. de appell.* Caſſad. *deciſ. 2. num. 10. eod. tit.* ex quibus
conſtare † poſſit de iuſtitia d. ſententiæ, & quod Thomas 6
probauerit omnes fructus aliquando ad ſuum beneficium
ſpectaſſe, itaut parti incumberet onus probandi aliquam
diſmembrationem.

Placuit etiam reſponſio, quod quando quis non poſſidet,
† non ſufficit allegare rem iudicatam, niſi per finalem exe- 7
cutionem ſuum habuerit effectum, quia tunc dicitur lis pen-
dere, Put. *deciſ. 311. lib. 2.* Sarnen. *de annal. q. 44.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. DVNOZETTO

Archiepiſcopo Seleucieñ.

Pampiloneñ. Beneficiorum de Tafalla.

Veneris 7. Aprilis 1617.

ARGVMENTVM.

Commiſſio tribuit iuriſdictionem conditionalem
ſtante clauſula, *dummodo*, & clauſula poſita
in prima commiſſione cenſetur repetita in ſe-
quentibus. Executio iuxta opinionem, quam
ſeruat Rota dicitur cœpta poſt relaxationem
executorialium. Clem. Auditor. de reſcript.
intrat ſemper vbicumque ſubeſt eadem cauſa
euitandi circuitum.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſio ſi habeat clauſulam,* dummodo, *non tribuit iu-
riſdictionem niſi ea purificata.*
2 *Clauſula in prima commiſſione poſita, cenſetur etiam in
ſubſequentibus repetita.*
3 *Executio iuxta opinionem, quam ſequitur Rota dicitur
cœpta poſt relaxationem executorialium.*
4 *Et idem ſentit ſignatura, dum agitur de ſententijs Ro-
talibus.*
5 *Cauſa, quando eſt legitimè deuoluta ad Rotam non eſt
opus nouo proceſſu.*
6 *Clem. Auditor. de reſcript. extenditur etiam ad ea, quæ
non ſunt commiſſa, dummodo ſint dependentia, & ab
eo fonte promanent.*
7 *Clem. Auditor. de reſcript. habet locum etiam vbicumque
ſubeſt eadem cauſa euitandi circuitum.*

*Deciſio hæc eſt in eadem cauſa, quæ in præcedenti Tomo
eſt deciſio 27.*

DECISIO DCLXXXVIII.

Hac die conſului Dominos, vtrùm moderanda eſſet
inhibitio iuxta deciſionem in hac cauſa coram me fa-
ctam, & Domini examinatis rationibus hinc exinde dedu-
ctis cenſuerunt locum eſſe expeditioni cauſæ, mihique or-
dinarunt, vt moderarer inhibitionem, nulla habita ratio-
ne vltimæ commiſſionis coram me præſentatæ, ea maximè
ratione, quia cùm in prima commiſſione vigore cuius fuit
inhibitum oppoſita eſſet clauſula, dummodo executio non
ſit cœpta, quæ non † dabat iuriſdictionem niſi limita- 1
tam, vt ex pluribus fuit deciſum, eadem clauſula
cenſetur repetita in commiſſione eidem † Auditori por- 2
recta, Rot. *deciſ. 321. num. 1. par. 4. diuerſ.* Mart. *de clauſ.
par. 2. clauſ. 11.*

Quæ clauſula fuit iure meritòque per ſignaturam adie-
cta,

ƈa, quia iam per relaxationem executorialium cœpta
3 fuerat † executio iuxta opinionem, quam ſemper Ro-
ta ſeruat, & quam vbi agitur de ſententijs Rotalibus
4 † etiam à ſignatura ſeruari tradit Mart. *lib.* 1. *cap.* 2.
fol. 398. *num.* 19.

Quoad intereſſe Capituli hæc obieƈtio tollitur ex dedu-
ƈtis in d. deciſione.

Quod ad nullitates benè tolluntur per informantes, &
præcipuè ea quæ deducitur ex eo, quia de nouo non fuit ci-
tata pars pro executione litterarum Apoſtolicarum; cauſa
5 † enim legitimè deuoluta ad Rotam non opus erat nouo
proceſſu, Clem. *Auditor de reſcript.* quæ etiam extenditur
6 ad ea, † quæ non ſunt commiſſa, dummodo ſint dependen-
7 tia, & ab eodem fonte promaneant, vbicumque ſubeſt † eui-
dens ratio circuitus, prout in hoc caſu, vt in ſpecie fuit deci-
ſum *coram R. P. D. meo Pirouano, in vna Tuden. parochia-
lis* 27. *Iunij* 1614. & in omnem euentum nulla ſuberat iuriſ-
diƈtio ex deduƈtis in diƈta deciſione.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Nucerina Prædij.

Lunæ 17. *Aprilis* 1617.

ARGVMENTVM.

Bona Eccleſiæ vt dicantur ſolita locari, ad hoc vt iterùm poſſint locari ſine ſolemnitatibus, quidnam probandum veniat. Confirmatio fa-ƈta in forma communi nihil de nouo concedit, quamuis adeſſet clauſula, de nouo concedimus. Legatus de latere non poteſt authorizare alienationem bonorum Eccleſiæ, & ſi aſſerat habere talem facultatem, ei credendum non eſt. Bona Eccleſiæ quando detinentur à conſanguineis Reƈtorum, non currit contra eam aliqua præſcriptio.

SVMMARIVM.

1 *Bona Eccleſiæ quando ſunt ſolita locari, poſſunt iterùm locari abſque ſolemnitatibus.*

2. *Locari res dicitur ſolita, ſi præcedat vna locatio ſolemnis, vel duæ minus ſolemnes.*

3 *Inſertum faƈtum in inſtrumento à priuatis de iure non probat, & n.* 10.

4 *Aſſertioni eorum qui ſunt prohibiti aliquid facere, non eſt ſtandum.*

5 *Confirmatio faƈta in forma communi, nihil de nouo concedit, aut operatur.*

6 *Quod procedit etiamſi adſit clauſula, de nouo concedimus.*

7 *Legatus de Latere non poteſt authorizare alienationem bonorum Eccleſiæ.*

8 *Legato de Latere aſſerenti ſe habere facultatem authorizandi alienationem bonorum Eccleſiæ non eſt credendum.*

9 *Confirmatio ſine confirmabili non operatur.*

11 *Locatio aliud eſt, & aliud locationis acceptatio.*

12 *Bona Eccleſiæ locari ſolita vt dicantur ex duabus locationibus minus ſolemnibus, requiritur etiam obſeruantia* 40. *annorum.*

13 *Bona Eccleſiæ quando detinentur à conſanguineis Reƈtorum, non currit contra eam aliqua præſcriptio, vel obſeruantia.*

14 *Et præſumitur toto illo tempore vacare, cùm careat defenſore non ſuſpeƈto.*

In eadem cauſa habetur in præcedenti Tomo altera deciſio in ordine 171.

DECISIO DCLXXXIX.

PRopoſita per me cauſa ſuper reſolutis die 13. Martij
1614. coram me, Domini reſtrinxerunt difficultatem,
an bona, de quibus agitur poſſint dici ſolita locari, itaut re-
nouatio faƈta Galuano ſine ſolemnitatibus requiſitis in loca-
tione ad longum tempus rerum Eccleſiæ valuerit; etenim
prædiƈtas ſolemnitates non requiri, quando † res eſt ſolita 1
locari, fuit pluries deciſum in Rota, & quia tunc demum
ad effeƈtum de quo agitur, res dicatur ſolita locari ſi præce-
dat vna locatio † ſolemnis, vel duæ minus ſolemnes per ſpa- 2
cium 40. annorum effeƈtum ſortitæ iuxta communem, de
qua per Iaſ. *conſ.* 115. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 162. *par.* 2. *diuerſ.*
cum alijs in prædiƈta deciſione in hac cauſa deduƈtis, ideò re-
manebat videre, an in propoſito caſu conſtaret de altero
ex prædiƈtis requiſitis, & viſum fuit Dominis non conſtare,
& conſequenter in hoc ſtañ. in deciſis coram me diƈta die 13.
Martij, quia non datur niſi vnicum inſtrumentum, nempe
de anno 1524. acceptationis per Reƈtorem de quadam lo-
catione, ſeu permutatione faƈta cum approbatione Cardi-
nalis Papienſis Legati de anno 1521. quod quidem in-
ſtrumentum non poteſt deſeruire pro altero ex prædiƈtis
duobus requiſitis.

Et quidem non poteſt deſeruire pro vna locatione ſolemni,
nempe de anno 1521. cum auƈtoritate Legati, primo, quia
de prædiƈta locatione anni 1521. non conſtat niſi † per inſer- 3
tum anni 1524. quod quidem inſertum faƈtum à priuatis de
iure non probat, Gloſ. *in cap. Abbate, verbo fiat, verſ. ſed
certè*, & ibi Hoſtieñ. *num.* 9. Butr. *num.* 20. *de verb. ſignif.*
Affliƈt. *deciſ.* 273. *num.* 4. *in fin.* Rota *in Ferrarien. dotis* 4.
Maij 1616. *coram R. P. D. Buratto, & in Parmen. ſtatus*
13. *Iunij eiuſdem anni coram me*, & eò minus quando perſo-
næ ſunt prohibitæ contrahere † ſine ſolemnitatibus, non 4
enim ſtatur illorum aſſertioni in ſupplendis ſolemnitatibus,
Dec. *conſ.* 142. *num.* 6. *verſ. licet partes*, Crauett. *qui de com-
muni conſ.* 175. *num.* 2. Pariſ. *conſ.* 62. *num.* 7. *&* 8. *lib.* 1.
Rota *deciſ.* 752. *num.* 2. *&* 3. *par.* 1. *& deciſ.* 160. *num.* 4. *par.*
2. *diuerſ.* Secundo dato, & non conceſſo, quod ex inſerto
anni 1524. probaretur confirmatio faƈta per Cardinalem
Papienſem, adhuc non poſſet deſeruire ad effeƈtum, vt de
vna locatione ſolemni conſtare diceretur, quia Cardinalis
duo facit, primò confirmat ſubrogationem, quæ ibi fiebat
de pecunijs in locum fruƈtuum, qui prius ſoluebantur, ſe-
cundò confirmauit aſſertam locationem bonorum pro qui-
bus ſoluebantur illi fruƈtus, quoad primum illa ſubrogatio
non poteſt deſeruire pro vna conceſſione ſolemni, vt de ſe
patet, quoad ſecundum cùm Cardinalis non inſeruerit te-
norem enunciatæ locationis, nec aſſeruerit ſe de illa habere
notitiam, ſed vſus fuerit verbis, vt ſua petitio continebatur
&c. & verbis aliaque faciendi prout in conceſſione diƈtorum
bonorum apparere latius dicitur, & in alijs verbis, prout de
præmiſſis conſtare dicitur. Hæc † confirmatio diceretur in 5
forma communi, quæ propterea nihil de nouo concederet
aut operaretur, *cap. propter diuerſitatem*, & ibi gloſ. *verbo
forma communi de conceſſ. præben.* Dec. *conſ.* 142. *num.* 6. *in
fine*, Franc. *deciſ.* 2. *num.* 32. *cum alijs allegatis in prædiƈta
deciſione* 13. *Martij* 1614. *coram me faƈta*, † etiamſi adſit 6
clauſula, de nouo concedimus, Iaſ. *in l. more n.* 36. *ff. de iuriſd.
omn. iudic.* Rota *deciſ.* 738. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſ. & in cauſa
Britonorien. S. Columbani* 24. *Ianuarij* 1611. *coram Illuſtriſſ.
D. Card. Lancellotto.* Tertiò etiam ſi probaretur prætenſa
approbatio Cardinalis Papienſis adhuc non ſuffragatur,
† cùm non poſſit legatus authorizare alienationem rerum 7
Eccleſiæ, Villadieg. *de leg. q.* 11. *num.* 9. cum alijs allegatis
per D. Aduocatum Ronconium, adeout neque † etiam illi 8
credatur aſſerenti ſe habere hanc facultatem, Dec. *conſ.* 288.
num. 9. Rota *dec.* 133. *par.* 1. *diuerſ. cum alijs alleg. per eun-
dem in iure ſcribentem.*

Non obſtat, quod † Paulus Quartus confirmauerit præ- 9
diƈtam narratam ſibi locationem anni 1521. quia confirma-
tio ſine confirmabili nihil operatur, Tiraq. *d. ll. connub. gloſ.*
4. *num.* 26. *in fin.* Vinc. de Franc. *deciſ.* 204. *num.* 24. & ex
prædiƈtis ceſſat, quod probatur alterum requiſitum, nempè
duæ locationes minus ſolemnes, primò, quia prætenſa lo-
catio, vt ſupra enunciata de anno 1521. vel alia ante illam
nullo modo † probatur per inſertum in diƈto contraƈtu de 10
anno 1524. vt ſupra diƈtum eſt, ſecundò quia etiamſi pro-
baretur locatio minus ſolemnis de anno 1521. non poſſet
diƈtus contraƈtus de anno 1524. deſeruire pro alia locatione
minus ſolemni, cùm verè non fuerit † locatio, ſed accepta- 11
tio locationis, quæ prætendebatur faƈta de anno 1521. vel
prius, tertiò, quia deficit obſeruantia quadraginta anno-
rum requiſita ſimul cum duabus locationibus minus ſolem- 12
nibus, vt ſupra diƈtum eſt, etenim Eccleſia fuit ſemper de-
tenta à Reƈtoribus conſanguineis illorum quibus fuit † faƈta 13
locatio, quo caſu non currit tempus in præiudicium Eccle-
ſiæ,

14 ſiæ, cùm careat defenſore † non ſuſpecto, *cap. ſi Sacerdos 16. q. 13.* Bart. *in l. qui fundum §. ſi tutor, verſ. & idem dico in Prelato ff. per emptor.* Bal. *in l. 1. num. 1. in fin. C. de bon. matern.* Gozzad. *conſ. 33. verſ. item & praeſcriptione*, Rebuff. *tract. de rer. Eccleſ. alien. numer. 36.* Guidop. *deciſ. 150. num. 1.*

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Romana Domus ad Turrim ſanguineam.

Lunæ 23. Aprilis 1617.

A R G V M E N T V M.

Dotem quando quis reſtituit, non præſumitur ſuum iactare velle, iterùm eam ſoluere velle. In remedio adipiſcendæ, quando admittuntur ea, quæ reſpiciunt petitorium. Iudicia de ſui natura retrotrahuntur ad diem petitionis, etiam quoad fructus rei petitæ. Fideicommiſſum conſtituens teſtator ſuper omnibus ſuis bonis, ſi aliquid non habuit pro ſuo, non præſumitur illud in fideicommiſſo comprehendiſſe.

S V M M A R I V M.

1 *pro Dotis reſiduo, quod aliquid fuerit datum, ex quo appareat.*
2 *Dotem quando quis reſtituit, non præſumitur voluiſſe iterum eam ſoluere.*
3 *Iactare ſuum nemo præſumitur voluiſſe.*
4 *Executio non poteſt fieri ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis.*
5 *Poſſeſſio alicuius ſemel probata, præſumitur continuata à poſſidente vſque ad mortem.*
6 *Fideicommiſſario agenti remedio poſſeſſorio ſufficit probare poſſeſſionem defuncti de tempore mortis.*
7 *in Remedio adipiſcendæ, quando incontinenti docetur de non iure petentis, quoad petitorium, talis exceptio admittitur.*
8 *Immiſſioni non eſt locus, quando etiam agitur remedio adipiſcendæ, quando incontinenti fuit doctum de non iure in petitorio.*
9 *Fideicommiſſario non datur immiſſio ſuper bonis defuncti, ſi non probauerit illius poſſeſſionem de tempore mortis.*
10 *Iudicia de ſui natura retrotrahuntur ad diem petitionis, etiam quoad fructus rei petitæ ab ipſa die petitionis, & ſic ſeruat Rota.*
11 *Alimenta petita non dicuntur amplius præterita, ſed futura.*
12 *Iudicium incœptum à defuncto, ſi proſecutus fuerit ab hærede, dicitur idem, & diuerſo iure cenſeri non debet.*
13 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
14 *Hæres dicitur eadem perſona cum defuncto.*
15 *Inſtantia, & lis videntur habere neſcio quid realitatis.*
16 *Res ſuper qua litigatur contrahit vitium litigioſi.*
17 *Ius, quod quis habet ſuper aliqua re litigioſa, illud penitus amittit ſuccumbendo in lite.*
18 *Fideicommiſſum ſuper omnibus ſuis bonis, dum teſtator conſtituit, ſi aliquid pro ſuo non habeat, non præſumitur id, in eo voluiſſe comprehendere.*
19 *Cùm ad hunc effectum ſufficiat illius ſola opinatio, quod ea res non eſſet ſua.*
20 *Exceptio non comprehenſionis admittitur etiam in iudicio poſſeſſorio, & ad impediendam immiſſionem.*
21 *Vſusfructus morte vſufructuarij expirat.*
22 *Fideicommiſſum non poteſt cadere ſuper eo, quod per mortem vſufructuarij expirat.*
23 *Alimenta non petita non debentur.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo in deciſione 7. quæ eſt in eadem cauſa.

D E C I S I O DCXC.

VIſum fuit non conſtare domum, de qua agitur fuiſſe in bonis Lucretiæ ſenioris ad effectum de quo agitur, ſcilicet, vt cadat ſub fideicommiſſo dictæ Lucretiæ, nam & ſi ex deductis pro parte Lucretiæ iunioris apparet hanc domum per quandam tranſactionem fuiſſe conſignatam dictæ Lucretiæ ſeniori, & tranſactionem per ſubſequutam poſſeſſionem dictæ Lucretiæ fuiſſe effectuatam, nihilominus ex deductis pro parte Octauiani conſtat etiam, quod in prædicta tranſactione Lucretia reſeruauit ſibi in caſu moleſtiarum facultatem redeundi ad primæua iura, quas moleſtias cùm ipſa Lucretia prætenderet eſſe ſequutas, fecit ſuper dicta reuerſione committere Senatori Vrbis cauſam, qua cauſa pendente obijt & Gaſpar illius filius, & hæres proſequendo cauſam, obtinuit votum Aſſettamenti ad ſui fauorem, quod ex pluribus ſaltem iunctis, viſum fuit DD. probari effectuatam reuerſionem ad primæua iura.

In primis, † quia domus fuit data pro reſiduo, & supple- 1
mento dotis, vt ſonant verba tranſactionis, ibi, pro reſiduo verò, & ſupplemento dotium, prout in inſtrumento de quo in ſumm. Octauiani num. 10. & 11. apparet Gaſparem per mortem matris recepiſſe dotem in pecunia numerata, ergo concludenter tranſactionem non habuiſſe effectum quoad domum, quia aliàs Gaſpar tanquam hæres Lu-
cretiæ non fuiſſet amplius creditor dotis, † nec eſſe veriſi- 2
mile illos, qui ſoluerunt dotem voluiſſe iactare † ſuum con- 3
tra vulgares regulas. Secundò fuit quia idem Gaſpar hæres non poſuit hanc domum in inuentario bonorum Lucretiæ. Tertiò, quia Paulus & Alexander fratres de Paluzzellis vocati ad fideicommiſſum dictæ Lucretiæ ſenioris 16. Octobris 1593. obtinuerunt quod mandatum contra bona Gaſparis, & illud fecerunt exequutioni demandari ſuper do-
mo, de qua agitur, † ſignum euidens quod illam ha- 4
buerunt pro non ſubiecta fideicommiſſo, ſed propria ipſius Gaſparis.

Non obſtat, quod Lucretia ſenior poſſederit in vita, &
quod talis † poſſeſſio præſumatur continuata de tempore 5
mortis, & quod fideicommiſſario ſufficiat probare iſtam poſ-
ſeſſionem † de tempore mortis, quando vt in propoſito caſu 6
agit remedio poſſeſſorio adipiſcendæ, vt plures fuit deciſum, quia fuit reſponſum pluribus modis.

Primò, quod & in remedio adipiſcendæ, quando incon-
tinenti † docetur de non iure petentis, quoad petitorium 7
talis exceptio admittitur, Bart. & Bald. *in l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* Angel. *conſ. 135. num. 2.* Gozad. *conſ. 7. n. 2. & 3.* Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 381.* Oſaſch. *dec. 26. num. 1. cum ſeq.* Put. *deciſ. 308. num. 3. lib. 1. in nou.* Seraph. *deciſ. 89. num. 4. & fuit deciſum in cauſa Ariminen. bonorum 27. Octobris 1586. coram Bubalo, Romana de Ruſconibus 24. Nouembris 1614. coram me*, & alijs ſæpè, & proinde cum ex prædictis ſatis conſtare viſum fuit de non iure
Lucretiæ iunioris in † petitorio, deciſum fuit non eſſe lo- 8
cum immiſſioni.

Secundò principaliter fuit reſponſum, quod ex quo Lucretia ſenior intentauit dimiſſionem iſtius domus mediante reuerſione ad primæua iura dotalia, & Gaſpar illius hæres talem reuerſionem proſequutus fuit, & in effectu obtinuit quod talis reuerſio debet retrotrahi, & eſt perinde ac ſi Lucretia ſenior ab initio obtinuiſſet, & ſic deſijſſet poſſidere
† de tempore mortis, qua poſſeſſione tempore mortis ceſ- 9
ſante, ſine dubio non daretur immiſſio, Bart. *in d. l. fin. num. 21.* Grat. *conſ. 149. num. 6. lib. 2.* Natt. *conſ. 439. nu. 11.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 64. n. 21.* Quod autem idem ſit, quod Lucretia ſenior obtinuerit à die petitionis, vel pro illius perſona hæres expreſsè patet, quia iu-
dicia de † ſui natura retrotrahuntur ad diem petitionis etiam 10
quoad fructus rei petitæ ab ipſa die petitionis, *l. certum, vbi gloſ. & l. ſcribentes C. rei vendic.* Specul. *tit. de fruct. & intereſſ. §. 1. num. 9.* Seraph. *deciſ. 1245. num. 1.* & paſſim
ſeruat Rota, & ſic videmus alimenta † petita non dici am- 11
plius præterita, ſed futura, Verall. *deciſ. 22. num. 2. & dec. 24. num. 1. par. 1.* Guidobon. *deciſ. 44.* Rota *diuerſ. deciſ. 764. num. 5. par. 1.* aliud exemplum tradit Iaſ. *in l. ſi idem cum eadem num. 6. ff. de iuriſdict. omn. iudic.* Rota *dicta dec. 754. num. 6. par. 1 cum multis ſimilibus*. Et licet non obti-
nuerit ipſa † Lucretia, ſed illius hæres, attamen cùm iudi- 12
cium ſit idem, & hæres ad illud venerit repræſentando † per- 13
ſonam defunctæ, non videbatur quod diuerſo iure deberet
cen-

cenſeri, *ad not. in l. iam hoc iure ff. de vulg. & pupill. iuxta l. ſi cum hominem*, ibi iudicia in eam transferri *ff. de fideiuſſor.*
14 *& in l. ſi petitor. ff. de iudic.* dicitur enim hæres † eadem perſona cum defuncta, vt latè per Anchar. *conſ.* 244. & facit
15 † quod inſtantia, & lis videtur habere neſcio quid realitatis,
16 qua ratione videmus, quod res, de qua † litigatur contrahit vitium litigioſi, vt per Surd. *deciſ.* 110. *num.* 3. licet igitur domus remanſerit in hæreditate Lucretiæ ſenioris, hoc tamen fuit cum affectione litis cœptæ per eandem Lucre-
17 tiam, & conſequenter quicquid iuris † Lucretia in illa habuit fuit reſolubile per euentum litis iuxta petitionem Lucretiæ.

Tertiò fuit reſponſum, quod Lucretia non fecit fideicom-
18 miſſum particulare ſuper iſta domo, ſed generaliter † diſpoſuit de ſuis bonis, & propterea cùm ex præcedenti petitione coram Senatore appareat, quod ipſe non habebat domum pro ſua, ſed volebat redire ad primæua iura ſua dotalia, videtur domum non comprehendiſſe in fideicommiſſo, quia ad
19 iſtud effectum † ſufficit illius ſola voluntas, ſiue opinatio quod non eſſet ſua ad *l. quo loco* §. 1. *vbi gloſ. verb. alterum*, Caſtr. *num.* 2. *ff. de hered. inſtit*, Soccin. *conſ.* 124. *num.* 4. *lib.* 4. Pariſ. *conſ.* 19. *num.* 67. *lib.* 2. Crau. *conſ.* 88. *num.* 15. & iſta exceptio non comprehenſionis admittitur etiam
20 † in iudicio poſſeſſorio, & ad impedien. immiſſionem, Grat. *conſ.* 149. *num.* 6. Peregr. *de fideic. art.* 44. *num.* 3. Rota *in cauſa Ferrarien. de Taſſonis de præſenti anno coram Pamphilio*.

Senſerunt etiam aliqui ex DD. quod in tranſactione cenſus annuus ſcut. 100. auri fuiſſe aſſignatus Lucretiæ ſeniori pro dote, & hanc domum vnà cum alia pro donatione pro-
21 pter nuptias, vnde inferebant quod cum vidua habebat in donatione propter nuptias ſolum † vſumfructum, quod illa
22 mortua talis vſusfructus expirauerit, & cõſequẽter ſuper hac domo † nullũ potuerit cadere fideicõmiſſũ, & quatenus dicebatur per informantes pro Lucretia iuniori tranſactionem fuiſſe factam nedum pro dote, & donatione propter nuptias, ſed etiam pro alimentis debitis Lucretiæ ſeniori per 30. an-
23 nos, fuit reſponſum obiectum non ſubſiſtere, neque in iure, cùm talia † alimenta non appareant ab initio dicti temporis petita per Lucretiam, neque in facto, cùm nullibi appareat ſuper talibus alimentis fuiſſe litigatum, vel tranſactum &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana Prælationis vineæ.

Lunæ 22. Maij 1617.

ARGVMENTVM.

Venditio quando eſt prohibita, an dicatur etiam prohibita permutatio. Item etiam an prohibita alienatione, cenſeatur prohibita permutatio.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de non vendendo rem alteri, quàm conſorti, eſt in iure validum.*
2 *Venditio aliud eſt, & aliud permutatio.*
3 *Venditio quando eſt prohibita, non cenſentur prohibiti alij contractus.*
4 *Alienatio quando eſt prohibita, cenſetur etiam prohibita permutatio, tanquam ſpecies alienationis.*
5 *Dictio*, quælibet, *eſt vniuerſalis.*

Præſens deciſio eſt in eadem cauſa, de qua ſupra eſt deciſio 210. in præcedenti Tomo, ibique habes alias deciſiones in hac cauſa emanatas.

DECISIO DCXCI.

CVm Vinea, de qua agitur, eſſet communis inter Antonium Carcaraſium, & Virgilium Fuccium, medietatem ad ſe ſpectantem permutauit cum Olympia ſua vxore in quadam apotheca, & domo, & cum Antonius prætenderet prælationem in dicta medietate ex pluribus capitibus, emanauit ſententia ab A. C. de cuius confirmatione, vel infirmatione hodie fuit actum in Rota, Domini autem firmarunt ſolum competere Antonio prælationem vigore pacti, de quo mox dicetur, cum reſeruatione, vt de alijs capitibus ſi opus eſſet videretur.

Pactum enim fuit initum inter Antonium, & Virgilium, quod nemo poſſit vendere, nec alienare ſuam medietatem dictæ vineæ niſi requiſito ſocio per duos menſes ante, an ipſe
velit, aliàs quælibet venditio, & † alienatio cenſeatur ſtipu- 1
lata ad fauorem conſortis, quod pactum eſt in iure validum, Doct. *in l. qui Romæ* §. *coheredes ff. de verb. oblig.* Bart. *in l. ſi eum* §. *qui iniuriarum in fine ff. ſi quis cautionibus*, cum alijs per Seraphin. *dec.* 805. *n.* 1.

Nec obſtat, quod pactum videatur loqui de venditione,
& ſic non poſſit trahi † ad permutationem, cùm aliud ſit 2
venditio, aliud permutatio, vt in *l.* 1. *ff. de contrahen. empt.*
& quod prohibita venditione non cenſeantur prohibiti † alij 3
contractus, dixit Franc. *in cap. vnic. col.* 1. *de exceſſib. Prælat. in* 6. quem ſequitur Rebuff. *in l. alienationis col.* 6. *verſ.* 4. *prohibita ff. de verb. ſignif. & fuit dictum in vna Romana Saluiani* 10. *Ianuarij* 1611. *coram me*, quia fuit reſponſum, quicquid eſſet dicendum ſi prohibita eſſet ſolum venditio ſocio irrequiſito, in hoc caſu ceſſare difficultatem, quia eſt pro-
hibita etiam alienatio, † quæ comprehendit etiam permu- 4
tationem tanquam ſpeciem alienationis, §. *alienationis Auth. de non alien. aut permut. reb. Eccleſ. cap. nulli de reb. Eccleſ. non alien.* Imol. *in cap.* 1. *num.* 3. *&* 4. *eod. tit*, Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 25. *tit.* 6. *nu.* 21. *& ſeq.* Rebuff. *in d. l. alienationis col.* 3. *verſ. duodecimo permutatio*, Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 14. *num.* 34. *& fuit dictum in vna Lucana bonorum 26. Martij 1610. coram R. P. D. meo Pamphilio, & in alia Lucana Terrarum 16. Decembris 1613. coram me*, &
tantò magis cùm ſit addita illa dictio † vniuerſalis, quod quæ- 5
libet venditio, & alienatio cenſeatur ſtipulata ad fauorem conſortis, *c. ſolitæ*, & ibi gloſ. *in verbo quodcumque*, & Abb. *in vlt. notabili n.* 7. *de maiorit. & obedient.* Tiraq. *d.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 1. Rot. *dec.* 364. *n.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* Surd. *poſt plures relatos conſ.* 453. *n.* 8. *lib.* 3.

Non obſtat, quod non fuerit ab Antonio ſeruatum pactum in ſoluen. pretium medietatis ſocij intra duos menſes, vt fuit expreſsè conuentum ſub illis verbis, *& così, & non altrimente il compagno debba eſſer preferito*, quia placuit reſponſio, quod tunc demum ad dictam ſolutionem Antonius tenebatur ſi fuiſſet à ſocio requiſitus per duos menſes ante, vt clarè ſonant verba pacti, quæ requiſitio nullatenus hic interuenit. Imò eius omiſſio dedit cauſam præſenti iudicio ſuper prælatione, quam ex prædictis ratione pacti intrare concluſerunt Domini, licet Antonius deduxerit etiam alia capita, quæ vt dixi Domini reiecerunt ad aliam inſpectionem. Et ita deciſum.

EMINENTISS. D. CARD. VEROSPIO SENIORI.

Romana Bonorum.

Lunæ 22. Maij 1617.

ARGVMENTVM.

Pro validitate contractus mulieris facti cum debitis ſolemnitatibus ſtatutarijs ſtat præſumptio; donec contrarium probetur. Mulier fauore dotis ſine ſolemnitatibus validè ſe obligat. l. pactum, quod dotali, C. de pact. quando intret, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Mulieris obligatio inualida eſt, ſi non ſeruentur ſolemnitates ſtatutariæ.*
2 *Mulieris obligatio dicitur valida, ſi ſit facta cum ſolemnitatibus à ſtatutis requiſitis, donec contrarium probetur.*
3 *Conſanguinei illi non adhibentur in contractibus mulierum, vel minorum, qui habent intereſſe in eo contractu.*
4 *Statuta loquentia de contractibus mulierum dotis cauſam non comprehendunt.*
5 *Partes quando volunt contrahere iuxta diſpoſitionem alicuius ſtatuti, eo non ſeruato contractus remanet inualidus, etiamſi aliàs ſubſtineri potuiſſet*

6 *Clau-*

6 *Clauſula, omni meliori modo, appoſita in contractu, quid operetur.*
7 *Ratificatio deſeruit pro ſubſcriptione.*
8 *Mater pro filia dotanda non poteſt nec cum Viro ſimul ſe obligare.*
9 *Contraria tamen eſt magis communiter recepta.*
10 *L. pactum, quod de tali C. de pact. loquitur de futura ſucceſſione, vel quando tota hereditas, vel eius quota eſſet promiſſa, ſecùs verò ſi quota bonorum.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo deciſione 19.

DECISIO DCXCI.

TArquinius Caballutius, & Tarquinia illius Vxor Liuiam communem filiam nuptui tradiderunt Equiti Antonio Pancratio, cui promiſerunt Dominum Fuſcum Camillæ fratrem daturum pro dote ſcut. 4. mil. necnon eidem pro dotis complemento tertiam partem bonorum ſuorum tam præſentium, quàm futurorum poſt ipſorum obitum conſignandam, ſuper quibus confectum fuit Inſtrumentum cum authoritate Iudicis, & ob conſanguineorum defectum cum interuentu Curatoris ad id ſpecialiter deputati, Mortuo Domino Fuſco, fuerunt à dd. Coniugibus aliæ pariter duæ communes filiæ nuptui traditæ Hieronymo Tonclæ, & Liuio Calderino cum promiſſione dotis ſcut. 8. mil. pro qualibet, & tertiæ partis omnium bonorum poſt eorundem obitum conſignandæ. Cùm verò dicta Camilla nuper obierit filiabus æqualiter inſtitutis hæredibus, Eques Antonius in primis, & ante omnia ſcut. 4. mil. de bonis hæreditarijs prætendebat, prout Hieronymus, & Liuius habuerunt, qui è contra excipiebant Equitem prædictum ſcut. 4. mil. à Domino Fuſco habuiſſe, ac proinde bona Camillæ inter ipſos eſſe æqualiter diuidenda non obſtante Inſtrumento dotis, & promiſſione tertiæ partis bonorum, quod nullum aſſerebant
1 ob non † ſeruatam diſpoſitionem Statuti Vrbis in contractibus mulierum adhibendam. Vnde ſuper hoc dubio per me propoſito, Domini contractum eſſe validum cenſuerunt, cùm in eo adhibitæ reperiantur ſolemnitates in contractibus mulierum ex ſtatuto *cap.* 151. *lib.* 1. requiſitæ, videlicet Curatoris auctoritas in defectum conſanguineorum, & Iu-
2 dicis decretum † pro cuius validitate præſumitur, donec contrarium probetur, Menoch. *de probat. lib.* 2. *præſumpt.* 75. *n.* 12. Surd. *dec.* 231. *n.* 2.

Non obſtat D. Fuſcum Camillæ fratrem, qui Romæ tunc aderat in contractu adhibitum non fuiſſe.

Quia cùm ipſe haberet intereſſe, ex quo per Capitulorum ſubſcriptionem debitum ſcut. 4. mil. agnouerat, non potuit ad authorizandam Camillæ perſonam interuenire,
3 quia regulariter † conſanguinei non adhibentur, dum agitur de illorum intereſſe, Tiraq. *de leg. Corn. in gloſ.* 8. *n.* 114. Alex. *conſ.* 106. *num.* 2. *ad fin. lib.* 1. Iaſ. *in lib.* 1. §. *fuit quæſitum num.* 4. *ff. ad Treb. prout etiam idem in ſupradicto ſtatuto diſponitur.*

Præterea nec dictæ ſolemnitates in huiuſmodi caſu neceſ-
4 ſariæ videbantur, quia ſtatutum loquens de † contractibus mulierum dotis cauſam, tamquam ſpecialiter priuilegiatam non comprehendit, Salyc. *in l. fin. in* 4. *not. C. de in dot.* Neguſ. *de pign. par.* 8. *membr.* 1. *num.* 28. Cephal. *conſ.* 13. *num.* 43. Natta *conſ.* 52. *num.* 16. Tiraq. *de retr. lignag.* §. 1. *gloſ.* 14. *num.* 91. Rota *Florentina deciſ.* 86. *num.* 4. Gabr. *de leg. & Conſt. concluſ.* 1. *num.* 10. & tenuit Rota *in Senogallien. dotis* 10. *Martij* 1599. *coram Illuſtriſſ. D. Lancellotto.*

Et in terminis ſtatuti Vrbis Put. *deciſ.* 160. *lib.* 3. *in nou.* Verall. *deciſ.* 3. *lib.* 3. *& deciſ.* 199. *lib.* 3. *& fuit dictum in Romana euictionis Palatij* 27. *Martij* 1588. *coram Card. Blanchetto.*

5 Nec valet dicere voluiſſe † partes iuxta dictum ſtatutum contrahere, quo non ſeruato contractus remaneret inualidus, etiamſi aliàs ſubſtineri potuiſſet. Nam vltra quod hìc ſeruatæ fuerunt ſolemnitates non ſubſiſtit in facto partes illis adſtringi voluiſſe, cùm in contractu fuerit appoſita clau-
6 ſula, omni meliori modo, quæ operatur, † vt eo modo quo poteſt valere, ſubſtineatur, Caputaq. *dec.* 91. *n.* 5. *par.* 1. Aym. *conſ.* 141. *n.* 3. *& conſ.* 301. *col. fin.* Cephal. *conſ.* 41. *num.* 16. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 11. *n.* 16. *lib.* 2.

Nec obſtat Camillam ſe obligaſſe, tanquam ex Capitulis matrimonialibus ipſa teneretur, & ſic ex falſa cauſa; nam dicta Capitula per eamdem ſubſcripta non reperiuntur; cùm enim illa prædicta capitula ratificaſſet, † perinde eſt ac ſi ab 7
initio ſubſcripſiſſet, *l. fin. C. ad Macedon. l. ſi pecunia C. de neg. geſtis, l. ſemper verſ. ſed ſi quis ratum habuerit ff. de reg. iur.*

Et in omnem euentum ſatis apparet de illius obligatione, cùm ad cautelam in contractu denuò ad huiuſmodi dotem, & tertiam partem bonorum præſentium, & futurorum ſe obligauerit.

Nec releuat mulierem etiam pro communi filia dotanda 8
non poſſe cum Viro ſimul obligari, ex Alex. *in l.* 1. *n.* 39. *ff. ſolut. matr. & alijs.*

Quia contraria opinio † magis communiter eſt recepta, 9
illius videlicet obligationem ſubſiſtere, Bald. *in l.* 1. *num.* 1. *verſ. quartum decimum ff. ſolut. matr.* Socc. *conſ.* 80. *num.* 27. *lib.* 4. Ruin. *conſ.* 194. *num.* 1. *lib.* 1. Bald. *nou. de dote par.* 6. *priuil.* 3. *ad fin. & priuil.* 12. *n.* 2. Franc. Marc. *q.* 508. *n.* 18. *par.* 1. Aluar. Valaſc. *conſult.* 127. *num.* 2. *cum ſeq.* Put. *dec.* 160. *lib.* 3.

Neque obſtat promiſſionem tertiæ partis bonorum fuiſſe inualidam *ex l. pactum quod dotali C. de pact.* Nam dicta lex
† in pacto loquitur de futura ſucceſſione, & quando vel to- 10
ta hæreditas, vel eius quota eſſet promiſſa, ſecus autem vbi fuit promiſſa quota bonorum, vt in caſu noſtro, tunc enim promiſſio ſubſtinetur, Bellon. *conſ.* 5. *n.* 16. *verſ. non obſtat tertio,* Pariſ. *conſ.* 26. *num.* 85. *&* 103. *lib.* 2. Dec. *in l. pactum quod dotali num.* 10. *verſ. ſecundo limitatur C. de pact.* Otalch. *deciſ.* 100. Craſ. *de ſucceſſ.* §. *ſucceſſio ab inteſtato quæſt.* 9. *num.* 16. *verſ. contrarium verò.*

Et ita vtraque &c.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Algareñ. Diſmembrationis.

Lunæ 8. *Iunij* 1617.

ARGVMENTVM.

Læſionem allegans, non ſufficit vt id aſſerat, ſed requiritur tranſportatio actorum, ad hoc vt merita cauſæ perpendantur. Præſumptio pro integra tranſportatione actorum quando intret, ita vt contrarium dicenti incumbat onus probandi, & quando ceſſet; & ſic aſſerenti acta eſſe integra, talem integritatem probare teneatur, licet iuris præſumptio ſit in contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Læſionem allegans, debet acta tranſportare, vt merita cauſæ propendantur.*
2 *Acta cauſæ præſumuntur integrè tranſportata, & qui contrarium dicit, tenetur id probare.*
3 *Acta tunc præſumuntur integrè tranſportata, quando fuerunt tradita à Notario actuario, vel ab eius ſucceſſore.*
4 *Acta quando non fuerunt tranſportata à Notario actuario cauſæ, tunc ſi quis dicat ea eſſe integra, incumbit onus probandi.*
5 *Probatio quæ non concludit, non releuat.*
6 *Atteſtationi eius non eſt ſtandum, dum non atteſtatur de re ad ſuum officium non ſpectanti.*
7 *Vicarij officium eſt iudicare, non autem atteſtari de re, quæ ſpectat ad Notarium actuarium.*
8 *ad Notarium, & non ad alium ſpectat atteſtari an acta traſportata ſint integra.*
9 *Acta aliqua tantùm fuiſſe facta in certa cauſa, non ſufficit vt id quis aſſerat, ſed etiam vt iuſtificet.*
10 *Et maximè quando adeſt aliqua præſumptio in contrarium.*

Allegatur hæc deciſio ſupra in deciſione 20. *quæ eſt in præſenti cauſa.*

DE-

DECISIO DCXCIII.

FVit in hac cauſa die 14. Nouembris præteriti iudicatum obſtare moderno Rectori Concordiam, quia illa facta fuit ex cauſa receſſus à lite, & à Sede Apoſtolica confirmata, nec de læſione, quæ ad illam infringendam plenè, & concludenter probanda erat, conſtare poterat, quia non fuerunt tranſportata acta iudicij, quod tempore dictæ tranſactionis pendebat, ſine quibus impoſſibile eſt læſionem con-
1 ſiderare, † cùm ad hunc effectum neceſſe ſit merita cauſæ perpendere, & dubium litis euentum æſtimare, vt pluribus fuit in dicta deciſione deductum.

Vndè exhibitis pro parte dicti Rectoris poſt dictam deciſionem aliquibus ſcripturis, denuò dubitari contigit, an conſtet de integra tranſportatione actorum, itaut ſit recedendum à deciſis, & Domini cenſuerunt non conſtare, ac pro-
2 pterea ſtandum in deciſis, quia licet regula ſit, quod † acta præſumuntur integra, & qui contrarium dicit id probare tenetur, Bart. *in rubr. de nou. oper. nunc. num.* 8. *& fuit dictum in Calagurritana beneficij de Ariola* 17. *Decembr.* 1593. *coram bon. mem. Gypſio*, hoc tamen procedit quando illa
3 fuerunt à Notario † actuario tradita, ſecus verò vbi, prout in caſu iſto illa fuerunt tradita ab alio, qui non eſt actuarius, nec illius ſucceſſor in officio, tunc enim ceſſat illa præſumptio, cùm imò in hoc caſu dici poſſit non conſtare de aliqua
4 tranſportatione, & qui prætendit illa † eſſe acta illius Iudicij, & non extare alia, id probare debet, *iuxta reg. text. in l.* 2. *ff. de probat.*

Nec releuat atteſtatio Vicarij Curiæ Arboreñ. quod mandauit perquiri illa acta in archiuio, & non fuit aliquid reper-
5 tum, quia fuit reſponſum, quod dicta atteſtatio non † concludit, cùm poſſit eſſe, quod acta reperiantur extra Archiuium penes Actuarium, vel etiam in alio loco, & quatenus
6 concluderent negatiuam, quod alia acta † non extent, non videtur ei ſtandum, quia Vicarij Officium eſt iudicare, non
7 † autem atteſtari, quod ad notarium actuarium, & non ad
8 † alium pertinet, *gloſ. in cap. quoniam contra*, & ibi Innoc. *n.* 8. Abb. *n.* 26. *de probat.*

Non obſtat, quod dicitur fuiſſe in illo Iudicio præſentans tantummodo litteras delegationis, & à Iudice citationem
9 cum inhibitione decretam, nec aliquid vlterius actum, quia in facto hoc non iuſtificatur, prout neceſſe eſſet, cùm præ-
10 ſertim adſit præſumptio † in contrarium ex eo, quia in Apoſtolica confirmatione dictæ concordiæ dicitur fuiſſe coram Archiepiſcopo Arboren. ad nonnullos actus proceſſum &c.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Narnieñ. Bonorum.

Lunæ 19. Iunij 1617.

ARGVMENTVM.

Aduerſus etiam tres ſententias datur reſtitutio in integrum conſtito de bono iure eam petentis. Præſumptio l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quando ceſſet.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum aduerſus ſententias datur conſtito de bono iure petentis, etiam contra tres conformes.*
2 *Obſeruantia* 30. *annorum facit præſumi omnia ſolemnia in contractu interueniſſe.*
3 *Mulier, ſi aliquid acquiſiuerit, & bona alicuius adminiſtrauerit, præſumitur ex dictis bonis illud acquiſiuiſſe, vt euitetur ſuſpicio turpis quæſtus.*
4 *Hæres agens vti hæres non poteſt impugnare factum defuncti.*
5 *Mulier, ſi ſit induſtrioſa, tunc ceſſat præſumptio, de qua in l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxorem.*
6 *in Rationis redditione venit reſtitutio reliquatus.*

* *Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, vt eſt deciſio* 294. *ſupra in præcedenti Tomo, & deciſio* 682. *ſupra in hac Appendice.*

DECISIO DCXCIV.

DVbitaui an hæredibus Thomæ eſſet danda reſtitutio in integrum, ita vt eſſet ſtandum, vel recedendum à deciſis in hac cauſa, & pro ipſis hæredibus ſolùm informantibus fuit tentum, quia ex deciſionibus in hac cauſa factis
conſtat de bono iure dictorum hæredum, quo † caſu da- 1
tur reſtitutio in integrum, & contra tres conformes, Capell. Toloſ. *deciſ.* 54. Caſſ. *dec.* 1. *de reſt. in integrum*, multos ad. ducit Maſcard. *de prob. concl.* 1274. *num.* 28. & poſt lapſum quadriennij, Rota *dec.* 857. *& dec.* 1359. *lib.* 3. *diuerſ.* Veſ. *dec.* 11. *n.* 4. *par.* 2.

Et quantum ad bonum ius, viſum fuit non obſtare aliquas difficultates, alias pro parte hæredum Alexandri excitatas, quia obiectum ceſſare viſum fuit ex effectuatione vltra 30. annos, † quæ facit præſumi omnia ſolemnia inter- 2
ueniſſe, Rol. à Valle *conſ.* 99. *num.* 34. *&* 75. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 28. *num.* 23. Seraph. *deciſ.* 180. *num.* 7. & viſum fuit obſtare ſecundum, nempè quod Martia donando ſcut. 1000. remanſerit indotata, cùm habuerit pro dote ſolùm ſcuta mille, quia fuit reſponſum non conſtare, quod Martia non habuerit alia bona, imò dari magnum fumum de contrario ex diſpoſitione vnius Teſtis dicentis, quod Martia erat induſtrioſa, & faciebat multas mercaturas, ſcilicet viſum fuit non obſtare tertium, quod ſcilicet Martia fuerit Tutrix Alexandri, & quod propterea ad euitandam ſuſpicionem turpis quæſtus præſumendum † ſit, quod pecuniæ fuerint Ale- 3
xandri, iuxt. notata *in l. quintus ff. de donat. int. vir. & vxor.* quia fuit reſponſum in primis Alexandrum egiſſe tamquam hæredem Martiæ, † & ideò non poſſe impugnare illius fa- 4
ctum, *ad l. cum à matre C. de rei vendic.* Menoch. *conſ.* 89. *n.* 5. Rota *diuerſ. dec.* 110. *in princ. par.* 2.

Secundò fuit dictum illam præſumptionem ceſſare, cum
Martia † eſſet induſtrioſa, vt dictum eſt. Tertiò tolli 5
omnem difficultatem, ex eo quod Martia reddidit rationem ſuæ tutelæ. Vnde ceſſat præſumptio, quod † ex 6
bonis Alexandri retinuerit in manibus, cùm in redditione rationis veniat reliquatus.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Romana Palatij.

Veneris 23. Iunij 1617.

ARGVMENTVM.

Teſtis vnicus non probat, & multò magis ſi ſit de auditu à principali, vel ſi deponat de credulitate. Intentio aliud eſt, & aliud effectus. Ex pretij qualitate arguitur, quid veniat in venditione.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis vnicus non probat.*
2 *Teſtis de auditu à ſuo principali non probat. Teſtis de crudelitate non attenditur, n.* 2.
3 *Tractatus non concludit implementum.*
4 *Intentio concedendi aliquam gratiam per Curiales practicos habetur pro re valdè diuerſa ab ipſo obtentu gratiæ.*
5 *Verba de iure intelliguntur cum effectu.*
6 *In contractibus interpretandis multum defertur conſuetudini.*
7 *Ex pretio arguitur, quid veniat in venditione.*
8 *Impoſſibilium nulla eſt obligatio.*
9 *Viam eam nemo cenſetur eligere, per quam ſua conſilia non poſſunt habere ſuum effectum.*

* *Eſt in eadem cauſa de quibus ſupra deciſiones* 37. *&* 681.

DECISIO DCXCV.

REſolutum fuit non conſtare de adimplemento R.P.D. Viues reſeruato tamen vt videretur an DD. de Ferantinis poſſent dare de dicto non adimplemento, *& quoad illud quod D. Viues non adimpleuerit*, moti fuerunt DD. quia in apoca confecta ſub die 24. Apr. 1614. *in qua*

ſe fundat D. Viues habetur, quod Fuluius faciet inſtrumentum modo D. Viues obtineat gratiam, quod poſſit fieri aggregatio alicui monti pro ſumma ſcutorum 15500. *vel inueniat modum, vt haberi poſſint ſcuta 7000. pro vſibus proprijs ipſorum de Ferratinis.* Vnde D. Viues, quatenus prætendat impleuiſſe, debet probare alterum ſe ex prædictis feciſſe, *quorum neutrum viſum fuit probatum*; nam quatenus prætendat adimpleuiſſe circa aggregationem montis, teſtes ad hoc dati, viſi fuerunt nihil concludere, nam primus ſolum deponit, quod D. Viues dixit ſe velle de hoc tractare cum Sanctiſſimo; & quod tractauit cum Illuſtriſſimo D. Cardinali Serra, & cum Bulgarino, ſecundus verò deponit ſuper eodem tractatu de auditu à D. Viues, & de ſua credulitate. Verùm præterquamquod dictus tractatus non pro-
1 batur per primum teſtem, † cùm ſit vnicus *ad not. in l. iur. iur. religione C. de teſtib. cap. veniens, il primo de teſtib. gloſ. in l. Theopompus verb. quantitas de dot. prælegat.* Etenim ſe-
2 cundus de † auditu ab ipſo principali, & de ſua credulitate nil probat, Bart. *in l. vnica ff. ſi tab. teſtam. gloſ. & Doct. in Teſtium C. de teſtib.* Dec. *conſ.* 429. *num.* 2. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 76. *num.* 1. 2. *&* 3. *de teſtibus*, etiam ſi probaretur tra-
3 ctatus, *hoc † non concluderet implementum, quia D. Viues promiſit obtinere gratiam, non autem ſimpliciter* tractare, & non obſtare viſum fuit, quod ſteterit per Ferratinos, cùm ipſi non adinuenerint modum aſſecurandi montem, vnde cùm per ipſos ſteterit, implementum pro parte D. Viues haberi pro facto, quia viſum fuit DD. hoc poſſe habere locum, *ſi D. Viues probaret ſe verè obtinuiſſe* gratiam à Papa, puta, quia obtinuiſſet per Sanctiſſimum ſignari Chirographum, vel quid ſimile, & poſtea gratia non potuiſſet habere effectum ob non datam cautionem à Ferratinis, ſed in propoſito non probatur obtenta gratia, ſed ad ſummum ſimplex tractatus, & licet primus teſtis conetur deponere, fuiſſe datam de hoc bonam intentionem D. Viues, *at-
4 tamen* iſta bona † intentio per Curiales practicos, *habetur pro re valde diuerſa ab ipſo obtentu gratiæ*, vt promiſit D. Viues.

Quantum ad aliud, quod D. Viues impleuerit alteram partem, alternatiuè, *cum ſcilicet inuenerit modum, vt Ferratini habere poſſint ſcuta* 7000. *pro vſibus proprijs*, cùm propoſuerit, quod obtineretur derogatio à Sanctiſſimo pro ſcutis 4000. pluſquam fuit tractatum inter ipſos fratres, cùm quibus quidem 4000. fuiſſet auctum multiplicum, & ſic Ferratini habuiſſent dicta ſcuta 7000. pro vſibus proprijs, fuit reſponſum in primis promiſſionem D. Viues de inueniendo modo, vt *haberi poſſent ſcuta* 7000. non debere intelligi *de
5 ſimplici conſilio, ſed de ipſo effectuali modo*, etenim † de iure, intelliguntur cum effectu, *l.* 1. §. *hac verba ff. quod quiſque iur. l.* 2. *C. com. de leg.* & dixit Rota *in Romana legitima* 27. *Ianuarij* 1617. *coram me*, & viſum fuit, *omninò inuerſimile*, quod Fuluius fecerit contractum correſpectiuè ad ſimplex conſilium, cùm in Curia non deſint, qui in ſimilibus negocijs conſulant gratis, imò etiam aliquando non requiſiti, vulgò appellati Arcicogolanti, ſed potius quod Fuluius habuerit rationem, quod D. Viues ob gratiam, quam meretur apud Sanctiſſimum, & vniuerſam Rempublicam Chriſtianam ob inſigne opus propagationis fidei Catholicæ, quod incepit, & pro quo tentauit, & tentat acquirere Palatium, de quo agitur, *eſſet cum effectu operatum*, & quod Ferratini poſſent implicare *dicta ſcuta* 7000. in vſi-
6 bus proprijs, in † interpretandis autem contractibus, multum defertur veriſimilitudini, Surd. *conſ.* 145. *num.* 26. *vol.* 1. *& fuit dictum in Romana cenſus* 6. *Iunij* 1603. *coram me*,
7 *qua ratione arguimus ex pretio*, † quid veniat in venditione, Oldrad. *conſ.* 252. *n.* 3. Alex. *conſ.* 26. *in fin. lib.* 4. Menoch. *conſ.* 395. *num.* 15. Rota *in Romana ſcutorum* 25. *annuorum* 30. *Ianuarij* 1606. *coram me, ſecundo principaliter fuit dictum*, quod modus obtinendi derogationem pro dictus ſc. 4000. plus non eſt opportunus, qui etiam ſi hoc concederetur à Sanctiſſimo; non ſuffragaretur, quia non eſſet conformis concordiæ, cuius vigore fuit à fratribus de Ferratinis datum mandatum ad vendendum. Etenim dicta concordia eſt reſtricta ad alienationem bonorum pro ſcutis 30. mil. Vnde ſi fieret pro ſcutis 34 mil. deficeret mandatum in Fuluio, *propterea modus debet inueniri talis, vt non repugnet
8 mandato*, ne † aliàs partes videantur ſenſiſſe *de modo ſibi impoſſibili* contra *not. in l. impoſſibilium ff. de reg. iur. in §. ſi impoſſibilis inſtit. de inutil. ſtipulat. gloſ. in cap. ad audientiam verb. habere de ſponſ. & matr.* vel
9 eligere viam, † per quam ſua conſilia non potuiſſent habere effectum, *ad not. in l. ſi duo, & ibi ſcribentes ff. de acquir. hered. l. fin.* vbi Iaſ. *n.* 5. *ff. ſi cert. petat.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 2. *n.* 25. Surd. *conſ.* 307. *n.* 15.

REVERENDISS. DVNOZETTO

Archiepiſcopo Seleucieñ.

Cęſenateñ. Separationis Thori.

Mercurij 28. Iunij 1617.

ARGVMENTVM.

Vxor dedignata, ſi diſcedat è domo viri, & ſecum portet iocalia, ex quibus probetur ea non eſſe propria, ſed ipſius viri, & ex quo diluitur ea non fuiſſe donata à viro eius vxori, vel à ſocero nurui.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes deponentes de facto proprio, & reddentes optimam rationem ſui dicti plenè probant.*
2 *Teſtes duo regulariter ſufficiunt in qualibet materia.*
3 *Oppoſitiones contra teſtes, ſi ſint leues non attenduntur.*
4 *Confeſſio extraiudicialis fortius probatur per teſtes, quando eſt adminiculata.*
5 *Teſtes, quando dicantur deponere de certa ſcientia, quod iocalia vxoris ſint mariti.*
6 *Teſtis ſi ſit famulus, & ſingularis, debilitatur ſatis eius fides.*
7 *Limita tamen hoc, quando concurrunt plura, ac diuerſa adminicula, veritatis factum ſuadentia.*
8 *Vxor non tenetur ad reſtitutionem iocalium, quæ ei fuerunt donata ab eius ſocero.*
9 *Iocalia, quando ſunt magni valoris non præſumuntur vxori ab eius viro, vel ſocero donata;*
Sed potius accomodata ad vſum ipſius vxoris, vt honeſtius, decentiuſque incedere poſſit.
10 *Vxori non eſt credendum, dum aſſerit eius virum, vel ſocerum ei donaſſe iocalia.*
11 *Maritus dando iocalia vxori, ſi vtatur verbo*, donare, *intelligi debet quoad vſum, & quoad proprietatem, & num.* 12.
13 *Vxor, quæ diſceſſit ab eius viro, vt cogi poſſit ad reſtitutionem iocalium eidem datorum ab d. viro, quid ſit diſcutiendum.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione* 10. *in præcedenti Tomo, quæ eſt in eadem cauſa vbi diſcutitur id, quod in fine huius deciſionis reſeruatur videri.*

DECISIO DCXCVI.

PRopoſito per me dubio. Vtrum conſtet D. Mariam Felicem cum à Domo viri in Monaſterium confugit detuliſſe rerum gemmas, & Iocalia, de quibus deponunt Teſtes, itaut ea teneatur reſtituere D. Fabio eius marito. Viſum fuit Dominis reſpondendo primæ parti dubij conſtare de tranſportatione, & eadem Iocalia eſſe Viri.

Et primò ipſam dd. Iocalia aſportaſſe à Domo Viri, eaque dum in Monaſterio S. Catherinæ moraretur penes ſe habuiſſe, & demum cum Romæ vnà cum fratre iter aggreſſa eſt ſecum detuliſſe, probatur per depoſitiones duarum Monialium conteſtium, quæ deponunt † de facto proprio, & red- 1
dunt optimam cauſam ſcientiæ. Vnde concludens elicitur probatio, cùm in ore duorum teſtium † ſtet omne 2
verbum, *l. vbi numerus ff. de teſtib.* concurrente & præſumptione, *l. Quintus Mutius*, Gabr. *concluſ.* 15. *de præſumpt.*

Quoad exceptiones datas contra perſonas dd. Monialium viſæ † ſunt ſatis leues, aut non probatas non 3
concludere.

Quod verò dd. iocalia fuerint mariti, & ab eo vxori data ad ornatum ſatis iuſtificatur ex confeſſione d. D. Mariæ
† Felicis extraiudicialis probata per dictas Moniales, quæ 4
venit adminiculata ex depoſitione ſexti teſtis, qui deponit de
certa ſcientia, cùm fuerit præſens † quando emit D. Fabius 5
dd.

dd. iocalia, quæ poſtea d. Mariæ Felici ad eius ornatum fuerunt conſignata.

Et licet dicatur debilitari dictum d. 6. teſtis, cùm ſit fa-
6 mulus † d. Fabij, & ſingularis, tamen ſi cuniungitur cum d. confeſſione extraiudiciali, & cum præſumptione iuris,
7 † vſuque communi ſatis concludentem probationem facere viſum fuit.

Nec obſtat, quod dicitur dd. gemmas, ſeu iocalia fuiſſe
8 d. Mariæ Felici à † Socero donata, & ita non teneri ad eorum reſtitutionem, cùm enim dd. gemmæ ſint magni valo-
9 ris non cenſentur donatæ, † ſed potius commodatæ ad vſum ipſius vxoris, vt honeſtius, decentiuſque incederet, *l. ſicut certo §. interdum ff. commod. l. ſed et ſi vir. ff. de donat. int. vir. & vxor. l. id veſtimentum ff. de pecul.* Bart. *in l. penult. §. ſeruus n. 2. ff. ſol. matr.* Corn. *conſ.* 114. *n.* 7. *lib.* 4. Clar. *in §. donatio q.* 10. *n.* 3. & ex multis cumulatis, *fuit deciſum in vna Ferrarien. lucri dotis 13. Martij 1618. coram R.P.D. meo Manzanedo.*

Et licet ſecundus teſtis deponat d. D. Mariam dixiſſe illa
10 iocalia fuiſſe ſibi donata à Socero, vltra quod non † ſtatur eius dicto in ſui fauorem, illud verbum, *donare*, debet intel-
11 ligi quoad vſum, & non quoad † proprietatem, Bart. *in l. 1. §. nec Caſtrenſe n. 10. ff. de vi. bon. rapt.* ſuſiſſimè Honded. *conſ.* 30. *n.* 29. *& ſeq. lib.* 2. vbi hanc quæſtionem ex profeſſo diſputat, & fuit dictum *in d. Ferrarien. dotis coram R. P. D. Manzanedo*, vbi etiam plenè reſpondetur obiectioni, quæ
12 fit ex † præſumpta donatione, quæ inducitur ex nobilitate mariti, vel vxoris.

Quoad alteram dubij partem. An maritus conſtante
13 matrimonio ad ſui libitum poſſit cogere vxorem † ad reſtitutionem dd. iocalium, cùm hæc deciſio dependeat à meritis cauſæ, & iudicij ſuper ſeparatione thori coram me introducti, vtrum ſcilicet d. D. Maria Felix iuſtam habeat cauſam confugiendi ad Monaſterium, ideò Domini iudicarunt mereri dubium particulare.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Lauretana Iuriſdictionis.

Lunæ 13. Nouembris 1617.

ARGVMENTVM.

Declaratur an conſtet de tali obſeruantia, per quam dici poſſit, quod Bulla erectionis Cathedralis Lauretanæ non comprehendat Sanctam Capellam, & pro negatiua reſoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam ſuper iuriſdictione ſpirituali in locis omnibus exiſtentibus intra limites ſuæ Diœceſis.*

2 *Capella vna ſi ſit in medio Eccleſiæ, & nihilominus non ſubijciatur in ſpiritualibus Prælato, qui eſt ſuperior illius Eccleſiæ, eſt opinio ſatis noua, & inſolita.*

3 *Capellæ regulariter ſequuntur naturam Eccleſiæ intra cuius ambitum ſitæ ſunt.*

4 *Capellæ quare in particulari non conſacrentur.*

5 *Erectio præſumitur facta iuxta ſolitum, & qui dicit contrarium, ei incumbit onus probandi, & n. 6.*

7 *Interpretationis præambulum neceſſarium eſt ipſa dubietas verborum.*

8 *Diſpoſitionis vna pars quando interpretatur, potior eſt coniectura, quæ deſumitur ex alia parte eiuſdem diſpoſitionis.*

9 *Et hoc multò magis procedit, quando non ſolùm ſequeretur diuerſitas, ſed etiam contrarietas.*

10 *Obſeruantia nihil aliud eſt, quàm mera coniectura, ex quo aliud eſt, quod ita ſit ſcriptum.*

11 *Præſumptiones contrarijs præſumptionibus eliduntur, & conquaſſantur.*

12 *Conſuetudo proxima eſt attendenda.*

13 *Conſeruatores Vrbis, & Priores Capitum Regionum retinent Claues Sanctorum Apoſtolorum, & Capellæ Saluatoris in Eccleſia Lateranenſi.*

14 *Geſta ab aliquo cum prohibitione aduerſarij non habentur in conſideratione.*

15 *Actus pauciores tunc attenduntur, quando ex regulis, & præſumptionibus iuris ſunt magis adminiculati.*

16 *Obſeruantiam ad ſui fauorem facere in poteſtate vnius partis eſſe non debet.*

17 *Obſeruantiæ vis in eo conſiſtit, quod ita factum fuerit, ſciente, & patiente illo, qui poterat, & debebat conſentire.*

19 *Præſumptio, quæ poteſt oriri ex facto vnius, eliditur, & conquaſſatur ex diſſenſu alterius.*

20 *Probare quis non tenetur id, quod in eo non ſe fundat.*

* *Præſens deciſio eſt in eadem cauſa, de quibus ſupra deciſiones 34. & 686.*

DECISIO DCXCVII.

CVm aliàs nempè ſub die 21. Aprilis proximi inhærendo Deciſioni per prius, nempè 23. Ianuarij eiuſdem anni factæ, fuerit reſolutum Sanctam Capellam comprehendi in erectione Cathedralis Lauretanæ, & non adeſſe obſeruantiam, quæ poſſet contrarium interpretari, inſteterunt informantes pro Illuſtriſſ. D. Protectore audiri ſuper hac ſecunda parte deciſionis, & ſic videri, an conſtet de tali obſeruantia, per quam poſſit dici, Bullam erectionis Cathedralis Lauretanæ non comprehendere Sanctam Capellam, quo dubio per me ſub hac die propoſito, Domini negatiuam partem amplectendo ſteterunt in deciſis, pro quo vltra aliàs dicta, nonnulla fuerunt in primis obſeruata.

Primò, quod Illuſtriſſimo D. Cardinali Epiſcopo non incumbit onus probandi, quod dicta Bulla in verbis comprehendat Sanctam Capellam, ſed ſufficit ſibi, quod in verbis non excludatur, etenim ſuper iuriſdictione ſpirituali ipſe habet fundatam intentionem † etiam ſuper Sancta Capel- 1
la eo ipſo, quod illa continetur intra limites Diœceſis ſibi aſſignatæ pro ſuo Epiſcopatu, *cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7. cap. cum Epiſcopus de off. ord. in 6. cap. cum Capella de priuileg.*

Secundò, quod iſta prætenſio, quod vna Capella ſit in medio Eccleſiæ, † & nihilominus non ſubijciatur in ſpiritua- 2
libus Prælato, qui eſt ſuperior illius Eccleſiæ, eſt ſatis noua, & inſolita, quia regulariter Capellæ † ſequuntur naturam 3
Eccleſiæ intra cuius ambitum ſunt ſitæ, qua ratione neque etiam † conſecrantur in particulari, vt probatur *in cap.* 4
Eccleſia il 2. de conſecrat. diſtinct. 1. & cap. 7. & tot. tit. de conſecr. Eccleſ. vel Alt. Lambert. *de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 4. art. 9. in fin. verſ. an Capella.* Cùm igitur non controuertatur D. Cardinalem Epiſcopum Lauretanum eſſe etiam Epiſcopum Eccleſiæ, intra cuius ambitum continetur Sancta Capella, reſultat præſumptio, quod ſit Epiſcopus & ipſiuſmet Sanctæ Capellæ, quia erectio † præſumitur facta 5
iuxta ſolitum, & qui dicit contrarium, † tenetur probare, 6
l. certi conditio §. qui nummos, iuncta gloſ. in verb. quotidie ff. ſi cert. pet. l. vel vniuerſorum ff. de pignorat. act. Alex. *conſ.* 46. *num.* 8. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 763. *num.* 25. ideoque non eſt probandum à D. Cardinali Epiſcopo, quod Sancta Capella ſit comprehenſa in Bulla erectionis, ſed potius D. Cardinali Protectori, quod ſit exceptuata, & ideò pro parte dicti D. Cardinalis Protectoris eſſent oſtendenda verba ſonantia in exceptionem, itaut ex ſubſecutis actibus, & obſeruantia potuerit recipere interpretationem exceptiuam, aliàs deficit † præambulum neceſſarium interpretationi, hoc eſt 7
ipſius dubietas verborum, Natt. *conſ.* 318. *num.* 1. Rot. *dec.* 121. *num.* 29. *par.* 1. *& dec.* 37. *num.* 29. *& deciſ.* 39. *n.* 11. *par.* 2. *diuerſ.* Surd. *conſ.* 426. *num.* 44. Card. Seraph. *dec.* 1108. *num.* 7.

Tertiò fuit obſeruatum, quod tantùm abeſt, quod verba Bullæ erectionis habeant verba, quæ ſonent in exceptionem, quod potius incaleſcant in comprehenſionem, vt fuit ponderatum in alijs deciſionibus, vnde etiamſi adeſſent aliqua verba, quæ poſſent ſonare in exceptionem, eſſent in primis, & ante omnia concordanda cum verbis importantibus incluſionem, quia in interpretanda † vna parte diſpo- 8
ſitionis, potior eſt coniectura, quæ deſumitur ex alia parte eiuſdem diſpoſitionis, *vulg. l. qui filiabus ff. de leg.* 3. hoc verò multò magis, † quando non ſolùm ſequeretur diuerſitas, 9
ſed etiam contrarietas, Alciat. *de præſump. reg.* 2. *præſump.* 28. *num.* 2.

num. 2. Honded. *conſ.* 33. *n.* 58. *lib.* 1. Laderch. *conſ.* 1. *n.* 18.
verſ. veram enim, Peregr. *conſ.* 15. *n.* 7. *lib.* 3. Card. Seraph.
dec. 374. *in fin.* vt ſequeretur in propoſito, cùm aduerſentur
comprehendere, & non comprehendere.

Quartò fuit obſeruatum, quod pro incluſione nedum
concurrant regulæ, & verba de quibus ſupra, ſed magna
veriſimilitudo deducta ex decore, & alijs quæ mouerunt
Papam ad faciendam prædictam erectionem, vt aliàs fuit
ponderatum in prædictis deciſionibus.

Ex iſtis videbatur conſtitutus D. Cardinalis Protector in
magna neceſſitate probandi ſuam obſeruantiam interpreta-
tiuam admodum claram, & inconcuſſam, cùm enim talis
10 obſeruantia, † nihil aliud ſit, quam mera coniectura, ex
quo aliud eſt, quod ita ſit ſcriptum, aliud verò quod ita ſit
factum, cùm non aduerſentur, quod vno modo ſit ſcriptum,
& alio modo vel propter impotentiam, vel propter inaduer-
tentiam, ſit obſeruatum, ſequi videbatur, quod eo poten-
11 tior requiratur obſeruantia, † quo potentiores ſunt conie-
cturæ contra ipſam obſeruantiam, quia præſumptiones con-
trarijs præſumptionibus eliduntur, & conquaſſantur.

Talis autem nempè inconcuſſa, & clara viſa fuit Dominis
eſſe obſeruantia deducta pro parte D. Protectoris, primò,
12 quia † non eſt proxima ipſi erectioni prout eſſe debet, Bald.
in proœm. ff. n. 7. Socc. *conſ.* 6. *n.* 2. *lib.* 1. Card. Mantic. *de
coniect. vlt. vol. lib.* 3. *tit.* 8. *n.* 8. *& tit.* 9. *n.* 5. & approbauit
Rota *in dec.* 37. *n.* 34. *&* 35. *dec.* 39. *n.* 12. *par.* 2. *diuerſ. &
in Lanuen. iuriſdictionis* 3. *Iunij* 1607. *coram Illuſtriſſ. D. Card.
Ludouiſio*. Secundò, quia vt plurimum concernit admini-
ſtrationem temporalem ipſius Sanctæ Capellæ, quæ non
controuertitur pro parte D. Cardinalis Epiſcopi ſicut ſignan-
ter viſum fuit concernere illud in quo fiebat magnum fun-
damentum, nempè quod ſuper Porta Sanctæ paruæ Capellæ
fuerit tenta Tabella negans ingreſſum in illa ſine licentia
D. Protectoris, vel Gubernatoribus ſub pœna excommuni-
cationis, quia hoc potuit euenire ratione rerum pretioſa-
rum, quæ conſeruantur in illo loco, & ſunt ſub cuſtodia
ipſius Domini Protectoris, & eodem modo reſpondetur ad
retentionem clauium ipſius Sanctæ Capellæ, & pro hoc al-
legabatur ſimile de clauibus Sanctorum Apoſtolorum, &
13 Capellæ Saluatoris in Baſilica Lateranenſi in Vrbe, † quæ
retinentur per Conſeruatores, & Priores Capitum Regio-
num abſque eo, quod ipſi aliquid prætendant, vel præten-
dere poſſint ſuper iuriſdictione ſpirituali in dicta Eccleſia
Lateranen. Vltra quod neque hæc probantur de tempore
proximo erectioni, vt eſſet neceſſarium ex ſupra adductis,
& in omnem euentum, neque etiam concludùnt priuatiuè,
quoad D. Cardinalem Epiſcopum, quem in Capitulis Car-
dinalis Vaſtauiilani, & ex teſtibus datis in ſumm. num. 5.
apparet aliàs habuiſſe partem in deputatione Cuſtodum S.
14 Capellæ. Tertiò quicquid † fuerit geſtum à Protectoribus
videbatur non attendendum ex quo pro parte Epiſcoporum
ſemper adfuit contradictio, vt apparet ex deductis pro parte
Domini Cardinalis Epiſcopi, & etiam ex concordatis, qui
allegantur per ipſummet Cardinalem Protectorem, ſed ſi-
15 gnanter adſunt actus † iuriſdictionales facti per Epiſcopum,
qui licet ſint pauciores, tamen in propoſito caſu viſi fuerunt
ſufficere, tum quia ex regulis, & præſumptionibus iuris de
quibus ſunt magis adminiculati, tum quia magis conformes
verbis erectionis, tum etiam quia facti à minus potenti, cùm
de illo tempore Protector eſſet Cardinalis, & Epiſcopi tan-
tùm Prælati. Tum demique, quia onus probandi obſeruan-
tiam non incumbit D. Epiſcopo per ea quæ dicta fuerunt ſu-
pra, vnde ſufficit ſibi, quod ex iſtis verbis colligantur duo.
Primò non acquieſcentia Epiſcoporum, quæ videbatur ne-
16 ceſſaria, ne aliàs ſit in poteſtate † vnius partis facere obſer-
uantiam ad ſui fauorem, dicebatur enim vim obſeruantiæ
17 conſiſtere in eo, quod ita † fuerit factum ſciente, & patien-
te illo, qui poterat, & debebat diſſentire, nam eo ipſo, quod
non diſſentit oritur præſumptio, quod ita fuerit intellectum
18 ab initio, ſed ſi diſſentit, præſumptio, † quæ poſſet oriri ex
facto vnius eliditur, & conquaſſatur ex diſſenſu alterius.
Secundò ex dictis actibus iuriſdictionalibus factis ab Epiſco-
19 pis reſultat diſformitas obſeruantiæ, † quæ obſeruantia diſ-
formis non ſuffragatur ex allegatis in alijs Deciſionibus. Et
D. Cardinali Epiſcopo ſufficit tollere obſeruantiam præten-
ſam ad fauorem Protectoris, nec habet opus probare obſer-
20 uantiam ad fauorem Epiſcoporum, † cùm non ſe fundet in
illa, ſed in regulis, & præſumptionibus Iuris, & in verbis
Bullæ Erectionis, quæ incaleſcunt in ſui fauorē, vt latè ſupra,
& in alijs Deciſionibus deductum eſt. Et ita tantùm, &c.

EMINENTISS. D. CARD. VEROSPIO.

Nepeſina Tutelæ.

Lunæ 29. Ianuarij 1618.

A R G V M E N T V M.

Notariatus alicuius de aliquo tempore ex quo pro-
bari poſſit, & quid ſtante communi exiſtima-
tione. Caſſatura in Inſtrumento licet non pro-
bet, quando non conſtat de approbatione No-
tarij, tamen id non procedit quando fuit facta
ab eodem Notario rogato, & multò magis ſi
adſint adminicula veritatis.

S V M M A R I V M.

1 *Notarius de tempore præſenti, non præſumitur Notarius futurum, limita, vt n. 2.*
3 *Notariatus exiſtimatio alicuius in aliquo loco, inſeruire non poteſt pro diuerſo loco.*
4 *Teſtis deponens ſuper exiſtimatione Notariatus alicuius, quando non dicatur ſe reſtringere ad certum locum.*
5 *pro Notario ſi quis ab omnibus exiſtimabatur, id ſatis videtur eſſe ad eiuſdem deputationis validitatem.*
6 *ex Teſtium rogitu etiam rogitus Notarij præſumitur.*
7 *Et hoc præſertim quando ſcriptura in prothocollo fuit reperta.*
8 *Dies in vno inſtrumento appoſita, an cenſeatur repetita in ſequenti inſtrumento.*
9 *Caſſatura, & lineatura in inſtrumento abſque vlla Notarij rogati approbatione fidem non meretur.*
10 *Caſſatura in inſtrumento, quando eſt facta de ipſius Notarij rogati manu, non eget approbatione.*
11 *Caſſatura in inſtrumento facta de manu Notarij rogati, cenſetur facta de mandato partium.*
12 *Amplia multò magis id procedere, dum ex ſubſequentibus conſtat de ipſius veritate, & n. 13.*
14 *Et ſine dubio ea concluſio procedit, quando apparet de obſeruantia.*
15 *Teſtium defectus ſuppletur ex numero.*
16 *Teſtibus contra partis confeſſionem non eſt fides adhibenda.*
17 *Articulans non dicitur fateri.*

* *Præſens deciſio eſt in eadem cauſa, de qua ſupra in præcedenti Tomo deciſio 53. & ibi in fine annotatum habes plures alias deciſiones in hac cauſa factas.*

D E C I S I O DCXCVIII.

HÆres q. Antonij Plodij cum deciſioni ſub die 27. Fe-
bruarij præteriti coram me facta non acquieſceret,
denuò ſuper ijſdem cauſa propoſui, & Dominis viſum fuit
ſtandum in deciſis rationibus ibi deductis, quibus non obſtat
Angeli Petronij Notariatum non probari ſaltim de anno
1591. de quo tempore fuit ille rogatus de Antonij deputatiō-
ne in Tutorem, cùm ſuper tali Notariatu teſtes examinati
de anno ſolum 1594. deponant, & ſic infertur Angelum po-
tuiſſe de anno 1594. non autem de anno 1591. Notarium
reputari, cùm quis † de tempore præſenti Notariatus in 1
præteritum talis non præſumatur, Alex. *conſ.* 198. *n.* 3. *&
4. & lib.* 7. *cum alijs allegatis*.

Quia fuit reſponſum illius Notariatum per aliud pu-
blicum † inſtrumentum ab eodem Angelo ſub die 27. 2
Martij 1591. & ſic de tempore dictæ deputationis rogatum
probari.

Non obſtat huiuſmodi Notariatus exiſtimationem iuxta
† depoſitionem teſtium in Caſtro Ciuitellæ ſolum viguiſſe, 3
& ſic eam inſeruire non poſſe pro Caſtro Liprignani.
Teſtes enim ſe non reſtringunt ad Ciuitellæ Caſtrum tan-
quam ibi ſolum Angelus Notarius haberetur, ſed ad red-
dendam ſui dicti rationem, quia nimirum eundem Ciuitel-
læ Prætorem agnouerunt, & ſic dicendum illum ſe pro No-

tario

tario geſſiſſe, & pro tali fuiſſe ab omnibus habitum ſa-
5 tis † videtur ad huius deputationis validitatem, *l. Barba-*
rius de offic. Prat. Rota *deciſ.* 1. *de offic. Vic. in nou.* Socc.
conſ. 32. *n.* 19. *lib.* 1.

Non obſtat exceptio de defectu rogitus Notarij cum clau-
ſula, *teſtibus rogatis &c.* de rogitu teſtium non autem Nota-
rij ſit intelligenda &c. Nam ex rogitu teſtum etiam Notarij
6 rogitus præſumitur, Bero. *conſ.* 92. *n.* 9. *lib.* 3. Alex. *conſ.* 14.
n. 32. *lib.* 6. Rim. iun. *in l. ſi mancipati num.* 58. *C. de collat.*
Menoch. *de præſumpt. præſumpt.* 81. *n.* 11. *lib.* 2. *fuit dictum*
in Romana dotis de Sfortia 23. *Februarij* 1615. *coram R. P. D.*
7 *meo Manzanedo*, quando † præſertim ſcriptura fuit in Pro-
thocollo reperta, Curt. iun. *conſ.* 162. *num.* 1. *verſ. confirmat,*
Ruin. *conſ.* 139. *n.* 12. *lib.* 4. Seraphin. *dec.* 909. *n.* 23.

Nec releuat in deputatione nullam fuiſſe diem expreſſam,
nec adeſſe verbum dicta die &c. per quod illa præcedentis
actus repetita cenſetur, quia nihilominus intelligitur ſupe-
8 rioris actus dies appoſita, Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs* §. *ſi*
quis initium num. 18. *&* 19. *ff. de eden.* Menoch. *de arbitr.*
caſ. 64. *num.* 6. *&* 7.

Non obſtat Angelum Petronium dictę deputationis tem-
pore non fuiſſe Terræ Liprignani Vicarium, ex quo Annun-
cius Alfarabius de menſe Septembris 1590. erat ibi conſtitu-
tus ad 6. menſes cum prorogatione ad alios 6. qui ſolum de
menſe Septembris anni 1591. expirabat, & conſequenter de
menſe Auguſti, quo fuit rogata dictum Angelum Vicarium
eſſe non potuiſſe, ceſſat enim obiectum ex dicti Annuncij
Syndicatu de Menſe Martij 1591. ſubſecuto. Vnde ſatis pa-
tet illius Vicariatum vltra primos ſex menſes non proceſſiſſe,
& conſequenter effectum non habuiſſe prorogationem ad
alios ſex menſes indultam.

9 Non obſtat caſſaturam, & lineaturam abſque vlla † No-
tarij rogati approbatione fidem non mereri ex Paul. de Caſtr.
in l. ſi vnus n. 5. *C. de teſtam.* nam contraria opinio receptior
videtur non eſſe videlicet neceſſariam approbationem, vbi
10 caſſaturam ſe ipſius Notarij † rogati manu fuiſſe factam
apponitur, Caſtr. *conſ.* 131. *col.* 2. *verſ. nec nocet lib.* 2. Aym.
conſ. 88. *n.* 4. Pariſ. *conſ.* 28. *n.* 48. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 14. *col.*
fin. lib. 6. plures relati per Modern. Roman. *de falſitate q.* 143.
n. 28. *verſ. quid dicendum.*

11 Quia tunc de mandato † partium talis caſſatura facta
præſumitur, Alex. *conſ.* 14. *n.* 16. *lib.* 6. *& conſ.* 104. *n.* 6. *lib.*
7. Pariſ. *conſ.* 28. *n.* 45. *lib.* 2. Aym. *conſ.* 88. *n.* 4.

12 Quando præſertim † ex ſubſequentibus conſtat de illius
veritate, *gloſ. fin. in cap. cum venerabilis de relig. domib.* Abb.
quem ſequitur Felin. *in cap. ex litteris n.* 14. *verſ. idem ex lit-*
teris de fid. inſtrum. Alex. *dicto conſ.* 14. *lib.* 6. Natt. *conſ.* 133.
n. 2. Pariſ. *d. conſ.* 18. *n.* 46. Surd. *conſ.* 16. *n.* 29. Menoch.
de adipiſc. remed. 4. *n.* 721. *& conſ.* 887. *n.* 15.

13 Et vbi ex hac pariter † authentica ſcriptura eadem habet
adminiculum, Felin. *in cap. ex litteris n.* 14. *verſ. idem ſi per*
aliam ſcripturam de fide inſtrum. Pariſ. *conſ.* 4. *num.* 47. *lib.* 2.
Surd. *conſ.* 16. *n.* 11. *&* 30. Berous *conſ.* 90. *n.* 8. *lib.* 3 Natt.
conſ. 132. *n.* 2.

Hic autem adminiculatur dicta lineatura ex obſeruantia
14 † ſubſecuta, necnon ex inſtrumento Societatis Officij in
alia deciſione ponderato vbi Antonius Plodius Dominici
Tutor nuncupatur, & vlterius ex teſtibus de publica voce,
& fama deponentibus eundem ſe pro tutore geſſiſſe.

Non obſtat exceptio de non recognita Notarij rogati ma-
nu, cùm ex quinque teſtibus duo errauerint vnam ſcriptu-
ram pro manu Camilli Salconij recognoſcendo, quæ tamen
ab Angelo Petronio ſcripta, & ſubſcripta legitur, nam reſ-
pondetur iſtum errorem, quoad hoc decretum non obeſſe,
15 cùm illud dicti teſtes benè agnouerint, & in omnem euen-
tum ſufficit alios tres extitiſſe, qui in huiuſmodi recognitio-
ne non errarunt, *l. vbi numerus ff. de teſtib. vulg.*

Non obſtat Dominicum articulaſſe dictum decretum
16 fuiſſe ab Annuncio rogatum, & propterea teſtibus † contra
partis confeſſionem deponentibus non eſſe fidem adhiben-
dam, quia cum dictus liber eſſet inſcriptus actorum Annun-
cij, de facili Dominicus credere potuit ab Annuncio tale de-
cretum fuiſſe rogatum. Vnde cùm poſtea de veritate conſti-
17 terit dictus articulus parti nocere non debet, cum † regulari-
ter articulans fateri non dicatur, Alexand. *conſ.* 80. *num.* 10.
lib. 2. Seraph. *dec.* 1154. *lib.* 2.

EMINENTISS. D. CARD. SACRATO.

Ariminen. Bonorum.

Lunæ 26. *Martij* 1618.

A R G V M E N T V M.

Sententia, & immiſſio eius vigore facta quando ſubiaceant vitio nullitatis, & iniuſtitiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Iudicis immiſſio regulariter operatur expulſionem tam à ciuili, quàm à naturali poſſeſſione, & num.* 6.
2 *Quod procedit tamen, quando ritè, & rectè proceſſit.*
3 *Sententia lata poſt tres menſes præfixos à conſtitutione Marchiæ in locis, vbi ea ſeruatur, eſt nulla.*
4 *Sententia lata poſt lapſum fatalium eſt nulla.*
5 *Statutum determinans certum tempus ad ferendam ſententiam, illud ſuccedit loco fatalium.*
7 *Tranſactio habet vim rei iudicatæ.*

* *Eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſio* 67.

D E C I S I O DCXCIX.

PRo informante fuit tentum, ſcilicet Riccardellis eſſe
dandum mandatum de manutenendo, quia de eorum
poſſeſſione conſtat ex teſtibus, & alijs deductis per eos, &
quamuis fuerit contra illos † per Iudicem à quo data immiſ- 1
ſio per quam regulariter cauſatur expulſio, tam à ciuili,
quàm à naturali, vt per ſcribentes in *l. clam. poſſidere* §. *qui*
ad nundinas ff. de acquir. poſſ. hoc tamen procedit † & qua- 2
tenus Iudex ritè, & rectè procedat, Corn. *conſ.* 193. *num.* 4.
lib. 3. *& fuit coram me dictum in Romana de Pinis die* 13.
Nouembris 1617. *& aliàs.* Ideòque cùm in propoſito caſu
Iudex protulerit ſuam ſententiam extra tres menſes præfixos
à Conſtitutione Marchiæ lib. 6. cap. 9. verſ. hoc tamen,
quæ Conſtitutio † ſeruari in partibus Romandiolæ præſup- 3
ponitur, viſum fuit huiuſmodi ſententiam nullitatis vitio
ſubiacuiſſe, nam ſicut ſententia lata poſt curſum fatalium
à Iure † communi præfixorum eſt nulla, Gabr. *conſ.* 54. *n.* 2. 4
lib. 1. Ita debet eſſe nulla, ſi feratur poſt lapſum fatalium à
particulari ſtatuto, vel conſuetudine præfixorum, † cum 5
hæc ſubrogentur loco illorum, Franc. *in cap. ex parte q.* 6.
num. 24. *de appellat.* Neniz. *conſ.* 41. *num.* 3. Card. Seraph.
deciſ. 598. *num.* 6. Indeque Ricciardellos eorum poſſeſſio-
ne non † priuaſſe per ſupra allegata, in quam ſententiam 6
Domini facilius deuenere, quia non potuerunt imagina-
re cauſam, quare d. Iudex aduerſus tranſactionem per
iſtas partes factam pronunciauerit, † cum huiuſmodi tran- 7
ſactio habeat vim litis finitæ, *l. fratris tui C. de tranſact.*
Rot. *deciſ.* 157. *par.* 1. *diuerſ.*

EMINENTISS. D. CARD. VEROSPIO SENIORI.

Bononien. Aquarum.

Lunæ 2. *Aprilis* 1618.

A R G V M E N T V M.

Aquæ dominium ſi quis aſſerat ad eum ſpectare, id concludenter probare tenetur, & ad hoc docendum non releuant actus poſſeſſorij. Aquæ dominium regulariter ſpectat ad eum, in cuius fundo illa naſcitur.

S V M M A R I V M.

1 *Aquam, ſi quis aſſerat ad eum pertinere, cùm in hac ſit actor, debet id probare.*
2 *Teſtes nullam reddentes rationem non probant.*
3 *Dominium non probatur per teſtes deponentes de auditu, & credulitate.*
4 *Dominium non probatur per illos actus, qui inferunt tantùm ad poſſeſſionem.*

5 *Poſſideri poteſt vna, & eadem res diuerſis reſpectibus.*
6 *Reo ſufficit excludere actorem, per eius non ius.*
7 *Aquæ dominium regulariter ſpectat ad eum in cuius fundo illa naſcitur.*
8 *Aqua, ſi fuerit probatum, ſemper deſeruiſſe pro vſu alicuius ex tali poſſeſſione dominium etiam illius eſſe præſumitur.*

* *Deciſio hæc eſt in eadem cauſa, de qua in præcedenti Tomo deciſio 222.*

DECISIO DCC.

ORta inter Comitem Barbatiam, & Dominum Siluium Albergatum ſuper cuiuſdam aquæ dominio controuerſia, cauſa coram me introducta, dubitaui ad quem nam illa ſpectaret, & Dominis viſum fuit non probari dictam aquam ad D. Siluium pertinere; Comes enim
1 Barbatia eſt reus, & poſſeſſor, vnde † onus incumbit D. Albergato plenè, & concludenter aquæ dominium probandi, *c. Abbate ſanè de re iud. l. in rem actio ff. de rei vendic.* Dec. *conſ.* 62. *num.* 1. *verſ. & certè*, Ruin. *conſ.* 13. *num.* 6. *verſ. ſed præmiſſis lib.* 4. Quod pro eius parte præſtitum non
2 apparet, † cùm teſtes ab eodem adducti nullam reddant rationem per quam dominium huiuſmodi concludatur, ſed poſſeſſio dumtaxat riualis arguitur, pro qua nec teſtes
3 ſufficientem rationem, tanquam de certa ſcientia † non deponentes, ſed vt plurimum de auditu, & credulitate, vnde non releuant, *cap. licet ex quadam, & c. litteris de teſt. cap. tua*, vbi Abb. *de conſang. & affin.* Alex. *conſ.* 152. *verſ. ſecundus teſtis lib.* 5. Caputaq. *deciſ.* 278. *num.* 1. *&* 2. *par.* 3.

Et quamuis nonnulli teſtes aſſerant Albergati Colonos in dicto riuali quaſdam arbores incidiſſe, hoc tamen de auditu deponunt, & in omnem euentum non concluderent dominium, ſed poſſeſſionem, quæ tantum † releuaret quantum actus poſſeſſorij valent inciſionis arborum in loco, vbi Aqua naſcitur, exiſtentium, vnde Albergatum eſſe in poſſeſſione in dicto loco arbores incidendi, Barbatia verò vtendi ad ſui libitum Aqua, nec vna poſſeſſio
5 alteri eſſet præiudicialis, cùm † eadem res diuerſis reſpectibus valeat à duobus poſſideri, Oldr. *conſ.* 257. *num.* 41. *verſ. nec eſt inconueniens*, Angel. Aret. *conſ.* 19. *n.* 19. *&* 20. Alex. *conſ.* 99. *n.* 23. *lib.* 5

Accedit Albergati probationem ſatis dubiam reddi
6 per Comitem Barbatiam, † cui tamquam reo ſufficit Albergatum excludere, *cap.* 12. *de prob. l. fin. C. de rei vendic.* Bart. *in l.* 2. *num.* 1. *C. de except. rei iud.* Rota *dec.* 6. *eodem tit. in antiq.*

Datur enim Inſtrumentum acquiſitionis 15. tornaturarum Terræ per Anteceſſores dicti Comitis factæ, quæ quantitas iuxta menſuram includit pariter ſitum, vbi hæc
7 Aqua † naſcitur, & iſtum etiam locum Barbatiæ teſtes deponunt ipſius eſſe, & per conſequens ad eundem ſpectare huius Aquæ dominium, *l. procul. ff. de dam. inf. l. aquam, & l. præter. C. de ſeruit. & aqua.* Pariſ. *conſ.* 112. *in princ. &* 129. *n.* 3. *lib.* 4.

Vlterius cùm fuerit probatum huiuſmodi Aquam ſemper
8 Comitis Alexandri vſibus † deſeruiſſe, ex tali poſſeſſione dominium etiam illius eſſe præſumitur §. *commodum Inſt. de interd.* Bart. *in l. quidam in ſuo num.* 4. *ff. de condit. inſtit.* Socc. ſen. *conſ.* 112. *num.* 23. *lib.* 4. Abb. *in cap. cum ad ſedem num.* 2. *de reſt. ſpol.* Rip. *in l. rem quæ nobis num.* 52. *ff. de acquir. poſ.* Boer. *deciſ.* 42. *num.* 8. Menoch. *præſ.* 63. *num.* 11. *& ſeq. lib.* 1. Cùm præſertim hæc Aqua non reperiatur in ſuo naturali ſtatu tanquam de præterito habita, non fuit in conſideratione, ſed ſupra illam adſit opus manufactum alicuius releuantiæ, per quod ipſa deducitur, vt deponunt teſtes; Vnde non redditur veriſimile dictam Aquam ſi fuiſſet Albergati, & eius auctorum ab eiſdem retroactis temporibus neglectam fuiſſe, ac derelictam.

Et ita vtraque.

R. P. D. REMBOLDO.

Paceñ. Præeminentiarum.

Veneris 22. Ianuarij 1618.

ARGVMENTVM.

Actus merè facultatiui licet non tribuant aliquod ius, vel poſſeſſio conſiderabilis, tamen concurrente fauore cultus diuini, & longo tempore, quamuis ab initio fuerit merè voluntaria, poſtea tamen efficitur neceſſaria, & alia de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *in Iudicio manutentionis ſufficiunt leuiores probationes.*
2 *Cæremoniale Romanum in materia ſubiecta facit ius commune.*
3 *Ius, vel poſſeſſio aliqua non acquiritur ex actibus merè facultatiuis.*
4 *in Cæremonialis Romani executionem id, quod fit, non poteſt dici fieri ex mera voluntate.*
5 *Facultatis meræ ea etiam, quæ ſunt ab initio, fiunt ex curſu longiſſimi temporis fauore cultus Diuini neceſſitatis.*
6 *Actus, qui dederunt cauſam liti, & metu cenſurarum ſunt facti, non ſunt habendi in aliqua conſideratione.*
7 *Proteſtatio debet repeti in quolibet actu.*
8 *Poſſeſſio capta non obſtante proteſtatione partis, dicitur acquiſita ſi ad dictam poſſeſſionem fuit proceſſum.*
9 *Teſtibus illis maior fides eſt adhibenda, qui ſunt numero plures.*
10 *Teſtibus in concurſu illis eſt danda maior fides, qui ſuper affirmatiua deponunt.*
11 *Teſtibus deponentibus ſecundum diſpoſitionem iuris communis, plus tribuendum eſt.*
12 *Defuncti poſſeſſio non tranſit in hæredem abſque noua apprehenſione.*
13 *Cæremoniale Romanum lib.* 1. *cap.* 24. *quo caſu loquatur.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo deciſione 54. quæ eſt in hac eadem cauſa.*

DECISIO DCCI.

DOmini dixerunt dandum eſſe mandatum de manutenendo Eccleſiæ, & D. Petro Eccleſiæ, ſcilicet quoad poſſeſſionem miſſas in ea ſolemniter decantandi per Parochum, & Clericos loci de Alconal in Paſchatis, & alijs ſolemnioribus anni feſtiuis diebus, D. Petro verò quoad poſſeſſionem recipiendi à Subdiacono, dum ſacra peraguntur, oſculum Pacis.

Nam de vtriuſque poſſeſſione abundè conſtat ex teſtibus tam pro parte D. Petri, quàm etiam Clericorum examinatis, vt ex decreto Reuerendiſſ. Paceñ. quod ex iiſdem teſtibus apparet fuiſſe executioni demandatum, cùm præſertim in hoc iudicio † ſufficiant leuiores probationes, Menoch. 1
de retin. remed. vltim. num. 34. Rota *diu. deciſ.* 196. *num.* 6. *par.* 1. Card. Seraph. *deciſ.* 624. *num.* 5. & dicta quoque poſſeſſio fuerit ab antiquiſſimo tempore continuata, & quoad decantationem Miſſarum ei aſſiſtat fauor cultus Diuini, reſpectu verò deoſculationis Pacis Cæremoniale Romanum lib. 1. cap. 24. quod in materia † ſubiecta 2
facit ius commune ex not. per Mohed. *deciſ.* 5. *de fid. Inſtrum.* & dictum Ordinarij decretum, quod fuit per Illuſtriſſimam Congregationem Rituum approbatam, ac denique per particulare etiam Breue Sanctiſſimi Dom. N. confirmatum.

Nec propterea obſtat, quod dicitur, quod licet per dictos Clericos fuerint per aliquod tempus dictæ Miſſæ decantatæ, & pax à Subdiacono per dictum Petrum deoſculanda, porrecta, non tamen ex dictis actibus tanquam merè † facul- 3
tatiuis fuit aliquod Ius, vel poſſeſſio dictæ Eccleſiæ, ac D. Petro acquiſita, in qua manuteneri debeant ad *not. in l. Proculus ff. de damn. infect. cum ſimil.*

Nam

Nam quoad deoſculationem Pacis, actus prædicti dici
non poſſunt proueniſſe ex mera Clericorum voluntate, ſed
4 ita diſponente dicto † Cæremoniali, & mandante Ordina-
rio, quo verò ad Miſſæ decantationem vltra quod ex depoſi-
tionibus dd. teſtium apponitur, quod dictæ Miſſæ non fue-
runt ex cauſa merè voluntaria decantatæ, ſed propter par-
ticipationem eleemoſynarum ac aliarum oblationum quaſi
dicti Clerici habent, & ex cauſa quoque ſtipendij, quod à
Confraternitate recipiunt in omnem etiam euentum, cùm
dictæ Miſſæ fuerint per longiſſimum temporis ſpatium, vt
dictum eſt, decantatæ, fuit inde Ius Eccleſiæ quæſitum,
5 quia ea quoque quæ merè † voluntatis ab initio ſunt, fiunt
ex curſu longiſſimi temporis fauore cultus Diuini neceſſita-
tis, vt ex Abbat. *in cap. ſuam num.* 8. Fel. *in cap. ad Apo-
ſtolicam num.* 3. *de Simon. & aliàs reſolutum fuit in cauſa
Segobien. Cantoriæ* 11. *Februar.* 1604. *coram Illuſtriſſ.
D. Card. Lancell.*

Nec obſtat, quod decretum Ordinarij dicitur dediſſe
6 † cauſam liti, & actus factos fuiſſe metu cenſurarum,
quia in facto hoc non iuſtificatur, nec de aliqua proteſta-
7 tione legitima docetur, & quod fuerit in ſingulis † actibus,
prout requiritur repetita, Card. Seraph. *deciſ.* 1411. *num.* 4.
& fuit dictum in Placentina voti 27. *Nouembris* 1615. *coram
R. P. D. meo Veroſpio*, vltra quod nec etiam dicta prote-
8 ſtatio releuaret, quia poſſeſſio etiam ea non obſtante † ac-
quirit, quando ad dictam poſſeſſionem fuit proceſſum, Card.
Seraph. *deciſ.* 876. *num.* 4.

Non obſtant Teſtes Clericorum qui deponere, & coar-
ctare conantur negatiuam, quod ſcilicet à Subdiacono non
9 fuit D. Petro pax data, quia maior † fides adhibenda vide-
tur teſtibus D. Petri, non ſolum quia ſunt plures numero, *l. ob
Carneno §. ſi teſtes & ibi gloſſ. ff. de teſtib.* cum alijs per Gabr.
eodem tit. concluſ. 4. *num.* 4. ſed etiam quia deponunt ſu-
10 per affirmatiua, † & teſtes Clericorum ſuper negatiua,
Gabr. *loc. proximè citato num.* 1. & deponunt iuxta diſpo-
11 ſitionem iuris † communis, vt dictum eſt, Gabr. *eodem loco
num.* 22.

Non obſtat, quod teſtes deponunt de poſſeſſione D. An-
12 tonij, quæ ipſo defuncto non potuit tranſire † in Petrum
ſine noua apprehenſione, quia ex illorum lectura apponitur,
quod etiam de poſſeſſione Petri deponunt, & non ex ſimpli-
ci auditu, ſed ex certa ſcientia.

Non obſtat, quod Cæremoniale intelligi debet de Magnis
13 Dominis † qualis non eſt D. Petrus, quia vltra quod dicitur
ex nobiliſſima, & antiquiſſima familia deſcendere, obie-
ctum etiam ex dicta declaratione Illuſtriſſimæ Congrega-
tionis Rituum, & ex Breui Sanctiſſ. D. N. ac etiam ex ipſis
verbis dicti Cæremonialis tollitur, ex ijs enim apponitur,
quod loquitur de omnibus Dominis locorum &c.

R. P. D. VBALDO.

Melphien. ſeu Nauellen. pecuniaria.

Mercurij 5. *Decembris* 1618.

ARGVMENTVM.

Sententia lata in ſpretum ſuperſeſſoriæ habitæ à Signatura Iuſtitiæ eſt nulla. Citatio, ad ſententiam vt valeat, debet eſſe præciſa ad ipſam. Litteræ executoriales vt validè relaxentur, debent iuſtificari ex actis. Carceratio ex quibus ſatis dicatur iniuſta, itaut obligatio extorta à carcerato ab eo, qui illum carcerare fecit dicatur nulla, & aduerte tunc etiam eſſe nullam obligationem eorum, qui ſe obligarunt pro excarceratione carcerati.

SVMMARIVM.

1 *in Iuriſdictionem quando dicatur conſenſum.*
2 *Sententia lata in ſpretum ſuperſeſſoria habita à Signatura Iuſtitiæ eſt nulla.*
3 *Epiſcopus, & Vicarius faciunt vnum idemque Tribunal.*
4 *Citatio ad ſententiam vt valeat, requiritur vt ſit præciſa ad ipſam, & non ſufficit ſi aſſerat ad audiendam voluntatem, vel prouiſionem faciendam.*

5 *Sententia an ſit diffinitiua, necne colligitur ex verbis eiuſdem.*
6 *Litteræ executoriales ſi non iuſtificentur ex actis, dicuntur nulliter relaxatæ.*
7 *Mandatum relaxatum vigore obligationis Cameralis, quæ tamen non legitur in inſtrumento, eſt nulliter relaxatum, num.* 6.
8 *Clauſula, cum facultate capiendi &c. poſita in inſtrumento non importat obligationem Cameralem, ſi ſit ſic ceterata.*
9 *Inſtrumentum ſi nullatenus contineat obligationem, vel aliam viam executiuam, ordinariè, & non executiuè tunc eſt procedendum.*
10 *Carceratio ſatis dicitur apparere iniuſta, ſi auctoritate propria ipſius creditoris, debitor fuerit captus.*
11 *Carceratio dicitur iniuſta, dum abſque alia probatione debiti quis fuerit captus.*
12 *in Carceribus dum eſt facta obligatio, & ad fauorem eius, qui carcerationem inualidè procurauit, eſt nulla.*
13 *Carceris metus ex iniuſta carceratione non dicitur purgatus ex eo, quia is, qui metu carceris ſe obligat, in actu ipſo obligationis extra carceres fuit conſtitutus.*
14 *Si poſtea fuerit ad carceres reductus, donec accederet alicuius ratificatio.*
15 *Carceris metu ſi facta ſit obligatio eſt nulla, quæ nullitas influit etiam in nullitatem obligationis eorum, qui ſe obligant pro excarcerando carceratum.*
16 *Actorum tranſportatio præſumitur integra.*
17 *Abſolutio à iuramento non eſt neceſſaria, quando contractus eſt ipſo iure nullus, & iniuſtus.*

Allegatur hæc deciſio ſupra in præcedenti Tomo deciſ. 251. *quæ in hac eadem cauſa emanauit.*

DECISIO DCCII.

FVit dictum ſententiam Vicarij Adrien. eſſe infirmandam
ex capite nullitatis, & iniuſtitiæ, quoad nullitatem fuit
deducta, primò ex defectu iuriſdictionis, ſecundò ex de-
fectu citationis, iuriſdictionis quidem primò, quia cauſa
fuerat commiſſa Epiſcopo, ſeu Vicario Adrien. & auocata
ab Ordinario Minerbien. ſub narratiua, quod in eius iuriſ-
dictionem non fuerat conſenſum, nec cauſa coram eo in-
ſtructa, & tamen ex actis conſtat de oppoſito ex multiplica-
tis inuicem comparitionibus vtriuſque partis, product. iu-
rium, teſtium examine, tranſportatione actorum coram
Ordinario Minerbien. & alijs de quibus latè per informan-
tes, ex quibus dicitur in iuriſdictionem conſenſum, *l.* 1. *ff.
de iudic.* & cauſa plenè inſtructa, *gloſ. in cap. cupiens §. ſi ve-
ro in verb. inſtrui de elect. in cap. ex parte tertia de reſcript.*
Creſcen. *dec.* 1. *num.* 1. *de iudic.* & ſic reſcriptum auocato-
rium ſub illa falſa narratiua tribuit iuriſdictionem, Caputaq.
deciſ. 156. *par.* 1. Creſcen. *d. dec.* 1. *in princ. de iudic. & dec.*
5. vbi diſtinguit *de reſcript.* Caſſad. *dec.* 1. *eodem tit.* Oldrad.
conſ. 257. *num.* 29. 31. *& ſeq.* Secundò quia dicta ſententia
fuit lata in ſpretum ſuperſeſſoriæ obtentæ ab Illuſtriſſ. D.
Card. Signaturæ Iuſtitiæ † Præfecto, & dicto Vicario inti- 2
mat, & cauſat nullitatem, Ægid. *dec.* 623. Vant. *de nullit.
ex defect. iuriſd. num.* 128. nec facit quod ſuperſeſſoria eſſet
directa Epiſcopo, quia nihilominus videbatur Vicarium af-
ficere, † cùm Epiſcopus, & Vicarius faciant vnum Tri- 3
bunal, Mohed. *deciſ.* 5. *de appellat. nu.* 1. ex defectu verò
citationis fuit nulla ſententia, quia citatio emanauit ad au-
dien. voluntatem, † vel prouiſionem faciendam, quæ non 4
ſufficit, ſed requiritur præciſè ad ſententiam, *gloſ. in clem.
ſæpè §. ſententia in verbo ad id de verb. ſignif.* Felin. *in cap. con-
ſuluit n.* 26. *de off. deleg.* Rota *dec.* 17. *de re iudic. in nou.* Fer-
ret. *dec.* 95. *n.* 3. *lib.* 5. *fuit dictum in vna Regien. beneficij* 15.
Nouembris 1613. *coram R. P. D. meo Dunozetto, & alias
ſæpè*, nec eſt verum quod ſententia fuit interloquutoria, quia
quod imò fuerit diffinitiua † apparet ex verbis ipſius ſenten- 5
tiæ, prætereà addebat vnus ex Dominis pro nullita-
te dictæ ſententiæ, quod illa mandat litteras exequu-
toriales relaxatas per Epiſcopum Melphien. debitæ exe-
quutioni demandari contra Donatum Antonium, &
conſortes, & tamen non apparet quod litteræ exequu-
toriales iuſtificentur ex actis, cùm fuerint † relaxatæ vigore 6
obligationis Antonij, in cuius inſtrumento non legitur obli-

7 gatio Cameralis, aut quarantigiata, vel alia clauſula † exequutiua, ſicut nec ſimilis clauſula legitur in commiſſione directa Ordinario Adrieñ. nec videbatur obſtare clauſula,
8 de qua † in dicto inſtrumento, cum poteſtate capiendi &c. quia eſt cæterata, nec apparet quod contineat obligationem
9 Cameralem, † vel aliam viam exequutiuam, & hoc ſtañ. non erat proceden. via exequutiua, ſed ordinaria, & poſt rem iudicatam exequutiuè, & ſecundùm ordinem, *l. à Diuo Pio ff. de re iudic. & l. ordo C. de exec. rei iud.*

Quo verò ad iniuſtitiam de ea conſtare dicebant Domini, quia illa continet vt redactus ad carceres Donatus, Antonius, & Cæſar de Aletta, vel facto depoſito per Donatum, Antonium, prædicti audiantur ſuper eorum iuribus, non autem carceratio fuiſſet iniuſta, non potuit iuſtè condemnari Donatus, Antonius, vt ad carceres reducerentur, quod autem carceratio eſſet iniuſta, apparebat ex eo, quod dicebatur
10 tur facta † auctoritate propria ipſius prætenſi creditoris, ſeu fratris, & procuratoris Epiſcopi Melphien. cuius Epiſcopi bona per nonnullos menſes Antonius adminiſtrauerat, &
11 † abſque vlla legitima probatione crediti, & alijs requiſitis, de quibus per Becc. *dec.* 215. *n.* 34. Afflict. *dec.* 149. *nu.* 2. *& fuit dictum in vna Forolinien. nullitatis obligationis* 20. *Maij* 1613. *coram Reuerendiſſ. Damaſceno.*

Nec releuat obligatio Antonij in primo inſtrumento de
12 menſe Martij celebrato, quia tanquam † facta in carceribus ad fauorem eius, qui illum carcerauerat, & ſtan. iniuſta carceratione fuit ipſo iure nulla, ad *l. qui in carcerem, vbi DD. ff. de eo quod met. cauſ.* Alex. *conſ.* 241. *in fine lib.* 6. Rol. *conſ.* 2. *num.* 47. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 37. *ſub num.* 20. *verſ. idem eſt lib.* 1. *& fuit latè deductum in d. Forolinien.* in qua
13 etiam deciſ. firmatur, quod non † dicatur purgatus metus illatus ex iniuſta carceratione ex eo, quia is, qui metu carceris ſe obligat, in actu ipſo obligationis fuit extra carceres conſtitutus, ſi poſtea fuit ad carceres reductus ex ibi plenè
14 allegatis prout contingit in hoc caſu, in quo † Antonius fuit immediatè retruſus in carcerem, donec ſuperueniret ratificatio Cæſaris vnius ex filijs, qui de tempore factæ obligationis reperiebatur abſens, & prædicta nullitas videbatur in-
15 fluere etiam in nullitatem obligationis † eiuſdem Cæſaris, & aliorum, qui in eadem obligatione pro Antonio excarcerando interuenerunt, iuxta trad. per Afflict. *dec.* 149. *n.* 2. cum alijs per Farin. *q.* 39. *n.* 24. *& ſeq.*

Nec ſubſiſtit in facto allegata non integra tranſportatio actorum à Curia Melphien. ad Minerbien. & idem vltimus Iudex potuerit reuocare ea, quæ coram Minerbien. facta fuerunt, quia contrarium fuit deductum ex ipſis actis, quæ
16 † aliàs præſumuntur integra, donec oppoſitum probetur, Bart. *in rubr. ff. de nou. oper. nunc. num.* 8. Rot. *dec.* 64. *par.* 1. *diuerſ. fuit dictum in Auguſten. hoſpitalis* 9. *Febr.* 1612. *coram me, & aliàs ſæpè.*

Ad allegatam exceptionem periurij quidam ex Dominis
17 reſpondebant illam non obſtare ſtante † nullitate contractus ipſo iure ob iniuſtitiam carcerationis, iuxta tradita in his terminis per Rolan. *conſ.* 2. *num.* 82. *& ſeq. lib.* 1. & poſt Natt. & alios plures relatos tradit Surd. *d. conſ.* 37. *ſub num.* 21. vbi benè diſtinguit, & facit *deciſ.* Seraph. 771. *num.* 14. *p.* 1. Alijs verò hoc obiectum videbatur extra dubium conceptum ſuper confeſſione, vel informatione ſententiæ, quam eſſe infirman. ex prædictis DD. reſoluerunt.

Et ita deciſum &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Orioleñ. Canonicatus.

Veneris 11. *Ianuarij* 1619.

ARGVMENTVM.

Canonicatum, & Dignitatem habens ex diſpenſatione in eadem Eccleſia, ſufficit vt reſideat in digniori, & eidem competunt duo vota.

SVMMARIVM.

1 *Canonicatum, & dignitatem obtinens, vel duo beneficia aliàs inæqualia ex diſpenſatione, vel conſuetudine, reſidere debet in digniori.*

2 *Beneficia duo reſidentiam requirentia ſi quis obtineat, non poteſt naturaliter in vtraque ſede reſidere, ſed virtualiter, & ciuiliter reſidendo in alterutra ſatiſfacit vtrique.*

3 *Beneficia duo obtinenti in eadem Eccleſia, competunt etiam duo vota.*

4 *Iura duo ſi concurrant in eadem perſona, quorum quolibet producit ius dandæ vocis, debet talis perſona habere duas voces, vide rationem, n.* 5.

Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo dec. 94. quæ eſt in eadem cauſa.

DECISIO DCCIII.

PRopoſito dubio, quæ ſedes, & quot vota debeantur D. Thomæ obtinenti auctoritate Apoſtolica dignitatem Archidiaconatus, & Canonicatum in eadem Eccleſia, Domini altera parte ſæpius citata non comparente, in omnibus ad eiuſdem D. Thomæ fauorem reſponderunt, videlicet *ipſi deberi ſedem Archidiaconi, & duo vota.*

Nam quoad ſedem, certi iuris videbatur, † quod obti- 1
nens dignitatem, & Canonicatum, vel duo beneficia aliàs inæqualia, ex diſpenſatione, vel conſuetudine, reſidere debet in digniori, iuxt. not. per Abb. *in cap. extirpandæ §. qui verò num.* 5. *de præbend.* Gemin. *in cap. non poteſt §. illud num.* 11. & ibi Franch. *num.* 5. *eod. tit. in* 6. *fuit dictum in Seguntina præcedentiæ* 17. *Martij* 1613. *coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Neque huic iuris diſpoſitioni refragari viſum eſt ſtatutum in quo diſponi dicitur, quod quilibet ſedeat in propria ſede, aliàs perdat horam, quia præterquam quod D. Thomas ſatiſfacit ſtatuto reſidendo in ſede Archidiaconi, cùm illa ſit propria ipſius ſedes, vt ex ſupradictis apparet, dictum etiam ſtatutum intelligi debet de obtinentibus vnum beneficium, & ſic vnam ſedem tantummodo, non verò de obtinentibus
ex diſpenſatione, ſeu conſuetudine † duo beneficia, & per 2
conſequens duas ſedes, quia cùm iſti naturaliter in vtraque ſede reſidere non poſſint, virtualiter, & ciuiliter reſidendo in alterutra, ſatisfaciunt vtrique, ad trad. per Felin. *in cap. at ſi clerici §. de adulterijs num.* 16. *verſ. fallit ſecundo de iudic.*

Quo verò ad vota, pariter dubitatum non fuit † quin 3
vnum dicto D. Thomæ, vti Canonico debeatur, alterum verò vti Archidiacono, *iuxta receptiſſimam Doctorum ſententiam in cap. cum olim de re iudic.* vbi omnes, & præcipuè Abb. *num.* 2. Felin. *num.* 1. tradunt, quod ſi duo iura
† concurrunt in eadem perſona, quorum quodlibet produ- 4
cit ius dandæ vocis, debet talis perſona habere duas voces,
quia † cenſetur iure diuerſorum, & quod hæc ſit com- 5
munis, & veriſſima opinio teſtatur poſt alios Couar. *variar. reſolut. cap.* 13. *num.* 6. *poſt med. lib.* 3. & dixit Rota *in Senen. Archipresbyteratus* 23. *Iunij* 1606. *coram Illuſtriſſ. Card. Lancellotto.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Imoleñ. Bonorum emphyteuticorum.

Mercurij 16. *Ianuarij* 1619.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis quando eſt aperta, renouatio facienda eſt proximioribus defuncti, & quid ſi dicti proximiores non ſint hæredes, & tunc diſtinguitur, aut emphyteuſis eſt hæreditaria, & tunc ea qualitas eſt neceſſaria, aut non eſt hæreditaria, & tunc id non requiritur, & quare, vide latè in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſi finita dominus tenetur inueſtire proximiores.*

2 *Emphyteuſi finita, tunc dominus tenetur inueſtire proximiores, quando ſunt hæredes defuncti, aliàs non.*

3 *Quæ concluſio tamen vera eſt, quando emphyteuſis eſſet hæreditaria, ſecus verò, ſi non haberet hanc qualitatem.*

4 *Ius*

4 *Ius petendi renouationem emphyteuſis regulatur ab ea qualitate, quæ præſtare poteſt ſuccedendi poteſtatem.*

5 *Caldaſ. de renouat. emphyt. lib. 1. quæſt. 9. num. 20. reijcitur.*

6 *ab Opinione communi optima ratione munita non eſt recedendum.*

7 *Emphyteuſis ſi non ſit conceſſa hæredibus, ſed conſanguineis, iſta ſola cauſa præbet titulum conſanguineis, quamuis non hæredibus petendi renouationem.*

8 *Emphyteuſis quando non eſt hæreditaria, non eſt neceſſe, vt ſuccedere volens, ſit hæres.*

9 *Renouatio emphyteuſis extinctæ quando fit proximioribus, dicitur fieri ex æquitate.*

10 *Emphyteuſis non hæreditaria eſt mera conceſſio perſonalis, quia conceduntur perſonis nominatis abſque eo, quod hæreant aliquo titulo hæreditario.*

11 *in Conceſſionibus perſonalibus, ad effectum vt ſucceſſor ſubrogetur, cùm ſit contemplata perſona, & non hæreditas, attenditur ſucceſſio ſanguinis, & non bonorum.*

12 *Emphyteuſis eo modo datur ſucceſſori, quo fuit conceſſa anteceſſori.*

13 *Emphyteuſis renouatio ſi non fuerit petita in tempore, non poteſt amplius peti.*

14 *Emphyteuſis renouationem petere poſſunt proximiores defuncti etiam intra ſpatium 30. annorum, quando extraneus fuit inueſtitus.*

15 *Et iſta eſt verior, & communior opinio.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo dec. 105. quæ eſt in eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCIV.

IN hac propoſitione ſtrictè quæſitum fuit, An Illuſtriſſimus Commendatarius teneatur inueſtire fœminas pro-
ximiores, de quibus in dubio, cùm non ſint hæredes vlti-
1 mo loco inueſtiti. Concluſio † enim quod Dominus finita
linea teneatur inueſtire proximiores, de qua Bart. *in l. 1. §.*
permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiu. quam exornat Abb.
in cap. bonæ il 1. nu. 27. & 28. de conceſſ. præben. videtur ha-
2 bere locum, quando † illi proximiores ſunt hæredes, aliàs
ſecus, Alex. *conſ. 10. ſub num. 11. lib. 3.* Anchar. *conſ. 38.*
in fin. cum alijs per Gabr. *de iur. emphyt. concluſ. 1. nu. 18.*
Et Domini reſoluerunt teneri, quia licet vera ſit prædicta
3 concluſio, procedit tamen quando emphyteuſis † eſt hæ-
reditaria, ſecus quando non eſt hæreditaria, prout eſt ca-
4 ſus noſter, nam ius petendi renouationem regulatur † ab
ea qualitate, quæ præſtare poteſt ſuccedendi poteſtatem, &
propter quam defunctus ſucceſſit, & illam fuit conſecutus,
prout eſt originale dictum Decij *in conſ. 78. num. 3. iuncto nu.*
5. in fin. verſ. vel ſecundo reſpondetur, & ibi Addentes *in*
verbo hæredes, Ruin. *conſ. 12. num. 20. & 21. & conſ. 150.*
nu. 16. & 21. verſ. illud procedit lib. 1. Gabr. *conſ. 30. nu. 10.*
lib. 1. Rip. *in l. 1. num. 8. de priuil. credit.* Præpoſ. *in cap. 1. ante num. 4.* quemadmodum feuda ad filios pertineant, Iaſ. *in*
l. 2. nu. 22. in fine, C. de iur. emphyt. Grat. *conſ. 110.* Soccin.
iun. *conſ. 9. num. 11. vol. 3.* Valaſc. *de iur. emphyteut. qu. 38.*
num. 16. Alex. *conſ. 80. nu. 11.* vbi de communi teſtatur *iuncto nu. 12. verſ. & hæc procedunt lib. 1.* hanc quoque ſententiam tenuit Senatus Luſitanus, vt per Gamb. *deciſ. 326.*
num. 2. ad fin. & num. 3. & fuit admiſſa apud nos, vt in deciſione Seraph. 610. *num. 10.* Gabr. *de iur. emphyt. concluſ. 1.*
num. 19.
5 Non obſtat, quod Caldaſ. † *de renouat. emphyteuſis lib. 1.*
qu. 9. nu. 20. contrariam ſententiam acerrimè tueatur, quia
non eſt receden. à prædicta communi opinione, quæ opti-
6 ma ratione † munitur, ſcilicet, quod cùm emphytheuſis
non ſit conceſſa hæredibus, ſed conſanguineis, iſta ſola
7 cauſa præbet titulum † ad petendam renouationem, &
quamuis idem Caldaſ. *d. loco num. 29.* impugnet hoc dictum
ſub prætextu, quod nec auctoritate, nec ratione ſit corro-
boratum, attamen viſum fuit ſatis eſſe fundatum, quia
8 quando emphyteuſis non † eſt hæreditaria, non eſt opus
quod ille, qui ſuccedere debet, ſit hæres, & propterea quan-
do agitur de noua inueſtitura facienda ſucceſſori, quæ fit ex
9 æquitate, vt dicit Bartol. *loco ſupra citato*, cùm emphyteu-
ſis non ſit hæreditaria, æquitas non ſuadet, quod ſucceſſor
debeat eſſe titulo hæreditario, & non ſufficiat, quod ſit ſo-
lus ſucceſſor ſanguinis, emphytheuſis † enim non hæredi- 10
taria eſt mera conceſſio perſonalis, quia bona conceduntur
perſonis nominatis abſque eo, quod hæreant aliquo titulo
hæreditario. Vnde ſufficit, quod petens renouationem ſit
proximior abſque eo quod alio titulo † hæreditario vtatur, 11
& in iſtis conceſſionibus perſonalibus ad effectum, quod
ſucceſſor ſubrogetur, cùm ſit contemplata perſona, & non
hæreditas, attenditur ſucceſſio ſanguinis, & non bonorum
cum eadem † ratione concedatur ſucceſſori, qua fuit con- 12
ceſſum anteceſſori, vt colligitur ex notat. per *gloſ. in cap. fin.*
diſtinct. 100. & per Abb. *in cap. bonæ il 2. num. 28. de conceſſ.*
præbend.
Minus etiam facit, quod iſtæ mulieres non petierunt in
tempore renouationem, & propterea hodie non poſſunt 13
petere, quia fuit reſponſum, quod cùm fuerit inueſtitus
intra annum extraneus, proximiores petere poſſunt † re- 14
nouationem huiuſmodi inueſtituræ etiam ſpatio 30. anno-
rum, Gloſſ. *in cap. 1. §. Titius in verſ. per annum in fine ſi de*
feud. fuer. controu. inter domin. agnat. Alex. *conſ. 15. nu. 10.*
lib. 5. qui dicit hanc ſententiam † veriorem, & communio- 15
rem, prout dicit Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 10. num. 9.* &
dixit Rota *in cauſa Brixien. feudi 29. Aprilis 1587. coram*
Bubalo, & aliàs ſæpius.

Ad alia quæ deduci poſſent, ſatis reſpondet deciſio facta ſub die 18. Iunij ſuperioris anni, * cum qua Domini tranſierunt. Et ita concluſum &c.

Impreſſa eſt apud Fenzon. ad Statuta Vrbis dec. 66.

S.MO D. N. INNOCENTIO X.

Carthagineñ. Tranſlationis Monaſterij.

Veneris 1. Februarij 1619.

A R G V M E N T V M.

Licentia ſtante Sedis Apoſtolicæ transferendi Monaſterium in alium locum, ſi Ordinarius iudicet non eſſe locum d. tranſlationi, iniuſtè dicitur iudicare. Cauſæ iuſtæ transferendi Monaſterium in diuerſum locum multæ ſunt, quarum hìc nonnullæ recenſentur.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia eſt nulla, ſi lata ſit ſine citatione.*

2 *Citationis negatiua probatur ex inſpectione actorum.*

3 *Monaſterij tranſlatio ſine dubio eſt admittenda ſtante licentia Sedis Apoſtolicæ.*

4 *Monaſterij tranſlatio ex quibus cauſis ſoleat permitti, de quibus vſque ad nu. 8.*

9 *Monaſterium de loco ad locum licitè poteſt transferri, nempe ex difficultate loci, & aeris intemperie.*

10 *Monaſterij locus infirmus eſſe non debet.*

11 *Monaſterij, vel Eccleſiæ locus non debet eſſe aliquo modo periculoſus, aliàs in diuerſum transferri debent.*

12 *Monaſterij tranſlationis cauſa ſufficiens reputatur ipſa melioratio.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo deciſione 362. quæ eſt in eadem cauſa, & infra habentur aliæ, nempe ſub die 18. Martij 1620. coram eodem Sanctiſs. D. N. & 1. Iulij 1620. coram bon. me. Card. Veroſpio ſen. & 26. Nouemb. 1621. coram bon. me. Vbaldo.*

D E C I S I O DCCV.

PRo Religione informante, quod ſcilicet ſententia de
partibus ſit infirmanda, non ſolùm, quia eſt † nulla 1
tanquam lata ſine citatione, Clem. *ſæpe. §. ſententiam*, vbi
gloſſ. *verb. ad id de verb. ſign. Clem. paſtoralis, §. cæterum de*
re iudic. cum ſimil. prout conſtat ex inſpectione actorum
per quam negatiua † citationis probatur, Caſtr. *conſ. 81.* 2
num. 3. lib. 2. Afflict. *deciſ. 107. ſub num. 5.* & fuit dictum *in*
cauſa Senogallien. ſiluæ relata inter impreſſ. deciſ. 64. num. 2.
par. 1. diuerſ.
Sed etiam quia eſt iniuſta, cùm per eam denegetur tran-
ſlatio monaſterij, quæ tamen † eſt permitten. ſtante licen- 3
tia

tia Sedis Apoſtolicæ, iuxta text. *in cap. 1. de exceſſ. Prælat. in 6.* pro parte Religionis obtenta, vt ex litteris S. Congregationis Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper Regularibus D. Epiſcopo directis, in quibus deſcribitur etiam modus in huiuſmodi translatione ſeruan. necnon iuſta cauſa, de qua per teſtes, qui dantur 14. & 16. ſuper 2. deponen. inter alia,
4 quod Monaſterium † transferen. eſt in ſitu humido, & inſalubri, & per peritos, qui medio iuramento retulerunt idem monaſterium eſſe fundatum inter duos montes in Valle cooperta ab aere auſtrali, & admodum humida propter
5 aquas, † quæ ab altero ex dictis montibus cadunt, ac inſuper tam teſtes, quàm periti conueniunt etiam in hoc quod vnum corritorium monaſterij iam cecidit, & alterum ſuſti-
6 netur à palis, & † adhuc minatur ruinam, ac non eſt ſufficiens ad effectum, vt quælibet ex Monialibus iuxta regulam ipſarum ſuam Cellam habere poſſit, & quod ſitus Monaſterij adeò eſt ſubiectus tum Eccleſiæ parochiali, & qui-
7 buſdam vijs loci, vt ex eis † Moniales intra clauſtra videri poſſint, nec iſtis, & alijs ſimilibus inconuenien. occurri poteſt, tum propter qualitatem ſitus, tum etiam propter paupertatem Monialium, nam vt teſtes deponunt quædam mulieres, quæ pro fundatione, & dotatione Monaſterij promiſerunt ducat. 12. mill. in ſolutione defecerunt, & dictæ Moniales ſemper magna inopia, ac neceſſitate, ac plu-
8 ribus † alijs incommodis laborarunt, & propter anguſtiam, & paupertatem loci eleemoſynis, vel aliàs ſubueniri, & regulam in omnibus obſeruare non poſſunt, prout poterunt in proxima Ciuitate Giennen. quæ cùm ſit ſatis commoda, & opulenta, ſupradictis inconuenientibus piorum eleemoſynis alijſque commoditatibus facilè occurri poterit, ex quibus omnibus ſaltem ſimul iunctis, non ſolùm viſum fuit,
9 quod in caſu iſto † concurrat altera ex tribus cauſis, de quibus *in cap. tribus de conſecrat. diſtinct. 1.* nempè difficultas loci, & intemperies aeris, de qua *in cap. quorundam diſt. 74.* & notat *gloſſ. in d. cap. tribus verb. difficultas de con-*
10 *ſecrat. diſt. 1, & in cap. Eccleſias 16. qu. 7.* vbi quod † locus monaſterij infirmus eſſe non debet, neque aliquo modo
11 periculoſus, aliàs monaſterium, ſeu Eccleſia tranſmitti debet in alium locum, & ſequitur Lap. *alleg. 68. num. 2.* ſed etiam cauſa meliorationis, quæ pariter pro translatione
12 monaſterij † ſufficiens reputatur, *cap. ſi quis 16. qu. 16. gloſſ. in d. cap. tribus verb. difficultas de conſecr. diſtin. 1.* & ſupradictis cauſas refert etiam Mandoſ. *de Signatura Gratiæ tit. de translatione col. 2. & 3. verſ. translatio Eccleſiæ,* & Rebuff. *in prax. tit. de translatione Epiſcoporum nu. 7.*

Et ita &c.

R. P. D. COCCINO.

Vrbeuetana fideicommiſſi.

Lunæ 27. Maij 1619.

ARGVMENTVM.

Copiæ inſtrumenti producti in actis fides adhibenda eſt, & quidnam ad hoc ſit neceſſarium. Regiſtrum dicitur, quaſi res geſtas continens, & quando eſt cum debitis ſolemnitatibus confectum, ſine dubio probat, & d. regiſtra regulariter fiunt de conſenſu vtriuſque partis &c.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta, quæ producuntur regiſtrata de verbo ad verbum, in actis perpetuò faciunt fidem, etiam, quod originale perdatur.*

2 *Regiſtris fides adhibenda eſt, ſecundùm Conſtitutionem Innocentianam.*

3 *Inſtrumenti producti copiæ vt fides adhibeatur, debet conſtare de toto illius tenore penes acta, quia ſic productio cenſeretur de actis, non autem tenor inſtrumenti.*

4 *Id tamen verum intellige, quando productio fuit verbalis, vel totum inſtrumentum non fuit productum.*

5 *Inſtrumentum totum quando non fuit productum, tunc oblatio verbalis eſt de actis, & non tenor inſtrumenti.*

6 *Alex. in auth. ſi quis in aliquo, num. 9. C. de edend. & alij quo caſu loquantur, & nu. 10.*

7 *Acta Notarij aliud ſunt, & aliud regiſtrum.*

8 *Regiſtrum dicitur quaſi res geſtas continens.*

9 *Regiſtro, quando cum debitis ſolemnitatibus eſt confectum ſtandum eſt.*

11 *Regiſtro tunc eſt adhibenda fides, quando parte citata fuit factum.*

12 *Partis citatio nullatenus eſt neceſſaria, quando ipſa eſt præſens.*

13 *Regiſtra fiunt pro commodo vtriuſque partis, & de voluntate, ſeu mandato partium, vel alterius earum.*

14 *Regiſtrum, quod fuerit factum de mandato vtriuſque partis, non poſſit dubitari.*

15 *Regiſtrum quando dicatur factum parte præſente.*

16 *Inſtrumentum originale, quando fuit productum, & petitur illius reſtitutio, dimittitur copia collationata in actis, vltra regiſtrum, quod ſit.*

Regiſtro, vel an potius copiæ collationatæ, videatur ſtandum, nu. 16.

17 *Protocollum productum ſi accommodetur, quando reſtituitur, ſolet id annotari in broliardo.*

18 *Copia inſtrumenti, quæ reperitur apud acta, inferri non poteſt, quod ſit copia authentica dimiſſa, quando originale fuit reſtitutum, cum de aliqua reſtitutione non conſtet.*

19 *Vrbeuetana fideicommiſſi 2. Maij 1603. coram claræ me. Card. Pamphil. declaratur.*

* *Præſens deciſio eſt in eadem cauſa, de qua ſupra in præcedenti Tomo deciſ. 139. & 255.*

DECISIO DCCVI.

CVm penes acta reperiatur quædam copia teſtamenti, de quo agitur, quæ in multis diſcordat à teſtamento regiſtrato. Dubitaui, an ſit ſtandum regiſtro, vel dictæ copiæ, & Domini reſoluerunt ſtandum eſſe regiſtro, nam protocollum Notarij rogati fuit productum per Ardicionum de Ardicionis 15. Nouembris 1574. & eadem die Comes Petrus principalis illud repetijt, & in ſpecie repetijt teſtamentum de quo agitur, & alia iura, & pars citata ad dicendum contra oppoſuit generalia, &c. vt patet ex Broliardo, & ex Regiſtro, in quo teſtamentum reperitur regiſtratum, quare regula eſt certa, quod quando inſtrumenta, quæ producuntur, regiſtrantur de verbo ad verbum, in actis perpetuò faciunt fidem, etiam quod originale perdatur, Bart. *in l. Chirographis, num. 2. ff. de adminiſtr. tut.* Bald. *in l. fin. num. 4. C. de fid. inſtrum.* Marant. *de ord. iud. par. 6. in tit. de action. edit. num. 3. verſ. quandoque,* Alex. *in authent. ſi quis in aliquo, nu. 9. C. de eden.* qui alios allegat,
& loquitur † expreſsè in exemplo facto per modum regi- 2
ſtri, & de fide adhibenda regiſtris habemus *Conſtitutionem Innocentianam 13. in §. 6.*

Non obſtat, quod hoc eſſet verum, ſi penes acta Nota-
rij reperiretur copia, † & propterea non ſufficit, quod te- 3
ſtamentum fuerit productum, niſi etiam conſtet de toto eius tenore penes acta, quia ſic productio cenſeretur de actis,
non † autem tenor inſtrumenti, Innoc. *in cap. cum iure* 4
peritus in fin. de off. deleg. Alex. *loco ſupra citat. verſ. tamen dictam concluſ.* Abb. *in cap. quoniam, nu. 36. de probat.* Maranta *loco ſupra allegato.* Quia fuit reſponſum, quod allegati Doctores loquuntur, quando productio fuit verba-
lis, † vel totum inſtrumentum non fuit productum, quia 5
tunc oblatio verbalis eſt de actis, non tenor inſtrumenti, &
ita loquitur Alex. Abb. & Maranta *locis citatis,* † vt clarè 6
patet ex eorum lectura, at in caſu noſtro productio fuit realis, vt patet ex tenore ipſiuſmet productionis.

Neque etiam obſtat, quod hoc procederet, ſi exemplum reperiretur penes acta Notarij, ſecus autem cùm reperiatur
in regiſtro, aliud enim ſunt acta Notarij, † aliud regi- 7
ſtrum, quia fuit reſponſum aduertendum eſſe, quod originale fuit productum, & iuxta ſtylum omnia, quæ apud actuarium geſta fuere, & quæ ipſe in memorialibus ſuis mixtim cum alijs cauſis, & in diuerſis etiam Codicibus, ac Filcijs, vel etiam Sacculis adnotat, & cuſtodit in vnum Co-
dicem exemplata fuere, † qui regiſtrum, quaſi res geſtas 8
continens appellatur, Veſtr. *in prax. lib. 7. cap. 1. in princ. & nu. 1.* & ibi Grauat. Quare cùm Notarius confecerit regi-
ſtrum, exemplauerit, † & in publicum dederit exemplum 9
teſtamenti producti, ſtandum eſt illi per ſupradictas rationes,

& in

10 & in ſpecie ex dicto Alexandri, qui loquitur † in exempla-
tione facta per modum regiſtri, & ex Conſtitutione Inno-
centiana.

Minus etiam facit, quod hæc fortè procederent, ſi regi-
11 ſtrum huius † teſtamenti fuiſſet factum parte citata, vt di-
cit Alex. *loco prædicto verſ. ſecunda eſt reſtrictio;* nam fuit
12 reſponſum citationem partis non eſſe neceſſariam, quando
adeſt præſentia ipſiuſmet partis, vt dicit idem Alex. Ioan.
Andr. *in addit. ad Speculat. tit. de reſcript. præſentatione*,
§.1. *in verb. eſſemus*; hic autem adfuit præſentia partis, quia
13 regiſtra † fiunt pro commodo vtriuſque partis, & de vo-
luntate, ſeu mandato partium, vel alterius earum, vt di-
cit Veſtr. loco prædicto, & nunquam de aliqua diſcordantia
14 fuit oppoſitum, imò quod plus eſt † Ioannes Baptiſta de
Leonardis Procurator partis aduerſæ ſoluit partem ſuam re-
giſtri, & ſoluit pro folijs, intra quæ adeſt regiſtratum teſta-
15 mentum de quo agitur, vnde negari non poteſt, † quod
dictum regiſtrum fuerit factum parte præſente.

Denique non obſtat, quod ſtylus ſe habet, quod poſt
16 originalium productionem, quando † illorum petitur re-
ſtitutio, dimittitur copia collationata in actis Notarij vltra
regiſtrum quod fit, vnde videtur magis ſtandum huic copiæ,
quæ reperitur in actis, quàm regiſtro: Nam placuit reſpon-
17 ſio non conſtare, quod Protocollum productum † de anno
1573. fuerit reſtitutum, quæ ſolent annotari in Broliardo,
& ideò non poſſe inde inferri, quod copia quæ reperitur
18 apud acta, ſit copia authentica dimiſſa, † quando ori-
ginale fuit reſtitutum, cum de aliqua reſtitutione non
conſtet.

Vltimò non facit, quod ſaltim illa copia videtur eſſe illa collationata ab originali producto de anno 1549. vt ſenſit *deciſio bon. mem. Card. Pamphilij 2. Maij* 1503. quia † ibi non fuit actum, an ſit attendendum regiſtrum, vel dicta copia, ſed fuit dicta copia deducta adminiculatiuè ad regiſtrum, & è contra ad probandum in genere teſtamentum, non autem ad effectum, vt dicta copia deberet attendi, quam verè nec conſtat eſſe illam collationatam dimiſſam de anno 1549. maximè cùm deſtruat fideicommiſſum factum fœminis, cùm diſponat affirmatiuè, ſi filij eſſent, & tamen ſecundùm bonum ſenſum videtur legendum, cum negatiua, qui filij maſculi ſi non eſſent.

Et ita concluſum, &c.

SANCTISS. D. N. INNOCENTIO X.

Taruiſina Feudi.

Lunæ 10. *Iunij* 1619.

ARGVMENTVM.

Arbitrium pro non reuocatione attentatorum non intrat, quando ea ſunt clara. Sententia lata in poſſeſſorio, ſi habeat complicationem cum petitorio, datur ab ea appellatio, ideòque geſta pendente tempore dato ad appellandum, vel poſt dictum tempus, quando legitimè fuit appellatum, dicuntur attentata. Statuta non capiunt bona exiſtentia extra territorium ſtatuentium.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*

2 *Attentata, quando ſunt clara de iure veniunt reuocanda.*

3 *Arbitrium non intrat pro reiectione attentatorum, quando ſunt clara.*

4 *Sententia lata in poſſeſſorio, quando contineat mixturam cum petitorio.*

5 *Sententia lata in poſſeſſorio, ſi contineat mixturam cum petitorio, ratione huius complicationis datur ab ea appellatio.*

6 *Appellatione pendente, vel poſt appellationem legitimè interpoſitam, nihil abſque vitio attentatorum innouari poteſt.*

7 *Attentatis, an dicatur renunciatum, ſi pars paſſa fuerit proſequi cauſam.*

8 *Attentatis, quando non dicatur renunciatum, nec per Iudicem, nec per partem, quamuis lis fuerit proſecuta.*

9 *Statuta non intrant in bonis exiſtentibus extra territorium.*

10 *Statuta Laicorum ſilent in foro eccleſiaſtico, & quando agitur de bonis eccleſiaſticis, etiam vbi agitur inter laicos, & clericos.*

* *Eſt in hac eadem cauſa ſupra in præcedenti Tomo deciſio 270. vbi in fine annotantur quamplures aliæ deciſiones pariter in hac cauſa emanatæ.*

DECISIO DCCVII.

STante reſcripto Signaturæ, quod in hac cauſa procedatur reiectis attentatis arbitrio Rotæ propoſui dubium:
An intret arbitrium ad iſtum effectum, & Domini negati-
uè reſponderunt, † quia arbitrium regulatur à Iure, Bart. 1
in extrauagan. ad reprimen. verb. videbitur, *num.* 8. Cæſ. de
Graſſ. *deciſ.* 7. *num.* 6. *in fin. & num. ſeq. & deciſ.* 8. *num.* 2. *de*
re iudic. & de iure, quando attentata ſunt clara, † ve- 2
niunt reuocanda, *cap. non ſolum*, & ibi Doct. *de appell. in* 6.
Rot. *deciſ.* 4. *vt lit. pend. in nou.* Lancell. *de attent. cap.* 30.
num. 53. *cum ſeqq.* & in his terminis, quod tunc non † in- 3
tret arbitrium, fuit reſolutum *in cauſa Narnien. fideicom-
miſſi 26. Iunij* 1617. *coram R. P. D. meo Andrea, & coram
me in cauſa Toletana Parochialis 26. Iunij* 1609. *& in
cauſa Peruſina Attentatorum* 19. *Aprilis præteriti*, & aliàs
ſæpè.

In cauſa autem, de quo agitur attentata ſunt ſatis clara,
quia Sententia Ordinarij Taruiſini, per quam declaratum
fuit Dominos Fratres de Ruſtica inueſtiendos fore, & eſſe
portione feudi, de quo agitur, necnon D. Auguſtam, &
Sorores cogendas eſſe ad dimittendam vacuam, & liberam
illius poſſeſſionem dicitur continere mixturam cum petito-
rio, Soccin. *in l. rem quæ nobis*, *num.* 14. *verſ. circa ſextam
princip. quæſt. ff. de acquir. poſſ.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 2. *nu.* 3.
de cauſ. poſſ. & propriet. ſicque ab ea ſine † difficultate da- 5
batur appellatio, Doct. *in l. vnica*, vbi Bald. *num.* 8. & latè
Contard. *in princip. & num.* 9. *& ſeqq. C. ſi de moment. poſſeſ.*
Menoch. *de recuper. remed.* 9. *num.* 320. Cæſ. de Graſſ. *d. dec.*
2. *num.* 1. *& ſub num.* 4. *verſ. etiam in ſumma, de cauſ. poſſ. &
propriet.* Put. *dec.* 7. *de Ægid.* & fuit dictum *in cauſa Firmana
Spolij, relat. int. impreſſ. dec.* 323. *in fin. par.* 1. *diuerſ.* Vn-
de cùm dicta Sententia lata fuerit die 16. Ianuarij 1618. non
potuit die ſeq. 17. eiuſdem abſque vitio attentatorum ad im-
miſſionem deueniri, prout factum fuit, cùm tam infra tem- 6
pus ad appellandum, quàm poſt appellationem pro dictis
Sororibus legitimè interpoſitam nihil eſſet innouandum,
d. cap. non ſolum, & ibi Doct. *de appell. in* 6.

Non obſtat, quod dictæ Sorores paſſæ fuerint per Iudi-
cem ſecundæ inſtantiæ † cognoſci cauſam ſuper negotio 7
principali, quia non cenſentur propterea attentatis re-
nunciaſſe, cùm tam in principio dictæ inſtantiæ, quàm in
illius proſequutione ſæpiſſimè inſteterint pro illorum reuo-
catione, prout etiam fecerunt paulò ante, & poſt Senten-
tiam in dicta inſtantia latam, maximè quia dictus Iudex at-
tentata etiam inſtantia pro reuocatione attentatorum pro
parte dictarum Sororum ſibi facta per eius Decretum auo-
cauit ad ſe poſſeſſionem ſine præiudicio iurium partium,
tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, † & appoſuit ſeque- 8
ſtrum, reſeruata ſibi facultate decidendi articulum attenta-
torum tempore diffinitiuæ Sententiæ, quo caſu neque ex in-
tentione Iudicis, neque partium attentatis renunciatum di-
ci poteſt, ex deductis *in cauſa Cremonen. Iuriſpatronatus* 26.
Februarij 1603. *coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Ludouiſio.*

Nec ſubſiſtit allegata res iudicata, quia adſunt tantum
duo Sententiæ, † & Statutum Paduæ de duabus confor- 9
mibus non poteſt habere locum in bonis ſitis extra Territo-
rium, iuxta doctrinam Bart. *in l. cunctos populos*, *qu.* 7. *num.*
33. & ibi Bald. *nu.* 19. *& cæteri*, *C. de ſumm. Trinit. & fid.
Cathol.* Alexan. *conſ.* 16. *& conſ.* 128. *num.* 1. *lib.* 1. Put. *dec.*
351. *lib.* 1. & minus in foro Eccleſiaſtico, & ſuper bonis Ec-
cleſiaſticis, † etiam vbi agitur inter laicos de illorum vtili 10
dominio, ex veriori, vt tenuit Rota *in cauſa Romana Do-
mus de Scappuccis* 19. *Ianuarij* 1611. *coram R.P.D. meo De-
cano.* Et ita, &c.

REVE-

REVERENDISSIMO MANZANEDO.

Romana Domus.

Lunæ 17. Iunij 1619.

A R G V M E N T V M.

Sententia dicitur nulla, dum lata eſt per contradictas, & non præceſſit aliqua citatio perſonalis. Sententia iniuſta ſatis apparet, ſi fuerit declarata caducitas emphyteuſis ob non ſolutionem canonis, & tempus ad hoc à iure præfixum, nondum tranſactum eſt.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſio manutenibilis probatur ex confeſſione partis aduerſæ.*
2 *Poſſeſſione quis non priuatur per ſententiam Iudicis, eiuſque immiſſionem, quando Iudex nulliter, & iniuſtè proceſſit.*
3 *Sententia eſt nulla, quando fuit proceſſum per contradictas non præcedenti prima citatione perſonali.*
4 *Iudex iniuſtè procedit declarando caducitatem emphyteuſis ob non ſolutionem canonis, quando tempus ad hoc à iure præfixum non eſt lapſum.*
5 *Dominus directus, ſi contra emphyteutam non ſoluentem obtineat mandata executiua, non poteſt deinde agere ad deuolutionem ob non ſolutionem Canonis.*
6 *Caducitas cenſetur remiſſa ob ſolam canonis petitionem.*

* *Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſupra in præcedenti Tomo deciſio* 383. *& infra habetur altera ſub die* 21. *Iunij* 1621. *coram eodem Manzanedo.*

D E C I S I O DCCVIII.

DOmini dixerunt Cæſari informanti dandum eſſe mandatum de manutenendo, cùm de eius poſſeſſione de tempore motæ litis conſtet ex confeſſione partis in monito-
1 rio, quæ † ſufficit ad huiuſmodi effectum, Rota *dec.* 802. *num.*1. *par.*1. *diuerſ. & dec.*551. *num.*2. *&* 347. *num.* 1. *par.*2.
2 *recent.* nec dicta poſſeſſione fuit † priuatus per ſententiam Vicarij, & immiſſionem ſubſequutam ad fauorem Fratruum B. M. de Populo ſtante illius nullitate, & iniuſtitia, *d. deciſ.* 802. & fuit dictum *in Vrbinaten. Parochialis* 15. *Ianuarij* 1611. *coram me.*

Quod autem dicta ſententia ſit nulla deducitur, quia
3 fuit † contra Cæſarem proceſſum per contradictas non præcedenti prima citatione perſonali, prout requiritur *Clement.*2. *de re iudic.* Caput. *dec.*117. *par.* 1. Seraph. *dec.*1276. *num.*4. Rot. *dec.*237. *nu.*2. *par.*2. *rec.*

Iniuſtitia verò deducitur, quia per Fratres Beatæ Mariæ
4 de Populo fuit actum ad caducitatem † ob non ſolutionem Canonis antè lapſum biennij ad hunc effectum requiſitum, *cap. potuit de locat. cap. hoc ius, §. qui rem* 10. *qu.* 2. Rot. *dec.* 400. *num.*11. *par.*1. *recentior.* Corbul. *de iur. emphyt. tit. de cauſ. priuat. ob non ſolut. Canon. in princ.* Canon enim duo-
5 rum annorum erat ſcutorum 52. & ex parte Fratrum fuit obtentum mandatum executiuum pro ſcutis 44. tantum quod denotat de tempore moti iudicij non fuiſſe tranſactum biennium, quia aliàs egiſſent Fratres pro ſcutis 52.

Vltra quod ex † quo Fratres egerunt pro Canonibus,
6 & pro his reportarunt mandata videntur remiſiſſe caducitatem, quæ etiam per ſolam Canonis petitionem cenſentur remiſſa, *l. poſt diem, ff. de leg. commiſſor.* Ruin. *conſ.* 119. *num.*4. *vol.*5. Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gloſ.* 2. *num.*64. Surd. *conſ.*86. *num.*15. *& deciſ.*317. *num.*1. *&* 14. Corbul. *de iur. emphyt. tit. de priuat. ob non ſolut. Canon. limit.* 21. *nu.*9.

R. P. D. R E M B O L D O.

Romana Fabricæ.

Lunæ 9. Decembris 1619.

A R G V M E N T V M.

Ad fabricam aliquam conſtruendam, ſi quis tantùm conſtitutus à volenti fabricare, cum pacto, vt eam curaret, fieri cum pecunijs ipſius volentis fabricare, dubitatur modo, ſi ille conſtitutus aſſerat in fabrica expendiſſe de propria crumena, an ſatis dicatur id iuſtificaſſe per meras præſumptiones, & deciditur hìc id eſſe plenè, & concludenter probandum, maximèque ſi expenſa fuerit magni valoris.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum quando dicatur datum capitulariter.*
2 *Expenſæ magnæ quantitatis regulariter non ſolent fieri pro alijs, quidquid ſit de modicis.*
3 *Fabricam ſuſcipiens in ſe facere pro alio, non de pecunijs proprijs, ſed de illius, ſi poſtea aſſerat eam feciſſe proprijs ſumptibus, concludenter tenetur id probare, nu.*4. 10. *&* 13.
4 *Pecunia in dubio præſumitur ſoluentis.*
5 *Probatio præſumptiua non releuat, vbi plena, & concludens requiritur.*
6 *Ex pecunijs proprijs, quod quis aliquid non fecerit, ex quibus ſatis dicatur probatum.*
7 *Confeſſio in Iudicio facta non nocet tertio, & maximè emanata in diuerſo iudicio.*
8 *Probationes, quando reſoluuntur in meras præſumptiones non attenduntur, quando eſt neceſſaria plena probatio.*
11 *Contractus præſumitur initus iuxta præcedentem conuentionem, & nu.*12.
13 *Veriſimile quod non eſt, imaginem falſitatis habet.*
14 *Scriptura non probat ad fauorem ſcribentis.*

* *Deciſio hæc allegatur ſupra in præcedenti tomo deciſ.*330. *quæ eſt in hac eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCIX.

DIctum fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam. Non enim ſubſiſtit, quod dicitur de defectu mandati illius, qui comparuit pro RR. Patribus ſanctæ Mariæ ſuper Mineruam ex eo, quod in dicto mandato non repe-riuntur nominati dicti RR. Patres, quia de contrario conſtat ex eiuſdem mandati lectura, † cum in eo legantur no- 1
mina ſingulorum Patrum vocatorum ad ſonum campanæ, iuxta notat. *in cap. in cauſis ad med. de elect.* Abb. *in cap. quanto, num.* 7. de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli, Card. Seraph. *dec.*1247. *nu.*1.

Et iuſtitia dictæ ſententiæ ſatis ſuperque colligitur ex pluribus deciſionibus, in quibus firmatum fuit non probari ab hæredibus Ioannis de Luſar, quod dictus Ioannes fecerit expenſas in fabrica de ſuo proprio, prout tenebatur omninò probare, & quidem plenè, & concludenter, maximè quod omnis præſumptio, quod expenderit de ſuo, tollitur non ſolùm ex eo, † quod agitur de expenſis magnæ quan- 2
titatis, quæ non facilè fiunt pro alio de proprio quidquid ſit dicendum de modicis, Bald. *conſ.*356. *in fin. l.* 5.

Sed etiam quia conſtat ex Inſtrumento ſolidationis de menſe Decembris anni 1573. inter Dominum Epiſcopum ex vna, & Executorem teſtamentarium Ioannis, & Hieronymum Politum ex altera celebratum dictos Ioannem, & Hieronymum ſuſcepiſſe curam conſtruendi † dictam fabri- 4
cam cum pecunijs ipſiuſmet Epiſcopi, & vlterius probatur, quod dictus D. Epiſcopus ſubminiſtrauit ad dictum effectum dicto Ioanni plures, & diuerſas pecuniarum quantitates, nam hoc ſtante cenſeri omninò debet dictam fabricam fuiſſe cum dictis pecunijs, & iuxta præcedentem conuentionem ſumptibus, nempè Domini Epiſcopi autem ex † proprijs pe- 5
cunijs Ioannis conſtructam, & contrarium aſſerenti incumbit onus id plenè, & concludenter probandi, vt pluribus fuit in alijs huius cauſæ deciſionibus firmatum.

Nec

Nec propterea obſtat, quod prætenditur fuiſſe probatum tam ex teſtibus examinatis pro parte hæredum, quàm etiam ex partitis librorum Banchi, quod dictæ expenſæ factæ fuerunt de proprijs pecunijs Ioannis, quia ex dictis teſtibus, & partitis probatur quidem aliquas pecunias fuiſſe à dicto Ioanne operarijs ſolutas, verum inde non reſultat probatio, ſaltem concludens, & prout in caſu iſto, vt dictum eſt, requiritur, quod ſolutio facta fuerit de proprijs pecunijs dicti Ioannis, ſed ad ſummum præſumptiua tantùm; quia ſcili-
5 cet † pecuniæ in dubio præſumuntur ſoluentis, *l. & magis, ff. de ſolut. l. cum pecuniam, & l. qui vtiliter, ff. de neg. geſt.*
6 Bart. *in l. 2. num. 2. C. pro ſoc.* quæ tamen præſumptio † in caſu iſto ſtantibus ſupradictis non militat.

Et maximè, quia ex ijſdemmet partitis colligitur, quod D. Epiſcopus conſignauerat dicto Ioanni diuerſos ordines, quibus mediantibus ipſe plures pecuniarum ſummas à dicto Bancho exegit, & nonnullas ad ipſius creditum in eiuſdem
7 Banchi libris adſcribi curauit, † ita quod dictæ partitæ non ſolùm deſeruire non poſſint ad probandum, quod pecuniæ erant Ioannis, ſed imò potiùs ex illis colligatur, quod ſolutiones à dicto Ioanne factæ fuerint ex pecunijs ſic exactis, & ad creditum dicti Ioannis poſitis non autem de proprijs dicti Ioannis pecunijs.

Et ſic non obſtat etiam quod Petrus hæres Ioannis prætendat probaſſe dediſſe dictis operarijs vinum in propria eius
8 vinea recollectum, nam vltra quod hoc non deducitur, niſi ex Conſtituto dicti Hieronymi in iudicio criminali, quod non poteſt dictum Epiſcopum afficere, redditur etiam ex ſupradictis admodum veriſimile, quod ſi dictum vinum expoſuit, illius loco pretium ſibi retinuerit ex dictis pecunijs ad eius creditum poſitis.

Nec pariter faciunt aliæ probationes pro dicto Ioanne de-
9 ductæ, quia omnes reſoluuntur in meras † præſumptiones, & redduntur ex ſupra deductis æquiuocæ, cùm tamen deberent eſſe admodum certæ, & concludentes, tum quia
10 agitur, vt dictum eſt de expenſis † magnæ quantitatis, quo caſu requiritur plena probatio, Bald. *d. conſ.* 356. tum etiam quia cum Ioannes aſſumpſerit in ſe curam tantùm conſtruendi fabricam ſumptibus Epiſcopi, præſumitur di-
11 cta fabrica dictis Epiſcopi ſumptibus, iuxta præcedentem ſcilicet conuentionem conſtructa, & præſertim quia ex ſub-
12 ſequutis † apparet pecunias fuiſſe ad dictum effectum ab Epiſcopo Ioanni aſſignatas, ad trad. per Felin. *in cap. ſicut, num. 35. de ſent. & re iudic.* & per Bart. *in l. Neſennius, nu. 5. ff. de neg. geſt. & in l. cum ſeruus, nu. 4. ff. de verb. oblig.*

Non obſtat, quod prætenditur probatum Ioannem expendiſſe plures pecunias in dicta fabrica ante annum 1570. & ſic antequam fuerint conſignatæ aliquæ pecuniæ à D. Epiſcopo. Ideòque ſaltem dictæ pecuniæ ante dictum tem-
13 pus expenſæ præſumi debent propriæ dicti Ioannis, † quia præterquamquod inueriſimile admodum eſt, quod dictus Ioannes, qui fuerat tantùm conſtitutus ab Epiſcopo vnà cum Hieronymo curaret fabricam fieri cum pecunijs ipſius Epiſcopi, voluerit in illa proprias pecunias erogare, nec ſatis in facto iuſtificatur, quod dicta fabrica fuerit ante annum 1570. incœpta, quinimò potiùs conſtat de contrario ex Inſtrumentis celebratis cum muratoribus in fine anni 1569. non probantur etiam dictæ expenſæ ex partitis quæ
14 dantur, quia cum illæ ſint deſcriptæ † ab eodemmet Ioanne, & Hieronymo, non probant ad fauorem ſcribentium, *vt fuit in hac eadem cauſa 29. Maij 1589. coram Reuerendiſſimo Peruſino, & 15. Decembris 1606. coram Reuerendiſs. D. meo Damaſceno reſolutum*, & vlterius dictæ partitæ non concludunt dictas pecunias expenſas fuiſſe pro hac fabrica, cùm ſint adnotatæ inter expenſas vineæ communis Ioannis, & Hieronymi, vt legitur in vltima ex partitis datis *in ſummario heredum, nu. 6.* tenoris infraſcripti, videlicet, *per rouinar il torrone della vigna, &c.*

R. P. D. V B A L D O.

Ferrarieñ. Decimarum.

Veneris 31. *Ianuarij* 1619.

A R G V M E N T V M.

Agitur in præſenti deciſione, quid veniat in iudicio euictionis, ſcilicet, vt quis non tantùm teneatur ad pretium ſolutum, ſed etiam adauctum vſque ad tempus emptionis, quæ concluſio multò magis habet locum, quando fuerunt promiſſa damna, & intereſſe,

S V M M A R I V M.

1 *In euictionis iudicio tenetur quis non ſolùm ad pretium ſolutum, ſed etiam auctum vſque ad tempus euictionis.*
2 *Clauſulæ,* omni meliori modo, *qualis ſit effectus.*
3 *In euictionis iudicio, tunc quis multò magis tenetur ad pretium auctum, quando damna, & intereſſe fuerunt promiſſa.*
4 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*
5 *Verba,* ſententiæ, *qualiter ſint declaranda.*
6 *Sententia debet eſſe conformis petitioni.*
7 *Statutum Ferrarienſe diſponens de ſolutione intereſſe declaratur, & num.* 8. *& 9.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti tomo 227. quæ eſt in eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCX.

POſtquam fuit per plures deciſiones reſolutum non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam de partibus, quæ tranſitum fecerat In iudicatum, & nouiſſimè commiſſa fuit in Rota cauſa liquidationis, dubitaui, ad quam ſummam ſit liquidandus valor Decimæ ſiue ius decimandi decimæ præteritæ, expenſæ, damna, & intereſſe, & propter varias difficultates Domini in hodierna cauſæ propoſitione reſoluerunt ſolùm liquidationem eſſe faciendam iuxta valorem de tempore euictionis, reſeruantes, vt de alijs poſtea videretur, & quidem ſententia prima in partibus lata declarat petitas ſubhaſtationes rerum contentarum in tenuta eſſe committendas pro quantitate pecuniarum dumtaxat reſpicien. decimam, ſeu ius decimandi, & fructus decimales euictam euictum, & euictas iuxta liquidationem faciendam in executionem dictæ ſententiæ, necnon pro damnis, & intereſſe, iuxta formam Statuti. Ex quibus verbis informantes pro Sereniſſimo Duce elicere conabantur. Primò, quod D. Dux non fuerit condemnatus niſi ad pretium de tempore contractus ſolutum, quod fuit lib. 12. mille non autem ad augmentum. Secundò, quod fuit condemnatus pro damnis, & intereſſe, iuxta formam Statuti Ferrariæ per quod taxatur intereſſe ad rationem octo pro ſingulis centenarijs, vnde cùm condemnatio fuerit pro pretio tantùm ſoluto ex prædictis, liquidatio debuiſſet fieri ad dictam rationem à Statuto taxatam pro rata pretij ſoluti.

Quibus tamen non obſtan. Domini firmarunt liquidationem eſſe faciendam iuxta valorem de tempore euictionis, non autem de tempore contractus, quia id eſt conforme diſpoſitioni Iuris, ſecundùm quam in iudicio euictionis tenetur, quis non ſolùm ad pretium ſolutum, ſed etiam auctum vſque ad tempus euictionis ſaltem ex actione exempto, ſiue illud ſit pretium, ſiue intereſſe, *l. ſi cum quæſtio, l. empti actio, leg. cum ſucceſſores in fin. C. de euict. leg. euicta prima, l. ſi in venditione, l. venditor hominis, l. ſi cum venditor,* §. *fin.* vbi gloſ. *vlt. ff. eod. tit.* Bart. *in l. Titius 1. num. 4. ff. de act. empt. poſt gloſ. in leg. idemque in verb. deterior, eod. tit.* Magon. *deciſ. Florent.* 110. *num. 2. & num. 11. in fin.* Peregr. *conſ. 91. num. 4. lib.* 3. & ſenſit Rota *in cauſa S. Sepulchri bonorum 12. Maij 1506. coram bon. mem. Card. Blanchetto*, nec videtur dubium hic fuiſſe actum etiam actione exempto, cùm in petitione pro hæredibus fuerint appoſitæ clauſulæ ſatis prægnantes veluti, quod inhærebant pacto executiuo in inſtrumento venditionis, & cuicumque
iuri, & facultati ſibi magis competenti, † cum clauſula, 2
omni meliori modo, cuius effectus poſt alios ponit Surd. *conſ. 273. num. 6. & 7. lib.* 2. Hond. *conſ. 54. num. 43. & ſeq. lib.* 2.

Et hoc tantò magis, quia in inſtrumento venditionis non
ſolum fuit promiſſa † euictio, ſed expreſsè etiam damna, 3
& intereſſe, quæ deberi fuit reſolutum in hac cauſa die 25. Maij 1616. coram R. P. D. Pirouano prout fuerat reſeruatum de ijs particulariter videre 26. Iunij 1615. *quæ eſt deciſ. 684. in fin. par 1. in recent.*

Non obſtant verba ſententiæ ſupra relata. Quia prima ſententia, quæ fuit poſtea confirmata per ſecundam

præ-

præterquam quoad duplicem concedit petitas ſubhaſtationes rerum contentarum in tenuta capta pro hæredibus in proc. exhibita, ſed in tenuta continetur non ſolum pretium per Sereniſſ. Ducem perſolutum, ſed etiam aliæ ſummæ pro decimis decurſis non ſolutis, & pro expen. & demum tenuta dicitur capta pro omni eo, quod hæredum intereſt, vel intereſſe poterit in futurum, ſi euictio, ſecuta non fuiſſet, necnon pro alijs eorum damnis, & intereſſe, & expen. tam factis, & paſſis quàm facien. & patiendis iuxta formam Statuti ſuperinde diſponentis, ideò dum ſententia ſe refert ad res in tenuta contentas, & tenuta reperitur capta pro omnibus prædictis, dici non poteſt D. Ducem fuiſſe in ſententia
4 condemnatum tantùm ad pretium perſolutum, † cùm relatum ſit in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit.* Aym. *conſ.* 46. *num.* 4. *& conſ.* 143. *num.* 14. cum alijs per Surd. *conſ.* 105. *num.* 30. *lib.* 1.

Non obſtant illa verba ſententiæ pro quantitate pecunia-
5 rum dumtaxat reſpiciente † decimam, ſeu ius decimandi, quia & ipſa referuntur ad liquidationem poſt facien. quæ per eundem Iudicem reperitur facta iuxta valorem de tempore euictionis, non autem de tempore contractus.
6 Ex quibus etiam ceſſat, † quod dicebatur ſententiam non eſſe conformem petitioni, cùm in petitione fuerit petitum concedi ſubhaſtationem rerum comprehenſarum in tenuta, quæ comprehendebat omnia, quæ ſupra dicta ſunt, ſententia verò committit dd. ſubhaſtationes cum relatione ad liquidationem facien. quę reperitur facta ſuper omnibus petitis, & an iuſtificetur, erit poſtea agendum.

Quo verò ad ſtatutum de quo fit mentio in ſententia, &
7 etiam in petitione placuit reſponſio, quod † ſtatutum loquatur ſolùm de intereſſe ratione moræ debitoris, vt denotant illa verba à die notificationis tenutæ vſque ad diem adiudicationis, vel ſolutionis, & ſtatutum nihil aliud videtur facere, quàm tollere difficultatem probationis damni, intereſſe, & expenſarum poſt captam tenutam, & ita impellere debitorem ad ſoluen. Vnde non videtur trahen. ad
8 intereſſe partium in inſtrumento † promiſſum ex cauſa euictionis, maximè cùm fuerit in eodem inſtrumento conuentum, vt quoad damna, & intereſſe ſtaretur nudo, & ſimplici verbo emptorum, quod pactum non erat neceſſarium, prout nec erat neceſſaria illa liquidatio quantitatis decimarum, ſi damnum, & intereſſe huiuſmodi erat taxatum per ſtatutum, & id adhuc clarius colligitur ex ipſa petitione, in qua expreſsè diſtinguitur hæredum intereſſe ibi, & pro omni eo quod ipſorum intereſt, vel intereſſe poterit in futurum, ſi euictio prædicta ſecuta non fuiſſet, & poſtea ſubditur, necnon pro alijs eorum damnis, & intereſſe, & iuxta formam ſtatuti, & ſic ſententia quatenus ſe refert ad ſtatutum,
9 circa † intereſſe debet intelligi iuxta petitionem ratione illius intereſſe, quod eſt taxatum propriè à ſtatuto, videlicet poſt moram debitoris, & in pœnam retardatæ ſolutionis non autem de primo, quod venit ex natura contractus propter euictionem ſecutam, & ex expreſſa partium conuentione, vt dictum eſt. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. COCCINO.

Romana deuolutionis Domus.

Mercurij 11. *Martij* 1620.

ARGVMENTVM.

Bona vt validè alienentur, illa duo copulatiuè requiruntur, cauſa ſcilicet, & ſolemnitas, nec vnum ſine alio ſufficit, & quando vtrumque dicatur deficere, & aliqua circa Beneplacitum Apoſtolicum requiſitum in d. alienatione bonorum Eccleſiæ, quando ſcilicet præſumatur interueniſſe, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta quando ſunt probata in genere, tunc antequam deueniatur ad executionem præfigitur terminus ad ea liquidanda in ſpecie, quo elapſo proceditur ad executionem.*

2 *Sententia tranſit in iudicatum, ſi intra* 10. *dies ab ea non appelletur, & an requiratur alia declaratoria Iudicis, nu.* 3.

4 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ, neceſſaria ſunt illa duo copulatiuè interuenire, ſcilicet cauſa, & ſolemnitas.*

5 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ ſatis dicitur deficere ſolemnitas, quando non adeſt beneplacitum Apoſtolicum.*

6 *Beneplacitum Apoſtolicum ſupplet defectum ſolemnitatis in alienatione bonorum Eccleſiæ.*

7 *in Locatione bonorum Eccleſiæ non requiritur alia ſolemnitas, quando ſunt ſolita locari.*

8 *Bona Eccleſiæ, vt dicantur ſolita locari, requiritur vel vna locatio ſolemnis, vel duæ effectum ſortitæ ſpatio* 40. *annorum.*

9 *Locatio ſolemnis bonorum Eccleſiæ non probatur ex vnica enunciatiua.*

10 *Aſſertioni partis non ſtatur in prohibitis.*

11 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum ſtante obſeruantia* 30. *annorum, & quando id non procedit, nu.* 12.

13 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ ceſſat illa præſumptio interuentus beneplaciti Apoſtolici ex temporis lapſu, quando obſeruantia eſt minoris temporis* 30. *annorum, & nu.* 14.

15 *Bona Eccleſiæ ſolita locari, licet abſque ſolemnitatibus iterum licitè alienentur, tamen id non procedit, quando illud ſolitum alteratur.*

16 *Indultum, ſeu gratia conceſſa in certo caſu non extenditur ad diuerſum.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo deciſio* 241. *quæ eſt in hac eadem cauſa.*

DECISIO DCCXI.

FVit reſolutum eſſe locum exequutioni præfixo prius termino ad liquidandum melioramenta in ſpecie, quia cum de illis conſtet in genere, præfigendus eſt terminus ad liquidandum in ſpecie, † quo elapſo procedi poterit ad exequutionem, iuxta opinionem quam Rota ſeruat, vt per Put. 1
dec. 461. *lib.* 2. *in nou.* conſtat enim in hoc caſu de re iudicata, quia non fuit appellatum intra decem † dies à ſententia rotali confirmatoria alterius ſententiæ, ad quem effectum non 2
requiritur aliqua declaratoria † Iudicis, *cap. quoad conſultationem,* vbi DD. *de ſent. & re iud.* Marant. *in ſpeculo par.* 3
6. *art.* 2. *principali in verb. & quandoq. appellatur num.* 214. *in fin.* Lancellott. *de attent. par.* 2. *cap.* 12. *de attent. appellat. pend. ampliat.* 2. *num.* 16. Papien. *in praxi in form. appellat. à ſent. diffinit. in gloſſ. coram vobis num.* 2. *verſ. quæritur quot modis,* conſtat etiam de iuſtitia ipſius rei iudicatæ, nam bona Eccleſiæ fuerunt alienata abſque ſolemnitate, & cau- 4
ſa, quæ duo copulatiuè requiruntur, Doct. *in cap. ſine except.* 12. *qu.* 2. vbi Laurentius de Rodulphis *num.* 17. Dec. *in auth. qui rem num.* 21. *C. de Sacroſ. Eccleſiis, & conſ.* 142. *num.* 5. *in princ.* Bertrand. *conſ.* 256. *in princ. volum.* 2.

Quod autem deficiat ſolemnitas ſatis patet, quia non † interuenit beneplacitum Apoſtolicum quod requiritur, vt in 5
extrauag. ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan. & † ſupplet defectum ſolemnitatis, Abb. *in cap.* 1. *num. fin. de confirmat. vtil. vel inutil. & conſ.* 41. *lib.* 1. Bald. *in l. per illum textum, C. quand. decret. opus non eſt,* Rot. *dec.* 65. *num.* 1. *par.* 2. Nec euitari poteſt hoc motiuum ex eo, quod quando res eſt ſolita locari † non ſit neceſſarium beneplacitum 6
Apoſtolicum, *cap.* 2. *de feud.* Couar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 4. Quia ad hunc effectum requiritur, vel vnica locatio 7
ſolemnis, vel duæ non ſolemnes † effectum ſortitæ ſpatio 40. annorum, Præpoſ. *in cap.* 1. *num.* 23. *& ſeqq. qui feud. dar. poſſ.* Alex. *conſ.* 9. *num.* 6. *lib.* 3. vbi adden. Iaſ. *conſ.* 155. *num.* 16. *verſ. non obſtat ſecundum, vbi de communi lib.* 2. Rota *dec.* 160. *num.* 5. *par.* 2. quæ quidem locatio ſolemnis hic 8
non adeſt, non enim probatur ex illa enunciatiua facta de anno 1556. Franciſco Furronio, cùm enuncietur ſolùm deuolutio cuiuſdam Violantis, quæ dictam domum habebat ad vitam, nec iſta enunciatiua dicit conceſſionem fuiſſe factam cum beneplacito Apoſtolico, & quatenus hoc diceret, 9
nihil probaret, † cùm in huiuſmodi terminis ex aſſertione partium hoc non probetur, ſed debeat aliundè probari, 10
Bart. *in l. ſi fortè, ff. de Caſtr. pecul.* Pariſ. *conſil.* 62. *num.* 7. *lib.* 1. qui de communi, Aym. *conſ.* 175. *num.* 2. idem Bart. *in auth. ſi quis in aliquo num.* 12. & ibi Dec. *num.* 36. *C. de eden.* Alex. *conſ.* 17. *num.* 6. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 160. *num.* 4. *par.* 2.

& fuit

& fuit dictum *in cauſa Auerſana tenimenti* 24. *Nouembris* 1587. *coram Cantuccio*, nec dictum beneplacitum poteſt
11 præſumi † ex obſeruantia ſubſecuta ſpatio 30. annorum, quæ facit præſumere beneplacitum Apoſtolicum interueniſſe, Felin. *cap. Alberic. num.* 4. *verſ. ſi autem in inſtrumento de teſtib.* Put. *deciſ.* 355. *lib.* 2. quia vltra quod iſta concluſio
12 non † videtur procedere in iſtis terminis, quia ſic plus operaretur vnica locatio cum obſeruantia 30. annorum quam duæ, quæ non tangerent metam 40. annorum, vt fuit conſideratum in cauſa *Piſana bonorum* 20. *Februarij* 1585. *coram Cantuccio, & in cauſa Romana domus* 13. *Ianuarij* 1586. *coram bon. mem. Card. Blanchetto*, ceſſat omnis difficultas,
13 quia dicta locatio facta de anno 1556. fuit obſeruata ſolum vſque ad annum 1567. de quo per monaſterium fuit declarata deuolutio, vt habetur in inſtrumento confecto de anno 1570. de quo etiam anno prædictus Franciſcus retroceſſit domum monaſterio, quod facit nouam conceſſionem Matthæo Canonico S. Celſi, & Iuliæ vxori Proſperi cum reſeruatione beneplaciti Apoſtolici, quæ locatio durauit vſque ad annum 1596. de quo fuit inita tranſactio inter monaſterium, & Venturam, ſeu Victorium nominatum à Ventura nepote Baptiſtæ nominati per Iuliam vxorem Proſperi, vt in inſtrumento locationis factæ Xenophonti, vnde ſiue
14 agatur de probanda † obſeruantia, itaut prima locatio dicatur ſolemnis, & non interuenit curſus 30. annorum, vt patet ex ſerie facti, ſupra deducta, ſiue deducantur duæ locationes effectum ſortitæ ſpatio 40. annorum, nec minus adſunt cum ſuper iſta conceſſione lis pendeat in Rota, vt patet ex confeſſione facta in conceſſione vltimo loco facta Xenophonti, & in omnem euentum, vt benè conſideratur
15 in deciſione Reu. P. D. mei Vbaldi ſolitum † in conceſſione vltima fuit alteratum, vnde conceſſio non tenet etiam quod res eſſet ſolita locari, Curt. iun. *de feud. par.* 2. *qu.* 6. Dec. *in auth. qui rem. num.* 2. *&* 22. & ibi Cagnol. *num.* 58. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Alex. *conſ.* 9. *num.* 2. *lib.* 3. *& conſ.* 5. *nu.* 18. *lib.* 5. Clar. *in* §. *emphyteuſis qu.* 6. *verſ. ſcias tamen, & qu.* 28. *verſ. aut vero.* Nec tandem iuuat, quod ſit indultum Generali ex
16 gratia Greg. XIII. quod eius † conſenſus ſufficiat, quia hoc indultum non releuat cum non probetur interueniſſe dictum beneplacitum Generalis, & ſi probaretur, non releuaret, cum indultum prohibeat fieri locationes vltra duas generationes, vel nominationes abſque licentia Sedis Apoſtolicæ, nec adeſt euidens vtilitas Eccleſiæ, vt ſtatim dicetur.

Quod autem deficiat cauſa ſatis patet, quia hæc domus
17 ante † conceſſionem locabatur pro ſcut. 90. & alia pars pro ſcut. 30. quæ conſtituunt annuam ſummam ſcut. 120. & tamen conceſſio fuit facta pro ſcutis 33. vnde clarè apparet, quod locatio ceſſat ex defectu cauſæ, & quamuis replicetur, quod locatio pro ſcutis 90. eſſet pro furno, & granario cum cæteris membris, tamen quicquid ſit de hoc, reſiduum domus locabatur pro ſcut. 30. vt deponunt teſtes monaſterij.

Vnde negari non poteſt quin etiam attenta iſta lectura eſſet cauſa, cum indubitatum ſit, quod furnus longè vltra ſcuta triginta annua locabatur.

Et ita &c.

REVERENDISSIMO DVNOZETTO
Archiepiſcopo Seleucień.

Romana Domorum de Zacconibus.

Lunæ 16. *Martij* 1620.

ARGVMENTVM.

Immiſſio Iudicis, quando eſt nulla, & attentata non eſt habenda in conſideratione, cùm non pariat iuris effectum. Sententia lata etiam in mero poſſeſſorio ſi ſimus in bonis Eccleſiæ non intrat Ægidiana, & ideò Iudex tenetur deferre appellationi, alias procedendo ea reiecta, nulliter, & attentatè procedit.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio debetur ei, qui auctore Prætore poſſidet.*

2 *Quod tamen intellige, quando ille ritè, & rectè proceſſit, alias ſecus.*

3 *Immiſſio conceſſa à Iudice dicitur nulla, & attentata, ſi data ſit intra terminum datum ad appellandum.*

4 *Sententia, quando eſt lata in mero poſſeſſorio, non datur appellatio, & ſic executioni poteſt mitti abſque vitio attentatorum.*

Appellationi Iudex non tenetur deferre, quando ſumus in mero poſſeſſorio, nu. 4.

5 *Ægidiana non intrat, quando agitur de bonis Eccleſiæ.*

6 *Signatura quando admittit appellationem ad vtrumque effectum, tunc cauſa ſine dubio dicitur appellabilis.*

7 *Signatura, quando dubitat an intret Ægidiana, necne, qualiter ſoleat reſcribere.*

8 *Statutum, ſi continuet poſſeſſionem patris in filios, huius vigore poteſt eis dari manutentio.*

9 *Statutum continuans poſſeſſionem patris in filios, vt in ea manuteneantur, debent iuſtificare poſſeſſionem patris.*

10 *Manutentio, quando fruſtra petatur.*

* *Allegatur hæc deciſio ſupra in præcedenti Tomo deciſ.* 298. *quæ eſt in hac eadem cauſa.*

DECISIO DCCXII.

DVbitaui vtrum Io: Baptiſtæ, vel potius Petro, & fratribus de Zacconis dan. eſſet mandatum de manutenen. in poſſeſſione domorum controuerſa, quo dubio propoſito reſeruata inſpectione, quoad manutentionem Ioan. Baptiſtæ, Petro, fratribuſque denegan. eſſe mandatum de
manutenen. Domini reſponderunt, † licet enim regulari- 1
ter debeatur manutentio illi, qui auctore Prætore poſſidet,
hæc regula tunc demum militat, quando Iudex ritè, & re- 2
ctè ſeruato iuris tramite proceſſit, *l.* 4. §. *conclamatum, ff. de re iud. cum ſimil. l. fin. C. ſi per vim*, Abb. *in cap. conquerente, num.* 9. *de reſt. ſpol.* aliàs deſpoliare.

In hac autem facti ſpecie viſum fuit immiſſionem conceſſam à Iudice fuiſſe nullam, & attentatam tanquam factam poſt interiectam appellationem, & pendente termino ad appellandum, *cap. non ſolum de appell.* & fuit millies in Rota deciſum.

Non obſtat, quod dicitur ſententiam eſſe latam in mero
poſſeſſorio, † vnde ſequitur eam potuiſſe ſine vitio atten- 3
tatorum executioni demandari, cùm Iudex non teneretur deferre appellationi vigore Conſtitutionis Ægidianę in Terris Eccleſiæ obſeruatæ.

Huic enim obiectioni reſponſum fuit, quoad vnam do-
mum ſubiectam emphyteuſi Eccleſiæ non † intrare Ægi- 5
dianam ex deductis *in vna Romana de Scapuccijs coram R. P. D. meo Decano* 19. *Ianuar.* 1611. Quo verò attinet generaliter ad omnes domos, in ſignatura vtraque parte informante fuiſſe admiſſam appellationem, quoad vtrumque
effectum, & ita ſtante hoc † reſcripto hodie non potuiſſe 6
amplius controuerti, vtrum deferen. ſit appellationi necne, ſtylus ſiquidem ſignaturæ notiſſimus eſt in his cauſis, quando controuertitur inter partes ſi ſit locus Ægidianæ appone-
re clauſulam directam † Iudici, cui eam committitur (con- 7
ſtito quod locus ſit Ægidianæ exequatur, ſin minus cauſam appellationis cognoſcat,) ſed dum vult ſimpliciter cauſam iudicare appellabilem committit cauſam appellationis ſine alia clauſula, ſicut inter eaſdem partes, dum ageretur de poſſeſſione vineæ fuit reſcriptum.

Nec etiam obſtat, quod dicitur Petrum, fratreſque continuaſſe poſſeſſionem iſtorum domorum, quam habebat ip-
ſorum pater, † & ſic vigore Statuti Vrbis ipſi danda eſſet 8
manutentio. Nam vltra quod ipſe, fratreſque non probarunt incolatum, multumque fuit dubitatum ſi poſſeſſio pa-
terna † ſatis eſſet iuſtificata certum eſt d. Petrum, fra- 9
treſque ſi quam prætendere poterant poſſeſſionem vigore Statuti Vrbis illam amiſiſſe, dum omiſſo remedio retinendæ iudicium adipiſcendæ petentes à Iudice immiſſionem, quam conceſſam ratam habuerunt, cùm vigore dictæ ſen-
tentiæ † poſſeſſionem domorum fuerant adepti, & ita fru- 10
ſtra petunt manutentionem ex deduct. per Couar. *pract. qu. cap.* 17. *nu.* 3. Caputaq. *dec.* 43. *lib.* 3. *fuit dictum in vna Ciuitatis caſtelli de Medoruſcis* 20. *Iunij* 1587. *coram Platto, & poſtea in vna Hiſpalen. præeminentiarum* 16. *Iunij* 1606. *coram R. P. D. meo Pamphilio.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Digitized by Google

SANCTISS. D. N. INNOCENTIO X.

Carthagineñ. Tranſlationis Monaſterij.

Lunæ 18. *Maij* 1620.

A R G V M E N T V M.

Monaſterij tranſlatio ex quo capite iuſtè dicatur petita, & quando eſt facienda non ſolum ad diuerſum ſitum eiuſdem loci, ſed etiam ad diuerſum locum.

S V M M A R I V M.

1 *Monaſterij tranſlatio iuſta ex cauſa dicitur fieri, propter intemperiem aeris, & malam qualitatem ipſius Monaſterij.*

2 *Item propter paupertatem Monaſterij, & particularium perſonarum loci, vbi degit.*

3 *Vniuerſitas quando citatur, vt valida dicatur citatio, quid requiratur.*

4 *Citatio facta Vniuerſitati, quando dicatur valida, ſi fuerit citatus ille, qui eam repræſentat.*

5 *Monaſterium, ſi transferendum veniat alibi propter aeris intemperiem, & malam qualitatem Monaſterij, tunc ea tranſlatio debet fieri ad alium ſitum eiuſdem loci, & non ad alium locum.*

6 *Quæ concluſio tamen non procedit ſtante paupertate monaſterij, & particularium perſonarum illius loci.*

7 *Monaſterium, quando eſt transferendum, vbi debeat fieri tranſlatio.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo dec. 362. quæ eſt in hac eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCXIII.

PRopoſui dubium ſuper tranſlatione Monaſterij, de qua agitur alias die 1. Februarij 1619. & 10. Iunij ſubſequentis in hac cauſa reſolutum, & Domini cenſuerunt eſſe locum tranſlationi ſeruata forma à Sac. Congregatione tradita; niſi Vniuerſitas velit ſe obligare ad neceſſaria, de licentia Sedis Apoſtolicæ conſtat ex litteris eiuſdem Sac.
1 Congregationis, & de † iuſtis cauſis præcipuè propter aeris intemperiem, & malam qualitatem, & malum ſtatum
2 ipſius monaſterij, † & paupertatem Monialium, & particularium perſonarum loci de Pens, quæ pro tranſlatione ſufficiunt conſtat ex teſtibus, & alijs dicta die 1. Februarij 1619. in deciſione deductis.

3 Nec obſtat, quod teſtes fuerint nulliter examinati † citatis tantum Alcaldis ad videndum illos iurare, non autem citato conſilio, ſeu Vniuerſitate, quia placuit reſponſio, quod cùm Iudex mandauerit citari Alcaldus, & Conſilium,
4 ſufficit quod fuerint † citati Alcaldi Conſilium repræſentantes, quicquid mandaſſet ſimpliciter citari Conſilium, ſeu Vniuerſitatem, Bart. *in extrauag. ad reprimen. verb. citatum nu.* 1. *verſ. & ideò*, Socc. *in tract. de cit. art.* 20. *num.* 52. *qu.* 20. *verſ. & ſi tu diceres.*

5 Neque obſtat, quod ſupradictæ cauſæ circa aeris † intemperiem, & qualitatem, & ſtatum monaſterij concludunt ſolum tranſlationem ad alium ſitum eiuſdem loci de Veas, quia adhuc remanet paupertas monaſterij, & particularium perſonarum dicti loci propter quam Moniales ne-
6 ceſſitatibus circa huiuſmodi † tranſlationem, victum ipſarum, ac alia ſimilia regularem obſeruantiam conuenientia ſubueniſſe non poſſunt, prout poterunt in proxima Ciuitate magis commoda, & opulenta piorum ſaltem eleemoſynis, ad quam propterea placuit faciendam eſſe tranſlationem, vt dictum eſt, niſi vniuerſitas velit ſe obligare ad huiuſmodi neceſſaria &c.

R. P. D. M A N Z A N E D O

Patriarcha Hieroſolymitano.

Vrbeuetana Hæreditatis.

Veneris 3. *Aprilis* 1620.

A R G V M E N T V M.

Condemnatus ſi quis fuerit ad mortem, cum publicatione bonorum, dato, quod à Principe fuerit plenariè reſtitutus, omnia recuperat, & etiam ea bona, quæ amiſerat ex præcepto teſtatoris mandantis, vt in caſu delicti priuatus eſſet ſua hæreditate, deferendo eam ad alios, quod multò magis procedit, quando dicta ſententia fuit lata in contumaciam, cùm tunc præſumptiuè, & non verè dicatur probatum delictum.

S V M M A R I V M.

1 *Condemnatus, quando quis fuit, ſi poſtea à Principe fuerit plenariè reſtitutus, omnia recuperat etiamſi lata ſit ſententia cum publicatione bonorum.*

2 *Quod procedit pariter quamuis propter delictum, & ſententiam tranſlata ſint bona in ſubſtitutum ex diſpoſitione teſtatoris.*

3 *ad Succedendum, vt quis dicatur habilis, attenditur tempus, quo defertur ſucceſſio.*

4 *Condemnatus ad mortem, ſi fuerit abſolutus, tunc tanquam nouus homo, non poteſt recuperare ius ſuccedendi in fideicommiſſo.*

5 *L. interdicit.* 95. *ff. de condit. & demonſtrat. procedit, quando quis fuit effectus ſeruus pœnæ, & libertatem amittit.*

6 *Seruus pœnæ non poteſt dici quis effectus, ſi in contumaciam fuerit condemnatus, & numquam incidit in poſſe Curiæ.*

7 *Seruus pœnæ hodie nemo efficitur, & ſic ceſſat diſpoſitio l. interdicit, ff. de condit. & demonſtr.*

8 *Bona habere ex gratia, aliud eſt, & aliud ex priuilegio.*

9 *Fideicommiſſaria bona non poſſunt confiſcari.*

10 *Succedere quis non poteſt in fideicommiſſo contra voluntatem teſtatoris.*

11 *Teſtator ſi priuauerit heredem ſua ſucceſſione, dato quod commiſerit aliquod delictum, ſi accidat, vt illud committat, itaque bona confiſcentur, data abſolutione à delicto, an ea recuperet.*

12 *Teſtator priuando heredem hereditate in caſu commiſſi delicti, intelligi debet, ſi illud delictum fuerit plenè probatum, non autem per condemnationem tantum factam in contumaciam.*

13 *Condemnatio, quod fuerit facta in contumaciam ſatis dicitur apparere ex eo, quod fuit facta ob non paritionem monitorij.*

14 *Confeſſio, quæ fit in ſupplicatione occaſione proceſſus facti, & condemnationis ſecuta ad cautelam, & ad liberandum ſe à moleſtijs, non inducit veram probationem.*

15 *Gratia, quando dicatur continere reſtitutionem plenariam.*

16 *Reſtitutus plenariè, quis ſatis dicitur ſtante cancellatione cuiuſcumque proceſſus.*

17 *Abſolutio libera, importat plenariam reſtitutionem.*

18 *Reſtitutus ſimpliciter, cenſetur etiam reſtitutus ad famam, & dignitatem.*

19 *Poteſtatem quando quis dicatur habere abſoluendi quem plenariè, & nu.* 20.

* *Præſens deciſio eſt in eadem cauſa, quæ eſt ſequens deciſio.*

D E C I S I O DCCXIV.

LIcet in deciſione in hac cauſa facta 14. Aprilis 1614. fuit dictum Equiti Liuio non obſtare capitalem condemnationem contra eum ſecutam propter nonnulla delicta, ſtante gratia, ſiue reſtitutione per ipſum obtenta à Prin-

Principe. Tamen quia fuit dubitatum an dicta gratia com-
prehenderet tantum pœnam corporalem, an verò etiam
bona, ideò hodie propoſui dubium an illa ſuffragetur, quoad
1 bona, & DD. affirmatiuè reſponderunt, † cum dicta gra-
tia contineat pleniſſimam reſtitutionem, quo caſu bona
etiam in alium translata immediatè ex ipſa ſententia cum
publicatione bonorum in gratia ſubſecuta comprehendun-
tur, & reſtitutus illa recuperat Doct. *in l. Gallus*, §. *& qui tantum*, vbi Caſtr. *nu.* 14. & Iaſ. *nu.* 74. *ff. de liber. & poſthum.* Felin. *in cap. inter quatuor num.* 4. *verſ. limita primo de maior. & obed.* Natt. *conſ.* 471. *num.* 2. 5. *&* 6. Rolan. *conſ.* 45. *num.* 25. *lib.* 4. Burſatt. *conſ.* 54. *num.* 26. *& ſeq.* & de communi teſtantur Odd. *de reſtit. in integrum qu.* 99. *art.* 10. *nu.* 74. *&* 94. Farin. *in praxi qu.* 6. *num.* 36. *verſ. contrariam*, quam ſententiam ſequuta eſt Rota apud Ægid. *dec.* 744. Seraph. *deciſ.* 998. *num.* 8. *&* 9. *in par.* 2. *rec. dec.* 465. *nu.* 6. quod pro-
2 cedit etiamſi bona eſſent propter delictum, † & ſententiam
translata in ſubſtitutum ex diſpoſitione teſtatoris, Odd. *vbi ſupra*, Seraph. *d. dec.* 998. *nu.* 8. *&* 9. Rol. *d. conſ.* 15. *nu.* 32. *verſ. pariter non obſtat*.

Quæ facilius videntur admittenda reſpectu bonorum
ſubiectorum fideicommiſſo, quod fuit purificatum de tem-
pore, quo dictus Eques erat reſtitutus, & conſequenter
3 habilis ad ſuccedendum † ad hunc effectum ſufficiat, quem
eſſe habilem de tempore purificati fideicommiſſi, vt eſt text. *in l. Ariſto* 46. *ff. de manum. teſtam. l. cum qui* 104. *ff. de condit. & demonſtr.* Socc. ſen. *in l. ſi cognatis n.* 9. *ff. de reb. dub.*

Nec obſtat prædicta non procedere in effecto ſeruo penè
4 prout erat Eques Liuius, qui fuerat damnatus † ad mortem,
& ſic tanquam nouus homo non poterat recuperare per re-
ſtitutionem ius ſuccedendi in fideicommiſſo, iuxta text. *in l. interdicit* 59. *ff. de condit. & demonſtr. quia diſpoſitio d. l.*
5 *procedit*, quando † bannitus efficitur ſeruus pœnæ, & li-
bertatem amittit, quod non contingit in caſu noſtro, quia
6 dictus Eques fuit condemnatus † in contumaciam nec vn-
quam incidit in poſſe Curiæ, quo caſu non poteſt dici ſer-
uus pœnæ effectus, vt declarando *gloſſ. in* §. *cum autem inſtit. quib. mod. iuſpat. pot. ſolu.* notat Angel. *ibi num.* 8. *verſ. aduertas tamen*, Clar. *in* §. *teſtam. qu.* 19. *num.* 2. *verſ. aut verò fuit condemnatus*, Aretin. *l. eius qui*, §. *num.* 4. *verſ. vnus eſt*, *ff. de teſtam.* Corn. 55. *num.* 27. *lib.* 2.

7 Vltra quod hodie † nullus efficitur ſeruus pœnæ, & con-
ſequenter ceſſat, *d. l. diſpoſitio*, vt in puncto poſt Bald. tradit additio ad Bart. *in d. l. interdicit in l. litera A.* Soccin. ſen. *in d. l. ſi cognatis num.* 14. *in fine*, Peregrin. *de iure fiſci lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 20. *verſ. & iure nouo*.

Nec facit, quod Monaldus habuerit dicta bona ex dona-
tione fel. record. Clem. VIII. ſibi facta, quia dicta condona-
tio non fuit de bonis Equitis Liuij, nec propter delictum il-
lius, ſed de bonis poſſeſſis per Cornelium dicti Monaldi
8 patrem confiſcatis ob eius delicta, neque fuit † facta ex
gratia, ſed ex iuſtitia, cùm bona confiſcata Pontifex reſti-
tueret ex eo, quod erant ſubiecta fideicommiſſo, & conſe-
9 quenter confiſcari non poterant, † nec per talem con-
demnationem videtur in aliquo præiudicatum fuiſſe Equiti
Liuio vocato ad dictum fideicommiſſum cum potius appa-
reat Pontificem voluiſſe per dictam condonationem dictum
fideicommiſſum præſeruare.

Minus obſtat, quod dictus teſtator priuauerit ſuos de-
10 ſcendentes ob delicta propter quæ bona venirent confiſcan-
da, & propterea non poſſit Eques Liuius ſuccedere contra
voluntatem teſtatoris, tum quia non priuauit delinquentes
11 reſtitutos iure ſuccedendi, † nec hoc eſt præſumendum,
ſed ſolum quando delinquunt bonis ad eum delatis, ne con-
fiſcari poſſint, quod non applicatur caſui noſtro, cùm bo-
na non eſſent de tempore delicti delata Equiti, tum etiam
quia teſtator in dicta priuatione videtur intellexiſſe de deli-
cto probato per veras probationes, non autem condemna-
12 tione facta in contumaciam, vt eſt † iſta Equitis Liuij,
cùm taliter condemnatus retineat teſtamenti fruitionem
actiuam, & priuatam, vt fuit deciſum *in Maceraten. hereditatis* 16. *Nouembris* 1609. *coram me*.

Quod autem condemnatio Equitis fuerit in contuma-
13 ciam † apparet ex eo, quod fuit facta ob non paritionem
monitorij, iuxta *deciſ.* Rotæ 68. *num.* 1. *& deciſ.* 369. *par.* 1. *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 354. *num.* 8. *& ſeq.* Nec ex confeſſione
14 facta in ſupplicatione poteſt inferri ad veras probationes,
cum huiuſmodi confeſſiones fiant occaſione proceſſus fa-
cti, & condemnationis ſequutæ ad cautelam, & ad liberan-
dum ſe à moleſtijs, Rota *deciſ.* 313. *nu.* 13. *in impreſſ. poſt* 2. *vol. conſ.* Farin. & fuit dictum *in d. Maceraten. coram me*.

Vlterius non obſtat, quod gratia prædicta contineat ſim-
plicem indulgentiam non autem reſtitutionem plenariam,
quia contrarium colligitur † ex eius lectura, cum Equiti 15
fuerit conceſſa libera abſolutio, & remiſſio à quouis banno
cum caſſatione cuiuſcumque proceſſus facti, & remiſſionis
pœnæ incurſæ, & cuiuſcumque alterius rei in contrarium
facientes. † Per cancellationem enim cuiuſcumque pro- 16
ceſſus cenſetur quis plenariè reſtitutus, Gozzad. *conſ.* 96. *num.* 9. Nell. *in tract. de bannitis in* 1. *parte tertij temporis nu.* 4. Odd. *de reſtit. in integr. qu.* 93. *art.* 4. *num.* 16. *& ſeq.* vbi de
magis communi. Ponderando præſertim illa verba, *liberamente aſſoluerlo*, † quæ important pariter plenariam reſti- 17
tutionem, Felin. *in d. cap. inter quatuor nu.* 6. *verſ. & dixit Petr. de maior. & obed.* Peregr. *de iur. fiſc. lib.* 5. *tit.* 2. *nu.* 23. Odd. *vbi ſupra d. qu.* 93. *nu.* 33.

Nec releuat, quod in dicta gratia non ſit facta mentio
reſtitutionis ad famam, quaſi propterea dictus Eques re-
manſerit incapax, † quia ſimpliciter reſtitutus, cenſetur 18
etiam ad famam, & dignitatem reſtitutus, Odd. *vbi ſupra qu.* 95. *art.* 1. *&* 2. Alexan. *conſ.* 112. *lib.* 2.

Denique viſum fuit non ſubſiſtere id, quod obijcitur de
defectu poteſtatis Illuſtriſſimi Cardinalis † Aldobrandini, 19
qui gratiam fecit, cum de dicta poteſtate conſtet ex lectura
ampliſſimarum facultatum ipſi conceſſarum per fel. recor.
Clem. VIII. gratiosè abſoluendi bannitos pro quibuſcum-
que etiam capitalibus, & iteratis criminibus eiſque gratiam,
abſolutionem, & remiſſionem † in forma ampliſſima 20
concedendi cum derogatione quarumcumque Bullarum in
contrarium facien. qua facultate ſtante, non eſt dubium
potuiſſe plenariam reſtitutionem d. Equiti concedere.

Et ita reſolutum &c.

REVERENDISSIMO MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Vrbeuetana Hæreditatis.

Veneris 18. *Decembris* 1620.

A R G V M E N T V M.

Propter delictum ſi quis fuerit condemnatus a mortem, cum publicatione bonorum, ſi à Principe ampliſſimè fuerit reſtitutus, omnia bona indiſtinctè recuperat. Princeps, quando dicatur conceſſiſſe alicui ampliſſimam auctoritatem reſtituendi condemnatos per ſententiam ad mortem, vnà cum publicatione bonorum, itaut omnia recuperent.

S V M M A R I V M.

1 *Gratia, & abſolutio à delicto, quando dicatur conceſſa in forma ampliſſima.*

2 *ad Augmentum inducta non debent operari diminutionem.*

3 *ex Procœmio deducitur mens diſponentis, & concedentis.*

4 *Dictio,* præter, *ſi ſit appoſita diſpoſitioni affirmatiua, auget, & includit, non autem excludit.*

5 *Verba generalia omnia includunt.*

6 *ad Cautelam abundantiorem ea, quæ fiunt, nocere non debent, nec tollere aliquid iam conceſſum.*

7 *per Priuilegij noui conceſſionem non cenſentur ſublata alia prius indulta.*

8 *Bonis propter delictum, ſi heres ſit priuatus à teſtatore, an data abſolutione plenaria à Principe, illa recuperet.*

9 *Condemnatus propter delictum cum publicatione bonorum, ſi ampliſſimè ſit reſtitutus à Principe, recuperat etiam bona in alium translata propter delictum ex diſpoſitione teſtatoris.*

10 *Succeſſionis capax an quis ſit, necne, attenditur tempus ſucceſſionis, & num.* 11.

* *Eſt in eadem cauſa, quæ eſt præcedens deciſio.*

DECISIO DCCXV.

DOmini ſteterunt in deciſis nempè gratiam, ſiue reſtitutionem obtentam ab Equite Liuio ſuffragari etiam quoad bona, cum ex adductis in deciſione conſtet tam de voluntate, quàm de poteſtate Illuſtriſſimi Cardinalis Aldobrandini reſtituendi quoad illa.

Non obſtant poſteriores facultates conceſſæ eidem Cardinali, in quibus ipſi datur poteſtas reſtituendi ad bona etiam fiſco incorporata condemnatos ab ipſo Cardinali, vel à ſuis Delegatis, quaſi non potuerit gratiam facere Equiti Liuio, qui fuit condemnatus ab Aud. Cameræ, quia cùm in prioribus litteris ipſi Cardinali eſſet attributa facultas generalis reſtituendi bannitos, etiam ad bona, vt patet ex illis verbis, abſoluendi, & liberandi bannitos, eiſque gratiam,
1 & abſolutionem, & remiſſionem in forma † ampliſſima concedendi, quæ important etiam reſtitutionem ad bona, quia alias gratia non poſſet dici in forma ampliſſima, vt de gratia in forma plena, ſeu plenaria, notant Pariſ. *conſ.* 1. *num.*37. *lib.*4. Peregr. *de iur. fiſc. lib.*5. *tit.*2. *nu.* 22. Menoch. *præſ.*46. *num.*11. *lib.*5. Farinac. *in prax. qu.* 6. *num.* 28. *verſ. limita primo*, *&* 38. Dicta facultas generalis non cenſetur reſtricta per dd. poſteriores litteras, quæ emanarunt ad augendam facultatem Cardinali conceſſam in dictis prioribus,
2 ne inducta † ad augmentum operentur diminutionem, *l. quod fauore*, *C. de leg. cap. quod ob gratiam de reg. iur. in* 6. Bart. *in l.*2. *nu.*2. *C. de præpoſit. agent. lib.* 12. Honded. *conſ.* 71. *nu.*54. *lib.* 2. Surd. *dec.*195. *num.* 5. *& conſ.* 385. *nu.*17.

Quod autem dictæ poſteriores emanauerint ad augen. priores litteras, & illas non reſtringant colligitur ex proœ-
3 mio, in quo expreſsè dicit Summus Pontifex, quod intendit augere, & confirmare priores, & ex diſpoſitiua in qua aſſerit ſe præter alias facultates iam conceſſas, velle etiam
4 alias concedere ponderando dictionem, † *præter*, quæ ad poſita diſpoſitioni affirmatiuè auget, & includit, non autem excludit, Pariſ. *conſ.*95. *num.*8. *lib.*2. Menoch. *præſump.* 145. *num.* 3. *lib.* 4. & inſuper ſubiungit velle facultates ampliare ad omnia, & ſingula, cùm in prædictis litteris ex-
5 preſſa, † quam ad alia quæcumque quomodolibet in præmiſſis, & alijs quibuſcumque neceſſaria, & opportuna etiam non expreſſa, quinimò maiora expreſſis etiam ſi ſpecialem expreſſionem requirerent, & generaliter ad ea omnia, quæ ipſemet Pontifex facere potuiſſet; ex quibus verbis clarè apparet omnia, quæ conceſſit Illuſtriſſimo Cardinali Pontifex poſterioribus litteris non fuiſſe ad reſtringendam poteſtatem, quam ſibi in prioribus litteris conceſſerat, ſed potius ad illam augendam, & conſequenter dicendum videtur, quod facultas abſoluendi condemnatos à Cardinali, vel ſuis Delegatis fuit conceſſa ampliatiuè, quatenus ſcilicet dicta
6 facultas non comprehenderetur in primis litteris, † & potius abundantiorem cautelam, quæ propterea nocere non debet, nec tollere generalem poteſtatem antea conceſſam,
7 cùm per conceſſionem † noui priuilegij non cenſeantur ſublata alia prius indulta, Barr. *vbi ſupra*, Put. *deciſ.* 83. *num.*1. *lib.*3. *in nouis impreſſis*, Honded. *d. conſ.* 71. *num.*54. Surd. *de aliment. tit.*1. *qu.*8. *nu.*9. Menoch. *conſ.* 85. *nu.* 113.

Minus obſtat quod bona, de quibus agitur, non compre-
8 hendantur † in gratia ex eo, quod illis fuit priuatus Eques Liuius à teſtatore propter delicta per eum commiſſa, quia placuerunt Dominis reſponſiones datæ in deciſione, nempe
9 ſtante ampliſſima gratia etiam bona in alios tranſlata propter delictum ex diſpoſitione teſtatoris recuperari poſſe, Seraphin. *deciſ.*998. *num.*8. *&* 9. *cum alijs ibi adductis*, & de
10 tempore purificati fideicommiſſi † Equitem Liuium fuiſſe habilem propter dictam gratiam iam obtentam. Diſpoſitionem autem teſtatoris loqui de delinquentibus, qui non ſunt
11 habiles ad excludendum † fiſcum, non verò de reſtitutis, & ſic habilibus ad ſuccedendum de tempore, quo fideicommiſſum purificatur.

Verùm quia allegabantur pro parte hæredum Lauiniæ, quod etiamſi Eques eſſet reſtitutus ad bona tamen propter homicidium, & alia delicta per ipſum commiſſa remanſit perpetuò incapax ſucceſſionis ex diſpoſitione diuerſarum Bullarum Summorum Pontificum. Ideò Domini ſteterunt in deciſis, niſi obſtent Bullæ Pontificiæ ſuper d. incapacitate, de quibus videatur.

R. P. D. VBALDO.

Firmana Fideicommiſſi.

Veneris 20. *Nouembris* 1620.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui de bonis exiſtentibus in aliqua Ciuitate comprehenduntur etiam ea, quæ adſunt in locis Territorij eiuſdem Ciuitatis, & maximè concurrentibus adminiculis, & veriſimilitudine, aliiſque coniecturis, de quibus in præſenti deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Loci qualitas adiecta legato reſtringit legatum, quamuis vniuerſale.*
2 *Caſtrum reputatur eiuſdem territorij, illius Ciuitatis ſub qua ſubeſt.*
3 *Donatio facta de bonis in loco alicuius Ciuitatis, benè poteſt comprehendere bona ſita in Caſtro dictæ Ciuitatis.*
4 *Dictio*, *dictus*, *repetit omnia præcedentia.*
5 *Donator*, *quid voluerit donare*, *benè colligitur ex qualitate oneris iniuncti.*
6 *Verba generalia poſita in donatione quid operentur.*
7 *ex Proœmio colligitur mens diſponentis.*
8 *Gratum*, *ſi quis dicat velle ſe alicui oſtendere*, *non præſumitur rem ſatis leuem voluiſſe ei donare.*
9 *Donatio*, *quando ſit coniunctæ perſonæ latè debet interpretari.*
10 *Donatio ratione coniunctionis ſanguinis præſumitur.*
11 *Pater*, *& filius cenſentur vna*, *eademque perſona.*
12 *Inueriſimilitudo in omnibus diſpoſitionibus reijcitur.*
13 *Heres non poteſt impugnare factum defuncti.*
14 *Bona iam donata non poſſunt venire in ſecunda donatione.*
15 *Donatio facta abſenti*, *& ſine ſtipulatione*, *& clauſula*, conſtituti, *& iuramento, videtur inualida.*
16 *in Donatione facta abſenti*, *requiritur acceptatio ſaltem ad effectum acquiſitionis dominij*, *& poſſeſſionis.*
17 *Paria ſunt non valere*, *vel non habuiſſe effectum.*
18 *Donatio prima per ſecundam dicitur reuocata*, *ſi in iſta adſit clauſula*, conſtituti.

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione* 428. *quæ eſt in hac eadem cauſa*, *& ibi ab iſta deciſione receditur.*

DECISIO DCCXVI.

SEntentia de partibus, in qua fuerat pronunciatum Hieronymam Firmanam teneri ad reſtitutionem Alberto Formono omnia bona mobilia, & ſtabilia q. Franciſci Formoni exiſtentia tam in Ciuitate, & territorio Firmi, quàm in Caſtro, & territorio Griptæ Azzolinæ fuit in gradu appellationis confirmata in Rota, & cum hodie in alia inſtantia, dubitarem, an ſententia Rotalis eſſet confirmañ. vel infirmañ. placuit Dominis firmare tantum bona Griptæ Azzolinæ eſſe comprehenſa in ſecunda donatione. Præcipua enim difficultas excitabatur per informantes pro Hieronyma contra ſententiam ex eo quia Franciſcus de anno 1594. donauerat Ludonico eius patrueli bona exiſtentia in loco Firmi cum perpetuò fideicommiſſo ad fauorem proximiorum de familia prout fuit in cauſa reſolutum 15. Aprilis 1616. coram R. P. D. meo Remboldo, vnde difficile videbatur donationem extendere etiam ad bona extra locum Firmi, ſed poſita in Caſtro, & territorium Griptæ Azzolinæ, cùm pro hac parte vigeat regula vulgaris, quod qua- 1
litas loci adiecta legato reſtringat legatum quamuis vniuerſale, *l. nam quod liquidè*, *§. ſi ita legetur*, *ff. de pen. leg. l. quæſitum*, *§.*1. *& ibi gloſ. ff. de leg.*3. cum allijs per Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.*9. *tit.*3. *num.*13. & per Surd. *dec.* 240. *num.* 1. Et tamen ſententia condemnat Hieronymum ad reſtituen. bona etiam ſita in dicto territorio Griptæ Azzolinæ, vt dictum eſt.

Cæterùm his non obſtantibus, Rota cenſuit, vt dixi etiam dicta bona comprehendi in ſecunda donatione. Primò, quia

quia cùm d. Caſtrum Griptæ ſit ſub eadem Ciuitate Firmi,
2 dicitur facere vnum territorium, & bona reputantur pro
vno eodemque loco, quæ ſunt ſub eodem territorio, Rim.
ſen. *conſ.*31. *num.*41. *lib.*1. *per text. in l. quicumque*, *Cod. de
omn. agr. deſert. lib.*10. benè facit Aym. *conſ.*673. *nu.*2. *lib.*4.
3 Vnde donatio facta † de bonis in loco Firmi, benè poteſt
comprehendere bona ſita in dicto Caſtro, præſertim concur-
rentibus alijs de quibus mox.

Secundò, quia Franciſcus non donauit ſimpliciter bona
exiſtentia in Ciuitate Firmi, ſed poſtquam ſe enunciauit
de Firmo, donauit Ludouico ex loco prædicto Firmi, do-
minij Firmani, Status S. D. N. Papæ bona ſita, & exiſtentia
in dicto loco Firmi, & ſic per illam dictionem, *dicto loco*,
videtur repetere alia verba dominij Firmani, Status S. D. N.
quæ benè ſunt apta comprehendere bona Griptæ Azzolinæ,
4 quæ indubitanter ſunt dominij Firmani, cùm † dictio illa,
dicto, repetat omnia præcedentia, Alex. *conſ.* 140. *num.*30.
in fin. lib. 6. cum alijs per Surd. *conſ.* 163. *num.* 14. *lib.* 2. *&
conſ.*414. *num.*63. *lib.*3.

Præterea donator iniunxit onus Ludouico alendi fratrem
Clericum donec vixerit, quod fieri non poſſet ex bonis tan-
tum exiſtentibus in Ciuitate Firmi, cùm ibi donator tan-
tum haberet medietatem domus, & vites cuiuſdam vineæ,
vt patet ex inuentario, quod datur, & ex qualitate oneris
5 iniuncti arguitur, quod † voluerit donator comprehen-
dere etiam bona in Comitatu Firmi exiſtentia, iuxta tradita
per Surd. *de alim. tit.*2. *qu.* 3. *num.* 8. præſertim ne donatio
6 eſſet damnoſa donatario, Surd. *conſ.*143. *num.*36. Et tantò
magis ſtantibus verbis donationis maximè generalibus, &
prægnantibus ibi de omnibus, & quibuſcumque bonis tàm
mobilibus, quàm immobilibus, ac iuribus quibuſcumque
cuiuſcumque ſortis ipſius Franciſci, quæ veriſimiliter non
debent reſtringi ad medietatem domus, & quaſdam vites
per donatorem in Ciuitate poſſeſſas.

Accedunt pro eadem parte aliæ coniecturæ. Prima quia
7 in proœmio ex quo elicitur mens, iuxta *vulg. l. fin. ff. de
8 her. inſt.* donator dicit ſe velle gratum oſtendere † erga
Ludouicum, quæ gratitudo fuiſſet ſatis leuis, ſi bona tan-
tùm in Ciuitate donaſſet.

9 Secunda, quia donatio eſt facta fratri patrueli, † & ſic
coniunctæ perſonæ, ideò latè interpretanda, cùm ſoleat
10 etiam ipſa donatio præſumi † ratione coniunctionis, *l. præ-
cula*, *ff. de prob.* Corn. *conſ.* 192. *nu.* 3. *verſ. iuuantur lib.*1.
quem ſequitur Surd. *conſ.*112. *nu.*47. & idem Surd. *conſ.*173.
num. 36.

Tertia, quia prima donatio facta patri Ludouici de anno
1549. expreſsè erat de bonis Griptæ Azzolinæ, & pater erat
mortuus tempore ſecundæ donationis. Vnde hæc debet re-
11 cipere interpretationem à prima, cùm † pater, & filius cen-
ſeantur vna, & eadem perſona, *l. vlt. Cod. de impub.* nec
præſumatur mutata affectio in donante.

Accedit quarto quod reliquit vſumfructum bonorum do-
natorum Portiæ vxori Ludouici ſi ei ſuperuixerit. Et quin-
to quod adiecit prohibitionem alienationis, & induxit fi-
deicommiſſum perpetuum ad fauorem proximiorum vt ſu-
12 pra dictum, & penitus videtur † inueriſimile, quod vſuſ-
fructus fuit relictus, vel fideicommiſſum in rebus tam mo-
dici valoris quales eſſent res, & bona poſſeſſa per donato-
rem in Ciuitate.

Vltimò accedit adminiculum ex confeſſionibus eiuſdem
Portiæ, de quibus deponunt teſtes, quod ipſa tanquam
vſufructuaria poſſidebat bona dictæ Griptæ Azzolinæ, &
quod poſt eius mortem recadebant ad proximiores de fami-
lia, vt in ſumm. Alberti nu. 6. Vnde Hieronyma tanquam
13 filia, † & hæres Portiæ non videtur poſſe impugnare eius
confeſſiones, *arg. l. cum à matre*, *C. de rei vendic.*

Non obſtat, quod dicta bona fuiſſent antea in ſpecie do-
nata per eumdem Franciſcum Petroctio patri Ludouici de
14 anno 1549. & ſic non videantur venire † in ſecunda dona-
tione generaliter concepta, vt ſupra ex traditis per Crauett.
*conſ.*234. *ſub nu.*1. *verſ. facit*, Card. Mant. *de tacit. lib.* 13.
tit. 25. *nu.*6. *&* 11. quia fuit reſponſum in primis primam do-
15 nationem videri inualidam tanquam abſenti † factam, &
ſine ſtipulatione, & clauſula, *conſtituti*, & iuramento, *l. ab-
ſenti*, *ff. de donat.* Seraph. *deciſ.*724. *num.*1. & quatenus fuiſ-
ſet valida, non conſtat eam fuiſſe acceptatam, vel habuiſſe
16 effectum, quæ acceptatio requiritur † ſaltem ad effectum
acquirendi dominij, & poſſeſſionis, vt latè per Ceph. *conſ.*
440. *nu.*30. *& ſeqq. lib.*3. Rota *deciſ.* 683. *nu.* 4. *par.*1. *diuerſ.*
quam deciſionem ſequitur Card. Mant. *de tacit. lib.*13. *tit.*7.
numer. 25. fuit dictum *in Romana donationis* 20. *Aprilis*
1614. *coram me*, & aliàs paria ſunt † non valere, vel non 17
habuiſſe effectum, ad tradita per Surd. *conſ.*3. *num.*29. & ſo-
lum potuiſſet ſuſtineri in vim fideicommiſſi ſi habuiſſet le-
gitimum numerum teſtium, vt per Mant. *loco citato nu.* 27.
Et addebat vnus ex Dominis, quod ſi bona Griptæ Azzo-
linæ ſunt comprehenſa in ſecunda donatione prout fuit ex
prædictis reſolutum. Prima eſſet † per ſecundam reuoca- 18
ta propter clauſulam, *conſtituti*, quæ legitur in ſecunda,
Alex. *conſ.*14. *in fin. lib.* 1. quem ſequitur Hippol. *ſingul.*82.
in fin. Gabr. *in tit. de empt. & vend. concl.*2. *num.*8.

Et ita fuit deciſum &c.

R. P. D. V B A L D O.

Leodieñ. Abbatiæ.

Lunæ 17. *Maij* 1621.

A R G V M E N T V M.

Papa ſi indulxerit Canonicis Cathedralis Eccleſiæ alicuius loci, vt nemo poſſit aſpirare ad maiores dignitates eiuſdem loci, niſi ſit Canonicus d. Eccleſiæ, dubitatur modò, ſi aliquas obtinuerit Canonicatum in d. Eccleſia, & aliquas ex dd. dignitatibus impetrauerit, & deinde Canonicatum reſignauerit, an prædicta dignitas vacet, itaut requiratur perſeuerantia in Canonicatu, & reſponſio eſt negatiua, & quare.

S V M M A R I V M.

1 *Canonicatus qualitas momento temporis an acquiratur.*

2 *Qualitas aliqua quando requiritur de tempore electionis, ſufficit vt ea adſit de eo tempore, licet poſtea deficiat.*

3 *Alimentorum legatum factum puero, ſufficit vt de tempore teſtamenti ſit puer legatarius, licet poſtea efficiatur homo.*

4 *Qualitas ſufficit adeſſe de tempore diſpoſitionis actus, licet poſtea deficiat.*

5 *Qualitas requiſita in eligendo, ſufficit eam concurrere de tempore electionis.*

6 *Qualitas requiſita in perſonis, quibus cauſæ committuntur à Sede Apoſtolica, vt ſint in dignitate conſtituti,*

7 *Sufficit vt ſint tales de tempore commiſſionis, licet poſtea deſierint habere dignitatem, veluti Canonicatum &c.*

8 *Conſultor eligendus de certo Collegio, ſufficit vt ſit talis de tempore electionis.*

9 *Vxor dum eſt inops tempore mortis mariti, conſequitur quartum in bonis illius.*

Quod retinet etiam ſi poſtea efficiatur diues.

10 *Qualitas, quando requiritur de certo tempore, ſufficit eam adeſſe in tempore requiſito, & nu.*10.

11 *Qualitas quando conſideratur non ſolum per modum fiendi, ſed etiam per modum eſſendi, tunc non ſufficit vt ea adſit tantum de tempore actus, ſed requiritur perſeuerantia.*

12 *Qualitas aliqua in eligendo dicitur conſiderata per modum fiendi, quando adiuncta eſt electioni.*

13 *Qualitas quando dicatur tantum adiecta electioni, & num.*14.

15 *Menti Legis quando eſt ſatisfactum, tunc aliud non eſt quærendum, & nu.*16.

17 *Priuatio numquam inducitur, niſi in caſibus à iure communi, vel ſpeciali expreſſis.*

* *In eadem cauſa ſunt ſupra in præcedenti Tomo deciſiones* 333. *&* 400.

D E C I S I O DCCXVII.

VBertus Canonicus Eccleſiæ maioris Leodieñ. idemque Abbas Collegiatæ Eccleſiæ Cinaneñ. reſignauit Canonicatum ad fauorem Nicolai de la Pierre, & Capitulum elegit in Abbatem Vvinandum de Marotte, quaſi per dimiſſionem Canonicatus Abbatia vacaret, poſtmodum idem Vbertus Abbatiam reſignauit ad fauorem eiuſdem Nicolai, qui per executorem fuit in poſſeſſionem immiſſus, quam

tamen Rota reſolui: fuiſſe attentatam, vt in deciſione 6.
Nouembris præteriti coram D. Cardinali Sacrato, & proin-
de appoſito ſequeſtro, dubitaui, an conſtaret de bono iure
partium, & Domini reſoluerunt conſtare de bono iure Ni-
colai, & quidem alijs pro nunc omiſſis tota difficultas redu-
cebatur ad vacationem Abbatiæ, an ſcilicet per reſigna-
tionem Canonicatus Leodien. factam ab Vberto vacaue-
rit Abbatia, quia ſi non vacauit, potuit eam Vbertus reſi-
gnare, prout reſignauit, & conſequenter Capitulum non
potuit eligere Vvinandum, nec gratia Apoſtolica confir-
matoria electionis valuit, Seraphin. *dec. 997. nu. 1.* An au-
tem vacauerit necne, dependet ab intelligentia indulti Apo-
ſtolici conceſſi per fel. record. Sixtum V. in quo diſponitur
ne principales dignitates exiſtentes in quibuſdam Eccleſijs
Diœceſis Leodien. inter quas adeſt Abbatia Cinacen. de
qua agitur, aliæ perſonæ præterquam Canonici eiuſdem
maioris Eccleſiæ actu præbendati, & perſonaliter in ea re-
ſidentes eligi poſſint, & debeant, vnde punctus in eo con-
1 ſiſtit, an † qualitas Canonicatus requiratur momento
temporis, vel ſucceſſiuè, vt declarat Gemin. *in cap. licet
canon. num. 6. verſ. primo caſu de elect. in 6.* Bald. *in l. gene-
raliter 40. num. 7. verſ. ſed ego dico, C. de Epiſcop. & Cleric.*
& latè Lazar. Fenutius *de momento temporis, cap. 10. num. 5.
& num. 34.* & Domini exiſtimabant nos verſari in actu po-
tius momentaneo, quia indultum dicit, quod nullæ perſo-
næ præterquam Canonici eligantur, & ſic qualitas Cano-
2 nicatus requiritur de tempore † electionis, vnde ſufficit
adeſſe de eo tempore, prout Vbertus erat Canonicus de
tempore electionis, licet poſtea deſierit eſſe, *l. mela ait, in
princ. ff. de alim. & cit. leg.* vbi legatum alimentorum fa-
3 ctum puero debetur, ſi tempore † teſtamenti legatarius
ſit puer, etiam quod poſtea efficiatur homo, & quod ſuffi-
ciat qualitatem adeſſe de tempore diſpoſitionis actus, licet
4 poſtea deficiat, not. Bart. & Doct. *in l. ex facto, in princ.*
ibi Rip. *num. 17. ff. de vulg.* Bald. *in d. l. generaliter ſub nu. 6.
& 7. Cod. de Epiſc. & Cleric.* Marſil. *in l. fin. num. 102. &
ſeqq. ff. de iuriſd. omn. iud.* Soccin. ſen. *conſ. 81. nu. 7. vol. 3.*
Tiraq. *in tract. ceſſante cauſa, limit. 4.* Lazar. Fenut. *de
moment. temp. cap. 29. nu. 9.* Rota *deciſ. 733. ſub nu. 8. par. 2.
5 in recentior.* & in terminis qualitatis requiſitæ † in eligendo,
quod ſufficiat illam concurrere tempore electionis, *eſt text,
in cap. dudum il 1, de elect. & cap. ſi eo tempore de reſcript.
in 6.* Alex. *conſ. 91, nu. 4. verſ. confirmantur prædicta, lib. 7.*
Pariſ. *de reſign. lib. 1. quæſt. 11. num. 10.* & hinc videmus,
6 quod qualitas requiſita † in perſonis, quibus cauſæ com-
mittuntur à Sede Apoſtolica, quod ſint in dignitate conſti-
tutæ, vel ſint Canonici Cathedralium, iuxta text. *in cap.
7 Statutum de reſeru. in 6.* ſufficit, quod adſit tempore com-
miſſionis, licet poſtea deſierit habere dignitatem, vel ca-
nonicatum, Gemin. *in cap. licet canon. ſub num. 6. verſ. 1,
caſu de elect. in 6. gloſ. in d. cap. Statutum, in verb. Canoni-
cis in fine, de reſcript. in 6,* Caſtr. *conſ. 289. num. 3. lib. 1.* vbi
8 idem dicit de conſultore eligendo † ex certo Collegio ſuffi-
cere, quod ſit talis de tempore electionis, Dec. *in cap. quo-
niam Abbas, num. 56 & ſeq. vbi de communi de offic. deleg.*
Tiraq. *in d. tract. cauſ. ceſſ. lim. 4. num. 4.* Pariſ. *qui alios cu-
mulat vbi ſupra d. qu. 11. num. 6.* & ad hoc propoſitum benè
faciunt tradita per Dec. *in authent. præterea, num. 23. C. vn-
9 de vir. & vxor.* vbi dicit, quod ſi † vxor eſt inops tempo-
re mortis mariti, conſequitur quartum, *iuxta d. authent.*
quod retinet etiam, ſi poſtea efficiatur diues, & ratio eſt,
10 quia quando aliqua cauſa certo † tempore requiritur, ſuffi-
cit, quod illa qualitas concurrat in tempore requiſito, &
in terminis *d. authent. idem tenet in conſ. 24. verſ. ſed his non
obſtantibus.*

Nec obſtat, quod illa qualitas Canonicalis non ſolùm
11 fuerit conſiderata per modum fiendi, ſed etiam per modum
eſſendi, prout aliquando conſiderari ſolet, Cald. *in l. om-
nia in fin. C. de Epiſc. & Cleric.* Tiraq. *in d. tract. ceſſante
cauſa, limit. 12. num. 23.* quia in caſu noſtro fuit ſolummodo
talis cauſa conſidereta per modum fiendi, cùm fuerit adiun-
cta verbo electionis, vt ſunt clara verba indulti ex illis ver-
bis, ne aliæ perſonæ præterquam Canonici eligi potuerint,
13 quæ denotant tempus ipſius electionis, & non aliud, Oldr.
conſ. 223. num. 2. verſ. & per hoc apparet, & denotant quali-
14 tatem † perſonæ, quæ eligi debet, Alex. *conſ. 185. nu. 19.
verſ. præterea, vol. 2.* Decian. *conſ. 44. num. 59. verſ. quin-
imo, lib. 3.* & cùm indultum veriſimiliter requirat qualita-
15 tem † ad hoc, vt Abbatiæ perſonis magis dignis conferan-
tur, parum intereſt, quod poſtea deficiat illa qualitas Ca-
nonicalis, ex qua oritur præſumptio meritorum, cùm
etiam ea deficien. adhuc tamen remaneat præſumptio † ho- 16
neſtatis, bonitatis, & meritorum perſonæ propter qualita-
tem illam præcedentem ad tractat. per Gemin. *in d. cap. Sta-
tutum, ſub nu. 8. de reſer. in 6,* & Pariſ. *d. qu. 11. ſub nu. 14.*

Placebat etiam aliud motiuum, quod ad effectum indu-
cendi vacationem, & ſic priuationem beneficij requiritur
clara, & expreſſa diſpoſitio, † cùm priuatio nunquam in- 11
ducatur, niſi in caſibus à iure communi, vel ſpeciali ex-
preſſis, Caputaq. *deciſ. 98. num. 3. par. 3.* Gonzal. *ad reg. 8.
gloſ. 15.* vbi latè *nu. 136.* quæ clara diſpoſitio in indultore
non habetur, quando ſcilicet ceſſante Canonicatu, ceſſet
Abbatia, cùm de ſolo tempore electionis loquatur ex ſupra-
dictis. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Ferrarieñ. Decimarum.

Veneris 28. Maij 1621.

A R G V M E N T V M.

Deducuntur in hac deciſione nonnulla circa proba-
tionem liquidationis fructuum, quæ cùm ſit ma-
teria difficilis probationis, ideoque in eorum iu-
ſtificatione admittuntur probationes etiam leuio-
res, & diluuntur nonnullæ obiectiones circa va-
liditatem examinis teſtium, & præſertim circa
præſtationem iuramenti.

S V M M A R I V M.

1 *Valor fructuum ſolet deduci ad rationem 5. pro cen-
tenario.*
2 *Ad valorem rei taxandum attendi debet perceptio
fructuum, ſpatio 20. annorum facta, non autem trium
præcedentium annorum tantùm.*
3 *Ex fructuum collectione facta trium annorum, arguitur
quantitas recollecta alijs etiam annis.*
4 *Teſtis quando dicatur probare valorem rei, & num. 5.*
6 *Fructuum liquidationis materia reputatur difficilis pro-
bationis, ideoque ſufficiunt leniores probationes etiam
per coniecturas.*
7 *Iudex in materia liquidationis fructuum poteſt etiam
capere informationem extraiudicialem, amplia nu-
mer. 8.*
9 *In ſumma maiori continetur etiam minor.*
10 *Statutum Ferrarien. qualiter taxet intereſſe.*
11 *Examen eſt nullum, ſi deficiat citatio ad videndum iu-
rare teſtes, limita vt nu. 12.*
13 *Circa ſolemnitates examinis teſtium ſtandum eſt Statu-
tis locorum.*
14 *Teſtem iuraſſe non probatur ex eo, quia Notarius aſſe-
rat tantum teſtis iuratus.*
15 *De actu præterito non ſtatur atteſtationi Notarij, de quo
fortè non eſt rogatus,*
16 *Teſtis præſumitur præſtitiſſe iuramentum eo modo quo de-
bet, licèt Notarius aſſerat teſtis iuratus tantùm, quan-
do concurrunt coniecturæ, & nu. 17.*
18 *Identitas bonorum non eſt neceſſe, vt probetur quando
iam aliter eſt probata.*
19 *Teſtes intereſſati non probant.*
20 *Teſtium numerus ſupplet eorum defectus.*
21 *Appellationem ſi poſtquam pars interpoſuerit, re-
deat ad eumdem iudicem, videtur receſſiſſe ab ap-
pellatione.*
22 *Proteſtationes vt reuelent, debent in quolibet actu repeti,
aliàs cenſetur ab eis receſſum.*

* *Deciſio iſta allegatur ſupra in præcedenti Tomo deciſ. 317.
quæ eſt in hac eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCXVIII.

PRopoſito dubio in hac cauſa die 31. Ianuarij 1620. ad
quam ſummam ſit liquidandus valor decimarum, ſeu
iuris decimandi decimæ præteritæ, expenſæ, damna, & in-
tereſſe in caſu, &c. Domini reſoluerunt tantùm, liquidatio-
nem eſſe faciendam iuxta valorem de tempore euictionis,
&re-

& reſeruarunt, vt de alijs videretur, vnde poſt confirma-
tam dictam reſolutionem per duas alias deciſiones 12. Iunij,
& 18. Octobris præteriti, hodie iterum propoſui dubium
principale ſupra propoſitum, & fuit reſolutum liquidatio-
nem eſſe faciendam ad ſummam contentam in Sententia
liquidatoria de partibus; nam quoad primum caput Sen-
tentiarum continens liquidationem decimarum, ſeu iuris
decimandi in ſcutis ſex mille ſeptingentis, iuſtificatur ex de-
poſitione teſtium primi examinis, qui particulariter inter-
rogati per capita cuiuſdam liſtæ, continentis valorem iſtius
iuris decimandi reſpectu annorum 1603. 1604. 1605. reſ-
1 pondent de valore dictorum annorum, prout in dicta liſta,
qui valor apparet taxatus ad rationem quinque pro cente-
nario, iuxta gloſ. *in auth. perpetua, C. de ſacr. Eccleſ.* &
ibi Doct. Corn. *conſ.265. ſub num.1. vol.1.* Iaſ. *in l. ſi funda-
tum per fideicommiſſum, num. 5. fuit dictum in Romana vſuſ-
fructus 16. Nouembris 1612. & 26. Aprilis 1613. co-
ram me.*

Nec obſtat, quod debeat attendi perceptio fructuum 20.
2 annorum, † non trium tantùm ad effectum taxandi rei
valorem, iuxta tradita per Paul. Caſtr. *in d. auth. perpetua,
C. de ſacr. Eccleſ.* & per Cagn. *in C. 2. num.233. Cod. de re-
ſcind. vend.* Couar. *var. reſolut. lib. 3. cap. 9. num. 5.* Surd.
conſ.151. num.6. quia placuit duplex reſponſio, prima eſt,
quod concluſio ita intelligenda ſit, & verus rei valor ad
quem aſcendunt annui redditus viginti annorum, ſed non
propterea infertur, vt ſit neceſſaria probatio fructuum per
3 20. annos, imò videtur ſufficere † probatio trium annorum,
quia inde arguitur quantitas recollecta alijs etiam annis, Pi-
nell. *de reſcind. vend. par. 3. cap. 1. num.* 30. Rota *dec.* 343.
*num.3. par.1. in recent. fuit dictum in Forolivien. Primiceria-
tus 27. Aprilis* 1589. *coram bon. mem. Card. Platto, & in
Tiburtina Caſtri Arſularien. 24. Aprilis coram Illuſtriſſimo
Card. Millino,* tradit Menoch. *conſ.844. num.55. lib. 9.* &
tantò magis, quia dicti teſtes deponunt de dicto valore ha-
bita ratione reddituum, computato vno anno cum alio iux-
ta eorum practicam, cognitionem, & peritiam, quam
4 habent in bonis articulatis, † quæ probatio ad probandum
valorem in teſte admittitur, Cagnol. *in d. l.2. nu.241. C. de
reſcind. vend.*

Secunda fuit reſponſio, quod obiectio procedit quoad
veram, & communem æſtimationem, ſed hic agitur de
pretio aucto de tempore euictionis, quod eſſet attenden. fuit
firmatum in ſupradictis deciſionibus in hac cauſa factis, vn-
de quicquid ſit dicendum de fructibus præcedentium anno-
5 rum ante euictionem, tamen potuit Auctor articulare
tantum pretium circa tempus euictionis, ad quod tanquam
intereſſe intrinſecum tenebatur reus, vt fuit iam reſolutum,
& ſupradicta eò magis videbatur Dominis amplecten. cùm
6 in hac materia liquidationis fructuum, † quæ reputatur
difficilis probationis, ſufficiant leuiores probationes etiam
per coniecturas, Bald. *in l. 1. num.22. C. de fruct. & lit. ex-
penſ. & conſ.323. num.5. lib.2.* Natt. *conſ.510. num. 4.* Surd.
conſ.293. nu.31. lib.2. Rot. *deciſ. 25. in fin. de præben. in nou.*
Seraph. *deciſ.955. nu.3. & deciſ. 1132. fuit dictum in Bonon.
de Pannolinis 28. Aprilis 1614. coram R. P. D. meo Manza-
nedo in Mantuana bonorum 18. Decembris 1615. coram me,*
& aliàs ſæpè, & materia eſt valdè arbitraria, Seraph. *d. de-
ciſ.955. nu. 4. fuit dictum in cauſa Romana liquidationis fru-
ctuum 26. Octob. 1592. coram Orano, & in dicta Bonon. de
Pannolinis, & in dicta Mantuana bonorum.* Imò in ea po-
7 tuit à iudice capi extraiudicialis informatio, Bart. *in l. ſi
quod ex Pamphilia, num. 3. ff. de leg. 2.* Cagnol. *in l. quate-
nus, nu.24. & ſeq. ff. de reg. iur.* cum alijs adductis per Rot.
*in cauſa Romana bonorum de Ceulis 3. Maij 1606. coram Re-
8 uerendiſs. Lugdunen.* maximè ſtan. pacto † inter partes con-
uento de ſtando aſſertioni iuratæ ipſorum emptorum, quod
parum valet ſaluo iure probandi exceſſum, Bart. & Doct.
in d. l. vlt. ff. de pret. ſtip. Cagnol. *in l. vnica, nu. 114. C. de
ſent. quæ pro eo quod inter, cum alijs alleg.* & hic accedunt
pro adminiculo teſtes vltimi examinis deponentes de pluri-
bus annis poſt euictionem, & de maiori fructuum perce-
ptione, in qua ſumma maiori vtique ineſt minor per Iudi-
cem taxata, *l.1. §. ſtipulanti, ff. de verb. oblig.* Seraph. *de-
ciſ.1397. nu.1.*

Circa alia capita Sententiæ non videbatur immoran. quia
ſecundum caput reſpiciens decimas annorum 1603. 1604.
1605. illud iuſtificatur ex depoſitione ſupradictorum te-
ſtium primi examinis. Tertium verò reſpiciens decimas per-
ceptas ante dictum annum 1603. & quas fuerunt emptores
coacti reſtituere vigore Sententiæ, & mandati Rotalis co-
ram bo. mem. Penia, iuſtificatur ex ipſa ſententia, & ſo-
lutionibus factis, de quibus conſtat per publica Inſtrumen-
ta quietanciarum, de quibus *in Summario hered. Thomæ à
Flumine, num.3.* Quartum demum caput continens damna,
& intereſſe à die intimatæ Tenutæ ad rationem octo pro
centenario † iuſtificatum remanet ex Statuto Ferrarien. 10
ad quod ſe refert ſententia, & de cuius interpretatione, &
intellectu latè fuit actum in deciſionibus coram me in cau-
ſa factis.

Nec obſtare videbantur nullitates ex aduerſo oppoſitæ,
quia in primis, quæ obijciuntur contra ſecundum examen
non ſunt attenden. cùm pars hæredum illis teſtibus non
vtatur.

Quantum verò pertinet ad primum examen, non obſtat,
quod † deficiat citatio ad videndum iurare teſtes, quia imò 11
conſtat de hac citatione ex proceſſu primæ inſtantiæ fol. 5.
& ſecundæ inſtantiæ fol. 5. & vnica † citatio ſufficeret ex 12
forma Statuti Ferrarien. lib. 1. cap. 26.

Secundò non obſtat, quòd examen fuerit factum à pote-
ſtate Milliarij, cùm non fuerit commiſſum tale examen, ſed
ſola receptio iuramenti teſtium, quia obiectum ceſſat ex fa-
cto, nam fuit oſtenſum ex actis, *& datis in ſummario he-
red. in memor.* quod examen fuit factum non à dicto Pote-
ſtate, ſed à Paulo Gozzio Notario, & Examinatore publi-
co Ferrariæ, qui fuerat extractus procuratore partis præ-
ſente iuxta formam Statuti, & dictus Gozzius non † te- 13
nebatur poſt extractionem aliter iurare de fideliter exercen-
do officium, cùm in principio anni hoc præſtent examina-
tores electi de tempore electionis, vt eodem Statuto caue-
tur. Poteſtas autem Milliarij ſolum detulit iuramentum te-
ſtibus, vt fuerat ſibi ordinatum prout ex actis.

Nec obſtat tertiò, quod examen ſit nullum ex defectu
præſtiti iuramenti, cùm Notarius † dicat tantùm teſtis iu- 14
ratus videlicet; ex verbis enunciatiuis Notarij non credi-
tur, quia atteſtatur de actu præterito, de quo † fortè non eſt 15
rogatus, Verall. *dec.123. 146. par.2. & dec.2. & dec.285. &
295. par.3.*

Quia reſpondebatur † ab hac regula recedi ex coniectu- 16
ris, vt fuit reſolutum *in cauſa Veneta legitimitatis 8. Iunij*
1598. *coram bo. me. Penia in Ianuen. pecuniaria 16. Martij*
1612. *coram me, quæ eſt dec. 393. nu. 9. & ſeqq. par.1. in rec.
& in Calaguritana decimarum 7. Nouembris 1614. coram
R. P. D. meo Caualerio,* hic autem non ſola aſſertio Nota-
rij adeſt, ſed etiam relatio Poteſtatis Milliarij, qui fuit † de- 17
putatus ad recipiendum, quod illud fuit teſtibus præſtan-
dum, vnde præſumendum eſt illud præſtitiſſe eo modo, quo
debuit, *d. dec.293. nu.9.*

Contra tertium examen opponebatur, quod fuerit rece-
ptum à Notario non actuario, ſed fuit reſponſum fuiſſe re-
ceptum à Ioanne de Rainaldis vno ex dictis examinatoribus
publicis, iuxta formam Statuti extracto, vt in proceſſu co-
ram Prætore *fol.12.*

Non obſtat, quod dicitur ex depoſitionibus teſtium non
conſtare de identitate iſtorum bonorum; quia † de illa ſa- 18
tis conſtat ex mandato rotali, cuius vigore bona fuerunt
euicta, & ablata ab emptoribus.

Nec facit, quod teſtes ſint de terra Milliarij, & ſic inte- 19
reſſati, † quia ex aduerſo negabatur tale intereſſe, & in
omnem euentum numerus ſuppleret, ſi aliquem † patere- 20
tur defectum, Gabr. *in tit. de teſt. concl.6. num.1.* Rota *dec.*
289. *nu.2. par.1. diuerſ.* Seraphin. *dec.241. nu.2.*

Non obſtat demum defectus iuriſdictionis in Iudice primi
examinis, ex quo fuerat ab eius ſententia appellatum, quia
pars ſæpè redijt ad eundem † Iudicem, qui etiam fecit de- 21
creta à parte acceptata, & ideò videtur receſſiſſe ab appel-
latione, Gabr. *in tit. de appell. concl.2. nu.1.* Modern. *in eod.
tractatu qu.17. limit.2. nu.14.* nec refragantur proteſtationes
coram eodem Iudice facta, vt per Gabr. *dicta concl.2. nu.24.*
quia † non fuerunt in ſingulis actibus repetitæ, *vt apparet* 22
in ſumm. hered. nu.6.

Ex quibus Domini cenſuerunt liquidationem eſſe facien-
dam ad ſummam in ſententia contentam, ſed quia oppone-
batur teſtes non deducere impenſas, quæ neceſſariò fiunt
pro decimis colligendis, placuit Dominis, vt haberetur reſ-
pectus ad dictas expenſas, quæ conſiſtunt in mercede deci-
matoris, publici currus boum, ſeu equorum pro decimis
conducendis, & ſimilium.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Romana Deuolutionis Domus.

Veneris 25. Iunij 1621.

A R G V M E N T V M.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica aperitur, dum emphyteuta ceſſat in ſolutione canonis per biennium, hoc tamen eſt verum, ſi dictum tempus fuerit lapſum, aliàs non. Et quid ſi fuerit conuentum, vt ſolutio fieret de ſemeſtre in ſemeſtre, & additum fuit iuramentum, de obſeruando omnia contenta in inſtrumento, ſi modo emphyteuta deficiat in ſolutione alicuius ſemeſtris, an incidat in caducitatem. Abſens, ſi non ſoluat venit excuſandus,

S V M M A R I V M.

1 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica deuoluitur, ſi emphyteuta ceſſet in ſolutione per biennium, & nu. 2.*

2 *Emphyteuta incidit in caducitatem non ſoluendo etiam minori tempore à iure præfixo ſtante promiſſione de ſoluendo de ſemeſtre in ſemeſtre, & iuramento de ſeruando omnia contenta in inſtrumento.*

3 *Sed contraria opinio eſt verior, eamque plures ſecuti ſunt.*

4 *Ob periurium an quis incidat in caducitatem.*

5 *Promiſſionem iuratam, ſi feceret defunctus, dum hæres illam non obſeruat, non incidit in periurium.*

6 *Hæres tenetur ſeruare iuramentum defuncti; ſi tamen illud non obſeruet in pœnas periurij, & num. 7.*

7 *Abſentia excuſat à mora, & caducitate.*

8 *Emphyteuta, ſi ſit abſens, ita ut non ſoluat canonem, non incidit in caducitatem.*

9 *Dominus directus obtinendo ſequeſtrari penſiones domus, quia emphyteuta non ſoluit canonem, & inquilini ſequeſtrum acceptauerint.*

10 *Quare, ſi dictas penſiones non exegerit, id ſibi, & non emphyteutæ debet imputare, & maximè ſtante eius abſentia.*

* *Deciſio iſta allegatur ſupra in præcedenti Tomo deciſ. 383. quæ eſt in hac eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCXIX.

FVit in hac cauſa, Cæſare ſolum informante, reſolutum 17. Iunij 1619. * ei dandum eſſe mandatum de manutenendo. Verùm poſtea vtraque parte informante ſuper eiſdem cauſa repropoſita 4. Februarij 1620. Domini dixerunt, quod videretur de bono iure. Vnde hodie ſuper dicto Iure cauſam propoſui, & cum illud Monaſterium, & Fratres ſanctæ Mariæ de Populo fundarent in deuolutione ex diuerſis Capitibus, Domini dixerunt deuolutionem non intrare quoad Canonem non ſolutum, & quod de alijs videretur, & mouebantur, quia quando verſamur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, vt eſt iſta de qua agitur, ad hoc vt quis ob Canonem non ſolutum incurrat caducitatem, re-
1 quiritur, quod per biennium † ceſſauerit à ſolutione dicti Canonis, *cap. poſuit de locat.* Mantic. *de tac. & ambig. lib. 22. tit. 27. nu. 1.* In caſu autem noſtro Cæſar non retardauit Canonis ſolutionem per tantum tempus, vt patet ex man-
2 dato relaxato ad inſtantiam dd. fratrum contra † Cæſarem pro Canone ſcut. 43. ſi enim lapſum fuiſſet biennium de illo tempore, petijſſent ſcuta 52. ad quæ aſcendebat Canon duorum annorum non autem ſcutorum 43.

3 Non obſtat, quod caducitas † incurratur minori tempore propter promiſſionem de ſoluendo de ſemeſtre, & iuramentum de ſeruando omnia contenta in Inſtrumento, *gloſ. fin. in cap. querelam in fin.* vbi Bald. *in fin. verſ. vltimo de iur. iur.* Alex. *conſ. 85. per totum lib. 1.* Iaſ. *in l. 2. nu. 47. verſ. nono quæro, C. de iur. emphyt. cum alijs allegatis per informantes.*

4 Quia contrarium † tenent Curt. iun. *in repetit. l. ſi quis maior nu. 19. C. de tranſact.* Couar. *in cap. quamuis pactum, §. 4. in prima parte num. 5.* vbi de veriori Clar. *in §. emphyteuſis qu. 8. num. 2. verſ. & hoc quidem vbi de æquiori*, & ſic ſi attendetur iſta opinio requiritur etiam ſtante iuramento lapſus biennij.

Si verò attendatur prima, cùm Doctores illam tenentes fundent ſe in periuro, in cuius pœnam non autem ob non ſolutionem Canonis emphyteuta priuatur emphyteuſi, vt patet ex illorum lectura, vt notat Rip. *in cap. ex parte nu. 20. verſ. & ſi dixeris de reſcript.* Surd. *conſ. 86. num. 19.* Cæſar
Hæres primi acquirentis, qui fecit dictam † promiſſionem 5
iuratam, non poteſt incurrere dictam pœnam, quia licet
hæres † teneatur ſeruare iuramentum defuncto præſtitum, 6
tamen contrafaciendo non efficitur periurus, nec in eo ha-
bet locum pœna † periuri, Cagnol. *in l. ſi quis maior nu.* 7
203. Cod. de tranſact. Menoch. *conſ. 355. nu. 7. & ſeq.* Surd. *conſ. 424. num. 11.*

Vltra quod in omnem caſum Cæſar videtur excuſandus
à caducitate cum fuerit abſens, & † abſentia excuſet à mo- 8
ra, & caducitate, Dec. *conſil. 138. nu. 9. verſ. poſtea quam*,
quod procedit † etiam in emphyteuta ſi canonem ſoluere 9
iuraſſet, Corbul. *de cauſ. priuat. ob non ſolut. canon. limit. 10. num. 5.*

Quæ facilius videbantur admittenda, ex quo Monaſte-
rium, & fratres obtinuerunt ſequeſtrari † penſiones do- 10
mus de qua agitur pro Canonibus decurſis, & Inquilini ſe-
queſtrum acceptarunt, vnde debebant dictas penſiones exi-
gere, quod cum non fecerint ſibi imputent, † non autem 11
Cæſari qui erat abſens. Et concluſum.

Eſt ſupra in hac Appendice deciſio 708.

R. P. D. COCCINO.

Interamneñ. Legitimarum.

Veneris 17. Decembris 1621.

A R G V M E N T V M.

Filij legitima ſemis eſt, quando eam petit, ob non mortem patris, ſed quia eius bona fuerunt confiſcata. Et plura habes in facto circa probationem identitatis, & æſtimationis bonorum.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima filij non triens, ſed ſemis quando agitur de legitima debita occaſione confiſcationis, non autem obitus patris.*

2 *Domus, quod in aliquos ſit communis ex quo probetur, & num. 3. & 4.*

5 *Probationes factæ in iudicio Criminali, ſi fuerint reproductæ in iudicio Ciuili inter eiuſdem perſonas probant.*

6 *Identitas ex quo remaneat probata, & num. 7. & aliqua habentur circa æſtimationem bonorum à num. 8. vſque ad num. 19.*

20 *Peritorum æſtimatio præſumitur iuſta, qui contrarium tenet, debet exceſſum probare.*

21 *Relationi tertij periti ſtandum eſt in ijs, in quibus cum alijs concordat.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo, dec. 357. quæ eſt in hac eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCXXX.

IN hac cauſa fuit reſolutum ſub die 22. Aprilis 1613. quòd
Victoriæ erat debita legitima ex perſona Agabiti, &
Hiorij filij in bonis confiſcatis Scipionis mariti, & patris
reſpectiuè, & quod iſta legitima † erat ſemis, non autem 1
triens, ex quo agebatur de legitima debita occaſione confiſcationis, non autem obitus, & reſeruatum videre, an Victoria fuerit ſatisfacta de legitima, & ad effectum huius cognitionis fuit ſubdelegatus Iudex in partibus, & reſolutum ſub die 17. Iunij 1620. æſtimationem factam per peritos eſſe validam, reſeruato vt videretur de exceſſu; Propterea hodie dubitaui an conſtet de corporibus bonorum, & illorum identitate, ita vt in æſtimatione fuerit exceſſum.

Et quantum attinet ad primam partem dubij quoad ſequentia tantum viſum fuit Dominis conſtare de corporibus bonorum, & eorum identitate. Primò, vt patet ex relatione

tertij

Digitized by Google

tertij periti à Iudice ſubdelegato electi de qua in Summario
num.9. fuit æſtimata domus in regione, vt dicitur *dell'Adul-*
terini, apud bona hæredum Ioannis Baptiſtæ Caſtelli, & bo-
na Ioannis Baptiſtæ Mancutij, & viam publicam, quam qui-
dem domum fuiſſe communem inter Scipionem, & Anni-
2 balem eius fratrem contra † quem agit Victoria, probatur
ex liſta bonorum communium data in partibus Iudici crimi-
nali, dum cognoſcebatur ſuper delicto Scipionis, de qua in
3 Summ. nu. 1. probatur etiam † ex relatione peritorum tunc
electorum ad æſtimandum bona in dicta liſta data, vt in
4 Summ. nu.4. & ex diuiſione facta inter Annibalem † præ-
dictum, & Dianam eius matrem, quæ emerat Iura Fiſci,
quoad portionem Scipionis, vt in Summ. nu. 8. huiuſmodi
enim probationes factæ in alio Iudicio criminali, cùm fue-
5 rint reproductæ † in hoc iudicio, & agatur inter eaſdem
perſonas probant *l. eum antea 5. ad finem*, *C. de receptis*
arbitr. & ibi gloſ. *fin. l. iubemus*, *C. de liberal. cauſ.* Ripa *in*
l. naturaliter, *§. nihil commune nu. 175. ff. de acquir. poſſeſſ.*
Oiaſc. *dec. 1. nu. 40.*

Secundò conſtat de identitate, quoad petium terræ æſti-
6 matum † per tertium peritum in vocabulo via noua, quia
concordat dicta liſta data in iudicio criminali, necnon ven-
ditio facta Archangelo Simonetto.

Tertiò idem tertius peritus æſtimauit poſſeſſionem Sancti
7 Petri † in Campo apud bona Iobilei Serbartoli, bona Io-
ſephi Caſtelli, & viam publicam, cum qua æſtimatione
concordat dicta liſta, necnon diuiſio prædicta.

Quartò æſtimauit prædictus tertius peritus duo petia Ca-
8 ſalis, vel † oliuetta in vocabulo Valle, cum viridario &c.
& cum hac æſtimatione concordat prædicta liſta, æſtimatio
facta in iudicio criminali, inſtrumentum prædictum diuiſio-
nis, necnon duo inſtrumenta venditionum, quæ dantur in
Summ. nu.6. & 7.

Quintò fuit æſtimatum Oliuetum cum domo in vocabu-
9 lo *la fontana del Forno*, apud bona Grimani Manaſſei, Chri-
ſtophori Peculi, & viam publicam, cum qua æſtimatione
concordat dicta liſta, æſtimatio peritorum in iudicio crimi-
nali, & inſtrumentum prædictum diuiſionis.

Sextò fuit æſtimatum petium terræ in vocabulo *delle No-*
10 *cieche* † apud bona Eccleſiæ *di S. Alò*, hæredum Buroni
Sciamannæ, *Conſalus della Porta*, & Tarquinij Letauia,
necnon viam publicam, cum qua concordat prædicta liſta,
æſtimatio peritorum, necnon & inſtrumentum diuiſionis,
de quibus ſupra dictum eſt.

Septimò, idem tertius peritus æſtimauit petium terræ, vt
11 dicitur † *in ſelua in vocabulo le ſportelle*, cum quo concordat
liſta, æſtimatio, & diuiſio tunc facta, de quibus ſupra,
necnon inſtrumentum venditionis de quo in Sum. nu. 11.

Octauò adeſt æſtimatio petij terræ *in vocabulo Colle la*
12 *Malta commune* † cum hæredibus Io. Baptiſtæ Caſtelli apud
bona dictorum hæredum, cum quo concordat liſta, & in-
ſtrumentum diuiſionis factę poſt iudicium criminale, de qui-
bus ſupra dictum eſt.

Nonò, æſtimatum fuit petium terræ poſitum *in confine*
13 *di Moggio* † *territorij Reatini communè*, cum Ioſepho Ca-
ſtello, cum quo concordat liſta prædicta, & inſtrumentum
diuiſionis.

Decimò, fuit æſtimata *la chiuſa* cum domo ad S. Pau-
14 lum apud † flumen Neræ formam nouam, Roggium,
Roggium vetus, & bona Epiſcopatus, cum qua æſtimatio-
ne concordat liſta, & æſtimatio peritorum.

Vndecimò, fuit facta æſtimatio, vt dicitur *dello ſpazzo*
15 *con la fornace* † *da far mattoni in vocabulo le Branche*, apud
formam Simonis, bona Fileſij Leporelli, cui ſucceſſit Bernar-
dus eiuſdem cognitionis, & viam publicam, cum qua æſti-
matione pariter concordat liſta æſtimatio, necnon inſtru-
mentum diuiſionis.

Duodecimò, reperitur æſtimata quarta pars Molendini,
16 vt dicitur † *da Oglio*, cum qua concordat nedum liſta, æſti-
matio peritorum, & inſtrumentum diuiſionis, de quo in
Summ. nu. 10.

Decimotertiò, æſtimata fuit octaua pars molendinorum,
17 quæ ſunt in Ciuitate † Interamnæ, cum qua concordat li-
ſta, æſtimatio, & diuiſio.

Vlterius viſum fuit habendam eſſe rationem cenſus ſcut.
18 2000. † ſuper bonis Franciſci Siluy, nec non alterius ſcut.
2000. ſuper bonis Matthæi de Maſſa cum concordet quoad
illos cenſus, liſta, æſtimatio peritorum, & inſtrumentum di-
uiſionis de quibus ſæpè dictum eſt, licet de iſtis cenſibus ter-
tius peritus nihil retulerit.

Denique dicebatur habendam eſſe rationem poſſeſſionis,
in vocabulo Ponte di Rallo, quia licet non reperiatur æſti-
mata † per tertium peritum, tamen de ea habetur mentio 19
in d. liſta, fuit etiam æſtimata per peritos in d. Iudicio crimi-
nali, & concordat etiam inſtrumentum prædictæ diuiſionis.

Quantum attinet ad ſecundam partem dubij quicquid di-
cendum ſit de cenſibus, & iſta poſſeſſione ad Pontem Ral-
lum, cum dicta bona fuerint æſtimata, non poteſt dici in
æſtimatione fuiſſe exceſſum, cum nihil probetur, quod rele-
uet, & æſtimationi Peritorum, † quæ de iure præſumitur 20
iuſta ſit ſtandum, Rot. *dec. 531. nu. 1. & dec. 540. nu. 1. par. 1.*
in recent. ſicut etiam ſtandum eſt relationi tertij periti in ijs, 21
in quibus cum alijs concordat; quia in hoc duo ſunt, Apo-
ſtill. ad Roman. *conſ. 255. nu. 4. verſ. peritis*, Riminald. Iun.
conſ. 335. nu. 6. vſque ad finem, Surd. *conſ. 451. nu. 66. lib. 3.*
Et ita concluſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Carthagineñ. Tranſlationis.

Veneris 26. Nouembris 1621.

ARGVMENTVM.

Monaſterij tranſlatio ex iuſtis cauſis poteſt fieri non ſolum de ſitu in ſitum. Sed etiam de vno loco ad diuerſum locum, ſtante paupertate loci vbi degit.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterij tranſlatio propter inſalubritatem aeris eſt permiſſa.*

2 *Doleri, quis non debet de eo, ſi habeat remedium in promptum ad occurrendum malo.*

3 *Monaſterij tranſlatio ſine dubio eſt permiſſa ſtantibus iuſtis cauſis.*

4 *Clem. cupientes de pœn. habet etiam locum in Monialibus Mendicantibus.*

5 *Moniales Carmelitæ ſunt Mendicantes.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in præcedenti Tomo, deciſ. 362. quæ eſt in eadem cauſa, vbi habentur aliæ deciſiones in hac cauſa emanatæ.*

DECISIO DCCXXII.

FVit reſponſum pro parte informante, videlicet ſenten-
tiam Rotalem eſſe confirman. quia ad eius validitatem
nihil fuit oppoſitum, & de iuſtitia conſtat ex deciſionibus
in prima, & in ſecunda Inſtantia factis tam 1. Februarij
1619. & Maij 1620. *coram R. P. D. meo Pamphilio*,
quam 5. Iulij præteriti *coram R. P. D. meo Veroſpio*. In ijs
enim continetur permittendum eſſe tranſlationem Mona-
ſterij è loco de Veas vbi in præſenti degunt Moniales Diſ-
calceatæ tanquam † inſalubri, & ſatis incommodo ad Ci- 1
uitatem Giennen. propinquam, & Epiſcopalem, in qua po-
terit ſubuenire neceſſitatibus Monialium ex piorum elee-
moſynis, vt latius in dd. deciſionibus videbatur ceſſare quod-
cunque grauamen Vniuerſitati, quæ ſe tranſlationi oppo-
nit, iuxtà quorum tenorem emanarunt ſententiæ Rotales ni-
ſi Vniuerſitas velit ſe obligare ad neceſſaria ſubminiſtranda
Monialibus. Vnde ſi Vniuerſitas recuſat fieri † tranſlatio- 2
nem habet remedium in promptum conſtituendi neceſſaria
Monialibus, & pro ijs ſe obligan. ſin minus non debet im-
pedire tranſlationem ſtan. cauſis neceſſarijs deficien. victus,
& nimiæ paupertatis Monialium propter aeris intemperiem,
& incommoditatem ſitus Monaſterij, & propter alia in
Rota firmata cum ſtan. cauſis † certum ſit tranſlationem 3
eſſe permiſſam iuxtà allegationes Lap. 68. & ſtante dicta Se-
dis Apoſtolicæ de qua conſtat ex litteris Sac. Congregatio-
nis Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper Regularibus, quæ
tollere videtur impedimentum, *cap. vnic. de exceſſ. prael.*
in 6. & clem. cupientes de pœn. quæ diſpoſitio habet † locum 4
etiam in Monialibus Mendicantibus, Lap. *d. cap. vnic. nu. 1.*
Franch. *nu. 1.* Gemin. *ſub nu.* 8. quales ſunt Moniales † Car- 5
melitæ, *c. vnic. §. ſanè de relig. domib. in 6.* & ſecundum mo-
dum in dd. litteris præſcriptum DD. intelligebant hanc tran-
ſlationem eſſe faciendam. Et ita deciſum &c.

Digitized by Google

R. P. D. REMBOLDO.

Papień. Fructuum.

Lunæ 21. Februarij 1622.

ARGVMENTVM.

Fructus beneficij inexacti ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, & non ad hæredem defuncti. Spoliorum nomine quid veniat, diſcutitur adhibita diſtinctione. Et plura habes circa Conſtitutionem Iulij III. circa ſpolia, & fructus inexactos, editam de anno 1550.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij inexacti ſpectant ad ſucceſſorem, non autem ad hæredes prædeceſſoris.*
2 *Et hoc tam ex diſpoſitione Iuris communis, quàm vigore Conſtitutionis Iulij Tertij, edita de anno 1550.*
3 *Conſtitutio Iulij Tertij circa fructus beneficij inexactos an fuerit vſu recepta, & quatenus præſumatur vſu recepta, vtrum illa præſumptio elidatur ex contraria obſeruantia.*
4 *Conſtitutio Papalis poſtquam eſt publicata, & maximè ſi habeat decretum irritans, non poteſt dari de non vſu eius.*
5 *Nec minus prætendi, quod fuerit per contrarium vſum abrogata.*
6 *Conſtitutione Iulij Tertij circa fructus beneficij inexactos circumſcripta, adeſt ius commune idem ſtatuens.*
7 *Conſtitutio Iulij Tertij circa fructus inexactos non habet locum, quando in contrarium viget conſuetudo, & num. 20. & 21.*
8 *Conſuetudo contra ius eſt plenè, & concludenter probanda, & nu. 25.*
9 *Enunciatiua emanata in litteris Papæ ad ſuggeſtionem partis, non releuat.*
10 *Narratiua Papæ intelligi debet prout de Iure.*
11 *Spolia clericorum quæ verè, & propriè dicantur.*
12 *Spolia ſunt rerum ad Beneficiatos ſpectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur.*
13 *ad Diuerſa non fit illatio.*
14 *Sub ſpoliorum nomine veniunt etiam Iura, & actiones.*
15 *Sed hoc intellige verum dum agitur de intereſſe Cameræ, & in locis, vbi ſunt collectores.*
16 *Collectores ſpoliorum vbi non adſunt, ſeruatur Conſtitutio Iulij circa materiam ſpoliorum, & ius commune.*
17 *Fructus beneficiorum non exacti, quando non veniant nomine ſpoliorum.*
18 *ſub Spoliorum nomine non veniunt illa bona, de quibus Clericus poteſt teſtari, nec ea, quæ remanent Eccleſiæ, ſeu ſucceſſori, nu. 19.*
22 *Spolij appellatione non veniunt fructus inexacti, quando non agitur de intereſſe Cameræ, & nu. 23.*
24 *Collector ſpoliorum ſi ab aliquo loco ſit remotus, vt fructus beneficiorum inexacti ſpectent ad hæredes defuncti.*
25 *Conſuetudo in ſpecie probanda eſt.*
27 *in Epiſcopo ſtrictior eſt obligatio quàm in Clerico, vt bona vadant ad ſucceſſorem.*
28 *Conſuetudo non extenditur, nec de perſona ad perſonam, nec de caſu ad caſum.*
29 *Conſuetudo interpretatiua vt inducatur, neceſſe eſt, vt actus ſint certi, & vniformes.*
30 *Conſuetudinis probatio eſt non parum difficilis.*

* *In eadem cauſa habetur ſupra in hoc Tomo, 529. in eadem cauſa eſt quoque ſequens.*

DECISIO DCCXXII.

FVit pronunciatum ab A.C. contra modernum Reuerendiſſimum Epiſcopum Papien. ad fauorem hæredum Epiſcopi Prædeceſſoris, fructus à ſolo ſeparatos inexactos,
ſpectare ad dictos hæredes, non verò ad modernum D.Epiſ-
copum ſucceſſorem. Vnde cauſa ad Rotam deuoluta. Du-
bitaui vtrum dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infir-
manda, & Domini cenſuerunt illam eſſe infirmandam, quia
certum eſt, quod non ſolum ex diſpoſitione iuris communis
dicti fructus inexacti † ſpectant ad ſucceſſorem, non au- 1
tem ad hæredes prædeceſſoris, vt per multa iura concludit
Calder. *conſ.2. num.2. verſ. tertius caſus de pecul. Cleric.* Iaſ.
conſ.75. num.6. & ſeq. vol.3. Cardin. *conſ.110. num. 2.* & fuit
dictum *in Palentina fructuum 26. Februar.* 1580. *coram bon.*
mem. Card. Lancellotto Seniore. Verum † etiam vigore 2
Conſtitutionis Iulij III. editæ anno 1550.
Nec obſtat, quod dicta Conſtitutio non fuit vſu recepta, vel quod ſaltem præſumptio obſeruantiæ dictæ Con- 3
ſtitutionis eliditur ex pluribus ponderatis in Mediolanen.
fructuum 9. Martij 1592. coram bo. me. Orano, quia præ-
terquamquod videbatur, quod cùm † dicta Conſtitutio 4
fuerit publicata, habeatque decretum irritans, non poſſit
dari de non vſu ipſius, nec minus prætendi, quod fuerit per 5
contrarium vſum abrogata, ex adductis per Gabr. *de clauſ.*
clauſ.3. num.40. lib.6. Rota *deciſ.197. nu. 3. par. 1. in recent.*
ceſſat etiam difficultas, ex quo etiam dicta Conſtitutione 6
circumſcripta dicti fructus inexacti ſpectant ex diſpoſitione
iuris communis ad ſucceſſorem vt dictum eſt, non verò ad
hæredem.
Nec obſtat, quod dicta diſpoſitio locum non habet, quan- 7
do in contrarium viget conſuetudo, Calder. *dicto conſ. 2.*
ante fin. verſ. puto concludendum, Couar. *in cap. cum in offi-*
cijs num.6. de teſtam. quia non probat, quod adſit aliqua
conſuetudo in contrarium in Ciuitate Papien. quæ tamen
plenè, † & concludenter probanda eſſet, *gloſſ. in l. 1. in* 8
verb. probatis, C. quæ ſit longa conſuetudo, Alex. *conſ.* 131.
num.9. lib.2. Surd. *conſ.*313. *num.* 32. Cæſar. de Graſſ. *dec.6.*
num.5. de præbend. cum alijs per Mantic. *in tract. de tacit. &*
ambig. conuent. lib.3. tit.6. nu.72.
Nec dici poteſt, quod dicta conſuetudo ſit probata ex
quadam enunciatiua eiuſdem Iulij Tertij in Breui, ſeu lit-
teris anni 1553. quarum Copia datur, quia quicquid eſſet
dicendum an dictæ litteræ ſint in forma probanti, & vtrum 9
dicta enunciatiua, vtpotè quæ emanauit ad partis ſuggeſtio-
nem probet, & præſertim quia vt aliqui ex Dominis dice-
bant, Papa in dicto Breui non dicit, quod dicta Conſuetu-
do fuerit legitimè probata, ſed fuit deducta, vt apparet ex
lectura d. Breuis ibi, Et inſuper deductum fuit. Viſum fuit
quod dum Papa narrat, quod in ſtatu Mediolani antiqua
viget conſuetudo, quod ſpolia perſonarum Eccleſiaſticarum
ad eorum hæredes tranſeant, † huiuſmodi narratiua intelli- 10
gi debeat de fructibus exactis, & in horreum reconditis aut
bonis ex fructibus ſic exactis † emptis, quæ verè, & pro- 11
priè dicuntur ſpolia Clericorum, quia ſpolia ſunt rerum ad
beneficiatos ſpectantium, † & quæ in eorum peculio repe- 12
riuntur, vt in puncto fuit dictum in Romana, ſeu Vercel-
len. pecuniaria coram bon. mem. Card. Seraph. *quæ eſt inter*
impreſſ. deciſ.594. nu. 15. non autem de fructibus inexactis,
quos idemmet Iulius III. per Conſtitutionem, vt ſupra di-
ctum eſt, antedictum Breue editum, voluit pertinere ad
ſucceſſores, adeò quod dicta narratiua non poſſit deſer-
uire † ad probandam aliquam conſuetudinem, quoad di- 13
ctos fructus inexactos, qui ſunt extra controuerſiam.
Nec obſtat, quod ſub nomine ſpoliorum veniunt etiam
iura, † & actiones, atque ita fructus inexacti, vt per Re- 14
doan. *in tractat. de ſpol. quæſt. prima num.* 7. quia hoc proce-
dit, quando agitur de intereſſe Cameræ, & in locis vbi ſunt
Collectores, † & per conſequens dicti fructus inexacti à 15
Camera vti ſpolia ex particulari conſuetudine, ſeu priuile-
gio vendicantur, iuxta declarationem Iulij III. dictæ eius
Conſtitutionis, ſecus autem in alijs locis, in quibus non ad- 16
ſunt dicti Collectores nec intrat dicta declaratio, ſed ſerua-
tur dictæ Conſtitutionis Iulij Tertij, & iuris communis diſ-
poſitio, tunc enim dicti fructus inexacti non veniunt no-
mine ſpoliorum, † quia pertinent ad ſucceſſores, & ſub 17
nomine ſpoliorum non veniunt nec illa bona, de quibus po-
teſt Clericus teſtari, nec ea quæ remanent Eccleſiæ ſeu ſuc- 18
ceſſori, Nauarr. *in tract. de ſpol. §.1. ſub num.3. verſ. quinto,*
Card. Seraph. *d. dec.594. nu.16. & ſeq.* & propterea cùm
narratiua dicti Breuis non emanauerit ad fauorem Came-
ræ, ſed imò ad effectum remouendi Collectorem deputa-
tum ab eodemmet Iulio Tertio in Statu Mediolani, meritò
non poteſt cenſeri, † quod ſub nomine ſpoliorum, de quo 19
in dicto Breui veniant fructus inexacti.

Nec

Nec dicatur, quod Papa non remouiſſet Collectorem, nec mandaſſet neminem ſuper ſpolijs moleſtari, niſi adfuiſſet conſuetudo in dicto Statu Mediolani etiam quod fructus
20 inexacti ad hæredes beneficiatorum tranſirent, quia hoc ſuppoſitum non ſubſiſtit, cùm imò videatur dubitari non poſſe, quod Papa eandem diſpoſitionem feciſſet, ſi ſciuiſſet, quod
21 ex antiqua conſuetudine † in dicto ſtatu fructus exacti tranſibant ad hæredes, & inexacti ad ſucceſſores.

Nec videtur vis facienda in eo, quod non fuit in dicto Breui facta mentio fructuum inexactorum, quia non propterea poteſt dici, quod ſub illa conſuetudine de qua teſtatur Papa, veniant dicti fructus inexacti, tum quia Papa non loquitur in dicto Breui de fructibus, ſed de ſpolijs, quo-
22 rum † appellatione, vbi non agitur de intereſſe Cameræ non veniunt fructus inexacti, vt ſupra probatum fuit, tum quia cùm dictum Breue emanauerit ad effectum tantùm remouendi Collectorem, prius ab eodem Papa deputatum
23 in illis partibus, mirum eſt, quod nulla fuerit habita † ratio fructuum inexactorum, quia ſicuti Collectores non deputarentur pro fructibus inexactis tantùm, vbi fructus inexacti pertinerent ad hæredes, ita etiam remouentur, vbi dicti fructus exacti pertinent ad hæredes nulla habita ratione fructuum inexactorum, ita quod ex eo, quod fuit reuocatus
24 Collector, † dici non poſſit, quod fructus inexacti pertineant ad hæredes, ſed potius ad ſucceſſorem iuxta dictæ Conſtitutionis Iulij Tertij ac iuris communis diſpoſitionem.

Et in omnem euentum ad effectum de quo agitur ſufficit, quod ex dicta narratiua Breuis non remanet clarè probatum, quod adſit in ſtatu Mediolani talis conſuetu-
25 do etiam quoad fructus inexactos, cùm † maximè huiuſmodi conſuetudo eſſet plenè, & concludenter probanda ex ſupra allegatis.

Et quidem etiam in ſpecie, hoc eſt quod talis conſuetudo
26 vigeat in ſpecie in † Epiſcopis, vt in puncto Sarmient. *de reddit. Eccleſ. par. 2. cap. 8. num. 1.* vbi reddit rationem, quare in partibus Hiſpaniarum conſuetudo, quæ viget in Clericis non comprehendit Epiſcopos, quia ſcilicet ſtrictior
27 eſt obligatio in Epiſcopo vt † bona vadant ad ſucceſſorem, & in Ciuitate Papieñ. quia conſuetudo non extenditur, nec
28 de perſona ad perſonam, nec † de caſu ad caſum, vt poſt alios Surd. *conſ.* 308. *num. 6. & conſ.* 407. *num.* 3. *& deciſ.* 131. *num.* 9. Decian. *reſponſ.* 51. *num.* 24. *lib.* 2. Cephal. *conſ.* 27. *num.* 21. *& conſ.* 70. *num.* 17. Card. Seraph. *dec.* 326. *n.* 2.

Nec aliquid faciunt teſtes, & iura pro parte hæredum Epiſcopi defuncti adducta, quia dicta iura, & teſtes ſaltem conquaſſantur ex alijs iuribus pro parte moderni D. Epiſcopi deductis, ita quod neque ex eis poſſit deduci obſeruantia interpretatiua narratiuæ dicti Breuis, cùm ad hunc effectum
29 requirantur actus † certi, & vniformes, Bart. *in l.* 2. *in princip. ff. ſolut. matrim.* Corn. *conſ.* 296. *per tot. lib.* 4. Dec. *conſ.* 215. *num.* 2. Aym. *conſ.* 313. *num.* 4. Rota *deciſ.* 72. *n.* 28. *par.* 2. *diuerſ.* cum alijs latè cumulatis per Modern. *diſcept. for. cap.* 572. *num.* 87. nec minus elici probatio dictæ præ-
30 tenſæ conſuetudinis quæ eſt multum difficilis, vt inquit Dec. *dicto conſ.* 215. *ſub num.* 2. Aym. *conſ.* 325. *num.* 1. Fulgoſ. *conſ.* 6. *in fine &c.*

R. P. D. REMBOLDO.

Papieñ. Fructuum.

Lunæ 15. Maij 1623.

ARGVMENTVM.

Sumpto Breuis quibus concurrentibus plena fides adhibenda veniat, tamquam ipſi originali, & quid ſi in illius tranſumptione aliqua ſolemnitas defecerit. Scripturæ informi an, & quando Iudex poſſit præſtare fidem.

SVMMARIVM.

1 *Sumpto Breuis eſt adhibenda fides, dum conſtat de veritate, & exiſtentia d. Breuis, & n.* 9.

2 *Officiali atteſtanti de rebus pertinentibus ad eius officium credendum eſt.*

3 *Breue, quod ritè fuerit tranſumptum, ex quibus doceatur.*

4 *Sumpto quando eadem fides eſt adhibenda quàm ipſi originali.*

5 *Sumpto ſine dubio adhibenda eſt fides, quando iam in pluribus iudicijs illud fuit productum, & approbatum, & num.* 10.

6 *Sumpto quando ſit adhibenda fides, quamuis in eius tranſumptione aliqua ſolemnitas defecerit.*

7 *Scripturæ informi eſt etiam danda fides, quando concurrunt aliqua indicia, quæ inducunt animum Iudicis ad credendum illi.*

8 *Probationes ſunt arbitrariæ.*

* *In eadem cauſa ſunt duæ deciſiones 529. & 722. quæ eſt præcedens.*

DECISIO DCCXXIII.

Domini dixerunt eſſe adhibendam fidem ſumpto Breuis Iulij Tertij facto Mediolani, quia de † exiſtentia dicti 1
Breuis, & ſic de veritate, & ac ſubſtantia dicti ſumpti conſtat ex fide Officialis Secretarij Breuium, qui teſtatur, quod in libro repertorij dd. Breuium, in quo deſcribuntur ſummaria minutarum Breuium poſtquam fuerunt expedita, adeſt dicti Breuis ſummarium, dicto autem Officiali credi-
tur † ex ijs, quæ ſpectant ad eius officium, ad tradita per DD. 2
in l. quadam §. nummularios ff. de eden. Abb. *conſ.* 34. *num.* 1. *par.* 2. Rom. *conſ.* 205. *num.* 3. cum alijs per Gabr. *de teſtib. concluſ.* 1. *num.* 19. & ex lectura dicti ſumpti apparet illud fuiſſe ad inſtantiam Antonij de Palludijs tranſumptatum per quendam Notarium Rodulphum in audientia Archiepiſco- 3
pali ab ipſo originali exhibito coram Vicario, quodque dictum ſumptum fuit ab eodem Vicario lectum, & collationatum cum dicto Originali etiam cum interpretatione decreti eiuſdem Vicarij, quod dicto ſumpto adhibeatur eadem 4
fides prout originali.

Quinimò & dictum ſumptum fuit in pluribus cauſis
† productum, neque vnquam hactenus illius fides contro- 5
uerſa, vt apponitur *ex conſ.* Riminald. iun. 716. *nu.* 31. *& ſeqq. & ex deciſ. Borgnin.* 22. in quibus totus tenor dicti ſumpti refertur.

Vnde quatenus etiam dictum ſumptum non eſſet in for-
ma probanti, eò quòd fortaſſis deficiat aliqua ſolemnitas in 6
huiuſmodi tranſumptatione requiſita, de quibus per Hoſtien. *in cap. cum P. Tabellio de Inſtrum. num.* 8. Abb. *num.* 1. *& ſeqq.* Couar. *pract. quæſt. cap.* 21. *num.* 3. Put. *dec.* 327. *lib.* 2. *in nou.* Saltem erit ei adhibenda fides, eò quòd etiam ſcri-
ptura † informi fides adhibetur, quando concurrunt aliqua 7
indicia, quæ inducant animum Iudicis ad credendum illi,
† quia probationes ſunt arbitrariæ, vt per Caputaq. *deciſ.* 8
324. *par.* 1. Et in caſu iſto non videtur de veritate dicti ſum-
pti dubitari poſſe, eo ipſo † quod, vt dictum eſt de ſubſtan- 9
tia dicti Breuis, illiuſque expeditiune conſtat ex dicto libro repertorij minutarum Breuium, vt dictum ſumptum factum
fuit adhibitis tot ſolemnitatibus per publicum † Notarium, 10
& Iudicis auctoritate interueniente, illudque fuit in pluribus cauſis productum, ad tradita per Crauett. *conſ.* 101. *num.* 4. Rota *deciſ.* 113. *num.* 11. *par.* 1. *diuerſ.* Caputaquen. *dicta deciſ.* 234. *par.* 1. *&c.*

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Vrbeuetana Hæreditatis.

Mercurij 14. Iunij 1623.

ARGVMENTVM.

Renunciationes cùm ſint ſtricti iuris, & ſtrictè veniant interpretandæ, ideòque in eis non eſt admittenda extenſio; vndè ſi quis renunciauerit omni iuri ſibi competenti, & competituro, cenſetur renunciaſſe iuri ſibi competenti ex cauſa de præſenti, non autem ex cauſa de futuro, cùm illud præſumatur ſibi incognitum, & ad effectum renunciationis certa ſcientia eſt neceſſaria.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſo ad eius fauorem purificando, quando quis dicatur renunciaſſe.*
2 *Renuncians omni iuri ſibi competen. & competituro, cenſetur renunciare iuri ſibi competen. ex cauſa de præſenti, non autem de futuro.*
3 *Renunciatio eſt ſtricti iuris.*
4 *in Renunciationibus ſtricta eſt facienda interpretatio.*
5 *Renunciatio, vt ſit valida, requiritur renunciantem habere ſcientiam eius, quod renunciat.*
6 *Ius, quod quis ignorat, non præſumitur voluiſſe renunciare.*
7 *Scientia qualis requiratur ad effectum validæ renunciationis iuris ſibi competentis.*

* *Allegatur præſens deciſio ſupra in hoc Tomo deciſ. 523. vbi habes longam annotationem in hac materia.*

DECISIO DCCXXIV.

DOmini de Capizucchis ad effectum excludendi D. Ca-
therinam Clementinam à ſucceſſione fideicommiſſi
Monaldi ſenioris oppoſuerunt de renunciatione per eam fa-
cta Monaldo iuniori fratri, & facta iam reſolutione ſuper
validitate prædictæ renunciationis remanebat videre de
comprehenſione, ſuper qua hodie propoſita cauſa Domini
dixerunt renunciationem non comprehendere fideicom-
miſſum ad fauorem Catherinæ, & licet ipſa ſe eſſe benè in-
ſtructam, & certificatam, quod ſtante fideicommiſſo Mo-
naldi ſenioris, ac Statuto Vrbeuetano non ſuccedit in bo-
nis paternis, ſeu maternis ſtantibus maſculis, nihilominus
ſi aliquod ius forſan ſuper bonis paternis, & maternis ſibi
quouis iure competeret renunciauit eius fratri illiuſque fi-
lijs, & deſcendentibus vſque in infinitum omne ius omnem-
1 que actionem ipſi Catherinæ, † ſiue eius hæredibus quouis
iure, & cauſa forſan competentibus ſuper bonis paternis,
& fideicommiſſarijs, & alijs quouis nomine nuncupatis,
tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato ſiue donationibus, ſeu
alias quomodocumque, & qualitercumque. Ex quibus ver-
bis videbatur in hac renunciatione comprehenſum fidei-
commiſſum ad fauorem Catherinæ purificatum.

Attamen contrarium viſum fuit Dominis, cùm ex eiſdem
verbis renunciationis appareat, quod quia ſtante dicto fi-
deicommiſſo, & ſtatuto erat excluſa, ſed imò in defectum
maſculorum vocata.

Non obſtat, quia per illa verba, omnem actionem omne-
que ius ſibi ſuiſque hæredibus, quomodo libet competeñ. &
competiturorum videatur renunciatum iuri de futuro, & ſic
2 fideicommiſſo purifican. quia fuit reſponſum, † quod illa
verba debent intelligi de iure dictæ Catherinæ competenti
de tempore renunciationis, & maſculis extantibus, non au-
tem de iure competituro in futurum deficientibus dd. maſ-
culis, & ſic de tempore præſenti non autem de futuro, iuxta
conſ. Bald. 38. *num.* 1. *verſ. tertia ratio, & verſ.* 6. *ratio lib.*
2. Alex. *conſ.* 208. *num.* 6. *lib.* 6. Curt. iun. *conſ.* 101. *num.* 7.
& 10. Gabr. *conſ.* 84. *num.* 11. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 549. *nu.* 3.
par. 1. *rec.*

3 Verſamur enim in renunciatione, quæ † cum ſit ſtricti iu-
ris per *l. quicquid ſit aſtringen. ff. de verb. oblig.* ſtrictè facien-
4 da eſt † de eis interpretatio, *l. ſi domus, & ibi gloſ. ff. de ſer-
uit. vrban.* & in omnem euentum etiam quod prædicta ver-
ba eſſent acta comprehendere fideicommiſſum purifican-
5 dum, attamen quia non conſtat † d. Catherinæ de illo ha-
buiſſe ſcientiam, iuxta *text. in l. de his C. de tranſact.* non
cenſetur illi renunciatum.

Nec prædicta ſcientia poteſt induci ex eo, quod in princi-
pio renunciationis eadem Catherina dixit ſe eſſe benè inſtru-
ctam conſtante fideicommiſſo Monaldi ſen. erat excluſa,
quia fuit reſponſum ex illis verbis eam fuiſſe certificatam,
dumtaxat de fideicommiſſo, per quod erat excluſa, nempè
6 ſtantibus maſculis, † non autem de illo, per quod erat vo-
cata linea maſculina extincta, & ſic non appoſuiſſet dictio-
nem forſan ex quo fuiſſet certa de iure ſibi ex dicto fidei-
commiſſo competituro, & perindè vel illud non cenſetur
comprehenſum in dicta renunciatione, vel quatenus eſſet
comprehenſum D. Catherina non habuit ſcientiam illius
qualis requiritur ad induceñ. renunciationem fideicommiſ-
ſi, *d. l. de his, & de communi,* Afflict. *in l. qui Romæ §. duo
fratres num.* 24. *ff. de verb. oblig.* Peregr. *de fideicom. art.*
52. *num.* 21. Rot. *deciſ.* 802. *num.* 7. *par.* 1. *rec.*

Et ita reſolutum, &c.

REVERENDISS. PIROVANO.

Aquitanieñ. Prioratus.

Veneris 19. Aprilis 1624.

ARGVMENTVM.

Equites Hieroſolymitani ſunt penitus incapaces ad conſequendum dignitates, & commendas vacantes, quando de tempore vacationis, & ſeu ſmutitionis ſunt debitores ærarij, & quando ſatis dicatur probatum aliquem Equitem eſſe incapacem ob dictam cauſam, itaut ipſe teneatur probare contrarium, vel docere de ſolutione.

S V M M A R I V M.

1 *Lex ſolet remouere futuras dubitationes.*
2 *Onera, & commoda ſequuntur poſſeſſorem, & onerant eum ad implendum.*
3 *de Caſu à lege, vel à ſtatuto approbato non eſt dubitandum.*
4 *Debitum, quando fuit probatum, non præſumitur ſublatum, niſi à debitore probetur extinctio.*
5 *Inhabilitatem alicuius, quando quis adducit, onus eam probandi ad eum ſpectat.*
6 *Negatiua regulariter probanda eſt ab allegante.*
7 *Negatiua non eſt probanda ab allegante, quando conſiſtit in iure opponentis.*
8 *Probationis onus affirmatiuæ, quando transferatur in reum conuentum, ſi actor alleget negatiuam.*
9 *in Qualitate legis, vel ſtatuti ſe fundans eam probare tenetur.*
10 *Obiectum, quando eſt de iure dantis, dum poteſt excludere aduerſarium, non excedit terminos ordinariæ probationis.*
11 *Solutio non præſumitur niſi probetur.*
12 *Delegatio pro liberatione debitoris releuans non eſt, abſque acceptatione creditoris principalis.*
13 *Eques Hieroſolymitanus, quod non ſit debitor communis ærarij, quando non probetur ex fide Secretarij communis ærarij.*
14 *Contraria dicuntur, quæ repugnant ratione eiuſdem finis, & ſubiecti.*
Contraria mutuò ſe expellunt.
15 *Teſtis deponenti contra producentem aliquid plus videtur tribuendum.*
16 *Teſtes, quando ſunt hinc inde contrarij, non probant.*
17 *Adminiſtratores non dicuntur debitores, niſi reddita adminiſtratione.*
18 *Debitum quando eſt certum, & determinatum ſemper quis dicitur liquidus debitor, etiamſi ſit adminiſtrator, & non reddiderit rationes.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra in præcedenti Tomo, deciſio 371. & ſequens eſt pariter in hac cauſa.*

DECISIO DCCXXV.

POſt reſolutionem in hac cauſa factam ſub die 11. Apri-
lis 1622. per quam fuerunt confirmatæ ſententiæ la-
tæ ad fauorem fratris Iacobi ſuper validitate ſmutitio-
nis, & prouiſionis Prioratus Aquitaniæ, ſuperuenerunt
nouæ probationes factæ per fratrem Simonem, cùm
quibus cauſa ſuper eiſdem repropoſita Domini à deciſis re-
ceſſerunt.

Viſum enim fuit ſtabilimentorum diſpoſitionem ſub ru-
brica de communi ærario cap. 24. & cap. 26. claram eſſe,
quibus cauetur debitores ærarij de tempore vacationis, &
ſeu ſmutitionis eſſe penitus incapaces ad conſequendum di-
gnitates, aut commendas vacantes, & per eas determina-
ri potentiam, & modum tanquam per caſum legis, † ex 1
quo

quo ſolent remoueri vlteriores diſputationes, *l. ancillæ C. de furtis*, Oſaſch. *deciſ.* 28. *num.* 23. Surd. *deciſ.* 195. *num.* 2. idem ſentiens de ordine claro, Crauett. *conſ.* 317. *num.* 1. Lancell. Gall. *conſ.* 123. *num.* 6. idem Surd. *conſ.* 333. *nu.* 12. Similiter & ſtabilimentorum qualitates probantur nedum ex originali, & reali obligatione ipſarum dignitatum, & commendarum, quæ tenentur certam reſponſionem fructuum communi ærario reddere pro ſuſtinendis oneribus,
2 & incommodis † eiuſdem Religionis, & cum quibus tranſeunt, & obligant poſſeſſorem ad implendum, *l. traditio ff. de acquir. rer. domin. l. alienatio ff. de contrah. emption. l. Pomponius §. cum quis ff. de acquir. poſſeſſ.* Becc. *conſ.* 24. *num.* 28. Surd. *deciſ.* 32. *num.* 5. Sed etiam quia inter debitores extantes fuit idem frater Iacobus relatus, & tranſmiſſus ad Præſidentes communis ærarij, per receptores Religionis, de quorum fide, & veritate expreſſorum in proprijs computis
3 dubitari † non poteſt tanquam à lege, & ſtabilimento, cap. 52. de communi ærario firmata, & approbata, Bart. *in l. quædam §. numularios num. 2. de edendo*, Crauett. *de antiq. temp. par. 1. in particula 4. limitatur n.* 62. Menoch. *de arbi r. caſ.* 91. *num.* 12. Mantic. *dec.* 230. *num.* 1. atque ita cum originale onus, & certa relatio percutiant fundamentum potentiæ, & modi aſcendendi ad dignitates, & commendas, de intentione fratris Iacobi etiam erat iuſtificare debiti extinctionem, dum poſſideret Prioratum Campaniæ habentem reſponſionis onus annexum, quod ſublatum
4 † non præſumitur, niſi à debitore probetur extinctio, Innocent. *in cap. ſuper his num.* 12. *de accuſat.* Gabr. *de probat. concluſ.* 6. *num.* 21. Becc. *conſ.* 105. *n.* 12. Surd. *conſ.* 86. *num.* 2.

Ex quibus remouetur prima reſponſio data in deciſione, nempè quod frater Simon non probauerit fratrem Iacobum de tempore ſmutitionis eſſe debitorem communis ærarij,
5 quaſi eſſet de illius intentione hoc iuſtificare, † dum tendit ad obiectum ſcilicet inhabilitandum eum, qui aliàs capax eſt huius Prioralis dignitatis, tam ex gratia expectatiuæ, quàm ex particulari ſmutitione in Lingua Franciæ.

Quia etſi frater Simon fundet ſe in negatiua, quæ regu-
6 lariter † ab allegante eſt probanda, Bart. *in l. in illa ſtipulatione num.* 5. *ff. de verb. oblig.* Alexand. *conſ.* 39. *num.* 1. *lib.* 1. Crauett. *conſ.* 112. *num.* 6. attamen regula ſemper limitatur,
7 † quando negatiua conſiſtit in iure opponentis, vt hìc propter originale onus dignitatum, ac certi debiti relationem, ac ſtabilimenta prædicta, & nunc quia ſufficit illi negare ſolutiones tanquam de aliquo dando, vel faciendo, onus
8 probationis affirmatiuę tranſmittitur † in reum conuentum, Salicet. *in l. 2. num.* 15. *C. de iur. emphyt.* Rip. *in l. in illa ſtipulatione num.* 13. *ff. de verb. oblig.* Bald. *in l. in contractibus §. illo C. de non num. pecun.* & comprobant idem Becc. *d. conſ.* 105. *num.* 12. & Surd. *conſ.* 86. *num.* 1. *&* 2. *vol.* 1. Nec contrarium inferre poteſt certa dies ad quam ſe reſtringit ſtabilimentum, ibi, *al tempo che ſi douerà fare la ſmutitione ſarà*
9 *debitore*, & in qua videtur † ſe fundare frater Simon, vt ideò ab eo ſit probanda, ex Bart. Crauett. & alijs relatis per Surd. *deciſ.* 75. *num.* 10. quia generalis illa concluſio, ſic firmata non tollit effectum negatiuæ in iure opponentis conſiſtente, ſed determinat effectum regulæ principalis, quod præſuppoſita ab allegante ſint probanda, quod non impugnatur quatenus non eſſet de iure opponentis, vt iam dictum eſt, nec ex eo quod dictum fuerit hanc exceptionem ſapere obiectum, quod ideò mutatur pertinentia probationis, nam
10 quicquid ſit in mera exceptione obiecti, vt quando † tamen eſt de iure dantis, dum poteſt excludere aduerſarium non excedit terminos ordinariæ probationis, Rot. *deciſ.* 18. *de excep. in antiq.* & idem fuit dictum *in Caſalen. Præpoſituræ coram Gipſio*, quæ data fuit, & nihilominus frater Simon affirmatiuam, quod de tempore ſmutitionis extaret debitum valdè corroborat per partitas extractas ex computo noui receptoris Campaniæ nuncupati *la Vau*, & datas in ſummario fratris Iacobi num. 2. in quibus ponitur receptio dictarum librarum 3716. 3. 8. vigore arreſti, ſub die 8. Decembris 1619. ab affictuarijs Prioratus, qui de ordine fratris Iacobi ſe obligarunt ad ſolutionem ſummæ prædictæ, vnde de excomputatione poſt diem ſmutitionis dubitandum non eſt,
11 & alia ſolutio † præſumi non poteſt, niſi probetur, neque dicatur ante diem 20. Iunij 1619. factam fuiſſe delegationem per fratrem Iacobum de reſiduo, quod erat perſoluendum à quodam de la Loge affictuario Prioratus, qui ſe obligauerat in pede Ordinis eidem directi ad eundem effectum, vt patet ex relatione facta in Conuentu per nouum recepto-
rem, quia delegatio pro † liberatione debitoris releuans, 12
non eſt abſque acceptatione creditoris principalis, qui eſt commune ærarium, & pro eo Cameræ Præſidentes, non autem receptor, *gloſ. magna in l. quamuis §. ſi mulier il 2 ff. ad Velleian.* Soccin. ſen. *conſ.* 267. *num.* 3. *vol.* 1. Alba *conſ.* 2. *num.* 13. Surd. *deciſ.* 23. *num.* 6. de qua, cùm non conſtet, nullum poteſt conſtitui fundamentum pro liberatione fratris Iacobi.

Neque obſtat fides Acarigij Secretarij communis ærarij
atteſtantis fratrem Iacobum non † apparere debitorem de 13
aliqua re ad communem Theſaurum vſque in diem 19. Iunij 1619. quia aut compatibilis eſt cum relatione receptoris, vt quod ad liſtas, aut libros eiuſdem ærarij non reperitur, in alia parte tamen reperiatur, prout in his terminis ſæpè Rota ponderauit in *Burgen. Canonicatus 19. Ianuarij 1602. coram Papa Greg. XV. & in alijs relatis in Albanen. beneficiorum 9. Aprilis 1612. coram me*, aut ex alia fide eiuſdem Acarigij, quæ datur pro fratre Simone in ſumm. num. 11. in qua negantur ſolutiones præter eas, quæ factæ fuerunt in die 20. &
21. Iunij 1619. tanquam † ex contrario, & repugnanti tol- 14
litur effectus primæ atteſtationis, *l. 1. C. de furt. l. nam ad ea, ff. de condit. & demonſtr.* Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 4. n.* 8. Surd. *conſ.* 230. *n.* 13.

Secunda principalis reſponſio data in deciſione facilè etiam euitatur, nam etſi pro fratre Iacobo dati fuerint teſtes deponentes de conſuetudine, vt quoad effectum reddendi aliquem incapacem ad conſequendum dignitatis, & Prioratus non ſoleant attendi computa receptorum in Conuentu tranſmiſſa, ſed tunc demum, quando Camera nuncupata *de Conti* declarauit aliquem eſſe debitorem diſcuſſis rationibus & computis, ac demum eo relato inter debitores communis ærarij, & libris eiuſdem deſcripto, ac etiam allegetur conſtitutio capitularis 76. de referendis debitoribus in liſta, attamen confunditur dictum illorum ex teſtibus fratris Simonis primo, & ſecundo, in Curia examinatis, & primo, & quarto pro fratre Iacobo vigore remiſſoriæ receptis, cùm ratione eorum dicti, quia practici & viderunt obſeruare,
quibus vel tanquam † à parte productis, & in ſufficienti nu- 15
mero, ſaltem iunctis alijs ſtandum eſt, Seraph. *deciſ.* 289. *num.* 1. Roman. *conſ.* 104. *num.* 6. Ioſeph. Ludouic. *concl.* 70.
verſ. illud quod dicitur, † vel alij vti contradicentes conſue- 16
tudini affirmatæ per teſtes fratris Iacobi impediunt releuantiam illius, Rot. *deciſ.* 511. *& deciſ.* 521. *num.* 3. *par.* 1. *rec.* neque præſumptio, quæ deducitur ex conſtitutione capitulari 76. deſeruire poteſt teſtibus fratris Iacobi, quia in ea non diſponitur, quod non deſcripti in libris non habeantur pro debitoribus, ſed quod deſcripti referantur in publicis Aſſembleis, quod non impugnatur; Quod ſi dicatur iuris interpretatione ita cenſeri debere, prout de adminiſtratoribus
† dicitur, qui non dicuntur debitores, niſi reddita admi- 17
niſtratione, patet etiam reſponſio, quia quantitas ſoluenda per Priores, & Commendatarios certa, & determinata eſt, itaut interim ſemper dicantur liquidi debitores, Soccin. *in l. pecuniam quam num.* 10. *ff. ſi cert. pet.* Gramm. *dec.* 58. *num.* 10. Franc. *dec.* 292. *num.* 2.

Et ita fuit reſolutum.

REVERENDISS. PIROVANO.

Aquinaten. Prioratus.

Luna 10. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Eques Hieroſolymitanus, vt dicatur debitor ærarij, & ſic reddatur inhabilis ad obtinendas dignitates, & commendas Religionis ſufficit ſola poſſeſſio rei eiuſdem Religionis, quamuis litigioſa, & declaratur ſtatutum circa hanc materiam, de quo in cap. 48. de commun. ærar.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Religionis Hieroſolymitanæ cap. 24. & cap. 26. de commun. ærario quid diſponat.*

2 *Onus rei quis ſentire non debet, ſi non habeat eiuſdem rei poſſeſſionem.*

3 *De-*

3 *Debitor Religionis Hieroſolymitanæ quis conſtituitur ex ſola poſſeſſione, quamuis litigioſa.*
4 *citra Ius, & nomen veri poſſeſſoris quid fieri nequeat.*
5 *Fructus qui percipit, præſumitur poſſidere.*
6 *Poſſeſſionis conſumatio probatur per ſuos effectus.*
7 *Confeſſio proueniens à procuratore non habente ſpeciali mandato ad confitendum, poteſt quandocumque reuocari.*
8 *Procurator non poteſt declarare aliquid, itaut ſit contra voluntatem Domini.*
9 *Ex Litis conteſtatione non infertur ad reuocationem mandati.*
10 *per Procuratorem promiſſa quando principalis dicatur approbaſſe.*
11 *de Priuationis pœnam incurrendo ob non ſolutionem quando agitur, requiritur contumacia, & renitentia, & contemptum.*
12 *Statutum Religionis Hieroſolymitanæ cap. 48. de communi ærario, tria determinat, & quæ ſint, vide num. 13. & 14. eorumque declarationem habes num. 15. 16. & 17.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra in præcedenti Tomo deciſio 371. & proxima anterior deciſio eſt pariter in eadem cauſa.*

DECISIO DCCXXVI.

DIctum fuit ſtandum in deciſis die 19. Aprilis huius anni 1624. ex rationibus, & fundamentis in eadem deciſione deductis, certum eſt enim quod tunc deducebatur, ſcilicet fratrem Iacobum extare debitorem communis ærarij pro reſponſionibus Prioratus Campaniæ anni 1617. finem recipientis in die vltima Aprilis 1618. nedum ex reali obligatione, quam ſuſtinent dignitates aduerſus commune ærarium, ſed etiam ex formali debito per receptores in Conuentum tranſmiſſo contra eundem fratrem Iacobum, quibus plena fides ex forma ſtabilimentorum Religionis ad-
1 hibetur, vnde ſuccedebat diſpoſitio ſtatutorum † cap. 24.
& 26. de communi ærario, inhabilitans debitores ærarij prædicti ad aſcenſum ad dignitates, & per conſequens fratrē Iacobum, qui de tempore ſmutitionis repertus fuit debitor, fuiſſe, & eſſe incapacem huius dignitatis controuerſæ.

Non obſtat, quod etſi probetur exiſtentia debiti, quia verè reſponſiones non fuerint ſolutæ communi ærario, non tamen dici poſſit probatum, quod frater Iacobus pro illis ſoluendis eſſet debitor, dum de tempore ſmutitionis, quod contigit die 19. Iunij 1619. neque eſſet Prior, & Dominus Prioratus, ſtante adiudicatione Prioratus Campaniæ, Simoni Aubigny per ſententias Rotales, neque eſſet poſſeſſor, ex quo de tempore adeptæ poſſeſſionis per fratrem Iacobum vnius Cameræ dicti Prioratus Campaniæ vigore executorialium relaxatarum à Conſilio completo, aderat poſ-
2 ſeſſio alterius collitigantis anterior, qui anticipatè † pro illo
anno recepit libras viginti mille, nec vnquam habuit ſe pro ſpoliato, vt propterea fratri Iacobo non potuerit adſcribi debitum talium reſponſionum.

Quia prædicta omnia viſa ſunt ex facto tolli, præmiſſo
3 quod debitor † Religionis, quis conſtituitur ex ſola poſſeſ-
ſione quamuis litigioſa ex ſtabilimento 48. de communi ærario, datur enim tranſactio facta per procuratorem fratris Iacobi die 4. Septembr. 1620. in qua fatetur fratrem Iacobum poſſediſſe, & fructus percepiſſe pro anno 1617. completo in vltimo die Aprilis 1618. & pro illis aſſignat libras quindecim mille, & pro alijs libris 4316. 3. 8. promittit tradere intra tunc tempus octo menſium atteſtationes Dominorum de Theſauro ſolutionis illarum factæ pro oneribus
4 dicti Prioratus, † quæ omnia citra ius, & nomen veri poſ-
ſeſſoris, & fructuum perceptoris fieri non ſolent, & per
conſequens non effectuatæ poſſeſſionis per illius competito-
5 rem adeptæ, † quia qui percipit fructus, præſumitur poſſi-
dere, Cæl. de Graſſ. *dec. 19. n. 3. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & in recentiorib. dec. 269. n. 2. par.* 1. ita multò magis, qui
6 ſoluit perceptos, ex quo conſumatio † poſſeſſionis probatur
per ſuos effectus.

Neque releuat reſponſio data, quod illa confeſſio emanata in tranſactione proueniat à procuratore mandato ſpe-
7 ciali † carente, quæ poteſt quandocumque reuocari docto
de errore, quia mandatum non deeſt, & quidem indiuiduum ad tranſigendum, cùm Boiſmoſet, & ad ſoluendum concordata.

Non obſtat, quod tranſactio ſuperuenerit poſt diem ſmutitionis, nempè de menſe Septembr. 1620. de quo tempore pendebat lis ſuper iſto Prioratu, in qua ſuſtinet non teneri ad reſponſiones, cuius contrarium non potuit declarare
procurator, † tanquam reſpiciens contrariam Domini vo- 8
luntatem, Bart. *in l. ambitioſa num. 9. & 11. ff. de decret. ab ordin. faciend.*

Quia ex litis conteſtatione non † infertur ad reuocatio- 9
nem mandati, & nihilominus compatibile eſt, quod frater Iacobus prætenderet ſe non teneri ad onera, & tamen eſſet obligatus, tanquam fructuum perceptor, prout exindè de-
clarauit, licet non ante diem ſmutitionis in communi † æra- 10
rio ſoluendo omnia promiſſa per procuratorem, *l. ad ſolutionem C. de re iudic.* Afflict. *dec. 78. n. 3.* & Vrſill. *ad eundem n.* 8. Surd. *conſ.* 104. *n. 1. vol.* 1.

Non obſtat, quæ ſecundo loco dicebantur de ſtatuto 48. de communi ærario ſeruando, vbi agitur de incurrendo pœnam priuationis, non autem ſtatuta 24. & 26. quæ non lo-
quuntur de poſſidentibus dignitates litigioſas, & tunc † re- 11
quiri contumaciam, & renitentiam, & contemptum, ſecundùm Felin. *in c. ſciſcitatus n. 14. de reſcript.* de quibus adhuc dicebatur non conſtare.

Quia contextus ille cap. 48. † tria videtur determinare; 12
primum quod poſſidentes ſoluant onera, non obſtante quod
dignitates, vel commendæ ſint litigioſæ, ſecundùm † quod 13
tales poſſidentes commendas recuſando ſoluere, ſtatim incurrant pœnam priuationis, & cadant ab eorum iuribus,
† tertiò quod contra ſimiles procedatur tanquam contra 14
inobedientes, & rebelles.

In prima igitur determinatur † quæſtio veri, vel non veri 15
debitoris onerum lite introducta ſuper commendis, vt interim debitores dicantur poſſeſſores, dum illos grauat ad ſoluendum reſponſiones Religioni, & in hac parte remanet declaratoria ad ſtatuta 24. & 26.

In ſecunda parte pœna † ampliatur, quia poteſt eſſe, quod 16
quis ſit debitor, & incapax ad aſcenſum ad dignitates, ſed poteſt etiam eſſe, quod lis vertatur ſuper alijs non dependentibus à ſtatutis 24. & 26. & in illis caſibus poſſeſſor amittat ius ſuum.

In tertia continetur pœna † perſonalis, & non realis, 17
nempe inobedientiæ, & rebellionis, de quibus non curat frater Simon, & ſi de illis eſſet agendum, nonniſi præuia monitione, & contumacia ad exequutionem eſſet deueniendum. Et ita &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Colimbrieñ. Canonicatus.

Sabbati 23. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

Propter crimen hæreſis quis eo ipſo dicitur incidere in priuationem omnium beneficiorum, & quatenus ſuper hoc feratur ſententia, ad quid ea deſeruiat. Et quid ſit dicendum ſi Papa contulerit alicui beneficia eius, qui incidit in hæreſim, & aſſerat illum fuiſſe priuatum eis per ſententiam, atque probetur talem ſententiam latam fuiſſe poſt dictam collationem.

SVMMARIVM.

1 *Rota non ſolet attendere ſententias ab alijs Iudicibus latas, niſi iuſtificentur ex actis.*
2 *Rota adhibet fidem ſententijs latis à S. Officio, etiam actis non exhibitis, cùm prædicta acta non ſoleant exhiberi.*
3 *in Alternatiuis ſufficit alterum verificari.*
4 *Beneficiorum priuatio ipſo iure inducitur, dum quis incidit in hæreſim, & ſententia ſolum requiritur pro declaratoria.*
5 *Beneficia lapſi in hæreſim poſſunt impetrari, etiam antequam feratur ſententia ſuper tali crimine, & num. 7.*
8 *Gratiæ fundamentum potiſſimum attendi debet.*

9 *Clau-*

9 *Clauſula licet ſit poſitiua in parte executiua, tamen poteſt deſeruire pro declaratione diſpoſitionis.*

10 *à Fide de quo tempore quis dicatur receſſiſſe.*

11 *in Hereſim ſi quis ſit lapſus, & ſic eius beneficia vacent, ſi incontinenti reſipiſcat, ea recuperat.*

12 *ob Hereſim quod quis non ſit priuatus beneficijs, ex quo minimè inferatur.*

13 *in Hereſim poſtquam aliquis eſt lapſus, & tanquam impœnitens combuſtus ſui ſceleris, & duræ ceruicis pœnas dedit, tunc non eſt diſputandum, quid accidiſſet, ſi pœnituiſſet.*

14 *in Gratia ſubſtantialibus ea, quæ ſunt appoſita attenduntur, non autem ea, quæ habentur in executiuis.*

15 *Calumniandi anſa eſt tollenda, & ideò inuenta fuit pœna talionis.*

16 *Calumniæ omnis ſuſpicio, quando in totum dicatur ſublata.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra deciſio 619.*

DECISIO DCCXXVII.

PLacuit deciſio in hac cauſa facta ſub die 4. Iulij 1625. ſcilicet gratiam Antonij eſſe iuſtificatam; quod enim Ferdinandus inciderit in hæreſim vltra teſtes, & alias probationes tunc ponderatas modò dantur alij teſtes, & datur ipſa ſententia lata à Tribunali Sanctæ Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem, quæ ſola ſufficit, licet enim Rota non ſo-
1 leat attendere ſententias † ab alijs Iudicibus latas, niſi iuſtificentur ex actis, attamen hoc non procedit in ſententijs latis à S. Officio, cùm illius acta exhiberi † non conſueuerint, vt in his terminis fuit dictum in *Conchen. penſionis 6. Martij 1598. coram Peregrina n.7.*

Nec obſtare crediderunt, quod in gratia narratum fuerit, iam ſuper hæreſis incurſu, & priuatione fuiſſe pronunciatum, & tamen ſententia lata eſt poſt dictam gratiam. Quo-
2 niam Papa in huiuſmodi gratia vim fecit, quod Ferdinandus prolapſus fuerit in hæreſim, nec curauit, an ſuper hoc ſententia lata, ſeu ferenda veniret, vt ibi dicitur, ex eo quod Ferdinandus in hæreſim, propter quam carceribus Officij Sanctæ Inquiſitionis detinetur prolapſus, & ob eam beneficijs Eccleſiaſticis iam per ſententiam à Iudicibus deſuper latam priuatus ſeu priuandus venit, vndè cùm ſententia
3 deſuper poſtea lata fuerit, ſufficit † alterum ex alternatiuè poſitis verificari iuxta regulam in alternatiuis de reg. iur. in 6. Nec Domini admittendam putarunt interpretationem datam ab informantibus pro Emmanuele, quod ſcilicet ſenſus illorum verborum ſit, quod quidem ſententia lata ſit ſuper crimine hæreſis, ſed non in ea priuatus beneficijs, & ideò ſecundùm Bullam ſat ſit, quod ſententia feratur ſuper priuatione, præexiſtente tamen ſemper ſententia prius lata ſuper hæreſi, quoniam recolendum eſt in hac materia
4 † beneficiorum priuationem ipſo iure induci ſtatim ac quis incidit in hæreſim, ſententiamque ſolum deſeruire pro decla-
5 ratoria, † iuxta textum *in cap. cum ſecundum leges, & cap. cum Commiſſi §. priuandi de heretic. in 6.* & fuit firmatum in alia deciſione, & addi poſſunt multi congeſti per Reuerendiſſ. D. Ricciulum *in tractat. de iure perſonarum lib. 5. cap. 19. num. 9.* vbi etiam atteſtatur de receptiori, & veriori opi-
6 nione, & ante † ſententiam huiuſmodi beneficium poſſe impetrari, vt per Sanchez 5. *decalog. lib. 2. cap. 26. num. 12.* Farinac. *de Hereſi q. 189. num. 79. in princ. & propè fin.* Reuerendiſſ. Ricciul. *in d. tract. num. 11.* & eſt deciſio Rotæ *707. num. 3. & 4. par. 3. diuerſ.* & propterea, ſi Papa dum præſuppoſuit, Ferdinandum eſſe prolapſum in hæreſim,
7 † ſciuit etiam, & præſuppoſuit, fuiſſe iam priuatum beneficijs, ergo illa verba, per ſententiam latam priuatus, ſeu priuandus, intelligi debent, ſcilicet iam declaratus ſeu declarandus conſequenter debet præſupponi, quod ſententia declaratoria non præceſſerit &c. vt patet ad ſenſum, & ex poſtremis etiam verbis Domini aſſequebatur, quod totum
8 gratiæ fundamentum erat poſitum in eo, quod iam † Ferdinandus eſſet prolapſus in hæreſim, non autem in declaratoria, quia in fine iubet Papa, quod ſi ille non eſt priuatus, hoc eſt declaratus, omninò iudicialiter declare-
9 tur, & licet † iſta ſit clauſula executiua tamen declarat præcedentem diſpoſitiuam gratiæ, Bald. *in l. eam quæ n. 36. C. de fideicomm.*

Nec etiam obſtat, quod probationes criminis hæreſis non percutiant tempus gratiæ, quia imò teſtes, & magis ſententia ex conſtitutis in ea relatis attingunt † hoc tempus, & 10
quod tunc Ferdinandus receſſerat à Fide Orthodoxa, ſe Sacerdotem Moyſis eſſe profitebatur, & ritus Iudaicos circa delectum ciborum, & dierum cultum, & alia olim in illa lege præſcriptos exercebat.

Minus obſtat, quod tempore gratiæ ipſe Ferdinandus potuerit † reſipiſcere, quo caſu beneficia recuperaſſet, quo- 11
niam vltra quod hoc non tranſit ita de plano, præſertim ſi incontinenti non reſipiſcat, vt per bon. mem. Peniam, olim Rotæ Decanum *in adnot. 145. ad Director. Inquiſit. verſ. iam tandem, & verſ. nos verò*, & Sanchez 5. *decalog. d. lib. 2. cap. 26. n. 13.* ex hoc non ſequeretur tamen, quin à principio, & ipſo iure † Ferdinandus fuerit verè priuatus, & va- 12
cauerint beneficia, ſed ſuccedente huiuſmodi pœnitentia, tunc ex benignitate Apoſtolica reſolueretur vacatio, & impetratio; quæ tamen fuit ſtatim perfecta, nec ſtetit in ſuſpen- 13
ſo, ſed ceſſat in præſenti difficultas, quia ipſe impœnitens combuſtus ſui ſceleris, & duræ ceruicis pœnas dedit.

Quæ iterum opponebantur de omiſſa per Antonium accuſatione, & inſcriptione Domini crediderunt ſatis ſublata eſſe ex deciſione in qua fuit dictum hæc non fuiſſe appoſita in † ſubſtantialibus gratiæ, ſed in executiuis, & cum appo- 14
nantur ad effectum, vt tollitur anſa calumniandi, & vt ipſe impetrans ſubeat pœnam talionis, † ſeu aliam pœnam ar- 15
bitrio Iudicis ad not. per Creſcent. *dec. 2. de ſimon.* & latè per Farinac. *de Hereſ. q. 185. n. 33.* & tunc iam Ferdinandus in carceribus detineretur, & penè conuinctus eſſet, vel illa verba, errore ſcribentis irrepſerunt, vt ex alijs etiam deprehenditur, vel cùm hodie conſtet, quod nec quidem † ca- 16
lumniæ ſuſpicio Antonio impetranti adſcribi poſſit non videtur curandum, quod accuſationem, & inſcriptionem prædictam omiſerit, vt benè per informantes pro eodem Antonio. Et ita in deciſis &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Romana Canonum.

Mercurij 27. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

Dominium quando non principaliter, ſed incidenter fuit deductum in iudicio veluti ad effectum ſolutionis canonum, tunc ex quibus ſatis dicatur iuſtificatum. Clauſula, ſaluo beneplacito Domini, poſita in contractu emphyteutico, qualiter intelligatur. Rota in Curia qualiter admittat probationem recognitionis ſcripturarum. Clauſula, ſine præiudicio, intelligitur de alio præiudicio in diſpoſitione non expreſſo.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis, quando eſt clara ſine dubio poteſt procedi executiuè.*

2 *Dominium quando deducitur incidenter ad effectum ſolutionis Canonum, probari poteſt ex ipſo inſtrumento conceſſionis.*

3 *Dominium quando deducitur incidenter, probatur ex confeſſione emphyteutæ.*

4 *Dominium quando deducitur incidenter, probatur leuioribus probationibus.*

5 *Obligatio quando eſt conditionalis, tunc ſi conditio non verificetur, inefficax redditur obligatio.*

6 *Dominij conditio, ſi de eo agatur incidenter, ex quibus ſatis dicatur iuſtificata.*

7 *Clauſula, reſeruato beneplacito Domini directi, quatenus opus ſit, appoſita in diſpoſitione emphyteuſis, & quæ ex ſtylo, ſeu tacitè ſemper ſubintelligitur, ad quid ſit referenda, & n. 8.*

9 *Emphyteuta, dum promiſit integrè ſoluere canonem, ex iſta ſola promiſſione Dominus directus poteſt agere ad ſolutionem eius.*

10 *Verbum*, teneatur, *importat neceſſitatem.*

11 *Verbum*, promiſit, *importat propriam ipſius promittentis obligationem.*

12 *Ver-*

12 *Verba*, vt aſſeritur, *quando non ſtent dubitatiuè, ſed enunciatiuè.*

13 *Stipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, operatur præſentiam omnium eorum, & etiam conſenſum.*

14 *Rota conſueuit in Curia ſemper admittere recognitionem ſcripturarum per teſtes habentes notam manum ſcribentis, licet non viderint eum ſcribere.*

15 *Quicquid tamen admittat extra Curiam.*

16 *Scripturarum recognitio admittitur per teſtes aſſerentes, ſe habere notam manum alicuius, iunctis adminiculis.*

17 *Vinea, & hortus in Vrbe promiſcuè, & ſynonymè ſolet appellari.*

18 *Identitas ſatis iuſtificatur ex duobus confinibus.*

19 *Identitatis probatio plurimum adiuuatur ex iteratis confeſſionibus diuerſarum perſonarum, & numer.* 20.

21 *Clauſula*, ſine præiudicio, *conſeruat omne ius proteſtantis.*

22 *Clauſula*, ſine præiudicio &c. *intelligitur, quoad iura, & obligationes non expreſſas.*

DECISIO DCCXXVIII.

DOmini perſtiterunt in deciſis, ſcilicet relaxandum eſſe
mandatum executiuum contra hæredes, & bona hæreditaria Campritij pro annuo canone ſcutorum quinque
debito Monaſterio Sanctorum Io. & Pauli.

Quoniam obligatio Campritij in forma Cameræ ad ſol-
1 uendum † prædictos canones viſa fuit clara, & contra eius
executionem nulla opponitur exceptio, ob quam veniat retardanda, hæcque obligatio deſumitur ex inſtrumento ceſſionis litis inito 14. Martij 1603. inter dictum Campritium, &
Capizucchos, de quo etiam in deciſione bon. mem. D. Buratti, & ex apocha poſtremò poſt emanatam illam deciſionem in actis producta, ſub die 18. Iunij 1603. formiter per
teſtes recognita, in qua idem Campritius rurſum in forma
Cameræ promiſit ſoluere prædictos canones.

Et quoniam etiam dominium directum dicti Monaſterij
2 † ad hunc effectum ſolutionis canonum, cenſuerunt Domini ſatis eſſe probatum ex inſtrumento concordiæ inito
de anno 1573. inter Monaſterium, & Sigiſmundum de
Tibaldis auctorem Campritij ſuper hac vinea, ſeu horto
vbi aſſeritur eam eſſe ſub proprietate dicti Monaſterij, &
canonum ſolutio promittitur, & ex alio inſtrumento de anno 1477. ſumm. num. 2. ac ex confeſſionibus eiuſdem de
3 anno 1602. & aliàs ſæpius emanatis, in quibus † declarauit
ſe tenere dictam vineam in emphyteuſim à Fratribus SS. Io.
& Pauli ſumm. num. 4. & 5. ponderatis etiam in deciſione
Reuerendiſſ. D. mei Patriarchæ Hieroſolymitani, quæ eſt
impreſſa *inter recentior. 249. par.* 1. Tum etiam ex cedula
depoſiti ſuper Sacro Monte Pietatis ſcutorum decem conſignañ. dicto Monaſterio pro terminis canonum duorum an-
4 norum decurſis, ex quibus omnibus † ſaltem ſimul iunctis ad
effectum, non quidem deuolutionis, ſed ſolutionis canonum, ſatis ſuperque probari, leuiores ſufficiant probationes,
ad tradita per DD. *in l. indicia C. de rei iud.* Paril. *conſ.* 104.
num. 82. *&* 101. *lib.* 1. Surd. *deciſ.* 10. *num.* 5. *&* 14. Menoch. *conſ.* 361. *num.* 15. Caputaq. *dec.* 280. *n.* 4. *&* 292.
par. 1. & Rota *d. dec.* 249. *n.* 2. *par.* 1. *& dec.* 19. *num.* 1.
par. 2. *rec.*

Non obſtat, quod dicatur primam promiſſionem Campritij factam ſub die 14. Martij eſſe conditioualem ex illis
verbis (reſeruato in primis quatenus opus ſit conſenſu, &
beneplacito RR. Fratrum Sanctorum Io. & Pauli, quibus,
vt aſſeritur, annuatim occaſione dicti horti debentur ſcuta
5 quinque pro canone,) & proinde † non iuſtificata conditione, inefficacem remanere obligationem, quoniam vltra quod dominium Monaſterij videtur ſufficienter iuſtifi-
6 catum ex ſupra deductis, & conſequenter † purificata prætenſa conditio, fuit etiam reſponſum clauſulam reſeruationis beneplaciti ex ſtylo eſſe ſolitam apponi, † & de iure ſem-
7 per intelligi, ſeu tacitè ineſſe, illamque potius eſſe referendam ad diſpoſitionem contractus, in quo fortè dubitabant
partes an dictum beneplacitum eſſet neceſſarium, quamuis
8 dictus hortus eſſet emphyteuticus, † quam ad promiſſionem incontinenti poſt dicta verba purè, & ſimpliciter inno-
9 uauit Campritius, nulla alia adiecta conditione † in illis verbis (quem canonem integrè ſoluere teneatur prout promiſit,) & ſic ex illis verbis poſſunt agere Fratres SS. Ioannis,
& Pauli, vt in ſimilibus terminis fuit dictum *in Romana penſionis* 15. *Ianuarij præſentis anni coram R. P. D. meo Virili*,
verbum enim, † *teneatur*, importat neceſſitatem, ad *l.* 10
præter in princ. ff. de eden. l. 1. *§.* 1. *ff. quod quiſque iuris*, Alex.
conſ. 223. *n.* 5. *in fin. lib.* 2. Tiraq. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſſ.*
15. *n.* 1. Rota *in Bonon. bonorum de Bouijs* 20. *Febr.* 1598.
coram Illuſtriſſ. D. Card. Millino, verbum autem, *promiſit*,
† importat propriam ipſius obligationem, *l.* 1. *C. de committ.* 11
& contrah. ſtipul. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. l.* 24. *tit.* 1.
n. 13. Rota *dec.* 489. *n.* 5. *par.* 1. *diuerſ.* & alia † verba (vt aſſe- 12
ritur) non ſunt dubitatiua, ſed enunciatiua, & referuntur ad Dominos de Capizucchis id aſſerentes, vti informatos.

Minus aduerſatur, quod Fratres SS. Io. & Pauli huiuſmodi obligationi non fuerint præſentes, quia † ſti- 13
pulatio Notarij pro omnibus quorum intereſt operatur eorum præſentiam, & conſenſum, itaut ex ea agere poſſint,
Grat. *conſ.* 12. *num.* 8. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 607. *n.* 9. Mantic.
de tacit. & ambig. lib. 14. *tit.* 26. *num.* 8. 11. *& ſeqq.* Rota
in Romana dotis 12. *Decembris* 1611. *coram Reuerendiſſ. D. meo Damaſceno.*

Ea autem, quæ obijciebantur contra apocham Campritij ſub die 18. Iunij 1603. poſt aliam reſolutionem in actis
productam, quod ſcilicet non fuerit ſufficienter recognita, ceſſare viſa ſunt, ex quo † in Curia conſueuit Rota 14
ſemper admittere recognitionem ſcripturarum per teſtes dicentes habere notam manum ſcribentis, licet non viderint
ſcribere prout adſunt pro recognitione d. apocæ ſumm. vlt.
num. 3. quicquid ſit extra Curiam, Rota *deciſ.* 570. *nu.* 15
2. *par.* 1. *& deciſ.* 124. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſ. & fuit dictum in Vlixbonen. matrimonij* 21. *Iunij* 1613. *coram Card. Sacrato*, & iunctis adminiculis, quæ hic non
deſunt, admittitur † recognitio per teſtes dicentes ha- 16
bere notam manum, Rota coram ſanct. mem. Greg. XV.
dec. 389. *n.* 2. *&* 6. *& in Bononien. apocæ* 13. *Martij* 1626.
coram bon. mem. Remboldo.

Non obſtat, quod inſtrumentum concordiæ anni 1537.
& aliud inſtrumentum anni 1477. ac deciſio Reuerendiſſ. D. mei Patriarchæ loquantur de vinea quadam,
non autem de horto, ſuper quo ad præſens eſt controuerſia, quia omiſſo, quod Romani moris eſt † pro- 17
miſcuè, ac ſynonymè vineam, & hortum appellare, &
vſus prædij potuit immutari, ſatis etiam remanet probata identitas ex duobus † confinibus deſignatis in plu- 18
ribus inſtrumentis, & reiteratis confeſſionibus Campritij,
& eius auctorum, de quibus in ſumm. Monaſterij num. 4.
ad 8. quæ plurimum conferunt † ad probandam identitatem, 19
vt nuper fuit reſolutum *in Romana fideicommiſſi de Victorijs* 9. *Decembris* 1626. *coram me*. Imò videtur eſſe in confeſſo apud Campritium hæc identitas, dum ipſe nititur
ſententia abſolutoria D. mei Patriarchæ, in qua pronunciatum fuit, † ad ipſum ſpectare ſtatuas, & lapides in 20
fundo vineæ inuentas, ad excluden. dominium Monaſterij in præſenti iudicio, quæ tamen loquitur de vinea, &
non de horto, *arg. cap. cum venerabilis*, vbi Felin. *n.* 22. &
alij DD. *de except.* Dec. *conſ.* 558. *ſub n.* 7. Mohed. *dec.* 192.
num. 1. *de regul.*

Nec tandem releuat, quod in cedula depoſiti decem
ſcutorum pro decurſis canonibus † adſit clauſula, ſine 21
præiudicio iurium ſuorum, quorum appellatione venit
exceptio de non dominio Monaſterij, quia clauſula prædicta intelligeñ. eſt de alijs iuribus, & non de obligatione ad ſoluendum canones in quam expreſsè Campritius ſe iniecit, Cæſ. de Graſſ. *dec.* 1. *num.* 4. *de verbor. ſi-* 22
gnificat. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *dec.* 332. *n.* 7. &
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano *dec.* 500. *n.* 20. *in fin. in eius impreſſ.*

Et ita pluries diſputato articulo, & proponente
R. P. D. bon. mem. Buratto fuit reſolutum vtraque parte informante &c.

Digitized by Google

REVERENDISS. MERLINO.

Foroliuien. Societatis officij.

Veneris 16. Februarij 1627.

ARGVMENTVM.

Societatis officij contractus, ſi ſit initus ſuper officio non vacabili, cùm id repugnet Conſtitutionibus Pontificijs in hac materia editis, & naturæ ipſius contractus in quo requiritur, vt periculum ſit commune, tam recipienti, quàm danti pecunia, ideòque nullo modo ſubſiſtere poteſt, & ſic ex eo non debentur fructus, & ſi ſint percepti reſtitui debent nulla excuſatione admiſſa bonæ fidei conſumptionis, conſuetudinis &c.

SVMMARIVM.

1 *Societas officij non poteſt contrahi ſuper officio non vacabili.*
2 *Conſtitutiones Pontificiæ ſuper creatione ſocietatum officiorum, habent decretum irritans.*
3 *in Societate officij periculum debet eſſe commune.*
4 *in Societate officij iactura debet eſſe reciproca, & vnum periculum compenſatur cum alio periculo.*
5 *in Societate officij correſpectiuitas periculi ceſſat, quando fundatur ſuper officio non vacabili.*
6 *Societas officij, vt poſſit contrahi ſuper officijs non vacabilibus, Rota ſemper reiecit hanc opinionem.*
7 *Fructus ſocietatis officij, dum eſt inita ſuper beneficio non vacabili, ſunt reſtituendi vſque ab initio.*
8 *Contractus ſocietatis officij non poteſt aliquo modo gignere fructus, ſi non habeat praexiſtenti principium.*
9 *Fructus ex ſocietate officij non debentur in eo, quod excedit valorem officij, quia pro illa parte deficit ſubiectum.*
10 *Fructus non debentur, & quatenus ſint exacti, repeti poſſunt, quando ſubiectum idoneum ſocietatis officij deficit in totum.*
11 *Fructus in ſocietate officij non debentur, quando ſi eueniſſet mors illius ſub cuius vitæ periculo fuit inita ſocietas non fuiſſet locus lucro ſortis.*
12 *Fructus in ſocietate officij non debentur, quando ceſſat periculum lucri ſortis.*
13 *Fructus ſocietatis officij non ſubſiſtentis, non debentur loco damnorum, & intereſſe, dum non iuſtificantur requiſita Caſtren. in l. 3. §. fin. ff. quod cert. loc.*
14 *Societas officij non poteſt dici eſſe in implicito ſtatu validitatis, vt fructus debeantur, quando defectus ſubiecti idonei reſiſtit natiuitati contractus.*
15 *Contractus tunc dicitur ſtare in implicito ſtatu validitatis, quando nullitas oritur ex priuilegio perſonæ, qui poteſt, & non poteſt dare de inualiditate.*
16 *Contractus forma, & ſubiectum, quando deficit, tunc ab initio ille dicitur nullus.*
17 *Societatis officij ab initio nullæ fructus non debentur, & quatenus ſint ſoluti, reſtitui debent non obſtante bona fide, conſumptione, vel conſuetudine.*
18 *Societas officij pro ſubiecto idoneo requirit officium vacabile, & correſpectiuitatem periculi.*
19 *Societas officij, quando remanet mutuum, vt puta, quia non adeſt periculum amiſſionis ſortis, remanet purum mutuum in quo fructus non cadunt, nec aliqua excuſſio admittitur.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra deciſio 645.*

DECISIO DCCXXIX.

FVit iam ſub die 16. Martij anni præteriti reſolutum, ſocietates initas ſuper Cancellaria Ciuitatis Foroliuien. eſſe nullas ex defectu ſubiecti idonei, nempè quia dicta Can-
cellaria † non eſt officium vacabile, ſed tranſitoriũ ad hæredes, 1
& propterea nedum repugnant Conſtitutionibus Apoſtoli-
cis in hac materia † emanatis, quæ habent decretum irri- 2
tans, & formam inducunt, ſed etiam repugnant naturæ
ſocietatis officiorum, in quibus periculum † debet eſſe com- 3
mune tam recipienti, quàm danti, & ſic officium, quod
eſt ſubiectum contractus ipſis ſocietatis debet eſſe vacabile,
quia ſi officialis moritur amittat officium, & è contra ſi de-
cedat is, ſuper cuius vitæ periculo inita fuit ſocietas, tunc
amittit ſuum capitale, † & proinde reciproca eſt iactura, & 4
vnum periculum compenſatur cum alio periculo, vt conſi-
derauit Rota *in Romana ſocietatis 29. Ianuarij* 1601. *coram
Illuſtriſſ. D. Card. Millino, quæ eſt deciſ. 28. n. 9. poſt Mo-
dern. Roman. de ſociet. & in alia Romana ſocietatis* 14. *Ia-
nuarij* 1613. *coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Pamphi-
lio, quæ eſt deciſ.* 61. *num.* 10. quæ correſpectiuitas † peri- 5
culi ceſſat vbi officium non eſt vacabile, quia cùm ſit tran-
ſitorium ad hæredes, numquam amittitur, & propterea
Rota ſemper huiuſmodi ſocietates contractas ſuper † officijs 6
non vacabilibus reiecit, & nullas declarauit, vt coram bo.
mem. Corduba, Card. Lancellotto, & Card. Sacrato, ac
Reuerendiſſ. D. meo Pamphilio in cauſis relatis in d. deciſ.
16. Martij anni præteriti, qua præſuppoſita reſolutione, cui
vtraque pars acquieuit, dubium hodie propoſui, an fructus
per D. Thomam percepti eſſent reſtituendi, & Domini reſ-
ponderunt eſſe reſtituendos vſque ab initio, quoniam ſi vſ-
que ab initio contractus ſocietatis fuit nullus eo, quod defe- 7
cerit ſubiectum ſaltem idoneum ſocietatis, nulla conſequen-
ter fuit ſocietas apta producere fructus, & pecunia illa,
† ſeu ſors principalis tanquam ſine præexiſtenti contractu 8
proportionato non gignit fructus, & quemadmodum non
debentur fructus ex ſocietate in eo, quod excedit † valorem 9
officij, quia pro illa parte deficit ſubiectum, vt in illis deci-
ſionibus Rota reſoluit coram Illuſtriſſ. Card. Millino, & Re-
uerendiſſ. Patriarcha Pamphilio, ſupra relatis, & aliàs ſæ-
pius, ita nec debentur fructus, & ſi fuerint exacti, † repeti 10
poſſunt, quando ſubiectum idoneum deficit in totum, ſique
eueniſſet mors illius ſub cuius vitæ periculo fuit contracta
† ſocietas, non fuiſſet locus lucro ſortis principalis, vt in ea- 11
dem Romana coram D. Pamphilio, & aliàs pluries, ita ne
detur inæqualitas non debet eſſe locus exactioni fructuum,
qui † non debentur, niſi vbi vice verſa idem poteſt lucrari 12
ſortem, Gabr. *conſ.* 78. *nu.* 3. *lib.* 1. Card. Mantic. *de tacit.
lib.* 6. *tit.* 2. *num.* 17. Rota *deciſ.* 763. *num.* 7. *par.* 1. *diuerſ.
& d. deciſ.* 28. *num.* 27. *poſt tract. de ſociet. & deciſ.* 214. *n.* 6.
poſt Pacific. de Salu.

Neque dicti fructus prætendi poſſunt loco damnorum, &
intereſſe, quia † ad hoc opus eſſet iuſtificare requiſita, Ca- 13
ſtrenſ. *in l.* 3. *§. fin. ff. quod certo loco*, quorum probationem
in hac materia ſemper Rota deſiderauit, vt dixi *in Romana
ſocietatum 28. Ianuarij 1591. coram bon. mem. Cardin. Blan-
chetto, quæ eſt deciſ. 37. num. 6. poſt d. Modern. de ſociet. &
in d. dec. 214. n. 6. poſt Pacific. de Salu.*

Neque obſtat, quod contractus eſſet in implicito ſtatu va-
liditatis, quoniam hoc eſt falſum, & † defectus ſubiecti ido- 14
nei reſiſtebat natiuitati contractus legitimæ ſocietatis offi-
ciorum, & numquam fuit contractus ſaltem legitimus ſo-
cietatis, huiuſmodique nullitas non oritur ex † priuilegio 15
alicuius perſonæ, quo caſu eſſet in implicito ſtatu validitatis,
& quandiu non impugnaretur ab illa perſona talis contra-
ctus ſuſtinetur, & fuit reſolutum *in Romana cenſus vitalitij*
22. *Maij* 1626. & confirmata 29. Ianuarij præteriti coram
me, ſed nullitas hìc prouenit, quia deficit forma, & ſubie-
ctum ſuper quo † poſſit fundari ſocietas, & ſic à principio 16
adfuit nullitas.

Nec ſuffragatur bona fides, conſumptio, vel conſuetudo,
quia ceſſante periculo amiſſionis capitalis, & non exiſtente
idoneo ſubiecto, † remanet purum mutuum, & nihil excuſat 17
à mala perceptione fructuum niſi probatis dictis extremis,
Pauli Caſtrenſis, *vt in dicta dec.* 214. *poſt Pacific. de Saluian.
& in Romana officij 17. Maij 1602. coram bo. me. Ortembergo.*

Cætera verò, quæ pro D. Thoma allegabantur viſa ſunt
non applicari, quia in diuerſis terminis loquuntur, & non
in materia ſocietatis, † in qua pro ſubiecto idoneo requiri- 18
tur officium vacabile, & correſpectiuitas periculi, quibus
ceſſantibus remanet purum mutuum, in quo fructus non ca-
dunt, nec † aliqua excuſatio admittitur pro imputatione, 19
vel reſtitutione impedienda, vt ſupra oſtenſum, & ſæpius
aliàs in Rota reſolutum fuit &c.

Et ita vtraque parte informante &c.

REVE-

Digitized by Google

REVERENDISS. MERLINO.

Bononieñ. Molendini.

Lunæ 1. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

In lite ſuccumbens tenetur ad expenſarum refectionem, limita quando quis ſtatim liti ceſſit, agnoſcendo bonam fidem. Aqua poſtquam ingreſſa eſt fundum alterius, ipſe ad libitum poteſt vti ea. Interpretatio veriſimilis, & non inueriſimilis eſt attendenda.

SVMMARIVM.

1 *Attentans tenetur attentata purgare.*
2 *in Lite ſuccumbens tenetur aduerſario ad expenſarum refectionem.*
3 *Relationi periti ritè electi ſtandum eſt.*
4 *Liti, quando quis ſtatim ceſſit, dando manus, non tenetur ad expenſas.*
5 *Sententia vna, quando per aliam virtualiter dicatur reuocata.*
6 *Aqua poſtquam fundum alicuius eſt ingreſſa, ille poteſt ea vti quomodo vult.*
7 *Etiam inuito Domino inferioris loci.*
8 *Sententiæ ne contineant inter ſe contrarietatem, & incompatibilitatem, facienda eſt interpretatio.*
9 *Interpretatio, quæ non eſt veriſimilis, reſpuenda eſt.*
10 *Interpretatio, quando eſt veriſimilis ſequenda eſt.*
11 *Iura poſt omnes ſententias producta, & à Iudice non admiſſa, non eſt in eis faciendum aliquod fundamentum.*

* *In eadem cauſa ſunt ſupra deciſiones 32. 58. 75. 151. 300. & 685.*

DECISIO DCCXXX.

EX Molendino quodam Franciſci Paratæ, aqua defluebat ad fundum Equitis Bonfioli, qui cum eam ducere vellet ad vſum, & pro conſtitutione proprij noui Molendini à Parata id illi controuertebatur, ſuper quo introducta pronunciatum fuit competere Bonfiolo Ius ædificandi Molendinum, & vtendi aqua poſtquam ipſius fundum eſt ingreſſa, ac in expenſis fuit condemnatus, qui poſteaquam in ſpretum inhibitionis Rotalis aquam à nouo Molendino di-
1 uertere auſus fuit, & ſic † attentauit, ac per Rotam coactus fuit purgare attentata, litem aliam mouit ſuper prætenſa facultate dictum aquæ curſum impediendi, & alio auertendi ipſoque tantum informante, quia Bonfiolus iam ceſſerat liti, obtinuit ſententiam fauorabilem, & interea cum ageretur ad taxationem expenſarum ad quas in prima ſententia condemnatus fuerat Parata, oppoſita fuit per eum exceptio compenſationis pro rata aliarum expenſarum quas ipſe fecit in ſecunda lite, vnde hodie propoſui dubium an, & quæ debeantur expenſæ.

Et Domini reſponderunt Bonfiolo quidem reficiendas eſſe & eas expenſas, quæ in primo Iudicio ſuper conſtructione Molendini, & quæ ſuper reuocatione attentatorum fue-
2 runt † factæ cum in vtroque iudicio Parata ſuccubuerit iuxta *regul. l. non ignoret C. de fruct. & lit. expenſ. & cap. calumniam de pœnis*. Paratæ verò ſolum deberi expenſas in ſecundo iudicio diuerſionis aquarum factas, & ſolum vſquequò Bonfiolus liti, & huiuſmodi ſecundo iudicio ceſſerit, quæ reducuntur ad 16. Iulios cum dimidio ob folia 25. regiſtri, vt teſtatur Parietus in cauſa per Rotam electus ſumma-
3 rio Bonfioli num. 11. cuius † relationi omninò ſtandum eſt *§. quod autem in authen. de non alien. aut permutan. reb. Eccl.* Rota *in recent. deciſ.* 354. *nu.* 1. *par.* 1. & coram San. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 49. *num.* 1. *ac fuit dictum in Romana ſcutorum* 100. *mil.* 15. *Octobris* 1625. *coram me*, & benè deducitur per informantes poſt dictam enim ceſſionem nulla mala fides vel calumnia ob quam ſuccumbens in cauſa, & victus condemnatur in expenſis ad fauorem victoris opponi poteſt
Bonfiolo cum † cognito bono Iure Paratæ in hoc ſecundo 4
Iudicio ſtatim cederit manus, & à lite receſſerit.

Nec obſtare viſum fuit, quod cum in poſteriori iudicio Parata obtinuerit ſibi licere aquam fluentem per ſuum Terrenum diuertere, itaut non decurrat ad fundum Equitis Bon-
fioli conſequenter virtualiter † cenſeatur reuocata prima 5
ſententia in qua fuerat pronunciatum poſſe eundem Bonfiolum liberè ducere aquam ad vſum eius Molendini, & fuerat Parata condemnatus in expenſis.

Quoniam Domini crediderunt vtramque ſententiam ſimul eſſe compatibilem, nec vnam alteri aduerſarij itaut per ſecundam prima neceſſario fuerit ſublata, ſiquidem non implicat, quod Bonfiolus quoquo velit ducat aquam poſtquam
eius fundum fuit ingreſſa, & ipſius effecta, cùm, & † hoc 6
iure permiſſum ſit, *l. 1. §. illud labeo ff. de aqu. quotid. & æſtiu.* & notat Iaſ. *in l. quominus num.* 88. & Rip. *num.* 84. *in fin. ff. de flumin.* Alex. *conſ.* 108. *num.* 2. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 244. *n.* 3. *& ſeqq.* Pariſ. *conſ.* 112. *num.* 2. Hoaded. *conſ.* 79. *num.* 5. *& 6. & nu.* 19. *lib.* 1. Rota *in Ferrarien. Aquarum* 14. *Nouembris* 1622. *coram R. P. D. meo Pirouano*, & ita loquitur ſententia ad eius fauorem lata, & quod Parata antequam aqua labatur ad inferius Molendinum Bonfioli eam alio diuertat,
& curſum incidat etiam in† detrimentum, & inuito Domi- 7
no inferioris Molendini, vt notat Bald. *in l. aquam in princip. C. de ſeruit. & aqua*, Bart. *in l. quominus q.* 12. & ibi Iaſ. *n.* 88. Rip. *n.* 83. *&* 84. *ff. de flumin.* Dec. *dicto conſ.* 244. *nu.* 3. *& conſ.* 373. *ſub num.* 2. *& fuit dictum in hac cauſa* 3. *Decembris* 1618. *&* 1. *Februarij* 1619. *coram R. P. D. meo Veroſpio*, *& in dicta Ferrarien. coram R. P. D. Pirouano*, & in hunc ſenſum accipienda eſt, & loquitur ſententia ac proinde nulla
adeſt incompatibilitas, † ſeu contrarietas, ſed benè concor- 8
danter, & firma remanet prima ſententia in qua Parata condemnabatur in expenſis, pro quibus ideò mandatum eſt relaxandum.

Minus obſtat, quod in prima inſtantia Bonfiolus contra Paratam obtinuerit præceptum de nihil innouando ex quo inferebant informan. vſque ex tunc fuiſſe motam litem ſuper iure aquam diuertendi ſuper quo demum ad fauorem Paratæ emanauit ſententia per quam videtur primam fuiſſe ſublatam, quia fuit reſponſum illationem non applicari, tum
quia illud præceptum non fuit † contra Paratam executum, 9
ſed contra quemdam Camillum, qui non erat Procurator, tum etiam quia benè poteſt declarari, vt illud præceptum contineret prohibitionem innouationis ſuper iudicio conſtructionis noui Molendini, quam Bonfiolus deſtinabat, non
autem ſuper diuerſione aquæ poſtremò intentata, quæ † de- 10
claratio vti veriſimilis eſt ſequenda, *l. ſi interpret. ff. de leg. cap. cum dilecti de accuſat.* ac etiam quia d. præceptum fuit
productum † poſt omnes ſententias, & à Iudice non admiſ- 11
ſum, & propterea nullum fundamentum in eo fieri poteſt.

Neque ex huiuſmodi præcepto deprehenditur Paratam vllas paſſum fuiſſe expenſas, quæ debeantur, & ea quæ contra relationem Periti deducebantur, non ſunt viſa ſubſiſtere, & applicari, &c. Et ita deciſum vtraque parte &c.

R. P. D. VBALDO.

Oueteñ. Iuriſdictionis.

Lunæ 22. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus licet habeat intentionem fundatam ſuper collatione beneficiorum ſuæ Diœceſis, tamen quando ſumus in ſummarijſſimo retinendæ, & teſtes deponunt de longæua poſſeſſione, tunc ea aſſiſtentia Iuris pro Epiſcopo non ſuffragatur, cùm poſſeſſio longæua etiam contra ius ſit manutenibilis. Immemorabilis, qualiter ſufficiat probari in poſſeſſorio.

SVMMARIVM.

1 *in Manutentionis iudicio attenditur quaſi poſſeſſio.*
2 *Teſtes, vt concludant benè circa immemorabilem debent deponere iuxta requiſita gloſ. in cap. 1. de præſcript. in 6.*

3 *Te-*

3 *Teſtes in iudicio manutentionis ex quibus optimè concludant circa probationem immemorabilis.*
4 *Teſtes contra producentem multò magis probant.*
5 *Epiſcopus habet intentionem fundatam circa collationem beneficiorum ſuæ Diœceſis.*
6 *Poſseſſio, quando eſt longæua ſuffragatur etiam contra ius.*
7 *Epiſcopus, quando non dicatur habere intentionem fundatam ſuper collatione beneficiorum ſuæ Diœceſis.*
8 *Poſseſſio, quando eſt titulata, eo facilius eſt manutenenda.*
9 *Titulus non requiritur ad effectum manutentionis.*
10 *in Collatione Beneficij curati eſt ſeruanda forma tradita à Conc. Trident.*
11 *Concil. Trident. non tollit ius competens inferioribus Collatoribus ius conferendi beneficia curata, dummodo fiat concurſus.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra in præcedenti Tomo deciſ. 369. & infra habetur altera ſub die 25. Iunij 1629. dec. 735.*

D E C I S I O DCCXXXI.

DOmini reſponderunt pro Decano, & Archidiaconis
Oueteñ. ſolum informantibus, quod illis ſit danda
manutentio in quaſi poſſeſſione Iuris conferendi beneficia
etiam curata exiſtentia in diſtrictibus ſuis, ſeruata tamen for-
ma Sac. Conc. Trid. in Curatis. Quia cum in hoc iudicio
1 manutentionis ſola quaſi poſſeſſio attendi † ſoleat §. *retinendæ inſtit. de interdict.* ea videbatur concludenter probata ex
depoſitione plurium teſtium, tam primi examinis facti co-
ram Nuncio de anno 1587. quam ſecūdi facti de anno 1597.
in vim remiſſorialium Rotæ, qui teſtes deponunt Decanum,
& Archidiaconos Oueteñ. feciſſe etiam ab immemorabili
tempore collatores beneficiorum ſuorum diſtrictuum eaſ-
que fuiſſe effectuatas ſcientibus, videntibus, & patienti-
bus Epiſcopis tam beneficiorum ſimplicium, quam Cu-
2 ratorum, & licet non omnes teſtes fortaſſis † benè con-
cludant immemorabilem cum omnibus requiſitis, gloſ. *in
cap. 1. de præſcript. in 6.* Tamen ad effectum manutentio-
nis iſta immemorabilis non eſt neceſſaria, ſed ſufficit quod
3 † teſtes deponant de poſſeſſione longæua per plures Colla-
tores comprobata, quinimò ſufficeret etiam vnica colla-
tio, Rota *diuerſ. deciſ. 222. num. 7. par. 1. & deciſ. 17. n.
4. par. 2. & in recent. deciſ. 423. num. 1. & deciſ. 435. nu.
1. & deciſ. 623. num. 1. par. 2.* & dixit Rota *in Callien.
Iuris conferendi 14. Maij 1621. coram bon. memor. D.
meo Vbaldo, & deciſ. in hac cauſa facta 8. Aprilis 1622.
coram eodem.*
4 Et quidem de ſupradicta quaſi † poſſeſſione non vi-
detur poſſe dubitari, cùm de ea deponant etiam teſtes
examinati pro parte Epiſcopi contra quem propterea
multò magis probant, Abb. *in cap. præſentium n. 6. de teſt.*
Gabr. *de teſtib. concl. 1. n. 14.*
Non obſtat, quod agatur contra Epiſcopum qui habet
5 intentionem fundatam in † iure conferen. omnia beneficia
ſuæ Diœceſ. *cap. omnes Baſilicæ 16. q. 7.* Felin. *in cap. cum venerabilis num. 32. de except.* Rot. *diuerſ. deciſ. 416. num. 1.
par. 2. in recent.* Quia cum agatur in ſummariſſimo reti-
6 nendæ, & † teſtes deponant de longæua poſſeſſione ea
ſuffragatur, & ſi ſit contra Ius iuxt. not. per Abb. *in cap. cum
veniſſent num. 8. de inſtit.* & Franc. *in c. cum perſonæ §. fin. de
priuileg. in 6* Rot. *deciſ. 595. num. 4. par. 1. diuerſ. & deciſ.
685. num. 3. par. 1. in recent.* & coram fel. rec. Gregor. XV.
dec. 370. vbi adden. ſub num. 10. verſ. quando poſſeſſio temporis conſiderabilis.
Deinde ceſſare videtur etiam aſſiſtentia iuris Epiſcopi
7 ex ſtatuto libri † nuncupati regula Alba in quo apparet di-
uiſa Iuriſdictio per diſtrictus, & in ſuis diſtrictibus aſſigna-
ta Archidiaconis vt in Sum. num. 4. Rot. *diuerſ. deciſ. 121.
num. 1. & ſeq. par. 1. in recent.* Iſte enim liber poteſt etiam
8 huic parti inſeruire pro titulo ſuæ † poſſeſſionis adeout eo
facilius ſit conceden. manutentio, *cap. licet cauſam*, vbi
Felin. *num. 9. de probat.* Verall. *deciſ. 336. par. 2. & fuit conſideratum in d. deciſione* in hac cauſa facta, licet ad effectum
9 † manutentionis iſte titulus non requiratur, Bart. *in l. quod
meo n. 1. ff. de acquir. poſseſs.* Rota *dec. 275. nu. 5. par. 1. in
rec. & dec. 559. n. 11. par. 2.*
Non obſtat, quod prædicta poſſint procedere quoad be-
neficia ſimplicia, non autem quoad Curata, quia teſtes
deponunt etiam de quaſi poſſeſſione circa beneficia Cura-
ta, & dantur Collatores etiam de illis, & ideò fuit reſolu-
tum manutentionem eſſe dandam etiam † quoad Cura- 10
ta, ſeruata tamen forma Sac. Concil. Trident. præuio
ſcilicet concurſu per Epiſcopum facto, quando Conci-
lium non tollit Ius competens inferioribus Collatoribus,
dummodo fiat concurſus iuxta declarationem Sac. Con-
gregationis de qua per Garz. *de benef. par. 9. cap. 2. §. 1.
num. 121. vſque ad 126.* Gonzal. *ſuper regul. 8. in §. 3. per
empt. num. 16. & 17.* Et ita in deciſum &c.

REVERENDISS. MANZANEDO

Patriarcha Hieroſolymitano.

Arimineñ. Legatorum.

Mercurij 17. Martij 1627.

A R G V M E N T V M.

Contumacia ſtante in non parendo mandatis Rotalibus procedendum eſt ad aggrauatoriam, quod maximè procedit ſtante nimia proteruia ne ex proprio delicto glorietur, & quibus ſeruatis detur d. aggrauatoria &c.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatis Rotalibus, quando quis parere recuſat procedendum eſt contra eum ad aggrauatoriam.*
2 *ad Aggrauatoriam antequam procedatur debent prius ſeruari quatuor termini, ad videndum ſe aggrauari, qui ſinguli ad p.d. ſeruantur, cum interuallo decem dierum inter vnum, & alium.*
3 *in non Parendo, quando adeſt nimia contumacia omninò procedi debet ad aggrauatoriam.*
4 *de Contumacia nimis proterua, ne quis glorietur occurrendum eſt.*

* *In eadem cauſa adſunt plures deciſiones, quæ allegantur ſupra in deciſione 318. quæ eſt pariter in eadem cauſa.*

D E C I S I O DCCXXXII.

POſtquam re maturè diſcuſſa vigore ſententiæ Rotalis
per me in hac cauſa latæ fuerunt relaxatæ exequutoria-
les, & in partibus fratribus de Ricciardellis intimatæ, & in
Rota reproductæ fuerint, quam ſervari quatuor termini de
ſtylo ſeruari ſoliti ad docendum de paritione, fuit tandem
ſententia declaratoria ipſis intimata, & publicata de menſe
Aprilis præteriti, & in actis reproducta, ſed cum dd. fratres
de Ricciardellis per ſpatium nouem menſium, & vltra in
excommunicatione & cenſuris perſiſtant. Dubitaui, An
contra dd. fratres eſſet danda aggrauatoria, & DD. affirma-
tiuè reſponderunt. Conſtat enim ex datis in Summario D.
Eleonoræ declaratoriam fuiſſe affixam, & publicatam in lo-
cis ſolitis, dictoſque fratres à die publicationis fuiſſe non ſo-
lum per decem dies, ſed per nouem menſes expectatos, &
quod † non curant mandatis Rotalibus parere ideò eſt pro- 1
cedendum contra illos ad dictam aggrauatoriam, iuxta pra-
xim, & ſtylum in huiuſmodi caſibus ſolitum ſeruari, de quo
teſtantur Veſtr. *in praxi lib. 8. cap. vlt. n. 16. verſ. quod ſi ſic moniti, & n. 19.* Marcheſ. *de comm. par. 1. fol. 215. n. 212. & ſeqq.
& fuit dictum in Valliſoletana penſionis 29. Nouembris 1624.
coram D. meo Merlino relata in Legionen. Canonicatuum 14.
Maij 1625. coram me*, quod tamen eſt ita intelligen. vt dici-
tur præallegata Legionen. dummodo † prius ſeruentur qua- 2
tuor termini ad videndum ad fratres aggrauari, qui ſingu-
li ad primam diem ſeruantur cum interuallo tamen decem
dierum inter vnum, & alium à ſingulorum publicatione,
ut habetur in formulario Rotali n. 5. & 8. & notant Veſtr.
vbi ſupra dicto num. 19. & tanto magis eſt ad ſupradicta
contra dd. fratres procedendum, cum ſint elapſi menſes no-
uem poſt intimatam illis declaratoriam. Vnde ſtante † ni- 3
mia eorum pertinacia in non parendo debet omnino proce-
di ad vlteriora, ne † valeant de tam proterua contumacia 4
gloriari, iuxta notata per Soc. *in cap. perpendimus n. 148. verſ.*

quero trigeſimo, & ſeq. de ſent. excom. & fuit dictum in dicta legionen. Canonicatuum coram me, vbi aliæ deciſiones reſolutum &c. Et ita reſolutum &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Caſtren. Pecuniaria.

Mercurij 21. Aprilis 1627.

ARGVMENTVM.

Appellatio, quando dicatur deſerta, itaut aliquo velamine excuſari nequeat, quin ſententia tranſitum non fecerit in rem iudicatam. Diligentia, quando ſufficiat oſtendendo præſentatam, ad hoc vt ſententia non tranſeat in rem iudicatam, & quando ea nihil operetur ad prædictum effectum.

SVMMARIVM.

1 *Appellationi interpoſitæ cenſetur renunciatum, quando ea deſerta remanſit.*
2 *Sententiæ iuſtitia oſtenditur ex deciſionibus in cauſa factis.*
3 *Sententiæ validitas deprehenditur ex ſolutione actorum.*
4 *Cauſa, quando fuit commiſſa ſententia non tranſit in iudicatum, etiamſi non fuerint petiti apoſtoli.*
5 *Id tamen verum intellige, quando conſtat cauſam intra legitimum tempus, & terminum Iuris fuiſſe commiſſam.*
6 *Appellatio, vt euitetur, ſufficit, vt intra terminus Iuris fuerit præſentata commiſſio à Domino Regenti.*
7 *Sed hoc intellige verum, quando fuerunt dati apoſtoli reuerentiales, ſecus verò quando fuit datus terminus Iuris, quia tunc appellans omninò tenetur redire pro apoſtolis.*

* *In hac eadem cauſa habetur ſupra altera deciſio in ordine 644.*

DECISIO DCCXXXIII.

Domini reſponderunt conſtare de re iudicata ad fauorem Capitanei Pazzagliæ, quia poſt interpoſitam appellationem, & præfixum terminum Iuris, nempè 30. dierum, Marcucius appellans intra dictum terminum non rediјt pro Apoſtolis, neque cauſam committi curauit, &
1 ſic appellatio remanſit † deſerta, & ei renunciatum fuiſſe præſumitur, *Clement. quamuis de appellat.* Franch. *in c. perſonas ſub num. 3. eodem tit.* Caſſador. *deciſ. 4. eodem tit.* Rota coram S. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 583. *num.* 1. & ibi Addentes plures deciſiones cumulant. Et de iuſtitia
2 ſententiæ non † fuit dubitatum ex deductis in alia deciſione ſub die 11. Martij 1626. coram me. Validitas verò
3 ex reuolutione actorum ſatis depræhendebatur iuxta *dec.* Caputaq. 260. q. 1. Rota *deciſ. 589. num. 1. par. 1. diuerſ.* & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano *deciſ.* 429. *nu.* 1. Ac proinde fuit reſolutum rem iudicatam eſſe exequendam, *l. 1. C. de re iudic. l. 2. C. de execut. rei iudic.* Rota *deciſ.* 144. *num. 2. par. 2. diuerſ.* & coram Card. Mantic. *deciſ. 289. num. 6.*
4 Non obſtat, quod dicatur † cauſam fuiſſe commiſſam R. P. D. bon. mem. Buratto, & conſequenter ſententiam non tranſiuiſſe in iudicatum etiamſi non fuerint petiti apo-
5 ſtoli quoniam fuit reſponſum non † conſtare, quod cauſa intra legitimum tempus, & terminum Iuris fuerit commiſſa, prout requiritur ad euitandam deſertionem appellationis, & impediendum tranſitum in iudicatum, Caputaq. *dec.* 38. *par. 1. & dec. 115. par. 2. cum alijs.*
Neque excuſaretur Marcucius, etiamſi intra terminum
6 obtinuiſſet præſentatam à Domino Regente, † quia illa ſuffragaretur, quando fuiſſent dati reuerentiales, quo caſu ſufficit oſtendere diligentiam, oſtendendo præ-
7 ſentatam, † ſecus quando datus fuit terminus iuris, quia tunc appellans omninò tenetur redire pro apoſtolis, Caſſador. *dec. 4. de appellation. & fuit dictum in Peruſina de Vbaldis* 17. *Iunij* 1576. *coram Card. Pamphilio*, & aliæ deciſiones allegantur per Addent. ad S. mem. Gregor. XV. *dec.* 573. *ſub num.* 4. *in fin.*
Et ita deciſum vna tantùm parte informante, &c.

REVERENDISS. MERLINO.

Nepeſina Tutelæ.

Lunæ 7. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Tutor non tenetur reddere rationem de his, quæ ad eius manus non peruenerunt, ſecus verò ſi probetur contrarium. Examen nouum teſtium non eſt indulgendum, quando adeſt ſuſpicio ſubornationis teſtium, & quando dicatur adeſſe.

SVMMARIVM.

1 *Tutor non tenetur reddere rationem de his, quæ ad eius manus non peruenerunt.*
2 *ad Tutoris manus an aliquid peruenerit, id probari poteſt per teſtes.*
3 *Teſtes admittere tertia vice ſuper eadem materia non caret periculo ſubornationis.*
4 *Examen nouum non eſt concedendum, quando adeſt ſuſpicio ſubornationis teſtium.*
5 *Articuli, vt non dicantur noui, ſufficit, vt idem in ſubſtantia articuletur, quod antea fuit articulatum, quamuis in cortice verborum ſit differentia.*
6 *Examen nouum teſtium ſolet denegari, quando iam diſcuſſa fuerunt dicta aliorum teſtium.*
7 *Teſtium nouum examen ex ſtylo Rotæ ſolet admitti, quando dicta teſtium ſolemniter non fuerunt publicata.*
8 *Sed id intellige verum, quando ſummarium ſolummodo fuit datum procuratori, ideoque ſecus eſt dicendum, quando pars etiam vidit, & ex profeſſo dicta teſtium fuerunt diſcuſſa.*
9 *Examen nouum teſtium eſt admittendum, quando ceſſat ſuſpicio, & materia quæ articulatur eſt releuans, & eſt merè prophana.*
10 *Remiſſoria in prophanis datur ſine fumo, data releuantia articulorum.*

* *In hac eadem cauſa plures deciſiones habentur, nempe deciſ. 53. 141. 211. 248. 380. 586. 616. 698.*

DECISIO DCCXXXIV.

Franciſcus Lucretius deceſſit die 28. Iulij 1591. relicto Dominico filio, cuius tutelam, & curam geſſit ſola Æmilia Mater vſque ad diem 20. Auguſti, quo tempore fuerunt deputati Curatores Plodius, & Allæus, & eadem Æmilia, & dum poſtea dictus Plodius pulſaretur ad reddendam rationem adminiſtrationis, Rot. *ſub die 27. Iunij 1625. coram bon. mem. Vbaldo*, diſtinguendo reſoluit, ipſum Plodium non teneri ad redditionem rationis pro frumento
† triturato in Area nuncupata *del Fiore*, quia non conſtat, 1
quod illud frumentum fuerit ei conſignatum, cùm prius fuerit traditum Æmiliæ; Quo autem ad frumentum trituratum in Area nuncupata *della Vigna*, contrarium cenſuit Rota videlicet † Plodium ſiue eius hæredes te- 2
neri ad redditionem rationis, quia ex teſtibus tunc ponderatis apparet, hoc frumentum veniſſe ad manus eiuſdem Plodij, & Æmiliæ, vt in deciſione poſtrema bon. mem. D. Vbaldi.
Verùm cùm pro parte Dominici Lucretij exhiberentur Articuli, quibus nitebatur probare frumentum in vtraque Area trituratum perueniſſe ad manus Plodij, & aliorum; Dedi dubium, an dicti Articuli eſſent admittendi, & contra quos; Et Domini quoad Plodium negatiuè, quo autem ad Æmiliam affirmatiuè reſponderunt; Nam quoad Plodium, iam quater fuerunt contra eum dati articuli, & examinati Teſtes, & enixè tentatum, vt probaretur frumentum etiam trituratum in Area floris, ad illius manus perueniſſe, & ipſorum Teſtium ſummarium traditum fuit vtrique parti, & dicta Teſtium pluries etiam coram bo. me. Vbaldo, & R.P.D. meo Veroſpio diſcuſſa fuerunt. † Vnde admittere 3
quinta

quinta vice teſtes ſuper eadem materia, non careret periculo ſubornationis, præſertim cùm Partes ſint inſtructæ ex diſcuſſionibus factis in Rota ſuper depoſitionibus Teſtium, & facili negotio poſſet ſuppleri, & prouideri, vt iuxta intentionem partium, & pro victoria cauſæ Teſtes depo-
4 nerentur; Et propterea ſtante hac † ſuſpicione non eſt concedendum nouum examen, *cap. fraternitatis, c. intimauit de Teſtibus authentica atqui ſemel C. de probat. & in corpore vnde ſumitur* §. *quia verò auth. de teſtibus*, Farinacc. *de teſtibus quæſt.* 75. *num.* 68. *& 69. cum ſeqq.* Rota apud Card. Seraphinum *deciſ.* 688. *num.* 1. *& ſeqq.* Et in
5 hac materia ſufficit, quod idem † in ſubſtantia articuletur, licet in cortice, & ſtructura verborum ſit differentia, Bart. *in auth. atqui ſemel num.* 24. *C. de probat.* Benintend. *deciſ.* 3. *ſub num.* 1. Rota coram San. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 497. *num.* 3. *& in Pampilonen. Iuris viſitandi.* 15. *Martij* 1624. *coram me*, vbi alij referuntur, & in his ter-
6 minis fuit denegatum nouum examen, eo quia † fuerant iam diſcuſſa dicta aliorum Teſtium, & in reſolutionibus detectæ exceptiones, *in Albanen. confinium* 22. *Aprilis* 1622. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec applicatur ſtylus Rotæ admittendi nouum exa-
7 men, quando non fuerunt ſolemniter publicata dicta Teſtium, ſed ſolummodo Procuratori data copia, vel ſummarium, quia non eſt extendendus, quando pars
8 etiam vidit, & ex profeſſo diſcuſſa † fuerunt dicta Teſtium, & ſic vbi adeſt ſuſpicio, de qua per gloſ. *in dicto cap. fraternitatis*, & per Card. Seraph. *dicta dec.* 688. *n.* 3. & S. mem. Greg. *d. dec.* 497. *n.* 4.

Quo autem de Æmiliam, viſum fuit poſſe admitti arti-
9 culos, quia quoad eam ceſſat motiuum † ſuſpicionis, & materia, quæ articulatur eſt releuans, & eſt merè propha-
10 na; Vnde etiam ſine alio fumo admittuntur † articuli, *l. Iudices C. de fid. Inſtrument.* Rot. apud Mant. *dec.* 369. *num.* 1. & Sanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 124. *num.* 1. & aliàs &c. Et ita, &c.

EMINENTISS. D. CARD. VBALDO.

Oueten. Iuriſdictionis.

Lunæ 25. *Iunij* 1629.

ARGVMENTVM.

Ad Cenſurarum relaxationem, quibus concurrentibus, & ſeruatis ſit deueniendum. De contumacia, quæ eſt voluntaria inobedientia, qua quis monitionibus Iudicis parere recuſat, quando dicatur conſtare. Iudice attentatè procedente, omnia ſunt reuocanda, & in priſtinum reducenda.

SVMMARIVM.

1 *Ad Cenſurarum relaxationem deueniendum eſt, quando quis eſt contumax in parendo.*
2 *Et quoque fuerunt ſeruati quatuor termini ſubſtantiales ſoliti ſeruare.*
3 *de Contumacia in non parendo eo ipſo dicitur conſtare, quando poſt intimationem perſonaliter factam obedire debenti, non docetur de paritione.*
4 *Non Paritio nihil aliud eſt, quàm voluntaria inobedientia, qua quis monitionibus Iudicis parere recuſat, & num.* 3.
Contumacia oritur ex non paritione, propterquam datur declaratoria.
5 *De Contumacia ſatis dicitur conſtare, quando non ſolum non docetur de paritione, ſed quod peius expreſſa contrauentio, recurrendo ad Iudices laicos.*
6 *Attentata ſunt omnia, quæ geruntur à Iudice, poſtquam cauſa eſt commiſſa in Rota, & n.* 7.
8 *Mandatis Iudicis eſt parendum, & non de illis iudicare.*
9 *Iudex, quando nulliter, & attentatè proceſſit, omnia ſunt reuocanda.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra in præcedenti Tomo dec.* 369.

DECISIO DCCXXXV.

PReuijs deciſionibus in hac cauſa factis coram bon. mem. D. meo Vbaldo fuerunt expedita duo mandata de manutenendo ad fauorem Decani, & Archidiaconorum Eccleſiæ Oueten. quæ cùm fuerint in partibus intimata Epiſcopo, & Vicario, ſeu prouiſori, & non ſolùm illis fuit paritum, ſed in multis contrauentum, ideò fuit hodie dubitatum an ſit concedendum Interdictum contra D. Epiſcopum, & declaratoria contra eius Vicarium, ſeu Prouiſorem, & conceden. excarceratio carceratorum, cùm reſtitutione bonorum, & reuocatione attentatorum, & fuit in omnibus affirmatiuè reſolutum; Cùm enim tam Epiſcopus, quàm Vicarius, ſeu Prouiſor fuerint contumaces in † parendo, & ſeruati ſint quatuor termini ſubſtantiales ad 1
docendum de paritione, & non fuerit paritum, nihil aliud remanet facien. prout † relaxare cenſuras, Caſſad. *dec.* 5. 2
num. 7. *de Conſtit.* Mohed. *deciſ.* 1. *de ſent. excom.* Veſtr. *in prax. lib.* 8. *cap. vlt. num.* 18. *& ſeq.* & dixit Rota *in Cremonen. penſionis* 28. *Maij* 1612. *& in Brixien. Parochialis* 10. *Martij* 1621. *coram bon. mem. D. meo Vbaldo*, nec dubitari poteſt de contumacia vtriuſque Vicarij, ſeu Prouiſoris, & Epiſcopi, nam reſpectu Vicarij, ſeu Prouiſoris de ea eo ipſo dicitur conſtare, quod poſt intimationem ſibi † perſonaliter factam non docet de paritione, Rot. *diuerſ.* 3
deciſ. 597. *num.* 5. *par.* 2. *in recent.* quæ quidem non paritio nihil aliud eſt, quàm voluntaria † inobedientia, quan- 4
do quis monitionibus Iudicis parere recuſat, & ex iſta non paritione oritur contumacia propria, quando datur declaratoria, *l. contumacia, verſ. contumaces non videntur ff. de re iudic.* Soccin. *in cap. nulli, num.* 7. *de ſent. excom.* cum alijs per Rotam *in d. deciſ.* 595. *num.* 5. *in fin. & in Aſtoricen. præſtimoniorum* 13. *Iunij* 1622. *coram bon. mem. D. meo Vbaldo*. Quo verò ad Epiſcopum non ſolùm † conſtat de 5
contumacia, quia non docuit de paritione intra terminos aſſignatos, ſed etiam quia ex actibus poſitiuis per ipſum factis, conſtat de inobedientia, & contrauentione mandatorum, dum ad impediendam illorum executionem, habuit recurſum ad Iudices laicos, retinuit penes ſe dicta mandata, illaque reſtituere recuſauit, & quod peius eſt eludendo Rotam, & partes, dum mandatis debebatur parere, cœpit, ſuper illis cognoſcere faciendo ſe Iudicem eſſe ſub prætextu, † quod fuerit electus executor, & proinde inhibuit De- 6
canum, & Archidiaconos deueniendo poſtea ad declaratoriam contra vnam ex dd. Archidiaconis, necnon ad executionem realem, & perſonalem ob contrauentionem dictæ Inhibitionis, & faciendo illum carcerare, & idem fecit contra quoſdam clericos, quibus fuerant collata quædam beneficia per Archidiaconos. Idque non obſtan. quod fuit oppoſitum de defectu Iuriſdictionis, dependentia litis in 7
Rota, & quod Epiſcopus debeatur dictis mandatis parere † non autem de illis iudicare, vnde iſtis ſic ſtantibus non 8
ſolum eſt conceden. interdictum contra Epiſcopum propter illius non paritionem, & contrauentionem expreſſas, ſed etiam omnia prædicta † per ipſum facta tanquam nulla, & 9
attentata ſunt reuocan. Rot. *dec.* 329. *n.* 2. *in fin. par.* 1. *in recent.* S. mem. Greg. XV. *dec.* 486. *nu.* 17. & ſic conceden. prout in dubio excarceratio carceratorum, cùm reſtitutione bonorum, & reuocatione attentatorum.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. PIROVANO.

Sancti Seuerini Fructuum dotis.

Mercurij 20. *Februarij* 1630.

ARGVMENTVM.

Fructus dotis mulieri tranſeunti ad ſecunda vota, debentur ab hæredibus mariti, quod multò magis procedit, quando ſuper reſtitutione motum eſt iudicium, & illi poſſunt peti etiam à ſecundo viro, & debentur ad rationem quinque pro centenario, vbi non adeſt particulare ſtatutum ſuper hac taxatione,

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis debentur mulieri tranſeunti ad ſecunda vota, quando dos ei ab hæredibus primi viri non fuit reſtituta.*

X 2 2 *Ha-*

2 *Hæredes mariti ſine dubio tenentur ad fructus dotis; poſtquam mulier mouit iudicium contra eos ſuper reſtitutione.*
3 *Vir ſecundus poteſt petere fructus dotis ab hæredibus primi viri, quando ipſi ſunt in mora ſoluendi, vel per interpellationem, vel per lapſum diei ab eis promiſſi.*
4 *Dotis fructus debentur ad rationem quinque pro centenario, vbi non adeſt Statutum particulare, vel conſuetudo ſuper hoc ſpecialis.*

* *In hac cauſa ſunt ſupra plures deciſiones, & præſens deciſ.* 14. 56. 159. 207. *&c.*

DECISIO DCCXXXVI.

RElaxatis iam mandatis contra hæredes Mauritij primi viri D. Sulpitiæ, & ſatisfacta de ſua dote florenorum 5555. ſupererat quæſtio de interuſurijs dotis in tempore per dictos hæredes non ſolutæ, de quibus cum hodie quæreretur, an ſcilicet deberentur, & ad quam rationem ita ut mandatum eſſet relaxandum, reſponſum fuit deberi à die reſtitutæ hæreditatis primi viri, & ad rationem quinque pro centenario.

Fundamentum primæ reſolutionis fuit, quia Mauritius, & Franciſcus illius pater promiſerunt Sulpitiæ in caſu reſtitutionis dotis morte, vel diuortio infra ſex menſes, iuxta formam Statutorum S. Seuerini dotem reſtituere, qui dies obitus Mauritij cùm contigerit de anno 1610. & in eius teſtamento eamdem vxorem ſuam vſumfructuariam reliquerit, donec vitam vidualem ſeruaret, & per biennium poſt alias nuptias ſecutas voluerit etiam durare vſumfructum; Secundæ verò nuptiæ Sulpitiæ cum Colunello Margarutio ſequutæ fuerint de anno 1612. cum dote ab hærede primi viri recuperanda, & in iudicio per hæredem moto de anno 1614. contra Sulpitiam hæredem ſuper reſtitutione bonorum hæreditariorum, ipſi coniuges exceperunt de dote reſtituenda, & interpellauerint hæredem, inde duplex deſumitur interpellatio, nempè ex promiſſione primi viri de reſtituendo dotem infra ſex menſes ſoluto matrimonio per mortem, & de dote reſtituenda contra hæredem in iudicio moto ſuper reſtitutione bonorum hæreditariorum.

Quod prima interpellatio ex tempore ſex menſium ſuf-
1 ficiat, † dummodo maritus onera matrimonij ſubſtineat, tenuerunt Bart. *in conſ.* 128. *n.* 3. *lib.* 1. Seraph. *dec.* 1423. *nu.* 2. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 45. *n.* 49. *&* 50. Gratian. *diſcept.* 143. *num.* 23.

Secunda verò interpellatio magis vrget contra hæredem, quia contigit de tempore moti iudicij, & de ea
2 non poteſt dubitari, † quia ſufficiat ad illum obligandum pro fructibus dotis non ſolutæ, Grat. *conſ.* 56. *nu.* 2. *vol.* 1. Lup. *de vſur. comment.* 1. §. 4. *num.* 90. Plot. *de in lit. iurand.* §. 11. *num.* 26. *& ſecundùm nouam impreſſ. num.* 455. Surd. *de alim. tit.* 1. *d. quæſt.* 45. *num.* 49.
3 aſſerentes ſecundùm virum poſſe † petere fructus dotis ab hæredibus primi viri, quando illi ſunt in mora ſoluendi, vel per interpellationem, vel per lapſum diei ab eis promiſſi.

Secundæ verò partis fundamentum fuit, quod debean-
4 tur ad rationem quinque † pro centenario, quia vbi non adeſt Statutum particulare, vel conſuetudo, taxantur tantummodo in rationem quinque, ſequendo *gloſ. in auth. perpetua C. de ſacr. ſanct. Eccleſ.* quam Rota paſſim admittit, *vt in cauſa Romana fructuum dotis 28. Iunij 1621. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, Bononien. de Guidalottis 24. Maij 1619. coram bon. mem. Card. Caualer. Ariminen. legator. 29. Ianuarij 1619. coram D. meo Durano, Bononien. fructuum dotis 25. Martij 1629. coram D. meo Ghiſilerio.*

Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Domus de Nocchiellis.

Lunæ 4. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

In emphyteuſi Eccleſiaſtica, licet non ſuccedant fęminæ, & in prædicta conceſſione maſculinum non concipiat fęmininum, tamen non procedit prædicta concluſio, quando ea à principio fuit conceſſa fęminæ pro ſe, filijs, & nepotibus, quia tunc veniunt etiam fęminæ, & quare, & vide hic alias diſtinctiones.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis quando fuit conceſſa fœminæ, etiamſi ſimus in emphyteuſi Eccleſiaſtica, veniunt fœminæ deſcendentes.*
2 *Sexum proprium nemo præſumitur odio habere.*
3 *Emphyteuſis ſimpliciter conceſſa pro filijs, & nepotibus, non extenditur ad fœminas.*
4 *Sed hoc non procedit, quando verſamur in materia indifferenti, & in contractu bonæ fidei, nempè locationis.*
5 *Contractus in dubio ille cenſetur, qualis à contrahentibus nominatur.*
6 *Emphyteuſis contractus eſt ſtricti iuris, in quo non receditur à verbis.*
7 *In emphyteutico contractu omiſſum habetur pro omiſſo, nec de expreſſo ad omiſſum fit extenſio, n. 6.*
In Emphyteuſi Eccleſiaſtica maſculinum non concipit fœmininum, ne fiat præiudicium Eccleſiæ.
8 *Limita tamen, quando ab initio emphyteuſis fuit conceſſa fœminæ pro ſe, & filijs, & nepotibus.*
9 *A Tituli primordio poſterior formatur euentus.*
10 *Fœminæ per quæ verba non excludantur ab emphyteuſi.*
11 *Filia primi acquirentis emphyteuſim non dicitur eſſe de deſcendentibus ex linea maſculina, ſed initium, & caput lineæ fœmininæ, & vide n. 11. & 12.*
13 *Neptis ex filio non dicitur deſcendere ex linea fœminina, ſed maſculina.*
14 *In emphyteuſis conceſſione, ſi adſit clauſula pro maſculis tantùm facit, vt conceſſio reſtringatur ad maſculos tantùm, ita vt deficientibus maſculis bona deuoluantur ad Dominum directum, & n. 15.*
16 *Emphyteuſis quod ſit conceſſa pro ſe, filijs, & nepotibus maſculis.*
17 *Et ſi ſit conceſſa pro ſe, & ſuis filijs, & nepotibus quibuſcumque per directam lineam deſcendentium, & maſculorum tantùm.*
18 *Verba à quo reguntur, ſpectandum eſt.*
19 *Verba in contractibus non eſt dicendum, vt ſtent ſuperfluè.*
20 *In contractibus non qualitas, ſed origo ſpectanda eſt.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra deciſ. 420. in præcedenti Tomo.*

DECISIO DCCXXXVII.

PEr obitum Rocchi ſine filijs maſculis, relictis tamen filiabus Anna, & ſororibus de Nocchiellis venerabilis Archiconfraternitas Confalonis de Vrbe cenſebat eſſe locum deuolutioni domus locatæ à Cuſtodibus eiuſdem Archiconfraternitatis, Magdalenæ recipienti, & ſtipulanti pro ſe, filijs, & nepotibus, legitimis, & naturalibus quibuſcumque per directam lineam deſcendentibus, quamuis extent iſtæ ſorores neptes ex Roccho filio, Domini tamen cenſuerunt non conſtare de deuolutione, ſiquidem conceſſio cantat ad fauorem Magdalenæ, & ſuorum filiorum, & nepotum; vnde per exiſtentiam ſupradictarum neptum ſequitur, quod duret conceſſio, apparet enim hanc emphyteuſim fuiſſe conceſſam fœminæ, quo caſu etiam † quod 1
verſemur in emphyteuſi eccleſiaſtica, veniunt fœminæ deſcendentes, quia fœmina conducens emphyteuſim pro ſe, & filijs, cenſetur quoque pro fœminis conduxiſ- 2
ſe,

2 ſe, ex quo non eſt credendum, quod ipſa proprium ſexum odio habuerit, Soccin. *in l. gallus* §. *nunc de lege, ſub num.* 5. *ff. de liber. & poſthum.* vbi Aret. Bald. *in l. quoties C. de fideicom.* Gozzad. *conſ.* 71. *&* 79. *in fin.* Gabr. *tit. de verb. ſignif. concl.* 6. *num.* 98. Bero. *conſ.* 120. *num.* 6. *vol.* 2. Cæphal. *conſ.* 185. *n.* 26. *vol.* 2. Caldaſ. *de iur. emphit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 23. *circa finem*, Rubeus *conſ.* 22. *num.* 11. & licèt vera ſit
3 concluſio, quod quando emphyteuſis † ſimpliciter conceditur pro filijs, & nepotibus, talis conceſſio non comprehendit fœminas, Ruſtic. *in l. cum anus lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 9. Mantic. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 14. *num.* 1. *& ſeqq.* Seraph. *dec.* 604. *&* 1487. Rot. *deciſ.* 125. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 2. *diverſ.* in terminis huius Archiconfraternitatis Confalonis, ea tamen
4 non procedit in caſu de quo agitur, quia verſamur in materia indifferenti, & contractu bonæ fidei nempè locationis,
5 cùm contrahentes locationem nominauerint, & † in dubio contractus ille cenſetur qualis à contrahentibus nominatur, Bart. *in l. cotem*, §. *qui mancinos ff. de publican.* & ibi Caſtr. Rip. *in l.* 2. *in princ. col. penult. num.* 31. *ff. ſi cert. pet.* cum alijs per Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 30. *gloſ.* 1. *n.* 7. Crauet. *conſ.* 20. *num.* 1. *& ſeqq.* Surd. *deciſ.* 326. *num.* 8. Rot. *dec.*
6 672. *num.* 2. *par.* 2. *rec.* non autem in contractu † ſtricti iuris, qualis eſt emphyteuſis, in quo non receditur à verbis, & quicquid eſt omiſſum habetur pro omiſſo, nec de expreſſo ad omiſſum fit extenſio, *l. quidquid adſtringendæ*, vbi Doct. *ff. de verbor. obligat.* in quibus terminis procedit *d. dec.* 125. *par.* 2. *diverſ.* ibi enim agebatur de emphyteuſi eccleſia-
7 ſtica, in † qua maſculinum non concipit fœmininum, ne fiat præiudicium Eccleſiæ, Bald. *in l.* 2. *num.* 7. *poſt princ. C. de iur. emphyt.* vlterius dicta concluſio limitatur, quando
8 ab initio emphyteuſis † fuit conceſſa fœminæ pro ſe, & fi-
9 lijs, & nepotibus, quia à primordio tituli † poſterior firmatur euentus; vndè cum primò fuerit hæc domus locata Magdalenæ, fœminas comprehendere neceſſariò ſequitur ex ſupra deductis.

Non obſtat, quod poſtea in eodem Inſtrumento, verba illa nepotibus quibuſcumque per directam lineam deſcendentibus videantur reſtricta ad filios, & nepotes quoſcumque maſculos tantùm, ibi ad vitam ipſius D. Magdalenæ, & ſuorum filiorum, & nepotum legitimorum, & naturalium per directam lineam deſcendentium maſculorum tan-
10 tùm, † quia hæc verba non excludunt neptes natas ex Roccho filio maſculo dictæ Magdalenæ, vtpotè deſcendentes per directam lineam maſculorum, Peregrin. *de fideicom. art.* 26. *num.* 23. *& ſeqq.* Alex. *conſ.* 43. *num.* 6. *lib.* 3. quod eſt repetitum *conſ.* 53. *lib.* 6. vbi diſtinguit, quod aut agi-
11 tur de filia primi acquirentis, quæ dicitur † eſſe de deſcendentibus per lineam maſculinam, ſed initium, & caput lineæ fœmininæ, aut agitur de nepte ex filio primi acquirentis, & hæc dicitur de deſcendentibus per lineam maſculinam, cùm deſcendat ex filio maſculo, qui eſt caput lineæ maſculinæ; ideò iſtis ſororibus deſcendentibus ex Roccho
12 filio Magdalenæ conuenit dicta † diſtinctio communiter approbata *ex plurib. relatis* à Peregr. *vbi ſupra num.* 29. quibus exiſtentibus ex maſculo primi † acquirentis, non eſt finita
13 linea maſculina, neque factus locus deuolutioni, Bero. *conſ.* 77. *num.* 19. *lib.* 2. Cæphal. *conſ.* 413. *num.* 10. Menoch. *conſ.* 379. *num.* 6. *vol.* 4. Iob. Non. *conſ.* 1. *num.* 4. Gabr. *conſ.* 90. *n.* 33. *vol.* 1.

Nec Dominis viſum fuit obſtare clauſulam illam pro maſ-
14 culis, † tantùm ad hoc vt reſtringat conceſſionem, itaut fœminæ ſint penitus excluſæ, & propter mortem maſculo-
15 rum bona ſint † deuoluta ad Eccleſiam ob lineam finitam, vt firmauit Rota *in Ceſenaten. bonorum* 1. *Decembris* 1586. *coram bon. mem. Card. Pamph. & in Veneta donationis* 14. *Nouembris* 1616. *& Rom. fideicom.* 6. *Nouembris* 1617. *coram bon. mem. Buratto, & in Rauennatenſis emphyteuſis* 22. *Maij* 1620. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, quia dictæ deci-
16 ſiones loquuntur de conceſſione facta † pro ſe, filijs, & nepotibus maſculis, quæ conceſſio valdè differt à præſenti locatione, in qua non legitur verbum, *maſculis*, ſed prima formula ſtipulationis fuit concepta pro ſe, & ſuis filijs,
17 † & nepotibus legitimis, & naturalibus quibuſcumque per directam lineam deſcendentium maſculorum tantùm, tamen non releuant, quia verificantur in deſcendentibus
18 ex maſculo deſcendente à Magdalena, cùm † verbum *deſcendentium maſculorum*, regatur à verbo, *lineam*, immediatè præcedenti, non autem refertur ad verba illa *filiorum, & nepotum*, aliàs illud verbum, *tantùm*, eſſet ſuper-
19 fluum, quia ſatis eſſet, † quod fuiſſet dictum, *deſcendentium maſculorum*, non tamen ſtat ſuperfluè, ſed coarctat, & limitat conceſſionem locationis ad deſcendentes ex maſculis, & per directam lineam ad excluſionem deſcendentium ex fœminis, & nepotum ex fratribus, & ſic declarat locationem eſſe factam ad vitam nepotum, qui deſcendunt per directam lineam † maſculinam tantùm, in quibus non qua- 20
litas maſculina, ſed origo requiritur.

Quare cum Annas, & ſorores neptes Magdalenæ ex filio maſculo deſcendant per lineam maſculinam ipſis tantùm informantibus ad eorum fauorem fuit reſolutum, &c.

EMINENTISS. D. CARD. VEROSPIO.

Romana Fideicommiſſi de Longhis.

Lunæ 27. Maij 1634.

A R G V M E N T V M.

Reſoluitur in præſenti deciſione, quando hæres poſſit cogi ad faciendum inueſtimentum, iuxta teſtatoris præceptum, & quando debeat eſſe non tantùm temporale, ſed perpetuum, veluti ſi cauſa propterquam illud fuit ordinatum, ſit perpetua.

S V M M A R I V M.

1 *Dictiones illæ quolibet anno, & aliquo tempore, quid ſignificent.*
2 *Verbum*, perueniret *eſt temporis imperfecti.*
3 *Verbum*, perueniret, *in materno ſermone, quid ſignificet, & importet.*
4 *Voluntas certa, ac deliberata, ex quo non appareat, ſed potius quadam propenſio, ac quoddam quaſi principium voluntatis.*
5 *In interpretationibus dubijs ſemper poteſt recurri ad arbitrium boni viri.*
6 *De voluntate teſtatoris, quando conſtat, ea attendenda eſt.*
7 *Teſtator, ſi ordinauerit facere inueſtimentum, dum inueſtimenti cauſa eſt perpetua, ita etiam perpetuum debet eſſe inueſtimentum.*
8 *Interpretatio voluntatis teſtatoris, quæ inducit æqualitatem inter filios ſequenda eſt.*
9 *Repetitio qualitatum, & conditionum ceſſat de vno relicto ad aliud, quando ex aliqua circumſtantia apparet de cauſa non repetendi.*

* *In eadem cauſa eſt ſupra in præcedenti Tomo dec.* 31.

D E C I S I O DCCXXXVIII.

CONfirmarunt Domini in dubio, quod hodie propoſui deciſionem factam in hac cauſa coram Eminentiſſim. Cardinali Pamphilio ſub die 28. Maij anni 1618. cum ex his, quæ proponebantur pro parte hæredum Decij, ad quorum inſtantiam propoſitum fuit hoc dubium, non viſæ fuerint tolli rationes, quibus eadem deciſio nitebatur. Dubitatum enim fuit. An ex teſtamento Martini Longhi inductum fuiſſet onus fideicommiſſi reciproci tam inter Honorium, Decium, & Antonium eiuſdem Martini filios, & hæredes, quàm inter eorum deſcendentes, & firmata fuit non ſolum exiſtentia eiuſdem fideicommiſſi, ſed quia effectus eius dubij erat. An Martinus Iunior filius Honorij poſſit ex propria perſona agere ad inueſtimentum ſcutorum quinquaginta, quo grauata fuit portio Decij, reſolutum fuit in eadem deciſione, quod poſſet à Martino vigore eius fideicommiſſi peti dictum inueſtimentum, dubitatum, præterea fuit pro quo tempore intelligi deberet grauata portio Decij, an durante illius vita, an verò pro eo ſolo tempore, quo alij eius fratres viuere debebant ſimul in communione, & adminiſtrationem bonorum hæreditatis retinere debebat eorum mater, cuius arbitrio fieri debebat idem inueſtimentum; & in hac etiam parte emanauit deciſio contra Decium, quam illius hæredes potiſſimum impugnabant, & Domini hodiè confirmandam eſſe cenſuerunt; Et viſum fuit oſtendi id ex verbis teſtamenti ipſius Martini, in quibus grauabatur portio Decij; cùm enim in ijs diceretur, quod ex

  tertia

tertia parte hæreditatis, quæ ad eum perueniret conuerti de-
berent quolibet anno ſcuta quinquaginta in emptionem ali-
cuius rei fructiferæ, vt ex tali ſumma ſimul cum fructibus
ex ea prouenientibus augeretur prætium ſuæ hæreditatis, &
in caſu quo Decius ſe opponeret aliquo tempore eidem in-
ueſtimento poſſet opportunis iuris remedijs ad illud cogi à
fratribus, non poterant ea verba hanc reſtrictionem pati, vt
eſſent intelligenda, quod idem inueſtimentum finiri deberet
cum adminiſtratione matris, aut quod pro ſolo eo tempore
cenſeretur data actio fratribus Decij, vt eum cogere poſſent
ad dictum inueſtimentum, cùm contrarium ſignificarent di-
1 ctiones illæ, quolibet anno, & aliquo tempore, † quibus ſine
aliqua præfinitione temporis, vel grauabatur Decius, vel illi
prohibebatur, ne dicto inueſtimento ſe opponeret, *argum.
text. in l. ſi in ſingulos annos ff. ann. leg. & in l. firmio
26. §. vlt. in fine ff. quan. dies leg. ced. & not. ibi gloſ. in verbo
deficiente*, Bart. *in l. cum Titio 55. n. 3. ff. ad falcid. prob. tex.*
ſumpto argumento à contrario ſenſu, *in l. ſi cum præfinitione
ff. quand. dies legat. cedat.* vt declarat ibi Bart. *& in d. l. ſi in
ſingulos ff. de ann. legat.* Sim. de Præt. *de interp. vlt. vol. lib.
4. interp. 1. dub. 9. n. 59.* & facit regula adducta per eumdem
Bart. *in l. ſi iuris peritos ſub n. 2. ff. de excuſat.* quem refert Iaſ.
in l. ſufficit ff. de cond. indeb. Alex. *conſ. 213. n. 6. vol. 6.*

Neque contrarium viſum fuit ſignificare poſſe id arbi-
trium, quod fuit conceſſum matri Decij ſuper electione di-
cti inueſtimenti, ſiue etiam alia verba teſtamenti in quibus
dicebantur, vt id inueſtimentum fieri deberet de ea parte hæ-
reditatis, quæ ad Decium perueniret, cùm ex vtraque hac
qualitate, quæ fuit expreſſa in teſtamento, videretur ſemper
ſpectatum fuiſſe idem tempus, quo adminiſtratio hæredita-
tis futura eſſet apud matrem ipſius Decij. Et quidem conſi-
derabatur ab illius hæredibus verbum illud perueniret, quia
cum conceſſa illi fuiſſet à Teſtatore adminiſtratio ſuæ hære-
ditatis, quouſque Antonius communis filius, & vnus ex hæ-
redibus inſtitutis attigiſſet vigeſimum quintum annum ſuæ
ætatis, & pro eo tempore conceſſiſſet idem Teſtator Eliſa-
bettæ ſuæ vxori, ac matri Decij integrum vſumfructum bo-
norum eiuſdem ſuæ hæreditatis, dicebatur ex vi illius verbi
2 † perueniret, quod erat temporis imperfecti ſignificatum
fuiſſe in Decio etiam imperfectionem reſpectu actus acqui-
ſitionis, *iuxta not. per gloſ. in l. ſi in vendentis in fin. C. de con-
trahend. empt.* quam ſecutus fuit ibi Bald. *ſub n. 2.* Salic. *ſub
n. 11.* Verùm non viſum fuit ex hoc probari, quod talis eſſet
voluntas teſtatoris grauandi Decium pro eo ſolo tempore,
quo ipſe habere debeat ſolam proprietatem dictæ hæredita-
tis, quia verbum illud perueniret, quod materno ſermone
expreſſum à teſtatore, dicebat, *che peruerebbe*; conſiderari
3 debebat tanquam probatum de tempore, quo ipſe teſtator
adhuc viuens, atque inde Dominus ſuorum bonorum tranſ-
ferebat executionem ſuæ voluntatis in id tempus, quo ſibi
iam defuncto ſuccedere debebat, tam ipſe Decius, quàm alij
eius fratres, quos ille hæredes inſtituerat; Vndè ratio ob
quam dicebatur ex qualitate eius verbi ſignificatum fuiſſe
tempus, in quo portio Decij non tranſit in liberum illius do-
minium, tollebatur ex altera hac ratione ob quam apparebat,
quare ita conceptum fuiſſet id verbum, *arg. text. in l. 4. ff. de
adim. leg. & in l. 3. §. bonorum poſſeſſio ff. de bon. poſſ.* & ob
hanc ponderationem tradit Bald. *in d. l. in vendentis C. de
contrah. empt.* hæc aut ſimilia verba, ex quibus non videatur
ſignificari poſſe voluntas deliberata, ac certa, ſed potius
4 quædam propenſio, ac quoddam quaſi † principium volun-
tatis hanc imperfectionem deſignare ſolùm in contractibus,
non autem in vltimis voluntatibus, & probat text. *in l. Pam-
philio §. propoſitam ff. de legat.* 3. vbi id notat Bart. *& in l.
ſerui electione 5. ff. de leg. 1. ſub n. 4.* quem ſequitur ibi Caſtr.
ſub n. 3. & in conſ. 137. n. 1. in fin. par. 2. Soccin. iun. *conſil.
179. n. 5. lib. 2.* Nat. *conſ. 250. n. 5. lib. 2.*

Non etiam viſum fuit ſignificari poſſe ex arbitrio, quod
habere debebat Mater ipſius Decij ſuper electione dicti In-
ueſtimenti, quia hæc cura, quæ illi commiſſa fuit non reſpi-
ciebat ſubſtantiam obligationis, quæ futura erat ipſius De-
cij, ſed ſolum modum qui potuiſſet etiam ab alijs adimpleri,
adeout nolente illius Matre declarare genus inueſtimenti,
5 ſiue etiam ea defuncta † recurri deberet ad arbitrium boni
viri, qui ſemper potuiſſet facere eandem declarationem, vt
notatur *in l. ſi quis arbitratu ff. de verb. oblig.* & tradunt ibi
Doctores, Bartol. *ſub n. 3. & 5.* Caſtr. *ſub n. 6.* Imol. *n. 3.* Iaſ.
*n. 16. in fin. & tradit gloſ. ſæpius relata in l. ſi in vendentis C.
de contrah. empt. & in l. in perſona in verb. generaliter ff. de
reg. Iuris*, & fuit dictum *in Fauentina Pecuniaria 4. Maij
1622. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Vrbeuetana
reſciſſionis contractus 24. Ianuarij 1633. coram R. P. D. meo
Merlino.* Et quod teſtator noluerit propter hoc arbitrium
conceſſum vxori reſtringere, tempus huius inueſtimenti ad
adminiſtrationem illi relictam ſuaderi poterat ex poteſtate
data fratribus Decij, eum compellendi ad idem inueſtimen-
tum in caſu † quo ille recuſaret, cùm pro tempore quo du- 6
rante adminiſtratione Matris fuiſſent in eiuſdem poteſtate
pecuniæ hæreditariæ, ex quibus dictum inueſtimentum fieri
debebat, potuiſſet illa adimplere hanc voluntatem teſtato-
ris, neque opus fuiſſet, vt Decius ad id cogeretur à ſuis fra-
tribus.

Confirmari hæc poterant ex ratione, ob quam Teſtator
dixit ſe motum fuiſſe ad grauandam eam portionem Decij,
quæ duplex erat; Et primò apparebat conſideratum ab illo
fuiſſe beneficium ſuæ hæreditatis, vt ſcilicet ex fructibus,
qui percipi debebant ex eodem inueſtimento augeretur fi-
deicommiſſum ad fauorem ſuorum deſcendentium, & in eo-
rum defectum ad fauorem Monaſterij, quod erigi debebat
in oppido Vigium Diœceſis Mediolanenſis, ex quo teſtator
erat oriundus. Vnde ſicut perpetua erat hæc cauſa, † ita 7
etiam perpetuum eſſe debebat inueſtimentum, quod eidem
cauſæ deſeruire debebat, ex notatis per Doctores *in l. ſi qui
hæredem C. de inſtit. & ſubſt.* & per Iaſ. *ibi n. 14. in 4. limit.*
Dec. *n. 3. per text. in l. ſi quis ita legauerit ff. de cond. & de-
monſtr.* Bald. *in l. humanitatis n. 30. C. de impub. & alijs ſub-
ſtit*, & tradit Gabr. *de fideicom. concl. 8. num.* 10. Molin. *de
primog. lib. 1. cap. 6. n. 19.*

Alteram rationem conſiderauit Teſtator reſpectu perſo-
næ ipſius Decij, quia cum ille poſſideret aliqua beneficia
Eccleſiaſtica, ideò dixit ſe grauaſſe eius portionem eo onere,
quia ſcilicet commode viuere poterat ex redditibus eorum-
dem beneficiorum, & hæc quoque cauſa accipienda erat
tanquam perpetua, ſicut perpetuum erat commodum, quod
Decius percipere debebat ex eiſdem redditibus, imò hæc
coniectura tanquam inducens æqualitatem inter filios plu-
rimum conferre videbatur † ad declarationem paternæ vo- 8
luntatis, itaut tamdiù eadem coniectura durare deberet,
quamdiù vigebat ratio eius qualitatis, *arg. tex. in l. vt libe-
ris C. de collat. & in l. cum pater §. pater pluribus, n. 3. & in
l. pater filiam, n. 2. ff. de collat.* Dot. Bald. *conſ. 156. n. 1. vol.
2.* Dec. *conſ. 59. n. 3. & conſ. 122. n. 3. in fin.* Card. Mant. *de
coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 2. n. 5.*

Ex declaratione harum cauſarum ceſſare viſæ fuerunt
coniecturæ, quæ in contrarium afferebantur ab hæredibus
Decij, & illa præcipuè, in qua dicebatur, quod ea ſumma
ſcutorum quinquaginta, quæ inueſtiri debebat ex illius por-
tione intelligi deberet correſpectiua ad ſimilem quantitatem,
quam voluit teſtator ſolui debere ab vxore in impenſas
veſtium aliorum filiorum pro tempore, quo illa retinere de-
bebat eorum adminiſtrationem; Quia eæ cauſæ non pote-
rant reſtringi ab hanc diſpoſitionem, tam ſi conſideretur fa-
uor ipſius hæreditatis, cuius beneficio cedere debebat id in-
ueſtimentum, quod faciendam erat à Decio pro quo conſi-
derari poterat etiam breuitas temporis quo à Matre Decij
retineri debebat ea adminiſtratio, nempe quouſque Anto-
nius eius frater perueniret ad annum vigeſimum quintum
ſuæ ætatis, qui tempore conditi teſtamenti dicitur fuiſſe an-
norum decem, & ſeptem, quam ſi conſideretur cauſa pro-
pter quam grauatus fuit Decius hoc onere, nempe ratione
fructuum, quos ille percipiebat ex redditibus ſuorum bene-
ficiorum. Quamquam eam cauſam impenſarum, quæ fa-
cienda erat à matre in veſtibus aliorum duorum filiorum, &
fratrum Decij apparebat expreſſam fuiſſe in oratione diuer-
ſa, & in capitulo omninò diſtincto ab eo, in quo legabatur
impoſitum Decio hoc onus, † quod pariter impedimento 9
eſſe videbatur ad effectum, vt dici non poſſit, quod facta
fuerit repetitio eiuſdem temporis, *iuxt. regulam propoſitam
per gloſ. in l. in repetendis ff. de leg. 3.* cum notatis ibi per Bart.
& in l. ſeia §. Caio ff. de fund. inſtrut. & inſtrum. legat. Pereg.
de fideicom. art. 16. n. 34.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. QVEIPO.

Legioneñ. Puritatis Sanguinis.

Lunæ 26. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Sanguinis puritas quando, & ex quibus probationibus benè remaneat iuſtificata, & penitus conquaſſata, & deſtructa contraria probatione.

SVMMARIVM.

1 *de Puritate ſanguinis dicitur conſtare, ſi non doceatur de illius impuritate.*

2 *Puritati ſanguinis, & aſcendentia ius aſſiſtit, & ideò ſi quis contrarium aſſerat, grauatur onere probandi, num. 3.*

4 *Iuris præſumptio pro liquidiſſima probatione habetur.*

5 *Teſtibus Sacerdotibus pleniſſima fides eſt adhibenda.*

6 *Teſtes vicini præſumuntur informati de qualitate rerum vicinarum.*

7 *Teſtibus plenior fides eſt adhibenda ſi ſint ex primaria nobilitate loci &c.*

8 *Negatiuam, quando teſtes plenè firment.*

9 *Puritas ſanguinis probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*

10 *Fama inconcuſſa in antiquis plenè probat, quando habet originem à perſonis fide dignis, & orta eſt ex iuſtis, & probabilibus cauſis.*

11 *Et iſta doctrina maximè procedit in probatione nobilitatis, aut alterius qualitatis.*

12 *Et quando non diſcordat à præſenti ſtatu, ſed ei conuenit, prædicta doctrina non habet contradictorem.*

13 *Puritatis ſanguinis probatio, quando facilius remaneat iuſtificata.*

14 *de Iure reali, quando agitur, veluti de puritate, & nobilitate ſanguinis, tunc ſententia lata inter duos facit ius quoad omnes.*

15 *Sanguinis iura, ſunt realia, naturalia, & perpetua omnibus, quos tangit.*

16 *Sententia ſuper puritate ſanguinis ad fauorem vnius lata, omnibus prodeſt de eodem genere.*

17 *Puritas, & nobilitas ſanguinis benè probatur quando aliqui ex eodem genere, & origine habuerunt officia, ad quæ nonniſi ſanguine puri admittuntur.*

18 *Res inter alios acta, alijs præiudicare, vel nocere, vel prodeſſe non ſolet.*

19 *Sed iſta regula non procedit in ſententia in cauſa ſtatus, cùm legitimo contradictore agitata.*

20 *Res iudicata magnam inter omnes præſumptionem inducit.*

21 *Sanguinis impuritas probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*

22 *Teſtes, qui non concludunt, non releuant.*

23 *Teſtes non probant famam, ſi omnes deponunt de auditu ab vno.*

24 *Fama originem habere debet à duobus ſaltem viris fide dignis.*

25 *Teſtes deponentes ſuper fama, ſi tractatur de negotijs grauibus requiritur, quod atteſtent, ſe audiuiſſe à maiori parte populi.*

26 *Teſtes deponentes ſuper fama, debent reddere rationem ſui dicti per ſenſum corporis, veluti, quia audiuerunt à maiori parte populi.*

Et debent dicere à quibus traxit originem, & exprimere cauſas ex quibus populus fuit inductus ad ſic credendum.

27 *Puritatis, & impuritatis ſanguinis qualitas ſenſu corporeo non percipitur, ſed intellectu tantum cognoſcitur.*

Et ideo teſtis ſuper hoc deponens etiam non interrogatus rationem reddere debet.

28 *Fama non eſt antiqua, ſi non ſit centum annorum.*

29 *Fama recens, & præſertim quæ poſt motam litem ortum habuit non releuat.*

30 *Fama dicitur vana populi vox, & falſus rumor vulgi.*

31 *Teſtis inimicus non probat.*

32 *Amicus, ſeu domeſticus inimici mei non admittitur contra me ad teſtificandum.*

33 *Teſtis, & iudicis officio, quis fungi non poteſt.*

34 *Fama, ſi habuit initium vitioſum non releuat.*

35 *Fama, vt fidem faciat à fide dignis, & omni exceptione maioribus originem trahere debet.*

36 *Verba in rixa, & controuerſia dicta, tamquam calore iracundiæ emanata, non ſunt attendenda.*

37 *Mulier aut amat, aut odit, nihil datur medium.*

38 *Vindicta nemo magis gaudet, quàm fœmina.*

39 *Teſtes deponentes ſuper fama vt probent requiritur etiam, quod etiam ipſi acquieuerint dictæ famæ, & veram eſſe credant.*

40 *in Probationum concurſu illa præferenda venit, quæ eſt pro puritate ſanguinis.*

DECISIO DCCXXXIX.

CVm ſanguinis puritas ex integro latere materno per D. Antonium de Bonal & Azeuedo matrem Don Franciſci Vacca Bonal de Mayorga, & ex aſcendentia paterna per D. Mariam Vacca matrem Didaci Vacca, & auiam paternam dicti Franciſci eſſet omninò inconcuſſa certa, & indubitabilis, & difficultas tantùm reſtringeretur ad aſcendentiam paternam ex parte, & origine dumtaxat generis de Mayorga; propoſui dubium, An Statutum Cathedralis Eccleſiæ Legionenſis ſuper puritate ſanguinis admittendorum ad Canonicatus & Præbendas eiuſdem Eccleſiæ obſtaret D. Franciſco Vacca Bonal de Mayorga; & Dominis nemine diſcrepante viſum fuit non obſtare, & conſtare de eiuſdem Franciſci ſanguinis puritate, etiam reſpectu generis, & aſcendentiæ de Mayorga. Nam vt eiuſdem Eccleſijs Statuti vigor excludatur † ſat eſt de ſanguinis impuritate non conſtare, 1 prout in alijs Eccleſijs Hiſpaniarum ſimile Statutum habentibus, multoties reſoluit Rota, *vt in dec.* 163. *n.* 31. *p.* 1. *rec.* vbi in ſpecie de Statuto Eccleſiæ Legioneñ. *& dec.* 182. *n.* 4. *eadem par.* 1. *& dec.* 186. *n.* 1. *&* 2. *par.* 1. *diuerſ.* Mantic. *dec.* 274. *n.* 1. & coram ſan. mem. Greg. *dec.* 298. *n.* 1. *&* 455. *n.* 2. *vbi add. latè n.* 15.

Impuritas autem eiuſdem generis, & proſapiæ de Mayorga non ſolum pro parte Capituli non probatur, ſed contrarium patet, tum ex iuris præſumptione, † quæ aſſiſtit puritati generis, & aſcendentiæ prædictæ de Mayorga, *cap. vlt. de præſ. cap. qualiter, & quando, de accuſat. l. merito ff. pro ſoc.* & pluries reſoluit Rota, & ratione optima confirmat *dec.* 167. *n.* 4. *par.* 1. *rec.* & coram ſan. mem. Greg. *dec.* 498. *n.* 1. *vbi add.* refert alias plures deciſiones Rotales, & ex hac Iuris præſumptione etiam in Capitulum onus probandi † impuritatem transferri, notat tex. *in l. vltima in princip. ff. quod met. cauſ. l. ſiue poſſidetis C. de probat. l. ſi filius ff. eodem tit. l. etiam C. de Iur. dot. l. filium eum definimus ff. de ijs qui ſunt ſui, vel alien. Iur.* nam Iuris præſumptio pro liquidiſſima † probatione habetur, *l. licet Imperator ff. de leg.* 1. *l. ab ea parte ff. de probat. cap. quia veriſimile, de præſ.* & docet Bart. *in l. in illa, in fine ff. de verb. oblig.* & poſt multos, Couar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 1. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *cap.* 4. *ex n.* 3. Surd. *conſ.* 1. *n.* 39. Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 39. *&* 40. Rota *dec.* 496. *n.* 2. *par.* 2. *rec.* & coram ſanct. mem Greg. *dec.* 498. *n.* 2.

Tum etiam probatur ex depoſitione quadraginta trium teſtium, qui fuerunt in hac cauſa examinati per Commiſſarium Capituli, qui omnes ſpecificè deponunt de genere, & aſcendentia de Mayorga dicti Franciſci, & de eius ſanguinis puritate per publicam vocem & famam, quorum octo ſunt Sacerdotes, quatuor ſunt Canonici, Archidiaconi, & præbendati eiuſdem Eccleſiæ Legionen. & Incolæ, ac originarij eiuſdem Ciuitatis quorum fides pleniſſima † eſſe debet, tum 5 propter dignitatem Sacerdotalem, *gloſ. in cap. Monachus* 77. *diſt.* Soccin. iun. *conſ.* 31. *n.* 30. *lib.* 2. Crauett. *conſ.* 267. *num.* 1. Gabr. *de teſtib. concluſ.* 4. *num* 40. Rota coram ſanct. mem. Greg. *deciſ.* 351. *num.* 10. Tum quia vicini cùm † præſumantur plenè informati, *l.* 1. §. 1. ibi, *aut ex* 6

X 4 *exi-*

exiſtimatione circumcolentium ff. de fluminibus, *d. l. filium*
in fin. ff. de his qui ſunt ſui, *vel alien. Iur. l. ſi vicinus C. de*
nupt. cap. poſtquam, *de elect.* Bart. *in l.* 1. *ex nu.* 15. *ff. de reb.*
cred. & ibi Alber. *num.* 6. & Fulgoſ. *num.* 29. & compluri-
bus relatis Farinac. *de teſtib. q.* 70. *cap.* 6. *ex n.* 164. Cabedo
dec. 73. *num.* 11. & in terminis ſimilis Statuti, Oyeda *de in-*
compatib. benef. par. 1. *cap.* 23. *num.* 148. Lara *de Ca-*
pell. lib. 2. *cap.* 4. *num.* 25. *&* 26. & cum magna pars horum
7 teſtium ſint etiam † ex primaria nobilitate eiuſdem loci, vl-
tra quod ſunt ciues, & originarij illius, propterea maior fi-
des adhibenda venit, *l. teſtium in princ. ff. de teſtib.* præſer-
tim dum omnes ab ipſo Capitulo, & eius Commiſſarijs in-
ducti ſunt. Idque eorum perſonis nihil obijci poteſt, *l. ſi*
quis teſtibus, & ibi Bart. Bald. & cæteri Doct. *C. de teſt. cap.*
vltimò §. item ſi quis teſtibus 4. *q.* 3. Gramm. *deciſ.* 34. *nu.* 12.
Crauet. *conſ.* 188. *n.* 5. & in terminis ſimilis Statuti, Mantic.
deciſ. 274. *num.* 1. & conſiderarunt Domini, quod non ſo-
lum iſti teſtes in eorum dictis concludunt pro puritate, & fa-
ma publica generis, & aſcendentiæ de Mayorga, ſed etiam
concludunt pro negatiua impuritatis optimam reddentes ra-
tionem, quia alter eſſe non poſſet quin ſciuiſſent, & audi-
uiſſent à ſuis parentibus maioribus, & conuicinis, propter
8 notitiam plenam omnium † memorabilium illius Ciuitatis,
quomodo negatiuam plenè probari firmat *gloſ. in §. hinc no-*
bis in authent. de hered. & falcid. quam Ang. ibi communi-
ter approbatam dicit Caſtr. *in l.* 1. *num.* 22. *ff. de rebus cred.*
Gabr. *dicta concl.* 4. *num.* 2. *de teſtib.* & compluribus relatis,
Farinac. *de teſtib. q.* 67. *n.* 222. Rota coram San. mem. Greg.
dec. 325. *num.* 4.

Certiſſimum autem eſt in Iure, ſanguinis puritatem pro-
9 bari per teſtes deponentes de publica voce, † & fama, vt
multoties reſoluit Rot. *dec.* 167. *n.* 49. *& deciſ.* 494. *num.* 4.
par. 1. *recent.* & coram San. mem. Greg. *d. deciſ.* 498. *n.* 4.
& compluribus relatis, Guttier. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 14. *nu.* 33.
10 cum in antiquis fama † inconcuſſa plenè probet, quando
habet originem à fide dignis, & orta eſt ex iuſtis, & pro-
babilibus cauſis, Bart. *in l. de minore §. plurimum num.* 15. *ff.*
de quæſtion. & ibi Hippol. *num.* 108. Valaſc. *conſult.* 187. *n.* 8.
& poſt multos Garz. *de Hiſpan. nobil. gloſ.* 18. §. 1. *ex num.* 6.
tex. in cap. vt parentela 35. *quæſt.* 6. *l. ſi arbiter ff. de probat.*
Farinac. *in prax. crim. q.* 47. *ex num.* 101. quæ doctrina ma-
11 ximè † procedit in probatione nobilitatis, & puritatis, aut
alterius qualitatis ſecundùm *tex. in l. prouidendum C. de poſtul.*
vbi not. Bald. Tiraq. *de nobil. cap.* 37. *num.* 84. cum alijs
per Farinac. *vbi ſupra*. Et quando non diſcordat à præſenti
12 ſtatu, ſed ei conuenit, prædicta † doctrina non habet con-
tradictorem, ex Abb. *in cap. veniens il* 1. *de teſtib.* Rip. *in l.*
rem quæ nobis in fin. de acquir. poſs. Corn. *conſ.* 26. *lib.* 4. Socc.
conſ. 194. *in fin. lib.* 2. vt refert Garz. *in dicto §.* 1. *ex num.* 8.
Guttier. *vbi ſupra n.* 34.

Quæ eò magis procedunt, dum D. Franciſcus Vacca-
13 Bonal de Mayorga eſt in ſtatu, & quaſi poſſeſſione † purita-
tis ſanguinis ratione generis, & deſcendētiæ de Mayorga, cū
ex eodē genere, familia, proſapia, & cognatione de Mayorga
extiterint tres perſonæ inſignitæ habitu militari Diui Iacobi,
& alter fuerit inſignitus habitu militari Sancti Ioannis Hie-
roſolymitani, & alij duo ſint familiares Sanctiſſimæ Inqui-
ſitionis Hiſpaniarum, quibus puritatis, & nobilitatis Infor-
mationes factæ fuerunt in Ciuitate Legionenſi, & Aſtori-
cenſi, & eſſe conſanguineos dicti Franciſci, & ab eodem
ſtipite per genus de Mayorga deſcendere deponunt qua-
tuordecim teſtes, quorum maior pars refert gradum con-
ſanguinitatis, & interfuit prædictis probationibus, & etiam
alij duo eiuſdem generis de Mayorga, & coniuncti intra
quartum gradum dicto Franciſco per idem genus de Mayor-
ga, fuerunt Confratres Confraternitatum S. Iſidori, & de
Capellanis in Ciuitate Legionenſi, in quibus viget, & ob-
ſeruatur ſimile puritatis Statutum, vt inter alios deponit
Don Aluarus de Villafante teſtis 127. qui prædictarum Con-
fraternitatum Confrater exiſtit, & tamquam Notarius In-
quiſitionis interfuit plurimarum Informationum, atque ita
eſt plenè inſtructus de huiuſmodi qualitatibus, vt ipſe depo-
14 nit, & in cauſa ſtatus, † quando agitur de Iure reali, ve-
luti de puritate, aut nobilitate ſanguinis, ſententia lata in-
ter duos facit Ius, quoad omnes, iuxta *regul. text. in leg. in-*
genuum ff. de ſtat. homin. & ibi gloſ. Bart. & Doct. *l.* 1. *§. fin.*
l. 2. *&* 3. *in princ. ff. de liber. agnoſ.* Couar. *pract. cap.* 13. *n.* 5.
Pinell. *in l.* 1. 3. *par. num.* 50. *C. de bon. matern.* Parlador. *lib.*
2. *rer. quotid. cap. fin.* §. 1. *num.* 1. Soliſ. *de cenſib. lib.* 3. *cap.*
2. *num.* 4. latè Gonzal. *ad* 8. *regul. Cancell. gloſ.* 9. §. 1. *ex n.*
84. & ſimilia Statuta puritatis conſiderauit Rota *deciſ.* 271.
num. 2. *par.* 2. *recent.* & coram ſanct. mem. Gregor. *deciſ.*
486. *num.* 9. & agens de nobilitate ſanguinis, Garz. *de no-*
bilit. gloſ. 6. *num.* 48. cum iura ſanguinis ſint realia, natu-
ralia, & perpetua † omnibus quos tangit, *l. qui aliena §.* 15
fin. ff. de neg. geſt. l. Iura ſanguinis ff. de reg. Iur. ideò immu-
tabilia §. *final. Inſtit. de iur. nat.* & ſententia ad fauorem
vnius lata † omnibus prodeſt, vt not. Angel. *in dicta authen.* 16
vt liceat matri, & auiæ §. ad hæc, cum alijs per Garz. *vbi*
ſupra, & in terminis Statuti Legionenſis notauit Rota *dec.*
68. *num.* 14. *coram D. meo Decano*, Rot. *deciſ.* 494. *num.* 5.
par. 1. *recent.* Mohed. *deciſ.* 8. Achill. *dec.* 5. *de ſent. & re iu-*
dic. Creſcent. *dec.* 18. *de probat.* & optimè Sanct. mem. Greg.
dicta deciſ. 498. *num.* 9. & eſſe optimum modum probandi
nobilitatem, † & puritatem ſanguinis, quando oſtenditur 17
deſcendentes ab eodem genere, & origine habuiſſe officia,
ad quæ nonniſi nobiles, & puri ſanguinis admittuntur, mil-
lies notauit Rota vt apud Cæſ. de Graſſ. *dec.* 2. *num.* 1. *verſ.*
quarto qui fil. ſint legit. Seraph. *dec.* 297. *num.* 4. Rota *deciſ.*
176. *num.* 7. *par.* 1. *recent. & dec.* 248. *poſt ſecundum vol.*
conſil. Farinac. Licet enim res inter alios acta alijs † præiu- 18
dicare, aut prodeſſe non ſoleat, *l. vnica C. inter alios act.*
l. vnica C. quibus res iudic. non noc. l. ſæpè ff. de re iudic. l. ſi
vnus 27. *§. ante omnia ff. de pact.* non procedit hæc regula in
cauſa ſtatus cum legitimo contradictore agitata, iuxta tex.
in d. l. ingenuum, *& Doct. ſupracitatos*. Maximè quia quæ-
libet res iudicata magnam † inter omnes præſumptionem 19
inducit, gloſ. Bart. & Doct. *in l. ſi duo Patroni ff. de iur. iur.*
Alex. *in d. l. ſæpè num.* 70. Couar. *pract. cap.* 12. *num.* 4. &
omnia acta, & inſtrumenta authentica ipſum factum inter
omnes probare, & huius probationis intuitu † prodeſſe illis 20
qui in ea cauſa, vel negotio interfuerunt, receptum
eſt communiter, iuxta text. *in l. geſta ff. de re iudic.*
Bart. *in l.* 2. *num.* 12. *C. de eden.* quam ibi ſequuntur
Bald. *n.* 18. Alex. *n.* 14. Felin. *in cap. cauſam quæ il* 2. *n.* 25.
de teſtib. Couar. *pract. cap.* 20. *in fin.* Surd. *conſ.* 429. *n.* 42.

Impuritas autem ſanguinis dicti Franciſci nullo modo
† probatur per Capitulum, licet enim probari poſſit 21
per teſtes deponentes de fama, & auditu, *iuxta gloſ.*
in l. 1. *ff. de probat.* Alphonſ. à Caſtro *de iuſt. hæretic.*
punit. lib. 1. *cap.* 7. Gutier. *lib.* 3. *pract. cap.* 14. *num.* 17.
Azeued. *lib.* 6. *recopil. tit.* 2. *in rubr.* Salyc. *in prax. crim.*
eccleſ. cap. 23. *num.* 20. Lara *de capellan. lib.* 2. *cap.* 4.
num. 14. Oyed. *de incomp. benef. par.* 1. *cap.* 23. *num.* 140.
huiuſmodi fama impuritatis ex genere, & aſcendentia
de Mayorga, vel alio latere contra dictum Franciſcum
probata non extat, cùm ex depoſitionibus quatuor te-
ſtium, quibus dumtaxat Capituli intentio poſſe niti vide-
tur, nullo modo probetur; Nam Doctor Antonius Cen-
teno Canonicus Legioneñ. qui eſt teſtis 22. quamuis de-
ponat de fama, & opinione impuritatis dicti Franciſci,
nullum tamen reddit auctorem niſi proprium parentem
iam mortuum, & quod in quadam diſcordia, & rixa inter
Patrem Franciſci, & quemdam Notarium Ciuitatis Le-
gioneñ. habita à quadraginta annis in circa, Didacus Pater
Franciſci fuit notatus de impuritate à prædicto Notario,
quodque contra eiuſdem Franciſci puritatem ortus eſt
rumor quidam poſtquam Bullas ſui Canonicatus Capitulo
Legioneñ. præſentauit. Claudius verò Garzia de Rebol-
ledo teſtis 86. quamuis aſſertiuè deponat de impuritate Fran-
ciſci, nullum tamen reddit auctorem niſi proprium paren-
tem iam mortuum, neque aliam rationem, præterquam
quod audierat fuiſſe aliàs tractatum de matrimonio contra-
hendo inter certam conſanguineam Franciſci, & quemdam
cognatum ſuum, neque habuiſſe effectum, ex eo quod or-
tus fuit rumor de impuritate dictæ conſanguineæ: Et Cruz
Arias teſtis 128. Oppidi de Mirantes, & ſi de opinione, &
fama impuritatis Franciſci deponat, nullam tamen reddit
rationem neque auctorem; Et Franciſcus Lopez Martinez
Canonicus Aſtoricen. audiuiſſe ſuſurrum, & murmur de
impuritate ſanguinis generis de Mayorga illius Ciuitatis, &
quòd D. Rodericus de Mayorga miles S. Iacobi in illa Ciui-
tate Aſtoricen. non erat purus ſanguine, & quod ad obti-
nendum habitum Diui Iacobi fuerat opus diſpenſatione Re-
gia, cuius rumoris, & auditus nullum reddit auctorem, ne-
que rationem aliquam, & tandem concludit neſcire, an
illud murmur contra illos de genere de Mayorga, an verò
contra genus, † & proſapiam de Aſtorga ortum fuerit, vn- 22
de eius depoſitio nihil concludit iuxta regulam tex. *in l. neque*
natalis, *C. de probat.*

Eadem-

Eademque ratione prædicta probatio coadiuuari non po-
teſt ex teſtimonio Petri Centeno Canonici Legionenſis de-
ponentis de impuritate Franciſci ſub conditione ſi genus de
Mayorga trahit originem ab illa de Villa Maſian, aut à Villa
de Valderas, à quibus locis dictus D. Franciſcus nullum
originem trahit, neque de tali origine aliquis teſtis deponit,
ex quibus propterea teſtibus fama impuritatis Franciſci pro-
bata non remanet, quia nullus eorum reddit auctorem præ-
23 ter vnum, † ideòque viget regula *text. in cap. licet ex qua-*
dam 47. ibi, *non vtique ab vno, cùm non ſufficeret ille ſi vine-*
ret, ſed duobus ad minus, de teſtib. cùm à duobus ſaltim fi-
24 de dignis debeat † fama originem trahere, vt ibi traditur,
& notarunt Gloſſ. Abb. & Doct. Ruin. *conſ.* 52. *n.* 7. *lib.* 5.
Maſcard. *concluſ.* 749. *num.* 17. neque atteſtantur audiuiſ-
25 ſe † à maiori parte populi, prout in negotijs grauibus exi-
gitur, Bart. *in l. de minore §. plurimum num.* 20. *ff. de quaſt.*
Caſſad. *dec.* 3. *n.* 1. *de probat.* Mantic. *de contr. lib.* 23. *tit.* 5.
num. 9. Maſcard. *poſt multos concluſ.* 749. *num.* 2. *&* 9. San-
chez *de matrim. lib.* 2. *diſp.* 46. *num.* 16. *verſ. quarta eſt*,
neque reddunt cauſam ſcientiæ, & dicti ſui, prout requiri-
tur, Maſcard. *vbi ſupra num.* 11. ibi, *nam eo caſu niſi red-*
26 *dant rationem dicti ſui per ſenſum corporis, ſui veluti, quia*
audiuerunt à maiori parte populi, & dicant à quibus traxit ori-
ginem, & exprimat cauſas ex quibus populus fuit inductus ad
ſic credendum, non probant, poſt Ruin. *conſ.* 158. *num.* 23.
lib. 3. Alexan. *conſ.* 150. *lib.* 1. Maſcard. & Sanch. *vbi ſupra*
Oyed. *dicto cap.* 23. *num.* 140. Nam cùm qualitas puritatis,
27 vel impuritatis ſenſu corporeo non percipiatur, † ſed intel-
lectu dumtaxat cognoſcatur, teſtis etiam non interrogatus
rationem ſui dicti concludentem reddere debet, Bart. *in l.*
ſolam n. 3. Bald. *n.* 1. Salyc. *n.* 2. Caſtr. *n.* 6. *C. de teſtib.* Rota
coram ſan. mem. Greg. *dec.* 325. *n.* 3. & cum pluribus rela-
tis Farinac. *de teſtib. q.* 70. *n.* 6.

Præſertim quia prædicta fama, de qua teſtificatur, non
28 eſt temporis antiqui, ſcilicet † centum annorum, prout exi-
gitur, Curt. ſen. *conſ.* 82. *n.* 11. Menoch. *conſ.* 345. *nu.* 41.
Mantic. *d. tit.* 5. *num.* 10. cum fama recens, & præcipuè,
29 quæ † poſt litem conteſtatam incœpit, nullius ſit momenti,
d. cap. licet ex quadam, ibi, *& ante litem motam, de teſtib.*
30 quia ea fama dicitur potius vana † vox vulgi, vel falſus ru-
mor populi, *cap. qualiter il* 2. *de accuſ. & ibi gloſ. verb. &*
inquirendum, cap. in cunctis 11. *q.* 3. *& ibi gloſ. ver. maledi-*
corum, Maſcard. *de probat. concluſ.* 748. *num.* 8. Valaſc. *con-*
ſult. 177. *num.* 8. Mantic. *dec.* 174. *num.* 9. *in fin.* Rot. *deciſ.*
494. *num.* 15. *& deciſ.* 167. *num.* 29. *par.* 1. *recent.* Sanchez
lib. 2. *diſput.* 46. *num.* 6. & ex his corruunt teſtimonia
deponentium de quodam murmure, & ſuſurro orto contra
puritatem Franciſci poſt præſentationem litterarum Apo-
ſtolicarum, de quo deponunt dictus Antonius Centeno te-
ſtis 22. Et Petrus Centeno Canonicus Legionenſis teſtis 5.
& 124. 127. 101. & 92. necnon alij teſtes Canonici eiuſdem
Eccleſiæ, qui omnes deponunt de rumore orto poſt Bulla-
rum præſentationem, & præter teſtes 5. & 22. omnes te-
ſtantur ſe exiſtimaſſe rumorem illum eſſe falſum, eo quod
cenſent aſcendentiam Franciſci eſſe puram, & de eodem
rumore, & eius falſitate deponunt duo Canonici eiuſdem
Eccleſiæ Legioneñ. aſſerentes audiuiſſe iſtum rumorem in-
ter aliquos Canonicos eiuſdem Eccleſiæ, & quod omnes
cenſebant eſſe quid irriſorium, & ſine fundamento, qui
ſunt Doctor Don Rodericus Cabral Archidiaconus Legio-
neñ. & licentiatus Alphonſus de Roxas Canonicus eiuſdem
Eccleſiæ teſtis 17. & 124. ac alij de quibus ſupra, de quo ru-
more poſt Bullarum præſentationem, & eius falſitate
etiam deponunt D. Antonius Pimentel de Quiñonas Ciuis
Legionenſis teſtis 26. & D. Ferdinandus de la Bandera teſtis
28. qui deponit fuiſſe præſentem rixæ habitæ ab hinc 40.
annis inter Didacum patrem Franciſci, & quemdam No-
tarium, & ſcire nihil contra puritatem dicti Franciſci di-
ctum fuiſſe, ex quo etiam corruit teſtimonium Antonij
Centeno Canonici Legioneñ. quod etiam alio vitio laborat
orto ex inimicitia capitali inter patrem eiuſdem An-
tonij, & Didacum patrem Franciſci, de qua inimicitia de-
ponit teſtis 127. à quo prædictus rumor originem, & prin-
cipium ſumpſiſſe videtur, vt apparet ex depoſitione ferè
omnium Canonicorum, qui dicti rumoris eumdem Anto-
nium reddunt auctorem, prout etiam eodem morbo labo-
rat teſtimonium Crucis Arias, qui eſt teſtis 128. propter ri-
xam magnam inter ipſum, & Franciſcum habitam in Op-
pido de Madrid, de qua deponit de viſu, & auditu Petrus
31 Aluarez Alphonſus Canonicus Legioneñ. † teſtis 126.
Ideò eorum teſtimonium fidem non facit, ſecundum text.
in authent. ſi teſtis, C. de teſtibus & cum pluribus relatis
agens de his ſtatutis tradit Oyeda *in d. cap.* 23. *num.* 149. do-
cens iſtam doctrinam etiam procedere in amico, ſeu do-
meſtico † inimici, vt ſit à teſtimonio repellendus, vt *not.* 32
in cap. repellantur, & in cap. cum oporteat de accuſat. &
not. Scriben. in l. liberi, C. de inoffic. teſtam. Ideò dicti
Antonij Centeno teſtimonium propter inimicitias paternas
fide carere debet, & eo maximè, quia fuit vnus ex Iudicibus
Capitularibus huius cauſæ in Capitulo Legioneñ. nec potuit
Iudicis, & † teſtis officio fungi, eaque ratione eius teſtimo- 33
nium eſt nullius momenti, ſecundùm Bart. *in l. ne in arbitris*
n. 6. Bald. *num.* 7. Alber. *num.* 1. Salyc. *num.* 3. *ff. de arbitr.*
Abb. *in cap. cum à nobis n.* 2. Felin. *n.* 6. *de teſtib.* & pluribus
relatis, Maſcard. *de probat. concl.* 124. *num.* 2. Farinac. *de te-*
ſtib. q. 60. *ex num.* 89. Et hac etiam ratione dicta omnium
Canonicorum eiuſdem Eccleſiæ Legioneñ. nullius momen-
ti, & fidei cenſeri debent, prout ſimiliter rumor ortus con-
tra puritatem dicti Franciſci poſt Bullarum præſentationem
originem trahens a dicto Canonico Antonio Centeno, ſe-
cundùm dicta ferè omnium teſtium in conſideratione eſſe
non debet propter initium † vitioſum, quia fama, vt fidem 34
faciat à fide dignis, & omni exceptione maioribus, † origi- 35
nem trahere debet, ſecundùm text. *in d. cap. licet ex qua-*
dam, ibi, *ſed à fide dignis, & omni exceptione maioribus,*
de teſtibus, Bart. *in d. l. de minore §. plurimum num.* 15. Oſaſc.
deciſ. 101. *num.* 17. Afflict. *dec.* 337. *num.* 2. Maſcard. *dicta*
concl. 849. *n.* 14. & hæc teſtium qualitas debet ſpecificè pro-
bari, vt tradit Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 30.

Et eodem iuris fundamento euaneſcunt quædam verba
iniurioſa dicta à quibuſdam Monialibus Monaſterij de Ot-
tero contra alias Moniales eiuſdem Monaſterij deſcenden-
tes ex genere de Majorca per quæ notabantur de ſanguinis
impuritate, vt apparet ex depoſitione quatuor Monialium
eiuſdem Monaſterij, quæ omnes conueniunt dicta verba
in † quadam rixa, & controuerſia inter illas orta iracundiæ 36
calore dicta fuiſſe prout præſumitur ex fœmineo ſexu, nam
mulier, aut † amat, aut odit, nihil datur tertium, vt tra- 37
dit Petr. Greg. *lib.* 22. *ſintagm. cap.* 13. *nu.* 1. & Iuuenalis
ſatyr. 17. ibi, *vindicta † nemo magis quàm fœmina gaudet*, 38
& proſequitur Decian. *tract. crimin. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 7.
prout omnes dictæ quatuor Moniales fatentur, quia depo-
nunt pleniſſimè ad fauorem puritatis D. Franciſci, & dicta-
rum Monialium. Ideò ex dictis verbis, & ex prædicto ru-
more fama generari non potuit, cùm probet originem ab
antiquo tempore, & à perſonis fide dignis, & quod de ea
† deponentes ſint omni exceptione maiores ex ſupra dedu- 39
ctis, vlterius requiritur, quod acquieuerint prædictæ famæ,
& veram eſſe credant, Abb. *in cap. licet ex quadam num.* 3.
ff. de teſtib. & poſt multos relatos Oyeda *in d. cap.* 23. *n.* 140.
verſ. quarto, Menoch. *conſ.* 60. *n.* 21. Sanchez *d. diſp.* 46.
num. 16. *vltima conditio eſt*, ex quo etiam fundamento te-
ſtimonia omnium ferè Canonicorum Eccleſiæ Legioneñ. de-
ponentium in hac cauſa dicto D. Franciſco officere non poſ-
ſunt, ſiquidem poſt relatum ab ipſis prædictum rumorem
ortum poſt Bullarum præſentationem, deponunt pleniſſimè
ad fauorem puritatis Franciſci, etiam ex genere, & deſcen-
dentia de Majorca, & dicto rumori non acquieſcunt, imò
deponunt, quod non obſtante prædicto rumore tenent, &
habent, & prout ſemper habuerunt dictum Franciſcum eſſe
nobilem, & purum ſanguine abſque macula, & nota ali-
qua impuritatis.

Quapropter cùm ex dictis teſtibus fama impuritatis non
reſultet, non eſt neceſſe recurrere ad communem doctrinam
ſæpiſſimè à Rota receptam, quæ docet † in concurſu pro- 40
bationum præferendam eſſe probationem pro puritate, Rot.
deciſ. 167. *num.* 27. *& deciſ.* 182. *num.* 9. *par.* 1. *rec.* Oyeda
in d. cap. 23. *num.* 143. *&* 146. Lara *de capell. lib.* 1. *cap.* 4.
ex num. 35.

Et ita Franciſco ſolum informante parte Capituli ſæpius
citata, & informare renuente fuit reſolutum.

REVERENDISS. MERLINO.

Ferratien. Spolij.

Lunæ 25. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

In Spolijs, aliiſque interdictis non fit condemnatio ad fructus reſtituendos, niſi à die litis conteſtatæ præterquam in ſpolio violento, & attentato. Spolium quando non dicatur violentum. Mala fides in poſſeſſore vt excludatur, ſufficit omnis temeraria, & beſtialis cauſa. In donatione ſe fundans tenetur exhibere donationem validam etiam cum ſolemnitate extrinſeca.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, quamuis qui ſuccumbit intra legitima tempora non appellauerit.*

2 *in Spolijs, & alijs interdictis non fit condemnatio ad reſtitutionem fructuum, niſi à die litis conteſtatæ, preterquam in ſpolio violento, & attentato, n. 5. Et hæc eſt verior, & receptior opinio.*

Eamque Rota perpetuò amplexa eſt, n. 3.

4 *Benintend. dec. 93. n. 11. reijcitur.*

6 *Spolium non dicitur violentum, quando vis nulla illata eſt, neque metus, & non fractura commiſſa, nec alius actus hoſtilis.*

7 *Attentati vitium, & violentia ceſſat, quando aliquid geritur de mandato Iudicis, peractoque iudicio, nec alia lite pendente.*

8 *Poſſeſſionem rei alienæ apprehendens hoc caſu condemnatio fructuum fieri poteſt à die commiſſi ſpolij.*

9 *Mala fides ad effectum reſtituendi fructus, debet eſſe euidentiſſima, itaut nulla intret excuſatio, nullaque ratione velari poſſit.*

Mala fides vt excludatur, ſufficit qualibet cauſa, etiam temeraria, & beſtialis, & qualis qualis occaſio poſſidendi, n. 9.

10 *Poſſeſſionem apprehendens authore Pretore dicitur eſſe in bona fide.*

11 *Mala fides euidentiſſima, vt in poſſeſſore inducatur, non rectè infertur à poſſeſſione anteriori ad poſteriorem, & n. 30.*

12 *Præſumptio ſtat pro Iudice, & exequutore, & n. 32. & 33.*

13 *Executor præſumitur, quod fecerit diligentias ad rectè exequendum ſuum officium.*

14 *Vir integer non præſumitur locaſſe, & exegiſſe penſionem ex fundo cuius alter nactus eſt poſſeſſionem.*

15 *Poſſeſſor vt non condemnetur in fructibus ante litem motam, in eo, non requiritur bona fides, ſed ſufficit abeſſe malam, & n. 16.*

17 *Exceptio non iuris ſi notoria eſt, admittitur etiam in iudicio ſpolij.*

18 *Donationes, quando fiunt Ferrariæ ſunt denuncianda Gabellarijs, alias nullæ, inualidæ, & nullius roboris ipſo iure ſunt, n. 19.*

20 *Negatiua rerum probatur ex reuolutione librorum.*

21 *Donatione, ſi quis nitatur, tenetur exhibere donationem validam, etiam cum ſolemnitate extrinſeca.*

22 *Statut. Ferrariæ lib. 2. cap. 98. quibus acquiſitionibus reſiſtat, & n. 34. & 40.*

23 *Statutum prohibens, ne fiat translatio bonorum in certas perſonas, illas reddit incapaces etiam reſpectu poſſeſſionis, & n. 42.*

24 *Facta non præſumuntur.*

25 *Donatio ſi dicatur facta ex mera liberalitate donantis, ex hoc excluditur alia cauſa.*

26 *Cauſa publica eſt præferenda priuato bono.*

27 *Poſſeſſio in iudicio ſpolij eſt concludenter probanda.*

28 *Donationis contractus ſi ſit nullus, nullius roboris erit clauſula*, conſtituti.

29 *Clauſula*, conſtituti, *non probatur ex ſcriptura, cui fides à ſtatuto dempta eſt.*

Iuramentum non probatur per ſcripturam quoties ſtatutum illi fidem adimit, n. 29.

31 *Poſſeſſionis continuatio non præſumitur, quando adeſt validior præſumptio in contrarium.*

35 *Poſſeſſio merè inſtrumentalis non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione.*

36 *Et hoc caſu ſufficit allegare poſſeſſionem tertij.*

37 *Locationum inſtrumenta, contra tertium abſque actuali perceptione fructuum, non probant.*

38 *Quietantia continentes ſimplicem confeſſionem de recepto, non probant poſſeſſionem contra tertium.*

39 *Poſſeſſio capta alio exiſtente in poſſeſſione auctoritate Iudicis, non ſuffragatur.*

40 *Poſſeſſionis, quando quis eſt incapax, certè ei non competit reintegratio ad d. poſſeſſionem.*

DECISIO DCCXL.

GRimaldus Oldouinus creditor bon. mem. Reuerendiſſimi Rouerelli Epiſcopi Campaniæ principalis debitoris, & Dominorum Comitum Hippolyti, Ioannis, & Aurelij de Rouerellis, obtinuit de anno 1614. mandatum exequutiuum à D. Iacobo Spinula Locumtenente Ciuili Ferrariæ, & obtenta etiam fuit immiſſio in fundo Bundeni, qui eidem Grimaldo tanquam maiori licitatori in ſubhaſtatione fuit deliberatus.

Dominus autem Comes Valerius Rouerellus de anno 1621. coram Fantono Locumtenente Ciuile Ferrariæ, intentauit iudicium ſpolij, & petijt reintegrationem ad poſſeſſionem dicti fundi, qui Fantonus abſoluit Grimaldum, & pronunciauit immiſſionem, & mandatum exequutiuum ritè, & rectè peracta fuiſſe.

Ab hac ſententia appellauit Dominus Comes Valerius ad Rotam Ferrariæ, quæ reuocauit ſententiam Fantoni, & pronunciauit intrare ſpolium.

In tertia verò inſtantia introducta cauſa in hoc ſacro Tribunali informante tantum Domino Comite Valerio, reſponſum fuit conſtare de re iudicata, quæ eſſet exequenda, & non de cauſis reſtitutionis in integrum.

Verum hodie comparentibus, & plura deducentibus hæredibus dicti Grimaldi, reſolutum fuit recedendum eſſe à deciſis ex capite iniuſtitiæ vltimæ ſententiæ latæ in Ciuitate
Ferrariæ, qua data iniuſtitia non dicitur ſententiam † traſi- 1
uiſſe in iudicatum, quamuis, qui ſuccubuit, intra legitima tempora non prouocauerit, *cap. inter cæteras, vbi DD. communiter de re iudicat.* Alex. *conſ. 95. n. 2. lib. 6.* Rota *dec. 311. num. 2. par. 2. diuerſ.*

Iniuſtitia verò ex eo potiſſimum deſumpta fuit, quod vnica verborum ſtructura conceſſa fuit reintegratio Domino Comiti Valerio, & condemnatus Grimaldus ad reſtitutionem fructuum perceptorum à die commiſſi ſpolij, cùm tamen verior, & receptior ſit ſententia, vt in ſpolijs, † prout 2
in alijs interdictis non fiat condemnatio niſi à die litis conteſtatæ præterquam in ſpolio violento, & attentato, Archidiac. *in cap. reintegranda verſ. quid de fructibus* 3. q. 1. Natt. *conſ. 14. num. 14. & ſeqq.* Theſaur. *deciſ. 29. n. 6. & ſeqq. & per tot.* & Rota † perpetuò amplexa eſt hanc ſententiam, *vt in dec.* 3
4. num. 2. & dec. 5. num. 1. de reſtit. ſpoliat. in nou. Caputaq. *deciſ. 27. la 2.* & alijs omiſſis coram bon. mem. Card. Caualerio *deciſ. 586. n. 3. in fin. & dec. 552. num. 1. & 2. part. 1. diuerſ. & in Farfen. ſpolij 17. Maij 1610. coram Eminentiſs. D. Card. Pamphil.* vbi quod ita Rota ſeruat, *& in Romana pretenſi ſpolij 2. Iunij 1614. coram Eminentiſs. D. Card. Veroſpio.*

Nec contrarium dicit † Benintend. *dec. 93. n. 11.* quod 4
ſcilicet, ſi citatus non fuerit poſſeſſor, condemnatio ſit facienda à die commiſſi ſpolij, & perperam hoc dixiſſet, attenta opinione Rotæ, quod † non fit condemnatio à die com- 5
miſſi ſpolij, niſi in violento, & attentato.

Hic verò non verſamur nec in ſpolio attentato, nec in violento, nulla enim vis illata eſt neque metus, non fractura commiſſa, nec alius actus hoſtilis, neque facta violentia expulſiua, vel turbatiua perſonæ ſpoliatæ, vel eius familiæ,
† prout requiritur ad hoc, vt dicatur ſpolium violentum, 6
Rota *dec. 10. de reſt. ſpol. in nou.* Put. *dec. 9. eod. tit. & fuit dictum in Spoletana ſpolij 14. Aprilis 1567. coram Grato, & 4. Martij 1571. coram Robuſterio.* Attentatum verò omninò
ceſſat, cùm de mandato Iudicis, peractòque † proceſſu, 7
nec alia lite pendente omnia geſta fuerint, ex quibus attentati vitium, & violentia etiam excluditur, iuxta tradita per Pont. *de ſpolio lib. 4. cap. 1. n. 22. in fin.* Plot. *in l. ſi quando n. 375. C. unde vi.*

Non

Non obſtat prætenſa mala fides Grimaldi, deducta ex
eo, quod Grimaldus non citauerit D. Comitem Valerium,
8 qui poſſidebat, & ſic apprehenderit poſſeſſionem † rei
alienæ, quo caſu condemnationem fieri poſſe in fructibus à
die commiſſi ſpolij, tradit Antonin. Theſaur. *in addit. ad
patris dec. 29. in fin.*

Quoniam non quælibet mala fides, ſed euidentiſſima re-
quiritur, itaut nulla intret excuſatio, nullaque ratione ve-
9 lari poſſit, † ad quam excludendam ſufficit quælibet cauſa,
etiam temeraria, & beſtialis, & qualis qualis occaſio poſſi-
dendi, Bald. *in l. irritum num.* 3. *C. de vſucapien.* Surd. *dec.*
211. *num.* 7. Menoch. *præſumpt.* 130. *nu.* 3. *lib.* 3. Caball. *conſ.*
94. *num.* 5. *lib.* 2. Franc. Anton. Coſta *conſ.* 41. *nu.* 11. *& ſeqq.*
Rota *deciſ.* 320. *num.* 2. *& deciſ.* 528. *nu.* 7. *par.* 2. *ac dec.* 608.
num. 1. *ac* 622. *num.* 10. *par.* 4. *rec.* at in Grimaldo nedum hu-
iuſmodi mala fides, ſed imò bona fides aderat, dum autho-
10 re † Prætore fundi poſſeſſionem apprehendit, & deinde
per aliam ſententiam Fantoni canonizata fuit illius immiſ-
ſio, nec vllibi probatur Grimaldum ſciuiſſe tempore relaxa-
tionis mandati exequutiui Comitem Valerium poſſediſſe te-
nutam, ſeu fundum, adeo vt eſſet citandus, & quamuis
deducatur poſſeſſio anterior ipſius Comitis, nempè de anno
11 1610. ad effectum tamen inducendi † malam fidem euiden-
tiſſimam, non rectè infertur à poſſeſſione anteriori ad po-
ſteriorem, cùm pro Grimaldo militet validior præſumptio,
12 quæ ſtat pro † Iudice, qui tenutam adiudicauit Grimal-
do, & pro exequutore, qui poſſeſſionem tradit iuxta do-
ctrinam Imol. *in cap. inter Monaſterium, num.* 9. *poſt med.
verſ. ſed verius de ſentent. & re iudic.* Alciat. *de præſumpt.
regul.* 2. *præſumpt.* 21. *n.* 16. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1195.
13 *nu.* 62. *& ſeqq.* & præſumitur, quod ipſe † exequutor fece-
rit diligentias in perquirendo, quis poſſideret bona, prout
de iure tenebatur, Caſtr. *in l. fin. num.* 16. *verſ. in dubio au-
tem, C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Natt. *conſ.* 654. *nu.* 5.
Menoch. *de adipiſcend. remed.* 4. *nu.* 922. Surd. *conſ.* 39. *nu.* 7.
Rota *in Fulginaten. bonorum* 11. *Ianuarij* 1611. *coram bon.
mem. Card. Horatio Lancellott.* Attento præſertim, quod
non eſt veriſimile Reuerendiſſimum Epiſcopum Campaniæ
14 virum † integrum locaſſe, & penſionem exegiſſe pro fun-
do, cuius alter nactus fuiſſet poſſeſſionem, & attento no-
tabili interuallo temporis, quo Comes Valerius nunquam
reclamauit à poſſeſſione apprehenſa per Grimaldum, quod
auget præſumptionem bonæ fidei eiuſdem Grimaldi, quæ
15 tamen bona fides non requiritur, † ſed ſufficit abeſſe ma-
lam, & quæ manifeſta non ſit ex ſupradictis, & Antonin.
Theſaur. *in d. additione ad deciſ. patris* 29. ſignanter loqui-
16 tur, quando apprehendens † poſſeſſionem ſciebat rem eſſe
alienam, & ſuum vitioſum eſſe titulum, quæ ſcientia hic
deficit, prout etiam deficit vitium tituli.

Verùm ex abundanti ab hac reintegratione reijciendum
eſſe Comitem Valerium Domini exiſtimabant, quia incon-
tinenti notoriè conſtat de non iure eiuſdem Comitis Vale-
17 rij, quæ exceptio † vbi notoria eſt admittitur etiam in hoc
iudicio ſpolij, Bald. *in l. ſi de proprietate num.* 17. *C. ſi à non
compet. Iudic.* Alex. *in l. naturaliter, §. nihil commune nu.* 28.
ff. de acquir. poſſ. Pontan. *de ſpol. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 48. Gabr.
de reſtit. ſpoliat. concl. 1. *nu.* 94. Surd. *conſ.* 166. *num.* 26.

Non ius autem Comitis Valerij apparet ex eo, quod in
actis exhibuit titulum ſui iuris, & poſſeſſione ex donatio-
ne ſibi facta, & tamen hæc donatio † non fuit denuncia-
18 tiua Gabellarijs, prout requiritur ex diſpoſitione ſtatuto-
rum Gabellarum Ferrariæ rub. 4. & 18. quæ etiam fuerunt
confirmata à Sede Apoſtolica, qua omiſſa denunciatione
19 declarantur donationes nullæ, † & inualidæ, ac nullus
virtutis ipſo iure, adeo vt nec declaratoria requiratur, &
nedum ab ipſis Gabellarijs, ſed & à quolibet tertio hæc nul-
litas opponi poſſit, vt egregiè verba dicti ſtatuti examinan-
do tradit Laderch. *conſ.* 8. *num.* 7. *in fin. & num.* 10. *& ſeq.*
Rimin. iun. *conſ.* 72. *num.* 1. *&* 2. *ac per tot.*

Hæc verò omiſſio denunciationis patet ex inſpectione
20 librorum in quibus adnotantur ſimiles † denunciationes,
vbi hæc non legitur, & inde probatur deficientia argumen-
to *l. fin. Cod. de reb. credit.* Becc. *conſ.* 40. *num.* 2. Menoch.
conſ. 98. *num.* 49. *&* 50. Surd. *conſ.* 21. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 64.
21 *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* Imò Comes Valerius dum † nititur
donatione tenetur exhibere donationem validam, etiam
cum ſolemnitate extrinſeca, prout dicitur de donatione
cum inſinuatione, de reſignatione cum publicatione, &
ſimilibus, vt fuit conſideratum in *Peruſina hæredit.* 10. *De-
cembris* 1628. *coram bo. me. Card. Virile.*

Alia etiam nullitate laborat dicta donatio, quia D. Co-
mes Valerius Originarius eſt Ciuitatis, ſeu Diœceſis Cæſe-
naten. vbi facta eſt donatio, ſtatutum † vero Ferrariæ lib. 2. 22
cap. 98. reſiſtit acquiſitionibus ſtabilium in fauorem foren-
ſium etiamſi nati ſint ex Ciuibus Originarijs, niſi in ipſa
Ciuitate, vel diſtrictu habitauerint tempore acquiſitionis,
& poſtea ſaltem per quinquennium perſeuerauerint, & ſu-
ſtinuerint onera realia, & perſonalia, & propterea D. Co-
mes Valerius agens poſſeſſorio tenetur probare iſtas † qua- 23
litates, vt in terminis iſtius ſtatuti Ferrariæ firmat Rimin.
iun. *conſ.* 352. *num.* 2. *& num.* 28. *&* 30. Laderch. *conſ.* 133.
nu. 11. *in fin.* Familiaque Rouerella eſt quidem ex antiquio-
ribus, & primarijs Ciuitatis Ferrariæ, ſed requiritur ex
diſpoſitione ſtatuti etiam habitatio, & ſuſtentatio onerum,
quæ † cum ſint quid facti non præſumuntur, vt per La- 24
derch. *d. conſ.* 133. *num.* 11. *& ſeqq.*

Nec ſuffragatur, quod donatio emanauerit ex cauſa
matrimonij, quia de hoc nullum verbum legitur in inſtru-
mento, ſed imò ibi dicitur ex mera † liberalitate donantis, 25
& ſic excluditur alia cauſa iuxta tradita per Surd. *conſ.* 361.
num. 17. Rota coram Card. Caual. *dec.* 354. *nu.* 7. & quan-
do etiam hæc cauſa probaretur obiectum non careret diffi-
cultate, quia onus denunciandi, & ſoluendi Gabellam eſt
in fauorem Principis, qui Gabellas exigit, vt Ciuitatem
ſartam tectam præſtet, & in recompenſationem onerum
ipſius Principis, † vnde cauſa publica videtur præferenda 26
priuato bono familiarium.

His autem poſitis nullitatibus donationis, ſubſequitur
etiam deficere probationem primi extremi, ſcilicet poſſeſſio-
nis anterioris Comitis Valerij actoris, † quæ tamen poſſeſ- 27
ſio in iudicio ſpolij concludenter eſt probanda, nec ſufficit
præſumptiua probatio, Rota *deciſ.* 165. *num.* 1. *&* 5. *& de-
ciſ.* 237. *in princ. par.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 543. *num.* 3. *par.* 3.
recent. & in Columbrien. ſpolij 4. *Maij* 1618. *coram bo. mem.
Archiepiſcopo Dunozetto.*

Non enim probatur poſſeſſio ex clauſula, *conſtituti*, in-
ſerta in inſtrumento donationis, quia ſi contractus † prin- 28
cipalis donationis eſt nullus, & inſtrumentum, ac ſcriptu-
ræ ſunt inefficaces, & nullius valoris, clauſula etiam *conſti-
tuti*, tanquam acceſſoria corruit, Soccin. ſen. *in l.* 1. *§. ſi
vir. vxori num.* 12. *ff. de acquir. poſſ. ff.* Rota *deciſ.* 224. *nu.* 1.
par. 2. *diuerſ.* & coram bon. me. Card. Caual. *dec.* 473. *nu.* 3.
& dec. 868. *num.* 3. *&* 4. *par.* 4. *diuerſ.* Imò ſi ſtatutum reddit
inefficaces dictas ſcripturas, & inſtrumentum nullius valo-
ris, hinc dicitur adempta fides inſtrumento, & ſcriptura 29
cui fides à ſtatuto adempta eſt, prout in ſimili de iuramen-
to, quod non probetur per huiuſmodi ſcripturam, quoties
ſtatutum illi fidem adimit, tradunt Surd. *conſ.* 361. *num.* 12.
Gratian. *deciſ. Marchiæ* 211. *num.* 6. Mohed. *deciſ.* 5. *de præ-
ſcript.* Put. *deciſ.* 111. *lib.* 1. *in correct. cum alijs adductis in
Romana pecuniaria* 10. *Iunij* 1624. *coram me.*

Sed ceſſat difficultas, quia in omnem caſum clauſula,
conſtituti, & ipſum inſtrumentum probaret ſolum poſſeſſio-
nem de tempore, quo fuit conditum inſtrumentum, nem-
pe de anno 1610. non autem probaret poſſeſſionem de an-
no 1614. quo fuit facta adiudicatio Grimaldo, atque, vt
ſupra oſtenſum fuit, non ſit illatio † à poſſeſſione præteri- 30
ta ad ſubſequentem, † nec præſumitur continuatio poſſeſ- 31
ſionis, quando adeſt validior præſumptio in contrarium,
prout in caſu præſenti vrget præſumptio, quæ ſtat pro Iu-
dice, † & pro exequutore ex ſuperiùs adductis. 32

Et ex his etiam ceſſat motiuum deductum ex inſtrumen-
to apprehenſæ poſſeſſionis ab eodem D. Comite Valerio,
quia hic actus geſtus fuit de anno 1610. vnde non inducit
probationem poſſeſſionis de anno 1614. quo tempore fuit 33
immiſſus Grimaldus, nec inducitur præſumptio continua-
tionis ſtante alia potentiori præſumptione, quæ militat pro
validitate actus, nempè Iudicis decernentis immiſſionem, &
exequutoris eumdem Grimaldum in poſſeſſionem immit-
tentis, ſemperque obſtat ſtatutum quo ipſe Comes Valerius
tanquam non degens, nec domicilium habens † Ferrariæ 34
de illo tempore erat incapax acquiſitionis nedum reſpectu
dominij, ſed etiam poſſeſſionis, vt in verbis ſancitum eſt
in ſtatuto Ferrarienſi, & declarant Laderch. & Riminald.
in locis prææallegatis.

Sique donatio non erat valida, & inefficax erat clauſu-
la, *conſtituti*, vt ſupra dictum eſt, conſequenter poſſeſſio
adhuc dicebatur remanere penes conſtituentem, nempe
donantem, & ſic poſſeſſio Comitis Valerij de anno 1610.
erat merè † inſtrumentalis, nec ſuffragabatur, ſi adhuc 35

donans erant in poſſeſſione ad not. per Rotam apud ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.*138. *num.* 2. 3. & 4. vbi etiam quod
36 hoc à tertio poteſt allegari.

Minus probata videtur poſſeſſio Comitis Valerij ex in-
37 ſtrumentis locationum, † quia contra tertium ſine actuali perceptione fructuum huiuſmodi inſtrumenta non probant, Boer. *deciſ.* 105. *num.* 15. Grat. *diſcept. for. cap.* 592. *num.*8. apud Card. Mantic. *deciſ.*341. *num.*2. Perceptio verò fructuum non oſtenditur, nam quietantiæ, quæ dan-
38 tur, continent ſimplicem confeſſionem † de recepto, quæ non probat poſſeſſionem contra tertium, vt cenſuit Rota *deciſ.*62. *nu.*4. *verſ. vltra prædicta*, poſt Pacific. de Saluian. & ſolum cantant de anno 1615. & 1620. & ſic poſt adiudicationem, & immiſſionem ſequutam de anno 1614. nec
39 officium Grimaldo, † qui tunc temporis authoritate Iudicis poſſidebat, Bart. *in l. qui vniuerſas*, §. *quod per colonum num.*1. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Afflict. *deciſ.* 325. *num.* 1. Soccin. ſen. *conſ.* 106. *num.* 2. *lib.* 3. Pontan. *de ſpolio lib.* 2. *cap.* 13. *num.*88. *verſ. ſi tamen tertius*, Rota *d. deciſ.* 62. *num.* 3. *in fin.* poſt Pacific. de Saluian.

Et ſemper obſtat D. Comiti Valerio, quod ipſe faſſus eſt ſe apprehendiſſe poſſeſſionem vigore prædictæ donationis,
40 qui titulus, vt ſupra dictum fuit, eſt omninò notoriè vitioſus, & inhabilis ad acquiſitionem ex dicto ſtatuto Ferrariæ lib.2. rubr.48. vbi quod talis eſt etiam incapax poſſeſſio-
41 nis, & ſic non † competit ei reintegratio ad poſſeſſionem, vt in puncto obſeruat Laderch. *d. conſ.* 133. *nu.* 20. *verſ. ſed quando Statutum*, & *num.*11. addit iſtam exceptionem ad-
42 mittendam eſſe in quocumque Iudicio quamuis ſummario, Rimin. iun. *conſ.*352. *nu.*28.

Ex quibus deducitur, quod conſtat incontinenti notoriè de non iure Comitis Valerij, & quod non probatur primum extremum ſcilicet poſſeſſio eiuſdem Comitis Valerij, & conſequenter ſi non poſſidebat, nec erat citandus à Grimaldo in illius apprehenſione.

Et ita vtraque parte informante concluſum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Cæſenaten. Emphyteuſis.

Veneris 19. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Acquirens bona emphyteutica titulo oneroſo, an poſſit præiudicare vocatis in inueſtitura, miro, & magiſtrali modo declaratur. Item, quando bona emphyteutica veniant in generali hæredis inſtitutione. Filij in conditione poſiti, ex quibus coniecturis cenſeantur vocati.

SVMMARIVM.

1 *Fœminæ ſuper bonis emphyteuticis Ciuitatis, & Territorij Cæſenæ, intelliguntur vocatæ, deficientibus maſculis.*

2 *Et veniunt ordine ſucceſſiuo, ſeruato inter ipſas fœminas gradus prærogatiua.*

3 *Fœminæ, quando ſuccedunt in bonis emphyteuticis deficientibus maſculis, ſuccedunt prius filiæ, & poſtea neptes.*

4 *Bona emphyteutica acquirens titulo oneroſo, poteſt excludere vocatos in eis (quamuis ſint in inueſtitura comprehenſi) & de illis diſponere, vti de bonis patrimonialibus.*

5 *Bona emphyteutica acquiſita titulo oneroſo, non differunt à reliquo patrimonio. Et iſta opinio non habet contradictorem, & ita quotidiè in practica ſeruatur, nu.6.*

7 *Ius emphyteuticum patris ex pecunia proueniens, extinguit omne ius, quod in eo filius poſſet prætendere ex contractu, vel gratia Domini.*

8 *Dominus directus inueſtiens emptorem bonorum emphyteuticorum ex hoc apparet, quod intuitu pecuniæ ſolutæ fuit facta conceſſio.*

9 *Grauatus reſtituere illis de familia poſſet vnum ex familia eligere, & alios excludere.*

10 *Domino directo magis intereſt emphyteuſim potius tranſire ad eum, à quo proximior ſpes eſt reuerſionis, quàm ad illum, cuius ſpes reuerſionis eſt remotior.*

11 *In ſucceſſionibus bonorum emphyteuticorum, prout etiam feudalium, datur proceſſus continuatiuè in deſcendentes vnius lineæ vocatæ quoſque extant, & interim non fit ſaltus ad aliam lineam, & nu.13.*

12 *In emphyteuticis bonis, de quibus liberè poteſt diſponi ex receptori ſententia Doctorum attenditur proximitas vltimi ſucceſſoris, non autem primi acquirentis.*

13 *Statuta à Sede Apoſtolica confirmata, comprehendunt etiam clericos, de quibus faciunt mentionem d. Statuta, & etiam bona emphyteutica ſub directo dominio Eccleſiæ exiſtentia.*

15 *Clauſula,* ad habendum, &c. *poſita in conceſſione emphyteuſis, ſi eſt inſerta in parte ſubſtantiali, & diſpoſitiua operatur, vt primus acquirens habeat laxiores habenas de eis diſponendis.*

17 *Clauſula,* vis ad habendum, &c. *in inueſtitura bonorum emphyteuticorum poſita, ſolet infringi à prohibitione alienationis, fallit vt num.18.*

19 *Appellatione omnium bonorum cuiuſcumque naturæ, & qualitatis, an veniant etiam bona emphyteutica.*

20 *In inſtitutione generali hæredis comprehenduntur bona emphyteutica, quando teſtator de illis diſponere poteſt liberè.*

21 *Cum hoc caſu nullo iure caueatur, quod ſit facienda ſpecialis mentio de qualitate emphyteutica, & num. 22.*

23 *Emphyteuſis non venit in generali hæredis inſtitutione, niſi fiat de eis ſpecialis mentio.*

24 *Emphyteutica bona, quando ſunt hæreditaria, vel alias de illis per inueſtitum liberè poteſt diſponi, tunc veniunt in generali hæredis inſtitutione.*

25 *Emphyteutica bona non eſt dubitandum, an veniant in generali hæredis inſtitutione, ſi teſtator de eis mentionem fecit, & de illis poterat diſponere.*

26 *Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati, probatur leuioribus coniecturis, quando ſumus in deſcendentibus.*

27 *Filij in conditione poſiti ad hoc, vt præſumantur vocati, multum attenditur, ſi ſint expreſſi cum qualitate maſculinitatis.*

28 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando ſunt vti proximiores de caſata, & domo teſtatoris vocati.*

29 *Filiorum appellatione veniunt etiam fœminæ in vltimis voluntatibus.*

30 *Fœminæ quamdiu viuunt, dicuntur conſeruare caſatam, & domum paternam.*

31 *Emphyteutica bona acquirens, non poteſt præiudicare comprehenſis in inueſtitura, ſi non acquiſiuit titulo oneroſo.*

32 *Pater in bonis aduentitijs non poteſt præiudicare filijs, nec illis beneficium tertij, & ius quæſitum tollere.*

33 *Pecuniæ conſiderantur ad effectum cognoſcendi titulum oneroſum acquiſitionis.*

34 *Pater, quando acquirit bona emphyteutica mediante titulo oneroſo, totum ius remanet radicatum in eius perſona, & nu.35.*

36 *Liberalitas alicuius excluditur, ſi nihil de ſuo dedit.*

37 *Emphyteutica bona ad hoc, vt quis dicatur acquiſiuiſſe titulo oneroſo, nihil refert, an emptio fuerit habita à Domino directo, vel ab emphyteuta, & nu.40.*

38 *Curt. ſen. conſ.49. nu.4. & alij DD. declarantur.*

39 *Fœminæ regulariter reijciuntur à ſucceſſione feudi.*

41 *Deciſiones in cauſa Cæſenaten. coram Reuerendiſs. Ortembergo declarantur.*

DECISIO DCCXLI.

PAulus Vgolinus emit bona, de quibus agitur, pretiumque ſoluit venditori, & poſtea inueſtituram recepit à Domino directo pro ſe, filijs, & nepotibus maſculis ex legitimo matrimonio deſcendentibus. Deceſſit Paulus inſtituto hærede Fabritio filio in omnibus bonis, & ſignanter in emphyteuticis, dotemque in quantitate aſſignauit Lauræ, & Iuliæ, filiabus.

Fabritius deinde etiam obijt ſuperſtitibus Paulo iuniore Victoria, Conteſſina, & Iſabella eius filijs.

Qui Paulus iunior demùm, & ipſe fato functus eſt, inſtitutis hæredibus prædictis Victoria, Conteſſina, &

Iſa-

Iſabella ipſius ſororibus, facta itidem expreſſa mentione de
bonis emphyteuticis.

Hinc orta eſt controuerſia inter iſtas ſorores Pauli iunio-
ris, nempè Victoriam, Iſabellam, & Conteſſinam ex vna,
atque inter Lauram filiam Pauli ſenioris ex altera ſuper ſuc-
ceſſione in huiuſmodi bonis emphyteuticis, & in partibus
lata fuit ſententia pro Laura.

Hodie cauſa in Rota coram me introducta informantes
pro Laura dicebant eidem fauere tenor inueſtituræ, in qua
eſt comprehenſa, attento *Breui Innocentij Octaui* emanato
ſuper bonis emphyteuticis Ciuitatis, ac Territorij Cæſenæ,
1 quo ſancitum eſt, fœminas intelligi vocatas † ad ſucceſſio-
nem huiuſmodi bonorum deficientibus maſculis, ſuper quo
etiam conſuluit Socc. iun. *conſ.* 104. *lib.* 2. & pluries reſpon-
dit Rot. *vt in Caſenaten. bonorum* 1. *Decembris* 1586. *coram*
bo. me. Card. Pamphilio, in Caſenaten. domus 5. *Maij* 1599.
coram bo. me. Card. Lancellotto iuniore, & in alia Caſena-
ten. bonorum 19. *Decemb.* 1601. coram ſanct. me. Greg. XV.
quæ eſt deciſ. 33. *inter eius impreſſas*: & venire ordine ſuc-
2 ceſſiuo ſeruata inter ipſas fœminas gradus prærogatiua, vt
poſt Socc. iun. *d. conſ.* 104. animaduertit Card. Mant. *de ta-*
cit. & ambig. lib. 22. *tit.* 17. *nu.* 24. & dixit Rot. apud Card.
Seraph. *deciſ.* 89. *num.* 1. *&* 2. *diuerſ. deciſ.* 219. *num.* 1. *par.* 4.
& in Caſenaten. de Cattullis 10. *Martij* 1599. *coram Litta,*
& in Caſenaten. bonorum 18. *Aprilis* 1605. 26. *Nouembris*
1606. *&* 7. *Maij* 1610. *coram Ortember.* Adeò vt quemad-
modum inter maſculos ſuperſtites priùs ſuccedebant filij, &
3 deinde nepotes, † ita inter fœminas priùs videantur admit-
tendæ filiæ, & ſucceſſiuè neptes, & ſic Laura, quæ præce-
dit in gradu ipſas Victoriam Conteſſinam, & Iſabellam, ſit
ijſdem præferenda, iuxta deducta in præallegatis deciſio-
nibus.

Cæterum Domini cenſuerunt ſucceſſionem in bonis prę-
dictis ſpectare ad Victoriam, & alias neptes Pauli ſenioris,
excluſa Laura eiuſdem Pauli filia. Et moti ſunt, quia Pau-
lus Vgolinus mediante pecunia, & re ſua acquiſiuit iſta bo-
na emphyteutica, & ſic eſt primus acquirens ex titulo one-
roſo; vnde potuit excludere à ſucceſſione Lauram filiam,
prout fecit in teſtamento, quamuis etiam eſſet in inueſtitu-
ra comprehenſa, & ageretur de emphyteuſi ex pacto, &
prouidentia, potuitque prælegare eadem bona vel titulo
inſtitutionis, ſeu fideicommiſſi relinquere nedùm vni ex
4 comprehenſis, † ſed etiam extraneis, quatenus quoad ex-
traneos Eccleſia non diſſentiat, & de illis diſponere æquè,
ac de alijs bonis patrimonialibus; Ita originaliter docuit
Bald. *in l.* 1. *nu.* 32. *C. per quas perſon. nob. acquir.* Aretin. *in*
l. apud Iulianum, ſeu l. cum ſeruus, §. ſi quis alicui num. 7.
verſ. ſecunda concluſio, ff. de leg. 1. Corn. *conſ.* 282. *num.* 10.
lib. 3. Natt. *conſ.* 226. *num.* 4. *&* 5. dicens rem huiuſmodi
5 emptam non differre à reliquo patrimonio, Non. *conſ.* 7.
num. 2. Lancellott. Peruſ. *conſ.* 48. *nu.* 9. *tom.* 2. *conſ. vlt. vol.*
vbi quod hæc opinio in his terminis non habet contradicto-
6 rem, & quotidie ſeruatur in practica, prout etiam ab ea
in praxi non eſſe recedendum, monet Mareſcott. *var. re-*
ſolut. lib. 1. *cap.* 74. *num.* 2. Peregr. *conſ.* 8. *num.* 32. *lib.* 1. aſſe-
rens rem eſſe indubitatam, Milan. *deciſ.* 8. *num.* 40. Surd.
conſ. 351. *num.* 28. *& deciſ.* 290. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 161.
num. 6. *& ſeqq.* Bellon. iun. *conſ.* 55. *num.* 12. *&* 37. *verſ. nec*
aduerſatur, D. Fachin. *controu. iur. cap.* 8. *lib.* 7. *verſ. & ideò*
7 *illud*, ſubdens quod ius patris † ex pecunia proueniens ex-
tinguit omne ius, quod poſſet competere filijs ex contra-
ctu, vel gratia Domini, Ioſeph. Ludou. *deciſ. Luc.* 66. *nu.* 6.
& 7. & hanc opinionem conſtanter amplexa eſt Rota, *vt in*
recent. dec. 435. *num.* 13. *par.* 1. *& dec.* 450. *nu.* 2. *in fin. par.* 3.
& deciſ. 366. *num.* 2. *par.* 4. & per Adden. ad ſanct. mem.
Greg. XV. *deciſ.* 529. *nu.* 23. *& in Rauennaten. concurſus* 18.
Nouembris 1623. *coram me, atque in Peruſina de Alphanis*
4. *Decembris* 1624. *coram bon. me. Seleucien.* Dumque Do-
minus directus inueſtiuit Paulum emptorem, apparet quod
8 intuitu pecuniæ † ſolutæ facta fuit conceſſio, & in hac ma-
teria potiſſimum attenditur, cuius contemplatio fuerit ha-
bita in contractu, vt is poſſit de bonis liberè diſponere,
prout poſt Iſern. Afflict. & alios obſeruat Menoch. *d. conſ.*
161. *num.* 28. *&* 36. *& conſ.* 286. *num.* 15. *& conſ.* 309. *nu.* 20.
Bertazzol. *conſ.* 5. *num.* 13. Roſent. *de feud. cap.* 9. *concl.* 66.
per tot. D. Caluan. *conſ.* 8. *num.* 38. & alij DD. alleg.

Quam ſententiam eò faciliùs recipiendam eſſe in caſu
præſenti plura ſuadebant, & primò quia hic primus acqui-
rens ex cauſa oneroſa prælegit ad ſucceſſionem bonorum
emphyteuticorum perſonas in hac emphyteuſi ſucceſſibiles,
non autem penitus extraneas, vndè eò magis intrat, & ſit
rationabilior facultas primi acquirentis præiudicandi alijs
comprehenſis, ſeu potius non communicandi illis bona
proprijs pecunijs acquiſita, vt in ſimili dicitur † de grauа- 9
to reſtituere illis de familia, qui poteſt vnum ex familia eli-
gere, & alios excludere, vt ſunt text. *in l. vnum ex familia,*
§. ſi falcidia, & §. ſed ſi vnus, ff. de legat. 2. *l. pater filium,*
§. quindecim, ff. de leg. 3. *l. filius famil. §. cum pater, ff. de le-*
gat. 1. *l. voluntas, C. de fideic.* quod exemplum appoſitè ap-
plicatur ad hanc materiam emphyteuticam, iuxta tradita
per Alex. *in l. ſi patroni, num.* 15. *ff. ad Trebell. & conſ.* 19.
num. 9. *lib.* 5. Magon. *deciſ. Luc.* 7. *num.* 38. Card. Mant. *de*
coniect. vlt. vol. lib. 7. *tit.* 9. *num.* 5. Surd. *conſ.* 305. *num.* 33.
Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 630. *num.* 11. benè Menoch. *conſ.* 161.
num. 40. *&* 41. Rot. *deciſ.* 703. *nu.* 4. *&* 5. *par.* 1. *rec.* concur-
ritque Domini directi conſenſus, † cuius etiam magis in- 10
tereſt emphyteuſim potius tranſire ad neptes primi acqui-
rentis, quàm ad filias, cum ſic proximior euadat ſpes re-
uerſionis ad Eccleſiam.

Secundò quia iam hæc bona emphyteutica deuenerunt
ex diſpoſitione primi acquirentis in Fabritium, & de Fabri-
tio in Paulum iuniorem, cuius ſorores cùm extent, quæ
ſunt de linea ipſius Fabritij, vtique decet bona continua-
ri in eadem linea, donec aliquis ex ea ſupereſt, non autem
retrogredi ad Lauram; quia † in ſucceſſionibus bonorum 11
emphyteuticorum, prout etiam feudalium, datur proceſſus
continuatiuè in deſcendentes vnius lineæ vocatæ, quoſque
extant, non autem fit ſaltus ad aliam lineam, etiam ſi per-
ſonæ ex alia linea forent proximiores primo acquirenti, *c.* 1.
in fin. de natur. ſucceſſ. feud. Corn. *conſ.* 263. *num.* 10. *lib.* 1.
Natt. *conſ.* 22. *num.* 1. Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 3. *cap.* 4.
nu. 14. Peregr. *de fideicom. art.* 51. *num.* 59. Maſtrill. *dec.* 248.
num. 39. *&* 40. Paul. Montepic. *conſ.* 100. *num.* 6. Surd. *conſ.*
403. *num.* 16. Rot. *in recent. dec.* 681. *num.* 3. *par.* 2. *& in Ro-*
mana domus 25. *Iunij* 1615. *coram bon. mem. Card. Sacrato.*
Et in bonis emphyteuticis, de quibus liberè poteſt † diſ- 12
poni, *ex receptiori Doctorum ſententia* attenditur proximi-
tas vltimi ſucceſſoris, non autem primi acquirentis, Corn.
conſ. 22. *num.* 18. *lib.* 2. Gabriel. *conſ.* 86. *num.* 12. *lib.* 1. Card.
Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 17. *num.* 38. Rub. Alex. *conſil.* 188.
num. 4. Port. Imol. *conſ.* 121. *num.* 16. *&* 17. Molin. *de primo-*
gen. Hiſpan. lib. 3. *cap.* 4. *num.* 14. & dixit Rot. *in d. Romana*
domus coram bo. mem. Card. Sacrato.

Tertiò, quia nedum iuris communis diſpoſitio, ſed etiam
municipalis Cæſenæ ſuffragatur ſororibus Pauli iunioris.
Nam *ex Statuto in rubrica, quod ſtantibus maſculis fœminæ*
non ſuccedant, & ex alio Statuto, quod nemo audeat ſe in-
ueſtiri facere extantibus hæredibus defunctæ perſonæ, ad quos
res ipſa deuenerunt occaſione ſucceſſionis ab inteſtato, vel ex
teſtamento, nedum admittitur non eſſe faciendum tranſitum
de vna † linea ad aliam extantibus deſcendentibus lineæ in 13
quam ſemel ingreſſa eſt ſucceſſio, ſed etiam attributa vide-
tur primo acquirenti facultas diſponendi pro libitu volunta-
tis de bonis emphyteuticis, quæ ſtatuta † cum fuerint à 14
Sede Apoſtolica confirmata, comprehendunt etiam Cleri-
cos, de quibus faciunt mentionem dicta ſtatuta, & etiam
bona emphyteutica † ſub directo dominio Eccleſiæ exiſten- 15
tia, prout in indiuiduo conſuluerunt Anchar. *conſ.* 89.
num. 1. vbi teſtatur, *quod huiuſmodi ſtatutum eſt in viridi ob-*
ſeruantia, nec de illius efficacia dubitari poteſt, & Riminald.
iun. quamuis ex irrita, & minus ſolida ratione *in conſ.* 267.
num. 15. *&* 16. & ſignanter dixit Rot. coram Mohed. *dec.* 4.
de reſcript. & coram Put. *dec.* 6. *de conſtit.*

Quartò præmiſſa corroborantur ex eo, quod licet inue-
ſtitura ſit concepta pro ſe, filijs, & nepotibus, tamen ha-
bet clauſulam ampliſſimè conceptam, *Ad habendum, &*
quidquid placuerit faciendum, quæ inſerta eſt in parte ſub-
ſtantiali, † & diſpoſitiua, non autem in executiuis, vt 16
apparet ex lectura inſtrumenti; vnde eò magis primus ac-
quirens debet habere laxiores habenas, vt poſſit de bonis
emphyteuticis diſponere, ſaltem inter comprehenſos ali-
quem ex ijs præferendo, ex Socc. ſen. *conſ.* 266. *nu.* 38. *lib.* 2.
Gozadin. *conſ.* 25. *num.* 15. *&* 16. latè Laderch. *conſ.* 1. *nu.* 8.
& ſeqq. & per tot. & ſæpius dixit Rota, vt apud Card. Se-
raph. *deciſ.* 353. *num.* 4. *& deciſ.* 663. *num.* 1. *& deciſ.* 1290.
num. 12. *& in recent. dec.* 435. *num.* 11. *& deciſ.* 642. *num.* 6.
par. 1. *ac dec.* 152. *num.* 1. *& dec.* 294. *num.* 3. *&* 7. *par.* 2. *&*
dec. 450. *num.* 3. *par.* 3. & coram bon. me. Card. Caualer.
dec. 293. *num.* 1. *& ſeqq.*

Et quamuis adſit etiam prohibitio alienationis, quæ re-
gula-

17 gulariter ſolet infringere vim d. clauſulæ, *Ad habendum, &c.*
iuxta Dec. *conſ.*500. *num.*6. & dixit Rot. *in dec.* 294. *num.*8.
*par.*2. *rec.* & in alijs deductis *in Foroſempronien. emphyteuſis*
28. *Nouemb.*1631. *& in Mediolanen. bonor.* 30. *Maij* 1633.
coram me; Attamen in caſu præſenti prohibitio alienationis
non eſt abſoluta, ſed reſtricta per illa verba, *Abſque Domi-
ni directi licentia*, vnde ceſſat contrarietas, & repugnan-
tia, quod poſſit inueſtitus diſponere, & non poſſit diſpo-
nere, ob quam euitandam ſolet elidi virtus clauſulæ, *Ad
habendum*, quia diſpoſitio hìc ſolum prohibetur in perſo-
nas prohibitas, & ſine conſenſu domini, conceditur autem
18 cum † domini conſeuſu, & ſic vis d. clauſulæ perſiſtit in
ſuo robore, & efficacia, vt dixit Rot. *in Imolen. bonorum*
13. *Nouemb.*1592. *&* 8. *Martij* 1596. *coram bon. me. Card.
Pamphil.* poſt Giouagn. *conſ.*44. *num.*78. *lib.*2. *& in dec.*294.
*num.*5. *&* 6. *par.*2. *recent. & dec.* 287. *num.*2. *par.*1. *rec.*

Nec ambigebant Domini, quin Paulus ſenior primus ac-
quirens voluerit diſponere de iſtis bonis emphyteuticis in
præiudicium Lauræ filiæ. Quoniam excluſit illam, certam
dotem ipſi aſſignando, quam eadem filia acceptauit abſque
vlla contradictione, aut proteſtatione, & deinde in omni-
bus bonis cuiuſcumque naturæ, & qualitatis inſtituit Fabri-
19 tium filium, ſub qua † generalitate verborum, quamuis
anceps inter Doctores ſit quæſtio, an veniant bona emphy-
teutica, & Rota ſecundum diuerſas facti circumſtantias di-
uerſimodè, non autem contrariè reſponderit; Et pro affir-
matiua, quod in generali hæredis inſtitutione comprehen-
20 dantur bona † emphyteutica, quando teſtator de illis po-
teſt liberè diſponere, quippè quod cenſeantur tunc tam-
quam bona patrimonialia, ſcripſerunt Speculat. *in tit. de
locat.* §. *nunc aliqua*, *verſ.*158. *in fin.* Natt. *conſ.* 159. *nu.*26.
*& conſ.*226. *n.*10. Surd. *conſ.*551. *nu.*25. Menoch. *conſ.*1115.
num. 12. Lancellott. Peruſ. *conſil.* 48. *num.* 13. *&* 14. *inter
conſ. vlt. volunt. lib.*2. vbi quod nullo iure cautum reperitur
21 in tali caſu, † quo liberè poteſt diſponere, faciendam eſſe
ſpecialem mentionem de qualitate emphyteutica, Bardel-
lon. *conſ.*41. *num.*8. Manent. *conſ.*116. *nu.* 21. *lib.* 2. & dixit
Rot. *in deciſ.*435. *nu.*13. *par.*1. *rec.* quæ eſt *deciſ.*219. coram
bon. mem. Card. Caualer. *& dec.* 294. *num.* 1. *par.*2. *rec.* &
22 in terminis † de primo acquirente vocante maſculos exclu-
ſis fœminis, eſt deciſ. coram eodem bon. me. Card. Caua-
lerio 583. *nu.*12.

Contrariam verò opinionem, quod non veniant bona
23 emphyteutica, niſi fiat de illis ſpecialis mentio, † quippè
quod ſunt bona, non quidem ex accidenti, ſed ex propria
eorum natura non alienabilia, neque in pleno dominio diſ-
ponentis, defendunt Bart. *in l. ſi patroni*, *nu.* 3. *ff. ad Tre-
bell.* Corn. *conſil.*165. *nu.*21. *lib.*2. Angel. Aretin. qui loqui-
tur de bonis emphyteuticis Cæſenæ *conſ.* 52. *num.*64. *&* 65.
Peregr. *de fideicom. art.*6. *num.*32. Surd. *dec.*11. *ac dec.*93. *&
dec.*160. Laderch. *conſ.*75. *num.* 9. Bellon. iun. qui benè de-
clarat *conſ.*30. *num.*49. *& num.*76. 77. *&* 78. & cenſuit Rota
*deciſ.*154. *nu.*2. *par.*1. *diuerſ.* & coram Reuerendiſs. D. meo
Decano *deciſ.* 32. *num.* 10. & apud ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 271. *num.* 1. vbi Addent. *ſub num.* 27. *& in deciſ.*199.
*num.*10. *par.*4. *diuerſ. in Ferrarien. bonorum* 29. *April.*1630.
coram Reuerendiſſ. Vrgellen. in Foroſempronien. emphyteuſis
28. *Nouembris* 1631. *coram me*, *atque in Romana donationis*
28. *Ianuarij* 1633. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Tamen quando bona emphyteutica, vel ſunt hæredita-
ria, vel alias de illis per inueſtitum liberè poteſt diſponi,
24 metiendo voluntatem à poteſtate verior videtur prima opi-
nio, & ita ſunt conciliandæ præallegatæ deciſiones; At in
caſu præſenti ceſſat difficultas, quia ſignanter de bonis em-
phyteuticis facta fuit ſpecialis mentio, quo caſu nemo am-
25 bigit, † quin illa comprehendantur in ſucceſſione, & hæ-
redis inſtitutione, dum teſtator de illis poterat diſponere,
& dixit Menoch. *conſ.*129. *num.*16. *&* 23.

Accedit, quod Paulus ſenior nedum vocauit, & prætu-
lit Fabritium ad hæc bona emphyteutica, & excluſit fœmi-
nas, ſed etiam vocauit filios eiuſdem Fabritij, dum illos
26 poſuit in conditione, & concurrunt coniecturæ, † quæ le-
uiores ſufficiunt, dum verſamur in deſcendentibus, ad hoc
vt filij in conditione poſiti cenſeantur vocati, Card. Mant.
*de coniect. lib.*11. *tit.* 2. *in fin.* Peregr. *conſ.*91. *num.* 34. *lib.*1.
Rot. apud ſanct. me. Greg. XV. *dec.*315. *num.* 5. vbi Adden.
alios cumulant, *& deciſ.*329. *num.* 3. *& aliàs paſſim*; ſunt
27 enim expreſſi † cum qualitate legitimitatis, quæ multum
attenditur ad inferendam vocationem, vt dixit Socc. iun.
conſ. 110. *num.* 23. *lib.* 3. Surd. *dec.* 162. *num.* 8. Rot. apud
Card. Seraph. *dec.*956. *nu.* 6. & coram ſanct. me. Greg. XV.
*d. dec.*329. *num.*5. *&* 6. Et ſunt vocati proximiores de caſa-
ta, & de domo teſtatoris, † & ſic conſtat de voluntate 28
conſeruandi bona in agnatione, & admittendi filios in con-
ditione poſitos, Ruin. *conſ.*167. *num.*13. *lib.*3. Cephal. *conſ.*
251. *num.* 81. Menoch. *conſ.* 293. *num.* 32. Gabriel. *de fidei-
com. concl.*4. *nu.*28. *&* 34. Card. Mant. *de coniect. lib.*11. *tit.*
13. *num.*15. Card. Seraph. *deciſ.* 1329. *num.* 3. appellatione
autem † filiorum veniunt etiam fœminæ in vltimis volun- 29
tatibus, quæ quamdiu viuunt † dicuntur conſeruare ca- 30
ſatam, & domum paternam *ad text. in l. filiæ appellatione*,
ff. de verb. ſignif. l. qui duos, *ff. de legat.* 3. Card. Mant. *de
coniect. lib.*11. *tit.*14. *num.*2. Rota coram ſan. me. Greg. XV.
*deciſ.*514. *num.*1. *& in recent. dec.* 316. *num.* 2. *par.*1. *& alibi
pluries.* Et demum ſat eſt, quod Paulus ſenior excluſerit fi-
lias, dum illis certam dotem aſſignauit, bona verò em-
phyteutica in Fabritium tranſtulit.

Præcipua autem difficultas, vt ingenuè etiam ab infor-
mantibus pro Laura aſſerebatur, erat poſita in eo: An ve-
rè Paulus ſenior dici poſſit primus acquirens ex titulo one-
roſo, ex quo non emit à Domino directo, neque ad illum
dominum peruenit pecunia, ſed emit à tertijs poſſeſſoribus,
& confirmationem ſolùm, ſeu inueſtituram obtinuit à Do-
mino directo; ſi enim non † acquiſiuiſſet titulo oneroſo, 31
non potuiſſet præiudicare Lauræ comprehenſæ in inueſtitu-
ra, quia hoc caſu inueſtiti non dicuntur habere bona ex be-
neficio acquirentis, ſed ex beneficentia Domini, nec dici-
tur contemplata principaliter ſola perſona acquirentis, &
bona conſiderarentur non tamquam profectitia, ſed tam-
quam aduentitia, in quibus † pater non poteſt præiudica- 32
re filijs, nec illis beneficium tertij, & ius quæſitum auferre,
vt diſtinguit Bald. *in l.*1. *num.* 32. *C. per quas perſon. nob. ac-
quir.* Aretin. *in l. cum ſeruus*, §. *ſi quis alicui*, *num.* 7. *verſ.
prima concluſio*, *ff. de legat.* 1. Crot. *in l. qui Romæ*, §. *duo
fratres*, *num.*141. *ff. de verb. oblig.* Curt. iun. *de feud. par.*4.
*nu.*132. *verſ. quid ergo concludendum*, Surd. *conſ.*305. *nu.*36.
*& conſil.*351. *nu.*28. Menoch. *d. conſ.*161. *nu.* 11. *& ſeqq.*

Verùm Dominis viſum fuit bona hæc emphyteutica per
Paulum ſeniorem re vera ex titulo oneroſo fuiſſe acquiſita,
quamuis emptio fuerit facta à tertio, non autem à Domino
directo; ſemper enim ſubſiſtit, quod non ex liberalitate
Domini, ſed ex propria pecunia bona illa habuit, & filij,
ac nepotes non fuiſſent in inueſtitura nominati, ſi pater non
emiſſet, neque huiuſmodi bona accepta referre debent be-
neficio Domini, ſed marſupio Pauli, cuius intuitu conceſſa
fuit inueſtitura bonorum emptorum: *filij* autem ex facto
patris vocati, & Domino directo incogniti nihil vel pecu-
niæ, vel laboris, vel meritorum præſtiterunt, & ſic non
fuit habita contemplatio eorum, ſed tantùm Pauli, & eius
pecuniæ: † quæ ponderantur ad effectum cognoſcendi ti- 33
tulum oneroſum acquiſitionis, iuxta theoricam Bald. *in
d. l.*1. *num.*32. *C. per quas perſon. nob. acquir.* Menoch. *conſ.*
286. *num.*8. *&* 12. *& conſ.*309. *num.*19. vbi quod tali † caſu 34
totum ius remanet radicatum in perſona patris, *& d. conſ.*
161. *nu.*28. *& ſeqq.* Natt. *conſ.*504. *nu.*3. *& ſeqq. & conſ.*674.
num. 14. D. Galuan. *conſil.* 8. *num.* 28. 37. 42. *& ſeqq.* aſſe-
rens nummos, vel merita † acquirentis efficere bona pro- 35
fectitia, itaut dari, & adimi ab ipſo poſſint, & cenſeri
data ab eo filijs, dum per contrarium iudicium non muta-
tur voluntas, quod etiam aduertit Surd. *conſ.* 29. *num.*18.
& Manent. *conſ.*43. *nu.* 112. *lib.* 1. Caſtill. *quotid. controuerſ.
par.*4. *cap.*5. *nu.*38. *&* 43. Et quamuis Eccleſia non receperit
pecuniam à Paulo, tamen certum eſt, quod Paulus, à quo
cauſam metiri debemus, ſuſtinuit onus impenſæ, & pre-
tium numerauit alijs inueſtitis ab Eccleſia, à quibus facilè
antea Eccleſia vel pecuniam, vel merita acceperat, ideo-
que neque inueſtituram denegare poterat Paulo, dum non
habebat impedimentum; & hinc excluditur liberalitas do-
minij directi: † nihil enim dedit de ſuo, quia dominium di- 36
rectum penes ipſum remanſit, dominium autem vtile,
quod iam erat auulſum ab Eccleſia ex contractu emptionis
Paulus acquiſiuit à primis emphyteutis, & ſic Eccleſia ſo-
lùm conſenſit translationi dominij vtilis de primis poſſeſſo-
ribus in Paulum: tota autem acquiſitio bonorum profecta
eſt ex pecunia ipſius Pauli ſoluta ijſdem poſſeſſoribus, nulla-
que contemplatio habita fuit filiorum, ſed tota fuit Pauli
ſenioris, qui pecuniam ſoluerat; Ita in his terminis, quod
nihil referat, an emptio fuerit facta à domino directo, an
ab alio emphyteuta, ſeu vaſſallo ad hoc, vt primus acqui-
rens dicatur † acquiſitor ex titulo oneroſo, & ſic de bonis 37
poſſit

poſſit liberè diſponere, tradunt Gozad. *conſ.* 75. *nu.* 14. *iuncto themate conſilij*, Theſaur. *deciſ.* 146. *nu.* 9. *verſ. nec obſtat*, & luculenter Surd. *conſ.* 427. *num.* 13. 14. *&* 15. *& conſ.* 305. *num.* 35. *verſ. prædicta autem ſententia*, *& num.* 36. vbi quod ſufficit etiam rem fuiſſe in ſolutum à creditore acceptam, Peregr. *conſ.* 22. *num.* 6. *verſ. & quamuis*, *lib.* 2. Decian. *conſ.* 58. *num.* 49. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 498. *num.* 78. *verſ. nec obſtat*, D. Fachin. *conſil.* 14. *num.* 2. *lib.* 1.

38 Nec obſtat, † quod Curr. ſen. *conſ.* 49. *num.* 4. *ad med. verſ. nec eſt bonum*, Gatzon. *de fœmin. ad feud. recipien. col.* 21. *in* 6. *reſtrict. verſ. tertio declaratur*, Schrader. *de feud. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 56. Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *qu.* 41. *nu.* 34. Rouit. *conſ.* 89. *num.* 28. dicant neceſſe eſſe, quod pecunia ſoluatur Domino directo, nec ſufficere ſi ſoluatur tertio. Quoniam præallegati Authores loquuntur ad effectum, vt feudum dicatur verè emptitium, adeout in eo ſuccedere
39 poſſit fœmina, quæ regulariter † à ſucceſſione feudi repellitur, *cap.* 1. §. *hoc autem notandum*, *qui feud. dar. poſſint*, *cap. feudum*, *ſi de feud. fuer. controuerſ.* ſed non negant, quin feudum tali caſu dicatur ex titulo oneroſo, quamuis à ter-
40 tio † emptum, & quin de eo poſſit diſponi in alias perſonas præter fœminas non prohibitas, & prædicta opinio Curt. ſen. habet grauiſſimos contradictores, ſcilicet Gozad. Surd. Peregr. Decian. Menoch. & Fachin. in locis ſuperius adductis.

Ex quibus etiam ceſſat obiectum pro Laura deſumptum ex deciſionibus emanatis *in cauſa Caſenaten. coram bon. me.*
41 *Ortembergo*, & alijs. Quia † illæ deciſiones non procedunt, vbi adeſt diſpoſitio in contrarium facta per primum acquirentem ex titulo oneroſo, quæ non extabat in caſu *deciſionis coram Ortembergo*, à quo etiam multum diſtat caſus præſens: ibi enim ſoror aſpirabat ad ſucceſſionem fratris, & volebat excludere neptem ex altero fratre: hic autem agitur, vt ſoror admittatur ad ſucceſſionem fratris excludendo amitam, & de continuanda ſucceſſione in eadem linea non retrogrediendo ad perſonam alterius lineæ, atque de attendenda proximitate vltimi poſſeſſoris in ſucceſſione bonorum emphyteuticorum, de quibus fuit facta expreſſa mentio in diſpoſitione teſtamentaria, quæ omnia deficiebant in caſu *dd. deciſionum Ortembergi*, & in alijs.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit ſententiam de partibus eſſe infirmandam.

R. P. D. COCCINO.

Ianuen. prætenſæ excarcerationis.

Veneris 19. *Decembris* 1636.

ARGVMENTVM.

Maritus licèt regulariter habeat priuilegium in reſtitutione dotis, vt non poſſit condemnari, niſi in quantum facere poſſit, & ſic non poſſit carcerari; ſed hoc quando non procedat, & alia notabilia in hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Pro mandato ſuſpicionis fugæ poteſt quis etiam lite pendente in Rota adire A.C. abſque vitio attentatorum, quando adeſſet periculum in mora, ac captura non fieret, vt ſolueretur.*

2 *Et hoc intellige, non ad effectum exequendi, ſed vt debitor caueat de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo.*

3 *Arreſtum factum ab alio Iudice, quàm ab eo coram quo lis pendet eſt attentatum.*

4 *Sed hoc intellige in ſimplici arreſto, non autem, quando relaxatur ob ſuſpicionem fugæ præuio iuramento.*

5 *Debitor, quando fuit captus in ipſa fuga, tunc benè dicitur, quod periculum erat in mora.*

6 *Debitor, quando eſt in actu fugæ, poteſt à quocumque Iudice capi.*

7 *Mandatum ſuſpicionis fugæ tunc benè relaxatur, quando per creditorem fuit allegatum ſuum creditum, & debitorem eſſe ſuſpectum de fuga, præſtito ſuper hoc iuramento.*

8 *Mandatum ſuſpicionis fugæ non poteſt relaxari, quando creditum non eſt liquidum, niſi citato ipſo debitore.*

9 *Mandata ſuſpicionis fugæ non citato debitore in Vrbe, non conceduntur, niſi conſtito in actis ſummariè de credito liquido, & vide nu.* 10.

11 *Circa relaxationem mandatorum ſuſpicionis fugæ auctoritas A.C. videtur magis ampla, quàm auctoritas aliorum Iudicum, & videtur relicta in diſpoſitione iuris communis, & quare nu.* 12.

13 *Arbitrium intelligitur datum, prout de iure.*

14 *Iudex quando præſtare poſſit fidem iuramento ſuſpicionis fugæ, præſtito à creditore contra debitorem.*

15 *Mandatum ſuſpicionis fugæ, vt ſubſtineatur ſufficit, quod creditum ſit canonizatum per plures deciſiones, licèt non ſit lata ſententia.*

16 *Mandatum ſuſpicionis fugæ ſubſtinetur, ſi relaxetur pro debito in die, vel ſub conditione.*

17 *Debitor quando iam fugam arripuit, tunc creditor non poteſt liquidare creditum ipſo citato.*

18 *Creditor non eſt opus, vt faciat plenam fidem de credito tempore impetratæ capturæ, ſi iam debitor fugam arripuit, cùm fieri non poſſit parte abſente.*

19 *Licèt non iuſtificato poſtea credito, debitor debeat excarcerari.*

20 *In dote repetenda attendi debet domicilium viri.*

21 *In dote repetenda licèt attendatur domicilium viri, tamen iſta regula fallit, quando illa debet exigi propter aliquod accidens extra naturam contractus.*

Quia tunc attenditur locus, vbi reperitur vir tempore perpetrati actus.

22 *Maritus ſi conueniatur ad reſtituendam dotem in loco, in quo aliàs ſubijcitur, puta Romæ, tunc licet maritus poſſit declinare forum ex aliquo priuilegio, puta legationis, &c. tamen fauore dotis poterit Romæ conueniri, reiecta ſua petitione, vt remittatur ad ſuum forum originale.*

Roma eſt communis patria, nu. 22.

23 *Separatio Thori quando euenit culpa mariti, tunc ipſe in reſtitutione non poteſt iuuari diſpoſitione l. exigere dotem, ff. de iudic.*

24 *Matrimonium, quod diſſoluatur morte vxoris, & quod facto viri fiat ſeparatio thori, eſt quid diuerſum.*

25 *Carcerationis debitoris quando prima cauſa ſubſtinetur, ſat eſt, quod poſtea ex nouiter deductis oſtendatur non eſſe locum excarcerationi, ſi conſtet de debito liquido.*

26 *Debitorem captum, vbi conſtat eſſe debitorem, non venit relaxandus, etiamſi captus fuiſſet ordine non ſeruato. Amplia nu.* 27.

28 *Alienatio facta lite pendente mala fide cenſetur facta.*

29 *Maritus, quando in cauſa reſtitutionis dotis, ex quo ipſe dedit cauſam ſeparationis thori, ſi malè procedat, tunc nedum non gaudet priuilegio l. maritum, ff. ſolut. matr. ſed nec eſt admittendus ad ceſſionem bonorum.*

30 *Dotis reſtitutio quando eſt facienda in aliquo loco, tunc non ſufficit, quod maritus poſſideat aliundè.*

31 *Peruſii conuentus non ſufficit, quod poſſideat Senis.*

32 *Maritus pro reſtitutione dotis non poteſt carcerari.*

33 *Maritus regulariter loquendo in reſtitutione dotis habet priuilegium deducto ne egeat.*

34 *Maritus in reſtitutione dotis habet priuilegium deducto ne egeat, & hoc propter reuerentiam ei debitam à muliere.*

35 *Debitor, qui non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, habet duplex priuilegium, ſcilicet alterum reale quoad bona, alterum perſonale quoad perſonam.*

36 *Maritus conuentus actione perſonali, non habet beneficium deducto ne egeat, ex quo de dote ali debet.*

37 *Maritus, quando conuenitur conſtante matrimonio pro dote, non eſt habenda ratio, ne egeat, & ſic tenetur vltra quam facere poteſt.*

38 *Priuilegio deducto ne egeat, qui gaudet, non poteſt carcerari, quia ſi poſſet carcerari, teneretur vltra quam facere poſſet.*

39 *Mulier eſt præferenda marito, quoad reſtitutionem dotis in pari paupertate.*

Charitas ordinata incipit à ſe ipſo nu. 39.

40 *Priuilegiatæ duæ perſonæ, quando ſimul concurrunt, tunc qui tractat de damno vitando præfertur, & in ſpecie de muliere repetente dotem, nu.* 41.

42 *Ma-*

42 *Maritus in reſtitutione dotis, ſi non gaudeat priuilegio deducto ne egeat, poteſt carcerari, nec ei debentur alimenta.*

43 *Maritus ob magnam ingratitudinem erga vxorem amittit omnia priuilegia, & ſi carceretur, id merito fit.*

44 *Deciſ. in cauſa Recanaten. ſeparationis thori 26. Februarij 1625. coram R. P. D. Pirouano declaratur, & num. 53.*

45 *Sæuitia mariti erga vxorem habet in ventre ingratitudinem, ſi ſit magna, & intolerabilis.*

46 *Maritus, ſi ſæuiat in vxorem nobiliſſimam, dicitur ingratus.*

47 *Maritus contra vxorem, quando meritò poteſt dici ingratus.*

48 *Iniuria aggrauatur ex qualitate, & dignitate perſonarum, cui infertur.*

49 *Ingratitudo differt à ſæuitia ſaltem ratione Iuris, & effectus.*

50 *Ingratitudo perficitur ex ipſo actu, & ex conſummatione ſequitur effectus, itaut non ſit locus pœnitentiæ ad illam euitandam.*

51 *Mariti ſæuitia erga vxorem ſubiacet pœnitentiæ, & reuerſioni ad eundem thorum.*

52 *Ingratitudo mariti erga vxorem, ſicuti ſæuitia poteſt remitti, & quando ſecus.*

D E C I S I O DCCXLII.

POſt reſolutiones factas, quod erat locus ſeparationi
Thori, ac reſtitutionis dotis, ob magnam ſæuitiam
viri, ac poſtquam fuerat relaxatum mandatum pro ſcut.
2000. ad fauorem vxoris pro eius alimentis, maritus fugam
arripuit, & præuio iuramento vxoris, A. C. relaxauit mandatum
ſuſpicionis fugæ, nedum pro dictis ſcutis 2000. pro
alimentis, ſed etiam pro dote, cuius mandati vigore vir fugiens
fuit in Ciuitate Veliterna detentus, & ductus ad carceres
Vrbis, qui poſtquam per longum tempus ſuſtinuit carcerationem,
obtinuit diſputari dubium, an eſſet excarcerandus,
& Domini negatiuè reſponderunt; Quia carceratio
fuit valida, & iuſta, nam quantum attinet ad validitatem,
& ſi lite pendente in Rota, fuerit relaxatum dictum
mandatum per A. C. hoc tamen nihil facit, quia pro man-
1 dato ſuſpicionis fugæ potuit, etiam lite pendente in Rota,
adiri A. C. abſque vitio attentatorum, cum adeſſet ſuſpicio
fugæ, & periculum in mora, ac captura non fieret, vt ſol-
2 ueretur, neque ad effectum exequendi, ſed vt † debitor
caueret de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, quo caſu
ceſſat vitium attentatorum, Lancell. *de attent. par. 2. cap. 4.
num. 245.* Rot. *deciſ. 926. par. 3. diuerſ.* Modern. Aquil. *de
caut. exec. ampl. 19. num. 18.* Neque contrarium dicit deciſio
in cauſa Romana pecuniaria, ſeu Arreſti 22. Aprilis 1613.
coram R. P. D. meo Pirouano, in qua Rota videtur ſentire,
3 quod arreſtum factum ab alio Iudice, † quam ab eo, coram
quo lis pendet ſit attentatum, quia hoc eſt verum in
ſimplici arreſto, ſecus autem in arreſto, quod relaxatur
4 ob ſuſpicionem fugæ, † præuio iuramento, vt eademmet
deciſio declarat, limitando dictum ſuum non habere locum,
quando periculum eſt in mora, prout indubitanter
5 erat in caſu noſtro, quia vir fuit † captus in ipſa fuga, videlicet
(vt dictum eſt) in Ciuitate Veliterna, & propterea
6 cum eſſet in actu fugæ, potuit † à quocumque Iudice ca-
6 pi, vt pulchrè declarat Caccialup. *de debit. ſuſpect. fugit.
quæſt. 4. num. 4. per tot.*

Quantum attinet ad iuſtitiam, fuit primò per Dominam
Barbaram coram A. C. allegatum creditum ſuæ dotis, &
alimentorum, ſecundò eius virum eſſe de fuga ſuſpectiſſimum,
tertio fuit per eandem præſtitum ſuper prædictis iu-
7 ramentum, quæ videntur requiſita, & ſufficientiſſima † ad
obtinendum mandatum ſuſpicionis fugæ, quando debitor
eſt paratus ad fugam, vel eſt in ipſo actu fugæ, vt accidit in
caſu noſtro, Caccialup. *de debitor. ſuſpect. qu. 6. nu. 15.* Socc.
ſen. *conſ. 100. num. 1. verſ. & ideo voluit*, Bald. *lib. 4.* quibus
8 non obſtat, quod creditum dotis † non erat liquidum, nec
mandatum ſuſpicionis fugæ poterat relaxari, non citato
prius viro, obſtante Reformatione ſanct. mem. Pauli V. in
tit. de Iudicibus in cauſis Ciuilibus ibi, *mandata ſuſpicionis
9 fugæ non citato † debitore in Vrbe non concedantur, niſi conſtito
in actis ſummariè de credito liquido*, quod etiam procedit
de iure communi, Bald. *in l. apertiſſimi, C. de Iudic.*
Gaill. *obſer. 44. lib. 2. ac de ſuſpicione fugæ ſaltem per iuramentum
† creditoris, & quod ipſi creditori non ſit cautum
per alios correos, vel fideiuſſores, & tunc etiam non relaxen- 10
tur, niſi deducendo debitorem ad præſentiam Iudicis, non
autem ad carceres, & Iudex ipſe debitore audito, prout ſibi
videbitur prouideat, &c.* Nam fuit reſponſum, quod prædicta
videntur procedere in debitore commorante in Vrbe,
ſed quicquid ſit in alijs Iudicibus, cum mandatum † ſuſpi- 11
cionis fugæ fuerit relaxatum ab A. C. cuius auctoritas videtur
magis ampla, quàm auctoritas aliorum Iudicum, &
videtur relicta in diſpoſitione iuris communis, dum in eadem
Reformatione ſanct. mem. Pauli V. in tit. de A. C. &
eius Tribunali §. 12. iuncto, §. 11. dicitur: *mandata de manutenendo
numquam, niſi ſeru. ſeru. & parte legitimè citata decernat,
aut concedat*, & in ſequenti §. 12. dicitur: *idem in
ſequeſtris, & in mandatis num. 12. ſuſpicionis fugæ ſeruet,
niſi aliqua ratione timendum ſit Iudicis arbitrio de ſuſpicione
fugæ, & bonorum dilapidatione, quo caſu iuramentum præſtari
debeat de ſuſpicione fugæ, vel de metu dilapidationis bonorum*,
ex quibus apparet, quod omnia remittuntur arbi-
trio A. C. quod quidem, † etiamſi intelligatur prout de iu- 13
re, adhuc Vxor habet intentum, cum iurauerit virum ſuſpectum
de fuga, ille neque mobilia, neque immobilia poſſideret
in Vrbe, & fuerit captus in actu fugæ, quam arripuit
poſtquam Rota per deciſiones declarauit eſſe locum ſeparationi
Thori, & virum teneri ad dotis reſtitutionem. Vnde
meritò A. C. potuit præſtare fidem dicto iuramento, Rip. 14
in l. 2. in princ. num. 57. ff. ſolut. matr. Menoch. *de arbitr. caſu
87. num. 6. & ſeqq.* vbi latè declarat materiam.

Vlterius fuit reſponſum, quod pro ſumma ſcutor. 2000.
pro alimentis creditum vxoris erat liquidum, & pro credito
dotis poterat etiam mandatum concedi, cum ex deciſionibus
Rotalibus plenè conſtaret de illo, quod licèt per ſententiam
non fuiſſet canonizatum, nihilominus † ad effectum 15
conceſſionis mandati ſuſpicionis fugæ, & ad illud ſuſtinendum,
videtur dicendum ſat fuiſſe per dictas deciſiones canonizatum,
& in ſimili videmus, quod tale † mandatum 16
ſuſtinetur, ſi relaxetur pro debito in diem, vel ſub conditione,
Roderic. Suar. *in l. 2. tit. de los emplamientos, verſ.
ſed attende, num. 25.* & allegat textum *in l. quæſitum, ff. de
pign. & in l. in omnibus, ff. de Iudicijs, & eſt text. notabilis
in l. omne æs, ff. pro ſocio*, Iaſ. *ſi ab arbitro, num. 7. ff. qui ſatiſd.
cogan.* Cancer. *var. reſol. tom. 2. cap. 10. nu.* 18. & ceſſat
omnis difficultas, quia cum maritus fugam † arripuiſſet, 17
debitum non poterat liquidari ipſo citato, vt benè Caſtren.
in conſ. vlt. ante fin. verſ. non autem requiritur, lib. 1.
vbi quod non eſt opus, quod creditor † plenam fidem fa- 18
ciat de credito tempore impetratæ capturæ, cum fieri non
poſſit parte abſente, licèt non iuſtificato poſtea credito, de-
bitor deberet excarcerari, † & hoc dictum approbat Cac- 19
cialup. *de debitore fugitiuo d. qu. 6. nu. 15.* Cancer. *d. nu.* 8. &
propterea reformatio prædicta ſanct. me. Pauli V. non comprehendit
iſtum caſum, in quo debitor fugam arripuerat.

Non obſtat, quod vir poſſideret bona, ſeu annuos redditus
in Ciuitate Neapolis, & in eadem Ciuitate alium præſtiterit
fideiuſſorē, quia huic fundamento dupliciter fuit reſponſum,
& primo quod licet regulariter verum ſit, in dote repetenda 20
attendi domiciliũ viri, *l. exigere dotem, ff. de iudic.* tamen hæc
regula fallit, quando illa debet exigi propter aliquod accidens
extra naturam † contractus, tunc enim attenditur locus, 21
in quo vir reperitur tempore perpetrati actus, *l. ſi vxor* 42.
ff. de iudic. & quamuis ſæuitia fuerit exequuta in Ciuitate
Ianuæ, tamen cum fuerit declarata Romæ, vtique reſtitutio
dotis eſt facienda Romæ, & in fortioribus terminis videmus,
quod ſi maritus conuenitur in loco, in quo aliàs
ſubijceretur, puta Romæ, quæ eſt communis patria (vt
euenit in caſu iſto) licet † maritus poſſet declinare forum 22
ex aliquo priuilegio, puta legationis, &c. tamen iſto caſu
fauore dotis poterit Romæ conueniri, nec eſt attendenda
petitio, vt remittatur ad ſuum forum originale, *vt in d. l. ſi
vxor*, & ibi notat Angel. & Caſtren. ac pulchrè, & benè
declarat Io. Campeg. *de dot. qu. 19. nu. 3. verſ. & prædicta*,
Bald. Nouel. *de dot. par. 10. priuil. 19. & 20.* Ruin. *conſ. 50.
num. 23. lib. 3.* Barboſ. *in l. exigere dotem, num. 140. verſ. &
ideò verior, ff. de iudicijs*, Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 3.
tit. 14. num. 3. verſ. neque ad rem pertinet*, vbi quod textus
in d. l. ſi vxor, locum habet, quando fit ſeparatio Thori
culpa mariti, tunc enim maritus in dote reſtituenda, non 23
poteſt ſe iuuari diſpoſitione, *text. in l. exigere dotem*, eſt
enim diuerſum, quod matrimonium diſſoluatur morte vxo-
ris

24 ris ſine facto viri, † & quod facto viri fiat ſeparatio Thori,
vt diſtinguit Caſtr. *in d. l. ſi vxor, ff. de Iudic.*
Secundò fuit reſponſum, quod cùm carceratio viri ſuſti-
neatur ex prædictis, hodie non agitur de ſaluanda carcera-
25 tione, ſed an vir veniat excarcerandus, † & ideò cùm
prima cauſa carcerationis ſuſtineatur, ſat eſt, quod hodie
ex nouiter deductis oſtendatur non eſſe locum excarcera-
tioni, cùm conſtet de debito dotis liquido per rem iudica-
tam, Ioſeph. Ludouiſ. & ab eo relati *deciſ. Peruſ. 40. per tot.*
Bero. *conſ. 162. in fin. vol. 3.* Cancer. *var. reſolut. tom. 2. dict.*
cap. 10. num. 27. & 28. vbi exornat, & benè etiam Cornaz-
zan. *deciſ. 2. num. 18. & 19. & ſeqq.* qui dicit, quod vbi con-
26 ſtat † debitorem captum, eſſe debitorem, non venire re-
laxandum, etiamſi captus fuiſſet ordine non ſeruato, & in
iſto caſu hæc eò magis procedunt, quia vir mala fide, &
27 animo occultandi † pretium ad impediendam reſtitutio-
nem dotis vxori, partim poſt litem motam, partim poſt ſen-
tentiam alienauit in Regno Neapolitano ducat. 55. mille,
28 *vt in Summ. num. 5.* eſt enim conſideranda dicta † aliena-
tio facta lite pendente, quia cùm ageretur de ſeparatione
Thori culpa mariti, vnde in neceſſariam conſequentiam ve-
niebat reſtitutio dotis facienda mulieri, vt in deciſionibus in
hac cauſa factis, dictum fuit, dicta alienatio facta lite pen-
dente mala fide cenſebatur facta, & cùm etiam ex tota ſe-
rie facti appareat, quomodo in hac cauſa procedatur, &
iſte modus procedendi non benè oleat, maritus nedum non
29 gaudet priuilegio, *d. l. maritum*, ſed neque † eſt admit-
tendus ad ceſſionem bonorum, Bart. *in l. alia cauſa, §. ele-*
ganter, num. 15. ff. ſolut. matrim. Giurb. *deciſ. 43. num. 8.*
& 14. & deciſ. 41. num. 9. & ſeqq. Caſtagn. *de beneſ. deducto*
ne egeat, qu. 11. num. 10. Cancer. *var. reſolut. lib. 2. cap. 9. de*
ceſſ. bonor. num. 46. cum pluribus ſeqq. Secundùm nouam im-
preſſionem, vltra quod nec ſufficerent dicta bona in Regno
30 Neapolitano, nec fideiuſſor ibi datus, † quia cùm reſtitu-
tio dotis ſit facienda Romæ, vt patet ex prædictis, ſufficit,
quod bona, & fideiuſſor non extent in Statu Eccleſiaſtico,
Bart. *in l. fin. num. 1. C. de principibus agenti in rebus, lib. 12.*
31 vbi quod † Conuentus Peruſij non ſufficit, quod poſſideat
Senis, Bald. *conſ. 312. num. 4. & 5. lib. 5.*
32 Denique non obſtat, quod in omnem euentum pro reſti-
tutione dotis maritus non potuerit carcerari. Petrus Nunez
de Anedagno *conſ. 8. ante num. 8.* quia contrarium eſt verius
in caſu, de quo agitur, & pro dilucidatione huius articuli
33 prænotandum eſt, quod maritus † regulariter loquendo
in reſtitutione dotis habet beneficium *deducto ne egeat*,
itaut non teneatur niſi in quantum facere poteſt, *l. maritus*
14. vbi Bulboſ. *num. 2. ff. ſolut. matrim. l. non tamen, & l. ſi*
cum Procuratore 23. ff. de re iudic. & hoc priuilegium debe-
34 tur maritis † propter reuerentiam eis debitam à mu-
liere, Iaſ. *in l. ſi conſtante, ff. ſolut. matr. num. 28.* cum alijs
per Caſtagn. *in ſuo tract. deducto ne egeat, qu. 1. nu. 2.* & fuit
dictum *in cauſa Recanaten. ſeparationis Thori 26. Februarij*
1625. coram R. P. D. meo Pirouano. Secundò eſt prænotan-
35 dum quod ille, † qui non tenetur niſi in quantum facere
poteſt, habet duplex priuilegium alterum reale quoad bo-
na, alterum perſonale, vt conſtat ex DD. cumulatis per
Caſtagn. *in tract. deducto ne egeat, in proœm. 1. par. nu. 12.*
13. 14. & 16. Tertiò eſt prænotandum, quod maritus con-
36 uenctus actione † perſonali non habet hoc beneficium *de-*
ducto ne egeat, ex quo de dote ali debet, vt eſt text. & gloſ.
in l. vbi adhuc, C. de iur. dot. & de communi teſtatur Pala-
tius Rubios *in cap. per veſtras, de donat. inter vir. & vxor.*
§. 37. fol. 119. Ioan. Crotus *in d. l. ſi conſtante, poſt nu. 157.*
ff. ſolut. matr. Fontanella *de pact. nuptial. clauſ. 7. gloſ. 2. p. 3.*
num. 68. lib. 2. Petrus Nunez. *d. reſponſo 8. poſt num. 8.* vbi ita
inquit, *quamquam ſit verum, quod maritus, quando conue-*
nitur coſtante matrimonio pro dote, non videtur habendam
37 *eſſe rationem, † ne egeat, & ſic videtur teneri vltra quam*
facere poteſt, non tamen ex hoc ſequitur maritum eſſe incar-
cerandum ad petitionem vxoris, quia licet non habeatur ra-
tio ne egeat, illud tamen eſt, quia de fructibus dotis eſt alen-
dus, & dos conſignatur vxori, vt deſeruiat matrimonio, &
& pro eius oneribus, Caſtren. *in d. l. maritum*, vbi Raynerius,
& latè proſequitur Caſtagn. *in ſuo tractat. deducto ne egeat,*
qu. 1. nu. 54. & ſeqq.
His prænotatis non applicatur ad caſum noſtrum, quod
maritus non poteſt carcerari pro dote reſtituenda, dum
hoc ex eo prouenit, quod debet habere alimenta ex dote,
fruſtra enim incarceraretur, ſi ex dote deberet ali, & qui gau-
38 det beneficio *deducto ne egeat*, ex eo non poteſt carce-
rari, quia ſi poſſet carcerari, teneretur vltra id quod facere
poſſet, quæ rationes ceſſant in caſu iſto, quia iuxta reſolu-
tionem factam in hac cauſa *4. Iulij* 1633. *coram me*, mari-
tus non gaudet dicto beneficio, quia non probatur illius
paupertas reſpectiuè ad vxorem, quæ habet tantùm dotem,
& etiam ſi probaretur † non releuaret, cùm ipſa mulier 39
ſit præferenda in pari paupertate, quia prima charitas inci-
pit à ſe ipſo, & latiſſimè deducitur in eadem deciſione,
quando enim concurrunt duæ perſonæ priuilegiatæ, ille
præfertur, † quæ tractat de damno vitando, Bald. *in l. 2.* 40
num. 5. C. quod cum eo, & in l. ſi quis crediderit, num. 1. poſt
alios, ff. de pactis, qui expreſsè loquitur in puncto, quan-
do mulier repetit dotem propter ſeparationem Thori, idem
Bald. *in l. ſi quod nomine, num. 1. in fin. ff. de condit. indebit.*
qui non eſt ſibi contrarius, vt putauit Franciſcus Aretinus
in l. maritum, num. 1. ff. ſolut. matrimon. nam diſcuſſo ar-
ticulo remittit ſe ad ea, quæ notat Iacob. de Arena *in d. l. ma-*
ritum, num. 1. ff. ſolut. matrimon. vbi hoc ad literam dicit,
vnde cum marito non competat beneficium deducto † ne 41
egeat, nec ei debeantur alimenta, ex qua cauſa non poteſt
carcerari, vtique in hoc caſu carceratio ſuſtinetur.
Fuit etiam conſideratum, quod maritus fuit nimis ingra-
tus vxori ob magnam illius corporis ſæuitiam, vt fuit di-
ctum in deciſione facta coram me 24. Nouembris 1632.
quare ob dictam † magnam ingratitudinem videtur ami- 42
ſiſſe omnia priuilegia, & meritò fuit carceratus, vt fuit re-
ſolutum *in cauſa Romana ſeparationis Thori 14. Martij*
1635. coram R. P. D. meo Merlino, nec eſt facienda vis,
quod in dicta deciſione agebatur de propinatione veneni,
quia DD. ibi allegati non ſe reſtringunt ad ſimilem ingrati-
tudinem, ſed ad ingratitudinem ſimpliciter, quæ in hoc 43
caſu maxima fuit ex deductis in dicta deciſione coram me,
& ex ſupra narratis, Nec etiam prædictis † reſiſtit dicta de- 44
ciſio *in cauſa Recanaten. ſeparationis Thori 26. Februarij*
1625. coram R. P. D. meo Pirouano, quæ diſtinguit inter ſæ-
uitiam, & ingratitudinem, quia in caſu de quo agitur ſæ-
uitia habet in ventre ingratitudinem, † cùm fuerit magna, 45
& intolerabilis ſæuitia, qua maritus vſus fuit in mulierem
nobiliſſimam ex principalioribus familijs Ciuitatis Ianuen. 46
ſæuiendo enim in vxorem mulierem nobiliſſimam fuit in-
gratus, cum eam deberet iuxta ſuas qualitates tractare, &
propterea cum aliter ſe geſſiſſet erga illam † ingratus meri- 47
tò poteſt appellari, & differentia eſt inter nobiliſſimam mu-
lierem ex principalioribus Ianuen. & mulierem ordinariam
Ciuitatis Recanaten. in quibus terminis loquitur deciſio
D. mei Pirouani, qualitas enim, & dignitas perſonæ ag- 48
grauat † iniuriam, vt in dicta deciſione coram me in hac
eadem cauſa dictum fuit, & quamuis in eadem deciſione
Recanaten. etiam dicatur, quod ingratitudo differt à ſæ-
uitia † ſaltem ratione iuris, & effectus, quia ingratitudo 49
perficitur ex ipſo actu, † & ex conſumatione ſequitur effe- 50
ctus pœnæ indictæ, itaut non ſit locus pœnitentiæ ad
illam euitandam, ſæuitia autem ſubiacet pœnitentiæ,
& reuerſioni ad eundem Thorum, in qua ſæuitia priuile- 51
gium poteſt conſeruari; Attamen fuit conſideratum, quod
cum ingratitudo poſſit remitti ſicuti † ſæuitia, & nibilo- 52
minus in hoc caſu (vt dictum fuit) hæc ſæuitia habuit ad-
mixtam ingratitudinem cum fuerit talis, vt nec per cautio-
nem de benè tractando potuerit illi mederi, vt in dicta de-
ciſione mea fuit firmatum, propterea retentis etiam termi-
nis deciſionis Recanaten. iſta potius fuit ingratitudo perfe-
cta † ex actu ſæuitiæ ex qua fuit commiſſa. Vnde dum ex
ipſo actu fuit perfecta, maritus vt ſupra dixi, amiſit omnia
priuilegia, vt etiam in dicta deciſione coram R. P. D. meo
Merlino dictum fuit.
Et ita concluſum vtraque parte acerrimè informante,
cauſaque maturè diſcuſſa.

R. P. D. CARILLO.

Teruleñ. Canonicatus.

Lunæ 2. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Ordinarijs, & Capitulis in Regnis Hiſpaniarum Gregor. XV. indulſit, vt præuio concurſu prouiderent de Canonicatibus, & præbendis Pœnitentiarijs, & ideò ſi quis eas tanquam reſeruatas impetret, non ſubſtinetur talis impetratio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Canonicatus Pœnitentiarius debet prouideri per concurſum, præuio examine in Regnis Hiſpaniarum.*
2 *Reſeruatio quando ceſſat eius vigore, non eſt locus immiſſioni.*
3 *Philippus Rex Hiſpaniarum ſic generaliter vocatur, ratione maioris dignitatis, & poteſtatis, vide num. 4.*
Hiſpaniarum appellatione, quid comprehendatur, nu.3.
5 *Gratia magni alicuius Principis, tanquam proueniens à diuina eius indulgentia, quàm latiſſimè debet interpretari.*
6 *Odia reſtringenda ſunt.*
7 *Gratia non debet coarctari, quando eius diſpoſitio declaratur ex ampliſſima generalitate verborum in eius diſpoſitiua poſitorum, & nu.8.*
9 *in Indulto ſi fiat mentio aliorum Indultorum, illa præſumuntur extare, licet non exhibeantur.*
10 *Clauſula*, ſublata, *iuncta cum decreto irritanti, & quod de ſubreptione &c. quid operetur, & nu.18.*
11 *Inobſeruantiam impoſſibile eſt probare, ſi verè adſit obſeruantia.*
12 *Breuis extenſiui efficacia, quando non dependeat ab Indulto.*
13 *Verba, quando ſtant cauſatiuè, & non conditionaliter, non reſtringunt, etiamſi diſpoſitio non eſſet generaliter concepta.*
14 *in Perſonis eruditis, pollentibus virtute, litteris, & doctrina, ſtat vtilitas, decor, ſplendor Eccleſiarum, & augmentum cultus Diuini.*
15 *Verba concepta in numero plurali, non debent reſtringi ad vnam tantùm rem.*
16 *Ratio eadem vbi interuenit, idem ius ſtatuendum eſt.*
Æquitas valet, quæ paribus cauſis, paria iura deſiderat, num. 16.
17 *Indultum conceſſum ad inſtantiam partis, antequam executioni demandetur, debet iuſtificari eius narratiua, limita nu. 18.*
19 *Narratorum iuſtificatio non requiritur, quando in gratia, adeſt clauſula ſublata,* cum decreto irritanti &c. *etiamſi emanauerit ad inſtantiam partis, amplia num. 20.*
20 *de Papa poteſtate dubitare, nefas eſt.*

DECISIO DCCXLIII.

PEr obitum Ioannis Bonfil. de menſe Februarij anni 1634. vacarunt Canonicatus, & præbenda Pœnitentiarij in Eccleſia Cathedrali Teruleñ. Regni Aragoniæ, de quibus præuio concurſu per Ordinarium, & Capitulum fuit prouiſus Ioannes de Paſſamonte iuxta formam indulti Apoſtolici ſanct. mem. Greg. XV. Ordinarijs, & Capitulis Cathedralium Eccleſiarum in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus conceſſi ſumm. num. 1. ſed quia de eiſdem Canonicatu, & præbenda vti de vacantibus in menſe reſeruato Sedi Apoſtolicæ fuit prouiſus Iſidorus Maza de Lizana, qui expeditis litteris, impetrauit etiam ſubrogationem gratioſam, fuit cauſa mihi commiſſa, & dubitaui. An ſit danda immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ, & DD. vnanimiter negatiuè reſponderunt.

Nam quicquid ſit an ſubrogatus probet Clericatum, & obitum vltimi poſſeſſoris, quia tamen non probat reſeruationem, cùm agatur de Canonicatu Pœnitentiario, † qui debet prouideri per concurſum, præuio examine, & alijs requiſitis iuxta formam indulti ſa. mem. Greg. XV. ceſſat in totum reſeruatio, Gonzal. *in reg.* 8. *gloſ.* 9. *cap.* 2. §. 2. quo ceſſante † non eſt locus immiſſioni, Greg. *dec.* 53. vbi Adden. *num.* 3. Garz. *de benef. par.* 9. *cap.* 2. §. 2. *nu.* 360. Gonzal. *gloſ.* 24. *num.* 96. *cum ſeqq.* 1 2

Non obſtat ſi dicatur prædictum indultum non habere locum in Regno Aragoniæ vbi ſita eſt Eccleſia Teruleñ. ex eo, quod fuerit conceſſum Cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſijs in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus ad inſtantiam Maieſtatis Catholicæ Philippi IV. & ſic reſtrictum ſolum ad Regna Caſtellæ, & Legionis reſpectu quorum denominatur 4. & non poſſe extendi ad Regnum Aragoniæ, cuius reſpectu denominatur 3. quia cùm conceſſio fuerit facta verbis generalibus, ibi, *omnibus, & ſingulis Metropolitanis Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs in Regnis Hiſpaniarum conſiſtentibus*, cenſentur in eo comprehenſa tam Regna Caſtellæ, & Legionis, quàm Aragoniæ Regnum vti ſubiecta ditioni Maieſtatis Catholicæ, & non fit reſtrictio ex eo, quod Rex Philippus Hiſpaniarum denominetur 4. Caſtellæ, & Legionis, & 3. Aragoniæ, quia illa denominatio non ſtat reſtrictiuè, ſed demonſtratiuè, † & Philippus Rex Hiſpaniarum appellatur ratione maioris dignitatis, & poteſtatis, vt in puncto Mantic. *dec.* 59. *nu.* 10. & 11. appellatione enim Hiſpaniarum comprehenduntur omnes Prouinciæ antiquæ vlterioris, & citerioris Hiſpaniæ, ſcilicet Luſitaniæ, Bœticæ, Tarraconenſis, quæ Prouinciæ hodie Regna nuncupantur, Couar. *pract. quæſt.* 1. *num.* 1. & 9. Marian. *de reb. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 4. *per tot.* 3

Qua extrinſeca denominatione non obſtante æqualiter remanet Rex, & habet † imperium omnium Regnorum exiſtentium ſub Hiſpanica ditione, nulla facta diſtinctione Regnorum, Mart. *de iuriſdict. par.* 1. *cap.* 26. *per tot. præcipuè nu.* 68. 96. & *final.* Couar. *ſupra d. num.* 12. Corſett. *in tractat. de poteſt. reg. qu.* 104. ad quæ prædictum indultum extendi debet ex natura gratiæ, & beneficij Principis, quia proueniens † à diuina eius indulgentia, quàm pleniſſimè debet interpretari, *ex l. beneficium* 3. *ff. de conſtit. Princip.* vbi Bart. *num.* 2. Anchar. *conſ.* 193. *in princip.* & *in* † *regula odia reſtringi de reg. iur.* non obſtantibus dictionibus *huiuſmodi dictis, & prædictis*, quibus prætenditur indultum reſtringi ad Eccleſias Regnorum † Caſtellæ, & Legionis tantùm, quia earum natura, & diſpoſitio declaratur ex ampliſſima generalitate verborum in diſpoſitiua eiuſdem indulti, Tuſch. *concluſ.* 266. *num.* 10. & *concluſ.* 287. *num.* 3. & 337. *num.* 15. & 16. Mantic. *d. deciſ.* 59. *num.* 3. & 8. vbi in fortiori aliud indultum Greg. XIII. conceſſum Regnis Philippi Hiſpaniarum Regis extenditur ad aliud Regnum non Hiſpanicum. 4 5 6 7

Nec etiam obſtat, quod fuerit in indulto narratum, vt prouideantur Pœnitentiariæ iuxta formam Conſtitutionum Sixti Quarti, & Leonis X. quæ reſtrictæ ſunt doctorales, & magiſtrales Canonicatus Eccleſiarum Caſtellæ, & Legionis, quia cùm non tantùm fiat mentio illarum Conſtitutionum Sixti, & Leonis, ſed etiam aliorum Pontificum prædictum indultum extendi † poteſt etiam ad Canonicatus Pœnitentiarios, nec opus eſt exhibere indultum aliorum Pontificum, † quia illud præſumitur exiſtere, vt in fortiori Rot. *deciſ.* 36. *num.* 9. *par.* 2. *diuerſ.* maximè ſtante clauſula ſublata iuncta cum decreto irritanti, & † quod de ſubreptione, obreptione, vel defectu intentionis dari non poſſit, Mareſcott. *lib.* 2. *var. cap.* 37. *num.* 1. *cum ſeqq.* & neganti prædictum indultum in Regno Aragoniæ, quod eſt de Regnis Hiſpaniarum incumbit onus probandi negatiuam, ſcilicet quod pro Eccleſijs Aragoniæ nunquam fuerit conceſſum ſimile indultum, quod eſt impoſſibile ſtante obſeruantia in Eccleſia † Cæſaraugustana ex fide Curialium, quæ datur, & eſt conſeſſum inter partes, Greg. *deciſ.* 242. Rot. *dec.* 742. *num.* 3. *par.* 2. *recen.* Pariſ. *conſ.* 138. *nu.* 1. & 2. *lib.* 4. Mareſcott. *vbi ſupra.* 8 9 10 11

Minus releuat, quod prædictum indultum Gregorij videatur reſtrictum ad Eccleſias in quibus prouidentur per concurſus Canonicatus magiſtrales, & doctorales iuxta dd. Conſtitutiones Sixti, & Leonis, & ita non poſſit extendi ad Eccleſiam Teruleñ. in qua deficiunt præfati Canonicatus, quia Gregorius non fuit motus ex illo indulto formaliter, ſed cauſa indulti Sixti, Leonis, & aliorum Pontificum, quibus per concurſum tales Canonicatus vtilius prouidebantur, quæ cauſa cùm fuerit finalis, & effectiua pro extenſione ad Canonicatus Pœnitentiarios, ita etiam vigere debet pro extenſione ad Regna Hiſpaniarum, licet indultum illa non reſpiceret, quia eo caſu efficacia breuis extenſiui non dependet ab indulto, Abb. *in cap. ſuper ſpecula n.* 6. *ne cleric. vel monac.* Mandoſ. *de priuileg. ad inſtar qu.* 6. 12

Tantò magis, quia Gregorius non fundauit ſuam diſpoſitionem in d. indulto, ſed in conſuetudine, quæ eſt veriſſima, & vniuerſalis, etiam in Regno Aragoniæ prouidendi per concurſum Canonicatus doctorales, & magiſtrales, & licet addiderit iuxta formam Conſtitutionum Sixti, & Leonis, tamen ea verba † ſtant cauſatiuè non conditionaliter, & ideò non reſtringunt, etiam ſi dd. Conſtitutiones non ſtarent vniuerſales, vel non eſſent adeò vniuerſales, *cap. Abbate S. Siluani de verb. ſignif.* Bart. *in extrau. ad reprimendum verb. prout nu.* 2. *verſ. ſi veram*, Felin. *in cap.* 2. *nu.* 2. *de reſcript.* Rot. *deciſ.* 178. *par.* 3. *rec.* principaliter autem motus fuit ex cauſa, & ratione indulti, & conſuetudinis proui- 13

prouidendi per concurſum illos Canonicatus requirentes
14 perſonas eruditas, pollentes virtute, litteris, † & doctrina, in quo ſtat vtilitas, decor, ſplendor Eccleſiarum, & augmentum cultus Diuini, quæ cauſa fuit motiua, & vniuerſalis, & ſufficit quod ea iuſtificetur alijs omiſſis, vt prædictum indultum ſubſiſtat etiam in Regno Aragoniæ, Ægid. *deciſ*.280. & 415. Put. *dec*.79. *lib*.2. Pariſ. *conſ*.3. *num*.90. *lib*. 4. Seraphin. *dec*.1432. *nu*.8.

Siquidem negari non poteſt, quin vtilitas Eccleſiarum, animarum ſalus, & gloria Diuini Nominis conſiderata in parte diſpoſitionis indulti, vt Canonicatus Pœnitentiarij prouideantur per concurſum æqualiter militet in omnibus Regnis Hiſpaniarum, cùm verba indulti ſint concepta in
15 plurali numero † de Regnis Hiſpaniarum, quæ ſicuti non reſtringuntur ad vnam Eccleſiam, ſic neque ad vnum Regnum, vel ad vnam Hiſpaniam, ſed duas Hiſpanias cum ſuis Regnis de neceſſitate, & proprietate ſermonis comprehendunt, Mant. *d. dec*. 59. *nu*. 1. & 6. vbi enim eadem ratio in-
16 teruenit, idem ius † ſtatuendum eſt, & valet æquitas, quæ paribus cauſis paria iura deſiderat, & ita dicitur adeſſe eadem lex non extenſiuè, ſed comprehenſiuè, *l. his ſolis, verſ. ſatis cautè putamus*, *C. de reuoc. donat. l. illud*, *C. de ſacroſ. Eccleſ.* in puncto Guttier. *lib*.3. *pract. qu*.17. *nu*. 84. Gonzal. *in reg*.8. §.7. *in procem. nu*.105. Pariſ. *conſ*.16. *nu*. 24. *lib*.3.

Denique dixerunt Domini non eſſe habendum in conſideratione, quod cum huiuſmodi indultum fuerit conceſſum ad inſtantiam Maieſtatis Catholicæ Philippi Quarti Hiſpaniarum Regis non poſſit executioni mandari niſi verificata prius narratiua, quia obiectum tollitur ſtante clauſula ſublata cum decreto irritanti, & quod de ſubreptione, obreptione, aut defectu intentioni dari non poſſit per quam clauditur os, atque ligantur manus Iudicis, & partis, etiamſi ema-
18 nauerit ad ſupplicationem alicuius, Pariſ. *conſ*. 1. *nu*.38. *lib*. 4. Ruin. *conſ*.21. *num*.15. *lib*.1. Gabr. *conſ*.83. *lib*. 2. *num*.20. Seraph. *dec*.1020. Caputaq. *dec*.218. *par*. 3. & ita operatur,
19 vt non ſit neceſſaria verificatio narratiuè, ſeu iuſtificatio, Seraph. *dec*.1043. *nu*.5. quod procedit etiam ſi per Iſidorum
20 fuiſſet impetrata oris apertio, quia hæc non transfert onus probandi in Paſſamontem, Mareſcott. *lib*. 2. *var. cap*. 37. *num*. 69. Gratian. *diſcept*. 775. *nu*. 46. *par*. 4. Mart. *de clauſ. clauſ*. 113. *nu*.2. Afflict. *dec*. 128. *nu*. 13. & 14. Rot. *dec*.281. *num*.6. *par*. 1. *rec*.

Ex quibus omnibus attenta omnimoda poteſtate conce-
21 dentis, † de qua nefas eſſet dubitare, & attento dominio impetrantis non ſolum quoad omnia Regna vnita Hiſpaniarum, ſed etiam quoad vniuerſas Hiſpanias, quas in Catho-
22 lico Rege Philippo IV. † feliciter regnante noſtra ætas videt quem Eccleſia Romana magno proſequi fauore, & meritò propter ſuam, & ſuorum Progenitorum Religionem teſtatur Matt. *de iuriſdict*. 2. *par. cap*. 41. *nu*. 13. & 14. conſiderataque etiam cauſa adeò fauorabili, & vtili ad ſalutem animarum in diſpoſitiua indulti narrata, illud habere locum contra prouiſum Apoſtolicum cenſuerunt Domini, eique immiſſionem eſſe denegandam.

Et ita deciſum vtraque parte bis acerrimè informante &c.

R. P. D. CARILLO.

Vlixbonen. Profeſſionis.

Veneris 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Abſolutionem, vt obtineat ille, qui habuit recurſum ad Iudices Laicos &c. quid requiratur, & maximè ſi Papa abſoluendi poteſtatem commiſerit, cum clauſulis, *renunciatio prius &c. parito iudicato, & refectis expenſis*.

SVMMARIVM.

1 *Clauſulæ*, parito iudicato, & refectis expenſis, *important conditionem*.
2 *Iuriſdictio conceſſa ſub conditione donec non doceatur de illius adimplemento, ſuſpenſa remanet iuriſdictio, & perinde eſt, ac ſi nulla fuiſſet tributa*.
3 *Recurſibus ad Iudices Laicos non dicitur ſufficienter renunciatum, non amoto præcepto &c. vel non facta exactiſſima diligentia pro remouendis omnibus impedimentis. Recurſibus ad Iudices Laicos, non dicitur renunciatum, nec ſatisfactum violatæ iuriſdictioni, & libertati Eccleſiaſticæ, niſi retractando eoſdem recurſus habitos, & remouendo quantum in ſe eſt omnia impedimenta, nu*. 3.
4 *Recurſibus ad Iudices Laicos, ſi non ſit ſufficienter renunciatum, recurrenti non eſt concedenda abſolutio, ſed potius pœna cenſurarum propter vſurpatam diſciplinam Eccleſiaſticam mulctari debet*.
5 *Verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto*.
6 *Affirmari id non dicitur, quod factis negatur*.
7 *ad Iudices Laicos, ſi quis recurſum habuerit, vt abſolutionem obtineat, non ſufficit ſimplex ceſſio, ſeu renunciatio verbalis, ſed requiritur quod ſit vera, & actualis*.
8 *Et ſignanter curandum eſt, vt remoueantur omnia impedimenta, adeovt nec de iure, nec de facto noceri poſſint ad compulſationem faciendam*.
9 *Rota in taxatione expenſarum ſolum habet ratione earum, quæ liquent ex actis vulgariter expenſæ viuæ nuncupatæ; ſcilicet*
Expenſarum regiſtri.
Interpretationis proceſſus.
Examinis teſtium, &
pro Aduocato, & Procuratore aliquid plus, num.9.
10 *Sed iſta regula non procedit in expenſis factis occaſione recurſus ad Iudices Laicos*.
11 *Iura ſua vnuſquiſque tueri debet*.
12 *ad Iudices Laicos ille, qui habuit recurſum, ſi obtinuerit, vt poſſit abſolui, cum clauſula*, refectis expenſis, *tenetur, & condemnandus eſt ad omnes, & ſingulas expenſas, etiam ratione damnorum, & intereſſe parti reficiendo, & nec hoc caſu ſufficit cautio, nu*. 13.
14 *ad Expenſas probandas data veriſimilitudine ſufficiunt quæcumque probationes, quæ haberi poſſunt*.
15 *Expenſæ factæ pro fundanda intentione actoris in negotio principali, & non occaſione recurſuum non ſunt reficiendæ, ita vt non poſſint impedire abſolutionem à cenſuris, declara prout nu*.16.
17 *Verbum*, occaſio, *importat etiam cauſam remotiſſimam*.
18 *Deciſio in cauſa Illerden. Prioriſſæ* 13. *Octobris* 1636. *coram R. P. D. Roias declaratur*.

DECISIO DCCXLII.

Propoſito pluries dubio, An intraret arbitrium pro concedenda abſolutione excommunicationis Antonio, & Ioanni Gomez ob recurſus habitos ad Iudices Laicos pro impedienda Franciſcæ compulſatione proceſſus huius cauſæ, ſtrictèque diſcuſſo articulo ſuper quantitate expenſarum, hodie cauſa repropoſita Domini negatiuè reſponderunt, niſi prius fiant diligentiæ pro remouendis impedimentis, & reficiantur expenſæ etiam ratione damnorum, & intereſſe, quæ vſque in præſentem diem iuxta liquidationem, & taxationem à Perito de ordine Rotæ factam, & in actis productam aſcendunt ad ſcut.307.35. monetæ ſine præiudicio aliarum, quæ extra curiam in eadem cauſa eadem occaſione factæ fuerunt.

Nam cum à Sanctiſſimo Domino Noſtro fuerit mihi commiſſa poteſtas abſoluendi per breue cum clauſulis *Renunciatio prius per dd. Ioannem, & Antonium attentatis in vim recurſus, parito iudicato, & refectis expenſis*, † quæ 1
clauſulæ important conditionem, *l. à Teſtatore, ff. de condit. & demonſtr*. Pariſ. *conſ*.41. *num*.14. *lib*. 4. Seraph. *deciſ*. 655. *num*.4. & per dictos Ioannem, & Antonium non doceatur de purificatione, & implemento dictarum conditionum † ſuſpenſa remanet mihi data abſoluendi facultas, & 2
perinde eſt, ac ſi nulla fuerit tributa iuriſdictio. Verall. *deciſ*.550. *num*. 5. *par*. 1. Mantic. *dec*.343. *nu*. 1. Rota *dec*.378. *num*.1. coram Greg.XV.

Quod autem prædictæ conditiones non fuerint adimpletæ conſtat, ex quo habito recurſu ad Iudices Laicos, ab illis impetratum fuit præceptum contra Notarium, ne auderet proceſſum huius cauſæ compulſare, *vt in Summ. antiq. Franciſcæ nu*. 1. 2. & 3. Vnde non amoto præcepto, vel non facta exactiſſima diligentia pro remouendis omnibus impedimentis non dicitur ſufficienter fuiſſe renunciatum recurſibus, nec ſatisfactum violatæ iuriſdictioni, & libertati Eccleſiaſticæ, niſi retractando eoſdem recurſus habitos ad Iudices Laicos, & remouendo impedimenta per d. præceptum exequutioni mandati Rotalis præſtita, † & ideò abſo- 4
lutio

lutio concedenda non eſt, ſed potius pœna cenſurarum ab
Eccleſiaſtica diſciplina vſurpata contra recurrentes ad Iudi-
ces Laicos mulctari debent, *iuxt. not. in cap. ſi autem cap.
nihil* 11. *qu.* 3. & fuit dictum *in Arboren. Canonicatus* 24.
Ianuarij 1633. *coram R. P. D. meo Merlino*.

Non obſtat renunciatio à recurſibus facta per dd. Ioan-
nem, & Antonium data in eorum *Summ. nu.* 2. *&* 3. Quia
5 verbalis eſt illa renunciatio, † & verba non ſufficiunt vbi
opus eſt facto, *l. non omnes*, *§. fin. de re milit. l. peculium in
princip. ff. de pecul. cap.* 1. *&* 2. *de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* nec
6 dicitur affirmari, † quod factis negatur, ideoque ſimplex
ceſſio, ſeu renunciatio verbalis non ſuffragatur, ſed requi-
ritur quod ſit vera, & effectualis, ita vt Franciſca nullum
7 habeat † impedimentum pro compulſatione proceſſus, vt
in punct. abſolutionis reſpondit Rot. *in Regien. Capellaniæ*
1. *Iulij* 1630. *coram R. P. D. meo Pirouano*, & ſignanter cu-
randum eſt, vt remoueantur omnia impedimenta, adeò
8 vt nec de iure, † nec de facto nocere poſſint ad compul-
ſationem faciendam, vt concedatur abſolutio, Lancell. *de
attent. p.* 3. *cap.* 29. *nu.* 41. *&* 42. Gregor. *deciſ.* 503. *num.* 5.

Nec minus eſt adimpleta conditio, *refectis expenſis*, do-
nec ſatisfecerint, & ſoluerint quantitatem ſupra relatam;
9 Nam licet regulariter Rot. ſolum habeat † rationem expen-
ſarum iudicialium, & earum, quæ liquent ex actis, vul-
gariter expenſæ viuæ nuncupatæ, vt puta expenſarum re-
giſtri, interpretationis proceſſus, examinis teſtium (quæ
in præſenti aſcendunt ad ſcut. 60. ba. 3. ſcilicet pro regiſtro
ſcut. 56. 83. & pro interpretatione proceſſus ſcut. 3. & ba.
20.) & aliquid plus pro Aduocato, & Procuratore, *l. pro-
perandum*, *§. ſin autem*, *Cod. de iudic.* Veſtr. *in prax. lib.* 8.
cap. 2. *num.* 11. Rot. *in Tulen. expenſarum coram R. P. D.
meo Veroſpio* 18. *Martij*, *&* 28. *Iunij* 1619. Tamen regula
10 procedit in expenſis litis factis ſine recurſibus, † in quibus
11 non agitur adeò rigorosè, quia vnuſquiſque debet † ſua
defendere, non autem habet locum in præſenti caſu, cum
Franciſca ex cauſa, & occaſione recurſuum fecerit quam-
plures expenſas, & damna paſſa fuerit, à quibus DD. de
12 Gomez non poſſunt excuſari, ideò meritò ſunt in † eis
condemnandi etiam ratione damnorum, & intereſſe, &
Franciſca de omnibus reficienda, *cap. fin.* *§. pars vero*, ibi,
primo ſatisfaciat integraliter de expenſis, *de offic. delegat.
cap. quoniam* 4. *§. ſi quis vero de immunit. Eccleſ.* vbi gloſ.
13 *verb. ſatisfactum* docet non † ſufficere cautionem niſi in-
tegra ſatisfactio præcedat, Mart. *de clauſ. par.* 1. *clauſ.* 144.
num. 1. Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 1. *fol.* 432. Gratian. *diſcept.*
786. *num.* 16. Rota coram Gregor. XV. *deciſ.* 492. vbi Ad-
den. *num.* 9.

Quæ expenſæ ratione damnorum, & intereſſe repartitæ
inter Aduocatum, Procuratorem, originalia informatio-
num facti, & Iuris, Copiſtam, interpretum teſtium, &
Prouiſionem Franciſci Viere ſollicitatoris huius cauſę aſcen-
dunt ad ſcut. 247. 32. videlicet.

Pro Procuratore in diuerſis vicibus commiſſionibus, &
diuerſis informationibus, in voce, & in ſcriptis. ſcut. 59.

Pro ſubſtituto eiuſdem Procuratoris pro originalibus plu-
rium informationum facti. ſcut. 10. 20.

Pro Aduocato pro diuerſis informationibus Iuris in voce,
& in ſcriptis. ſcut. 58. 80.

Pro originalibus informationibus Iuris eiuſdem Aduoca-
ti. ſcut. 4. 37.

Pro copijs informationum pro Rota, & Signatura factis
à Copiſta. ſcut. 44. 95.

Pro mercede interpretis quinque teſtium in Curia exami-
natorum pro vndecim ſeſſionibus. ſcut. 10.

Pro Franciſco Viere non vti Agente, ſed tanquam ſolli-
citatore huius cauſæ poſt recurſos habitos ſpatio 30. men-
ſium ad rationem ſcut. 2. pro quolibet menſe. ſcut. 60.

Quæ omnia computata cum ſupradictis expenſis iudi-
cialibus. ſcut. 60. 03.

Faciunt dictam ſummam relatam in principio deciſionis
ſcilicet. ſcut. 307. 35.

Et cum ſint veriſimiles iuſtificatæ ex quietantijs, & com-
putis in actis datis ſingulariter medio, iuramento recogni-
tis, & à Perito taxatæ videntur ſatis comprobatæ, imò da-
ta veriſimilitudine † ſufficiunt quæcumque probationes, 14
quæ haberi poſſunt. Federic. de Sen. *conſ.* 119. *num.* 4. Rot.
in Salamantina cenſurarum 24. *Ianuarij* 1611. *coram Reue-
rendiſſ. Lugdunenſe*, *& in d. Tulen. expenſarum* 18. *Martij
coram R. P. D. meo Veroſpio*.

Nec releuat, quod prædictæ expenſæ ſint factæ pro fun-
danda intentione Franciſcæ in negocio principali, † & non 15
occaſione recurſuum, quo caſu reficiendæ nõ ſunt ex ad not.
per Rot. *in Illerden. Prioriſſæ coram R. P. D. meo Rosas ſub
die* 13. *Octobris* 1636. Quia licèt reſpiciant negocium prin-
cipale, tamen cum nihil iuuauerint Franciſcæ ad aliquid
obtinendum, nec ab ea factæ fuiſſent, † niſi ſibi fuiſſet 16
impedita compulſatio proceſſus, negari non poteſt, quin
comprehendantur ſub clara diſpoſitione Breuis, ibi, *expen-
ſis factis occaſione recurſus*, quod verbum † occaſio impor- 17
tat etiam cauſam remotiſſimam, Bald. *conſ.* 119. *nu.* 7. *lib.* 2.
Corn. *conſ.* 153. *nu.* 5. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 335. *nu.* 25. *&* 28.
Cæſar de Graſſ. *dec.* 2. *nu.* 12. *de conſtit.*

Nec etiam applicatur dicta deciſio *Illerden. coram R. P.
D. meo Rosas*; † vbi habitis recurſibus, & non ſolutis ex-
penſis data fuit abſolutio, verſamur enim in diuerſo caſu,
tùm quia ibi erat parua quantitas expenſarum, tum etiam
quia expenſæ fuerunt factæ ab eo, qui recurſum habuerat,
in præſenti autem ob præcepta facta à Iudicibus Laicis, Fran-
ciſca coacta fuit adire Sanctiſſimum in Signatura gratiæ, &
pluries in Rota, quo caſu debentur etiam expenſæ factæ in
diſputationibus de ſtylo huius Sacri Tribunalis.

Et ita ex defectu ſufficientis renunciationis ad recurſus,
& integræ ſatisfactionis expenſarum, tàm iudicialium quàm
ratione damnorum, & intereſſe reſponderunt Domini non
intrare arbitrium pro concedenda abſolutione.

Vtraque parte informante.

Finis Tomi Tertij Partis Quartæ.

INDEX

INDEX
RERVM, SEV MATERIARVM,
Quæ in Secundo, & Tertio Tomo Partis Quartæ Deciſionum Recentiorum continentur.

A

ABBAS.

Abbas dum cognoſcitur, an habeat plenariam iuriſdictionem in ſuos interim Epiſcopus eſt manutenendus in ſua iuriſdictione, deciſ. 310. num. 4. & 5. tom. 2.
Abbas an habeat plenariam iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in ſuos, id reſpicit petitorium, & dum id non canonizatur per tres conformes, Ordinarius eſt ſemper manutenendus in ſua iuriſdictione, dec. 310. num. 6. tom. 2.
Abbas vel Capitulum, quod habeat territorium ſeparatum ab Epiſcopo, cum id non præſumatur, venit probandum, deciſ. 600. num. 24. tom. 3.
Abbates Ordinis S. Benedicti iuxta eius Regulam qualiter eligantur, dec. 574. num. 51. tom. 3.
Abbatis diſtinctio de qua in cap. 1. num. 5. de ſponſ. circa Conſtitutionem conciliarem, & Conſtitutionem Papæ, non admittitur per Rotam, deciſ. 648. num. 8. tom. 3.
Abbatis electio facta, non ſeruata forma cap. quia propter de elect. non ſubſtinetur, dec. 312. num. 2. tom. 2.
Abbatis electio fuit confirmata in Curia licet in eius electione interuenerint ſex ſcrutatores, tres de Collegio & alij tres extra Collegium, dec. 574. num. 16. tom. 3.
Abbati non iuſtè electo ſi conductor ſoluat penſionem, non liberatur, ſi conduxit à vero Abbate, & poſtea ſoluat Abbati intruſo, deciſ. 624. num. 11. tom. 3.
ad Abbatis electionem, quod fuerit proceſſum per viam ſcrutinij, ex quibus ſatis appareat, dec. 312. num. 12. & 13. tom. 2.
de Abbatis Regularis electione, quando agitur, ſufficit, vt electio fiat per vota ſecreta iuxta Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de regul. dec. 574. num. 54. tom. 3.
in Abbatis electione de neceſſitate eſt ſeruanda forma cap. quia propter de elect. dec. 312. num. 1. tom. 2.
in Abbatis electione non eſt ſeruanda forma cap. quia propter de elect. quia d. verbum Abbas eſt nomen ſollicitudinis non tamen eſt pater, ſed hæc eſt opinio Rebuff. quæ refutatur, deciſ. 312. num. 8. tom. 2.
in Abbatum electione niſi ſit ſeruata forma tradita in cap. quia propter de elect. poteſtas prouidendi deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, dec. 574. num. 2. tom. 3.
ABBATIA quando non poſſit dici nullius Diœceſis, deciſ. 310. num. 7. tom. 2.
ABBATISSA executrix teſtamenti ad diſtribuenda bona inter pauperes, poteſt eligere ſuum Monaſterium, dummodo ſit pauper. Rub. in annot. deciſ. 460. num. 122. tom. 2.
ABLATIVI abſoluti important formam, deciſ. 161. num. 8. tom. 2.

ABSENS.

Abſens cauſa ſtudij pro præſenti habetur, & ſic videtur poſſe lucrari diſtributiones quotidianas, ſed contrarium eſt verius, cum ea non ſufficiat ad hunc effectum abſque intereſſentia. Rub. in annot. ad dec. 576. num. 146. tom. 3.
Et ſuper hoc refertur declaratio S. Congreg. Concil. Trident. ibid. num. 147.
Abſens quando eſt Canonicus ex cauſa ſuæ Eccleſiæ, & cum licentia Superioris, ei debentur omnes fructus perinde ac ſi eſſet præſens, dec. 1. num. 3. tom. 2.
Abſentes nullo modo lucrantur diſtributiones quotidianas, ſed potius amittunt, & intereſſentibus diuinis accreſcunt, deciſ. 262. num. 3. tom. 2.
inter Abſentes & Canonicos mortuos eſt magna differentia, dec. 1. num. 9. tom. 2.
Abeſſendi licentia conceſſa per triennium, ea incipit currere non à die conceſſionis licentiæ, ſed ab ipſius abſentiæ tempore, deciſ. 434. num. 5. tom. 2.
Abeſſendi licentiæ tempus, tunc incipit currere à die conceſſionis, quando fuit dictum à die datæ præſentium, ibid. num. 6.
Abeſſe à Capitulo non poteſt dici Canonicus ſine licentia, ſi tempus ei indultum, vt abeſſe poſſit, adhuc duret, deciſ. 571. num. 12. tom. 3.

ABSENTIA.

Abſentia excuſat à mora, & caducitate, dec. 719. num. 7. tom. 3.
inter Abſentiam Procuratoris, & dies obitum, eſt differentia, ad effectum, vt id intimetur principali, dec. 320. num. 7. tom. 2.
Abſentiæ alicuius ignorantia ab eo allegari non poteſt, qui admiſit eius procuratorem ad aliquem actum, eò quia ille erat abſens, dec. 434. num. 10. tom. 2.
Abſentiæ licentia obtenta per Canonicum ab Epiſcopo, quando dicatur inualida, deciſ. 1. num. 14. tom. 2.
Abſentare ſe ab Eccleſia licitum eſt Canonicis etiam pro negocijs proprijs, quando agitur de magno periculo corporis vel amiſſionis rerum, ſeu quando illa negocia non poſſunt geri per procuratorem, dec. 1. num. 17. & 18. tom. 2.
Abſenti in contractu acquiritur ius ex ſtipulatione, deciſ. 326. num. 10. tom. 2.
Abraſio ſcripturæ, licet in loco ſubſtantiali non nocet, quando ex accidentibus, & ſubſequentibus veritas deprehendi poteſt, dec. 427. num. 2. tom. 2.

ABSOLVTIO.

Abſolutio libera, importat plenariam reſtitutionem, dec. 714. num. 17. tom. 3.
Abſolutio ſolum ſolet dari reo, & poſſeſſori, dec. 643. n. 2. tom. 3.
Abſolutio à iuramento non eſt neceſſaria, quando contractus eſt ipſo iure nullus, & iniuſtus, dec. 702. num. 17. tom. 3.
Abſolutio ad cautelam eſt ſpecies abſolutionis, deciſ. 568. num. 43. tom. 3.
Abſolutio ad cautelam non purè tribuitur, ſed ſub conditione condonatur, dec. 568. num. 46. tom. 3.
Abſolutio, vt detur ad cautelam, ex defectu iuriſdictionis, ea nullitas in vniuerſum eſt aliquo modo probanda, deciſ. 568. num. 30. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione lata in Curia, quando conceditur, tunc cautius, & ſecundum merum ius proceditur, & quid ſit lata extra Curiam, dec. 568. num. 31. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione lata extra Curiam vt concedatur, non proceditur mero iure, dec. 568. num. 32. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione non eſt cuique iudici committenda, niſi ſit à iure in ſpecie permiſſa, vel ex ſpeciali reſcripto conceſſa, dec. 568. num. 41. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione, quando eſt danda, requiritur citatio partis cuius intereſt, dec. 568. num. 24. tom. 3.
in Abſolutione ab excommunicatione non requiritur citatio partis, quando periculum eſt in mora, vel niſi Summus Pontifex gratiam faciat, dec. 568. num. 25. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione vt detur, de ea debet apparere, etiamſi ea petatur ſimpliciter, quidquid antiquioribus temporibus fuerit ſeruatum, dec. 568. num. 27. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione ad cautelam eſt de connexis negotio principali, ibid. num. 69.
Abſolutio ab excommunicatione, quando datur, cum reincidentia, tunc tot cautiones non requiruntur, quia propter reincidentiam non eſt opus alia cautione, deciſ. 568. num. 37. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione, quando conceditur non refert quibus verbis ſit facta, an per verbum relaxationis, vel abſolutionis, ibid. num. 38.
Abſolutio ab excommunicatione ad cautelam fit in dubio propter periculum communionis, & læſionis iuſtitiæ, dec. 568. num. 10. tom. 3.
Abſolutionem ab excommunicatione, quando Papa commiſit extra Curiam, & tunc Iudex etiam ad cautelam poteſt abſoluere, ibid. num. 50.
Si vero commiſſa ſit in Curia, etiam Auditori Rotæ, & tunc id non poteſt, & hoc propter facilem aditum ad Summum Pontificem, ibid.
Abſolutiones obtentæ à iuramentis ad effectum agendi, & docendi de enormiſſima læſione, nihil ſuffragatur, non docto, de dicta læſione, dec. 321. num. 18. tom. 2.
Abſoluendi facultas, quando alicui eſt conceſſa, ſub ea comprehenditur etiam facultas abſoluendi ad cautelam, deciſ. 568. num. 48. tom. 3.
Abſoluendi facultas ad cautelam venit ſub clauſulis ampliſſimis, quæ ponuntur in primis commiſſionibus Rotalibus, deciſ. 568. num. 69. tom. 3.
Abſolutio ab excommunicatione non datur, quando agitur de præiudicio tertij, ſine ſpeciali facultate, deciſ. 568. num. 45. tom. 3.

Abſolutio ab excommunicatione in foro conſcientiæ non datur, niſi ſatisfacta parte, ibid.
Abſolutus ſimpliciter, non dicitur abſolutus ab cautelam, ibid. num. 46.

ABSVRDVM.

Abſurdum quale ſequeretur, ſi actor pauper cogeretur ius ſuum plenè iuſtificare ad hoc, vt lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis. Rub. in annot. ad dec. 617. num. 119. tom. 4.
Abſurda ſunt euitanda, dec. 314. num. 35. tom. 3.

ACCEPTATIO.

Acceptatio, & poſſeſſio vnionis benè dicitur capta, ſi fructus rei vnitæ fuerunt percepti, dec. 36. num. 6. tom. 2.
Acceptatio donatarij abſentis, an præter ſtipulationem Notarij, requiratur ad effectum acquirendi dominium, & poſſeſſionem rerum donatarum, ardua eſt quæſtio, dec. 428. num. 8. tom. 2.
de Acceptatione donationis non eſt quærendum quando ſumus in illis caſibus, in quibus dominium rei donatæ ipſo iure tranſit in donatarios, dec. 601. num. 18. tom. 3.
Acceptatio mandati ad conſentiendum reſignationi quando dicatur impoſſibilis quod fuerit facta dicta acceptio ante mortem reſignantis, dec. 303. num. 13. tom. 2.
Acceptatio tutelæ ex quibus præſumatur, dec. 53. num. 9. tom. 2.
Acceptans aliquid, debet id cum ſuis qualitatibus acceptare, dec. 221. num. 3. tom. 2.
Acceptari ſcriptura non poteſt pro parte, & pro parte reprobari ab illo qui eam producit, deciſ. 27. num. 11. tom. 2.
Acceſſorium omne eſt regulandum ſecundum diſpoſitionem principalem, dec. 680. num. 12. tom. 3.
Accidentalia contractus licet pacto poſſunt mutari, non tamen poſſunt ſubſtantialia, dec. 510. num. 12. tom. 3.
ex Accidenti ea quæ habentur, non ex natura, potius præſumuntur non eſſe, quam eſſe. Rub. in annot. ad dec. 617. n. 40. tom. 3.
Accipiens terminum pro ſolutione debiti non liberatur ſi poſtea illud non ſoluat vero creditori, dec. 624. num. 10. tom. 3.

ACCOLLATIO.

Accollatio debiti, nihil aliud eſt, quam ſubrogatio facta ad commoda, vel incommoda crediti, dec. 490. n. 10. & 13. tom. 2.
Accollatio cenſus non liberat impoſitorem cenſus, dec. 584. num. 10. tom. 3.
Accollatio cenſus deſeruit pro ſolutione in ſubhaſtatione, ibidem num. 11.

ACCRESCENDI IVS.

Accreſcendi ius quando intret tam inter primos vocatos quam inter vlteriores, dec. 192. num. 1. tom. 2.
Accreſcendi ius quando non impediatur à relatione diſcretiua, dec. 192. num. 14. tom. 2.
Accreſcendi ius ſine dubio inducitur inter plures inueſtitos, deciſ. 415. num. 13. tom. 2.
Accreſcendi ius ſi tacitè etiam per coniecturas inducitur, ergo multò magis iam expreſſum in verbis conſeruabitur ex eiſdem coniecturis, deciſ. 192. num. 12. & 13. tom. 2.
Accreſcendi ius inter citatos quando ex conuentione clarè dicatur conceſſum, dec. 192. num. 11. tom. 2.
Accreſcendi ius quando ex neceſſario conſequenti intret ad impediendam deuolutionem, deciſ. 192. numer. 15. & 16. tom. 2.
Accreſcendi ius inter vocatos facilius intrat, quando agitur de re quæ non ſolet pati commodam diuiſionem, ibidem num. 18. tom. 2.

ACQVISITIO.

Acquiſitio dominij officij empti à patre pro filio, & donatio eius differunt inter ſe, dec. 660. num. 7. tom. 3.
Acquiſitio hæreditatis dupliciter datur reuocabiliter, & irreuocabiliter, dec. 128. num. 25. tom. 2.
Acquiſitio noua poſſeſſionis non poteſt fieri per colonum ſed benè poteſt conſeruari & cuſtodiri talis acquiſitio, dec. 234. num. 13. tom. 2.
in Acquiſitione poſſeſſionis, quando falſitas verſatur tantum circa cauſam poſſeſſionis non impedit illius acquiſitionem, cum non deficiat voluntas poſſidendi, dec. 373. num. 7. tom. 2.
Acquiſitio poſſeſſionis, quando eſt ex falſa cauſa circa factum, tunc nullius eſt conſiderationis, nec producit iuris effectum, ibid. num. 8.
ab Acquiſitione ſi ſtatutum excludat forenſem non ligat filium quo minus patri, vel matri ſuccedat, deciſ. 174. num. 9. tom. 2.
per Acquiſitionem dominij rei factam reuocabiliter non extinguitur hypotheca, dec. 17. num. 7. tom. 2.
Acquirens primus poteſt alijs in inueſtitura comprehenſis præiudicare, deciſ. 603. num. 16. tom. 3.

ACTA.

Acta præſumuntur integrè tranſportata, deciſ. 451. num. 10. tom. 2.
Acta cauſæ præſumuntur integrè tranſportata, & qui contrarium dicit, tenetur id probare, dec. 693. num. 2. tom. 3.
Acta tunc præſumuntur integrè tranſportata, quando fuerunt tradita à Notario actuario, vel ab eius ſucceſſore, ibid. num. 3.
Acta, quando non fuerunt tranſportata à Notario actuario cauſæ, tunc ſi quis dicat ea eſſe integra, ei incumbit onus probandi, ibid. num. 4.
Acta non fuiſſe tranſportata dici nequit, quando acta reperiuntur penes Notarium actuarium appellationis, dec. 601. num. 6. & 7. tom. 3.
Acta, quod ſint tranſportanda vigore Concilij Tridentini, vel vigore iuris communis, hoc inter ſe differt, dec. 495. num. 25. tom. 2.
Acta, quando ſunt tranſportanda vigore Concilij Tridentini, in cauſa Eccleſiaſtica, tunc etiam acta irreleuantia ſunt tranſportanda, alias ſententia eſt nulla, dec. 495. num. 26. tom. 2.
Acta quando fuerunt tranſportata, & poſtea conſtat, quod aliqua deficiunt, ſi apparet ea eſſe irreleuantia, tunc ſententia eſt valida, & hoc in terminis iuris ciuilis, dec. 495. num. 29. tom. 2.
Acta aliqua tantum fuiſſe facta in certa cauſa, non ſufficit, vt id quis aſſerat, ſed etiam, vt iuſtificet, dec. 693. num. 9. tom. 3.
Et maximè, quando adeſt aliqua præſumptio in contrarium, ibid. num. 10.
Acta dum non ſunt releuantia, non cauſant nullitatem, ſi non tranſportentur, dec. 495. num. 23. tom. 2.
Acta ſunt nulla, ſi non ſeruetur forma, in cauſa præſcripta, dec. 78. num. 8. tom. 2.
Acta inter alios facta non nocens tertio, ſi numquam citatus fuerit, dec. 338. num. 7. tom. 2.
Acta Notarij aliud ſunt, & aliud regiſtrum, deciſ. 706. num. 7. tom. 3.
Acta prioris inſtantiæ quis tranſportare teneatur, an appellans, vel appellatus, magna eſt quæſtio, deciſ. 495. num. 10. & 34. tom. 2.
Acta prioris inſtantiæ niſi tranſportentur non poſſunt per Iudicem rimari, dec. 447. num. 2. tom. 2.
Acta, quando non ſunt tranſportanda, dec. 311. num. 6. tom. 2.
Acta aliqua non eſſe integrè tranſportata vt probetur, quid requiratur, dec. 72. num. 2. tom. 2.
Acta præſumuntur integrè tranſportata, & ideò contrarium aſſerenti incumbit onus probandi, dec. 67. num. 1. tom. 2.
Actis omnibus integrè non tranſportatis Iudex procedendo, & ſententiam ferendo, tunc ea non dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis, ſed quia acta omnia non fuerant tranſportata, dec. 495. num. 21. tom. 2.
Actis probatorijs non viſis ſententia eſt nulla, deciſ. 601. num. 5. tom. 3.
Actis probatorijs non viſis ſi Iudex ſententiam ferat dicendum eſt illum non minus nulliter, quam iniuſtè proceſſiſſe, deciſ. 547. num. 9. tom. 3.
ex Actis ſententia quæ non iuſtificatur non dicitur notoriè iniuſta ſi ſe non referat ad acta, dec. 18. num. 19. tom. 2.
de Actis iudicialibus quando conſtat tunc dicitur iudicialiter proceſſum, dec. 313. num. 10. tom. 2.
in Actis debet produci moneta ad effectum cognoſcendi an fuerit alterata, nec ne, dec. 42. num. 8. tom. 2.
ſine Actis ſententia non probat, dec. 62. num. 3. tom. 2.
de Actis ea, quæ non ſunt, non attenduntur, deciſ. 471. num. 8. tom. 2.
in Actis, niſi fuerit facta oppoſitio, non releuat, deciſ. 430. num. 6. tom. 2.
Actorum integra tranſportatio, ſatis dicitur, ex repetitione omnium actorum, quæ ſunt penes Notarium in cuius officio cauſa agitatur, dec. 547. num. 7. tom. 3.
Quod intellige, quando repetitio eſt generalis, ſecus ſi ſpecialis, ſcilicet ad aliqua acta. ibid. num. 8.
Actorum non integra tranſportatio non probatur ex eo, quod aliqua iura producta non ſint in actis tranſportatis, deciſ. 67. num. 2. tom. 2.
Quia poteſt eſſe ea fuiſſe producta verbaliter, quæ non veniunt tranſportanda, ibid. num. 3.
in Actorum productione, quando adeſt verbum tenoris, &c. dicitur productio realis, ibidem num. 4.
Actorum productio dicitur minimè realis, quando adſunt verba, pars re habuit, ibidem num. 5.
Actorum tranſportatio eſt neceſſaria ad probandam negatiuam citationis, vel alterius nullitatis, dec. 451. num. 8. tom. 2.
Actorum tranſportatio ea non eſt neceſſaria, quæ etiamſi eſſent tranſportata, non poſſent redarguere ſententiam tanquam iniuſtam, dec. 447. num. 3. tom. 2.
Actorum integra tranſportatio fieri debet etiam ſi agatur per viam nullitatis iniuſtitiæ, & ſtante clauſula, *quam*, *& quas*, deciſ. 495. num. 32. tom. 2.
per Actorum reuolutionem probatur negatiua citationis, deciſ. 176. num. 3. tom. 2.
ex Actorum reuolutione poteſt probari, an interuenerit impedimentum ad proſequendam appellationem, dec. 67. num. 15. tom. 2.
Actorum tranſportatio præſumitur integra, deciſ. 702. num. 16. tom. 3.

Actorum tranſportationis defectus ſolet cauſare nullitatem ſententiæ, dec. 601. num. 4. tom. 3.
in Actorum tranſportatione de iure Ciuili non adeſt tantus rigor, ſicut eſt ex diſpoſitione Concilij Tridentini, dec. 495. num. 36. tom. 2.
Actorum tranſportatio non requiritur, dum cauſa eſt in prima inſtantia, dec. 679. num. 34. tom. 3.
pro Actorum integra tranſportatione ſtat præſumptio, deciſ. 235. num. 8. tom. 2.

ACTIO.

Actio omnis remanet præſcripta ſpatio triginta annorum, & amplius non poteſt dari de nullitate, dec. 265. num. 5. tom. 2.
Actio rerum amotarium probroſa eſt, dec. 10. num. 3. tom. 2.
Actio datur vxori contra hæredem mariti pro reſtitutione ſuæ dotis, dec. 14. num. 2. tom. 2.
Actio omnis ſententiæ extinguitur, quando ea eſt nouata inter partes, dec. 62. num. 4. & 5. tom. 2.
Actio omnis præſcribitur ſpatio longiſſimi temporis, deciſ. 138. num. 8. tom. 2.
Actio, quando competit, non poteſt competere officium Iudicis nobile, dec. 315. num. 27. tom. 2.
Actio cui competit ad aliquid aſſequendum, multò magis debet competere exceptio ad illud retinendum, dec. 248. n. 7. tom. 2.
Actio ſemel extincta amplius reuiuiſcere nequit, dec. 540. num. 16. tom. 3.
Actio in contractibus conditionalibus non oritur ante purificatam conditionem, dec. 493. num. 21. tom. 2.
Actio ciuilis, & criminalis, quando oriuntur ex eodem fonte, tunc prius debet terminari ciuilis, ſi prius fuerit intentata, dec. 146. num. 1. tom. 2.
Actio ciuilis, & criminalis, quando dicantur oriri ex eodem fonte, ibid. num. 2.
Actio criminalis ceſſat, ſi adminiſtrator fidelem & perfectum computum ſuarum rationum reddiderit, dec. 146. num. 5. tom. 2.
Actiones criminoſæ numquam præſumitur, quod fieri poſſint, dec. 151. num. 11. tom. 2.
Actiones criminoſa multò magis quis non præſumitur voluiſſe peragere, ſi ex illis ipſe quoque præiudicium ſentiret, ibidem num. 12.
Actio fideicommiſſarij pro bonis fideicommiſſo ſubiectis recuperandis inanis eſt, ſi iuſtis ex cauſis dicta bona exempta fuerunt à fideicommiſſo, deciſ. 336. num. 9. tom. 2.
Actio litigioſa cedi non poteſt litè conteſtata, dec. 670. num. 12. tom. 3.
Quod procedit etiam ſi ageretur de ipſo beneficio incidenter, ibid. num. 13.
Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, dec. 481. num. 15. tom. 2.
Actio perſonalis in rem ſcriptam competit contra quemlibet ſingularem ſucceſſorem, & poſſeſſorem, dec. 125. num. 15. tom. 2.
Actione perſonali, quando debitor conueniri poſſit, deciſ. 666. num. 13. tom. 3.
Actione perſonali contra Tertios poſſeſſores non poteſt agi, ibid. num. 14.
Actione perſonali litigioſi vitium non contrahitur, deciſ. 167. num. 6. tom. 2.
Actione perſonali agens, debet experiri tamen contra perſonam obligatam, & non aliam, dec. 514. num. 2. tom. 3.
ad Actionem perſonalem præſcribendam quantum tempus requiratur, dec. 315. num. 47. tom. 2.
Actiones perſonales non competunt contra tertios poſſeſſores. Rub. in annot. dec. 420. num. 100. tom. 2.
Quod procedit, etiamſi illa obligatio, ex qua actio perſonalis deſcendit, ſi contracta habito reſpectu ad rem, quæ apud tertium poſſeſſorem reperitur. Rub. in annot. dec. 420. n. 100. tom. 2.
Actio realis omnis ſpatio 30. annorum præſcribitur, deciſ. 383. num. 16. tom. 2.
Actione reali agens contra rem, poteſt agere etiam contra non obligatum, dec. 514. num. 3. tom. 3.
Actio rei vindicationis, quando non differat ab hypothecaria, dec. 590. num. 32. tom. 2.
Actio vtilis rei vindicationis, quæ conceditur vxori ad vindicandam rem dotalem datam marito æſtimatam, eſt ſubſidiaria, & datur ex æquitate, ne remaneat indotata, ibid. num. 33.
Et ſic ceſſante ea æquitate, veluti ſi poteſt conſequi æſtimationem, tunc non datur illa actio, dec. 590. num. 34. tom. 3.
Actio ſeruiana, & hypothecaria, ſunt inter ſe contraria, cum vna reſpicit poſſeſſorium, & alia petitorium, dec. 188. n. 8. tom. 2.
Actio ſpolij etiam per ſpatium 30. annorum non poteſt præſcribi, quando non adeſt poſſeſſio, dec. 547. num. 10. tom. 3.
Actio ſpolij remanet præſcripta ſpatio 30. annorum, deciſ. 535. num. 9. tom. 3.
Actio ſpolij eſt in rem ſcripta, ideò etiam datur contra tertium poſſeſſorem & eius hæredem, deciſ. 127. num. 4. tom. 2.
Actio ſpolij etiam aduerſus Eccleſiam præſcribitur ſpatio 40. annorum, deciſ. 21. num. 2. tom. 2.
Actio ex ſtipulatu fauore dotis quare à lege videatur inducta, deciſion. 105. num. 5. & 6. tom. 2.
Actio ſubſidiaria tutelæ contra Magiſtratum dantem tutorem, quando non detur, dec. 116. num. 23. & 25. tom. 2.
Actio ſubſidiaria contra Magiſtratum dantem tutorem minus idoneum, receſſit ab aula, ibid. num. 24.
Actionem ſubſidiariam minores habent contra Magiſtratum, quando non elegit tutorem idoneum, ſecus autem quando fuit datus tutor, & fideiuſſor idoneus, dec. 116. num. 20. & 21. tom. 2.
Actio ex vendito competit venditori ad pretium, ac etiam ad vſuras pretij tempore traditionis rei, dec. 315. num. 11. tom. 2.
Actione caret, qui agit ex contractu, cuius pacta non adimpleuit. Rub. in annot. dec. 542. num. 31. tom. 3.
in Actione redibitoria redibentur omnia cum ſuis acceſſionibus. Rub. in annot. ad dec. 617. num. 153. tom. 3.
Actiones non confundit hæres ſi adiuerit hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij, dec. 145. num. 7. tom. 2.
contra Actiones numquam præſcriberetur, ſi requiretur poſſeſſio, dec. 547. num. 14. tom. 3.
Actiones directæ remanent apud cedentem, cuius vigore agere poteſt, declara vt, dec. 78. num. 2. & 3. tom. 2.
Actionis negatiuæ propria natura quæ ſit, deciſ. 101. num. 3. tom. 2.
in Actionibus omnibus humanis, illud nimis, eſt damnabile, Rub. in annot. ad dec. 444. num. 44. tom. 2.
Actionum confuſio ceſſat, quando hæres legaliter iuxta conſuetudinem loci, confecerit inuentarium bonorum hæreditariorum, dec. 159. num. 10. tom. 2.
Actionum confuſio ceſſat, quando inuentarium bonorum hæreditariorum eſt legitimè confectum, dec. 207. num. 14. tom. 2.

ACTOR.

Actor, qui eſt à principio, ſemper remanet talis, deciſ. 495. num. 13. tom. 2.
Actor non poteſt abſolui, deciſ. 643. num. 2. tom. 3.
Actor tenetur plenè liquidare ſuam prætenſionem, nec ſufficit ſibi de illa docere in confuſo, dec. 25. num. 22. tom. 2.
Actor pauper, ſi cogeretur ius ſuum plenè iuſtificare, ad hoc, vt lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, quale abſurdum ſequeretur. Rub. in annot. ad dec. 617. num. 119. tom. 3.
Actor tenetur concludenter fundare ſuam intentionem, dec. 317. num. 29. tom. 2.
Actor, niſi probauerit ſuam intentionem, reus eſt abſoluendus, dec. 71. num. 7. tom. 2.
Actor eſt qui excipit in ſua exceptione, deciſ. 195. num. 2. tom. 2.
Actor non turbidè, ſed clarè debet iuſtificare intentionem ſuam, dec. 578. num. 18. tom. 3.
Actor ſi ab initio non habuerit ſcientiam litis, & poſtea in progreſſu cauſæ eam habuerit, intrat virtus iudicij retro, deciſ. 7. num. 6. tom. 2.
Actore non probante reus abſoluitur, deciſ. 441. num. 8. tom. 2.
Actoris probatio debet eſſe certa, & concludens non autem dubia, & incerta, dec. 270. num. 8. tom. 2.
Actoris confeſſio non deſtruitur per depoſitiones teſtium, deciſ. 414. num. 1. tom. 2.

ACTVS.

Actus ſemper tribuitur ſuæ cauſæ, & ab eo regulatur, deciſ. 18. num. 5. tom. 2.
Actus attribuitur ordinanti, non autem exequenti, deciſ. 352. num. 11. tom. 2.
Actus dum eſt factus ad vnum effectum, non eſt ad diuerſum trahendus, dec. 388. num. 9. tom. 2.
ex Actu non conformi præcedenti diſpoſitioni, non inducitur effectuatio, dec. 20. num. 7. tom. 2.
ex Actu nullo non inducitur iuris effectus, deciſ. 20. num. 8. tom. 2.
Actus principalis, quando eſt reuocabilis, tunc omnes clauſulæ in eo appoſitæ cenſentur etiam reuocabiles, deciſ. 320. num. 37. 38. & 39. tom. 2.
Actus ſubſequens debet referri ad præambulum titulum, & obligationem, dec. 644. num. 19. tom. 2.
Actus ſine citatione geſtus non poteſt conualidari cum intimatione, deciſ. 264. num. 3. tom. 2.
Actus, quando dicatur iudicialis, dec. 237. num. 1. tom. 2.
Actus eſt nullus ſi forma non fuit ſeruata, dec. 572. n. 6. tom. 3.
Actus eſt nullus non ſeruata forma, quod procedit etiamſi ſimus in cauſis pijs. Rub. in annot. ad dec. 542. num. 59. tom. 3.
Actus cenſentur factus ex titulo præambulo, dec. 76. nnm. 9. tom. 2.
Actus in dubio præſumitur factus iuxta formam, & modum prioris determinationis, deciſ. 325. num. 4. tom. 2.
Actus præſumitur factus iuxta præcedentem conuentionem, dec. 330. num. 12. tom. 2.
Actus, quando eſt nullus, perinde eſt, ac ſi non eſſet factus, dec. 572. num. 5. tom. 3.
Actus cauſa magis attenditur quam actus formalitas, deciſ. 109. num. 9. tom. 2.

Actus præſumitur factus, prout fieri poterat, illum meriendo à poteſtate agentis, dec. 140. num. 22. tom. 2.

Actus ſubſtineri non debet contra intentionem agentis, deciſ. 28. num. 8. tom. 2.

Actus, quando de ſui natura eſt prohibitus, non ſtatur ſimplici aſſertioni partium, dec. 1. num. 20. tom. 2.

pro Actus validitate facienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 265. num. 7. tom. 2.

ex Actu vno non benè infertur ad diuerſum, & maximè ad effectum, vt quis dicatur ſibi præiudicaſſe, deciſ. 563. num. 22. tom. 3.

ex Actu imperfecto, alius minus perfectus non poteſt adminiculari, dec. 154. num. 20. tom. 2.

Actus ſcriptura declaratiua dicitur de præterito ſi in ea adſint verba præteriti temporis, deciſ. 37. num. 5. tom. 2.

Actus præſumitur factus iuxta formam ſtatuti, deciſ. 153. num. 8. tom. 2.

Actus, quod fit ex neceſſitate officij non præiudicat, deciſ. 39. num. 8. tom. 2.

Actus, quando tendit contra bonos mores tunc iuramento non firmatur, dec. 594. num. 11. tom. 3.

Actus turbatiui, & non pacifici non ſuffragantur ad acquirendam poſſeſſionem manutenibilem, dec. 234. num. 16. tom. 2.

Actus non ſolum dicitur nullus quando eſt geſtus contra formam traditam, ſed etiam quando eſt non contra, ſed præter formam celebratus. Rub. in annot. ad dec. 542. num. 69. tom. 3.

Actus eſt nullus, non ſeruata forma in eo tradita, quamuis ſine ea facilius fuerit expeditus, ibid. num. 69.

Actus ne ſit ſuperfluus facienda eſt interpretatio, dec. 88. num. 11. tom. 2.

Actus vnicus, non ſufficit ad probandum, quod aliquid ita fieri conſueuerit, dec. 225. num. 6. tom. 2.

Actus, vt corruat ex defectu formæ, ſufficit, vt in vno ea non fuerit ſeruata, dec. 574. num. 36. tom. 3.

Actus, quando geri debet cum conſenſu alicuius, adhoc vt valeat, debet doceri de eius expreſſo conſenſu, dec. 124. num. 2. & 3. tom. 2.

Actus cauſa magis attenditur, quam ipſe actus, dec. 391. num. 19. tom. 2.

Actuum geminatio magis denotat enixam voluntatem & certam deliberationem circa actum qui geritur, deciſ. 266. num. 2. tom. 2.

Actus aliquis, quando ſine difficultate fieri debet, de neceſſitate eſt faciendus, etiamſi alius actus, qui non poteſt, apponatur, dec. 582. num. 16. tom. 3.

Actus quilibet tendens ad fauorem alterius eſt intelligendus parte petente. Rub. in annot. ad dec. 542. num. 4. tom. 3.

Quaſi adſit conditio tacita, ſi quis vti voluerit exceptione ſibi competente, ibid.

Actus ad fauorem alicuius tendens, intelligitur ipſo petente, etiamſi adſit clauſula ipſo iure, & abſque declaratione, ibidem num. 5.

Nam id ſemper intelligi debet ipſo iure volente, ibid.

Actus nullus eſt præterire filiam, & actum nullum de ſui natura nemo præſumitur voluiſſe facere, dec. 25. num. 1. & 2. tom. 2.

Actus impatientiæ ex morbi ſæuitia non excludit vſum rationis, aut iudicij, dec. 570. num. 14. tom. 3.

Actus, quod præſumatur geſtus contra formam conuentionis non eſt præſumendum, dec. 220. num. 10. tom. 2.

Actus, qui habet aſſiſtentiam iuris pro ſe, dicitur præualere alijs, dec. 572. num. 16. tom. 3.

de Actu præterito non ſtatur atteſtationi Notarij, de quo fortè non eſt rogatus, dec. 718. num. 15. tom. 3.

Actus poſitiui, niſi preceſſerint ad acquirendum curſum aquarum, ſi reperiatur aquam fuiſſe conceſſam, cenſetur potius id factum iure familiaritatis, quam ſeruitutis imponendæ, deciſ. 425. num. 19. tom. 2.

Actus extraiudicialis facilius præſumitur, quam iudicialis, deciſ. 153. num. 23. tom. 2.

Actus nou ſunt ex euentu contingente commenſurandi, dec. 160. num. 24. tom. 2.

Actus melius, & validius ſubſtineri non poteſt, quam vt irreuocabiliter ſubſtineatur, dec. 463. num. 19. tom. 2.

Actus ſine effectu dicitur nullus, dec. 479. num. 4. tom. 2.

Actus poſſeſſorius paſcendi, ſi cum alienis animalibus fiat, non releuat, dec. 443. num. 5. tom. 2.

Actus, qui fiunt ad redimendas vexationes non præiudicant veritati, dec. 635. num. 7. tom. 3.

ex Actu æquiuoco non inducitur obſeruantia, deciſ. 154. num. 30. tom. 2.

Actus ſcriptura declaratiua probat actus perfectionem in præjudicium declarantis, ſeu conſentientis, deciſ. 37. numer. 4. tom. 2.

Per actum vnicum conſuetudo non inducitur quando pacificè fuit factus, dec. 225. num. 7. tom. 2.

Actus negatiuus, qui conſiſtit in pati, non eſt eius potentiæ, & virtutis ad inducendam, & exprimendam voluntatem, cuius eſt actus affirmatiuus, deciſ. 480. num. 12. tom. 2.

Actus factus cum præſeruatione ſuorum iurium non præiudicat, deciſ. 504. num. 9. tom. 2.

Actus non operantur vltra intentionem agentis, deciſ. 155. num. 24. tom. 2.

Actus reuerſionis aquarum fieri nequit citra ius, & nomen ſeruitutis, dec. 425. num. 16. tom. 2.

Actus, vel diſpoſitio, vt ſuperflua non iudicetur, ſat eſt, quod addat nouum vinculum, deciſ. 375. num. 17. tom. 2.

Actus, vt non dicatur ſuperfluus, ſufficit aliquid clarius, & apertius explicare, quod prius aliqua dubitatione inuolui poterat, ibid. num. 18.

In actu aliquo Iudex ſine dubio dicitur interueniſſe ex libello porrecto, & ſententia lata, dec. 313. num. 10. tom. 2.

Actum nullum de ſui natura, nemo præſumitur voluiſſe ſcienter, & prudenter facere, dec. 25. num. 1. & 7. tom. 2.

Actum à ſapientibus reprehenſibilem, & contra naturalem omnium hominum affectum, nemo præſumitur facere voluiſſe, ibid. num. 2. & 9.

Contra actum, qui prætenditur geſtus quando vrget præſumptio, tunc in gerente neceſſaria eſt explicita, & clara ſcientiæ omnium qualitatum, dec. 5. num. 15. tom. 2.

Actus præſumptionis ſcientiæ in præiudicialibus non inducit aliam præſumptionem circa qualitatem rei, deciſ. 154. num. 8. tom. 2.

Actus, ſi dicatur, quod fuit per plures annos iuſtificatus, neceſſe eſt, quod ad minus per integrum *biennium*, aut etiam triennium ſit ſecuta dicta iuſtificatio, deciſ. 68. num. 1. tom. 2.

Actu impugnato, quando quis iuuari non poſſit, dec. 602. num. 11. tom. 2.

Actu impugnato, quis pendente impugnatione iuuari poteſt, dec. 602. num. 5. tom. 3.

Et hoc maximè, quando impugnatio non fuit acceptata, ibidem num. 6.

Actus debent intelligi, ſecundum tempus, quo robur ſortiuntur, deciſ. 614. num. 53. tom. 3.

Actum neceſſarium quando minor facit, non requiruntur ſolemnitates requiſitæ in eorum contractibus, deciſ. 38. num. 5. & 6. tom. 2.

Actum ſubſtinere facit fama communis, licet veritas aliter ſit, dec. 53. num. 1. tom. 2.

per Actus æquiuocos non probatur dominium, deciſ. 32. num. 12. tom. 1.

per Actus iudiciales probari poteſt conſuetudo exequendi primam ſententiam non obſtante appellatione, deciſ. 122. num. 2. tom. 2.

Actus fruſtratorios lex non parum abhorret. Rub. in annot. ad dec. 617. num. 161. tom. 3.

Actus fruſtratorij potiſſimum in iudicijs ſunt euitandi, ibidem num. 162.

Actus pauciores tunc attenduntur, quando ex regulis, & præſumptionibus iuris, ſunt magis adminiculati, deciſion. 697. num. 15. tom. 3.

Actus molendi in vno, vel alio molendino, eſt meræ facultatis, niſi accedat prohibitio, & acquieſcentia, deciſ. 308. num. 3. tom. 3.

Actus aliqui ſi potentes non fuerunt ad obtinendum in poſſeſſorio, ibid. num. 4.

Actus, qui dederunt cauſam liti, & metu cenſurarum ſunt facti, non ſunt habendi in aliqua conſideratione, deciſ. 701. num. 6. tom. 3.

Actus venditionis alius eſt, & alius actus implementi venditionis per traditionem, dec. 588. num. 11. tom. 3.

ex Actibus illis arguitur profeſſio, qui non poſſunt fieri citra ius, & nomen profeſſi, dec. 623. num. 6. tom. 3.

ex Actibus æquiuociscertum quid non probatur, deciſ. 384. num. 14. tom. 2.

pro Actuum probatione multum eſt deferendum, ſi vltra teſtium depoſitiones adſint quoque probationes per ſcripturas, deciſ. 368. num. 3. tom. 2.

Actuum compatibilitate data, vnus non euellit alterum, deciſ. 573. num. 17. tom. 3.

Actuum geminatio excludit dubietatem erroris, dec. 64. num. 5. tom. 2.

ADAM per Euam deceptus fuit, non Eua per Adam. Rub. in annot. dec. 431. num. 47. tom. 2.

ADAM, ſi adhuc viueret. & hodie moreretur, quid ei longitudo vitæ profuiſſet. Rub. in annot. ad dec. 636. num. 22. tom. 3.

ex ADÆ coſta Eua fuit formata, ex quo colligi debet, quod in viro, & in muliere eſt vna natura, cum prius vir, & deinde ex eodem viro, mulier creata fuit. Rub. in annot. ad dec. 431. n. 54. to. 2.

ADIMPLEMENTVM.

Adimplementum contractus quis probare teneatur, deciſ. 542. num. 3. tom. 2.

Adimplementi defectus conſiderari non poteſt, vbi non adeſt requiſitio, dec. 85. num. 8. tom. 2.

non

non Adimplementi exceptio nullatenus admitti debet, quando excipiens nullum paſſus eſt damnum, dec. 85. num. 10. tom. 2.
non Adimplementi exceptio non poteſt ab eo opponi, qui aliquid prius adimplere debet, dec. 90. num. 13. tom. 2.
in Adimplemendo promiſſa ſi quis ſit contumax non eſt audiendus, dec. 178. num. 2. tom. 2.
ad Adimplendum aliquid, quando quis non habet tempus præfixum, ſufficit adeſſe in ſtatu, quo poſſit illud adimpleri, dec. 6. num. 11. tom. 2.
Adimplere aliquid non valens ex facto aduerſarij, id ei non eſt imputandum, dec. 168. num. 6. 7. 8. & 9. tom. 3.
Adimplere quis tenetur promiſſa, dec. 258. num. 1. tom. 2.
Adimplere aliquid promittens, ſi id non faciat, ſuccedit obligatio ad damna, & intereſſe, dec. 85. num. 1. tom. 2.
Idque multo magis procedit, quando expreſsè fuerunt promiſſa, & intereſſe, ibid. num. 2.
Adimplere quando quis aliquid tenetur poſt obitum alicuius, ſufficit, quid illi obitus fuerit denunciatus, deciſ. 542. num. 9. tom. 3.
Adimplere aliquid, ſi quis contrahenti promittat, ac cum iuramento ſe obliget, dum id non adimplet non eſt audiendus, deciſ. 344. num. 25. tom. 2.
Adimplere quis aliquid non tenetur, niſi præcedat requiſitio, deciſ. 85. num. 7. tom. 2.

ADITIO.

Aditio hæreditatis ex quibus actibus probetur, dec. 420. num. 1. tom. 2.
Aditio hæreditatis an ceſſet per actum, qui citra nomen hæredis fieri nequit ſtante proteſtatione in contrarium, intellige vt num. 20. dec. 115. num. 19. tom. 2.
Aditio hæreditatis dicitur tantum facultas quoad ipſum actum aditionis, dec. 341. num. 3. tom. 2.
Aditio hæreditatis facta intuitu diuerſorum teſtamentorum valet, quando hæres certus eſt, quod ex vno poteſt eſſe hæres, deciſ. 674. num. 1. tom. 3.
Aditio hæreditatis cum beneficio legis, & inuentarij non tollit confuſionem, quatenus bona ſuperſint. Rub. in annot. deciſ. 636. num. 71. tom. 3.
ex Aditione hæreditatis quod minor ſit læſus ex quo appareat, dec. 92. num. 4. tom. 2.
per Aditionem hæreditatis non approbatur factum defuncti, in his quæ diſpoſuit de bonis hæredis, quando fuit cum beneficio legis, & inuentarij facta, dec. 155. num. 9. tom. 2.
aduerſus Aditionem hæreditatis minor reſtituitur in integrum, probata minoritate & læſione, dec. 92. num. 1. tom. 2.
Aditionem hæreditatis cum lex permittat, iſtud eſt ius, non autem ſimpliciter facultas, dec. 341. num. 2. tom. 2.
Aditio vigore teſtamenti reuocati non tenet, deciſ. 637. num. 6. tom. 3.
Aditio in inſtrumento appoſita, valida eſt ſine approbatione Notarij quando non eſt in margine, ſed in fine, atque eſt ipſius manus Notarij, dec. 122. num. 7. tom. 2.
Aditiones, & cancellationes in teſtamento factæ cenſentur factæ de tempore confecti teſtamenti, & cum conſenſu ipſius teſtatoris, dec. 122. num. 30. tom. 2.

ADIVDICATIO.

Adiudicatio habet vim emptionis, & venditionis, & eiſdem regulis metitur, dec. 506. num. 6. tom. 3.
Adiudicatio facta alicui de bonis communibus qualiter interpretanda veniat, dec. 506. num. 12. tom. 3.
ADIVDICATORIAM, vigore clauſulæ, quam, & quas, petendo ex reo efficitur actor, dec. 643. num. 8. tom. 3.

ADMINICVLVM.

Adminicula, vt releuent, debent eſſe in ſua ſpecie perfecta, deciſ. 273. num. 15. tom. 2.
Adminiculum non poteſt percipi ex ſcriptura informi, quæ penitus informis eſt, ibid. num. 16.
Adminicula ſunt coniungenda cum alijs probationibus ad eas implendas, dec. 417. num. 4. tom. 2.
Adminicula ſi ſint æquiuoca, non releuant, dec. 173. n. 9. tom. 2.
Adminicula operantur, vt narrata in litteris Papæ cenſeantur vera, dec. 219. num. 5. tom. 2.
Adminicula ad effectum probandi iuſpatronatus, quæ poſſint adduci, dec. 332. num. 5. tom. 2.
Adminicula ſupplent rationem dicti in teſte, deciſ. 197. num. 3. tom. 2.
Adminiculis impleri poteſt probatio, dec. 201. num. 29. tom. 2.
pro Adminiculo non deſeruiunt enunciatiuæ, quando ſunt recentes, & paulò ante litem emanatæ, dec. 173. num. 10. tom. 2.
ADMINICVLARI non poteſt ex actu imperfecto alius actus minus perfectus, dec. 154. num. 20. tom. 2.

ADMINISTRATIO.

Adminiſtratio interdicitur tutori, ſi is allegetur ſuſpectus lite pendente, dec. 360. num. 1. tom. 2.
Adminiſtratio non cenſetur ipſo iure interdicta tutore allegato ſuſpecto lite pendente, ſed venit per iudicem interdicenda, dec. 360. num. 2. tom. 2.
Adminiſtratio non eſt interdicenda lite pendente tutori, quando ille allegatur ſuſpectus à perſona non legitima, dec. 360. num. 25. tom. 2.
Adminiſtratio mala futura remitti non poteſt, deciſ. 1. num. 24. tom. 2.
Adminiſtratio Sacramenti matrimonij comprehenditur ſub commiſſione generali adminiſtrandi Sacramenta, deciſ. 431. num. 5. tom. 2.
Adminiſtrationis ſuæ, quod admniniſtrator reddiderit rationem ex quo doceri poſſit, dec. 190. num. 2. tom. 2.

ADMINISTRATOR.

Adminiſtrator ſi fidelem, & perfectum computum ſuarum rationum reddiderit, & ſic ſi ciuiliter fuerit abſolutus, ceſſat omnis actio criminalis, dec. 146. num. 5. tom. 2.
Adminiſtrator non dicitur liberatus, non reddita ratione ac reliquatu, dec. 301. num. 1. tom. 2.
Adminiſtrator, ſi ſemel reddiderit rationem, non eſt cogendus ad illam de nouo reddendam, dec. 143. num. 1. & 2. tom. 2.
Adminiſtrator, ſi ſemel reddiderit rationem, tunc multò minus poteſt cogi ad illam de nouo reddendam, quando liberatio fuit iuramento vallata, ibid. num. 3.
Adminiſtrator, licet ſemel reddiderit rationem, tamen ſtante dolo, & errore, poteſt cogi ad illam denuo reddendam, ibid. num. 4.
Et iſto caſu de errore, & dolo debet doceri verè, & non præſumptiuè, ne detur proceſſus in infinitum, ibid. num. 5.
Adminiſtrator, quando reddidit rationes, & computa ſunt ſolidata, & Dominus fecit ei quietantiam ampliſſimis clauſulis conceptam, tunc ex cauſa ſolius erroris, non poteſt amplius calculus reuideri, & computatio retractari. Rub. in annot. dec. 523. num. 88. tom. 3.
Adminiſtrator vniuerſalis bonorum, & hæreditatis, an poſſit emere ea bona, dec. 253. num. 29. & 30. tom. 2.
Adminiſtrator bonorum impoſſibile eſt, quod ſit debitor alicuius reliquatus, ſine redditione rationis, dec. 65. num. 1. tom. 2.
Adminiſtrator teſtamentarius poteſt eſſe clericus, quando adminiſtratio concernit fauorem piæ cauſæ, dec. 243. num. 7. tom. 2.
Adminiſtrator, vt præſumatur ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito, quid requiratur, dec. 159. num. 9. tom. 2.
Adminiſtrator non poteſt dici an remaneat creditor, vel debitor ante redditam rationem adminiſtrationis, dec. 251. n. 9. tom. 2.
Adminiſtrator non admittitur ad emenda bona, quæ adminiſtrat, & hoc maximè ſi emerit occultè per interpoſitam perſonam, dec. 344. num. 20. & 21. tom. 2.
Intellige tamen id non releuare, ſi nullatenus erat adminiſtrator de tempore emptionis, ibid. num. 21. & 23.
Adminiſtrator teſtamentarius tunc multò magis poteſt eſſe Clericus, quando ab Ordinario adminiſtrandi facultatem habuit, dec. 243. num. 9. tom. 2.
Adminiſtrator omnis tenetur non ſolum de commiſſis, ſed etiam de neglectis, dec. 565. num. 2. tom. 3.
Adminiſtrator omnis condemnatur in eo, in quo Dominus eſt damnificatus ex mala, vel negligenti adminiſtratione, ibid. num. 3.
Adminiſtrator, quod reddiderit rationem ſuæ adminiſtrationis ex quo doceri poſſit, dec. 190. num. 2. tom. 2.
Adminiſtrator bonorum debitoris, præſumitur de ſuo credito ſibi ſatisfeciſſe, dec. 555. num. 4. tom. 3.
Adminiſtrator, quando in certa aliqua ſumma condemnandus non ſit, dec. 141. num. 4. tom. 2.
Adminiſtrator non tenetur exhibere ſcripturas ante redditionem rationum, dec. 146. num. 10. tom. 2.
Adminiſtrator non poteſt præiudicare Domino ſine ſpeciali mandato, dec. 596. num. 10. tom. 3.
Adminiſtratores non ſibi, ſed Domino poſſident, ibid. num. 11.
Adminiſtrator, ſi poſt redditas rationes, ac obtenta liberatione, iterum pulſetur ad rationes reddendas, tunc ad Dominum ſpectat exhibere libros, & ſcripturas conſignatas ei ad adminiſtratore, dec. 190. num. 12. tom. 2.
Quod ſi facere recuſet, non eſt audiendus, ibid. num. 13.
Adminiſtrator, quando ſemel reddidit rationes, ſi appareat de mala adminiſtratione, poteſt cogi ad illam iterum reddendam, dec. 218. num. 7. tom. 2.
Adminiſtrator, ſi reddiderit rationem, vt denuò cogatur ad illam reddendam, debet conſtare de mala adminiſtratione, & hoc qualiter, ibid. num. 8.
Adminiſtrator à teſtatore deputatus valde intereſt ſubſtituto, vt fideliter cuſtodiat bona hæreditaria, dec. 243. num. 5. tom. 2.
Adminiſtrator bonorum ſi ſit creditor Domini, ſi ſibi dum potuit non curauit ſatisfacere, ſibi imputet, dum reperit præſcriptum eius creditum, dec. 555. num. 10. tom. 3.
Adminiſtratori hæreditatis ſaltim debetur immiſſio officio Iudicis, dec. 243. num. 3. tom. 2.
Adminiſtratori hæreditario competit remedium l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. dec. 216. num. 1. & 8. tom. 2.
Adminiſtratori teſtamentario datur immiſſio ſaltem Iudicis officio, ibid. num. 2.
Etiam pro confirmanda poſſeſſione bonorum iam per ipſum adminiſtratorem detentorum, ibid. num. 3.

Adminiſtratori teſtamentario de iure petitorio datur bonorum poſſeſſio quando hæreditas eſt iacens, vt interim ille bona tueatur, exigat & creditoribus ſatisfaciat, dec. 216. num. 10. tom. 2.

Adminiſtrator ſi ſit facta quietantia generalis, quid operetur, dec. 143. num. 14. tom. 2.

Adminiſtratores, & tutores non ſunt Domini rerum adminiſtratarum, dec. 64. num. 22. tom. 2.

Adminiſtratores non dicuntur debitores, niſi reddita adminiſtratione, dec. 725. num. 17. tom. 3.

de Adminiſtratis tutor, vt teneatur reddere rationem, quid conſtare debeat, dec. 586. num. 4. tom. 3.

ADMISSIO ad probandum in termino communi, continet etiam citationem ad videndum iurare teſtes, deciſ. 231. numer. 5. tom. 2.

propter Admiſſionem articulorum poſitionum &c. non impeditur iudicium exequutiuum ſtante clauſula ſine iudicio proceſſus executiui, & paratæ executionis, dec. 52. num. 6. tom. 2.

ADMISSVS, quando quis eſt ad id quod eſt maius, debet etiam admitti, ad id quod eſt minus, dec. 49. num. 20. tom. 2.

ADMITTERE, id quod caueri poteſt ſtultum eſt, melius eſt pro ſpicere quam vlciſci accepta iniuria, Rub. in annot. dec. 523. num. 25. tom. 3.

ADOLESCENTIA eſt ætas glorioſior ad nubendum, deciſ. 493. num. 63. tom. 2.

ADVENA & exterus ſi efficiantur domiciliarij alicuius loci deſinunt eſſe tales, dec. 573. num. 18. & 19. tom. 3.

ADVERBIVM importans duitatem in ſermone latino non adeſt, dec. 161. num. 20. tom. 2.

Aduerbia plenè, & integrè quid capiant, dec. 174. num. 1. & 2. tom. 2.

ADVERSARIVS.

per Aduerſarij confeſſionem probatio eſt maior omnium, dec. 43. num. 4. tom. 2.

ex Aduerſarij confeſſione poſſeſſio benè probatur, dec. 236. n. 1. tom. 2.

Aduerſarium ſuum pupillus poteſt trahere ad proprium forum, dec. 150. num. 2. tom. 2.

Aduerſario ſuo quis de iure alimenta, nec ſumptus litis præſtare nullatenus tenetur. Rub. in annot. dec. 617. num. 1. tom. 3.

Quod procedit etiam ſi pars aduerſa paupertate ſordeſceret, & ipſe diues eſſet, ibid. num. 2.

ADVOCATVS prius ardere debet, ſi velit Iudicem incendere. Rub. in annotat. dec. 460. num. 77. tom. 2.

Aduocatus Eccleſiaſticus non efficitur irregularis, ſi reum ſanguinis defendat. Rub. in annot. dec. 617. num. 69. tom. 3.

ADVLTI non poſſunt allegare tutorem ſuſpectum ſine conſenſu conſanguineorum, dec. 360. num. 22. & 23. tom. 2.

Adulti licet cum conſenſu conſanguineorum poſſint allegare ſuſpectum tutorem, tamen talis conſenſus non ſuffragatur, ſi tales conſanguinei affectent, ipſi eſſe tutores, & adminiſtrationem habere bonorum, dec. 360. num. 23. tom. 2.

Quia tunc, ſicut ipſi non ſunt legitimæ perſonæ ad poſtulandum tutorem ſuſpectum, ita nec ad præſtandum talem conſenſum, ibid. num. 24.

ADVNANTIÆ, & Congregationes fieri non debent ſine iuſta cauſa, & hoc ad euitandas fraudes, & machinationes, quæ fieri poſſent, dec. 567. num. 4. tom. 3.

Adunantiæ, & congregationes Clericorum fieri non poſſunt ſine iuſta cauſa, & Epiſcopi licentia, dec. 567. num. 4. tom. 3.

AFFECTIO teſtatoris erga aliquem arguitur ex geminata vocatione, dec. 661. num. 4. tom. 3.

AFFECTVS naturalis cadit etiam in filijs illegitimis, & ſpurijs, dec. 361. num. 3. & 24. tom. 2.

AFFICTVS.

Affictus, & penſiones quis recipiendo cenſetur ex hoc remittere onus dandi fideiuſſores conuentos. Rub. in annot. deciſ. 542. num. 9. tom. 3.

ex Affictus quantitate perpenditur quid veniat in locatione, deciſ. 253. num. 26. tom. 2.

Affictuarius poteſt minimè quærere poſſeſſionem Domino abſque mandato tacito, vel expreſſo, dec. 234. num. 12. tom. 2.

ex AFFINITATE, vel cohabitatione ſcientia non præſumitur, niſi in concurrentibus iura ſanguinis non autem in actis extrinſecis vel momentaneis. Rub. in annot. dec. 542. num. 100. tom. 3.

AFFIRMARI non dicitur, quod factis negatur, dec. 744. num. 6. tom. 3.

ſuper Affirmatiua ſi teſtes deponant præferuntur deponentibus ſuper negatiua, dec. 54. num. 13. tom. 2.

AFLICTO afflictio addenda non eſt. Rub. in annot. deciſ. 576. num. 44. tom. 3.

AGENS.

Agens contra aliquem, vti poſſeſſorem in neceſſariam conſequentiam præſupponit illum poſſidere, dec. 235. num. 1. tom. 2.

Agens conditione indebiti plenè, & concludenter intentionem ſuam probare tenetur, dec. 330. num. 1. tom. 2.

Agens ex æquitate l. ſi me, & Titium, ff. de condit. indebit. clarè tenetur probare ſuam intentionem, ibid. num. 2.

Agens vti hæres, ſi id non probauerit, & ad eius fauorem Iudex pronunciet, nulliter agit, licet à parte id non fuerit oppoſitum, dec. 191. num. 3. tom. 2.

Agens in omnibus cautè, in nihilo damnificari poteſt. Rub. in annot. dec. 444. num. 66. tom. 2.

Agens ad aliquam præbendam, vel aliam rem, quam alius tenet, quam dicit ſuam eſſe, non autem dicit ſibi debere, tunc lis non dicitur ſuper titulo, dec. 202. num. 8. tom. 2.

Agere prohibitus, non dicitur prohibitus ſe defendere, dec. 189. num. 3. tom. 2.

Agere aliquid contra ſe, ſi quis cogeretur, id non parum abſurdum eſſet. Rub. in annot. dec. 617. num. 4. tom. 3.

Agendum eſt ſtudioſè, vt ea, quæ promittuntur, opere compleantur. Rub. in annot. dec. 431. num. 59. tom. 2.

Agendum eſt, quod cauſa deſiderat, dec. 630. num. 89. tom. 3.

contra Agentis intentionem actus ſuſtineri non debet, deciſ. 28. num. 8. tom. 2.

AGER dicitur ille, qui tenetur cum menſura, deciſ. 254. num. 7. & 8. tom. 2.

ad AGGRAVATORIAM antequam procedatur debent prius ſeruari quatuor termini, ad videndum ſe aggrauari, qui ſinguli ad p. d. ſeruantur, cum interuallo decem dierum inter vnum, & alium, dec. 732. num. 2. tom. 3.

AGNATIO.

Agnatio non eſt adeò fauorabilis, vt eius intuitu leuia, & inſulſa quæpiam admittantur. Rub. in annot. dec. 632. n. 32. tom. 3.

Agnatio per Monachos non conſeruatur, dec. 438. n. 8. tom. 2.

Agnationem naturalem cenſetur teſtator magis dilexiſſe, quam ciuilem, dec. 422. num. 18. tom. 2.

ad Agnationem ciuilem, quando teſtator valde reſpexit, colligitur argumentum, quod multò magis ad agnationem naturalem, dec. 422. num. 10. & 16. tom. 2.

Agnationi ſemper in dubio fauendum eſt, & pro ea, & pro ſubſtinendo gentilitio fideicommiſſo iudicandum eſt. Rub. in annot. dec. 652. num. 25. tom. 3.

Agnationi non minus deferendum eſt, quam piæ cauſæ, cum vtrobique verſetur publica vtilitas. Rub. in annot. dec. 632. num. 26. tom. 3.

Agnationi conſeruandę fauori non tantum tribuendum eſt, vt alijs iniuſtitiam faciamus. Rub. in annot. dec. 632. n. 30. tom. 3.

Agnationis fauor tantus eſſe non debet, vt à tramite iuris recedatur, ibid. num. 30.

Agnationis perpetuitatem, quando teſtator reſpexit, id eſt valens inducere fideicommiſſum ſucceſſiuum. Rub. in annot. dec. 632. num. 61. tom. 3.

Agnationem perpetuandi, etiam artificialem, quando conſtat de voluntate defuncti, tunc id fieri non poteſt, niſi recedendo à conſil. 21. Oldrad. & inducendo perpetuum fideicommiſſum, ibid. num. 62.

Agnationis conſeruandæ ſola ratio in fine teſtamenti poſita, ſufficit ad conſtituendum perpetuum, abſolutum, & reciprocum fideicommiſſum inter illos de agnatione ſecundum veriorem, ibid. num. 63.

Agnationis contemplatio, quæ fit per Monialem, quando renunciat ſucceſſionibus, operatur, vt patre decedente ab inteſtato abſque agnatis, filia poſſit ſuccedere. Rub. in annot. dec. 523. num. 110. tom. 3.

Item operatur, vt pater, vel alius renunciatarius non poſſit teſtari in præiudicium agnatorum exiſtentium, ibid. num. 111.

in Agnatorum præiudicium quis non poteſt dici teſtari, dum ipſi non extant, ibid. num. 112.

in Agnationis conſeruatione conſiſtit bonum publicum, & publica vtilitas, dec. 438. num. 67. tom. 2.

Agnationis conſeruandæ ratio non ſufficit ad extenſionem fideicommiſſi de perſona ad perſonam, nec de gradu ad gradum. Rub. in annot. dec. 632. num. 78. tom. 3.

Agnationis conſeruandæ ratio, quando deducitur ex vocatione maſculorum, ſeu ex alijs ſimilibus verbis, aut clauſulis teſtamenti. Rub. in annot. dec. 632. num. 81. tom. 3.

Itaque non apparet illum non reſpexiſſe ad vniuerſam agnationem, & tunc fideicommiſſum non extenditur vltra caſum expreſſum, ibid. num. 82.

Quod pcocedit quamuis aliæ quoque perſonæ ſub eadem ratione poſſent comprehendi, ibid. num. 83.

Agnationis conſeruandæ ſi ſit habita ratio, filij in conditione poſiti cenſentur vocati, dec. 4. num. 9. tom. 2.

Agnationis conſeruandæ cauſa, ſat eſt, vt ſortiatur effectum iuxta mentem diſponentis, dec. 561. num. 70. tom. 3.

Agnatio non dicitur contemplata vltra perſonas nominatas, quando nulla adeſt prophibitio alienationis, nec alia ſuadet coniectura inducendi perpetuum fideicommiſſum pro agnatis, ibid. num. 71.

Agnationis fauore ſi ſit conditum ſtatutum, eſt indiſtinctè fauorabile, quamuis iuris communis correctorium, dec. 438. nu. 47. tom. 2.

ad Agnationis fauorem renunciatio facta non ſuffragatur ei, qui non eſt de agnatione, dec. 203. num. 21. tom. 2.

Agna-

Digitized by Google

Agnationis ratione dicitur inductum fideicommiſſum, ſi perpetuo fuerint excluſæ fœminæ, & deficientibus maſculis fuerit ſubſtituta pia cauſa, deciſ. 31. num. 6. tom. 2.

Agnationum dignitas conſeruatur mediantibus bonis, deciſ. 438. num. 94. tom. 2.

Agnatos ſuos, qui præſumitur diligere, & noluerit, vt extranei, in quibus ceſſat ratio ſanguinis ſint melioris conditionis, quam ipſi agnati, dec. 474. num. 7. tom. 2.

AGRICOLA conductus ſi non laboret, mercede indignus eſt. Rub. in annot. 576. num. 120. tom. 3.

ALEX. non eſt mirum, ſi aliquando errauerit. Rub. in dec. 636. num. 91. tom. 3.

Alex. I. C. plus gloriari debet de cognomine veridici, quam Alexander Macedo de cognomine, Magni. Rub. in annot. deciſ. 636. num. 101. tom 3.

Alexander Magnus deriſus fuit à Seneca, quia falſum gerebat cognomen, cum nemo magnus in puſillo eſſe poſſit. Rub. in annot. dec. 636. num. 102. tom. 3.

ALLEGATIO in actis habet vim denunciationis, dec. 78. num. 4. tom. 2.

Allegatio iuris tertij in iudicio adipiſcendæ non ſolet haberi in conſideratione niſi ſit tale, vt non requirat altiorem indaginem, dec. 649. num. 20. tom. 3.

ALIENATIO RERVM ECCLESIASTICARVM.

Alienatio bonorum Eccleſiæ, an in dubio præſumatur vtilis, ita vt onus probandi læſionem, ſpectet ad Eccleſiam, deciſ. 319. num. 13. tom. 2.

Alienatio bonorum Eccleſiæ, tunc præſumitur vtilis, quando eſt facta cum debitis ſolemnitatibus vel eſt confirmata, ibidem num. 14.

Alienatio bonorum Eccleſiæ facta ſine beneplacito Apoſtolico eſt nulla, deciſ. 377. num. 3. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ, ſi interuenerint ſolemnitates de iure requiſitæ, non requiritur beneplacitum Apoſtolicum, ſed iſta fuit opinio Beroi ſemper à Rota reprobata, & in quo d. Berous fallatur, ibid. num. 4. & 5.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum ſtante obſeruantia 30. annorum, & quando id non procedit, dec. 711. num. 11. & 12. tom. 3.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ ceſſat illa præſumptio interuentus beneplaciti Apoſtolici ex temporis lapſu, quando obſeruantia eſt minoris temporis 30. annorum, deciſ. 711. num. 13. & 14. tom. 2.

Alienatio bonorum Eccleſiæ dicitur habere implicitum ſtatum validitatis, etiam quod non conſtet de beneplacito Apoſtolico, dec. 673. num. 4. tom. 3.

Alienatio bonorum Eccleſiæ facta inconſulto Romano Pontifice, nulla penitus, ac irre fragabiliter inualida eſt. Rub. in annot. deciſ. 444. num. 47. tom. 2.

Alienatio bonorum Eccleſiæ facta ſine beneplacito Apoſtolico, eſt nulla ex defectu conſenſus, ibid. num. 48.

Alienatio bonorum Eccleſiæ, quando ſit vt valeat, non ſufficit, quod negotium eſt vtiliter cæptum, ſed requiritur Eccleſiam fieri locupletiorem, dec. 319. num. 9. tom. 2.

Alienatio rerum Eccleſiæ, vt dicatur ei vtilis, ſi ſit auctus canon antiquus, quia attendi debet tempus vltimæ alienationis, non autem tempus antiquum, dec. 319. num. 10. tom. 2.

Alienatio bonorum Eccleſiæ, ſi fiat in alteram Eccleſiam etiam de iure communi ſunt neceſſariæ ſolemnitates, dec. 277. num. 11. tom. 2.

Alienatio bonorum Eccleſiæ facta in conſanguineos Rectoris ſuſpecta eſt, dec. 171. num. 4. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur ſolemnitas, & cauſa, & vnum ſine alio non ſufficit, deciſ. 241. num. 21. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ, cauſa eſſe debet, vel neceſſitas, vel euidens vtilitas. ibid. num. 22.

Alienatio rerum Eccleſiæ, ex quo appareat potius fuiſſe factam in euidens damnum, quam in euidentem vtilitatem, ibidem num. 23. & 26.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ, id quod ſoluitur ab accipiente, eſt imputandum ad conſiderandam vtilitatem, deciſ. 261. num. 13. tom. 2.

Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt dicatur vtilis, vtilitas debet eſſe clara, euidens, & indubitata, deciſion. 261. num. 14. tom. 2.

Ideòque non ſufficit, Eccleſiam non fuiſſe damnificatam, ſed requiritur quod lucrum, & vtilitatem percipiat, ibid. num. 15.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ. ſi erretur, quia præſuppoſitum fuit non fuiſſe alteratum ſolitum, iſte error dicitur conſiſtere in iure, deciſ. 444. num. 8. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ an ſolitum dicatur alteratum, quoad ſubſtantialia, vel quoad accidentalia, & an in ea vtile per inutile vitietur, hoc non eſt ita clarum, dec. 444. num. 9. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur beneplacitum Apoſtolicum, dec. 277. num. 2. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ, ſi de conſenſu partium requiratur beneplacitum Apoſtolicum, & ſub hac conditione fuerit excluſum, tunc illo deficiente contractus dupliciter eſt nullus, deciſ. 277. num. 12. tom. 2.

Alienationem bonorum Eccleſiæ, ſi illa facta non fuerit prout iura poſtulant, qui prætendit fuiſſe vtilem, tenetur hoc probare, deciſ. 319. num. 16. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ, quando ſine dubio vtilitas adſit, dec. 284. num. 3. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ, quod vtilitas adſit, non debet ſtari aſſertioni alienantis prout non ſtatur, quando allegatur neceſſitas, ſed requiritur plena probatio, dec. 261. num. 6. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ non poterit doceri de vtilitate, ſi clarè conſtet de contrario, dec. 261. num. 7. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ beneplacitum Apoſtolicum ſpatio triginta annorum iuncta obſeruantia præſumitur, dec. 241. num. 11. tom. 2.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ, neceſſaria ſunt illa duo copulatiuè interuenire, ſcilicet cauſa, & ſolemnitas, dec. 711. numer. 4. tom. 3.

in Alienatione bonorum Eccleſię ſatis dicitur deficere ſolemnitas, quando non adeſt beneplacitum Apoſtolicum, ibid. num. 5.

in Alienatione rerum Eccleſiæ & ſolemnitas, & cauſa requiritur, nec vnum ſine alio eſt ſufficiens, deciſion. 261. num. 1. tom. 2.

ALIENATIO IN PROPHANIS.

Alienatio facta lite pendente mala fide cenſetur facta, dec. 742. num. 28. tom. 3.

Alienatio facta in fraudem creditorum non tenet, dec. 613. num. 8. tom. 3.

Alienatio, quando non poſſit dici facta in fraudem paratæ executionis, ibid. num. 9.

Alienatio non poteſt dici facta in fraudem creditorum, ſi ea fuerit facta in creditorem anteriorem, ibid. num. 10.

Alienatio bonorum pupilli, quando fit vna cum auctoritate tutorum, neceſſe eſt decretum Iudicis, deciſ. 406. numer. 2. tom. 2.

in Alienatione bonorum pupilli ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, quibus interuenientibus negari non poteſt, quin prædicta alienatio ſit nulla, dec. 406. num. 3. & 7. tom. 2.

Alienatio rei hypothecatæ habet annexam ſuam cauſam, deciſ. 675. num. 13. tom. 3.

Alienatio facta à teſtatore de bonis ab eo fideicommiſſo ſubiectis. cum pacto de redimendo, ſi ea reperiantur poſtea inter eius bona, & deſcripta ab hærede in inuentario, præſumuntur ab eodem medio tempore redempta, deciſ. 417. num. 11. & 12. tom. 2.

Alienatio bonorum minorum facta ſine ſolemnitatibus neceſſarijs, tunc ſtante vtilitate ſubſtinetur, ſi ipſi minores volunt ſtare contractui, alias ſecus, dec. 406. num. 20. tom. 2.

Alienatio bonorum pupilli an teneat, ſi facta ſit ſine ſolemnitatibus debitis, ſtante eius vtilitate, eſt opinio ſatis controuerſa, ibid. num. 21.

Alienatio bonorum pupilli ſine ſolemnitatibus neceſſarijs facta, tunc ſubſtinetur, quando vtilitas eſt ſatis euidens, & euidenter de ea conſtat, ibid. num. 22.

Alienatio rei dotalis ſi ſit facta cum iuramento de iure Canonico ſubſtinetur, deciſ. 492. num. 3. tom. 2.

Quod amplia, ſi vltra iuramentum interuenerit conſenſus expreſſus mariti, ibid. num. 4.

Alienatio bonorum conceſſa in diuiſione fideicommiſſi, qualiter intelligatur data, dec. 415. num. 16. & 17. tom. 2.

Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum facta pro ſolutione æris alieni, vt iuuet alienantem, opus eſt vt conſtare faciat de dicto ære alieno, dec. 417. num. 18. tom. 2.

Et hoc, quando fideicommiſſarij, qui agunt, non habent cauſam à dicto alienante, ibid. num. 19.

Alienatio facta ab hærede grauato, non præiudicat vocatis, nam tunc illa alienatio expirat per mortem alienantis, deciſ. 415. num. 14. tom. 2.

Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum valida eſt, ſtante licentia Papæ, & ad hoc ſufficit, vt ſupplicatio ſit ſignata, licet non ſit datata, dec. 426. num. 11. tom. 2.

Alienatio rei emphyteoticæ facta à creditoribus mediante ſubhaſtatione, & deliberatione, non facit, vt emphyteuta cadat ab emphyteuſi, deciſ. 509. num. 6. tom. 2.

Alienatio non videtur voluntaria, quando partes agnoſcunt bonam fidem, & vnicuique tribuitur, quod ſuum eſt, deciſ. 492. num. 5. tom. 2.

Alienatio rei, quæ ſub eſt fideicommiſſo, eſt nulla ſtante expreſſa prophibitione fideicommittentis alienandi, dec. 426. num. 9. tom. 2.

Alienatio prohibita quando dicatur in omne tempus, deciſ. 357. num. 6. tom. 2.

Alienatio, ſi ſit prohibita in omne tempus, dicitur vniuerſaliter negatiuè prohibita, ibid. num. 7.

Alienatio, quando eſt prohibita, cenſetur etiam prohibita permuta-

mutatio , tanquam ſpecies alienationis . deciſ. *691*. num. 4. tom. *3*.

Alienationis prohibitio facta hæredibus , & eorum filijs in infinitum quando non operatur nouum fideicommiſſum , deciſ. *632*. num. *9*. tom. *3*.

Alienationis prohibitio , ſi ſit reſtricta ad terminos fideicommiſſi antecedentis , & ſic non ſtet per ſe , non extenditur vltra illud , ibid. num. 10.

Alienationis prohibitis , & ſubſtitutiones ad fauorem agnationis ſuum effectum operare debent , deciſ. 31. num. 8. tom. 2.

Alienationis prohibitio ſi non comprehendat ſimplicem hypothecam , & obligationem , ſed ſolùm fuit facta ad certum effectum , non videtur res prohibita hypothecari , deciſ. 120. num. 4. tom. 2.

Alienationis prohibitio , quando ſit valens inducere fideicommiſſum abſolutum , dec. 24. num. 5. & *9*. tom. 2.

Alienationis prohitio tunc per ſe eſt apta inducere fideicommiſſum abſolutum , quando ſtat in capite ſeparato , abſque aliqua relatione , ibid. num. *6*.

Ideò ſecus erit , quando habet dependentiam , & ſub vnico tenore facta eſt , quia tunc regulatur ſecundum naturam diſpoſitionis , cui adijcitur , ibid. num. 7. & 8.

Alienationis prohibitio concepta ex vna cauſa , ad diuerſas non extenditur , & non dicitur generalis , deciſ. 120. num. 10. tom. 2.

Alienationis prohibitio expreſſa , vt bona deueniant in omnes vocatos eſt ſufficiens ad inducendam reciprocam , deciſ. 209. num. 20. & 21. tom. 2.

ex Alienationis prohibitione dicitur prohibita Trebellianicæ detractio , dec. *651*. num. *16*. *17*. & 18. tom. *3*.

ex Alienationis prohibitione etiam latè ſumpto vocabulo hypotheca cenſetur prohibita , dec. 105. num. 17. tom. 2.

Alienationis ſpecies eſt compromittere , deciſion. 38. num. 4. tom. 3.

Alienationis ſpecies eſt legatum , dec. 238. num. *6*. tom. 2.

ex Alienationis annullatione colligitur maximum adminiculum perpetui fideicommiſſi , dec. 357. num. 2. tom. 2.

Alienationem bonorum , quando teſtator dicatur non abhorruiſſe pro dotandis deſcendentibus , deciſ. 119. num. *6*. tom. 2.

Alienutionem vſufructus eorum bonorum aduentitiorum Nepotes non poſſunt impedire , quando Auus habet aliunde ex quo eos alat , dec. 125. num. 17. tom. 2.

in Alienatione laudemium pro præſtando conſenſu , ſoluitur Domino , dec. 120. num. 5. tom. 2.

ex Alienationis prohibitione obligatio , vt cenſeatur prohibita , debet eſſe generalis . dec. 120. num. *6*. tom. 2.

Alienandi facultas repugnat fundo dotali , deciſ. 438. num. 4. tom. 2.

Alienandi facultas data hæredi non eſt incompatibilis fideicommiſſo , dec. 18*6*. num. 4. tom. 2.

Alienandi facultas non reſtringitur , per ſequentia verba , prout de Iure . dec. 42*9*. num. 2. tom. 2.

Alienantis commodum , ſi pactum reſpiciat , illud eſt pars pretij , dec. 261. num. 12. tom. 2.

ex Alienantis conſuetudine colligitur , qualis fuerit eius mens , dec. 120. num. 15. tom. 2.

Alienare , qui non poteſt conſequenter nec compromittere poteſt , dec. *646*. num. 5. tom. *3*.

Alienare nemo præſumitur id , quod poſſidere non deſinit , deciſ. 253. num. *6*. tom. 2.

ſuper Alienare prohibitis non conſtituuntur cenſus , nec aſſecuratur dos , & ſi fiat , quid ex hoc arguatur , deciſ. 120. num. 12. & 13. tom. 2.

Alienari prohibita , an durante vita poſſidentis , poſſit obligari commoditas percipiendi fructus , deciſ. 120. num. 3. tom. 2.

Alienari prohibita etiam alienationis lato ſumpto vocabulo non cadunt ſub hypotheca , dec. 481. num. 10. tom. 2.

Alienari prohibita non cadunt ſub hypotheca , & obligatione generali omnium bonorum , dec. 120. num. 2. tom. 2.

Alienari , quando ſunt prohibita bona , Dominus rei benè poteſt ſe actione perſonali obligare ad dandum fructus rei , dec. 481. num. 13. tom. 2.

Alienari poſſunt bona emphyteutica Rauennæ ſtante Bonifaciana tam inter viuos , quàm in vltima voluntate , dec. *6*. num. 3. tom. 2.

Alienari poſſunt bona fideicommiſſaria ex cauſa dotis , etiam ſi teſtator aliud præciſè ſtatuerit , dec. *16*. num. 3. tom. 2.

Alienata dicuntur bona fideicommiſſo ſubiecta nulliter , ſi deficiat beneplacitum Apoſtolicum , deciſion. 37. numer. 20. tom. 2.

ALIMENTA.

Alimenta , quod ſint præſtanda non in capita , ſed in ſtirpes , hoc eſt ſatis diuerſum , dec. 505. num. 25. tom. 3.

Alimenta faciliùs præſtantur , quàm dos . Rub. in annot. deciſ. 460. num. 148. tom. 2.

Alimenta præſtantur menſtrua , vel dietim , dos verò vnico cumulo ſolui ſolet , ibid. num. 148.

Alimenta , vt debeantur ad fideicommiſſum requiritur , vt nedum conſtet de paupertate , ſed etiam de bono iure , dec. 423. n. 3. tom. 2.

Alimenta non petita non debentur , deciſ. *640*. numer. 23. tom. *3*.

Alimenta dum teſtator alicui ſimpliciter reliquit , cenſetur ſpectaſſe ipſius legatarij , & non hæredis commodum . Rub. in annot. dec. *636*. num. 82. tom. *3*.

Alimenta poſſunt peti via executiua , abſque alia obligatione Camerali , cum ea poſſint decerni , & taxari officio Iudicis , & pro his non admittitur appellatio ſuſpenſiua . Rub. in annot. deciſ. *666*. num. 172. tom. *3*.

Alimenta alicui relicta , licet cum perſona extinguantur , tamen ſecus eſt , quando conſtat de contraria mente teſtatoris , deciſ. *593*. num. 2. tom. *3*.

Alimenta , quando reliquuntur nepotibus , non extantibus patruis , tunc eis non exiſtentibus , ideſt mortuis ſine dubio alimenta illis non debentur , ibid. num. *3*.

Alimenta , dum nepotibus relinquuntur , non extantibus fratribus , qualiter iſta verba non extantibus fratribus ſint interpretanda , ibid. num. 4.

Alimenta , vt debeantur collitiganti , requiritur bonum ius , & paupertas , dec. 318. num. 4. tom. 2.

Alimenta dum teſtator alicui reliquit in domo , vel *ſub conditione* manendi in domo , vel cum hærede , tunc niſi adimpleat iſtam conditionem , fruſtra ea petit . Rub. in annot. deciſ. *636*. num. 1*13*. 118. & 122. tom. *3*.

Alimenta , quando ſunt relicta aliquibus non ſimpliciter vti hæredibus , ſed in ſpecie vti filijs , tunc non eſt neceſſaria aditio hæreditatis , dec. 505. num. *6*. tom. *3*.

Alimenta de iure pręſtanda veniunt in domicilio hęredis , dec. *680*. num. *9*. tom. *3*.

Alimenta pupillis denegaſſe non dicitur tutor ad hoc , vt remoueatur , ſi tantùm illorum exceſſiuitatem denegauerit , quod & facere potuit , dec. *360*. num. 12. tom. 2.

Alimenta , & vſuræ non debentur , quando dos eſt reſtituta , dec. *335*. num. *6*. tom. 2.

Alimenta alicui relicta à teſtatore , ideò in dubio veniunt præſtanda in domo hæredis , vt ipſe minus quàm fieri poteſt grauetur , dec. *680*. num. *13*. tom. *3*.

Alimentandi , quando non poſſint cogi ſumere alimenta in domo hæredis , ibid. num. 14.

Alimenra , quando hæres tenetur ex iuſta cauſa præſtare in domo legatarij , qualiter ea præſtare teneatur , ibid. num. 15.

Alimenta præſtanda alicui ex pręcepto Teſtatoris an ſint danda in domo hæredis , vel legatarij , id pendet à veriſimili mente Teſtatoris . Rub. in annot. dec. *636*. num. *110*. tom. *3*.

Et ſi de ea conſtat ſeruanda venit , ſin minus legando dicta alimenta ſimpliciter ſunt præſtanda in domo legatarij , ibid. num. 11. & 12.

Alimenta licèt quis conſequatur contta mentem teſtatoris extra domum hæredis , & hoc ex iuſta cauſa , non tamen ea inde in pecunia , & non in ſpeciebus eſt ſoluenda ab hærede , & quomodo . Rub. in annotat. deciſ. *636*. num. 178. & *179*. tom. *3*.

Alimenta ſi teſtator alicui reliquerit , non poteſt ea in pecunia ab hærede prætendere , cum legatum in ſua ſpecie ſit ſoluendum , ibid. num. 180.

Alimenta ſimpliciter relicta debentur durante vita legatarij , deciſ. *369*. num. 1. tom. 2.

Alimentorum onus , cum ſit reale , tranſit cum bonis ad quemcumque illa perueniant . ibid. num. 2.

Alimenta , quando tantùm extinguantur per mortem eius , cui ea fuerunt relicta , ibid. num. *3*. & 4.

Alimenta relicta in domo hæredis , ſi legatarius extra eam petit , dicitur plus petere . Rub. in annot. deciſ. *636*. num. 115. & 12*3*. tom. 3.

Alimenta in domo hæredis relicta præſtanda alicui , id cenſetur teſtator reliquiſſe fauore , & intuitu hæredis , ibidem numer. 11*6*.

Cum minus graue ſit præſtare alimenta in domo propria , quam extra , ibid.

Alimenta petita non dicuntur amplius præterita , ſed futura , dec. *690*. num. 11. tom. 3.

Alimenta non debentur Tutori , quando conuenitur , vt reddat rationem , dec. 141. num. 1. tom. 2.

Alimenta , & quibus tegamur , dum habemus , his contenti eſſe debemus . Rub. in annot. dec. 5*23*. num. 134. tom. 3.

Alimenta , dum ſunt reſtricta ad vitam alicuius , cum eius vita euaneſcunt , dec. 42*3*. num. 1. tom. 2.

Alimenta relicta filio , cenſentur quoqne relicta nepoti , quando in nepote concurrit eadem qualitas , & eadem ratio , quam in filio , dec. *479*. num. *13*. tom. 2.

Alimenta collitiganti non ſubminiſtrantur , quando non docetur de bono iure , & paupertate partis , dec. 141. num. 2. & *9*. tom. 2.

Ali-

Digitized by Google

Alimenta in domo hæredis relicta, ex quibus cauſis legatarius poſſit extra eam prætendere, id remiſſum eſt in prudentia, diſcretione, & arbitrio Iudicis, à iure tamen regulato. Rub. in annot. dec. 636. num. 172. tom. 3.
Alimenta in domo hæredis alicui à teſtatore relicta, Iudex poteſt ex cauſa cogere ad præſtanda extra domum, ibidem num. 173.
Alimenta, & ſumptus litis, quando reus intendit aſſequi ob pauperpatem, cum ea ſit fundamentum intentionis ſuæ, tenetur eam probare. Rub. in annot. deciſ. 617. numer. 42. tom. 3.
Alimenta, quando ſunt relicta dignitati, vel vniuerſitati durant vſque ad centum annos, deciſion. 369. numer. 12. tom. 2.
Alimentorum legatum non tranſit ad hæredem legatarij, & potiſſimum quando eſt relictum certæ perſonæ, ibidem num. 14.
Alimenta non ſunt præſtanda pauperi lite pendente, quando non eſt in decorum ei victum propria induſtria ſibi quærere. Rub. in annot. dec. 617. num. 112. tom. 3.
Quod ſecus tamen eſt, quando id eſſet ei indecorum, ibidem num. 113.
Alimenta relicta alicui à teſtatore in domo hæredis, ea extra domum conſequitur, dum hæres eſſet valde rixoſus, vel iracundus, vel ſi haberet perſonas ſimiles in domo. Rub. in annot. dec. 636. num. 247. & 149. tom. 3.
Alimenta dum teſtator alicui relinquit in domo hæredis, non ſufficit, vt ea conſequatur, licet habitet in eadem domo, ſi non comedat cum eo, & ſit commenſalis. Rub. in annot. dec. 636. num. 119. tom. 3.
Alimenta, ſi ſub certo caſu ſint relicta, eo adueniente, ſine dubio debentur, dec. 324. num. 1. tom. 2.
Alimenta relicta ab aſcendente deſcendenti, ea etiam relicta cenſentur nepotibus, &c. deciſ. 479. num. 9. tom. 2.
Quæ concluſio non procedit, quando ageretur de grauandis filijs, & quando adſunt verba perſonaliſſima, ibidem num. 10.
Vel quando teſtator diſcretiuè locutus eſt de filijs, & nepotibus, ibid. num. 11.
Vel quando diſpoſitio locum habuit in filijs, ibidem numer. 12.
Alimenta, quando ſunt relicta certæ perſonæ, tunc illa non extinguntur niſi per mortem legatarij, & non hæredis, quamuis teſtator diſpoſuerit, illa eſſe præſtanda per ſuum infraſcriptum hæredem, dec. 369. num. 7. tom. 2.
Alimenta ſi alicui ſint relicta in domo diſponentis, ſi ex iuſta cauſa ibi habitare nequeat, non ex hoc eis priuatur, dec. 324. num. 26. tom. 2.
Alimenta ſi teſtator reliquerit primogenito alicuius, ſufficit vt illa petens ſit talis, licet in effectu non ſit hæres primogenitus, dec. 593. num. 17. tom. 3.
Alimenta debentur filijs in ſubſidium in vſufructu bonorum aduentitiorum, dec. 125. num. 14. tom. 2.
Alimenta non habet ius petendi filius contra emptores bonorum paternorum, dec. 125. num. 8. tom. 2.
Alimenta licet quando quis lite pendente propria induſtria poſſit quærere, tunc non ſunt ei ſubminiſtranda. Rub. in annot. 617. 114. tom. 3.
Non tamen regulariter inde inferri debet, vt poſſit etiam quærere pro lite ſuſtinenda, nam tali caſu erunt ſubminiſtrandæ expenſæ litis, ibid.
Alimenta debentur Chriſtianis carceratis pauperibus ex diſpoſitione iuris communis per eorum creditores, deciſ. 369. num. 1. tom. 2.
Alimenta, & veſtiaria legata à Titio hærede præſtanda, debent etiam præſtari ab hæredibus Titij, deciſ. 369. num. 9. tom. 2.
in Alimentorum materia ſpeciale eſt, vt nomine hæredis etiam nomine proprio nuncupati, veniat quoque hæres hæredis, ac cæteri, quouſque ille cui legata ſunt alimenta, viuat, ibidem num. 10. & 16.
Alimenta ſi teſtator alicui reliquerit, cum declaratione, vt ea non poſſit petere extra domum hæredis, nihilominus durat dictum legatum mortuo hærede, deciſ. 369. num. 17. tom. 2.
Et quamuis ipſe non poſſit habitare in domo hæredis ex iuſta cauſa, ibid. num. 18.
Alimenta denegare eſt hominem necare, deciſ. 269. num. 11. tom. 2.
Alimenta pauperi carcerato denegare, eſt ſumma iniuria, ibidem num. 12.
Alimenta etiam Iudæo pauperi carcerato ſunt præſtanda, ibidem num. 13.
Alimenta in curia de conſuetudine per creditorem præſtantur pauperi Chriſtiano carcerato, deciſ. 269. numer. 16. tom. 2.
Alimenta magis debita ſunt, quam dos. Rub. in annot. deciſ. 460. num. 149. tom. 2.
Alimenta quodam iure naturali debita ſunt, ibid. num. 149.
Alimenta in Ciuitate valde vberi non ſunt ad ſummam taxanda, deciſ. 256. num. 7. tom. 2.
Alimenta vxori indotatæ maritus non tenetur præſtare, dec. 617. num. 10. tom. 3.
Alimenta, ſi alicui ſub conditione fuerint relicta ad hoc, vt illa conſequi poſſit debet doceri de purificatione dictæ conditionis, deciſ. 593. num. 18. tom. 3.
Alimenta, & ſumptus litis, ad effectum, vt quis conſequatur lite pendente in plurimum pendet ab arbitrio Iudicis. Rub. in annot. dec. 617. num. 102. tom. 3.
Alimenta futura non admittunt compenſationem, nec retentionem occaſione pecuniarum prius ſolutarum, deciſ. 532. num. 1. tom. 3.
Quod procedit etiamſi pecuniæ fuiſſent ſolutæ ex eadem cauſa alimentorum, ibid. num. 1. & 3.
Alimenta petenti compenſatio objici non poteſt, ibid. num. 2. & 5.
Alimenta, quæ debentur poſt litem motam dicuntur alimenta futura, ibid. num. 4.
Alimenta nec repetuntur ab eo, cui fuerunt præſtita mandato Iudicis, etiam quod poſtea is in plenario iudicio ſuccumbat, ibid. num. 6.
Alimenta, ne diminuantur, quid non debeat computari, dec. 549. num. 4. tom. 3.
Alimenta non debent retardari ex noua diſcuſſione iurium altiorem indaginem requirentium, ibid. num. 5.
Alimenta, & ſumptus litis quare præſtentur, non conſiſtit an agatur magis ad vnam rem, quam ad aliam. Rub. in annot. deciſ. 617. num. 33. tom. 3.
Alimenta, & ſumptus litis debentur pauperi, quando cum ipſa paupertate concurrit etiam boni iuris præſumptio. Rub. in annot. deciſ. 617. num. 18. tom. 3.
Alimenta, & ſumptus litis, vt debeantur colligitantibus, duo ſunt probanda, ſcilicet paupertas, & boni iuris præſumptio, deciſ. 223. num. 1. tom. 2.
Alimenta, & ſumptus litis ideò præſtantur, ne pauper ob impotentiam cogatur deſerere eius bonum ius. Rub. in annot. deciſ. 617. num. 34. tom. 3.
Alimenta, & ſumptus litis probata paupertate, & præſumptione boni iuris debentur, etiamſi agatur ad res particulares, ibidem num. 35.
Alimenta, & ſumptus litis, ita demum dantur pauperi colligiganti, quatenus non habeat aliunde, vnde ſe alat, & litiget, ibid. num. 163.
Vnde ſi non habet aliunde, minus habebit, vnde reſtituat, ibid. num. 164.
Alimenta, & ſumptus litis, quæ præſtantur pauperi lite pendente, non reſtituuntur in caſu ſuccumbentiæ, nec computantur in ſortem in caſu victoriæ, ibid. num. 140.
Alimenta ab hærede, vel à ſubſtituto mulieri prægnanti ventris nomine miſſæ in poſſeſſionem, ſi fuerit præſtita, illa non repetuntur, dum poſtea non reperitur prægnans, ibidem num. 141.
Alimenta & ſumptus litis debentur à reo diuite pauperi colligiganti etiam in prima inſtantia guſtato per iudicem de eius bono iure, ibid. num. 138.
Alimenta, & ſumptus litis colligiganti debentur probata paupertate, & præſumptione boni iuris, ibid. num. 6.
Alimenta, & ſumptus litis, quis aduerſario non tenetur ſubminiſtrare, ſiue ſimus in ciuili, ſeu criminali iudicio, ibidem num. 12.
Alimenta, & ſumptus litis numquam ſolent denegari pauperi actori, ſtante paupertate iuncta cum præſumptione boni iuris, ibid. num. 26.
Quæ opinio à toto Orbe communi applauſu eſt recepta tam ab Italis, Germanis, Gallis, Hiſpanis, &c. ibid. num. 27.
Alimenta, & ſumptus litis Rota numquam ſolet denegare, ſtante paupertate, & præſumptione boni iuris, ibidem num. 28.
Alimenta, & ſumptus litis, vt debeantur vltra illa quo requiſita paupertatis, & præſumptione boni iuris nullatenus requiritur, vt iudicium ſit vniuerſale, ibid. num. 29.
de Alimentis ad dotem, & de dote ad alimenta paſſim Doctores argumenta ſumunt. Rub. in annot. deciſ. 460. num. 143. tom. 2.
ſine Alimentis quis non poteſt viuere, at ſine dote poteſt, dummodo ſuggerantur alimenta, ibid. num. 151.
Alimentis decernendis ratio patrimonij, & conditionis perſonarum eſt habenda, dec. 183. num. 1. tom. 2.
Alimenta quando alicui ſunt decernenda, qui eſt ſolitus retinere famulum, etiam pro illo danda ſunt, ibid. num. 2.
Alimenta, ſi teſtator alicui reliquerit contemplatione, vt in habitet cum filijs ſuis in eadem domo, tunc ſi ille ab ea diſcedat, non debentur alimenta, ibid. num. 3.
Intellige tamen id, ſi clarè appareat teſtatorem cogitaſſe de dicta cohabitatione, alias ſecus, ibid. num. 4.

Alimenta quando ſimpliciter ſunt legata, poſſunt etiam extra domum teſtatoris peti, ibid. num. 5.

Alimentorum legatum, quando eſt factum vxori ſub conditione dotis non petendæ, ſi conſtet de eius reſtitutione, illud amplius peti nequit, ibid. num. 6. & 7.

Scilicet, vt verè appareat talem reſtitutionem fuiſſe factam, ibid. num. 7.

Alimentorum petitioni non obſtant bona quæ ſunt ſub ſequeſtro, deciſ. 166. num. 3. tom. 2.

Alimentorum taxatio relicta eſt in arbitrio Iudicis, deciſ. 418. num. 5. tom. 2.

in Alimentorum taxatione, Iudex debet habere reſpectum ad quantitatem patrimonij, reddituum, & qualitatem perſonarum, ibid. num. 6. & 7.

Alimentorum prouiſio facta lite pendente pauperi non præiudicat in cauſa principali. Rub. in annot. deciſ. 627. num. 139. tom. 2.

Alimentorum taxatio quod fuerit exceſſiua, ex quibus probandum veniat, deciſ. 549. num. 1. tom. 3.

Alimentorum legatum ceſſat, ceſſante conditione ſub qua fuit relictum, dec. 256. num. 2. tom. 2.

in Alimentorum materia diſpoſitio de filijs, quando non trahatur ad nepotes ex vi voluntatis præſumptæ, deciſ. 505. num. 22. tom. 3.

Alimentorum materia eſt fauorabilis, & requirit celerem expeditionem, dec. 549. num. 6. tom. 3.

in Alimentorum materia relictum factum ab aſcendente, trahitur etiam ad nepotes, dec. 479. num. 2. tom. 2.

in Alimentorum materia, tunc admittitur appellatio ſuſpenſiua, quando agitur de alimentis præteritis, ſecus verò, ſi pro alimentis futuris. Rub. in annot. deciſ. 666. num. 173. tom. 3.

Alimentorum materia eſt proportionabilis, & æquè conuenit Iudæis ſicut Chriſtianis, deciſ. 269. num. 22. tom. 2.

Alimentorum taxatio ab arbitrio Iudicis pendet, dec. 166. num. 5. tom. 2.

Alimentorum taxatio, quando eſt facienda, eſt conſideranda qualitas perſonæ &c. ibid. num. 6.

ad Alimentorum petitionem impediendam non conſideratur domus, quam quis inhabitat, cum nullus fructus ex ea percipiat, dec. 166. num. 4. tom. 2.

Alimentorum legatum ne transeat ad nepotes ex quo eludatur præſumptio, vt pater ea non ſolum filijs, ſed etiam nepotibus præſtare teneatur, dec. 505. num. 27. tom. 3.

Alimentorum legatum quando eſt factum contemplatione hæredis potius quam legatarij, tunc & eo caſu per mortem hæredis extinguitur tale legatum, deciſion. 636. num. 3. tom. 3.

Alimentorum legatum factum puero, ſufficit vt de tempore teſtamenti ſit puer legatarius, licet poſtea efficiatur homo, deciſ. 717. num. 3. tom. 3.

Alimentorum ratione filius non habet hypothecam in bonis patris, dec. 125. num. 12. tom. 2.

Alimentorum taxatio, quando ea ſunt ſubminiſtranda ab actore diuite reo pauperi, ea poſita eſt in arbitrio Iudicis. Rub. in annot. dec. 617. num. 103. tom. 3.

Alimentorum ſubminiſtratio fuit de æquitate introducta, deciſ. 269. num. 50. tom. 2.

Alimentarius conſequitur alimenta extra domum hæredis, non obſtante præcepto de illis ibi præſtandis, dum inter eum, & hæredem vigeret aliquod odium. Rub. in annot. dec. 636. num. 150. tom. 3.

Alimentarius, cui ſimpliciter ſunt relicta alimenta, non tenetur in domo hæredis morari vt ea conſequi poſſit, & hoc eſt vtile pro vxoribus, & filijs naturalibus, quibus conſuetum eſt alimenta relinqui, ibid. num. 78.

Et prædicta eſt communis opinio, & ita practicatur, & ſenſerunt diuerſa Tribunalia, ibid. num. 79. 80. & 81.

Alimentatio filiorum quatenus ſpectat ad patrem iure naturæ, ex hoc ipſe non poteſt petere intereſſe dotis, deciſ. 607. num. 43. tom. 3.

ALOES plus, quam mellis habent in pectore, plures, qui Sanctis videntur ſimiles. Rub. in annot. dec. 617. num. 221. tom. 2.

ALTARE vnum non eſt diſcooperiendum, vt alterum cooperiatur, deciſ. 41. num. 8. tom. 2.

Altari purè relictum, cum hoc, quod non impetraretur, alias bona deuoluantur ad alium, facta impetratione non intrat deuolutio, ex facto tertij impetrantis altare, deciſ. 314. num. 40. tom. 2.

ALTERNATIVA.

Alternatiua non habet locum, niſi in beneficijs, quæ ſunt liberæ collationis Epiſcopi, dec. 247. num. 3. tom. 2.

Alternatiua circa reſeruationem beneficiorum concepta ſicuti regula reſeruatoria 8. menſium, capit beneficia cuius electio ſeu præſentatio ſpectat ad inferiorem collatorem, & ſola confirmatio, ſeu inſtitutio ad Epiſcopum, deciſ. 531. num. 9. tom. 3.

Alternatiua impeditur per ſimultaneam collationem, deciſ. 100. num. 8. & ſeqq. tom. 2.

Alternatiua conceſſa Epiſcopo ſuffragatur etiam Capitulo in beneficijs ſpectantibus ad collationem vtriuſque, dec. 588. num. 26. tom. 2.

Alternatiua Epiſcopi non cadit in beneficijs, quæ ſunt ſimultaneæ collationis, dec. 100. num. 2. tom. 2.

Alternatiua conceſſa Epiſcopo prodeſt Capitulo in beneficijs ſpectantibus ad collationem vtriuſque, deciſ. 531. num. 19. tom. 2.

in Alternatiuis ſufficit alterum verificare, deciſ. 260. num. 3. tom. 2.

in Alternatiuis ſufficit alterum verificari, deciſ. 727. num. 3. tom. 2.

per ALLVVIONEM fundibus quid acquiratur, dec. 75. num. 5. tom. 2.

per Alluuionem, ita demum alicui acquiritur, ſi flumen ei immediatè cohærent, ibid. num. 6. & 7.

ALVEVS ſi priuatus eſt, eius quoque aqua priuata eſt, dec. 425. num. 3. tom. 2.

AMBIGVITATES omnes ceſſant, dum conſtitutio aliqua clarè quitur, dec. 172. num. 29. tom. 2.

AMICITIA, & conſanguinitas non ſunt ſufficientes ad præſumendam laborum remiſſionem abſque mercede, dec. 286. num. 5. tom. 2.

AMICVS, ſeu domeſticus inimici mei non admittitur contra me ad teſtificandum, deciſ. 739. num. 31. tom. 3.

Amicum, qui ſe fingit, & non eſt, peior eſt eo, qui facit falſam monetam. Rub. in annot. dec. 617. num. 227. tom. 3.

AMISSIO.

Amiſſio magni lucri æquiparatur pœnæ, deciſ. 493. num. 30. tom. 2.

Amiſſio magni lucri infert iuſtum metum, ibid. num. 32.

Amiſſio ſcripturarum quando allegatur ex aliquo infortunio, non releuat, ſi non probetur illarum anterior exiſtentia, deciſ. 6. num. 1. tom. 2.

Amiſiſſe poſſeſſionem quis non dicitur ſi ea non vtatur ſtante concordia, dec. 90. num. 8. tom. 2.

AMOR, ſecundum Platonem, nihil aliud eſt quam deſiderium pulchritudinis, ex ipſo deſiderio natus. Rub. in annot. deciſ. 460. num. 178. tom. 2.

Amor omnis eſt magnus, ſed apertè in coniuge eſt maior. Rub. in annot. deciſ. 636. num. 69. tom. 3.

AMPLIATIO nullatenus eſt admittenda, quando verba reſtringentia ſunt clara, dec. 508. num. 8. tom. 3.

ANASTASII Quarti indultum conceſſum Hieroſolymitanis, vt ſine Superiorum licentia, Milites non poſſint tranſire ad aliam Religionem, declaratum fuit ab Innocentio III. in cap. licet de regul. num. 47. dec. 365. num. 46. tom. 2.

ANGVSTIAS alterius, vult miſericors DEVS, vt vnuſquiſque tanquam proprias ſentiat. Rub. in annot. deciſ. 617. num. 62. tom. 3.

ANNATA ſemel ſoluta pro eadem vacatione beneficij non debet iterum ſolui, etiam quod expediantur nouæ litteræ ſub eadem ſupplicatione, dec. 628. num. 6. tom. 3.

ANIMA, ET ANIMVS.

Animarum, curam an Prioratus habeat, non eſt facienda mentio talis curæ Papæ quando petitur eius vnio, quando ea eſt annexa ratione beneficij, deciſion. 354. numer. 20. tom. 2.

Animarum cura actualis non dicitur manere penes Priorem, ſi non per ipſum, ſed per Vicarium illa exerceatur, deciſ. 354. num. 21. tom. 2.

Animus alicuius qualis fuerit ab initio, ex ſubſecutis declaratur, dec. 199. num. 3. 4. & 5. tom. 2.

Animus poſſidendi præſumitur depoſitus ſpatio decennij alio exiſtente in poſſeſſione, dec. 234. num. 5. & ſeqq. tom. 2.

Animus latitans, melius detegi non poteſt, quam per expreſſam declarationem eius, de cuius voluntate quæritur, deciſ. 629. num. 29. tom. 3.

Animus continuationis poſſeſſionis poſt decennium non durat, dec. 234. num. 10. tom. 2.

in Animo ea, quæ conſtituunt, ſtatur declarationi eius, dec. 99. num. 5. tom. 2.

ad Animum alicuius declarandum requiritur mandatum ſpeciale, dec. 145. num. 8. tom. 2.

ANNOTATIO.

Annotatio ſolutionis cedulæ bancharię probat ſolutionem, licet non ſit manu creditoris, quia ſat eſt, quod de eius mandato, & voluntate ſit facta, dec. 388. num. 18. tom. 2.

Annotatio ſolutionis à tergo cedulæ bancharię de ſtylo mercatorum fieri non ſolet, niſi de conſenſu creditoris obtinentis cedulam, dec. 386. num. 1. tom. 2.

Annotatio ſolutionis à tergo cedulæ bancharię probat realem numerationem ſaltim concurrentibus adminiculis, ibidem num. 2.

Annotatio ſolutionis à tergo cedulæ bancharię non probat ſolutio-

lutionem, quando non oſtenditur debitorem ſoluiſſe de mandato creditoris, & creditor impugnat dictam ſolutionem, alias ſecus, dec. 388. num. 11. & 12. tom. 2.

ex Annotatione facta à tergo in cedula bancharia ſolutio non probatur, & quatenus id ſit verum, deciſ. 386. num. 9. tom. 2.

ex ANNVLLATIONEM alienationis colligitur maximum adminiculum perpetui fideicommiſſi, deciſion. 357. num. 2. tom. 2.

ex Annullatione actus inducitur decretum irritans, deciſ. 620. num. 3. tom. 3.

Annullare quando quis intendit tranſactionem ex alio capite quam nullitatis, tunc antequam audiatur, debet reſtituere accepta in vim dictæ tranſactionis, deciſ. 321. num. 12. tom. 2.

ANNVS.

Annus, Conſul. & dies poſitus in vno folio cenſetur repetitum in alio habente ordinatam conſequentiam, deciſ. 541. num. 13. tom. 3.

Anni decem inter præſentes, & viginti inter abſentes ſufficiant ad acquirendam ſeruitutem diſcontinuam, dec. 101. num. 9. & 10. tom. 2.

Anni denumeratio à Chriſti Natiuitate eſt intelligenda, vt anni currentis nondum finiti ſignum exiſtat, deciſ. 596. num. 2. tom. 3.

Annorum 30. ſpatio bona mobilia præſumuntur conſumpta, dec. 201. num. 34. tom. 2.

Annorum 30. ſpatio actio omnis remanet præſcripta, & amplius non poteſt dari de nullitate, dec. 265. num. 5. tom. 2.

per Annos plures poſſediſſe ſi quis aſſerat neceſſe eſt vt doceat, ſe poſſediſſe per triennium, deciſ. 20. numer. 9. tom. 2.

per Annos plures vt aliqua res dicatur effectuata, requiritur ſaltem tempus trium annorum, deciſion. 161. num. 18. tom. 2.

Annorum 20. ſpatio ſtante obliuio præſumitur, deciſ. 233. numer. 4. tom. 2.

ANTECESSOR.

Anteceſſor, dum vendere officium ad vitam ementis non potuit, non tenetur ſucceſſor ſeruare illius factum, deciſ. 455. num. 8. tom. 2.

Anteceſſor non poteſt in præiudicium ſucceſſoris aliquid diſponere, cum ſupplantando, dec. 467. num. 4. tom. 2.

Anteceſſor etiam ille appellatur, cui quis ſuccedit in dignitate, & officio, dec. 603. num. 23. tom. 3.

ANTECEDENS cenſetur voluiſſe, qui voluit conſequens, dec. 209. num. 24. tom. 2.

ANTIQVITAS.

Antiquitas non probatur per ſolam datam, deciſ. 170. num. 3. tom. 2.

Antiquitas temporis deſeruit pro adminiculo ad probationem dominij, dec. 597. num. 5. tom. 3.

in Antiquis notariatus probatur per teſtes deponentes de publica voce & fama, dec. 173. num. 4. tom. 2.

in Antiquis enunciatiuæ admittuntur tanquam habentes vim famæ, dec. 257. num. 6. tom. 2.

in Antiquiſſimis iuſpatronatus probatur fama iuncta quaſi poſſeſſione 40. annorum, dec. 250. num. 4. tom. 2.

in Antiquis publica vox, & fama probat, deciſ. 254. num. 53. tom. 2.

APERITIO ORIS.

Aperitio oris aduerſus gratiam Principis non conceditur, quando non conſtat de læſione tertij, & quidem ea ſufficienter debet probari, dec. 485. num. 18. tom. 2.

Aperitio oris aduerſus conceſſa per Principem denegatur, vbi agitur de ſuſcitandis litibus, ibid. num. 19.

Aperitio oris nonniſi ex magna cauſa, & niſi conſtet de bono iure petentis aduerſus gratiam Principis conceditur, deciſ. 297. numer. 3. tom. 2.

Aperitio oris aduerſus gratiam à Principe de iure non fit, niſi ex magna cauſa, & conſtito de bono iure petentis, deciſ. 485. num. 2. tom. 2.

Itaque onus iuſtificandi gratiam non transfertur in eum, qui gratiam obtinuit, ſed remanet onus penes dantem de ſubreptione, ibid. num. 4. 7. & 8.

APES natura docuit ſibi in Regem eligere, qui eſt inſignis forma, tum magnitudine, tum nitore. Rub. in annot. ad deciſ. 460. num. 176. tom. 2.

in APOCA alicuius contractus verba, *e dipiù* ſignificant potius additionem quam extinctionem dicti contractus, dec. 37. num. 10. tom. 2.

APOSTASIA.

Apoſtaſia, vt probetur, debet doceri de valida, & legitima profeſſione, dec. 195. num. 12. tom. 2.

Apoſtaſia tunc dicitur commiſſa, quando profeſſio fuit validè facta, dec. 195. num. 6. tom. 2.

de Apoſtaſia danti, ei, qui habet intentionem fundatam ſuper ſæcularitate, incumbit onus probandi profeſſionem eſſe validam, dec. 195. num. 6. tom. 2.

Apoſtaſia, vt dicatur commiſſa, requiritur temerarius receſſus à Religione, dec. 195. num. 23. tom. 2.

ab Apoſtaſiæ crimine quis excuſatur propter aliquam iuſtam cauſam, ibid. num. 24.

Apoſtaſiæ crimini obnoxius incapax eſt beneficij, deciſ. 195. num. 1. tom. 2.

APOSTILLA.

Apoſtilla aliqua in inſtrumento, quod fuerit ſuppoſita poſt confectionem inſtrumenti, ex quo vehementer præſumi poſſit, dec. 140. num. 6. tom. 2.

Apoſtillæ inſtrumenti, quando ſunt poſitæ manu eiuſdem Notarij, non eſt neceſſaria earum approbatio, deciſ. 544. num. 33. tom. 2.

Apoſtilla præſupponitur falsè ſuppoſita, ſi benè non cohæreat cum conſtructione orationis, aut proportione materiæ, deciſ. 140. tom. 2.

APOSTOLI reuerentiales quando dantur à iudice, tunc cauſa debet remitti intra decem dies, deciſion. 517. num. 1. tom. 3.

Apoſtoli reuerentiales quando fuerunt habiti, ſi cauſa non reperiatur commiſſa intra decem dies, tunc dicitur deſerta, & ſententia tranſit in iudicatum, deciſ. 517. num. 2. tom. 3.

APPELLANS.

Appellans acta omnia coram Epiſcopo facta ad Iudicem appellationis expenſis ſuis transferre tenetur, vt diſponit Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. de reform. deciſ. 495. num. 1. tom. 2.

Quæ diſpoſitio habet locum etiam in quocumque Iudice, ibid. num. 2.

Appellans, dum dicit ſententiam non iuſtificari ex actis, vel alias eſſe nullam ei incumbit onus producendi acta, licet vterque pars proſequatur appellationem, deciſ. 495. num. 16. tom. 2.

Appellans ſecundum terminos Concil. Trident. debet acta tranſportare, dec. 495. num. 35. tom. 2.

Appellans ex diſpoſitione Concilij Tridentini debet tranſportare omnia acta, & ad hoc expreſsè tenetur, ſiue acta ſint releuantia, ſiue non, dec. 495. num. 30. tom. 2.

Appellans præſumitur de iure ſuo diffidere, ſi cauſam non proſequatur, dec. 168. num. 5. tom. 2.

Appellans non excuſatur ſi intra tempus debitum commiſſionem non obtinuit, quare ſibi poterat conſulere per recurſum ad ſuperiorem, dec. 517. num. 8. tom. 3.

Appellans, vt excuſetur à deſertione cauſæ, quia intra legitimum tempus cauſa non fuit commiſſa, ſi nec reuiſorem commiſſionum, nec Regentem Cancellariæ potuit accedere, requiritur, vt de hoc proteſtetur, ibid. num. 9.

Appellare in tempus non ſufficit, niſi quoque appellatio proſequatur, dec. 413. num. 1. tom. 2.

Appellare à ſententia non ſufficit, ſed & ſimul debet proſequi appellatio, dec. 440. num. 5. tom. 2.

Appellare, ſi liceat vni parti, etiam aduerſario erit licitum, vt in iudicijs ſeruetur æqualitas, deciſ. 323. num. 16. tom. 2.

Appellare licet dum Iudex non dat competentem terminum iuxta iuris diſpoſitionem, deciſion. 333. numer. 16. & 17. tom. 2.

Appellare non intereſt, nec proſequi appellationem ei, qui non habet ius in negotio principali, deciſion. 571. num. 2. tom. 3.

Appellare, ſi tantum ſemel liceat, vigore reſcripti Signaturæ, tunc duæ ſententiæ obtinent vim rei iudicatæ, dec. 435. num. 1. tom. 2.

non Appellare, quando appellandum eſt, & cauſam appellationis non proſequi paria ſunt, dec. 63. num. 12. tom. 2.

Appellare non tenetur emptor à ſententia contra ſe lata, quando iſta neceſſitas fuerit ei remiſſa per venditorem, deciſ. 63. num. 2. tom. 2.

Appellari poteſt à collatione beneficij quando Ordinarius proceſſit iudicialiter, dec. 175. num. 1. tom. 2.

Appellatione pendente geſta, omnia ſunt attentata, ibid. num. 2.

Appellari non poteſt ab irrationabili iudicio Ordinarij, dum electus ad beneficium, fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, dec. 379. num. 10. tom. 2.

Appellatus debet oſtendere, quod ſententia pro ſe lata ſit iuſta, & ideò tenetur producere acta id iuſtificando, deciſ. 495. num. 11. tom. 2.

Appellatum ſi fuerit in tempore à ſententia, executio inde facta remanet attentata, dec. 98. num. 2. tom. 2.

APPELLATIO IN SPECIE.

Appellatione *bonorum* veniant omnia bona tam mobilia, quam immobilia, dec. 89. num. 3. tom. 2.

in Appellatione *bonorum*, teſtatoris non veniunt bona vinculata, dec. 429. num. 4. tom. 2.

Appel-

Appellatione *filiorum* non veniunt nepotes quando diſponens locutus eſt diſcretiuè de filijs, & nepotibus, deciſ. 473. num. 21. tom. 2.
Appellatione *filiorum* veniunt nepotes præſertim in fideicommiſſis aſcendentium, dec. 473. num. 17. tom. 2.
Appellatione, *filiorum*, in vltimis voluntatibus veniunt etiam fœminæ, dec. 422. num. 13. & ſeqq. tom. 2.
Appellatione, *filiorum*, ex certo matrimonio natorum non poſſunt venire nepotes, dec. 505. num. 28. tom. 3.
Appellatione, *filiorum*, quod impoſſibile ſit, vt non veniant nepotes, ex quo argui non poſſit, ibid. num. 30.
Appellatione, *filiorum*, an veniant nepotes, dubium eſt inter Doctores, quando diſpoſitio eſt collata in futurum in certum euentum, dec. 198. num. 17. tom. 2.
Appellatione, *filiorum*, quod non veniant fœminæ in fideicommiſſis id concludentibus coniecturis doceri debet, ibidem num. 3.
Appellatione, *filiorum*, veniunt nepotes, & alij, quando in infinitum ſunt vocati, dec. 198. num. 18. tom. 2.
Appellatione, *filiorum*, tunc veniunt nepotes, quando agitur, ne extinguatur effectus diſpoſitionis teſtatoris, ibidem num. 16.
Appellatione, *filiorum*, veniunt etiam fœminæ in fideicommiſſis, dec. 667. num. 2. tom. 3.
Appellatione, *filiorum*, veniunt etiam fœminæ, dec. 366. num. 23. tom. 2.
Appellatione, *filiorum*, non veniunt filiæ quando teſtator loquutus eſt diſcretiuè, dec. 366. num. 26. tom. 2.
Appellatione, *fructuum*, canonicatus quid veniat, deciſ. 576. num. 2. tom. 3.
Appellatione, *fructuum*, canonicatus veniunt etiam redditus, qui percipiuntur ex maſſa groſſa, ibid. num. 3.
Appellatione, *fructuum*, præbendæ non veniunt diſtributiones quotidianæ. Rub. in annot. ad dec. 576. num. 1. tom. 3.
Quæ opinio tranſit ſine pugna eamque ſæpè ſæpiùs tenuit Rota, ibid. num. 2.
Appellatione, *hæredis* quando agitur de grauamine ſubſtinendo, non venit ſimpliciter hæres ſcriptus, ſed is, qui hæreditatem adiuit, dec. 505. num. 5. tom. 3.
Appellatione, *hæredum*, in feudalibus comprehenduntur omnes deſcendentes, dec. 291. num. 11. tom. 1.
Appellatione, *iuris*, continetur etiam conſuetudo. Rub. in annot. ad dec. 378. tom. 2.
Appellatione, *iuris communis*, regulariter venit ius Romanorum. Rub. in annot. ad dec. 378. num. 14. tom. 2.
Appellatione, *liberorum*, non veniunt tantum maſculi, ſed etiam fœminæ, dec. 459. num. 12. tom. 2.
Appellatione, *nepotum*, inſpecto iure canonico poſſunt venire etiam filij fratrum, dec. 291. num. 17. tom. 2.
Appellatione, *nepotum*, de iure veniunt regulariter filij filiorum, dec. 270. num. 9. tom. 2.
Appellatione, *nepotum*, poſſunt venire fratrum, filij in materia feudali, dec. 291. num. 16. tom. 2.
Appellatione, *nepotum*, vt veniant filij fratrum attendi debet communis vſus loquendi, & coniecturata mens diſponentis, dec. 291. num. 15. tom. 2.
Appellatione *prolis* veniunt tam maſculi, quam fœminæ, deciſ. 270. num. 2. tom. 2.
Appellatione *prolis* legitimæ quando veniant maſculi tantum & non fœminæ, dec. 291. num. 22. & 23. tom. 2.
Appellatione *prolis* in materia feudali veniunt tantum maſculi, dec. 541. num. 10. tom. 3.
Appellatione *prolis* an veniant tantum maſculi, vel etiam fœminæ, ibid. num. 11.
Appellatione *proximiorum* veniunt tam maſculi, quam fœminæ, dec. 366. num. 1. tom. 2.
Appellatione *quorumcumque* hæredum veniunt etiam extranei, & hoc eſt Iudici arbitrarium, deciſ. 203. numer. 25. tom. 2.
Appellatione *ſubſtantiæ* non veniunt fructus, dec. 201. num. 16. tom. 2.
Appellatione, *ſucceſſorum* veniunt etiam hæredes, deciſ. 47. n. 5. tom. 2.

APPELLATIO IN GENERE.

Appellatio, vbi non datur, tunc iudex tradendo poſſeſſionem nullomodo attentat, dec. 333. num. 3. tom. 2.
Præſertim, ſi nulla contra eum emanauerit inhibitio, ibid.
Appellatio, dum non eſt proſequuta, operatur, vt ſententia tranſeat in rem iudicatam, dec. 416. num. 1. tom. 2.
Appellatio ſuſpendit effectum ſententiæ, deciſ. 466. numer. 7. tom. 2.
Appellatio interpoſita poſt lapſum decem dierum inualida eſt, dec. 548. num. 1. tom. 3.
Appellatio remanet deſerta, quando lapſum eſt biennium ſine prorogatione fatalium, ibid. num. 2.
Appellatio ſi in tempore non fuit proſequuta, ſententia tranſit in rem iudicatam licet fuerit appellatum, dec. 601. num. 1. tom. 3.
Appellatio datur à ſententia Iudicis, in qua ſe competentem declarat, dec. 411. num. 1. tom. 2.
Appellatio, quando eſt legitimè interpoſita, tunc geſta poſt eam omnia ſunt attentata, dec. 323. num. 2. tom. 2.
Appellatio remanet deſerta, ſi in primo, & ſecundo anno appellationis nihil fuerit actum, deciſ. 476. num. 1. tom. 2.
Appellatio quando eſt deſerta, ſententia tranſit in rem iudicatam, ibid. num. 2.
Appellatio in tempore non proſequuta, facit vt appellatio, & ſententia tranſeat in rem iudicatam, deciſ. 413. num. 3. tom. 2.
Appellationem non proſequi, & non appellare paria ſunt, cum ex vtraque cauſa idem reſultet effectus, ibid. num. 4.
Appellatio non datur in poſſeſſorio mero, deciſ. 128. num. 33. tom. 2.
Appellatio nulla, & inualida eſt, ſi coram Iudice non fuerit interpoſita, dec. 48. num. 42. tom. 2.
Appellatio, quando nulla eſt, ritè poteſt ſperni, ibidem num. 43.
Appellatio non impedit declarationem excommunicationis, iam in curſæ, & à lege inflictæ, ibid. num. 44.
Appellatio à ſententia declaratoria excommunicationis à lege ſuſpendit eius executionem, & quando id habeat locum, ibid. num. 45.
Appellatio interpoſita à mala electione ex pluribus præſentatis, & æquè idoneis ab examinatoribus renunciatis, tunc ea non intrat ad effectum ſuſpenſiuum, deciſ. 379. num. 5. tom. 2.
Appellatio interpoſita à mala electione, & irrationabili iudicio Ordinarij poſt concurſum, cum ſolum intret ad effectum deuolutiuum ideò poſſeſſio capta poſt dictam appellationem non eſt attentata, dec. 379. num. 6. tom. 2.
Appellatio valide, quod fuerit interpoſita, non eſt dubitandum, quando cauſa fuit commiſſa, ac omnia acta fuerunt tranſportata, dec. 520. num. 24. tom. 3.
Appellatio numquam per quamcumque conſuetudinem cenſetur remota, dec. 323. num. 26. tom. 2.
Appellatio facta ab eo, qui ad hoc non habet mandatum, perinde eſt, ac ſi non eſſet interpoſita, deciſion. 585. num. 5. tom. 3.
Et per conſequens non cauſat attentata, ibid. num. 6.
Appellatio datur à ſententia lata in iudicio poſſeſſorio, ſaltem de iure canonico, dec. 98. num. 1. tom. 2.
Appellatio datur ab executione quando executor eſt mixtus, dec. 36. num. 7. tom. 2.
Appellatio admiſſa cum clauſula, ſi, & in quantum de iure admitti debet, nec aliter, nec alio modo operatur, vt ſit admiſſa quatenus de iure venit admittenda, deciſ. 400. num. 10. tom. 2.
Appellatio, quando eſt inualida, tunc geſta ea pendente, non reuocantur tamquam attentata, deciſ. 323. numer. 7. tom. 2.
Appellatio, ſi non ſit interpoſita coram Iudice, dicitur inualidè interpoſita, ibid. num. 8.
Appellationem non ſufficit interponere coram Notario, tam de iure Canonico, quam ciuili, ibid. num. 9.
Appellatio interpolli debet in ſcriptis, quando appellatur ex interuallo, ibid. num. 10.
Appellatio interpoſita à tertio etiam abſque mandato iuuat, quando ea fuit ratificata à principali, deciſ. 621. num. 4. tom. 3.
Appellatio nedum ſuſpendit ipſam ſententiam, ſed etiam operatur, vt appellans non videatur condemnatus. Rub. in annot. ad dec. 617. num. 127. tom. 3.
Appellatio, quando non docetur fuiſſe intra legitima tempora proſequuta, ſine dubio intrat res iudicata. dec. 666. n. 1. tom. 3.
Appellatio, vt euitetur, ſufficit, vt intra terminum iuris fuerit præſentata commiſſio à Domino Regenti, deciſ. 733. num. 6. tom. 3.
Sed hoc intellige verum, quando fuerunt dati Apoſtoli reuerentiales ſecus verò, quando fuit datus terminus iuris, quia tunc appellans omnino tenetur redire pro Apoſtolis, ibidem num. 7.
Appellatio non datur in poſſeſſorio, & ideò fruſtratoriè appellatur, nec eſt opus proſequi appellationem, dec. 63. num. 14. tom. 2.
Appellatio non releuat, quando fuit deſerta, deciſ. 381. num. 2. tom. 2.
Appellatio ſolet dari à ſententia lata ſuper immiſſione, dec. 379. num. 2. tom. 2.
Appellatio vbi non intrat, attentata ceſſant, ibid. num. 9.
Appellatio non datur ab electione, vel gratificatione Ordinarij, niſi conſtet de dolo, & irrationabilitate iudicij, ibidem num. 15.
Appellatio eſt valida, licet ſit interpoſita viua voce, ſi tamen incontinenti fuerit interpoſita, deciſ. 313. numer. 2. tom. 2.

Appellatio ſine ſcriptis tunc valet, ſi ſtatim prolata contra ſe ſententia pars viua voce dixerit appello, ibid. num. 3.
Quia ſubintelligitur, appello à te à ſententia quam ſtatim protuliſti inter me, & aduerſarium meum, ibid.
Appellatio ſtatim viua voce facta, ſine dubio valida eſt, quando fuit appellatum ad Sedem Apoſtolicam, ibid. num. 4.
Appellatio non datur ab ordinationibus Capituli, ſaltem ad effectum ſuſpenſiuum, ibid. num. 5.
Appellatione pendente geſta non cauſant nullitates, aut attentata, ſi à ſententia non admittitur appellatio, dec. 231. num. 8. tom. 2.
Appellatione pendente, ſi capta fuerit poſſeſſio, eſt attentata, dec. 313. num. 1. tom. 2.
Appellatione pendente, non poteſt deueniri ad executionem, deciſ. 230. num. 8. tom. 2.
Appellatione pendente, vel poſt appellationem legitimè inpoſitam, nihil abſque vitio attentatorum innouari poteſt, dec. 707. num. 6. tom. 3.
Appellatione pendente non poteſt procedi ad executionem, dec. 48. num. 10. tom. 2.
Appellatione pendente geſta, ſunt nulla, & attentata, dec. 566. num. 11. tom. 3.
Appellatione pendente ſi apponantur ſequeſtra ſunt nulla, deciſ. 168. num. 1. tom. 2.
Appellatione rei certæ tota continetur, deciſ. 254. numer. 5. tom. 2.
Appellatione vnius rei, non venit altera, deciſ. 254. num. 35. tom. 2.
Appellatione omnium bonorum cuiuſcumque naturæ, & qualitatis, an veniant etiam bona emphyteutica, deciſ. 741. num. 19. tom. 2.
Appellationem proſequi volens, debet producere acta primæ inſtantiæ, vt de æquitate ſententiæ poſſit dicere, deciſ. 495. num. 3. tom. 2.
Appellationem ſi poſtquam pars interpoſuerit, redeat ad eundem iudicem, videtur receſſiſſe ab appellatione, deciſ. 718. num. 21. tom. 3.
Appellationem, quis non dicitur proſequi debita diligentia, niſi penes Regentem Cancellariæ inſteterit pro ſignatura commiſſionis obtinendæ, & ad Curſores transferendæ, infra ſpatium 10. dierum, dec. 517. num. 7. tom. 3.
Appellationem à ſententia lata contra ſe ne emptor teneatur proſequi, id per pactum remitti poteſt, deciſ. 63. num. 5. tom. 2.
per Appellationem ſententia, quæ eſt ſuſpenſa non attenditur, dec. 195. num. 25. tom. 2.
per Appellationem quando ſententia eſt ſuſpenſa nihil probat, dec. 232. num. 4. tom. 2.
poſt Appellationem interpoſitam ſi Iudex procedat ad immiſſionem hoc non dicitur caſus inſolitus, deciſ. 18. num. 17. tom. 2.
Appellationi quando eſt locus, eaque fuerit interpoſita, ſi procedatur ad executionem, ea eſt attentata, deciſ. 569. num. 7. tom. 3.
Appellationi interpoſitæ cenſetur renunciatum, quando ea deſerta remanſit, dec. 733. num. 1. tom. 3.
Appellationi dum quis renunciauit, non præſumitur quoque voluiſſe renunciare, iuribus ſibi reſeruatis in ſententia, dec. 508. num. 9. tom. 2.
Appellationi ſuſpenſiuæ locus eſt ratione mixturę poſſeſſorij cum petitorio, dec. 405. num. 16. tom. 2.
Appellationi Iudex non tenetur deferre, quando ſumus in mero poſſeſſorio, dec. 712. num. 4. tom. 3.
Appellationis cauſa non diuerſificat cauſam, ſed inſtantiam, dec. 495. num. 12. tom. 2.
Appellationis cauſam non proſequi, & non appellare quando appellandum eſt, paria ſunt, dec. 63. num. 12. tom. 2.
Appellationis inſtantia continetur ſub vocabulo litis, deciſ. 63. num. 6. tom. 2.
Appellationis proſequutio ex quibus verbis dicatur emptori, per venditorem remiſſa, itaut non teneatur eam proſequi, dec. 63. num. 8. tom. 2.
Appellationis remedium ceſſat in ſententia lata in remedio poſſeſſorio ex Conſtit. Ægidianæ, dec. 148. num. 8. tom. 2.
Appellatione remota licet ſit commiſſa cauſa, nihilominus ſtante notoria iniuſtitia datur appellatio, deciſ. 39. num. 2. tom. 2.
Appellationis tempus, quando incipiat currere, deciſ. 323. num. 13. tom. 2.
Appellationis ſententia non viſis actis probatorijs prioris inſtantiæ eſt ipſo iure nulla, dec. 495. num. 27. tom. 2.
Appellationis ſententia quando iudici eſt commiſſa, debet eam confirmare vel reuocare, dec. 362. num. 10. tom. 2.
APPOSITIO ſigilli habet vim ſubſcriptionis, deciſ. 243. num. 10. tom. 2.
ex Appoſitione teſtium & clauſula actum non probatur, quod inſtrumentum fuerit rogatum, deciſ. 154. num. 25. tom. 2.
APROBATIO erronea non tenet, quia deficit conſenſus, deciſ. 186. num. 5. tom. 2.
per Approbationem etiam quis incidit in delictum, etiamſi approbans illud non perpetrauerit, dec. 48. num. 4. tom. 2.
APPROBARE id, quis videtur, dum non contradicit, & adimplet adimplenda, dec. 296. num. 11. tom. 2.

A Q V A.

Aqua poſtquam fundum alicuius eſt ingreſſa, ille poteſt ea vti, quomodo vult, dec. 730. num. 6. tom. 3.
Etiam inuito Domino inferioris loci, ibid. num. 7.
Aqua liberè debet defluere ad antiqua molendina, ſicuti antea quando primæuus curſus fuit impeditus, deciſ. 683. num. 4. tom. 3.
Aqua ſuperueniens non eſt valens immutare dominium, ſed tantum inducere ſeruitutem, dec. 75. num. 8. tom. 2.
Aqua in terminis ſeruitutis in fundo inferiori vti non licet, deciſ. 75. num. 14. & 15. tom. 2.
Aqua aliena quis ad ſui libitum vti non valet, deciſ. 75. num. 1. tom. 2.
Aqua poſtquam eſt ingreſſa fundum ſuperiorem, dominus illius poteſt illa vti, diuertendo eius naturalem curſum, deciſ. 425. num. 1. tom. 2.
Et hoc in præiudicium etiam molendini inferioris, ibidem num. 2.
Aqua poſtquam eſt ingreſſa fundum alicuius, dominus illius ad ſui libitum ea vti valens eſt, deciſion. 75. numer. 17. tom. 2.
Aqua, ſi ingrediatur fundum alicuius, eius efficitur, deciſ. 31. num. 15. tom. 2.
Aqua, quando defluit ad loca inferiora per cauos manu factos, tunc non iure familiaritatis, ſed ſeruitutis decurriſſe videtur, deciſ. 425. num. 14. tom. 2.
Cum illi fieri nequeant citra ius, & nomen ſeruitutis, ibid.
Et hoc eſt verum, ſi d. caui ſint facti in fundo vicini ſuperioris, alias verò ſi aliunde, ibid. num. 15.
Aqua, quando dicitur iure familiaritatis & non iure ſeruitutis tunc inferior non poteſt agere, quin ſuperior de aquis pro libito ſuæ voluntatis diſponat, dec. 425. num. 9. tom. 2.
Aqua clara, & limpida turbatur, ac obſcura redditur ex ipſius aquæ claræ motione. Rub. in annot. deciſ. 460. numer. 136. tom. 2.
Aqua poſtquam fundum alicuius eſt ingreſſa, ea ille ad ſui libitum vti poteſt, dec. 58. num. 1. & 2. tom. 2.
Aquæ dominus cogi poteſt, eam in proprio etiam fundo vicino inferiori vendere, quoties ad flumen illa eſt reditura, ibid. num. 3.
Aqua aliena, quis inuito Domino in proprium fundum ducere nequit, ibid. num. 4.
Sed hoc procedit, quando aqua in Domini fundo exiſtit, ſecus vbi fuit illa fundum inferiorem ingreſſa, ibid. num. 5.
Aquæ ſeruitutem, quod quis acquiſiuerit, quid probandum veniat, ibid. num. 6.
Prohibitio ne quis aqua vtatur, non ſufficit ad acquirendam ſeruitutem paſſiuam contra vtentem, ſed vlterius requiritur illius acquieſcentia, ibid. num. 7.
Aquæ ſeruitus in dubio præſumitur vendita, & non illius dominium, ibid. num. 8.
Ne aqua quis vtatur ſi fiat prohibitio, non ſufficit ad acquirendam ſeruitutem paſſiuam contra vtentem, ſed vlterius requiritur illius acquieſcentia, dec. 58. num. 7. tom. 2.
Aquæ dominium regulariter ſpectat ad eum in cuius fundo illa naſcitur, dec. 700. num. 7. tom. 3.
Aqua, ſi fuerit probatum, ſemper deſeruiſſe pro vſu alicuius ex tali poſſeſſione dominium etiam illius eſſe præſumitur, ibidem num. 8.
Aquæ canalis dominium alicui acquiri poteſt ex alluuionis beneficio, deciſ. 75. num. 4. tom. 2.
Aquæ dominium ſpectat ad eum, in cuius fundo illa naſcitur, dec. 222. num. 3. tom. 2.
Aquæ ſeruitus, ex quo præſumatur, ibid. num. 17. & 18.
Aquæ, ille præſumitur Dominus, qui eam ducit ſuis expenſis, deciſ. 32. num. 8. tom. 2.
Aquæ dominus de ea diſponere poteſt ad ſui libitum, ibid.
Aquæ dominium ex quibus dicatur in aliquem translatum, ibidem num. 9.
Aquæ antiquus curſus non licet alterari in præiudicium tertij, deciſ. 61. num. 2. tom. 2.
Aquæ dominium ex quibus probari poſſit, deciſ. 75. num. 10. tom. 2.
Aquæ antiquus curſus, quod impediri poſſit, ex quibus probabiliter poſſit timeri, dec. 151. num. 4. & 5. tom. 2.
Aquam quis inuito domino ad ſuum fundum ducere nequit, dec. 32. num. 1. tom. 2.
Aquam alienam, tunc multo minus quis poteſt ad ſuum fundum ducere, ſi ſequeretur damnum domini aquæ, ibidem num. 2.
Aquæ dominium, quod ad aliquem ſpectet, probari poteſt ex inſtru-

inſtrumento emptionis , ibidem num. 3.

Aquam , ſi quis prætendat vindicare , debet probare eius dominium plenè & concludenter , deciſ. 222. numer. 2. tom. 2.

Aquam ſi quis promiſerit vſque ad certum locum ducere dato , vt reperiatur ex curſu naturali illic non poſſe deuenire , non tenet talis promiſſio . Rub. in annot. deciſ. 617. num. 197.

Aqua non poteſt deuenire ad illum locum , ſi vnde originem , ſeu ſcaturiginem habet fons, eſt inferior , & ille locus deſtinatus ſit altior, ibid. num. 197.

Aquam , ſi quis aſſerat ad eum pertinere, cum in hoc ſit actor debet id probare, dec. 700. num. 1. tom. 3.

Aquarum curſus etiamſi per mille annos continuauerit , inferri non poteſt ad aliquam ſeruitutem & quare, deciſ. 425. num. 6. tom. 2.

Aquarum naturalis curſus noſcit ſeruitutem niſi ea imponatur . ibid. num. 3.

Aqua ſemel ingreſſa fundum recipientis, remanet ſub eius libera diſpoſitione, quoad diuerſionem, & mutationem curſus naturalis, ibid. num. 4.

Et hoc procedit etiamſi aqua ſit conceſſa ad certum limitatum vſum, puta pro irrigandis prædijs, vel pro molendino , ibid. num. 4. & 17.

ARBITER, vel iudex ſi procedere debeant ſecundum leges, intelliguntur ſtatuta & conſuetudines locorum . Rub. in annot. dec. 378. num. 29. tom. 2.

Arbiter à forma compromiſſi non poteſt recedere , deciſ. 132. num. 5. tom. 2.

ARBITRI electi cum conditione, vt pronuncient ſecundum diſpoſitionem iuris communis, intelligitur ſecundum ius Romanorum. Rub. in annot. dec. 378. num. 12. tom. 2.

Arbitri non tenentur decidere, in compromiſſo non comprehenſa, dec. 132. num. 4. tom. 2.

ARBITRIVM.

Arbitrium non intrat, quando auferretur ius partis , deciſ. 249. num. 2. tom. 2.

Arbitrium non intrat , vbi ſubeſt æquitas , deciſ. 468. num. 2. tom. 2.

Arbitrium non intrat ad effectum ſanandi nullitates, quando ſunt claræ, & non turbidæ, dec. 251. num. 13. tom. 2.

Arbitrium non intrat, quando adeſt ſpolium , vel attentatum , dec. 51. num. 12. tom. 2.

Arbitrium non intrat pro reiectione attentatorum quando ſunt clara, dec. 707. num. 3. tom. 3.

Arbitrium non intrat , vbi adeſt defectus citationis , deciſ. 50. num. 1. tom. 2.

Arbitrium non intrat ſtante ſpolio, maximèque ſi conſtet de iniuſtitia, dec. 251. num. 7. & 8. tom. 2.

Arbitrium pro retardatione ſolutionis penſionis lite pendente , intrat, ſi non conſtet de quaſi poſſeſſione exigendi eam , deciſ. 352. num. 21. tom. 2.

Arbitrium non intrat ad effectum retardationis ſolutionis, dec. 2. num. 3. tom. 2.

Arbitrium an intret ſuper cumulatione petitorij , & poſſeſſorij, ſtante ſuſpenſione, hoc eſt diſputandum, cum arbitrium à iure ſoleat regulari , dec. 521. num. 4. tom. 3.

Arbitrium , quando intrat, pro retardatione executionis , licet non operetur, vt ea reuocetur, operatur tamen, vt ſi conſumpta non ſit. ſuperſedeatur in vlteriori executione, deciſ. 435. num. 15. tom. 2.

Arbitrium intrat pro ſanatione nullitatis , quando ea eſt clara & patens, dec. 323. num. 14. tom. 2.

Arbitrium, non intrat pro ſanatione defectus citationis ad ſententiam, quando eſt totalis, deciſ. 51. num. 1. tom. 2.

Arbitrium pro ſanatione defectus citationis intrat , quando non eſt totalis, ibid. num. 2.

Arbitrium ſi verba importent, ipſa non continent conditionem, deciſ. 113. num. 7. tom. 2.

Arbitrium intelligitur datum, prout de iure, dec. 742. num. 13. tom. 3.

Arbitrium Rota non ſolet interponere , quando intraret iniquitas , veluti ſi tolleret defenſionem partis , deciſ. 50. num. 7. tom. 2.

Arbitrium regulatur à iure , dec. 707. num. 1. tom. 3.

Arbitrium ſæpè denegatum fuit à Rota pro ſanatione examinis teſtium ex defectu interrogatoriorum , deciſ. 249. num. 4. tom. 2.

Arbitrium, ſi quis petat, vt ad ſui fauorem declaretur , is multum petit, dec. 435. num. 19. tom. 2.

Arbitrium pro ſanatione nullitatum intrat, quando ſunt turbidæ, dec. 132. num. 1. tom. 2.

Arbitrium licet intelligatur prout de iure, remittit tamen multum de rigore iuris, deciſ. 435. num. 2. tom. 2.

Arbitrium aliquantulum de rigore iuris remittit , dec. 51. num. 4. tom. 2.

Arbitrium intrat , ne contingat ex capite nullitatis reuocari ſententiam. quæ poſtea veniat ex capitè iuſtitiæ confirmanda, ibid. num. 5.

Arbitrio ſolet eſſe locus, quando concurrit aliqua rationabilitas, ibid. num. 6.

Arbitrium Rota ſolet interponere, pro defectu citationis, quando non eſt totalis, dec. 50. num. 4. tom. 2.

Arbitrium ſi concedatur à Papa iudici per verbum , placet, quid importet, dec. 181. num. 3. tom. 2.

Arbitrio non eſt locus pro ſanatione attentatorum , vbi illa ſunt clara, dec. 323. num. 3. tom. 2.

Arbitrio Rota non vtitur, quando tractatur de confirmanda poſſeſſione nulla, & attentata, dec. 404. num. 3. tom. 2.

Arbitrio iudicis non eſt locus, quando lex decidit aliquem caſum. Rub. in annot. dec. 617. num. 101. tom. 3.

in Arbitrio iudicis relinquitur id, quod determinari non poteſt, ſtante varietate materiæ . Rub. in annot. deciſ. 617. num. 99. tom. 3.

ARBITRARIVM an ſit iudici, quando matrimonium eſt diſſoluendum ob impotentiam coeundi vti habitatione præcedenti eius decreto cohabitandi ſimul coniuges per triennium. Rub. in annot. dec. 392. num. 23. tom. 2.

ARBOR, & rami non differunt radice , à qua aſſumunt ſibi naturam, dec. 49. num. 9. tom. 2.

ARCANORVM cæleſtium immenſitatem contemplantes , humanarum rerum terminos non curant , cum æternis inhianti faſtidio ſunt tranſitoria . Rub. in annot. deciſ. 444. num. 41. tom. 2.

pro ARCHIDIACONIS adeſt iuris aſſiſtentia quoad ius viſitandi, deciſ. 368. num. 4. tom. 2.

Et ſuper hoc conſonat diſpoſitio Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 3. de reform. dec. 368. num. 5. tom. 2.

ARCHIPRESBYTER ſi thurificaretur ab Epiſcopo. hoc magnum eſſet inconueniens, dec. 647. num. 7. tom. 3.

ARCHIPRESBYTERATVS ſonat in dignitatem , & maximè ſi concurrat geſtatio habitus communis alijs dignitatibus, deciſ. 100. num. 5. & 6. tom. 2.

ARCHIVIVM.

Archiuium non probat, vbi datur concurſus non ſubditi loci Archiuij, dec. 544. num. 12. tom. 3.

in Archiuio ſi reperiatur inſtrumentum, & aliquid deficiat , id ſuppletur, ſeu illud recipit robur ex dicto archiuio, deciſ. 122. num. 14. tom. 2.

Archiuij ſubſidio non indiget inſtrumentum, quando eſt authenticum cum omnibus ſuis debitis requiſitis & ſolemnitatibus , deciſ. 544. num. 14. tom. 3.

in Archiuijs nonniſi authenticæ ſcripturæ ſolent deferri, dec. 544. num. 10. tom. 3.

ARGVERE à conſuetis licitum eſt , deciſion. 345. num. 11. tom. 2.

Argui poteſt à determinatione vnica , deciſion. 203. num. 9. tom. 2.

Argui poteſt à ſolitis, dec. 259. num. 15. tom. 2.

ARGVMENTVM.

Argumentum ab alimentis ad dotem validum non eſt, quando in iure contrarium reperitur expreſſum. Rub. in annot. deciſ. 460. num. 145. tom. 2.

Argumentum ab vſu patris familiæ iubet , deciſ. 57. num. 15. tom. 2.

Argumentum enixa voluntatis teſtatoris , vt ſubſtitutiones non caducentur ex quo ſumatur , deciſion. 246. num. 10. tom. 2.

Argumentum de legitima ad dotem non procedit , deciſ. 16. num. 14. tom. 2.

Argumentum, quod deſumitur à ſuperfluitate , eſt valde frigidum, & infirmum, dec. 375. num. 19. tom. 2.

Argumentum deductum à correſpectiuitate , remanet æquiuocum, ſi cauſarum diuerſitas conſiderari poſſit, dec. 279. num. 11. tom. 2.

Argumentum ab alimentis ad dotem eſt probabile, frequens, & vtile. Rub. in annot. dec. 460. num. 142. tom. 2.

Argumentum à ſimili valet in præcedentijs , deciſ. 214. num. 5. tom. 2.

Argumentum à ſolito validium eſt , deciſion. 239. num. 13. tom. 2.

Argumentum de matrimonio ſpirituali ad temporale validum eſt, itaque à pari procedunt, deciſ. 398. num. 43. tom. 2.

Argumentum ab incluſione vnius temporis , ad excluſionem alterius validum eſt, dec. 223. num. 16. tom. 2.

Argumentum ab vſufructu ad emphyteuſim tenet. Rub. in annot. deciſ. 420. num. 39. tom. 2.

ARGVMENTARI an liceat à vocatione actiua ad paſſiuam, dec. 361. num. 20. tom. 2.

ARMA contra ſe ferre, quis nullatenus obligatus eſt . Rub. in annot. dec. 617. num. 6. tom. 3.

ARRESTVM factum ab alio iudice , quam ab eo coram quo lis pendet eſt attentatum, dec. 742. num. 3. tom. 3.

Sed hoc intellige in ſimplici arreſto, non autem , quando rela-

Digitized by Google

zatur ob ſuſpicionem fugæ præuio iuramento, ibidem numer. 4.
ARS mecanicha non ſolum indicat ſtatum popularem, & ignobilem exercentis, ſed etiam nobilem ſtatum denigrat, & abolet, dec. 72. num. 6. tom. 2.

ARTICVLANS.

Articulans non dicitur fateri, dec. 698. num. 17. tom. 3.
Articulans licet de iure ſtricto non fateatur, ex eis tamen articulis reſultat magnum adminiculum pro eruenda veritate contra articulantem, dec. 55. num. 1. tom. 2.
Articulans regulariter non cenſetur fateri, quod tamen ſecus eſt, quando articuli ſunt dati medio iuramento, dec. 533. num. 5. tom. 3.

ARTICVLVS.

Articulus vnicus releuans ſufficit ad remiſſoriam obtinendam, dec. 256. num. 8. tom. 2.
Articulus iuris non dicitur admittere altiorem indaginem, cum ius ſemper ſit certum, dec. 40. num. 19. tom. 2.
Articuli, vt non dicantur noui, ſufficit, vt idem in ſubſtantia articuletur quod antea fuit articulatum, quantumuis in cortice verborum ſit differentia, dec. 734. num. 5. tom. 3.
Articuli, quando non ſunt releuantes, denegatur remiſſoria, dec. 142. num. 4. tom. 2.
Articuli directi teſtibus, an aliquid ſciant, cum ſint per modum interrogatoriorum ex eis articulans non dicitur aliquid fateri, dec. 391. num. 32. tom. 2.
Articuli ſatis dicuntur calumnioſi, quando conſtat de veritate in contrarium, dec. 526. num. 8. & ſeqq. tom. 3.
Articulo vno releuanti dato, valens eſt, vt cæteri admittantur, dec. 526. num. 11. tom. 3.
Articuli etiam releuantes ſunt reijciendi, quando apparet de manifeſta calumnia partis, dec. 526. num. 6. tom. 2.
Articuli, vt appareant releuantes ad effectum conceſſionis remiſſoriæ non debent materiæ ſomniari, deciſ. 381. num. 24. tom. 2.
Articulis, quis non tenetur reſpondere, ſi non fuerint dati à parte medio iuramento, ſed ab aſſerto procuratore, de cuius mandato non conſtabat, dec. 454. num. 39. tom. 2.
Articulis reſpondere pars non tenetur, quando ſunt irreleuantes, ibid. num. 40.
ad ADSCENDENTEM ſpectat onus alendi deſcendentes, deciſ. 505. num. 19. tom. 3.
ad Aſcendentes ſpectat onus alendi ſuos deſcendentes, dec. 479. num. 6. tom. 2.
inter Aſcendentes, & deſcendentes, qui ſunt in poteſtate, donatio præſumitur ſi traditio deſcendenti facta fuerit, deciſ. 550. num. 16. tom. 3.
Sed ſecus eſt inter extraneos, ibid. num. 16.

ASSECVRATIO.

Aſſecuratio reducitur ad contractum emptionis, & venditionis, dec. 160. num. 15. tom. 2.
Aſſecurationis contractus, reducitur ad emptionis & venditionis contractum, dec. 160. num. 24. tom. 2.
ASSECVRANS vendit obligationem, quam in ſe ſuſcepit pro pretio conuento, dec. 160. num. 15. tom. 2.

ASSERTIO.

Aſſertio nihil probat, non conſtito de aſſerto, deciſ. 171. num. 1. tom. 2.
Quod procedit etiamſi aſſerens deponat de certa ſcientia, ibid. num. 2.
Aſſertio debitoris ſe ſoluiſſe quando faciat aliquam præſumptionem circa ſolutionem, dec. 259. num. 8. & 10. tom. 2.
Aſſertio ignorantiæ excluditur probata notitia, dec. 233. num. 3. tom. 2.
Aſſertioni Notarij non ſtatur, niſi aliunde iuſtificetur, dec. 154. num. 23. tom. 2.
Aſſertioni Papæ in facto proprio ſtandum eſt, deciſ. 90. num. 14. & 18. tom. 2.
Aſſertio teſtatoris probat tantum contra eius hæredes, & habentes cauſam ab eo, deciſ. 336. num. 4. tom. 2.
Aſſertio teſtatoris vt remaneat offuſcata, ſufficit omnis poſſibilitas, dec. 254. num. 46. tom. 2.
Aſſertio teſtatoris non probat contra tertium, deciſ. 336. num. 5. tom. 2.
Aſſertio teſtatoris probat contra grauatos, & habentes cauſam ab eis, dec. 254. num. 1. tom. 2.
Aſſertioni ſimplici partium non ſtatur, quando actus de ſui natura eſt prohibitus, deciſ. 1. num. 20. tom. 2.
Aſſertioni eorum qui ſunt prohibiti aliquid facere, non eſt ſtandum, deciſ. 689. num. 4. tom. 3.
Aſſertioni partis non ſtatur in prohibitis, deciſ. 711. num. 10. tom. 3.
Aſſertioni perſonæ conſtitutæ in dignitate, ac deponenti de rebus ſpectantibus ad eius officium, ac veriſimilia, & in præſentia Principis creditur, dec. 194. num. 9. tom. 2.
Aſſertioni tranſigentium in prohibitis non ſtatur, dec. 28. num. 13. tom. 2.
ASSERERE aliquid non ſufficit, niſi quoque id probetur, deciſ. 237. num. 11. tom. 2.

ASSIGNATIO.

Aſſignatio cedulæ bancariæ facta creditori quando cenſeatur potius data pro aſſecuratione, quam pro ſolutione, deciſ. 413. num. 9. tom. 2.
Aſſignatio dotis vxori ob vergentiam mariti ad inopiam, quando propriè dicatur quædam ſequeſtratio, & quando ſecus, deciſ. 613. num. 5. tom. 3.
Aſſignatio termini ad ſe excuſandum non requiritur, vbi non competit aliqua excuſatio, dec. 48. num. 30. tom. 2.
ASSISTENTIA iuris ſi ſit ad fauorem alicuius, tunc pars aduerſa contra eum afferre debet plenas probationes, deciſ. 391. num. 35. tom. 2.
ad ASSOCIATIONEM, ſeu manutentionem ex propria perſona, quis agere nequit, ſi ipſe numquam poſſederit, deciſ. 191. num. 2. tom. 2.
ATHENIENSIVM lege cautum erat, vt drachmis mille mulctarentur mulieres repertæ in via inornatæ. Rub. in annot. deciſ. 460. num. 195. tom. 2.
ATHENIS aderat Præfectura ſuper ornatu mulierum, ibidem num. 196.

ATTENTATA.

Attentata intrant, quando ad executionem ſententiæ fuit proceſſum poſt interpoſitam appellationem, deciſ. 569. num. 3. tom. 3.
Attentata ſunt omnia geſta appellatione pendente, vel intra tempus datum ad appellandum, dec. 411. num. 2. tom. 2.
Attentata, vbi ſunt clara, non eſt locus arbitrio pro eorum ſanatione, dec. 323. num. 3. tom. 2.
pro Attentatorum reiectione, tunc multo minus intrat arbitrium, quando cum eis admixtum eſt ſpolium, ibid. num. 4.
Attentata non intrant quando non eſt locus appellationi, deciſ. 569. num. 2. tom. 3.
Attentata non cauſantur ab inhibitione facta poſt conſumatum actum, dec. 80. num. 13. tom. 2.
Attentata, quando ſunt clara, & remiſſoria petitur, ab illo, qui attentauit, tunc reijcitur talis petitio, deciſ. 142. num. 1. tom. 2.
Attentata ſatis dicuntur purgata, ſi appareat partem eis ceſſiſſe, cum obligatione reficiendi damna, ſi quæ paſſus eſt aduerſarius, dec. 300. num. 1. tom. 2.
Attentata ceſſant, quando aliquid de mandato Iudicis fuit factum, ibid. num. 2.
Attentata ſunt probanda, ad hoc vt releuent, ibidem numer. 3. & 4.
Attentare non dicitur tertius, & in cauſa non exiſtens, ibidem num. 5.
Attentata, vt probentur, ſufficit producere partem proceſſus attentati, dec. 311. num. 7. tom. 2.
Attentata, ſi ceſſent, ceſſare quoque debet ſequeſtrum eorum occaſione appoſitum, dec. 333. num. 19. tom. 2.
Attentata dicuntur geſta poſt appellationem interpoſitam, deciſ. 379. num. 8. tom. 2.
Attentata ceſſant, vbi non intrat appellatio, ibid. num. 9.
Attentata, & nulla eſt executio facta poſt interpoſitam appellationem, dec. 522. num. 8. tom. 3.
Attentata aliquando ſtante clauſula, arbitrio, Rota ſolet reijcere ex apparentia boni iuris, ſecus ſi illud ſit turbidum, deciſ. 226. num. 1. tom. 2.
Attentata non dantur ſine lite, dec. 397. num. 13. tom. 2.
Attentata, quando ſunt turbida, procedendum eſt ad cognitionem cauſæ principalis, dec. 411. num. 4. tom. 2.
Attentata, quando ſunt clara de iure veniunt reuocanda, deciſ. 707. num. 2. tom. 3.
Attentans tenetur attentata purgare, deciſion. 730. numer. 1. tom. 3.
Attentata ſunt omnia, quæ geruntur à Iudice, poſtquam cauſa eſt commiſſa in Rota, dec. 735. num. 6. tom. 3.
Attentata ceſſant, quando adeſt res iudicata, deciſ. 687. num. 4. tom. 3.
Attentata ſunt illicita, & ſapiunt delictum, cum ius, & iuſtitia oſtendantur, dec. 575. num. 17. tom. 3.
Attentata ſatis purgari poſſunt per eorum renunciationem in actis factam & obligatione reficiendi damna, ſi quæ veniant de iure reficienda, ibid. num. 18.
Attentata vt cauſentur, ſufficit quod inhibitio ſit præſentata parti, licet non ſit præſentata iudici, deciſ. 311. numer. 2. tom. 2.
Attentata excuſantur ſtante re iudicata, deciſ. 79. num. 2. tom 2.
Attentata non cadunt ſuper illis rebus, quæ non fuerunt in lite, dec. 210. num. 1. tom. 2.
Attentata nullum iuris effectum parere poſſunt, deciſ. 599. num. 32. tom. 3.
ad Attentata cauſanda non ſufficit probatio appellationis per confeſſionem partis, niſi aliunde probetur eam fuiſſe legitimè

mè interpoſitam, deciſ. 323. num. 11. tom. 2.
Attentatis nedum expreſsè, ſed etiam tacitè poteſt renunciari, dec. 585. num. 2. & 3. tom. 3.
Attentatorum renunciatio obſtat, ſi quis poſtea petat eorum reuocationem, ibid. num. 4.
de Attentatis contra principalem non poteſt dari, ſi eius procurator abſque mandato attentauerit, deciſ. 575. num. 15. tom. 3.
Attentatis, an dicatur renunciatum, ſi pars paſſa fuerit proſequi cauſam, dec. 707. num. 7. tom. 3.
Attentatis, quando non dicatur renunciatum, nec per Iudicem, nec per partem, quamuis lis fuerit proſecuta, dec. 707. num. 8. tom. 3.
Attentati vitium, & violentia ceſſat quando aliquid geritur de mandato Iudicis, peractoque iudicio, nec alia lite pendente, dec. 740. num. 7. tom. 3.
de Attentatis, quando dicatur conſtare, deciſ. 687. num. 1. tom. 3.
de Attentatis dari non poteſt, ſi non adſit lis licet in eadem re ad alium effectum reperiatur lis, deciſion. 36. num. 7. tom. 2.
de Attentatis dari non poteſt, quando ea pendent à poſſeſſione, & docetur de poſſeſſione, dec. 373. num. 1. tom. 2.
ex Attentatis reſultat delictum, deciſion. 566. numer. 13. tom. 3.
Attentatis, vt quis dicatur renunciaſſe, id in facto eſt iuſtificandum, dec. 175. num. 5. tom. 2.
Attentatis non poteſt dici, quis renunciaſſe, ſi proteſtauit de attentatis, ibid. num. 7.
Attentatorum reuocationem pars petere nequit, ſi inciderit in excommunicationem ob recurſus ad Iudices laicos, ibidem num. 8.
Attentatorum diuerſitas, ex quibus ad oculum pateat, dec. 569. num. 4. tom. 3.
de Attentatorum reuocatione, quando agitur, non eſt quærendum de nullitatibus ſententiæ, deciſion. 98. numer. 8. tom. 2.
Attentatorum reiectioni, vt ſit locus, quia conſtat de bono iure attentantis, opus eſt vt illud conſtet, vel per confeſſionem, vel rem iudicatam, dec. 323. num. 6. tom. 2.
Attentatorum remedium eſt magis priuilegiatum, quocumque alio remedio, dec. 236. num. 18. tom. 2.
citra Attentatorum vitium poſſeſſio capi non poteſt, pendente termino appellationis in cauſa appellabili, deciſ. 210. num. 4. tom. 2.
in Attentatorum materia Iudex procedens videtur potius procedere ad vindictam iudicij, quàm ad partis petitionem, deciſ. 236. num. 17. tom. 2.
Attentatorum effectum beneficium, vt dicatur litigioſum, quid ſufficiat, dec. 175. num. 4. tom. 2.
abſque Attentatorum vitio non poteſt capi poſſeſſio appellatione pendente, dec. 397. num. 1. tom. 2.
Attentatorum reuocatio debet peti coram Iudice, cuius fuit læſa maieſtas, dec. 585. num. 7. tom. 3.
Attentatis cenſetur tacitè renunciatum, ſi nihil fuerit oppoſitum, antequam Iudex procederet ad merita cauſæ, ibidem num. 8.

ATTESTATIO.

Atteſtatio Notarij, quod ſolutio ſit facta manualiter, & incontanti admittit probationem in contrarium, deciſ. 60. num. 3. tom. 2.
Atteſtationes non faciunt fidem, dec. 20. num. 30. tom. 2.
Atteſtationi eius non eſt ſtandum, dum non atteſtatur de re ad ſuum officium non ſpectanti, deciſ. 693. numer. 6. tom. 3.
Atteſtationi Notarij ſe reperiſſe inſtrumentum in Archiuio ſtandum eſt, dec. 122. num. 12. tom. 2.
Atteſtationi Papæ ſtatur, dec. 91. num. 6. tom. 2.
Atteſtanti de re, quæ ad eius officium ſpectat, credendum venit, dec. 629. num. 4. tom. 3.

AVARVS.

Auarus eſt, qui non ducit aliquando amicos ad comedendum ſecum. Rub. in annot. dec. 460. num. 97. tom. 2.
Auarus eſt liberalis in morte, ibid. num. 97.
Auaro opes pœnæ ſunt, non ſunt opes. Rub. in annot. dec. 460. num. 20. tom. 2.
Auari congerunt diuitias cum labore, retinent cum timore, ac relinquunt cum dolore. Rub. in annot. deciſ. 460. num. 20. tom. 2.
Auaris clarior eſt lux auri, quam ſolis, ibid.

AVCTOR.

Auctores numerandi mos ad cognoſcendum veritatem alicuius opinionis à nonnullis Doctoribus non parum improbatur. Rub. in annot. dec. 460. num. 19. tom. 2.
Cum ex hoc ſæpè decipiantur ignorantes, perfidi & iniqui Iudices, ibidem.
ab Auctore ſimulatio allegari tunc poteſt, ſi allegetur contra illum qui fuit particeps ſimulationis, deciſ. 233. num. 13. tom. 2.

AVCTORITAS.

Auctoritas Principis, ſi interuenerit in contractu mulieris valens eſt ſupplere omnem defectum ſolemnitatum, dec. 238. num. 3. tom. 2.
Auctoritas Sedis Apoſtolicæ in contractibus rerum Eccleſiæ, ſupplet quidem ſolemnitatem, non autem ſupplet defectum cauſæ, dec. 20. num. 12. tom. 2.

AVDIENTIA.

Audientia denegatur ſpoliatori ante reſtitutionem, etiamſi incontinenti velit docere de iure ſui dominij, declara vt num. 96. Rub. in annot. dec. 420. num. 94. tom. 2.
Audientia non denegatur excommunicato, qui obtinuit abſolutionem, deciſ. 236. num. 12. tom. 2.
Audientia non eſt deneganda, quamuis non reſtituerit accepta, quando proceditur per viam nullitatis, deciſ. 406. num. 16. tom. 2.
pro Audientiæ denegatione Rota non facilè arbitratur, dec. 178. num. 23. tom. 2.

AVDITOR ROTÆ.

Auditor Rotæ in cauſa beneficiali coram eo pendente, quam iuriſdictionem habeat, dec. 469. num. 3. & 4. tom. 2.
Auditores Rotæ vigore primæ commiſſionis cauſas cognoſcere poſſunt, cum omnibus ſingulis emergentibus, & dependentibus, ac alias quomodolibet incidentibus decidere valent, dec. 568. num. 68. tom. 3.
Auditores Rotæ Romanæ citant per Vniuerſum Orbem, quia in procedendo ſunt Iudices Ordinarij, deciſ. 48. num. 21. tom. 2.
Auditores Rotæ deſignati de partibus venientes, antequam publicam habeant diſputationem, Rota ſolet eis iniungere onus informandi in aliqua cauſa, dec. 313. num. 13. tom. 2.
Auditores Rotæ ſecundum ſtylum antiquum propter facilem aditum ad Principem, non poterant exequi ſuas ſententias, licet ſecus eſſet, quando cauſa committebatur in partibus, dec. 568. num. 59. tom. 3.
Auditores Rotæ olim expeditiones cauſarum faciebant ſub plumbo, & ſic nomine Papæ, ibid. num. 60.
ſub Bulla aliquid expedire, idem eſt, ac ſi ſub plumbo, deciſ. 568. num. 61. tom. 3.
Auditores Rotæ hodie vigore Innocentianæ faciunt expeditiones ſub eorum nomine, deciſ. 568. num. 62. tom. 3.
Auditores Rotæ, quando faciunt expeditiones cauſarum, non egent alia commiſſione, ibid. num. 63.
Auditores Rotæ in cauſis ponderoſis, & grauibus, ſolent perſonaliter accedere ad locum differentiæ. Rub. in annot. deciſ. 617. num. 198. tom. 3.
Auditores Rotæ in cognoſcendo habent ordinariam iuriſdictionem, in pronunciando verò delegatam, deciſ. 568. num. 52. tom. 3.
Auditores Rotæ poſſunt ad cautelam abſoluere ab excommunicatione, prout poſſunt Iudices Ordinarij, ibid. num. 53.
Auditores Rotæ non comprehenduntur ſub decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 3. de reformatione, ex quo in procedendo habent iuriſdictionem ordinariam, ibid. num. 54. & 58.
Auditores Rotæ de tempore deciſ. 4. de re iudic. in nou. non habebant ordinariam iuriſdictionem in procedendo, ibid. n. 55.
Auditores Rotæ licet in procedendo ſint Iudices Ordinarij, tamen in proceſſibus ſuis ſemper vtuntur via delegata, ſed hodie non ita ſtrictè id ſeruatur, & quare, ibid. num. 56.
Auditoribus Rotæ Romanæ plus vrget ratio, quàm cohortes Doctorum. Rub. in annot. dec. 460. num. 19 tom. 2.
Auditores Generales Nunciorum Apoſtolicorum non dicuntur Iudices Delegati, ſed Ordinarij, dec. 48. num. 8. tom. 2.
AVES, & BESTIÆ ſicuti capiuntur retibus, & nodis, ſic mulieres capiuntur inſtrumentis, & cautionibus. Rub. in annot. 460. num. 245. tom. 2.
AD AVGMENTVM inducta non debent operari diminutionem, dec. 715. num. 2. tom. 3.
AVGMENTVM fructuum iuriſpatronatus ad hoc, vt probetur, quid prius ſit neceſſarium, deciſ. 630. num. 69. tom. 3.
AVLÆ culminæ relicto, quis dulci quiete ſaturare ſe debet, ac leui perfrui otio. Rub. in annot. dec. 617. num. 97. tom. 3.
AVRVM non eſt id, quod totum ſplendet, vt aurum. Rub. in annot. deciſ. 617. num. 221. tom. 3.

AVVS.

Auus in bonis aduentitijs nepotum, quod ad vſumfructum, poteſt vti iure ſuo, dec. 125. num. 2. tom. 2.
Auus etiam de proprio tenetur alere nepotes, ibid. num. 2.
Auus non eſt æquum, vt habeat vſumfructum in bonis nepotum, & ipſi fame pereant, ibid. num. 3.
Auus certi iuris eſt, quod in ſubſidium non ſolum neptem, ſed & alios ex eo deſcendentes dotare cogitur, dec. 129. n. 1. tom. 2.
Auus ſine dubio neptem dotare tenetur, quando ipſa mulier dotem aliunde conſequi non valet, ibid. num. 2.
Auus in ſubſidium dotare tenetur neptem, non obſtante ampliſſima alienationis prohibitione etiam ex cauſa dotis, ibid. num. 3.

BAN-

B

BANNIMENTVM.

BAnnimentum Officialium Principis, præſumitur durare quantum durat ipſummet officium, deciſ. 194. num. 21. tom. 2.

Bannimenta, quæ non habuerunt effectum, non iuuant, deciſ. 194. num. 13. tom. 2.

BANNITVS.

Bannitus, ſi quis ſit cum confiſcatione bonorum videtur liberatus ab omni obligatione, deciſ. 607. num. 10. tom. 3.

Bannitus, cui bona omnia fuerunt confiſcata, ſi poſtea fuerit reſtitutus ad bona, honores, & famam, tenetur ad omnia, prout erat obligatus ante confiſcationem, deciſ. 627. num. 3. tom. 3.

Bannitus diu toleratus in loco, à quo fuit bannitus non poteſt impunè offendi, quicquid ſit an cenſeatur remiſſus, deciſ. 480. num. 9. tom. 2.

Bannitus, dum publicè, & palam negociatur in loco, vbi fuit bannitus, præſumitur abſolutus à banno, deciſ. 480. num. 3. tom. 2.

Bannitus non præſumitur à Principe remiſſus, ſi eum in militem aſſumpſerit, deciſ. 480. num. 18. tom. 2.

Tamen ideſt intelligendum in ſimplici milite, non autem in Duce, & Imperatore exercitus, ibid. num. 18.

Bannitus cenſetur à banno per Principem gratiatus, ſi vltra tollerantiam, concurrant etiam actus poſitiui, & affirmatiui facti ab ipſo Principe, deciſ. 480. num. 11. tom. 2.

Bannitus, ſi diu fuerit conuerſatus, & tolleratus in patria, à qua fuit bannitus, id contingere non poteſt ſine gratia, & remiſſione banni, deciſ. 480. num. 8. tom. 2.

Banniti, non ſunt capaces feudorum, nec aliarum dignitatum, deciſ. 480. num. 20. tom. 2.

Bannito, dum Princeps concedit ea, quorum banniti non ſunt capaces, cenſetur cum eo diſpenſare, & illum rebannire, deciſ. 480. num. 21. tom. 2.

Banniti non admittuntur ad faciem Principis, tanquam infamia notati, ibid. num. 22.

Bannitus, quando quis eſt, non poteſt præſentare ad iuſpatronatus, ſed præſentatio ſpectat ad Fiſcum, ibid. num. 23.

Bannitus amittit ea, quæ ſunt de iure ciuili, ibid. num. 24.

Bannitus, quod fuerit reſtitutus, ex quo benè poſſit argui, ibid. num. 25.

Bannitus neque ciuiliter, neque naturaliter poſſidet, ibidem num. 26.

Bannum quando quis habuit cum confiſcatione bonorum, non ex hoc extinguuntur actiones contra eum, ſed in fiſcum transferuntur, & ſi bannitus fuerit reſtitutus quo ad omnia, in eundum deinde dicuntur retranslatæ dictæ actiones, deciſ. 607. num. 11. tom. 3.

ex *Baptiſmatis* fide probatur ætas alicuius, deciſ. 6. numer. 10. tom. 2.

BENEFICIATVS.

Beneficiatus, quod obierit in poſſeſſione beneficij, ex quo probetur, deciſ. 302. num. 4. tom. 2.

Beneficiatum obijſſe in quaſi poſſeſſione ſui beneficij, dicitur probatum ex teſtibus deponentibus ex publica voce, & fama, deciſ. 583. num. 3. tom. 3.

Beneficiati, ſi faciant corpus, non debent inter eos ſcindi, deciſ. 214. num. 8. tom. 2.

Beneficiati, vt faciant vnicum corpus, ſeu Collegium, ex quibus id non arguatur, deciſ. 114. num. 10. & 11. tom. 2.

Beneficiati, ſi diuidant inter ſe certum tempus intereſſendi diuinis, tunc ob mutuum ſeruitium numquam dicuntur abſentes, ſed præſentes, deciſ. 262. num. 9. tom. 2.

Beneficiati, dum non deſeruiunt in choro, merces ei perſolui non debet, Rub. in annot. deciſ. 576. num. 120. tom. 3.

in Beneficialibus ſicuti datur multiplicatio titulorum, ita etiam datur multiplicatio poſſeſſionum, deciſ. 305. num. 3. tom. 2.

in Beneficialibus in principio cenſetur deductum omne ius, non ſolùm competens, ſed etiam competiturum, deciſ. 469. num. 1. & 20. tom. 2.

in Beneficialibus ſimonia committitur ex conſtitutione Eccleſiæ, deciſ. 538. num. 3. tom. 3.

in Beneficialibus datur multiplicatio titulorum, deciſ. 383. num. 6. tom. 2.

in Beneficialibus ſicuti datur multiplicatio titulorum, ita datur multiplicatio poſſeſſionum, ibid. num. 7.

BENEFICIVM.

Beneficium ſimplex non venit appellatione Præpoſituræ, nec plebis, deciſ. 630. num. 26. & 28. tom. 3.

Beneficium impetrans, debet facere mentionem, de alio, quod habet, ſi vtrumque poteſt retinere, & non vacet ipſo iure, & quare, deciſ. 665. num. 11. tom. 3.

Beneficium impetrans, non ſolùm tenetur facere mentionem eius, deciſ. 665. num. 1. tom. 3.

Sed etiam de iure quolibet ſibi competente ad aliud beneficium, ibid. num. 2.

Quod procedit etiam quod ius ſit controuerſum, quia non obſtante lite, Papa ſolet ſe reddere difficiliorem in noua prouiſione facienda, ibid. num. 3.

Beneficium impetrans à Papa, non eſt opus, vt mentionem faciat alterius Canonicatus, quem obtinet ſub eodem tecto, cum vacet ipſo iure, deciſ. 665. num. 9. tom. 3.

Beneficium non poteſt erigi in dignitatem ſine confirmatione Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 244. num. 8. tom. 2.

Beneficium petens, debet facere mentionem beneficij primi, etiamſi ipſo iure vacet, per aſſecutionem illius, quod petit, deciſ. 665. num. 13. & 15. tom. 3.

Beneficium, quod ſit dignitas, id multò magis ceſſat, ſi illud non ſit ſitum in Collegiata, deciſ. 244. num. 10. tom. 2.

Beneficium, ſi fuerit conceſſum, cum conditione, dummodo conſenſus alicuius acceſſerit, ſi deinde ante præſtationem conſenſus, illud fuerit conceſſum alteri ſimpliciter, tunc iſte vltimus eſt potior, licèt poſtea acceſſerit conſenſus illius, deciſ. 675. num. 14. tom. 3.

Quia iſte conſenſus non trahitur retrò in præiudicium illius, qui medio tempore ius quæſiuit, ibid. num. 15. 21. & 22.

Beneficium, ſi petatur conferri non dicitur litigioſum, deciſ. 167. num. 4. tom. 2.

Beneficium, quando petitur conferri, imploratur, quodammodo officium Iudicis, ibid. num. 5.

Beneficium non poteſt dici, quod ſit reſeruatum, licèt vacet in menſe reſeruato, ſi ſit de iurepatronatus, deciſ. 305. num. 11. tom. 2.

Beneficium an ſit parochiale, id benè colligitur ex prouiſionibus factis tamquam de tali, deciſ. 633. num. 8. tom. 3.

Beneficium non dicitur vacare, ſi ſit vnitum, deciſ. 90. num. 1. tom. 2.

Beneficium vacatione ceſſante, ceſſat reſeruatio, ibid.

Beneficium nunquam moritur, deciſ. 57. num. 20. tom. 2.

Beneficium ſecundùm incompatibile obtinens, tunc illud tantum vacare dicitur, ſi primum contentioſè retinere nitatur, deciſ. 337. num. 12. tom. 2.

Beneficium, quando ſatis dicatur vacare de iure, & de facto, deciſ. 482. num. 16. tom. 2.

Beneficium, quando eſt impetratum tamquam certo modo vacatum, tunc executor litterarum Apoſtolicarum efficitur mixtus, deciſ. 451. num. 18. tom. 2.

Beneficium, quando dicitur merè ventoſum, deciſ. 225. num. 14. tom. 2.

Beneficium ſecundum incompatibile obtinens, vacat primum, deciſ. 337. num. 15. tom. 2.

Beneficium poſſidenti eſt poſtponendus alteri non habenti, deciſ. 337. num. 3. tom. 2.

Sed hæc regula procedit, vbi nulla eſt præſcripta forma in aſſecutione illius, aliàs ſecus, ibid. num. 4.

Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine reſidentia non requirunt, ibid. num. 6.

Beneficium non dicitur litigioſum, ſi non fuerit petitum, vti proprium, ſed tamquam debitum, deciſ. 175. num. 3. tom. 2.

Beneficium vt dicatur litigioſum ad effectum attentatorum, quid ſufficiat, ibid. num. 4.

ad Beneficium, quando plures fuerunt declarati idonei ab Examinatoribus Synodalibus, tunc eſt locus gratificationi per Ordinarium, deciſ. 379. num. 11. tom. 2.

Beneficium, ſi vacat ob non publicationem omnis retroceſſio, ſeu reſignatio eſt nulla, deciſ. 167. num. 22. tom. 2.

Beneficium collatum alicui à Legato Apoſtolico, poſtquam functus eſt officio legationis, inanis eſt, deciſ. 416. num. 7. 9. 10. & 11. tom. 2.

Beneficium parochiale, dum eſt iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, in eius prouiſione debet ſeruari, Concilium Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. deciſ. 640. num. 3. tom. 3.

Beneficium, ſeu remunerationem ab aliquo recipiens, tenetur ei ad antidoram, deciſ. 45. num. 5 tom. 2.

Beneficium, ſi quis per triennium pacificè obtinuerit, non poteſt amplius moleſtari, deciſ. 599. num. 29. tom. 3.

Beneficium reſtitutionis poſſeſſionis competit parti ſpoliatæ, deciſ. 50. num. 9. tom. 2.

Beneficium petens ſibi adiudicari, etiam quod fuerit contra eum commiſſa cauſa iactationum, efficitur actor, deciſ. 643. num. 12. tom. 3.

de Beneficio libero, quando quis eſt prouiſus per concurſum, tunc ab iſta electione non admittitur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, deciſ. 379. num. 3. & 9. tom. 2.

Beneficium, quando eſt de iure patronatus, & ageretur inter patronos laicos ſuper eius pertinentia, & appellaretur ab inſtitu-

inſtitutio ne facta ad præſentationem alicuius ex perſonis, tunc appellatio intraret ad vtrumque effectum, deciſ. 379. num 4.tom.2.

Beneficium, quod vacauerit in menſe reſeruato, non ſufficit id aſſerere, ſed probandum venit, ad impediendam immiſſionem prouiſo ab Ordinario, deciſ.283.num.10. tom.2.

Amplia id multò magis procedere videtur, ſi in collatione Ordinarij aſſeratur ad eum pertinere collatione, ibidem num. 11.

Beneficium, quando vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius incompatibilis, tunc de eo non eſt facienda mentio Papæ, ſecus verò, ſi non vacaret ipſo iure, deciſ.665. num. 5. vide num.6. & 13. tom.3.

Beneficium, quod ſit de iure patronatus laicorum, argui poteſt, ſi nulla detur prouiſio libera de dicto beneficio, deciſ. 219. n. 12. tom. 2.

de Beneficio, quando quis eſt prouiſus à Papa, tunc creatur nouus titulus in ſucceſſore, qui propterea non tenetur ſtare confeſſioni anteceſſoris, deciſ.144.num.18.tom.2.

Sed neceſſaria eſt iuſtificatio narratorum in gratia obtenta à penſionario, ibid. num.19.

Beneficij media annata, ſi ſit danda alicui loco vigore ſtatuti, debet ſolui ex fructibus, ſeu redditibus beneficij, deciſ.628. num.1. tom. 3.

Beneficij fructus ſpectant ad verum, & legitimum poſſeſſorem, non autem ad intruſum, ibid. num.2.

Beneficij ceſſionem, quando quis non præſumatur habuiſſe pro valida, deciſ.665.num.18. tom.3.

Beneficij valor narratus per aſcenſum eſt plenè, & concludenter probandus, ibid. num.19.

Beneficiorum collatio in primitiuo tempore tota fuit Papæ, quam poſtea communicauit Epiſcopis præſumptiuè. deciſ.172. num.38. to m.2.

Beneficiorum collatio, ſi ſit ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum, licèt per concordiam diuidatur, remanet tamen proprietas dictæ ſimultaneæ collationis, deciſ. 110. n. 9. tom. 2.

Beneficij collatio, quando fit vigore indulti, debet impetrari noua prouiſio à Sede Apoſtolica, deciſ. 530. num.55. tom. 3.

Beneficium, quando quis obtinuit iure Ordinario non eſt neceſſe, vt impetretur noua prouiſio à Sede Apoſtolica, ibid. num. 56.

Beneficij vltima collatio eſt attendenda, deciſ. 332. num. 7. tom. 2.

in Beneficijs ſimultaneæ collationis poteſt habere locum indiuiduitas materiæ, deciſ.588. num.13. tom.3.

à Beneficij collatione appellari poteſt, quando Ordinarius proceſſit iudicialiter, deciſ.175.num.1. tom.2.

Beneficij collatio vt ſubſtineatur, ſufficit probari ſola quaſi poſſeſſio conferendi, deciſ.343.num.1. tom.2.

Beneficij collatio à principio poteſt eſſe valida, quæ tamen ob non expeditionem litterarum, nulla propter decretum irritans infecta remanere poteſt, deciſ. 440. num. 25. tom. 2.

Beneficia curata non poſſunt grauari in medietate fructuum, deciſ.536. num.6.tom.3.

Beneficium curatum poſſidens, ſi in eo non reſideat, antequam incurrat in priuationem, monendus eſt, an habeat iuſtam cauſam non reſidentiæ. deciſ.163.num.8. tom.2.

Quia ſi cauſam haberet, prouiſio ſua ſequens iniuſta, & reuocabilis eſſet, ibid. num.9.

Beneficio curato, quis ob non reſidentiam priuatur ipſo iure, deciſ.131.num.6. tom.2.

Ita vt non requiratur trina monitio, cum non ſit vera priuatio, ſed declaratio facti, ibid. num.7.

Et an hoc iure probetur, & quid in hac materia ſenſerit Eminentiſſ. Congregatio Interpretum Sac. Concil. Trident. ibidem num.8. & 9.

in Beneficijs curatis non reſidens cenſetur ipſo iure priuatus, quo caſu non requiritur monitio, deciſ. 163. num.3. tom. 2.

Et eo caſu non expectata ſententia priuationis poteſt conferri beneficium, & impetrari præſentatio, vel electio fieri, ibidem num. 4.

Beneficio ſimplici puer ſeptem annorum eſt capax, deciſ. 403. num. 16. tom.2.

Beneficij deuolutio ſpectan, ad Cardinales, quia in tempore non prouiderunt, fit ad Papam, ergo iure Papæ, Cardinalis collator confert, non eſt concludens argumentum, deciſ. 530, num.23. tom. 3.

de Beneficio, quod quis fuerit prouiſus à Summo Pontifice, id dicitur clarè conſtare ex litteris Apoſtolicis, deciſ.446. num. 32. tom. 2.

Beneficio, ſi Ordinarius priuet aliquem ob non reſidentiam, debet ſeruare formam traditam per ſacros canones, deciſ. 131. num.4. tom.2.

Beneficij incapax eſt obnoxius crimini apoſtaſiæ, deciſ. 195. n. 1. tom. 2.

Beneficij Rector, ſi dicat reſeruationem eſſe nullam, eo quia non fuit iuſtificata clauſula, dummodo, & ideo ſe non teneri ad ſolutionem, deciſ.441.num.6.tom.2.

Tunc quaſi poſſeſſio non releuat ab onere probandi, quod centum remaneant pro Rectore, ibid.num.7.

Beneficiorum applicatio dicitur effectuata, ſi ſemel fuerit capta poſſeſſio, & etiam per duos menſes retenta, deciſ. 684. num.14. tom. 3.

Beneficijs exequutionis, diuiſionis, & cedendarum, licèt fideiuſſor debeat ſpecialiter renunciare, tamen iſta regula fallit, ſi fideiuſſor renunciet aliquibus beneficijs in ſpecie, & poſtea ſubdatur clauſula generalis, & omnibus alijs beneficijs, deciſ.614. n. 10. & 11. tom. 3.

Beneficiorum fructus non exacti, quando non veniant nomine ſpoliorum, deciſ.722.num.17.tom.3.

Beneficij fructus non habent vllam communionem cum diſtributionibus quotidianis, Rub. in annotat. deciſ. 576. num. 7. tom. 2.

Beneficij fructus iuxta conſuetudinem hiſpaniarum ſpectant ad hæredem defuncti, licèt à ſolo ſeparati, & depoſitati non ſint, &c. deciſ.184.num.1.tom.2.

Beneficij fructus inexacti ſpectant ad ſucceſſorem, non autem ad hæredes prædeceſſoris, deciſ.722. num.1. tom.3.

Et hoc tam ex diſpoſitione iuris communis, quàm vigore Conſtitutionis Iulij Tertij edita de anno 1550. ibid.n.2.

Beneficij fructus inexacti, licèt à ſolo ſeparati, non tamen in horreum reconditi ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, non autem ad hæredes anteceſſoris, deciſ. 529. numer. 1. tom. 3.

Beneficij fructus inexacti tunc non ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, quando adeſt in contrarium conſuetudo, ibidem num. 3.

Beneficij inexacti fructus nunquam fuerunt in bonis, ſeu peculio Clericorum, ibid. num.8.

Beneficij inexacti fructus debentur ſucceſſoribus in beneficio, & non hæredibus beneficiatorum, vt clara eſt Conſtitutio Iulij III. edita de anno 1550. quæ munita eſt decreto irritanti, & clauſula ſublata, ibid. num.10.

Beneficio etiam Parochiali, quando quis ob non reſidentiam eſt priuandus, quid nam ſit neceſſarium, vt præcedat, ibidem num. 10.

à Beneficio abſentia, quando omnino non dicatur fraudolenta, ibid. num.11.

Beneficio ſi quis fuit priuatus, ſignum eſt, quod antea illud poſſidebat, ibid. num.12.

Beneficiorum incompatibilitas impedit quidem, nè quis vtrumque beneficium retinere valeat, non tamen impedit acquiſitionem, deciſ.337.num.9.tom.2.

Beneficium ſecundum incompatibile obtinens, ei permiſſa eſt retentio vtriuſque ſpatio duorum menſium, inchoando à die adeptæ pacificæ poſſeſſionis ſecundi, ibid. num.10.

Beneficiorum incompatibilitas intrat, quando ea obtinentes ad perſonalem reſidentiam vtrique deſeruire nequeunt, deciſ.337. num.6. tom.2.

Beneficium non efficitur litigioſum, quando non petitur, tamquam ſuum, ſed tamquam debitum, deciſ. 202. num. 4. tom. 2.

Beneficij poſſeſſio illius, qui fuit intruſus, vel nulliter immiſſus dicitur redundare ad commodum veri, & legitimi poſſeſſoris, deciſ.628,num.14. tom.3.

Beneficij redditus, qui conſiſtunt in fructibus, debentur ſolùm præſentibus, & intereſſentibus, & ſic aſſimilantur diſtributionibus quotidianis, ibid. num.15.

Beneficij fructus debentur vero, & legitimo poſſeſſori, ita vt nec contra intruſum requiratur proteſtatio, ibid.num.16. & 17.

Beneficij poſſeſſionem non amittit irregularis, deciſ.236.num.19. tom. 2.

Beneficij poſſeſſio, quæ accipitur à Commiſſario Cameræ, nomine eiuſdem Cameræ, in ea ipſe tantùm habet nudum nomen, & commodum eſt prouiſi de beneficio, deciſ.404. num.9. tom. 2.

Beneficij poſſeſſio, quod fuerit capta poſt expeditionem litterarum, hoc non probatur ex data in dictis litteris, deciſ.404. n.16. tom. 2.

Beneficij litigioſi poſſeſſio capi non poteſt lite pendente abſque vitio attentatorum, deciſ.404.num.6. tom.2.

in Beneficij poſſeſſione, quod quis obierit, ex quo remaneat iuſtificatum, deciſ.520.num.3. tom.3.

Beneficij poſſeſſio capta non expeditis litteris, eſt nulla, & infecta, iuxta Conſtit. Iulij III. quæ habet decretum irritans, ac clauſulam ſublatam, deciſione 404. numero 14. tom. 2.

in Beneficij poſſeſſione quod Beneficiatus obierit, ex quo probetur. deciſ.302.num.4. tom.2.

Beneficij poſſeſſio, quæ capienda venit à Commiſſario Ca-

meræ nomine eiuſdem Cameræ, eſt ab eodem accipienda, vel à procuratore ab eodem ſubſtituto, & poſtea per Commiſſarium cedenda ipſi prouiſo de beneficio, & ſi poſſeſſio erit aliter capta, erit nulla, deciſ. 404. numer. 10. & 11. tom. 2.
Beneficiorum priuatio inducitur ipſo iure propter crimen hæreſis, deciſ. 619. num. 6. tom. 3.
Et iſta eſt verior, & probabilior opinio, ibid. num. 7.
Beneficiorum priuatio ipſo iure inducitur, dum quis incidit in hæreſim, & ſententia ſolùm requiritur pro declaratoria, deciſ. 727. num. 4. tom. 3.
Beneficia lapſi in hæreſim poſſunt impetrari, etiam antequam feratur ſententia ſuper tali crimine, ibid. num. 5. & 7.
Beneficijs, vt quis priuetur ob non reſidentiam debet ſeruari formam Canonis, cap. ex tua de Cler. non reſid. deciſ. 163. num. 1. tom. 2.
ad Beneficij priuationem contra latitantem, aut abſentem poſt citationem per edicta, vt procedatur, quid ſeruari debeat, deciſ. 131. num. 2. tom. 2.
Incipi enim debet à cenſuris, & inde per ſequeſtrationem fructuum, & eorumdem ſubtractionem, ibid. num. 3.
Beneficio, quando quis eſt priuandus propter aliquod crimen, de vltimo eſt intelligendum, deciſ. 167. num. 11. tom. 2.
ad Beneficij priuationem, quando Ordinarius iniuſtè procedat, deciſ. 133. num. 3. tom. 2.
Beneficiorum prouiſiones, quando dicantur habuiſſe effectum, deciſ. 292. num. 5. tom. 2.
Beneficij prouiſio, dum eſt facta cum decreto, vt litteræ expediantur intra ſex menſes, alias beneficium eo ipſo vacet, deciſ. 416. num. 16. tom. 2.
Quo ſtante, ſi non doceatur de tali expeditione beneficium vacat vigore, dicti decreti, ibid. num. 17.
Beneficio, quando quis eſt prouiſus à Papa, & alius non poſſidet illud, tunc ille petit beneficium tamquam ſuum, & non tamquam debitum ex ſolo mandato de prouidendo, deciſ. 202. num. 202. tom. 2.
Beneficij prouiſio facta ab Ordinario lite pende, inualida eſt, deciſ. 469. num. 21. tom. 2.
Et ideò executor Apoſtolicus poteſt procedere contra eum, non citatum, ibid. num. 22.
de Beneficio prouiſus ab Ordinario lite pendente, quando nihilominus veniat citandus, ſi alius immittendus ſit in poſſeſſionem, deciſ. 469. num. 27. tom. 2.
Beneficij prouiſio facta ad fauorem alicuius, ſed dilata vſque ad mortem Rectoris, prouiſus eo viuente nullam, vel obligationem, vel actionem habet, quod verum etiam intellige, dum dicta gratia, vel prouiſio fuit ſuſpenſa ad vitam alterius, deciſ. 614. num. 38. tom. 3.
de Beneficijs prouiſi non faciunt fructus ſuos, donec iuramentum fidei perſonaliter præſtiterint, Rub. in Annot. deciſ. 576. num. 15. tom. 3.
in Beneficij qualitate iudicanda recurrendum eſt ad erectionem, deciſ. 292. num. 1. tom. 2.
in Beneficij qualitate iudicanda attenditur erectio, deciſ. 633. n. 3. tom. 3.
in Beneficij qualitate iudicanda, quando ſumus in dubio, attenditur vltimus ſtatus, ibid. num. 4.
Beneficij ſtatus non mutatur per prouiſiones Apoſtolicas, prout nec per prouiſiones Ordinarij, ibid. num. 5.
Beneficium alicuius Eccleſiæ, ſi quis renunciauerit accipere, poteſt illud licitè accipere, ſi ſibi conferatur, Rub. in Annotat. deciſ. 523. num. 61. tom. 3.
Beneficij renunciatio, quando eſt facta in manibus Papæ, ceſſat omnis ſimonia, deciſ. 538. num. 2. tom. 3.
pro Beneficiorum reſeruationis gratia ſubſtinenda, Rota admittit augmentum valoris narrati, non autem id quoque admittit in reſeruatione penſionis, deciſ. 488. numer. 6. tom. 2.
Beneficiorum reſeruationes exiſtentes in corpore iuris ſunt vnica tantum, deciſ. 588. num. 48. tom. 3.
Beneficiorum reſeruationes præter vnicam, quæ eſt in corpore Iuris, non ſunt perpetuæ, ſed temporales, quæ expirant cum conditore, ideoque renouantur, ibid. num. 49.
Beneficiorum reſeruatio ex capite prothonotariatus, hodie videtur reſeruata in corpore iuris, cum Conſtitutio Pauli III. id diſponens ſit inſerta in Bullario, deciſ. 588. num. 52. tom. 2.
Beneficij reſeruati poſſeſſio capta vigore collationis factæ ab Ordinario, non eſt manutenibilis, deciſ. 283. num. 8. tom. 2.
Beneficium reſignans, ac ſibi reſeruans penſionem, ea non tenet, ſi nullum ius habebat in dicto beneficio, deciſ. 356. num. 2. tom. 2.
Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi incompatibilis, ibid. num. 2.
Beneficij reſignatio, & ſimul compoſitio penſionis, quando non ſubſtineatur, deciſ. 356. num. 3. tom. 2.
Beneficij reſignatio, quando eſt facta ad fauorem alicuius, an dicatur ſimoniaca, deciſ. 538. num. 1. tom. 3.
Beneficij reſignatio facta ab infirmo de iure valet, deciſ. 109. n. 6. tom. 2.
Beneficij reſignatio inualida eſt, quando illud iam vacauit per aſſecutionem alterius incompatibilis cum eo, deciſ. 491. num. 3. tom. 2.
Beneficium in reſignatione ſtat ſuper vna tantum vita, deciſ. 57 num. 6. tom. 2.
Beneficium in coadiutoria cum futura ſucceſſione ſtat ſuper duabus perſonis, deciſ. 57. num. 7. tom. 2.
Beneficij ſtatum probant prouiſiones Apoſtolicæ, niſi de contrario doceatur, deciſ. 244. num. 9. tom. 2.
Beneficij vltimus ſtatus attenditur, & præſumitur continuatus, deciſ. 633. num. 7. tom. 3.
in Beneficijs ſtatus quadragenarius, vt poſſit conſtitui, quid requiratur, deciſ. 79. num. 11. tom. 2.
Beneficiorum tituli perpetui non debent ſupprimi, deciſ. 515. num. 8. tom. 3.
Status Beneficij non mutatur à prouiſionibus Apoſtolicis, & quando hoc procedat, deciſ. 515. num. 10. & 11. tom. 3.
ſuper Beneficij titulo lis non eſt, quando impetratur ob non publicationem, deciſ. 202. num. 3. tom. 2.
Beneficiorum vacationes de facto attendi non debent, ſed tantum illæ, quæ contingunt de iure, deciſ. 628. num. 10. tom. 3.
Beneficiorum vacationes de facto ſufficit aliquando verificare ſecundum ſubiectam materiam, ibid. num. 11.
Beneficia vacantia per obitum Prothonotariorum participantium ſunt reſeruata, deciſ. 172. num. 3. tom. 2.
Beneficia vacantia apud Sedem ſunt reſeruata, deciſ. 573. num. 3. tom. 3.
Beneficij vacatio dicitur conſumpta per eius prouiſionem, deciſ. 440. num. 15. tom. 2.
Beneficij vacatio dicitur conſumpta per prouiſionem eiuſdem alteri factam, deciſ. 416. num. 21. tom. 3.
Beneficij vacatio, quod acciderit in menſe reſeruato, ex quo probari poſſit, deciſ. 583. num. 1. tom. 3.
Beneficij vacatio ob priuationem quando ſufficienter dicatur iuſtificata, deciſ. 619. num. 1. tom. 3.
Beneficij vacationem de facto non ſufficit iuſtificare quando agitur de certa, & determinata fructuum applicatione, deciſ. 628. num. 12. tom. 3.
in Beneficij valore imputantur diſtributiones illæ, quæ in certis caſibus ſunt aſſignatæ, Rub. in Annot. deciſ. 576. num. 36. tom. 3.
Beneficij valor narratus in litteris reſeruationis penſionis, eſt probandus de tempore ipſius reſeruationis, deciſ. 342. num. 11. tom. 2.
Beneficij valor benè probatur ex confeſſione partis, deciſ. 499. num. 7. tom. 2.
Beneficium, quando eſt receptiuum, in eo non datur vacatio, deciſ. 499. num. 8. tom. 2.
Beneficij valorem vt teſtes probent, deponere debent per aſcenſum non autem per exceſſum, deciſ. 91. num. 2. tom. 2.
Beneficij valor, quando probetur leuioribus probationibus, deciſ. 91. num. 1. tom. 2.
Beneficij valor probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, quando fuit expreſſus per non exceſſum, deciſ. 583. n. 6. & 7. tom. 3.
Beneficij verus valor, quando omnino veniat exprimendus, deciſ. 576. num. 8. tom. 3.
Beneficij valorem, vt teſtes probent, debent deponere deductis oneribus, & quod computato anno ſterili cum fertili ad certum valorem aſcendit, deciſione 144. num. 4. tom. 2.
Beneficij valorem, licèt penſionarius non teneretur iuſtificare, tamen ſi illum Papæ narrauerit tenetur ad iuſtificationem, deciſ. 144. num. 14. tom. 2.
Beneficiorum vniones poſſunt fieri ante obitum poſſidentium, abſque tamen eorum præiudicio, deciſ. 614. num. 54. tom. 3.
Beneficiorum vnio in parte effectum ſortita, quare non reuocetur per regulas reuocatorias vnionum, deciſ. 394. num. 13. tom. 2.
Beneficiorum vnio per quæ verba denotetur, deciſ. 485. num. 11. tom. 2.
Beneficiorum vnio facta non dicitur validè facta Seminario, ſi non præceſſerit diſmembratio fructuum ipſius Cathedralis, ac aliorum beneficiorum pro proportionabili ratione, Rub. in annotat. ad deciſ. 373. num. 24. tom. 2.
in Beneficiorum vnione facienda Seminario Concil. Trident. multum confidit de fide Ordinariorum, & quare, ibid. num. 25.
Beneficiorum vnio non dicitur validè facta Seminario, ſi non præceſſerit diſmembratio fructuum ipſius Cathedralis ac aliorum beneficiorum pro proportionali ratione, Rub. in annot. ad deciſ. 373. num. 24. tom. 2.
Beneficij vnio quin fuerit effectuata ex quo dubitari non poſſit, deciſ. 448. num. 5. 6. & 7. tom. 2.

in Beneficij vnione cura habitualis non eſt de neceſſitate exprimenda, deciſ.354.num.22.tom.2.

Beneficij vnio de iurepatronatus laicorum facta Seminario non tenet ſine conſenſu patronorum, Rub.in annotat. ad deciſ.373. num.26. tom.2.

Beneficia Prothonotariorum Apoſt. ſunt reſeruata, deciſ. 531. num.30. tom. 3.

Beneficia Prothonotariorum Apoſtolicorum ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata, deciſ.530.num.10. tom.3.

Beneficia Prothonotariorum ſunt Papæ reſeruata, ſed iſta reſeruatio non eſt clauſa in corpore iuris, deciſ. 588. num.46. tom. 3.

Beneficia, ſi narretur duobus modis vacare, an ſufficiat alterum iuſtificare, deciſ 267.num.14.tom.2.

ad Beneficia obtinendum, ſi plura narrantur quorum vnum eſt ſufficiens ad impetrandum, eo probato gratia ſubſiſtit, ibidem num. 15.

Beneficium ad hoc vt quis impetret, ſi Papæ plura narret, ad eum inducendum, vt facilius illud concedat, tunc omnia narrata ſunt iuſtificanda, ibid.num.16.

Et hoc maximè procedit, quando plura exprimuntur ad aggrauandum poſſeſſorem beneficij, ibid.num.17.

Beneficia Iuriſpatronatus Laicorum non veniunt ſub generali diſpoſitione, deciſ.482. num.13. tom.2.

Beneficium quod ſit de Iurepatronatus alicuius probari poteſt ex longa ſerie obſeruantiæ, per præſentationes effectuatas, deciſ. 219.num.6.7.8. & 9. tom.2.

Beneficia Iuriſpatronatus ſi vacent apud Sedem, Papa ei derogat etiam in totum, deciſ.630. num.22. tom.3.

Beneficiorum plenaria diſpoſitio ſpectat ad Summum Pontificem, ibid. num.23.

Beneficiorum collationem apud Sedem Apoſtolicam vacantium ſpecialius cœteris antiqua conſuetudo Summi Pontificibus reſeruauit, ibid.num.24.

Beneficia Iuriſpatronatus vacantia apud Sedem licet non ſint reſeruata, nihilominus ſemper remanet illa ſuprema authoritas, quia Papa poteſt conferre, ibid. num.25.

Beneficia iuriſpatronatus laicorum etiam in Curia vacantia non comprehenduntur ſub reſeruatione, deciſ. 630. num. 21. tom. 3.

Beneficia omnia præſumuntur ſimplicia ex generali conſuetudine, & ſic non requirunt reſidentiam, deciſ. 583. num. 9. tom. 3.

Beneficia Parochialia etiam veniunt ſub clauſulis generalibus, deciſ.302.num.25.tom.2.

Beneficia duo in eadem Eccleſia obtinenti, quod debeantur duo vota, hoc nulla lex vel canon diſponit, deciſ. 94. num. 7. tom. 2.

Beneficia & priuilegia, quæ competunt fideiuſſori, competunt quoque conſtituenti, deciſ.386.num.37. tom.2.

Beneficia conferendi ſi Papa concedat alicui facultatem non dat tantam auctoritatem quin maiorem retineat, deciſ.172.num.40. tom. 2.

Beneficia duo reſidentiam requirentia, ſi quis obtineat, non poteſt naturaliter in vtraque ſede reſidere, ſed virtualiter, & ciuiliter reſidendo in alterutra ſatisfacit vtrique, deciſ. 703. n.2. tom. 3.

Beneficia duo obtinenti in eadem Eccleſia, competunt etiam duo vota, ibid. num.3.

Beneficia dum Papa reſeruat vtitur iure proprio, ſicuti ille qui redimit ex pacto, deciſ. 172.num.39.tom.2.

ad Beneficia quecunque illegitimi de iure communi ſunt habiles & idonei, deciſ.361.num.13.tom.2.

Beneficia Eccleſiaſtica petentes vniri, debent exprimere verum valorem, deciſ.68.num.16.tom.2.

Beneficia reſeruare non ſpectat ad Rotam, ſed declarare an ſub aliqua conſtitutione reſeruatoria ea comprehendantur, deciſ. 172. num.5.& 6.tom.2.

Beneficia omnia promotorum ſunt reſeruata, deciſ. 553. num. 2. tom. 3.

Beneficia minora ſunt reſeruata ſoli Epiſcopo, etiam in Eccleſia Cathedrali, nec ſunt ſimultaneæ collationis, deciſ.100.num.3. tom. 2.

Beneficia non præſumuntur ſine dote, deciſ. 225. numer. 2. tom. 2.

in Beneficij regulariter non admittuntur plures poſſeſſores, deciſ. 628.num.13. tom.3.

Beneficia cum præſumantur libera, ideo alleganti iuſpatronatus incumbit onus probandi, deciſ.59.num.10.tom.2.

Beneficia Cardinalium non conferentium in tempore, ad quem fiat, deciſ.530.num.20. tom.3.

Beneficiorum omnium Papa eſt Dominus abſolutus & collator etiam ordinarius, deciſ.59.num.8.tom.2.

Cum beneficio legis, & inuentarij hæres non confundit creditum ſuum cum defuncto, & ideo ipſi ſibi ſoluere poteſt, deciſ.46. num.6.tom.2.

cum Beneficio legis & inuentarij hæres non tenetur vltra vires hæreditarias, deciſ. 46. num. 4. tom. 2.

Beneficium inuentarij facit, vt hæreditas adita cenſeatur hæreditas, & perinde eſt, ac ſi hæreditas eſſet iacens, deciſ.261.num.21. tom. 2.

BENEPLACITVM.

Beneplacitum Apoſtolicum non ſuffragatur, quando eſt ſubreptitium, deciſ.319.num.1.tom.2.

Beneplacitum Apoſtolicum hodie requiritur in alienatione Bonorum Eccleſiæ, deciſ.277.num.2. tom.2.

Beneplacitum Apoſtolicum ſuper derogatione fideicommiſſi, poſtquam eſt obtentum, partes an poſſint amplius ſe pœnitere, deciſ.336. num.19. tom.2.

Beneplacitum Apoſtolicum ſuper alienatione bonorum Eccleſiæ non operatur confirmatio, donec non fuerit executum, deciſ. 319.num.15.tom.2.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ ſpatio triginta annorum iuncta obſeruantia præſumitur, deciſ. 241. num. 21. tom.2.

Beneplacitum Apoſtolicum ſupplet defectum ſolemnitatis in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſione 711. numero 6. tom. 3.

Beneplacitum Apoſtolicum, vbi requiritur per obſeruantiam 30. annorum, præſumitur interueniſſe, deciſ. 21. num. 9. tom. 2.

Beneplacitum Apoſtolicum an requiratur in tranſactione bonorum Eccleſiæ pro illius validitate, deciſ. 241. numero 10. tom. 2.

Beneplacitum Apoſtolicum, ſi in alienatione bonorum Eccleſiæ de conſenſu partium requiratur, & ſub hac conditione fuerit concluſum, deciſ.277.num.12.tom.2.

Tunc illo deficiente contractus dupliciter eſt nullus, ibidem num. 12.

Beneplacitum Apoſtolicum poſtquam eſt obtentum ſuper alienatione bonorum Eccleſiæ, partes non poſſunt amplius pœnitere, & à contractu reſilire, deciſ. 336. numero 20. tom. 2.

Etiam antequam ſequatur ſententia, per exequutores ferenda, quia beneplacitum quo ad eius ſubſtantiam non eſt conditionale, ac illius effectus ſtatim ab initio operatur, &c. ibidem num. 21.

ſine Beneplacito Apoſtolico Emphyteuſis Eccleſiaſtica non extenditur vltra tertiam generationem, deciſione 21. numer. 5. tom. 2.

Bernabitarum Religio eſt perfectior, & arctior Hieroſolymitana Militia, deciſ.365.num.34.tom.2.

Bernabitarum Religio incumbit prædicationi, doctrinis, & vitæ contemplatiuæ, qui ſunt gradus altiſſimæ perfectionis, ibid. num. 35.

Bettonica herba eſt adeo ſalutifera, vt cunctis morbis præbere medicamentum feratur, habetque facultatem præſeruandi ab omnibus malis, Rub.in annot.ad deciſ.460. num.15. tom.2.

Bigamia denudat quem omni priuilegio clericali, non autem delet characterem, deciſ.648.num.5.tom.3.

Bigamus exutus eſt omni priuilegio clericali, deciſ. 648. num.3. tom. 2.

BONA ECCLESIASTICA.

Bonorum Eccleſiæ alienatio tunc præſumitur vtilis quando eſt facta cum debitis ſolemnitatibus, vel eſt confirmata, deciſ.319. num. 14. tom.2.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione requiritur ſolemnitas & cauſa & vnum ſine alio non ſufficit, deciſ.241. num.21.tom.2.

Bona Eccleſiaſtica, ſi ſine ſolemnitatibus alienarentur, breui tempore beneficia remanerent de pertica, Rub.in Annot. deciſ.444. num. 43.tom.2.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione neceſſaria ſunt illa duo copulatiuè interuenire, ſcilicet cauſa & ſolemnitas, deciſ.711. num.4. tom. 3.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione ſatis dicitur deficere ſolemnitas, quando non adeſt beneplacitum Apoſtolicum, ibidem num. 5.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione beneplacitum Apoſtolicum, ſupplet defectum ſolemnitatis, ibid.num.6.

in Bonorum Eccleſiæ locatione non requiritur alia ſolemnitas, quando ſunt ſolita locari, ibid.num.7.

Bonorum Eccleſiæ alienatio dicitur habere implicitum ſtatum validitatis etiam quod non conſtet de beneplacito Apoſtolico, deciſ.673.num.4.tom.3.

Bona Eccleſiaſtica non poſſunt alienari, niſi cum debitis ſolemnitatibus, deciſ.603. num.8. tom.3.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum ſtante obſeruantia 30. annorum, & quando id non procedat, deciſ.711.num.11.& 12.tom.3.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione ceſſat illa præſumptio interuentus beneplaciti Apoſtolici ex temporis lapſu quando obſeruantia eſt minoris temporis triginta annorum, ibidem numer. 13. & 14.

Bonorum Eccleſiæ alienatio facta ſine beneplacito Apoſtolico eſt

eſt nulla ex defectu conſenſus, Rub. in Annot. ad deciſ. 444. num. 48. tom. 2.

Bona Eccleſiæ malè alienata ob defectum ſolemnitatum, quando recuperantur, fructus debent reſtitui à die alienationis, deciſ. 444. num. 11. & 12. tom. 2.

Bona Eccleſiæ perperam alienata, tunc non debent reſtitui cum fructibus à die alienationis, quando fuit erratum in facto, ibid. num. 2.

Et quando dicatur erratum in facto, ibid.

Bonorum Eccleſiæ alienatio facta in conſulto Romano Pontifice, nulla penitus, ac irrefragabiliter inualida eſt, Rub. in annotat. ad deciſ. 444. num. 47. tom. 2.

Bona Eccleſiæ alienans inconſulto Summo Pontifice, incidit in pœnam extrauag. ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alienan. deciſ. 340. num. 2. tom. 2.

Bona Eccleſiæ, quando alienantur, duo copulatiuè requiruntur, cauſa ſcilicet, & ſolemnitas, deciſ. 277. num. 1. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione non ſufficit vtilitas ſed debet eſſe euidens, deciſ. 284. num. 1. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ alienatio vt dicatur vtilis, vtilitas debet eſſe clara, euidens, & indubitata, ideoque non ſufficit, Eccleſiam non fuiſſe damnificatam ſed requiritur quod lucrum & vtilitatem percipiat, deciſ. 261. num. 14. & 15. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ alienatio quando eſt dubium an ſit vtilis, non ſubſtinetur, deciſ. 284. num. 2. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione id quod ſoluitur ab accipiente, eſt imputandum ad conſiderandam vtilitatem, deciſ. 261. n. 13. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione vtilitas debet eſſe clara & aperta, deciſ. 241. num. 25. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ alienatio facta ſine beneplacito Apoſtolico eſt nulla, deciſ. 277. num. 3. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ alienatio ſi facta non fuerit prout iura poſtulant, qui prætendit fuiſſe vtilem, tenetur hoc probare, deciſ. 319. num. 16. tom. 2.

Bona Eccleſiæ modici valoris poſſunt alienari ſine beneplacito Apoſtolico, Rub. in annotat. ad deciſ. 444. num. 49. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ alienatio ſi fiat in aliam Eccleſiam, etiam de iure communi ſunt neceſſariæ ſolemnitates, deciſ. 277. num. 11. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ alienatione cauſa eſſe debet vel neceſſitas, vel euidens vtilitas, deciſ. 241. num. 22. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ alienatio an in dubio præſumatur vtilis ita vt onus probandi læſionem ſpectet ad Eccleſiam, deciſ. 319. n. 13. tom. 2.

Bona Eccleſiaſtica, cum ſint pauperum, non poſſunt ad libitum effundi, ac in prophanos vſus conuerti, nec auarè retinenda in fraudem pauperum, Rub. in annotat. ad deciſ. 460. num. 97. tom. 2.

Bona illa, de quibus clericus poteſt teſtari non veniunt ſub nomine ſpoliorum, nec ea, quæ remanent Eccleſiæ ſeu ſucceſſori, deciſ. 722. num. 18. & 19. tom. 3.

Bonorum Eccleſiæ conceſſio ſi partim ſit valida & partim inualida, quando vitietur in totum, & quando non, deciſ. 241. num. 19. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ conceſſio niſi ſecundum tenorem antiquæ inueſtituræ fieri debet, aliàs alteratur ſolitum, deciſ. 284. num. 15. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ conceſſio ſi fiat præter ſolitum ſine debitis requiſitis non valet. deciſ. 284. num. 14. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ diſmembratio nequit fieri ſine ſolemnitatibus, cum ſit ſpecies alienationis, deciſ. 464. num. 1. tom. 2.

Bona emphyteutica Eccleſiaſtica quando ſint conceſſa alicui ad tertiam generationem, ſi iſta generatio deficiat, bona deuoluuntur ad Eccleſiam, deciſ. 118. num. 17. tom. 2.

Bona Emphyteutica Eccleſiæ ex priuilegio Bonifacianæ Conſtitutionis in partibus Ferrariæ redduntur allodialia, deciſ. 358. n. 10. tom. 2.

Bonorum emphyteuticorum Eccleſia vel locus pius eſt capax ſaltem ad effectum vendendi, deciſ. 118. n. 1. tom. 2.

Bona Eccleſiæ, vt dicantur ſolita locari requiritur, vel vna locatio ſolemnis, vel duæ effectum ſortitæ ſpatio 40. annorum, deciſ. 711. num. 8. tom. 2.

Bona Eccleſiæ ſolita locari, licet poſſit renouatio fieri abſque ſolemnitatibus, attamen non licet renouare in conſanguineos, Rub. in Annot. ad deciſ. 460. num. 118. tom. 2.

Bona Eccleſiæ ſolita locari, licet abſque ſolemnitatibus iterum licitè alienentur, tamen id non procedit, quando illud ſolitum alteratur, deciſ. 711. num. 15. tom. 2.

Bona Eccleſiæ, vt dicantur ſolita locari, ex duabus locationibus minus ſolemnibus eſt neceſſarius curſus 40. annorum, deciſ. 241. num. 7. tom. 2.

Bona Eccleſiaſtica, quando ſunt ſolita locari, ſi relocentur, non requiritur beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 107. num. 14. tom. 2.

Bona Eccleſię locari ſolita vt dicantur ex duabus locationibus minus ſolemnibus, requiritur etiam obſeruantia 40. annorum, deciſ. 689. num. 12. tom. 2.

Bona Eccleſiæ, quando detinentur à conſanguineis Rectorum, non currit contra eam aliqua præſcriptio, vel obſeruantia, ibid. num. 13.

Et præſumitur toto illo tempore vacare, cum careat defenſore non ſuſpecto, ibid. num. 14.

Bona Eccleſiæ ſolita locari, tunc denuo poſſunt abſque ſolemnitatibus locari, ſi non alteretur ſolitum, deciſ. 241. num. 12. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ locatio ſi ſit nulliter facta eius impugnatio ſpectat tantum ad Eccleſiam, deciſ. 602. num. 8. tom. 3.

Bona Eccleſiæ, ſi ſint ſolita locari, ac adſit eadem cauſa conceſſionis, poſſunt abſque alia ſolemnitate denuò locari, deciſ. 241. num. 1. tom. 2.

Bona Eccleſiæ, vt dicantur ſolita locari, requiritur, vel vna locatio ſolemnis, vel duæ effectum ſortitæ ſpatio 40. annorum, ibid. num. 2.

Bona Eccleſiæ, quando locantur in perpetuum, retrahitur ſexta pars, deciſ. 284. num. 9. tom. 2.

Bona Eccleſiæ, ſolita locari, tunc abſque alia ſolemnitate poſſunt iterum locari, quando ſolitum non eſt alteratum, ibidem num. 10.

Bonorum Eccleſiæ locatio ſolemnis non probatur ex vnica nunciatiua, deciſ. 711. num. 9. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ relocatione ſolitum dicitur alteratum quando mutantur ſubſtantialia alias ſecus, opinio tamen contraria eſt verior, deciſ. 284. num. 12. & 13. tom. 2.

Bona vtiliter locaſſe non dicitur Eccleſia quando plus percepiſſet ſi ipſa ea bona retinuiſſet, deciſ. 261. num. 8. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ locatione cauſa eſt neceſſaria vel euidens neceſſitas, ibid. num. 5.

Bonorum Eccleſiæ locatio ſi non ſubſtineatur, quia non conſtat de euidenti vtilitate Eccleſiæ, tunc corruit in totum, deciſ. 282. num. 20. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ locatione requiritur beneplacitum Apoſtolicum quando eſt perpetua cum renouatione de 29. annis in 29. annos, cum veniat ſub nomine alienationis, deciſ. 319. num. 21. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ locatione, an ea ſit vtilis habenda eſt quoque ratio ad melioramenta facienda reuerſura ad Eccleſiam, deciſ. 261. num. 11. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ locatione finita an Eccleſia ea retinendo, ac deinde iterum locando poſſit id facere ſine ſolemnitatibus, deciſ. 241. num. 6. tom. 2.

in Bonorum Eccleſiæ locatione quando abſque controuerſia cognoſcatur ſolitum fuiſſe alteratum, deciſ. 261. num. 23. & 24. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ conductor ſi in eis debeat facere plura melioramenta remanſura, id quoque debet conſiderari an locatio ſit vtilis Eccleſiæ, deciſ. 241. num. 24. tom. 2.

Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio eſt penes Eccleſiam, & non penes Prælatum, deciſ. 290. num. 14. tom. 2.

Bona Eccleſiaſtica, qui poſſident, reminiſcantur vt DEO, & Eccleſiæ mundas habeant manus, cum reddere rationem villicationis teneantur in die illa tremenda, in qua mouendi ſunt Cæli, & Terra, Rub. in annot. deciſ. 460. num. 104. tom. 2.

ad Bona Eccleſiaſtica non ſe extendunt legitimationes perſonarum ſecularium, deciſ. 587. num. 2. tom. 3.

BONA IN PROPHANIS.

Bona acquiſita poſtquam quis ſe obligauit pro obſeruatione contractus in forma Cameræ, ſubſunt pariter obligationi, deciſ. 419. num. 3. & 12. tom. 2.

Bonorum adminiſtrator impoſſibile eſt, quod ſit debitor alicuius reliquatus ſine redditione rationis, deciſ. 65. num. 1. tom. 2.

Bonorum creditoris adminiſtrator præſumitur de ſuo credito ſibi ſatisfeciſſe, deciſ. 555. num. 4. tom. 3.

Bonorum adminiſtrator ſi ſit creditor domini ſi ſibi dum potuit non curauit ſatisfacere ſibi imputet, dum reperit præſcriptum eius debitum, deciſ. 555. num. 10. tom. 3.

Bonorum & hæreditatis adminiſtrator vniuerſalis an poſſit emere ea bona, deciſ. 253. num. 29. & 30. tom. 2.

Bona aduentitia nepotum, quando per creditores aui fuerunt occupata, ſi ipſe auus non habet aliunde bona, vbi nepotes alat, tunc aduerſus creditores nepotes habent ius petendi alimenta in dd. bonis, deciſ. 125. num. 4. tom. 2.

in Bonis aduentitijs nepotum vſusfructus ſpectat ad Auum, deciſ. 125. num. 1. & 2. tom. 2.

in Bonis aduentitijs filius habet proprietatem, deciſ. 125. num. 9. tom. 2.

Bonorum pupilli alienatio quando fit vna cum auctoritate tutorum, neceſſe eſt decretum iudicis, deciſ. 406. num. 2. tom. 2.

Bona prohibita alienari non veniunt ſub obligatione generali, deciſ. 509. num. 7. tom. 3.

Bona emphyteutica alienans irrequiſito domino, incidit in caducitatem, deciſ. 509. num. 5. tom. 3.

Bona, quando ſunt prohibita alienari nedum ipſa proprietas non poteſt alienari, ſed nec etiam ſuper ea conſtitui vſusfructus, quia eſſet alienatio, deciſ.481.num.12. tom.2.

Bonorum alienatio conceſſa in diuiſione fideicommiſſi qualiter intelligatur data, deciſ.415.num.16.tom.2.

Bona allodialia, propriè dicuntur competere iure hæreditario potius, quam feudalia, deciſ.508.num.3. tom.3.

Bona allodialia poſſunt cadere ſub hæreditate paterna, deciſ.508. num.10. tom.3.

Bona tunc dicuntur incorporata in fiſcum quando ſunt deſcripta, annotata, ſequeſtrata, & conſignata in depoſitum, deciſ.627. num.11. tom.2.

Bona, vt dicantur incorporata in fiſcum, non ſufficit, quod fuerint confiſcata, deciſ.627. num.12. tom.3.

Sed requiritur etiam, vt capta ſit poſſeſſio præcedente declaratoria, & inter Principis bona deſcripta, ibid. num.13.

Bonorum confiſcatio non poteſt fieri, quando teſtator in caſu delicti hæredis alium vocauit ad excludendum fiſcum, deciſ. 635. num.5. tom.3.

Bona, vt dicantur confiſcata, debet probari actualis poſſeſſio, & apprehenſio, deciſ.635.num.4. tom.3.

Bona alicuius, quando confiſcantur, tunc omnia iura actiuè, & paſſiuè in fiſcum tranſeunt, deciſ.627.num.1.tom.2.

Quod procedit etiamſi poſtea ille, cuius bona fuerunt confiſcata deuenerit ad pinguiorem fortunam, ibid.num.2. & 5.

Bonorum incorporatio in fiſcum debet probari mediate actuali poſſeſſione, & apprehenſione, deciſ.627. num.9. tom.3.

Bonorum decima quando venditur, non cenſetur vendita de decima noualium, deciſ.381.num.15. tom.2.

Bonorum diſtractio, cum ſit quid facti, non præſumitur, ideoque probanda, deciſ.56.num.9. tom.2.

in Bonorum diuiſione inter fratres, ſi emphyteuſis vni ſit aſſignata, quamuis iſta ſit partis alienatio, nihilominus valet ſine conſenſu Domini, deciſ.489. num.11. tom.2.

Bonorum diuiſio, quando fit de bonis, & fideicommiſſarijs, & apponitur clauſula ad habendum tunc ea referenda eſt ad bona libera, deciſ.86. num.11. tom.2.

in Bonorum diuiſione fratres plures poſſunt vni tantum ſine conſenſu Domini emphyteuſim dimittere, quia hæc non poteſt dici emphyteuſis diuiſio, ſed fortificatio vnionis & conſolidatio, deciſ.489. num.10. tom.2.

Bona dotalia ſi aliqua deficiunt, quando dicatur id procedere facto mariti, & non vxoris, deciſ.14.num.9. tom.2.

Bona dotalia dicuntur data pro fundo dotali, ſi periculum eorum pertineat ad vxorem, deciſ.207.num.5. tom.2.

Bona dotalia, quando per maritum ſunt diſtracta, qualiter ſit facienda reſtitutio, deciſ.159.num. 11. tom.2.

Bona empta ex pecunijs dotalibus, non dicuntur dotalia, ibidem num. 12.

Bona dotalia ſi conſignentur marito æſtimata, eorum dominium tranſit in maritum, ipſeque tenetur ad reſtitutionem pecuniarum, deciſ.207.num.2. tom.2.

Bona dotalia ſi maritus accipiat ad eius omne periculum & riſicum id operatur, vt ſi ea alienentur, vel amittantur id cedere debent eius damno, & non vxoris, deciſ. 14. num. 6. tom. 2.

Bona emphyteutica Eccleſiaſtica in ditione Ferrarien. redacta ſunt ad inſtar bonorum allodialium, deciſ.297.num.5. tom.2.

Bona emphyteutica Rauennæ ſtante Bonifaciana, poſſunt alienari tam inter viuos, quam in vltima voluntate, deciſ.6. num.3. tom. 2.

Bona emphyteutica an diminuant valorem hæreditatis, deciſ.591. num.4. tom. 3.

in Bonis emphyteuticis multoties etiam ſuccedunt fœminæ, ibid. num. 6.

Bona emphyteutica, & feudalia Eccleſiaſtica ad hæredes quoſcumque extraneos non tranſeunt, deciſ.587. num. 14. tom.3.

Bona emphyteutica acquiſita titulo oneroſo, poteſt excludere vocatos in eis (quamuis ſint in inueſtitura comprehenſi,) & de illis diſponere, vti de bonis patrimonialibus, deciſ. 741. num.4.tom.3.

Bona emphyteutica acquiſita titulo oneroſo, non differunt à reliquo patrimonio. Et iſta opinio non habet contradictorem, & ita quotidie in practica ſeruatur, ibid.num.5.& 6.

Bonorum æſtimatio an requiratur, in datione inſolutum, deciſ. 506. num.16. tom.3.

Bonorum feudalium ſpurij ſunt incapaces, deciſ. 524. num. 4. tom.3.

Bonorum fideicommiſſo ſubiectorum alienatio valida eſt, ſtante licentia Papæ, & ad hoc ſufficit vt ſupplicatio ſit ſignata licet non ſit datata, deciſ.426. num.11. tom.2.

Bona fideicommiſſaria validè alienantur ſtante gratia ſuper hoc obtentata à Summo Pontifice, deciſ. 426. num. 10. tom. 2.

in Bonis fideicommiſſarijs, vt vocato detur immiſſio, debet docere bona, in quibus petit immiſſionem fuiſſe in bonis fideicommittentis, deciſ.336. num.3. tom.2.

Bonorum fideicommiſſo ſubiectorum identitas facilius probatur, quando non agitur contra tertium, ſed contra illum qui habet cauſam ab hærede grauato & quare, deciſ. 254. num. 55. tom.2.

Bona fideicommiſsaria, quando quis emit præuia derogatione Apoſtolica ſuper fideicommiſso, tunc ſi contra eum fideicommiſsarius petat immiſſionem, perperam agit, deciſ.336.num.8. tom. 2.

Bona fideicommiſsaria non comprehenduntur in hæreditate teſtatoris, deciſ.189.num.6. tom.2.

Bona fideicommiſsaria poſsunt alienari ex cauſa dotis, etiamſi teſtator aliud præciſè ſtatuerit, deciſ.16.num.3. tom.2.

Bonorum fideicommiſsariorum identitas probatur ex inſtrumentis diuiſionum, deciſ.417. num. 5. tom.2.

Bona ſubiecta fideicommiſso licet non poſſint per creditores hæredis grauati, tamen durante eius vita poſsunt agere ad fructus, deciſ.307. num.8. tom.2.

de Bonis fideicommiſsarijs diſpoſuiſse eo ipſo videtur quod reliquit ea in ſua hæreditate ab inteſtato, ſed contra num.12. deciſ. 155. num.11. tom.2.

Bona fideicommiſso ſubiecta dicuntur nulliter alienata, ſi deficiat beneplacitum Apoſtolicum, deciſ.37.num.20. tom.2.

Bonorum fideicommiſsorum diuiſio facta cum clauſula ad habendum &c. nocet etiam hæredibus ad hoc vt dicatur renunciatum fideicommiſso. Contrarium vide num.4. deciſ.155.num.3. tom. 2.

Bonorum hæreditariorum inuentarium eſt nullum, ſi in eo fuerint omiſsa bona notabilis valoris, deciſ. 176. num. 13. tom. 2.

ad Bonorum hæreditariorum immiſſionem obtinendam, dubium eſt an ſufficiat ſola exhibitio teſtamenti, deciſ. 618. n. 11. tom. 3.

Bona hæreditaria vxor poteſt ſibi retinere in pignus, donec fuerit ſatisfacta de ſua dote, deciſ.159.num.5.tom.2.

Bona hæreditaria poſſibile eſt, quod hæredes alienauerint, & poſtea tractu temporis ea recuperauerint, deciſ. 254. num. 45. tom. 2.

Bonorum hæreditariorum identitas ſatis dicitur probata, dum pars aduerſa illorum poſſeſſionem cœpit tanquam hæres, deciſ.618. num.13. tom.2.

Bonorum hæreditariorum inuentarium plene probat contra conficientem, eiuſque hæredem, deciſione 409. numero 3. tom. 2.

in Bonorum hæreditariorum inuentario requiritur ſubſcriptio hæredis, & trium teſtium bonæ opinionis, & famæ loco creditorum abſentium, deciſ.176.num.12. tom.2.

Bonorum hæreditariorum inuentarium quando fit, ſi de eo tempore quis non erat creditor, non poteſt citari, & ſufficit citatio facta per proclama contra omnes intereſse putantes, deciſ.666. num.16. tom.3.

Bonorum identitas quando, & ex quibus dicatur probata, deciſ. 674. num.13.& 14. tom.3.

Bonorum identitas leuioribus probationibus docetur, quando ſumus in antiquis, deciſ.417.num.8. tom.2.

Bonorum identitas non eſt neceſse vt probetur, quando iam aliter eſt probata, deciſ.718.num.18. tom.3.

Bonorum identitas fideicommiſso ſubiectorum probatur ex diuiſione bonorum facta inter cohæredes, quæ ſola probatio ſufficit aduerſus habentes cauſam, ſi non immediatam ſaltem mediatam ab hæredibus grauatis, deciſ.517.num.8.& 9.tom.3.

Bona minorum non poſsunt alienari, aut vendi, niſi ex cauſa neceſsaria, deciſ.265.num.1. tom.2.

Bona mobilia augent valorem hæreditatis, deciſ. 364. num. 10. tom. 2.

Bona mobilia nequaquam augent valorem hæreditatis, ſi non probetur, ea deueniſse ad manus hæredis, ibid. num.11.

Bona mobilia ſpatio 30. annorum præſumuntur conſumpta, deciſ.201. num.34.tom.2.

Bonorum mobilium appellatione veniunt fructus, deciſ.346. n.9. tom. 2.

Bona paterna, vel materna poſtquam ad filios perueniunt, efficiuntur eorum proprium patrimonium, deciſ. 664. num. 4. tom. 3.

Nec amplius antiqua dictorum bonorum origo repetenda eſt, niſi in caſibus à iure expreſſis, ibid.num.5.

de Bonis paternis, non autem maternis dos eſt extrahenda, deciſ. 44. num.7.& 8. tom.2.

de Bonis quæ pater promiſit in dotem filiæ non poteſt aliquid diſponere in præiudicium ſui viri, deciſ. 19. num. 1. tom. 2.

Bona materna radicata in fratre, & illo defuncto, in patre non dicuntur amplius materna, deciſ. 81. numero 5. tom. 2.

Bona relicta fauore familiæ & agnationis, in ea non cenſentur vocatę fœminæ, deciſ.664. num. 14. tom.3.

Bona donans fauore agnationis ſimpliciter alicui, non aliquod fideicommiſsum, ſeu vocationem agnatorum conſtituens,

tunc

Digitized by Google

tunc non eſt facienda extenſio vltra perſonas nominatas, ibid. num. 15.

Bona ſtabilia non modici valoris, ſi quis poſſideat, non poteſt dici pauper, deciſ. 141. num. 6. tom. 2.

Bonorum ſubhaſtatio, & deliberatio valida eſt, ſi fuerit facta ſeruatis ſeruandis, & quid in hoc requiratur, deciſ. 584. num. 4. tom. 3.

Bona terrena, perſonis religioſis impedimenta, & non adiumenta ſunt, onera, & non ſubſidia, poſſeſſione enim, & vſu opum non ſuffulcitur Eccleſia, ſed euertitur, Rub. in Annot. ad deciſ. 523. num. 129. tom. 3.

Bona terrena calcat, qui cœleſtia deſiderat, ibid. num. 130.

Bona temporalia Eccleſiæ multis in locis adminiſtrantur ſeparatim ab Epiſcopo, deciſ. 686. num. 18. tom. 3.

Bona, quæ erant teſtatoris, præſumuntur poſſeſſa ab eius hærede, & an id ſufficiat ad probandam identitatem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, deciſ. 254. num. 50. tom. 2.

Et quamuis Doctores nonnulli hanc præſumptionem admittant, tamen Rota eam reſpuit, quando eſt ſola, &c. ibidem num. 51.

Bona vendita cum pacto redimendi, ſecuta affrancatione, perinde eſt, ac ſi numquam fuiſſent vendita, deciſ. 155. num. 21. tom. 2.

Bona quando ſunt obligata cum clauſula conſtituti, tertius poſſeſſor poteſt conueniri executiue, deciſione 136. numero 1. tom. 2.

Bona, vel redditus quando non poſſint dici in ſolutum dati, deciſ. 165. num. 6. tom. 2.

Sed tantum facilioris exactionis aſſignati, ibid. num. 7.

Bona acquiſita per vxorem conſtante matrimonio præſumuntur acquiſita ex bonis viri, & ideo debent eſſe illius filijs communia, deciſ. 134. num. 20. tom. 2.

Bona, quod quis non habeat, vel habeat, & ſint valde intricata paria ſunt, deciſ. 666. num. 12. tom. 3.

Bona aliqua, licet ſint infructuoſa, tamen poſſunt eſſe pretio æſtimabilia, deciſ. 457. num. 8. tom. 2.

Bona vnius, quando tranſiuerunt ad alium, tunc non videtur amplius repetenda eorum prima natura, ſed illa, quæ eſt præſens ſpectanda venit, deciſione 561. numero 16. tom. 3.

Bona futura, quando non intrent ſub hypotheca, deciſ. 450. num. 1. tom. 2.

Bonorum delinquentis publicatio non reperitur facta, ſi dubitetur an ſit valida nec ne, adeundi ſunt Iudices fiſci, deciſ. 224. num. 14. tom. 2.

Bona defuncti ab inteſtato, ſpectant ad eius legitimos hæredes, deciſ. 550. num. 2. tom. 3.

Bona tot ſunt aſſignanda à Rectori, ex quibus ducatos 100. liberos ab omnibus oneribus percipere poſſit, deciſ. 20. num. 10. 13. & 14. tom. 2.

in Bonis liberti patronus non poteſt prætendere legitimam, ſi ipſe libertus in bonis minus habeat, quam centum, deciſ. 341. n. 13. tom. 2.

Bona acquiſita ab vxore conſtante matrimonio, præſumuntur acquiſita de bonis mariti, deciſione 83. numero 10. tom. 2.

Et ideo in eis non poteſt præiudicare filijs, ibid.

Bona minorum, quando ſunt vendenda, debent palam poni edicta, deciſ. 406. num. 10. tom. 2.

Bonorum debitoris decocti, diſcuſſione pendente, poteſt fieri conſignatio bonorum eius creditoribus, data cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, & hoc ex Bulla Pij IV. ſuper reformatione Signaturæ Iuſtitiæ, ibid. num. 11.

Bona capta vigore hypothecæ, poſſunt vendi, deciſ. 669. num. 8. tom. 3.

Bona capta vigore Saluiani, non poſſunt alienari, ibidem numero 8.

Bona inculta, an veniant appellatione poſſeſſionum, deciſ. 254. num. 37. tom. 2.

Bona proximioribus videtur relinquere qui moritur ab inteſtato, deciſ. 550. num. 7. tom. 3.

Bona data in dotem, ſi fuerint æſtimata, tranſeunt in dominium viri, deciſ. 590. num. 1. tom. 3.

de Bonis ſuis, ſi defunctus in eius vita fuit ſpoliatus, ſicut ipſe potuiſſet agere ad reintegrationem, ita quoque poſſunt eius hæredes, deciſ. 559. num. 1. tom. 3.

Bona debent tranſire cum ſuo onere, deciſione 328. numero 7. tom. 2.

Bona defuncti ſunt conſignanda eius hæredi, deciſ. 676. num. 2. tom. 3.

Bona conſequi poſſumus etiam remedijs poſſeſſorijs, deciſ. 559. num. 17. tom. 3.

Bona vbi fuerunt in alicuius patrimonio incorporata, ſeparatio amplius, vel diuiſio fieri non poteſt, niſi in caſibus à iure expreſſis, deciſ. 561. num. 17. tom. 3.

Bonorum appellatione veniunt omnia bona tam mobilia, quàm immobilia, deciſ. 39. num. 3. tom. 2.

Bona filij ſi ſint acquiſita ex liberalitatem conſanguineorum ex latere patris in eis ſuccedit pater excluſa matre, deciſ. 561. num. 3. tom. 3.

Bona hypothecata ſi alienentur, tranſeunt cum ſua cauſa, deciſ. 675. num. 7. tom. 3.

Bonis propter delictum, ſi hæres ſit priuatus à teſtatore, an data abſolutione plenaria à Principe, illa recuperet, deciſ. 715. n. 8. tom. 3.

Bona donata, dum quis aſſerit eſſe fideicommiſſo ſubiecta, id ipſe debet facere conſtare, cum non ſufficiat ſola aſſertio, deciſ. 460. num. 17. tom. 2.

Bona licet quis habeat, tamen ſi ſint ſub ſequeſtro, non obſtant petitioni alimentorum, deciſione 166. numero 3. tom. 2.

Bona aliqua quando conſtat eſſe teſtatoris, qui fideicommiſſum in bonis ſuis ordinauit, tunc abſque dubio ea quoque ſunt reſtituenda, deciſ. 518. num. 11. tom. 3.

Bona recuperans per viam quotæ tenetur creditoribus pro rata, deciſ. 635. num. 2. tom. 3.

in Bonorum certorum poſſeſſionem, ſi quis fuerit immiſſus, tunc de eius poſſeſſione non controuertendum, deciſ. 187. num. 2. tom. 2.

Bona conditionalia, quando remaneant libera penes hæredem, deciſ. 493. num. 17. tom. 2.

Bona exiſtentia in Ciuitate comprehenduntur ſub verbis in Territorio, & diſtrictu talis Ciuitatis, deciſione 6. num. 7. tom. 2.

Bona quæſita per virum, vel vxorem conſtante matrimonio, ex communi obſeruantia non efficiuntur communia, deciſ. 221. num. 7. tom. 2.

in Bonorum omnium obligatione non cenſetur quis voluiſſe comprehendere ea, quæ ſubiecta ſunt alieno dominio, deciſ. 120. num. 14. tom. 2.

Bona reſtitutioni ſubiecta cenſetur quis habere, non ab eo, qui ea reſtituit, ſed à grauante, deciſ. 331. num. 6. tom. 2.

Bona communia non præſumitur hæres voluiſſe deſcribere in inuentario bonorum hæreditariorum, deciſ. 591. numero 9. tom. 3.

Bona habere ex gratia, aliud eſt, & aliud ex priuilegio, deciſ. 714. num. 8. tom. 3.

Bona aliena non poſſunt hypotecari, deciſ. 405. num. 3. tom. 2.

Bona cenſuata ad quoſcumque hæredes, ſecundum eorum propriam naturam poſſunt traſferri, deciſ. 510. num. 24. tom. 3.

Bonorum debitoris excuſſio non eſt facienda, quando ſatis apparet eam futuram fruſtratoriam, deciſ. 666. numero 9. tom. 3.

ad Bonorum futurorum hypothecæ effectum ſufficit, quod res aliquando fuerit in dominio donantis, deciſione 450. num. 4. tom. 2.

Bona tanti valere præſumuntur, quanti fuerunt vendita, & in ſolutum data, deciſ. 462. num. 1. tom. 2.

ſub Bonorum omnium legato an veniant etiam bona ſtabilia, deciſ. 89. num. 1. tom. 2.

Bona non poſſunt permanere in familia, niſi ſimpliciter ad omnes eiuſdem familiæ deferantur, Rub. in Annot. deciſ. 632. num. 66. tom. 3.

ſub Bonorum nomine venit etiam nomen debitoris, deciſ. 481. num. 14. tom. 2.

Bona ſi exiſtant ad æſtimum venditoris, ſi venditor ſoluat collectas, & onera, non poteſt de nouo grauari emptor ad illa ſoluenda, deciſ. 628. num. 3. tom. 3.

Bona, quod deuenerint ad aliquem iure hæreditario, probari poteſt ex eius confeſſione, deciſ. 410. num. 16. tom. 2.

Bona ſibi obligata poteſt retinere creditor, & etiam petere creditum, deciſ. 238. num. 10. tom. 2.

Bonorum pupilli venditio, quando ſit, requiritur conſenſus tutoris, deciſ. 406. num. 18. tom. 2.

Bona omnia, dum teſtator voluit, vt in ſua domo, & familia permanerent, id non poteſt fieri abſque perpetuo fideicommiſſo, deciſ. 518. num. 4. tom. 3.

Bona iam donata non poſſunt venire in ſecunda donatione, deciſ. 716. num. 14. tom. 3.

pro Bonorum redemptione facienda ad libitum, quis cogi non poteſt res ſuas proprias vendere, & diſtrahere, deciſ. 639. num. 7. & 9. tom. 3.

Bonorum reſtitutio non eſt amplius facienda, quando illi qui reſtituere tenebatur, ſuperuenit titulus ea retinendi, ac extinctum ius ad cogendum illum ad reſtitutionem, deciſ. 556. n. 25. tom. 3.

Bona ſua, ſi quis alicui donauerit, poſtquam in donatarium fuerunt tranſfuſa, & in eum translata, exuuntur eorum prima natura, & nomine, & efficiuntur propria donatarij, deciſ. 561. num. 14. tom. 3.

Bona poſſeſſa à filio hærede patris, præſumuntur fuiſſe patris, deciſ. 606. num. 5. tom. 3.

Et quamuis hæc præſumptio non ſufficiat ad probandum,

quod aliquid fuerit in bonis paternis, tamen iuncta cum alijs coniecturis eſt efficax, ibid.num.6.

Bona poſtquam mutant poſſeſſorem eius dicuntur, & non primæui poſſeſſoris, deciſ.561.num.51.tom.3.

Bona delinquentis an poſſint publicari, quando adſunt filij, deciſ.224.num.13. tom.2.

Bona fides ſufficit ad acquiſitionem fructuum, deciſ.201. num. 8. tom. 2.

Bona fides, & conſumptio fructuum non ſuffragatur in materia ſuſpecta prauitatis vſurariæ, deciſ.289.num.11.tom.2.

Bonæ fidei poſſeſſor non poteſt condemnari ad reſtitutionem fructuum, deciſ.127.num.9. tom.2.

BONIFACIANA CONSTITVTIO.

Bonifaciana conſtitutio quoad bona emphyteotica Eccleſiaſtica Ferrariæ cum emanauerit ad hoc, vt dicta bona maneant penes ciues, ideo quando ceſſat iſta cauſa conſeruationis dictorum bonorum in eos ſumi debet interpretatio ad fauorem Eccleſiæ, deciſ.118. num.15.& 16. tom.2.

Bonifaciana conſtitutio ſuffragatur ad effectum, vt per lineam finitam non dicatur vmquam deuoluere emphyteuſis, & ad eam admittantur etiam extranei hæredes, ac veniant in fideicommiſſo generali, deciſ.358.num.11.tom.2.

Bonifaciana conſtitutio emanata ad fauorem ciuium Ferrarien. circa bona emphyteutica Eccleſiaſtica quid diſponat, deciſ.117. num.3. & ſeqq. tom.2.

Bonifaciana conſtitutio reducens Ferrariæ bona emphyteutica Eccleſiæ ad bona allodialia expreſsè diſponit, vt ipſo iure feuda, & emphyteuſis aperiatur Domino directo, deciſ.358. n.13. tom. 2.

Si per annum, & menſem vaſalli neglexerunt inueſtituras à Domino effl igitare, ibid. num.14.

Bononiæ adeſt ſtatutum diſponens, vt clerico agenti contra Laicum debeat reddi ius ſecundum formam Iuris Canonici, deciſ. 438. num. 24. tom.2.

Et ſic clericus videtur excludi à beneficio aliorum ſtatutorum, ibidem.

Bononien. Statutum de lucro dotali principaliter emanauit ad fauorem maritorum, deciſ.66. num.7. tom.2.

Boues ſi empti ſint ad terram arandam, & ſeminandam, dato vt illi perdantur, talis impenſa non deducitur ex fructibus, & an iſta opinio ſit vera, Rub.in Annot.ad deciſ.444.num.7. tom.2.

B R E V E.

Breue Apoſtolicum ſuper derogatione fideicommiſſi, vt retineat ſuum robur, debent adimpleri in eo ordinata, deciſ. 336. n.30. tom. 2.

Breue, quod rite fuerit tranſumptum ex quibus doceatur, deciſ. 723. num.3. tom.3.

Breuia ſuper prouiſione beneficij conceduntur, donec expediantur litteræ non autem poſt expeditionem litterarum, deciſ. 404. num. 18. tom.2.

Breuis executioni non eſt locus, ſi illud ſit fundatum in reſeruatione, & ea non intrat, deciſ.90.num.3.tom.2.

Breuis extenſiui efficacia, quando non dependeat ab Indulto, deciſ.743.num.12. tom.3.

Breuium executioni, vt ſit locus, opus eſt vt clauſula, conſtito, &c. in eis poſita plenè, & concludenter iuſtificetur, deciſ.655. n. 1. tom. 3.

B V L L A.

Bulla, quæ emanauit ad ſupplicationem partis, non probat in præiudicium tertij, deciſ.552.num.11. tom.3.

in Bulla, quæ emanauit ad ſupplicationem partis, præſumitur ineſſe Clauſula, ſi ita eſt, deciſ.552. num.12.tom.3.

Bulla ſi ſit deſumpta ex regiſtro Bullarum ei fides adhibetur in Curia, deciſ.147.num.1.tom.2.

Bullæ, quæ habent appenſum Plumbum cum cordulis ſignum eſt eſſe originales, deciſ.105. num.4. tom.2.

in Bulla facultatum Congregationis Baronum, adeſt derogatio regulæ de iure quæſit. non toll. itaque ementes bona ab illa vendita, ſunt exempti ab omnibus vinculis, hypothecis, &c. deciſ.329. num.3. tom.2.

Vnde prætendentes oblationes ſuper eis, agere debet contra pretium, ibid. num.4.

Bullarum ſumpto adhibetur fides, ſi appareat illud eſse legitimè extractum ab eorum originali habentibus plumbum, aliaque quæ denotent eſse originalia, deciſ.147. num.4. tom.2.

Circa declarationem nonnullarum Bullarum vide in calce Indicis circa declarationes variarum rerum.

C

C A D V C I T A S.

CAducitas cenſetur remiſsa ob ſolam canonis petitionem, deciſ.708.num.6.tom.3.

Caducitas incurſa omnis cenſetur remiſsa ſtante receptione canonum, deciſ.509. num.12. tom.3.

Caducitas, quando eſt turbida, non poteſt Dominus directus capere poſseſſionem rei, non citatis exiſtentibus in eius poſseſſione, & interim iſti ſunt manutenendi, deciſ.420. num.20. & 21. tom. 2.

Caducitas non intrat, quando quis tenebatur aliquid ſoluere, puta frumentum in certo loco, niſi ex aduerſo probetur, quod ipſe habebat commoditatem in illo loco, ad effectum illud recipiendi, deciſ.226. num.7. tom.2.

Aliàs remanet ſolum actio ad canones exigendum, ibid.num.8.

Caducitas, & priuatio dominij nullo modo poteſt conuenire ſimplici conductori, ſed potius emphyteutæ, Rub.in Annot.ad deciſ.420. num.71. tom.2.

Caducitas non poteſt intentari ob non ſolutionem, ſi triennium non ſit lapſum, deciſ.43.num.8.tom.2.

Caducitas emphyteuſis per delictum, vel culpam non inducitur, niſi dominus directus velit, & ideo requiritur eius declaratio, Rub.in annot.ad deciſ.420. num.62. tom.2.

Caducitas non inducitur ob culpam, niſi præcedat declaratio domini, ibid. num.63.

Caducitas, vt excuſetur, ſufficit quælibet cauſa etiam fatua & irrationabilis, deciſ. 281. num.5. tom.2.

ad Caducitatis effectus nemo Dominus agere poteſt ante plenas, & concludentes dominij probationes, deciſ. 281. num. 6. tom. 2.

Caducitatem intentans, quia linea eſt finita, onus id probandi incumbit agenti, deciſ.509.num.8. tom.3.

Caducitati ob lineam finitam non eſt locus, quoties aliquis extat ex dicta linea, deciſ.383. num.6. tom.2.

Caducitatis pactum per ceſsationem ſolutionis non repugnat contractui cenſuali, deciſ.510.num.25. tom.3.

ad Caducitatis, vel deuolutionis effectum dominium debet plene & concludenter probari, deciſ.281.num.1. tom.2.

C A L C V L V S.

Calculus de fructibus, cuius dies adhuc non ceſſit, eſt nullus, & nullum quoque mandatum, dum eius vigore fuit relaxatum, deciſ.452.num.3. tom.2.

Calculus initus contra tenorem concordiæ celebratæ inter partes, eſt nullus, deciſ.452. num.5. tom.2.

Calculus peritorum ſi ſit imperfectus non probat, deciſ.317. n.15. & 16. tom. 2.

de Calculi errore, quando non poſſit dari, deciſ.218. num. 6. tom. 2.

C A L V M N I A.

Calumniæ omnis ſuſpicio, quando in totum dicatur ſublata, deciſ.727.num.16. tom.3.

Calumniæ iuramentum ſufficit, quod ſemel ſit præſtitum, niſi ſuperueniat noua cauſa calumniæ, deciſ.583. num. 3. tom.3.

Calumniandi anſa eſt tollenda, & ideo inuenta fuit pœna talionis, deciſ. 727. num. 15. tom.3.

C A M B I A.

Cambia, quando dicantur vera, & realia, deciſ. 23. num. 1. tom. 2.

Cambia, ſi non petantur ratione commiſsæ moræ, ſed ratione conuentionis, & mandati, tunc non obſtat defectus intimationis, ibid. num. 2.

Cambia nundinalia, aliquando fiunt per quatuor, & plures menſes ante nundinas, deciſ.477.num.8. tom.2.

Cambij fideiuſsor cenſetur liberatus per extinctionem eius, & conſtitutionem alterius, deciſ.458.num.5.tom.2.

Cambij litteræ ſunt executioni demandandæ, quando concurrunt debita requiſita, deciſ. 353. num.1. tom 2.

Cambij litteræ, quæ ad vſum tranſmittuntur pro eis ſoluendis ſemper datur congruum tempus, deciſ. 477. num. 9. tom. 2.

Cambiorum fideiuſsor non poteſt conueniri, ſi cambia non ſint ſolidata cum ipſo, deciſ.353. num.10. tom.2.

Limita tamen hoc, ſi fideiuſsor obligatus fuerit vti principalis, principaliter, & inſolidum. ibid. num.11.

in Cambiorum materia conſuetudo, & vſus potiſſimum eſt attendendus, deciſ.45. num.7. tom.2.

de Cambiorum realitate vt conſtet, quid ſit perquirendum, & verificandum, deciſ.45. num.1. tom.2.

Camera Papæ diſsoluta per obitum Papæ, dona ad ipſam non poſsunt ſpectare, deciſ.322. num.4. tom.3.

Cameræ Commiſsarius capiendo poſseſſionem beneficij nomine eiuſdem Cameræ non ſeruata forma Breuis, eſt nulla, deciſ.404. num. 12. tom.2.

Cameralis obligatio non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.196.num.5.tom.2.

Cameralis obligatio continet in ſe clauſulam pro omnibus, quorum intereſt, deciſ.105.num.8. tom.2.

ad Campanæ, vel tubæ ſonum Communitas congregari debet, quando aliquid eſt intimandum, deciſ. 290. num. 1. tom. 2.

C A M P S O R.

Campſor, qui dedit cedulam banchariam pro ſolutione penſionis, ſi non ſoluat, & Titularis paſsus ſit aliquod damnum,

non tenetur, cum ipſe Titularis ſit in pari, vel maiori culpa, deciſ.386.n.32.tom.2.
Campſor, qui dedit cedulam banchariam ſoluendi penſionem, non poteſt ſoluendo conſtituere penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, cum ſit ſimplex fideiuſſor, deciſ.386.num.21. tom.2.

CANALIS AQVÆ.

Canalis aquæ dominium non probatur ex illius expurgatione facta ab eo, qui prætenditur dominus, deciſ. 58. num. 9. tom.2.
Canalis aquæ expurgatio cuique competit ſeruitutem habenti ducendi aquam etiam inuito Domino fundi, ibid.n.10.
in Canalis aquæ emptione, quando non inferatur ad dictæ aquæ dominium,deciſ.75.n.2.tom.2.
Cancellariæ quotidie dat literas Cagiſtris fabricæ Confraternitatis laicorum deputatæ ad aliquod opus pium exercendum, & quando,& qualiter id procedat, deciſ.482.n.35.36. & 40.vſque ad finem,tom.2.
Cancellationes,& additiones in teſtamento factæ,cenſentur factæ de tempore confecti teſtamenti, & cum conſenſu ipſius teſtatoris,deciſ.122.n.30.tom.2.
Cancellatum, ſi reperiatur teſtamentum penes ipſum teſtatorem, cancellatio præſumitur facta de eius ordine, deciſ.22.n.1. tom.2.
Cancellatum ſi reperiatur teſtamentum, quando in eo eſt inſtituta pia cauſa, talis cancellatio non præſumitur facta de voluntate teſtatoris. Limita vt num.5. 6. & 7. deciſ.22. num.4. tom.2.
Canna panni,ſi eſt in pretia plus valet, quam ſi ſit de per ſe, deciſ. 388.n.8.tom.2.

CANONES.

Canones dum adeo ſeuere inhibuerunt, vt Clerici bona Eccleſiæ nequeant dare conſanguineis, eorum intentus fuit, vt tantus in ſuos omnia effundendi impetus refrenaretur. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.115.tom.2.
Canones ſacri ſummoperè abhorrent matrimonia clandeſtina. Rub.in Annot.ad deciſ.431.n.42.tom.2.
Canonem non ſoluens ex cauſa abſentiæ, non incidit in caducitatem, ſed excuſandus venit, deciſ. 509. numer.3. tom.3.
Canonem recipiens, vt ſibi præiudicet in qualitate inueſtituræ, debet ei conſtare id, quod contra ſe permittit, deciſ.504. n.2. tom.2.
Canonis ſolutio facta iuxta formam conceſſionis, maximè, quando fuit facta per longum tempus deſeruit pro adminiculo ad probandum dominium, deciſ.597. num.6. 7. & 11. tom.3.
Canonis ſolutio eſt actus conſequtiuus, & ideò ſi non tenet locatio, non etiam patrocinatur ſolutio, deciſ.611.num.10. tom.3.
Canonis ſolutio ſi excedat tempus 30.annorum, probat dominium in vim præſcriptionis, deciſ.611.n.21.tom.3.
Canonum præſtatio præſcribitur ſpatio 30. annorum, deciſ.372. n.14. tom.2.
Canonum ſolutio non concludit dominium ad obtinendam deuolutionem,deciſ.21.n.8.tom.2.
Canonum ſolutiones coadiuuant probationem dominij,deciſ.476. n.9. tom.2.
Canonum ſolutiones non augent probationem dominij, ſi non excedant tempus 30.annorum, deciſ.611.n.10.tom.3.
pro Canonibus competit actio non modo perſonalis, ſed etiam realis, deciſ.372.n.17.tom.2.

CANONICATVS.

Canonicatus qualitas momento temporis an acquiratur,deciſ.717. num.1.tom.3.
Canonicatum, & Archidiaconatum, ſi quis obtineat in eadem Eccleſia, debetur ei duplex diſtributio, deciſ. 124. num. 1. tom.2.
Canonicatum, & dignitatem obtinens, vel duo beneficia aliàs inæqualia ex diſpenſatione, vel conſuetudine, reſidere debet in digniori, deciſ.703.n.1.tom.3.
Canonicatuum electio Eccleſiæ Cathedralis Ferrarien. ſpectat ad Capitulum, deciſ.531.n.2.tom.3.
Canonicatuum electio ſpectans ad Capitulum, eſt diuerſus actus à confirmatione, quæ ſpectat ad Epiſcopum,deciſ.588.num.24. tom.3.
Canonicatus Pœnitentiarius debet prouideri per concurſum, præuio examine in Regnis Hiſpan. deciſ.343.n.1.tom.3.
Canonicatus poſſeſſio ex quibus arguatur, deciſ. 499. num. 4. tom.2.
Canonicatus, & præbendæ ratione, vt quis teneatur reſidere, non videtur iure cautum. Rub. in Annot. ad deciſ.576.num.14. tom.3.
Canonicatuum prouiſio, quando dicatur electiua, deciſ.654. n.1. tom.3.
Canonicatus, quando dicantur electiui, deciſ. 588. num. 1. tom.3.
Canonicatus reſpectu requiritur maior ſcientia, quam in prima tonſura, cum in eo exigatur conſilium, & induſtria, deciſ.539. n.9. tom.3.

CANONICVS.

Canonicus abſens à Capitulo abſque eius licentia an poſſit optare, deciſ.571. n.9.tom.3.
Canonicus abſens cauſa ſtudiorum non lucratur diſtributiones quotidianas, etiamſi ſuper abſentia habeat licentiam à Papa. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.148.tom.3.
Canonici non poſſunt percipere diſtributiones quotidianas tempore trium menſium, quo licitum eſt eis abeſſe, ibidem num.149.
Canonicus, quando abeſt ex cauſa ſuæ Eccleſiæ, & cum licentia Superioris lucratur omnes fructus, perinde ac ſi eſſet præſens, deciſ.1. n.3.tom.2.
Canonico abſenti, quando non poſſint denegari diſtributiones quotidianæ,ibid.n.4.
Canonico abſenti ex iuſta cauſa debetur groſſa, deciſ.1. num.13. tom.2.
Canonicus habens licentiam à Capitulo abeſſendi, ea abſentia illi non præiudicat, deciſ.434.n.3.tom.2.
Canonicus non poteſt dici abeſſe à Capitulo ſine licentia,ſi tempus ei indultum, vt abeſſe poſſit, adhuc duret, deciſ.571. n.12. tom.3.
inter Canonicos mortuos,& abſentes eſt magna differentia, deciſ. 1.n.9.tom.2.
Canonici mortui non poſſunt dici de Capitulo,ibid.n.10.
Canonicis groſſa non debetur,ſi ſint abſentes, ibid.n.11.
Canonicus,vt non dicatur amiſiſſe ius ſuum circa optionem, quid ſufficiat,deciſ.571.n.13.tom.3.
Canonicus indultum Apoſtolicum habens percipiendi fructus Canonicatus in abſentia, cum ea integritate, cum qua illos perciperet, ſi Eccleſiæ deſeruiret, nec ſub eo complectuntur diſtributiones quotidianæ. Rub. in annot. ad deciſ.506. n.138. tom.3.
Canonicus celebrans Miſſam extra chorum tempore, quo Horæ canonicæ decantantur, non dicitur intereſſe eis, & ſic illarum diſtributiones accipere non poteſt. Rub.in annot. ad deciſ.576. n.133. tom.3.
Et refertur ſuper hoc declaratio Congregationis Concilij, ibid num.134.
Canonico, ſi impertita fuerit licentia abeſſe à Capitulo per aliquod tempus, tunc illud incœpit currere non à die licentiæ, ſed à tempore, quo abeſſe incœpit, deciſ.571. num.11. tom.3.
Canonico abſenti ſine iuſta cauſa Capitulum non poteſt condonare, vt diſtributiones quotidianas lucretur, deciſ.1.num.22. tom.2.
Canonicis etiam pro negotijs proprijs licitum eſt, ſe abſedtare ab Eccleſia, deciſ.1.n.18.tom.2.
Canonicis ob Negocia propria tunc licitum eſt, ſe ab Eccleſia abſentare,quando agitur de magno periculo corporis,vel amiſſionis rerum, ibid.n.12.
Canonicus tunc ab Eccleſia ob negotia ſua poteſt ſe abſentare, quando illa negotia non poſſunt per procuratorem geri, ibid.
Canonici,qui principaliter propter lucrum diſtributionum intrant chorum, peccant grauiter, & ſimoniam mentalem committunt. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.110. tom.3.
Et tamen ſuper hoc in foro exteriori non ſolet fieri ſcrupulus quodque valdè deplorandum eſt, ibid.n.111.
Canonicis non debentur diſtributiones, licèt Canonici eſſent de tempore relicti, & collectionis fructuum, niſi quatenus ſint de Collegio, deciſ.322.n.9.tom.2.
Canonici, quibus accreuerunt diſtributiones quotidianæ abſentium poſſunt conſentire ne illi, qui eas iam perdiderunt teneantur reſtituere. Rub. in annotat. ad deciſ.576. num.160. tom.3.
Idque eſt longè diuerſum à pactione, qua quis diſtributiones in abſentia lucretur, ibid.n.161.
Canonici, ſi per pactum poſſent remittere non intereſſentibus diſtributiones quotidianas, ſequeretur colluſio inter eos,& qualis. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.168. tom.3.
Canonicis,ſi aperiretur illa ianua, vt poſſent ſibi ipſis remittere diſtributiones quotidianas, ſocordia pſallere debentium ſenſim augeretur, Eccleſia, & Chorus ſuis miniſtris deſtitutus apparet, ibid.n.169.
Canonici per diſtributiones quotidianas de negligentibus fiunt diligentes, de ſomnolentis vigiles, & de tardis aſſueti ad frequentandas Horas canonicas. Rub. in annotat. ad deciſ.576. n.73. tom.3.
Canonici inuitantur ad diligentiorem reſidentiam in choro per diſtributiones quotidianas. Rub. in annot. deciſ.576. num. 107.tom.3.
Canonici principaliter intrant chorum propter Deum, ſecundariò verò propter ea, quæ adijciuntur, ibidem num. 108.

Cano-

Canonicus infirmus lucratur diſtributiones quotidianas, dum tamen ægritudo præſtet iuſtam cauſam abſentiæ. Rub. in annot. ad deciſ.576.n.125.tom.3.

Canonico infirmo non debentur diſtributiones quotidianæ, dum tempore rectæ valetudinis diuinis intereſſe ſolitus non erat, ibid.n.126.

Canonico non debentur diſtributiones quotidianæ ceſſante legitima cauſa intereſſendi Diuinis, ac in vinea Domini aſpernatur laborare,ibid.n.127.

Canonici nonnulli, quantum ad honores, poteſtatem, & dominia vſque ad vnguem, & vltra obſeruant iura ſibi conceſſa, ibid. num.128.

Sed in quantum ad ſeruitium, ordines, & labores in Eccleſia ſumendo ſunt tanquam teſtudines,& cancri,ibid.

Canonici, qui actualiter in Choro non interſunt diuinis, non habent intentionem fundatam pro conſecutione diſtributionum quotidianarum, ibid.n.130.

Canonicus, ſi moriatur, antequam fiat diuiſio diſtributionum de Maſſa groſſa, portio ipſum tangen. accreſcit Capitulo, ſeu ſucceſſori,ſi tunc ſit electus, non autem ad hæredem mortui Canonici. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.29.tom.3.

Canonico, qui perſonale non exhibet miniſterium, non debentur diſtributiones quotidianæ. Rub. in annot.ad deciſ.576.num. 137.tom.3.

Canonici, vt conſtituant Collegium, non ſufficit ſola denominatio, ſed nonnulla alia quoque debent concurrere, deciſ.633. n.16.tom.3.

Canonici in Eccleſia adſunt tanquam membra, & non vti ſingulares, ſed vti Collegium, deciſ. 292. n.8. tom.2.

de Canonicis alicuius Eccleſiæ, quando ſit mentio, ex hoc poteſt deſumi aliquod ſignum collegialitatis dictæ Eccleſiæ,deciſ.633. n.11,tom.3.

de Canonicis ſolent murmurare plebei, aſſerendo eorum miniſterium non eſſe purum propter Chriſtum, ſed propter nummos. Rub.in annot.ad deciſ.576. n.102.tom.3.

Canonici ſolent eſſe diligentes, quando pinguis eſt diſtributio, negligentes verò, quando eſt nulla, vel tenuis, ibidem num.103.

Canonici nonnumquam fingunt itinera petere pro negotis Eccleſiæ, aſſerentes cauſam eſſe arduam, & occultam, & non reuelandam, ſub qua vmbra percipiunt diſtributiones quotidianas, ſed malè, & contra mentem ſacrorum Canonum. Rub. in annot. ad deciſ.576. n.179.tom.3.

Canonicus, qui optare debet, ſi abſens ſit ex licentia Capituli, tunc admittitur ad optionem per procuratorem, deciſ.434. n.4. tom.2.

Canonicus antiquior, ſi ex aliqua incapacitate optare non poteſt, tale ius ſpectat ad ſequentem Canonicum, & quid ſibi præiudicauerit, deciſ.571.n.14.tom.3.

CANONIZATIO.

Canonizatio fideicommiſſi facta ab anteceſſore, non poteſt impugnari per ſucceſſorem habentem cauſam ab eo, deciſ.649. n.17. tom.3.

de Canonizatione gratiæ, quando non agitur, ſufficit ſola ſupplicatio etiam litteris non exhibitis, deciſ.292. num.13. tom.2.

CAPELLA.

Capella vna, ſi ſit in medio Eccleſiæ, & nihilominus non ſubijciatur in ſpiritualibus Prælato, qui eſt ſuperior illius Eccleſiæ, eſt opinio ſatis noua, & inſolita, deciſ.697. num.2. tom.3.

Capellæ regulariter ſequuntur naturam Eccleſiæ, intra cuius ambitum ſitæ ſunt, ibid.n.3.

Capellæ, quare in particulari non conſacrentur, ibidem numer.4.

Capellam dotans clericus, ex quo argui poſſit, quod eam dotauerit ex bonis patrimonialibus, deciſ. 665. numer. 6. tom.3.

Capella in aliqua Eccleſiæ, quod ſit exempta à Titulari illius Eccleſiæ non eſt inconueniens, deciſ.686.n.19.tom.3.

Capella principalis facit vnum corpus cum ſuis Capellis inferioribus, deciſ.686.n.11,tom.3.

Capitalis pars poſita ab vno ex ſocijs ſi perimatur, non tenetur ſocius ille iterato ponere,quia finita eſt ſocietas,& quando id procedat,deciſ.454.n.19.& 20.tom.2.

CAPITVLVM.

Capitulum quando eſt regolare, tunc vigore obedientiæ, & profeſſionis ſunt amouibiles omnes officiales, licèt alias de ſui natura eſſent perpetui,deciſ.255.n.12.tom.2.

Capitulum, & Epiſcopus non poſſunt ſubuertere decreta circa ſtatum Eccleſiæ, qui fuit iam firmatus tranſactione, & etiam auctoritate Apoſt. ac obſeruantia comprobatur, deciſ.515.n.1. tom.3.

Capitulum, & Epiſcopus ſtatuere poſſunt circa numerum Canonicorum, deciſ.499.n.9.tom.2.

Capitulum, & Epiſcopus ſunt veluti vnum corpus, cum Epiſcopus ſit Caput, & Canonici ſint membra, deciſ.588. n.23. tom.3.

inter Capitulum, & Epiſcopum adeſt magna communio, & talis, vt inſimul faciunt vnum corpus, deciſ. 330. num.42. tom.3.

Capitulum,& Epiſcopus faciunt vnum corpus, & quanta ſit communio inter eos,deciſ.531.n.14.tom.3.

Capitulum,ſi Canonici aliqui faciant in aliqua Eccleſia,Beneficiati non poſſunt facere aliud, nè dicatur in eadem Eccleſia eſſe duo capita,deciſ.214.n.12.& 13.tom.2.

Capitulum vt citetur, ſufficit, quod citatio ſit executa contra Prepoſitum, & Canonicos, etiam per affixionem ad valuas, deciſ. 292.n.9.tom.2.

Capitulum ſede vacante, vel eius Vicarius poteſt congregare Synodum, & in eò deputare examinatores Synodales, deciſ.437. n.13.tom.2.

Capituli conſenſus Sede vacante, quo ad receptionem clericatus ſubditi à non ſuo Epiſcopo,ex quo eliciatur, deciſ.670.num.32. tom.3.

Capitulum non poteſt condonare Canonico abſenti ſine iuſta cauſa, vt diſtributiones quotidianas lucretur, deciſ.1. num.22. tom.2.

Capitulum,quando dicatur habuiſſe pro valida licentia ab eo data Canonico abeſſendi,deciſ.434.n.8.tom.2.

Capitulum,ex quo arguatur,vt intellexerit licentiam ab eo datam Canonico abeſſendi, currere incæpiſſe à die abſentiæ, non autem à die conceſſionis,ibid.n.9.

Capitulum de conſuetudine poteſt habere iuriſdictionem, deciſ. 397.n.15.tom.2.

Capitulum poteſt agere, dum tractatur de præiudicio Eccleſiæ, & Epiſcopatus,deciſ.115.n.10.tom.2.

Capitulo non minus, quàm Monaſterio competit ex perſona Monachi remedium adipiſcendæ, ibid.n.11.& 12.

Capitulum, quando iudicialiter procedit contra tertium, promulgando ſententiam, tunc ille tertius omni iure poteſt appellare ad ſuperiorem, deciſ.313.n.7.tom.2.

Capitulum ſine dubio poteſt ſtatuere circa obedientias, & temporalitates ſuas certis modis, & formis inter Canonicos diſtribuendas,deciſ.571.n.5.tom.3.

Capitulum de iure habet conſortium cum Epiſcopo in conſumatione actus demandati, deciſ.530.n.43.tom.3.

Capitulum, ſi elegerit Notarium ob eius benemerita erga illud, non poteſt per ſucceſsores Capituli ea electio renunciari, deciſ. 255.n.4.tom.2.

Capitulum, vel Abbas quod habeant territorium ſeparatum ab Epiſcopo cum id non præſumatur,venit probandum, deciſ.600. n.24. tom.3.

Capitulum ratione conſortij cum Ordinario, poteſt vti facultate ſibi communicatâ, deciſ.530.n.25.tom.3.

Capituli ſola determinatio non ſufficit ad probationem Collegij, deciſ.633.tom.3.

de Capitulo non poſsunt dici Canonici mortui, deciſ.1.num.10. tom.2.

Capituli tota auctoritas, etiam in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum, tranſit in eius Vicarium, deciſ.670.num.34. tom.3.

de Capitulo omnes illi, qui ſunt, debent participare de omnibus emolumentis Menſæ Capitularis, deciſ. 124. num.9. tom.2.

Capitulum Cæſarauguſtanum habet ſtatutum, vt Officiales Capituli ſint ad nutum amouibiles, & an habeat quoque locum in notario, deciſ.255.n.8.10.& 11.tom.2.

per Capitula ſeparata non dicitur aliquid in concordia poſitum, ſi omnia reſpiciant vnitatem inſtrumenti, & ſimul ſint correſpectiua, deciſ.382.n.5.tom.2.

CAPTATORIA VOLVNTAS.

Captatoriæ voluntates dicuntur illæ, quæ fiunt repræſentandi futuri nondum accepti beneficij, deciſ. 272. numer. 6. tom.2.

Captatoriæ voluntates non illæ dicuntur, quæ repræſentant iam receptum beneficium,ibid.n.7.

Captatoria non dicitur illa inſtitutio, quæ in præteritum, & non in futurum eſt collata, deciſ.272.n.11.tom.2.

CAPVT.

Caput humanum, licèt ſit dignius reliquo corpore, non propterea iudicatur tamquam rès diuerſa à corpore, deciſ.686. n.4. tom.3.

in Capita cum patruis nepotes, quando dicantur vocati, deciſ.198. n.31. tom.2.

Capita duo, ſi dentur in eodem corpore, eſt monſtruoſum, deciſ. 686. n.13. tom.3.

CARCER.

Carcer eſt mala manſio adeò,vt morti æquiparetur. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.59.tom.3.

Carcer eſt locus immenſorum cruciatuum. Rub.in annot.ad deciſ. 617.n.57.tom.3.

Carcer appellatur ſqualor in iure, ibid.n.56.

Carcer eſt locus perpetua morte cæcatus, & perrennium lacrymarum, in quo plura ſubſtinentur tormenta. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.55.tom.3.

Carceris metus ex iniuſta carceratione non dicitur purgatus ex eo, quia is, qui metu carceris ſe obligat, in actu ipſo obligationis extra carceres fuit conſtitutus, deciſ.702. num.13. tom.3.

Si poſtea fuerit ad carceres reductus, donec accederet alicuius ratificatio, ibid.n.14.

Carceris metu, ſi facta ſit obligatio eſt nulla, quæ nullitas influit etiam in nullitate obligationis eorum, qui ſe obligant pro excarcerando carceratum, ibid.n.15.

in Carcere tempus quo quis eſt, computantur in tempore, quo debet in exilio eſſe. Rub. in annotat. ad deciſ.617. num.58. tom.3.

à Carceribus ſe eximendi gratia, ſi quis aliquid faciat, ei non obeſt, deciſ.62. n.9.tom.2.

in Carceribus dum eſt facta obligatio, & ad fauorem, eius qui carcerationem inualidè procurauit eſt nulla, deciſ.702.num.12. tom.3.

C A R C E R A T I O.

Carceratio ſatis dicitur apparere iniuſta, ſi auctoritate propria ipſius creditoris, debitor fuerit captus, deciſ.702. num.10. tom.3.

Carceratio dicitur iniuſta, dum abſque alia probatione debiti, quis fuerit captus, ibid.n.11.

Carcerationis debitoris, quando prima cauſa ſubſtinetur, ſat eſt, quod poſtea ex nouiter deductis oſtendatur non eſſe locum excarcerationi, ſi conſtet de debito liquido, deciſ.742. num.25. tom.3.

C A R C E R A T V S.

Carceratus iniuſtè quis dicitur, ſi abſque mandato, vel decreto Iudicis, & nulla præcedente probatione in carcerem fuerit detruſus, deciſ.251.n.1.tom.2.

Carceratus iniuſtè, quando quis fuit, & ſe in carcere obligauit ad fauorem eius, qui carcerationem curauit, nulla eſt obligatio, ibid.n.2.

Carceratus dicitur ſemper eſſe in cruciatu, cum & carcer ſit ſpecies torturæ. Rub. in annotat. ad deciſ.617. numer.58. tom.3.

Carceratus, ſi aliquid fateatur, talis confeſſio dicitur violenta ſine alia tortura, ibid.

Carceratus eſt adeò meritorium ſubuenire, vt hoc opus Apoſtolus æquiparet martirio, & amiſſioni bonorum. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.63.tom.3.

Carceratus, ſic præſto eſſe debemus, perindè ac ſi cum illis carcerati eſſemus, ibid.n.64.

ad Carceratorum fauorem nulli dies ſunt feriati, vt incunctanter, & ſemper poſſit eis ſubueniri, ibid.n.64.

Carceratis ita inſeruiendum eſt, vt eorum catenæ lacrymis madidæ felicior rubigo ſuſcipiat, & alia, ibidem num.65. 66. & 67.

Carceratis non eſt vnum exilium, ſed multifaria morte præmuntur, dum carceris ſqualore torquentur. Rub. in Annot. ad deciſ. 617. n.56.tom.3.

Carceratorum negotia deſideria appellantur, quæ ſi iuſta ſint, vltrò debent exaudiri. Rub. in annot. ad deciſ.617.num.60. tom.3.

Carceratorum miſerrima, & deploranda conditio, cum carcer ſit cella gemituum, triſtitiæ domus, & apud ſuperos Plutonis hoſpitium, ibid.n.54.

C A R D I N A L I S.

Cardinalis conſenſus, quando requiratur in prouiſione beneficij vacantis per obitum eius familiaris, & quid de Cardinali collatore, deciſ.654.n.66.& 67.tom.3.

Cardinali non creditur in præiudicium tertij, deciſ.171. num.3. tom.2.

Cardinalis familiaris ſi quis ſit, non deſinit eſſe talis, ſi obtineat beneficium reſidentiale alibi, deciſ. 573. num. 16. tom.3.

Cardinalis Patronus, vel Cardinalis collator, qui præferatur in collatione beneficij vacantis per obitum familiaris Cardinalis, &c. deciſ.654.n.46.tom.3.

Cardinalis priuilegiatus non debet vti priuilegio contra alium Cardinalem priuilegiatum, deciſ.654.n.34.tom.3.

Cardin. Arigonius laudatur, deciſ.570.n.13.tom.3.

Cardinales non collatores, dum conferunt, beneficia, quo iure dicantur conferre, deciſ.530.n.17.tom.3.

Cardinales Ordinarij collatores conferendo beneficia, dicuntur iure proprio conferre, & non Papæ, ibid.

Cardinalibus Ordinarijs collatoribus per indulta eis nihil datur, ſed tantummodo remouentur obſtacula reſeruationum, ibid. num.18.

Cardinales comprehenduntur ſub regula Cancell. niſi ratio regulæ illos non comprehendat, vel alias ſint exceptuati, deciſ.654. n.10.tom.3.

Et ab antiquo tempore tenet Rota, ibid.n.11.

Cardinales Epiſcopi, niſi adeſſet regula reſeruatoria, tenerentur conferre electionem Capituli in beneficijs, quorum prouiſio ſpectat ad vtrumque, deciſ.588. n.35. tom.3.

Cardinalibus Epiſcopis nihil de nouo tribuit exceptio regulæ reſeruatoriæ menſium, ſed ſolum ſubſtulit reſeruationem, ibid. num.36.

Cardinalium exceptio à diſpoſitis in regula 8. Cancell. non comprehendit caſum, quando ad ipſos tantùm ſpectaret confirmatio electi ad beneficium, deciſ.530.n.14.tom.3.

Cardinalium exceptio in reg. reſeruatoria octo menſium, non auget facultatem conferendi beneficia de iure communi eis conceſſam, deciſ.531.n.11.tom.3.

Cardinales cum ſint excepti à regula reſeruatoria 8. menſium perinde eſt quoad eos, quin numquam dicta regula emanaſſet, deciſ.531.n.5.tom.3.

Cardinales vt diſponit regula 70. Cancell. non comprehenduntur ſub regulis faciendis, ergo eadem regula admittit, quod comprehenduntur ſub regulis editis, deciſ.654. num.12. tom.3.

Cardinales quod ligentur regul. Cancell. id non ſolùm demonſtrant regulæ antiquæ, ibid.n.13.

Sed etiam verba indultorum non ſolùm modernorum, ſed etiam antiquorum, ibid.n.14.

Cardinales Ordinarij collatores excipiuntur in verbis reg. octauæ Cancellariæ, deciſ.530.n.11.tom.3.

Cardinales conferentes beneficia iure ordinario, ſi in tempore non conferunt, an deuolutio fiat primo ad Archiepiſcopum, & deinde ad Papam, deciſ.530.n.21.tom.3.

Cardinalium indulta conferendi beneficia, ſi plus contineant, quam remotionem obſtaculi, tunc conferunt iure Papæ, non autem Ordinario, deciſ.530.n.26.tom.3.

Carius, qui vendit ob creditam pecuniam vſuram committit, quia lucrum acciperet ex tempore, vot. poſt deciſ.160. n.3.& 28. tom.2.

Cartulatio Prothocolli non facit ſcripturam authenticam, ſed benè clauſula actum, deciſ.544.n.30.tom.3.

C A S S A T V R A.

Caſſatura, & lineatura in inſtrumento abſque vlla Notarij rogati approbatione fidem non meretur, deciſ. 698. num. 9. tom.3.

Caſſatura in inſtrumento, quando eſt facta de ipſius Notarij rogati manu, non eget reprobatione, ibid.n.10.

Caſſatura in inſtrumento facta de manu Notarij rogati, cenſetur facta de mandato partium, ibid.n.11.

Amplia multò magis id procedere, dum ex ſubſequentibus conſtat de ipſius veritate, ibid.n.12.& 13.

Et ſine dubio ea concluſio procedit, quando apparet de obſeruantia, ibid.n.14.

C A S T R V M.

Caſtrum reputatur eiuſdem territorij illius Ciuitatis ſub qua ſubeſt, deciſ.716.n.2.tom.3.

in Caſtro Buroni adeſt ſtatutum, quod fauore dotis appellatione ſcuti ſimpliciter prolati veniat ſcutum auri in auro, deciſ. 412.n.2.tom.2.

Caſtrorum tenutæ regulariter habent diuerſa bona inculta, ac zerbica, deciſ.454.n.40.tom.2.

C A S V S.

Caſus, quando non reperitur priuilegiatus, ſtandum eſt regulis generalibus, deciſ.314.n.15.tom.2.

Caſus, quando non euenit, ad nihilum obſtare debet, deciſ.556. n.17.tom.3.

Caſus, quando eſt ſpeciali nota dignus, non venit ſub generali diſpoſitione, deciſ.682.n.26.tom.3.

de Caſu à lege, vel à ſtatuto approbato non eſt dubitandum, deciſ. 725.n.3.tom.3.

Caſus refertur, qui primo intuitu videtur magnæ neceſſitatis vt dicatur matrimonium validum, licèt fuerit celebratum, coram Sacerdote, qui nec propriam, nec delegatum habebat poteſtatem ſuper tali actu. Rub. in annot. ad deciſ.431.n.36.37.& 38. tom.2.

Caſus, quando eſt ſpecialiſſimus, non debet trahi in conſequentiam, deciſ.107.n.39.tom.2.

de Caſum non cogitatum renunciatio non debet extendi, deciſ. 177.n.5.tom.2.

de Caſu fortuito venditor non tenetur, deciſ. 8. numer. 9. tom.2.

Caſus fortuitus præuideri non poteſt, deciſ. 18. numer. 8. tom.2.

Caſus inſolitus dicitur ille, quando Iudex imprudenter procedit, deciſ.8. n.13.tom.2.

de Caſu inſolito partes non præſumuntur cogitaſſe, deciſ.18.n.14. tom.2.

Caſus, ſi ſit mixtus damno, & lucro præualere debet pars magis priuilegiata, quæ eſt illa de damno, deciſ.64. n.10. tom.2.

Caſus mixtus fauore piæ cauſæ ſub ſimplici continetur, deciſ.243. n.6. tom.2.

ad Ca-

ad Caſum mixtum non eſt trahendum ſtatutum, ſi ſimpliciter loquatur, deciſ.17.n.16.tom.2.
Caſus omiſſus à ſtatuto remanet ſub diſpoſitione iuris communis, deciſ.15.n.11.tom.2.
Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, deciſ.515. n.3. tom.3.
Caſus à ſtatuto non deciſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, deciſ.66.n.17.tom.2.
Caſus ſubſtitutionis dum non venit, tunc omnia eius contemplatione geſta euaneſcunt, deciſ.632. n.11. tom.3.

C A T A S T R V M.

Cataſtrum non probat contra tertium, facit tamen adminiculum, ſeu præſumptionem, deciſ.606.n.4.tom.3.
Cataſtri liber iunctis adminiculis probat, vel corroborat poſſeſſionem, deciſ.559.n.9.tom.3.
Cathedralis Eccleſia ſola aliquando vocatur Eccleſia, deciſ.686. n.5.tom.3.

C A V S A.

Cauſa actus magis attenditur, quam formalitas actus, deciſ.109. n.9. tom.2.
Cauſa appellationis, quando reperitur commiſſa à ſententia ſatis dicitur appellatum, deciſ.547.n.1.tom.3.
Cauſa conſeruationis familiæ, non poteſt dici cauſa finalis eorum, qui renunciant bonis propter ingreſſum religionis, deciſ.561. n.65. tom.3.
Cauſa agnationis conſeruandæ ſat eſt, vt ſortiatur effectum iuxta mentem diſponentis, deciſ.561.n.70.tom.3.
Cauſa derogationis fideicommiſſi, ſi ſit commiſſa ſub conditione, quatenus non adſint bona libera in neceſſarium antecedens, Iudex poteſt vocare ad iudicium omnes debitores petentis derogationem, & quare, deciſ.519.n.15.tom.3.
Cauſa à principio in quolibet contractu veriſimiliter non cogitata, ſemper dicitur excepta. Rub. in annot. ad deciſ.523. n.24. tom.3.
Cauſa non eſt opus, quod exprimatur in ſententia, ſi tamen exprimatur, & reperiatur falſa, vitiat ſententiam, deciſ.5.num.14. tom.2.
Cauſa, ſi non reperiatur commiſſa intra decem dies, quando fuerunt habiti reuerentiales, dicitur deſerta, & ſententia tranſit in iudicatum, deciſ.517.n.2.tom.3.
Cauſa obligationis mulieris expreſſa in inſtrumento, ex quo dicatur inueriſimilis, deciſ.370.n.17.tom.2.
Cauſa debet plenè, & non ſub inuolucro verborum exprimi, quando ſumus in prohibitis, deciſ.1.n.21.tom.2.
Cauſa in Superiore aliquid concedente præſumitur, maximeque ſi ſit expreſſa in genere, deciſ.1.n.19.tom.2.
Cauſa aliqua dicitur diuerſa ſtante diuerſitate perſonarum rei, & actionis, deciſ.150.n.10.tom.2.
Cauſa quando in Rota fuit introducta, non eſt adeundus alius Iudex, deciſ.469.n.2.tom.2.
Cauſa, quando eſt legitimè deuoluta ad Rotam non eſt opus nouo proceſſu, deciſ.688.n.5.tom.3.
Cauſa ceſſante, ceſſat effectus, deciſ.25.n.18.tom.2.
Cauſa durante durat effectus, deciſ.452. n.8.tom.2.
Cauſa noua dicitur iuſta, vt recedatur à contractu, ſi de nouo ſuperueniat, & ab initio ipſo fuit incognita. Rub. in annotat. ad deciſ.523.n.38.tom.3.
Cauſa, quando ſemel fuit effecta appellabilis, ſemper durat talis, deciſ.323. n.15. tom.2.
Cauſa ſi ſit expreſſa in ſententia non poteſt ex diuerſa ſuſtineri, ſi illa ſit falſa, deciſ.134.n.21.tom.2.
Cauſa alienandi bona Eccleſiæ debet eſſe ſufficiens, vt ſuſtineatur alienatio, deciſ.261.n.22.tom.2.
Cauſa, quando reperitur falſa, ceſſat voluntas, deciſ.25. n.16. tom.2.
ad Cauſam quando quis fuit admiſſus vti talis abſque vlla partis contradictione, non poteſt opponi legitimitas perſonæ, deciſ. 516. n.8. tom.3.
Cauſa ſi non ſit expedita intra tempus præfixum à Conſtitutione Ægidiana, tunc ſententia laborat vitio nullitatis, deciſ.67.n.9. tom.2.
Cauſam, qui vult proſequi, tenetur acta tranſportare, deciſ.495. n.20. tom.2.
Cauſa non dicitur diuerſa, quando vna eſt connexa, & dependens ab alia, deciſ.334. n.18.tom.2.
Cauſa immediata rerum eſt attendenda, non autem mediata, quia alias ſemper opus eſſet quærere agrum Damaſcenum, vbi formatus fuit primus homo, deciſ.664.n.7.tom.3.
Cauſa expreſſa in decreto Iudicis interpoſito in contractibus mulierum ſufficit, vt ſit vera, deciſ.33.n.10.tom.2.
Cauſa ex quibus clarè apparet, quod etiam fuerit commiſſa ſuper nullitate ſpolij, deciſ.127.n.2.tom.2.
Cauſa non eſt opus, quod exprimatur in gratia Principis motu proprio facta, ſi tamen exprimatur, & reperiatur falſa vitiat gratiam, deciſ.5.n.13.tom.2.
Cauſa neceſſaria in diſmembratione rerum Eccleſiæ eſt exprimenda, deciſ.68.n.15.tom.2.
Cauſa illa dicitur finalis propriè, quæ mouet principaliter diſponentem, impulſiua verò, quæ præbet occaſionem, deciſ.561. n.68.& 69. tom.3.
Cauſam iactationis committens ſimpliciter loquendo dicitur reus & ſi vult vti, clauſula quam, & quas, efficitur actor, deciſ.643. n.10. tom.3.
Cauſa, quando fuit commiſſa ſententia non tranſit in iudicatum, etiamſi non fuerint petiti Apoſtoli, deciſ.733.num.4. tom.3.
Id tamen verum intellige, quando conſtat cauſam intra legitimum tempus, & terminum iuris fuiſſe commiſſam, ibid. num.5.
Cauſa publica eſt præferenda priuato bono, deciſ.740. num.26. tom.3.
Cauſa vt dicatur prophana, ſufficit vt titulus cauſæ, non ſe extendat ad beneficium, deciſ.526.n.2.tom.3.
Cauſa magis attenditur, quam exercitium, deciſ.184. num.8. tom.2.
contra Cauſam expreſſam in inſtrumento requiratur concludens probatio, deciſ.33.n.4.tom.2.
Cauſa cenſetur auocata in terminis, in quibus reperitur, deciſ.381. n.3. tom.2.
Cauſam obtinens ab habente malam fidem, non poteſt præſcribere, deciſ.512.n.11.tom.3.
in Cauſa, quando non poſſit dubitari, quod aliquis fuerit, deciſ. 498. n.5.tom.2.
in Cauſis Notariorum Capitulinorum actiuè, & paſſiuè proceditur, appellatione remota, deciſ.39.n.1.tom.2.
Cauſa, dum commiſſa eſt alicui, non vti priuatæ perſonæ, ſed ratione officij, quo fungitur, poteſt benè cognoſci, ac expediri per eius ſucceſſorem ſtante tamen ſub delegatione, deciſ.438.num. 101.102.& 103. tom.3.
Cauſa ſi ſit commiſſa, cum clauſula, parito iudicato, vt ei dicatur ſatisfactum, debet conſtare de reali paritione, & expenſarum refectione, deciſ.123.n.1.tom.2.
Cauſa quando eſt commiſſa iudici vt procedat ſecundum ius ciuile, debet pronunciare ſecundum ſtatuta, & conſuetudines locorum. Rub. in Annot. ad deciſ.378. n.30.tom.2.
Cauſa licet ſit commiſſa nihilominus ſtante notoria iniuſtitia datur appellatio, deciſ.39.n.2.tom.2.
Cauſa quando commiſſa eſt cum clauſula parito iudicato, ſi veniant reficiendæ expenſæ, & illæ ſint illiquidæ, quid tunc ex ſtylo Rotæ ſeruetur, vt poſſit procedi in cauſa, deciſ.123.num.9. tom.2.
Cauſa ſi ſit commiſſa, cum clauſula quam, & quas poteſt proſequi in petitorio, omiſſo poſſeſſorio, deciſ.72 num.1. tom.2.
Cauſæ piæ tunc dicuntur Confraternitates ſi habeant redditus diſtinctos ad vſus pios, qui non niſi in talibus vſibus expendi poſſunt, deciſ.22.n.9.tom.2.
ex Cauſis pluribus, quod quis poſſideat, id non eſt inſolitum, deciſ. 305.n.5.tom.2.
Cauſæ plures, quando ſunt copulatiuè narratæ, ſufficit, vt vna ſubſiſtat ad validitatem obligationis, deciſ.564. num.22. tom.3.
Cauſæ plures licet exprimantur pro exhæredatione filij, tamen ſufficit, vt vna probetur, quamuis aliæ non probentur, deciſ. 582. n.15. tom.3.
Cauſa limitationis ceſſante debet etiam ceſſare ipſa limitatio, deciſ.625. n.29.tom.3.
Cauſa nuptiarum ſemper dicitur durare, quouſque vita hominis durat, deciſ.331.n.15.tom.2.
ſub Cauſis pijs non comprehenduntur Confraternitates laicorum, ſed hoc intellige in ſimplicibus Fraternitatibus laicorum, deciſ. 22. n.8. tom.2.
Cauſæ veræ poſſeſſionis in fundo aliquo ſunt paſcere, lignare, ſerere, colligere fructus &c. deciſ.234.n.2.tom.2.
in Cauſis reſtitutionis, æquum quando ſit, vt quis audiatur ſuper ſuis exceptionibus, deciſ.435.n.4.tom.2.
Cauſam ſcientiæ non eſt neceſſarium, quod teſtis reddat, ſi ſit veriſimiliter informatus, deciſ.197.n.2.tom.2.
ad Cauſarum vniuerſitatem ſi iudex ſit deputatus dicitur Ordinarius & delegatus, deciſ.48.n.9.tom.2.

C A V T E L A.

Cautela abundens nocere non debet, deciſ. 179. numer. 20. tom.2.
ad Cautelam abundantiorem ea, quæ fiunt, nocere non debent, nec tollere aliquid iam conceſſum, deciſ. 715. numer. 6. tom.3.
ad Cautelam maiorem ea, quæ fuerunt obtenta detrimentum non inferunt, deciſ.337.n.14.tom.2.
ad Cautelam maiorem ſi prouiſio Apoſtolica fuerit obtenta non immutat ſtatum beneficij, deciſ.257.n.13.tom.2.
Cautelæ malæ traduntur, non vt quis eis vtatur, & ſic malum committatur, ſed vt malitijs hominum obuietur. Rub. in annot. ad deciſ.636.n.17. tom.3.

CAVTIO.

Cautio non ſufficit, quando melioramenta ſunt reficienda, deciſ. 363.n.8.tom.2.

Et hoc maximè, quando adeſt tale pactum de illis omninò reficiendis,ibid.n.9.& 10.

Cautio ſola nuda ſufficit,vbi aliàs plena requireretur, dum quis eſt honeſtæ vitæ, & probatæ fidei. Rub. in annot. ad deciſ.619. n.212. tom.3.

Cautio euictionis ſi ſuper re vendita non fuerit præſtita, id diminuit eius valorem, deciſ.278.n.3.tom.2.

Cautio de euictione ſi non ſit præſtita in venditione id minuit valorem rei, & maximè quando venditio fit à muliere. deciſ.253. n.16. tom.2.

Cautionem de euictione non præſumitur voluiſſe dare venditor ex verbis generalibus, quando ſtat in malo ſtatu, deciſ.402.n.6. tom.2.

Cautionem præſtare non tenetur pauper de reſtituendis, vel computandis in ſortem alimenta, & ſumptus litis ei præſtita lite pendente,cum de iure ea faciat ſua. Rub.in annot.ad deciſ.617. n.159. tom.3.

Cautioni de reficiendis melioramentis quando erunt liquidata, quo caſu intret,deciſ.387.n.9.tom.2.

Cautionem de reſtituendo prioribus, & potioribus debet præſtare is, cui eſt facienda ſolutio propter intereſſe aliorum creditorum, qui comparere poſſunt, deciſ. 339. num. 22. tom.2.

Cauti etiam illi, qui ſunt in contrahendo, vix ſecuri ſunt, licet caueant. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.216.tom.3.

Cauere debens cum fideiuſſoribus, dum eos non reperit, & ſit ſuſpectus, non auditur niſi data d. cautione, ſecus è contra, ibid. num.208.

à Cauendi onere tutor teſtamentarius releuatur, deciſ.204. num.2. tom.2.

CEDVLA.

Cedula bancharia habet executionem paratam, deciſ.196. num.1. tom.2.

Cedula bancharia ex ſtylo Curiæ, ad inſtar obligationis Cameralis habet exequutionem paratam, deciſ. 52. num. 1. tom.2.

Cedula bancharia, quod non habuerit vim ſolutionis ex mente eam conſignantis, ex quo doceri poteſt, deciſ.413. num.14. tom.2.

Cedula bancharia non operatur liberationem debiti ante ſolutionem, etiam pecuniam deponendo, deciſ. 413. num. 5. tom.2.

Cedula bancharia,vt inducat nouationem,vel delegationem debiti,debent adeſſe neceſſaria requiſita,ibid.n.6.

Cedula bancharia non eſt opus,vt detur pro ſumma,quæ iam ſoluta,ac exburſata fuit, deciſ.490.n.6.tom.2.

Cedula bancharia, quando potius dicatur conſignata pro aſſecuratione, quam cauſa debitum nouandi, deciſ.228. num.3. tom.2.

Cedula bancharia, quod non habuerit vim ſolutionis, optimè conuincitur, ſi debitor dederit pignora, cum obligatione ea retinendi, vſque quo ſolutio integrè fuerit facta,deciſ.228.n.6. tom.2.

Cedulæ bancharię aſſignatio facta creditori, quando cenſeatur potius data pro aſſecuratione, quam pro ſolutione, deciſ.413. n.9. tom.2.

Cedula bancharia, quando certè vim ſolutionis habere nequeat, ibid.n.10.

Cedula bancharia habet vim ſolutionis, quando fuit data in vim nouationis, per promiſſionem nouæ perſonæ, ibid. num.11.

per Cedulæ bancharię conſignationem debitor vt dicatur liberatus quid requiratur, deciſ.228.n.1.tom.2.

Cedulæ bancharię executio parata non eſt amplius differenda, quando diu obligatio fuit deducta in iudicium, & nihil in actis contra eam fuit oppoſitum, deciſ.52.n.3.tom.2.

Cedulæ bancharię ſolutio præſumitur facta prout mercator aſſeruit ſtantibus adminiculis, deciſ.386. n.6.tom.2.

Cedulam ſubſcribens ſi conſtet eam non legiſſe, nec apud ſe retinuiſſe an valeat dicta ſubſcriptio & quid veniat attendendum, deciſ.263. n.18.tom.2.

Cedula teſtamenti ſatis dicitur certa,dum ſcripta fuit à Notario,& à teſtatore ſubſcripta coram duobus teſtibus, deciſ.581.n.13. tom.3.

de Cedula teſtamenti ſat eſt, vt conſtet ad validitatem teſtamenti relatiui, nec eſt opus aliquid probare, cum teſtator confiderit de illo, qui dictam cedulam conſcripſit, deciſ.581. n.23. tom.3.

Cedulam teſtamenti confectam à Notario, quod teſtis non legerit, non arguitur ex eo, quia illam ſtatim ſubſcripſit, nam vno ictu oculorum poterat legere ſubſtantiam, deciſ.263. n.22. tom.2.

Cedulam teſtamenti de ordine teſtatoris quando Notarius conficit debet illum interrogare an ea ſit voluntas eius,& teſtator reſpondere, quod ſic. Id tamen intellige verum, quando ſumus in teſtamento nuncupatiuo, ſecus verò ſi tractetur de teſtamento per relationem ad cedulam à teſtatore ſubſcripta, deciſ.263.n. 35.& 36.tom.2.

Celebrans autem contractum cenſetur ſe accommodare ad naturam ipſius contractus, deciſ.279.n.5.tom.2.

CENSVRA.

à Cenſuris latis extra Curiam Rota indifferenter, & abſque cauſæ cognitione dat abſolutionem, deciſ. 236. num. 15. tom.2.

à Cenſurarum & excommunicationis incurſu, quando quis nullo modo excuſari queat, deciſ.48.n.39.tom.2.

pro Cenſurarum iam fulminatarum iuſtificatione non admittuntur nouæ iuſtificationes,ſed debent iuſtificari ex antea deductis, deciſ.440.n.23.tom.2.

ante Cenſurarum promulgationem citatio debet eſſe perſonalis, deciſ.48. n.18. & 19.tom.2.

ad Cenſurarum promulgationem antequam deueniatur monitio tertia qualiter facienda, deciſ.48.n.17.tom.2.

ad Cenſurarum promulgationem, vt ritè deueniatur requiritur trina monitio, ibid.n.14.

ac Cenſurarum promulgationem poteſt deueniri abſque alia citatione, quando ſumus in notorijs, & verſamur in excommunicatione à lege, ibid.n.15.

ad Cenſurarum relaxationem deueniendum eſt, quando quis eſt contumax in parendo, deciſ.735.n.1.tom.3.

Et quoque fuerunt ſeruati quatuor termini ſubſtantiales ſoliti ſeruare, ibid.n.2.

CENSVARIVS.

Cenſuarius in re cenſuata non poteſt dici verè condominus, & ideò ante Bullam Pij V. non competebat ius retractus, deciſ.17 n.30.tom.2.

Cenſuarius per ceſſationem ſolutionis, vel per alienationem factam irrequiſito Domino non cadit à iure ſuo, deciſ.510. n.20. tom.3.

Cenſuarius in venditione rei cenſuatæ omnibus alijs præfertur, deciſ.653. n.1.tom.3.

Cenſuario ſi competit ius prælationis in emptione rei cenſuatæ, ita,& multò magis retentio,deciſ.17.n.1.tom.2.

CENSVS.

Cenſus accollatio non liberat impoſitorem cenſus, deciſ.584.n.10. tom.3.

Cenſus accollatio deſeruit pro ſolutione in ſubhaſtatione, ibidem num.11.

Cenſus benè apparet quod eſt diuiduus, cum poſſit pluribus pro rata acquiri. Rub. in annot.ad deciſ.454.n.54.tom.2.

Cenſus quando pluribus pro rata acquiritur, tot dicuntur cenſus, quot ſunt perſonæ. Rub. in annot. ad deciſ.454.n.55. tom.2.

Cenſus non ſolum eſt diuiduus ratione rei, ſed etiam ratione voluntatis, ibid.n.56.

Cenſus pro rata ſortis reſtitutę poteſt dici extinctus,& pro reliqua parte non ſoluta, cenſus viuus remanet, ibid.n.57.

Cenſus nullo iure prohibitum eſt, vt poſſit in parte extingui, & pro alia parte remanere in ſuo vigore, ibid.n.58.

Niſi tamen contrarium inter partes fuerit conuentum, vt per extinctionem partis cenſeretur extinctus in totum, ibidem num.59.

Cenſus eſt vnus ex illis contractibus, in quibus pars tantumdem reddit ratione partis, quod totum redderet ratione totius, ibid. num.60.

Cenſus an dicatur extinctus in totum, vel pro rata per receptionem ſortis principalis, hoc procedit ab ipſa voluntate contrahentium, ibid.n.61.

in Cenſus conſtitutione requiritur vera numeratio pecuniæ, deciſ. 641.n.10. tom.3.

Cenſus creditor recipiendo aliquam partem ſortis cenſus, nulla æquitas permittit, vt pro parte non ſoluta extinguatur cenſus, ſed tantum cenſetur extinctus pro illa ſumma, quæ fuit verè reſtituta. Rub.in annot.ad deciſ.454.n.46.tom.2.

Cenſus licet ſit indiuiduus ratione conſenſus, & ſtipulationis, tamen ratione rei, & contrahentium eſt diuiduus, ibid. num.47.

Cenſus creditor non poteſt cogi ad reuendendum in parte cenſum, ſed debitor in ſortem principalem reſtituere tenetur. Rub.in annot. ad deciſ.454. n.45.tom.2.

Cenſus emptus poſt litem motam, an ſuffragetur ad effectum prælationis, deciſ.17.n.2.tom.2.

Cenſum antiquiorem habens in re, eſt præferendus alijs in emptione d.rei, ibid.n.3.

Cenſum, nec aliam rem, quis habere nequit in re propria, ibidem n.4. 5. & 6.

Cenſus creditor non poteſt cogi in totum extinguere cenſum, niſi tota & integra pecunia ei fuerit reſtituta. Rub. in annot. deciſ. 454.n.68.tom.2.

Cenſus creditor an poſſit cogi retrouendere cenſum pro ſumma conſi-

conſiderabili, quando fuit factum, vt non poſſit redimi, niſi in totum, ibid. n. 74.

Cenſus in emptorem, ſeu ſingularem ſucceſſorem tranſit cum ſuo priuilegio & prærogatiua, deciſ. 653. n. 2. tom. 3.

Cenſus præſumuntur empti de pecunijs illius, ad cuius fauorem cantant, deciſ. 187. n. 10. tom. 2.

in Cenſus extinctione cuius beneplacitum requiritur, deciſ. 35. n. 19. tom. 2.

Cenſus non poteſt dici extinctus in totum pro parte ſolutionis ſortis. Rub. in annot. ad deciſ. 454. n. 41. tom. 2.

in Cenſus extinctione requiritur actus retroſimilis, & ſic conſenſus, ac actualis pecuniæ ſolutio, ibid. n. 42.

in Cenſus extinctione ſat non eſt conſenſus vtriuſque partis, ſed etiam integra pecuniarum reſtitutio, ibid. n. 43.

in Cenſus extinctione non eſt ſufficiens ſola voluntas debitoris volentis extinguere cenſum, ſed ſumma integra eſt neceſſaria, ibid. n. 44.

Cenſus non præſumitur extinctus in totum per ſolutionem ſortis principalis, quando pro rata ſortis non reſtitutæ, fuerunt ſoluti fructus. Rub. in Annot. ad deciſ. 454. n. 63. tom. 2.

Cenſus non dicitur extinctus in totum per ſolutionem ſortis partis principalis, ſi fuerit continuatum in reliquatu in ſolutione fructuum. Rub. in annot. ad deciſ. 454. n. 65. tom. 2.

Quod multò magis procedit, quando ſolutiones fuerunt plures continuatæ notabilis quantitatis, & factæ à perſona ſagaci, quæ veriſimiliter non iactaſſet, ibid. n. 66.

Cenſus fideiuſſor etiam pro ſorte poteſt petere liberationem à fideiuſſione ſaltem in terminis ſtatuti Romani lib. 1. cap. 94. deciſ. 152. n. 11. & 12. tom. 2.

Cenſus non dicitur inualidus, ſi opponatur non interueniſſe pecuniam quando fuit impoſitus ante Conſtitutionem Pij V. deciſ. 35. n. 2. tom. 2.

Cenſus per Conſtitutionem Martini, & Calixti de cenſibus non requirebant pecuniam numeratam in eius impoſitione, ibid. num. 3.

Cenſus contractus importat emptionem, & venditionem, ibid. num. 4.

Cenſus non poteſt imponi ſuper re fideicommiſſo ſuppoſita, deciſ. 158. n. 2. tom. 2.

Cenſus, quando eſt impoſitus ſuper diuerſis fundis ſi aliqui ex eis euinciatur, & illi, qui remanſerunt, adhuc ſunt capaces cenſus, non poteſt dici ille extinctus pro rata fundorum euictorum, ſed in totum remanet. Rub. in annot. deciſ. 454. n. 50. tom. 2.

Cenſus fundus, quando euincitur totaliter, quando nihilominus debeantur fructus, ibid. n. 52.

in Cenſus impoſitione ſi non interuenerit pecunia, tunc impoſitio præſumitur ſimulata, deciſ. 641. n. 1. tom. 3.

in Cenſus impoſitione ſi interuenerit pecunia, ſed ea non fuit numerata, & venditori tradita, ſed ſolum deſeruiuit, vt dicitur, per la moſtra, tunc in cenſu præſumitur ſimulatio, ibid. num. 2.

Cenſus nomen in inueſtituris appoſitum, poteſt conuenire tam contractui emphyteutico, quam cenſuali, deciſ. 611. n. 27. tom. 2.

Et ideò determinatur ſecundum qualitatem pactorum, quæ magis inferant vnum, quam alium contractum, ibidem num. 28.

Cenſus naturæ non repugnat pactum reuerſiuum finitis generationibus, aut nominationibus, ibid. n. 29.

in Cenſus pactum non poteſt dici contra ſubſtantiam contractus, ſi non faciat illum tranſire in aliam ſpeciem, deciſ. 35. n. 26. tom. 2.

in Cenſu pacta illicita vitiantur. & non vitiant, deciſ. 35. num. 27. tom. 2.

Cenſus fructus ex Statuto Vrbis cap. 159. lib. 1. præſcribuntur ſpatio 10. annorum, niſi adſit interpellatio, deciſ. 35. num. 28. tom. 2.

Cenſus pretium licet ſit fideicommiſſo ſuppoſitum, tunc ille, qui ſoluere tenetur fructus, rectè illos ſoluit hæredi grauato, deciſ. 138. n. 3. & 4. tom. 2.

Cenſus pro parte redimi non poteſt inuito creditore. Rub. in annotat. deciſ. 454. n. 69. tom. 2.

Cenſus creditor non poteſt cogi in parte retrouendere cenſum, & hoc ob incommoditatem particularis ſolutionis, ibidem num. 70.

Cenſus conſentiente creditore, poteſt per debitorem pro quacumque parte extingui, ibid. n. 71.

Cenſus creditor poteſt cogi, vt pro parte extinguatur cenſus, dum ſumma, quæ ei offertur eſt conſiderabilis, ibid. num. 72.

Cenſus creditor poteſt cogi retrouendere cenſum pro medietate, cum eius media pars ſatis dicatur ſumma conſiderabilis, ibid. n. 73.

Cenſus ſubſtantia non ſubuertitur ex dominorum ſeparatione, itaut corruat, vel in alium contractum tranſeat, deciſ. 510. n. 14. tom. 3.

Cenſus venditor numquam eſt in obligatione reſtituendi ſortem, deciſ. 152. n. 8. tom. 2.

Cenſus reſpectu venditoris eſt perpetuus, & ſic non poteſt cogi ad illum redimendum, deciſ. 152. n. 5. tom. 2.

Cenſus venditori quod liceat beneplacito emptoris redimere cenſum, hoc pactum non operatur vt non poſſit fieri etiam ſine beneplacito, deciſ. 35. n. 26. tom. 2.

Cenſus vitalitij natura eſt, vt numquam poſſit ſors principalis repeti, deciſ. 645. n. 13. tom. 3.

ex Cenſus cauſa præſtatio diuturna arguit impoſitionem ipſius cenſus, deciſ. 153. n. 11. to n. 2.

Cenſus inſpecto iure communi, non eſt prohibitum, vt de ſui natura ſit perpetuus, etiam quoad venditorem, deciſ. 35. n. 22. tom. 2.

Cenſus impoſitus ſuper fideicommiſſo ſubſtinetur in melioramentis, deciſ. 158. n. 4. tom. 2.

Cenſus non conſtituuntur, nec aſſecuratur dos ſuper alienare prohibitis, & ſi fiat quid ex hoc arguatur, deciſ. 120. num. 12. & 13. tom. 2.

Cenſus, quod ſit perpetuus reſpectu emptoris, temporalis verò reſpectu fideiuſſoris, id non eſt inconueniens, deciſ. 152. n. 13. tom. 2.

Cenſus non poteſt dici, quod ſit validè creatus licet adſit aliquod pactum, quod non repugnet eius ſubſtantiæ, deciſ. 17. num. 33. tom. 2.

Cenſus ſubſtantia in quo conſiſtat, ibid. n. 34.

in Cenſus conſtitutione quatenus adeſſent aliqua pacta contra eius naturam, tunc non contractus, ſed ipſum pactum annullaretur, ibid. n. 35.

Cenſus, ſi quis alicui aſſerit ſub promiſſione, quod eſt exigibilis. ſi poſtea non reperiatur talis, tunc benè datur actio contra cedentem, ad hoc vt ceſſionarius conſequantur damna, & intereſſe, & poterit etiam agi contra illius hæredem, deciſ. 666. n. 7. tom. 3.

Cenſus non poteſt dici ſimpliciter ceſſus, quando adeſt pactum de redimendo, deciſ. 653. n. 9. tom. 2.

in Cenſu, ſi fiat pactum anticipatæ ſolutionis fructuum, non reddit contractum ipſum illicitum, vel vſurarium, ſed potius ipſum pactum annullatur, deciſ. 160. n. 37. tom. 2.

Cenſus dominus, quod ſit præferendus alijs, hoc eſt valdè conſonum iuſtitiæ, & æquitati, deciſ. 17. n. 31. tom. 2.

Cenſus quando reuiuiſcat, ibid. n. 8.

Cenſus nullitas à quo ſit alleganda, ibid. n. 9.

Cenſus quando fuit hypothecatus ad fauorem alicuius, tunc rectè contra eundem poteſt peti immiſſio vigore ſaluiani, deciſ. 497. n. 2. tom. 2.

Cenſus, & loca Montium, quando ſtent pro fundo dotali, deciſ. 105. n. 16. tom. 2.

Cenſus non eſt reſpectu emptoris redimibilis, deciſ. 265. num. 6. tom. 2.

Cenſualis non poteſt dici contractus, ſed benè emphytheuticus, quando agitur de ſeparatione dominiorum, & recognitione promiſſa, deciſ. 510. n. 6. tom. 3.

CEREMONIALE ROMANVM.

Ceremoniale Romanum, quod ſan. mem. Clem. VIII. reformauit, ſic reformatum mandauit perpetuò obſeruari, deciſ. 647. num. 1. tom. 3.

Ceremoniale Romanum circa thurificationem diſponit, quod Epiſcopus ſolemniter celebrans Veſperas thurificari debeat ab Archipresbytero, qui poſtmodum det Thuribulum, in manibus Subdiaconi, vel alicuius Acolyti, quo thurificet reliquos de Choro, ibid. n. 2.

Ceremoniale Romanum tanquam lex ſcripta, & ius commune inuiolabiliter ſeruari debet, ibid. n. 3.

Ceremoniale Romanum in materia ſubiecta facit ius commune, deciſ. 701. n. 2. tom. 3.

Ceremoniale Romanum lib. 1. cap. 24. quo caſu loquatur, deciſ. 701. n. 13. tom. 3.

Ceremoniale Romanum reformatum à Clem. VIII. derogauit quibuſcumque conſuetudinibus contrarijs in d. Ceremoniale ordinatis, deciſ. 647. n. 11. tom. 3.

Et ſolum fuit præſeruata immemorabilis, ibid. n. 12.

in Ceremonialis Romani executionem id, quod ſit, non poteſt dici fieri ex mera voluntate, deciſ. 701. n. 4. tom. 3.

Certioratio præſumitur ex arcta conſanguinitate, deciſ. 256. n. 3. tom. 2.

Certioratus quando is eſt, de cuius præiudicio agitur, non videtur attendendus modus citationis, quo fuit certioratus, deciſ. 274. n. 6. tom. 2.

Certitudo loci neceſſe eſt, vt probetur ad poſſeſſionem verificandam, deciſ. 443. n. 2. tom. 2.

Certum etiam dicitur, quod ſit per relationem ad rem certam, deciſ. 496. n. 9. tom. 2.

Certum, & determinatum etiam illud eſt, quod per relationem certificatur, vel certificari poteſt, deciſ. 134. n. 18. tom. 2.

Cæſar magnus eſt, ſed eo maior eſt veritas. Rub. in annotat. deciſ. 632. n. 31. tom. 3.

C E S S I O.

Ceſſio vt releuet ceſſionarium debet docere de iuribus cedentis, deciſ.80. n.12.tom.2.

ad Ceſſionis beneficium debent Iudæi admitti & quare, deciſ.269. n.15.tom.2.

Ceſſionem beneficij quando quis non præſumatur habuiſſe pro valida, deciſ.665. n.18.tom.3.

Ceſſio litis quo caſu non extinguat litem, deciſ. 590. n.27. tom.3.

Ceſſio litis quando omnino dicatur libera & ſimplex, ibidem num.28.

de Ceſſione litis facta per collitigantem quando non poſſit dubitari, deciſ.599.n.24.tom.3.

Ceſſionis vigore, quiſquis poteſt agere ad bona, & contra perſonas, ad quæ, & contra quas potuiſſet agere cedens, deciſ.487. n.6.tom.2.

ſuper Ceſſione viuentis ſi fiat pactum præſente, & conſentiente illo de cuius ſucceſſione agitur valet, & tenet, deciſ.81.num.6. tom.2.

in Ceſſione non poteſt comprehendi niſi ius, quod competit cedenti, deciſ.81.n.2.tom.2.

Cedens tenetur tradere ceſſionario inſtrumentum, & ſcripturas, deciſ.218.n.5.tom.2.

Cedens pro ceſſionario admitti poteſt in teſtem cum decreto tamen ponendi ad partes, deciſ.334.n.27.tom.2.

apud Cedentem remanent actiones directæ, cuius vigore agere poteſt, deciſ.78.n.2.& 3.tom.2.

Cedentis factum non poteſt impugnari ceſſionario maximè ſi illud à ceſſionario fuerit approbatum, deciſ.7. num.14.& 15. tom.2.

Cedentis omnia cura tranſeunt in ceſſionarium, deciſ.87. num.1. tom.2.

C E S S I O N A R I V S.

Ceſſionarius ad hoc, vt agere poſſit pro manutentione ceſſionis, ſufficit, vt oſtendat, quod bona debitoris ceſſi eſſe intricata, deciſ.666.n.2.tom.3.

Ceſſionarius poteſt vti iure cedentis, deciſ. 548. numer.16. tom.3.

Ceſſibilis, quando ſemel facta eſt res, ſemper durat talis, deciſ.548. n.17. tom.3.

Ceſſionarius non poteſt impugnare factum cedentis, deciſ.7. n.14. tom.2.

Maximeque ſi illud à d. ceſſionario fuerit approbatum, ibidem num.15.

Ceſſionarius non poteſt agere coram alio Iudice, ſi ei ceſſio facta fuerit pendente lite, ſuper iure ei ceſſo, deciſ.117.num.18. tom.2.

Ceſſionarius vtitur iure cedentis, deciſ.550.n.9.tom.3.

Ceſſionario competunt eadem iura, quæ cedenti competebant, deciſ.487. n.4.tom.2.

Ceſſionario non poteſt prius ius competere, quam cedenti competeret, deciſ.117.n.12.& ſeqq.tom.2.

Ceſſionario an debeatur fructus dotis, opinio negatiua eſt verior, deciſ.182.n.10.tom.2.

in Ceſſionarium tranſeunt omnia iura cedentis, deciſ.87.num.1. tom.2.

C H A R I T A S.

Charitas eſt radix omnium bonorum. Rub.in annot.ad deciſ.460. n.75.tom.2.

Charitas fons eſt proprius, cui non communicat alienus, deciſ.365. n.45. tom.2.

Charitas ordinata incipit à ſe ipſo, deciſ. 742. numer. 39. tom.3.

Charitas eſt illa, quæ peccatorum multitudinem tegit. Rub. in annot. ad deciſ.460. n.82.tom.2.

Charitas eſt magna virtus, immò virtutum omnium pulcherrima, ibidem.

Charitas eſt tutiſſimum ſignum Militum Superni Monarchæ, qui & charitas eſt, ibid.n.83.

Charitas eſt virtutum omnium ſal, & condimentum, ibidem num.84.

Charitas patiens eſt, benigna eſt, non æmulatur non inflatur, non eſt ambitioſa cum alijs, vt hic. Rub. in Annot. ad deciſ.460. n.87. tom.2.

Charitas ſola eſt, quæ vincit omnia, ſine qua nihil valent omnia, ibid. n.88.

Charitas maior auget meritum, non numeroſitas operum, non diuturnitas temporis, ibid.n.88.

Charitatis operas, qui libenter exercuit, non legitur mala morte periiſſe, ſecundum S. Ambroſium & quare, ibid. num.89.

C H R I S T I A N V S.

Chriſtiani pauperes ſi à creditoribus non alimententur, ſunt excarcerandi, deciſ.669.n.40.tom.2.

Chriſtianis carceratis pauperibus debentur alimenta ex diſpoſitione iuris communis per eorum creditores, deciſ.269.num.40. tom.2.

Chriſtianis quæ ex diſpoſitione iuris communis debentur, debent etiam habere locum in Iudæis, ibid.n.2.

ad Chriſtianorum curam accedere non poſſunt Hebræi, qui medici ſunt etiam vocati & rogati, nec illis intereſſe nequeunt, deciſ. 194.n.3. tom.2.

Cibaria, & veſtiaria præſtanda à liberis libertis, præſtanda etiam ſunt ab eorum hæredibus, non obſtante, quod legatum videtur perſonale, cum deberetur à liberis, deciſ.369. n.8. tom.2.

Circuitus etiam inutiles in ſpolio admittuntur, & quando. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.95.tom.2.

Circuitus à iure ſunt prohibiti, deciſ.216.n.6.tom.2.

C I T A T I O.

Citatio per audientiam litterarum contradictarum, fieri poteſt, quando procurator partis mortuus eſt, deciſ.320. num.6. tom.2.

Et quamuis aliqui voluerint hoc caſu intimandam eſſe principali mortem eius procuratoris, tamen ea opinio hodie non ſeruatur, ibid.

Citatio, vt in aliquo actu non requiratur, requiritur, vt nulla tergiuerſatione velari poſſit, deciſ. 48. numer. 33. tom.2.

Citatio bina in loco beneficij, & quod expectetur per ſex menſes, eſt neceſſaria ſolemnitas, vt quis priuetur beneficio, deciſ.133. n.4. tom.2.

Citationes perſonales non releuant, quando quis comparere non poteſt, ibid.n.5.

Citari ad cauſam ſufficit ille, ad quem ſpectat principale intereſſe, & non cæteri, qui non habent de tempore actus intereſſe, nec de hoc diuinari poterat, deciſ.533.n.30.tom.3.

Citatio creditorum, quando fit inuentarium, ſi non fuerit facta, illud non annullat, ſi de tempore confectionis, non erant adhuc creditores, deciſ.126.n.3.tom.2.

Citationis defectus remanet probatus ex ſola reuolutione actorum, deciſ.578.n.7.tom.2.

pro Citationis defectu quando ipſe non eſt totalis, Rota ſolet interponere arbitrium, & quando talis defectus dicatur totalis, deciſ.50. n.4. & 5.tom.2.

Citationis defectus vbi adeſt, non intrat arbitrium, deciſ.50. n.1. tom.2.

Citationis omnis, & quicumque defectus ſuppletur à præſentia, deciſ.274.n.7.tom.2.

Citationis defectus ſuppletur à præſentia partis, quando teſtes iurant, deciſ.193. n.7.tom.2.

Citationis defectus, quando dicatur totalis, deciſ.50.num.5. tom.2.

Citationis defectus colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.451. n.15. tom.2.

Citatio defectuoſa ſuppletur à ſcientia, deciſ. 274. num. 5. tom.2.

Citationis defectus ſuppletur à præſentia, deciſ.231. num.3. tom.2.

ex Citationis defectus, quis aliquid non poteſt impugnare, ſi illud approbauerit, deciſ.376.n.12.tom.2.

Citationis omnis defectus ſanatur per comparitionem citati, deciſ. 521.n.9.tom.3.

Quia per talem comparitionem, quis certus redditus de eo, de quo erat citandus, ibid.n.10.

Citationis terminus circumducitur lapſo die conſtituto, & exinde comparitio non validat id, quod iam extinctum eſt, ibid. n.11.

Citatus ad duo tenetur, nempè comparere, & in termino edicti, ibid. n.12.

Citatus, quando comparet, lex præſumit, & fundat validitatem citationis, ſuper præſumpta notitia, & ſcientia citationis in tantum, quod contra eum poteſt procedi ad vlteriora, ibid. num.13.

poſt Citationem, quando quis comparet, præſumitur contra eum citatio executa minus legitimè ad eius notitiam perueniſſe, ibid. num.14.

Citatio ad dicendum contra commiſſionem requiritur ad firmandam iuriſdictionem Iudicis, deciſ.599. n.2.tom.2.

Citatio ad dicendum contra commiſſionem, non iuuat ad firmandam iuriſdictionem, niſi etiam producatur in actis, ibid. num.3.

Citationis omnis defectus tollitur per comparitionem partis, ibid. num.4.

Citatio ſi non præcedat, cum indicatione illius ad quod pulſatur citatus, nulliter agitur, deciſ.640. n.1.tom.3.

Citatio vt arctet citandum, debet eſſe legitimè facta, ibidem num.2.

Citatio ad ſententiam ſi ſit nimis vaga, & incerta non tenet, deciſ. 38.n.6.tom.2.

Citatio ad viden. confici inuentarium, alias &c. quid importent iſta verba cæterata, deciſ.376.n.3.tom.2.

Citatio, quod non ſit facta, vel minus legitimè, paria ſunt, deciſ. 382.n.3. tom.2.

Citatio,quando non poſſit dici vaga,& incerta. deciſ.601.num.24. tom.3.
Citatio ad videndum iurare teſtes, ſi facta non fuerit, id ſanatur, ſi in præſentia partis iurarunt, deciſ.231. num.2. tom.2.
Præſentia ſupplet defectum citationis,ibid.n.3.
Citatio ad videndum iurare teſtes, tenet, licet citatio non explicita ſit ad hunc actum, & quando id ſit verum, ibidem num.4.
Citatio ad videndum iurare teſtes eſt neceſſaria, & ideò hoc caſu pars non dando interrogatoria ſibi non præiudicat, cum ſciat ius ſuum ſaluum fore, deciſ.249.n.8.tom.2.
Citatio alia non requiritur quando eſt notorium inuentarium eſſe conficiendum,deciſ.274.n.9.tom.2.
Citatio nimis obſcura non ſuffragatur, deciſ. 203. num. 8. tom.2.
Citatio non eſt neceſſaria ad conſtitutionem iudicij, quando omnia fuerunt geſta partibus præſentibus, deciſ.397. num.5. tom.2.
Citatio ſi ſit facta ſine loco iudicij, eſt intelligenda in loco ſolito, vbi ius redditur, alias ſi actus fiat aliunde remanet ſine citatione, deciſ.203.n.11.12. & 13.tom.2.
Citatio facta pro vno loco, non ſuffragatur pro diuerſo, ibidem num.14.
Citatio nimis vaga,& incerta eſt nulla,ibid.n.15.
Citationis negatiua probatur ex inſpectione actorum, deciſ.705. n.2. tom.3.
Citationis negatiua probatur ex reuolutione actorum, deciſ.211. n.8. tom.2.
Citationis negatur probatur per reuolutionem actorum,deciſ.176. n.3. tom.2.
Citatio dicitur circumducta, ſi nullus procurator comparuerit ad ſecundum illius terminum,ibid.n.4.
in Citatione ſi fuerit habitus terminus proſeruato, quando poſtea dictus terminus non fuit declaratus, omninò euaneſcit citatio, ibid.n.5.
Citatio non afficit,non citatum, ibid.n.6.
Citatio partis non requiritur vt confirmatio dicatur facta ex certa ſcientia, & an hoc ſit perpetuò verum, deciſ.297.num.20. tom.2.
Citatio partis nullatenus eſt neceſſaria quando ipſa eſt præſens, deciſ.706.n.12.tom.3.
Citatio partis non requiritur in abſolutione ab excommunicatione, quando periculum eſt in mora, vel niſi Summus Pontifex gratiam faciat, deciſ.568.n.25.tom.3.
Citatio perſonalis an requiratur, quando inuentarium bonorum defuncti eſt perficiendum, deciſ. 376. numer. 10. tom.2.
Citari, quando quis debet perſonaliter ſi non reperiatur, & ſuper hoc factæ ſunt diligentiæ, tunc validè citatur domi, vel per edicta, ſeu loca publica, deciſ.634.num.9. tom.3.
Citatio prima perſonalis quando non præceſſit citationes factæ per diligentias, & ad valuas non releuant, deciſ.547. num.4. tom.3.
Citatio debet eſſe perſonalis ante promulgationem cenſurarum, deciſ.48. n.18.tom.2.
Intellige id, quod ſumus in terminis excommunicationis promulgandæ ab homine, non autem in iam lata ab homine, ibid. num.19.
Citationis perſonalis ſolemnitatem quare iura requirunt quando quis eſt excommunicandus,ibid.n.20.
Citandus quando quis eſt perſonaliter, ſi reperiri non poſſit, quæ diligentiæ ſufficiant, ad hoc vt dicatur citatus perſonaliter, ibid. n.21.
Citationis omnis defectus ſanatur per comparitionem, ibid. num.22.
Citatio illegitima cum notitia ſubſequuta, ita ligat ſicut citatio ab initio legitima,ibid.n.23.
Itaut tunc contumax habetur pro verò contumace, ibidem num.24.
Citatio vltra vnam dietam, à quo Iudice fieri poſſit. & à quo non, ibid.n.25.
Citatio pro repetitione actorum exiſtentium penes Notarium appellationis,an ſi omittatur, cauſet nullitatem ſententiæ, deciſ. 601.n.8.tom.3.
Citationi reproductionis actorum quid æquipolleat,deciſ.601.n.9. tom.3.
Citatio ſi non contineat diem certum, ſemper intelligitur pro prima die iuridica, ibid.n.10.
Vndè niſi doceatur interceſſiſſe diem iuridicam, non eſt dubitandum de validitate actus, ibid.n.11.
Citari debent omnes ad ſententiam, qui habent principale intereſſe in cauſa, ibid.n.12.
Citationis ad ſententiam defectus eſt inſanabilis, deciſ.251.n.17. tom.2.
Citationis ad ſententiam nullitas maximus eſt, & inſanabilis defectus, deciſ. 548. num. 4. tom. 3.
Citatio ad ſententiam vt valeat,requiritur,vt ſit præciſa ad ipſam, & non ſufficit ſi afferat ad audiendam voluntatem, vel prouiſionem faciendam, deciſ.702.n.4.tom.3.
Abſque citatione ritè ferri non poteſt ſententia, deciſ.48. n.31. tom.2.
Citatio tunc requiritur antequam feratur ſententia excommunicationis, quando diſcuti debet factum propter quod quis dicitur excommunicatus, vt magis innoteſcat & euitetur ab alijs, deciſ. 48.n.16. tom.2.
Citatio ſi fuerit facta ad ſententiam, ſed non ad locum vbi fuit lata, tunc defectus citationis non dicitur totalis.& quare, deciſ.51. n.3. tom.2.
Abſque citatione quis priuari non poteſt ſua poſſeſſione, deciſ. 210.n.7.tom.2.
Citatio, quando non poſſit deſeruire pro libello, deciſ.349. n.10. tom.2.
Citationis vim habet intimatio,& præſertim in extraiudicialibus, deciſ.274. n.2.tom.2.
Sine citatione decretum dicitur factum ſi ſit factum alia die quam cadebat citatio, deciſ.176.n.7.tom.2.
Citatio, vel intimatio, quando conficitur inuentarium, ad aliud non ſit, niſi, vt ad notitiam citati, vel intimati deducatur confectio inuentarij, deciſ.274.n.4.tom.2.
Citatio ad videndum relaxari mandatum eſt neceſſaria, licet adſit citatio, quando ſententia fuit lata, deciſ.495. num.55. tom.2.
Citatio cum reſpiciat ſolemnitatem in fauorem citandi, ideò ei quis poteſt renunciare, deciſ.339.n.20.tom.2.
Abſque citatione alia deueniri poteſt ad promulgationem cenſurarum, quando ſumus in notorijs,& verſamur in excommunicatione lata à lege,deciſ.48.n.15.tom.2.
Citationes factæ per diligentias, & ad valuas non releuant, quando non præceſſit citatio prima perſonalis, deciſ.547. num.4. tom 3.
Citationis modus quo quis fuit certioratus non videtur attendendus quando certioratur eſt de cuius præiudicio agitur, deciſ.274. n.6. tom.2.
Citatio de iure Diuino eſt requiſita, deciſ. 264. numer. 1. tom.2.
Citatio facta Capitulo non legitimè congregato inualida eſt, ibid. num.2.
Citatio quando eſt vaga ſubſtinetur pro tribus diebus ſequentibus. deciſ.343. n.6.tom.2.
Abſque citatione deueniri poteſt ad denunciationem, deciſ.48. n.31.tom.2.
Citandus eſt poſſeſſor, quando alius eſt immittendus, ad hoc vt priuetur ſua poſſeſſione. deciſ.267.n.12.& 13.tom.2.
Citati præſentia ſupplet omnes defectus ſi qui adſint in citatione, deciſ.376.n.11.tom.2.
de Citati contumacia non poteſt dici conſtare ſi non ſit perſonaliter citatus,deciſ.131.n.1.tom.2.
Citari tantum debent illi,qui in re, de qua agitur habent intereſſe, deciſ.490. n.17.tom.2.
Citari debent illi, quando teſtes examinantur, qui habent certum intereſſe de tempore examinis, aliàs ſecus, deciſ.533. num.33. tom.3.
Citatio hæredis inſtituti ſufficit, vt præiudicetur ſubſtitutis, & legatarijs, ibid.n.34.
Citatus ſi quis fuerit ad ſententiam pendente termino ad probandum,talis citatio poteſt ſperni,niſi prius reuocetur d. terminus, deciſ.50. n. 10.tom.2.
Citatio facta Vniuerſitati, quando dicatur valida, ſi fuerit citatus ille, qui eam repræſentat, deciſ. 713. numer. 4. tom.3.

CIVIS, ET CIVITAS.

Ciuis eſt ſubiectus illis ſtatutis, vbi ciuilitatem acquiſiuit, deciſ. 461.n.9.tom.2.
Ciuis alicuius loci, quod quis ſit, à parte non poteſt impugnari, ſi iam illum tanquam talem approbauit, deciſ.6. n. 4. tom.2.
Ciuitas illa, quæ ligatur conſtitutionibus alicuius ſtatus,& regitur ab illis miniſtris,qui præſident eidem ſtatui, dicendum etiam eſt dictam Ciuitatem eſſe de eodem ſtatu. Rub. in annot. ad deciſ. 529.n.33.tom.3.
in Ciuitate aliqua quod fuerit conſuetudo deputandi Collectores ſpoliorum,ex quo non dicatur probatum, deciſ.529.n.13.& 14. tom.3.
Ciuitas Papien. an ſit ſita in dominio Mediolanen.dubitatur,deciſ. 529.n.17.tom.3.
Ciuitatem Papiæ Ptolomæus deſcripſit inter Ciuitates Inſubrum Mediolanenſium, qui ſunt ab Occidente Cenomanorum. Rub.in annot.ad deciſ.529.n.38.tom.3.
in Ciuitate valdè vberi alimenta non ſunt ad ſummum taxanda, deciſ.256. n.7.tom.2.
in Ciuitate Fulginaten. non habet locum Conſtitutio Marchiæ lib.5. cap.25. in ea parte, in qua fuit extenſa, etiam ad mulie-

Digitized by Google

muliere per Cardin. Carpenſ.deciſ.304.num.9.tom.2.

Quia dicta extenſio Cardinalis non obligat extra Prouinciam Marchiæ,cum ſolum in ea erat legatus,ibid.n.10.

CLARITAS illuminat obſcuritatem, ſi vna pars diſpoſitionis ſit clara & altera ſit obſcura, deciſ.254. n.44.tom.2.

Clara quando eſt aliqua diſpoſitio, non eſt vlterius quærendum, deciſ.458. n.11.tom.2.

Clarum quod eſt, non indiget probatione, deciſ.430. num.5. tom.2.

in Claris non cadit interpretatio. Rub.in annot.ad deciſ.460.num. 128.tom.2.

CLAVIVM retentio apud aliquem ſine dubio non arguit poſſeſſionem contra conſocios,ſi ea retentio dederit cauſam liti,deciſ. 76.n.8.tom.2.

Clauium retentio facta ab vno ex ſocijs non arguit poſſeſſionem contra conſocium & quare,deciſ.76.n.6.tom.2.

CLAVSVLA IN SPECIE.

Clauſula, *accedente conſenſu*, quando in gratia eſt appoſita, tunc ab expeditoribus non expediuntur litteræ, niſi accedat talis conſenſus, deciſ.124.n.4.tom.2.

Clanſula, *accedente conſenſu*, quando eſt appoſita in litteris expeditis ſtat cauſatiuè,& non conditionaliter,ibid.n.5.

Clauſula, *accedente conſenſu*, quando eſt appoſita in ſupplicatione ſtat conditionaliter,ibid.n.6.

Clauſula, *actum*, non eſt de ſubſtantia inſtrumenti, quando aliunde apparet illud eſſe perfectum, deciſ.496. numer.12. tom.2.

Clauſula, *actum*, non fuiſſet appoſita à Notario in teſtamento, niſi publicatio facta fuiſſet, actuſque fuiſſet perfectus, deciſ.122. n.2.tom.2.

Clauſula, *actum*, quod requiratur eſſe cæteratam ad hoc, vt operetur ſuos effectus eſt opinio chimerica, deciſ.122. num.3. tom.2.

Clauſula, *actum*, ſufficit, vt abſque cæteratione ponatur, poſt appoſitionem loci,& teſtium,cum deſignatione ſpecifica loci, & confinium,ibid.n.4.

Clauſula, *actum*, in inſtrumento dicitur manere in fine, licet verè non ſit, quando poſt eam fuit appoſita aliqua additio, quæ per ſignum ſpeciale eſt ponenda in corpore inſtrumenti, ibid.n.5.

Clauſula, *ad habendum*, quando eſt poſita,in parte exequutiua,tunc eius viribus eneruata iacet,deciſ.86.n.9.tom.2.

Clauſula, *ad habendum*, ſolet operari, vt res ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, deciſ.415.n.19.tom.2.

Clauſula, *ad habendum*, poſita in clauſulis executiuis non alterat principalem diſpoſitionem,deciſ.415.n.20.tom.2.

Clauſula, *ad habendum*, reſtringitur ad naturam contractus, ibid. num.21.

Clauſula, *ad habendum*, dicitur poſita in parte diſpoſitiua ſi immediatè poſita ſit verbis exequutiuis, deciſ. 86. num. 10. tom.2.

Clauſula, *ad habendum, &c.* poſita in conceſſione emphyteuſis, ſi eſt inſerta in parte ſubſtantiali, & diſpoſitiua operatur, vt primus acquirens habeat laxiores habenas de eis diſponendis, deciſ.741. n.15.tom.3.

Clauſulæ vis, *ad habendum &c.* in inueſtitura bonorum emphyteuticorum poſita, ſolet infringi à prohibitione alienationis, ibid. n.17. fallit vt n.18.

Clauſula, *Amoto, &c.* & clauſula,contradictores &c.faciunt executorem mixtum,deciſ.333.n.1.tom.2.

Clauſula, *Amoto, &c.* non facit executorem mixtum, quando nullus adeſt contradictor legitimus, nec poſſeſſor, ibidem num.2.

Clauſula, *arbitrio*, Rotæ intelligitur prout de iure. Rub.in annot. ad deciſ.617. n.143.tom.3.

Clauſula, *arbitrio*, relaxat aliquantulum iuris rigorem facultatemque Iudici tribuit amplectendi æquitatem, deciſ.404. n.1. tom.2.

Clauſula, *arbitrio*, multum remittit de rigore iuris, deciſ.328.n.1. tom.2.

Clauſula, *arbitrio*, non intrat ad retardandam cauſæ expeditionem, ſtante iuſtitia ſententiæ, ibid.n.2.

Clauſula, *cedentibus, vel decedentibus Rectoribus*, non comprehendit reſignationem ad fauorem certæ perſonæ, deciſ.608. n.12. tom.2.

Clauſula, *citra innouationem*, poſita in ratificatione contractus, non tollit ipſam ratificationem, ſed ſolum præſeruat innouationem circa reſeruata in ipſo contractu, deciſ.478. num.11. tom.2.

Clauſula, *codicillaris*, iuncta cum alijs coniecturis eſt ſufficiens ad inducendam vocationem poſitorum in conditione, deciſ.661. num.7.tom.3.

Clauſula, *codicillaris*, operatur in præiudicium filij præteriti, etiam ſi pater ignorauerit ſe habere filium, ſed opinio iſta damnatur, deciſ.5.n.10.tom.2.

Clauſula, *codicillaris*, confert ad tacitam vocationem teſtatoris, deciſ.589. n.15.tom.3.

Clauſula, *codicillaris*, non operatur aliquem effectum, dum non conſtat de voluntate teſtatoris, vt aliquem voluerit vocare, ibid.n.16.

Clauſula, *codicillaris*, non operatur in præiudicium filij præteriti, quando eſt ignoranter præteritus, deciſ.5. numer.4. tom.2.

Clauſula, *codicillaris*, fuit inuenta, vt voluntas teſtatorir, quæ directè non poteſt habere locum, illum habeat indirectè, & per fideicommiſſum, deciſ.25.n.17.tom.2.

Clauſula, *codicillaris*, poſita in fine teſtamenti,quid operetur,deciſ. 246.n.18.tom.2.

Clauſula, *codicillaris*, operatur etiam in præiudicium filij præteriti, deciſ.5. n.3.tom.2.

Clauſula, *codicillaris*, non operatur in præiudicium filij præteriti non ſolum, quando pater ignorauit exiſtentiam filij, ſed ex qualibet alia cauſa inducenre ignorantiam præteritionis, deciſ.5. n.7. tom.2.

Clauſula, *codicillaris*, reſtringitur ex quibuſuis vrgentibus rationibus, ibid.n.8.

Clauſula, *conſtito*, poſita in commiſſione facit executorem mixtum, deciſ.446. n.13.tom.2.

Clauſula, *conſtituens*, appoſita poſt clauſulam ceſſionis iuris, qualiter ſit extendenda, deciſ.343.n.27.tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, non probatur ex ſcriptura, cui fides à ſtatuto dempta eſt, deciſ.740. n.29.tom.3.

per Clauſulam, *conſtituti*, transfertur ciuilis,& naturalis poſſeſſio, deciſ.481. n.4.tom. 2.

Clauſula, *conſtituti*, transfert quamlibet poſſeſſionem, deciſ.210. n.2. tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, admittit omnes exceptiones quas contractus principalis admittit, deciſ.169. n.5.tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, non operatur ſine actuali traditione poſſeſſionis, deciſ.395.n.11.tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, quare fuerit inuenta, deciſ.179. num.14. tom.2.

Clauſulæ, *conſtituti*, effectus dubium an egrediatur perſonam conſtitutariam, & ad illius hæredes poſſit tranſire, deciſ.349.n.26. tom.2.

Clauſula *contradictores &c.* intelligitur de contradictoribus de facto,non autem de iure,deciſ.333.n.11.tom.2.

Clauſula, *contradictores &c.* intelligitur de contradictoribus de facto,non autem de iure, deciſ.236.n.9.tom.2.

Clauſula *cum facultate capiendi &c.* poſita in inſtrumento non importat obligationem Cameralem, ſi ſit ſic cæterata, deciſ.702. n.8. tom.3.

Clauſula, *de proceſſibus habitis, vel habentibus*, an ſit ſufficiens vt dicatur facta mentio litis, deciſ.665.n.25.tom.3.

Clauſulæ, *derogatoria*, varijs modis conijci poſſunt, deciſ.48. n.9. tom.2.

Clauſulæ *derogatoriæ generales*, Statutorum, an ſint ſufficientes, quoad neceſſariam, & ſpecificam derogationem alicuius ſtatuti in ſpecie. ibid.n.10.

Clauſulæ *derogatoriæ exequutiuæ*, declarant continentiam, deciſ. 686.n.22.tom.3.

Clauſulæ, *derogatoriæ*, neceſſaria eſt mentio,vt illi cenſeatur derogatum, deciſ.347.n.3.tom.2.

Clauſula, *derogatoria*, implicita ad ſequens teſtamentum, indiget ſpeciali derogatione, & non ſufficit clauſula caſſans &c. deciſ. 581.n.50.tom.3.

Clauſulæ, *dummodò reſignans*, habeat vnde ſe ſubſtentare valeat per quod non dicatur ſatisfactum, deciſ.539. num.13. tom.3.

Clauſula, *dummodò non ſit alteri ius quæſitum*, facit executorem mixtum, deciſ.451.n.17.tom.2.

Clauſulæ, *dummodò remaneant* 100. *pro Rectore*, iuſtificatio non pertinet ad validitatem translationis, ſed executionis, deciſ.252. n.16. tom.2.

Clauſula, *& cum abſolutione, &c.* comprehendit etiam inſordeſcentes, quando Papa non ignorauit inſordeſcentiam eius, cui concedit gratiam,deciſ.297.n.33.tom.2.

Clauſula, *& cum abſolutione &c.* ſolita apponi in gratia Papæ, non comprehendit inſordeſcentes, deciſ. 297. numer. 31. tom.2.

Clauſula, *& omni meliori modo*, quando eſt appoſita, cum dictione, &, ampliat, & facit valere illo modo, quo magis de iure valere poteſt, deciſ.64.n.16.tom.2.

Clanſula, *& omni meliori modo*, poſita in reuocatione primi teſtamenti,ad fauorem venientium ab inteſtato,quid operetur,deciſ. 652.n.20. tom. 3.

Clauſula *habita, vel non habita poſſeſſione*, ad quid fuerit inuenta, deciſ.196. n.11.tom.2.

Clauſulæ, *in omnibus*, *& per omnia*, in priuilegiorum communicatione appoſitæ, quid importenr, deciſ. 30. num. 7. tom.2.

Clauſula, *irritans & caſſans &c.* ſubintelligitur in teſtamento vltimo etiamſi in eo non legatur, deciſ.263. numer.2. tom.2.

Clauſula, *in ſtirpes*, & non in capita, eſt intelligenda, vt operetur in eadem linea, deciſ.287.n.8.tom.2.

Clauſula *in ſtirpes*, & non in capita operatur, vt ſubſtitutio cenſeatur facta de vna linea ad aliam lineam, deciſ.287. n.6. tom.2.

Clauſula *non alias aliter &c.* eſt præciſa; deciſ. 478. num. 13. tom.2.

Clauſula, *non alias aliter, nec alio modo*, eſt reſolutiua, ac operatur, perinde ac ſi nihil fuiſſet actum, non data purificatione, deciſ. 290.n.13.tom.2.

Clauſula, *non alias aliter*, vel alio modo, quid importet, deciſ.136. n.12. tom.2.

Clauſula *non alias aliter*, *nec alio modo* reddit conſenſum indiuiduum, deciſ.536.n.8.tom.3.

Clauſula, *non alias*, habet præciſam naturam, & non recipit aliquam modificationem, vel interpretationem ſeparatam à verbis, deciſ.654. n.82.tom.3.

Clauſula, *non alias*, importat neceſſitatem, ſi negatiuè ponatur, & inducit neceſſitatem & formam, deciſ.654. num.83. tom.3.

per Clauſulam, *non obſtantibus*, ſatis dicitur derogatum omnibus in contrarium facientibus, deciſ.614.n.8.tom.3.

Clauſula, *non ſe aſtringens*, poſita in libello, operatur, vt potius probata, quam petita ſint attendenda, deciſ.669. num.1. tom.3.

Clauſula, *omni meliori modo*, poſita in contractu reuocabili, operatur vt ille aſſumet naturam irreuocabilitatis, deciſ.463. n.18. tom.2.

Clauſula, *omni meliori modo*, appoſita in contractu, quid operetur, deciſ.692. n.6.tom.3.

Clauſula *omni meliori modo*, poſita in fine teſtamenti, aliquando habet vim inſtitutionis, deciſ.241.n.19.tom.2.

Clauſula, *omni meliori modo*, poſita in inſtrumento, cenſetur potius appoſita ex quodam ſtylo Notariorum, quam ex voluntate partis, deciſ.463.n.22.tom.2.

Clauſula, *parito iudicato*, non capit expenſas, deciſ.123. num.6. tom.2.

Sed hoc intellige, quando in ſententia non adeſt condemnatio in expenſis, ſed ſecus ſi reperiatur talis condemnatio, ibidem num.7.

Et tunc non dicitur paritum, niſi fuerint etiam expenſæ refectæ, ibid. n.8.

ſub Clauſula, *parito*, non veniunt fructus, quando de eis in commiſſione nulla facta eſt mentio, deciſ. 449. num. 22. tom.2.

Clauſula, *parito iudicato*, & refectis expenſis, important conditionem, deciſ.744.n.1.tom.3.

Clauſula, *pleno iure*, importat proprietatem, deciſ.32. num.10. tom.2.

Clauſula, *precarij*, quando adeſt in inſtrumento, eius vigore conceditur immiſſio, etiam contra ſingulares ſucceſſores, deciſ.187. n.5. tom.2.

Clauſula *præſeruatiua* non eſt neceſsè, quando ſibi non præiudicat, deciſ.100. n.15.tom.2.

Clauſulæ *præſeruatiuæ*, quid operentur, deciſ. 252. num. 15. tom.2.

Clauſulæ *præſeruatiuæ*, operantur præterquam quoad expreſſa, deciſ.440. n.11.tom.2.

Clauſulæ *præſeruatiuæ*, ab omni præiudicio præſeruant, deciſ.466. n.16.tom.2.

Clauſula, *quam, & quas*, non operatur quoad non ſpecificata, deciſ. 82.n.8.tom.2.

Clauſula, *quam, & quas*, non immutat naturam iudicij, deciſ.643. n.9. tom.3.

Clauſula, *quam, & quas*, beneficio, qnando quis vt non poſſit, deciſ. 643.n.6.tom.3.

Clauſula, *quorum tenores*, operatur, ac ſi facta eſſet mentio ſpecialis de omnibus, & quibuſcumque contrarijs, deciſ.297. num.25. tom.2.

Clauſula, *quorum tenores*, operatur expreſſionem cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.416.n.15.tom.2.

Clauſula, *quorum tenores*, quid operetur, deciſ. 548. num. 14. tom.3.

Clauſula, *quorum tenores*, poſita in gratia, operatur, vt poſſit dari de ſubreptione, deciſ.297.n.7.tom.2.

Clauſula, *quorum tenores*, ſine dubio importat ſpecialem derogationem, deciſ.630.n.37.tom.3.

Clauſula, *quorum tenores*, operatur, vt cenſeatur facta mentio clauſulæ, ſublata, ibid.n.38.& 46.

Clauſula, *quorum tenores*, tollit decreta irritantia, deciſ.630.n.49.& 74.tom.3.

Clauſula, *quorum tenores*, quid operetur, deciſ.260. num.8. tom.2.

Clauſulæ *quod non poſſit dari* de ſubreptione, vel obreptione, vna cum decreto irritanti, claudunt os parti, & manus Iudicis ligant aliter iudicandi, ibid.n.9.

per Clauſulam *ſine tamen alicuius præiudicio*, poſitam in noua aliqua erectione §. quando erectio non dicatur conditionalis, ibidem n.10. & ſeqq.

Clauſula, *quorum tenores*, licet non operetur, quando requiritur certa ſcientia Papæ, tamen ſecus eſt quando fuerit narrata ſubſtantia contentorum, deciſ.630. num.40.& 41. tom.3.

Clauſula, *quorum tenores*, operatur derogationem contrariorum etiamſi de illis eſſet facienda mentio de verbo ad verbum, ibid. num.43.

Clauſula, *quorum tenores*, quare fuerit inuenta, deciſ.630. num.44. tom.3.

Clauſula, *renuncians* omni legum, & iuris auxilio, ſufficit ad tollendum priuilegium, ne quia conueniatur vltra quam facere poteſt, deciſ.594.n.5. & 6.tom.3.

Clauſula, *reſeruato* beneplacito Domini directi, quatenus opus ſit, appoſita in diſpoſitione emphyteuſis, & quæ ex ſtylo, ſeu tacitè ſemper ſubintelligitur, ad quid ſit referenda, deciſ.728. n.10. tom.3.

Clauſula, *ſi aliquo quouis modo vacet*, poſita in prouiſione beneficij, non ſuffragatur, quando nec de iure, nec de facto vacatio non iuſtificatur, deciſ.416.n.19.tom.2.

Clauſula *ſi quid exequendum*, non tollit vires obligationi Camerali, deciſ.607. n.2. tom.3.

Clauſula *ſi quid exequendum*, iuſtificanda eſt ex eiſdem actis, & de hoc conſtito proceditur ad vlteriorem executionem, deciſ.607. n.3. tom.3.

Clauſula, *ſine præiudicio*, legitimæ executionis, præſeruat iuriſdictionem Iudicis à quo, deciſ.575.n.7 tom.3.

Clauſula, *ſine præiudicio*, intelligitur ſemper præterquam, quoad expreſſa, deciſ.88.n.10.tom.2.

Clauſula, *ſine præiudicio*, conſeruat omne ius proteſtantis, deciſ.728. n.21. tom.3.

Clauſula, *ſine præiudicio &c.* intelligitur quoad iura, & obligationes non expreſſas, ibid.n.22.

Clauſula *ſine præiudicio iurium*, eſt intelligenda, præterquam quoad expreſſa, deciſ.468.n.15.tom.2.

Clauſula, *ſine præiudicio legitimæ executionis*, non impedit Iudicem à quo, quominus non exequatur ſententiam, deciſ.98. n.9. tom 2.

Clauſula, *ſine præiudicio legitimæ executionis*, non impedit, quin ſi Iudex à quo, procedit nulliter & iniuſtè, id non poſſit reuocari à Iudice ad quem, ibid.n.10.

Et talis reuocatio poteſt fieri etiam per viam attentatorum, ibid. n.11.& 12.

Clauſula, *ſiue præmiſſo*, ſiue alio quouis modo vacet, effectus, deciſ. 167.n.23.tom.2.

Clauſula, *ſublata*, adimit facultatem Iudici aliter iudicandi, deciſ. 20.n.18.tom.2.

Clauſula, *ſublata*, & decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, deciſ.467.n.5.tom.2.

Clauſula, *ſublata*, iuncta cum decreto irritanti, & quod de ſubreptione &c. quid operetur, deciſ. 743. num.10. & 18. tom.3.

Clauſula, *teſtibus &c.* poſita in inſtrumento, ſignificat rogitum, deciſ.496. n.10.tom.2.

Clauſula, *tunc & eo caſu*, eſt taxatiua, deciſ. 579. num.10. tom.3.

Clauſula, *vocatis vocandis*, ſi adſit in commiſſione, eius non implementum ſolet cauſare nullitatem, deciſ.601. num.13. tom.3.

Clauſula, *vocatis vocandis*, habet tantum locum, quando executor debet iudicialiter procedere, deciſ. 302. numer. 17. tom.2.

Clauſula, *vt de ſubreptione* dari non poſſit, non operatur, vt de ea quis dare non valeat, ſi ſit abſque clauſula ſublata, & decreto irritanti, deciſ.336.n.12.tom.2.

CLAVSVLÆ IN GENERE.

Clauſulæ generales non referuntur ad ea, quę ſunt ſpecialiter conuenta, deciſ.350.n.9.tom.2.

Clauſulæ generales libelli, ſi numquam fuerunt deductæ ad ſpeciem, ſignum eſt euidens, quod fuit actum pro eo, quod principaliter fuit intentatum, deciſ. 384. numer. 13. tom.2.

Clauſulæ ampliſſimæ in priuilegiorum communicatione appoſitæ, operantur, vt tunc multò magis ea omnia cenſeantur communicata, deciſ.30.n.3.tom.2.

Clauſulæ referendæ ſunt ad id, quod immediatè eſt diſpoſitum, & hoc maximè ſi alias ſequeretur aliquod abſurdum, deciſ.405. n.4. tom.2.

Clauſulæ referendæ ſunt ad ea ſolummodo quibus acceſſoriè appoſita fuerunt, deciſ.405.n.2.tom.2.

Clauſula appoſita in cap. quia propter. de elect. ſcilicet, vt electio aliter facta non valeat, refertur ad omnia, quæ attentantur contra formam d. cap. deciſ. 574. numer. 8. tom.3.

Clauſulæ cæteratæ dum Iudicis auctoritate non ſunt extenſæ, non ſunt habendæ in conſideratione, ibid.n.5.

Clau-

Clauſulæ cæteratæ ſunt extendendæ iuxta ſtylum illius Notarij, qui inſtrumentum ſtipulatus eſt, deciſ. 405. num. 8. tom.2.
Non autem ſecundum ſtylum generalem quorumcumque Notariorum, ibid.
Clauſula in prima commiſſione poſita, cenſetur etiam in ſubſequentibus repetita, deciſ.688.n.2.tom.3.
Clauſula poſita continuatiuè ad aliquam diſpoſitionem, ab ea reſtringitur, deciſ.508.n.7.tom.3.
Clauſula concepta verbis prægnantibus, & generalibus abſurdum eſt, vt ſtet ſuperfluè, deciſ.63.n.9.tom.2.
Clauſulæ, quando adſunt in parte diſpoſitiua, præſumuntur nullatenus poſitæ ex ſtylo Notariorum, deciſ.463. num.23. tom.2.
Clauſulæ omnes poſitæ in inſtrumentis cenſentur appoſitæ de conſenſu partium, ibid.n.24.
Clauſula, etiam in parte executiua poſita, declarat diſpoſitionem principalem, & mentem contrahentium, deciſ.174.num.4. tom.2.
Clauſula, licet ſit poſita in parte executiua, tamen poteſt deſeruire pro declaratione diſpoſitionis, deciſ.727. num.9. tom.3.
Clauſularum extenſio in inſtrumento appoſitarum, ſi fuerit facta ab alio Notario, quam à rogato, quo caſu ſi quis afferat dictam extenſionem fuiſſe factam iuxta ſtylum Notarij rogati, id probare teneatur, deciſ.374.n.6.tom.2.
Clauſularum inſtrumenti extenſio iuxta ſtylum alicuius Notarij, dum ſit valdè exorbitans ab æquitate, vt obliget partes, requiritur, vt ita actum fuerit inter partes, vel quod ipſæ ſciuerint ſtylum dicti Notarij, deciſ.374.n.7.tom.2.
Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, deciſ.357. n.8.tom.2.
Clauſula in fine poſita licet regulariter referatur ad omnia præcedentia, hæc tamen regula non poteſt referri ad conditionem, deciſ.363.n.13.tom.3.
Clauſula in fine poſita, qualificat totam diſpoſitionem, deciſ.456. n.17.tom.2.
Clauſula in fine poſita, omnia ſuperius dicta æquè determinat, ibid.n.18.
Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, maximè dum non poteſt aſſignari ratio cur ad omnia non ſit facienda, deciſ.139. n.15.tom.2.
Clauſulæ in gratia poſitæ, ſiue faciant modum, ſiue conditionem ad effectum iuſtificationis narratorum in ea nihil intereſt, deciſ. 539.n.11.tom.3.
Quia vtroque caſu ſunt iuſtificanda narrata ab eo, qui intentionem ſuam fundat in dicta gratia, ibid.n.11.
Clauſulæ inſolitæ arguunt falſitatem inſtrumenti, deciſ.596. n.4. tom.3.
ex Clauſulis ſalutaribus libelli, ſi quis non poteſt obtinere vna via, poterit alia via procedere, deciſ.384. num.12. tom.2.
Clauſulæ ſuſpenſiuæ comprehendunt etiam vniones conſiſtoriales, etiam pro dote factas, & ſufficit, vt dictæ clauſulæ legantur in ſupplicatione, vel in litteris, vel è contra, deciſ.614. num.32. tom.3.
CLAVVS repercuſſus fortius ſtringit. Rub. in annotat. ad deciſ. 460.n.23.tom.2.
CLEMENS Papa V. dixit Ioanni de Lignano, ſi non habuiſſet vxorem, feciſſet eum Cardinalem, & reſpondit ei Ioannes, quod nolebant viuere de Sanguini CHRISTI, & quid ei replicauerit Papa, ac interpretatus eſt Ioannes. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n.99.tom.2.

CLERICATVS.

Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij, deciſ.97.n.4. tom.2.
Clericatus character non deletur per bigamiam, deciſ.648.num.4. tom.3.
Clericatus non exuit quem glorioſa veſte charitatis, ſed magis gratioſè induit. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.91.tom.2.
Clericatus non minuit amorem, & charitatem, ſed acrius incendit, ibidem.

CLERICVS.

Clericus tenetur magis exercere actus humanitatis & charitatis, quam ſecularis. Rub. in annot. ad deciſ.460. n.74.tom.2.
Clericus, ſi non habeat ex bonis patrimonialibus, poteſt licitè ex redditibus Eccleſiæ, vel beneficiorum dotare ſororem in opem. Rub. in annot. ad deciſ.460. n.91.tom.2.
Clericus in aliqua controuerſia recurrens ad Iudices laicos, cadit ab omni iure ſuo, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, deciſ. 670.n.10.tom.3.
Clericus petere debet diſtributiones quotidianas tanquam rem ſuam nomine proprio, & non Eccleſiæ, quod intellige verum, ſi Canonicus repellitur à perceptione earum ex aliqua culpa ſua, ſecus ſi ex alio capite. Rub. in Annot. ad deciſ.576.num.8.& 9. tom.3.
Clericus tanquam verus & abſolutus dominus liberè poteſt teſtari de diſtributionibus quotidianis. Rub. in annot. ad deciſ.576. n.19.tom.3.
Clericus ita poteſt teſtari de diſtributionibus quotidianis, ſicuti mercenarius, vel ruſticus de his, quæ dantur ſibi pro opere diuino, ibid. n.20.
Clericus debet prius conſanguineis, quam extraneis ſubuenire. Rub. in annot. ad deciſ.460. n.107. tom.2.
Clericus, ſi ex redditibus Eccleſiæ aliquid det conſanguineis, grauius peccat, quam ſi daret extraneis, & quando id procedat, ibid. num.108.
Clericus præſumitur largius dare de bonis Eccleſiæ eius conſanguineis, quam extraneis, & ſine aliqua menſura, ibidem num.109.
Clericus bona conſcientia poteſt in ſubſidium dotare ſororem pauperem de redditibus beneficiorum. Rub. in annot. deciſ.460. n.124. tom.2.
Clericus beneficiatus veriſimiliter filios legitimos, & naturales habere non poteſt, deciſ.31.n.7.tom.2.
Clericus poteſt alere conſanguineos pauperes de redditibus Eccleſiæ, cui conſequens eſt, vt poſſit ex eis dotare. Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.106.tom.2.
Clericus de bonis acquiſitis ex eius induſtria liberè poteſt diſponere, deciſ.560.n.4.tom.3.
Clericus, niſi doceatur, non præſumitur acquiſiſſe bona ex propria induſtria, ſed ex redditibus Eccleſiaſticis, ibidem num.3.
Clericus in infirmitate conſtitutus, etiamſi ex ea decedat poteſt donare inter viuos acquiſita, de redditibus Eccleſiæ, impiam tamen cauſam, deciſ.560.n.1.tom.3.
Dummodò tamen talis donatio moderatè fiat, & tunc requiritur traditio ad tollendas fraudes, & ſuſpiciones, ibidem num.2.
Clericus, vel Monachus forenſis, an poſſit dici forenſis in loco de quo degit, deciſ.438.n.29.tom.2.
Clericus poteſt eſſe adminiſtrator teſtamentarius, quando adminiſtratio concernit fauorem piæ cauſæ, deciſ.243. num.7. tom.2.
Clericis cupiditatis negocia, non pietatis interdicuntur, ibidem num.8.
Clericus, tunc multò magis poteſt eſſe adminiſtrator teſtamentarius, quando ab Ordinario adminiſtrandi facultatem habuit, ibid. n.9.
Clericus quidam iam vita functus apparuit Guilielmo Epiſcopo Pariſienſi, narrauitque ei, vnam ex tribus cauſis ob quas damnatus fuit, eſſe. Rub. in annot. ad deciſ. 460. num.98. tom.2.
Quia illud, quod è beneficiorum redditibus ei ſupereſſet, pauperibus non erogaſſet, ibid.
Clericus dotans capellam, ex quo argui poſſit, quod eam dotauerit ex bonis patrimonialibus, deciſ. 655. nnmer. 6. tom.3.
Clericus primæ tonſuræ eſt capax beneficij, deciſ.403. num.14. tom.2.
Clericus, an ſuccedat in feudo, vide tres caſus, deciſ.493. num.53. & ſeqq. tom.2.
Clerico permittitur vt de altario viuat, ſi benè deſeruiat, non autem, vt de altario luxurietur, & de altario ſuperbiat, & alia, vt hic per B. Bernardum. Rub. in Annot. deciſ.460. num.102. tom.2.
Clericus, quidquid præter neceſſarium victum, & ſimplicem veſtitum de altario retinet, ſuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt, ibid. n.103.
Clerici, & Monachi habitantes in loco, poſſunt ſi volunt, vti beneficio ſtatutorum laicorum, & quando id quoque colligatur ex eiſdem ſtatutis, deciſ.438.n.31.& 32.tom.2.
Clerici non poſſunt cogi inſeruire illi Eccleſię, in qua ipſi non ſunt intitulati, deciſ.54.n.8.tom.2.
Clerici vehementer errant, & mortali crimine ſunt obnoxij, ac tantumdem de proprio tenentur reſtituere, ſi ea, quæ præter eorum honeſtum victum de redditibus Eccleſiæ ſuperſunt, pijs operibus non erogant. Rub. in Annot. deciſ.460. num.92. tom.2.
Et ſuper hoc eſt textus Iuris ciuilis in auth. vt determinat. ſit num. Cleric. qui clarè loquitur, ibid.
Clerici quidquid habent, pauperum eſt. Rub. in Annot. deciſ.460. n.97. tom.2.
Clericorum domus omnibus debent eſſe communes ſuſceptioni peregrinorum, & hoſpitum inuigilare debent, ibid.
Clerici, quando ſubueniunt conſanguineis, tamquam alijs indigentibus ceſſat can. peruenit 1.quæſt.3. Rub. in Annotat. deciſ.460. n.110. tom.2.
Clerici amore ſanguinis carnalis ſpoliant Eccleſias, ibidem num.111.
Clerici, ne attendant lucris temporalibus prohibitum eſt eis negotiari. Rub. in annot. ad deciſ.444. n.36.tom.2.
Clericis, ideò indulgetur beneficium, vt omnibus alijs rebus

relictis DEI Omnipotentis miſterijs inhæreant. Rub. in annot. ad deciſ.444.n.36.tom.2.
Clerici non ligantur conſtitutionibus Ægidianis, deciſ.43. num.9. tom.2.
Clerici militare dicuntur, iuxta dictam Paul. Apoſt. ad Titum, labora ſicut bonus miles Chriſti. Rub. in annot. ad deciſ.576. num. 113.tom.3.
Clerici poſſunt viuere de rebus Eccleſiæ, etiamſi habeant patrimonium, & qualiter id intelligatur. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.100.tom.2.
Clerici poſſunt viuere de bonis Eccleſiæ, quando inſeruiunt Eccleſiæ, etiamſi habeant patrimonium, non autem, quando luxuriantur de bonis Eccleſiæ, quæ ſunt pauperum, ibid. num.101.
Clericos rectè punit Princeps ſecularis, quando ipſi ab Eccleſia Dei damnantur, degradantur, & ſeculari Iudici traduntur. Rub. in annot. ad deciſ.30. n.20. tom.2.
Clericorum adunantiæ, & Congregationes fieri non poſſunt ſine iuſta cauſa & Epiſcopi licentia, deciſ. 567. numer.4. tom.3.
Clericorum exemptio à Principum ſecularium poteſtate eſt de iure diuino. Rub. in annotat. ad deciſ.30.n.23.tom.2.
Clerici etiam de tempore primitiuæ Eccleſiæ eorum priuilegio exemptionis à poteſtate laicali gaudebant, ibidem numer.24.
Et adducuntur quatuor Concilia generalia ante tempus Iuſtiniani Imperat. celebrata, in quibus fit ampla mentio immunitatis Clericorum à legibus ſecularium, &c. ibid.n.25.
Clericorum ſpolia ſi fuerit probatum, quod ſpectent ad eorum hæredes, id debet intelligi de illis ſpolijs, quæ verè dicuntur ſpolia clericorum, videlicet de fructibus exactis, & reconditis, deciſ. 529.n.7.tom.3.

C L E R V S.

Clerus, & Epiſcopus venit nomine Eccleſiæ, deciſ.686. num.9. tom.3.
Clerus dum vult ſubſtentare litem contra Epiſcopum, & non habet burſam communem redditùum de neceſſitate debet fieri contributio, deciſ.567.n.10.tom.3.
Clerus, dum litigat contra Epiſcopum neceſſaria eſt congregatio litigantium pro litis ſubſtentatione, & defenſione, deciſ.567. n.5.tom.3.
Clerus poteſt conſtituere vniuerſitatem ſuarum Eccleſiarum cauſa Religionis, & pro oneribus eius incumbentibus, & vniuerſitatem facere ſine Epiſcopo, ibid.n.2.
Clerus vniuerſus non poteſt facere Collegium, deciſ.567. n.1. tom.3.
Clerus poteſt ſe congregare aduerſus Prælatum ſubbſtente iuſta cauſa ſe defendendi vſque ad definitiuam ſententiam, ibid. num.3.
COACTE aliquid fieri, vel metu coactionis paria ſunt, deciſ.336. n.18. tom.2.

C O A D I V T O R.

Coadiutor impoſſibile eſt, vt ſubrogetur in poſſeſſionem eius, quod non erat, neceſsè poterat penes coadiutum, deciſ.140. n.13. tom.2.
Coadiuti regulariter ſunt ſenes, vel infirmi, deciſ.57. num.9. tom.2.

C O A D I V T O R I A.

Coadiutoria & reſignatio non differunt ſpecie cum in vtraque agatur de dilatione, deciſ.57.n.8.tom.2.
in Coadiutoria cum futura ſucceſſione beneficium ſtat ſuper duabus perſonis, deciſ.57.n.7.tom.2.

C O D I C I L L V M.

Codicillum & teſtamentum æquiparantur ad effectum vt competat immiſſio vigore l.fin. C. de edict. D.Adr. deciſ.111. num.3. tom.2.
in Codicillis, ſi teſtator mentionem faciat de teſtamento, debet intelligi de teſtamento verò, & ſtipulato, deciſ.544.num.22. tom.3.
in Codicillis, ſi teſtator aliquid declarauit, quod antea in teſtamento diſpoſuerat, hoc in teſtamento, & non codicillis factum intelligitur, deciſ.216.n.9.tom.2.
Codicillaris clauſula fuit inuenta, vt voluntas teſtatoris quæ directè non poteſt habere locum illum habeat indirectè, & per fideicommiſſum, deciſ.25,n.17.tom.2.
Codicillaris clauſula operatur etiam in præiudicium filij præteriti, deciſ.5.n.3.& 10.tom.2.
Secus eſt, quando filius eſt ignoranter præteritus, ibidem num.4.
Codicillaris clauſula nihil operatur, quando pater ignorans habere filium illum præterijt, deciſ.25.n.19.tom.2.
Codicillorum identitas quando non poſſit controuerti, deciſ.243. n.12. tom.2.
ex COGNATIONE ſola, quilibet poteſt denominari, vnde ſi quis vocetur Martinus de Baroncijs poteſt etiam nominari Baroncius, & aliqua exempla, deciſ. 614. num. 15. & 16. tom.3.
COGNOMINIS eiuſdem poteſt eſſe, quod aliqui ſint puri, & alij impuri, deciſ.137.n.14.& 15.tom.2.
COHABITATIONE ſtante ſcientia præſumitur inter coniunctos, deciſ.256.n.4.tom.2.

C O L L A T I O.

Collatio eſt iuris conceſſio, deciſ.343.n.10.tom.2.
Collatio eſt euentualis quando quis petit aliquos ſimpliciter amoueri à beneficio, deciſ.202.n.10.tom.2.
Collatio beneficij vt ſubſtineatur, ſufficit probari ſola quaſi poſſeſſio conferendi, deciſ.343.n.1.tom.2.
Collatio vltima beneficij eſt attendenda, deciſ. 332. num.7. tom.2.
Collatio beneficiorum ſi ſit ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum, licet per concordiam diuidatur, remanet tamen proprietas dictæ ſimultaneæ collationis, deciſ. 100. num. 9. tom.2.
Collatio beneficij à principio poteſt eſſe valida, quę tamen ob non expeditionem litterarum nulla propter decretum irritans remanere poteſt, deciſ.440.n.25.tom.2.
in Collatione beneficij parochialis iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, eſt ſeruanda Bulla Pij V. in Bullar. conſtitut.32. ſub pœna nullitatis actus aliter geſti, deciſ.640.n.7.tom.3.
Collationis beneficij effectuatio probari etiam poteſt ex reſignatione eiuſdem, & quando, deciſ.343.n.12.tom.2.
in Collatione beneficij curati eſt ſeruanda forma tradita à Concil. Trident. deciſ.731.n.10.tom.3.
per Collationem ſimultaneam impeditur alternatiua, deciſ.100. n.8. tom.2.
Collationum effectuatio ex quo excludatur, deciſ.257. num.11. tom.2.
Collationes plures præteritæ, dant ſtatum ſufficientem pro ſubſtinenda collatione, de qua controuertitur, deciſ.515. num.9. tom.3.
Collatio præbendarum in Cathedrali ad quem ſpectet, deciſ.515. n.2. tom.3.
Collatio rei litigioſæ ipſo iure non tenet, deciſ.167. num.8. tom.2.
COLLECTA eſt onus fructuum, & ſic non collectatur, niſi qui illos percipit, deciſ.391. n.12.tom.2.
Collecta, ſeu gabella duplex pro eadem re exigi non debet, deciſ. 628.n.4.tom.3.
COLLECTOR ſpoliorum ſi ab aliquo loco ſit remotus, vt fructus beneficiorum inexacti ſpectent ad hæredes defuncti, deciſ.722.n.24.tom.3.
Collectores ſpoliorum vbi non adſunt ſeruatur conſtitutio Iulij circa materiam ſpoliornm, & ius commune, deciſ.722.n.16. tom.2.

C O L L E G I A T A.

Collegiata non dicitur Eccleſia, ſi non conſtet de vſu ſigilli communis, deciſ.354. n.14.tom.2.
Collegiata vt dicatur Eccleſia, ſat non eſt, adeſſe ſigillum, vel arcam antiquam, niſi quoque doceatur de vſu, deciſ.354. n.15. tom.2.
in Collegiata ſi beneficium non ſit ſitum, ceſſat quod illud ſit dignitas, deciſ.244.n.10.tom.2.
Collegialitas ex quibus arguatur, deciſ.633.n.10.tom.3.
Collegialitatis qualitas ex quibus probetur, deciſ.465. num.2. tom.2.

C O L L E G I V M.

Collegium inſtituendum ſi inſtituatur hæres à teſtatore, executoribus teſtamentarijs non videtur debita immiſſio ante erectionem eius, deciſ.618.n.1.tom.3.
Quod verum intellige ſi executores peterent immiſſionem ex propria perſona, quia non ſunt hæredes, ſecus ſi agerent tanquam curatores hæreditatis, cum ſint loco hæredis, ibid. num.2.
Collegium ſublatum per ſubrogationem alterius Collegij, non eſt amplius in rerum natura, deciſ.322. numer.9. & 10. tom.2.
Collegium in locum alterius ſubrogatum ad ipſum ſpectant emolumenta, maximè quando non agitur de emolumentis ordinarijs, ſed de arbitrarijs, ibid.n.10.

C O L L I T I G A N S.

Collitigans pauper non eſt alendus ab aduerſario diuite, cum adeſt pater diues, qui tenetur eum alere. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n.107. tom.3.
Collitiganti alimenta non ſubminiſtrantur, quando non doceatur de bono iure & paupertate partis, deciſ.141. num.2. tom.2.
Collitiganti ſuperſtiti in beneficialibus non eſt dandus nouus collitigans, deciſ.599. n.19.tom.3.
Collitiganti, vt detur ſubrogatio, quid ſit verificandum, deciſ.97. n.2. tom.2.
Collitiganti regulariter debetur ſubrogatio in beneficijs, deciſ. 167. n.1.tom.2.
COLONI, prout in multis Italię partibus obſeruatur, habent onus defe-

Digitized by Google

deferendi fructus bladarum,& vini ad domum Domini ſumptibus ſuis, deciſ.381.n.21.tom.2.
Coma,ſuccedit loco copulæ,deciſ.89.n.5.tom.2.
Commentatores legum, quoties ipſi potius egent interpretatione, quam lex illa,ab eis interpretata. Rub. in annot. deciſ.460.num. 131.tom.2.
Commiſſarius Cameræ capiendo poſſeſſionem beneficij, nomine eiuſdem Cameræ, non ſeruata forma Breuis non tenet, deciſ. 404.n.12. tom.2.

C O M M I S S I O.

Commiſſio, quando fuit effecta communis, tunc quilibet ex partibus poteſt frui beneficio clauſularum in ea poſitarum,deciſ.643. n.7. tom.3.
Commiſſio obtenta, abſque eo, quod in termino iuris non fuerit reditum pro Apoſtolis,vt valeat,quid requiratur,deciſ.339.n.2. tom.2.
Commiſſio ſi habeat clauſulam dummodò,non tribuit iuriſdictionem niſi ea purificata, deciſ.688.n.1.tom.3.
Commiſſio mixta ſi ſignetur à Papa per verbum fiat quoad ea quæ concernunt iuſtitiam, non cenſetur gratiam feciſſe, deciſ.181. n.9. tom.2.
Commiſſio receptionis iuramenti teſtium Notario facilè præſumitur data, deciſ.513.n.4.tom.3.
Maximeque quando pars dedit interrogatoria, & de tali nullitate oppoſuit, ibid.n.5.
Commiſſio ſpecialis ſemper præſupponitur, dum impertitur abſolutio ab excommunicatione, deciſ.568.n.42.tom.3.
Commiſſio ſi ſubſcribatur à Papa per verbum, Placet, abſque alia reſtrictione cenſetur ſimpliciter concedere gratiam, deciſ.181. n.1. tom.2.
Commiſſio vna ſufficit in Rota in qualibet inſtantias, deciſ.568. n.57. tom.3.
Commiſſio vnica cum in cauſarum inſtantijs ſufficiat in Rota, eius vigore Auditores pro indigentijs omnibus poſſunt procedere, deciſ.568.n. 67.tom.3.
in Commiſſione, ſi adſit clauſula, vocatis vocandis, eius non implementum ſolet cauſare nullitatem, deciſ.601. num.13. tom.3.
ſub Commiſſione generali adminiſtrandi Sacramenta,comprehenditur etiam adminiſtratio Sacramenti Matrimonij, deciſ.431. n.5. tom.2.
Commiſſionum reuiſor veriſimile eſt, ſi fuiſſet facta diligentia, quod intra ſpatium 10.dierum repertus fuiſſet,deciſ.517.num.5. tom.3.
Commiſſionum reuiſor,quando intrat legitimum tempus non potuit reperiri,vt ceſſet deſertio,quid ſit faciendum,deciſ.517.n.6. tom.3.
Commodati contractus natura non tollitur, ſi fuerit conuentum, vt rei dominium transfeat in commodatarium, deciſ.510.n.16. tom.3.

C O M M O D V M.

Commodum publicum non eſt impediendum propter diminutionem lucri,deciſ.151.n.13.tom.2.
Commodum recipiens ex aliquo actu, videtur illum approbare, deciſ.497.n.37. & 38.tom.2.
ad Commodum, & damnum, quando aliquis contractus poteſt ſe habere, licet cauſaliter contingat damnum, non ex hoc,quis dicitur lædi, deciſ.582.n.19.tom.3.
Et ſi eſſet minor non reſtitueretur,vti læſus,ibid.
à Commodo contractus vt quis cadat, non benè infertur de vno caſu ad alium. Rub. in annot. ad deciſ.542.n.91.tom.3.
Communicatio priuilegiorum quid operetur, deciſ.362.num.5. tom.2.

C O M M V N I O.

Communio rei conductæ, ex quibus actibus etiam probari poſſit, deciſ.76.n.3.& 4.tom.2.
Communio in dubio non præſumitur, deciſ. 436. numer. 5. tom.2.
Communionis præſumptio inter fratres tunc multò magis ceſſat, ſi tractaretur de damno, cum nemo præſumatur velle iactare ſuum,ibid.n.6.
in Communione non tenetur perſeuerare ſocius poſt mortem ſocij, deciſ.65.n.9. tom.2.

C O M M V N I T A S.

Communitas congregari debet ad ſonum campanæ, vel tubæ, quando aliquid eſt ei intimandum, deciſ.290. num.1. tom.2.
Communitas aliqua, quando dicitur,quod fuit congregata, arguitur,quod omnes interfuerint, vel maiors pars, deciſ.51.num.11. tom.2.
Communitati in aliquo loco congregatæ intimatio facta, dicitur legitimè facta, etiam ſi dicta Communitas non fuit ad hunc effectum congregata, deciſ.290.n.2.tom.2.
Communitates de facili non pereunt, deciſ.107.n.27.tom.2.

C O M P A R I T I O.

per Comparitionem ſanatur omnis defectus citationis, deciſ.48. n.22. tom.2.
Comparere quis dicitur impeditus, quando poſtquam citatus fuit ad comparendum, carceratus fuit, deciſ. 133. num.6. tom.2.
Comparere quando quis non poteſt, citationes perſonales non releuant, deciſ.133.n.4.tom.2.

C O M P E N S A T I O.

Compenſatio debet eſſe duplicata, vbi duplicatum eſt periculum. Vot. poſt deciſ.160.n.23.tom.2.
Compenſatio, quando admittenda veniat, deciſ.447. num.7. tom.2.
Compenſatio non admittitur de quantitate ad bona,deciſ.113.n.3. tom.3.
Compenſatio opponi poteſt etiam in iudicio repetitionis dotis, deciſ.187. n.6.tom.2.
Compenſatio non admittitur de liquido ad illiquidum, ibidem num.7.
Compenſatio fit ipſo iure, quando habet quis debitum ſub vſuris, deciſ.199. n.1.tom.2.
Compenſatio quidem licita eſt,deciſ.503.n.24.tom.2.
Compenſatio, dum eſt inducta cum conſenſu vtriuſque partis proſternit vires obligationis Cameralis, deciſ.494. num.7. tom.2.
Compenſatio, quod fuerit inducta ex quo iuſtificetur, deciſ.494. n.10. tom.2.
Compenſatio cum alieno credito non admittitur, deciſ.644.n.5. tom.3.
Compenſatio ex quo excludatur, ibid.n.6.
Compenſatio creditorum rectè fit cum conſenſu vtriuſque partis, deciſ.494.n.2.tom.2.
Compenſatio habet vim ſolutionis, ibid.n.4.
Compenſatio iam facta debet admitti ad Impediendam executionem obligationis Cameralis, quidquid dicendum eſſet, ſi quis compenſare intenderet, ibid.n.4.& 5.
Compenſatio cum debito, cuius dies adhuc non venit,non præſumitur facta,deciſ.447.n.15.tom.2.
Compenſatio, & retentio non datur quando creditum non eſt liquidum, deciſ.117.n.19.tom.2.
Compenſatio, & retentio non admittitur in ſpolio, quando creditum non eſt clarum, deciſ.117. n.20. tom.2.
per Compenſationem debitum ſi ſit extinctum amplius non reuiuiſcit,deciſ.199. n.2.tom.2.
Compenſationis exceptio, dum non eſt ſufficienter liquida, non poteſt impedire immiſſionem ex credito dotis, deciſ.187. n.15. tom.2.
Compenſationi non eſt locus, dum ſuper ea pendet iudicium, deciſ.532.n.7.tom.3.
Compenſare præſumitur debitor voluiſſe, ſi ipſe erat creditor ſui creditoris,deciſ.73.n.11.tom.2.
Complementarius non poteſt donare iura rationis bancharię, deciſ.64.n.11.& 20.tom.2.

C O M P R O M I S S V M.

Compromiſſum dum cum conditione fit, vt arbiter pronunciet, prout de iure, intelligitur de iure ſtatutario, ſeu conſuetudinario. Rub. in annot. deciſ.378.n.26.tom.2.
Compromiſſum quando eſt nullum, eodem etiam nullitatis vitio laudum ipſum laborare cenſetur, deciſ. 646. num. 1. tom.3.
Minor compromittendo debet ſeruare ſolemnitates in eorum contractibus requiſitas, ibid.n.2.
Compromiſſum eſt ſpecies alienationis, cum quod arbitri dari iubent, alienari dicatur, ibid.n.4.
Compromiſſum ex quibus reſtringatur, deciſ. 132. numer. 3. tom.2.
in Compromiſſo veniunt connexa, & acceſſoria, ibid.n.7.
à Compromiſſi forma arbiter non poteſt recedere, deciſ.132.n.5. tom.2.
in Compromiſſo an minor lædi poſſit, deciſ. 38. numer. 4. tom.2.
in Compromiſſis minorum non requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ, ibid.n.1.
Compromiſſa inter conſanguineos poſſunt eſſe etiam voluntaria, quamuis ſtatutum loci id iubeat, deciſ.646. num.11. tom.3.
Et quando dicta compromiſſa præſumantur voluntariè facta, ibid. n.12.
Compulſorialium vigore ſi iura ſint extracta ſeruatis ſeruandis ex ſuo originali, probant, deciſ.147.n.7.tom.2.

C O M P V T A.

Computa formantur ex datis, & acceptis, deciſ.77. num.2. tom.2.
Computa ſi ſint ſolidata, & facta ſit ampliſſima liberatio cum iuramento, ſi quis contra eam venire intendat, vtique errorem concludenter probare tenetur, deciſ330. num.3. & 4. tom.2.

Computorum libro priuato ſtandum eſt in præiudicium ſcribentis non autem tertij, deciſ.447.n.8.tom.2.

in Computorum ſolidatione inter ſocios modicæ expenſæ veniunt in generali computatione, deciſ.273.n.5.tom.2.

Conceptionis tempus eſt incertum, deciſ.223.n.23.tom.2.

CONCESSIO.

Conceſſio bonorum Eccleſiæ ſi partim ſit valida, & partim inualida, quando vitietur in totum, & quando non, deciſ.241.n.19.tom.2.

Conceſſio bonorum Eccleſiæ ſi fiat præter ſolitum, ſine debitis requiſitis non valet, deciſ.284.n.14.tom.2.

Conceſſio bonorum Eccleſiæ, niſi ſecundum tenorem antiquæ inueſtituræ fieri debet, alias alteratur ſolitum, deciſ.284.num.15.tom.2.

Conceſſio emphyteuſis dicitur perpetua ſi ſit conceſſa pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, deciſ.120. num.7.tom.2.

Conceſſio emphyteuſis dicitur ex pacto & prouidentia, quando conceſſa eſt alicui ad eius vitam, & eius filiorum & nepotum, deciſ.483. n.1.tom.2.

Conceſſio emphyteuſis non poteſt dici ſimpliciter ex pacto, & prouidentia, dum non eſt conceſſa ſimpliciter pro filijs, & hæredibus, deciſ.483.n.13.tom.2.

Conceſſio emphyteuſis numquam aut ſaltem raro concedi ſolet pro ſe tantum, deciſ.309. n.10.tom.2.

Conceſſio emphyteuſis facta ad tertiam generationem alicuius non videtur contrahentes intellexiſſe vt filij & nepotes debeant quoque eſſe hæredes, deciſ.483.n.25.tom.2.

Conceſſio emphyteuſis quando facta fuit pro quibuſcumque ſucceſſoribus in perpetuum ſine dubio intrat retractus, deciſ.653. n.5. tom.3.

Conceſſio emphyteuſis Eccleſiaſticæ facta pro ſe ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus cum clauſula & quibus dederit, tunc eſt tranſitoria etiam ad extraneos hæredes, deciſ.548.num.8.& 10. tom.3.

Conceſſio emphyteuſis Eccleſiaſticæ facta pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque tunc clauſula iſta operatur vt ſit tranſitoria ad hæredes etiam extraneos, deciſ.548. n.11. tom.3.

in Conceſſione feudi ſi adſint verba, ſucceſſoribus quibuſcumque, qualiter ſint accipienda ſecundum caſuum diuerſitatem, controuerſum eſt, deciſ.524.n.17.tom.3.

Conceſſio feudi ſi ſit facta duobus, & cum conditione, vt extantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, verba iſta ſunt intelligenda ſecundum naturam feudi, ſcilicet vt extantibus maſculis vnius lineæ, fœminæ eiuſdem lineæ non ſuccedant, non autem in concurſu cum maſculis alterius lineæ, deciſ.291. n.27.& 28. tom.2.

Conceſſio iuriſpatronatus facta ab Ordinario vt præiudicet patrono, qui acquiſiuit iuſpatronatus ex fundatione, requiritur acceptatio, deciſ.250.n.6.tom.2.

Conceſſio iuriſpatronatus facta ab Ordinario non videtur in compatibilis cum probatione fundatoris & dotationis, deciſ.250. n.9. tom.2.

Conceſſio iuriſpatronatus ſi fuerit facta ex falſa cauſa, nempè titulo dotationis, & dotatio corruit, corruit quoque conceſſio, ita vt nulla cenſeatur, deciſ. 614. numer. 3. tom.3.

Conceſſio feudi alieni ſimpliciter facta, non tenet etiam ſi poſtea illud aperiatur, ibid.n.3.

Conceſſio noua, facta in aliqua confirmatione, recipit eaſdem interpretationes, & exceptiones, quas ipſa confirmatio, deciſ.438. n.58. tom.2.

Conceſſio noua facta in confirmatione conceſſa in forma communi, illa non plus operatur, quam ipſa confirmatio, ibidem num.56.

Conceſſio officij ob benemerita, & ſeruitia præſtita tranſit in vim contractus, deciſ.255.n.5.tom.2.

in Conceſſionibus perſonalibus, ad effectum vt ſucceſſor ſubrogetur, cum ſit contemplata perſona, & non hæreditas, attenditur ſucceſſio ſanguinis, & non bonorum, deciſ.704. n.11. tom.3.

Conceſſioni ſubreptitiæ, & extortæ contra concedentis intentionem non eſt parendum, deciſ.630. n.50.tom.3.

Conceſſionis alicuius intelligentia quando non dicatur requirere probationem extrinſecam, & maximè ſi ſimus apud ſuppr ima Tribunalia, deciſ.524.n.18.& 19.tom.3.

Conceſſio præſupponit priuationem, deciſ. 654. numer. 56. tom.3.

Conceſſio data ſub forma, ſi non ſeruetur, corruit conceſſio, deciſ. 630.n.63.tom.3.

Conceſſio facta cum clauſula, ex nunc &c. non eſt conditionalis, ſed pura, deciſ.684.n.1.tom.3.

Conceſſio, quando eſt pura, ſtatim ſortitur effectum, & quæritur ius in re ei, ad eius fauorem eſt facta, ibidem num. 2. & 7.

Conceſſio limitata, & poſſeſſio limitata limitatum producit effectum. Rub.in annot. ad deciſ.420.n.50.tom.2.

Conceſſio ſpecialis tollit generalem, deciſ.425.n.5.tom.2.

Conceſſio, quando malè fuit facta, agens ad eam poteſt repelli exceptione nullitatis, deciſ.614.n.3.tom.3.

Conceſſio quando eſt clara, non eſt in dubium reuocanda, deciſ. 456.n.25. tom.2.

ex Conceſſionis iuramento vbi adeſt clauſula conſtituti percuſſio probari poteſt, deciſ.43.n.1.tom.2.

Conceſſionis inſtrumentum probat dominium concurrentibus adminiculis etiam contra tertium, deciſ. 476. numer. 4. tom.2.

Conceſſio facta à Papa alicui, recipit interpretationem à Iure, deciſ.316. n.9.tom.2.

Conceſſio Principis ſemper intelligitur ſine præiudicio iuris tertij, deciſ.425.n.21.tom.2.

Conceſſio, quando etiam optimè adaptatur collationi, deciſ.343. n.10. tom.2.

Conceſſio facta per viam contractus, non cenſetur illi derogatum per clauſulas generales, deciſ.630.n.29.tom.3.

Conceſſionum forma eſt attendenda, deciſ.630.n.76.tom.3.

Conceſſionum obſeruantia eſt optima interpres, deciſ.109.num.7. tom.2.

Conceſſiones cenſuariæ regulariter non ſubiacent deuolutioni, & quare, deciſ.611.n.26.tom.3.

in Conceſſionibus attendenda eſt mens concedentis, deciſ.362.n.7. tom.2.

Concedens non cenſetur tantum conceſſiſſe, quin maiorem authoritatem ſibi non ſeruauerit, deciſ. 630. numer. 8. tom.3.

Concedere, quis non præſumitur voluiſſe, quod non poterat, deciſ. 670.n.31.tom.3.

contra Concedentem priuilegium eſt facienda interpretatio non autem contra tertium, deciſ.530. n.37.tom.3.

CONCILIVM.

contra Concilia generalia quando diſponitur, opus eſt vt eis derogetur, deciſ.648.n.6.tom.3.

Concilij generalis derogationes cenſentur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones adeò vt alias detur defectus voluntatis in concedente, deciſ.614.n.5.tom.3.

Concilio aliquo generali ſi fuerit derogatum, & poſtea dicatur, & alijs Concilijs, cenſentur etiam derogatum alijs Concilijs generalibus, quamuis requirerent ſpecialem derogationem, ibid. num.9.

Concil. Trident. diſpoſitio circa actorum tranſportationem non intrat in prophanis, deciſ.447.n.5.tom.3.

Concil. Trident. non tollit ius competens inferioribus Collatoribus ius conferendi beneficia curata, dummodò fiat concurſus, deciſ.731. n.11.tom.3.

Concilium Tridentinum de anno 1515. nondum erat apertum, deciſ.403. n.19.tom.2.

Concilium Trident. cum diſpoſuit, vt Epiſcopus cauſas Capitularium debeat cognoſcere, in eius domo &c. de qua domo intellexit, deciſ.537.n.18 tom.3.

Concilium Tridentinum licet corrigat iura, quæ diſponunt ſponſalia per culpam tranſire in verum matrimonium, deciſ.232.n.9. tom.2.

Non tamen videntur ea iura correcta, vt quis cognoſcendo mulierem cenſeatur conſentire ſimpliciter, quatenus ſponſalia contraxerit ſub conditione. ibid.n.10.& 11.

Concil. Trident. diſpoſitio circa tranſportationem actorum procedit tantum in cauſis Eccleſiaſticis, non autem in prophanis, deciſ.495.n.7.tom.2.

Quod procedit etiamſi vertantur coram Iudice Eccleſiaſtico. Et hoc eſt de mente Sacræ Congreg. Concil. Trident. licet Rota ante dictam declarationem contrarium dixerit, ibidem num. 8. & 9.

Concil. Trident. diſpoſitio de neceſſariò interuentu Parochi in celebratione matrimonij, ceſſat in terris illis, quæ ſunt ſub temporali dominio Hæreticorum, in quibus non adſunt Parochi, nec Epiſcopi. Rub. in annot. ad deciſ.431. numer.55. tom.2.

Sicuti nec intrat, in locis in quibus d. Concil. non fuit publicatum, vbi ſufficit celebrare matrimonium ſecundum iura antiqua, ibid.n.56.& 57.

Concilium Tridentinum dum requirit in celebratione matrimonij Parochi & teſtium præſentiam, non intelligenda eſt de præſentia phyſica, id eſt corporea, ſed de morali & humana. Rub. in annotat. ad deciſ.431.n.25.tom.2.

Concilium Tridentinum in celebratione matrimonij ad alium effectum non requirit præſentiam Parochi, niſi vt de eodem matrimonio contracto conſtet Eccleſiæ: Et hoc ne viuente prima vxore, vel primo marito, alter poſſit denuò contrahere, eo quod matrimonium non conſtabat Eccleſiæ. Rub. in annot. ad deciſ. 431.n.13.& 20. tom.2.

Concil. Trident. ſeſſ.24.cap.2, §.ad hæc de reformat. ex declaratione Sac. Congreg. Concil. non tollit immemorabilem, vt inferior

ferior Epiſcopo poſſit cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales, deciſ.600.n.6.tom.3.

Concilium Tridentinum ſeſſ.24.cap.20.de reformat.non habet locum in Eccleſiſs contra Abbates habentes in ſuos plenam iuriſdictionem, deciſ.310.n.2.tom.2.

Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.20. de reformat. non comprehendit Abbates habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, nec Capitula quibus Abbatiæ ſunt vnitæ, deciſ. 600. num.18. tom.3.

Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.20. de reformat. loquitur de Decanis Archidiaconis, & alijs Prælatis inferioribus Eccleſiæ Cathedralis, non autem aliarum Eccleſiarum, ibidem num.19.20.21. 22.& ſeqq.

Concluſio deducta à diſcretiua loquutione, non eſt, niſi quædam coniectura, non concludens per neceſsè, deciſ.686.num.20. tom.3.

C O N C O R D I A.

Concordia ſeu tranſactio vnita ſub certo pacto, vt ea nullatenus valeat, niſi à die euentus certæ conditionis, tunc ſi conditio non verificetur, euaneſcit tranſactio, deciſ.290.num.12. tom.2.

Concordia, quando dicatur durare, etiam poſt mortem alicuius concordantis, deciſ.452.n.1.tom.2.

Concordia inita ſuper bonis Eccleſiaſticis confirmata à Sede Apoſtolica, ligat etiam ſucceſſores, deciſ.20.n.7.tom.2.

Quod intellige, quando confirmatio eſt valida, ſecus verò, ſi illa ſubreptionis, & obreptionis vitio laboret, ibid.n.2.

Concordia ſi ſit inita inter fiſcum, & alium, circa iura eius cuius bona fuerunt publicata, tunc omnia iura attinentia fiſco tranſeunt in ceſſionarium, deciſ.224.n.7.tom.2.

à Concordia inita, dato, vt quis poſſit reſilere, & facto ab ea reſiliat abſque legitima cauſa, licet id poſſit, tamen tenetur ad intereſſe alteri parti, deciſ.382.n.13.tom.2.

Concordia inita inter partes venit ſeruanda, deciſ.452. num.4. tom.2.

Concordia facta à Rectore ſuper bonis Eccleſiæ, vt liget ſucceſſorem, requiritur ſolemnitas, & cauſa, deciſ.68. num.12. tom.2.

ſuper Concordia rei Eccleſiaſticæ confirmatio Apoſtolica ſi non tenet, nec etiam ſubſtinetur concordia, deciſ.161. num.11. tom.2.

Concordia ſtante ceſſat deuolutio, deciſ.6.n.15.tom.2.

per Concordiam, vt quis ſibi præiudicet, quid ſit neceſsè, deciſ. 504. n.3. tom.2.

per Concordiam ſpecialem, quando non dicatur receſſum à generali, deciſ.494.n.11.tom.2.

Concordiæ non effectuatio ex quo arguatur, deciſ.446.num.16. tom.2.

C O N C V B I N A.

Concubina, ſi grauiter cum periculo vitæ ſit infirmata, itaque proximum DEI iudicium timens, velit contrahere matrimonium cum amaſio, vnde vocato Parocho ac reperto quod eadem hora diem clauſit extremum, an iſta ſit vrgens cauſa vt matrimonium celebretur coram alio Sacerdote. Rub. in annot. ad deciſ.431. n.39. tom.2.

pro Salute animæ Concubinæ, in extremo vitæ conſtitutæ, non eſt neceſsè, vt matrimonium contrahat cum amaſio, ſufficit enim, pro eius ſalute æterna contritio ante actum vitæ, & propoſitum abſtinendi à peccatis, ibid.n.39.

Concubina exiſtens in mortis articulo, ſi habeat contritionem peccatorum, & propoſitum abſtinendi ab eis hoc ſufficit pro eius ſalute, & ſic non intereſt ſiue nupta, vel innupta decedat, ibid. num.40.

C O N C V R S V S.

Concurſus beneficij Eccleſiaſtici parochialis, cuius inſtitutio non ſpectet ad Epiſcopum quando ſit, Epiſcopus tunc debet eligere digniorem, & hunc patronus debet præſentare ei, ad quem ſpectat inſtitutio, deciſ.640.n.11.tom.3.

Concurſus ad beneficium parochiale dicitur factus dum propoſita fuerunt edicta, licet vnus tantum comparuit, deciſ.640. num.8. tom.3.

ex Concurſu maiori Beneficiatorum in choro reſultat maior deuotio, reuerentia, & dignitas, & preces efficaciores redduntur. Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.175.tom.3.

in Concurſu ad parochialem, quando ſit, eſt ſeruanda forma præſcripta à Concil.Trid.ſeſſ.22.cap.19. de reformat. deciſ.437.n.1. tom.2.

Concurſus ad Parochialem, vt corruat ex eo, quia in examine non interuenerunt tres examinatores Synodales, vt diſponit Concil. Trident. quid conſiderandum veniat, deciſ.437. n.14. & 15. tom.2.

Concurſui, quando ſit locus, licet ſimus in Eccleſia Parochiali, quamuis vnita, & quando id ſit verum, deciſ.580. num.19.& 20. tom.3.

in Concurſu anterioris non eſt attendenda poſſeſſio poſterior cum præſumatur clandeſtina & turbatiua, deciſ.305.num.2. tom.2.

in Concurſu ſcripturarum ex ſtylo mercatorum magis credendum eſt annotationi dantis pecunias quam recipientis, deciſ.162. n.18. tom.2.

in Concurſu magis creditur teſtibus qui deponunt de affirmatiua quam deponentibus ſuper negatiua, deciſ.141. num.7. tom.2.

in Concurſu deferendum eſt teſtibus magis ſpecificè deponentibus, deciſ.69.n.13.tom.2.

in Concurſu eſt credendum teſtibus numero pluribus, ibidem num.10.

C O N D E M N A T I O.

Condemnatio, quod fuerit facta in contumaciam ſatis dicitur apparere ex eo, quod fuit facta ob non paritionem monitorij, deciſ.714.n.13.tom.3.

Condemnatus propter delictum cum publicationem bonorum, ſi ampliſſimè ſit reſtitutus à Principe, recuperat etiam bona in alium tranſlata propter delictum ex diſpoſitione teſtatoris, deciſ.715.n.9.tom.3.

Condemnatus de furto, ſi probet ſe furtum non commiſiſſe, purgat omnem infamiam facti, deciſ.299.n.7.tom.2.

Condemnatus ad mortem, ſi fuerit abſolutus, tunc tanquam nouus homo, non poteſt recuperare ius ſuccedendi in fideicommiſſo, deciſ.714. n.4.tom.3.

Condemnatus, quando quis fuit, ſi poſtea à Principe fuerit plenariè reſtitutus, omnia recuperat etiamſi lata ſit ſententia cum publicatione bonorum, ibid.n.1.

Quod procedit pariter quamuis propter delictum, & ſententiam tranſlata ſint bona in ſubſtitutum ex diſpoſitione teſtatoris, ibid. n.2.

Condicere regulariter nemo poteſt rem ſuam, ſed hoc eſt verum reſpectu dominij, non autem poſſeſſionis. Rub. in annot. ad deciſ. 420.n.76. tom.2.

C O N D I T I O.

Conditio ſufficit quod ſemel extiterit, licet vſque ad executionem facti minimè perſtiterit, deciſ.582.n.17.tom.3.

Conditio non eſt clauſula, quæ de per ſe ſubſiſtat, ſed eſt quædam qualitas ſiue adiectio, quæ diſpoſitioni accedit, deciſ.363.n.13. tom.3.

Conditio adiecta legato in fine teſtamenti ſi aſſereretur, vt ad omnia legata eſſet referenda, hoc eſſet ridiculum, & puerile, deciſ.563.n.14.tom.3.

Conditio, quæ ineſt ex qualitate negotij, ea ſemper eſt præſupponenda, deciſ.303.n.5.tom.2.

Conditio carceratorum eſt miſerrima & deploranda, cum carcer ſit cella gemituum, triſtitiæ domus. & apud ſuperos Plutonis hoſpitium. Rub. in annotat. ad deciſ.617. num. 54. tom.3.

Conditio ſi ſine filijs, eſt cauſalis, deciſ.419.n.6.tom.2.

Conditio appoſita poſt celebrationem matrimonij, non habet eundem effectum, quem habet ab initio. Rub. in annot. ad deciſ.431. n.118. tom.2.

Conditio prius appoſita in teſtamento, prius eſt attendenda, deciſ. 636.n.10. tom.3.

Conditio, quando eſt impoſſibilis de iure, non obligat, deciſ.493. n.43. tom.2.

Conditio ſuſpendens contractus, quando purificatur admittitur retrotractio, deciſ.450.n.15.tom.2.

Conditio in fine diſpoſitionis poſita, qualificat totam diſpoſitionem, deciſ.474.n.2.tom.2.

Quod maximè procedit, quando non adeſt ratio diuerſitatis, cur dicta conditio potius ad vnum caſum ſit tantùm reſtringenda, ibid. n.3.

Conditio in fine poſita, tunc multò magis qualificat totam diſpoſitionem, quando tota eadem oratione concepta eſt, ibid. num.4.

Conditio appoſita in aliquo actu, ſi reſoluatur, actus etiam euaneſcit, deciſ.400.n.11.tom.2.

Conditio, quando eſt purificata, perinde eſt, ac ſi diſpoſitio ab initio fuiſſet pura, deciſ.619.n.12.tom.3.

Conditio habetur pro impleta, ſi per partem aduerſam ſtet, quominus impleatur, deciſ.677.n.6.tom.3.

Conditio, quæ non habuit effectum, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta deciſ.589. n.8.tom.3.

Conditio iniqua non debet inferri alteri per alterum, deciſ.628. n.21. tom.3.

Conditio iniqua per alterum non eſt facienda, deciſ.412. num.9. tom.2.

Conditio ſeruiendi certo tempore, illud dicitur completum adueniente termino, licet in ſeruo contigerit impedimentum infirmitatis. Rub. in annot. ad deciſ.576. n.123.tom.3.

Conditio poſita in Legato annuo, non cenſetur repetita in legato perpetuò, deciſ.563.n.11.tom.3.

Conditio turpis pro non ſcripta habetur. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n.132. tom.3.

Conditio relata ad patris portionem, non poteſt adaptari ad portionem patrui, deciſ.429. n.14.tom.2.

Et quamuis aliud ſuadentibus coniecturis poſſet dici, tamen illæ

illæ debent eſſe vrgentes, & neceſſariæ, & quando illæ non dicantur adeſſe, ibid.n.15.& 16.
Conditione niſi adimpleta, quis agere nequit, deciſ.56. n.13. tom.2.
ſub Conditione Procurator conſtitutus ad vendendum ſi eam non adimpleat expirat mandatum, declara vt num.19.deciſ.37.n.18. tom.2.
ſub Conditione ſi quis contrahat ſponſalia cum aliqua, ſi eam carnaliter agnoſcat videtur receſſiſſe ab omni conditione, deciſ. 232.n.5.tom.2.
ſub Conditione licentia obtenta, ſi conditio ſpreta fuerit perindè eſt ac ſi licentia obtenta non fuerit, deciſ.212.num.24. tom.2.
ſub Conditione ſi emptor emat vt ſibi præſtetur cautio quo ad ſecurationem ſolutionis tunc vt conſtituatur in mora eſt ei offerenda cautio, deciſ.12.n.14.tom.2.
ſub Conditione ſponſalia ſi ſint contracta, deficiente conditione ceſſat obligatio contrahendi per verba de præſenti, deciſ.232.n.2.tom.3.
Conditionis implementum eſt plenè probandum, deciſ.630.n.71. & 72.tom.3.
Conditionis negatiuæ non adimplementum allegans, ad eum ſpectat onus probandi, deciſ.480.n.27.tom.2.
Conditione non purificata, diſpoſitio conditionalis ita deficit, perinde, ac ſi ſcripta non eſſet, deciſ.314. num.3. tom.2.
Conditiones, cum ſint actiones perſonales, non dantur contra tertium poſſeſſorem. Rub. in annot. ad deciſ. 420. num.99. tom.2.
Conditiones contractus quando quis non adimplet, non eſt agendum ad reſciſſionem, ſed ad implementum, deciſ.62. n.6. tom 2.
Conditiones & pacta in contractu emptionis, & venditionis poſſunt poni in arbitrium tertij, deciſ.681.n.9.tom.3.
Conditiones proteſtatiuæ non retrotrahuntur, deciſ.675.num.18. tom.3.
in Conditionibus proteſtatiuis quam ob rem non admittatur retrotractio, ibid.n.29.
Conditio, quando eſt caſualis, cum hoc caſu dicatur ius quæſitum, quamuis conditionaliter, ideoque veniente conditione retrotrahitur, ibid.n 20.
Conditionalis dicitur promiſſo collata in diem incertum, deciſ. 19.n.2.tom.2.
Conditio appoſita executioni contractus non facit obligationem conditionalem, ibid.n.4.
Conditionaliter vocatus pendente conditione agere poteſt pro eius intereſſe, deciſ.31.n.9.& 11.tom.2.
Condominus non poteſt verè dici cenſuarius in re cenſuata, & ideò ante Bullam Pij V. non competebat ius retractus, deciſ.17. n.30. tom.2.

C O N D V C T I O.

Conductio vbi eſt finita, ſi conductor inferat quæſtionem dominij, antequam ſuper hoc cognoſcatur, debet reſtitui domino, res conducta. Rub. in annot. ad deciſ.420. num.43. tom 2.
Conductio ſi ſimul facta ſit cum aliquo, inter eos dicitur, contracta ſocietas ad dictum effectum, deciſ.76.n.1.tom.2.
Conductio à duobus ſi ſit facta, tunc vtrique fuit acquiſitum ius vtendi, & fruendi re conducta, ibid.n.2.
Conductio & locatio neque ſcripturam nec verba requirit, ſed ſufficit ſolus conſenſus, deciſ.507.n.8.tom.3.
Conductiones & locationes vt plurimum tacitè renouatur, ibid. num.9.
Conductio, quando dicatur tacitè renouata, deciſ.507. num.7. tom.3.
Conductio tam expreſſa, quam tacita reconductio intelligitur facta, quatenus penſio ſoluatur, deciſ. 396. num. 5. tom.2.
in Conductione non eſt illicita, vel vſuraria anticipata ſolutio penſionum, deciſ.160.n.21.tom.2.

C O N D V C T O R.

Conductor bonorum Eccleſiæ, ſi in eis debeat facere plura melioramenta quæ remanere debeant, id quoque debet conſiderari, an locatio ſit vtilis Eccleſiæ, deciſ.241. num.24. tom.2.
Conductor, ſi velit interuertere ius, & dominium locatoris, cadit à commodo locationis, deciſ.396.n.9.tom.2.
Conductor, ſi finito tempore reſtituere recuſat rem conductam, ſpoliare dicitur, quod non ſic eſt in emphyteuta, cum ſibi poſſideat. Rub. in annot. deciſ.420. num.55. & ſeqq. tom.2.
Conductor ſi ſoluat penſionem Abbati non iuſtè electio non liberatur, ſi conduxit à vero Abbate, & poſtea ſoluat Abbati intruſo, deciſ.624.n.11.tom.3.
Conductor poſſidens nomine affictus non ſibi, ſed Domino poſſidet, deciſ.513. n.8.tom.3.
Conductor non ſibi, ſed Domino poſſidet, deciſ.169. num.9. tom.2.
Conductor ceſſans per biennium à ſolutione affictus, de iure communi, cadit à contractu, & poteſt expelli, deciſ.396. n.1. tom.2.
Quod procedit etiam ſi adſit pactum de eo non expellendo, dum durat locatio, quia tale pactum intelligitur ſub conditione, ſi penſio ſoluatur, ibid.n.2.
Conductor, dum eſt moroſus in ſolutione penſionis, non poteſt ex hoc à locatore expelli, ſed benè compelli ad ſolutionem, & implementum, deciſ.605. n.7.tom.3.
Conductor non poteſt refricare Domino quæſtionem dominij, licet poſſit eſſe, quod ille potuerit conducere rem alienam. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.69.tom.2.
Conductor non poteſt prætendere deductionem meliotamentorum, ſtante pacto, vt ea facere non poſſit ſine licentia Domini, alias remaneant domui, deciſ. 634. num.1. tom.3.
Conductor, vt poſſit prætendere melioramenta, dum adeſt conuentio, vt ea non fiant ſine licentia Domini, tunc docere debet talem licentiam præceſſiſſe, ibid.n.2.
Conductori datur retentio, donec reficiantur ei melioramenta facta in re conducta, deciſ.217.n.1.tom.2.
Verum id intellige, ſi dicta melioramenta ab eodem verificentur, alias intrat ſpolium, ibid. n.2.

C O N F E C T I O.

Confectio veſtimentorum nouorum non eſt propriè mercatura ſed artificium, deciſ.194.n.7.tom.2.
Confectio inuentarij eſt actus extraiudicialis, deciſ.274. num.3. tom.2.
de Confectione librorum, reuiſione computorum ſeu calculo ac reſtitutione reliquatus ſi conſtet, rationes dicuntur redditæ, deciſ.190. n.3.tom.2.
in Confectione inuentarij requiritur citatio contra intereſſe putantes, deciſ.376.n.1.tom.2.
Confectioni inuentarij eſt locus, quando dubitatur ne aliquid occultetur in præiudicium tertij, deciſ.88. n.1.tom.2.
Confectio inuentarij quando & ex quibus verbis dicatur remiſſa alicui miniſtro, ibid.n.3.
Confectioni inuentarij, quod quis interuenerit, ex quibus rationibus probetur à teſtibus, deciſ. 274. num. 8. & 10. tom.2.

C O N F E S S I O.

Confeſſio actoris non deſtruitur per depoſitiones teſtium, deciſ. 414.n.1. tom.2.
Confeſſio contra confitentem plenè probat, deciſ.427. num.25. tom.2.
Confeſſioni propriè non eſt contraueniendum, nec impugnanda venit, ibid.n.26.
Confeſſio probat tam contra confitentem, quàm illius hæredes, & ſucceſſores, deciſ.29.n.1.tom.2.
Confeſſio conſortis non præiudicat alteri litis conſorti, deciſ.498. n.8. tom.2.
Confeſſio debiti prætenſi non inducitur per illos actus ſi ad diuerſa poſſunt inferri, deciſ.351.n.21.tom.2.
Confeſſio defuncti non poteſt impugnari ab eius hærede, deciſ. 492.n.11.tom.2.
Confeſſio dotis facta à marito ad effectum donandi vxori occaſione matrimonij, ſoluto matrimonio debetur vxori, deciſ.60.n.8. tom.2.
Confeſſio dotis receptæ, vbi præceſſit promiſſio, licet tollam præſumptionem donationis, & exceptionem non numeratæ pecuniæ, non tamen tollit præſumptionem fraudis commiſſæ in præiudicium creditorum, deciſ. 543. numer. 3. tom.3.
Confeſſio de dote recepta ſi adſit in inſtrumento dotali, quando ea ſoluitur non eſt opus quietantia & quando id non procedat, deciſ.73. n.14. & 15.tom.2.
Confeſſio emanata per reſponſionem ad poſitiones, effectus eius eſt, vt ſit irreuocabilis, deciſ.678.n.7.tom.3.
Confeſſio emanata in tranſactione, quæ non habuit effectum, non nocet, deciſ.290. n.19.tom.2.
Confeſſio non poteſt dici erronea, niſi de errore doceatur, cum non præſumatur, deciſ.390.n.17.tom.2.
Confeſſio extraiudicialis ſaltem probari poteſt per duos teſtes conteſtes, deciſ.151.n.20.tom.2.
Confeſſiones extraiudiciales, & voluntariæ Prælatorum non nocent Eccleſiæ, ibid.n.20.
Confeſſio extraiudicialis fortius probatur per teſtes, quando eſt adminiculata, deciſ.696.n.4.tom.3.
Confeſſio facta in vno iudicio probat etiam in alio ſi ſit in eadem facti ſpecie, deciſ.213.n.5.tom.2.
Confeſſio in Iudicio facta non nocet tertio, & maximè emanata in diuerſo iudicio, deciſ.709.n.7.tom.3.
Confeſſio in vno iudicio, negari non poteſt, quin in diuerſo faciat adminiculum, deciſ.213.n.6.tom.2.
Confeſſio mariti probat ſolutionem dotis in præiudicium credito-

Digitized by Google

ditorum, quando præceſſit promiſſio ipſius dotis, deciſ. 55. num. 4. tom. 2.
Confeſſio facta à minoribus, & pupillis ſine ſolemnitatibus, & tutoris auctoritate, eis non præiudicat, deciſ. 359. num. 22. tom. 2.
Confeſſio Notarij quod falſum inſtrumentum condidit non præiudicat inſtrumento, deciſ. 501. num. 5. tom. 2.
Confeſſio partis, quando adeſt, non attenditur fides Notarij, deciſ. 284. num. 9. tom. 2.
ex Confeſſione partis optimè probatur poſſeſſio, deciſ. 367. n. 3. tom. 2.
Confeſſio partis emanata in articulis, datis medio iuramento probat contra ipſum ponentem, deciſ. 533. num. 4. tom. 2.
Confeſſio partis, quod eius aduerſarius occupet poſſeſſionem, illa qualitas reijcitur, & remanet confeſſio, quoad poſſeſſionem, deciſ. 384. num. 4. tom. 2.
ex Confeſſione partis aduerſæ poteſt probari obitus alicuius, dum tanquam hæres ab inteſtato ſe in poſſeſſionem bonorum intruſit, deciſ. 618. num. 9. tom. 3.
Confeſſio ſi in parte verificetur, cenſetur quoque in totum vera, deciſ. 239. num. 3. & 17. tom. 2.
Confeſſioni factæ in articulo mortis multum deferendum videtur, ibid. num. 4.
Confeſſio facta conſtante matrimonio morte confirmatur, ibidem num. 5.
in Confitentis præiudicium confeſſio plenè probat, deciſ. 133. num. 1. tom. 2.
Confeſſio in præiudicium confitentis plene probat, deciſ. 78. n. 5. tom. 2.
Confeſſio alicuius non probat in præiudicium tertij, ibidem num. 6.
Confeſſio Procuratoris non poteſt nocere principali, ſi fuerit reuocata, deciſ. 7. num. 13. tom. 2.
Confeſſiones Procuratorum non præiudicant principalibus, niſi adſit ſpeciale mandatum, deciſione 371. numero 8. tom. 2.
Confeſſio procuratoris poteſt, quandocumque reuocari etiam non docto de errore, deciſ. 356. num. 7. tom. 2.
Confeſſio facta in precibus benè dicitur probata contra confitentem, deciſ. 599. num. 25. tom. 3.
ex Confeſſione propria aduerſarij poteſt probari poſſeſſio, deciſ. 43. num. 3. tom. 2.
Confeſſione propria nulla poteſt dari maior probatio, deciſ. 228. num. 4. tom. 2.
contra Confeſſionem propriam qui poteſt venire, quando probat rem aliter ſe habere, deciſ. 199. num. 9. tom. 2.
Confeſſio propria vnicuique nocet, deciſ. 149. numer. 11. tom. 2.
Confeſſione propria nulla melior eſt probatio, deciſ. 390. num. 4. tom. 2.
Confeſſi præiudicat non ſolum confitenti ſed etiam eius hæredibus, & ſucceſſoribus, ibid. num. 5.
Confeſſi inducit approbationem actus, ibid. num. 6.
Confeſſio receptionis penſionis facta à penſionario, quando probet ad eius fauorem, ibid. num. 9.
Confeſſio ſimplex receptionis pecuniarum excluditur per illa verba recepit incontanti, deciſ. 33. num. 6. tom. 2.
Confeſſio non probatur per teſtes ſingulares ſed ſaltem debent eſſe duo conteſtes, ibid. num. 7.
Confeſſioni iuratæ, & cum decreto Iudicis factæ, magis ſtandum eſt quam ſimplici, ibid. num. 8.
Confeſſioni eius de cuius intereſſe agitur non eſt ſtandum, ibid. num. 9.
Confeſſiones de recepto non probant quaſi poſſeſſionem exigendi penſionem ad effectum manutentionis, deciſ. 2. num. 6. tom. 2.
Confeſſio de recepto non probat ad fauorem eius, qui tenetur iuſtificare veram, ac realem numerationem, deciſ. 342. num. 17. tom. 2.
Confeſſio de recepto ſolutionem non probat ad fauorem eius, qui tenetur docere de vera numeratione, deciſ. 546. num. 4. & 5. tom. 2.
Confeſſio de recepto non releuat, quando ſolutionis probatio debet eſſe realis, & effectualis, deciſ. 546. num. 6. tom. 3.
Confeſſio facta inter patruum, & nepotem, & ſic inter perſonas ſuſpectas, inter quas facile poteſt præſumi ſimulatio, non probat in commodum eorum, ibid. num. 7.
Confeſſio reſignatis facta poſt reſignationem, non præiudicat reſignatario, deciſ. 93. num. 16. tom. 3.
Confeſſio ſolutionis dicitur realis, ſi in inſtrumento narretur pecunias fuiſſe ſolutas manualiter, & in contanti, deciſ. 60. num3. tom. 2.
Confeſſio, quod ſponſalia fuerunt contracta ſub conditione, ex quo præſumatur ſimulata, deciſ. 232. numer. 3. tom. 2.
Confeſſio, quæ fit in ſupplicatione occaſione proceſſus facti, & condemnationis ſecutæ ad cautelam, & ad liberandum ſe à moleſtijs, non inducit veram probationem, deciſ. 714. num. 14. tom. 3.
Confeſſio Teſtatoris ſicuti noceret ei, ſi viueret, ita etiam nocere debet eius hæredi, deciſ. 492. num. 12. tom. 2.
Confeſſio Tutoris regulariter non præiudicat pupillo, deciſ. 64. num. 1. tom. 2.
Confeſſio Tutoris, quando eſt adminiculata probat contra pupillum, ibid. num. 2.
Confeſſio venditoris poſt factam venditionem non nocet emptori, deciſ. 584. num. 9. tom. 2.
Confeſſio vnius non debet alteri nocere, deciſ. 501. numer. 6. tom. 2.
Confeſſione nulla eſt maior probatio, deciſ. 48. numer. 2. & 5. tom. 2.
Confeſſio vera aduerſarij reſultat ex poſſeſſionis apprehenſione, quod poſſeſſio erat apud alteram partem, deciſ. 110. num. 2. tom. 2.
Confeſſio, quando eſt alternatiuè facta, tunc eſt in electione confitentis accipere quam partem vult, deciſ. 302. num. 28. tom. 2.
Confeſſio certæ ſummæ quæ continet quoddam integrale continens certam ſpeciem, qua vitiata in aliquo tota corruit, deciſ. 536. num. 13. tom. 3.
Confeſſio illa, quæ fuit facta cum maiori animi deliberatione, attendenda venit, deciſ. 623. num. 19. tom. 3.
Confeſſiones, quando ſunt repugnantes & inuicem contrariæ, tunc natura eſt attendenda, ibid. num. 20.
Confeſſio ſuperat omnem probationem, deciſ. 110. num. 3. tom. 2.
Confeſſio in forma communi non eſt ſufficiens, quando agitur de ſtatuto condito contra ius commune, deciſ. 438. num. 39. tom. 2.
Confeſſio in contractu etiam inualido præiudicat confitenti, deciſ. 179. num. 18. tom. 2.
Quod amplia, quando eſt adminiculata, deciſ. 179. num. 18. tom. 2.
Confeſſio, ex quo reddatur veriſimilis, deciſ. 543. num. 19. tom. 2.
Confeſſio facta ab eo, qui eſt ære alieno grauatus, ex hoc non eſt dicendum fraudolenta, vbi plura alia concurrunt ad excludendam fraudem, ibid.
Confeſſio, quando probet dominium, deciſ. 611. num. 19. & 20. tom. 3.
Confeſſio non poteſt vitiari, ſi clarè de eius veritate appareat, deciſ. 233. num. 6. tom. 2.
Confeſſio non ſolum præiudicat confitenti, ſed etiam hæredibus, ac habentibus cauſam ab eo, deciſ. 327. num. 5. tom. 2.
Confeſſio non probat ad fauorem confitentis alias quis facilè poſſet alium ſibi obligare, ibid. num. 8.
Confeſſio, aut conſenſus, vbi concurrit, non eſt neceſſaria diſceptatio fori, Rub. in Annot. ad deciſ. 542. num. 88. tom. 3.
Confeſſio, vel conſenſus partis vbi concurrit, non eſt opus tela iudicij, ibid. num. 89.
Confeſſio relatiua ad inſtrumentum nihil releuat, ſi de inſtrumento non conſtet, deciſ. 239. num. 10. tom. 2.
Confeſſio facta in gratia, debet intelligi ſecundum tempus ſupplicationis, deciſ. 601. num. 22. tom. 3.
Confeſſi in parte vera, quod ſit vera in totum, iſta concluſio non procedit ſtante inueriſimilitudine, deciſ. 239. numer. 17. tom. 2.
Confeſſio, ſi reddatur inueriſimilis, non eſt amplectenda, ibid. num. 18.
Confeſſio regulariter diuidi non poteſt, deciſ. 195. numer. 15. tom. 2.
Confeſſio implicita, quod pars poſſideat, nocet ac ſi eſſet explicita, & ſufficit ad manutentionem, deciſ. 235. numer. 3. tom. 2.
Confeſſionem fictam vir nobilis non præſumitur, voluiſſe facere, vide num. 21. deciſ. 239. num. 7. tom. 2.
Confeſſio proueniens à procuratore non habente ſpeciale mandatum ad confitendum, poteſt quandocumque reuocari, deciſ. 279. num. 7. tom. 3.
Confeſſio, quando redditur inueriſimilis, debet aliunde iuſtificari, deciſ. 239. num. 12. tom. 2.
Confeſſi eſt indiuidua, deciſ. 154. num. 14. tom. 2.
Confeſſionem fictam quod vir nobilis non præſumatur voluiſſe facere, iſta præſumptio offuſcatur ex pluribus ſimul iunctis in contrarium, deciſ. 239. num. 21. tom. 2.
Confeſſiones ex poſitionibus reſultantes dicuntur emanatæ in modum contentioſæ iuriſdictionis, deciſ. 96. numer. 5. tom. 2.
de Confeſſione emanata in poſitionibus, deciſ. 554. numer. 14. tom. 3.

CONFIDENTIA.

Confidentia magna non ita facilius reperitur in extraneis, ſicuti in coniuncto, deciſ.179.num.8. tom.2.

Confidentia maior præſumitur cadere in coniuncto, quàm in extraneo, ibid.num.40.

Confidere paucis eſt clariſſima ſententia, ſed clarior eſt altera confidere nulli, Rub.in Annot.deciſ.617.num.82.tom.2.

CONFINIS.

Confinis, & res, quæ confinat, non ſunt idem, deciſ. 358. num. 5. tom. 2.

Confines facilè mutantur ex curſu temporis, deciſ. 421. num. 5. tom. 2.

Confines variantur ex longinquitate temporis, deciſ.611.num.25. tom. 3.

in Confinium materia multum defertur congruentiæ, & veriſimilitudini, deciſ.622.num.8. tom.3.

Confinium, & limitum natura ea eſt, vt debeant ita eſſe coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiat, & quodammodo includant omnia loca confinata, deciſ.552.num.4. tom.3.

CONFIRMATIO.

Confirmatio Apoſtolica non tollit nullitates, ſi de eis nulla facta fuerit mentio, deciſ.406. num.23. tom.2.

Confirmatio Apoſtolica ſuper concordia rei Eccleſiaſticæ, ſi non tenet, nec etiam ſubſtinetur concordia, deciſ. 161. num. 11. tom. 2.

Confirmatio regulariter non ampliat confirmatum, ſed tantum ligat ſtrictius, deciſ.682.num.30. tom.3.

Confirmatio diſmembrationis rerum Eccleſiæ eſt nulla, non facta mentione de intruſione Capituli, deciſ. 68. num. 11. tom. 2.

Confirmatio facta in forma communi, nihil de nouo concedit, aut operatur, deciſ.689.num.5. tom.3.

Quod procedit, etiamſi adſit clauſula de nouo concedimus, ibid. num. 6.

Confirmatio non datur ſine confirmabili, deciſ. 171. num. 5. tom. 2.

Confirmatio, ſi ſit in forma communi, parum iuuat clauſula, & quatenus opus ſit de nouo concedimus, niſi conſtet de confirmato, ibid. num. 6.

Confirmatio patitur eaſdem exceptiones, quas patitur confirmatum, ibid. num.8.

Confirmatio dum emanata in forma communi, parum, aut nihil operatur, deciſ.608. num.18. tom.3.

Confirmatio dicitur facta ex certa ſcientia, dum adfuit cauſæ cognitio, ibid. num.19.

Confirmatio tunc facta videtur in forma communi, quando cauſæ cognitio abfuit, ibid. num.20.

Confirmatione benè patet fuiſſe factam cum cauſæ cognitione, quando tenor, & ſubſtantia rei confirmatæ, quaſi de verbo ad verbum fuerit expreſſa, ibid.num.21.

Confirmatio, quando ſit facta ex certa ſcientia, & non in forma communi, deciſ.297.num.13.tom.2.

Confirmatio, quando eſt facta in forma communi, parum aut nihil operatur, ibid. num.14.

Confirmatio, vt dicatur facta ex certa ſcientia, requiritur vt totum factum ſit narratum Principi, nec ſufficit narratio generalis, ibid. num.16.

Confirmatio etiam dicitur facta ex certa ſcientia, licet totus tenor rei confirmatæ non fuerit inſertus, ſi tamen tenor, & ſubſtantia rei fuerit narrata, deciſ. 297. num. 17. tom. 2.

Quæ concluſio de plano procedit, quando adeſt clauſula, quorum tenores, ibid. num.18.

Confirmatio in dubio præſumitur facta ex certa ſcientia, ibidem num. 19.

Confirmatio vt dicatur facta cum cauſa cognitione, & ſic ex certa ſcientia, an narratio rei confirmatæ per verba generalia, ſufficiat, deciſ.608.num.23. tom.3.

Confirmatio poteſt dici facta ex certa ſcientia, quando adeſt ſpecialis, & indiuidua mentio rei confirmatæ, licet per verba formalia tenor ipſe non fuerit inſertus, deciſ. 608. num. 24. tom. 3.

Confirmatio ex certa ſcientia nihil operatur, quando Princeps ignorauit rem confirmatam fuiſſe antiquatam, ibidem num. 25.

Confirmatio ex certa ſcentia, procedit quo ad ea, quæ ſunt iuris, non autem facti, ibid. num. 26.

Confirmatio dicitur facta ex certa ſcientia, quando in ea adeſt inſertus tenor rei confirmatæ, & hoc maximè ſtante clauſula, quorum tenores, deciſ.485.num.12. tom.2.

Confirmatio Papæ dat robur diſpoſitioni, quo ad ius, & non quo ad factum, deciſ.299. num.10. tom.2.

Confirmatio nihil de nouo addit, ſolum rem confirmando in eiſdem terminis, ibid. num.11.

Confirmatio Pontificis non extendit actum, nec quodquam de nouo tribuit, ſed tantum approbat illam in ſuis terminis, deciſ. 269.num.45. tom.2.

de Confirmatione, vel reuocatione ſententiæ quando non agitur, ſed incidenter ea inducitur pro præſumptione boni iuris, tunc non attenditur nullitas ex defectu tranſportationis actorum, & qua re, Rub.in Annot.ad deciſ.617.num.134.& 135. tom. 3.

Confirmatio ſtatutorum facta per Papam, dat robur ſtatuto, quo ad ius non autem quo ad factum, deciſ. 276. num. 19. tom. 2.

Confirmatio ſtatutorum facta à Papa ex quibus appareat, eam fuiſſe factam in forma communi, deciſ. 438. num. 45. tom. 2.

Confirmatio vnionis, quæ non eſt ſortita effectum, quæ fuit reuocata per regulas vnionum reuocatorias, noua Papæ ſignatura confirmationis nihil reuocat, deciſ. 608. numer. 27. tom. 3.

Confirmans electionem ad beneficia, dicitur prouidere, quia tribuit electo facultatem adminiſtrandi, deciſ. 530. num. 15. tom. 3.

in Confirmatione, quando non dicatur facta tantum noua conceſſio, ſed etiam præceptum de obſeruando rem confirmatam, deciſ.438.num.59. tom.2.

Confirmatio nihil iuris addit electo, ſed ſolum tribuit adminiſtrationis exercitium, deciſ.588.num.9. tom.3.

Confirmatio, ſi aliquo modo tolleretur, non inde tolleretur electio, tamquam quid diuerſum, deciſ. 588. numer. 10. tom. 3.

Confirmatio electionis, dicitur connexa cum ipſa electione, cùm non detur confirmatio, niſi præcedat electio, tamquam neceſſarium antecedens, deciſ.588.num.21.tom.3.

Confirmatio, & electio vna pendet ab altera, & ambo tendunt ad idem, ibid. num.22.

Confirmatio ſine confirmabili non operatur, deciſ. 689. num. 9. tom. 2.

Confirmatio non auget, nec extendit confirmatum vltra id, quod in eo continetur, deciſ.508.num.16. tom.3.

Confirmatio poteſt eſſe fuiſſe factam ex certa ſcientia, etiamſi non adſit citatio, deciſ.297.num.21. tom.2.

in Confirmatione facta in forma communi, ſi facta ſit noua conceſſio, ea cenſetur appoſita pro maiori confirmationis validitate, deciſ.438.num.57. tom.2.

Confirmatio ſi ſit ſub conditione, non operatur ante eius purificationem, deciſ.608.num.14. tom.3.

Confirmatio ceſſare dicitur, ſi confirmatam non habeat iuris ſubſiſtentiam, deciſ.400. num.13. tom.2.

Confirmatio non iuuat, ſi de ea non conſtet, deciſ.682.num.25. tom. 3.

Confiſcatio bonorum non poteſt fieri, quando teſtator in caſu delicti hæredis, alium vocauit, ad excludendum fiſcum, deciſ.635. num.5.tom.3.

Confiſcationes, vt euitentur, multa fingi ſolent, deciſ.25.num.14. tom. 2.

Conformare quis præſumitur cum ea lege, quæ de eius tempore vigebat, & non cum futura, deciſ. 403. numer. 18. tom. 2.

CONFRATERNITAS.

Confraternitates Laicorum non comprehenduntur ſub pijs cauſis, ſed hoc intellige in ſimplicibus Fraternitatibus Laicorum, deciſ.22.num.8. tom.2.

Confraternitas Laicorum ſi habeat annexum Hoſpitale, qualiter ſit iudicanda, deciſ.482.num.24. tom.2.

Confraternitates Laicorum tunc dicuntur piæ cauſæ, ſi habeant redditus diſtinctos ad vſus pios, qui non niſi in talibus vſibus expendi poſſunt, ibid. num.9.

CONFVSIO.

Confuſio actionum ceſſat, quando inuentarium bonorum hæreditariorum eſt legitimè confectum, deciſ. 207. numer. 14. tom. 2.

Confuſio actionum ceſſat, quando hæres legaliter iuxta conſuetudinem loci confecerit inuentarium bonorum hæreditariorum, deciſ.159.num.10.tom.2.

CONGREGATIO.

Congregationes, & adunantiæ clericorum fieri non poſſunt ſine iuſta cauſa, & Epiſcopi licentia, deciſ. 567. numer. 4. tom. 3.

Congregationis alicuius liber fideliter tentus pro ipſa iunctis adminiculis probat, deciſ.46.num.7. tom.2.

Congrua competens Rectoribus Parochialium Eccleſiarum exiſtimatur ducat. 100. deciſ.576. num.11. tom.3.

CONIECTVRA.

Coniectura leuis reijcitur ad deſtruendam probationem identitatis, quando de ea iam conſtat, deciſ. 76. numer. 16. tom. 2.

Coniecturæ debiliores ceſſare debent concurrentibus validioribus, deciſ.686. num.21. tom.3.

Coniecturæ non concludentes, non attenduntur, deciſ. 620.num.6. tom. 3.

Coniecturæ ex alijs coniecturis eliduntur, ibid.

Co-

Coniecturæ leuiſſimæ nihil operantur, deciſ. 361. numer. 21. tom. 2.
Coniecturæ, ex quibus receditur à conſil. 21. Oldr. non debent eſſe fragiles, debiles, leues, diuinatiuæ, vel ex capite Interpretum excogitatæ, Rub. in Annot. ad deciſ. 635. num. 20. tom. 3.
Sed debent eſſe præpotentes, vrgentes, ac ex ipſo teſtamento deprompræ, ibid. num. 21.
Coniecturæ, quæ magis præponderant in concurſu, veniunt attendendæ, deciſ. 501. num. 12. tom. 2.
Coniecturæ illæ, non probant fraudem, quæ in bonam partem etiam ſumi poſſunt, deciſ. 629. num. 23. tom. 3.
Coniecturæ illæ non ſunt habendæ in conſideratione, quæ diuerſos ſenſus habere poſſunt, ibid. num. 24.
per Coniecturam vnicam non dicitur probata fraus, ibidem num. 26.
Coniecturis probatur dominium incidenter deductum prout quando agitur perſonali actione, l. ſi quis conductionis, C. locat. deciſ. 611. num. 7. & 8. tom. 3.
ad Coniecturas fruſtra recurritur, quando diſpoſitiones ſunt claræ, deciſ. 361. num. 7. tom. 2.
Coniecturæ, licet de per ſe non iuuent, ſimul tamen iunctæ ſuffragantur. deciſ. 389. num. 13. tom. 2.
ex Coniecturis, & adminiculis pluribus ſimul iunctis reſultat probatio, deciſ. 143. num. 15. tom. 2.
ex Coniecturis pluribus ſimul iunctis mandatum probatur, & maximè ſi ſimus in perſona coniuncta, deciſ. 607. num. 13. tom. 3.
ex Coniecturis, & præſumptionibus mandatum ſine dubio probatur, ibid. num. 14.
in Coniecturali materia, quando verſamur, debent attendi coniecturæ fortiores, & validiores, deciſ. 239. numer. 8. tom. 2.

CONIVNCTIO.

Coniunctio ſanguinis tollit omnem præſumptionem fraudis, deciſ. 121. num. 27. tom. 2.
Coniunctio ſanguinis parere ſolet obſeruantiam in perquirenda vtilitate Eccleſiæ, Rub. in Annotat. ad deciſ. 460. num. 117. tom. 2.
inter *Coniunctos* res ſatis ſolet agi bona fide, maximè ſtante conſuetudine, deciſ. 256. num. 6. tom. 2.

CONIVX.

in Coniugis vnius facultate non eſt tollere ius alteri quæſitum, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num. 116. tom. 2.
inter Coniuges ſumma ea beneuolentia, mutua amicitia, concordia, & familiaritas, quæ beatitudinem quandam inter eos parit, ex eorum inæqualitate, & diſſimilitudine deſtrui ſolet, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num. 82. tom. 2.
Coniuges dicuntur incubuiſſe operi nuptiali, ſi conſtet cohabitaſſe in eodem lecto, deciſ. 392. num. 4. tom. 2.

CONNEXIO.

Connexio operatur communicationem priuilegiorum, deciſ. 588. num. 44. tom. 3.
Connexio, & vnio totius corporis non tollitur per diuerſitatem actuum, deciſ. 588. num. 25. tom. 3.
Connexitatis ratione non eſt inconueniens, vt ſtatutum in vno porrigatur ad alium, deciſ. 588. num. 16. tom. 3.
Connexa dicuntur multis modis, ibid. num. 17.
Connexa illa propriè dicuntur, quorum vnum tendit ad perfectionem alterius, ibid. num. 18.
Connexa dicuntur, quæ ad eundem finem tendunt, vel quorum vnum ab altero dependet, vt in neceſſarium antecedens, vel in neceſſarium conſequens, ibid. num. 19. & 20.

CONSANGVINEVS.

Conſanguineus, quando eſt vocatus in dubio ſemper præſumendum eſt potius fuiſſe vocatum ex naturali affectione, quam ob aliam cauſam, deciſ. 361. num. 25. tom. 2.
Conſanguinei plures vicini, ſi plures concurrent in petendo ius congrui, omnibus competit res empta iſto iure pro æquali portione, deciſ. 197. num. 11. tom. 2.
Conſanguinei illi non adhibentur in contractibus mulierum, vel minorum, qui habent intereſſe in eo contractu, deciſ. 692. n. 3. tom. 3.
inter Conſanguineos ſummo iure in iudicio agendum non eſt, Rub. in annotat. ad deciſ. 636. num. 168. tom. 3.
ſub Conſanguineorum generalitate illegitimi comprehendi poſſunt, deciſ. 84. num. 7. tom. 2.
Conſanguineorum appellatione veniunt quoque illegitimi, deciſ. 361. num. 1. tom. 2.

CONSANGVINITAS.

Conſanguinitas magis ſtringit, quam amicitia, deciſ. 286. num. 5. tom. 2.
Conſanguinitas, & amicitia non ſunt ſufficientes ad præſumendam remiſſionem laborum abſque mercede, deciſ. 286. num. 5. tom. 2.

CONSENSVS.

Conſenſus Cardinalis, quando requiratur in prouiſione beneficij vacantis per obitum eius familiaris. & quid de Cardinali collatore, deciſ. 654. num. 66. & 67. tom. 3.
Conſenſus coniugum coram Parocho per verba de præſenti declaratus, ex hoc perficitur matrimonium, & iudicari debet purum, & liberum, Rub. in Annotat. ad deciſ. 431. num. 117. tom. 2.
Conſenſus filiorum quoad parentes tranſeuntes ad ſecunda vota, non probantur ex eo, quod gaudentes interuenerint nuptijs, deciſ. 177. num. 6. tom. 2.
Cum requiratur, vt habeant certam notitiam diſpoſitionis l. fœminæ, C. de ſecund. nupt. deciſ. 177. num. 7. tom. 2.
Conſenſus filij impuberis non eſt neceſſarius, quando obligatio facta à patre ei fuerit ex omni parte vtilis, deciſ. 296. num 3. tom. 2.
Conſenſus filij dum pater eum obligat, non eſt neceſſarius ſi ſit in ætate octo annorum, deciſ. 296. num. 5. tom. 2.
Conſenſum integrum ad contrahendum matrimonium Eccleſiæ non admittit in minori quatuordecim annorum, deciſ. 526. num. 4. tom. 3.
Conſenſus officialis ſemel præſtitus in ſocietate officij, præſumitur ſemper durare, donec non apparet reuocatus, deciſ. 454. num. 34. tom. 2.
Conſenſus officialis, quando diſſoluitur ſocietas officij, non eſt neceſſarius, dum adeſt conuentio, vt diſdicta ſufficiat, vt intimetur etiam vni tantum ex fideiuſſoribus, deciſ. 454. num. 3. tom. 2.
Conſenſus omnium in electionibus poſt publicatum non operatur, quod electio antea facta à maiori parte, cenſeatur quaſi per inſpirationem, deciſ. 312. num. 24. tom. 2.
Conſenſus partium, vbi adeſt, ceſſat omnis difficultas, deciſ. 188. num. 9. tom. 2.
Conſenſus patroni, in prouiſione beneficij facta alicui à Papa, habet vim præſentationis, deciſ. 219. num. 10. tom. 2.
Conſenſus præſtitus reſignationi beneficij, habet vim præſentationis, deciſ. 482. num. 5. tom. 2.
Conſenſus præſtitus à legitimo procuratore reſignationi, tenet, qui etiam poſt mortem reſignantis præſtari poteſt, deciſ. 303. num. 6. tom. 2.
Conſenſum præſtare non poſſunt illi, qui adhuc nati non ſunt de tempore, quo conſenſus eſt neceſſarius, deciſ. 297. num. 27. tom. 2.
Conſenſus in legitimatione ex quibus præſumatur præſtitus, deciſ. 297. num. 28. & 29. tom. 2.
in Conſenſu præſtito ſe fundans, debet docere eum eſſe validum, & non ſufficit allegare ſolam poſſibilitatem validitatis, deciſ. 121. num. 21. tom. 2.
Conſenſus præſumptus omnis excluditur, quando quis non contradicit ad euitandum maius malum, deciſ. 194. num. 20. tom. 2.
Conſenſus pupilli non exigitur in tutore, nec in iudicijs, nec in bonorum adminiſtratione, deciſ. 296. numer. 8. tom. 2.
pro Conſenſu in reſignationibus beneficiorum iuriſpatronatus ad quem ſit recurrendum, deciſ. 471. num. 14. tom. 2.
Conſenſus excluditur ex contrario actu, deciſ. 506. numer. 9. tom. 3.
Conſenſus requiritur in contractu emptionis, & venditionis, deciſ. 681. num. 10. tom. 3.
Conſenſus ſemper excluditur ab ignorantia, deciſ. 5. numer. 5. tom. 2.
Conſenſu, re, & pretio ſtantibus emptio dicitur perfecta, deciſ. 37. num. 1. & 2. tom. 2.
Conſenſus eſt cauſa efficiens, ac ſubſtantialis matrimonij, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num. 60. tom 2.
Conſenſus, aut confeſſio vbi concurrit, non eſt neceſſaria diſceptatio fori. Rub. in Annot. ad deciſ. 542. num. 88. tom. 3.
Conſenſus, vel confeſſio partis, vbi concurrit, non eſt opus tela iudicij, ibid. num. 89.
Conſenſiſſe, quando quis dicatur in iuriſdictionem, deciſ. 251. n. 15. tom. 2.
Conſenſus præſtitus in reſignatione retrotrahitur ad diem datæ ſupplicationis, deciſ. 538. num. 17. tom. 3.
Conſenſus, quando eſt de ſubſtantia actus, nunquam ex diuturnitate temporis præſumitur, Rub. in annot. ad deciſ. 542. num. 96. tom. 3.
Conſenſus per errorem excluditur, deciſ. 615. numer. 13. tom. 3.
cum Conſenſu alicuius actus, quando ille geri debet ad hoc, vt valeat, debet doceri de eius expreſſo conſenſu, deciſ. 124. n. 2. tom. 2.
de Conſenſu tacito diſſoluendi ſocietatem officij in totum per neceſſe non dicitur conſtare ex ipſamet partis exactione ſortis principalis, deciſ. 454. num. 9. tom. 2.
ad Conſeruationem ſui quilibet tenetur, & non ad deſtructionem, Rub. in annot. ad deciſ. 617. num. 5. tom. 3.

Conſeruatores Vrbis,& Priores Capitum Regionum retinent claues Sanctorum Apoſtolorum, & Capellæ Saluatoris in Eccleſia Lateranenſi, deciſ.697.num.13. tom.3.

In Conſideratione non ſunt habenda ea, quæ dederunt cauſam liti, deciſ.241. num.7. tom.2.

CONSEQVENS.

Conſequens qui vult, intelligitur quoque velle omnes neceſſarium antecedens, Rub.in Annot. ad deciſ.632. num.93.tom.3.

Quod intellige de antecedenti iuris ratione præſumptio non autem fortuito, ibid. num.96.

Conſequens, qui voluit, cenſetur pariter voluiſſe antecedens, deciſ.209. num.24. tom.2.

Conſequentia dilectionis de vocatione actiua ad paſſiuam, quando habeat locum, deciſ.84. num.2.& 4. tom.2.

pro Conſequutione rei propriæ, quis poteſt implorare officium Iudicis nobile, etiam quod ei competat actio, deciſ.315. num.28. & 30.tom.2.

CONSIGNATIO.

Conſignatio domus non poteſt dici emptori libere facta, dum ab alio ea ſemper fuerit poſſeſſa, deciſ. 395. numer. 10. tom. 2.

de Conſignatione teſtamenti facta Notario à Teſtatore, quando non poſſit dubitari, deciſ.581.num.9. tom.3.

Conſignatio non promittitur, quando bona obligantur pro hypotheca, deciſ.19.num.9. tom.2.

CONSILIVM.

Conſilium datum an ſibi proſit, cuique eſt liberum diſcutere, & ideo quis non tenetur de conſilio, deciſ. 662. num.8. tom. 3.

ex Conſilio nemo obligatur, etiamſi non expediat ei, cui datur, deciſ.662.num.7. tom.3.

Conſilijs Doctorum, quoad factum, non minus videtur credendum, quam enunciatiuis inſtrumentorum, cum conſultatio ſuper caſu propoſito credi non poſſit imaginaria, deciſ.96.num.6. tom. 2.

Conſolidatio dominij vtilis, cum directo in materia cenſuali fieri non poteſt, deciſ.510.num.26.tom.3.

CONSORS.

Conſortibus, ſi competat retractus, an ſit præferendus ille, qui habet maiorem partem, deciſ. 17. num. 12. & ſeq. tom. 2.

Conſortis nomen eſt æquiuocum, cum ſignificet non ſolum habentem rem communem, quam eos, qui ſunt de eadem parentela, deciſ.254.num.23.tom.2.

Conſtans, & leuis, quis eſſe debet, prout tempus poſtulat, Rub.in annotat.deciſ.513. num.10. tom.3.

CONSTANTINVS.

Conſtantinus Imperator fuit ante Valentinianum, & Theodoſium Imperatores, deciſ.561.num.41. tom.3.

Conſtantinus Magnus ſubſtulit antiquas formulas requiſitas de iure, ff. in inſtit. hæredum, deciſ.246.num.34. tom.2.

CONSTITVTIO.

Conſtitutio Bonifaciana, quoad bona Emphyteutica Eccleſiaſtica Ferrariæ, cum emanauerit ad hoc, vt dicta bona perpetuò maneant penes ciues, deciſ.118.num.15. tom.2.

Ideo, quando ceſſat cauſa iſta conſeruationis dd.bonorum in eos, ſumi debet interpretatio ad fauorem Eccleſiæ inherendo diſpoſitioni Iuris communis, ibid.num.16.

Conſtitutio Bonifaciana, quoad bona emphyteutica Eccleſiaſtica Ferrariæ redigit d. bona ad inſtar allodialium, deciſ.118. n.11. tom. 2.

Conſtitutio Bonifaciana emanata ad fauorem Ciuium Ferrarien. circa bona Emphyteutica Eccleſiaſtica, quid diſponat, deciſ. 118.num.3.4.5.6.14.& 15. tom.2.

Conſtitutio Bonifaciana ſuffragatur ad effectum, vt per lineam finitam non dicatur vnquam deuoluere emphyteuſis, & ad eam admittantur etiam extranei hæredes, ac veniant in fideicommiſſo generali, deciſ.358.num.11.tom.2.

Conſtitutio Bonifaciana reducens Ferrariæ bona emphyteutica Eccleſiæ ad bona allodialia expreſsè diſponit, vt ipſo iure feuda, & emphyteuſis aperiatur Dominio directo, ſi per annum & menſem vaſſalli neglexerunt inueſtituras à Domino efflagitare, deciſ.358. num.13.& 14. tom.2.

in Conſtitutione cenſus, quatenus adeſſent aliqua pacta contra eius naturam, tunc non contractus, ſed ipſum pactum annullaretur, deciſ.17. num.35. tom.2.

Conſtitutionem dotis ſibi factam à patre filia poteſt ratificare abſque ratificatione pactorum oneroſorum, & quod nihil habent commune cum dote, deciſ.34.num.16. tom.2.

Conſtitutio Aegidiana ſtante extenſione Pauli Quarti ſeruatur in toto Statu Eccleſiaſtico, deciſione 67. numero 11. tom. 2.

Conſtitutio Aegidiana non ſeruatur, quando appellatur ad Sedem Apoſtolicam, deciſ.67.num.12.tom.2.

Conſtitutio Aegidiana, ſeu Carpenſis ſeruatur in Curia Rauennaten. deciſ.67.num.10.tom.2.

Conſtitutio Aegidiana in contractibus minorum, requirit Iudicis decretum, interuentum conſanguineorum, & inſinuationem, deciſ.646.num.6. tom.3.

Conſtitutiones Aegidianæ non ligant Clericos, deciſ. 43. num.9. tom. 2.

in Conſtitutionibus Gregor.XIV. & Pauli V. moderatorijs Indultorum Cardinalium conſtituitur certa regula circa collationem beneficiorum vacantium per obitum familiarium Cardinalium, deciſ.654. num.75. tom.3.

Conſtitutiones Gregorij XIV. & Pauli V. moderatoriæ Indultorum Cardinalium habent clauſulam ſublata, & decretum irritans, deciſ.654.num.69.tom.3.

Conſtitutiones moderatoriæ Indultorum Grego. XIV. Pauli V. Rota ſemper habuit pro perpetuis, deciſ. 654. numer. 64. tom. 3.

Et quid in ſecunda parte dd. Conſtitutionum contineatur, ibid. num.65.& 68.

Conſtitutio Iulij III. circa fructus beneficij inexactos, an fuerit vſu recepta, & quatenus præſumatur vſu recepta, vtrum illa præſumptio elidatur ex contraria obſeruantia, deciſ. 722. n. 3. tom. 3.

Conſtitutio Papalis poſtquam eſt publicata, & maximè ſi habeat decretum irritans, non poteſt dari de non vſu eius, ibid. num. 4.

Nec minus prætendi, quod fuerit per contrarium vſum abrogata, ibid. num. 5.

Conſtitutione Iulij Tertij, circa fructus beneficij inexactos circumſcripta, adeſt ius commune idem ſtatuens, ibidem num. 6.

Conſtitutio Iulij Tertij, circa fructus inexactos, non habet locum quando in contrarium viget conſuetudo, ibid. num. 7. 20. & 21.

Conſtitutio Iulij II. edita ad fauorem Collegij Archiuij, cum habeatur pro lege, comprehendit Notarios, quandocumque creatos, deciſ.408.num.13.tom.2.

Conſtitutio March. de inſinuatione cum in contractibus minorum requirat vltra decretum Iudicis inſinuationem, ea non ſuppletur per præſentiam Iudicis, deciſ. 288. numer. 14. tom. 2.

Conſtitutio Marchiæ Cardinalis Aegidij circa ſolemnitates contractuum minorum extenſa fuit per totum ſtatum Eccleſiaſticum per Paulum Tertium, deciſ.646. num.5. tom.3.

Conſtitutio Marchiæ cap. 25. lib. 5. requirit inſinuationem in omnibus contractibus minorum, deciſ. 591. numer. 12. tom. 3.

Conſtitutiones Marchiæ in reuocationibus faciendis per mulieres, requirunt vltra inſinuationem iuramentum, deciſ. 378. num.3. tom.2.

Conſtitutiones Marchiæ habent etiam locum in Prouincia Romandiolæ, cum per Paulum III. ad vniuerſum ſtatum Eccleſiæ fuerint extenſæ, deciſ.591. num.15. tom.3.

Conſtitutio Marchiæ de inſinuatione, habet locum in Prouincia Romandiolæ, ac in toto Statu Eccleſiaſtico, deciſ. 610. num.1. tom. 3.

Conſtitutio Marchiæ de inſinuatione annullat omnes minorum contractus, in quibus dicta inſinuatio non interuenit, ibidem num. 2.

Conſtitutiones Marchiæ non intrant in Statu Eccleſiaſtico, quando in locis habentur particularia ſtatuta circa contractus minorum, ibid.num.3. & 4.

Conſtitutio Martini volentis, vt dos remaneat filijs, etiam viuente auo, dicitur ius commune non ſcriptum, deciſ.465. num.11. tom. 2.

Conſtitutio Papæ aliud eſt dicere, vt non liget ex eo, quod non fuerit à populo approbata, vel quia fuerit per contrariam conſuetudinem abrogata, deciſ.194.num.16.tom.2.

Et aliud eſt dicere Papam, qui vidit ſuam Conſtitutionem non obſeruari, & potens ſine vlla difficultate prouidere, & non prouidit, ibid. num.17.

Tunc enim præſumitur voluiſſe recedere à dicta Conſtitutione, cum iſti actu habeant vim diſpenſationis, & quando id non procedat, vide num.19. ibid. num.18.

Conſtitutiones Pontificiæ ſuper creatione ſocietatum officiorum, habent decretum irritans, deciſ. 729. numer. 2. tom. 3.

Conſtitutiones Pontificiæ loquentes ſuper modo contrahendi ſocietates officiorum habent decretum irritans, deciſ.645.num.9. tom. 3.

Conſtitutio Pauli Tertij ſuper reſeruatione beneficiorum Prothonotariorum, de quibus Prothonotarijs loquatur, deciſ. 588. num.54. tom. 3.

Conſtitutio Pij V. attenditur quando erigitur Vicaria quo ad quantitatem Vicario aſſignandam, deciſ. 328. numer. 9. tom. 2.

Conſtitutio reformatoria Pauli Papæ V. ſuper nominatione perſonæ, in qua debet conſiſtere lucrum ſocietatis officij, an loquatur de nominatione, quæ fit à principio, Rub. in Annot. ad deciſ.542. num.71. & ſeqq.

Con-

Conſtitutio Pij V. ſuper forma creandi cenſus, quo ad prælationem Cenſuarij quando fundus cenſualis alienatur, loquitur in venditione, deciſ.653.num.3.tom.3.
Conſtitutiones Summ. Pont. Pij II. & Leonis X. ſtatuentes, vt inſtrumentis Notariorum non matriculatorum in Archiuio Romano nulla fides adhibeatur &c. de conſenſu, deciſ. 119. n.20. tom. 2.
Saltem tacito Superiorum non fuerunt obſeruatæ, ibid.
Conſtitutio Sixti V. ſuper erectione Archiuiorum Status Eccleſiaſtici, quid non prohibeat, deciſ.544.num.9.tom.3.
Conſtitutione Synodali ſtante, vt non detur appellatio à decreto immiſſionis in poſſeſſionem beneficij, ſi appelletur, & capiatur poſſeſſio, non dicitur attentata, deciſ.379. num.7. tom. 2.
Conſtitutio fel. record. Vrbani VIII. diſponens, vt penſiones reducantur ad certam partem valoris beneficij, quas penſiones non comprehendat, deciſ.670. num.18. tom.3.
Conſtitutio præſumitur vſu recepta ſtante eius publicatione, deciſ.572.num.17.tom.3.
Conſtitutio per contrarium vſum non tollitur, ſi non adſit conſenſus, & poſitiua ſcientia Principis, ibid.num.18.
Conſtitutio confirmans non plus operatur, quam Conſtitutio confirmata, deciſ.194.num.11.tom.2.
Conſtitutio aliqua, quod non fuerit vſu recepta, id argui non poteſt, quando adhuc non innotuerit, deciſ. 184. numer. 5. tom. 2.
Conſtitutio aliqua dum clarè loquitur, ceſſant omnes ambiguitates, deciſ.172.num.29.tom.2.
Conſtitutio contra ius Canonicum non valet, niſi doceatur de confirmatione Apoſtolica, deciſ.149.num.2.tom.2.
Conſtitutio, quando eſt clara ad fauorem alicuius, non eſt vlterius diſcutienda, deciſ.408.num.10.tom.2.
Conſtitutionis non vſus, nullatenus probatur ex fidibus, quæ non faciunt fidem, deciſ.610. num.6. tom.2.
Conſtitutionis Papalis non vſus, etiam probatus non releuat, cum requiratur ſcientia Papæ, ibid. num.7.
Quod multo magis procedit ſtante in ea decretum irritans, cum clauſula ſublata, ibid. num.8.
in Conſtitutione Papæ, quando adeſt decretum irritans cum clauſula ſublata, tunc per ſtatutum, nec per conſuetudinem, nec per contrarium vſum, tolli, aut abrogari poteſt, ibidem num.3.
contra Conſtitutionem effectam Papalem Legatus non poteſt reſcribere, deciſ.67.num.16. tom.2.
Conſtitutiones fruſtratoriæ eſſent, ſi ſe non extenderentur vltra terminos iuris communis, deciſ.277.num.6. tom.2.
Conſtitutiones ita ſunt interpretandæ vt ſe declarent, non autem vt inuicem ſe aduerſentur, deciſ.587.num.13. tom.2.
Conſtitutionibus Superiorum non poteſt derogari per inferiores, Rub.in annot.ad deciſ.378.num.9.tom.2.
Alia circa declarationem nonnullarum Conſtitutionum. Vide in calce Indicis circa varias Conſtitutiones.

CONSTITVTOR.

Conſtitutor, & non fideiuſſor dicitur qui promittit pro alio ſoluere alicui ad inſtantiam creditoris, deciſ. 386. num.35. tom. 2.
Conſtitutor tunc habet obligatum debitorem, quando ſic fuit conuentum, ibid. num.43.44.& 46.

CONSTITVTVM.

Conſtitutum, ſi ſit appoſitum rei incertæ, nihil operatur, deciſ. 428.num.18. tom.2.
Conſtitutum, ſi ſit appoſitum ad fauorem vſufructuarij, ſtatim extincto vſufructu, euaneſcunt eius vires, deciſ. 191. num. 9. tom. 2.
Conſtitutum, cum ſit acceſſorium ad contractum, ideoque non operatur vltra contenta in contractu, ibidem numer. 10. 11. & 12.
Conſtitutum, quando non attendatur, deciſ. 596. numer. 5. tom. 3.
Conſtitutum etiam operatur ad effectum obtinendi manutentionem, deciſ.673.num.5.tom.3.
Conſtitutum regulariter non probat, niſi inter conſtituentem, & conſtitutarium, deciſ.481.num.5. tom.2.
Conſtitutum probat etiam contra tertium habentem cauſam ab ipſo conſtituente, ibid.
Conſtitutum poſſeſſionem probat contra conſtituentem, deciſ. 673.num.1. tom.3.
Quod procedit, quando ſumus in contractu valido, aliàs vero ſi ſit inualidus, ibid. num.2.
Conſtitutum conditionale non retrotrahitur purificata conditione, quando medio tempore fuit facta realis traditio alteri, deciſ.675. num.24.25.& 27.tom.2.
Conſtituti clauſula admittit omnes exceptiones, quas admittit contractus principalis, deciſ.169.num.5.tom.1.
Conſtituens poteſt ſe pacto nudo obligare, deciſ. 386. num. 41. tom. 2.
Conſtituere magis latè patet, quam fideiubere, ibid.num.38.

CONSVETVDO.

Conſuetudo eſt optima legum interpres, Rub.in Annot.deciſ.666. num.79. tom.3.
Conſuetudo eſt optima rerum interpres, deciſ. 11. numer. 6. tom. 2.
Conſuetudo proxima eſt attendenda, deciſ. 697. numer. 12. tom. 3.
ex Conſuetudine alienantis colligitur qualis fuerit eius mens, deciſ.120.num.15. tom.2.
Conſuetudo alterandi & mutandi pretium cambiorum an adſit inter mercatores, deciſ.45.num.8.tom.2.
Conſuetudo, quando eſt contra ius, debet probari immemorabilis, vel quadragenaria, deciſ.1.num.17. tom.2.
Conſuetudo contra ius eſt plenè, & concludenter probanda, deciſ.722. num.8. tom.3.
Conſuetudo maximè attenditur in materia iuris eligendi, deciſ. 264.num.7. tom.2.
Conſuetudo in materia præcedentiæ eſt attendenda, quamuis ius commune repugnaret, deciſione 214. numer. 4. & 14. tom. 2.
Conſuetudo, ſi fuerit probata, vt ſpolia Clericorum ſpectent ad hæredes, non tamen ex hac dicitur probatum ad hæredes quoque ſpectare fructus inexactos, deciſ. 529. num.22. & 23. tom. 3.
in Conſuetudine interpretatiua inducenda, ſi ſit contra ius poſitiuum, requiritur idem tempus, quod in legitima præſcriptione, deciſ.467. num.2. tom.2.
Conſuetudo plurimum attenditur in materia collationis beneficiorum, deciſ.100.num.7.tom.2.
Conſuetudo in ſpecie debet probari, deciſ. 529. numer. 4. tom. 3.
Conſuetudo multo minus inducitur per vnicum actum, quando pacificè non fuit factus, deciſ.225.num.7.tom.2.
Conſuetudo non conſtituendi maiorem dotem fœminis eſt fauorabile, & vtile Reipublicæ, deciſione 41. numer. 6. tom. 2.
Conſuetudo, quando eſt contra ius, neceſſe eſt, vt ſit præſcripta, deciſ. 1. num.8. tom.2.
Conſuetudo, quod mulier poſſit renunciare Velleiano inducta fuit ex errore quorumdam gloſſarum, Rub. in Annot. ad deciſ. 460.num.242.tom.2.
ad Conſuetudinem probandam, quis non eſt admittendus, ſi illa quatenus adeſſet non poſſet valere, deciſ. 142. numer. 6. tom. 2.
Conſuetudo facit ius, & tantum operatur ſicut, & lex ipſa, Rub.in annotat.ad deciſ.529.num.37. tom.3.
Conſuetudo vt valeat, debet doceri, quod fuerit legitimè præſcripta, deciſ.142.num.5. tom.2.
Conſuetudo in ſpecie probanda eſt, deciſ. 722. numer. 25. tom. 3.
Conſuetudo, & ſtatuta in terminis diſtributionum quotidianorum quoad perceptionem in abſentia, quando ſubſiſtant remiſſiuè, Rub.in annot.ad deciſ.576.num.177. tom.3.
Conſuetudo etiam iurata non valet, vt non appelletur ad Papam, deciſ.323.num.26. tom.2.
Conſuetudo immemorabilis, quando in aliquo caſu ſolum fuit præſeruata tunc nulla alia conſuetudo quantumuis longiſſima allegari poteſt, deciſione 647. numero 13. tom. 3.
Conſuetudo ſi adſit in aliquo loco conferendi beneficia Clerico, dum alteri ſit, non tenet collatio, deciſ. 184. num. 2. tom. 2.
de Conſuetudine inducenda contra ius, quando non dicatur, & quando ſecus, deciſ.312. num.41. tom.2.
Conſuetudini immemorabili non cenſetur derogatum, niſi ſpecialis fiat mentio, deciſ.257.num.2.tom.2.
Conſuetudo non extenditur de loco ad locum, nam, & in ſpecie eſt probanda, deciſ.629.num.18. tom.3.
Conſuetudo longa, veluti iure impoſita ſeruitus videtur, deciſ. 425.num.8. tom. 2.
Conſuetudo, quæ inter Chriſtianos ſeruatur, extenditur etiam ad Iudæos, deciſ.269.num.17. tom.2.
Conſuetudo, & vſus in materia cambiorum potiſſimum eſt attendenda, deciſ.45.num.7.tom.2.
Conſuetudo populo rectè ius ciuile dicitur, Rub. in annot. ad deciſ.378. num.30. tom.2.
Conſuetudo exequendi primam ſententiam non obſtante appellatione, poteſt probari per actus iudiciales, deciſ. 142. num.2. tom. 2.
Conſuetudo denegandi appellationem à prima ſententia eſt contra ius, ibid. num.3.
Conſuetudo non releuat, ſi non fuerit probata, prout de iure requiritur, deciſ.126.num.5.tom.2.
Conſuetudo vel præſcriptio non interrumpitur per reclamationem, in qua quis ſuccumbit, deciſ.214.num.3. tom.2.
Conſuetudo, quando non eſt vniformis, non releuat, deciſ. 454. num.25. tom. 2.

Con-

Conſuetudo in contrarium induci nequit contra formam traditam in electionibus à cap. quia propter de elect. decis. 312. num.37. tom.2.
Conſuetudini immemorabili non derogatur per regulam tertiam Cancell. decis.257.num.2. tom.2.
ad Conſuetudinem inducendam ſufficit decennium, decis. 214. num.2. tom. 2.
ex Conſuetudine id quod eſt, extendi non debet, decis. 160. num.13. tom. 2.
Conſuetudo contractum vſurarium non poteſt validare, ibidem num. 14.
Conſuetudo non extenditur, quando eſt contra Iuris rigorem, decis.94.num.11.tom.2.
Conſuetudo, niſi in ſpecie probetur, non ſuffragatur, ibidem num. 5.
Conſuetudo illa accipiendi centum ab aliquo, cum pacto reſtituendi 200. ſi poſt duos annos viſa Roma, redierit in patriam, eſt licita, Vot. poſt decis.160.num.26. tom.2.
Conſuetudo contra ius, vt inducatur, requiritur ſaltem quadragenaria, decis.323.num.23. tom.2.
Conſuetudo debet probari in caſu, de quo agitur, aliàs non releuat, ibid. num.24.
Conſuetudo non extenditur, nec de perſona ad perſonam, nec de caſu ad caſum, decis.722.num.28.tom.3.
Conſuetudo interpretatiua, vt inducatur, neceſſe eſt, vt actus ſint certi, & vniformes, ibid. num.29.
Conſuetudinis probatio eſt non parum difficilis, ibid. num. 30.
Conſuetudo ſi ſit abuſus, & corruptela non eſt ferenda, decis.647. num.9. tom. 3.
Conſuetudo circa interpretationem verborum ſuffragatur aduerſus contrariam opinionem, quamuis communem, decis. 625. num.11. tom. 3.
Conſuetudo circa interpretationem verborum generalium non eget maiori tempore, quam decem annorum, ibid. num. 1.
Conſuetudo dicitur ſtricti iuris, ideoque probari debet in ſpecie, decis.94. num.4. tom.2.
Conſuetudo non extenditur de loco, ad locum, nec de perſona, ad perſonam, ibid. num.5.
Conſuetum, quod eſt, releuat ab onere probandi, Rub. in annot. decis.636.num.155. tom.3.
Conſulentes nonnulli in interpretanda incerta mente teſtatoris quandoque verbis, quandoque menti inhærent, prout pecuniæ eos impellunt, Rub. in annot. decis. 632. num. 141. tom. 3.
Conſultor eligendus de certo Collegio, ſufficit, vt ſit talis de tempore electionis, decis.717.num. 8.tom.3.
Conſũmatio matrimonij doceri poteſt, ex procuratione ſobolis, decis.105.num.2. tom.2.

CONSVMPTIO.

Conſũmptio fructuum & bona fides non ſuffragatur in materia ſuſpecta prauitatis vſurariæ, decis.289.num.11.tom.2.
Conſumptio, & corroſio regulariter inſtrumento non nocet, decis.427. num.5. tom.2.
CONTEMNERE quis videtur aliquem, ſi eum non nominet per nomen proprium, ſed cum verbo, quidam, decis. 361. n. 18. tom. 2.
CONTENTVM an ſit diuerſum à continente, decis. 586. n. 2. tom. 3.
CONTEXTVS teſtamenti perpendi debet, an teſtator voluerit, vt legatum alimentorum extingueretur cum perſona, nec ne, decis. 593. num.13. tom.3.

CONTINVATIO.

Continuatio poſſeſſionis non datur in rebus mobilibus, decis. 76. num.11. tom. 2.
Continuatio poſſeſſionis non datur non poſſidenti, decis. 596. num.8. tom. 3.
Continuationis poſſeſſionis animus poſt decennium non durat, decis.234.num.10.

CONTRACTVS.

Contractus Prælati de bonis Eccleſiæ cum ſuis conſanguineis, iuribus non benè olent, Rub. in annot. ad decis. 460.num.117. tom. 2.
Contractus non poteſt dici cenſualis, ſed benè emphyteuticus, quando agitur de ſeparatione dominiorum & recognitione promiſſa. decis.510.num.6. tom.3.
Contractus commodati natura non tollitur, ſi fuerit conuentum, vt rei dominium tranſeat in commodatarium, decis. 510. n. 16. tom. 3.
Contractus præcarij non peruertitur ſtante pacto vt duret ad tempus determinatum, ibid. num.17.
Contractus natura non tollitur, ſed ſolum alteratur, quando aliquid apponitur contra eius ſubſtantiam, ibid. num.19.
ad Contractum emptionis vel venditionis reducitur aſſecuratio, Vot. poſt decis. 160. num. 15. tom.2.
in contractu emptionis, & venditionis naturaliter licet contrahentibus inuicem ſe decipere, dummodo non ſe decipiant vltra dimidiam iuſti pretij, Rub. in Annotat. ad decis. 444. num.73. tom.2.
Contractus emptionis, & venditionis cum pacto de redimendo, vt fœneratitius præſumatur, debetur etiam ratio oblectamenti, decis.453. num.14. tom.2.
Contractus emptionis, & venditionis eſt receptiſſimis tam de iure Ciuili, quam Canonico, decis.344. num. 1. & 2. tom. 2.
in Contractu emptionis, & venditionis pretium ſtatim accipitur, dum traditur res, Vot. poſt decis. 160. num. 16. tom.2.
in Contractu, & emptionis, & venditionis pretium ſtatim ſoluitur, decis.160. num.25. tom.2.
Contractus emptionis non perficitur cum conſenſu vnius partis, decis.37. num.3. tom.2.
Contractus totus reſidet in emptore quando emens rem pro ſe, & perſona nominanda non fecit ſequi nominationem, decis.64. num.7. tom. 2.
Contractus emptionis & venditionis poteſt eſſe fœneratitius, ſi cum pacto de redimendo adſit modicitas pretij, decis.344. n.3. tom. 2.
Contractus emptionis, vt dicatur fœneratitius ſi cum pacto de redimendo concurrat modicitas pretij, valor rei debet æſtimari ſecundum tempus venditionis, decis. 344. num. 18. tom. 2.
Contractus totus reſidet in emptore, ſi emptio facta ſit pro ſe, & pro perſona nominanda antequam ſecuta fuerit nominatio, decis.169. num.2. tom.2.
Contractus emptionis quando eſt perfectus, & arbitrator pretij eſt defunctus, in eius locum intrat arbitrium boni viri, decis. 388.num.1. tom.2.
Contractus emptionis ſi non fuerit perfectus quoad ſubſtantialia & declaratio pretij fuerit collata in tertium ac eius mors ante dictam declarationem ſecuta fuerit, tunc contractus eſt diſſolutus & fideiuſſor liberatus. ibid. num.2.
Contractus eſt mere exequutiuus, quando eſt iuratus, ac obligatione Camerali vallatus, decis.160. num.1. tom.2.
in Contractibus filiorum nomine non veniunt fœminæ, decis.309. num.6. tom. 2.
Contractus forma debet inſpici, vt contractus arguatur tanquam vſurarius in foro contentioſo, decis.289.num.9.tom.2.
Contractus indiuiduitatis ſigna, quæ ſint, decis. 554. num. 5. tom. 3.
in Contractibus innominatis non eſt locus reſciſſioni ob non implementum, decis.121.num.1. tom.2.
in Contractibus innominatis non agitur ad reſciſſionem ob non implementum, ſi illud non verſatur circa cauſam finalem, ibid. num. 2.
in Contractibus, innominatis, vel correſpectiuis, non cadit vſura, decis.160. num.7. tom.2.
Contractus ſocietatis officij non eſt mutuum, cum mutuum in omnem euentum repeti poſſit, ibid.num.8.
in Contractu ſocietatis officij, pecunia amittitur à ſoluente, ſi moriatur intra tempus ſocietati præſcriptum, ibid.num.9.
Contractus, quando eſt nominatus, tunc non datur eius reſolutio, ob non adimplementum, ſed agi debet ad ipſum implementum, decis.336.num.31.& 32.tom.2.
in Contractu nominato ob non implementum non poteſt agi ad reſciſſionem, ſed vt impleantur conuenta, decis. 605. num.8. & 9.tom.3.
Contractus iuſtitia non eſt metienda ab euentu, decis. 160. n. 26. & 27. tom. 2.
Contractus non poteſt dici iniuſtus, vbi non eſt inæqualitas pretij, Vot.poſt decis.160.num.20.21.& 22.tom.2.
Contractus locationis & conductionis eſt implicitè in ſocietate officij, decis.160.num. 17.tom.2.
in Contractu minorum aliud eſt, quod nullæ ſolemnitates fuerunt adhibitæ, & aliud, ſi vna tantum deficiat, decis.468. num.12. tom. 2.
Contractus minorum non attenditur, quamuis geſtus cum debitis ſolemnitatibus, quando conſtat de falſitate cauſæ, decis. 265. num.4. tom. 2.
Contractus minorum, vt ſint validi ſecundum Conſtit. March. hæc duo, quæ ſequuntur copulatiuè debent interuenire, decis. 288. tom. 2.
in Contractibus Minorum, quod ſeruentur ſolemnitates ſtatutorum, & deinde adhibeatur inſinuatio vigore Conſtitut. March. iſta ſimul ſtare poſſunt, decis.288. num.9. tom.2.
in Contractibus omnibus minorum intimatio eſt neceſſaria vigore Conſtitutionis March.lib.5. cap. 125. decis.288. num.1. & 10. tom. 2.
in Contractu mulieris, ſi interuenerit auctoritas Principis, valens eſt ſupplere omnem defectum ſolemnitatum, decis.238.num.3. tom. 2.
Contractus mulieris cum iuramento ſuſtinetur de iure Canonico, decis.33.num.18. tom.2.
circa Contractus mulierum, quando adſunt ſtatuta particularia in locis, vbi contrahunt, tunc ipſa ſtatuta, & non Aegidianæ

Digitized by Google

dianæ Conſtitutiones ſunt attendenda, deciſ.378. num.4. & 5. tom. 2.
Contractus mulieris iuratus ſubſtinetur etiamſi illum celebret ex cauſa voluntaria, deciſ.33.num.19. tom.2.
Contractus celebratus à muliere cum debitis ſolemnitatibus, non eſt de eo dubitandum, deciſ.326.num.6. tom.2.
Contractus celebratus à muliere ſine interuentu proximiorum eſt nullus, vigore Stat. Vrb. lib. 1. c. 151. deciſ. 203. num. 1. tom. 2.
Contractus nullitas, ſi reſpiciat fauorem alicuius, non poteſt cogi, vt ſtet contractui nullo, deciſ.261.num.32. tom.2.
Contractus nullitatis ſi ea ad fauorem vnius fuerit ducta, in eius poteſtate manet, an veniteam allegare. deciſ. 261. num. 31. tom. 2.
Contractus alias nullus validatur à iuramento, deciſ.212.num.16. tom. 2.
Contractus nullus translatiuus, nec mutatio perſonæ, quando nullatenus interuenit, non poteſt dici nouatum debitum, deciſ.413. num.12. tom. 2.
Contractum nullum, ad hoc, vt quis validè ratificet, debet certiorari de nullitatibus, deciſ.478.num.16. tom.2.
in Contractu, quando quis interuenit, præſumitur ſciuiſſe, qualiter fuerit initus, ibid.num.17.
Contractus nullus, dum à muliere ratificantur quando conſtat quod non fuit læſa, licet notitiam non habuerit nullitatum, ibid. num. 23.
Tunc non tanquam ratificatio ſubſtinetur, ſed tamquam actus principalis, ibid.
de Contractus nullitate dans ex defectu inſinuationis, debet probare inſinuationem non interueniſſe, deciſ. 294. numer. 2. tom. 2.
Contractus ſine certis ſolemnitatibus initus, quando à ſtatuto declaratur nullus, eo caſu non eſt agendum de periurio, ſi dictum ſtatutum ſit confirmatum à Papa, & ſtatutum præſumat iuramentum dolo extortum, deciſ. 321. numer. 5. tom. 2.
Contractus permutationis vel tranſlationis pecuniarum de loco ad locum eſt licitus, deciſ.477.num.1.& 2.tom.2.
Contractus ratificatio, ſi facta ſit citra innouationem contractus, qualiter ſit intelligenda, deciſ. 478. numer. 14. tom. 2.
Contractus ratificatio facta à minore cum debitis ſolemnitatibus, ſiue ex ea reſultet nouus contractus, ſiue ratificatio illius quamuis nulli, ei obſtat, deciſ.478.num.2. tom.2.
Contractus renouationis licet contineat in ſe donationem non tamen hoc caſu donatio operari poteſt vt non poſſit dari de læſione renunciationis, deciſ.318. num.17. tom.2.
Contractus reſciſſioni non eſt locus, ſi aliquid in eo conuentum, non pendet à voluntate contrahentis, ſed ex facto Principis, nam ſi illud non adimpleatur, agitur ad damna, & intereſſe, deciſ.52.num.4. tom.2.
Contractus præſumuntur ſimulari, ſtante conſuetudine alicuius celebrandi dictos contractus ſimulatos, deciſ. 179. num. 21. tom. 2.
Contractus, quando eſt ſimulatus, tunc de mente contrahentium eſt nihil agere, ibid. num.1.
Contractus ſimulatus eſt ipſo iure nullus, ibid.num.2.
Contractus ſimulationis non poteſt opponi ſine cauſa ſimulandi, deciſ.253. num.32. tom.2.
in Contractu ſocietatis officij ſi licita eſt anticipata ſolutio fructuum per ſex menſes, ita & erit licita ſi fiat pro maiori tempore, declara vero, vt num. 31. & 32. deciſ. 160. num.15. tom. 2.
ex Contractu ſocietatis officij agens ad lucrum pecuniarum, rectè poteſt opponi exceptio, tu non adimpleuiſti ex parte tua, Rub. in Annotat. deciſ.542. num.33. tom.3.
Contractus ſocietatis quando eſt iniuſtus, tunc in ea parte iniuſta ſolummodo fructus veniunt reſtituendi, deciſ. 289. num. 1. tom. 2.
Contractus ſocietatis officij ſunt ſui natura diuidui, deciſ. 454. num. 17. tom. 2.
Contractus ſocietatis officij non poteſt aliquo modo gignere fructus, ſi non habeat præexiſtens principium, ibidem num. 8.
Contractus ſocietatis officij, vel eſt contractus verus, vel innominatus, deciſ.160. num.6. tom.2.
Contractuum ferè omnium ſubſtantia conſiſtit in conſenſu, etiam attento iure naturali, Rub. in Annotat. ad deciſ. 444. num. 48. tom. 2.
in Contractu tranſlationis pecuniarum de vno loco ad alium, ſi concedatur aliquod tempus mercatori, quare id tempus ei concedatur, deciſ.477. num.7. tom.2.
in Contractu venditionis ſi fuerit reſeruatum apponere pacta, venditiones &c. tunc illæ ſunt apponendæ, quæ de iure & conſuetudine ſolent apponi, deciſ.307. num.2. tom.3.
Contractus venditionis eſt bonæ fidei, deciſ. 315. numer. 10. tom. 2.
Contractus venditionis, vt arguatur eſſe fœneratitius, tria copulatiuè requiruntur, deciſ.253.num.5. tom.2.
in Contractu venditionum quando apponitur clauſula, & ſi plus valet donat, id fieri ſolet ad tollendas ſcrupuloſitates, deciſ.190. num. 8. tom.2.
Contractus ab initio ſunt voluntarij, poſtea verò efficiuntur neceſſarij, & num.25.deciſ.326.num.3. tom. 2.
Contractus, vt arguatur tamquam vſurarius in foro contentioſo, debet inſpici forma contractus, deciſ. 289. num. 9. tom. 2.
Contractum vſurarium conſuetudo non poteſt validare, deciſ. 160. num. 14. tom. 2.
Contractus non ſunt æſtimandi ex euentu, Vot. poſt deciſ. 160. num. 24. tom.2.
Contractus de ſui natura ſunt indiuiſibiles, deciſ. 7. numer. 7. tom. 2.
in Contractu quando verba dicantur appoſita demonſtratiuè, deciſ.19. num.10. tom. 2.
Contractus ſemper ex veriſimili mente extenduntur ad hæredes, deciſ.659.num.13. tom.3.
à Contractu diſcedere in totum, vel in parte, id pendet à veriſimili mente ſociorum etiam ex ſolis facti circumſtantijs elicita, deciſ.454.num.30. tom.2.
in Contractus vim ea quæ ſunt conceſſa, non poſſunt reuocari ſine iuſta cauſa per ſucceſſores, deciſ. 255. num. 6. tom. 2.
Contractus in dubio, quod ſit vſurarius non eſt facienda interpretatio, deciſ.35. num.18. tom.2.
Contractus in quo partes conuenerunt de ſcriptura facienda, an dicatur perfectus ante confectionem ſcripturæ, deciſ.681. n.2. tom. 3.
Contractus, in quo partes conuenerunt de ſcriptura facienda, non eſt perfectus ante illius confectionem, ibid.num.3. contrarium, num. 4.
in Contractus limine, quando quis verſatur & agitur de traditione rei propriæ, rectè in eo poteſt apponi pactum ſubſtantiæ contractus non contrarium, deciſ. 510. numer. 9. tom. 3.
in Contractibus interpretandis multum defertur conſuetudini, deciſ.695.num.6. tom.3.
Contractus aliquis vt dicatur initus, neceſſe eſſe, vt interueniant ea, quæ ad eiuſdem validitatem requiruntur, deciſ.645.num.16. tom. 3.
Contractus natura quando eſt in aliquo alterata, ea nihil operatur, quoad reliqua, cum intacta remaneant, deciſ.510. num.21. tom. 3.
Contractus etiam præſumptiuè doloſus non poteſt ratificari, deciſ.321.num.13. tom.2.
in Contractibus omnibus habet locum l. ſi quis conductionis. C. locat. ex quibus oritur obligatio rem reſtitui, Rub. in annot. ad deciſ.420.num.53. tom.2.
ac Contra omnes illos, qui rem aliquam alieno nomine poſſident, nec iuſtam cauſam retinendi habent, ibid.
Contractus omnes ſunt tranſitorij ad hæredes, niſi aliud ſit conuentum, vel materia non ſit tranſitoria ad eos, deciſ.659.num.4. tom. 3.
Contractus omnes ſunt tranſitorij ad hæredes, etiam ſi eorum mentio nulla ſit facta, ibid. num. 5.
Et hoc procedit etiam ſi contractus videatur reſtrictus tantum ad perſonam contrahentium, ibid.
Vnde hæredi non poteſt opponi, quod non ſit ſcriptus in inſtrumento, ibid. num.6.
Contractus non poteſt dici emphyteuticus, ſi in inſtrumento de eo nulla mentio habeatur, deciſ. 510. numer. 23. tom. 3.
in Contractu diuerſo non habet locum exceptio non adimplementi, deciſ.621. num.14. tom.3.
Contractus dum non requirit ſcripturam, ſi fiat, dicendum eſt, factam fuiſſe ad maiorem probationem, deciſ. 677. num.7. tom. 3.
Contractus vigore, & non vigore decreti quando eſt præſtita fideiuſſo, Notarius non tenetur de fideiuſſione, deciſ.39. num.4. tom. 2.
Contractus ſicut euaneſcit mutato rerum ſtatu, ita euaneſcit iuramentum in eodem contractu interpoſitum, Rub. in Annot. deciſ.523.num.40. tom.3.
in Contractibus omnibus, & diſpoſitionibus quantumuis etiam præciſis, & in quacumque materia ſubintelligitur ex iuris præſumptione tacitè illa conditio, rebus ſic ſtantibus, ibid. num. 57.
Contractus, quando eſt reciprocus, niſi quis impleat pro parte ſua, non poteſt ex eo cum effectu agere, etiamſi contractus ſit nominatus, Rub.in Annot.deciſ.542.num.25.tom.3.
Contractus ſunt regulandi, ſecundum ſuam cauſam primodialem, deciſ.78.num.11. tom.2.
Contractus natura non tollitur, ſed ſolum alteratur, quando aliquid apponitur contra eius ſubſtantiam, deciſ.510. num. 19. tom. 3.

Contractus non ſufficit à principio adimpletum fuiſſe, dum ex conuentione partium aliquid etiam ſucceſſiuè veniat adimplendum, deciſ.542.num.17.tom.3.
in Contractu ſi fiat mentio hæredum id repugnat naturæ ſocietatis, deciſ.87.num.2.tom.2.
Et ſic declarat illum non eſſe principaliter contractum ſocietatis, ibid. num.8.
Contractus conditiones, quando quis non adimplet, agendum non eſt, ad reſciſſionem, ſed ad implendum, deciſ. 62. num.6. tom. 2.
iuxta Contractus titulum præambulum ſolutio præſumitur facta, deciſ.162. num.12. tom.2.
ad Contractum cum conſtitutum ſit acceſſorium, ideoque non operatur vltra contenta in contractu, deciſ. 191. num.10. tom. 2.
à Contractu declaratur actus ſubſequens ſolutionis, deciſ. 162. num.12. tom.2.
Contractibus ſuis contrahentes poſſunt imponere eam legem quam volunt, deciſ.77.num.5.tom.2.
Contractus vnus per inde eſt, ac ſi eſſet initus, licet alius fuerit celebratus, quando reſultat idem effectus, deciſ.472.num.12. tom. 2.
Contractus cuius nomine concipiatur non eſt attendendum, ſed ipſius contractus effectus attenditur, deciſ. 190. num. 6. tom. 2.
Contractus, vt reſcindantur, non ſufficit probatio per poſſibile, ſed per neceſſe, deciſ. 253. num.18. tom.2.
Contractum aliquem celebrans, cenſetur ſe accommodare ad naturam ipſius contractus, deciſione 279. numero 5. tom. 2.
Contractus imperfectio deducitur ex eo, quando inter partes ſunt facienda noua pacta, & conuentiones, deciſ. 681. num.6. tom. 3.
in Contractibus verba ſunt intelligenda in propria ſignificatione, deciſ.473. num.26. tom.2.
Contractus ſi ſint facti eodem tempore coram eodem Notario, & teſtibus data compatibilitate eorum dicitur inducta correſpectiuitas, deciſ.160. num.28. tom.2.
Contractus, quando non eſt electa induſtria perſonæ eſt tranſitorius ad hæredes, deciſ.87.num.10.tom.2.
Contractus natura pacto non mutatur, deciſ. 510. numer.11. tom. 2.
in Contractu etiam inualido confeſſio præiudicat confitenti, deciſ.179. num.18. tom.2.
in Contractibus non qualitas, ſed origo ſpectanda eſt, deciſ.737. num.20. tom. 3.
Contractus celebratus coram Iudice, an habeat vim inſinuationis, deciſ.288. num.13. tom.2.
à Contractu primo vt dicatur receſſum neceſsè, eſt, vt ſecundus contractus, ſit incompatibilis cum primo, deciſ. 37. num. 9. tom. 2.
Contractus, etiam præſumptiuè doloſus non poteſt ratificare, deciſ.478. num.6. tom.2.
Contractus verè non poteſt dici doloſus, quando nulla adeſt læſio, ibid. num.7.
Contractus præſumitur initus iuxta præcedentem conuentionem, deciſ.709.num.11.& 12.tom.3.
Contractus non poteſt dici nouatus quando partes conuenerunt, vt firmum remanerent, deciſ. 621. numer. 10. tom. 3.
ex Contractu cuius pars quis non adimpleuit, nec eo iuuari poteſt, deciſ.542. num.2. tom.2.
Contractus adimplementum, quis probare teneatur, ibidem num. 3.
ex Contractu agens, debet in primis docere ſe adimpleuiſſe promiſſa, aliàs exceptione non adimplementi repellitur, quæ etiam in minimo conſiſtit, deciſ. 121. numer. 3. & 4. tom. 2.
ad Contractum agens, tenetur contractum implerè, tàm circa ſubſtantiam, quàm circa accidentia, & naturalia, ibidem num. 5.
Contractus ſi ſit approbatus per tranſactionem perinde eſt, ac ſi per rem iudicatam eſſet confirmatus, deciſ. 253. num. 2. tom. 2.
ad Contractum annullandum, requiruntur probationes concludentes, ibid. num.3.
ex Contractu illo, quis iuuari non poteſt, quem non adimpleuit, deciſ. 542.num.1. tom.3.
Contractus in dubio ille cenſetur, qualis à contrahentibus nominatur, deciſ.737.num.5.tom.3.
in Contractibus ſtricta ſit interpretatio, deciſ. 473. numer. 25. tom. 2.
Contractui lex reſiſtit ſi peccet in forma, Rub.in annotat.ad deciſ. 542. num.58. tom. 3.
in Contractibus pacta faciunt legem, deciſ. 145. numer. 4. tom. 2.
Contractus, quando ſunt diuiſi, tunc non implementum, quod ad vnum, nihilominus poteſt obſtare, quo ad alium, deciſ. 78. num. 9. tom. 2.
in Contractu, quando quis interuenit, non poteſt allegare illius ignorantiam, deciſ.478.num.26. tom.2.
Contractus, qui ſunt de ſui natura irreuocabiles, tunc non alterantur per pacta, ſed ſecus eſt, ſi naturam mixtam obtineant, deciſ. 463.num. 16.tom.2.
Contractus, quando requirit ſcripturam, tunc nihil Notarius poteſt in ea addere, deciſ.483.num.11. tom.2.
Quod intelligi debet de additione, non autem de extenſione, quoad orationes truncatas, ac clauſulas cœteratas, ibidem num. 12.
in Contractu quantitas lucri taxatio, quod ſit exceſſiua, id aſſerenti incumbit onus probandi, deciſ. 477. num. 16. tom. 2.
Contractus initi ab eis, qui ignorant importantiam verborum, & clauſularum ſolitarum apponi à Notarijs in inſtrumentis annullari, & caſſari poſſunt, Rub. in Annot. deciſ. 460. n. 236. & 237. tom. 2.
Contractus tunc dicitur ſtare in implicito ſtatu validitatis; quando nullitas oritur ex priuilegio perſonæ, qui poteſt, & non poteſt dare de inualiditate, deciſ. 729. num. 15. tom. 3.
Contractus forma, & ſubiectum, quando defecit, tunc ab initio ille dicitur nullus, ibid. num.16.
Contractus, quando remanet in arbitrio vtriuſque partis, eſt imperfectus, deciſ.681.num.11.tom.3.
Contractus ſunt ſui natura indiuiſibiles, deciſ. 410. numer. 4. tom. 2.
in Contractibus attenditur perſona cum qua fuit contractum, licet commoditas contractus ad illum non ſpectet, deciſ.64. num.8. tom. 2.
Contractus, quando dicantur diuerſi ratione ſummæ, & ratione cauſæ, deciſ.621.num.12.& 13. tom.3.
in Contractibus, qui verbo contrahuntur quid requiratur, deciſ. 134.num.19. tom.2.
in Contractibus quibuſcumque, & promiſſione, ac fide etiam iurata ſemper intelligitur præſeruata auctoritas Superioris, Rub.in Annot. deciſ.617.num.202. tom.3.

CONTRADICTIO.

Contradictio, ne ſequatur, capienda omnis interpretatio, deciſ. 630.num.73.tom.3.
Contradictio & falſitas vt euitetur, facienda eſt interpretatio, deciſ.83.num.1. tom.2.

CONTRADICTOR.

Contradictor legitimus appellando, facit, vt poſſeſſio tradita, ea pendente, dicatur attentata, deciſ. 400. numer. 20. tom. 2.
Contradictor legitimus, an quis ſit, potiſſimum ſpectari debet, an ſe opponat cum titulo æquali, deciſ. 520. num. 19. tom.3.
Contradictor legitimus contra Apoſtolicum, non dicitur, qui non habet ſimilem gratiam, vel ſi non ſit in poſſeſſione, deciſ. 333. num.8.& 9.tom.2.
Contradictor legitimus ad immiſſionem impediendam non dicitur, qui non habet titulum, deciſ. 302. numer. 18. tom. 2.
Contradictor legitimus, vt quis dicatur ad impediendum executionem litterarum Apoſtolicarum, ſpectatur, an quis ſe opponat cum pari titulo, deciſ. 400. numer. 14. tom. 2.
ad Contradicendum, qui venit, vel dicit prius ſe immittendum, quam ille, qui poſtulat, tunc ſummatim de iure vtriuſque cognoſcitur, & ille immittetur, cuius potiora, & clariora ſunt iura, deciſ.200. num. 5. tom.2.

CONTRAHENS.

Contrahens ſi promittat contractui conſentire facere aliquem, niſi doceat de dicto conſenſu, & quidem valido, non poteſt agere ad implementum contractus, deciſ. 121. numer. 6. tom. 2.
Contrahens ſimul ſtare poteſt, quod ex vno contractu inciderit in periurium, & tamen alius contractus diuerſus ſubſtineatur, deciſ.344. num.26. tom.2.
Contrahens, quando apparet, voluiſſe inire certam ſpeciem contractus in vanum quæritur, vt fiat transfuſio in diuerſum contractum, deciſ.645. num.15. tom.3.
Contrahens cum muliere dando ei pecunias, quod tantum ab eo exigitur, deciſ.33.num.15.tom.2.
Contrahens cum aliquo vti hærede, validè contrahit, deciſ. 338. num. 9. tom.2.
Contrahens cum eo, qui plenum non habet mandatum, ſibi imputet, deciſ.133.num.17. tom.2.
Contrahentes in dubio præſumendum, eſt voluiſſe etiam conſulere eorum hæredibus, deciſ.659.num.9. tom.3.
Contrahentes ſemper intelliguntur diſponere ſecundum naturam contractus, & diſpoſitionem iuris communis de eo loquentis, deciſ.415. num.22. tom.2.

Con-

Digitized by Google

Contrahentes poſſunt eam legem imponere ſuis contractibus, quam volunt, deciſ.77.num.5. tom.2.
Contrahentes debent ſeruare id, quod ſibi promiſerunt, cum nihil magis bonæ fidei congruat, deciſ. 326. numer. 4. tom. 2.
Contrahentes, ſi aliquid expreſſerunt, & quædam alia tacuerunt, quid inde inferri poſſit, deciſ. 659. numer. 11. tom. 3.
Contrahentes, ſi aliquid voluiſſent, id expreſſiſſent, deciſ.155. num.23. tom.2.
inter Contrahentes pacta inita ſunt obſeruanda, quamuis ſint rigoroſa, aut exorbitantia à iure communi, deciſ. 9. num. 4. tom. 2.
Contrahentibus licitum eſt inuicem ſeſe decipere, dummodo tamen ea, quæ à iure conſtituta ſunt non excedantur, deciſ.253. num.9. tom. 2.
Contrahentibus licitum eſt reſilire à contractu, quando res eſt integra, deciſ.681. num.1. tom.3.
Contrahentibus multum expedit habere certos ſuæ indemnitatis releuatores, & benè idoneos, deciſ. 9. numer. 9, tom. 2.
Contrahentium voluntas, & intentio colligitur ex coniecturis, & veriſimilitudine, deciſ.261. num.29. tom.2.

CONTRARIA, ET CONTRARIETAS.

Contraria dicuntur, quæ repugnant ratione eiuſdem finis, & ſubiecti, deciſ.725.num.14. tom.3.
Contraria mutuo ſe expellunt, ibid.
Contrarietas inter teſtes, & ſcripturas vt euitetur pluralitas eſt præſumenda, deciſ.211.num.4. tom.2.
Contrarietas teſtium vt euitetur, facienda eſt interpretatio, deciſ. 237.num.4. tom.2.
Contrauentor primus, quando quis fuit, non poteſt opponere exceptionem non implementi alteri parti, deciſ. 575. num.14. tom. 3.
per Controuerſiæ motionem præbenda efficitur litigioſa, & ideo alienari non poteſt, deciſ.167.num.9. tom.2.

CONTVMACIA.

Contumacia nihil aliud eſt, quam voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Iudicis implere contemnit, deciſ.290.num.4. tom. 2.
ob Contumaciam poteſt dari declaratoria cenſurarum in mandato, deciſ.290.num.5.tom.2.
Contumacia tunc committitur, cum quis monitionibus Iudicis parere recuſat, deciſ.407.num.2.tom.2.
Contumacia oritur ex non paritione, propter quam datur declaratoria, deciſ.735.n... tom.3.
de Contumacia ſatis dicitur conſtare, quando non ſolùm non docetur de paritione, ſed quod peius expreſſa contrauentio, recurrendo ad Iudices laicos, ibid.num.5.
à Contumacia quis excuſatur propter iuſtam cauſam, deciſ. 178. num.22. tom.2.
de Contumacia citati non poteſt dici conſtare, ſi non ſit perſonaliter citatus, deciſ.131.num.1.tom.2.
de Contumacia nimis proterua, ne quis glorietur occurrendum eſt, deciſ.732. num.4. tom.3.
de Contumacia in non parendo eo ipſo dicitur conſtare, quando poſt intimationem perſonaliter factam obedire debenti, non docetur de paritione, deciſ. 735. numer. 3. tom. 3.
de Contumacia, quando dicatur ſatis conſtare, deciſ. 631. num.4. tom. 3.
ex Contumacia in non parendo litteris executorialibus à Rota relaxatis, ſequitur, vt iuſtè poſſit proferri ſententia excommunicationis in eis fulminata, ibid.num.5.
Contumacia, & negligentia nemini aliquo modo ſuffragari debet, Rub.in Annot.ad deciſ.473.num.21.tom.2.
Contumacia partis requiritur pro conceſſione declaratoriæ, deciſ. 407.num.1.tom.2.
à Contumacia manifeſta præſens non poteſt excuſari, abſens verò poteſt habere iuſtam cauſam, deciſ. 163. numer. 6. tom. 2.
Contumax, ſi quis ſit in adimplendo promiſſa, non eſt audiendus, deciſ.178.num.2.tom.2.
Contumeliæ, & iniuriæ fieri de iure non poſſunt Iudæis, deciſ.269. num.10.tom.2.

CONVENTIO.

Conuentio fieri poteſt, ſi ſit conformis ſtatutarijs diſpoſitionibus, deciſ.104. num.6. tom.2.
Conuentio, vt inſtrumentum habeatur pro confeſſo, & quod obtineat eamdem vim, vtrum clauſulæ habeant ſolitam vim, deciſ. 105.num.10. tom.2.
Conuentio facta inter aliquos, non præiudicat ei, qui habet intereſſe in eo negotio, & nequaquam in ea fuit vocatus, deciſ.677. num. 8. tom.2.
Conuentio ſuper intereſſe, quando nullo modo adeſt, non intrat Bulla Pij V. prohibens illius taxationem, deciſ.477.num.20. tom. 2.
Conuentio de ſcriptura conficienda in aliquo contractu eſt indicium imperfectionis contractus, deciſ. 681. numer. 5. tom. 3.
Conuentio de ſoluenda integra ſumma in defectum ſolutionis alicuius termini, etiam ſi alij termini non ſint diuerſi, non ſubſtinetur, niſi ratione iuramenti, deciſ.575.num.8.tom.3.
contra Conuentionis formam non eſt præſumendum quod actus præſumatur geſtus, deciſ.220.num.10. tom.2.
Conuentio mercedis præſumitur omiſſa dum inter locantes & conducentes operas, mutuæ reſponſiones negociorum vtilium interceſſerunt, deciſ.286.num.4. tom.2.
per Conuentiones poſteriores cenſetur receſſum à prioribus, deciſ.85.num.5. tom.2.
ex Conuentionibus, & pactis colligitur qualis fuerit mens contrahentium, deciſ.120.num.11. tom.2.
ex Conuentionibus pacta legem recipiunt, deciſ. 121. num. 13. tom. 2.
Conuentus & tractatus præcedens eſt omnino neceſſarius ad ſimoniam probandam, quia alias non inducitur, deciſ.93. num.6. tom. 2.

CONVENTVS.

Conuentus ſine Monachis conſiſtere non poteſt, deciſ.354.num.11. tom. 2.
Conuentui & multo minus Religioni præiudicare non poſſunt Guardianus cum duobus fratribus, deciſ. 267. num. 14. tom. 2.

COPIA.

Copia inſtrumenti, quæ reperitur apud acta, inferri non poteſt, quod ſit copia authentica dimiſſa, quando originale fuit reſtitutum, cum de aliqua reſtitutione non conſtet, deciſ.706. n.18. tom. 3.
Copia ſi diſcordet ab originali, nihil probat, deciſ. 7. num. 12. tom. 2.

COPVLA.

Copula, &, coniungit, & repetit præcedentia, deciſ.376. num.7. tom. 2.
Copula, &, ſtat ampliatiuè, deciſ.254.num.20.tom.2.
Copula, & ſolet poni inter diuerſa, deciſ. 572. numer. 9. tom. 3.
Copula quando concurrit cum ſponſalibus ſecundis cum muliere alias honeſta, tunc ceſſant prima ſponſalia, deciſ.258. num.7. tom. 2.
Copula non requiritur in matrimonio ſtante conſenſu cum conſenſus, & non copula faciat nuptias, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num. 60. tom. 2.
per Copulam ſubſecutam ſponſalia de iure antiquo tranſibant in matrimonium, idque hodie eſt correctum per Concil. Trid. deciſ.232.num.6.& ſeqq.tom.2.
Copula coniugalis vſque ad quartum gradum eſt reſtricta, deciſ. 398.num.22. tom.2.
Copulata intrant æqualiter in diſpoſitione, deciſ. 28. num. 3. tom. 2.
COR datum eſt homini ad ſignificandum DEO, lingua vero ad ſignificandum hominibus, Rub.in Annotation. ad deciſ.632. num. 138. tom.3.
CORNIX tunc dicitur albeſcere, quando ſancta nouerca quieſcit, Rub.in annotat.ad deciſ.636.num.158. tom.3.

CORPVS.

Corpus ſi faciant beneficiati, non debent inter eos ſcindi, deciſ. 214.num.8. tom.2.
Corpus vnum ſeu Collegium vt beneficiati faciant ex quibus id non arguatur, deciſ.214.num.10.& 11. tom.2.

CORRECTIO.

Correctio & mutatio incontinenti non præſumitur, deciſ.207.n.8. tom. 2.
Correctio incontinenti non eſt admittenda, Rub. in annot. ad deciſ. 523.num.116. tom.2.

CORRELATIVA.

in Correlatiuo vno diſpoſitum, cenſetur quoque diſpoſitum in altero, intellige tamen in indiuiduis, deciſ. 607. num. 28. tom. 3.
Correlatiuorum regula, vt diſpoſitum in vno cenſeatur quoque repetitum in altero, non intrat in actibus ſeparatis, deciſ. 607. num. 30. tom.3.

CORRESPECTIVITAS.

Correſpectiuitas, vt intret, quid requiratur, deciſ.93. num.18. tom. 2.
Correſpectiuitas in teſtamentis ex quibus ceſſet, deciſ.122. n.26. tom. 2.
Correſpectiuitas tunc operatur, vt vna ex diſpoſitionibus reuocata, cenſeatur quoque altera reuocata, quando materia ſubiecta id patitur, deciſ.279.num.1.tom.2.
Correſpectiuitas ſola ex eo, quia duo ad inuicem hæredes ſe inſtituant, non excludit, quin inſtitutio poſſit à ſola mutua affectione procedere, deciſ.272. num.3. tom.2.
Correſpectiua præſumuntur pacta, quando ſunt in eodem inſtrumento, deciſ.261.num.30. tom.2.

CORROSIO ſcripturæ, quando non obſit, deciſ.427. num.1. tom. 2.

CORROSIO ſcripturæ, quando nullatenus præiudicet, deciſ.427. num.6. tom.2.

C R E D I T O R.

Creditor agens contra debitorem, non tenetur iſte debitor ſubminiſtrare alimenta, & ſumptus litis creditori, Rub. in Annot.ad deciſ.617.num.3.tom.3.

Creditor anterior eſt præferendus poſteriori, deciſ. 108. num. 4. tom. 2.

Creditoribus anterioribus, ſi quis tenebatur facere ſolutionem, ſi dubitetur de dicta anterioritate, poterit ad ſe liberandum facere depoſitum, deciſ.339.num.8.tom.2.

Creditor prior, & antiquior præfertur poſteriori creditori, deciſ. 675.num.12.tom.3.

Creditor prior in tempore, quod etiam ſit in iure, regula iſta procedit tam in expreſſis hypotecis, quàm in tacitis, Rub.in annot. ad deciſ.666.num.105.tom.3.

Creditor prior in tempore, eſt potior in iure, deciſ. 35. num. 1. tom. 2.

Creditor cenſus non poteſt cogi ad reuendendum in parte ceſum, ſed debitor in ſortem principalem reſtituere tenetur, Rub. in annot.ad deciſ.454. num.45. tom.2.

Creditor cenſus recipiendo aliquam partem ſortis cenſus, nulla æquitas permittit, vt pro parte non ſoluta extinguatur cenſus, ſed tantum cenſetur extinctus pro illa ſumma, quæ fuit verè reſtituta, Rub.deciſ.454.num.46. tom.2.

Creditor cenſus an poſſit cogi retrouendere cenſum pro ſumma conſiderabili, quando fuit factum, vt non poſſit redimi, niſi in totum, ibid. num.74.

Creditor cenſus poteſt cogi, vt pro parte extinguatur cenſus, dum ſumma, quæ ei offertur, eſt conſiderabilis, Rub. in annot.ad deciſ.454. num.72. tom.2.

Creditor cenſus poteſt cogi retrouendere cenſum pro medietate, cum eius media pars ſatis dicatur ſumma conſiderabilis, ibid. num.73.

Creditorum compenſatio rectè fit cum conſenſu vtriuſque partis, deciſ 494. num.2. tom.2.

Creditor, & debitor ſunt correlatiua, quorum eadem eſt diſpoſitio, Rub.in annot.ad deciſ.636.num.181.tom.3.

Creditor, vel debitor quis non poteſt dici, ſi ad hoc fuerint electi periti, ſed non retulerunt, deciſ.187.num.14.tom.2.

Creditores ſuper fideicommiſſo conditionali ſui debitoris, durante eius vita poſſunt prætendere vſumfructum eius, deciſ. 402. num.5. tom. 2.

Creditor, vel debitor an remaneat adminiſtrator, non poteſt dici ante redditam rationem adminiſtrationis, deciſ.251. num. 9. tom. 2.

Creditoribus hæreditarijs ſolui debet de venditione rerum hæreditariarum, & non de vſufructu, Rub. in annot. ad deciſ. 636. num. 51.tom.3.

Creditoribus hæreditarijs hæres in tantum tenetur in quantum res ſubſtantiæ ad eum deuolutæ valeant, deciſ. 201. num. 25. tom. 2.

Creditor ratione potioris hypotecæ præfertur creditori anteriori, deciſ.114. num.1. tom.2.

Creditores habentes hypotecam præferuntur legatarijs, deciſ. 493.num.27. tom.2.

Creditoribus anterioribus habentibus hypothecam expreſſam, quod voluerit Iuſtinianus Imp. in l. aſſiduis, C. qui pot.in pign. hab. præiudicare ex cauſa dotis, non eſt dicendum, Rub. in annot.deciſ.666.num.29.& 68. tom.3.

Creditor habens hypothecam expreſſam non ex priuilegio, ſed ex propria conuentione acquiſitam, Imperator non præſumitur ei ex generali diſpoſitione præiudicare voluiſſe, Rub. in annot. ad deciſ.666. num.42. tom.3.

Creditoris immiſſio in bonis debitoris debet declarari à petitione, deciſ.188. num.2. tom.2.

Creditor, quando inordinatè, & minus ſolemniter immiſſus fuit in poſſeſſionem bonorum debitoris, tunc licitum eſt ei retinere bona, donec fuerit ſatisfactus, deciſ.251. num.10. tom. 2.

Intellige tamen id verùm, quando creditum eſt clarum, & liquidum, quia aliàs purgandum venit ſpolium, ibid.

Creditor, quando eſt immiſſus in poſſeſſionem bonorum debitoris vigore Saluiani, non poteſt procedere ad ſubhaſtationem, deciſ.188. num.1. tom.2.

Creditor, ſi ſit immiſſus in poſſeſſionem bonorum debitoris, atque aſſociatus in realem, & corporalem poſſeſſionem, ex hoc non arguitur, eum eſſe immiſſum vigore Saluiani, deciſ. 188. num.3. tom. 2.

Creditorum, legatariorum, & fideicommiſſariorum par eſt cauſa, deciſ.201.num.23. tom.2.

Creditores pupilli non poſſunt propria auctoritate vendere illius bona, ſed requiritur auctoritas tutoris, deciſ. 406. num. 19. tom. 2.

Creditor ſocietatis officij, quando eius ſocius non adimpleuit promiſſa, poterit quamuis contractus ſit nominatus per viam exceptionis experiri ad infirmandam ſocietatem, Rub.in annot. ad deciſ.542.num.50. tom.3.

Creditor ſocietatis officij recipiendo fructus eiuſdem per plures annos poſt mortem fideiuſſorum, qui renouandi erant, cenſetur tale onus ſocio remiſiſſe, Rub.in annot. ad deciſ.542. num.2. tom. 3.

Creditorum citatio, quando fit inuentarium, ſi non fuerit facta illud non annullat, ſi de tempore confectionis non erant adhuc creditores, deciſ.126. num.3. tom.2.

Creditor in tempore prior præfertur fiſco, & Reipublicæ, ac ipſi Imperatori, & Regi, Rub. in annot. ad deciſ. 666. num.35. tom.3.

Creditorem ſuum, quis aliquem non declaraſſet, ſi is ei aliquid debebat, nam proprium debitum, cum debito illius ex computaſſet, deciſ.259.num.3. tom.2.

Creditoribus pluribus concurrentibus, qui ex hypotheca prælationem contendant, tunc victoria indubitanter erit eius, qui in tempore eſt potior, Rub. in annot. ad deciſ. 666. num.8. tom. 3.

Creditor iuniorem hypothecam habens, licet aliquando præferatur habenti antiquiorem, ibid.num.9.

Tamen id non euenit ratione hypothecæ, ſed ratione priuilegij, quod in illis caſibus potentius eſt ipſa hypotheca, ibid. num.11. 12.& 13.

cum Hypotheca, quando iungitur priuilegium, tunc prælatio non datur ratione hypothecæ, ſed priuilegij, ibid. num. 14.

Creditor poteſt retinere bona ſibi obligata, & nihilominus petere creditum, deciſ.238.num.10. tom.2.

Creditor inuitus non cogitur aliud pro alio accipere, deciſ. 238. num.1. tom. 2.

Creditor non tenetur recipere ſuum creditum à debitore, per diminutas ſolutiones, deciſ.447.num.21.tom.2.

Creditor, & debitor ſui ipſius nemo exiſtere poteſt, deciſ. 46. num. 5. tom.2.

Creditores, quando imminent in limine venditionis certum eſt, dandam eſſe cautionem de euictione ſaltem pro rata, pro qua ſunt creditores, deciſ.307.num.9. tom.2.

Creditor cenſus non poteſt cogi in totum extinguere cenſum, niſi tota, & integra pecunia ei fuerit reſtituta, Rub. in annot. ad deciſ. 454.num.68. tom.2.

Creditori ſi fuerint hypotecata omnia bona debitoris, dum ex eis aliquid ipſe habuit, nequaquam creditores alij poſteriores poſſunt agere contra eum via executiua, deciſ.613. num.11. tom. 3.

Creditores defuncti debent eorum creditum capere de manu hæredis, deciſ.406. num.5. tom.2.

Creditores poſsunt ſimul conuenire ad concedendam dilationem debitori, deciſ.439.num.6.tom.2.

Sed ea concordia non præiudicat illi creditori, qui eam non approbauit, ibid. num.7.

Creditor in pignore iudiciali admittitur ad licitandum alio emptore non exiſtente, vel dignum pretium non offerente, deciſ. 280.num.8. tom.2.

Creditor in pignore conuentionali non admittitur ad licitandum, deciſ.280. num.9. tom.2.

Creditor, ſi ſuccedat in bonis debitoris, dicitur ſucceſſiſse in locum, & perſonam ipſius, nedum quoad rem ipſam, ſed etiam quoad conditionem, deciſ.350.num.1.tom.2.

Creditoribus vt de fructibus ſatisfiat ſaluianum operatur, deciſ. 607.num.9.tom.3.

Creditor ex qua ratione teneatur alere debitorem pauperem carceratum, deciſ.269.num.24.tom.2.

Creditor non eſt opus, vt faciat plenam fidem de credito, tempore impetraræ capturæ, ſi iam debitor fugam arripuit, cum fieri non poſſit parte abſente, deciſ.742.num.18.tom.3.

Licet non iuſtificato poſtea creditor debeat excarcerari, ibid. num.19.

Creditor, ſi in vim ſententiæ iniuſtæ aliquid exegerit à ſuo prætenſo debitore, intrat ſpolium, deciſ.251.num.3. tom.2.

Creditoribus bonam rationem reddere tenetur hæres de omni & toto, quod ad ipſum peruenit de hæreditate, deciſ.201.num.18. tom. 2.

Creditores donec non ſunt ſatisfacti, hæres non poteſt dici hæres, deciſ.201. num.17. tom.2.

in Creditorum fraudem ea quæ fiunt, non ſunt attendenda, deciſ. 595.num.7.tom.3.

Creditor ſi inſtet pro ſolutione, tunc non eſt locus depoſito, deciſ. 8.num.4. tom.2.

Creditor ſi habeat obligata omnia iura præſentia, & fura debitoris, ſi ipſe debitor repudiauerit hæreditatem, creditor poterit petere reuocationem, Rub. in Annot. deciſ. 341. num. 12. tom. 2.

Creditoribus habentibus tacitam hypothecam anteriorem Imperator poteſt præiudicare, & quare, deciſ. 666. num. 37. tom. 3.

Cre-

Creditores, ſi prætendant aliquid geſtum eſſe in eorum fraudem, debent prius agere actione reuocatoria, & deinde via executiua, & quomodo, deciſ.595.num.9.tom.3.
Creditori ſecundo, dum aliquid obligatur, quod iam primo creditori pariter erat obligatum, cenſetur ſub ea conditione inita talis obligatio, nempe quando primo creditori obligata eſſe deſijſſet, deciſ.419.num.10.tom.2.
Vnde ſi de tempore, quo illa res deſijt eſſe obligata primo creditori, iam reperiatur vendita, non poteſt dici vnquam fuiſſe obligata ſecundo creditori, ibid. num.11.
Creditores certos vel legatarios inuentarium non afficit, niſi fuerint citati, deciſ.176.num.2.tom.2.
Creditor ex cauſa lucratiua, tunc præfertur poſteriori creditori ex cauſa oneroſa, quando non habet actionem hypotecariam, ſed tantum perſonalem, Rub. in Annot. deciſ. 666. num.6. tom. 3.
Creditor, ſi quis adhuc non ſit, nihil petere nequit, deciſ. 39. num.16. tom. 2.
Creditor ſi habeat anteriorem hypotecam expreſſam, præfertur poſteriori competenti pro dote, deciſ. 89. num. 4. tom. 2.
Creditori ſecundo competit ius offerendi primo creditori, fallit num.2. deciſ.657.num.1.tom.3.
Creditor primus vendendo pignus iure creditoris, tunc transfert dominium non affectum iuri ſecundi creditoris, ibidem num.2. & 4.
Et hoc quia facultas vendendi pignus præceſſit obligationem ſecundi creditoris, ibid. num.3.
Creditor primus, quando vendit pignus, vt excludatur ſecundus creditor à iure offerendi, quid ſolum inſpiciatur, ibidem num. 5.
Creditor primus, quando emit pignus vti extraneus, & ad effectum acquirendi dominium, tunc ſecundus creditor non poteſt offerre, ibid.num.7. & 8.
Creditor non poteſt vendere pignus ſibi ipſi, nec ſimulatæ perſonæ, ibid. num.9.
Et quando iſta venditio eſt nulla, tunc ſecundus creditor ſemper poteſt offerre, ibid. num.10.

C R E D I T V M.

Creditum, ſi quis acceptaſſet, veriſimiliter illud exigeret, vel tentaret exigere, deciſ.224.num.12.tom.2.
Creditum debetur via executiua, quando eſt obligatione Camerali vallatum, deciſ.29.num.4.tom.2.
Creditum quando non eſt liquidum compenſatio, & retentio datur, deciſ.117.num.19.tom.2.
Creditum non liquidum non poteſt impedire executionem obligationis Cameralis, deciſ.52.num.5.tom.2.
de Credito ſatis dicitur conſtare, dum debitor partem eius ſoluit, & pro reſiduo ſoluit fructus, deciſ.512.num.5.tom.3.
de Credito ſuo vt adminiſtrator præſumatur ſibi ſatisfeciſſe, quid requiratur, deciſ.159.num.9.tom.2.
Creditum ſi non petatur intra ſpatium 16. annorum, intrat ſtatutaria vrbis præſcriptio, deciſ.555.num.1.tom.3.
Creditum eſt probandum, vt debeatur, deciſ. 447. num. 10. tom. 2.
Creditum aſſerens eſſe inexigibile, tenetur id probare, deciſ. 65. num.11.tom.2.
Creditum ceſſum, quod non ſit exigibile, benè probatur, dum illud fuit occupatum ab interioribus creditoribus, deciſ.666. num.8. tom. 3.
Creditum, quando eſt cum hypoteca omnium bonorum iurium, & actionum præſentium, & futurorum ſufficit probare debitorem poſſediſſe rem hypotecatam tempore obligationis, vel poſtea, deciſ.481.num.3.tom.2.
de Credito ſuo quod hæres habebat cum defuncto, præſumitur ſibi ſatisfeciſse, limita id ſi nunquam fuerit hæres, deciſ. 207. num.13. tom.2.
Creditum benè probatur, ex confeſſione debitoris, deciſ.494. n.9. tom. 2.
cum Credito alieno non admittitur compenſatio, & ex quo illa excludatur, deciſ.44.num.5.& 6.tom.2.
CREDVLITAS & excuſatio non admittitur, quando res eſt clara, deciſ.340. num.6. tom.2.

C R I M E N.

Criminis ſocius non admittitur pro teſte, ſed venit repellendus, deciſ.9.num.17.tom.2.
Crimini apoſtaſiæ obnoxius incapax eſt beneficij, deciſ. 195. n. 1. tom. 2.
à Crimine apoſtaſiæ quis excuſatur propter aliquam iuſtam cauſam, ibid. num.24.
CRINES tortos, & capillaturam mulierum reprehendit B. Petrus Apoſt. in epiſt.3. Rub. in Annot. deciſ.460.num. 187. tom.2.
CVLPA ſtante excluditur iuſta, & probabilis ignorantia, deciſ. 555.num.14. tom.3.

C V L T V S.

Cultus diuinus poteſt eſse maior in vna Eccleſia, quam in alia, deciſ.277.num.9. tom. 2.
Cultus Diuinus conſiſtit in multitudine miniſtrantium, deciſ.54. num.2. tom. 2.
Cultus diuinus diminuitur, quando Eccleſia effici ſimplex capella debet, & tolleretur dignitas Abbatialis, & Conuentualitas, deciſ.614.num.66. tom.3.
Cultus diuinus deſereretur à Canonicis ſi diſtributiones quotidianas, quæ ob eorum laborem eis deueniunt, coacti eſsent dare pro ſolutione penſionis, Rub. in Annot. deciſ.576. n. 68. tom. 3.
Et ſic nollent Eccleſia in diuinis deſeruire, dum alius ſeruitij mercede gauderet, ibid.
Cultus diuinus cum à Canonicis, alijſque miniſtris magna ex parte negligeretur, ideo mediante diſtributionibus quotidianis, tanquam eſca quadam ad chori officium capiuntur, & prouocantur, Rub. in Annot. deciſ. 576. num.71. & 72. tom. 3.
CVMVLATIO petitorij cum poſseſsorio ſtante turbiditate etiam in remedio retinendæ non ſolet denegari, deciſ. 521. n.7. tom. 3.
CVPIDITAS eſt radix omnium malorum, Rub. in Annot. deciſ.46. num.75.tom.2.
Cupiditas eſt charitatis toxicum, quod & mortales dirè veneficat, & faſcinat, ibid.
contra Cupiditatem humanam exclamatio, Rub. in Annotat. ad deciſ.632.num.144. tom.3.

C V R A.

Cura actualis animarum non dicitur manere penes Priorem, ſi non per ipſum, ſed per Vicarium illa exerceatur, deciſ.354.num.21. tom. 2.
Cura habitualis non eſt de neceſſitate exprimenda in vnione beneficij, deciſ.354. num.22. tom.2.
Curam animarum gerens, habet intentionem fundatam ſuper exactione decimarum, & ad hunc effectum non datur contra eum appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, deciſ. 323. num. 17. & 18. tom. 2.
ad Curam aliorum difficulter accedunt, qui DEI memoriam habent, Rub. in Annot. deciſ.617.num.232. tom.3.

C V R A T O R.

Curator Eccleſiæ vacanti poteſt etiam dari ad agendum, deciſ.446. num.5. tom. 2.
Curatoribus hæreditatis competunt omnia remedia, quæ competunt hæredibus, deciſ.618.num.4.tom.3.

C V R I A L I T A S.

in Curia facilius eſt aditus ad Principem, deciſ. 568. num. 51. tom. 3.
Curialitatis impreſſio non eſt immutabilis, & indelebilis, ſed mutabilis & delibilis, tamquam in animo conſiſtens, deciſ. 573. num. 10. tom.3.
Curialitas quando dicatur contracta, deciſ. 573. num.1. tom.3.
Curialitas ſemel acquiſita præſumitur continuata vſque ad mortem, niſi aliud doceatur, ibid.num.2.& 4.
CVRRERE id non pertinet ad terram, ſed id eſt applicandum ad flumen, ſeu lacum, deciſ.358.num.6.tom.2.
CVRSORI, ſeu Nuncio dicenti ſe non inuenisse aliquem, creditur tamquam de re ſpectanti ad ſuum officium, deciſ. 634. num. 10. tom.3.

C V R S V S.

Curſus antiquus aquæ, quod impediri poſſit, ex quibus probabiliter poſſit timeri, deciſ.151.num.4.tom.2.
Curſum antiquum aquæ non licet alterare in præiudicium tertij, deciſ.61. num.2. tom.2.
Curſus longiſſimus aquarum an poſſit haberi loco iuris conſtituti, deciſ.425.num.7.tom.2.
Curſus naturalis aquarum noſcit ſeruitutem, niſi ea imponatur, deciſ.425.num.3. tom.2.
Curſus aquarum, etiam ſi per mille annos continuauerit, inferri non poteſt ad aliquam ſeruitutem, & quare, deciſ. 425. num.6. tom. 2.

C V S T O D I A.

Cuſtodia ſacrarum Imaginum, certum eſt, quod de iure ſpectat ad Ordinarium, deciſ.482. num.37. tom.2.
Cuſtodiæ reorum qualitas de iure remittitur arbitrio Iudicis, deciſ.537. num.17. tom.3.

D

D A M N V M.

Damnum, quis pati non debet ex culpa alterius, deciſ. 382. num.7. tom.2.
Damnum ne quis patiatur ex culpa aliena ſuccurendum eſt ei, Rub. in Annot. ad deciſ.617.num.207.tom.3.
Damno & lucro ſi ſit caſus mixtus præualere debet per magis priuilegiata, quæ eſt illa de damno, deciſ.64.num.10.tom.2.
Damna, & intereſse, vt quis conſequatur, debent probari illa

tria requiſita Paul. de Caſtr. in l. 3. ff. de eo, quod cert. loc. pet. deciſ.85. num.13. tom.2.
Damna, & intereſſe, tunc etiam debetur licet non adſint requiſita Caſtra, quando adeſt promiſſio de reficiendis damnis, & intereſſe, ibid. num.14.
à Damnis, & intereſſe, quis non dicitur abſolutus, dum de hoc nihil dicitur in ſententia, ſi illa non fuerunt petita, deciſ. 393. num. 6. tom.2.
Damnorum loco ſuccedunt fructus, deciſ.44. num.9. tom.2.
DARE beatius eſt, quam recipere, Rub. in Annot. deciſ. 460. num.97. tom.2.
DANDO homo placet accipiendo diſplicet, ibid. num.97.
de DATÆ tempore gratia debet iuſtificari, deciſ. 255. num.5. tom. 3.

DATIO.

Datio fideiuſſionis ſi fuerit intimata parti, & non contradixit, ex hoc tacito conſenſu liberatur Notarius, ſi fideiuſſor non eſt idoneus, deciſ.39. num.9. tom.2.
Datio fideiuſſorum vel alterius implementi in ſocietate officij cenſetur à parte remiſſa per receptionem fructuum, Rub. in Annot. deciſ.542. num.10. tom.3.
Datio inſolutum iuncta actuali traditione transfert dominium, deciſ.470. num.9. tom.2.
in Datione inſolutum, quod interuenerit læſio, debet probari valor rei de tempore dationis, deciſ.557. num.15. tom.3.
ex Datione inſolutum, quando quis nihil percepit, ceſſat ratio, quod interim voluerit eſſe certus de lucro, dum pendet pactum de redimendo, deciſ.472. num.15. tom.2.
DEBILITAS, quando cauſatur à præcedenti morbo non differt ab ipſa infirmitate, deciſ.625. num. 22. tom.3.

DEBITOR.

Debitor, quando iam fugam arripuit, tunc creditor non poteſt liquidare creditum ipſo citato, deciſ. 742. num. 17. tom. 3.
Debitor, vel creditor quis non poteſt dici ſi ad hoc fuerint electi periti, ſed non retulerunt, deciſ. 187. num. 14. tom. 2.
Debitor Religionis Hieroſolymitanæ quis conſtituitur ex ſola poſſeſſione quamuis litigioſa, deciſ. 726. numer. 3. tom. 3.
Debitor, qui non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, habet duplex priuilegium, ſcilicet alterum reale quoad bona alterum perſonale quoad perſonam, deciſ. 742. numer. 35. tom. 3.
Debitor ad ſoluendum aliud pro alio cogi non poteſt, Rub. in annot. deciſ.666. num.145. tom.3.
Debitor ſoluendo de mandato Iudicis creditori ſui creditoris, conſequitur liberationem, etiamſi is cui ſoluit, non ſit verè creditor, deciſ.390. num.8. tom.2.
Vel illi non eſſet ſoluendum ob ceſſionem intimatam, num. 8. & tanto magis, ſi mandatum Iudicis erat pœnale, ibidem num. 9.
Debitor, quando in præiudicium creditorum non potuit repudiare hæreditatem, tunc vt contra eam poſſint exequi mandata, quid requiratur, deciſ.268. num.6. tom.2.
Debitor non poteſt inchoare vllam præſcriptionem, nec de iure ciuili, nec ſtatutariam, quando ſcit ſe eſſe debitorem, deciſ.513. num. 9. tom.3.
Debitor præſumitur voluiſſe compenſare ſi ipſe erat creditor ſui creditoris, deciſ.73. num.11. tom.2.
Debitor non poteſt dici liberatus, quando nec nouatio, nec ſolutio interuenit, deciſ.413. num.13. tom.2.
Debitor non poteſt repudiare hæreditatem in præiudicium creditorum, deciſ.341. num.20. tom.2.
Debitor, quando ſatisfecit creditori, remanet quoque liberatus fideiuſſor, deciſ.439. num.10. tom.2.
Debitor, quando fuit captus in ipſa fuga, tunc benè dicitur, quod periculum erat in mora, deciſ.742. num.5. tom.3.
Debitor, quando eſt in actu fugæ, poteſt à quocumque Iudice capi, ibid. num. 6.
Debitor vigore dationis inſolutum conſequitur liberationem, deciſ.439. num.5. tom.2.
Debitor liberatur ex ordine ſoluendi, accedente voluntate creditoris, ibid. num.2.
Debitor ad ſoluendum aliud pro alio cogi non debet, Rub. in Annot. deciſ.636. num.181. tom.3.
Debitor, & creditor ſui ipſius nemo exiſtere poteſt, deciſ. 46. n.5. tom. 2.
Debitor poteſt purgare moram, ſi peccauerit in omittendo, deciſ. 493. num.81. & 88. tom.2.
Debitor, vt per cedulæ banchariæ conſignationem dicatur liberatus, quid requiratur, deciſ.228. num.1. tom.2.
Debitor, ſi etiam ius adeundi hæreditatem obligaſſe cenſeatur creditoribus, tunc illud repudiare non poteſt, deciſ. 341. n.25. tom. 2.
Debitor defuncti rectè ſoluit hæredi grauato ante reſtitutionem fideicommiſſi, deciſ.557. num.4. tom.3.
Debitor non præſumitur adeo vt diu ſoluerit fructus, ſi ad eos non tenebatur, deciſ.153. num.21. tom.2.
Debitor iuxta veriorem, & communiorem ſententiam poteſt non acquirere, ac repudiare legatum, aut hæreditatem ſibi delatam in præiudicium creditorum, deciſ. 268. num. 3. tom. 2.
Debitor non poteſt repudiare legatum, ſeu hæreditatem ſibi delatam in præiudicium illius creditoris, ad cuius fauorem bona, & iura præſentia, & futura debitoris ſunt hypothecata, ibid. num. 4.
Debitor ad effectum, vt non ſoluat, quando nullatenus poſſit ſe tueri præſcriptione, vel præſumptione ſatisfactionis, deciſ.519. num.10. tom. 3.
Debitor, quando tenetur veteri actione ad ſolutionem integri debiti, & pro faciliori executione fuit diſtributa ſolutio, vt quotannis aliquid ſolueretur, deciſ.574. num.11. tom.3.
Et caſu ceſſationis primæ vel vlterioris ſolutionis deficientiæ, teneatur ad integram ſummam, hoc caſu tale pactum validum eſt etiam ſine iuramento, ibid. num.12.
Debitor ceſſante fraude, & metu vendere poteſt res ſuas creditori, deciſ.280. num.10. tom.2.
Vnde etiam hoc facere poteſt Iudex ceſſante omni fraude quando ſubhaſtatur pignus conuentionale, ibid. num.10.
Debitor licet non poſſit bona ſua alienare in creditorum fraude, tamen poteſt repudiare hæreditatem, vel legatum ei relictum, deciſ.341. num.23. tom.2.
Debitor omni tempore, vt dictat ratio, & bona fides tenetur ad ſolutionem debiti, deciſ.610. num.19. tom.3.
Debitoris bona fides præſcribendo creditum, valde coadiuuatur, ſi eius creditor bona d. debitoris adminiſtrabat, deciſ. 555. n.5. tom.3.
Debitoris nomen, quando eſt hypothecatum, talis hypotheca ad fauorem creditoris tamdiu durat, quouſque nomen manet in poſſe debitoris, deciſ.481. num.16. tom 2.
Debitoris, eo ipſo, quod res aliena efficitur, intrat retrotractio, & valet ſuper eo pignus perinde ac ſi tunc ſpecialiter eſſet obligata, deciſ.450. num.9. tom.2.
Debitoris aliqua ſi ex certa cauſa peruenerit ad creditorem, ſi ex illa non ſubſiſtat, non poteſt eam diuerſo capite retinere, deciſ. 117. num.6. tom.2.
Debitoris mora ad ſoluendum ſi ceſſet, non poteſt condemnari ad interuſuria, deciſ.12. num.1. tom.2.
Debitor non tenetur ad damna, & intereſſe, quando non fuit in mora, ibid. num.2.
Debitoris hora omnia ſi fuerit hypotecata creditori, dum ex eis aliquid ipſe habuit, nequaquam creditores alij poſteriores poſſunt agere contra eum via executiua, deciſ.613. num. 11. tom. 3.
Debitoris ius poſt lapſum temporis ſi extinguatur, eius creditores ſuper eo nihil prætendere poſſunt, deciſ. 605. numer. 11. tom. 3.
Debitorem pauperem carceratum ex qua ratione creditor teneatur alere, deciſ.269. num.24. tom.2.
Debitorem, captum, vbi conſtat eſſe debitorem, non venit relaxandus, etiamſi captus fuiſſet ordine non ſeruato, deciſ. 742. num. 26. tom.3.
in Debitoris cenſus arbitrio non eſt per intimationem diſdictæ totius cenſus, poſtea ſoluendo tantum partem ſortis principalis cenſus, illum in totum extinguere, Rub. in Annotat. ad deciſ. 454. num.67. tom.2.
in Debitore præſumenda non eſt mens corrupta, anteaquam non ſit in mora ſoluendi, eò quia non fuit interpellatus à creditore, Rub. in annot. deciſ.542. num.21. tom.2.
Debitor non dicitur nolle ſoluere, ſi à creditore non fuerit interpellatus ad ſoluendum, immo præſumitur paratus, quatenus ſequatur d. interpellatio, ibid. num.22.
per Creditorem videtur ſtare, quin debitor non ſoluat, quando creditor illum non interpellat, ibid.
Debitores alienos quis ſcire non tenetur, deciſ. 12. num. 9. tom. 2.
Debitores alienos quis obligatus non eſt ſcire maximè ſi agatur de qualitate anterioritatis, deciſ. 12. num. 10. & 11. tom. 2.
Debitorum nomina veniunt etiam appellatione bonorum, deciſ. 254. num.14. tom.2.

DEBITVM.

Debitum dicitur, quis agnouiſſe per voluntariam termini ſuſceptionem, deciſ.95. num.9. tom.2.
Debitum cum teſtamento poteſt compenſari, & ſic non debentur vſuræ, deciſ.503. num.25. tom.2.
Debitum quando fuit probatum, non præſumitur ſublatum, niſi à debitore probetur extinctio, deciſ.725. num.4. tom.2.
Debitum quando eſt certum, & determinatum ſemper quis dicitur liquidus debitor etiamſi ſit adminiſtrator, & non reddiderit rationes, deciſ.725. num.18. tom.3.
Debitum extinctum per compenſationem amplius non reuiuiſcit, deciſ.199. num.2. tom.2.

De-

Debitum, quando eſt extinctum, dicitur quoque extincta actio, quam habet creditor aduerſus fideiuſſorem, deciſ. 439. num. 8. tom. 2.

Debitum eſt actus ſucceſſiuus, non autem ſimpliciter momentaneus, deciſ. 609. num. 11. tom. 3.

Debitum vnum licitè, quando in aliud poſſit transferri, deciſ. 458. num. 2. tom. 2.

Debitum quis dicatur agnoſcere ſi dederit fideiuſſores, deciſ. 62. num. 8. tom. 2.

Debitum vbi non adeſt, ibi nulla eſt mora, deciſ. 182. num. 3. tom. 2.

Debitum dotis ſoluto matrimonio vertitur in mutuum palliatum & ſic non debetur intereſſe, deciſ. 607. numer. 17. tom. 2.

Debitum quando quis habet ſub vſuris compenſatio fit ipſo iure, deciſ. 199. num. 1. & 2. tom. 2.

à Debito quis liberatur per remiſſionem, deciſ. 439. numer. 3. tom. 2.

Debiti nouatio per modum delegationis vt inducatur, quid requiratur, deciſ. 228. num. 2. tom. 2.

Debiti vigore cuius dies nondum ceſſit immiſſio, niſi perperam dari poteſt, deciſ. 104. num. 3. tom. 2.

Debiti prætenſi confeſſio, non inducitur per illos actus, qui ad diuerſa poſſunt inferri, deciſ. 351. num. 21. tom. 2.

Debitis qui ſunt onuſti, cum ſui iuris non ſint, viuere non dicuntur, Rub. in Annot. deciſ. 576. num. 59. tom. 3.

Debita defuncti exigere eſt de actibus, qui fieri nequeunt, niſi citra ius, & nomen hæredis, deciſ. 115. num. 1. tom. 2.

de Debiti ſolutione ex quibus non dicatur conſtare, deciſ. 577. num. 1. tom. 3.

in Debiti præcedentis computum, & ex cauſa præambula ſolutio præſumitur facta, deciſ. 259. num. 10. tom. 2.

Debiti præſcriptio quando per litem eſt interrupta, vt nouiter ea poſſit currere, debet computari tempus, quo ceſſatum eſt litigare, vel à die peremptæ inſtantiæ, deciſ. 519. num. 8. tom. 3.

DECEDERE quis non dicitur pro parte teſtatus, & pro parte non, dum alicuius portionis hæres eſt incapax, & fit locus alijs vocatis in teſtamento, ibid. num. 23.

Decedere, quis non debet pro parte teſtatus, & pro parte non, deciſ. 394. num. 22. tom. 2.

DECENNIO non eſt opus ad amittendam ciuilem poſſeſſionem, ſtante ſcientia, deciſ. 365. num. 4. tom. 2.

Decennium ſufficit ad conſuetudinem inducendam, deciſ. 214. num. 2. tom. 2.

D E C I M A.

Decima bonorum, quando venditur, non cenſetur vendita decima noualium, deciſ. 381. num. 25. tom. 2.

Decima, & ius decimandi, quando fuit venditum hoc caſu intelligitur conceſſa non ſolum decima de præſenti, ſed etiam de futuro, deciſ. 381. num. 29. & 33. tom. 2.

Decimæ debent conduci ad horreum Domini, expenſis eius, qui decimatur, deciſ. 317. num. 32. tom. 2.

Decimæ concedi poſſunt laicis à Papa, deciſ. 614. numer. 4. tom. 3.

Decimæ de iure ſpectant ad Parochum, deciſ. 170. numer. 17. tom. 2.

Decimæ non perſoluuntur ex diſtributionibus quotidianis, quamuis dictæ decimæ ſint adeo fauorabiles, Rub. in Annot. deciſ. 576. num. 17. tom. 2.

Decimas, & alias oblationes Eccleſiæ, qui dat laicis, & potiſſimum ſuis conſanguineis, inter maximos hæreticos, & Antichriſtos reputatur, Rub. in Annot. deciſ. 460. num. 116. tom. 2.

Decimas, qui ſemel ſoluit ad amplius non tenetur, deciſ. 628. num. 5. tom. 3.

Decimas vt Papa valide concedat laicis, requiritur expreſſa derogatio conſtitutionis Concil. general. de qua in cap. prohibemus de decim. deciſ. 614. num. 5. tom. 3.

in Decimis laici nullum ius habent, deciſ. 27. numer. 17. tom. 2.

ſuper Decimis, quando agitur inter duas Eccleſias, tunc appellatio datur ad vtrumque effectum, deciſ. 323. num. 21. tom. 2.

in Decimarum liquidatione, & valore non habetur ratio quoad expenſas conductionis ad horreum, deciſ. 317. num. 33. tom. 2.

à Decimarum ſolutione exemptio tanquam materia exorbitans à iure communi non venit ſub generalitate verborum, deciſ. 30. num. 9. tom. 2.

DECIPERE aliquem, etiam in caſu alijs permiſſo, non licet perſonis Eccleſiaſticis, Rub. in Annot. deciſ. 444. num. 74. tom. 2.

D E C I S I O.

Deciſio, quando non dicatur circumſcripta, deciſ. 381. num. 5. tom. 2.

Deciſiones illæ, in quibus Rota pronunciat ſuper retardatione penſionis, ſtante clauſula, Arbitrio Rotæ, procedunt tamen ſi agatur de executione litterarum Apoſtolicarum, non autem quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ. 352. num. 23. tom. 2.

Deciſio aliqua non reperitur, quæ aſſerat penſionarium eſſe priuandum ſua quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, donec videatur de validitate, ſeu reductione penſionis, deciſ. 352. n. 24. tom. 2.

Deciſionibus eis potius eſt inhærendum in quibus magis ex profeſſo articulus diſputatur, deciſ. 128. num. 28. tom. 2.

D E C L A R A T I O.

Declaratio expreſſa, & valde enixa etiam cum imprecationibus, & iuramento, tollit vires tacitæ voluntatis contrariæ, deciſ. 629. num. 16. tom. 3.

Declaratio facta per Viſit. carc. ſuper dictis conſtitutionibus quomodo ſit intelligenda, deciſ. 269. num. 44. tom. 2.

Declaratio nullitatis parte inſtante eſt declaranda, non obſtante quod altera pars aſſerat, ſe velle adire ſignaturam pro illius ſanatione, deciſ. 578. num. 12. tom. 3.

Declarationi Papæ ſtandum eſt, deciſ. 426. num. 17. & 18. tom. 2.

Declaratio paupertatis tunc relicta eſt in arbitrio iudicis, vbi lex non expreſſit, & declarauit quantitatem patrimonij, Rub. in Annot. deciſ. 617. num. 100. tom. 3.

Declaratio pretij ſi ſit remiſſa in arbitrium vnius, vel vbi eſt conſiderata induſtria perſonæ, tunc hæredes electi nihil prætendere poſſunt, deciſ. 659. num. 10. tom. 3.

Declaratio pretij in emptione, & venditione quando à partibus remiſſa fuit in arbitrium tertij, tunc de iure canonico illo non declarante receditur, & curritur ad arbitrium boni viri, deciſ. 388 num. 13. tom. 2.

Quod tamen intellige verum quoad principales, non quoad fideiuſſorem, qui voluit ſe obligare reſpectu declarationis à certa perſona faciendæ, ibid. num. 14.

Declaratio procuratoris facta ſine ſpeciali mandato principalis, tunc multo minus venit attendenda, ſi conſtet de contraria mente dicti principalis, deciſ. 145. num. 9. tom. 2.

per declarationis viam ſi lex procedat, comprehendit etiam præterita, deciſ. 17. num. 32. tom. 2.

Declarationi ſoluentis in quam cauſam ſoluat ſtandum eſt, deciſ. 162. num. 19. tom. 2.

pro Declaratione ſcripturæ Prioris poſterior deſeruit, deciſ. 228. num. 5. tom. 2.

Declarationem à iure recipit ſententia, deciſ. 27. num. 13. tom. 2.

ad Declarationis animi effectum, & renunciationis qualitatis acquiſitæ, verba ſuper hoc prolata, debent concludere perneceſſe, & non ſufficiunt ſi ſint iactatoria, deciſ. 573. num. 21. tom. 3.

DECLARARE aliquid factis, potentius eſt, quam verbis, Rub. in Annot. deciſ. 460. num. 81. tom. 2.

Declarare aliquid factis, eſt plus, quam verbis, Rub. in Annot. deciſ. 431. num. 93. tom. 2.

D E C L A R A T O R I A.

Declaratoria conceditur, ſeruatis quatuor terminis ſubſtantialibus ad docendum de paritione, deciſ. 290. num. 3. tom. 2.

Declaratoria, quibus ſeruatis concedatur, deciſ. 407. num. 4. tom. 2.

Declaratoria datur ob non paritionem, idid. num. 12.

in Declaratoria decernenda Rota benignè ſolet procedere, deciſ. 290. num. 6. tom. 2.

Declaratoria cenſurarum in mandato poteſt dari ob contumaciam, deciſ. 500. num. 9. tom. 2.

ante Declaratoriam excommunicatus curator non debet, niſi excommunicatio ſit notoria pro euidentiam facti, deciſ. 48. n. 34. tom. 2.

pro Declaratoriæ conceſſione requiritur partis contumacia, deciſ. 407. num. 1. tom. 2.

Declaratoriæ, quando dicatur factus locus, deciſ. 631. num. 1. tom. 3.

ad Declaratoriæ relaxationem tunc eſt deueniendum, quando executoriales in partibus fuerunt principaliter intimatæ, ibid. num. 2.

Ac deinde reproductæ in Rota, ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis, ſi recuſetur paritio, tunc relaxatur declaratoria, ibidem.

ad Declaratoriæ conceſſionis effectum ſat non eſt præſumptiua probatio, deciſ. 407. num. 10. tom. 2.

DECOCTVS non præſumitur habilis ad reſtitutionem exactorum, deciſ. 557. num. 12. tom. 3.

D E C R E T V M.

Decretum iudicis non dicitur ex falſa cauſa interpoſitum in contractu minoris, licet quis eius indemnitatis releuationem promiſerit, ſi tamen per æquipollens id factum appareat, deciſ. 156. num. 9. tom. 2.

Decretum à Iudice relaxatum non poteſt reuocari, niſi docto de eius iniuſtitia, ibid. num. 15.

Decretum Iudicis, quando ab eo eſt reuocatum, perinde eſt ac ſi non emanaſſet, ibid. num. 4.

Decretum Iudicis præſertim requiritur quando minores compromittunt, deciſ.646.num.8.tom.3.
Decretum Iudicis, quando eſt nullum, non priuat quem ſua poſſeſſione, quia etiam eius executio eſt nulla, deciſ. 43. num. 6. tom. 2.
Decretum Iudicis non trahitur ad ea, quæ fuerunt incognita, deciſ.624.num.9. tom.3.
Decretum Iudicis, ſi fuerit reſtrictum ad certum quid, non extenditur ad aliud, deciſ.176.num. 10.tom.2.
Decretum Iudicis an requiratur in inuentario ab hærede conficiendo, dubium eſt, ſaltem tamen requiritur præſentia ipſius Iudicis, ibid.num.11.
Decretum Iudicis non requiritur ante confectionem inuentarij bonorum defuncti, ſed ſolum requiritur citatio eorum quorum intereſt, deciſ.376.num.5.tom.2.
ad Decreta aliqua Iudex non poteſt deuenire ex abrupto, ſed ad ea procedere ſeruatis ſeruandis, & maximè ſi ſint magni præiudicij, deciſ.264. num.5. tom.2.
Decretum irritans dicitur ineſſe implicitum inhibitioni, deciſ.311. num. 4. tom.2.
per Decretum irritans remanet infectus, & titulus & poſſeſſio, deciſ.440.num.13.tom.2.
Decretum irritans claudit os parti, & adimit facultatem Iudici aliter iudicandi, deciſ.252.num.6. tom.2.
Decretum irritans inducitur ex annullatione actus, deciſ. 620. num.3. tom. 3.
Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, deciſ. 312. num.39. tom. 2.
Decretum irritans operatur nullitatem vſque ab initio, ibidem num. 40.
Decretum irritans dum non eſt iuſtificatum, non tollit inſiſtentiam facti, deciſ.469. num.26. tom.2.
Decretum irritans ineſt prouiſioni Apoſtolicæ afficiens patronos, præſentatos, etiam ignorantes, deciſ.451.num.22.tom.2.
Decretum latum in iudicio ſine actione eſt ipſo iure nullum, deciſ.349. num.6. tom.2.
Decretum irritans omnia in contrarium geſta annullat, deciſ. 599. num. 30. tom.3.
Decretum irritans tollit omnem conſuetudinem in contrarium, deciſ.574.num.27. tom.3.
Decretum irritans facit perſonam incapacem, & conſuetudo non poteſt tollere incapacitatem, ibid. num.28.
Decretum irritans poſitum in regula octaua Cancellariæ, vt non operetur effectum ſuum, ſufficit reſeruationem non eſſe claram, deciſ.305. num. 12. tom.2.
Decretum irritans non impedit manutentionem, dum diſputatur an diſpoſitio intret necne, ibid. num.13.
Decretum irritans donec non eſt iuſtificatum non tollit inſiſtentiam facti, ex qua datur manutentio, ibid. num.14.
Decreta quæ ſecum afferunt executionem ab eis non datur appellatio, deciſ.569. num.5. tom.3.
Decretum, an fuerit præiudiciale, nec ne, id ex quo optimè appareat, deciſ.464.num.11. tom.2.
Decretum non poteſt dici, quod fuerit prouiſionale, ſi Iudex vſus ſit verbis denotantibus perpetuitatem, ibid.num.12.
Decreta prouiſionalia, & facta lite pendente non ſunt attendenda, deciſ.464.num.9. tom.2.
Decretum ſi reperiatur relaxatum, niſi ad primam cum intimatione, dato dictam intimationem non fuiſſe factam, & mandatum relaxetur, non dicitur validè relaxatum, deciſ.349. num.3. tom. 2.
DEDVCTIO expenſarum quando non fiat in materia fructuum, nullus reperitur caſus, Rub.in Annotat. deciſ.444.n.16. tom.2.
DEFALCATIONES minores, & maiores fieri ſolent, iuxta quantitatem crediti &c. deciſ.388.num.7. tom.2.

DEFECTVS.

Defectus adimplementi conſiderari non poteſt vbi non adeſt requiſitio, deciſ.85.num.8. tom.2.
ex Defectu citationis ſi ſententia ſit nulla, illa non ſanatur etiam ſtante clauſula arbitrio, deciſ.323.num.1. tom.2.
Defectus omnis citationis tollitur per comparitionem partis, deciſ.599. num.4. tom.3.
ex Defectu citationis creditorum inuentarium non annullatur ſi hæredi erant penitus ignoti, deciſ.126.num.4. tom.2.
Defectus citationis ad ſententiam eſt inſanabilis, deciſ.251. n.17. tom. 2.
Defectus citationis remanet probatus ex ſola reuolutione actorum, deciſ.578.num.7.tom.3.
Defectus citationis colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.451. num.15. tom. 2.
Defectus omnis citationis ſanatur per comparitionem citati, deciſ.521.num.9.tom.3.
Quia per talem comparitionem quis certus redditur de eo, de quo erat citatus, ibid.num. 10.
ex Defectu deſcriptionis aliquorum bonorum inuentarium non corruit, ſi ea omiſſio non fuerit doloſa, deciſ.126. num.6.tom.2.
Defectus inſinuationis ſuppletur per iuramentum, deciſ.378. n.2. tom. 2.
Defectus inſinuationis non deducitur ex ſola viſione inſtrumenti in quo deficit, cum illa poſſit adhiberi poſt actum præſtiti conſenſus, deciſ.121. num.8. tom.2.
Defectus inſinuationis non tollitur propter iuramentum præſtitum ſi ſtatutum in aliquo actus, & inſinuationem & iuramentum requirebat, deciſ.591.num.14. tom.3.
Defectus inſinuationis tollitur iuramento, deciſ. 294. num. 3. tom. 2.
Defectus inſinuationis in donatione non ſuppletur per iuramentum, quando in ſpecie dictæ inſinuationi non fuit renunciatum per iuramentum, deciſ.293.num.10. tom.2.
de Defectu intentionis Papæ dans, onus id probandi ei incumbit, deciſ.364.num.1. tom.2.
Defectus intentionis vt euitetur, verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu, deciſ.354.num.5. tom.2.
Defectus intimationis videtur eſſe verus defectus citationis, deciſ.349. num.17. tom.2.
ex Defectu iuriſdictionis iudex dicitur nulliter procedere, ſi ei fuerit commiſſa cauſa liquidationis fructuum, & ex hoc vult exequi ſententia, declara vt hic deciſ. 3. num. 11. tom. 2.
Defectus iuriſdictionis eſt inſanabilis, deciſ. 578. numer. 3. tom. 3.
Defectus iuriſdictionis eſt inſanabilis, deciſ. 50. numer. 3. tom. 2.
Defectus iuriſdictionis ſaltem ſemiplenè eſt probandus, quando petitur abſolutio ab excommunicatione ad cautelam ob dictum defectum, deciſ.568.num.29.tom.3.
Ex defectu iuriſdictionis, abſolutio vt detur ad cautelam, ea nullitas in vniuerſum eſt aliquo modo probanda, ibidem num. 30.
Defectus mariti, ſi cum vxore non poſſit coire, quando ſit accidentalis, vel naturalis, Rub. in Annot. ad deciſ. 392. num.24. tom. 2.
Defectus tranſportationis actorum, ſolet cauſare nullitatem ſententiæ, deciſ.601.num.4. tom.3.

DEFENSIO.

Defenſio Eccleſiæ ſpectat ad Dominum loci, & maximè ſi ipſe habeat intereſſe in cauſa, deciſ.54.num.4.tom.2.
Defenſio laudabilis ſemper fuit, ſed illa quæ fit pro carceratis eſt laudabilior, Rub. in annotat. ad deciſ. 617. n. 65. tom.3.
Defenſio rei venditæ ne euincatur ſpectat ad venditorem, deciſ. 395.num.14. tom.2.
cum Defenſore legitimo ſufficit, vt cauſa fuerit agitata ad hoc, vt ſententia valeat, deciſ.231.num.21.tom.2.

DEFICENTIA.

Deficentia prolis recipit plus & minus, cum poſſit deficere vel in maſculis, vel in fœminis, deciſ. 291. numer. 21. tom. 2.
Deficientia ſupponit aliquid præexiſtens, quod incœperit, deciſ. 314.num.8. tom.2.
Deficere is proprie dicitur, qui moritur, deciſ. 366. numer. 14. tom. 2.

DEFVNCTVS.

Defunctus ſi in eius vita fuit ſpoliatus de bonis ſuis, ſicut ipſe potuiſſet agere ad reintegrationem, ita quoque poſſunt eius hæredes, deciſ.559.num.1.tom.3.
Defuncti bona ſunt conſignanda eius hæredi, deciſ. 674. num. 2. tom. 3.
Defuncti confeſſio non poteſt impugnari ab eius hærede, deciſ. 492.num.11.tom.2.
Defuncti creditum, ſi hæres prætendat, quod ad eum ſpectet, debet iuſtificare, quod adiuit hæreditatem, deciſ.29. num. 6. tom. 2.
Defuncti debita exigere, eſt de actibus, qui fieri nequeunt, niſi citra ius & nomen hæredis, deciſ. 115. num. 1. & 15. tom. 2.
Defuncti factum hæres impugnare non poteſt, deciſ.213. num.9. tom. 2.
Defuncti factum non approbatur per aditionem hæreditatis in his, quæ diſpoſuit de bonis hæredis, quando fuit facta cum beneficio legis & inuentarij, deciſ.155. num.9.tom.2.
ad Defuncti fauorem executoriales emanatæ poſſunt executioni demandari ad fauorem ſubrogati, deciſ. 97. num. 1. tom. 2.
Defunctorum hæreditates, vt plurimum & frequenter non ex vna dumtaxat bonorum conſtant ſpecie, ſed ex diuerſis, & à diuerſo authore prouenientibus, deciſ. 664. num. 11. tom. 3.
Defuncti obligationes omnes tranſeunt in hæredem, deciſ.14.n.1. tom. 2.
Defuncti poſſeſſio poteſt verè, & propriè transferri in hæredem à lege vel ſtatuto, deciſ.128. num.2. tom.2.
Defuncti poſſeſſionem, quando certum eſt, quod aliquis agnouerit, deciſ.520.num.5. tom.3.

De-

Defuncti poſſeſſio non poteſt dici continuata in ſucceſſorem, ſi ante actualem apprehenſionem fuerit occupata à tertio, deciſ. 469.num.9. tom.2.
Defuncti poſſeſſio non tranſit in hæredem abſque noua apprehenſione, deciſ.701. num.12. tom.3.
Defuncti poſſeſſionem continuat in hæredes ſuos Statutum Vrbis cap.147.lib.1.deciſ.128.num.1. tom.2.
Defuncti poſſeſſio ſi non probetur, non datur immiſſio hæredi ſuper re petita, deciſ.158.num.5.tom.2.
Defuncti poſſeſſio non tranſit in hæredem, deciſ. 592. num. 2. tom. 3.
Defuncti voluntatem dubiam ſcrutari laborioſum eſt, cum eius mens non videatur, & difficile eſt ſcire, quid ipſe tacendo voluerit, Rub.in Annot.ad deciſ.632.num.122. tom.3.
Defunctorum voluntates quando ſunt obſcuræ, debent interpretari, & non ſubuerti, Rub. in Annot. ad deciſ. 632. num. 59. tom. 3.
Defunctorum voluntates ſubuertere, id ſemper debet eſſe alienum à Iudice, ſicuti & ipſis legiſlatoribus fuit ſemper inimicum, ibid.

DELEGATIO.
Delegatio pro liberatione debitoris releuans, non eſt abſque acceptatione creditoris principalis, deciſ.725.num.12. tom.3.
Delegatio iudicij in partibus ad effectum apponendi verba in inſtrumento in albo relicta, quando non ſint neceſſaria, deciſ.421. num.3. tom. 2.

DELIBERATIO.
Deliberatio facta maiori oblatori in ſubhaſtatione etiam poſt terminum abſque alia citatione, & decreto ſuſtinetur, deciſ.584. num.5. tom.3.
Et ita ſeruatur de ſtylo, ibid. num.6.

DELICTVM.
Delictum committere videtur, qui occultat ſcripturas, deciſ.146. num. 9. tom.2.
in Delictum quis incidit etiam per approbationem, licet approbans illud non perpetrauerit, deciſ. 48. numer. 3. tom. 2.
ad Delictum excludendum error in dubio præſumitur, deciſ.146. num.6. tom.2.
De delicto vbi agitur, non ſufficit ſcientia præſumpta, deciſ. 33. num. 16. tom.2.
pro Delicti excluſione facienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 56. num.11. tom. 2.
de Delicto includendo, quando tractatur, probationes plenæ requiruntur, deciſ.132. num.21. tom.2.
Delinquentis bona an poſſint publicari, quando adſunt filij, deciſ. 224.num.13.tom.2.

DEMENTIA.
Demens nemo præſumitur, deciſ.570. num. 11. tom.3.
Dementia eſt plenè, & concludenter probanda, ibidem num. 12.
Dementia teſtatoris ſi ſit probata, tamen ſi teſtamentum ſit factum, ſicuti alius quilibet prudens feciſſet, validum reputari debet, deciſ.570.num.20.tom.3.
Dementiæ ratione, vt teſtamentum reddatur nullum, ea debet probari de tempore teſtamenti, deciſ. 570. numer. 15. tom. 3.
Demonſtratiue, non autem reſtrictiuè verba in dubio præſumuntur ſtare, deciſ.207.num.9. tom.2.
PRO DENEGATIONE audientiæ Rota non facile arbitratur, deciſ.178. num.23. tom.2.

DENOMINATIO.
Denominatio rei diſpoſitiuè, & non incidenter facta, operatur vt tali denominationi omnino ſit ſtandum, deciſ. 510. num. 2. tom. 3.
Denominatio rei, quando eſt expreſſiua veritatis, & ſubſtantiæ ipſius rei, non ſubiacet interpretationi, ibid. num.3.
DENVMERATIO anni à Chriſti Natiuitate eſt intelligenda, vt anni currentis nondum finiti ſignum exiſtat, deciſ. 596. num.2. tom. 3.

DENVNCIATIO.
Denunciatio euictionis poteſt per pactum remitti, eſtque validum & ſeruandum, deciſ.18.num.25.26.& 27.tom.2.
Denunciatio eſt nulla, ſi non fuerit præmiſſa ſententia declaratoria, deciſ.48.num.27. tom.2.
Sed hoc non procedit, quando factum eſt notorium ita vt certum eſt excommunicato nullam defenſionem competere, ibid. num. 28.
ad Denunciationis executionem ſtatim poteſt deueniri, quando factum eſt notorium, ac ſufficit præfigere terminum ad excuſandum factum, ibid. num. 29.
ad Denunciationem cenſurarum, quando rectè dicatur deuentum reiecta appellatione, deciſ.48.num.49. tom.2.
ad Denunciationem poteſt deueniri abſque alia citatione, deciſ. 48.num.31.tom.2.
ad Denunciationem Euangelicam, vt validè procedatur, quid ſit neceſſarium, deciſ.168.num.4.tom.2.
Denunciationis vim habet allegatio in actis, deciſ. 78. num. 4. tom. 2.
Denunciationes Euangelicas Iudex Eccleſiaſticus non debet facilè admittere, quia eſſet turbare iuriſdictionem laicalem, deciſ. 168.num.6.tom.2.
Et de quo crimine agi debeat, ibid. num.7. & 9.
Denunciari quando poſſint ſinguli de Capitulo, deciſ.48.num.41. tom. 2.
Denunciandi delinquentes facultas cuilibet Iudici Eccleſiaſtico facultas attributa eſt, deciſ.48.num.6.tom.2.
Deoſculatio pacis debetur Domino loci, quando ſacrum ſolemni ritu peragitur, deciſ.54.num.5. tom.2.
Dependentia mandati non poteſt à ſuo principio, & origine ſeparari, deciſ.348.num.10.tom.2.

DEPOSITIO.
Depoſitio teſtis redditur æquiuoca, ſi dependeat à ratiori ratione, & intellectu teſtis, & non à ſenſu corporeo, deciſ.552. num.22. tom. 3.
Depoſitio teſtis, quod aliquid vidit à quadraginta annis citra, verificatur in eo quod heri, vel nudius tertius vidiſſe potuit, & corruit probatio certi temporis, deciſ. 101. num. 22. tom. 2.
Depoſitio vnius teſtis non eſt valens operari, vt teſtamento non adhibeatur fides, deciſ.263.num.32. tom.2.
Diſpoſitiones teſtium, quando ſint ex abundanti pro probanda validitate teſtamenti, deciſ.581.num.11. tom.3.
Deponere non eſt ſoluere, deciſ.8.num.5.tom.2.

DEPOSITARIVS.
Depoſitarius non præſcribit, ſed hoc eſt verum in ſimplici depoſitario, deciſ.682.num.21.tom.3.
in Depoſitario, quando ſuperuenit melior titulus, puta donationis titulus, præſumitur ipſum mutaſſe titulum poſſeſſionis, & ſic poſſediſſe titulo magis proficuo, ibid.num.22.
Depoſitarius tunc præſcribit, quando ſuperuenit nouus titulus aptus ad præſcribendum, ibid.num.23.

DEPOSITVM.
Depoſitum ſi non ſit purum, ſed conditionale, non liberat deponentem, deciſ.8. num.1.& 2. tom.2.
Depoſitum ad hoc vt releuet, debet eſſe integrum, ibidem num. 1.
Depoſitum rite factum dicitur, ſi citatis citandis pecunia fuerit depoſitata, deciſ.339.num.13.tom.2.
Depoſitum, vt valeat, requiritur, vt ſit purum, & abſque vlla conditione extrinſeca, ibid.num.14.
Depoſitum, vt validum ſit, requiritur, vt integrum ſit, ibid. num. 15.
Depoſitum non dicitur conditionale, ita vt non valeat, quando conditiones appoſitæ, ſunt ex lege contractus, deciſ. 339. n.21. tom. 2.
Depoſitum pretij alicuius rei venditæ, quando ſit ad effectum illud ſoluendi anterioribus creditoribus, vt valeat, ſufficit citare principales creditores, deciſ. 339. numer. 17. tom. 2.
Depoſitum, quando per neceſſariam conſequentiam dicatur per creditorem acceptatum, ibid. num.18.
Depoſitum, quando per partem fuit acceptatum, tunc ſuffragatur, quamuis ſit inualidum, ibid. num.19.
Et ad hunc effectum, quod acceptatio fuerit tacita, vel expreſſa, ibid. num.19.
Depoſitum recipit conditiones intrinſecas, deciſ.339. num. 23. tom. 2.
Depoſitum, quando ſuffragetur deponenti, deciſ.339. num. 11. tom. 2.
Depoſito non eſt locus, quando creditor inſtat pro ſolutione, deciſ.8. num.4. tom.2.

DEPVTATIO.
Deputatio Iudicis, quod fuerit ſubtracta ex actis, id non præſumitur, & maximè ſi nullum iudicium afferatur pro ſubtractione, deciſ.578.num.5. tom.3.
De deputatione Iudicis in actis debet conſtare, deciſ. 578. num. 1. tom. 3.
Deputatio Notariorum facienda eſt à ſuperioribus Iudicibus, deciſ.455.num.1. tom.2.
Deputatio Notariorum ſolet eſſe manualis & amouibilis, non autem perpetua ad vitam electi, ibid.num.2.

DEROGATIO.
Derogatio etiam generalis importat ſpecialem derogationem, ſi ſit facta motu proprio, deciſ.630. num.36.tom.3.
Derogationes Concilij generalis cenſentur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones adeo quod alias detur defectus voluntatis in concedente, deciſ. 614. numer. 5. tom. 3.
Derogatio regul. de iur. quæſit. non tollend. non eſt neceſſaria, quando præiudicium eſt euentuale, deciſ. 614. numer. 31. tom. 3.
Derogatio regul. de Iur. quæſit. non eſt neceſſaria in declaratione expoſitiua iuris dubij, deciſ.34. num.1.tom.2.

Derogatio non eſt neceſſaria Regulæ de iure quæſito non tollendo, quando conſtat Papam ſciuiſſe præiudicium partis, deciſ. 57.num.12. tom.2.

per Derogationem regularum Cancellariæ an dicatur ſatisfactum regulæ de iure quæſito non tollendo, deciſ. 36. num. 8. tom. 2.

Derogatio ſtatutorum non cenſetur facta per clauſulas generales, deciſ.347.num.1.tom.2.

Derogatio contrarijs per clauſulam, quorum tenores ſufficit, deciſ.630.num.45.tom.3.

Derogari, quando cenſeatur non ſolum derogatorijs, ſed etiam derogatoriatum derogatarijs, deciſ. 630. num. 47. & 48. tom. 3.

Derogatio debet reſtringi ad caſum expreſſum, deciſ.347. num.6. tom. 2.

Derogatio limitata, limitatum debet producere effectum, ibid. num. 7.

Derogatio tanquam res odioſa vltra caſus expreſſos non debet extendi, ibid. num. 8.

Derogatio non requiritur, quo ad ea, quæ non obſtant, & multo magis ſi dent manus diſpoſitioni, deciſ. 484. num. 3. tom. 2.

Derogatio generalis non ſufficit, vbi ſpecialis eſt requiſita, ibid. num. 4.

Derogatio non ſpecialis non deſumitur ex verbis ambiguis, ibid. num. 5.

Derogatio clara, & ſpecifica, ex quibus concipi non poſſit, ibid. num. 6.

ex Derogatione vnius rei, non eſt inferendum ad derogationem quid diuerſi ab ea, deciſ.484. num.11.& 12. tom.2.

ex Derogationibus ampliſſimis colligitur mens diſponentis, deciſ.654.num.84. tom.3.

Derogationis fideicommiſſi cauſa ſi ſit commiſſa ſub conditione quatenus non adſint bona libera in neceſſarium antecedens, Iudex poteſt vocare ad iudicium omnes debitores petentis derogationem, & quare, deciſ.519.num.15.tom.3.

Derogantis voluntate ceſſante, parum obſtant clauſulæ, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, deciſ.484. num.18. tom. 2.

Derogandi facultas, quæ eſt in clauſulis executiuis quid operetur, deciſ.109. num.1. tom.2.

Derogandi facultas regulæ de viginti requirit ſpecialem mentionem, ibid.num.2.

Derogare, vel non derogare iuripatronatus Supremorum Principum &c. in facultate Papæ eſt, deciſ. 630. num. 14. & 15. tom. 3.

Derogatoria ſpecialis, quando eſt neceſſaria, ei non ſatisfit per derogatorias generales, deciſ.484.num.15. tom.2.

Et præſertim, quando adeſt defectus intentionis derogantis, ibid. num. 16.

Derogatum non cenſetur conſuetudini immemorabili, niſi ſpecialis fiat mentio, deciſ.257. num.2. tom.2.

Derogatum vt cenſeatur regulæ de iure quæſito non tollendo requiritur ſpecialis derogatio, deciſ.36.num.9. tom.2.

DESCENDENS.

Deſcendentes in ſubſidium quis dotare tenetur, deciſ.16. num.10. tom. 2.

Deſcendentes, ſi teſtator vocauerit, cum verbo perpetuo, cenſetur eoſdem vocaſſe ordine ſucceſſiuo, deciſ.47. num. 6. & 7. tom. 2.

Deſcendentes ſicuti cum tempore multiplicari poſſunt, ita quoque cum tempore extinguuntur, deciſ. 479. num. 17. tom. 2.

Deſcendentes, vt cenſeantur vocati ad fideicommiſſum, ſufficit ſola coniectura digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, Rub. in annot.ad deciſ.632.num.47.tom.3.

Deſcendentes ab inteſtato cenſentur vſi facultate alienandi in venientes ab inteſtato, deciſ.439. num.6.tom.2.

Deſcendentes in infinitum, quando teſtator vocauit, non eſt dubitandum, an vſus ſit verbis tractum temporis ſignificantibus, deciſ.505.num.15. tom.3.

Deſcendentium appellatione, licet non veniant fœminæ, quando habita fuit ratio conſeruandæ agnationis, Rub. in annot. ad deciſ.423.num.122. tom.3.

Tamen prædicta concluſio intelligitur temporaliter, quandiu adſunt agnati, illis verò deficientibus etiam fœminæ admittuntur, ibid. num.123.

Deſcendentibus omnibus dos indiſtincte debetur, deciſ. 16. n.15. tom. 2.

de Deſcendentia alicuius ab inueſtito quando non poſſit dubitari, deciſ.415.num.3. tom.2.

Deſcendentiæ exacta probatio reſpicit petitorium, deciſ. 420. num. 32. tom.2.

Deſcendentiæ verbum de neceſſitate non infertur ad deſcendentiam ex filijs maſculis per lineam rectam, deciſ. 603. num. 26. tom. 3.

Deſcriptio fundatur in poſſeſſione, deciſ.128.num.23.tom.3.

DESERTIO.

Deſertio litis concludenter eſt iuſtificanda ab eo, qui ſe fundat in illa, deciſ.416.num.3.tom.2.

Deſertio litis cum ſapiat iuris proprij renunciationem, non præſumitur, ibid.num.4.

à Deſertione cauſæ vt appellans excuſetur, quia intra legitimum tempus cauſa non fuit commiſſa, ſi nec Reuiſorem commiſſionum, nec Regentem Cancellariæ potuit accedere, requiritur vt de hoc proteſtetur, deciſ. 517. numer. 9. tom. 3.

Detentatio vigore pignoris, vel hypotecæ non ſuffragatur ad effectum acquiſitionis dominij, deciſ. 590. numer. 6. tom. 3.

DETERMINATIO.

Determinatio vna, eademque iuris non debet diuerſo iure cenſeri, deciſ.348.num.2.& 6.tom.2.

à Determinatione vnica argui poteſt, deciſ. 203. numer. 9. tom. 2.

Determinatum & certum etiam illud eſt, quod per relationem certificatur, vel certificari poteſt, deciſ. 234. num. 18. tom. 2.

DETRACTIO.

Detractio legitimæ impedire nequit immiſſionem fideicommiſſario, cum illa ſit certa ratione quotæ, & loci, deciſ. 111. num.6. tom. 2.

Detractio meſioramentorum non eſt facienda, quando adeſt pactum, vt fundus reſtituendus veniat abſque vlla eorum refectione, deciſ.605.num.1. tom.3.

Detractio Trebellianicæ quando nullo caſu dicatur prohibita, deciſ.651.num.15. tom.3.

Detractio Trebellianicæ non competit ei, qui non fuit vniuerſaliter inſtitutus, vel aliquo vniuerſali fideicommiſſo grauatus, deciſ.637. num.11. tom.3.

ex Detractionibus, quando hæreditas non remaneat diminuta. deciſ.364.num.2. tom.2.

ex Detractionibus an hæreditas remaneat valde diminuta, id pendet à calculo, ibid.num.4.

ex Detractionibus hæreditas ſine dubio valde remanet diminuta, cum diminutio excedat medietatem, ibid. num. 5. 12. & 13.

DEVOLVTIO.

Deuolutio debet iuſtificari ex actis, deciſ. 226. numer. 3. tom. 2.

Deuolutio ceſſat ſtante concordia, deciſione 6. numer. 15. tom. 2.

Deuolutio vt intret ob non ſolutionem canonum, debet eſſe lapſum biennium in terminis emphyteuſis eccleſiaſticæ, deciſ. 509.num.2. tom.3.

Deuolutio ob non ſolutionem euitatur, ſi conſtet de depoſito, ſtante recuſatione Domini directi, & litis pendentia, deciſ.6. n.14. tom. 2.

Deuolutioni regulariter non ſubiacent conceſſiones cenſuariæ, & quare, deciſ.611. num.26. tom.3.

Deuolutioni non fit locus propter ſolam moram, ſed requiritur etiam, quod pars hoc opponat, deciſ. 314. numer. 31. tom. 2.

Deuolutioni ſine dubio dicitur factus locus, quando linea eſt finita, deciſ.597.num.1.tom.3.

ad Deuolutionem agens, prius debet iuſtificare ſe habere cauſam ab eo, qui rem conceſſit, deciſ.281.num.4. tom. 2.

ad Deuolutionis effectum identitas eſt plenè iuſtificanda, deciſ. 281.num.3. tom.2.

ad Deuolutionis effectum dominium non probatur per inſtrumentum conceſſionis iunctis etiam Canonum, & Laudemij ſolutionibus, vna cum alijs adminiculis, deciſ. 281. num. 2. tom. 2.

ad Deuolutionis effectum quando agitur, dominium eſt plene & concludenter probandum, deciſione 226. numer. 4. tom. 2.

ad Deuolutionis effectum dominium non probatur ex inſtrumento inueſtituræ, deciſ.597.num.2.tom.3.

ad Deuolutionis effectum dominium etiam probatur ex inſtrumento inueſtituræ concurrentibus adminiculis, ibidem num. 3.

Prout ſunt antiquitas temporis, ſolutio canonum, confeſſio, inſtrumentum conceſſionis, & ſimilia, ibid. num.4.

DEVS.

Deus non facit differentiam inter ſimplicem loquelam, & iuramentum, Rub. in Annotat. ad deciſ. 431. numer. 64. tom. 2.

Deus, quas diuitias, & facultates in Eccleſia ſua eſſe diligat, Rub. in Annot.ad deciſ.444.num.38. tom.2.

Deus ſemper eſt idem, immobilis, & immutabilis, qui & per Malachiam Prophetam dixit, Ego Dominus, & non mutor, Rub. in Annot.deciſ.523.num. 14. tom.3.

DEVS ſententiam ſuam mutat, rebus in eodem ſtatu non permanentibus, ibid. num.15.

Deus miſericos vult, vt vnuſquiſque miſerias alterius tamquam proprias ſentiat. Rub. in annot. ad deciſ.617. num.62. tom.3.

Deus eſt ſeuerus ſeueris, & pius pijs, & quibus alias ſeuerus erat, mox efficitur mitis abſque mutatione ſui. Rub. in annot. ad deciſ. 523.n.19.tom.3.

Dei afflatu ea, quæ aguntur, non ſunt ſub lege, deciſ.365. num.44. tom.2.

à Deo, & non à conſenſu populi procedit poteſtas Papæ, deciſ. 194.n.14.tom.2.

DICTIO.

Dictio, *alia*, implicat ſimilia expreſſis, deciſ.194. numer.8. tom.2.

Dictio, *aliqua*, intelligi debet ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.276. n.6.tom.2.

Dictio, *citra*, quid importet, deciſ.478.n.12.tom.2.

Dictio, *cuilibet eorum*, quando eſt appoſita filijs, non ita concludit ius accreſcendi, ſicut quando eſt appoſita inter primos inueſtitos, deciſ.192. n.5.tom.2.

Dictionis, *cuiuslibet*, natura eſt conſeruare ius accreſcendi, & per quæ eius natura non mutetur. deciſ.192. num.9. & 10. tom.2.

Dictio, *cum*, non importat conditionem, ſed ſignificat tempus, deciſ.113.n.5.tom.2.

Dictio, *deindè*, quid importet, deciſ.614.n.46.tom.3.

Dictio, *dictus*, repetit omnia præcedentia, deciſ.716. num.4. tom.3.

Dictio, *dictus*, refert ſupra narrata cum eiſdem qualitatibus, deciſ. 136.n.4.tom.2.

Dictio, *dictus*, eſt repetitiua qualitatum præcedentium, deciſ.492. n.15.tom.2.

Dictio taxatiua, *dumtaxat*, excludit quamlibet aliam extenſionem de caſu ad caſum, deciſ.347.n.9.tom.2.

Dictio, *&*, ponitur inter diuerſa, deciſ. 376. numer. 8. tom.2.

Dictio, *&*, ſolet ampliare, & reſtringere præcedentia, ibidem num.9.

Dictio, *&c.* includit ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus, deciſ.139.n.14.tom.2.

Dictio, *etiam*, ſtat augumentatiuè, deciſ. 479. numer. 8 tom.2.

Dictio, *etiam*, tanquam copulatiua repetit qualitates præcedentes, deciſ.415.n.18.tom.2.

Dictio, *filijs filiorum*, quando non debeat extendi ad nepotes, vel pronepotes. deciſ.473.n.20.tom.2.

Dictio, *forſan*, eſt dubitatiua, & quando augeat diſpoſitionem præcedentem, deciſ.225.n.8.& 9.tom.2.

Dictio, *hactenus* in lege poſita intelligenda eſt, vt operetur ſemper, quando caſus venerit, quia lex ſemper loquitur. deciſ.172.n.22. tom.2.

Dictio, *hactenus*, poſita in lege, intelligitur, vt operetur ſemper, quando caſus venerit, deciſ.408.n.16.tom.2.

Dictio, *in circa*, de modica ſumma eſt intelligenda, deciſ.488.n.12. tom.2.

Dictio, *idemque*, quid importet, deciſ.572.n.3.tom.3.

Dictio, *ideò*, eſt redditiua rationis, & denotans cauſam finalem, deciſ.5.n.12.tom.2.

Dictio, *infraſcriptum*, non verificatur, niſi in his, quæ ſcripta ſunt, & oculis corporeis leguntur. deciſ.438. num.18. tom.2.

Dictiones, *infraſcriptus*, vel ſupraſcriptus ſunt demonſtratiuæ & non comprehendunt alias perſonas, quam nominatas, deciſ.369. n.15.tom.2.

Dictio, *inſuper*, denotat diuerſitatem ſupra relatorum, deciſ.669. n.9.tom.3.

Dictio, *necnon*, reſoluitur in copula, deciſ. 572. num. 8. tom.3.

Dictio, *niſi*, quando ſequitur negatiua, affirmat, deciſ.656.num.2. tom.3.

Dictiones, *omnes, & quilibet*, inter ſe differunt, deciſ.192. num.3. tom.2.

Dictio, *omninò*, habet naturam præciſam, deciſ.276. num.20. tom.2.

Dictio, *omninò*, licet habeat naturam præciſam, recipit tamen congruam interpretationem.ibid.n.21.

Dictio, *omnimodò*, congruam, recipit determinationem à iure communi, ibid. n.22.

Dictio *pariter*, quid ſignificet, deciſ.563.n.20.tom.3.

Dictio, *perindè* ac ſi operatur, quoad effectum Iuris, deciſ.643. n.1. tom.3.

Dictio *plures*, de iure verificari debet in duobus, deciſ.161.num.19. tom.2.

Dictio *prædicta*, eſt repetitiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.633.n.13.tom.3.

Dictio, *prædicta*, eſt relatiua ad præcedentia, deciſ.456. num.19. tom.2.

Dictio, *præmiſſa*, repetit præcedentia, deciſ. 366. numer.25. tom.2.

Dictio, *præter*, ſi ſit appoſita diſpoſitioni affirmatiuæ, auget, & includit, non autem excludit. deciſ.715. num.4. tom.3.

Dictio, *præterea*, quid importet, deciſ. 563. numer. 19. tom.3.

Dictio, *prorſus*, deſiderat totalem extinctionem, deciſ.291.num.20. tom.2.

Dictiones, *prorſus*, & omninò poſitæ in diſpoſitione videntur excludere omnem interpretationem, deciſ.276. num.25. tom.2.

Dictio, *prorſus*, denotat totalem, & omnimodam rei extinctionem, deciſ.270.n.3.tom.2.

Dictio, *quando*, importat conditionem, deciſ. 639. num. 1. tom.3.

Dictio, *qualibet*, eſt vniuerſalis, deciſ.691.n.5.tom.3.

Dictio, *quibuſcumque*, licet ſit vniuerſalis, eſt tamen reſtringenda ad ea, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, dum materia eſt odioſa. Rub. in annotat. ad deciſ.576.n.63.tom.3.

Dictio, *quibuſcumque*, non poteſt comprehendere ea, quæ ſunt diuerſæ naturæ, ibid.n.64.

Dictio, *quibuſcumque*, eſt tanti, ac talis vigoris, vt tanquam effrenata, nullo obice contineri poteſt, quominus omnia comprehendat, etiam per improprijſſimam ſignificationem. Rub. in annot. ad deciſ.576.n.53.tom.3.

Dictio, *quibuſcumque*, non eſt ita latè, etiam in fauorabilibus interpretanda, vt ſequatur aliquod abſurdum, ibidem num.55.

Dictio, *quibuſcumque*, licet ſit effrenata, ita tamen debet interpretari, vt conueniat ſubiectæ materiæ, ibidem numer.56.

Dictio, *quibuſcumque*, quando eſt inſerta in materia odioſa, non tam latè debet interpretari, ibid.n.57.

Sed ſtricto interpretationis quaſi freno etiam inuitis dentibus inter expreſſorum metas coanguſtanda venit, ibidem numer. 57. & 62.

Dictio, *quoad*, denotat temporis proceſſionem, deciſ.563.num.5. tom.3.

Dictiones illæ, *quolibet anno*, & aliquo tempore, quid ſignificent, deciſ.738. n.1.tom.3.

Dictio, *quomodolibet*, eſt vniuerſaliſſima, deciſ.7. numer.11. tom.2.

Dictio, *reſpectiuè*, quid importet, deciſ. 410. numer. 15. tom.2.

Dictio, *reſpectiuè*, quando non operetur diuiduitatem contractus, deciſ.554.n.6. & 7.tom.3.

Dictio, *ſaluo*, modificat præcedentia & ſubſequentia, deciſ.438. n.14. tom.2.

Dictio, *ſemper, & continuè*, includunt omne tempus, deciſ.234. n.11. tom.2.

Dictio, *ſeu alterum eorum ſuperuiuentem*, poſita in inueſtitura conceſſa pluribus, eſt diſtributiua, & inductiua iuris accreſcendi, deciſ.383.n.9.tom.2.

Dictio, *ſi verò*, eſt continuatiua, & aduerſatur caſui præcedenti, retento eodem thémate, deciſ. 438. numer. 28. tom.2.

Dictio, *ſupradicta*, reſtringitur ad ea, quæ oculatiter apparent, deciſ.438.n.17. tom.2.

Dictio, *ſupradicti*, reſtringit diſpoſitionem ad ſuperius expreſſa, deciſ.473.n.8.& 9.tom.2.

Dictio illa, *tali caſu*, cuius ſit naturæ. deciſ. 473. num. 15. tom.2.

Dictio, *tamquam*, denotat improprietatem, deciſ.270. num.14. tom.2.

Dictio, *tunc*, denotat temporis extremitatem, deciſ.614. num.52. tom.3.

Dictio, *tunc*, denotat extremitatem temporis, deciſ.208. num.2. tom.2.

Dictiones, *tunc*, & eo caſu, non impediunt extenſionem in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus, quando conſtat de voluntate teſtatoris. Rub. in annot. ad deciſ.632. num.107. & 108. tom.3.

Dictiones, *tunc, & eo caſu*, ſi ſimpliciter conſiderentur, non ſunt taxatiuæ, ſed potius demonſtratiuæ. Rub. in annot. ad deciſ. 632.n.110.& 121.tom.3.

Dictiones, *tunc, & eo caſu*, tunc ſunt taxatiuæ, quando ſunt coniunctæ cum alijs dictionibus taxatiuis, tantum, ſolùm, dumtaxat, non aliàs &c. ibid.

Et ſic in diuerſis Curijs, in terminis, vt quando ſunt ſimpliciter poſitæ, non impediant extenſionem fideicommiſſi, fuit iudicatum, & non præſertim.

In Rota Florentina. num. 112.

In Rota Lucenſi, n.114.

In Regio Conſilio Neapolitano, n.116.

In Senatu Mantuano, n.118.

In Romano Areopago, n.120.

Dictio,

Dictio, *tunc*, & ſimiles perdunt ſuum officium, quando conſtat de contraria mente diſponentis, ibid.n.113.& 115.
Dictio, *vel*, quando eſt poſita inter clauſulas generales, ſolet declarare, & reſtringere, deciſ.484.n.14.tom.2.
Dictio, *videlicet*, ſtat declaratiuè, & reſtrictiuè, deciſ.483. num.16. tom.2.
Dictio, *videlicet*, eſt declaratiua præcedentium, deciſ.254.num.11. tom.3.
Dictio, *vlterius*, eſt implicatiua præcedentium, deciſ.160.num.29. tom.2.
Dictio, *vſque*, denotat terminum ad quem, deciſ.139. num.7. tom.2.
Dictiones, *vt puta*, inſuper, prætereà, & ſimiles ſolent addere, vel diſtinguere caſum à caſu, deciſ.508.n.6.tom.3.
Dictio, *vt ſupra*, eſt repetitiua præcedentium, deciſ.572. numer.4. tom.3.
Dictio, *vt ſupra*, repetit omnes modos ſupra nominatos, cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid.n.22.
Dictio, *vt ſupra*, qualiter ſit ad ſuperius referenda, deciſ.514.n.4. tom.3.
Dictio, *vt ſupra*, eſt relatiua diſpoſitionis præcedentis, & ſic refert verè, & propriè omnia diſpoſita in præcedenti diſpoſitione, deciſ.287.n.5.tom.2.
Dictio, *vt ſupra*, ſtat relatiuè, & repetit omnes qualitates, deciſ. 238.n.16.tom.2.
Dictiones, quantumuis præciſæ, & geminatæ, limitantur, & reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, & quatenus ratio permittit, deciſ.276.n.28.tom.2.
Dictiones geminatæ aliquid prohibentes intelligendæ ſunt, quando exceptiones oppoſitæ ſunt friuolæ, ſecus verò ſi releuantes, deciſ.276. n.29.tom.2.
Dictiones relatiuæ operantur, ac ſi omnia præcedentia nominatim, ac ſpecificè eſſent expreſſa, deciſ.456.n.20.tom.2.
Et cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid.n.21.
Dictiones repetitiuæ, non repetunt in caſibus in quibus regulariter non fit repetitio, deciſ.563.n.9.tom.3.
Dictiones repetitiuæ ſunt interpretandæ ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.563.n.17.tom.3.

DICTVM.

Dictum teſtis magis attenditur in interrogatorijs, quam in articulis, deciſ.249.n.3.tom.2.
Dictum teſtis ſufficit ſuſtineri circa factum principale quicquid ſit circa acceſſoria, deciſ.274.n.11.tom.2.
In dicto teſtium, qui nimiam habent affectionem in cauſa non eſt faciendum aliquod fundamentum, deciſ.334.num.23. tom.2.
Dicta teſtium adiuuanda ſunt potius, quàm cauillanda, deciſ.76. n.19. tom.2.
Dicta teſtium potius ſunt adiuuanda, quàm cauillanda, deciſ.274. n.16. tom.2.
Dictum poſterius generale data compatibilitate, & veriſimilitudine, non tollit antecedens particulare, deciſ.443. num.8. tom.2.
Dicti rationem ſupplent adminicula in teſte, deciſ.197. num.3. tom.2.
Vide infra in verbo Teſtis.
Dicto ſocij ſtandum eſt, vt de partitis exactis non teneatur reddere rationem, deciſ.273.n.11.tom.2.
Dicta Doctorum non ſunt trahenda ad caſus indubitabiles, deciſ. 533.n.19.tom.3.

DIOECESIS.

Diœceſis nullius, quando Abbatia dici poſſit, deciſ.310.num.7. tom.2.
Diœceſes licet ſint diſtinctæ, aut æquè principaliter vnitæ, tamen quoad Epiſcopum reputatur vnà Diœceſis exemplo Præſidis duarum Prouinciarum, deciſ. 537. numer. 8. tom.3.
in Diœceſi Calaguritana Epiſcopus eſt Parochus vniuerſalis, & ponit Rectores ad nutum, deciſ.231.n.20.tom.2.
Diœceſis Regien. ſub cuius iuriſdictione ſit, deciſ.608. num.7. tom.3.

DIES.

Dies certus, ſi à Iudice fuerit deſtinatus ad conficiendum inuentarium, cenſetur dicta die confectum, licet non fuerit in eo expreſſum, deciſ.126.n.2.tom.2.
Dies certa omninò exitura in vltimis voluntatibus facit conditionem non diem, deciſ.614.n.40.tom.3.
Dies certa omninò exitura in contractibus facit diem, & non conditionem, qui differt actionem, licet non ſuſpendat obligationem, ibid.n.41.
Dies certa, quando in contractibus differat obligationem, & actionem poſt obitum, ibid.n.42.
Dies, ſeu lapſus termini vim habet interpellationis. Rub. in Annotat. ad deciſ.542.n.45.tom.3.
Dies certa interpellat pro homine, ibid.n.46.
Dies, & gratiæ ſubſtantia, quando fuit collata poſt obitum alicuius, interim non poteſt dici acquiſitum aliquod ius, deciſ.614. n.57. tom.3.
Dies in vno inſtrumento appoſita, an cenſeatur repetita in ſequenti inſtrumento, deciſ.648.n.8.tom.3.
Dies, neque pęna, quando non eſt appoſita ei, qui aliquid adimplere debet, vt conſtituatur in mora, requiritur interpellatio, deciſ. 314.n.12. & 18.tom.2.
Sed hoc non procedit, vbi de minorum cauſa agitur in iudicijs bonæ fidei. Et eadem ratione hoc habet locum in Eccleſia, & in fiſco, ibid.n.13.& 14.
Dies lunares ſemper ſunt certi, ibid.n.19.
Dies Solares ſunt inæquales ſecundum regiones diuerſas, deciſ. 223.n.18.tom.2.

DIFFERENTIA.

Differentia non adeſt inter verbum ipſo facto, vel de facto, ſicut ipſo iure, vel de iure, deciſ.246.n.8.tom.2.
Differentia eſt inter abſentiam procuratoris, & eius obitum ad effectum, vt id intimetur principali, deciſ.420. num.7. tom.2.
Differentia nulla eſt facienda cum Iudæis quo ad ius reddendum niſi in caſibus aliter expreſſis, deciſ.269.n.4.tom.2.
Differentias omnes, ſi laudum non terminet, ipſum eſt nullum, deciſ.132.n.2.tom.2.

DIFFICVLTAS.

Difficultas omnis ceſſat, quando verba ſunt clara, deciſ.245. n.4. tom.2.
Difficultas magna æquiparatur impoſſibilitati. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.187. tom.3.
Difficultas probationis quando procedit ex facto partis, tunc ſtatur leuioribus probationibus, deciſ.237.n.5.tom.2.

DIGNITAS.

Dignitas prima in Collegiata eſt reſeruata, iuxta regul.3.Cancellariæ, deciſ.633.n.2.tom.3.
Dignitas Prothonotariatus acquiritur etiam ignoranti ad effectum reſeruationis, & etiam ante aſſumptionem inſignium, deciſ. 172. n.4.tom.2.
in Dignitatem non poteſt erigi beneficium ſine confirmatione Sedis Apoſtolicæ, deciſ 244.n.8.tom.2.
in Dignitate, vel in officio ille inter cæteros eſt eligendus, cuius aſpectus inducere poteſt amorem in ſubditos. Rub.in annot.ad deciſ.460.n.172.tom.2.
Dignitates & præbendæ in Eccleſia Cathedrali ſunt ſimultaneæ collationis Epiſcopi, & Capituli, deciſ. 100. num. 1. tom.2.
Dignitatum erectiones ſi fiant per Ordinarios auctoritate Apoſtolica ſine conſenſu Capituli valent, deciſ. 260. num. 6. tom.2.
Dignitatum erectiones tutius eſt, vt fiant per Papam, deciſ.608. n.10. tom.3.
Dignus non debet præferri digniori, deciſ. 647. numer. 10. tom.3.
Dignior alio, quis dicitur, ſi maior ſit eo ratione ætatis, ordinis, ſcientiæ, nobilitatis &c. deciſ.149.n.3.tom.2.
Dignior alio, vt quis conſideretur qualitates digniores ſimul præponderandæ ſunt, ibid.n.4.
Dignior alio, ad hoc vt quis appareat, non eſt conſideranda ſola litteratura, ſed concurrere etiam debent aliæ bonæ qualitates, ibid.n.5.
Maximeque ſi qualitas ſcientiæ, non ſit neceſſaria in terminis de quibus tractatur, ibid.n.6.

DIGRESSVS.

Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, quando ſilere faciat conſil.21.Oldrad.traditur alia diſtinctio. Rub. in Annot. ad deciſ.632. n.49.tom.3.
Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum ex parte actiuè vocatorum non ſufficit ad inducendum fideicommiſſum, ibidem num.50.
Secus verò, ſi facta ſit ex parte paſſiuè vocatorum, & ſic grauatorum, ibid.n.51.& 52.
Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, quando ſtat de per ſe, abſque alia coniectura, tunc eſt parum valens, vt recedatur à conſilio 21. Oldrad. Rub. in Annot. ad deciſ.632.n.43. tom.3.
Sed quando iſta coniectura eſt cum alijs aſſociata, tunc ſecus venit dicendum, ibid.n.44.
Et ſic diuerſa Orbis Tribunalia iudicarunt, & præſertim.
Rota Lucenſis, ibid.n.45.
Senatus Piſanus, ibid.
Audientia Baren. ibid.
Senatus Pedemontanus, ibid.
Conſilium Neapolitanum, ibid.
Oraculum Rotæ Romanæ, ibid.n.46.
Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum plurimum attenditur, ſi agatur de inducendo fideicommiſſo agnatitio, ibidem num.46.

DILA-

D I L A T I O.

Dilatio ad aliquid probandum, dum pendet, Iudex nulliter procedit ad expeditionem cauſæ, deciſ.387.n.12.tom.2.
Dilatione pendente Iudicis officium conquieſcit, ibid.
Dilatio de ſui natura excluditur à termino ad probandum, deciſ.50.n.6.tom.2.
Dilatio ſolutionis non ſolum affert incommodum, ſed etiam facit, vt res minus valeat. Rub. in annot. ad deciſ.636.num.50.tom.3.
Dilatio ſuppoſita ſcientia currere incipit de momento in momentum, deciſ.495.n.65.tom.2.
Dilectio teſtatoris erga perſonam cui aliquid relinquit, facit, vt contra regulas iuris legata latè interpretentur. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.65.tom.3.

D I L I G E N T I A.

Diligentia eſt ſuperflua ſi ſit inutilis, deciſ. 201. numer. 32. tom.2.
Diligentiam de aliquid ſciendo in prolixo tempore, dum quis non adhibuit, ſibi imputet, deciſ.615.n.6.tom.3.
Diligentias exquiſitas Eccleſia induxit, quando matrimonium eſt dirimendum ob impotentiam coeundi. Rub. in Annot. ad deciſ.392.n.29.tom.2.
Dimidiæ duæ conſtituunt totum, deciſ.209.n.17.tom.2.
Diminutio, vel augumentum pecuniæ non attenditur, quando redditus particularis alicui eſt aſſignatus, vt ex illo poſſit tot ſcuta percipere, deciſ.165.n.3.tom.2.

D I S C O R D I A.

Diſcordia eſt initium, & cauſa omnium malorum, ac omnium bonorum depredatrix. Rub. in annot. ad deciſ.431. num.74. tom.2.
Diſcordia eſt mortiferum venenum, ac malum ſummum, & acutiſſimum diaboli telum, ac malum omni malo peius, ibidem.
in Diſcordia nemo benedicit Dominum, & ſicuti nihil prætioſius eſt Deo dilectione, ita nihil deſiderabilius diabolo diſcordia, ibid.n.75.

D I S D I C T A.

Diſdicta ſocietatis officij non tenet, ſi ſit facta ab infirmo, & deceſſerit ante 15.dies, deciſ.69.n.7.tom.2.
Diſdictas ſocietatis officij non ſolum Notarij tenentur regiſtrare in manuali, ſed etiam in margine inſtrumenti ſocietatis, Rub. in annot. ad deciſ.542.n.77.tom.3.

D I S M E M B R A T I O.

Diſmembratio, & applicatio, quando dicatur habuiſſe effectum, deciſ.684. n.10.tom.3.
Diſmembratio præſupponit anteriorem poſſeſſionem, deciſ.110. n.1. tom.2.
Diſmembratio bonorum Eccleſiæ nequit fieri ſine ſolemnitatibus cum ſit ſpecies alienationis, deciſ. 464. numer. 1. tom.2.
ad Diſmembrationem Eccleſiarum quando Ordinarius procedit tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, non requiruntur ſolemnitates, deciſ.231.n.15.tom.2.
Diſmembratio rerum Eccleſiæ, vt valeat, requiritur neceſſitas, & quod de iſta conſtet, deciſ.68.n.13.tom.2.
Diſmembratio rerum Eccleſiæ facta ad fauorem Eccleſiæ iam erectæ, eſt inueriſimile, quod ſit facta ex cauſa neceſſaria, ibid.n.14.
Diſmembrationis rerum Eccleſiæ confirmatio eſt nulla non facta mentione de intruſione Capituli, deciſ. 68. numer.11. tom.2.
Diſmembrationes, & vniones quando non ſunt effectum ſortitæ reuocantur per ſubſequentes regulas Cancellariæ nouorum Pontificum, deciſ.446.n.1.tom.2.
Diſmembrationes quando fiunt, debent interuenire ſolemnitates neceſſariæ, deciſ.231.n.14.tom.2.
Diſmembrari non poteſt, quod non eſt, deciſ.161. num.1. tom.2.
Diſpendium non debet quis pati, vnde præmium conſequi deberet, deciſ.206. n.2.tom.2.

D I S P E N S A T I O.

Diſpenſatio, quando dumtaxat fuit obtenta, ſed obtinens, ea non fuit vſus, non præiudicat, deciſ.337.n.13.tom.2.
Diſpenſare in diminutionem cultus diuini, non poteſt inferior à Papa, deciſ.1. n.14.tom.2.
Diſpenſatus ſi quis ſit, vt plura beneficia recipere, & dummodò plura non eſſent, retinere, &c. quid ex hoc inferatur, deciſ.302. n.26.& 27.tom.2.

D I S P O S I T I O.

Diſpoſitio aliqua, quando eſt clara, non eſt vlterius quærendum, deciſ.458.n.11.tom.2.
Diſpoſitio Concilij Tridentini de neceſſario interuentu Parochi in celebratione matrimonij ceſſat in terris illis, quæ ſunt ſub temporali dominio hæreticorum, in quibus non adſunt Parochi, nec Epiſcopi. Rub. in Annot. ad deciſ.431. num.55. tom.2.
Sicut nec intrat in locis, in quibus dictum Concilium non fuit publicatum, vbi ſufficit celebrare matrimonium ſecundum iura antiqua, ibid.n.56.& 57.
Diſpoſitio conditionalis nihil operatur, niſi venerit caſus diſpoſitionis, deciſ.632.n.8.tom.3.
Diſpoſitio Conſtitutionum Pij V. 68. § 3. & Pauli V. in reformat trib. vrb. §.14.n.8. non comprehendit hæbreos, deciſ.269.n.41.. tom.2.
Diſpoſitio ſupradictarum Conſtit. eſt reſtricta ad facultates vint. carcerum, ibid.n.42.
Diſpoſitio de filijs in alimentorum materia, quando non trahatur ad nepotes ex vi voluntatis præſumptæ, deciſ.505. num.22. tom.3.
Diſpoſitio generalis non tollit ſpecialem, deciſ.558. num.9. tom.3.
Diſpoſitio nulla quantumuis generalis, & prægnans reperiri poteſt, vt trahatur ad incognita, & incogitata. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.25.tom.3.
cum Diſpoſitione iuris communis, ſi teſtator in parte ſe conformauerit, in reliquis non præſumitur voluiſſe ab eo diſcrepare, deciſ.16.n.9.tom.2.
Diſpoſitio ad perſonam vnius non eſt coanguſtanda, quando ad alios quoque dicta diſpoſitio fuit reſpectiuè ſubordinata, deciſ.479.n.5. tom.2.
Diſpoſitionum repugnantia, quando ſequeretur, ceſſat relatio, deciſ.100. n.11.tom.2.
Diſpoſitio teſtatoris declaratur, & regulatur ex cauſa, quæ ex ejus verbis colligitur, & ex qua motus fuerit, deciſ. 31. n.12. tom.2.
Diſpoſitio teſtatoris non currit contra ignorantem, nec contra debitorem, qui eum liberauit ab omnibus, ſi centum intra menſem ſoluerit, vbi debitori non fuit intimatum teſtamentum, deciſ.493.n.77.tom.2.
Diſpoſitio vulgaris non habet locum, niſi ante acceptationem, deciſ.314.n.11. tom.2.
in Diſpoſitionibus dubijs media via eligenda eſt, deciſ.680.n.8. tom.3.
Diſpoſitionibus præciſis eſt plenè, & integrè ſatisfaciendum, deciſ.546.n.13.tom.3.
Diſpoſitiones ne corruant, receditur à regulis iuris. Rub. in annot. ad deciſ.636.n.64.tom.3.
Diſpoſitio quælibet recipit interpretationem à ſubiecta materia, deciſ.682. n.29.tom.3.
Diſpoſitionum ſenſus, vt habeatur, coniungenda ſunt præcedentia cum ſequentibus, deciſ.254.n.12.tom.2.
Diſpoſitionis ſubſtantia, quando non eſt conditionalis, hoc caſu recurritur ad arbitrium boni viri, deciſ.31. numer.14. tom.2.
Diſpoſitiones plures, ſi reguntur ab eodem verbo, recipere debent eandem determinationem, deciſ.324. num.11. & 12. tom.2.
Diſpoſitioni perpetuæ non dicitur ſatisfactum ex principio primæ exiſtentiæ, deciſ.505.n.13.tom.3.
Diſpoſitio expreſſa dum habetur, non eſt recurrendum ad tacitam, deciſ.16. n.6.tom.2.
Diſpoſitiones, quando poſſunt parere effectum citra multiplicationem nouorum fideicommiſſorum numquam cenſetur inductum nouum fideicommiſſum, deciſ. 287. numer. 18. tom.2.
Diſpoſitio quælibet recipit interpretationem à iure communi, deciſ.361. n.23.tom.2.
Diſpoſitio, vel actus, vt ſuperfluus non iudicetur, ſat eſt, quod addat nouum vinculum, deciſ.375.n.17.tom.2.
Diſpoſitionum optima interpres eſt obſeruantia, deciſ.1. num.6. tom.2.
Diſpoſitionum natura, & interpretatio optimè deſumitur ex ipſa obſeruantia, deciſ.455.n.5.tom.2.
Diſpoſitiones debent intelligi cum ſuis qualitatibus, deciſ.502. n.10.tom.2.
Diſpoſitio, quando eſt ſub conditione caſuali dicitur ius quæſitum, licet conditionaliter, & ideò aduenіente conditione retrotrahitur, deciſ.675.n.12.tom.3.
Diſpoſitionem non alterant verba poſita in narratiua. deciſ.299. n.10. tom.2.
Diſpoſitio omnis eſt regulanda ſecundum veriſimilem mentem diſponentis, deciſ.680.n.11.tom.3.
Diſpoſitio plenaria beneficiorum ſpectat ad ſummum Pontificem deciſ.630. n.23.tom.3.
Diſpoſitio ad fauorem vnius ex ſocijs prodeſt etiam alijs ratione communionis in eadem re, deciſ.498.n.2.tom.2.
Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, quod procedit, etiamſi interuenerit iuramentum. Rub. in annotat. ad deciſ..253. n.39.tom.3.
Diſpoſitio non reſtringitur per verba, quæ ratione frequentioris vſus in ea ponuntur, deciſ.495.n.4.tom.2.
Et maximè quando de vno caſu ad alium non poteſt aſſignari ratio diuerſitatis, ibid.n.5.
Diſpoſitio dum continet actum frequentiorem, comprehendit etiam

dit etiam

dit etiam actum minus frequentem, ibidem num.6.
Diſpoſitionis vna pars, quando interpretatur potior eſt coniectura, quæ deſumitur ex alia parte eiuſdem diſpoſitionis, deciſ.697. n.8. tom.3.
Et hoc multò magis procedit, quando non ſolum ſequeretur diuerſitas, ſed etiam contrarietas, ibid.n.9.
Diſpoſitio ne videatur ſuperflua ſufficit, vt aliquid operetur, vel operari poſſit, deciſ.654. n.76.tom.3.
Diſpoſitionis alicuius inſtrumentum apud ſe habens, cenſetur de omnibus in eo contentis habere ſcientiam, deciſ.615. num.7. tom.3.
In diſpoſitione facta ad piam cauſam hæredes, quando ſunt ſubſtituti, cenſentur ſolum ſubſtituti in executione non autem in proprietate, deciſ.314.n.33.tom.2.
Diſpoſitionum rectus ſermo attendi debet, deciſ.254. num.2. tom.2.
Diſpoſitio quælibet cum effectu debet intelligi, deciſ.479.num.4. tom.2.
Diſpoſitio quando alternatiuè loquitur, ſufficit alterum adimplere, deciſ.537.n.16.tom.3.
Diſpoſitio ex quibus reddatur incerta, deciſ. 5. numer. 21. tom.2.
Diſpoſitiones, quando ſunt claræ, tunc fruſtra recurritur ad coniecturas. deciſ.361. n.7.tom.3.
Diſpoſitio quælibet loquens de filijs in materia alimentorum, & ſtante conformitate oneris apta eſt comprehendere nepotes, deciſ.505.n.20.tom.3.
Quæ concluſio procedit quando diſpoſitio, eſt vndique fauorabilis, ſecus verò ſi eſt fauorabilis reſpectu filiorum, & odioſa reſpectu hæredis, ibid. n.21.
Diſpoſitiones cum effectu intelligendæ ſunt, deciſ.505. num.2. tom.3.
circa Diſpoſitionem fructuum præbendarum viuit vti dominus, ſed moritur vti ſeruus, ſola vita contentus. Rub. in annot. ad deciſ.576.n.21.tom.3.
Diſpoſitionis vna pars, ſi ſit clara, & altera ſit obſcura, tunc claritas illuminat obſcuritatem, deciſ. 254. num. 44. tom.2.
Diſpoſitum in vno ex correlatiuis habet etiam locum in altero, quod verum intellige ad effectum incluſionis ad nouum caſum, deciſ.607. n.33.tom.3.
Diſpoſitum, id quod verè eſt, non tollitur per verba impropria, & præſertim poſitam in inueſtitura, deciſ.270. num.15. tom.2.
Diſpoſitum in vno correlatiuo cenſetur etiam diſpoſitum in altero, intellige tamen in indiuiduis, deciſ. 607. num. 28. tom.3.
Diſpoſitis ad fauorem alicuius non poteſt præiudicari per nouam declarationem, & actum non retroſimilem, deciſ.623. num.5. tom.3.
Diſponendi facultas ſi alicui data ſit, intelligitur de vera, & propria diſpoſitione, non autem de interpretatiua, deciſ.155.n.18. tom.2.
Diſponentis verba ſunt intelligenda ſecundum communem vſum loquendi locorum, deciſ.361.n.15.tom.2.
Diſponentis mens, non autem ſcriptoris imperitia conſideranda eſt, deciſ.254. n.3.tom.2.
Diſpoſuiſſe de bonis fideicommiſſarijs eo ipſo videtur, quod reliquit ea in ſua hæreditate ab inteſtato, ſed contra, deciſ.155.n.11. & 12.tom.2.

DISPVTATIO.

Diſputatio eſt cribrum veritatis. Rub.in annot. ad deciſ.460.n.23. tom.2.
Diſputatio dubiorum in Rota eſt actus extraiudicialis, deciſ.553. n.11. tom.3.
Diſputationes dubiorum Rota in pluribus cauſis admiſit, cum ſolis ſupplicationibus litteris non expeditis, deciſ.553.num.12. tom.3.

DISSOLVTIO.

ad Diſſolutionem matrimonij antequam deueniatur ob aliquod impedimentum adhibenda eſt omnis cautela, & diligentia. Rub.in annot.ad deciſ.392.n.27.tom.2.
Diſſolutio matrimonij nunquam fieri debet ob impotentiam coeundi, quotieſcunque hoc impedimentum eſt medicabile. Rub. in annotat. ad deciſ.392.n.30. tom.2.
Diſſolutio matrimonij antequam fiat ob impotentiam coeundi, & dubitatur an tale impedimentum ſit naturale, vel accidentale à maleficio opera Dœmonum, aut magorum perpetratum, tunc recurrendum eſt ad remedia naturalia diuina, & Eccleſiaſtica. Rub. in annotat. ad deciſ.392. num.26. tom.2.
de Diſſolutione matrimonij, quando agitur ob impotentiam coeundi tunc quid ſit ordinandum, deciſ. 392. numer. 1. tom.2.
ad Diſſolutionem matrimonij vt deueniatur, quando ſigna coeundi ſunt dubia, neceſſe eſt vt vir & vxor conſtet ſimul cohabitaſſe, & incubuiſſe operi nuptiali, & alia vt hic, ibid.n.3.
ad Diſſolutionem matrimonij non eſt deueniendum, quando impedimentum coeundi eſt aliquo modo medicabile abſque tamen periculo vitæ, ibid.n.18.
Diſſolutio matrimonij antequam fiat ob impotentiam coeundi, opus eſt, vt præceſſerit habitatio triennalis, & quando dictum tempus incipiat currere. Rub. in annot. ad deciſ.592. n.22. tom.2.
ad Diſſolutionem matrimonij vt deueniatur ob impotentiam coeundi, quid coniuges iurare debeant, & quid etiam ſuper hoc iurare debeant eorum propinqui, deciſ.445. num.1. & 2. tom.2.
Diſtractio bonorum cum ſit quid facti non præſumitur, ideoque probanda eſt, deciſ.56. n.9.tom.2.

DISTRIBVTIONES.

Diſtributiones non debentur Canonicis, licet Canonicis eſſent de tempore relicti, & collectionis fructuum, niſi quatenus ſint de Collegio, deciſ.322. n.9.tom.2.
Diſtributiones vbi non ſunt, vel ita paruæ, vt facilè negligantur, debet Epiſcopus eas ampliare ad tertiam partem fructuum, & redditunm, &c. Rub. in annotat. ad deciſ.576. n.74. tom.3.
Diſtributiones illæ dicuntur de Maſſa groſſa, quæ debitæ ſuut Canonicis præſentibus, & non intereſſentibus. Rub.in annot. ad deciſ.576.n.28.tom.3.
Diſtributiones de Maſſa groſſa non tranſmittuntur ad hæredes cum non ſint debitæ ſingulariter, ſed Capitulo, ibid.
Diſtributiones de Maſſa groſſa ſuccedunt loco præbendæ, ac verè dicuntur fructus beneficij, & de illis ſicuti de præbenda indicatur. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.30.tom.3.
Diſtributiones quotidianas clericus tranſmittit ad quoſcumque hæredes, etiam ſi ante mortem eas non exegiſſet, ibidem num.31.
Diſtributiones quotidianæ paria ſunt, quod fuerint ſolutæ, vel quod debuerint ſolui, ibid.n.32.
Diſtributiones quotidianas, vt quis lucretur, requiritur ipſa corporalis intereſſentia in choro, & ſic continuò reſpondit Rota. Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.112 & 129. tom.3.
Diſtributiones quotidianas ne Canonici poſſint percipere, multa accidere ſolent. Rub. in annot. ad deciſ.576.n.65.tom.3.
Diſtributiones quotidianas vt abſens lucrari poſſit ex indulto Apoſtolico, requiritur, vt illud loquatur ſuper ipſa intereſſentia, & mentio fiat de diſtributionibus quotidianis. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.143.& 144.tom.3.
Diſtributiones quotidianæ de iure communi indiſtinctè debentur omnibus intereſſentibus, deciſ.124.n.11.tom.2.
Diſtributiones quotidianæ cum veniant minimè appellatione fructuum beneficij ideoque penſio ſuper illis imponi nequit, cum illa ex ſtylo Curiæ imponatur ſuper fructibus beneficij. Rub. in annotat.ad deciſ.576. n.46.tom.3.
Diſtributiones quotidianæ Clericus tanquam rem ſuam, nomine proprio, & non Eccleſiæ petere debet. Rub.in annotat.ad deciſ. 576.n.8.tom.3.
Quod verum intellige, ſi Canonicus repelleretur à perceptione earum ex aliqua culpa ſua, ſecus ſi ex alio capite, ibidem num.9.& 10.
Diſtributiones quotidianæ ideò inſtitutæ ſunt, vt Clerici plures interſint diuinis officijs, & ſic fidelium deuotio creſcat. Rub. in annotat.ad deciſ. 576. n,174.tom.3.
in Diſtributionibus quotidianis percipiendis magis laboratur, ideoque plenius acquiruntur. Rub.in annotat.ad deciſ.576.n.18. tom.3.
de Diſtributionibus quotidianis Clericus tanquam verus, & abſolutus dominus liberè poteſt teſtari, ibid.n.19.
de Diſtributionibus quotidianis clericus ita poteſt teſtari, ſicut mercenarius, vel ruſticus de his, quæ dantur ſibi pro opere diuino, ibid.n.20.
Diſtributionum quotidianarum ius non alia ex cauſa fuit introductus, niſi in gratiam cultus diuini. Rub. in annotat.ad deciſ.576. n.70. tom.3.
Diſtributiones quotidianæ, ſi venirent appellatione fructuum, redditum & prouentuum beneficij, quale abſurdum ſequeretur. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.67.tom.3.
Diſtributiones quotidianæ an veniant appellatione fructuum, redditum, & prouentuum beneficiorum. Rub. in annot. ad deciſ. 176.n.48.tom.3.
Diſtributiones quotidianæ non augent corpus beneficij. Rub. in annot. ad deciſ.576.n.6.tom.3.
Diſtributionibus quotidianis, ſeu præbendis, Epiſcopi non poſſunt vnire beneficia, niſi ſeruata forma Concil. Trident. ſeſſ.24. cap. 15. Rub.in annot.ad deciſ.576.n.90.tom.3.
Diſtributiones quotidianæ acquiruntur ante præſtationem iuramenti fidei. Rub.in annot. ad deciſ.576.n.15.tom.3.
ex Diſtributionibus quotidianis non debetur ſubſidium charitatiuum, ibid.n.16.
de Diſtributionibus quotidianis Clericus ita diſponere poteſt, ſicuti de patrimonialibus. Rub. in annot. ad deciſ.576. num.24. tom.3.

Diſtri-

Diſtributiones quotidianæ acquiruntur etiam quo ad plenum dominium, ibid.
Quod procedit non obſtante talem acquiſitionem pendere à dignitate clericali, ibid.n.25.
Diſtributiones quotidianæ diſtinguuntur ab alijs, quia illæ dantur tantummodò intereſſentibus verè, deciſ.262.num.3.5.& 6. tom.2.
Diſtributiones quotidianæ ſunt adeò propriè Clericorum, vt ad libitum poſſunt de eis diſponere, & tranſmittere ad quoſcumque hæredes. Rub. in Annotat. ad deciſ.576.n.22.26.& 27. tom.3.
Diſtributionum quotidianarum natura ex quo verificetur, deciſ. 262.n.6.tom.2.
Diſtributiones quotidianæ, an ex hoc deſinant eſſe, quoniam quilibet Capellanus colligit fructus in re ſibi aſſignata, ibidem num.7.
Diſtributionum quotidianarum ſubſtantia pendet à ſeruitio, ibid. num.8.
Inter diſtributiones quotidianas, & groſſam, quæ ſit differentia, deciſ.1.n.12. tom.2.
Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum præbendæ. Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.1.tom.2.
Quæ opinio tranſit ſine pugna, eamque ſæpè ſæpius tenuit Rota, ibid.n.2.
Diſtributiones quotidianæ debentur ex labore præſtito à Canonicis in vinea Domini, ibid.n.3.
Diſtributiones quotidianæ debentur ex ſeruitio perſonali præſtito propter reſidentiam,& intereſſentiam in diuinis, & acquiruntur tanquam ſtipendium operæ,& laboris, ibid.n.3.
Diſtributiones quotidianas, vt Canonici non intereſſentes diuinis poſſint acquirere, id non poteſt induci ſtatuto conſuetudine, vel qualibet alia diſpoſitione. Rub. in Annot. ad deciſ.576. n.170. tom.3.
Diſtributiones quotidianæ, quando dantur poſticipatæ, & pro ſeruitio iam præſtito, tunc quid attendatur, deciſ.1.num.5. tom.2.
Diſtributiones quotidianæ tunc lucrantur per abſentes, quando adeſt infirmitas, ſeu rationabilis corporis neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas. Rub. in annot. ad deciſ.576. num.178. tom.3.
Diſtributiones quotidianæ quando non poſſint denegari Canonico abſenti, deciſ.1. n.4.tom.2.
Diſtributiones quotidianas quis niſi ſine dubio obtinebit, probata eius intereſſentia in diuinis. Rub. in annot.ad deciſ.576.n.131. tom.3.
Diſtributiones quotidianæ debentur præſentibus, & intereſſentibus diuinis, deciſ.124.n.7.& 10.tom.2.
Diſtributiones quotidianas, vt abſens ſine iuſta cauſa lucretur, Epiſcopus non poteſt dare licentiam, deciſ.1. num.15. tom.2.
Diſtributiones quotidianæ vt lucrentur à Canonico abſente ſine iuſta cauſa Capitulum non poteſt condonare, deciſ.1.num.22. tom.2.
Diſtributiones quotidianæ nullo modo lucrantur ab abſentibus, ſed potius amittuntur, & intereſſentibus diuinis accreſcunt, deciſ.262. n.3.tom.2.
Diſtributiones quotidianæ, nec per illos Canonicos abſentes poſſunt lucrari, qui inſeruiunt Romano Pontifici, cum habeantur pro præſentibus,ſed non pro intereſſentibus. Rub,in annot. ad deciſ.576. n.150.tom.3.
in Diſtributionibus quotidianis acquirendis adeò eſt neceſſaria intereſſentia ipſa in diuinis, vt etiam is, cui illæ accreſcunt, non poſſit eas remittere non intereſſenti, ibidem num.151.
Diſtributionum quotidianarum priuatio quoad non intereſſentes ſancita fuit intuitu boni publici, & diuini cultus contemplatione, ibid.n.152.
DITARI, & non depauperari quis in dies præſumitur, deciſ.582. n.20.tom.3.

DIVERSITAS.

Diuerſitas, & pluralitas ex quibus circumſtantijs arguatur, deciſ. 211.n.5.tom.2.
Diuerſitas temporis ſufficit ad excludendam præſumptionem vicinitatis actuum, deciſ.154.n.18.tom.2.
Diuerſitas in eodem facto arguit falſitatem, deciſ.140. num.9. tom.2.
ad Diuerſa non fit illatio, deciſ.722.n.13.tom.3.
ad Diuerſa non valet illatio, deciſ.557.n.16.tom.3.

DIVINARE.

Diuinare, quis non poteſt, deciſ.229.n.11.tom.2.
Diuinatio mera non eſt facienda, deciſ.514.n.4.tom.2.
Diuinatio mera non eſt admittenda in teſtamentis, deciſ.324.n.7. tom.2.
Diuinare, quis non poteſt, deciſ.616.n.5.tom.3.
Diuina, qui meditatur, humanorum terminos non curat. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.130.tom.3.

DIVISIO.

Diuiſio bonorum quando fit de bonis, & fideicommiſſarijs, & apponitur clauſula ad habendum, tunc ea referenda eſt ad bona libera, limita tamen vt hic, deciſ.86.n.11.tom.2.
Diuiſio nocet diuidenti, non verò ei, qui venit ex propria perſona, & non tanquam repræſentans, deciſ.155. num.2. tom.2.
Diuiſio bonorum fideicommiſſorum facta cum clauſula, ad habendum,&c. nocet etiam hæredibus, ad hoc, vt dicatur renunciatum fideicommiſſo, ibid.n.3.& 4.
Diuiſio nocet omnibus, qui eam approbarunt, deciſ.155. num.8. tom.2.
Diuiſio inter fratres, quando non tribuat Ius aliquod, deciſ.436. n.11. tom.2.
Diuiſio rei tanquam communis facta inter fratres non operatur tranſlationem dominij, ſi verè pertinebat ad vnum ſolum, non autem ad omnes fratres diuidentes, deciſ.590. num.13. tom.3.
Diuiſio titulorum, & beneficiorum benè probatur ex viſitationibus Ordinariorum,& enunciationibus antiquis, deciſ.79. n.10. tom.2.
Diuiſio facta inter aliquos non præiudicat tertio, deciſ.86.num.1. tom.2.
per Diuiſionem non cenſetur renunciatum fideicommiſſo, ſecus, deciſ.86. n.3.& 4.tom.2.
Diuiſionem commodam domus regulariter non ſolet pati, deciſ. 192.n.18.tom.2.
in Diuiſionis iudicio, quando ſit procedendum per cautionem indemnitatis, non autem via retentionis, deciſ.237. num.12. tom.2.
Diuiſiones, quæ non habuerunt effectum non releuant, ad aliquid comprobandum, nec inferunt præiudicium, deciſ.460. n.15. tom.2.
DIVIDI poſſunt teſtium dicta, deciſ.27.n.10.tom.2.
DIVIDENTES fideicommiſſum cum clauſulis ampliſſimis non poſſunt hæredibus cum benef. leg. & inuentarij vltra vires hæreditarias præiudicare, deciſ.155.n.5.tom.2.

DIVITIÆ.

Diuitiæ ſæpè impetu quodam fortunæ acquiruntur, & amittuntur. Rub.in annot.ad deciſ.617.n.40.tom.3.
Diuitiæ, dum non probantur, ſemper intrat præſumptio pro paupertate, ibid.n.39.
ſine Diuitijs familiæ labuntur, deciſ.41.n.7.tom.2.
Diuitiæ mariti perperam allegantur ad fauorem vxoris, ſi inde ipſa non poſſit ſperare ſuæ calamitatis ſubſidium. Rub.in annotat.ad deciſ.617. n.109.tom.3.
DIVITES cupiditatibus diſſipantur, timoribus cruciantur, & triſtitia tabeſcunt. Rub. in annotat. ad deciſ.460. numer.20. tom.2.
Diuitem dum quis ſe dicit, præſumitur pauper, dum verò pauperem, præſumitur diues. Rub. in annotat. ad deciſ.617. n.47. tom.3.
Diues nemo naturaliter naſcitur, ſed quilibet nudus, & pauper, ibid. n.38.
ex DIVTVRNITATE temporis & multiplicitate actuum præſumitur ſcientia, deciſ.101.n.19.tom.2.

DOCTOR.

Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur, cum conſuetudo ſit quid facti, & ſic in dies poteſt mutari, deciſ.574. num.17. tom.3.
Doctori atteſtanti de facto propriæ habitationis, & domicilij credendum eſt, deciſ.530.n.3.tom.3.
Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur, quod non procedit dum atteſtatur de conſuetudine illius Curiæ, in qua eſt verſatus, ibid.n.4.
Doctor dum atteſtatur de conſuetudine loci, in quo eſt verſatus, potuit eſſe informatus de voce, & fama occurrenti, ibid. num.5.
Doctori alicuius inſignis doctrinæ, valdè defertur, deciſ.214. n.7. tom.2.
Doctori atteſtanti de receptione alicuius actus nulli, non eſt credendum, deciſ.574.n.17.tom.3.
Doctores illi incauti, qui oſcitanter affirmarunt, exemptionem clericorum à poteſtate laicali initium habuiſſe à Iuſtiniano Imperatore redarguuntur. Rub. in Annotat. deciſ.30. num.22. tom.2.
Doctores omnes Catholici vno ore concludunt Eccleſiaſticos nullatenus ſubiacere legibus Principum ſecularium, ibidem num.3.
Doctores, qui in terminis loquuntur, ſunt attendendi magis, quam illi qui generaliter, deciſ.463.n.25.tom.2.
Doctores nonnullis mouentur ad inſtar arundinis, vento pecuniæ agitati. Rub.in annot. deciſ.632. n.142. tom.3.
Et aliquando eodem vento impellente conſulerent aſinos volare, ibid.n.143.
Doctores ſunt intelligendi iuxta ea, quæ allegant, deciſ.302. n.9 tom.2.

Doctores nonnulli celebres, qui ſuper caſu præſentis deciſionis ſcripſerunt, referuntur, deciſ.270.n.1.tom.2.

Doctores in inquirenda voluntate teſtantium non parum deſudant, & veluti anxij, & diligentes venatores tanquam leporem eam inſequuntur. Rub. in Annotat. ad deciſ.632.n.34. tom 3.

Doctores non deſtruendi, ſed interpretandi leges habent auctoritatem. Rub.in annot.deciſ.460, n.138.tom.2.

inter Doctores in aliqua quæſtione non poteſt conſtitui concordia, dum vnuſquiſque eorum prætendit habere vocem communem, cum veritas vna ſit, Rub, in annotat, deciſ.666. num.18. tom.3.

Doctores ſunt intelligendi ſecundum iura ab eis allegata, deciſ. 675.n.42. tom.3.

Doctorum dicta non ſunt trahenda ad caſus indubitabiles, deciſ. 533.n.16.tom.3.

Doctorum interpretationes, tunc inducunt obligationem, quando eorum communis opinio non venit in interpretatione, quia tunc facit humanam certitudinem, deciſ.312.num.45. tom.2.

Doctorum opiniones, quando ſunt variæ, tunc controuerſiæ facti æquiparantur, deciſ.524.n.12.tom.3.

in Doctorum opinione ea, quæ conſiſtunt, cauſant errorem iuris valdè dubij, deciſ.444. n.10.& 11.tom.2.

Doctorum opiniones, vbi ſunt variæ, & contrariæ, itaut difficile ſit cernere veritatem, tunc melius eſt litem concordia terminare. Rub.in annotat.deciſ.632. n.42.tom.3.

in Doctoribus illis non eſt faciendum fundamentum, ſi concluſionem aliquam tanquam indubitatam non firment, vel ſi leuiter eam attingant. Rub. in Annotat. deciſ.378. num.16. tom.2.

Doctoribus frequenter accidere ſolet, vt dum non ſpeculantur iura, & rationes, vnus poſt alium erret. Rub. in Annotat. deciſ. 460.n.11.tom.2.

Doctores aliquando imitantur oues, vel grues, quæ curſum, & volatum anterioris abſque vlteriori inueſtigatione ſequuntur, ibid.n.11. & 13.

Et hoc non ſine rubore plures DD.faſſi ſunt, ibid.

Doctoris doctrina, debet intelligi ſecundum iura ab eo allegata, deciſ.482. n.29.tom.2.

Doctoratus Bononiæ, ſi quis iurauerit recipere, & ibi ſuperueniat peſtis, non efficitur periurus, ſi alibi illum ſumat. Rub. in annot. ad deciſ.523. n.47 tom.3.

DOCENS, & non faciens, id quod docet, non ſolum neminem corrigit, ſed adhuc multos ſcandalizat. Rub.in annot. ad deciſ. 460.n.77.tom.2.

D O C T R I N A.

Doctrina maior arguitur in eo, qui benè reſpondet in omnibus rebus petitis quam in eo qui reſpondet in vna re tantum quamuis digniori, deciſ.149. n.7.tom.2.

Doctrinæ alicuius inſignis Doctoris valdè defertur, deciſ.214. n.7. tom.2.

Doctrinales interpretationes non inducunt obligationem, quia non habent poteſtatem inducendi legem, deciſ.312. num.44. tom.2.

DOLERI, quis non debet de eo, ſi habeat remedium in promptum ad occurrendum malo, deciſ.721.n.2.tom.3.

D O L V S.

Dolus eſt concludere probandus, deciſ.662.n.3.tom.3.

Dolus non præſumitur, dum non docetur de aliquo, ibid. num.4.

Dolus prætenſus ex quibus excludatur, deciſ.662.num.9.& ſeqq. tom.3.

Dolus præteritus remitti poteſt.Rub.in annot.ad deciſ.576.n.163. tom.2.

Dolus futurus, vt remittatur, iura id tollerare nolunt, ibidem num.164.

Dolus futurus ne remittatur id ſuadet publica, & priuata vtilitas, ibid.n.165.

Dolus futurus, ſi poſſet remitti daretur anſa, & occaſio delinquendi, & furandi, ibid.

Dolus non arguitur ex ſimplici mendacio, ibid.n.12.

Dolo æquiparatur lata culpa, deciſ.442. n.7.tom.2.

Dolus veriſimiliter non cadit in puero teneræ ætatis, deciſ.536. n.4. tom.3.

Dolus, aut fraus non præſumitur, quando nullum adeſt intereſſe, deciſ.243.n.11.tom.2.

Dolo malo, ea quæ fiunt, non releuant, nec præiudicant tertio, deciſ.675. n.10.tom.3.

Dolus tertij non debet annullare contractum, deciſ.344.num.24. tom.2.

Dolo & errore ſtante adminiſtrator licet ſemel reddiderit rationem tamen cogi poteſt ad illam denuò reddendam, deciſ.143. n.4. tom.2.

DOLOSE non cenſetur aliquid factum, dum non poteſt conſiderari lucrum, vel commodum facientis, deciſ.662. n.5.tom.3.

D O M I C I L I V M.

Domicilium acquiritur ratione reſidentiæ, propter neceſſitatem inſeruiendi beneficio, deciſ.573.n.13.tom.3.

per Domicilium contractum in aliqua Ciuitate, quis deſinit eſſe exter, & incola accidentalis, ibid.n.14.

Domicilium non contrahitur in aliquo loco, vbi quis manet è cauſa alibi peſtem euitandi, deciſ.670.n.23.tom.3.

Domicilia plura, & diuerſa, quis contrahere poteſt, nempè ratione originis, & habitationis, ibid.n.24.

Domiciliorum compatibilitate data vnum non euellit aliud, ibid. num.25.

Domicilij viri ſtatutum attendi debet in reſtitutione dotis, deciſ. 229.n.2.& 6.tom.2.

Domicilia duo quando quis habet, tunc ad validitatem matrimonij ſufficit, vt coram alterutro Parocho fuerit contractum, deciſ. 629.n.11.tom.3.

Domicilium in aliquo loco, quis dicitur contraxiſſe ſtante eius animo illud contrahendi, licet ex aliquo accidenti ibi omnia eius bona aſportauerit, ibid.n.12.13.& 22.

Domicilium ſtatim dicitur contractum non expectato alio tempore, quando adeſt aperta animi declaratio illum velle contrahere, ibid.n.13.

Domiciliarius Vrbis, ſi aliquis ſit effectus, an ex hoc deſinat eſſe Curialis, deciſ.573.n.15.tom.3.

D O M I N I V M.

Dominium aquæ ſpectat ad eum in cuius fundo illa naſcitur, deciſ. 222.n.3.& 4. tom.2.

Dominium non probatur per actus æquiuocos, deciſ.32.num.12. tom 2.

Dominium actu permanens, quilibet, qui prætendit, potior eſt quolibet alio creditore. Rub. in Annot. ad deciſ.666.n.112 tom.3.

Dominium aquæ canalis alicui acquiri poteſt ex alluuionis beneficio, deciſ.74. n.4.tom.2.

Dominium aquæ ex quibus dicatur in aliquem tranſlatum, deciſ. 32.n.9.tom.2.

Dominium bonorum defuncti tranſit in hæredem, deciſ.590. n.2. tom.3.

Dominium bonorum dotalium, quæ marito æſtimata data fuerunt, manet quaſi ſub vmbra, donec veniat caſus reſtitutionis dotis, & compertum ſit an maritus ſit ſoluendo. Rub. in annot. ad deciſ. 666.n.130.tom.3.

Dominium bonorum fideicommiſſo ſubiectorum non eſt probandum, quando agitur contra hæredem grauatum, vel cauſam ab eo habentem, deciſ.417.n.9.tom.2.

Nec eſt facienda diſtinctio an habeat cauſam mediatè, vel immediatè, quia ſufficit etiam habere cauſam mediatè, ibid. num.10.

Dominium ad effectum caducitatis, vel deuolutionis debet plenè, & concludenter probari, deciſ.281.n.1.tom.2.

Dominium ad effectum deuolutionis non probatur per inſtrumentum conceſſionis iunctis etiam Canonum, & laudemij ſolutionibus, vnà cum alijs adminiculis, ibid.n.2.

Dominij caducitas & priuatio nullo modo poteſt conuenire ſimplici conductori, ſed potius emphyteutæ. Rub. in Annot. ad deciſ.420. n.71. tom.2.

Dominium canalis aquæ non probatur ex illius expurgatione, facta ab eo, qui prætenditur dominus, deciſ.58. num.9. tom.2.

Dominij conditio, ſi de eo agatur incidenter, ex quibus ſatis dicatur iuſtificata, deciſ.728.n.6.tom.3.

Dominium, quando agitur ad effectum deuolutionis eſt plenè & concludenter probandum, deciſ.226.n.4.tom.2.

Dominium non probatur ex inſtrumento locationum, ibidem num.5.

Dominium ad effectum deuolutionis eſt concludenter probandum, deciſ.476. n.4.tom.2.

Dominium ad deuolutionis effectum non probatur ex inſtrumento inueſtituræ, deciſ.597.n.2.tom.3.

Dominium etiam ad effectum deuolutionis probatur ex inſtrumento inueſtituræ concurrentibus adminiculis, ibid.n.3.

Prout ſunt antiquitas temporis, ſolutio canonum, confeſſio, inſtrumentum conceſſionis, & ſimilia, ibid.n.4.

Dominio directo penes alterum exiſtente hoc arguit impoſſibilitatem cenſus, deciſ.510.n.7.tom.3.

Dominij directi virtus ſemper eſt in eſſe, & actu permanentis, deciſ.18. n.12.tom.2.

Dominium vtile emphyteuſis, quando finitur, conſolidatur cum proprietate, deciſ.21.n.4.tom.2.

Dominium emphyteuſis ad effectum ſolutionis canonis probatur leuioribus probationibus, deciſ.470.n.15.tom.2.

Dominium vtile emphyteuſis licet aliquo modo reuertatur ad dominum directum, tamen emphyteuta non perdit poſſeſſionem niſi eijciatur foras. Rub. in annot. ad deciſ.420.n.59. tom.2.

Dominium vtile illicò cum directo conſolidatur ac confunditur, quando emphyteuſis eſt finita, quæ conſolidatio ipſo iure, nec domi-

domini directi ſcientiam requirit. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.36.& 37.tom.2.
Dominij exceptio, oppoſita inueſtienti dum eſt clara, ac notoria, eſt valens ad repellendum eum ab agendo. Rub. in annotat. ad deciſ.420.n.82.91.& 93.tom.2.
Dominium, quando deducitur incidenter ad effectum ſolutionis canonis probatur leuioribus probationibus, deciſ.29. num.3. tom.2.
Dominium, quando deducitur incidenter ad effectum ſolutionis canonum, probari poteſt ex ipſo inſtrumento conceſſionis, deciſ.728. n.2.tom.3.
Dominium, quando deducitur incidenter probatur ex confeſſione emphyteutæ, ibid.n.3.
Dominium quando deducitur incidenter probatur leuioribus probationibus, ibid.n.4.
Dominium officij quando dicatur acquiſitum illi, de cuius penijs illud fuit emptum, non autem ei in cuius periculo vitæ ſtat, deciſ.550. n.4.tom.3.
per Dominium ſubſequens tunc demum confirmatur pignus à principio inualidum, ſi in bonis debitoris tempore confirmationis inueniatur, deciſ.675.n.31.& 32.tom.3.
Dominium pecuniarum ſufficit, quod verè, & realiter in impoſitione cenſus fuit tranſlatum in impoſitorem, & hoc poteſt fieri etiam per momentaneam ſolutionem, deciſ.641. num.7. tom.3.
Dominij, & poſſeſſionis vera translatio probatur ex clauſula ad haben.& conſtituti, deciſ.492. n.5.tom.2.
Dominij plena probatio reſultat ex propria confeſſione aduerſarij, deciſ.597.n.8.tom.3.
Dominium ſi incidenter deducatur probatur leuioribus probationibus, deciſ.75.n.11.tom.2.
Dominium incidenter deductum probatur coniecturis, prout quando agitur perſonali actione l. ſi quis conductionis C. locat. deciſ.611.n.7.& 8.tom.3.
Dominium non probatur per teſtes deponentes de auditu, & credulitate, deciſ.700.n.3.tom.3.
Dominium non probatur per illos actus, qui inferunt tantum ad poſſeſſionem, deciſ.700.n.4.tom.3.
Dominium eſt plenè, & concludenter probandum quando agitur ad deuolutionem, deciſ.611.n.2.tom.3.
Dominium non probatur ex locationibus, ſolutionibus canonum, confeſſionibus, & ſimilibus, quando agitur de vindicando vtile dominium, ibid.n.4.
Dominij probationis ſubſtantia, in quo conſiſtat, ibidem num.5.
Dominium ſicuti circa plures actus ſe extendit, ita etiam ex eiſdem poteſt inferri ad illius probationem, etiam ad effectum de uolutionis, ibid.n.6.
Dominij quæſtionem conductor domino refricare non poteſt, licet poſſit eſſe, quod ille potuerit concedere rem alienam. Rub.in annot.ad deciſ.420.n.69.tom.2.
Dominium alicuius rei, quando quis ſibi reſeruauit, ex hoc non ſequitur, quod habet facultatem capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, deciſ.405.n.6.tom.2.
Dominium eiuſdem rei, poteſt eſſe penes duos diuerſis tamen reſpectibus, deciſ.222. n.10.tom.2.
Dominium ſuperueniens debitori, qui obligauit rem bona fide creditori ſub caſu, vel conditione de futuro, quando confirmet pignus, deciſ.675.n.36.tom.3.
Dominium vtile & naturalis poſſeſſio in emphyteuſi ſubalternatur directo domino, ac ciuili poſſeſſioni. Rub. in annot. ad deciſ. 420.n.56.tom.2.
Dominium ſi agatur rei vendicatione, non iuſtificatur ex poſſeſſione, deciſ.222.n.8.tom.2.
Dominium probatur etiam contra tertium, ex continuatis ſolutionibus canonum per ſpatium 30.annorum, & hoc in vim præſcriptionis, deciſ.476. n10.tom.2.
Dominij probatio coadiuuatur ex inſcriptione, quæ denotat rem eſſe ſub proprietate alicuius, ibid.n.11.
Dominium etiam ad effectum deuolutionis, probatur ex pluribus coniecturis ſimul iunctis, ibid.n.12.
Dominium per donationem non probatur, niſi conſtito de dominio donantis, deciſ.21.n.10.tom.2.
de Dominio præterito non præſumitur in præſens, quando in contrarium viget magis vrgens præſumptio, deciſ.590. num.5. tom.3.
Dominij, & hypothecæ exceptio non admittitur in iudicio ſpolij, deciſ.117. n.13.tom.2.
Dominium probari poteſt per enunciatiuas antiquiſſimas, deciſ. 32.n.5.tom.2.
Dominium non valet immutari ab aqua ſuperueniente, ſed tantum poteſt induci ſeruitus, deciſ.75.n.8.tom.2.
Dominium, vt probetur, quid ſit de ſubſtantia, deciſ.11.num.14. tom.3.
Dominium probatur ex enunciatiuis antiquiſſimis cum habeant vim famæ, ibid.n.15.
Dominium non concluditur ex confeſſione, quando emphytheutæ recipiendo rem locatam in emphyteuſim non fatentur locatorem eſſe dominum, deciſ.611.n.11.tom.2.
ex Dominiorum ſeparatione non ſubuertitur ſubſtantia cenſus, itaut corruat, vel in alium contractum tranſeant, deciſ.510.n.14. tom.3.
Dominium rerum dotalium ſoluto matrimonio ſub alio facto hominis tranſit in mulierem. Rub.in annot.ad deciſ.666.n.148. tom.3.
Dominia rerum nuda voluntate non transferuntur ſine traditione, deciſ.590. n.8.tom.3.
Dominium nec per traditionem transfertur, niſi etiam concurrat titulus, & cauſa habilis, ibid.n.9.
Dominium optimè probatur per confeſſionem iudicialem eius, qui rem tenet in emphyteuſim, deciſ.476.n.6.tom.2.
Dominium perneceſſe non inferunt adminicula locationum, conceſſionum, & locationum, deciſ.611.n.9.tom.3.

D O M I N V S.

Dominus aquæ cogi poteſt eam in proprio etiam fundo vicino inferiori vendere, quoties ad flumen illa reditura eſt, deciſ.58.n.3. tom.2.
Dominus recipiendo canonem poſt incurſam caducitatem, cenſetur eam remittere, nec prodeſt proteſtatio. Rub. in annotat. ad deciſ.542. n.16.tom.3.
Dominus præſumitur certioratus à ſuo procuratore, maximeque ſi ſit præſens, deciſ.7.n.4.tom.2.
Dominus præſumitur certioratus à ſuis miniſtris de negotijs ab eis geſtis, deciſ.197. n.9.tom.2.
ſine Domini conſenſu vaſſallus poteſt ſibi alium ſubuaſſallum ſibi conſtituere, deciſ.9.n.14.tom.2.
Domini directi conſenſus tunc requiritur quando ſubemphyteuta alienat à ſe omne ius, quando verò partem ſibi reſeruauit, tunc conſenſus primi emphyteuta eſt requirendus, deciſ.8.num.1. tom.2.
Dominus directus inueſtiens emptorem bonorum emphyteuticorum ex hoc apparet, quod intuitu pecuniæ ſolutæ fuit facta conceſſio, deciſ.741.n.8.tom.3.
Dominus litis quando procurator eſt effectus non poteſt reuocari, limita id ſi ipſe procurator, & aduerſarius conſentiat, deciſ.282. n.7.& 8. tom.2.
Domino directo ratione ciuilis poſſeſſionis competit ſpolij remedium ex remedio, vnde vi, aduerſus occupantem vtile dominium, deciſ.21.n.3.tom.2.
Domino directo magis intereſt emphyteuſim potius transfire ad eum, à quo proximior ſpes eſt reuerſionis, quam ad illum, cuius ſpes reuerſionis eſt remotior, deciſ.741.num.10. tom.3.
Dominus directus dicitur approbaſſe ſubhaſtationem rei emphyteuticæ, dum ab eo, ad cuius fauorem res fuit deliberata, recepit laudemium, deciſ.350.n.2.tom.2.
Dominus directus non poteſt intentare remedia poſſeſſoria, quando clarum eſt, quod linea non eſt finita, deciſ.21. num.6. tom.2.
Dominus directus obtinendo ſequeſtrari penſiones domus, quia emphyteuta non ſoluit canonem, & inquilini ſequeſtrum acceptauerint, deciſ.719.n.9.tom.3.
Quare, ſi dictas penſiones non exegerit, id ſibi, & non emphyteutæ debet imputare, & maximè ſtante eius abſentia, ibid. num.10.
Dominus directus finita emphyteuſi poteſt gratificari vni ex filijs, vel deſcendentibus emphyteutæ, cui magis voluerit, deciſ.107. n.6. tom.2.
Domini ſcientia & patientia requiritur ad preſcribendam ſeruitutem, deciſ.101. n.12 tom.2.
Domino totius ſocietatis reddendæ ſunt rationes ſocietatis, deciſ. 273.n.12.tom.2.
Domino competit remedium l. ſi quis conductionis. C.locat. non tantum, quando vaſſallus eſt priuatus feudo per ſententiam. Rub. in annot. ad deciſ.420.n.75.tom.2.
Verum etiam eo caſu, quo ipſo iure feudo eſt priuatus, ibid.
Domino inuito quis ducere nequit in proprium fundum aquam alienam, ſed hoc quando procedat, deciſ.58. num.4.& 5. tom.2.
pro Domino procurator poteſt eſſe teſtis, ſi non ſit procurator in ea cauſa, pro qua deponit, deciſ. 106.n.4.tom.2.
Dominus negligendo cuſtodiam ſerui fugitiui, illius poſſeſſionem amittit, poſtquam ab alio fuit volens apprehenſus, licet ſecus ante, deciſ.365.n.2.tom.2.
Dominus licet transferendo vtrumque dominium in feudatarium faciat contra naturam feudi, non tamen in reliquis deſinit eſſe feudum, deciſ.510.n.10.tom.3.
Dominus olim, & etiam hodie præſumitur talis, deciſ.590.num.3. tom.3.
Itaut qui prætendit dominium illud fuiſſe mutatum, & ſibi communicatum, tenetur id probare, ibid.n.4.
Dominus poteſt rem ſuam condicere à iure, & prædone. Rub. in annot. ad deciſ.420.n.79.tom.2.

Domino directo, poſt lineam finitam, ſi denegetur ingreſſus in emphyteuſi, cum dicatur ſpoliatus, benè poteſt reſiſtentes expellere, vt ſuam ciuilem poſſeſſionem tueatur, ibid. n. 79.

D O M V S.

Domus, quod minetur ruinam, non probatur ex aſſertione teſtium deponentium eam eſſe, vt vulgò dicitur, *rouinata, guaſta, difforme, vecchia, e in alcuni luoghi ſenza mattoni*, deciſ. 261. n. 19. tom. 2.

Domus conſignatio non poteſt dici emptori liberè facta, dum ab alio ea fuerit poſſeſſa, deciſ. 395. n. 10. tom. 2.

Domum quando quis habeat, & in ea inhabitat, cum nullos fructus ex ea percipiat, ideò non conſideratur ad impediendam alimentorum petitionem, deciſ. 166. n. 4. tom. 2.

Domum æſtimando periti debent habere rationem ad onus ſuper ea impoſitum. deciſ. 278. n. 3. tom. 2.

Domum aliquam teſtes non probant minari ruinam, ſi referant ſe ad rationes quæ id non concludunt, deciſ. 261. num. 20. tom. 2.

Domus an deſinat eſſe hæreditaria, ſi cenſus ſuper ea impoſitus detur alicui inſolutum, deciſ. 410. n. 13. tom. 2.

Domus regulariter non ſolet pati commodam diuiſionem, deciſ. 192. n. 18. tom. 2.

Domus, quod eſſet ruinoſa, vt teſtes probent, qualiter deponere debeant, deciſ. 284. n. 4. & 5. tom. 2.

Domus ad vſum furni, regulariter ſolent eſſe in malo ſtatu, deciſ. 261. n. 21. tom. 3.

Domus, quod in aliquos ſit communis ex quo probetur, deciſ. 720. n. 3. & 4. tom. 3.

Domus penſiones ſecundum ſtylum curię ſolent ſolui de ſemeſtre, in ſemeſtrem anticipatè, & non per annum integrum, deciſ. 624. n. 5. tom. 3.

Domus poſſeſſio quando ſumitur, non eſt neceſſe vt expellatur conductor, ſed ſufficit, vt poſſeſſionem ſpontè tradat, deciſ. 212. n. 5. tom. 2.

Domui ſuæ, ſi quis præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ DEI diligentiam habebit. Rub. in annotat. ad deciſ. 617. num. 9. tom. 3.

in Domo ſi quis habeat partem, quando altera pars non eſt locata, poteſt totam inhabitare abſque ſolutione penſionis alterius partis, deciſ. 217. n. 8. 9. & ſeqq. tom. 2.

Domorum penſiones dicuntur fructus induſtriales, deciſ. 615. n. 10. tom. 3.

Domorum & aliorum bonorum penſiones de ſui natura non ſunt fructiferæ, deciſ. 201. n. 26. tom. 2.

D O N A T I O.

Donatio facta abſenti, & ſine ſtipulatione, & clauſula conſtituti, & iuramento, videtur inualida, deciſ. 716. n. 15. tom. 3.

in Donatione facta abſenti, requiritur acceptatio ſaltem ad effectum acquiſitionis dominij, & poſſeſſionis, deciſ. 716. num. 16. tom. 3.

Donatio quando eſt facta abſenti, cum imbreuiatura. ea venit legenda, me Notario ſtipulante, deciſ. 421. numer. 9. & 14. tom. 2.

Donatarij abſentes acceptatio non eſt neceſſaria ad acquirendum ius, & actionem in re donata, deciſ. 428. numer. 9. tom. 2.

Donatio facta abſenti ſtipulante Notario, ſine dubio valida eſt, ſaltem ad effectum vt reuocari non poſſit, ibid. n. 6.

Donatio facta abſenti ſtipulante Notario, etiam non conſtito de acceptatione donatarij, nec tacitè, nec expreſsè poteſt reuocari, ibid. n. 7.

Donatio facta abſenti abſque ſtipulatione Notarij, eſt inualida, ibid. n. 2.

Donatio facta abſenti per ſtipulationem Notarij, vt valeat, debet conſtare de acceptatione, & effectuatione eiuſdem, ibid. num. 3.

Donatio facta abſenti, & ſine ſtipulatione, & clauſula conſtituti, & iuramento, eſt inualida, deciſ. 421. numer. 1. tom. 2.

Donatio quæ eſt validè facta abſenti, vt ſubſtineatur debet doceri de acceptatione, & effectuatione, ibid. n. 2.

Donatio facta de bonis in loco alicuius Ciuitatis, benè poteſt comprehendere bona ſita in Caſtro dictæ Ciuitatis, deciſ. 716. n. 3. tom. 3.

Donatio dicitur immoderata ſi ſit omnium bonorum, deciſ. 560. n. 3. tom. 3.

Donatio facta à Clerico in infirmitate conſtituto, quando eſt immoderata, non ſubſtinetur, etiamſi facta ſit ad pios vſus, ibid. n. 3. & 13.

Donatio, ſi ſit facta omnium bonorum & cum verbis vniuerſalibus, ea non eſt reſtringenda ad certa bona, deciſ. 377. n. 7. & 8. tom. 3.

Donatio generalis omnium bonorum argui poteſt omnia comprehendere, quando donatarius ſe obligauit ad alimenta præſtanda donanti, ibid. n. 9.

de Donationis acceptatione non eſt quærendum quando ſumus in illis caſibus, in quibus dominium rei donatæ ipſo iure tranſit in donatarios, deciſ. 601. num. 18. tom. 3.

Donatio eſt conditionalis, quando fuit donatum aliquid, in caſu quo donator ſiue filijs moreretur, deciſ. 419. num. 4. tom. 2.

Donatio in dubio non præſumitur, deciſ. 108. n. 24. tom. 2.

Donatio, vt excludatur, in dubio capienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 315. n. 2. tom. 2.

Donatio non poteſt dici pura, & gratuita, ſi ſit correſpectiua, deciſ. 318. n. 18. tom. 2.

in Donatione etiam correſpectiua poteſt dari de læſione, ibid.

Donatio an ſit correſpectiua, necne, id benè colligitur ex lectura inſtrumenti, ibid. n. 20. & 22.

Donatio, quando apparet, quod eſt correſpectiua, tunc parum iuuant verba illa poſita ex inſtrumento, & mera liberalitate ſimpliciter, & gratis donat &c. deciſ. 318. num. 23. tom. 2.

Quia Notarij verba iſta ex quodam ſolito ſolent apponere in qualibet donatione, ibid.

Donatio ſine dubio dicitur correſpectiua, quando donans veriſimiliter non donaſſet, ſi certum quid ei non fuiſſet datum, ibid. num. 24.

Donatio, licet in dubio non præſumatur, tamen ab iſta regula receditur ex coniecturis, ibid. n. 11.

Donatio vt ex coniecturis præſumatur, debet ex facto colligi, ibid. num. 12.

Donationem teſtes non probant, dum de ſimplici voluntate donandi deponunt, ibid. n. 13.

Donatio facta in fraudem fiſci, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit reſcindenda, deciſ. 179. n. 22. tom. 2.

Donatio in fraudem fiſci duplici modo fit, ibid.

Primus eſt, quando donans intendit verè, & propriè donare ad effectum, vt bona potius habeat donatarius, quam fiſcus, & tunc procedit opinio, de qua, ibid. n. 22. & 23.

Secundum eſt, quando donans non intendit propriè donare, ſed tantum ſimulare donationem, ad effectum euitandi confiſcationem, & iſto caſu donatio eſt ipſo iure nulla, ibidem num. 24.

Donans ſine inſinuatione, non poteſt cogi, vt inſinuet, deciſ. 456. n. 10. tom. 2.

Donatio eſt nulla ex defectu inſinuationis, deciſ. 682. num. 2. tom. 3.

Donatio eſt nulla ex defectu inſinuationis, intellige, quo ad exceſſum, & ideò tenet pro ſumma 500. ſcutorum, ibid. n. 3.

in Donatione non conſideratur læſio, cum ex ſe, ſit actus læſiuus, deciſ. 130. n. 5. tom. 2.

in Donatione etiam conſideratur læſio, quando interuenit dolus, ibid. n. 6.

in Donatione correſpectiua benè poteſt conſiderari læſio, ibid. num. 7.

Donatio facta contemplatione futuri matrimonij, vt non ſubiaceat vtio inſinuationis ſæpè ſæpius tenuit Rota, deciſ. 460. n. 5. & 13. tom. 2.

Donatio facta contemplatione matrimonij tunc multò minus inſinuanda venit, quando in ea conſtituta fuit primogenitura. ibid. num. 6.

Donatio non ſubiacet ſtatuto requirenti certas ſolemnitates, quando fuit adiectum aliquod onus, etiam ſi onus concernat commodum ſolius donatarij, ibid. n. 7.

Donatio facta contemplatione matrimonij, tunc multò minus eget inſinuatione, quando fuit facta in ipſo matrimonio, ibid. num. 8.

Donatio quando eſt facta in ipſo matrimonio non dicitur propriè donatio, ſed potius contractus quidam innominatus, ibid. num. 9.

Quæ donatio, niſi effectum ſuum ſortiretur coniuges decepti remanerent, qui alias non nupſiſſent, & ideò in ea nullas ſolemnitas eſt neceſſaria, ibid. n. 10.

Donatio facta à minore eſt inſinuanda, licet ſit facta contemplatione futuri matrimonij, deciſ. 460. n. 14. tom. 2.

in Donatione cauſa mortis, licet apponatur pactum, vt illa remaneat irreuocabilis, non autem exuitur natura donationis cauſa mortis, deciſ. 510 n. 15. tom. 3.

Donatio cauſa mortis, licet ſit de ſui natura reuocabilis, tranſit tamen in donationem irreuocabilem inter viuos quando donans voluit facere actum omni meliori modo, deciſ. 463. n. 20. tom. 2.

Donatio cauſa mortis validius non poteſt ſubſtineri, quam tanquam donatio inter viuos, quæ eſt irreuocabilis, ibidem num. 21.

Donatio cauſa mortis licet ſemper poſſit reuocari, tamen quando eſt facta per viam contractus, nullatenus reuocari poteſt, deciſ. 326. n. 30. tom. 2.

Donatio officij nequaquam præſumitur ex emptione facta de eo in vita alicuius, deciſ. 550. n. 15. tom. 3.

Donatio præſumitur ſimulata, ſi donans remanſit in bonorum donatorum poſſeſſione poſt donationem, deciſ. 179. n. 13. & 16. tom. 2.

Dona-

Donatio præſumitur ſimulata, quando quis eſt plenus rixis, & inimicitijs, & donat ad effectum euitandi confiſcationes, ſi aliquid delictum ſequeretur, deciſ.179.n.4.tom.2.
Donatio vt valida ſit, debent ſeruari ſolemnitates in ea requiſitæ à ſtatutis, deciſ.550.n.24.tom.3.
Donatio inter virum, & vxorem eſt prohibita, deciſ.392.num.19. tom.2.
Donatio, quod ſit pura, & inter viuos, & non cauſa mortis, ex quibus optimè ſaluetur, deciſ.675.n.46.tom.3.
Donatio inter viuos facta contemplatione matrimonij per patrem in filium, ſi facta exiſtat in contractu matrimonij, eſt pars ipſius contractus, & cum eo confunditur, deciſ.493.n.10. 11.& 12.tom.2.
Donatio quælibet de iure facta ab ingrediente Monaſterium, de iure intelligitur facta, quatenus in eodem monaſterio profiteatur, deciſ.325.n.7.tom.2.
Donationes factæ ante ſuſceptionem habitus, etiam intuitu profeſſionis non ſunt nullæ, ex decreto Concil. Trid. c.15. de regul. ſeſſ.25. ibid.n.8.
Donatio, quod non ſit nulla, & habeat in ſe conditionem, ſi donans faciat profeſſionem in Monaſterio, hæc duo ſunt valdè inter ſe diuerſa, ibid.n.9.
Donationem, quando quis intendebat facere ſub conditione, non attenditur quicquid dixit, cum id ſemper intelligatur, dummodo conditio illa purificetur, ibid.n.10.
Donandi animus non negatur adeſſe in donante ſub conditione, ſed bene eius mens dicitur ceſſare, ſi euaneſcat conditio, ibid. num.11.
Donatio, quando certa ex cauſa fuit facta ſi ea ſecuta non fuerit, donatio ipſo iure reſoluitur, deciſ. 331. num. 11. tom.2.
Donatio facta ſub certa cauſa, donec ea durat, donator non poteſt reuocare dictam donationem, deciſ. 331. num. 16. tom.2.
Donatio quando eſt facta alicui, & ipſe ſe obliget ad aliquid præſtandum donanti, iſta obligatio dicitur correſpectiua ad dictam donationem, deciſ.377.n.10.tom.2.
Donatio non præſumitur ex eo ſolum, quòd nomen alterius ſit in inſtrumento inſcriptum, & ſic res nomine alterius fuerit empta, etiamſi adſit coniunctio ſanguinis, ſi non agatur de deſcendentibus, deciſ.550.n.17.tom.3.
Donatio præſumitur ratione neceſſitudinis, & coniunctionis, & præcedentium meritorum, & dilectionis perſonæ, ibid. num.18.
Donatio ſimplex facta in diem, de ea diſponi poteſt, quando ceſſit dies, deciſ.614. n.60.tom.3.
Donatio prima per ſecundam dicitur reuocata, ſi in iſta adſit clauſula conſtituti, deciſ.716.n.18.tom.3.
Donatio ſecunda, ſi habeat conſtitutum, an reuocet primam, quæ eo caret, deciſ.428.n.17.tom.2.
Donatio, quando ſit coniunctæ perſonæ latè debet interpretari, deciſ.716. n.9.tom.3.
Donatio ratione coniunctionis ſanguinis præſumitur, ibidem num.16.
Donatio fieri nequit ſine conſenſu donantis, deciſ.233.num.9. tom.2.
Donatio ſi ſit facta ſub conditione, ea non eueniente, ceſſat donatio, deciſ.331.n. 10.tom.2.
Donatio non poteſt dici, quod ſit acceptata, ſi facta ſit abſenti, deciſ.294.n.4.tom.2.
Donatio vt dicatur valida filijs naſcituris ſufficit ſtipulatio Notarij, deciſ.294.n.6.tom.2.
Donatio non præſumitur, vbi quælibet alia cauſa conſiderari poterit, deciſ.660.n.6.tom.3.
Donatio non præſumitur, cum nemo præſumatur iactare ſuum, deciſ.550.n.10.tom.3.
Donatio non præſumitur, & præſertim in muliere, deciſ.325.n.1. tom.2.
Donatio cum non præſumatur, ideò concludenter, eſt probanda, ibidem.
Donatio iurata non tenet, quando ſtatutum præſumit donationem factam, non ſeruatis ſolemnitatibus, eſſe fictitiè factam, deciſ.293.n.5.tom.2.
Donatio ſatis dicitur probata per inſtrumentum, quod facit probationem probatam, deciſ.460.n.1.tom.2.
Donatio eſt nulla ex defectu inſinuationis, ibid.n.2.
Donatio facta contemplatione futuri matrimonij, an ad eius validitatem ſit neceſſaria inſinuatio, alij enim DD. tenent affirmatiuam, alij verò negatiuam partem ſubſtinent, ibid. num.3. & 4.
Donatio ſi ſit facta infantibus ex ſtipulatione Notarij eis acquiritur dominium, deciſ.294.n.5.tom.2.
Donatio facilius præſumitur vera, quando eſt facta coniuncto, quam quando eſt facta extraneo, deciſ. 179. num.9. tom.2.
Donatio excedens ſummam 500. ſolidorum eſt nulla, deciſ.456. n.1.tom. 2.
Donatio, quando eſt nulla, à donante poteſt quandocumque reuocari, ibid.n.2.& 5.
Donatio facta non ſeruata forma ſtatuti, eſt nulla, & ſi eius vigore relaxatum ſit mandatum, eſt reuocandum, deciſ.293.n.1. tom.2.
Donatio de iure non præſumitur, deciſ.136.n.6.tom.2.
Donatio inter virum, & vxorem eſt prohibita, ibidem numer.8.
Donatio ſi dicatur ex mera liberalitate donantis, ex hoc excluditur alia cauſa, deciſ.740.n.25.tom.3.
Donatio de ſui natura eſt læſiua, deciſ.318.n.16.tom.2.
in Donatione non poteſt dari de inobſeruantia, quando ab ea numquam fuit reclamatum, deciſ.682. n.20 tom.2.
Donationem reuocandi habens facultatem, poteſt eam reuocare, quamuis validè ſit facta, deciſ.456.n.13.tom.2.
per Donationem non probatur dominium niſi conſtito de dominio donantis, deciſ.21.n.10.tom.2.
Donatione, ſi quis nitatur, tenetur exhibere donationem validam, etiam cum ſolemnitate extrinſeca, deciſ.740.n.21. tom.3.
in Donatione non eſt diſcutiendum, an aliquid comprehendatur, dum ipſa donatio non ſubſiſtit, deciſ. 428. num. 14. tom.2.
Donatio facta abſenti ſtipulante Notario, nullatenus poteſt reuocari per ſecundam donationem, nec per alienationem, deciſ.428. n.15.& 17.tom.2.
in Donatione lex præſumit abeſſe conſenſum donantis, donec inſinuatio ſuperueniat, deciſ.456.n.4.tom.2.
Donationis contractus ſi ſit nullus, nullius roboris erit clauſula, conſtituti, deciſ.740.n.28.tom.3.
Donationes, quando ſunt ſimulatæ requirunt magnam confidentiam, deciſ.179.n.7.tom.2.
Donationis natura eſt, quod verè bona donata tranſeant ad donatarium, & exeant de manu donantis, ibid.
Donationes, quando fiunt Ferrariæ ſunt denunciandæ Gabellarijs, alias nullæ, inualidæ, & nullius roboris ipſo iure ſunt, deciſ.740. n.18. tom.3.
Donare non poteſt Procurator ſine ſpeciali mandato, deciſ.37. n.17. tom.2.
Donari poteſt res aliena, deciſ.21.n.11.tom.2.
Donans omnia ſua bona præſentia, & futura, ſub ea donatione quid comprehendatur, deciſ.550.n.8.tom.3.
Donans aliquid filio, contemplatione ipſius patris, hæc bona ſic donata, tamquam bona profectitia ad eundem ſolum ſpectant, deciſ.561. n.59.tom.3.
Donantis intentio, quando fuit donandi ſub conditione, ſi ea euanuerit, donatio non debetur, deciſ.225. n.3.tom.2.
Donantis voluntas neceſſe eſt, vt executioni demandetur, deciſ. 561.n.63.tom.3.
Donatarius, quod habuerit ſcientiam ſimulationis donationis, ex quo arguatur, deciſ.233. n.10.& 11.tom.2.
Donatarius non præſumitur ſe voluiſſe in magna quantitate obligare pro donante, ſi donatio quid modicum comprehenderet, deciſ.377. n.11.tom.2.
in Donatario præſumpta ſcientia donationis habetur loco acceptationis, deciſ.428.n.12 tom.2.
Donator quoties ignorat à principio id, quod donat, dicitur læſus, deciſ.130.n.8.tom.2.
Donator, quid voluerit donare, benè colligitur ex qualitate oneris iniuncti, deciſ.716.n.5.tom.3.
Donator, quando declarauit, quod ceſſante cauſa donationis ceſſaret quoque donatio, ſignum eſt eo caſu habuiſſe d.donationem pro reuocata, itaque eueniente caſu non eſt neceſſe, vt eam expreſsè reuocet, deciſ.331.n.13.tom.2.
Et quid ſi appoſuerit clauſulas, quæ denotent donationem eſſe tunc reuocandam, ibid.n.12.

D O S.

Dotis confeſſio facta à marito ad effectum donandi vxori occaſione matrimonij, ſoluto matrimonio debetur vxori, deciſ.60.n.6. tom.2.
Dotis creditum non probatur per inſtrumentum confeſſionis de recepto, deciſ.634. n.5.tom.3.
Dos, quando eſt data æſtimata, tunc multò magis eſt facienda reſtitutio in pecunia, ſi d. dos fuerit data ad riſicum, & periculum viri, deciſ.207.n.4.tom.2.
Dos, quando datur in bonis æſtimatis tunc d. bona ſpectant ad virum, & non ad vxorem, deciſ.470. n.5.tom.2.
Limita hoc niſi æſtimatio facta fuerit ad alium effectum, videlicet ad dignoſcendum valorem, vide num.7. deciſ.470.num.6. tom.2.
in Dotem quoties datur res æſtimata minori pretio, quam valeat, æſtimatio tunc non facit emptionem, ibid.n.8.
Dos fauor magnus eſt. Rub. in annot. ad deciſ.666. numer.48. tom.3.
Doti non ita eſt fauendum, vt aliquid contra iuſtitiam fiat, ibidem num.49.

Dotis fauore ius quæſitum intrat in vim ſtipulationis legalis, deciſ. 514. n. 9. tom. 3.
Dotis fauore actio ex ſtipulatu quare à lege videatur inducta, deciſ. 105. n. 5. & 6. tom. 2.
Dotis fauore minor poteſt contrahere ſine ſolemnitatibus, & idem eſt de ſponſalitia largitione propter cohærentiam, deciſ. 60, n. 9. & 10. tom. 2.
Dotis fauore ſpeciale eſt, vt eius contemplatione ius quæratur abſenti, deciſ. 497. n. 7. tom. 3.
Dotis fauore filiæ ex promiſſione patris, ſtatim etiam filia ignorante, & abſente, ipſo iure inducitur tacita legalis ſtipulatio, ibid. n. 10.
Dotis fauore verba non ſunt rigoroſè ſumenda, ſed potius benignè interpretanda, deciſ. 639. n. 10. tom. 3.
Dotis promiſſio licet ſit facta in pecunia, tamen dum obligatio ſoluendi eſt facta in bonis, tunc d. obligatio attendi debet, ibid. num. 11.
Dotis pacta, quando dicantur inita potius fauore eius, qui dotem promiſit, quam eius, qui vxorem duxit, ibid. n. 12.
Dotis fructus, vt debeantur tria requiruntur, promiſſio dotis, matrimonium, & ſubſtentatio onerum, deciſ. 607. num. 23. tom. 3.
Dotis fructus debentur ſi fuerint promiſſi & multò magis ſi iudicialiter fuerint petiti & onera matrimonij ſubſtenta, deciſ. 44. n. 10. tom. 2.
Dotis fructus debentur mulieri poſt iudicialem interpellationem ad rationem ſcutorum ſeptem cum dimidio. etiam quod habeat pignus dotale, vt diſponit Statutum Vrbis lib. 1. cap. 137. deciſ. 607. n. 24. tom. 3.
Dotis fructus, principale requiſitum, quare debeantur, eſt matrimonium, ideoque eo ſoluto, amplius percepi non poſſunt, ibid. num. 14.
Dotis fructus cum ſuccedant loco alimentorum poſſunt peti via executiua, quamuis in inſtrumento dotali deſideretur obligat. Cameralis. Rub. in Annotat. ad deciſ. 666. n. 171. tom. 3.
Dotis fructus ſi per ſexdecim annos non fuerint petiti intrat præſcriptio ſtatutaria Vrbis, deciſ. 671. n. 2. tom. 3.
Dotis fructus per viduam poſt annum luctus percepti, cedunt in extinctionem ipſius dotis, deciſ. 153. n. 2. tom. 2.
Dotis fructus, ſi matrimonio diſſoluto, ſoluerentur, eſſet vſura, deciſ. 607. n. 57. tom. 3.
Dotis non ſolutæ fructus regulariter ſolent taxari ad quinque pro centenario, deciſ. 398. n. 46. tom. 2.
Dotis fructus ſoluto matrimonio, nec debentur vigore pacti, quicquid Grat. in appendic. ad diſcept. 427. & diſcept. 420. & deciſ. in cauſa Tiburtina dotis, deciſ. 607. n. 55. tom. 3.
Dotis fructus regulariter pertinent ad maritum ſubſtinentem onera matrimonij, deciſ. 105. n. 14. tom. 2.
Dotis fructus debentur marito ſubſtinenti onera matrimonij, deciſ. 398. n. 41. tom. 2.
Dotis fructus debentur ad rationem quinque pro centenario, vbi non adeſt ſtatutum particulare, vel conſuetudo ſuper hoc ſpecialis, deciſ. 736. n. 4. tom. 3.
Dotis fructus ſi viduæ ab hæredibus marito per 10. annos fuerint præſtiti ex tali præſtatione quid arguatur, deciſ. 153. num. 17. tom. 2.
Dotis fructus ſoluto matrimonio non debentur quamuis ex dicto matrimonio ſuperſint filij, deciſ. 607. n. 18. tom. 3.
Dotis fructus non debentur viduæ de iure communi, & ſi eos exigit computantur in ſortem, ibid. n. 19.
Dotis fructus vt debeantur ob retardatam ſolutionem dotis, duo copulatiuè requiruntur, deciſ. 398. n. 38. tom. 2.
Primò, quod mulier fecerit diligentias pro habenda dote, ibidem num. 39.
Secundò, quod aliundè non habeat, vnde viuere poſſit, ibidem num. 40.
Dotis fructus marito eo ipſo debentur, quod ſubſtinet onera matrimonij, & hoc ſiue dos fuerit promiſſa in re, ſiue in quantitate, deciſ. 182. n. 1. tom. 2.
Sed hoc procedit, quando dos fuit promiſſa marito, ſecus verò ſi vxori, quia tunc requiritur interpellatio, ibidem numer. 2. & 4.
Dotis fructuus ſi fuerit conuentum, vt etiam ſoluto matrimonio ſoluerentur nulliter eſſet conuentum, deciſ. 607. num. 63. tom. 3.
Dotis fructus debentur viro diſſoluto matrimonio per mortem vxoris, & extant filij, ibid. n. 38.
Dotis fructus, ſi hæredes mariti per longum tempus ſoluerint viduæ, videntur faſſi debitum, & quid aliud, deciſ. 153. num. 28. tom. 2.
Dotis non ſolutæ fructus conſtante matrimonio ſunt ſoluendi & maximè ſtante pacto, deciſ. 607. n. 4. tom. 3.
pro Dotis fructibus reſtituendis non poſſunt alienari bona fideicommiſſo ſubiecta, ſed huic opinioni nonnulli Doctores contradicunt, ibid. n. 6.
Et vide diſtinctionem Fuſarij, ibid.
Dotis fructus promiſſi omninò ſoluendi ſunt, & in ſubſidium debentur ex fructibus bonorum ſubiectorum fideicommiſſo, ibid. n. 7.
Dotis hypoteca præfertur hypotecis anterioribus. Rub. in annot. ad deciſ. 666. n. 27. tom. 3.
Dotis hypoteca non præfertur creditoribus anterioribus habentibus expreſſam hypotecam, ita vt hoc caſu ratio temporis ſit habenda, ibid. n. 28.
Et iſta opinio verior, & receptior, ſummaque nititur æquitate, ibidem.
Dotis hypoteca, quod non præferatur hypotecæ expreſſæ anteriori, eſt opinio defenſa à I. C. magna ſcientiæ, auctoritatiſque maximæ. Rub. in annotat. ad deciſ. 666. numer. 78. tom. 3.
Dotalis hypoteca poſterior, vt minimè præferatur expreſſæ hypotecæ anteriori, non ſemel iudicauit Rota Romana, ibid. num. 95.
Et hanc opinionem tamquam veriorem iudicauit, ibid.
ex Dotis augumento non quæritur iuſpatronatus, deciſ. 27. n. 18. tom. 2.
Dotis inſtrumentum quando dicatur non habuiſſe effectum, deciſ. 154. n. 5. tom. 2.
Dos an ſuccedat loco legitimæ, deciſ. 83. n. 9. tom. 2.
Dos debet conſtitui ad ſolam legitimam, deciſ. 41. numer. 9. tom. 2.
Dos habetur loco legitimæ, filiæ debitæ ex bonis paternis. Rub. in Annot. ad deciſ. 460. n. 216. tom. 2.
Dos, quando datur marito æſtimatè ex ipſa æſtimatione inſurgit quædam venditio inter coniuges, & quomodo, & quid inde ſequatur. Rub. in annot. ad deciſ. 666. n. 142. 143. & 144. tom. 3.
Dos à marito non præſumitur alienata, ſtantibus pactis appoſitis in inſtrumento dotalibus, vt non poſſint bona dotalia alienari, deciſ. 14. n. 10. tom. 2.
Sed hac præſumptio, quando ceſſet, ibid.
pro Dote promiſſa marito regulariter non competit actio vxori, deciſ. 105. n. 3. tom. 2.
Dotem quando maritus promittit reſtituere in eiſdem corporibus hæreditarijs, tunc quamuis bona fuerint data æſtimata tamen habentur pro inæſtimatis, deciſ. 14. numer. 9. tom. 2.
Dos ſoluto matrimonio reuertitur ad patrem dotantem, deciſ. 604. n. 1. tom. 3.
pro Dotis reſiduo maritus mortua vxore non poteſt agere contra ſocerum, cum dos tunc reuertatur ad eum, ibidem num. 2.
Dos ſoluto matrimonio reuertitur ad patrem dotantem, deciſ. 540. n. 8. tom. 3.
Dos matrimonij ſpiritualis, & carnalis non iudicantur ad imparia, deciſ. 398. n. 44. tom. 2.
Doti matrimonij carnalis ille fauor, qui tribuitur, tribuitur quoque ſpirituali, dum non militat diuerſa ratio, ibidem num. 45.
Dos ſoluto matrimonio per mortem viri, reuertitur ad patrem vxoris, quam tamen tenetur conſeruare pro filia, quatenus ſecundò nubere velit, deciſ. 108. n. 9. tom. 2.
Ideoque pater non poteſt eam alienare, & hoc tamen non ſequitur, quod filia habeat actionem pro dote contra patrem, vel eius bona ſint hypotecata, ibid. n. 10.
Dotem mulier petens ſibi reſtitui, dicitur actrix, deciſ. 56. num. 4. tom. 2.
præter Dotem mulier non præſumitur aliud habere, deciſ. 166. n. 1. tom 2.
ad Dotem ſi mulier agat, vt conſequatur alimenta, vtrumque debet probare, ſcilicet paupertatem & bonum ius, ibidem num. 2.
Dos, ſub diſpoſitionibus generalibus, dum non eſt ſpecialiter priuilegiata, ſi non comprehenderetur confunderentur plura iura, plurimaque abſurda ſequerentur. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n. 26. tom. 2.
Dos, ſi ſub diſpoſitionibus generalibus non comprehenderetur, fruſtra laboraſſent DD. in numeratione priuilegiorum dotalium, ibid.
Quia ſat fuiſſet aſſerere, dotem exemptam ab omnibus legibus, & ſtatutis generalibus loquentibus, ibid. n. 27.
Dotalium priuilegiorum immenſus eſſet aceruus ſi ab omnibus regulis dos eſſet exempta, ibid. n. 28.
Dotium fauore ſæpè Legiſlatores ſeueritatem legem emolliti ſunt & ſic apparet non ab omnibus regulis dotem eſſe exemptum, ibid.
Dos, quatenus ſit in pluribus caſibus priuilegiata, non ex hoc ſumi debet argumentum ad firmandum dotem eſſe exemptam ab omnibus regulis, & ſic vulnerare totum ius commune, ibid. num. 24.
Dotis priuilegia non debent excludere prouiſionem hominis, & expreſſam conuentionem temporis prærogatiua firmatam. Rub. in annot. ad deciſ. 666. n. 106. tom. 3.
Dos, dum eſt ſpecialiter priuilegiata, non comprehenditur ſub ſta-

ſub ſtatuto generaliter loquente. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n. 7. tom. 2.

Dos, dum non eſt ſpecialiter priuilegiata, vt non comprehendatur ſub lege generali omnes illi Doctores qui hanc opinionem tenent ridiculi ſunt. Rub. in Annotat. ad deciſ. 460. n. 10. tom. 2.

Dos, quod niſi ſit ſpecialiter priuilegiata, comprehendatur ſub diſpoſitionibus generalibus, iſta opinio à pluribus DD. inuictè fuit defenſa, ibid. n. 39.

Et ſic innumeri conſulti reſponderunt, ibid. n. 40.

Nec in diuerſis Orbis Tribunalibus fuit iudicatum, & præſertim in Rota Marchiæ, ibid. n. 41.

In Rota Lucenſi, ibid. n. 42.

In Foro Fiuizanen. ibid.

In Senatu Mantuano, ibid. n. 43.

In Senatu Pedemontano, ibid. n. 44.

In Rota Florentina, ibid. n. 45.

In Rota Peruſina, ibid. n. 46.

In Regio Conſilio Neapolitano, ibid. n. 47.

In Regio Tribunali Siciliæ, ibid. n. 48.

In Audientia Baren. & ibid. n. 49.

In Supremo Orbis Tribunali, nempè in Rota Romana, ibidem num. 50.

Dos non reperitur ſpecialiter priuilegiata, vt minor poſſit pro illa ſine ſolemnitatibus ſe obligare, ibid. n. 51.

Ideoque comprehenditur ſub ſtatutis generaliter, prohibentibus illius obligationem, ſine certis ſolemnitatibus, ibid. n. 51. & 210.

ob Dotis priuilegium de bonis parentum filiæ etiam vltra legitimam conſequuntur ſtante auth. res quæ, C. comm. de legat. deciſ. 16. n. 13. tom. 2.

Dotis priuilegia cum competant vxori, ideò ea mortua, non tranſeunt in eius hæredem, deciſ. 590. n. 21. tom. 3.

Et Bart. dum dixit id habere locum quo ad hæredes extraneos, ſecus verò quoad filios, in hoc tamen eſt à pluribus DD. reiectus, ibidem.

Dos reperitur priuilegiata in multis caſibus, ergo debet etiam cenſeri priuilegiata in alijs caſibus non expreſſis, inualida eſt conſequentia. Rub. in annotat. ad deciſ. 460. numer. 31. tom. 2.

Dos in omnibus caſibus, in quibus non eſt priuilegiata, in illis ſtandum eſt regulis generalibus, ibid. n. 32.

Dotis promiſſio, quando præceſſit, & poſtmodum ſequatur confeſſio receptionis, talis promiſſio probat etiam in præiudicium creditorum, deciſ. 239. numer. 1. 15. & 16. tom. 2.

Et quid ſi maritus tempore ceſſionis erat debitis inuolutus, ibid. num. 2. & 9.

Dotis promiſſio, ſi fuerit facta in pecunia numerata, & aſſignatus fundus æſtimatus, tunc ille fundus deſinit eſſe dotalis, deciſ. 145. n. 1. tom. 2.

Dotis promiſſio, quando præcedit, & ſubſequitur confeſſio, illa probat etiam in præiudicium creditorum, deciſ. 543. num. 1. tom. 3.

Acqua regula tamen receditur, quando concurrunt præſumptiones, quod confeſſio fuerit facta in fraudem, ibidem num. 2.

Dotis receptæ confeſſio, vbi præceſſit promiſſio, licet tollat præſumptionem donationis, & exceptionem non numeratæ pecuniæ, non tamen tollit præſumptionem fraudis commiſſæ in præiudicium creditorum, deciſ. 543. n. 3.

pro Dotis ſuæ recuperatione vxor in ſubſidium poteſt agere contra fundum dotalem datum marito præuia æſtimatione, deciſ. 145. n. 6. & 11. tom. 2.

In dote repetenda attendi debet domicilium viri, deciſ. 742. n. 20. tom. 3.

in Dote repetenda licèt attendatur domicilium viri, tamen iſta regula fallit, quando illa debet exigi propter aliquod accidens extra naturam contractus, ibid. n. 21.

Quia tunc attenditur locus, vbi reperitur vir tempore perpetrati actus, ibid.

Dotis reſtitutioni non eſt amplius locus poſt lapſum quadriennium, & hoc ſecundum ius commune, ſufficit tamen vt intra illud tempus fuerit petita, deciſ. 604. n. 13. tom. 3.

Dos ſi ſit reſtituenda vxori in eiſdem corporibus hæreditarijs, an æſtimatio bonorum hoc caſu faciat emptionem, deciſ. 14. n. 3. tom. 2.

Dotis reſtitutio, quando eſt facienda in aliquo loco tunc non ſufficit, quod maritus poſſideat aliunde, deciſ. 742. numer. 30. tom. 3.

ad Dotis reſtitutionem maritus ſi ſe obligauerit obligando omnia bona ſua in forma Cameræ, tunc eueniente caſu reſtitutionis dotis agi poteſt contra prædia quæ fuerunt in eius bonis, deciſ. 280. n. 1. tom. 2.

Dotes reſtituuntur per realem numerationem, ſeu conſignationem bonorum, non autem per mandata ad numerandum vel conſignandum, deciſ. 335. n. 5. tom. 2.

Dos, quando eſt reſtituta, amplius non debentur alimenta, nec vſuræ, ibid. n. 6.

Dos eſt reſtituenda patri, licet reſtitutio erat facienda patri, & filiæ, quando de tempore reſtitutionis pater tantum ſuperuixit, deciſ. 604. n. 9. tom. 3.

in Dotis reſtitutione attendendum eſt ſtatutum domicilij viri, deciſ. 174. n. 6. tom. 2.

Dotem reſtituere plenè, & integrè promittens, ac renuncians omni iuris, legum, & ſtatutorum auxilio, hoc caſu non poteſt iuuari beneficio ſtatuti de lucro dotali, deciſ. 174. num. 3. tom. 2.

circa Dotis reſtitutionis modum, quando non ſit diſputandum, deciſ. 56. n. 19. tom. 2.

Dos, dum ſoluenda erat in ſcutis aureis, & maritus contentus fuit eam recipere in ſcutis monetæ, ex hoc non tollitur, quod non eſſet ſoluenda in ſcutis auri, deciſ. 412. num. 10. tom. 2.

Dotes, quando ſoluuntur, ſolent in tuto collatori, vt inſeruiant oneribus matrimonij, & hoc maximè ſi maritus ſit ære alieno grauatus, deciſ. 239. n. 14. tom. 2.

Dotis promiſſio ſi præceſſerit, & ſequatur confeſſio eius receptionis, an ea præiudicet creditoribus, ſunt tres opiniones, ibid. n. 15. & 16.

in Dotis ſolutione quando aliquid eſt adimplendum fauore mulieris, tunc ea inſcia non poteſt præiudicari, deciſ. 497. num. 13. tom. 2.

Dos non præſumitur fuiſſe ſoluta, ſi ſponſalia fuerunt diſſoluta, & maximè ſi ortæ ſint lites, & inimicitiæ, deciſ. 73. num. 9. tom. 2.

Dos non præſumitur ſoluta abſque quietantia, ibid. n. 10.

Dotis ſolutio dicitur conſtare ex confeſſione de recepto, ſtante præcedente conſtitutione d. dotis, deciſ. 60. numer. 1. tom. 2.

Et hoc multò magis procedit, quando aliquæ ſolutiones verificantur, ibid. n. 2.

Dotis titulus, ſi extinctus ſit, fructus non poſſunt amplius ſolui pro intereſſe matrimonij, ſed ſimpliciter pro vſura, deciſ. 607. n. 16. tom. 3.

Dotis debitum ſoluto matrimonio vertitur in mutuum palliatum, & ſic non debetur intereſſe, ibid. n. 17.

Dos vxoris non comprehenditur in generali obligatione mariti, deciſ. 657. n. 15. tom. 3.

Dos, quando aſſignatur vxori, ob vergentiam mariti ad inopiam, an penes ipſam dicatur facta ſequeſtratio, ſiue in eam tranſlata ex perſona mariti adminiſtratio d. dotis, & non dominium, deciſ. 613. n. 2. tom. 3.

Itaque fructus qui ſuperſunt deductis alimentis pro vxore ſpectent ad creditores mariti, ibid. n. 3.

ſine Dote & conſenſu patris poteſt eſſe matrimonium, deciſ. 134. n. 28. tom. 2.

pro Dotis reſiduo quod aliquid fuerit datum, ex quo appareat, deciſ. 690. n. 1. tom. 3.

Dotem, quando quis reſtituit, non præſumitur voluiſſe iterùm eam ſoluere, ibid. n. 2.

Dotis cauſa non cenſetur minus fauorabilis, quàm cauſa alimentorum. Rub. in Annot. ad deciſ. 460. n. 106. tom. 2.

Dos præſumitur ſoluta, ſi termini facti ad eam ſoluendam, fuerint elapſi, vide n. 20. deciſ. 239. n. 6. tom. 2.

in Dote pacta extraordinaria regulariter non ſolent apponi, deciſ. 136. n. 6. tom. 2.

Dos extantibus liberis mortua vxore, non reuertitur ad patrem, ſed remanet penes virum, deciſ. 607. n. 40. tom. 3.

Dos ſi eſt incongrua à iuxta qualitatem mulieris, tunc intrat auth. prætereà, C. vnde vir. & vxor. deciſ. 230. n. 7. tom. 2.

Dotes fœminarum excluſarum à ſtatuto, & fideicommiſſo, qualiter ſint taxandæ, deciſ. 41. n. 4. tom. 2.

Dos, quando extrahitur, videndum eſt, quid conſuetum fuit dare alijs fœminis eiuſdem familiæ, ibid. n. 5.

Dos data filiæ à patre, tunc in filia conſolidatur, & ſuccedit loco legitimæ, quando pater decedit, deciſ. 459. n. 8. tom. 2.

Dos mortuo patre, remanet filijs, & non reuertitur ad patrem dotantem, & hoc ex conſuetudine Martini, ibid. n. 9.

Dos præſumitur conſtituta dum contrahitur matrimonium, deciſ. 345. n. 13. tom. 2.

Dotes in dies augentur, & ſemper iuxta præſentem familiæ ſtatum, & dignitatem debentur, deciſ. 16. n. 22. tom. 3.

Dotem, ſi teſtator alicui reliquerit, & donec nubat iuſſit eidem præſtari victum, & veſtitum, tunc ante nuptias non debentur eidem fructus dotis, deciſ. 398. n. 36. tom. 2.

Dos indiſtinctè debetur omnibus deſcendentibus, deciſ. 16. n. 15. tom. 2.

Dos dum fuerit relicta puellæ pro carnali coniugio, eam conſequitur etiam ſi ingrediatur monaſterium, & hoc ne impediatur vita contemplatiua, & an iſta ratio ſit vera, deciſ. 398. num. 5. tom. 2.

Dotis magna quantitas non repugnat ingreſſui monaſterij, deciſ. 398. n. 28. tom. 2.

Dos, quod conuertatur in rem ſtabilem, iſta qualitas reſpicit ſecuritatem dotis, & reſpicit vxorem, deciſ.514. num.7. tom.3.
Dos data à patre filiæ intelligitur ei donata, tam ratione primi, quàm ſecundi matrimonij, deciſ.108. n.18.tom.2.
Dos an poſſit grauari fideicommiſſo, deciſ. 676. numer. 1. tom.3.
Dos ſcutorum mille his temporibus non eſt ſufficiens pro dote nobilis puellæ, deciſ.564.n.15.tom.3.
Dos modica non facit patronum, deciſ.630.n.61.tom.3.
in Dote conſtituenda maximè eſt attendenda, familiæ qualitas, deciſ.41. n.1.tom.2.
Dos, quando eſt extrahenda conſideranda venit quantitas patrimonij, ibid.n.2.
pro Dote agi non poteſt, ſi non venerit caſus eius repetitionis, deciſ.634.n.3.tom.3.
Dotem recepiſſe quando maritus fuit faſſus, & tempore confeſſionis erat debitis onuſtus, tunc ea præſumitur facta in fraudem creditorum, deciſ.239. n.9.tom.2.
Dos præfertur beneficio Velleiani. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.148. tom.2.
Dos eſt extrahenda de bonis paternis, non autem maternis, deciſ. 44.n.7.& 8. tom.2.
Dotem filiæ cenſetur pater conſignaſſe, dum eo mortuo, in eius bonis legitimam non petijt per longiſſimum tempus, deciſ.345. n.18. tom.2.
Dotis permutatio, vt valeat, requiritur conſenſus mulieris, & vtilitas, deciſ.335.n.2.tom.2.
Dos 245. lib. eſt conueniens mulieri vilis conditionis, & exercenti artem mecanicam, deciſ.230.n.3.tom.2.
Nec cum ea dote poteſt dici eſſe inopem, ibid.
Dos, nec lucrum, nec donatio propter nuptias eſſe non poteſt, vbi non adeſt matrimonium. Rub. in annotat. ad deciſ.391.n.35. tom.2.
Dotis lucrum non debetur, quando matrimonium eſt nullum ob impotentiam viri, ibid.n.36.
pro Dote, & donatione propter nuptias, ſeu pro lucro dotis ſtatut. Vrb.lib.1.cap.85. concedit viam executiuam contra tertios poſſeſſores. Rub.in annot. ad deciſ.666.n.151.tom.3.
Dotare filias eſt onus paternum, ita vt illud inhæret eius bonis, vt ad quemcumque tranſeat. Rub. in annotat. ad deciſ.460.n.213. tom.2.
Dos debet eſſe apud illum, qui ſubſtinet onera matrimonij, deciſ. 607.n.50. tom.3.
Dos comprehenditur ſub legibus, & diſpoſitionibus generalibus, niſi doceatur in illo caſu eam eſſe ſpecialiter priuilegiatam. Rub in annotat.ad deciſ.460.n.2.tom.2.
Dos, quando reuertitur ad patrem, per mortem viri, præſertim vigore propriæ ſtipulationis, efficitur de patrimonio ipſius patris, deciſ.108.n.11.tom.2.
Etſi filia non nubat, inter eam, & fratres diuiditur, deciſ.108.n.12. tom.2.
Dos data ab extraneo, præſumitur data in animo donandi, non autem repetendi, deciſ.70.n.2.tom.2.
Dos à iure ciuili originem trahit. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.149. tom.2.
in Dote agitur de maiori præiudicio, quam in præſtatione alimentorum, ibid n.148.
ex Dote malè infertur ad caſum alimentorum, quorum cauſa eſt magis priuilegiata, & vrgentior, quam cauſa dotis. Rub.in annot. ad deciſ.460.n.151.tom.2.
Dos, quando inter partes appareat, voluiſſe, vt in caſu reſtitutionis attenderetur valor pecuniæ currentis tempore ſolutionis, deciſ. 208.n.1.tom.2.
Dos fuit inuenta, vt faciliùs mulieres reperirent maritos, deciſ. 345.n.10.tom.2.
Dos non ſolet ſolui, quando ſpes adhuc durat effectuationis ſponſalium, deciſ.73.n.7.tom.2.
Dotem inueſtiendi onus, quando non ſpectet ad patrem ſoluentem eam, & quando ſimul, id eſt pater, & maritus teneantur id adimplere, deciſ.514. n.12. & 18.tom.3.
Dotis proprietas ſtatim mortua matre tranſit ad filios, deciſ.664. n.22. tom.3.
Dos data filiæ efficitur eius proprium patrimonium, & ſuccedit loco legitimæ, deciſ.459.n.6.tom.2.
ſine Dote regulariter non contrahuntur matrimonia, deciſ.134.n.5. tom.2.
Dotis & fundi dotalis maritus eſt dominus conſtante matrimonio. deciſ.105.n.15.tom.2.
Dotalis fundus regulariter alienari non poteſt, deciſ.492.num.2. tom.2.
Dotalis fundus, quando datur æſtimatus, & additur, quod fundus remaneat dotalis, tunc illa æſtimatio cenſetur facta ad ſciendum valorem rei, deciſ.145.n.5.tom.2.
Dotalis fundus, quando fuit alienatus, itaut ea alienatio ſubſtineatur, & fuerit facta cum pacto de redimendo ad fauorem mariti, eiuſque hæredum, tunc ſecuta redemptione, fundus non reaſſumit ſuam priſtinam naturam dotalem, deciſ.492. num.8. tom.2.
pro Dotali fundo quando ſtent cenſus & loca montium, deciſ.105. n.16. tom.2.
Dotale lucrum quando defertur marito per ſtatutum, tunc vxor teſtando non poteſt illud tollere vel minuere, deciſ.15. n.8.& 12. tom.2.
Dotis totius lucrum defertur à ſtatuto Florentino ſecundo viro, deciſ.229. n.3.tom.2.
Dotans magis præſumitur ſuæ obligationi voluiſſe ſatisfacere, quam donare, deciſ.108.n.21.tom.2.
Dotare quis tenetur deſcendentes in ſubſidium, deciſ.16. num.10. tom.2.
Dotationis & fundationis inſtrumenta exhiberi debent ad hoc vt iuſpatronatus dicatur concludenter probatum, deciſ.200.n.9. tom.2.

D V B I T A T I O.

Dubitatio omnis ceſſat, quando aliquid probatur inſtrumenti via, deciſ.481. n.6.tom.2.
DVBIVM. & æquiuocum id, quod eſt, non releuat, deciſ.391.n.24. & 25. tom.2.
Dubiorum diſputatio in Rota eſt actus extraiudicialis, deciſ.553. n.11. tom.3.
DVCATA de Camera, ſecundum Cancellariam ſolent æſtimari ad rationem iuliorum 12. pro quolibet ducato, deciſ.414. n.9. tom.2.
Ducatorum nouæ valutationi ſtandum eſt, deciſ.414.num.10. tom.2.
DVO, quando ſimul concurrunt, quorum alterum prodeſt, & alterum nocet, præualet, quod nocet. Rub. in Annot. ad deciſ.523. n.75. tom.2.
DVPLVM in euictionis iudicio à iure taxatum quid importet, deciſ.227.n.2.& 3.tom.2.

D V R A T I O.

Durationis præſumptio in his, quæ ſunt frequentiſſimæ negotiationis ceſſat, deciſ.380.n.3.tom.2.
Durationis præſumptio non datur in materia frumenti, deciſ.616. n.7. tom.3.

D V X.

Dux & Imperator exercitus perſonam ipſius Principis repræſentat, deciſ.480.n.19.tom.2.
Ducis Parmæ matrimonium fuit annullatum à Paulo V. Romano Pontifice, quia non fuit contractum coram proprio Parocho. Rub. in annot. ad deciſ.431. n.34.tom.2.

E.

E B R I E T A S.

EBrietati, vel blaſphemiæ ſi quis ſit deditus, & vt melius ab illis diſſueſcat, imponat ſibi neceſſitatem, certum quid dandi pro eleemoſyna, is principaliter propter Deum abſtinet à tali malo, licet ſecundario propter talem ſibi felicem neceſſitatem. Rub.in annot.ad deciſ.176. n.109.tom.3.

E C C L E S I A.

Eccleſiæ ambitus, appellatur Eccleſia, deciſ.686. num. 6. tom.3.
Eccleſia in alienatione eius bonorum non ſufficit, eam non fuiſſe damnificatam, ſed requiritur lucrum de tempore alienationis, deciſ.319. n.12.tom.2.
Eccleſia, quando alienat in aliam Eccleſiam an ſint neceſſariæ ſolemnitates requiſitæ in alienationibus bonorum Eccleſiæ, deciſ. 277.n.7.& 8. tom.2.
Eccleſiæ bona perperam alienata, tunc non debent reſtitui cum fructibus à die alienationis, quando fuit erratum in facto, & quando dicatur erratum in facto, deciſ.444. num.2. tom.2.
Eccleſiæ bona malè alienata ob defectum ſolemnitatum quando recuperantur, fructus debent reſtitui à die alienationis, deciſ. 444.n.1.11.& 12.tom.2.
Eccleſiæ bona modici valoris poſſunt alienari ſine beneplacito Apoſtolico. Rub.in annot. ad deciſ.444. n.49.tom.2.
Eccleſiæ bonorum alienatio quando eſt dubium an ſit vtilis, non ſubſtinetur, deciſ.284.n.2.tom.2.
Eccleſiæ bona alienans inconſulto Summo Pontifice incidit in pœnam extrauag.ambitioſæ de reb.Eccleſ.non alien. deciſ.340.n.2. tom.2.
Eccleſiæ bona quando alienantur, duo copulatiuè requiruntur cauſa ſcilicet, & ſolemnitas, deciſ.277.n.1.tom.2.
Eccleſia reſtituere debet, bona ſibi delata, quando æquitate naturali ſuadente ea retinere non poteſt, licet alijs de rigore eſſet permiſſum ipſa bona retinere. Rub.in annot.ad deciſ.444.num.76. tom.2.
Eccleſia exercet benignitatem, quia redeuntibus numquam claudit gremium, ibid.n.77.

Digitized by Google

Eccleſiæ vbera plena ſunt pietate, & dulcedine. Rub. in annot. ad deciſ.444. n.78.tom.2.
Eccleſia alienat,miſericordia commota, bona propria pro redemptione captiuorum, & carceratorum, quod procedit etiamſi adſit culpa eorum, ibid.n.79.& 80.
Eccleſiæ bona emphyteutica ex priuilegio Bonifacianæ Conſtitutionis in partibus Ferrariæ redduntur allodialia, deciſ.358.n.10. tom.2.
Eccleſiæ bona quando ſunt ſolita locari poſſunt iterum locari abſque ſolemnitatibus, deciſ.689.n.1.tom.3.
Eccleſiæ bona locari ſolita vt dicantur ex duabus locationibus minus ſolemnibus requiritur etiam obſeruantia 40. annorum, ibid. n.12.
Eccleſiæ bona quando detinentur à conſanguineis Rectorum non currit contra eam aliqua præſcriptio vel obſeruantia, ibidem num.13.
Eccleſia bona ſolita locari licet abſque ſolemnitatibus iterùm licitè alienentur, tamen id non procedit,quando illud ſolitum alteratur, deciſ.711. n.15.tom.3.
Eccleſiæ bona vt dicantur ſolita locari, requiritur, vel vna locatio ſolemnis vel duæ effectum ſortitæ ſpatio 40. annorum, deciſ. 711.n.8.tom.3.
Eccleſiæ bona vt dicantur ſolita locari ex duabus locationibus minus ſolemnibus eſt neceſſarius curſus 40. annorum, deciſ.241. n.7. tom.2.
Eccleſiæ bona ſolita locari tunc denuò poſſunt abſque ſolemnitatibus locari,ſi non alteretur ſolitum. ibid.n.12.
ſuper Eccleſiæ bonis concordia facta à Rectore, vt liget ſucceſſorem, requiritur ſolemnitas & cauſa, deciſ. 68. num. 12. tom.2.
Eccleſiæ bona temporalia multis in locis adminiſtrantur ſeparatim ab Epiſcopo, deciſ.686.n.18.tom.3.
Eccleſia aliqua eo ipſo quod erigitur à Papa in Cathedralem, ceſſant omnia iura, qui alius Prælatus habebat in dicta Eccleſia, deciſ.34.n.3.& 4.tom.2.
Eccleſia, vt ſit Collegiata, nullatenus infertur ex eo, quia habet Rectorem,deciſ.633.n.24.tom.3.
Eccleſiæ Collegiatæ ſigna ſunt habere arcam, & ſigillum commune,deciſ.292. n.11.tom.2.
Eccleſia vt probetur, quod ſit Collegiata non eſt neceſſe, vt concurrant omnia ſigna, ſed ſufficit adeſſe aliqua,ex quibus veriſimiliter id colligatur, ibid.n.12.
Eccleſia an ſit collegiata, quæ ſint principaliora ſigna, deciſ.354. n.13. tom.2.
Eccleſia Collegiata, quando eſt parochialis, tunc cura animarum habitualis eſt penes Capitulum, actualis verò penes Vicarium, deciſ.316.n.1. tom.2.
Eccleſia non dicitur Collegiata, ſi non conſtet de vſu ſigilli communis eſt Collegiata, deciſ.53.n.14.tom.2.
Eccleſia, vt dicatur collegiata, ſat non eſt, adeſſe ſigillum, vel arcam antiquam, niſi quoque doceatur de vſu, ibidem num.15.
Eccleſia regularis,ſi ſecularizetur, quando tamen non dicatur eius ſtatus mutatus,ibid.n.16.& 17.
Eccleſiæ ſtatus dignior ſecularitatis ſuperueniens, quando non mutet ſtatum collegialem, ibid.n.17.
cum Eccleſia libenter eſt contrahendum, & quare num.71. ſeruatis tamen de iure ſeruandis. Rub. in annot. ad deciſ.444. n.69. tom.2.
Eccleſia poteſt dare de nullitate contractus ſuper alienatione eius bonorum, ſi in parte non ſubſtineatur, deciſ.261. num.33. tom.2.
Eccleſia, quatenus velit reſilire à contractu, eo quia ritè non fuit celebratus, reſtituere debet, quicquid eius occaſione accepit. Rub. in annot. ad deciſ.444.n.57.tom.2.
Quæ concluſio, ab ipſo fonte æquitatis emanat, ac æquitate eſt pleniſſima, ibid.n.58.
Eccleſia impugnans contractum, quia ſuper eo beneplacitum Apoſtolicum non fuit obtentum, tenetur ad reſtitutionem ſortis, ſeu accepti, ibid.n.59.
Eccleſia, reſciſſo contractu, tenetur reſtituere pretium, & hoc ſiue contractus fuerit validus, vel reſcindendus,vel ipſo iure nullus, ibid.n.60.
Eccleſia Parochialis habet intentionem fundatam ſuper omnibus oblationibus, quæ fiunt intra ſuam parochiam, deciſ.391. n.6. tom.2.
Et hoc procedit etiamſi fiant in Capellis, vbi erecta eſſent diſtincta beneficia, ibid.n.7.
Eccleſia Parochialis, quando eſt nimis diſtans à certis locis,& huic inconuenienti aliter prouideri non poteſt, locus eſt diſmembrationi,deciſ.464.n.4.tom.2.
Eccleſia Parochialis, quando alteræ Eccleſiæ fuit vnita, tunc Prælatus illius poteſt præſentare Vicarium, abſque alio concurſu, deciſ.580.n.6. tom.3.
in Eccleſiæ Parochialis cauſa Parochiani habent iuſtam cauſam interueniendi ne illa depauperetur, deciſ. 20. num. 4. tom.2.
Eccleſia Parochiali, vnita,certum eſt, quod debet habere Vicarium vt diſponit Conc. Trid. deciſ.448. n.12.tom.2.
pro Eccleſiæ dote neceſſaria vniones factæ non cadunt ſub regulis reſeruatorijs,deciſ.57.n.1.tom.2.
Eccleſia aliqua quod fuerit parochialis,quæ ſint ſigna præcipua, & ex quibus probetur, deciſ.292.n.3.tom.2.
Eccleſia non eſt priuanda ſua poſſeſſione abſque citatione, deciſ. 446.n.2.tom.2.
Eccleſiæ vacanti deputatur Aeconomus ad conſeruandum, non ad agendum,ibid.n.3.
Eccleſiæ vacanti,dum de eius bonis litigatur, dandus eſt legitimus defenſor,& curator,ibid.n.4.
Eccleſiæ poſſeſſio capta ſola licentia Iudicis laici perperam capta eſt,deciſ.267.n.10.tom.2.
Eccleſiæ poſſeſſio ſemper dicitur plena, & nunquam vacat, deciſ. 290.n.16.tom.2.
Eccleſia ex contractu inutili inito per eius Prælatum non transfert poſſeſſionem,ibid.n.17.
Ideoque competit manutentio nomine Eccleſiæ,ibid.n.18.
Eccleſiæ vera poſſeſſio conſiſtit in adminiſtratione ſpiritualium, deciſ.267. n.2.tom.2.
Eccleſiæ ſtatus vltimus eſt attendendus, quando non conſtat de contrario,ibid.n.7.
in Eccleſia,ſi ſtatuto caueatur, vt eius beneficia debeantur eam inſeruientibus,tunc collatio debita eſt prædictis,deciſ.337.num.1. tom.2.
de Eccleſiæ alicuius gremio ſi quis ſit ſemper anteponendus eſt alijs in conſecutione beneficiorum eiuſdem Eccleſiæ, ibidem num.2.
Eccleſia ſi vendiderit aliquid & ex pretio prædium emerit dato, vt ſequatur reſciſſio contractus venditionis ab ea factæ, an teneatur emptori reſtituere pretium acceptum, vel prædium ex eo emptum. Rub. in Annot. ad deciſ.444. num.62. & 64. tom.2.
Eccleſia an fuerit effecta locupletior ex contractu venditionis, onus id probandi incumbit emptori, & non Eccleſiæ, ſicuti nec incumbit minori, ibid.n.63.
ab Eccleſia aliquid emens, vel conducens, debet eſſe cautus & diligens, vt interueniat cauſa, & ſolemnitas, alias de ſe ipſo, & non de miniſtris Eccleſiæ debet conqueri, ibidem num.65.
Eccleſiæ vnitæ cura reſidet penes Prælatum Eccleſiæ cui eſt facta vnio, licet exercitium tranſeat in Vicarium dictæ Eccleſiæ, deciſ.580.n.18.& 21. tom.3.
Eccleſia vnita efficitur prædium alterius cum qua fuit facta vnio, deciſ.642.n.7.tom.3.
Eccleſiæ vnitæ Vicarius an habeat intentionem fundatam ſuper decimis ſibi aſſignatis pro ſua portione, deciſ.580. n.16. tom.3.
Eccleſiæ vtilitas in alienatione eorum bonorum debet plenè probari, nec ſtatur aſſertioni alienantis, deciſ.319. num.8. tom.2.
Eccleſiæ vni non eſt danda occaſio, alteram ſpoliandi, deciſ.177. n.10. tom.2.
Eccleſia curata, dum alicui monaſterio vnitur, tunc cura habitualis remanet tantum penes monaſterium, deciſ.254. num.19. tom.2.
Eccleſiæ illi inſeruire non poſſunt cogi clerici, in qua ipſi non ſunt intitulati, deciſ.54.n.8.tom.2.
Eccleſia ſancta, tanquam pia Mater ſummoperè timet infauſtos euentus coarctarum nuptiarum, ideoque ex cauſa abſtinet à coactione. Rub. in annot. ad deciſ.431.n.71.tom.2.
Eccleſia,ſi appelletur matrix, ex hoc perneceſſe non infertur, vt ea ſit Collegiata,deciſ.633.n.14.tom.3.
ſub Eccleſiæ pertinentijs,quid veniat, deciſ.630.n.27.tom.3.
Eccleſia induxit exquiſitas diligentias, quando matrimonium eſt dirimendum ob impotentiam coeundi. Rub. in annot. ad deciſ. 392.n.29.tom.2.
Eccleſia proprietaria ſuccedit, quando Epiſcopus regularis eſt negligens in exigendo bona hæreditaria, vel eis renunciet, deciſ. 115.n.9.tom.2.
Eccleſia non dicitur vtiliter bona locaſſe,quando plus percepiſſet, ſi ipſa ea bona retinuiſſet,deciſ.261.n.8.tom.2.
in Eccleſia Dei gradatim reuerentiæ ſunt exhibendæ, deciſ.647. n.8. tom.3.
Eccleſiæ Rector vt obtineat in ſpolio, ſufficit vt adducat poſſeſſionem ſuorum anteceſſorum, deciſ.110.n.5.tom.2.
Eccleſia non tolerat, vt aliquid fiat contra iuſtitiam, aut æquitatem in ſe,vel in alium. Rub. in Annotat. ad deciſ.444.num.72. tom.2.
Eccleſia aliqua ſi ſit ſubiecta alicui Abbatiæ dicitur illius membrum,ſeu grangia, deciſ.343.n.9.tom.2.
Eccleſiæ domus ruinoſa, ſi alicui locaretur ad effectum eam reparandi,de hoc in inſtrumento locationis certè facta eſſet mentio, deciſ.284. n.6.tom.2.
in Eccleſia eadem ſi quis obtineat Canonicatum & Archidiaconatum,debetur ei duplex diſtributio, deciſ.124.n.1.tom.2.

Eccleſia non admittit conſenſum integrum ad contrahendum matrimonium in minori, deciſ.526. n.4.tom.3.

Eccleſiæ defenſore non citato, ſi ea priuetur ſua poſſeſſione, ſententia remanet nulla. deciſ.446.n.6.tom.2.

Eccleſia eſt mater iuſtitiæ,æquitatis,& dilectionis. Rub. in annot. ad deciſ.444. n.51.tom.2.

Eccleſia reſpuit in totum hæreditatem eius, qui vt eam hæredem inſtitueret, filios exhæredauit. Rub. in annot. ad deciſ.444.n.52. tom.2.

Eccleſia libera ex ſolo augumento dotis non debet in ſeruitutem redigi, deciſ.630.n.59.tom.3.

Eccleſia libera ad hoc vt in ſeruitutem redigatur propter augumentum dotis, requiritur, quod ſit penitus indotata, ibid. num.60.

de Eccleſia diſpoſitum habet locum in omnibus Capellis, deciſ. 686.n.3.tom.3.

Eccleſia numquam moritur, deciſ.107.n.26.tom.2.

Eccleſiæ nomine quilibet comparere poteſt, deciſ.54. num.3. tom.2.

Eccleſiam antea liberam Epiſcopus non poteſt ſubijcere ſeruituti ſine cauſa, deciſ.27.n.5.tom.2.

pro Eccleſia agens, eius nomine debet concipi actio, vide num.7. deciſ.54.n.6.tom.2.

Eccleſia ſi nolit pro ſe retinere emphyteuſim, tenetur ex æquitate proximiores inueſtire, & omnes ſimul, deciſ.107. num.9. tom.2.

Eccleſia, finita generatione, ſi nolit pro ſe retinere emphyteuſim tenetur inueſtire proximiores, quæ verba comprehendunt omnes proximiores, deciſ.107.n.16.tom.2.

in Eccleſia Canonici adſunt tanquam membra, & non vti ſingulares, ſed vti Collegium, deciſ.292.n.8.tom.2.

Eccleſia reos ſanguinis debet defendere. Rub. in annot. ad deciſ. 617.n.68.tom.3.

in Eccleſia aliqua, ſi Canonici aliqui faciant ſuum Capitulum, non poſſunt Beneficiati facere aliud, ne dicatur in eadem Eccleſia eſſe duo capita, deciſ.214. n.12 & 13.tom.2.

Eccleſia remanet in ſuo ſtatu, licet fuerit diſmembrata, ſed effectuatio ſecuta non fuit, & interim ſuperuenerunt regulæ reuocatoriæ vnionum, deciſ.614.n.68.tom.3.

Eccleſia tollerat Iudæos ob iuſtas cauſas, deciſ. 269. num.5. tom.2.

Eccleſiæ adminiſtrationem cum Rector habeat, ideò ille ſolus habet facultatem agendi nomine Eccleſiæ, deciſ.54. num.1. tom.2.

Eccleſia præ cæteris iuſtitiam profitetur, ipſaque eſt ſedula cultrix recti. Rub. in annotat. ad deciſ.444. n.22.tom.2.

Eccleſia ſummopere diligit, ac zelanter prædicat æquitatem, ibid. num.27.

Eccleſiæ ſi aliquid debeatur ad diuerſas menſuras, liberatur debitor ſoluendo ad minorem menſuram. Rub. in annot. ad deciſ. 444.n.35.tom.2.

ab Eccleſia benigniter eſt exigendum id, quod ei debetur, ibidem num.35.

Eccleſia, quod velit ſe locupletari cum aliena iactura, nullo modo eſt dicendum. Rub. in annot. ad deciſ.444 n.22.tom.2.

Eccleſia, & loca pia debent viuere ſecundum conſcientiam, deciſ. 493.n.29.tom.2.

ad Eccleſiam aliam tranſiens abſque licentia Romani Pontificis in hoc non cadit excuſatio, deciſ.48.n.36.tom.2.

Eccleſiæ, quando veniunt reſtituendi fructus, ſunt ex eis deducendæ expenſæ. Rub. in Annot. ad deciſ.444.n.54.& 55.tom.2.

Et licet aliqui DD. contrarium generaliter firmarunt, tamen eorum opinio falſa eſt, ibid.n.55.

Eccleſiæ Rector poteſt reuocare concordiam initam à prædeceſſore ſuper bonis Eccleſiæ, ſi illa ſit præiudicialis, deciſ.110. n.8. tom.2.

Eccleſia abſtinet à coactione nuptiarum ſubſiſtente legitima cauſa recuſationis, & præſertim parte perſiſtente pertinaciter in recuſatione. Rub. in annot. ad deciſ.431. num.78. & 79. tom.2.

Eccleſia ſancta pulcherrima habet faciem, nec rugam, nec maculam habet, cum ea inuiolabilis ſit. Rub. in Annot. ad deciſ.444. n.84. tom.2.

Eccleſiæ patronus eſt citandus, ſi Parochia ſit ab ea diſmembranda, intellige tamen, ſi de tali patronatu conſtet, deciſ.193.n.10. tom.2.

Eccleſia Calciaten. vnita fuit Eccleſiæ Calaguritanæ, deciſ.537. n.7. tom.3.

Eccleſiæ duæ Epiſcopales, quando fuerunt ſimul vnitæ, tunc amplius non ſunt iudicandæ vti ſeparatæ, cum tunc habeantur pro vnica Diœceſi, nec Epiſcopus in altera poteſt cogi retinere Vicarium generalem, ibid.n.8.

in Eccleſia Cathedrali Ferrarien. electio Canonicatuum ſpectat ad Capitulum, confirmatio vero ad Epiſcopum, deciſ.588.num.1. tom.3.

ECCLESIASTICA PERSONA.

Eccleſiaſtica perſona non poteſt honeſtè conſequi magnam, & rigoroſam pœnam propter modicam contrauentionem. Rub. in nnotat. ad deciſ.444. n.75.tom.2.

Eccleſiaſtici ſunt ſal terræ, ibid.n.36.

Eccleſiaſtici emicare debent fulgentiſſimis radijs charitatis, & hoc vt in ea poſſint inflammare laicos. Rub. in annot. ad deciſ.460. n.76.tom.2.

Eccleſiaſtici, cum ſint aſcripti militiæ cæleſti, ac rerum Diuinarum contemplatione ducantur, eſt ſatis probabile, terrena eis non ſapere. Rub. in Annotat. deciſ.444. n.39.tom.2.

Eccleſiaſtici in lucris temporalibus auidè non debent inſiſtere, ne in Eccleſia DEI, tantum exactores nominentur, vt clamat text. in can. quia cognouimus 10.quæſt.3. ibid.n.36.

Eccleſiaſtici nonnulli, ſub clypeo Eccleſiæ, ab ipſa Eccleſia longè diſſentiunt. Rub. in annotat. ad deciſ.444. n.82. & 83.tom.2.

Eccleſiaſtici cum contemptum rerum humanarum prædicent, ac ſuadeant, abſit, vt lucris temporalibus inhiant. Rub. in annotat. ad deciſ.444.n.34.tom.2.

Eccleſiaſtici omnes exempti ſunt à Principum ſecularium poteſtate, tam iure Diuino, quàm naturali, ac poſitiuo. Rub. in annot. ad deciſ.30. n.15.tom.2.

Et hoc tam reſpectu perſonarum quam rerum, ibid.

EDICTVM, ne quid in flumine publico &c. dicitur prohibitorium, & reſtitutorium, deciſ.683.n.3.tom.3.

AEDIFICARE.

Aedificare in proprio ſolo vnicuique de iure ad ſui libitum licitum eſt, deciſ.685.n.5.tom.3.

Aedificare in proprio ſolo cuique licet, dum potiſſimum id faciat, vt ſibi conſulat, non vt inferat alteri præiudicium, ibidem num.6.

Aedificandi licentia, quando petenti non poſſit denegari, deciſ. 689.n.1.tom.3.

Aedificij proſecutio, quibus concurrentibus non poſſit impediri, ibid. n.2.& 3.

Aedificandi licentia, tunc multò minus venit deneganda, quando iam omnia neceſſaria ad ædificandum ſunt præparata, ibid. num.4.

EFFECTVATIO.

Effectuatio collationis beneficij probari etiam poteſt ex reſignatione eiuſdem, & quando, deciſ.343.n.14.tom.2.

Effectuatio collationum ex quo excludatur, deciſ.257. num.11. tom.2.

Effectuatio prouiſionum negari non poteſt dum per obitum, vel per reſignationem alterius alius fuit prouiſus, deciſ.219. n.11. tom.2.

Effectuata, vt aliqua res dicatur per plures annos, requiritur ſaltim tempus trium annorum, deciſ.161.n.18.tom.2.

EFFECTVS.

ad Effectum acquiſitionis dominij detentatio vigore pignoris, vel hypotecæ non ſuffragatur, deciſ.590.n.6.tom.2.

ad Effectum aſſequendi alimenta, & ſumptus litis lite pendente paupertas debet in ſpecie probari, vt quis non poſſit ſe, & litem ſubſtentare. Rub. in Annotat. ad deciſ.617. num.106. tom.3.

ad Effectum caducitatis nemo dominus agere poteſt ante plenas, & concludentes dominij probationes, deciſ.281. num.6. tom.2.

ad Effectum declarationis animi, & renunciationis qualitatis acquiſitæ, verba ſuper hoc prolata debent concludere perneceſſe, & non ſufficiunt ſi ſint iactatoria, deciſ.573. n.21.& 22. tom.3.

Effectum iuris nullum producit quod nullum eſt, deciſ.20. num.3. & 8.tom.2.

ad Effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis paupertas debet probari de tempore quo illa petuntur. Rub. in annot. ad deciſ. 617.n 110.tom.3.

Effectus ſententiæ ſuſpenditur per appellationem, deciſ.258. n.3. tom.2.

ad Effectum validitatis iudicij non ſufficit monitorium præſentari procuratori generali, quando principalis eſt præſens in Curia, deciſ.547. n.6.tom.3.

ad Effectum vſucapionis requiritur titulus, & vi quod adſit bona fides, deciſ 315.n.44.tom.2.

Effectus ceſſat ceſſante cauſa, deciſ.25. n.18.tom.2.

ad Effectum læſionis conſideratur tempus contractus, non autem id, quod poſtea contigit, deciſ.582.n.18.tom.3.

ad Effectum comparationis requiritur realis conſignatio, nec admittitur compenſatio, deciſ.123.n.2.tom.2.

Effectum aliquem non pariunt ea, quæ nulla ſunt, deciſ.6.num.16. tom.2.

Effectum ea, quæ non habuerunt, non attenduntur, deciſ.436.n.12. tom.2.

Effectum ſi bandimenta non habuerunt non iuuant, deciſ.194.n.13. tom.2.

Effectum differre aliud eſt, & aliud tollere diſpoſita, deciſ.623. n.17. tom.3.

de Effe

de Effectu contractus eſt docendum, & ſufficit ſolus tractatus, deciſ.487.n.5.tom.2.
Effectum ſuum quando locatio fuit ſortita non attenditur, deciſ. 241.n.4.tom.2.
EFFICACIÆ maioris eſt ignorantia poſitiua, quam negatiua, deciſ.5.n.9.tom.2.

ÆGIDIANA.

Aegidiana conſtitutio ſeruatur in toto Statu Eccleſiaſtico, ſecus verò quando appellatur ad Sedem Apoſtolicam, & apud eam quis proſequitur appellationem, deciſ.67.num.11.& ſeqq. tom.2.
Aegidiana habet locum in quocumque poſſeſſorio, deciſ.80.n.1. tom.2.
Aegidianæ non eſt locus, quando ſententia continet notorium grauamen, ibid.n.2.
Aegidiana regulariter intrat, quando ſumus in mero poſſeſſorio, & inter perſonas laicas, & ſuper re prophana, deciſ.349.num.1. tom.2.
Aegidiana non ſuffragatur, quando ſententia, ſeu decretum latum in poſſeſſorio nullitatibus manifeſtis laborat, deciſ.349.num.2. tom.2.
Aegidiana licet à Papa latiſſimè ſit confirmata non comprehendit res, & cauſas Eccleſiaſticas, deciſ.682.n.33.tom.3.
Aegidiana non intrat, quando quis eſt notoriè grauatus, deciſ.349. n.23.tom.2.
Aegidiana in caſu notorij grauaminis permittit appellationem, ibid.n.4.
Aegidiana ad hoc, vt non intret iniuſtitia, debet probari ex eiſdem actis, deciſ.80.n.11.tom.2.
Aegidiana non intrat, quando ſententia eſt nulla, vel notoriè iniuſta. deciſ.382.n.1.tom.2.
Aegidiana non intrat, quando ſententia, ſeu decretum eſt nullum, & iniuſtum, deciſ.191.n.1.tom.2.
Aegidiana, quod ob mixturam non intret, non eſt, qui dubitet, deciſ.405.n.18.tom.2.
Aegidiana non habet locum in re Eccleſiaſtica etiamſi agatur de dominio vtili Eccleſiæ, deciſ.80.n.14.tom.2.
Aegidiana non intrat, quando agitur de bonis Eccleſiæ, deciſ.712. n.5.tom.3.
Aegidiana ratione loci non intrat, deciſ.98.n.3.tom.2.
Aegidiana non ligat perſonas Eccleſiaſticas, ibid.n.4.

ELECTIO.

Electio Abbatis non ſeruata forma cap. quia propter de elect. non ſubſtinetur, deciſ.312.n.2.tom.2.
Electio Abbatis fuit confirmata in Curia, licet in eius electione interuenerint ſex ſcrutatores, tres ex Collegio, & alij tres extra Collegium, deciſ.574.n.16.tom.3.
Electio Abbatis facta non ſeruata forma cap. quia propter de elect. eſt ipſo iure nulla, abſque alia ſententia, deciſ.312.num.3. tom.2.
Et ſic tenent omnes Doctores, & eſt opinio verior, quidquid dixerit Hoſtienſ. ibid.n.4.
in Electione, ſi detur certa forma eligendi cum decreto irritanti, ea non forma electio eſt ipſo iure nulla, ibid.n.5.
Electio ex duobus canonizatur, ſcilicet ex ſubſtantia conſenſus, & ex ſubſtantia formæ, à quibus non eſt recedendum, ibidem num.6.
Itaut ſi recedatur, electio eſt ipſo iure nulla, ibid.n.7.
in Electione Abbatis de neceſſitate eſt ſeruanda forma cap. quia propter de elect. deciſ.312.n.1.tom.2.
de Electione Abbatis regularis quando agitur ſufficit, vt electio fiat per vota ſecreta iuxta Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.6. de regul. deciſ.574.n.54.tom.3.
in Electione Abbatis non eſt ſeruanda forma cap. quia propter de elect. quia dictum verbum Abbas eſt nomen ſollicitudinis, non tamen eſt pater, ſed hæc eſt opinio Rebuff. quæ refutatur, deciſ. 312.n.8.tom.2.
Electio, quod non fuerit facta omnibus concordantibus, ſatis patet, ſi dicatur, eam fuiſſe factam à maiori, & ſaniori parte, deciſ. 312.n.19.tom.2.
Electio non debet confirmari, niſi valida ſit, deciſ.574.num.1. tom.3.
in Electione Abbatum, niſi ſit ſeruata forma tradita in cap. quia propter de elect. poteſtas prouidendi deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, ibid.n.2.
Electio per iſpirationis viam, authore DEO, immediatè, peccatis noſtris exigentibus raro occurrit, ibid.n.20.
in Electionis inſtrumento, ſi dicatur, quod omnes conſenſerint, & addantur illa verba maior, & ſanior pars, qualiter ſint intelligenda, ibid.n.20.
Electio, quando fuit facta per viam electionis Spiritus Sancti, non eſt opus ſeruare formam cap. quia propter de elect. deciſ.312. n.15.tom.2.
Electio per viam Spiritus Sancti duplex eſt, altera per inſpirationem, & alia per quaſi inſpirationem, ibid.n.16.
Electio per inſpirationem Spiritus Sancti, quando nullo inter eligentes ordine ſeruato, ipſi quaſi inebriati, & ſuper ſe, quaſi facti, eligunt, ibid.n.16.
Electio per quaſi inſpirationem Spiritus Sancti eſt quando ſubito, & repentè, quando vnum poſt alium abſque aliquo interuallo eligunt, ibid.n.17.
Electio in alternatiuis eſt debitoris, deciſ.364.n.24.tom.2.
Electio in alternatiuis, ſi ad aliquem ſpectet, dum eſt negligens in eligendo, eam amittit, ibid.n.25.
Electus ad beneficium ab eo, qui habet tale ius, debita eſt ei inſtitutio, deciſ.530.n.1.tom.3.
Alias ſi ſit denegata, & cauſa deuoluatur ad Rotam, tunc inſtitutio ſpectat ad Auditores Rotæ, ibid.n.2.
Electiones ad beneficium præſumuntur effectuatæ, ſi apparent factæ per obitum vnius ad fauorem alterius ordine ſucceſſiuo, deciſ.531.n.3.tom.3.
Electio Canonicatuum Eccleſiæ Cathedralis Ferrarien. ſpectat ad Capitulum, deciſ.531.n.2.tom.3.
Electio Canonicatuum in Eccleſia Cathedrali Ferrarien. ſpectat ad Capitulum confirmatio verò ad Epiſcopum, deciſ.588.n.1. tom.2.
Electio Canonicatuum ſpectans ad Capitulum eſt diuerſus actus à confirmatione, quæ ſpectat ad Epiſcopum, ibid. num.24.
Electionis confirmatio dicitur connexa cum ipſa electione, cum non detur confirmatio niſi præcedat electio tanquam neceſſarium antecedens, ibid.n.21.
Electio, & confirmatio ſunt actus diuidui ac omninò diuerſi, ac ſeparati, ibid.n.8.
Electio de digno, omiſſo digniori ſubſtinetur, deciſ.149. num.1. tom.2.
Electio de digno relicto digniori non eſt ſemper inualida, deciſ. 164.n.3.tom.2.
Electio de digno, relicto digniori ſi non valeret, eſſet locus mille litibus, ibid.n.4.
Et nulla electio fieret, quæ litibus, & controuerſijs non vexaretur, ibid.n.5.
in Electionibus præferendus eſt ille, qui habet plura vota examinatorum, ibid.n.6.
Electionis inſtrumentum eſt indubitatæ fidei quando eſt manu publica ſcriptum, & habet ſigillum, & ſubſcriptionem omnium eligentium, deciſ.574.n.64.tom.4.
Electio in legatis eſt legatarij, deciſ.238.n.7.tom.2.
Electio mixta, ſcrutinio ſcilicet, & compromiſſo dari poteſt, deciſ. 312.n.53.tom.2.
in Electionibus, quando compromiſſum concurrat cum ſcrutinio, ibid.n.54. & 55.
in Electionibus regularium, licet Concil. Trident. diſponat, vt vota ſint ſecreta, non tamen cenſetur tollere formam cap. quia propter de elect ibid.n.56.& 57.
Electio Notarij licet à principio ſit valida, non tamen tenet in præiudicium ſucceſſorum, deciſ.255.n.3.tom.2.
Electio communis poteſt fieri, etiam per extraneum, deciſ.312. n.50.tom.2.
Electio in foro fori indubitatè eſt nulla, quando forma in ea tradita, ſeruata non fuit, deciſ.572.n.63.tom.3.
Electio communis facienda per vnum eſt pars electionis per ſcrutinium, deciſ.312.n.51.tom.2.
ab Electione, vel gratificatione Ordinarij non datur appellatio, niſi conſtet de dolo & irrationabilitate iudicij, deciſ.379.n.15. tom.2.
Electio quando eſt nulla, non poteſt ratificari, deciſ.574.num.38. tom.3.
in Electione melius eſt, vt ſcrutatores eligantur ex Collegio, quam ex his, qui interueniunt electioni, deciſ.312. num.36. tom.2.
Electio eſt legatarij in rebus alternatiuè relictis, deciſ.159.num.14. tom.2.
Electio, quod fiat per annum, & non vltra ſi ſtatutum, id diſponat, electio facta per triennium eſt nulla in totum, & quare, deciſ. 574.n.22.tom.3.
ad Electionem peritorum deuenitur in ſubſidium, quando aliæ probationes haberi non poſſunt, deciſ. 253. num.20. tom.2.
Electio ex quibus non dicatur remanſiſſe ſecreta, deciſ.574.n.58. tom.3.
Electio eſt nulla, ſi aliquis ex Electoribus vnam ſchedulam tantum vnico nomine ſcriptam recepit de manu Scribæ, vel duas recepit, & aliam ſcindi, ibid.n.59.
Electio, ſi fuerit facta per viam inſpirationis, vel quaſi, dictum non fuerit, quod fuerit facta à maiori parte, deciſ.312.num.22. tom.2.
Electio à Papa non eſt confirmanda ſi non fuerit petita, iuxta terminos cap. cupientes de elect. deciſ.574.n.65.tom.3.
circa Electionem ſi quis det de irrationabili iudicio Ordinarij, cum illud non præſumatur, ideò plenè & concludenter tenetur probare, deciſ.164.n.1.tom.2.
Electio per ſcrutinium non irritatur, etiam quod duo ſcrutatores

tores tantum, & non tres, & non de collegio interuenerint, deciſ. 312. n.25. tom.2.
Electio ſubſtinetur, quando votum alterius oſtenditur, abſque culpa Capituli, deciſ.574. n.61.tom.3.
Electio quando non dicatur ſecreta culpa Capituli, ibid.
Electio tenet, etiam non ſeruata forma electionis, quando adeſt conſenſus, ſed hoc intellige in foro conſcientiæ, ibidem num.62.
Electio non datur ſine vacatione, deciſ.400.n.12.tom.2.
pro Electione, & iudicio Epiſcopi præſumitur, deciſ.379. num.13. tom.2.
Electio dicitur mixta, ſi fiat ex ſcrutinio, & compromiſſio, deciſ. 312.n.48.tom 2.
in Electione forma tradita in cap. quia propter de elect. ex conſuetudine poteſt tolli, maximè circa ſcrutatores, ibidem num.33.
Electio ſi peccet in forma nulla eſt, deciſ.574.n.7.tom.3.
Electio, quando eſt vnanimis, non eſt facienda collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum, vel zeli ad zelum, ſed qualiter, ibid.n.49.
Electio, quando fit à duabus partibus, hoc caſu licet non fiat collatio meriti, & zeli, tamen fit collatio numeri, licet non ad numerum, ibid.n.50.
in Electionibus Eccleſiarum viduatarum ſeruanda eſt forma tradita à cap. quia propter de elect. alias electio eſt ipſo iure nulla, cum d. cap. habeat decretum irritans, deciſ.312. num.30. tom.2.
in Electionibus Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum Eccleſiarum Collegiatarum non tantum habet locum cap. quia propter de elect. ſed etiam in electione Regularium Prælatorum, ibid. num.10.
in Electionibus, vt interueniant aliqui, qui non ſint de Capitulo, id conſuetudine poteſt induci, & an hoc ſit verum, deciſ.574.n.24. 25.& 26. tom.2.
in Electionibus, quod debeant interuenire tres ſcrutatores de Collegio, & non plures, id à quo ſolummodò fuerit ſtatutum, deciſ. 574.n.9.tom.3.
Eligentium vota melius eſt, vt in ſcriptis reducantur, & hoc ne memoria ſcrutatorum pereat, deciſ.574.n.44. tom.3.
Emancipatus non confert emancipato, deciſ.588.n.30.tom.3.
per Emiſſionem trium votorum profeſſio dicitur expreſſa, deciſ. 195.n.11.tom.2.

E M O L V M R N T V M.

Emolumentum ſibi relictum, qui vult, debet acceptare onus ſibi iniunctum. Rub. in Annotat. ad deciſ.363.num.114. tom.3.
Emolumentum debet eſſe commune, quando onus eſt etiam commune, deciſ.124.n.8. tom.2.
de Emolumentis omnibus menſæ capitularis debent participare omnes illi qui ſunt de Capitulo, deciſ. 124. num. 9. tom.2.

EMPHYTEVSIS ECCLESIASTICA.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa pro ſe, & hæredibus, etiam fœminas comprehendit, deciſ.309.n.1.tom.2.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, comprehendit non ſolum fœminas, ſed etiam hæredes extraneos, ibid.n.4.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa pro ſe, filijs, & hæredibus, tunc fœminæ non veniunt ſub nomine hæredum, ibidem, num.5.
in Emphyteuſi Eccleſiaſtica maſculinum non concipit fœmininum, ne fiat præiudicium Eccleſiæ, deciſ.737.n.7.tom.3.
Limita tamen, quando ab initio emphyteuſis fuit conceſſa fœminæ pro ſe, & filijs, & nepotibus, ibid.n.8.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica regulariter non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, deciſ.548.n.7.tom.3.
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ conceſſio facta pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, cum clauſula, & quibus dederit, tunc eſt tranſitoria etiam ad extraneos hæredes, deciſ.548.num.8.& 10. tom.3.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit etiam ad hæredes extraneos, quando conceſſio fuit facta cum verbo, perpetuò, ibidem num.9.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica an ſit tranſitoria ad extraneos, ſunt attendenda verba beneplaciti Apoſtolici, ibid.n.11.
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ conceſſio facta pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, tunc clauſula iſta operatur, vt ſit tranſitoria ad hæredes etiam extraneos, ibid. num.12.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica vltra tertiam generationem non extenditur ſine beneplacito Apoſtolico, deciſ. 21. numer. 5. tom.2.
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ an fœminæ ſint capaces, deciſ.107.n.2. tom.2.
Emphyteuſis eccleſiaſtica non eſt prohibitum, vt ad plures poſſit peruenire, ibid.n.19.
Emphyteuſis eccleſiaſtica licet de ſui natura non ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, deciſ.86. num.5. tom.2.
Hoc tamen fallit, quando eſt conceſſa cum clauſula ad habendum, ibid.n.6.
Emphyteuſis eccleſiaſtica, licet ab initio ſit vni facta conceſſio, tamen eſt de eius natura, vt poſſit ad plures filios, & deſcendentes peruenire, deciſ.107.n.15.tom.2.
Emphyteuſis eccleſiaſticæ fœminæ ſunt capaces, deciſ.309.num.3. tom.2.
Emphyteuſis eccleſiaſticæ deuoluitur, ſi emphyteuta ceſſet in ſolutione per biennium, deciſ.719.n.1.& 2.tom.3.
Emphyteuſim ſi Eccleſia nolit pro ſe retinere, tenetur ex æquitate proximiores inueſtire, & omnes ſimul, deciſ.107.num.9. tom.2.
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ renouatio quando ſit, & alteratur ſolitum, eo caſu requiritur beneplacitum Apoſtolicum, ibidem num.13.

EMPHYTEVSIS IN PROPHANIS.

Emphyteuſim alienandi facultatem habet à iure ſolum primus acquirens, non autem cæteri inueſtiti, deciſ.415. num.23. tom.2.
Emphyteuſis caducitas per delictum vel culpam non inducitur niſi Dominus directus velit & ideò requiritur eius declaratio. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.62.tom.2.
Emphyteuſis, quando eſt aperta, & Dominus eam pro ſe retinere non vult, debet eam renouare proximioribus inueſtiti, deciſ. 488.n.1.tom.2.
Emphyteuſi aperta, manutentio datur Domino directo vigore poſſeſſioni ciuilis ad recuperandam naturalem, exiſtentem penes hæredes vltimi inueſtiti, deciſ. 420. numer. 22. tom.2.
Emphyteuſis, quando non eſt finita, vel dubium eſt an expirauerit, hoc caſu hæredi vltimi grauati datur manutentio, dum cœpit poſſeſſionem, ibid.n.23.
Emphyteuſis priuatio ob non ſolutum canonem, non eſt in facto eſſe, ſed in potentia fieri. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.7. tom.2.
Emphyteuſis conceſſio quando facta fuit pro quibuſcunque ſucceſſoribus in perpetuum, ſine dubio intrat retractus, deciſ.653. n.5.tom.3.
in Emphyteuſis conceſſione, ſi adſit pactum, vt inueſtitus poſſit illam affrancare extinguendo canonem, tunc talis conceſſio dicitur vera venditio, ibid.n.6.
Emphyteuſis dum eſt conceſſa duobus, cenſetur pro virili, deciſ. 192.n.7.tom.2.
Emphyteuſis conceſſio dicitur perpetua ſi ſit conceſſa pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, deciſ. 120. num.7. tom.2.
Emphyteuſis, quod ſit conceſſa in perpetuum, & quod ſit prohibita alienari, iſta inter ſe differunt, ibid.n.28.
Emphyteuſis conceſſio numquam, aut ſaltem raro concedi ſolet pro ſe tantum, deciſ.309.n.10. tom.2.
Emphyteuſis conceſſio, facta ad tertiam generationem alicuius, non videntur contrahentes intellexiſſe, vt filij, & nepotes, debeant quoque eſſe hæredes, deciſ. 483. num. 25. tom.2.
Emphyteuſis conceſſio dicitur ex pacto, & prouidentia, quando conceſſa eſt alicui ad eius vitam, & eius filiorum, & nepotum, ibid.n.1.
in Emphyteuſis conceſſione, ſi adſit clauſula, pro maſculis tantum facit, vt conceſſio reſtringatur ad maſculos tantum, ita vt deficientibus maſculis bona deuoluantur ad Dominum directum, deciſ.737.n.14.& 15.tom.3.
Emphyteuſis, quod ſit conceſſa pro ſe, filijs, & nepotibus maſculis, ibid. n.16.
Et ſi ſit conceſſa pro ſe, & ſuis filijs, & nepotibus quibuſcumque per directam lineam deſcendentium, & maſculorum tautum, ibid. n.17.
Emphyteuſis contractus eſt ſtricti iuris, in quo non receditur à verbis, ibid.n.5.
Emphyteuſis, quando eſt deuoluta ob lineam finitam, tunc ea intrat abſolutè, nec requiritur declaratio domini directi, & eo mortuo emphyteuſis poteſt vindicari ab eius hæredibus. Rub. in annot.ad deciſ.420.n.65.tom.2.
Emphyteuſis dominium ad effectum ſolutionis canonis probatur leuioribus probationibus, deciſ.470. n.15.tom.2.
Emphyteuſis dominium vtile quando finitur, conſolidatur cum proprietate, deciſ.21.n.4.tom.2.
Emphyteuſis vtile dominium, licet aliquo modo reuertatur ad dominium directum, tamen non perdit emphyteuta poſſeſſionem, niſi eliciatur foras. Rub. in Annot. ad deciſ.420. num.59. tom.2.
in Emphyteuſi dominium vtile, & naturalis poſſeſſio ſubalternatur directo dominio, ac ciuili poſſeſſioni. Rub. in annot. ad deciſ.420.n.56.tom.2.
in Emphyteuſi dominium vtile, & poſſeſſio naturalis non transferuntur, niſi limitatim ad certum tempus, ibidem num.56.

Quo

Quo pendente emphyteuta non poſſidet, niſi cum illa qualitate, & conditione dictæ limitatæ conditionis, ibid.

Emphyteuſi finita dominus directus ratione ſuæ ciuilis poſſeſſionis poterit obtinere manutentionem reſpectu naturalis, Rub. in Annot. deciſ. 420. num. 41. tom. 2.

Emphyteuſis, quando eſt finita, dum hæres defuncti velit eam reſtituere, competit domino remedium reintegratorium in vim l. ſi quis conductionis, C. locat. ibid. num. 42.

Emphyteuſis, quando eſt finita, vtile dominum quod erat penes emphyteutam, redijt ad proprietarium, deciſ. 611. num. 1. tom. 3.

Emphyteuſis, quando eſt finita, tunc poſſeſſio ciuilis Domini directi, ſtatim attrahit ad ſe poſſeſſionem naturalem, Rub. in annot. ad deciſ. 420. num. 35. tom. 2.

Emphyteuſis dum finita eſt, illico dominium vtile cum directo conſolidatur, ac confunditur, ibid. num. 36.

Quæ conſolidatio fit ipſo iure, nec Domini directi ſcientiam requirit, ibid. num. 37.

Emphyteuſis quando eſt finita, neceſſe eſt vt ipſe emphyteuta deſinat poſſidere, cum ſit expiratum tempus, quo ipſe intendebat poſſidere, ibid. num. 57.

ad Emphyteuſim facultatem habens nominandi, ſi nominet aliquem, an poſſit variare, quæſtio iſta ex quo pendeat, deciſ. 463. num. 4. tom. 2.

Emphyteuſi finita, ſi Dominus, velit eam confirmare filiæ emphyteutæ, & non cohæredibus, poteſt, deciſ. 107. num. 5. & 40. tom. 2.

Emphyteuſi finita poteſt Dominus directus gratificari vni ex filijs, vel deſcendentibus emphyteutæ, cui magis voluerit, ibidem num. 6.

Et eligere ad renouationem etiam filiam minorem, excluſis alijs fratribus, ibid. num. 7.

Emphyteuſi finita, ſi adſint duæ ſorores defuncti, vtrique eſt facienda renouatio, ibid. num. 12.

Emphyteuſi finita dominus tenetur inueſtire proximiores, deciſ. 704. num. 1. tom. 3.

Emphyteuſi finita, tunc Dominus, tenetur inueſtire proximiores, quando ſunt hæredes defuncti, aliàs non, ibidem num. 3.

Quæ concluſio tamen vera eſt, quando emphyteuſis eſſet hæreditaria, ſecus verò, ſi non haberet hanc qualitatem, ibidem num. 3.

Emphyteuſis non hæreditaria eſt mera conceſſio perſonalis, quia conceduntur perſonis nominantis abſque eo quod hæreant aliquo titulo hæreditario, deciſ. 407. numer. 1. tom. 3.

Emphyteuſim ſi quis obtineat pro ſe, filijs, nepotibus, & vno ſucceſſore, an hæres vniuerſalis, licet non ſit nominatus à teſtatore, poſſit illam prætendere, deciſ. 6. numer. 1. tom. 2.

Emphyteuſis dum eſt conceſſa pro ſe, & vno ſucceſſore, tunc parum intereſt, an ille ſuccedat titulo vniuerſali inſtitutionis, vel nominationis, ibid. num. 2.

Emphyteuſis non venit in generali hæredis inſtitutione, niſi fiat de eo ſpecialis mentio, deciſ. 741. num. 23. tom. 3.

Emphyteuſis ſimpliciter conceſſa pro filijs, & nepotibus, non extenditur ad fœminas, deciſ. 737. num. 3. tom. 3.

Sed hoc non procedit, quando verſamur in materia indeffeenti, & in contractu bonæ fidei, nempè locationis, ibidem num. 4.

Emphyteuſis eſt ſimpliciter hæreditaria, quando eſt conceſſa alicui pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, deciſ. 483. n. 17. tom. 2.

Emphyteuſis ſi non ſit conceſſa hæredibus, ſed conſaguineis, iſta ſola cauſa præbet titulum conſaguineis, quamuis non hæredibus petendi renouationem, deciſ. 704. num. 7. tom. 3.

Emphyteuſis, quando non eſt hæreditaria, non eſt neceſſe vt ſuccedere volens, ſit hæres, ibid. num. 8.

Emphyteuſis non eſt ſimpliciter dicenda hæreditaria, ſi non ſit conceſſa pro hæredibus ſimpliciter, ſed pro hæredibus, & ſucceſſoribus, deciſ. 483. num. 14. tom. 2.

Emphyteuſis inueſtitura durat ſemper, dum adſunt perſonæ inueſtitæ, deciſ. 420. num. 53. tom. 2.

Emphyteuſis conceſſio, quando fuit facta pro maſculis tantum, non intrant fœminæ, ibid. num. 14.

Emphyteuſis mixta requirit, vt vocatus ſit ſucceſſor, & hæres, deciſ. 504. num. 1. tom. 2.

Emphyteuſis renouationem petens, fatetur ſe in inueſtitura non eſſe comprehenſum, deciſ. 489. num. 8. tom. 2.

Emphyteuſis renouatio quibus debeatur, ibid. num. 9.

Emphyteuſis hypotecatio eſt eodem modo prohibita, ſicut ipſa alienatio, etiam ſub pœna caducitatis, deciſ. 383. num. 4. tom. 2.

de Emphyteuſi inueſtitus, ſi habeat facultatem in defectu filiorum nominare extraneum, tunc non videtur in ea adeſſe qualitas hæreditaria, deciſ. 483. num. 22. tom. 2.

in Emphyteuſis renouatione, in iure non reperitur cautum; quod ſolitum alteretur quoad mutationem perſonarum, niſi quando Eccleſia reinueſtitur, deciſ. 107. numer. 25. tom. 2.

Emphyteuſis renouatio quando eſt facienda proximioribus emphyteotæ, ſi ſint plures an omnibus ſit facienda, vel ſi ſit locus gratificationi, deciſ. 107. num. 3. tom. 2.

Emphyteuſis eo modo datur ſucceſſori, quo fuit conceſsa anteceſſori. deciſ. 704. num. 12. tom. 3.

Emphyteuſis renouatio, ſi non fuerit petita in tempore, non poteſt amplius peti, ibid. num. 13.

Emphyteuſis renouationem petere poſsunt proximiores defuncti etiam intra ſpatium 30. annorum quando extraneus fuit inueſtitus, ibid. num. 14.

Et iſta eſt verior, & communior opinio, ibid. num. 15.

Emphyteuſis ſolitum non alteratur, ſi renouatio debeat fieri pluribus, & ſic fiat locus diuiſioni bonorum, & canonis, deciſ. 107. num. 28. & 29. tom. 2.

Emphyteuſis, quando eſt finita, ex æquitate debent admitti proximiores vltimi emphyteutæ, ad excluſionem extranei, deciſ. 107. num. 1. tom. 2.

Emphyteuſis renouatio ſi fiat pluribus quilibet pro parte ſibi contingente ad penſionis præſtationem, perſonali actione ex contractu aſtringi poteſt ad ſoluendum, ibid. num. 30.

Emphyteuſis quando eſt hæreditaria, ſed etiam è contra, vel ſi facta ſit vſque ad tertiam generationem, eſt diuiſibilis, ibid. num. 31.

Emphyteuſis, quando datur, vſque ad tertiam generationem eo caſu locus eſt iuri accreſcendi, ibid. num. 32.

Emphyteuſis, ſi concedatur ſimpliciter filijs, eſt locus iuri accreſcendi, ibid. num. 33.

Emphyteuſis, quando ſit pluribus ſimpliciter, ſi aliquis eorum decedat ſine liberis, portio deficientis non accreſcit alijs, ſed redit ad Dominum, deciſ. 107. num. 34. & 35. tom. 2.

Emphyteuſis, quando poteſt peruenire ad plures ideo ius naturæ non repugnat, ſi plures inueſtiantur, deciſ. 107. num. 17. tom. 2.

Emphyteuſis, quando tranſit ad plures, hoc fieri poteſt ex neceſſitate legis communis, ibid. num. 22.

Emphyteuſis ex quibus per neceſsè non inferatur, quod ſit pacto, & prouidentia, deciſ. 504. num. 8. tom. 2.

in Emphyteuſim prætendens ſuccedere quando teneatur docere de qualitate vtraque ſcilicet, vt ſit filius inueſtiti, & hæres, deciſ. 483. num. 20. tom. 2.

Emphyteuſis natura non tollitur, ſi fuerit conuentuum, vt penſio non ſoluatur, deciſ. 510. num. 18. tom. 3.

Emphyteuſis, quando fuit conceſsa fœminæ, etiamſi ſimus in emphyteuſi Eccleſiaſtica veniunt fœminæ deſcendentes, deciſ. 737. num. 1. tom. 3.

Emphyteuſis ſpecie ab emphyteuſi diſtinguitur, deciſ. 510. num. 1. tom. 3.

Emphyteuſi, vel feudo aperto, dum emphyteuta, vel vaſsallus, aut eius hæredes, reſiſtunt, vel contradicunt reſtitutioni, dicuntur dominum ſpoliare. Rub. in annot. ad deciſ. 420. num. 73. tom. 2.

Vel impedire in conſequenda naturali poſseſſione, ratione ſuæ ciuilis, quæ ſemper apud eum remanſit, ibid.

Emphyteuſis diuiſio ſi fuerit facta inter fratres, ita vt per diuiſionem alicui ex fratribus fuerit præiudicatum, deciſ. 489. num. 14. tom. 2.

Non tamen in tantum dicitur præiudicatum ei, vt per obitum fratrum, quibus ea in totum peruenit emphyteuſis ad excluſum non reuertatur, ibid. num. 15.

EMPHYTEVTA.

Emphyteuta compellendus eſt, rem ipſi domino reſtituere antequam audiatur ſuper dominio, Rub. in annot. ad deciſ. 420. n. 70. tom. 2.

Emphyteuta non dicitur incidiſse in caducitatem per ſubhaſtationem rei emphyteuticæ ad inſtantiam creditorum factam, cum mandato Iudicis, deciſ. 383. numer. 1. tom. 2.

Emphyteuta dum non alienat emphyteuſim ex facto ſuo, non incidit in caducitatem, ibid. num. 2.

Emphyteuta quando dicatur cauſam dediſse alienationi emphyteuſis, licet ſecuta fuerit ex facto creditorum, & mandato Iudicis, ibid. num. 3.

Emphyteuta ſi in caducitatem ob eius culpam, vel delictum incidit, & dominus directus eam in vita non declarauit, poſtea eius hæredes non poſsunt eam acceptare, Rub. in annot. ad deciſ. 420. num. 64. tom. 2.

Quod procedit etiamſi adeſt pactum, vt vigore culpæ, vel delicti emphyteuta incurreret in caducitatem, ibid. num. 64.

Emphyteuta, ſi ſit citatus pro omni ſuo iure, & intereſse ad videndum aliquem aſsociari ad poſseſſionem rei, exiſtente ſub dominio eius, à quo fuit inueſtitus, deciſ. 476. numer. 7. tom. 2.

Si reſpondeat ad petita non teneri &c. ex hoc fatetur dominium Domini directi, dum recuſat illud controuertere, ibidem.

Emphyteuta, ſi ſit abſens, itaut non ſoluat canonem, non incidit in caducitatem, deciſ.719.num.8.tom.3.

Emphyteuta, dum promit integrè ſoluere canonem, ex iſta ſola promiſſione Dominus directus poteſt agere ad ſolutionem eius, deciſ.728.num.9.tom.2.

Emphyteuta præſumitur feciſſe melioramenta conuenta, & adimpleuiſſe omnes conuentiones, ſtante curſu temporis, & præſertim ſi Dominus directus ſemper perceperit canones, deciſ.509. num. 11. tom.3.

Emphyteuta, ne retrahatur, propter periculum deuolutionis ad ædificandum ad ornatum Vrbis, poteſt cogere proprietarium ad affricandam domum, Rub. in annot. ad deciſ. 666. num.59. tom.3.

contra Emphyteutam recuſantem domino reſtituere emphyteuſim vt inter diſpoſitio l. ſi quis conductionis, C. locat. eſt opinio retinenda, & quare, Rub.in annot.ad deciſ.410.num.66. tom.2.

Emphyteuta habens facultatem nominandi vnam perſonam ad emphyteuſim, dum inſtituit plures hæredes, primus inſtitutus cenſetur nominatus, deciſ.350.num.11.tom.2.

Et vtrum Dominus directus in hoc caſu poſſit gratificari cui voluerit, ibid.num.12.

Emphyteuta non cadit ipſo iure à poſſeſſione naturali; licet cadat ab ipſa emphyteuſi, Rub.in Annotat. ad deciſ. 420. num. 60. tom. 2.

Sed hoc non intellige, quando emphyteuſis naturali fine ſuo finitum, licet ſecus ſit, cum per delictum, vel culpam amittitur, ibid num.61.

Emphyteuta incidit in caducitatem non ſoluendo etiam minori tempore à iure præfixo ſtante promiſſione de ſoluendo de ſemeſtre in ſemeſtre, & iuramento de ſeruando omnia contenta in inſtrumento, deciſ.719.num.2. tom.3.

Sed contraria opinio eſt verior, eam que plures ſecuti ſunt, ibid. num. 3.

Emphyteutica bona ad hoc, vt quis dicatur acquiſiuiſſe titulo oneroſo, nihil refert. an emptio fuerit habita à Domino directo, vel ab emphyteuta, deciſ. 741. numer. 37. tom. 3.

Emphyteutica bona alienans irrequiſito Domino incidit in caducitatem, deciſ.509.num.5. tom.3.

Emphyteutica bona acquirens, non poteſt præiudicare comprehenſis in inueſtitura, ſi non acquiſiuit titulo oneroſo, deciſ.741. num.31. tom. 3.

Emphyteutica bona, quando ſunt hæreditaria, vel alias de illis per inueſtitum liberè poteſt diſponi, tunc veniunt in generali hæredis inſtitutione, deciſ.741.num.24. tom.3.

Emphyteutica bona non eſt dubitandum, an veniant in generali hæredis inſtitutione, ſi teſtator de eis mentionem fecit, & de illis poterat diſponere, ibid.num.25.

in Emphyteotico contractu omiſſum habetur pro omiſſo, nec de expreſſo ad omiſſum fit extenſio, deciſ. 737. num. 6. tom. 3.

Emphyteuticum ius vigore ſtatuti continuantis poſſeſſionem defuncti in hæredem, non transfertur, in illum hæredem, qui non eſt capax dictæ inueſtituræ, deciſ. 420. n. 11. tom. 2.

in Emphyteuticis bonis, de quibus libere poteſt diſponi ex receptioni ſententia Doctorum attenditur proximitas vltimi ſucceſſoris, non autem primi acquirentis, deciſ.741. num. 12. tom. 3.

EMPTIO.

Emptio facta pro ſe, & perſona nominanda, interim enim, & donec non ſit ſecuta talis nominatio, res eſt ementis, deciſ. 226. num.1.tom.2.

Emptio facta pro ſe, & pro perſona à ſe quandocumque nominanda, antequam ſecuta fuerit nominatio, totus contractus reſidet in emptore, deciſ.169.num.2.tom.2.

Emptio, quando fuit facta palam, & ſic bona fide, tunc etiam adminiſtrator bonorum venditorum poteſt emere, deciſ. 344. num. 22. tom.2.

Emptio, licet ſit facta per interpoſitam perſonam, non tamen ex hoc ſequitur, quod fuerit facta clam, & in occulto, ibid. num. 23.

Emptio dicitur perfecta ſtante conſenſu, re, & pretio, deciſ. 37. num.1.& 2. tom.2.

Emptionis contractus non perficitur cum conſenſu vnius partis, ibid. num.3.

in Emptionis contractu, quando interueniunt tria illa neceſſaria requiſita, tunc cætera interuenienda non poſſunt eſſe niſi accidentalia, deciſ.37.num.7.tom.2.

in Emptionis contractu pacta accidentalia poſſunt reſeruari, nec ex hoc poteſt deſumi, quod contractus ſit imperfectus, deciſ. 37. num. 7. tom. 2.

Emptionis, & venditionis vim habet adiudicatio, & eiſdem regulis metitur, deciſ. 506. num. 6. tom. 3.

Emptio, & venditio vltra rem duo requirit, ſcilicet pretium, & conſenſum, deciſ.506. num.7. tom.3.

in Emptionis, & venditionis contractu naturaliter licet contrahentibus inuicem ſe decipere, dummodo non ſe decipiant vltra dimidiam iuſti pretij, Rub. in Annot. ad deciſ. 444. n. 72. tom. 2.

Emptionis, & venditionis contractus cum pacto de redimendo, vt fœneratitius præſumatur, debetur etiam ratio oblectamenti, deciſ.453.num.14.& 16.tom.2.

Emptionis contractus, quando eſt perfectus, & arbitrator pretij eſt defunctus, in eius intrat locum arbitrium boni viri, deciſ. 388.num.1. tom. 2.

Emptionis contractus, ſi non fuerit perfectus, quo ad ſubſtantialia, & declaratio pretij fuerit collata in tertium, ac eius mors ante dictam declarationem ſecuta fuerit, ibidem num. 2.

Tunc contractus eſt diſſolutus, & fideiuſſor liberatus, ibid.

Emptionis, & venditionis contractus poteſt eſſe fœneratitius, ſi cum pacto de redimendo adſit modicitas pretij, deciſ.344. n.3. tom. 2.

Emptionis contractus, vt dicatur fœneratitius ex pacto de redimendo, vna cum modicitate pretij, requiritur vt emens ſit ſolitus fœnerari ſecundum Bald. quæ tamen opinio non eſt vera, & contrarium ſentit Rota, deciſ. 344. num. 4. & 5. tom. 2.

Emptionem, & venditionem importat cenſus contractus, deciſ. 35 num.4.tom.2.

in Emptione, & venditione non reperitur iure cautum, quod debeat interuenire pecunia, deciſ.35.num.5.tom.2.

Emptio cuius nomine fuit facta, ei res empta acquiritur, deciſ.606. num. 10. tom.3.

Emptionis inſtrumentum tunc multò magis probat dominium concurrentibus adminiculis, deciſ. 31. num. 4. & 6. tom. 2.

Emptionis naturale eſt, vt ſit contractus perfectus, niſi aliud ſit conuentum, deciſ.35. num.13.& 14. tom.2.

ex Emptione canalis aquæ, quando non inferatur ad dictæ aquæ dominium, deciſ.75.num.2. tom.2.

in Emptione rei eſt præferendus alijs ille, qui habet in dicta re cenſum antiquiorem, deciſ.17. num.3. tom.2.

Emptum, ſi aliquid ſit nomine alterius, & non conſtet de eius mandato, aut ſaltem de verificatione emptionis factæ ad eius fauorem, non acquiritur ei dominium, ſed illud remanet penes emptorem, deciſ. 666.num.11.tom.3.

Emptum, quod aliquid ſit nomine alterius ex quibus coniecturis id aſſequi poſſit, quando ſumus in dubio, ibid.num.12.

Emens aliquid ſi ex natura rei ei aliquid inſit, ad id tenetur, & quando non, deciſ.329. num.5. tom.2.

Emens aliquid & non ſoluendo pretium, dicitur eſſe in mala fide, cum ſciat ſe ad illud exburſandum teneri, itaque ſileat præſcriptio, deciſ.512.num.9. tom.3.

Emens rem proprio nomine, ſibi acquirit, quamuis pecunia ſit aliena, deciſ.220. num.7. tom.2.

Emens rem pro ſe, & perſona nominanda, dum non ſequitur nominatio, contractus totus reſedit in emptore, deciſ.64. num.7. tom. 2.

Emens ſcienter rem alienam, vel alteri obligatam ſi ea res ei fuerit ablata, non poterit agere contra venditorem nec de euictione, nec ad ipſius pretij recuperationem, Rub. in annot ad deciſ. 431. num 107. tom.2.

Emiſſe quis aliquid cenſetur ex proprijs pecunijs, deciſ. 679. n. 9. & 10. tom.3.

EMPTOR.

Emptor bonorum Eccleſiæ, dum reſtituit ea, quia contractus fuit ipſo iure nullus, poteſt ex conditione ſiue cauſa repetere pretium ſolutum Eccleſiæ, tanquam ſine cauſa datum, Rub. in Annot. ad deciſ.444.num.61.tom.2.

Emptor cenſus ſi fiat pactum, quod poſſit cogi ad redimendum cenſum, dictum pactum eſt illicitum, quia ſic contractus reſoluitur in mutuum, deciſ.37.num.7.& 8.tom.2.

Emptor domus tenetur ad ſolutionem Canonis, ſi expreſsè fuit vendita cum tali onere, deciſ.29.num.2. tom.2.

Emptor ſecundus non præfertur primo, etiam ſtante traditione rei emptæ, quando ſciuit rem alteri fuiſſe venditam, deciſ. 416. num.2. tom. 2.

Emptor emendo rem, quam ſciuit alteri fuiſſe venditam, participat cum venditore ad præiudicium primi emptoris, ibid. num. 3.

Et propterea etiam ſtante traditione, ſecunda venditio non eſt præferenda primæ, ibid.

Emptor ſi emat ſub conditione, vt ſibi præſtetur cautio, quo ad ſecuritatem ſolutionis, tunc vt conſtituatur in mora, eſt ei offerenda cautio, deciſ.12.num.14. tom.2.

Emptor non poteſt dici culpa ſua amiſiſſe cauſam, dum appellationem non fuit proſecutus, ſi eam proſequendo facilè perdidiſset ex defectu iuris, deciſ.63.num.15.tom.2.

Em-

Digitized by Google

Emptor emens rem fructiferam, ſemper eo animo cenſetur emere, vt fructus percipiat, quare ſi non ſoluerit pretium, & fructus ex ea re non perceperit, non tenetur ad eos, deciſ. 453. num. 20. tom. 2.

Emptor cum pacto de affrancando eſt verus dominus, & contra ipſum competit ius retractus, deciſ. 653. num. 10. & 11. tom. 3.

Emptor, quod retineat rem, & pretium, id nullatenus eſt iuſtum, deciſ. 315. num. 45. tom. 2.

Emptor ideo tenetur ad fructus recompenſatiuos ob dilatam ſolutionem, etiamſi venditor non adimpleuerit ex parte ſua, quia ob defectum dicti implementi non minuitur emptori vſus rei, deciſ. 315. num. 51. & 52. tom. 2.

Emptor tenetur ad fructus recompenſatiuos ob dilatam pretij ſolutionem etiam non docto de adimplemento, deciſ. 315. n. 48. tom. 2.

Emptor tenetur ad fructus compenſatiuos, ſi habuit rem & non ſoluit pretium, deciſ. 12. num. 3. tom. 2.

Emptor non tenetur ad fructus compenſatiuos, quando ei fuit conceſſa dilatio ad pretij ſolutionem, deciſ. 577. num. 5. tom. 3.

Emptor, dum fruitur re, & pretium nondum ſoluit, æquum eſt, vt teneatur ad fructus recompenſatiuos, deciſ. 453. num. 6. & 7. tom. 2.

Emptor, ſufficit ante pretij ſolutionem rem ei fuiſſe euictam, ad effectum, vt ei liceat dictum pretium retinere, deciſ. 395. n. 12. tom. 2.

Emptor rei emphyteuticæ per ſubhaſtationem poteſt ſe tueri iure nominandi conceſſo eius debitori, deciſ. 350. num. 5. tom. 2.

Emptor propter imminentem euictionem poteſt retinere pretium rei, deciſ. 395. num. 1. tom. 2.

Emptor, dum imminet euictio rei emptæ, ſi venditor petat pretium, poteſt eum repellere exceptione rei non traditæ, vel non adimplementi, ibid. num. 2.

Emptori non poteſt dici res libere tradita, dum ante traditionem ſecuta fuit euictio, ibid. num. 3.

Emptor, cui res nondum tradita fuit, non poteſt petere inhiberi, quominus venditor rem alteri tradat, & vendat, deciſ. 426. num. 6. tom. 2.

Sed hoc procedit, quando non pendet lis, ſecus verò dum lis iam pendet, ibid. num. 7. & 9.

Emptor, cui res empta non fuit tradita, licet dum lis non pendet, non poſſit inhibire venditori, ne rem alteri tradat, ibid. num. 8.

Tamen cautela eſt, quod appelletur à futura venditione facienda, quia ſi fuerit contrafactum, venditio tanquam attentata poterit reuocari, ibid.

Emptor tenetur ad fructus decurſos ante pretium ſolutum ex æquitate, ne ipſe eos lucretur cum aliena iactura, & detrimento venditoris, deciſ. 315. num. 49. tom. 2.

Emptor, quando non eſt particeps doli venditoris, id emptori nullatenus nocere debet, deciſ. 344. num. 24. tom. 2.

Emptor poteſt vti eiſdem defenſionibus competentibus venditori, etiam non facta ceſſione iurium, Rub. in annot. deciſ. 666. num. 140. tom. 3.

Emptor fatuus eſſet, ſi rem magni valoris, & magno pretio ab eo emptam, poſtea modica penſione illam locaſſet, deciſ. 253. num. 27. tom. 2.

Emptor emens rem ſubiectam fideicommiſſo, ſatis dicitur ei conſultum, dum dicto fideicommiſſo fuit per Papam derogatum, deciſ. 402. num. 4. tom. 2.

Emptor ſufficit, vt litem venditori intimet ad hoc, vt ipſe teneatur emptori ad omnia damna paſſa, deciſ. 13. num. 1. tom. 2.

Emptor omni iure debet ſoluere fructus recompenſatiuos prætij non ſoluti, deciſ. 315. num. 18. tom. 2.

Emptor pro ſolutione pretij debet conueniri iuxta formam inſtrumenti initi inter eum, & venditorem, deciſ. 577. num. 7. tom. 3.

Emptor non debet eſſe ſolicitus, quod pretium erogetur in cauſam expreſſam, niſi ſimus in mutuo, vel depoſito, vel vendatur res Eccleſiæ pro ſoluendis debitis, deciſ. 497. num. 16. tom. 2.

Emptor an teneatur appellare à ſententia contra ſe lata ad effectum, vt poſſit agere de euictione aduerſus venditorem, deciſ. 63. num. 1. tom. 2.

Emptor non tenetur appellare à ſententia contra ſe lata, quando iſta neceſſitas fuerit ei remiſſa per venditorem, ibidem num. 2.

Et quid ſi appellauerit, & appellationem non fuerit proſequutus, an poſſit agere de euictione contra venditorem, ibidem num. 3.

Emptor appellans à ſententia lata contra ſe, ſi appellationem non proſequatur, itaque ſententia tranſeat in rem iudicatam, quo caſu id non obſtet, quo minus agat de euictione, ibidem num. 4.

Emptor ne teneatur proſequi appellationem à ſententia lata contra ſe, id per pactum remitti poteſt, ibid. num. 5.

Emptoris reſpectu, quod cenſus ſit perpetuus temporalis vero reſpectu fideiuſſoris, id non eſt inconueniens, deciſ. 152. n. 13 tom. 2.

Emptori, quid fuerit facta libera traditio rei venditæ, id probare ſpectat ad venditorem, dum agit ad pretij conſecutionem, deciſ. 95. num. 6. tom. 2.

Emptori non licet ignorare venditoris perſonam ad hoc, vt illi ſoluat pretium, deciſ. 12. num. 12. tom. 2.

Emptori, & ſingulari ſucceſſori cenſus ſuffragatur etiam Bulla Sanct. mem. Pij Quinti ſuper forma creandi cenſus, deciſ. 653. num. 2. tom. 3.

Emptoris reſpectu cenſus non eſt redimibilis, deciſ. 265. num. 6. tom. 2.

Emptori, quando venditor tradit fundum pro quo pretium non ſoluit, ſi ex eo percipiat vtilitatem debet facere æqualitatem ſoluendo fructus, deciſ. 315. num. 17. tom. 2.

Emptori venditor non tenetur de euictione, niſi venditori lis fuerit enunciata, deciſ. 18. num. 24. tom. 2.

Limita tamen id, ſi talis denunciatio fuerit remiſſa vigore facti, ibidem.

Emptori, quod liberè fuerit tradita aliqua domus, non ſufficit probare ei fuiſſe traditam vnius cubiculi, quia ad hunc effectum requiritur traditio clauis ianuæ principalis, ſi non omnium cubiculorum, deciſ. 395. num. 8. tom. 2.

Emptori, quod fuerit conſignata tota domus liberè, non arguitur, ſi aliquid in eam de eius mandato fuerit inuectum, maximè quando deinde fuit prohibitus, ne vlterius aliò aſportet, ibid. num. 9.

Emptores rerum dotalium æſtimatè datarum, ſi offerant vxori æſtimationem liberantur à reali æſtimatione, Rub. in Annot. ad deciſ. 666. num. 137. tom. 2.

Enumeratio ſpecierum tunc non ampliat genus, quando eſt facta ſub expreſſione certi loci, deciſ. 89. numer. 8. & 10. tom. 2.

E N V N C I A T I V A.

Enunciatiua non probat, vbi principaliter contigit dubitari de enunciatio, deciſ. 53. num. 11. tom. 2.

Enunciatiua dum eſt moderna, ac maxime ſi plura obſtent, in nihilo releuat, deciſ. 633. num. 7. tom. 3.

Enunciatiua regulariter non probat, quando principaliter agitur de enunciatio, ibid. num. 18.

Enunciatiua dum non eſt antiqua, non attenditur contra tertium, ibid. num. 19.

Enunciatiua dum eſt vnica, & moderna minus probat, ibidem num. 20.

Enunciatiua, vt dicatur antiqua, requiritur tempus centum annorum, ibid. num. 21.

Enunciatiuæ, vt probent, debent eſſe de duobus inſtrumentis, quæ originem habeant à diuerſis perſonis non ſuſpectis, ibid. num. 22.

Enunciatiuæ antiquæ habent vim publicæ vocis, & famæ, deciſ. 580. num. 2. tom. 2.

Enunciatiuæ ſupra centum annos habent vim famæ, deciſ. 200. num. 11. tom. 2.

Enunciatiuæ antiquæ fortius probant, ſi emanauerint ab eo, qui ipſum enunciatum poterat facere, ibid. num. 3.

Per enunciatiuas antiquiſſimas probari poteſt dominium, deciſ. 32. num. 5. tom. 2.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ probant immemorabilem, deciſ. 257. num. 5. tom. 2.

Enunciatiuæ admittuntur in antiquis tanquam habentes vim famæ, ibid. num. 6.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ plenè probant, etiam quod emanauerint à perſona ſuſpecta, & ab vno, quando concurrunt adminicula, deciſ. 257. num. 8. tom. 2.

Quod tamen intellige verum, quando vnà cum enunciatiuis concurrit antiquiſſima poſſeſſio, ſecus vero ſi ea non currat, ibid. num. 9. & ſeqq.

Enunciatiuæ, & præſentationes ſupra centum annos, ſunt quidem iura apta ad canonizandum iuſpatronatus non autem, vt iam pro canonizato habeatur ad impediendum proceſſum exequtiuum, deciſ. 200. num. 13. & 14. tom. 2.

Enunciatiuæ quando ſunt modernæ, licèt regulariter loquendo in præiudicium tertij non videantur probare, deciſ. 385. num. 10. tom. 2.

Tamen quando ſunt plures, vehementes, & vrgentes, ex his oritur plena probatio, etiam contra tertium, ibid. num. 11.

Enunciatiuæ quando ſunt recentes, & paulo ante litem emanatæ, non deſeruiunt pro adminiculo, deciſ. 173. num. 10. tom. 2.

Enunciatiuæ emanatæ ab habente intereſſe in cauſa non releuant, ibid. num. 11.

Enunciatiuæ emanatæ à diuerſis, & non ſuſpectis perſonis, habent vim famæ, & plenè probant in antiquis, deciſ. 142. num. 1. tom. 2.

Enun-

Enunciatiua ſimplex non releuat, deciſione 574. numer. 48. tom. 3.

Enunciatiua emanata in litteris Papæ ad ſuggeſtionem partis, non releuat, deciſ. 722. num. 9. tom. 3.

Enunciatiua vnica regulariter non probat, etiam ſi ſit antiqua, deciſ. 603. num. 24. tom. 3.

Enunciatiua emanata à perſonis ſuſpectis, multò minus attenditur, ibid. num. 25.

Enunciatiuæ non probant, quando principaliter diſputatur de enunciato, deciſ. 552. num. 13. tom. 3.

per Enunciatiuas emanatas ab intereſſe habentibus non probatur immemorabilis, deciſ. 257. num. 4. tom. 2.

EPISCOPVS.

Epiſcopi alternatiua non cadit in beneficijs, quæ ſunt ſimultaneæ collationis, deciſ. 100. num. 2. tom. 2.

Epiſcopo ſi ſit conceſſa alternatiua, ſuffragatur etiam Capitulo in beneficijs ſpectantibus ad collationem vtriuſque, deciſ. 588. num. 26. tom. 3.

Epiſcopo non gaudente alternatiua, menſis Octobris eſt vnus ex octo menſibus reſeruatis, deciſ. 247. numer. 1. tom. 2.

Epiſcopus, & Capitulum non poſſunt ſubuertere decreta circa ſtatum Eccleſiæ, qui iam firmatus tranſactione, & etiam auctoritate Apoſtolica, ac obſeruantia comprobatus fuit, deciſ. 515. num. 1. tom. 3.

Epiſcopus, & Capitulum ſunt veluti vnum corpus cum Epiſcopus ſit caput, & Canonici ſint membra, deciſ. 588. num. 23. tom. 3.

Epiſcopus, & Capitulum faciunt vnum corpus, & quanta ſit communio inter eos, deciſ. 531. num. 14. tom. 3.

Epiſcoporum, & Capitulorum Vicarij ſede vacante dicuntur Iudices ordinarij, deciſ. 48. num. 10. tom. 2.

Epiſcopus, & Vicarius faciunt vnum, idemque Tribunal, deciſ. 702. num. 3. tom. 3.

Epiſcoporum Vicarij poſſunt etiam ipſi cenſuras promulgare, deciſ. 48. num. 11. tom. 2.

Epiſcopus habet intentionem fundatam ſuper iuriſdictione ſpirituali in locis omnibus exiſtentibus intra limites ſuæ Diœceſis, deciſ. 697. num. 1. tom. 3.

Epiſcopus non habet intentionem fundatam ſuper decimis, ſed tantum pro ſua quarta, deciſ. 170. num. 15. tom. 2.

Epiſcopus tenetur recipere quartam decimarum de manu Parochi, ibid. num. 16.

Epiſcopus, quando non dicatur habere intentionem fundatam, ſuper collatione beneficiorum ſuæ Diœceſis, deciſ. 731. num. 7. tom. 3.

Epiſcopus habet intentionem fundatam circa collationem beneficiorum ſuæ Diœceſis, deciſ. 731. num. 5. tom. 3.

Epiſcopus de iure communi habet intentionem fundatam in iure viſitandi, & cognitione cauſarum, deciſ. 368. num. 12. tom. 2.

Epiſcopus regularis ſi ſit negligens in exigendo bona hæreditaria, vel eis renunciet, tunc ſuccedit Eccleſia proprietaria, deciſ. 115. num. 9. tom. 2.

Epiſcopus regularis adeundo hæreditatem ſibi relictam, eam quoad vſumfructum ſibi acquirit, perinde ac ſi ſecularis eſſet, ibid. num. 3.

Quo verò ad proprietatem eam acquirit Eccleſiæ ſuæ, ibidem num. 4.

Epiſcopus regularis non poteſt proprium habere neque ſibi acquirere, ibid. num. 6.

Epiſcopus regularis adeundo hæreditatem ſibi delatam, poteſt ſibi præiudicare, quo ad vſumfructum, non autem quoad proprietatem, quæ fuit acquiſita Eccleſiæ, deciſ. 115. num. 18. tom. 2.

Epiſcopus regularis hæreditatem ſibi delatam an poſſit repudiare, ibid. num. 12.

Epiſcopi ſigillum ſine ſubſcriptione nõn probat, ſed contrarium eſt verius, deciſ. 205. num. 3. tom. 2.

Epiſcopi ſigillum non probat in præiudicium tertij, deciſ. 205. num. 1. & 2. tom. 2.

Epiſcopi cœci ſunt erga nepotes, ſecundum gloſ. in cap. peruenit q. 3. Rub. in annot. ad deciſ. 460. num. 112. tom. 3.

in Epiſcopi voluntate eſſe non debet extinguere litem, contra eum motam, denegando clericis, ne poſſint ſe congregare, deciſ. 567. num. 9. tom. 3.

Epiſcopus quando poſſit in Capella exiſtente intra terminos alicuius Parochiæ ordinare, vt ibi Capellanus aſſiſtat, deciſ. 464. num. 8. tom. 2.

in Epiſcopo ſtrictior eſt obligatio quam in Clerico, vt bona vadant ad ſucceſſorem, deciſ. 722. num. 27. tom. 3.

Epiſcopo in præiudicium tertij non creditur, deciſ. 244. num. 6. tom. 2.

Epiſcopo de iure communi licitum eſt facere vniones beneficiorum, Rub. in Annot. ad deciſ. 576. num. 79. tom. 3.

Epiſcopus, vt validè deueniat ad vniones, omnino requiritur iuſta cauſa, & euidens neceſſitas, vel vtilitas, ibid. num. 80.

Epiſcopus eſt manutenendus in ſua iuriſdictione, dum cognoſcitur an Abbas habeat plenariam iuriſdictionem in ſuos, deciſ. 310. num. 4. tom. 2.

Epiſcopi vti delegati Sedis Apoſtolicæ poſſunt viſitare omnes Eccleſias viciniores, etiamſi ſint nullius Diœceſis, deciſ. 552. n. 19. tom. 3.

Epiſcopi ſcientia, & patientia requiritur, vt alius contra eius iuriſdictionem aliquid præſcribat, deciſ. 600. num. 14. tom. 3.

Epiſcopus vt excludatur ab Archidiacono &c. ad effectum, vt non poſſit cognoſcere cauſas, matrimoniales, vel criminales, requiritur immemorabilis canonizata per tres ſententias, ibid. num. 15.

Epiſcopus, aut ſimilis officialis non poteſt grauare ſucceſſorem, deciſ. 455. num. 10. tom. 2.

Epiſcopus quando propter diſtantiam Eccleſiæ Parochialis, in aliqua d. Parochiæ Capella ponit Capellanum, cum certa aſſignatione, non eſt neceſſarius in hoc conſenſus Capituli, deciſ. 464. num. 13. tom. 2.

Epiſcopus in aliqua ordinatione non debet petere conſenſum Capituli, dum ad eius validitatem talis conſenſus à iure non requiritur, ibid. num. 14.

Epiſcopus dicitur habere aſſiſtentiam iuris in exercenda iuriſdictione in omnibus locis ſuæ Diœceſis, propter quam debetur ei manutentio, deciſ. 600. num. 2. & 3. tom. 3.

Quod procedit etiamſi Epiſcopus non probauerit poſſeſſionem, ibid. num. 4.

Epiſcopus, & non alij inferiores poſſunt cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales, cum id relinquatur tantum iuriſdictioni, & examini Epiſcopi, ibid. num. 5.

Epiſcopi, alijque Eccleſiaſtici facto ipſo vitam exemplarem ducere debent, quia (vt inquit Sacra Synodus Tridentina) vita ipſa exemplaris eſt perpetuum quoddam prædicandi genus, Rub. in Annotat. ad deciſ. 431. num. 96. tom. 2.

Epiſcopus quo caſu teneatur probare clarè, & concludenter aliqua loca eſſe ſita intra limites ſuæ diœceſis, deciſ. 552. num. 7. tom. 3.

ab Epiſcopo bona relicta ex præſumptione iuris Canonici cenſentur poſt ipſam dignitatem acquiſita fuiſſe, deciſ. 560. num. 6. tom. 3.

Epiſcopus ſemper cenſetur auctoritate ordinaria prouidere, quamuis conferat vigore indulti, deciſ. 530. numer. 50. tom. 3.

Epiſcopus poteſt concedere in feudum bona Eccleſiaſtica ſine ſolemnitatibus, ſi ſit ſolitum ea concedi, deciſ. 541. num. 7. tom. 3.

Epiſcopus propter nimiam diſtantiam Eccleſiæ Parochialis, poteſt ordinare, vt alia ædificetur, & certam portionem ei aſſignare, deciſ. 464. num. 2. tom. 2.

Et hoc caſu Epiſcopus poteſt procedere ad ædificationem abſque alia ſolemnitate, ibid. num. 3.

in Epiſcopum eligi non poteſt, qui non duxit aliquando amicos ad comedendum ſecum, Rub. in Annotat. ad deciſ. 460. num. 97. tom. 3.

per Epiſcopum ſolum, ſi Papa aliquid mandet fieri, ex hoc non excluditur Capitulum, deciſ. 530. num. 43. tom. 3.

Epiſcopus non ſubditos non valet ordinare, deciſ. 670. num. 21. tom. 3.

Epiſcopus ordinando aliquem, ſequitur, quod habuerit eum pro ciue, & ſubdito, ibid. num. 22.

Epiſcopus in cognoſcendo cauſas matrimoniales, & criminales totius ſuæ Diœceſis habet pro ſe claram iuris aſſiſtentiam, nec non apertam diſpoſitionem Concilij Trident. deciſ. 600. n. 23. tom. 3.

Epiſcopus non poteſt Eccleſiam ante liberam ſeruituti ſine cauſa ſubijcere, deciſ. 27. num. 5. tom. 2.

Epiſcopi eſt libera, & iuſta facultas vnum ex æquè idoneis præſentatis inſtituere, deciſ. 379. num. 12. tom. 2.

Epiſcopus, ſi ſit factus compromiſſarius nomine Capituli, & confirmationem tamquam Epiſcopus nomine proprio, iſta ſunt iura diuerſa, licet cumulata in eadem perſona, deciſ. 588. n. 12. tom. 3.

Epiſcopus, Sacerdotem, vel Clericum ſe profiteri, & his ordinibus facere contraria, indecorum, ac mendacium eſt, Rub. in Annot. ad deciſ. 444. num. 29. tom. 2.

Epiſcopi ſcientia, & patientia requiritur, vt alius contra eius iuriſdictionem aliquid præſcribat, deciſ. 600. numer. 14. tom. 3.

Epiſcopus ſi ſit effectus frater minor, auctoritate Papæ, recuperat ius ſuccedendi ab inteſtato, & ex teſtamento, deciſ. 115. num. 22. & 23. tom. 2.

Scilicet, vt ſibi vſumfructum, & Eccleſiæ proprietatem acquirat, vt hoc modo votum paupertatis conſeruetur, ibid. num. 23. & 24.

Epiſcopi Cardinales, niſi adeſſet regula reſeruatoria, teneretur conferre ad electionem Capituli in beneficijs, quorum prouiſio ſpectat ad vtrumque, deciſ. 588. nũm. 35. tom. 3.

Epi-

Digitized by Google

Epiſcopo ſoli beneficia minora ſunt reſeruata etiam in Eccleſia Cathedrali, nec ſunt ſimultaneæ collationis, deciſ. 100. num. 3. tom. 2.

Epiſcopus in quacumque parte ſuæ Diœceſis poteſt exercere iuriſdictionem, deciſ. 537. num. 1. tom. 3.

Epiſcopus debet ius reddere in loco honeſto, & more maiorum, ibid. num. 2.

Epiſcopus non debet iudicare extra territorium ſuum, ibidem num. 3.

Epiſcopi maieſtas in iudicando, quando ſalua non eſſet, ibidem num. 5.

Epiſcopus, quando quis eſſet duarum Diœceſum, tunc non poteſt delinquentes in vna Diœceſi ex illa prædictos extrahere, & quando id procedat, ibid. num. 6.

Epiſcopus, quod poſſit ſolus conferre beneficia, & tamen ſine Capitulo non poſſit conferre, hoc inter ſe videtur pugnare, deciſ. 530. num. 45. tom. 3.

Epiſcopus, quod poſſit ſolus conferre beneficia, quæ ſunt de ſimultanea collatione cum Capitulo, poteſt dari caſus, deciſ. 530. num. 46. tom. 3.

Veluti Capitulo non eligente, vel non conferente, quia tunc Epiſcopus ſolus confert, ibid.

Epiſcopus an poſſit cogi ad locum litigij accedere, vel delegare alium, quando ſumus in diœceſi multum ampla, deciſ. 537. num. 9. tom. 3.

Et quamuis multi Doctores affirmatiuè reſpondeant, tamen eorum opinio communiter eſt reprobata, ibid. num. 10.

Vel de æquitate tantum procedit, ibid. num. 11.

Epiſcopus attento iuris rigore in quacumque parte ſuæ diœceſis iuriſdictionem exercere poteſt, ibid. num. 12.

Epiſcopus, vt diſponit Conc. Trident. tenetur procedere in cauſis Capitularium de conſilio, & aſſenſu duorum Canonicorum, coram Notario ipſius Epiſcopi, & in eius domo, & conſueto Tribunali, ibid. num. 13.

Epiſcopus ſucceſſor poteſt eadem auctoritate ordinaria cum conſenſu Capituli reuocare decreta Epiſcopi anteceſſoris, quoad ſtatum Eccleſiæ, deciſ. 515. num. 5. tom. 3.

Epiſcopus poteſt erigere Parochialem in Collegiatam, deciſ. 608. num. 1. tom. 3.

Quod procedit non ſolum, quando ſumus in Eccleſia regulari, ſed etiam in Eccleſia ſæculari, ibid. num. 2. & 3.

ÆQVALITAS.

Aequalitas in iudicio ſeruanda eſt, deciſ. 269. numer. 8. tom. 2.

Aequalitas vt ſeruetur in iudicijs, ſi vni parti licet appellare, etiam aduerſario erit licitum, deciſ. 323. numer. 16. tom. 2.

Aequalitatem, quod pater ſeruauerit inter filios facienda eſt interpretatio, deciſ. 345. num. 15. tom. 2.

in Aequalitate conſiſtit iuſtitia commutatiua, deciſ. 315. num. 16. tom. 2.

ex Aequipollentibus quid fiat non refert, Rub. in Annot. deciſ. 541. num. 86. tom. 3.

EQVES.

Eques Hieroſolymitanus, quod non ſit debitor communis ærarij, quando non probetur ex fide Secretarij communis ærarij, deciſ. 725. num. 13. tom. 3.

Equites Hieroſolymitani poſſunt teſtari, vel donare cauſa mortis cum licentia tamen Magni Magiſtri, deciſ. 601. num. 20. tom. 3.

Equites Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi, deciſ. 623. num. 34. tom. 3.

pro Equo meo mihi reſtituendo poſſum officium Iudicis nobile implorare, deciſ. 315. num. 29. tom. 2.

ÆQVITAS.

Aequitas id poſtulat, vt quod vnicuique competit, ſigillatim tribuatur, deciſ. 1. num. 1. tom. 2.

Aequitati conuenit, vt quis metat, vbi ſeminauit, ibidem num. 2.

Aequitas ſcripta habetur pro iure communi, deciſ. 269. num. 34. tom. 2.

Aequitas valet, quæ paribus cauſis, paria iura deſiderat, deciſ. 743. num. 16. tom. 3.

Aequitatis, ac bonæ fidei ratio non eſt habenda quando maius, & perniciofius imminet periculum, Rub. in annot. ad deciſ. 431. num. 41. tom. 2.

ab Aequitate omni eſſet alienum, confirmare quem in ea poſſeſſione, quam nulliter, & attentatè habuit, deciſ. 404. num. 3. tom. 2.

Aequitas non vult vt ea, quæ ſunt inducta ad fauorem alicuius, in eius odium retorqueantur, deciſ. 227. numer. 10. tom. 2.

Aequiuoca ea quæ ſunt, non faciunt nec adminiculum, deciſ. 391. num. 26. tom. 2.

Aerarius in Regno Neapolitano habetur pro adminiſtratore, deciſ. 555. num. 3. tom. 3.

ERECTIO.

Erectio attenditur in iudicanda beneficij qualitate, deciſ. 633. num. 3. tom. 3.

Erectio iuris Patronatus, & fundatio ex quibus reddatur indubitabilis, deciſ. 534. num. 33. tom. 3.

Erectio Vicariæ ſi facta fuerit in vim Concil. Trident. ſeſſ. 7. cap. 7. de reform. tunc congrua Vicarijs aſſignanda eſt ſuper certis bonis, deciſ. 328. num. 8. tom. 2.

Erectio, & vnio, quando non dicatur habuiſſe effectum, deciſ. 608. num. 8. & 9. tom. 3.

Erectiones Dignitatum, tutius eſt, vt fiant per Papam, ibidem num. 10.

Erectio præſumitur facta iuxta ſolitum, & qui dicit contrarium, ei incumbit onus probandi, deciſ. 697. num. 5. & 6. tom. 3.

Erectioni nouæ Eccleſiæ Parochialis, quando ſit locus, deciſ. 231. num. 9. tom. 2.

Erectiones dignitatum ſi fiant per Ordinarios auctoritate Apoſtolica ſine conſenſu Capituli valent, deciſ. 260. num. 6. tom. 2.

Erigi quando poſſit noua Parochia, deciſ. 193. numer. 1. tom. 2.

ERROR.

Errorem alleganti incumbit onus probandi, deciſ. 273. num. 3. tom. 2.

Errorem, quis allegare nequit, ſi non probet contrarium eius, quod aſſeruit, deciſ. 258. num. 8. tom. 2.

Errorem quis non probat per teſtes, dum eorum depoſitiones conquaſſantur, ibid. num. 9.

de Errore calculi quando non poſſit dari, deciſ. 218. numer. 6. tom. 3.

Error vel fraus cauendum eſt ne interueniat in deuolutione matrimonij, Rub. in annot. ad deciſ. 392. num. 28. tom. 2.

Error in nomine proprio non vitiat inſtitutionem, dum de corpore conſtat, deciſ. 614. num. 17. & 18. tom. 3.

Error circa proprium patrimonium plerumque eueniſſe ſolet, deciſ. 25. num. 13. tom. 2.

Error in dubio præſumitur ad excludendum delictum, deciſ. 146. num. 6. tom. 2.

Error non præſumitur, niſi probetur, deciſ. 285. numer. 3. tom. 2.

Error benè excluditur, conſtito de veritate, ibid. numer. 4. 6. & 7.

Error non præſumitur ad tranſactionem impugnandam, deciſ. 273. num. 1. & 2. tom. 2.

Error, cum non præſumatur, ideo non ſufficit illum allegare, ſed ſimul probandus venit, deciſ. 358. numer. 4. tom. 2.

Error iuris mulieri non ſuffragatur, deciſ. 321. numer. 10. tom. 2.

Errans in iure valde dubio non præſumitur in dolo, deciſ. 493. num. 100. tom. 2.

Error iuris non ſufficit ad effectum vſucapiendi fructus, vt poſſeſſor non teneatur eos reſtituere, ſaltem, quando petuntur vti ſors principalis, deciſ. 315. num. 43. tom. 2.

Error iuris non poteſt allegari à muliere, cum peritiores conſulere potuerit, deciſ. 321. num. 11. tom. 2.

Error dicitur conſiſtere in iure, quando aliquid dependet ex viſione ſcripturarum, deciſ. 444. num. 4. tom. 2.

Error iuris non excuſat, ibid. num. 5.

Error iuris valde dubij æquiparatur errori facti, & ſic excuſat, ibid. num. 6.

Error iuris valde intricati, dum interuenit in alienatione bonorum Eccleſiæ, tunc fructus debent reſtitui à die moti iudicij, ibid. num. 7.

Error notabilis in Notario nunquam præſumitur, deciſ. 147. n. 7. tom. 2.

Error Notarij non præſumitur, ideo probandus eſt, deciſ. 162. num. 15. tom. 2.

Erraſſe non præſumitur vir prouidus nec aliquid in ſui præiudicium ſponte confeſſum fuiſſe, deciſ. 64. numer. 4. tom. 2.

Erraſſe quis non præſumitur in facto proprio, deciſ. 53. num. 12. tom. 2.

de Erroribus niſi conſtet euidenter non eſt reddenda ratio quando ſemel eſt reddita, deciſ. 190. num. 1. tom. 2.

de Errore aut læſione niſi doceatur, ratio ſemel reddita non eſt amplius reddenda, deciſ. 71. num. 3. & ſeqq. tom. 2.

de Errore ſi teſtes conuincantur ab alijs teſtibus, non attenduntur, deciſ. 137. num. 11. tom. 2.

Error in aliquo contractu, quando adeſt, dicitur deficere conſenſus, deciſ. 429. num. 18. tom. 2.

Error in poſteriori inſtrumento non vitiat præcedentem contractum, deciſ. 470. num. 3. tom. 2.

Error, vbi eſt in referente, & conſtat de relato, relatum ſemper attenditur, ibid. num. 4.

Error excludit conſenſum, deciſ. 559. num. 21. tom. 3.

in Errores inciderunt ſummi etiam viri, & diuerſarum ſcientiarum Coriphei, & præſertim Marc. Tull. Romanæ eloquentiæ flumen, Hippocrates Medicorum Princeps, Papinianus Iuriſconſultorum Phœnix, &c. Rub. in Annotat. deciſ. 636. num. 92. tom. 3.

in Errores aliquando etiam inciderunt Magni Patres, & Eccleſiæ DEI ſydera fulgentiſſima, & præſertim S. Auguſtinus, S. Hieronymus, ab eiſdem poſtea ſe retractando, ibid. num. 93.

Erronea ea, quæ ſunt, non veniunt attendenda, deciſ. 597. num. 12. tom. 3.

Erubeſcendum non eſt, vt inquit Iuſtinian. Imp. ſe corrigere, deciſ. 9. num. 11. tom. 2.

Eſſe non dicitur, niſi id perpetuo duret, deciſ. 516. num. 22. tom. 2.

AESTIMATIO.

Aeſtimatio bonorum an requiratur in datione inſolutum, deciſ. 506. num. 16. tom. 3.

Aeſtimatio de iure facit emptionem, & venditionem, deciſ. 145. num. 2. tom. 2.

Aeſtimatio in datione dotis facit emptionem, & venditionem, deciſ. 626. num. 1. tom. 3.

Aeſtimatio in dubio præſumitur iuſta, & exceſſiua, deciſ. 457. num. 1. tom. 2.

in Aeſtimatione alicuius rei potius eſt ſtandum peritis à Iudice deputatis, quam depoſitionibus teſtium, ibid. num. 2.

Aeſtimatio offerri non poteſt agenti rei vendicatione, deciſ. 590. num. 23. tom. 2.

Sed ſecus eſt, quando agitur vtile rei vindicatione in ſubſidium, ibid. num. 24.

Aeſtimatio periti ſi fundata ſit ſuper aliorum relatione, quid id inducet, deciſ. 253. num. 24. tom. 2.

Aeſtimatio facta ob vnam cauſam, non operatur, quo ad diuerſam, deciſ. 506. num. 8. tom. 3.

Aeſtimatio peritorum præſumitur iuſta, & qui contrarium tenet, debet exceſſum probare, deciſ. 720. num. 20. tom. 3.

Aeſtimatio non requiritur quando Iudex procedit per viam ſubhaſtationis, & vendit bona creditori, deciſ. 506. num. 17. tom. 3.

Aeſtimatio valoris frumenti ſpectanda eſt ſecundum illud tempus quo fuit conſumptum, deciſ. 237. num. 9. tom. 2.

Aeſtimationi valoris eſt ſtandum, ſtante communi æſtimatione, & experientia, deciſ. 488. num. 1. tom. 2.

Aeſtimatio valoris monetarum non probatur per ſimplicem fidem, ibid. num. 2.

in Aeſtimatione facienda illa attendenda venit, in qua periti omnes conueniunt, deciſ. 211. num. 3. tom. 2.

in Aeſtimatione an adſit exceſſus parum refert, dum ipſa corpora debentur, & non quantitas in pecunia, deciſ. 457. num. 4. tom. 2.

in Aeſtimatione rerum Rota ſolita eſt amplecti æquitatem, deciſ. 237. num. 10. tom. 2.

AETAS.

Aetas alicuius probatur ex fide Baptiſmatis, deciſ. 6. num. 10. tom. 2.

Aetas minor probatur ex fide Baptiſmi, deciſ. 92. numer. 2. tom. 2.

Aetas prima, intellligitur de minori ſeptennio, deciſ. 196. num. 6. tom. 2.

Aetatis infantilis fere filius dicitur ſi ſit in octauo ſuæ ætatis anno conſtitutus, ibid. num. 9.

Aetatis minoritas probatur ex fide baptiſmi, deciſ. 468. num. 5. tom. 2.

Aetatis minoris ratione, quis eſt reſtituendus aduerſus omiſſionem ſolemnitatum, deciſ. 468. num. 7. tom. 2.

Aethiopi, Reges conſtituere ſoliti erant, qui forma eleganti cæteros præcellebat, Rub. in Annot. deciſ. 460. num. 175. tom. 2.

Eua ex coſta Adæ fuit formata, ex quo colligi debet quod in viro, & muliere eſt vna natura, cum prius vir, & deinde ex eodem viro, mulier creata fuit, Rub. in Annotat. deciſ. 431. num. 54. tom. 2.

Euangelium non eſt in verbis ſcripturarum, ſed in ſenſu, non in ſuperficie, ſed in medulla, non in ſermonum folijs, ſed in radice rationis, Rub. in Annotat. ad deciſ. 632. numer. 11. tom. 2.

EVENTVS.

Euentus poſterior formatur à primordio, deciſ. 220. num. 4. tom. 1.

Euentus fruſtra expectatur, cuius nullus eſt effectus, deciſ. 568. num. 13. tom. 3.

ex Euentu contingente contractus non ſunt æſtimandi, Vot. poſt deciſ. 160. num. 24. & 25. tom. 2.

Euentualia ea, quæ ſunt non ſunt attendenda, quia inſpici debet quod fuerit actum de tempore contractus, deciſ. 321. num. 16. tom. 2.

Euentualia, ea quæ ſunt, digna minimè ſunt conſideratione, deciſ. 107. num. 18. tom. 2.

EVICTIO.

Euictio cedere debet in damnum emptoris, ſi eius culpa fuerit ſecuta, deciſ. 395. num. 13. tom. 2.

Euictio ſi fuerit promiſſa, etiam in caſu moleſtiarum de facto, an ex hoc cenſeatur remiſſa denunciatio, deciſ. 18. num. 31. & 32. tom. 2.

Euictionis cautio ſi ſuper re vendita non fuerit præſtita, id diminuit eius valorem, deciſ. 278. num. 3. tom. 2.

in Euictionis iudicio, tunc quis multò magis tenetur ad pretium auctum, quando damna, & intereſſe fuerunt promiſſa, deciſ. 710. num. 3. tom. 3.

in Euictionis iudicio, ſi emptor, & venditor fuerint ſimul conuenti ab eo, qui rem euincit, poteſt emptor ſuperatus abſque alia denunciatione agere contra venditorem de euictione, deciſ. 395. num. 15. tom. 2.

in Euictionis iudicio tenetur quis non ſolum ad pretium ſolutum, ſed etiam auctum vſque ad tempus euictionis, deciſ. 710. num. 1. tom. 3.

in Euictionis iudicio duplum à iure taxatum quid importet, deciſ. 227. num. 2. & 3. tom. 2.

in Euictionis iudicio valor rei attenditur de tempore euictionis, qui tamen à iure eſt taxatus, vt non excedat duplum, deciſ. 227. num. 1. tom. 2.

in Euictionis materia, quando intereſſe exigatur etiam vltra duplum, ibid. num. 5. & 6.

in Euictionis materia intereſſe commune & intrinſecum an à iure ſit taxatum, ibid. num. 4.

Euictionem ſi venditor promittit penituſque indemnem ſeruare emptorem, tunc ſiue euictio ſequatur de iure, vel de facto tenet, deciſ. 13. num. 6. tom. 2.

de Euictione venditor tenetur quamuis litem non denunciauerit ei emptor, quando nulla defenſio competit venditori, ſed conſtat de iuſtitia euincentis, deciſ. 18. num. 36. tom. 2.

de Euictione venditor non tenetur, quando ſecuta eſt facto Principis, ibid. num. 6.

de Euictione venditor non tenetur quando ea ſecuta eſt per imprudentiam Iudicis, deciſ. 8. num. 13. tom. 2.

Euictionem fuiſſe ſecutam ex ſcientia iniuſta, id dicenti, incumbit onus probandi iniuſtitiam, deciſ. 18. numer. 20. tom. 2.

Euictio quando in caſu quolibet, & ex omni cauſa cenſeatur promiſſa, ibid. num. 21.

Euictio, quando cenſeatur promiſſa etiam ex facto Iudicis iniuſto, ibid. num. 22.

Euictio ſi fuerit intimata venditori, ſibi imputet ſi euictio contingat ex facto Iudicis iniuſto, ibid. num. 23.

ex Iudicis iniuſtitia ſi ſequatur euictio, id non eſt imputandum emptori, ſi litem denunciauerit venditori, ibid.

ex Euidentia ipſa facti oritur concludens probatio, deciſ. 151. num. 2. & 3. tom. 2.

EXACTIO.

Exactio licet differatur in obligationibus ad tempus dilatis tamen actio dicitur nata, deciſ. 152. num. 2. tom. 2.

Exactio fructuum coadiuuat probationem poſſeſſionis, deciſ. 559. num. 7. tom. 3.

Exactionis negligentia, vel culpa, citra præſcriptionem, tollere non poteſt obligationem, Rub. in Annot. ad deciſ. 576. num. 33. tom. 3.

de exactis ſocius debet dare computum vti ſocius & de debitis contractis vti priuatus remanet condebitor ſocietatis, deciſ. 273. num. 7. tom. 2.

Exigendi poſſeſſio non releuat penſionarium à iuſtificatione gratiæ, cum illa ſit extra ius ſcilicet vt beneficia ſine diminutione conſeruantur, deciſ. 144. num. 9. tom. 2.

EXAMEN.

Examen eſt nullum, ſi deficiat citatio ad videndum iurare teſtes, deciſ. 718. num. 11. & 12. tom. 3.

Examen teſtium quando eſt nullum, & attentatum, non releuat, deciſ. 213. num. 6. tom. 2.

Examen teſtium Notario, quando eſt commiſſum, cenſetur etiam commiſſum omne, ſine quo illud expediri nequit, deciſ. 513. num. 2. tom. 3.

in Examine teſtium pars dando interrogatoria facit id, quod poteſt facere, deciſ. 249 num. 5. tom. 2.

Examen nouum non eſt concedendum, quando adeſt ſuſpicio ſubornationis teſtium, deciſ. 734. num. 4. tom. 3.

Examen nouum teſtium ſolet denegari quando iam diſcuſſa fuerunt dicta aliorum teſtium, ibid. num. 6.

Examen nouum teſtium eſt admittendum, quando ceſſat ſuſpicio, & materia quæ articulatur eſt releuans, & eſt merè prophana, ibid. num. 9.

Examen teſtium eſt nullum, dum iuramentum fuit præſtitum à teſtibus extra terminum, deciſ. 601. num. 23. tom. 3.

Examine commiſſo videntur conceſſa omnia, ex quibus examen non valeret, deciſ. 513. num. 3. tom. 3.

Examini ſcrupuloſo publicationis inſtrumenti non eſt locus, quan-

quando adſunt omnia requiſita, deciſ. 122. numer. 14. tom. 2.

Examinatores Synodales tres debent adeſſe, quando ſit concurſus ad beneficium Parochiale, ſic diſponente Sac. Concil. Trident. deciſ. 237. num. 18. tom. 2.

Examinatorum qui habet plura vota, eſt præferendus in electionibus, deciſ. 164. num. 6. tom. 2.

E X C E P T I O.

Exceptio Cardinalium in regul. reſeruatoria octo menſium, non auget facultatem conferendi beneficia de iure communi eis conceſſam, deciſ. 531. num. 11. tom. 3.

Exceptio compenſationis dum non eſt ſufficienter liquida, non poteſt impedire immiſſionem ex credito dotis, deciſ. 187. n. 15. tom. 2.

Exceptio dominij & hypotecæ non admittitur in iudicio ſpolij, deciſ. 117. num. 13. tom. 2.

Exceptio dominij oppoſita inueſtienti, dum eſt clara, ac notoria eſt valens ad repellendum eum ab agendo, Rub. in annot. ad deciſ. 420. num. 82. tom. 2. & vide num. 91. & 93.

Exceptio excommunicationis non impedit petitionem reuocationis attentatorum, deciſ. 236. num. 16. tom. 2.

Exceptio familiaritatis vt obſtet teſti, ea debet probari de tempore examinis, deciſ. 274. num. 12. tom. 2.

Exceptio implementi obſtat etiam ſtante impedimento, quia nihilominus agens repellitur ab agendo, Rub. in Annot. deciſ. 542. num. 32. tom. 3.

Exceptio implementi opponi non poteſt per eum, qui contractui acquieuerit eius vigore aliquid recipiendo, Rub. in annot. ad deciſ. 542. num. 15. tom. 3.

Exceptio non adimplementi nullatenus admitti debet, quando excipiens nullum paſſus eſt damnum, deciſ. 85. num. 10. tom. 2.

Exceptio non adimplementi impedit executionem etiam obligationis Cameralis, deciſ. 575. num. 13. tom. 2.

Exceptio non adimplementi non habet locum in contractu diuerſo, deciſ. 621. num. 14. tom. 3.

Exceptio non adimplementi, non tollit actionem, ſed ſuſpendit exercitium parte opponente, donec non fuerit adimpletum, deciſ. 85. num. 11. tom. 3.

Exceptio non implementi excluditur, ſtante veriſimili mente partis illam remittentis, Rub. in annotat. ad deciſ. 542. num. 15. tom. 3.

Exceptio illa, tu non adimpleuiſti ex parte tua, eſt ſic valens, vt poſſit opponi, etiam in caſu, in quo ſtatutum tollat omnem exceptionem, ibid. num. 29.

Exceptio iſta, tu non adimpleuiſti ex parte tua, eſt ſic præpotens, vt ſuper ea ſuppleat Iudex ex officio parte non petente, ibid. num. 30.

Exceptio incapacitatis requirens altiorem indaginem, non impedit immiſſionem hæredi ſcripto, deciſ. 524. numer. 7. tom. 3.

Exceptio legitimandarum perſonarum in omnibus iudicijs quantumuis ſummarijs eſt præmittenda, deciſ. 587. num. 16. tom. 3.

Exceptionis notorietas vt appareat, debet apparere de re iudicata, aut de confeſſione partis, deciſ. 200. numer. 10. tom. 2.

Exceptio notoria de non iure agentis, admittitur etiam in iudicio recuperandæ, vel reintegrandæ, ac adipiſcendæ poſſeſſionis, Rub. in annot. ad deciſ. 420. num. 83. & 84. tom. 2.

Exceptio incontinenti probanda admittitur etiam aduerſus executionem ſententiæ, ibid. num. 85.

Exceptio incontinenti probanda impedit quoque remedium L. fin. C. de edict. D. Adr. toll. ibid. num. 86.

Exceptio paupertatis non ſufficit ad repellendum teſtem, niſi aliunde conſtat eum eſſe ſuſpectum, deciſ. 274. num. 13. tom. 2.

Exceptio præteritionis ad impediendam immiſſionem hæredi ſcripto, quando dicatur incontinenti probata, licet id non appareat ex ipſo teſtamento, deciſ. 370. numer. 7. tom. 2.

Exceptioni recognitionis ſemper in quacumque parte iudicij poteſt reijci per formalem recognitionem, quatenus opus ſit, deciſ. 556. num. 16. tom. 3.

Exceptio recurſus ad Iudices laicos non obſtat, conſtito de ſupplicatione ſignata manu Papæ pro abſolutione, deciſ. 305. n. 15. tom. 2.

ſub Exceptione regulæ generalis, quando quis aliquid aſſerit eſſe comprehenſum, id iuſtificandum venit, deciſ. 529. num. 19. tom. 3.

Exceptio debet eſſe de regula, & comprehendere in actu exceptuato omnes caſus in regula comprehenſos, deciſ. 531. n. 10. tom. 3.

Exceptio Regulæ reſeruatoriæ menſium, ex eo quia ex perſona Epiſcopi Cardinalis etiam Capitulo ſuffragetur, non diminuitur ius Cardinali, deciſ. 588. num. 32. tom. 3.

Exceptio regulæ reſeruatoriæ menſium nihil de nouo tribuit Cardinalibus, ſed ſolum ſubſtulit reſeruationem, deciſ. 588. n. 36. tom. 3.

Exceptio ſpolij repellit quem à limine iudicij, deciſ. 387. num. 1. tom. 2.

Exceptio ſimulationis non impedit executionem obligationis Cameralis, deciſ. 472. num. 6. tom. 2.

Exceptio ſimulationis dum non cadit ſuper re, quæ petitur non poteſt retardare illius ſolutionem, deciſ. 528. num. 11. tom. 3.

Exceptio ſimulationis quando impedit manutentionem, deciſ. 169. num. 6. tom. 2.

Exceptio ſimulationis de ſui natura non impediat remedia poſſeſſoria, deciſ. 169. num. 4. tom. 2.

Exceptio ſimulationis tum multo minus impediat executionem obligationis Cameralis quando non eſt concludenter probata, deciſ. 472. num. 7. tom. 2.

Exceptio ſimulationi non impedit manutentionem, cum reſpiciat titulum, & proprietatem, deciſ. 507. numer. 6. tom. 3.

Exceptio ſimulationis de diuerſo contractu non eſt valens retardare ſolutionem concludenter probati, deciſ. 472. num. 18. tom. 2.

Exceptio ſolutionis cum litem perimat, non ſolet prorogari vſque ad tertiam inſtantiam, deciſ. 73. num. 13. tom. 2.

Exceptio ſubreptionis quoad gratiam obtentam à Papa ſuper derogatione fideicommiſſi, reijcitur ad petitionem, deciſ. 336. num. 13. tom. 2.

Exceptio vnionis admittitur ad effectum excludendi reſeruationem, deciſ. 90. num. 4. tom. 2.

Exceptio vſurariæ prauitatis incontinenti probata impedit proceſſum executiuum, & ſic obligationem Cameralem, deciſ. 607. num. 12. tom. 3.

Exceptio omnis non eſt valens ad impediendam executionem obligationis Cameralis, deciſ. 459. num. 4. & 5. tom. 2.

Exceptio omnis quæ incontinenti probari poteſt admittitur contra obligationem Cameralem, deciſ. 40. numer. 17. tom. 2.

Exceptio turbida non eſt attendenda in iudicio executiuo, deciſ. 302. num. 30. tom. 2.

Exceptiones turbidæ non releuant, deciſ. 187. numer. 10. tom. 2.

Exceptio de iure tertij admittitur in aditione hæreditatis, deciſ. 385. num. 14. tom. 2.

Exceptio firmat regulam, quoad caſus non exceptuatos, deciſ. 196. num. 3. tom. 2.

Exceptio, quæ non oritur ex ventre inſtrumenti non eſt valens impedire obligationem Cameralem, ibid. num. 4.

Exceptionis natura eſt ſeparare caſum ſignanter exceptum, & omnia alia redigere in regulam vniuerſalem principalis diſpotiotionis, Rub. in annot. deciſ. 460. num. 33. tom. 2.

Exceptio debet eſſe in terminis regulæ, deciſ. 588. num. 40. tom. 3.

Exceptio vbi non intrat ſtandum eſt generali diſpoſitioni, deciſ. 529. num. 12. tom. 3.

Exceptio, quæ dicatur requirere altiorem indaginem, & quæ non, ſecundum caſuum contingentiam, id Iudex arbitrari debet, deciſ. 524. num. 25. tom. 3.

Exceptio non iuris, ſi notoria eſt, admittitur etiam in iudicio ſpolij, deciſ. 740. num. 17. tom. 3.

Exceptio non comprehenſionis admittitur etiam in iudicio poſſeſſorio, & ad impediendam immiſſionem, deciſ. 690. num. 20. tom. 3.

Exceptio quælibet incontinenti probata impedit immiſſionem, deciſ. 370. num. 10. tom. 2.

Exceptio ita intelligi debet, vt ſit de regula, deciſ. 66. num. 5. tom. 2.

Exceptio firmat regulam in contrarium, & operatur, vt omnia, quæ poſſunt includi ſub vniuerſitate includantur, deciſ. 438. num. 51. & 53. tom. 2.

Exceptionem aliquam quatenus teſtis patiatur ſuppletur ex alijs teſtibus, deciſ. 106. num. 5. tom. 2.

Exceptionem rei iudicatæ habet tranſactio, itaut contra eam quis non ſit audiendus, deciſ. 188. num. 9. tom. 2.

Exceptionem ſuam reus tenetur probare plene & concledenter, ſicuti actor intentionem ſuam probauit, deciſ. 165. num. 3. tom. 2.

in Exceptione ſua reus eſt actor, ideoque eam concludenter probare teneatur, deciſ. 200. num. 8. tom. 2.

Exceptiones, quæ obſtant cedenti reſpicientes rem ipſam, & non perſonam, obſtant ceſſionario, deciſ. 338. num. 2. tom. 2.

Exceptiones incontinenti probatæ, vel probandæ, admittuntur in quolibet iudicio quantumuis ſummario, & executiuo, Rub. in Annot. deciſ. 420. num. 88. tom. 2.

Exceptio nulla, ſi ſtatutum diſponeret, vt in certo caſu non admitteretur, nullatenus cenſetur ſublata ea, quæ incontinenti offertur probari, ibid. num. 89.

Exce-

Exceptio incontinenti probata, admittitur, vbi alias non eſſet admittenda, ibid.num.90.
Exceptiones contra rem iudicatam requirentes altiorem indaginem tunc non admittuntur, quando proceditur de iure ſtricto, ſed ſecus ſi de æquitate, deciſ. 435. num. 9. 10. & 11. tom. 2.
Exceptiones requirentes altiorem indaginem non admittuntur in iudicijs executiuis, deciſione 140. numero 2. tom. 2.
Exceptiones contra teſtes in iudicio manutentionis non admittuntur, deciſ.391. num. 14. tom.2.
Exceptiones, quæ non ſubſiſtunt, non releuant, deciſ.336. num.16. tom. 2.
Excipiens de iurepatronatus contra ſubrogatum gratioſe incontinenti probare debet illud clarè, & apertè, vt excludatur reſeruatio, alias non poteſt impedire immiſſionem ad fauorem ſubrogati, deciſ. 200. numer. 6. & 7. tom. 2.

EXCESSVS.

Exceſſus an adſit in æſtimatione parum refert, dum ipſa corpora debentur, & non quantitas in pecunia, deciſ. 457. num. 4. tom. 2.
Exceſſus in æſtimatione facta à perito non dicitur adeſſe ex cauſa melioramentorum, dum coram eo non fuit de illis doctum, & ſi eo caſu facienda eſt excomputatio, deciſ. 457. num. 5. tom. 2.
Exceſſus mandati non præſumitur, deciſione 56. numer. 18. tom. 2.
Exceſſus in parte ſufficit ad annullandam totam executionem, deciſ.682. num. 4. tom.3.
Exceſſus, quando ſemper vitietur, & non vitiet, deciſ. 251. n. 14. tom. 2.

EXCLVSIO.

Excluſio vnius eſt incluſio alterius, deciſ. 429. numer. 3. tom. 2.
Excluſionem alterius non operatur incluſio vnius, ſi alias ſequeretur prauus intellectus, deciſione 35. numero 24. tom. 2.
Excluſus à ſucceſſione ex vno capite, admittitur ex alio, re integra, & quando hoc caſu res dicatur integra, deciſ.609. num.2. & ſeqq. tom. 3.

EXCOMMVNICATIO.

Excommunicatio nulla, quando allegatur, probata nullitate, excommunicatus non eget abſolutione, deciſ. 568. num. 14. tom. 3.
Excommunicatio iniuſta, ſi allegetur non eſt agendum, de abſolutione ad cautelam, ſed excommunicatus eſt abſoluendus antequam audiatur, deciſione 568. numero 12. tom. 3.
Excommunicationis exceptio non impedit petitionem reuocationis attentatorum, deciſione 236. numero 16. tom. 2.
Excommunicationis iam incurſæ, & à lege inflictæ declaratio non impeditur ab appellatione, deciſione 48. num. 44. tom. 2.
ab Excommunicationis, & cenſurarum incurſu, quando quis vllo modo excuſari nequeat, deciſione 48. num. 39. tom. 2.
Excommunicationis nullitas, ſi allegetur ex defectu iuriſdictionis, non eſt de facili danda abſolutio ad cautelam, niſi prius dictus defectus ex aliqua parte probetur, deciſ. 568. num. 28. tom. 3.
de Excommunicatione debet conſtare ad hoc vt ab ea, quis abſoluatur, deciſ.568. num.26. tom.3.
de Excommunicatione nulla quando quis conqueritur, anteaquam talis pronuncietur, quid ſit præmittendum, deciſ.568. num.1. tom. 3.
Excommunicationis ſententia eſt nulla, quando eſt lata poſt appellationem, ibid. num.3.
Excommunicationis ſententia, ſi contineat errorem intollerabilem patentem, & notorium, dicitur nulla, ibidem num. 3. & 7.
Excommunicationis ſententia, quando dicatur nulla, ibidem num. 4. & 8.
Excommunicationis nullitate probata, quis non indiget abſolutione, ſecus probata validitate, ibid.num.5.
Excommunicatus nulliter, ſi petat abſolutionem ad cautelam, tunc ferenda eſt abſolutio ante omnem probationem, ibidem num. 6.
in Excommunicationis pœnam, & Eccleſiaſticas cenſuras, quando quis dicatur, ſine dubio incidiſſe, deciſione 48. numer. 1. tom. 2.
inter excommunicationem latam ab homine, & latam à lege multum differt, deciſ.48. num.48. tom.2.
Excommunicationis materia, quando reducitur ad caput nullitatis, tunc qualiter concedatur abſolutio, deciſ. 568. num.23. tom. 3.
Excommunicator, ſi aſſerat ſententiam fuiſſe latam propter notoriam contumaciam, eſt audiendus, antequam excommunicatus abſoluatur, deciſ.568. num.19. tom.3.
Excommunicator in quibuſdam caſibus antequam impartiatur abſolutio ab excommunicatione, quæ allegatur iniuſta, eſt audiendus, deciſ.568. num.16. tom.3.
Vt ſi vellet probare excommunicationem fuiſſe latam propter offenſam notoriam, ad quod datur tempus octo dierum, ibid. num. 17.
Excommunicator eſt audiendus, anteaquam detur abſolutio, ſi dicat adeſſe rem iudicatam, & Iudex debet admittere articulos excommunicantis, aliàs datur appellatio, ibid. num.18.
Excommunicatus nulliter ſi petat abſolutionem ad cautelam, eſt ei illa attendenda, deciſ.568. num.15. tom.3.
Excommunicatus dum abſoluitur ad cautelam hoc nihil intereſt parti, deciſ.568. num.11. tom.3.
Excommunicatus, quando abſoluitur, debet præſtare cautionem de parendo iuri, deciſ.568. num.33. & 34. tom.3.
Excommunicatus, quando quis fuit pro notoria offenſa, vel contumacia, tunc vt abſoluatur non requiritur iuratoria cautio, ſed exigitur prius ſatiſdatio, ibid. num.35.
Excommunicatus, quando abſoluitur ad cautelam, de ſtylo Rotæ non recipitur iuramentum, nec cautio præſtatur, nec ſatisfactio impenditur, ibid.num.36.
Excommunicatus, quando negat contumaciam, tunc abſoluendus eſt ad cautelam, abſque refectione expenſarum, deciſ. 568. num.20. tom. 3.
Excommunicatus ſi ſe contumacem confiteatur, vel aliàs de contumacia conſtet, tunc non debet abſolui, niſi prius refectis expenſis, ac præſtita cautione de ſtando iudicio, ibid. num. 21.
in Excommunicato, quando ex probabilibus cauſis contumacia eſt dubia, non impeditur abſolutio, deciſ. 568. num. 22. tom. 3.
Nec ante omnia arctandus eſt excommunicatus ad ſatisfactionem expenſarum, & quare, ibid.
Excommunicatus euitari non debet ante declaratoriam, niſi excommunicatio ſit notoria per euidentiam facti, deciſ. 48. n. 34. tom. 2.
Excommunicatus non poteſt intentare remedium manutentionis, deciſ.236. num.11. tom.2.
Excommunicato, qui obtinuit abſolutionem, non denegatur audientia, deciſ.236. num.12. tom.2.
Excommunicatus ob non ſolutionem penſionis, non abſoluitur, niſi præuia ſatisfactione, deciſ. 236. numer. 13. tom. 2.
Et hæc opinio procedit, quando cenſuræ eſſent latæ in Curia, ibid. num.14.
Excommunicatus eſt, qui recurrit ad Iudices laicos, & beneficiorum fructus non facit ſuos, deciſ.184. num.12. tom.2.

EXCVSATIO.

Excuſatio, & credulitas non admittitur, quando res eſt clara, deciſ.340. num.6. tom.2.
Excuſatio, vel reſtitutio in integrum facile admittitur in negotio ſatis implicito, deciſ. 314. numer. 28. & 29. tom. 2.
Excuſari quis iure debet, dum ſubſiſtit iuſta ignorantia facti, deciſ.571. num.18. tom.3.
Excuſandus quis venit à ſubreptione ſtante contrarietate opinionum, deciſ.665. num.15. tom.3.
Excuſſio bonorum debitoris non eſt, facienda quando ſatis apparet eam futuram fruſtatoriam, deciſione 666. numer. 9. tom. 3.

EXECVTIO.

Executio, quando fuit cœpta, non impeditur per reſtitutionem in integrum, deciſ.435. num.13. tom.2.
Executio dicitur cœpta, ſecundum ſtylum Rotæ, quando fuit petita, ibid. num.14.
Executioni Breuium vt ſit locus, opus eſt vt clauſula conſtito, &c. in eis poſita, plenè, & concludenter iuſtificetur, deciſ. 655. num.1. tom.3.
Executioni Breuis non eſt locus, ſi ſit fundatum in reſeruatione, ea non intrat, deciſ.90. num.3. tom.2.
de Executione concordiæ confirmatæ, & approbatæ à partibus quando agitur, nec hoc caſu Iudex poteſt procedere abſque citatione partis, deciſ.446. num.12. tom.2.
Executio, quando eſt exceſſiua, eſt nulla, deciſ. 502. num. 8. tom. 2.
Executionem laudi, vel rei iudicatæ petens, ſufficit, vt ipſa lauda, vel ſententias oſtendat, reliqua verò acta impugnanti executionem, annexum eſt onus ea tranſportare, deciſ.132. num.9. tom. 2.
in Executionem præcedentis inſtrumenti ceſſionis præſumitur facta retrouenditio, deciſ.136. num.9. tom.2.
Executionem litterarum Apoſtolicarum Ordinarius non poteſt impedire, deciſ.27. num.19. tom.2.
Executio litterarum Apoſtolicarum poteſt impediri ſubſiſtente

te

te iuſta cauſa ab eo, qui habet titulum à Papa, deciſ. 400. n. 19. tom. 2.
Executio, quando eſt nulla, & attentata, nullatenus poteſt negari, quin etiam adſit grauamen mixtum cum delicto, deciſ. 566. num. 12. tom. 3.
Executio eſt nulla, & pars dicitur grauata, ſi ea fuerit facta non obſtante interpoſitione appellationis. deciſ. 522. num. 7. tom. 3.
in Executione ſi fiat nullitas, ipſa non annullat ſententiam, ſed executionem, deciſ. 132. num. 10. tom. 2.
Executionem obligationis cameralis non poteſt impedire creditum non liquidum, deciſ. 52. num. 5. tom. 2.
Executio obligationis Cameralis non retardatur, maxime quando non agitur de illis tribus exceptionibus ſolutionis, falſitatis, & pacti de non petendo, deciſ. 545. num. 2. tom. 3.
Executio obligationis Cameralis non impeditur per exceptiones dubitas, & altiorem indaginem requirentes, deciſ. 470. num. 16. tom. 2.
in Executionis paratæ fraudem, vt dicatur aliquid geſtum, quid requiratur, deciſ. 595. num. 8. tom. 3.
Executio parata cedulæ bancharię non eſt amplius differenda, quando diu obligatio fuit deducta in iudicium, & nihil in actis contra eam fuit deductum, deciſ. 52. num. 3. tom. 2.
Executionem paratam habent litteræ Apoſtolicæ poſtquam ſunt iuſtificatæ, deciſ. 257. num. 1. tom. 2.
Executionem paratam habent litteræ Apoſtolicæ, vbi non adeſt legitimus contradictor, deciſ. 400. num. 18. tom. 2.
Executionem paratam habet cedula bancharia ex ſtylo Curiæ ad inſtar obligationis Cameralis, deciſ. 52. numer. 1. tom. 2.
Executionem non meretur ſententia ſuſpenſa per appellationem, deciſ. 236. num. 10. tom. 2.
ſuper Executione ſententiæ ſi lis adhuc pendeat non poteſt dici finita, deciſ. 79. num. 6. tom. 2.
Executio ſententiæ facta nulla præcedente liquidatione eſt inualida, deciſ. 98. num. 5. tom. 2.
ad Executionem ſententiæ quando fuit proceſſum poſt interpoſitam appellationem, intrant attentata, deciſ. 569. num. 3. tom. 3.
Executio ſententiæ facta pendente appellatione eſt nulla, & attentata, deciſ. 566. num. 9. & 10. tom. 3.
Executio facta pro maiori tempore & quantitate, quam in ſententia continetur, ſine dubio eſt nulla, deciſ. 522. num. 1. tom. 3.
Executio, ſi ſit nulla in parte, eſt quoque nulla in totum ratione indiuiduitatis, itaut nec ſuſtineatur pro parte debita, ibidem num. 2.
Executioni ſubrogationis gratioſæ non eſt locus niſi pro notoria & indubitata reſeruatione, deciſione 200. num. 14. tom. 2.
Executio voluntatis teſtatoris ſpectat ad hæredem, cui propterea non eſt deneganda ad hunc effectum immiſſio, deciſ. 637. num. 20. tom. 3.
Executio iuxta opinionem, quam ſequitur Rota dicitur cœpta poſt relaxationem executorialium, deciſione 688. numero 3. tom. 3.
Et idem ſentit ſignatura, dum agitur de ſententijs Rotalibus, ibid. num. 4.
Executio facta pendente termino, eſt nulla, deciſ. 495. num. 62. tom. 2.
Executio retardari nequit, quando agitur vigore obligationis Cameralis, deciſ. 44. num. 1. tom. 2.
ad Executionem procedi non poteſt appellatione pendente, deciſ. 43. num. 10. tom. 2.
Executiones iniuſtas Iudices ſæpè ſolent facere, deciſ. 18. num. 17. tom. 2.
Executiones nec reales nec perſonales dantur contra Religioſos, deciſ. 215. num. 4. tom. 2.
ad Executionem realem, quando non fuit deuentum, ſed ſolum ea fuit petita, tunc intrat arbitrium pro retardatione, deciſ. 435. num. 16. tom. 2.
Executio fieri nequit lite pendente, coram alio Iudice, deciſ. 242. num. 1. tom. 2.
Executio, ſi ſit decreta intra decem dies datos ad appellandum, attentata ſine dubio eſt, & reuocatur per viam nullitatis, non ſecuta appellatione legitima, deciſ. 323. num. 12. tom. 2.
ad Executionem ſi Iudex procedat pendente appellatione nulliter procedit, deciſ. 231. num. 7. tom. 2.
ſine Executionis legitimæ præiudicio clauſula non impedit quia ſi Iudex à quo procedit nulliter & iniuſtè, id non poſſit reuocari à iudice ad quem, deciſ. 98. num. 10. tom. 2.
ad Executionem non poteſt deueniri appellatione pendente, deciſ. 236. num. 8. tom. 2.
pro Executione ſtat præſumptio, deciſ. 56. num. 17. tom. 2.
Executiones validas intra terminum ſibi aſſignatum, quis tenetur deducere, & non friuolas ac inanes, deciſ. 48. num. 38. tom. 2.
Executiuè non poteſt agi contra tertium, deciſ. 613. num. 1. tom. 3.
Executiua via non poteſt agi contra tertium poſſeſſorem, deciſ. 595. num. 1. tom. 3.
Executiuè non agitur contra tertium poſſeſſorem, etiamſi adſit obligatio Cameralis principalis debitoris, ibid. num. 2.
Executiuè tunc multo minus poteſt agi contra tertium poſſeſſorem, ſtante ſuper hoc inhibitione mandatorum, ibid. num. 3.

EXECVTOR.

Executor non poteſt abſoluere, ſed tenetur exequi, deciſ. 8. num. 7. tom. 2.
Executor merus non poteſt officium Iudicis ſibi arrogare, ibid. num. 8.
Executor conſtitutus cum clauſula, vocatis vocandis, dicitur mixtus, deciſ. 236. num. 4. tom. 2.
Executor datus in forma dignum &c. eſt mixtus, ibid. num. 5.
Executor mixtus tenetur aſſumere partes Iudices, ibid. num. 6.
Executor, quando eſt mixtus, tunc ab illius executione datur appellatio, ibid. num. 7.
Executor literarum Apoſtolicarum, concedendo collationem, & mandatum de immittendo vigore dd. litterarum, iſte eſt actus indifferens, cum tam iudicialiter, quam extraiudicialiter poſſit fieri, deciſ. 400. num. 15. tom. 2.
Executor merus faciendo actum, qui & iudicialiter, extraiudicialiter poteſt expediri, ille potius eſt attribuendus viæ executiuæ, quam ordinariæ, ibid. num. 16.
Executor merus, dum inuenit poſſeſſionem vacantem, & non adeſt legitimus contradictor, cenſendum eſt voluiſſe procedere executiuè, licet faciat aliquem actum, qui poteſt eſſe quoque iudicialis, ibid. num. 17.
Executor merus litterarum Apoſtolicarum incontinenti poteſt dare immiſſionem, deciſ. 333. num. 10. tom. 2.
Executor merus poteſt ſe extraiudicialiter informare, ibidem num. 4.
Executor merus etiam tenetur citare poſſeſſionem, & adhibere cauſæ cognitionem ſuper veritate narratorum, deciſ. 244. n. 7. tom. 2.
Executor meus, dicitur ſibi aſſumere partes Iudicis, dum aliquis admiſit pro legitimo contradictore, decernendo ei dari copiam ſuæ commiſſionis, deciſ. 400. num. 1. tom. 2.
Executor merus, facit ſe mixtum, dum contradictori præfigit terminum ad probandum, ibid. num. 2. & 3.
Executor merus, ſi aſſumat partes Iudicis, non poteſt variare, faciendo ſe merum, ibid. num. 4.
Executor merus, quando declarauit, ſe iudicialiter procedere, & tunc variatio non eſt licita, ibid. num. 5.
Executor merus, dum in aliquo actu iudicialiter proceſſit, non tenetur in alijs ſic procedere, ibid. num. 6. & 9.
Executor, vbi cœpit cognoſcere tamquam Iudex, poteſt omiſſa via iudiciali tranſire ad aliam, ibid. num. 7.
Executor merus, ſi citet, & procedat in aliquo actu iudicialiter, cenſetur potius id facere ad cautelam, quam vt præcludat ſibi viam poteſtatis, ibid. num. 8.
Executor dicitur mixtus, ſi ſit conſtitutus cum clauſula vocatis vocandis, deciſ. 244. num. 2. tom. 2.
Executor mixtus debet procedere præuia citatione partis, deciſ. 446. num. 14. tom. 2.
Executori teſtamento, quando eſt loco hæredis debetur immiſſio ex remedio, l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend. deciſ. 618. num. 5. tom. 3.
Executores teſtamentarij, quando ſubſtineant vices hæredis, ibid. num. 6.
Executores teſtamentarij, ſi non ſint loco hæredis, ac exequi debent aliquod pium opus, tunc debetur eis immiſſio ex officio Iudicis, ibid. num. 7.
Executor teſtamentarius, cui commiſſa eſt bonorum diſtributio inter pauperes Chriſti, poteſt ſuos pauperes conſanguineos eligere, & inter illos bona diſtribuere, Rub. in Annot. ad deciſ. 460. num. 120. tom. 2.
Executor teſtamentarius, ſi diſtribuere poteſt bona inter pauperes, poteſt ſe eligere, dummodo ſit pauper, Rub. in Annot. deciſ. 460. num. 121. tom. 2.
Executori teſtamentario, qui eſt loco hæredis, debetur immiſſio exhibito teſtamento in actis non abolito, non cancellato, neque in aliqua parte vitiato, deciſ. 618. numer. 8. tom. 3.
Executor minus legitimè procedens dicitur ſpoliare, deciſ. 161. num. 4. tom. 2.
Executor dicitur minus legitimè procedere, ſi non ſeruet formam ſibi præſcriptam, deciſ. 161. num. 5. tom. 2.
Executor, ſi non ſeruet formam ſibi præſcriptam, proceſſus eſt nullus, ibid. num. 6.
pro Executore, vt ritè, & rectè proceſſerit, ſtat præſumptio, deciſ. 451. num. 6. tom. 2.
Executoris prouiſio in gratia in forma dignum, requiritur pro executione, quæ eſt dilata, & ſuſpenſa, & non autem per acquiſitionem iuris, & pro ſubſtantia gratiæ, deciſ. 539. num. 2. tom. 3.

Executor, ſi non procedat iuxta formam ſuæ commiſſionis dicitur ſpoliare, deciſ.210.num.7.tom.2.
Executor præſumitur, quod fecerit diligentias ad rectè exequendum ſuum officium, deciſ.740.num.13.tom.3.
Executor datus, cum clauſula contradictores, &c. efficit, vt ipſe poſſit non obſtante appellatione deuenire ad executionem, abſque vitio nullitatis, & attentatorum, deciſ. 333. num. 10. tom. 2.
Executor, quod nulliter proceſſerit, onus id probandi incumbit aſſerenti, deciſ.451. num.6. tom.2.
Executores ij ſunt honorarij, ex quo certum quid illis in honorem ab adminiſtratore perſoluitur, deciſ.216. num.7. tom.2.

EXECVTORIALES.

Executoriales in Rota relaxantur abſque noua commiſſione, quæ licet aliquando à partibus impetretur, hoc tamen fit ex eorum voluntate, non autem ex neceſſitate, deciſ. 568. num. 65. tom. 3.
Executoriales emanatæ ad fauorem defuncti poſſunt executioni demandari ad fauorem ſubrogati, deciſ. 97. numer. 1. tom. 2.
Executoriales an poſſint relaxari, quando ſententia tranſiuit in iudicatum, abſque eo, quod pars citetur ad docendum de appellatione, eiuſque legitima proſequutione, deciſ.320. num.4. tom. 2.
Æquior tamen opinio eſt, vt requiratur talis citatio, deciſ. 320. num. 5. tom. 2.
In executorialium relaxatione non eſt neceſſaria alia ſeruatio terminorum ſubſtantialium, deciſ.320.num.9.tom.2.
In executorialium relaxatione non requiritur tanta ſolemnitas, ibid. num.10.

EXEMPLVM.

Exemplum notabile, & ſimul lacrymabile refertur de quodam Monaſterio Monialium, Rub. in Annot. ad deciſ.523. num.138. tom. 3.
Exemplum exempli nullum genus probationis facit, deciſ. 552. num.10. tom. 3.
Exemplum teſtamenti non releuat ad obtinendam immiſſionem, etiam ſi datum ſit ab eodem Notario de eo rogato, deciſ. 303. num. 5. tom. 2.
Exemplis non eſt iudicandum, ſed Legibus, deciſ.484. num. 21. tom. 2.
Exempla validiora ſunt, quàm verba, Rub.in Annot.ad deciſ.460. num. 78. tom.2.
Exempla non reſtringunt regulam, Rub.in Annotat. ad deciſ.617. num. 137. tom.3.

EXEMPTIO.

Exemptio ab omnibus datijs, gabellis, vectigalibus, &c. regularibus competit, deciſ.30. num.1. tom.2.
Exemptio à ſolutione decimarum, tamquam materia exorbitans à iure communi, non venit ſub generalitate verborum, deciſ. 30. num. 9. tom. 2.
Exemptionum priuilegia non ſunt extendenda, deciſ. 600. n. 10. tom. 3.

EXERCERE.

Exercere quis poteſt omnia, quæ ſibi non reperiuntur prohibita, deciſ.194. num. 1. tom. 2.
Exercere ſolam artem ſtracciariæ, ſeu cenciariæ, vt vulgo dicitur Hæbrei, debent eſſe contenti in Vrbe ſecundum bullam Pauli IV. deciſ.194. num.3. tom.2.
Exercere Hæbrei nequeunt in Vrbe aliquam mercaturam frumenti, vel ordei, aut aliarum ferum vſui humano neceſſariarum, deciſ.194. num.3. tom.2.

EXHIBITIO.

ad Exibitionem librorum tenetur is, qui faſſus fuit, quod ſibi fuerint conſignati, deciſ.143. num.6. tom.2.
in Exhibitione ſcripturarum Rota ſeruat inuiolabiliter æquitatem Canonicam, deciſ.71. num.1. tom.2.
ad Exhibitionem ſcripturarum, ſi quis non fuerit condemnatus, non poteſt dici illas fraudolenter occultare, deciſ. 146. num. 1. tom. 2.
Exhibere vt quis teneatur ſcripturas, debet probari exiſtentia apud ipſam, deciſ.218.num.1.tom.2.
Exhibere quis tenetur ſcripturas ſtante intereſſe partis petentis productionem, ſed ſecus ſi ceſſet intereſſe, deciſ.218.n.1. tom.2.

EXISTENTIA.

Exiſtentia ſcripturarum ſi ſit probata apud aliquem, apud eundem eſſe præſumuntur, deciſ.218.num.2. tom.2.
Exiſtentia ſcripturarum ſi ſit probata apud aliquem non excuſatur ſi dicat, quod illas non habet vel amiſit, deciſ.218.n.3. tom.2.
Exiſtentia ſcripturarum penes Notarium & Archiuiſtam ſufficit probari etiam ante motam litem, vt illas exhibere teneatur, deciſ.112. num.7. tom.2.
Expectatiuæ non tribuunt ius, deciſ.609.num. 9. tom.3.
Expectatiuarum vigore poteſt agi, vt fiat collatio, ibid. num.10.
Expeditiones duæ, ſi ſint inter ſe diſcordes, recurritur ad ſupplicationem, tanquam ad matricem, deciſ.225. num.10. tom.2.
Expeditores litterarum Apoſtolicarum poſſunt declarare, ac etiam addere, & minuere litteras, deciſ. 225. num. 11. tom. 2.
Sed hoc intellige dummodo per eos non alteretur ſubſtantia gratiæ, ibid.num.13.
Expeditores litterarum Apoſtolicarum non poſſunt præiudicare partibus in expeditione litterarum, deciſ. 225. num. 11. tom. 2.

EXPENSA.

Expenſæ, quæ ſunt factæ, gratia recolligendi fructus, eos minuunt, Rub.in Annotat.ad deciſ.444. num.13. tom.2.
Expenſæ magnæ quantitatis regulariter non ſolent fieri pro alijs quidquid ſit de modicis, deciſ.709.num.2.tom.3.
Expenſæ Procuratoris, & Aduocati repeti poſſunt, licet remunerationis cauſæ fuerint remiſſæ, deciſ. 45. numer. 4. tom. 2.
Expenſæ, quando æquant ſortem, eo caſu emptor non tenetur ad fructus re compenſatiuos, ob dilatam pretij ſolutionem, deciſ. 453. num.12. tom. 2.
Expenſæ debent refici non obſtante reſtitutione in integrum, deciſ.435. num.17. tom.2.
Expenſæ factæ in manutentione, & reparatione alicuius rei, præſumuntur factæ in vim dominij, deciſ. 32. num. 7. tom. 2.
ad Expenſas probandas data veriſimilitudine ſufficiunt quæcumque probationes, quæ haberi poſſunt, deciſ. 744. numer. 14. tom. 3.
Expenſæ factæ pro fundanda intentione actoris in negocio principali, & non occaſione recurſuum non ſunt reficiendæ, ita vt non poſſint impedire abſolutionem à cenſuris, declara vt, ibid. num.15.& 16.
Expenſas ex fructibus quilibet poſſeſſor deducit, quod procedit tam in poſſeſſoribus bonæ fidei, quam malæ fidei prædonibus, Rub.in annot. ad deciſ.444. num. 19. tom.2.
Expenſarum deductio, quod non fiat in materia fructuum, nullus reperitur caſus, Rub. in annot. ad deciſ. 444. numer. 16. tom. 2.
Expenſarum ratione, vt detur retentio requiritur, vt de eis conſtet, deciſ.80. num.9. tom.2.
Experientia eſt rerum omnium magiſtra, deciſ. 151. num. 1. tom. 2.
Experientiam in aliqua re, quando quis non habet, de facili eluditur, deciſ.392.num.11. tom.2.

EXPRESSIO.

Expreſſio generalis non tollit ſpecialem, deciſ. 611. num. 23. tom. 3.
Expreſſio generica facta Papæ, non ſufficit, dum ipſe non intellexit præiudicium tertij, deciſione 432. numero 10. tom. 2.
Expræſſio qualibet facta Papæ ad effectum præiudicandi tertio, ſufficiens non eſt, deciſ.401.num.20. tom.2.
per Expreſſionem vnius temporis, cenſetur alterum excluſum, deciſ.223.num.15. tom.2.
Expreſſum dicitur, quod conſtat ex coniecturis, & præſumptionibus, Rub.in annot. ad deciſ.632. num.4. tom.3.
Expreſſum ſatis dicitur, quod ex mente proferentis colligitur, ibid. num. 5.
Expreſſum in Iure, etiam id dicitur, quod venit ex mente legis, ibid. num.6.
Expromiſſores aut fideiuſſores, qui pro aliquo ſe obligarunt, poſſunt petere ſe liberari à tali obligatione, deciſ. 138. num.1. tom. 2.
Expurgatio canalis aquæ cuique competit ſeruitutem habenti ducendi aquam etiam inuito domino fundi, deciſ. 58. num. 10. tom. 2.
EXTARE, & non extare hoc nihil magis inter ſe repugnat, deciſ.27. num.3. tom.2.

EXTENSIO.

Extenſio non dicitur, quando de propria rei comprehenſione agitur, deciſ. 171. num.34. tom.2.
Extenſio clauſularum in inſtrumento appoſitarum, ſi fuerit facta ab alio Notario quam à rogato, quo caſu, ſi quis aſſerat dictam extenſionem fuiſſe factam iuxta ſtylum Notarij rogati, id probare tenetur, deciſione 374. numero 6. tom. 2.
Extenſio fieri poteſt ex identitate rationis, ſed non ad diuerſos caſus, & perſonas, maximèque ſi doceatur ex ſpecialitate eſſe ius commune in contrarium, deciſ. 107. num. 42. & 43. tom. 2.
Extenſio Notariorum non eſt æquum, vt poſſit ex informi inſtrumento authenticum, & ſolemne reddere, deciſ. 154. num.36. tom. 2.
Extenſio de perſona ad perſonam in iure non admittitur, deciſ. 24. num.10. tom. 2.
Extenſio ex veriſimili mente ſtatuentium, quando non intret in ſtatutis, deciſ.16. num.20. tom.2.
Extenſioni inſtrumenti factæ per Notarium ſtandum eſt, deciſ. 483. num. 7. tom. 2.

EXTE-

Digitized by Google

EXTERVS, & aduena, ſi efficiantur domiciliarij alicuius loci, deſinunt eſſe tales, deciſ.573. num.18. tom.3.

EXTINCTIO.

in Extinctione cenſus, cuius beneplacitum requiratur, deciſ. 35. num.19. tom. 2.

in Extinctione cenſus requiritur actus retroſimilis, & ſic conſenſus, ac actualis pecuniæ ſolutio, Rub. in Annotat. ad deciſ. 454. num. 42. tom. 2.

in Extinctione cenſus ſat non eſt conſenſus vtriuſque partis, ſed etiam integra pecuniarum reſtitutio, ibid. num.43.

in Extinctione cenſus non eſt ſufficiens ſola voluntas debitoris volentis extinguere cenſum, ſed ſumma integra eſt neceſſaria, ibid. num.44.

de Extinctione, vel reductione penſionis, vt dicatur conſtare ad effectum, vt penſionario denegetur manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem quid requiratur, deciſ. 386. n. 55. tom. 2.

in Extinctionem ſortis principalis cedere debent fructus, ſi debiti ſint, & non ſoluantur, deciſione 153. numero 1. tom. 2.

Extinctum non poteſt dici id, quod pendet, deciſ. 614. num. 67. tom. 3.

EXTRACTIO.

Extractio inſtrumenti Notarij mortui videtur permiſſa tantum ex protocollo, non autem ex liberculis, deciſ. 26. numer. 5. tom. 2.

Hoc tamen non procedit ſtante ſpeciali commiſſione Iudicis, ibid. num.6. & 7.

Extractio ſcripturarum Iudicis remiſſorialis dicitur nulla, ſi facta fuerit, poſtquam expirauit eius iuriſdictio, deciſ. 534. num. 9. tom. 3.

de Extractionis validitate non eſt opus diſputare, quando inſtrumentum originale fuit productum, deciſ. 544. num. 4. tom. 3.

in Extraiudicialibus creditur facienti, deciſ. 333. numer. 4. tom. 2.

in Extraiudicialibus Notario non creditur ſine teſtibus, deciſ. 91. num. 14. tom. 2.

in Extraiudicialibus intimatio ſupplere ſolet defectum citationis, deciſ.176. num.8. & 9. tom. 2.

Extraiudicialiter, ſi materia aliqua poteſt tractari, tamen dum partes voluntariè iudicium ingrediuntur, non prohibetur iudicialiter procedi, deciſione 397. numero 12. tom. 2.

Extraiudicialiter non poteſt dici actum quando interuenit Iudex, Actor, & Reus, deciſ.313. num.9. tom.2.

EXTRANEVS.

Extraneus quilibet, immo etiam creditor admittitur ad licitandum alio non exiſtente, vel exiſtente quidem, ſed non tam dignum pretium offerente, deciſione 506. numer. 15. tom. 3.

ab Extraneo dos data præſumitur data animo donandi, non autem repetendi, deciſ.70. num.2. tom.2.

in Extraneis non ita magna confidentia reperitur, ſicut in coniuncto, deciſ.179. num.8. tom. 2.

EXTREMA.

Extremum primum in ſpolio eſt concludenter probandum, deciſ. 327. num.2. tom.2.

Extremum primum debet probari in ſpolio per manifeſtas, & concludentes probationes, & non per præſumptiuas, deciſ.21. num.1. tom.2.

Extremum primum ſcilicet creditum cum hypoteca in Saluiano, ex quibus ſatis dicatur probatum, deciſ.512. num.2. 3. & 4. tom. 3.

Extremum ſecundum in Saluiano probari poteſt ex inſtrumento adeptæ poſſeſſionis, ibid. num.6.

Extremum ſecundum in ſpolio benè probatur ex ipſa litis ſubſtentatione, deciſ.327. num.7. tom.2.

F

FABRICA.

FAbricam ſuſcipiens in ſe facere pro alio, non de pecunijs proprijs, ſed de illius, ſi poſtea aſſerat eam feciſſe proprijs ſumptibus, concludenter tenetur id probare, deciſ. 709. num.3. 4. 10. & 13. tom.3.

FACTVM.

Factum alienum quis non tenetur ſcire, deciſ. 12. num. 6. & 7. tom. 2.

Factum præcipuè vetitum non præſumitur, deciſ. 6. num.13. tom. 2.

Factum, vbi requiritur, lex non illud ſupplere intendit, deciſ.573. num.7. tom. 3.

Factum mandatarij propriè, ac verè dicitur factum mandantis, deciſ.386. num.49. tom.2.

Factum non præſumitur, niſi probetur, deciſ. 406. numer. 15. tom. 2.

Factum præſumitur id, quod fieri conſueuit, deciſ. 345. num. 11. tom. 2.

Factum, non dicitur id, quod legitimè non fuit actum, deciſ.161. num.13. tom. 2.

Factum, quod non releuat, fieri non debet, Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.160. tom.3.

Factum eſſe aliquid, vel de proximo fieri debere paria ſunt, deciſ. 582. num.7. tom. 3.

Factum Iudicis reputatur factum partis, deciſ. 506. num. 3. tom. 3.

Factum, quando aliquid eſt, retractari minimè poteſt, ſiue actus poſſit retractari, ſiue non, deciſ. 493. numer. 90. tom. 2.

Factum dicitur euidenter effectum notorium per propriam, & explicitam partis confeſſionem, deciſ. 48. numer. 35. tom. 2.

Factum, & confeſſionem ſui auctoris, quis impugnare non valet, deciſ.649. num.23. tom.3.

contra Factum principalis procurator non poteſt conuenire, deciſ.145. num.10. tom.2.

Factum quando dicatur notorium, deciſione 48. numero 47. tom. 2.

Facti puritas, & rei veritas de iure Canonico in iudicijs attendi debet, deciſ.315. num. 31. tom.2.

Facti ſcientia ab eo non poteſt negari, ſi in ipſo adfuit eius interuentus, deciſ.321. num.9. tom.2.

Facto contrario purgatur diffamatio facti, deciſ. 276. num. 4. tom. 2.

Facto mariti, & non vxoris, quando dicatur procedere, ſi aliqua bona deficiant, deciſ.14. num.9. tom.2.

Facto vbi opus eſt, non ſufficit oblatio verbalis, deciſ. 387. n. 16. tom. 2.

de Facto agens non debet eſſe melioris conditionis, quam ille, qui de iure agit coram Iudice, deciſ. 397. numer. 16. tom. 2.

ex Facto aliquo ratificatio vt arguatur, requiritur vt faciens, ſciat illud de cuius ratificatione agitur, deciſ. 150. num. 5. tom. 2.

ex Facto Viceregis recurri poteſt ad ipſum Regem, deciſ. 8. n. 10. tom. 2.

in Facto eſt iuſtificandum, vt quis dicatur renunciaſſe attentatis, deciſ.175. num.7. tom.2.

in Facto proprio, quis non præſumitur erraſſe, deciſ.53. num.12. tom. 2.

Facta ſine loquela ſe intelligunt, Rub. in annot. ad deciſ. 542. num.8. tom.2.

Facta per ſolum aſpectum imprimunt ſuam voluntatem, ibidem.

Facta potiora ſunt verbis, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num. 95. tom. 2.

Factis plus eſt conſentire, quàm verbis, deciſ. 296. num. 12. tom. 2.

Facere aliud eſt, & aliud aſſidere, deciſione 574. numero 41. tom. 2.

Facere aliud eſt, & aliud eſſe præſentem actui per alium explicato, deciſ. 574. num. 42. tom.3.

Facere aliquid promittens, ita facere debet, vt valeat, & de iure teneat, deciſ.121. num.7. tom.2.

FACVLTAS.

Facultas alienandi non reſtringitur per ſequentia verba, pro vt de iure, deciſ.429. num.2. tom.2.

Facultatem alienandi fideicommiſſum, quod quis habeat, & nihilominus ſi non alienauerit remaneat fideicommiſſum hoc non eſt inconueniens in iure, deciſ.155. num.20. tom.2.

Facultas abſoluendi quando alicui eſt conceſſa ſub ea, comprehenditur etiam facultas abſoluendi etiam ad cautelam, deciſ. 568. num. 44. tom.3.

Facultas abſoluendi ad cautelam venit ſub Clauſulis ampliſſimis, quæ ponuntur in primis commiſſionibus rotalibus, deciſ. 568. num.69. tom.2.

Facultas dandi dimiſſorias non eſt de inſolitis pro iuriſdictione Vicariorum, deciſ.670. num.29. tom.3.

Facultas derogandi, quæ eſt in clauſulis executiuis, quid operetur, deciſ.109. num.1. tom.2.

Facultas diſponendi, ſi alicui data ſit, intelligitur de vera, & propria diſpoſitione, non autem de interpretatiua, deciſ.155. n.18. tom. 2.

Facultas derogandi regulæ de viginti requirit ſpecialem mentionem, deciſ.109. num.2. tom.2.

Facultas eligendi, & declarandi an ſit tranſitoria ad hæredes, deciſ.659. num.8. tom. 2.

Facultatem iudicialiter iudicandi adimit clauſula ſublata, deciſ. 20. num.18. tom. 2.

Facultas data ad tempus, expirat lapſo tempore, deciſ. 437. num. 19. tom. 2.
Facultatis meræ ea etiam, quæ ſunt ab initio, fiunt ex curſu longiſſimi temporis fauore cultus Diuini neceſſitatis, deciſ. 701. num. 5. tom. 3.
Facultatis meræ, quæ ſunt ab initio, fauore Eccleſiæ efficiuntur neceſſitatis ſtante curſu longiſſimi temporis, deciſ. 54. num. 9. tom. 2.
Quod multò magis procedit, ſi initium non ſit merè voluntarium, ibid. num. 10.
Facultas data à Papa alicui, vt à ſententia excommunicationis aliquem abſoluat, an poſſit illum abſoluere ad cautelam, deciſ. 568. num. 39. tom. 3.
Facultas quando eſt extraordinaria & inducta ex quadam gratia Sedis Apoſtolicæ, tunc non venit in generali commiſſione, deciſ. 568. num. 40. tom. 3.
Facultas præſupponit prohibitionem, deciſ. 654. numer. 17. tom. 3.
Facultas, quando eſt perſonalis, non egreditur perſonam, & cum perſona extinguitur, deciſione 659. numero 3. tom. 3.
Facultatum releuantia ad aliquid faciendum, parum iuuat probare, niſi quoque probetur ipſum factum, quod ſcilicet fuerit impenſum, deciſ. 447. num. 16. tom. 2.
Facultas teſtandi alicui conceſſa an expiret cum primo teſtamento, ſeu prima diſpoſitione, deciſ. 456. numer. 23. tom. 2.
Et opinio verior eſt, vt non expiret, ibid. num. 24.
Facultatem transferendi penſionem, quis amittit ob recurſus ad Iudices laicos, deciſ. 670. num. 1. tom. 3.
in Facultate transferendi penſionem, an ſit facienda mentio alterius facultatis pariter transferendi penſionem, de qua quoque eſt grauatum beneficium, deciſ. 401. numer. 4. tom. 2.
Facultatem habens transferendi penſionem vſque ad certam ſummam, quando ea in totum reperitur tranſlata, id fieri non potuit citra nullitatem actus, deciſ. 252. numer. 11. tom. 2.
Limita, ſi id fuerit factum cum clauſula, vt omne intelligatur factum iuxta formam facultatis transferendi, ac non aliàs, deciſ. 252. num. 12. & 13. tom. 2.
Facultates conceſſæ alicui, vt videatur an ad certum quid extendantur, illæ ſunt exhibendæ, deciſ. 438. numer. 42. tom. 2.

FALLITI.

Falliti illi, qui plenis marſupijs cedunt bonis, dicuntur latrones, & graſſatores æris, & ſanguinis alieni, Rub. in Annot. ad deciſ. 617. num. 71. tom. 3.
contra Fallitos fraudulentos omnia iura clamant, ibid. num. 72.
Ea liti doloſi indigni ſunt quolibet priuilegio, cum eorum paupertas ementita ſit, ibid.

FALSITAS.

Falſitas arguitur à diuerſitate in eodem facto, deciſ. 140. num. 9. tom. 2.
Falſitatis argumentum maximum deſumitur ab inueriſimilitudine, deciſ. 140. num. 14. tom. 2.
Falſitas, & contradictio, vt euitetur facienda eſt interpretatio, deciſ. 33. num. 1. tom. 2.
Falſitatis imaginem habet id, quod non eſt veriſimile, deciſ. 140. num. 21. tom. 2.
Falſitas quando eſſet in Impetrante gratiam, deciſ. 536. num. 5. tom. 3.
Falſitas inſtrumenti, ex quibus arguatur, deciſ. 596. num. 6. tom. 3.
Falſitas inſtrumenti vt probetur requiruntur probationes concludentes, deciſ. 551. num. 9. tom. 3.
Et hoc procedit etiam ad impediendam immiſſionem, ibidem num. 8.
Falſitas præſumitur facta ad iſtantiam eius, de cuius intereſſe agitur, deciſ. 140. num. 15. 16. 17. & 18. tom. 2.
Falſitas nec leuis ſuſpicio, quando in aliquo inſtrumento cadere non poſſit, deciſ. 551. num. 12. tom. 3.
Falſi ſuſpicio in ciuilibus habetur pro falſitate, ſi ea conſtet in vitio viſibili, deciſ. 551. num. 9. tom. 3.
Falſitatis ſuſpicio habetur pro falſitate, ſi agatur ciuiliter, deciſ. 140. num. 23. tom. 2.
Falſitatis ſuſpicione non caret inſtrumentum, continens inueriſimilia, deciſ. 596. num. 3. tom. 3.

FAMA.

Fama non eſt antiqua, ſi non ſit centum annorum, deciſ. 739. num. 28. tom. 3.
Fama recens, & præſertim quæ poſt motam litem ortum habuit, non releuat, ibid. num. 29.
Fama dicitur vana populi vox, & falſus rumor vulgi, ibidem num. 30.
Fama ſola in antiquis ſufficit ad aliquid probandum, deciſ. 292. num. 4. tom. 2.
Fama bona in tenebris retinet proprium ſplendorem, Rub. in annot. ad deciſ. 636. num. 140. tom. 3.
Fama bona eſt omnium rerum pretioſiſſima, & inæſtimabilis, Rub. in annotat. ad deciſ. 636. num. 134. tom. 3.
Fama bona eſt plus cuſtodienda, quàm oculi, Rub. in Annot. ad deciſ. 636. num. 135. tom. 3.
Fama mala quando eliditur per contrariam famam bonam, non dicitur conſtare de mala, deciſ. 276. num. 15. tom. 2.
Fama mala, ſi tollatur per probationem contrariam, quando magis dicendum eſt tolli ſuſpicionem, ibid. num. 16.
Fama vna tollitur alia fama contraria, deciſ. 276. numer. 13. tom. 2.
Fama, dum potuit habere originem de tempore motæ litis, non releuat, deciſ. 232. num. 20. tom. 2.
Fama communis facit ſubſtinere actum licet veritas aliter ſit, deciſ. 53. num. 1. tom. 2.
Fama benè probat dominium in antiquis, deciſ. 622. numer. 2. tom. 3.
Fama, ex quibus oriri poteſt ad probandum dominium in antiquis, ibid. num. 3.
Famæ vim habent enunciatiuæ ſupra 100. annos, deciſ. 200. n. 11. tom. 2.
Fama inconcuſſa in antiquis plenè probat, quando habet originem à perſonis fide dignis, & orta eſt ex iuſtis, & probabilibus cauſis, deciſ. 739. num. 10. tom. 3.
Et iſta doctrina maximè procedit in probatione nobilitatis, aut alterius qualitatis, ibid. num. 11.
Et quando non diſcordat à præſenti ſtatu, ſed ei conuenit, prædicta doctrina non habet contradictorem, ibid. num. 12.
Fama, ſi habuit initium vitioſum non releuat, deciſ. 739. num. 34. tom. 3.
Fama, vt fidem faciat à fide dignis, & omni exceptione maioribus originem trahere debet, ibid. num. 35.
Fama, ſi habuit originem ab vna tantum perſona non probat, & maximè ſi illa ſit ſuſpecta, deciſ. 257. num. 7. tom. 2.
Fama originem habere debet à duobus ſaltem viris fide dignis, deciſ. 739. num. 24. tom. 3.
Fama iuriſpatronatus probatur ex teſtibus, deciſ. 332. num. 4. tom. 2.
Fama non releuat, dum ea conquaſſata reperitur per contrariam probationem, deciſ. 299. num. 3. tom. 2.
Fama vt probetur per teſtes, illi debent percutere tempus ante motam litem, deciſ. 96. num. 10. tom. 2.
Fama non probatur per teſtes, ſi ipſi non deponant de communi reputatione, deciſ. 137. num. 3. tom. 2.
Famam probat teſtis, ſi dicat publicè audiuiſſe aliquid pro re publica, alias eam non probat, deciſ. 137. num. 6. tom. 2.
ſuper Fama ſi teſtes deponant, illi ſunt præferendi, qui de bona deponunt, ibid. num. 23.
Fama & publica vox probat in antiquis, deciſ. 254. num. 53. tom. 2.
Fama & publica vox non attenditur, cuius origo prouenit à perſonis intereſſatis, deciſ. 96. num. 11. tom. 2.

FAMILIA.

Familia conſeruatur quidem in maſculo, & non in fœmina, deciſ. 561. num. 62. tom. 3.
Familiæ conſeruationis cauſa, non poteſt dici cauſa finalis eorum, qui renunciant bonis propter ingreſſum Religionis, ibidem num. 65.
Familiæ decus, & ſplendor non ita per illegitimos, & deſcendentes ab eis, quam per legitimos illuſtratur, deciſ. 361. num. 12. & 26. tom. 2.
Familiæ nomen eſt collectiuum plurium perſonarum, deciſ. 11. num. 7. tom. 2.
Familiæ ſine diuitijs labuntur, deciſ. 41. num. 7. tom. 2.
Familiæ nomen eſt generale, & ſic comprehendit etiam nepotes, deciſ. 24. num. 4. tom. 2.
Familiæ qualitas, & patrimonij quantitas arbitrio boni viri eſt æſtimanda, quando dos eſt conſtituenda, deciſ. 41. num. 3. tom. 2.
Familiæ perpetuitas, quando per Teſtatorem eſt conſiderata, conſil. Oldrad. 21. perdit vires, & ſic plura Mundi Tribunalia ſanxerunt, & potiſſimum, Rub. in Annot. deciſ. 632. num. 58. tom. 3.
Rota Auenionenſis, ibid.
Audientia Regni Luſitaniæ, ibid.
Rota Patauina, & Veneta, ibid.
Senatus Pedemontanus, ibid.
Curia Parlamenti Delphinatus, ibid.
Rota Marchiæ, & [illegible]
Palatium Apoſtolicum, ibid. num. 60.
Familiæ qualitas eſt attendenda in dote conſtituenda, deciſ. 41. num. 1. tom. 2.
Familiaris Cardinalis, ſi quis ſit, non deſinit eſſe talis, ſi obtineat beneficium reſidentiale alibi, deciſ. 573. numer. 16. tom. 3.
Familiaritatis exceptio, vt obſtet teſti, ea debet probari de tempore examinis, deciſ. 274. num. 12. tom. 2.

Digitized by Google

Famulo non debetur ſalarium, de tempore, quo infirmus fuit, quamuis contrarium firmare tentauerit gloſ. ſed perperam. Rub. in annot. ad deciſ. 576. num. 121. & ſeq. tom. 3.

FATALIA.

Fatalia ſi abſque prorogatione labantur, intrat res iudicata, deciſ. 666. num. 2. tom. 3.

Fatalia, vt non dicantur labi propter impedimentum partis, vel Iudicis, vt releuent, debent probari, deciſ. 399. num. 4. tom. 2.

Fatalia ſi adhuc non ſunt lapſa, ſententia non tranſit in iudicatum, deciſ. 63. num. 13. tom. 2.

Fatalia, vt propter impedimentum Iudicis non currant, eſt plenè, & concludenter probandum per partem, deciſ. 399. num. 6. tom. 2.

Fatalia currunt etiam ſtante impedimento Iudicis, quando poteſt recurri ad Superiorem, ibid. num. 7.

Fatalia non currunt impedito, deciſ. 67. num. 14. tom. 2.

Fatalia ad rei iudicatæ effectum lapſa eſſe non ſufficit, ſed etiam requiritur vt doceatur de validitate, & iuſtitia ſententiæ, deciſ. 399. num. 8. tom. 2.

ob Fatalium lapſum non datur reſtitutio in integrum aduerſus rem iudicatam, niſi conſtet de bono iure, & legitimo impedimento, deciſ. 93. num. 1. tom. 2.

FAVOR.

in Fauorem alicuius ea, quæ ſunt inducta, non debet in eius odium retorqueri, deciſ. 118. num. 7. & 12. tom. 2.

ad Fauorem alicuius quando nullitas eſt inducta, tunc ipſe ſolus, & non tertius poteſt dare de dicta nullitate, deciſ. 224. num. 15. tom. 2.

ad Fauorem carceratorum nulli dies ſunt feriati, vt incunctanter, & ſemper poſſit ei ſubueniri, Rub. in Annot. deciſ. 617. num. 64. tom. 3.

ad Fauorem vnius partis ſententia lata implicitè continet in ſe condemnationem contra aduerſarium, deciſ. 313. num. 12. tom. 2.

ad Fauorem reſignatarij non valent litteræ Apoſtolicæ, niſi reſignans expreſſe conſenſerit reſignationi, deciſ. 303. num. 3. tom. 2.

Fauori publico non poteſt priuatus per eius conſenſum præiudicare, Rub. in Annot. deciſ. 576. num. 153. tom. 3.

in Fauorabili materia ſtrictè, ac mordicè non eſt agendum, deciſ. 296. num. 10. tom. 2.

FATVVS eſt Iudex, qui exprimit cauſam in ſententia, deciſ. 134. num. 22. tom. 2.

FELIX, qui nihil debet, Rub. in Annot. deciſ. 576. n. 60. tom. 3.

Felicitatis humanæ vices mutantur, ludit de ſuis fortuna muneribus, & quæ dedit aufert, & quæ aufert, reddit, Rub. in Annotat. ad deciſ. 617. num. 40. tom. 3.

FERIÆ non obſtant, quominus in cauſis poſſeſſorijs poſſit procedi, deciſ. 407. num. 15. tom. 2.

FERVOR nimis in furorem conuertitur, Rub. in annot. ad deciſ. 444. num. 46. tom. 2.

FEVDVM.

Feudum acquirens cenſetur magis proſpexiſſe ſuis, quam agnatis, deciſ. 541. num. 53. tom. 3.

Feudum non amittit vaſſallus, dum ignoranter illud negat, & tamen regula eſt, vt negans feudum eo priuetur, deciſ. 495. n. 67. tom. 2.

de Feudo alieno, ſi quis purè inueſtiatur, inueſtitura non valet, deciſ. 614. num. 1. tom. 3.

Feudo aperto, illud ſtatim poteſt auferri detentori, & ſi vaſſallus includat oſtia, dominus poterit ea aperire, Rub. in annot. ad deciſ. 420. num. 40. tom. 2.

Feudo aperto, & ad dominum reuerſo, licet ipſe teneatur renouare agnatis proximioribus defuncti, poteſt tamen agnatis maſculis fœminam filiam defuncti præferre, deciſ. 107. num. 38. tom. 2.

Feudo vel emphyteuſi aperta, dum emphyteuta, vel vaſſallus, aut eius hæredes reſiſtunt, vel contradicunt reſtitutioni, dicuntur dominum ſpoliare, Rub. in annot. deciſ. 420. num. 73. tom. 2.

Vel impedire in conſequenda naturali poſſeſſione ratione ſuæ ciuilis, quæ ſemper apud eum remanſit, ibid.

Feudo reuerſo ad dominum per lineam finitam, eſt in arbitrio domini illud concedere, vel hæredibus, vel filiæ, deciſ. 107. num. 44. tom. 2.

Feudum nouum, ſi ſit conceſſum vti antiquum, debet intelligi, præter nouas conuentiones in inueſtitura expreſſas, deciſ. 291. num. 35. tom. 2.

Feudi alieni conceſſio ſimpliciter facta non tenet, etiam ſi poſtea illud aperiatur, deciſ. 614. num. 3. tom. 2.

ad Feudum conceſſum hæredibus, admittuntur omnes deſcendentes maſculi in infinitum eius, qui primo fuit inueſtitus, deciſ. 291. num. 12. tom. 2.

Feudi conceſſio, ſi ſit facta duobus, & cum conditione, vt extantibus maſculis fœminæ non ſuccedant, verba iſta ſunt intelligenda ſecundum naturam feudi, deciſ. 291. num. 27. tom. 2.

Scilicet, vt extantibus maſculis vnius lineæ fœminæ eiuſdem lineæ non ſuccedant, non autem in concurſu cum maſculis alterius lineæ, ibid. num. 28.

Feudi noua inueſtitura tanquam de feudo antiquo, debet iudicari tanquam antiquum, ibid. num. 29.

in Feudo antiquo maſculi vnius lineæ excludunt fœminas alterius lineæ, ibid. num. 30.

in Feudi conceſſione ſi adſint verba ſucceſſoribus quibuſcumque qualiter ſint accipienda, ſecundum caſuum diuerſitatem controuerſum eſt, deciſ. 524. num. 17. tom. 3.

Feudum ſi ſit conceſſum pro ſucceſſoribus quibuſcumque an ad inhabiles etiam ſit tranſitorium, deciſ. 587. num. 9. tom. 3.

Feudum, ſi ſit conceſſum tibi, tuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque tranſit etiam ad hæredes extraneos, ibid. num. 10.

Feudum, quando eſt conceſſum pro ſe, ſuiſque hæredibus, & deſcendentibus, tunc dum quis probat ſe eſſe hæredem, & deſcendentem citra diſcrimen eſt admittendus, deciſ. 516. num. 1. tom. 3.

in Feudi ſucceſſione filius intrat in locum parentis eiuſque gradum repræſentat, ibid. num. 2.

ad Feudum, quando aliqua mulier admittenda erat, ſi antea mortua ſit, tunc earum filiæ admittendæ ſunt, ibid. num. 3.

Feudum dicitur hæreditarium, quando fuit conceſſum pro ſe, hæredibus, & deſcendentibus, vel mixtum, ibid. num. 4.

in Feudo mixto, quando quis intendit ſuccedere in eo etiam debet concurrere qualitas hæreditaria, ibid. num. 5.

in Feudi hæreditaria ſucceſſione locus eſt repræſentationi, cum gradus non corrumpatur, ſed repræſentetur, ibid. num. 6.

Feudum, quando vnus tantum ab initio acquiſiuit, tunc fœminæ vnius lineæ, excluduntur à maſculis alterius lineæ, deciſ. 291. num. 1. tom. 2.

Secus tamen eſt, quando ab initio facta eſt duobus pro maſculis, & fœminis, ibid. num. 1. & 33.

Feudi inueſtitura, quando facta eſt vni tantum, tamen poſt factam diuiſionem feudum non tranſeat ad maſculos alterius lineæ, donec extent fœminæ venientes ab eo cui in diuiſione obuenit feudum, ibid. num. 2.

Quicquid tamen ſit de iſta opinione, ea tamen ſine dubio non procedit, ſtante pacto, quod maſculis extantibus fœminæ non ſuccedant, ibid. num 3.

in Feudo conceſſo alicui pro ſe, & eius hæredibus, ſi quis intendat ſuccedere, debet docere, ſe eſſe de deſcendentibus eiuſdem inueſtiti, ibid. num. 4. & 7.

in Feudo Eccleſiaſtico videtur ſpectandum ius Canonicum, deciſ. 291. num. 17. tom. 2.

Feudi inueſtitura ſi facta ſit duobus pro maſculis, & fœminis, tunc maſculi vnius lineæ non excludunt fœminas alterius lineæ, ibid. num. 18.

Quod multo magis procedit, ſi in inueſtitura dictum ſit, vt alterutrius prole prorſus deficiente, totum feudum deuoluatur ad alterum, ibid. num. 19.

ad Feudi naturam mutandam non ſufficiunt verba quæ leguntur in narratiua conceſſionis ſcilicet vt feudum nouum dicatur antiquum, deciſ. 270. num. 13. tom. 2.

Feudum iure antiqui feudi conceſſum, in omnibus, & per omnia aſſumit naturam feudi antiqui, deciſ. 541. num. 8. tom. 3.

Feudum, ſi ſit tranſitorium etiam ad extraneos quoſcumque iudicatur corpus hæreditarium, deciſ. 587. num. 15. tom. 3.

Feudum, quando pertinet ad maſculos, & non ad fœminas, poteſt dominus in præiudicium maſculorum, fœminas eiuſdem gradus admittere, excluſis maſculis, deciſ. 107. num. 4. tom. 2.

in Feudo non ſucceditur iuxta formam antiqui feudi, etiam ſi ſit datum iure antiqui feudi, ſi in inueſtitura fuerit præſcripta alia forma ſuccedendi, quam in feudo antiquo, deciſ. 603. num. 6. tom. 3.

de Feudo, ſi duo contendant, poteſt vaſſallus, vel debitor retinere apud ſe debitum, donec decidatur, cui ſit ſoluendum, deciſ. 339. num. 10. tom. 2.

in Feudo fœminam de iure non ſuccedit, deciſ. 107. num. 37. tom. 2.

Feudum vendendi licentia, intelligitur de venditione facienda vni, & non pluribus, & an id ſit verum, deciſ. 107. n. 20. tom. 2.

in Feudali materia hæredum appellatione non veniunt extranei, ſed tantum deſcendentes, deciſ. 291. num. 5. tom. 2.

in Feudalibus, vt appellatione hæredum veniant etiam extranei, opus eſt, vt inueſtitura loquatur de quibuſcumque hæredibus, ibid. num. 6.

FIDEICOMMISSARIVS.

Fideicommiſſarius non poteſt in præiudicium vocatorum à teſtatore nouum grauamen imponere ſuper bonis fideicommiſſarijs, deciſ. 518. num. 12. tom. 3.

Fideicommiſſarius, id quod ex propria induſtria acquirit, in

eius vtilitatem cedere debet, deciſ. 364. num. 20. tom. 2.

Fideicommiſſarij actio pro bonis fideicommiſſo ſubiectis recuperandis, inanis eſt, ſi iuſtis ex cauſis dicta bona exempta fuerunt à fideicommiſſo, deciſ. 336. num. 9. tom. 2.

Fideicommiſſario non datur immiſſio ſuper bonis defuncti, ſi non probauerit illius poſſeſſionem de tempore mortis, deciſ. 690. num. 9. tom. 2.

Fideicommiſſario competit immiſſio vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 111. num. 1. tom. 2.

Quod procedit etiamſi fideicommiſſum in codicillis ſit relictum, ibid. num. 2.

Fideicommiſſario vt detur immiſſio in bonis fideicommittentis quid probare teneatur, deciſ. 148. num. 7. tom. 2.

à Fideicommiſſario exiguntur leuiores probationes ad effectum probandi bona fideicommiſſaria ob non confectum inuentarium ab hærede grauato, deciſ. 462. num. 7. tom. 2.

Fideicommiſſario poteſt concedi immiſſio pro indiuiſo, quando hæres debet detrahere legitimam, vel Trebellianicam, deciſ. 148. num. 9. tom. 2.

Fideicommiſſarij pro parte, ſi non compareant, nec petant fideicommiſſum, alter fideicommiſsarius non prohibetur petere omnia bona fideicommiſſo ſubiecta, deciſ. 148. num. 13. tom. 2.

Fideicommiſsaria bona non poſſunt confiſcari, deciſ. 714. num. 9. tom. 3.

Fideicommiſsario antequam detur immiſſio, neceſsaria eſt liquidatio, deciſ. 556. num. 19. tom. 3.

Fideicommiſsario agenti remedio poſseſsorio ſufficit probare poſſeſſionem defuncti de tempore mortis, deciſ. 690. num. 6. tom. 3.

Fideicommiſsariorum creditorum, & legatariorum par eſt cauſa, deciſ. 201. num. 23. tom. 2.

FIDEICOMMISSVM.

ad Fideicommiſsum arguendum non parum deſeruit illa regula, conſequens qui vult &c. Rub. in annot. deciſ. 632. num. 94. tom. 2.

ad Fideicommiſsum agenti interim debent ſubminiſtrari alimenta à parte, deciſ. 423. num. 2. tom. 2.

ſuper Fideicommiſſo ſi cenſus imponatur ſubſtinetur in melioramentis, non autem poteſt imponi ſuper re fideicommiſſo ſuppoſita, deciſ. 158. num. 2. & 4. tom. 2.

Fideicommiſsum diuidentes cum clauſulis ampliſſimis non poſſunt hæredibus cum beneficio legis & inuentarij præiudicare vltra vires hæreditarias, deciſ. 155. num. 5. & 7. tom. 2.

pro Fideicommiſſi euerſione non eſt capienda interpretatio, & maximè quando fideicommiſsum eſt arctum, deciſ. 479. num. 14. tom. 2.

Fideicommiſsum poſtquam expiratum fuit, non eſt agendum amplius de bonis vinculatis, aut illorum ſeparatione, deciſ. 556. num. 24. tom. 3.

pro Fideicommiſſi extenſione, quando concurrit veriſimilis mens teſtatoris ex probabilibus coniecturis deducta, non dicitur extenſio, ſed benè comprehenſio, & mentalis interpretatio, Rub. in annot. ad deciſ. 632. num. 73. tom. 3.

Fideicommiſsum, vt inducatur ad fauorem deſcendentium, cum hoc caſu & naturæ, & parentum commune votum concurrat, non procedendum eſt admodum rigoroſè, ibid. num. 23.

Fideicommiſsum intuitu deſcendentium, vt intret non eſt mordicè coniecturis per omnia concludentibus inſiſtendum, ſed mitiori interpretatione, nimia acrimonia exulata, in hac materia aliquid equo animo tolerandum eſt, ibid. num. 24.

Fideicommiſsum, quando eſt inductum, tunc onus reſtitutionis bonorum omnibus cenſetur iniunctum, ibid. num. 54.

Fideicommiſsum nouum non cenſetur inductum, etiamſi teſtator habuerit rationem conſeruandæ agnationis, ibid. num. 79.

Fideicommiſsum, quando ſine dubio dicatur inductum, deciſ. 518. num. 10. tom. 2.

Fideicommiſsum non cenſetur teſtator voluiſse inducere, ſi excluſit proprias filias, vt includeret filios, deciſ. 24. num. 22. tom. 2.

Fideicommiſsum dicitur inductum ratione agnationis, ſi perpetuo fuerint excluſæ fœminæ, & deficientibus maſculis fuerit inſtituta pia cauſa, deciſ. 31. num. 6. tom. 2.

Fideicommiſsum gradatim inter omnes de familia cenſetur abſolutè inductum, dum teſtator voluit, vt bona ſemper permaneant in familia, Rub. in Annot. deciſ. 632. num. 67. tom. 3.

Fideicommiſsum tunc indubitatè inducitur, quando ſi illud non induceretur, voluntas teſtatoris non ſortiretur ſuum effectum, ibid. num. 68.

Fideicommiſsa ſunt odioſa, vnde ſtrictè ſunt interpretanda, ibid. num. 69.

Fideicommiſsa inducunt votum captandæ mortis, ibid. num. 70.

contra Fideicommiſsum in dubio iudicandum eſt, ibid.

Fideicommiſsum iniunctum ſub conditione, ſi ſine filijs, expirat mortuo grauato cum filijs, & nihil operatur ratio expreſſa conſeruationis agnationis in perpetuum, Rub. in Annot. deciſ. 632. num. 77. tom. 3.

Quia id debet intelligi eueniente caſu diſpoſito à teſtatore, ibidem.

Fideicommiſsum, quando eſt reale non intrat conſ. 21. Oldrad. deciſ. 632. num. 12. tom. 3.

Fideicommiſsum, quando eſt conſecutiuum, tunc non extenditur niſi ad caſus, & perſonas expreſſas, ibid. num. 13.

Fideicommiſsum conditionale, vt habeat locum, debet doceri, de purificatione conditionis, ibid. num. 14.

Fideicommiſsum conditionale deficiente conditione, euaneſcit, deciſ. 429. num. 7. tom. 2.

Fideicommiſsum conditionale non tranſmittitur nec ad liberos, deciſ. 148. num. 12. tom. 2.

Fideicommiſsum dicitur reale, & abſolutum, vbi fuit prohibita alienatio Caſtri inſignis, & ex quo familia nuncupatur, deciſ. 357. num. 3. tom. 2.

Fideicommiſsum non cenſetur inductum ex ſimplici prohibitione alienationis extra familiam, ibid. num 4.

Quæ concluſio non procedit, quando ſumus in fideicommiſſo abſoluto, & perpetuo, ibid. num. 5.

Fideicommiſsum, quando eſt reale, eſt quoque perpetuum, deciſ. 357. num. 9. tom. 2.

Fideicommiſsum, quando eſt reale, afficit omnes perſonas, & quoſcumque ſucceſsores, ibid. num. 10.

Fideicommiſsum dicitur reale, quando verba ſunt directa in bona, & hæreditatem, non autem in perſonas, deciſ. 366. num. 3. tom. 2.

Fideicommiſsum reale, inducit grauamen reale, quod afficit omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores, deciſ. 366. num. 4. tom. 2.

Itaque quilibet ſucceſsor tenetur per fideicommiſsum alteri reſtituere, donec hæreditas perueniat ad vltimum ſubſtitutum, ibidem.

Fideicommiſsum perpetuum, & abſolutum cenſetur teſtator voluiſse facere ex digreſſu ad plures ſubſtitutiones, deciſ. 4. num. 4. tom. 2.

Fideicommiſsum vltra vocatos an fuerit inductum, multum conferunt vtrum verba habeant tractum ſucceſſiuum, ibid. num. 5.

Fideicommiſsum perpetuum, & abſolutum etiam in caſu mortis cenſetur inductum ſi prohibitioni alienationis fuerit adiecta cauſa, deciſ. 357. num. 1. tom. 2.

in Fideicommiſſis perpetuis, & abſolutis, ordinatis ad fauorem deſcendentium & agnationis licet mens teſtatoris ſit procliuior ad maſculos, quam ad fœminas, Rub. in Annot. deciſ. 523. num. 124. tom. 3.

Nihilominus id verum eſt, & quatenus adſint maſculi, quare eis non exiſtentibus, fœminæ admittuntur, quaſi per poſterius vocati, ibid. num. 125.

Fideicommiſsum perpetuum teſtator cenſetur voluiſse inducere, ſi voluit, vt bona ſemper manerent in agnatione, deciſ. 4. n. 11. & 12. tom. 2.

Fideicommiſsum perpetuum cenſetur inductum ex grauamine pariter perpetuo iniuncto, deciſ. 518 num. 5. tom. 3.

Fideicommiſſi verba, quando ſunt inducta non in perſona, ſed in bona, dubium non eſt quin fideicommiſsum ſit reale, ibid. num. 8.

Fideicommiſsum reciprocum, vt dicatur inductum, tria requiruntur, deciſ. 31. num. 5. tom. 2.

Fideicommiſsum, quando dicatur reciprocum, ibid. num. 1.

Fideicommiſsum reciprocum ex quibus coniecturis dicatur inductum, ibid. num. 3.

Fideicommiſſi reciproci renunciatio non poteſt dici læſiua, cum tantum cenſeatur datum, quantum remiſsum, deciſ. 155. n. 6. tom. 2.

Fideicommiſſo renuncians, quando dicatur habuiſse certam ſcientiam de eo, & de ſua vocatione, deciſ. 523. numer. 2. tom. 3.

Fideicommiſſo ex quibus arguatur, quod quis noluerit renunciare, ibid. num. 3.

Fideicommiſſi renunciationes cum clauſulis facultatiuis diſponendi ita demum operantur, ſi ſequatur diſpoſitio, deciſ. 155. num. 10. tom. 2.

Fideicommiſsum, quando vllo modo dici nequit vniuerſale, deciſ. 178. num. 10. tom. 2.

Fideicommiſsum propriè dicitur vniuerſale, quando agitur de vniuerſali tota ſucceſſione, vel quota, &c. ibid. num. 11.

de Fideicommiſſo conuentionali, quando tractatur, an poſſit dici vniuerſale, vel particulare, ibid. num. 12.

Fideicommiſsum ad certas perſonas reſtrictum ad alias non extenditur, deciſ. 24. num. 1. tom. 2.

Fideicommiſsum, quando eſt reſtrictum ad filios inſtitutos, & ſubſtitutos inuicem, non extenditur ad pronepotes fideicommittentis, deciſ. 423. num. 5. tom. 2.

Fideicommiſsum particulare, declarare poteſt vniuerſale, ibid. num. 6.

de Fideicommiſſi ſcientia in aliquo quando dubitari non poſſit, deciſ. 86. num. 2. tom. 2.

Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem, ibid. num. 3.
Fideicommiſſo cenſetur renunciatum per diuiſionem, quando adeſt clauſula ad habendum, ibid.num.4.
Fideicommiſſum, & ſubſtitutio per vulgarem quando videatur inducta, ita vt mortuo Teſtatore, & adita hæreditate per hæredem, expirauerit, deciſ.649. num.1.tom.3.
ad Fideicommiſſum, ſi quis ſuccedere intendat, debet in actis de eo docere, deciſ.336.num.1. tom.2.
ad Fideicommiſſum, quando quis ſuccedere vult, debet docere, ſe in eo eſſe vocatum, & veniſſe caſum ſuæ vocationis, ibid. num. 2.
per Fideicommiſſum, vt quis poſſit ſuccedere, ſufficit, quod hæredi ſit ſubſtitutus abſque eo, quia fuerit dictum per fideicommiſſum, deciſ.385.num.1. tom.2.
in Fideicommiſſis ſucceditur teſtatori, deciſ. 394. numer. 21. tom. 2.
Fideicommiſſum ſucceſſiuum, & abſolutum cenſetur inductum quando aliter non poteſt ſatisfieri menti teſtatoris, niſi illud inducatur, deciſ.649.num.3. tom.3.
ſuper Fideicommiſſo tranſactio non valet deficiente cauſa, per quam fuit inita tranſactio, deciſione 429. numer. 19. tom. 2.
ſuper Fideicommiſſo tranſactio inita vt reſcindatur, ſufficit vt aliqualiter dubitari poſſit de dicto fideicommiſſo, deciſ. 186. n. 1. tom. 2.
Fideicommiſſum, quando reſtituitur, debet detrahi id, quod ſoluit fideicommiſſarius, pro debitis fideicommittentis, deciſ.503. num. 23. tom.2.
Fideicommiſſo, ſi Papa derogauerit, tunc gratia non poteſt dici ſubreptitia, ſi in Breui adſit clauſula, vt de ſubreptione, &c. dari non poſſit, vna cum clauſula, ſublata, & decreto irritanti, deciſ.336.num.10. tom.2.
Itaque dans de ſubreptione non eſt audiendus, niſi obtinuerit prius oris operationem, ibid. num. 11.
Fideicommiſſum non poteſt cadere ſuper eo, quod per mortem vſufructuarij expirat, deciſ.600. num.22. tom.3.
Fideicommiſſi verba licet deficiant, non tamen dicendum eſt, non adeſſe fideicommiſſum, cum medulla teſtamenti ſit attendenda, Rub.in Annot.deciſ.632. num.12. tom.3.
Fideicommiſſum inducitur ex coniecturis etiam ad fauorem extraneorum, ibid. num. 13.
Fideicommiſſum teſtator præſumitur regulare ſecundum ſucceſſionem ordinis ab inteſtato, deciſ.102.num.12.tom.2.
in Succeſſionibus ab inteſtato filius ſubintrat in locum patris, ibid. num.13.
Fideicommiſſi ratio, quando eſt generalior dicto, tunc ratio dictum ampliat, & extendit fideicommiſſum ad limites rationis, Rub.in Annot.deciſ.632. num.85. tom.3.
Ac comprehendit omnes caſus, quos comprehendit ratio ipſa quare ſilet conſ.21.Oldrad.ibid. num.86.
Fideicommiſſi canonizatio facta ab anteceſſore non poteſt impugnari per ſucceſſorem habentem cauſam ab eo, deciſ. 649. n.17. tom. 3.
Fideicommiſſo ad eius fauorem purificando, quando quis dicatur renunciaſſe, deciſ.724 num.1. tom.3.
Fideicommiſſum vt extendatur vltra mentem teſtatoris, ſubſtitutiones non ſunt ampliandæ, nec ſomniandæ, deciſ.24.num.13. tom. 2.
Fideicommiſſo bona ſubiecta licet non poſſint per creditores hæredis grauari, tamen durante eius vita poſſunt agere ad fructus, deciſ.307. num.8. tom.2.
Fideicommiſſo non eſt incompatibilis facultas alienandi data hæredi, deciſ.186. num.4. tom.2.
Quia fideicommiſſum cenſetur conceptum, quatenus non ſequatur alienatio, ibid.
Fideicommiſſum vltra perſonas expreſſas quando extendatur, deciſ.24. num.3. tom.2.
Fideicommiſſum ex quo dicatur quod teſtator voluerit protrahere vſque ad vltimum agnatum, deciſ. 4. numer. 5. tom. 2.
Fideicommiſſum ſuper omnibus ſuis bonis, dum teſtator conſtituit, ſi aliquid pro ſuo non habebat, non præſumitur id, in eo voluiſſe comprehendere, deciſ.690.num.18. tom.3.
Cum ad hunc effectum ſufficit illius ſola opinatio quod ea res non eſſet ſua, ibid. num.19.
Fideicommiſſa ſunt ſtrictè intelligenda, nec trahuntur ad caſus, & perſonas in eis non expreſſas, deciſ. 473. numer. 6. tom. 2.
Fideicommiſſum, vt in contractibus inducatur ſtrictior ſit interpretatio, ibid. num.28.
ad Fideicommiſſum an teſtator vocauerit naturales, id aperiendum eſt ex dignitate, & ex voluntate, & conditione eius, qui fideicommiſit, deciſ.49.num.13.tom.2.
ad Fideicommiſſum, quando quis ex propria perſona eſt vocatus, nihil ei officit æs alienum per anteceſſorem contractum, deciſ. 355.num.1. tom.2.

Fideicommiſſo, quando res erat ſuppoſita, & fuerit obtenta derogatio à Papa, an ex hoc emptor illius dicatur tutus à creditoribus venditoris, deciſ. 307. numer. 7. & 8. tom. 2.
Fideicommiſſi prætenſio per compenſationem poteſt excludi, deciſ.503.num.26. tom.2.
Fideicommiſſum ſimpliciter ordinatum ad fauorem proximiorum, expirat quando aliquis ex vocati decedit cum liberis, deciſ. 518.num.2. tom.3.
de Fideicommiſſo claro, quando conſtat, tunc videndum eſt an ſit purificatum ad fauorem eius, qui in eo prætendit ſuccedere, deciſ.385.num.5. tom.2.
Fideicommiſſum etiam per viam contractus haberi poteſt, deciſ. 83.num.7.tom.2.
Fideicommiſſa cauendum eſt, ne extinguantur contra mentem Teſtatoris, Rub.in Annot.deciſ.632.num.99. tom.3.
Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum, quando conſtat teſtatorem voluiſſe inducere, tunc fit extenſio vltra perſonas nominatas, ibid.n. 100.
Quod procedit, quando non ſolum expreſsè apparet de voluntate teſtatoris, ſed etiam ſi ex coniecturis id perpendatur, ibid. num.101. & 103.
Fideicommiſſum dicitur inductum ſine dubio, quando teſtator dixit, ſe velle conſeruare bona in agnatione, ibidem num. 102.
Fideicommiſſorum materia taliter eſt fundata in voluntate defuncti, vt qualitercunque appareat de ea, ſufficit ad inducendum fideicommiſſum, Rub.in Annot. ad deciſ.632. num.8. tom. 3.
in Fideicommiſſis nullatenus admittitur extenſio de perſona ad perſonam, vel de gradu ad gradum, Rub.in annot.ad deciſ.632. num.71. tom.3.

FIDEIVSSIO.

Fideiuſſio appellatur onus, contumelia, iniuria, grauamen, & detrimentum, Rub.in annot.ad deciſ.617.num.169.tom.2.
Fideiuſſio, quando, non eſt idonea non releuat, deciſ.121. num.14. tom. 2.
Fideiuſſio facta pro eo, qui adminiſtrat, interpretanda eſt, vt dicatur facta pro reliquatus reſtitutione, deciſ. 301. num. 6. tom. 2.
Fideiuſſio mulieribus de iure eſt prohibita, deciſ. 212. numer. 13. tom. 2.
Fideiuſſio requirit ſtipulationem, deciſione 386. numer. 40. tom. 2.
Fideiuſſionis datio, ſi fuerit intimata parti, & non contradixit, ex hoc tacito conſenſu liberatur, deciſ. 39. numer. 9. tom. 2.
Fideiuſſionis natura eſt, vt qui pro alio bona ſua obligauit, indemnis ſeruetur, deciſ.206.num. 1. tom.2.
Fideiuſſionis proteſtatio, vt in quolibet actu debeat citari, quos afficiat, deciſ.3.num.7.tom.2.
de Fideiuſſione mala quis non poteſt agere, niſi in ſubſidium, deciſ.39. num.12. tom.2.
Fideiuſſio quando eſt præſtita vigore contractus, & non vigore decreti, tunc Notarius non tenetur de mala fideiuſſione, ibid. num.4.
de Fideiuſſione præſtita ſi rogetur Notarius, non tenetur, quando fideiuſſor non ſit ſoluendo, quia pars poterat illum recuſare, ibid. num.6.
Fideiuſſio de repreſentando aliquem expirat ob impotentiam conditionis, ſcilicet, ſi repreſentandus moriatur, deciſ.95. n.5. 14. & 16. tom.2.
Fideiuſſio de repræſentando aliquem ad omne mandatum Domini eſt conditionalis, cum non habeat certum diem, ibidem num. 2.
Et ſi non conſtat de requiſitione facta per Iudicem, numquam poteſt dici, quod venerit dies obligationis, ibid.num.3. & 6.
Fideiubere licet mulier non poſſit, tamen ſi interueniat iuramentum, obligatio tenet, deciſ. 212. numer. 15. & 16. tom. 2.
Fideiubendo multi ad inopiam peruenerunt, ideo cauendum eſt ab illis, Rub.in annot.ad deciſ.617.num.76. tom.3.
Fideiubens pro alio affligetur malo, ibid.num.77.
Fideiubere pro alijs eſt ars omnium damnoſa, & periculoſa, ibid. num. 78.
Fideiubere pro alijs magna ſtultitia eſt ſecundum Petrarcham, ibid. num.79.
Fideiubentes facile abutuntur propria ſubſtantia, ibid.num.8.
Fideiubens, qui cauet laqueo ſecurus eſt, ex ſententia Regis Salomonis, ibid. num.81.

FIDEIVSSOR.

Fideiuſſor ille propriè dicitur, qui quod à debitore promiſſum eſt, fide ſua eſſe iubet, deciſ.386.num.33. tom.2.
Fideiuſſor cambiorum non poteſt conueniri, ſi cambia non ſint ſolidata cum ipſo, deciſ.353.num.10. tom.2.
Limita tamen hoc, ſi fideiuſſor obligauerit vti principalis principaliter, & inſolidum, ibid. num.11.

In Fideiuſſore cenſus non cadit ſuſpicio vſuræ palliatæ, ſicuti in emptore, deciſ. 152. num. 14. tom. 2.

Fideiuſſori non citato non nocet ſententia lata contra principalem, deciſ. 3. num. 1. tom. 2.

Secus quando fideiuſſori ab initio fuit intimata lis, quia tunc ſententia lata contra principalem nocet etiam fideiuſſori, & id multo magis procedit ſi promiſit iudicatum ſoluere, ibid. num. 2. & 3.

Fideiuſſor datus à Iudice, eo reperto minus idoneo, ipſe Iudex, & eius hæredes tenentur ad intereſſe, deciſ. 442. num. 8. tom. 2.

Fideiuſſorem dare, cuique graue eſt, Rub. in annot. ad deciſ. 617. num. 167. tom. 3.

Fideiuſſorem reperire difficile eſt, Rub. in Annot. ad deciſ. 617. num. 168. tom. 3.

Fideiuſſores, quando ſunt dandi ad contentamentum alicuius, intelligitur quatenus petierit, & voluerit, Rub. in annotat. deciſ. 542. num. 13. tom. 3.

Vnde ſi nunquam fuerit facta dicta declaratio, & vigore celebrati contractus fructus fuerunt recepti, cenſetur remiſſum tale onus, ibid. num. 14. & 41.

Fideiſſor, ſufficit, vt de tempore dationis reputaretur idoneus ad hoc vt Iudex, vel Notarius non teneantur, deciſ. 442. num. 12. tom. 2.

Fideiuſſor debet adhibere diligentiam ne ſoluat, deducendo omnes exceptiones ſibi competentes, deciſ. 106. numer. 7. tom. 2.

Fideiuſſor, quando fuit conuentus ad ſoluendum, & principalis, id ſciuit, debet comparere, & opponere exceptiones, alias ſibi præiudicat, ibid. num. 8.

Fideiuſſorum datio, vel alterius implementi in ſocietate officij, cenſetur à parte remiſſa per receptionem fructuum, Rub. in Annot. deciſ. 542. num. 19. tom. 3.

Fideiuſſores ſi quis dederit dicitur agnoſcere debitum, deciſ. 62. num. 8. tom. 2.

Fideiuſſores iam poſt eorum mortem quando ſunt dati intra certum tempus renouandi, tunc ſecuta eorum morte, non eſt neceſſaria interpellatio ad effectum, vt obligatus ſubeat tale onus, Rub. in Annot. deciſ. 542. num. 42. tom. 3.

Quod tamen ſecus eſt, quando non eſt expreſſa certa dies, ibidem.

contra Fideiuſſorem, quis agere nequit, quando creditori non patet aditus agendi ex contractu in quo eſt obligatus fideiuſſor, deciſ. 458. num. 5. tom. 2.

contra Fideiuſſorem agi non poteſt, quando eſt nouatus contractus, ibid. num. 4.

Fideiuſſor cambij cenſetur liberatus per extinctionem eius, & conſtitutionem alterius, ibid. num. 5.

Fideiuſſor ex quibus clarè appareat ſe noluiſſe obligare pro cambijs generaliter, ſed ſimpliciter incerto, ac determinato caſu, ibid. num. 6. & 7.

Fideiuſſor, quod non habeat mandatum à principali ad ſoluendum, eſt opinio quæ non caret difficultate, & in contrarium multi celebres Doctores tenent, deciſ. 386. numer. 26. tom. 2.

Fideiuſſor, quod habeat mandatum à principali ad effectum ſolutionis, eſt opinio nouiſſimè communiter recepta, ibidem num. 27.

Fideiuſſor, cum habeat mandati actionem contrariam, poſtquam ſoluit, videtur etiam ab initio habere mandatum ad ſoluendum, ibid. num. 28.

Fideiuſſor, dum aliqui DD. aſſerunt, non habere mandatum à principali ad ſoluendum, qualiter ſint intelligendi, ibidem num. 29. & 30.

Fideiuſſor, ſi non ſoluat, non tenetur ad intereſſe paſſum per reum, vt puta, quia creditor pignora diſtraxerit, ibid. num. 30.

Fideiuſsor ex certa cauſa ſe obligans, liberatur ea extincta, deciſ. 458. num. 10. tom. 2.

Fideiuſsor non poteſt ſe in plus obligare, quam principalis, deciſ. 152. num. 9. tom. 2.

Fideiuſsor dum ſe obligat pro cenſu, ſcit contractum, cui accedit, eſſe perpetuum, ibid. num. 7.

Fideiuſsor, qui ſe obligauit pro alio, vigore Statuti Vrb. lib. 1. cap. 157. etiamſi diu non ſtetit in obligationem, tamen poteſt petere ſe à fideiuſſione liberari, deciſ. 152. numer. 1. tom. 2.

Fideiuſsor obligans ſe ad certum caſum, ad diuerſum non tenetur, deciſ. 458. num. 1. tom. 2.

Fideiuſsor dum diu ſtetit in obligatione, ideo auditur petendo liberationem, quia ipſe non videtur cogitaſſe de permanendo diu in obligatione, deciſ. 152. num. 6. tom. 2.

Fideiuſsor obligatus obligatione conditionali, non poteſt petere liberationem ante impletam conditionem, deciſ. 152. num. 3. tom. 2.

Fideiuſsor obligans ſe pro fructibus cenſus, iſta obligatio non dicitur conditionalis, ſed pura, ibid. num. 3.

Fideiuſsor, dum nunquam fuit in obligatione, ſequitur, quod neque poteſt petere liberationem, ibid. num. 10.

Fideiuſsor cenſus, quare non poſſit petere vmquam ſe liberari à fideiuſſione pro ſorte cenſus, contra, ibid. num. 11. & 12.

Fideiuſsor cenſus, etiam pro ſorte poteſt petere liberationem à fideiuſſione, ſaltem in terminis ſtatuti Romani, lib. 1. cap. 94. ibid. num. 12.

Fideiuſsorum renouatio, ſi ſemel fuerit remiſſa, an iterum poſſit illa exceptio non renouationis opponi, Rub. in Annot. deciſ. 542. num. 17. tom. 3.

Fideiuſsorum renouationis pactum, reſpicit fauorem eius, cuius intuitu illi ſunt renouandi, ideo quando venit caſus, id ipſe tenetur declarare, Rub. in Annot. ad deciſ. 542. num. 6. tom. 3.

Fideiuſsor licet debeat ſpecialiter renunciare beneficijs exequutionis, diuiſionis, & cedendarum, deciſ. 614. num. 10. tom. 3.

Iſta tamen regula fallit, ſi fideiuſsor renunciet aliquibus beneficijs in ſpecie, & poſtea ſubdatur clauſula generalis, & omnibus alijs beneficijs, ibid. num. 11.

Fideiuſsor antea quam ſoluat pro principali non poteſt dici creditor, deciſ. 490. num. 16. tom. 2.

Fideiuſsor ſoluendo pro principali debet id docere per publicum inſtrumentum, deciſ. 386. num 13. tom. 2.

Fideiuſsor quando non ſoluit vel non eſt idoneus, tenetur Notarius, deciſ. 121. num. 16. tom. 2.

Fideiuſsor ſoluendo extra caſum ſuæ obligationis, non poteſt repetere à principali, deciſ. 206. num. 6. tom. 2.

Fideiuſsor, quando dicatur ſoluiſse in caſu ſuæ obligationis, ibid. num. 7.

Fideiuſsor, vt poſſit repetere ſoluta per eum pro principali, prius debet opponere ſuas exceptiones, & omni conatu ſolutionem euitare, ibid. num. 8.

Fideiuſsor benè dicitur ſoluiſse coactè, ſi vſque in carcerem detruſus fuerit, ibid. num. 9.

Fideiuſsor, vt releuetur indemnis à principali, omnis ratio, & æquitas poſtulat, ibid. num. 10.

Fideiuſsores, aut expromiſſores, qui pro aliquo ſe obligarunt, poſsunt petere ſe liberari à tali obligatione, deciſ. 138. num. 1. tom. 2.

Fideiuſsor non poteſt petere ſe eximi ab obligatione, vigore Statuti Vrbis lib. 1. cap. 157. ſi ſit ſecurus à quauis moleſtia, ibid. num. 2.

Fideiuſsor, vbi dubitat ſoluere minori propter beneficium reſtitutionis in integrum, ſi pecuniam deponat, perinde actionem mandati habet, vt depoſitum pecuniæ repetat, ac ſi pecunia verè ſoluta fuerit, deciſ. 339. num. 9. tom. 2.

Fideiuſsores dum quis niſi cum magna difficultate reperire non valet, eo caſu excuſatur, ibid. num. 186.

cum Fideiuſsoribus, quando cauendum eſt, ſi quis, propter impotentiam eos inuenire non poſſit, tunc hoc iurato, ſtatur eius iuratoriæ cautioni, Rub. in annot. ad deciſ. 617. num. 185. & 191. tom. 3.

Fideiuſsor ſimplex non cenſetur habere à principali mandatum ad ſoluendum, deciſ. 386. num. 22. tom. 2.

Fideiuſsor, quatenus ſoluit pro principali, habet à lege mandatum ad repetendum, deciſ. 386. num. 23. tom. 2.

Fideiuſsor ſi de tempore fideiuſſionis erat idoneus, hoc ſufficit pro excuſatione Notarij, quando poſtea non eſt ſoluendo, deciſ. 39. num. 11. tom. 2.

Fideiuſsori, quando ab initio fuit intimata lis, tunc ſententia lata contra principalem nocet fideiuſsori, deciſ. 3. num. 2. tom. 2.

in Fideiuſsore omne id, quod in iure diſponitur, etiam in conſtituente locum habet, deciſ. 386. num. 36. tom. 2.

Fideiuſsor, quamuis pro alio fidem ſuam interponat, tamen ſemper retinet obligatum debitorem, contra quem habet mandati actionem, ibid. num. 42.

Fideiuſsoris locupletiſſimi loco habetur inſignis integritas alicuius, Rub. in Annotat. deciſ. 617. num. 211. tom. 3.

præter Fideiuſsores, ſunt etiam alij affines, & ſimiles fideiuſsoribus pro alijs intercedentes, & qui ſint, deciſ. 386. num. 34. tom. 2.

inter Fideiuſsorem, & conſtitutorem adſunt plures differentiæ, ibid. num. 39.

Fideiuſsores recipiendo Notarius de mandato Iudicis, excuſatur, ſi non reperiantur idonei, deciſ. 442. num. 18. tom. 2.

Fideiuſsor debet ſeruari idemnis, licet id non fuerit promiſsum, deciſ. 106. num. 1. tom. 2.

Fideiuſsori videtur ſatis promiſsa releuatio, ſi fuerit ei conſignatum pignus, ibid. num. 2.

Fideiuſsores pro dote dare, eſt prohibitum, deciſ. 497. num. 20. tom. 2.

Fideiuſsor, vt petere poſſit liberationem à fideiuſſione, requiritur, quod fuerit in obligatione, alias non poteſt dici, quod diu fuerit in ea, deciſ. 152. num. 17. tom. 2.

FIDES.

Fides de iure non facit fidem, deciſ.224.n.11.tom.2.
Fides ſimplex non facit fidem, & maximè in concurſu inſtrumenti publici, deciſ.548.n.5.tom.2.
Fidem facienti de re, quæ ad eius officium ſpectat, venit credendum, deciſ.583.n.10.tom.3.
ex Fide Baptiſmatis probari poteſt, an aliquis ſit filius legitimus & naturalis alicuius, deciſ.209.n.3.tom.2.
Fides bona poteſt cauſari ex longa obſeruantia, deciſ.615.n.12. tom.3.
Fides bona debitoris præſcribendo creditum, valdè coadiuuatur ſi eius creditor bona d. debitoris adminiſtrabat, deciſ.555.n.5. tom.3.
Fidei bonæ poſſeſſor & non tenentur ad reſtitutionem fructuum rei principaliter deductæ in iudicium niſi in quantum ſit factus locupletior & non ſit lapſum triennium, quæ tamen concluſio non procedit quando fructus petuntur vti ſors principalis, deciſ.313.n.38. tom.2.
Fides mala inducta per litis conteſtationem cum locatore, videtur etiam facere pro conductoribus, deciſ. 393. num. 4. tom.2.
Fides mala poteſt probari etiam per indicia, & coniecturas, deciſ. 615.n.9.tom.2.
Fidei malæ poſſeſſor an ſemper teneatur ad reſtitutionem fructuum induſtrialium, deciſ.615.n.11.tom.3.
Fides quamuis ſit extraiudicialis, ſuffragatur, quando habet pro ſe aſſiſtentiam iuris communis, deciſ.317. num.34. tom.2.
Fides extraiudicialis, & facta ad alium effectum, nihil releuat, deciſ.225. n.3.tom.2.
ex Fide extraiudiciali quæ non facit fidem, non probatur quod proximiores potuerint interuenire in contractu minoris, deciſ. 156.n.7.tom.2.
Fides quando non adhibetur primo inſtrumento, nec etiam ſecundo adhibebitur, deciſ.154.n.21.tom.2.
de Fide inſtrumenti multum diminuitur, ſi in eo non adeſt clauſula, actum, deciſ.154.n.6.tom.2.
Fides eſt adhibenda inſtrumento, ſi habeat omnia requiſita publici inſtrumenti, deciſ.26.n.1.tom.2.
Fides non minuitur inſtrumento publico ſi adſint in eo plures cannullationes & additiones, ſi tamen ſint manu ipſius Notarij rogati, deciſ.122.n.29.tom.2.
Fides inſtrumenti minuitur, ſi appareat omiſſam eſſe apoſtillam aliquam ſubſtantialem, deciſ.140.n.5.tom.2.
Fides inſtrumenti minuitur ſi in eo appareant viſibiles & notabiles defectus, deciſ.154.n.2.tom.2.
Fides inſtrumenti publici abſque dubio præferenda eſt fidei ſcripturæ priuatæ, deciſ.548.n.6 tom.3.
Fidei Notariorum circa productionem ſcripturarum ſtatur, ſi id non reſpiciat cauſæ cognitionem, deciſ.139. num.16. tom.2.
ex Fide Parochi probatur mors alicuius, deciſ. 108. num.3. tom.2.
ex Fide partitæ Curati extracta ex libro matrimoniorum probatur matrimonium, deciſ.105.n.1.tom.2.
Fidem de pretio vendens non dicitur habuiſſe, ſi ad illud ſoluendum nullam dederit dilationem, deciſ. 37. num. 25. tom.2.
Fidem de pretio habere non poteſt procurator habens mandatum ad vendendum, deciſ.37.n.24.tom.2.
Fides adhibetur proxenetæ, quando ſtylus mercatorum loci contractus recipit talem fidem, deciſ.162.n.2.tom.2.
vt Fides adhibeatur proxenetæ ſicut ſtatutum poteſt ſtatuere, ita id & poteſt determinare conſuetudo & ſtylus, deciſ.162.num.3. tom.2.
Fides proxenetæ non diminuitur, dum controuertitur contractum eſſe factum, cum ſit certus ſua portione, ideoque remota affectione eius depoſitio ſolet attendi, deciſ.162.num.10. tom.2.
Fides oon adhibetur proxenetæ in negotio ab eo geſto propter eius intereſſe, ibid.n.1.
Fides tunc adhibenda eſt regiſtro, quando parte citata fuit factum, deciſ.706.n.11.tom.2.
Fides adhibenda eſt regiſtris ſecundum Conſtitutionem Innocentianam, ibid.n.2.
Fides vt adhibeatur copiæ inſtrumenti productæ debet conſtare de toto illius tenore penes acta, quia ſic productio cenſeretur de actis non autem tenor inſtrumenti, ibid.n.3.
Id tamen verum intellige quando productio fuit verbalis, vel totum inſtrumentum non fuit productum, ibid.n.5.
Fides augetur ſcriptis alicuius per eius mortem, deciſ.97. num.7. tom.2.
Fides non eſt adhibenda ſcripturis Notarij, quando ille non eſt creatus cum debitis ſolemnitatibus, deciſ. 119. num. 9. tom.2.
Fides non eſt adhibenda ſcripturæ alicuius, ſi nec eius viuæ voci crederetur, deciſ.162.n.16.tom.2.
Fides maior adhibetur teſtibus contra inducentem, deciſ.586.n.3. tom.3.
Fides aliquando non adhibetur teſtibus etiam plenè probantibus, deciſ.73.n.5.tom.2.
Fides non adhibetur omnimoda teſtibus habentibus intereſſe in cauſa, deciſ.32. n.14.tom.2.
Fides non eſt adhibenda teſtibus inter ſe contrarijs, deciſ.73. n.18. tom.2.
Fides teſtis non videtur tuta, dum in multis detegitur erronea, deciſ.362. n.14.tom.2.
Fides teſtium domeſticorum, & familiarium diminuitur, deciſ.570. n.18. tom.3.
à Fide de quo tempore, quis dicatur receſſiſſe, deciſ.727.num.10. tom.3.
Fidem omnem, ſi quis habuerit, itaut Montes transferat, charitatem verò non habeat, nihil ei eſt. Rub. in Annot. ad deciſ.460. n.85.tom.2.
Fides etiam rogata per Notarium non probat, deciſ.267. num.8. tom.2.
Fidem, qui perdidit, quid amplius amittat, non habet. Rub. in annotat. ad deciſ.666. n.32.tom.3.
Fide, nulla res vehementius rempublicam continere poteſt. Rub. in Annotat. ad deciſ. 666. n.33.tom.3.
Fides publica ſi violaretur, commerciorum vſus è medio tolleretur, ſine quibus Reſpublica conſiſtere nequit, ibidem num.34.
Fides publica non ſolum inuiolatè tueri oportet, ſed etiam ab omni ſuſpicione remota, ibid.
Fidem tunc quis fallit, & inconſtantiæ crimen audit, ſi dum aliquid promiſit, omnia ſint in eodem ſtatu. Rub. in annot. ad deciſ.523. n.9.& 10.tom.3.
Fidem fallere graue eſt. Rub. in annot. ad deciſ.431. numer.61. tom.2.
Fideles non ſunt retrahendi à fundatione Eccleſiarum &c. deciſ. 630.n.7.& 53.tom.3.
FIDVCIA non propriè cadit in particulari relicto, ſed quando agitur de vniuerſa hæreditate, deciſ.351. num.14. tom.2.

FILIATIO.

Filiatio ex quibus probari poſſit, deciſ.128.n.34.tom.2.
Filiatio probatur ex nominatione, & educatione, & tractatu, deciſ. 430.n.21.tom.2.
Filiatio probari poteſt ex teſtamento alicuius in quo inſtruitur aliquis hæres, tanquam filius, deciſ. 420. numer. 33. tom.2.
ad Filiationem probandam multum facit communis reputatio, & publica vox, & fama in vicinia, deciſ.327. n.11. tom.2.
Filiationem legitimam, & naturalem teſtes quando probent, deciſ. 209.n.4.tom.2.
Filiatio docenda eſt, vt ſtatutum continuans poſſeſſionem patris in filios habeat locum, deciſ.182.n.32.tom.2.
Filiationis quaſi poſſeſſio operatur, vt filio petenti hæreditatem paternam in iudicio ſummario immittatur abſque alia probatione filiationis, deciſ.128.n.39.tom.2.
Filiatio probatur per actus proportionatos patri erga filios, ibid. n.41.& 47.
Filiationis, & legitimitatis quaſi poſſeſſio ex quibus probatur, ibid. n.42. & 43.

FILIA.

Filia dum contrahit, ſi ſit in poteſtate patris, requiritur nedum preſentia patris, ſed etiam interuentus duorum proximiorum, ex parte matris, deciſ.321.n.1.tom.2.
Filia, quando contrahit, cum vltra præſentiam patris requiratur interuentus duorum proximiorum ex parte matris, tamen, quando non adſunt, ſufficit interuentus duorum proximiorum ex parte patris, ibid.n.2.
Filia non poteſt dici creditrix patris, ex cauſa dotis ſoluto matrimonio, cum illa dos ad ipſum reuertatur, deciſ.540. n.9. tom.3.
inter Filiam, & patrem poteſt eſſe iudicium ſuper præſtatione dotis. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.61.tom.2.
Filias dotare non fraternum, non maternum, ſed neceſſarium patris onus eſt, ibid.n.59.
Filiam dotare quando præſumatur pater ex ſua propria liberalitate, deciſ.108. n.26.tom.2.
Filiæ non præſumitur pater donare dotem, cum teneatur eam dotare, ibid.n.20.
Filiæ fauore ſi pater hypotecauit aliquem cenſum, donec dos illius fuerit inueſtita in bonis ſtabilibus, donec non ſequatur tale inueſtimentum cenſus non liberatur ab hypoteca, deciſ.513.n.10. tom.3.
Filia recipientis inueſtituram pro deſcendentibus per virilem ſexum, in ea non cenſetur vocata, cum non ſit de deſcentibus per lineam maſculinam quia eſt principium, & caput lineæ fœmininæ, deciſ.420.n.17.tom.2.
Filia nata ex filio recipientis inueſtituram pro deſcendentibus per virilem

virilem

virilem ſexum, comprehenditur in ea, cum hæc dicatur per lineam maſculinam, ibid.n.18.
Et hoc multò magis procedit, quando primus acquirens fuit fœminæ, ibid.n.19.
Filia acceptando legatum ei à patre relictum, loco ipſius dotis ad eum reuerſæ, non poteſt amplius petere primam dotem, etiam ſi legatum eſſet inferius credito dotali, deciſ.540.num.6. tom.3.
Filia poteſt implorare officium Iudicis, ad hoc vt illam eamdem dotem, quam ei pater iam pro primo matrimonio conſtituit, iterùm ei aſſignet pro ſecundis nuptijs, deciſ.612. n.3. tom.3.
Non tamen poteſt experiri vigore primi inſtrumenti dotalis iam extincti per reuerſionem dotis ad patrem, ibid.n.4.
Filia ingreſſura Monaſterium renunciando bonis ad effectum conſeruandi ea in agnatione, videtur incongruum, vt pater poſſit illa relinquere extraneis, incognitiſque. Rub. in annot. ad deciſ. 523.n.104.tom.3.
Filia Monaſterium ingreſſura, ſi renunciet bonis paternis, maternis, & fraternis, alijſque ſucceſſionibus, & iuribus etiam ex teſtamento quomodolibet ei obueniendis, & deuoluendis. Rub. in Annot. ad deciſ.523.n.89.tom.3.
Sub hac renunciatione venit etiam fideicommiſſum ad filiæ fauorem nondum purificatum, ibid.n.90.
Filia monialem ſe facere intendens, ſi renunciet omnibus bonis iuribus, & actionibus paternis, maternis, fraternis, auitis ad fauorem patris eiuſque hæredum, & ſucceſſorum, ad hoc, vt bona conſeruentur in agnatione. Rub. in annot. ad deciſ.523. n.97. tom.3.
Dubitatur, his ſtantibus vtrum deficiente agnatione, & patre inſtituente perſona extranea, dicatur defeciſſe cauſa renunciationis, & vide n.99. & 102. Rub. in annot. ad deciſ.523. n.98. tom.3.
Filia renunciando bonis fauore agnationis confert in patrem, & pater acquirit facultatem teſtandi in præiudicium filiæ. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.108.tom.3.
Filia, ſi renunciauerit bonis in manibus patris ad fauorem agnationis, patet tunc teſtando in præiudicium agnatorum, non tenet tale teſtamentum, ſecus teſtando in præiudicium ipſius filiæ, ibid. n.109.
Filiæ renunciatio quando fuit limitata ad bona paterna & materna, & tunc in vanum quæritur, an extendatur ad bona fraterna, deciſ.375. n.11.tom.2.
Filia dum renunciauit bonis paternis, & maternis, nullo modo in hac renunciatione veniunt bona fraterna, deciſ.375.num.7. tom.2.
Filia, ſi renunciet bonis paternis, & maternis, dato vt iſta renunciatio reſtringatur tantum ad ea bona, videtur fruſtratoria, cum iam per ſtatuta ſit ab eis excluſa, deciſ.375.num.12. tom.2.
Filia quamuis bonis paternis renunciauerit cum iuramento, nihilominus poteſt licitè ei ſuccedere, ſi pater inſtituerit eam hæredem. Rub. in annotat. ad deciſ.523. n.56.tom.3.
Filia, ſi renunciauerit bonis paternis ad fauorem fratrum, licet verum ſit patrem poſſe eam hæredem inſtituere, tenetur tamen ipſa cedere bona hæreditaria fratribus, ad quorum fauorem renunciauit. Rub. in Annotat. ad deciſ.523.n.70. tom.3.
Quia libertas teſtandi reſpectu fratris iam habuerit ſuum effectum, & n.72. & an vera ſit prædicta opinio, vide à n.74. ibidem n.71. & ſeqq.
Filia renuncians bonis paternis ad fauorem fratrum, intelligitur ſi pater permanſerit in eadem voluntate. Rub. in Annot. ad deciſ. 523.n.76.tom.3.
Filia renuncians ad fauorem hæredum, & ſucceſſorum, id intelligendum eſt de hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis. Rub. in annotat. ad deciſ.523.n.115.tom.3.
Filia, ſi iuramento renunciauerit ſucceſſioni paternæ contemplatione certarum perſonarum dato, vt illæ moriantur ante obitum patris, poterit abſque incurſu periurij redire ad bona renunciata. Rub.in annot.ad deciſ.523.n.53.tom.3.
Filia renuncians ſucceſſioni patris, intelligitur de ſucceſſione ab inteſtato, non autem ex teſtamento. Rub.in annotat. ad deciſ. 523.n.59.tom.3.
Filia renuncians ſucceſſioni paternæ, ad fauorem fratrum, cum conſenſu ipſius patris, ex tali conſenſu nullum ius acquiritur fratribus, cum neceſſe ſit, vt permaneat in eadem voluntate vſque ad mortem. Rub. in annotat. ad deciſ.523. numer. 66. tom.3.
Filias fœminas non excludit ſtatutum Vrbis lib.1. cap.145. ab hæreditate patris, niſi paternas dotauerit, vel frater ſit paratus eas dotare, deciſ.213.n.1.tom.2.
Filia vidua volens ſecundo nubere, habet contra patrem officium Iudicis, vt dotem ad eum reuerſam, reſtituat, deciſ.108. n.13. tom.2.
Filia tranſeundo ad ſecunda vota non poteſt agere executiuè vigore primi inſtrumenti dotalis contra patrem, vt ei aſſignet eandem dotem, deciſ.540. num.11. tom.3.
Filia debet implorare officium Iudicis ad hoc, vt pater teneatur ei eandem dotem conſtituere quam in primis nuptijs ei aſſignauit, ibid.n.12.
Filia poteſt ratificare conſtitutionem dotis ſibi factam à patre, abſque ratificatione pactorum oneroſorum & quod nihil habent commune cum dote, deciſ.134.n.16.tom.2.
Filia habens aliunde vnde ſe alat, puta quia eſt diues, non poteſt petere alimenta à patre. Rub. in annot. deciſ.460. n.152. tom.2.
Filia, quæ habet aliunde, vnde ſe poſſit dotare, eſt nihilominus dotanda à patre, ibid.
Filia poteſt ratificare conſtitutionem dotis ei factam à patre quamuis non ſciuerit omnia pacta, deciſ. 134. numer. 12. tom.2.
Filia, dum per ampliſſima verba renunciauit bonis paternis, maternis, fraternis, & alijs iuribus, & ſucceſſionibus ſibi quomodolibet competentibus, quid ex tali renunciatione inferatur, deciſ. 375.n.9.tom.2.
Filiæ ob dotis priuilegium de bonis parentum etiam vltra legitimam conſequuntur, deciſ.16.n.13.tom.2.
Filia non poteſt agere contra hæredes patris pro dote ſibi primo loco promiſſa, quando ipſa acceptauit legatum à patre ei factum, pro ſecunda dote, deciſ.540.n.4.tom.3.
Filia primi acquirentis emphyteuſim non dicitur eſſe de deſcendentibus ex linea maſculina, ſed initium, & caput lineæ fœmininæ, & vide n.12.deciſ.737.n.11.tom.3.
Filia alicuius an quis ſit probari poteſt ex particula teſtamenti patris, in qua illam vti filiam nominauit, & hæredem inſtituit, deciſ.516. n.7.tom.3.
Filia quando decedit ante obitum patris, cum dos non ſuccedat loco legitimæ, ideoque ea debet reuerti ad patrem, deciſ.459. n.7. tom.2.
Filia in ſucceſſione patris, habet intentionem fundatam de iure communi, deciſ.345. n.2.tom.2.
Filiæ nulla melior cuſtodia dari poteſt, quam ſit ſub cuſtodia matris, deciſ.418.n.8.tom.2.
Filiæ ſi ſint expreſsè poſitæ in conditione vnà cum matre, hinc præſumi poteſt, quod ſint vocatæ poſt mortem earum matris, deciſ.661. n.3.tom.3.

F I L I V S.

Filijs abſentibus pater non poteſt præiudicare ſtantibus patris matrimonialibus ad eorum fauorem confectis, deciſ.221. n.2. tom.2.
Filios alendi onus ſpectat ad patrem, & non ad patruum, deciſ.593. n.1. tom.3.
Filius alere tenetur matrem, non autem dotare aſtrictus eſt. Rub.in annot. ad deciſ.460.n.150.tom.2.
Filiorum alendi onus eſt naturæ, & non matrimonij, deciſ.607.n.41. tom.3.
Filius ratione alimentorum non habet hypotecam in bonis patris, deciſ.125. n.12.tom.2.
Et ideò non habet actionem perſonalem contra creditores patris, ibid. n.13.
Filijs in ſubſidium debentur alimenta in vſufructu bonorum aduentitiorum, ibid.n.14.
Filius non habet ius petendi alimenta contra emptores bonorum paternorum, deciſ.125. n.8.tom.2.
Filius in bonis aduentitijs habet proprietatem, ibid.n.9.
Filiorum alimentatio quatenus ſpectat ad patrem iure naturæ, ex hoc ipſe non poteſt petere intereſſe dotis, deciſ.607.num.43. tom.3.
Filios alendi onus, quatenus conſideratur tanquam habens originem à matrimonio, patri debetur dos, cuius contemplatione fuit promiſſa, ibid.n.44.
Itaut mortua vxore non debet reſtitui ſocero, ſed remanere debet penes generum, ibid.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, & quando id fallat, deciſ.661.n.8. & 9.tom.3.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando diſponens locutus eſt diſcretiuè de filijs, & nepotibus, deciſ.473. n.21. tom.2.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando filij ſunt proprijs nominibus vocati, deciſ.473.n.22.tom.2.
Filiorum appellatione ex certo matrimonio natorum non poſſunt venire nepotes, deciſ.505.n.28.tom.3.
Filiorum appellatione quod impoſſibile ſit vt non veniant nepotes, ex quo argui non poſſit, ibid.n.30.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes in donationibus, deciſ. 473.n.29.tom.2.
Filiorum appellatione veniunt nepotes præſertim in fideicommiſſis aſcendentium, deciſ.473. n.17.& 18.tom.2.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando diſpoſitio ſortita fuit effectum in filijs, tunc enim non extenditur vlterius ad nepotes, ibid.n.19.
Filiorum appellatione non veniunt filiæ, quando teſtator loquutus eſt diſcretiuè, deciſ.366.n.26.tom.2.

Filio-

Filiorum nomine in contractibus non veniunt fœminæ, deciſ. 309. n. 6. tom. 2.

Filiorum appellatione regulariter non veniant nepotes, deciſ. 479. n. 1. & 9. tom. 2.

Filiorum, & liberorum appellatione propriè non veniunt illegitimi, deciſ. 361. n. 5. rom. 2.

Filij, illi propriè ſunt, quos nuptia demonſtrant, ibidem num. 6.

Filiorum appellatione veniunt etiam fœminæ in fideicommiſſis, deciſ. 667. n. 2. tom. 3.

Filiorum appellatione quod non veniant fœminæ in fideicommiſſis, id concludentibus coniecturis doceri debet, ibidem num. 3.

Filiorum nomine, quando non veniant nedum nepotes, ſed etiam pronepotes, & alij, deciſ. 198. n. 1. tom. 2.

Filiorum nomine veniunt nepotes, & alij, quando adiecta eſt dictio in infinitum, ibid. n. 8.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quoad portionem, cuius reſpectu ſunt poſiti in conditione, deciſ. 148. num. 1. tom. 2.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, dum teſtator reſpexit ad conſeruationem agnationis, deciſ. 422. numer. 11. tom. 2.

Eoque magis, quando voluit filias proprias dotari, ſoloſque maſculos inſtituendo, ibid. n. 12.

Filiorum appellatione in vltimis voluntatibus, veniunt etiam fœminæ, ibid. n. 13. & ſeqq.

Filiorum nomine regulariter non veniunt nepotes, & vlteriores deſcendentes, deciſ. 102. n. 1. tom. 2.

Filius meus dicitur ille, qui natus eſt ex me, & vxore mea, ibidem num. 2.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando ſunt vocati in infinitum, ibid. n. 3.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando agitur de vocatione actiua, & vocatio eſt collata in tempus incertum, ibidem num. 4.

Filiorum appellatione tunc indubitatè veniunt nepotes, quando agitur de vocatione facta cum verbis denotantibus perpetuitatem, ibid. n. 5. 7. & 9.

Filij quando ſint vocati cum dictione in infinitum, ſi nepotes non cenſerentur vocati fruſtratoria eſſet dictio illa in infinitum, ibid. num. 6.

Filij per ſolam poſitionem in conditione non cenſentur vocati, deciſ. 148. n. 10. tom. 2.

Filij in conditione poſiti ad hoc, vt cenſeantur vocati, coniecturæ id ſuadentes, ſunt ſimul, & coaceruatim conſiderandæ, deciſ. 422. n. 20. tom. 2.

Filios poſitos in conditione cenſetur teſtator vocaſſe, quando eis ſubſtituit perſonas remotiores, deciſ. 661. numer. 6. tom. 3.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati ad fideicommiſſum ex Statut. Vrb. lib. 2. cap. 142. deciſ. 473. n. 1. tom. 2.

Et hoc habet locum, etiam ſi fideicommiſſum ſit factum in contractu, ibid. n. 2.

Atque hoc procedit etiam de iure communi, ibid. n. 3.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ſi teſtator poſt mortem filiorum ſine filijs, vocauit filijs, & eorum filios, & demum proximiores agnatos ſuæ familiæ, deciſ. 389. num. 10. tom. 2.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando teſtator habuit reſpectum ad ſtirpes, & non ad capita, ibidem num. 11.

Filij in conditione poſiti, cenſentur vocati, quando teſtator prohibuit detractionem quartæ cuiuslibet, ibid. n. 12.

Filij in conditione poſiti, ſi ſint geminate nominati, multum confert ad præſumendam vocationem, deciſ. 661. num. 4. tom. 3.

Filij poſiti in conditione, tunc cenſentur vocati, quando extant coniecturæ mentis teſtatoris, qui voluerit eos vocare, deciſ. 355. n. 3. tom. 2.

Filij poſiti in conditione, vt cenſeantur vocati admittuntur leuiores coniecturæ, ſi agatur de vocatione deſcendentium, ibidem num. 4.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, ex reciproca ſubſtitutione facta inter eos, ibid. n. 5.

Filij poſiti in conditione tunc multò magis ex reciproca ſubſtitutione cenſentur vocati, ſi non ſolum fuerunt ſubſtituti viuentes, ſed etiam eorum filij, & hæredes, deciſ. 355. num. 6. tom. 2.

Filij poſiti in conditione regulariter non cenſentur vocati, deciſ. 355. n. 2. tom. 2.

Filij in conditione poſiti, cenſentur vocati, ſi qualificatè ſint poſiti, deciſ. 4. n. 7. tom. 2.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ſi ſit habita ratio conſeruandæ agnationis, ibid. n. 9.

Filij in conditione poſiti, ſi cenſeantur vocati, grauati etiam cenſentur reſtituere, ſtantibus verbis habentibus tractum ſucceſſiuum, ibidem numer. 10.

Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati, & hanc opinionem ſequitur Rota, deciſ. 422. n. 1. tom. 2.

Filij poſiti in conditione cenſetur vocati, ſtantibus coniecturis vocationem ſuadentibus, ibid. n. 2.

Filij poſiti in conditione, vt cenſeantur vocati, leuioribus coniecturis probatur, quando ſumus in deſcendentibus teſtatoris, ibid. n. 3.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, dum fuerunt poſiti ſub conditione legitimitatis, ibid. n. 4.

Filij in conditione poſiti præſumuntur vocati, ſtante prohibitione alienationis bonorum facta à teſtatore, deciſ. 422. num. 5. tom. 2.

Cum ea cenſeatur facta non ad fauorem patris, ſed liberorum in conditione poſitorum, ibid. n. 6. 7. & 19.

ex Filiorum vocatione non poteſt inferri ad eorum grauamen, ad fauorem ſequentium, deciſ. 389. n. 2. tom. 2.

Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati, ſed appoſiti ad explicationem ſubſtitutorum, deciſ. 389. n. 3. tom. 2.

Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati, coniecturis probatur, ibid. n. 4.

Et tunc leuiores admittuntur, quando agitur de deſcendentibus teſtatoris, ibid. n. 5.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando teſtator facit reciprocam ſubſtitutionem inter filios hæredes inſtitutos, ibid. num. 6.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando teſtator digreditur ad plures gradus ſubſtitutionum, deciſ. 389. num. 7. tom. 2.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati ſtante geminatione, ibid. num. 8.

Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati, probatur leuioribus coniecturis, quando ſumus in deſcendentibus, deciſ. 741. n. 26. tom. 3.

Filij in conditione poſiti ad hoc, vt præſumantur vocati, multum attenditur, ſi ſint expreſſi cum qualitate maſculinitatis, ibid. num. 27.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando ſunt vti proximiores de caſata, & domo teſtatoris vocati, ibidem num. 28.

Filiorum appellatione veniunt etiam fœminæ in vltimis voluntatibus, ibid. n. 29.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, dum in alia parte teſtamenti diſpoſitiuè fuerunt vocati, deciſ. 355. num. 8. 10. & 11. tom. 2.

Filij inſtitutorum poſiti in conditione quando cenſeantur vocati, deciſ. 355. n. 9. tom. 2.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando teſtator digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionem, deciſ. 355. num. 12. tom. 2.

Quæ coniectura eſt petens præſertim iniuncta alijs adminiculis, ibid. n. 13.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, dum teſtator reſpexit ad conſeruationem agnationis, deciſ. 355. num. 14. tom. 2.

Filij in conditione poſiti, an fuerint vocati, argui poteſt, ſi teſtator eos poſuerit conditione ſub qualitate, quod ſint legitimi, & naturales, ac de legitimo matrimonio nati, ibid. num. 15.

Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati, aliquid operatur clauſula, omni meliori modo poſita in teſtamento, ibid. num. 16.

Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati, coniecturæ ad hoc ponderatæ, ſimul ſunt conſiderandæ, quatenus ſingulæ paterentur per ſe difficultatem, ibid. n. 17.

Filij conſenſus, dum pater eum obligat, non eſt neceſſarius, ſi ſit in in ætate octo annorum, deciſ. 296. n. 5. tom. 2.

Filiorum conſenſus quoad parentes tranſeuntes ad ſecunda vota, non probatur ex eo quod gaudentes interuenerint nuptijs, deciſ. 177. n. 6. tom. 2.

Filiusfamilias ex longæua quaſi poſſeſſione præſumitur liberatus à patria poteſtate, deciſ. 195. n. 8. tom. 2.

contra Filiumfamilias, & pauperem dirigi non poteſt actio ad præſtandum alimenta, & ſumptus litis, deciſ. 617. num. 14. tom. 3.

Filiusfamilias non ſolum poteſt fideiubere pro patre, ſed etiam pro extraneo, deciſ. 564. n. 1. tom. 3.

Filiofamilias fideiubenti pro alio ſuccurritur per viam reſtitutionis in integrum, ibid. n. 2.

Filiusfamilias dum fideiubet pro excarcerando patre, tunc non reſtituitur in integrum, ibid. n. 3.

Quod procedit etiam ſi pater eſſet carceratus pro debitis, ibid. num. 4.

Filiusfamilias fideiubens pro patre, ad effectum ne carceretur, non reſtituitur in integrum, ibid. n. 5.

Filiusfamilias, & maximè iuuenis de proprijs pecunijs non præſumitur emiſſe officium magui valoris, deciſ. 679. n. 7. & 8. tom. 3.

Filiuſ-

Filiusfamilias in legitima ætate conſtitutus pro arte addiſcenda ſe valet obligare ad inſeruiendum per tot annos magiſtro, deciſ. 296.n.14.tom.2.
Et quando non eſt legitimæ ætatis, poteſt per patrem obligari, & hoc maximè ſtante paupertate,ibid.n.15.
Filius ſicuti pro extraneo poteſt fideiubere, ita multò magis pro patre ſuo,deciſ.582.n.1.tom.3.
Filius pro liberando patre à carceribus tenetur fideiubere, alias poteſt exhæredari,ibid.n.2.
Filius fideiubendo pro patre, vt liberet eum ab imminenti carceratione, non dicitur læſus,cum iſta ſit iuſta cauſa carcerationis, deciſ.564.n.20.tom.3.
Filius fideiubendo pro patre excarcerando,vt dicatur enormiſſimè læſus, debet oſtendi, vt fideiuſſio abſorbeat omnia ſua bona, deciſ.582.n.12.tom.3.
Filius idem eſt, vt non ſit conſtitutus hæres, vel quod ex inſtitutione nihil adeptus fuerit, deciſ.370. numer. 1. & 8. tom.2.
Filius,poſtquam adijt hæreditatem patris, vel matris,deſinunt eſſe bona paterna, & materna, & efficitur proprium ipſius patrimonium,deciſ.375.n.6.tom.2.
Filij magis tenentur adire hæreditatem patris, & ſic conſulere honori defuncti, quam extranei, deciſ. 483. num.24. tom.2.
Filius non præſumitur hæres matris, ideoque id probare tenetur, deciſ.191. n.4.tom.2.
Filius,quod præſumatur hæres patris, id reſultat potentia ſuitatis, ibid n.5.
Filius eſt,ergo hæres patris, valet argumentum, ibid.n.5.
pro Filij exhæredatione licet cauſæ plures exprimantur, tamen ſufficit,vt vna probetur,quamuis aliæ non probentur, deciſ.582. n.15. tom.3.
Filij, quando ſunt purè hæredes inſtituti, legitimam prætendere nequeunt,retinendo partem hæreditatis pro ea, deciſ.15.n.14. tom.2.
Filius ſi ſuccedat ab inteſtato, vel ex teſtamento, legitimam nullo iure prætendere poteſt,ibid.n.15.& 19.
Filij hæredis grauati poſſeſſio non ſufficit ad probandum, quod bona fuerunt poſſeſſa à fideicommittente, deciſ.607. num.7. tom.3.
Filij, & hæredes grauati,ſi non confecerint inuentarium, hoc caſu onus probandi adfuiſſe alia bona, quæ augere poſſent hæreditatem,& ſic legitimam ſpectat ad allegantem, deciſ.462.num.6. tom.2.
Filij, quod adiuerint hæreditatem matris ex quo probetur, deciſ. 527.n. 2.tom.3.
Filius immiſcendo ſe hæreditati paternæ,eſt manutenendus,& hoc multò magis ſtante ſtatuto continuante poſſeſſionem patris in filium,deciſ.420.n.8.tom.2.
Filius hæretici eſt læſæ famæ, & leuis opinionis, deciſ.74.num.1. tom.2.
Filij hæreticorum quod poſt reuerſionem patris ad Fidem Catholicam, & abiurationem ſint adhuc infames nullo iure cauetur, ibid.n.2.
Filius impubes vt remaneat obligatus ad mercedem promiſſam per patrem præceptori, ſtante eius vtilitate, id omnis æquitas ſuadet, deciſ.296.n.1.tom.2.
Id tamen intellige,quando interuenit conſenſus ipſius filij, ibid. num.2.
Filij impuberis conſenſus non eſt neceſſarius, quando obligatio facta à patre,ei fuerit ex omni parte vtilis, ibid.n.3.
Filius quando eſt vniuerſaliter inſtitutus in bonis omnibus teſtatoris, & matri relictus eſt vſusfructus eorumdem bonorum, tunc filius concurrit cum matre in vſufructu. Rub. in annot. ad deciſ. 636.n.4.tom.2.
Sed hæc opinio Bald.& ſequacium apparet minus vera, & quare, ibid. n.5.
Filij detractionem legitimæ prætendere nequeunt, quando ſuccedunt ab inteſtato,deciſ.66.n.22.tom.2.
Filij legitima non triens eſt, ſed ſemis, quando agitur de legitima debita occaſione confiſcationis non autem obitus patris, deciſ. 720.n.1.tom.3.
Filius quando prætendit legitimam ſuper bonis paternis, dicitur iuſtum habere intereſſe, ad petendas ſcripturas hæreditarias, deciſ.112.n.2.tom.2.
Filiorum legitima, quando ipſi non ſunt vltra quatuor, eſt triens, deciſ.462.n.4.tom.2.
Filius legitimus, & naturalis alicuius an aliquis ſit, probari poteſt ex fide baptiſmatis, deciſ.209.n.3.tom.2.
Filios legitimos,& naturales veriſimiliter habere non poteſt clericus beneficiatus, deciſ.31.n.7.tom.2.
Filium præterire non intendit pater, quando ſcit habere illum & inſtituit eum in bonis magni valoris, deciſ. 5. num.11. tom.2.
Filium præterire eſt actus nullus,deciſ.25.n.3.tom.2.
Filium præterire eſt actus à ſapientibus reprehenſibilis, ibidem num.4.
Filium voluiſſe pater præterire propter extraneum non præſumitur,deciſ.5. n.7.tom.2.
Filios præterire, eſt actus contra naturalem omnium hominum affectum,deciſ.25. n.6.tom.2.
Filium præteriens in teſtamento teſtator à lege vocatur amens & furioſus, deciſ.25.n.6.tom.1.
Filij, quando ſunt ſubſtituti in infinitum, & ſic nepotes, & ab nepotes, tunc ſubſtitutio dicitur compendioſa, etiamſi deſideretur dictio quandocumque, deciſ. 198. numer. 7. tom.2.
inter Filios duorum fratrum datur ſucceſſio patrui in capita ſecundum Azonem,& quid ſecundum Accurſium, deciſ.287.n.9. tom.2.
Filijs debetur ſucceſſio in bonis paternis, & ipſi habent primam cauſam ſuccedendi, deciſ.128.n.36.tom.2.
Filij ſucceſſio de iure communi, nulla eſt difficultas quin ſpectet ad matrem, & non ad patruum, deciſ. 438. n. 1. tom.2.
Filiorum æqualem ſucceſſionem Imperator indiſtinctè, & generaliter largitus eſt parentibus paternis,& maternis, nullumque diſcrimen conſtituendo, vnde bona filij peruenerunt, deciſ.561. n.6.7.8.& 11.tom.3.
in Filiorum hæreditate vt plurimum non adſunt alia bona, quam ea,quæ illis ex paterna,vel materna linea obuenerunt,deciſ.561. n.9. tom.3.
Filius veniens ad ſucceſſionem patris, quando teneatur probare qualitatem filiationis, deciſ.128,n.38.tom.2.
Filius in ſucceſſione patris primum obtinet locum, deciſ.405. n.9. tom.2.
Filius, ſi non ſuccedat patri, poteſt petere reſtitutionem in integrum, ſi pro eo fideiuſſerit, deciſ. 582. numer. 9. tom.3.
Sed hæc concluſio non procedit, quando filius ſe obligauit pro excarceratione patris, ibid.n.10.
Filius adeundo hæreditatem patris, vel matris, deſinunt ea bona eſſe talia, & efficiuntur propria filij, deciſ.527. num.8. tom.3.
Itaut amplius non ſubiaceant diſpoſitionibus loquentibus de bonis paternis, vel maternis, ibid.
Filius in ſucceſſionibus ab inteſtato ſubintrat in locum patris, deciſ.102.n.13.tom.2.
Filius in ſucceſſione patris obtines primum gradum, & primam cauſam, deciſ.345.n. 1.tom.2.
Filij,quando ſuccedunt in locum patris,vnà cum patruis, & auunculis, deciſ.198.n.12.13.14.& 15.tom.2.
Filiorum appellatione tunc veniunt nepotes, quando agitur ne extinguatur effectus diſpoſitionis teſtatoris, ibid. num.16. & 18.
Filiorum appellatione an veniant nepotes, dubium eſt inter DD. quando diſpoſitio eſt collata in futurum incertum euentum, ibid.n.17.
Filiorum appellatione veniunt nepotes, & alij, quando in infinitum ſunt vocati,ibid.n.18.
Filius natus ex perſona religioſa, remanet inſucceſſibilis ex quauis paterna ſucceſſione,& diſpoſitione,attenta Conſtitut.ſan.mem. Pij V.deciſ.601. n.17.tom.3.
Filios aliquando pater odio proſequitur ob blandimenta nouercalia. Rub. in annotat. ad deciſ.636. n.160.tom.3.
Filius an quis ſit primi, vel ſecundi matrimonij, ex quibus indubitate dicatur probatum, deciſ. 327. num. 12. & ſeqq. tom.2.
Filius alicuius an quis ſit,ex quo probari poſſit, deciſ.385. n.6. 7.& 8.tom.2.
Filij fratrum poſſunt etiam venire appellatione nepotum, & hoc de iure Canonico eſt indubitatum, deciſ.270. num.10. tom.2.
Filij fratrum attento communi vſu loquendi, dicuntur nepotes, ibid.n.11.& 12.
Filij patrimonium licet ex diuerſis ſpeciebus bonorum ſit conflatum, nihilominus ex eis reſultat vna hæreditas propria filij, deciſ.561.n.15.tom.3.
Filiorum numeratio ſi ſit facta, tunc ſcriptura dicitur tota producta,deciſ.139. n.2.tom.2.
inter Filios conſideratur æqualitas tantum reſpectu bonorum paternorum,& maternorum, deciſ.19.n.8.tom.2.
Filius, vel ſeruus contrahendo ſocietatem licet omnis vtilitas, commodum, vel incommodum ſit patris, vel Domini,tunc omne ius, & ſubſtantia reſidet in filio, vel ſeruo, deciſ.367.num.8. tom.2.
Filijs ſolis alijſque primam in ſucceſſione cauſam habentibus legitima debetur, deciſ.16.n.14.tom.2.
Filijs ſi concedatur emphyteuſis ſimpliciter eſt locus iuri accreſcendi,deciſ.107.n.33.tom.2.
Filius, vbi de defenſione patris agitur, non reſtituitur in integrum ob fideiuſſionem ab eo præſtitam, deciſ.564. num.6. tom.3.
Filius fideiubendo pro excarceratione patris dicitur pietatis officium

officium exerceri, deciſ.564. num.7. tom.3.

Filius dicitur exercere officium pietatis dum fideiubet, ne eius pater carceretur, ibid.n.8.

Filius non cogitur præciſè liberare patrem à carceraribus ſed ſolummodo ſub comminatione exhæredationis, ibidem numer.9.

Filius ab obligatione fideiubendi pro liberando patre à carceribus dicitur exemptus, ſi pars renuat illum in fideiuſſorem accipere, deciſ.582. n.4.tom.3.

Filius dum non obligat ſe pro excarceratione patris lex abhorret hanc ingratitudinem, deciſ.564.n.11.tom.3.

Filij obligatio pro excarcerando patre, tenet, ibid.n.12.

Filius minor obligando ſe pro patris excarceratione ſi ſit enormiſſimè læſus eſt audiendus, ibid.n.13.

Filij duo gemelli, ſi naſcantur, & animaduerſum non fuit, quis eorum prius natus eſt, cui debeatur Regnum, vel primogenitura, dubitatur. Rub. in annot. ad deciſ.460. n.171.tom.2.

Et aliquis reſpondent deberi, illi, qui eſt pulchrior, ibid.

Filijs fideicommiſſo grauatis debetur legitima, & Trebellianica, deciſ.138. n.6.tom.2.

Filij ex matrimonio dum extant, mortua vxore non dicuntur extincta onera matrimonij, deciſ.607.n.37.tom.3.

Filius non tenetur dotare matrem, tamen quando ipſa eſſet iuuenis, pulchra, & pauper, ideoque ſuſpecta de incontinentia, & ipſe eſſet diues, dici poteſt, vt teneatur eam dotare. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.161.tom.3.

Filios habere conducit ad matrimonium carnale, excluſo ſpirituali, deciſ.398.n.31.tom.2.

Filius mortua matre ſtatim dicitur acquirere proprietatem dotis, non obſtante, quod vſuſfructus eius quæratur patri vigore ſtatuti Vrbis lib.1.cap.131.quod intelligitur, dum ipſe viuit, deciſ.664.n.20.tom.3.

Filio mortuo ab inteſtato æqualiter ad eius ſucceſſionem pater & mater admittuntur, ibid.n.21.

Filijs diuitibus pater tenetur relinquere legitimam, & tamen eos alere adſtrictus non eſt. Rub. in annot, ad deciſ.460. num.157. tom.2.

Filius ſubintrat in locum patris præmortui, quoties eſt locus repræſentationi, deciſ.102.n.9.tom.2.

Filij bona, ſi ſint acquiſita ex liberalitate conſanguineorum ex latere patris, in eis ſuccedit pater, excluſa matre, deciſ.561.n.3. tom.3.

Filij patrimonium ſi deuenerit ei ex conſanguineis ex latere matris, in illis excluſo patre ſuccedit mater, deciſ.561. num.4. tom.3.

Filius alicuius, quod quis ſit, probari poteſt ex teſtamento patris, in quo vti filius inſtituitur hæres, deciſ.534. num.6. tom.3.

Filij ignominia, eſt ignominia patris, & matris, deciſ.418. n.10. tom.2.

Filius habet intentionem fundatam ſuper legitima ei debita ſuper bonis paternis, deciſ.409. n.5.tom.2.

Filij deſtituuntur materna charitate, dum ea tranſit ad ſecunda vota. Rub. in Annotat. ad deciſ.460.n.163.tom.2.

Filius ſi ignoretur à patre, tunc clauſula codicillaris non operatur in præiudicium filij, deciſ.5.n.18.tom.2.

Filijs non poteſt præiudicare pater in eorum bonis aduentitijs, deciſ.154.n.1.tom.2.

de Filijs diſpoſitio quælibet loquens in materia alimentorum, & ſtante conformitate oneris, apta eſt comprehendere nepotes, deciſ.505. n.20.tom.3.

Quæ concluſio procedit, quando diſpoſitio eſt vndique fauorabilis, ſecus verò ſi eſt fauorabilis reſpectu filiorum, & odioſa reſpectu hæredis, ibid.n.21.

Filius dicitur ferè infantilis ætatis, ſi ſit in octauo ſuæ ætatis anno conſtitutus, deciſ.296.n.9.tom.2.

Filij ſunt reliquiæ matrimonij, & ex dote matris ſunt alendi, deciſ.607.n.51.tom.3.

Sed hoc intellige conſtante matrimonio, ibid.

ſine Filijs quod quis obierit, quando verificetur, deciſ.209.num.8. tom.2.

inter Vocatos ex quibus dicatur, ſubſtitutionem eſſe factam vltimo morienti, ibid.n.9.

Et ad hoc non requiruntur verba expreſſa, ſed æquipollentia, ibid.n.10.

de Filiorum deficientia illius, qui ſine eis mortuus eſt, perperam agitur, deciſ.385.n.13.tom.2.

Filius, cum de iure propter carentiam ſuitatis non præſumatur hæres matris, ideò requiritur aditio, deciſ.191. num.46. tom.2.

Filius ſi appareat bona ei prouenniſſe à patre, ceſſat omnis præſumptio, vt ea potuerint prouenire à matre, deciſ.606. num.9. tom.3.

Filius niſi per commixtionem efficitur hæres, deciſ.128. num.16. tom.2.

Filio denegatur manutentio in bonis paternis propter actualem poſſeſſionem ab extraneo apprehenſam ante aditam hæreditatem, ibidem numer. 17.

Filio datum etiam ſub patria poteſtate exiſtenti, ipſius quidem filij contemplatione non autem patris cenſetur datum, deciſ.561. n.60. tom.3.

Et hoc præſertim quando nulla facta fuit mentio patris, ibidem num.61.

Filius, vt teneatur dotare matrem, ſat non eſt, vt ſit iuuenis, & paupera, ſed etiam requiritur qualitas pulchritudinis, cum ſit cæteris vrgentior, Rub. in annot. ad deciſ.460. num.166. tom.2.

Filij primi gradus non imputant fructus hæreditatis in Trebellianicam, etiamſi duas quartas detrahant, deciſ.658.num.4. tom.3.

Filius ante tempus Iuſtiniani in bonis aduentitijs, & reliquis omnibus non habebat hæredem ab inteſtato, ſed ſtatim pater omnia iure patriæ poteſtatis occupabat, deciſ.561.n.38.& 42. tom.3.

Quod poſteà fuit immutatum à Iuſtiniano in l. quod oportet. C. de bon.q. liber.ibid.n.39.

Filijs grauatis per fideicommiſſum non cenſentur grauati nepotes, deciſ.473. n.7,tom.2.

Filios fratruum, an quis alere teneatur, deciſ.505. num.23. tom.3.

Filijs legitimis ſtantibus, excluduntur illegitimis, deciſ.49. n.11, tom.2.

Filius non dicitur impugnare teſtamentum patris, ſi petat ſupplementum legitimæ, deciſ.176.n.18.tom.3.

Filios non poteſt mater priuare per ſuum teſtamentum iure quæſito vigore pactorum matrimonialium, deciſ.83.num.3. tom.2.

Filij duorum fratrum ſuccedunt in ſtirpes patruo, & non in capita. deciſ.287.n.11.& 12.tom.2.

Filio æquiparatur religioſus, & ideò ſemper cenſetur conſtitutus ſub quaſi poſſeſſione poteſtatis ſuperiorum, niſi ipſi eam animo deſtruxerint, deciſ.365.n.15.tom.2.

Filius habitans in domo matris, vel fundum matris poſſidens, & colens, nullum ius acquirere dicitur, deciſ.637. numer.14. tom.3.

Filius poſſidens bona materna iure familiaritatis præſumitur poſſidere, ibid.n.15.

Filius obſeruare tenetur id quod pater prudenter, & prouide fecit pro filio, deciſ.296.n.4.tom.2.

Filij naturales clariſſimè ſunt de domo, caſata, & agnatione patris ex particulari, & notoria Hiſpaniæ conſuetudine, deciſ.361. n.11. tom.2.

Filio non poteſt præiudicari à patre, deciſ. 182. numer. 7. tom.2.

ſine Filijs, quod aliquis obierit, non eſt probandum, cum id de iure præſumatur, deciſ.3.n.10.tom.2.

FILO ſucciſo, reciditur tela, & corrupta radice folia ex ea nata corrumpuntur pariter. Rub. in annot. ad deciſ.632. num.75. tom.3.

FINIS.

ad Finem vnum facta, non debent trahi ad alium & diuerſum, deciſ.301.n.28.tom.2.

ad Fines antiquos probandos leuiores requiruntur probationes, deciſ.552. n.5. tom.3.

FISCVS.

Fiſcus ſolet reſtituere ea, quæ indebitè exegit, deciſ.206.num.11. tom.2.

Fiſcus non eſt veriſimile, vt pro valore magno bonorum, voluiſſet concordare pro parua ſumma, deciſ. 627. numer.8. tom.3.

in Fiſcum tunc bona dicuntur incorporata, quando ſunt deſcripta, annotata, ſequeſtrata, & conſignata in depoſitum, deciſ.627.n.11. tom.3.

inter Fiſcum & alium ſi ſit inita concordia circa iura eius, cuius bona fuerunt publicata, tunc omnia iura attinentia fiſco tranſeunt in ceſſionarium, deciſ.225.n.7.tom.2.

in Fiſci fraudem donatio facta non eſt ipſo iure nulla, ſed venit reſcindenda, deciſ.179.n.22.tom.2.

in Fiſci fraudem donatio fit duplici modo qui modi explicantur, n.23.& 24.deciſ.179.n.23.& ſeq.tom.2.

FLVMEN.

in Fluminis parte inferiori poteſt conſtitui molendinum, etiamſi alteri antiquius molendinum habenti damnum inferatur, ſed hoc intelligitur in molendino conſtructo in flumine priuato non autem in publico, deciſ. 61. numer. 6. & 7. tom.2.

in Flumine quis non poteſt conſtruere molendinum, vbi alia ſunt molendina, ſi aqua vt prius ad dicta molendina non labentur, ibid.n.1.

Flumina labuntur, terra verò ſolida, ac globoſa eſt, deciſ.358.n.7. tom.2.

FOEMINA.

Fœmina eſt malorum dux,& ſcelerum artifex. Rub. in Annot. ad deciſ.431.n.48.tom.2.
Fœmina ſemper hoc vnum opus didicit nempè componere fraudes,ibid.
Fœminæ ſunt de agnatione, licet ſint principium, & finis ipſius agnationis, deciſ.422.n.17.tom.2.
Fœminas dotatas à patre quando ſtatuta excludit ab eius hæreditate,onus id probandi ſpectat ad eum qui illas intendit excludere,deciſ.213.n.3.tom.2.
Fœminas poſſunt dotare quandocumque frater, vel eius hæres, ſi non ſint in mora ad effectum eas excludendi ab hæreditate paterna,deciſ.213.n.2.& 8.tom.2.
Fœminæ dotatæ ſi excludantur à ſtatutis propter maſculos, ita ſtatuta debent intelligi, vt per ea cenſeatur excluſa fœmina dotata ab hæreditate dotantis tantum, deciſ.180. num.2. & 4. tom.2.
Fœminæ an ſint capaces emphyteuſis Eccleſiaſticæ, deciſ.107.n.2. tom.2.
Fœminæ ſuper bonis emphyteoticis Ciuitatis, & Territorij Ceſenæ, intelliguntur vocatæ, deficientibus maſculis, deciſ.741.n.1. tom.3.
Et veniunt ordine ſucceſſiuo, ſeruato inter ipſas fœminas gradus prærogatiua, ibid.n.2.
Fœminæ, quando ſuccedunt in bonis emphyteoticis deficientibus maſculis, ſuccedunt prius filiæ, & poſteà neptes, ibidem num.3.
Fœminæ poſſunt dici excluſæ à fideicommiſſo ſtante oratione diſcretiua, deciſ.366.n.27.tom.2.
Fœminæ quamdiu viuunt, dicuntur conſeruare caſatam, & domum paternam, deciſ.741.n.30.tom.3.
Fœminarum ſtatutum excluſiuum eſt odioſum, ſi eas excludat propter dotem, & non fauore agnationis, deciſ.18. num.11. tom.2.
Fœminarum ſtatuto excluſiuo ſtante tunc dos filiæ ea mortua non tranſit ad eius hæredes, ſed ad agnatos, deciſ.459. num.2. tom.2.
Fœminarum ſtatutum excluſiuum intelliguntur ſuperſtitibus filijs maſculis,deciſ.177.n.3.tom.2.
Fœminarum ſtatutum excluſiuum non eſt contra libertatem Eccleſiaſticam, deciſ.438.n.52.tom.2.
Fœminarum excluſarum à ſtatuto, & fideicommiſſo dotes qualiter ſint taxandæ, deciſ.41.n.4.tom.2.
Fœminas ſi ſtatutum excludat à ſucceſſione matris, excipit ſi pater tranſeat ad ſecunda vota,deciſ.177.n.4.tom.2.
Fœmina, vt à Statuto Vrbis lib.1. cap.145. excludatur à ſucceſſione, propter maſculos, non eſt neceſſe oſtendere dotationem per inſtrumentum,cum ſat ſint præſumptiones,& coniecturæ,deciſ. 345.n.6.tom.2.
Fœminæ multoties ſuccedunt etiam in bonis emphyteoticis,deciſ. 591.n.6.tom.3.
Fœminę per quæ verba non excludantur ab emphyteuſi,deciſ.737. n.10.tom.3.
cum Fœminis nemo contraheret, ſi eſſet diuinandum quid acturæ ſint,deciſ.33.n.14.tom.2.
Fœminæ regulariter reijciuntur à ſucceſſione feudi,deciſ.241.n.39. tom.3.
Fœmina de iure non ſuccedit in feudo, deciſ. 107. num. 37. tom.2.
propter Fœminas bona lex ſtatuenda non eſt, quia raræ ſunt, ſed propter malas, quæ multæ ſunt. Rub. in annotat. ad deciſ.431. n.44. tom.2.
FOENERATITIA qualiter dicatur ſocietas officij ſi ſit inita ſuper officio non vacabili, deciſ.289.n.4.tom.2.

FORENSIS.

Forenſis non debet gaudere beneficio ſtatuti loci, deciſ.174. n.7. tom.2.
Forenſi vt detur reſtitutio in integrum aduerſus ſtatuta ignorantia debet eſſe ex omni parte probabilis, deciſ.555. n.7. tom.3.
Forenſis veriſimiliter præſumi poteſt,quod ignoret Conſtitutiones loci,deciſ.468.n.6.tom.2.
Forenſis ſi traxit moram in Vrbe, non poteſt prætendere ignorantiam ſtatutorum, deciſ.555 n.9.tom.3.
Forenſi ex capite probabilis ignorantiæ aduerſus ſtatutorum diſpoſitiones datur reſtitutio in integrum, deciſ.555. n. 6. tom.3.
Forenſibus teſtibus contradicentibus magis ſtandum eſt quam teſtibus de vniuerſitate, deciſ.193.n.5.tom.2.

FORMA.

Forma ſtatuti magis attenditur quam ratio, deciſ.212. numer.12. tom.2.
Forma inducitur ex decreto irritanti. Rub. in Annot. ad deciſ.542. n.70.tom.3.
Forma denotatur ab ablatiuo abſoluto, deciſ. 212. num. 21. tom.2.
Formæ ſola omiſſio deſtruit actum,ac ipſo iure eſt nullus. Rub.in annotat. ad deciſ.542. n.58.tom.3.
Forma,quando eſt neglecta,nihil agitur,ibid.
Forma eſt adeo inuiolabilis, vt nec in hoc parcitur ruſticitati, ætati, ſexui, vel cuilibet aliæ qualitati, aut conditioni. Rub.in annot.ad deciſ.542.n.64.tom.3.
Formæ etiam minima omiſſio vitiat actum, quod procedit etiamſi actus ſit fauorabilis,ibid.n.59.
Forma,quando ſeruari non poteſt, ſufficit actum facere, eo modo, quo fieri poteſt,deciſ.437. n.7.tom.2.
à Formæ ſeruatione,quis non eſt excuſandus,quando illam ſeruare non poteſt ob propriam culpam,ibid.n.8.
Forma ſtatutorum eſt ſeruanda, & non ex abrupto deueniendum eſt ad executionem mandatorum, deciſ.452. num.14. tom.2.
Forma data à lege ſeruanda venit, deciſ.495.n.3.tom.2.
Forma non ſeruata actus eſt nullus etiam ſi ſimus in cauſis pijs. Rub.in annot. ad deciſ.542. n.59.tom.3.
Forma gratiæ ſi ſeruata non fuerit, ea corruit, deciſ.252. num.10. tom.2.
Forma præſcripta ſi non ſeruetur ab executore, ille dicitur minus legitimè procedere & proceſſus eſt nullus, deciſ.161.n.5. & 6. tom.2.
Forma in parte non poteſt relinqui,cum ſit indiuiſibilis, deciſ.547. n.37.tom.3.
Forma tradita in aliquo actu,eſt prçciſè obſeruanda, deciſ.574.n.4. tom.3.
Forma dicitur inducta, ſi decretum irritans fuerit appoſitum in lege,ibid.n.4.
Forma præciſa, & ſubſtantialis, quando à iure eſt præſcripta in certo caſu, ſi ſine ea celebretur, actus corruit, nec adimpleri poteſt per æquipollens. Rub. in annot. ad deciſ.431.num.33. tom.2.
Forma in cauſa præſcripta ſi non ſeruetur,acta ſunt nulla,deciſ.78. n.8. tom.2.
Forma gratiæ ſi non ſeruetur irrita redditur ipſi gratia, deciſ.177. n.15. tom.2.
Forma reſcripti ſeruanda eſt, alias actus corruit, deciſ.404. n.13. tom.2.
Forma præſcripta executori, an poſſit adimpleri per æquipollens, deciſ.161. n.7.tom.2.
Formæ omiſſio vitiat actum etiamſi omittatur à ruſtico, etiam per errorem. Rub. in Annotat. ad deciſ.542.n.66.tom.3.
Forma non ſeruata actus corruit, etiamſi iuſtiſſima cauſa excuſationis adſit,ibid.n.67.
in Forma ſi peccet actus,non oritur nec naturalis, nec ciuilis obligatio, ibid.n.68.
Formæ renunciatio inualida eſt, nec aliquid operatur etiamſi millies partes ſint in concordia, vt forma non ſeruata habeatur pro expreſſa, ibid.n.69.
Forma in minimo ſeruata; quando non vitiet actum remiſſiuè. Rub. in annot. ad deciſ.542.n.59.tom.3.
Forma eſt ſeruanda ad vngulam,& guttulam,ibid.n.69.
Formæ nihil adimi,vel detrahi poteſt cum ſit indiuidua,& indiuiſibilis,nam ex integritate conſiſtit, ibid.n.61.
ex Forma nihil immutari poteſt nec vnius quidem horæ momentum, ibid.n.62.
Forma non poteſt adimpleri per relationem, quando in ea requiritur expreſſio,ibid.n.63.
Forma data à ſtatuto,ea interuenire debet, deciſ.72. num. 10.& 11. tom.2.
Forma vtilis, per informem non debet vitiari, deciſ.312. num.32. tom.2.
Forma certa, quando datur habenti facultatem, illa non ſeruata, actus tenet, licet contraueniens poſſit puniri, deciſ.574. n.52. tom.3.
Quod tamen ſecus eſt, quando forma data habet decretum irritans, ibid.n.52.
Forma nec poteſt remitti de conſenſu partium, deciſ.572.num.11. tom.3.
Forma, non poteſt adimpleri per æquipollens, ibidem numer.12.
Forma cum ſit indiuidua, ideò eius cauſa vtile per inutile vitiatur, deciſ.574. n.21.tom.3.
Forma inducitur ex clauſula annullatiua actus aliter geſti. Rub. in annot. ad deciſ.542. n.70. tom.3.
Forma tradita à ſtatuto ſeruanda eſt, quamuis exorbitet à iure communi, deciſ.212. n.10.tom.2.
Forma tradita à ſtatuto eſt ſeruanda, nec quærendum eſt de ratione, ibid.n.11.
Forma ſtatuti magis attenditur, quam ratio, ibid.n.12.
Forma, quando eſt inducta reſpectu modi,ab illa non poteſt recedi,deciſ.630.n.62.tom.2.
Forma quando eſt accidentalis, & non ſubſtantialis, poteſt adimpleri,etiam poſt actum perfectum. Rub. in annot. ad deciſ.542. n.82. tom.3.
Forma ſi conſtituta ſit ad obuiandum fraudibus non eſt neceſſaria

Digitized by Google

rla eius præciſa obſeruantia , dummodò occurratur fraudibus, ibid.n.83.

Forma aliqua, ſi à iure ſit requiſita ad certum effectum, poteſt per æquipollens adimpleri, eaque impunè ſpernitur, ibidem num.84.

Forma, quando à Lege fuit inducta ad certum effectum, ſat eſt, vt ſatisfacta remaneat mens Legiſlatoris illam formam inducentis, & ſequatur effectus ab eo deſideratus, ibid.n.85.

Formoſa facies muta commendatio eſt. Rub. in annotat. ad deciſ. 460.n.170.tom.2.

Formoſa vix poteſt in caſtimonia viuere. Rub. in annot. ad deciſ. 460.n.167.tom.2.

Formoſi creduntur digni Imperio, eique omnes facilè obſequuntur. Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.173.tom.2.

Formulæ antiquæ requiſitæ de iure, ff. in inſtitutione hæredum ſublatæ fuerunt à Conſtantino Magno, deciſ.246.num.34. tom.2.

FORTVNÆ quodam impetu diuitiæ ſæpè acquiruntur, & amittuntur. Rub. in annotat. ad deciſ.617. n.40.tom.3.

IN FORO Capitolino ius ciuile ſeruatur, deciſ.404. num.10. tom.3.

IN FOVEAM à ſe factam, ſi quis incidat, de ſe tantum conqueri debet. Rub. in annotat. ad deciſ.431.n.105.tom.2.

F R A T E R.

Frater tenetur alere ſororem vterinam inopem. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.141.tom.2.

Fratrum filios an quis alere teneatur, deciſ. 505. num. 23. tom.3.

Frater minor an immoderatè dotauerit ſororem conſiderandum eſt, ſi ſuppetent facultates, & an vir ſit dignus tanta dote. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.220.tom.2.

Fratres in ſubſidium tenentur dotare ſorores, quia fratres ſunt, deciſ.564.n.16.tom.3.

Frater non tenetur dotare ſororem vterinam, & tamen tenetur eam alere. Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.146.tom.2.

Frater, licet ſit minor, dum ex diſpoſitione legis, vel hominis dotat ſororem, non eſt neceſſe, vt interueniant ſolemnitates requiſitæ in eorum contractibus. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.57. & 211.tom.2.

Frater minor, dum dotat ſororem ex perſona patris, ſubeundo tanquam hæres tale onus, tunc non ſunt neceſſariæ ſolemnitates requiſitæ à ſtatuto in contractibus minorum. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.212.217.& 218.tom.2.

Frater minor immoderatè conſtituendo dotem ſorori, in exceſſu dotis dicitur donaſſe, vnde inualidè, cum donare nequeat. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.222.tom.2.

Itaque nec hoc caſu iuuat iuramentum, ſed minor ab eo abſoluendus eſt, ibid.n.223.

Frater, dum dicitur, vt in ſubſidium teneatur dotare ſororem egenam id procedit, quando ſumus in vtrinque coniuncta, vel conſanguinea, ideſt ex eodem patre nata. Rub. in annot. ad deciſ. 460.n.125.tom.2.

Et quamuis hæc opinio extendatur etiam ad ſororem vterinam tantùm, tamen id non poteſt ſubſtineri, cum textus in hoc ſit nimis clarus, ibid n.126.& 127.

Frater, licet non teneatur dotare ſororem vterinam, tamen ſi id commodè facere poterit, & fecerit, bonum opus operatus eſt. Rub. in Annotat. deciſ.460.n.158.tom.2.

Frater, quod non teneatur dotare ſororem vterinam, opinio iſta indiſtinctè eſt verior. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.153. tom.2.

Frater, vt teneatur dotare etiam ſororem vterinam, licet pro iſta damnata opinione allegetur pro Centurione Bart. tamen ipſe nec hoc dicere ſomniatus eſt, ibid.n.155.

Et quod peius eſt pro iſta opinione à multis reprehenditur ipſe Bart. & ſic de re, quàm dicere non excogitauit, ibidem num.156.

Frater dotando ſororem vterinam, tunc multò magis bonum opus operatus eſt, quando animaduerteret, eam eſſe ſuſpectam de incontinentia. Rub. in annotat. ad deciſ.450. num.160. tom.2.

Et hoc ne in ſui, & reliquorum parentum iniuriam proſtituatur, ibid.n.160.

Frater conſtituendo dotem ſorori, cenſetur eam conſtituere animo compenſandi cum legitima matris, deciſ.44. num.3. & 4. tom.2.

Frater ſi dotet ſororem nomine adminiſtratorio, cenſetur de bonis adminiſtratis dotaſſe, declara niſi excedat, deciſ.70. n.3. 4.& 7. tom.2.

Frater obligati ſunt ſorores ab hæreditate excluſas dotare, & ſic cenſentur dotare de proprio, deciſ. 70. numer. 5. tom.2.

Fratribus pluribus extantibus, ſi vnus habet vxorem, debet habere dotem patri datam, quia ipſe ſubſtinet onera matrimonij, deciſ. 607.n.48.tom.3.

Fratres, aut quicumque alij hæredes patris tenentur congruè dotare filias teſtatoris, perinde ac ſi ipſe facere, ſi eſſet viuus. Rub. in nnotat. ad deciſ.460.num.215.tom.2.

Frater minor non eſt incapax facultatis ei à teſtatore relictę, nominandi, & eligendi perſonas, vel loca ſibi benè viſa, quibus diſtribuenda ſint bona, deciſ.115.n.26.tom.2.

Quæ concluſio limitatur, vt non procedat, quando adeſt ſuſpicio fraudis, vt incapaces ad acquitendum, & diſponendum per hanc viam liberè diſponant, recedendo à regula, & voto paupertatis, ibid.n.27.

Fratres quando inuicem ſe inſtituerunt hæredes, cenſendum eſt id feciſſe ratione mutuæ affectionis, & vt bona permaneant in familia, deciſ.279. n.8.tom.2.

Quæ affectio erga fratrem, & agnationem, cui non pendeat ab intereſſe viciſſitudinariæ inſtitutionis, ſic reuocata vna, non poteſt dici ſublata altera, ibid.n.9.

Fratres, & ſorores amitini admittuntur ſimul ad ſucceſſionem fratris, vna cum fratribus, & ſororibus patruelibus, deciſ.461. n.2. tom.2.

Frater, vel eius hæres, ſi non ſint in mora, poſſunt quandocumque dotare fœminas ad effectum eas excludendi ab hæreditate paterna, deciſ.213.n.2.& 8.tom.2.

Fratres ratione ſanguinis, & ad perpetuanda bona in agnatione præſumuntur moueri ad inuicem ſe inſtituendum ex mutua affectione, deciſ.272.n.4.tom.2.

Fratres, dum diuidunt inter ſe bona feudalia, vel emphyteutica per talem diuiſionem præiudicatur eorum filijs, deciſ.489. n.12. tom.2.

Quod intelligitur, ſi dicta diuiſio firma permaneat, veluti ſi is, cui emphyteuſis fuit pro parte aſſignata, eum legitimis ſucceſſoribus deceſſerit, aliàs non dicitur ei præiudicatum, ibid. num.13.

Frater, ſi poſſideat rem alterius fratris, iſta poſſeſſio potius referenda eſt ad eius familiaritatis, deciſ. 436. num. 10. tom.2.

Et conſeruandæ beneuolentiæ inter fratres, quam ad titulum donationis, vel renunciationis proprij iuris, ibid.

Fratrum filij poſſunt etiam venire appellatione Nepotum, & hoc de iure Canonico eſt indubitatum, deciſ. 270. num. 10. tom.2.

Fratrum mutua inſtitutio non eſt prohibita, & quando non ſit captatoria, deciſ.544.n.28.tom.3.

Frater vterinus ſuccedit fratri in bonis à matre profectis excluſo fratre conſanguineo, ſed hoc axioma dubitatur, deciſ.561.n.55. & 56.tom.3.

Fratri defuncto ſuccedit ſoror, ſi ab eo non fuerit dotata, deciſ.180. n.3. tom.2.

Fratres plures in bonorum diuiſione poſſunt, vni tantum ſine conſenſu Domini emphyteuſim dimittere, quia hæc non poteſt dici emphyteuſis diuiſio, ſed fortificatio vnionis, & conſolidatio, deciſ.489.n.10.tom.2.

Fratri quamuis ſoror aliquid donauerit, nihilominus eſt ſeruanda forma requiſita à ſtatuto in donationibus, deciſ.293.num.2. tom.2.

Fratri de iure communi ſuccedit ſoror vnà cum altero fratre, deciſ.180.n.1.tom.2.

ad Fratris fauorem renunciatio facta à filia de bonis paternis, & maternis non compræhendit fraterna, licet ea ad illum peruenerint ex hæreditate paterna. Rub. in annot. ad deciſ.375. n.24. tom.2.

Quod procedit etiam, ſi fuerit renunciatum hæreditati, ſiue bonis paternis, ibid.n.25.

Frater, dum aliquid ex propria induſtria acquirit, id non cadit ſub diuiſione bonorum paternorum inter alios fratres, deciſ.606. n.15:tom.3.

Fratres alicuius Confraternitatis, quando ſunt Laici, nec habent habitum religioſum, ne gaudent priuilegio fori, vel canonis, non poſſunt dici perſonæ Eccleſiaſticæ, deciſ.482. n.21. tom.2.

Et ideò conueniuntur coram Iudice Laico, quæ tamen opinio vera non eſt, & maximè hodiè ſtante Concil. Trident. ſeſſ.22.cap.8. & 9.de reform.ibid. n.22.& 23.

Frater Laicus non ſolùm in ſubſidium tenetur dotare ſororem inopem, ſed etiam frater Clericus. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.74. tom.2.

Frater profeſſus defuncti, & patruus perſonæ excluſæ præfertur deſcendentibus fœminis, deciſ.438.n.5.tom.2.

Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, ſi reciperent legata continentia annuos redditus, penitus excluderetur eorum paupertas, vel certè in ea mentirentur. Rub. in annot. ad deciſ.617. num.74. tom.3.

FRAVDATOR quoque repetit ſumptus & expenſas, quando fructus reſtituit. Rub. in annotat. ad deciſ.444.n.21.tom.2.

F R A V S.

Fraus nec actu, nec potentia præſumitur niſi probetur, deciſ.543. n.4.tom.3.

Fraus multò minus præſumitur, quando aliquid geſtum eſt à moriente, ibid.n.5.& 14.

Frau-

Fraudis ſuſpicio in conficiente dotem, ex quo argui poſſit, ibid. num.6.

Fraudis ſuſpicio omnis ceſſat, quando conſtat de veritate rei geſtę, ibid.n.7.

Fraus vel error cauendum eſt, ne interueniat in diſſolutione matrimonij. Rub. in annot. ad deciſ.392. n.28. tom.2.

in Fraudem creditorum, ea, quæ fiunt non ſunt attendenda, deciſ. 595.n.7.tom.3.

in Fraudem executionis paratæ, vt dicatur aliquid geſtum quid requiratur, deciſ.595.n.8.tom.3.

in Fraudem legum, ea, quæ ſimulatè fiunt, non tenent, deciſ.629. n.17.tom.3.

Fraus non præſumitur, ſed ab allegante eam, eſt concludenter probanda, deciſ.629.n.20.tom.3.

ad Fraudem probandam, quamuis ſufficiant præſumptiones, & coniecturæ, tamen illæ debent eſſe perſpicaces, & euidentes, ibid. num.21.

Fraude & metu ceſſante debitor vendere poteſt res ſuas creditori, quod poteſt etiam facere Iudex ceſſante omni fraude, quando ſubhaſtatur pignus conuentionale, deciſ.280. num.10. tom.2.

Fraudibus obuiandi cauſa, & ſic ob bonum publicum, quando lex eſt lata, non poteſt ei renunciari, deciſ.610. num.16. tom.3.

Fraudibus obuiandum eſt, ne vulpina ſimplicitas comedat pecus. Rub.in annot. ad deciſ.576. n.167.tom.3.

Fraudibus ſtatuta non debent aperire viam, nec reddi eluſoria, deciſ.203.n.18. tom.2.

Fraudis ſimulatio in impoſitione cenſus ex pactis præcedentibus, quando ceſſet, deciſ.641.n.11.tom.3.

Fraudis ſuſpicio multò magis ceſſat, quando ſumus in viro bonæ conditionis & famæ, & ſit nobilis, deciſ.543.num.12. tom.3.

Fraudis ſuſpicio ceſſat, ſtante modico intereſſe, deciſ.243.num.13. tom.2.

Fraudis ſuſpicione non caret teſtamentum, quando teſtator eſt iuriſconſultus, & in ſcriptura continentur ſillogiſmi, & barbariſmi, deciſ.122.n.23.tom.2.

F R V C T V S.

ad Fructuum acquiſitionem ſufficit abeſſe malam fidem, deciſ.315. n.44. tom.2.

ad Fructuum acquiſitionem ſufficit bona fides, deciſ.201. num.8. tom.2.

Fructus Aſſiſæ maioris, & minoris ſunt cenſendi fructus præbendæ, vt vocant groſſi, non autem diſtributiones quotidianæ, deciſ. 576.n.5.tom.3.

Fructus bonorum Eccleſiæ malè alienatorum debentur à die moti iudicij, quando fuit erratum in facto, deciſ.444.num.3.& 12. tom.2.

Fructus beneficij debentur verò, & legitimo poſſeſſori, ita vt nec contra intruſum requiratur proteſtatio, deciſ.628.num.16. tom.3.

Fructus beneficij inexacti ſpectant ad ſucceſſorem non autem ad hæredes prædeceſſoris, deciſ.722.n.1.tom.3.

Et hoc tam ex diſpoſitione Iuris communis, quam vigore Conſtitutionis Iulij Tertiæ, æditæ de anno 1550. ibidem num.2.

Fructus inexacti non veniunt ſpolij appellatione, quando non agitur de intereſſe Cameræ. deciſ.722.n.22.tom.3.

Fructus beneficiorum habens indultum à Papa percipiendi in abſentia, ſub tali facultate non veniunt diſtributiones quotidianæ. Rub.in annot.ad deciſ.576. n.135.tom.3.

Quod ampliatur etiam ſi ſpecialiter ſit conceſſum, vt deſeruire poſſet per Vicarium, ibid.n.136.

Fructus beneficij inexacti, tunc non ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, quando adeſt in contrarium conſuetudo, deciſ.529.n.3. tom.3.

Fructus beneficij enexacti, licet à ſolo ſeparati, non tamen in horreum reconditi ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, non autem ad hæredes anteceſſoris, deciſ.529.n.1.tom.3.

Fructus beneficiorum non exacti, quando non veniant nomine ſpoliorum, deciſ.722. n.17.tom.3.

Fructus beneficij iuxta conſuetudinem Hiſpaniarum, ſpectant ad hæredem defuncti, licet à ſolo ſeparati, & depoſitati non ſint, deciſ.184.n.1. tom.2.

Fructus beneficij inexacti, nunquam fuerunt in bonis, ſeu peculio Clericorum, deciſ.529.n.8.tom.3.

Fructus beneficij communionem vllam non habent cum diſtributionibus quotidianis. Rub. in Annotat. ad deciſ.576.num.7. tom.3.

Fructus beneficij inexacti, licet à ſolo ſeparati non ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, ſed ad hæredes defuncti, quando talis probatur conſuetudo, deciſ. 529. num. 24. tom.3.

Et hoc non obſtante, quod diſpoſitio iuris communis ſit in contrarium, ac Bulla Iulij III. ſuper fructibus inexactis, quia ceſſant probata conſuetudine, ibid. n.25.

Fructus beneficij inexacti debentur ſucceſſoribus in beneficio, & non hæredibus beneficiatorum, vt clara eſt Conſtitutio Iulij III. edita de anno 1550. quæ munita eſt decreto irritanti, clauſula ſublata, ac alijs clauſulis ampliſſimis, deciſ.529. n.10. tom.3.

Fructus beneficij ſpectant ad verum, & legitimum ſucceſſorem, non autem ad intruſum, deciſ.628.n.2.tom.3.

Fructuum beneficij onus eſt onus reale, & non perſonale, deciſ. 628.n.9.tom.3.

Fructuum Canonicatus appellatione quid veniat, deciſ.576.n.2. tom.3.

Fructus Canonicatuum, partium Germaniæ ſolent exprimi per non exceſſum in ducatis 24. deciſ.576. num.6. & 24. tom.3.

Iſta tamen conſuetudo locum habet in prouiſionibus, quæ fiunt in Curia, ad effectum iuſtificationis narratiuæ factæ in gratia conceſſam per Papam, ibid.n.7.

Fructus cenſus, quando ipſe cenſus eſt prohibitus alienari, poſſunt actione perſonali obligari, deciſ. 481. numer. 11. tom.2.

Fructus cenſus ex Statuto Vrbis, cap.159. lib.1. præſcribuntur ſpatio 100. annorum limita niſi adſit interpellatio, deciſ.35. n.28. tom.2.

Fructus decurſus venditor conſequi poteſt ante pretium ſolutum de iure ciuili conditione ſine cauſa, & de iure Canonico, officio Iudicis nobili, deciſ.315. num.22. & 26. tom.2.

ad Fructus decurſos emptor tenetur ante pretium ſolutum ex æquitate, ne ipſe eos lucretur cum aliena iactura ex detrimento venditoris, deciſ.315.n.49.tom.2.

Fructus decurſu ante pretij ſolutionem, cum venditor poſſit petere ex ſtipulatu, ſtante obligatione Camerali in inſtrumento venditionis, propterea ſorte ſoluta illi etiam peti poſſunt, deciſ. 315.n.57.tom.2.

Fructus rei venditæ decurſi ante pretij ſolutionem debent liquidari iuxta quantitatem quot annis perceptam, cum iuxta illam debeantur, deciſ.315.n.58.tom.2.

pro Fructibus decurſis ante pretij ſolutionem competunt venditori officium Iudicis mercenarium, æquitas l.ſi me, & Titium, ff. ſi cert.pet. conditio ſine cauſa, vel officium Iudicis nobile, deciſ. 315.n.53.tom.2.

Fructus decurſi ante pretium ſolutum debentur venditori ex obligatione nociua, & quando, deciſ. 315. numer. 55. tom.2.

Fructus decurſi ante ſortis ſolutionem debentur venditori non tanquam vſuræ, ſed tanquam res propria ex æquitate legis commutatiuæ, & iure naturali, deciſ. 315. num. 15. tom.2.

Fructus dotis an debeantur ceſſionario, opinio negatiua eſt verior, deciſ.182. n.10.tom.2.

Et ratio eſt, quia illi debentur ratione onerum matrimonij, quod eſt priuilegium perſonale, ibid.n.12.

Vnde non mirum, ſi mutata perſona, deinde illi amplius non debentur, ibid.

Et quando opinio contraria poſſet procedere, ibid.n.13.

Fructus dotis debentur mulieri tranſeunti ad ſecunda vota, quando dos ei ab hæredibus primi viri non fuit reſtituta, deciſ.736. n.1. tom.3.

Fructus dotis cum ſuccedant loco alimentorum poſſunt peti via executiua, quamuis in inſtrumento dotali deſideretur obligatio Cameralis. Rub. in Annotat. ad deciſ.666. n.171.tom.3.

Fructus dotis debentur mulieri poſt iudicialem interpellationem ad rationem ſcutorum 7. cum dimidio etiam quod habeat pignus dotale, vt diſponit Statut. Vrb. lib.1. cap.137. deciſ.607. n.24. tom.3.

Fructus dotis, ſi viduæ ab hæredibus mariti per decem annos fuerint præſtiti, ex tali præſtatione, quid arguatur, deciſ.153.n.17. tom.2.

Fructus dotis per viduam poſt annum luctus percepti cedunt in extinctionem ipſius dotis, deciſ.153.n.2.tom.2.

Fructus dotis vt debeantur ob retardatam ſolutionem duo copulatiuè requiruntur primò, quod mulier fecerit diligentias pro habenda dote, ſecundo quod aliunde non habeat, vnde viuere poſſit, deciſ.398.n.38. & ſeq.tom.2.

Fructus dotis, ſi fuerit conuentum, vt etiam ſoluto matrimonio ſoluerentur, nulliter eſſet conuentum, deciſ.607. num.63. tom.3.

Fructus dotis debentur viro diſſoluto matrimonio per mortem vxoris, ſi extant filij, deciſ.607.n.38.tom.3.

Fructus dotis non ſolutæ regulariter ſolent taxari ad quinque pro centenario, deciſ.398.n.46.tom.2.

Fructus dotis ſoluto matrimonio non debentur, quamuis ex dicto matrimonio ſuperſunt filij, deciſ.607.n.18.tom.3.

Fructus dotis marito eo ipſo debentur, quod ſuſtinet onera matrimonij, & hoc ſiue dos fuerit promiſſa in re, ſiue in quantitate, deciſ.182. n.1.tom.2.

pro Fructibus dotis reſtituendis non poſſunt alienari bona fidei-

commiſſo ſubiecta, ſed huic opinioni nonnulli DD. contradicunt, deciſ.607.n.6.tom.3.
Et vide diſtinctionem Fuſar. ibid.
Fructus dotis promiſſi omninò ſoluendi ſunt, & in ſubſidium debentur ex fructibus bonorum ſubiectorum fideicommiſſo, ibid. n.7.
Fructus dotis vt debeantur, tria requiruntur, promiſſio dotis matrimonium, & ſuſtentatio onerum, deciſ.607. num.23. num.3.
Fructus dotis, ſi per ſexdecim annos non fuerint petiti, intrat præſcriptio Statutaria Vrbis, deciſ. 671. numer. 2. tom.3.
Fructus dotis non ſolutæ conſtante matrimonio ſunt ſoluendi, & maximè ſtante pacto, deciſ.607.n.4.tom.3.
ad Fructus dotales ſoluendos, dum quis ſe obligauit, ſi accidat omnia eius bona confiſcata fuiſſe, dato, vt ea recuperet ſine dubio denuò obligatur ad dictam ſolutionem, deciſ.627.n.4. tom.3.
Fructus dotis aſſignatæ Moniali, debentur monaſterio, qui ſuſtinet onera matrimonij ſpiritualis, deciſ.398. numer.42. tom.2.
Fructus dotis ſoluto matrimonio abſque labe vſuraria percipi non poſſunt, deciſ.607.n.13.tom.3.
Fructus dotis principale requiſitum quare debeantur, eſt matrimonium, ideoque eo ſoluto amplius percipi non poſſunt, ibid.n.14.
Fructus dotis ſoluto matrimonio, nec debentur vigore pacti, quicquid dicat in Gratian. appendice ad diſcept.427. & diſcept.420. & deciſ. in cauſa Tiburtina dotis, deciſ.607. n.55. tom.3.
Fructus dotis ſi diſſoluto matrimonio ſoluerentur, eſſet vſura, ibid. num.57.
Fructuum exactio coadiuuat probationem poſſeſſionis, deciſ.559. n.7. tom.3.
Fructuum perceptio facta à Factore ſufficit ad effectum probandi poſſeſſionem in remedio ſpolij, deciſ.559. numer.8. tom.3.
Fructus percepti ex hæreditate computantur in Trebellianicam, intellige in hæredibus extraneis, deciſ.658. numer.3. tom.3.
Fructus ex re hæreditaria percepti non dicuntur hæreditarij, deciſ. 201.n.7.tom.2.
Fructus non augent hæreditatem, ſed actionem petitionis hæreditatis, deciſ.201.n.14.tom.2.
Fructus ſunt de ſubſtantia teſtatoris deuoluta ad hæredem, ibid. num.15.
Fructus hæreditatis ſi diminuti reperiantur omnes pro ſua rata damnum pati debent, deciſ.46.n.1.tom.2.
Fructus ſuos facit hæres poſt aditam hæreditatem vti de re propria perceptos, deciſ.201.n.5.tom.2.
Fructus augent hæreditatem, etiam poſt hæreditatem contingentes, deciſ.201.n.12.tom.2.
Fructus non augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis, ibid.n.13.
Fructuum intereſſe taxatio, qualiter ſit facienda, deciſ.85.num.18. tom.2.
Fructus legati pro Eccleſia ædificanda ex quo appareat, teſtatorem voluiſſe, vt ſpectarent ad ipſam Eccleſiam, & non ad hæredes, dum fabricatur, deciſ.558.n.5.& 6.tom.3.
Fructus rei legatæ in certum tempus, dum tempus intermedium non eſt appoſitum fauore hæredis, ſed ex neceſſitate, & gratia rei gerendæ, ſpectant ad legatarium, ibid. num.7. & 12.
Fructus liquidandi onus ſpectat ad eum, qui eos petit, deciſ.424. n.2.& 6.tom.2.
in Fructibus liquidandis ſunt admittendi teſtes informati de qualitate rei, deciſ.271.n.5.tom.2.
Fructuum liquidatio cauſat mixturam, & per conſequens admittitur appellatio, deciſ.503.n.27.tom.2.
contra Fructuum liquidationem, quando quis venit impugnatiuè, vel prætextu læſionis, vel iniuſtitiæ, tunc valorem eorum plenè, & concludenter debet probare, deciſ.317. n.23. tom.2.
Fructuum liquidationis materia eſt difficilis probationis, deciſ. 271.n.3.tom.2.
de Fructibus liquidandis, quando agitur, cum materia ſit difficilis probationis, ideò ſufficit leuior probatio, & per coniecturas, deciſ.317. n.25.tom.2.
Fructuum liquidationis materia reputatur difficilis probationis, ideoque ſufficiunt leuiores probationes etiam per coniecturas, deciſ.718. n.6.tom.3.
ſuper Fructuum liquidatione ſi ſit lata ſententia, ac in iudicatum tranſiuerit, tunc pars quæ dat de iniuſtitia liquidationis arctius ſtringitur ad eam probandam, in articulo reſtitutionis in integrum, deciſ.317.n.27.tom.2.
Fructus, ſeu penſiones debentur à die intentati iudicij manutentionis, deciſ.663. n.1.tom.3.
Fructus, ſeu penſiones debentur ad rationem eius, quo re vera fuerunt percepti, deciſ.663.n.6.tom.3.
ad Fructus qui percipi potuerunt, Rota ex ſolito non ſolet condemnare, niſi ſimus in ſpolio violento, deciſ.663. n.7. tom.3.
Fructuum petitio eſt acceſſoria ad abſolutionem obtentam, deciſ. 393.n.7.tom.2.
ſuper Fructuum petitione poteſt inſtitui nouum iudicium, deciſ. 393. n.8.tom.2.
Fructus poſt rem iudicatam amplius peti nequeunt, deciſ.393.n.9. tom.2.
Fructus poſt rem iudicatam amplius tunc peti nequeunt, quando illi à principio fuerunt petiti, ibid.n.10.
Tunc enim, ſi non legeretur condemnatio in fructibus, quis cenſeretur abſolutus, ibid.
Fructus etiam poſt rem iudicatam peti poſſunt, quando illi à principio non fuerunt petiti, ibid.n.10.
Fructus, quando debentur, & iam conſumpti fuere, eorum loco debetur æſtimatio loco damnorum, & intereſſe, ibidem num.11.
Fructuum perceptio præſumitur ex poſſeſſione, deciſ.364.num.14. tom.2.
Fructuum perceptio eſt indubitatum ſignum poſſeſſionis, deciſ. 383.n.2.tom.2.
Fructuum perceptio eſt verus modus probandi poſſeſſionem, deciſ.267.n.1. tom.2.
Fructuum perceptio præſumitur ex re fructifera, deciſ.317.num.6. tom.2.
Fructus, qui percipit præſumitur poſſidere, deciſ.726.num.5. tom.3.
Fructus ſpectare debent ad poſſeſſorem, & non ad alios, deciſ.613. n.4.tom.3.
Fructuum quantitas, vt determinetur, debent prius deduci expenſæ, & ſumptus facti in eis colligendis. Rub. in annot. ad deciſ. 444.n.18.tom.2.
Fructuum quantitatem teſtes non probant, ſi non dicant ſe fuiſſe præſentes recollectioni eorum, nec alias deponunt de viſu, deciſ.144. n.2. tom.2.
Fructus recompenſatiui debentur venditori, ſi emptor non ſoluat pretium rei emptæ, deciſ.315.n.41.tom.2.
de Fructibus acquirendis, quando agitur, ſufficit error etiam iuris, ibid. n.42.
Fructus recompenſatiui pretij non ſoluti emptor omni iure debet ſoluere, deciſ.315.n.18.tom.2.
Fructus compenſatiui nulli debentur, iuxta terminos l.curabit, C. de actionibus empti, quando conſtat illos non fuiſſe perceptos, deciſ.453. n.2. tom.2.
Fructus recompenſatiui debentur ab emptore venditori, ob retardatam ſolutionem pretij, deciſ.424.n.1.tom.2.
Fructus recompenſatiui debentur ab emptore, ob pretium non ſolutum ex eius perfidia, cum venditor ex eius parte adimpleuerit contractum tradendo rem, ſed hæc ratio non ſubſiſtit, deciſ.453. n.4. tom.2.
Fructus recompenſatiui veniunt etiam in iudicio intentato ſuper ſorte rei venditæ per implorationem officij Iudicis, deciſ.315. n.13.& 14.tom.2.
ad Fructus compenſatiuos emptor non tenetur, quando ei fuit conceſſa dilatio ad pretij ſolutionem, deciſ.577.n.7.tom.3.
ad Fructus compenſatiuos tenetur emptor, ſi habuit rem, & non ſoluit pretium, deciſ.12.n.3.tom.2.
Fructus rei venditæ decurſi ante pretij ſolutionem petuntur officio Iudicis mercenario, deciſ.315.n.4.tom.2.
Fructus rei venditæ, de quibus in l.curabit. C.de act. empt.debentur officio Iudicis mercenario, cum d.lex dirigat verba in ipſum Iudicem, ibid.n.6.
Fructus rei venditæ ante pretij ſolutionem decurſi ſoluta ſorte, peti nequeunt, deciſ.315.n.1.5.& 7.tom.2.
Fructus rei venditæ ante pretij ſolutionem decurſi ſoluta ſorte, ideò peti nequeunt, quia illi non ſunt in obligatione, cum officio Iudicis debeantur, ibid.n.2.
Fructus rei venditæ pendentes, dum aliud non fuit conuentum, ſpectant ad emptorem, deciſ.626.n.6.tom.3.
ad Fructuum reſtitutionem, quis non tenetur, dum percepit bona fide, ibid.n.7.
Fructus, quando ex re vendita non percipiuntur, ex quo non exiſtunt, eo caſu ceſſat diſpoſitio l.curabit, C. de act. empt. deciſ. 424.n.4. tom.2.
Fructus non poſſunt dici, niſi deductis expenſis, deciſ.424. n.5. tom.2.
Fructuum liquidatio fieri nequit, dum circa eorum perceptionem nulla affertur probatio, ibid.n.7.
ad Fructus reſtitutionem poſſeſſor rectè condemnatur poſt motionem litis, deciſ.127.n.11.tom.2.
ad Fructuum præbendæ reſtitutionem, ſi quis ſit condemnatus, non extenditur talis condemnatio ad reſtitutionem quotidianarum diſtributionum. Rub. in annotat. ad deciſ.576. n.11. tom.3.

ad Fructus reſtituendos dum quis eſt condemnatus intelligitur de perceptis iure ordinario, non autem iure ſpeciali, ibidem num.12.
ad Fructuum reſtitutionem bona fide perceptorum, quis condemnari non debet, deciſ.264.n.9.tom.2.
Fructus omnes veniunt reſtituendi, ſi ſocietas officij ſit fœneratitia, deciſ.289.n.2.tom.2.
Fructus in ſocietate officij ex bullis Pontificijs, & vſu communi non poſſunt accipi anticipatè niſi per ſex menſes. Vot. poſt deciſ.160.n.5.tom.2.
Fructus ſocietatis officij, dum eſt inita ſuper beneficio non vacabili, ſunt reſtituendi vſque ab initio, deciſ.729.num.7. tom.3.
Fructus ex ſocietate officij non debentur in eo, quod excedit valorem officij, quia pro illa parte deficit ſubiectum, deciſ.729.n.9. tom.3.
Fructus non debentur, & quatenus ſint exacti, repeti poſſunt, quando ſubiectum idoneum ſocietatis officij deficit in totum, ibid. n.10.
Fructus in ſocietate officij non debentur quando ſi eueniſſet mors illius, ſub cuius vitæ periculo fuit inita ſocietas non fuiſſet locus lucro ſortis, ibid.n.11.
Fructus in ſocietate officij non debentur, quando ceſſat periculum lucri ſortis, ibid.n.12.
Fructus ſocietatis officij non ſubſiſtentis, non debentur loco damnorum, & intereſſe, dum non iuſtificantur requiſita, Caſtr. in l.3. §.fin.ff.quod cert.loc.ibid.n.13.
Fructuum ſolutio anticipata per plures annos ſi admitteretur in ſocietate officij, quale abſurdum ſequeretur, deciſ.160.num.31. tom.2.
Declara tamen id eſſe licitum, dum quartam partem ſortis non pertingunt, nam ſi pertingeret, contractus eſſet injuſtus, ibid, num.32.
Fructuum anticipata ſolutio, tunc eſt prohibita, quando penes ſoluentem nullum remanet commodum, & ideò ſecus, ſi illud conſiderari poſſit, ibid.n.34.
Fructuum anticipata ſolutio in ſocietate officij, non eſt vſura, ibid. num.35.
Fructuum anticipata ſolutio in cenſu eſt prohibita, ibidem num.36.
Fructuum ſolutio anticipatè facta non abſolutè non eſt prohibita, ibid.n.11.
Maximeque quando aliquid vtilitatis & commodi remanet penes ſoluentem, ibid.
Fructuum ſolutio vltra ſex menſes facta anticipate in contractu ſocietatis officij non facit vt contractus ſit vxurarius, ibid. num.10.
Fructuum valor ſolet deduci ad rationem quinque pro centenario, deciſ.718.n.1.tom.3.
ex Fructuum collectione facta trium annorum, arguitur quantitas recollecta alijs etiam annis, ibid.n.3.
Fructus poſt litis conteſtationem, quis petere nequit, ſi res ei fuerit aſſignata à debitore, deciſ.182.n.9.tom.2.
Fructus propriè dicuntur illi, qui deductis omnibus oneribus percipiuntur. Rub. in annot.ad deciſ.576.n.4 tom.3.
Fructus non dicitur id, quod percipitur ex labore, ſed benè merces, ibid.n.5.
Fructus ex fundo percipiendos, ſi quis promittat, & hoc caſu nec obligatio interim oritur, nec actio, deciſ.614. num.43. tom.3.
Fructus ſi debiti non ſint, & ſoluantur cedere debent in extinctionem ſortis principalis, deciſ.153.n.1.tom.2.
Fructus non ſolent eſſe vniformes ſingulis annis, deciſ.254. n.16. tom.2.
Fructus pretij non ſolum, cum ſpectent ad venditorem, ideò illos poteſt petere, tam actione datiua, quàm natiua, deciſ.315.n.19. tom.2.
Fructus, quando alicui ſunt obligati, & Dominus rei bona fide illos conſumpſit, tunc qualiter ſuccurratur creditori, deciſ.481. n.18.& 19.tom.2.
Fructus nulliter calculantur ſupra tempus debitum, deciſ.522.n.3. tom.3.
Fructus percepti ex contractu mutui reſtituendi veniunt, deciſ. 289.n.8.tom.2.
Fructus præteriti non poſſunt peti officio Iudicis nobili, deciſ.315. n.34.tom.2.
Fructus rei venditæ decurſos ante pretij ſolutionem, venditor poteſt petere officio Iudicis nobili, quamuis ſint præteriti, ibidem num.35.
Fructus, quando petuntur vti res principalis, debentur vſque ab initio, ibid.n.36.
de Fructibus, quando lex aut ſtatutum, ſiue quælibet alia diſpoſitio loquitur, ſemper intelligitur deductis expenſis, ac ſumptibus in eis colligendis. Rub. in annot. ad deciſ.444. numer.14. tom.2.
Fructuum participatio eſt vnum ex requiſitis ſubſtantialibus ſocietatis, deciſ.367.n.11.tom.2.
Fructus quando dantur anticipatè ad diminuendam ſortem in ſocietate officij, vſura videtur. Vot. poſt deciſ.160.num.2. tom.2.
Fructus agri, vel vineæ licitè quamuis ſint incerti liquidantur & locantur pro certo pretio, deciſ.477.n.13.tom.2.
Quod tamen intellige, quando quantitas taxata eſt proportionabilis ad dubium euentum lucri, ibid.n.14.
Fructus, vt dicantur, debent prius deduci expenſæ, deciſ.453. n.1. tom.2.
Fructus de facili corrupti naſcuntur ex arbore corrupta, deciſ.493. n.67. tom.2.
Fructus bonus exire non poteſt ex radice infecta, deciſ.493. n.68. tom.2.
Fructus qui diſtribuuntur certo anni tempore ſpectant ad Canonicos exiſtentes de tempore diſtributionis, etiam quod de tempore collectionis non eſſent Canonici, deciſ.322. num.8. tom.2.
Fructus non veniunt in interdictis, niſi à die, qua ſunt edita, deciſ. 449.n.17.tom.2.
in Fructuum medietate beneficia curata non poſſunt grauari, deciſ. 546.n.6.tom.3.
Fructus rei legatæ, interim dum illud præſtari non poteſt, cui debeantur, deciſ.558.n.1.tom.3.
de Fructibus præſcribendis quando agitur, tot requiruntur præſcriptiones, quot ſunt præſtationes, deciſ.671. num.7. tom.3.
Fructus nulli alio magis debentur quam verò poſſeſſori, deciſ.449. tom.2.
Fructus pauciores, vel plures percipiuntur vno anno, quam alio, deciſ.254. n.16.tom.2.
Fructus ei debentur, ad quem res fructifera ſpectat & à tempore, quo illam aſſecutus eſt, deciſ.498. n.12.tom.2.
Frnctus perceptos ex re aliena, quis ſuos facere nequit, deciſ.217. n.7.tom.2.
Fructus recipiens tamquam adminiſtrator, tenetur ad eorum reſtitutionem, deciſ.132.n.6.tom.2.
Fructus non acquiruntur cum malæ fide, deciſ.201. num.24. tom.2.
Fructus dum non debentur ratione malæ fidei, tunc initium, & non tempus motæ litis debet attendi, deciſ.498. num.6. tom.2.

F R V M E N T V M.

Frumentum, ſi fuerit collectum in arca, & poſtea in horreum conditum non reſultat ex hoc probatio, quod ibidem exiſteret de tempore motæ litis, deciſ.76.n.10.tom.2.
Frumentum eſt expoſitum frequentiſſimæ negotiationi, deciſ.380. n.2.tom.2.
Frumentum intra triennium præſumitur conſumptum, deciſ.237. n.8. tom.2.
Frumenti valoris æſtimatio facienda eſt ſecundum illud tempus, quo fuit conſumptum, ibid.n.9.
Frumentorum quantitas quando non probetur ex libro gabellariorum, deciſ.317.n.13.tom.2.

F V N D A M E N T V M.

Fundamentum non eſt faciendum in Doctoribus illis, ſi concluſionem aliquam tamquam indubitatam non firment, vel ſi leuiter eam attingant. Rub. in annot. ad deciſ.378. num.16. tom.2.
Fundamentum veritatis quando deficit, non poteſt id quod factum eſt aliquid operare, deciſ.293.n.6.tom.2.
Fundamentum intentionis, vbi conſiſtit, id probandum eſt ab eo, qui in illo ſe fundat, deciſ.6.n.12.tom.2.
Fundamentum intentionis ſuæ actor tenetur probare, deciſ.335. n.1. tom.2.
Fundamentum intentionis ſuæ, quis tenetur probare, etiamſi conſiſtat in negatiua, deciſ.143. n.7.tom.2.
Fundare intentionem ſuam quis tenetur ſiue ſit actor ſiue reus, deciſ.201.n.3. tom.2.
Fundans ſe in actu conditionali debet probare purificationem conditionis, deciſ.639 n.2.tom.2.
Fundans ſe in tempore certo, & præciſo, tenetur illud concludenter probare, deciſ.371. n.3 tom.2.
Fundans ſe in conſenſu præſtito, debet docere eum eſſe validum & non ſufficit allegare ſolam poſſibilitatem validitatis, deciſ.121. n.11. tom.2.

F V N D A T I O.

Fundatio & dotatio Iuriſpatronatus de iure communi probari poteſt, deciſ.630.n.82.& 88.tom.3.
Fundationis & donationis inſtrumenta exhiberi debent, vt iuſpatronatus dicatur concludenter probatum, deciſ.200. num.9. tom.2.
ex Fundatione nedum acquiritur iuſpatronatus, verum etiam ex noua dotatione quando Eccleſia eſt penitus de pauperata, deciſ.219.n.1.& 2.to . .2.

FVNDATOR.

Fundator iuriſpatronatus ſi mandet in defectum Sacerdotis præſentari ſimpliciter clericum, non eſt neceſſe, vt clericus ſit annorum 14. & non obſtet diſpoſitio Conc. Trident. deciſ.403. n.20. tom.2.

Fundator iuriſpatronatus ex quo clarè appareat voluiſſe, vt inſtituendus ad illud actu eſſe deberet Sacerdos, deciſ.474. num.10. tom.2.

FVNDVS.

Fundum alicuius poſtquam aqua eſt ingreſſa dominus illius ea vti poteſt ad ſui libitum, deciſ.75.n.17.tom.3.

Fundum alicuius poſtquam aqua ingreſſa eſt, ea ille ad ſuum libitum vti poteſt, deciſ.58.n.1.& 2.tom.2.

ad Fundum ſuum nemo ducere poteſt aquam Domino inuito, deciſ.32.n.1.tom.2.

Fundum alicuius ſi ingrediatur aqua, efficitur illius, deciſ.32.n.15. & ſeqq.tom.2.

Fundus ſuper quo bona fide impoſitus erat cenſus, ſi ignorante creditore cenſus euincatur, ſicuti in eius præiudicium ſubſtinetur, ita debentur ei fructus ratione damnorum, & intereſſe. Rub. in annot. ad deciſ.454. n.53.tom.2.

Fundus ſuper quo eſt impoſitus cenſus, ſi pereat in parte, non tamen perit in totum cenſus, ſed tantum pro parte fundi perempti. Rub. in Annotat. ad deciſ.454. n.48.tom.2.

Quod non contingeret, ſi cenſus eſſet indiuiduus, ibidem num.49.

Fundum communem, ſi quis cum pupillo habeat, licet vterq; eo non vtatur, tamen vnus retinet pro alio, deciſ.588. n.3. tom.3.

Fundum communem, ſi ego, & pupillus habeamus, licet vterque non vtatur propter pupillum, ego etiam viam retineo, deciſ. 654.n.6. tom.3.

pro Fundo dotali bona dotalia dicuntur data ſi periculum eorum pertineat ad vxorem, deciſ.207.n.5.tom.2.

Fundi dotalis vſusfructus ſpectat ad maritum, & ſic illum in alium transferre poteſt, deciſ.80.n.7. & 8.tom.2.

Fundus dotalis quando datur æſtimatus & additur quod fundus remaneat dotalis, tunc illa æſtimatio cenſetur facta ad ſciendum valorem rei, deciſ.145.n.3.tom.2.

Fundum dotale poteſt maritus vxori relinquere pro ſua dote, deciſ.80.n.5. tom.2.

Fundum dotalem ſi mulier habeat In certis bonis conſtitutum, non poteſt actionem experire ſuper diuerſa re, deciſ.120. num.1. tom.3.

Fundus æſtimatus ſi aſſignatur marito pro dote vxoris, mortua vxore, eius quod habebat maritus euaneſcit, deciſ.657.num.14. tom.3.

Fundus quando eſt datus marito æſtimatus, non poteſt dici fundus dotalis, deciſ.436.n.1.tom.2.

Cùm dicta æſtimatio faciat emptionem, & venditionem, & hoc maximè ſtante clauſula, ad habendum, ibid.n.2.

Et hoc amplia ſi fuerit actum, vt ſi ille plus valeret, illud plus deberetur marito, & non vxori, ibid.n.3.

Fundus æſtimatus datus in dotem, vt deſinat eſſe dotalis, quid requiratur, deciſ.145. n.3.tom.2.

Fundi proprietatem non adimit ipſius fundi ſeruitus, deciſ.75.n.9. tom.2.

ad Fundum ſuum ſi quis aliunde viam habere nequit, licet ei tranſire per fundum alienum, deciſ.101.n.25.tom.2.

Fundus non eſt genus, ſed ſubiectum materiale duarum rerum, ſcilicet proprietatis, & vſusfructus, & quæ non ſunt eiuſdem prædicamenti. Rub. in annot.ad deciſ.636.n.88.tom.3.

de Furto condemnatus ex ſententia, licet efficiatur infamis, attamen ſi poſtea probet, ſe furtum non commiſiſſe, tollitur infamia, deciſ.276.n.2.tom.2.

Futurorum proſpectus non afficit damno, non cogitantem, niſi ex præſenti ſtatu debuerit futurus excogitari. Rub. in Annotat. ad deciſ.523. tom.2.

Futurorum proſpectus ſpectat ad virum ſapientem. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.32. tom.3.

G

GABELLA.

Gabella debet ſolui à poſſeſſoribus etiam de facto, deciſ.628. n.19.tom.3.

Et ex hoc inde non ſequitur, quod ille, qui verè habet ius, & legitimè poſſidet, teneatur ſoluere nouam Gabellam, ibidem num.20.

GEMINATIO.

Geminatio actuum magis denotat enixam voluntatem, & certam deliberationem circa actum, qui geritur, deciſ.266.num.2. tom.2.

Geminatio actum excludit dubitatem erroris, deciſ.64. num.5. tom.2.

Geminatio multum ſolet operari ad oſtendendam voluntatem alicuius, deciſ.377.n.3.tom.2.

Geminatio verborum vniuerſalium, includit caſus, qui ex ſui natura aliàs non includerentur, ita vt nihil penitus excludatur, ibid. n.5.

Geminatium verborum ſapit præciſam coarctationem, deciſ.276. n.7.tom.2.

Genitiuum quando continet locum, exponitur in ablatiuo, deciſ. 254.n.7.tom.2.

in Gentilitio & familiari iurepatronatus ſucceditur in capita & non in ſtirpes, deciſ.47.n.2.tom.2.

GENVS.

Generi per ſpeciem derogatur, quando genus, & ſpecies concurrunt ſimul in eodem ſubiecto. Rub. in annotat. ad deciſ.636. n.35.tom.3.

Genus, & ſpecies, quando ſimul non concurrunt in eodem ſubiecto, tunc generi non derogatur, ibid.n.36.& 37.

Generi per ſpeciem derogatur. Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.32. tom.3.

Generi tunc per ſpeciem derogatur, quando inter vtrumque appoſita eſt aliqua dictio expoſitiua, & modificatiua, ibidem num.33.

Generalis mentio continet ſub ſe omnes ſpecies, ſi ſimus in materia fauorabili, deciſ.30.n.6.tom.2.

Generalitas verborum declaratur ex vſu, conſuetudine, & obſeruantia loci, deciſ.625.n.20.tom.3.

Generaliter loquens ſibi imputet, dum non cogitauit ſub verbis generalibus omnia comprehendi. Rub. in annot.ad deciſ.523.n.85. tom.3.

Gerundium, cum reſpiciat tempus futurum, importat donationem, deciſ.456.n.11.tom.2.

Gerundium inducit conditionem, deciſ.56.n.12.tom.2.

GESTA.

Geſta appellatione pendente non cauſant nullitates aut attentata ſi à ſententia non admittitur appellatio, deciſ.231. num.8. tom.2.

Geſta ab aliquo cum prohibitione aduerſarij non habentur in conſideratione, deciſ.697.n.14.tom.3.

Geſta contra formam præſcriptam, nulla ſunt, deciſ.20.num.6. tom.2.

Geſta poſt inhibitionem Rotalem, omnia corruunt, & tamquam attentata reuocantur, deciſ.79.n.1.tom.2.

Geſta poſt inhibitionem non poſſunt fieri ſine vitio attentatorum, deciſ.311.n.1.tom.2.

Geſta ab Ordinario in actu viſitationis, non probantur per eius aſſertionem, deciſ.264.n.4.tom.2.

Geſtatio habitus & permanſio in religione per multum tempus & ſimilia quando non arguant animum profitendi, deciſ.623. n.5. tom.3.

GLADIO proprio, dum quis ſe iugulant id ſibi, & non alijs debet imputari. Rub. in annotat. ad deciſ.444.n.67.tom.2.

GRADVS.

Gradus primus ſubſtitutionis quando efficitur, tunc intrat ſequens gradus, deciſ.579.n.1.tom.3.

Gradus primus ſubſtitutionis ſi caducetur hoc non impedit, quo minus fideicommiſſum debeatur ſequenti verum etiam ei viam aperit & facit, ibid.n.3.

Comiſſo caſu ſubſtitutio ſecunda fiat prima & ad hunc effectum quid ſufficiat, ibid.n.4.

Grani valor augetur & minuitur ſecundum qualitatem temporis qui venditur, deciſ.414.n.5.tom.2.

Graſſatores, & latrones æris & ſanguinis alieni dicuntur falliti illi, qui plenis marſupijs cedunt bonis. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.71.tom.3.

GRATIA.

Gratia, & abſolutio à delicto, quando dicuntur conceſſa in forma ampliſſima, deciſ.715. n.1.tom.3.

Gratia in forma dignum non ſuffragatur, donec debitæ executioni demandetur ad effectam excludendi, vel impediendi prouiſum ab Ordinario, deciſ.539.n.3.tom.3.

Gratia in forma dignum cenſetur pura, deciſ. 539. num. 1. tom.3.

Gratia dum eſt in forma dignum, facit executorem mixtum, deciſ. 333.n.5.tom.2.

Gratia in forma dignum, tunc facit executorem mixtum, quando alius eſt in poſſeſſione, vel adeſt legitimus contradictor, & tunc datur appellatio, ibid.n.6.

Gratia in forma dignum, tunc non facit executorem mixtum, ſi nullus ſit in poſſeſſione, & ſi aliquis compareat propter ſuum intereſſe qualiter audiatur, ibid.n.7.

Gratiæ inſcripto non reſpicit ſubſtantiam gratiæ, ſed illius executionem, deciſ.619.n.9.tom.3.

in Gratijs clauſula inſcriptionis apponi ſolet ad euitandam calumniam impetrantis, ibid. n.10.

Gratia obtenta lite pendente valet, dum mentio litis eſt facta, deciſ.469. n.15.tom.2.

Gratia obtenta lite pendente, facta litis mentione licet valeat, non tamen poteſt ea executioni demandari abſque vitio attentatorum, deciſ.469.n.6.tom.2.

Gratia obtenta non facta mentione litis ſuper ea, non valet, deciſ. 665.n.20. tom.3.

Gratia noua ſi ſit facta lite pendente, cum narratiua litis, quid operetur, deciſ.242. n.3.tom.2.

Gratia ſi facta ſit lite pendente, cum narratiua litis, non per hoc ſequitur, quod executor datus poſſit procedere abſque vitio attentatorum, deciſ.242. n.5.tom.2.

Gratia ſuper re litigioſa obtenta, non facta mentione litis, eſt nulla, deciſ.135.n.4.tom.2.

Gratia obtenta, non facta mentione eorum, qui ſunt in lite, & iuſtum prætendunt intereſſe, non tenet, tamquam ſubreptitia, deciſ,161.n.21, & 22.tom.2.

Gratia, quando legitur facta motu proprio non poteſt dari de obreptione, vel ſubreptione, deciſ.252.n.4.tom.2.

in Gratia facta motu proprio, tunc multò magis non poteſt dari de ſubreptione, quando in ea, cautum eſt, ibidem num.8.

Gratia ſi ſit conceſſa motu proprio non eget iuſtificatione, deciſ. 59.n.1.tom.2.

Gratiæ factæ motu proprio ob earum reuerentiam exequutioni demandari debent, ibid.n.5 & 6.

de Gratiarum multiplicitate quando agitur, an illæ ſint narrandæ Papæ, quia forſitan nouas non conceſſiſſet, vel difficilius, aut non ſic liberaliter, deciſ.562. num.3. 8. 9. 10. & 11. tom.3.

Gratiarum multiplicatio non debet mutare mentem Principis ad non concedendum nouam gratiam, vel difficiliùs ad indulgendum, deciſ.598.n.2.tom.3.

ad Gratiæ Papæ validitatem nouus conſenſus ante expeditionem literarum, non requiritur ad d. gratiæ perfectionem, ſed ob regul.44.Cancell.deciſ.382.n.3.tom.2.

Gratiam à Papa, ſi quis obtinuerit ante præſtitum nouum conſenſum, eſt locus pœnitentiæ, ibid.n.3.

Gratia Papæ quando eſt in forma ſimplicis commiſſionis, & non eſt præſentata, expirat per mortem Papæ, deciſ.277. num.13. tom.2.

Gratia Papæ euaneſcit per eius mortem, ſi adhuc executori non fuerit præſentata, deciſ.336.n.25.tom.2.

Gratia Papæ non euaneſcit per mortem eius, quando iam eſt perfecta, ibid.n.26.

Gratia Papæ non euaneſcit per eius mortem ante præſentationem executori, ſi cauſæ cognitio ei non fuerit remiſſa, ſed ſolum demandata executio, ibid.n.27.

Gratiam quando Papa concedit vel mandat fieri, tunc ea effectuanda venit remoto omni obſtaculo, deciſ. 181. num.12. tom.2.

Gratia Principis, vt ſubſtineatur, facienda eſt omnis interpretatio, deciſ.485. n.6.tom.2.

Gratia obtenta à Principe debet operari ſuum effectum, deciſ.490. n.8.tom.2.

Gratiæ robur, vbi conſiſtit, illud potiſſimum eſt attendendum, ibid. num.9.

Gratia Principis vt reducatur ad viam iuris, id non niſi difficulter obtinetur, deciſ.297.n.4.tom.2.

Gratia Principis quando continet rem odioſam, ſi de hoc ipſe habuiſſet notitiam, denegaſſet talem conceſſionem, deciſ.401. n.12.tom.2.

Gratia Principis non debet reddi inanis, deciſ. 485. num.12. tom.2.

Gratiæ Principis de iure eſt, vt non remaneant inanes, deciſ.297. n.2. tom.2.

in Gratia Principis motu proprio facta, non eſt opus exprimere cauſam, ſi tamen exprimatur, & reperiatur falſa, vitiat gratiam, deciſ.5.n.13.tom.2.

Gratia Principis eſt attendenda, non autem id, quod ceſſante gratia fieri debuiſſet, deciſ.490.n.1.tom.2.

Gratia Principis habet in ſe tacitam conditionem, quatenus narrata ſint vera, ibid.n.2.

Gratiam à Principe obtinens debet iuſtificare in ea narrata, ibidem num.3.

in Gratia ſe fundans debet iuſtificare narrata in ea, & non id eſt iuſtificandum ab impugnante eam, ibid.

Gratia Principis habet in ſe tacitam conditionem quatenus narrata ſint vera, & contenta in illis adimpleatur, ibidem num.4.

pro Gratia reſeruationis penſionis ſubſtinenda, ne ex defectu valoris narrati corruat, augmentum paruæ ſummæ tantum Rota ſolet admittere, deciſ.414.n.15.tom.2.

Et quæ dicatur iſta modica ſumma, deciſ.414. numer. 15. tom.2.

Gratia reſignationis, quando fuit iuſtificata, ius non dicitur abdicatum à reſignante, deciſ.539.n.12.tom.3.

Gratia prima per ſecundam tollitur, deciſ. 252. numer. 8. tom.2.

Gratiæ plures, quando ſunt inter ſe compatibiles, tunc omnes ſtare poſſunt, ibid.n.9.

Gratiæ forma, ſi ſeruata non fuerit, ea corruit, deciſ.252.num.10. tom.2.

Gratia ſecunda, quando non ſit dependens à prima, ſed reputentur duæ gratiæ diſtinctæ, deciſ.297.n.12.tom.2.

Gratia ſecunda ſi nihil plus contineat quam prima, & ſufficienter in illa fuit derogatum contrarijs, non vitiatur ex taciturnitate primæ, deciſ.648.n.13.tom.3.

Quod tamen ſecus eſſet, ſi plus contineret ſecunda, quam prima, ibid. n.14.& 16.

Gratia ſecunda ſi non valeat, non propterea tollitur prima, ſed remanet in ſuo robore, ibid.n.15.

Gratia ſecunda translationis penſionis annullatur, quando prima à qua dependet, non eſt valida, deciſ.401. num.14. tom.2.

Gratia obreptitia, vel ſubreptitia nulla eſt, & per conſequens ineſficax, deciſ.20.n.7.tom.2.

Gratiam ſubreptitiam non reddit illa taciturnitas quæ non traxiſſet Papam à conceſſione gratiæ, deciſ.297. numer.9. tom.2.

Gratia dicitur ſubreptitia, quando narrata non ſunt vera, & induxerint Papam ad concedendam gratiam, deciſ.319.num.3. tom.2.

Gratia, vt reddatur ſubreptitia ob non factam mentionem litis quid requiratur, deciſ.91.n.10.tom.2.

Gratiam totam ſubreptio quelibet vitiat, & præſertim in gratioſis, deciſ.68.n.4. & 5.tom.2.

Gratia vt corruat ſufficit taciturnitas talis, quæ ſi fuiſſet expreſſa, Princeps aut non conceſſiſſet gratiam, vel ſaltem difficilius conceſſiſſet, ibid.n.6.

Gratia conceſſa ad ſupplicationem partis, non valet, niſi veris exiſtentibus narratis, deciſ. 20. numer. 19. & 20. tom.2.

Gratiam ad ſupplicationem partis non ſuffragatur, niſi ſit iuſtificata, deciſ.630. n.67.tom.3.

Gratiæ ſupplicatio ſignata per Papam, habet in ſe tacitam conditionem, quatenus pars in eadem voluntate vſque ad conſenſum præſtandum ante expeditionem literarum permanſerit, deciſ. 382.n.4.tom.2.

Gratia translationis penſionis non eſt ſubreptitia, non expreſſo, quod aderat alia penſio ſuper eodem beneficio, deciſ.401. n.5. tom.2.

Gratia transferendi penſiones quando petitur circumſcripto onere Eccleſiæ, ſupplicanti non eſt impoſita neceſſitas narrandi extrinſeca, deciſ.562.n.2.tom.3.

ad Gratiæ validitatem, requiritur vt ex relationibus Papa potuerit intelligere præiudicium tertij, deciſ.432. num.11. tom.2.

Gratia eſt inualida, dum Papæ non fuit narratum id, quod ſi ſciuiſſet, vel eam non conceſſiſſet, vel difficilius, deciſ.432.num.1. tom.2.

Gratia non vitiatur, quando fuit tacitum, quod inualidum erat, ibid. n.2.

Gratiæ fundamentum potiſſimum attendi debet, deciſ.727.num.8. tom.3.

Gratia ob non factam mentionem litis, tanquam ſubreptitia non attenditur, deciſ.91.n.9.tom.2.

Gratia facta cum clauſula ſine præiudicio tamen alicuius, non reddit gratiam conditionalem, puram, reſolubilem tamen in ea parte, quatenus concernit præiudicium alterius, deciſ.260. num.13. tom.2.

ad Gratiæ nullitatis effectum ſufficit taciturnitas, quando ea talis eſt, quæ ſi eſſet narrata Principi aut gratiam non conceſſiſſet, aut ſaltem difficilius, deciſ.20.n.5.tom.2.

Gratia, vt aliquem iuuet, opus eſt, vt ea iuſtificetur, deciſ.482.n.17. tom.2.

Gratia magni alicuius Principis, tanquam proueniens à diuina eius indulgentia, quam latiſſimè debet interpretari, deciſ.743. n.5. tom.3.

in Gratiæ ſubſtantialibus ea, quæ ſunt appoſita attenduntur, non autem ea, quæ habentur in executiuis, deciſ.727. num.14. tom.2.

ad Gratiæ iuſtificationem ſufficit probare ea, de quibus in literis habetur, deciſ.642.n.12.tom.3.

Gratia, quando dicatur continere reſtitutionem plenariam, deciſ. 714.n.15.tom.3.

Gratiæ plures expediri an poſſint ſuper eadem ſupplicatione, quæ concluſio recepta eſt in Rota, deciſ.302.num.5. 10. & 13. tom.2.

Gratia, & priuilegia conceſſa ad fauorem vnius tantum, tunc euaneſcunt per eius renunciationem, quod ſecus eſſet, ſi adeſſet fauor quoque alterius, deciſ. 336. numer. 24. tom.2.

Gratiæ data ſolum requiritur, vt probetur tempus gratiæ, Bulla

verò, vt ipſa gratia probetur, & ſic ſeruat Rota, deciſ.426. n.12. tom.2.
Gratiæ, quando dicatur continere derogationem ad Concilia generalia, deciſ.648. n.9. tom.3.
Gratia, quando corruit, conſequenter etiam corruunt omnes clauſulæ in ea appoſitæ, tamquam acceſſoriæ, deciſ.161. num.25. tom.2.
Cratia iuſtificari debet de tempore datæ, deciſ.225. num.4. tom.2.
ex Gratia ea, quæ fiunt, non debent trahi in exemplum, deciſ.574. n.19. tom.3.
Gratia ne corruat ex defectu valoris narrati ſtante dictione, in circa, operatur vt poſſit dari augmentum in ſexta parte, deciſ.414. num.11. tom.2.
Sed id procedit, quando agitur ad ſubſtinendam gratiam in prouiſione beneficij, quæ eſt vtilis Eccleſiæ, ſed ſecus eſt dicendum, quando ſumus in materia reſeruationis penſionis, ibid. num.12.
Gratia, ſi non iuſtificetur, indigna eſt nomine gratiæ, deciſ.482. n.18. tom.2.
Gratia emanata, motu proprio non eget iuſtificatione, deciſ.97. n.5. & 7. tom.2.
Gratiam totam, quando quis teneatur iuſtificare, deciſ.97. num.6. tom.2.
Gratiam ſuam quilibet debet iuſtificare & hoc maxime quando tractatur de crimine, & materia eſt obiectiua, deciſ.195. n.4. & 5. tom.2.
Gratia non vitiatur propter modicum præiudicium, deciſ.314. n.32. tom.2.
ex Gratia ſpeciali Hæbrei habent vt habitare poſſint in ſtatu Eccleſiaſtico, deciſ.194. n.15. tom.2.
Gratia perinde valere, quid operetur, deciſ.246. num.15. & 16. tom.2.
de Gratiæ canonizatione, quando non agitur, ſufficit ſola ſupplicatio, etiam litteris non exhibitis, deciſ.292. num.13. tom.2.
Gratias contrarias qui vult expedire ſub eadem ſupplicatione, eſt repellendus, deciſ.302. n.8. tom.2.
Gratiam obtinens cum clauſula, nunc prout ex tunc cenſetur vſq; ab initio ei facta, deciſ.473. n.11. tom.2.
ex Gratia ea, quæ fiunt, non ſunt trahenda in exemplum, deciſ.312. n.31. tom.2.
Gratia non debet coarctari, quando eius diſpoſitio declaratur ex ampliſſima generalitate verborum in eius diſpoſitiua poſitorum, deciſ.743. n.7. & 8. tom.3.
Gratia ſi collata ſit poſt obitum alicuius, ante euentum conditionis, quis ea vti nequit, deciſ.614. n.59. tom.3.
Gratia annullatur, ſi non fuerit narratum id, quod ſi Princeps ſciuiſſet, vel gratiam non conceſſiſſet, vel ſaltem difficilius, deciſ.161. n.15. tom.2.
in Gratia non eſt facienda mentio de re omninò diuerſa, deciſ.648. n.22. tom.3.
Gratiæ forma, ſi non ſeruetur, irrita redditur ipſa gratia, deciſ.277. n.15. tom.2.
in Gratia quando eſt appoſita clauſula accedente conſenſu tunc ab expeditoribus non expediuntur litteræ, niſi accedat talis conſenſus, deciſ.124. n.4. tom.2.
Gratijs diuerſis quis vti poteſt, ſi ei fuerunt conceſſæ, deciſ.302. n.12. tom.2.
in Gratioſis, quælibet falſa expreſſio cum præſumatur doloſa, vitiat gratiam illico, deciſ.536. n.16. tom.3.
Quæ concluſio recipit interpretationem, vt non habeat locum, quando expreſſio non eſt doloſa, nec præiudicialis alicui, nec Princeps moueri non poterat ex ea ad denegandam gratiam, ibid. n.17. & 18.
Gratis ea, quæ dicuntur, non iuuant, deciſ.635. numer.8. tom.3.

GRATIFICATIO.

Gratificationi, quando dicatur factus locus, deciſ.107. num.47. tom.2.
per Gratificationem non eſt æquum, vt ius alicui competens ei tollatur, deciſ.107. n.49. tom.2.
GRATVM, ſi quis dicat velle ſe alicuius oſtendere, non præſumitur rem ſatis leuem voluiſſe ei donare, deciſ.716. num.8. tom.3.
Grauamen non cadit in legitima, deciſ.178. n.16. tom.2.

GRAVATVS.

Grauatus pure reſtituere non poteſt detrahere, niſi vnam quartam, deciſ.111. n.5. tom.2.
Grauatus reſtituere bona, non poteſt de eis in præiudicium vocatorum diſponere, deciſ.331. n.1. & 8. tom.2.
Grauatus reſtituere illis de familia poſſet vnum ex familia eligere, & alios excludere, deciſ.741. n.9. tom.3.
Grauari non poteſt, qui non eſt honoratus, deciſ.331. numer.7. tom.2.
DE GREMIO alicuius Eccleſiæ ſi quis ſit, ſemper anteponendus eſt alijs in conſecutione beneficiorum alicuius Eccleſiæ, deciſ. 337. num.2. tom.2.

GROSSA.

Groſſa eſt publicum inſtrumentum per extenſum, deciſ.91. n.12. tom.2.
Groſſa non debetur Canonicis, ſi ſit abſentes, deciſ.1. num.11. tom.2.
inter Groſſam, & diſtributiones quotidianas quæ ſit differentia, deciſ.1. n.12. tom.2.
GVARDIANVS cum duobus fratribus non poſſunt præiudicare Conuentui, & multò minus Religioni, deciſ.267. num.14. tom.2.

H

HABITATIO.

Habitatio, quam facit creditor ex pacto in domo pignorata, non dicitur excedere legitimum modum vſurarum, ſed hoc procedit de iure ciuili, at non de iure Canonico, deciſ.453. n.17. tom.2.
Habitationis legatum euaneſcit, ſi legatarius efficiatur hæres defuncti, deciſ.324. n.9. tom.2.
Habitationis legatum, quando teſtator alicui reliquit, tunc illa eſt præſtanda in domo teſtatoris, non in aliena. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.87. tom.3.
Et ſi teſtator domum non habet, legatum eſt nullum, ibid. num.85.
Habitare cum aliquo teſtator in dubio non cenſetur quem voluiſſe cogere, cum id eſſet ſpecies ſeruitutis. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n.83. tom.3.

HABITVS.

Habitus monachum non facit, deciſ.195. n.17. tom.2.
Habitus geſtatio, & permanſio in Religione per multum tempus, & ſimilia, quando non arguant animum profitendi, deciſ.623. n.5. tom.3.
ex Habitus geſtione profeſſio tacita, quæ reſultat, ceſſat ſtantibus proteſtationibus in contrarium, & ex diſceſſu profitentis, deciſ. 195. n.18. tom.2.

HEBRAEI.

Hebræis in Vrbe nullibi reperitur prohibitum, facere indumenta ex noua materia, deciſ.194. n.2. tom.2.
Hebræi ſecundum Bullam Pauli IV. in Vrbe contenti eſſe debent exercere ſolam artem ſtracciariæ, ſeu cenciariæ, vt vulgò dicitur, ibid. n.3.
Hebræi ſecundum Bullam Pauli IV. nequeunt in Vrbe exercere aliquam mercaturam frumenti, vel hordei, aut aliarum rerum vsui humano neceſſarium, ibid.
ex Hebræis, illi qui Medici ſunt, etiam vocati, & rogati ad curam Chriſtianorum accedere, nec illis intereſſe nequeunt, ibidem.
Hebræi habent ex gratia ſpeciali, vt habitare poſſint in ſtatu Eccleſiaſtico, deciſ.194. n.15. tom.2.
Hebræi fœnerantes habent facultatem à Leone X. eligendi vnum Notarium ſuper omnium actorum receptione, deciſ.455. n.3. tom.2.
Hebræorum numerus, qui commoratur in Vrbe, cum non poſſint poſſidere ſtabilia, impoſſibile eſt, vt ſe ipſos, & eorum familias cum ſola arte ſtracciariæ valeant ſubſtentare, deciſ.194. num.6. tom.2.

HAEREDITAS.

Hæreditatis acquiſitio, dupliciter datur, irreuocabiliter, & reuocabiliter, deciſ.128. n.25. tom.2.
ad Hæreditatem acquirendam ſufficit quæcumque animi declaratio, deciſ.637. n.4. tom.3.
Hæreditatis aditio tunc non eſt neceſſaria, quando alimenta ſunt relicta aliquibus non ſimpliciter vti hæredibus, ſed in ſpecie vti filijs, deciſ.505. n.6. tom.3.
Hæreditatis aditio ex quibus actibus probetur, deciſ.420. num.1. tom.2.
Hæreditatis aditio cum beneficio legis & inuentarij non tollit confuſionem, quatenus bona ſuperſint. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.71. tom.3.
de Hæreditatis aditione debet conſtare, cum in dubio non præſumatur, deciſ.525. n.2. tom.3.
Hæreditatis aditio facta intuitu diuerſorum teſtamentorum valet, quando hæres certus eſt, quod ex vno poteſt eſſe hæres, deciſ. 674. n.1. tom.3.
Hæreditatis aditio, dicitur tantum facultas, quoad ipſum actum aditionis, deciſ.341. n.3. tom.2.
Hæreditatem adeundo hæres confundit actiones quas habebat contra defunctum, deciſ.56. n.23. tom.2.
Hæreditatem poſtquam quis adiuit, non admittitur repudiatio, niſi ſit ad eius præiudicium, non autem alterius, deciſ.115. num.17. tom.2.

Hæreditatis aditio an ceſſet per actum, qui citra nomen hæredis fieri nequit, ſtante proteſtatione in contrarium, deciſ. 115. n. 19. tom. 2.
in Hæreditatis aditione exceptio de iure tertij admittitur, deciſ. 385. n. 14. tom. 2.
poſt Hæreditatem aditam hæres tenetur ad fructus perceptos, deciſ. 201. n. 31. tom. 2.
Hæreditas amplius non dicitur, quando eſt adita, deciſ. 201. n. 20. tom. 2.
Hæreditatem adit hęres conditionalis purificata conditione, deciſ. 209. n. 1. tom. 2.
Hæreditatis aditionem cum lex permittat, iſtud eſt ius, non autem ſimpliciter facultas, deciſ. 341. n. 2. tom. 2.
Hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij ſi hæres adeat, perinde eſt, ac ſi non eſſet hæres, ſi tractetur vltrà vires hæreditarias, deciſ. 155. n. 1. tom. 2.
Hæreditatis adminiſtratori non eſt danda immiſſio, vbi hæres futurus eſt inſtitutus, deciſ. 243. n. 1. tom. 2.
Hæreditas non augetur à fructibus in præiudicium veri hæredis, deciſ. 201. n. 13. tom. 2.
Hæreditas non augetur à fructibus, ſed actio petitionis hæreditatis, deciſ. 201. n. 15. tom. 2.
Hæreditas augetur à fructibus etiam poſt hæreditatem contingentibus, deciſ. 201. n. 12. tom. 2.
Hæreditas non dicitur delata, nec ſucceſſionis habetur ratio, niſi poſt mortem, deciſ. 394. n. 3. tom. 2.
Hæreditatem ſibi delatam an Epiſcopus regularis poſſit repudiare, deciſ. 115. n. 12. tom. 2.
Hæreditas ad hoc, vt dicatur diminuta ex detractionibus, debet conſiderari id, quod ſolum remanet hæredi, deciſ. 364. n. 22. tom. 2.
Hæreditas tantò magis valet, quantò magis ex ea extrahitur, ibid. num. 23.
Hæreditas an remaneat valdè diminuta ex detractionibus, id pendet à calculo, deciſ. 364. n. 4. tom. 2.
Hæreditas ex detractionibus, ſine dubio valdè remanet diminuta, cum diminutio excedat medietatem, ibid. num. 5. 12. & 13.
Hæreditas an valdè diminuta remaneat ex detractionibus faciendis. id ſecundum ſubiectam materiam eſt conſiderandum, ibid. n. 6. 17. & 31.
Hæreditas dicitur valdè diminuta per detractiones, ſi diminutio fit in ſumma conſiderabili, ibid. n. 7.
Hæreditatis fructus, ſi diminuti reperiantur omnes pro ſua rata damnum pati debent, deciſ. 46. n. 1. tom. 2.
Hæreditas iacens non datur in ſuo hærede, deciſ. 128. num. 20. tom. 2.
Hæreditas, quando eſt iacens, datur adminiſtratori teſtamentario de iure prætorio bonorum poſſeſſio, vt interim ille bona tueatur, exigat, & creditoribus ſatisfaciat, deciſ. 216. num. 10. tom. 2.
Hæreditatis lucrum non debetur hæredi quouſque creditoribus non fuerit ſatisfactum, deciſ. 201. n. 10. tom. 2.
Hæreditas an ſit opulenta, nec ne, debet prius detrahi æs alienum, deciſ. 409. n. 1. tom. 2.
Hæreditatis ſtatus ſatis dicitur firmari ex inuentario, de bonis ac iuribus hæreditarijs confecto, deciſ. 409. n. 2. tom. 2.
Hæreditas an ſit opulenta nec ne, ex inuentario optimè docetur, deciſ. 591. n. 1. tom. 3.
Hæreditas, quod ſit opulenta ex quibus probetur, deciſ. 639. n. 4. tom. 3.
Hæreditas non dicitur admodum opulenta ad fauorem hæredis, licet adſint multa bona, ſi omnia fideicommiſſo ſubiecta ſint, deciſ. 630. n. 5. tom. 3.
Hæreditatis petitione agens ſi opponatur, & priuatum eſſe hæreditate, debet interim ſilere cauſa petitionis hæreditatis, deciſ. 674. n. 5. tom. 3.
in Hæreditatis petitione, cui ſimilis eſt fideicommiſſaria hæreditatis petitio, agitur, vt actor declaretur hæres vniuerſalis, deciſ. 178. n. 5. tom. 2.
Hæreditatis petitio, vt dicatur iudicium vniuerſale, vis ſtat in concluſione libelli, in qua quis petit & pronunciari hæredem in totum vel in partem, deciſ. 178. n. 7. tom. 2.
Hæreditatis repudiatio, ſi fiat in pręiudicium creditoris, & non in vtilitatem debitoris, non valet, & poteſt reuocari, deciſ. 341. n. 17. tom. 2.
Hęreditatem repudiare, & tantum legitimam acceptare non poteſt ille, cui debita eſt legitima, deciſ. 268. n. 1. tom. 2.
in Hęreditatis repudiatione non habet locum edictum, quę fiunt in fraudem creditorum, deciſ. 341. n. 22. tom. 2.
contra Hęreditatem quam debitor repudiauit mandatum, non poteſt exequi, deciſ. 268. n. 2. tom. 2.
Hęreditatem totam, quis non poterit reſtituere, niſi eam habuerit in totum, deciſ. 209. n. 22. tom. 2.
Hęreditas, quando non eſt ſoluendo, an Legatarius quantitatis concurrat cum legatario ſpeciei ad effectum diminutionis, deciſ. 493. n. 19. tom. 2.
Hęreditatis ſtatus non poteſt firmari niſi exhibitis ſcripturis hęreditarijs, deciſ. 112. n. 3. tom. 2.
Hęreditatis valor an diminuatur à bonis emphyteuticis, deciſ. 591. n. 4. tom. 3.
Hęreditatis valorem augent bona mobilia, deciſ. 364. num. 20. tom. 2.
Hęreditatis valorem nequaquam augent bona mobilia, ſi non probetur ea deueniſſe ad manus hęredis, ibid. n. 11.
de Hęreditate viuentis ſi fiat pactum, cum illud ſit contra bonos mores non validatur iuramento, deciſ. 40. num. 6. tom. 2.
ſuper Hęreditate viuentis ſi fiant pacta ſine eius conſenſu non tenent, deciſ. 40. n. 1. & 2. tom. 2.
Hęreditatis vſufructuarius ſi cogeretur ex ipſo vſufructu ſoluere ęs alienum teſtatoris aliquando redderetur inane tale legatum, & quare. Rub. in Annotat. ad deciſ. 636. numer. 52. tom. 3.
Hęreditatis vſufructuarius ſi teneretur ſoluere ęs alienum defuncti; & debitum eſſet in magna ſumma, cogeretur debitor aliquando per plures annos expectare ſolutionem, & quare. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n. 47. tom. 3.
Hęreditas nedum verbo, ſed & facto adiri poteſt, deciſ. 115. num. 2. tom. 2.
Hęreditas, vel bonorum poſſeſſio antequam adeatur, vel agnoſcatur, non eſt in bonis hęredis, nec in dominio eius, nec actualiter ei acquiſita, deciſ. 341. n. 6. tom. 2.
Hęreditas, quotieſcumque alicui obuenit ob aliquod eius meritum, tunc non poteſt dici inſtitutionem eſſe captatoriam, deciſ. 272. n. 8. tom. 2.
Hęreditas fratris ab inteſtato defuncti ſpectat ad ſorores pro virili, deciſ. 525. n. 1. tom. 3.
in Hęreditate tota quando dicatur facta ſubſtitutio inter vocatos, deciſ. 209. n. 14. tom. 2.
Hęreditas, hoc verbum, de ſui natura comprehendit, & amplectitur ſpecies omnium, & quorumcumque bonorum vndecumque prouenientium, quę apud defunctum reperiuntur, deciſ. 664. n. 9. & 10. tom. 3.
Hęreditates defunctorum vt plurimum, & frequenter, non ex vna dumtaxat bonorum conſtant ſpecie, ſed ex diuerſis, & à diuerſo authore prouenientibus, ibid. n. 11.
Hęreditas conſiſtit in iure abſtracto ab omni corpore. Rub. in Annotat. ad deciſ. 636. n. 2. tom. 3.
in Hęreditate teſtatoris non comprehenduntur bona fideicommiſſaria, deciſ. 189. n. 6. tom. 2.
Hęreditatis verbum ſimpliciter prolatum licet non importet totam hęreditatem, fallit tamen ſi conſtet de contraria mente teſtatoris, deciſ. 209. n. 15. & 16. tom. 2.
Hęreditarium dicitur feudum, quando fuit conceſſum pro ſe, hęredibus, & deſcendentibus, vel mixtum, deciſ. 516. num. 4. tom. 3.
Hęreditarij non dicuntur fructus percepti ex re hęreditaria, deciſ. 201. n. 7. tom. 2.
Hęreditaria an deſinat eſſe domus, ſi cenſus ſuper ea impoſitus detur alicui inſolutum, deciſ. 410. n. 13. tom. 2.

H Æ R E S.

Hęredis appellatione, quando agitur de grauamine ſubſtinendo, non venit ſimpliciter hęres ſcriptus, ſed is, qui hęreditatem adiuit, deciſ. 505. n. 5. tom. 2.
Hęredum appellatione veniunt etiam extranei, quando ſumus in materia tranſitoria ad omnes. Rub. in annot. ad deciſ. 523. n. 119. tom. 3.
Hęredum appellatione in feudalibus comprehenduntur omnes deſcendentes, deciſ. 291. n. 11. tom. 2.
Hęredum quorumcumque appellatione veniunt etiam extranei, & hoc eſt Iudici arbitrarium, deciſ. 203. numer. 25. tom. 2.
Hęredum appellatione in feudalibus, vt veniant etiam extranei, opus eſt vt inueſtitura loquatur de quibuſcumque hęredibus, deciſ. 291. n. 6. tom. 2.
Hęres conditionalis adit hęreditatem purificata conditione, deciſ. 209. n. 1. tom. 2.
Hęres creditoribus hęreditarijs in tantum tenetur, in quantum res ſubſtantiæ ad eum deuolutæ valeant, deciſ. 201. n. 25. tom. 2.
Hęres, donec creditores non ſunt ſatisfacti, non poteſt dici hęres, deciſ. 201. n. 17. tom. 2.
Hęres tenetur reddere bonam rationem creditoribus de omni & toto, quod ad ipſum peruenit ad hęreditate, deciſ. 201. num. 18. tom. 2.
Hęreditatis curatoribus competunt omnia remedia, quæ competunt hęredibus, deciſ. 618. n. 4. tom. 3.
Hęres, ſi prętendat, quod creditum defuncti ad eum ſpectet, debet iuſtificare, quod adiuit hęreditatem, deciſ. 29. num. 6. tom. 2.
Hęres pręſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito, quod habebat cum defuncto, limita id, ſi numquam fuerit, deciſ. 207. num. 13. tom. 2.

Hæres exigendo penſiones domus hæreditariæ dicitur adiuiſſe hæreditatem, deciſ.420.n.2.tom.2.

ad Hæredem ſpectat executio voluntatis teſtatoris, cui propterea non eſt deneganda ad hunc effectum immiſſio, deciſ.637.n.19. tom.3.

ab Hærede legatarius debet accipere legatum, deciſ.637.num.20. tom.3.

Hæres fiduciarius, vt dicatur inſtitutus, requiruntur verba, & cauſa, deciſ.351.n.13.tom.2.

Hæres, vt dicatur fiduciariè inſtitutus, requiruntur verba, & cauſa, deciſ.351.n.13.tom.2.

Hæres acceptando hæreditatem ſimpliciter ſibi præiudicat, & acceptare dicitur quicquid teſtator diſpoſuit de ſuis proprijs bonis, deciſ.331.n.17.tom.2.

Hæreditatem adeundi potentia appellatur ius, & non facultas, deciſ.341.n.1. tom.2.

Hæres adeundo hæreditatem ſine confectione inuentarij ſibi præiudicat, deciſ.493.n.15.tom.2.

Hæres, quando adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, tunc pro debitis hæreditarijs non poteſt relaxari mandatum etiam contra bona hæredis, deciſ. 522. num.4. tom.3.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non facit fructus ſuos in præiudicium creditorum hæreditariorum, deciſ.526.num.8. tom.3.

Quæ tamen concluſio procedit, quando quis eſt ſimpliciter hæres, non autem quando quis ſimul eſt creditor, ibidem num.9.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij ſi ſit creditor hæreditarius, poteſt tanquam tertius accipere inſolutum bona hæreditaria, deciſ.513.n.12. tom.3.

Eaque poſſidendo hypothecam anteriorum creditorum præſcribere, ibid.n.13.

Hæres ſi adiuerit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, non confundit actiones, deciſ.145.n.7.tom.2.

Hæres cum beneficio legis & inuentarij non prohibetur actiones ſuas intentare contra iura hæreditaria tanquam tertius creditor, deciſ.187.n.13 tom.2.

Hæres, ſi adeat hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, perinde eſt, ac ſi non eſſet hæres, ſi tractetur vltra vires hæreditarias, deciſ.155.n.1.tom.2.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur librum rationum conficere, deciſ.201. n.28.tom:2.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non confundit creditum ſuum cum defuncto, & ideò ipſe ſibi ſoluere poteſt, deciſ.46. n.6.tom.2.

Hæres grauatus poſſidens aliqua bona, quando ſine dubio dicantur hæreditaria, deciſ.417.n.6.tom.2.

Hæres grauatus, quandiu viuit. facit fructus ſuos, nec illos vocatis ad fideicommiſſum reſtituere tenetur, deciſ.209. n.25. tom.2.

in Hæredis grauati facultate eſſe non debet deſtruere fideicommiſſum, deciſ.557.n.10.tom.3.

Hæres grauatus tenetur reddere rationem de creditis hæreditarijs, ibid.n.11.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem, antequam veniat, caſus reſtitutionis, interim dicitur dominus rei vinculatæ, deciſ.557.n.5. tom.3.

Hæredi grauato poſſunt ſolui debita hæreditaria, ipſeque cogere valet debitores ad ſoluendum, ibid.n.6.

Hæredi grauato fuiſſe factam ſolutionem debiti, id non probatur per illius confeſſionem, ſed debet conſtare de reali ſolutione, ibid. n.7.

Hæredi debet dari immiſſio in illis bonis, quæ probantur poſſeſſa à teſtatore vſque ad eius obitum, deciſ.637. num.13. tom.3.

Hæredi vt concedatur immiſſio vigore l. fin. C. de edict. D.Adr. ſufficit, vt doceat de poſſeſſione defuncti, deciſ.158. num.1. tom.2.

Hæredi non poteſt denegari immiſſio, ſi oſtendat teſtamentum non abolitum, & non cancellatum, deciſ.624.n.1.tom.3.

Et ſufficit illud oſtendere, in quo eſt hæres ſcriptus, ibid. num.2.

Hæredi poteſt impediri immiſſio per exceptionem proprietatis incontinenti probatæ, deciſ.587. n.4.tom.3.

Hæredis inſtitutio eſt caput, & fundamentum teſtamenti, deciſ. 263.n.4. tom.2.

Hæredes duo, dum à teſtatore fuerunt inſtituti, tunc ſi vnus ex eis ſit creditor teſtatoris, non poterit experiri contra cohæredem, niſi pro rata ipſum tangente; & quare. Rub. in annotat. ad deciſ. 636.n.70.tom.3.

Hæres ſi ſit inſtitutus vſufructu, quando cenſeatur tantum legatarius, etiam non dato alio cohęrede in proprietate, deciſ.159.n.3. tom.2.

Hæres inſtitutus in primo teſtamento ex quibus ſatis appareat habuiſſe notitiam de ſecundo, deciſ.637.n.8.tom.3.

Hæredis inſtitutio, quando fuit facta cum clauſula, pleno iure, non ſolum cenſetur facta in proprietate, ſed etiam in vſufructu. Rub. in annot. ad deciſ.636.n.10.tom.3.

Hæres, quando eſt inſtitutus in bonis omnibus pleno iure, & alteri fuerit relictus vſusfructus dictorum bonorum, tunc hæres concurrit cum legatario in vſufructu. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.6. tom.3.

Et iſta fuit originalis, mirabilis, & aurea doctrina Alexandri in conſilio 56. num.1. lib.3. qui à pluribus DD. ſequitur, ibid. num.7.

Hæres ſolus, quando eſt inſtitutus, dicitur perpetuò inſtitutus, quo ad iura directa, deciſ. 589. numer. 1. tom.3.

Hæres, quando fuit inſtitutus ad vitam tantum, dato ei ſubſtituto, ſi iſte præmoriatur hæredi, tunc iſte hæres efficitur abſolutus Dominus, & poteſt de dicta hæreditate ad libitum diſponere, ibid. n.2.& 3.

Hæredis inſtitutio quando eſt certa, & indubitata, tunc ſublata eſt omnis amaritudo, deciſ.581.n.42.tom.3.

Hæredis inſtitutio habet vim nominationis ad emphyteuſim, deciſ. 350.n.10.tom.2.

Hæredis inſtitutio, & legata ſine dubio veniunt ſub conceſſione ampliſſima alienandi, deciſ.429.n.1.tom.2.

Hæredis inſtituti citatio ſufficit, vt præiudicetur ſubſtitutis, & legatarijs, deciſ.533.n.34.tom.3.

Hæredes, qui inuicem ſe inſtituerunt, conſequens eſt, voluiſſe ſic ſe inuicem inſtituere, vt cuilibet ipſorum remaneret libera reuocandi facultas, deciſ.279.n.6.tom.2.

Hæredes, qui inuicem ſe inſtituerunt, non debent coarctari, vt ſi aliter reuocet diſpoſitionem, non poſſit alius, vel propriam reuocare, vel cum illa decedere. deciſ. 279. num. 4. tom.2.

Hæredes, qui inuicem ſe inſtituerunt, tunc ab vno reuocato teſtamento, cenſetur, & aliud reuocatum, ſi probetur abſque iſta viciſſitudine non fuiſſe eos ſic diſpoſituros, deciſ.279. num.12. tom.2.

Hæredes, ſi duo inuicem ſe inſtituerint, & vnus moriatur prius reuocato teſtamento, tunc ſi ſuperſtes propriam voluntatem noluerit mutare, ſignum eſt euidens, voluiſſe cum ea decedere, ibid. n.13.

Hæres, quando vult conficere inuentarium, opus eſt, vt citet legatarios ad videndum illud confici, deciſ.176.n.1.tom.2.

Hæres non præſumitur voluiſſe deſcribere bona communia in inuentario bonorum hæreditariorum, deciſ. 591. num. 9. tom.3.

Hæres non conficiens inuentarium in foro conſcientiæ non tenetur vltra vires hæreditarias, deciſ.493.n.28.tom.2.

ab Hærede inuentarium confectum probat contra eundem, deciſ. 213.n. 11. tom.2.

Hæres ſoluere tenetur legata relicta in teſtamento infra annum computandum à die, quo requiſitus fuerit per legatarium, & qualiter d. requiſitio ſit facienda, deciſ. 359. num. 10. tom.2.

Hæres, ſi conſtituatur in mora ſoluendi legatum, ad effectum, vt incurrat in pœnam priuationis, quid requiratur, ibid. num.12.

Hæres volens, etiam inuito legatario, poterit ei alimenta extra domum præſtare. Rub. in annot. ad deciſ.636. num.127. tom.3.

Hæredes tenentur ad legata præſtanda pro virili, deciſ.398. n.47. tom.2.

Hæredes, quando plures fuerunt inſtituti, non poteſt vnus tantum condemnari inſolidum ad præſtanda legata, licet alij coheredes non adſint, niſi probetur, quod ille fuit hæres vniuerſalis, ibid. num.48.

Hæres ex remedio l.fin.C.de edict.D.Adr.tollend.debet immitti in poſſeſſionem bonorum, quæ teſtator tempore mortis poſſidebat, deciſ.156.n.2. tom.3.

Hæres immittenda eſt in poſſeſſionem bonorum defuncti, vel remedio quorum bonorum, vel officio Iudicis, deciſ.405. num.10. tom.2.

in Hæredem licet vigore ſtatuti continuetur poſſeſſio defuncti, tamen ſi alius eam capiat ante aditam hæreditatem, an hæredi competat interdictum retinendæ, deciſ.469. num.14. tom.2.

Hæres proprietarius, & non vſufructuarius, vtpotè, quia in illum tranſeunt omnia iura actiuè, & paſſiuè defuncti, & ideò ipſe eſt conueniendus à legatarijs, & creditoribus defuncti pro ſolutione. Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.43.tom.3.

Et eſt communis, vera, & ſana doctrina, & contraria Bart. falſa, ibid. n.44.

Hæres inſtitutus in proprietate, & non in vſufructu eſt conueniendus pro ære alieno defuncti, vt ex ipſis rebus hæreditarijs ſatiſfaciat creditoribus, ibid.n.45.

Hæredes, quando ſunt ſubſtituti in diſpoſitione facta ad piam cauſam, cenſentur ſolum ſubſtituti in executione, non autem in proprietate. deciſ.314.n.33.& 34.tom.2.

Hæredi ſcripto in teſtamento non abolito, non cancellato, vel

aliter vitiato, non poteſt impediri immiſſio, deciſ.637.num.1. tom.3.

Hæredi ſcripto impeditur immiſſio vigore teſtamenti, ſi adſit in eo præterito filiorum, & id incontinenti ſit probatum, deciſ.370. n.3.& 19.tom.2.

Hæredi ſcripto immiſſio vt impediatur, requiruntur probationes plenæ & concludentes, deciſ.623. n.1.tom.3.

Hæredes, & ſucceſſores non poſſunt iuuari præſcriptione ſuorum anteceſſorum, quando fuerunt in mala fide, quamuis eſſent ipſi in bona fide, deciſ.372.n.3.tom 2.

Amplia etiam ſi velint inchoare præſcriptionem ex perſona propria, ibid.n.4.

Et hoc non ſolum in hærede immediato, ſed etiam mediato, & hærede hæredis, ibid.n.5.

Hæres certè eſt is, qui poſſidet, ſeu agit ad rem hæreditariam, ibid. num.6.

Hæres ſuus an ſit ipſo iure hæres abſque immiſſione, deciſ.128. n.15.tom.2.

Hæres ſuus non eſt opus, vt adeat hæreditatem, cum in eum detur continuatio, deciſ.673.n.9.tom.3.

Hæredis vices quando ſubſtineant executores teſtamentarij, deciſ. 618.n.6.tom.3.

Hæredis loco ſi non ſint tutores teſtamentarij, ac exequi debent aliquod pium opus, tunc debetur eis immiſſio ex officio Iudicis, ibid. n.7.

Hæres vniuerſalis, licet non ſit nominatus à teſtatore, an poſſit prætendere emphyteuſim, quando quis obtinuit illam pro ſe, filijs, nepotibus, & vno ſucceſſore, deciſ.6.num.1. tom.2.

Hæres vſufructuarius tenetur ad ſolutionem legati annui. Rub. in annot.ad deciſ.636. n.54.tom.3.

Hæres in vſufructu inſtitutus, cenſetur etiam inſtitutus in proprietate, quando alius hæres non eſt nominatus, & ſi ei ſit aliquis ſubſtitutus, eidem veniente conditione tenetur hæreditatem reſtituere, deciſ.159. n.1.tom.2.

Hæres vſufructuarius dicitur hæres proprietarius, ſi alius non ſit inſtitutus in proprietate, deciſ.56.n.1.tom.2.

Hæres tenetur ad omnia ad quæ obligatus erat defunctus, ibidem num.2.

Hæres adeundo hæreditatem, confundit actiones, quas habebat contra defunctum, ibid.n.3.

Et ſi ſit grauatus reſtituere hæreditatem, eueniente caſu cenſetur ſibi retinuiſſe creditum proprium, ibid.

Hæres, quis præſumitur eſſe, ſi talis ſe enunciat, deciſ.470.num.2. tom.2.

Hæredem eſſe conſentire videtur, qui aliquem pro tali habet, & approbat, deciſ.338. n.8.tom.2.

Hæres, vt ſe defendat à ſolutione legati vigore inuentarij, quid requiratur, deciſ.590.n.19.tom.3.

Hæres tenetur ſeruare iuramentum defuncti, ſi tamen illud non obſeruet in pœnas periurij, deciſ. 719. num.6. & 7. tom.3.

Hæres agens vti hæres non poteſt impugnare factum defuncti, deciſ.694.n.4.tom.2.

Hæredi non nocet pactum poſſeſſoris alienæ hæreditatis, deciſ. 338.n.10.tom.2.

Hæres quando dubitatur quis ſit, tunc neceſſe eſt ingredi petitorium, deciſ.405.n.17.tom.2.

Hæres cenſetur vna & eadem perſona cum defuncto, deciſ.590. n.29.tom.3.

Hæres repræſentat perſonam defuncti actiuè, & paſſiuè in iure creato, & formato tempore mortis in perſona illius, ibid. num.30.

Hæres tenetur præſtare diſpoſita à teſtatore, deciſ.65. num.10. tom.2.

Hæres, an teneatur reddere rationem fructuum perceptorum tempore inter medio confectionis inuentarij, deciſ.201. n.4. tom.2.

Hæres facit fructus ſuos poſt aditam hæreditatem, vti de re propria perceptos, ibid.n.5.

Hæredes Iudicis, qui dedit tutores, & fideiuſſores non tenentur niſi de dolo, & lata culpa, quando illi reperiuntur minus idonei, deciſ.442.n.7.tom.2.

in Hæredem continuatur inſtantia incepta, & poteſt obtinere manutentionem debitam defuncto ſi viueret, deciſ.54.num.12. tom.2.

Hæres ſemel poteſt deſinere eſſe hæres per priuationem legalem, deciſ.466.n.9. tom.2.

Hæredes poſſibile eſt, quod alienauerint bona hæreditaria, & poſtea tractu temporis ea recuperauerint, deciſ.254.num.45. tom.2.

Hæres habet titulum ex teſtamento, ſi illud non ſit caſſum, vel abolitum, deciſ.338. n.11.tom.2.

Hæredes in iurepatronatus dicuntur in ſtirpes ſuccedere, deciſ.47. n.5.tom.2.

Hæredes mediati teſtatoris non poſſunt allegare ipſius turpitudinem, deciſ.25.n.12.tom.2.

Hæres oſtendens teſtamentum non abolitum, non cancellatum, in poſſeſſionem eſt immittendus, deciſ.587. num.1. tom.3.

in Hæredes tranſit dominium omnium bonorum defuncti, deciſ. 590.n.2.tom.3.

Hæredes poſſunt dare de læſione defuncti, deciſ.557.num.14. tom.3.

Hæres tenetur ad fructus perceptos poſt aditam hæreditatem, deciſ.201.n.31.tom.2.

Hæres dicitur agnoſcere rem aliquam puta domum tamquam hæreditariam fatendo eius penſiones recipere tamquam hæres, deciſ.410.n.19.tom.2.

Hæres, ſi aliquid non deſcripſerit in inuentario, quid ex hoc arguatur, deciſ.410.n.9. tom.2.

Hæres liberti ſi renunciat legatum factum ad commodum alienum, nec cedit in commodum ſuum, & non poteſt, deciſ.341. n.15.tom.2.

Aut repudiat ad commodum ſuum, & incommodum alienum, & poteſt, niſi conſtet de contraria mente teſtantis, ibidem num.16.

Hæredi donatarij competit actio ad conſequendum bona donata defuncto, deciſ.428.n.10.tom.2.

Hæres etiam cenſetur nominatus, nominato Titio, deciſ.659. n.6. tom.3.

Et hoc eſt verum, etiamſi adſit taxatiua tantum, & etiam quod pactum eſſet perſonale, ibid.n.7.

contra Hæredem prætenſum non poteſt relaxari mandatum decretum contra defunctum, niſi ſufficienter ſit legitimata perſona, quod ſcilicet ipſa ſit hæres, deciſ. 3. num. 9. tom.2.

Hæres dicitur eſse in mala fide, ſi vehementer ſuſpicetur de falſitate teſtamenti, deciſ.466. n.9.tom.2.

Hæres non dicitur, ſi quis ſuccedat alicui ab inteſtato, ſed vlterius requiritur aditio, deciſ.584.n.1.tom.3.

Hæres, ſi habeat notitiam diuerſorum teſtamentorum, vt acquirat hæreditatem quid ſufficiat, deciſ. 637. numer. 3. tom.3.

Et vide in hoc doctrinam Angel. inter conſ. Anchar. conſ.203. quæ à pluribus ſequitur, & à multis etiam reijcitur, ibidem num.3. & 5.

Hæredes non poſsunt præiudicare fideicommiſsarijs, deciſ.557. n.8. tom.3.

Hæredes mariti ſine dubio tenentur ad fructus dotis, poſtquam mulier mouit iudicium contra eos ſuper reſtitutione, deciſ.736. n.2. tom.3.

Hæres ſi ſit rogatus reſtituere pure non poteſt detrahere niſi legitimam, deciſ.111.n.4.tom.2.

ad Hæredem præſumuntur omnia hæreditaria perueniſse, deciſ. 56. n.6.tom.2.

Hæres, ſi non poſſit habere id, quod teſtator de re aliena alicui legauerit, quid ſit faciendum, deciſ.331. num.3. & 4. tom.2.

Hæres adeundo hæreditatem, cenſetur acceptare onera in teſtamento exiſtentia, ibid.n.5.

Hæres tenetur reddere rationem adminiſtratæ tutelæ per teſtatorem, nec interim poteſt petere creditum ſuum. deciſ.187. n.11. tom.2.

Hæredi non debetur lucrum hæreditatis, quouſque creditoribus non fuerit ſatisfactum, deciſ.201.n.10.tom.2.

Hæres adita hæreditate, facit fructus ſuos, deciſ.201. n.13. tom.2.

Hæres ab inteſtato non dicitur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem ſcripto, cum non habeat titulum, cum conſtet de teſtamento, deciſ.618.n.15.tom.3.

Hæres debet nominari ab hærede ore proprio, deciſ.263. num.37. tom.2.

ex Hæredis perſona non mutatur conditio obligationis defuncti. Rub. in annot.ad deciſ.460. n.214.tom.2.

contra Hæredes eorum, qui rem acceperunt cum onere reſtituendi, habet quoque locum diſpoſitio, l.ſi quis conductionis, C. locat. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.52.tom.2.

Hæres non poteſt deſinere, quod non ſit talis, deciſ.466. num.3. tom.2.

Hæredum, quilibet pro ſua rata tenetur adimplere diſpoſita per teſtatorem, deciſ.324.n.10.tom.2.

H AE R E S I S.

in Hæreſim, ſi quis ſit lapſus, & ſic eius beneficia vacent, ſi incontinenti reſipiſcat ea recuperat, deciſ.727. num.11. tom.3.

ob Hæreſim, quod quis non ſit priuatus beneficijs, ex quo minimè inferatur, deciſ.727.n.12.

in Hæreſim poſtquam aliquis eſt lapſus, & tanquam impœnitens combuſtus ſui ſceleris, & duræ ceruicis pœnas dedit, tunc non eſt diſputandum, quid acciditset, ſi pœnituiſset, deciſ.727. num.13.tom.3.

HAERETICVS.

Hæretici filius eſt læſæ famæ, & leuis opinionis, deciſ.74. num.1. tom. 2.

Hæreticorum filij, quod poſt reuerſionem patris ad fidem Catholicam, & abiurationem, ſint adhuc infames nullo iure cauetur, ibid. num. 2.

Hæretici filius,non eſt iudicandus inhabilis ad obtinendum Canonicatum, ſtante ſtatuto, quod ad illos non admittantur illi, qui ſunt læſæ famæ, ibid. num.3.

Si pater reuerſus ſit ad Fidem Catholicam, & abiurauit, ibid. num. 3. & 4.

Hæreticorum mos eſt deprauare auctoritates, quas allegant, vt ſuis diabolicis chimeris inſeruiant, Rub. in Annot. ad deciſ. 30. num. 21. tom.2.

Hieroſolymitana Religio militaris vitæ actiuæ tantum inſudat, deciſ.365. num.35. tom.2.

HIPPOCRATIS opinio in l. inteſtato, ff. de ſuis, & legit. & in alia hic expreſſa cenſetur recepta non ex eo, quod ſimpliciter hoc dixerit Hippocrates,ſed quia cum ratione locutus fuerit, deciſ.223.num.14. tom.2.

HISPANIARVM appellatione, quid comprehendatur, deciſ.743.num.3. tom.3.

HISTORIIS creditur in antiquis, & maximè quando illæ ſunt ab vſu receptæ, & approbatæ, Rub.in Annot.ad deciſ.529. num.36. tom.3.

Hiſtorijs in quibus materijs credatur, deciſ. 680. num. 14. tom. 2.

HOMO.

Hominis boni non eſt, mulierem cognoſcere carnaliter, & velle, vt ſponſalia remaneant conditionata, deciſ. 232. num. 13. tom. 2.

Quia non ſecuta conditione mulier remaneret in damno, quod non euenit, quando non eſt ſecuta copula, ibid.num.14.

Hominem reperire integræ, & honeſtæ vitæ, non ita facile eſt, & reputari poteſt tanquam coruus albus, Rub. in annot. ad deciſ. 617.num.213. tom.3.

de Hominis mente nullum poteſt eſſe certum, & directum teſtimonium, quippe ea ſoli DEO nota eſt, Rub. in Annot. ad deciſ.632. num.126. tom.3.

Homini non eſt præſtitutum certum tempus pariendi, deciſ. 223. num.5.& 22. tom.2.

Homini mortali arduum eſt vincere numen, Rub. in annot. ad deciſ.666. num.65. tom.3.

Homini, quid prodeſt, ſi vniuerſum Mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur, Rub. in Annot. ad deciſ. 636. num. 20. tom.3.

Hominis liberi operas quis locare nequit, deciſ. 296. num. 13. tom. 2.

Hominis prouiſio non tollit prouiſionem legis,deciſ.331.num.14. tom. 3.

ex Hominibus mille Rex Salomon vnum bonum inuenit, ſed ex omnibus mulieribus nec vnam reperit bonam, Rub. in Annot. deciſ. 431. num. 46. tom.2.

Homines cum infirmi,& carnales ſint, partim ſunt cogendi præceptis, & partim præmijs inuitandi ad pietatis officia, Rub. in Annot.ad deciſ.576.num.106. tom.3.

Homines omnes moriuntur cum hærede ab inteſtato, & eo deficiente (quod rariſſimè accidit) ſuccedit fiſcus, deciſ. 155. num.13.& 14.tom.2.

Homines magis credunt oculis,quam auribus ſecundum moralem Senecam, Rub.in annot.ad deciſ.431.num.97.tom.2.

Homines nihil magis eſt, quod prouocet ad libidinem, quàm pulchritudo, Rub.in annot.deciſ.460.num.169.tom.2.

Hominum voluntates variæ ſunt. Rub. in annotat. ad deciſ. 632. num. 124. tom.3.

HONESTAS.

Honeſtas propter inopiam ſæpè periclitatur, Rub.in annot. ad deciſ.460. num.165. tom. 2.

Honeſtè, quod facere non poſſumus, non dicitur poſſibile, Rub.in Annot. ad deciſ.636. num.131. tom.3.

HONOR.

Honor, & vita æquiparantur, Rub. in annot. ad deciſ.636. n. 141. tom. 3.

Honor omni vtilitati, & commodo eſt præferendus, ibidem num. 142.

de Honoris amiſſione, quando agitur, dicitur inducere iuſtum metum,cum honor diuitijs quibuſcumque præferendus ſit, Rub. in annot.ad deciſ.636. num. 144. tom.3.

ad Honoris, & præheminentiæ præiudicium quis admittitur per admiſſionem in Canonicum, deciſ.74.num.6.tom.2.

ab Honoribus & dignitatibus quis excluditur per infamiam, ibid. num. 5.

HORAE Canonicæ, licet decantentur in particularibus Capellis, nihilominus intelliguntur decantatæ in honorem ipſius Capellæ principalis, deciſ.686.num.10.tom.3.

HOSPITALE.

Hoſpitale, quando eſt annexum, ſeu vnitum æque principaliter Eccleſiæ, tunc venit appellatione beneficij, ſeu Eccleſiæ, deciſ. 500. num. 10. tom.2.

Hoſpitale eſt locus pius, & religioſus, & de foro Eccleſiaſtico, deciſ.482. num.25. tom.2.

Hoſpitale S. Andreæ, iſta denotant ius Hoſpitalis eſſe Eccleſiæ S.Andreæ, & ſic Eccleſia eſt caput, membrum vero Hoſpitale, deciſ.254. num.9. & 10. tom.2.

HYPOTECA.

Hypoteca anterior ſemper eſt præferenda poſteriori, deciſ.419. num. 13. tom. 2.

Hypotecam anteriorem expreſſam ſi creditor habeat, præfertur poſteriori competenti pro dote, deciſ.80. num.4. tom.2.

Hypoteca in conditione caſuali, ea eueniente retrotrahitur ad diem contractus, etiam in præiudicium tertij, ad cuius fauorem medio tempore fuit facta aliqua diſpoſitio, deciſ.419. n. 7. & 13. tom.2.

Hypoteca ſemper ſequitur rem, deciſ.675. num.26. tom.3.

Hypoteca conditionalis conditione cauſali, vel mixta retrotrahitur ad diem contractus, ibid.num.28.

Hypoteca dotalis, quantumuis expreſſa minimè præfertur expreſſæ hypotecæ anteriori, Rub. in Annot. deciſ. 666. num. 96. tom. 3.

Hypoteca dotalis poſterior, quod non ſit potior expreſſæ anteriori, eſt opinio communis canonizata etiam ab illis DD. qui contrarium defendunt, ibid. num.97.

Hypoteca dotalis anterior ſine dubio præfertur hypotecæ expreſſæ poſteriori, & ſi id in diſputationem deduceretur, ridiculum eſſet, Rub. in Annot. deciſ. 666. num. 100. & ſeqq. tom. 3.

Hypoteca dotalis contrahitur de tempore promiſſionis, & non traditionis dotis, ibid.num.3.

Hypoteca dotalis non habet priuilegium anterioritatis contra hypotecam expreſſam anteriorem, & iſta opinio eſt communis, & magis communis, ac omnino tenenda, ibid. num. 81. & ſeqq.

Eamque ſecuti ſunt multi celebres conſulentes, & præſertim Bald. Alex. Bellam. Gozad. Pariſ. Corn. &c. ibid.num.87.

Et amplexi ſunt illam Gloſſatores, & Doctores magis communiter approbati, & in numero ampliori, ibid. num.88.

Hypoteca dotalis poſterior, quod non præferatur hypotecæ anteriori expreſſæ, iudicatum fuit in Capella Tholoſana, in Regno Franciæ,in Conſilio Neapolitano,in Camera Imperiali &c. ibid. num.90.

Hypoteca expreſſa anterior, niſi præferretur hypotecæ dotali poſteriori, multi creditores contra bonam fidem deciperentur, ibid. num.91.

Quæ omnia tanta æquitate nituntur, vt meruerint, apud omnia Tribunalia eſſe recepta, & ſi contra eam iudicaretur malum eſſet, ibid.num.93. & 94.

Hypoteca dotis præfertur hypotecis anterioribus, Rub. in annot. ad deciſ.666.num.27. tom.3.

Hypoteca dotis non præfertur creditoribus anterioribus habentibus expreſſam hypotecam, itaut hoc caſu ratio temporis ſit habenda, ibid. num. 28.

Et iſta eſt opinio verior & receptior, ſummaque nititur veritate, ibidem.

Hypotecam expreſſam anteriorem priuatus habens, præfertur fiſco, ipſique Cæſari, Rub. in Annot. ad deciſ. 666. num. 34. tom. 3.

Hypotecæ exercitium, quod fuerit ſuſpenſum, & quod fuerit ſuſpenſa ipſa hypoteca, iſta ſunt inter ſe diuerſa, deciſ. 675. n. 50. tom. 3.

Hypoteca non extinguitur per acquiſitionem dominij rei factam reuocabiliter, deciſ.17.num.7.tom.2.

Hypoteca generalis comprehendit etiam bona futura, deciſ. 675. num.3. tom. 3.

Hypoteca, etiam generalis anterior præfertur hypoteca ſpeciali, ibid. num.11.

Hypoteca non cadit ſuper officijs vacabilibus, deciſ.116. num.12. tom. 2.

Hypoteca cadit ſuper officijs vacabilibus reſpectu fructuum, & pretij, ibid.num.13.

Hypotecæ potioris ratione creditor præfertur creditori anteriori, deciſ.114. num.1. tom.2.

Hypoteca, quando conualeſcit, retinet ſuum locum primum, deciſ.675. num.38. tom.3.

Hypoteca habet ius offerendi annexum, deciſ. 657. num. 13. tom. 3.

Hypoteca vt præſcribatur inter præſentes requiritur ſpatium decem annorum, deciſ.513.num.14. tom.3.

Hypoteca cenſetur prohibita ex prohibitione alienationis etiam latè ſumpto vocabulo, deciſ.105.num.17.tom.2.

Hypoteca retrotrahitur ad diem contractus etiam in præiudicium tertij, quando ſumus in contractu ſuſpenſo conditione caſuali, deciſ.450. num.5. tom.2.

Hypo-

Hypoteca non retrotrahitur ad diem contractus in præiudicium tertij, cui vendita, vel obligata fuit res medio tempore, quando conditio eſt proteſtatiua, deciſ. 419. numer. 5. tom. 2.

ſine Hypoteca ſaluianum non competit, deciſ. 114. num. 2. tom. 2.

Hypoteca, tunc per ſolutionem extinguitur, quando legitimè fuit facta, deciſ. 497. num. 4. tom. 2.

Hypotecæ ratione tunc datur retentio, quando iudex nulliter proceſſit ſi poſſeſſio fuit amiſſa culpa rei conuenti ob eius contumaciam, deciſ. 117. num. 9. tom. 2.

Hypotecata dum fuit res aliena alicui, ſub tacita conditione, ſi erit debitoris, ac deinde ea res fuerit quoque hypotecata ſecundo creditori, cum expreſſione, quod iam primo creditori erat obligata, deciſ. 450. num. 11. tom. 2.

Si ea res deuenerit ad debitorem, ac vendita fuit, ac ſatisfactus primus creditor, eo caſu creditor ſecundus aliquod ius ſuper d. re non poterit prætendere, & quare, ibid. num. 12.

Hypoteca in contractibus conditionalibus non retrotrahitur vſque ab initio, ſi contractus purificetur, quando adeſt cauſa reſiſtens, ibid. num. 13.

Et quando iſta cauſa reſiſtens non videtur adeſſe, ibidem num. 14.

I

IACTANTIA.

IActantia mera non eſt præſumenda, deciſ. 199. numer. 6. tom. 2.

IACTATIO.

Iactationis cauſam committens contra Titium cum clauſula quam & quas, poſtquam commiſſio effecta eſt communis, ſi Titius reus, velit vti clauſula illa reconueniendo, vel aliquid petendo in illo iudicio, tunc efficeretur actor, deciſ. 643. num. 3. tom. 3.

Iactationis cauſam committens, poſtquam oſtendit iactationes dicitur reus, & non actor, deciſ. 645. num. 3. tom. 3.

Iactationis cauſam committens ſimpliciter loquendo, dicitur reus, & ſi vult vti clauſula quam & quas efficitur actor, deciſ. 643. num. 10. tom. 3.

Cum iactura aliena quis non debet locupletari, deciſ. 197. num. 4. tom. 2.

IDENTITAS.

Identitas bonorum clarè oſtenditur ex teſtibus examinatis, & ex alijs, vt hic, deciſ. 417. num. 7. tom. 2.

Identitas bonorum non eſt neceſſe, vt probetur, quando iam aliter eſt probata, deciſ. 718. num. 18. tom. 3.

Identitas bonorum docetur leuioribus probationibus, quando ſumus in antiquis, deciſ. 417. num. 8. tom. 2.

de Identitate bonorum emphyteuticorum ex quibus ſatis dicatur conſtare, deciſ. 415. num. 6. tom. 2.

ad Identitatem probandam ſufficiunt duæ demonſtrationes, ibid. num. 8.

Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probari poteſt vigore inuentarij bonorum ab hærede grauato confecti, & quidem plenius, quando ſunt diuerſa inuentaria diuerſis temporibus facta, deciſ. 417. num. 1. tom. 2.

Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probatur ex diuiſione bonorum facta inter cohæredes, deciſ. 518. num. 8. tom. 3.

Quæ ſola probatio ſufficit aduerſus habentes cauſam ſi non immediatam, ſaltem mediatam ab hæredibus grauatis, ibidem num. 9.

Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum facilius probatur, quando non agitur contra tertium, ſed contra illum, qui habet cauſam ab hærede grauato, & quare, deciſ. 254. num. 55. tom. 2.

Identitas bonorum fideicommiſſariorum probatur ex inſtrumentis diuiſionum, deciſ. 417. num. 5. tom. 2.

Identitas bonorum hæreditariorum ſatis dicitur probata, dum pars aduerſa illorum poſſeſſionem cœpit tamquam hæres, deciſ. 618. num. 13. tom. 3.

Identitas codicillorum quando non poſſit controuerti, deciſ. 243. num. 12. tom. 2.

Identitas ad effectum deuolutionis eſt plenè iuſtificanda, deciſ. 281. num. 3. tom. 2.

de Identitate fideiuſſoris ſtandum eſt Notario atteſtanti propter eius intereſſe, deciſ. 121. num. 15. tom. 2.

Identitas inſtrumenti rogati ex quibus excludatur, deciſ. 173. n. 8. tom. 2.

Identitas nominis probat identitatem rei, deciſ. 64. num. 18. tom. 2.

Identitas perſonæ non excluditur, etiam quod fuerit ſcriptum Ioannes q. Alberti de Venturinis, & fuerit probatum, quod non erat de Venturinis, ſed de Alberitijs, deciſ. 614. num. 22. tom. 3.

Identitas perſonæ probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ, ibid. num. 19.

Identitas perſonæ quando ex pluribus demonſtrationibus fuit comprobata, tunc aſſerenti contrarium, incumbit ei onus probandi diuerſitatem, ibid. num. 20.

Identitas facile præſumitur, deciſ. 114. num. 3. tom. 2.

ad Identitatem neceſſario non infertur, dum de pluralitate teſtamentorum apparet, deciſ. 534. num. 30. tom. 3.

Identitas eſt concludenter probanda, ſi agatur rei vendicatione, deciſ. 226. num. 6. tom. 2.

Identitas, vt probetur, requiritur, vt confines adducti non conueniant alteri rei, deciſ. 622. num. 4. & 9. tom. 3.

Identitas, vt probetur, ſufficit verificatio, duorum confinium, deciſ. 611. num. 17. 18. & 22. tom. 3.

Identitas ex quo remaneat probata, & num. 7. & aliqua habentur circa æſtimationem bonorum à num. 8. vſque ad num. 19. deciſ. 720. num. 6. tom. 3.

Identitatis probatio, quando eſt facta per duos confines, vt obſcuretur, quid requiratur, deciſ. 622. num. 7. tom. 3.

Identitatis probatio benè deducitur ex conformi nominatione. eorumdemque confinium deſignatione, deciſ. 653. num. 8. tom. 3.

Identitatis probatio ſuppleri poteſt ex adminiculis & coniecturis, deciſ. 534. num. 29. tom. 3.

ad Identitatis probationem inſtruendam coniectura leuis reijcitur, quando de ea iam conſtat, deciſ. 76. num. 16. tom. 2.

Identitatis probatio plurimum adiuuatur ex iteratis confeſſionibus diuerſarum perſonarum, deciſ. 728. num. 19. & 20. tom. 3.

Identitas & veritas protocolli ex quibus dubitari poſſit, deciſ. 544. num. 16. tom. 3.

Identitas rationis vbi adeſt, ibi idem ius debet ſeruari, deciſ. 412. num. 4. tom. 2.

ex Identitate rationis extenſio fieri poteſt, ſed non ad diuerſos caſus & perſonas, deciſ. 107. num. 42. tom. 2.

ſuper Identitate fundans intentionem ſuam debet illam plenè probare, deciſ. 534. num. 26. tom. 3.

IDONEITAS tanta non requiritur in beneficio ſimplici, ſicuti in eo, quod habet curam animarum, ac ſic reſidentiam requirit, deciſ. 583. num. 11. tom. 3.

IGNORANTIA.

Ignorantia abſentiæ alicuius ab eo allegari non poteſt, qui admiſit eius procuratorem ad aliquem actum, eo quia ille erat abſens, deciſ. 434. num. 10. tom. 2.

Ignorantia non poteſt allegari ab eo, qui fuit interpellatus ad aliquid adimplendum, Rub. in annot. ad deciſ. 542. num. 43. tom. 3.

Ignorantia quando non poteſt allegari, & dies eſt certa ad aliquid faciendum, tunc nullatenus eſt neceſſaria interpellatio, ibid. num. 44.

Ignorantiæ aſſertio excluditur, probata notitia, deciſ. 233. num. 3. tom. 2.

Ignorantia vndequaque procedat, ſemper excludit conſenſum, deciſ. 5. num. 5. tom. 2.

Ignorantia ceſſat, probata ſcientia; deciſ. 238. numer. 4. tom. 2.

Ignorantia facti iuſta dum ſubſiſtit, quis excuſari iure debet, deciſ. 572. num. 18. tom. 3.

Ignorantia & iniquitas iudicis plerumque eſt calamitas innocentis, Rub. in Annot. deciſ. 460. num. 19. tom. 2.

Ignorantiam iuris ſolemnitatem inducentis neque mulier poteſt allegare, deciſ. 478. num. 18. tom. 2.

Ignorantia iuſta, & probabilis excluditur ſtante culpa, deciſ. 555. num. 14. tom. 3.

Ignorantia poſitiua, eſt maioris efficaciæ, quam illa, quæ vocatur negatiua, deciſ. 5. num. 9. tom. 2.

Ignorantia præſumitur in ſucceſſoribus, deciſ. 314. num. 16. tom. 2.

Ignorantia non præſumitur in eo, qui ſcit rem cum omnibus qualitatibus, deciſ. 91. num. 13. tom. 2.

Ignorantia non eſt præſumenda in eo, ſed potius ſcientia, qui tenetur indagare, & perquirere, deciſ. 615. num. 4. tom. 3.

Ignorantiam allegans non auditur, ſi indagare tenebatur, niſi etiam probet ſe feciſſe diligentias pro eruenda veritate, apud eos à quibus certificari poterat, ibid. num. 5.

Ignorantia non ſuffragatur ad acquirendum lucrum, deciſ. 64. num. 9. tom. 2.

Ignorare iura ſua nemo præſumitur, deciſ. 152. numer. 16. tom. 3.

in Ignorante ſola præiudicij ratio impedit, ne trahatur ad iam factum, deciſ. 426. num. 19. tom. 2.

Ignorantes ſunt ſimiles illis, qui à longe aliquid ſpeculantur, Rub. in Annotat. ad deciſ. 632. num. 130. tom. 3.

ILLEGITIMVS.

Illegitimus, quando concurrit cum legitimo in eodem gradu, legitimus præfertur, deciſ.361.num.27. tom.2.

Illegitimus ſufficit, vt ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, ad hoc vt dicatur habilis, deciſ.471. num.17. tom.2.

ex Illegitimo legitimus natus de iure eſt capax iuriſpatronatus immo & ipſi illegitimi, deciſ.49.num.6.tom.2.

Illegitimi, ipſi quoque dicuntur filij, vti ab eodem ſemine, & ſanguine prouenientes, deciſ.49. num.1. tom.2.

Illegitimi quoque ex conſuetudine Hiſpaniarum gaudent nobilitate parentum non minus ac ipſimet legitimi. deciſ.361.num.9. tom. 2.

Illegitimi de conſuetudine Hiſpaniarum veniunt etiam appellatione eorum, qui ſunt de familia, ibid. num.10.

Illegitimi excluduntur ſtantibus filijs legitimis, deciſ.49. num.11. tom. 2.

Illegitimos an teſtator voluerit vocare ad iuſpatronatus, id dependet à coniecturata eius voluntate, deciſ.49. num.14. & 15. tom. 2.

Illegitimi de iure communi ſunt habiles, & idonei ad quæcumque beneficia, deciſ.361. num.13.14. & 22. tom.2.

Illegitimi ſub generalitate verbi conſanguineorum comprehendi poſſunt, deciſ.84.num.7. tom.2.

ILLIQVIDVM.

ad Illiquidum de liquido non admittitur compenſatio, deciſ.187. num.7. tom. 2.

in Illiquidis & incertis non committitur mora, deciſ. 12. num. 5. tom. 2.

IMAGINVM ſacrarum cuſtodia certum eſt quod de iure ſpectat ad Ordinarium, deciſ.482. num.37. tom. 2.

IMMEMORABILIS.

Immemorabilis continet titulum, deciſ.425. num.2. tom.2.

Immemorabilis ſine dubio ceſſat conſtito de initio, deciſ. 101. num.8. tom. 2.

Immemorabilis fundamentum excluditur ſtante paucitate temporis, ibid. num.23.

ad Immemorabilem probandam requiſita, quæ ſint, ibidem num. 6.

Immemorabilis non probatur per enunciatiuas emanatas ab illis, qui intereſſe habent, deciſ.257.num.4. tom.2.

Immemorabilis probatur per enunciatiuas antiquiſſimas, deciſ. 257. num.5. tom.2.

Immemorabili, quando fuit probata, allegari poteſt melior titulus de mundo, deciſ.27. num.8. tom.2.

Immemorabilis non poteſt probari per ſcripturas, ibidem num. 3.

Immemorabilis confunditur quando conſtat de initio, deciſ. 425. num.12. tom. 2.

Immemorabilem vt teſtes probent debent deponere de viſu per quadraginta annos, & debent eſſe annorum 54. deciſ.101. n. 7. tom. 2.

ad Immemorabilem probandam in iurepatronatus potentum ſcriptura requiritur, & non teſtes, deciſ. 27. numer. 16. tom. 2.

Immemorabilis vel quadragenaria debet probari, quando conſuetudo eſt contra ius, deciſ.1. num.17. tom.2.

Immemorabilis pro Prælato inferiori, vt poſſit cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales, dum diſcutitur an adſit necne, non eſt deneganda manutentio Epiſcopo, deciſ.600. num.7. tom. 3.

Immemorabilis regulariter requiritur in acquirenda ſeruitute diſcontinua, ibid. num.5.

IMMISSIO.

ad Immiſſionem bonorum hæreditariorum obtinendam dubium eſt, an ſufficiat ſola exhibitio teſtamenti, deciſ. 618. num. 11. tom. 3.

Immiſſio creditoris in bonis debitoris, debet declarari à petitione, deciſ.188. num.2. tom.2.

Immiſſio debetur adminiſtratori hæreditatis ſaltim officio iudicis, deciſ.243.num.3. tom.2.

Immiſſio non eſt danda adminiſtratori hæreditatis, vbi hæres futurus eſt inſtitutus, ibid. num. 1.

Immiſſio datur adminiſtratori teſtamentario ſaltem iudicis officio, deciſ.216.num.2.tom.2.

Immiſſio non eſt danda contra eum, qui iudicis auctoritate poſſidet, & habet parem titulum, cum illo, qui petit immiſſionem, deciſ.415.num.11. tom.2.

Immiſſio executori teſtamentario, qui eſt loco hæredis, debetur exhibito teſtamento in actis non abolito, neque cancellatio, aut aliqua parte vitioſo, deciſ. 618. num. 8. tom. 2.

Immiſſio ſuper bonis tanquam fideicommiſſarijs non poteſt denegari, quando illa loco bonorum fideicommiſſo ſubiectorum venditorum expreſsè fuerunt ſubrogata, deciſ. 649. num. 22. tom. 3.

Immiſſio antequam detur fideicommiſſario neceſſaria eſt liquidatio, deciſ.556. num.19. tom.3.

Immiſſio vt detur fideicommiſſario in bonis fideicommittentis, quando probare teneatur, deciſ.148.num.7. tom.2.

Immiſſio poteſt concedi fideicommiſſario pro indiuiſo, quando hæres debet detrahere legitimam vel Trebellianicam, deciſ. 148.num.9. tom.2.

Immiſſio hæredi non denegatur pro detractione legitimæ filiorum teſtatoris, cum ſit certa ratione quotæ, deciſ.637. num.10. tom. 3.

Immiſſio hæredi poteſt impediri per exceptionem proprietatis incontinenti probatæ, deciſ.587. num.4. tom.3.

abſque Immiſſione an ſuus hæres, ſit ipſo iure hæres, deciſ.128. num.15. tom. 2.

Immiſſio hæredi ex qua exceptione poſſit denegari, deciſ. 524. num.6. tom. 3.

Immiſſio hæredi non denegatur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.375.num.20. tom.2.

Immiſſio vt impediatur hæredi vigore l.fin. C.de edict.D.Adr.tollend. exceptio dicitur incontinenti probata, ſi ex ipſo teſtamento appareat, deciſ.370. num.4. tom.2.

Immiſſio hæredi ſcripto, vt impediatur requiruntur probationes plenæ, & concludenter, deciſ.623.num.1.tom.3.

Immiſſio non poteſt impediri hæredi ſcripto in teſtamento non abolito, non cancellato, vel aliter vitiato, deciſ. 637. num. 1. tom.3.

Immiſſionem hæredi ſcripto in teſtamento non impedit vitium præteritionis, dum tale vitium non eſt viſibile, deciſ.370.num.2. tom. 2.

Immiſſio impeditur hæredi ſcripto vigore teſtamenti, ſi adſit in eo præteritio filiorum, & id continenti ſit probatum, ibid. num.3. & 19.

Immiſſio ſi nulliter data ſit à Iudice, ex certo capite, tunc ſi creditor habeat hypotecam in re, datur ei retentio, ſi conſtet de alio diuerſo credito, deciſ.117.num.8.9.& 10.tom.2.

Immiſſio conceſſa à iudice dicitur nulla, & attentata, ſi data ſit intra terminum datum ad appellandum, deciſ. 712. num.3. tom.3.

Immiſſio iudicis regulariter operatur expulſionem tàm à ciuili quam à naturali poſſeſſione, deciſ.699.num.1. & 6.tom.3.

Immiſſio iudicis habet vim expulſiuam anterioris poſſeſſoris, deciſ.148 num.2.& 3.tom.2.

ad Immiſſionis iudicium, quando agitur, quæ exceptiones obſtent, deciſ.496.num.15. tom.2.

Immiſſio, ſi fuerit petita, quoad nudam poſſeſſionem, ex hoc non concluditur ad ſaluianum, cum d. petitio poſſit accommodari, ad Seruianam, ſiue hypotecariam, deciſ. 188. num.5. tom. 2.

ad Immiſſionem poſſeſſionis vacantis beneficij agens, vt eam obtineat ſufficiunt leuiores probationes, deciſ. 619. num. 2. tom. 3.

Quod verum intellige, quando ſi non agatur de alterius præiudicio. ibid.

Immiſſio non eſt deneganda prouiſo, quando litteræ Apoſtolicæ ſunt iuſtificatæ, deciſ.520.num.27. tom.3.

Immiſſio non datur, prouiſo Apoſtolico, niſi oſtendatur titulus talis, ex quo illi ea debeatur, deciſ. 303. numer. 1. tom. 2.

Immiſſioni petitæ vigore l.fin. C.de edict. D.Adr. tollend. non eſt locus, ſi agatur contra poſſidentem bona titulo emptionis, deciſ.336. num. 7. tom.2.

ad Immiſſionem obtinendam, vigore l. fin. C.de edict. D.Adr. tollend. ſufficit docere de poſſeſſione defuncti, abſque alia probatione dominij, deciſ.618. num.14. tom.3.

ad Immiſſionem vigore ſaluiani, iudex nulliter dicitur procedere non conſtito de primo extremo, deciſ. 384. num. 10. tom. 2.

Immiſſio vigore ſaluiani ſi petatur, poſſeſſio leuiter probatur quod quidem procedit etiam ſi agatur contra tertios poſſeſſores, deciſ.187.num.4. tom.2.

Immiſſio vigore ſaluiani vt detur, quid probandum veniat, deciſ. 104. num.2. tom.2.

Immiſſio vigore debiti, cuius dies, nondum ceſſit, niſi perperam dari poteſt, ibid.num.3.

Immiſſionem ſi concedat ſententia, & vnico contextu condemnet ad fructuum, & expenſarum reſtitutionem an quoad fructuum condemnationem poſſit appellari, & nequaquam quoad immiſſionem, deciſ.80. num.17. tom.2.

Immiſſio ſubrogato gratioſè danda eſt, probato clericatu, obitu beneficiati in poſſeſſione, & reſeruatione, deciſ. 520. num. 1. tom. 3.

Immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ non conceditur, ſi non doceatur de reſeruatione, vel lite, deciſ.633. num.1. tom.3.

Immiſſio non denegatur ſubrogato gratioſè ſi requiſita ſint probata, deciſ.140. num.1. tom.2.

Immiſſio ſubrogato gratioſè, quando non poſſit denegari, deciſ. 553.num.1.tom.3.

Immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ tota difficultas à quo pendeat, deciſ.633. num.1. tom 3.

Immiſſio

Immiſſio ſi petatur vigore teſtamenti reuocati, & annullati per poſterius, eſt omnino deneganda, deciſ.637. num.2. tom.3.
Immiſſio vt detur vocato in bonis fideicommiſſarijs, ille debet docere bona in quibus petit immiſſionem fuiſſe in bonis fideicommittentis, deciſ.336. num.3. tom.2.
Immiſſionem deberi, ſi pronuncietur, & quod procedatur ordinariè, & non executiuè, id non repugnat, deciſ.618. num.17. tom. 3.
ad Immiſſionem obtinendam mors quando ſit probanda vltra teſtamenti exhibitionem, ibid. num.12.
Immiſſio,& non manutentio datur vigore ſubrogationis gratioſæ, deciſ.449. num.3. tom.2.
ad Immiſſionem impediendam, quis dicitur legitimus contradictor, ſi habeat titulum, & poſſideat, deciſ. 415. num. 2. tom. 2.
Immiſſio aduerſus aliquem petens, fatetur eum poſſidere, deciſ. 495. num. 51. tom.2.
per Immiſſionem ex primo decreto, non transfertur nec dominium, nec poſſeſſio, deciſ.506.num.4. tom.3.
Immiſſio ex primo decreto, ſolum transfert detentationem ad effectum, vt poſtea deueniatur ad ſubhaſtationem ex ſecundo decreto, ibid.
ad Immiſſionem, quando æquum non ſit procedere relectis exceptionibus ad petitorium, deciſ. 524. num. 22. & ſeqq. tom. 3.
Immiſſioni non eſt locus, quando etiam agitur remedio adipiſcendæ, quando incontinenti fuit doctum de non iure in petitorio, deciſ.690.num.8.tom.3.
IMMITTI in poſſeſſionem petens fatetur ſe non poſſidere, & ille contra quem petit talem immiſſionem fatetur poſſidere, deciſ. 406. num. 6. tom.2.
IMMVNITATIBVS omnibus conceſſis ciuibus Iudæi gaudent, deciſ.269. num.21. tom.2.
IMPATIENTIÆ actus ex morbi ſæuitia non excludit vſum rationis, aut iudicij, deciſ.570.num.14. tom.3.

IMPEDIMENTVM.

Impedimentum, vt releuet, debet probari interueniſſe, deciſ. 67. num.14. tom.2.
Impadimentum coeundi inter coniuges, quando non apparet medicabile, tunc eſt locus diſſolutioni matrimonij, deciſ. 445. num.6. tom.2.
Impedimentum coeundi inter coniuges, quando eſt medicabile, non deuenitur ad diſſolutionem matrimonij, ibidem num. 3.
Impedimentum ad hoc, vt releuet, debet conſtare de diligentia ad illud remouendum, deciſ.196.num.7. tom.2.
Impedimentum ad proſequendum appellationem an interuenerit, poteſt probari ex actorum reuolutione, deciſ. 67. num. 15. tom. 2.
Impedimentum quodlibet non excuſat ad aliquid peragendum niſi probetur tale, vt potentiam agendi excludat, deciſ. 625. num.23. tom. 3.
Impedimentum vt excuſet ad aliquid peragendum, ſtatur dicto aſſerentis, dum præceſſerunt coniecturæ, ibid. num.24.

IMPEDITVS.

Impeditus ad comparendum dicitur ille, qui poſtquam citatus fuit ad comparendum carceratus fuit, deciſ. 133. numer. 6. tom. 2.
Impeditus, quod quis fuerit, eſt quid facti, ideo probandum eſt, deciſ.203. num. 17. tom. 2.
IMPENSA ab eo facta præſumitur, qui eam facere debebat, deciſ.447.num.13.& 14.tom.2.
ex Impenſa præſumitur mandatum, deciſ. 295. numer. 7. tom. 2.

IMPERATOR.

Imperator in auth. res quæ, C. commun. de legat. arguit antiquos legislatores, quod plurima ex generalibus hypotecis per præſumptionem exceperunt, deciſ. 16. numer. 7. tom. 2.
Imperatori nulla eſt tributa poteſtas ſtatuendi ſuper rebus Eccleſiaſticis, Rub.in Annot.deciſ.460.num.94.tom.2.
Imperatoris Iuſtiniani teſtimonium de mente, & ratione Canonum Eccleſiæ ad faciendam fidem, quod Eccleſia ſuo tempore aliquid ſeruabat, & erat obſeruantia iuſta, ſpernendum non venit, ibid. num.95.
Et quod id liceat Imperatori nulla dubitatio eſt, ibid.
IMPERFECTIO contractus deducitur ex eo, quando inter partes ſunt facienda noua pacta & conuentiones, deciſ. 681. num.6. tom. 3.
Imperfectio ſcripturæ non ſuppletur per Archiuium, deciſ. 544. num.11. tom. 3.
IMPIO ſi DEVS dixerit, morte morieris, & ipſe egerit pœnitentiam de peccatis ſuis, vita viuet, & non morietur, Rub. in Annotat.ad deciſ.523.num.17. tom.3.

IMPLEMENTVM.

Implementum conditionis eſt plenè probandum, deciſ. 630. n.71. & 72. tom. 3.
Implementi exceptio etiam in minimo verificatur, Rub. in Annot. deciſ.542. num.32. tom.3.
Implementi exceptio obſtat, etiam ſtante impedimento, quia nihilominus agens repellitur ab agendo, Rub.in annot. deciſ.542. num. 32. tom.3.
Implementi exceptio opponi non poteſt per eum, qui contractui acquieuerit, eius vigore aliquid recipiendo, Rub. in annotat. ad deciſ.541. num.15. tom.3.
IMPLERE, quis non tenetur, quando aliquid per ſuum aduerſarium eſt prius implendum, deciſ.12.num.4. tom.2.
IMPOSSIBILE, quod eſt naturaliter, non poteſt per legem fieri poſſibile, deciſ.201.num.19. tom.2.
Impoſſibilium nulla eſt obligatio, deciſ.695.num.8. tom. 2.

IMPOTENTIA.

Impotentiæ coeundi ſigna, quando ſunt dubia, & præſumptiua, eo caſu pro declaratione nullitatis matrimonij, requiritur cohabitatio triennalis, deciſ.392. num.2. tom.2.
Impotentia ex maleficio conſurgens quando eſt perpetuum, dirimit matrimonium, Rub. in Annot. deciſ. 392. num. 33. tom. 2.
ob Impotentiam perpetuam matrimonium eſt à *principio nullum*, ibid. num.34.
ob Impotentiam viri quando matrimonium eſt nullum, lucrum dotis non debetur, ibid. num.36.
IMPRESSIO curialitatis non eſt immutabilis & indelebilis, ſed mutabilis & delebilis tanquam in animo conſiſtens, deciſ. 573.num.10. tom.3.
IMPROPERIVM patris non infamat, *lædit* tamen opinionem filiorum apud bonos viros, deciſ. 276. num. 8. tom.2.
IMPVBES, quando quis eſt, non poteſt interuenire in inſtrumento, deciſ.504.num.12.tom.2.
Impuberes obligantur ſine ſolemnitatibus iuris, ſi fecerint contractum iuratum, deciſ.682.num.15. tom.3.
Nec exigitur ab illis formalis renunciatio ſolemnitatum, ibid. num. 16.

IMPVGNARE.

Impugnare quis non dicitur teſtamentum ſi petat rem legatam, deciſ.176.num.14.& ſeqq. tom.2.
Impugnans aliquid, non poteſt poſtea eo iuuari, deciſ.623.num.7. tom. 3.
Impugnatio, quando traxit ſecum executionem non poteſt amplius improbata approbari, ibid.num.8.
Impugnandum non eſt, quod ſemel, atque iterùm eſt approbatum, deciſ.485, num.20. tom.2.

IMPVRITAS.

Impuritatis macula prorſus cenſetur purgata ex probatione contraria famæ, deciſ.299.num.8. tom.2.
Impuritatis ſuſpicio, & macula ceſſat, quando puritas fuit plenè probata, deciſ.276.num.24. tom.2.
INCAPACITATIS exceptio requirens altiorem indaginem, non impedit immiſſionem *hæredi* ſcripto, deciſ.524. n.7. tom. 3.
Incapacitatis exceptio quando ſit valens impedire immiſſionem hæredi, deciſ.587.num.8. tom.3.

INCOMPATIBILITAS.

Incompatibilitas duorum beneficiorum, quæ reſidentiam expoſtulant, efficit vt primum vacare dicatur, & prouiſus dimittere teneatur, deciſ.337.num.11. tom.2.
Imcompatibilitas beneficiorum intrat, quando ea obtinentes ob perſonalem reſidentiam vtrique deſeruire nequeunt, deciſ.337. num.8. tom.2.
Incompatibilitatis beneficiorum impedit quidem, ne quis vtrumque beneficium retinere valeat, non tamen impedit acquiſitionem, ibid.num.9.
de INCONTINENTIA ſi quis fuerit condemnatus, ſtante lapſu triennij præſumitur in melius vitæ mutatio, deciſ. 379. num.16. tom. 2.
INCORPORATIO bonorum in Fiſcum debet probari mediante actuali poſſeſſione & apprehenſione, deciſ. 627. num.9. tom. 3.

INDEBITVM.

Indebitum ſoluere nemo præſumitur, deciſ. 153. numer. 26. tom. 2.
Indebitum eſt concludenter probandum ad hoc, vt repeti poſſit, deciſ.447.num.11. tom.2.
Indebitum probare tenetur qui allegat ſolutionem indebitam, quia præſumptio eſt contra ſoluentem, deciſ. 153. num. 27. tom. 2.
INDEMNIS debet ſeruari fideiuſſor, licet id non fuerit promiſſum, deciſ.106. num.1. tom.2.
INDI, qui Catheam incolunt, adeo pulchritudinem excoluerunt, vt Regem illum ſibi eligebant, qui cæterorum erat pulcherrimus, Rub.in Annot.deciſ.460.num.174. tom.2.

INDIVIDVVM.

Indiuiduum conſideratur nedum ex natura rei, ſed ex partium conuentione, & voluntate, quando quis aliàs non fuiſſet contracturus, deciſ.261.num.28. tom.2.

In-

Indiuiduum an aliquid ſit, inſpici etiam debet voluntas contrahentium, deciſ. 284. num. 19. tom. 2.
Indiuiduitas iudicij ex quibus ceſſet, deciſ. 601. numer. 16. tom. 3.

INDVLTVM.

Indultum Apoſtolicum iuris eligendi ad aliquod beneficium non comprehendit renunciationem eius factam in manibus Papæ, & ab eo admiſſam, deciſ. 400. num. 22. tom. 2.
Indultum, ſeu gratia conceſſa in certo caſu non extenditur ad diuerſum, deciſ. 711. num. 16. tom. 3.
Indultum alicui conceſſum, vt ei ſuffragetur, ei incumbit onus iuſtificandi conditiones in eo appoſitas, deciſ. 576. num. 1. tom. 3.
Indultum conceſſum Ordinario Collatori ſuffragatur etiam Capitulo, quando ad ipſum ſpectet electio, confirmatio vero ad Epiſcopum, deciſ. 654. num. 7. tom. 3.
Indultum conceſſum ad inſtantiam partis, antequam executioni demandetur, debet iuſtificari eius narratiua, deciſ. 743. num. 17. tom. 3.
Indultum Anaſtaſij Quarti conceſſum Hieroſolymitanis, vt ſine Superiorum licentia milites non poſſint tranſire ad aliam Religionem declaratum fuit ab Innocentio III. in cap. licet de reg. deciſ. 365. num. 46. & 47. tom. 2.
in Indulto conferendi beneficia conceſſo Cardinali, ſine dubio comprehenduntur etiam reſeruata, deciſ. 416. num. 13. tom. 2.
Indultum conferendi beneficia reſeruata, ſi ſit reſtrictum ad vacantia per ceſſum, vel deceſſum, non extenditur ad vacatura, deciſ. 520. num. 10. tom. 3.
in Indulto conferendi beneficia, quando non comprehendantur reſeruata, deciſ. 416. num. 12. tom. 2.
Indultum conferendi beneficia, etiam quod vacent in Curia per promotionem, amiſſionem, vel quamuis dimiſſionem, deciſ. 614. num. 30. tom. 3.
Indulta conferendi beneficia non ampliant iuriſdictionem ordinariam, ſed remouent tantum obſtacula, deciſ. 531. num. 17. tom. 3.
Indultum ad aliquid faciendum, dum quis obtinuit, vt eum iuuet, quid requiratur, deciſ. 456. num. 6. tom. 2.
Indultum, quando exprimit aliquam conditionem, tunc non eſt aliud quærendum, deciſ. 576. num. 4. tom. 3.
Indulto contraueniens gaudere non poteſt eius priuilegio, deciſ. 576. num. 12. tom. 3.
Indultum transferendi penſiones Papam non præſumitur voluiſſe concedere, ſi ſuper eodem beneficio aderat alia facultas, deciſ. 650. num. 16. tom. 3.
in Indulto, ſi fiat mentio aliorum Indultorum illa præſumuntur extare, licet non exhibeantur, deciſ. 743. num. 9. tom. 2.
Indulta capiunt beneficia electiua in præiudicium Papæ concedentis, ſed non in præiudicium habentis ius eligendi, deciſ. 588. num. 45. & 53. tom. 3.
Indulta conceſſa Cardinalibus conferendi tollit obſtaculum non ſolum reſeruationis menſium, ſed etiam aliarum reſeruationum, niſi tamen ſint clauſæ in corpore iuris, deciſ. 588. num. 46. tom. 3.
Indulta conceſſa à Papa S.R.E. Cardinalibus, an capiant beneficia de ſimultanea in octo menſibus in regula reſeruantis vacantia, quid ſit ponderandum, deciſ. 530. num. 16. tom. 3.
Indulta, quando non ſuffragantur Cardinali Ordinario Collatori, nec ei regul. 33. Cancellar. ſuffragatur, & ſic neque Capitulo, ibid. num. 8.
Indulta, quæ conceduntur Cardinalibus conferendi beneficia reſeruata, remouent tantum obſtacula reſeruationum, deciſ. 588. num. 41. & ſeqq. tom. 3.
in Indultis, quæ conceduntur Cardinalibus Ordinarijs, etiam ſi exprimantur beneficia Prothonotariorum nihil plus importat, quam remotionem impedimentorum, deciſ. 530. num. 30. tom. 3.
Indulta Cardinalium, an extendantur ad ius quæſitum tertio in collatione beneficiorum, id pendet ab intelligentia clauſularum indulti, deciſ. 530. num. 31. tom. 3.
in Indultis, vt plus contineatur, quam remotio impedimentorum reſeruationis, quid ſit ſpectandum, deciſ. 530. num. 53. tom. 3.
in Indultis antiquis Cardinalium concedebatur quoque facultas conferendi beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, deciſ. 654. num. 15. tom. 3.
INDVSTRIA perſonæ non dicitur electa quando in aliquo negotio fuit adiectum ne ſe ingereret nec actiuè, nec paſſiuè, deciſ. 87. num. 11. tom. 2.

INAEQVALITAS.

Inæqualitas ne ſubſit inter contrahentes curandum eſt, deciſ. 315. num. 50. tom. 2.
Inæqualitas non debet eſſe inter partes in ſocietate officij quo ad periculum amiſſionis pecuniarum, deciſ. 289. numer. 5. tom. 2.

INFAMIA.

per Infamiam excluditur quis ab honoribus, & dignitatibus, deciſ. 74. num. 5. tom. 2.
Infamiæ facti ſunt duæ ſpecies, nempe de homine, & inter homines, ibid. num. 7.
Infamia hominis conſideratur ſolum ratione propriæ culpæ, ſtatus, & vitæ eius perſonæ, de qua agitur, ibid. num. 8.
Et hæc infamia non poteſt conſiderari in filio hæretici, ibidem num. 9. & 10.
Infamia facti tollitur contraria probatione, deciſ. 276. num. 3. tom. 2.
Infamis licet efficiatur condemnatus de furto ex ſententia, attamen ſi poſtea probet ſe furtum non commiſiſſe tollitur infamia, ibid. num. 2.
Infans non præſumitur aliquid feciſſe doloſè contra præceptum teſtatoris, deciſ. 493. num. 98. tom. 2.
Infantibus, ſi ſit facta donatio ex ſtipulatione Notarij eis acquiritur dominium, deciſ. 294. num. 5. tom. 2.

INFERIOR.

Inferior, cum teneatur præſtare obſequium ſuperiori, ideo magnum abſurdum eſſet, vt illud palam præſtaretur à ſuperiore inferiori, deciſ. 647. num. 6. tom. 3.
Inferior thurificari non debet à ſuperiori, deciſ. 647. numer. 4. tom. 3.
Inferior à Papa non poteſt diſpenſare in diminutionem cultus diuini, deciſ. 1. num. 14. tom. 2.

INFIRMITAS.

Infirmitas dum præſtat impedimentum, ne aliquid fieri poſſit, tunc infirmus quo ad illum actum reputatur abſens, deciſ. 625. n. 13. tom. 3.
Infirmitas dicitur etiam durare, quando quis eſt imbecillis, & in imbecillitate vires ſe recreando recuperare deſiderat, ibidem num. 15.
Infirmitas intellectus eſt, quærere rationem vbi habemus ſenſum, Rub. in Annot. deciſ. 617. num. 84. tom. 3.
Infirmus etiam quis dicitur, dum conualuit, ſed adhuc reperitur infirmus, ac conualeſcens, deciſione 431. numer. 9. tom. 2.

INGRATITVDO.

Ingratitudo differt à ſæuitia ſaltem ratione iuris, & effectus, deciſ. 742. num. 49. tom. 3.
Ingratitudo perficitur ex ipſo actu, & ex conſummatione ſequitur effectus, itaut non ſit locus pœnitentiæ ad illam euitandam, ibid. num. 50.
Ingratitudo mariti erga vxorem, ſicuti ſæuitia poteſt remitti, & quando ſecus, ibid. num. 52.

INGRESSVS.

Ingreſſus in emphyteuſi ſi denegetur Domino directo poſt lineam finitam, cum dicatur ſpoliatus, benè poteſt reſiſtentes expellere, vt ſuam ciuilem poſſeſſionem tueatur, Rub. in Annot. deciſ. 420. num. 79. tom. 2.
Ingreſsus religionis non ſufficit ad profeſſionem, deciſ. 195. n. 9. tom. 2.
Inhabilitatem alicuius, quando quis adducit, onus eam probandi ad eum ſpectat, deciſ. 725. num. 5. tom. 3.
de Inhabilitatis pœna incurrenda quando agitur, Rota non contentatur præſumptiuis probationibus, ſed expectat concludentes probationes, deciſ. 650. num. 22. tom. 3.
ex Inhabitatione probatur poſſeſſio, deciſione 298. numer. 1. tom. 2.
Inhærere rei melius eſt, quam actioni, deciſ. 161. num. 9. tom. 2.

INHIBITIO.

Inhibitio emanata poſt actum conſumatum non releuat, deciſ. 352. num. 13. tom. 2.
Inhibitio facta poſt conſumatum actum non cauſat attentata, deciſ. 80. num. 13. tom. 2.
Inhibitio ad hoc, vt cauſet attentata, ſufficit, quod ſit præſentata parti, licet non ſit præſentata Iudici, deciſ. 311. num. 2. tom. 2.
Inhibitionis, vis, & efficacia eſt, vt multoties, ea quæ regulariter non eſſent attentata ſubijciantur vitio attentatorum, ibid. num. 3.
Inhibitioni dicitur ineſse implicitum decretum irritans, ibidem num. 4.
poſt Inhibitionem geſta, non poſsunt fieri ſine vitio attentatorum, ibid. num. 1.
Inhibitionem legalem tollit res iudicata & facit ſpirare vires inhibitionis rotalis, deciſ. 79. num. 3. tom. 2.
Inhibitio rotalis non iuuat, ſi emanauerit non conſtito de credito dotis, deciſ. 634. num. 4. tom. 3.
Inhibitio Rotalis quando eſt intimata alicui, tunc ab eo non poteſt, nec debet impune ſperni, ſed debet ad Rotam ipſam, vel ad Signaturam recurrere, deciſ. 79. num. 7. num. 2.
Inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda, ibidem num. 8.

poſt

poſt Inhibitionem Rotalem geſta omnia corruunt, & tanquam attentata reuocantur, ibid. num. 1.

INIMICITIAE.

Inimicitia tutoris, cum pupillis, non videtur ſufficiens ad interdicendum ei adminiſtrationem, dum non allegatur aliqua legitima cauſa, ex qua deduci poſſit, deciſ. 360. num. 11. tom. 2.

Sed tantum confingitur ab illis, qui affectant tutelam, ibid.

Inimicis & perſecutoribus neceſſaria ſubminiſtrare debemus, Rub. in Annotat. ad deciſ. 533. num. 23. tom. 3.

INIQVITAS.

Iniquitas quando intraret, veluti ſi tolleretur defenſio patris Rota non ſolet interponere arbitrium, deciſ. 50. num. 7. tom. 2.

Iniqui videtur habere omne malum exemplum quod contra ſingulos vtilitate publica rependitur, Rub. in Annotat. ad deciſ. 431. num. 42. tom. 2.

INITIVM iuriſpatronatus, quando conſtat ex conceſſione Ordinarij, tunc non poteſt prætendi ex fundatione, deciſ. 250. num. 4. tom. 2.

ab Initio qualis fuerit animus alicuius declaratur ex ſubſecutis, deciſ. 199. num. 3. & ſeqq. tom. 2.

INIVRIA.

Iniuria abſurdum eſt, vt naſcatur vbi ius oriri deberet, Rub. in Annot. deciſ. 444. num. 84. tom. 2.

Iniuria fit duobus modis, aut vi, aut fraude, vtrumque debet eſſe ab homine alieniſſimum, ſed fraus eſt odio digna maiori, Rub. in annot. ad deciſ. 617. num. 226. tom. 3.

Iniuria ſumma eſt denegare alimenta pauperi carcerato, deciſ. 269. num. 12. tom. 2.

in Iniuriæ ſuæ illationem nemo cogi poteſt conſerre, Rub. in annotat. ad deciſ. 460. num. 162. tom. 2.

Iniuria aggrauatur ex qualitate, & dignitate perſonarum, cui infertur. deciſ. 742. num. 48. tom. 2.

INIVSTITIA.

Iniuſtitia non poteſt dici notoria, quando aliquid eſt diſputabile, vel habet aliquod velamen, deciſ. 503. num. 18. tom. 3.

Iniuſtitia Iudicis fideiuſſori non debet nocere, & ſat eſt ei, principali denunciare litem, deciſ. 206. num. 3. & ſeqq. tom. 2.

Iniuſtitia iudicis & nullitas clarè & notoriè eſt probanda, deciſ. 148. num. 5. tom. 2.

Iniuſtitia qualiſcunque etiam non notoria ſufficit ad obtinendam reſtitutionem in integrum, deciſ. 540. numer. 2. tom. 3.

de Iniuſtitia vt ſententia arguatur non ſunt attendenda ea quæ poſt ſunt probata, deciſ. 217. num. 3. tom. 2.

INNOCENTIANA habet etiam locum in proceſſibus in Curia fabricatis, deciſ. 103. num. 3. tom. 2.

Item habet locum in Bullis habentibus Plumbum cum cordulis, ibid. num. 4.

INNOCENTIVS X. Romanus, ex Auditore Sacræ Rotæ Romanæ, creatus fuit S. R. E. Cardinalis, & deinde anno 1644. die 15. Septembris, ad Thronum Apoſtolicum ſublimatus fuit, Rub. in annotat. ad deciſ. 460. num. 55. tom. 3.

de Inobedientia, quando conſtat, tunc debet doceri de paritione, deciſ. 631. num. 3. tom. 3.

INOBSERVANTIA.

Inobſeruantia ſi articuletur non poteſt doceri de obſeruantia, deciſ. 173. num. 12. tom. 2.

de Inobſeruantia quando conſtat, obſeruantia probari non poteſt, deciſ. 165. num. 8. tom. 2.

Inobſeruantiam impoſſibile eſt probare, ſi verè adſit obſeruantia, deciſ. 743. num. 11. tom. 3.

INOPIA.

Inopia vel paupertas eſt illa, quæ non habet bona vel redditus ſufficientes ad alimenta, deciſione 230. numero 4. tom. 2.

cum Inopia, quando concurrit præſumptio iuſtitiæ tunc collitiganti ſunt decernenda alimenta, Rub. in annotat. ad deciſ. 617. num. 21. tom. 3.

INSCRIPTIO.

Inſcriptio gratiæ non reſpicit ſubſtantiam gratiæ ſed illius executionem, deciſ. 619. num. 9. tom. 3.

Inſcriptionis clauſula in gratijs apponi ſolet ad euitandam calumniam impetrantis, ibid. num. 10.

INSINVATIO.

Inſinuatio poteſt fieri ex interuallo, & manu etiam Notarij, deciſ. 288. num. 6. tom. 2.

Inſinuatio poteſt ad partes interuenire poſt contractum, cum ſit actus ſeparatus, deciſ. 121. num. 10. tom. 2.

Inſinuatio reſpicit perfectum conſenſum donantis. & deliberatum animum illius ad donandum, & eius perſeuerantiam, deciſ. 456. num. 3. tom. 2.

Inſinuatio in donatione, quando deficit, quoque deficit perfectus conſenſus donantis, ibid. num. 4.

Inſinuationis defectus ſuppletur per iuramentum, deciſ. 378. n. 2. tom. 2.

Inſinuationis defectus non deducitur, ex ſola viſione inſtrumenti, in quo deficit, cum illa poſſit adhiberi poſt actum præſtiti conſenſus, deciſ. 121. num. 8. tom. 2.

Inſinuationis defectus in donatione non ſuppletur per iuramentum, quando in ſpecie d. inſinuationi non fuit renunciatum per iuramentum, deciſione 293. numero 10. tom. 2.

Inſinuatio poteſt adhiberi etiam poſt contractum, deciſ. 294. n. 1. tom. 2.

Inſinuationis vim an habeat contractus celebratus coram Iudice, deciſ. 288. num. 13. tom. 2.

Inſinuatio in donatione præſumi poteſt ſpatio 30. annorum, deciſ. 682. num. 18. tom. 3.

Inſinuatio tunc lapſis 30. annorum cenſetur interueniſſe, quando concurrit inobſeruantia. ibid. num. 19.

ab Inſinuatione donationis dum donans eſt exemptus, id reſpicit fauorem ipſius donantis, deciſ. 456. num. 8. & 12. tom. 2.

Itaque niſi acceptauerit talem exemptionem, ac in donatione eam expreſſerit, non præſumitur ea vti velle, ibid.

Inſinuatio vigore Conſtitutionis Marchiæ eſt neceſſaria quando minor fideiubet, deciſ. 288. num. 2. tom. 2.

Inſinuationi ſuppletur per iuramentum, ſi à ſtatuto illa requiratur, dum dicto ſtatuto fuit renunciatum per iuramentum, deciſ. 378. num. 7. tom. 2.

Inſinuationis ommiſſio reddit contractum minorum nullum, cum illa requiratur in eius vigore Conſtitut. March. Quod procedit etiamſi adſit iuramentum, deciſ. 591. numer. 13. tom. 3.

Inſinuationis defectus non tollitur propter iuramentum præſtitum, ſi ſtatutum in aliquo actu, & inſinuationem, & iuramentum requirebat, ibid. num. 14.

INSTANTIA.

in Inſtantia ſecunda habet locum non deducta deducam. & non probata probabo, deciſ. 240. num. 7. tom. 2.

Inſtantia, & lis videntur habere neſcio quid realitatis, deciſ. 690. num. 15. tom. 3.

Inſtantia incepta continuatur in hæredem, & poteſt obtinere manutentionem debitam defuncto ſi viueret, deciſ. 54. num. 12. tom. 2.

INSTITVTIO.

Inſtitutio eſt actus neceſſarius, & electo debetur de iure, deciſ. 531. num. 1. tom. 3.

Inſtitutio dicitur omnis vulgaris ſubſtitutio, deciſ. 246. num. 1. tom. 2.

Inſtitutionis vim aliquando habet clauſulam, omni meliori modo poſita in fine teſtamenti, deciſ. 246. num. 14. tom. 2.

Inſtitutiones quando ſunt correſpectiuæ vna ad aliam, tunc vna reuocata dicitur quoque altera reuocata, deciſ. 272. num. 14. tom. 2.

Inſtitutiones, vt dicantur correſpectiuæ, ita vt ſublata, quid ſit neceſſarium, deciſ. 279. num. 10. tom. 2.

Inſtitutio illa non dicitur captatoria quæ in præteritum & non in futurum eſt collata, ibid. num. 11.

Inſtitutiones non poſſunt dici captatoriæ, quas ſimilis affectio, & mutua teſtantium voluntas, ſine vlla calliditate prouocauit, deciſ. 122. num. 5. tom. 2.

Inſtitutiones, vt tamquam captatoriæ irritentur, oportet vt ſint factæ ſub ſpecie viciſſitudinariæ inſtitutionis, deciſ. 272. num. 5. tom. 2.

Inſtitutionem eſſe captatoriam non poteſt dici quotieſcumque hæreditas alicui obuenit ob aliquod eius meritum, ibidem num. 8.

Inſtitutio hæredis habet vim nominationis ad emphyteuſim, deciſ. 350. num. 10. tom. 2.

Inſtitutio hæredis & legata ſine dubio veniunt ſub conceſſione ampliſſima alienandi, deciſ. 429. num. 1. tom. 2.

Inſtitutio hæredis eſt caput & fundamentum teſtamenti, deciſ. 263. num. 4. tom. 2.

Inſtitutio hæredis quando fuit facta cum clauſula pleno iure, non ſolum cenſetur facta in proprietate, ſed etiam in vſufructu, Rub. in annotat. ad deciſ. 636. num. 10. tom. 3.

Inſtitutio hæredis quando eſt certa & indubitata, ſublata eſt omnis amaritudo, deciſ. 581. num. 42. tom. 3.

Inſtitutio in hæredem valde facit ad probandam filiationem, tanquam actus filijs valde proportionatus, deciſ. 420. num. 34. tom. 2.

Inſtitutio mutua, non damnatur, niſi per adiectionem conditionis excludatur mutua affectionis ratio, deciſ. 272. num. 1. tom. 2.

Inſtitutio captatoria à iure reprobata, vt intret, non eſt neceſsè vt diſpoſitio ſit conditionalis, ſed ſufficit, vt ſit correſpectiua ad aliam, ibid. num. 2.

Inſtitutio mutua fratrum non eſt prohibita quando non ſit captatoria, deciſ. 544. num. 28, tom. 3.

In-

Inſtitutio Ordinarij non ſuffragatur ad hoc, vt ipſe dicatur cognouiſſe ſuper iurepatronatus potentum, deciſ. 630. num. 83. tom. 3.

in Inſtitutione vniuerſali totum id comprehenditur, quod ſubiacet liberæ facultati diſponendi, deciſ. 423. num. 5. tom. 2.

in Inſtitutione generali hæredis comprehenduntur bona emphyteutica, quando teſtator de illis diſponere poteſt liberè, deciſ. 741. num. 20. tom. 3.

Cum hoc caſu nullo iure caueatur, quod ſit faienda ſpecialis mentio de qualitate emphyteutica, ibid. num. 21. & 22.

Inſtitutorum filij poſiti in conditione quando cenſeantur vocati, deciſ. 355. num. 9. tom. 2.

INSTRVMENTVM.

Inſtrumenti apoſtillæ quando ſunt poſitæ manu eiuſdem Notarij non eſt neceſſaria earum approbatio, deciſ. 544. num. 33. tom. 3.

in Inſtrumento apoſtilla aliqua quod fuerit ſuppoſita poſt confectionem inſtrumenti ex quo vehementer præſumi poſſit, deciſ. 140. num. 6. tom. 2.

Inſtrumentum apprehenſionis poſſeſſionis plenè probat etiam ad effectum manutentionis, deciſ. 535. num. 1. tom. 3.

in Inſtrumento reperto in Archiuio, ſi aliquid deficiat, id ſuppletur, ſeu illud recipit robur ex dicto Archiuio, deciſ. 122. num. 13. tom. 2.

Inſtrumentum conceſſionis probat dominium concurrentibus adminiculis etiam contra tertium, deciſ. 476. num. 5. tom. 2.

Inſtrumentum, quando eſt authenticum cum omnibus ſuis debitis requiſitis, & ſolemnitatibus, non indiget ſubſidio Archiuij, deciſ. 544. num. 14. & 15. tom. 3.

Inſtrumentum confectum inter aliquos non præiudicat tertio, deciſ. 60. num. 5. tom. 2.

Inſtrumentum confectum inter diuerſas perſonas, non poteſt deſeruire pro declaratione alterius inſtrumenti ab alijs confecti, deciſ. 208. num. 6. tom. 2.

Inſtrumenta duo, ſi eodem die confecta reperiantur, cum hypoteca bonorum pro dote, ſcilicet, & mutuo, & non conſtet de prioritate, tunc dos eſt præferenda, & quid inde inferatur, Rub. in Annot. deciſ. 666. num. 77. & 80. tom. 3.

Inſtrumenti producti copiæ vt fides adhibeatur, debet conſtare de toto illius tenore penes acta, quia ſic productio cenſeretur de actis non autem tenor inſtrumenti, deciſ. 706. num. 3. tom. 3.

Id tamen verum intellige, quando productio fuit verbalis, vel totum inſtrumentum non fuit productum, ibid. num. 4.

Inſtrumentum totum, quando non fuit productum, tunc oblatio verbalis eſt de actis, & non tenor inſtrumenti, ibid. num. 5.

Inſtrumenti copia quæ reperitur apud acta, inferri non poteſt, quod ſit copia authentica dimiſſa, quando originale fuit reſtitutum, cum de aliqua reſtitutione non conſtet, deciſ. 706. n. 18. tom. 2.

in Inſtrumento dotali ſi adſit confeſſio de dote recepta, quando ea ſoluitur non eſt opus quietantia, & quando id non procedat, deciſ. 73. num. 14. & 15. tom. 2.

Inſtrumentum confeſſionis receptionis dotis præſumitur fraudolentum in præiudicium creditorum, dum nulla præceſſit promiſſio dotis, deciſ. 634. num. 5. tom. 3.

Inſtrumentum electionis eſt indubitatæ fidei quando eſt manu publica ſcriptum, & habet ſigillum, & ſubſcriptionem omnium eligentium, deciſ. 574. num. 64. tom. 3.

in Inſtrumento electionis ſi dicatur, quod omnes conſenſerint, & addantur illa verba, maior & ſanior pars qualiter ſint intelligenda, deciſ. 312. num. 20. tom. 2.

Inſtrumentum emptionis multo magis probat dominium concurrentibus adminiculis, deciſ. 32. num. 4. & 6. tom. 2.

ex Inſtrumenti ventre exceptio quæ non oritur, non eſt valens impedire obligationem cameralem, deciſ. 199. num. 4. tom. 2.

Inſtrumentum habens executionem paratam procedit etiam quoad ea, quæ ex iuris diſpoſitione in Inſtrumento ſubintelliguntur, Rub. in annot. ad deciſ. 666. num. 159. tom. 3.

in Inſtrumento executiuo dotali ſi adſit promiſſio ſupra dotis, ad illam etiam poteſt agi executiuè, quamuis id non fuerit conuentum, ibid. num. 168.

Inſtrumentum exhibitum ab eodem Notario, de quo fuit rogatus, præſumitur authenticum legitimum, & originale, deciſ. 140. num. 3. tom. 2.

Inſtrumenta extracta, & compulſata ex proceſſibus fidem faciunt vigore Innocentianæ, deciſ. 103. num. 2. tom. 2.

Inſtrumentum ſi ſemel fuerit legitimè extractum, ei ſtandum eſt, tanquam publico inſtrumento, quamuis non conſtet de matrice, vel originali, deciſ. 46. num. 8. & 9. tom. 2.

Inſtrumenta extracta à ſucceſſoribus in officio, non minus probant, quam ſi eſſent extracta, ab ipſomet Notario de eis rogato, deciſ. 103. num. 5. tom. 2.

Inſtrumenti exemplatio ritè facta ex protocollo Notarij mortui, habetur pro inſtrumento publico, & authentico, deciſ. 503. num. 9. tom. 2.

Inſtrumenti exemplum, dum non continet vitium viſibile, Iudex ei ſtare poteſt, licet ſecus ſit, dum pars aliquid opponit, ibid. num. 21. & 22.

Inſtrumenti exemplo extracto à Notario publico, quando plena fides ſit adhibenda, licet originale ſit deperditum, vel corroſum, deciſ. 427. num. 19. 20. & 21. tom. 2.

Inſtrumentum tranſumptum producens ac repetens, ac iuxta illius formam obtinens iudicari, non poteſt deinde illud impugnare, ibid. num. 22.

Inſtrumenta extracta lite pendente, & non ſeruata forma litterarum compulſorialium, non probant, deciſ. 103. num. 6. tom. 2.

Inſtrumentum extractum ex Archiuio publico plenè probat, deciſ. 551. num. 1. tom. 3.

Inſtrumentum rogatum ab aliquo Notario, ſi non reperiatur inter alias eius notas, propter hoc minus dici poteſt, quod non ſit in forma probanti, ibid. num. 2.

Inſtrumenti publici requiſita, quæ ſint remiſſiuè, ibid. num. 3.

Inſtrumentum publicum, & originale probat etiamſi non ſit in protocollo cum alijs inſtrumentis regiſtratum, ac de alia matrice non conſtet, ibid. num. 4.

Inſtrumentum ſi non reperiatur inter alias notas notarij, an ex hoc reddatur ſuſpectum de falſitate, ibid. num. 5.

Inſtrumenti falſitas, ex quibus arguatur, deciſ. 596. num. 6. tom. 3.

Inſtrumenti falſitas, vt probetur requiruntur probationes concludentes, deciſ. 551. num. 7. tom. 3.

Et hoc procedit etiam ad impediendam immiſſionem, ibidem num. 8.

Inſtrumenti falſitatem arguunt clauſulæ inſolitæ, deciſ. 596. num. 4. tom. 3.

Inſtrumentis, vt fides non adhibeatur, quia ſunt rogati à Notarijs matriculatis, requiritur, vt iſta negatiua concludenter probetur, deciſ. 119. num. 24. tom. 2.

Inſtrumenti fides minuitur, ſi appareat omiſſam eſſe apoſtillam aliquam ſubſtantialem, deciſ. 140. num. 5. tom. 2.

Inſtrumenti fides minuitur, ſi in eo appareant viſibiles, & notabiles defectus, deciſ. 154. num. 2. & 3. tom. 2.

Inſtrumento eſt adhibenda fides, ſi habeat omnia requiſita publici inſtrumenti, deciſ. 26. num. 1. tom. 2.

Inſtrumentum teſtamenti ex quibus appareat eſſe authenticum, ibid. num. 2.

Inſtrumentorum minutæ ſæpè concordantur inter Procuratores, & Aduocatos, & ſic concordatæ traduntur notario ad effectum publicandi, ſeu redigendi in formam publici inſtrumenti, deciſ. 551. num. 10. tom. 2.

pro Inſtrumenti veritate valde adminiculatur eius facies, necnon locus vbi eſt repertum, ibid. num. 11.

Inſtrumentum rogatum à Notario non habente facultatem rogandi non facit fidem, deciſ. 119. num. 1. tom. 2.

Inſtrumenta notarij mortui poſſunt publicari ab alijs Notarijs, ſtante ſic ſtatuto, ibid. num. 3.

Et illis datur fides perindè, ac ſi eſſent extracta à ſucceſſore in officio, ibid. num. 4.

Inſtrumentum non poteſt extendere Notarius in ea parte, in qua conſiſtit forma, & ſubſtantia ipſius inſtrumenti, deciſ. 483. num. 8. tom. 2.

de Inſtrumento ſi Notarius ſit rogatus, poteſt illud extrahere abſque compulſorialibus à ſuis originalibus, deciſ. 103. num. 1. tom. 2.

Inſtrumenta plura ſi Notarius dicatur rogare, ſufficit vt numerum quartum excedant, deciſ. 53. num. 2. tom. 2.

Inſtrumentum, ſi contineat obligationem Cameralem, cum clauſula alias, &c. iſta imbreuiatura extenditur ad damna, & intereſſe, deciſ. 315. num. 56. tom. 2.

Inſtrumenta obligatione Camerali vallata habent paratam executionem, deciſ. 572. num. 1. tom. 3.

Inſtrumenti obligatione Camerali vallati vigore quando agitur via executiua competit, deciſ. 224. num. 1. tom. 2.

Inſtrumentum originale, ſi non ſit productum, non iuuat ad obtinendam immiſſionem, deciſ. 503. num. 2. tom. 2.

Inſtrumentum originale, quando fuit productum & petitur illius reſtitutio, dimittitur copia collationata in actis, vltra regiſtrum, quod fit, deciſ. 706. num. 16. tom. 3.

Inſtrumento originali ſemper eſt ſtandum etiamſi alia inſtrumenta ædita diſcordent ab eo, deciſ. 544. numer. 5. tom. 3.

ad Inſtrumentum originale ſemper in dubio eſt recurrendum, ibid. num. 6.

inter Inſtrumentum extenſum, & prothocollum ſi ſit differentia, ſtatur prothocollo, ibid. num. 7.

de Inſtrumenti originalis rogitu vbi non conſtat eius ſumpto extracto etiam auctoritate ſuperioris non creditur, deciſ. 26. num. 10. tom. 2.

In-

Inſtrumenti perfectio benè colligitur ex inſcriptione, & ſubſcriptione, deciſ.544.num.3. tom.3.
Inſtrumento, quando eſt de per ſe perfectum. non eſt opus, vt capiat robur ab Archiuio, deciſ. 551. num. 13. tom. 3.
Inſtrumentum non poteſt dici vmquam fuiſſe perfectum, ſi in eo deficiant hic narrata, deciſ.154.num.4.tom.2.
Inſtrumentum dotale, quando dicatur non habuiſſe effectum, ibid. num. 5.
Inſtrumentum, in quo non adeſt clauſula actum, diminuitur multum de eius fidem, ibid. num. 6.
Inſtrumentum ſi patiatur plures defectus, ex ſolis coniecturis ſanari non poteſt, ibid. num. 7.
Inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis probat poſſeſſionem alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ.283.num.1. tom.2.
Inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis valet, vt concedatur manutentio, alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ. 305. num. 1. tom. 2.
Inſtrumenta adeptæ poſſeſſionis benè eam probant, deciſ. 559. num.2. tom. 3.
Maximè ſi dicta poſſeſſio capta ſit authore Prætore, ibidem num. 3.
ex Inſtrumento adeptionis probatur poſſeſſio, deciſ. 43. num. 2. tom. 2.
Inſtrumentum non probatur, quod fuerit rogatum ex appoſitione teſtium, & clauſula, actum, deciſ.154. num.24. tom.2.
Inſtrumenti minuta ſolet à Notarijs ſcribi, conſignarique partibus, ad effectum, vt poſtquam fuerit per eas conſiderata, concorditer inſtrumentum celebretur, & publicetur, ibid. num.26. & 27.
Inſtrumentum producens dicitur illud tacitè approbare, deciſ. 427. num. 24. tom.2.
ex Inſtrumenti productione illud dicitur approbatum à producente, deciſ.597. num 9. tom. 3.
Inſtrumenti publici vim quando habeat ſcriptura priuata, deciſ. 358. num.3. tom. 2.
Inſtrumento publico fides non minuitur, ſi adſint in eo plures cancellationes, & additiones, ſi ſint tamen manu ipſius Notarij rogati, deciſ. 122.num.28. tom.2.
Inſtrumentum publicum ſi Notarius fateatur ſe dediſſe per conſequens habuit illud pro perfecto in omnibus, & per omnia, ibid. num.15.
Inſtrumento publico non adimitur fides, ſi fuerit omiſſum ſignum Notarij, cum ſola ſubſcriptio eius ſufficiat declara tamen, deciſ. 119. num.7.tom.2.
de Inſtrumenti publici validitate non eſt dubitandum, quando adeſt annus, dies, locus loci, indictio, rogitus, teſtes, cum omnibus requiſitis, manu ipſius Notarij deſcriptis, deciſ. 122. n. 14. tom. 2.
Inſtrumenta ſunt in forma probanti ſi ſint publicata à Notarijs de illis rogatis, cum ea quoque cenſeantur originalia, deciſ. 147. num.5. tom. 2.
Inſtrumentum dicitur in forma probanti, ſi ſit deſumptum ex Archiuio publico, per Archiuiſtammet, habentem facultatem extrahendi iura in dicto Archiuio exiſtentia, ibid. num. 6.
Inſtrumenti publici fides abſque dubio præferenda eſt fidei ſcripturæ priuatæ, deciſ.548.num.6.tom.3.
Inſtrumento publico, vt fides tollatur, non ſufficiunt coniecturæ, deciſ.501. num.11. tom.2.
Inſtrumentum publicum facit probationem probatam, deciſ. 430. num.1. tom. 2.
Inſtrumentum publicum non poteſt dari à Notario, ſi illud non ſit perfectum, deciſ.122. num.15. tom.2.
Inſtrumentum publicum obligatione Camerali vallatum ſi quis habeat, ſuper eius prætenſione dicitur habere pro ſe intentionem fundatam, deciſ.207. num.1. tom.2.
in Inſtrumento ratificatio facta quando dicatur imperfecta, deciſ. 154. num. 19. tom.2.
Inſtrumenti ratificatio dicitur ritè, & rectè facta ſi ſint adhibitæ omnes illæ ſolemnitates, quæ requiruntur in ipſa confectione inſtrumenti, deciſ. 496. num.7. tom.2.
Inſtrumenti conficiendi reſeruatio in contractu emptionis &c. non denotat imperfectionem contractus, niſi fuerit dictum, quod contractus non valet, deciſ.37. num.8. tom.2.
Inſtrumenti ſcientiam veram vnius partis quando quis habuit, non poteſt allegare ignorantiam quo ad aliam partem, deciſ. 134. num. 10. tom.2.
Inſtrumenta Societatum officiorum ſunt executioni demandanda, vt cauetur in Conſtitutione Pij IV. deciſ. 160. num. 2. tom. 2.
Itaque multò magis procedit, ſi adſit iuramentum, & obligatio Cameralis, ibid.
Inſtrumenta ſocietatum officiorum ſi ſint vallata iuramento, ac obligatione Camerali ſunt executioni demandanda, quamuis adſit aliqua ſuſpicio vſurarum, dummodo non ſit patens, ibid. num. 3.
Inſtrumenti vim habet ſcriptura priuata ſi ſit recognita, & trion teſte ſubſcripta & abſque dubio probat contra illum, qui in ea ſe obligauit, deciſ.285. num.1. & 2.tom.2.
Inſtrumentum, quando conſtat fuiſſe ſtipulatum, licet non ſit repertum inter alias ſcripturas Notarij, tamen de illius publica fide non eſt dubitandum, deciſ. 544. num. 24. tom. 4.
ad Inſtrumentorum validitatem locus non eſt neceſſarius, ſed hæc concluſio ſuas patitur difficultates, deciſ. 91. num. 15. tom. 2.
Inſtrumentis potius ſtandum eſt, quam depoſitionibus teſtium, deciſ. 399. num. 16. tom.2.
Inſtrumentum dicitur diuiduum, ſi conſtet fuiſſe factum per capitula ſeparata, deciſ.410. num.14. tom.2.
Inſtrumentum, quando non dicatur repertum inter ſcripturas authenticas Notarij, deciſ.154.num.12.& 15. tom.2.
ab Inſtrumento primo, per ſecundum partes cenſentur receſſiſſe, ſi contrarium in ſecundo diſponant, deciſ. 208. num.7. tom. 2.
Inſtrumento primo, quando non adhibetur fides, nec etiam ſecundo adhibebitur, deciſ.154.num.21. tom.2.
Inſtrumentum, quando fuit per aliud nouatum, tunc illud non amplius attenditur, deciſ.668.num.4. tom.3.
ab Inſtrumento priori quando nullatenus dicatur per partes receſſum, ibid. num.5.
ex Inſtrumento optimè colligitur qualis fuerit mens contrahentium, deciſ.639.num.13.tom.3.
Inſtrumentum ſi non excedat metam centum annorum non dicitur antiquum, deciſ.173.num.1.tom.2.
Inſtrumentum, ſi non ſit antiquum, recognoſci debet manus Notarij, ibid.num.5.
Inſtrumentum antiquum vltra centum licèt non egeat formali recognitione, opus tamen eſt vt adminiculetur, *ibidem* num. 3.
Inſtrumenta regulariter loquendo ſecundum veriorem opinionem non habent executionem paratam, Rub.in Annot.ad deciſ. 666.num.163.tom.3.
Quod procedit etiam ſi adſit iuramentum, & quidem ſolemniter præſtitum, ibid. num.166.
Inſtrumenta vigore pacti poſſunt habere executionem paratam, ibid. num. 164.
Inſtrumenta dotalia non habent executionem paratam, ibidem num. 165.
Inſtrumentum non eſt veriſimile, quin non ſit confectum in re magni momenti, deciſ.335.num.3.tom.2.
Inſtrumentum alicuius diſpoſitionis apud ſe habens, cenſetur de omnibus in eo contentis habere ſcientiam, deciſ.615.num.7. tom. 3.
Inſtrumentum dum aliquid clare cantat, & conuenta in eo ſunt iuſta, æquum eſt, vt promiſſa obſeruentur, deciſ.575. num.19. tom. 3.
Inſtrumentum non poteſt dici repertum fuiſſe inter rogationes alicuius Notarij, ſi non ſit in protocollo, vide num. 10. deciſ. 154. num.9. tom. 2.
Inſtrumentum continens inueriſimilia non caret ſuſpicione falſitatis, deciſ. 596. num.3. tom.3.
Inſtrumentum duo diuerſa, dum dantur ſuper eodem facto, neutro eſt ſtandum, deciſ.140.num.10. tom.2.
in Inſtrumento id quod conuincitur, vel præſumitur, dicitur tenor inſtrumenti, Rub. in annot. ad deciſ. 666. num. 161. tom. 3.
Inſtrumentum impugnans non poteſt in eo ſe fundare, deciſ. 336. num.6.tom.2.
Inſtrumenti via, quando aliquid probatur, ceſſat omnis dubitatio, deciſ.481. num.6. tom.2.
in Inſtrumento ſi ſint deſcripti A. B. expreſſo eorum cognomine pro teſtibus, dato, vt producantur duo, qui dicant ſe illis nominibus vocari, ſed non fuiſſe præſentes inſtrumento, deciſ. 614. num.24. tom.3.
Hoc non ſufficit ad probandum inſtrumentum, quia deſcripti in inſtrumento potuerint ſibi mutare nomen, ibid.
in inſtrumento ſi partes aliquid voluiſſent, id exprimere ſciuiſſent, deciſ.208. num.9. tom.2.
Inſtrumentum non probat, dum caret forma, & probatione requiſita, deciſ.556.num.3. tom.3.
Inſtrumentum poſterius debet regulari ſecundum primum, ſi ad illud habeat relationem, deciſione 288. numero 4. tom. 2.
Inſtrumentum ſi nullatenus contineat obligationem, vel aliam viam executiuam, ordinariè, & non executiuè tunc eſt procedendum, deciſ.702.num.9.tom.3.
Inſtrumenti rogati identitas ex quibus excludatur, deciſ. 173. num.8. tom. 2.
Inſtrumenta debent interpretari vt non contineat contrarietatem, deciſ.120. num.9. tom.2.
Inſtrumenta inueſtiturarum etiam probant dominium, deciſ.591. num.5. tom. 3.

Inſtrumentum dicitur quis approbaſſe cùm omnibus in eo contentis, ſi eo ſit vſus deciſ.597. num.9. tom.3.

Inſtrumentum, & ſcripturas cedens tenetur tradere ceſſionario. deciſ.218. num.5. tom.2.

Inſtrumentum, quando recipiat fomentum ab apoſtilla, deciſ. 496.num.4.tom.2.

in Inſtrumento, dum deficit aliquod verbum, quod facilè ſubintelligi poteſt, tunc ſubintelligendum eſt, abſque alia ſolemnitate, deciſ.421. num.7. tom.2.

Inſtrumenti tenor eſt attendendus, deciſ. 28. numer. 17. tom.2.

Inſtrumenta in actis realiter non producta, ſed ſimpliciter penes Notarium relicta abſque citatione ad dicendum contra, non dicuntur effecta de actis, Rub. in Annot. deciſ. 666. num.5. tom.3.

Inſtrumentum, quando non egeat recognitione, deciſ. 674. num.22. tom.3.

Inſtrumenta, quæ producuntur regiſtrata de verbo ad verbum, in actis perpetuò faciunt fidem, etiam, quod originale perdatur, deciſ.706.num.1. tom.3.

ad Inſtrumentum ſi confeſſio ſit relatiua nihil releuat, ſi de inſtrumento non conſtet, deciſ.239. num. 10. tom.2.

Inſtrumentum non meretur nomen inſtrumenti, nec fidem facit, ſi non doceat de rogitu, & publicatione, deciſ.154. num.24. tom.2.

Inſtrumentum non vitiatur per latinitatem falſam, deciſ.122. num.24. tom.2.

Inſtrumentum inualidum non poteſt corroborare aliud minus perfectum, deciſ.154. num.31. tom.2.

INTEGRVM ſecundum Grammaticos idem ſonat, quam totum, deciſ.209. num.19. tom.2.

in INTEGRVM reſtitutio aduerſus ſententiam datur conſtito de iniuſtitia, & læſione, deciſ.240. num.1. tom.2.

INTELLECTVS.

Intellectus infirmitas eſt, quærere rationem vbi habemus ſenſum, Rub. in annot. ad deciſ.617.num.84.tom.3.

Intellectus diuinatiuus, & à veritate alienus eſt reijciendus, deciſ. 213.num.10. tom.2.

INTELLIGENTIA alicuius conceſſionis quando non dicatur requirere probationem extrinſecam, deciſ.524. n.18.tom.3.

Et maximè ſi ſimus apud ſuprema Tribunalia, ibid.n.19.

INTENTIO.

Intentionem ſuam actor tenetur fundare, deciſ.56. numer.5. tom.3.

Intentionem ſuam vt quis dicatur fundaſſe, ſat non eſt allegatio, ſed vlterius requiritur probatio, deciſ.549. numer.3. tom.3.

Intentionis ſuæ fundamentum, ſi quis concludenter non iuſtificauerit, aliud niſi ventum reportabit, Rub. in annot. deciſ. 636. num.175. tom.3.

Intentionis fundamentum vbi conſiſtit, id probandum eſt ab eo, qui in eo ſe fundat, deciſ.143. num.7. tom.2.

Intentionem ſuam ſi non probauerit actor, reus eſt abſoluendus, deciſ.71. num.7. tom.2.

Intentio concedendi aliquam gratiam per Curiales practicos habetur pro re valde diuerſa ab ipſo obtentu gratiæ, deciſ.695. num.4. tom.3.

Intentio etiam coniecturis probatur, deciſ. 322. numer.2. tom.2.

Intentio dantis attenditur in materia voluntaria, deciſ.322. num.1. tom.2.

Intentionis defectus vt euitetur, verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu, deciſ.354.n.5. tom.2.

Intentionem fundatam quis dicitur pro ſe habere, ſi ſuper eius prætenſione adſit inſtrumentum publicum, obligatione Camerali vallatum, deciſ.207. num.1. tom.2.

Intentio Papæ in alienatione rei Eccleſiæ eſt vtilitas, & de alijs ſubreptionibus non curat, deciſ. 319. numer. 4. tom.2.

Intentio Papæ, quando ille venit plura beneficia pro dote vnius Eccleſiæ qualis ſit, deciſ.394. n.13.tom.2.

de Intentionis Papæ defectu dans, onus id probandi ei incumbit, deciſ.364.num.1. tom.2.

Intentionem fundatam Ordinarij habent de iure communi exercendi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſijs ſuæ Diœceſis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſui Epiſcopatus, deciſ.552.num.1. tom.3.

de Intentione & tractatu non autem de concluſione & effectuatione ſi teſtes deponant non probant, deciſ.93. num.10. tom.2.

Intentio non verbis, ſed verba intentioni deſeruire debent, Rub. in Annot. ad deciſ.632. num.10. tom.3.

INTERCESSORES multos, qui habet apud Deum, impoſſibile eſt, vt non exaudiatur, Rub. in Annotat. ad deciſ.460. num.89.tom.2.

INTERDICTVM.

Interdicto adipiſcendæ, ſi quis contra aduerſarium agat, ex hoc fatetur aduerſarium poſſidere, deciſ.298. num.3. tom.2.

Interdictum, quorum bonorum eſt remedium adipiſcendæ, deciſ. 348.num.12.tom.2.

Interdictum, quorum bonorum, intrat quando duo contendunt de poſſeſſione, vnde non intrat, niſi aduerſarius poſſideat, ibid. num.5.

in Interdicto, quorum bonorum, verba libelli debent concludere reſtitutionem poſſeſſionis defuncti, & condemnationem poſſeſſorum, ad illam relaxandam, & reſtituendam. ibid. num.14.

Interdictum retinendæ competit poſſeſſione ante motam litem, deciſ.384.num.1. tom.2.

Interdictum, vtrobique, quod datur pro retinenda poſſeſſione rerum mobilium eſt ſimile interdicto retinendæ, deciſ.76.n.15. tom.2.

Interdictum, vtrobique datur pro retinenda poſſeſſione rerum mobilium, ibid.num.14.

in Interdictis omnibus neceſſario eſt Iudici offerendus libellus, præſertim vbi adeſt contradictor, deciſ. 349. numer. 8. tom.2.

in Interdicto, quorum bonorum, eſt offerendus libellus. ibid. num.9.

INTERESSE.

Intereſſe, ſeu cupiditas humana quot malorum ſit cauſa, & vide 145. Rub. in annot. ad deciſ.632. num.144. tom.3.

Intereſse, & damna vt quis conſequatur debent probari illa tria Paul. de Caſtr. in l.3. ff. de eo quod cert. loc. pet. deciſ.85. num.13. tom.2.

ab Intereſse, & damnis quis non dicitur abſolutus, dum de hoc nihil dicitur in ſententia, ſi illa non fuerunt petita, deciſ.393. num.6. tom.2.

Intereſse non debetur ſine mora, deciſ. 565. numer. 11. tom.3.

Intereſse, quando petitur ex aliquo facto minus legitimè geſto, tunc perperam quæritur an adfuerit mora, ibid. num.12.

Intereſse debetur probatis requiſitis Paul. de Caſtr. in l.3. ff. de eo, quod cert. loc. petit. ibid.num.13.

Intereſse quando exigatur in materia euictionis etiam vltra duplum, deciſ.227. num.5. & 6. tom. 2.

Intereſse taxatur à ſtatuto Ferrariæ in materia euictionis ad rationem octo pro centenario, ibid.num.7.

Intereſse commune, & intrinſecum in euictionis materia, an à iure ſit taxatum, ibid. num.4.

Intereſse habens in negotio non præſumitur illius voluiſse deteriorare conditionem, deciſ.88. num.9. tom.2.

Intereſse ex l. curabit C. de act. empt. neque ſtricto iure, neque vlla actione debetur, ſed ſola iuris æquitate, Iudicisq. officio particulari, deciſ.315. num.8. tom.2.

Intereſse quando nullum adeſt, dolus aut fraus non præſumitur, deciſ.243.num.11.tom.2.

Intereſse non habens in cauſa, non auditur, deciſ.406. num.1. tom.2.

Intereſse dicitur is, qui dum diuina peraguntur præſens eſt, & eius miniſterium celebrationi exhibet, Rub. in annotat. ad deciſ.576. num. 140. tom.3.

INTERESSENTIA.

Intereſsentia in diuinis eſt adeo præciſè neceſsaria ad effectum lucrandi diſtributiones quotidianas, vt non iuuet, licet Canonicus adſit in Eccleſia, ſi non actualiter aſſiſtat in diuinis, Rub. in annot. ad deciſ.576. num.132. tom.3.

Intereſsentibus omnibus diſtributionis quotidianæ de iure communi indiſtinctè debentur, deciſ. 124. numer. 11. tom.2.

INTERPELLATIO.

Interpellatio eſt neceſsaria adhoc vt excipi poſſit de non adimplemento, deciſ.85. num.12. tom.2.

Interpellatio eſt neceſsaria, quando quis tenetur in aliquo caſu renouare fideiuſsores, Rub. in annotat. ad deciſ.545. num. 11.tom.3.

Quia non ſecuta, cenſetur remiſsum tale onus, ibid. num.13.

Interpellatio non eſt neceſsaria, quando dies interpellat pro homine, Rub. in annot. ad deciſ.542. num.43. tom.3.

Interpellatio requiritur ad hoc vt vidua conſequatur fructus dotis ſibi non ſolutæ, deciſ.295. num.3. tom.2.

Interpellatio non requiritur, quando petitur intereſse iuxta terminos l. curabit. C. de act. empt. deciſ. 315. numer.33. tom.2.

Interpellatio etiam extraiudicialis ſufficit ad conſtituendum aliquem in mora, deciſ.433. num.1. tom.2.

Interpellatio facta alicui non probatur per teſtes ſingulares. ibid.num.2.

Interpellationi iudiciali, quis tenetur credere, deciſ.542.n.10. tom.3.

Interpellatione iudiciali mediante, quis præſumitur certioratus de eo, de quo fuit certioratus, ibid.num.6.

Interpellatio perſonalis, vbi etiam eſſet neceſſaria, ſuppletur per interpellationem etiam dimiſſa copia quando ea mediante pars in iudicio comparuit, ibid.num.7.

Interpellatus, quando habet iuſtam cauſam ignorandi debitum, puta ſi ſit intricatum, vel antiquum, non incurrit moram, ſi offerat ſeparatum, quando conſtabit, deciſ. 3. num.25. tom.2.

INTERPRETATIO.

Interpretatio ſemper ea eſt capienda, per quam euitatur abſurdum, aut inſolitum, vel repugnans naturæ actus, qui geritur, deciſ.686. num.14. tom.3.

Interpretatio ea eſt facienda, quæ minus nocet conficienti, deciſ. 37.num.13.tom.2.

Interpretatio in dubio ſemper eſt capienda, vt actus non trahatur ad illicitum, deciſ.477. num.11. tom.2.

Interpretatio in contractibus ea eſt ſumenda in dubio, quæ congruit menti contrahentium, deciſ. 541. numer. 14. tom. 3.

Interpretatio ea ſumenda eſt in omni materia, per quam non inducitur contrarietas, deciſ.254. num.43. tom.2.

Interpretatio omnis in diſpoſitione qualibet ſumenda eſt pro conciliatione ad euitandas contrarietates, deciſ.254. num.42. tom. 2.

Interpretatio diſpoſitionum deſumitur ex obſeruantia ſubſecuta, deciſ.11. num.8. tom.2.

Interpretatio diuinatiua non eſt admittenda, deciſ.254. num.19. & 21. tom.2.

Interpretatio omnis facienda eſt pro excluſione delicti, deciſ. 56. num.11. tom.2.

Interpretatio illa eſt amplectenda per quam minus læditur ius commune, deciſ.102. num.23. tom.2.

Interpretatio facienda eſt, vt ius commune quantum minus fieri poteſt corrigatur, deciſ.198.num.6.tom.2.

in Interpretatione legum ſemper eſt attendenda verborum proprietas, id eſt verborum ſignificatio, deciſ.312. num.47. tom. 2.

Interpretatio ea ſtatuti eſt euitanda, quæ eſſet contraria expreſſæ menti ſtatuentium, deciſ.66. num.8. tom.2.

Interpretatio ea ſumenda eſt, quæ omnibus pariformiter conueniat, etiamſi in altero eſſet in aliqua parte diuerſa ratio, & vnum altero eſſet fauorabilius, deciſ.348. num.3. tom.2.

Interpretatio quælibet eſt ſumenda potius quam vt ex ſcientia, & patientia dicatur in alium tranſlatum dominium, deciſ.590. num.12. tom.2.

Interpretatio ſemper eſt facienda, vt ſcripturæ concordentur, deciſ.266.num.5.tom.2.

Interpretatio omnis ſumenda eſt vt ſcripturæ reuocentur ad concordiam, deciſ.314.num.7.tom.2.

Interpretatio ſtrictiſſima eſt facienda in ſtatutis odioſis, & correctorijs iuris communis, deciſ. 15. numer. 24. tom.2.

Interpretatio omnis capienda eſt, vt euitetur ſubreptio, deciſ.260. num.7. tom.2.

Interpretatio ſemper eſt facienda, vt teſtator minus voluerit grauare hæredem, quam ſit poſſibile, deciſ.89. numer.15. tom. 2.

Interpretatio ſemper fieri debet, vt teſtes teſtibus concordentur, deciſ.586. num.5. tom.3.

Interpretationes Doctorum tunc inducunt obligationem, quando eorum communis opinio non venit in interpretationem, quia tunc facit humanam certitudinem, deciſ.312. num.45. tom.2.

Interpretatio omnis eſt facienda pro validitate actus, deciſ.265. num.7. tom.2.

Interpretatio, quæ non eſt veriſimilis, reſpuenda eſt, deciſ.730. num.9. tom.3.

Interpretatio facienda eſt, vt excludatur vſuraria prauitas, deciſ.115. num.9. tom.2.

Interpretationis præambulum neceſſarium, eſt ipſa dubietas verborum, deciſ. 697.num.7. tom.3.

Interpretatio communis non eſt relinquenda, licet aliqui DD. diſcordent, & hoc maximè, ſi ſit conformis literæ textus, deciſ.312. num.46.tom. 2.

Interpretatio facienda eſt contra eum, qui clarius locutus non eſt, deciſ.413.num.15. tom.2.

Interpretationem paſſiuam recipit ſtatutum à iure communi. deciſ.66.num.2. tom. 2.

in Interpretationibus dubijs ſemper poteſt recurri ad arbitrium boni viri, deciſ.738.num.5. tom.3.

Interpretari debent inſtrumenta, vt non contineant contrarietatem, deciſ.120.num.9. tom.2.

Interpres optima rerum eſt conſuetudo, deciſ. 11. numer.6. tom.2.

Interpretatiua non definit eſſe obſeruantia licet verba in aliquo improprientur, deciſ.34. num.2. tom.2.

Interrogatio Notarij facienda à teſtatore hærede, non cadit in teſtamento à teſtatore ſcripto, vel ſubſcripto, deciſ.581. num.38. tom.3.

INTERROGATORIA.

ad Interrogatoria danda ſi pars fuerit citata, & neglexit ea exhibere, ſi teſtes ſine eis fuerint examinati, hoc ſibi imputet, deciſ.672. num.6. tom.3.

Interrogatoria, ſi pars non dederit, ſibi imputet, limita id, niſi ſit legitimè citata, etiamſi haberet ſcientiam examinis, deciſ.249. num.6. & 7. tom.2.

ex Interuallo poteſt fieri inſinuatio, & etiam manu alterius Notarij, deciſ.288. num.6. tom.2.

INTESTATVS.

Inteſtati cauſa ceſſat teſtamento exiſtente, deciſ. 216. num.4. tom.2.

ab Inteſtato, quis cenſetur deceſſiſſe, dum non docetur de aliquo teſtamento, deciſ.345. num.4. tom.2.

ab Inteſtato ſi loquatur ſtatutum, non debet intelligi condito teſtamento, deciſ.66. num.18. tom.2.

INTIMATIO.

Intimatio, quando eſt de forma actus, tunc non ſufficit ſcientia eius, cui debuit intimari, deciſ.572.num.10. tom.3.

Intimatio habet vim citationis, deciſ.272.num.1. tom.2.

Intimatio habet vim citationis, præſertim in extraiudicialibus, ibid. num.2.

Intimatio ad viden. examinari teſtes, poteſt quandocumque produci, & ſufficit, quod reproducatur ante examen, deciſ. 627. num.7. tom.3.

Intimatio ad viden. examinari teſtes reproducitur ad effectum tantum, vt Iudex certioretur de illius executione, ibid. num.8.

Intimatio facta Communitati in aliquo loco congregatæ dicitur legitimè facta etiamſi ad hunc effectum non fuerit congregata, deciſ.290. num.2. tom. 2.

Intimatio in omnibus contractibus minorum eſt neceſſaria vigore Conſt.Marchiæ lib.5. cap.125. & num.10. deciſ.288. tom. 2.

Intimationis defectus bene tollitur ex illius exhibitione, deciſ. 454. num.38. tom.2.

Intimationis defectus videtur eſſe verus defectus citationis, deciſ.349. num.17. tom. 2.

Intimatio præſertim in extraiudicialibus ſolet ſupplere defectum citationis, deciſ.176. num.8. & 9. tom.2.

Intimatio non requiritur, quando ſcientia, eſt veriſimilis; Rub. in annot. ad deciſ.542. num.72. tom.3.

ex Intimatione ſcientia quæ deducitur, dicitur certa, deciſ.274. num.5 tom. 2.

Intimatio in terminis ſocietatis officij, quoad tranſlationem periculi vitæ de vno in alium valet, & tenet, ſi fiat fideiuſſori, & non officiali, ſtante ſic pacto, deciſ.224. num.4. tom. 2.

INTRVSVS.

Intruſus vt validè condemnetur ad reſtitutionem diſtributionum eſt neceſſe, vt præceſſerit proteſtatio, nempè, aut reſideat, aut poſſeſſionem dimittat, Rub. in Annot. deciſ.576. num.13. tom.3.

Intruſus merus præſumitur, quando quis apprehendit poſſeſſionem beneficij, poſtquam ſuper eo appoſuit manus Papa, deciſ.451. num.21. tom.2.

Intruſus dicitur poſſidere ad commodum veri, & legitimi poſſeſſoris, deciſ.628. num.18. tom.3.

INVENTARIVM.

Inuentarij beneficium facit vt hæreditas adita, cenſeatur hæreditas, & perinde eſt, ac ſi hæreditas eſſet iacens, deciſ.201. num.21. tom.2.

in Inuentario bonorum defuncti, ex quo appareat, aliquid hæredem omiſiſſe deſcribere per errorem, deciſ.410. num. 18. tom.2.

Inuentarium bonorum factum à primis hæredibus, non ſuffragatur ſecundis, quominus aliud conficere teneantur, deciſ. 417. num.2. tom.2.

Inuentarium probat contra conficientem, ac habentes cauſam ab eo, ibid. num.3.

contra Inuentarium bonorum hæreditariorum non admittitur probatio in contrarium cum ſit tanquam propria confeſſio hæredis, deciſ.591. num.2. tom.3.

Inuentarium bonorum hæreditariorum plenè probat contra conficientem, eiuſque hæredem, deciſ. 409. numer.3. tom. 2.

in Inuentario bonorum hæreditariorum, requiritur ſubſcriptio hæredis, & trium teſtium bonæ opinionis, & famæ, loco creditorum abſentium, deciſ.170. num.12. tom.2.

Inuentarium bonorum hæreditariorum eſt nullum, ſi in eo fuerint omiſſa bona notabilis valoris, ibid. num.13.

Inuentarium non annullatur ex defectu citationis creditorum, ſi hæ-

ſi hæredi erant penitus ignoti, deciſ. 126. numer. 4. tom. 2.
Inuentarium quando conficitur, citatio, vel intimatio ad aliud non fit, niſi vt de notitia citati, vel intimari deducatur confectio inuentarij, deciſ. 274. num. 4.
pro Inuentario non præſumitur, niſi ſit legitimè confectum, deciſ. 56. num. 16.
Inuentarium, quando conſtat, quod realiter fuerit confectum, hoc caſu ſcrupuloſè non attenditur rigor ſolemnitatum iuris, vel conſuetudinis, ibid. num. 8.
Inuentarij confectio, eſt actus extraiudicialis, deciſ. 274. num. 3. tom. 2.
Inuentarij confectio, quando alicui multo magis videatur remiſſa, deciſ. 88. n. 12. 13. 14. & 15. tom. 2.
Inuentarij confectioni eſt locus, quando dubitatur, ne aliquid occultetur in præiudicium tertij, ibid. num. 1.
Inuentarij confectio, quando, & ex verbis alicui miniſtro videatur remiſſa, ibid. num. 3.
in Inuentarij confectione requiritur citatio contra intereſſe putantes, deciſ. 376. num. 1. tom. 2.
Inuentarium præſumitur cum omnibus ſolemnitatibus confectum, ſi in eo reperiatur appoſitum Iudicis decretum, deciſ. 126. num. 1. tom. 2.
Inuentarium, quando eſt notorium, eſſe conficiendum, tunc non requiritur alia citatio, deciſ. 274. num. 9. tom. 2.
Inuentarium regulariter probat contra conficientem, eiuſque hæredes, ac habentes cauſam ab eo, deciſ. 399. num. 12. tom. 2.
Inuentarium ab hærede confectum probat contra eumdem, deciſ. 213. num. 11. tom. 2.
Inuentarium ſi ſit confectum ab hærede, tunc ille non tenetur vltra vires hæreditarias, deciſ. 92. num. 5. tom. 2.
Inuentarium plenè probat contra hæredem, deciſ. 591. num. 1. tom. 3.
ex Inuentario optimè docetur an hæreditas ſit opulenta necne. ibidem.
Inuentarium quando hæres vult conficere, opus eſt vt citet legatarios ad videndum illud confici, deciſ. 176. num. 1. tom. 2.
Inuentario non confecto geſta à tutore valent, licet tamquam ſuſpectus poſſit remoueri, deciſ. 204. num. 4. tom. 2.
Inuentarium tenetur conficere tutor teſtamentarius licet à teſtatore id fuerit ei remiſſum, ibid. num. 3.
Inuentarium ſi tutor non confecerit, nec dederit cautionem, non poteſt ſe ingerere in rebus pupilli, deciſ. 204. num. 1. tom. 2.
Inuentarium non afficit certos creditores, vel legatarios, niſi fuerint citati, deciſ. 176. num. 2. tom. 2.
Inuentarium non corruit ex defectu deſcriptionis aliquorum bonorum, ſi ea omiſſio non fuerit doloſa, deciſ. 126. num. 6. tom. 2.
ex Inuentario non probatur veritas æris alieni in eo deſcripti contra creditores, & legatarios, deciſ. 591. numer. 8. tom. 3.
Inuentarium non afficit, nec probat contra non citatum hæreditatem non eſſe ſoluendo. Rub. Annotat. ad deciſ. 666. num 15. tom. 3.
Inuentarium bonorum hæreditariorum quando fit ſi de eo tempore, qui non erat creditor, non poterat citari, & ſufficit citatio facta per proclama, contra omnes intereſſe putantes, ibid. num. 16.
Inuentarij confectioni quod quis interuenerit, ex quibus rationibus probetur à teſtibus, deciſ. 274. numer. 8. & 10. tom. 2.
INVERISIMILITVDO in omnibus diſpoſitionibus reijcitur, deciſ. 716. num. 12. tom. 3.
AB INVERISIMILITVDINE maximum deſumitur falſitatis argumentum, deciſ. 140. num. 14. tom. 2.

INVESTIMENTVM.

Inueſtimenti pactum, quando ad alicuius fauorem fuit factum, non poteſt ei præiudicari illud prætermittendo, illo inſcio, deciſ. 497. num. 6. tom. 2.
ex Inueſtimento facto non deducitur ratificatio ſine conſenſu eius de cuius intereſſe agitur, deciſ. 183. numer. 8. tom. 2.

INVESTITVRA.

Inueſtitura facta duobus pro maſculis, & fœminis in ea ſuccedituri iuxta c. 1. de dub. frat. à cap. inteſt. deciſ. 603. num. 7. & 14. tom. 3.
Inueſtitura, quando eſt facta duobus, pro maſculis, & fœminis, tunc fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ, deciſ. 541. num. 1. tom. 3.
Sed hoc non procedit, ſi inueſtitura ſit facta vni tantum, ibid. num. 2.
Inueſtitura ſimpliciter facta duobus fratribus pro ſe, eorumque filijs maſculis, & ipſius deſcendentibus pro fœminis, deciſ. 270. num. 4. tom. 2.
Tunc deficientibus maſculis vnius lineæ admittuntur fœminæ eiuſdem, nom fœminæ alterius, deciſ. 270. numer. 5. tom. 2.
in Inueſtitura, ſi adſit clauſula, vt extincta generatione inueſtita res reuertatur ad Dominum, ea clauſula arguit, vt donec aliquis viuit ex comprehenſis in d. generatione, res non reuertatur ad Dominum, ſed inducatur ius accreſcendi, deciſ. 383. num. 12. & 14. tom. 2.
Inueſtitura de feudo alieno, tunc tenet, quando eſt facta ſub conditione, & collata in illud tempus quo feudum erit apertum Domino, deciſ. 614. num. 2. tom. 3.
Inueſtitura feudi noua eſt conſideranda reſpectu antiquæ retentis eiſdem terminis, deciſ. 291. num. 31. & 34. tom. 3.
Inueſtitura feudi ſi facta ſit duobus pro maſculis, & fœminis, tunc maſculi vnius lineæ non excludunt fœminas alterius lineæ, ibid. num. 18.
Inueſtitura feudi quando facta eſt vni tantum, tamen poſt factam diuiſionem feudum non tranſeat ad maſculum alterius lineæ donec extent fœminæ venientes ab eo, cui in diuiſione obuenit feudum, quidquid ſit de iſta opinione, ea tamen ſine dubio non procedit ſtante pacto quod maſculis extantibus fœminæ non ſuccedant, deciſ. 291. num. 2. & 3. tom. 2.
Inueſtitura noua feudi tanquam de feudo antiquo debet iudicari tanquam antiquum, ibid. num. 29.
Inueſtitura facta ad fauorem alicuius, & ſuorum filiorum, & nepotum per directam lineam deſcendentium maſculorum tantum, hoc caſu non eſt ita clarum, vt non ſint comprehenſæ fœminæ, deciſ. 410. num. 15. tom. 2.
Inueſtitura, quando eſt facta pro deſcendentibus per virilem ſexum, in ea comprehenditur fœmina dummodo deſcendat à maſculo, ibid. num. 16.
Inueſtituram eſſe finitam, dum pars id aſſerit, hoc ſpectat ad iudicium petitorium, deciſ. 663. num. 4. tom. 3.
Inueſtituræ tenor magis quam lex feudalis eſt attendenda, deciſ. 541. num. 9. tom. 3.
Inueſtituræ tenor, & pacta in ea poſita magis attenduntur, quam quod lex feudalis, deciſ. 603. numer. 10. & 15. tom. 3.
Inueſtituræ ſubſtantia conſiſtit in perſonis inueſtitis, & numerum ipſarum, & graduum, deciſ. 483. num. 9. tom. 2.
Inueſtitura ſubſtantia non conſiſtit in qualitate accidentali, veluti ſi vocati debeant eſſe hæredes, vel ſucceſſores, ibid. num. 10.
Inueſtitura conceſſa cum clauſula ſine præiudicio habentium priora, & meliora, iura, quid importet, deciſ. 415. num. 9. tom. 2.
Inueſtituræ primæ præualet ſecunda, quando adeſt poteſtas, & voluntas partium, quæ colligitur ex nouitate pactorum, &c. deciſ. 291. num. 36. tom. 2.
Inueſtitura, quod fuerit neceſſaria, & non gratioſa, ac voluntaria ex quibus appareat, ibid. num. 13.
Inueſtitura facta pro ſe, & hærede ſemel nominando valet, deciſ. 350. num. 6. tom. 2.
Inueſtitura ſimpliciter à Domino conceſſa, intelligitur ſecundum formam conſuetam, ibid. num. 7.
Inueſtitura non valet, ſi quis purè inueſtiatur de feudo alieno, deciſ. 614. num. 1. tom. 3.
Inueſtitura non probatur ſine ſubſcriptione teſtium, deciſ. 205. num. 5. tom. 2.
Inueſtitura ſi ſit producta, & præ manibus habeatur, & cauſa agatur apud ſupremum Tribunal, dici non poteſt requirere altiorem indaginem, & vide numer. 21. deciſ. 524. numer. 20. tom. 3.
Inueſtiturarum inſtrumenta probant dominium, deciſ. 591. n. 5. tom. 3.
in Inueſtituris laicorum ſolemnitates quæ requiruntur, non ſunt neceſſariæ in inueſtituris, quæ fiunt per Clericos, deciſ. 205. num. 6. tom. 2.
Inueſtiti linea quando eſt finita tunc locum habet ius accreſcendi ad fauorem ſuperſtitis, deciſ. 415. num. 12. tom. 2.
Ioanna II. Regina Neapolis, tali odio proſecuta fuit eius maritum ob diſparitatem conditionis, vt eum miſerabiliter trucidare fecit, Rub. in annot. ad deciſ. 431. num. 84. tom. 2.
Io. Galeatius Vicecomes fuit creatus Comes Papæ, Rub. in annot. ad deciſ. 529. num. 41. tom. 3.

IOCALIA.

Iocalium vſum maritus ex iuxta cauſa poteſt reuocare ab vxore, deciſ. 10. num. 1. tom. 2.
Iocalium vſus ex cauſa aufertur vxori à marito actione legis Aquiliæ, ibid. num. 3.
Iocalia data à marito vxori, manent ſub dominio mariti, relicto ſolo vſu vxori, ibid. num. 4.
Iocalia, quando ſunt magni valoris non præſumuntur vxori, ab eius viro vel ſocero donata, deciſ. 696. num. 9. tom. 3.
Sed potius accomodata ad vſum ipſius vxoris, vt honeſtius, decentiuſque incedere poſſit, ibid.

IRENARCHAE dicuntur quaſi iras arcentes. Rub. in Annotat. ad deciſ.636.n.171.tom.3.

DE IRRATIONABILI iudicio Ordinarij circa electionem dans, cum non præſumatur, plenè & concludenter tenetur illud probare, deciſ.164.n.1.& 2.tom.2.

IRREGVLARIS non amittit poſſeſſionem ſui beneficij, deciſ. 236.n.19.tom.2.

EX IRRELEEANTIAE capite denegatur remiſſoria, deciſ.94. n.1.tom.2.

PER ITALIAM ferè totam adſunt ſtatuta, quæ præſcriptionem iuris communis reducunt ad terminos breuiores, deciſ.555.n.8. tom.3.

IVDAEI.

Iudæis contumeliæ, & iniuriæ fieri de iure non poſſunt, deciſ.269. n.10.tom.2.

Iudæi pauperi carcerato ſunt præſtanda alimenta, deciſ.269.n.13, tom. 2.

Iudæi non ſunt de gremio Eccleſiæ, deciſ. 269. numer. 28, tom. 2.

Iudæi vtuntur iure communi, deciſ. 269. n.5. tom.2.

Iudæi vtuntur iure communi, & ſecundum ius Romanorum ciuile iudicari debent, num.2. 35. & 45. deciſ.269.num.3, tom. 2.

Iudæi in quibus dicantur eſſe de populo, & corpore ciuitatis, ibid. n.18. & 19.

Iudæi gaudent ſtatuto, & conſuetudinibus Ciuitatum, ſiue illa ſint fauorabilia, ſiue odioſa, ibid.n.20.

Iudæi gaudent omnibus immunitatibus conceſſis Ciuibus, ibidem num.21.

Iudæi admittuntur ad purgationem moræ, deciſ.269. numer.39, tom. 2.

cum Iudæis, quo ad ius reddendum nulla eſt facienda differentia, niſi in caſibus aliter expreſſis, deciſ. 269. num. 4. tom. 2.

Iudæos ob iuſtas cauſas Sancta Mater Eccleſia tollerat, ibidem num.5.

Iudæi reſpectu fori temporalis propter tollerantiam Eccleſiæ non ſunt perſonæ odioſæ, ibid.n.6.

Iudæi in humanis actibus cum Chriſtianis participant, ibidem num.7.

Iudæis eſt ſeruandus rigor, non autem æquitas, deciſ.269, num.31. tom.2.

c. de Iudæis, quo caſu procedat, deciſ.269. num.32. & 33, tom.2.

Iudæorum caro non eſt permittendum, vt per indirectum in commercium ad inſtantiam creditorum deducatur, & ipſi fame necentur, ibid.n.14.

Iudæi debent ad beneficium ceſſionis admitti, & quare, ibidem num.15.

IVDEX.

Iudicis arbitrium intrat in legitima aſſignanda, quod tamen debet eſſe regulatum in iure, deciſ.457.n.9.tom.2.

in Iudicis arbitrio relinquitur id, quod determinari non poteſt, ſtante varietate materiæ. Rub. in annot. ad deciſ.617. num.99. tom.3.

Iudicis arbitrium venit per modum ſupplementi, deciſ.78, num.7. tom.2.

in Iudicis arbitrio reſidet tota materia probationis, deciſ.53. n.13. tom. 2.

Iudex de conſenſu partium poteſt omittere nullitates, diſputando ſuper ſola iuſtitia ſententiæ latæ, deciſ.578. num.13. tom. 3.

Iudicis delegatio in partibus ad effectum apponendi verba in inſtrumento in albo relicta, quando non ſit neceſſaria, deciſ.421, n.3. tom.2.

de Iudicis deputatione in actis debet conſtare, deciſ.578. num.1. tom. 3.

Iudex dum non eſt certus de ſua iuriſdictione, nulliter procedit, ibid. n.2.

Iudicis deputatio, quod fuerit ſubtracta ex actis, id non præſumitur, & maximè ſi nullum iudicium afferatur pro ſubtractione, deciſ.578.n.5.tom.3.

Iudex, ſtante decreto irritanti, & clauſula ſublata, non poteſt procedere ſine aperitione oris, deciſ.329.n.1.tom.2.

Itaque proceſſus eſt ipſo iure nullus, ibid.n.2.

Iudex quando interponit decretum in contractu mulierum, debet ei in ſcriptis inſinuari cauſa, ſecundum Stat. Vrb.lib.2.cap.151. deciſ.303.n.22,23.& 24. tom.2.

pro Iudicis decreto & eius iuſtitia ſtat præſumptio, deciſ.33. n.1. tom. 2.

Iudicis decretum præſertim requiritur, quando minores compromittunt, deciſ.646.n.8.tom.3.

Iudex ſi decretum relaxet, cum conditione vt prius pars intimetur, tunc tale decretum non officit, antequam pars intimetur, & in actis intimatio producatur, deciſ.349. num.19. tom. 2.

Iudex, quando nulliter, & attentate proceſſit, omnia ſunt reuocanda, deciſ.735. n.9. tom.3.

Iudicis decretum quando eſt nullum, non priuat quem ſua poſſeſſionem quia etiam eius executio eſt nulla, deciſ.43.num.6. tom. 2.

Iudicis decretum non requiritur ante confectionem inuentarij bonorum defuncti, ſed ſolum requiritur citatio eorum, quorum intereſt, deciſ.376. n.5.tom.2.

Iudicis decretum quando ab eo eſt reuocatum perinde eſt ac ſi non emanaſſet, deciſ.156.n.4.tom.2.

Iudicis decretum non dicitur ex falſa cauſa interpoſitum in contractu minoris, licet quis eius indemnitatis releuationem promiſerit, ſi tamen per æquipollens id factum appareat, ibidem n.9. & 10.

pro Iudicis decreto, & ſententia ſtat præſumptio, propter eius auctoritatem, deciſ.317.n.18.tom.2.

Iudicis decretum an requiratur in inuentario ab hærede conficiendo, dubium eſt, ſaltem tamen requiritur præſentia ipſius iudicis, deciſ.176. n.11. tom.2.

Iudicis decretum ſi fuerit reſtrictum ad certum quid, non extenditur ad aliud, ibid.n.10.

Iudicis decretum non trahitur ad ea, quæ fuerunt incognita, deciſ. 624.n.9.tom.3.

Iudici cuilibet Eccleſiaſtico attributa eſt facultas denunciandi delinquentes, deciſ.48.n.6.tom.2.

Iudex Eccleſiaſticus non debet facilè admittere denunciationes Euangelicas, quia eſſet turbare iuriſdictionem laicalem, deciſ. 168.n.6.tom.2.

Iudicis factum reputatur factum partis, deciſ. 505. num. 3. tom. 3.

Iudicis hæredes, qui dedit tutores & fideiuſſores non tenentur niſi de dolo & lata culpa, quando illi reperiuntur minus idonei, deciſ.442.n.7.tom.2.

Iudicis immiſſio regulariter operatur expulſionem tam à ciuili quàm à naturali poſſeſſione, deciſ. 699. numer.1. & 6. tom. 3.

Quod procedit tamen, quando ritè, & rectè proceſſit, ibidem num.2.

Iudicis immiſſio habet vim expulſiuam anterioris poſſeſſoris, deciſ.148.n.2. tom 2.

Iudicis immiſſio, tunc habet vim expulſiuam anterioris poſſeſſoris, quando Iudex ritè, & rectè procedit, deciſ.148. n.3. tom. 2.

à Iudice ſi nulliter data ſit immiſſio ex certo capite, tunc ſi creditor habeat hypotecam in re, datur ei retentio, ſi conſtet de alio diuerſo credito, declara, deciſ.117. num.8.9.& 10. tom. 2.

ad Iudices laicos recurrens eſt excommunicatus, & beneficiorum fructus non facit ſuos, deciſ. 184. numer. 5. tom. 2.

ad Iudices Laicos, quando quis recurſum habuerit non dicitur præſumptiuè probatum, quando conſtat de ſpeciali mandato eius, de cuius intereſſe agitur, deciſ.407. num.13. tom.2.

ad Iudices Laicos recurrens pro exigenda penſione, eſt excommunicatus, deciſ.650. n.18.tom.3.

Iudices Laici in Beneficialibus nullam habent iuriſdictionem, deciſ.196.n.14.tom.2.

ad Iudices Laicos, ſi quis recurſum habuerit, vt abſolutionem obtineat, non ſufficit ſimplex ceſſio, ſeu renunciatio verbalis, ſed requiritur quod ſit vera, & actualis, deciſ.744. num.7. num.3.

Et ſignanter curandum eſt, vt remoueantur omnia impedimenta, adeo vt nec de iure, nec de facto noceri poſſint ad compulſationem faciendam, ibid.n.8.

ad Iudices Laicos ille, qui habuit recurſum, ſi obtinuerit, vt poſſit abſolui, cum clauſula refectus expenſis, tenetur, & condemnandus eſt ad omnes & ſingulas expenſas, etiam ratione damnorum, & intereſſe parti reficiendo & nec hoc caſu ſufficit cautio, deciſ.744.n.12.& 13.tom.2.

ad Iudices Laicos recurſus in materia Eccleſiaſtica indiſtinctè eſt prohibitus, etiamſi ad eos fuerit recurſum ad & adiuuandam Eccleſiæ iuriſdictionem, deciſ.175.n.9.tom.2.

ad Iudices Laicos recurſus eſt plenè probandus, vt quis priuetur fructibus beneficij, vnde non ſufficit ſimplex fides, deciſ.184. n.13. tom.2.

Iudicis mandata circumducuntur per productionem nouorum iurium, & tantò magis repoſitione à iudice facta, deciſ.390.n.10.& 21.tom.2.

de Iudicis mandato, quando quis fuit expulſus à poſſeſſione, eam amittit, deciſ.440.n.3.tom.2.

à Iudice debet prouenire mandatum coactiuum de reducendo ad carceres, deciſ.95.n.12.tom.2.

Iudicis mandatum ſi contineat certam ſummam liquidam, ea eſt ſoluenda & non deponenda, deciſ. 8. numer. 3. tom.2.

Iudex, dum iubet Notario, vti certos recipiat in fideiuſſores, videtur

videtur eos approbaſſe, & ſic tanquam approbautr tenetur, deciſ.442. n.21.tom.2.
Iudex, dum mandat Notario in genere, vt recipiat fideiuſſores, hoc caſu ſpectat ad Notarium inquirere de eorum idoneitate, ibid. num.4.
Iudex mandando Notario, vt recipiat in fideiuſſores certas, perſonas, tunc Iudex, & non Notarius tenetur, ſi ſint minus idonei, ibid.n.5.
Iudicis officio pater poteſt cogi ad dotandam filiam, deciſ.108. n.28. tom.2.
Iudicis officio pater poteſt compelli aſſignare aliquam partem ſui patrimonij pro dotæ ſuæ filiæ. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.61. tom.2.
Iudicis officium quodammodo imploratur quando petitur conferri beneficium, deciſ.167.n.5.tom.2.
Iudicis officium conquieſcit, dum pendet terminus ad aliquid opponendum, deciſ.472.n.3.tom.2.
Iudicis officium nobile non inſeruit actioni, quod procedit tam de iure canonico, quàm ciuili, deciſ.315. num.24. & 25. tom.2.
Iudicis officium nobile datur deficiente actione, deciſ.315. n.27. tom.2.
Iudicis officium nobile, vt præſcribatur, requiritur tempus 30. annorum, deciſ.315.n.47.tom.2.
Iudicis officium quando imploratur, videtur quidam actio perſonalis, deciſ.202.n.5.tom.2.
Iudicis officium nullam præſupponit obligationem vel actionem, deciſ.108. n.14.tom.2.
Iudex ille dicitur Ordinarius, & non delegatus, ſi ſit deputatus ad vniuerſitatem cauſarum, deciſ.48.n.9.tom.2.
Iudices Ordinarij quando ſententias ferunt non tenentur ad earum facultatiuum inſertionem ſed ſufficit vt ſint in quaſi poſſeſſione facultatis Ordinariæ, & pro talibus communiter habeantur, ibid.n.12.
Iudici Ordinario obijciens, qui communiter pro tali reputabatur, nullitatem ex defectu poteſtatis, tanquam calumnioſus repellendus eſt, ibid.n.13.
Iudex Ordinarius dicitur Nuncius Apoſtolicus in ſua Prouincia, ibid.n.7.
de Iudicis ordine mors quæ infligitur an poſſit dici naturalis, vel violenta ad effectum lucrandi ſocietatem officij ſuper periculo vitæ, deciſ.224.n.9.tom.2.
Iudicis partes executor mixtus tenetur aſſumere, deciſ.236. n.5. tom.2.
Iudex nulliter procedens non priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ. 163.n.12. tom.2.
Iudex iniuſtè procedendo, dicitur vti priuatus procedere, & calor iudicij non impedit, quo minus ſpoliatus non ſit reintegrandus, deciſ.363. n.4.tom.2.
Iudex notoriè, iniuſtè, & nulliter procedens dicitur ſpoliare, deciſ. 495.n.53. tom.2.
Iudex dicitur nulliter procedere, dum relaxat mandatum, abſque citatione, ibid.n.54.
Iudex dicitur nulliter procedere ex defectu iuriſdictionis, ſi ei fuerit commiſſa cauſa liquidationis fructuum, & ex hoc vult exequi ſententia, declara vt hic, deciſ.3. num.11. tom.2.
Iudex iniuſtè procedens, parte inſtante quaſi tunc ipſa pars videtur ſpoliare, & non Iudex, deciſ.117.n.4.tom.2.
Iudex iniuſtè procedens, tunc dicitur ſpoliaſſe, quando iniuſtitia, & nullitas ſententiæ eſt clara, & notoria, deciſ.117. num.5. tom.2.
Iudex dicitur nulliter procedere ad ſubhaſtationem, ſi ad eam deueniat vigore mandati relaxati abſque citatione partis, deciſ. 212.n.7.tom.2.
Iudex ſi nulliter procedat priuando quem ſua poſſeſſione, dum ille non habet ſe pro ſpoliato, poteſt petere manutentionem, deciſ. 384.n.6. tom.2.
Iudex iniuſtè procedit declarando caducitatem emphyteuſis ob non ſolutionem canonis, quando tempus ad hoc à iure præfixum non eſt lapſum, deciſ.708.n.4.tom.3.
Iudex, quando nulliter procedit, ſi poſſeſſor non habet ſe pro ſpoliato, poteſt ratione ciuilis poſſeſſionis intentare manutentionem reſpectu naturalis, deciſ.236.n.2.tom.2.
Iudex ſi ſine citatione procedat, quando ea eſt neceſſaria, nulliter procedere dicitur, deciſ.495.n.60.tom.2.
Iudex procedens, poſtquam fuit inhibitum nulliter ex defectu iuriſdictionis poſtea clarum eſt ſententiare, deciſ.522.num.6. tom.3.
Iudex ſi allegetur ſuſpectus ex cauſis friuolis, non tenet talis allegatio, & rectè per Iudices reijciuntur, deciſ.638. num.11. tom.3.
Iudex benè, & ex iuſta cauſa dicitur allegatus ſuſpectus ab eo, qui cum dicto Iudice criminaliter litigat, ibid.n.12.
Iudex, quando fuit allegatus ſuſpectus, & appellatum ab vlteriori proceſſu, tunc quidquid agitur, ſubiacet vitio nullitatis, deciſ. 638.n.1.tom.3.
Iudicis recuſatio debet fieri ante conteſtationem litis, & non poſtquam fuit conſenſum in iuriſdictionem, deciſ.638.num.3. tom.3.
Iudex non debet eſſe iuris nouator, ſed religioſiſſimus obſeruator. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.140.tom.2.
pro Iudice ſtat præſumptio, niſi contrarium appareat, deciſ.203. n.19.tom.2.
Iudex non poteſt prætendere contra expreſſam Teſtatoris voluntatem, deciſ.359. n.21. tom.2.
Iudex non tenetur deferre appellationi, quando ſumus in mero poſſeſſorio, deciſ.712.n.4.tom.3.
Iudex ſententians non vilis actis probatorijs, dicendum eſt illum non minus nulliter, quàm iniuſtè proceſſiſſe, deciſ.547.num.9. tom.3.
Iudex poteſt ex cauſa cogere ad præſtanda alimenta relicta alicui à teſtatore in domo hæredis extra ipſam domum. Rub. in annot. ad deciſ.636.n.173.tom.3.
Iudex parte opponente non poteſt confirmare ſententiam nullam, licet ſit iuſta, deciſ.244.n.3.tom.2.
Iudicis iniuſtitia fideiuſſori non debet nocere, & ſat eſt ei principali denunciaſſe litem, deciſ.206. n.3.4.& 5.tom.2.
Iudex, quando ex commiſſione debet procedere ſecundum ius, tenetur procedere, & pronunciare ſecundum conſuetudines, ac ſtatuta locorum. Rub. in Annot. ad deciſ.378. num.25. & 26. tom.2.
Iudex in terminis liquidationis fructuum, eorumque valore, poteſt ſe extraiudicialiter informare, deciſ.317. numer.26. tom.2.
Iudex, dum ritè, & rectè procedit, valens eſt priuare poſſeſſorem ſua ciuili, & naturali poſſeſſione, deciſ.535. num.3. tom.3.
Iudex in dubio præſumitur ritè, & rectè procedere, deciſ.148. n.4. tom.2.
Iudicis iniuſtitia, & nullitas clarè, & notoriè eſt probanda, ibidem num.5.
Iudex non priuat poſſeſſores ſua poſſeſſione, quando adeſt aliqua nullitas, deciſ.67.n.8.tom.2.
Iudex, parte reclamante, debet recurrere ad matricem inſtrumenti, & ſecundum eam iudicare, deciſ.154. num.35. tom.2.
Iudices in decernendo tutores, ante oculos habere debent aureum præceptum in hac materia datum à I.C. Modeſtino in l. ſcire, §.ex eos qui, in fin.ff.de tutor.& curat.dat.ab his. Rub. in annotat.ad deciſ.617.n.230.tom.3.
Iudex, quando dat apoſtolos reuerentiales, tunc cauſa debet remitti intra decem dies, deciſ.517. n.1. tom.3.
Iudex, ſi deferat appellationi, quatenus de iure, & non alias aliter, vel alio modo, &c. ea cenſetur admiſſa quatenus de iure admittenda veniat, alias ſecus, deciſ.333. numer.12. tom.2.
Iudex poteſt ordinare, vt fiat ſequeſtrum, deciſ.339.n.1.tom.2.
Iudex, ſi poteſt ordinare, vt fiat ſequeſtrum, multò magis id poterit Papa, ibid.n.2.
Iudex, vt validè ſequeſtrum apponat, debent concurrere eius requiſita, deciſ.168. n.2.tom.2.
Iudex ſi nullo præuio iudiciali ordine procedat, nulliter ſine dubio procedit, deciſ.349.n.7.tom.2.
Iudex debet eſſe certus de ſua iuriſdictione, ad hoc vt validè procedere poſſit, deciſ.150. n.3. tom.2.
Iudex procedens in materia attentatorum videtur potius procedere ad vindictam iudicij, quam ad partis petitionem, deciſ.236. n.17. tom.2.
Iudex, ſi ex quibuſdam cauſis fuerit recuſatus, licet illæ adhuc non ſint probatæ, tamen id non excludit nullitatem actorum, ſi poſtea vti ſufficientes fuerint probatæ, deciſ.638. numer.6. tom.3.
Iudex, dum interdicit tutori adminiſtrationem tutelæ, quia eſt allegatus ſuſpectus, non ſtatim debet eum ſuſpendere, ſed illum audire in ſuis exceptionibus, deciſ.360. num.3. tom.2.
Et de cauſis ſuſpicionis ſaltem cognoſcere ſummariè antequam lite pendente illi interdicat adminiſtrationem, ibid.n.4.
Iudex ſtatim allegato ſuſpecto tutore non debet procedere ad eum remouendum, ſed ſummatim debet cognoſcere an calumnioſè accuſetur, ibid.n.5.
Quod de plano procedit de æquitate Canonica, ibid.n.6.
Iudices aliquando ſub titulo iuſtitiæ, iniuſtitiam impunè committunt. Rub. in Annotat. ad deciſ.444. n.84.tom.2.
Iudex, quando condemnat aliquem ad reſtitutionem fructuum, talis condemnatio eſt intelligenda deductis tamen expenſis. Rub.in annot. ad deciſ.444. n.15.tom.2.
Iudex poteſt contumaci in vna cauſa denegare audientiam in alia declara, vt hic, deciſ.178.n.19.tom.2.
Iudex habet multa remedia ad tuendam iuriſdictionem ſuam, ibidem n.20.
Et ſi vnum remedium non ſufficit, ad aliud poteſt deuenire, ibid. num.21.

Iudices aliquando legibus non credunt, ſed DD. qui ipſas leges plerumque confundunt acquieſcendo eorum fucatis opinionibus. Rub. in annotat. ad deciſ. 460. n. 20. tom. 2.
Iudices toti tumentes opinione ſui, fugiendi ſunt, ibid.
Iudex ad vlteriora procedens, dum pars oppoſuit ſententiam eſſe nullam, eam confirmando dicitur facere iniuſtitiam, deciſ. 578. n. 10. tom. 3.
Iudex exequens tenetur vendere rem præſenti pecunia, & in cauſam iudicati conuertere, & non habere fidem de pretio, deciſ. 201. n. 2. tom. 2.
Iudex abſtinere debet à coactione nuptiarum, vbi adeſt veriſimile periculum ſcandali, aut mali exitus, & quod matrimonium poſſet vergere in perniciem. Rub. in annot. ad deciſ. 431. n. 80. tom. 2.
Iudex, quando non obſtante ſuſpenſione petitorij validè procedat ſuper eo pronunciando, deciſ. 521. numer. 3. tom. 3.
Iudex an legitimè pronunciauerit, vt id appareat, debent acta produci, deciſ. 489. n. 6. tom. 2.
Iudex, quando præſtare poſſit fidem iuramento ſuſpicionis fugæ præſtito à creditore contra debitorem, deciſ. 742. n. 14. tom. 3.
ad Iudices ſpectat interpretare dubiam mentem teſtatoris, & quid prudenter debent attendere. Rub. in annot. ad deciſ. 632. num. 146. & 148. tom. 3.
Iudex dum interpretatur teſtamentum, quod clarum non eſt, debet totum illud conſiderare, non autem totam aliquam particulam, ibid. n. 147.
Iudex quantum in ſe eſt, debet curare, vt obſcura teſtantium elogia ad lucem deducantur, vt perfectè deinde obſeruentur, ibidem num. 149.
Iudex, ſi deſtinauerit certum diem ad conficiendum inuentarium, cenſetur dicta die confectum, licet non fuerit in eo expreſſum, deciſ. 116. n. 2.
Iudex, quando procedit iuris ordine ſeruato, eo caſu, quamuis ſententia ſit iniuſta, non tamen dicitur caſus fortuitus, vel inſolitus, deciſ. 18. n. 16. tom. 2.
Iudex, ſi procedat ad immiſſionem poſt interpoſitam appellationem, hoc non dicitur caſus in ſolitus, ibid. n. 17.
Iudices ſæpè ſolent iniuſtas executiones facere, ibid.
Iudex de notorijs poteſt ſe extraiudicialiter informare, ibidem num. 18.
Iudex in materia liquidationis fructuum poteſt etiam capere informationem extraiudicialem, deciſ. 718. num. 7. & 8. tom. 3.
Iudex vbi ſuſpicatur de calumnia pauperis prætendentis alimenta, & ſumptus litis ea pendente, debet illa decernere. Rub. in Annot. ad deciſ. 617. n. 178. tom. 3.
Iudici, quando aliqua facultas tribuitur, ea non eſt vſurpanda à parte, deciſ. 406. n. 12. tom. 2.
Iudex ſi poteſt ſe extraiudicialiter informare non requiritur proceſſus, deciſ. 302. n. 23. tom. 2.
Iudex ſi fuerit deceptus in intelligentia alicuius indulti, id veritati præiudicari non debet, deciſ. 520. n. 26. tom. 3.
Iudex procedens ad executionem pendente appellatione, nulliter procedit, deciſ. 231. n. 7. tom. 2.
Iudex, mandando Notario, vt certos reciperet in fideiuſſores, aufert actionem parti contra Notarium, & an teneatur actione in factum ad omne damnum parti, deciſ. 442. n. 19. tom. 2.
Iudex in exequendo quoties excedit, à tali exceſſu datur appellatio, deciſ. 569. n. 6. tom. 3.
Iudici an ſit arbitrarium, quando matrimonium eſt diſſoluendum ob impotentiam coeundi vti habitatione præcedenti, eius decreto cohabitandi ſimul coniuges per triennium. Rub. in annot. ad deciſ. 392. n. 23. tom. 2.
Iudex in materia graui conſideratè debet procedere, maximè ſi lex de eo confidendo, id eius arbitrio commiſerit. Rub. in annotat. ad deciſ. 392. n. 21. tom. 2.
Iudex ſi decernat id quod non habet in commiſſione, ſententia eſt nulla, deciſ. 362. n. 6. tom. 2.
Iudicem ritè, & rectè proceſſiſſe, probare id tenetur, cuius eſt fundamentum intentionis, deciſ. 451. n. 14. tom. 2.
Iudex ferre debet ſententiam ſecundum allegata, & probata, & non ſecundum ſcientiam priuatam, deciſ. 501. num. 9. tom. 2.
Iudex delegatus ad confirmandam ſententiam ex eo, dicitur nullatenus habere facultatem illam exequendi, deciſ. 446. num. 7. tom. 2.
Iudex ad quem, quando ſumus in cauſa prophana, iubet acta exhiberi, ad veritatem inueſtigandam, deciſ. 495. num. 33. tom. 2.
à Iudice, quando quis eſt nulliter ſpoliatus poſſeſſione, dicitur ſpoliatus retinere ciuilem poſſeſſionem, deciſ. 212. n. 2. tom. 2.
Iudex fatuus eſt, qui facit citare præſentem, deciſ. 397. num. 6. tom. 2.
Iudex poteſt adhibere fidem iuribus etiam informibus, dum pars in ſpecie non opponit eorum recognitionem, deciſ. 528. num. 7. tom. 3.
Iudex ſententiam ferens pro inualiditate profeſſionis, non parum dubitandum eſt de eius validitate, ſi conſtet de profeſſione expreſſa, deciſ. 411. n. 7. tom. 2.
Iudex, quando detulit appellationi, & dedit reuerentiales, appellans tenetur intra 10. dies præſentare ſaltem appellationis commiſſionem in banco Curſorum, deciſ. 413. num. 2. tom. 2.
Iudex, quando eſt ab vtraque parte approbatus tanquam Iudex, ſtandum eſt huic approbationi, donec contrarium fuerit probatum, deciſ. 397. n. 14. tom. 2.
Iudex non habens in commiſſione aliquid faciendi ſi id faciat, dicitur nulliter ex defectu iuriſdictionis procedere, deciſ. 446. n. 9. tom. 2.
Iudex vt validè procedat, debet ſeruare ſeruanda, & citare citandos, deciſ. 446. n. 10. tom. 2.
Iudex, quod conferret, & auſcultaret exemplatum originale, hoc eſt vtile, ſed non eſt neceſſarium, deciſ. 503. num. 16. tom. 2.
Iudex ad hoc, vt dicatur notoriè iniuſtè proceſſiſſe, quid ſit neceſſe, ibid. n. 17.
Iudex poſtquam functus eſt officio ſuo, non poteſt amplius ſententiam ab eo latam retractare, deciſ. 390. numer. 18. tom. 2.
Iudex, ſi poſtquam functus eſt officio ſuo, reuocet ſententiam ab eo latam, ea eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, ibid. n. 19.
in Iudice, quando poteſt conſiderari aliqua leuis culpa in dando fideiuſſores, ex ea non tenentur illius hæredes, deciſ. 442. num. 23. tom. 2.
Iudices, & Aduocati in perſcrutanda voluntate defuncti, oportet agere prophetas, cum ſit res difficillima eam aſſequi. Rub. in annot. ad deciſ. 632. n. 127. tom. 3.
Iudex, quando procedit per viam ſubhaſtationis, & vendit bona creditori, non requiritur æſtimatio, deciſ. 506. num. 17. tom. 3.
Iudex, vel arbiter, ſi procedere debeant ſecundum leges intelliguntur ſtatuta, & conſuetudines locorum. Rub. in annotat. ad deciſ. 378. n. 29. tom. 2.
Iudici, quando eſt commiſſa cauſa, vt procedat ſecundum ius ciuile, debet pronunciare ſecundum ſtatuta, & conſuetudines locorum, ibid. n. 3.
Iudicis præſentia aliud eſt, & aliud decretum, dum requiritur, vt ipſe interloquatur, deciſ. 406. n. 8. & 9. tom. 2.
Iudicis remiſſorialis extractio ſcripturarum dicitur nulla, ſi facta fuerit poſtquam expirauit eius iuriſdictio, deciſ. 534. n. 9. tom. 3.
Iudici non dicitur nota cauſa obligationis in contractu mulierum, dum ei illa conſtabat ex ſola aſſertione mulieris, & quare, deciſ. 370. n. 16. tom. 2.
Iudicis auctoritate immiſſus, ritè, & rectè procedentis, quid operetur talis immiſſio, deciſ. 451. n. 5. tom. 2.
Iudicis ignorantia, & iniquitas plerumque eſt calamitas innocentis. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n. 19. tom. 2.
Iudex loci inter forenſes, præſertim parte opponente, Iudex competens dici non poteſt, deciſ. 150. n. 1. tom. 2.
Iudex non debet nimis præcipitanter procedere, deciſ. 333. n. 15. tom. 2.
Iudex ſi non poteſt habere terminum preſeruato niſi per duas vices, ſi vlterius illum habet, nulliter pronunciat, deciſ. 67. num. 18. tom. 2.
Iudici, ſi quis ſe repreſentare promiſerit ſub certa pena data contrauentione illa non exigitur ratione intereſſe, ſed propter contemptum Iudicis, deciſ. 106. n. 11. tom. 2.
Iudices in veritate indaganda potiſſimum veriſimilitudinem attendere debent, deciſ. 73. n. 3. tom. 2.
Iudex, ſine dubio dicitur interueniſſe in aliquo actu, ex libello porrecto, & ſententia lata, deciſ. 313. num. 10. tom. 2.
Iudex non poteſt deuenire ad aliqua decreta ex abrupto, ſed ad ea procedere ſer. ſer. & maximè ſi ſint magni præiudicij, deciſ. 264. n. 5. tom. 2.
Iudici non creditur aſſerenti aliquid conſtare ex actis, deciſ. 489. n. 4. tom. 2.
Iudex, quando proceſſit nullo iuris ordine ſeruato, tunc dicitur caſus inſolitus, deciſ. 18. n. 15. tom. 2.
Iudices communiter, quando dant tutores datiuos faciunt eos ſatiſdare, deciſ. 116. n. 5. tom. 2.
Iudex non habet exercitium iuriſdictionis ante tranſportationem actorum, deciſ. 495. n. 28. tom. 2.

IVDICARE.

Iudicandum non eſt de omnibus, quod de aliquibus diffamatum eſt. Rub. in Annotat. deciſ. 444. n. 85. tom. 2.
Iudicandum non eſt iuxta formam ſupplicationis, deciſ. 277. n. 14. tom. 2.

IVDICATVM SOLVERE.

Iudicatum ſoluere quando quis promittit, eo ipſo, quod iudicatum eſt liquidum, poteſt relaxari mandatum abſque nouo proceſſu, deciſ.3. num.4. tom.2.
Iudicatum ſoluere, quando quis promiſit, vt condemnetur, ſatis dicitur facta liquidatio, ſi doceatur de re iudicata, deciſ. 3. num.1. tom. 2.
de Iudicatum ſoluendo ſi fiat promiſſio intelligitur, de iudicato valido non autem nullo, deciſ.13. num.5. tom.2.
de Iudicatum ſoluendo promiſſioni, quando dicatur factus locus, deciſ.3. num.8. tom.2.
in Iudicatum numquam tranſeunt ſententiæ iniuſtæ, deciſ. 164. num.8. tom. 2.

IVDICIVM.

Iudicium agitatum contra vnum non afficit tertium, deciſ. 519. num.9. tom.3.
Iudicium ciuile, quando dicatur abſorbere iudicium criminale, deciſ.146. num. 3. & 4. tom. 2.
in Iudicio vno confeſſio negari non poteſt, quia in diuerſo faciat adminiculum, deciſ.213. num.6. tom.2.
in Iudicio vno confeſſio facta probat etiam in alio, ſi ſit in eadem facti ſpecie, deciſ.213. num.5. tom.2.
in Iudicio diuiſionis, quando ſit procedendum per cautionem indemnitatis, non autem via retentionis, deciſ.237. n.12. tom.2.
Iudicium ne reddatur eluſorium, eſt permiſſum ſequeſtrum quoties id ſuadet æquitas, deciſ.215. num.3. tom.2.
in Iudicio euictionis quis tenetur non ſolum ad pretium ſolutum, ſed etiam auctum vſque ad tempus euictionis, deciſ. 710. n. 3. tom. 3.
in Iudicio euictionis tunc quis multo magis tenetur ad pretium auctum, quando damna, & intereſſe fuerunt promiſſa, deciſ. 710.num.3. tom.3.
in Iudicio euictionis ſi emptor, & venditor fuerint ſimul conuenti ab eo, qui rem euincit, poteſt emptor ſuperatus abſque alia denunciatione agere contra venditorem de euictione, deciſ. 395. num.15. tom. 2.
in Iudicijs executiuis non admittunrur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.158. num.3. tom.2.
in Iudicio executiuo ſubrogationis gratioſæ non eſt iuſtificanda gratia principalis, deciſ.302. num.29. tom.2.
in Iudicijs executiuis non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ.140.num.2. tom.2.
in Iudicio executiuo exceptio turbida non eſt attendenda, deciſ. 302. num.30. tom.2.
Iudicium exequutiuum non impeditur propter admiſſionem articulorum, poſitionum, &c. ſtante clauſula, ſine præiudicio proceſſus executiui, & paratæ executionis, deciſ. 52. num. 6. tom. 2.
in Iudicio manutentionis admittuntur exceptiones, quæ incontinenti probari poſſunt, deciſ.46.num.3. tom.2.
in Iudicio manutentionis ſufficiunt leuiores probationes, deciſ. 701. num. 1. tom.3.
in Iudicio manutentionis non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.46. num.2. tom.2.
Iudicium ordinarium requiritur, quando creditores cogere poſſunt debitorem ad reuocandam repudiationem hæreditatis ab ipſo factam in eorum præiudicium, deciſ. 268. num. 7. tom. 2.
Et ſic requiritur citatio eorum, quibus per talem repudiationem fuit ius quæſitum, ibid. num.8.
pro Iudicio Ordinarij vt quis ſit dignior ad obtinendum beneficium in dubioſa præſumptio, deciſione 149. numero 8. tom. 2.
Iudicium merè poſſeſſorium nihil commune habet cum petitorio, deciſ.684. num.13. tom.3.
in Iudicio poſſeſſorio non admittuntur ea, quæ reſpiciunt petitorium, deciſ.80. num.6. tom.2.
in Iudicijs poſſeſſorijs, vel quando agitur officio Iudicis non eſt mordicè inſiſtendum in ſubtilitatibus iuris, deciſ.128. num.51. tom. 2.
Iudicium reuerſionis ad primæua iura, in caſu non obſeruationis contractus, quando non dicatur intentatum, & quando ſecus, deciſ.554.num.8.9.11. & 15. tom.3.
in Iudicio reſtitutionis in integrum non eſt definiendum negotium principale, deciſ.475.num.4. tom.2.
in Iudicio ſpolij non habet locum regula illa dolo petis, quod ſtatim reſtituturus es, Rub. in Annot. ad deciſ. 420. num. 47. tom. 2.
in Iudicio ſummariſſimo admittuntur probationes leuiores, deciſ. 76.num.18. tom.2.
Iudicia ſuprema mortuorum vt irritentur propter inanem verborum formulam, id indignum iudicauit Conſtantinus Magnus, deciſ.246. num.17. tom.2.
Iudicium, vt validum reddatur, è monitorio præſentato procuratori principalis, quid requiratur, deciſ. 547. numer. 5. tom. 3.
Iudicium dicitur particulare, ſi dirigatur contra certas perſonas pro recuperatione particularis reis, deciſ. 178. num. 3. tom. 2.
Iudicium vt dicatur vniuerſale, vel particulare, habenda eſt ratio perſonarum, actorum, & reorum conuentorum, ac bonorum petitorium, & denique ex modo agendi, ibidem num. 4.
Iudicium vniuerſale dicitur, etiamſi agatur de re minima hæreditatis, deciſ.178. num.6. tom.2.
Iudicium vniuerſale facit ſilere particulare, deciſ. 178. num. 1. & 13. tom. 2.
Iudicium non poteſt eſſe vniuerſale, ſi actor nullatenus petierit ſe declarari, v. g. fideicommiſſarium vniuerſalem, licet aliàs talis eſſet, vel reſultaret ex petitione vniuerſali, deciſ. 178. num.9. tom. 2.
Iudicium vniuerſale ideo facit ſilere particulare, vt euitetur perplexitas, & ne contingeret à diuerſis Iudicibus ferri diuerſas ſententias, & ne Iudices detegant animum ſuum, deciſ. 178. num.14. tom. 2.
Iudicium vniuerſale, vt ſilere faciat particulare, quid requiratur, ibid. num.15.
in Iudicio qui tacet pro conſentiente habetur, deciſ. 237. num.2. tom. 2.
in Iudicijs tacens ſibi præiudicat, deciſ.39. num.10. tom.2.
ſine Iudicij loco ſi ſit facta citatio eſt intelligenda in loco ſolito, vbi ius redditur, aliàs ſi actus fiat aliunde, remanet ſine citatione, deciſ.203.num.11.& ſeqq.tom.2.
Iudicij indiuiduitas ex quibus ceſſet, deciſ. 601. numer. 16. tom. 3.
in Iudicijs ſeruanda eſt æqualitas, deciſione 330. numero 9. tom. 2.
Iudicia de ſui natura retrotrahuntur ad diem petitionis, etiam quo ad fructus rei petitæ ab ipſa die petitionis, & ſic ſeruat Rota, deciſ.690. num.10. tom.3.
Iudicium incœptum à defuncto, ſi proſecutus fuerit ab hærede, dicitur idem, & diuerſo iure cenſeri non debet, deciſ.690. n.12. tom. 3.
Iudicium conſtituitur ex tribus perſonis, nempe Iudice, actore, & reo, deciſ.397. num.4. tom.2.
ad Iudicij conſtitutionem non eſt neceſſaria citatio, quando omnia fuerunt geſta partibus præſentibus, deciſ. 397. num. 5. tom. 2.
Iudicium, ſi non opponatur de non implemento, valet etiam in terminis, l.Iulianus, §.offerri, ff. de act. empt. Rub.in annot. ad deciſ.542.num.3. tom.3.
in Iudicio duplici, quilibet eſt actor, & reus, deciſ.397. num.9. tom. 2.
in Iudicio intentato ſuper ſorte rei venditæ veniunt etiam fructus recompenſatiui per implorationem officij Iudicis, deciſ. 315. num.13.& 14. tom.2.
in Iudicijs omnibus regulare eſt, quod licet in eis non admitteretur aliqua exceptio, debet tamen admitti, ſi incontinenti probetur, deciſ.40.num.18. tom.2.
in Iudicijs fundans ſe in aliqua qualitate, omnino tenetur eam probare, & ſat non erunt ſimplices iuris præſumptiones, Rub. in annot.ad deciſ.617.num.43.tom.3.
Iudicium, quando eſt duplex, ex quo vtraque pars prætendit aliquid ad ſe ſpectare, tunc vterque eſt actor, & reus, deciſ.397. num.7. tom. 2.
in Iudicio eodem non repugnat vt idem remedium bis peti poſſit, deciſ.663.num.3. tom.3.
Iudicialiter, quod fuerit proceſſum, id manifeſtiſſimè apparet, dum ſententia fuit lata, deciſ.397.num.10.tom.2.
Iudicialiter dicitur proceſſum, quando conſtat de actis iudicialibus, deciſ.313. num.10. tom.2.
Iudicialiter ſatis dicitur proceſſum, ex porrectione libelli, deciſ. 397.num.2. tom.2.
Iudicialiter, quod fuerit proceſſum negari non poteſt, dum imploratur officium Iudicis nobile ad aliquid aſſequendum, deciſ. 397.num.3. tom.2.
Iugum ſuaue Domini pauci portarent, niſi in retributionem intuerentur, Rub.in Annot. ad deciſ.576.num.105.tom.3.

IVRAMENTVM.

Iuramentum calumniæ ſufficit, quod ſemel ſit præſtitum, niſi ſuperueniat noua cauſa calumniæ, deciſ.584.num.3. tom.3.
Iuramentum ſufficit vt accipiatur à teſtibus in termino, licet poſt terminum ad videndum eos iurare examinentur, deciſ. 193. num.8. tom.2.
Iuramentum non auget obligationem, ſed ei tantum intra limites ſui manenti, addit religionis vinculum, Rub.in annot.deciſ.523. num.44. tom. 3.
Iuramentum auget obligationem non extenſiuè, ſed tantum intenſiuè, ibid.num.45.
Iuramentum quoque habet in ventre tacitam illam conditionem, rebus ſic ſtantibus, ſeu eodem manente ſtatu, ibidem num. 46.
Iuramento firmatur pactum negatiuum de non ſuccedendo alicui, deciſ.40. num. 10. tom.2.

Iuramentum purgationis non facile admittitur ad liberandum eum ab exhibitione ſcripturarum, qui eas cuſtodire tenebatur, deciſ.71. num.6. tom.2.

Iuramentum purgationis quando adeſt circa non exiſtentiam ſcripturarum apud aliquem, ille non debet cogi ad vlteriorem exhibitionem, deciſ.71. num.5. tom.2.

Iuramento alicuius ſi ſtatutum diſponat, vt in aliquo ſtetur, non eſt aliud quærendum, maximè ſi contrarium non conſtet. deciſ. 240. num.4. tom.2.

ſuper Iuramento ſtatutum laicorum valens eſt diſponere, ſi ſit à Papa confirmatum, deciſ.212. num.19. tom.2.

ſuper Iuramentorum materia ſtatuta laicalia non poſſunt diſponere, ibid.num.17.

Iuramentum teſtium probatur ex enunciatiua Notarij, teſtis iuratus, &c. iunctis verbis illis medio iuramento, deciſ.343. num.8. tom. 2.

Iuramenti vires aufert ius Canonicum vbicunque adeſt dolus verus, vel præſumptus, deciſione 293. numero 10. tom. 2.

Iuramenti vires ſtatuta ſæcularia non poſſunt infringere, nec directè nec indirectè, deciſ.212. num.18. tom.2.

Iuramentum omni meliori modo præſumitur præſtitum, ſtante præſentia iudicis, deciſ.682.num.10.tom.3.

Iuramentum de quo per Bar. in l.2. num.8.de iure iur. non eſt amplius vſu receptum, niſi ſit litis deciſiuum, Rub. in Annot. ad deciſ. 666. num. 167. tom.3.

Iuramentum non probatur per ſcripturam quoties ſtatutum illi fidem adimit, deciſ.740.num.29.tom.3.

Iuramentum habet vim interpellationis, deciſ. 85. num. 16. tom. 2.

Iuramentum non mutat naturam contractus, nec auget obligationem, ſed addit vinculum religionis, deciſ. 594. num. 12. tom. 3.

Quæ poſtquam eſt in eſſe deducta, propter iuris reſiſtentiam non etiam poteſt ex religione vinculari, ibid.

Iuramentum operatur, vt contractus, qui alias eſt reuocabilis, ſit irreuocabilis, deciſ.326.num.11. tom.2.

Iuramentum habet vim,& effectum ſpecialis conſenſus, & renunciationis. ibid. num.12.

Iuramentum, quamuis præcisè obliget ad factum, tamen intelligitur in his, quæ præcisè præſtari poſſunt, Rub. in Annot. ad deciſ.617. num. 200. tom. 3.

Iuramentum ſemper habet in ſe clauſulam illam, ſi potuero, ſi DEVS voluerit, ſi Principi placuerit, ibid. num. 201.

Iuramentum eſt ſtricti iuris, Rub.in Annot.ad deciſ.666.num.157. tom. 3.

Iuramentum ſeruandum eſt, niſi alias includatur peccatum, deciſ, 682. num. 14. tom.3.

Iuramentum non ſupplet inſinuationem, niſi ſit adiectum renunciationi inſinuationis, ibid. num.12.

Iuramenti proprietas eſt ſequi naturam ipſius contractus, ſuper quo apponitur. Rub.in Annot.deciſ.523. num.40, tom.3.

Iuramentum publicum facit probationem probatam, deciſ. 481. num,2. tom. 2.

Iuramentum validat contractum alias nullum, deciſ.212.num.16. tom. 2.

Iuramentum non debet continere vinculum iniquitatis, Rub. in Annot. deciſ.523.num.41. tom.3.

Iuramentum in principio inſtrumenti poſitum reſpicit totum inſtrumentum, & hoc maximè ſi doceatur de ſtylo partium apponendi iuramentum in principio, deciſ. 682. numer. 6. tom. 3.

Iuramentum tollit inſinuationis defectum, deciſ. 493. num. 13. tom. 2.

Iuramentum non ſolet operari, niſi circa expreſſa, deciſ. 681. num.14. tom.3.

Iuramentum requiritur, quando iudex allegatur ſuſpectus, deciſ. 638. num.13. tom.3.

IVRISCONSVLTVS non eſt veriſimile verbis barbariſmum redolentibus vſum fuiſſe, deciſ.122. num.23. tom.2.

Iuriſconſulti inter nobiles ſunt numerandi, deciſ. 72. num, 8. tom.2.

IVRISDICTIO.

Iuriſdictio conceſſa ſub conditione donec non doceatur de illius adimplemento, ſuſpenſa remanet iuriſdictio, & perinde eſt ac ſi nulla fuiſſet tributa, deciſ.744.num.2. tom.3.

Iuriſdictionis defectus eſt inſanabilis, deciſ. 578. numer. 3. tom. 3.

Iuriſdictionis prætenſus defectus de quo hic, ſanatur per clauſulam, quam, & quas, Rub.in Annot.deciſ.666. num.4. tom.3.

Iuriſdictionis defectus ſaltem ſemiplenè eſt probandus, quando petitur abſolutio ab excommunicatione ad cautelam, ob dictum defectum, deciſ.568.num,29. tom.3.

ex Iuriſdictionis defectu ſententia eſt nulla ſi ſit lata pendente termino ad probandum, deciſ.50. num.2. tom.2.

ad Iuriſdictionem ſuam tuendam iudex habet multa remedia, deciſ.178. num.20. tom.2.

Iuriſdictionis ſuæ notitiam quis neceſſè eſt, vt habeat, deciſ. 650. num.5. tom. 3.

de Iuriſdictione ſua iudex debet eſſe certus ad hoc vt validè procedere poſſit, deciſ.150.num.3. tom.2.

Iuriſdictionem nullam iudices laici habent in beneficialibus, deciſ.196. num.14. tom,2.

Iuriſdictionem, quam quis agnouit, non poteſt amplius recuſare, deciſ.638. num.4.tom,3.

in Iuriſdictionem non dicitur conſenſum, quando quis ſumpſit tempus ad deliberandum, ibid.num.5.

in Iuriſdictionem, quando dicatur conſenſum, deciſ.702. num.1. tom. 3.

Iuriſdictio ſolet firmari per citationem ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.521.num.8,tom.3.

Iuriſdictionis quaſi poſſeſſio ex quibus benè probatur, deciſ. 368, num.9. tom.2.

I V S.

Ius accreſcendi, regulariter non habet locum in portione quæſita, deciſ.415. num.5. tom.2.

Iuri accreſcendi eſt locus quando emphyteuſis datur vſque ad tertiam generationem, deciſ.107.num.32.tom.2.

Ius accreſcendi, quando intret tàm inter primos vocatos, quàm inter vlteriores, deciſ.192.num.1. tom.2.

Ius accreſcendi inter vocatos, quando ex conuentione, clarè dicatur conceſſum, deciſ.192.num.11.tom.2.

Ius accreſcendi ſi tacitè etiam per coniecturas inducitur, ibidem num. 12.

Ergo multo magis iam expreſſum in verbis, conſeruabitur ex eiſdem coniecturis, ibid. num.13.

Ius accreſcendi, quando ex neceſſario conſequenti intret ad impediendam deuolutionem, deciſ. 192. num. 15. & 16. tom. 2.

Ius accreſcendi in quo fundetur, ibid. num. 17.

Ius accreſcendi inter vocatos facilius intrat, quando agitur de re, quæ non ſolet pati commodam diuiſionem, ibid.num.18.

Ius accreſcendi ſine dubio inducitur inter plures inueſtitos, deciſ. 415. num.13.tom.2,

Ius accreſcendi inter plures inueſtitos intrat, quotieſcumque adſunt verba inſolidum,aut alia diſtributiua,quæ idem importent, deciſ.383.num.7.& 8.tom.2,

Iuri accreſcendi, quando non dicatur derogatum per deciſionem, deciſ.415. num.10. tom.2,

Ius accreſcendi,quod intret inter plures inueſtitos, quando non ſit dubitandum, deciſ.383.num.11.& 13.tom.2.

Ius adeundi venit ſub obligatione iurium, deciſ, 341. num. 4. tom. 2.

Ius adeundi, quando eſt delata hæreditas, dicitur quæſitum hæredi de præſenti,& ſic dicitur ius formatum,& in eſſe productum de præſenti, deciſ.341.num.8.tom.2. & 9.

Ius adeundi ſicuti tranſmittitur ad hæredes, prout tranſmittuntur omnia iura realia, & perſonalia, ibid.num.10,

Ita per eandem rationem venit in obligatione,cum ſit ius formatum, & in eſſe productum de præſenti, ibid. num. 11.

Ius adeundi non venit in obligatione ſecundum Franc.in addit.ad deciſ.101.deciſ.341. num.5. tom.2.

Iuris aſſiſtentiam Ordinarius habet pro ſe tamquam Parochus vniuerſalis quoad regimen Eccleſiarum, & ad percipiendum quaſcumque obuentiones, deciſ.82.num.10.tom.2.

Iuris aſſiſtentia, ſi ſit ad fauorem alicuius, tunc pars aduerſa contra eum afferre debet plenas probationes, deciſ. 391.num. 35. tom. 2.

Iuris aſſiſtentiam pro ſe habens,ſi alius prætendat illum impedire, dum id cognoſcitur, quis veniat manutenendus, deciſ. 600. num. 16. tom.3.

de Iure bono proprio docere debet ille, qui petit reſtitutionem in integrum, deciſ.8 num.2. tom.2.

Iuris boni præſumptio iuſtificari poteſt ex deciſionibus Rotalibus & ſententia ſubſecuta, deciſ.617,num.8. tom.3.

Iuris boni præſumptio ad hoc vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis qualis eſse debet in arbitrio iudicis repoſitum eſt cum certa regula tradi non poſſit, Rub. in annot, ad deciſ.617.num.116. tom.3.

Quale arbitrium benè regulatum à iure eſse debet, ibid.

Iuris boni præſumptio ad effectum, vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, debet eſse talis, vt excludatur temeritas illius, ibid. num. 117.

Et quamuis multi DD. ſcriptitauerint quamlibet coniecturam ſufficere in his terminis, tamen ſemper debet intelligi ne ſit leuis, ibid.

Nec etiam debet eſse admodum vrgens & neceſsaria, quia tunc non eſset præſumptio, ſed probatio, ibid.

Iuris boni præſumptio, quæ oritur ex prima ſententia ad hoc, vt pauper aſsequatur alimenta lite pendente, iuuat etiam licet ab ea fuerit appellatum, ibid,num.126.& 129.

Iuris boni præſumptio ex ſecunda ſententia reuocatoria non tollitur primæ, ſi prima poſtea fuerit per tertiam reuocata, ibid, num. 130.

Iuris boni præſumptio eſt alterum neceſſarium requiſitum præter paupertatem ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis ea pendente, ibidem n.115.
Iuris bonis præſumptio ad effectum vt pauper conſequatur alimenta,& ſumptus litis lite pendente, ſat eſt,vt oriatur ex prima ſententia,vel alio æquipollens,ibid.n.122.
Iuris bonis præſumptio ſufficit, vt doceatur per ſummariam probationem ad effectum, vt pauper alimentetur lite pendente & conſequatur ſumptus litis, ibid.n.123.
Et quare Tribunalia totius orbis id admiſerunt. ibid.
de Iure Canonico non tenet promiſſio quæ inducit votum captandæ mortis, deciſ.40.n.8.tom.2.
contra Ius Canonicum ſi fiat conſtitutio, non valet, niſi doceatur de confirmatione Apoſtolica, deciſ. 149. numer. 2. tom.2.
Ius Canonicum videtur ſpectandum in fundo Eccleſiaſtico, deciſ. 291.n.17.tom.2.
Ius Canonicum aufert vires iuramenti, vbicumque adeſt dolus verus,vel præſumptus,deciſ.293.n.9.tom.2.
de Iure communi vicino non competit retractus,deciſ.17.num.23. tom.2.
Ius commune multos permittit modos alienandi, & dominia transferendi,deciſ.429.n.2.tom.2.
cum Iuris communis diſpoſitione teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare, deciſ.102.n.22.tom.2.
Ius commune, quantum minus fieri poteſt,vt corrigatur, facienda eſt interpretatio,deciſ.198.n.6.tom.2.
Iuris communis appellatione regulariter venit ius Romanorum. Rub. in annot. ad deciſ.378.n.14.tom.2.
Ius particulare vnius Ciuitatis non poteſt dici ius commune, ibid. num.14.
Iure communi vtuntur Iudæi, & ſecundum ius Romanorum ciuile iudicari debent, deciſ. 269. numer. 2. 3. 35. & 45. tom.2.
Ius commune potentius eſt,quam ius ſpeciale.Rub.in annotat. ad deciſ.666. n.45.tom.3.
Ius quæſitum ex proprio contractu ius numquam tollit, ibidem num.46.
Ius, quod quis acquiſiuit ex propria conuentione per legem ei tolli non debet,ibid.n.47.
cum Iuris communis diſpoſitione teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare,deciſ.119.n.4.tom.2.
Iuris communis appellatione poſſunt venire ſtatuta, quando ipſum deficit. Rub. in Annotat. ad deciſ.378. n.19.tom.2.
Iuris communis pars ſtatuta dici poſſunt,dum eiuſdem auctoritate firmantur, ibid.n.19.
Ius ciuile nihil diſponit ſuper prohibitione extrahendi annonam è territorio, ibid.n.20.
Iuris conferendi pertinentia probari poteſt per publicam vocem & famam, deciſ.530.n.6.tom.3.
Iuris conferendi pertinentia indubitato teſtimonio probatur, & ipſa poſſeſſione, & continuatione ex pluribus electionibus firmata,ibid.n.7.
Ius debitoris per lapſum temporis, ſi extinguatur eius creditores ſuper eo nihil prætendere poſſunt, deciſ.605.num.11. tom.2.
Iuris diſpoſitio quando eſt in contrarium, ordo litteræ non attenditur,deciſ.108.n.8 tom.2.
Ius directi dominij ſi maneat penes perſonas priuatas, præſumitur de iure emphyteuſis perpetua,& non reſtricta ad tres vitas, amplia n.15.ſed ſecus eſt in conceſſo ab Eccleſia, deciſ.21. n.14.& 16.tom.2.
in Iuris eligendi materia maximè attenditur conſuetudo,deciſ.264 n.7.tom.2.
Ius eligendi ad aliquod beneficium, dum habet ex indulto Apoſtolico, intelligitur quando vacare contigit beneficium, deciſ. 400.n.21.tom.2.
Ius emphyteuticum patris ex pecunia prouenienſ,extinguit omne ius, quod in eo filius poſſet prætendere ex contractu vel gratia Domini,deciſ.741.n.7.tom.3.
Ius emphyteuticum eſt perſonale, deciſ.420.n.10,tom.2.
Iuris error non ſufficit ad effectum vſucapiendi fructus, vt poſſeſſor non teneatur eos reſtituere ſaltem quando petuntur vti ſors principalis, deciſ.315.n.43.tom.2.
Ius, ſeu hypotecam per aliquem ex propria conuentione acquiſitam, ſi ex quocumque priuilegio eo inuito tolleretur, quid crudelius. Rub. in annot. ad deciſ.666.n.30.tom.3.
Ius inſtituendi ad iuſpatronatus Eccleſiaſtici parochiale, quamuis non ſpectet ad Epiſcopum, nihilominus ipſe debet proponere edicta concurſus,deciſ.640. n.9.tom.3.
Et ſi ſecus factum fuerit collatio ſubiacebit vitio nullitatis, ibidem.
Ius ſuum circa optionem, vt Canonicus non dicatur amiſiſſe, quid ſufficiat,deciſ.571.n.13.tom.3.
Ius optandi, quando nullo modo impediatur, ſi prædia non ſint annexa Canonicatui,& vide num.27. 28.31.32.& 34. deciſ.140. n.26.tom.2.
in Iure optandi conſideratur aſcenſus ad maiora, & non deſcenſus ad inferiora, deciſ.140.n.12.tom.2.
Ius penſionarij metitur ex eius perſona, & non attenditur mutatio perſonarum ex parte titularis, deciſ.2.n.11.tom.2.
Ius in poſſeſſione continuanda metitur à poſſeſſore non autem ab eo contra quem poſſidetur,deciſ.290.n.8.tom.2.
Ius prælationis inter cenſuarios an competat illi qui habet cenſum maioris quantitatis,deciſ.17.n.10.tom.2.
Ius præſentandi & iuſpatronatus ſunt res inter ſe diſtinctæ, ideoque vna non poteſt aliam determinare, deciſ.49.num.18. tom.2.
Iurium præſeruatio nihil operatur, quando aliquid ſit contra expreſſam mentem teſtatoris,cum ea non operetur,vt non dicatur contrauentum,deciſ.359.n.23.tom.2.
Iuris præſumptionem is pro ſe habet, dum obtinuit ſententiam fauorabilem,deciſ.418.n.3.tom.2.
Iuris præſumptio pro liquidiſſima probatione habetur, deciſ.739. n.4. tom. 3.
ex Iurium productione reſultat confeſſio eorum in illis contentorum,deciſ.507. n.2.tom.3.
Ius quæſitum alicui non poteſt ei tolli ſine facto ſuo etiamſi eſſet quæſitum de facto concedentis tale ius, deciſ.463. num.5. tom.3.
Ius quæſitum, quando ſine dubio dicatur inductum fauore filiæ, pro conſequenda dote,deciſ.497.n.11.tom.2.
Ius quæſitum, quando aufertur, eſt neceſſaria derogatio regul. de iur,quæſit.non tollend.deciſ.684.n 8.tom.3.
Ius quæſitum fauore dotis intrat in vim ſtipulationis legalis,deciſ. 514.n.9.tom.3.
de Iuris rigore clauſula arbitrio, releuat, deciſ.249. numer.1. tom.2.
de Iuris rigore remittitur aliquantulum arbitrium, deciſ.51. n.4. tom.2.
Ius ſociale, quando eſt merè perſonale, extinguitur morte ſocij, deciſ.592.n.6.tom.3.
Ius tertio quæſitum non præſumitur Princeps voluiſſe tollere, quamuis intenderet conſulere publicæ vtilitati. Rub. in annot. ad deciſ.666.n.53.tom.3.
Ius tertij ne includatur in priuilegio conceſſo à Principe alicui, ſemper facienda eſt interpretatio, quantum fieri poteſt, deciſ. 530.n.54.tom.3.
Ius tertij vt ſaluetur, facienda eſt interpretatio in declaratione priuilegiorum,deciſ.530.n.36.tom.3.
Ius tertij,non poteſt allegari, ſi non ſit ipſo iure excluſiuum intentionis agentis,deciſ.494.n.13.tom.2.
de Iure tertij,quis dare nequit, deciſ.232.n.17.tom.2.
de Iure tertij, quis poteſt excipere, dum eſt excluſiuum iuris agentis,deciſ.649.n.18.tom.3.
de Iure tertij poteſt dari, quando intereſt, verum tamen eſt, quod debet eſſe clarum, & indubitatum, & liquidum, ibidem num.19.
Iuris tertij allegatio in iudicio adipiſcendæ non ſolet haberi in conſideratione,niſi ſit tale, vt non requirat altiorem indaginem, deciſ.649.n.20.tom.3.
Ius tertij non poteſt dici, vt non requirat altiorem indaginem, ſi habeat contra ſe ſententiam, & maximè in iudicatum tranſactam,ibid.n.21.
de Iurium validitate non eſt dubitandum, quando cum debitis ſolemnitatibus fuerunt compulſata, deciſ.491. num.5. tom.2.
Ius tranſactionis non ceſſat ex prætenſa enormiſſima læſione, deciſ.188.n.10.tom.2.
Iura, vt dicantur validè tranſumpta, quid ſit neceſſe, ibidem num.6.& 7.
Ius viſitandi, quod ſpectet ad Decanum, & Archidiaconum in quibuſdam locis, ex quibus probetur, deciſ.638, num.6. tom.2.
Ius quando eſt certum, quod competit alicui, & id non dependet ab alieno arbitrio,tunc nullatenus eſt locus gratificationi, deciſ. 107.n.48.tom.2.
Ius partis quando aufertur,arbitrium non intrat, deciſ.249.num.2. tom.2.
Iuris appellatione continetur etiam conſuetudo. Rub. in annot.ad deciſ.378. n.27.tom.2.
Iure datoris reſoluto, reſoluitur etiam ius acceptoris, deciſ.415. n.15. tom. 2.
Ius, quod quis non habet, cedere non poteſt, deciſ.266. num.3. tom.2.
de Iure præcedentia debetur ei qui eſt in ordine maior, etiamſi alias negans illam eſſet antiquior, deciſ. 214. numer. 1. tom.2.
contra Ius eſt conſuetudo denegandi appellationem à prima ſententia, deciſ.142. n.3.tom.2.
ad Ius ſuum tuendum in ſolito ſi quis ſe fundet, debet illud deducere cum ſuis qualitatibus, deciſ.241.n.5.tom.2.
Ius quod quis habet in re cenſetur tantum renunciare & legare, deciſ.81.n.3.tom.2.

Iure

Iure diuerſo cenſeri non debet vna & eadem perſona, quæ tamen regula non procedit reſpectu diuerſarum perſonarum, deciſ. 147.n.5.& 6.tom.2.

Iuri ſuo, quis poteſt renunciare, & exceſſus in contractu facit donationem. Rub. in annot. ad deciſ.431.n.104.tom.2.

Iuris articulus non dicitur admittere altiorem indaginem, cum ius ſemper ſit certum, deciſ.40.n.19.tom.2.

à Iure regulatur arbitrium, deciſ.297.n.1.tom.2.

de Iure reali, quando agitur, veluti de puritate, & nobilitate ſanguinis, tunc ſententia lata inter duos facit ius, quo ad omnes, deciſ.739.n.14.tom.3.

Ius idem ſtatui debet vbi militas eadem ratio, deciſ.40. num.13. tom.2.

Ius dicitur certum eo ipſo, quod communis ſententia Doctorum deſumpta eſt ex legis ratione, deciſ.94. numer. 8. tom.2.

Ius petitur ex perſona actoris, non autem ex perſona rei conuenti, deciſ.178.n.8.tom.2.

Ius, quod quis ignorat, non præſumitur voluiſſe renunciare, deciſ. 724.n.6.tom.3.

contra Ius etiam ea dicuntur, quæ ſunt contra rationem legis ſiue expreſſam, ſiue tacitam, deciſ.94.n.9.tom.2.

Ius ſuum cedens alicui, ſi poſtea agere vult ſuper eo excluditur exceptione, quod ſua non intereſt, deciſ.78.num.1. tom.2.

Ius ſuum ſciens eſſe ſaluum, quamuis ille ſileat, nihilominus nullum præiudicium ei infertur, deciſ.368. num.13. tom.2.

Ius ſuperuenturum eſt iuſtificandum coram Iudice, ad quem, &c. deciſ.242. n.2.tom.2.

Iure ſuperueniente lite pendente, quis iuuari poteſt de æquitate Canonica, deciſ.602.n.10.tom.3.

Ius quando eſt certum, illud attendi debet, & in defectum dicti iuris, particularis conſuetudo, & ea etiam deficiente, conſuetudo aliorum locorum, deciſ.94.n.6.tom.2.

Ius non ſtat in maiori, vel minori tempore. Vot. poſt deciſ.160. n.32. tom.2.

Iure ſuo, quando quis vtitur, nemini facit iniuriam, & quando id procedat, deciſ.382. n.11.tom.2.

Iure ſuo, ſi quis vtitur, & lædit ius tertij, quia debito modo non vtitur, tenetur ad præſtandum intereſſe, deciſ.382. n.12. tom.2.

de Iure bono alicuius dicitur conſtare ex confeſſione partis, deciſ. 486.n.1.tom.2.

Iure diuerſo cenſeri non debent ea, quæ ſub vnica ſtructura verborum continentur, deciſ.11.n.1.tom.2.

Ius, vt conſeruetur, an ſufficiat ſolutio à quocumque facta, deciſ. 371.n.6. tom.2.

citra Ius, & nomen veri poſſeſſoris quid fieri nequeat, deciſ.726. n.4.tom.3.

Iure proprio, quis vtendo, dicitur id facere vt fruatur iure ſuo, vt non vt alijs præiudicium facit, deciſ.534. num.36. tom.3.

à Iure non eſt reprobatum pactum de ſuccedendo, vel non ſuccedendo alicui accedente eius conſenſu, deciſ. 40. num.12. tom.2.

Ius, quod quis non habet, in alium transferre nequit, deciſ.367.n.4. tom.2.

Ius debet æſtimari ſecundum tempus præſens, deciſ.493.num.50. tom.2.

Ius etiam illud dicitur certum, quod deſumitur ex communi Doctorum opinione, deciſ.348.n.14.tom.2.

Iuri de futuro difficilius dicitur renunciari, deciſ.575. num.5. tom.3.

Iure ſuo, ne quis vtatur, abſque iuſta cauſa non eſt impediendus, deciſ.571.n.16.tom.3.

Ius, vel poſſeſſio aliqua non acquiritur ex actibus merè facultatiuis, deciſ.701.n.3.tom.3.

Ius dicitur ſatis turbidum, ſi ex probationibus potius appareat de non iure, quàm è contra, deciſ.226.n.2.tom.2.

Ius metitur ex parte actoris, deciſ.55.n.5.tom.2.

Ius petendi renouationem emphyteuſis, regulatur ab ea qualitate, quæ præſtare poteſt ſuccedendi poteſtatem, deciſ.704.num.4. tom.3.

Ius, quod quis habet ſuper aliqua re litigioſa, illud penitus amittit ſuccumbendo in lite, deciſ.690.n.17.tom.3.

Ius cedi, & reſignari poteſt, deciſ.292.n.7.tom.2.

Ius ſuum vnicuique reddere, Princeps numerauit inter alia iuris præcepta. Rub. in annot. ad deciſ.666.n.77.tom.3.

Ius totum mutatur, ex modica facti mutatione, deciſ.69.num. 17. tom.2.

Ius idem eſt de parte, quam de toto. Rub. in annot. ad deciſ.576. n.39.tom.3.

ad Iura primæua, quando quis voluit redire, quo caſu non cenſeatur in totum voluiſſe redire, deciſ.410.n.11.tom.2.

ad Iura primæua quis partim non debet redire, & partim non, deciſ.295. n.8.tom.2.

ad Iura primæua, quod quis voluerit in totum redire, ex quibus probetur, ibid.n.9.10.& 12.

ad Iura primæua in totum quis cenſetur voluiſſe redire, quando cauſa fuit commiſſa ſuper omnibus, deciſ. 410. num.6. tom.2.

ſub Iurium nomine, venit etiam potentia adeundi hæreditatem, deciſ.341. n.1.tom.2.

Iuribus etiam informibus Iudex fidem adhibere poteſt, dum pars in ſpecie non opponit eorum recognitionem, deciſ.528.num.7. tom.2.

Iuribus in futurum ſibi competentibus renuncians non intelligitur renunciatum iuri acquirendo ex noua cauſa de futuro & ignorata, ſed tantum illi iuri, quod ex cauſa de præſenti competebat. Rub. in annot. ad deciſ.523. n.2.tom.3.

Iuribus productis, quando quis nihil opponit, cenſetur eis acquieſcere, deciſ.542.n.11.tom.3.

Iurium reſeruatio nihil operatur, quando dicta iura reſeruata euanuerunt, deciſ.559.n.4.tom.3.

Iura, quæ non ſunt effecta de actis, non eſt neceſſe, vt tranſportarentur, deciſ.666.n.6.tom.3.

Iura, quando extrahuntur à Notario de eis rogato, non requiritur alia citatio ad dicendum contra &c. deciſ.638. numer.17. tom.3.

à Iuribus ſuis quis non præſumitur voluiſſe cadere, dum magis ſibi cauere voluit. deciſ.559.n.20.tom.3.

Iura duo ſi concurrant in eadem perſonæ, quorum quodlibet producit ius dandæ vocis, debet talis perſona habere duas voces, vide rationem, deciſ.703.n.4.tom.3.

Iura non parum vigilant teſtantium voluntates vt plenariam ſortiantur executionem. Rub. in Annotat. ad deciſ.632. numer.2. tom.3.

Iura omnia clamant contra fallitos fraudolentos. Rub. in annotat. ad deciſ.617. n.72.tom.3.

Iura duorum quotieſcumque in vnius perſona reſident, vnumquodque remanet illæſum, nec vnius perſonæ ius, cum iure alterius perſonæ confunditur, deciſ.94.n.2.tom.2.

Sed quodlibet per ſe conſideratur, ibid.n.3.

Iura extracta ſeruatis ſeruandis ex ſuo originali, vigore compulſorialium probant, deciſ.147.n.7.tom.2.

Iura extracta ex libro priuato alicuius Monaſterij, non probat ad fauorem eiuſdem, ibid.n.8.

Iura rationis bancariæ non poſſunt donari à complementario, deciſ.64.n.12.& 20. tom.2.

Iura non parum obuiant votis de captanda morte. Rub. in Annot. ad deciſ.632. n.70. tom.3.

Iura, quod fuerint recognita, ex quo ſatis arguatur, deciſ.485.n.16. tom.2.

Iura, ſi validè vigore litterarum compulſorialium fuerint à iudice tranſumptata, eis fides danda eſt, deciſ.491. num.2. tom.2.

Iura poſt omnes ſententias producta & à iudice non admiſſa, non in eis faciendum aliquod fundamentum, deciſ.730. n.11. tom.3.

Iura ſua vnuſquiſque tueri debet, deciſ.744.n.11.tom.3.

Iura conſenſerunt peccatis, & cœptum eſt licitum, quod antea publicum erat, ſecundum S.Cyprian. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.215. tom.3.

Iura ſua nemo ignorare præſumitur, deciſ. 152. numer. 16. tom.2.

Iura alicuius obſcura, & perplexa non poſſunt impedire peritam immiſſionem hæredi, deciſ. 587. num. 5. & ſeqq. tom.3.

Iura extracta ex proceſſu legitimè confecto, probat vigore Innocentianæ, deciſ.147. n.3.tom.2.

Iura inter Iudæos, & Chriſtianos ſunt communia, deciſ.269. n.3. tom.2.

IVSPATRONATVS.

Iuſpatronatus non acquiritur, niſi concurrat vnus ex modis, ex quo de iure iuſpatronatus acquiritur, deciſ. 630. num.65. tom.3.

Iuſpatronatus nedum acquiritur ex fundatione, verum etiam ex noua dotatione, quando Eccleſia eſt penitus depauperata, deciſ. 219.n.1.& 2. tom.2.

in Iuriſpatronatus acquiſitione, quando non cenſeatur commiſſa ſimonia, deciſ.28. n.1.tom.2.

Iuſpatronatus, ex quibus acquiratur, deciſ. 250. numer. 3. tom.2.

Iuſpatronatus in antiquiſſimis probatur fama iuncta quaſi poſſeſſione 40.annorum, ibid.n.2.

Iuſpatronatus, vt acquiratur, neceſſaria ſunt, vel dotatio, vel fundatio, vel conſtructio, deciſ.630.n.51.tom.3.

Iuſpatronatus impetratio acquiſiti ex præſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio, valet non facta mentione illius, ibid. num.52.

Iuſpatronatus comprehenditur ſub reſeruationibus, etiamſi ex priuilegio ſpectet ad Duces, Marchiones, &c. ibidem num.54.

Et hoc

Et hoc procedit etiam ſtante regul.42.ibid.n.15.

Iuſpatronatus non acquiritur ex dotatione, ſi illud acquiratur de iure Eccleſiæ, ex cuius bonis, vel redditibus fuit fundatum beneficium. ibid.n.56.

Et hoc procedit etiam ſi alius fuerit auctor dotationis, ibidem num.57.

Iuſpatronatus alleganti incumbit onus probandi illud, quia beneficia præſumuntur libera, deciſ.59. n.10. tom.2.

Iuſpatronatus, ſi fuerit conceſſum ſub conditione augumenti, iſta conditio inducit forma, deciſ.630.n.68.tom.3.

Iuriſpatronatus conceſſio ſi fuerit facta ex falſa cauſa, nempè titulo dotationis, & dotatio corruit, corruit quoque conceſſio, itaut nulla cenſeatur, deciſ.614.n.2.tom.2.

Iuriſpatronatus conceſſio facta ab Ordinario non videtur incompatibilis, cum probatione fundationis, & dotationis, deciſ.250. n.9. tom.2.

de Iurepatronatus laicorum quod beneficium ſit, argui poteſt ſi nulla detur prouiſio libera de dicto beneficio, deciſ.219.n.12. tom.2.

Iuriſpatronatus beneficia laicorum etiam in Curia vacantia, non comprehenduntur ſub reſeruatione, deciſ.630. num.21. tom.3.

Iuſpatronatus, ſi competat alicui Confraternitati laicorum, licet ea ſit annexa alicui loco pio, ſeu Eccleſiæ, nihilominus tale iuſpatronatus eſt iudicandum laicale, & quare, deciſ.482. n.26. tom.2.

Quæ opinio prætenditur æquior ad effectum excludendi reſeruationem, ibid.n.27.

Iuſpatronatus Confraternitatum laicorum auctoritate Ordinarij erectarum præſertim ſi habeant Eccleſiam, eſt Eccleſiaſticum, deciſ.482.n.30. tom.2.

Iuſpatronatus ſpectans ad Confraternitates laicorum, quæ ſolum faciunt Collegium, & non ſunt affixæ alicui Eccleſiæ dicitur laicale, ibid.n.31.

Si verò alicui Eccleſiæ ſint annexæ, & tunc dicitur Eccleſiaſticum, & hæc opinio in rigore iuris eſt verior, ibidem num.32.

Iuſpatronatus non debet dici laicale, ſed Eccleſiaſticum, licet competat Confraternitati laicorum, quando illius priores, quamuis laici, quoad adminiſtrationem, & curam habentur pro Eccleſiaſticis, ibid.n.33.

Iuſpatronatus dicitur Eccleſiaſticum ſi competat alicui confraternitati, quorum confratres diſtinguuntur aliquo ſigno religionis, quamuis ſint laici, deciſ.482.n.19.tom.2.

Iuſpatronatus dicitur laicale, quando illud ſpectat ad confraternitates laicorum, vel illorum priores, ibid.n.20.

Iuripatronatus derogari non poteſt, ſecus tamen eſt, quando Summus Pontifex derogat, deciſ.630.n.2.tom.3.

Iuriſpatronatus erectio, & fundatio ex quibus reddatur indubitabilis, deciſ.534. n.33.tom.3.

Iuriſpatronatus fundator, ſi mandet in defectum Sacerdotis præſentari ſimpliciter clericum, non eſt neceſſe. vt clericus ſit annorum 14. & an obſtet diſpoſitio Concil. Trident. deciſ.403. n.20. tom.2.

Iuriſpatronatus fundator, ex quo clarè appareat voluiſſe, vt inſtituendus ad illud actu eſſe deberet Sacerdos, deciſ.474. num.10. tom.2.

Iuſpatronatus fundatum ex bonis Eccleſiaſticis, non poteſt laicis relinqui, nec ipſi tunc ſunt admittendi ad præſentandum, deciſ. 655.n.8.tom.3.

Iuſpatronatus laicale, ſi quis poſſideat, dato, quod aliquis aſſerat, illud fuiſſe fundatum ex bonis Eccleſiaſticis, onus probandi ſpectat ad eum, ibid.n.9.

Iuſpatronatus, quando non conſtat de inſtrumento fundationis, & dotationis, ſufficienter probatur per præſentationes effectum ſortitas ſpatio centum annorum, quando tamen non ſumus in familia potenti, deciſ.482.n.2.tom.2.

Iuſpatronatus, non docto de inſtrumento fundationis, vel dotationis, probatur per præſentationes ſpatio 40. annorum effectum ſortitas concurrente tamen fama, ibid.n.3.

Iuriſpatronatus initium, quando conſtat ex conceſſione Ordinarij, tunc non poteſt prætendi ex fundatione, deciſ.250. num.4. tom.2.

Iuriſpatronatus conceſſio facta ab Ordinario, vt præiudicet patrono, qui acquiſiuit iuſpatronatus ex fundatione, requiritur acceptatio, ibid.n.6.

Iuſpatronatus mixtum non cadit ſub regula 9. Cancellariæ reſeruatoria menſium, deciſ.655.n.2.tom.3.

Iuſpatronatus dicitur mixtum ideſt Eccleſiaſticum, & laicale, quando partim ſpectat ad Clericos, & partim ad laicos, ibid. num.3.

Iuſpatronatus præſumitur Eccleſiaſticum, ſi ex bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitum fuerit dotatum, ibid.n.4.

Iuriſpatronatus fama probatur ex teſtibus, deciſ.332. num.4. tom.2.

Iuſpatronatus probatur leuioribus probationibus, quando illud incidenter fuit deductum, deciſ.403.n.9.tom.2.

Iuriſpatronatus probatio coadiuuari poteſt ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama, alijſque vt hic, deciſ.219.n.13. tom.2.

Iuſpatronatus probatur ex inſtitutionibus Ordinariorum quamuis in eis de præſentatione non fiat mentio, quia ſufficiunt ad hoc enunciatiuæ, deciſ.332.n.6.tom.2.

Iuſpatronatus, quando ſumus in priuatis perſonis probatur ex quadragenaria poſſeſſione, vna cum fama, deciſ.332. n.1. tom.2.

Iuſpatronatus vt concludenter dicatur probatum, debet exhiberi inſtrumenta dotationis, & fundationis, deciſ.200.n.9. tom.2.

in Iuriſpatronatus probatione, quando verſamur in familia non potenti, Sacroſanct. Concil. Trident. nihil innouauit, vltra diſpoſitionem iuris communis, deciſ.275.n.1.tom.2.

ad Iuriſpatronatus probationem ſufficiunt erectio, conſenſus Ordinarij, & effectuatio, deciſ.534.n.28.tom.3.

Iuſpatronatus etiam probatur per præſentationes ſpatio 40. annorum effectum ſortitas, licet non fuerit probata fama, quando ille præſentationes ſunt adminiculatæ, deciſ.482. num.6.7.& 8. tom.2.

in Iurepatronatus antiquiſſimo quando ſumus, tunc ſtante obſeruantia, præſumitur concurſus omnium ſolemnitatum, quæ de iure ſolent deſiderari, deciſ.534.n.2.tom.3.

Iuſpatronatus poteſt probari per ſententiam, & maximè ſi ſit antiquiſſima, deciſ.471.n.1.tom.2.

Iuſpatronatus doceri poteſt ex conſenſu præſtito in reſignatione, ibid.n.2.

Iuſpatronatus ex quibus ſufficienter probatur, ibid.n.3.

Iuſpatronatus probatur leuioribus probationibus, quando agitur inter compatronos, ibid.n.4.

Iuriſpatronatus probatio perſonæ potentis, vel alias in qua cadat præſumptio vſurpationis iuxta formam Concilij Tridentini qualiter ſit facienda, deciſ.275.n.2.& 3.tom.2.

Iuſpatronatus exactius venit probandum, quando contra illud allegantem vrget præſumptio vſurpationis, deciſ.59. num.11. tom.2.

Iuſpatronatus, quando ſumus in perſonis ſuſpectus de vſurpatione non ſufficit probatio immemorabilis, ibid.n.12.

Sed neceſſe eſt etiam oſtendere per ſcripturas authenticas præſentationes continuatas ſpatio 50. annorum & effectum ſortitas, ibid.n.12.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio probari poteſt ex appoſitione ſtemmatum familiæ, ex mandato Iudicis facta, deciſ.471. num.11. tom.2.

ad Iuriſpatronatus pertinentiam ex quibus ſoleat inferri, ibidem num.12.

Iuſpatronatus ſimplex, & verum non eſt, ſi fuerit conuentum, vt præſentatio fieri debeat coram aliquo, quia iſte in eo aliquid acquirit, deciſ.485.n.22. tom.2.

Iuſpatronatus vſurpationis præſumptio cadit in Domino Caſtri, vel alio habente iuriſdictionem temporalem in loco beneficij, deciſ.275.n.5. tom.2.

Iuriſpatronatus vſurpationis præſumptio cadit in familia potenti, & ideò ad illud probandum, requiritur immemorabilis. deciſ. 630.n.80. tom.3.

Iuriſpatronatus vſurpationis præſumptio in familia potenti, multò magis præſumitur in Italia, cum per receſſum Curiæ ab ea, omnes Domini, & populi iura Eccleſiæ modo ſuo tractare cœperint, ibid.n.81.

Iuſpatronatus fundatio, & dotatio qualiter de iure communi probari poteſt, ibid.n.82.& 83.

Iuſpatronatus, vt legitimè dicatur ſpectare ad Dominum temporalem loci, ex quibus id debet facere conſtare, deciſ.680. n.33. tom.3.

Iuſpatronatus illis dicitur ſpectare, quibus tenor fundationis conuenit, deciſ.534.n.4.tom.3.

ad Iuſpatronatus prætendens ſe eſſe vocatum, ſufficit probare, ſe eſſe deſcendentem ab illis, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, ibid.n.5.

Iuſpatronatus ſi teſtator alicui reliquerit, multò magis cenſetur voluiſſe eidem relinquere præſentationem, deciſ.84. n.1. tom.2.

Iuſpatronatus, & ius præſentandi ſunt res inter ſe diſtinctæ, ideoque vna non poteſt aliam determinare, deciſ.49. num.18. tom.2.

in Iurepatronatus ſi quis ſit prælatus, præferri etiam debet in præſentatione, ibid.n.19.

Iuſpatronatus non quæritur ex augumento dotis, deciſ.27. n.18. tom.2.

ad Iuſpatronatus etiam minor 14. annorum ſecundum diſpoſitionem iuris communis, quis poteſt præſentari, deciſ.403.n.17. tom.2.

in Iuriſpatronatus materia attenditur potius quaſi poſſeſſio, quam proprietas, deciſ.471.n.15.tom.2.

Iuſpatronatus potius præſumitur hæreditarium, quam gentilitium, deciſ.471.n.19.tom.2.

Iuſpa-

Iuſpatronatus ; ſi cohæreat Eccleſiæ, vel loco pio, & eius nomine fiat præſentatio, dicitur Eccleſiaſticum , deciſ. 482. num.38. tom.2.
Iuſpatronatus ſi debeatur proximiori , non debet excludi ille , qui habet hanc qualitatem , licet proueniat ex radice infecta, deciſ. 49.n.7. tom.2.
inter Iuſpatronatus actiuum,quod eſt honorificum, & iuſpatronatus paſſiuum,quod eſt vtile, an adſit differentia, deciſ.84. n.12. tom.2.
Iuriſpatronatus materia ad effectum dandæ remiſſoriæ dicitur prophana,deciſ.250. n.1.tom.2.
de Iurepatronatus , & illius fundatione cum certa qualitate, & ordinatione,ex pluribus ſimul iunctis dicitur conſtare , deciſ.427. n.27.tom.2.
in Iurepatronatus hæredes dicuntur in ſtirpes ſuccedere , deciſ.47. n.5. tom.2.
Iuſpatronatus, quando magnus fumus datur, eſt ſufficiens ad impediendam ſubrogationem gratioſam , & quando id ſit verum , deciſ.200 n.15.& 16. tom.2.
Iuſpatronatus, quando dicatur familiare , deciſ.47. numer.1. tom.2.
in Iurepatronatus familiari , & gentilitio ſucceditur in capita & non in ſtirpes , ibid.n.2.
in Iurepatronatus familiari in ſtirpes ſucceditur , ibid.n.3.
Sed hoc procedit, vbi iuſpatronatus proximioribus de familia relinquitur,ſecus verò, quando ſunt vocati omnes de familia, qui pro virili portione ſuccedunt,ibid.n.4.
Iuriſpatronatus titulus à quadraginta annis citra publicationem Concilij Tridentini conceſſus poteſt reuideri ab Epiſcopis, deciſ.247.n.9. tom.2.
Iuſpatronatus, ſi conſtet eſſe ex priuilegio , comprehenditur ſub regula octaua Cancellariæ, ibid.n.10.
Iuſpatronatus conceſſum à quadraginta annis , & vltra publicationem Concil. Trident.non poteſt ab Ordinarijs reuocari , ibidem num.11.
Iuſpatronatus vt releuet , debet de eo conſtare ex actis , deciſ.59. n.9. tom.2.
Iuſpatronatus non tranſit in aliquem propter vitium ſimoniæ , deciſ.28. n.4.tom.2.
Iuſpatronatus illi eſt adiudicandum,qui habet qualitates à teſtetore requiſitas,deciſ.403.n.11.tom.2.
in Iurepatronatus lex à fundatore ſcripta,eſt ſeruanda,& nefas eſt illi contrariari, ibid.n.12.

IVSTIFICATIO.

Iuſtificatio clauſulæ, dummodo remaneant 100. pro Rectore non pertinet ad validitatem tranſlationis,ſed executionis,deciſ.252. n.16.tom.2.
Iuſtificatione non eget gratia, ſi ſit conceſſa motu proprio , deciſ. 59.n.1.tom.2.
Iuſtificatione non indiget ſententia per acta publica , ſi cauſa fuerit commiſſa conſcientiæ Iudicis, deciſ. 302. num. 22. tom.2.
Iuſtificatione non eget motus proprius , licet etiam emanauerit ad inſtantiam partis, deciſ.59.n.2.tom.2.
Iuſtificare gratiam totam, quando quis teneatur , deciſ.97. num.6. tom.2.
Iuſtificare , quilibet debet gratiam ſuam , deciſ. 195. num. 4. tom.2.
Et hoc maximè,quando tractatur de crimine,& materia eſt obiectiua, ibid.n.5.
Iuſtificari aliunde debet confeſſio , quando redditur inueriſimilis, deciſ.239. n.12.tom.2.
Iuſtificatus ſi dicatur, quod fuerit actus per plures annos , neceſſe eſt quod ad minus per integrum biennium , aut etiam triennium ſit ſecuta dicta iuſtificatio,deciſ.68.n.1.tom.2.
Iuſtinianus Imperator conqueritur de nonnullis, qui in legibus nihil obſcuritatis habentibus inferunt quæſtionem ex ſtudio ad ſuam intentionem fundandam.Rub.in annot.ad deciſ.460. num. 135.tom.2.

IVSTITIA.

Iuſtitia commutatiua conſiſtit in æqualitate , deciſ.315. num.16. tom.2.
Iuſtitia Potiſſimum conſiſtit it eo, vt ius ſuum vnicuiq; tribuatur. Rub. in annot.ad deciſ.666.n.48.tom.3.
Iuſtitia contractus non eſt metienda ab euentu, deciſ.160,num.26. tom.2.
Iuſtitia in aliquo non læditur , quando tantum remittatur rigor ſcrupuloſæ ſolemnitatis,deciſ.468.n.14.tom.2.
Iuſtitiæ & æquitati eſt valdè conſonum, quod Dominus cenſus ſit præferendus alijs, deciſ.17.n.31.tom.2.
de Iuſtitia ſententiæ ſatis dicitur conſtare ex deciſionibus in cauſa factis,deciſ.320.n.2.tom.2.
Iuſtitia ſententiæ colligi poteſt ex deciſionibus in cauſa emanatis , deciſ.36. n.2.tom.2.
Iuſtè poſſidet,qui authore Prætore poſſidet, deciſ.148. numer.1. tom.2.
Iuſtè quoties quis cogitur , cenſetur quodammodo voluntariè conſentire. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.145. tom.3.
Iuuare aliquem contra ſe ipſum nemo tenetur. Rub.in annotat. ad deciſ.617.n.6. tom.3.
Iuuari quis non poteſt eo, quod impugnauit, deciſ.391. num.9. tom.2.
Iuuari , quis non poteſt dicta clauſula , niſi verificato modo vacandi expreſſo, ſaltem de facto, deciſ.167. numer.24. tom.2.
Iuuenis, quando quis eſt, non videtur triſtis euentus attendendus , deciſ.116.n.11. tom.2.

L

LABOR.

LAbores ſuos deplorare amarum eſt. Rub. in Annotat. ad deciſ. 576.n.69.tom.3.
Labore ſublato tollitur,& præmium. Rub. in annot. ad deciſ.576. n.120. tom.3.
per Lacerationem ſcripturæ non annullatur teſtamentum nuncupatiuum , & an hæc opinio ſit vera , deciſ.22. num.10. tom.2.

LAICVS.

Laici nullum ius habent in decimis , deciſ. 27. numer. 17. tom.2.
Laici ſunt incapaces decimarum, deciſ.381.n.33.tom.2.
Laici in ditione Ferrarien. non ſunt incapaces decimarum ſtante Bonifaciana, deciſ.381.n.33.tom.2.
Laici, ſi in longiſſima quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus reperiantur,oritur magna præſumptio , quod illud fuerit dotatum ex bonis laicalibus, deciſ.655.n.7.tom.3.
Laici,quod ſint meliores quàm Eccleſiaſtici,hoc nihil magis detur pat Eccleſiam Dei iuxta qualis 8. quæſt.1. Rub. in annotat. ad deciſ.444.n.37. tom.2.
Laicorum Confraternitas ſi habeat annexum hoſpitale, qualiter ſit iudicanda , deciſ.482.n.24.tom.2.
Laicorum ſtatuta per indirectum poſſunt tollere vires iuramenti, annullando contractum , in quo deſunt ſolemnitates ab ipſo inductas, pro fictis, & ſimulatis illos habendo , deciſ.293. num.8. tom. 2.
Laicorum ſtatutum non capit caſus iuratos ex defectu iuriſdictionis,deciſ.682. n.24. tom.3.
Laicorum ſtatutum non poteſt comprehendere caſus iuratos, nec confirmatio illius eos tanget.ibid.n.32.
Laicorum ſtatuta ſilent in foro Eccleſiaſtico , & quando agitur de bonis Eccleſiaſticis etiam vbi agitur inter laicos & clericos , deciſ.707.n.10.tom.3.

LAPSVS TEMPORIS.

ex Lapſu temporis non eſt modus tollendi obligationes niſi adſit legitima præſcriptio, deciſ.286.n.7.tom.2.
ex Lapſu temporis ſalarium non cenſetur remiſſum , niſi ſit legitimè præſcriptum, deciſ.286.n. 8.tom.2.
Lapſus quadriennij,quando non officiat ad obtinendam reſtitutionem in integrum, deciſ.604.n.14.tom.3.
Lapſus triginta annorum non ſufficit , vt locatio dicatur ſolemnis, ſed neceſſaria eſt etiam obſeruantia , deciſ.241.num.9. tom. 2.
Latinitas falſa non vitiat inſtrumentum , deciſ. 122. num.24. tom. 2.
Latrones , & graſſatores æris & ſanguinis alieni dicuntur falliti illi,qui plenis marſupijs cedunt bonis. Rub. in annotat. ad deciſ. 617.n.71.tom.3.

LAVDEMIVM.

Laudemium pro præſtando conſenſu in alienatione ſoluitur Domino, deciſ.120.n.5.tom.2.
Laudemium recipiendo Proprietarius ab eo,qui emphyteuſim habuit per ſubhaſtationem , videtur eum de nouo inuenire , deciſ. 350.n.3.tom.2.
Et quamuis cenſeatur ſimpliciter conſenſiſſe ſubhaſtationi tamen cenſetur conſenſiſſe iuxta naturam vltimæ inueſtituræ , ibid. n.4.

LAVDVM.

Laudum parti non obſtat , ſi illi non acquieuit , & maximè ſi de medio fuerit ſublatum per concordiam , deciſ. 99. num.10. tom. 2.
ex Laudo deſumitur magnum adminiculum pro veritate eruenda , licet ab eo fuerit appellatum , deciſ. 388. numer. 11. tom. 2.
Laudum eſt nullum,ſi non terminet omnes differentias , deciſ.132. n.2. tom.2.
in Laudo ſi nullitas non reſpiciat totam arbitrorum iuriſdictionem, illa ſanabilis eſt ſtante clauſula arbitrio, deciſ.132. num. 8. tom.2.

LECTVRA.

per Lecturam & publicationem teſtamentum cenſetur conſumatum, & perfectum, deciſ. 122. n. 2. tom. 2.

ex Lectura ſententiæ colligitur, an ipſa ſit diffinitiua nec ne, deciſ. 251. n. 16. tom. 2.

Lecuæ 13. Hiſpanæ, conſtituunt 39. milliaria Italica, deciſ. 362. n. 9. tom. 2.

LEGANS.

Legans rem alienam, cenſetur velle grauare hæredem ſuum ad ſoluendum legatario æſtimationem, deciſ. 5. n. 1. tom. 2.

LEGATARIVS.

Legatarius conſequitur alimenta extra domum hæredis, licet aliud ſenſerit teſtator, quando inter vtrumque agitatur aliqua lis. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n. 162. tom. 3.

Legatarius non dicitur teſtamentum impugnare ſi plus petat quam fuerit ei legatum, deciſ. 176. n. 16. tom. 2.

Legatarij eſt electio in rebus alternatiuè relictis, deciſ. 159. n. 14. tom. 2.

Legatario ſi fiat legatum de eo, quod illi debetur, dictum legatum inutile eſt, deciſ. 15. n. 22. tom. 2.

Legatarius petendo legatum hæredi, ſemper habebit legitimum contradictorem, ſcilicet ipſum hæredem, deciſ. 359. num. 6. tom. 2.

Et ſic non poteſt ei competere remedium, l. fin. C. de edict. D. Adr. nec alia via executiua conſequi legatum, atque hanc opinionem ſemper ſecuta eſt Rota, ibid. n. 7.

Legatario non ſuffragatur ſtatutum diſponens de hærede, deciſ. 359. n. 16. tom. 2.

Legatario puro ante purificatam conditionem legati acquiritur ius, deciſ. 493. n. 24. tom. 2.

Legatarius tunc dicitur habitare cum hærede, quando eſt commentalis, non ſi partem domus inhabitet. Rub. in annotat. ad deciſ. 636. n. 120. tom. 3.

Legatarius, quando nullam, vel modicam conſequitur vtilitatem ex legato, tunc onus ſuper eo impoſitum non ad eum, ſed ad hæredem ſpectat: Rub. in annot. ad deciſ. 636. num. 67. tom. 3.

Legatarij ſi ex aliqua cauſa prætendant obtinere alimenta extra domum hæredis, quamuis teſtator in ea illis reliquerit, veniant benè inſtructi ad iudicium, quia facilè eſt in eo ſuccumbere in his terminis, & quare. Rub. in Annot. ad deciſ. 636. n. 174. tom. 3.

Legatarius, ſi plenius adimpleuerit voluntatem teſtatoris, non eſt priuandus legato, deciſ. 324. n. 20. tom. 2.

Legatarius præfertur in re legata creditori Chirographario, quando hæreditas eſt ſoluendo, ſecus ſi non ſit ſoluendo, deciſ. 493. n. 26. tom. 2.

Legatarius certæ quantitatis habet omnia bona teſtatoris pro ipſius legati conſecutione tacitè hypotecata, deciſ. 525. num. 3. tom. 3.

Legatarius poteſt agere hypotecaria, vel petere ſe immitti in poſſeſſione, vel quaſi bonorum defuncti, ex remoto vtilis ſaluiani interdicti, deciſ. 525. n. 4. tom. 3.

Non tamen directè via executiua agere contra detinentes aliquid ex iuribus teſtatoris, ibid. n. 5.

in Legatarij voluntatem ſi legatum ſit collatum, ſi ipſe ſuam voluntatem non declarauerit, illud acquiritur hæredi, deciſ. 113. n. 1. tom. 2.

Legatariorum, creditorum, & fideicommiſſariorum par eſt cauſa, deciſ. 201. n. 23. tom. 2.

LEGATVM.

Legatum alimentorum ne tranſeat ad nepotes, ex quo eludatur præſumptio, vt pater ea non ſolum filijs, ſed etiam nepotibus præſtare teneatur, deciſ. 505. n. 27. tom. 3.

Legatum alimentorum factum puero, ſufficit, vt de tempore teſtamenti ſit puer legatarius, licet poſtea efficiatur homo, deciſ. 717. n. 3. tom. 3.

Legatum alimentorum ceſſat, ceſſante conditione ſub qua fuit relictum, deciſ. 256. n. 2. tom. 2.

Legatum alimentorum quando eſt factum contemplatione hæredis potius quam legatarij, deciſ. 636. n. 3. tom. 3.

Tunc, & eo caſu per mortem hæredis extinguitur tale legatum, ibid. n. 4.

Legatum ex iuris præſumptione cenſetur relictum contemplatione ipſius legatarij, non autem hæredis, deciſ. 636. num. 5. tom. 3.

Sub legato omnium bonorum an veniant etiam bona ſtabilia, deciſ. 89. n. 1. tom. 2.

Lehatum factum alicui de prædio in certum diem, puta poſt decem annos, vel cum legatarius erit pubes, debetur prædium cum fructibus intermedij temporis, & quando, deciſ. 558. n. 21 tom. 3.

in Legato, quando conditio eſt expreſſa, ſi legatarius illud voluerit, & tunc non debetur niſi facta illius declaratione, ſecus verò ſi ſit tacita, deciſ. 111. n. 8. 9. & 10. tom. 2.

pro Legato conditionali cenſetur conſtituta hypotheca legalis vſque ab initio, deciſ. 493. n. 20. tom. 2.

in Legatis conditionalibus non retrahitur retrò, quo ad effectum de præterito, deciſ. 493. n. 23. tom. 2.

Legatum, ſi factum ſit, cum conditione dummodo quis matrimonio ſe copulauerit, & filios habuerit, vel cum matrimonio ſe copulauerit, iſta ſunt inter ſe diuerſa, deciſ. 398. num. 32. tom. 2.

pro Legato conſequendo nullo iure cautum eſt, vt competat via executiua, deciſ. 359. n. 1. tom. 2.

pro Legato conſequendo tres actiones ſunt proditæ, nempe, perſonalis, ex teſtamento, & hypothecaria, deciſ. 359. num. 2. tom. 2.

pro Legato conſequendo, ſi daretur via executiua, fruſtratoriæ actiones eſſent, quæ pro eo habendo dantur, ibid. num. 3.

Legata conditionalia in quo differant à contractibus conditionalibus. deciſ. 493. n. 22. tom. 2.

Legatum relictum alicui, cum ſe matrimonio copulauerit, iſta verba important matrimonium carnale, per copulam conſumatum, deciſ. 398. n. 12. tom. 2.

Legatum eſt ſpecies alienationis, deciſ. 238. n. 6. tom. 2.

pro Legato aſſequendo Rota non procedit executiuè, etiam ſi cauſa ſit commiſſa cum facultatibus Auditoris Cameræ, deciſ. 604. n. 12. tom. 3.

Legatum alicui, ſi relictum ſit, cum conditione, vt aliud petere non poſſit ex hæreditate, tunc illud expreſsè acceptando euaneſcunt omnes eius prætenſiones, deciſ. 540. num. 7. tom. 3.

Legatum an ſit pingue, & amplum, eſt reſpiciendum ad facultates teſtatoris, deciſ. 263. n. 29. tom. 2.

Legatum, quando habuit ſuum effectum, tunc ad alios illud non tranſit, deciſ. 505. n. 9. tom. 3.

Legato annuo conuenit etiam temporis proceſſio, ex quo tot ſunt legata, quot ſunt anni, deciſ. 563. n. 8. tom. 3.

in Legatis ſicuti attenditur tempus exiſtentis conditionis, ita, & in donationibus cauſa mortis, deciſ. 675. num. 43. tom. 3.

Legatum ſi ſit collatum in voluntatem Legatarij, ſi ipſe ſuam voluntatem non declarauerit, illud acquiritur hæredi, deciſ. 113. n. 1. tom. 2.

Legatum, quando eſt purum, nec conceptum per verba importantia conditionem, vſque ab initio acquiritur legatario, ibid. num. 2. & 11.

Legatum relictum alicui, vt poſſit illud percipere, ſubintelligitur ſi ipſe voluerit, & ſic tacitam videtur importare conditionem, ibid. n. 3.

Legatum, quando eſt factum certæ perſonæ, vt matrimonium ineat, debetur etiam quod monaſterium ingrediatur, deciſ. 398. n. 1. tom. 2.

in Legatis electio eſt legatarij, deciſ. 238. n. 7. tom. 2.

Legatum alicui, quando erit vidua, ſi ſit relictum, quamuis emiſerit profeſſionem in aliquo monaſterio, nihilominus illud debetur, deciſ. 324. n. 18. tom. 2.

Legatum factum de eo, quod debetur legatario, inutile eſt, deciſ. 15. n. 22. tom. 2.

Legatum dum habuit effectum in aliquo, & ille amplius in humanis non exiſtat, tunc eumdem effectum habere debet in cæteris vocatis, deciſ. 105. n. 5. tom. 2.

de Legati reuocatione, prius alicui facti in teſtamento, quando agitur, ſufficiunt ad probandam hanc reuocationem, duo teſtes omni exceptione maioris, deciſ. 533. n. 35. tom. 3.

ad Legatum factum pauperibus, ſi quis intendat ſe admittere tamquam pauperem, tenetur probare paupertatem, & non ſufficit iuris præſumptio pro paupertate. Rub. in annotat. ad deciſ. 617. n. 45. & 46. tom. 3.

Legatum cenſetur id, quod minus eſt, deciſ. 89. numer. 16. tom. 2.

Legatum non temporale, ſed perpetuum in dubio præſumitur, deciſ. 563. n. 1. tom. 3.

Legatum de manu hæredis legatarius capere debet, & illud ab eo petere, deciſ. 359. n. 5. tom. 2.

Legatum petendo legatarius hæredi, ſemper habebit legitimum contradictorem, ſcilicet ipſum hæredem, ibidem num. 6.

Legatum eſt præſtandum, ſi illud legatur relictum in teſtamento, deciſ. 189. n. 1. tom. 2.

Legatum eſt ſoluendum, dum vires hæreditariæ ſuppetunt, deciſ. 409. n. 6. & 7. tom. 2.

Legato ſibi facto, quando quis renunciauit, quo caſu dicatur enormiſſimè læſus, deciſ. 409. n. 8. tom. 2.

Legatum familiæ relictum intelligitur de familia tempore teſtamenti, & obitus teſtatoris, deciſ. 322. n. 3. tom. 2.

Legata plura, quando vni perſonæ fiunt, conditio in vno appoſita, cenſetur in alijs repetita, deciſ. 563. n. 3. tom. 3.

Sed hoc intellige verum, quando de hoc apparet ex coniectura ta mente teſtatoris, ibid. n. 4.

Legata conſequi poſſunt per interloquutoriam Iudicis, ordinando hæredi, vt ſatisfaciat legatario, deciſ. 359. n. 9. tom. 2.

per

per Legatum annuum cenſetur iniunctum reale onus ſuper redditibus bonorum teſtatoris. Rub.in annot. ad deciſ.636.num.59. tom.3.

Legata annua ita ſunt ſoluenda per vſufructuarium, quia recipiunt dilationem de anno in annum, ſicuti vſusfructus. Rub. in annot.ad deciſ.636.n.56.tom.3.

Limita tamen hoc, niſi ſolutio onerum tanta eſſet, vt æquiualeret perceptioni fructuum,ibid.n.62.

Et iſta fuit opinio in l. concubinam, §.qui hortos, ff.de leg.3. quæ ſecundum Roman. in ſingul.157. eſt vnica in Mundo, & ipſe ſic obtinuit per eam Florentiæ in cauſa magni ponderis, ibidem num.63.

Legata relicta in teſtamento hæres ſoluere tenetur infra annum computandum à die, quo requiſitus fuerit per legatarium, & qualiter dicta requiſitio ſit facienda, deciſ.359.num.10. & 11. tom.2.

in Legatis particularibus, proprietarius cum vſufructuario ſimul concurrunt in vſufructu,& quare. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.24.tom.3.

Quæ concluſio eſt menti tenenda ſecundum Bart.ibid.

in Legatis factis coniunctæ perſonæ latior interpretatio fieri debet ad fauorem legatariorum, deciſ.680.n.5.tom.3.

Legata annua debentur in principio anni,ibid.n.6.

Limita id,niſi ſint præſtanda ex fructibus, quo ſit, vt reſpectu ſolutionis videatur attendendum tempus perceptionis eorum, ibid. n.7.

L E G A T V S.

Legatus non poteſt reſcribere contra Conſtitutionem effectam Papalem,deciſ.67.n.16.tom.2.

Legatus, qui habet facultatem derogandi regulis Cancellariæ non poteſt derogare regulæ de Viginti, deciſ.109.num.3.& 4. tom. 2.

Legati & Nuncij Prouinciarum citare poſſunt per totam prouinciam, deciſ.48.n.26.tom.2.

Legatus miſſus à Papa, per mortem ipſius Papæ deſinit eſſe eius Legatus,& remanet Legatus Sedis Apoſtolicæ, & futuri Pontificis, deciſ.322.n.14.tom.2.

Et hoc procedit in Nuncijs, qui pro Ambaſciata, vel ad nudum miniſterium mittuntur, cum & ipſi licet impropriè legati dicantur, ibid.n.14.

Legatus de Latere non poteſt authorizare alienationem bonorum Eccleſiæ, deciſ.689. n.7.tom.3.

Legato de Latere aſſerenti ſe habere facultatem authorizandi alienationem bonorum Eccleſiæ non eſt credendum, ibidem num.8.

Legatus de Latere non habet facultatem confirmandi ſtatuta contra ius commune condita, deciſ.438. n.43.tom.2.

Legatus de Latere non poteſt condere ſtatuta iuri communi contraria, deciſ.438.n.41.tom.2.

Legatus de Latere poteſt erigere Eccleſiam Parochialem in Collegiatam, deciſ.608.n.4.tom.3.

Legatus poteſt parochialem vnire, cum & cętera beneficia vnire valeat, ibid.n.5.

Legatus erigendo dignitatem,poteſt vnire,ibid.n.6.

Legiſlatoris mens denotatur ex cauſa expreſſa in procemio legis, deciſ.654.n.27. tom.3.

L E G I T I M A.

Legitima eſt portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, deciſ.15.n.16. tom. 2.

Legitima debetur tam iure filiationis quàm hæreditario, ibidem num.17.

Legitima, cui eſt debita, ipſe non poteſt repudiare hæreditatem, & tantum legitimam acceptare, deciſ. 268. num. 1. tom. 2.

Legitimæ detractio impedire nequit immiſſionem fideicommiſſario, cum illa ſit certa ratione quotæ,& loci, deciſ.111.num.6. tom. 2.

de Legitima ad dotem argumentum non procedit, deciſ.16.n.14. tom. 2.

Legitimam quando filius prætendit ſuper bonis paternis dicitur iuſtum habere intereſſe ad petendas ſcripturas hæreditarias, deciſ.112.n.2. tom.2.

Legitima filiorum non venit in generali conſtitutione fideicommiſſi, cum de iure ab eo ſit excepta, deciſ. 658. numer. 9. tom.3.

Legitima non debetur filijs, niſi mortuo patre, deciſ.459.num.7. tom.2.

Legitima debetur filijs fideicommiſſo grauatis, deciſ.138.num.6. tom.2.

Legitimam filio à patre eſſe debitam ſtatim ſequuta copula carnali, ex conſuetudine Regni Luſitani, deciſ. 617. num. 4. tom. 3.

Et quatenus conſuetudo iſta in illis locis vigeat, intelligenda venit quando ſumus in matrimonio iam contracto, non autem caſu quo ſuper validitate illius pendet lis, & quæſtio, ibid. num.5.

Legitima relicta filijs mater de reliquis bonis poteſt ad libitum diſponere, deciſ. 134. num. 2. tom. 2.

Legitima filiorum, quando ipſi non ſunt vltra quatuor, eſt triens, deciſ.462.n.4. tom.2.

Legitima ſolis filijs,alijſque primam in ſucceſſione cauſam habentibus debetur,deciſ.16. n.14.tom.2.

Legitima filij non triens, ſed ſemis, quando agitur de legitima debita occaſione confiſcationis, non autem obitus patris, deciſ. 720.n.1.tom.3.

Legitimam prætendere nequeunt filij, quando ſunt purè hæredes inſtituti,retinendo partem hæreditatis pro ea, deciſ.15. num.14. tom.2.

Legitimam nullo iure pretendere non poteſt filius, ſi ſuccedat ab inteſtato vel ex teſtamento, deciſ.15.num.15.& 19. tom.2.

pro Legitima admittitur retentio, deciſ.674.n.16.tom.3.

Legitima an poſſit grauari à patre, deciſ.83. n.8.tom.2.

Legitimæ loco ſuccedit vita, & militia, deciſ. 176. num.17. tom.2.

ad Legitimam ſolam dos debet conſtitui, at ſi legitima non eſt ſufficiens,dos eſt taxanda etiam vltra legitimam, deciſ.41.n.9.& 10. tom.2.

Legitima non debetur in pecunia, ſed eſt aſſignanda in corporibus, deciſ.457.n.3. tom.2.

Legitima debetur in bonis, & corporibus hæreditarijs, deciſ.462. n.2.& 3.tom.2.

Legitima dempta pater de reliquis bonis diſponere poteſt ad ſuum libitum,deciſ.16.n.12.tom.2.

Legitimæ detractionem filij prætendere nequeunt, quando ſuccedunt ab inteſtato,deciſ.66. n.22. tom.2.

Legitima nulla eſt debita patrono in vita liberti, ſed tantum poſt mortem, deciſ.341.n.19.tom.2.

in Legitima aſſignanda intrat arbitrium Iudicis, quod tamen debet eſſe regulatum à iure, deciſ.457. n.9. tom.2.

Legitimare aliquem vti ſuum filium, quando quis petit, ex hoc probatur filiatio,ſaltem donec contrarium probetur, deciſ.430. n.19. tom.2.

Legitimandi facultatem, quod habeant DD. de Campegijs, non debet controuerti, cum ſit notoria, & ſæpè in Rota canonizata, deciſ.430.n.4. tom.2.

de Legitimantis poteſtate, quando amplius non poſſit controuerti,deciſ.430. n.7. tom.2.

L E G I T I M A T I O.

Legitimatio,quando dicatur ampliſſima,& pleniſſima, deciſ.484. n.1. tom.2.

ex Legitimatione non benè infertur ad ius ſucceſſionis, tamquam quid diuerſum,ibid.n.2.

Legitimatio,quando dicatur conditionalis,& exceptiua,deciſ.587. n.3.tom.3.

in Legitimatione conſenſus ex quibus præſumatur præſtitus,deciſ. 297.n.28.& 29. tom.2.

Legitimatio, quando non dicatur ſortitam fuiſſe effectum, deciſ. 394.n.5.tom.2.

Legitimatio poteſt dici ſortitam eſſe effectum reſpectu ſucceſſionis vnius,& ſecus,quo ad ſucceſſionem alterius, deciſ.394. n.7. tom.2.

Legitimatio eſt indiuidua, deciſ.394.n.9.tom.2.

Legitimatio dicitur indiuidua reſpectu perſonæ, quæ non poteſt eſſe pro parte legitima,& pro parte non, ibid.n.10.

Legitimationis materia eſt, quid diuerſum à ſucceſſionis effectu, ibid. n.11.

Legitimatio eſt generalis,dum adeſt clauſula,vt legitimatus, poſſit ſuccedere in bonis quorumcumque agnatorum, deciſ.430. n.16. tom.2.

Legitimationis cauſa dicitur ſufficiens, quando adeſt conſenſus, & inſtantia patris,deciſ.430.n.22.tom.2.

Legitimatio an dicatur ſubreptitia, dum fuit expreſſa qualitas matris, ac fuit dictum filium eſſe naturalem, licet re vera eſſet ſpurius, ibid.n.23.

Legitimatio, ſi fuerit limitata, quo ad vnum effectum, non cenſetur reſtricta quo ad omnia, deciſ. 430. numer. 13. tom.2.

Legitimatio Principis ſecularis quo ad Eccleſiaſtica bona eſt intelligenda iuxta terminos à iure permiſſos, deciſ.297. n.34. tom.2.

Legitimatio à Principe confirmata remanet in eo ſtatu, in quo erat de tempore legitimationis,deciſ.297.n.15.tom.2.

Legitimationem obtinens à Principe laico, etiam quo ad bona Eccleſiaſtica, eſt excommunicatus, deciſ. 297. num. 30. tom.2.

Legitimatio dicitur indiuidua quoad perſonam legitimatam, ſcilicet, quo ad abolitionem maculæ, reſtitutionem natalium, & ſimilia. deciſ.394.n.15.tom.2.

Legitimatio poteſt dici effectuata,quo ad vnam ſucceſſionem,licet ſecus quo ad aliam, ibid.n.16.

Legitimationis petitio eſt ſola ſufficiens ad probandam filiationem,deciſ.430. n.20. tom.2.

Digitized by Google

Legitimatio facta vltra voluntatem patris, eſt nulla, deciſ.430. n.11. tom.2.
Legitimatio, vt dicatur valida, debet conſtare de poteſtate legitimantis, deciſ.430.n.3.tom.2.
Legitimatio dicitur facta extra Curiam, dum fuit facta extra mœnia Vrbis, deciſ.430.n.8.tom.2.
Legitimatio, quando dicatur contra mentem teſtatoris, itaq; comprehendantur in Bulla Pij IV. contra illegitimos, deciſ.394.n.19. tom.2.
Legitimatio ex quibus dicatur perfecta, deciſ. 297. num. 23. tom.2.
in Legitimatione, ſi ſit ſcriptum Titius natus ex Chelda ſoluta, licet probetur Titium natum ex alia muliere, non tamen excluditur identitas perſonæ, vbi aliæ demonſtrationes concurrunt, deciſ.614.n.21. tom.2.
Legitimatus, quando eſt habilitatus ad ſucceſſionem agnatorum, debet id intelligi ſecundum formam ſtatutorum, ſi eis non fuerit derogatum, deciſ.347.n.10.tom.2.
de Legitimatione perſonarum, quando amplius non ſit dubitandum, deciſ.13.n.7.tom.2.
Legitimationes perſonarnm ſæcularium non ſe extendunt ad bona Eccleſiaſtica, deciſ.587.n.2.tom.3.
Legitimus natus ex illegitimo de iure eſt capax iuriſpatronatus, immò, & ipſi illegitimi, deciſ.49.n.6.tom.2.
Legitimatus, quando quis actiuè fuit, ſcilicet, vt poſſit ſuccedere in bonis omnibus ſuorum agnatorum, & cognatorum, videtur è contra habilitatus etiam paſſiuè, vt ei agnati ſuccedere poſſint, deciſ.430.n.2.& 3.tom.2.
Legitimatus, quando quis fuit, quoad ſucceſſionem patris in quantitate expreſſam, vltra eam nec iure legitimæ legitimatus aliud prætendere nequit, deciſ.430.n.12.tom.2.
Legitimatus, quando quis fuit ad effectum ſuccedendi in certis bonis, ea potius dicitur diſpenſatio, ſeu habilitatio, quam legitimatio, deciſ.430. n.10.tom.2.

LEGITIMITAS.

Legitimitas prolis non recipit plus, vel minus, deciſ.291.num.21. tom.2.
Legitimitas prolis non reſpicit plus, & minus, ſed benè deficientia prolis, quia poſſunt deficere maſculi, & non fœminæ, deciſ.603. n.12.tom.3.
Legitimitas perſonæ non poteſt opponi, quando quis fuit admiſſus ad cauſam vti talis abſque vlla partis contradictione, deciſ.516. n.8. tom.3.
Leo Bizantius erat tam pingui, & craſſo corpore, vt homines ad riſum mouebat, eiuſque vxor eo erat pinguior, & corpulentior. Rub. in Annotat. ad deciſ.431. n.76.tom.2.
Et tamen aſſerebat dictus Leo, vt dum erant concordes breuis admodum lectulus eos capiebat, diſcordes verò nec tota domus quidem, ibid.n.77.
Ac, quid ex hoc faceto dicto reportauerit, ibid.n.78.

LAESIO.

Læſio eſt fundamentum vbi fundatur decretum Prætoris ſuper reſtitutione in integrum, deciſ.625. n.3.tom.3.
Læſio eſt fundamentum reſtitutionis in integrum, deciſ.93.num.2. tom.2.
Læſio niſi probetur, tranſactio non reſcinditur, deciſ.511.num.28. tom.3.
Læſio enormis non dicitur probata ex modica ſumma, deciſ.591. n.7. tom.3.
de Læſione defuncti poſſunt etiam dare eius hæredes, deciſ.557. n.14. tom.3.
Læſio enormiſſima ex quo clarè appareat, deciſ.130. num.2. tom.2.
Læſio minoris eo ipſo probatur, quod ipſe fideiuſſit, deciſ.564. n.19. tom.3.
Læſio dicitur magna, & enormis, ſi excedat dimidiam iuſti pretij, deciſ.364.n.9.tom.2.
De Læſione dari poteſt in donatione etiam correſpectiua, deciſ. 318.n.18. tom.2.
Læſio non poteſt conſiderari in donatione, maximè ſi ſit facta ſub certa quantitate, deciſ.318.n.8.tom.2.
Læſionis ſcientia in minore, quando renunciat, nihil operatur, ſi ei renunciat, deciſ.318.n.10.tom.2.
Læſio non conſideratur in donatione, cum ex ſe ſit actus læſiuus, ſecus quando in ea interuenit dolus, vel donatio eſt correſpectiua, deciſ.130.n.5.& ſeqq.tom.2.
Læſio vltra dimidiam eſt valens ad reſcindendum contractum venditionis, deciſ.253. n.12.tom.2.
propter Læſionem vt reſcindatur tranſactio debet eſſe vltra dimidiam, deciſ.20. n.15.tom.2.
ad Læſionis effectum conſideratur tempus contractus, non autem id, quod poſtea contigit, deciſ.582.n.18.tom.3.
ad Læſionis effectum valor debet conſiderari de tempore contractus, deciſ.278. n.4.tom.2.
Læſionis ſcientia non attenditur in minore, quando eſt enormiſſima, deciſ.318. n.11.tom.2.
Læſionem allegans, debet acta tranſportare, vt merita cauſæ perpendantur, deciſ.693. num.1. tom.3.
Læſione circumſcripta reſtitutio in integrum non datur. deciſ.625. n.1. tom.3.
Læſus quis non poteſt dici, ſi ipſe contrahendo ſciuit læſionem, deciſ.318.n.9. tom.2.
Læſus enormiſſimè, vt minor dicatur, ſufficit, quod duplo, vel triplo datum fuerit minus, quàm dari debuit, deciſ. 130. n.4. tom.2.
Læſus dicitur donator quoties ignorat à principio id, quod donat, deciſ.130.n.8. tom.2.
Læſo non denegatur reſtitutio in integrum ſtante iniuſtitia ſententiæ, deciſ.95. n.1. tom.2.
Leuia ſpernenda ſunt. Rub. in annotat. ad deciſ.631. numer.29. tom.3.
Leuitas in dubio præſumitur, dum Religioſi de vna religione tranſeunt ad aliam, deciſ.365.n.55.tom.2.

LEX.

Lex ſemper loquitur, & comprehendit perſonas, quomodocumq; exiſtentes, deciſ.172.n.20.tom.2.
Lex habet oculos retrò, & non ante, deciſ.598. numer.10. tom.2.
Lex communis & ſtatutum ſi ſimul ſtare nequeunt, ſequitur vt ſtatutum tollat legem communem, deciſ.15. num.5. tom.2.
Lex ſolet remouere futuras dubitationes, deciſ.725. num.1. tom.3.
Lex generaliter loquens, omnia comprehendit, dum non ſubeſt ratio eam reſtringendi, deciſ.172. n.31.tom.2.
Lex, quando generaliter non eſt abrogata, remanet in ſuo robore, deciſ.574. n.32.tom.3.
de Lege præſcribenda, & non de communi DD. opinione, quando agatur, ibid.n.33.
Lex certa, & conditio poteſt dari in ea re, in qua eſt permiſſum id facere, deciſ.493.n.5.tom.2.
Lex non eſt ſtatuenda propter fœminas bonas, quia raræ ſunt, ſed propter malas, quæ multæ ſunt. Rub. in annotat. ad deciſ.431. n.44. tom.2.
Lex poſterior derogat priori, deciſ.408.n.7.tom.2.
Lex, quando non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, deciſ. 572.n.14.tom.3.
Lex aliqua, quando ſatis clarè loquitur, tunc in vanum diſtinguitur, & argumentatur. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.127. tom.2.
Leges, qui vana ſuperſtitione quærunt obtenebrare, riſu digni ſunt. Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.132.& 133.tom.2.
Lex, quando loquitur prohibitiuè, & annullatiuè, quoad contractus aliter factos non poteſt ei renunciari, deciſ.616. num.15. tom.2.
Lex, dum requirit præſentiam perſonæ, non intelligit aliquem præſentem eſſe, niſi intelligatur, quid agatur. Rub. in annot. ad deciſ.431. n.28. tom.2.
Legem ſibi inutilem & fruſtratoriam quis non præſumitur voluiſſe adijcere in mandato, deciſ.240.n.20.tom.3.
cum Lege mitius agitur, quam cum homine, deciſ.107. num.13. tom.2.
Lex, quando expreſsè decidit aliquem caſum, tunc non eſt locus arbitrio Iudicis. Rub. in annot. ad deciſ.617. numer.101. tom.3.
Lex, vel ſtatutum generaliter diſponens, comprehendit etiam cauſas priuilegiatas, niſi in illo caſu ſint ſpecialiter priuilegiatæ. Rub. in Annotat. ad deciſ.460.n.37.38. & 39.tom.2.
Lex ſi procedat per viam declarationis comprehendit etiam præterita, deciſ.17.n.32. tom.2.
Lex ſtatuenda non eſt ſuper his, quę raro accidunt. Rub. in annotat. ad deciſ.431.n.43.tom.2.
Lex, quando ponit caſum, & limitatè non loquitur quo ad illum, nec pro ratione deciſionis illa circumſtantia non ponderatur, tunc non eſt coaguſtanda ad illum tantum caſum. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.31. tom.3.
Lex reſiſtit contractui, ſi peccet in forma. Rub. in annot. ad deciſ. 142.n.58. tom.3.
Lex, quando clarè aliquid diſponit, & quis de ea conqueritur ſat erit aſſerere, ita ſcripta eſt. Rub. in Annot. ad deciſ.530.num.64. tom.3.
Lex Papæ non eget vt recipiatur moribus vtentium, deciſ.184.n.4. tom.2.
Lex, vel Princeps potentiam habent transferri poſſeſſionem in alium ſine apprehenſione, deciſ.128. n.5.tom.2.
Lex quamuis dura ſeruanda eſt, deciſ.479.n.14.tom.2.
Lex, & voluntas teſtatoris, quoad eorum obſeruantiam pari paſſu ambulant, ibid.n.16.
Lex, ſi vtatur verbis geminatis excludit omnem interpretationem, deciſ.276. n.26. tom.2.
Lex ſuperueniens tollendo antiquam aliquam conſuetudinem, tunc ſi fiat contra conſuetudinem, quis non poteſt impugnare, deciſ.184.n.3. tom.2.
Lex, quando eſt poſterior, & habet decretum irritans, ea non ſeruata,

Digitized by Google

ſeruata, actus corruit, non obſtantibus legibus anterioribus, deciſ.574.n.53. tom.3.
Lex dum emanat ad declarationem iuris dubij, tunc etiam comprehendit actus præteritus non executos, deciſ.648. num.12. tom. 2.
à Lege, quando aliquid eſt inductum, tunc aliud non eſt quærendum, deciſ.495.n.31. tom.2.
Legis menti quando eſt ſatisfactum, tunc aliud non eſt quærendum, deciſ.717.n.15.tom.3.
Lex præſumit hominem bonum, & qualem eſſe debet, deciſ.232. n.12. tom.2.
Lex irritans aliqua, ratione honeſta, poteſt eſſe abrogabilis per conſuetudinem, deciſ.574.n.29. tom.3.
Quod intellige verum ſi vniuerſaliter in toto Orbe per conſuetudinem contrariam, cum requiſitis lex eſſet abrogata, ibidem num.30.
Lex, quæ varios habet intellectus, non poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, deciſ.561.n.54.tom.3.
Lex inepta foret, ſi caſus illos, qui facile frequentius accidunt, non comprehenderet, ibid.n.10.
Lex, aut ſtatutum, ſiue quælibet alia diſpoſitio quando loquitur de fructibus, ſemper intelligitur deductis expenſis, ac ſumptibus in eis colligendis. Rub. in annot. ad deciſ.444.n.14. tom. 2.
Lex dum requirit aliquid, vt expreſsè fiat, ei non dicitur ſatisfactum, ſi illud tacitè fiat, deciſ.348 n.10.tom.2.
Lex vna, vt cum temperamento alterius legis intelligenda ſit, hoc non eſſet inuſitatum aſſerere. Rub. in Annot. ad deciſ.666.n.107. tom.3.
Lex futura, & non præterita reſpicit, deciſ. 348. num. 7. tom.2.
Lex noua comprehendit etiam præterita reſpectu effectum futurorum, ibid.n.8.
Lex noua non comprehendit actum de futuro, data connexitate, & dependentia ab actu de præterito, ibid.n.9.
Legis rationem dum credimus aſſecutos eſſe per coniecturas, plerumque fallimur. Rub. in annot. ad deciſ.362. numer.131. tom. 3.
Leges ſunt difficiles, vt intelligantur, & in eorum intellectu ſæpè decipiuntur ſcholares, & magiſtri, & quare, ibidem num.132.
Legis ratio, quando eſt vnica, eius virtus eſt, vt vbi locum habet, ibi, & legis diſpoſitio quoque intret, ibid.n.104.
Leges priuatæ ſatis eſt, vt priuatim notificentur, deciſ.184. n.6. tom.2.
Leges humanæ admittunt doctrinalem interpretationem, deciſ. 312.n.43.tom.2.
Leges non ideò factæ ſunt, vt fruſtra occupent membrana, ſed vt vigeant, ac obſeruentur. Rub. in annot. ad deciſ.444.num.70. tom. 2.
Leges poſtquam ſunt conſtitutæ non de eis, ſed ſecundum eas iudicandum eſt. Rub. in annot. ad deciſ. 460. numer.138. tom.2.
Lex quamuis dura ſeruanda eſt, ac conquerentibus de ea, ſat erit replicare, ita ſcripta eſt, ibid.n.139.
Leges, quando volunt, vt in certis caſibus detur cautio, id bene ſancire ſciunt. Rub. in annotat. ad deciſ.617. numer.182. num.3.
Leges, quando aliquid non dicunt, nec minus id requirunt Interpretes, tunc non eſt aliud quærendum, ibid. n.183.
Leges Romanorum nihil determinarunt de lucro dotis. Rub. in annot. ad deciſ.278.n.18.tom.2.
Legum ſyluam ingreſſo difficile eſt ſingulorum quæſtionum materias ſegregare, cum altera ſic alteram ramulis quibuſdam attingat, vt ſine alterius inchoatione nequeant explicari. Rub. in annot. ad deciſ.466. n.209.tom.2.
Legum aduerſarij iuſtius nonnulli DD. vocari poſſunt, quàm legum interpretes, ibid.n.134.
in Legum interpretatione, ſemper eſt attendenda verborum proprietas, ideſt verborum ſignificatio, deciſ.312. num.47. tom.2.
ad Legum interpretationem multum confert obſeruantia interpretatiua, deciſ.194.n.30. tom.2.
Legibus Lycurgi, & Solonis cautum erat, vt virgines indotatæ nuberent. Et hoc non tantum fuit ſtatutum, ne aliquæ ex eis propter inopiam innuptæ manerent, ſed etiam ne homines potius ad dotem, quam ad ſpectatos mores attenderent. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.205.tom.2.
Circa declarationem nonnullarum Legum, vide in calce Indicis.

L I B E L L V S.

Libellus probat contra producentem, deciſ. 527. numer. 3. tom.3.
Libellus in principio litis emanare debet, deciſ.349. num. 11. tom.2.
Libellus, ſi concludat ad actionem hypothecariam, petitio non poteſt dici reſtricta tantum ad fructuum petitionem, deciſ.669. n.7. tom.3.
Libellus, quando eſt nullus, vel ineptus ad iudicium intentatum, tunc Iudex perperam procedit, deciſ.349. numer.11. tom. 2.
Libelli clauſulæ generales ſi nunquam fuerunt deductæ ad ſpeciem, ſignum eſt euidens, quod fuit actum pro eo, quod principaliter fuit intentatum, deciſ.384.n.13.tom.2.
in Libello interdicti, quorum bonorum, verba libelli, & ſententiæ concipiuntur pro reſtitutione poſſeſſionis, quemadmodum in poſſeſſorio recuperandæ, deciſ. 349. numer.13. tom. 2.
Libelli forma in interdicto, quorum bonorum, qui eam deſignet, deciſ.349.n.15. tom.2.
per Libelli ſimplicem oblationem lis non dicitur incepta, deciſ. 82.n.4.tom.2.
Libelli reſtrictio ex quo euitetur, deciſ. 669. numer. 10. tom. 3.

L I B E R.

Libri Capitulares dicuntur in forma probanti, dum retinentur per Officiales ad hoc deputati, deciſ.491.n.8.tom.2.
Libri Capitulares, plenè quidem probant contra perſonas eiuſdem Capituli, ibid.n.9.
Libro computorum priuato, ſtandum eſt in præiudicium ſcribentis, non autem tertij, deciſ.447.n.8.tom.2.
Liber alicuius Congregationis fideliter tentus, pro ipſa iunctis adminiculis probat, deciſ.46.n.7.tom.2.
ad Librorum exhibitionem tenetur is, qui faſſus eſt, quod ſibi fuerint conſignati, deciſ.143.n.6.tom.2.
Libri Mercatorum, quod ſint mercantiliter tenti ex quibus apparere poſſit, deciſ.45. n.2.tom.2.
Libri Mercatorum pro tertio contra tertium non probant, deciſ. 386.n.4. tom.2.
Libri Mercatorum concurrentibus adminiculis pro tertio, contra tertium probant, ibid.n.5.
ex Libro mortuorum Ciuitatis probatur mors alicuius, deciſ.209. n.2. tom.2.
Liber priuatus, licet ſit de actis, non tamen probat contra tertium, deciſ.259.n.13. tom.2.
Liber priuatus non probat pro ſcribente, deciſ. 330. num. 8. tom. 2.
ex Libro priuato alicuius Monaſterij ſi iura ſint extracta non probant ad fauorem eiuſdem, deciſ.147. n.8.tom.2.
Librum rationum ſuarum, ſi quis falſificauerit non punitur de falſo, deciſ.146.n.7. tom.2.
in Libro proprio, quis mille mendacia ſcribere poteſt, nec venit puniendus, quando ex tali mendacio nemo læditur, ibidem num.8.
Libri rationum præſumuntur conſignati, ſi ratio reddita ſit, deciſ. 143.n.9.tom.2.
Librum rationum conficere tenetur hæres cum beneficio legis & inuentarij, deciſ.201.n.28.tom.2.
Liberculus quamuis informis facit quale quale adminiculum, deciſ.679.n.23.tom.3.
Liberculus iuſtificat creditum patris cum filio, ibid.n.5.

L I B E R A L I T A S.

Liberalitas mera non dicitur, quando quis tenetur aliquid facere, deciſ.108.n.27.tom.2.
Liberalitas alicuius excluditur, ſi nihil de ſuo dedit, deciſ.741.n.36. tom. 3.

L I B E R A T I O.

Liberatio ampliſſima facta poſt ſolidationem computorum habet vim tranſactionis, etiam ſi alio nomine concepta ſit. Rub. in annotat. ad deciſ.330. n.5.tom.3.
Itaque non docto de errore, & fraude, reuocari non poteſt, & multò magis ſtante iuramento, ibid.n.6.& 7.
Liberatio generalis omnia comprehendit, deciſ.77. numer.3. tom.3.
Liberatio obtenta ab adminiſtratore poſt redditionem rationum, quando habeat vim tranſactionis, deciſ.190. num.9. tom. 2.
Liberationem à fideiuſſione vt poſſit petere fideiuſſor, requiritur quod fuerit in obligatione alias non poteſt dici quod dici fuerit in ea, deciſ.152.n.17.tom.2.

L I B E R I.

Liberorum appellatione veniunt etiam nepotes, & cæteri deſcendentes, deciſ.4. n.3.tom.2.
Liberorum appellatione non veniunt tantum maſculi, ſed etiam fœminæ, deciſ.459.n.12.tom.2.
Liberorum & filiorum appellatione propriè non veniunt illegitimi, deciſ.361.n.5.tom.2.
Liberis ab inteſtato deſcendentibus ſuccedit pater, vna cum fratribus in capita, deciſ.527.n.5.& 6.tom.3.

L I B E R T A S.

Libertas, & pia cauſa in iure æquiparantur, deciſ.493. num.38. tom. 2.
Libertas rei in dubio præſumitur, deciſ.101.n.1.tom.2.
Libertas tam præclara res eſt, vt nec mors quidem pro libertate

tate aſſequenda, fugienda ſit. Rub. in annot. ad deciſ.576. n.61. tom.3.
Libertas ſi abſit, nihil beatum eſt, ibid.n.58.
Libertas eſt illud, quod inter mortales optimum eſt, ibidem num. 58.
Libertatis fauore ſemper in dubio iudicandum eſt. Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.84. tom.3.

L I B E R T V S.

Libertus, ſi habeat in bonis octuaginta, & patrono legat quadraginta, tunc hæres non poteſt repudiare illa quadraginta in præiudicium padroni, deciſ.341. n.14.tom.2.
Libertus poteſt repudiare legatum in terminis l.liberto, ff. de bon. libert. ibid.n.18.
Liberti hæres ſi renunciat legatum factum ad commodum alienum nec cedit in commodum ſuum & non poteſt aut repudiat ad commodum ſuum & incommodum alienum & poteſt niſi conſtet de contraria mente teſtantis, deciſ.341. num.15.& 16. tom. 2.

L I C E N T I A.

Licentia abſentiæ obtenta per Canonicum ab Epiſcopo, quando dicatur inualida, deciſ.1. n.14. tom.2.
Licentiæ tempus abeſſendi, quando eſt datum ſimpliciter, tunc tantum à die abſentiæ computatur, deciſ.434. numer.7. tom. 2.
Licentia cum aliqua conditione conceſſa illa conditio dat eſſe rei, deciſ.212. n.23. tom.2.
Licentia obtenta ſub conditione, ſi conditio ſpreta fuerit, perinde eſt ac ſi licentia obtenta non fuerit, ibid.n.24.
Licentia ſi fuerit impertita Canonico vt poſſit abeſſe à Capitulo per aliquod tempus, tunc illud incæpit currere non à die licentiæ, ſed à tempore quo abeſſe incæpit, deciſ.571.num.11. tom.3.
Licentia omnes deteriores ſumus, ſecundum Comicum. Rub.in annot. ad deciſ.576.n.166.tom.3.
Licentia, ſeu facultas nihil aliud eſt, quam collatio libertatis conceſſæ ei, qui eam non habet ex ſe ipſo, deciſ.654. num.16. tom. 3.
Licentia ædificandi quando petenti non poſſit denegari, deciſ.685. n.1. tom.3.
Licentia ædificandi tunc multò minus venit deneganda, quando iam omnia neceſſaria ad ædificandum ſunt præparata, ibid. num. 4.
Licentia à Principe vendendi officia vacabilia facilè obtineri ſolet, deciſ.116. n.14.tom.2.
Licentiæ Principis debent intelligi ſine præiudicio Tertij, deciſ.61. n.8.tom.2.
Licentiam conſtruendi Molendinum, ſi quis obtinuerit à Principe, debet intelligi ſine præiudicio Tertij, ibid.n.9.
Licentia vendendi feudum intelligitur de venditione facienda vni, & non pluribus, & an id ſit verum, deciſ.107.num.20.& 21. tom. 2.
ad Licitandum, quilibet extraneus, immò etiam creditor admittitur alio non exiſtente, vel exiſtente quidem, ſed non tam dignum pretium offerente, deciſ. 506. num. 15. tom. 3.
in Limine contractus quando quis verſatur, & agitur de traditione rei propriæ, rectè in eo poteſt apponi pactum ſubſtantiæ contractus non contrarium, deciſ. 510. numer. 9. tom. 3.

L I M I T A T I O.

Limitatio temporis ſi ſit facta ad fauorem alicuius, non iuuat tertio, deciſ.589.n.7. tom.3.
Limitationis cauſa ceſſante debet etiam ceſſare ipſa limitatio, deciſ.625.n.29. tom.3.
Limitationes, quando ſunt conceptæ per dictiones demonſtratiuas ad oculum, non extenduntur ad alios caſus, deciſ.438. n.15. tom.2.

L I N E A.

Linea quando eſt finita, ſine dubio dicitur factus locus deuolutioni, deciſ.597. n.1.tom.3.
Linea fuiſſe finitam non dicitur doctum, dum de contrario conſtat, deciſ.509.n.9. tom.3.
ob Lineam finitam quando emphyteuſis eſt deuoluta, tunc ea intrat abſolutè, nec requiritur declaratio Domini directi, & eo mortuo emphyteuſis poteſt vendicari ab eius hæredibus. Rub.in annot.ad deciſ.420. n.65. tom.2.
Linea tota præſumitur prædelicta, ſi teſtator etiam vocauerit fœminas, deciſ.49.n.16.tom.2.
Linea inueſtiti, quando eſt finita, tunc locum habet ius accreſcendi ad fauorem ſuperſtitis, deciſ.415.n.12.tom.2.
LINGVA Latina non habet numerum dualem, ſicuti Græca, deciſ. 68.n.9.tom.2.

L I Q V I D A T I O.

in Liquidatione, & valore decimarum non habetur ratio, quo ad expenſas conductionis ad horreum, deciſ.317. num.33. tom.2.
Liquidatio fructuum cauſat mixturam, & per conſequens admittitur appellatio, deciſ.503. num.27. tom.2.
Liquidatio fructuum fieri nequit, dum circa eorum perceptionem nulla affertur probatio, deciſ.424. n.7.tom.2.
in Liquidatione fructuum Rota ſæpius cenſuit ſufficere vnicum teſtem deponentem de facto proprio, deciſ.271. num.2. tom.2.
in Liquidandis fructibus ſunt admittendi teſtes informati de qualitate rei, ibid.n.5.

L I S.

ex Litis diuturna agitatione vbi pars eſt præſens mandatum præſumitur, deciſ.296. n.7.tom.2.
Lis debet eſſe ſuper titulo beneficij ad hoc, vt ſubrogatio debeatur deciſ.202.n.1.tom.2.
Lis, quando dicatur eſſe ſuper titulo beneficij, deciſ.599. num.35. tom. 3.
Lis dicitur ſuper beneficio eſſe, quando quis petit aduerſarium amoueri à beneficio, deciſ.167. n.10. tom.2.
Lis non eſt ſuper titulo beneficij, quando impetratur ob non publicationem, deciſ.202.n.3 .tom.2.
Lis ſuper titulo beneficij requiritur, ad hoc vt ſit locus ſubrogationi, deciſ.167. n.2.tom.2.
Lis ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ, non facit beneficium litigioſum, ibid.n.3.
Lis calumnioſa non eſt lis, nec inducit vitium litigioſi, ibidem num.19.
Litem iniuſtam, & calumnioſam quis non tenetur ſuſtinere, deciſ.196.n.12.tom.2.
Liti, quando quis ſtatim ceſſit, dando manus, non tenetur ad expenſas, deciſ.730. n.4.tom.3.
Litis ceſſio, quo caſu non extinguat litem, deciſ.599. num.27. tom. 3.
Litis ceſſio, quando omninò dicatur libera, & ſimplex, ibidem num. 28.
Litis ceſſio in beneficialibus, licet teneat ſine Beneplacito Apoſtolico, quando eſt gratuita, tamen ſecus eſt, quando aliquid datur, vel promittitur, deciſ.382. n.6.tom.2.
Lis colorata ſufficit vt ſubrogatio habeat locum, deciſ.367. n.20. tom.2.
Lis ad hoc vt præſtet iuſtam cauſam conſequendi alimenta extra domum, non ſufficit omnis lis. Rub.in annot. ad deciſ.636.num. 176.tom.3.
Quia aliàs eſſet in facultate hæredis mouere litem etiam iniuſtam, & ſic defraudare intentionem defuncti, & grauare hæredem, ibid.n.177.
ex Litis conteſtatione non infertur ad reuocationem mandati, deciſ.726. n.9.tom.3.
poſt Litis conteſtationem quis petere nequit fructus, ſi res ei fuerit aſſignata à debitore, deciſ.182.n.9.tom.2.
Lis ſumit exordium, vel à citatione, vel à litis conteſtatione non autem à libelli oblatione, deciſ. 82. numer. 6. tom.2.
Lis, quando fuit extincta, tunc ceſſant eius effectus, deciſ.599.n.10. tom. 3.
Litis deſertio concludenter eſt iuſtificanda ab eo, qui in ea ſe fundat deciſ.416.n.3. tom.2.
Litis deſertio cum ſapiat iuris proprij renunciationem, non præſumitur, ibid.n.4.
Litis mentio ſi ſit facta in gratia, id non operatur, vt aliquid ſit faciendum in præiudicium litis pendentiæ, deciſ.135.num.3. tom. 2.
per Litis motionem poſſeſſor conſtituitur in mala fide, deciſ.127. n.10.tom.2.
Litis motionem ſufficit venditori ſemel intimatum fuiſſe ab emptore, & non requiritur in quolibet actu, deciſ.13.num.4. tom.2.
ante Litem motam qui poſſidet, poteſt citra vitium attentatorum continuare ſuam poſſeſſionem, deciſ. 210. num.3. tom.2.
per Litis motionem poſſeſſor rectè condemnatur ad reſtitutionem fructuum, deciſ.127.n.11.tom.2.
Lite pendente poſſeſſio capta eſt attentata, deciſ.210. numer.5, tom.2.
Lite pendente non licet Principi ſupplicare, deciſ.242.num.4. tom.2.
Lite pendente ſi ſit facta gratia noua cum narratiua litis quid dicta gratia operetur, deciſ.242. n.3.tom.2.
Lite pendente executio fieri nequit coram alio Iudice, ibidem num.1.
Lite pendente, & inſuper ſtante inhibitione, quis niſi attentate poteſt aliquid litigioſum exigere, deciſ. 687. num. 2. tom.3.
Lite pendente tunc geſta ſine dubio dicuntur attentata, quando etiam emanauit inhibitio, ibid.n.3.
Lite pendente ſi gratia ſit facta cum narratiua litis non per hoc ſequitur, quod executor datus poſſit procedere abſque vitio attentatorum, deciſ.242. n.5.tom.2.

Lite pendente penſionarius non eſt priuandus ſua quaſi poſſeſſione exigendi,deciſ.2.n.2.tom.2.

Lite pendente ſi ſint extracta inſtrumenta & non ſit ſeruata forma literarum compulſorialium non probant, deciſ.103.num.6. tom.2.

Liti renuncians, in qua controuertebatur de bonis feudalibus, ex hac renunciatione nullo modo inferendum eſt etiam ad renunciationem bonorum allodialium, deciſ.508. numer.18. tom. 3.

Litis reſignatio quando dicatur facta ad fauorem certæ perſonæ, deciſ.599.n.26.tom.2.

Litis ſcientiam ſi actor ab initio non habuerit & poſtea in progreſſu cauſæ, eam habuerit, intrat curſus judicij retro, deciſ.7.n.6. tom. 2.

ex Litis ſubſtentatione probatur poſſeſſio ad effectum immiſſionis vigore Saluiani,deciſ.187.n.3.tom.2.

in Lite ſuccumbens tenetur aduerſario ad expenſarum refectionem,deciſ.730.n.2.tom.3.

Litis ſumptus, & alimenta petens ab aduerſario, ille qui electus fuit de poſſeſſione, ac ſimul inſtans pro reintegratione, dicitur quod habuit ſe pro ſpoliato, deciſ.420. num.26 & 27. tom. 2.

Litem aliquam promittens Dominus directus ei, qui inueſtiuit, ſuper re inueſtita non inferre, immò omnem litem ſuper ea mouendum in ſe ſuſcipere, & proſequi proprijs ſumptibus, tunc ipſe Dominus moueat litem. & inueſtitus petat dd. ſumptus in aliquo ſibi non præiudicat, deciſ.240. num.27. tom.3.

Lis non dicitur incœpta per ſimplicem libelli oblationem, deciſ. 82.n.4.tom 2.

Lis,vt dicatur validè cœpta,debet conſtare de mandato procuratoris, deciſ.519. n.5. tom.3.

Lis dum pendet ſuper validitate tranſitus Religioſi de vna religione ad aliam, tunc datur primo Monaſterio retentio, ſed hæc eſt opinio Zabarell.non recepta, & declaratur, n.28. vnà cum Sanchez & n.30.deciſ.365.n.26.tom.2.

de Lite, vt dicatur conſtare, debet id doceri ex ipſis actus, deciſ. 464,n.10,tom.2.

Lis non poteſt dici finita, ſi adhuc pendeat ſuper executione ſententiæ,deciſ.79.n.6.tom.2.

Lis, quando dicatur introducta, deciſ. 150. num.8. tom.2.

Lis quando eſt finita, non poteſt dici, quod aliquid fuerit factum lite pendente, & ſic nullum ſit, deciſ.469. numer.24. tom. 2.

Lis non datur ſine iuriſdictione,deciſ.397.n.13.tom.2.

Lis inter tutorem, & pupillos, quod non videatur conſiderabilis ad hoc, vt ea lite pendente tutori interdicatur adminiſtratio tutelæ,deciſ.360.n.10.tom.2.

Lis ſuper re, vt inducatur, quid ſit neceſsè, deciſ.234. n.17. tom. 2.

Lis non dicitur inducta,ſi fuerit cæpta per procuratorem, de cuius mandato non conſtat,deciſ.150.n,4.tom.2.

ſub Litis vocabulo continetur quoque inſtantia appellationis, deciſ,63,n.6 tom.2.

Lis non dicitur finita, niſi per tres conformes, & rem iudicatam, ibid.n.7.tom.2.

Liti ea, quæ cauſa dederunt, non ſunt habenda in conſideratione, deciſ.241.n.7. tom.2.

Lis ſi non adſit, de attentatis dari non poteſt, licet in eadem re ad alium effectum reperiatur, deciſ.36.n.7.tom.2.

de Lite dicitur conſtare ex reuolutione actorum, deciſ.97. num.3. tom. 2.

Lis ſuper ſimonia non facit beneficium litigioſum,deciſ,167.n.12, tom. 2.

Lis cenſetur ſuper beneficio,ſi agatur ad priuationem,& quis petat ſibi adiudicari beneficium,ibid,n.13.

Litem non dicitur quis contra aliquem mouiſſe, ſi ſe defendat, deciſ. 189. n.2.tom.2.

à Lite iniuſta quando quis recedit, ſatis dicitur conſtare de vtilitate,deciſ.51. n.10.tom.2.

Lis per mortem collitigantis regulariter non extinguitur, deciſ. 599.n.22.tom.3.

Quæ tamen regula limitatur, quando collitigans ſuperſtes non intendit amplius litigare, & ſufficit de hoc conſtare etiam per actum tacitum, ibid.n.23.

de Litis ceſſione facta per collitigantem quando non poſſit dubitari,ibid.n,24.

Lis reuiuiſcit per reſtitutionem in integrum aduerſus rem iudicatam, deciſ.135.n.6.tom.2.

Lis non dicitur introducta per ſupplicationem extraiudicialem, deciſ 82.n,5. tom.2.

Litem ſufficit vt emptor venditori intimet ad hoc vt ipſe teneatur emptori ad omnia damna paſſa, deciſ. 13. num. 1. tom. 2.

Litem melius eſt concordia finire, dum controuerſia aliqua à varijs Doctorum ventis agitatur, quam res, & facultates ſuas incertæ opinionis arbitrio committere. Rub. in annotat. ad deciſ.632. num.42. tom.3.

Lis eſt iuſta cauſa recedendi à domo eius, qui ex præcepto teſtatoris ibi alere tenebatur. Rub. in annotat. ad deciſ.636. num. 163.tom.3.

ex Lite ſolet oriri liuior,rancor,& odium capitale inter litigantes, ibid num.164.

Lites vocantur cruentæ, funeſtæ, rabioſæ, tetricæ, triſtes, horrore plenæ &c.ibid.n.165.

Lites inter ſanguine coniunctos ſolent eſſe magis rabioſæ, & crudeles, ibid.n.166.

Lites inter ſanguine coniunctos quando citius terminare, æquitas ſuadet, ibid.

à Lite receſſus maximè reputatur fauorabilis, ſi fiat inter ſanguine coniunctos, ibid.n.167.

Lites,quis fugere debeat,& quis libenter litigare,Rub. in annot. ad deciſ.617. n.122.tom.3.

Lites de quibus fit mentio in regula 33. Cancellariæ exoriri non poſſent, niſi Cardinalis haberet indultum, deciſ.654. n.28, tom.3.

Lites,vt quanto citius expediantur,intereſt Reipublicæ, deciſ.485. n.19, tom.2.

Litigare non conuenit paucis de Clero contra Epiſcopum, & maximè contra Synodales eius conſtitutiones,cum omnes eis parere teneantur, deciſ,567.n.6.& 7.tom.3.

Litigare, ſi intendat Vniuerſitas, itaque collecta veniat imponenda, ſi aliquis ex eis non vult adhærere liti, non poteſt cogi ad contribuendum,ibid,n.12.

Verum illis, qui voluntariè contribuunt, reſeruatur ius, recuperandi à non litigantibus, quatenus victoria illis prodeſt, ibid. num.13.

Litigare inuitus nemo cogitur, ibid,n.12.

Litigandi iuſtam cauſam an quis habeat diſcuti non poteſt, antequam ea non proponatur, ibid.n.8.

Litigandum non eſt cum homine potenti.Rub.in annotat.ad deciſ. 666.n.67.tom.3.

Litigioſi vitium præcipuus effectus qualis ſit, deciſ 670. num,8, tom.3.

Litigioſi vitium tranſit etiam in ſucceſſorem, deciſ.599. num.33. tom. 3.

Litigioſi vitium non contrahitur ex actione perſonali, deciſ.670. n.11.tom.3.

LITERAE APOSTOLICAE.

Literæ Apoſtolicæ,quando ſunt iuſtificatæ, non eſt deneganda immiſſio prouiſo,deciſ.520.n,27.tom.3.

Literæ Apoſtolicæ poſtquam ſunt iuſtificatæ habent executionem paratam, deciſ.257.n.1.tom.2.

Literæ Apoſtolicæ ſuper prouiſione beneficij non conceduntur ante expeditionem Breuis,deciſ.404.n.17.tom.2.

Literæ Apoſtolicæ antequam ſuper aliquas gratias expediantur, requiritur nouus conſenſus,deciſ.382.n.1.tom.2.

Literæ Apoſtolicæ ante præſtitum nouum conſenſuum non tenent,ibid.n.2.

Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſunt executioni demandandæ,probato clericatu, poſſeſſione defuncti, & reſeruatione, deciſ.200.n.1, tom.2.

Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ non ſolum poſſunt exequi per viam immiſſionis, ſed etiam per manutentionem & qua ratione,ibid. n.18,& 19.

Literæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, vbi non adeſt legitimus contradictor, deciſ.400.n.18.tom.2.

Literarum Apoſtolicarum executio poteſt impediri ſubſiſtente iuſta cauſa ab eo,qui habet titulum à Papa, ibid.n.19.

Literarum Apoſtolicarum executor merus incontinenti poteſt dare immiſſionem,deciſ.353.n.18.tom.2.

Literarum Apoſtolicarum executor concedendo collationem & mandatum de immittendo vigore dd.literarum, iſte eſt actus indifferens cum tam iudicialiter quàm extraiudicialiter poſſit fieri,deciſ.400.n.15.tom.2.

Literarum Apoſtolicarum expeditores non poſſunt præiudicare partibus in expeditione literarum, deciſ.225. num.11. tom.2.

Literarum Apoſtolicarum expeditores poſſunt declarare ac etiam addere & minuere literas, dummodo per eos non alteretur ſubſtantia gratiæ, ibid, n.12.& 13.

Literarum Apoſtolicarum narratiua, quod fuerit iuſtificata probari poteſt ex pluribus adminiculis ſimul iunctis, deciſ.219. n.14. tom. 2.

Literarum Apoſtolicarum narratiua non probat, ſi ſit facta ad aſſertionem partis, ſecus ſtantibus adminiculis & obſeruantia congrua quæ facit præſumere omnia narrata fuiſſe vera, ibid, num.3. & 4.

L I T E R AE.

Literæ Cambij, quæ ad vſum tranſmittuntur pro eis ſoluendis ſemper datur congruum tempus, deciſ. 477. numer. 9. tom. 2.

Literæ cambij ſunt executioni demandandæ, quando concurrunt

runt debita requiſita, deciſ.353. num.1. tom.1.
Literarum compulſorialium vigore, tenores inſtrumentorum originalium Iudicibus referuntur, & fides præſtatur, deciſ.534.n.20. tom.3.
Literæ conceſſionis non ſunt habendæ in conſideratione, ſi non iuſtificentur, deciſ.630. n.75.tom.2.
Literæ, ſi contineant diſpoſitionem perfectam, ac fuerunt acceptatæ, benè probant, deciſ.494. n.6. tom.2.
Literæ executoriales ſi non iuſtificentur ex actis, dicuntur nulliter relaxatæ, deciſ.702. n.6.tom.3.
Literæ quamuis priuatæ probant contra ſcribentem, deciſ.439.n.1. tom.2.
Literæ reſeruationis penſionis licet non ſint producendæ in iudicio manutentionis, deciſ.55.n.2.tom.2.
Tamen ſi producantur, deſeruiunt pro adminiculo ad probandam ſolutionem penſionis, ibid.n.3.
Literæ, quæ non ſunt recognitæ non probant, deciſ.565. num.6. tom.3.
Literæ miſſiuæ non ſuffragantur circa ea, quæ non exprimunt, ibid.n.7.
Literæ plures diuerſis formis conceptæ poſſunt expediri ſuper eadem ſupplicatione, deciſ.302.n.21.tom.2.
ex Literis etiam reſultat mandatum, deciſ.197.n.8.tom.2.
Literæ ordo non attenditur, quando iuris diſpoſitio eſt in contrarium, deciſ.108.n.8.tom.2.
Literæ ſi ſint dubitatiuæ, & non in forma probanti non probant contra ſcribentem, deciſ.486.n.2. tom.2.
Literæ miſſiuæ ſi non ſint recognitæ, cum ſint ſcripturæ priuatæ non probant, deciſ.391. n.23. tom.2.
ex Literis patentibus Ordinarij Clericatus probatur, deciſ.553.n.7. tom.3.
Literæ translationis penſionis ſi dent certam formam circa translationem, forma eius niſi ſeruetur, ipſa translatio corruit tanquam nulla, deciſ.650. n.6.tom.2.
Literæ, vt probent, debent eſſe in forma probanti, deciſ.620. n.4. tom.3.

L O C A T I O.

Locatio bonorum Eccleſiæ, ſi non ſubſtineatur, quia non conſtat de euidenti vtilitate Eccleſiæ, tunc corruit in totum, deciſ.284. n.20. tom.2.
Locatio ſolemnis bonorum Eccleſiæ non probatur ex vnica enunciatiua, deciſ.711. n.9.tom.3.
Locatio bonorum Eccleſiæ nulliter facta, eius impugnatio ſpectat tantum ad Eccleſiam, deciſ.602 n.7.& 8.tom.3.
Locatio bonorum Eccleſiæ, ſi ſit effectuata vltra 30.annos, an præſumatur ſolemnis, deciſ.241.n.8. tom.2.
Locatio, vt dicatur ſolemnis, non ſufficit lapſus triginta annorum, ſed & quoque obſeruantia eſt neceſſaria, ibid.n.9.
in Locatione bonorum Eccleſiæ requiritur beneplacitum Apoſtolicum, quando eſt perpetua cum renouatione de 29. annis, in 29. annos, cum veniat ſub nomine alienationis, deciſ.319. num.21. tom.2.
in Locatione bonorum Eccleſiæ, quando abſque controuerſia cognoſcatur ſolitum fuiſſe alteratum, deciſ.261. num.23.& 24. tom.2.
in Locatione bonorum Eccleſiæ quando, & ex quibus ſolitum dicatur alteratum, deciſ.241.n.13.tom.2.
in Locatione bonorum Eccleſiæ non requiritur alia ſolemnitas, quando ſunt ſolita locari, deciſ.711.n.7 tom.3.
Locatione bonorum Eccleſiæ finita, an Eccleſia ea retinendo ac deinde ea iterum locando, poſſit id facere ſine ſolemnitatibus, deciſ.241.n.6.tom.2.
Ex eo, quia res erat ſolita locari, ibid.
Locatio rerum Eccleſiæ, quando fit in perpetuum, fit diminutio ſextæ partis penſionis, deciſ.261.n.9.tom.2.
Quæ concluſio procedit, etiam quando conductor ſuſcepit in ſe caſus fortuitos, ibid.n.10.
in Locatione bonorum Eccleſiæ, an ſit vtilis, habenda eſt quoque ratio, ad melioramenta facienda, reuerſura ad Eccleſiam, ibid. num.11.
in Locatione rerum Eccleſiæ non ſunt neceſſariæ ſolemnitates, quando res eſt ſolita locari, non tamen debet deficere cauſa, ibid. n.2.& 3.
Locatio rerum Eccleſiæ non ſubſtinetur, etiam conceſſo ſolito eas locandi, ſi deficiat cauſa, & ſolitum fuerit alteratum, ibid. num.4.
in Locatione bonorum Eccleſiæ cauſa eſt neceſſaria, vel euidens neceſſitas, ibid n.5.
Locari ſolita vt dicantur bona Eccleſiæ requiritur, vel vna locatio ſolemnis, vel duæ effectum ſortitæ ſpatio 40. annorum, deciſ. 241.n.2. tom.2.
Locari ſi ſint ſolita bona Eccleſiæ, ac adſit eadem cauſa conceſſionis, poſſunt abſque alia ſolemnitate denuò locari, ibidem num.1.
Locatio iuncta cum perceptione fructuum probat poſſeſſionem, deciſ.451. n.2.tom.2.
Locatio non eſt contraria iudicio reditus ad primæua iura, antea intentato, deciſ.410. num.8. tom.2.
Locatio, & conductio, neque ſcripturam, nec verba requirit, ſed ſufficit ſolus conſenſus, deciſ.507. n.8.tom.3.
Locationes, & conductiones vt plurimum tacitè renouantur, ibid. num. 9.
ad Locationis, & conductionis effectum vltra rem, & conſenſum requiritur certa conuenta merces. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.102. tom.2.
Locatio, quando ſuum effectum non fuit ſortita, non attenditur, deciſ.241.n.4. tom.2.
Locatio, quando eſt facta omnibus ſocijs, & ſocietas eſt vnita cum locatione, deciſ.87.n.15. tom.2.
Tunc per mortem ſocij licet ſit finita ſocietas, non tamen eſt locata, ibid.
Locatio domus non probat eius poſſeſſionem, dum eſt facta lite pendente, deciſ.420.n.25.tom.2.
Locatio, quando eſt finita, non obſtante quauis diſpoſitione conductorum, ad Dominum directum deuoluitur res locata, deciſ. 118.n.2. tom.2.
Locatio, cum ſit materia indiuidua, ideò ſi corruat in parte, corruit quoque in totum, deciſ.261.n.27.tom.2.
Locatio aliud eſt, & aliud locationis acceptatio, deciſ.589.num.11. tom.3.
Locatio ideò non probat valorem rei, quia oblatione potuerint ſe mouere ex particulari affectione, deciſ.342. numer.10. tom. 2.
Locatio, tunc multo minus probat valorem, quando requiritur plena, & concludens probatio, ibid n.10.
Locatio ſine dubio attendenda non venit ad effectum probationis valoris, quando ea fuit facta lite pendente, ibidem num.11.
Locationis penſio, quod ſoluatur anticipatè eſt vſu receptum in Vrbe, & alijs locis, deciſ.160.n.22.tom.2.
Locationis renouatio numquam cenſetur facta, niſi quatenus conductor adimpleat pro parte ſua, deciſ. 396. numer. 6. tom.2.
Locatio, quando eſt finita, cenſentur etiam expiraſſe omnia pacta, ibid. n.7.
Locatio ſi ſit facta cum pacto francandi, hoc pactum non cenſentur prorogatum in renouatione locationis, ibid.n.8.
in Locatione, quando dicatur conſtare de mercede, deciſ.87.n.5. tom. 2.
Locatione quis non poteſt iuuari, ſi obtinuit eam nullam declarari, deciſ.602. n.4. tom.3.
Locationis particeps, quando quis ſine dubio dicatur, deciſ. 87.n.3. tom.2.
Locationum inſtrumenta, contra tertium abſque actuali perceptione fructuum non probant, deciſ.740.n.37.tom.3.
Locationis vſus de generatione in generationem, deſeruit pro adminiculo ad probandum dominium, deciſ. 622. num. 5. tom. 3.
ad Locationis & conductionis effectum vltra rem, & conſenſum requiritur certa conuenta merces. Rub. in Annotat. ad deciſ. 420.n.102.tom.2.
Locationes plures non effectuatæ deſeruiunt pro adminiculo, deciſ.109.n.8. tom.2.
Locationes non probant valorem rei, deciſ. 583. numer. 8. tom. 3.
Locationes quibus concurrentibus probent valorem rei, ibid.
Locationes verum redditum non probant, deciſ.61. num. 10. tom.2.
ex Locationum inſtrumento non probatur dominium, deciſ.226. n.5. tom.2.
Locari res dicitur ſolita, ſi præcedat vna locatio ſolemnis, vel duæ minus ſolemnes, deciſ.689.n.2.tom.3.

L O C A T O R.

Locator non tenetur probare dominium in terminis l. ſi quis conductionis. C. locat. Rub. in annot. ad deciſ.420. num.101. tom.2.
Locator, ſi timeat ſibi inferri quæſtionem dominij à conductore, debet exprimere in libello, quod intentat conditionem ex l. ſi quis conductionis. C. locat. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.45. tom. 2.
Locator vt poſſit vti pacto, vt conductor non poſſit detrahere melioramenta, nec aliquid pro eis prætendere, quid probare teneatur, deciſ.605. n.2. tom.3.
Locator, vt gaudere valeat pactis in eis fauorem initis in locatione, debet probare, ſe præſtitiſſe ſucceſſiuam patientiam, vt conductor frueretur re conducta. ibid.n.3.
Locator non dicitur adimpleuiſſe ex parte ſua, dum ante tempus præfixum redijt ad rem locatam, & quid ſi ad fuerit conſenſus conductoris, ibid.n.4.5.& 6.
Locatori agenti contra conductorem remedio l. ſi quis conductionis. C. locat. non poteſt obijci exceptio dominij. Rub. in annot. ad deciſ.420.n.48 & 67.tom.2.
Locatoribus, dominis directis &c. longè vtilius eſt pro recuperatione rerum ſuarum intentare condictionem ex l. ſi quis condu-

conductionis. C. locat. quam quodlibet aliud remedium, ibid. n.80. & 81.

LOCVPLETARI nemo debet cum aliena iactura, quod tantò magis procedit in Eccleſia. Rub. in Annot. ad deciſ.444. n.23. & ſeqq. tom.2.

Locupletari, quis non debet cum aliena iactura, deciſ.196.num.4. tom. 2.

L O C V S.

Locus quando fit obligationi de damno infecto, deciſ.151.num.17. tom.2.

Locus quando didatur factus declaratoriæ, deciſ.631. numer.1. tom. 3.

Locus non fit deuolutioni propter ſolam moram, ſed requiritur etiam quod pars opponat, deciſ.314. n.31.tom.2.

Locus quando fit erectioni nouæ Eccleſiæ parochialis, deciſ.231. n.9. tom.2.

Locus loci eſt neceſſarius ad validitatem inſtrumentorum, & eſt opinio Bartoli, quæ patitur ſuas difficultates, deciſ.91.num.15. tom.2.

Locus loci an ſit de ſubſtantia inſtrumenti, deciſ.421. num.4. tom.2.

Locus Monaſterij infirmus eſſe non debet, deciſ.705. num.10. tom. 3.

Locus monaſterij vel Eccleſiæ non debet eſſe aliquo modo periculoſus aliàs in diuerſum transferri debet, ibid.n.11.

Locum non habet alternatiua, niſi in beneficijs, quæ ſunt liberæ collationis Epiſcopi, deciſ.247.n.3.tom.2.

Locum non habet ſubrogatio, quando quis eſt improbus, vel calumnioſus litigator, deciſ.167. n.18.tom.2.

pro Loco vno facta citatio non ſuffragatur pro diuerſo, deciſ.203. n.14. tom.2.

de Loco ad locum, nec de perſona ed perſonam extenditur conſuetudo, deciſ.94. n.5. tom.2.

Loci qualitas adiecta legato reſtringit legatum, quamuis vniuerſale, deciſ.716.n.1. tom.3.

ex Loci qualitate probari poteſt paupertas, nam eo ipſo quod quis moratur in hoſpitali dicitur paupertas probata. Rub. in annotat. ad deciſ.617.n.48.tom.3.

Loci ſolemnitates quando ſunt ſeruatæ in contractibus minorum, non eſt ita clarum, an in eiſdem requiratur inſinuatio vigore Conſtitut. Marchiæ lib.5. cap.25. deciſ. 468. num. 3. tom.2.

Loca aliqua an ſint intra fines alicuius iuriſdictionis poteſt probari ex pluribus ſimul iunctis, deciſ.600.n.1.tom.3.

Loca omnia, ſeu Caſtra præſumuntur eſſe alicuius Diœceſis certæ, deciſ.552. n.3. tom.3.

Loca præſumuntur eſſe illius Diœceſis, cui ſunt viciniora, deciſ. 552.n.4. tom.3.

Locorum montium Secretario atteſtanti de rebus ad ſe pertinentibus defertur, deciſ.116.n.9.tom.2.

L O C V T I O.

Locutio pluralis verificatur in duobus, deciſ. 68. numer. 7. tom.2.

Locutio pluralis aliud eſt, & aliud verbum, plures, ibidem num. 8.

LOQVI articulatè cenſetur is, qui ad interrogationem alterius reſpondit, ſic, deciſ.581.n.44.tom.3.

Loquendi modus diſcretiuè, plurimum oſtendit partium intentionem, deciſ.492. n.10.tom.2.

L V C R V M.

Lucrum, quis non debet facere ex eo contractu, quem non adimpleuit non obſtante aliqua excuſatione, deciſ.542. n.19. tom. 3.

Lucri magni amiſſio æquiparatur pœnæ, & infert iuſtum metum, deciſ.493.n.30.& 31.tom.2.

de Lucri amiſſione ſi agatur recurſus ad Iudices laicos eſt concludenter probandus, non autem ſolum ad effectum denegandi audientiam, deciſ.184. n.15.tom.2.

in Lucri amiſſionem, vt quis incidat propter contrauentionem, debet ei notificari prohibitio, deciſ.493. num.76. & ſeqq. tom.2.

Lucrum ex contractu illo, quis facere nequit, dum promiſſa in eo adimplere neglexerit. Rub. in annot. ad deciſ.542.num.23. tom.2.

Lucrum dotis non debetur quando matrimonium eſt nullum ob impotentiam viri. Rub. in annotat. ad deciſ.392. numer.36. tom.2.

Lucro dotali maritus tunc cenſetur renunciaſſe per pactum integræ reſtitutionis dotis, quando id promiſit ex certa ſcientia, non autem per errorem, deciſ.229.n.10.tom.2.

Lucro pecuniarum ad ſocietatem officij datarum eſt locus, licet ille ſub cuius vita datæ ſunt, moriatur per viam iuſtitiæ, deciſ. 214.n.2.tom.2.

Lucrum omne ex mutuò cum ſit vſura, ergo & omnis vſura erit lucrum ex mutuo. Vot.poſt deciſ.160. n.8.tom.2.

Lucrum melioramentorum æquum non eſt, vt Dominus directus ſentiat, & ſimul inſteterit, ac obtinuerit pro nullitate contractus locationis, deciſ.602. num.9. tom.3.

ad Lucrum pecuniarum agens ex contractu ſocietatis, repellitur à petitione, ſi promiſerit aliquem ſocietatem intra certum tempus facere ratificaturum, ſi ea ratificatio numquam fuerit reportata. Rub. in Annot.ad deciſ.542. n.34.tom.3.

Lucrum ex contractu illo, quis ſentire non debet, ſi conditiones eius non adimpleuerit, ibid.n.35.

propter Lucri diminutionem non eſt impediendum commodum publicum, deciſ.151. n.13.tom.2.

Lucri ſocietatis officij aſſerens veniſſe caſum, ipſe tenetur probare fuiſſe adimpleta pacta inter partes, deciſ.642. num.4.& 5. tom. 3.

Lucra prouiſionum inter mercatores correſponſales ex ſtylo communicantur, deciſ.45.n.6.tom.2.

LVPICINI Abbatis eorumque Monachorum reſponſum præclarum refertur, datum Regi Chilperico, dum voluit agros, & vineas donare monaſterio. Rub. in annotat. ad deciſ.523.num. 132. tom.3.

M

M A C V L A.

MAcula omnis, & ſuſpicio ceſſat ex contrarijs probationibus, deciſ.276.n.1.tom.2.

Macula omnis, & ſuſpicio tollitur per contrariam probationem, deciſ.276. n.17.tom.2.

Macula omnis, & allegata ſuſpicio tollitur per probationem veram, ibid.n.14.

Macula impuritatis prorſus cenſetur purgata ex probatione contrariæ famæ, deciſ.299.n.8. tom.2.

Macula videtur minor, quam infamia facti, deciſ.276. num.7. tom.2.

M A G I S T R A T V S.

contra Magiſtratum dantem tutorem actio ſubſidiaria tutelæ, quando non detur, deciſ.116.n.23.& 25.tom.2.

contra Magiſtratum dantem tutorem minus idoneum actio ſubſidiaria receſſit ab aula, deciſ.116. n.24 tom.2.

Magiſtratibus omnibus inhibet Bulla in Cœna Domini ne ſe intromittant quoquomodo contra clericos, deciſ.30. num.18. tom. 2.

MAGNATES quidam quia reuocauit Notarium ſemel electum, fuit condemnatus ad illum reaſſumendum, deciſ.255. n.2. tom.2.

MAHVMETI lex inter alias rationes, quare damnatur vna eſt, quia de ea diſputari vetuit, ne eius falſitas detegeretur. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.22.tom.2.

MAIORI etiam conceditur reſtitutio in integrum aduerſus aditionem hæreditatis, quæ primo aſpectu lucroſa videbatur, ſed poſtea magnum æs alienum latens apparuit, ibid.n.226.

Itaque ſi hæres deſiderat dictam hæreditatem repudiare, eamque relaxare creditoribus, audiendus eſt, ibid.n.227.

de Mala fideiuſſione non poteſt agi contra Notarium, ſi eius fides fuit acceptata à parte, & non à Notario, deciſ.39. num.5. tom.2.

M A L A F I D E S.

Mala fides ad effectum reſtituendi fructus, debet eſſe euidentiſſima, itaut nulla intret excuſatio, nullaque ratione velari poſſit, deciſ.740.n.9.tom.3.

Mala fides, vt excludatur ſufficit quælibet cauſa, etiam temeraria, & beſtialis, & qualis qualis occaſio poſſidendi, ibid.

Mala fides euidentiſſima, vt in poſſeſſore inducatur, non rectè infertur à poſſeſſione anteriori ad poſteriorem, deciſ.740.n.11.& 30 tom.3.

MALEFICIVM nunquam dirimit matrimonium, niſi ſit tale, vt ex ſolo DEI omnipotentis miraculo poſſit tolli. Rub. in annot.ad deciſ.392.n.31. tom.3.

Maleficium ad effectum diſſoluendi matrimonium non præſumitur perpetuum, niſi poſt triennalem cohabitationem, ibidem num.32.

MALITIAE, & iniquitatis vinculum non debet eſſe iuramentum, deciſ.40.n.7.tom.2.

M A L V M.

Malum nullum eſt grauius, quàm illud, quod ſub ſpecie boni deliteſcit. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.227.tom.3.

Malis bonum eſt ab initio occurrere, quam ex poſt facto remedium quærere. Rub. in annot. ad deciſ.523. n.33.tom.3.

ad Malum maius euitandum quando quis non contradicit, conſenſus præſumptus omnis excluditur, deciſ. 194. numer.20. tom.2.

MANDATARII factum propriè ac verè dicitur factum mandantis, deciſ.386.n.49.

MAN-

MANDATVM.

Mandati acceptatio ad conſentiendum reſignationi, quando dicatur impoſſibilis, quod fuerit facta dicta acceptatio ante mortem reſignantis, deciſ. 303. n. 13. tom. 2.

Mandatum de aſſociando non datur, niſi habenti conſtitutum, vel precarium, aut licentiam capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, deciſ. 525. n. 6. tom. 3.

Mandatum perperam relaxatur, quando non adſunt cauſæ ad hoc neceſſariæ, ibid. n. 7.

Mandatum ſpeciale ſemper eſt neceſſarium, quando aliquid declarandum eſt, quod ab animo principalis pendet, ibidem num. 8.

Mandatum de aſſociando dari non poteſt ante tempus, deciſ. 359. n. 17. tom. 2.

Mandatum coactiuum de redeundo ad carceres prouenire debet à Iudice, deciſ. 95. n. 12. tom. 2.

Mandatum ad comparendum coram aliquo non præſumitur adeſſe, dum de eo non docetur, nec ex poſt conſtat de ratificatione, deciſ. 650. n. 20. & 21. tom. 3.

Mandatum ad conſentiendum reſignationi, quando expiret per obitum reſignantis, deciſ. 303. n. 9. & ſeqq. tom. 2.

Mandatum decretum contra defunctum non poteſt relaxari contra prætenſum hæredem, niſi ſufficienter ſit legitimata perſona, quod ſcilicet ipſe ſit hæres, deciſ. 3. numer. 9. tom. 2.

Mandato de euacuando, quando non videatur eſſe locus, deciſ. 605. n. 12. tom. 3.

Mandati exceſſus non præſumitur, deciſ. 56. n. 18. tom. 2.

Mandatum ne ſit exceſſiuum, facienda eſt interpretatio, deciſ. 502. n. 11. tom. 2.

Mandatum exceſſiuum in totum venit reuocandum, deciſ. 682. n. 1. tom. 3.

Mandatum non poteſt exequi contra eam hæreditatem, quam debitor repudiauit, deciſ. 268. n. 2. tom. 2.

Mandatum executiuum eſt nulliter relaxatum ſi nullo præcedente decreto, fuerit expeditum, deciſ. 644. numer. 1. tom. 3.

Mandatum, dum Iudex ſubſcribit, facit actum extraiudicialem, & ſic non æquipollet decreto neceſſario ante mandati relaxationem, ibid. n. 2.

Mandati formam ſeruaſſe Procurator præſumitur, deciſ. 228. n. 8. tom. 2.

Mandatum Iudicis executiuum, & pœnale quis non poteſt ſpernere, deciſ. 390. n. 13. tom. 2.

in Mandato generali numquam veniunt ea, per quæ Dominus incidat in pœnam, deciſ. 575. n. 16. tom. 3.

in Mandato generali non veniunt aliàs illicita, vel quæ ſapiunt delictum, ibid. n. 17.

Mandatum generale datum à Clerico alicui ad comparendum coram Iudicibus Laicis qualiter id veniat intelligendum, deciſ. 670. n. 3. tom. 3.

Mandatis Iudicis eſt parendum, & non de illis iudicare, deciſ. 635. n. 8. tom. 3.

de Mandato Iudicis quando quis fuit expulſus à poſſeſſione, eam amittit, deciſ. 440. n. 3. tom. 2.

Mandata Iudicis circumducuntur per productionem nouorum iurium, deciſ. 390. n. 20. tom. 2.

Et tantò magis repoſitione à Iudice facta, ibid. n. 21.

Mandatum Iudicis, ſi contineat certam ſummam liquidam, ea eſt ſoluenda, & non deponenda, deciſ. 8. n. 3. tom. 2.

de Mandato, & iuſſu Iudicis ſoluens dicitur liberatus, intellige verum, ſi Iudici fuerunt narratæ oppoſitiones & cauſæ ſequeſtri, deciſ. 624. n. 7. & 8. tom. 3.

Mandatum per litteras abſque alia ſolemnitate probatur, deciſ. 91. n. 18. tom. 2.

Mandatum etiam ex literis reſultat, deciſ. 197. n. 8. tom. 2.

Mandatum præſumptum ex quibus probetur, deciſ. 542. n. 16. tom. 3.

in Mandato non præſumitur quis voluiſſe adijcere legem ſibi inutilem, & fruſtratoriam, deciſ. 140. n. 20. & 23. tom. 2.

Mandatum præſumptum ſufficit ad dandum de nullitate contractus, deciſ. 602. n. 12. tom. 3.

Mandata duo, in eodem actu concurrere poſſunt, ibidem num. 13.

Mandatum præſumitur ex notabili impenſa, deciſ. 493. num. 7. tom. 2.

de Mandato dicitur conſtare ex productione ſcripturarum, deciſ. 295. n. 6. tom. 2.

Mandatum præſumitur ex diuturna litis agitatione, vbi pars eſt præſens, deciſ. 295. n. 7. tom. 2.

Mandatum ne dum expreſsè, ſed tacitè poteſt probari, deciſ. 670. n. 28. tom. 3.

Mandatum probatus etiam indicijs, & coniecturis, deciſ. 295. n. 5. tom. 2.

Mandatum ex coniecturis pluribus ſimul iunctis probatur, & maximè ſi ſimus in perſona coniuncta, deciſ. 606. numer. 13. tom. 3.

Mandatum ſine dubio probatur etiam præſumptionibus, & coniecturis, ibid. n. 14.

Mandatum procuratoris, qui fuit effectus dominus litis, durat etiam poſt mortem principalis, deciſ. 132. numer. 11. tom. 2.

Mandatum, ſi relaxatum ſit, parte non citata, & cum clauſula, ſine præiudicio habentium iura meliora, &c. quid operetur, deciſ. 275. n. 4. & 5. tom. 2.

Mandatum relaxatum vigore obligationis Cameralis, quæ tamen non legitur in inſtrumento, eſt nulliter relaxatum, deciſ. 702. n. 6. & 7. tom. 3.

Mandatum relaxatum nulla præcedente certi debiti liquidatione, eſt nullum, deciſ. 644. n. 4. tom. 3.

Mandatorum relaxationi, quando amplius non ſit locus, deciſ. 452. n. 15. tom. 2.

Mandatum relaxatum contra cedentem, poteſt exequi contra ceſſionarium, deciſ. 290. n. 9. tom. 2.

Mandatum poteſt exequi contra ſucceſſorem, dum conuenitur ex eiſdem actis, & cauſa in eodem ſtatu manente, quo actum fuit cum anteceſſore, deciſ. 290. n. 10. tom. 2.

Mandata alibi relaxata Rota non ſolet exequi, niſi prius cognita eorum iuſtitia, & validitate, deciſ. 123. n. 4. tom. 2.

Mandatum relaxatum vigore obligationis Cameralis eſt validum, licet ſub vnica citatione ad dicendum contra iura, & videndum extendi obligationem, fuerit decretum, deciſ. 472. num. 4. tom. 2.

Mandatum, quando relaxatur contra aliquem, debet perſonaliter citari, deciſ. 634. n. 8. tom. 3.

Mandati relaxati validitas non eſt controuertenda, quando iuxta ſtylum Tribunalis fuit relaxatum, deciſ. 528. num. 1. tom. 3.

Mandatum vigore obligationis Cameralis poteſt relaxari, etiamſi dicta obligatio non fuerit extenſa, & quando, & quid ſi aliquid fuerit oppoſitum, ibid. n. 2. & 3.

Mandatum relaxatum vigore obligationis Cameralis, eſt nullum, dum fuit relaxatum, antea quam dicta obligatio fuerit extenſa, deciſ. 472. n. 1. tom. 2.

Mandatum relaxatum dicitur iniuſtum ratione exceſſus, deciſ. 535. n. 12. tom. 3.

ad Mandati relaxationem ritè non poteſt deueniri, niſi præcedente citatione, deciſ. 363. n. 5. tom. 2.

ad Mandati relaxationem non eſt deueniendum pendente dilatione, ibid. n. 6. & 7.

Mandatum, quando relaxatur in ſententia, tunc præter citationem ad ſententiam non requiritur alia, quando mandatum eſt relaxatum, deciſ. 295. n. 56. tom. 2.

Et hoc intellige, dum materia non eſt appellabilis, quia ſententia trahit ſecum executionem, ibid. n. 57.

Mandatum quando non eſt relaxatum in ſententia, & materia non eſt appellabilis, vel aliàs tranſitum fecit in iudicatum, an in relaxatione, & executione mandati requiratur citatio, dubia eſt quaſtio, deciſ. 495. n. 58. tom. 2.

Et Rota tenet affirmatiuam opinionem, vt citatio ſit neceſſaria, ibid. n. 59.

Mandati reuocatio eſt nulla, ſi fiat à non habente iuriſdictionem, deciſ. 156. n. 6. tom. 2.

Mandato Rotali, quod quis nolit parere, ſatis conſtat ex recurſu ad Iudices Laicos, deciſ. 407. n. 11. tom. 2.

Mandatis Rotalibus, quando quis parere recuſat procedendum eſt contra eum ad aggrauatoriam, deciſ. 732. num. 1. tom. 3.

Mandatum ſpeciale non requiritur, dum tractatur, vt certum quid ad alicuius notitiam deueniat, deciſ. 542. num. 14. tom. 3.

Mandatum ſpeciale requiritur ad hoc vt per interpellationem quis conſtituatur in mora, deciſ. 182. n. 8. tom. 2.

Mandatum ſpeciale requiritur ad recuſandum Iudicem ſuſpectum, deciſ. 638. n. 7. & 8. tom. 3.

Mandatum ſpeciale requiritur ad declarandum animum alicuius, deciſ. 145. n. 8. tom. 2.

Mandatum ſpeciale requiritur ad declarandam mentem alicuius, deciſ. 336. n. 22. tom. 2.

Mandatum ſpeciale requiritur vt agens habeat ad tranſactionem reſcindendam, deciſ. 295. n. 4. tom. 2.

Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reſtitutionem in integrum, deciſ. 521. n. 18. tom. 3.

Et quid ſtantibus clauſulis ampliſſimis, in mandato generali, videlicet vt procurator poſſit omnia facere, quæ & ipſe principalis poteſt, ibid. n. 19.

Mandatum ſpeciale requiritur ad confitendum, & agnoſcendum debitum, & præiudicium, per quod ius quæſitum tollatur, deciſ. 371. n. 7. tom. 2.

Mandatum ſpeciale requiritur ad capiendam poſſeſſionem, deciſ. 502. n. 12. tom. 2.

abſque Mandato ſpeciali poſitiones datæ per procuratorem, licet non præiudicent Domino, deſeruire tamen poſſunt pro coniectura, & indicio veritatis, deciſ. 96. n. 4. tom. 2.

Mandatum de ſubrogando non continet ſubrogationem gratioſam, deciſ.135 n.8 tom.2.
Mandati ſucceſſiui dependentia non poteſt à ſuo principio, & origine ſeparari, deciſ.348.n.10,tom.2.
Mandatum ſuſcipiens, ſi illud non exequatur tenetur ad damna, & intereſſe, deciſ.668.n.3.tom.3.
Mandatum ſuſcipiens tenetur ad intereſſe mandati, ſi non adimpleat mandatum, deciſ.386. n.31.tom.2.
Mandatum ſuſpicionis fugæ, vt ſubſtineatur, ſufficit, quod creditum ſit canonizatum per plures deciſiones, licèt non ſit lata ſententia, deciſ.742.n.15.tom.3.
Mandatum ſuſpicionis fugæ, ſecundum ſtatutum Vrbis lib.1. cap. 98. vt dicatur validè relaxatum, quid requiratur, deciſ.62.num.1. tom.2.
Mandatum ſuſpicionis fugæ eſt nulliter relaxatum, ſi non probetur creditum pro quo fuit relaxatum, ibid.n.2.
pro Mandato ſuſpicionis fugæ poteſt quis etiam lite pendente in Rota adire A.C. abſque vitio attentatorum, quando adeſſet periculum in mora, ac captura non fieret, vt ſolueretur, deciſ.742. n.1. tom.3.
Et hoc intellige, non ad effectum exequendi, ſed vt debitor caueat de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, ibidem num.2.
Mandatum ſuſpicionis fugæ tunc benè relaxatur, quando per creditorem fuit allegatum ſuum creditum, & debitorem eſſe ſuſpectum de fuga, præſtito ſuper hoc iuramento, deciſ.742. n.7. tom.3.
Mandatum ſuſpicionis fugæ non poteſt relaxari, quando creditum non eſt liquidum, niſi citato ipſo debitore, ibidem num.8.
Mandata ſuſpicionis fugæ non citato debitore in Vrbe, non conceduntur, niſi conſtito in actis ſummariè de credito liquido, ibid. n.9. & 10.
ex Mandati inobſeruantia ſuccedit obligatio ad damna, & intereſſe, deciſ.85.n.3 tom.2.
Mandatum quando dicatur datum capitulariter, deciſ.709.num.1. tom.3.
Mandatum ad aliquid faciendum, quando quis non dat alicui, tunc ille ſi ratificat geſta per eum, requiritur ſcientia cum ſuis qualitatibus, deciſ.134. n.13.tom.2.
Secus verò, quando præceſſit mandatum, ibid.n.14.
Mandatum ſi quis habeat ad mutuum recipiendum, non poteſt facere ſimplicem confeſſionem de mutuo recepto, deciſ.37. n.15. tom.2.
de Mandato legitimo debet doceri ad effectum renunciationis, deciſ.406.n.4.tom 2.
Mandatum non poteſt eſſe gratuitum concurrente qualitate ſuſcipientis mandatum, qui ſolitus eſt locare operas ſuas, & neceſſitate mandantis conducendi operas, deciſ.348. num.1. tom 2.
Mandatum ad litem, quando dicatur ampliſſimum, deciſ.599. n.5. tom. 3.
Mandatum etiam ſimplex ſufficit ad comparendum in cauſis beneficialibus, ibid.n.6.
Mandatum, quando ſit ſatis amplum ad comparendum in quibuſcumque cauſis beneficialibus, ſiue prophanis indiſtinctè, ibid. num.7.
Mandata ratione incertitudinis ſunt nulla, deciſ. 452. num.1. tom. 2.
Mandata executiua, vt releuent, non debent eſſe æquiuoca, ibid. num.3.
Mandatum ſufficiens requiritur, quando tractatur de recipiendo aliquid inſolutum deciſ.506 n.10.tom.3.
Mandatum aliquod, ſi de verbo ad verbum fuerit inſertum in ſententia, ex dicta inſertione illud probatur, deciſ.302. num.21. tom.2.
Mandatum, quando Clericus dedit alicui ad comparendum coram Iudicibus laicis, intelligendum venit in caſibus à iure clericis permiſſum, deciſ.650.n.23.tom.3.
MANVS recognitio eorum, qui teſtamento ſe ſubſcripſerunt, eſt neceſſaria, deciſ.556.n.12.tom.3.

M A N V T E N T I O.

Manutentio danda eſt poſſidenti, quamuis poſſeſſione fuerit priuatus per ſententiam Iudicis, deciſ.133.n.1.tom.2.
Manutentio datur ei, qui docet de ſua poſſeſſione de tempore litis motæ, deciſ.234. n 1.tom.2.
Manutentio debetur ei, qui auctore Prætore poſſidet, deciſ.712.n.1. tom. 3.
Quod tamen intellige, quando ille ritè, & rectè proceſſit, alias ſecus, ibid.n.2.
Manutentio non impeditur à decreto irritanti, dum diſputatur, an diſpoſitio intret nec ne, deciſ. 305. num. 13. tom. 2.
Manutentio non datur abſque poſitiua poſſeſſione, & vera, deciſ. 128.n.7. tom.2.
Manutentio non ſolet dari ex ſola aſſiſtentia iuris, quando illa offuſcatur ex contrarijs probationibus, deciſ.600. numer.8. tom. 3.
Manutentio non eſt danda niſi in eo, in quo pars prætendit, licet teſtes inducti ad probandam poſſeſſionem generaliter deponant, deciſ.368. n.11.tom.2.
Manutentio non datur, ſi non conſtet de poſſeſſione, deciſ.592. n.1. tom. 3.
Manutentio non datur, niſi docto de poſſeſſione, deciſ.212.num.1. tom. 2.
Manutentio denegatur filio in bonis paternis propter actualem poſſeſſionem ab extraneo appræhenſam ante aditam hæreditatem, deciſ.128.n.17.tom.2.
ad Manutentionis effectum confeſſiones de recepto non probant quaſi poſſeſſionem exigendi penſionem, deciſ.2. num.6. tom. 2.
ad Manutentionis effectum ſufficit poſſeſſio ciuilis, deciſ.420.n.31. tom. 2.
ad Manutentionis effectum non releuant teſtes, ſi deponant de actibus poſſeſſorijs factis lite pendente, deciſ.82. num.2.3.& 7. tom.2.
in Manutentionis iudicio attenditur quaſi poſſeſſio, deciſ.731.n.1. tom. 3.
in Manutentionis iudicio teſtis vnicus ſufficit, deciſ.82. num.1. tom. 2.
in Manutentionis iudicio teſtes plures non ſunt neceſſarij, deciſ. 391.n.15.tom.2.
in Manutentionis iudicio non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.46.n.2. tom.2.
in Manutentionis admittuntur exceptiones, quæ incontinenti probari poſſunt, ibid.n.3.
in Manutentionis iudicio leuiter probari poteſt quaſi poſſeſſio exigendi, deciſ.49. n.8.tom.2.
in Manutentionis iudicio probationes minus concludentes ſufficiunt, deciſ.237.n.6.tom.2.
Manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem denegatur penſionario in terminis turbidæ poſſeſſionis, vel intentionis petentis, deciſ.384.n.56.tom.2.
Manutentionis remedium non poteſt intentari ab excommunicato, deciſ.236.n.11.tom.2.
Manutentio, quando fruſtra petatur, deciſ. 712. numer. 10. tom. 3.
ad Manutentionem obtinendam teſtis vnicus ſufficit, deciſ.54.n.11 tom. 2.
Manutentio ex nouiter deductis poteſt quandocumque reuocari, deciſ.407.n.14.tom.2.
ad Manutentionem ſeu aſſociationem ex propria perſona quis agere nequit, ſi ipſe nunquam poſſiderit, deciſ.191. num.2. tom. 2.
in Manutentione & reparatione alicuius rei expenſæ præſumuntur factæ in vim dominij, deciſ.32.n.7.tom.2.
Manutentio an concedatur ex ſola aſſiſtentia iuris communis, deciſ.552. n.2.tom.3.
Manutentio in ſubiectionis quaſi poſſeſſione datur contra ſubditum obedientiam ſuperiori recuſantem, deciſ.355. num.17. tom. 3.
Manutentionem, quando duo petunt, ille obtinere debet, qui habet clariores, & meliores probationes, deciſ.365. num.33. tom.2.
Manutenendus eſt ille, dum in vltimo tempore ſolus poſſidet, deciſ.234.n 14. tom.2.
Manuteneri quis debet in ſua poſſeſſione, deciſ. 109. num. 8. tom.2.

M A R I T V S.

Maritus tenetur alimentare vxorem ex iuſta cauſa ab eo diuertentem, & hoc caſu dicta iuſta cauſa non eſt plenè iuſtificanda, ſed ſufficiunt adminicula, deciſ.418 n.2.tom.2.
Maritus non preſtaſſet alimenta vxori, ſi ei dos data non fuiſſet, deciſ.345.n.17. tom.2.
Maritus non tenetur præſtare alimenta vxori indotatæ, deciſ.617. n.10. tom.3.
Maritus quando dicatur habere iuſtam cauſam denegandi alimenta vxori, ibid.n.11.
Maritus, quando ducit ſcienter vxorem indotatam, tunc non habet iuſtam cauſam denegandi ei alimenta, ibid.n.12.
Maritus ſibi imputet, ſi teneatur præſtare alimenta vxori indotatæ, dum eam ſic accepit, cum voluerit ipſam vxoris perſonam tantum accipere, ibid.n.13.
à Marito ſi vxor ex iuſta cauſa diſcedat, competit ei ius non ſolum repetendi alimenta, ſed etiam dotem, & donationem propter nuptias, deciſ.10.n.7.tom.2.
Mariti confeſſio probat ſolutionem dotis in præiudicium creditorum, quando præceſſit promiſſio ipſius dotis, deciſ.55.n.4. tom.2.
Maritus non poteſt, inconſulta vxore, alienare bona dotalia, deciſ. 56.n.10. tom.2.
à Marito non præſumitur dos alienata, ſtantibus pactis appoſitis in inſtrumentis dotalibus, vt non poſſint bona dotalia alie-

Digitized by Google

alienari, deciſ. 14. numer. 10. tom. 2.

per Maritum quando bona dotalia ſunt diſtracta qualiter ſit facienda reſtitutio, deciſ.159. n.11. tom.2.

Maritus, ſiue eius hæres mulieri agenti ad reſtitutionem dotis æſtimatè datæ, nullatenus tenetur dare ipſas res æſtimatas, ſed earum pretium. Rub. in annotat. ad deciſ.666. numer.141. tom.3.

Maritus, ſi de tempore quo datur in dotem prædium æſtimatum, non erat ſoluendo, tunc æſtimatio non facit emptionem, & prædium non deſinit eſſe dotale, deciſ.590. n.14. tom.3.

Et ſic vt dominium rei dotalis tranſeat in maritum, de eo tempore eſt facienda excuſſio bonorum, ibid.n.15.

Marito ſi bona dotalia conſignentur æſtimata, eorum dominium tranſit in maritum, ipſeque tenetur ad reſtitutionem pecuniarum, deciſ.207 n.2.& 3.tom.2.

Maritus de re dotali tanquam Dominus, poteſt diſponere, etiam quoad fructus, deciſ.613. n.7.tom.3.

Maritus eſt dominus dotis, & fundi dotalis, conſtante matrimonio, deciſ.105. n.15.tom.2.

Maritus, quando faſſus fuit, ſe recepiſſe dotem, & tempore confeſſionis erat debitis onuſtus. tunc ea præſumitur facta in fraudem creditorum, deciſ.239. n.9.tom.2.

Maritus ſi iurauerit ſe habuiſſe fundum in dotem ab vxore, videtur etiam iuraſſe, ſe illum reſtituere debere. Rub. in Annot. ad deciſ. 666.n.155. tom.3.

Et ex tali iuramento agi poteſt ad dotis reſtitutionem, ibidem num.156.

Mariti hæredes non ſolent ſoluere fructus dotis viduæ, niſi pro reſtitutione dotis fuerint conuenti, deciſ. 153. num.25. tom.2.

à Marito ſi vxor ſit inſtituta hæres, poteſt ſibi retinere dotem eueniente caſu reſtitutionis hæreditatis, deciſ. 159. num.2. tom.2.

Mariti hæredes ſi per longum tempus ſoluerint fructus dotis viduæ videntur faſſi debitum, & quid aliud, deciſ.153.num.28. tom.2.

Mariti bona hæreditaria ſi vidua adminiſtret, præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſua dote, at in hoc Rota retinet opinionem negatiuam, deciſ.159.n.7.& 8. tom.2.

à Marito ſi vxor ſit relicta hæres, in inuentario bonorum eius non tenetur deſcribere res dotales, cum ſint eius propriæ, deciſ.56. n.15.tom.2.

Maritus ſi conſtituerit vxori ſupra dotem, ſoluto matrimonio nullis ſuperſtitibus filijs non ad maritum, vel eius hæredes reuertitur. Rub.in annotat. ad deciſ.666.n.169.tom.3.

Sed ad vxorem, vel eius hæredes, ibid.n.170.

Marito ſi ſtatutum deferat lucrum dotale, debet intelligi tam ab inteſtato quam condito teſtamento, deciſ. 66. num.19. tom.2.

Maritus pro reſiduo dotis mortua vxore non poteſt agere contra Socerum, cum dos non reuertatur ad eum, deciſ.604.nnmer.2. tom.3.

ad Maritum regulariter pertinent dotis fructus, cum ipſe ſuſtineat onera matrimonij, deciſ.105.n.14.tom.2.

Maritus, ſi in caſu reſtitutionis dotis promiſerit eam plenè, & integrè reddere, an cenſeatur renunciare lucro dotali ſibi delato à ſtatuto, deciſ.229.n.9. tom.2.

Maritus tunc cenſetur renunciaſſe lucro dotali per pactum integræ reſtitutionis dotis, quando id promiſit ex certa ſcientia, non autem, quando per errorem, ibid.n.10.

Maritus pro reſtitutione dotis non poteſt carcerari, deciſ.742.n.32. tom.3.

Maritus regulariter loquendo in reſtitutione dotis, habet priuilegium deducto ne egeat, ibid.n.33.

Maritus in reſtitutione dotis habet ptiuilegium deducto, ne egeat, & hoc propter reuerentiam ei debitam à muliere, ibid. num.34.

Maritus in reſtitutione dotis, ſi non gaudeat priuilegio deducto ne egeat, poteſt carcerari, nec ei debentur alimenta, deciſ.742.n.42. tom.3.

Maritus ob magnam ingratitudinem erga vxorem amittit omnia priuilegia, & ſi carceretur, id merito fit, ibid.n.43.

Maritus pro reſtitutione dotis, non tenetur vltra quam facere poteſt, deciſ.594.n.1.tom.3.

Maritus cum in reſtituenda dote, non teneatur vltra quam facere poteſt, effectus huius priuilegij eſt, ne pro hoc poſſit carcerari, ibid.n.2.

Maritus in reſtitutione dotis non gaudet priuilegio ne teneatur vltra quam facere poteſt, ſi ſe ad eam reſtituendam obligauit in forma Cameræ, ibid.n.3.

Maritus, ſi conueniatur ad reſtituendam dotem in loco, in quo alias ſubijcitur, puta Romæ, tunc licet maritus poſſit declinare forum ex aliquo priuilegio, puta legationis, &c. tamen fauore dotis poterit Romæ conueniri, reiecta ſua petitione, vt remittatur ad ſuum forum originale, deciſ.742. num.22. tom.3.

Maritus, quando in cauſa reſtitutionis dotis, ex quo ipſe dedit cauſam ſeparationis thori, ſi malè procedat, tunc nedum non gaudet priuilegio. l. maritum, ff. ſolut. matr. ſed nec eſt admittendus ad ceſſionem bonorum, deciſ. 742. num. 29. tom.3.

Maritus, ſi ſe obligauerit ad reſtitutionem dotis, obligando omnia bona ſua in forma Cameræ, tunc eueniente caſu reſtitutionis dotis, agi poteſt contra prædia, quæ fuerunt in eius bonis, deciſ. 280.n.1.tom.2.

Mariti bona ſi mulier retineat pro reſtitutione dotis, ſibi non præiudicat, cum præſumatur ea retinere iure pignoris, deciſ.238. n.9.tom.2.

Maritus in reſtitutione dotis non gaudet priuilegio, ne teneatur vltra, quam facere poteſt, ſi ſe ad eam reſtituendam obligauerit in forma Cameræ, deciſ.594. n.3.tom.3.

Mariti ingratido ab ipſa ſæuitia in quo differat, ibidem numer.20.

Maritus quando promittit reſtituere dotem in eiſdem corporibus hæreditarijs, tunc quamuis bona fuerint data æſtimata, tamen habentur pro inæſtimatis, deciſ. 14. num. 4. tom.2.

Maritus ſi dederit facultatem vxori, vt pro reſtitutione dotis, accipiat bona ad eius beneplacitum, certum eſt poſſe petere bona ab ea data in dotem, quamuis æſtimata, ibid.n.5.

Maritus accipiendo bona dotalia ad eius omne periculum, & riſicum, id operatur, vt ſi ea alienentur, vel amittantur, cedere debeat eius damno, & non vxoris, ibid.n.6.

Maritus, ſi prohibeatur relinquere vxori, è conuerſo vxor cenſetur prohibita relinquere marito, vide num.28.& ſeq.deciſ.607.n.26. tom.3.

Maritus & vxor ſunt correlatiua, deciſ.607.n.27.tom.3.

Maritus dum eſt prohibitus relinquere vxori, ex hoc non cenſetur vxor prohibita relinquere viro, deciſ. 607. num.31. tom.3.

Maritus, ſi prohibitus ſit relinquere vxori, tunc ipſa cenſetur prohibita recipere, deciſ.607.n.29.tom.3.

Maritus ex iuſta cauſa poteſt reuocare vſum iocalium vxori ab eo datorum, deciſ.10. n.1.tom.2.

Maritus dando iocalia vxori, ſi vtatur verbo, donare, intelligi debet quo ad vſum, & quo ad proprietatem, deciſ.696.n.11.& 12. tom. 3.

ſub Mariti dominio manent iocalia data à marito vxori relicto ſolo vſu vxori, deciſ.10.n.4.tom.2.

Marito intereſt accommodare vxori monilia, & gemmas, vt ipſa mundior, & ornatior incedat, & oculis ipſius mariti magis placeat, deciſ.10.n.5.tom.2.

Quæ cauſa, ſi ceſſet, veluti quia vxor ſine ratione à marito diſceſſit, iure poteſt iocalia repetere, deciſ.10. numer.6. tom.2.

Mariti ſæuitiam in vxorem, tanquam ſapiens delictum, nunquam præſumitur, ibid.n.12.

Maritus, ſi ſæuiat in vxorem nobiliſſimam, dicitur ingratus, deciſ. 742.n.46.tom.3.

Maritus contra vxorem, quando merito poteſt dici ingratus, deciſ. 742.n.47. tom.3.

Mariti ingratitudo ab ipſa ſæuitia, in quo differat, deciſ.594. n.20. tom.3.

Mariti ſæuitia erga vxorem ſubiacet pœnitentiæ, & reuerſioni ad eundem thorum, deciſ.742.n.51. tom.3.

Maritus ſi reliquerit vſumfructum omnium bonorum vxori toto tempore vitæ ſuæ, nihil operatur, ſi hæres ante eam prædecedat, deciſ.636.n.12. tom.3.

Maritus, ſi reliquerit vſumfructum bonorum vxori, cum conditione, vt inhabitet cum hærede, ſi moriatur hæres, non dicitur extinctus vſusfructus, deciſ.636.n.1.tom.3.

Quia illa conditio habitandi cum hærede cenſetur adiecta donec poteſt impleri, & ſic in vita hæredis, ibid.n.2.

Maritus ſi in teſtamento dederit facultatem vxori recipiendi dotem, vbi, & quomodo ei placuerit, poteſt eam prætendere in pecunia, deciſ.207.n.6.& 7.tom.2.

Mariti ſolent abhorrere, quod eorum bona deueniant ad alios maritos, mediantibus ſecundis nuptijs, deciſ.179. num.12. tom.2.

Maritus, debet denunciare vxori ne nubat, & quod abſtineat à nubendo, quia intendit eam accuſare, deciſ.493.num.59. tom.2.

Maritus non præſumitur male tractare vxorem, & maximè ſi ſuper hoc detur fumus, ibid.n.13.

à Marito & vxore ſi fiat ceſſio rei dotalis qualiter intelligatur facta, deciſ.136. n.2.tom.2.

Marito vxor tenetur ſubuenire, deciſ.33. n.2.tom.2.

Maritus beatus eſt, qui vxorem bonam habet, & duplex erit numerus annorum eius ſecundum Salomonem. Rub. in annot. ad deciſ.431. n.52.tom.2.

Mariti bona poteſt vxor retinere donec de ſua dote ſit integrè ſatisfacta, deciſ.14.n.11.tom.2.

Maritus, quando cum vxore impotens eſt coire, quando talis deſe-

defectus accidentalis,& non naturalis ſit. Rub. in annot. ad deciſ.391.n.24. tom.2.
Maritus, & vxor quando ſimul coire non poſſunt ex vitio accidentali, hortandi ſunt, vt mediantibus pijs operibus Deum ſibi propitium reddant, remouendo tale impedimentum, ibid. num.25.
à Marito ſi vxor diſcedat, & ſeorſim habitet, debet iuſtificare cauſam quare non vult habitare cum illo, deciſ.10.num.11. tom.2.
Maritus conuentus actione perſonali, non habet beneficium deducto,ne egeat, ex quo de dote ali debet, deciſ.742. num.36. tom. 3.
Maritus, quando conuenitur conſtante matrimonio pro dote, non eſt habenda ratio, ne egeat, & ſic tenetur vltra quam facere poteſt, ibid.n.37.
Maritis maximum eſt infortunium, dum in veſtem, mundumque vxorium,opes ſuas effundere coguntur,aliàs ſi non fecerint,matrimonium nec quietum,nec concorde habebunt. Rub.in annot. ad deciſ.460. n.192.tom.2.
Maritus contrahens cum aliquo de re dotali cenſetur contrahere vti maritus, deciſ.136.n.3.tom.2.
à Marito vxor non tenetur ſine cauſa diſcedere, deciſ.10. num.2. tom.2.
Mariti diuitiæ perperam allegantur ad fauorem vxoris, ſi inde ipſa non poſſit ſperare ſuæ calamitatis ſubſidium. Rub. in annot.ad deciſ.617.n.109.tom.3.
Maritus ſecundum ſtatutum Firmanum, quo caſu lucretur tertiam partem dotis, deciſ.459.n.10.tom.2.
in Mariti obſequio debet manere vxor, & maritus debet propter illud obſequium alimenta & beneficia conferre ei, deciſ.10.n.9. tom.2.
Marito mortuo vxor cenſetur iure,ſeu titulo proprio poſſidere dotem, deciſ.56. n.7.tom.2.
Maritus, dum aliquid legat vxori, id latè debet interpretari, cum præſumatur illam non parum diligere. Rub. in Annot. ad deciſ. 636.n.66.68.& 72. tom.3.
Maritus, ſi in legem matrimonij commiſerit, factus eſt indignus priuilegio l.maritum ff.ſolut. matrim. contra n.14. & 15. deciſ. 594.n.13.tom.3.
Maritus, ſi moriatur antequam eius ſocer ſoluat ei totam dotem, eo caſu, actio illa competens marito, reſoluitur, & dos in patrimonio ſoceri conſolidatur, deciſ.108.num.5. tom.2.
MARTINI conſuetudo diſponit, vt filijs ſuperſtitibus, dos ad patrem non reuertitur, ſed remanet filijs, huic tamen conſuetudini non deſunt contradictores, deciſ.108. num.15. & 16. tom.2.
Martini conſuetudo tunc intrat quando matrimonium diſſoluitur per mortem filiæ,& ſuper ſunt liberi,ſecus verò, quando matrimonium diſſoluitur per mortem viri, ibid.n.17.

M A S C V L V S.

ad Maſculos, & non ad fœminas quando feudum pertinet, poteſt dominus in præiudicium maſculorum fœminas eiuſdem gradus admittere excluſis maſculis, deciſ.107. num.5. tom.2.
Maſculinum in vltimis voluntatibus concipit fœmininum, deciſ. 366.n.22.tom.2.
Maſculinitatis qualitas,quando in teſtamento non cenſeatur repetita, deciſ.366.n.24.tom.2.

M A T E R.

Mater non habet filios in poteſtate, deciſ.191.n.6.tom 2.
Mater non poteſt præiudicare filijs, ſi ad eorum fauorem ſit ordinatum,deciſ.40. n.3.tom.2.
Mater in concurſu cum patre tenetur dotare filiam,deciſ.564.n.17. tom.3.
Mater relicta legitima filijs, de reliquis bonis poteſt ad libitum diſponere, deciſ.134.n.2.tom.2.
Mater non eſt agnata filio, deciſ.438.n. 10.tom.2.
Mater regulariter loquendo prohibetur ſe obligare pro filio, deciſ. 304.n.1.tom.2.
Matris obligatio de iure Canonico valida eſt, quando interuenit iuramentum,ibid.n.2.
Mater tranſeundo ad ſecunda vota funeſtat memoriam primi viri, & ſic iniuriam infert eius filijs.Rub. in annot.ad deciſ.460.num. 163. tom.2.
Mater excluditur à ſucceſſione filiorum fauore agnationis communiter in Tuſcia,deciſ.438. n.97.tom 2.
Mater non poteſt per ſuum teſtamentum priuare filios iure quæſito vigore pactorum matrimonialium, deciſ.83.num.3. tom.2.
Mater non habet tantam poteſtatem in filium, ſicuti pater, deciſ. 296.n.16.tom.2.
Mater ex neceſſitate poteſt obligare filium ad aliquam artem pro mercede,ibid.
Mater cum patre æqualiter admittenda eſt ad ſucceſſionem filij defuncti nulla habita diſtinctione, à quo latere bona peruenerunt,deciſ.664. n.1.tom.3.
Et hæc opinio eſt vera,& frequentiori DD. calculo recepta, relecta contraria Bart.ibid.n.2.& 3.
Mater pro filia dotanda non poteſt nec cum viro ſimul ſe obligare, deciſ.692. n.8.tom.3.
Mater de iure non tenetur dotare filiam,quando adeſt pater, deciſ. 496.n.14.tom.2.
Matri deponenti ſuper ætate filij tamquam informatæ videtur credendum,deciſ.327. n.14.tom.2.
ad Matrem,ſi ſpectet medietas hæreditatis filij,non ideò eſt facienda ſeparatio bonorum, quæ ex linea paterna ad filium iam fuerunt profecta,deciſ.561.n.13.tom.3.
Matre viuente non debetur legitima, deciſ. 203. numer. 10. tom. 2.
Matris hæres cum filius de iure propter carentiam ſuitatis non præſumatur, ideò requiritur aditio, deciſ.191. num.6. tom. 2.
Matris hæres non præſumitur filius, Ideoque id probare tenetur, deciſ.191. n.4.tom.2.
Matris cauſa præſertim in luctuoſa hæreditate filiorum, magnam ſemper in iure viſa eſt fouere æquitatem, deciſ.561.num.76. tom. 3.
Matri magis debita eſt hæreditas filij, quam patri, ibidem num.77.
pro Matre ſemper in dubio iudicandum, ne excludatur à luctuoſa ſucceſſione filij, ibid.n.78.
Matri per ſtatutum videtur poſſe auferri legitimam *filij, ex quo ea* illi non eſt debita de iure naturali,ſed poſitiuo, deciſ.438. n.87. & 88.tom. 2.
Mater ſecundum leges 12. tabularum excluſa erat à ſucceſſione propter agnatos, ibid.n.89.
Et ſic quoque poteſt excludi per ſtatutum, ibid.n.90.
ad Matris ſucceſſionem æquè admittuntur tam maſculi,quàm fœminæ pro virili, deciſ.502.n.1.tom.2.
Matri ab inteſtato decedenti, ſuccedunt eius liberi, & pater habet ſolum vſumfructum, deciſ.527.n.10.tom.3.
Matris ſucceſſio æqualiter ſpectat ad filios, deciſ. 81. num. 1. tom. 2.
Matres licet ſoleant confortare filios, ac patris beneuolentiam in eos prouocare, è contra tamen nouercæ ſolent priuignos terrere,& in odium patris ponere. Rub. in annot. ad deciſ.636. num. 159.tom.3.

M A T E R I A.

Materia alimentorum eſt proportionabilis, & æquè conuenit Iudæis ſicut Chriſtianis, deciſ.269.n.22.tom.2.
in Materia collationis beneficiorum conſuetudo plurimum attenditur,deciſ.100.n.7.tom.2.
in Materia confinium multum defertur congruentiæ, & veriſimilitudini,deciſ.622. n.8. tom.3.
in Materia coniecturali quando verſamur, debent attendi coniecturæ fortiores,& validiores, deciſ.239. n.8.tom.2.
Materia excommunicationis quando reducitur ad caput nullitatis, tunc qualiter concedatur abſolutio, deciſ.568.num.23. tom.3.
in Materia feudali hæredum appellatione non veniunt extranei ſed tantum deſcendentes, deciſ.291. n.5.tom.2.
Materia identitatis eſt de ſui natura difficilis probationis, maximeque ſi ſimus in antiquiſſimis, deciſ.254. numer.49. tom. 2.
Materiæ indiuiduitas poteſt habere locum in beneficijs ſimultaneæ collationis,deciſ.588.n.13.tom.3.
Materia iuriſpatronatus ad effectum dandæ remiſſoriæ dicitur prophana,deciſ.250.n.1.tom.2.
Materia legitimationis eſt quid diuerſum à ſucceſſionis effectu, deciſ.344.n.11.tom.2.
Materia liquidationis fructuum reputatur difficilis probationis, ideoque ſufficiunt leuiores probationes etiam per coniecturas, deciſ.718.n.6 tom.3.
Materia liquidationis fructuum eſt difficilis probationis,deciſ.271. n.3.tom.2.
in Materia liquidationis fructuum probationes leuiores ſolent admitti,deciſ.271.n.4.tom.2.
in Materia liquidationis fructuum probatio à conſuetis admittitur ibid.n.6.
in Materia melioramentorum ad effectum retentionis quid Rota de ſtylo ſeruet, deciſ.217.n.5.tom.2.
Materia penſionis cum ſapiat naturam alimentorum, ideò celerem expeditionem expectat,deciſ.549.n.7.tom.3.
Materia penſionis ex ſtylo Rotæ reputatur materia prophana, deciſ.99.n.1.tom.2.
in Materia præiudiciali præſumptiones, vt intrent,debent eſſe valdè concludentes,deciſ.134.n.4. tom.2.
in Materia prophana remiſſoria partim datur ſine fumo, ſi articuli ſint releuantes,deciſ.93.n.2.tom.2.
in Materia prophana remiſſoria paſſim datur abſque fumo, vbi articuli ſunt releuantes,deciſ.250.n.2.tom.2.
Materia regreſſus eſt odioſa, & fundata in proteruia nolentis ſoluere, deciſ.340.n.5.tom.2.

Mate-

Materia renunciationis eſt ſatis de ſui natura ſtrictiſſimi iuris, & nullo modo extendenda, deciſ. 523. num. 7. tom. 3.
Materia reuocatoria, & materia ſuſpenſiua valdè inter ſe differt, deciſ. 57. num. 4. tom. 2.
Materia reuocatoria eſt perpetua, materia ſuſpenſiua eſt temporalis, ibid. num. 5.
Materia ſequeſtri plurimum pendet ab arbitrio iudicantis, deciſ. 215. num. 5. tom. 2.
Materia ſubreptionis ſuper quo fundari non poſſit, deciſ. 598. num. 3. tom. 3.
Materia ſucceſſionis eſt diuidua, deciſ. 394. num. 6. tom. 2.
Materia ſuſpenſiua, & materia reuocatoria valdè inter ſe differunt, quia materia ſuſpenſiua eſt temporali, reuocatoria verò eſt perpetua, deciſ. 57. num. 4. & 5. tom. 2.
in Materia voluntaria attenditur intentio dantis, deciſ. 312. num. 1. tom. 2.
Materia vſurarum eſt de iure prohibita, deciſ. 153. num. 14. tom. 2.
Materia, quando eſt diuidua vtile per inutile non vitiatur, deciſ. 376. num. 4. & 9. tom. 2.
in Materia ſtricta, & obiectiua requiruntur concludentes probationes, deciſ. 137. num. 7. tom. 2.
Materia, quando eſt releuans, paſſim abſque fumo conceditur remiſſoria in prophanis, deciſ. 256. num. 1. tom. 2.
Materia, quando eſt exorbitans à regulis iuris, eſt neceſſaria ſpecialis mentio, deciſ. 109. num. 5. tom. 2.
in MATRICVLA Notariorum ſi Notarius non ſit deſcriptus, non poteſt exercere officium notariatus, deciſ. 119. numer. 2. tom. 2.

MATRIMONIVM.

de Matrimonio carnali, ad excluſionem ſpiritualis, teſtator præſumitur intellexiſſe, dum diſpoſuit de matrimonio contrahendo cum certa perſona, deciſ. 398. num. 25. tom. 2.
Matrimonium inter aliquos, an fuerit contractum probari poteſt ex pluribus ſimul iunctis, deciſ. 385. num. 9. tom. 2.
Matrimonium, vt non cenſeatur contractum ſine dote, eſt coniectura aliquantulum generalis, iuncta tamen cum alijs plurimum operatur, deciſ. 345. num. 14. tom. 2.
Matrimonium non benè contrahitur inter illos, qui ſunt ætate valdè diſpares, deciſ. 493. num. 61. tom. 2.
Matrimonium iam in facie Eccleſiæ contractum non diſſoluitur ex quo puella aſſerat, velle profiteri vitam monaſticam in aliquo monaſterio, Rub. in annot. ad deciſ. 431. num. 119. tom. 2.
Matrimonium, quod fuerit contractum per vim, & metum, ex quibus facilè poſſit præſumi, ac detur ſufficiens fumus, deciſ. 526. num. 13. 15. & 16. tom. 3.
Matrimonia inter pares contrahenda ſunt, & ſic vt plurimum effugiuntur pericula, & diſſidia, Rub. in Annotat. ad deciſ. 431. num. 85. tom. 2.
ad Matrimonium contrahendum ad Eccleſiam ſi aliqui vadant, & ſuperueniat impedimentum per viam, tunc intrat clara coniectura, ſi impedimentum non ſuperueniſſet, matrimonium fuiſſet contractum, deciſ. 656. num. 5. tom. 3.
Matrimonium non dicitur contractum ſub conditione ſeruandi virginitatem, dum ea non fuit appoſita, tempore præſtiti conſenſus coram Parocho, Rub. in annot. ac deciſ. 431. num. 117. tom. 2.
Matrimonium honeſtè non contrahitur ſtante inæqualitate ætatis, deciſ. 493. num. 64. tom. 2.
Matrimonium honeſtè non contrahitur cum gibboſo, & ſtrumis infecto, ibid. num. 66.
Matrimonium celebratum à coniugibus ſtatim vt Parochus diſcedere cœpit à cubiculo, vbi ipſi manebant, ita vt ſignum dationis fidei fuit alienum à ſenſu parochi, non valet, Rub. in Annot. deciſ. 431. num. 30. tom. 2.
Matrimonij validitas à quo dependeat, ibid. num. 31.
Matrimonium, quod diſſoluatur morte vxoris, & quod facto viri fiat ſeparatio thori, eſt quid diuerſum, deciſ. 742. num. 24. tom. 3.
Matrimonium ſine dubio diſſolui non poteſt ob inæqualitatem diuitiarum alterius coniugis, Rub. in Annot. deciſ. 431. num. 114. tom. 2.
Quod maximè eſt dicendum dum preceſſit ſcientia coniugis diuitis, de paupertate alterius, ibid. num. 115.
Matrimonium, vt dicatur contractum ſub conditione ſeruandæ virginitatis, non probatur ex aſſertione vnius tantum coniugis, cum hoc tendat ad illud infirmandum, ibid. num. 116.
Matrimonium nunquam eſt diſſoluendum ob impotentiam coeundi, quotieſcumque hoc impedimentum eſt medicabile, Rub. in Annot. deciſ. 392. num. 30. tom. 2.
Matrimonium nunquam dirimitur à maleficio, niſi illud ſit tale, vt ex ſolo DEI omnipotentis miraculo tolli poſſit, Rub. in Annot. deciſ. 392. num. 31. tom. 2.
ad Matrimonium infringendum, ſufficit vt non ſit celebratum coram proprio parocho, nec coram alio de eius ordine, itaut non conſtet de eius valida ſubdelegatione, deciſ. 526. num. 12. tom. 3.
de Matrimonij diſſolutione, quando agitur ob impotentiam coeundi, tunc quid ſit ordinandum, deciſ. 392. numer. 1. tom. 2.
Matrimonium, quando ſoluitur per mortem viri, integra dos eſt reſtituenda patri vxoris, deciſ. 108. num. 6. tom. 2.
Quæ concluſio tamen limitatur, quando pater ſtipulatus eſt, ſoluto matrimonio dotem reſtitui filiæ, ibid. num. 7.
ad Matrimonij diſſolutionem, vt deueniatur ob impotentiam coeundi, quid coniuges iurare debeant, deciſ. 445. num. 1. tom. 2.
Et quid etiam ſuper hoc iurare debeant eorum propinqui, ibid. num 2.
Matrimonij ſolutio per mortem, vel per ſeparationem, æquiparatur, deciſ. 60. num. 8. tom. 2.
ad Matrimonij diſſolutionem, vt deueniatur quando ſigna coeundi ſunt dubia, neceſſe eſt, vt vir, & vxor conſtet ſimul cohabitaſſe, & incubuiſſe operi nuptiali, & alia vt hic, deciſ. 392. num. 3. tom. 2.
Matrimonium antequam diſſoluatur ob impotentiam coeundi, & dubitatur an tale impedimentum ſit naturale, vel accidentale, à maleficio opera dœmonum, aut magorum perpetratum, tunc recurrendum eſt ad remedia naturalia diuina, & eccleſiaſtica, Rub. in Annotat. ad deciſ. 392. num. 26. tom. 2.
Matrimonium eſt magnum Sacramentum, ibid. num. 27.
ad Matrimonij diſſolutionem antequam deueniatur ob aliquod impedimentum, adhibenda eſt omnis cautela, & diligentia, ibid. num. 27.
in Matrimonij diſſolutione cauendum eſt ne interueniat error, vel fraus, ibid. num. 28.
Matrimonium antequam diſſoluatur ob impotentiam coeundi, opus eſt, vt præceſſerit habitatio triennalis, & quando dictum tempus incipiat currere, Rub. in annot. ad deciſ. 392. num. 22. tom. 2.
ad Matrimonij diſſolutionem non eſt deueniendum, quando impedimentum coeundi eſt aliquo modo medicabile abſque tamen periculo vitæ, deciſ. 392. num. 18. tom. 2.
Matrimonium, dum ob impotentiam coeundi eſt diſſoluendum, iuramentum illud quod ius requirit, vt præſtetur à conſanguineis, ſi illi non adſint, quid ſit faciendum, deciſ. 445. num. 4. tom. 2.
Matrimonium, ſi diſſoluendum veniat ob impedimentum coeundi, & vterque coniugum id affirmet, vt diſſoluatur, quid ſufficiat, ibid. num. 5.
Matrimonium non celebratum coram proprio parocho non tenet, deciſ. 629. num. 1. tom. 3.
Matrimonium valet, ſi contrahatur coram parocho, & teſtibus, licet ad hoc vi ſint detenti, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. n. 17. tom. 2.
Matrimonium quando fuit contractum in præſentia parochi, parum curandum eſt, ſi aufugiat, nolens habere rationem matrimonij, Rub. in Annot. deciſ. 431. num. 16. tom. 2.
Matrimonij celebrationi quando parochus eſt præſens, cum dicatur ſatisfactum menti Concil. Trid. requirentis præſentiam parochi, vt de matrimonio conſtet Eccleſiæ non eſt aliud quærendum, Rub in Annot. deciſ. 431. num. 19. tom. 2.
in Matrimonij celebratione Concil. Trident. ad alium effectum non requirit præſentiam Parochi, niſi vt de eodem matrimonio contracto conſtet Eccleſiæ, Rub. in annot. ad deciſ. 431. num. 13. tom. 2.
Et hoc ne viuente prima vxore, vel primo marito alter poſſit denuo contrahere, eo quod matrimonium non conſtabat Eccleſiæ, ibid. num. 13. & 20.
Matrimonium celebratum coram Parocho, & teſtibus, qui eſſent ebrij, vel dormientes, vel non aduerterent, vel teſtes eſſent infantes, non valeret, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num. 26. tom. 2.
Matrimonium dum contrahitur in præſentia Parochi, non eſt curandum diſcutere an adſit ſponte, ſiue vi, ſiue metu, ſiue cum dolo, Rub. in annotat. ad deciſ. 431. num. 14. tom. 2.
in Matrimonij celebratione, Parochi vel alterius Sacerdotis de eiuſdem Parochi, vel Ordinarij licentia, & teſtium præſentia eſt de forma, & ſolemnitate, Rub. in annot. ad deciſ. 431. num. 32. tom. 2.
Matrimonium debet celebrari coram Parocho, vel alio Presbytero, præuio tamen mandato eiuſdem Parochi, deciſ. 625. num. 4. & 5. tom. 3.
Matrimonij celebrationi dum Parochus, & teſtes adſunt, neceſſe eſt, vt vſum rationis habeant, & intelligant conſenſum contrahentium, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num. 26. tom. 2.
Matrimonia ſunt irrita (ſecundum Concil. Trident.) quæ non ſunt facta præſente Parocho, & teſtibus, deciſ. 232. num. 8. tom. 2.
Matrimonium contractum in præſentia proprij Parochi dicitur legitimè contractum, deciſ. 629. num. 5. tom. 3.
Matrimonium ſufficit, vt fuerit contractum in præſentia Parochi habitationis alterius coniugum contrahentium, ibid. num. 6.

Ma-

Matrimonia ex Concilio Tridentino non recipiuntur ſine præſentia proprij Parochi, deciſ.526.num.5.tom.3.
Matrimonium non celebratum iuxta diſpoſit. Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.1. de reform. eſt irritum ipſo iure, itaut ſola declaratoria ſit opus, deciſ.629. num.2. tom.3.
Matrimonium ſtatim quod conſtat, non fuiſſe celebratum coram proprio Parocho, vel alio Sacerdote, de eius, vel Ordinarij licentia, tunc ſola declaratoria opus eſt, Rub. in Annot. ad deciſ.431.num.34. tom.2.
Matrimonium Ducis Parmæ fuit annullatum à Paulo V. Romano Pontifice, quia non fuit contractum coram proprio Parocho, ibid.
in Matrimonij celebratione eſt ſeruanda forma tradita à Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.1.de matr. nec quis excuſari debet ſub prætextu, & velo neceſſitatis, ibid. num.35.
Matrimonium contractum coram Parocho, ad quem actum doloſè, ac fraudolenter fuit vocatus, an ſit validum, deciſ. 431.num.1. tom.2.
ad Matrimonij validitatem requirit Concil. Trident. tantum, vt celebretur coram Parocho, aut alio Sacerdote de licentia ipſius Parochi & duobus, vel tribus teſtibus, ibid.num.2.
Quod procedit etiamſi Parochus interfuerit vi, metu, vel fraudulenter, ibid. num..3.
Matrimonio conſtante bona acquiſita inter virum, & vxorem eſt intelligendum de bonis quæſitis ex pecunijs communibus, deciſ.221.num.4. tom.2.
Matrimonio conſtante quidquid vxor acquirit, præſumitur de ſubſtantia viri acquirere, ideòque dicitur ei quæſitum, ſecus autem ſi doceatur hoc feciſſe vxorem ex ſua particulari induſtria, & ſubſtantia, deciſ.221.num.8.& 9.tom.2.
Matrimonio conſtante vxor poteſt petere ſuam dotem, marito vergente ad inopiam, mortua tamen vxore filij illam non poſſunt petere, deciſ.607.num.53.tom.3.
Matrimonio conſtante confeſſio facta morte confirmatur, deciſ. 239. num.3. tom.2.
Matrimonio conſtante bona quæſita per virum, vel vxorem ex communi obſeruantia non efficiuntur, communia, deciſ.221. num.7.tom.2.
Matrimonium non deſinit eſſe validum, licet Parochus in eo aſſiſtat coactè, deciſ 625.num.15.tom.3.
Matrimonium, vt dicatur validum, opus eſt, vt Parochus audiat verba contrahentium, ibid.num.16.
Matrimonium an dicatur validum, ſi in fraudem diſpoſitionis Conc. Trident. volentis vt illud contrahatur coram Parocho proprio, fuerit mutata Parochia, deciſ.629. num.18. 19. & 25. tom.3.
Matrimonium eſt validum, dum eſt contractum coram Parocho, vel coram alio, ſtante illius commiſſione, deciſ.431. num.10. tom.2.
Matrimonium non vitiatur ex defectu denunciationum, deciſ. 431. num.11. tom.2.
Matrimonium, dum eſt validum, ſi contrahatur coram Parocho vi detento, à fortiori valebit, ſi dolo fuit vocatus, & ſic fuit præſens, dum coniuges dederunt ſibi fidem, Rub. in Annot. deciſ.431. num.21. tom.2.
Matrimonium eſt validum. ſi celebretur coram Parocho, & teſtibus, caſu tranſeuntibus, dummodo aduertant, ibidem num.22.
Matrimonij eſt incapax quis ratione Ordinis, & contrahens eſt ipſo iure excommunicatus, deciſ.493.num.47.tom.2.
Et etiam dimiſſa vxore non poteſt adminiſtrare in ſuſceptis, neque ſi ſit Ordinis ſacri, poteſt admitti ad alios maiores ſuſcipiendos, ibid.num.48.
Matrimonij plena probatio, quando ſit neceſſaria, deciſ.128. num.48. tom. 2.
Matrimonia inita inter amore excæcatos, ſolent habere infauſtos exitus, Rub. in Annotat. ad deciſ.431.num.86. tom. 2.
Matrimonij carnalis, & ſpiritualis dos non iudicatur ad imparia, deciſ.398.num.44.tom.2.
Matrimonij onera conſiſtunt nedum in alenda vxore, ſed etiam in alendis liberis, deciſ.607.num.37.tom.3.
Matrimonia liberè contrahenda ſunt, deciſ. 493. numer. 42. tom.2.
Matrimonium, quando quis dicatur contrahere cum indigno, deciſ.493.num.45.tom.2.
de Matrimonio contrahendo, quando tractatur, tunc verba promiſſionis contrahendi, an importent matrimonium, vel ſponſalia, deciſ.656.num.7. & 8. tom.3.
in Matrimonio ſpirituali non cadit lucrum dotale, deciſ.398. num.15.tom.2.
per Matrimonium ſponſalibus diſſolutis adhuc ſoluto matrimonio ſunt implenda, ſi ſecuta ſit copula cum ſponſa, deciſ.258. num.8. tom.2.
ante Matrimonij tempus quando puer eſt conceptus, tunc lex in eo non præſumit paternitatem, deciſ.223. num.4. tom.2.
Matrimonium probatur ex fide partitæ Curati extracta ex libro matrimoniorum, deciſ.205. num.1. tom.2.
Matrimonij conſummatio doceri poteſt ex procreatione ſobolis; ibid. num.2.
Matrimonium eſt à principio nullum ob impotentiam perpetuam, Rub. in Annot. deciſ.393. num.34. tom.2.
Matrimonium vbi non adeſt. ibi nec dos, nec lucrum, nec donatio propter nuptias eſſe poteſt, ibid.num.35.
Matrimonij onera nulli aut pauci ſunt qui ſubſtinere velint ſine dote, deciſ.345.num.9. tom.2.
Matrimonia regulariter non contrahuntur ſine dote, deciſ.134. num.5. tom.2.
in Matrimonio ſtante conſenſu, copula non requiritur, cum conſenſus, & non copula faciat nuptias, Rub. in Annot.deciſ.431. num.60. tom.2.
Matrimonia plerumque infelices exitus habere ſolent, quando contrahuntur inter conditione diſpares, Rub. in Annot. deciſ. 431.num.83. tom.2.
ad Matrimonium, quis non poteſt inuitari metu pœnæ, deciſ.493. num.1.tom.2.
ad Matrimonium, quis allici poteſt ſpe lucri, ibidem num.2. 31. & 41.
Matrimonium poteſt eſſe ſine dote, & conſenſu patris, deciſ.134. num.18. tom.2.
in Matrimonio ſpectanda eſt voluntas eius de cuius coniunctione tractatur, deciſ.398. num.21. tom.2.
ad Matrimonium contrahendum quis non poteſt cogi metu pœnæ, licet poſſit inuitari ſpe lucri, niſi tamen agatur de magno lucro amittendo, deciſ.493.num.33 tom.2.
in Matrimonio, licet arrharum datio ſubſtineatur, itaut, ſi matrimonium non ſequatur, arrhæ lucrentur, tamen ſecus, ſi attenta perſonarum qualitate de magnis arrhis,quia tunc non lucrantur, ibid.num.35.& 36.
Matrimonia non contrahi ſine dote generalis eſt conſuetudo, deciſ.345.num.12.tom.2.
Matrimonialium onerum ſubſtentatio præcipuè conſiſtit in vxore alenda ſecundum dignitatem generis, & quantitatem dotis, deciſ.607.num.15.tom.3.
Matrimonia, quæ fiunt ob magnitudinem dotis, quam auſpicata ſint, euentus docet, Rub. in Annot. ad deciſ.460. num.202. tom.2.
Matrimonia clandeſtina ſacri Canones ſummopere abhorruerunt, ibid.num.42.
Matrimonia à communiter accidentibus non contrahuntur ſine dote, deciſ.345. num.8. tom.2.
MEDICO, ſi quis relinquat, quæ dare ſolebat in eius vita, quæ viuens teſtator dabat, non comprehenduntur, deciſ. 322.n.16. tom.2.
Mediolani Principes ſe intitulabant Comites, & Principes Papiæ, Rub. in Annot.deciſ.529.num.45.tom.3.
Mediolanenſium Ducum primogeniti denominantur Principes Papiæ, ibid. num.44.
in Mediolanenſi dominio inter alia, quæ admiranda ſunt, numeratur, etiam Tricinenſe, ſeu Papienſe Gymnaſium, cum ſit omnibus ætatibus illuſtre, ac amplis Priuilegijs quoque à Romanis Pontificibus decoratum exiſtat, &c. ibid. num.30.
Medium inter mortem patris, & admixtionem filij, datur ſicut in extraneo inter mortem teſtatoris, & aditionem hæreditatis, deciſ.128. num.14.tom.2.
Medium eſt tutiſſima virtus, & medium tenuere beati, Rub. in Annot. ad deciſ.444.num.44. tom.2.
ad Medium quanto quis magis accedit, tanto eſt melius, & quanto magis recedit, tanto eſt peius, ibid.num.45.
Mel, quando eſt nimis, in bilem vertitur amaram, ibid. num.44.

MELIORAMENTA.

Melioramenta vt conductor poſſit prætendere, dum adeſt conuentio, vt ea non fiant ſine licentia Domini, tunc docere debet talem licentiam præceſſiſſe, deciſ. 634. numer.2. tom.3.
Melioramenta conuenta præſumuntur facta, ſtante lapſu longiſſimi temporis, deciſ.509.num.10.tom.3.
Melioramenta conuenta ex curſu longiſſimi temporis præſumuntur facta, aut ſaltim præſcripta actio, deciſ.383.num.15. tom.2.
Melioramenta conuenta præſumitur quod fuerint facta ab emphyteuta, & quod ille adimpleuerit omnes conuentiones, ſtante curſu temporis & præſertim, ſi Dominus directus ſemper percepit canones, deciſ.509.num.11.tom.3.
Melioramentorum detractio non eſt facienda, quando adeſt pactum, vt fundus reſtituendus veniat, abſque vlla eorum refectione, deciſ.605.num.1.tom.3.
Melioramenta quædam in emphyteuſi, ſi inueſtitus obligauerit facere, dato, vt ea non conficiat, & canones ſoluti, & recepti fuerunt pro parte Domini, ex hoc inducta cenſetur caducitatis remiſſio, deciſ.383.num.17. tom.2.
in Melioramentis æſtimandis habetur ratio illius, quod minus eſt, & quomodo, deciſ.457.num.6. & 7. tom.2.
Melioramenta ſi quis culpa ſua non liquidauerit, iuſtè poteſt condemnari ad reſtitutionem rei, præſtita cautione de illis reſi-

reficiendis, data liquidatione, deciſ. 127. num.7. tom.2.

ad Melioramenta liquidanda præfigitur terminus, deciſ. 306. num.1.tom.2.

Melioramenta, ſi non liquidentur intra terminum præfixum, proceditur ad expeditionem cauſæ, data cautione de eis reficiendis, ibid.num.2.

de Melioramentis non dicitur conſtare, licet dicatur in domo fuiſſe fabricatum, ſi non conſtet de valore, ibid. num.3.

in Melioramentis reficiendis, attenditur quod minus eſt, ibid. num.4.

Nam ſi centum ſit impenſum, & ſit melioratum pro 200. & è contra ſi 200. ſint impenſa, & melioratum pro 100. id quod minus eſt reficitur, ibid.n.5.& 7.

de Melioramentorum valore non dicitur conſtare per neceſſe ex quietantijs operariorum, quia ex affectione, vel ex mala negotiatione pluris potuit ſolui, ibid. num.6.

in Melioramentorum æſtimando valore in ædificijs factorum attenditur valor de tempore reſtitutionis, ibid. num.8.

Quod procedit, ſiue valor ſit actus ſiue diminutus, habita ratione ad id quod minus eſt, ibid.num.9.

Melioramenta, quando ſunt probata in genere, tunc antequam deueniatur ad executionem, præfigitur terminus ad ea liquidanda in ſpecie, quo elapſo proceditur ad executionem, deciſ.711. num.1. tom.3.

pro Melioramentis reficiendis iura licet concedant retentionem, deciſ.127.num.8. tom.2.

Tamen non dicunt, quod data cautione non debeat fieri reſtitutio, quando reus eſt in mora liquidandi, ibid.

Melioramenta, quando ſunt reficienda, non ſufficit cautio, deciſ.363.num.8. tom.2.

Et hoc maximè, quando adeſt tale pactum, de illis omnino reficiendis, ibid.num.9. & 10.

ad Melioramenta reficienda non datur cautio, quando illa non ſunt penitus illiquida, ſed debet dari terminus ad faciendum meliorem liquidationem, deciſ.387. num.10. tom.2.

ad Melioramenta liquidanda dum fuit datus terminus, & ille pendet, quis non poteſt eijci è ſua poſſeſſione, deciſ.386. num.11, tom.2.

Melioramenta tunc multò magis ſunt ſoluenda, antequam quis exeat ex ſua poſſeſſione, ſi ſuper hoc ita fuerit conuentum, deciſ.387. num.7. tom.2.

Melioramenta, quando ſunt illiquida, tunc quis poteſt eijci è poſſeſſione, data cautione de illis reficiendis quando, &c. ibid. num.8.

Melioramenta regulariter loquendo ſpectant ad meliorantem, deciſ.602. num.1. tom.3.

Melioramenta ſpectant ad creditores melioramentis, quando omnia eius bona ei ſuerunt hypothecata, ibid.num.2.

Melioramenta non ſpectant ad emphyteutam meliorantem, ſtante pacto, vt finita emphyteuſi ea ſint Domini, ibid.num.3.

Melioramentorum ratione non datur retentio, ſi de illis non conſtet, deciſ.117.num.21. tom.2.

Melioramentorum ratione competit retentio, deciſ.127. num.6. tom.2.

Melioramentorum lucrum æquum non eſt, vt Dominus directus ſentiat, & ſimul inſteterit, ac obtinuerit pro nullitate contractus locationis, deciſ.662. num.9.tom.3.

pro Melioramentis iura dant retentionem, deciſ.217. num.4. tom.2.

in Melioramentorum materia ad effectum retentionis, quid Rota de ſtylo ſeruet, ibid num.5.

Melioramenta, qui fecit, ſi ſit in mora illa liquidandi, datur aduerſario immiſſio præſtita cautione de illis reficiendis, quando erunt liquidata, ibid.num.6.

Melius eſt præcauere, quam pauere, Rub. in Annotat. ad deciſ. 523.num.36. tom.3.

Melius eſt non alendum alere, quàm fame necare eum, Rub. in annot. ad deciſ.617. num.149. tom.3.

MEMORIAM omnium habere, & nihil penitus errare diuinitatis magis, quàm humanitatis eſt, Rub. in annotat. ad deciſ.636. num.94. tom.3.

ad MEMORIAM rei perpetuam teſtes examinati quando probent, deciſ.6.num.5.tom.2.

M E N D A C I V M.

Mendacium iniqui redarguitur in ſenſo, & morbo confracto, ſupremumque DEI iudicium cogitante, ſi intuitu pietatis dotauerit capellam aliquam, deciſ.655. num.5. tom.3.

ex Mendacio, vt arguatur dolus, requiritur, vt illud dicatur ex calliditate, & gratia lucri, deciſ. 662. numer. 13. tom.3.

Mendacia mille quis ſcribere poteſt in libro proprio, nec venit puniendus, quando ex tali mendacio nemo læditur, deciſ. 146. num.8. tom.2.

Mendicantium Religiones ex priuilegio Apoſtolico habent, vt eorum Procurator generalis poſſit comparere pro Monaſterio particulari, deciſ.267. num.16. tom.2.

M E N S.

Mens, & intentio contrahentium principaliter, & ante omnia debet attendi, deciſ.639. num.14.tom.3.

Mens contrahentium qualis fuerit, colligitur ex conuentionibus, & pactis, deciſ.120.num.11.tom.2.

Mens diſponentis, non autem ſcriptoris imperitia conſideranda eſt, deciſ.254.num.3.tom.2.

Mens legiſlatoris denotatur ex cauſa expreſſa in proœmio legis, deciſ.654.num.27. tom.3.

Mens Principis colligitur ex eius longiſſimo, & quotidiano vſu, deciſ.614.num.28 tom.3.

Mens, & intentio Principis illa ſemper eſt, vt licet poſſit, numquam tamen tollere ius tertio, Rub. in Annot. deciſ. 666. num.52. tom.3.

Mens ſtatuentium eſt attendenda in interpretatione ſtatutorum, Rub.in annot. ad deciſ.378. num.5.tom.2.

Menti Legis, quando eſt ſatisfactum, tunc aliud non eſt quærendum, deciſ.717.num.15.tom.3.

Mentis noſtræ, & nullum eſt maius teſtimonium, quam qualitas inſpecta factorum, Rub. in Annot. ad deciſ.542. num.8.tom.3.

Mentem Principis dum tenemus, inanis eſt omnis diſputatio, Rub. in Annot. ad deciſ.666. num.62. tom.3.

ad Mentem alicuius declarandam requiritur mandatum ſpeciale, deciſ.336.num.22.tom.2.

M E N S I S.

Menſis Apoſtolici vigore reſeruatio dicitur ſatis clara, dum etiam docetur de indulto conferendi beneficia reſeruata, quando ab habente indultum, prouiſio nulliter fuit facta, deciſ. 520. num.13.tom.3.

Menſis Aprilis eſt de reſeruatis Papæ, vt conſtat ex regula 8. Cancell. deciſ.530. num.9. tom.3.

Menſis Aprilis eſt vnus ex octo menſibus reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, deciſ.531. num.4. tom.3.

Menſis Auguſti reſeruatum eſt regula 8 hodie 9. Cancellariæ, deciſ.520. num.6. tom.3.

Menſis Auguſti eſt vnus de reſeruatis Papæ, vigore regulæ 8. hodie 9. Cancell. deciſ.200. num.3.

Menſis Octobris eſt vnus ex octo menſibus reſeruatis, Epiſcopo non gaudente alternatiua, deciſ.247.num.1.tom.2.

Menſis Nouembris eſt reſeruatus Papæ per regulam 8. hodie 9. Cancell.deciſ.283. num.9. tom.2.

Menſium quinque, & quinque dierum ſolarium partus non eſt naturalis, deciſ.223. num.6. tom.2.

Menſium quinque partus vitalis eſt, deciſ.223.num.9.tom.2.

Menſe ſeptimo partus æditus perfectus eſt, & an iſti menſes debeant eſſe lunares vel ſolares, vide num. 17. & 20. ibid. num.13.

Menſium regula reſeruatoria, quæ prodeſt Cardinalibus, prodeſt etiam Capitulo ex eorundem Cardinalium perſona, deciſ. 588. num.15. tom.3.

M E N T I O.

Mentio alicuius mulieris bonæ non habetur in toto corpore iuris ciuilis, niſi in l.mulier bona ff. de vir. dot. quæ lex tamen ſic dicit, mulier bona ſua omnia dedit in dotem &c. Rub. in Annot. ad deciſ.431. num.45. tom.2.

Mentio litis ſi ſit facta in gratia, id non operatur vt aliquid ſit faciendum in præiudicium litis pendentiæ, deciſ.135. num.3. tom.2.

VIDE RELIQVA IN VERBO LIS.

M E R C A T O R.

Mercator, qui ſoluere debet cedulam bancariam, ex quibus conſtet, quod non habeat pecuniam in manibus eius, qui dedit d. cedulam, deciſ.413.num.7.& 8. tom. 2.

Mercator pro contractu tranſlationis pecuniarum de vno loco ad alium, poteſt aliquod lucrum licitè recipere pro diſpendij, & periculo tranſportationis pecuniarum, deciſ. 477. numer.3. tom.2.

inter Mercatores an adſit conſuetudo alterandi, & minuendi pretium cambiorum, deciſ.45. num. 8. tom.2.

Mercatori, qui transferre pecunias de vno loco, ad alium ſe obligauit, tempus, quod aſſignatur, non ex alia cauſa cenſetur indultum, niſi ad ipſius beneficium, & ſic id non eſt trahendum ad cauſam illicitam, deciſ.477. num.10. tom.2.

Mercatorum libri pro tertio contra tertium non probant, deciſ. 386. num.4. tom.2.

Mercatorum libri concurrentibus adminiculis pro tertio contra tertium probant, ibid.num.5.

Mercatorum libri quod ſint mercantiliter tenti ex quibus apparere poſſit, deciſ.45. num.2.tom.2.

à Mercatorum practica, ſeu ſtylo non eſt recedendum, deciſ.490. num.11. tom.2.

Mercatorum verba inter eos prolata ſunt accipienda iuxta eorum ſtylum, deciſ.458. num.8. tom.2.

Mercatorum ſtylus, quod debeat dari fides diſpoſitioni proxenetæ, intelligitur reſpectu qualitatis, vel circumſtantiæ contractus non autem ſubſtantiæ, deciſ.162. num.6. tom.2.

MERCES certa conuenta requiritur, ad locationis & conductionis

niseffectum vltra rem & conſenſum, Rub. in annot. ad deciſ. 420. num.102.tom.2.
Mercedis conuentio præſumitur omiſſa, dum inter locantes, & conducentes operas, mutuæ reſponſiones negotiorum vt ilium interceſſerunt, deciſ.286.num.4. tom.2.
de Mercede quando dicatur conſtare in locatione, deciſ.87. num. 5.tom.2.
ad MERETRICIVM mulier per indirectè induci non debet, Rub. in Annot. ad deciſ.460. n.164. tom.2.
METAM centum onnorum ſi inſtrumentum non excedat non dicitur antiquum, deciſ.173.num.1.tom.2.
METERE, quis debet, vbi ſeminauit, deciſ.1. n.2. tom.2.

M E T V S.

Metus carceris ex iniuſta carceratione non dicitur purgatus ex eo, quia is, qui metu carceris ſe obligat, in actu ipſo obligationis extra carceres fuit conſtitutus, deciſ. 702. numer. 13. tom.3.
Si poſtea fuerit ad carceres reductus, donec accederet alicuius ratificatio, ibid. num.14.
Metu carceris ſi facta ſit obligatio eſt nulla, quæ nullitas influit etiam in nullitate obligationis eorum, qui ſe obligant pro excarcerando carceratum, ibid.num.15.
Metus dicitur durare, quoties quis non reperitur in ſua libertate, deciſ.526.num.17. tom.3.
Metus ad hoc, vt iuuet, debet eſſe talis, vt cadat in conſtantem virum, deciſ.196.num.8.9. & 10.tom.2.
Metus, & vis tangit ſubſtantiam matrimonij conſiſtentem in conſenſu contrahentium, deciſ.526. num.3.tom.3.
Metus reuerentialis licet non ſufficiat ad infirmandam expreſſam profeſſionem, ſufficit tamen ad elidendam profeſſionem, deciſ.195.num.19. tom.2.
Meum, quod eſt, amplius meum fieri nequit, deciſ.506.n.13. tom.3.

M I L E S.

Miles captus ab hoſtibus abſens ex cauſa iuſta, & neceſſaria, ſi ſtipendium non conſequitur, multo minus clericus diſtributiones poteſt conſequi qui diſſidia, & laboris fuga, volens abeſt à choro, Rub. in Annot. ad deciſ.576. num.119.tom.3.
Miles captus ab hoſtibus, ſi poſtea reuertatur non recipit iure poſtliminij ſtipendia, & donatiua temporis quo fuit apud hoſtes, ibid. num.115.
Miles veteranus captus ab hoſtibus, reuerſus deinde, conſequitur emeritum, ibid.n.116.
Milites non lucrantur ſtipendia, niſi quatenus militent, Rub. in Annot. ad deciſ.176.num.114.tom.3.

M I N I S T E R.

Miniſter Societatis quando ſocius erat, tunc multo magis intrat præſumptio, communi nomine voluiſſe negocium gerere, deciſ.220.num.6.tom.2.
à Miniſtris ſuis Dominus præſumitur certioratus de negocijs ab eis geſtis, deciſ.197.num.9.tom.2.

M I N O R.

Minor aduerſus aditionem hæreditatis inconſultò factam reſtituitur non obſtante confectione inuentarij, deciſ.92. num.6. & 7. tom.2.
Minori antequam concedatur reſtitutio in integrum aduerſus aditionem, quid requiratur, ibid. num.8.
Minor nec cum decreto Iudicis donare poteſt, Rub. in Annot. ad deciſ.460. num.221. tom.2.
Minor, quando conſtat, quod non fuit læſus in contractu, ceſſat præſumptio fraudis, dum contraxit ſine ſolemnitatibus, deciſ. 478. num.9.tom.2.
Minor vt dicatur læſus enormiſſimè, ſufficit quod duplo vel triplo datum fuerit minus quam dari debuit, deciſ.130. num.4. tom.2.
Minor vel mulier quando ſunt enormiſſimè læſi, poſſunt venire contra proprium contractum, quamuis iuramento ac cæteris ſolemnitatibus roboratum, deciſ.318.n.1.tom.2.
Minor, dicitur enormiſſimè læſus, quando totaliter læditur, ideſt in tota quantitate, & pretio rei, de qua contrahitur inter ipſum, & alium, deciſ.582.num.11.tom.3.
Minor renunciando læſioni, cenſetur potius renunciaſſe, ex ſimplicitate, quam ex animi liberalitate, deciſ.318.numer.10. tom.2.
Minor an fuerit læſus, neenon attendi debet tempus contractus, quidquid poſtea euenerit, deciſ.564.n.21. tom.3.
Minor læſus reſtituitur, etiamſi factus ſit maior, ſi non ſit lapſus quadriennium, deciſ.92. n.3. tom.2.
Minor, quod ſit læſus ex aditione hæreditatis, ex quo appareat, ibid. num.4.
Minor, quando eſt enormiſſimè læſus, eſt reſtituendus non obſtantibus renunciationibus ab eo factis, quamuis geminatis, deciſ.318.n.7. tom.2.
Minor, quando eſt enormiſſimè læſus, quamuis renunciauerit cum iuramento, beneficio minoris ætatis, reſtitutionis in integrum, enormiſſimæ læſionis &c. tunc nihilominus poteſt venire contra propriam renunciationem, ibid. num.2.5.& 7.
Minor, vel mulier ea facilitate, qua inducitur ad contrahendum, eadem quoque inducitur ad renunciandum omnibus priuilegijs eis competentibus, ibid. num.3.
Minoris obligationem prohibens ſtatutum ſine certa ſolemnitate, ſi quis aſſerat dictum ſtatutum non comprehendere caſum dotis, deuiat à luce & à via veritatis, Rub. in Annot. ad deciſ. 460. num.52. tom.2.
Minoris obligatio quando eſt facta ſeruata forma ſtatuti Vrbis lib.1. cap.151. ceſſat omnis difficultas, deciſ.582. numer. 5. tom. 3.
Minor ſine aliqua ſolemnitate poteſt ſe obligare ex cauſa doiis, quando ad eam conſtituendam cogi poterat, & ſic ex priuilegio neceſſitatis, non autem dotis, Rub. in Annotat. ad deciſ.460.tom.2.
Minor fauore dotis poteſt contrahere ſine ſolemnitatibus, deciſ. 60.num.9.tom.2.
Et idem eſt de ſponſalitia largitione propter cohærentiam, ibid.n.10.
Minor quando neceſſatio contrahit, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates requiſitæ in eorum contractibus, deciſ. 646. n.10. tom.3.
Minor reſtituitur in integrum aduerſus aditionem hæreditatis, probata minoritate, & læſione, deciſ.92. num.1. tom.2.
Minori uon poteſt denegari reſtitutio in integrum, dum docet de læſione, deciſ.475.num.3. tom.2.
Minori, & cuilibet competit reſtitutio in integrum, etiam ſi agatur de commiſſione, non autem de omiſſione, deciſ. 493. num.101. tom.2.
Minores aduerſus lapſum fatalium facilè reſtituuntur, etiam non probata læſione, deciſ.575. num.1. tom.2.
Minores aduerſus lapſum fatalium facilius reſtituuntur, dum plura deducuntur, quæ inducunt ſuſpicionem læſionis, ibid. num.2.
Minori datur reſtitutio aduerſus præſcriptionem completam, deciſ.372.num.10.tom.2.
Minoribus remedio reſtitutionis in integrum ſuccurritur, quando aliquid de eorum bonis diminuitur, ſeu aliàs damnificantur, Rub. in Annot. ad deciſ.460. num.224. tom.2.
Minor, licet fuerit reſtitutus aduerſus omiſſionem ſolemnitatum, ex hoc tamen non præcluditur ei via petendi reſciſſionem contractus ex capite enormiſſimæ læſionis, deciſ.468. num.15. tom.2.
Minor licet quando ex neceſſitate dotat ſororem, non requiratur aliqua ſolemnitas in illius conſtitutione, tamen ſi immoderatè eam dotet, quoad exceſſum eſt reſtituendus in integrum, Rub. in Annot. ad deciſ.460. n.219.tom.2.
in Minorum compromiſſis non requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ.38. num.1. tom.2.
Minorum bona non poſſunt alienari aut vendi niſi ex cauſa neceſſaria, deciſ.265.num.1.tom.2.
Minor poteſt venire contra propriam renunciationem, non obſtante iuramento, decreto Iudicis, & alijs ſolemnitatibus, ſtante enormiſſima læſione, deciſ. 130. numer. 1. tom.2.
Minor per ſolemnitatum omiſſionem quando non remaneat, neque naturaliter obligatus. deciſ.468.n.11.tom.2.
Minores 14. annorum non poſſunt compromittere ſecundum ſtatutum Bononien, & vide numer.3. deciſ. 38. numer. 2. tom.2.
Minores habent actionem ſubſidiariam contra Magiſtratum; quando non elegit Tutorem idoneum, deciſ.116. num.20. tom.2.
Sed talis actio non datur, quando fuit datus tutor, & fideiuſſor idoneus, ibid.num.21.
Et hoc caſu eſt ſpectandus præſens ſtatus, etiam ſi ex poſt facto fideiuſſor fieret minus idoneus, ibid.num.22.
Minor, qui omiſit implere præceptum Teſtatoris, ſuccurritur abſque reſtitutione, deciſ.493. num.89. tom.2.
Minor, in his, quæ gerit occaſione matrimonij, pro maiori habetur, deciſ.493. num.94. tom.2.
Minor, quando non dicatur aliquid agere doloſè, ibidem, num.95.
Minor non poteſt priuari poſſeſſione per venditionem à tutore alteri factam, quod limita ſi minor eam venditionem approbauit, deciſ.387.num.3. & 4.tom.2.
Minor, vt validè donet etiam ex cauſa dotis debet doceri fuiſſe ſeruatas debitas ſolemnitates in eorum contractibus requiſitas, Rub. in Annot. ad deciſ.460. num.1. tom.2.
Minori, qui peccat in omittendo, competit reſtitutio *in* integrum, deciſ.493.num.82.tom.2.
Sed contraria opinio eſt verior, & æquior, deciſ.493. num.83. tom.2.
Minor, ſi peccet in committendo, & ſit in dolo, tunc non reſtituitur, ſecus ſi non ſit in dolo, deciſ.493. num.85. tom.2.
Et iſta ſententia propter varias maiorum opiniones, & rationum conflictus ſcrupuloſitate non caret, deciſ.493.num.86. tom.2.

Mino-

Minores ne remaneat indefenſi, quando tutores remouentur, tunc alij tutores ſunt dandi, deciſ.116.num.1. tom.2.
Minor, cenſetur ignorare teſtamentum patris, deciſ.493.num.75. tom.2.
Minorum contractus non attenditur quamuis geſtus cum debitis ſolemnitatibus, quando conſtat de falſitate cauſæ, deciſ. 265. num.4.tom.2.
in Minorum contractibus quod ſeruentur ſolemnitates ſtatutorum, & deinde adhibeatur inſinuatio vigore conſtitutionis Marchiæ, iſta ſimul ſtare poſſunt, deciſ. 288. num.9. tom.2.
Minor quando fideiubet, eſt neceſſaria inſinuatio, vigore conſt. March. ibid.num.2.
Minor, quando contrahit cum alio minori, tunc non eſt locus ſolemnitatibus ſtatutorum in eorum contractibus requiſitis, deciſ.610.num.10. tom.3.
inter Minores contrahentes non intrat conquaſſatio priuilegiorum, quando alter minor agit de lucro captando, & alter de damno vitando, ibid. num.11.
Minor contrahendo cum alio minore, ſi enormiter fuerit læſus, tunc ei debet ſuccurri, ac ſi contraxiſſet cum maiori, ibid. num. 12.
Minor an validè poſſit renunciare beneficio minoris ætatis, & alijs legum auxilijs ad eius fauorem inductis, deciſ.610.num.13. tom.3.
Minor ea facilitate, qua inducitur ad contrahendum, ea quoque mens imbecillitate deducitur ad iurandum, & renunciandum, ibid.num.14.
MINVTÆ inſtrumentorum ſæpè concordantur inter Procuratores, & Aduocatos, & ſic concordatæ traduntur notario ad effectum publicandi ſeu redigendi in formam publici inſtrumenti, deciſ.551.num.10.tom.3.
Mixtura cognitionis meritorum quam intrat, non exequi, deciſ. 128.num.31.tom.2.
Mobilia etiam pretioſa vſu conſumuntur, deciſ.563.num.21. tom.2.

M O D I C I T A S.

Modicitas pretij eſt neceſſaria ad arguendam ſimulationem in pacto de redimendo, deciſ.472. num.14. tom.2.
Modicitas pretij ad hoc vt faciat præſumere contractum emptionis eſſe fœneratitium ſtante pacto de redimendo, reijcitur vt ſit vltra dimidium iuſti pretij, deciſ.344. numer.6. tom.2.
Modica non ſunt habenda in conſideratione, deciſ.488.num.13. tom.2.
Modus non dicitur excedi propter plus, vel minus, Vot. poſt deciſ.160.num.31.

M O L E N D I N V M.

Molendinum, quis non poteſt conſtruere in flumine, vbi alia molendina adſunt, ſi aqua vt prius ad d. molendinum non laberetur, deciſ 61.num.1 tom.2.
Molendinum in parte inferiori fluminis, quis facere nequit cum damno ſuperioris molendini, deciſ. 683. numer.1. tom.3.
Molendinum habens in flumine ſi alius ædificet alterum molendinum cum eius damno, quomodo agere poſſit, ibid. num.2.
Molenendini conſtruendi facultatem, ſi quis à Domino loci obtinuerit, per eam non infertur per neceſſe ad conceſſionem dominij, ſeu ſeruitutis aquarum fundi ſuperioris, deciſ.425.num 20.tom.2.
Molendinum nouum, vt deſtruatur ex præiudicio, quod infert veteri molendino, quid in hoc caſu veniat animaduertendum, deciſ.151. num 9.& 16. tom.2.
Molendinum an dicatur præiudicium inferre alteri Molendino, ſi ab eo valdè diſtet, deciſ.61. num.3.& 4. tom.2.
Molendinum, ſi quis conſtruxerit, & præiudicium afferat antiquiori molendino, circa curſum primæuum aquæ, tunc omnia ſunt in priſtinum reponenda, ibid. num.5.
Molendinum in parte inferiori fluminis poteſt conſtrui, etiam ſi alteri antiquius molendinum habenti damnum inferatur, ibid.num 6.
Sed hoc intellige in molendino conſtructo in priuato flumine, non autem in publico, ibid.num.7.
Molendi actus in vno vel alio molendino, eſt meræ facultatis niſi accedat prohibitio, & acquieſcentia, deciſ.308. num.3. tom.2.
MOLÆSTIA, quando Domino ſunt legitimè intimatæ, ipſe tenetur ad defenſionem, deciſ.381.num.22. tom.2.

M O N A C H V S.

Monachus adeundo hæreditatem ſibi delatam, monaſterio eam acquirit, & ideo dicitur illi ius quæſitum, itaque Monachus deinde non poterit actum præiudicialem ei inferre, deciſ.115. num.16. tom.2.
Monachi, licet non conſeruent agnationem, nihilominus iura ſanguinis, & agnationis retinent, deciſ. 438. numer. 9. tom.2.
Monachus effectus Epiſcopus habet poteſtatem vindicandi paternam hæreditatem, vt legitimus hæres, deciſ. 115. n.13. tom.2.
Monachus, ſi ſit originarius alicuius Ciuitatis, & hic inhabitet, non poteſt dici forenſis, deciſ.438.num 30. tom.2.
Monachi profeſſi non poſſunt habere filios legitimos, ibidem num.33.
Monachi profeſſi poſſunt habere filios legitimos, ſcilicet ante ingreſſum religionis ſuſceptos, ibid.num.34.& 35.
in Monacho profeſſo viget etiam ratio conſeruandæ agnationis dum viuit, deciſ.438.num.79.tom 2.
Monachus in monaſterio capaci ſucceſſionis gaudet beneficio ſtatuti excludentis fœminas propter maſculos, deciſ.438.num.3. tom. 2.
Monachus non fit ab habitu, deciſ.195. num.17 tom.2.
Monachum non decet facultatibus terrenis extolli, ſed in humilitate cordis Regnum Dei, iuſtitiamque eius exquirere, Rub. in Annot. deciſ.523. num 133 tom.3.
Monachis in apoſtaſiam euntibus, bona ſua ſunt eis reſtituenda à monaſterio, ne in deteriora præcipitentur, & ne in perniciem monachorum, & incendium monaſterij occaſione ſuorum bonorum ardeſcat, Rub. in Annot. deciſ.523.n.23. tom.3.
ex Monachi proteſtatione tollitur profeſſio tacita, quæ deſumitur ex ſacrorum Ordinum ſuſceptione in monaſterio dicendo ſe nolle per id obligari Religioni, deciſ.195. num.21. tom. 2.

M O N A S T E R I V M.

in Monaſterijs plures moniales recipi non poſſunt, quam ex redditibus ipſorum monaſteriorum ali poſſunt, Rub. in Annot. ad deciſ.523. num.135. tom.3.
Monaſterio nullum ius competit ſuper bonis Monachorum ab eis ante ingreſſum, renunciatis, Rub. in Annotat. ad deciſ.523. num.92 tom. 3.
Quod procedit etiamſi bona eſſent ſubiecta fideicommiſſo, cuiuſque purificatio accidiſſet poſt emiſſam profeſſionem; & iſta eſt vera opinio, ibid. num.93.
in Monaſterio aliquo, quando mulier veniat ſequeſtranda, donec cognoſcatur de validitate vel inualiditate matrimonij, deciſ.411.num.10. tom.2.
Monaſterio ſi aliquid detur pro dote, reſtituitur, ſi dans non ingreditur, vel inde exeat, Rub. in Annot. ad deciſ. 523. num 22.tom.3.
Monaſterium eius reſpectu non poteſt dare de læſione ex cauſa amplæ renunciationis factæ à Monacho ante ingreſſum, cum ſit licitum ei, de bonis ſuis ad libitum diſponere, Rub. in Annot. ad deciſ.523. num.94. & 95. tom.3.
Monaſterium ſuccedit in hæreditate monahi facta eius capacitate, deciſ.375.num.1. tom.2.
Monaſterio ex perſona monachi ſuccedentis in aliqua hæreditate datur immiſſio ex interdicto, quorum bonorum, ibid. num.2.
Monaſterium, ſi alicui det aliquod beneficium, ei annexum, quando dicatur collatio, & non conceſſio, deciſ.343.num.11. tom 2.
Et quidem ſi ſit aſſignatum ſub certa reſponſione annua, ibid. num.13.
Monaſterium, quando ſit loco filij, itaut excludat ſubſtitutum, deciſ.398. num.33. tom.2.
Monaſterium, quando excludat ſubſtitutum, ibid.num.34.
Monaſterium an ſuccedat loco filij, non eſt diſcutiendum, dum monachus de cuius hæreditate agitur, eſt adhuc viuus, ibid. num.35.
Monaſterij facultatibus auctis, commodius etiam ipſæ moniales ſubeunt onus religionis, Rub. in Annot. deciſ.523.num.106. tom.3.
Monaſterium monialium de vno loco ad alium transferri non poteſt ſine auctoritate Papæ, deciſ.362.num.2. tom. 2.
in Monaſterio primo monialis quæ aliquando fuit, & poſtea diu manſit in ſecundo, præſumitur licitè receſſiſſe à primo, deciſ. 195. num.7. tom.2.
Monaſterij tranſlatio ſine dubio eſt permiſſa ſtantibus iuſtis cauſis, deciſ.721.num.3.tom.3.
Monaſterij tranſlatio iuſta ex cauſa dicitur fieri, propter intemperiem aeris, & malam qualitatem ipſius monaſterij, deciſ.713. num.1.tom.3.
Item propter paupertatem Monaſterij, & particularium perſonarum loci, vbi degit, ibid. num.2.
Monaſterium, ſi transferendum veniat alibi propter aeris intemperiem, & malam qualitatem monaſterij, tunc ea tranſlatio debet fieri ad alium ſitum eiuſdem loci, & non ad alium locum, deciſ.713.num.5. tom.3.
Quæ concluſio tamen non procedit ſtante paupertate monaſterij, & particularium perſonarum illius loci, ibidem num.6.
Monaſterium, quando eſt transferendum, vbi debeat fieri tranſlatio, ibid. num.7.

Mo-

Monaſterij translationis de vno loco ad alium, quando conceſſa eſt licentia ſi tunc antea fiat, ſi ſimus in monialibus, quid ſit expectandum, deciſ.362. num.8.tom.2.
Monaſteria transferendi de vno loco ad alium iuſta dicitur cauſa, vt ſi ſint fundata in locis ſterilibus, & aquoſis, aut quia Domini temporales occupant eorum bona. & deciſ.362.num.4. tom.2.
Monaſterij translatio ſine dubio eſt admittenda ſtante licentia Sedis Apoſtolicæ, deciſ.705.num.3. tom.3.
Monaſterij translatio ex quibus cauſis ſoleat permitti, ibid. num. 4. & ſeqq.
Monaſterium de loco ad locum licitè poteſt transferri, nempè ex difficultate loci, & aeris intemperiè, ibid. num.9.
Monaſterij locus infirmus eſſe non debet, ibid. num.10.
Monaſterij, vel Eccleſiæ locus non debet eſſe aliquo modo periculoſus, aliàs in diuerſum transferri debent, ibid.num.11.
Monaſterij translationis cauſa ſufficiens reputatur ipſa melioratio, ibid. num.12.
Monaſterij translatio de vno loco ad alium fieri nequit ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, deciſ.360. num.1. tom.2.
Monaſterij translatio de vno loco ad alium fieri poteſt, ſi eius ruina in parte fuerit ſecuta, & in parte minetur, deciſ.362.num.14. tom.2.
Monaſterium quando ex iuſtis cauſis eſt transferendum de vno loco ad alium, & incolæ loci, vbi iam adeſt monaſterium id ægrè ferant, vt obtineant ſuam intentionem, quid facere debeant, ibid. num.15.
Monaſterij translatio de vno loco ad alium, quando fit, an ſit neceſſaria licentia eorum, ibid.n.16.& 17.
Monaſterij translatio de vno loco ad alium, quando ſatis dicatur fieri de conſenſu eorum, qui in eo degunt, ibid.num.18.
in Monaſterij translatione de vno loco ad alium, vt validè fiat, debet ſeruari forma præſcripta in licentia data, ibid. num.19.

M O N E T A.

Moneta debet produci in actis, ad effectum cognoſcendi, an fuerit alterata necne, deciſ.42. num.8. tom.2.
de Moneta illa penſio debet ſolui, ſuper qua fuit reſeruata, deciſ. 42.num. 7.tom.2.
Monetæ valor, quando de tempore contractus veniat attendendus, & non ſolutionis, deciſ.42. num.1. tom.2.

M O N I A L I S.

Monialis, quæ aliquando fuit in primo monaſterio, & poſtea diu manſit in ſecundo, præſumitur licitè receſſiſſe à primo, deciſ. 195.num.7.tom.2.
Monialis habita ſententia ſuper nullitate profeſſionis, appellatione pendente non poteſt exire è monaſterio, ac maritum ducere, deciſ.411. num.3. tom.2.
Monialis diſcedens à Monaſterio, ac ducens maritum, vigore primæ ſententiæ pro ſe latæ quoad inualiditatem profeſſionis, & à qua fuit appellatum, dicitur conſtituta in ſtatu periculoſo, deciſ.411.num.8.tom.2.
Monialis renunciando ſucceſſionibus parentum, ſolent id facere, vt humanarum rerum curis exemptæ, Deo feruentiori, & quieto animo valeant inſeruire, Rub. in Annotat. ad deciſ.523. num.128. tom.3.
Monialis renunciando bonis ſuis, cenſetur voluiſſe priuare monaſterium in concurſu ſuæ agnationis, non autem extraneorum, Rub. in Annot. ad deciſ.523.num. 105. tom.3.
Monialis præſumitur habere affectionem ad ipſum monaſterium, in quo, & ipſa vſque ad mortem degere debet, ibid.num.106.
Monialis renuncians ad fauores familiæ, & familia non extat perinde eſt, ac ſi non eſſet renunciatum, Rub. in Annot. ad deciſ. 523. num.100. tom.3.
Monialis numquam vocatur ad ſucceſſionem parentum, dum extat perſona, quæ mediante eius renunciatione illam excludat, ibid.num.101.
Monialium monaſterium de vno loco ad alium transferri non poteſt ſine auctoritate Papæ, deciſ.362. num.2.tom.3.
Moniales Carmelitæ ſunt Mendicantes, deciſ. 721. numer. 5. tom.3.

M O N I T I O.

Monitio trina qualiter ſit facienda antequam deueniatur ad promulgationem cenſurarum, deciſ.48. num.17. tom.2.
Monitio trina requiritur, vt ad cenſurarum promulgationem ritè deueniatur, deciſ.48. num.14. tom.2.
Monitionibus Iudicis, quis parere ſine dubio non dicitur, ſi intimatio ei facta de mandato Iudicis, noluit eam acceptare, ac carcerare fecit nuncium, deciſ.407.num.3.& 8.tom.2.
MONITORIVM ſucceſſit loco libelli, deciſ.349. num.11. tom.2.
MONITORIVM ad effectum validitatis iudicij, non ſufficit præſentari procuratori generali, quando principalis eſt præſens in Curia, deciſ.547. num.6. tom.3.

M O R A.

Mora excluditur ex tacita voluntate creditoris differentis exactionem, & permittentis remanere pecunias penes debitorem, Rub. in Annot.ad deciſ.542.num.20. tom.3.
Mora ex quibus cenſeatur remiſſa, deciſ.575. num.3. tom.3.
Mora per receptionem fructuum cenſetur remiſsa quoad ſolutiones præcedentes, non autem quoad ſequentes, ibidem num.4.
Mora, quæ non fuit declarata in vita illius, qui illam commiſit, non poteſt deinde declarari contra ſucceſsorem, deciſ.314. num.25. tom.2.
Mora, vt contrahatur in actu negatiuo, an requiratur monitio, ibid.num.21.
Mora debitoris ad ſoluendum, ſi ceſset non poteſt condemnari ad interuſuria, deciſ.12.num.1. tom.2.
Mora ceſsante, ceſsat pœna, deciſ.95. num.13. tom.2.
Mora non poteſt conſiderari ſine culpa, deciſ.314. numer.27. tom.2.
Mora fruſtra obijcitur, ſi non ſit adiecta dies obligationi, deciſ. 95. num.8. tom.2.
Mora in non liquidis numquam committitur, deciſ.314.num.26. tom.2.
Mora ante litem conteſtatam purgari poteſt, deciſ.314. num.30. tom.2.
in Mora vt quis conſtituatur per interpellationem, requiritur ſpeciale mandatum, deciſ.182.num.8.tom.2.
in Mora ſe repræſentandi non dicitur quis conſtitutus, ſi non fuerit intimatus, deciſ.106.num.3. tom.2.
Mora, quando alicui fuit remiſsa, non poteſt amplius dici violator fidei, Rub.in Annot. ad deciſ.542.num.18. tom.3.
Mora non committitur in illiquidis, & incertis, deciſ.12.num.5. tom.2.
Mora nulla eſt, vbi non adeſt debitum, deciſ. 182. numer. 3. tom.2.
Si moræ commiſsæ ratione non petantur cambia, ſed ratione conuentionis, & mandati, tunc non obſtat defectus intimationis, deciſ.23.num.2.tom.2.
in Mora quando debitor non fuit, non tenetur ad damna, & intereſſe, deciſ.12.num.1.
Moram in Vrbe ſi forenſis traxit, non poteſt prætendere ignorantiam ſtatutorum, deciſ.555. num.9. tom.3.
ad Moræ purgationem Iudæi admittuntur, deciſ.269. numer.36. tom.2.
Moræ purgationi eſt locus, ſiue obligatio proueniat ex contractu, ſiue ex vltima voluntate, deciſ.314. numer. 36. & 37. tom.2.
Mora regulariter poteſt purgari, ibid.num.38.
Moræ purgatio fuit introducta ex æquitate, deciſ.269. num.37. tom.2.
Morari cum aliquo, qui tenetur, ita eſse debet, vt ſimul alantur, Rub. in Annot. ad deciſ.639. num.121. tom.3.
MORES boni nobilitati præferuntur, Rub. in Annot. ad deciſ. 460.num.199.tom.2.
MORES boni ſolent exiſtimari tanquam theſaurus ineſtimabilis, & iucundus dans ſuauitatem odoris tanquam lilium, ibidem num.200.
MORBVS gallicus minus grauis eſt quàm lepra, deciſ.493.num. 72. tom.2.

M O R S.

Mors attribuitur vltimæ cauſæ, etiam ſi prima fuiſset mortalis deciſ.69.num.5.tom.2.
Mors alicuius benè iuſtificatur ex teſtibus, & partita formiter extracta ex libro mortuorum, deciſ.225.num.1.tom. 2.
Mors alicuius probatur ex fide Parochi, deciſ. 108. numer.3. tom.2.
Mors alicuius probatur ex libro mortuorum Ciuitatis, deciſ.209. num.2.tom.2.
Mors alicuius probari etiam poteſt ex confeſſione partis, deciſ. 437. num.2. tom.2.
Mors, quæ infligitur de ordine Iudicis an poſſit dici naturalis, vel violenta ad effectum lucrandi ſocietatem officij ſuper periculo vitæ, deciſ.224. num.9. tom.2.
Mors, quando ſit probanda ad obtinendam immiſſionem, vltra teſtamenti exhibitionem, deciſ.618. num.12. tom.3.
Mortis cauſa, ſi quis donet, non tamen eſt dicenda cauſa mortis donatio, quando exprimitur, quod ſit inter viuos, deciſ.675. num.47.tom.3.
Quod maximè procedit, quando fuit promiſsum non contrauenire donationi, ibid.num.48.
Mortis mentio, ſi fiat in ſubſtitutione tunc ea inducit compendioſam, quæ continet vulgarem, & fideicommiſsariam, deciſ. 366.num.12. tom.2.
Mortis mentio dicitur facta in ſubſtitutionibus per illa verba non extantibus, vel deficientibus hæredibus, ibid.num.13.
Mortis tempus, quando venerit, quid proderit, ſi quis habuiſset fortunam Alexandri, potentiam Auguſti, pulchritudinem Abſalonis, fortitudinem Sanſonis, & alia, vt hic, & quare, Rub. in Annot. ad deciſ.636. num.21. tom.3.

Morte Papæ extinctum eſt illud, quod Camera eius percepiſſet, ſi Papa vixiſſet, deciſ.322.num.17. tom.2.
Morte finitur ſocietas, deciſ.65.num.8. tom.2.
in Mortis articulo multum videtur deferendum confeſſioni factæ, deciſ.239. num.4. tom.2.
Mortis captandæ votum, quando intrare poteſt, tunc pactum ſubſiſtere nequit, etiamſi adſit compenſatio, deciſ.40.num.14. & 15.tom.2.
Moriens ab inteſtato propriè loquendo non dicitur diſpoſuiſſe de bonis ſuis, deciſ.155.num.15.tom.2.
Moriens ab inteſtato videtur quoad modum accommodare voluntatem ſuam erga venientes ab inteſtato, ibid. num.16.
Tamen præſumptio iſta eſt valdè fallax, ibid.
Morientes ab inteſtato, plerumque ex negligentia teſtandi habent hæredes ab inteſtato, quos numquam voluiſſent, ibid. n.17.
Moriens ab inteſtato, videtur alienare in venientes ab inteſtato, deciſ.550. num.6. tom.3.
Mori melius eſt, quàm indigere, Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.92.tom.3.
Mortuus quis veriſimiliter præſumitur, ſi agatur de tempore 90. annorum, deciſ.385. num.15. tom.2.
Mortuus an quis ſit potius ex vna, quàm ex alia cauſa, hoc eſt Iudici arbitrarium, deciſ.69. num.1.tom.2.
Mortuus, quando aliquis eſt, eius quoque voluntas extinguitur, nec poteſt dici amplius pœnitere, cum in eo extinguantur organa ſenſitiua, Rub. in Annot.ad deciſ.42.num.64. tom.2.
MORTVORVM ſuprema iudicia, vt irritentur propter inanem verborum formulam, id indignum iudicauit Conſtantinus Magnus, deciſ.246.n.17.tom.3.

M O T V S P R O P R I V S.

Motu proprio gratiæ factæ ob earum reuerentiam executioni demandari debent, deciſ.59.num.5.tom.2.
Motus proprius non eget iuſtificatione, licet etiam emanauerit ad inſtantiam partis, deciſ.59. num.2. tom.2.
Motus proprius non eſt iuſtificandus, quamquam in eo ſit appoſita clauſula ſicuti accepimus, ibid.num.3.
Et ita ſeruat quotidiana praxis Curiæ Romanæ, ibid.
Motus proprij virtus tanta eſt, vt transferat onus probandi in aduerſarium, ibid. num.4.

M V L I E R.

Mulier certiorata de beneficio Velleiani, quod poſſit ei renunciare fere Orbis vniuerſus retinet hanc opinionem, Rub. in Annot.ad deciſ.460.num. 244.tom.3.
Mulier, quod poſſit renunciare beneficio Velleiani opinio hæc eſt ſic dubia, & in tam denſa caligine verſatur, vt Imperiali egeret reſcripto, Rub. in Annot. ad deciſ.460.num.246. tom.2.
Mulierum renunciatio beneficio Velleiani non valet in Regno Neapolitano, quamuis de eo ſit certiorata, ibid.num.247.
Mulier, quando fuit certiorata de beneficio Velleiani, tunc ſi ei renunciet, valida eſt renunciatio, & in dubio talis certioratio non præſumitur, cum ſit quid facti. Rub. in Annot. deciſ. 460. num.238.tom.2.
Mulieres indiſtinctè non poſſunt renunciare beneficio Velleiani, ibid. num.239.
Mulier, quod poſſit renunciare beneficio Velleiani non eſt in Mundo lex, quæ id dicat, ibid.
Mulier ea imbecillitate, qua decipitur ad ſe obligandum pro alio, eadem quoque fragilitate mentis reducitur ad renunciandum, ibid.num.240.
Mulier non poteſt renunciare beneficio Velleiani, ſecundum veriorem, communiorem, & humaniorem opinionem, ibid. num.241.
Mulier ratificando contractum, opus eſt, vt non ignoret eum fuiſſe doloſum, deciſ.478.num.19.tom.2.
Quæ tamen concluſio procedit, quando conſtat mulierem fuiſſe læſam, aliàs ſecus, deciſ.478. num.20. tom.2.
in Mulierum contractu proximiores, vt debeant interuenire, debet probari non ſolum vt ſint in loco contractus, ſed etiam quod potuerint commodè interuenire, deciſ. 203. numer.16. tom.2.
in Mulierum contractu proximiores interuenientes ſecundum Statutum Vrbis, lib.1. cap.151. debent medio iuramento atteſtari Iudici, contractum non tendere in præiudicium mulierum, deciſ.203.num.6.23.& 24.tom.2.
in Mulierum contractu, quando citantur proximiores ad intereſſendum, debet in genere exprimi contractus, deciſ.203. num.2. tom.2.
in Mulieris contractu proximior, qui debet interuenire, eſt certiorandus ſaltem in genere de forma contractus celebrandi, deciſ.203.n.5. tom.2.
Mulieris contractus cum iuramento ſubſtinetur de iure canonico, deciſ.33. n.18. tom.2.
à Muliere ſi celebretur contractus ſine interuentu proximiorum eſt nullus vigore Statut. Vrb. lib.1. cap.151. deciſ.203. num.1. tom.2.
cum Muliere contrahens dando ei pecunias, quid tantum ab eo exigitur, deciſ.33.n.15.tom.2.
in Mulierum contractu Iudex quando interponit decretum, debet ei in ſcriptis inſinuari cauſa ſecundum Statutum Vrbis. lib.1. cap.151. deciſ.203. num.22. & ſeqq. tom.2.
Mulier habens pro dote hypothecam poſteriorem quamuis expreſſam non præfertur creditoribus mariti habentibus expreſſam anteriorem, Rub. in Annot. ad deciſ. 666.num.16. tom.3.
Quamuis ſuper hac quæſtione magna pugna ſit, & excitata atra tempeſtas inter Doctores, ſtantque diuiſi tamquam duæ acies formidabiles ſtrenuè inter eos dimicando, ibid. num.17.
Mulier ex credito dotali præfertur omnibus creditoribus etiam expreſſam anteriorem hypothecam habentibus, Rub.in annot. ad deciſ.606. num.19.28.& ſeqq. tom.3.
Quam opinionem, vti veriorem plures defendunt, & num.21. eaque ab antiquis Doctoribus Franciæ recepta fuit, num.22.& in Camera imperiali num.24. ac in Senatu Tholoſano, ibid. num.20.
Mulier pro dote, cum præferatur tacitis hypothecis anterioribus, æquè præferri debet expreſſis, ibid.num.23.
Mulier præfertur pro conſecutione ſuæ dotis omnibus creditoribus anterioribus habentibus etiam expreſſas hypothecas, ibid. num.26.
Mulier poteſt agere ad bona data, etiam æſtimata data in dotem, non ſolùm actione hypothecaria, ſed etiam vtili rei vendicatione, deciſ.590.n.16. tom.2.
Et hoc intellige in ſubſidium, & quando mulier, vel eius hæres non poteſt aliunde conſequi ſuam dotem, ibidem num.17.
Vnde cum hoc remedium ſit ſubſidiarium non competit, niſi facta diſcuſſione bonorum mariti, ibid.num.18.
Mulier in bonis dotalibus datis æſtimatis marito, etiam cum ea æſtimatione quæ faciat emptionem, in ſubſidium dum maritus non eſt ſoluendo præfertur omnibus, & quibuſcumque creditoribus, Rub. in Annot. ad deciſ.666.num.126. & 127. tom.3.
Cum hoc caſu res æſtimata non deſinat eſſe dotalis, & iſta eſt ſententia, & dictum aureum, ibid. num.128.
Mulieris obligatio inualida eſt, ſi non ſeruentur ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ.692. num.1. tom.3.
Mulieris obligatio dicitur valida, ſi ſit facta cum ſolemnitatibus à ſtatutis requiſitis, donec contrarium probetur, deciſ.692. num.2. tom.3.
in Mulieris obligatione, vt Statuto Vrbis lib.1. cap.151. dicatur ſatisfactum, dum requirit vt in inſtrumento apponatur cauſa obligationis, requiritur, vt ea ſit in ſpecie, & non ſufficit generalis, deciſ.370.num.14.tom.2.
Mulier ſequeſtranda, quando veniat in aliquo monaſterio, donec cognoſcatur de validitate, vel inualiditate matrimonij, deciſ. 411.num.10.tom.2.
Mulier habet à iure communi priuilegium, vt poſſit etiam poſt didicita teſtificata idem ponere, & teſtes ſuper antiquis articulis inducere, deciſ.240. n.2. tom.2.
Mulier mortua vadit per aquas cum capite deorſum, homo vero mortuus vadit cum capite ſurſum, Rub. in Annot. ad deciſ.460.num.208. tom.2.
Mulier, ſi ſit induſtrioſa, tunc ceſſat præſumptio de qua in l. quintus, ff. de donat. inter vir. & vxorem, deciſ.694. num.5. tom.3.
Mulier, quando non poſſit dici, quod ſit mortua ex cauſa partus, deciſ.69. num.2.tom.2.
Mulier aut amat, aut odit, nihil datur medium, deciſ.739. n.37. tom.3.
Mulier non dicitur læſa, dum recipit plus, quàm ei debebatur, deciſ.321. num.15. tom.2.
Mulier poteſt agere Saluiano pro fructibus dotis etiam contra bona ſubiecta fideicommiſſo, deciſ.607. num.8. tom.2.
Mulier non præſumitur aliud habere præter dotem, deciſ.166. num.1.tom.2.
Mulier, ſi fideiubeat, eius obligatio eſt ipſo iure nulla, deciſ.212. num.14. tom.2.
Mulier aliqua quando admittenda erat ad feudum, ſi antea mortua, ſit tunc earum filiæ admittendæ ſunt, deciſ.516. n.2. tom.3.
Mulier paupera non dicitur diues, ſi habeat maritum locupletem, Rub. in Annot. ad deciſ.617.num.108.tom.3.
Mulieri vilis conditionis, & exercenti artem mecanicam dos lib. 425. eſt conueniens, nec cum ea dote poteſt dici eſſe inopem, deciſ.230.num.3.tom.2.
Mulier in rebus dotalibus extantibus ſine dubio, præfertur omnibus creditoribus anterioribus quantumuis expreſſam hypothecam habentibus, Rub.in Annot.ad deciſ.666. n.109.tom.3.
Mulieri non ſuffragatur error iuris, deciſ.321.n.10. tom.2.
Mulier non poteſt allegare errorem iuris, dum peritiores conſulere potuerit, ibid.num.11.

Mu-

Mulieris renunciatio, dum apparet facta cum decreto Iudicis, ac alijs ſolemnitatibus ſtatutarijs, valida eſt, & tenet, deciſ. 378. num.1. tom.2.

Mulier maritata de iure præſumitur dotata, deciſ.345. numer.7. tom.2.

Mulier non dicitur matrimonio copulata, niſi matrimonium ſit carnaliter conſumatum, deciſ.398. num.13. tom.2.

Mulierem aliquam dum quis promiſit ducere in vxorem, fidem promiſſam implere tenetur, maximè dum eam carnaliter cognouit, Rub. in Annot. ad deciſ.431. num.58. tom.2.

Mulier reſtituitur aduerſus ſolutionem, non autem aduerſus matrimonium, quod eſt impoſſibile, deciſ. 493. numer. 99. tom.2.

Mulieris contractus iuratus ſubſtinetur etiamſi illum celebret ex cauſa voluntaria, deciſ.33. num.19. tom.2.

Mulier, ſi pecunias quaſi in vſus ſuos acceperit, alij creditura non eſt locus Velleiano, deciſ.33. num.13. tom.2.

Mulier, quando eſt inſpicienda ab obſtetricibus, an ſit habilis ad coeundum, ante inſpectionem debet poni in balneo, ibique permanere per tres quartas partes horæ, deciſ.392. num. 16. & 17. tom.2.

Mulier ſi in certis bonis conſtitutum habet fundum dotalem, non poteſt actionem experiri ſuper diuerſa re, deciſ.120. n.17. tom.2.

ex Mulieris ſcientia, quod maritus intendit eam accuſare, non inducitur denunciatio, ne nubat, deciſ. 493. num.60. tom.2.

Mulier plus ſemper diligit virum, à quo fuit deflorata, & quare, Rub.in Annot. ad deciſ.431. num.91. tom.2.

Mulieris obligatio pro filio, vel marito excarcerando valet, & tenet, deciſ.304. num.3. tom.2.

Mulieris obligatio pro liberandis filijs, qui metu mandatorum contra ipſos relaxatorum auſugiunt, & latitant, tenet, deciſ. 304. num.4. tom.2.

Mulier vel minor ea facilitate, qua inducuntur ad contrahendum eodem quoque inducuntur ad renunciandum omnibus priuilegijs eis competentibus, deciſ.318. num.3. tom.2.

Mulier, quando ſe obligat pro filio, vel marito excarcerando, non tenet talis obligatio, caſu quo, ipſa remaneat penitus indotata, nec obligatur iuramento, deciſ.304.num.5. tom.2.

Mulieris obligatio pro excarcerando filio, vt non valeat, quia remanet indotata, plenè probari debet, quod non remanet ei dimidia dotis ſuæ, ibid.num.6.

Et dicta probatio debet percutere tempus, quo fecit dictam obligationem, ibid. num.7.

Mulier licet non poſſit fideiubere, tamen ſi interueniat iuramentum, tenet obligatio, deciſ.212.num.15. & 16.tom.2.

Mulier an poſſit ſtante negligentia viri exigere dotem ſaltem implorando officium Iudicis, deciſ.105. num.11. tom.2.

Mulier ſi ſubſtineat onera matrimonij abſente viro, omnis æquitas ſuadet, vt ei dos conſignetur, deciſ.105. num.12. tom.2.

Non vt de ea diſponat, ſed vt ex fructibus ſe ſuoſque alat. ibid. num.13.

Mulier ſi retineat bona mariti pro reſtitutione dotis, ſibi non præiudicat, cum præſumatur ea retinere iure pignoris, deciſ. 238. num.9. tom.2.

Mulier dum contrahit ſecundum ſtatutum Vrb.lib.1. cap.151. debent duo eius proximiores interuenire, itaque ſi duo poſſint adhiberi, & vnus tantum adhibeatur, & loco alterius deputetur curator, non tenet talis obligatio, deciſ.370.num.12. tom.2.

Mulieris obligatio facta ſine cauſa non tenet, cum ſecundum ſtatutum Vrb. lib.1.cap.151. diſponat, vt cauſa in ſcriptis ideſt in ipſo inſtrumento exprimatur, ibid.num.13.

Mulier poteſt agere executiuè ad dotem vigore inſtrumenti dotalis, ſi habeat executionem paratam, etiamſi in eo deſit promiſſio reſtitutionis dotis, Rub. in Annot. ad deciſ. 666. num.158. tom.3.

Mulier ſtatim creata decepit ſocium ſuum, Rub. in Annot. ad deciſ.431.num.47.tom.2.

Mulierem cognoſcere carnaliter, & velle vt ſponſalia remaneant conditionata, non eſt hominis boni & quare, deciſ.232. num. 13. & 14.tom.2.

Mulier in ſubſidium poteſt bona dotalia æſtimatè data marito, vtili rei vendicatione à tertijs poſſeſſoribus rehabere, Rub. in Annotat.ad deciſ.666. num.136. tom.3.

Mulier eſt præferenda marito, quoad reſtitutionem dotis in pari paupertate, deciſ 742. num.39. tom.3.

Mulier, ſi aliquid acquiſiuerit, & bona alicuius adminiſtrauerit, præſumitur ex dictis bonis illud acquiſiuiſſe, vt euitetur ſuſpicio turpis quæſtus, deciſ.694.num.3. tom.3.

Mulier ſoluto matrimonio tanquam Domina poteſt agere contra detinentem eius bona dotalia, Rub.in Annot. ad deciſ.666. num.150. tom.3.

Mulieri repetenti bona dotalia ſtatut. Vrb. lib.1. cap.85. concedit viam executiuam, ibid.

Etiam contra tertios poſſeſſores bonorum tacitè, vel expreſsè obligatorum, ibid.

Mulier ſi ſibi non ſtipulauerit reſtitutionem, nihilominus ad eam agere poteſt, cum id veniat ex diſpoſitione Iuris, ibid. num.134.

Mulier, ſi promiſerit marito centum in dotem, & poſtea tradiderit fundum, ille fundus non eſt in dotem, ſed centum, deciſ.674.num.15. tom.3.

Mulier maior quamuis voluntariè promittat dotem ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, nihilominus fauore dotis remanet obligata, Rub.in Annot. ad deciſ.460. num.228.& 249. tom.2.

Mulier pro alio non poteſt ſe obligare, ibid.num.229.

Mulier quatenus aliquid ſoluat pro alio, poteſt conditione indebiti illud repetere, cum Velleiani exceptio ſit perpetua, ibidem.

Mulier præſumitur deceſſiſſe ex cauſa partus, licet poſt multum tempus, ſi numquam benè valuit, deciſ.69. num. 11. tom. 2.

Mulieres infirmæ non ſolent fieri prægnantes, deciſ.69. num.12. tom.2.

Mulieri, teſtator relinquendo in domo hæredum alimenta, extra eam conſequitur, ſi ſaluo eius honore, ac abſque ipſius famæ denigratione ibi non poſſit morari, Rub. in Annot. ad deciſ. 636. num.129. & 145. tom.3.

Veluti, ſi ipſa eſſet iuuenis, & hæredes iuuenes, & luxurioſi, ibid num.130.

Mulier petens ſibi reſtitui dotem, dicitur actrix, deciſ.56. num.4. tom.2.

Mulier dum recepit, quod ſuum eſt, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ.238. num.2.tom.2.

Mulier, quando ſe nubet, debet eſſe annorum 18. ſecundum Ariſtotel. deciſ.493. num.62. tom.2.

Mulier, quando tenetur pro marito carcerato fideiubere, tenetur etiam pro marito carcerando, deciſ.582. numer.8. tom. 3.

Mulier, vel minor quando ſunt enormiſſimè læſi, poſſunt venire contra proprium contractum, quamuis iuramento, ac cæteris ſolemnitatibus roboratum, deciſ.318.num.1. tom.2.

Mulieri vtilius eſt, habere dotem in pecunia, quam in bonis ſtabilibus, deciſ.335.num.4. tom.2.

Mulieris alicuius bonæ mentio non habetur in toto corpore iuris Ciuilis, niſi in l. mulier bona ff. de iur. dot. quæ lex tamen ſic dicit, mulier bona ſua omnia dedit in dotem, &c. Rub. in Annot.ad deciſ.431.num.45. tom.2.

Mulieres facilè reſtituuntur in integrum, deciſ.253. numer.17. tom.2.

Mulieri ſi quis det pecuniam in certam cauſam cum decreto Iudicis, ſi in eam cauſam non expendat, an id ei noceat, deciſ.33. num.11.tom.2.

Mulier agens ad dotem, vt conſequatur alimenta, vtrumque requiſitum debet probare ſcilicet paupertatem, & bonum ius, deciſ.166. num.2. tom.2.

Mulier, quando eſt inſpicienda, an ſit potens ad coeundum, ſufficit deputatio duarum obſtetricum expertarum, ac partibus non ſubſpectarum, deciſ.392.num.5. tom.2.

Mulieres velatæ incedere debent, & præſertim in Eccleſia, Rub. in Annot.deciſ.460.num.206.& 207. tom.2.

Mulieres Chriſtianæ quibus electis ornamentis præcellere debeant, ibid.num.197.

in Muliere potiſſimum boni mores ſunt ſpectandi, quando quis capiſtro maritali intendit alligare collum, ibid.num.198.

Mulieres non præſumuntur habere, niſi dotem, deciſ.418.num.4. tom.2.

Mulieres deformes ſunt ſimilis tabulis macellariorum, quæ diu, noctuque ſine cuſtodia abſque ablationis periculo manent in publicis plateis, Rub. in Annot. ad deciſ. 460. num.179. tom.2.

Mulieres, & ruſtici ſicut vadunt ad ſyluam pro lignis, & ad Ciuitatem pro indulgentijs, ita etiam adire debent Iuriſperitos pro conſilijs, Rub. in Annot.ad deciſ.542.num.65. tom.3.

Mulieres, ſi ſcriberent, prout faciunt homines, quam plurima in eorum honorem, & prærogatiuas reperirentur, ac plura contra homines exararent, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num.53.tom.2.

Mulieres retinentes purgationes poſt partum ad ſummum viuere poſſunt vſque ad 55. dies, deciſ.69.num.4.tom.2.

Mulieres habent fraudes, & mala, quot ſunt in aere volucres, & in æquore piſces, Rub. in Annotat.ad deciſ.431.numer. 48. tom.2.

Mulier toties periurat, quoties iurat, ibid.

Mulieri hoc vnum credendum eſt, vt dum mortua eſt, ne reuiſcat, ibidem.

Mulier eſt amarior morte, laqueus venatorum, ſagena cor eius, & vincula manus illius ſecundum Salamonem, ibid. num.49.

Ex mulieribus licet plures ſint iniquæ, non tamen damnandæ ſunt bonæ, ibid. num.50.

Pro-

Propter mulierem bonam ſaluatus eſt homo malus, ibidem, num.51.
contra Mulieres, quæ colorum fucis vtuntur vt rubicundiores, vel candidiores, vel verecundiores appareant, clamat text. in can. fucare, diſtinct.5. de conſecr. Rub. in Annot. ad deciſ. 460.num.186.tom.2.
Mulieres cur tam ardenter appetant ornatus, Rub. in Annot. ad deciſ.460.num.190.tom.2.
Mulierum colendi ad omne luxum corporis pertinax ſtudium damnatur, ibid.num.191.
Mulieres ſecundum Themiſtoclem potius debent ducere in maritum illum, qui eget pecunia, quàm pecuniam, quæ eget viro, ibid.num.204.
Mulieres DEO iniuriam inferunt, quando illud, quod ille formauit, ipſæ reformare contendunt, ibid.num.188.
Mulieribus ſuæ iuriſdictionis an Epiſcopus poſſit inhibere, ne vtantur ornamentis fucati coloris, vel auri, vel argenti, aut gemmatum vſque ad certum modum, & contrafacientibus excommunicationem imponere, ibid. num.189.
Mulieres pulchræ, & ornatæ, ex ſententia Diogenis, vocantur Reginæ, & vt Reginæ iubent, & vti talibus quiſque obſequitur, ibid. num.193.
Mulieres circa corporis ornatum, cultumque ardere, & inſanire ſolent, ibid.
Mulieres hiſce temporibus etiam plebeiæ, ac pauperrimæ, ſic faſtosè, & pomposè incedunt, vt Reginæ videantur, ibid. num.194.
inter Mulieres quoad veſtimenta nulla adeſt differentia inter nobiles, & plebeias, & inter diuites, & pauperes, non eſt ergo mirum, ſi ex pauperibus efficiantur miſerabiles, ibid.
in Mulierum renunciationibus, vbi ſtatutum requirit inſinuationem, ea non adhibita corruit renunciatio, deciſ.378. num.1. tom.2.
Mulieribus fideiuſſio de iure eſt prohibita, deciſ. 212. num.13. tom.2.
Mulieribus in terminis dotis multa priuilegia fuerunt conceſſa ab Imperatore, propter eorum importunitatem, Rub. in Annot. deciſ.460.num.36.tom.2.
Mulieribus ex cauſa dotis lex indulſit vt potiores eſſent omnibus creditoribus anterioribus habentibus hypothecam tacitam, Rub. in Annot. ad deciſ.666.num.36.tom.3.
Mulieribus quis non miſereatur, propter obſequia quæ maritis præſtant, propter partus periculum, & ipſam liberorum procreationem, &c. ibid.num.37.

M V L T I P L I C A T I O.

Multiplicatio gratiarum non debet mutare mentem Principis ad non concedendum nouam gratiam, vel difficilius ad indulgendum, deciſ.598.num.2.tom.3.
Multiplicatio titulorum ſicuti datur in beneficialibus, ita etiam datur multiplicatio poſſeſſionum, deciſ.305. numer.3. tom.2.
Multiplicitas titulorum datur, & quando id ſit verum, deciſ.247. num.15.& 16. tom.2.
Multiplicum hæreditatis quando teſtator mandat fieri, intelligitur de augumento alicuius conſiderationis, non autem modicæ ſummæ, & temporis, deciſ.31.num.13. tom.2.
Multitudo facilè ſequitur dictum vnius Veritas ſuper omnia eſt colenda, & ab eius ſplendore, & qui Sole ipſo ſplendidior eſt, quis tantum capi debet, Rub. in Annot. ad deciſ. 460. num.12. tom.2.

M V N D V S.

Mundus totus in maligno poſitus eſt, Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.215.tom.3.
Mundus hodie totus eſt diffidentia, & perfidia, ibid. num.214.
MVNERA quæ dantur à Cardinalibus Cameræ Papæ, dantur pro iucundo introitu, quod eſt quid diuerſum ab ipſa dignitate, deciſ.322.num.15.& 18.tom.2.

M V T A T I O.

Mutatio, & correctio incontinenti non præſumitur, deciſ.207. num.8. tom.2.
Mutatio nominis regulariter non præſumitur, deciſ.614. num.25. tom.3.
Mutatio ſtatus, vt inducatur, requiritur ſpatium 40. annorum, deciſ.465. num.1.tom.2.
Mutatio voluntatis de iure non præſumitur, deciſ.199. numer.7. tom.2.
Mutatio voluntatis, niſi de ea conſtet, non præſumitur in dubio, deciſ.629.num.15.tom.3.
Mutatio voluntatis non præſumitur, niſi probetur & hoc non alia ratione, quàm non ſupplendi factum accidentale contingens in mutando, deciſ.573.num.8. tom.3.

M V T V V M.

Mutuum 1000. Aureorum, vt ſingulis annis detur centum cum pacto, vt hic, an ſit iuſtum, Vot. poſt deciſ.160.num.25.tom.2.
Mutuum vbi non adeſt verum, vel palliatum, ſi prætendatur in contractu exceſſum, agendum eſt de iuſtitia illius, non autem de vſura, deciſ.477.num.17.tom.2.
ex Mutuo palliato reſultat vſura, quæ cadit in mutuo verò, vel palliato, ibid.num.5.
in Mutuo verò vel palliato vſura ſolum cadit, deciſ.289. num.3. tom.2.
ex Mutui contractu fructus percepti reſtituendi veniunt, ibidem num.8.
ad Mutui reſtitutionem erga mutuantem quis tenetur, deciſ.447. num.20.tom.2.
ad Mutuum recipiendum, ſi quis mandatum habeat, non poteſt facere ſimplicem confeſſionem de mutuo recepto, deciſ.37. num.15. tom.2.
in Mutuo ſolo verò vel palliato interuenit vſura, Vot. poſt deciſ. 160.num.6.tom.2.
in Mutuo verò ſors non ſtat in periculo conferentis, Vot. poſt deciſ.160. num.10.tom.2.

N.

N A R R A T A.

NArrata ea quæ ſunt ad inducendum Principem ad concedendum gratiam, non ſufficit, vt iuſtificentur de facto, deciſ.68. num.2.tom.2.
Et hoc amplia, quando agitur de perpetuo præiudicio, ibid. num.2.
Narrata omnia in gratia ſunt pars gratiæ, & ex ijs cenſetur Princeps motus ad concedendum, ibid.num.3.
Narrata omnia, ſi contineant factum proprium ſupplicantis, impoſſibilis eſt probatio erroris, deciſ. 536. numer. 15. tom.3.
Narratum aliquid ad effectum euitandi ſubreptionem, an ſufficiat narratio virtualiter facta per relationem, deciſ. 401. num.18.tom.2.
Narratorum iuſtificatio non requiritur, quando in gratia adeſt clauſula ſublata, cum decreto irritanti &c. etiamſi ſi emanauerit ad inſtantiam partis, deciſ. 743. numer. 19. & 20. tom.3.

N A R R A T I V A.

Narratiua ea eſt concludenter probanda, in qua Papa fundauit ſuam gratiam, deciſ.642.num.2.tom.3.
Narratiua quando fuit facta per verba alternatiua, ſufficit vnam tantum ipſius alternatiuæ partem fuiſſe iuſtificatam, deciſ.619. num.5.tom.3.
Narratiua falſa, quæ nec mouit concedentem, nec eſt doloſa, non vitiat gratiam, deciſ.536.num.2.tom.3.
Quod procedit etiam quando ſumus in reſcriptis gratioſis, ibid. num.3.
Narratiua falſa non tribuit titulum, deciſ. 599. numer.38. tom.3.
Narratiua litterarum Apoſtolicarum non probat, ſi ſit facta ad aſſertionem partis, deciſ.219.num.3.tom.2.
Secus tamen eſt ſtantibus adminiculis, & obſeruantia longæua, quæ facit præſumere omnia narrata fuiſſe vera, ibidem, num.4.
Narratiua litterarum Apoſtolicarum, quod fuerit iuſtificata, probari poteſt ex pluribus adminiculis ſimul iunctis, ibidem num.14.
Narratiua Papæ de facto proprio probat, deciſ.686. num.15. tom.3.
Narratiua, ſuper qua Papa ſe fundat ad concedendam gratiam, eſt concludenter probanda, deciſ.144. num.1. tom.2.
Narratiua Papæ intelligi debet prout de Iure, deciſ.722. num.10. tom.3.
Narratiua ſpatio 30. annorum præſumitur iuſtificata, deciſ.614. num.33.tom.3.
Narratiua, quando debeat iuſtificari de iure, & non de ſolo facto, deciſ.361.num.16.& 17. tom.2.
Narratiuæ verba referuntur ad tempus d. narratiuæ, deciſ.354. num.12.tom.2.
Narratiua ſufficit, vt verificetur quoad factum, & non quoad iuſtitiam ipſius facti, deciſ.260. num.4.tom.2.
pro Narratiuæ iuſtificatione ſufficiunt leuiores probationes, deciſ. 471. num.5. tom.2.
Narratiua ſufficit iuſtificari de facto, deciſ. 161. numer.14. tom.2.

N A T V R A.

Natura confinium, & limitum ea eſt, vt debeant ita eſſe coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodam modo includant omnia loca confinata, deciſ.552.num.14.tom.3.
Natura contractus pacto non mutatur, deciſ.510. numer.11. tom.3.
Natura contractus quando eſt in aliquo alterata, & nihil operatur quoad reliqua, cum intacta remanent, deciſ.510.num.21. tom.3.
Natura diſtributionum quotidianarum ex quo verificetur, deciſ. 262.num.6.tom.2.

Natura emphyteuſis non tollitur, ſi fuerit conuentum, vt penſio non ſoluatur, deciſ.510.num.18.tom.3.
Natura exceptionis eſt ſeparare caſum ſignanter exceptum, & omnia alia redigere in regulam vniuerſalem principalis diſpoſitionis, Rub. in Annot.ad deciſ.460.num.33.tom.2.
Natura fideiuſſionis eſt, vt qui pro alio bona ſua obligauit, indemnis ſeruetur, deciſ.206.num.1.tom.3.
Natura propria actionis negatiuæ quæ ſit, deciſ.101. num.3, tom.2.
Natura verborum præſuppoſitorum eſt, vt nihil diſponant in præſuppoſito, deciſ.194. num.4.tom.2.
Natura obligationis damni infecti quæ ſit, deciſ.151. num.19, tom.2.
Naturales filij clariſſimi ſunt de domo, caſata, & agnatione patris ex particulari,& notoria Hiſpaniæ conſuetudine, deciſ.361. num.11.tom.2.

NECESSITAS.

Neceſſitas non eſt conſiderabilis in actu mero voluntario, Rub. in Annot.deciſ.431.num.42.tom.2.
Neceſſitas præciſa non iuſtificatur, quando aliquid augmentatiuè, & pro maiori commoditate fit, Rub. in Annot. ad deciſ. 576.num.84. tom.3.
Neceſſitas præciſa, quæ requiritur, vt valida ſit vnio facta ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum non eſt ita mordicè interpretanda, vt Canonici coacti ſint mendicare, Rub. in Annot.ad deciſ.576.num.92.tom.3.
Neceſſitas requiſita, vt valida ſit vnio ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum ex quo dicatur probata, ibidem num.93.
Neceſſitas probationis ſemper deficit vbi contrarium probari poteſt, deciſ.273.num.4.tom.2.
Neceſſitas tranſeundi per aliquem locum an ſit valens præbere titulum ad præſcribendam ſeruitutem, deciſ. 101. num.11. tom.2.
In Neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit, deciſ.108. numer. 22. tom.2.
Neceſſitatibus Iudæorum Princeps tenetur ſubuenire, & in illis charitatem exercere, deciſ.269.num.26.tom.2.

NEGATIVA.

Negatiua citationis probatur ex reuolutione actorum, deciſ.235. num.4. tom.2.
Negatiua inſtrumenti probatur ex inſpectione protocolli, deciſ. 239.num.10. tom.2.
Negatiua rerum probatur ex reuolutione librorum, deciſ.740. num.20.tom.3.
Negatiua eſt concludenter probanda ab eo, qui in ea ſe fundat, deciſ.364. num.3. tom.2.
Negatiua regulariter probanda eſt ab allegante, deciſ. 725. num.6. tom.3.
Negatiua non eſt probanda ab allegante, quando conſiſtit in iure opponentis, ibid.num.7.
Negatiua non probatur ex inſpectione libri, in quo eſt id, quod quæritur, ſi in eo appareat aliqua folia fuiſſe lacerata, deciſ. 319.num.25.tom.2.
Poteſt enim eſſe, vt id quod requiritur, fuerit in folijs laceratis, ibid.
Negatiuam vt teſtes probent debent eam coarctare remouendo actum à ſenſu, deciſ.141. num.8.tom.2.
ſuper Negatiua teſtes deponentes, vt probent, debent remouere ſenſum ab actu, deciſ.42. tom.2.
ſuper Negatiua teſtes deponentes ſi ſint periti ſuper rem in qua deponunt, non eſt neceſſe vt remoueant ſenſum ab actu, deciſ. 42.num.2.tom.2.
ſuper Negatiua ſi teſtes deponunt non probant, ſi eam non coarctent, deciſ.54.num.15.tom.2.
Negari non poteſt id, quod iam fuit affirmatum, deciſ.453.num. 6. tom.2.

NEGLIGENTIA.

Negligentia alicui ſuffragari non debet, deciſ. 71. numer.8. tom.2.
Negligentia, quando non poſſit conſiderari in creditore differente exigere creditum, deciſ.577.num.4 tom.3.
Negligentia in curando opere non datur, niſi acceptatio ſupponatur, deciſ.314.num.9. tom.2.
Negligentia & contumacia nemini aliquo modo ſuffragari debet, Rub.in Annot.ad deciſ.373.num.21.tom.2.

NEGOCIVM.

Negocium in arbitrium alicuius, quando in totum ei videatur remiſſum, deciſ.88.num.5.tom.2.
Negocium quando dicatur vnum, & idem cum præcedenti, deciſ. 220.num.1. tom.2.
Negocium alicuius gerens, non eſt neceſſe, quod ſit inſtitor, ſeu propoſitus generalis ad omne negocium, ſed ſufficit, quod ſit præpoſitus in illo negocio, deciſ.197.num.5. tom.2.
Vel etiam ſufficit, quod Dominus ratum habuerit, ibid.num.6.
Negocium, ſi alicui ſit commiſſum, vt arbitrio ſuo illud gerat, non tenetur amplius facere, quam in re ſua facit, deciſ.88.n.7. tom.2.
Negocium, quando arbitrio alicuius eſt remiſſum, non requiritur, vt amplius faciat, quam in re ſua feciſſet. Quamuis parum diligenter res peracta fuerit, ibid.num.8.& 9.
in Negocio habens intereſſe, non præſumitur voluiſſe deteriorare illius conditionem, deciſ.88.num.9.tom.2.
Negocia vtilia tranſmiſſa ei, cuius operas quis conduxit, ex eis benè argui poteſt ad compenſationem partis ſalarij, non autem quod non debeatur, deciſ.286. num.6. tom.2.
Negocia aliena gerens debet ſibi ſatisfacere de ſuo credito, alias dicitur in culpa, deciſ.555.num.13. tom.3.
Negocia carceratorum appellantur deſideria, quæ ſi iuſta ſint, vltro debent exaudiri, Rub.in Annot. deciſ.617.num.60.tom.3.
Negocia cupiditatis, & non pietatis interdicuntur, deciſ.243. num.8. tom.2.
Negocia etiam geſta præſumuntur communia, ſi ſocietas inter aliquos ſit inita, deciſ.220.num.2. tom.2.
Negocijs ſæcularibus nemo ſe implicet, qui militat DEO ex ſententia Apoſtoli, Rub.in Annot.ad deciſ.444. num.36. tom.2.
Negociationi frequentiſſimæ frumentum eſt expoſitum, deciſ.380. num.2.tom.2.
Negociari prohibitum eſt clericis, ne attendant lucris temporalibus, Rub.in Annot.ad deciſ.444.num.3. tom.2.
NEMO minus ſapit, quam quis nimis ſapit, nam bis ſtultus eſt, qui nimis ſapit, Rub. in Annot. ad deciſ.444. num.46. tom.2.

NEPOS.

Nepos debet intelligi de nepote ex filio, deciſ.603. numer.19. tom.3.
Nepotes ſecundum communem vſum loquendi, dicuntur fratrum filij, deciſ.291.num.8.tom.2.
Nepotum appellatione, de iure veniunt regulariter filij filiorum, deciſ.270. num.9. tom.2.
Nepotes, & cæteri deſcendentes veniunt appellatione liberorum, deciſ.4.num.3. tom.2.
Nepotes ex duobus fratribus, quando in eodem gradu concurrunt ad ſucceſſionem aſcendentis, quomodo ſecundum ius nouum ſuccedant, & quomodo ſecundum ius vetus, deciſ. 198. n.5. tom.2.
Nepotes ex filio, quis certè relinquere non potuit, ſi ſine filijs mortuus ſit, deciſ.291. num.10. tom.2.
Nepos, vt poſſit concurrere cum patruo ad ſucceſſionem alterius patrui, id eſt contrarium clauſulæ in ſtirpes, & non in capita, deciſ.287. num.10. tom.2.
Nepos quando dicatur tantum ſubſtitutus ad portionem ſui patris, non autem patruorum, ſiue filijs defunctorum, deciſ.287. num.2. tom.2.
Nepotes ex filijs præmortuis naturalis omnium ſenſus eſt æquè diligere, ac ipſos filios, deciſ.473.num.12.tom.3.
Nepotes quando non dicantur ſubſtituti inter ſe reciprocè, ſed ſolum vt ſuccedant ad portionem parentum, ad quam ſunt vocati, non autem ad portionem patruorum, deciſ.287. num.7.tom.2.
Nepotes tenentur ali ab auo etiam de proprio, deciſ.125.num.2. tom.2.
Nepotes, quando dicantur vocati in capita cum patruis, deciſ. 298. num.31. tom.2.
Nepotes plures prætendentes ſucceſſionem patruorum repræſentant vnum corpus, & ideò ſi quis ex propria perſona aliquid non poteſt conſequi, ex perſona aliorum conſequitur, deciſ. 588.num.31.tom.3.
Nepotes ex omnibus filijs ſi fuerint reciprocè inſtituti inter ſe, quid ex hoc arguendum veniat, & an hoc ſit lucrum, deciſ.287. num.15.16.17 & 19. tom.2.
Nepotes &c. quando ſunt vocati, ſi nullum adſit verbum denotans perpetuitatem, vel tractum ſucceſſiuum illi intelliguntur vocati per ſolam vulgarem, deciſ.473.num.30.tom.3.
Nepotes ſunt magis dilecti, quàm pronepotes, deciſ.473.num. 14. tom.3.
Nepotes ex filio, quando nominantur, ſolet dici nepotes ex tali filio, deciſ.291.num.14.tom.2.
Nepotum appellatione, vt veniant filij fratrum, attendi debet communis vſus loquendi, & coniecturata mens diſponentis, deciſ.291. num.15.tom.2.
Nepotum appellatione, poſſunt venire fratrum filij in materia feudali, ibid.num.16.
Nepotes non poſſunt impedire alienationem vſusfructus eorum bonorum aduentitiorum, quando habet auus aliunde ex quo eos alat, deciſ.125.num.17.tom.2.
Nepotes ſi teſtator vocauerit in ſtirpes, & non in capita, debet intelligi in quo eſt locus repræſentationi, ſecus verò ſi non ſit locus, deciſ.102.num.24. & 25. tom.2.
Nepotum appellatione inſpecto iure Canonico, poſſunt venire etiam filij fratrum, deciſ.291. num.17.tom.2.
NEPTEM dotare tenetur auus, quando ea dotem aliunde conſequi non valet, deciſ.129. num.1. & ſeqq. tom.2.
Neptis ex filio non dicitur deſcendere ex linea fœminina, ſed maſculina, deciſ.737.num.13. tom.3.
NICETAS Imperator, poſt ædificatum Monaſterium S.Michaelis, noluit vineas, & poſſeſſiones Monachis aſſignare, ſed iuſſit ex fiſco

Digitized by Google

fiſco tantumdem illis annuatim exſolui, quantum eis ad alimenta, & veſtitum ſatis eſſet, Rub. in Annot. ad deciſ.523. num.133.& 134.tom.3.

NOBILIS vir, non præſumitur voluiſſe donare omnia bona, & illis carere cum periculo mendicandi, deciſ.779.num.11.tom.2.

Nobilitas patris tranſit in filios, deciſ.72.num.9.tom.2.

Nobilitatis qualitas cum non præſumatur, ideò qui eam allegat, debet illam probare, deciſ.72.num.3.tom.2.

N O M E N.

Nomen poteſt eſſe, quod quis voluerit ſibi mutare, deciſ.614. num.23.tom.3.

de Nomine bono cura eſt habenda, cum plus permaneat, quàm mille theſauri precioſi, & magni, ſecundum Salomonem, Rub. in Annot.ad deciſ.636.num.136.tom.3.

Nomen bonum melius eſt, quàm vnguenta precioſa, ibid. num.137.

Nomen cenſus in inueſtituris appoſitum poteſt conuenire tam contractui emphyteutico quàm cenſuali, deciſ.611. num.27. tom.3.

Et ideò determinatur ſecundum qualitatem pactorum, quæ magis inferant vnum quàm alium contractum, ibid.num.28.

per Nomen collectiuum plurium perſonarum ſi ſit facta ſubſtitutio, hoc caſu inter vocatos cenſetur inducta reciproca, deciſ. 209.num.5. tom.2.

Nomen debitoris tunc venit in obligatione bonorum, quando actio eſt nata, non autem, quando adeſt ſpes agendi, deciſ.481. num.17. tom.2.

Nomen debitoris, quando eſt hypothecatum, talis hypotheca ea ad fauorem creditoris tandiu durat, quouſque nomen manet in poſſe debitoris, deciſ.481.num.16.tom.2.

Nomina debitorum veniunt etiam appellatione bonorum, deciſ. 254.num.14 tom.2.

Nomen conſortis non eſt æquiuocum, cum ſignificet non ſolum habentem rem communem, quam eos, qui ſunt de eadem parentela, deciſ.254.num.13.tom.2.

Nomine Eccleſiæ quilibet comparere poteſt, deciſ.54. num.3. tom.2.

Nomen familiæ eſt collectiuum plurium perſonarum, deciſ.11. num.7. tom.2.

Nomen familiæ eſt principale, & ſic comprehendit etiam nepotes, deciſ.24 num.4.tom.2.

Nomine filiorum regulariter non veniunt nepotes, & vlteriores deſcendentes, deciſ.102.num.1. tom.2.

Nomine filiorum veniunt nepotes & alij, quando adiecta eſt dictio in infinitum, deciſ.198.num.2.tom.2.

Nominis identitas denotat identitatem rei, deciſ.64. n.18.tom.2.

Nomen malum, & malam famam habere turpe eſt, Rub.in Annot. ad deciſ.636.num.133.tom.3.

Nominis mutatio regulariter non præſumitur, deciſ.614.num.25. tom. 3.

Nomina poſſeſſiua denotant tempus præſens, deciſ.254.num.17. & 18. tom.2.

Nomen poſſeſſiuum, ipſius, denotat dominium, & proprietatem, deciſ.254.num.4.tom.2.

Nominis eiuſdem pluralitatem qui allegat, tenetur probare, deciſ. 64.num.19.tom.2.

Nomen procuratoris ſi fuerit appoſitum obligationi per eum initæ pro principali, an ipſe pro eo teneatur, deciſ.644. n.8. tom.3.

Nomen prolis ſecundum eius propriam ſignificationem comprehendit tam maſculis, quàm fœminas, deciſ.541. num.12. tom.3.

Nominis qualitas determinans verbum, à quo diſpoſitio ſumit effectum, habet limitare obligationem, ſi ceſſat qualitas, deciſ.322. num.2.tom.2.

Nomina duo habens, puta Ioannes Antonius, poteſt vocari Ioannes diſtinctè, & Antonius, deciſ.614.num.14.tom.3.

N O M I N A T I O.

Nominatio an ſit actus de ſui natura reuocabilis, deciſ.326.num. 13.14.& 24.tom.2.

Nominationis contractus cum ſit de ſui natura variabilis, non poteſt per ſtipulationem Notarij alterari, deciſ.463.num.15. tom.2.

Nominatio, quando competit ex contractu, tunc licita eſt variatio ſaltem ſemel, deciſ.326.num.1.tom.2.

Nominatio, quando eſt facta per viam contractus, & in eo nominans, ſibi ademerit facultatem variandi, tunc ceſſat variatio, ibid.n.2.5.7.& 23.

Nominatio, quando eſt facta parte præſente, & acceptante, dicitur acquiſitum ius nominato, nec requiritur alia promiſſio non reuocandi, deciſ.463.num.9.& 10.tom.2.

Nominatio facta præſente parte, & acceptante operatur, vt ea non poſſit reuocari, deciſ.463. num.6. tom.2.

in Nominationis materia, vt acquiratur ius ſi reuocabile, ſufficit ſola præſentia, ibid.num.7.

Nominationi non repugnat natura irreuocabilitatis, deciſ.463. num.17. tom.2.

Nominationi notarij factæ per Capitulum, quando obſtet extrauag. ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien. deciſ.255.num.7. tom.2.

Nominatio non poteſt reuocari, quando eſt facta cum promiſſionibus, & obligationibus de ea non reuocandi, deciſ. 326. num.26. tom.2.

Nominatio ſemper eſt reuocabilis, quando eſt ſortita effectum ſuum, ibid. num.27. & ſeqq.

Nominatio aliquando non obſtante aliquo pacto de reuocando eſt reuocabilis, deciſ.326.num.16. tom.2.

Nominatio facta in teſtamento ceſſat non obſtante quolibet pacto de non reuocando, ſublato teſtamento, ibid.num.17.& 18.

Nominatio ante tempus facta, eſt reuocabilis, ibid.num.19.

Nominatio, quando ſit ante tempus de vna ex perſonis certis, ad quas facultas nominandi erat reſtricta, an teneat, ibid.num.20.

Nominans ſemper poteſt variare, non obſtante quocumque pacto, quando nominatio facta de iure non tenet, deciſ.326. num.21.tom.2.

Niſi tamen nominans per huiuſmodi nominationem priuetur facultate nominandi, vt dicitur de eo, qui ſcienter nominat indignum, ibid.num.22.

Nominandi facultas dum alicui fuit conceſſa, & vt quantum vult poſſit variare, id intelligitur in præiudicium concedentis talem facultatem, deciſ.463. num.1.tom.2.

Non autem eius, cui fuit quæſitum ius per nominationem, ibid. num.2.

Nominans aliquem ad certum ius aſſequendum, ex tali nominatione dicitur ius quæſitum nominato, itaut non liceat variare, ibid. num.3.

Nominatus ab illo, qui talem facultatem non habet, perinde eſt ac ſi non eſſet nominatus, deciſ.241.num.20.tom.2.

NON entis nullæ ſunt qualitates, deciſ.533.num.30.tom.3.

Non probat hoc eſse, quod ab hoc contingit abeſse, deciſ.254. num.47. tom.2.

NOSTRVM non eſt, quod fortuna noſtrum fecit, Rub.in Annot. ad deciſ.617. num.40.tom.3.

Noſtrum, quod eſt, ſine facto noſtro nobis auferri non poteſt, Rub.in Annot.deciſ.666.num.31.tom.3.

Et ſi contrarium aſsereretur, nihil aliud eſset quam ipſam fidem publicam violare, ibid.num.32.

N O T A R I A T V S.

Notariatus alicuius non probatur ex vno tantum rogitu, deciſ.173. num.6.tom.2.

Notariatus in antiquis probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, ibid.num.4.

Notariatum vt teſtes probent in antiquis per publicam vocem, & famam, requiritur vt percutiant tempus rogitus inſtrumenti, de quo quæritur, ibid.num.5.

Notariatus probatur leuioribus probationibus, quando non agitur cum ipſo notario, ſed inter tertios, deciſ.53. num.7. tom.2.

N O T A R I V S.

Notarij acta aliud ſunt, & aliud regiſtrum, deciſ.706. num.7. tom.3.

Notarij aſsertioni non ſtatur, niſi aliundè iuſtificetur, deciſ.154. num.22.tom.2.

Notarius debet ſe rogare præſentibus teſtibus, ibid.n.23.

Notario non creditur atteſtanti de rogitu alieno, niſi de eo conſtet, deciſ.26. n.11. tom.2.

Notario atteſtanti ſe eſse ſucceſsorem in officio an credatur, deciſ.103.n.7. tom.2.

Notarij atteſtatio, quod ſolutio ſit facta manualiter, & in contanti admittit probationem in contrarium, deciſ.60. num.4. tom.2.

Notarij atteſtationi ſe reperijſse inſtrumentum in archiuio ſtandum eſt, deciſ.122. num.12.tom.2.

Notarius habens publicam auctoritatem extrahendi inſtrumenta notariorum mortuorum, vel ſcripturarum de Archiuio, deciſ. 534.num.14.tom.3.

Tunc earum ſumptum auctorizando, tam eis tanta fides eſt adhibenda, quàm ſi eſset originale, ibid.

Notarij admonentur adnotare cautelam, de qua hic, quia ſuo loco, & tempore, ſi habebunt ingenium, poterunt ſibi implere burſam, Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.15. tom.3.

Additur tamen, vt tanquam ab igne caueant practicare dictam cautelam, & licèt eſset pulcherrima, tamen quantum ad animam eſset pernicioſa, quando ſcilicet non conſtat de voluntate defuncti, ibid.num.16.

Notarius cenſetur feciſse cedulam teſtamenti de voluntate Teſtatoris, & maximè quando adeſt publicum notarij inſtrumentum, deciſ.581. num.27. tom.3.

Notarius, quando conficit cedulam teſtamenti de ordine teſtatoris, debet illum interrogare, an ea ſit eius voluntas, & teſtator reſpondere, quod ſic, deciſ.263.num 35. tom.2.

Id tamen intellige verum, quando ſumus in teſtamento nun-

expatiuo, ſecus verò ſi tractetur de teſtamento per relationem ad cedulam à teſtatore ſubſcriptam, ibid.num.36.
Notarius cenſetur rogatus apponere inſtrumento clauſulas ſolitas, & conſuetas, deciſ.421.num.6.tom.2.
Notarius tunc eo fortius præſumitur extendiſſe clauſulas iuxta mentem contrahentium, accedente facultate à partibus extendendi inſtrumentum, deciſ.483.num.6. tom.2,
Notarius non appoſuiſſet clauſulam Actum, in teſtamento, niſi publicatio facta fuiſſet, actuſque fuiſſet perfectus, deciſ.122. num.2. tom.2.
Notarius poteſt extendere clauſulas, matricis cæteratas, deciſ. 483.num.2.tom.2.
Notarius, tunc multò magis poteſt extendere clauſulas cæteratas, quando ille incontinenti factæ ſunt ab eodem Notario, & nihil appoſitum eſt inueriſimile, ibid.num.3.
Notarius præſumitur benè informatus de mente contrahentium, ibid.num.4.
Notarij confeſſio, quod falſum inſtrumentum condidit, non præiudicat inſtrumento, deciſ.501.num.5.tom.2.
Notarij declarationi ſtatur circa perfectionem, & ſtipulationem inſtrumenti, deciſ.122. num.16.tom.2.
Notariorum deputatio facienda eſt à ſuperioribus iudicibus, deciſ. 455.num.1. tom.2.
Notariorum deputatio ſolet eſſe manualis, & amouibilis, non autem perpetua ad vitam electi, ibid.num.2.
Notarij error non præſumitur, ideò probandus eſt, deciſ.162.n.15. tom.2.
in Notario numquam præſumitur error notabilis, deciſ.140,num. 7.tom.2.
Notarius tenetur exhibere ſcripturas, probata penes eum illarum exiſtentia, deciſ.112.num.5. tom.2,
Notarius ratione officij tenetur fideliter ſcripturas cuſtodire. Iudicique inſtante parte exhibere, ibid.num.6.
Notariorum extenſio, non eſt æquum, vt poſſit ex informi inſtrumento, authenticum, & ſolemne reddere, deciſ.154.num.36. tom.2.
Notarij mortui extractio inſtrumenti videtur permiſſa tantum ex protocollo, non autem ex liberculo, deciſ.26.num.5.& 6.tom.2.
contra Notarium de mala fideiuſſione non poteſt agere quis, niſi in ſubſidium, deciſ.39.num.12.tom.2.
contra Notarium non poteſt agi de mala fideiuſſione, ſi eius fides fuit acceptata à parte, & non à Notario, deciſ.39. num.5. tom.2.
Notarius, ſi rogetur de fideiuſſione præſtita, non tenetur, quando fideiuſſor non ſit ſoluendo, quia pars poterat illum recuſare, ibid num.6.
Notarius non poteſt non acceptare ſcripturas, ibid.num.7.
Notarius tunc tenetur de mala fideiuſſione, quando eſt prætoria, deciſ.39.num.3.tom.2.
Non autem in fideiuſſione quæ recipitur ex conuentione partium ibidem.
Notarius tenetur, quando fideiuſſor non ſoluit, vel non eſt idoneus, ibid.num.16.
Notario atteſtanti de idoneitate fideiuſſoris eſt ſtandum, propter eius intereſſe, deciſ.121.num.15.tom.2.
Notarius recipiendo in fideiuſſorem eum, qui communiter reputabatur idoneus, ad aliud non tenetur, deciſ.442.num,20. tom.2.
Notarius recipiendo fideiuſsores minus idoneos, tenetur parti ad damna, & intereſse, deciſ.442.num.1.tom.2.
Notarius recipiendo fideiuſsores de mandato Iudicis, ſi ſunt minus idonei, non tenetur, ibid num.2.
Notarius Iudici obedire tenetur, ibid.num.2.& 6.
pro Notarij excuſatione ſufficit, ſi fideiuſſor de tempore fideiuſſionis erat idoneus, licet poſtea non ſit ſoluendo, deciſ.39.num.11. tom.2.
Notariorum fidei circa productionem ſcripturarum ſtatur, ſi id non reſpiciat cauſæ cognitionem, deciſ.139. num.16.tom.2.
Notarij non ſunt ſoliti rogare inſtrumenta in præiudicium fiſci, niſi præſente procuratore Fiſcali, vel Commiſsario Cameræ, deciſ.487.num.9.tom.2.
Notario atteſtanti de ſtylo, quando credatur, ibid.num.10.
Notarius poteſt apponere in inſtrumento conſtitutum, & iuramentum, quatenus in eo non fuerint appoſita, deciſ.421. num. 12.tom.2.
Notarij ex communi praxi in inſtrumentis apponunt clauſulas conſtituens, &c. iurans &c. ibid.num.13.
Notarius rogatus de inſtrumento, poteſt illud extrahere abſque compulſorialibus à ſuis originalibus, deciſ. 103. numer.1. tom.2.
Notarius ſi fateatur ſe dediſse inſtrumentum publicum, per conſequens habuit illud pro perfecto in omnibus, & per omnia, deciſ.122.num.15.tom.2.
Notarius non poteſt dare publicum inſtrumentum, ſi illud non ſit perfectum, ibid.num.15.
Notarij declarationi ſtatur circa perfectionem, & ſtipulationem inſtrumenti, deciſ.122.num.16. tom.2.
Notarius ſi dicatur rogaſse plura inſtrumenta, ſufficit, vt numerum quatuor excedant, deciſ.53. num,2. tom.2.
Et in hoc multum Iudicis arbitrio defertur, ibid.num.3.
Notarius ex præſenti, non præſumitur in præteritum, ibid.num.4.
ad Notariatum probandum probationes iungendæ ſunt, ibid.n.5.
Quod multò magis procedit, ſi concurrant teſtes deponentes de communi reputatione notariatus, ibid.num.6.
inter Notarij alicuius rogationes inſtrumentum non poteſt dici repertum fuiſse, ſi non ſit in protocollo, deciſ.154.num.9.& 10. tom,2.
inter Notarij ſcripturas authenticas quando inſtrumentum non dicatur repertum, ibid.num.12.& 15.
Notario aſserenti, ſe falſum inſtrumentum fabricaſse, non ſtatur, deciſ.501.num.7.tom.2.
Notarij in inſtrumentis non ſtipulatis non ſolent apponere eorum ſubſcriptionem, deciſ.544.num.23.tom.3.
Notarius licitè poteſt extendere inſtrumentum in parte accidentali, deciſ.483. num.10,tom.2.
Notarius, qui legitimè exemplat inſtrumentum ex protocollo Notarij mortui, dicitur ſubrogatus in locum illius notarij rogati, deciſ.503.num.10.tom.2.
pro Notario cum ſtet præſumptio, ideò ei credendum venit dum dicit, quod aliquid fecerit, ibid.num.14.
Notarius ſi ponat ratificationem in margine inſtrumenti, ſignum eſt, quod illud habuit pro perfecto, deciſ.496. n.3.tom.2.
Notarij hodie communiter ſolent apponere in inſtrumentis ampliſſimas renunciationes, deciſ.318.num.4.tom.2.
à Notarijs ſolet ſcribi munita inſtrumenti conſignarique partibus ad effectum, vt poſtquam fuerit per eas conſiderata, concorditer inſtrumentum celebretur, & publicetur, deciſ. 154. num.26.tom.2.
Notarij nominationi factæ per Capitulum quando obeſt extrauagan. ambitioſæ de rebus Eccleſ. non alien. deciſ.255. num.7. tom.2.
Notarius an poſſit ſubſcribere ſcripturam ab alio confectam, dubia eſt quæſtio, & negatiua videtur communior, deciſ.503. num.11. tom.2.
Tamen temperatur, quando notarius principalis eſt impeditus, dummodo tamen in ſubſcriptione dicat ſe fuiſse impeditum, &c. & collationaſse cum originali, ibid.num.12.& 13.
Notarij ſignum eſt de requiſitis matricis, ſeu protocolli, deciſ. 119. num.6.tom.2.
Notarij ſtylus, quando apparet æquiuocus, non eſt ſuper eo faciendum fundamentum pro non arguenda ſtipulatione inſtrumenti, ſi concurrant requiſita pro ſtipulatione. deciſ.544.n.32. tom.3.
Notarius, licèt ſtipulari poſſit pro alio, tamen id ei non ſuffragatur, niſi conſtet de acceptatione, deciſ.224. num.10.tom.2.
Notarij ſolitum non ſtipulandi ſcripturas immundas, quid ex dicto ſolito poſſit argui, deciſ.544.n.25.26.& 29. tom.3.
Notarius poteſt ſtipulari pro abſente, deciſ.326.num.9.tom.2.
Notarius ſtipulari poteſt pro filijs naſcituris, nec poteſt reuocari talis ſtipulatio, deciſ.83.num.5.tom.2.
Notarij ſtante ſtipulatione pro abſente ei acquiritur ius abſque alia ceſſione, deciſ.44.num.2. tom.2.
Notarius ſi pro alio ſtipulauerit, ille poterit, quandocumque acceptare, deciſ.233.num.4. tom.2.
Notarij ſtipulatio dum interuenit in donatione facta abſenti, ea eſt valida, & irreuocabilis, etiam non conſtito de acceptatione, vel ratificatione, deciſ.428. num.4. tom.2.
Notarij ſtipulatio reddit actum irreuocabilem, deciſ.403. num.11. tom.2.
Notarij ſtipulatio abdicat facultatem à nominante recedendi à nominatione, deciſ.463.num.12.& 13. tom.2.
Notarij ſtipulatio in ceſſione alicuius iuris, quando interuenit, ea non eſt ſufficiens ad effectum acquiſitionis, ſed tantum ad effectum, vt reuocari non poſſit, deciſ.487.num.7.tom.2.
Notarij ſubſcriptio in inſtrumento ſola poteſt verificare illius ſtipulationem, deciſ.544. num.23. tom.3.
Notarij ſubſcriptio ſufficit quod ſit generalis, licèt ſcriptura ſit ab alio confecta, cum non ſit opus aſserere ſe fuiſse impeditum, ideòque illam non ſcripſiſse, deciſ.503.n.14.tom.2.
Notario non creditur dicenti extractionem inſtrumenti fuiſse factam ex originali, deciſ.503.num.20.tom.2.
Notarij Collegij Curiæ Capitolinæ non egent alia deſcriptione, ſeu matriculatione, poſt Bullam Sixti V. continentem creationem Collegij eorum, deciſ.119.num.17. tom.3.
Notarius ſi electus fuerit à Capitulo ob eius benemerita erga illud, talis electio non poteſt per ſucceſsores Capituli reuocari, deciſ. 255. num.4. tom.2.
Notario non creditur, niſi in ijs, de quibus fuit rogatus, deciſ. 235. num.6. tom.2.
Notarius, non eſt præſumendum ex ſuo capite conſcripſiſse teſtamentum, maximè ſi plura in eo fuerunt diſpoſita, deciſ.263. num.30. tom.2.
Et hoc maximè ſtante bona fama, ac legalitate ipſius notarij. ibid. num.31.

Digitized by Google

Notarius, quod non ſit deſcriptus in matricula, iſta negatiua non probatur ex libro ſquinternato, & in quo multa folia deſunt, deciſ.119. num.26. tom.2.
Notarius, quando non eſt creatus cum debitis ſolemnitatibus, illius ſcripturis non eſt adhibenda fides, ibid.num.9.
Notarius, quando non appoſuit ſignum in inſtrumento, ſufficit pro illius valliditate, vt adſit dictio, Actum &c. ibid.num.10.
Quod intellige, quando inſtrumentum fuit repertum inter alias ſcripturas authenticas, alias ſecus, ibid.num.11.
Notario non creditur in extraiudicialibus ſine teſtibus, deciſ.91. num.14.tom.2.
Notarius, quando ſemel eſt electus, non poteſt amplius ſine cauſa reuocari, deciſ.255.num.1.tom.2.
Notarium ſemel electum, quia quidam Magnates reuocauit, fuit condemnatus ad illud reaſſumendum, ibid. num.2.
Notarij electio licèt à principio ſit valida, non tamen tenet in præiudicium ſucceſſorum, ibid.num.3.
Notarius, quidem poteſt extendere imbreuiaturas inſtrumenti, non tamen poteſt aliquid addere, deciſ.504. num 10.tom.2.
Notarius non deſcriptus in matricula Notariorum non poteſt exercere officium notariatus, deciſ. 119. numer. 2. tom.2.
Notarij ſignum non eſt de ſubſtantia legalitatis inſtrumenti, & ſic multoties iudicauit Rota, deciſ.122. numer.9. & ſeqq. tom.2.
In Notariorum Capitulinorum cauſis actiuè, & paſſiuè proceditur appellatione remota, deciſ.39. num.1. tom.2.
Notario in concernentibus eius officium credi ſolet, deciſ. 646. num.1.tom.3.
Notarij ſi renunciare faciant mulieres beneficio Velleiani, & ipſi neſciant quid ſit Velleianum, an valeat talis renunciatio, Rub. in Annot. ad deciſ.460.num.234.tom.2.
Notarij plerumque ſunt ſimiles illis, qui per practicam, & non per rationem benè canunt, ibid.num.235.
Notarius, quod noluerit ſupplantare teſtatorem ex quo benè arguatur, deciſ.263.num.33. tom.2.
Notarius, quod approbauerit additionem ab eo factam in fine inſtrumenti, non eſt dubitandum, ſi immediatè ſequatur eius ſubſcriptio, deciſ.122.num.8.tom.2.
Notarij manus recognoſci debet ſi inſtrumentum non ſit antiquum, deciſ.173.num.2. tom.2.
Notarij mortui inſtrumenta poſſunt publicari ab alijs notarijs ſtante ſic ſtatuto, & illis datur fides perinde ac ſi eſſent extracta à ſucceſſore in officio, deciſ.26. num.3. & 4. tom.2.
Notarij recordari debent, præferendam eſſe animam cautelis, cum ea ſit præcioſior cunctis rebus, Rub. in Annot. ad deciſ. 636. num.18.tom.3.
Notarij poſſunt creari, & approbari à Prothonotarijs Apoſtolicis, deciſ. 119. num.4. tom.2.
Notarij ſigno ſi careat teſtamentum eſt nullum, deciſ.119. num.5. tom. 2.
Notarij tenentur ad reſarciendum damnum, ſi cum eorum cautelis, bona alicui abſtulerint, vt alijs rem gratam facerent, Rub. in Annot.ad deciſ.636.num.19.tom.3.
Notarius, ſi ſcripturam aliquam appellauit inſtrumentum, hoc non dixiſſet, ſi ritè, & rectè facta non fuiſſet, deciſ.496. num.5.tom.2.
Notarius ſignum eſt, vt habuerit inſtrumentum pro perfecto, ſi illud tradidit, vt redigeretur in publicam formam, ibid.num.6.
Notarij eligendi facultatem habens, quando dicta facultas dicatur data iuxta terminos cap. quoniam contra de probat. deciſ. 455. num.4. tom.2.
ad Notarium, & non ad alium ſpectat atteſtari, an acta transportata ſint integra, deciſ.693. num.8. tom.3.
Notarius de iure ciuili eſt capax receptionis teſtamenti teſtium, deciſ.513.num.3. tom.3.
pro Notario ſi quis ab omnibus exiſtimabatur, id ſatis videtur eſſe ad eiuſdem deputationis validitatem, deciſ.698. num.5. tom.3.
Notarij in Italia incipiunt annum à die Natiuitatis Domini ſub die 25. Decembris, non autem à die 1. Ianuarij, deciſ.596. num.1. tom.3.
Notario nec regiſtro creditur ad probandum actum de viſu præterito, deciſ.356. num.6. tom.2.
Notarius de tempore præſenti, non præſumitur notarius in futurum, deciſ.698.n.1. & 2. tom.3.
Notariatus exiſtimatio alicuius in aliquo loco, inſeruire non poteſt pro diuerſo loco, ibid.num.3.
Notarius, quando aſſerit, teſtem iuraſſe in forma, perinde eſt ac ſi diceret, teſtis iurauit tactis, &c. deciſ.638. n.15. tom.3.
Notarius non probat iuramentum teſtium, ſi ſimpliciter aſſerat teſtis iuratus, deciſ.682. num.7. tom.3.
Sed hoc intellige, quando ſumus in iudicialibus alias ſecus, ibid.num.8. & 9.
Notarij creati à Protonotarijs Apoſtolicis non poſſunt exercere officium, niſi fuerint deſcripti in Archiuio Romano, deciſ. 408. num.8. tom.2.
Notarij cuiuſcumque conditionis ſint, nequeunt in Vrbe, & Curia exercere officium notariatus, niſi præcedente deſcriptione eorum in Collegio Archiuij, deciſ. 408. numer.9. tom.2.

N O T I T I A.

Notitia generalis non ſufficit, vbi requiritur ſcientia ſpecificata, Rub. in Annot. deciſ.541. n.94. tom.3.
Notitiam qualitatum contentarum in inſtrumento cenſetur habere ille, qui apud ſe retinet tale inſtrumentum. deciſ.615. n.8. tom.3.
Notitiam contentorum in ſcriptura præſumitur teſtator habuiſſe ſi ſubſcribens ſit perſona diligens qui diligenter ſolet videre facta ſua, deciſ.263. num.19. tom.2.

N O T O R I V M.

Notorium quando dicatur factum, deciſ.48.n.43.tom.2.
Notorium dicitur factum per propriam, & explicitam partis confeſſionem, deciſ.48. n.55. tom.2.
de Notorijs Iudex poteſt ſe extraiudicialiter informare, deciſ.18. num.18.tom.2.
Notoria an ſint, neceſſe eſt, vt ſint in actis, deciſ.18. n.18. tom.2.
Notorietas exceptionis vt appareat, debet apparere de re iudicata, aut de confeſſione partis, deciſ.200. n.10. tom.2.

N O V A T I O.

Nouatio debiti, per modum delegationis, vt inducatur, quid requiratur, deciſ.228.num.2. tom.2.
Nouatio excluditur ſtante compatibilitate contractuum, deciſ. 621.num.11. tom.3.
NOVI nihil ſit, quod exequendi gratia ſit, deciſ.353.num.5. tom.2.
de Nouo ea, quæ emergunt, nouo indigent auxilio, Rub. in Annot. deciſ.523. n.27. tom.3.

N O V E R C A.

Nouerca dicitur, quaſi nocens arcus, Rub. in Annot. deciſ.636. num.161. tom.3.
Nouerca cum priuignis ita quiete, & pacificè habitare poterit ſicuti nurus cum ſocru, vel canis cum gatta, Rub. in Annot. deciſ. 636. num.157. tom.3.
Nouerca non cogitur habitare cum priuigno, nec è contra propter odium inter eos præſumptum, ibid.num.151.
inter Nouercam, & priuignum licèt aliter non probetur odium, poterit quiſque ipſorum ſeorſum habitando conſequi alimenta, quamuis cohabitationem inter eos iuſſerit teſtator, ibid. num.152. & 158.
ad Nouercæ tumulum lacrymare, ſolet dici hoc adagium, quando aliquid ſimulatè ſit, Rub. in Annot. deciſ.636. n.154.tom.3.

N O V I T I I.

Nouitij in renunciationibus, & obligationibus ſeruare debent decretum Concil. Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.16. deciſ.556. n.8. tom.3.
Nouitij, quando teſtantur, tunc caſus iſte non videtur comprehenſus ſub diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ.25. de reg. cap.16. nec ex vi comprehenſiua, nec extenſiua, ibid.num.9.
Et ratio eſt, quia militat diuerſa ratio, quam in renunciationibus, & hoc propter facultatem reuocandi diſpoſita per actum vltimæ voluntatis, ibid.num.10.
Sic etiam tenet ipſa Congregatio Cardinalium d. Concil. Interpretum, ibid.num.11.
NVDVS, & inermis nemo pugnare poteſt, Rub. in Annot. deciſ. 617. num.121.tom.3.

N V L L I T A S.

Nullitas defectu actionis iudicij intentati arguit notoriam iniuſtitiam, deciſ.349.num.20. tom.2.
Nullitas cenſus à quo ſit allegandá, deciſ.17.n.9.tom.2.
Nullitas citationis ad ſententiam eſt maximus, & inſanabilis defectus, deciſ.548.n.4. tom.3.
Nullitas ex defectu citationis, ſeu intimationis ſemper obſtat, deciſ.349.n.25. tom.2.
de Nullitate contractus ſuper alienatione bonorum Eccleſiæ poteſt dari ſi in parte non ſuſtineatur, deciſ. 261. num.33. tom.2.
Nullitas contractus, ſi ad fauorem vnius fuerit ducta, in eius poteſtate manet, an velit eam allegare, deciſ.261.num.31. tom.2.
Nullitas contractus ſi reſpiciat fauorem alicuius non poteſt cogi, vt ſtet contractu nullo, deciſ.261. n.32. tom.2.
de Nullitate contractus dans ex defectu inſinuationis, debet probare inſinuationem non interueniſſe, deciſ. 294. num.2. tom.2.
Nullitatis declaratio parte inſtante eſt declaranda, non obſtante alteram partem aſſerere, ſe velle adire ſignaturam pro illius ſanatione, deciſ.578.num.12. tom.3.
Nullitas excommunicationis ſi allegetur ex defectu iuriſdictionis, non eſt de facili danda abſolutio ad cautelam, niſi prius dictus defectus ex aliqua parte probetur, deciſ.568. n.28. tom.3.

Nullitas incontinenti probata admittitur etiam contra rem iudicatam, ſecus tamen ſi requirat altiorem indaginem, deciſ.435. num.6. tom.2.

Nullitas in laudo ſi non reſpiciat totam arbitrorum iuriſdictionem, illa ſanabilis eſt, ſtante clauſula arbitrio, deciſ. 132. num.8. tom.2.

Nullitas prouiſionis parochialis intrat, dum non fuit ſeruata forma tradita à Sac. Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.19. de reform. deciſ.437.num.4.& 5. tom.3.

pro Nullitatum ſanatione intrat arbitrium, quando illæ ſunt turbidæ, deciſ.132.num.1. tom.2.

Nullitates tunc difficilius ſanantur, quando cum eis eſt admixtum ſpolium, deciſ.249.num.9. tom.2.

à Nullitate vt ſoluetur ſententia facienda eſt interpretatio, deciſ. 83.num.2. tom.2.

Nullitates ſententiæ, vt ſanentur, conſtito de eius iniuſtitia, id in Rota inauditum eſt, deciſ.251. n.18.tom.2.

de Nullitate ſententiæ ille dare poteſt, ſi illi renunciauit, deciſ. 51.num.7.tom.2.

Nullitatem ſententiæ allegans tenetur exhibere omnia acta, vt poſſit argui contra ſententiam, deciſ.495.num.17.tom.2.

Nullitate & iniuſtitia ſententiæ ſtante, non eſt opus vt ab ea appelletur, deciſ.547.n.2.tom.3.

de Nullitatibus ſententiæ non eſt agendum, dum per ſpeciale reſcriptum Principis fuerunt ſanatæ, deciſ.231.n.1.tom.2.

Nullitas, quando ad fauorem alicuius eſt inducta, tunc ipſe ſolus, & non tertius poteſt dare de dicta nullitate, deciſ. 224. num.15. tom.2.

Nullitas, quando eſt clara, & patens, tunc intrat arbitrium, pro eius ſanatione, deciſ.323.num.14.tom.2.

Nullitas, quando eſt turbida, tunc intrat arbitrium pro illius ſanatione, deciſ.404.n.5.tom.2.

Nullitatis quæſtionis refricare non poteſt quis poſtquam ſuſcepit terminum, deciſ.33.n.20.tom.2.

Nullitates in Rota non attenduntur, niſi proueniant ex defectu citationis, mandati, & iuriſdictionis, deciſ.349. num. 16. tom.2.

Nullitates quæ reſpiciunt defenſionem partis non ſolent ſanari à Papa, deciſ.251.n.12.tom.2.

Nullitates Iudex de conſenſu partium, poteſt omittere, diſputando ſuper ſola iuſtitia ſententiæ latæ, deciſ.578. num.13. tom.3.

Nullitates illæ non poſſunt ſanari, quæ Principi nequaquam fuerunt expoſitæ, deciſ.251.num.12.tom.2.

NVLLVM, quod eſt, nullum producit iuris effectum, deciſ.20. num.3. tom.2.

Nulla ea quæ ſunt, non pariunt aliquem effectum, deciſ.6.num. 16. tom.2.

NVMERATIO ſpecierum tunc non declarat genus, quando conſtat de contraria mente diſponentis, deciſ. 89. numer. 7. tom.2.

de Numeratione vera, & reali pecuniarum ex quibus dicatur conſtare, deciſ.33.n.5.tom.2.

N V M E R V S.

Numerus congregandorum, an ſit paruus, vel magnus non poteſt dici, dum adhuc adunantia facta non fuit, deciſ.567. n.8. tom. 3.

Numerus Hebræorum qui commorantur in Vrbe cum non poſſint poſſidere ſtabilia, impoſſibile eſt vt ſeipſos, & eorum familias cum ſola arte ſtracciariæ valeant ſubſtentare, deciſ.194.num.6. tom.2.

Numerus teſtium ſupplet eorum defectus, deciſ.618. num.20. tom.2. Vide infra in Verbo Teſtis.

N V N C I V S.

Nuncius Apoſtolicus in ſua prouincia dicitur Iudex Ordinarius, deciſ.48. num.7.tom.2.

Nuncij, & Legati prouinciarum citare poſſunt per totam prouinciam, deciſ.48. n.26.tom.2.

Nunciorum Apoſtolicorum Auditores generales non dicuntur iudices delegati, ſed ordinarij, ibid.num.8.

N V P T I Æ.

Nuptiæ, quando ſunt coactæ, quæ mala ex eis non ſequuntur, quæ delicta non perpetrantur, quæ ſcandala non oriuntur, manendo coniuges in perpetuis liuoribus, & diſſidijs, Rub. in Annot. ad deciſ.431.num.72.tom.2.

ad Nuptias honeſtas, quis inuitari poteſt ſpe lucri, deciſ.493.n.6. tom. 2.

in Nuptijs copulandis nec curatoris, nec conſanguineorum requiritur auctoritas, deciſ.398.num.19.tom.2.

pro Nuptijs carnalibus relictum, debetur etiam pro nuptijs in Domino, niſi aliter mens teſtatoris concipi poſſit, ibid. num.11.

Nuptiarum cauſa ſemper dicitur durare, quouſque vita hominis durat, deciſ.331.n.15.tom.2.

à Nuptiarum coactione abſtinet Eccleſia, ſubſiſtente legitima cauſa recuſationis, & præſertim in parte perſiſtente pertinaciter in recuſatione, Rub.in Annot.deciſ.431.n.79.tom.2.

à Nuptiarum coactione, abſtinere debet Iudex, vbi adeſt veriſimile periculum ſcandali, aut mali exitus, & quod matrimonium poſſet vergere in perniciem, ibid.num.80.

NVPTA in Domino tunc monialis dicitur, quando profeſſionem emittit, deciſ.398.n.37.tom.2.

O

O B E D I E N T I A.

Obedientiæ bonum, non eſt contemnendum, deciſ.265. n.39. tom. 2.

O B I E C T I O.

Obiectio, quando eſt extra dubium, non releuat, deciſ.485. num.27. tom.2.

Obiectiones, quæ ex facto tolluntur, non eſt de eis curandum, deciſ.502. num.14. tom.2.

Obiectum quando eſt de iure dantis, dum poteſt excludere aduerſarium, non excedit terminos ordinariæ probationis, deciſ. 725.n.10. tom.3.

Obiectum ea, quæ ſapiunt, ſunt plenè, & concludenter probanda, deciſ.571.num.10.tom.3.

O B I T V S.

Obitus alicuius in certo menſe non controuertitur, dum alterutra pars id fatetur, deciſ.520.num.7. tom.3.

Obitus alicuius probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ, dum tanquam hæres ab inteſtato ſe in poſſeſſionem bonorum intruſit, deciſ.618. num.9. tom.3.

Obitus alicuius præſumitur per dictionem quondam, ibid.n.10.

Obitum alicuius beneficiati confitens, non tamen inde ſequitur, vt faſſus ſit, eum in illius poſſeſſione deceſſiſſe, cum potuerit alius poſſidere, deciſ.520. num.4. tom.3.

per Obitum beneficiati, beneficium quidem dicitur vacare de iure, & de facto, deciſ.482.num.14.tom.2.

Obijſſe, quis non cenſetur ex cauſa, quæ per multum tempus ante præceſſit, deciſ.69.num.3. tom.2.

O B L A T I O.

Oblatio ſola facta Eccleſiæ importat donationem, deciſ.325. num.12. tom.2.

Oblatio, & traditio ad effectum inducendi donationem, non probatur ex actu æquiuoco, ibid.num.13.

Oblatio vera, & realis crediti requiritur, vt ſecundo creditori competat ius offerendi primo creditori, deciſ.657. num.16. tom.3.

Oblatio ſola penſionis affictus multò minus probat valorem, ſi ea non fuerit effectuata, deciſ.342. num.8.tom.2.

Oblationes ſunt de iure parochiali, deciſ.391.n.5.& 17.tom.2.

Oblationes ſunt debitæ propter adminiſtrationem Sacramentorum, deciſ.391.num.8.tom.2.

Oblationum nomine. quid veniat, ibid. num.2.

ad OBLECTAMENTVM, ſi quis vineam emerit, & pretium eius retinet, tenetur ad intereſſe ad rationem, quanti vinea fuiſſet locata, & an id ſit verum, deciſ.453.num.9.& 10.tom.2.

O B L I G A T I O.

Obligatio præſtandi alicui alimenta ceſſat, quando remouetur paternitas, deciſ.223.num.4. tom.2.

Obligatio Cameralis licèt expreſsè non comprehendat bona futura, quia eſt cæterata, tamen ea quoque comprehendit, deciſ. 419.n.2. tom.2.

Et ſic etiam extendenda venit, ibid.

Obligatio Cameralis non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.459. num.1. tom.2.

Obligatio Cameralis habet clauſulam, pro omnibus quibus intereſt, intellige vt n.13. deciſ.540.n.13. tom.3.

Obligatio Cameralis prodeſt, & nocet reſpectiuè hæredibus ad effectum procedendi via executiua, deciſ.470.n.1.tom.2.

Obligatio Cameralis, quando eſt clara, ſine dubio poteſt procedi executiuè, deciſ.728. num.1.tom.3.

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ.607. n.1. tom.3.

Obligatio Cameralis, cum ſoleat continere debiti confeſſionem, & renunciationem iuris, & legum auxilio, ideo eius executio non eſt retardanda, deciſ.545.num.1. tom.3.

Obligationis Cameralis executio maximè non poteſt retardari quando non agitur de illis tribus exceptionibus, ſolutionis, falſitatis, & pacti de non petendo, ibid.num.2.

Obligatione Camerali etiam, quando agitur, licet ea habeat executionem paratam, nihilominus non proceditur ex abrupto abſque citatione, deciſ.446.num.11.tom.2.

Obligationis Cameralis executio non impeditur per exceptiones dubias, & altiorem indaginem requirentes, deciſ.470.num.16. tom.2.

Obligatio Cameralis non admittit compenſationem, deciſ. 439. num.4.tom.2.

Obligatio Cameralis admittit exceptionem compenſationis, deciſ.494.num.1.tom.2.

Obligatio Cameralis continet in ſe clauſulam pro omnibus quorum intereſt, deciſ.105.num.8.tom.2.

Obligationis Cameralis vigore quando agitur executio retardari non poteſt, deciſ.44.num.1.tom.2.

Obligatio Cameralis continet in ſe ampliſſimas clauſulas renunciationem, & ſignanter omni legum, & iuris auxilio, deciſ. 594. num.4.tom.3.

Obligationis Cameralis vigore mandatum poteſt relaxari etiam ſi dicta obligatio non fuerit extenſa, & quando, & quid ſi aliquid fuerit oppoſitum, deciſ.528.num.2. & 3.tom.3.

Obligatio Cameralis non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.196. num.5.tom.2.

Obligatio Cameralis extenditur ad omnia in inſtrumento enunciata, & promiſſa, deciſ.29. num.5.tom.2.

contra Obligationem Cameralem admittitur omnis exceptio, quæ incontinenti probari poteſt, deciſ.40. num.17. tom.2.

in Obligatione omnium bonorum non cenſetur quis voluiſſe comprehendere ea, quæ ſubiecta ſunt alieno dominio, deciſ.120. num.14.tom.2.

Obligatio quando eſt conditionalis, tunc ſi conditio non verificetur, inefficax redditur obligatio, deciſ.728. n.5. tom.3.

Obligatio conditionalis operari non poteſt, niſi obligationem faciendi die, & conditione eueniente, deciſ. 95. numer.4. tom.2.

Obligatione conditionali ſi fideiuſſor ſit obligatus non poteſt petere liberationem ante impletam conditionem, deciſ. 152. num.3.tom.2.

Obligatio de contrahendo per verba de præſenti intrat ſtantibus ſponſalibus etiamſi ſponſalia non ſint iurata, deciſ.232.num.1. tom.2.

Obligatio ad damna, & intereſſe ſuccedit, & mandati inobſeruantia, deciſ.85. num.3.tom.2.

Obligatio ad damna, & intereſſe ſuccedit quando quis promiſit adimplere aliquid, & id non fecit amplia, vt num.2. deciſ.85. num.1.tom.3.

Obligationi de damno infecto quando ſit locus, deciſ.151. num. 17. & 18.tom.2.

Obligationis damni infecti, quæ ſit natura, ibid.num.19.

ab Obligatione fideiuſſor non poteſt petere ſe eximi vigore ſtatuti Vrbis lib.1. cap.157. ſi ſit ſecurus à quauis moleſtia, deciſ.138. num.2. tom.2.

in Obligatione dum fideiuſſor diu ſtetit, auditur petendo liberationem, quia ipſe non videtur cogitaſſe de permanendo diu in obligatione, deciſ.152.num.6. tom.2.

Obligatio filij pro excarcerando patre tenet, deciſ.564. num.12. tom.3.

Obligatio filij pro excarcerando patre ab imminenti periculo carcerum eſt neceſſaria, deciſ.582. num.13. & 14. tom.2.

ſub Obligatione generali non veniunt bona prohibita alienari, deciſ.509. num.7. tom.3.

in Obligatione generali teſtatoris non veniunt bona hæredis, deciſ.201.num.6. tom.2.

Obligatio generalis omnium bonorum non comprehendit bona prohibita alienari, & quando alienans incurreret caducitatem, deciſ.383. n.5. tom.2.

Obligatio matris pro liberandis filijs qui metu mandatorum contra ipſos relaxatorum aufugiunt, & latitant, tenet, deciſ.304. n.4. tom.2.

Obligatio matris de iure canonico valida eſt, quando interuenit iuramentum, deciſ.304.num.2. tom.2.

Obligatio minoris, quando eſt facta ſeruata forma ſtatuti Vrbis lib. 1.cap.151. ceſſat omnis difficultas, deciſ.582.n.5. tom.3.

Obligatio ſine cauſa in muliere numquam daretur, ſi ſat eſſet exprimere aliquid in genere, deciſ.370.num.15.tom.2.

Obligatio mulieris pro filio, vel marito excarcerando valet, & tenet, deciſ.304. num.3. tom.2.

Obligatio vt cenſeatur prohibita ex prohibitione alienationis debet eſſe generalis, deciſ.120. num.8.tom.2.

Obligatio mulieris ſi fideiubeat, eſt ipſo iure nulla, deciſ.212. num.14.tom.2.

in Obligatione mulieris vt ſtatuto Vrbis lib.1.cap.151. dicatur ſatisfactum, dum requirit, vt inſtrumento apponatur cauſa obligationis, requiritur, vt ea ſit in ſpecie, & non ſufficit generalis, deciſ.370.num.14. & 18. tom.2.

Obligatio mulieris facta ſine cauſa non tenet, cum ſecundum ſtatutum Vrbis lib.1. cap. 151. diſponat, vt cauſa in ſcriptis, ideſt in ipſo inſtrumento exprimatur, deciſ.370.num.13. tom.2.

Obligatio mulieris inualida eſt, ſi non ſeruentur ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ.692. num.1.tom.3.

Obligatio mulieris dicitur valida ſi ſit facta cum ſolemnitatibus à ſtatutis requiſitis, donec contrarium probetur, ibid.num.2.

Obligatio mulieris pro excarcerando filio vt non valeat, quia remanet indotata, plenè probari debet, quod non remanet ei dimidia dotis ſuæ, & dicta probatio debet percutere tempus quo fecit dictam obligationem, deciſ.304. numer.6. & 7. tom.2.

Obligatio præſumptiuè probatur per præſtationem decennalem, deciſ.153. num.22. tom.2.

Obligatio facta à procuratore intelligitur ſemper facta vigore antecedentis mandati, deciſ.644.num.18. tom.3.

Obligatio redditionis rationis continet etiam reſidui reſtitutionem, deciſ.301.num.2. tom.2.

Obligatio omnis tollitur ſolutione eius, quod debetur, deciſ.259. num.1.tom.2.

Obligationis vinculum, qui ſuſcepit, fruſtra recuſat eius onus, deciſ.644. num.12. tom.3.

Obligatio eſt iuris vinculum, quo quis aſtringitur ad id, quod promiſit, deciſ.358.num.1. tom.2.

de Obligatione alicuius ſatis dicitur conſtare ex apoca priuata, ab eo ſubſcripta, ac trino teſte munita, & benè recognita, deciſ. 358. num.2. tom.2.

in Obligatione cenſetur repetitum id, quod eſt expreſſum in contractu principali, deciſ.675. num.49.tom.3.

in Obligationibus omnibus promiſſio ad damna, & intereſſe venit etiam ſi non ſit expreſſa, deciſ.668.num.2. tom.3.

in Obligationibus non admittitur extenſio de caſu ad caſum, cum ſint ſtricti iuris, deciſ.644. num.15. tom.3.

Obligationis natura non mutatur per mutationem perſonarum, deciſ.650.num. 8. tom.3.

Obligatio ad bona futura intelligitur quatenus bona acquirantur, deciſ.675.num.1.tom.3.

Obligatio ad bona futura conualeſcit, quando bona acquiruntur, ibid. num.2.

in Obligationibus mulierum debent interuenire ſolemnitates à Statuto requiſitæ, deciſ.30.num.8. tom.2.

Obligatio reddendi rationem, cum ſit conditionalis, ideo non poteſt dici expiraſſe, niſi ea reddita, ac reliquatur ſoluto, deciſ. 301.num.4. tom.2.

Obligationem inducere aliud eſt, & aliud eam conſeruare, deciſ.468.num.13. tom.2.

in Obligationibus ad tempus dilatis, licet differatur exactio, actio, tamen dicitur nata, deciſ.152.num.2. tom.2.

Obligationi, nec eius executioni dicitur factus locus, quando aliquid fuit promiſſum conditionaliter, & non docetur de purificatione conditionis, deciſ.639.n.3. tom.3.

in Obligationis ſuæ caſu, quando fideiuſſor dicatur ſoluiſſe, deciſ.206. num.7. tom.2.

Obligatio, & actio ſi dilata ſit poſt mortem alicuius, & appoſita ſit clauſula, ex nunc, qualiter ſit intelligenda, deciſ.611.num. 49. & 50. tom.3.

Obligationi ſi non ſit adiecta dies, fruſtra mora obijcitur, deciſ. 95. num.8. tom.2.

Obligatio alicuius, quando à iure eſt improbata, tunc quidquid eius vigore eſt actum, vitio nullitatis laborat, deciſ.212. n.15. tom.2.

ſub Obligatione iurium, venit etiam ius adeundi, deciſ.341. n.4. tom.2.

Obligationes aliæ ſunt puræ, aliæ in diem, & aliæ ſub conditione, deciſ.614.num.39. tom.3.

Obligationes non extenduntur, deciſ. 514. numer. 1. tom.3.

extra Obligationis ſuæ caſum fideiuſſor ſoluendo non poteſt repetere à principali, deciſ.206. num.6. tom.2.

Obligatio illius, qui carceratus fuit iniuſtè, & ſe in carcere obligauit ad fauorem eius, qui carcerationem curauit, eſt nulla, deciſ.251. num.2. tom.2.

Obligationes omnes defuncti tranſeunt in hæredem, deciſ.14. num.1. tom.2.

Obligationis vigore per vim, & metum iniuſtæ carcerationis extortæ, ſi aliquid fuerit exactum, ſpolium videtur violentum, deciſ.251.num.6. tom.2.

in Obligatione, ſi apponatur cauſa ex nunc prout ex tunc, denotat iam eſſe perfectam obligationem, deciſ. 19. num.6. tom.2.

Obligans ſe pro obſeruatione contractus in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ, hæc obligatio comprehendit bona etiam futura, deciſ.419.num.1. tom.2.

Obligans ſe repræſentare ad omne mandatum Domini, quando nullatenus dicatur ei contrauenire, deciſ.62. num.10. tom.2.

Obligans bona futura, perinde eſt ac ſi obligaſſet bona aliena, deciſ.450.num.2. tom.2.

Quæ obligatio habet in ſe tacitam illam conditionem, ſi illa bona ipſius obligantis erunt, ibid.num.3.

Obligans ſe ad aliquid, cenſetur obligaſſe ad omnia, quæ conſecutiuè veniunt ab illo, deciſ.353. num.4.tom.2.

Obligans ſe pro cambio, & recambio, obligatio non dicitur reſtricta ad primum cambium, deciſ.353. num.2. tom.2.

Obligaſſe ſe per errorem, quando quis id aſſerit, debet docere de dicto errore, deciſ.358.num.4. tom.2.

Obligare ſe pro filio mater regulariter loquendo prohibetur, deciſ.304. num.1. tom.2.

Obligari, quis ſe poteſt ſuper iure de futuro, deciſ.326. num.32. tom.2.

Obligari in plus ſe non poteſt fideiuſſor quam principalis, deciſ. 152.num.9.tom.2.

Obligandi animum, quando quis habet in omnem euentum, quid ſit dicendum, ſi initio adſit aliqua nullitas, deciſ.478.num. 24.tom.2.

ad Obligandum ſe quis inuitus cogi non debet, deciſ.644.num.9. tom.3.

Obligatus præſtare alimenta in redditibus bonorum, ſi dicat, quod redditus non ſufficiunt, debet hoc ipſe probare tanquam ſuæ exceptionis fundamentum, deciſ. 549. numer.2. tom.3.

Obligatus aliquid adimplere, vt conſtituatur in mora, ſat eſt, vt ad id fuerit interpellatus, deciſ.542.num.8.tom.3.

Obligatus indemnem conſeruare emptorem, tunc ſequuta euictione poteſt per ſententiam abſque alio proceſſu condemnari, & contra eum relaxari mandatum, deciſ.13.num.3.tom.2.

OBLIVIO circa vnum, non infert quod obliuiſcens ſibi falſum perſuaſerit circa aliud, deciſ.233.num.8.tom.2.

OBLIVIO præſumitur ſtante ſpatio 20. annorum, deciſ.233. num.7.tom.2.

OBREPTIO, & ſubreptio, ſingula vitiant gratiam, deciſ.161. num.12.tom.2.

de OBREPTIONE vel ſubreptione dari non poteſt, quando gratia legitur facta motu proprio, deciſ.252.num.4.tom.2.

OBSERVANTIA.

Obſeruantia 30.annorum facit præſumi omnia ſolemnia in contractu interueniſſe, deciſ.694.num.2.tom.3.

Obſeruantia eſt optima interpres conceſſionum, deciſ.109.num.7. tom.2.

Obſeruantia eſt optima diſpoſitionum interpres, deciſ.1. num.6. tom.2.

Obſeruantia debet probari in terminis caſus, de quo agitur, deciſ. 537.num.15.tom.3.

Obſeruantia plurimum attenditur, in quo valore ſit facienda ſolutio, deciſ.208.num.3.tom.2.

Obſeruantia facit, vt ſcripturæ informi fides adhibeatur, deciſ. 154.num.28. tom.2.

de Obſeruantia doceri non poteſt, ſi articuletur inobſeruantia, deciſ.173.num.12.tom.2.

Obſeruantia non currit ſine poſſeſſione, deciſ. 580. numer.26. tom.3.

Obſeruantia in nihilo præiudicat, quando abeſt conſenſus, deciſ. 615.num.14.tom.2.

Obſeruantia non releuat, quando contra actum adeſt decretum irritans, deciſ.580.num.24.tom.3.

Obſeruantia non deſinit eſſe interpretatiua, licet verba in aliquo improprientur, deciſ.34.num.2.tom.2.

Obſeruantia nihil aliud eſt, quam mera coniectura, ex quo aliud eſt, quod ita ſit ſcriptum, deciſ.697.num.10.tom.3.

Obſeruantia, quando non poſſit dici remota, deciſ.403. num.4. tom.2.

Obſeruantia refluxi temporis facilè præſumitur, quando conſtat de præſenti obſeruantia, ibid.num.5.

Obſeruantia nimis remota, quando attendatur, ibid.num.6.

Obſeruantia minus remota non releuat, deciſ. 403. numer.2. tom.2.

Obſeruantia ex quo excludatur, deciſ. 154. numer. 32. tom.2.

Obſeruantia, quæ tendit ad ſtatutorum declarationem, facilius recipitur, deciſ.371.num.9.tom.2.

Obſeruantiæ contrahentium multum deferendum eſt, deciſ.69. num.8.tom.2.

Obſeruantia ſtante, ea dat robur ſcripturæ, etiamſi propter corroſionem, vel alium defectum, non videretur eſſe in forma probanti, deciſ.427.num.11.tom.2.

Obſeruantia, vt releuet debet eſſe in ſpecie probata, ibidem num.12.

Obſeruantia, & voluntas partium ſemper ſolet attendi in materia ſolutionis quoad valorem monetæ, deciſ. 208. num.10. tom.2.

Obſeruantia, quando non pertineat ad caſum de quo agitur, non eſt de ea curandum, deciſ.625.num.14. tom.3.

Obſeruantia non inducitur ex actu æquiuoco, deciſ.154. num.30. tom.2.

Obſeruantia interpretatiua multum confert ad interpretationem legum, deciſ.194.num.10.tom.2.

ex Obſeruantia, & curſu longiſſimi temporis nedum præſumitur aliqua qualitas tituli, ſed etiam ipſe titulus, atque ita ipſa ſubſtantia, deciſ.153.num.10.tom.2.

Obſeruantia nihil operatur ſtante mala fide, deciſ.504.num.11. tom.2.

Obſeruantia, ſicut conſuetudo debet præciſè probari in caſu, de quo agitur, deciſ.504. num.4. tom.2.

Obſeruantiam ad ſui fauorem facere in poteſtate vnius partis eſſe non debet, deciſ.697.num.16.tom.3.

Obſeruantiæ vis in eo conſiſtit, quod ita factum fuerit, ſciente, & patiente illo, qui poterat, & debebat conſentire, ibid. num.17.

Obſeruantia interpretatiua non eget temporis curſu, ſed ſufficit ita aliquando fuiſſe obſeruatum, deciſ.6.num.9.tom.2.

ex Obſeruantiæ longa ſerie probari poteſt, quod beneficium ſit de iure patronatus alicuius, ac per præſentationes effectuatas, deciſ.219.num.6.& ſeqq. tom.2.

per Obſeruantiam 30. annorum præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum vbi requiritur, deciſ. 21. numer. 9. tom.2.

Obſeruantia, vt releuet, ac ſuum effectum operetur debet conſtare de ſcientia eorum, de cuius præiudicio agitur, deciſ.504. num.5.tom.2.

Obſeruantia, vt releuet eſt plenè probanda, deciſ.165.num.8. tom.2.

Obſeruantia probari non poteſt, quando conſtat de inobſeruantia, ibid.num.8.

Obſeruantia non eſt opus in claris, in quibus non opus eſt coniecturis, ibid. num.9.

Obſeruantia ſubſequuta benè declarat quid ante fuerit actum, deciſ.325.num.6. tom.2.

Obſeruantia ſubſequuta tollit omnem dubietatem, deciſ.6. num. 8.tom.2.

ex Obſeruantia ſubſecuta deſumitur interpretatio diſpoſitionum, deciſ.11. num.8. tom.2.

OBSTETRICES.

Obſtetrices deputatæ ad cognoſcendam impotentiam mulieris, ſi ſint ætatis 70. annorum, magna eſt, hoc tamen ſuppletur, ſi iſtæ aptè referant, deciſ.392. num.12. tom.2.

Obſtetrices deputatæ ad cognoſcendam Impotentiam mulieris, ad hoc vt ritè dicantur referre, quid ſufficit, ibid. num.13. & 15.

Obſtetrices tres ſunt deputandæ, an mulier ſit impotens ad coeundum, quando ſumus in magna ciuitate, cum in ea plures, quæ habent hanc peritiam, reperiri poſſint, deciſ. 392.num.6.tom.2.

Obſtetrices quot ſint neceſſariæ ad cognoſcendum, an mulier ſit impotens ad coeundum, nec ne, eſt remiſſum religioni iudicantis, ibid.num.7.

Obſtetrices deputandæ ad cognoſcendam impotentiam coeundi mulieris, neceſſe eſt, vt ſint aptæ ad referendum, & ſic experte in opere nuptiali, ibid. num.8.& 9.

Obſtetrices deputandæ ad cognoſcendam impotentiam coeundi mulieris debent eſſe ex peritioribus, quæ nec ſenio confectæ, nec iuuenes ſint, ibid.num.9.

Obſtetricium peritia, quando non eſſet ſufficiens ad reſoluendum, an impotentia coeundi mulieris poſſit tolli, tunc eſt adhibenda inſpectio virorum peritorum, deciſ.392. num.19. tom.2.

Vel ſaltem periti debent audire relationem obſtetricium, & ſuper illis ſuam proferre ſententiam, ibid.

OBTINENTI duo beneficia in eadem Eccleſia, quod debeantur dua vota, hoc nulla Lex, vel Canon diſponit, deciſ.94. n.7. tom.2.

OCTAVIANVS Romanus Imperator, & Orbis Monarcha alia lætitia non afficiebatur, niſi cogitando deponere ſuam magnitudinem, vitamque priuatam agere, Rub. in Annot. ad deciſ. 617. num.57. tom.3.

OCCVPATOREM, quando pars nominauerit aduerſarium, reijcitur illa mala qualitas vſurpationis, & remanet confeſſio, quoad poſſeſſionem, deciſ.327. num.4.& 6.tom.2.

ODIVM inter nouercam, & priuignum ſemper de iure præſumitur, itaque alia probatio non requiritur, Rub. in Annot. ad deciſ.636. num.153.tom.3.

ODIA reſtringenda ſunt, deciſ.743.num.6. tom.3.

ODIOSA non ſunt extendenda de caſu ad caſum, etiam ex maioritate rationis, deciſ.488.num.8.tom.2.

OFFICIALIS.

Officialis Principis bannimentum præſumitur durare, quantum durat ipſum officium, deciſ.194.num.21.tom.2.

Officiali atteſtanti de rebus pertinentibus ad eius officium credendum eſt, deciſ.723.num.2.tom.3.

Officiali debentur pœnæ arbitrariæ de tempore confiſcationis, non autem delicti, deciſ.322. num.1. tom.2.

circa Officialium electiones ſucceſſores non ſunt ſupplantandi per anteceſſores, deciſ.255. num.3. tom.2.

Officiales omnes ſunt amouibiles, quando Capitulum eſt regulare, & tunc ratione obedientiæ, & profeſſionis, licet alias de ſui natura eſſent perpetui, deciſ.255. n.12. tom.2.

OFFICIVM.

Officij conceſſio ob benemerita, & ſeruitia præſtita tranſit in vim contractus, deciſ.255. num.5. tom.2.

Officij donatio nequaquam præſumitur ex emptione facta de eo, in vita alicuius, deciſ.550.n.15.tom.3.

Officium pater emens ex proprijs pecunijs filio, ſi pretium eiuſdem officij ei non donauerit, poteſt ſine dubio illud à filio repetere, deciſ.660.n.1.tom.3.

Offi-

Officium emendo pater pro filio abſque reſeruationis decreto, & tunc proprietas illius tranſit in filium, poterit tamen pater repetere pretium, niſi illud ei donauerit, deciſ. 660. num. 5. tom. 3.
Officia empta per patrem filio, non imputantur in legitimam, nec conferuntur, quoad æſtimationem, dum non poſſunt vendi ſine licentia Principis, deciſ. 679. numer. 11. & 16. tom. 3.
Officium pro filio pater acquirere poteſt, quamuis ipſe non efficiatur dominus eiuſdem officij, & quod nihilominus pretium non ſit donatum, deciſ. 660. n. 8. tom. 3.
Et vtrum officium computetur in legitimam, & quid de pretio, ibid. n. 9. & 10.
Officium Iudicis nobile datur deficiente actione, deciſ. 315. n. 27. tom. 2.
Officium Iudicis non poteſt executor merus ſibi arrogare, deciſ. 8. n. 8. tom. 2.
Officium Iudicis quando imploratur, videtur quædam actio perſonalis, deciſ. 202. n. 5. tom. 2.
Officium Iudicis nobile, vt præſcribatur, requiritur tempus 30. annorum, deciſ. 315. n. 47. tom. 2.
Officium Iudicis nullam præſupponit obligationem, vel actionem deciſ. 108. n. 14. tom. 2.
Officium Iudicis conquieſcit, dum pendet terminus ad aliquid apponendum, deciſ. 472. n. 3. tom. 2.
Officium Iudicis filia debet implorare ad hoc, vt pater teneatur ei eandem dotem conſtituere, quam in primis nuptijs ei aſſignauit officio Iudicis nobili fructus præteriti non poſſunt peti, deciſ. 315. n. 34. tom. 2.
Officium Iudicis poteſt implorari pro reſtitutione rei, & ſufficit docere de poſſeſſione, deciſ. 128. n. 37. tom. 2.
Officium Iudicis nobile non inſeruit actioni, quod procedit tam de iure canonico, quàm ciuili, deciſ. 315. num. 24. & 25. tom. 2.
Officium Iudicis poteſt implorari à filia ad hoc vt illam eandem dotem, quam ei pater iam pro primo matrimonio conſtituit, iterum ei aſſignet pro ſecundis nuptijs, deciſ. 612. n. 3. tom. 3.
Non tamen poteſt experiri vigore primi inſtrumenti dotalis iam extincti per reuerſionem dotis ad patrem, ibid. n. 4.
Officium Militię de Lilio acquirens efficitur Prothonotarius Apoſtolicus, deciſ. 172. n. 1. tom. 2.
Officium Militiæ de Lilio reſignans nihilominus poſt reſignationem remanet Prothonotarius, ibid. n. 2.
Officium Notariatus Hebræorum eſt amouibile, & vacabile per obitum Camerariorum, & hic referuntur caſus obſeruantiæ, deciſ. 455. n. 6. tom. 2.
Officium, quando eſt in ſtatu manualitatis, & amouibilitatis, vacabile etiam erit per obitum cedentis, ibid. n. 7.
Officia Notariorum non poſſunt perpetuò concedi, ſed expirant cum vita ipſius ſupremi officialis concedentis, deciſ. 455. n. 13. tom. 2.
Officium paternum omninò eſt dotem, vel donationem ante nuptias pro ſua progenie conſtituere. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n. 60. tom. 2.
Officium, & pretium officij ſunt inter ſe diuerſa, deciſ. 660. n. 15. tom. 3.
Officij ſocietas inita ſuper officio non vacabili non ſaluatur ex eo, quod pars non ignorauerit dictam non vacabilitatem, deciſ. 289. n. 10. tom. 2.
in Officij ſocietate pecuniæ lucrantur per mortem illius, ſuper cuius vitæ periculo fuerunt poſitæ, deciſ. 367. numer. 2. tom. 2.
Officij ſocietas non dicitur finita, nec pecuniæ ſuperlucratæ per eum, qui non erat ſocius, nec in illius vitæ periculo pecuniæ poſitæ erant, ibid. n. 3.
Officij ſocietatis ſi ſit contracta cum vno, & adſit pactum, vt alius de ea diſponere poſſit ad libitum, non tamen per hoc ſequitur, iſtum fuiſſe aſſumptum in ſocium, ibid. n. 7.
Officium tutoris quando conſtat aliquem habuiſſe, ipſe, vel eius hæredes tenentur reddere rationem adminiſtrationis, deciſ. 211. n. 1. tom. 2.
ſuper Officijs vacabilibus non cadit hypotheca ſecus reſpectu fructuum & pretij, deciſ. 116. n. 12. & 13. tom. 2.
Officia non vacabilia non reddunt ad rationem duodecim pro centenario, deciſ. 645. n. 10. tom. 3.
Officium vacabile emens pater pro filio, cuius reſignatio non niſi cum magna difficultate admitti ſolet, tunc illud non imputatur in legitimam filij, deciſ. 660. n. 13. tom. 3.
Limita ſi non ſit impoſſibile attento ſtylo, ibid. n. 14.
Officia vacabilia, ſi contingat alienari, pretium quod datur vendenti cadit ſub hypoteca, & obligatione omnium bonorum, deciſ. 116. n. 14. tom. 2.
Officia vacabilia non poſſunt vendi ſine licentia Principis, ibidem num. 14.
Officium Vicarij eſt iudicare, non autem atteſtari de re, quæ ſpectat ad Notarium actuarium, deciſ. 693. n. 7. tom. 3.
Officium, quando emitur cum decreto ad fauorem eius, qui exburſauit pretium, nihil poteſt prætendere ille, ſub cuius nomine illud fuit emptum, deciſ. 550. n. 20. tom. 2.
Officia dicuntur eſſe in communi commercio, deciſ. 116. num. 15. tom. 2.
Officium cenſetur datum, iuxta facultates illud concedentis, deciſ. 467. n. 6. tom. 3.
Officium aliquod exercere debens, ſi non reperiat idoneum fideiuſſorem, non eſt locus iuratoriæ cautioni. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 203. tom. 3.
Officium, quod ſpectet ad eum, de cuius pecunijs illud fuit emptum, ex quibus id verificetur, licet in perſonam illud fuerit emptum, deciſ. 550. n. 3. tom. 3.
Officij dominium quando dicatur acquiſitum illi, de cuius pecunijs illud fuit emptum, non autem ei, in cuius vitæ periculo ſtat, ibid. n. 4.

OMISSIO:

Omiſſio ſola formæ deſtruit actum, & ipſo iure eſt nullus. Rub. in annot. ad deciſ. 542. n. 58. tom. 3.
Omiſſio formæ vitiat actum, etiamſi omittatur à ruſtico, & etiam per errorem, deciſ. 142. n. 66. tom. 3.
Omiſſio formæ etiam minima vitiat actum, quod procedit etiam ſi actus ſit fauorabilis. Rub. in Annotat. ad deciſ. 542. num. 59. tom. 3.
Omiſſio inſinuationis reddit contractum minorum nullum, cum illa requiratur in eis vigore conſtitutionis Marchiæ, quod procedit etiam ſi adſit iuramentum, deciſ. 591. num. 13. tom. 3.
OMISSVM, quando aliquid eſt, illud ſuppletur & habetur pro ſcripto, ſi ex præcedentibus, & ſubſequentibus percipi valeat, quod fuit omiſſum, deciſ. 427. n. 3. tom. 2.
OMNE nimium vertitur in vitium. Rub. in annot. ad deciſ. 444. n. 46. tom. 2.

ONVS.

Onus alendi deſcendentes ſpectat ad aſcendentem, deciſ. 50. n. 19. tom. 3.
Onus alendi liberos, licet ſit naturale, habet tamen originem à matrimonio, deciſ. 607. n. 42. tom. 3.
Onus alendi filios ſpectat ad patrem & non ad patruum, deciſ. 593. n. 1. tom. 3.
Onus alendi filios quatenus conſideratur tanquam habens originem à matrimonio, patri debetur dos, cuius contemplatione fuit promiſſa, deciſ. 607. n. 44. tom. 3.
Ita vt mortua vxore non debet reſtitui ſocero, ſed remanere debet penes generum, ibid.
Onus dotandi filias ſpectat ad patrem, & non ad fratrem, deciſ. 342. n. 19. & 20. tom. 2.
Onus fructuum beneficij eſt onus reale, & non perſonale, deciſ. 628. n. 9. tom. 3.
Onus impoſitum hæreditati dicitur reale, & ſic tranſit cum ipſa ad quoſcumque ſucceſſores, deciſ. 324. numer. 14. & 15. tom. 2.
Onus impoſitum intelligitur vltimo morienti, quoties teſtator non exprimit, à quo velit hæreditatem reſtitui, deciſ. 209. num. 11. tom. 2.
Onus inueſtiendi dotem, quando non ſpectet ad patrem ſoluentem eam, & quando ſimul, id eſt pater, & maritus teneantur id adimplere, deciſ. 514. n. 12. & 18. tom. 3.
Onus iuſtificandi valorem beneficij in litteris penſionis narratum ſpectat penſionario, & quidem concludenter, ita vt penſio alias corruat, deciſ. 546. n. 1. tom. 3.
Onera matrimonij extinguntur, vbi extent filij, deciſ. 607. n. 41. tom. 3.
Onera matrimonij nulli, aut pauci ſunt, qui ſuſtinere velint ſine dote, deciſ. 345. n. 9. tom. 2.
Onera matrimonij conſiſtunt, ne dum in alenda vxore, ſed etiam in alendis liberis, deciſ. 607. n. 37. tom. 3.
Onera matrimonij non extinguntur, vbi extant filij, deciſ. 607. n. 41. tom. 3.
Onus alendi filios eſt naturæ, & non matrimonij, deciſ. 607. n. 41. tom. 3.
Onus probandi errorem incumbit alleganti, deciſ. 273. num. 3. tom. 2.
Onus rei quis ſentire non debet, ſi non habeat eiuſdem rei poſſeſſionem, deciſ. 826. n. 2. tom. 3.
Onera, & commoda ſequuntur poſſeſſorem, & onerant eum ad implendum, deciſ. 725. n. 2. tom. 3.
Operas liberi hominis quis locare nequit, deciſ. 246. numer. 13. tom. 2.
Operæ in libero homine poſſunt cadere, & venire in obligatione, ibid. n. 13.
Operum documenta ſunt omni tuba clariora. Rub. in annotat. ad deciſ. 460. n. 80. tom. 2.
Opere plenius docetur, quàm voce, ibid.

O P I N I O.

Opinio inter ciues ſolet iuſtificare aliquam qualitatem extrinſecam,& popularem, deciſ.72.n.5.tom.2.
Opinio illa eſt tenenda, ſi rationes contrariæ opinionis illam non conuincant,deciſ.223.n.12.tom.2.
Opinio generalis habetur pro lege, deciſ.96.n.1.tom.2.
Opinio aliqua, an ſit vera, & communis periculoſum eſt agnoſcere ex numeratione Auctorum. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.16. tom.2.
Opinio bona hominum tutior eſt pecunia, & quamuis bonum aliquando ſupponatur, nunquam extinguitur. Rub. in Annot. ad deciſ.636. n.139. n.3.
Opinio, quæ eſt communiter refutata, non eſt attendenda. Rub. in annot. ad deciſ.666.n.98. tom.3.
ab Opinione communi optima ratione munita non eſt recedendum, deciſ.704.n.6.tom.3.
Opinio ſcelerati hæretici Caluini lib.4. inſtit. cap.11. confutatur. Rub. in annot. ad deciſ.30.n.19. tom.2.
Opinio Hippocratis quod partus editus ante ſeptimum menſem ſit vitalis per Imperatores recepta eſt, & à noſtris comprobata, deciſ.223.n.11. tom.2.
Opiniones Doctorum, quando ſunt variæ, tunc controuerſiæ facti æquiparantur, deciſ.524.n.12.tom.3.
Opinio communis Doctorum obtinet vim legis, deciſ.94.num.10. tom.2.
in Opinione eorum DD. non eſt faciendum fundamentum, ſi in ea fluctuarunt, cum ſibi ipſis contradicant, & fidem auferant. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.30.tom.3.
Opinio eorum DD. non eſt tenenda, ſi contra eos adſit communis opinio, & ipſi reprehendantur ab alijs DD. cum proteſtatione, vt caueatur ab eis, ibid.n.31.
Opiniones Doctorum vbi ſunt variæ & contrariæ, ita vt difficile ſit cernere veritatem, tunc melius eſt litem concordia terminare. Rub. in annotat. ad deciſ.632. n.42.tom.3.
pro Opinione aliqua, quis Anteſignanus adduci non poteſt, ſi ipſe contrarium ſentiat, vel adeò obſcurè loquatur, vt quid ſentiat, haberi non poſſit, deciſ.365.n.27.tom.2.
Opinionum veritas vt inueniatur, relicta numeratione Auctorum, ea eſt ad incudem diſputationis reuocanda ac iuribus, & rationibus tormentanda. Rub. in Annotat. ad deciſ.460. num.20. tom.2.

O P P O S I T I O.

Oppoſitio de iure tertij non tenet, deciſ. 439. numer. 9. tom.2.
Oppoſitio legitimationis perſonarum, quando non ſit attendendę, deciſ.502. n.15.tom.2.
Oppoſitiones factæ extra propoſitam materiam non attenduntur, deciſ.191.n.12.tom.2.
Oppoſitiones contra teſtes, ſi ſint leues non attenduntur, deciſ. 696.n.13.tom.3.
Oppoſita non nocent, dum probatio releuans non adducitur, deciſ. 309.n.11.tom.2.

O P T I O.

Optio ſpectat ad antiquiorem Canonicum, deciſ.434. numer.1. tom.2.
Optio ſi veniat confirmanda ab Epiſcopo, non iudicatur dicta confirmatio pro actu omninò ſeparato ab optione, ſed potius pro vnito, & connexo, deciſ.588.n.27.tom.2.
Optionis materia poteſt extraiudicialiter determinari per Capitulum, deciſ.397.n.11.tom.2.
in Optione, quis ſibi non præiudicat, ſi ſtante eius iuſta ignorantia incapacitatis exiſtentis in turno permittat eum optare, deciſ. 571.n.17.tom.3.
circa Optiones, quid obſeruandum veniat, deciſ.571. num.6.& 7. tom. 3.
Optare an poſſit Canonicus abſens à Capitulo abſque eius licentia, deciſ.571.n.9. tom.3.
Optandi ius de iure ſpectat ad antiquiorem, deciſ.571. numer.3. tom. 3.
in Optandi iure conſideratur aſcenſus ad maiora, & non deſcenſus ad inferiora, deciſ.140.n.12.tom.2.
Optandi ius, quando nullo modo impediatur, ſi prædia non ſint annexa Canonicatui, deciſ. 140. numer. 26. & ſeqq. tom.2.
OPVS alienum, quando quis ſuſcepit perficere, non præſumitur de ſuo voluiſſe expendere, cum ad eum non pertineat expenſa, deciſ.447.n.17. tom.2.
OPVS à teſtatore ordinatum intra certum tempus erigendum, ſi intra illud perfici non poteſt, debet ſaltem incipi, deciſ.555.n.4. tom. 3.
ORBIS ferè totus Chriſtianus in Clericorum exemptionem à poteſtate laicali propter publicam vtilitatem conſenſit. Rub. in annot. ad deciſ.30.n.17. tom.2.

O R D I N A R I V S.

Ordinarius annuatim tenetur ad viſitationem Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, deciſ.82.n.9. tom.2.
Ordinarius habet aſſiſtentiam iuris pro ſe tanquam Parochus vniuerſalis, quoad regimen Eccleſiarum, & percipiendi quaſcumq; obuentiones, deciſ.82.n.10.tom.2.
Ordinarius debet conferre beneficia vnà cum Capitulo, quando collatio ſpectat ad vtrumque, deciſ.531. n.12. tom.3.
Ordinarius conferendo beneficia, eatenus vtitur indulto, quatenus per illud impedimenta remouentur, non autem reſpectu amplioris facultatis, deciſ.530. n.51.tom.4.
Ordinarius, quo caſu teneatur clarè, & concludenter probare aliqua loca eſſe ſita intra limites ſuæ Diœceſis, deciſ.552.n.7. & 8. tom.3.
Ordinarius, vt priuet beneficio quem ob non reſidentiam, debet ſeruare formam traditam per ſacros Canones, deciſ.131.num.4. tom.2.
Ordinarius, quando procedit ad diſmembrationes Eccleſiarum, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, non requiruntur ſolemnitates, deciſ.231. n.15.tom.2.
Ordinarius non poteſt dare licentiam, vt quis ſine iuſta cauſa lucretur diſtributiones quotidianas, ſi ſit abſens, deciſ.1.num.15. tom. 2.
Ordinarius non præſumitur voluiſſe aliquem prouidere de beneficio, niſi ſibi plenariè conſtitiſſet de obitu illius poſſeſſoris, deciſ.303.n.9. tom.2.
Ordinario multum defertur circa aſſertionem qualitatis beneficiorum, deciſ.465.n.3. tom.2.
Ordinarius, quando conſtet ex actis prætuliſſe virum incontinentem, & inhoneſtæ vitæ, alteri probatæ opinionis, & famæ, ex quo tunc dicitur in dolo, ideò tunc rectè intrat appellatio, deciſ.379. n.19. tom.2.
Ordinarius, an dolo, & irrationabiliter proceſſerit circa prolationem ſui iudicij, quando plures concurrunt ad beneficium, non poteſt firmari, niſi tranſportatis actis concurſus, ibidem num. 20.
Ordinarius, multò magis venit manutenendus in quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictionem, quando cum aſſiſtentia iuris concurrit actualis poſſeſſio, deciſ.310.n.1.tom.2.
Ordinarius, quando iniuſtè procedat ad priuationem beneficij, deciſ.133. n.3.tom.2.
Ordinarius non poteſt impedire executionem literarum Apoſtolicarum, deciſ.27.n.19.tom.2.
Ordinarij inſtitutio non ſuffragatur ad hoc, vt ipſe dicatur cognouiſſe ſuper iurepatronatus potentum, deciſ.630. n.83. & 84. tom. 3.
pro Ordinarij iudicio, vt quis ſit dignior ad obtinendum beneficium, in dubio ſtat præſumptio, deciſ. 149. num. 8. tom. 2.
Adeò vt ab eo non detur appellatio, niſi doceatur de eius dolo, & iudicio irrationabili, ibid.n.9.
Quæ quidem ceſſant, quando apparet de maiori idoneitate electi ibid.n.10.
ex Ordinarij litteris patentibus probatur Clericatus, deciſ.97.n.4. tom. 2.
ex Ordinarij litteris probatur presbyteratus, deciſ.91. numer.5. tom. 2.
Ordinarius, quando nulliter dicatur priuaſſe aliquem ob non reſidentiam, deciſ.131.n.5.tom.2.
Ordinarius, quando elegit vnum ad curam animarum altero relicto, quamuis declarato æquè idoneo, dicendum eſt maiores qualitates in his terminis neceſſarias recognouiſſe in electo, deciſ. 379.n.14.tom.2.
Ordinarij confeſſio multum attenditur ad probandam vnionem, deciſ.483.n.13.tom.2.
Ordinarius benè poteſt ſtatuere ea, quæ iuri conſona ſunt, deciſ. 464.n.5.tom.2.
ab Ordinarijs reuocari non poteſt iuſpatronatus conceſſum à 40. annis & vltra publicationem Concil. Trid. deciſ.247. num.11. tom. 2.
Ordinarius eſt ſemper manutenendus in ſua iuriſdictione, dum canonizatur per tres conformes, an Abbas habeat plenariam iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in ſuos, & id reſpicit petitorium, deciſ.310.n.6.tom.2.
Ordinarij habent intentionem fundatam de iure communi, exercendi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſijs ſuæ Diœceſis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſui Epiſcopatus, deciſ.552.n.1. & 6.tom.3.
Ordinarij prouiſio ſi ſit facta poſtquam Papa manum appoſuit non tenet, cum manus Ordinarij ligatæ ſint, deciſ.27. num.21. tom.2.
Ordinarij collatores conferentes beneficia ad ſe ſpectantia extra mœnia Vrbis, dicuntur illa conferre extra Curiam, deciſ.430.n.9. tom. 2.
Ordinariorum omnium Papa eſt maior, & poteſt concurrere cum omnibus ordinarijs collatoribus, deciſ.59. num.7. & 8. tom. 2.
ORDINARIA via, quando quis cœpit agere, non poterit conuolare ad executiuam, deciſ.333. n.14.tom.2.
AB ORDINATIONIBVS Capituli appellatio non datur ſaltem ad effectum ſuſpenſiuum, deciſ.313.n.5.tom.2.

ORDO.

O R D O.

Ordo non ſacer ſuperueniens ſponſalibus non ſoluit ea, deciſ. 493. n. 52. tom. 2.

Ordinis ſancti Benedicti Abbates qualiter eligantur iuxta eius regulam, deciſ. 574. n. 51. tom. 3.

Ordinis ſancti Franciſci Fratres minores, ſi reciperent legata continentia annuos redditus, penitus excluderetur eorum paupertas, vel certè in ea mentirentur, deciſ. 617. num. 74. tom. 3.

O R I G I N A L E.

Originale tranſumptum, vt probetur validum, debent doceri adeſſe requiſita, cap. fin. de fid. inſtr. deciſ. 534. num. 21. tom. 3.

Ac inter alia requiritur citatio eorum, qui tunc lędi poterant, ibidem.

Quæ ſolemnitas certè remitti non poteſt, maximè dum alicui eſt ius quæſitum, ibid. n. 22.

Originale niſi producatur, non ſtatur ſumpto, ſeu exemplo, deciſ. 26. n. 7. tom. 2.

ab Originali ſi copia diſcordet nihil probat, deciſ. 7. numer. 12. tom. 2.

Originalia, quando producuntur, in reſtitutione dimittitur copia collationata in actis, deciſ. 139. n. 27. tom. 2.

ORIGO, ſeu patria alicuius probari poteſt ex fide baptiſmi, deciſ. 583. n. 4. tom. 3.

O S.

Oris aperitio aduerſus gratiam à Principe, de iure non fit, niſi ex magna cauſa, & conſtito de bono iure petentis, deciſ. 485. n. 2. tom. 2.

Oris aperitio non niſi ex magna cauſa, & niſi conſtet de bono iure petentis aduerſus gratiam Principis, conceditur, deciſ. 297. n. 3. tom. 2.

Oris aperitio ſi ſit conceſſa aduerſus gratiam Principis, non tamen tollitur ipſa gratia, ſed tantum eneruatur virtus clauſulis, vt non poſſit dari de ſubreptione, vel obreptione, deciſ. 485. n. 3. tom. 2.

Itaque onus iuſtificandi gratiam non transfertur in eum, qui gratiam obtinuit, ſed remanet onus penes dantem de ſubreptione, ibid. n. 4. 7. & 8.

in Ore, & in mente præſumitur vnum, & idem. Rub. in annot. ad deciſ. 632. n. 136. tom. 3.

P

P A C T V M.

PActum caducitatis per ceſſationem ſolutionis non repugnat contractui cenſuali, deciſ. 510. n. 25. tom. 3.

Pactum ſi reſpiciat commodum alienantis, eſt pars pretij, deciſ. 261. n. 12. tom. 2.

Pactum in cenſu non poteſt dici contra ſubſtantiam contractus, ſi non faciat illum tranſire in aliam ſpeciem, deciſ. 35. num. 26. tom. 2.

Pactum, quod emptor cenſus poſſit cogi quandocumque ad redimendum cenſus, eſt illicitum, deciſ. 35. n. 7. tom. 2.

Et ſic contractus reſoluitur in merum mutuum, ibid. n. 8.

Pactum vt emptor non teneatur denunciare litem venditori, licet valeat, tamen denuncianda eſt ex æquitate, deciſ. 18. n. 33. & 34. tom. 2.

per Pactum poteſt remitti denunciatio euictionis ſi illud eſt validum & ſeruandum, deciſ. 18. n. 25. & ſeq. tom. 2.

Pacta dotis, quando dicantur inita potius fauore eius, qui dotem promiſit, quam eius qui vxorem duxit, deciſ. 639. n. 11. tom. 3.

Pactum licet apponatur in donatione cauſa mortis, vt illa remaneat irreuocabilis, non autem exuitur natura donationis cauſa mortis, deciſ. 510. n. 15. tom. 3.

Pactum initum inter contrahentes eſt obſeruandum, quamuis ſit rigoroſum, aut exorbitans à iure communi, deciſ. 9. num. 4. tom. 2.

Pactum de hæreditate viuentis, cum ſit contra bonos mores, non validatur iuramento, deciſ. 40. n. 6. tom. 2.

Pacta ſuper hæreditate viuentis ſine eius conſenſu non tenent, deciſ. 40. n. 1. tom. 2.

Hocque multò magis procedit, quando ſi nedum deficiat conſenſus, ſed etiam ſi adſit diſſenſus, ibid. n. 2.

Pactum inueſtiendi dotem an cenſeatur remiſſum, dum aliter ſolutio ſequuta fuit, quam fuit conuentum, deciſ. 497. n. 18. & 19. tom. 2.

Pactum inueſtimenti quando ad alicuius fauorem fuit factum, non poteſt ei præiudicari, illud præmittendo illo inſcio, deciſ. 497. n. 6. tom. 2.

Pactum iuratum omninò ſeruandum eſt, deciſ. 40. numer. 4. tom. 2.

Pactum licitum, vel illicitum, ſi potuerit procedere in aliquo contractu, ad effectum, vt ille ſubſtineatur, præſumendum eſt præceſſiſſe pactum licitum, deciſ. 641. n. 12. tom. 3.

Pacto vt locator vti poſſit, vt conductor non valeat detrahere melioramenta, nec aliquid pro eis prætendere, quid probare teneatur, deciſ. 605. n. 2. tom. 3.

Pactis in proprium fauorem initis in locatione, vt locatur gaudere valeat, debet probare ſe præſtitiſſe ſucceſſiuam patientiam, vt conductor frueretur re conducta, deciſ. 605. num. 3. tom. 3.

Pactum quod maritus conueniatur vltra quam facere poſſit, non tenet, cum ſit contra bonos mores, deciſ. 594. num. 8. tom. 3.

Pactum negatiuum de non ſuccedendo alicui iuramento firmatur, deciſ. 40. n. 10. tom. 2.

Pactum initum inter partes, & maximè ſi ſit clarum, omnis æquitas poſtulat, vt ſeruetur, deciſ. 677. n. 1. tom. 3.

Pactum poſſeſſoris alienæ hæreditatis non nocet verò hæredi, deciſ. 338. n. 10. tom. 2.

Pactum, quando fuit appoſitum in promiſſione dotis ad fauorem dotatæ, tunc ei non poteſt præiudicari, deciſ. 497. num. 12. tom. 2.

Pactum de recuperando, quando eſt appoſitum ad fauorem plurium, poteſt vnus altero negligente, offerre totum pretium, & recuperare rem, deciſ. 492. n. 13. tom. 2.

Pactum, ſeu ius redimendi tranſit etiam ad hæredes, deciſ. 525. n. 2. tom. 3.

Pactum de redimendo non arguit ſimulationem in fraudem vſurarum, quando non adeſt modicitas pretij, deciſ. 472. n. 14. tom. 2.

Pactum de redimendo recipit æſtimationem, deciſ. 492. num. 18. tom. 2.

Pactum de redimendo minuit valorem rei, circa quartam partem pretij, deciſ. 344. n. 11. tom. 2.

Pactum de redimendo tunc minuit valorem rei circa quartam partem, quando pactum eſt perpetuum, ibid. n. 12.

Pactum de redimendo, quando eſt temporale, eo caſu minuit valorem rei circa ſextam partem pretij, ibid. n. 13.

Pactum renouationis fideiuſſorum reſpicit fauorem eius, cuius intuitu illi ſunt renouandi, ideò quando venit, id ipſe tenetur declarare. Rub. in annot. ad deciſ. 542. n. 6. tom. 3.

Pactum reſolutiuum non operatur, niſi quatenus re integra, quis vtatur. Rub. in annot. ad deciſ. 542. n. 19. tom. 3.

Pactum de retrouendendo eſt æſtimabile, deciſ. 136. num. 5. tom. 2.

Pactum de retrouendendo ſolet ęſtimari in ſexta parte, & aliquando in tertia, deciſ. 64. n. 13. tom. 2.

Pactum de retrouendendo dicitur indiuiſibile, ibid. n. 14.

Pactum reuerſiuum finitis generationibus aut nominationibus non repugnat naturæ cenſus, deciſ. 611. n. 9. tom. 3.

Pactum illud appoſitum in ſocietate officij non vacabilis de lucrando pecuniam in caſu mortis, eſt alienum à natura ipſius contractus, deciſ. 645. n. 7. tom. 3.

Cum illud tantum conueniat, quando ſumus in officijs vacabilibus, cum tunc compenſetur periculum cum periculo, ibid. num. 8.

Pacta contra ſubſtantiam contractus non poſſunt ſubſtineri, deciſ. 510. n. 13. tom. 3.

Pactum de ſuccedendo, vel non ſuccedendo alicui, accedente eius conſenſu, à iure non eſt reprobatum, deciſ. 40. num. 11. tom. 2.

Pactum de ſuccedendo alicui, an valeat ſi ſit, ſolum ſuper parte hæreditatis, ibid. n. 12.

Pactum de ſuccedendo alicui, affirmatiuum ſi ſit non validatur iuramento, deciſ. 40. n. 5. tom. 2.

Pactum de non ſuccedendo alicui, intelligitur niſi nouum ius ſuperueniat paciſcenti. Rub. in annot. ad deciſ. 523. num. 57. tom. 3.

Pactum ſuper ſucceſſione viuentis, tunc tenet accedente illius conſenſu, & etiam ſi in eadem perſeuerauerit voluntate vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum. Rub. in Annot. ad deciſ. 523. n. 63. 64. & 68. tom. 3.

Quare conſtito de diſſenſu euaneſcit pactum, & ex quo dicatur conſtare de tali diſſenſu, ibid. n. 65.

Pactum ſuper ſucceſſione viuentis, præſente, & conſentiente illo de cuius ſucceſſione agitur valet, & tenet, deciſ. 81. num. 6. & 7. tom. 2.

Pactum de non vendendo rem alteri, quam conſorti, eſt in iure validum, deciſ. 691. n. 1. tom. 3.

Pacta accidentalia poſſunt reſeruari in contractu emptionis, nec ex hoc poteſt deſumi, quod contractus ſit imperfectus, deciſ. 37. n. 7. tom. 2.

Pacta, & conditiones in contractu emptionis, & venditionis poſſunt poni in arbitrium tertij, deciſ. 681. numer. 9. tom. 3.

Pacta in contractibus faciunt legem, deciſ. 145. numer. 4. tom. 2.

Pacta non poſſunt dici inter ſe contraria, & repugnantia, ſi acce-

accedant cumulatiuè, non autem priuatiuè, deciſ.9. num.5. tom.2.

Pacta extraordinaria in dote regulariter non ſolent apponi, deciſ. 134. n.6.tom.2.

Pacta illicita in cenſu vitiantur,& non vitiant,ibid.n.27.

Pacta matrimonialia fauore prolis, comprehendunt tam maſculos, quàm fœminas, ſi non ſit habita ratio conſeruationis agnationis,deciſ.83.n.4. tom.2.

Pacta nouiſſima derogant prioribus, deciſ. 208. numer. 8. tom.2.

Pacta poſteriora, tunc non reuocant priora, quando claris verbis fuerunt priores conuentiones reſeruatæ, deciſ.85.num.6. tom.2.

Pacta præſumuntur correſpectiua, quando ſunt in eodem inſtrumento, deciſ.261. n.30.tom.2.

PANNI canna, ſi eſt in pretia plus valet, quam ſi ſit de per ſe, deciſ.388. n.8.tom.2.

P A P A.

Papa per clauſulas derogatorias non poteſt legem imponere ſucceſſoribus, deciſ.630.n.11.tom.3.

Et ideò non eſt opus,vt ſucceſſor deroget diſpoſitioni antecedenti,ibid.n.12.

Papa poteſt derogare iuripatronatus etiam quod ſit ex dotatione, & fundatione, ibid. n.13.

Papa concedens aliquid, videtur poſſe ſibi imponere legem per verba derogatoria, fallit vt hic, deciſ. 630. numer.9. tom.3.

Papa plus iuris habet in conceſſione iuriſpatronatus, quam in ipſa præſentatione patronus, deciſ.630.n.1.tom.3.

Papa, ſi in reſignatione beneficij iuriſpatronatus requirat conſenſum patronorum, de quibus præſumitur intellexiſſe, deciſ.471. n.21. tom.2.

Papa ſibi reſeruat beneficia familiarium Cardinalium, ſiue Cardinales habeant indultum, ſiue non, deciſ.654. n.70.71. & 72. tom. 3.

Papæ ſucceſſor, quare non cenſeatur voluiſſe reuocare vniones in parte effectum ſortitas, deciſ.394. n.14.tom.2.

Papa poteſt prouidere de beneficij non obſtante indulto ab eo alteri conceſſo de illis conferendis, præueniendo in collatione, vel ei derogando, deciſ.520.n.14.tom.2.

Papa dum reſeruat beneficia, vtitur iure proprio, ſicuti ille, qui redimit ex pacto, deciſ.172.n.39.tom.2.

Papa concedendo alicui facultatem conferendi beneficia, non dat tantum, quin maiorem retineat auctoritatem, ibidem num. 40.

Papa, vt aliquid intellexerit per relationem (ad effectum euitandi ſubreptionem) debet eſſe talis, vt potuerit intelligere præiudicium, ex dicta gratia tertio reſultan. deciſ.401. n.19. tom.2.

Papa maiorem vtilitatem requiſiuiſſet in alienatione omnium bonorum alicuius Eccleſiæ, quam in alienatione partis, deciſ.319. n.6. tom.2.

Et ſic diuerſimodè reſcripſiſſet in vno caſu, & aliter in alio, ſi fuiſſet expreſſum, ibid.n.7.

Papa, ſi dicat ſolus Epiſcopus conferat beneficia, hoc caſu non excluditur Capitulum in ſuo iure, quod habet cum Epiſcopo, deciſ. 531. n.20. tom.3.

Papa non præſumitur per indultum conceſſum Ordinario, quoad collationem beneficiorum velle præiudicare Capitulo, & ius ſuum, quoad dictam collationem tollere, ibidem num.21. & 28.

Papa non præſumitur per ſuum priuilegium tollere ius tertij, ibid. num. 22.

Papa in quibus terminis non ſolet diſpenſare matrimonium inter conſanguineos, deciſ.493.n.51. tom.2.

Papa poſtquam appoſuit manus ſuper aliquo beneficio, illud non cenſetur vacans, deciſ.451.n.20. tom.2.

Papa, quod velit præuenire Ordinarium in conferendo beneficia, ex quo ſatis appareat, deciſ.520.n. 20,tom.3.

Papa, ſi erigat Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferat curam animarum, quid ex hoc intelligat facere, deciſ.316.n.2.3.& 8. tom.2.

Papa, erigendo in Eccleſia Collegiata Vicariam perpetuam, non tollit curam habitualem animarum, quæ eſt penes Capitulum, ibid. n.3.

Papa ſi reſeruet omnia beneficia præterquam ſpectantia ad collationem Epiſcopi, in tali reſeruatione exceptuantur & ea, quæ ſpectant ad collationem Epiſcopi & Capituli, deciſ.531. n.15. tom.3.

Papa, ſi ſcribat Epiſcopo, vt conferat beneficium, intelligitur cum conſenſu Capituli, vel ad eius electionem, ſi illud beneficium antea ſpectabat ad ſimultaneam electionem, ibidem num. 16.

Papa ſuper ætate neceſſaria ad obtinendum beneficium, quando tacitè videatur diſpenſaſſe, deciſ.403.n.21.tom.2.

Papa quando non dicatur ſimpliciter adhæſiſſe narratis, ſed voluiſſe nouam gratiam concedere, deciſ.297.n.11.tom.2.

Papa dum conceſſit id, quod de iure fieri poterat, nemini infert præiudicium, deciſ.490.n.14.tom.2.

Papa, quando ſignat gratiam per verbum, placet, denotat, quod licet petita habeant dubium iuris tamen cum ſimul habeant æquitatem, Papa facit gratiam propter dictam æquitatem, deciſ.339. n.3.& 4. tom.2.

Papa, ſi ſimpliciter concedat gratiam, ea quamuis re integra, non expirat per eius mortem, deciſ.336.n.28.tom.2.

Papa, ſi non concedat gratiam per ſe ipſum, ſed alteri id committat, tunc aut ille, debet adhibere cauſæ cognitionem, & eo caſu gratia expirat morte Papæ, aut ſimpliciter committit, & tunc per mortem Papæ non expirat, ibid.n.29.

Papa, quando confert alicui præbendam in aliqua Eccleſia, & dat prouiſo reſcriptum ad Capitulum, ſi prouiſus petit collationem beneficij, tunc intentatur actio perſonalis, deciſ.167. num.7. tom.2.

Papa veriſimile eſt, vt de re valdè pia, & commendabili, & quæ tendit ad Fidem Catholicam propagandam, fuerit informatus, deciſ.426.n.20. tom.2.

Papa veriſimiliter præſumitur informatus de re, quæ ſummam lætitiam ei fuiſſet allatura, ibid.n.21.

Papa, eo ipſo quod erigit aliquam Eccleſiam in Cathedralem, ceſſant omnia iura, quæ alius Prælatus habebat in dicta Eccleſia, deciſ.34.n.3. tom.2.

Papa quando aliquid confirmat ex certa ſcientia, per viam gratiæ, & non iuſtitiæ, nullatenus eſt neceſſaria partis citatio, deciſ.297. n.22. tom.2.

Papa confirmando vnionem, ſi ſciuiſſet eam fuiſſe reuocatam per regulas reuocatorias vnionum, nunquam conceſſiſſet confirmationem, deciſ.608.n.28.tom.3.

Papa, quando ſciuit, vnionem aliquam fuiſſe reuocatam, ſi eam confirmauerit, valida eſt confirmatio, ibid.n.29.

à Papa gratiosè ſubrogatus quare poſſit capere poſſeſſionem propria auctoritate, deciſ.135.n.10.tom.2.

Papa poteſt Laicis concedere decimas, deciſ. 614. numer. 4. tom. 3.

Papa vt validè concedat laicis decimas, requiritur expreſſa derogatio conſtitutionis Concil. general. de qua in cap. prohibemus de decim. ibid.n.5.& 6.

Papa eſt Dominus abſolutus omnium beneficiorum, & collator etiam Ordinarius, ibid.n.8.

Papa eſt omnium Ordinariorum Maior, ibid.n.8.

Papa poteſt derogare iuripatronatus etiamſi ſpectet ad Reges, & Duces, Marchiones, vel alios Principes, deciſ.630.num.3. tom. 3.

Quod intellige, ſi hoc fuerit expreſsè dictum, ibid.n.4.

Papa, licet in Regum iurepatronatus non ſoleat diſpenſare, tamen poteſt, ibid.n.5.

Papa, ſi vellet, poſſet comprehendere beneficia iuriſpatronatus ſub reſeruatione, ibid.n.6.

Papa in conceſſione alicuius rei, ſufficit, quod deroget contrarijs, licet illorum mentio eſſet facienda de verbo ad verbum, deciſ. 630.n.39.tom.3.

Papa poteſt conſenſum eligentium non ſolemniter præſtitum conualidare, deciſ.574.n.63.tom.3.

Papa aliud eſt, quod confirmet, & aliud quod principaliter aliquid faciat, deciſ.260.n.5.tom.2.

Papa, ſi ſubſcribat commiſſionem cum verbo, placet, abſque alia reſtrictione, cenſetur ſimpliciter concedere gratiam, deciſ.181. n.1. tom.2.

Papa non ſolet ſanare nullitates, quæ reſpiciunt defenſionem partis, deciſ.251.n.12.tom.2.

Papa quando mandat aliquem ſubrogari in locum alterius, tunc quid ſit faciendum, deciſ.135.n.11.tom.2.

Papa, quando concedit, vel mandat fieri gratiam, tunc ea effectuanda venit, remoto omni obſtaculo, deciſ.181. num.12. tom.2.

Papa excludit omne vitium ſimoniæ, deciſ. 583. numer. 4. tom.3.

Papa poteſt concurrere cum omnibus Ordinarijs collatoribus, deciſ.59.n.7. tom.2.

Papæ, ſi fuerit narratum aliquod beneficium carere cura animarum, an dicatur narratum falſum, dum ſaltem habet curam habitualem, deciſ.354. n.23.& 25.tom.2.

Papa immediatè poteſtatem habet à Deo, abſque aliqua dependentia humana, deciſ.184. n.4.tom.2.

Papa, ſi concedat Iudici arbitrium per verbum, placet, quid importet, deciſ.181.n.3. tom.2.

Papæ, quando aliquid proponitur, & ipſe habet dubium, & deſiderat æquitatem, tunc ſignat per verbum, placet, ibidem num. 4.

Papa in his, quæ concernunt gratiam, ſignat per verbum, fiat, ibid. num. 3.

Papa, in his, quæ concernunt iuſtitiam, per verbum, placet, ſignat, ibid. n.6.

Papa, ſi mandet fieri gratiam cum cauſæ cognitione, ad hoc non repugnat ſignatura per verbum, placet, ibid.n.7.

Papa

Digitized by Google

Papa ſignare poteſt commiſſionem per verbum fiat, & per verbum placet, ibid. n. 8.
Papa, ſi ſignet commiſſione mixtam per verbum, fiat quo ad ea, quæ concernunt iuſtitiam, non cenſetur gratiam feciſſe, ibidem num. 9.
Papa in confirmatione ſtatutorum, quando non cenſeatur voluiſſe ſtare in ſimplicibus terminis confirmationis, deciſ. 438. num. 55. tom. 2.
Papa in dubio præſumitur confirmare ſtatuta Laicorum tanquam Dominus temporalis Status Eccleſiaſtici, deciſ. 682. num. 27. tom. 3.
Vnde confirmatio in dubio minimè debet trahi ad materias eccleſiaſticas, ibid. n. 28.
Papa concedens beneficium alicui ſi ſciuiſſet aliud ad eumdem ſpectare, licet eſſet ſub lite, forſitan non contuliſſet ſecundum, ſed dixiſſet, quod ſuum repeteret beneficium, deciſ. 665. num. 4. tom. 3.
à Papa quando quis eſt prouiſus beneficio, & alius non poſſidet illud, tunc ille petit beneficium tanquam ſuum, & non tanquam debitum ex ſolo mandato de poſſidendo, deciſ. 202. numer. 6. tom. 2.
Papa ex quibus reddatur difficilis in concedenda gratia translationis penſionis, deciſ. 598. n. 8. tom. 3.
Papa forſitan non conceſſiſſet facultatem transferendi penſionem, ſi ſciuiſſet alteram penſionem, qua idem beneficium erat grauatum, ſubiacebat quoque translationi, deciſ. 401. num. 6. tom. 2.
Papa, veriſimile non eſt, ſi ſciuiſſet antiquam penſionem alicuius beneficij, voluiſſe addere nouam ex facultate transferendi reſultantem, deciſ. 401. n. 1. tom. 2.
Papa reſeruando penſionem, dicitur ſe fundaſſe ſuper illius valore, dum affirmatiuè per aſcenſum fuit ei narratus, deciſ. 144. n. 14 tom. 2.
Papa non præſumitur voluiſſe Eccleſiam grauare noua penſione, ideoque ei facienda eſt mentio de veteri, deciſ. 562. numer. 6. tom. 3.
Papa videtur concedere vniones ſub tacita conditione, quatenus ipſe non conceſſerit aliquam ſuſpenſionem, deciſ. 57. n. 16. tom. 2.
Papæ aſſertioni in facto proprio ſtandum eſt, deciſ. 90. n. 14. & 18. tom. 2.
Et maximè ſi emanauerit motu proprio, ibid.
Papæ cogitatio ſufficit in genere, vt ſubreptio euitetur, deciſ. 57. n. 11. tom. 2.
Papæ in primitiuo tempore tota collatio beneficiorum fuit, quam poſtea communicauit Epiſcopis præuentiuè, deciſ. 172. num. 38. tom. 2.
Papæ confirmatio dat robur diſpoſitioni quo ad ius, & non quo ad factum, deciſ. 299. n. 10. tom. 2.
Papæ conſtitutio aliud eſt dicere, vt non liget ex eo, quod non fuerit à populo approbata, vel quia fuerit per contrariam conſuetudinem abrogata, deciſ. 194. n. 16. tom. 2.
Papæ declarationi ſtandum eſt, deciſ. 426. n. 17. tom. 2.
Papæ diſpenſatio ad effectum, vt quis poſſit obtinere penſiones, tollit omne impedimentum ad effectum capacitatis penſionis, deciſ. 648. n. 10. tom. 3.
Papæ concedenti gratiam non ſunt narranda ea, quæ non inferunt nouum grauamen, deciſ. 562. n. 4. tom. 3.
Papæ gratia euaneſcit per mortem eius, ſi adhuc executori non fuerit præſentata, deciſ. 336. n. 25. tom. 2.
Papæ gratia non euaneſcit per mortem eius, quando iam eſt perfecta, deciſ. 336. n. 26. tom. 2.
Papæ gratia non euaneſcit per mortem eius ante præſentationem executori, ſi cauſæ cognitio ei non fuerit remiſſa, ſed ſolum demandata executio, deciſ. 336. n. 27. tom. 2.
Papæ intentio in alienatione rei Eccleſiæ eſt vtilitas, & de alijs ſubreptionibus non curat, deciſ. 319. n. 4. tom. 2.
Papæ intentio, quando vnit plura beneficia pro dote vnius Eccleſiæ, qualis ſit, deciſ. 394. n. 13. tom. 2.
Papæ lex non eget, vt moribus vtentium recipiatur, deciſ. 184. n. 4. tom. 2.
Papæ morte extinctum eſt illud, quod Camera eius percepiſſet, ſi Papa vixiſſet, deciſ. 322. n. 17. tom. 2.
per Papæ mortem expirat gratia illius, quando eſt in forma ſimplicis commiſſionis, & non præſentata, deciſ. 277. num. 13. tom. 2.
Papæ narratiuæ proprio motu factæ creditur, quamuis ſit de facto alieno, deciſ. 480. n. 15. tom. 2.
Papæ narranda ſunt ea, quæ facilius, vel difficilius mouere poſſent eum ad concedendam gratiam, deciſ. 225. num. 5. tom. 2.
Papæ ſi fuerit narratum hæreditatem eſſe grauatam legatis, & ære alieno, vt gratia obtenta ſubſtineatur, an de tempore eius conceſſionis ea ſint ſoluta, nec ne, deciſ. 364. num. 19. tom. 2.
de Papæ poteſtate concedentis facultatem transferendi penſiones, nefas eſt dubitare, deciſ. 252. n. 1. tom. 2.
Papæ poteſtas procedit à Deo, & non à conſenſu Populi, deciſ. 194. n. 14. tom. 2.
Papæ poteſtas in beneficialibus eſt ſuprema, deciſ. 297. numer. 8. tom. 2.
de Papæ poteſtate, & maximè in beneficialibus non poteſt dubitari abſque nefario crimine. Rub. in annot. ad deciſ. 576. n. 87. tom. 3.
Papæ ſupremam, & omnipotentem poteſtatem negans hæreticus eſt, ibid. n. 88.
de Papæ poteſtate aliquid confirmantis, quando minus dubitari poſſit, deciſ. 260. n. 1. tom. 2.
Papæ eſt reſeruatus menſis Nouembris per regulam octauam hodie nonam Cancellariæ, deciſ. 283. n. 9. tom. 2.
Papæ ſignatura, non autem extenſio Regentis eſt attendenda, deciſ. 181. n. 13. tom. 2.
Papæ voluntas non debet remanere illuſa, ex aliqua conſuetudine ad diuerſum finem inducta, deciſ. 576. n. 9. tom. 3.
de Papæ voluntate quando conſtat, ceſſat obiectum ſubreptionis, deciſ. 252. n. 7. tom. 2.
de Papæ voluntate non eſt dubitandum, quando ille aliquid in ſpecie expreſſit, & derogauit, deciſ. 57. n. 14. tom. 2.

P A P I A.

Papia, quæ etiam Ticinum dicitur, ſubiacet Regi Hiſpaniarum, & comprehenditur ſub ſtatu Mediolanenſi. Rub. in annot. ad deciſ. 529. n. 39. tom. 3.
Papia iniuncta fuit ſtatui Mediolani per Io. Galeat. Vicecomitem Ducem Mediolani, ibid. n. 40.
Papia, quod ſit de ſtatu Mediolani probatur ex fœdere Bononien. inter Carolum Quintum, & Ducem Franciſcum Sfortiam inito de anno 1529. Rub. in Annotat. ad deciſ. 529. n. 26. tom. 3.
Papia eſt pars Ducatus Mediolani. Rub. in annot. ad deciſ. 529. n. 27. tom. 3.
Papiam eſſe de ſtatu Mediolani, multi ex Iuriſconſultis affirmant, & præſertim Menoch. Tiraq. &c. Rub. in annotat. ad deciſ. 529. n. 34. tom. 3.
Papia an de ſtatu Mediolani ſit, id non eſt neceſſe probare, cum ipſa rei euidentia, ſatis ſuperque ita oſtendit, ibidem num. 35.
Papiam non eſſe de ſtatu Mediolani, qui hoc dicere auderet, inſanus poſſet dici, ibid.
Papia ſemper fuit ſub dominio Dominorum Mediolani, tam tempore Vicecomitum, quàm Sfortiadum, & Regum Galliæ, & deinde deueniſſe ad Carolum V. Romanorum Imperatorem, cum toto ſtatu Mediolani. Rub. in annot. ad deciſ. 529. n. 42. tom. 3.
Papia hodie paret Hiſpaniarum Regibus, ſubque ſtatu Mediolanenſi comprehenſa eſt, ibid. n. 43.
Parentes, quare procurent à filiabus Monaſterium ingreſſuris renunciationem bonorum. Rub. in annot. ad deciſ. 623. n. 103. & 108. tom. 3.
Paria ſunt non valere, vel non habuiſſe effectum, deciſ. 716. n. 17. tom. 3.

P A R I T I O.

non Paritio nihil aliud eſt, quam voluntaria inobedientia, quæ quis monitionibus Iudicis parere recuſat, deciſ. 735. num. 4. tom. 3.
pro Paritione monitionis Iudicis ſufficit præſtare patientiam, deciſ. 407. n. 5. tom. 2.
ad Paritionis effectum requiritur realis conſignatio, nec admittitur compenſatio, deciſ. 123. n. 2. tom. 2.
in non Parendo quando adeſt nimia contumacia omnino procedi debet ad aggrauatoriam, deciſ. 732. n. 3. tom. 3.

P A R O C H I A.

Parochia noua quando erigi poſſit, deciſ. 193. numer. 1. tom. 2.
ad Parochiam aliquam, quando quis dicatur deueniſſe, vt ibi continuo inhabitaret, deciſ. 629. n. 9. tom. 3.
Parochiæ Rector an poſſit tenere capellanum ad nutum amouibilem in capella exiſtente intra terminos ſuæ Parochiæ, deciſ. 464. n. 7. tom. 2.
Parochiæ verus Rector an præſumatur ex eo, quo ad eum pertinet exactio decimarum, deciſ. 580. n. 28. tom. 3.

P A R O C H I A L I S.

Parochialis prouiſio, quando fuit facta in principio Sedis Epiſcopalis vacantis, ſi non aderant examinatores Synodales, & Synodus tam citò non poterat conuocari, deciſ. 43. num. 16. tom. 2.
Tunc intrat excuſatio, & alij examinatores extra Synodum poſſunt deputari, & propter hunc defectum Parochialis non dicitur vacare, ibid. n. 17.
ad Parochialem, quando fit concurſus, ſi non adſit examinatores Synodales, examen non vitiatur, ſi fiat cum alijs deputatis extra ſynodum, deciſ. 437. n. 6. tom. 2.
in Parochialibus iuriſpatronatus Eccleſiaſtici inſtituendus eſt concurſus, ſi inſtitutio ſpectet ad Epiſcopum, & quid ſi ea inſtitutio ſpectet ad alium, deciſ. 640. n. 4. 5. & 6. tom. 3.

Paro-

Parochiani habent iuſtam cauſam interueniendi in cauſa Eccleſiæ Parochialis,nc illa depauperetur, deciſ.20.n.4.tom.2.

PAROCHVS.

Parochi vel alterius Sacerdotis de eiuſdem Parochi, vel Ordinarij licentia,& teſtium præſentia, eſt de forma,& ſolemnitate, in celebratione matrimonij. Rub. in annotat. ad deciſ.431.num.32. tom.2.

Parochus ex quibus ſatis appareat dediſſe licentiam alicui preſbytero, vt aſſiſtere velle in celebrandis matrimonijs ſuæ parochiæ, deciſ.625. numer.6. 7. 8. 19. 20.21.26.27.& 28. tom.3.

Parochus dando generalem commiſſionem alicui presbytero, vt omnia ſacramenta Eccleſiæ adminiſtret, ſub hac generalitate venit etiam adminiſtratio Sacramenti matrimonij, ibidem num. 9.

Parochi & teſtium præſentiam dum Concil.Trident.requirit in celebratione matrimonij, non intelligenda eſt de præſentia phyſica,ideſt corporea, ſed de morali, & humana. Rub. in annot. ad deciſ.431.n.25.tom.2.

Parochi, & teſtium præſentia in celebratione matrimonij petita, contenta eſt ſola intellectus aduertentia.Rub. in annotat. ad deciſ.431.n.23.tom.2.

Qua rectè teſtimonium contracti matrimonij prohiberi poſſit, ibidem.

Parochus aſſiſtendo matrimonio, ſi verba non audiat, non tenet, deciſ.625. n.17.tom.3.

Quod tamen verum eſt de intelligentia, quam ille habere non potuit, ſecus verò ſi eam habere recuſauit ad impediendum matrimonium, ibid.n.18.

Parochus, & teſtes dum adſunt celebrationi matrimonij, neceſſe eſt, vt vſum rationis habeant, & intelligant conſenſum contrahentium. Rub. in Annot. ad deciſ. 431. numer. 26. tom.2.

Parochus, quando eſt præſens celebrationi matrimonij, cum dicatur ſatisfactum menti Concil. Trident. requirentis præſentiam Parochi, vt de matrimonio conſtet Eccleſiæ, non aliud quærendum. Rub. in Annot. ad deciſ.431. numer.19. tom.2.

Parochus, dummodo ſit præſens dum contrahitur matrimonium, non eſt curandum diſcutere an adſit ſponte, ſiue vi, ſiue metu, ſiue cum dolo. Rub. in Annotat. ad deciſ.431.n.14. tom. 2.

Parochi præſentia ſufficit in matrimonio, quamuis diſſentiat, ibid. n.15.

Parochus, dum fuit præſens, quando fuit contractum matrimonium, parum curandum eſt, ſi aufugiat, nolens habere rationem matrimonij, ibid.n.16.

Parochus,quando dicatur reaſumpſiſſe curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum alteri commiſſam, deciſ.431.n.6. 7.8.& 9.tom.2.

Parochus alicuius loci, vt quis efficiatur ſufficit, vt ibi incipiat habitare, nec requiritur, vt inhabitauerit maior pars anni, deciſ. 629.n.3.tom.3.

Parocho,ſi debeatur quarta de legato, ſi legatum fiat fratribus Minoribus,non poſſunt illud repudiare, cum commodum obueniet eis,ſed ſolum damnum Parocho,cui debetur quarta, deciſ.341. n.21.tom.2.

Parocho, & non ab eo deputatis debita eſt manutentio ſuper receptione oblationum, deciſ.391.n.9.tom.2.

PARS.

Pars, non poteſt dici impedita, ad hoc, vt non currant fatalia, ſi conſtet ipſam feciſſe inſtantiam pro expeditione cauſæ, deciſ. 399. n.5. tom.2.

Pars ſibi imputet, ſi non curauit perficere examen teſtium intra tempus ſufficiens ſibi conceſſum, deciſ. 570. num.3. tom.2.

Pars,ſi appellauerit aduerſarium detentorem, & occupatorem re controuerſæ,ex hoc ſatis probatur eius poſſeſſio, deciſ.327.n.3. tom. 2.

Pars maior non præiudicat minori in his, quæ pertinent ad omnes vti ſingulos, deciſ.11. n.3.tom.2.

Pars, quod fuerit citata ad dicendum contra iura producta, ex quo probetur, deciſ.139. n.19.tom.2.

Pars eſt citanda in ſubhaſtatione alias nullitatis vitio laborat, deciſ.235. n.4.tom.2.

Pars ſi non dederit interrogatoria, ſibi imputet, limita id, niſi ſit legitimè citata,etiam ſi haberet ſcientiam examinis,deciſ.249.n.6. & 7.tom.2.

Pars aduerſa vt dicatur conſenſiſſe reuocationi procuratoris, ſufficit conſenſus tacitus, deciſ.282.n.10.tom.2.

Partem, & teſtem, quis facere nequit, deciſ.193. numer.6. tom. 2.

Pars in examine teſtium dando interrogatoria facit id, quod poteſt facere, deciſ.249. n.5.tom.2.

Pars vna teſtamenti aliam declarat,deciſ.4.n.7.tom.2.

Partis citatio nullatenus eſt neceſſaria, quando ipſa eſt præſens, deciſ.706. n.12. tom.3.

Partis citatio requiritur, vt confirmatio dicatur facta ex certa ſcientia, & an hoc ſit perpetuò verum, deciſ.297. num.20. tom.2.

Partis confeſſio quando adeſt, non attenditur fides Notarij, deciſ. 384.n.9.tom.2.

Partis confeſſio emanata in articulis datis medio iuramento probat contra ipſum ponentem, deciſ.533.n.4.tom.3.

Partis confeſſio, quod eius aduerſarius occupet poſſeſſionem, illa qualitas reijcitur, & remanet confeſſio quoad poſſeſſionem, deciſ.384.n.4.tom.2.

Partis præſentia eſt neceſſaria in exemplatione ſcripturarum ad hoc, vt regiſtrum probet. deciſ. 139. num.20. & ſeqq. tom. 2.

Partis præſentiam quando teſtes iurant, ſupplet defectum citationis,deciſ.193.n.7. tom.2.

Partis poſſeſſionem certum eſt probari ex confeſſione aduerſarij, deciſ.235. n.2.tom.2.

Partem in domo ſi quis habeat, quando altera pars non eſt locata, poteſt totam inhabitare, abſq; ſolutione penſionis alterius partis.deciſ.217.n.8.9.10.& 11. tom.2.

Parte opponente Iudex non poteſt confirmare ſententiam nullam, licet ſit iuſta,deciſ.244.n.3.tom.2.

Parte reclamante Iudex debet recurrere ad matricem inſtrumenti, & ſecundum eam iudicare,deciſ.154.n.35.tom.2.

Parti non obſtat laudum, ſi illi non acquieſcit & maxime ſi de medio fuerit ſublatum per concordiam, deciſ. 99. num. 10 tom.2.

In parte, quod ſit, cenſetur factum in totum, deciſ.686.num.12. tom.3.

Parti os clauditur à decreto irritanti, & adimitur facultas Iudici aliter iudicandi,deciſ.252. n.6.tom.2.

Partes ſi aliquid voluiſſent id exprimere ſciuiſſent, deciſ.208. n.9. tom.2.

Partes, quando volunt contrahere iuxta diſpoſitionem alicuius ſtatuti, eo non ſeruato contractus remanet inualidus, etiamſi alias ſubſtineri potuiſſet, deciſ.692.n.5.tom.3.

Partes, id quod faciunt potius de facto, quam de iure, attendendum non venit. Poſſeſſio ſpoliatiua non releuat, deciſ.559.n.16. tom. 3.

Partes per eorum tacitum conſenſum non poſſunt dare, vel prorogare iuriſdictionem eam non habenti, deciſ.578.num.4. tom. 3.

Partes,quicquid ex conuentione faciunt, id non debet præiudicare veritati, deciſ.412. n.7.tom.2.

Partes, id quod inter ſe facere poſſunt, poteſt quoque per Iudicem fieri cum conſenſu eorum, deciſ. 442. numer.15. tom. 2.

Partes cenſentur receſſiſſe ab inſtrumento primo per ſecundum, ſi contrarium in ſecundo diſponant, deciſ. 208. numer.7. tom. 2.

Partium conſenſus vbi adeſt,ceſſat omnis difficultas,deciſ.188.n.9. tom.2.

Partium aſſertioni in prohibitis non ſtatur, deciſ.241. num.3. tom.2.

Particeps habetur pro ſocio, deciſ.498. n.1.tom.2.

Participatio in contractibus poteſt dari ſine vera,& propria ſocietate,deciſ.87.n.9.tom.2.

PARTICIPIVM, quid importet,deciſ.383. n.10.tom.2.

PARTICIPIA, nec ad præſens, nec ad futura tempora trahi non poſſunt,deciſ.614. n.48. tom.3.

PARTITA.

ex Partita formiter extracta ex libro mortuorum, & ex teſtibus mors alicuius benè iuſtificatur, deciſ. 225. numer.1. tom.2.

Partitas exactas ſocius tenetur deſcribere inter partitas introitus, deciſ.273. n.10.tom.2.

Partitæ, quæ non iuſtificantur, non ſunt attendendæ, deciſ.498. n.13. tom.2.

Partitæ in aliquo libro deſcriptæ, quando nonnullæ ex eis,& maximè maiores ſunt iuſtificatæ,præſumuntur cæteræ veræ, deciſ. 543.n.8.tom.3.

Eoque magis id procedit, quando illæ aliæ ſunt veriſimiles, & amplia ſi ille qui ſcripſit ſit mortuus, ibid.n.9.& 10.

PARTVS.

Partus poteſt naſci, & viuere poſt dies 163. modo in plenilunio, vel interlunio ſit conceptus, deciſ. 223. numer. 21. tom.2.

Partus editus ſeptimo menſe, perfectus eſt, & an iſti menſe debeant eſſe Lunares,vel Solares,vide n.17.& num.20. vide an debeant eſſe continui, deciſ.223. n.13.tom.2.

Partus quinque menſium, & quinque dierum ſolarium non eſt naturalis,nec vitalis, deciſ.223.n.6.& 7.tom.2.

Partus,ſi prodeat maturius, quàm ſeptimo menſe, nullo modo nec vllibi vitalis eſt,ibid.n.8.

Partus quinque menſium eſt vitalis, ibid.n.9.

Partus editus ante ſeptimum menſem aliquando eſt vitalis,ibidem num. 10.

Digitized by Google

Partus editus ante ſeptimum menſem quod non ſit vitalis, eſt opinio Hippocratis per Imperatores recepta, & à noſtris comprobata, ibid. n. 11.

ex Partus cauſa præſumitur præceſſiſſe mulier, licet poſt multum tempus, ſi nunquam benè valuit, deciſ. 69. num. 11. tom. 3.

ex Partus cauſa quando non poſſit dici quod mulier ſit mortua, deciſ. 69. n. 2. tom. 2.

P A T E R.

Pater non tenetur alere prætenſam vxorem filij ſui ſtante lite an ſit eius vxor, nec ne, deciſ. 617. n. 3. tom. 3.

Pater, vt pro filio teneatur præſtare alimenta mulieri litiganti cum filio ſuper validitate matrimonij, hoc iure cautum non reperitur, deciſ. 617. n. 1. tom. 3.

Pater tenetur alere nurum inopem, ibid. n. 3.

Pater tenetur alere nurum inopem, etiamſi filius eam indotatam duxerit, patre conſentiente, ſiue contradicente, ibidem num. 3.

Pater, quando donat filiæ dotem, certum eſt ei ſoli actionem competere, deciſ. 108. n. 19. tom. 2.

Pater non præſumitur donare dotem filiæ, cum teneatur eam dotare, deciſ. 108. n. 20. tom. 2.

Pater cogi poteſt ad dotandam filiam officio Iudicis, deciſ. 108. n. 28. tom. 2.

Pater cenſetur donare filiæ dotem ad effectum, vt deſeruiat, tam primo, quàm ſecundo matrimonio. Ideoque ceſſante matrimonio dos debet reuertere ad patrem, ibid. n. 29.

Pater cenſetur dotem filiæ conſtituiſse, ſi probetur vendidiſse aliqua bona ad hunc effectum, deciſ. 345. n. 19. tom. 2.

Pater conſtituendo vni filiæ certam dotem, eamdem quoque cenſetur conſtituiſse alter, deciſ. 345. n. 16. tom. 2.

Pater, ſi vni filiæ dotem conſtituerit, cenſetur quoque etiam alteri conſtituiſse, deciſ. 345. n. 15. tom. 2.

Pater retinendo dotem maternam cenſetur adiuiſse hæreditatem pro filijs, deciſ. 527. n. 4. tom. 3.

ad Patrem quando dos filiæ reuertitur per mortem viri præſertim vigore propriæ ſtipulationis, efficitur de patrimonio ipſius patris, deciſ. 108. n. 11. tom. 2.

Pater quando ſimpliciter ſtipulatus eſt dotem filiæ, an cenſeatur eam donaſse, deciſ. 604. n. 7. tom. 3.

Pater, ſi ſtipulatus ſit dotem reddi ſibi, & filiæ, tunc acquiritur ius, & actio filiæ, & patri inſolidum, ibid. n. 8.

Pater conſtituendo dotem filiæ, tamquam pater, & legitimus adminiſtrator cenſetur dotem pro ea ſtipulaſse, ac eidem dotem donaſse, deciſ. 604. n. 3. tom. 3.

Pater ſimpliciter tamquam pater dotando filiam, cenſetur id feciſſe pro ſatisfactione oneris paterni, ibid. n. 4.

Pater tenetur dotare filiam, ibid. n. 5.

Pater quando præſumatur dotare filiam ex ſua propria liberalitate, deciſ. 108. n. 26. tom. 2.

Pater promittens dotem genero, inducitur eiuſdem dotis donatio in fauorem filiæ, deciſ. 497. n. 8. tom. 2.

Et illi dicitur ſtatim ius quæſitum perfectè, ibid. n. 9.

Pater tenetur ad conſeruandam dotem filiæ pro ſecundo matrimonio, deciſ. 612. n. 1. tom. 3.

Pater non poteſt minuere menſuram dotis iam datæ filiæ pro primo matrimonio, quando ea iterum ſe nubere intendit, ibid. num. 2.

Pater officio Iudicis poteſt compelli aſſignare aliquam partem ſui patrimonij pro dote ſuæ filiæ. Rub. in annot. ad deciſ. 460. num. 61. tom. 2.

Pater tenetur ad duo copulatiuè, ſcilicet ad maritandam filiam, & ad eam dotandam, vnde quando eſt maritata, liberatur ab vno, ſed non ab alio, ibid. n. 62.

Pater, ſi dotauerit filias minores, & maiores quoque dotaſse dicendum eſt, deciſ. 345. n. 21. tom. 2.

Pater dum non valet dotare filias, hoc onus in ſubſidium ſpectat ad fratres, deciſ. 564. n. 14. tom. 3.

Pater conſtituendo dotem filiæ, ſi ſtipuletur eam ſibi reſtitui, vel cui de iure id intelligi debet de iure municipali, cum quo contrahentes præſumitur voluiſse ſe conformare. Rub. in annot. ad deciſ. 378. n. 24. tom. 2.

Pater tenetur conſeruare dotem filiæ iterum nubenti, nec ipſe valet diminuere prioris dotis menſuram, deciſ. 540. num. 10. tom. 3.

Pater primò omnium dum eſt idoneus facultatibus tenetur dotare filias. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n. 63. tom. 2.

Pater, dum egeſtate ſordeſcit ita vt filiam dotare nequeat, & id nec facere poteſt auus, mater, &c. tunc frater in ſubſidium, dummodò ipſe quoque pauper non ſit, tenetur inopem ſororem dotare, ibid. n. 64.

Quæ ſententia celebris, & communis eſt, & ſequuta eſt ab vniuerſa caterua Doctorum, & quod mirabile, nemo recalcitrat, ibid. n. 65. & ſeqq.

Et ſic in diuerſis Tribunalibus indubitanter fuit deciſum, & præſertim.

In Senatu Gratianopolitano, ibid. n. 68.

In Sacro Conſilio Neapolitano, ibid. n. 69.

In Senatu Burdegal. ibid. n. 70.

In Senatu Pedemontano, ibid. n. 71.

In Concilitorio Regio Siciliæ, & ibid. n. 72.

In Areopago Rotæ Romanæ, ibid. n. 73.

Patri eſt reſtituenda dos, licet reſtitutio erat facienda patri, & filiæ, quando de tempore reſtitutionis pater tantum ſuperuixit, deciſ. 604. n. 9. tom. 3.

Pater emens officium nomine filij ſine vlla reſeruatione dominij, præſumitur voluiſſe illud ei donare, deciſ. 550. num. 21. tom. 3.

Pater emens officium pro filio, ſi non conſtet de voluntate patris donandi filio pretium, an præſumatur donatio ex morte patris, ſi in vita illud non recuperauerit, deciſ. 660. num. 11. tom. 3.

Intellige id non eſse verum, vt non præſumatur donatio, quando adſunt proteſtationes de illud habendo, ibid. n. 12.

Pater non præſumitur velle donare pretium offici, filio pro eo empti, quando eſt ſummæ notabilis, & facere magnam inæqualitatem inter filios, deciſ. 679. n. 14. tom. 2.

Pater, ſi emerit officium pro filio, dato, vt illud poſtea vendatur, illius valor imputatur in legitimam, & confertur, deciſ. 679. n. 17. tom. 3.

Pater emendo officium pro filio, ſi non apponat decretum ad ſui fauorem, cenſetur illud donare filio, ibidem numer. 18. 19. & 20.

Pater, licet emat officium pro filio abſque decreto non præſumitur ex hoc voluiſſe illud filio donare, dum proteſtatus fuit nolle donare, ſed rehabere pretium à filio, ibid. n. 21.

Pater emendo pro filio aliquod officium, quando præſumatur illud ei donaſſe, & quando veniat in legitimam imputandum, deciſ. 660. n. 2. tom. 3.

Pater emendo officium in perſonam filij cum reſeruatione decreti, & tunc non cenſetur illud donaſſe, quia per tale decretum dominium remanet penes patrem, ibid. n. 3.

Si verò emit abſque tali decreto, & tunc cenſetur donatum, quia dominium remoto impedimento decreti, tranſit in emptorem officij, ibid. n. 4.

Pater non poteſt præiudicare filio, deciſ. 182. n. 7. tom. 2.

Pater, quando ignoranter præterit, filium, lex præſumit, quod ſi pater hoc ſciuiſſet, illum non præteriiſſet, deciſ. 25. n. 15. & 21. tom. 2.

Pater, quando ignorans habere filium, illum præterijt, clauſula codicillaris nihil operatur, deciſ. 25. n. 19. tom. 2.

Pater non præſumitur, quod ſit præteriturus proprium filium, vel illum grauaturus propter extraneum, deciſ. 5. num. 16. tom. 2.

Et ad hunc effectum quod ſit verum, neceſſaria eſt in illo clara, & explicita ſcientia omnium gerendorum, ibid. n. 17.

Pater ignorans perſonam filij, tunc clauſula codicillaris non operatur in præiudicium filij, ibid. n. 18.

Pater, quando ſcit ſe habere filium, & illi in aliqua parte hæreditatis proponit alium, tunc certum eſt, quod pater illum ſic ſcriptum, voluit in illa parte præferre filio, ibid. n. 19.

Pater olim in bonis maternis filij non acquirebat pro peculio, niſi vſumfructum, deciſ. 561. n. 40. tom. 3.

Pater, & mater æqualiter ſunt admittendi ad ſucceſſionem filiorum, ſpreta illa Bart. & ſequacium opinione, à quo latere peruenerunt bona filij, deciſ. 561. n. 5. tom. 3.

Pater, & mater ſuccedunt filijs nulla habita diſtinctione, à quibus perſonis bona peruenerunt, & ſic pater in maternis, & mater in paternis pro medietate ſuccedat, deciſ. 561. num. 19. tom. 3.

Pater, & mater indiſtinctè æqualiter admittuntur ad luctuoſam ſucceſſionem filij, deciſ. 561. n. 50. tom. 3.

Pater, & mater ad filiorum hæreditatem pro æquali portione admittuntur, deciſ. 561. n. 1. tom. 3.

Quæ regula nullam habet dubitationem, ibid. n. 2.

Pater tranſiens ad ſecunda vota, tenetur ſeruare filijs primi matrimonij id totum, quod de bonis prioris vxoris acquiſiuit, deciſ. 177. n. 1. tom. 2.

Quod procedit etiam reſpectu portionum, quas pater ob alicuius ex prædictis filijs obitum acquiſiuit, ibid. n. 2.

Pater tranſeundo ad ſecunda vota, tenetur ipſe vel eius hæres reſtituere filijs primi maſculi, quidquid ad eum immediatè ex hæreditate, vel bonis primæ vxoris ad eum peruenit, deciſ. 527. n. 9. tom. 3.

Pater tranſeundo ad ſecunda vota, lucrum dotis, quod habet ex ſtatuto, vel pacto tenetur reſeruare filijs primi matrimonij, deciſ. 527. n. 11. tom. 3.

Pater, vel mater tranſeundo ad ſecunda vota, an teneantur etiam reſeruare filijs primi matrimonij id, quod non immediatè ex perſona primi coniugis acquiſiuerunt, ibid. n. 12.

Sed mediatè ex perſona filiorum, qualis quæſtio anceps eſt, & multi Doctores affirmatiuam tenuerunt opinionem, ibidem num. 13.

Rota

Rota tamen cum contraria opinione, ſcilicet vt pater, vel mater non teneantur talia bona reſtituere filijs primi matrimonij, tranſire ſolet, ibid.n.14.

Pater in bonis aduentitijs non poteſt præiudicare filijs, nec illis beneficium tertij, & ius quæſitum tollere, deciſ.741. num.32. tom.3.

Pater, quando ſcit habere filium, & illum inſtituit in bonis magni valoris, quæ ignorat eſſe ſua, tunc certum eſt, quod teſtator non intendit talem filium præterire, deciſ.5. num.11. tom.2.

Patri, vel Domino acquiritur poſſeſſio habita per filium, vel ſeruum, deciſ.267. n.5.tom.2.

Patris procurator, quando poſt eius obitum dicatur reuocatus per filium, itaut non dicatur amplius legitimus procurator, deciſ. 282.n.4 & 5. tom.2.

Pater non præſumitur voluiſſe facere contra naturalem affectum paternum, deciſ.25.n.1.tom.2.

Pater in teſtamento non poteſt diſponere contra pacta matrimonialia, deciſ.221.n.1.tom.2.

Pater non poteſt præiudicare filij abſentibus, ſtantibus pactis matrimonialibus ad eorum fauorem confectis, deciſ.221.n.2. tom.2.

Patris vel matris hæreditatem poſtquam filius adijt, deſinunt eſſe bona paterna & materna, & efficitur proprium ipſius patrimonium, deciſ.375.n.6.tom.2.

Pater poteſt ex eiſdem cauſis denegare alimenta filio, ex quibus poteſt exhæredare eum, deciſ.582.n.3.tom.3.

Pater quando eſt carceratus, vel captus, tunc filius tenetur pro eo fideiubere, deciſ.582. n.6.tom.3.

Pater emphyteota, quando voluit emphyteuſim ad vnum ex ſuis filijs peruenire, & non declarauit eum, tunc iſta declaratio ſpectat ad dominum, deciſ.107. n.8. & 46.tom.2.

Patris nobilitas tranſit in filios. deciſ.72. n.9.tom.2.

Patris improperium non infamat, lædit tamen opinionem filiorum apud bonos viros, deciſ.276.n.8.tom.2.

In Patris locum quando filij ſuccedant vnà cum patruis, & auunculis, deciſ.198.n.12.& ſeqq.tom.2.

In Patris præmortui locum filius ſubintrat quoties eſt locus repreſentationi, deciſ.102.n.9.tom.2.

Pater non obligatur principaliter propter hæreditates delatas filio, eum alere, ſed propter ipſam naturam declara vt n.6. deciſ. 125.n.5.tom.2.

Patri, licet iura conceſſerint vſumfructum in bonis aduentitijs filiorum, deciſ.125. n.10.tom.2.

Non cenſetur taliter illum conceſſiſſe, vt ad libitum poſſit eum alienare, ibid.

Et ſi pater non habebat aliundè vbi alat filium, ipſe filius cogatur vendere illorum proprietatem, ibid.n.20.

de Patre, lex multum confidit, vt bonum conſilium capiat pro filio, deciſ.296. n.10. tom.2.

Pater poteſt hæredem inſtituere filiam, quamuis ipſa renunciauerit futuræ ſucceſſioni eius, quia intelligitur, quatenus ipſe pater permaneat in eadem voluntate, cum lex reſiſtat huiuſmodi renunciationibus. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.67. tom.3.

Pater habet mandatum à lege faciendi vtilia pro filijs, deciſ.134. n.15. tom.2.

Pater, quando acquirit bona emphyteutica mediante titulo oneroſo, totum ius remanet radicatum in eius perſona, deciſ.741. n.34. & 35. tom.3.

Pater & filius cenſentur vnà, eademque perſona, deciſ.716.n.11. tom.3.

Pater, quando fuit præſens legitimationi, cenſetur conſenſiſſe legitimationi, eo modo quo facta fuit, recedendo à priori voluntate, deciſ.430. n.17.tom.2.

Pater conſentiendo legitimationi eius filij naturalis, vt poſſit ſuccedere ad omnia bona agnatorum, non cenſetur voluiſſe præiudicare ipſis agnatis, vt non poſſent ſuccedere d. filio, ibid. num. 18.

Patris hæres quod filius præſumatur, id reſultat ex potentia ſuitatis, deciſ.191.n.5.tom.2.

Pater, ſi filiæ viduæ relinquat aliquod legatum, cum pacto vt dotem ei reuerſam petere non valeat, tunc ſi ſuam dotem repetere intendit, deciſ.612.n.5.tom.3.

Pater ſtipulari valet pro filia, deciſ.326.n.9.tom.2.

Pater id quod prudenter, & prouidè fecit pro filio, id filius obſeruare tenetur, deciſ.296. n.4.tom.2.

Pater ſi fit inſordeſcens, id non debet nocere filio, deciſ.297. n.32. tom.2.

Pater dempta legitima de reliquis bonis ad ſuum libitum diſponere poteſt, deciſ.16. n.12.tom.2.

Pater, ſi fauore filiæ hypotecauit aliquem cenſum, donec dos illius fuerit inueſtita in bonis ſtabilibus, donec non ſequatur tale inueſtimentum, cenſus non liberatur ab hypoteca, deciſ.514.n.10. tom. 3.

Itaque Pater non liberatur ab obligatione tradendo ſimpliciter dotem marito filiæ, dum non ſit tale inueſtimentum, ibid. n.11.

Pater poteſt donare ex cauſa dotis, deciſ. 108. numer. 23. tom.2.

Pater donare poteſt filio in poteſtate exiſtenti contemplatione matrimonij, deciſ.493.n.9.tom.2.

Pater non poteſt donare filio in poteſtate exiſtenti, deciſ.493.n.8. tom.2.

Paternitas, quando remouetur, ceſſat obligatio præſtandi alicui alimenta, deciſ.223.n.5.& 24.tom.2.

Patri quis non debet diſpendium, vnde præmium conſequi deberet, deciſ.206.n.2.tom.2.

P A T I E N T I A.

Patientia & ſcientia doceri non poterit, quando conſtat de contradictione, deciſ.161.n.13.& 19.tom.2.

Patientia & ſcientia Epiſcopi requiritur vt alius contra eius iuriſdictionem aliquid requirat, deciſ.600.n.14.tom.3.

Patria ſeu origo alicuius probari poteſt ex fide Baptiſmi, deciſ.583. n.4. tom.3.

P A T R I M O N I V M.

Patrimonium filij licet ex diuerſis ſpeciebus bonorum ſit conflatum, nihilominus ex eis reſultat vna hæreditas propria filij, deciſ.561.n.15.tom.3.

Patrimonium filij ſi deuenerit ei ex conſanguineis ex latere matris, in illis excluſo patre ſuccedit mater, deciſ.561.num.4. tom. 3.

Patrimonium proprium mulieris dicitur dos, deciſ.166. num.1. tom.2.

circa Patrimonium proprium error plerumque euenire ſolet, deciſ.25.n.13. tom.2.

Patrimonium grande allicit homines ad faciendas diſpoſitiones ad fauorem extraneorum, quas alias non facerent, deciſ.5.n.20. tom. 2.

Patrimonium vnicum regulariter quis cenſetur habere, deciſ.664. n.8. tom.3.

Patrimonij amplitudo allicit homines ad faciendas diſpoſitiones ad fauorem extraneorum, quas aliàs non facerent, deciſ.25.n.20. tom. 2.

Patrimonij quantitas eſt conſideranda, quando dos eſt extrahenda, deciſ.42. n.2. tom.2.

Patrimonij quantitas, & familiæ qualitas arbitrio boni viri eſt extimanda, quando dos eſt conſtituenda, deciſ.41. num.3. tom. 2.

Patrimonij ratio & conditionis perſonarum habenda eſt in decernendis alimentis, deciſ.183.n.1.tom.2.

Patrimoniorum diuiſio, vt fiat in ſucceſſionibus vniuerſalibus iure omnia abhorrent, deciſ.561.n.58.tom.3.

P A T R O N V S.

Patronus Eccleſiæ eſt citandus, ſi Parochia ſit ab ea diſmembranda, intellige tamen, ſi de tali patronatu conſtet, deciſ.193. n.9 tom. 2.

Patronus lite pendente non poteſt præſentare, deciſ.599. n.10. tom.3.

Patronus lite pendente poteſt præſentare per viam ſupplicationis, & Ordinarius poteſt illum gratificare, deciſ.599.num.12. tom. 3.

Patroni conſenſus in prouiſione beneficij facta alicui à Papa habet vim præſentationis, deciſ.219.n.10. tom.2.

Patrono in vita liberti, nulla eſt debita legitima, ſed tantum poſt mortem, deciſ.341.n.19.tom.2.

Patronus, ſi non aluerit libertum, priuatur ſucceſſione bonorum, niſi libertus in teſtamento eumdem patronum hæredem inſtituerit. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.62. tom.3.

Patronus in bonis liberti non poteſt prætendere legitimam, ſi ipſe libertus in bonis minus habeat quam centum, deciſ.341. n.13. tom. 2.

Patronus, ſi ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, eſt in ea manutenendus, deciſ.247.n.2.tom.2.

Patronus dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione preſentandi, dum conſtat de effectuatione præſentationum, deciſ.599. numer. 15. tom.3.

Patroni, ſi ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, ex hoc ſequitur, quod collatio eſt libera Epiſcopi cum ab ipſo ſolo non poſſit fieri, ſed requiratur præſentatio, deciſ.247. num.4. tom. 2.

Patronus dum eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, licet præſentet lite pendente non dicitur attentare, cum continuet ſuam poſſeſſionem, deciſ.599. n.16.tom.3.

Quod tamen intellige, quando lis eſt inter compatronos ſuper pertinentia, quo caſu nec beneficium dicitur litigioſum, ibid. num.17.

Ideoque ſecus eſt, dum lis verſatur inter ipſos præſentatos, ibid. num. 18.

Patrono non præſentante, Epiſcopus confert beneficia de iurepatronatus, & tamen ad illius collationem non pertinent dicta beneficia iuriſpatronatus, deciſ.530. n.47.tom.3.

Patroni, quando dicantur benefactores, & non fundatores iuriſpatronatus, deciſ.630.n.58.66.& 72.tom.3.

Patronorum numerus non poteſt augeri per confeſſionem alicuius ex patronis, deciſ.486.n.6.tom.2.
pro Patronali voce acquirenda dare pecuniam, de iure Canonico eſt prohibitum, deciſ.28.n.7.tom.2.
PATRVELES debeant ſuccedere in ſtirpes, vel in capita, eſt magna inter Doctores quæſtio, deciſ.102.n.18.tom.2.

P A T R V V S.

Patruus emancipatus an conferat bona propria duobus nepotibus ex fratre præmortuo, quorum vnus erat etiam emancipatus, alter verò in poteſtate Aui, de cuius hæreditate contenditur, deciſ.588.n.30.tom.3.
Patrui appellatione venit tam patruus monachus, quam laicus, deciſ.438.n.6.tom.2.
inter Patruum & nepotes quando agitur de ſucceſſione, tunc ſucceſſio ſpectat in ſtirpes & non in capita, deciſ.102.num.20.tom.2.
Patruorum ſucceſſionem nepotes plures prætendentes repræſentant vnum corpus, & ideò ſi quis ex propria perſona aliquid non poteſt conſequi, ex perſona aliorum conſequitur, deciſ.588.n.31.tom.3.

P A V P E R.

Pauper eſt, non qui parum habet, ſed qui plus cupit. Rub. in Annotat. ad deciſ.617. n.94.tom.3.
Pauper quis præſumitur ex eo, quia decoxit, idcòque fugæ ſe commiſit. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.70. tom.3.
Pauper, vt non teneatur præſtare cautionem de reſtituendis alimentis, & ſumptibus ei ſubminiſtrandis lite pendente, Rota ſeruat hanc opinionem. Rub. in annotat. ad deciſ.617. num.179. tom.3.
Et aſpernitur ſententia Couar. practic. quæſt. cap.6. n.7. de qua ſupra n.154. ibid. n.180.
Pauper in charitate eſt diues, & diues ſine charitate eſt pauper. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.90. tom.2.
Pauper non eſt, nec vmquam eget, qui deſiderijs humanis non alligatur. Rub. in Annot. ad deciſ.444. n.42. tom.2.
Pauper nullatenus tenetur præſtare cautionem de reſtituendis, vel computandis in ſortem alimenta, & ſumptus litis ei præſtita lite pendente, cum de iure ea ſibi faciat ſua. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.159. tom.3.
Pauper, quis non poteſt dici, ſi poſſideat bona ſtabilia non modici valoris, deciſ.141. n.6. tom.2.
Pauper agens ad bona, in quibus ius habere præſumitur, ei ſubueniendum eſt. Rub. in Annotat. ad deciſ.617. numer.23. tom.3.
Pauperi per aduerſarium tunc ſunt ſubminiſtrandæ expenſæ, quando ratio hoc ſuadet, ibid. n.24.
Et ratio, tunc hoc ſuadet, quando habet præſumptionem iuſtitiæ pro ſe, ibid. n.25.
pro Paupere difficile reperitur, qui velit fideiubere. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.176. tom.3.
Pauper impoſſibile cenſetur poſſe reperire fideiuſſorem. Rub. in Annotat. ad deciſ.617. n.170. tom.3.
Pauper nullatenus coanguſtari debet ad præſtandas cautiones ſuperfluas, ibid. n.171.
Pauper iniuſtiſſimum eſt, vt propter impotentiam ſatiſdandi lite pendente, priuetur alimentis, & ſumptibus litis, ibidem num.172.
Et conſequenter etiam deſerere litem, & indiſcuſſum relinquere eius bonum ius, à Iure deliberatum, ibidem num.173.
pro Paupere, vt quis habeatur, & nihilominus poſſit ſe, & litem ſubſtentare, iſta non ſimul pugnant. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.106. tom.3.
Pauperem, qui ſe fingit impetrando, nihil reportat, niſi ventum. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.73. tom.3.
in Paupere non poteſt conſiderari temeritas in litigando, ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis, dum guſtare fecit Iudici de eius bono iure. Rub. in annotat. ad deciſ.617. n.155. tom.3.
Pauperis propinquus vix reperitur vllus, & tamen habet eos. Rub in annot. ad deciſ.617. n.166. tom.3.
Pauperem fugit quilibet procul amicus, ibid. n.165.
Pauperi colitiganti, debentur à reo diuite alimenta, & ſumptus litis etiam in prima inſtantia, guſtato per Iudicem de ius bono iure. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.138. tom.3.
Pauper olim non præſumitur pauper de præſenti, cum dicta paupertas de præſenti ſit probanda. Rub. in Annotat. ad deciſ.617. n.116. tom.3.
Pauperior nemo eſt illo, qui eſt inopia tentus, & languens in hoſpitali, & neceſſarium ſibi victum adferre non poteſt, ibid. num.49.
Pauperi non ſunt præſtanda alimenta lite pendente, quando non eſt indecorum ei victum propria induſtria ſibi quærere. Rub. in annot. ad deciſ.617. n.112. tom.3.
Quod tamen ſecus eſt quando ei eſſet indecorum, ibidem num.113.
inter Pauperes perſonas, nulla pauperior, aut triſtior reperitur, quam carcerata, quæ propterea, ſibi victum non poteſt adferre, Rub. in annot. ad deciſ.617. n.53. tom.3.
in Pauperes, id quod erogandum eſt, in conſanguineos pauperes licitè erogari poteſt. Rub. in Annot. ad deciſ.460. n.119. tom.2.
Pauperes clamitant Clericis effundentibus redditus beneficiorum in vſus prophanos, noſtrum eſt quod effunditis, nobis crudeliter, ſubtrahitis quod vos inaniter expenditis. Rub. in Annot. ad deciſ.460. n.93. tom.2.
Pauperes & ruſticæ perſonæ non ſolent pullis, vel alijs delicatis cibis viuere, ſed caſeo, cæpis, & fabis. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.88. tom.3.
in Pauperum cibum, ſi quis omnes ſuas facultates diſtribuat, & tradat corpus ſuum, itaut ardeat, charitatem verò non habeat, nihil ei prodeſt. Rub. in Annotat. ad deciſ.460. num.86. tom.2.
Pauperum temeritas in litigando eſt coercenda. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.152. & 154. tom.3.
Pauperibus non eſt fauendum adeo, vt alijs fiat iniuria. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.16. tom.3.

P A V P E R T A S.

Paupertas eſt fauor Cœli, ſed adhuc incognitus. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.95. tom.3.
Paupertas felix, & ditiſſima eſt, quando eſt coniuncta cum lætitia. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.93. tom.3.
Paupertas læta non eſt paupertas, & qui cum paupertate benè conuenit, diues eſt, ibid. n.94.
Paupertas, dum eſt fundamentum intentionis agentis, aliter quam per præſumptionem iuris eſt probanda, deciſ.617. numer.15. tom.3.
Paupertas, cum non ſit de genere malorum, non debet præſtare impedimentum ad agendum, itaut pereat ius ſuum. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.120. tom.3.
Paupertas ad effectum aſſequendi alimenta & ſumptus litis lite pendente debet in ſpecie probari, vt non poſſit quis ſe, & litem ſubſtentare. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.105. tom.3.
Paupertas nihil aliud ſignificat, quam paruam pecuniam, exiguum patrimonium, & modicas facultates. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.165. tom.3.
Paupertas dicta eſt à Greco [illegible], ideſt pauca pecunia, ſeu paruo iure, ibid.
Paupertas qualiter probetur, eſt non parum controuerſum inter Iuriſtas. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.36. tom.3.
Paupertas, veluti naturalis qualitas in quocumquæ præſumitur, ibid. n.37.
Paupertas probatur, eo quia aliquis ſolitus eſt pro ſummis notabilibus fideiubere. Rub. in Annot. ad deciſ.617. numer.75. tom.3.
Paupertas, vel inopia eſt illa, quæ non habet bona, vel redditus ſufficientes ad alimenta, deciſ.230. n.4. tom.2.
Paupertas eo ipſo dicitur probata, dum apparet aliquem mendicare. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.86. tom.3.
Vel manducare ſolummodo panem milij, vel alium vilem panem, & aquam ſolummodo bibere, ibid. n.87.
Paupertas probatur ab effectu, cuius quidem probationis ſpecies eſt cœteris efficacior. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.83. tom.3.
Paupertas non eſt valens ad tribuendum commodum habendi ab aduerſario diuite alimenta, & ſumptus litis. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.15. tom.3.
Paupertas ſolet excuſare à ſatiſdatione. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.184. tom.3.
Paupertas, quando dicatur probata, deciſ.617. numer.7. tom.3.
Paupertas probari poteſt ex qualitate loci, nam eo ipſo, quod quis moratur in hoſpitali, dicitur paupertas probata. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.48. tom.3.
Paupertatem benè dicitur, quis probaſſe, dum docuit multos ex ſuis propinquis in hoſpitale obijſſe, ibid. n.50.
Paupertas dicitur probata, dum quis propter æs alienum cogitur permanere domi, quia ſi exiret facilè ad inſtantiam creditorum poſſet capi, ibid. n.51.
Paupertas probata remanet, dum quis in carceribus detruſus eſt, & ibi alimentorum penuriam patitur, ibid. n.52.
Paupertas eo ipſo dicitur probata, dum apparet, quem diſcalceatum incedere. Rub. in Annotat. ad deciſ.617. numer.89. tom.3.
Paupertas eſt malum intollerabile, & infenſiſſimum, ibidem num.90.
Paupertatis odioſiſſimæ Deæ nullum templum fuit erectum, ibid. num.90.
Paupertatem fugiendo oportet in Pontum præcipitem ſe dare, vel ab excelſis rupibus cadere ſecundum Theogn. ibidem num.91.
Paupertatis moleſtæ ſolutio ſemper eſt quærenda, ibid. n.91.
Paupertas fugienda eſt per mare, per ſaxa, per ignem, ibidem num.92.

Paupertatem fingere abſonum eſt, Rub. in annotat. ad deciſ. 617. n. 73. tom. 3.

de Paupertate excipiens dicitur habere iuris præſumptionem pro ſe, & hæc eſt optima paupertatis probatio, Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 41. tom. 3.

Paupertatis declaratio, tunc relicta eſt in arbitrio Iudicis, vbi lex non expreſſit & declarauit quantitatem patrimonij. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 100. tom. 3.

Paupertatis exceptio, non ſufficit ad repellendum teſtem, niſi aliunde conſtet eum eſſe ſuſpectum, deciſ. 274. num. 13. tom. 2.

Paupertatis votum non reſoluitur per tranſitum ad Epiſcopatum in his, quæ ſe patiuntur cum Epiſcopali dignitate, & officio, deciſ. 115. n. 5. & 8. tom. 2.

circa Paupertatis probationem cum certum quid ex diuerſitate caſuum non poſſit ſtatui, ideoque in religione Iudicantis relinquitur id, qui omnia benè penſare debet. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 98. tom. 3.

Paupertas ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis, debet probari de tempore quo illa petuntur. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 110. tom. 3.

P A X.

Pax eſt origo, & fons omnium bonorum. Rub. in annot. ad deciſ. 431. n. 73. tom. 2.

Pax eſt optima rerum, ac innumeris triumphis glorioſior, ibid. num. 73.

pro Pace obtinenda poteſt Princeps abſque vlla compenſatione remittere damna ſubditorum, eis illata tempore belli. Rub. in annot. ad deciſ. 666. n. 57. tom. 3.

Pacis oſculum debetur Domino loci, quando ſacrum ſolemni ritu peragitur, deciſ. 54. n. 5. tom. 2.

Pacem Chriſtus nobis ſolum reliquit in ſuo teſtamento, vnde Bellum, qui deſiderant, diſperdendi ſunt ſecundum Dauid. Rub. in annot. ad deciſ. 431. n. 75. tom. 2.

de PECCATIS ſuis, ſi quis agat pœnitentiam, ipſe etiam Deus agit pœnitentiam ſuper malo, quod conſtituit facere. Rub. in Annotat. ad deciſ. 523. n. 16. tom. 3.

PECCATVM minus aliquando propter adiunctum, grauius punitur, quam minus. Rub. in annot. ad deciſ. 460. num. 113. tom. 2.

PECCATVM minus eſt aliquid dare de bonis Eccleſiæ conſanguineo, quam extraneo, cum hæc ſit ordinata charitas, declara vt hic, ibid. n. 114.

PECCATOR, ſi nouerit mutare vitam, & mores, Deus etiam nouerit mutare ſententiam. Rub. in annotat. ad deciſ. 523. n. 18. tom. 3.

P E C V N I A.

Pecunia non præſumitur expendentis, quando conſtat, illum ſumpſiſſe opus perficiendum cum pecunijs alienis, deciſ. 447. n. 19. tom. 2.

Pecunia etiam dicitur eſſe de bonis teſtatoris, deciſ. 207. num. 10. tom. 2.

Pecuniam dare pro acquirenda voce patronali, de iure canonico eſt prohibitum, deciſ. 28. n. 7. tom. 2.

Pecunia in impoſitione cenſus ex quibus præſumatur tradita animo earum dominium transferendi, deciſ. 641. num. 9. tom. 3.

Pecunia, quod debeat interuenire in emptione, & venditione non reperitur iure cautum, deciſ. 35. n. 5. tom. 2.

Pecunia manualiter ſi ſit data in dotem, ſine dubio reſtitutio eſt facienda in pecunia, deciſ. 159. n. 13. tom. 2.

in Pecunia licet ſolutio debeat fieri, tamen de partium conſenſu vnum pro alio ſolui poteſt, deciſ. 259. n. 11. tom. 2.

Pecunia ſi fuerit numerata in impoſitione cenſus, & realiter tradita, ſed ſtatim poſt contractum reſtituta ſine cauſa & titulo, tunc etiam dicta impoſitio præſumitur ſimulata, deciſ. 641. num. 3. tom. 3.

Sed quando fuit reſtituta cum cauſa, ita vt attulerit aliquam vtilitatem impoſitori, tunc cenſus ſubſtinetur, ibidem num. 4. 6. & 7.

Pecuniam ſi quis det mulieri in certam cauſam, cum decreto Iudicis ſi in eam cauſam non expendat, an id ei noceat, deciſ. 33. n. 11. tom. 2.

ex Pecunia dotali ſi aliqua res ſit empta, tunc enim licet res non ſit dotalis, tamen mulier contra eam in ſubſidium poteſt experiri, deciſ. 590. n. 25. & 26. tom. 3.

Pecunia certa, quando dicatur eſſe in obligatione, deciſ. 328. n. 6. tom. 2.

Pecunia certa, quando à principio fuit promiſſa, tunc, ſi illius bonitas intrinſeca non fuit mutata, debetur, aut dicta pecunia in ſpecie, vel illius æſtimatio, deciſ. 328. n. 5. tom. 2.

Pecuniam dans in ſocietate officij ſtat in periculo eam amittendi. Vot. poſt deciſ. 160. n. 11. tom. 2.

Pecuniam dans ad ſocietatem officij, in ſe ſuſcepit obligationem non diſſoluendi ſocietatem, niſi pro tali tempore, & quid ex hoc ſequatur. Vot. poſt deciſ. 160. n. 17. & 18. tom. 2.

Pecuniæ in ſocietate officij lucrantur per mortem illius, ſub cuius vita erat inita d. ſocietas, & non poſſunt per mortem alterius ſuperlucrari, deciſ. 572. n. 2. tom. 3.

Pecuniæ conſiderantur ad effectum cognoſcendi titulum oneroſum acquiſitionis, deciſ. 741. n. 33. tom. 3.

Pecuniæ, quando certa ſpecies eſt promiſſa, ea eſt ſoluenda ſi reperiatur, ſitque illa eiuſdem bonitatis, & valoris intrinſeci, licet valor extrinſecus fuerit imutatus, deciſ. 165. num. 1. tom. 2.

Si verò non reperitur, aliæ pecuniæ alterius ſpeciei ſunt ſoluendæ, vt poſſit ex illis conflari illa ſpecies pecuniæ promiſſæ, ibid. n. 2.

Pecuniæ regulariter præſumuntur ſoluentis, & expendentis, deciſ. 447. n. 18. tom. 2.

Pecuniæ, quod ſint ſoluentis, quando iſta præſumptio non intret, deciſ. 330. n. 11. tom. 2.

Pecuniæ ſolutio, quod fuerit facta in contanti, quando dubitari non poſſit, deciſ. 160. n. 30. tom. 2.

ex Pecunijs proprijs, quod quis aliquid non fecerit, ex quibus ſatis dicatur probatum, deciſ. 709. n. 6. tom. 3.

de Pecunijs illius præſumuntur cenſus empti ad cuius fauorem cantant, deciſ. 187. n. 10. tom. 2.

Pecunijs, qui ſeruiunt, Dominum habent importunum, qui dormire eos non ſinunt. Rub. in annot. ad deciſ. 450. n. 20. tom. 2.

de Pecuniarum vera, & reali numeratione, ex quibus dicatur conſtare, deciſ. 33. n. 5. tom. 2.

Pecuniarum permutationis, vel tranſlationis contractus de loco ad locum eſt licitus, deciſ. 477. n. 1. & 2. tom. 2.

Pecuniarum lucro ad ſocietatem officij, datarum eſt locus, licet ille, ſub cuius vita datæ ſunt, moriatur per viam iuſtitiæ, deciſ. 224. n. 2. tom. 2.

P E N S I O.

Penſio ſi ſit nulla in obolo, tota corruit, deciſ. 536. num. 14. tom. 3.

Penſio debet ſolui de illa moneta, ſuper qua fuit reſeruata, deciſ. 42. n. 7. tom. 2.

Penſio quando ſemper ſaluatur à falſa narratiua, itaut ſit locus reductioni, deciſ. 536. n. 1. tom. 3.

Penſio non poteſt imponi ſuper fructibus illis, ad quorum acquiſitionem certum ſeruitium requiritur. Rub. in Annot. ad deciſ. 576. n. 37. tom. 3.

Penſio non dicitur contraxiſſe vitium litigioſi, ſi lis non reſpiciat ſubſtantiam ipſius penſionis, veluti ſi agatur de reductione, deciſ. 670. n. 9. tom. 3.

Penſiones domorum dicuntur fructus induſtriales, deciſ. 615. n. 10. tom. 3.

Penſionis materia ex ſtylo Rotæ reputatur materia prophana, deciſ. 99. n. 1. tom. 2.

Penſiones domus ſecundum ſtylum Curiæ ſolent ſolui de ſemeſtre in ſemeſtrem anticipatè, & non per annum integrum, deciſ. 624. n. 5. tom. 3.

Penſiones, & affictus, quis recipiendo, cenſetur ex hoc remittere onus dandi fideiuſſores conuentos. Rub. in annot. ad deciſ. 542. n. 9. tom. 3.

Penſio debetur ex fructibus Eccleſiæ in litteris expreſſæ non autem alterius, deciſ. 500. n. 4. tom. 2.

Penſionis materia, & maximè ſi ſine cauſa fuerit reſeruata dicitur odioſa, & Eccleſiæ oneroſa, deciſ. 414. n. 13. tom. 2.

de Penſione beneficiorum, quando agitur, cum ſit materia odioſa, inconuenit, vt lata fiat interpretatio, ibid. n. 14.

Penſiones ſeu fructus debentur ad rationem eius, quo reuera fuerunt percepti, deciſ. 663. n. 6. tom. 3.

de Penſionibus quis liberè poteſt diſponere. Rub. in annotat. ad deciſ. 576. n. 23. tom. 3.

Penſiones domorum, & aliorum bonorum de ſui natura non ſunt fructiferæ, deciſ. 201. n. 26. tom. 2.

Penſionis materia, cum ſapiat naturam alimentorum, ideò celerem expeditionem expectat, deciſ. 549. n. 7. tom. 3.

Penſiones ex ſtylo Curiæ non imponuntur, niſi ſuper fructibus certis beneficij. Rub. in annot. ad deciſ. 576. n. 65. tom. 3.

Penſionis exigendi quaſi poſſeſſio probata contra anteceſſorem, probat & etiam contra ſucceſſorem, deciſ. 2. num. 10. tom. 2.

Penſionis exigendæ quaſi poſſeſſio non ſuffragatur niſi in poſſeſſorio reſpectu ſolutionis, deciſ. 441. n. 4. tom. 2.

Penſionis ſolutio non retardatur, donec ſit lata tertia ſententia, & cauſa finita per rem iudicatam, ibid. n. 5.

Penſionis exigendæ quaſi poſſeſſio probata contra anteceſſorem ſuffragatur etiam contra ſucceſſorem, deciſ. 55. num. 6. tom. 2.

Penſio, dum apparet, quod fuit extincta, tunc nequaquam penſionarius poteſt prætendere manutentionem in quaſi poſſeſſione eam exigendi, deciſ. 352. n. 19. tom. 2.

de Penſionis extinctione, vel reductione, vt dicatur conſtare, ad effectum, vt penſionario, denegetur manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, quid requiratur, deciſ. 386. n. 55. tom. 2.

Penſio, dum conſtat quod fuit extincta, non debet penſionarius

Digitized by Google

rius manuteneri in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.386.n.52.& 53.tom.2.
Penſio, quando eſt reducenda, in qua ſumma debeat fieri reductio, deciſ.536.n.21. & 24.tom.3.
Penſionis reductio cum quibus requiſitis Rota aliquando admiſit, deciſ.536.n.10.tom.3.
Penſio reſeruata ſine cauſa, cum expreſſione certi valoris per aſcenſum, tunc ſi falſitas contingat in obolo, eſt nulla in totum, nec eſt locus reductioni, ibid.n.11.19.& 20.
Penſio ob malam expreſſionem valoris, tunc non annullatur in totum, ſed eſt reducibilis, quando eſt reſeruata conditionaliter, deciſ.342.n.12.tom.2.
Vt ſi fuiſſet dictum, dummodo penſio medietatem fructuum non excedat, vel dummodo remaneant centum pro Rectore &c. ibidem n.13.
Penſio tunc ob malam expreſſionem annullatur in totum, quando fuit reſeruata purè, cum expreſſione certi valoris, quia tunc non eſt locus reductioni propter ſubreptionem, ibidem num.14.
ſuper Penſionis retentione, ſi quis fuerit diſpenſatus, etiamſi contraxerit matrimonium, an ad hunc effectum requiratur ſpecialis, ſi contraxerit illud cum affine, deciſ.648. n.20. & 21. tom.3.
Penſionis reſeruatio, quando fuit facta à Papa motu proprio, non eget alia iuſtificatione, deciſ.648.n.1.tom.3.
Penſionem exigens ſpatio 30. annorum liberatur ab onere iuſtificationis, ibid.n.2.
Penſionis reſeruatio tendit in onus, & grauamen beneficiorum, deciſ.448.n.7.tom.2.
pro Penſionis reſeruationis ſubſtinenda gratia, an ſit detrahenda pars valoris narrati, deciſ.488.n.5.tom.2.
Penſio, ſi ſit reſeruata in certa quantitate, non poteſt cogi penſionarius ad recipiendum fructus loco penſionis, deciſ.352.n.6. tom. 2.
Et hoc maximè, ſi reſeruatio facta ſit ex cauſa reſignationis, ibid. num.7.
Penſio, quando fuit reſeruata cum decreto, quod ſi Titularis, qui penſioni conſenſit realiter, & cum effectu eam non ſoluerit, reſeruatio ſit nulla, tunc penſionarius id integrè tenetur probare, aliàs ſucceſſor in beneficio non tenetur ad ſoluendum dictam penſionem, ibid.n.2.
Et ad hunc effectum non ſufficit probatio ſolutionis vnius termini, ſed integra, & realis eſt neceſſaria, ibid.n.3.
Penſiones omnes reſeruatas ſuper quibuſcumque fructibus, redditibus, & prouentibus beneficiorum ſi quis habeat indultum transferendi, an poſſit transferre eas, quæ ſpecialiter ſunt reſeruatæ ſuper diſtributionibus quotidianis, dubitatur. Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.47.& 50.tom.3.
Penſiones difficillimè reſeruantur ſuper diſtributionibus quotidianis. Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.34. tom.3.
Penſio an poſſit reſeruari ſuper diſtributionibus illis, quæ præter diſtributiones quotidianas, in certis caſibus Canonicis ſolent aſſignari, ibid.n.35.
Penſionis reſeruatio ad effectum vt ſubſtineatur, quod ſit adijcienda, vel detrahenda ſexta pars valoris, in hoc non datur aliqua deciſio Rotæ, deciſ.483. n.11.tom.2.
Penſio quando eſt reſeruata ex cauſa reſignationis, vel prouiſionis per obitum, tunc fructus exprimuntur in prouiſione, vnde non eſt neceſſe eos exprimere in litteris penſionis, deciſ.342.num.2. tom.2.
Penſio ſi ſit reſeruata ſub conditione clauſulæ. Dummodò, & ſit appoſita ipſi reſeruationi, non autem executioni, ſequitur quod onus iuſtificationis ſpectet ad penſionarium, deciſ.441.num.1. tom. 2.
Et hoc multò magis procedit, ſi Rector non conſenſit reſeruationi penſionis, ſed eius anteceſſor, ibid.n.2.
Quo caſu, ſi penſio ſit reſeruata cum d.clauſula, penſionarius tenetur iuſtificare ſuam gratiam, quia ille conſenſus intelligitur ſub eadem conditione, ibid.n.3.
Penſio reſeruata cum clauſula habita, vel non habita poſſeſſione, ſi poſſeſſio habita non fuerit, vltra biennium non operatur, deciſ. 196.n.2.& 6.tom.2.
Penſio ſi ſit reſeruata cum clauſula dummodò remaneant centum pro Rectore, ſi ſit appoſita ipſi diſpoſitioni, non autem executioni, tunc penſionarius tenetur illam iuſtificare, deciſ.500. n.1. tom.2.
Et quidem plenè, & concludenter, ibid.n.2.
Penſio reſeruata ex falſa cauſa non poteſt ſubſtineri, deciſ.491.n.4. tom. 2.
in Penſionis reſeruatione non eſt neceſſaria expreſſio valoris beneficij, ſi non excedat tertiam, vel dimidiam partem fructuum, deciſ.144.n.13. tom.2.
Penſio reſeruata ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus nulla facta mentione de diſtributionibus quotidianis, an ea comprehendantur, quæ diſtribuuntur in fine anni, deciſ.262. numer.1. tom. 2.
Penſio ſi ſit reſeruata ſine cauſa, & cum ſolito decreto, vt penſio realiter, & cum effectu perſoluatur, alias reſeruatio ſit nulla ipſo iure, deciſ.620. n.1.tom.3.
Tunc onus id probandi, ſpectat ad penſionarium, vt ea reſeruatione poſſit ſe iuuare in petitorio, ibid.n.2.
Penſiones vigore facultatis ſibi conceſſæ transferens, non ex ſua perſona illam transfert, ſed ex indulto Papæ, deciſ.670.n.14. tom. 3.
per Penſionis translationem non inducitur nouum grauamen titulari, vel Eccleſiæ, deciſ.670.n.17.tom.3.
in Penſionis translatione non eſt facienda mentio de aliquo impedimento ſtante iam habilitate, & diſpenſatione, deciſ.648.n.22. tom.3.
Penſio an validè dicatur translata in eum, qui à non ſuo Epiſcopo, & ſine licentia proprij Epiſcopi fuit ordinatus, deciſ.670. n.19. tom.3.
Penſionis translatio non dicitur noua penſio, ſed ſemper eſt eadem in translatario, quæ fuit in transferente, deciſ.562. num.1. tom.3.
Penſionis transferendi gratia, quando petitur, circumſcripto onere Eccleſiæ, ſupplicanti non eſt impoſita neceſſitas narrandi extrinſeca, ibid.n.2.
Penſionis translatio eſt materia odioſa, immò odioſiſſima, cum proroget ſeruitutem beneficij. Rub. in annot. ad deciſ.576.n.57. tom. 3.
de Penſionis translatione, quando agitur dicitur tractari ſemper de eadem penſione, non autem de nouo onere, deciſ.562. n.7. tom. 3.
Penſionis translatio non dicitur noua penſio, licet obligationis mutatio fiat de perſona in perſonam, deciſ.401. numer.2. tom. 2.
Penſio translata in effectu, & ſubſtantia eſt eadem cum prima, ibid. num. 3.
Penſionis translationis litteræ quando ſunt iuſtificatæ, dicuntur habere executionem paratam, deciſ.650.n.24.tom.3.
Penſionis transferendi facultatem quis amittit ob recurſus ad Iudices laicos, deciſ.670. n.1.tom.3.
Penſionis translatio facta abſque productione litterarum Apoſtolicarum eſt nulla, deciſ.562.n.13.tom.3.
de Penſionis valida translatione, quando non poſſit dubitari, ad quemcumque effectum, ibid.n.14.
de Penſionis translatione quando agitur, an tractetur de proroganda ſeruitute beneficij, deciſ.598.n.1.tom.3.
Penſiones transferendi facultas obtenta à Papa, dicitur ſubreptitia, ſi facta non fuerit mentio aliarum facultatum transferendi ſuper fructibus eiuſdem beneficij, deciſ.252. num.3. tom.2.
ad Penſionem obtinendam ſufficit oſtendere qualitatem clericatus, deciſ.650. n.3.tom.3.
Penſionis validitatis translationis actus probatur ex ipſo inſtrumento translationis, ibid.n.4.
in Penſionum translationibus non eſt neceſſarium fieri mentionem de penſionibus, aut facultatibus transferendi, deciſ.650. n.17.tom.3.
Quia non agitur de nouo onere Eccleſiæ transferendo, ibid.
Penſionis translatio eſt nulla, ſi transferens de tempore indulti incapax erat gratiæ ob excommunicationem, ibid. n.18.
in Penſionis translatione debet fieri mentio alterius penſionis, qua Eccleſia reperitur grauata, deciſ.650.n.15.tom.3.
Penſionum translationes non continent nouum onus, aut ſeruitutem, deciſ.598. n.9. tom.3.
Penſionem transferendi habens facultatem vſque ad certam ſummam, quando ea in totum reperitur translata id fieri non potuit citra nullitatem actus, limita ſi id fuerit factum cum clauſula, vt omne intelligatur factum iuxta formam facultatis transferendi, & non alias, deciſ.252.n.11.& 12.tom.2.
in Penſionis translatione, quando dicatur ſeruata forma ad hoc, vt titularis ſcire poſſit, quando per mortem penſionarij acquiſiuerit ſuam libertatem, deciſ.650.n.9.10.tom.3.
Penſionis translatio facta lite pendente ſuper illius reductione, quaſi effecta litigioſa, inualidè dicitur translata, ibidem num.11.
Penſiones litigioſæ non veniunt ſub generali diſpoſitione, ibidem num.12.
Penſio non poteſt dici litigioſa, ſi lis non ſit ſuper titulo, vel proprietate, & ſic ceſſat affectio, ibid.n.13.
Penſionis translationis litteræ, ſi dent certam formam circa translationem, forma eius niſi detur, corruit tanquam nulla ipſa translatio, deciſ.650.n.6.tom.3.
Intellige tamen hanc concluſionem vt hic, ibid.n.7.
Penſionis translatio ſi fiat per viam extinctionis, & creationis, ſeu renouationis ſecundæ nouæ penſionis, an ſubſtineatur, ſi non fuerit facta mentio primæ, deciſ.648.n.17.tom.3.
Penſionis translatio, quidquid ſit reſpectu titularis, tamen reſpectu translatarij dicitur noua penſio, & ideò comprehenditur ſub diſpenſatione retinendi penſiones, deciſ.648. num.18. tom. 3.
Penſionis translatio dicitur noua penſio in ſubſtantia, quamuis

nomen ſonet in translationem, deciſ.401.n.7.tom.2.

Penſionis translatio ſine dubio dicitur noua penſio, dum dicta translatio apta eſt conſeruare penſionem poſt mortem penſionarij, ibid.n.8.

Penſionis natura regulatur ſecundum naturam vſusfructus, qui per mortem vſufructuarij extinguitur, ibid.n.9.

Penſio, cum ſecundum eius naturam extinguatur per mortem penſionarij, dum poſt eius mortem prorogatur per translationem, ea ex nouo iure ſubſtinetur, non autem ex antiquo poſt mortem extincto, ibid.n.10.

Penſionum translationes, negari non poteſt eſſe ſeruitutis beneficij prorogationes, ibid.n.11.

Penſionum translatio eſt materia odioſiſſima, ibid.

Penſionis ſolutiones factæ à Campſore, qui dedit cedulam bancariam, cenſentur factæ ex mandato à Titulari, & non à lege, deciſ.386.n.47.tom.2.

ob Penſionis non ſolutionem excommunicatus non abſoluitur, niſi præuia ſatisfactione, deciſ.236.n.13.tom.2.

Penſionis ſolutio aliter quam per inſtrumentum probari poteſt, deciſ.386.n.16.tom.2.

Penſionis vnica ſolutio conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, præſertim ad effectum manutentionis, deciſ.351. n.14. tom.2.

Penſio debet ſolui à poſſeſſore, & percipiente fructus, deciſ.446. n.24. tom.2.

Penſio ratione fructuum debetur, deciſ.446.n.24.tom.2.

Penſionis fideiuſſor, ſi eam ſoluit, dum eſt declaratum, ad id non teneri, non conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione eam exigendi, deciſ.352.n.26.tom.2.

Penſionis ſolutio facta à tertio ſine mandato titularis non conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.352.n.16. tom.2.

Penſio cum ſit onus reale fructuum, ab eo ſolui debet, qui fructus beneficij percepit. Rub. in annot. ad deciſ.576.n.45.tom.3.

Penſionis ſolutio facti patri penſionarij, an ſufficiat ad probandam veram & realem ſolutionem, in caſu quo penſionarius, illam concludenter probare grauatus eſt, deciſ.342. num.20. tom.2.

Penſionum anticipata ſolutio non eſt illicita, vel vſuraria in conductione, deciſ.160.n.21.tom.2.

Penſionis ſolutio, ſi non ſit facta à titulari, nec ab alio de eius ordine, non conſtituitur penſionarius in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.386.n.24.tom.2.

Penſio debet imponi ſuper fructibus beneficij. Rub. in Annotat. ad deciſ.576. n.40.tom.3.

Penſio non de proprio, ſed de fructibus beneficij eſt ſoluenda, ibidem n.41.

Penſionem, quis ſoluere non tenetur, niſi percipiat fructus beneficij ſuper quo ea eſt impoſita, quia eatenus ad id tenetur, quatenus fructus percipiat. ibid. n.42.& 44.

Penſio non eſt ſoluenda per eum, qui nec titulum beneficij habuit, nec fructus percepit, ibid.n.43.

Penſiones decurſæ, quod non fuerint ſolutæ, ex quibus arbitrari poſſit, deciſ.546.n.8.tom.3.

Penſionis ſolutio facta à tertio, de cuius mandato non conſtat minus releuat, ad hoc vt dicatur ſatisfactum decreto apponi ſolito in reſeruatione penſionis, ibid.n.9.

in Penſione ſoluente pro alio non præſumitur mandatum, niſi concurrant adminicula, ibid.n.10.

PENSIONARIVS.

Penſionarius non releuatur ab onere probandi validitatem gratiæ in iudicio petitorio, ex poſſeſſione decennalis, ſi deficiat titulus, deciſ.144. n.10. tom.2.

Cùm ad hunc effectum poſſeſſio non releuet, niſi ſit triennalis, ibid.n.11.

Penſionarius non tenetur iuſtificare valorem beneficij, quando Papa non ſe fundauit ſuper eo, ibid.n.12.

Penſionario ſpectat onus iuſtificandi valorem beneficij in ſuis litteris penſionis narratum, & quidem concludenter, itaut penſio alias corruat, deciſ.546.n.1.tom.3.

Penſionarius non tenetur ad probationem valoris beneficij pro ſubſtinenda ſua gratia, ſed titularis, qui agit ad nullitatem penſionis, declara vt hic, deciſ.144.n.6.tom.2.

Penſionarij ius metitur ex eius perſona, & non attenditur mutatio perſonarum ex parte titularis, deciſ.2.n.11.tom.2.

Penſionarius non tenetur ad iuſtificationem valoris beneficij, ſtante conſenſu titularis ſuper reſeruatione penſionis, & confeſſione eiuſdem, quod valor aſcendat ad d. ſummam, deciſ.144. n.16.tom.2.

Declara id procedere contra perſonam conſentientis, ſed ſecus eſt ſi agatur contra ſucceſſorem in beneficio, ſi non habeat cauſam à prædeceſſore, ſed à Papa, ibid.n.17.

Penſionarius, vt conſtituatur in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, potiſſimum ſpectatur animus ſoluentis, deciſ.386.num.25. tom.2.

Penſionario denegatur manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, in terminis turbidæ poſſeſſionis, vel intentionis petentis, deciſ. 386. num. 56. tom. 2.

Penſionarius, ſi ſit in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, de iure eſt, vt lite pendente ea non priuetur, deciſ.352. n.2.tom.2.

Penſionarius, quod ſit in quaſi poſſeſſione exigendi penſiones, ex quibus dicatur doctum, deciſ.386.n.50.tom. 2.

Penſionarius dicitur conſtitutus in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem per ſolutionem ei factam à Mercatore, cum præſumatur facta de mandato titularis, deciſ.386.n.19.tom.2.

Penſionarius dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, dum titularis dedit cedulam bancariam, cuius vigore campſor ſoluit penſionem, deciſ.352.n.10.tom.2.

Cum campſor dicatur ſoluiſſe de mandato titularis, ibidem numer.11.

Penſionarius ſi ſit in quaſi poſſeſſione penſionem exigendi, manutenendus eſt in ea licet à parte excipiatur, quod penſio ſit reducenda ob exiguitatem fructuum, deciſ.55. num.7. tom. 2.

Penſionarius eſt manutenendus in ſua quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, licet narrauerit, quod beneficium certum valorem, & contrarium à parte, deciſ.55. n.8.tom.2.

Penſionarius ſi voluiſſet fructus beneficij, non reſignaſſet beneficium cum certa pecuniarum quantitate annua, deciſ.352. n.8. tom.2.

Penſionarius vt obtineat in iudicio manutentionis, ſufficit probaſſe aliquando exegiſſe, deciſ.342.n.18.tom.2.

Penſionarius ab initio releuatur ab onere iuſtificationis gratiæ quoad manutentionem poſſeſſionis propter factum exigendi, deciſ.144. n.8.tom.2.

Penſionarius agens contra nouum titularem, debet probare valorem beneficij, ſi illum narrauerit per aſcenſum, ſi ſimus in penſione reſeruata ſine cauſa, deciſ.342.n.1.tom.2.

Penſionarius, dum acceptauit cedulam bancariam, illamque habet in manibus, perfectum dicitur pactum, deciſ.386. num.45. tom.2.

Penſionarius, vt validè probet centum remanere pro Rectore, eſt neceſſe d. probationem percutere tempus reſeruationis penſionis, deciſ.500.n.13.& 19.tom.2.

in Penſionario nolente ſoluere, proteruia eſt manifeſta, ſi per plures annos ad effectum non ſoluendi ſubſtinuerit cenſuras, deciſ. 340.n.7.tom.2.

Penſionarius tunc tenetur plenè iuſtificare valorem beneficij affirmatiuè narratum per aſcenſum, & quidem plenè, ſi in hoc conſiſtat fundamentum, & pars gratiæ, deciſ.342. num.3. tom. 2.

Penſionarius lite pendente non poteſt recuſare ſoluere penſionem titulari, deciſ.340.n.3.tom.2.

Penſionarius pendente lite non eſt priuandus ſua quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.2. n.2.tom.2.

Penſionarius ſi per multos annos habitus fuit pro Clerico, & toleratus à ſuo Ordinario, hæc coniectura eſt ſufficiens pro præſumenda valida ordinatione, deciſ.670.n.33.tom.3.

Penſionarius quando teneatur probare ſolutionem penſionis realiter, & cum effectu, quouſque vixit titularis, deciſ.342. num.15. tom.2.

Penſionarius, ſi tenetur docere ſolutionem omnium terminorum penſionis realiter factam, non ſuffragatur inſtrumentum ſolutionis omnium terminorum antea decurſorum, ibid.n.16.

PERCEPTIO FRVCTVVM.

Perceptio fructuum præſumitur ex re fructifera, deciſ.317.num.6. tom. 2.

Perceptio fructuum facta à factore ſufficit ad effectum probandi poſſeſſionem in remedio ſpolij, deciſ.559.n.8.tom.3.

Perceptio fructuum eſt indubitatum ſignum poſſeſſionis, deciſ. 283.n.2.tom.2.

Perceptio fructuum eſt verus modus probandi poſſeſſionem, deciſ.267.n.1.tom.2.

PERFECTIO inſtrumenti benè colligitur ex inſcriptione & ſubſcriptione, deciſ.544.n.3.tom.3.

PERICVLVM.

Periculum vbi eſt duplicatum, ibi debet eſſe duplicata compenſatio. Vot. poſt deciſ.160.n.23.tom.2.

Periculum vacationis officij ſi ceſſet in ſocietate officij, pecunia remanet purum mutuum, deciſ.289.n.7.tom.2.

Periculum ſocietatis officij quando fuit translatum de vna vita ad aliam, tunc mortuo illo, de cuius vita fuit translatum, non eſt locus lucro pecuniarum, deciſ.224.n.3.tom.2.

PERITVS.

Peritus deputatus ad vnum effectum non releuat quo ad diuerſum, deciſ.506.n.5.tom.3.

Peritus, ſi aſſerat, ſe habere cognitionem rei, cuius valorem æſtimat, à multis annis citra, id poteſt intelligi de quatuor, vel ſex annis, deciſ.253.n.23.tom.2.

Periti æſtimatio, ſi fundata ſit ſuper aliorum relatione, quid id indicet, ibid.n.24.

Periti, vt probent valorem rei, debent eam æſtimare ſecundum communem æſtimationem, deciſ.344.n.16.tom.2.

Periti eius relationi ſtandum eſt, cum quo concordat tertius peritus ex officio electus, deciſ.23.n.4.tom.2.
Periti dum faciunt ſuam relationem, ſat eſt iurare de eorum credulitate, deciſ.393.n.14.tom.2.
Periti, vt probent æſtimationem ſeu valorem rei debent referre ſecundum communem æſtimationem, deciſ.278. num.2. tom.2.
Periti æſtimando domum, debent habere rationem ad onus ſuper ea impoſitum, ibid.n.3.
Periti non poſſunt probare valorem de certo tempore, de quo eſt controuerſia, mediante inſpectione præſenti, deciſ.278. num.5. tom. 2.
Periti debent eſſe informati de ſtatu rei antiquo, ibid.n.6.
ad Peritorum iudicium non recurritur niſi in ſubſidium, ibidem num. 7.
Periti per inſpectionem rei de præſenti non poſſunt arguere qualitatem eius de tempore præterito, deciſ.253. num.19. tom.2.
ad Peritorum electionem deuenitur in ſubſidium, & quando aliæ probationes haberi non poſſunt, ibid.n.20.
Periti, licet ex ſtatu præſenti, poſſint etiam arguere in præteritum, tamen facilè poſſunt decipi, ibid.n.21.
Peritorum calculis circa quantitatem, & valorem alicuius rei, quando non attendatur, deciſ.317.n.14.tom.2.
Peritorum reſolutiones non tranſeunt in rem iudicatam, ſaltem ad excludendas contrarias probationes, deciſ.435. numer.3. tom.2.
Peritorum æſtimatio præſumitur iuſta, qui contrarium tenet, debet exceſſum probare, deciſ.720.n.20.tom.3.
Periti relationi ſpecialiter ad aliquem punctum electi ſtandum eſt deciſ.23.n.5. tom.2.
Peritis à iudice deputatis potius ſtandum eſt in æſtimatione alicuius rei quam depoſitionibus teſtium, deciſ.457. num.2. tom.2.
ob PERIVRIVM an quis incidat in caducitatem, deciſ.719.n.4. tom. 3.
Periurium vitiat contractum, deciſ.344.n.25.tom.2.
PERMVTATIO dotis vt valeat, requiritur conſenſus mulieris & vtilitas, deciſ.335.n.2.tom.2.

P E R S O N A.

Perſona vna, & eadem non debet diuerſo iure cenſeri, deciſ.247. n.5. tom. 2.
Quæ tamen regula non procedit reſpectu diuerſarum perſonarum, ibid.n.6.
Perſona extrinſecus regulariter in diſpoſitionibus non ſubintelligitur, vbi verba referri poſſunt ad perſonas expreſsè vocatas, deciſ.561.n.72. tom.3.
Perſona, quando eſt publica, tunc pluribus præſumitur nota eius manus, deciſ.334.n.21.tom.2.
Perſona eſt in certis caſibus priuilegiata, ergo, & in omnibur alijs, abſurda eſt iſta conſequentia. Rub.in annot.ad deciſ.460.n.30. tom.2.
Perſona defuncti repræſentatur ab hærede actiuè & paſſiuè in iure creato, & formato tempore mortis in perſona illius, deciſ.590. n.30. tom.3.
ex Perſona actoris metitur ius, non autem ex perſona rei conuenti, deciſ.178.n.7. tom.2.
Perſona cum qua fuit contractum attenditur in contractibus, licet commoditas contractus ad illum non ſpectet, deciſ.64. num.8. tom.2.
ex Perſona alterius ſæpius quis obtinet illud, quod ex ſua conſequi non valeret, deciſ.588.n.4.& 14. tom.3.
Perſonam teſtis quis producendo dicitur approbare non autem dictum, deciſ.42.n.6.tom.2.
à Perſona tantum vnâ ſi fama habuit originem non probat, & maximè ſi illa ſit ſuſpecta, deciſ.527.n.7.tom.2.
ex Perſona alterius, vt quis conſequatur id, quod non poteſt ex propria perſona, id debet verum intelligi, quando ius alterius perſonæ non diminuitur, deciſ.588.n.34.tom.3.
de Perſona ad perſonam extenſio in iure non admittitur, deciſ.24. n.10.tom.2.
Perſona eccleſiaſtica non poteſt honeſtè conſequi magnam, & rigoroſam pœnam propter mordicam contrauentionem. Rub. in annotat. ad deciſ.444. n.75. tom.2.
Perſonæ tres faciliùs conueniunt quam plures, & fidelius negocium tractant, deciſ.574.n.12.tom.3.
Perſonæ induſtria, non dicitur electa, quando in aliquo negocio nec actiuè, nec paſſiuè fuit dictum ne ſe ingereret, deciſ.87.n.11. tom.2.
Perſonæ plures, quando repræſentant idem corpus, & habetur pro vno, tunc vnus conſequitur ex perſona alterius, quod ex ſua conſequi non poſſet propriè, deciſ.588. numer.28. & 29. tom.3.
Perſonæ odioſæ non ſunt Iudæi reſpectu fori temporalis propter tollerantiam Eccleſiæ, deciſ.269. n.6.tom.2.
Perſonæ, quando ſunt notæ probitatis, faciunt ab eis iam facta præſumi licita, deciſ.670.n.30.tom.3.
Perſonæ conſtitutæ in dignitate ac deponenti de rebus ſpectantibus ad eius officium ac veriſimilia, & in præſentia Principis, creditur, deciſ.194.n.9. tom.2.
Perſonæ identitas probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ, deciſ.614.n.19. tom.3.
Perſonæ identitas quando ex pluribus demonſtrationibus fuit comprobata, tunc aſſerenti contrarium, incumbit ei onus probandi diuerſitatem, ibid.n.20.
Perſonæ identitas non excluditur etiam quod fuerit ſcriptum Ioannes q. Alberti de Venturinis & fuerit probatum, quod non erat de Venturinis, ſed de Albericijs, deciſ.614. num.22. tom. 3.
Perſonas duas in eodem negocio, quis repræſentare poteſt, deciſ. 273.n.9.tom.2.
ad Perſonas certas ſi ſit reſtrictum fideicommiſſum ad alias non extenditur, deciſ.24.n.1.tom.2.& vide n.3.
ad Perſonas certas, & ad certum tempus ſi ſit reſtricta prohibitio, nec vltra dictas perſonas, nec vltra dictum tempus extenditur, ibid.n.2.
ad Perſonas certas ſi ſtatum ſe reſtringat, ſi alijs ſit præiudiciale ad eas non extenditur, deciſ.16.n.19.tom.2.
Perſonas eccleſiaſticas Aegidiana non ligat, deciſ.98. num.4. tom.2.
inter Perſonas diuerſas inſtrumentum confectum non poteſt deſeruire pro declaratione alterius inſtrumenti ab alijs confecti, deciſ.208.n.6.tom.2.
in Perſonis eruditis, pollentibus virtute litteris, & doctrina, ſtat vtilitas, decor, ſplendor Eccleſiarum, & augmentum cultus Diuini, deciſ.743. n.14.tom.3.
Perſonarum eccleſiarum ſpolia quod ex antiqua conſuetudine ſpectent ad hæredes beneficiati in ſtatu Mediolanen. ex quo nititur probari, deciſ.529. n.6.tom.3.
de Perſonarum legitimatione quando amplius non ſit dubitandum, deciſ.13.n.7.tom.2.
Perſonarum legitimitas ex quibus ſatis dicatur iuſtificata, deciſ. 498.n.14. tom.2.
Perſonarum legitimarum exceptio in omnibus iudicijs quantumuis ſummarijs eſt præmittenda, deciſ. 587. numer.16. tom. 3.
Perſonalis citationis ſolemnitatem quare iura requirunt, quando quis eſt excommunicandus, deciſ.48.n.20.tom.2.
Perſonaliter quando quis eſt citandus, ſi reperiri non poſſit, quæ diligentiæ ſufficiant ad hoc vt dicatur citatus perſonaliter, deciſ. 48.n.2.tom.2.
Perſonalitatem non denotant verba imperſonalia, deciſ.213. n.7. tom.2.

P E R T I N E N T I A.

Pertinentia iuris conferendi indubitato teſtimonio probatur, & ipſa poſſeſſione & continuatione ex pluribus electionibus firmata, ibid.n.7.
Pertinentia iuris conferendi probari poteſt per publicam vocem & famam, deciſ.530. n.6.tom.3.
de Pertinentijs alicuius loci an tenuta aliqua ſit, ex quo comprehendi poſſit, deciſ.285.n.14.15. & 16. tom.2.

P E T I T I O.

Petitio, vbi non adeſt, ibi nulla mora conſideratur. Rub. in annot. ad deciſ.542.n.22.tom.3.
Petitio in dubio debet intelligi eſſe factam, prout eſt vtilius petenti, deciſ.188.n.7.tom.2.
Petitio ſi ſit relata ad aliquid, virtualiter ea continet omnia, quæ ſunt contenta in re relata, deciſ.472.n.19.tom.2.
Petitio illa eſt fruſtratoria, quando is petit id, quod non adimpleuit deciſ.542.n.1. tom.3.
Petitio poſterior non tollit anteriorem, deciſ. 663. numer.2. tom.3.
Petitio hæreditatis, vt dicatur iudicium vniuerſale, vis ſtat in concluſione libelli, in qua, quis petit ſe pronunciari hæredem in totum, vel in parte, deciſ.178. n.7. tom.2.
Petitione hæreditatis agens, ſi moueatur quęſtio libertatis, ea prius terminanda eſt, deciſ.674. n.6.tom.3.
in Petitione hæreditatis, cui ſimilis eſt fideicommiſſaria hæreditatis petitio, agitur, vt actor declaretur hæres vniuerſalis, deciſ. 178.n.5.tom.2.
Petitione hæreditatis agens ſi opponatur eum priuatum eſſe hæreditate, debet interim ſilere cauſa petitionis hæreditatis, deciſ. 674. n.5. tom.3.
Petitio fructuum eſt acceſſoria ad abſolutionem obtentam, deciſ. 393.n.7.tom.2.
Petitio legitimationis eſt ſola ſufficiens ad probandam filiationem, deciſ.430.n.20. tom.2.
Petitio remiſſoriæ non videtur carere ſuſpicione, ſi poſt multas cauſæ inſtantias petatur, deciſ.381.n.10.tom.2.
Petitio remiſſoriæ videtur ſatis calumnioſè petita ſi poſt rem iudicatam petatur, deciſ.381.n.13.tom.2.
Petitio remiſſoriæ dicitur calumnioſa dum petitur ad euitanda fundamenta deciſionum in cauſa factarum, ibid.n.18.

Petens quos ſimpliciter amoueri à beneficio, tunc collatio eſt euentualis, deciſ.202.n.10.tom.2.

PETITORIVM.

Petitorium abſorbet poſſeſſorium, deciſ.559.n.18 tom.3.
Petitorium poteſt ſuſpendi in qualibet parte iudicij, deciſ.410. n.24.tom.2.
Petitorium poteſt cumulari, cum poſſeſſorio adipiſcendæ, deciſ. 669.n.3. tom.3.
Petitorium, ea, quæ reſpiciunt, non admittuntur in poſſeſſorio, deciſ.440.n.24.tom.2.
Petitorium ea, quæ reſpiciunt, non ſunt terminanda in iudicio poſſeſſorio, ſed in Ordinario, deciſ.623.n.11.tom.3.
Petitorij cumulatio cum poſſeſſorio ſtante turbiditate etiam in remedio retinendæ non ſolet denegari, deciſ. 521. num.7. tom.3.
ad Petitorium ſunt reijcienda, quæ difficultatibus ſunt implicita, deciſ.363.n.49. tom.2.
in Petitorio poteſt proſequi cauſa, ſi ſit commiſſa cum clauſula quam & quas omiſſo poſſeſſorio intentato, deciſ.72. num.1. tom.2.
PHILIPPVS Rex Hiſpaniarum ſic generaliter vocatur, ratione maioris dignitatis, & poteſtatis, deciſ.743. num.3. & 4. tom.3.
Philoſophiam, quis non debet profiteri, & poſtea vinci ab auaritia, & rapacitate. Rub. in annot. ad deciſ.444. numer.32. tom. 2.
PHILISOPHVS, quis non eſt nominandus, ſi faciat contra philoſophiam. Rub. in annot. ad deciſ.444. n.30.tom.2.
Philoſophus quidam, petendo ab Imperatore immunitatem à ſolutione onerum bonorum patrimonialium, quid Imperator in eius faciem præficauerit, ibid.n.31.
Philoſopho cuidam, cum fuiſſet oſtenſa tabula, in quo depicti erant multi leones ab hominibus dilacerati, prorupit in hæc verba, O ſi Leones pingere ſcirent. Rub. in annot. ad deciſ. 431.n.54. tom.2.
PIA cauſa non eſt valens extinguere amorem inter patrem, & filium, & inter patruum, & nepotem. Rub. in annot. ad deciſ.444. n.53.tom.3.

PIGNVS.

Pignus rei alienæ, tunc conualeſcit, aut confirmari dicitur, quando illa res efficitur debitoris, deciſ.450. n.8. tom.2.
Pignus in re aliena contractum, vt validè confirmetur quid requiratur, deciſ.675. n.39.tom.3.
Pignus, quando creditor in ſubſidium pro ſuo credito accepit, & illud eſt æquiualens iuxta ſuum creditum, tunc facit fructus ſuos, deciſ.145. n.12.tom.2.
Pignus iudiciale poteſt creditor ſibi ipſi adiudicare alio non exiſtente emptore, deciſ.657.n.12.tom.3.
in Pignore conuentionali creditor non admittitur ad licitandum, deciſ.280.n.9. tom.2.
in Pignore iudiciali creditor admittitur ad licitandum alio emptore non exiſtente, vel dignum pretium non offerente, deciſ. 280.n.8.tom.2.
ex Pignore fructus non debentur, deciſ.453.n.18.tom.2.
Pignus, & non venditio, quando propriè contractus aliquis eſt, tunc quoque habenda eſt ratio oblectamenti, quod ex re empta ſumitur, ibid n.19.
Pignori, quando fuit data res aliena per debitorem, primo creditori, & deinde ſecundo, ſi poſtea debitor illam vendidit, de pretio ſatisfecit primum creditorem, ſecundus creditor non poterit eam auocare ab emptore deciſ.419.n.8 tom.2.
Quia ei nunquam fuit obligata. deciſ.419.n.9.tom.2.
PILATVS nec nomine quidem veritatem agnoſcebat. Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.23.tom.2.

PLVRALITAS.

Pluralitas eſt præſumenda, vt euitetur contrarietas inter teſtes & ſcripturas, deciſ. 211.n.4.tom.2.
Pluralitas, & diuerſitas ex quibus circumſtantijs arguatur, deciſ. 211.n.5 tom.2.
Pluralitas quando reſoluatur in ſingularitatem, deciſ.419. n.9.10. & 11.tom.2.
Pluralitas multoties reſoluitur in ſingularitatem, deciſ.35. n.16. tom. 2.
Pluralitas non reſoluitur in ſingularitatem, quando reſultaret aliquid illicitum, vel abſurdum, ibid.n.17.
Pluralitas teſtamentorum ſufficienter probatur ex diuturna obſeruantia, & conſenſu intereſſe habentium, deciſ.534.num.31. tom.3.
Pluralitatem eiuſdem nominis qui allegat, tenetur probare, deciſ. 64.n.19.tom.2.
Plures defectus ſi inſtrumentum patiatur ex ſolis coniecturis ſanari poteſt, deciſ.154.n.7.tom.2.
Plus, vel minus non faciunt differre ſpeciem, & non inducunt ſpecificam differentiam. Vot. poſt deciſ.160.n.33.tom.2.
POMVM pulchrum, non eſt ſemper bonum. Rub. in Annot. ad deciſ.617.n.221. tom.3.

POENA.

Pœna conuentionalis non debetur, niſi quatenus intereſt, deciſ. 106.n.10.tom.2.
Pœna verè irrogatur, quando aliquid quod proprium eſt abeſt, vel abfuturum eſt, deciſ.493. n.4.7.14.16.& 18.tom.2.
Pœna aliqua ſi ſit iniuſtè exacta, illa debet obeſſe principali, & non fideiuſſori, deciſ.106.n.13.tom.2.
Pœna ſufficit, vt notoriè ſit incurſa, quia poteſt ſtatim ad executionem procedi, licet delinquens excuſari poſſit, deciſ.48. n.40. tom. 2.
Pœna neque dies quando non eſt appoſita ei, qui aliquid adimplere debet vt conſtituatur in mora, requiritur interpellatio, deciſ. 314.n.12.& 18. tom.2.
de Pœna tractatur, quando agitur de mutandis executoribus, deciſ.314.n.22.tom.3.
in Pœnam excommunicationis, & eccleſiaſticas cenſuras quando quis dicatur incurriſſe, deciſ.48.n.1.tom.2.
Pœnæ arbitrariæ debentur officiali de tempore confiſcationis, non autem delicti, deciſ.322.n.11.tom.2.
Pœnæ ordinariæ debentur officiali de tempore confiſcationis, ibidem n.12.
Pœna ceſsat ceſsante mora, deciſ.95.n.13.tom.2.
Abſque mandato ſpeciali procurator confitendo, non præiudicat Domino, deciſ.96.n.2.tom.2.
ad Pœnam euitandam qualibet cauſam excuſare debet, deciſ.340. n.6. tom.2.
Pœnæ ſeruus non poteſt dici quis effectus ſi in contumaciam fuerit condemnatus, & numquam incidit in poſse Curiæ, deciſ.714. n.6. tom.3.
Pœnæ ſeruus hodie nemo efficitur, & ſic ceſsat diſpoſitio l. interdicit, ff. de cond. & demonſtr. ibid. n.7.
in Pœnam, vt quis incidat non ſufficit ſcientiam probare ex præſentia. Rub. in annot. ad deciſ.542. n.97.tom.3.
PEONITENTIA, quando eſt licita, quis non tenetur ad refectionem expenſarum, deciſ.382.n.8.tom.2.
POPVLI conſuetudo rectè ius ciuile dicitur. Rub. in annotat. ad deciſ.378. n.30. tom.2.
Popularis, & ignobilis quilibet præſumitur, deciſ.72. numer.4. tom. 2.

PORTIO.

Portio certa quando fuit aſſignata Vicario Eccleſiæ vnitæ, & reliquum remanet Eccleſiæ, cui fuit facta vnio id eſt indubitatum ſignum vnionis, deciſ.580.n.8.tom.3.
ad Portionem ſui patris non autem patruorum nepos, quando dicatur tantum ſubſtitutus, deciſ.287.n.2. tom.2.
ad Portionem tam patris, quàm patruorum quando quis cenſeatur vocatus, deciſ.245.n.5.tom.2.

POSITIONES.

Poſitiones datæ per procuratorem ſine ſpeciali mandato, licet non præiudicent Domino, deſeruire tamen poſsunt pro coniectura, & indicio veritatis, deciſ.96.n.4.tom.2.
Et hoc amplia ſi non ſint reuocatæ, ibid.
Poſitiones, quando dantur per procuratorem vt releuent, debet docere de ſpecialiſſimo, & indiuiduo mandato ad ſic, & ſic ponendum, deciſ.678.n.4.tom.3.
Et inſuper docere de mandato ad iurandum de veritate materiarum in actis ſpecificatarum, ibid.n.5.
Poſitionibus vt pars aduerſa cogi poſſit reſpondere, quidnam ſit neceſsarium, ibid.n.6.
Poſitiones vt admittantur, ſufficit eas non eſse omninò impertinentes, ſed aliquo modo directè, vel indirectè facere ad cauſam, vel præſtare adminiculum, deciſ.511.n.10. tom.3.
Poſitiones, vbi non ſunt notoriè impertinentes, itaut aliqua poſſit eſse dubitatio, Iudex illas admittere debet, ibidem num. 11.
Poſitiones non eſt diſputandum an ſint admittendæ, dum aliquo modo faciunt ad cauſam, & hoc potiſſimum vt lites abbreuientur, ibid.n.12.
ad Poſitiones reſponſio, vt præiudicet, quid requiratur, deciſ.678. n.3. tom.3.
Poſitione in quis non præſumitur feciſse contra intentum, quod ſperabat conſequi mediante reſponſione partis ad dictam poſitionem, deciſ.554.n.16.tom.3.
Poſitionum vſus à Rota non eſt improbatus, deciſ.511.numer.17. tom.2.
per Poſitiones, quis releuatur ab onere probandi, ibid.n.6.
Poſitiones dum ſunt irreleuantes, pars non eſt cogenda eis reſpondere, ibid.n.7.
Poſitionibus principalis debet reſpondere, dum recuſat dare ſpecialiſſimum mandatum procuratori ad ſic, & ſic reſpondendum deciſ.511.n.2. tom.2.
Poſitionibus dum pars recuſat reſpondere, non eſt procedendum vlterius in expeditione cauſæ, ibid.n.3.
Poſitionibus, vt procurator validè reſpondeat, requiritur ſpecialiſſimum mandatum, ad ſic reſpondendum in indiuiduo, deciſ. 678.n.8.tom.3.
Poſitionibus reſpondere pars cogitur, ad hoc vt ponens releuetur

uetur ab onere probandi, ſi aduerſarius poſitiones confiteatur, deciſ.511.n.14.tom.2.
Poſitionibus pars reſpondere recuſans ob illius contumaciam in Rota,non imponitur pœna, vt habeantur pro confeſſatis, ſed vt procedatur ad pœnas in monitorio ad reſpondendum comminatas,ibid.n.15.
Poſitus in conditione,vt cenſeatur vocatus,ſufficit,id poſſe colligi ex pluribus coniecturis,deciſ.661.n.2.tom.3.
Poſitus in conditione cenſetur teſtatur vocaſſe, ſi digreſſus ſit ad plures gradus ſubſtitutionum,deciſ.661.n.5.tom.3.
Poſſe verè non dicimus,quod cum difficultate poſſumus. Rub. in Annotat. ad deciſ.617.n.188. & 190.tom.3.

POSSESSIO.

Poſſeſſionis noua acquiſitio non poteſt fieri per colonum,ſed benè poteſt conſeruari, & cuſtodiri talis acquiſitio, deciſ.234. n.13. tom.2.
Poſſeſſio acquiſita lite pendente non eſt manutenibilis, deciſ.365. n.9. tom.2.
Poſſeſſionem ciuilem non dicitur quis amiſiſſe, ſi ſtatim amiſſa naturali,egit pro illius recuperatione, ibid.n.10.
Poſſeſſio anteceſſoris continuatur in Prælato ſucceſſore abſque alia apprehenſione, deciſ.290.n.7.tom.2.
Poſſeſſio anteceſſoris in officio,ſuffragatur etiam ſucceſſori, cum illa dicatur acquiſita officio, ſeu dignitati, deciſ.391.numer.1. tom. 2.
Poſſeſſio ſi ſit probata de tempore motæ litis, eſt manutenenda, ibid.n.2.
Poſſeſſio antiquior, quando eſt probata, tunc iunior præſumitur vitioſa, & clandeſtina, deciſ.495.n.44.tom.2.
Poſſeſſionem apprehendens authore Prætore dicitur eſſe in bona fide,deciſ.740. n.10.tom.3.
ex Poſſeſſionis apprehenſione reſultat vera aduerſarij confeſſio, quod poſſeſſio erat apud alteram partem, deciſ.110. num.2. tom. 2.
Poſſeſſionem rei alienæ apprehendens hoc caſu condemnatio fructuum fieri poteſt à die commiſſi ſpolij, deciſ.740.num.8. tom. 2.
de Poſſeſſionis apprehenſione,ſi conſtet, ea præſumitur continuata, vſque ad litem motam, eiuſque vigore datur manutentio, deciſ.440.n.6.& 7. tom.2.
Poſſeſſio beneficij illius qui fuit intruſus, vel nulliter immiſſus dicitur redundare ad commodum veri & legitimi poſſeſſoris, deciſ.628.n.14.tom.3.
in Poſſeſſione beneficij quod quis obierit, ex quo remaneat iuſtificatum, deciſ.520. n.3.tom.3.
Poſſeſſio beneficij reſeruati capta vigore collationis factæ ab Ordinario non eſt manutenibilis,deciſ.283.n.8.tom.2.
Poſſeſſio beneficij, quæ capienda venit a Commiſſario Cameræ, nomine eiuſdem Cameræ, eſt ab eodem accipienda, vel à procuratore ab eodem ſubſtituto, & poſtea per Commiſſarium cedenda ipſi prouiſo de beneficio, deciſ.404. num.10. tom. 2.
Et ſi poſſeſſio erit aliter capta, eſt nulla, ibid.n.11.
Poſſeſſio beneficij litigioſi capi non poteſt lite pendente abſque vitio attentatorum,deciſ.404.n.6.tom.2.
Poſſeſſio beneficij, quæ accipitur à Commiſſario Cameræ nomine eiuſdem Cameræ, in ea ipſe tantum habet nudum nomen, & commodum eſt prouiſi de beneficio,ibid.n.9.
Poſſeſſio beneficij capta non expeditis litteris eſt nulla, & infecta iuxta Conſtitutionem Iulij III. quæ habet decretum irritans, & clauſulam ſublatam, ibid.n.14.
Poſſeſſio beneficij quod fuerit capta poſt expeditionem litterarum, hoc non probatur ex data in dictis litteris, ibidem num. 16.
in Poſſeſſionem certorum bonorum, ſi quis fuerit immiſſus,tunc de eius poſſeſſione non eſt controuertendum, deciſ.187.num.2. tom.2.
Poſſeſſio probatur ex ſubſtentatione litis, ad effectum immiſſionis vigore ſaluiani,deciſ.187.n.3.tom.2.
Poſſeſſio quorumcumque bonorum teſtatorum, vel ab inteſtato decedentium vigore Stat. Vrb.lib...cap.147. continuatur in ſuos hæredes,deciſ.234.n.19. tom.2.
in Poſſeſſionem bonorum debitoris creditor quando inordinatè,& minus ſolemniter immiſſus fuit, tunc licitum eſt ei retinere bona, donec fuerit ſatisfactus, hoc tamen intellige eſſe verum, quando creditum eſt clarum, & liquidum quia alias purgandum venit ſpolium, deciſ.251.n.10.tom.2.
Poſſeſſio bonorum Eccleſię eſt penes Eccleſiam,& non penes Pręlatum,deciſ.290.n.14.tom.2.
Et reſpectu ciuilis poſſeſſionis concluſio eſt ſine contradictore. ibid. n.15.
Poſſeſſio bonorum vel hæreditas antequam adeatur, vel agnoſcatur,non eſt in bonis hæredis, nec in dominio eius, nec actualiter ei acquiſita, deciſ.341. n.6.tom.2.
Poſſeſſio capta non obſtante proteſtatione partis, dicitur acquiſita ſi ad dictam poſſeſſionem fuit proceſſum, deciſ.701.num.8. tom. 3.
Poſſeſſio capi non poteſt citra vitium attentatorum pendente termino appellationis in cauſa appellabilis, deciſ.210. num.4. tom.2.
Poſſeſſio capta pendente lite, eſt attentata, ibid.n.5.
Poſſeſſione ſua, quis priuari non poteſt, abſque citatione, ibid. num.7.
Poſſeſſio capta propria auctoritate, & abſque auctoritate Iudicis competentis non releuat,deciſ.267.n.9.tom.2.
Poſſeſſio capta vigore ſubrogationis gratioſæ poſt inhibitionem Rotalem eſt attentata,deciſ.311.n.5. tom.2.
Poſſeſſio regulariter capta pendente appellatione eſt attentata, deciſ.379.n.1. tom.2.
Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum,eſt attentata,& non manutenibilis,deciſ.298.n.12.tom.2.
Poſſeſſio, quando eſt nulliter capta & aduerſarius non habet ſe pro ſpoliato,venit manutenendus, ibid.n.13.
ad Poſſeſſionem capiendam tunc requiritur ſpeciale mandatum, quando ſumus in beneficialibus,ſecus verò in prophanis, deciſ. 502.n.13.tom.2.
Poſſeſſio capta appellatione pendente ſequeſtranda eſt ſaltem ex officio iudicis, & conſtaret iudicem non habuiſſe iuriſdictionem,deciſ.397.n.17. tom.2.
Et hoc ſaltem ne altera pars eludatur, dum conſenſit, vt coram non iudice iudicialiter procederetur, deciſ.397. num.18. tom. 2.
Poſſeſſio ciuiliſſima facilè interrumpitur ab aliquo actu contrario,deciſ.128.n.11.tom.2.
ad Poſſeſſionem ciuilem amittendam ſufficit modicum tempus data ſcientia, deciſ.365.n.5.tom.2.
Poſſeſſionem ciuilem,quando quis cenſeatur retinuiſſe,licet à Iudice ea fuerit priuatus, deciſ.440. n.20. tom.2.
Poſſeſſio ciuilis ſufficit pro manutentione, deciſ.420. num.30. tom.2.
Poſſeſſio ciuilis Domini directi ſtatim attrahit ad ſe poſſeſſionem naturalem quando emphyteuſis eſt finita.Rub.in annot.ad deciſ. 420. n.35.tom.2.
Poſſeſſio ciuilis eſt ad obtinendam naturalem, deciſ.212.num.3. tom.2.
Poſſeſſio, ex quo effectualiter dicatur alicui tradita, ibidem num.4.
Poſſeſſio domus, quando ſumitur, non eſt neceſſe, vt expellatur conductor, ſed ſufficit, vt poſſeſſionem ſponte tradat, ibidem num. 5.
Poſſeſſio ſi continuetur à ſtatuto in ſuum hæredem, an ea ſit vera & propria, deciſ.128. n.22.tom.2.
Poſſeſſio numquam continuatur ipſo iure, deciſ.673. num.10. tom. 3.
Poſſeſſionis continuatio non præſumitur, quando adeſt validior præſumptio in contrarium, deciſ.740.n.31.tom.3.
Poſſeſſio merè inſtrumentalis non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione,deciſ.740.n.35.tom.3.
Et hoc caſu ſufficit allegare poſſeſſionem tertij, ibidem num.36.
in Poſſeſſione continuanda metitur ius à poſſeſſore non autem ab eo,contra quem poſſidetur, deciſ.290.n.8.tom.2.
Poſſeſſio ſi continuetur à ſtatuto in hæredem, non attenditur, ſi alius actualiter ante eum illam cœperit, deciſ.128. num.12. tom. 2.
Poſſeſſionis continuatio non datur in rebus mobilibus, deciſ.76. n.11.tom.2.
Prout, de eo,à quo res mobiles detinentur in depoſitum, vel ex commodato,vel precario, ibid.n.13.
pro Poſſeſſione rerum mobilium retinenda datur interdictum vtrobique, ibid.n.14.
Poſſeſſio defuncti transfertur in ſubrogatum gratioſum, & per immiſſionem continuatur potius poſſeſſio defuncti,quam noua acquiratur, deciſ.449.n.14.tom.2.
Poſſeſſio defuncti continuata in hæredem vigore ſtatuti id ſtatuentis, nec momento quidem vacans cenſetur, deciſ.449. n.9 tom.2.
Poſſeſſio defuncti non poteſt dici continuata in ſucceſſorem, ſi ante actualem apprehenſionem fuerit ea occupata à tertio, deciſ.469.n.9. tom.2.
Poſſeſſionem defuncti,quando certum eſt,quod aliquis agnouerit, deciſ.520.n.5. tom.3.
Poſſeſſio defuncti ſi non probetur, non datur immiſſio hæredi ſuper re petita, deciſ.158.n.5. tom.2.
Poſſeſſio defuncti Rectoris in poſſeſſione beneficij probatur ſi vtraque pars veniat ex eadem vacatione, deciſ.200. num.2. tom.2.
Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem, deciſ.392. num.2. tom.3.
Poſſeſſio defuncti poteſt verè,& propriè transferri hæredem à lege,vel ſtatuto,deciſ.128.n.2.tom.2.
Poſſeſſio ex iuris diſpoſitione, aut conſuetudine ſine aliquo actu etiam ficto poteſt transferri pleniſſimè, deciſ. 128. num.3 tom.2.

Poſſeſſio Eccleſiæ capta ſola licentia Iudicis laici, perperam capta eſt, deciſ.267.n.10.tom.2.

Poſſeſſio Eccleſiæ ſemper dicitur plena,& numquam vacat, deciſ. 290.n.16.tom.2.

Poſſeſſio vera Eccleſiæ conſiſtit in adminiſtratione ſpiritualium, deciſ.267.n.2.tom.2.

Poſſeſſio iure familiaritatis,& amicitiæ, maximè ſtante affinitate, &c.non releuat,deciſ.101. n.16.tom.2.

Poſſeſſio quæ ex iure familiaritatis originem habuit eſt ineffi-cax ad aliquid acquirendum manutenibile, deciſ.637.num.18. tom. 3.

Poſſeſſio generalis ſi quis acquiſiuerit, illa ei ſuffragatur, etiam quod ad res particulares, deciſ.184.n.7.tom.2.

Poſſeſſionis acquiſitio quando eſt ex falſa cauſa circa factum, tunc nullius eſt conſiderationis, nec producit iuris effectum, deciſ. 373.n.8.tom.2.

Poſſeſſionis adeptæ Inſtrumentum valet, vt concedatur manutentio alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ.305. n.1. tom. 2.

Poſſeſſionis adeptæ inſtrumenta bene eam probant, deciſ.559.n.2. tom. 3.

Et maximè ſi dicta poſſeſſio capta fuit authore Prætore, ibidem num. 3.

Poſſeſſionis adeptæ inſtrumentum probat poſſeſſionem alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ.283.n.1.tom.2.

Poſſeſſio inſtrumentalis, quamuis poſterior præualet etiam anteriori infectæ per decretum irritans, deciſ.440. num.18. tom.2.

Poſſeſſio data à Iudice, tunc eſt releuans quando procedit iuris ordine ſeruato,deciſ.133.n.2.tom.2.

Poſſeſſio à Iudice tradita, parte non citata, cum clauſula ſine præiudicio tertij, ea non iuſtificata, poſſeſſio reſoluitur num.16. & quid ſi præiudicium eſſet ſeparabile, deciſ.260. num.15.& 17. tom.2.

Poſſeſſio prior eſt manutenenda, niſi doceatur de interruptione poſſeſſionis, deciſ.596.n.7.tom.3.

Poſſeſſionis continuatio non datur, non poſſidenti, ibidem num. 8.

Poſſidere non poſſunt duo inſolidum eamdem rem, ibidem num. 9.

ad Poſſeſſionem manutenibilem acquirendam actus turbatiui & non pacifici non ſuffragantur, deciſ.234.n.16.tom.2.

Poſſeſſio manutenibilis probatur ex confeſſione partis aduerſæ, deciſ.708.n.1.tom.3.

Poſſeſſione quis non priuatur per ſententiam Iudicis, eiuſque immiſſionem, quando Iudex nulliter, & iniuſtè proceſſit, ibidem num. 2.

Poſſeſſio naturalis eſt manutenenda, non obſtante, quod alius retineat poſſeſſionem ciuilem in animo, deciſ. 443. num.1. tom.2.

Poſſeſſio naturalis, & ciuilis ſine dubio alicui acquiritur ex facto Iudicis ritè, & rectè procedentis, deciſ.502.num.7. tom.2.

à Poſſeſſione naturali emphyteuta non cadit ipſo iure, licet cadat ab ipſa emphyteuſis. Rub. in annot. ad deciſ.420. n.60. tom.2.

Sed hoc intellige, quando emphyteuſis naturali fine ſuo finitur, licet ſecus ſit, cum per delictum vel culpam amittitur, ibid. num. 61.

Poſseſſio particularis debet præualere generali, deciſ.82.num.11. tom.2.

Poſseſſio contra ius releuare ſolet, quando eſt alicuius temporis conſiderabilis, ibid.n.13.

Poſseſſionem ſecundam, quando quis apprehendit, primam non dimittendo, tunc non dicitur denuò poſſidere, ſed potius accumulare, deciſ.305.n.4 & 6.tom.2.

Poſseſſio non eſt neceſſe, vt de tempore ſpolij probetur, deciſ.495. n.48. tom.2.

Poſseſſio anterior ſtatim probata dicitur re ipſa doctum de electione,& ſpoliatione, ibid.n.49.& 50.

Poſseſſio poſterior tanquam turbatiua, & clandeſtina non eſt attendenda,& præſertim dum non eſt capta citatis citandis, deciſ. 420.n.9.tom.2.

Poſseſſio poſterior, in concurſu anterioris non eſt attendenda, cum præſumatur clandeſtina, & turbatiua, deciſ.305. num.2. tom.2.

Poſseſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & turbatiua, ideòque non eſt manutenibilis, deciſ.283.n.3.tom.2.

Poſseſſio in ſpecie, præualet captæ in genere, ibid.n.4.

Poſseſſio anterior non dicitur amiſſa, per alteram poſseſſionem deinde captam, ſi cum proteſtationibus, & clauſulis præſeruatiuis anterioris poſseſſionis fuerit capta, ibid.n.5.

Poſseſſio ex quibus verbis probetur, deciſ.21.n.12.tom.2.

Poſseſſio probari poteſt ex clauſula conſtituti, deciſ.595. num.4. tom.3.

Poſseſſio probatur ex pluribus locationibus, ac fructuum perceptionibus, ibid.n.6.

Poſseſſionem partis probari ex confeſſione aduerſarij certum eſt, deciſ.235.n.2. tom.2.

Poſseſſio probatur ex mandato de immittendo, & ex immiſſione ſubſecuta,deciſ.363.n.2.& 3,tom.2.

Poſseſſio probatur ex confeſſione partis aduerſæ, etiam ad effectum manutentionis, deciſ.384.n.2.tom.2.

Poſseſſio probatur ex inhabitatione, deciſ.398.n.1.tom.2.

Poſseſſio probari poteſt ex conceſſionis inſtrumento, vbi adeſt clauſula conſtituti,deciſ.43.n.1.tom.2.

Poſseſſio probatur ex inſtrumento adeptionis poſseſſionis, ibid. num. 2.

Poſseſſio probari poteſt ex propria confeſſione aduerſarij, ibidem num. 3.

Poſseſſio ſemel probata, præſumitur continuata vſque ad obitum, deciſ.553.n.4.tom.3.

Poſseſſio ſemel probata, præſumitur continuata, & hoc procedit etiam ad effectum obtinendi immiſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis, ibid.n.5.

Poſseſſio quadragenaria cum titulo, quando in aliqua vnione non poſſit negari, deciſ.448. n.16.tom.2.

Poſſeſſio quadragenaria ad effectum probationis iuriſpatronatus, ſufficienter probatur ex præſentationibus abſque vlla controuerſia factis,& admiſſis infra dictum tempus, deciſ.332. num.2. tom.2.

Poſſeſſio talis præſumitur, qualis eſt titulus qui præcedit, deciſ. 391.n.21.tom.2.

Poſſeſſio titulata in concurſu eſt præferenda, deciſ.391.num.36. tom.2.

Poſſeſſio, quando redditur titulata,& colorata, eo magis manutenenda venit, deciſ.368.n.7.tom.2.

ex Poſſeſſione rei inter fratres, non infertur ad communicationem dominij non præcedente legitima præſcriptione, deciſ.436.n.8. tom. 2.

Poſſeſſio referenda eſt ad cauſam neceſſariam, non autem ad voluntariam, ibid.n.9.

Poſſeſſio vniuerſalis dilatatur ad omnia loca particularia, deciſ. 184.n.9.& 11. tom.2.

Poſſeſſionem, quis non tenetur dimittere, nec aliter cedere iuri ſuo, ad hoc vt dicatur paruiſſe Iudici, ſed ſufficit ſola præſtatio patientiæ, deciſ.407.n.6.tom.2.

Poſſeſſio ſi requireretur, contra actiones, numquam præſcriberetur, deciſ.547.n.14.tom.3.

Poſſeſſio ſi fuerit capta appellatione pendente eſt attentata, deciſ. 313.n.1.tom.2.

Poſſeſſio decennalis in beneficialibus, an ſufficiat ſaltem pro titulo præſumpto ad effectum regulæ triennalis, & quid requiratur, deciſ.599.n.39. & 40.tom.3.

Poſſeſſionem, ſi quis fateatur dimiſiſſe, & de facto fuiſſe ſpoliatum, hoc caſu illa qualitas ſine facto reijcitur, deciſ.596. n.12. tom.3.

Poſſeſſio ſubrogari gratioſè appellatur ciuiliſſima, quæ eſt ad inſtar poſſeſſionis hæredis in quem vigore ſtatuti continuatio poſseſſio defuncti, deciſ.499.n.12.tom.2.

Et illius effectus tantumdem eſt, vt ſi defunctus fuerit turbatus in poſſeſſione, hæres poſſit intentare interdictum retinendæ aduerſus turbatorem, deciſ.469.n.13.tom.2.

Poſſeſſio, quando amittitur, propter ſequeſtrum, deciſ.400.n.28. tom.2.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenibilis, deciſ.440. n.1.tom.2.

Poſſeſſionem non fuiſſe vacuam, qui hoc dicit, tenetur probare, ibid. n.2.

Poſſeſſionum appellatione an veniant bona inculta, deciſ.254. n.37. tom.2.

Poſſeſſio quando eſt nulla,& infecta, non eſt in ea faciendum fundamentum, deciſ.404.n.15.tom.2.

Poſſeſſio nihil habet commune cum dominio, deciſ.222.num.6. tom.2.

Poſseſſio improbata per ſententiam non eſt alicuius conſiderationis, deciſ.446.n.23.tom.2.

ex Poſseſſione præſumitur fructuum perceptio, deciſ.364. n.14. tom.2.

Poſseſſionem ſuam, quando quis capit, non præſumitur habere animum amittendi primam, ſi eam capiat cum præſeruatione anterioris, deciſ.305.n.7.tom.2.

Poſseſſio in iudicio ſpolij eſt concludenter probanda, deciſ.740. n.27.tom.3.

Poſseſſionem, quando Iudex ad ſe auocauit, & pars huiuſmodi auocationi acquieuit, tunc poſseſſio dicitur vacans, deciſ.349. n.4. tom.2.

Poſseſſio filij hæredis grauati non ſufficit ad probandum, quod bona fuerunt poſseſſa à fideicommittente, deciſ.606. num.7. tom. 3.

Poſseſſio, quando ceſſat, ceſſare etiam debent remedia poſseſſoria, deciſ.507. n.10.tom.3.

Poſseſſioni, dum quis cedit ſine dubio illam amittit, deciſ.440.n.4. tom.2.

Poſſeſſionem quis non dicitur amiſiſſe, ſi ea non vtatur ſtante concordia, deciſ.99.num.8, tom.2.

Poſſeſſio, tunc eſt neceſſaria ad effectum præſcriptionis, quando quis ea mediante vult acquirere nouum ius, deciſ.547.num.12. tom.3.

Poſſeſſio poteſt capi lite pendente vigore ſubrogationis gratioſæ, abſque vitio attentatorum, deciſ.469.num.17.tom.2.

Poſſeſſio vitioſa adipiſcendæ remedium non impedit, deciſ.216. num.5. tom.2.

in Poſſeſſione nutritiua peccati, quis non eſt manutenendus, deciſ.411.num.9. tom.2.

Poſseſſio præſentandi patris nec tranſit in filium, etiam ſtante ſtatuto continuante poſseſſionem in hæredem abſque apprehenſione, deciſ.471. num.7. tom.2.

Poſseſſione ſua, ſi quis paſsus eſt priuari, ſuſcepit in ſe partes actoris, & tunc tenetur probare Iudicem nulliter proceſſiſse, quod ſecus eſset, ſi eſset reus, & poſseſsor, deciſ.451.num.13, tom.2.

Poſseſſio non eſt conſiderabilis, quando quis ab ea poſseſsor fuit eiectus auctoritate Iudicis, deciſ.43. num.5.tom.2,

Poſseſſionem Domino affictuarius non poteſt quærere abſque mandato tacito, vel expreſso, deciſ.234.num.12.tom.2.

Poſseſſio in dubio de iure præſumitur vacua, deciſ.451.num.1. tom.2.

Poſseſſio alicuius rei, quando alicui pro indiuiſo datur, id fieri nequit, niſi immittatur in poſseſſionem totius rei, cum in qualibet gleba debeat habere partem ſuam, deciſ,502. n,9. tom.2.

Poſseſſione quando quis eſt nulliter ſpoliatus à Iudice, dicitur retinere ciuilem poſseſſionem, deciſ.212. num.2. tom.2.

Poſseſſio ſi ſit translata in aliquem miniſterio legis, dicitur realiter translata, ac competunt remedia poſseſsoria tam retinendæ; quàm recuperandæ, deciſ,128.num.6.tom.2.

Poſſeſſio præſumitur deperdita, ſi quis ea non vtatur ſpatio 10, annorum, deciſ.99.num.6.tom.2.

Sed hoc intellige, ſi ab alio fuerit occupata, ibid. num.7.

Poſſeſſionis in fundo aliquo, veræ cauſæ ſunt, paſcere, lignare, ſerere, colligere fructus &c.deciſ.234,num.2,tom.2.

Poſſeſſio ſemel acquiſita per ſolum animum retineri poteſt, ibid.num.4.

Poſſeſſionis conſumatio probatur per ſuos effectus, deciſ.726, num.6,tom.3.

Poſſeſſio vera transfertur per clauſulam conſtituti, deciſ.169, num.1.tom.2.

Poſseſsio per Fratres retenta abſque dubio fuit quæſita Religioni, deciſ.267.num,4.tom,2.

Poſſeſsio habita per filium, vel ſeruum, acquiritur patri, vel domino, ibid,num.5.

Poſſeſsio capta lite pendente, non ſuffragatur, deciſ.684.num.11, tom.3.

Poſseſsio capta alio exiſtente in poſſeſsione auctoritate Iudicis non ſuffragatur, deciſ.740.num.39. tom.3.

Poſseſsionis, quando quis eſt incapax, certè ei non competit reintegratio ad d. poſſeſsionem, ibid. num.40.

Abſque poſſeſsione poſitiua, & vera manutentio non datur, deciſ.128.num.7.tom,2.

ex Poſſeſsione de præterito præſumitur ad poſseſsionem de præſenti, deciſ.99.num.3.tom.2.

Poſseſsio dicitur amiſsa, ſi vigore tranſactionis ei fuerit renunciatum, deciſ.290.num.11.tom.2.

Poſseſsio controuerſa, & turbatiua non releuat, deciſ.443.num.4, tom.2.

Poſseſsio exigendi non releuat penſionarium à iuſtificatione gratiæ, cum illa ſit extra ius ſcilicet, vt beneficia ſine diminutione conferantur, deciſ.144.num.9. tom.2.

Poſseſsio in rebus mobilibus facilè amittitur, deciſ,380. num.1, tom.2.

Poſseſsio alicuius ſemel probata, præſumitur continuata à poſsidente vſque ad mortem, deciſ.690.num.5.tom.3.

Poſseſsio, quando eſt longæua ſuffragatur etiam contra ius, deciſ. 731.num.6. tom.3.

Poſseſsio, caſu quo, abſque violentia, & vitio ad manus alicuius deuenit, qui & ſi vti ſpoliator conueniatur, tamen non dicitur verè, ſed fictè ſpoliator, Rub.in Annot. ad deciſ.420. num.95. tom.2.

in Poſseſsione, ſeu detentatione, vt quis dicatur, ſufficit, vt quis cœperit poſsidere etiam de facto, deciſ. 373. num.5. tom.2.

in Poſseſsione miſsus à Prætore etiam nulliter procedente, contra eum, vti poſseſsorem datur actio ſpolij, Ibid.num.6.

in Poſseſsionem alterius gratioſè ſubrogatus, capiendo poſseſſionem, non attentat, deciſ.135.num.7.tom,2.

Poſseſsio non ſuffragatur, quando principaliter agitur de dominio, cum illud debeat probari de iure gentium, vel ciuili, deciſ.590.num.7.tom.3.

Poſseſsio limitata, & conceſsio limitata limitatum producit effectum, deciſ.420.num.58.tom.2.

Poſſeſsio, quando lex iubet vt prius reſtituatur, ac poſtea cognoſcatur ſuper proprietate, tunc Iudex non debet audire reum ſuper exceptione dominij, & qu d ſi probatio ſit ſubitanea, Rub. in Annot. deciſ.420.num.92.& 93.tom.2.

P O S S E S S O R.

Poſseſſor anterior, ſi petat manutentionem, & poſterior allegat fuiſse priuatum ſua poſseſsione per Iudicis mandatum, deciſ.451.num.10.tom.2,

Hoc caſu ille poſterior, tanquam fundamentum, ſuæ intentionis tenetur docere Iudicem ritè, & rectè proceſsiſse, ibid, num.11.

pro Poſseſsore antiquiori ſtat præſumptio, itaut poſseſsor iunior teneatur probare ſe non poſsidere clam, nec vitioſè, deciſ.495.num.45.tom.2.

Sed agentem ſua culpa cecidiſse à poſseſſione, & iſta eſt communis omnium interpretum ſententia, ibid,num.46.& 47.

Poſseſsor bonæ fidei non tenetur ad reſtitutionem fructuum rei principaliter deductæ in iudicium, niſi in quantum ſit factus locupletior, & non ſit lapſum triennium, deciſ,315. num.38. tom.2.

Quæ tamen concluſio non procedit, quando fructus petuntur, vti ſors principalis, ibid.num.39.

Poſseſsor bonæ fidei non poteſt condemnari ad reſtitutionem fructuum, deciſ.127.num.9. tom.2.

Poſseſsor conſtituitur in mala fide per motionem litis, ibidem num.10.

Poſseſsor malæ fidei deducit etiam impenſam factam pro cuſtodia fundi, quamuis Bart, contrarium ſenſerit, Rub.in Annot. deciſ.444.num.20.tom.2.

Poſseſsor malæ fidei ad reſtitutionem fructuum induſtrialium ſemper an teneatur, deciſ.615.num.11.tom.3.

Poſseſsores bonorum dotalium æſtimatè datorum, cum habeant ius à marito, poſsunt vti eiſdem priuilegijs, & defenſionibus, quibus, & ipſe maritus vti potuiſset, Rub. in Annot.deciſ.666. num.139.& 146.tom.3.

Poſseſsor fundi dotalis dati marito æſtimati, poteſt offerre æſtimationem, deciſ.590.num.27.tom.3.

Poſseſsor fundi in dotem dati, qui habet ius à marito, poteſt vti eiſdem confeſsionibus, quibus potuiſset vti maritus, ibid. num.28.

Poſseſsor iniuſtus tenetur ad reſtitutionem fructuum ab eo perceptorum verò Domino, deciſ.615.num.1.tom.3.

Poſseſsor non tenetur ad reſtitutionem fructuum ſtante eius bona fide, & ſic ignorantia rei alienæ, deciſ, 615. num. 2. tom.3.

Quæ tamen non poteſt conſiderari in eo qui faſsus eſt cum iuramento rem ad alium ſpectare, ibid.num.3.

Poſseſsor quilibet eſt citandus, etiamſi in primo aſpectu appareat nullum ius ei competere, deciſ.244.num.1, tom.2.

Poſseſsor triennalis dum fuit pacificus, non eſt amplius turbandus in ea poſseſsione, deciſ.614.num.36. & 37.tom.3.

Poſseſsor tenetur obedire mandato de manutenendo Iudicis ad fauorem aduerſarij relaxato, & non facere actus contrarios patientiæ, deciſ.407.num.7.tom.2.

Poſseſsor, & reus præſumitur Dominus, donec contrarium probetur, deciſ.222.num.1. tom.2.

Poſseſsor eſt abſoluendus, quando actor nihil probauit, deciſ.489. num.2. tom.2.

Poſseſsor, ſi ſe non habuit pro ſpoliato, manutenendus venit, deciſ.267.num.6.tom.2.

Poſseſsori ſat eſt vincere, per non ius actoris, deciſ.333.num.23. tom,2.

Poſseſsorem, dum quis non admittit ad ſuam poſseſsionem, dicitur eum ſpoliare, deciſ.495.num.52.tom.2.

Poſseſsor eſt citandus, licèt habeat contra ſe decretum irritans, ſi clarum, ac apertum non ſit, quod illud intret, deciſ.469. num.28. tom.2.

Poſseſsor ſemper eſt citandus, dum iudicialiter proceditur, deciſ. 451.num.19.tom.2.

Poſseſsor habet pro ſe præſumptionem, quod non ſit occupator, deciſ.384.num.3.tom.2.

Poſseſsoris commodum hoc eſt, vt releuetur ab onere probandi, transferendo illud in aduerſarium, deciſ.480. numer.27. tom.2.

Poſseſsor non poteſt priuari eius poſseſsione vigore pacti de retrouendendo non ſolutis ſibi prius melioramentis, deciſ.387. num.5. tom.2.

Poſseſsor à die motæ litis conſtituitur in mala fide, & propterea à dicta die non facit fructus ſuos, deciſ.393. numer.1. tom.2.

Poſſeſſor à die motæ litis conſtituitur in mala fide reſpectu eius, qui mouit litem non autem reſpectu tertij, ibid. num.2.

Poſseſsori, & reo ſatis eſt excludere actorem ob probationes dubias, deciſ.222.num.7.tom.2.

Poſſeſſor non eſt remouendus, dum Iudici non apparet de iniuſtitia ſuæ poſſeſſionis, deciſ. 535. numer. 8. tom.3.

Poſ-

Poſſeſſor dum non habuit ſe pro ſpoliato, manutenendus venit, deciſ.440.num.17. tom.3.
Poſſeſſor non tenetur dimittere rem, niſi ei reficiantur melioramenta, & ideò interim dicitur poſſeſſor bonæ fidei, & non tenetur ad reſtitutionem fructuum, deciſ.127. num.12. tom.2.
Declara, vt hic, ibid.
Poſſeſſor, vt non condemnetur in fructibus ante litem motam, in eo non requiritur bona fides, ſed ſufficit abeſſe malam, deciſ. 740.num.15.& 16.tom.3.
Poſſeſſor pacificus triennalis quis effici nequit ſtante lite, deciſ. 599.num.34.tom.3.
Poſſeſſor eſt citandus quando alius eſt immittendus ad hoc vt priuetur ſua poſſeſſione, deciſ.267.num.12. tom.2.
Poſſeſſoris obitus non ſolum requiritur, vt vnio dicatur effectuata, ſed etiam quod vnio fuerit acceptata, & capta poſſeſſio, deciſ.36.num.3.tom.2. vide num.ſeqq.
Poſſeſſores non priuat iudex ſua poſſeſſione, quando adeſt aliqua nullitas, deciſ.67.num.8. tom.2.
Poſſeſſores plures regulariter, non admittuntur in beneficijs, deciſ.628.num.13.tom.3.

POSSESSORIVM.

Poſſeſſorium intentatum ex ſtatuto Vrbis lib.1.cap.147. dubium eſt an ſit merum, vel mixtum, deciſ.128.num.50.tom.2.
in Poſseſsorijs iudicijs, vel quando agitur officio Iudicis non eſt mordicè inſiſtendum in ſubtilitatibus iuris, ibid.num.51.
in Poſseſsorio mero non datur appellatio, deciſ.128.numer.33. tom.2.
Poſseſsorij ſuſpenſio, quando dicatur reiecta, deciſ.521.num.6. tom.3.
in Poſseſsorio non datur appellatio, & ideò fruſtratoriè appellatur, nec eſt opus proſequi appellationem, deciſ.63.num.14. tom.2.
in Poſseſsorijs ſufficit allegare factum, ſine aliqua cauſa obligatoria, deciſ.507.num.13. tom.3.
in Poſseſsorijs remedijs ſolum diſputatur de prima figura, ſiue de apparentia tituli, deciſ.128.num.35.tom.2.
in Poſseſsoria materia, quid potiſſimum conſideretur, deciſ.169. num.7. tom.2.
Poſseſsoria remedia fundata ſunt in vera, & poſitiua poſseſſione, deciſ.128.num.10. tom.2.
POSSIBILE non poteſt fieri per legem quod naturaliter impoſſibile eſt, deciſ.201.num.19.tom.2.
Poſſibilia omnia ſunt, deciſ.309.num.9.tom.2.
Poſſibilitas in omni actu requiritur, Rub. in Annot.ad deciſ.617. num.192.tom.3.
de Poſſibilitate ſi teſtes deponant, & non de certitudine non releuant, deciſ.151.num.10.tom.2.

POSSIDENS.

Poſſidens rem vigore ſaluiani, non poteſt deueniri ad eius ſubhaſtationem abſque ſpeciali commiſſione, deciſ. 280. num.2. tom.2.
Poſſidens ante litem motam, poteſt citra vitium attentatorum continuare ſuam poſseſſionem, deciſ.210.num.3.tom.2.
Poſſidens, in terminis iudicij iactationis, poteſt abſolui, ſi ille, qui commiſsam commiſit, nihil contra eum probauerit, deciſ.643. num.4.tom.3.
Poſſidens ſi non ſit talis, non poteſt obtinere abſolutionem, deciſ. 463.num.5. tom.3.
Poſſidendi animus præſumitur depoſitus ſpatio decennij alio exiſtente in poſseſſione declara vt num.9. & 1. deciſ.234. n.5. tom.2.
Poſſidens ſi non alleget ſuum titulum, ſed alienum, non dicitur legitimus contradictor, deciſ.302.num.19.tom.2.
Poſſidendi animum ſufficit, vt quis dimittat, ad hoc vt amittat poſseſſionem, licèt remanſerit in detentione, deciſ.7. num.3. tom.2.
Poſſidenti danda eſt manutentio, quamuis poſseſſione fuerit priuatus per ſententiam Iudicis, deciſ.133.num.1. tom.2.
Poſſidere cum titulo ſi quis probet, & altera pars doceat quoque de poſseſſione, tunc ea præſumitur iure familiaritatis, deciſ.298. num.5. tom.2.
Poſſideri non poteſt ſine certitudine loci, & quotæ, deciſ.443. num.10. tom.2.
Poſſideri poteſt vna, & eadem res diuerſis reſpectibus, deciſ.700. num.5.tom.3.
Poſsediſse per plures annos ſi quis aſserat, neceſsè eſt, vt doceat ſe poſsediſse per triennium, deciſ.20.num.9.tom.2.
POTENTIA, quæ non deuenit ad actum, non habetur in conſideratione, deciſ.155.num.25. tom.2.
Potentia adeundi hæreditatem appellatur ius, & non facultas, deciſ.341. num.1. tom.2.

POTESTAS.

Poteſtas Papæ procedit à Deo, & non à conſenſu populi, deciſ. 194.num.14. tom.2.
de Poteſtate Papæ concedentis facultatem transferendi penſiones, nefas eſt dubitare, deciſ.252. num.1. tom.2.
de Poteſtate Papæ ampliſſima in beneficialibus abſurdum eſt dubitare, deciſ.448.num.2. tom.2.
Poteſtas Papæ in beneficialibus eſt ſuprema, deciſ.297. numer.8. tom.2.
de Poteſtate Papæ aliquid confirmantis quando minus dubitari poſsit, deciſ.260.num.1. tom.2.
de Poteſtate Papæ præſertim in beneficialibus dubitari non poteſt, deciſ.356.num.1.tom.2.
Poteſtas, & voluntas quando in aliquo actu interuenit, non eſt de eo dubitandum, deciſ.510.num.8.tom.3.
Poteſtas reuocandi ea, quæ ſunt validè confirmata à Sede Apoſtolica, ſemper deficit, deciſ.515.num.6. tom.3.
Poteſtatem gerendi aliquem actum, ſi aliquis habeat, ea poteſtas non ſufficit niſi eo animo gerat, quo poteſt, deciſ.456.num.7. tom.2.
Poteſtatem tantam mater non habet in filium ſicut pater, deciſ. 296.num.16.tom.2.
de Poteſtatis plenitudine, quando non dicatur per Principem aliquid geſtum, deciſ.18.num.9. tom.2.
Poteſtatem quando quis dicatur habere abſoluendi quem plenariè, deciſ.714.num.19. & 20. tom.3.
Poteſtatem immediatè habet à Deo Papa abſque alia dependentia humana, deciſ.184. num.4. tom.2.
POTIORITATIS priuilegium vt intret reſpectu rei, requiritur ſpecialis expreſsio, & an hæc opinio ſit valida, deciſ.114. n.8. 9. & 10. tom.2.

PRÆBENDA.

Præbenda, quando dicatur annexa ſpiritualitati, itaut veniat, ſub diſpoſitione Canonicatus, deciſ.140. num.35. tom.2.
Præbenda per motionem controuerſiæ efficitur litigioſa, & alienari non poteſt, deciſ.167. num.9. tom.3.
Præbenda quando confertur alicui à Papa in aliqua Eccleſia, & dat prouiſo reſcriptum ad Capitulum, ſi prouiſus petat collationem beneficij, tunc intentatur actio perſonalis, deciſ.167. num.7. tom.2.
ad Præbendam aliquam, vel aliam rem agens, quam alius tenet, & dicit eſse ſuam, non autem dicit ſibi deberi tunc lis non dicitur ſuper titulo, deciſ.202.num.8. tom.2.
Præbendæ quando non ſunt diſtinctæ, nec Ordinarius eas diſtinguere poteſt, deciſ.264.num.8 tom.2.
Præbendæ, & dignitates in Eccleſia Cathedrali ſunt ſimultaneæ collationis Epiſcopi, & Capituli, deciſ. 100. num.1. tom.2.
PRECARII contractus non præuertitur ſtante pacto, vt duret ad tempus determinatum, deciſ.510.num.17.tom.3.

PRÆCEDENTIA.

Præcedentia de iure debetur ei, qui eſt in ordine maior, etiamſi aliàs negans illam, eſset antiquior, deciſ. 214. num. 1. tom.2.
ad Præcedentia omnia debet fieri relatio, quando ratio differentiæ, cur non ſit facienda nulla aſſignatur, deciſ.100.n.18. tom.2.
in Præcedentiæ materia conſuetudo eſt attendenda, quamuis aliqualiter ius commune repugnaret, deciſ.214. num.4. & 14. tom.2.
in Præcedentiarum materia valdè deferendum eſt Sacræ Congregationi ſuper Ritibus, deciſ.214.num.6.& 8. tom.2.
Præcedentia declarant ſequentia, deciſ.377.num.12. tom.2.
Præcedentia ſæpè influunt in ſequentia, ſed numquam ſequentia influunt in præcedeutia, deciſ.154.num.17.tom.2.
in Præcedentijs valet argumentum à ſimili, deciſ.214. num.5. tom.2.

PRÆCEPTVM.

Præceptum impoſsibile non obligat, Rub.in Annot.ad deciſ.617. num.164.tom.3.
Præceptum teſtatoris ne bona in caſu delicti hæredis transeant in fiſcum, operatur, ne ea poſsint confiſcari, deciſ.627. num.7. tom.3.
Præcepto ſuperioris quis non dicitur contrauenire, ſi petat illius transſumptum, deciſ.184. num.10.tom.2.
PRÆDONIS loco habetur vaſsallus, qui propter delictum, vel felloniam ipſo iure feudo priuatus eſt, Rub. in Annot.ad deciſ. 420.num.77.tom.2.

PRÆIVDICIVM.

Præiudicium vllum non dicitur alicui illatum, dum cogitur id facere, ad quod de iure tenetur, Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.145. tom.3.
Præiudicium alicuius in exemplatione ſumpti ex originali, quando diſsimulari non poſsit, deciſ.534.num.23.tom.3.
Præiudicium, quando ex aliquo actu nemini infertur, & hoc Princeps conceſserit, non eſt arguenda eius gratia, deciſ.490. num.12.tom.2.
de Præiudicio Eccleſiæ, & Epiſcopatus, dum tractatur, Capitulum poteſt agere, deciſ.115.num.10.tom.2.
ad Præiudicij effectum cum requiratur ſcientia certa, niſi de ea appareat, non iuuat taciturnitas, Rub.in Annot.ad deciſ.542. num.95.tom.3.

de Præ-

de Præiudicio tertij, quando agitur, quælibet gratia dicitur conſtituere nouum ius, deciſ.401.num.13.tom.2.
in Præiudicialibus actus præſumptionis ſcientiæ, non inducit aliam præſumptionem circa qualitates rei, deciſ.134.num.8. tom.2.

P R AE L A T I O.

Prælatio non datur, ceſſante contemplatione ſubiectorum concurrentium, deciſ.84.num.6.tom.2.
Prælationis ius inter cenſuarios, an competat illi, qui habet cenſum maioris quantitatis, deciſ.17.num.10.tom.2.
Prælatio reſpectu cenſus in quo ſit fundata, ibid.num.11.
ad Prælationis effectum an ſuffragetur cenſus emptus poſt litem motam, deciſ.17.num.2.tom.2.
Prælationis qualitas paſſiua in concurſu tranſit ad deſcendentes etiam illegitimos, deciſ.49. num.8.tom.2.

P R AE L A T V S.

Prælatus non poteſt ſupplantare ſucceſſorem præueniendo tempus, nec vltra eius vitam concedere officia, deciſ.455.num.11. tom.3.
Prælatus non poteſt priuare ſuum ſucceſſorem nominatione officiorum, quæ ad eum de iure ſpectat, ibid.num.12.
Prælatus licet regulariter non repellatur ad teſtificandum, tamen ſi ipſe geſſerit contractum, accumulatur ſuſpicio, & ſic repellitur, cum ei immineat laus, vel vituperium, deciſ.334. num.15.tom.2.
in Prælato ſucceſſore continuatur abſque alia apprehenſione poſſeſſio anteceſſoris, deciſ.290.num.7. tom.2.
Prælati contractus de bonis Eccleſiæ cum ſuis conſanguineis, iuribus non benè olent, Rub. in Annot. ad deciſ. 460. num.117. tom.3.
Prælati, quando volunt conſanguineos de bonis Eccleſiæ ditare, tunc procedit diſpoſitio text.in can.peruenit.1. q.3. Rub. in Annot. ad deciſ.460.num.110.tom.2.
Prælati, ac cæteri rerum, & fructuum Eccleſiaſticorum diſpenſatores, tuta conſcientia ex redditibus beneficiorum ſuorum poſſunt ſuis ſuccurrere conſanguineis, Rub.in Annot.ad deciſ.460. num.123.tom.2.
Prælatorum confeſſiones extraiudiciales, & voluntariæ non nocent Eccleſiæ, deciſ.290.num.20. tom.2.
PRESBYTERATVS probatur ex litteris Ordinarij, deciſ.91.n.5. tom.2.

P R AE S C R I P T I O.

Præſcriptio debiti, quando per litem eſt interrupta, vt nouiter ea poſſit currere, debet computari tempus, quo ceſſatum eſt litigare, vel à die peremptæ inſtantiæ, deciſ.519. num. 8. tom.3.
Præſcriptio induci non poteſt contra actum habentem decretum irritans. deciſ.574.num.31.tom.3.
ſine Præſcriptione induci non poteſt ſeruitus, deciſ.32. num.13. tom.2.
Præſcriptio interrumpitur propter litem motam, deciſ.372.num. 11.tom.2.
Præſcriptio non datur ſine poſſeſſione, ibid.num.12.
Præſcriptio non currit ſine poſſeſſione etiam ſi in corporalibus, vel incorporalibus verſemur, ibid.num.13.
Præſcriptio non interrumpitur per citationes nullas ex defectu iuriſdictionis, deciſ.519.num.14.tom.3.
Præſcriptio interrumpitur naturaliter ex defectu poſſeſſionis, deciſ.372.num.7. tom.2.
Præſcriptio non poteſt inchoari contra hæreditatem iacentem, ibid.num.8.
ex Præſcriptione debet deduci tempus pupillaris ætatis, ibidem num.9.
Præſcriptio, vel conſuetudo non interrumpitur per reclamationem, in qua quis ſuccumbit, deciſ.214.num.3.tom.2.
Præſcriptio, vt intret, debet probari elapſum fuiſſe totum tempus ad id requiſitum, deciſ.519.num.1.tom.3.
Præſcriptio de proximo complenda non habetur pro completa, ibid.num.2
Præſcriptio longiſſimi temporis inducitur ex ſola negligentia non petentis abſque alio facto, & miniſterio præſcribentis, deciſ. 547.num.15.tom.3.
Præſcriptio non currit non valenti agere, deciſ.512. numer. 12. tom.3.
Præſcriptio penitus excluditur, quando legitimum tempus non eſt tranſactum, deciſ.513.num.15.tom.3.
Præſcriptioni non eſt locus, ſtante mala fide, deciſ.372.num.1. tom.2.
Præſcriptio de iure Canonico, cum mala fide, nullo temporis ſpatio currit, ibid.num.2.
Præſcriptio tunc iuuat, licet abſit poſſeſſio, quando quis eam inducit ad ſe defendendum contra alterius actionem, deciſ.547. num.13.tom 3.
Quia tunc præſcriptio perficitur abſque vlla poſſeſſione ex ſolo curſu temporis, ibid.
Præſcriptio aliqua currere non valet, cum graui pondere malæ fidei, deciſ.512.num.10.tom.3.
Præſcriptio vt inchoetur nocet mala fides, quæ etiam obſtat ſucceſſoribus, licet vellent inchoare præſcriptionem ex propria perſona, deciſ.513.num.10.tom.3.
Idque habet locum non ſolum in hærede immediato, ſed etiam mediato, & hærede hæredis, ibid.num.11.
Præſcriptio non obſtat, dum legitimum tempus tranſactum non eſt, deciſ.512.num.7.tom.3.
Præſcriptio non eſt fundanda ſuper actu, quæ ſub Iudice manet, deciſ.467. num.10.tom.2.
Præſcriptio contra vocatos ad fideicommiſſum, non currit ante eius purificationem, deciſ.138.num.9.tom.2.
Præſcriptio non poteſt allegari, ſi non ſit tranſactum tantum tempus, quod ſit neceſſe ad eam inducendam, deciſ.671.n.5. tom 3.
Præſcriptio non obeſt, quando quis non poteſt aliquid petere, ibid. num.6.
Præſcriptio ſtatutaria Bononiæ non comprehendit inſtrumentum iuramento vallatum, deciſ.621. num.15. tom.3.
Præſcriptio ſtatutaria ſuccedit loco præſcriptionis 30. annorum de iure communi, deciſ.372 num.15.tom.2.
Præſcriptio ſtatutaria non currit cum mala fide, ibid.num.16.
Præſcriptio ſtatuti Vrbis quoad debitum interrumpitur per ſolam extraiudicialem interpellationem, deciſ.519. num.16. tom.3.
Præſcriptio ſtatutaria Vrbis, habet etiam locum in fructibus dotis, deciſ.671.num.1.tom.3.
Præſcriptio ſtatutaria Vrbis, quoad debita, an ſemel interrupta per actum iudicialem poſſit reuiuiſcere ad inſtar primæ præſcriptionis, vel ſecundum ius commune, anceps eſt quæſtio, deciſ.519. num.6. tom.3.
Et Rota in hoc articulo variauit, ibid.num.7.
Præſcriptiones tot requiruntur, quot ſunt annuæ præſtationes, deciſ.35.num.39.tom.2.
in Præſcriptione bona fides præſumitur, dum contrarium non probatur, deciſ.642.num.10.tom.3.
ad Præſcriptionis effectum tunc poſſeſſio eſt neceſſaria, quando quis ea mediante vult acquirere nouum ius, deciſ.547. num.12. tom.3.
Præſcriptione ſuorum anteceſſorum non poſſunt iuuari hæredes, & ſucceſſores, quando fuerunt in mala fide, quamuis eſſent ipſi in bona fide, deciſ.372. num.3. tom.2.
Præſcripta neceſſe eſt, vt ſit conſuetudo, quando ea eſt contra ius, deciſ.1.num.8. tom.2.

P R AE S E N T I A.

Præſentia partis, quando teſtes iurant, ſupplet defectum citationis, deciſ.193.num.7.tom.2.
Præſentia iudicis aliud eſt, & aliud decretum dum requiritur, vt ipſe interloquatur, deciſ.406.num.8.& 9. tom.2.
Præſentia humana, præter phyſicam, addit vſum rationis, & aduertentiam, Rub.in Annot.ad deciſ.431.n.25.tom.2.
Præſentia Iudicis in ipſa celebratione contractus, eſt inſinuatio poſt dicti contractus celebrationem, deciſ.288.num.1. tom.2.
Præſentia abſque intereſſentia in diuinis non releuat pro acquiſitione diſtributionum quotidianarum, Rub. in Annot. ad deciſ. 576.num.141.tom.3.
Præſentia citati ſupplet omnes defectus, ſi qui adſint in citatione, deciſ.376.num.11.tom.2.
Præſentia partis eſt neceſſaria in exemplatione ſcripturarum, ad hoc vt regiſtrum probet. Et ſuper hoc vide diſtinctionem, deciſ.139. num.20. & ſeqq.tom.2.
Præſentia parochi ſufficit in matrimonio, quamuis diſſentiat, Rub.in Annot.deciſ.431.n.15.tom.2.
Præſentia parochi, & teſtium in celebratione matrimonij petita contenta eſt ſola intellectus aduertentia, Rub.in Annot.ad deciſ.431.num.23.tom.2.
Qua rectè teſtimonium contracti matrimonij prohiberi poſſit, ibidem.
PRAESENS in iure is non dicitur, qui non adeſt more humano, intelligens, & aduertens, quid agatur, Rub. in Annotat. ad deciſ.431.n.27.tom.2.
Præſens non poteſt excuſari à manifeſta contumacia, abſens verò poteſt habere iuſtam cauſam, deciſ.163. num.6. tom.2.
Præſente aliquo dicitur aliquid fieri, quamuis inuitus adſit, ſi aduertat ad id, quod ſit, Rub. in Annotat. deciſ.431. num.18. tom.2.
Præſentibus, & intereſſentibus diuinis diſtributiones quotidianæ debentur, deciſ.124.n.7.tom.2.

P R AE S E N T A T I O.

Præſentatio ad iuſpatronatus in dubio præſumitur facta iuxta formam traditam in eius fundatione, deciſ.427. num.13. & ſeqq. tom.2.
Præſentatio ſeu electio ſit Vicarijs vnitis per Prælatum Eccleſiæ, cui eſt facta vnio cum approbatione Ordinarij, nec requiritur alius conſenſus, deciſ.580.n.25.tom.3.
per Præſentationem vnius patroni præſeruatur poſſeſſio alteri compatrono, deciſ.486.n.7.tom.2.

Sed

Sed hoc procedit quando ambo ſunt patroni, conſtando de pertinentia, ibid. num.8.
Præſentationes ſupra centum annos poſſunt dare titulum præſumptæ dotationis, & fuudationis iuriſpatronatus, deciſ.200. num.12.tom.2.
Præſentationes ſatis dicuntur effectum ſortitæ, ſi vna poſt aliam fuerit admiſſa, deciſ.332.num.3.tom.2.
Præſentationes ſolæ effectuatæ ſupra centum annos, ſufficiunt ad probandum iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione, deciſ. 534.num.3.tom.3.
Præſentationes, & enunciatiuæ ſupra centum annos ſunt quidem iura apta ad canonizandum iuſpatronatus, non autem vt iam pro canonizato habeatur ad impediendum proceſſum executiuum, deciſ.200.num.13.& 14. tom.2.
Præſentatus, quando quis eſt à maiori parte idoneuſque repertus, inſtituendus eſt, etiam in concurſu magis idonei, deciſ.379. num.21.tom.2.
Præſentatus à patrono ad parochialem, ſi non fuerit examinatus ab examinatoribus Synodalibus, eo quia Epiſcopus Synodum non conuocauit, de hoc nihil eſt imputandum, deciſ.437. num.9. tom.2.
Nec præſentato debet cedere in præiudicium talis defectus, dum non fuit ſeruata forma Concilij, deciſ.437. num.10. tom.2.
Præſentatus, quando quis fuit in tempore, & habet qualitates, non poteſt ei denegari immiſſio, deciſ.482. num.8. tom.2.
Præſentatus ad iuſpatronatus non dicitur habere ius in eo, ſi qualitates à teſtatore exigitas non habeat, deciſ.474. num.8. tom.2.
Præſentatus ad iuſpatronatus actu debet eſſe Sacerdos, quando ipſa qualitas exigita eſt à fundatore, quando inſtituendus erat, ibid.num.9.
Præſentandi quaſi poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem, deciſ. 471.num.6.tom.2.
de Præſentationum effectuatione non eſt dubitandum, quando vnus per obitum alterius fuit præſentatus, deciſ.482.num.4. tom.2.
Præſentare, & conſentire prouiſioni paria ſunt, deciſ.471.num.22. tom.2.
Præſentari quis non poteſt lite pendente, deciſ.599. num.13. tom.3.
PRAESERVANS nihil de nouo diſponit, deciſ.66. numer.21. tom.2.
Præſeruatio iurium nihil operatur quando aliquid fit contra expreſſam mentem teſtatoris cum ea operetur, vt non dicatur conuentum, deciſ.359.num.23.tom.2.
Præſeruatiuæ clauſulæ operantur, præterquam quoad expreſſa, deciſ.440. num.11. tom.2.

P R AE S T A T I O.

Præſtatio longa, ſeu ſolutio non eſt apta ad inducendam obligationem, deciſ.153. num.19.tom.2.
Præſtatio longa licet non arguat obligationem, præbet tamen præſumptionem, & argumentum certiſſimum obligationis, ibid. num.20.
Præſtatio diuturna ex cauſa cenſus arguit impoſitionem ipſius cenſus, ibid.num.21.
in Præſtatione alimentorum attenditur vſus, deciſ.269.num.27. tom.2.
ex Præſtatione decennali præſumuntur vſuræ debitæ, deciſ.153. num.16. tom.2.
Præſtatio decennalis probat obligationem præſumptiuè, deciſ. 153. num.22.tom.2.
Præſtatio vſurarum eſt idoneum argumentum vſurarum debitarum, deciſ.153. num.18.tom.2.
Præſtationes annuæ quot ſunt, tot requiruntur præſcriptiones, deciſ.35.num.39.tom.2.

P R AE S V M P T I O.

Præſumptio boni iuris ex ſecunda ſententia reuocatoria non tollitur primæ, ſi prima fuit poſtea per tertium confirmata, Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.130.tom.3.
pro Præſumptione boni iuris, ad hoc, vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, licet paſſim adducatur ſententia lata pro eo, non tamen aliæ coniecturæ cenſentur excluſæ, Rub.in Annot.deciſ.617.num.136.tom.3.
Præſumptio boni iuris ad effectum vt pauper conſequatur alimenta, & ſumptus litis lite pendente ſat eſt, vt oriatur ex prima ſententia, vel alio æquipollenti, ibid.num.122.
Præſumptio boni iuris, ſufficit, vt doceatur per ſummariam probationem ad effectum, vt pauper alimentetur lite pendente, & conſequatur ſumptus litis, ibid.num.123.
Et quare Tribunalia totius Orbis id admiſerunt, ibid. num.123. & 125.
Præſumptio boni iuris, quæ oritur ex prima ſententia, ad hoc, vt ex ea pauper aſſequatur alimenta lite pendente, iuuat etiam licet ab ea fuerit appellatum, Rub. in Annot. deciſ.617. num. 126.& 129.tom.3.
Præſumptio boni iuris, eſt alterum neceſſarium requiſitum, præter paupertatem ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis, ea pendente. Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.115.tom.3.
Præſumptio boni iuris, ad hoc vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, qualis eſſe debeat in arbitrio Iudicis repoſitum eſt, cum certa regula tradi non poſſit, ibid.num.116.
Quale arbitrium benè regulatum à iure eſſet debet, *ibid.*
Præſumptio boni iuris ad effectum vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis debet eſſe talis, vt excludatur temeritas illius, ibid.num.117.
Et quamuis multi DD. ſcriptitauerint quamlibet coniecturam ſufficere in his terminis, tamen ſemper debet intelligi, ne ſit leuis, ibid.
Nec etiam debet eſſe admodum vrgens, & neceſſaria, quia tunc non eſſet præſumptio, ſed probatio, ibid.num.118.
Præſumptio boni iuris iuſtificari poteſt ex deciſionibus Rotalibus, & ſententia ſubſecuta, deciſ.617. num.8.tom.3.
Præſumptionem iuris habet contra ſe prorogatio materiæ præiudicialis, deciſ.64. num.6.tom.2.
Præſumptionem iuris ille pro ſe habet, dum obtinuit ſententiam fauorabilem, deciſ.418.num.3. tom.2.
Præſumptio communionis inter fratres, tunc multò magis ceſſat, ſi tractaretur de damno cum nemo præſumatur velle iactare ſuum, deciſ.436. num.6. tom.2.
Præſumptio donationis non datur in materia frumenti, deciſ.616. num.7. tom.3.
Præſumptio durationis in his, quæ ſunt frequentiſſimæ negociationis ceſſat, deciſ.380. num.3. tom.2.
Præſumptio ſtat pro decreto Iudicis, eiuſque iuſtitia, deciſ.33. num.1. tom.2.
Præſumptio ſtat pro decreto Iudicis, & ſententia propter eius auctoritatem, deciſ.317.num.28. tom.2.
Præſumptio ſtat pro Iudice, & exequutore, deciſ.740. num.12. 32. & 33. tom.3.
Præſumptio ſtat pro Iudice niſi contrarium appareat, deciſ.203. num.16. tom.2.
Præſumptio pro paupertate ſemper intrat, dum diuitiæ non probantur, Rub. in Annot.ad deciſ.617.num.39.tom.3.
Præſumptio ſimulationis, & fœnoris quando in aliqua datione inſolutum penitus ceſſet, deciſ.472.num.10. tom 2.
Præſumptio ſimulationis contraria præſumptione tollitur, ibid. num.11.
Præſumptio ſolutionis, quæ oritur ex negligentia creditoris in non petendo creditum certo temporis ſpatio per ſtatutum præfixo eliditur ex contraria præſumptione, deciſ.519.num.11. tom.3.
Scilicet quando apparet creditorem feciſſe omnem diligentiam ad illud aſſequendum, ibid.num.12.
Præſumptio ſola ſolutionis non ſufficit, vt ſoluens non ſit creditor eius, cui ſoluit, concurrentibus tamen alijs præſumptionibus eſt ſufficiens, deciſ.259.num.4.& 5. tom.2.
Præſumptio vſurpationis iuriſpatronatus cadit etiam in *familia* potenti, & magnati, deciſ.275.num.6.tom.2.
Præſumptio vſurpationis iuriſpatronatus in aliqua familia ſi ſit nobiliſſima, an intret, deciſ.275.num.17.tom.2.
Præſumptio vſurpationis iuriſpatronatus cadit in Domino Caſtri, vel alio habente iuriſdictionem temporalem in loco beneficij, deciſ.275.num.5.tom.2.
Præſumptio vſurpationis iuriſpatronatus cadit in familia potenti, & ideò ad illud probandum requiritur immemorabilis, deciſ. 630.num.80. tom.3.
Præſumptio vſurpationis iuriſpatronatus in familia potenti multò magis præſumitur in Italia, cum per receſſum Curiæ ab ea omnes Domini, & populi iura Eccleſiæ modo ſuo tractare cœperunt, ibid.num.81.
Præſumptiones contrarijs præſumptionibus eliduntur, & conquaſſantur, deciſ.697.num.11. tom.3.
Præſumptio ſtat pro integra tranſportatione actorum, deciſ.235. num.8. tom.2.
Præſumptio cedere debet veritati, & maximè quando præſumptio orta fuit ex antiquitate temporis, deciſ.534. numer.25. tom.3.
Præſumptiones non ſufficiunt, quando aliquid clarè, & concludenter eſt probandum, deciſ.552.num.9. tom 3.
Præſumptio vna tollitur per aliam validiorem, deciſ.195.num.20. tom.2.
Præſumptio eſt contra confitentem, deciſ.199.num.10.& 11. tom.2.
Præſumptio, vbi vrget contra actum, qui prætenditur geſtus, tunc in gerente neceſſaria eſt explicita, & clara ſcientia omnium qualitatum, deciſ.5.num.15. tom.2.
Præſumptio, quæ eſt pro vna pia cauſa, facit ceſſare præſumptionem, quæ eſt pro alia pia cauſa, deciſ.22.num.7. tom.2.
Præſumptio per vehementiorem excluditur, deciſ.140. num.8. tom.2.
Præſumptio illa in dubio eſt attendenda, quæ excluditur in obedien-

dientiam, & contrauentionem, cum ſapiant delictum, deciſ. 90.num.11.tom.2.
Præſumptio leuis non tollit validiorem, deciſ.543. num.11. tom.3.
Præſumptio, quæ poteſt oriri ex facto vnius eliditur, & conquaſſatur ex diſſenſu alterius, deciſ.637.num.19.tom.3.
in Præſumptione eſt fundata regula de iure quæſito non tollendo, deciſ.57.num.13.tom.3.
Præſumptio præſumptionum non admittitur, deciſ.134.num.7. tom.2.
Præſumptio integræ tranſportationis actorum, ex quo plurimum augeatur, deciſ.235.num.9.tom.2.
Præſumptio, quæ fundatur ſuper poſſibili non releuat, deciſ.616. num.6. tom.3.
Præſumptio non habet locum, vbi rei euidentia eſt in contrarium, deciſ.57. num.13. tom.2.
Præſumptio non iuuat in materia præiudiciali, deciſ. 134.num.3. tom.2.
Præſumptiones vt intrent in materia præiudiciali debent eſſe valdè concludentes, ibid.num.4.
Præſumptionum concurſus non datur, deciſ.317. num.30. & 31. tom.2.
Præſumptio cedit veritati, deciſ.478.num.10.tom.2.
PRÆSVMENDVM non eſt quod Notarius ex ſuo capite conſcripſerit teſtamentum, maximè ſi plura in eo fuerunt diſpoſita, & hoc maximè ſtante bona fama ac legalitate ipſius Notarij, deciſ. 263.num.30.& 31.tom.2.
PRÆSVPPONENS non videtur aliquid de nouo diſponere circa præſuppoſita, deciſ.681.num.13.tom.3.
PRÆTENSIONEM ſuam actor tenetur plenè liquidare, nec ſufficit ei de illa docere inconfuſo, deciſ.25. num.22. tom.2.

P R AE T E R I T I O.

Præteritionis exceptio ad impediendam immiſſionem hæredi ſcripto, dicitur incontinenti probata, dum ex ipſo teſtamento appareat habere filium, quem non inſtituit, neque exhæredauit, deciſ.370.num.5.tom.2.
Præteritionis filij exceptio non admittitur ad denegandam immiſſionem hæredi ſcripto, quando neceſſariæ forent probationes filiationis ad effectum probandi præteritionem, deciſ.370. num.8. tom.2.
Præteritionis vitium non impedit immiſſionem hæredi ſcripto in teſtamento, dum tale vitium non eſt viſibile, deciſ.370.num.2. tom.2.

P R E T I V M.

Pretium certum, quod in contractu venditionis non fuerit determinatum ex coniecturis etiam argui poteſt, deciſ.388. num.10.tom.2.
Pretium adhuc dicitur extare, ſi ſit ſolutum cum cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, deciſ. 329. numer.7. tom.2.
ex Pretio arguitur, quid veniat in venditione, deciſ.695.num.7. tom. 3.
Pretium eſt naturale venditioni, Rub.in Annot.ad deciſ.666.num. 125.tom.3.
Pretium augetur ſtante bona rei qualitate, deciſ. 414. num.7. tom.2.
Pretium non ſuccedit loco rei, deciſ.114. num.4.tom.2.
Pretium ſuccedit loco rei, ſi illud expreſsè fuerit ſubrogatum loco rei venditæ, ibid.num.5.
Pretium præſumitur iuſtum, deciſ.462.num.1.tom.2.
Pretium ſuccedit loco rei, quando ſumus in corporibus vniuerſalibus, deciſ.114.num.7. tom.2.
Pretium rei emptæ dum quis apud ſe retinere poterat, vt anterioribus creditoribus ſolueret, ſi deponat ad effectum &c. ſatisfacit, deciſ.339.num.12.tom.2.
Pretium rei venditæ minuitur, ſi fuerit vendita ſine cautione de euictione, deciſ.344. num.15. & 17. tom.2.
Pretium rei venditæ, quando iam in limine contractus imminent creditores, eſt deponendum, & eſt ſoluendum creditoribus venditoris, data cautione per recipientes de reſtituendo prioribus, & potioribus, deciſ.402. num.7. tom.2.
Quod multò magis procedit, quando id vltrò offert emptor, ibidem.
Pretium cenſus, licet ſit fideicommiſſo ſuppoſitum, tamen ille, qui ſoluere tenetur fructus, rectè illos ſoluit hæredi grauato, deciſ.138. num.3.tom.2.
Et hoc adeò verum eſt, vt non poſſit debitor, qui ſoluit, cautionem petere ab hærede grauato, ibid.num.4.
ſed Fideicommiſſario id poſtulanti hæres grauatus ſatiſdare debet, & qualiter, ibid.num.5.
ad Pretij conſecutionem quis agere, non poteſt, niſi pro parte ſua adimpleat ab eo adimplenda, deciſ.577.num.4. tom.3.
Pretij declaratio ſi ſit remiſſa in arbitrium vnius, vel vbi eſt conſiderata induſtria perſonæ, tunc hæredes electi nihil prætendere poſſunt, deciſ.659. num. 10.tom.3.
ad Pretium declarandum in venditione facta quando quis fuit electus, id arguit contractum non fuiſſe perfectum, deciſ.388. tom.2.
Pretium certum eſt de ſubſtantia emptionis, & venditionis, ibid.num.6.
Pretij declarationem in emptione, & venditione, quando partes remiſerunt in arbitrium tertij, tunc de iure Canonico, illo non declarante redditur, & curritur ad arbitrium boni viri deciſ.388.num.13. tom.2.
Quod tamen intellige verum, quoad principales, non quoad fideiuſſorem, qui voluit ſe obligare reſpectu declarationis à certa perſona faciendæ, ibid.num.14.
Pretij inæqualitas vbi non eſt, contractus non poteſt dici iniuſtus, Vot. poſt deciſ.160.num.20.tom.2.
ex Pretij modicitate vt venditio euaneſcat requiritur, quod ſit vltra dimidiam iuſti pretij, deciſ.253.num.13.tom.2.
Pretij modicitas eſt neceſſaria ad arguendam ſimulationem in pacto de redimendo, deciſ.472. num.14. tom 2.
Pretij modicitas, ad hoc vt faciat præſumere contractum emptionis eſſe fœneratitium ſtante pacto de redimendo, requiritur vt ſit vltra dimidiam iuſti pretij, deciſ.344. numer.6. tom.2.
Sed ſi coniecturæ concurrerent pro vſura, non requiritur, vt ſit vltra dimidiam, & ſufficit etiam vſque ad tertiam partem, ibid. num.7. & 9.
Pretij modicitas in contractu emptionis facto cum pacto de redimendo, ad hoc vt præſumatur fœneratitius, vſque ad quam ſummam aſcendere debeat, non eſt taxata quantitas, ibid. num.8.
in Pretio iuſto conſtituendo, ad hoc vt in contractu emptionis facto cum pacto de redimendo, ex modicitate dicti pretij præſumatur vſura, eſt habenda ratio d. pacti de redimendo, cum minuat de valore rei, ibid.num.10.
ex Pretij quantitate arguitur quid veniat in venditione, deciſ.253. num.26.tom.2.
Pretij vilitas in venditione ex quo probari poſſit, ibid. num.11.
Pretij vilitas in venditione arguit ſimulationem in ea, deciſ.253. tom.2.
PRAETOR, etiam ius reddere dicitur, quamuis iniuſtè decernat, & quare, Rub. in Annot. ad deciſ.460.num.20 tom.2.
ad Primogenituram vocatus pendente conditione agere poteſt ad effectum vt bona primogenituræ eueniente caſu ſibi reſtituantur, deciſ.31. num.10. tom.2.
Primogeniti fauore ſi aliqua diſpoſitio fuerit facta, dum quis numquam fuit primogenitus, talis diſpoſitio ad eum referri non poteſt, deciſ.479.num.3.tom.2.
Primogeniti Mediolanenſium Ducum denominantur Principes Papæ, Rub. in Annot. ad deciſ.529.num.44.tom.3.

P R I N C E P S.

Princeps non poteſt ea quæ ſunt contra ius naturale, deciſ.128. num.9. tom.2.
Princeps vel lex habent potentiam transferendi poſſeſſionem in alium ſine apprehenſione, deciſ.128. num.5. & vide num.8. tom.2.
Princeps quando mandat, vel partes faciunt compromiſſum, vt procedatur ſecundum ius commune, ſecundum ius Romanorum eſt procedendum, Rub.in Annot.ad deciſ.378.num. 31 tom.2.
Princeps tenetur Iudæorum neceſſitatibus ſubuenire, & in illis charitatem exercere, deciſ.269.num.26.tom.2.
Princeps numquam cenſetur voluiſſe per ſanatoriam lædere ius partis, quoad iuſtitiam, deciſ.468.num.9.tom.2.
Quod procederet, quando per dictam ſanationem omiſſionis ſolemnitatum, induceretur aliqua obligatio, quæ alias non induceretur, ibid.num.10.
Princeps vbi eſt, ibi non poteſt committi dolus, deciſ.493.num. 97. tom.2.
Princeps non eſt nouum, vt concedat gratiam, & iura Cameræ reſeruentur in expeditione litterarum, deciſ.530.num.57.& 58. tom.3.
Princeps ſæcularis rectè clericos punit, quando ab Eccleſia DEI damnantur, degradantur, & ſæculari Iudici traduntur, Rub. in Annot. ad deciſ.30.num.20.tom.2.
Princeps, vel lex non poſſunt abſque naturali apprehenſione transferre ex actu ficto in alium poſſeſſionem, deciſ.128.num.8, tom. 2.
Princeps priuilegium à ſe alicui conceſſum poteſt ſine cauſa illud tollere, & reuocare nedum priuilegia à ſe conceſſa, ſed etiam à prædeceſſoribus ſuis, Rub.in Annot.ad deciſ.666. num.39. tom.3.
Princeps reuocando priuilegium ex gratia alicui indultum pro iuſta cauſa reuocationis poteſt allegare conceſſionem, ibid.num.40.
Quia ſicut ipſe conceſſit, ita & ipſe reuocare poteſt, ibid.
Princeps licet ſit ſolutus legibus, tamen ſe legibus alligatum profitetur, ibid.num.77.& 78.
Princeps, quando conſtat vti voluiſſe plenitudine poteſtatis, tunc aliud non eſt quærendum, ibid.num.63.

Principi ſummo non poteſt dici, cur ita facis, ibid. num.64.
cum Principe non eſt pugnandum, ibid.num.65.

Princeps aliquid indulgens præſumitur voluiſſe ſequi communem vſum loquendi, non autem illum violare, Rub. in Annot. ad deciſ.576.num.142.tom.3.

Princeps vt poſſit ſtatuere, ne eius ſubditi accedant ad alia molendina, quam ſua, quid requiratur, deciſ.308. num.1. tom.2.

Princeps recognoſcens Superiorem, quid docere debeat, adhoc vt cogat Vaſſollos ad molendum ad ſua molendina, ibid.num.2.

Princeps non præſumitur voluiſſe præiudicare tertio, etiamſi motu proprio procedat, Rub. in Annot. ad deciſ.666. numer.71. tom.3.

Princeps, quando conſtat voluiſſe præiudicare tertio, tunc facienda eſt interpretatio, vt in modico, & non in magno voluerit præiudicare, & ſufficit, vt reſcriptum aliquid modici operetur in tertij præiudicium, ibid. num.72.
Immo ſufficit, vt poſtquam aliquid gratia operata ſit, poſtea reſtringi debeat, ne enorme præiudicium fiat tertio, ibidem num.73.

Princeps ſupremus plura, & infinita poteſt, ibid.num.75.

Princeps Iuſtitiæ plenus præſumitur, ibid.

Princeps ſupremus plus gloriari debet titulo Optimi, quam maximi, ibid.

Princeps viuus fons iuſtitiæ, & lex animata dicitur, ibid.

Princeps non cenſetur velle, nec ſentire quod non poteſt de iure, vel æquitate, ibid.num.76.

Princeps non debet de iure alteri auferre, imò reddere, quod ſuum cuique eſt, ibid.num.77.

Principi non licet ſupplicare lite pendente, deciſ.469. numer.5. tom.2.

cum Principe ille videtur contraxiſſe, dum ipſe Princeps ipſius operam elegit, deciſ.480.num.16.tom.2.

cum Principe, qui contrahit, videtur ab eo habilitatus, quamuis non eſſet habilis cum eo contrahere, ibid.num.17.

cum Principe contendere furioſum eſt, Rub. in Annot. ad deciſ. 666.num.66. tom.3.

Principis meus colligitur ex eius longiſſimo, & quotidiano vſu, deciſ.614.num.28.tom.3.

Princeps, non præſumitur voluiſſe ius tertio quæſitum tollere, niſi clarè conſtet de eius tali mente, Rub. in Annot. deciſ.666. num.61.tom.3.

Principis mentem dum tenemus, inanis eſt omnis diſputatio, ibid.num.62.

Princeps numquam præſumitur voluiſſe tertio præiudicare, ibid. num.51.

Principis mens, & intentio illa ſemper eſt, vt licet poſſit, numquam tamen tollere ius tertio quæſitum, ibidem, num.52.

Princeps præſumitur circumuentus, quando ex gratia alicui conceſſa, tollit ius tertio quæſitum, ibid.

ad Principem inducendum ad concedendam gratiam, quæ fuerunt ei narrata, non ſufficiunt, vt iuſtificentur de facto, deciſ. 68.num.2. tom.2.

Principis factum reputatur caſus fortuitus, deciſ.18. numer.8. tom.2.

Principis gratia, vt reducatur ad viam iuris, id non niſi difficulter obtinetur, deciſ.297.num.4.tom.2.

Principis gratia quando continet rem odioſam, ſi de hoc ipſe habuiſſet notitiam, denegaſſet talem conceſſionem, deciſ.401. num.12. tom.2.

Principis gratia eſt attendenda, non autem id quod ceſſante gratia fieri debuiſſet, deciſ.490. num.1.tom.2.

Principis gratia habet in ſe tacitam conditionem, quatenus narrata ſint vera, ibid. num.2.

Principis gratia vt ſubſtineatur facienda eſt omnis interpretatio, deciſ.485.num.6.tom.2.

de Principis mente quando non apparet præiudicandi tertio, tunc inuiolabiliter dicendum eſt, noluiſse præiudicare, Rub. in Annot. ad deciſ.666. num.67.tom.3.

Principes Mediolani ſe intitulabant Comites, & Principis Papiæ, Rub. in Annot. ad deciſ.519.num.45.tom.3.

à Principum ſæcularium poteſtate Eccleſiaſtici omnes exempti ſunt tam iure diuino, quàm naturali, deciſ.30.num.15.& ſeqq. tom.2.

Principis ſæcularis legitimatio quoad Eccleſiaſtica bona eſt intelligenda iuxta terminos à iure permiſſos, deciſ.297. numer.34. tom.2.

Principis tollerantia, an ſola ſit ſufficiens, vt bannitus habeatur pro gratiato, & abſoluto à banno, deciſ. 480. num.2. tom.2.

Principis tollerantia, an habuerit pro gratiato aliquem bannitum, id ex pluribus ſimul iunctis poteſt probari, ibidem num.5.

ex Principis tollerantia inducitur præſumptio reſtitutionis à banno, ibid.num.7.

Principis voluntas, aut auctoritas vbi adeſt, excludit omnem doli præſumptionem, deciſ.493.num.96.tom.2.

à Principis voluntate, ea quæ pendent, impoſſibilia reputantur, deciſ.679.num.12.tom.3.

à Principis voluntate ea, quæ pendent, non dicitur impoſſibile, quando ſolitus eſt, ea concedere, ibid.num.16.

Principis verba potiùs ſunt improprianda, vel in eo præſumenda obliuio aut cenſendum eſt reſcriptum falſum antequam dicatur ipſe voluiſse præiudicare tertio, Rub. in Annot. deciſ. 666. num.70.tom.3.

Princeps Magnos, nedum à Nobilibus, ſed etiam ab infimis perſonis occiſos fuiſse, notum eſt, deciſ. 275. numer.16. tom.2.

Principi, quod placet, legis habet rigorem, deciſ.438.num.60. tom.2.

Principis miniſtri non dicuntur habere talem poteſtatis plenitudinem, cui reſiſti non poſſit per recurſum ad ipſum Principem, deciſ.18.num.10.tom.2.

Principis conceſſio ſemper intelligitur ſine præiudicio iuris tertij, deciſ.425.num.21.tom.2.

ſine Principis licentia non poſsunt vendi officia vacabilia, deciſ. 116.num.14.tom.2.

Principi non ſunt narranda ea, quæ non poſsent retrahere eum à conceſſione gratiæ, deciſ.562. num.14. tom.3.

Principi non licet ſupplicare lite pendente, deciſ.242.num.4. tom.2.

à Principali fideiuſsor vt releuetur indemnis, omnis ratio, & æquitas poſtulat, deciſ.206.num.10.tom.2.

P R I O R.

Prior, vt quis dicatur, & præferatur in obligatione alteri creditori, quid attendatur, Rub. in Annotat. ad deciſ.666. num.4. tom.3.

Prior, qui eſt in tempore, potior eſt in iure, ibid.num.1.& 15.
Quod procedit, etiam quoad fructus & intereſset, licet ſuper hoc nulla adſit obligatio expreſsa, ibid.num.2.

Prior, qui eſt in tempore potior eſt in iure, regula iſta eſt certiſſima, & vſque adeò, vt in lege nulla alia eſt magis indubitata, & invulnerabilis, ibid.num.7.

Priores Confraternitatis alicuius loci pij, pro negocijs dicti loci debent conueniri coram Iudice Eccleſiaſtico, licet pro rebus ſuis particularibus conueniantur coram Iudice laico, deciſ.482. num.39. tom.2.

Priores alicuius Confraternitatis loci pij poſsunt trahere, & trahi ſuper bonis, & eorum adminiſtratione dicti loci, coram Iudice Eccleſiaſtico, ibid.num.34.

P R I O R A T V S.

Prioratus an habeat curam animarum non eſt facienda mentio talis curæ Papæ, quando petitur eius vnio, quando ea eſt annexa ratione beneficij, deciſ.354.num.20. tom.2.

Prioratus dum fuerit narratum Papæ, quod caret conuentu, non dicitur narratum falſum, ſi tunc verè eo carebat, quamuis antea haberet dictum conuentum, deciſ.354. num.9. tom.2.
Sed per ſuppreſſionem Apoſtolicam fuerit extinctum, ibidem, num.10.

Prioratus inferiores dantur ſine collegio, ibid. num.3.

Prioratus Regularis, quando eſt facta mentio ſimpliciter intelligitur de habente conuentum, ibid. num.4.

Prioratum ſi fuerit nominatum Papæ carere conuentu, certè ipſe non potuerit cogitare illum habere Collegium, ibidem num.6.

P R I O R I T A S.

Prioritas temporis attenditur, quando inita fuit obligatio, & conſtituta hypotheca, non autem tempus ſolutionis faciendæ, Rub.in Annot.ad deciſ.666.num.3.tom.3.

Prioritas temporis attenditur etiam, licet creditor prior ſit ex titulo lucratiuo, & poſterior ex cauſa oneroſa, ibid.num.5.

P R I V A T I O.

Priuatio numquam inducitur, niſi in caſibus à iure communi, vel ſpeciali expreſſis, deciſ.717.num.17. tom.3.

Priuatio iuris alterius ne inducatur ex Priuilegio alicui conceſso facienda eſt interpretatio, deciſ.530.n.40.tom.3.

ad Priuationem beneficij contra latitantem, aut abſentem poſt citationem per edicta vt procedatur, quid ſeruari debeat, deciſ.131. num.2.tom.2.

Priuatio beneficiorum inducitur ipſo iure propter crimen hæreſis, deciſ.619.num.6. tom.3.
Et iſta eſt vera, & probabilior opinio, ibidem.

de Priuationis pœnam incurrendo ob non ſolutionem, quando agitur, requiritur contumacia, & renitentia, & contemptum, deciſ.716.n.11 tom.3.

de Priuando aliquem ſuis beneficijs quando agitur, æquior opinio eſt amplectenda, deciſ.163.n.7. tom.2.

Priuatio emphyteuſis ob non ſolutum canonem non eſt in facto eſse ſed in potentia fieri, Rub. in Annot. ad deciſ.420. n.64. tom.2.

PRIVILEGIVM.

Priuilegium potioritatis, vt intret reſpectu rei, requiritur ſpecialis expreſſio, & an hæc opinio ſit valida, deciſ.114.num.8. 9.& 10.tom.2.

Priuilegium, quando competit pluribus nomine collectiuo cognationis, vel familiæ, tunc proximiores exiſtentes in eodem gradu ſimul concurrunt, deciſ.107.num.10.tom.2.

Priuilegium Papa alicui concedendo, ſumenda eſt interpretatio contra concedentem non autem ad damnum ſuperioris, quoties ſalua ratione recti ſermonis id fieri poteſt, deciſ.530. num.33.tom.3.

Priuilegium amplum eſt dandum verbis enunciatiuis, deciſ.257. num.9.& 10.tom.2.

Priuilegium conceſſum conſocio ſuffragatur etiam alteri ſocio in re communi, & indiuidua, deciſ.531.numer.13. 28.& 31. tom.3.

Priuilegium mulier habet à iure communi vt poſſit etiam poſt dicita teſtificata idem ponere, & teſtes ſuper antiquis articulis inducere, deciſ.240.num.2.tom.2.

Priuilegium quando eſt dubium, qualiter veniat interpretandum, deciſ.118.num.13.tom.2.

Priuilegium, quando Princeps alicui concedit, poteſt illud ad libitum moderare, diminuere, vel in totum tollere, Rub. in Annot. ad deciſ.666.num.38.tom.3.

Priuilegium l. in rebus C. de iure dot. vt poſſit agere in ſubſidium vtili rei vendicatione ad bona data marito in dotem æſtimata competit tantum ipſi mulieri, non autem eius hæredi, deciſ. 590.num.20.tom.3.

Priuilegium, ne quis condemnetur vltra quam facere poteſt, non deſtruitur per clauſulam, renuncians omni legum auxilio, quando competit ratione reuerentiæ, deciſ.594.num.7. tom.3.

per Priuilegij noui conceſſionem non cenſentur ſublata alia prius indulta, deciſ.715.num.7.tom.3.

Priuilegij corroſio non obeſt, quando reperitur illud regiſtratum in libro eius, qui illud conceſſit, deciſ.427.numer.7. tom.2.

Priuilegio deducto ne egeat, qui gaudet, non poteſt carcerari, quia ſi poſſet carcerari, teneretur vltra quam facere poſſet, deciſ.742.num.38.tom.3.

Priuilegio quolibet indigni ſunt falliti doloſi cum eorum paupertas ementita ſit, Rub. in Annot. ad deciſ.617.n.73.tom.2.

ex Priuilegio ſi conſtet iuſpatronatus comprehenditur ſuper regula octaua Cancellariæ, deciſ.247.num.10.tom.2.

Priuilegio ſibi conceſſo ſimul ſtare poteſt, quod quis vti velit, quo ad principale, & tamen noluerit gaudere aliqua ſpecialitate illius, deciſ.456.n.9.tom.2.

in Priuilegio aliquo ſi poſita ſint verba prægnantiſſima, debent operari etiam vltra ius commune, deciſ.118.num.9.& 10. tom.2.

Priuilegia, & beneficia, quæ competunt fideiuſſori, competunt quoque conſtituenti, deciſ.386.n.37.tom.2.

Priuilegia, quæ ſpectant ad Cardinales Ordinarios Collatores, fauent etiam Capitulis ratione communionis, deciſ.654.num.5. tom.3.

Priuilegia perſonalia per ſubrogationem generalem non tranſeunt in ſubrogatum, deciſ.684.n.5.tom.3.

Priuilegia, quæ competunt Cardinalibus Ordinarijs collatoribus, nedum ipſis, ſed etiam Capitulo conſortium habente ſuffragantur, deciſ.530.n.12.tom.3.

Priuilegia non ſufficiunt ad excludendam manutentionem, niſi etiam doceatur de quaſi poſſeſſione, deciſ.600.num.9. tom.3.

Priuilegia exemptionem non ſunt extendenda, ibid.n.10.

Priuilegia exemptionum ſi ſint concepta per verba ampliatiua, & generaliſſima, omnia comprehendunt, deciſ.30.num.4. tom.2.

Priuilegia alicuius, ſi ſint communicata alteri, quid importet talis communicatio, ibid.n.2.

Priuilegia, & indulta conferendi beneficia in manibus reſeruatis, ac etiam conſuetudines immemorabiles tolluntur à regula 8. Cancell.deciſ.247.n.12.tom.2.

Priuilegia dotis cum competant vxori, ideò ea mortua non tranſeunt in eius hæredem, deciſ.590.n.21.tom.3.

Et Bart. dum dixit id habere locum quo ad hæredes extraneos ſecus verò quo ad filios, in hoc eſt à pluribus Doctoribus reiectus, ibid.num.21.

Priuilegia ſunt ſtrictè intelligenda, maximè quando agitur de præiudicio tertij, deciſ.531.n.24.tom.3.

Priuilegia in præiudicium concedentis largè interpretantur, in præiudicium verò tertij ſtrictiſſimè, ibid.n.25.

Priuilegiorum verba ſunt interpretanda iuxta veriſimilem mentem concedentis, ibid.num.26.

Priuilegiorum communicatio, quid operetur, deciſ.362.num.5. tom.2.

in Priuilegiorum communicatione clauſulæ in omnibus, & per omnia appoſitæ quid importent, deciſ.30.n.7.tom.2.

in Priuilegiorum communicatione clauſulæ ampliſſimæ poſitæ operantur, vt tunc multò magis, & omnia cenſeantur communicata, ibid.num.3.

Priuilegiorum declaratio tota pendet à tenore ipſorum, deciſ.530. num.17.tom.3.

ex Priuilegijs conceſſis dotibus non eſt permittendum, vt homines lædantur, Rub. in Annot. ad deciſ. 666. numer.50. tom.3.

Priuilegijs conferendi beneficia non derogat regula 8. Cancellariæ, ſed ad illorum effectum ſuſpendit, vt non ſuffragetur contra reſeruationem dictæ regulæ, deciſ.247. num.14. tom.2.

PRIVILEGIATVS.

Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra æqualiter priuilegiatum, deciſ.22.num.6.tom.2.

Priuilegiatæ duæ perſonæ, quando ſimul concurrunt, tunc qui tractat de damno vitiando præfertur, & in ſpecie de muliere repetente dotem, deciſ.742.n.40.& 41.tom.3.

inter Priuilegiatos plures eſt præferendus ille, qui eſt magis priuilegiatus, deciſ.17.n.18.tom.2.

Item ille, qui agit de damno vitando. ibid.n.19.

Item ille, cui aſſiſtit ius commune ſublato priuilegio, ibid. num.20.

Priuilegiatorum iura non ſunt ita tuenda vt aliena perturbentur, Rub. in Annot. ad deciſ.617.num.17.tom.3.

PROBATIO.

Probatio legitima vt excludatur, nequaquam eſt concedendum, deciſ.611.num.12.tom.3.

Probatio, quæ fit per coniecturas, & præſumptiones dicitur vera probatio, & propria, quando illæ ſunt à iure approbatæ, ibid.num.13.

Probatio concludens requiritur contra cauſam expreſſam in inſtrumento, deciſ.33.num.4.tom.2.

Probatio, quando dicatur fieri incontinenti, id religioni iudicantis relinquitur, deciſ.370.n.6.tom.2.

Probatio impleri poteſt adminiculis, deciſ. 201. numer.29. tom.2.

Probatio illa eſt præferenda cuius teſtes ſunt in maximo numero, deciſ.137.n.20.tom.2.

Probatio illa præualet, in qua teſtes omnes conueniunt, deciſ.211. num.2.tom.2.

Probatio dubia non iuuat, deciſ.620.n.5.tom.3.

Probatio ſpecialis debet præualere generali, deciſ.82.num.15. tom.2.

Probatio, vt releuet debet eſſe certa, & concludens, deciſ.76. num.7.tom.2.

Probatio ſufficit adminiculata, dum agitur de incidenti, deciſ.273. num.14.tom.2.

Probatio plena poteſt reſultare ex pluribus enunciatiuis, & adminiculis ſimul iunctis, deciſ.603.n.21.tom.3.

Probatio incumbit aſſerenti, deciſ.489.n.3.tom.2.

probatio actoris debet eſſe certa, & concludens, non autem dubia, & incerta, deciſ.270.n.8.tom.2.

Probatio confinium debet eſſe certa, deciſ. 443. numer. 11. tom.2.

Probatio per famam ſufficit in his, quæ memoriam hominum excedunt, deciſ.254.n.54.tom.2.

Probatio aliqua, quando directè non poteſt haberi recurrendum eſt ad coniecturas, & argumenta, deciſ.408.num.12. tom.2.

Probatio priuilegiata non habet locum niſi contra illum, qui eſt in dolo, deciſ.538.n.13.tom.3.

Probatio quod pars fuerit citata ad dicendum contra iura próducta, vnde deducatur, deciſ.139.num.29.tom.2.

Probatio non attenditur, quando à probatione contraria eneruatur, & diſſoluitur, deciſ.443.n.12.tom.2.

Probatio non admittitur, quæ non releuat, deciſ.334.num.2. tom.2.

Probatio à conſuetis admittitur in materia liquidationis fructuum, deciſ.271.num.6.tom.2.

Probatio vna, poteſt contrarijs probationibus elidi, deciſ.386. num.54.tom.2.

Probatio concludens oritur ex ipſa facti euidentia, deciſ.151. num.2.tom.2.

Probatio, quando debet fieri in ſpecie, generalis probatio non ſufficit, deciſ.664.n.16.tom.3.

Probatio nulla maior eſt confeſſione, deciſ. 48. num.2. & 5. tom.2.

Probatio etiam leuis, & præſumpta admittitur, quando agitur de probando aliquid incidenter, deciſ. 401. numer.14. tom.2.

Probatio propter defectum qualitatum erit ſemper irreleuans, deciſ.414.n.8.tom.2.

Probatio releuans dum non adducitur, oppoſita non nocent, deciſ.309.num.11.tom.2.

Probatio imperfecta non releuat, deciſ.465.n.7.tom.2.

Pro-

Probatio reſultat ex pluribus coniecturis, & adminiculis ſimul iunctis, deciſ.143.num.15.tom.2.

Probatio quando non eſt coarctata ad ſcripturas, tunc ea poteſt fieri etiam per teſtes, & ſic locus eſt remiſſoriæ, deciſ.256.n.5. tom.2.

Probatio plena, quando non adducitur, nec coniecturæ ſufficientes, tunc aliquid concludenter non poteſt dici probatum, deciſ.620.num.8. tom.3.

Probatio eſt irreleuans, quæ non concludit per neceſſe, deciſ. 275.num.15. tom.2.

Probatio vera, ſed æquiuoca elicitur ex actu, qui poteſt referri ad plures cauſas, deciſ.552.num.20. tom.3.

Probatio magis ſpecifica attendenda venit, deciſ.222. num.9. tom.2.

Probatio maior afferri non poteſt quam ea, quæ deducitur per euidentiam facti, Rub.in Annot.ad deciſ.617. num.85.tom.3.

Probatio, quæ fit per euidentiam facti, eſt omnium probationum Regina, ibid.num.85.& 86.

Probatio leuior ſufficit, ſtante difficultate probationis, deciſ.619. num.4. tom.3.

Probatio nimis generica non releuat, deciſ.137. num.13.tom.2.

Probatio plena dominij reſultat ex propria confeſſione aduerſarij, deciſ.597.num.8.tom.3.

Probatio illa non admittitur, nec expectatur, ſi admiſſa, vel expectata nihil releuaret, deciſ.334.num.25. tom.2.

Probatio, quæ fit per poſitiones regulariter conceditur, deciſ. 511.num.5.tom.3.

Probatio probationem non excludit, deciſ.352. num.4.tom.2.

Probationis difficilis eſt de ſui natura materia identitatis, maximèque ſi ſimus in antiquiſſimis, deciſ.254. num.49.tom.2.

Probationis difficultas, quando procedit ex facto partis, tunc ſtatur leuioribus probationibus, deciſ.237.num.5. tom.2.

Probationis materia tota in arbitrio Iudicis reſidet, deciſ.53. num.13. tom.2.

Probationem ſemiplenam facit teſtis vnus de certa ſcientia, deciſ. 201.num.27.tom.2.

per Probationem veram dicitur ſublata omnis macula, & allegata ſuſpicio, deciſ.276.num.14. tom.2.

Probatio, quæ fit per confeſſionem aduerſarij, eſt maior omnium, deciſ.43. num.4.tom.2.

Probatio nulla eſt maior propria confeſſione, deciſ.207. num.12. tom.2.

Probatio præcipua Iuriſpatronatus quæ ſit, deciſ. 534. num.1. tom. 3.

Probatio dominij coadiuuatur ex inſcriptione quæ denotat rem eſſe ſub proprietate alicuius, deciſ. 476. numer.11. tom.2.

Probationem omnem ſuperat Confeſſio, deciſ. 110. numer.3. tom.2.

Probationis onus affirmatiuæ, quando transferatur in reum conuentum, ſi actor alleget negatiuam, deciſ.725.num.8. tom.3.

Probationis nullum genus facit reuelatio eius, qui habet intereſſe in cauſa, deciſ.154.num.13.tom.2.

Probationis poſſibilitas non ſufficit contra eum, qui iam fundauit intentionem ſuam, deciſ.371. num.5.tom.2.

Probatio in contrarium non admittitur contra inuentarium bonorum hæreditariorum, cum ſit tanquam propria confeſſio hæredis, deciſ.591. num.2. tom.3.

Probationis neceſſitas ſemper deficit, vbi contrarium probari poteſt, deciſ.273. num.4. tom.2.

Probatio valoris non dicitur plena & ſufficiens, quando teſtes deponunt de auditu, & de poſſibilitate, deciſ.144. num.3. tom.2.

Probatio immemorabilis non ſufficit ad iuſpatronatus, quando ſumus in perſonis ſuſpectis de vſurpatione, ſed neceſſe eſt etiam oſtendere per ſcripturas authenticas ſpatio quinquaginta annorum, & effectum ſortitas, deciſ.59.num.12. tom.2.

Probatio teſtamenti non concludens non impedit aditionem hæredi ab inteſtato, deciſ.405.num.13.tom.2.

Probationem implere ſolet veriſimilitudo etiam in caſibus in quibus alias non admitteretur, deciſ.28.num.16. tom.2.

Probatione contraria tollitur infamia facti, deciſ.276.n.3. tom.2.

per Probationes contrarias ſuſpicio, vel macula ſatis tollitur, deciſ.276.num.11. tom.2.

Probatio identitatis quando eſt facta per duos confines, vt obſcuretur, quid requiratur, deciſ.622. num.7.tom.3.

Probatio identitatis ſuppleri poteſt ex adminiculis & coniecturis, deciſ.534.num.29.tom.3.

Probatio non inducitur, dum aliquid aſſeritur, ſub verbo, vt dicitur, deciſ.633.num.12. tom.3.

Probatio non inducitur, dum de aliquo fit mentio ſub nomine, aſſerti, deciſ.633.num.9.tom.3.

Probatio iuriſpatronatus perſonæ potentis, vel aliàs, in qua cadat præſumptio vſurpationis iuxta formam Concil. Trid. qualiter ſit facienda, deciſ.275.num.2.tom.2.

Probatio iuriſpatronatus coadiuuari poteſt ex teſtibus deponentibus de publica voce & fama, deciſ. 219. numer. 13. tom.2.

in Probatione iuriſpatronatus quando verſamur in familia non potenti Concilium Tridentinum nihil innouauit vltra diſpoſitionem iuris communis, deciſion. 275. numer. 1. tom.2.

Probatio præſumptiua non releuat, vbi plena, & concludens requiritur, deciſ.709.num.5. tom.3.

Probatio præſumptiua non admittitur vbi quis tenetur aliquid probare, deciſ.573.num.6. tom.3.

Probatio præſumptiua non ſufficit, ſed concludens requiritur, quando agitur de pœna in habilitatis, deciſ.670.n.2. tom.3.

Probatio probata fit per publicum inſtrumentum, deciſ.2.num.4. tom.2.

Probationes minus concludentes ſufficiunt in iudicio manutentionis, ibid.num.6.

Probationes concludentes requiruntur in materia ſtricta, & obiectiua, deciſ.137.num.7. tom.2.

Probationes leuiores requiruntur ad probandos fines antiquos, deciſ.552.num.5.tom.3.

Probationes leuiores ſolent admitti in materia liquidationis fructuum, deciſ.271.num.4.tom.2.

Probationibus leuioribus probatur dominium, ſi illud incidenter deducatur, deciſ.75.num.11. tom.2.

Probationes leuiores admittuntur in iudicio ſummarijſſimo, deciſ. 76.num.18. tom.2.

Probationes leuiores obſcurantur per potentiores, deciſ.603. num.29. tom.3.

Probationes leuiores ſine dubio in antiquiſſimis admittuntur, deciſ.254.num.48.tom.2.

Probationes leuiores ſufficiunt, vt agens ad poſſeſſionem vacantis beneficij, eam obtineat, deciſ. 619. numer. 2. tom.3.

Quod verum intellige, quando ſi non agatur de alterius præiudicio, ibid.

Probationes æquiuocæ non releuant, maximèque ſi agatur de inducenda ſeruitute, deciſ.101.num.24.tom.2.

Probationibus priuare quem, & maximè ex facto aduerſarij, id rigidum eſſet, deciſ.511. num.4.tom.3.

Probationibus veris exiſtentibus non eſt curandum de præſumptiuis, deciſ.72.num.7.tom.2.

Probationes omnes, quando ſunt imperfectæ, non poſſunt ſimul coniungi ad implendam probationem, deciſ.391. num.34. tom.2.

in Probationibus veriſimilitudo maximè eſt attendenda, deciſ. 259. num.14. tom.2.

Probationes, quæ non ſunt in actis, non releuant, deciſ.440. num.10. tom.2.

Probationes, quæ ſunt ſufficientes ad tollendam contrariam probationem per famam, multò magis ſufficientes erunt ad tollendam ſuſpicionem, & maculam, deciſ.276. numer.12. tom.2.

Probationes ſi per poſſibiles, & non per neceſſe concludant, non attenduntur, deciſ.173. num.13.tom.2.

Probationes perfectæ neceſſariæ ſunt in venditione vt arguatur adfuiſſe prauitatem vſurariam, deciſ.253. num.4. tom.2.

de Probationibus præſumptiuis non eſt curandum, vbi veræ probationes exiſtunt, deciſ.72.num.7. tom.2.

Probationes, vt releuent debent concludere per neceſſe, & non per poſſibile, deciſ.121.num.11. tom.2.

in Probationibus quod veriſimile eſt attendi debet, deciſ.73. n.2. tom.2.

Probationes ſunt arbitrariæ, deciſ.723.num.8. tom.3.

Probationes concludentes requiruntur ad annullandum contractum, deciſ.253.num.3.tom.2.

Probationes, quæ non ſunt de actis, non iuuant, deciſ. 634. num.6.tom.3.

Probationes concludentes requiruntur, quando agitur ad effectum amiſſionis lucri, deciſ.184. num.14. tom.2.

Probationes, quæ offeruntur incontinenti, de iure in quolibet caſu admittuntur, deciſ.435.num.12.tom.2.

in Probationibus veriſimilitudo plurimum attenditur, deciſ.433. num.10.tom.2.

Probationes cum ſint fauorabiles non ſunt coanguſtandæ, deciſ. 240.num.6. tom.2.

Probationes plures imperfectæ iunguntur ad faciendam plenam probationem, deciſ.686.num.1.tom.3.

Probationes iungendæ ſunt ad probandum Notariatum, deciſ.53. num.5. tom.2.

Probationes quando quis in partibus potuit facere, & eas non fecit, denegatur dimiſſoria, deciſ.99. n.11. & 13. tom.2.

in Probationum concurſu illa præferenda venit, quæ eſt pro puritate ſanguinis, deciſ.739. n.40. tom.3.

Probationes irreleuantes non ſunt admittendæ, deciſ.421.num.8. tom.2.

Probationes, quando reſoluuntur in meras præſumptiones non attenduntur, quando eſt neceſſaria plena probatio, deciſ.709. num 8.tom.3.

Probationes, quæ ſunt imperfectæ in ſua ſpecie, numquam coniunguntur ad implendam probationem, deciſ.201.num.33. tom.2.

Probationes factæ in iudicio Criminali, ſi fuerint reproductæ in iudicio Ciuili inter eaſdem perſonas probant, deciſ.720. n.5. tom.3.

in Probationum materia veriſimilitudo non parum attenditur; deciſ.620.n.7.tom.3.

ex Probationibus ſi potius appareat de non iure quam è contra, ius dicitur ſatis turbidum, deciſ. 226. numer. 2. tom.2.

Probare, & non ſimpliciter aſſerere aliquid, eſt, ad hoc vt releuet, deciſ.417. num.13.tom.2.

Probare quis non tenetur id, quod in eo non ſe fundat, deciſ.697. n.20.tom.3.

Probari non poteſt per teſtes res aliqua valdè antiqua, deciſ.275. num.14. tom.2.

Probaſſe quis dicitur paupertatem, dum docuit multos ex ſuis propinquis in hoſpitale obijſſe, Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.50. tom.3.

P R O C E S S V S.

Proceſſus non requiritur, ſi Iudex poteſt ſe extraiudicialiter informare, deciſ.302.n.23.tom.2.

Proceſſus attentati partem ſufficit producere, vt attentata probentur, deciſ.311.n.7.tom.2.

Proceſſus factus à procuratore non habente mandatum, quamuis ipſe principalis inſteterit pro ſententia, illa nihilominus remanet ſine proceſſu, deciſ.156.n.2.tom.2.

Proceſſus factus à procuratore non habente mandatum, remanet cum vitio nullitatis, ibid.n.3.

Proceſſus non vitiatur ob non datum fideiuſſorem, quando à partibus id non fuit oppoſitum, quia procedendo videntur conſenſiſſe conſentiendo, Rub. in Annot. ad deciſ.542.num.2. tom.3.

Itaut non poſſit amplius dicta exceptio allegari, ibid.

ex Proceſſu legitimè confecto iura extracta probant vigore Innocentianæ, deciſ.147.n.3.tom.2.

Proceſſus duo, quando fiunt, vnus pro actore, & alius pro reo, & vnuſquiſque habet ſuum, tunc dum vna pars negligens in producendo iura ſua eſt, Iudex cum productis poteſt pronunciare, deciſ.495.n.40.tom.2.

Et quamuis id procedat præuia monitione Iudicis, tamen pro monitione ſufficit ſeruatio terminorum ſubſtantialium, ibid. num.41. & 42.

ad Proceſſus compulſorialis validitatem, eſt neceſſaria citatio ad dicendum contra iura, ad videndum extrahi, & collationari, &c. deciſ.638.n.16.tom.3.

in Proceſſibus in Curia fabricatis Innocentiana habet locum, & in bullis habentibus plumbum cum cordulis, deciſ.103.num.3. & 4.tom.2.

P R O C V R A T O R.

Procurator contrahendo nomine Domini, quando verba ſunt dubia, an ipſe voluerit quoque ſe obligare, qualiter verba ſint interpretanda. deciſ.644.n.16. tom.3.

Procurator, ne voluerit ſe obligare pro eius Domino, facienda eſt omnis interpretatio, quamuis verba violenter torquerentur, deciſ.644.n.17.tom.3.

Procurator, vt admittatur ad reſpondendum poſitionibus, debet conſtare de ſpecialiſſimo mandato ad ſic, & ſic reſpondendum, deciſ.511.n.1.tom.3.

Procurator dum interim non adimplet mandatum de ſoluendo alicui, non poteſt bona diſtrahere, & tenete ea ocioſa penes ſe, deciſ.565.n.8.tom.3.

Procurator non tantum tenetur de commiſſis, ſed etiam de neglectis, ibid.n.9. & 10.

Procurator, dum dicitur, quod non eſt admittendus ad teſtificandum in cauſa, intelligitur etiam in cauſa connexa, deciſ.334. num.19.tom.2.

Procurator admittitur ad teſtificandum in cauſa, quando veritas aliter haberi non poteſt, ibid.n.20.

contra Procuratorem, quando imminet duplex exceptio, non debet admitti ad teſtificandum, deciſ.334.n.16.tom.2.

Procuratoris declaratio facta ſine ſpeciali mandato principalis, tunc multò minus venit attendenda, ſi conſtet de contraria mente dicti principalis, deciſ. 145. numer. 9. tom.2.

Procurator non poteſt venire contrafactum principalis. ibid. num.10.

Procurator generaliter ad omnes lites, quando dicatur conſtitutus, deciſ.7.n.2.tom.2.

per Procuratorem inita fuit tranſactio, quando principalis eius occaſione aliquid recepit, deciſ. 228. numer. 10. tom.2.

Procurator generalis Religionis non poteſt nomine alicuius particularis Conuentus comparere, deciſ. 67. numer. 15. tom.2.

per Procuratorem tranſactio inita vt teneat, eſt docendum de mandato, deciſ.228. n.7.tom.2.

Procuratori creditoris ſoluens quid ſufficiat vt conſequatur liberationem, deciſ.197.n.7.tom.2.

Procurator multò magis eſt repellendus ad teſtificandum in cauſa, ſi de ipſius laude, vel opprobrio ageretur, deciſ.334.n.24. tom.2.

Procuratoris reuocationi vt pars aduerſa dicatur conſenſiſſe, ſufficit conſenſus tacitus, deciſ.282.n.10.tom.2.

Procurator non præſumitur de proprio voluiſſe facere ſumptus litis, deciſ.7.n.5.tom.2.

Procurator alienans bona fructifera ſine mandato Domini, tenetur ad intereſſe ad rationem fructuum, perinde ac ſi non eſſent diſtracta, deciſ.565.n.1.tom.3.

Procuratoris, & Aduocati expenſæ repeti poſſunt, licet remunerationis cauſa ſint remiſſæ, deciſ.45.n.4. tom.2.

Procuratores præſeruant intactum omne ius, deciſ.99. num.9. tom.2.

Procurator habens facultatem ſubſtituendi, dum indiſtinctè ſubſtituit, cenſetur ſubſtituere, quoad omnes facultates contentas in ſuo mandato. deciſ.638.n.10.tom.3.

à Procuratore legitimo conſenſus præſtitus reſignationi tenet, qui etiam poſt mortem reſignantis præſtari poteſt, deciſ.303.num.6. tom.2.

Procuratori non debet eſſe damnoſum eius officium, deciſ. 644. num.10. tom.3.

Procurator contrahendo nomine Domini, ex quibus ipſe quoque remaneat obligatus de proprio, deciſ.644. numer.11. tom.3.

Procurator dum ſe obligat nomine proprio pro principali, quando ille nollet ratificare geſta pro eo, tunc ſi obtineatur ratificatio, procurator immunis euadit, deciſ.644. num. 13. tom.3.

Procuratoris confeſſio poteſt quandocumque reuocari etiam non docto de errore, deciſ.356. n.7. tom.2.

per Procuratorem promiſſa, quando principalis dicatur approbaſse, deciſ.726. n.10.tom.3.

Procurator non poteſt declarare aliquid itaut ſit contra voluntatem Domini, deciſ.726. n.8.tom.3.

Procurator præſumitur certioraſse ſuum Dominum, maximèque ſi ille ſit præſens, deciſ.7.n.4.tom.2.

Procuratoris confeſſio non poteſt nocere principali, ſi fuerit reuocata, deciſ.7.n.13.tom.2.

Procurator, licet ſit conſtitutus, cum promiſſione de eo non reuocando, nihilominus poteſt reuocari, deciſ.326. num.32. tom.2.

in Procuratore requiritur eximia diligentia, & confidentia, qua ceſsante non obſtante quacumque promiſſione poteſt reuocari, alias id valdè durum eſset, ibid. n.33.

Procurator patris, quando poſt eius obitum dicatur reuocatus per filium, ita vt non dicatur amplius legitimus procurator, deciſ. 382.num.4.5.& 6. tom.2.

Procurator, quando eſt effectus dominus litis, non poteſt reuocari, ibid.n.7.

Limita id, ſi ipſe procurator, & aduerſarius conſentiat, ibid. num.8.

Procuratoris contradictio non impedit effectum eius reuocationis, ibid.n.9.

Procurator contrahendo nomine principalis ad nihil de proprio tenetur, deciſ.644.n.5.tom.3.

Procurator nomine principalis contrahendo, ſolùm obligatur, vel ad oſtendendum mandatum, vel ad obtinendum ratificationem illius, cuius nomine promiſit, ibidem num.6.

Vnde oſtenſo mandato, vel obtenta ratificatione, eſt conueniendus principalis, & procurator liberatus euadit, deciſ. 644.n.7.tom.3.

Procuratoris nomen, ſi fuerit appoſitum obligationi per eum initæ pro principali, an ipſe pro eo teneatur, deciſ.644.num.8. tom.3.

Procurator emens aliquid ex pecunijs Domini, & ad eius vtilitatem, ſi ſibi diſpoſitionem eius reſeruauerit, cenſetur reſeruare eam, vti procurator, deciſ. 565. numer. 4. tom.3.

Procurator ex facto proprio non poteſt damnificare Dominum, ibid.num.5.

Procurator non admittitur ad teſtificandum in cauſa, quamuis in aliqua parte litis fuerit reuocatus, quia præſumitur hoc factum in fraudem, deciſ. 334. numero quarto tom.2.

Procurator, quod non admittatur ad teſtificandum in cauſa, iſta regula patitur plures exceptiones, ibid num.5.

Procurator an admittatur ad teſtificandum in cauſa, in hoc plurimum verſatur Iudicis arbitrium, ibid.n.6.

in Procuratore admittendo ad teſtificandum in cauſa, Rota ſcrupuloſè non procedit, & paſſim mandat examinari, cum decreto tamen ponendi ad partes, ibidem numero 7. & 8.
Procurator non admittitur ad teſtificandum in cauſa ob præſumptam affectionem in ea, ibid.n.9.
Procurator nullatenus admittitur ad teſtificandum in cauſa, quando vrgent plures coniecturæ, pro affectione in cauſa, ibid. num.10.11.& 12.
Procurator, ſi plura concurrant, quæ excludant eum à teſtificando in cauſa, non eſt admittendus examini, etiam cum decreto ponendi ad partes, ibid.num.14.
Procurator poteſt eſſe teſtis pro Domino, ſi non ſit procurator in ea cauſa ſuper qua deponit, deciſ. 106. numer.4. tom.2.
Procurator admittitur ad teſtificandum pro Domino, ſi ſimus in diuerſa cauſa, deciſ.334.num.17.tom.2.
Procurator non admittitur ad teſtificandum in caſu, de quo ipſe fuit auctor, deciſ.334.n.22.tom.2.
Procurator in cauſa non debet admitti ad teſtificandum pro illis, quorum eſt procurator, deciſ. 334. numer. 1. tom.2.
Procurator, qui mandatum ſuſcepit, ſi illud non exequitur, præſtat damna, & intereſſe, deciſ. 85. numer. 4. tom.2.
Procurator præſumitur mandati formam ſeruaſſe, deciſ. 228. num.8. tom.2.
Procurator dum non habuit mandatum in vita reſignantis ad conſenſum præſtandum reſignationi parum iuuat porrectio ſupplicationis, deciſ.303.num.12.tom.2.
de Procuratoris mandato debet conſtare, vt lis dicatur validè cœpta, deciſ.519.n.5.tom.3.
Procurator habens mandatum ad vendendum, non poteſt habere fidem de pretio, deciſ.37.n.24.tom.2.
Procurator non poteſt donare ſine ſpeciali mandato, deciſ. 37. num.17.tom.2.
Procurator conſtitutus ad vendendum ſub conditione, ſi eam non adimpleat expirat mandatum, ibidem numero 18. & 19.
Procurator poſt acceptatum mandatum ſemper tenetur illud exequi in quacumque ſui parte ſub periculo præſtandi omnia damna, & intereſſe, deciſ. 348. numer. 4. & 11. tom.2.
Procuratori liberum quidem eſt, mandatum ſuſcipere, vel recuſare; ſuſceptum tamen aſtrictus eſt illud executioni demandare, ibid.num.5.
Procuratores, & ſollicitatores ſecundum reformationem felic. rec. Pauli Papæ V. non poſſunt petere ſalarium, niſi conuentum, ibid.num 6. & 15.
Procurator non poteſt ſine ſpeciali mandato præiudicare Domino, deciſ.391.num.31.tom.2.
Procurator abſque ſpeciali mandato confitendo non præiudicat Domino, deciſ.96.num.2.tom.2.
Procurator dominus litis effectus, durat eius mandatum, etiam poſt mortem principalis, deciſ.132.n.11.tom.2.
Procurator redditur vti principalis, ſi ſuper rebus, de quibus controuertebatur, ei fuerit relictus vſusfructus, ibidem num.12.

P R O D V C T I O.

ex Productione inſtrumenti dicitur illud à producente approbatum, deciſ.597.num.9.tom.3.
Productio noua benè poteſt fieri ad iuſtificationem ſententiæ antea latæ, deciſ.599.num.21.tom.3.
Productio facta cum clauſula tenoris, &c. denotat, vt productio ſit realis, & non tantum verbalis, deciſ.139. n.23. tom.2.
Productio facta per compulſum fortius probat, deciſ.583.num.2. tom.3.
Productio facta per compulſum, & in parte, & partibus non præiudicat, deciſ.356.num.8.tom.2.
Productio, quando fuit realis, & pars citata fuit ad dicendum contra, tunc ſtatur regiſtro, deciſ. 139. numer. 18. tom.2.
Productio dicitur realis ſi fuerit facta cum verbis animo rehabendi, ibid.num.4.
Productio, quando non eſt realis, tunc ſcripturæ rehaberi nequeunt, ibid.num.5.
Productio dicitur realis ſi fuerit facta à folio tali vſque ad talem, amplia, ſi ſit, cum verbo, incluſiuè, ibid.num.6.& 8.
Productio dicitur realis, quando adeſt verbum, facto produxit, ibid.num.1.
Productio realis verbo, & non facto ſit, ibidem.
ex Productione ſcripturæ reſultat confeſſio producentis irrefragabilis, deciſ.499.num.1.tom.2.
Productio ſcripturæ facta à procuratore non habente ſpeciale mandatum, ex tali productione non reſultat confeſſio principalis, deciſ.250.n.7.tom.2.
Productio ſcripturæ facta in alio iudicio, & ad alium effectum, non probat in diuerſo iudicio, ibid.num.8.
Productio ſcripturarum, debet in dubio intelligi, prout eſt vtilius producenti, deciſ.178.num.18.tom.2.
Productio ſcripturarum, licet ſit facta in alio iudicio, tamen ſi ſit inter eaſdem partes, ſemper productio præiudicat, deciſ.27. num.12. tom.2.
Productio facta à procuratore, habente generale mandatum valida eſt, ita vt principali præiudicet, ibid.num.13.
Productio licet non adſit à tergo ſcripturæ productæ, hoc non obſtat, quando dicta productio fuit adnotata in ſcriptura, & annexa, & ſimul producta, deciſ.542.num.12.tom.3.
ex Productione tituli oritur confeſſio producendis, deciſ.27.n.14. tom.2.
ex Productione oritur præiudicialis confeſſio contra confitentem, & acceptatio, deciſ.637.num.16.tom.3.
Productionum ſtylus probatur ex fide Curialium, & coadiuuatur talis probatio ex fide curialium, deciſ. 67. numer. 7. tom.2.
in Productione actorum quando adeſt verbum tenoris &c. dicitur productio realis, ibid.num.4.
Productio actorum non dicitur realis quando adſunt verba, pars rehabuit, ibid.num.5.

P R O OE M I V M.

Prooemij verba denotant cauſam finalem, deciſ.318. numer.21. tom.2.
Prooemij verba ſunt ponderanda ad aliquid interpretandum, deciſ. 530.num.34.& 39.tom.3.
ex Prooemio colligitur mens diſponentis, deciſ.716. numer.7. tom. 3.
ex Prooemio deducitur mens diſponentis, & concedentis, deciſ. 715.num.3.tom.3.

P R O F E S S I O.

Profeſſio non præſumitur de iure valida, ſed poſitiuè probari debet, deciſ.195.n.16.tom.2.
Profeſſio ex quibus concludentiſſimè dicatur probata, deciſ.623. num.12.tom.3.
Profeſſio arguitur ex illis actibus, qui non poſſunt fieri citra ius, & nomen profeſſi, ibid.num.6.
Profeſſio emiſſa in manibus Superioris non habentis facultatem incorporandi Monachum in Monaſterio an valeat, deciſ.195. num.14.tom.2.
Profeſſio, vt validè emittatur, requiritur, conſenſus perſonæ habentis poteſtatem acceptandi nomine ipſius Religionis, illamque obligandi profitenti, Rub. in Annot.ad deciſ.431. num.123.tom.2.
ad Profeſſionis validitatem requiritur, vt ſolemniter emittantur tria vota paupertatis ſcilicet, caſtitatis. & obedientiæ, ibid.num.124.
Profeſſio quando fuit validæ facta, apoſtaſia tunc dicitur commiſſa, deciſ.195. n.26. tom.2.
de Profeſſione validè, & legitima debet doceri, vt probetur apoſtaſia, ibid.num.12.
Profeſsio expreſſa illa dicitur, quæ ſit per emiſsionem trium votorum, deciſ.195.num.11.tom.2.
Profeſsio expreſſa præferenda eſt tacitæ, deciſ.365. numer.22. tom.2.
ad Profeſsionem expreſſam infirmandam licet metus reuerentialis non ſufficiat, ſufficit tamen ad elidendam profeſsionem, deciſ.195.num.19.tom.2.
Profeſsio ex actibus tacitis, quando non poſsit dici conſtare, deciſ.623.num.4. tom.3.
Profeſsio tacita, quæ deſumitur ex ſacrorum ordinum ſuſceptione in Monaſterio, tollitur ex proteſtatione Monachi, dicens ſe nolle per id obligari Religioni, deciſ.195.num.21. tom.2.
Profeſsio tacita, vt valida dicatur, opus eſt, vt quinque requiſita interueniant, deciſ.365.n.24.tom.2.
Profeſsio tacita, quæ reſultat ex geſtione habitus, ceſſat, ſtantibus proteſtationibus in contrarium, & ex diſceſſu profitentis, deciſ.195.n.18.tom.2.
Profiteri vnum, & contrarium facere, iniquum eſt, Rub.in Annot. ad deciſ.444.n.28.tom.2.
Profeſsionem poſtquam quis emiſerit, efficitur difficilioris exactionis, deciſ.215.n.3.tom.2.
Profeſsionem ſuam multi moribus ſuis impugnant, & factis non probant, quod verbis fatentur, Rub. in Annotat. deciſ. 444. num.33.tom.2.
per Profeſsionem alterius ex coniugibus diſſoluitur matrimonium ratum, Rub.in Annot.ad deciſ.431.n.120.tom.2.
Quod tamen non procedit, quando verè fuit emiſſa profeſsio, & non ſufficit, ſi id tantum aſſeratur, ibid.n.121.
Profeſſus non habet facultatem teſtandi, aut donandi cauſa mortis, deciſ.601.n.19.tom.3.
Profeſſus ſine dubio caret facultate teſtandi, deciſ.623. numer.18. tom.2.

Pro-

Digitized by Google

Profeſſus religionis velit nolit, obnoxius dicitur & conſtitutus in quaſi poſſeſſione Monaſticæ ſubiectionis, deciſ.365.num.13. tom.2.
Profeſſi teſtamentum ſuum non ſortitur effectum ante mortem naturalem, deciſ.623.num.16.tom.2.

PROHIBITIO.

Prohibitio alienationis facta hæredibus, & eorum filijs in infinitum, quando non operatur nouum fideicommiſſum, deciſ.632. n.9.tom.3.
Prohibitio alienationis, ſi ſit reſtricta ad terminos fideicommiſſi antecedentis, & ſic non ſtet per ſe, non extenditur vltra illud, ibid.num.10.
per Prohibitionem alienationis an cenſeatur impedita facultas diſponendi per vltimam voluntatem, deciſ. 83. numer.6. tom.2.
Prohibitio alienationis, & ſubſtitutiones ad fauorem agnationis ſuum effectum operare debent, deciſ. 31. numer. 8. tom.2.
Prohibitio alienationis tunc per ſe eſt apta inducere fideicommiſſum abſolutum quando ſtat in capite ſeparato abſque aliqua relatione, deciſ.24.num.6.& 7.tom.2.
Prohibitio alienationis concepta ex vna cauſa, ad diuerſas non extenditur, & non dicitur generalis, deciſ.120.num.10. tom.2.
Prohibitio expreſſa alienationis, vt bona deueniant in omnes vocatos, eſt ſufficiens ad inducendam reciprocam, deciſ.209. num.20.& 21. tom.2.
ſuper Prohibitione extrahendi annonam è Territorio, ius Ciuile nihil diſpoſuit. Rub.in Annot.ad deciſ.378.num.20. tom.2.
Prohibitio teſtatoris non alienandi bona etiam ex cauſa dotis aut tacita, aut expreſſa nihil valet, & quare, deciſ.16.num.8. tom.2.
Prohibitio teſtatoris etiam expreſſa ac ampla ne bona poſſint alienari ex cauſa dotis, nullatenus tenet, deciſ.119.num.7. tom.2.
Prohibitio Trebellianicæ facta in vno caſu, vel vni perſonæ non cenſetur facta in altero caſu vel alteri perſonæ, deciſ.651. num.12.tom.3.
Prohibitio, quando fuit facta vſque ad certum tempus, vltra illud euaneſcit omnis prohibitio, deciſ.651. numer.11. tom.3.
Prohibitio reſtricta ad certas perſonas, & ad certum tempus, nec vltra dictas perſonas, nec vltra dictum tempus extenditur, deciſ.24.num.2.tom 2.
ex Prohibitione, ne quis percipiat fructus rei à ſe poſſeſſæ, arguitur illius poſſeſſio, deciſ.451.num.3.tom.2.
Prohibens, ne teſtator faciat diſpoſitionem ad fauorem alicuius, tenetur ad eam ſummam loco damnorum, & intereſſe, deciſ. 351. num.1. tom.2.
Prohibens, ne teſtator aliquid diſponat ad fauorem alicuius, vt teneatur ad eam ſummam præſtandam, quid in his terminis requiratur, ibid.num.2.
Prohibitus agere non dicitur prohibitus ſe defendere, deciſ.189. num.3.tom.2.
Prohibitum id, quod non eſt, ſi non competit non prodeſt, deciſ. 490.num.15.tom.3.
Prohibitum non reperitur in Vrbe Hebræis facere indumenta ex noua materia, deciſ.194.num.2.tom.2.
in Prohibitis cauſa debet plenè, & non ſub inuolucro verborum exprimi, deciſ.1.num.21.tom.2.
Prohibita alienari non cadunt ſub hypotheca, & obligatione generali omnium bonorum, deciſ.120. num.2. tom.2.

PROLIS.

Prolis appellatione veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, deciſ. 270. num.2.tom.2.
Prolis appellatione in materia feudali veniunt tantum maſculi, deciſ.541.num.10. tom.3.
Prolis appellatione an veniant tantum maſculi, vel etiam fœminæ, ibid.num.11.
Prolis nomen ſecundum propriam eius ſignificationem comprehendit, tam maſculo quàm fœminas, ibid.num.12.
Prolis deficientia recipit plus, & minus cum poſſit deficere, vel in maſculis, vel in fœminis, deciſ. 291. numer. 21. tom.2.
Prolis legitimæ appellatione, quando veniant maſculi tantum, & non fœminæ, ibid. num.22. & 23.
Prolis fauore pacta matrimonialia comprehendunt tam maſculos, quàm fœminas, ſi non ſit habita ratio conſeruationis agnationis, deciſ.83 num.4.tom.2.
Prolis legitimitas non reſpicit plus & minus, ſed benè deficientia prolis, quia poſſunt deficere maſculi, & non fœminæ, deciſ. 603. num.12. tom.3.

PROMISSIO.

Promiſſio, ſi tranſeat in contractum, procul dubio ſeruanda eſt, & probari poteſt per duos teſtes, deciſ.351. num.15. tom.2.
Promiſſio aliqua ſi facta ſit ad fauorem ſociorum inſolidum tunc aliquis ex ſocijs poteſt agere pro omnibus inſolidum, deciſ. 545.num.5. tom.3.
Promiſſio, quando fuit facta ſub certo die, tunc beneplacitum ſubſequens non tollit moram, per lapſum dicti termini, Rub. in Annotat. ad deciſ.542.num.47.tom.3.
Sed conſeruat actionem pro cogendo promiſſore ad implendam promiſſionem, ibid.num.48.
Promiſſio quælibet habet in ſe tacitam illam conditionem, ſi fides ſeruetur. Rub.in Annotat.ad deciſ.542.num.26.tom.3.
Quod procedit non ſolum in promiſſione ſimplici, ſed etiam in promiſſione iurata, & vide caſum, ibid. num.27. & 28.
Promiſſio ad damna, & intereſſe venit in obligationibus omnibus etiam ſi non ſit expreſſa, deciſ.668.num.2. tom.3.
Promiſſio, quæ ſit per iuramentum DEO virtualiter includit omnem renunciationem ad omnia contraria, deciſ.682.num.17. tom.3.
Promiſſio non ducendi aliam in vxorem, quàm Bertam, licet fortè ſecundum veriorem non importet obligationem eam ducendi, tamen ſecus eſt, quando ex coniecturis apparet contrahentes voluiſſe matrimonium, vel ſponſalia contrahere, deciſ. 656.num.4.tom.3.
Promiſſio, quæ inducit votum captandæ mortis, nec de iure Canonico tenet, deciſ.40.num.8.tom.2.
Promiſſio facta per verba non habentia tractum ſucceſſiuum, cenſetur limitata, & vltra terminum dictorum verborum non extenditur, deciſ.458.num.9. tom.2.
Promiſſio, quando fuit facta ſub die, & etiam obligationis ſubſtantia poſt mortem fuit collata, tunc enim obligatio poſt mortem incipit, deciſ.614.num.44.& 45.tom.3.
Promiſſio facta poſt mortem alicuius, ante illius obitum, nullius eſt conſiderationis, deciſ.614.num.47.tom.3.
Promiſſio ſi appareat erronea non venit attendenda, deciſ.677. num.6.tom.3.
Promiſſio durat etiam mutato rerum ſtatu, quando ea eſt comprehenſiua temporis futuri, & futurus ſtatus potuit in genere cogitari, & quando id procedat, Rub. in Annot. deciſ. 523. num.30. & 31. tom.3.
Promiſſio dotis ſi præceſſerit, & ſequatur confeſſio eius receptionis, an ea præiudicet creditoribus ſunt tres opiniones, deciſ. 239.num.15.tom.2.
Promiſſio de ſoluendo intereſſe dotis qualiter intelligatur, deciſ. 607.num.56.tom.3.
Promiſſio reſtituendi dotem in pecunia ſi ſit facta vxori, tunc ea non conſentiente non obſtat à contraria conuentione, deciſ. 207. num.11. tom.2.
Promiſſio dotis quando præceſſit, & poſtea ſequatur confeſſio receptionis, talis promiſſio probat etiam in præiudicium creditorum, deciſ.239. num.1.15.& 16. tom.2.
Promiſſio dotis ſi fuerit facta in pecunia numerata, & ſit aſſignatus fundus æſtimatus, tunc ille fundus deſinit eſſe dotalis, deciſ. 145.num.1.tom.2.
Promiſſio dotis licet ſit facta in pecunia, tamen dum obligatio ſoluendi eſt facta in bonis, tunc dicta obligatio attendi debet, deciſ.639.num.11.tom.3.
Promiſſio dotis quando procedit, & ſubſequitur confeſſio, illa probat etiam in præiudicium creditorum, deciſ.543. num.1. tom.3.
A qua regula tamen receditur, quando concurrunt præſumptiones, quod confeſſio fuerit facta in fraudem, ibidem num.2.
Promiſſioni de iudicatum ſoluendo, quando dicatur factus locus, deciſ.3.num.8.tom.2.
Promiſſio de iudicatum ſoluendo, intelligitur de iudicato valido, non autem nullo, deciſ.13.n.5.tom.2.
contra Promittentem iudicatum ſoluere, eo ipſo quod iudicatum eſt liquidum, poteſt relaxari mandatum abſque nullo proceſſu, deciſ.3.n.4.tom.2.
Promiſſio de iudicatum ſoluendo facta coram vno iudice, non extenditur ad iudicium alibi factum, deciſ.3. numer.5. tom.2.
Promiſſio de iudicatum ſoluendo, quando fuit facta generaliter, tunc à quocumque iudice fuerit lata ſententia, ipſe tenetur, ibid.n.6.
Promiſſio de vendendo, cum iuramento obligat, deciſ.681.n.12. tom.3.
Promiſſio de non offendendo, non habet locum, vbi promiſſor de nouo offenditur, Rub. in Annot. ad deciſ.523. num.52. tom.3.
Promiſſio rei impoſſibilis non tenet, quamuis adſit iuramentum, Rub. in Annot. ad deciſ.617.n.199. tom.3.
Promiſſio fructuum non facit euitare vſuras, deciſ.607. num.62. tom.3.
Promiſſio ſolutionis fructuum dotis corruit defuncta vxore, deciſ.607.n.62.tom.3.
Promiſſiones omnes reſtringuntur ad ſtatum, & qualitates exiſtentes de tempore contractus, Rub. in Annot. ad deciſ.523. tom.2.

in Promiſſionibus ſemper capienda eſt interpretatio, vt id cenſeatur promiſſum quod fieri potuit, non è contra, Rub.in Annot.ad deciſ.617.num.194. tom.3.

Promiſſionem iuratam, ſi faceret defunctus, dum hæres illam non obſeruat, non incidit in periurium, deciſ.719. num.5. tom.3.

in Promiſſione ſua deficiens tenetur ad damna, & intereſſe, deciſ.668.num.10. tom.3.

Promiſſum numquam cenſetur id, quod moraliter eſt impoſſibile, Rub. in Annot. ad deciſ.617.num.193. tom.3.

Promiſſum cum iuramento dicitur promiſſum DEO, deciſ.682. num.13.tom.3.

Promiſſa, quis tenetur adimplere, deciſ. 258. numer. 1. tom.2.

Promiſſa ex parte ſua non adimplens, non poteſt agere contra aduerſarium, vt ipſe adimpleat, deciſ.668.num.12.tom.3.

Promiſſa docere debet ſe adimpleuiſſe qui agit ex contractu, alias exceptione non adimplementi, repellitur, quæ etiam in minimo conſiſtit, deciſ.121.num.3.& 4.tom.2.

Promiſiſſe id quemquam velle, quod præſtare non poteſt, abſurdum eſt dicere, ibid.num.195.

Promittens aliquid adimplere, dum fuerit requiſitus, ſi talis requiſitio non interuenerit, ceſſat mora, deciſ. 668. num. 13. tom.3.

Promittens aliquid facere, videtur confirmare iam actum, deciſ.426.num.14.tom.2.

Promittens aliquid facere, ita facere debet, vt valeat, & de iure teneat, deciſ.121.num.7. tom.2.

Promittens, & obligans ſe ſtare ad omne mandatum Iudicis, cenſetur renunciare appellationi, deciſ. 346. numer. 1. tom.2.

Promittens ſoluere non obſtantibus quibuslibet exceptionibus ſi eas opponat non eſt audiendus, deciſ.52. numer.2. tom.2.

Promittens omnia in inſtrumento contenta rata habere, & perpetuò obſeruare, alias voluit teneri ad damna, & intereſſe, tunc ſine dubio ad ea tenetur, deciſ.668. num.1. tom.3.

PRONEPOTES non veniunt appellatione nepotum, deciſ.473. num.23 tom.2.

in PROPORTIONABILIBVS diſpoſita in Chriſtianis, debent etiam habere locum in Iudæis, deciſ.269.num.23.tom.2.

PROPRIETARIVS.

Proprietarius, licet ſit perſona priuilegiata, vel prohibita alienari, veluti Eccleſia, &c. compelli poteſt ad affrancandam domum, vigore Bullæ Iuris congrui, & quare, Rub.in Annot. ad deciſ. 666. num.58.tom.3.

Proprietarius recipiendo laudemium ab eo qui emphyteuſim habet per ſubhaſtationem videtur eum de nouo inueſtire, deciſ. 350.num.3. tom.2.

PROPRIETAS.

Proprietas bonorum donatorum tranſit in donatarios, deciſ.664. num.23.tom.3.

Proprietas dotis ſtatim mortua matre tranſit ad filios, deciſ. 664. num.22.tom.3.

Proprietatis exceptio dum clara eſt admittitur quoque in ſummariſſimo iudicio manutentionis, Rub. in Annot. ad deciſ. 420.num.87.tom.2.

Proprietatis exceptio admittitur in manutentionis ſummariſſimo iudicio, ſi perimat ipſam poſſeſſionem, Rub. in Annot.deciſ. 420.num.87.tom.2.

Proprietatem importat clauſula pleno iure, deciſ.32. numer.10. tom.2.

PROPTER quod vnumquodque tale, & illud magis, deciſ.56. num.14. tom.2.

PROROGATIO.

Prorogatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus prorogati, deciſ.630. num.32. tom.3.

Prorogatio materiæ præiudicialis, habet contra ſe iuris præſumptionem, deciſ.64.num.6.tom.2.

PROSECVTIO beneficij quibus concurrentibus non poſſit impediri, deciſ.685. num.2. & 3. tom.3.

PROTECTORIS nomen de ſui natura non importat iuriſdictionem, deciſ.34.num.5.tom.2.

Sed hoc procedit in genere, & in abſtracto, ibid. num.6.

PROTESTATIO.

Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis, deciſ. 400. numer. 26. tom.2.

Proteſtatio contraria facto non valet, deciſ.28.num.9.tom.2.

Proteſtatio, quando non dicatur contraria facto, ibid. num.10.

Proteſtatio debet repeti in quolibet actu, deciſ.701. num.7. tom.3.

Proteſtatio diſſenſus in iuriſdictionem Iudicis eluditur ex verbis, vt nihil Iudex faciat, niſi ſeruatis ſeruandis, & præcedentibus citationibus, deciſ.521.num.16.tom.3.

Proteſtatio fideiuſſionis, vt in quolibet actu debeat citari, quos afficiat, deciſ.3.num.7.tom.2.

Proteſtatio remouet ſenſum ab actu prohibito, deciſ.28.num.6. tom.2.

Proteſtatio vt releuet conſenſum ab actu debet fieri ante, vel in ipſo actu, deciſ.115.num.20.tom.2.

Proteſtatio, & renunciatio facta à procuratore negari non poteſt, quin faciat adminiculum, deciſ. 386. numer. 8. tom.2.

Proteſtatio illa generalia contra, præſeruat tantum facultatem opponendi exceptiones in genere, deciſ. 528. num.4. tom.3.

Proteſtatio, generalia contra, non deducit exceptiones ad ſpeciem, ibid.num.5.

Proteſtatio, generalia contra, nihil releuat quoad recognitionem iurium, ibid.num.6.

Proteſtatio adeſt in regula de iure quæſito non tollendo, quod illa Papa nolit derogare quibuſcumque clauſulis, & verbis vtatur, deciſ.36.num.10.tom.2.

Proteſtationes, vt releuent, debent in quolibet actu repeti, alias cenſetur ab eis receſſum, deciſ.718.num.22.tom.3.

PROTHOCOLLVM.

Prothocollum productum, ſi accommodetur, quando reſtituitur, ſolet id annotari in broliardo, deciſ.706. num.17. tom.3.

in Prothocollo aliquo, ſi certum quid erat ponendum, dato quod in eo id non requiratur, quid ſit præſumendum, deciſ.391. num.13.tom.2.

Prothocolli cartulatio non facit ſcripturam authenticam, ſed benè clauſula actum, deciſ.544.num.30.tom.3.

Prothocolli recognitio, ex quo extrahitur inſtrumentum, eſt neceſſaria, deciſ.503.num.19.tom.3.

Prothocolli veritas, & identitas ex quibus dubitari poſſit, deciſ. 544. num.16.tom.3.

Prothocollo ſtatur, ſi ſit differentia inter inſtrumentum extenſum, & prothocollum, deciſ.544.num.7.tom.3.

PROTHONOTARIVS.

Prothonotarij Apoſtolici, poſſunt creare, & approbare Notarios, deciſ.119. num.4. tom.2.

Prothonotarij Apoſtolici, licet poſſint creare Notarios, non tamen habent facultatem admittendi illos ad exercitium in Vrbe, niſi ſeruata forma ſtatutorum Vrbis lib.1. cap.31.ibid. num.5.

Nec non Conſtitutionum Summorum Pontificum Iulij Papæ II. & Leonis X. ibid.

Prothonotarij Apoſtolici licèt habeant facultatem creandi Notarios, non tamen fuit eis indultum, ſeu derogatum Bullæ Iulij II. vt omnes Notarij antequam exerceant officium, deſcribantur in Collegio Archiuij, deciſ. 408. numer. 1. tom.2.

Prothonotarij Apoſtolici de numero Participantium vigore Bullæ Sixti V. habent facultatem creandi Notarios publicos, deciſ. 408 num.1. tom.2.

Prothonotarij Apoſtolici de numero Participantium poſſunt creare Notarios publicos, non obſtante Bulla Iulij II. ad fauorem Archiuij lata, ibid.num.2.

Prothonotarij Apoſtolici de numero Participantium erant in quaſi poſſeſſione creandi Notarios, tam in Vrbe, quàm extra ante reformationem Pauli V. deciſ. 408. numer. 6. tom.2.

Prothonotarij Apoſtolici ſunt certè, & fictè familiares Papæ, etiam ad effectum vt in caſu vocationis poſſit Papa de illorum beneficijs liberè diſponere, deciſ. 588. num. 52. tom.3.

Prothonotariorum beneficia ſunt Papæ reſeruata, ſed iſta reſeruatio non eſt clauſa in corpore iuris, deciſ.588. num.47. tom.3.

inter Prothonotarios creatos ratione officij, & ſic acceſſoriè, & inter creatos principaliter non adeſt differentia, deciſ. 172. num.25. & 32.tom.2.

Prothonotariorum beneficia creatorum ratione officij ſunt reſeruata, ibid.num.26.

Prothonotarij creati acceſſoriè propter officium, an dimiſſo officio remaneant tales, ibid.num.27.

Prothonotariorum quorumcumque beneficia ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata, etiam dimiſſis dictis officijs, ibid. num. 28. & 30.

inter Prothonotarios creatos à Papa, & inter creatos à Legatis, multi Doctores conati ſunt conſtituere differentiam, quo ad reſeruationem beneficiorum, deciſ. 172. num. 15. tom.2.

Prothonotarij, ſiue creati ſint à Papa, ſiue à Legatis comprehenduntur ſub extrauagant. ad regimen. de præbend. ibid.num.16.

Prothonotarij non participantes non videntur comprehendi ſub extrauag. ad regimen. de præben. quia de eo tempore nondum erant creati, ibid.num.17.

Pro-

Prothonotarij non participantes, aderant etiam de tempore Polidori Virgilij, qui floruit anno 1499. ibidem num.18.
Prothonotarij non participantes, quamuis creati fuiſſent, poſt extrauag. ad regimen. de præben. nihilominus ſub ea comprehenduntur, ibid.num.19.
Prothonotariatus dignitas acquiritur etiam ignoranti ad effectum reſeruationis, & etiam ante aſſumptionem inſignium, deciſ. 172.num.4.tom.2.
Prouidere vnuſquiſque cenſetur ſibi, ſuiſque deſcendentibus, deciſ.270. num.5. tom.2.
PROVINCIÆ ſtatuta dici poſſunt ius commune, dum ab eodem iure confirmationem acceperunt, illique præferuntur, Rub. in Annot.ad deciſ.378.num.10.tom.2.

P R O V I S I O.

Prouiſio alimentorum facta lite pendente pauperi non præiudicat in cauſa principali, Rub. in Annot.ad deciſ.617.num.139. tom. 3.
Prouiſio nulla non conſumit vacationem, deciſ. 628. num. 7. tom.3.
Prouiſio Apoſtolica ſi fuerit obtenta ad maiorem cautelam, non immutat ſtatum beneficij, deciſ. 257. numer. 13. tom.2.
Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij, & quando hoc procedit, deciſ.515.num.10. & 11. tom.3.
Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij, nec conſtituunt illud in quaſi poſſeſſione libertatis, vel ſeruitutis, quando conſtat de ſtatu anteriori contrario, deciſ.332.num.8. tom.2.
Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij, quod verum eſt, quando conſtat de contrario ſtatu anteriori, ſecus verò ſi de eo non conſtat, deciſ.633.num.6.tom.3.
Prouiſiones Apoſtolicæ probant ſtatum beneficij, niſi de contrario doceatur, deciſ.244.num.9.tom.2.
Prouiſio de beneficio vnito, quando fit, quæ clauſula de ſtylo Datariæ ſoleat in ea apponi, deciſ. 608. numer. 15. tom.3.
Prouiſo Apoſtolico non datur immiſſio niſi oſtendatur titulus talis ex quo illi ea debeatur, deciſ.303. num.1.tom.2.
Prouiſiones beneficiorum quando dicantur habuiſſe effectum, deciſ.292.num.5.tom.2.
Prouiſio de beneficio non vacante, & viuentis eſt ipſo iure nulla; dum ea prætenditur valida vigore Indulti Apoſtolici conceſſi alicui conferendi beneficia vacantia per ceſſum, vel deceſſum, deciſ.520.num.11.tom.3.
Itaque, nec conualidatur ex obitu ſuperuenienti illius, qui beneficium poſſidebat, ibid.num.12.
Prouiſio beneficij dum eſt facta cum decreto vt litteræ expediantur intra ſes menſes, alias beneficium eo ipſo vacet, quo ſtante ſi non doceatur de tali expeditione beneficium vacat vigore dicti decreti, deciſ.416.num.16.& 17. tom.2.
Prouiſio beneficij facta ab Ordinario lite pendente inualida eſt, & ideò executor Apoſtolicus poteſt prouidere contra eum etiam non curatum, deciſ.469.num.21.& 22.tom.2.
Prouiſio beneficij facta ad fauorem alicuius, ſed dilata vſque ad mortem Rectoris, prouiſus eo viuente nullam vel obligationem vel actionem habet, quod verum etiam intellige dum dicta gratia vel prouiſio fuit ſuſpenſa ad vitam alterius, deciſ.614. num.38.tom.3.
Prouiſio de beneficio, ſi detur certum tempus ad expediendas litteras Apoſtolicas in Curia: illud non currit, ſtante impedimento præſtito per Datarium, qui reiecit ſupplicationem, deciſ. 440. num.21.tom.2.
Sed ad hoc vt tale impedimentum releuet, ipſe petens debet proteſtari coram Datario, cum Notario, & teſtibus, quod per ipſum ſtat, quin illæ non expediantur, ibid. num.22.
Prouiſio executoris in gratia in forma dignum requiritur pro executione, quæ eſt dilata, & ſuſpenſa, non autem per acquiſitionem iuris, & pro ſubſtantia gratiæ, deciſ.539. num.2. tom.3.
Prouiſio generalis non refertur ad perſonas, quibus eſt ſpecialiter prouiſum, deciſ.558.num.10.tom.3.
Prouiſio hominis tollit prouiſionem legis, deciſ. 85. num. 9. tom.2.
Prouiſio hominis non tollit prouiſionem legis, deciſ.331.num.14. tom.2.
Prouiſio hominis ſi non habeat clauſulam annullatiuam non facit ceſſare prouiſionem legis, deciſ.35. num.23.tom.2.
Prouiſio iuriſpatronatus Eccleſiaſtici parochialis, quando dicatur nulliter facta, deciſ.640.num.10.tom.3.
Prouiſio Ordinarij, ſi ſit facta poſtquam Papa manum appoſuit non tenet, cum manus Ordinarij ligatæ ſint, deciſ.27. num.21. tom.2.
Prouiſus ab Ordinario ſi poſſideat, an dicatur legitimus contradictor contra prouiſum Apoſtolicum, deciſ.302. num.20. tom.2.
Prouiſus ab Ordinario vigore indulti Apoſtolici dicitur habere parem titulum cum prouiſo Apoſtolico, & ſic ceſſat immiſſio, cum procedendum veniat via ordinaria, deciſ.520. num.15.tom.3.
Prouiſus ab Ordinario, tunc dicitur habere parem titulum cum prouiſo Apoſtolico, quando ſunt eiuſdem ſpeciei, aliàs ſecus, ibid.num.16.
Prouiſus ab Ordinario, quando quis nulliter eſt non poteſt dici, quod habeat titulum cum prouiſo Apoſtolico, ibidem num.17.
Prouiſio Parochialis quando fuit facta in principio Sedis Epiſcopalis vacantis, ſi non aderant examinatores ſynodales, & ſynodus non poterat tam citò conuocari, tunc intrat excuſatio, & alij examinatores extra ſynodum poſſunt deputari, & propter hunc defectum Parochialis non dicitur vacare, deciſ.437. num.16.& 17. tom.2.
Prouiſionum effectuatio negari non poteſt, dum per obitum, vel reſignationem alterius, alius fuit prouiſus, deciſ.219.num. 11. tom.2.
Prouiſiones factæ lite pendente non conſtituunt aliquod ius, deciſ. 448.num.10.tom.2.
Prouiſionum lucra inter mercatores correſponſales in ſtylo communicantur, deciſ.45.num.6.tom.2.
Prouiſiones, quando deteguntur erroneæ non faciunt ſtatum, deciſ. 580.num.27. tom.3.
Prouiſi qualitas probatur per leuiorem, ac ſemiplenam probationem, deciſ.553. num.8. tom.3.
Prouiſus quando quis eſt de beneficio à Papa in forma gratioſa, certum eſt, quod executor datus poterit procedere executiuè ad immiſſionem, deciſ.333.num.13.tom.2.

P R O X E N E T A.

Proxeneta non habet intereſſe, dum deponit de qualitate contractus, & ceſſat eius intereſse, deciſ. 162. numer.7. tom.2.
Proxenetæ intereſse commodi, vel incommodi intrat, vbi agitur de ſubſtantia contractus probanda, deciſ. 162. num.7. tom.2.
Proxeneta, ſeu mediator ex negotio in quo interuenit, regulariter non tenetur, deciſ.662. num.1. tom.3.
Proxeneta ex negotio ab eo geſto quando abeſt dolus, & circumuentio, numquam datur actio contra eum ob damnum paſsum à parte, ibid. num.2.
Proxenetæ fides non diminuitur dum non controuertitur, contractum eſse factum, cum ſit certus ſua portione, ideòque remota affectione eius depoſitio ſolet attendi, deciſ.162.num.10. tom.2.
Proxenetæ non adhibetur fides in negotio ab eo geſto propter eius intereſse, ibid.num.1.
Proxenetæ adhibetur fides, quando ſtylus mercatorum loci contractus recipit talem fidem, ibid.num.2.
Proxenetæ tunc multò magis eſt deferendum, ſtante conſuetudine, vbi aliter haberi non poſsunt probationes de veritate contractus, ibidem num.4.
Maximè in defectu aliorum teſtium, ibid.num.5.
ad Proxima potiùs eſt facienda relatio quam ad remota, deciſ.66. num.9. tom.2.

P R O X I M I O R.

Proximior, qui debet interuenire in contractu mulieris, eſt certiorandus ſaltem in genere de forma contractus celebrandi, deciſ.203.num.5. tom.2.
Proximiores interuenientes in contractu mulierum, ſecundum Statut.Vrb.lib.1.cap.151. debent. medio iuramento atteſtari Iudici, contractum non tendere in præiudicium mulierum, ibid. num.6.23.& 24.
Quod iuramentum veriſimiliter facere non poſsunt, ſi non ſint informati, quid mulier facere intendat, ibid.num.7.
Proximiori ſi debeatur iuſpatronatus, non debet excludi ille, qui habet hanc qualitatem, licet proueniat ex radice infecta, deciſ. 49.num.7. tom.2.
Proximiores quando citantur ad interreſsendum in contractu mulierum, debet in genere exprimi contractus, deciſ. 203. num.2.tom.2.
Proximiores vt debeant interuenire in contractu mulierum, debet probari non ſolum, vt ſint in loco contractus, ſed etiam, quod potuerint commodè interuenire, deciſ.203. numer.16. tom.2.
Proximiores, quod potuerint interuenire in contractu minoris, non probatur ex fide extraiudiciali, quæ non facit fidem, deciſ. 156. num.7. tom.2.
Proximiores, quod potuerint interuenire in contractu minoris, id plenè, & concludenter eſt probandum, ibid. num.8.
Proximiorem quando teſtator vocauit, ſine dubio exiſtens in parto gradu cedere debet exiſtenti in tertio, deciſ.49.num.2. tom.2.
Proximiorum appellatione veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, deciſ.366. num.1.tom.2.

Proximioritatis ratio haberi non poteſt, dum ſuper eſt perſona de linea prædilecta, deciſ.49. num.17. tom.2.

Proximitas gradus non attenditur quando datur tutor datiuus, ſed quilibet deputari poteſt, dummodo ſit idoneus, deciſ.116. num.19.tom.2.

Prudens qui vult eſſe, in futura proſpectum intendat, & quæ poſſunt contingere animo ſuo cuncto proponat, Rub.in Annot, ad deciſ.523.num.34. tom.3.

Prudenti nihil ſubitum eſt, ſed totum ante proſpicit, nam qui prouidens eſt, non dicit, non putaui hoc poſſe fieri, ibidem num.35.

Prudens non dubitat ſed expectat, non ſuſpicatur, ſed cauet, ibidem.

P V B L I C A T I O.

Publicatio bonorum delinquentis dum reperitur facta, ſi dubitetur an ſit valida, necne, adeundi ſunt Iudices fiſci, deciſ.224. num.14.tom.2.

Publicatio eſt pars reſignationis, deciſ.539.num.14. tom.2.

Publicatio reſignationis ſolet iudicari pars gratiæ, deciſ.91.num.7. tom.2.

Publicatio reſignationis beneficij quando non fuit facta, ſi moriatur reſignans beneficium, non dicitur vacare per eius mortem ſed ob non publicationem, deciſ.539. numer. 15. tom.3.

Publicatio teſtamenti dum illud conſiſtit in priuata ſcriptura debet fieri examinatis teſtibus poſt mortem teſtatoris ſuper tenore teſtamenti coram Iudice, & per eum publicari, deciſ. 533.num.6. tom.3.

Quæ diſpoſitio habet etiam locum in codicillis per priuatam ſcripturam confectis, ibid.num.7.

Cum eadem obſeruatio requiratur tam in codicillorum publicatione quàm in teſtamentis, deciſ. 533. numer. 7. tom.2.

Puella renuncians fideicommiſſo ſibi obuenienti, non dicitur de illo ſatis certificata, dum in renunciatione aſſeruit, ſe eſſe benè inſtructam de teſtamento, in quo illud fuit relictum, deciſ.423. num.7.tom.3.

Quod multò magis procedit, quando vltra minorem ætatem, puella ſemper fuerit educata in aliquo Monaſterio, ibidem, num.6.

P V E R.

Puer, quando eſt conceptus ante tempus matrimonij, tunc lex in eo non præſumit paternitatem, deciſ. 223. num.4. tom.2.

Puer natus in domo patris in figura matrimonij, ſimul marito, & vxore cohabitantibus, nullo inter eos exiſtente impedimento, & nomine etiam patris baptizato. hoc caſu intrat præſumptio, l. miles, §. defuncto, ff. ad l.Iul. de adulter. ibidem, num.2.

in Puero teneræ ætatis veriſimiliter non cadit dolus, deciſ.536. num.4.tom.3.

Pueri, dum introducuntur in Seminario, non poſſunt ibi ieiuni immorari, Rub. in Annotat. ad deciſ. 373. num. 18. tom.2.

Pueri ſi adhuc non ſunt introducti in Seminario, & fiat vnio, videtur, ea tenere, dum tamen id quod vnitur præfigatur pro alimentis alijſque neceſſarijs pro manutentione Seminarij, Rub. in Annotat. ad deciſ.273.num.15.tom.2.

P V L C H R I T V D O.

Pulchritudo cum pudicitia, diſſidio quodam diſcordioſo, ac pertinaci diſſidet, Rub. in Annotat. ad deciſ.460. num. 168. tom.2.

Pulchritudo ea vi pollet, vt Prædonum etiam corda emolliat, moreſque efferos ducat in obſequium, ibid.

Pulchritudo aut præmaturè à morbo frangitur, ac debilitatur, aut certè ipſa ſenectus in oppoſitum ducit, ibid.num.184.

Pulchritudo ſimulata debilior eſt, quam naturalis, ibidem, num.185.

Pulchritudo, acrius, ſeu velocius vulnerat, quam ſagitta, ibid. num.169.

Pulchritudo ſola, hanc habuit ſortem, vt ab omnibus maximè ametur, ibid.

Pulchritudine nihil gratius eſt, ibid.

Pulchritudo dicitur, quia prouocat animum, & permulcet intuentes, ibid.num.70.

Pulchritudo eſt tyranna mundi, ibid.num.181.

Pulchritudinis tyrannis eſt modici temporis, ibid.

ex Pulchritudine ſe gloriari ſtultum eſt, cum ſit res fragilis, quæ quantum tendit in annos, fit minor, & ſpatio capitur ipſa ſuo, ibid.num.182.

Pulchritudo mortalibus anceps eſt bonum, & breue donum exigui temporis, ſecundum Senecam, ibid.num.183.

Pulchritudinem non habitam, non eſt licitum fingere, ibidem num.190.

P V P I L L V S.

Pupillus poteſt trahere ad eius forum ſuum aduerſarium, deciſ. 150. num.2.tom.2.

Pupillus, quando eſt factus adultus poſt litem motam, non amittit beneficium, l.vnic, C. quando Imper. inter pupill. & vidu, cog. ibid.num,9.

Pupilli non poſſunt allegare ſuſpectum tutorem, deciſ.360, num. 21.tom.2.

Pupilli non ſunt æquè idonei, ſicuti pater ad proſequendam aliquam ſocietatem, deciſ.592.num.8.tom,3.

Pupilli, ſeu minores non poſſunt etiam expreſsè contrahere ſocietatem, ibid. num.9.

Et hoc intellige ſaltem, ſine ſolemnitatibus, ibid. numer. 10. & 11.

Pupillos tutor tenetur defendere, deciſ.360. num.9. tom.2.

P V R G A T I O.

Purgationis iuramentum, quando adeſt, circa non exiſtentiam ſcripturarum apud aliquem, non debet ille cogi ad vlteriorem exhibitionem, deciſ.71.num.5. tom.2.

Purgationis iuramentum non facilè admittitur ad liberandum eum ab exhibitione ſcripturarum, qui eas cuſtodire tenebatur, ibid.num.6.

Purgatio moræ fuit introducta ex æquitate, deciſ.169.num.37. tom.2.

Purgationi moræ eſt locus ſiue obligatio proueniat in contractu ſiue ex vltima voluntate, deciſ.314. num.36. & 37. tom,2.

ad Purgationem ſpolij euitandam an ſatis ſit conſtare de bono iure ſpoliantis, vel quod ipſe paratus ſit refundere refundenda, deciſ.387.num.14.tom.2.

Purgationes poſt partum ſi mulier retineat ad ſummum viuere poteſt vſque ad 55. dies, deciſ.69.num.4. tom.2.

Purgandum ante omnia eſt ſpolium quantumuis iudiciale, deciſ. 117.num.3.tom.2.

P V R I T A S.

Puritas facti, & veritas rei de iure Canonico in iudicijs attendi debet, deciſ.315.num,31.tom.2.

Puritas, & nobilitas ſanguinis benè probatur quando aliqui ex eodem genere, & origine habuerunt officia, ad quæ non niſi ſanguine puri admittuntur, deciſ. 739. num. 17. tom.3.

Puritatis, & impuritatis ſanguinis qualitas ſenſu corporeo non percipitur, ſed intellectu tantùm cognoſcitur, ibid. num.27.

Et ideò teſtis ſuper hoc deponens etiam non interrogatus rationem reddere debet, ibid.

Puritatis ſanguinis probatio, quando faciliùs remaneat iuſtificata, ibid.num,13.

Puritas ſanguinis probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, ibid.num.9.

Puritas ſanguinis ex quibus probetur, & quando dicatur probata ex vtroque latere, deciſ. 137. numer. 1. & 2. tom.2.

de Puritate ſanguinis dicitur conſtare, ſi non doceatur de illius impuritate, deciſ.739.num.1.tom.3.

Puritati ſanguinis, & aſcendentiæ ius aſſiſtit, & ideò ſi quis contrarium aſſerat, grauatur onere probandi, deciſ.739. num.2. & 3. tom.3.

Puritatem ſuam, quando quis plenè probauit, d. probatio præualet, & tollit omnem ſuſpicionem, & maculam impuritatis, deciſ.299. num.6. tom.2.

Puritatem ſuam, ſi quis plenè probauerit, vt ea tollatur, & præſumatur impurus, opus eſt contraria, & plena quidem, & concludenter probatione, deciſ.276.num,40.tom.2.

PVTARE, & ignorare paria ſunt, deciſ. 285. num. 12. tom.2.

in Puteum, cum quis cecidiſſet, & aqua eum ſuffocaret, acceſſit alius, & eo viſo, admiratus ait, quomodo huc intraſti obſecro, & quid ille reſpondit, Rub. in Annot. deciſ.617.num.61. tom.3.

Q

Q V A D R A G E S I M A.

Quadrageſimam pauci ſuo ieiunio ſanctificarent, niſi id præceptum eſſet ab Eccleſia, Rub. in Annot.ad deciſ.576. num. 104.tom.3.

Q V A L I T A S.

in Qualitate beneficij iudicanda recurrendum eſt ad erectionem, deciſ.292. num.1. tom.2.

Qualitas cuſtodiæ reorum de iure remittitur arbitrio Iudicis, deciſ. 537.num.17.tom.3.

Qua-

Qualitas hæreditaria, vel non hæreditaria, quo caſu non pendeat à futura declaratione validitatis primi teſtamenti, deciſ.674. num.9. & 10. tom.3.
Qualitas hæreditaria expreſſa in ſtipulatione præcedentis, non per hoc cenſetur ſublata, vel non repetita in verbis ſequentibus, deciſ.483.num.19.tom.2.
Qualitas hæreditaria in vocato ad emphyteuſim, multò magis requiritur in filio, quàm in extraneo, & quare, ibid. num.23.
in Qualitate legis, vel ſtatuti ſe fundans eam probare tenetur, deciſ.725. num.9. tom.3.
Qualitas loci adiecta legato reſtringit legatum quamuis vniuerſale, deciſ.716. num.1. tom.2.
Qualitas maſculinitatis quando in teſtamento non cenſeatur repetita, deciſ.366. num.14. tom.2.
Qualitas nobilitatis, cum non præſumatur, ideò qui eam allegat, debet probare, deciſ.72.num.3. tom.2.
Qualitas nominis determinans verbum, à quo diſpoſitio ſumit effectum, habet limitare obligationem, ſi ceſſat qualitas, deciſ. 322. num.2. tom.2.
Qualitas prouiſi probatur per leuiorem ac ſemiplenam probationem, deciſ.553. num.8. tom.3.
Qualitas Sacerdotij quando de tempore præſentationis requiratur, deciſ.403. num.13.tom.2.
Qualitas ſcientiæ quando eſt illa, quæ operatur tunc non ſufficit probare ſcientiam in genere, Rub. in Annot. ad deciſ.542. num.93. tom.3.
Qualitas ſuitatis, quando de ea non conſtat, ſemper liquidari, & probari debet, deciſ.128.num.32.tom.2.
Qualitas non cenſetur repetita, quando adeſt diuerſa ratio, deciſ. 324. num.22.tom.2.
Qualitatem aliquam extrinſecam popularem opinio inter ciues ſolet iuſtificare, deciſ.72. num.5. tom.2.
Qualitates requiſitæ à ſtatuto in aliquo actu, ſunt plenè, & non præſumptiuè probandæ, deciſ.128. num.49. tom.2.
Qualitas paſſiua prælationis in concurſu tranſit ad deſcendentes etiam illegitimos, deciſ.49.num.8.tom.2.
Qualitas vniuerſalis rei, realiter ineſt cuilibet parti, ſub toto contentæ, deciſ.254. num.38. tom.2.
Qualitatum in inſtrumento contentarum cenſetur habere notitiam ille, qui apud ſe retinet tale inſtrumentum, deciſ.615. num.8. tom.3.
Qualitas cui non conuenit, nec etiam poteſt conuenire id, quod eius cauſa eſt diſpoſitum, deciſ.630.num.17. tom.3.
Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto, deciſ. 139. numer. 3. tom.2.
Qualitas ſufficit adeſſe de tempore diſpoſitionis actus licet poſtea deficiat, deciſ.717. num.4.tom.3.
Qualitatem aliquam habens de iure communi præfertur in concurſu habenti eam ex priuilegio, vel diſpenſatione, Rub. in Annot. ad deciſ.666. num.45. tom.3.
Qualitas aliqua quando requiritur de tempore electionis, ſufficit, vt ea adſit de eo tempore, licet poſtea deficiat, deciſ.717. num.2. tom.3.
Qualitas requiſita in eligendo, ſufficit eam concurrere de tempore electionis, ibid.num.5.
Qualitas requiſita in perſonis, quibus cauſæ committuntur à Sede Apoſtolica vt ſint in dignitate conſtituti, ibidem, num.6.
Sufficit, vt ſint tales de tempore commiſſionis, licet poſtea deſierint habere dignitatem, veluti Canonicatum &c. ibid. num.7.
Qualitas, quando requiritur de certo tempore, ſufficit eam adeſſe in tempore requiſito, ibid.num.10.
Qualitas, quando conſideratur non ſolùm per modum fiendi, ſed etiam per modum eſſendi, tunc non ſufficit, vt ea adſit tantùm de tempore actus, ſed requiratur perſeuerantia, ibid.num.11.
Qualitas aliqua in eligendo dicitur conſiderata per modum fiendi, quando adiuncta eſt electioni, ibid.num.12.
Qualitas, quando dicatur tantùm adiecta electioni, ibid. num. 13. & 14.

QVANTITAS.

Quantitas probatur leuioribus probationibus, quando conſtat de ſubſtantia rei, deciſ.237.num.7. tom.2.
Quantitas fructuum vt determinetur, debent prius deduci expenſæ, & ſumptus facti in eis colligendis, Rub. in Annot. ad deciſ.444.num.18.tom.2.
Quantitas frumentorum quando non probetur ex libro Gabellariorum, deciſ.317.num.13. tom.2.
ex Quantitate pretij arguitur, quid veniat in venditione, deciſ. 253.num.26. tom.2.
ex Quantitate affictus perpenditur, quid venit in locatione, ibid. num.26.
de Quantitate rei, & non ſubſtantia quando controuertitur, tunc leuior probatio debet ſufficere per poſſibile, & conſuetum, & quare, deciſ.317.n.7.tom.2.
Quantitatis certæ legatarius habet tacitè hypothecata omnia bona teſtatoris pro ipſius legati conſecutione, deciſ.523. n.3. tom.3.
Quantitatis magnæ expenſæ regulariter non ſolent fieri pro alijs, quidquid ſit de modicis, deciſ.709. num.2. tom.3.

QVASI POSSESSIO.

Quaſi poſſeſſio, dum habet cauſam vniuerſalem non reſtringitur ſolum ad illum actum ſpecialem, deciſ.530. num.8. tom.3.
Quaſi poſſeſſio ex quibus cenſeatur amiſſa, deciſ. 365. num.1. tom.2.
Quaſi poſſeſſio licet ſit probata in aliqua re particulari, extenditur tantum ad vniuerſale, deciſ. 391. numer. 18. tom.2.
Quaſi poſſeſſio non poteſt acquiri ſine ſcientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur, quæ ſcientia tamen non eſt probanda ſi præſumatur, deciſ.82. n.9. tom.2.
Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem probata contra anteceſſorem, probat etiam contra ſucceſſorem, deciſ.2. num. 10. tom.2.
Quaſi poſſeſſio exigendi in iudicio manutentionis leuiter probari poteſt, deciſ.46.num.8.tom.2.
in Quaſi poſſeſſione exigendi quis conſtituitur per vnicam ſolutionem, deciſ.2. num.5.tom.2.
in Quaſi poſſeſſione exigendi penſionem ſi penſionarius ſit, manutenendus eſt, licet à parte excipiatur, quod penſio ſit reducenda ob exiguitatem fructuum, deciſ.55.n.7.tom.2.
in Quaſi poſſeſſione aliquid exercendi, vt quis manuteneatur, ſufficit vnicus actus, deciſ.368. n.2.tom.2.
in Quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictionem Ordinarius multò magis venit manutenendus, quando cum aſſiſtentia iuris concurrit actualis poſſeſſio, deciſ.310. n.1. tom.2.
Quaſi poſſeſſio filiationis & legitimitatis ex quibus probetur, deciſ.128.num.42.tom.2.
Quaſi poſſeſſio filiationis operatur, vt filio petenti hæreditatem paternam in iudicio ſummario immittatur abſque alia probatione filiationis, ibid.num.30.
ex Quaſi poſſeſſione longæua filiusfamilias præſumitur liberatus à patria poteſtate, deciſ.195. num.8. tom.2.
in Quaſi poſſeſſione iuris cognoſcendi cauſas, quando in hac iuriſdictione manutenendus veniat, deciſ. 368. numer. 10. tom.2.
Quaſi poſſeſſio iuriſdictionis ex quibus probetur, deciſ. 368. num. 9. tom.2.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus probari poteſt ex appoſitione ſtemmatum familiæ ex mandato iudicis facta, deciſ.471. n.11. tom.2.
Quaſi poſſeſſio penſionis exigendæ non ſuffragatur niſi in poſſeſſorio reſpectu ſolutionis, deciſ.441.n.4. tom.2.
Quaſi poſſeſſio penſionis exigendæ probata contra anteceſſorem ſuffragatur etiam contra ſucceſſorem, deciſ.55. num.6. tom.2.
Quaſi poſſeſſio præſentandi non transfertur in ſucceſſorem, deciſ. 471. num.6.tom.2.
in Quaſi poſſeſſione præſentandi ſi patronus ſit, eſt in ea manutenendus. deciſ.247.num.2.tom.2.
in Quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi patroni ſint, ex hoc ſequitur, quod collatio non eſt libera Epiſcopi, cum ab ipſo ſolo non poſſit fieri, ſed requiritur præſentatio, deciſ.247.num.4. tom.2.
Quaſi poſſeſſio ſuperioritatis, & poteſtatis ſicuti datur à patre erga filium, ita datur in ſuperioribus religionum erga monachum, deciſ.365.num.11. tom.2.
Quælibet poſſeſſio transfertur à clauſula conſtituti, deciſ.210. num.2. tom.2.
QVÆSITVM quod eſt iure ſpeciali, faciliùs tollitur, quàm quod eſt quæſitum iure communi, Rub. in Annot. ad deciſ.666. n.44. tom.3.
QVÆSTIO ſi dependeat à diſcuſſione opinionum, quando non ſit indubitata, deciſ.524.num.11. tom.3.

QVIETANTIA.

Quietantia generalis ſi ſit facta adminiſtratori, quid operetur, deciſ.143. num.14.tom.2.
Quietantiæ continentes ſimplicem confeſſionem de recepto, non probant poſſeſſionem contra tertium, deciſ. 740. numer.38. tom.3.
abſque Quietantia dos non præſumitur ſoluta, deciſ.73.num.10. tom.2.
Quietantia, ſi ſit facta pro integra ſolutione, id importat nihil perſoluendum remanere, deciſ.478.n.4.tom.2.
Quietantia, quando ſatis appareat fuiſse facta per verba generalia, ibid.num.5.
Quietantia, quando non dicatur continere veram, & realem ſolutionem, deciſ.546.n.11.& 12.tom.3.
Quietantia facta pro reſiduo, intelligitur totum debitum fuiſse ſolutum, deciſ.478.n.3. tom.2.

Quietantia pro reſiduo ſemper includit ſolutionem partis non expreſſæ, deciſ.557.num.2.tom.3.
Quilibet fert lapidem, & omnes ferunt lapidem, hæc inter ſe differunt, nam primo caſu verba ſtant diſtributiuè, ſecundo verò collectiuè, deciſ.192.num.4.tom.2.
Qui non facit quod debet, fruſtra conquæritur, ſi non recipit, quod oportet, deciſ.10.num.10.tom.2.
Qui ſibi non parcit, nec minus parcit alijs, Rub. in Annot. ad deciſ.617.num.7.tom.3.
Qui ſibi nequam cui bonus, ibid.num.8.
Quod placuit, non poteſt improbari, deciſ. 466. numer.4. tom.2.
Quod quiſque iuris in alium ſtatuit, id ipſe ſeruare tenetur, deciſ.330.num.10.tom.2.

R

RATIFICATIO.

Ratificatio deſeruit pro ſubſcriptione, deciſ.642. numer.7. tom.3.
Ratificatio æquiparatur mandato, deciſ. 621. numer. 5. tom.3.
Ratificatio ex quo reſultet, deciſ.197. num.10.tom.2.
Ratificatio debet fieri tempore habili, deciſ. 150. numer.6. tom.2.
Ratificatio, quando tempore habili non eſt facta, retrotrahi non poteſt, ibid.num.7.
Ratificatio quibus concurrentibus præſumatur, deciſ.673. num. 3.tom.3.
Ratificatio, vt arguatur ex aliquo facto, requiritur, vt faciens ſciat illud de cuius ratificatione agitur, deciſ.150. num.5. tom.2.
Ratificatio, vt ſuffragetur, requiritur, vt ſit facta intra legitimum tempus, deciſ.621.num.7.tom.3.
Ratificatio inducitur ex receptione, deciſ. 138. numer. 7. tom.2.
Ratificatio ſupponit id, quod ratificatur, deciſ.496. num.2. tom.2.
Ratificatio facta à muliere cum ſolemnitatibus à ſtatuto requiſitis, ei obſtat, deciſ.321.num.7.tom.2.
Ratificatio non deducitur ex inueſtimento facto ſine conſenſu eius, de cuius intereſſe agitur, deciſ. 183. numer.8. tom.2.
Ratificatio, quando non poteſt fieri expreſsè, multò minus poteſt fieri tacitè, deciſ.406.num.24.tom.2.
Ratificatio contractus nulli, vt valeat, ratificans debet habere ſcientiam indubitatam, & certam qualitatis nullitatum, deciſ. 406.num.25. tom.2.
Ratificatio contractus facta à minore cum debitis ſolemnitatibus, ſiue ex ea reſultet nouus contractus, ſiue ratificatio illius quamuis nulli, ei obſtat, deciſ.478.num.2.tom.2.
Ratificatio contractus, ſi facta ſit citra innouationem contractus, qualiter ſit intelligenda, deciſ. 478. numer. 14. tom.2.
Ratificatio facta in inſtrumento, quando dicatur imperfecta, deciſ.154.num.19.tom.2.
Ratificatio inſtrumenti dicitur ritè & rectè facta, ſi ſint adhibitæ omnes illæ ſolemnitates, quæ requiruntur in ipſa confectione inſtrumenti, deciſ.496.num.7.tom.2.
Ratificationis vim habent verba illa in mandato procuræ poſita ſcilicet *tutto quello che farà, &c. farà ben fatto*, deciſ. 228. num.9. tom.2.

RATIO.

Ratio eadem vbi militat, ibi idem ius ſtatui debet, Rub.in Annot. ad deciſ.617.num.147.tom.3.
Rationis identitas vbi adeſt, ibi idem ius debet ſeruari, deciſ.412. num.4.tom.2.
Ratio limitata, & reſtricta, limitat etiam diſpoſitionem, quatenus eius verba ſint generalia, deciſ. 473. numer. 16. tom.2.
Ratio redditum Caſalium, &c. reddi non poteſt ſine libris, deciſ.143.num.13.tom.2.
Rationem quærere, vbi habemus ſenſum, eſt infirmitas intellectus, Rub.in Annot.ad deciſ.617.num.84.tom.3.
Ratio eadem operatur, vt etiam caſus non expreſſi in diſpoſitione comprehendantur in ea, & hoc ex vi potiùs comprehenſiua, quam extenſiua, deciſ.84.num.11.tom.2.
Rationes fortiores ſunt attendendæ, deciſ. 563. numer. 18. tom.3.
Ratio magis quam dictum attenditur in teſte, in his præſertim, quæ ſenſu corporis percipiuntur, deciſ.222. numer.5. tom.2.
Rationum ſuarum librum ſi quis falſificauerit, non punitur de falſo, deciſ.146. num.7. tom.2.
Rationum libri præſumuntur conſignati ſi ratio reddita ſit, deciſ. 143.num.9. tom.2.
in Rationum redditione venit redditio librorum, deciſ.143. num. 10. tom.2.
in Rationis redditione venit reſtitutio reliquatus, deciſ.694. n.6. tom.3.
Rationes antequam non ſint redditæ, non poteſt conſtare de credito ſocij, de quo conſtare debet, ſiue agatur ad compenſationem, ſiue ad remiſſionem, deciſ.545.num.9. tom.3.
Rationem reddere non tenetur ſocius, ſi per conſocium illa etiam non reddatur, deciſ.65. num.6.tom.2.
poſt Rationum redditionem liberatio obtenta ab adminiſtratore, quando habeat vim tranſactionis, deciſ.190. num.9. tom.2.
Rationis redditio poteſt fieri nedum in ſpecie in ſcriptura per diſtinctas partitas, ſed etiam in genere abſque ſcriptura, deciſ. 77.num.4. tom.2.
Videlicet ex conuentione, & per approbationem partis, de cuius intereſſe agitur, ibid.
Ratio, ſi ſit reddita ex hoc neceſſario non poteſt inferri, quod ſint redditi libri, cum poſſit eſſe, quod non ſint redditi, deciſ. 218.num.4. tom.2.
Ratio, quando ſemel eſt reddita, non eſt amplius reddenda, niſi conſtet euidenter de erroribus, deciſ.190. num.1.
Ratio redditio regulariter ſeparari non poteſt nec certa quantitas peti, niſi prius omnia per adminiſtratorem data, & accepta liquidentur, deciſ.141. num.5.tom.2.
Rationum redditio, quando alicui eſt remiſſa, tunc ad nullam, vel ſaltem ad ſcrupuloſam redditionis rationem non tenetur, deciſ.65. num.2. tom.2.
à Rationis redditione, quando quis eſt liberatus, non tenetur eam reddere, niſi probetur fuiſſe in dolo, ibid.num.3.
Ratio, quando ſemel eſt reddita, aut ſaltem facta ſolemni liberatione, non poteſt iterùm peti, vt reddatur noua ratio, deciſ. 71.num.2. tom.2.
Ratio ſemel reddita non eſt amplius reddenda, niſi doceatur de errore, aut læſione, ibid.num.3.
Ratio, ſi ſit iam ſemel reddita, ſi quis alleget, quod adfuerit error, vel dolus, ea tenetur probare, ibidem num. 4. & 5.
Rationes præſumuntur redditæ, licet liberatio fuerit concepta ſub nomine donationis, deciſ.190.num.7. tom.2.
Quia id fit ad tollendas ſcrupuloſitates, quæ ſolent oriri, ibidem.
Rationes dicuntur redditæ, ſi conſtet de confectione librorum, exhibitione illorum, reuiſione computorum, ſeu calculo ac reſtitutione reliquatus, deciſ.190.num.3. tom.2.
Rationes præſumuntur redditæ, ſi ille, cuius bona fuerunt adminiſtrata, erat maior, & in negocijs optimè verſatus, ibid.num.4.
Maximèque accedente multorum annorum acquieſcentia, ibid. num.5.
Rationem ſi adminiſtrator ſemel reddiderit non eſt, cogendus ad illam de nouo reddendam, deciſ. 143. num. 1. & ſeqq. tom.2.
Rationem ſi adminiſtrator reddiderit, vt denuo cogatur ad illam reddendam, debet conſtare de mala adminiſtratione, & hoc qualiter, deciſ.218.num.8.tom.2.
Rationes quando adminiſtrator ſemel reddidit, ſi appareat de mala adminiſtratione, poteſt cogi ad illam iterùm reddendam, deciſ.218.num.7. tom.2.
Rationes ſocietatis reddendæ ſunt Domino totius ſocietatis, deciſ.273.num.12.tom.2.
Ratio recti ſermonis in omni materia attendi ſolet, deciſ. 77. num.1. tom.2.
Ratio tutelæ quando eſt reddita, deciſ.399. num.18.tom.2.
Rationabilitas aliqua, quando concurrit, arbitrio ſolet eſſe locus, deciſ.51. num.6. tom.2.
REALITATI cambiorum an obſtet, quod ea fuerint accepta per Mercatores à ſemetipſis, deciſ.23.num.3. tom.2.
de REALITATE cambiorum vt conſtet quid ſit perquirendum, & verificandum, deciſ.45.n.1. tom.2.
RECAMBIVM eſt nouum cambium procedens à primo cambio, deciſ.353.num.3. tom.2.
RECASVS non verificatur in ſubſtitutione pupillari, & militari, deciſ.246.n.49.tom.2.

RECEPTIO.

ex Receptione inducitur ratificatio, deciſ. 138. numer. 7. tom.2.
Receptionis pecuniarum confeſſio ſimplex excluditur per illa verba recepit incontanti, deciſ.33.n.6.tom.2.
RECESSVS temerarius à religione requiritur, vt apoſtaſia dicatur commiſſa, deciſ.195.n.23.tom.2.
RECIPIENDO ſemper, & nunquam dando dedecus eſt, & ille talis omnibus efficitur exoſus, Rub. in Annotat. ad deciſ.460. num.97.tom.2.

RECIPROCVM quando dicatur fideicommiſſum, & ex quibus coniecturis dicatur inductum, deciſ. 21. numer. 1. 3. & 5. tom. 2.

RECOGNITIO.

Recognitio manus eorum, qui teſtamento ſe ſubſcripſerunt, eſt neceſſaria, deciſ. 556. n. 12. tom. 3.
Recognitio Prothocolli, ex quo extrahitur inſtrumentum, eſt neceſſaria, deciſ. 503. n. 19. tom. 2.
Recognitione non eſt opus, quando ſcriptura eſt antiquiſſima, deciſ. 170. n. 4. tom. 2.
Recognitio ſcripturæ à duobus teſtibus facta valet, deciſ. 343. n. 15. tom. 2.
Recognitio ſcripturarum poteſt fieri quandocumque, deciſ. 551. n. 6. tom. 3.
Recognitio ſcripturarum eſt neceſſaria etiam in iuribus extractis ab eodem Notario rogato de eis, deciſ. 638. numer. 18. tom. 3.
RECOGNOSCENS tenere aliquid pro alio, dicitur pro eo poſſidere, deciſ. 212. n. 6. tom. 2.
RECONDVCTIO in prædijs ruſticis, de iure communi non cenſetur facta prd eodem tempore, ſed de anno in annum, deciſ. 396. n. 4. tom. 2.

RECTOR.

Rector Eccleſiæ, vt obtineat in ſpolio ſufficit, vt adducat poſſeſſionem ſuorum anteceſſorum, deciſ. 110. n. 5. tom. 2.
Rector, cum Eccleſiæ adminiſtrationem habeat, ideò ille ſolus habeat facultatem agendi nomine Eccleſiæ, deciſ. 54. n. 1. tom. 2.
Rector Eccleſiæ poteſt reuocare concordiam initam à prædeceſſore ſuper bonis Eccleſiæ, ſi illa ſit præiudicialis, deciſ. 110. n. 8. tom. 2.
Rector modernus, licet non poſſederit, ſi agat tamen nomine Eccleſiæ, obtinebit in iudicio poſſeſſorio, cum ſufficiat, quod eius anteceſſores poſſederint, deciſ. 161. n. 4. tom. 2.
Rector Parochiæ an poſſit tenere Capellanum ad nutum amouibilem in Capella exiſtente intra terminos ſuæ Parochiæ, deciſ. 464. n. 7. tom. 2.
Rector verus Parochiæ, an præſumatur ex eo, quod ad eum pertinet exactio decimarum, deciſ. 580. n. 28. tom. 3.
Rectoris defuncti poſſeſſio in poſſeſſione beneficij probatur, ſi vtraque pars veniat ex eadem vacatione, deciſ. 200. num. 2. tom. 2.
Rectori ſunt aſſignanda tot bona, ex quibus ducatos 100. percipere poſſit, deciſ. 20. n. 10. & 13. tom. 2.
Et illi 100. debent eſſe liberi ab omnibus oneribus, ibid. num. 11. & 14.
Rector plurium beneficiorum, quis eſſe poteſt, deciſ. 642. num. 3. tom. 3.

RECVRSVS.

Recurſus ad Iudices Laicos præſumitur habitus de mandato eius, de cuius intereſſe agitur, deciſ. 650. n. 19. tom. 3.
Recurſus ad Iudices laicos eſt concludenter probandus, ſi agatur de amiſſione lucri, non autem ſolum ad effectum denegandi audientiam, deciſ. 184. n. 15. tom. 2.
Recurſus ad Iudices laicos eſt plenè probandus, vt quis priuetur fructibus beneficij, vnde non ſufficit ſimplex fides, deciſ. 184. n. 3. tom. 2.
Recurſus ad Iudices laicos in materia Eccleſiaſtica indiſtinctè eſt prohibitus, etiamſi ad eos fuerit recurſum ad coadiuuandam Eccleſiæ iuriſdictionem, deciſ. 173. n. 9. tom. 2.
Recurſus ad Iudices laicos non obſtant, dum non conſtat de ordine, vel ſcientia eius, qui prætenditur illos habuiſſe, deciſ. 446. n. 30. tom. 2.
Recurſibus ad Iudices laicos, quis ad cautelam poteſt renunciare, licèt falsò id ei imputetur, ibid. n. 31.
Recurſus exceptio ad Iudices laicos non obſtat conſtito de ſupplicatione ſignata manu Papæ pro abſolutione, deciſ. 305. n. 15. tom. 2.
Recurſibus ad Iudices Laicos non dicitur ſufficienter renunciatum, non amoto præcepto, &c. vel non facta exactiſſima diligentia pro remouendis omnibus impedimentis, deciſ. 744. n. 3. tom. 3.
Recurſibus ad Iudices Laicos, non dicitur renunciatum, nec ſatisfactum violatæ iuriſdictioni, & libertati Eccleſiaſticæ, niſi retractando eoſdem recurſus habitos, & remouendo quantum in ſe omnia impedimenta, deciſ. 744. numer. 3. tom. 3.
Recurſibus ad Iudices Laicos, ſi non ſit ſufficienter renunciatum, recurrenti non eſt concedenda abſolutio, ſed potius pœna cenſurarum propter vſurpatam diſciplinam Eccleſiaſticam mulctari debet, ibid. n. 4.
Recurſus ad Sedem Apoſtolicam per quamcumque conſuetudinem, nec per iuramentum poteſt impediri, nedum ad effectum deuolutiuum, quam ſuſpenſiuum, deciſ. 142. n. 7. tom. 2.
RECVSATIO Iudicis de fieri ante conteſtationem litis, & non poſtquam fuit conceſſum in iuriſdictionem, deciſ. 638. num. 3. tom. 3.

REDDITIO RATIONIS.

Redditio rationis poteſt fieri nedum in ſpecie in ſcriptura per diſtinctas partitas, ſed etiam in genere abſque ſcriptura, deciſ. 77. n. 4. tom. 2.
Redditio rationum quando alicui eſt remiſſa, tunc ad nullam vel ſaltem ad ſcrupuloſam redditionis rationem non tenetur, deciſ. 65. n. 2. tom. 2.
Redditio rationis regulariter ſeparari non poteſt, nec certa quantitas peti, niſi prius omnia per adminiſtratorem data, & accepta liquidentur, deciſ. 141. n. 5. tom. 2.
Redditionis rationis obligatio continet etiam reſtitutionem reſidui, deciſ. 301. n. 2. tom. 2.
à Redditione rationis quando quis eſt liberatus, non tenetur eam reddere, niſi probetur fuiſſe in dolo, deciſ. 65. n. 3. tom. 2.

REDDITVS.

Redditus beneficij, qui conſiſtunt in fructibus debentur ſolum præſentibus & intereſſentibus, & ſic aſſimilantur diſtributionibus quotidianis, deciſ. 628. n. 15. tom. 3.
Redditus particularis, quando alicui eſt aſſignatus, vt ex illo poſſit tot ſcuta inde percipere, tunc non attenditur diminutio, vel augmentum pecuniæ, deciſ. 165. numer. 3. & 5. tom. 2.
Redditus verus non probatur per locationes, deciſ. 61. num. 10. tom. 2.
Redditus non poſſunt dici in ſolutum dati ſed tantum facilioris exactionis aſſignati, deciſ. 165. n. 6. tom. 2.
Redditus, qui percipiuntur ex maſſa groſſa veniunt etiam appellatione fructuum Canonicatus, deciſ. 576. n. 3. tom. 3.
REDEMPTIO alicuius rei, quando fit, tunc reuertitur ad ſuam primæuam naturam, deciſ. 492. n. 7. tom. 2.
in Redemptione cenſus verba illa ad beneplacitum poſita quid importent, deciſ. 95. n. 15. tom. 2.
Redimere aliquid, quis non videtur poſſe, ſi commodè id non poteſt facere, deciſ. 639. n. 8. tom. 3.
Redimere dum quis eſt obligatus aliquid, quando potuerit, vt poſſit aſtringi, non ſufficit probare habere bona, cum ad id pecunia requiratur, ibid. n. 5.
Reductio penſionis cum quibus requiſitis Rota aliquando admiſit, deciſ. 536. n. 10. tom. 3.

REFERENS.

Referens ſine relato non attenditur, deciſ. 489. numer. 7. tom. 2.
in Referente plus eſſe non debet, quam in relato, deciſ. 227. n. 13. tom. 2.
in Referente ineſt relatum cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 136. n. 11. tom. 2.

REFORMATIO.

Reformatio ſan. mem. Pauli V. dum diſponit, vt procuratores non poſſint petere ſalarium, niſi conſtet de expreſſa conuentione, non deſiderat conuentionem expreſſam quoad qualitatem, ſed in genere, deciſ. 348. n. 21. tom. 2.
Reformatio fel. record. Pauli V. prohibet Notarijs recipere in fideiuſſores Curiales fauore creditorum, deciſ. 621. num. 17. tom. 3.
Non autem tollit fidem inſtrumentis ſi Curiales recipiantur in fideiuſſores à creditoribus, ibid. n. 18.
Reformatio Pauli V. titul. de Notar. n. 54. cauet ne Prothonotarij Apoſtolici poſſint creare Notarios, qui exerceant officium in Vrbe, nec extra eam per vnam dietam legalem in præiudicium Collegij Archiuij, & priuilegiorum eius, deciſ. 408. num. 4. tom. 2.
Sed ſuper hoc habitus fuit recurſus à dd. Prothonotarijs ad eumdem Summum Pontificem, qui eos reintegrauit ad ſuam priſtinam poſſeſſionem, ibid. n. 5.

REGISTRVM.

Regiſtrum dicitur, quaſi res geſſas continens, deciſ. 706. numer. 8. tom. 3.
Regiſtro, quando cum debitis ſolemnitatibus eſt confectum, ſtandum eſt, ibid. n. 9.
Regiſtro tunc eſt adhibenda fides, quando parte citata fuit factum, ibid. n. 11.
Regiſtrum probat, quando apud acta regiſtratum fuit inſtrumentum, productum aduerſario præſente, vel citato, alias non, deciſ. 139. n. 24. tom. 2.
Ita vt præſentia, vel citatio cadat ſuper productione, & non ſuper regiſtratione, ibid.
Regiſtra numquam fiunt parte citata, aut præſente, & dicere quod eſt neceſſaria præſentia vel citatio, eſſet ſubuertere totum Mundum, &c. ibid. n. 25. & 26.
Regiſtra fiunt pro commodo vtriuſque partis, & de voluntate, ſeu mandato partium, vel alterius earum, deciſ. 706. num. 13. tom. 3.
Regiſtrum, quod fuerit factum de mandato vtriuſque partis, quando non poſſit dubitari, ibid. n. 14.
Regiſtrum, quando dicatur factum parte præſente, ibidem num. 15.

Regi-

Regiſtro, neque Notario creditur ad probandum actum de viſu de præterito, deciſ. 356. n. 6. tom. 2.
Regiſtro, vel an potius copiæ collationatæ, videatur ſtandum, deciſ. 706. n. 16. tom. 3.
Regiſtro, & non copiæ, eſt ſtandum, deciſ. 139. num. 16. & 17. tom. 2.
ex Regiſtro Bullarum ſi Bulla ſit deſumpta & fides adhibetur in Curia, deciſ. 147. n. 1. tom. 2.
Regiſtris fides adhibenda eſt, ſecundum Conſtit. Innocentianam, deciſ. 706. n. 2. tom. 3.

R E G R E S S V S.

Regreſſus materia eſt odioſa, & fundata in proteruia ſoluere nolentis, deciſ. 340. n. 5. tom. 2.
Regreſſus reſignantis ad beneficium poteſt euitari ob non ſolutam penſionem, ſi ea ſoluatur, cum Rota in hac materia facilè admittat purgationem moræ, deciſ. 340. n. 8. tom. 2.

R E G V L A.

Regula non coarctatur, ſi afferantur aliqui caſus, exempli gratia, deciſ. 493. n. 71. tom. 2.
Regula non reſtringitur ab exemplis. Rub. in annot. ad deciſ. 117. n. 137. tom. 2.
Regula firmatur ab exceptione quo ad caſus non exceptuatos, deciſ. 196. n. 3. tom. 2.
Regulæ, ſi quis innitatur, pro eo dicitur rem eſſe certam, deciſ. 573. n. 5. tom. 3.
Regula de annali intrat, quando non conſtat de titulo, deciſ. 599. n. 42. tom. 3.
Regula Cancellariæ de annali non habet locum contra inſtitutionem faciendam ad præſentationem veri patroni, ibidem num. 41.
Regula Cancellariæ reuocatoria vnionum, non comprehendit vniones in parte effectum ſortitas, deciſ. 394. num. 12. tom. 2.
Regulæ Cancellariæ reuocatoriæ vnionum hodiernæ derogant vnionibus non effectuatis, etiamſi in eis adeſſet decretum illas ex tunc effectum fuiſſe ſortitas, deciſ. 446. numer. 27. tom. 2.
Regula tertia Cancellariæ habet locum in Eccleſijs Collegiatis actu, & non habitu. deciſ. 469. n. 9. & 10. tom. 2.
Regul. Cancell per mortem Papæ expirant, deciſ. 654. num. 73. tom. 3.
Regul. Cancell. cenſentur renouatæ per Pontifices ſuperuenientes, cum conditionibus inflatis per Conſtitutiones perpetuas aliorum Summorum Pontificum, ibid. n. 74.
Regula 8. Cancell. tollit priuilegia, & indulta conferendi beneficia in menſibus reſeruatis, ac etiam conſuetudines immemorabiles, deciſ. 247. n. 12. tom. 2.
Quod poteſt Papa facere abſque dubio, ibid. n. 13.
Regula 8. Cancell. non derogat priuilegijs conferendi beneficia, ſed illorum effectum ſuſpendit, vt non ſuffragetur contra reſeruationem d. regulæ, ibid. n. 14.
Regula correlatiuorum, vt diſpoſitum in vno cenſeatur quoque repertum in altero, non intrat in actibus ſeparatis, deciſ. 607. n. 30. tom. 3
Regulæ de iure quæſito non tollendo non eſt neceſſaria derogatio, quando conſtat Papam ſciuiſſe præiudicium partis, deciſ. 57. n. 12. tom. 2.
Regula de iure quæſito non tollendo eſt fundata in præſumptione ibid. n. 13.
Regulæ de iure quæſito non tollendo, an dicatur ſatisfactum per derogationem regularum Cancellariæ, deciſ. 36. num. 8. tom. 2.
Regulæ de iure quæſito non tollendo, vt cenſeatur derogatum requiritur ſpecialis derogatio, ibid. n. 9.
in Regula de iure quæſito non tollendo adeſt proteſtatio, quod illi Papa nolit derogare, quibuſcumque clauſulis, & verbis vtatur, ibid. n. 10.
Vnde non poteſt dari, ſeu induci forma, per quam dici poſſit de mente Summi Pontificis conſtare, niſi expreſsè dictæ regulæ derogetur, ibid. n. 11.
Regula reſeruatoria menſium, quæ prodeſt Cardinalibus, prodeſt etiam Capitulo ex eorumdem Cardinalium perſona, deciſ. 588. n. 15. tom. 3.
Regulæ reuocatoriæ vnionum modernæ, ſunt longè ſtrictiores, quam antiquæ, vtique omnes vniones amplectuntur, præter factas ex cauſa neceſſaria. Rub. in Annot. ad deciſ. 576. n. 98. tom. 3.
Regulæ reuocatoriæ vnionum, non habent locum, quando vniones ſunt ſortitæ effectum, deciſ. 90. n. 7. tom. 2.
Et præſertim ſi fuerint etiam fructus percepti per multos annos, ibid. n. 8.
Regula reuocatoria vnionum, non intrat nedum, quando vnio eſt facta de vacanti, ſed etiam pro dote alicuius beneficij, deciſ. 448. n. 4. tom. 2.
Regulæ reuocatoriæ vnionum modernæ comprehendunt etiam diſmembrationes fructuum, & quare, deciſ. 614. num. 62. tom. 3.
Regulæ reuocatoriæ vnionum loquuntur generaliter, deciſ. 57. n. 2. tom. 2.
Regulæ reuocatoriæ vnionum non poſſunt verificari, niſi in caſibus vnionum, & ſic non in diuerſa ſpecie, ibid. n. 3.
Regulæ reuocatoriæ vnionum antiquæ non comprehendunt applicationes fructuum, niſi fiant per viam vnionis, deciſ. 614. n. 63. tom. 3.
Regulæ reuocatoriæ vnionum antiquæ, licet de ſubtilitate iuris non comprehendant diſmembrationes fructuum, ſecus tamen eſt ſecundum mentem eiuſdem regulæ, ibid. n. 64.
Regulæ reuocatoriæ vnionum adinuentæ ſunt, ne per vnionem diminuatur cultus diuinus, & facultas conferendi, ibid. num. 65.
Regulis, & concluſionibus optimè in iure firmatis ſtandum eſt, & non limitationibus Doctorum in iuribus ambiguis, deciſ. 561. n. 53. tom. 3.
Regularibus competit exemptio ab omnibus datijs, gabellis, vectigalibus &c. deciſ. 30. n. 1. tom 2.
Regularium Sacra Congregatio quotidie ex cauſa licentias concedit transferendi Monaſterium de vno loco ad alium, deciſ. 362. n. 3. tom 2.
pro REIECTIONE attentatorum, tunc multò minus intrat arbitrium, quando cum eis admixtum eſt ſpolium, deciſ. 323. num. 4. tom. 2.

R E I N T E G R A T I O.

Reintegratio eſt deneganda ei, qui à poſſeſſione cecidit facto proprio, deciſ. 559. n. 19. tom. 3.
Reintegratio ad poſſeſſionem datur, probatis illis duobus extremis neceſſarijs, deciſ. 559. n. 11. tom. 3.
Reintegrationem Eccleſia intentare nequit quando ab executore litterarum Apoſtolicarum priuata fuit poſſeſſione, deciſ. 110. n. 6. tom. 2.
de Reintegratione, & ſpolio, quando agitur, neceſsè eſt docere de primo extremo plenè, & concludenter, deciſ. 502. num. 5. tom. 2.
Reintegrationis petitio non concludit neceſſario, quod petens habuerit ſe pro ſpoliato, & quare, deciſ. 420. num. 28. tom. 2.
Reintegrari ſe, & manuteneri petens, intelligitur vt reſpectu ciuilis poſſeſſionis reintegretur, reſpectu verò naturalis manuteneatur, deciſ. 420. n. 29. tom. 2.
Reintegrari ſe ad poſſeſſionem petens, fatetur aduerſarium poſſidere, deciſ. 535. n. 2. tom. 2.
Reintegrandus eſt ille qui pro ſpoliato ſe habuerit quando iniuſtè proceditur, deciſ. 43. n. 7. tom. 2.

R E L A T I O.

Relatio poteſt fieri etiam ad ſcripturam informem, deciſ. 154. n. 29. tom. 2.
Relatio operatur, vt relatum ſit in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 507. n. 3. tom. 3.
Relatio fieri debet ad tempus, & ad locum, & ad modum ac qualitates ſupra expreſſas, deciſ. 514. n. 6. tom. 3.
Relatio ceſſat, quando ſequeretur repugnantia diſpoſitionum, deciſ. 100. n. 11. & 12. tom. 2.
Relatio diſcretiua quando non impediat ius accreſcendi, deciſ. 192. n. 14. tom. 2.
Relatio, quatenus eſt generica non poteſt plus continere, quam eſt in relato, deciſ. 432. n. 12. & 13. tom. 2.
Relatio generica, & virtualis non ſufficit ad effectum præiudicij, deciſ. 432. n. 8. & 9. tom. 2.
Relatio fieri debet generaliter ad omnia ſuperius diſpoſita, deciſ. 514. n. 5. tom. 3.
Et hoc multò magis, ſi aliqua particularis ratio id ſuadeat, ibidem.
Relatio facienda eſt ad id, quod immediatè dictum fuit, deciſ. 405. n. 1. tom. 2.
Relatio facienda eſt ad verba proximè præcedentia, deciſ. 390. n. 14. & 15. tom. 2.
Relatio, cum ſit facienda ad immediatè dicta, non eſt trahenda ad ſuperius dicta, ſtante particulari prouiſione, ibidem num. 16.
Relatio debet fieri ad omnia præcedentia, quando ratio differentiæ, cur non ſit facienda, nulla aſſignatur, deciſ. 100. n. 18. tom. 2.
Relatio potius ad proxima, quam ad remota eſt facienda, ibidem num. 19.
Relatio ſtatuti non poteſt fieri ad eam partem in qua diſponitur diuerſum eius, quod quæritur, deciſ. 66. n. 6. tom. 2.
Relationem habens ad aliquid, id venit attendendum, deciſ. 548. n. 13. & 15. tom. 3.
Relationi periti de conſenſu partium electi ſtandum eſt, deciſ. 498. n. 10. & 11. tom. 2.
Relationi tertij periti ſtandum eſt in ijs, in quibus cum alijs concordat, deciſ. 420. n. 21. tom. 3.
Relationibus eius periti ſtandum eſt, cum quo concordat tertius peritus ex officio electus, deciſ. 23. n. 4. tom. 2.

Rela-

Relationi periti ſpecialiter ad aliquem punctum electi ſtandum eſt, ibid.n.5.
Relatiua ad quid ſint referenda, deciſ.254. n.15.tom.2.

R E L A T V M.

Relato eſt ſtandum, non autem referenti diuerſum tenorem, deciſ. 534. n.8. tom.3.
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.432. n.6. tom.2.
Relatum dicitur eſſe in referente verè, propriè & per modum naturæ, atque patentis veritatis. Rub. in annotat. ad deciſ.542. n.63. tom.3.
Relatiuum, quando ſtat ſine copula, reſtringit omnia præcedentia, deciſ.484. n.13.tom.2.

R E L A X A T I O.

ad Relaxationem declaratoriæ tunc eſt deueniendum, quando executoriales in partibus fuerunt principaliter intimatæ, deciſ.631. n.2. tom.3.
Ac deinde reproductæ in Rota ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis ſi recuſetur paritio, tunc relaxatur declaratoria, ibidem.
in Relexatione executorialium non eſt neceſſaria alia ſeruatio terminorum ſubſtantialium, deciſ.320.n.9.tom.2.
ad Relaxationem mandati non eſt deueniendum pendente dilatione, ibid.n.6.
ad Relaxationem mandati ritè non poteſt deueniri, niſi præcedente citatione, deciſ.363.n.5.tom.2.
Relaxationi mandatorum quando amplius non ſit locus, deciſ.452. n.15. tom.2.
circa Relaxationem mandatorum ſuſpicionis fugæ auctoritas A. C. videtur magis ampla, quam auctoritas aliorum Iudicum, & videtur relicta in diſpoſitione iuris communis, & quare, deciſ. 742.n.11. & 12.tom.3.
RELEVATIO videtur ſatis promiſſa fideiuſſori ſi fuerit ei conſignatum pignus, deciſ.106.n.2.tom.2.
RELEVATORES habere ſuæ indemnitatis certos, & benè idoneos multum expedit contrahentibus, deciſ. 9. numer. 9. tom.1.
RELICTVM purè ex alterius facto ſaltim ſine iuſta cauſa non poteſt adimi, deciſ.314.n.39.tom.2.
Relictum perſonis Collegij, ipſi Collegio videtur relictum, licet adſit mutatio perſonarum, deciſ.322.n.17.tom.2.
Relictum Collegio debet remanere penes hæredem, ſi Collegium fuit diſſolutum, & hæres non fuit mora, deciſ.322. num.5. tom. 2.

R E L I G I O.

Religio Bernabitarum eſt perfectior, & arctior Hieroſolymitana militia, deciſ.365.n.34.tom.2.
Religio Bernabitarum incumbit prædicationi, doctrinis, & vitæ contemplatiuæ, qui ſunt gradus altiſſimæ perfectionis, ibidem num.35.
Religio illa dicitur arctior altera, ſi in ea durior, & aſperior eſt viuendi ratio, deciſ.365. n.36.tom.2.
Religiones Clauſtrales, ſunt arctiores militaribus religionibus, ibid.n.37.
Religio Hieroſolymitana militaris vitæ actiuæ tantum inſudat, deciſ.365.n.35.tom.2.
Religionem ingrediens habet facultatem diſponendi de rebus ſuis, quomodo vult, deciſ.556.n.7.tom.3.
Religionem ingredientes dicuntur renunciare bonis, vt liberius pauperes pauperum CHRISTVM ſequantur, ac terrenis cogitationibus ſoluti inde cæleſtibus toti incumbant, deciſ.561.n.66. tom. 3.
Religionis ingreſſus non ſufficit ad profeſſionem, deciſ.195.n.9. tom.2.
ex Religionis ingreſſu non infertur ad profeſſionem, ibidem num.10.
Religiones Mendicantium ex priuilegio Apoſtolico habent, vt eorum Procurator generalis poſſit comparere pro Monaſterio particulari, deciſ.267.n.16.tom.2.
Religionis Procurator generalis non poteſt nomine alicuius particularis Conuentus comparere, deciſ.267.n.15.tom.2.
Religionis profeſſus velit nolit, obnoxius, & conſtitutus dicitur in quaſi poſſeſſione monaſticæ ſubiectionis, ibid.n.13.
Religionis ſuperior dum negligit recuperationem ſubditi ad alium ordinem tranſeuntis, illius poſſeſſionem amittit, deciſ. 365.n.3.tom.2.
Religionis ſuperior non dicitur amittere poſſeſſionem Monachi, quamuis ipſe reſiliuerit, & ab alio detineatur, nec animum habeat reuertendi, dummodo ipſe ſuperior inſtet pro recuperatione, deciſ.365. n.12.tom.2.
Religioni fuit abſque dubio quæſita poſſeſſio per fratres retenta, deciſ.267. n.4.tom.2.

R E L I G I O S V S.

Religioſus profeſſus non habet facultatem teſtandi, deciſ.623.n.2. tom. 3.
Religioſus in quo non æquiparetur ſeruo fugitiuo, deciſ.365.n.14. tom. 3.
Religioſus æquiparatur filio, & ideò ſemper cenſetur conſtitutus ſub quaſi poſſeſſione poteſtatis ſuperiorum, niſi ipſi animo eam deſtruxerint, ibid. n.15.
Religioſus tunc comparatur ſeruo, quando id magis prodeſt, ac proficit religioni, ibid.n.16.
Religioſus tranſeundo ad arctiorem religionem ſi ibi moretur, & profiteatur cum ſcientia primi ſuperioris, cenſetur conceſſa licentia ab eo manendi in ſecunda religione, deciſ.365. num.48, tom.2.
Religioſus dum tranſit ad aliam Religionem an teneatur petere licentiam à ſuperiore, ibid.n.31.
Religioſus tranſeundo ad aliam religionem, dato, quod ibi nulliter profiteatur, poterit reuocari ad primam religionem, ibid. num.32.
Religioſus tranſeundo ad ſecundam Religionem arctiorem, etiam non petita venia, nequaquam reuocari poterit ad primam religionem, ibid.n.33.
Religioſus tranſeundo ad aliam Religionem quamuis arctiorem, ideò tenetur petere veniam primo ſuperiori, quia præſumitur ex leuitate, & temeritate facere, quibus ceſſantibus ſecus eſt dicendum, deciſ.385. n.38.& 39.tom.2.
Religioſus tranſeundo de vna religione ad aliam, dum pendet lis ſuper validitate tranſitus, ſecunda interim habet remedium poſſeſſorium, & retinendæ, deciſ.365.num.18.19.& 20. tom.2.
Religioſus dum tranſit ad arctiorem religionem, ex humilitate tenetur petere licentiam à primo ſuperiore, deciſ.365.num.40. tom. 2.
Religioſus, vbi apparet tranſiuiſſe ad arctiorem religionem maioris deuotionis ſpiritus impulſu, tunc non eſt imputandum dum id inobedientiæ, ſed conſuetudini, ſi talis vigeat, ibidem num.41.
prout eſt in Religione Hieroſolymitana ex qua Milites non ſecus ac ſeculares nulla petita venia à Magno Magiſtro, vel alio ſuperiore recipiuntur in Ordinibus Clauſtralibus, ibidem num.42.
Religioſus inſalutato ſuperiore, ſi tranſeat ad aliam religionem, poteſt propria auctoritate à ſecunda reſilire, & primæ ſe reſtituere, deciſ.365.n.50.tom.2.
Ex quo videtur poſſe inferri pendente lite ſuper validitate tranſitus manutentionem eſſe concedendam primæ religioni, & quatenus id ſit verum, ibid.n.51.52.53.& 54.
Religioſi regulariter ſine licentia ſuperioris non poſſunt adhiberi teſtes in teſtamento, deciſ.122.n.17.tom.2.
Religioſi de generali conſuetudine receptum eſt, vt poſſint eſſe teſtes in inſtrumentis ſine licentia ſuperioris, deciſ.122. num.18. tom. 2.
Religioſi præſumuntur de conſenſu ſuperioris adhiberi teſtes in teſtamento, ſi inter ipſos teſtes religioſos aderat quoque, ſuperior, deciſ.122.n.19.tom. 2.
Religioſorum ſuperiores tenentur ſingulis annis perquirere, & notitiam habere de eorum ſubditis, & ſi aliquis aufugerit, compellere, vt ad propria reuertat Monaſteria, deciſ.365. num.6. tom.2.
Religioſus maſculus in religione capaci bonorum ſuccedit, excluſis fœminis, ſtante excluſiuo fœminarum, deciſ.438. num.4. tom. 2.
Religioſi poſt aggreſſam CHRISTI militiam, non debent rurſus ſecularibus implicari negocijs. Rub. in annot. ad deciſ.522. num. 131. tom.3.
contra Religioſos nec reales, nec perſonales executiones dantur, deciſ.215. n.4.tom.2.
RELOCATIO præſumitur renouata iuxta terminos locationis, deciſ.507.n.12.tom.3.
in Relocatione bonorum Eccleſiæ ſolitum ſine dubio dicitur alteratum, ſi nouæ nominationes perſonarum fuerunt conceſſæ, deciſ.284. n.11.tom.2.
in Relocatione rerum Eccleſiæ, tunc ſolitum dicitur alteratum, quando mutantur ſubſtantialia, alias ſecus, deciſ.284.num.12. tom.2.

R E M E D I V M.

Remedium attentatorum eſt magis priuilegiatum quocumque alio remedium, deciſ.236.n.18.tom.2.
Remedium appellationis ceſſat in ſententia lata in remedio poſſeſſorio ex conſtitutione Aegidiana, deciſ. 148. numer. 8. tom.2.
in Remedio adipiſcendæ, quando incontinenti docetur de non iure petentis, quo ad petitorium, talis exceptio admittitur, deciſ. 690.n.7.tom.3.
Remedium l. ſi quis conductionis. C. locat. non competit contra tertios poſſeſſores. Rub. in Annot. ad deciſ.420. num.98. tom.2.
Remedium ordinarium, & extraordinarium, quando ex diuerſis fontibus originem trahunt, tunc remedium ordinarium non excludit extraordinarium, deciſ.315.n.52.tom.2.
Remedia poſſeſſoria ſunt fundata in vera, & poſitiua poſſeſſione, deciſ.128. n.10.tom.2.

Remedia poſſeſſoria an ſint exequutiua, deciſ.128. numer.29. tom. 2.

Remedia poſſeſſoria non poſſunt intentioni à Domino directo quando clarum eſt quod linea non eſt finita, deciſ.21. n.6.& 7. tom.2.

in Remedijs poſſeſſorijs ſolum diſputatur de prima figura, ſiue de apparentia tituli, deciſ.128.n.35.tom.2.

Remedium, quorum bonorum datur hæredi, etiam contra poſſidentem pro hærede, vel poſſeſſores, deciſ.375.num.3. tom. 2.

Remedium quorum bonorum,quando agitur, debet præcedi libellus,vel monitorium,deciſ.405. n.11.tom.2.

in Remedio retinendi non licet allegare extinctionem cauſæ, vel tituli, deciſ.507.n.14.tom.3.

Remedio reſtitutionis in integrum ſuccurritur minoribus, quando aliquid de eorum bonis minuitur, vel alias damnificantur. Rub.in Annotat.ad deciſ.460, n.224. tom.2.

Remedium reſtitutionis in integrum non ſolum minoribus læſis competit, ſed etiam maioribus quando iuſto errore ducti, vel ignorantia facti lapſi,læſi fuerunt. Rub. in annot. ad deciſ.460. n.225. tom.2.

REMISSIONES, quæ alliciunt ad culpas futuras, non valent, deciſ.1.n.23. tom.2.

Remiſſio inter Canonicos vt etiam abſentes lucrarentur diſtributiones ante Conc. Trid. non erat prohibita. Rub. in annot. ad deciſ.576. n.158.tom.3.

R E M I S S O R I A.

Remiſſoria non conceditur, quando adeſt res iudicata, deciſ.381. n.1. tom.2.

Remiſſoria denegatur ad probandum id, quando de contrario per ſcripturas authenticas apparet, deciſ. 27. numer. 1. tom. 2.

Remiſſoria non eſt concedenda ad probandum id, quod non eſt in rerum natura.deciſ.381.n.27.tom.2.

Remiſſoria,vt concedatur,ſufficit, quod detur fumus veritatis, deciſ.399.n.11.& 15.tom.2.

Remiſſoria denegatur, quando quis in partibus potuit facere probationes,& eas non fecit,deciſ.99. n.11.tom.2.

Limita ſi ille petens eam, obtinuit ſententiam fauorabilem in partibus,ibid.n.11.& 13.

Remiſſoria non datur ſine fumo,ſtante probatione contraria,deciſ. 27.n.20.tom.2.

Remiſſoriam petens. ſignum euidens eſt, quod ex hactenus deductis diffidet fundare intentionem ſuam, deciſ.617. num.9. tom. 3.

ad Remiſſoriam obtinendam ſufficit vnicus articulus releuans, deciſ.256.n.8. tom.2.

Remiſſoria denegatur ad probandam conſuetudinem non appellandi ad Papam,deciſ.323.n.25.tom.2.

Remiſſoria denegatur,quando per productionem iurium, & depoſitiones teſtium productorum contrarium fuit plenè articulatum,& probatum,deciſ.27.n.7.tom.2.

Remiſſoria denegatur, quando aliquid poteſt probari per ſcripturas,deciſ. 142. n.2.tom.2.

Pemiſſoria in materia prophana non ſolet denegari, quando articuli ſunt releuantes,deciſ.526.n.1.tom.3.

Remiſſoria in prophanis paſſim conceditur ſine fumo, quando materia eſt releuans, deciſ.256.n.1.tom.2.

Remiſſoria denegatur, quando articuli ſunt valdè inueriſimiles, deciſ.275. n.8. tom.2.

Remiſſoria non conceditur,quando articuli ſunt irreleuantes,ibid. n.9.12. & 13.

Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes id, quod per ſcri peturam fuit iam probatum,ibid.n.10.

Remiſſoria ob præſumptam calumniam non ita de facili ſolet denegari,deciſ.526. n.7. tom.2.

Remiſſoria non præſumitur calumnioſè petita, ſi non agatur ad impediendam aliquam exequutionem,ibid.n.12.

Remiſſoriæ petitio dicitur calumnioſa, dum petitur ad euitanda fundamenta deciſionum in cauſa factarum, deciſ.381.num.18. tom. 2.

Remiſſoria non ſolet denegari ad probandum contrarium eius, quod actor iam probauit, ibid.n.19.

Remiſſoria ſi petatur ad docendum contrarium eius, quod actor iam fundauit, requiritur maior fumus pro excluſione calumniæ, quam in alijs, ibid.n.20.

Remiſſoriæ petitio non videtur carere ſuſpicione, ſi poſt multas cauſæ inſtantias petatur, deciſ.381.n.10.tom.2.

Remiſſoria, quando fuit petita poſt multas cauſæ inſtantias, cenſetur petita ad impediendam cauſæ expeditionem, ibidem num. 11.

Remiſſoriam Rota non ſolet denegare ob ſuſpicionem calumniæ, niſi ea ſit vehemens, ibid.n.12.

Remiſſoriæ petitio videtur ſatis calumnioſè petita, ſi poſt rem iudicatam petatur, ibid.n.13. & 18.

Remiſſoria vt concedatur ſtante magna ſuſpicione calumniæ, eſt neceſſarius fumus pro excluſione dictæ calumniæ,ibid.n.14.

Remiſſoria non datur ad probandum id, quod probatum non releuat, ibid.n.15.

Remiſſoria etiam datur in gradu reſtitutionis in integrum, deciſ. 381.n.6.tom.2.

Remiſsoria non conceditur in iudicio reſtitutionis in integrum, deciſ.526.n.18. tom.3.

Remiſsoria non ſolet denegari in iudicio reſtitutionis in integrum, quando concurrunt requiſita, ibid.n.19.

Remiſsum ſi aliquid ſit remunerationis cauſa, id cedere debet tantum in commodum eius cuius intuitu fuit remiſsum, deciſ.45. n.3.tom.2.

REMVNERATIONIS cauſa ſi aliquid ſit remiſsum,id cedere debet in commodum eius tantum, cuius intuitu fuit remiſsum, deciſ.45.n. 3.tom.2.

Remunerationem ſeu beneficium ab aliquo recipiens tenetur ei ad antidoram, deciſ.45.n.5.tom.2.

R E N O V A T J O.

Renouatio, quæ tendit ad confirmationem antiquæ conceſſionis, illam non immutat, deciſ.630.n.33.& 39.tom.3.

Renouatio emphyteuſis extinctæ quando ſit proximioribus, dicitur fieri ex æquitate, deciſ.704.n.9.tom.3.

Renouatio emphyteuſis quando eſt facienda proximioribus emphyteutæ, ſi ſint plures, an omnibus ſit facienda, vel ſi ſit locus gratificationi,deciſ.107.n.3.tom.2.

Renouatio emphyteuſis eccleſiaſticæ, quando ſit,& alteratur ſolitum,eo caſu requiritur beneplacitum Apoſtolicum, deciſ.107. n.13. tom.2.

Renouatio fideiuſsorum ſi ſemel fuerit remiſsa,an iterum poſſit illa exceptio non renouationis opponi.Rub.in Annotat. ad deciſ. 542.n.17.& 23. tom.3.

Renouatio locationis nunquam cenſetur facta, niſi quatenus conductor adimpleat pro parte ſua, deciſ. 396. numer. 6. tom.2.

R E N V N C I A N S.

Renuncians bonis ad fauorem hæredum, & ſucceſsorum,an in hærede extraneo inſtituto terminus iſte verificetur. Rub. in Annot. ad deciſ.523.n.113.& 114. tom.3.

Renuncians fideicdmmiſso, quando dicatur habuiſse certam ſcientiam de eo, & de ſua vocatione, deciſ. 523. numer. 2. tom. 3.

Renuncianti iura ſua non datur amplius ad ea regreſsus,deciſ.338. n.1. tom.2.

Renuncians liti, in qua controuertebatur de bonis feudalibus, ex hac renunciatione nullo modo inferendum eſt etiam ad renunciationem bonorum allodialium, deciſ.508. numer.18. tom.3.

Renuncians, contrahens &c.ſi de contrario ſtatu cogitaſset, nec ſic renunciaſset,nec ſic contraxiſset. Rub. in Annot. ad deciſ.523. n.26. tom.3.

Renunciantes caueant in renunciationibus à verbis generalibus,ne ex eorum nimium effuſo ſermone in promptum incidant periculum. Rub. in Annot.ad deciſ.523. n.84. tom.2.

Renuncians generaliter, quando non cenſeatur habuiſse ſcientiam valoris rei renunciatæ, deciſ.318.n.12.& 14.tom.2.

Renuncians non præſumitur voluiſse renunciare iuri in futurum ſibi competenti. Rub.in Annot. ad deciſ.522. n.1.tom.3.

Quod procedit etiamſi renunciatio facta ſit per verba, quæ ſonent in futurum,veluti omnibus iuribus ſibi competentibus, & competituris in futurum, ibid.n.2.

Renuncians omni iuri ſibi competen. & competituro, cenſetur renunciare iuri ſibi competen.ex cauſa de præſenti, non autem de futuro, deciſ.724. n.2.tom.3.

Renuncians in dubio cenſetur voluiſse renunciare iuribus præſentibus non autem de futuro,deciſ.523. n.10. tom.3.

Quod procedit etiam ſtante generalitate, & amplitudine verborum,ibid.n.11.

Renunciare, & legare quis tantum cenſetur ius, quod habet in re, deciſ.81. n.3.tom.2.

Renunciare nunquam cenſetur quis voluiſse iuri de futuro ex noua cauſa ſuperuenienti,ſibi incognita. Rub. in Annot. ad deciſ.523. n.82. & 83. tom.3.

ad Renunciandum ſocietati ſufficit generale mandatum,deciſ.542. n.16. tom.3.

Renunciari non poteſt ſtatuto confirmato auctoritate Apoſtolica, deciſ.293.n.4. tom.2.

R E N V N C I A T I O.

Renunciatio ampliſſima facta de quibuſcumque iuribus ſibi quomodolibet competentibus non admittit reclamationem, etiamſi in eius prætenſione plus ineſset, quam in relicto. Rub. in Annot. ad deciſ.523.n.87. tom.3.

Renunciatio attentatorum obſtat, ſi quis poſteà petat eorum reuocationem,deciſ.585.n.4.tom.3.

Renunciatio beneficij, quando eſt facta in manibus Papæ, ceſsat omnis ſimonia,deciſ.538.n.2.tom.3.

Renunciatio, ſeu ceſſio non extenditur ad bona non expreſsa, deciſ.81.n.9.tom.2.

Renunciatio, ſeu contractus initus cum carcerato, cum præſu-

matur

matur metu factus, non tenet. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.58. tom.3.

Renunciationis contractus licet contineat in ſe donationem, non tamen hoc caſu donatio operari poteſt, vt non poſſit dari de læſione renunciationis, deciſ.318. n.17.tom.2.

Renunciatio, & donatio in effectu non differunt. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.82.tom.3.

Renunciatio fideicommiſſi reciproci non poteſt dici læſiua, cum tantum cenſeatur datum, quantum remiſſum, deciſ.155.num.6. tom.2.

Renunciationes fideicommiſſi, cum clauſulis facultatiuis diſponendi, ita demum operantur, ſi ſequatur diſpoſitio, deciſ.155. n.10. tom.2.

Renunciatio filiæ, quando fuit limitata ad bona paterna, & materna, tunc in vanum quæritur, an extendatur ad bona fraterna, deciſ.375. n.11.tom.2.

Renunciatio generalis facta à Monacho obſtat etiam Monaſterio agenti ad bona renunciata. Rub. in annotat.ad deciſ.523.n.91. tom. 3.

in Renunciatione hæreditatis facta ab aliquo, vt firmetur, an adſit enormiſſima læſio, debet conſtare prius de ſtatu hæreditatis, deciſ.409.n.1.tom.2.

Renunciatio mulieris dum apparet facta cum decreto iudicis, ac alijs ſolemnitatibus ſtatutarijs valida eſt & tenet, deciſ.378.n.1. tom.2.

Renunciatio non extenditur ad ignorata, licet quod renunciet etiam iuribus, quæ habere ſperat. Rub. in Annotat. ad deciſ.523. n.3.tom.3.

Renunciatio eſt ſtricti iuris, deciſ.724.n.3.tom.3.

in Renunciationibus ſtricta eſt facienda interpretatio, ibidem num.4.

Renunciatio, vt ſit valida, requiritur renunciantem habere ſcientiam eius, quod renunciat, ibid.n.5.

Renunciatio facta ad fauorem agnationis, non ſuffragatur ei, qui non eſt de agnatione, deciſ.203.n.21.tom.2.

Renunciatio, ſeu pactum iuratum omninò ſeruanda venit, deciſ. 40.n.4.tom.2.

Renunciatio cenſetur facta ex cauſa quæ viget de præſenti, deciſ. 81.n.4.tom.2.

Renunciatio facta ab eo, qui ignorat ad quid renunciet, inualida eſt. Rub. in annotat. ad deciſ.460. n.233. tom.2.

Renunciatio, non debet referri ad id, de quo renuncians non habuit notitiam, deciſ.523.n.4.tom.3.

Renunciatio contra bonos mores, ſi nec directè, & expreſsè teneat, ergo multò minus tacitè, deciſ.594.n.15.tom.3.

Renunciatio, vt teneat, videndum eſt, an adſit poteſtas in renunciantem, ibid.n.16.

in Renunciatione qualibet requiritur certioratio. Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.231.tom.2.

Renunciatio vt excludatur, facienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 575. n.6. tom.3.

Renunciationis cauſa finalis, qualis dicatur eorum, qui ingrediuntur monaſterium, deciſ.561.n.64.66.67.tom.3.

ad Renunciationis ſocietatis effectum an requiratur ſpeciale mandatum, deciſ.542. n.15.tom.3.

Renunciatio non tenet, quando in ea eſt turpitudo, deciſ.594.n.10. tom. 3.

Renunciatio non debet extendi ad caſum non cogitatum, deciſ. 177.n.5.tom.2.

Renunciatio, quando fuit facta inter eaſdem perſonas, & vnico contextu ac pro vnico pretio, licet fiat pro pluribus rebus, & prætenſionibus, cenſetur voluntate partium indiuidua, deciſ. 318.n.14.& 15.tom.2.

Renunciatio iurata non includit caſus, quos non iurata non includeret. Rub. in annot. ad deciſ.523.n.42 tom.3.

Renunciatio non comprehendit caſum ignoratum. Iuramentum non facit, vt contractus deducatur ad caſum ignoratum, ibid. num. 43.

Renunciationis materia, eſt ſatis de ſui natura ſtrictiſſimi iuris, & nullo modo extendenda, deciſ. 523. numer. 7. tom.3.

Renunciatio, tamquam res odioſa, debet ſtrictè interpretari, & ad perſonas, vel bona in ea expreſsè non comprehenſa, nullo modo extendi, deciſ.375. n.8.tom.2.

Renunciatio innititur voluntati renunciantium tantum, deciſ.326. n.30. tom.2.

Renunciatio, dum ſtipulata fuit pro renunciatario eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus ſi ille decedat relinquendo hæredem, quamuis extraneum, ac ſuum ſucceſſorem dicitur etiam renunciatio. Rub. in Annot. ad deciſ. 523. numer. 107. tom. 3.

Renunciatio, & proteſtatio facta à procuratore, negari non poteſt, quin faciat adminiculum, deciſ.386. n.8.tom.2.

Renunciatio vt inducatur, neceſſaria eſt ſcientia certa, & indubitata, aliàs quam per mentionem alicuius teſtamenti, deciſ.523. n.15. tom.3.

Renunciationes, quod deſeruiant de vento, non eſt facienda interpretatio, ibidem numer. 16.

Renunciatio ad hoc, vt extendatur eſt fragile fundamentum, quod alias renunciatio deſerniet de vento, ibid.n.17.

Renunciationes, quæ fiunt per puellas quoad ſucceſſionem parentum ſunt ſtrictè interpretandæ, & maximè ſi agatur de fauore extraneorum, ibid. n.18.

Renunciatio ſat eſt, vt aliquid operetur, ibidem numer.19. & 20.

Renunciatio dum fuit facta ad maiorem cautelam, ſufficit, vt quid minimum operetur, ibid.n.21.

Renunciatio dum aliquid operatur, non eſt aliud quærendum ad effectum, vt illa extendatur, ibid.n.22.

Renunciatio facta à filia ad fauorem fratris, de bonis paternis, & maternis, non comprehendit fraterna, licet ea ad eum peruenerint ex hæreditute paterna. Rub. in Annot. ad deciſ.375. n.24. tom.2.

Quod procedit etiamſi fuerit renunciatum hæreditati, ſiue bonis paternis, ibid.n.25.

Renunciationes, quæ fiunt à filiabus ſucceſſioni bonorum parentum, tunc in eis non eſt mordicè, ac ſtrictè inſiſtendum, quando fiunt ab illis, quæ monaſterium ingredi intendunt, ibidem num. 26.

Ibi ſpoliata bonis temporalibus Altiſſimo perpetuò famulari, ibidem.

Renunciationes, quæ fiunt à Monialibus, latiùs ſunt interpretandæ, quam illæ quæ fiunt à nubentibus in ſæculo, ibid. num.27.

Renunciationes, quæ fiunt à nubentibus in ſæculo ad fauorem agnatorum expirant, ſi deficiant perſonæ contemplatæ, ſed ſecus eſt dicendum, ſi renunciatio ſit facta à Monialibus, ibid. num.28.

Renunciationes, quæ fiunt à Monialibus de bonis parentum, videntur eo animo factæ, & reſpectiuè receptæ, vt parentes de eis bonis poſſint ad libitum diſponere, ibid.n.29.

contra Renunciationem propriam minor poteſt venire non obſtante iuramento, decreto Iudicis, & alijs ſolemnitatibus ſtante enormiſſima læſione, deciſ.130. n.1.tom.2.

Renunciationes, cum regulariter ſint ſtricti iuris non trahuntur, niſi ad expreſſa, deciſ.508.n.1.tom.3.

Renunciationes in ſucceſſionibus, quæ fiunt per Moniales latius ſunt interpretandæ, quàm illæ, quæ fiunt à nubentibus in ſeculo. Rub. in Annotat. ad deciſ.523. n.126.tom.3.

Renunciationes, quæ fiunt à filiabus nubentibus in ſeculo, expirant, & ſi perſonæ contemplatæ deficiant, ſed ſecus, quando renunciatio eſt facta à Moniali, & quare, ibid. num. 127.

in Renunciationibus mulierum vbi ſtatutum requirit inſinuationem, ea non adhibita, corruit renunciatio, deciſ.378. numer.1. tom. 2.

in Renunciationibus facienda eſt omnis interpretatio, vt minus quam fieri poteſt lædatur ius renunciantis, deciſ.523. num.8. tom. 3.

Renunciationum verba generalia, & ampla debent intelligi de iure competenti de tempore renunciationis, non autem de iure competituro de futuro, ibid.n.9.

in Renunciationibus, quantumuis verba ſint vniuerſalia, non comprehendunt vmquam ea, de quibus renuncians non habuit notitiam prout requiritur, deciſ.523.n.12.tom.3.

Renunciationes ſtricto interpretationis, quaſi freno inter expreſſorum metas coercendæ ſunt. Rub. in Annot. ad deciſ.375.n.22. tom.2.

Renunciatum tantum cenſetur, quantum in ipſa renunciatione habetur expreſſum, ibid.n 23.

Renunciatum cenſetur tacitè attentatis, ſi nihil fuerit oppoſitum, antequam Iudex procederet ad merita cauſæ, deciſ.585. num.8. tom. 3.

Renunciatarius, decedendo ab inteſtato & non extantibus agnatis, ad quorum fauorem fuit renunciatum, tunc renuncians ei ſuccedit. Rub. in annot. ad deciſ.523. numer.121. tom.3.

REPETITIO in aliquo inſtrumento cenſetur in dubio addita gratia demonſtrationis, deciſ.492.n.16.tom.2.

REPETITIO tacita ſicuti ſit ex coniecturis ſic illa ceſſat per coniecturas contrariæ voluntatis, deciſ. 563. num.15. tom.3.

REPETITIO vbicumque ſit, intelligitur ſi æquè congruat omnibus, deciſ.563. n.10.tom.3.

REPLICATIO non attenditur, ſi non tollat obiectum, deciſ.505. n.4. tom.3.

REPRESENTATIO.

Repreſentatio nihil aliud eſt, quam ſucceſſio in ſtirpes, deciſ.102. n.17. tom.2.

Repreſentatio, quando eſt excluſa, videtur etiam excluſa ſubſtitutio vulgaris, deciſ.198. n.29.tom.2.

Repreſentatio poteſt tolli à teſtatore tacitè, vel expreſsè, deciſ. 102. n.15. tom.2.

Repreſentatio locum etiam habet vltra pronepotes, ac quoque in decimo gradu, deciſ.198.n.3.tom.2.

Repreſentationi videntur repugnare verba, vt ſuccedatur in capita,& non in ſtirpes, ibid.n.4.

Repreſentatio fit in ſtirpes,& non in capita,ibid.n.4.

Repreſentationi toties eſt locus, quoties agitur de ſucceſſione aſcendentis,vel patrui,deciſ.102.n.10.tom.2.

Repreſentationi in ſucceſſione aſcendentis, vel patrui eſt locus, etiam in ſucceſſione hominis. deciſ. 102. numer.11. tom.2.

Repreſentationem teſtator tollere poteſt, ſi vult ne in ſtirpes ſuccedatur,ſed in capita, deciſ.198. n.32.tom.2.

Repreſentare ſe ipſum obligans ad omne mandatum domini, quando nullatenus dicatur ei contrauenire, deciſ.62. num.10. tom.2.

Repreſentare ſi quis ſe Iudici promiſerit ſub certa pœna, data contrauentione, illa non exigitur ratione intereſſe, ſed propter contemptum Iudicis, deciſ.106.n.11.tom.2.

Et maximè id procedit ſtante iuramento, ibid.n.12.

Repreſentare quis poteſt duas perſonas in eodem negotio, deciſ. 273.n.9.tom.2.

de Repreſentando aliquem ad omne mandatum Domini fideiuſſio eſt conditionalis cum non habet certum diem, deciſ.95. n.1. tom.2.

de Repreſentando aliquem fideiuſſio expirat ob impotentiam conditionis, ſcilicet ſi repreſentandus moriatur, deciſ.95. n.5. tom. 2.

R E P V D I A T I O.

Repudiatio non admittitur poſtquam quis adiuit hæreditatem niſi ſit ad eius præiudicium, non autem alterius, deciſ.115.num.17. tom. 2.

Repudiatio hæreditatis, ſi fiat in præiudicium creditoris, & non in vtilitatem debitoris, non valet, & poteſt reuocari, deciſ.341. n.17.tom.2.

in Repudiatione hæreditatis non habet locum edictum, quæ fiunt in fraudem creditorum, deciſ.341.n.22.tom.2.

REPVTATIO communis & publica vox & fama in vicinia multum facit ad probandam filiationem, deciſ.327. num.11. tom.2.

R E Q V I S I T V M.

Requiſita inſtrumenti publici, quæ ſint remiſſiuè, deciſ.551. n.3. tom. 3.

Requiſita omnia ad publicam ſcripturam, ſi ſcriptura habeat in ſui facie, de iure probat abſque vlla regiſtratione, deciſ.20. n.7. tom. 2.

R E S.

Res aliena donari poteſt. deciſ.21.n.11.tom.2.

Res aliqua valdè antiqua non poteſt probari per teſtes, deciſ.225. n.14.tom.2.

Res ſuper qua litigatur contrahit vitium litigioſi, deciſ.690.n.16. tom. 3.

Res aliqua debitoris, ſi ex certa cauſa peruenerit ad creditorem, ſi ex illa non ſubſiſtat, non poteſt eam ex diuerſo capite retinere, deciſ.117.n.6. tom.2.

Res domino perit,& augetur, deciſ.165. n.4.tom.2.

Res tanti valet, quanti vendi poteſt, deciſ.248. numer.4. & 5. tom.2.

Res, quando dicatur deuenire ad ſtatum, à quo incipere non poſſit, deciſ.619. n.11.tom.3.

Res inter alios acta, alijs præiudicare, vel nocere, vel prodeſſe non ſolet, deciſ.739.n.18.tom.3.

Sed iſta regula non procedit in ſententia in cauſa ſtatus, cum legitimo contradictore agitata, ibid.n.19.

Rei cognitionem ſi peritus aſſerat habere, cuius valorem æſtimat à multis annis citra, id poteſt intelligi de quatuor, vel ſex annis, deciſ.253. n.23.tom.2.

Rei denominatio diſpoſitiuè, & non incidenter facta, operatur vt tali denominationi omninò ſit ſtandum, deciſ.510. numer.2. tom. 3.

Rei denominatio quando eſt expreſſiua veritatis, & ſubſtantiæ ipſius rei non ſubiacet interpretationi, ibid.n.3.

Rei alicuius dominium quando quis ſibi reſeruauit, ex hoc non ſequitur quod habeat facultatem capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, deciſ.405. n.6.tom.2.

Rei eiuſdem dominium poteſt eſſe apud duos. diuerſis tamen reſpectibus, deciſ.222.n.10.tom.2.

Rerum dominia nuda voluntate non transferuntur ſine traditione, deciſ.590. n.8.tom.3.

Rei tanquam communis diuiſio facta inter fratres non operatur translationem dominij, ſi verè pertinebat ad vnum ſolum, non autem ad omnes fratres diuidentes, deciſ.590.n.13. tom.3.

Rei dotalis ceſſio facta à marito & vxore qualiter intelligatur, deciſ.136.n.2.tom.2.

Rerum Eccleſiæ diſmembratio vt valeat, requiritur neceſſitas, & quod de iſta conſtet, deciſ.68. n.14.tom.2.

Rerum Eccleſiæ locatio non ſubſtinetur, etiam conceſſo ſolito eas locandi, ſi deficiat cauſa, & ſolitum fuerit alteratum, deciſ. 261.n.4. tom.2.

Rerum Eccleſiæ locatio, quando fit in perpetuum, fit diminutio ſextæ partis penſionis, & iſta concluſio procedit, etiam quando conductor ſuſcepit in ſe caſus fortuitos, deciſ.261.num.9. & 10. tom.2.

Rei emphyteuticæ alienatio facta à creditoribus mediante ſubhaſtatione,& deliberatione non facit, vt emphyteuta cadat ab emphyteuſi, deciſ.509.n.6.tom.3.

Res empta acquiritur ei, cuius nomine emptio fuit facta, deciſ.607. n.10. tom.3.

Rei euidentia vbi eſt in contrarium, præſumptio non habet locum, deciſ.57.n.13. tom.2.

Rei inhærerere melius eſt quam actioni, deciſ. 161. numer. 9. tom.2.

Res iudicata, vt ſeruat Rota, non operatur, quando non fuit executioni demandata, deciſ.135.n.5.tom.2.

de Re iudicata non poteſt dici conſtare, donec non tranſportentur acta, deciſ.687.n.5.tom.3.

Res iudicata de iure eſt, vt executioni demandetur, etiamſi latæ ſint duæ tantum ſententiæ, ſi habeant vim trium, deciſ.435.n.5. tom. 2.

Res iudicata exequenda venit, quatenus ſcientia ſit valida, & iuſta, deciſ.601.n.2.tom.3.

Res iudicata, quando adeſt ad fauorem rei, trahit ſecum virtualiter executionem, deciſ.79.n.5.tom.2.

Res iudicata non dicitur ſublata, per auocationem cauſæ, deciſ. 381.n.4. tom.2.

Res iudicata non debent remanere illæſæ, deciſ. 123. num. 5. tom.2.

Res iudicatæ tollit inhibitionem legalem, & facit expirare vires inhibitionis Rotalis, deciſ.79.n.3.tom.2.

in Rem iudicatam non tranſit ſententia notoriè iniuſta, deciſ.79. n.9. tom.2.

In Rem iudicatam non tranſit ſententia ſuſpenſa per appellationem, deciſ.338.n.5.tom.2.

Res iudicata magnam inter omnes præſumptionem inducit, deciſ. 739.n.20.tom.3.

Rem iudicatam non ſufficit allegare, quando quis non poſſidet, niſi per finalem executionem ſuum habuerit effectum, alias dicitur lis pendere, deciſ.687. n.7.tom.3.

ad Rei iudicatæ effectum non ſufficit lapſa eſſe fatalia, ſed etiam requiritur, vt doceatur de validitate, & iuſtitia ſententiæ, deciſ. 399.n.8. tom.2.

de Re iudicata non dicitur conſtare, niſi docto de validitate, & iuſtitia ſententiæ, & hoc præſertim in Rota, quæ non confirmat ſententias aliorum Tribunalium, niſi iuſtificentur, ibidem num. 9.

Rei litigioſæ collatio ipſo iure non tenet, deciſ.167. num.8. tom.2.

Rei loco ſuccedit pretium, quando ſumus in corporibus vniuerſalibus, deciſ.114. n.7.tom.2.

Rei loco ſuccedit pretium ſi illud expreſsè fuerit ſubrogatum loco rei venditæ, deciſ.114.n.5.tom.2.

Rem ſuam Dominus poteſt condicere à fure, & prædone. Rub.in annot. ad deciſ.420.n.78. tom.2.

Rem ſuam extantem vindicans à creditore non indiget priuilegio prælationis, nec ab alio poteſt excludi, cum vindicet rem ſuam. Rub. in annotat. ad deciſ.666. numer.110. & 111. tom. 3.

Rem ſuam nemo regulariter condicere poteſt, ſed hoc eſt verum reſpectu dominij, non autem poſſeſſionis. Rub.in Annot.ad deciſ.420.n.76.tom.2.

Res mea ſi ad aliud ſine cauſa deueniat, & ex ea factus eſt locupletior, prout præſumitur, tunc qua actione mihi ſuccurratur. deciſ. 315.n.22.& 23. tom.2.

in Re propria quis habere nequit cenſum nec aliam rem, deciſ.17. n.4.5.& 6. tom.2.

Rei venditæ valor minuitur, ſi ſit ſubiectum ſolutioni alicuius canoniæ, vel cenſus, deciſ.344.n.14. tom.2.

Rei venditæ fructus pendentes, dum aliud non fuit conuentum, ſpectant ad emptorem, deciſ.626. n.6.tom.3.

Rei venditæ fructus ante pretii ſolutionem decurſi ſoluta ſorte peti nequeunt, quia illi non ſunt in obligatione, cum officio Iudicis debeantur, deciſ.315.n.1. & ſeqq.tom.2.

Rei venditæ fructus decurſi ante pretij ſolutionem debent liquidari iuxta quantitatem quot annis perceptam, cum iuxta illam debeantur, deciſ.315.n.58.tom.2.

Rei non ſterilis venditio, quando fuit facta, quia tunc videtur empta propter fructus, ideò ad illos eſt habenda ratio, deciſ.453. n.10. tom.2.

Rei venditæ pretium, quando iam in limine contractus imminent creditores, eſt deponendum, & eſt ſoluendum creditoribus venditoris, data cautione per recipientes de reſtituendo prioribus, & potioribus, deciſ.402.n.7. tom.2.

Quod multò magis procedit, quando id vltrò offert emptor, ibid. num. 7.

Rei vindicatione ſi agatur, dominium non iuſtificatur ex poſſeſſione, deciſ.222.n.8.tom.2.

Rei vindicatione ſi agatur, identitas eſt concludenter probanda, deciſ.226. n.6.tom.2.

ad Rei vindicationem quando agitur, qualiter ſit probandum dominium, deciſ.611.n.2.tom.3.

Rei vindicationis actio, quando non differat ab hypotecaria, deciſ. 590.n.32.tom.3.

Rei vindicationis actio vtilis, quæ conceditur vxori ad vindicandam rem dotalem datam marito æſtimatam, eſt ſubſidiaria, & datur ex æquitate, ne remaneat indotata, ibidem num.33.

Et ſic ceſſante ea æquitate, veluti ſi poteſt conſequi æſtimationem, tunc non datur illa actio, ibid.n.34.

in Re vna, eademque dari poſſunt plura iura diuerſa, & ſeparata à dominio directo, & vtili. Rub. in Annot. ad deciſ.636.num.39. tom. 3.

Res vna quando vendita eſt duobus, ille præfertur, cui primo facta eſt traditio, deciſ.426.n.1.tom.2.

ex Re aliena fructus perceptos, quis ſuos facere nequit, deciſ.217. n.7.tom.2.

Rem non fuiſſe magni valoris argui poteſt, ſi ea poſita ſub haſta modica oblatio fuerit reperta, deciſ.253. numer.25. tom.2.

Res ſolet agi bona fide inter coniunctos maximè ſtante conſuetudine, deciſ.256.n.6.tom.2.

Rem, & pretium æquum non eſt vt quis retineat, deciſ.507. n.11. tom.3.

Rem præſenti pecunia tenetur vendere Iudex exequens, & in cauſam iudicati conuertere, & non habere fidem de pretio, deciſ. 201. n.2.tom.2.

Rei vnius appellatione non venit altera, deciſ. 254. numer. 35. tom. 2.

Rem dimittere non tenetur poſſeſſor, niſi ei reficiantur melioramenta, & ideò interim dicitur poſſeſſor bonæ fidei, & non tenetur ad reſtitutionem fructuum, deciſ. 127. num.12. tom. 2.

in Rebus nouis, nouum conſilium, & remedium ſuggerendum eſt. Rub. in Annot. ad deciſ.523. n.27.tom.3.

Rebus ſic ſtantibus id intelligitur in qualibet diſpoſitione quamuis immobili, firma, & præciſa. Rub. in Annot. ad deciſ.523. n.20.& 21.tom.3.

R E S C I S S I O.

ad Reſciſſionem non poteſt agi in contractu nominato ob non implementum, ſed benè quidem vt impleantur conuenta, deciſ. 605.n.8.& 9.tom.3.

ad Reſciſſionem non agitur in contractibus innominatis ob non implementum, ſi illud non verſatur circa cauſam finalem, deciſ. 121.n.2.tom.2.

Reſciſſioni contractus non eſt locus, ſi aliquid in eo contentum non pendeat à voluntate contrahentis, ſed ex facto Principis, deciſ. 52. n.4.tom.2.

Reſciſſioni non eſt locus in contractibus innominatis ob non implementum, deciſ.121.n.1.tom.2.

R E S C R I P T V M.

Reſcriptum ſubreptitium eſt ipſo iure nullum, deciſ.251.num.14. tom. 2.

in Reſcripto gratioſo Papæ, non attenditur ſignatura Regentis, deciſ.339.n.7. tom.2.

Reſcripti, & commiſſionis verba ſunt ſtrictè interpretanda, deciſ. 446.n.8. tom.2.

Reſcripti forma ſeruanda eſt, aliàs actus corruit, deciſ.404.n.13. tom.2.

Reſcripta intelligenda ſunt prout de iure, deciſ.532. num.8. tom.3.

R E S E R V A T I O.

Reſeruatio debet eſſe indubitata, ad hoc vt detur immiſſio ſubrogato gratioſè, & quando non dicatur indubitata, deciſ.520.n.8. & 9.tom.3.

Reſeruatio quando ceſſat, eius vigore non eſt locus immiſſioni, deciſ.743.n.2.tom.3.

Reſeruatio vigore menſis Apoſtolici dicitur ſatis clara, dum etiam docetur de indulto conferendi beneficia reſeruata, quando ab habente indultum prouiſio nulliter fuit facta, deciſ.520. n.13. tom.3.

Reſeruatio beneficiorum ex capite Protonotariatus videtur hodie inſerta in corpore Iuris cum Conſtitut. Pauli Tertij id diſponens, ſit inſerta in Bullario, deciſ.588. numer.51. tom.3.

Reſeruationes beneficiorum præter vnicam quæ eſt in corpore iuris non ſunt perpetuæ ſed temporales, quæ expirant cum conditore, ideòque renouantur, deciſ. 588. numer.49. tom.3.

Reſeruatio in corpore iuris clauſa vnica eſt, de qua in cap.2.de prębend.in 6.deciſ.530.n.28.tom.3.

Reſeruatio beneficiorum Prothonotariorum inſerta in Extrauag. ad regimen, non dicitur in corpore iuris clauſa, deciſ.530. n.29 tom.3.

Reſeruatio de qua in Extrauag. ad regimen ſemper renouatur per regul. primam Cancell. ibid.n.29.

Reſeruatio inſtrumenti conficiendi in contractu emptionis, & non denotat imperfectionem contractus, niſi fuerit dictum, quod contractus non valet, deciſ.37.n.8.tom.2.

Reſeruatio iurium nihil operatur, quando dicta iura reſeruata euanuerunt, deciſ.559.n.4.tom.3.

in Reſeruatione penſionis non eſt neceſſaria expreſſio valoris beneficij, ſi non excedat tertiam, vel dimidiam partem fructuum, deciſ. 144.n.13.tom.2.

Reſeruatio penſionis quando fuit facta à Papa motu proprio, non eget alia iuſtificatione, deciſ.648.n.1.tom.3.

Reſeruationis penſionis litteræ licet non ſint producendæ in iudicio manutentionis, ſi producantur, deſeruiunt pro adminiculo ad probandam ſolutionem penſionis, deciſ.55.num.2.& 3. tom. 2.

Reſeruatio penſionis tendit in onus, & grauamen beneficiorum, deciſ.488.n.7.tom.2.

Reſeruatio penſionis ad effectum, vt ſubſtineatur, quod ſit adijcienda, vel detrahenda ſexta pars valoris, in hoc non datur aliqua deciſio Rotæ, ibid.n.11.

Reſeruationem de facto ſufficit probare ſubrogato gratioſè, deciſ. 200.n.4.tom.2.

Reſeruationes tunc ſunt odioſæ, quando ageretur de reſeruationibus ad fauorem certarum perſonarum factis, deciſ.172. num.35. tom.2.

Secus ſi reſeruationes eſſent factæ per viam legis generalis, quia tunc intentio Papæ eſt, prouidere pauperibus Clericis Romanam Curiam ſequentibus, ibid.n.36.

Reſeruationes quæ emanant per viam legis generalis dicuntur fauorabiles, non habitu reſpectu ad incidens præiudicium Ordinariorum, ibid.n.37.

Reſeruationes ſunt odioſæ, propter præiudicium Ordinariorum, & ideò non extendendæ, deciſ. 172. numer. 33. tom.2.

in Reſeruationibus vltimus ſtatus attenditur, deciſ.257.n.12.& 14. tom.2.

Reſeruare iura partibus aliud eſt, & aliud reſeruare ſibi cauſæ cognitionem, deciſ.559.n.14.tom.3.

R E S I D E N T I A.

ob non Reſidentiam, vt quis priuetur beneficijs, debet ſeruari forma Canonis, cap. ex tuæ de Cleric. non reſid. deciſ.163. num.1. tom. 2.

ob non Reſidentiam quis priuatur beneficio curato ipſo iure, ita vt non requiratur trina monitio, deciſ. 131. num. 6. & ſeqq. tom.2.

ob non Reſidentiam quando quis eſt priuandus beneficio parochiali, quidnam ſit neceſſarium vt præcedat, deciſ.163.num.10. tom. 2.

Inter reſidere, & intereſſe magnum eſt diſcrimen, nam reſidere dicitur is, qui habitat in loco, vbi adeſt Eccleſia, cuius beneficium habet. Rub. in Annotat. ad deciſ.576. numer.139. tom. 3.

RESIDVI appellatione totum continetur, deciſ.478. numer.3. tom. 2.

R E S I G N A N S.

Reſignans poterit redire ad beneficium, ſi ſibi reſeruauerit regreſſum in caſu contrauentionis conditionum facien. per reſignatarium, & conſtet de dicta contrauentione, deciſ.340. n.1. tom.2.

Reſignantis confeſſio facta poſt reſignationem non præiudicat reſignatario, deciſ.93.n.16.tom.2.

per Reſignantis obitum quando expiret mandatum ad conſentiendum reſignationi, deciſ.303.n.9.tom.2.

R E S I G N A T A R I V S.

Reſignatario, vt ſuffragetur reſignatio, requiritur, vt conſtet de conſenſu reſignantis in Camera, vel Cancellaria, deciſ.303.n.2. tom. 2.

ad Reſignatarij fauorem non valent litteræ Apoſtolicæ, niſi reſignans expreſsè conſenſerit reſignationi, deciſ.303. num.3. tom.2.

R E S I G N A T I O.

Reſignatio beneficij facta ab infirmo de Iure valet, deciſ.109. n.6. tom.2.

in Reſignatione beneficium ſtat ſuper vna tantum vita, deciſ.57. n.6. tom.2.

Reſignatio beneficij, & ſimul impoſitio penſionis, quando non ſubſtineatur. deciſ.356.n.3.tom.2.

Reſignatio beneficij quando eſt facta ad fauorem alicuius, an dicatur ſimonia, deciſ.538.n.1.tom.3.

Reſignatio beneficij inualida eſt, quando illud iam vacauit per aſſecutionem alterius incompatibilis cum eo, deciſ.491.num.3. tom.2.

Reſignationis beneficij publicatio, quando non fuit facta, ſi moriatur reſignans, beneficium non dicitur vacare per eius mor-

mortem, ſed ob non publicationem, deciſ. 639. numer. 15. tom. 3.

Reſignatio, & coadiutoria non differunt ſpecie, cum in vtraque agatur de dilatione, deciſ. 57. n. 8. tom. 2.

Reſignatio eſt nulla, ſi forma mandati, non fuerit ſeruata, deciſ. 665. n. 17. tom. 3.

Reſignatio facta, quando fuit ad fauorem alicuius, & nunquam fuerit purificata gratia in forma dignum, non dicitur abdicatum ius à reſignante, deciſ. 539. n. 4. tom. 3.

Reſignatio admiſſa ad fauorem alicuius, cum clauſula in forma dignum, tunc ea non verificata, beneficium non cenſetur vacare per obitum reſignatarij, deciſ. 539. n. 5. tom. 3.

Reſignationis publicatio pars gratiæ ſolet iudicari, deciſ. 91. n. 7. tom. 2.

in Reſignatione ſe fundans debet docere de reſignatione publicata, deciſ. 539. n. 14. tom. 3.

Reſignatio litis quando dicatur facta ad fauorem certæ perſonæ, deciſ. 599. n. 26. tom. 3.

Reſignationis publicatio ſi non fuerit facta in tempore, datur reſtitutio in integrum, deciſ. 91. n. 8. tom. 2.

ex Reſignatione, quando quis poſſidet, tunc dicitur abdicatum à reſignante omne ius, deciſ. 614. n. 34. tom. 3.

Nec ſuper hoc eſt facienda differentia, an reſignatio fuerit pura, vel ad fauorem, ibid. n. 35.

ex Reſignationi ſolo conſenſu præſtito, ſequitur effectus quaſi poſſeſſionis præſentandi prout ex ipſamet præſentatione oritur, deciſ. 534. n. 7. tom. 3.

Reſignationi, tunc procurator ad hoc conſtitutus, poteſt præſtare conſenſum poſt mortem reſignantis, quando dedit ſupplicationem vigore mandati, deciſ. 303. n. 7. tom. 2.

Reſignatio dicitur ad fauorem facta, dum in eadem ſupplicatione alter pro dimiſſione, & alter pro prouiſione ſupplicat, deciſ. 614. n. 26. tom. 3.

Reſignationis gratia quando fuit iuſtificata, ius non dicitur abdicatum à reſignante, deciſ. 539. n. 14. tom. 3.

R E S O L T T I O.

Reſolutio venditionis contractus non pendet à voluntate vnius ex contrahentibus, ſed vtriuſque requiritur, deciſ. 336. n. 23. tom. 2.

Reſolutio primi teſtamenti omninò tollit validitatem ſecundi non impugnati, & quando, deciſ. 674. n. 11. tom. 3.

Reſolutiones peritorum non tranſeunt in rem iudicatam ſaltem ad excludendas contrarias probationes, deciſ. 435. numer. 3. tom. 2.

Reſpondere benè in omnibus rebus petitis, ex hoc arguitur maior doctrina, quam reſpondere in vna re tantum, quamuis digniori, deciſ. 149. n. 7. tom. 2.

R E S T I T V T I O.

Reſtitutio alicui competit ex capite iuſtæ ignorantiæ, deciſ. 509. n. 4. tom. 3.

Reſtitutio, quando eſt facienda de aliqua re alicui, multò magis eſt ei concedenda retentio, dum eam rem poſſidet, deciſ. 459. n. 3. tom. 2.

Reſtitutio ſi non impeditur ſpoliato per exceptionem dominij, multò magis id erit dicendum exceptione hypotecæ, deciſ. 117. n. 11. tom. 2.

Reſtitutio facienda eſt in pecunia, quando dos eſt data æſtimata, & fuit data ad riſicum & periculum viri, deciſ. 207. num. 4. tom. 2.

Reſtitutio bonorum non eſt amplius facienda quando illi, qui reſtituere tenebatur, ſuperuenit titulus ea retinendi, ac extinctum ius ad cogendum illum ad reſtitutionem, deciſ. 556. n. 25. tom. 3.

Reſtitutioni dotis non eſt amplius locus poſt lapſum quadriennium, & hoc ſecundum ius commune, ſufficit tamen vt intra illud tempus fuerit petita, deciſ. 604. n. 13. tom. 3.

pro Reſtitutione dotis maritus non tenetur vltra quam facere poteſt, deciſ. 594. n. 1. tom. 3.

in Reſtituenda dote cum maritus non teneatur vltra quam facere poteſt, effectus huius priuilegij eſt, ne pro hoc poſſit carcerari, deciſ. 594. n. 2. tom. 3.

ad Reſtitutionem fructuum quis non tenetur, dum percepit bona fide, deciſ. 626. n. 7. tom. 3.

ad Reſtitutionem fructuum bona fide perceptorum quis condemnari non debet, deciſ. 264. n. 9. tom. 2.

ad Reſtitutionem fructuum præbendæ ſi quis ſit condemnatus, non extenditur talis condemnatio ad reſtitutionem diſtributionum quotidianarum. Rub. in annot. ad deciſ. 576. num. 12. tom. 3.

ad Reſtitutionem fructuum dum quis eſt condemnatus intelligitur de perceptis iure ordinario, non autem iure ſpeciali, ibidem num. 12.

Reſtitutionis in integrum remedium non ſolum minoribus læſis competit, ſed etiam maioribus, quando iuſto errore ducti, vel ignorantia facti lapſi, læſi fuerunt. Rub. in Annot. ad deciſ. 460. n. 225. tom. 2.

Reſtitutio in integrum non poteſt denegari minori, dum docet de læſione, deciſ. 475. n. 3. tom. 2.

Reſtitutio in integrum facilè admittitur in negocio valdè implicito, deciſ. 314. n. 28. & 29. tom. 2.

Reſtitutio in integrum non datur niſi probetur læſio, deciſ. 667. n. 1. tom. 3.

Reſtitutio in integrum, vt detur ex capite iuſtæ ignorantiæ, debet eſſe talis, vt nulla interuenerit negligentia, deciſ. 555. num. 15. tom. 3.

Reſtitutio in integrum in Curia, & ex antiquo Rotæ ſtylo non impeditur per lapſum quadriennij, deciſ. 540. num. 17. tom. 3.

Reſtitutio in integrum competit minoribus ex æquitate, deciſ. 269. n. 38. tom. 2.

Reſtitutio in integrum datur etiam Iudæis minoribus, ibidem num. 39.

Reſtitutio in integrum vt detur forenſi aduerſus ſtatuta, ignorantia debet eſſe ex omni parte probabilis, deciſ. 555. num. 7. tom. 3.

Reſtitutio in integrum non impeditur per illud, quod perperam, & iniuſtè conſtat fuiſſe petitum, deciſ. 612. numer. 6. tom. 3.

Reſtitutio in integrum competit propter ignorantiam, deciſ. 314. n. 23. tom. 2.

Reſtitutio in integrum competit, quando errauit in negotio valdè implicito, ibid. n. 24.

Reſtitutio in integrum antequam concedatur minori aduerſus aditionem, quid requiratur, deciſ. 92. n. 8. tom. 2.

Reſtitutio in integrum, quæ conceditur minoribus, eſt fauorabilior, quam illa, quæ conceditur abſentibus, deciſ. 493. numer. 93. tom. 2.

Reſtitutio in integrum aduerſus ſententias datur conſtito de bono iure petentis, etiam contra tres conformes, deciſ. 694. num. 1. tom. 3.

Reſtitutio in integrum datur forenſi ex capite probabilis ignorantiæ aduerſus ſtatutorum diſpoſitiones, deciſ. 555. numer. 6. tom. 3.

Reſtitutio in integrum, vt concedatur aduerſus rem iudicatam, quid ſit probandum, deciſ. 571. n. 1. tom. 3.

per Reſtitutionem in integrum aduerſus rem iudicatam lis reuiuiſcit, deciſ. 135. n. 6. tom. 2.

Reſtitutio in integrum aduerſus ſtatuta vt concedatur, requiritur iuſta, & probabilis eorum ignorantia, deciſ. 555. num. 14. tom. 3.

Reſtitutio in integrum, vt concedatur, ſufficit, vt tot deducantur, vt ſatis ſint ad excluſionem calumniæ, deciſ. 475. num. 5. tom. 2.

Etiam ſi ſint talia, quæ diſcuſſione egeant, itaut in gradu reſtitutionis in integrum partes debeant audiri, ibid. n. 6.

ad Reſtitutionem in integrum obtinendam, quando non officiat lapſus quadrienij, deciſ. 604. n. 14. tom. 3.

Reſtitutio in integrum competit, quando ſine actione fuit actum, & obtentum, ibid. n. 15.

Reſtitutio in integrum aduerſus enormiſſimam læſionem datur etiam poſt quadriennium, ibid. n. 16.

Reſtitutio in integrum non datur circumſcripta læſione, deciſ. 625. n. 1. tom. 3.

Reſtitutio in integrum aduerſus mandatum, de cuius iniuſtitia conſtat, ſine dubio datur, deciſ. 540. n. 2. tom. 3.

ad Reſtitutionem in integrum obtinendam ſufficit, qualiſcumque iniuſtitia, etiam non notoria, ibid. n. 3.

Reſtitutio in integrum non denegatur læſo, ſtante iniuſtitia ſententiæ, deciſ. 95. n. 1. tom. 2.

Reſtitutionem in integrum petens, cum ſit actor concludenter debet fundare intentionem ſuam, deciſ. 18. n. 1. tom. 2.

Reſtitutionem in integrum petens, debet docere de eius bono iure, ibid. n. 2.

Reſtitutio in integrum datur, ſi publicatio reſignationis non fuerit facta in tempore, deciſ. 91. n. 8. tom. 2.

Reſtitutio in integrum aduerſus rem iudicatam non datur ob lapſum fatalium, niſi conſtet de bono iure, & legitimo impedimento, deciſ. 93. n. 1. tom. 2.

Reſtitutionis in integrum fundamentum eſt læſio, ibidem num. 2.

Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam datur conſtito de iniuſtitia, & læſione, deciſ. 240. n. 1. tom. 2.

Reſtitutio in integrum maiori etiam conceditur aduerſus aditionem hæreditatis, quæ primo aſpectu lucroſa videbatur, ſed poſtea magnum æs alienum latens apparuit. Rub. in Annotat. ad deciſ. 460. n. 226. tom. 2.

Itaque ſi hæres deſiderat dictam hæreditatem repudiare, eamque relaxare creditoribus, audiendus eſt, ibidem numer. 227.

Reſtitutio datur minori aduerſus præſcriptionem completam, deciſ. 372. n. 10. tom. 2.

Reſtitutionis poſſeſſionis beneficium competit parti ſpoliatæ, deciſ. 50. n. 9. tom. 2.

Reſti-

Reſtituere hæreditatem totam quis non poterit, niſi eam habuerit in totum, deciſ.209.n.22. tom.2.
Reſtituitur quis ex iuſta cauſa, deciſ.493. n.91.tom.2.
Reſtitutus plenariè quis ſatis dicitur ſtante cancellatione cuiuſcumque proceſſus, deciſ.714. n.16.tom.3.
Reſtitutus ſimpliciter, cenſetur etiam reſtitutus ad famam, & dignitatem, deciſ.714. n.18.tom.3.
Reſtitutus, quando quis gratioſè fuit ad famam, honores, & bona, dicuntur actiones à fiſco in reſtitutum retrotranslatæ, deciſ. 635.n.3.tom.3.
Reſtitutus à Principe poſtquam omnia eius bona fuerunt confiſcata, recuperat omnia iura actiuè, & paſſiuè, & quid ſi in totum non fuerit reſtitutus, deciſ.635.n.1.tom.3.
ad Retardationis ſolutionis effectum non intrat arbitrium, deciſ.2. n.3. tom.2.

R E T E N T I O.

Retentio datur à iure pro melioramentis, deciſ.217. num.4. tom.2.
Retentio clauium facta ab vno ex ſocijs non arguit poſſeſſionem contra conſocium, & quare. deciſ.76.n.6.tom.2.
Retentio datur conductori, donec reficiantur ei melioramenta facta iure conducta, deciſ.217.n.1.tom.2.
Retentio ratione expenſarum, vt detur requiritur, vt de eis conſtet, deciſ.80.n.9.tom.2.
Retentio ratione hypothecæ, quando Iudex nulliter proceſſit, tunc datur, quando poſſeſſio fuit amiſſa culpa rei conuenti ob eius contumaciam, deciſ.117.n.9.tom.2.
Tunc enim ſi creditor offerat probare hypothecam, auditur, & impeditur reſtitutio, & hæc eſt communis opinio, ibidem num.10.
Retentio competit ratione melioramentorum, deciſ.127.num.6. tom. 2.
Retentio ratione melioramentorum non datur, ſi de illis non conſtet, deciſ.117.n.21.tom.2.
Retineri non poſſunt ea, quæ non extant, deciſ.238. num.5. tom.2.

R E T R A C T V S.

Retractus habet etiam locum, quando locatio eſt perpetua, cum illa ſapiat venditionem, deciſ.653.n.4.tom.3.
Retractus ſi competat conſortibus, an ſit præferendus ille, qui habet maiorem partem, deciſ. 17. num. 12. 13. & 14. tom.2.
ſuper Retractu aliquod ius non poteſt prætendere vt cinus, ſi non probet omnia requiſita iuxta Bullam Gregorij XIII. deciſ.17. n.26.tom.2.
RETROCESSIO ſeu ſubrogatio omnis eſt nulla, ſi beneficium vacat ob non publicationem, deciſ.167.n.22.tom.2.
RETRODONARE, quis non cenſetur, ſi ipſam donationem non acceptauerit, deciſ.233.n.5.tom.2.

R E T R O V E N D I T I O.

Retrouenditio præſumitur facta in executionem præcedentis inſtrumentis ceſſionis, deciſ.136.n.9.tom.2.
Quod procedit etiamſi elapſum ſit tempus ad redimendum, ibid. num.10.
Retrouenditionis pactum ſolet eſtimari in ſexta parte, & aliquando in tertia, deciſ.64.n.13.tom.2.
Retrouenditionis pactum dicitur indiuiſibile, deciſ.64. num.14. tom.2.
REVELATIO eius, qui habet intereſſe in cauſa, nullum genus probationis facit, deciſ. 154.n.13.tom.2.
REVERSIONIS iudicium ad primæua iura in caſu non obſeruationis contractus, quando non dicatur intentatum, & quando ſecus. deciſ.554.n.8.& ſeqq. tom.3.

R E V I S O R.

Reuiſor commiſſionum, veriſimile eſt, ſi fuiſſet facta diligentia, quod intra ſpatium decem dierum repertus fuiſſet, deciſ.517. n.5. tom.3.
Reuiſor commiſſionum, quando intra legitimum tempus non potuit reperiri, vt eſſet deſertio, quid ſit faciendum, deciſ.517. n.6. tom. 3.

R E V O C A T I O.

Reuocatio attentatorum debet peti coram Iudice, cuius fuit læſa maieſtas, deciſ.585.n.7.tom.3.
Reuocationem attentatorum pars petere nequit, ſi inciderit in excommunicationem ob recurſum ad Iudices laicos, deciſ.175. n.8. tom.2.
de Reuocatione attentatorum quando agitur, non eſt quærendum de nullitatibus ſententiæ, deciſ.98. n.8.tom.2.
in Reuocatione emphyteuſis, vel feudi poſt lineam finitam, cenſentur omnia reperita, quæ continentur in prima conceſſione, deciſ.620. n.31.tom.3.
de Reuocatione legati prius alicui facti in teſtamento, quando agitur, ſufficiunt ad probandam hanc reuocationem duo teſtes omni exceptione maiores, deciſ.533.n.35.tom.3.
Reuocatio mandati reſignantis beneficium, quando non ſufficiat, deciſ.91.n.11. tom.2.
Reuocatio mandati eſt nulla ſi fiat à non habente iuriſdictionem, deciſ.156. n.6.tom.2.
de Reuocatione, vel confirmatione ſententiæ quando non agitur, ſed incidenter ea inducitur pro præſumptione boni iuris, tunc non attenditur nullitas ex defectu tranſportationis actorum, & quare. Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.134. & 135. tom.3.
Reuocatio teſtamenti pendet ab ipſa voluntate teſtatoris, deciſ. 279.n.7.tom.2.
Reuocationi vnionis quando non ſit locus ob non ſecutam effectuationem, deciſ.90.n.5.tom.2.
Reuocationis vnionis non eſt locus, ſi fuerit effectum ſortita ea cauſa, ob quam fuit facta. deciſ.90.n.12.tom.2.
Reuocationis cauſa in materia reuocationis teſtamenti totum fac, deciſ.652.n.10. tom.3.
Reuocationis facultatem dum quis habet, reuocando actum, vtitur iure ſuo, & tenet reuocatio, deciſ.456. numer. 14. tom. 2.
Reuocandi aliquem actum, dum quis habet poteſtatem, an talis poteſtas intelligatur de illis diſpoſitionibus, qui ſunt ſui natura reuocabiles, ibid.n.15.
Reuocari non poſſunt ea, quæ conceſſa ſunt in vim contractus abſque iuſta cauſa, nec per ſucceſſores, deciſ.255. num.6. tom.2.
Reuocari ſine cauſa non poteſt Notarius, quando ſemel eſt electus, deciſ.255.n.1. tom.2.

R E V S.

Reus abſoluitur actore non probante, deciſ. 143. numer. 16. tom. 2.
Reus in ſua exceptione eſt actor, ideoque eam concludenter probare tenetur, deciſ.200. n.8.tom.2.
Reus tenetur concludenter probare ſuam exceptionem, maximè ſi ſapiat obiectum, deciſ.370.n.1.tom.2.
Quæ res magis procedit, quando actor iam ſuam intentionem probauit, ibid.n.2.
Reus tenetur probare plenè, & concludenter exceptionem ſuam, ſicuti actor intentionem ſuam probauit, deciſ.195. n.3. tom.2.
Reus dum opponit aliquam exceptionem impedientem audientiam, nihil tenetur probare, deciſ.143.n.8.tom.2.
Reus, & poſſeſſor nihil tenetur probare antequam actor ſuam intentionem fundauerit, deciſ.482.n.9.tom.2.
Reus, & poſſeſſor neceſſe minimè eſt, vt aliquid probet, ſed ſat eſt, ſi vincat per non ius actoris, deciſ.518. n.13. tom.3.
Reo, & poſſeſſori ſatis eſt excludere actorem ob probationes dubias, deciſ.222.n.7.tom.2.
Reus, quando poſſidet, & actor impugnat eius immiſſionem, quia executor ritè, & rectè non proceſſerit, tunc actor tenetur docere iniuſtitiam immiſſionis, deciſ.451. num.9. tom.2.
Reo ſufficit excludere actorem, per eius non ius, deciſ.700. n.6. tom. 3.
Rei plures debendi ſicuti creantur ad eandem quantitatem, ita poſſunt conſtitui plures rei credendi ad totum, deciſ.545. n.6. tom. 3.
Rigor & non æquitas ſeruandus eſt Iudæis, deciſ.269. numer. 31. tom. 2.
Rixæ, vt plurimum ducunt originem ab intereſſe, deciſ.680.n.16. tom. 3.

R O G I T V S.

de Rogitu alieno Notario atteſtanti non creditur niſi de eo conſtet, ſeu eiuſdem inſtrumenti reperiatur facta mentio in alia ſcriptura, deciſ.26.n.11.& 12.tom.2.
de Rogitu inſtrumenti originalis, vbi non conſtat, eius ſumpto extracto etiam auctoritate ſuperioris non creditur, deciſ.26. n.10. tom. 2.
Rogitus teſtatoris factus teſtibus, vt eius vltimæ diſpoſitioni aſſiſtant, hoc arguit eius enixam voluntatem, vt ſua diſpoſitio ſubſtineatur, deciſ.533.n.22.tom.3.
ex Rogitu teſtium præſumitur etiam rogitus Notarij, deciſ.496. n.11. tom.2.

R O M A, E T R O M A N V S.

Roma eſt communis patria, deciſ.742.n.22.tom.3.
Romæ ſemper adeſt occaſio inueſtiendi pecunias in locis Montium, deciſ.85.n.15.tom.2.
Romanorum leges nihil determinarunt de lucro dotis. Rub. in Annot. ad deciſ.378. n.18.tom.2.
Romanis tantum ex indulto Leonis Summi Pontificis ſunt conferenda beneficia Vrbis, & an hoc indultum comprehendit beneficia exiſtentia in Eccleſia Dominorum Cardinalium, quod intellige ſi ſpectet ad eorum collationem, & quidquid de hoc ſit, deciſ.482.n.11.& 12. tom.2.

Romani totius Philoſophiæ, & Iuſtitiæ Principes fuerunt. Rub.in Annot.ad deciſ.636.n.169.tom.3.

Romani conſtituerunt magiſtratus quos Irenarchas appellarunt, & horum præcipua cura erat ſedare diſcordias, maximè inter coniunctos, ibid.n. 170.

ROTA.

Rota Romana eſt ſupremum Tribunal, deciſ.116.n.22.tom.2.

Rota Romana non ſolet multum rigoroſè, & per apices iuris procedere, in arbitrando pro alimentis præſtandis pauperi lite pendente. Rub.in annot. ad deciſ.617. n.124.tom.3.

Rota non ſolet interponere arbitrium quando nullitas eſt admixta cum ſpolio, deciſ.50. n.8.tom.2.

Rota non ſolet denegare arbitrium, quando res eſt dubia, deciſ. 468.n.4.tom.2.

Rota non ſolet, vti arbitrio ad effectum ſanandi nullitates, quando ſunt claræ, etiam detectæ, deciſ.404. n.2.tom.2.

Rota ſæpius denegauit arbitrium pro ſanatione examinis teſtium ex defectu interrogatoriorum, deciſ.249.n.4.tom.2.

Rota non vtitur arbitrio quando tractatur de poſſeſſione nulla, & attentata. deciſ.404.n.3.tom.2.

Rota in pluribus cauſis admiſit dubiorum diſputationes cum ſolis ſupplicationibus, litteris non expeditis, deciſ.553.num.12. tom.3.

Rota de ſtylo non admittit confeſſionem in contumaciam non reſpondentis poſitionibus, deciſ.511. n.13. tom.2.

Rota ſolet benignè procedere in decernenda declaratoria, deciſ. 290.n.6. tom.2.

Rota conſueuit in Curia ſemper admittere recognitionem ſcripturarum per teſtes habentes notam manum ſcribentis, licet non viderint eum ſcribere, deciſ.728.n.14.tom.3.

Quicquid tamen admittat extra Curiam, ibid.n.15.

in Rota, dum Papa vult, quod in cauſis vnica ſufficiat commiſſio reijcit illum facilem aditum ad ipſum, deciſ.568. numer.66. tom. 3.

in Rota ad parcendum laboribus. & ſumptibus litigantium ſufficit vnica commiſſio, deciſ.568.n.64.tom.2.

Rota attendit ſuum ſtylum non aliorum Tribunalium, deciſ.604. n.11. tom.3.

Rota ſatis dicitur cognoſcere de viribus cumulationis petitorij cum poſſeſſorio, dum guſtat de meritis cauſæ, & ad vlteriora procedit, deciſ.521.n.5.tom.3.

Rota ex ſtylo ſemper dat abſolutionem ad cautelam à cenſuris latis extra Curiam, deciſ.568.n.9.tom.3.

Rota non ſolet dare abſolutionem ad cautelam à cenſuris latis in Curia, ibid.

Rota ex ſtylo non ſolet reuocare deciſionem incidenter, deciſ.605. n.15. tom.3.

Rota non procedit executiuè pro legato aſſequendo, etiamſi cauſa ſit commiſſa cum facultatibus Auditoris Cameræ, deciſ.604. n.12. tom.3.

Rota non ſolet attendere ſententias ab alijs Iudicibus latas, niſi iuſtificentur ex actis, deciſ.727. n.1.tom.3.

Rota adhibet fidem ſententijs latis à S.Officio, etiam actis non exhibitis, cum prædicta acta non ſoleant exhiberi, ibidem num.2.

Rota indifferenter & abſque cauſæ cognitione dat abſolutionem à cenſuris latis extra Curiam, deciſ.236.n.15.tom.2.

Rota licet ex ſtylo non admittat confeſſionem contumacialem, non tamen dicendum eſt, ſublatum eſſe vſum poſitionum, deciſ. 511. n.16.tom.2.

Rota non ſequitur deciſionem 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in antiq. niſi concurrant adminicula, deciſ.546. num.10. tom. 3.

Rota, ex antiquo, & laudatiſſimo ſtylo tenet, vt ſententia ſine actis non probet, etiam ad effectum exceptionis. deciſ.501. num.4. tom. 2.

Rota in æſtimatione rerum ſolita eſt amplecti æquitatem, deciſ. 237.n.10.tom.2.

Rota continuò reijcit illam opinionem, quod Doctori atteſtanti de conſuetudine fori, in quo verſatur, credatur, deciſ.574.n.18. tom. 3.

Rota aliquando ſolet reijcere ex apparentia boni iuris attentata ſtante clauſula arbitrio, ſecus ſi illud ſit turbidum, deciſ.426.n.1. tom.2.

Rota extendit valorem pacti de retrouendendo ad certam partem, deciſ.253.n.15.tom.2.

Rota ſolet ex benignitate adijcere, vel detrahere ſextam partem ad effectum, vt gratia ſit iuſtificata, deciſ.488. num.10. tom.2.

Rota ex laudabili ſtylo in ancipitibus quæſtionibus Iuris, ſtante diuerſitate opinionum reſpicit non ad multitudinem DD. ſed ad iura, & rationes. Rub. in annotat. ad deciſ.460.num.18. tom.2.

ad Rotam non ſpectat reſeruare beneficia, ſed declarare an ſub aliqua Conſtitutione reſeruatoria ea comprehendantur, deciſ. 172.n.5.& 6.tom.2.

Rotæ intentio numquam eſt grauare partes contra diſpoſitionem iuris communis. Rub. in annot. ad deciſ.617. num.142. tom.3.

Rota in liquidatione fructuum ſæpius cenſuit ſufficere vnicum teſtem deponentem de facto proprio, deciſ.271. numer.2. tom. 2.

Rota non ſolet denegare remiſſoriam ob ſuſpicionem calumniæ niſi ea ſit vehemens, deciſ.381.n.12.tom.2.

Rota in taxatione expenſarum ſolum habet rationem earum, quæ liquent ex actis vulgariter expenſæ viuæ nuncupatæ ſcilicet, deciſ.744.n.9. tom.2.

Expenſarum regiſtri, ibid.

Interpretationis proceſſus, ibid.

Examinis teſtium, ibid.

Pro Aduocato.& Procuratore aliquid plus, ibid.

Sed iſta regula non procedit in expenſis factis occaſione recurſus ad Iudices Laicos, ibid.

Rotæ Auditor in cauſa beneficiali coram eo pendente quam iuriſdictionem habeat, deciſ.469.n.3.& 4.tom.2.

Rotæ Romanæ Auditoribus plus vrget ratio, quam cohortes Doctorum. Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.19.tom.2.

Rotæ Auditores in cognoſcendo habent ordinariam iuriſdictionem, in pronunciando verò delegatam, deciſ.568.num.52. tom.3.

Rotæ Auditores poſſunt ad cautelam abſoluere ab excommunicatione prout poſſunt Iudices ordinarij, ibid.n.53.

Rotæ Auditores licet in procedendo ſint Iudices Ordinarij, tamen in proceſſibus ſuis ſemper vtuntur via delegata, ſed hodie non ita ſtrictè id ſeruatur, & quare, ibid.n.56.

RVBRICA denotat, & declarat diſpoſita in nigro, deciſ.269.n.43. tom.2.

RVINAM quod Domus minetur non probatur ex aſſertione teſtium deponentium eam eſſe vt vulgò dicitur rouinata, *guaſta, difforme, vecchia, & in alcuni luoghi ſenza mattoni*, deciſ.261.n.19. tom.2.

RVMOR honeſtus eſt alter patrimonium. Rub.in Annot.ad deciſ. 636.n.141.tom.3.

RVSTICAE perſonæ, & pauperes non ſolent pullis, vel alijs delicatis cibis viuere ſed caſeo, cœpis, & fabis. Rub. in Annot.ad deciſ.617.num.88.tom.3.

S

SACERDOS.

Sacerdos eſt inhabilis ad tutelam, deciſ. 116. numer. 16. tom.2.

Sacerdos, ex quibus dicatur exercere curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum de ordine ipſius Rectoris, & Parochi, deciſ.431.n.4.tom.2.

Sacerdotij qualitas, quando de tempore præſentationis requiratur, deciſ.403.n.13.tom.2.

Sacræ Congregationi ſuper ritibus valdè deferendum eſt in materia præcedentiarum, deciſ.214. n.6.& 8.tom.2.

SALARIVM.

Salarium licet de iure non reperiatur cautum, vt non conuentum, non debeatur, tamen id non dicitur dubium, ſtante interpretatione DD. quod concurrentibus quibuſdam requiſitis debeatur, quamuis non conuentum, deciſ.248.n.13.tom.2.

Salarium ex lapſu temporis non cenſetur remiſſum, niſi ſit legitimè præſcriptum, deciſ.286.n.8.tom.2.

de Salario inter partes poteſt conueniri ſuper aliquo opere abſque expreſſione, cum ſemper intelligatur de mercede iuſta ſecundum labores, & ſeruitia, deciſ.348.n.22.tom.2.

Salarium non debetur, quando propter pollicitationem, quod eſt verum, quoad agendum per viam actionis ex mandato reſultantem, ibid.n.23.

Sed non tollit officium Iudicis, quod propriè verſatur in determinanda quantitate in genere promiſſa reſpectiuè ad labores, tempus, & quantitatem ſeruitiorum, ibid.n.24.

Salarium non conuentum regulariter non debetur, deciſ.286. n.1. tom.2.

Salarium non conuentum, vt debeatur, duo concurrere debent, ibid.n.2.

Primò, quod ex conſuetudine Ciuitatis ſolito locare operas ſuas debeatur, & ſecundò, quod petens ſit ſolitus locare, ibidem.

Salomonis ſapientiſſimum iudicium laudatur in cap. afferte mihi gladium, extr. de præſumpt. & in quo, deciſ.149. n.24. tom.2.

SALVIANVM.

Saluianum operatur, vt de fructibus ſatisfiat creditori. deciſ.607. n.9. tom.2.

Saluianum, quando eſt intentatum, non ex hoc eſt prohibitum deue-

deuenire de conſenſu partium ad ſubhaſtationem, deciſ. 188. n. 8. tom. 2.

Saluianum vt intret ad fauorem creditoris, cui fuerunt hypotecata bona debitoris, ſufficit vt conſtet, quod debitor aliquid de tempore obligationis, vel poſtea poſſederit, deciſ. 513. numer. 6. tom. 3.

Itaque parum obſtat, ſi probetur deinde eam rem ab alio fuiſſe poſſeſſam, ibid. n. 7.

Saluianum non competit ſine hypoteca, deciſ. 114. n. 2. tom. 2.

Saluianum inter abſentes præſcribitur ſpatio 20. annorum, deciſ. 512. n, 8. tom. 3.

Saluianum interdictum ex quo cenſeatur intentatum, deciſ. 669. n. 4. tom. 3.

Saluianum, & hypotecaria quando ſimul dicantur intentata, ibid. num. 5.

Saluiani proprium eſt, vt creditor ex fructibus pignoris ſibi ſatisfaciat, ibid. n. 6.

Saluiani vigore non dicitur, quis immiſſus ſi nulla fiat mentio, eum deberi ſatisfieri de fructibus, deciſ. 188. n. 4. tom. 2.

Saluiani vigore, quando ſine dubio dicatur actum, deciſ. 280. n. 3. tom. 2.

Saluiani vigore ſi res poſſideatur, ea rectè poteſt ſubhaſtari, ſtante conſenſu partium, ibid. n. 4.

Saluiani remedio agere vnum eſt, & aliud agere vigore alicuius fideiuſſionis, deciſ. 497. n. 21. tom. 2.

Saluiani vigore vt detur immiſſio, quid probandum veniat, deciſ. 104. n. 2. tom. 2.

Saluiano interdicto cum hypoteca agens, quid præſupponat, deciſ. 669. n. 2. tom. 3.

in Saluiano primum extremum, ſcilicet creditum cum hypoteca, ex quibus ſatis dicatur probatum, deciſ. 512. num. 2. 3. & 4. tom. 3.

in Saluiano ſecundum extremum probari poteſt ex inſtrumento adeptæ poſſeſſionis, deciſ. 512. n. 6. tom. 3.

Saluiano, quibus concurrentibus locus ſit, deciſ. 497. n. 1. tom. 2.

in Saluiano extrema ſunt creditum cum hypoteca ex parte actoris, poſſeſſio verò ex parte rei, deciſ. 481. n. 7. tom. 2.

in Saluiano extremum ſecundum probatur ex ſubſtentatione litis vnà cum adminiculis, deciſ. 481. n. 7. tom. 2.

Saluianum non poteſt competere, niſi pro parte rei, quam debitor poſſidebat, ibid. n. 8.

SANARI non poſſunt nullitates illæ quæ Principi non fuerunt expoſitæ, deciſ. 251. n. 12. tom. 2.

PRO SANATIONE defectus citationis ad ſententiam, quando talis defectus eſt totalis arbitrium non intrat ſecus, quando non eſt totalis, deciſ. 51. n. 1. & 2. tom. 2.

S A N G V I S.

Sanguinis coniunctio, tollit omnem præſumptionem fraudis, deciſ. 122. n. 27. tom. 2.

Sanguinis coniunctio parere ſolet obſeruantiam in perquirenda vtilitate Eccleſiæ. Rub. in Annotat. ad deciſ. 460. numer. 117. tom. 2.

Sanguinis puritas ex quibus rationibus adductis à teſtibus probetur, deciſ. 137. n. 1. tom. 2.

Sanguinis puritas ex vtroque latere quando dicatur probata per teſtes, ibid. n. 2.

de Sanguinis puritate magis creditur teſtibus deponentibus, quam deponentibus de impuritate, deciſ. 299. numer. 4. tom. 2.

Sanguine purus, quilibet præſumitur, & quod non deſcendit à ſanguine infecto, deciſ. 299. n. 1. & 5. tom. 2.

Sanguine impurus, quando probatum reperitur, quod aliquis eſt, tunc ipſe eius puritatem probare tenetur, deciſ. 299. num. 2. tom. 3.

Sanguinis imputitas probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ. 739. n. 21. tom. 3.

Sanguinis iura ſunt realia, & naturalia, & perpetua omnibus, quos tangit, deciſ. 739. n. 15. tom. 3.

Sanguinis reos Eccleſia debet defendere. Rub. in Annotat. ad deciſ. 617. n. 68. tom. 3.

Sanguinis reum ſi aduocatus Eccleſiaſticus defendat, non efficitur irregularis, ibid. n. 69.

S A P I E N S.

Sapiens ſine crimine mutat mores temporibus. Rub. in Annot. ad deciſ. 523. n. 11. tom. 3.

Sapiens vir ille eſt quidem, qui cuncta volutat, omnia perpendit, inſpicitque finem. Rub. in annot. ad deciſ. 523. numer. 32. tom. 3.

Sapiens non mutat conſilium, omnibus his manentibus, quæ erant de tempore conſilij. Rub. in Annot. ad deciſ. 523. numer. 7. & 8. tom. 3.

Sapiens ille in odio habendus eſt, qui ſibi non ſapit. Rub. in annotat. ad deciſ. 617. n. 10. tom. 3.

Sapit fruſtra, qui ſibi non ſapit, ibid.

S A T I S D A T I O.

Satiſdatio cum fideiuſſoribus requiritur omninò in gerentibus negocia aliena, & quare. Rub. in Annot. ad deciſ. 617. num. 206. tom. 3.

cum Satiſdatione quando datur tutor datiuus, tunc ſatiſdatio ſupplet defectum inquiſitionis, deciſ. 116. n. 4. tom. 2.

pro Satiſdatione habetur vertus hominis. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 210. tom. 3.

Satisfactio ſeu ſolutio probari poteſt ex præſumptionibus, & coniecturis, deciſ. 259. n. 2. tom. 2.

SCHOLARIS iurans creditori ſuo non exire diſtrictum loci, vbi manet abſque eius licentia, quando non dicatur periurus, licet abſque illius licentia exeat. Rub. in annotat. ad deciſ. 523. n. 48. & 50. tom. 3.

S C I E N T I A.

ex Scientia certa confirmatio in dubio preſumitur facta, deciſ. 297. n. 19. tom. 2.

ex Scientia certa & non in forma communi, quando confirmatio ſit facta, deciſ. 297. n. 13. tom. 2.

Scientia certa cum requiratur ad effectum præiudicij, niſi de ea appareat, non iuuat taciturnitas. Rub. in Annotat. ad deciſ. 542. n. 95. tom. 3.

Scientia debet eſſe certa, ac indiuidua cum omnibus ſuis qualitatibus, quando ſumus in præiudicialibus, ibidem num. 92. & 98.

Scientia æquipollet intimationi. Rub. in annot. ad deciſ. 542. n. 87. tom. 3.

Scientia facti ab eo non poteſt negari, ſi in ipſo adfuit eius interuentus, deciſ. 321. n. 9. tom. 2.

Scientia generalis ſufficit in Papa, vt non poſſit dari de ſubreptione, deciſ. 608. n. 17. tom. 3.

Scientia generica, ac virtualis in Papa ſi valens eſt ad excludendam ſubreptionem, multò magis id erit dicendum, ſtante ſpeciali eius ſcientia, deciſ. 432. n. 4. tom. 2.

Scientia læſionis in minore quando renunciat, nihil operatur, ſi ei renunciat, deciſ. 318. n. 10. tom. 2.

Scientia læſionis non attenditur in minore, quando eſt enormiſſima, deciſ. 318. n. 11. tom. 2.

Scientia maior requiritur reſpectu Canonicatus, quam in prima tonſura, cum in eo exigatur conſilium, & induſtria, deciſ. 536. n. 9. tom. 3.

Scientia, & patientia doceri non poterit, quando conſtat de contradictione, deciſ. 101. n. 13. & 19. tom. 2.

Scientia & patientia Epiſcopi requiritur, vt alius contra eius iuriſdictionem aliquid præſcribat, deciſ. 600. n. 14. tom. 3.

Scientia, & patientia Domini requiritur ad hoc, vt quis conſtituatur in quaſi poſſeſſione aliquid faciendi, deciſ. 552. n. 21. tom. 3.

ſine Scientia & patientia eius, de cuius præiudicio agitur, non poteſt acquiri quaſi poſſeſſio, deciſ. 82. n. 9. tom. 2.

Scientia præſumitur inter coniunctos, maximè ſtante cohabitatione, deciſ. 256. n. 4. tom. 2.

Scientia præſumitur ex diuturnitate temporis, & multiplicitate actuum, deciſ. 101. n. 17. tom. 2.

Scientiæ præſumptio eliditur ex alia maiori, ibid. n. 18.

Scientia præſumpta non ſufficit vbi agitur de delicto, deciſ. 33. n. 16. tom. 2.

ex Scientia partis præſumitur ſcientia totius, deciſ. 134. num. 9. tom. 2.

Scientiam veram vnius partis inſtrumenti, quando quis habuit, non poteſt allegare ignorantiam, quoad aliam partem, ibidem num. 10.

Et ideò ſecus eſt, quando quis non vidit inſtrumentum, ſed eius ſcientia deducitur præſumptiuè, ibid. n. 11.

Scientia non præſumitur, & maximè in facto alieno, deciſ. 504. n. 6. tom. 2.

Scientia debet eſſe certa, & indubitata, quando agitur de amiſſione iuris, ibid. n. 7.

Scientia totius Religionis, vel Generalis non eſt neceſſaria, quando Monachus aufugit, ſed ſufficit eius, ſub cuius poteſtate degebat ad hoc, vt illius quaſi poſſeſſio amittatur, deciſ. 365. numer. 8. tom. 2.

Scientia non probatur, nec præſumitur ex affinitate, vel cohabitatione, niſi in concurrentibus iura ſanguinis, non autem in actis extrinſecis, vel momentaneis, ibid. n. 100.

Scientia debet eſſe præciſa ad effectum præiudicij. Rub. in Annot. ad deciſ. 542. n. 90. tom. 3.

Scientia habet vim acceptationis in merè lucratiuis, deciſ. 428. n. 12. tom. 2.

Scientia benè probatur ex coniecturis, ibid. n. 13.

Scientia, quando abſque alia interpellatione ſufficiat, ad effectum de quo hic, deciſ. 493. n. 57. & 58. tom. 2.

Scientia qualis requiratur ad effectum validæ renunciationis iuris ſibi competentis, deciſ. 724. n. 7. tom. 2.

Scientia, quæ deducitur ex intimatione dicitur certa, deciſ. 274. n. 3. tom. 2.

Scientia ſupplet defectuoſam citationem, ibid. n. 5.

Scientia ad effectum amittendi quod ſuum, ſat non eſt, vt ſit velata cum certa, & vera requiratur. Rub. in Annot. ad deciſ. 542. n. 90. tom. 3.
Itaut ſufficiens nullatenus ſit illa præſumpta ex ſimultanea habitatione, ibid.
Scientia per relationem ad actum certum dicitur ſpecialis, deciſ. 432. n. 7. tom. 2.
Scientia probata ceſſat ignorantia, deciſ. 238. n. 4. tom. 2.
Scientiam, & cauſam ſui dicti reddere debent teſtes vt probent, deciſ. 144. n. 5. tom. 2.
Scientiæ cauſam non eſt neceſſarium quod teſtis reddat, ſi ſit veriſimiliter informatus, deciſ. 197. n. 2. tom. 2.
Scientiæ qualitas, quando eſt illa, quæ operatur, tunc non ſufficit probare ſcientiam in genere. Rub. in Annot. ad deciſ. 542. n. 93. tom. 3.
Scientia ſpecificata, vbi requiritur, non ſufficit generalis notitia, ibid. n. 94.
Scientiam latæ ſententiæ quis præſumitur habuiſſe mediante citatione ſibi facta ad docendum de appellatione, eiuſque legitima proſecutione, deciſ. 621. n. 6. tom. 3.
Scientiam ſimulationis donationis quod donatarius habuerit ex quo arguatur, deciſ. 233. n. 10. tom. 2.
SCIRE, & ſcire debere paria ſunt, deciſ. 367. n. 7. tom. 2.
Scire quis non tenetur debitores alienos, deciſ. 12. num. 9. & ſeq. tom. 2.
Scire quis non tenetur factum alienum, deciſ. 12. numer. 6. & 7. tom. 2.

S C R I B E N S.

ad Scribentis fauorem probat ſcriptura priuata, quando eſt adminiculata, deciſ. 64. n. 3. tom. 2.
pro Scripto habetur quidquid virtualiter in inſtrumento continetur. Rub. in Annot. ad deciſ. 666. n. 160. tom. 3.
Scriptis alicuius fides augetur per eius mortem, deciſ. 96. num. 7. tom. 2.

S C R I P T V R A.

Scriptura non poteſt pro parte acceptari, & pro parte reprobari ab illo, qui eam producit, deciſ. 27. n. 11. tom. 2.
Scriptura ſolemniter extracta ex originali, licet habeatur pro originali, & probet, non tamen de illa Notarius poteſt dare exemplum, & quid requireretur ad hoc, deciſ. 534. num. 13. tom. 3.
Scriptura requiritur, & non teſtes, ad probandam immemorabilem in iurepatronatus potentum, deciſ. 27. n. 16. tom. 2.
Scriptura reperta à tertio habente intereſſe in cauſa, inter ſcripturas Notarij, ſi ille id aſſerat, non creditur, ad effectum, vt ex eo poſſit extrahi inſtrumentum authenticum, deciſ. 154. num. 11. tom. 2.
Scriptura non probat ad fauorem ſcribentis, deciſ. 709. num. 14. tom. 3.
Scriptura minus perfecta probat ſtante obſeruantia, deciſ. 403. n. 1. tom. 2.
Scriptura quando eſt matrix, & indubitatum originale, & in ea non adeſt imperfectio, tunc non eget fomento Archiuij, deciſ. 544. n. 13. tom. 3.
Scriptura, ad quam ſit relatio, non eſt opus vt exhibeatur, quando conſtare poteſt de tenore illius, ibid. n. 10.
Scriptura ex quibus appareat erronea, deciſ. 403. numer. 3. tom. 2.
Scriptura non requiritur, niſi ad maiorem probationem, quando quis teſtatur nuncupatiuè, deciſ. 533. n. 24. tom. 3.
Scripturam tanquam validam, quando quis approbauit, deinde non poteſt dare de eius inualiditate, deciſ. 556. num. 13. tom. 3.
Scriptura, quando ab aliquo fuit approbata, opponendo de illius inualiditate ex defectu recognitionis, ſemper ei obſtat factum proprium, & approbatio, deciſ. 556. num. 14. tom. 3.
Scripturam, dum quis habet in ſuo poſſe, & in eius libris fuit regiſtrata, contra eum non eget alia recognitione, deciſ. 556. num. 15. tom. 3.
Scriptura emanata poſt ius quæſitum alicui non ſuffragatur, deciſ. 679. n. 2. tom. 3.
Scriptura priuata, quando eſt veriſimilis, & adminiculata nocet etiam tertio, ibid. n. 3.
Scriptura, quando habet omnia ſolemnia requiſita in inſtrumento publico, tunc eius fides non poteſt tolli ex ſola poſſibilitate, aut ſuſpicione, deciſ. 544. n. 27. tom. 3.
Scriptura tota dicitur producta, ſi ſit facta numeratio filiorum, deciſ. 239. n. 2. tom. 2.
Scriptura ſolemniter extracta ex originali habetur pro ipſo originali, deciſ. 534. n. 12. tom. 3.
Scriptura, ſi ſit contraria primæ, cenſetur in ea receſſum in ea parte, in qua ſunt contrariæ, deciſ. 314. n. 5. & 6. tom. 2.
Scripturæ, vt ad concordiam reuocentur, ſumenda eſt omni interpretatio, ibid. n. 7.
Scriptura poſterior deſeruit pro declaratione prioris, deciſ. 228. n. 5. tom. 2.
Scriptura, quando eſt antiquiſſima, non eſt opus recognitione, deciſ. 170. n. 4. tom. 2.
Scriptura non probat, ſi non conſtet, vbi fuit tranſumpta, & de quo tempore, & qua auctoritate, deciſ. 356. num. 4. tom. 2.
Scriptura non releuat, dum non apparet regiſtrum ex quo fuit extracta eſſe benè tentum, & cuſtoditum, vt requiritur ad illum effectum, ibid. n. 5.
Scriptura producta, quod fuerit collationata cum copia, quæ remanet in actis, ſolet notari à tergo ſcripturæ, & de hoc ſit mentio in manuali, deciſ. 139. n. 28. tom. 2.
Scriptura aliqua, quod fuerit collationata, cum originali, excluditur ſi appareant errores ſcripturales apparentes, ibidem num. 29.
Scriptura cum ſit indiuidua fieri non poteſt, quod ſit legalis, & faciat fidem in vna parte, & non in totum, deciſ. 427. num. 17. tom. 2.
Scriptura, quæ habet in ſui facie omnia requiſita ad publicam ſcripturam, de iure probat abſque alia regiſtratione, deciſ. 205. n. 7. tom. 2.
Scriptura illa eſt attendenda, cuius tenor cum obſeruantia concurrit, deciſ. 534. n. 34. tom. 3.
Scriptura, quando eſt vetuſtate conſumpta, & à muribus corroſa, id non nocet, quando veritas ex præcedentibus, & ſubſequentibus percipitur, deciſ. 427. n. 4. tom. 2.
Scriptura, quod non fuerit reperta inter alias authenticas Notarij, quando poſſit dubitari, deciſ. 544. n. 17. tom. 3.
Scriptura, vt dicatur reperta inter alias ſcripturas authenticas Notarij, quid ſufficiat, ibid. n. 18. & 19.
Scriptura habens clauſulam, actum, & cætera ſolemnia, an poſſit dici ſcriptura præparata, vel ſtipulata, dubitatur, ibidem num. 20. & 21.
Scriptura in parte vera, & in forma probanti præſumitur in totum vera, & in forma probanti, deciſ. 403. n. 2. tom. 2.
Scripturam producens non poteſt eam, vti minus ſolemnem impugnare, ibid. n. 8.
Scriptura vna declarat aliam, deciſ. 686. n. 17. tom. 3.
Scriptura declaratiua actus, probat actus perfectionem, in præiudicium declarantis, ſeu conſentientis, deciſ. 37. num. 4. tom. 2.
Scriptura dicitur declaratiua actus de præterito, ſi in ea adſint verba præteriti temporis, ibid. n. 5.
ad Scripturam informem poteſt etiam fieri relatio, deciſ. 254. n. 29. tom. 2.
Vt ſcripturæ informi fides adhibeatur obſeruantia facit, ibidem num. 28.
Scripturæ informi eſt etiam danda fides, quando concurrunt aliqua indicia, quæ inducunt animum Iudicis, ad credendum illi, deciſ. 723. n. 7. tom. 3.
Scriptura informis, & ad memoriam domi conſcripta, & retenta non poteſt cauſare obligationem, nouationem &c. ad fauorem alterius perſonæ, deciſ. 273. n. 13. tom. 2.
Scriptura informis deſeruit pro adminiculo, ibid. n. 14.
ex Scriptura informi quæ penitus informis eſt, adminiculum non poteſt percipi, deciſ. 273. n. 16. tom. 2.
Scripturæ etiam informi fides adhibetur ſtante obſeruantia, deciſ. 496. n. 1. tom. 2.
Scripturæ, quando non ſunt in forma probanti non releuant, deciſ. 491. n. 1. tom. 2.
Scriptura, ſi non ſit in forma probanti, nec in actis producta cum citatione partis non probat, deciſ. 603. n. 22. tom. 3.
Scriptura, ſi non ſit in forma probanti, non releuat, veluti quando eſt ſimplex copia, deciſ. 356. n. 4. tom. 2.
Scriptura an ſit in forma probanti, id colligi poteſt ex pluribus ſimul iunctis, deciſ. 533. n. 39. tom. 3.
Scriptura priuata probat ad fauorem ſcribentis, quando eſt adminiculata, deciſ. 64. n. 3. tom. 2.
Scriptura priuata, quando habeat vim publici inſtrumenti, deciſ. 358. n. 3. tom. 2.
Scriptura priuata, ſi ſit recognita, & trino teſte ſubſcripta, habet vim inſtrumenti, deciſ. 285. n. 1. tom. 2.
Scriptura priuata recognita, & trino teſte munita, abſque dubio probat contra illum, qui in ea ſe obligauit, ibid. n. 2.
Scriptura publica non vitiatur, ſi ei aliquid addatur, quia dato additiones non eſſe legales, ipſæ, & non ſcriptura vitiantur, deciſ. 122. n. 29. tom. 2.
Scripturæ potius eſt ſtandum, quàm teſtibus maximèque ſi de actu, de quo agitur, conficiatur ſcriptura, deciſ. 1. numer. 7. tom. 2.
Scripturis potius ſtandum eſt, quam teſtibus, quod maximè procedit, quando fuerunt nulliter examinati, deciſ. 485. num. 24. tom. 2.
Scriptura teſtamentaria ex quibus dicatur in forma probanti, deciſ. 533. n. 1. tom. 3.
Scriptura teſtamenti ſat eſt vt ſit in forma probanti, vel mereatur fidem, licet plures teſtes in eo deſcripti fuerint mortui, deciſ. 533. n. 28. tom. 3.

Cùm ſufficiat duo ſaltem teſtes ex his deponere de tenore eius, & vocent ſe in conteſtes cum alijs teſtibus, ibid.n.29.
Scripturæ non poſſunt non acceptari à Notario, deciſ.39. num.7. tom.2.
Scripturæ alicuius non eſt adhibenda fides, ſi nec eius viuæ voci crederetur, deciſ.162.n.16.tom.2.
Scripturæ nonniſi authenticæ deferri ſolent in Archiuijs, deciſ. 544.n.10.tom.3.
Scripturæ collatio non eſt neceſſaria, quando ea à Notario fuit ſubſcripta, cum pro eo præſumatur, deciſ. 503. numer. 15. tom. 2.
Vt ſcripturæ concordentur ſemper interpretatio eſt facienda, deciſ.266.n.5.tom.2.
Scripturæ corroſio quando non obſtet, deciſ.427.n.1.tom.2.
Scripturæ abraſio licet in loco ſubſtantiali non nocet, quando ex antecedentibus & ſubſequentibus veritas deprehendi poteſt, ibid.n.2.
Scripturæ recognitio à duobus teſtibus facta, valet &c. deciſ.343. n.15.tom.2.
Scripturæ imperfectio non ſuppletur per Archiuium, deciſ.544. n.11.tom.3.
ex Scripturarum productione dicitur conſtare de mandato, deciſ. 295.n.6.tom.2.
Scripturæ productio facta in alio iudicio, & ad alium effectum non probat in diuerſo iudicio, deciſ.250.n.8.tom.2.
Scripturæ productæ licet non adſit à tergo productio, hoc non obſtat, quando dicta productio fuit annotata in ſcriptura ei annexa, & ſimul producta, deciſ.542.n.12 tom.3.
Scripturæ productio ſi ſit facta à Procuratore non habente ſpeciale mandatum, ex tali productione non reſultat confeſſio principalis, deciſ.250.n.7.tom.2.
Scripturæ raſura non obeſt, quando veritas ex alijs ſcripturis comprobatur, deciſ.427.n.8.tom.2.
Scripturæ raſura non nocet, quando veritas aliunde apparet, etiam ex coniecturis, & adminiculis expiſcata, ibid.n.9.
Scripturæ corroſio etiam in parte ſubſtantiali non obeſt, quando veritas aliunde haberi poteſt, ibid.n.10.
Scripturæ re haberi nequeunt, quando productio non eſt realis, deciſ.139.n 5.tom.2.
Scripturæ vna pars alteram declarat, deciſ.587.n.12.tom.3.
ex Scripturæ inſpectione dignoſcitur, an ſit antiquiſſima, deciſ.170. n.7. tom.2.
Scriptura, quando fuit producta, ſi contra eam non fuit oppoſitum, poſtea non eſt amplius locus oppoſitioni, ibid.n.8.
Scripturarum amiſſio quando allegatur ex aliquo infortunio, non releuat, ſi non probetur illarum anterior exiſtentia, deciſ.7.n.1. tom.2.
in Scripturarum concurſu, ex ſtylo mercatorum magis credendum eſt annotationi dantis pecunias quam recipientis, deciſ.162. n.18. tom.2.
in Scripturarum exhibitione Rota inuiolabiliter ſeruat æquitatem Canonicam, deciſ.71.n.1.tom.2.
ad Scripturas exhibendas quis cogi poteſt, ſtante intereſſe partis petentis exhibitionem, & exiſtentia ipſius ſcripturæ penes ipſum, contra quem petitur exhibitio, deciſ.112. num.1.& 4. tom.2.
Scripturas exhibere non tenetur adminiſtrator ante redditionem rationum, deciſ.146.n.10. tom.2.
ad Scripturarum exhibitionem ſi quis non fuerit condemnatus non poteſt dici, illas fraudolenter occultare, deciſ.146.num.11. tom.2.
Scripturarum exiſtentia penes Notarium & Archiuiſtam ſufficit probari etiam ante motam litem vt illas exhibere teneatur, deciſ.112.n.7. tom.2.
Scripturarum recognitio eſt neceſſaria etiam in iuribus extractis ab eodem Notario rogato de eis, deciſ.638. num.18. tom. 3.
Scripturarum recognitio admittitur per teſtes aſſerentes, ſe habere notam manum alicuius, iunctis adminiculis, deciſ.728.num.16. tom. 3.
Scripturarum productio in dubio debet intelligi prout eſt vtilius producenti, deciſ.178. n.28.tom.2.
Scripturarum recognitio poteſt quandocumque fieri, deciſ.551. n.6. tom.3.
Scripturarum non cenſetur, quis ſubſcripſiſſe abſque eo, quod contenta in ea ſubſcripſiſſet, deciſ.263.n.17. tom.2.
Scripturam ſubſcribens cenſetur informatus de contentis in ea, deciſ.263. n.16.tom.2.
Scripturam, quando quis producit vel repetit, quæ incipit ſic, & finit ſic, tunc tenor ſcripturæ non eſt de actis, ſed ſola productio, deciſ.139.n.10. tom.2.
Intellige tamen id, quando ſola extrema producuntur, non autem, quando productio fit à termino à quo, vſque à terminum ad quem. ibid.n.11.& 12.
ad Scripturam ſi teſtis ſe referat, & de ea non appareat non probat, cum relatio ſit ſine relato, deciſ.7.n.10.tom.2.
In Scriptura aliqua ſi ſit appoſitum ſigillum publicum, cenſetur appoſitum de conſenſu illius, cuius eſt ſigillum, deciſ.170. n.9. tom.2.
Scripturas occultans videtur committere delictum, deciſ.146.n.9. tom.2.
Scripturas Notarius tenetur exhibere probata apud eum illarum exiſtentia, deciſ.112.n.5.tom.2.
ad Scripturas quando probatio non eſt coarctata, tunc ea fieri poteſt etiam per teſtes, & ſic locus eſt remiſſoriæ, deciſ.256.n.5. tom. 2.
per Scripturas non poteſt probari immemorabilis, deciſ.27. n.2. tom.2.
Scripturas, quis tenetur exhibere ſtante intereſſe partis petentis productionem, ſed ſecus ſi ceſſet intereſſe, deciſ.218. num.9. tom. 2.
per Scripturas quando aliquid poteſt probari, remiſſoria denegatur, deciſ.124. n.2.tom.2.
Scripturas, vt quis teneatur exhibere, debet probari exiſtentia apud ipſum, deciſ.218. n.1.tom.2.
Scripturarum exiſtentia, ſi ſit probata apud aliquem, apud eundem illæ eſſe præſumuntur, ibid.n.2.
Scripturarum exiſtentia, ſi ſit probata apud aliquem, non excuſatur, ſi dicat, quod illas non habet, vel amiſit, ibid.n.3.
Scripturis potius eſt ſtandum, quam depoſitionibus teſtium, deciſ. 487.n.4. tom.2.

S C R V T A T O R.

Scrutatores in electionibus tantum tres debent interuenire, alias electio eſt nulla, deciſ.574.n.10.tom.3.
Et iſta eſt communis opinio, à qua non eſt recedendum in conſulendo, nec in iudicando, ibid.n.11.
Scrutatores tres de Collegio, licet iuxta cap. quia propter. de elect. debeant eſſe de Collegio, tamen non irritatur electio, ſi aliter fiat, deciſ.312. n.26.tom.2.
Scrutatores tres de Collegio iuxta terminos cap. quia propter. de elect. vota omnium debent exquirere, deciſ.574. num.39. tom.3.
Scrutatores tres, eligendi pro electione facienda, debent eſſe de Collegio, alias electio erit nulla, deciſ.574.n.13.tom.3.
Scrutatores pro electione facienda debent eſſe de Collegio, quia præſumitur eos fidelius eſſe tractaturos electionem, ibid.n.14.
Et non eſt honeſtum, vt qui ſunt extra Collegium faciant conſcientiam illorum de Collegio, ibid.
Scrutatores tres de Collegio quod debeant interuenire in electionibus, & non plures, id à quo ſolummodo fuerit ſtatutum, deciſ. 574.n.9. tom.3.
SCVTA 85. monetæ Romanæ, excedunt ſummam ducatorum centum monetæ Neapolitanæ, deciſ.477.n.4.tom.2.
Scuta auri ſtamparum à cæteris ſunt diſtinguenda, deciſ.488. n.3. tom 2.
SECRETARIO locorum Montium atteſtanti de rebus ad ſe pertinentibus defertur, deciſ.116.n.9.tom.2.
SEDES Apoſtolica ſucceſſit in Ducatu Ferrariæ, deciſ.630. n.77. tom. 3.

S E M I N A R I V M.

Seminarium non dicitur conſtare ex parietibus, & domicilio, ſed ex cœtu puerorum ibi viuentium, ac litteras addiſcentium. Rub. in Annot ad deciſ.373.n.14.tom.2.
in Seminario, ſi adhuc non ſint introducti pueri, & fiat vnio videtur ea tenere, dum tamen, id quod vnitur, præfigatur, pro alimentis, alijſque neceſſarijs pro manutentione Seminarij, ibidem num.15.
Itaque ſolum fuerit dilata introductio puerorum, vt in ipſo die ingreſſus habeant omnia parata, ibid.n.16.
Seminarium eſt vnum corpus, quod naſcitur cum dentibus, ibid. num.17.
Seminario nondum erecto non poteſt fieri vnio, deciſ.373. num.2. tom. 2.
de Seminarij exiſtentia ex quibus dicatur conſtare ad hoc, vt vnio ei facta, dicatur valida, deciſ.373.n.9. & ſeqq.tom.2.
Seminario vt fiat vnio requiritur ſaltem præparatio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum. ibid.n.3.
in Seminario dum pueri introducuntur, non poſſunt ibi ieiuni immorari. Rub. in annot. ad deciſ.373.n.18.tom.2.
SENECTVTIS contagium eſt extollere ætatem præteritam, & deteſtari præſentem. Rub. in annotat. ad deciſ.460.n.25.tom.2.
SENEX fingit aſpernari illam ætatem, quam citò relicturus eſt, Rub.in Annot. ad deciſ.460.n.25.tom.2.
Senex facile prouocatur, & difficile reuocatur, citò credit, & tardè diſcredit, velox eſt ad loquendum, tardus verò ad audiendum. Rub.in annot. ad deciſ. 460. n.24. tom.2.
SENSVS viſus falli non poteſt, deciſ.499.n.3.tom.2.
Senſus diſpoſitionum vt habeatur coniungenda ſunt præcedentia cum ſequentibus, deciſ.254. n.12.tom.2.
in Senſu directo potius quam in obliquo verba in dubio accipi debent, deciſ.246.n.13. tom.2.

SENTENTIA.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij contra actorem, fertur quando actio intentata non competit. Rub. in Annot. ad deciſ.420.n.104.tom.2.

Sententia appellationis, quando Iudici eſt commiſſa, debet eam confirmare, vel reuocare, deciſ.362.n.10.tom.2.

Sententia contra ſententiam lata non facta eius mentione eſt nulla, ibid.n.11.

Sententia excommunicationis eſt nulla, quando eſt lata poſt appellationem, deciſ.568.n.2.tom.3.

Sententia excommunicationis ſi contineat errorem intollerabilem patentem & notorium dicitur nulla, ibid, n.3.& 7.

Sententia excommunicationis quando dicatur nulla, ibidem num. 4. & 8.

Sententia an poſſit declarari nulla ex defectu mandati in proceſſu cauſæ, ſi ipſe Iudex pronunciet ad inſtantiam ipſius principalis, deciſ.156.n.1.tom.2.

Sententia recipit declarationem à iure, deciſ. 127. numer.13. tom. 2.

Sententia declaratoria ſi non fuerit præmiſſa denunciatio eſt nulla, deciſ.48.n.27.tom.2.

Sed hoc non procedit, quando factum eſt notorium, itaut certum ſit excommunicato nullam defenſionem competere, ibid. num.28.

Sententia an ſit diffinitiua, necne, id benè colligitur ex eius lectura, deciſ.251.n.16.tom.2.

Sententia an ſit diffinitiua, necne, colligitur ex verbis eiuſdem, deciſ.702.n.5.tom.3.

Sententiæ executio facta pendente appellatione eſt nulla, & attentata, deciſ.566.n.9.& 10,tom.3.

de Sententiæ iuſtitia ſatis dicitur conſtare ex deciſionibus in cauſa factis, deciſ.320. n.2.tom.2.

Sententia præſumitur iuſtificata ex lapſu 30. annorum, deciſ.302. n.24. tom.2.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, remanet notoriè iniuſta, deciſ.578.n.8. tom.3.

Sententia, quando eſt notoriè iniuſta, conſequenter etiam eſt nulla, ibidem.

Sententia nulla non poteſt confirmari, parte opponente, ibidem num.9.

Sententia ſufficit iuſtificari ex nouiter deductis quando non ſumus in illis caſibus ſpecialibus, in quibus ex eiſdem actis eſt iuſtificanda, deciſ.653.n 14.tom.3.

de Sententiæ iuſtitia dicitur conſtare ex deciſionibus in cauſa factis, deciſ.362. n 12.tom.2.

Sententia non eget iuſtificatione per acta publica, ſi cauſa fuerit commiſſa conſcientiæ Iudicis, deciſ.302.n.22.tom.2.

Sententia cum ſit induidua, ideò omiſſio citationis quoad vnum, qui habet æquale intereſſe cum alijs qui fuerunt citati, operatur nullitatem quoad omnes, deciſ.535.n.5.tom.3.

Sententia eſt nulla, dum lata fuit abſque tranſportatione actorum, ibid. n.6.

Sententia, quando eſt notoriè iniuſta, non intrat Aegydiana, deciſ. 503.n.1.tom.2.

Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, quamuis qui ſuccumbit intra legitima tempora non appellauerit, deciſ.740.num.1. tom. 3.

Sententia non redditur iniuſta ex probatis poſt eam, deciſ.80.n.10. tom.2.

Sententia vt arguatur de iniuſtitia, non ſunt attendenda ea, quæ poſt ſunt probata, deciſ.217.n.3.tom.2.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, non dicitur notoriè iniuſta, ſi ſe non referat ad acta, deciſ.18.n.19.tom.2.

Sententia iniuſta non releuant, deciſ.8.n.6.tom.2.

ex Sententia iniuſta euictionem fuiſſe ſecutam id dicenti, incumbit onus probandi, deciſ.18.n.20.tom.2.

Sententiæ nullitate, & iniuſtitia ſtante, non eſt opus, vt ab ea appelletur, deciſ.547.n.2.tom.3.

Sententia laborat vitio nullitatis, ſi cauſa non ſit expreſſa intra tempus præfixum à Conſtitutione Aegydiana, deciſ.67.num.9. tom. 1.

Sententia nulla confirmari non poteſt parte opponente, quod tamen verum intellige, quando conſtat de nullitate, deciſ.599. n.43.tom.3.

Sententia, quando eſt nulla, & iniuſta, tranſitum non facit in iudicatum, deciſ.548.n.3. tom.3.

Sententia, ſi ſit nulla ex defectu citationis, illa non ſanatur, etiam ſtante clauſula, arbitrio, deciſ.323.n.1.tom.2.

Sententia, quando eſt nulla non attenditur, deciſ. 327. n. 8. tom.2.

Sententia dicitur iniuſta, ſi ſit lata contra diſpoſitionem teſtatoris, ibid.n.9.

Sententiæ nullitates vt ſanentur, conſtito de eius iniuſtitia, id in Rota inauditum eſt, deciſ.251.n.18.tom.2.

Sententia eſt nulla, ſi Iudex decernat id, quod non habet in commiſſione, deciſ.362. n.6.tom.2.

Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, ſi ſit lata pendente termino ad probandum, deciſ.50. num.2. tom.2.

Sententia eſt nulla, & inualida ſi præcipitanter fuerit lata, deciſ. 570.n.2.tom.3.

Sententia eſt nulla, quando fuit proceſſum per contradictas non præcedenti prima citatione perſonali, deciſ.708. nnm.3. tom.3.

Sententiæ nullitas cauſari ſolet ex defectu tranſportationis actorum, deciſ.601.n.4.tom.3.

Sententiæ nullitatem allegans, tenetur exhibere omnia acta, vt poſſit argui contra ſententiam, deciſ.495.n.17.tom.2.

Sententiam nullam eſſe dicens, ſi velit obtinere probabit ſuam intentionem exhibendo proceſſum, & omnia acta, ibidem num.18.

Sententia, vt ſaluetur à nullitate, facienda eſt interpretatio, deciſ. 93.n.2.tom.2.

Sententia ſi nulla ſit, quoad non citatos, non tamen quoque erit nulla, quoad citatos, deciſ.601.n.14.tom.3.

Sententia dum eſt nulla, quoad non citatos, erit pariter nulla, quoad citatos, quando ſumus in iudicio indiuiduo, ibid.n.15.

Sententia eſt nulla, ſi non apparet, quo die fuerit publicata, deciſ. 98.n.7.tom.2.

Sententia nulla, & notoriè iniuſta, non poteſt quem priuare ſua poſſeſſione, deciſ.384.n.5.tom.2.

Sententia non debet annullari ex defectu tranſportationis aliquorum actorum, deciſ.495.n.24.tom.2.

Sententia an ſit nulla ex defectu iuriſdictionis, ſi fuerit commiſſa in poſſeſſorio, & ſuper eo non fuerit iudicatum, deciſ.559.n.12. tom.3.

de Sententiæ nullitatibus non eſt agendum, dum fuerunt ſanatæ per ſpeciale reſcriptum Principis, deciſ.231.n.1.tom.2.

de Sententiæ nullitate ille dare poteſt ſi ei renunciauit, deciſ. 51. n.7.tom.2.

Sententia nulla, & iniuſta nullum iuris effectum poteſt producere, Rub. in Annotat. ad deciſ.617.n.131.tom.3.

Sententia nulla, & iniuſta non meretur nomen ſententiæ, ibidem num. 132.

Sententia nulla, & iniuſta non poterit allegari pro præſumptione boni iuris, vt pauper lite pendente conſequatur alimenta, & ſumptus litis, ibidem n.133.

de Sententiæ confirmatione, vel reuocatione, quando non agitur, ſed incidenter ea inducitur pro præſumptione boni iuri, ibid. num.134.

Tunc non attenditur nullitas ex defectu tranſportationis actorum & quare, ibid.n.135.

Sententia lata ſuper petitorio poſtquam illud à partibus fuit ſuſpenſum, eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, deciſ.521.num.2. tom. 3.

à Sententia lata in iudicio poſſeſſorio datur appellatio, ſaltem de iure Canonico, deciſ.98,n.1.tom.2.

à Sententia ſi fuerit in tempore appellatum, executio inde facta remanet attentata, ibid.n.2.

Sententia condemnatoria non transfert poſſeſſionem abſque apprehenſione, deciſ.627.n.10. tom.3.

Sententia lata in poſſeſſorio, quando contineat mixturam cum petitorio, deciſ.707.n.4.tom.3.

Sententia lata in poſſeſſorio, ſi contineat mixturam cum petitorio, ratione huius complicationis datur ab ea appellatio, ibid. num. 5.

Sententia lata contra poſſeſſorem eſt minimè valida, ſi conſtito de melioramentis, non condemnet reum ad ea reficienda, deciſ. 387.n.6. tom.2.

Sententia, quando eſt lata in mero poſſeſſorio, non datur appellatio, & ſic executioni poteſt mitti abſque vitio attentatorum, deciſ.712.n 4. tom.3.

à Sententia lata in poſſeſſorio, ſi appelletur, & ipſa appellatio non proſequatur, non tamen cenſetur ex hoc fuiſſe dimiſſum animum proſequendi ius ſuum in petitorio, deciſ.416. n.5. & 6. tom.2.

Sententia tranſit in rem iudicatam, licet fuerit appellatum, ſed in tempore appellalio non fuit proſequuta, deciſ.601. num.1. tom. 3.

Sententia in cauſa ſtatus, ſi tranſiuerit in iudicatum, facit ius, quoad omnes, deciſ.486.n.3. tom.2.

per Sententiam adiudicatoriam iuriſpatronatus ſic quæritur ius auctori, quod quæritur quaſi poſſeſſio alijs, deciſ.486.n.4. & 5. tom. 2.

Sententia ſi tranſitum fecerit in iudicatum, & maximè ſi ſit à parte acceptata, exequenda venit, deciſ.676.n.8.tom.3.

Sententia tranſit in iudicatum, ſi intra 10. dies ab ea, non appelletur, & an requiratur alia declaratoria Iudicis, deciſ.711. num.2. tom. 3.

pro Sententia, & re iudicata præſumitur, deciſ.18.n.3.tom.2.

Sententia quæ tranſit in rem iudicatam, & conſtat de eius validitate, & iuſtitia ſine dubio venit exequenda, deciſ.666.num.3. tom. 3.

pro Sententia tunc multò magis præſumitur ſtante acquieſcentia partis, quæ non appellauit, ibid.n.4.

pro

pro Sententia, & re iudicata tantò magis eſt præſumendum, quando eſt Rotalis, ibid.n.5.
Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum exequenda venit, dum non conſtat de cauſis reſtitutionis in integrum, deciſ.388. num.3. tom. 2.
Sententia non tranſit in iudicatum, ſi adhuc fatalia non ſint lapſa, deciſ.63.n.13. tom.2.
Sententia vnica, quando eſt lata, quæ tranſitum fecit in iudicatum, & ſignatura reſcribit parito iudicato, eſt ei parendum, deciſ.328. n.4.tom.2.
Sententiæ, & res iudicatæ non proſunt, niſi doceatur de earum executione, deciſ.79.n.4.tom. 2.
Sententia ſi tranſiuerit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, nihil remanet, niſi vt executioni demandetur, deciſ. 320.n.3.tom.2.
Sententia tranſit in iudicatum ob deſertionem appellationis, deciſ. 665.n.16.tom.3.
Sententia in dubie dicitur tranſitum facere in rem iudicatam, quando intra ſpatium 10. dierum non fuit appellatum à principali, nec ab alio de eius mandato, deciſ.621.n.3.tom.3.
Sententia tranſit in iudicatum, quamuis in tempore ſit appellatum, ſed intra terminum iuris reditum non fuit pro apoſtolis, nec commiſſa cauſa appellationis intra menſem, deciſ.399. n.1. tom.2.
Sententia, quando tranſiuit in iudicatum, & de eius validitate conſtat ex actis, ac apparet de eiuſdem iuſtitia, tunc aliud non remanet, niſi vt exequatur, deciſ.476.n.14.tom.2.
Sententia, licet ab ea fuerit appellatum, negari non poteſt, quin pro ſe non habeat iuris præſumptionem, deciſ.340. numer.4. tom. 2.
Sententia ſuſpenſa per appellationem non tranſit in rem iudicatam, deciſ.338. n.5.tom.2.
Sententia, quæ per appellationem fuit ſuſpenſa, non releuat, deciſ. 386.n.54.tom.2.
Sententiæ ſuſpenſæ per appellationem, ſuſpenduntur etiam quoad præſumptionem iuſtitiæ ipſius ſententiæ. Rub. in Annot. ad deciſ.617.n.128. tom.3.
à Sententia dicitur appellatum, licet appellans vſus non ſit verbo, appello, dum habuit recurſum ad Sanctiſſimum. deciſ.520.n.23. tom. 3.
Sententia, quando eſt ſuſpenſa per appellationem nihil probat, deciſ.232. n.4.tom.2.
Sententia non releuat, dum ille, qui eam obtinuit, non curat amelius proſequi illud iudicium, ibid.n.4.
Sententia ſuſpenſa per appellationem non moretur exequutionem, deciſ.236.n.10.tom.2.
pro Sententiæ validitate ſufficit citare illum, contra quem principaliter dirigitur petitio, deciſ.231.n.17.tom.2.
Nec alij ſunt citandi propter extenſionem præiudicij, deciſ.131. n.17.tom.2.
Sententia an ſit valida, necne, benè colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.474.n.1.tom. 2.
de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, quando fuit lata ſeruatis ſeruandis, deciſ.621.n.8.tom.3.
Sententia quatenus ſit valida & iuſta, res iudicata exequenda venit, deciſ.601. n.2.tom.3.
Sententia, quod ſit valida, colligitur ex reuolutione actorum, & quod ſit iuſta ex deciſionibus in cauſa factis, deciſ.509. n.1. tom. 3.
Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, in quibus legitur commiſſio cauſæ, mandata, citationes, ſeruatio terminorum ſubſtantialium, deciſ.320.n.1.tom.2.
de Sententiæ validitate ex quibus dicatur conſtare, deciſ.26. n.1. tom. 2.
Sententia abſque citatione ritè ferri non poteſt, deciſ.48. num.32. tom. 2.
Sententia lata abſque citatione, dicitur nulla reſpectu non citati, ſed ſecus quoad citatum, deciſ.446.n.15.tom.2.
Sententia nulla non poteſt executioni demandari, ibidem numer.18.
Sententia licet non afficiat non citatos, non tamen dicitur nulla quoad citatos, deciſ.231.n.16.tom.2.
Sententiæ tres conformes quando adſunt, tunc non eſt locus amplius appellationi, deciſ.569.n.1.tom.3.
in Sententiæ diſpoſitiua, quando aliquid dicatur expreſſum, deciſ. 577.n.6.tom.3.
Sententia, quando eſt nouata inter partes, tunc omnis illius actio extinguitur, deciſ.62.n.4.& 5.tom.2.
Sententia quando ex vno capite iam nulla reddita eſt, non eſt ſuper alijs capitibus immorandum, deciſ.229.n.12.tom.2.
Sententiam de immittendo, ſi quis obtinuit, ex hoc probatur, quod antea non poſſidebat, deciſ.298.n.2.tom.2.
Sententia ſi ſit ferenda intra certum tempus, & d. tempus pluries ſit lapſum, tunc magis intrat difficultas ſanationis, deciſ.67.n.17. tom.2.
Sententiæ ſi ferantur à iudicibus ordinarijs, ipſi non teuentur ad inſertionem ſuarum facultatum, ſed ſufficit vt ſint in quaſi poſſeſſione facultatis ordinariæ, & pro talibus communiter habeantur, deciſ.48.n.12. tom.2.
in Sententia non eſt opus exprimere cauſam, ſi tamen exprimatur, & reperiatur falſa, vitiat ſententiam, deciſ.5. numer.14. tom.2.
Sententia, quando fuit lata in rem, & ſuper iure reali ſuper eius libertate facit ius, quo ad omnes, deciſ.393.n.3.tom.2.
Sententia lata ad fauorem locatoris ſuffragatur etiam conductori, ibid.n.4.
Sententia, quando eſt lata in rem, prodeſt etiam conductoribus & quando, deciſ.498.n.3.& 4.tom.2.
Sententiæ plurium ſtandum eſt, deciſ.69.n.9.tom.2.
pro Sententia in dubio præſumitur, deciſ.201.n.1.tom.2.
Sententia ſeu decretum quando eſt nullum & iniuſtum Aegydiana non intrat, deciſ.191. n.1.tom.2.
Sententia vt valeat, ſufficit, vt cauſa fuerit agitata cum legitimo defenſore, deciſ.231.n.21.tom.2.
Sententia debet eſſe conformis petitioni, deciſ. 710. num. 6. tom.3.
Sententia appellationis non viſis actis probatorijs prioris inſtantiæ eſt ipſo iure nulla, deciſ.495.n.27.tom.2.
Sententia lata ſuper bonis feudalibus, non eſt trahenda ad bona allodialia, deciſ.559.n.5.tom.3.
ad Sententiam ſi fuerit facta citatio ſed non ad locum vbi fuit lata, tunc defectus citationis non dicitur totalis & quare, deciſ.51. n.3. tom.2.
pro Sententia antiqua præſumitur etiam ſine actis tam quoad iuſtitiam, quam quoad ſolemnitates, deciſ.470.n.12 tom.2.
Sententia dicitur antiqua, ſi ſit lata annis ſaltem triginta ante motam litem, ibid.n.13.
Sententia lata contra validitatem matrimonij, quando ſit reuocanda, deciſ.431.n.12.tom.2.
Sententiæ latæ quis præſumitur habuiſſe ſcientiam, mediante citatione ſibi facta ad docendum de appellatione, eiuſque legitima proſecutione, deciſ.621.n.6.tom.3.
Sententia lata in ſpretum ſuperſeſſoriæ habitæ à Signatura Iuſtitiæ eſt nulla, deciſ.702.n.2.tom.3.
Sententiæ pars diſpoſitiua, & non narratiua attendenda eſt, deciſ. 599.n.9. tom.3.
Sententia lata poſt tres menſes præfixos à conſtitutione Marchiæ in locis, vbi ea ſeruatur, eſt nulla, deciſ.699. numer.3. tom.3.
Sententia lata poſt lapſum fatalium eſt nulla, ibid.n.4.
à Sententia lata contra ſe emptor appellans ſi appellationem non proſequatur, itaut ſententia tranſeat in rem iudicatam, quo caſu id non obeſt, quo minus agat de euictione, deciſ.63. num.4. tom.2.
Sententiæ effectus ſuſpenditur ab appellatione, deciſ.466. num.7. tom.2.
Sententia, ſi ſe referat ad aliquod ſtatutum, iuxta illius terminos intelligenda, ac declaranda venit, deciſ.227.n.12.tom.2.
Sententia lata contra abſentem, & contumacem præſumitur potius lata propter contumaciam, quam ob delictum, deciſ.376. n.13.tom.2.
per Sententiam, vel aliunde petens alimenta, debet iuſtificare eius bonum ius, deciſ.423. n.4.tom.2.
Sententia, dum continet id, quod pars ſe obligauit in forma Camere adimplere, non poteſt argui, vt ſit iniuſta, deciſ.399.n.20. tom. 2.
Sententia ſuper puritate ſanguinis ad fauorem vnius lata, omnibus prodeſt de eodem genere, deciſ.739.n.16.tom.3.
Sententiæ executio facta nulla præcedente liquidatione, eſt inualida, deciſ.98.n.5.tom.2.
Sententia vna, quando per aliam virtualiter dicatur reuocata, deciſ.730.n.5.tom.3.
Sententiæ trahunt ſecum executionem, deciſ.435. num.18.& 20. tom.2.
Sententia lata ſuper immiſſione ſolet dari appellatio, deciſ.379. n.2. tom.2.
in Sententia ſi cauſa ſit expreſſa, non poteſt ex diuerſa ſubſtineri, ſi illa ſit falſa, deciſ.134.n 21.tom.2.
Sententia ſi ſit exceſſiua non releuat, deciſ.381.n.26.tom.2.
Sententia in Rota ferri non poteſt cum ſola ſupplicatione litteris non expeditis, deciſ.553.n.10.tom.3.
Sententia operatur retrotractionem vſque ab initio, deciſ.295.n.2. tom. 2.
Sententia cum retrotrahatur, ideò condemnatio fingitur facta retrò à die conteſtatæ litis, ibid.n.3.
Sententia non releuat, dum ſuſpenſa remanet per appellationem, deciſ.448. n.8.tom.2.
Sententia vt non dicatur deſerta, eo quia intra legitimum tempus non fuit commiſſa cauſa, ſufficit, vt fuerit facta diligentia, vt commiſſio ſignaretur, deciſ.517.n.3.tom.2.
Sententia ne tranſeat in iudicatum, quia intra legitimum tempus non fuit cauſa commiſſa, requiritur vt de aliqua diligentia adhibita conſtet, ibid.n.4.
Sententia, id quod non comprehendit, ſufficit aſſerere illud non

haberi in ea expreſſum, deciſ.559. num.25. tom.3.
Sententia lata ſuper ſtatu beneficij facit ius, quoad omnes, deciſ. 471.n.9.tom,2.
Sententia vnica, ſi plures continentur, vno eodemque iure cenſeri debent,ibid.n.10.
Et ideò quaſi poſſeſſio vnius ſuffragatur alteri,ibid.n.11.
à Sententia lata, parte abſente, & non citata quandocunque à die habitæ notitiæ appellari poteſt, deciſ.440. num.19. tom.2.
Sententia lata contra principalem non nocet fideiuſſori non citato,deciſ.3.n.1.tom.2.
Sententia lata contra mortuum non valet, limita ſi ſit lata in rem, deciſ.193.n.10. tom.2.
Sententia Iudicis, qui habet in facultatibus procedere appellatione remota, tranſit in iudicatum conſtito de eius iuſtitia, & validitate,deciſ.390.n,3.tom.2.
Sententia ſi ſit concepta ſub vnica verborum ſtructura, tunc pars appellabilis trahit ad ſe partem non appellabilem, deciſ.80. n.15. tom.3.
Et quando hoc procedat,ibid.n.16.
Sententia,ſi concedat immiſſionem, & vnico contextu condemnet ad fructuum, & expenſarum reſtitutionem, an quoad fructuum condemnationem poſſit appellari, & nequaquam quoad immiſſionem.ibid.n.17.
Sententia ob non interpoſitam appellationem tranſit in iudicatum, deciſ.540.n.1. tom.3.
Sententia lata in Saluiano confirmanda venit conſtito de duobus extremis ad effectum obtinendi in bono iudicio, deciſ.512. n.1. tom.3.
Sententia dicitur condemnatoria,quamuis in ea non adſit verbum, condemno, cum ad hoc ſufficiant verba æquipollentia, deciſ. 313.n.11.tom.3.
Sententia lata ad fauorem vnius partis, implicitè continet in ſe condemnationem contra aduerſarium, deciſ.313. num.12. tom.2.
Sententia, ſeu decretum, dum non iuſtificatur ex actis, nedum eſt nullum, ſed etiam notoriè iniuſtum, deciſ.349. numer,22. tom.2.
Sententiam dicitur quis approbaſſe, ſi adimpleat contenta in ea, deciſ.466.n.8. tom.2.
Sententiæ dicuntur conformes, quando in negotio principali, & effectu conueniunt, deciſ.584.n.1.tom.3.
Sententiarum validitas colligitur ex reuolutione actorum, ibid. num.2.
Sententia ſuper falſitate inſtrumenti contra Notarium lata, ao præiudicet tertio, deciſ.501.n.8.tom.2.
Sententia lata poſtquam ſunt lapſa fatalia, non tenet, deciſ.399. n.3. tom.2.
à Sententia ſatis dicitur appellatum, quando cauſa appellationis reperitur commiſſa, deciſ.547.n.1.tom.2.
Sententia retrotrahitur ad tempus moti iudicij, deciſ.410. num.3. tom.2.
Sententia lata contra principalem debitorem,ſi in iudicatum tranſeat, poteſt executioni demandari etiam contra fideiuſſorem, deciſ.621.n.1. tom.3.
Sententia, ex quo appareat ad vnum tantum caput prætenſionis fuiſſe reſtrictam,deciſ.410.n.8.tom.2.
Sententia condemnatoria non priuat hæreticum beneficijs, ſed pronunciando aliquem hæreticum, declarat etiam ſtatim illum in ipſo lapſu in hæreſim priuatum fuiſſe ipſo iure quibuſcumq; beneficijs,deciſ.619.n.8.tom.3.
Sententiam,dum quis petit reuocari, ſufficit, vt producat appellationem,deciſ.495.n.14. tom.2.
pro Sententiæ confirmatione, qui inſtat, debet producere proceſſum,& acta, ibid.n.15.
Sententia lata non viſis eis actis,quæ non releuant, iuſta eſt, deciſ. 447.n.4.tom.2.
Sententia, vt aliquem afficiat, debet pro eius intereſſe in cauſa citari,deciſ.501.n.2.tom.2.
Sententia lata in iudicio criminali, per quam inſtrumentum fuit declaratum falſum, non poteſt præiudicare alteri dicto inſtrumento vtenti.ibid.n.3.
Sententia in incorporalibus trahit ſecum executionem, abſque alio facto hominis,deciſ.471.n.13.tom.2.
Sententia,quando eſt lata per capita ſeparata, tot dicuntur ſententiæ,quot ſunt capita,deciſ.599.n.1.tom.3.
Sententia, quæ fuit reuocata, non releuat, deciſ.390. num.12. tom. 2.
Sententia lata ſuper executione Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, dicitur lata ad fauorem Commiſſarij Cameræ, ideò non poteſt ſuffragari prouiſo de beneficio ad effectum capiendi poſſeſſionem nomine proprio, deciſ.404.num.7. tom.2.
in Sententia, Id quod non fuit ſpecificatum,comprehendi non poteſt,deciſ.554. n.12.tom.3.
Sententia,dum eſt lata vna die,& citatio cadebat altera,non tenet, deciſ.384.n.7.& 8. tom.2.
Sententia, quando de conſenſu partium fuit caſſa, ea amplius vires non habet, deciſ.62.n.7.tom.2.
Sententia quando continet notorium grauamen non eſt locus Aegydianæ,deciſ.80,n.2.tom.2.
Sententia eſt ſtricti iuris, & non extenditur ad ea, quæ verbis non continentur,deciſ.393.n.5.tom.2.
Sententiæ,& mandata ſi ex actis non iuſtificentur,nulla ſunt,deciſ. 644.n.3.tom.3.
Sententia,quæ per relationem ad acta non verificatur, dicitur nulla,deciſ.489. n.5.tom.2.
Sententia,quod fuerit exceſſiua, quando non poſſit dubitari, deciſ. 566,n.1.tom.3.
Sententia,quando eſt nulla in parte,eſt etiam nulla in totum ratione indiuiduitatis,ibid.n.2.
Sententiæ executio non dicitur exceſſiua, licet fuerit facta pro maiori tempore, & quantitate in ſententia expreſſa, quando id ea virtualiter continebatur, ibid.n.3.& 4.
Sententia ſi ſit reſtricta ad certum tempus, non eſt facienda extenſio ad maius tempus præter in ea expreſſum, ibid.n.5.
Sententiæ ſunt ſtricti iuris, ideoque in eis non ita facilè admittitur extenſio,ibid.n.6.
Sententia lata à Iudice poſtquam à ſuperiore fuit inhibitum, eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, ibid.n.8.
Sententia lata ſine valida citatione eſt nulla, deciſ.521. num.15. tom.3.
Sententiæ effectus ſuſpenditur per appellationem, deciſ.258. n.3. tom.2.
Sententiæ ne contineant inter ſe contrarietatem, & incompatibilitatem, facienda eſt interpretatio, deciſ.730. numer.8. tom. 3.
SEPARATIO Thori, quando euenit culpa mariti, tunc ipſe in reſtitutione non poteſt iuuari diſpoſitione, l.exigere dotem, ff. de iudic.deciſ.742.n.23.tom.3.
SEQVELA illa non tenet, Titius,& alij credunt, & dicunt ſe ſcire Sempronium non habere aliquod ius in certis bonis, ergo Sempronius iuri ſibi competenti in illis bonis renunciauit, deciſ. 508. n.13. tom.3.
SEQVENTIA declarant præcedentia, deciſ.325.n.5.tom.2.

S E Q V E S T R V M.

Sequeſtrum iudiciale regulariter non priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ.200. n.20.tom.2.
Sequeſtrum non eſt prohibitum, quando ſubeſt timor conſumptionis,deciſ.215.n.1.tom.2.
Sequeſtrum eſt permiſſum quoties id ſuadet æquitas, ne iudicium reddatur eluſorium,ibid.n.2.
Sequeſtrum appoſitum non conſtito ſummariè de bono iure petentis non valet, deciſ.168.n.3.tom.2.
Sequeſtrum, ſi fuerit appoſitum ex cauſa attentatorum, dum illa abſunt, ſequeſtrum eſt reuocandum, deciſ.400. num.29. tom. 2.
Sequeſtrum equum eſt, vt reuocetur, ſi falſa ſit cauſa, propter quam fuit appoſitum, ibid.n.30.
Sequeſtrum vt iudex validè apponat, debent concurrere eius requiſita, deciſ.168. n.2.tom.2.
Sequeſtrum ſemel appoſitum, non reuocatur, niſi in fine litis, deciſ. 333.n.20.tom.2.
Sequeſtrum ſemel appoſitum, tunc non eſt exercendum, ſi ritè, & iuſtè fuerit appoſitum, ſecus verò ſi è contra, ibid.n.21.
Sequeſtrum neceſſarium non priuat quem ſua poſſeſſione, ibidem num.22.
per Sequeſtrum Prætorium, poſſeſſor non dicitur amittere poſſeſſionem,ibid.n.27.
Sequeſtrum non eſt remouendum, quamuis ſit iniuſtè appoſitum ſtante conſenſu partis ſuper appoſitione, deciſ.400. num.27. tom.2.
Sequeſtro, quis cenſetur conſenſiſſe, dum pars non appellauit, ibid. num.24.
Sequeſtro, quis non dicitur conſenſiſſe, ſi fuerit factum citra eius conſenſum, aut approbationem, & multò magis ſi adſit contradictio,ibid.n.25.
Sequeſtri materia plurimum pendet ab arbitrio iudicantis, deciſ. 215.n.5.tom.2.
à Sequeſtro cauſa non eſt incipienda, deciſ. 411. numer. 5. tom. 2.
Sequeſtro pendente non poteſt alteri ſolui abſque violatione ſequeſtri,& incurſu pœnarum in illo contentarum, deciſ.624.n.3. tom. 3.
Sequeſtra appoſita appellatione pendente ſunt attentata, deciſ. 168.n.1.tom.2.
Sequeſtranda eſt poſſeſſio capta appellatione pendente, ſaltem ex officio Iudicis, & conſtaret Iudicem non habuiſſe iuriſdictionem,deciſ.397.n.17.tom.2.
Et hoc ſaltem, ne altera pars eludatur, dum conſenſit, vt coram non Iudice iudicialiter procederetur, ibid.n.18.
Sequeſtratio regulariter eſt prohibita, deciſ.215.n.1.tom.2.
SERERE, paſcere, lignare, fructus colligere &c. ſpectant ad vſum alicuius fundi, deciſ.443.n.3.tom.2.

SER-

SERMONIS recti ratio in omni materia attendi ſolet, deciſ.77. num.1.tom.2.

in SERVATIONE terminorum ſubſtantialium ſolet includi etiam citatio ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.521. n.17.tom.3.

S E R V I T V S.

Seruitus fundi non adimit proprietatem fundi, deciſ.75. num.9. tom.2.

Seruitus induci non poteſt ſine præſcriptione, deciſ.32. num.13. tom.5.

Seruitus morti æquiparatur, Rub. in Annotat. ad deciſ.576.num. 58. tom.3.

Seruitus itineris, quando multò magis ceſſare debet, deciſ. 101. num.27. tom.2.

Seruitus contra pupillum non poteſt præſcribi, deciſ.588.num.6. tom.3.

Seruitus peior eſt morte ipſâ, Rub. in Annotat. ad deciſ. 576. num.60.tom.3.

Seruitus aquæ ex quo præſumatur, deciſ.32. num.17.tom.2.

Seruitutem aquæ quod quis acquiſiuerit, quid ſit probandum, deciſ.58.num.6. tom.2.

Seruitus aquæ in dubio præſumitur vendita, deciſ.58. num.8. tom.2.

in Seruitute negatiua ſine poſſeſſione titulata per contradictionem dari non poteſt, deciſ.425.n.13.tom.2.

Seruitus negatiua, vt initietur, requiritur partis acquieſcentia ad contradictionem, ibid.n.18.

de Seruitute inducenda ſi agatur probationes æquiuocæ non releuant, deciſ.101.n.24.tom.2.

ad Seruitutem præſcribendam requiritur ſcientia, & patientia Domini, deciſ.101.n.12.tom.2.

Seruitutem in re aliena, vt quis probet, debet docere ſe eam acquiſiuiſſe vel pacto, vel teſtamento, vel præſcriptione, ibidem num.4.

in Seruitute diſcontinua acquirenda, requiritur regulariter immemorabilis, ibid.num.5.

Seruitutem ſuper re aliena, ſi quis prætendat quamuis ſit in eius poſſeſſione, ad ipſum, & non ad Dominum ſpectat eam probare, ibid.num.2.

Seruitutem, vt quis præſcribat, debet ſic vti, vt credat vti iure ſuo, ibid.num.14.

ad Seruitutem diſcontinuam acquirendam ſufficiunt decem anni inter præſentes, & viginti inter abſentes, deciſ.101. num.9, tom.2.

Intellige tamen id verum, ſi allegetur titulus, & quidem in principio litis certitudinariè à quo, vel à quibus fuerit habitus, ibidem num.10.

Et quod præſcribens ſit vſus dicta ſeruitute ſciente, & patiente aduerſario, ibid.

S E R V V S.

Seruus pœnæ non poteſt dici, quis effectus, ſi in contumaciam fuerit condemnatus, & numquam incidit in poſſe Curiæ, deciſ. 714.n.6.tom.3.

Seruus pœnæ hodie nemo efficitur, & ſic ceſſat diſpoſitio, l.interdicit, ff. de condit. & demonſtr.ibid.num.6.

Seruum vinctum, dum quis vendidit, ſi accidat vt ab eo emptore ille aufugiat, non poterit deinde agere contra venditorem, quaſi illius naturam ei non ſignificauerit, quia facto ipſo id emptori ſignificauit, Rub. in Annot. ad deciſ.431. num.94. tom.2.

à Seruo ad Monachum rectè infertur, deciſ.365.num.5. tom.2.

Seruo tunc comparatur religioſus, quando id magis prodeſt, ac proficit religioni, deciſ.365.n.16.tom.2.

Seruo fugitiuo in quo non æquiparatur religioſus, deciſ.365.n.14. tom.2.

Serui fugitiui ſi Dominus negligat cuſtodiam, illius poſſeſſionem amittit, poſtquam ab alio fuit volens apprehenſus licet recuſante, ibid.num 2.

SÆVITIA mariti erga vxorem habet in ventre ingratitudinem, ſi ſit magna, & intollerabilis, deciſ.742. n.45.tom.3.

Sæuitia mariti in vxorem tanquam delictum nunquam præſumitur, deciſ.10.n.12.tom.2.

SEXVM proprium nemo præſumitur odio habere, deciſ. 737. num.2.tom.3.

S I G I L L V M.

Sigillum, ſi adſit in ſcriptura antiquiſſima, non eſt neceſſaria eius recognitio, deciſ.170.n.5.& 6. tom.2.

Sigillum Epiſcopi non probat in præiudicium tertij, deciſ.205. n.1. & 2. tom.2.

Sigillum Epiſcopi ſine ſubſcriptione non probat, ſed contrarium eſt verius, ibid.n.3.

Sigillum Epiſcopi de iure probat, deciſ.170.n.1. tom.2.

Et iſta concluſio procedit de generali conſuetudine totius Orbis, & Rotæ obſeruantia, in his tamen, quæ ſpectant ad officium Epiſcopi, & inter eius ſubditos, deciſ.170. num.2. tom.2.

Atque iſta concluſio procedit etiam in procuratorio Epiſcopi, ibid.num.3.

Sigillum Epiſcopi, quando non probet, deciſ.170. num.18. tom.2.

Sigillum Epiſcopi, tunc non probat in præiudicium tertij, quando ſcriptura ſigillata tendit principaliter in præiudicium tertij, ibid.num.19.

Secus verò, quando præiudicium eſſet ſecundarium, & euentuale, ibid.n.20.& 21.

Sigillum publicum appoſitum in aliqua ſcriptura, cenſetur appoſitum de conſenſu illius, cuius eſt ſigillum, deciſ.170. n.9. tom.2.

Sigillum publicum à viro fide digno ſolet cuſtodiri, ibid.n.10.

Sigillata ſcriptura, ſi non contineat aliquid ad fauorem familiaris illius, cuius eſt ſigillum, tunc multò magis ceſſat ſubtractio d. ſigilli, ibid.n.11.

Sigillum publicum probat abſque ſubſcriptione, ibid.n.12.

Sigilli appoſitio, habet vim ſubſcriptionis, deciſ.205. num.10. tom.2.

ſine Sigillo ſubſcriptio probat. deciſ.205. n.4.tom.2.

S I G N A T V R A.

Signatura, ſi voluiſſet, vt in executione rei iudicatæ ſeruaretur iuris rigor, non eam commiſiſſet religioni iudicantis, ſed ſimpliciter reſcripſiſſet, parito iudicato, prout fieri conſueuit, deciſ. 435.n.8.tom.2.

Signatura Iuſtitiæ, quando adeſt tantùm vna ſententia, non ſolet reſcribere cum clauſula, parito iudicato, deciſ.328. n.3. tom.2.

Signatura, tunc reſcribit, cum clauſula, parito iudicato, quando adſunt tres ſententiæ, ibid.

Signatura Papæ, non autem extenſio regentis eſt attendenda, deciſ. 181.n.13.tom.2.

Signatura regentis non attenditur in reſcripto gratioſo Papæ, deciſ.339.num.7.tom.2.

Signatura quando admittit appellationem ad vtrumque effectum, tunc cauſa ſine dubio dicitur appellabilis, deciſ.712. num.6. tom.3.

Signatura, quando dubitat an intret Ægidiana, nec ne, qualiter ſoleat reſcribere, ibid.n.7.

Signaturam adire pro ſanatione defectus iuriſdictionis, perperam id fit, cum tale vitium incurabile ſit, deciſ.578. num.11, tom.3.

S I G N V M.

Signum Notarij non eſt de ſubſtantia legalitatis inſtrumenti, & ſic multoties iudicauit Rota, deciſ.122. num.9.& 16. tom.2.

Et hoc multò magis procedit, ſi inſtrumentum fuerit repertum in protocollo, & inter alia inſtrumenta Notarij rogati, ibid.num.11.

Ex Signo, ſeu ſtigmate alicuius poſito in aliqua Capella, arguitur quod ea non eſt libera, deciſ.343. num.3.tom 2.

Signa Eccleſiæ Collegiatæ ſunt habere arcam, & ſigillum commune, deciſ.292. n.11.tom.2.

Signa indiuiduitatis contractus, quæ ſint, deciſ. 554. num.5. tom.3.

Signa præcipua ex quibus probetur, quod aliqua Eccleſia fuerit parochialis, quæ ſint, deciſ.292. n.3. tom.2.

Signa principaliora quæ ſint Eccleſiæ Collegiatæ, deciſ.354.n.13. tom.2.

S I M O N I A.

Simonia, in quo conſiſtat, deciſ.28. n.12.tom.2.

Simonia eſt, quando interuenit aliqua pactio de ſoluendo aliquid pro receptione Monialis, Rub. in Annot. ad deciſ.523. n.137. tom.3.

Simonia vera non inducitur ex correſpectiuitate, & vicinitate actuum, deciſ.93.n.19.tom.2.

Simonia committitur in beneficialibus ex conſtitutione Eccleſiæ, deciſ.538.n.3.tom.3.

Simonia non ſubſiſtit ſine conuentione, deciſ.93. numer. 12. tom.2.

Simonia non probatur ex actibus ſubſecutis, ibid. n.13.

Simonia non probatur ex eo, quia poſt reſignationem, reſignatarius dederit pecunias reſignanti, quia id potuit fieri ex cauſa remunerationis, vel ex alia cauſa puta mutui, &c. ibid. num.14. & 15.

Simonia quando non cenſeatur commiſſa in acquiſitione iuriſpatronatus, deciſ.28.n.1.tom.2.

Simonia, etiamſi ciuiliter agatur, cum agatur de priuatione, eſt plenè, & concludenter probanda, deciſ.93.n.3.tom.2.

Simonia etiam per coniecturas probatur, ibid.n.4. & 5.

Simonia, quatenus per coniecturas dicitur probari, intellige, vt debeant eſſe claræ, & eam neceſſario concluden. & quod reum omninò conuincant, ibid. n.5.

ad Simoniam probandam conuentio, & tractatus præcedens eſt omninò neceſſarius, quia aliàs illa non inducitur, ibidem num.6.

Simonia recipit formalitatem à conuentione antecedenti, ibid. num.7.

Simo-

Simonia non probatur per teſtes ſingulares, & ita ſeruat Rota, ibid.num.8.
Simonia non inducitur ex tractu de renunciando certo modo, qui non eſt prohibitus, deciſ.538.n.5.tom.3.
Simonia in renunciatione inducitur ex firma pactione, ibid. n.6.
ad Simoniam euitandam in reſignatione quoad pacta, optima præſeruatiua eſt reſeruatio beneplaciti Apoſtolici, ibid.num.7. 18. 20. & 22.
de Simonia reali in reſignatione beneficij non poteſt dubitari, ſi fuerit facta mediante pecunia, quo ſtante beneficium dicitur amiſſum, & incurſa excommunicatio, ibid.n.8.& 9.
Simonia, vt concludenter probetur, eſt neceſſaria probatio tractatus præcedentis, & concluſio pacti, ibid.n.10.
ad Simoniam probandam admittitur etiam ſocius criminis, quod eſt ſpeciale in hac materia, ibid.n.11.
Quod verum eſt, quando agitur contra illum, qui ſimoniam commiſit, ſecus verò ſi agatur contra tertium, ibid.n.12.
Simoniam, vt ſocius criminis probet, non debet eſſe ſocius muneris, deciſ.538.num.14.tom.3.
Simonia probatur coniecturis,& præſumptionibus, ex quo occultè committi conſueuit, deciſ.538.n.15.tom.3.
Quod intellige dummodo ſint vrgentes, & reum de crimine conuincentes, deciſ.538.n.16.tom.3.
propter Simoniæ vitium iuſpatronatus non tranſit in aliquem, deciſ.28.n.4.tom.2.

S I M V L A T I O.

Simulatio allegari non poteſt ab eo, qui illam commiſit, maximè quando eſt fraudolenta, deciſ.233.n.12.tom.2.
Simulatio allegari tunc poteſt ab auctore ſi allegetur contra illum, qui fuit particeps ſimulationis, deciſ. 233. num.13. tom.2.
Simulatio arguitur in venditione ex vtilitate pretij, deciſ.253. num.9.tom.2.
Simulatio fraudis in impoſitione cenſus ex pactis præcedentibus quando ceſſet, deciſ.641. n.11. tom.3.
Simulatio non poteſt nominari ea, per quam de vna ad aliam cauſam fit tranſitus, vel ſaltem non eſt ſimulatio improbata, deciſ. 472.n.13.tom.2.
Simulatio numquam admittitur, niſi probata cauſa ſimulationis, deciſ.25. num. 8. tom.2.
Simulatio deduci poteſt ab eo, qui eam commiſit, quando eſt iam detecta ex probationibus factis in iudicio, deciſ.239.n.14. tom.2.
Simulatio probatur leuioribus probationibus, deciſ.179. num.5. tom.2.
Simulatio de perſona ad perſonam, quando vtraque perſona poteſt contrahere, à iure expreſsè permittitur, deciſ.253. num. 28. tom.2.
Simulatio, quando ex vno capite eſt plenè probata, non eſt opus probare aliam cauſam ſimulationis, deciſ. 233. num.2. tom.2.
Simulatio probatur ſtante cauſa ſimulandi, & coniecturis pro ſimulatione, deciſ.179.n.3.tom.2.
Simulatio non præſumitur, niſi doceatur de cauſa ſimulandi, deciſ.367.n.17.tom.2.
Simulatio tollitur ex tranſactione, & maximè, ſi prætendatur ſolùm ſuper nomine, deciſ.253.num.31.tom.2.
Simulationis contractus non poteſt opponi, ſine cauſa ſimulandi, ibid.n.32.
Simulatio non impedit executionem obligationis Cameralis, deciſ. 528.n.8.tom.3.
Simulatio tunc proſternit vires obligationis, quando eſt clara, & liquida, alias non, ibid.n.9.
Simulatio prætenſa, ſi ſit, quoad caput diuerſum à quo petitur executio, multò magis debet impedire executionem obligationis Cameralis, ibid.num.10.
Simulationis exceptio dum non cadit ſuper re, quæ petitur, non poteſt retardare illius ſolutionem, ibid.n.11.
Simulatio multò magis impedit executionem obligationis Cameralis, quando adducitur ſuper re diuerſa, deciſ.472.num.17. tom.2.
Simulationis exceptio de diuerſo contractu non eſt valens retardare ſolutionem debiti concludenter probati, ibid. n.18.
Simulationis exceptio non impedit executionem obligationis Cameralis, deciſ.472.n.6.tom.2.
Simulationis exceptio tunc multò minus impedit executionem obligationis Cameralis, quando non eſt concludenter probata. ibid.n.7.
Simulatio in dubio de iure nullatenus præſumitur, ibid.n.8.
Simulationis exceptio non impedit manutentionem cum reſpiciat titulum, & proprietatem, deciſ.507.n.6. tom.3.
Simulationis exceptio, quando impediat manutentionem, deciſ. 169. num.6.tom.2.
Simulationis,& fœnoris præſumptio, quando in aliqua datione inſolutum penitus ceſſet, deciſ.471. n.10.tom.2.
Simulationis præſumptio, contraria præſumptione tollitur, ibid. num.11.
Simulationis exceptio de ſui natura non impedit remedia poſſeſſoria, deciſ.169. n.4.tom.2.
SIMVLATA PRÆSVMITVR donatio ſtante coniunctione perſonarum, deciſ.179.n.6.tom.2.
Simulata pietas, eſt duplex iniquitas, Rub.in Annot.ad deciſ.617. num.228.tom.3.
Simulata præſumitur venditio ex pacto de retrouendendo, quæ coniectura tamen non ſufficit niſi alia concurrant, deciſ.253. num.7.tom.2.
Simulata præſumitur venditio, quando ſtatim facta emptor non permanſerit in venditione, & hoc eſt maximum argumentum ſimulatæ venditionis, deciſ.253.n.6.tom.2.

S I N G V L A.

Singula ſingulis congruè referenda ſunt, deciſ.192.n.6.tom.2.
Singula, quæ non proſunt, vnita iuuant, deciſ.603. num. 27. tom.3.
Singula, quæ non proſunt, nec etiam vnita iuuant, quando ſunt in ſua ſpecie imperfecta, ibid.n.28.
Singulis de Capitulo quando aliquid competit non iure ſingulari, ſed iure Eccleſiæ, deciſ.51.n.8.tom.2.
Tunc licet actus ſit voluntarius, non tamen requiritur conſenſus omnium, ſed ſufficit maior pars, ibid.n.9.
Singulorum eligentium vota, quando non ſit neceſſe vt in communi publicentur, deciſ.574. n.47.tom.3.
Singulorum vota iuxta terminos cap.quia propter.de elect.debent redigi in ſcriptis aliter eius forma non dicitur ſeruata, deciſ. 574. num.43.tom.3.
Singulorum vota in terminis cap.quia propter. de elect. debent publicari in communi, aliter ſi tantum electio fuerit publicata, nulla eſt electio, ibid.n.45.& 46.

S I N G V L A R I T A S.

Singularitas teſtium ſi ſic adminiculatiua non obeſt, deciſ.106. n.6. tom.2.
in Singularitatem pluralitas multoties reſoluitur, ſecus quando reſultaret aliquid illicitum, vel abſurdum, deciſ.35. num.16. & 17. tom.2.

S O C I E T A S.

Societas inter aliquos benè probari poteſt ex duobus teſtibus; deciſ.672.n.2.tom.3.
Et hoc maximè ſi ſint adminiculati ex his, quæ inferunt ad ſocietatem, ibid.n.2.
Societas inter aliquos benè colligi poteſt ex libro computorum, & ex calculo inter eos conſcripto, ibid.n.3.
Societas ſimul ſtare poteſt, fuiſſe contractam cum vno, & in eo reſidere omne illius ius, & quod omne commodum alteri fuerit reſeruatum, & cum facultate illud cedendi, deciſ.367. num.7. tom.2.
Societas conſiſtere nequit ſine fructuum participatione, deciſ.367. num.12.tom.2.
Societas ſi inter aliquos ſit inita, negocia etiam geſta præſumuntur communia, deciſ.220.n.2. & 3. tom.2.
Societas præſumitur inita, ſi plures exercent eamdem artem, in eadem domo, & apotheca, deciſ.65.n.5. tom.2.
Societas morte vnius ex ſocijs finitur, deciſ. 87. numer.13. tom.2.
Societas ſi fuerit contracta incidenter, & locatio principaliter, tunc contractus eſt tranſitorius ad hæredes, ibid.n.14.
Societas præualet, quando concurrit cum locatione, & ideò contractus non tranſit ad hæredes, deciſ. 87. numer. 6. tom.2.
Societatis contractus eſt bonæ fidei, & conſenſu perficitur, deciſ. 454.n.4.tom.2.
Societas diſſolui non poteſt, niſi contrario ipſorum ſociorum conſenſu à ſocietate diſcedere volentium, ibid.n.5.
Societas, vt dicatur diſſoluta, ſufficit quoque conſenſus tacitus, ibid.num.6.
Societas, vt dicatur diſſoluta ex conſenſu tacito, debet ſufficienter de eo conſtare, cum conſenſus à principio præſtitus præſumatur deinde ſemper durare, ibid. num.7.
Societatis contractus, quando eſt iniuſtus, tunc in ea parte iniuſta ſolummodo fructus veniunt reſtituendi, deciſ.289. n.1. tom.2.
Societatis contractus, apertum eſt, quod non dicitur indiuiduus, ſed poteſt pro parte ſubſtineri, & perdurare, etiam ſi pro parte fuerit diſſolutus, deciſ.454.n.13.tom.2.
Societatis contractus videtur indiuiduus ratione conſenſus, & ſtipulationis, ibid.n.14.
de Societatis natura eſt, vt per reſtitutionem, vel interitum partis rei communicatæ, ſocietas in totum non diſſoluatur, ſed adhuc duret eo quod ſupereſt, deciſ.454.n.10.tom.2.
in Societate, dum vnus ex ſocijs poſuit mille, alter verò operam, ſi illa mille diminuantur, qui operam poſuit non poteſt eamdem vtilitatem percipere, ibid.n.21.
ſine Societate vera,& propria poteſt dari participatio in contractibus, deciſ.87.n.9. tom.2.
in Societatum materia ſolitum attenditur, deciſ.220.n.5.tom.2.

SOCIETAS OFFICII.

Societas officij, vt validè dicatur contracta, inter alia eſt neceſſarium, vt fiat ſuper officio vacabili, deciſ.645.num.1. tom.3.

Societates officij initæ ſuper officijs non vacabilibus inualidæ ſunt, ibid.num.2.

Societates officij factæ ſuper officijs non vacabilibus ex defectu ſubiecti nullam habent ſubſiſtentiam, ibid.n.3.

Societas officij initæ ſuper officijs non vacabilibus quibus concurrentibus ſuſtineantur, ibid.n.4.

Societas officij contracta ſuper officio non vacabili, nulla eſt, ſi fuerit inita prout aliæ ſocietates officij contrahuntur, deciſ.645. n.6.tom.3.

Societas officij non poteſt contrahi ſuper officio non vacabili, deciſ.729.n.1.tom.3.

Societas officij contracta ſuper duobus officijs, altero illorum alienato, adhuc durat pro rata, ſi illud quod ſupereſt non eſt capax in totum, deciſ.454.n.11.tom.2.

Quod procedit etiam, quando ſocietas inita fuit ſuper vnico tantum officio, cuius pars deinde fuit vendita, ibid.n.12.

Societas officij, ſi ſit contracta cum vno, & adſit pactum, vt alius de ea diſponere poſſit ad libitum, non tamen ex hoc ſequitur iſtum fuiſſe aſſumptum in ſocium, deciſ.367.num.6. tom.2.

Societas officij abſque periculo vitæ alicuius conſiſtere nequit, ibid.num.14.

Societas officij contrahi poteſt per aliquem verè, & realiter, & tamen conuenire, vt eius vtilitas pertineat ad alium, ibidem num.15.

in Societate officij, vt excludatur ſimulatio, ea accipienda venit prout ſonant verba inſtrumenti, ibid.n.16.

in Societatis officij contractu pecunia amittitur à ſoluente ſi moriatur intra tempus ſocietati præſcriptum, deciſ.160.num.9. tom.2.

ex Societatis officij contractu agens ad lucrum pecuniarum, rectè poteſt opponi exceptio tu non adimpleuiſti ex parte tua, Rub. in Annot.ad deciſ.542.n.33.tom.3.

Societatis officij contractus non eſt mutuum, cum mutuum in omnem euentum repeti poſſit, deciſ.160.n.8.tom.2.

Societatis officij diſdicta non tenet, ſi ſit facta ab infirmo, & ante quindecim dies deceſſerit, deciſ.69.n.7. tom.2.

Societatis officij diſdictas non ſolùm Notarij tenentur regiſtrare in manuali, ſed etiam in margine inſtrumenti ſocietatis, Rub. in Annot. ad deciſ.542.n.77.tom.3.

Societas officij diſſolui non poteſt abſque conſenſu officialis, & an id ſit verùm, deciſ.454.n.35.& 36.tom.2.

Societas officij non dicitur finita, nec pecuniæ ſuperlucratæ per eum, qui non erat ſocius, nec in illius vitæ periculo pecuniæ poſitæ erant, deciſ.367.n.3. tom.2.

Societas officij quando eſt finita per publicationem bonorum, tunc actio pro conſequendis pecunijs datis in ſocietatem tranſit in fiſcum, ibid.n.6.

Societas officij an dicatur in totum diſſoluta per receptionem partis ſortis principalis ad bonum computum, deciſ. 454. n.1. tom.2.

Societas officij, poſtquam eſt diſſoluta, ſi percipiantur fructus, illi computandi veniunt in ſortem, ibid.n.2.

Societas officij non dicitur diſſoluta in totum per receptionem partis ſortis principalis, ibid.n.3.

Et hæc eſt verior opinio, ibid.

Societas officij, vt non cenſeatur in totum diſſoluta per receptionem partis ſortis principalis, ſic fuit aliquando adiudicatum in Tribunali Aud.Cam.deciſ.454.num.20. tom.2.

Idem etiam in ſignatura Iuſtitiæ, ibid.num.27.

Societas officij, quatenus in abſtracto poſſit dici, vt in totum cenſeatur diſſoluta per exactionem partis ſortis principalis, iſta opinio non procedit, quando conſtat de contraria mente ſociorum, ibid.n.28.

Quodque multò magis procedit, quando ſuper hoc fuit emiſſa proteſtatio, ibid.n.29.

Societatis officij creditor, recipiendo fructus eiuſdem per plures annos poſt mortem fideiuſſorum, qui renouandi erant, cenſetur tale onus ſocio remiſiſſe, Rub. in Annotat.deciſ.542. num.1.& 35.tom.3.

Societatis officij creditor non obſtante receptione fructuum, ſi eius ſocius aliquid non impleuerit, poterit agendo compellere eum ad implementum ex vi contractus obligationis reciproci, Rub. in Annotat. ad deciſ.542.n.49.tom.3.

Societatis officij fructus, creditor recipiendo, cenſetur remittere ſocio conditiones, quas implerè debebat, Rub.in Annot. deciſ.542.n.36.tom.3.

Quod tamen intellige pro tempore, quo fuerunt ſoluti dicti fructus, & non vltra, ibid.n.37. & 38.

Societatis officij creditor, quando eius ſocius non adimpleuit promiſſa, poterit quamuis contractus ſit nominatus, per viam exceptionis experiri ad infirmandam ſocietatem, Rub.in Annot. ad deciſ.542.n.50.tom.3.

Quod dupliciter poteſt practicari, vel expectando ſocium ad lucrum agentem, & tunc dicere ius illi non competere, ibid.

Vel officium Iudicis implorare, vt ſe à moleſtijs, quas timet, liberet, cui exceptioni non cenſetur renunciatum per receptionem fructuum, ibid.n.51.

Et quatenus nonnulli DD. huic opinioni non aſſentiant, tamen, in quo caſu ipſi loquantur, declaratur, ibid.n.52.

Societatis officij lucro non eſt locus, quando ille, ſuper cuius vitæ periculo ea manet, adhuc viuit, ibid.n.54.

in Societate officij, quando eſt nominanda perſona, ſuper cuius vitæ periculo ea ſtare debet, quid ſeruandum veniat ex Conſtitutione reformatoria ſan. mem. Pauli V. ibid.num.55. & 56.

pro Societate officij lucranda nullum fundamentum fieri poteſt ſuper actu per legem annullato, ibid.n.57.

pro Societate officij lucranda, quis omnia ad vnguem promiſſa tenetur obſeruare, Rub.in Annot.ad deciſ.542.n.39.tom.3.

in Societate officij, quando promiſſa non fuerunt obſeruata, præiudicium non obſeruantis, ea remanet diſſoluta vel ſaltem ſuſpenſa, ibid.n.40.

Societatis officij lucri aſſerens veniſſe caſum, tenetur ipſe probare fuiſſe adimpleta pacta inita inter partes, Rub.in Annot. ad deciſ.542.num.4. & 5.tom.3.

Societas officij non poteſt ſuperlucrari, quando bona iam fuerunt publicata, & tranſierunt in fiſcum, deciſ.487.num.3. tom.2.

in Societate officij pecuniæ lucrantur per mortem illius, ſub cuius vita erat inita d. ſocietas, & non poſſunt per mortem alterius ſuperlucrari, deciſ.572.n.2.tom.3.

Societatis officij periculum, quando fuit translatum de vna vita ad aliam, tunc mortuo illo, de cuius vita fuit translatum, non eſt locus lucro pecuniarum, deciſ.224.n.3 tom.2.

in Societate officij periculum debet eſſe commune, deciſ.729. n.3. tom.3.

in Societate officij iactura debet eſſe reciproca, & vnum periculum compenſatur cùm alio periculo, ibid.n.4.

in Societate officij correſpectiuitas periculi ceſſat, quando fundatur ſuper officio non vacabili, ibid.n.5.

Societas officij, vt poſſit contrahi ſuper officijs non vacabilibus, Rota ſemper reiecit hanc opinionem, ibid.n.6.

in Societate officij, ſi ſolutio fructuum anticipata fuit vltra ſex menſes, an ſit vſura, Vot.poſt deciſ.160. n.1.tom.2.

Societas officij non poteſt dici eſſe in implicito ſtatu validitatis, vt fructus debeantur, quando defectus ſubiecti idonei reſiſtit natiuitati contractus, deciſ.729. n.14.tom.3.

in Societate officij dans pecuniam, ſtat in periculo eam amittendi, Vot.poſt deciſ.160.n.11.tom.2.

in Societate officij, ſi anticipata ſolutio fructuum ſit vltra ſex menſes, non ideò cadit vſura, ibid.n.12.

in Societate officij anticipata ſolutio fructuum licita ſaltem eſt ad ſex menſes, ibid.n.13.

Ergo, ſi fiat ad maius tempus, dummodo fructus non pertingant ad quartam partem ſortis, licita eſt ſolutio, ibid.n.14. & 30.

Societas officij non eſt mutuum, ſed contractus, & pro tali reputatur in omni iudicio ciuili, & canonico, Vot. poſt deciſ.160. num.9 tom.2.

Societatis officij ab initio nullæ fructus non debentur, & quatenus ſint ſoluti, reſtitui debent non obſtante bona fide, conſumptione, vel conſuetudine, deciſ.729. n.17.tom.3.

Societas officij pro ſubiecto idoneo requiritur officium vacabile, & correſpectiuitatem periculi, ibid.n.18.

Societas officij, quando remanet mutuum, vt puta, quia non adeſt periculum amiſſionis ſortis, remanet purum mutuum in quo fructus non cadunt, nec aliqua excuſſio admittitur, ibid. num.19.

in Societate officij, qui plus accipit ante ob maius tempus conceſſum ad illam finiendam, vſurarius eſt, Vot. poſt deciſ.160. num.4. & 29.tom.2.

in Societate officij ex Bullis Pontificijs, & vſu communi fructus non poſſunt accipi anticipatè niſi per ſex menſes, ibid. n.5.

Societas officij, ſi ſit fœneratitia, tunc omnes fructus veniunt reſtituendi, deciſ.289. num.2.tom.2.

in Societate officij, quod nomen alicuius ſocij fuerit ſimulatè appoſitum, ex quo conſtare dicatur, deciſ. 367. numer.18. tom.2.

Et quando verè dicatur conſtare de tali ſimulatione, ibid. n.19.

in Societate officij, quando ſit translatio periculi vitæ, de vna perſona in alteram ex interuallo, tunc requiritur intimatio partis, deciſ.572.n.7. tom.3.

in Societatibus officij, ſumma quæ remanet, dum aliquid fuit reſtitutum, eandem affert vtilitatem reſpectu partis, quam reddebat totum reſpectu totius, deciſ.454. n.22.tom.2.

in Societatis officij terminis intimatio quoad translationem periculi vitæ de vno in alium, valet & tenet ſi fiat fideiuſſori, & non officiali ſtante ſic pacto, deciſ.224. n.6.tom.2.

Societas officij quod verè cum aliquo fuerit in ita dicitur conſtare, dum apparet cum eo fuiſſe contractam, deciſ. 367. num.9. tom.2.

Societas officij, non tantum ſuper officijs, quam ſuper periculo vitæ fundatur, deciſ.467.n.12.tom.2.
Societatem officij, dum quis verè contraxit, cum aliquo, & alteri illius commoditatem reſeruauit, tunc ius, & ſubſtantia ſocietatis reſidet in eo, qui contraxit, eique actiones directæ competunt, vtiles verò ei, cui commodum ſocietatis fuit reſeruatum, deciſ.367.n.20.tom.2.
in Societate officij eſt implicitè contractus locationis, & conductionis, deciſ.160.n.17.tom.2.
in Societate officij, Officialis facit participem eum, qui dat pecunias pro rata parte fructuum officij, ibid.n.18.
Sed quia illi fructus ſunt incerti, ipſe officialis conducit ad ratam partem 12. vel minoris ſummæ pro centenario ad euitandum laborem computorum, ibid.n.19.
in Societate officij, Officialis, & fideiuſſor tenentur ex locato, ibid. num.20.
Societas officij inita ſuper officio non vacabili, non ſaluatur ex eo, quod pars ignorauerit dictam non vacabilitatem, deciſ.289. num.10.tom.2.
Societas officij ſi ſit inita ſuper officio non vacabili, qualiter dicatur fœneratitia, deciſ.289.n.4.tom.2.
in Societate officij non debet eſſe inæqualitas inter partes, quo ad periculum amiſſionis pecuniarum, ibid.n.5.
ad Societatis validitatem requiritur, quod periculum ſit commune inter ſocios, ibid.n.6.
in Societate officij, ſi ceſſet periculum vacationis officij, pecunia remanet purum mutuum, ibid.num.7.
in Societate officij non eſt prohibita anticipata fructuum ſolutio ſaltem per ſex menſes, deciſ.160.n.12.tom.2.
ad Societatis officium dans pecuniam, in ſe ſuſcepit obligationem non diſſoluendi ſocietatem, niſi pro tali tempore, & quid ex hoc ſequatur, Vot.poſt deciſ.160.n.16.& 18.tom.2.
in Societate officij dum aliquid non eſt adimpletum hoc ſufficit, vt non ſit locus lucro pecuniarum, nec in his terminis attenditur mora regularis, vel irregularis, deciſ.542.num.18. tom.3.
in Societate officij requiritur vt fructus ſint vniformes officiali, & ſocio, deciſ.645.num.11.tom.3.
Societatis officij contractus quando non ſubſiſtit, tunc fructus exacti computantur in ſortem, vel reſtituendi, deciſ. 645. num.12.tom.3.
in Societate officij eſt in eius creatione, & renouatione neceſſarius conſenſus officialis, deciſ. 454. num. 31. & 32. tom.2.
in Societate officij, quando ſemel interuenit conſenſus officialis, ille præſumitur durare, & non eſt neceſſarius, dum ſocietas pro parte diſſoluitur ad effectum alterius partis, quæ remanet, deciſ.454.n.33.tom.2.
Societates offici quot plures quis facit, magis arguitur eius indigentia, deciſ.33.n.3.tom.2.
Societas officij, ſi non ſubſiſtat, quando non poſſit tranſire in contractum ſponſionis, deciſ.645.n.14.tom.3.
in Societatibus officij attenditur perſona, quæ in contrahendo ſpectata fuit, non autem illius, cuius commodo cedit, deciſ.367. num.22.tom.2.
in Societatibus officij, & locis montium vacabilium quotidiè practicatur, vt in illis attendatur perſona, quæ contrahit, dummodo ſuo nomine contrahat, licèt dominium alteri reſeruetur, ibid.num.23.
Societatum officiorum inſtrumenta ſunt executioni demandanda vt cauetur in Conſtitutione Pij IV. deciſ.160.n.2. tom.2.

S O C I V S.

Socius inter partitas introitus tenetur deſcribere partitas exactas, deciſ.273.n.10.tom.2.
Socius alicuius quis eſſe poteſt, licet nullum commodum ex ſocietate percipiat, veluti quia ipſe alteri illud reſeruauit, deciſ. 367.n.21.tom.2.
Socius non acquirit aliquod ius ſuper parte ſocij, licet faciat quoad illam actus poſſeſſorios, cum præſumantur facti iure familiaritatis, deciſ.76.n.5.tom.2.
Socius poſt mortem ſocij non tenetur perſeuerare in communione, deciſ.65.n.9.tom.2.
Socius licet poſſideat totam re communem, non tamen ſocius ex hoc amittit poſſeſſionem ſuæ ratæ, deciſ.76.num.12. tom.2.
Socius de iure communi non poteſt implicare pecunias ſociales extra materiam ſocietatis, deciſ.266.n.4.tom.2.
Socius tenetur minimè reddere rationem, ſi per conſocium illa etiam non reddatur, deciſ.65.n.6.tom.2.
Socius dicitur Dominus in re communi, deciſ. 64. num. 21. tom.2.
Socius non poteſt mittere alium ſocium in ſocietate, ſine conſenſu alterius ſocij, deciſ.367.n.5.tom.2.
Socius vnus non poteſt præiudicare alijs, & maximè in pactis iam conuentis, deciſ.545.n.7.tom.3.
Socius non poteſt videri an ſit creditor, necne, donec ſocietas non ſit finita, ibid. n.8.
Socius emens aliquid de pecunijs ſocietatis, quamuis proprio nomine, cenſetur tamen etiam pro ſocio emere voluiſſe, deciſ. 220.n.9.tom.2.
Socius non debet per indirectum alijs ſocijs præiudicium inferre, deciſ.545.n.12.tom.3.
Socius vnus non æquum, vt grauetur ad omnia debita ſocietatis perſoluenda, ibid.n.13.
Socius quando erat miniſter ſocietatis, tunc multò magis intrat præſumptio, communi nomine voluiſſe negotium agere, deciſ. 220.n.6.tom.2.
Socius non tenetur referre proprium debitum victus inter partitas exactas, deciſ.273.n.6.tom.2.
Socius de exactis debet dare computum vti ſocius, & de debitis contractus vti priuatus, remanet condebitor ſocietatis, ibid. num.7.
Socius, quis poteſt eſſe in eodem negotio, & priuatus contrahens cum ſocietate, ibid.n.8.
Socius criminis non admittitur pro teſte, ſed repellendus venit, deciſ.93.n.17.tom.2.
Socij dicto ſtandum eſt, vt de partitis exactis non teneatur reddere rationem, deciſ.273.n.11.tom.2.
Socij non poſsunt agere pro toto debito, ſi aliquis ex eis illud remiſerit debitori, deciſ.545.n.3.tom.3.
Socij ad inuicem cenſentur habere mandatum, ibid.n.4.
ſub SOLE claro non eſt opus lucerna, Rub. in Annot. ad deciſ. 460. n.136.tom.2.
SOLEMNIA ſi tutor non adimpleuit, licet ipſo iure ſit tutor, non tamen dicitur idoneus, deciſ.204. n.5. tom.2.
Solemnia ſi tutor non adimpleuit non poteſt præiudicare pupillo, deciſ.204.n.6.tom.2.

S O L E M N I T A S.

Solemnitas maior nullo modo eſt neceſsaria in diſdicta partis ſocietatis officij, deciſ.454.n.37.tom.2.
Solemnitas, & cauſa requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, nec vnum ſine alio eſt ſufficiens, deciſ.261.n.1.tom.2.
Solemnitas extrinſeca non præſumitur, vbi non fuit enunciata, deciſ.153.n.12.tom.2.
Sed hoc ceſſat, quando cum diuturnitate temporis concurrit obſeruantia, ibid.
Quæ præſumptio tamen ceſsat, quando adeſt aliqua legis prohibitio in contrarium, ibid.n.13.
Solemnitas tantum non autem defectus cauſæ ſuppletur ab auctoritate Sedis Apoſtolicæ in contractibus rerum Eccleſiæ, deciſ. 20.n.12.tom.2.
Solemnitates debitæ ſunt ſeruandæ in alienatione bonorum pupilli, aliàs corruit, deciſ.406.n.13.tom.2.
circa Solemnitates examinis teſtium ſtandum eſt ſtatutis locorum, deciſ.718.n.13.tom.3.
Solemnitates loci, quando ſunt ſeruatæ in contractibus minorum, non eſt ita clarum, an in eiſdem requiratur inſinuatio, vigore Conſtitut. Marchiæ lib.5. cap. 25. deciſ. 468. numer.3. tom.2.
Solemnitates omnes in tranſumptione alicuius ſcripturæ ſtante curſu 100. annorum præſumuntur interueniſse, & hoc intellige ſtante obſeruantia, aliàs ſecus, deciſ.534.n.24.tom.3.
Solemnitates neceſsariæ debent interuenire quando fiunt diſmembrationes, deciſ.231.n.14.tom.2.
Solemnitates in locatione rerum Eccleſiæ non ſunt neceſsariæ, quando res eſt ſolita locari, non tamen debet deficere cauſa, deciſ.261.n.2. & 3.tom.2.
Solemnitates requiſitæ in contractibus minorum, ſunt quoque neceſsariæ, quando ipſi compromittunt, deciſ. 646. numer.7. tom.3.
Solemnitates, quæ requiruntur in inueſtituris laicorum, non ſunt neceſsariæ in inueſtituris, quæ fiunt per Clericos, deciſ.205. num.6.tom.2.
Solemnitates requiſitæ in l hac conſultiſſima, & l. iubemus, C.de teſtam. non habent locum in teſtamentis nuncupatiuis, deciſ. 570.n.6.tom.3.
Solemnitates requiſitæ in alienationibus bonorum Eccleſiæ, an ſint neceſsariæ, quando Eccleſia alienat in aliam Eccleſiam, deciſ.277.n.7.tom.2.
Solemnitates ſtatutariæ non ſunt neceſsariæ, dum mulier recipit quod ſuum eſt, deciſ.238.n.2.tom.2.
Solemnitates ſtatutariæ ſeruandæ ſunt in alienatione bonorum pupilli, quibus non interuenientibus negari non poteſt, quin prædicta alienatio ſit nulla, deciſ.406. n.3.& 7.tom.2.
Solemnitatum omiſſio non ſanatur, quando illa reſpicit merita cauſæ, deciſ.468.n.8.tom.2.
Solemnitates de iure requiſitæ ſi interuenerint in alienatione bonorum Eccleſiæ, non requiritur beneplacitum Apoſtolicum ſed iſta fuit opinio Beroi ſemper à Rota reprobata, & an dictus Berous decipiatur, deciſ.277.n.4.tom.2.
in SOLIDATIONE computorum inter ſocios, modicæ expenſæ veniunt in generali computatione, deciſ.273.n.5.tom.2.

S O L I T V M.

Solitum alicuius ſoluendi ſalarium eis, quos conducit, ex quibus probetur, deciſ.286.n.3.tom.2.

Solitum attenditur in materia ſocietatum, deciſ. 220. numer.5. tom.2.

Solitum in locatione bonorum Eccleſiæ quando, & ex quibus dicatur alteratum, deciſ.241.n.13. & ſeqq. tom.2.

in Solito, ſi quis ſe fundet ad tuendum ius ſuum, debet illud deducere cum ſuis qualitatibus, deciſ.241.n.5.tom.2.

à Solito argumentum validum eſt, deciſ. 239. numer. 13. tom.2.

Sollicitator in cauſa, non debet admitti ad teſtificandum pro illis, quorum eſt ſollicitator, deciſ.334.n.2.tom.2.

Sollicitator maiorem affectionem videtur habere ad cauſam, quam Procurator, ibid.n.3.

Sollicitus, quando quis eſſe non debeat, an in cauſam expreſſam mulier pecunias expendat, deciſ.33. numer. 12. tom.2.

S O L V E N S.

Soluens creditori ſui creditoris de mandato Iudicis cauſatur in eo bona fides, deciſ.399.n.10.tom.2.

vt Soluatur idem his, id bona fides non patitur, ibidem num.11.

Soluens alteri pendente ſequeſtro, de ſuo tenetur, deciſ. 624. num.4. tom.3.

Soluens non debet eſſe ſollicitus, quod pecuniæ conuertantur in rem expreſsè deſtinatam, deciſ. 514. num.8.tom.3.

Soluens de mandato, & iuſſu Iudicis dicitur liberatus, intellige verum, ſi Iudici fuerunt narratæ oppoſitiones, & cauſæ ſequeſtri, deciſ.624.n.7.& 8.tom.3.

Soluens, vt ſolutum recipiat, non videtur ſoluere, deciſ.641. num.13.tom.3.

Sed hoc intellige verum, quando ſolutio nullum commodum attulit recipienti, ſecus verò è contra, ibid.n.14.

Soluens debet eſſe ſollicitus, vt pecunia erogetur in cauſam expreſſam, quando agitur de præiudicio tertij, & ſuper hoc ei fuerat ius quæſitum, deciſ..497.n.17.tom.2.

Soluens cedulam banchariam, ſi contentetur illa annotatione ſolutionis à tergo cedulæ, non videtur amplius quærendum, deciſ. 386.n.7.tom.2.

Soluens procuratori creditoris, vt conſequatur liberationem, quid ſufficiat, deciſ.197.n.7.tom.2.

Soluentis declarationi in quam cauſam ſoluat ſtandum eſt, deciſ. 162.n.19.tom.2.

S O L V E R E.

Soluere aliquid debens in diuerſis cum pactu, quod ſi deficiat in vno termino, teneatur ad integram ſolutionem, tunc probato tali defectu agi poteſt ad totum, deciſ.575.num.2. tom.3.

Soluere indebitum nemo præſumitur, deciſ. 153.n.26.tom.2.

Soluere pro alio, quis non præſumitur abſque eo, quod voluerit reportare quietantias, deciſ. 239. num.11. & 20. tom.2.

Soluere ante tempus, quis non præſumitur voluiſſe, deciſ.330. num.13.tom.2.

Soluere promittens, non obſtantibus quibuslibet exceptionibus, & eas opponat, non eſt audiendus, deciſ.52. num.2. tom.2.

Soluere iudicatum, quando quis promiſit, vt condemnetur, ſatis dicitur facta liquidatio, ſi doceatur de re iudicata, deciſ.3. num.12.tom.2.

Soluere quando quis tenebatur aliquid in certo loco, niſi ex aduerſo probetur, quod ipſe habebat comoditatem in illo loco ad effectum illud recipiendi, caducitas non intrat, deciſ.226. num.7.tom.2.

ad Soluendum, ſi quis non fuerit interpellatus, per eum non videtur ſtetiſſe, quin non ſoluerat, deciſ.182. num.5. tom.2.

ad Soluendum, quando fideiuſſor fuit conuentus, & principalis id ſciuit, debet comparere, & opponere exceptiones alias ſibi præiudicat, deciſ.106. n.8.tom.2.

Solui aliud pro alio inuito creditore non poteſt, Rub.in Annot.ad deciſ.636.n.180.tom.3.

Solui non poteſt vnum pro alio inuito creditore, Rub. in Annot. ad deciſ.431.n.101.tom.2.

Soluiſſe coactè quis ſine dubio dicitur, ſi diſtulit ſolutionem vſque ad carcerationem, deciſ.106.n.9.tom.2.

Soluiſſe quis non eſt præſumendum, quod non tenebatur, deciſ. 73.n.8.tom.2.

Soluiſſe coactè fideiuſſor benedicitur, ſi vſque in carcerem detruſus fuerit, deciſ.206.n.9.tom.2.

Solutum, & quidem validè, quando aliquid eſt, tunc aliud non eſt quærendum, deciſ.490.n.5.tom.2.

S O L V T I O.

Solutio non probatur ex annotatione à tergo facta in cedula bancharia, & quatenus id ſit verum, deciſ.386.num.9.& 10. tom.2.

Solutionis annotatio à tergo cedulæ banchariæ, non probat ſolutionem, quando non oſtenditur debitorem ſoluiſſe de mandato creditoris, & creditor impugnat dictam ſolutionem alias ſecus, deciſ.386.n.11.& 12.tom.2.

Solutionis annotatio cedulæ banchariæ probat ſolutionem, licet non ſit manu creditoris, quia ſat eſt, quod de ius mandato, & voluntate ſit facta, deciſ.386.n.18.tom.2.

Solutionis annotatio à tergo cedulæ banchariæ de ſtylo Mercatorum fieri non ſolet, niſi de conſenſu creditoris obtinentis cedulam, deciſ.386.n.1.tom.2.

Et niſi poſtquam realiter pecuniæ fuerunt ſolutæ, vt inde minuatur obligatio contenta in cedula, qua creditor vti non poteſt, niſi cum illa qualitate annotatæ ſolutionis iam factæ, ibid.num.2.

Solutionis annotatio à tergo cedulæ banchariæ probat realem numerationem ſaltim concurrentibus adminiculis, ibidem num.3.

Solutionis anticipatæ fructuum, ſi fiat pactum in cenſu, non reddit contractum ipſum illicitum vel vſurarium, ſed potius ipſum pactum anullatur, deciſ.160.n.37.tom.2.

Solutio anticipata fructuum in ſocietate officij non eſt vſura, deciſ. 160.num.35.tom.2.

Solutio anticipata fructuum in ſocietate officij, ſi ſit vltra ſex menſes, non ideò cadit vſura, Vot. poſt deciſ. 160. num.13.tom.2.

Solutionis fructuum anticipatæ pactum eſt loco pretij aſſecurationis non diſdicendi ſocietatem officij intra tempus conuentum, deciſ. 160. num.23.tom.2.

Solutio anticipata fructuum in cenſu eſt prohibita, deciſ.160. num.36.tom.2.

ob non Solutionem caducitas non poteſt intentari ſi triennium, non ſit lapſum, deciſ.43. n.8. tom.2.

Solutio Canonis facta iuxta formam conceſſionis, maximè quando fuit facta per longum tempus deſeruit pro adminiculo ad probandum dominium, deciſ. 597. numer. 6. 7. & 11. tom.3.

ad Solutionis Canonis effectum dominium, quando deducitur incidenter, probatur leuioribus probationibus, deciſ.29.n.3. tom.2.

ad Solutionem Canonis emptor domus tenetur, ſi illa expreſsè fuit vendita cum tali onere, deciſ.29.n.2.tom.2.

Solutio Canonis, ſi excedat tempus triginta annorum probat dominium in vim præſcriptionis, deciſ. 611. numer.21. tom.3.

Solutiones Canonum coadiuuant probationem dominij, deciſ. 476. num.9.tom.2.

Solutio canonum non concludit dominium ad obtinendam deuolutionem, deciſ.21.n.8. tom.2.

Solutiones Canonum non augent probationem dominij, ſi non excedant tempus 30. annorum, deciſ. 611. numer. 10. tom.3.

Solutio Canonis eſt actus conſequutiuus, & ideò ſi non tenet locatio, non etiam patrocinatur ſolutio, ibid.

Solutio cedulæ banchariæ præſumitur facta, prout Mercator aſſeruit, ſtantibus adminiculis, deciſ.386. n.6.tom.2.

Solutionis vim dum cedula bancharia non habuit, tunc mora in illa exigenda præiudicium non infert, deciſ.228. num.11. tom.2.

Solutionis vim quod cedula bancharia non habuerit, optimè conuincitur, ſi debitor dederit pignora cum obligatione ea retinendi vſque quo ſolutio integrè fuerit facta, deciſ. 228. n.6. tom.2.

ex Solutione cenſus trium annorum præſumitur ſolutio etiam pro annis præteritis, deciſ.317.n.19.tom.2.

Solutionis confeſſio dicitur realis, ſi in inſtrumento narretur pecunias fuiſse ſolutas manualiter, & incontanti, deciſ.60. n.3. tom.2.

Ex quo excluditur actus ſimplicis confeſſionis de recepto, cum probetur vera numeratio, ibid.

de Solutione debiti ex quibus non dicatur conſtare, deciſ.577. num.1. tom.3.

Solutionis dilatio non ſolum affert incommodum, ſed etiam facit, vt res minus valeat, Rub. in Annotat. ad deciſ.636. n.50. tom.3.

Solutio dotis dicitur conſtare ex confeſſione de recepto, ſtante præcedente conſtitutione dictæ dotis, deciſ. 60. numer. 1. tom.2.

Solutio fructuum vltra ſex menſes facta anticipate in contractu ſocietas officij non facit, vt contractus ſit vſurarius, deciſ.160. num 10.tom.2.

à Solutione legati vigore inuentarij, vt hæres ſe defendat, quid requiratur, deciſ.590.n.19.tom.3.

Solutio penſionis aliter quam per inſtrumentum probari poteſt, deciſ.386.n.16.tom.2.

Solutiones penſionis factæ à campſore, qui dedit cedulam banchariam, cenſentur factæ ex mandato à titulari, & non à lege, deciſ.386.n.47.tom.2.

Solutio vnica penſionis conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi præſertim ad effectum manutentionis, deciſ.352. num.14.tom.2.

Solutio penſionis facta à tertio ſine mandato titularis non conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ. 352. num.16.tom.2.

Solutio penſionis facta à tertio, de cuius mandato non conſtat, minus releuat ad hoc, vt dicatur ſatisfactum decreto apponit ſolito in reſeruatione penſionis, deciſ.546. num.9. tom.3.

Solutio penſionis ſi non ſit facta à titulari, nec ab alio de eius ordine, non conſtituitur penſionarius in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.386.num.24.tom.2.

Solutio penſionis non retardatur, donec ſit lata tertia ſententia, & cauſa finita per rem iudicatam, deciſ.441. num.5. tom.2.

in Solutione penſionis dum conductor eſt moroſus, non poteſt ex hoc à locatore expelli, ſed benè compelli ad ſolutionem, & implementum, deciſ.605.n.7.tom.3.

Solutio penſionis facta patri penſionarij an ſufficiat ad probandam veram, & realem ſolutionem in caſu quo penſionarius illam concludenter probare grauatus eſt, deciſ.342. num.20. & 25.tom.2.

Solutionis validitas, quando fuit facta hæredi grauato, ex quibus poſſit dubitari de eius validitate, deciſ.557. numer.3. tom.3.

Solutio vnica, conſtituit quem in quaſi poſſeſſione exigendi, & ideò ei competit manutentio, deciſ.507. n.1. tom.3.

Solutio in quo valore ſit facienda, plurimum attenditur obſeruantia, deciſ.208.n.3.tom.2.

Solutio pecuniæ quod fuerit facta in contanti, quando dubitari non poſſit, deciſ.160.n.30.tom.2.

Solutionis actus ſubſequens declaratur à contractu, deciſ.162. num.12.tom.2.

Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio, deciſ. 259.n.1.tom.2.

Solutio, ſeu ſatisfactio ex præſumptionibus, & coniecturis probari poteſt, ibid.num.2.

Solutionis ſola præſumptio, non ſufficit, vt ſoluens non ſit creditor eius, cui ſoluit, deciſ.259.n.4.tom.2.

Concurrentibus tamen alijs præſumptionibus eſt ſufficiens, ibid. num.5. & 6.

Item ſi creditum vtriuſque partis ſit ex eadem cauſa, ibidem num.7.

Solutio, quod fuerit facta, vel quis poſſe cogi ad ſoluendum, hæc inter ſe non longè differunt, deciſ.364.num.18. tom.2.

Solutio indebita, quod fuerit facta de iure, nunquam præſumitur, deciſ.447.n.12.tom.2.

Solutiones præſumuntur factæ ex titulo præambulo, deciſ.507. num.4.tom.3.

Solutio præſumitur facta in extinctionem cauſæ præcedentis, & hoc maximè quando congruit ſumma ſoluta, cum quantitate debita, ibid.n.5.

Solutio præſumitur facta in vim præcedentis conuentionis, deciſ. 679. num.4.tom.3.

Solutionem, quis non præſumitur voluiſſe accipere minutatim, ſi integra ei debebatur, deciſ 330.n.14.tom.2.

Solutio ſi ſit promiſſa in pecunia, tunc in ea facienda venit, deciſ. 659.n.1.tom.3.

Fallit tamen hoc, ſi debitor cauit poſſe etiam ſoluere in tot bonis ſuo arbitrio, ibid.n.2.

Solutio quando non dicatur legitimè facta, deciſ.497. num.5. tom.2.

Solutio, ſi non doceatur quo nomine fuerit facta, non releuat, deciſ.620.n.5.tom.3.

Solutio non præſumitur niſi probetur, deciſ. 725. num. 11. tom.3.

Solutio ſi alicui fuerit facta, cum obligatione de reſtituendo potioribus ea perinde eſt, ac ſi extaret ad fauorem creditorum potiorum, deciſ.114.n.6.tom.2.

Solutiones, quando quis ſemel approbauit, non poteſt eas amplius retractare, deciſ.390.n.7.tom.2.

Solutio cadit in duriorem cauſam, deciſ. 301. numer. 3. tom.2.

Solutio, quando fuit deſtinata in certo loco, hoc caſu ſtatuta illius loci ſunt attendenda, non autem loci iudicij, deciſ.621. num.16. tom.3.

Solutio maioris partis dum verificatur, ſolet probare veritatem in alia parte confeſſata, deciſ.557.n.13.tom.3.

Solutio facta negotiorum geſtori liberat, deciſ. 162. num. 11. tom. 2.

Solutionis præſumptio, quæ oritur ex negligentia creditoris in non petendo creditum certo temporis ſpatio per ſtatutum præfixo eliditur ex contraria præſumptione, deciſ.519.n.11. tom.3.

Scilicet, quando apparet creditorem feciſſe omnem diligentiam ad illud aſſequendum, deciſ. 519. num. 12. tom.3.

Ob non ſolutionem deuolutio euitatur, ſi conſtet de depoſito, ſtante recuſatione Domini directi, & litis pendentia, deciſ.6. num.14.tom.2.

Solutio facta nomine alicuius, illa tribuenda eſt mandanti, & non ſoluenti, deciſ.386.n.48.tom.2.

Solutio imaginaria, quoad hæredem creditorem defuncti, quando non præſumatur, deciſ.207.n.15.& 16.tom.2.

Solutionem, ſi quis feciſſet, certè pendente lite eam oppoſuiſſet, deciſ.73.n.12.tom.2.

Solutionis exceptio cum litem perimat, non ſolet prorogari vſque ad tertiam inſtantiam, ibid.n.13.

Solutio, in quam cauſam fuerit facta non eſt quærendum, dum conſtat declara declaratione animi recipientis, deciſ. 162. num.13.tom.2.

Solutio præſumitur ex ſolutione cenſus trium annorum etiam pro annis præteritis, deciſ.317.n.19.tom.2.

Solutione facta primo creditori, ita demum pignus ſecundi creditori confirmatur, cum res pignorata in bonis debitoris reperitur, deciſ.675.n.40. tom.3.

Solutio quando non fuit facta eo modo, quo inter partes fuerat conuentum, & maximè, ſi tractetur de præiudicio tertij, non habet vim ſolutionis, nec hypotheca extinguitur, deciſ.497. n.15.tom.2.

Solutio præſumitur facta in computum debiti præcedentis, & ex cauſa præambula, deciſ.259. num.10.tom.2.

Solutio licet debeat fieri in pecunia, tamen de partium conſenſu vnum pro alio ſolui poteſt, ibid.n.11.

Solutionem indebitam allegans probare tenetur indebitum, quia præſumptio eſt contra ſoluentem, ibid.n.27.

per Solutionem extinguitur omnis obligatio, & hypotheca, deciſ. 497.n.3.tom.2.

Solutionem, ſi quis tenebatur facere creditoribus anterioribus, ſi dubitetur de dicta anterioritate, poterit ad ſe liberandum facere depoſitum, deciſ.339.n.8.tom.2.

Solutiones debent plenè, & concludenter probari, deciſ.335. n.8.tom.2.

Soluta pro principali, vt fideiuſſor poſſit repetere, prius debet opponere ſuas exceptiones, & omni conatu ſolutionem euitare, deciſ.206. n.8.tom.2.

in Solutum aliquid recipiens, quando in eo poſſit conſiderari prauitas vſuraria, deciſ.472.n.9.tom.2.

S O R O R.

Soror, vt excludatur à ſucceſſione fratris per Statutum Vrb. lib.1. cap.146. propter alios fratres, non requiritur, vt ſit dotata de bonis fratris defuncti, cum ſatis ſit aliundè fuiſſe dotatam, deciſ. 345. n.23.tom.2.

Soror ſuccedit, fratri defuncto, ſi ab eo non fuerit dotata, deciſ. 180.n.3.tom.2.

Soror quamuis aliquid donauerit fratri, nihilominus eſt ſeruanda forma requiſita à Statuto in donationibus, deciſ. 293. num.2. tom.2.

Soror de iure communi ſuccedit fratri, vna cum altero fratre, deciſ.180.n.1. tom.2.

Soror vigore Stat. Vrb.lib.1.c.146. non ſuccedit fratri ab inteſtato decedenti, extantibus germanis, etiam non vterinis, dum reperitur dotata, deciſ.345.n.22.tom.2.

Sorores, vigore ſtatuti Bononien. de quo hic, non excluduntur à fratribus in ſacris conſtitutis, vel profeſſis in ſucceſſione Patris, deciſ.438.num.11.tom.2.

Sed admittuntur iuxta diſpoſitionem iuris communis, ibidem num.12.

Soror ſi docetur à fratre nomine adminiſtratorio cenſetur illam dotaſſe de bonis adminiſtratis, deciſ.70. num.3. & 4. tom. 2.

Sorores excluſæ ab hæreditate debent dotari à fratribus, & ſic cenſetur dotatæ de proprio, deciſ.7. n.5.& 6. tom.2.

Sorori ſi frater conſtituat dotem cenſetur illam conſtituere animo compenſandi cum legitima matris, deciſ. 44. numer. 3. & 4. tom.2.

SORTI, quidquid accedit, vſura eſt, deciſ.453. numer. 15. tom.2.

SPATIVM decem annorum requiritur, vt hypotheca præſcribatur inter præſentes, deciſ.513.n.14. tom.2.

S P E C I A L E.

Speciale eſt, ſi ſemper ſic aſſereretur in cauſa dotis, vulneraretur totum ius commune, Rub. in Annotat. ad deciſ.460. num.34. tom.2.

Speciale eſt, quando in aliquo caſu aſſeritur, & non aſſignatur ratio ſpecialitatis, eſt valdè abſurdum, ibid.n.35.

SPECIALITAS non eſt allegenda, vbi nulla extat ſpecialitatis ratio, Rub. in Annot. ad deciſ.617.num.148.tom.3.

S P E C I E S.

Species, quando eſt appoſita poſt genus ſimpliciter, ſtat declaratiuè ad tollendas ambiguitates, & non taxatiuè, Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.34.tom.3.

Spe-

Species infamiæ facti ſunt duæ, nempè de homine, & inter homines, deciſ.74.n.7.tom.2.

Species certa pecuniæ quando eſt promiſſa ea eſt ſoluenda ſi reperiatur, ſitque illa eiuſdem bonitatis, & valoris intrinſeci, licet valor extrinſecus fuerit immutatus, deciſ.165.num.1. tom.2.

Specierum enunciatio præſumitur facta gratia maioris declarationis, & non cauſa reſtringendi, deciſ. 89. numer. 4. tom.2.

Specierum enumeratio tunc non ampliat genus, quando eſt facta ſub expreſſione certi loci, deciſ. 89. num. 8. & 10. tom.2.

Specierum numeratio, tunc non declarat genus, quando conſtat de contraria mente diſponentis, deciſ. 89. numer.7. tom.2.

SPIRITVS DEI vbi eſt, ibi eſt libertas, deciſ.365. numer.3. tom.2.

SPIRITV DEI, quæ aguntur, non ſunt ſub lege, deciſ.382.n.10. tom.2.

Per Spiritus Sancti inſpirationem, vt non dicatur electio, ſufficit vnum tantum diſcordare, deciſ.312. num.18. tom.2.

SPIRITVALITATI quando præbenda dicatur annexa ita vt veniat ſub diſpoſitione Canonicatus, deciſ.140. num.35.tom.2.

S P O L I A N S.

Spolians ſuper ſuo credito non eſt audiendus, niſi purgato ſpolio vſque ad obolum, deciſ.251.num.5. tom.2.

Spolians, purgato ſpolio, poteſt agere pro ſuo iure, deciſ. 117. num.16.tom.2.

Spoliantes, quia legibus non parum ſunt exoſi, cum auſi ſint propria manu ius ſibi dicere, ideò ante reſtitutionem irremiſſibiliter non audiuntur, Rub. in Annot. ad deciſ.420. num.94. tom.2.

de Spoliantis bono iure vt dicatur conſtare, requiritur, vel confeſſio partis, vel res iudicata, deciſ.387.n.15.tom.2.

Spoliare dicitur iudex iniuſtè procedens, deciſ.127. num.2. & ſeqq. tom.2.

Spoliare dicitur executor ſi non procedat iuxta formam ſuæ commiſſionis, deciſ.110. n.7.tom.2.

S P O L I A T O R.

Spoliator fictus auditur opponendo exceptionem dominij incontinenti probandam, Rub. in Annotat.ad deciſ.420.num.97. tom.2.

Spoliator fictus ius propria manu ſibi non dixit, & ſic legibus non eſt odioſus, ibid.num.97.

Spoliatori ante reſtitutionem denegatur audientia, etiamſi incontinenti velit docere de iure ſui dominij, Rub.in Annotat.ad deciſ.420.n.94.tom.2.

S P O L I A T V S.

Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus, & ſpoliator audiendus non venit, niſi purgato ſpolio, quod procedit, etiamſi egerit auctoritate Iudicis, deciſ.117.n.1.tom.2.

Spoliatus per ſententiam, quando quis indebitè fuit, id magis confirmat ſuum bonum ius, deciſ.387.n.2.tom.2.

Spoliatus reſtituendus eſt ad ſtatum, in quo erat de tempore ſpolij, deciſ.363.n.12.tom.2.

Spoliatus quibus probatis veniat reintegrandus, deciſ.363.num.1. tom.2.

Spoliatus eſt ante omnia reſtituendus, poſtpoſita omni exceptione, & cognitione ſuper meritis, Rub. in Annot. ad deciſ. 420. num.46.tom.2.

pro Spoliato ſi quis ſe habuerit, quando iniuſtè proceditur tunc eſt reintegrandus, deciſ.43.n.7. tom.2.

Spoliato, ſi non impeditur reſtitutio per exceptionem dominij, multò magis id erit dicendum exceptione hypothecæ, deciſ. 117.n.11. tom.2.

S P O L I V M.

Spolium eſt purgandum, nec tunc locus eſt arbitrio, deciſ.323. num.5. tom.2.

Spolium quando eſt admixtum cum nullitatibus, tunc illæ difficilius ſanantur, deciſ.249.n.9.tom.2.

Spolium videtur violentum, ſi aliquid fuerit exactum, vigore obligationis per vim, & metum iniuſtæ carcerationis extortæ, ibid. num.6.

Spolium non dicitur violentum, quando vis nulla illata eſt, neque metus, & non fractura commiſſa, nec alius actus hoſtilis, deciſ.740.n.6.tom.2.

Spolium vltimum eſt purgandum, deciſ.387. n.4. tom.2.

Spolium, quando eſt commiſſum cum violentia, tunc ſpolianti clauſa eſt omnis via, ac Iudex pro eo omnino eſt ſurdus, ſi velit opponere aliquam exceptionem, quantumuis incontinenti probandam, Rub. in Annotat. ad deciſ.420. num.95. tom.2.

ad Spolium præſcribendum requiritur ſpatium 40. annorum, deciſ.535.num.10.tom.3.

Quod tamen intellige, quando agitur contra Eccleſiam, ſecus verò, ſi inter priuatos, quo caſu ſat eſt ſpatium 30. annorum, ibid.num.11.

Spolium, vel attentatum quando adeſt, arbitrium non intrat, deciſ. 51.num.12.tom.2.

Spolium quantumuis iudiciale ante omnia eſt purgandum, deciſ. 117.n.3.tom.2.

Spolium non poteſt dici violentum, quando nulla vis illata fuit neque metus, non fractura commiſſa, nec actus alius hoſtilis perpetratus, Rub.in Annot. ad deciſ.420.n.96.tom.2.

Spolium intrat ſi creditor in vim ſententiæ iniuſtæ aliquid exegerit à ſuo prætenſo debitore, deciſ.251.n.3.tom.2.

Spolium intrat non ſolum quoad res exactas, ſed etiam, quoad expenſas, deciſ.251.n.4.tom.2.

Spolium intrat probatis illis duobus vulgatis extremis, deciſ.673. n.7.tom.3.

Spolium non intrat, quando aliquid factum eſt authore Prætore, deciſ.506.num.1.tom.3.

Quòdque multò magis procedit, quando pars ipſa conſenſit, vel ſaltem non reclamauit, ibid.

Spolium quis allegando non auditur, quando facto ſuo recidit à poſſeſſione, ibid.n.2.

Spolium excuſari non poteſt, quando Iudex procedit, dum eius officium conquieſcit, deciſ.387.n.13.tom.2.

ad Spolij purgationem euitandam an ſatis ſit conſtare de bono iure ſpoliantis, & quod ipſe paratus eſt refundere refundenda, deciſ.387.n.14.tom.2.

Spolij actio etiam aduerſus Eccleſiam præſcribitur ſpatio 40. annorum, deciſ.21.n.9.tom.3.

Spolij actio remanet præſcripta ſpatio 30. annorum, deciſ.535. num.9.tom.3.

Spolij actio etiam per ſpatium 30. annorum non poteſt præſcribi quando non adeſt poſſeſſio, deciſ.547.n.10.tom.3.

Spolij actio eſt in rem ſcripta, ideò etiam datur contra tertium poſſeſſorem, & eius hæredem. deciſ.127.n.4.tom.2.

Etiamſi ille poſſideat cum titulo, & bona fide, ibid.n.5.

in Spolio compenſatio, & retentio non admittitur, quando creditum non eſt clarum, deciſ.117.n.20. tom.2.

Spolij exceptio repellit quem à limine iudicij, deciſ.387. num.1. tom.2.

in Spolij iudicio non habet locum regula illa, dolo petis quod ſtatim reſtituturus es, Rub. in Annotat. ad deciſ.420. num.47. tom.2.

in Spolij iudicio tertius non poteſt condemnari, cum eius vitium afficiat tantummodo ſpoliantem, deciſ. 127. num.3. tom.2.

in Spolio admittuntur circuitus etiam inutiles, & quando, Rub.in Annotat.ad deciſ.420. num.95. tom.3.

in Spolij iudicio, duo extrema ſunt probanda, antiquior poſſeſſio ſpoliati, & iunior partis aduerſæ, abſque eo quod aliter conſtet de ſpoliatione, deciſ.495.n.43.tom.2.

in Spolio primum extremum, ex quo dicatur plenè probatum, deciſ.502.num.6.tom.2.

in Spolio primum extremum debet probari per manifeſtas, & concludentes probationes, & non per præſumptiuas, deciſ.21.n.1. tom.2.

in Spolio extremum ſecundum benè probatur ex ipſa litis ſubſtentatione, deciſ.327.n.7.tom.2.

in Spolio probatis duobus extremis neceſſarijs, datur reintegratio, deciſ.327.n.1.tom.2.

in Spolio primum extremum eſt concludenter probandum, ibid.num.2.

Spolio ſtante non intrat arbitrium, maximè ſi conſtet de iniuſtitia, deciſ.251.n.7.& 8.tom.2.

Spolij remedium competit Domino directo ratione ciuilis poſſeſſionis ex remedio, vnde vi aduerſus occupantem vtile dominium, deciſ.21.n.3.tom.2.

Spolia Clericorum, ſi fuerit probatum, quod ſpectent ad eorum hæredes, id debet intelligi, de illis ſpolijs, quæ verè dicuntur ſpolia Clericorum, videlicet de fructibus exactis, & reconditis, deciſ.529.n.7. tom.3.

Spolia Clericorum, quæ verè, & propriè dicantur, deciſ.722. n.11.tom.2.

Spolia ſunt rerum ad Beneficiatos ſpectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, ibid.n.12.

Spolia perſonarum Eccleſiaſticarum, quod ex antiqua conſuetudine ſpectent ad hæredes beneficiati in ſtatu Mediolanen. ex quo nititur probari, deciſ.529. num.6. 15. & 16.tom.3.

Spolia omnia Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Inſula Sardiniæ, & extra, non tamen in Italia decedentium Pius Papa V. ad inſtantiam Regis Catholici, ad quid applicauerit, deciſ.560. num.7.tom.3.

Et litteræ Apoſtolicæ ſuper hoc ab eodem Pontifice expeditæ, confirmatæ fuerunt à Clemen.VIII.ibid.n.8.& ſeqq.

ſub Spoliorum nomine non veniunt illa bona, de quibus Clericus poteſt teſtari, nec ea, quæ remanent, ſeu ſucceſſori, deciſ.722. n.18.& 19.tom.3.

Spolij appellatione non veniunt fructus inexacti, quando non agitur de intereſſe Cameræ, ibid.n.22.& 23.

Spoliorum collectores vbi non adſunt ſeruatur conſtitutio Iulij

circa

circa materiam ſpoliorum, & ius commune, deciſ.722.n.16. tom.3.
Spoliorum, quod veniant etiam fructus inexacti, id aſſerens probare tenetur, cum regula ſit in contrarium, deciſ. 529. n.9.tom.3.
ſub Spoliorum nomine veniunt etiam Iura, & actiones, deciſ. 722.n.14.tom.3.
SED hoc intellige verum dum agitur de intereſſe Cameræ, & in locis, vbi ſunt collectores, ibid.n.15.
in Spolijs, & alijs interdictis, non fit condemnatio ad reſtitutionem fructuum, niſi à die litis conteſtatę, præterquam in ſpolio violento, & attentato num.5. Et hæc eſt verior, & receptior opinio, deciſ.740.n.3.tom.3.
Eamque Rota perpetuò amplexa eſt, ibid.num.3.
SPONSA fit particeps dignitatis Sponſi, deciſ.686.n.8. tom.3.

S P O N S A L I A.

Sponſalia ſunt plenè probanda, deciſ.258.n.2.tom.2.
Sponſalia prima præferuntur ſecundis, deciſ. 231. numer. 16. tom.2.
Sponſalia prima, ſi ceſſent, intrat obligatio ſeruandi ſecunda, deciſ.232.n.18.tom.2.
Sponſalia diſſoluuntur propter epilepſiam, deciſ.493. numer.73. tom.2.
Sponſalia diſſoluuntur, ſi os malè oleat, nec arte medica ſubueniri poſſit, ibid.n.74.
Sponſalia ſi fuerunt deſſoluta, & maximè ſi ortæ ſunt lites, & inimicitiæ, dos non præſumitur fuiſſe ſoluta, deciſ.73.num.8. tom.2.
Sponſalia etiam iuramento firmata diſſoluuntur fœditate notabili, vel oculorum, vel naſi amiſſione, vel turpiori alio ſuperuenienti, deciſ.493.n.69.tom.2.
Sponſalia diſſoluuntur propter paralyſim, vel lepram ſuperuenientem, deciſ.493.n.70.tom.2.
Sponſalia promittens non poteſt ab illis recedi, ſi fœminæ infamia ſequatur, quod procedit etiam non ſecuta copula, Rub.in Annot. ad deciſ.431.n.101.tom.2.
Sponſalia non ſunt indiſſolubilia, ſicuti eſt matrimonium, Rub. in Annotat. ad deciſ.431.n.72.tom.2.
Sponſalia, quis cum aliqua contrahendo ſub conditione, ſi eam carnaliter agnoſcat, videtur receſſiſſe ab omni conditione, deciſ.258.n.5.tom.2.
Sponſalia per ſubſecutam copulā de iure antiquo tranſibant in matrimonium, idque hodie eſt correctum per Conc.Trid.ibid.n.6. & ſeqq.
Sponſalia ſi quis cum aliqua contraxit ſub conditione, ſi ſequatur copula, cenſetur receſſum à conditione, deciſ.258. num.5. tom.2.
Sponſalia ſecunda an ſint nulla propter exiſtentiam priorum ſponſalium, vel potiùs irritentur, inſtante illo, cui prius eſt data fides, deciſ.258.n.6.tom.2.
cum Sponſalibus ſecundis quando concurrit copula, cum muliere aliàs honeſta, tunc ceſſant prima ſponſalia, ibid.n.7.
Sponſalibus diſſolutis per matrimonium adhuc ſoluto matrimonio ſunt implenda, ſi ſecuta ſit copula cum ſponſa, ibid. num.8.
Sponſalia per copulam ſubſequentem ante Concil. Trident. tranſibant in matrimonium, Rub. in Annot. ad deciſ. 431. num.66. tom.2.
Sponſalia, quando à principio mutuo conſenſu contrahentium fuerunt inita, non poſſunt deinde vnius conſenſu tantum diſſolui, ibid.num.67.
Sponſalia, quando ſunt legitimè contracta, quidquid ſit de iure Ciuili, de quo in l.1. C. de ſponſal. tamen de iure Canonico eſt neceſſarius mutuus diſſenſus pro valida diſſolutione illorum, ibid.num.68.
in Sponſalibus ſicuti requiritur vt mutuus conſenſus contrahentium conueniat, ita in eorum diſſolutione pariter requiritur ſimultaneus diſſenſus, ibid.n.69. & 70.
pro Sponſalium diſſolutione eſt iudicandum, quando prudens Iudex aduertet, recuſantem contrahere matrimonium habere iuſtam cauſam contradicendi, ibid.n.71.
Sponſalia, ſi ſint contracta ſub conditione, deficiente conditione, ceſſat obligatio contrahendi per verba de præſenti, deciſ.232. num.2.tom.2.
in Statu Eccleſiaſtico non ſeruatur, vt reus diues teneatur ſubminiſtrare ſumptus litis actori pauperi, Rub. in Annot.ad deciſ. 617.n.15.tom.3.
de Sponſalibus, quando conſtat, tunc pars renuens contrahere matrimonium, eſt cogenda non præciſè, ſed per cenſuras, vt de nolente fiat volens, deciſ.656. num. 10. tom.3.
Et ad contrahendum per verba de præſenti diſponatur, ibid. num.11.
Sponſalium validitate data, promittens omnino cogi debet ad contrahendum matrimonium, Rub. in Annotat. ad deciſ.431. num.65.& 71.tom.2.
in Sponſaliorum contractu non requiritur vtriuſque iuramentum, aut conſenſus, ſicuti in matrimonio, quia ſufficit, vt tacitè contrahantur, Rub. in Annotat. ad deciſ.431. num.88. tom.2.
Sponſalibus ſtantibus intrat obligatio de contrahendo per verba de præſenti, etiamſi ſponſalia non ſint iurata, deciſ.232. n.1. tom.2.

S P O N S V S.

Sponſus debet contrahere matrimonium cum ſponſa quamuis inter eos diſparitas conditionum adſit, Rub. in Annot. ad deciſ. 431.n.81. tom.2.
Sponſus dum recuſat ſponſam ducere in vxorem debet omnibus modis compelli, vt fidem ſuam ſeruet, Rub. in Annot.ad deciſ. 431.n.61.tom.2.
Sponſus ſciens diſparitatem conditionis mulieris, ſibi imputet, dum ea ſponſalia contraxit, aliter enim à principio ſibi proſpicere debebat, Rub. in Annotat. ad deciſ.431. num.106.& 113.tom.2.
Sponſus tenetur ducere ſponſam, quamuis ſimpliciter id ei promiſerit, nec iurauerit, & mortalis pœnæ reus efficitur, dum recuſat præſtare conſenſum coniugalem, & nihilominus fidem ſeruare tenetur, Rub. in Annot.ad deciſ.431.num.62 & 63.tom.2.
inter Sponſum, & ſponſam diſparitas non eſt valens ad diſſoluenda ſponſalia, ſi alter ex coniugibus ſciuit inferiorem conditionem alterius, Rub. in Annotat. ad deciſ.431. numer. 103.tom.2.

S P V R I V S.

Spurius eſt incapax Iuriſpatronatus, deciſ.471. numer.16. & 18. tom.2.
Spurius non eſt omnino incapax poſſeſſionis, licet non ſit capax feudorum, deciſ.524.n.15.tom.3.
Spurij ſunt incapaces bonorum feudalium, deciſ.524. numer.4. tom.3.
Spurius ſi ſit legitimatus cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, quid operetur talis legitimatio, ibidem num.5.6.& 8.
Spurij, & illegitimi dicuntur etiam procedere ex ſanguine, deciſ. 361.n.2.tom.2.

S T A T V S.

Status vltimus attenditur in reſeruationibus, deciſ.257. num.12. tom.2.
Status vltimus in beneficijs, poteſt ſubſtinere collationem, & prouiſionem beneficij, deciſ.499.n.12.& 13.tom.2.
Status vltimus Eccleſiæ eſt attendendus, quando non conſtat de contrario, deciſ.267.n.7. tom.2.
Status vltimus attenditur ad effectum vt videatur, an beneficium cadat ſub reſeruatione, deciſ.465.n.1.tom.2.
Status vltimus beneficij attenditur, & præſumitur continuatus, deciſ.633.n.7. tom.3.
Status vltimus attenditur in iudicanda beneficij qualitate, quando ſumus in dubio, deciſ.633. num.4.tom.3.
Status beneficij non mutatur per prouiſiones Apoſtolicas, pro vt nec per prouiſiones Ordinarij, deciſ. 633. numer. 5. tom.3.
Statui vltimo non eſt ſtandum, quando conſtat de anteriori contrario, deciſ.465.n.4.tom.2.
Status mutatio, vt inducatur requiritur ſpatium 40. annorum, ibid.num.5.
Status, vt mutetur, quid ſit neceſſarium, ibid.n.6.
Status mutatione eueniente perinde eſt, vt ſicut contractus conditionalis non purificata conditione euaneſcit, ita expirat mutato rerum ſtatu, Rub. in Annot. deciſ.523. numer.28. tom.3.
Quòd procedit, quamuis in contractu adſit aliquod verbum extenſiuum ad futurum, ibid.n.29.
in Statu Eccleſiaſtico non ſeruatur, vt reus diues teneatur ſubminiſtrare ſumptus litis actori pauperi, Rub. in Annot. ad deciſ. 617.num.15.tom.3.
Status aliquis non inducitur ſtante æquiuocatione, deciſ. 465. num.8.tom.2.
Status nouus non inducitur ex actis æquiuocis, deciſ.467.num.8. tom.2.
ad Statum nouum inducendum, debet doceri de initio contradictionis, ibid. num.9.
de Statu priori, quando doctum fuit, ille non præſumitur mutatus, niſi doceatur conſuetudine, aut legitima præſcriptione ſublatum fuiſſe, deciſ.467. n.11. tom.2.
Status prior, vt dicatur mutatus, debet probari tempus ſufficiens, & voluntas, quæ vna cum tempore eſt neceſſaria, deciſ.467. num.3.tom.2.
Status hæreditatis dicitur firmari ex inuentario de bonis ac iuribus hæreditarijs confecto, deciſ.409.n.2.tom.2.
Status hæreditatis non poteſt firmari, niſi exhibitis ſcripturis hæreditarijs, deciſ.112.n.3.tom.2.
Status quadragenarius in beneficijs, vt poſſit conſtitui, quid requiratur, deciſ.79.n.11.tom.2.
in Statu Mediolani vnicus eſt tantum Senatus, qui & curam habet

habet Vniuerſitatis Papien. Rub. in Annotat. ad deciſ.529.n.28. & 29.tom.3.
in Statu validitatis ea quæ ſunt, interim producunt ſuum effectum, deciſ.623.n.9.tom.3.

STATVENTES.

Statuentes, ſi aliquid voluiſſent excipere, id ſciuiſſent exprimere, ac maximè dum in ſimili caſu exceperunt, deciſ.438. n.22.& 23. tom.2.
Statuentes extra territorium non habent iuriſdictionem, deciſ. 461.n.6. tom.2.
Statuentes, ſi aliquid voluiſſent diſponere, id expreſſiſſent, & multò magis, ſi alibi id expreſſerunt, deciſ. 484. num. 17. tom.2.
Statuentium mens eſt attendenda in interpretatione ſtatutorum, Rub.in Annot. ad deciſ.378. n.15.tom.2.
Statuere vt Princeps poſſit, ne eius ſubditi accedant ad alia molendina ad molendum, quam ad ſua quid requiratur, deciſ. 308.n.1.tom.2.

STATVTVM IN GENERE.

Statutum continuans poſſeſſionem defuncti in hæredem, eius vigore hæres eſt manutenendus, deciſ.420. num.5. tom.2.
Et hoc procedit, ſiue ſtatutum requirat aditionem, ſeu immiſſionem, ſiue non, ibid.n.6.
Statutum continuans poſſeſſionem defuncti in hæredem, ſtatim operatur ſuum effectum transferendi, & continuandi ſuam poſſeſſionem, ibid.n 7.
Statutum, ſi diſponat, vt contractus ſine certis ſolemnitatibus non valeat, à contrario ſenſu diſponit, vt eis adhibitis valeat, deciſ.288.n.4.tom.2.
Statutum particulare potius eſt attendendum, quam generale, ibid.num.5.
Statutum, ſi quis aſſerat non eſſe in vſu, id probare grauatur, cum contrarium præſumatur, deciſ. 293. num. 11. tom.2.
Statutum ſi diſponere, vt exceptio nulla in certo caſu non admitteretur, nullatenus cenſetur ſublata ea, quæ incontinenti offertur probari, Rub. in Annot. ad deciſ.420.num.89. tom.2.
Statutum ordinans, ne quis legitimetur ſine conſenſu eius, de cuius ſucceſſione agitur, eſt ſatis iuri conſonum, & rationabile, deciſ.347. n.5.tom.2.
Statutum, quando ſtatuit, quod diſponit ius commune, intelligi debet ſecundum regulas iuris communis, deciſ.151. num.15. tom.2.
Statutum prohibens obligationes minorum ſine certa ſolemnitate, non comprehendit neceſſariam dotis obligationem, Rub. in Annot.ad deciſ.460.n.58.tom.2.
Statutum diſponens de ſubdito, non habet locum in eo, qui eſt ſubditus ad tempus, vel ſecundum quid, deciſ.212.n.15. tom.2.
Statutum dum in caſu ab eo non deciſo mandet ſeruari ius commune, tunc recurrendum eſt ad ius Ciuitatis, denominantis, vel Prouinciæ, ſi in iure Romanorum caſus ille non reperitur, Rub. in Annot.ad deciſ.378.n.17.tom.2.
Statutum vnum facere, quando res eſt integra, & aliud, quando non eſt integra, non eſt nouum in iure, deciſ.232. num.51. tom 2.
Statutum relatiuum debet referri ad eam partem, in qua non ſit correctio iuris communis, deciſ. 66. n.2.tom.2.
Statutum recipit interpretationem paſſiuam à iure communi, ibid.num.2.
Statutum, ſi diſcretiuè loquatur de viro, & vxore, tunc non intrat regula correlatiuorum, deciſ. 607. numer. 34. tom.3.
Statutum, quando eſt rationabile, & licitum, venit ſub generali confirmatione, quamuis ſit contra ius commune, deciſ. 438.num.63.tom.2.
Statutum dicitur odioſum odio irrationabili, ſi excludat aſcendentem à ſucceſſione deſcendentis, ibid.n.64.
Statutum excludens matrem propter patruum eſt odioſum odio irrationabili, ibid.n.65.
Statutum venit intelligendum retentis terminis præcedentibus, deciſ.227.n.14. tom.2.
Statutum, ſi diſponat, vt Canonicus antiquior habeat ius optandi, id eſt conforme iuri communi, deciſ.571. num. 8. tom.3.
Statutum in ſucceſſione præferens maſculus fœminis eſt contra ius commune, deciſ.438.num.37. tom.2.
Statutum præferens patruum matri in ſucceſſione, eſt contra ius commune, deciſ.438.n.38 tom.2.
Statutum loquens de promiſſis in inſtrumento, habet quoque locum de promiſſis in apoca, deciſ.412.n.3.tom.2.
Statutum, ſi non habeat clauſulam derogatoriam ad futura, non eſt neceſſaria ſpecifica eius derogatio, quando contra illud diſponitur, deciſ.484.n.7.tom.2.
Statutum, quando ſine dubio dicatur habere clauſulam derogatoriam, etiam quoad futura, deciſ.484.n.8.tom.2.
Statutum diſponens contra ius commune non valet ſine confirmatione Principis, deciſ.438.n.36. tom.2.
Statutum loquens de inſtrumentis exequendis verificatur etiam in his, quæ tacitè inſunt in inſtrumentis, Rub. in Annotat. ad deciſ.666. n.162.tom.3.
Statutum præferens in ſucceſſione agnatos matris eſt validum, & non contra ius naturale, deciſ.438.n.91. tom.2.
Quale ſtatutum non eſt odioſum, ſed fauorabile pro agnatis, ibid.n.92.
Statutum, ſi ſimpliciter loquatur, non eſt trahendum ad caſum mixtum, deciſ.17. n.16. tom.2.
Statutum, ſi diſponat, quod in aliquo ſtetur iuramento alicuius non eſt aliud quærendum, maximè ſi contrarium non conſtet, deciſ.240.n.4.tom.2.
Statutum determinans certum tempus ad ſeruandam ſententiam, illud ſuccedit loco fatalium, deciſ.699. num.5. tom.3.
Statuto Eccleſiæ poteſt caueri, vt etiam beneficia ſimplicia requirant reſidentiam, & ſic redeundo ad ius commune, ac circumſcribendo generalem conſuetudinem non reſidendi in eis, deciſ.337. n.7.tom.2.
Statutum ſi requirat, vt legitimatus poſſit ſuccedere agnatis, ſit neceſſaria in legitimatione citatio eorum, eſt intelligendum de conſenſu eorum, qui viuunt de tempore legitimationis, deciſ. 297.n.26. tom.2.
à Statuto caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, deciſ.15. n.11.tom.2.
in Statuto dum ſimpliciter fit mentio de iure, intelligitur de iure municipali, & non de iure communi, Rub.in Annot.ad deciſ. 378. n.21. tom.2.
Statutum diſponens aliquid fieri ſecundum formam iuris, intelligitur de iure municipali, Rub. in Annot.ad deciſ.378.num.22. & 23. tom.2.
Statutum vt in vno porrigatur ad alium non eſt inconueniens ratione connexitatis, deciſ.588.n.16.tom.3.
Statutum diſponens de hærede, non ſuffragatur legatario, deciſ. 459 n.16.tom.2.
Statutum adeſt in quibuſdam Eccleſijs, vt Canonici, qui vna duntaxat hora præſentes ſunt in choro, totius diei diſtributiones ſibi vſurpent, Rub. in Annotat. ad deciſ.576. num.173. tom.3.
Quale ſtatutum iniquum eſt, nam ſpectat ad diminutionem cultus diuini, & dat licentiam vagandi contemnere, & negligere diuina officia, ibid.n.176.
Statutum, quando aliquid non decidit, recurrendum eſt ad ius commune, deciſ.609.n.8. tom.3.
Statutum loquens de inſinuandis donationibus intelligendum venit de puris, non autem de donationibus factis ob cauſam, deciſ. 460.n.11.tom.2.
Et quæ reſpiciunt commodum aliorum, quam donatarij, ibid. num.11.
Statutum ſi indiſtinctè loquatur, indiſtinctè etiam intelligi debet, ibid. num.25.
Statutum contra ius conditum, non dicitur confirmatum ex generali Papæ confirmatione, cum ad hunc effectum ſit neceſſaria ſpecialis, & indiuidua confirmatio, deciſ.610.n.17. tom.3.
Statutum dum habet limitationem in ventre, ſi ea intret, ceſſat ſtatuti diſpoſitio, deciſ.412.n.6. tom.2.
Statutum de ſucceſſionibus cenſetur ſolummodo ciuium commoditatibus non forenſium proſpexiſſe, deciſ. 46. numer.7. tom.2.
Statutum, ſi in caſu ab eo non diſpoſito, mandet, vt recurratur ad ius commune, de quo iure ſit intelligendum, aut iure Romanorum, vel Ciuitatis dominantis, ſeu Prouinciæ, Rub. in Annotat.ad deciſ.378.num.8 tom.3.
Statutum reſpiciens fauorem dotis parum attenditur, an ea fuerit promiſſa in inſtrumento, vel in apoca, deciſ.412. num.5. tom.2.
Et hoc quamuis ſtatutum loquatur de dote promiſſa in inſtrumento, ibid.
in Statuto ſe fundans, probare grauatur, quod adſint requiſita dicti ſtatuti, deciſ.153. n.4.tom.2.
Statutum excludens forenſem ab acquiſitionem, non ligat filium, quo minus patri, vel matri ſuccedat, deciſ. 174. numer.9. tom.2.
Statutum, ſi requirat in contractu mulieris interuentum duorum proximiorum ſi vnus tantum adeſt, & loco alterius non ſit deputatus curator, tunc contractus non ſubſtinetur, deciſ.321. num.3. & 4.tom.2.
Statutum ſi diſponat, vt in aliquo contractu iuramentum præſumatur metu extortum, tunc illud non validat contractum aliàs nullum, deciſ.212.n.16.tom.2.
Statutum diſponens, vt dilatio incipiat currere à die decreti ſine aliqua intimatione, debet intelligi, dummodo aliunde habeatur notitia dicti decreti, deciſ.495. num.63. tom.2.

Statutum poteſt prohibere, ne inſtrumenta, teſtamenta, &c. ſtipulata à Notarijs non matriculatis non probent, deciſ.119. num.23.tom.2.

ad Statutum aliquod, ſi ſententia ſe referat iuxta illius terminos intelligenda, ac declaranda venit, deciſ.227.num. 12. tom.2.

Statutum particulare in loco contractus quando habetur, illud eſt ſeruandum, reiectis Conſtitutionibus generalibus prouinciæ, deciſ.378.n.6.tom.2.

Statutum, dum in caſu ab eo non diſpoſito mandat ſeruari ius commune, intelligi debet de iure Romanorum, Rub.in Annot. deciſ.378.n.11. tom.2.

Statutum prohibens minoris obligationem ſine certis ſolemnitatibus, ſi quis aſſerat dictum ſtatutum non comprehendere caſum dotis deuiat à luce, & à via veritatis, Rub. in Annotat. deciſ. 460.num.52.tom.2.

Statutum ſicut poteſt ſtatuere, vt proxenetæ adhibeatur fides, ita, & poteſt id determinare conſuetudo, vel ſtylus, deciſ.162. num.3.tom.2.

Statutum domicilij viri attendi debet in reſtitutione dotis, deciſ. 229.n.2.& 3. tom.2.

Statutum, quando eſt fauorabile, licet ſit contra ius commune, nihilominus vt validè dicatur confirmatum, ſufficit confirmatio facta ſecundum formam communem, deciſ.438. num.47. tom.2.

Statuto circa ſolemnitatem requiſitam in donationibus non poteſt renunciari, ſi eas requirat pro forma, deciſ.293.num.3. tom.2.

Statuto confirmato auctoritate Apoſtolica non poteſt renunciari, ibid.num.4.

Statuto, & conſuetudinibus Ciuitatum Iudæi gaudent, ſiue illa ſint fauorabilia ſiue odioſa, deciſ.269.n.20.tom.2.

Statuto excluſiuo fœminarum ſtante, tunc dos filiæ ea mortua, non tranſit ad eius hæredes, ſed ad agnatos, deciſ.459.num.2. tom.2.

Statuto, qui vtitur, tenetur probare omnes qualitates ab illo requiſitas, deciſ.371.n.4.tom.2.

Statuto, ſi caueatur, quod admittendi ad Collegium carere debeant omni macula & ſuſpicione, prorſus, & omnino, qualiter veniat intelligendum, deciſ. 276. num. 18. & 23. tom.2.

Statuto tunc multò minus cenſetur derogatum per clauſulas generales, ſi habeat clauſulam derogatoriam ad actus futuros, deciſ.347.n.2.tom.2.

à Statuto caſus non deciſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, deciſ.66.n.17.tom.2.

à Statuto forma tradita ſeruanda eſt quamuis exorbitet à iure communi, deciſ.212.n.10.tom.2.

Statuti relatio non poteſt fieri ad eam partem, in qua diſponitur diuerſum eius, quod quæritur, deciſ. 66. numer.6. tom.2.

Statuti loci beneficio forenſis non debet gaudere, deciſ.174. n.7. tom.2.

Statuti beneficio non poteſt iuuari, qui promiſit dotem reſtituere plenè, & integrè, ac renunciauit omni iuri legum, & ita tutorum auxilio, deciſ.174.n.2.tom.2.

Statuti verba, quando ſunt clara, non poſſunt tergiuerſari, deciſ.6. num.6.tom.2.

Statutum Laicorum, quando eſt fauorabile comprehendit etiam clericos, deciſ.438.n.50.tom.2.

Statutum Laicorum non capit caſus iuratos ex defectu iuriſdictionis, deciſ.682.n.24.tom.3.

Statutum Laicorum dum non poteſt comprehendere caſus iuratos, nec confirmatio illius eos tanget, deciſ.682. num.32. tom.3.

Statutum Laicorum, ſi ſit fauorabile perſonis Eccleſiaſticis, eas quoque comprehendit, deciſ.431.n.7.tom.2.

Statutum emanans fauore agnationis non comprehendit Monachos, ibid.n.8.

Statutum, quando eſt conditum à Laicis, tunc nullatenus poteſt infringere vires iuramenti, deciſ. 293. numer. 7. tom.2.

Statutum Laicorum tunc valens eſt diſponere ſuper iuramento, ſi ſit à Papa confirmatum, deciſ.212.n.19.tom.2.

Statutum, ſi mandet, vt mulieres non poſſint ſe obligare ſine licentia Principis, tunc ea obtenta ſub conditione, ſi adimpleri non poteſt, ad eumdem eſt recurrendum, ibid.num.20. & 22.

Statuta laicalia non poſſunt diſponere ſuper materia iuramentorum, deciſ.212.n.17.tom.2.

Statuta ſæcularia non poſſunt infringere iuramenti vires, nec directè, nec indirectè, deciſ.212.n.18.tom.2.

Statuta Laicorum ſilent in foro eccleſiaſtico, & quando agitur de bonis eccleſiaſticis, etiam vbi agitur inter laicos, & clericos, deciſ.707.n.10.tom.3.

Statuta Laicorum per indirectum poſſunt tollere vires iuramenti, annullando contractum, in quo deſunt ſolemnitates ab ipſo inductas pro fictis, & ſimulatis illos habendo, deciſ.293. n.8. tom.2.

Statutum, quando defert lucrum dotale marito, non poteſt vxor teſtando illud minuere, vel tollere, deciſ.15. num.8. tom.2.

Statutum dum defert lucrum dotale marito, poſtquam mulier fuerit matrimonio copulata, certè dictum ſtatutum loquitur de matrimonio carnali, excluſiuè ad ſpirituale, deciſ. 398. num.14.tom.2.

Statuta de lucro dotis debent intelligi tam condito, quàm non condito teſtamento, deciſ.15.n.20.tom.2.

Statutum ſi diferat marito lucrum dotale, hoc lucrum ipſe percipit non ex iudicio vxoris, ſed ex diſpoſitione ſtatuti, deciſ.15. num.12.tom.2.

Statutum deferens lucrum dotale marito, poſtquam mulier fuerit copulata, intelligi debet poſt matrimonium per copulam conſumatum, deciſ.398.n.16.tom.2.

Statutum loquens ab inteſtato non debet intelligi condito teſtamento, deciſ.66.n.18.tom.2.

Statutum deferendo lucrum dotale marito intelligi debet tam ab inteſtato, quàm condito teſtamento, ibid.n.19.

Statuti verba indefinitè loquentia, generaliter veniunt intelligenda, ibid.n.20.

Statutum excludens fœminam proximiorem propter agnatum remotiorem, eſt etiam iudicandum fauorabile, deciſ.438.n.68. tom.2.

Statutum excluſiuum fœminaurm intelligitur ſuperſtitibus filijs maſculis, deciſ.177.n.3.tom.2.

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione matris, excipit, ſi pater tranſeat ad ſecunda vota, ibid.n.4.

Statuta excluſiua fœminarum ſunt fauorabilia, vel ſaltem non odioſa odio irrationabili, attento fauore agnationis, deciſ.438. num.48.tom.2.

Statutum excludens fœminas legitimas propter filios ſpurios, eſt illicitum, deciſ.438.n.71.tom.2.

Statutum præbens cauſam delinquendi eſt illicitum, ibid.

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione patris, & matris, non habet locum, quando agitur de bonis fraternis, deciſ.527. num.7.tom.3.

Statuta licet excludant fœminas propter maſculos, à ſucceſſione parentum, tamen dantur nonnulli caſus, in quibus illæ poſſunt ſuccedere, deciſ.375.n.13.tom.2.

Statuta excluſiua fœminarum, non habent locum, quando maſculi non extant, vel quando illi nolunt, vel non poſſunt ſuccedere, ibid.num.14.

Statuta excluſiua fœminarum propter maſculos, recepta ſunt per vniuerſam Italiam, deciſ.438.n.86.tom.2.

Statuta excludentia fœminas dotatas propter maſculos, ita debent intelligi, vt per ea cenſeatur excluſa fœmina dotata ab hæreditate dotantis tantum, deciſ. 180. numer. 2. tom.2.

Statutum excludens fœminas dotatas à patre ab eius hæreditate, onus id probandi ſpectat ad eum, qui eas intendit excludere, deciſ.213.n.3.tom.2.

Statuta excluſiua fœminarum, cum ſint correctoria iuris communis, debent ſtrictè interpretari, deciſ. 502. numer. 2. tom.2.

Statuta excluſiua fœminarum, non merentur odium, nec ſtatuentes ſunt earum odio modi ad ſic ſtatuendum, ſed propter fauorem agnationis, deciſ. 438. numer. 93. tom.2.

Statutum vt dicatur voluiſſe excludere fœminas dotatas à ſucceſſione patris, matris, fratris, &c. propter dotem ab vno habitam, non eſt dicendum, niſi id ſit expreſſum, deciſ. 180. num.5.tom.2.

Et quando non dicatur conſtare de tali mente ſtatuti, ſed potius de contraria, ibid.n.6.& 7.

Statutum excluſiuum fœminarum eſt odioſum, ſi eas excludat propter dotem, & non fauore agnationis, ibid.n.11.

Statutum excludens à ſucceſſione parentum ſorores propter fratres, intelligendum eſt de fratribus vtrinque coniunctis, non autem vterinis tantum, deciſ. 502. numer. 3. tom.3.

Quæ opinio vera eſt, reprobatis contrarium ſentientibus, eamque ſæpiùs ſecuta eſt Rota, ibid.n.4.

in Statutis excluſiuis fœminarum, inſpici debet principaliter fauor agnationis, non autem odium excluſionis, deciſ. 438. num.48. tom.2.

Statuta excluſiua matris à ſucceſſione filiorum propter agnatos, vigent per totam Italiam, & vide de diuerſis ſtatutis, deciſ.438. n.95.96.98.& 100.tom.2.

Statutum excludens matrem à ſucceſſione filij, eſt iniuſtum, inhumanum, & contra ius commune, deciſ.438. num. 66. tom.2.

Statutum dum excludit matrem à ſucceſſione filij propter patruum, non dicitur excluſa propter agnatum remotiſſimum, deciſ.438.n.75.tom.2.

Sta-

Statutum excludens matrem à ſucceſſione filij propter agnatos redditur minus odioſum, dum eam in totum non excludit, ibid.num.76.

Prout eſt ſtatutum Bononien. dum ei reſeruat vſumfructum bonorum donec vixerit, & ad ſecundas nuptias non tranſiuerit, ibid.n.76.

Statutum excludens matrem à ſucceſſione filij propter patruum videtur in totum odioſum, ſi patruus ſit profeſſus, cum non poſſit conſeruare agnationem, ibid.n.77. & 78.

Statutum excludens matrem etiam à legitima filij, vel filiæ propter Collaterales eſt valdè odioſum, deciſ.458. num. 81. tom.2.

Statutum excludens filium à ſucceſſione parentum, eſt iniquum, & contra rationem naturalem, ibid.n.83.

Ita, & ſtatutum excludens parentes à ſucceſſione filij, ibidem num.83.

Statutum excludens filios à ſucceſſione parentum, vel è contra, eſt inhumanum, & per confirmationem ſuperioris generalem non validatur, ibid. num.84.

Statutum iniquum, vel iniuſtum non venit ſub generali confirmatione, ibid.n.85.

Statutum excluſiuum fœminarum propter agnatos non videtur eſſe contra ius naturale, ibid.n.86.

Statutum continuans poſſeſſionem patris in filios, vt habeat locum, docenda eſt filiatio, deciſ.128.n.32.tom.2.

Statutum continuans poſſeſſionem defuncti in hæredem non habet locum in iure perſonali, deciſ. 420. numer. 10. tom.2.

Statutum continuans poſſeſſionem defuncti in hæredem procedit illa exiſtente vacua, non autem plena, deciſ.359.num.15. tom.3.

Statutum continuans poſſeſſionem defuncti patris in filios, ceſſat, quando ante aditam hæreditatem, quis cœpit poſſeſſionem, deciſ.673.n.8. tom.3.

Statutum ſi continuet poſſeſſionem patris in filios, huius vigore poteſt eis dari manutentio, deciſ.712. n.8.tom.2.

Statutum continuans poſſeſſionem patris in filios, vt in ea manuteneantur, debent iuſtificare poſſeſſionem patris, deciſ.712. num.9.tom.3.

Statutum continuans poſſeſſionem teſtatoris in filium, vt habeat locum docendum eſt de eius qualitatibus, deciſ.128. num.30. tom.2.

Statutum continuans poſſeſſionem in hæredem, ea non attenditur, ſi alius actualiter ante eum illam cœperit, deciſ.128.n.12. tom.2.

Statutum inducens poſſeſſionis continuationem in hæredem, datur medium inter mortem teſtatoris, & aditionem, ibid. num.13.

Statutum continuans poſſeſſionem in ſuum hæredem, tunc nec per momentum quidem datur vacuum, deciſ.128. n.24. tom.2.

Statutum de continuanda poſseſſione in ſuum hæredem, non operatur, quoad iura perſonalia, deciſ. 591. num.3. tom.3.

Statutum de continuanda poſseſſionem in ſuum hæredem, ceſsat in ijs bonis, quorum hæredes ſunt incapaces, ibid. num.4.

Statutum continuans poſseſſionem in ſuo hærede, operatur in inſtanti, deciſ.128.n.20.tom.2.

Ideòque poſseſſio capta ab alio medio tempore, non erit manutenibilis, ibid.n.21.

Statutum continuans poſseſſionem in ſuum hæredem, an ſit vera, & propria, ibid.n.22.

Statuto, quando cauetur, vt legitimatus ſuccedere tantum debeat ad bona eorum agnatorum, qui conſenſum præſtarunt legitimationi, deciſ.347. num.11.tom.2.

Intelligi debet, de eis agnatis, qui ſunt nati de tempore legitimationis, non autem de non natis, ibid.n.12.

de Statuti intelligentia quærere aliud eſt, & aliud an illi fuerit per quamcumque derogationem derogatum, deciſ.347. num.13. tom.2.

Statuta diſponentia circa ſucceſſionem non habent locum, quoad bona exiſtentia extra loci territorium, deciſ.461. n.5. tom.2.

Statuta adſunt per totam fere Italiam, quæ præſcriptionem iuris communis reducunt ad terminos breuiores, deciſ.555. num.8. tom.3.

Statuta à Sede Apoſtolica confirmata, comprehendunt etiam clericos, de quibus faciunt mentionem d. Statuta, etiam quo bona emphyteutica ſub directo dominio Eccleſiæ exiſtentia, deciſ.517.num.3.tom.3.

Statuta vt releuent, debet ſeruari eorum forma, deciſ.646.n.13. tom.3.

Statuta de ſucceſſionibus loquentia locum habent minimè, quando ille, qui ſuccedere debet, eſt forenſis, licet defunctus, & bona ſubſint d. ſtatuto, deciſ.461. numer.10. tom.2.

Statuta non debent reddi eluſoria, & aperire viam fraudibus, deciſ.203. n.18. tom.2.

Statuta ita debent interpretari, vt minus lædant ius commune, quàm ſit poſſibile, deciſ.227.n.11.tom.2.

Statuta quarundam Eccleſiarum in quibus habetur permiſsum, vt qui adſunt certis horis in choro aliarum horarum diſtributiones lucrentur, Rub. in Annotat. ad deciſ.576. num.171. tom.3.

Quæ ſtatuta tanquam iniuſta, pernicioſa, & abuſiua. declarata fuerunt à Concilio Baſilienſe titul. quo tempore quiſque debeat eſſe in choro, ibid.n.172.

Statuta inducentia præſcriptionem debiti ſunt nutritiua peccati, deciſ.610. n.18.tom.3.

Statuta, ne nimis ſint exorbitantia à regulis iuris communis facienda eſt interpretatio, deciſ.495.n.64.tom.2.

Statuta, quando ſunt reuocata, de eis nulla eſt habenda ratio, deciſ.461. n.3. tom.2.

Statuta poſſunt derogare conſtitutioni l.hac edictali, C.de ſecund. nupt.deciſ.15.n.2.tom.2.

Et ad hoc non requiritur expreſſa derogatio, ſed ſufficit tacita reſultans ex incompatibilitate, deciſ. 15. numer. 3. tom.2.

Statuta alicuius loci, ſi quis ſeruare iurauerit, licitum eſt iuranti, eis mutatis abſque incurſu periuri contrauenire, Rub. in Annotat. ad deciſ.523. n.51.tom.3.

Statuta loquentia de contractibus mulierum dotis cauſam non comprehendunt, deciſ.692.n.4.tom.3.

Statuta de ſucceſſionibus, vt habeant locum, requirunt vtramque ſucceſſionem tam reſpectu perſonarum, quàm bonorum, deciſ.461.n.8.tom. 2.

Statuta prouinciæ dici poſſunt ius commune dum ab eodem iure confirmationem acceperunt, illique præferuntur, Rub. in Annotat. ad deciſ.378.n.10.tom.2.

Statuta non intrant in bonis exiſtentibus extra territorium, deciſ. 707.n.9. tom.3.

Statuta poſſunt venire appellatione iuris communis, quando ipſum deficit, Rub. in Annotat.ad deciſ.378.n.19.tom.2.

Statuta poſſunt dici pars iuris communis, dum eiuſdem auctoritate fundantur, ibid.

Statuta, cum recipiant interpretationem à iure communi, ideòque non obſtant dictiones præciſæ, & geminatæ in eo appoſitæ, deciſ.276.num.30.& 31. tom.2.

à Statutorum rubrica argui licet, deciſ.438.n.26.tom.2.

Statutorum forma eſt ſeruanda, & non ex abrupto deueniendum eſt ad executionem mandatorum, deciſ.452. num. 14. tom.2.

Statutorum derogatio non cenſetur facta per clauſulas generales, deciſ.347.num.1. & 4. tom.2.

Statutorum confirmatio, quando non dicatur generaliter facta, deciſ.438. num.54. tom.2.

Statutorum confirmatio quando non dicatur facta à Papa, in forma ſpecifica, deciſ.438.n.44.tom.2.

Statutorum confirmatio facta per Papam, ea dat robur Statuto quoad ius, non autem quoad factum, deciſ. 276. num.19. tom.2.

in Statutis odioſis, & correctorijs iuris communis ſtrictiſſima interpretatio eſt facienda, deciſ.15.n.24.tom.2.

in Statutis quando non intret extenſio ex veriſimili mente ſtatuentium, deciſ.16.n.20.tom.2.

Circa Statuta diuerſarum Ciuitatum, eorumque declarationes habes in Calce Indicis.

STERILIT. res, quando venditur, non ſit talis venditio ratione fructuum, ſed ratione alterius commoditatis, quam emptor ſperat conſequi ex ipſa re, deciſ.453.n.5.tom.2.

STIPENDIVM, & emeritum recipere diuerſa ſunt. Emeritum datur militibus poſt tempus militiæ expletum, Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.117.tom.3.

STIPENDIVM datur militibus ob annuam, menſtruam, vel diurnam mercedem, Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.118.tom.3.

STIPVLATIO.

Stipulatio inter præſentes tamen fieri poteſt, deciſ.386. num.40. tom.2.

Stipulatio ſequitur naturam rei contractus, & illam non inclit, deciſ.463.n.14.tom.2.

Stipulatio, ſi non dederis, non operatur, quod irreuocabiliter ſit ius quæſitum, ſed cum modificatione, ſi mora non purgetur, deciſ.314.n.43. tom.2.

Stipulatio Notarij reddit actum irreuocabilem, deciſ.463. n.11. tom.2.

Stipulatio Notarij abdicat facultatem à nominante recedendi à nominatione, ibid.num.13.

ex Stipulatione Notarij interpoſita in donatione facta abſenti, operatur, vt in eum transferantur vtiles actiones perſonales, deciſ. 428. n.5.tom.2.

Et dicuntur competere ex contractu, non autem ex ratihabitione donatarij, ibid.

Stipulatione Notarij ſtante pro abſente, ei acquiritur ius abſque alia ceſſione, deciſ.44.n.2.tom.2.

Stipulatio Notarij in ceſſione alicuius iuris quando interuenit, ea non eſt ſufficiens ad effectum acquiſitionis, ſed tantum ad effectum vt reuocari non poſſit, deciſ.487.n.7.tom.2.

Stipulatio Notarij dum interuenit in donatione facta abſenti, ea eſt valida, & irreuocabilis, etiam non conſtito de acceptatione, vel ratificatione, deciſ.428.n.4.tom.2.

Stipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, operatur præſentiam omnium eorum, & etiam conſenſum, deciſ.728.n.13. tom.3.

Stipulatio Notarij ſufficit, vt valida dicatur donatio filijs naſcituris, deciſ.294.n.6.tom.2.

Stipulari poteſt Notarius pro filijs naſcituris, nec poteſt reuocari talis ſtipulatio, deciſ.83.n.5.tom.2.

Stipulatio pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quando videatur valdè veriſimilis, & conſueta, ſi ſic fuerit extenſa à Notario, deciſ.483.n.5.tom.2.

Stipulatio, pro hæredibus, & ſucceſſoribus, tunc debet intelligi tantum, de hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis, quando ſubiecta materia repugnat, Rub. in Annot. ad deciſ.523.n.118. tom.3.

Veluti ſi agatur de re ſui natura non tranſitoria ad extraneos, ſed tantum ad agnatos, ibid.

Stipulatio pro omnibus, quibus intereſt, quæ continetur ſub obligatione Camerali, intelligitur pro illis, qui habent cauſam ab obligato, deciſ.540.n.14.tom.3.

Stipulationes ſolent apponi in quocumque contractu, deciſ.421. n.10.tom.2.

Stipulationes in quocumque contractu habentur pro appoſitis, deciſ.421.n.11.tom.2.

Stipulari quis præſumitur etiam in facto negatiuo pro ſe, & ſuis hæredibus, licet de hæredibus mentio facta non fuerit, deciſ. 550.n.23.tom.3.

in STIRPES & non in capita fit repræſentatio, deciſ.198.num.4. tom.2.

STOICI, quamuis in ſuis promiſſionibus, & conſilijs tenaciſſimi, tamen ſemper omnia ſubintelligebant cum conditione illa rebus ſic ſtantibus, Rub. in Annotat. ad deciſ.523.num.6. tom.3.

STVLTITIA eius, qui generaliter locutus eſt, non debet alteri obeſſe, Rub. in Annot. ad deciſ.523.n.86.tom.3.

S T Y L V S.

Stylus poteſt deſeruire in declaranda mente Papæ, deciſ.536.n.7. tom.3.

Stylus ſolet attendi ad ſubſtinendam gratiam, ibid.

Stylus aliquis præſcriptus de directo contra diſpoſitionem Iuris eſt plene, & concludenter probandus, deciſ.154. numer.34. tom.2.

Stylus Mercatorum, quod debeat dari fides diſpoſitioni prozenetæ, intelligitur reſpectu qualitatis, vel circumſtantiæ contractus, non autem ſubſtantiæ, deciſ.162.n.6.tom.2.

Stylus notarij quando apparet æquiuocus, non eſt ſuper eum faciendum fundamentum, pro non arguenda ſtipulatione inſtrumenti, ſi concurrant requiſita pro ſtipulatione, deciſ.544.n.32. tom.3.

Stylus Tribunalium quando eſt probatus, obſeruandus, venit, deciſ.472.n.5.tom.2.

Stylus quando ſumus in ordinatorijs iudicij benè probatur per fides Notariorum, ſed ſecus ſi in deciſorijs, deciſ.454. num.24. tom.2.

Stylus in caſu indiuiduo eſt probandus, deciſ. 488. numer.9. tom.2.

Stylus non attenditur, ſi non ſit in forma probanti, deciſ.105. num.7.tom.2.

S V B D I T V S.

de Subdito ſtatutum diſponens non habet locum in eo, qui eſt ſubditus ad tempus vel ſecundum quid, deciſ.212. num.25. tom.2.

Subditis omnibus dominij Mediolani prohibitum eſt ſub certa pœna, ne cauſa ſtudiorum in alijs Gymnaſijs, quam in Ticinenſi ſe conferant, Rub. in Annotat. ad deciſ.529. num.31. tom.3.

Eademque pœna tenentur etiam ij, qui inſignia Doctoratus alibi, quam in Ticinenſi Gymnaſio aſſumpſerint, ibid.n.32.

SVBEMPHYTEVTA, quando alienat de iure non tenetur duplicem conſenſum requirere, deciſ.9.n.2.tom.2.

Subemphyteuta, quando alienat à ſe omne ius, tunc requiritur conſenſus domini directi, deciſ.9.n.1. tom.2.

Quando verò partem rei ſibi reſeruauit, tunc conſenſus primi emphyteutæ eſt requirendus, ibid.

S V B H A S T A T I O.

Subhaſtatio an fuerit facta cum omnibus ſuis requiſitis, id ex proceſſu inquiri debet, deciſ.506. n.14. tom.3.

Subhaſtatio ſi impugnetur ratione iniuſtitiæ pretij, tunc illud clarè, & concludenter probandum, deciſ. 317. numer.24. tom.2.

Subhaſtatio non tenet, dum deliberatio præſente pecunia facta non fuerit, deciſ.280.n.5.tom.2.

Subhaſtatio corruit, ſi forma tradita à ſtatuto, in ea nullatenus fuerit ſeruata, deciſ.235.n.7.tom.2.

Subhaſtatio bonorum, & deliberatio valida eſt, ſi fuerit facta ſeruatis ſeruandis, & quid in hoc requiratur, deciſ.584. num.4. tom.3.

in Subhaſtatione deliberatio facta maiori oblatori etiam poſt terminum abſque alia citatione, & decreto ſubſtinetur, ibid. num.5.

Et ita ſeruatur de ſtylo, ibid.n.6.

ad Subhaſtationem Iudex dicitur nulliter procedere, ſi ad eam deueniat vigore mandati relaxati abſque citatione partis, deciſ. 212.n.7.tom.2.

in Subhaſtatione emens an dicatur perſona ſuppoſita, ſi rem ſibi deliberatam ceſſerit creditori, deciſ. 280. numer. 7. tom.2.

in Subhaſtatione pars eſt citanda, aliàs nullitatis vitio laborat, deciſ.235.n.4.tom.2.

in Subhaſtatione, quando deliberatio poſt terminum non poſſit fieri, niſi vocato debitore, deciſ. 584. numer. 8. tom.3.

ad Subhaſtationem non poteſt procedere creditor quando eſt intrinſecus in poſſeſſione bonorum debitoris vigore ſaluiani, deciſ.188.n.1.tom.2.

SVBIECTIO arguitur ex ſolutione canonis, deciſ.343. num.4. tom.2.

in Subiectionis quaſi poſſeſſione datur manutentio contra ſubditum obedientiam ſuperiori recuſantem, deciſ.365. num.17. tom.2.

ſine Subiecto non poteſt ſtare qualitas, deciſ.139. numer. 3. tom.2.

SVBINTELLECTA ea quæ ſunt tacitè, non oſtendunt enixam voluntatem diſponentis, ſicuti faciunt expreſſa, Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.12.tom.3.

Subintellectum vel expreſſum à lege æquiparantur, Rub. in Annot. ad deciſ.632.n.7.tom.2.

SVBMINISTRATIO alimentorum fuit de æquitate introducta, deciſ.269.n.30.tom.2.

S V B R E P T I O.

Subreptio non cauſatur ex multiplicatione gratiarum, deciſ.598. num.7.tom.3.

Subreptio ſi non verificetur, vel ſi requirat altiorem indaginem, tunc multò magis reijcitur ad petitorium, deciſ.336. num.15. tom.2.

Subreptio, quando dicatur indubitata, deciſ. 319. numer. 2. tom.2.

Subreptio influit in non vtilitatem alienationis bonorum Eccleſiæ, ſi Papæ fuerit narratum, quod pars bonorum Eccleſiæ fuerunt alienata, & tamen veritas eſt, omnia bona fuiſſe alienata, deciſ.319.n.5.tom.2.

Subreptio qualibet, præſertim in gratioſis vitiat totam gratiam, deciſ.68.n.4.tom.2.

Et iſta opinio procedit etiamſi Princeps alias eſſet conceſſurus, ibid.num.5.

Subreptio vt euitetur, ſufficit Papæ cogitatio in genere, deciſ.57. num.11.tom.2.

Subreptio, vt euitetur, ſufficit Papam id quod obſtat, potuiſſe in genere cogitare, deciſ.608.n.16.tom.3.

Subreptio non inducitur per taciturnitatem eorum, quæ ſunt diuerſa à gratia obtenta, deciſ.648.n.19.tom.3.

Subreptio non inducitur ex non expreſſione litis, quando alias Papa gratiam eſſet conceſſurus, deciſ.670. numer.15. tom.3.

Quod exemplificari poterit, quando ceſſaret præiudicium tertij, ibid.n.16.

Subreptio non inducitur ex taciturnitate eorum, quæ non retraxiſſent concedentem à gratiæ conceſſione, deciſ.430.n.24. tom.2.

ex Subreptionis vitio eatenus datur infirmitas in actu, quatenus vitium ingreditur actum, deciſ. 536. numer. 22. tom.3.

Subreptionis exceptio, quoad gratiam obtentam à Papa ſuper derogatione fideicommiſſi, reijcitur ad petitorium, deciſ.336. num.13.tom.2.

Nec interim poteſt concedi immiſſio aduerſus poſſidentem bona fideicommiſſaria, iam à dicto vinculo à Papa vigore Breuis exempta, ibid.n.14.

Subreptionis materia ſuper quo fundari non poſſit, deciſ. 598. num.3.tom.3.

ad Subreptionem euitandam ſufficiens eſt virtualis expreſſio, ibid.num.5.& 6.

Subreptio, vt euitetur, capienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 260.n.7. tom.2.

pro Subreptione euitanda facienda eſt interpretatio ſtante varietate opinionum, & rationum, ac ſtante effectuatione, deciſ.401. n.15.tom.2.

pro Subreptione euitanda non eſt facienda interpretatio, quando de ea clarè conſtat, ibid.n.16.

de Subreptione vt non poſſit dari, ſcientia generalis ſufficit in Papa, deciſ.608.n 17.tom.3.

de Subreptione, & obreptione non poteſt dari, ſtante clauſula, quod de eis dari non poſſit contrarium, vide n.24. deciſ.161. num.23.tom.2.

de Subreptione in gratia facta motu proprio, tunc multò magis non poteſt dari, quando in ea cautum eſt, deciſ.252. num.5. tom.2.

in Subreptione vires infirmitatis in actu commenſurantur quantitate vitij, & eatenus vitium informat, quatenus intrinſicatur in actu, ibid.num.23.& 24.

SVBREPTITIA vt reddatur gratia ob non factam mentionem litis quid requiratur, deciſ.91.n.10.tom.2.

S V B R O G A T I O.

Subrogatio non habet locum, quando quis eſt improbus, vel caluníoſus litigator, deciſ.167.n.18.tom.2.

Subrogatio intelligitur, ſine præiudicio iuris alterius, deciſ.684. num.9.tom.3.

Subrogatio vt debeatur, lis debet eſſe ſuper titulo beneficij, deciſ. 202.n.1.tom.2.

Subrogatio non datur ſine lite, deciſ.167.n.19.tom.2.

Subrogatio, vt habeat locum, ſufficit lis colorata, ibid.n.20.

Subrogatio vt detur collitiganti, quid ſit verificandum, deciſ.97. n.2.tom.2.

Subrogatio regulariter in beneficijs debetur collitiganti, deciſ. 167.num.1.tom.2.

per Subrogationem generalem priuilegia perſonalia non tranſeunt in ſubrogatum, deciſ.684.n.5.tom.3.

Subrogatio gratioſa operatur, vt poſſeſſio defuncti miniſterio Principis in ſubrogatum transferatur, deciſ.449. num.1. tom.2.

Subrogatio gratioſa tollit omne impedimentum, quoad capiendam poſſeſſionem, cum poſſeſſio defuncti cenſeatur continuata in ſubrogatum, deciſ.469. n.8.tom.2.

Subrogatio gratioſa an deſeruiat potius ad effectum acquiſitionis poſſeſſionis, quam vt ea dicatur continuata in ſubrogatum, deciſ.449.n.3.tom.2.

Subrogatio gratioſa non dicitur ſtante clauſula vocatis vocandis, deciſ.302.n.14.& 16.tom.2.

Subrogatio gratioſa dicitur, quando Papa vtitur verbo ſubrogamus, rigoroſa verò, quando mandat ſubrogari, deciſ.302. num.16.tom.2.

Subrogatio gratioſa, vt detur immiſſo, quid grauetur, deciſ.302. num.1.tom.2.

Subrogatio gratioſa idem operatur, ſi deducatur ex corpore, vel ex clauſulis generalibus gratiæ, ibid.n.2.

Subrogatio gratioſa non operatur effectum ante actualem apprehenſionem, deciſ.469. n.10.tom.2.

Subrogatio gratioſa regulatur ſecundum terminos l.fin.C.de edict. D.Adr.tollen.deciſ.449.n.10.tom.2.

Subrogatio gratioſa, licet reguletur ſecundum terminos l.fin. C.de edict.D.Adr. tollend. tamen in quo differat iſta æquiparatio, deciſ.449.n.13.tom.2.

Subrogatio gratioſa intra quale tempus ſit petenda, deciſ.167. n.28.tom.2.

Subrogatio gratioſa nihil aliud eſt, quam quædam continuatio in ſubrogatum illius poſſeſſionis, quam habebat defunctus, deciſ. 449.n.7.tom.2.

Subrogatio gratioſa, & ſtatutum de contiuanda poſſeſſione defuncti in hæredem pari paſſu ambulant, ibid.n.8.

Subrogationis gratioſæ exequutioni non eſt locus, niſi pro notoria, & indubitata reſeruatione, deciſ. 200.n.14.tom.2.

per Subrogationem gratioſam ſine dubio transfertur poſſeſſio iuris, deciſ.449.n.4.tom.2.

Subrogationis gratioſæ vigore poſſeſſio capta poſt inhibitionem Rotalem eſt attentata, deciſ.311 n.5.tom.2.

Subrogationem gratioſam non continet mandatum de ſubrogando, deciſ.135.n.8.tom.2.

in Subrogatione gratioſa ſpeciale eſt, vt non noua acquiratur poſſeſſio, ſed miniſterio Principis continuatur ipſa poſſeſſio defuncti, deciſ.449.n.18.tom.2.

Subrogatio gratioſa ſufficit ad acquiſitionem fructuum, ſaltem quando ante immiſſionem poſſeſſio facti ab altero non fuit apprehenſa, ibid.n.19.

Subrogationis gratioſæ litteræ Apoſtolicæ ſunt executioni demandandæ probato clericatu, poſſeſſione defuncti, & reſeruatione, deciſ.200.n.1.tom.2.

in Subrogationis gratioſæ iudicio executiuo non eſt iuſtificanda gratia principalis, deciſ.302.n.29.tom.2.

Subrogationis gratioſæ litteræ Apoſtolicæ non ſolum poſſunt exequi per viam immiſſionis, ſed etiam per manutentionem, & qua ratione, deciſ.200.n.18.tom.2.

Subrogationis gratioſæ effectus ceſſat, dum tertius ante actualem apprehenſionem poſſeſſionis ſubrogati, ipſe cœperit poſſeſſionem, deciſ.469.n.15.tom.2.

Subrogatio gratioſa, tunc operatur ſuum effectum, quando ſubrogatus, propria auctoritate cœperit poſſeſſionem vacantem, quod non procedit, quando eſt plena, ibid.n.16.

ad Subrogationem gratioſam impediendam quando datur magnus fumus iurispatronatus, ille eſt ſufficiens ad producendum dictum impedimentum, & quando id ſit verum, deciſ.200. n.15. & 16.tom.2.

Subrogatio verè gratioſa dicitur illa, quando Papa ſubrogat, ſecus verò ſi mandat ſubrogari, deciſ.135.n.9.tom.2.

Subrogatio ad poſſeſſionem eius, de quo conſtat talem non habuiſſe poſseſſionem, non releuat, deciſ.416. n.18. & 20.tom.2.

S V B R O G A T V S.

Subrogatus gratioſè à Papa, quare poſſit capere poſſeſſionem propria auctoritate, ibid.num.10.

Subrogatus gratioſè in poſſeſſionem alterius, capiendo poſseſſionem non attentat, deciſ.135.n.7.tom.2.

Subrogato gratioſè non denegatur immiſſio, ſi requiſita ſint probata, deciſ.140.n.1.tom.2.

Subrogato gratioſè quando non poſſint denegari fructus percepti ante obtentam immiſſionem, deciſ.449. numer.3. tom.2.

Subrogatus gratioſè poſtquam eſt immiſſus in poſſeſſionem, habetur, ac ſi verè poſsediſset à die obitus defuncti, deciſ. 449.n.15. tom.2.

Etiam ad effectum acquiſitionis fructuum ante immiſſionem, ibid.num.16.

contra Subrogatum gratioſè excipiens de iurepatronatus incontinenti probare debet illud clarè, & apertè, vt excludatur reſeruatio, deciſ.200.n.6.tom.2.

Aliàs non poteſt impedire immiſſionem ad fauorem ſubrogati, ibid.num.7.

Subrogato gratioſè ſufficit probare reſeruationem de facto, deciſ. 200.n.4.tom.2.

Subrogatus gratioſus, vt acquirat poſseſſionem facti, requiritur apprehenſio, ſeu immiſſio, deciſ.449.n.5. tom.2.

Et dicta immiſſio, ita coniungit poſſeſſionem facti, vna cum poſſeſſione iuris, vt potius cenſeatur continuatio poſſeſſionis defuncti, quam noua apprehenſio, ibid.n.6.

Subrogatus gratioſè non poteſt amplius capere poſſeſſionem vacantem propria auctoritate, quando iam adiuit Iudicem, deciſ. 469.num.17.tom.2.

Subrogatus gratioſè licet capiens poſseſſionem propria auctoritate non attentet, tamen ſecus eſt, ſi id faciat poſtquam adiuit, ibid.num.18.

Subrogatus repreſentat perſonam defuncti, in cuius locum ſubrogatur, deciſ.440.n.14.tom.2.

Subrogatus ad poſſeſſionem defuncti, inanis eſt talis ſubrogatio dum apparet defunctum non obijſse in poſseſſione, deciſ.440. num.12.tom.2.

Subrogatus ad poſseſſionem alicuius, ea non iuuat, ſi conſtet de illius poſseſſione, deciſ.440. n.8.tom.2.

Subrogatus aſsumit naturam illius, in cuius locum ſubrogatur, deciſ.482. n.1.tom.2.

in Subrogatum non tranſit exceptio regulæ de triennali per defunctum in actis oppoſita, deciſ.684.num.6.tom.3.

Subrogatus gratioſè intelligitur ſubrogatus quoad poſseſſionem iuris, & non facti, quæ requirit actualem apprehenſionem, deciſ.469.n.11.tom.2.

Subrogari quis non poteſt ad id, quod non eſt in rerum natura, deciſ.440.n.13.tom.2.

S V B S C R I B E N S.

Subſcribens cedulam. ſi conſtet eam non legiſse, nec apud ſe eam retinuiſse, an valeat d. ſubſcriptio, & quid veniat attendendum, deciſ.263.n.18.tom.2.

Subſcribens, ſi ſit perſona diligens, qui diligenter ſolet videre facta ſua, tunc præſumitur habuiſse notitiam contentorum in ſcriptura, ibid.num.19.

Subſcribens ſcripturam ſibi præiudicialem, præiudicium ſibi infert, deciſ.494.n.8.tom.2.

Subſcribens ſcripturam, cenſetur informatus de contentis in ea, deciſ.263.n.16.tom.2.

Subſcribens quando ictu oculi potuerit legere aliqua in ſcriptura contenta, deciſ.581.n.20.tom.3.

de Subſcribente obligando, quando agitur, vt ei afferatur præiudicium, quid ſit probandum, ibid.n.21.

Subſcribentis conſenſum, & auctoritatem probat ſubſcriptio ſola abſque ſigillo, deciſ.170.n.13.tom.2.

Subſcribens omnia contenta in ſcriptura confirmat, deciſ.263. n.13.tom.2.

Subſcribens ſcripturam ad effectum eam approbandi, ſufficit generalis ſubſcriptio, ibid.n.14.

Subſcribens tunc cenſetur approbare contenta in ſcriptura, quando illa ei fuit lecta, vel aliter conſtat ipſum legiſse, deciſ.581. n.16. tom.3.

Subſcribens ſcripturam præſumitur legiſse contenta in ea, vel eorum habuiſse notitiam, ibid.n.17.

Et hoc præſertim ſi ſubſcribens eſt diligens, ibid.n.18.

S V B S C R I P T I O.

Subſcriptio probat ſine ſigillo, deciſ.205.n.4. tom.2.

Subſcriptio ſola abſque ſigillo probat conſenſum, & auctoritatem ſubſcribentis, deciſ.170.n.13. & 14.tom.2.

Subſcriptio tunc ſuffragatur, quando ſubſcribens ſciuit contenta in ſcriptura, deciſ.263.n.15.tom.3.

Subſcriptio Notarij in inſtrumento ſola poteſt verificare illius ſtipulationem, deciſ.544. n.23. tom.3.

ſine Subſcriptione teſtium inueſtitura non probatur, deciſ.205. num.5. tom 2.

Subſcriptio teſtium in teſtamento, vel in alia voluntate nuncupatiua non requiritur. deciſ.533.n.23.tom.3.

SVBSEQVENTIA declarant præcedentia, deciſ. 295. num.11. tom.2.

S V B S T A N T I A.

Subſtantia probata, qualitas leuioribus probationibus docetur, deciſ.403.n.10.tom.2.

de Subſtantia rei, quando conſtat, tunc quantitas probatur leuioribus probationibus, deciſ.237.n.7.tom.2.

Subſtantiæ appellatione non veniunt fructus, deciſ.201. num.16. tom.2.

Subſtantia contractuum ferè omnium conſiſtit in conſenſu etiam attento iure naturali, Rub. in Annotat. ad deciſ.444. num.48.tom.2.

Subſtantia diſpoſitionis, quando non eſt conditionalis, hoc caſu recurritur ad arbitrium boni viri, deciſ. 31. num.14. tom.2.

Subſtantia diſtributionum quotidianarum pendet à ſeruitio, deciſ.262.n.8.tom.2.

Subſtantia probationis dominij in quo conſiſtat, deciſ.611.num.5. tom.3.

Subſtantia tota teſtamenti relatiui pendet à certa, & indubitata ſcriptura, ad quam ſit relatio, deciſ.581.n.12.tom.3.

SVBSTENTATIO onerum matrimonialium præcipuè conſiſtit in vxore alenda ſecundum dignitatem generis, & quantitatem dotis, deciſ.607.n.15.tom.3.

SVBSTINERE quis non tenetur litem iniuſtam, & calumnioſam, deciſ.196. n.12.tom.2.

S V B S T I T V T I O.

Subſtitutio facta in vno caſu, porrigitur ad alium, ſi de eo fuiſſet interrogatus, veriſimiliter ſic reſpondiſſet, Rub. in Annot. ad deciſ.632.n.89.tom.3.

Et iſta eſt vna de præcipuis, & primis vltimarum voluntatum coniecturis, ibid.n.90.

Subſtitutio ſi ſit facta in euentum, in quem aliquis ex ſubſtitutis ſine filijs moreretur, illa euaneſcit, dum ex eis aliquis moritur ſine filijs, deciſ.632.n.1.tom.3.

Subſtitutio, quando eſt expreſsè facta poſt mortem plurium honoratorum, & in tota hæreditate, cenſetur tacitè facta vltimo morienti, deciſ.31.n.4.& 6. tom.2.

Subſtitutio inter vocatos, quando dicatur facta in tota hæreditate, deciſ.209.n.14.tom.2.

Subſtitutio ſecunda non debet trahi ad primam, deciſ.287.n.13. tom.2.

Subſtitutio plurium deſcendentium, ſemper intelligitur facta diſcretiuè de proprijs filijs, & deſcendentibus vniuſcuiuſque inſtituti, non autem de alijs, deciſ.287.n.3.tom.2.

Subſtitutio facta in euentum, ſi aliquis ex hæredibus decedat ſine filijs, dato, vt aliquis decedat cum eis, illa euaneſcit, quamuis facta fuerit perpetuitas ſubſtitutionum, deciſ.632. num.4. tom.3.

Quod verum intellige, quando conſtat de mente teſtatoris, quo voluerit etiam vocare ſubſtitutos, ibid.n.5.

Subſtitutiones caſus dum non venit, tunc omnia eius contemplatione geſta euaneſcunt, deciſ.632.n.11.tom.3.

Subſtitutioni non eſt locus, ſi caſus vocationis non venerit, deciſ. 314.num.2.tom.2.

Subſtitutionis primus gradus, quando efficitur caducus, tunc intrat ſequens gradus, deciſ.179. num. 1. 13. & 14. tom.3.

de Subſtitutione actiua ad paſſiuam non benè infertur, deciſ.473. num.4.tom.2.

in Subſtitutione, vt dicantur poſita verba habentia tractum ſucceſſiuum, quid ſufficiat, deciſ.366.n.16.tom.2.

in Subſtitutione ſi poſita ſint verba illa iure, cenſetur directa, per quam, quis à ſe ipſo capit hæreditatem, Rub. in Annotat. ad deciſ.636. n.14.tom.3.

Subſtitutionem eſſe factam vltimo morienti ex quibus dicatur inter vocatos, deciſ.209. num.9.tom.2.

in Su bſtitutione ſi fiat mentio mortis, tunc ea inducit compendioſam, quæ continet vulgarem, & fideicommiſſariam, deciſ.366. n.12.tom.2.

Subſtitutiones, ſunt ita interpretandæ, ne ſint ſuperfluæ, deciſ. 366.n.21.tom.2.

Subſtitutiones, ſi ſine filijs, euaneſcunt, quando aliquis vocatus decedit relictis filijs, deciſ. 473. numer. 5. & 31. tom.2.

Subſtitutiones, quando expirent, deciſ.593.num.6.tom.3.

in Subſtitutionibus dicitur facta mentio mortis, per illa verba, non extantibus, vel deficientibus hæredibus, deciſ.366. num.13. tom.2.

in Subſtitutionibus non eſt inconueniens, vt extenſio fiat ad perſonam comprehenſam ſub mente teſtatoris, Rub. in Annotat. ad deciſ.632.n.97. tom.3.

Subſtitutio compendioſa, quando facta eſt per verbum commune, ſub ea comprehenditur etiam vulgaris, deciſ.246. num.3. tom.2.

Subſtitutio dicitur compendioſa propter mentionem mortis, & conditionem ſi ſine filijs, deciſ.579.n.7. tom.3.

Subſtitutio compendioſa continet in ſe vulgarem, & fideicommiſſariam, præſertim quando eſt concepta verbis generalibus, ibid.num.8.

Subſtitutio eſt compendioſa, quando ſunt ſubſtituti filij, & deſcendentes in infinitum, etiamſi non adſit verbum quandocumque, deciſ.245. n.1. tom.2.

Subſtitutio, quando dicatur compendioſa, licet non ſit additum verbum, quandocumque, deciſ.385.n.2. tom.2.

Subſtitutio compendioſa facta per verba merè obliqua hoc caſu non continet vulgarem, ſed ſolum fideicommiſſariam, deciſ. 246. n.20. tom.2.

Subſtitutio compendioſa facta per verba communia reiterationem denotantia comprehendit tantum directam pupillarem, ac militarem, & an hoc ſit verum, ibid.n.49.

Subſtitutio compendioſa facta per verbum communem continet ſub ſe vulgarem, deciſ.157. n.2.tom. 2.

Subſtitutio fideicommiſſaria, quando dicatur clara, & quidem perpetua inter vocatos, deciſ.366. numer. 19. & 20. tom.2.

Subſtitutio euaneſcit, & fideicommiſſum expirat dum fideicommiſſarius predecedit hæredi, deciſ.589. num.5. tom.3.

in Subſtitutionibus fideicommiſſarijs continetur vulgaris, quam DD. anomalam vocant, & cuius ſit virtutis, deciſ.246. n.51. tom.2.

in Subſtitutione qualibet fideicommiſſaria inducta per verbum commune, poteſt habere locum vulgaris, niſi verba eſſent omnino, & ſemper obliqua, ibid.num.53.

Subſtitutionis primus gradus, ſi caducetur, hoc non impedit, quominus fideicommiſſum debeatur ſequenti, verum etiam ei viam aperit, & facit, deciſ.579. n.3.tom.3.

Cùm iſto caſu ſubſtitutio ſecunda fiat prima, & ad hunc effectum quid ſufficiat, ibid.n.4. & 5.

Subſtitutio facta de proximioribus tanquam per verbum collectiuum, intelligitur per fideicommiſſum, deciſ.366. num.7. tom.2.

Et hoc præſertim, quando verbum proximiores eſt prolatum in numero plurali, ibid.n.8.

Subſtitutiones non ſunt ampliandæ, & ſomniandæ, vt extendatur fideicommiſſum vltra mentem teſtatoris, deciſ.24.num.13. tom. 2.

in Subſtitutione pupillari, & militari non verificatur recaſus, deciſ.246. n.49. tom.2.

Subſtitutio reciproca ex qua coniectura poſſit induci, deciſ.649. n.16.tom.3.

Subſtitutio reciproca poteſt etiam ex coniecturis induci, deciſ. 287.n.14.tom.2.

Subſtitutio reciproca inter deſcendentes ipſius teſtatoris ex quibus verbis inducta dicatur, deciſ.245.n.7.tom.2.

Subſtitutio ſi ſit facta per nomen collectiuum plurium perſonarum, hoc caſu inter vocatos cenſetur inducta reciproca, deciſ. 209. num.5.tom.2.

Subſtitutio reciproca, vt inter vocatos inducatur, tria ſunt neceſſaria, ibid.n.6.

de Subſtitutione reciproca, quando non poſſit dubitari, ibidem num.36.

Subſtitutio reciproca facta primis inſtitutis, non eſt ſubaudienda ad fauorem nepotum, deciſ.287.n.20.tom.2.

Quod eſt intelligendum etiamſi ſcriptura ſit coniuncta, & continuata, quia hoc operatur, vt facilius admittatur reciproca in ſecundo gradu, non autem quod neceſſe ſit admittenda, ibid.

Subſtitutio reciproca, quando non dicatur adeſſe inter plures vocatos, deciſ.429.n.13.tom.2.

Subſtitutio, quod ſit reciproca inter ſubſtitutos, quo caſu non ſit dubitandum, deciſ.287. n.1.tom.2.

Subſtitutio reciproca inducitur, quando adeſt vocatio, ſubſtitutio in tota hæreditate, & facta vltimo morienti, deciſ.649.num.9. tom.3.

Subſtitutionis reciprocæ requiſita quando ſine dubio dicantur adeſſe, ibid.n.10.

Subſtitutionis reciprocæ tertium requiſitum non infringitur, licet vocatio fuerit diuiſa, dummodo per quotas fuerit facta, licet inter diuerſas perſonas, ibid.n.11.

Subſtitutionis reciprocæ vrgentiſſimum ſignum, quale ſit, ibid. num.12.

Sub-

Subſtitutio reciproca inter deſcendentes teſtatoris facili negotio inducitur, dum apparet de mente eiuſdem, ibid.n.13.

per Subſtitutionem reciprocam inductam inter filios inſtitutos, an poſſint cenſeri vocati filij filiorum per fideicommiſſariam, deciſ.389.n.1.tom.2.

ad Subſtitutionem reciprocam inducendam ex tacita mente teſtatoris, ſufficiunt coniecturæ per neceſſe id concludentes, deciſ. 209.n.23.tom.2.

Subſtitutioni reciprocæ, quando numquam locus eſſe poſſit, deciſ. 649.n.5.tom.3.

Subſtitutioni reciprocæ tunc non poteſt eſſe locus, quando à principio intrat directa, veluti ſi eſſent vocati tantùm vel liberi, vel deſcendentes, ibid.n.5.

in Subſtitutione vulgari nullo modo verificari poteſt recaſus, deciſ.246.n.50.tom.2.

Subſtitutio omnis vulgaris, dicitur inſtitutio, deciſ.246. num.1. tom.2.

Subſtitutio, quando eſt vulgaris, tunc caducato primo gradu per mortem hæredis viuo teſtatore hæreditas defertur ſubſtituto, ibid.num.2.

Subſtitutio vulgaris, quam Doctores anomalam vocant, continetur in ſubſtitutionibus fideicommiſſarijs, deciſ.146. num.51. tom.2.

Subſtitutio facta per vulgarem expirat mortuo aliquo ex vocatis cum filijs, deciſ.4.n.1.tom.2.

Subſtitutio vulgaris, quando ceſſare dicatur, deciſ.473. num.31. tom.2.

Subſtitutio vulgaris, quando dicatur inducta, deciſ.198.num.9. tom.2.

Subſtitutio, quando eſt vulgaris, tunc filij præmortuorum cenſentur poſt eorum parentes ſubſtitui, &c.ibid.n.11.

Subſtitutio vulgaris quando eſt facta per verba denotantia tractum temporis ſucceſſiuum, tunc etiam fideicommiſſariam, & reciprocam ſubſtitutionem ſolet continere, deciſ. 649.n.2. tom.3.

Subſtitutio vulgaris directa inducitur etiam ex coniecturis depromptis ex verbis teſtamenti, Rub. in Annotat. ad deciſ.632. num.14.tom.3.

Subſtitutio quando fuit facta in infinitum, tunc continet non ſolum vulgarem, ſed etiam fideicommiſſariam, deciſ.593.num.10. & 11. tom.3.

Et iſta opinio nemine diſcrepante paſſim admittitur, ibidem num.11.

Subſtitutio facta per vulgarem expirat quando vocatus ſuccedit, deciſ.661. n.1.tom.3.

Subſtitutio vulgaris præſupponit modum immediatè ex teſtatore deferri ad hæredem, deciſ.246.n.6.tom.2.

Subſtitutio vulgaris poteſt habere locum in ſubſtitutione qualibet fideicommiſſaria inducta per verbum commune, niſi verba eſſent omnino, & ſemper obliqua, deciſ.246. num.53. tom.2.

Subſtitutio vulgaris ceſſat, quando quis decedit cum liberis, deciſ.37.n.23.tom.2.

Subſtitutio vulgaris videtur excluſa quando eſt excluſa repræſentatio. deciſ.198.n.29.tom.2.

Subſtitutio vulgaris habet eamdem vim, quam inſtitutio, deciſ. 246.n.38.& 39.tom.2.

inter Subſtitutionem vulgarem factam de per ſe, vel vulgarem factam comprehenſam in fideicommiſſaria non adeſt differentia, ibid.num.40.

Subſtitutionem vulgarem quod teſtator voluerit facere, ex quibus appareat, deciſ.246.n.9.tom.2.

Subſtitutus ſubſtituti eſt ſubſtitutus inſtituti, deciſ.579. numer.9. tom.3.

Subſtitutus ſubſtituti eſt hæredi ſubſtitutus, deciſ.579. num.2. tom.3.

Subſtitutus, ſi præmoriatur hæredi, non tranſmittit hæreditatem ſuis hæredibus, deciſ.589.n.4.tom.3.

Subſtitutus ſecundus non poteſt ſuccedere hæredi inſtituto, quando nominatim ſubſtitutus eſt primo ſubſtituto, deciſ.479. n.6. tom.3.

Subſtituti plures, ſi cenſeantur vocati ad portionem parentum tantum, ceſſat ratio, quod fuerint reciprocè ſubſtituti patruis, deciſ. 287. num.4.tom.3.

Subſtituti dicuntur alienare, cum permittunt hæredi grauato, vel eius hæredibus fieri detractionem, deciſ. 651. numer.14. tom.3.

inter Subſtitutos quando ſemper intelligatur adeſſe reciprocam, deciſ 209.n.13.tom.2.

SVBTILIZARE, vbi res eſt clara, nihil aliud eſt, niſi perniciosè errare, Rub.in Annotat.ad deciſ.460.n.129.tom.2.

ex Subtilitate nimia multi falluntur, dum grandi, aut torto naſo ſeſe pluſquam neceſſe eſt exercent, Rub. in Annot. ad deciſ. 460.n.134.tom.2.

SVBVENIRE qui poteſt ſuis, & non ſubuenit, infideli peior eſt, Rub. in Annotat.ad deciſ.460.n.159.tom.2.

S V C C E D E N S.

Succedens alicui attenditur tantum perſona immediatè, quæ bona retinet, nihil enim refert, quis antea ea bona poſſidebat, deciſ. 664.num.6.tom.3.

Succedentes ab inteſtato, vt cenſeantur vocati, quando reuocatur primum teſtamentum, ſufficit quodcumque voluntatis inditium, deciſ.652.n.16.tom.3.

Et ex quo id colligatur, ibid.n.17.18. & ſeqq.

Succedendi effectus eſt ſeparatus à legitimatione perſonæ, deciſ. 430.n.15.tom.2.

de Succedendo alicui ſi pactum ſit affirmatiuum, non validatur iuramento, deciſ.40.num.5.tom.2.

ad Succedendum, vt quis dicatur habilis, attenditur tempus, quo defertur ſucceſſio. deciſ.714.n.3.tom.3.

Succedere quis non poteſt in fideicommiſſo contra voluntatem teſtatoris, deciſ.714. num.10.tom.3.

Succedere ſi quis intendat in feudo conceſſo alicui pro ſe, & ſuis hæredibus, debet docere ſe eſſe de deſcendentibus eiuſdem inſtituti, deciſ.291.n.4.tom.2.

Succedere alicui, ſi quis cum iuramento renunciauerit, & hoc ad fauorem alterius, tunc ſi ille de cuius hæreditate agitur, reuocauerit conſenſum, eo caſu renuncians ab omnibus liberatur, Rub.in Annotat.ad deciſ.523.n.78.tom.3.

Itaut, nec hoc caſu committatur ſtipulatio pœnæ à renunciante promiſſæ ei, ad cuius fauorem fuit renunciatum, cum id pendeat à conditione perſeuerantiæ eius, cuius bona fuerunt renunciata, ibid.n.80.

S V C C E S S I O.

Succeſſio non eſt de ſubſtantia legitimationis, ſed eius ſequela, deciſ.430.n.14.tom.2.

Succeſſio ab inteſtato non propriè defertur ab homine, ſed ex diſpoſitione legis, deciſ.155.n.14.tom.2.

Succeſſio ab inteſtato ceſſat ſtante teſtamento, deciſ.406. num.5. tom.2.

Succeſſio ab inteſtato ſpectat ad fratres, dum nullus alius eos in gradu proximiori præcedit, deciſ.550.n.5.tom.3.

in Succeſſionibus ab inteſtato, ita demum ex ſucceſſorio edicto competit ius ſequenti in gradu, quando is, qui erat in primo gradu ſucceſſurus, irreuocabiliter fuit effectus incapax, deciſ. 609.n.1.tom.3.

in Succeſſionibus bonorum emphyteuticorum, prout etiam feudalium, datur proceſſus continuatiuè in deſcendentes vnius lineæ vocatæ quouſque extant, & interim non ſit ſaltus ad aliam lineam, deciſ.741. n.11. & 13. tom.3.

in Succeſſione feudi filius intrat in locum parentis eiuſque gradum repræſentat, deciſ.516.n.2.tom.3.

in Succeſſione hæreditaria feudi locus eſt repræſentationi, cum gradus non corrumpatur, ſed repræſentetur, deciſ.516.n.6. tom.3.

Succeſſio matris æqualiter ſpectat ad filios, deciſ. 81. num.1. tom.2.

Succeſſio patris magis debita eſt deſcendentibus, quam ſit ſucceſſio deſcendentium aſcendentibus, deciſ.438. num.21. tom.2.

de Succeſſione inter patruum, & nepotes quando agitur, tunc ſucceſſio ſpectat in ſtirpes, & non in capita, deciſ. 102.num.20. tom.2.

Succeſſio in ſtirpes conſideratur in linea deſcendenti reſpectu aſcendentis, non autem in linea tranſuerſali, deciſ.287. n.8. tom.2.

Succeſſioni ex teſtamento, quamdiu locus eſt, ceſſat ſucceſſio ab inteſtato, deciſ.338.n.4.tom.2.

ex Succeſſione tranſuerſalium non benè infertur ad ſucceſſionem aſcendentium, deciſ.561.n.57.tom.3.

Succeſſio debetur filijs in bonis paternis, & ipſi habent primam cauſam ſuccedendi, deciſ.128.n.36.tom.2.

in Succeſſione aſcendentis, vel patrui eſt locus repræſentationi etiam in ſucceſſione hominis, deciſ.102.num.11.tom.2.

Succeſſionis capax an quis ſit, necne, attenditur tempus ſucceſſionis, deciſ.715.n.10.& 11.tom.3.

ad Succeſſionem defuncti pro æquali portione illi ſunt admittendi, qui manent in eodem gradu, deciſ.461.n.4.tom.2.

Succeſſionis materia eſt diuidua, deciſ.394.n.6. tom.2.

S V C C E S S O R.

Succeſſor in beneficio, licet quis eſſet, & non reſignatarius, nihilominus tenetur ſtare conditioni pro conſeruatione iuris reſignantis, deciſ.340.n.9. tom.2.

Succeſſor poteſt reuocare priuilegium conceſſum ab eius anteceſſore, dum vltra eius vitam facultas non extendebatur, & non amplius, deciſ.455. num.9.tom.2.

Succeſſores ſui illi ſolum intelliguntur qui ſunt de ſanguine, deciſ. 47.n.6.tom.2.

Succeſſores non ſunt ſupplantandi per anteceſſores circa electiones officialium, deciſ.255.n.3.tom.2.

Succeſſores ligantur à concordia inita ſuper bonis Eccleſiaſticis, quando ea eſt confirmata à Sede Apoſtolica, deciſ.20. num.1. tom.2.

Succeſſorum appellatione veniunt etiam hæredes, deciſ.47.n.5. tom.2.
in Succeſſoribus præſumitur ignorantia, deciſ.314. numer.16. tom.2.
Succeſſorium edictum non admittitur in his, qui coniunctim ſunt vocati, deciſ.11.n.4.tom.2.
SVITAS, quid operetur, deciſ.128.n.18.tom.2.
Suitas idem operatur in ſuo hærede, quam aditio hæreditatis in extraneo, ibidem n.19.
Suitatis qualitas, quando de ea non conſtat, ſemper liquidari, & probari debet, deciſ.128.n.32.tom.2.

S V M M A.

in Summa aliqua certa quando adminiſtrator condemnandus non ſit, deciſ.141.n.4.tom.2.
de Summa minori ſi teſtes deponant vt præferantur deponentibus de maiori, neceſſe eſt, vt coarctent negatiuam, deciſ.248. num.6. tom.2.
in Summa maiori continetur etiam minor, deciſ.718. num.9. tom.3.
Summum ius, ſumma iniuria, Rub. in Annot.ad deciſ.444.num. 46. tom. 2.
Summorum Pontificum voluntas, dum conceſſerunt Vniuerſitati Gymnaſiorum Louanienſi indultum nominandi Clericos ad quæcumque beneficia, quorum fructus non excederent 100.ducat. qualis fuerit, deciſ.576.n.10.tom.3.

S V M P T V M.

Sumptum deſumpto concurrentibus adminiculis plenè probat, deciſ.534.n.16.tom.3.
Sumptum deſumpto nec concurrentibus adminiculis plenè probat, quando deficit obſeruantia, ibid.n.17.
Sumptum, quando eſt deſumpto, tunc ei non ſolet fides adhiberi in iudicio, deciſ.534.n.10.tom.3.
Sumpto deſumpto non adhibetur fides in iudicio, licet illud ſumptum, à quo ſumpta eſt ſcriptura, fuerit ſolemniter factum, & habeatur pro originali, ibid.n.11.
Sumpto Breuis eſt adhibenda fides, dum conſtat de veritate, & exiſtentia d. Breuis, deciſ.723.n.1.& 9.tom.3.
Sumpto Bullarum adhibetur fides, ſi appareat legitimè extractum ab earum originali habentibus plumbum, aliaque quæ denotent eſſe originale, deciſ.247.n.4.tom.2.
Sumpto inſtrumenti, quando ſit plena fides adhibenda, & maximè dum ſumus in antiquis, deciſ.427.n.23.tom.2.
Sumpto ex originali adhibetur quidem plena fides, ſed non vt ex eo poſſit aliud exemplum extrahi, deciſ.534. num.11. & 12. tom. 3.
Sumpto ex alio proceſſu non adhibetur fides, deciſ.147. num.2. tom.2.
Sumpto ex alio proceſſu creditur quando apparet, quod dictus proceſſus eſt legitimè confectus, ibid.num.3.
Sumpto, ſeu exemplo non ſtatur, niſi producatur originale, deciſ.26. num.7. tom.2.
Sumpto in dubio adhibenda eſt fides, quando iam in pluribus iudicijs illud fuit productum, & approbatum, deciſ.723. n.5. & 10. tom.3.
Sumpto, quando ſit adhibenda fides, quamuis in eius tranſumptione aliqua ſolemnitas defecerit, ibid.n.6.
Sumpto, quando eadem fides eſt adhibenda quam ipſi originali, deciſ.723. n.4. tom.3.

S V M P T V S L I T I S.

Sumptus litis, & alimenta quando reus intendit aſſequi ob paupertatem, cum ea ſit fundamentum ſuæ intentionis, tenetur eam probare, Rub.in Annot ad deciſ.617.n.41.tom.3.
Sumptus litis, & alimenta ad effectum, vt quis conſequatur lite pendente in plurimum pendet ab arbitrio iudicis, Rub. in Annotat. ad deciſ.617.n.102.tom.3.
Sumptus litis, & alimenta vt debeantur collitigantibus, duo ſunt probanda ſcilicet paupertas, & boni iuris præſumptio, deciſ. 223.n.1.tom.2.
Sumptus litis, & alimenta ideò præſtantur, ne pauper ob impotentiam cogatur deſerere eius bonum ius, Rub. in Annotat. ad deciſ.617.n.34.tom.3.
Sumptus litis, & alimenta probata paupertate, & præſumptione boni iuris debentur etiam ſi agatur ad res particulares, ibid. num.35.
Sumptus litis, & alimenta vt debeantur, vltra duo illa requiſita paupertatis, & præſumptionis boni iuris nullatenus requiritur, vt iudicium ſic vniuerſale, Rub.in Annot.deciſ.617.num. 28.tom.3.
Sumptus litis, & alimenta quare præſtentur, non conſiſtit an agatur magis ad vnam rem quam ad aliam, ibid.num.33.
Sumptus litis, & alimenta quis aduerſario non tenetur ſubminiſtrare ſiue ſimus in ciuili, ſiue in criminali iudicio, Rub.in Annot.deciſ.617. num.22.tom.3.
Sumptus litis, vt reus diues teneatur ſubminiſtrare actori pauperi non ſeruatur in ſtatu Eccleſiaſtico, ibid.n.15.
Sumptus litis, & alimenta debentur pauperi, quando cum ipſa paupertate concurrit etiam boni iuris præſumptio, ibid.n.18.
Sumptus litis, & alimenta nunquam ſolent denegari pauperi actori ſtante paupertate iuncta cum præſumptione boni iuris, ibid.num.26.
Sumptus litis non præſumitur quod Procurator voluerit facere de proprio, deciſ.7.n.5.tom.2.
SVPERFLVITAS potius eſt tolleranda, quàm, vt inducatur nouum fideicommiſſum, cum & in his terminis amare inſiſtendum eſt in verbis teſtamenti, Rub. in Annotat.deciſ.632.n.72.tom.3.
Superfluitatis ratio, vt tollatur, ſufficit diſpoſitionem aliquid poſſe operari, deciſ.375.n.15.tom.2.
Superfluum dici nequit, quando aliquod fit ad abundantiorem cautelam, ibid.n.16.
Superfluum non dicitur id, dum exprimit id, quod tacitè de iure ineſt, deciſ.375.n.18.tom.2.

S V P E R I O R.

Superior concedens aliquid præſumitur habere cauſam, id faciendi, maximèque ſi ea ſit expreſſa in genere, deciſ.1.num.19. tom.2.
Superior Religionis dum negligit recuperationem ſubditi ad alium ordinem tranſeuntis, illius poſſeſſionem amittit, deciſ.365. num.3. & 29.tom.2.
Superior Religionis non dicitur amittere poſſeſſionem Monachi, quamuis ipſe reſilíuerit, & ab alio detineatur, nec animum habeat reuertendi, dummodo ipſe ſuperior inſtet pro recuperatione, deciſ.365.n.12.tom.2.
Superiores Religioſorum tenentur ſingulis annis perquirere, & notitiam habere de eorum ſubditis, & ſi aliquis aufugerit compellere, vt ad propria redeat monaſteria, deciſ.365.num.6. tom.2.
Superioris præcepto quis non dicitur contrauenire ſi petat illum tranſumptum, deciſ.184.n.10.tom.2.
in Superioris manibus qui non habet facultatem incorporandi Monachum in Monaſterio an profeſſio emiſſa an valeat, deciſ. 195.num.14.tom.2.
à Superiore petere licentiam an teneatur religioſus, dum tranſit ad aliam religionem, deciſ.365.n.31.tom.2.
Superiorum conſtitutionibus non poteſt derogari per inferiores, Rub. in Annot deciſ.378.n.9.tom.2.
Superioritatis, & poteſtatis quaſi poſſeſſio ſicuti datur à patre erga filium, ita datur in ſuperioribus Religionum erga Monachum, deciſ.365. num.11. tom.2.

S V P P L I C A T I O.

Supplicatio non probat, dum non conſtat, à quo fuerit porrecta, deciſ.623.n.13.tom.3.
Supplicatio præſumitur porrecta ab eo, de cuius intereſſe agitur, ibid.num.14.
Supplicatio, ſi ſit folium volans, non apparens vbi ſit ſumpta non, releuat, deciſ.171.n.8.tom.2.
Supplicatio gratiæ per Papam ſignata habet in ſe tacitam conditionem, quatenus pars in eadem voluntate, vſque ad conſenſum præſtandum ante expeditionem litterarum permanſerit, deciſ.382.num.4. tom.2.
Supplicatio porrecta Papæ à reſignatario, cenſetur habere tacitam conditionem, quatenus reſignans in eadem voluntate permaneat, vſque ad conſenſum præſtandum ante expeditionem litterarum, deciſ.303.n.4.tom.2.
per Supplicationem extraiudicialem non dicitur introducta lis, deciſ.82.num.5.tom.2.
ad Supplicationem tanquam ad matricem recurritur, ſi expeditiones duæ ſint inter ſe diſcordes, deciſ.225.n.16.tom.2.
ad Supplicationem partis ſi concedatur gratia, ea non valet niſi veris exiſtentibus narratis, deciſ.20.n.19.tom.2.
SVPPONENS non diſponit in ſuppoſito, deciſ. 244. num.5. tom.2.
SVPPOSITA ſi non adſunt, ceſſat diſpoſitio, deciſ.654.num.51. tom.3.

SVSCEPTIO TERMINI.

Suſceptio termini habet in ventre confeſſionem debiti. deciſ.199. num.8.tom.2.
Suſceptio termini debet regulari à natura obligationis, & ſub conditione ceſſat non eueniente conditione, deciſ.95. num.10. & 11. tom.2.
SVSPECTI de falſo ſunt teſtes valdè inueriſimilia deponentes, deciſ.73.n.1.tom.2.
SVSPENSIO facit dormire vniones beneficiorum perinde, ac ſi non eſsent factæ, deciſ.684. num.4.tom.3.
Suſpenſio vnionis an cauſetur ex clauſulis generalibus, deciſ.614. num.12.tom.3.
Suſpenſio poſseſsorij quando dicatur relicta, deciſ.521. num.6. tom.3.

S V S P I C I O.

Suſpicio procedit ex leuibus indicijs, deciſ.276.n.9. tom.2.
Suſpicio eſt actus per quem in dubitationem trahimur, deciſ.276. num.10.tom.2.
Suſpicio, & omnis macula ceſſat ex contrarijs probationibus, deciſ.276.n.1.tom.2.

Suſpi-

Suſpicio quæ non eſt veriſimilis, neque violenta, ſed temeraria, non attenditur, cum non habeat ſubſiſtentiam, ibidem num.38.
Suſpicio vana multos ſupplantauit, ibid.n.39.
Suſpicio falſi in ciuilibus habetur pro falſitate, ſi conſtet in vitio viſibili, deciſ.551.n.9.tom.3.
Suſpicio falſitatis habetur pro falſitate, ſi agatur ciuiliter, deciſ. 140.n.23.tom.2.
Suſpicio fraudis ceſſat ſtante modico intereſſe, deciſ.243. n.13. tom. 2.
Suſpicio fraudis multò magis ceſſat, quando ſumus in viro bonæ conditionis, & famæ, & ſit nobilis, deciſ.543. num.11. tom. 3.
Suſpicio impuritatis, & macula ceſſat quando puritas fuit plenè probata, deciſ.276.n.24.tom.2.
ad Suſpicionem arguendam contra ſtipulationem ſcripturæ non ſufficiunt actus æquiuoci Notarij rogati, deciſ.544.num.31. tom.3.
Suſpicionis fugæ mandatum eſt nulliter relaxatum, ſi non probetur creditum, pro quo fuit relaxatum, deciſ.62. num.2. tom. 2.
Suſpiciones, quæ afferuntur contra teſtamentum ſi ſint leues, & ſuſpiciones hominum non poſſunt illud infringere, deciſ.581. n.36. tom.3.
SYNODVS Diœceſana, quod à multis annis non fuerit celebrata ex quo probari poſſit, deciſ.437.n.3.tom.2.
Synodus Diœceſana, quando non fuit factus à multis retrò annis, itaque ferè omnes examinatores mortui ſint, ſi contingat vacatio Parochialis in principio Epiſcopatus, tunc Epiſcopus poteſt deputare alios examinatores, deciſ.437. num.11. & 13. tom.2.

T

T A C E N S.

TAcens, videtur habere gratum id, quod dicitur, vel ſit, deciſ. 312.n.49.tom.2.
Tacens in iudicio pro conſentiente habetur, deciſ.237. numer.2. tom.2.
Tacitum non eſt eiuſdem virtutis, quam expreſſum, deciſ.365. n.21. tom.2.
ad Tacitam diſpoſitionem non eſt recurrendum dum habetur expreſſa, deciſ. 16. n.6.tom.2.

T A C I T V R N I T A S.

Taciturnitas beneficij quod petens aliud, poſſidet, quando non vitiet gratiam, deciſ.665.n 12.tom.3.
Taciturnitas in extraiudicialibus non habetur pro conſenſu, deciſ. 259.n.9.tom.2.
Taciturnitas illa non reddit gratiam ſubreptitiam, quæ non retraxiſſet Papam à conceſſione gratiæ, deciſ. 297. numer. 9. tom.2.
Taciturnitas non omnis vitiat gratiam, ſed illa tantum, quæ potuiſſet retrahere Papam à conceſſione, vel eum reddidiſſet difficiliorem, ibid. n.10.
Taciturnitas præiudicij tertij, quando eſt qualificata, tunc gratia non poteſt ſaluari à ſubreptione, deciſ.401. numer.17. tom.2.
Taciturnitas ſi exiſtat, quæ ſi fuiſſet expreſſa, Princeps aut non conceſſiſſet gratiam, vel ſaltem conceſſiſſet difficilius, ſufficit, vt gratia corruat, deciſ.68. n.6.tom.2.
Taciturnitas, quando eſt talis, quæ ſi eſſet narrata Principi, aut gratiam non conceſſiſſet, aut ſaltem difficilius, ſufficit ad effectum nullitatis dictæ gratiæ, deciſ.20.n.5.tom.2.
TALEM, ſi quis ſe eſſe prætendat, non ſufficit, vt id aſſerat, ſed probare tenetur, deciſ.270.n.6.tom.2.
TANTI res valet quanti vendi poteſt, deciſ.248. n.4.tom.2.
Tanti rem valere teſtes probant ſi aſſerant eam tanti fuiſſe venditam, maximeque ſi ſint practici in materia, deciſ.248.num.8. tom.2.

TAXATIO ALIMENTORVM.

Taxatio alimentorum, quando ea ſunt ſubminiſtranda ab actore diuite reo pauperi, ea poſita eſt in arbitrio iudicis. Rub. in Annot. ad deciſ.617.n.103. tom.3.
Taxatio alimentorum quando eſt facienda conſideranda eſt qualitas perſonæ, deciſ.166. n.6.tom.2.
Taxatio alimentorum quod fuerit exceſſiua ex quibus probandum veniat, deciſ.549. n.1.tom.3.
Taxatio, & conuentio fructuum à principio taxari nequit, deciſ. 104.n.4. tom.2.
Taxare intereſſe aliud eſt, & aliud liquidare aliquam ſummam, deciſ.477.n.12.tom.2.
TECTA aurea rumpunt quietem, & purpura trahere facit vigiles noctes. Rub. in Annotat. ad deciſ.617.n.96.tom.3.
TEMERITAS pauperum in litigando eſt coercenda. Rub. in annotat. ad deciſ.617. n.152.tom.3.
Temeritas in litigando non poteſt conſiderari in paupere ad effectum obtinendi alimenta, & ſumptus litis dum guſtare fecit iudici de eius bono iure, Rub. in Annot. ad deciſ.617.n.155. tom.3.
TEMPLVM nullum paupertatis odioſiſſimæ Deæ fuit erectum. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.90.tom.3.

T E M P V S.

Tempus appellationis quando incipiat currere, deciſ.323.num.13. tom.2.
Tempus omnia habent. Rub. in Annot. ad deciſ.523. numer.13. tom.3.
Tempus dicitur pars ſummæ, Rub. in Annot. ad deciſ.636. n.48. tom.3.
Tempus certum non probant teſtes, niſi deponant de certo tempore cum copula & citra, deciſ.101.n.20.tom.2.
intra Tempus certum ſi ſit ferenda ſententia, & dictum tempus pluries fuit lapſum, tunc multò magis intrat difficultas ſanationis, deciſ.67. n.17.tom.2.
Tempus conceptionis eſt incertum, deciſ. 223. numer. 23 tom. 2.
Tempus futurum denotat verbum poſtquam, & excludit omne tempus anterius, deciſ.27. n.6.tom.2.
Tempus modicum, data ſcientia, ſufficit amittendam ciuilem poſſeſſionem, deciſ.365. n.5.tom.2.
Tempus 70. annorum ſecundum ſtylum Rotæ in teſtibus reputatur antiquum, deciſ.606.n.3.tom.2.
Tempus in infinitum, quid ex neceſſitate inferat, deciſ.479.num.7. tom. 2.
Tempus adiectum obligationi ſimplici, & momentaneæ cenſetur in dubio potius adiectum cauſa differendæ ſolutionis, non finiendæ obligationis, deciſ.677.n.3.tom.3.
ante Tempus melius eſt occurrere, quam poſt vulnus acceptum, remedium quærere. Rub. in annotat. ad deciſ.523. num.36. tom. 3.
ad Tempus permiſſum, poſt illius lapſum cenſetur prohibitum, deciſ.416.n.8.tom.2.
Tempus præfixum quando quis non habet ad adimplendum aliquid, ſufficit ei adeſſe in ſtatu, quo poſſit illud adimpleri, deciſ. 6.n.11.tom.2.
Tempus quando eſt de ſubſtantia actus eſt articulandum, & probandum, deciſ.73.n.20.tom.2.
Temporis antiquitas deſeruit pro adminiculo ad probationem dominij, deciſ.597.n.5.tom.3.
Tempore intermedio confectionis inuentarij, an hæres teneatur reddere rationem fructuum perceptorum, deciſ.201. num.4. tom.2.
Temporis curſu ea, quæ mutabilia ſunt, non præſumuntur durare in eodem ſtatu, maximè interueniente longo temporis interuallo, deciſ.500.n. 14.tom.2.
Temporis curſu non eget obſeruantia interpretatiua, ſed ſufficit ita aliquando fuiſſe obſeruatum, deciſ.6.n.9.tom.2.
de Tempore certo periti non poſſunt probare valorem de quo eſt controuerſia, mediante inſpectione præſenti, deciſ.278.n.5.& 6. tom.2.
Temporis diuerſitas ſufficit ad excludendam præſumptionem vicinitatis actuum, deciſ.154. n.18.tom.2.
de Temporis vnius expreſſionem cenſetur alterum excluſum, deciſ.223.n.15.tom.2.
Temporis extremitatem denotat dictio, tunc, deciſ.208. num.2. tom.2.
à Temporis vnius incluſione argumentum validum eſt ad excluſionem alterius, deciſ.223. n.16. tom.2.
Temporis lapſus non eſt modus tollendi obligationes, niſi adſit legitima præſcriptio, deciſ.286.n.7.tom.2.
Temporis limitatio, ſi facta ſit ad fauorem alicuius, non iuuat tertio, deciſ.589. n.7.tom.3.
ex Temporis longinquitate confines variantur, deciſ.611. n.25. tom.3.
Temporis longiſſimi ſpatio præſcribitur omnis actio, deciſ.138. n.8.tom.2.
Temporis longiſſimi præſcriptio inducitur ex ſola negligentia non petentis abſque alio facto, & miniſterio præſcribentis, deciſ.547. n.15.tom.3.
Temporis prioritas attenditur etiam, licet creditor prior ſit ex titulo lucratiuo, & poſterior ex cauſa oneroſa. Rub. in annot. ad deciſ.666.n.5. tom.3.
Temporis prioritas attenditur, quando inita fuit obligatio, & conſtituta hypotheca, non autem tempus ſolutionis faciendæ. Rub. in Annot. ad deciſ.666.n.3.tom.3.
Tempora priora fuiſſe meliora, quam præſentia, non eſt dicendum Salomon vt monet. Rub. in annot. ad deciſ.460.num.24. tom.2.
pro TENEBRIS caliginoſis relinquere auratam lucem ſolis, abominabile eſt dictu. Rub. in annot. ad deciſ.406. num.20. tom. 2.

TENENDVM eſt indubitanter id, quod omnes opinantur. Rub. in annotat. ad deciſ.666. n.3.tom.3.
TENOR inueſtituræ & pacta in ea poſita magis attenduntur, quàm quod lex feudalis,deciſ.603.n.10.tom.3.

T E N V T A.

Tenuta, ſeu tenimentum eſt vocabulum Iuriſconſultorum, deciſ. 254.n.6.tom.2.
Tenuta aliqua an ſit de pertinentijs alicuius loci, ex quo comprehendi poſſit,deciſ.285.n.14.& ſeqq.tom.2.
Tenuta tota ſimul ſtare poteſt, quod ſit vnius, & quod nouas poſſeſſiones in ea poſſit habere, ſcilicet reducendo loca inculta ad culturam,deciſ.254.n.39.& 41.tom.2.
Tenutæ Caſtrorum regulariter habent diuerſa bona inculta, & zerbica,deciſ.254. n.40.tom.2.
TERGIVERSARI non poſſunt ſtatuti verba quando ſunt clara, deciſ.6.n.6. tom.2.

T E R M I N V S.

Terminus alicui aſſignatus non incipit currere, niſi à die quo, de illo notitiam habuit, deciſ.495.n.61.tom.2.
Terminus citationis circumducitur lapſo die conſtituto, & exinde comparitio non validat id, quod iam extinctum eſt, deciſ.521. n.11. tom.3.
Terminus ad docendum de cauſis reſtitutionis in integrum, quando fuit datus ſemel,atque iterùm,& nihil fuit deductum,non eſt vlterior dilatio concedenda, deciſ.381.n.7.tom.2.
Terminus ad docendum de iure ſuo,dum parti aſſignatur, & nihil deducit, quaſi videtur alteri parti quæſitum ius, cum cenſeatur renunciatum probationibus faciendis, ibid.n.8.
Terminum probationi præfixum,dum pars labi ſinit,ſibi imputet, ibid.n.9.
Terminus ſi fuerit habitus pro ſeruato in citatione. quando poſtea dictus terminus non fuit declaratus, omninò euaneſcit citatio, deciſ.176. n.5.tom.2.
Terminus ad probandum includit de ſui natura dilationem, deciſ. 50.n.6. tom.2.
Terminus præfigitur ad melioramenta liquidanda, deciſ.306. n.1. tom. 2.
Termino pendente ad appellandum poſſeſſio capta eſt attentata, & non manutenibilis, deciſ.298.n.12.tom.2.
Termino pendente ad probandum ſi quis fuerit citatus ad ſententiam, talis citatio poteſt ſperni, niſi prius reuocetur dictus terminus, deciſ.50. n.10.tom.2.
Terminum poſtquam quis ſuſcepit, non poteſt refricare quæſtionem nullitatis, deciſ.33.n.20.tom.2.
per Termini voluntariam ſuſceptionem quis dicitur agnouiſſe debitum,deciſ.95.n.9.tom.2.
Termini ſuſceptio habet in ventre confeſſionem debiti,deciſ.199. n.8.tom.2.
Termini ſuſceptio debet regulari à natura obligationis, deciſ.95. n.10. tom.2.
Termini ſuſceptio ſub conditione ceſſat non eueniente conditione, ibid.n.11.
Termini aſſignatio ad ſe excuſandum non requiritur,vbi non competit aliqua excuſatio, deciſ.48.n.30.tom.2.
Terminum accipiens pro ſolutione debiti non liberatur, ſi poſtea illud non ſoluat verò creditori, deciſ.624. numer.10. tom. 3.
Terminum ad ſoluendum, quando quis ſuſcepit, eo lapſo, poteſt iuſtè contra eum relaxari mandatum, deciſ.624. num.1. tom.3.
Terminus ſumptus ad ſoluendum, de ſtylo Auditoris Cameræ ſolet eſſe 30.dierum,ibid.n.2.
Terminum ad quem denotat dictio, vſque, deciſ.139. num.7. tom. 2.
intra Terminum à quo, & ad quem, quicquid continetur elicitur veluti ſæpimento incluſum,deciſ.139.n.9.tom.2.
in Terminorum ſubſtantialium ſeruatione ſolet includi etiam citatio ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.521.num.17. tom.3.
Terminum pro ſeruato ſi iudex non poteſt habere niſi per duas vices, ſi vlterius illum habet,nulliter pronunciat, deciſ.67.n.18. tom.2.
TERRA reſpectu Cęli eſt minutiſſimus punctus. Rub. in Annot. ad deciſ.636. n.103.tom.3.
ad Terram arandam, & ſeminandam, ſi empti ſint boues, dato, vt illi perdantur, talis impenſa non deducitur ex fructibus,& an iſta opinio ſit vera. Rub.in Annot.ad deciſ.444.n.17. tom.2.
Terræ,quando ſunt paludoſæ,& incultæ, id minuunt eorum valorem,deciſ.253.n.22.tom.2.
Terrena calcat,qui cæleſtia deſiderat. Rub. in Annot.ad deciſ.444. n.40.tom.2.

T E R T I V S.

Tertius non dicitur attentare, ſecus ſi ſuccedit in locum vnius ex collitigantibus,vel ſi cum illo habet participationem,deciſ.135. n.1.& 2. tom.2.
Tertius qui eſt merè, non dicitur attentare, deciſ.135.num.1. tom.2.
Tertius, qui ſuccedit in locum vnius ex collitigantibus, vel ſi cum illo habet participationem, dicitur attentare, ibidem num.2.
Tertius non poteſt condemnari in iudicio ſpolij, cum eius vitium afficiat tantummodo ſpoliantem, deciſ. 127. num. 3. tom.2.
Tertius & in cauſa non exiſtens non dicitur attentare, deciſ.300. n.5. tom.2.
Tertius ille propriè admittitur ad cauſam, qui venit ad hoc,vt vel vni aſſiſtat ex collitigantibus,vel excludat vtrumque, deciſ.185. n.1.tom.2.
Tertius, vt admittatur ad contradicendum, non requiritur plena probatio, ibid.n.2.
Tertius, vt admittatur ad contradicendum ſufficit, vt apparenter doceat de ſuo intereſſe,ibid.n.3.
Tertius, quando vult venire ad cauſam, tunc plenè debet probare eius intereſſe, quando agitur de impedienda executione, vel proceſſu inter illos, qui vel cauſam incœperunt, vel terminarunt,ibid.n.4.
Tertius admittitur ad cauſam, qualitercumque conſtet de eius intereſſe, quando vult interuenire in cauſa pro ſuo intereſſe vel in ipſo cauſæ initio,vel in ſtatu,& in terminis,in quibus cauſa reperitur, ibid.n.5.
Tertius non iuuatur à re inter alios acta, deciſ.258. num.4. tom.2.
Tertius poſſeſſor poteſt conueniri executiuè, quando bona ſunt obligata cum clauſula conſtituti, deciſ. 136. num.1. tom.2.
Tertio non præiudicat diuiſio facta inter aliquos, deciſ.86.num.1. tom.2.
Tertio non præiudicat inſtrumentum confectum inter aliquos, deciſ.60.n.5. tom.2.
de Tertij præiudicio quando agitur, quælibet gratia dicitur conſtituere nouum ius,deciſ.401.n.13.tom.2.
in Tertij præiudicium Epiſcopo non creditur, deciſ.244. num.6. tom.2.
in Tertij præiudicium non probat alicuius confeſſio, deciſ.78.n.6. tom.2.
ſine Tertij præiudicio debent intelligi licentiæ Principis,deciſ.61. n.8. tom.2.
ſine Tertij præiudicio debet intelligi ſi quis obtinuerit à Principe licentiam conſtruendi molendinum, ibid.n.9.
de Tertij iure quis dare nequit, deciſ.232.n.17.tom.2.
à Tertij voluntate,id quod dependet, reputatur impoſſibile, deciſ. 35.n.21.tom.2.
ad Tertiam generationem quando emphyteotica Eccleſiaſtica ſunt conceſſa alicui, ſi iſta generatio deficiat, bona deuoluuntur ad Eccleſiam,deciſ.118.n.17.tom.2.

T E S T A M E N T V M.

Teſtamentum vt corruat ex ſuſpicionibus neceſſe eſt, vt ſint valdè concludentes, deciſ.581.n.40.tom.3.
Teſtamentum, quando fuit reuocatum non vt conficiatur aliud, ſed fauore venientium ab inteſtato, tunc non requiritur aliud teſtamentum, deciſ.652.n.12.tom.3.
Teſtamentum non ſubſtinetur, ſi fuerit ab eodem teſtatore reuocatum,deciſ.652. n.1.tom.3.
Teſtamentum, vt cenſeatur reuocatum, requiritur aliud teſtamentum cum hæredis inſtitutione, vel quod teſtator dicat ſe velle decedere inteſtatum, ibid.n.2.
Teſtamentum, quando eſt nullum, locus eſt ſucceſſioni ab inteſtato, deciſ.676. n.3.tom.3.
Teſtamentum poſterius reuocat primum, deciſ.581. numer.1. tom. 3.
Teſtamentum poſterius tunc reuocat primum, quando illud eſt validum,& perfectum,ibid.n.2.
Teſtamentum dicitur validum,& perfectum, ſi habeat hæredis inſtitutionem,& cætera requiſita, ibid.n.3.
Teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita, quando dicatur factum cum omnibus ſuis debitis requiſitis, ibidem num.4.
Teſtamentum factum per relationem ad ſcripturam de iure valet, & perinde habetur, ac ſi teſtator ore proprio hæredem nuncupaſſet,ibid.n.5.& 6.
Teſtamentum ſi non ſit in forma probanti, non releuat, deciſ.510. n.27. tom.3.
Teſtamentum per lecturam, & publicationem cenſetur conſumatum, & perfectum, deciſ.122.n.2.tom.2.
Teſtamentum, aliæque vltimæ voluntates vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum ſunt reuocabiles, deciſ.456. num. 16. tom.2.
Teſtamentum non eſt annullandum eo, quia teſtator fecit vnicum hæredem, & aſſerat infraſcriptos hæredes, cum id potius vitietur,quam vitiet, deciſ.263.n.34.tom.2.
Teſtamentum religionem ingreſſi, non rumpitur in eo, quia nihil mona-

monaſterio reliquerit,& nec de illo cogitauerit. Rub.in Annot. ad deciſ.524.n.95.tom.3.

Teſtamentum non dicitur, quis impugnare, ſi petat rem legatam, deciſ.176.n.14.15.& 19.tom.2.

Teſtamentum non dicitur legatarius impugnare, ſi plus petat, quam fuerit ei legatum,ibid.n.16.

Teſtamentum eſt nullum ſi careat ſigno Notarij, deciſ.119. num.6. tom.2.

Teſtamentum, ſeu alia diſpoſitio teſtamentaria ſunt actus de ſui natura reuocabiles, itaque nullo pacto poſſunt fieri irreuocabiles,deciſ.326.n.15.tom.2.

Teſtamentum, & codicillum æquiparantur ad effectum, vt competat immiſſio vigore,l.fin.C.de edict. D.Adr. deciſ.111.num.3. tom.2.

Teſtamentum licet ſit conditum ante mortem teſtatoris, tamen recipit ſuas vires de tempore mortis illius, deciſ.65. numer.4. tom.2.

Teſtamentum factum iuxta terminos, cap.cum eſſes, de teſtament. valet,ſi ſit factum in terris Eccleſiæ, & maximè inter Regulares, ibid. n.6.

Teſtamentum non caret ſuſpicione fraudis, quando teſtator eſt Iuriſconſultus, & in ſcriptura continentur ſyllogiſmi, & barbariſmi,deciſ.122.n.23.tom.2.

Teſtamentum, quando reperitur cancellatum penes ipſummet teſtatorem, cancellatio præſumitur facta de eius ordine, deciſ.22. n.1. tom.2.

Teſtamentum patris filius non dicitur impugnare, ſi petat ſupple mentum legitimæ, deciſ.176.n.18.tom.2.

Teſtamentum eſt nullum, & inualidum, ſi teſtator non ſcripſerit nomen hæredis,nec ore proprio illum nominauit,deciſ.570.n.5. tom.3.

Teſtamentum, vt reddatur nullum ratione dementiæ, debet ea probari de tempore teſtamenti, deciſ.570. numer.15. tom.3.

Teſtamentum vnum quando non dicatur præiudiciale alteri,deciſ. 674.n.7.& 8.tom.3.

Teſtamentum,quod fuerit falſum, probari poteſt ex multis adminiculis,& coniecturis, deciſ.501.n.10.tom.2.

Teſtamentum eſt ita interpretandum, ne teſtator præſumatur voluiſſe facere actum reprehenſibilem, deciſ.25. num.10. tom 2.

Teſtamentum non eſt interprætandum contra expreſſam teſtatoris voluntatem, deciſ.31.n.2 tom.2.

Teſtamentum ad quod teſtator ſe refert, ſufficit etiam, vt ſit aliena manu ſubſcriptum, dummodo ſit certum, teſtatorem ad illud habuiſſe relationem, deciſ.581.n.15.tom.3.

Teſtamentum, vt ſubſtineatur contra expreſſam mentem teſtatoris, hoc eſſet abſurdum, & irrationabile. deciſ.652.num.13. tom.3.

Teſtamentum, quando reuocatur, requiritur talis diſpoſitio, vt illi, qui ſunt vocati, poſſint adire hæreditatem, ibidem num.14.

Sed hoc procedit, quando fuit reuocatum primum ad effectum condendi aliud, ſecus verò ſi ſit reuocatum fauore venientium ab inteſtato,ibid.n.15.

Teſtamentum profeſſi ſuum non ſortitur effectum ante mortem naturalem,deciſ.623.n.16.tom.3.

Teſtamentum, quando eſt recognitum, & non eſt abolitum, nec cancellatum, non debet retardari eius executio prætextu falſitatis, niſi ea incontinenti doceatur, deciſ.501. num.1. tom.2.

Teſtamentum non abolitum, non cancellatum, aut aliquo viſibili vitio laborans, quis oſtendere debet, vt habeat locum l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. deciſ.154.numer.1. tom.2.

Teſtamentum, vt ſubſtineatur vigore cap. cum eſſes de teſtam. ſat eſt numerus trium teſtium,deciſ.556.n.5.tom.3.

Teſtamentum primum ſi reuocetur animo condendi aliud, nunquam primum cenſetur reuocatum, niſi ſecundum fuerit conditum,deciſ.652.n.4.tom.3.

Secus verò,ſi tacitè ſaltem colligatur primum teſtamentum reuocatum eſſe fauore venientium ab inteſtato, quia tacitè cenſentur venientes ab inteſtato inſtituti, ibid.n.4.

Et perindè eſt ac ſi fuiſſent dicti venientes ab inteſtato inſtituti, ibid.n.5.

Teſtamentum, vt cenſeatur reuocatum ad fauorem venientium ab inteſtato, quid ſufficiat, ibid.n.6.

Teſtamentum perfectum non reuocatur per ſecundum imperfectum, ibid. n.7.& 11.

Teſtamentum nuncupatum per lacerationem ſcripturæ non annullatur,& an hæc opinio ſit vera, deciſ.22. n.10.tom.2.

Teſtamentum nuncupatum nuncupatione implicita, eſt diuerſum ab illo, quod ſit ad interrogationem Notarij, vel alterius perſonæ, deciſ.581.n.36.& 37.tom.3.

Teſtamentum nuncupatiuum non redditur nullum ex eo, quod vnus teſtis ſe ſubſcripſit pro illis neſcientibus ſcribere, deciſ. 570.n.10.tom.3.

Teſtamentum factum ad interrogationem non tollit primum teſtamentum ſolemne, deciſ.263.n.38.tom.2.

Teſtamentum, quando ſit per relationem ad cedulam, non dicitur fieri ad interrogationem, ſed ſolum interrogatio cadit ſuper ſtipulatione ipſius teſtamenti, ibid.n.39.

Teſtamentum conditum ad interrogationem Notarij, ſecundum aliquos non tenet, quando teſtator in extremis laborat, deciſ. 581.n.29. tom.3.

Et quando præceſſit aliud teſtamentum validum, præſertim ad pias cauſas contra,ibid.n.30.31.& 32.

Teſtamentum factum ad interrogationem alterius valet, dummodò teſtator habeat bonum ſenſum, & articulate loquatur, ibid. num.31.

Teſtamenti cedulam Notarius præſumitur feciſſe de voluntate teſtatoris, & maximè quando adeſt publicum Notarij inſtrumentum, deciſ.581.n.27.tom.3.

Teſtamenti cedulam, an teſtator ſtatim ſubſcripſerit, itaque illud non legerit, iſta eſt materia tota coniecturabilis,deciſ.263.n.20. tom.2.

Teſtamenti cedula ſatis dicitur certa,dum ſcripta fuit à Notario,& à Teſtatore ſubſcripta coram duobus teſtibus,deciſ.581.num.13. tom.3.

de Teſtamenti cedula ſat eſt, vt conſtet ad validitatem teſtamenti relatiui, nec eſt opus aliud probare, cum teſtator confiderit de illo, qui dictam cedulam conſcripſit, deciſ.581. n.23. tom.3.

ad Teſtamenti validitatem requiſita habentur in l. hac conſultiſſima. C.de teſtam. deciſ.263. n.5.tom.2.

Teſtamentum illud,quod per relationem ad cedulam fit, eſt de iure validus, ibid.n.6.& 36.

Teſtamentum, quod fit per relationem ad cedulam, habet vim teſtamenti nuncupatiui nuncupatione implicita, ibid.n.7.

in Teſtamento per relationem ad cedulam, non eſt neceſſe, vt teſtes legerint, viderint, aut aliàs certiores ſint de diſpoſitis in cedula,ibid.n.8.

Sed ſufficit teſtatorem aſſerere, ſe velle diſponere iuxta contenta in ea, ibid. n.9.

Teſtamentum per relationem ad cedulam, tunc tenet, ſi ea per teſtatorem fuerit ſcripta,ibid.n.10.& 11.

Teſtamentum per relationem ad cedulam, vt valeat,ſufficit, quod ea ſit indubitata, ibid.n.11.

Idque certè erit, ſi teſtator cedulam ſubſcripſerit, & duo teſtes fuerunt præſentes ſubſcriptioni,ibid.n.12.

Teſtamenti relatiui tota ſubſtantia pendet à certa, & indubitata ſcriptura,ad quam ſit relatio, deciſ.581.n.12.tom.3.

ex Teſtamenti tenore ſatis depræhenditur teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis, in quo oſtendit habere optimum iudicium, deciſ.581. n.45.tom.3.

Teſtamento exiſtente, ceſſat cauſa inteſtati, deciſ.216. num.4. tom.2.

ex Teſtamenti notitia an reſultet ſcientia omnium contentorum in eo,deciſ.523.n.13.tom.3.

Et quatenus opinio affirmatiua ſit vera,non tamen procedit in renunciationibus, maximè facta per puellam iuribus ſibi competentibus,ibid.n.14.

Teſtamento facto, ſicuti corruit pactum reſpectu eius, cuius bona fuerunt renunciata, ita reſpectu eorum ad quorum fauorem fuit renunciatum. Rub. in Annot. ad deciſ.523. n.74. tom.3.

in Teſtamento ſi relictum ſit legatum,illud eſt præſtandum, deciſ. 189.n.1. tom.2.

Teſtamenti reuocatio pendet ab ipſa voluntate Teſtatoris, deciſ. 279.n.7.tom.2.

in Teſtamento Religioſi regulariter ſine licentia ſuperioris non poſſunt adhiberi teſtes, deciſ.122.n.17. tom.2.

in Teſtamento ea, quæ ſpecialiter ſunt prouiſa, non tolluntur per generalem diſpoſitionem, deciſ. 558. num. 11. tom.3.

Teſtamenti exemplum non releuat ad obtinendam immiſſionem, etiamſi datum ſit ab eodem Notario,de eo rogato,deciſ.503.n.5. tom. 2.

Teſtamentum non debet eſſe cancellatum, nec in aliqua parte vitiatum,ad hoc vt concedatur immiſſio, ibid.n.6.

Teſtamentum originale niſi producatur, non poteſt conſtare ex exemplo, an illud ſit abolitum, vel cancellatum, etiamſi exemplum ſit factum ab eodem Notario de illo rogato, ibid. num.7.

de Teſtamenti conſignatione facta à Teſtatore, Notario, quando non poſſit dubitari, deciſ.581.n.9.tom.3.

ſine Teſtamento decedens videtur, teſtari tacitè, ſi non expreſsè, deciſ.550. n.6.tom.3.

Teſtamentum tunc habet executionem paratam, quando nullus adeſt legitimus contradictor,deciſ.359.n.4.tom.2.

Teſtamenti publicatio, dum illud conſiſtit in priuata ſcriptura, debet fieri examinatis teſtibus poſt mortem teſtatoris ſuper tenore teſtamenti coram Iudice, & per eum publicari, deciſ.533.n.6. tom.3.

Quæ

Quæ diſpoſitio habet etiam locum in Codicillis per priuatam ſcripturam confectis, ibid.n.7.

Cùm eadem obſeruatio requiratur tam in codicillorum publicatione, quàm in teſtamentis, ibid.

in Teſtamento, quando eſt inſtituta pia cauſa, tunc ſi reperiatur teſtamentum cancellatum, talis cancellatio non præſumitur facta de voluntate teſtatoris, deciſ.22. numer.5. 6. & 7. tom.2.

in Teſtamento pater non poteſt diſponere contra pacta matrimonialia, deciſ.221.n.1. tom.2.

Teſtamentum quando clauſum eſt factum, cum illud ſit ignotum teſtibus, cum ſolum cenſeantur vocati, vt ſcirent in illa ſcriptura clauſa contineri teſtamentum, deciſ.533.num.17. tom.3.

Tunc certum eſt, quod non potuerunt deponere, quo ad tenorem teſtamenti, cum eis ignotum penitus ſit, ibid.

de Teſtamento, quando fuit confecta ſcriptura, & à teſtibus ſubſcripta, tunc ſufficit teſtibus illam legi, abſque alio eorum examine, ibid.n.18.

cum Teſtamento, quando quis deceſſit, tunc perperam petitur immiſſio ab hærede ſuccedente ab inteſtato, deciſ.405. n.12. tom. 2.

Teſtamenti probatio non concludens non impedit aditionem hæredi ab inteſtato, ibid.n.13.

Teſtamentum factum per relationem, vt validum dicatur, quid ſufficiat, deciſ.581.n.22.tom.3.

de Teſtamenti ſcripturæ identitate, quando conſtat, tunc non requiritur, vt teſtes deponant de tenore ſcripturæ, deciſ.533. n.10. tom. 3.

Sed ſufficit, vt ſe referant ad ſcripturam, quæ illis oſtenditur, vel quod recognoſcant ſubſcriptiones, vel deponant ſe fuiſſe præſentes, qnando fuit facta ſcriptura, ibid. numer. 11. & 12.

de Teſtamento, quando fuit facta ſcriptura, debet ad teſtes abſentes, tranſmitti d.teſtamentum, vt recognoſcat an tali teſtamento adfuerit, ibid.n.13.

Teſtamentum, quando non fuit ſcriptum per manum Notarij, ſat eſt, quod teſtes inſcripti iurent, quod ita fuit, prout in ſcriptura habetur, quæ eis legi debet, ibid.n.14.

Teſtamenti ſcriptura, quando adeſt, non eſt neceſſe, vt teſtes deponant de toto tenore teſtamenti, cum ſat ſit, vt ſe referant ad illam, ibid.n.15.

Teſtamento nullatenus creditur, ſi ſit ſtipulatum à Notario non matriculato, ſic diſponente & annullante ſtatuto, deciſ.219.n.22. tom.2.

Taſtamenti primi reſolutio omninò tollit validitatem ſecundi non impugnati, & quando, deciſ.674.n.11.tom.3.

ex Teſtamenti tenore, quando colligitur, teſtatorem voluiſſe inducere perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, & ſic vnuſquiſque vir ſenſatus reſponderet, tunc non eſt curandum de conſil.21. Oldrad. Rub. in annot. ad deciſ.632.num.87. tom.3.

Teſtamenti vna pars aliam declarat, deciſ. 357. numer. 14. tom.2.

Teſtamenti ſcriptura ſat eſt, vt ſit in forma probanti, vel mereatur fidem, licet plures teſtes in eo deſcripti fuerint mortui, deciſ. 533.n.28. tom.3.

Cùm ſufficiat duo ſaltem teſtes ex eis, deponere de tenore eius, & vocent ſe in conteſtes cum alijs teſtibus, ibid.n.29.

Teſtamenti ſubſtantia conſiſtit in hæredis inſtitutione, illaque eſt caput teſtamenti, deciſ.581.n.19.tom.3.

Teſtamenti contextus perpendi debet, an teſtator voluerit, vt legatum alimentorum extingueretur cum perſona, nec ne, deciſ.593. n.13.14. & 15. tom.3.

Teſtamentum vltimum eſt attendendum, deciſ. 263. num. 1. tom.2.

in Teſtamento vltimo ſubintelligitur clauſula, irritans, & caſſans, &c. etiamſi in eo non legatur, ibid.n.2.

de Teſtamenti validitate non eſt dubitandum, quando habet hæredis inſtitutionem, ibid.n.3.

ad Teſtamenti validitatem non parum coadiuuat legalitas Notarij, & maximè ſi teſtator valdè de eo confidebat, deciſ.581.n.49. tom.3.

de Teſtamenti validitate, quando non ſit dubitandum, deciſ.122. n.1. tom.2.

Teſtamenti validitas ex quibus, ſatis ſuperque colligatur, deciſ. 544.n.1.tom.3.

de Teſtamenti perfectione rogitus, non poteſt dubitari, quando adeſt clauſula, actum, cum ſubſcriptione Notarij, ibid. num.2.

Teſtamenti primi validitas pendet ab inualiditate ſecundi, deciſ. 674.n.4.tom.3.

pro Teſtamenti validitate omnia requiſita interueniſſe præſumuntur, deciſ. 122.n.21.tom.2.

Teſtamenti validitatis dubietas eſt ſufficiens ad impedienda remedia poſſeſſoria, ſuccedenti ab inteſtato, deciſ.405. num.14. tom. 2.

ſuper Teſtamenti validitate pendente lite, hæres ab inteſtato nedum debet admitti in poſſeſſionem, ibid.n.15.

Verum nec etiam effectualiter adire hæreditatem, ſed exitus litis eſt expectandus, ibid.

Teſtamenta ideò habent executionem paratam, quia Iudices tenentur ſequi oculatam ſcripturę apparentiam, deciſ.524.num.3. tom.3.

Teſtamentorum pluralitatem allegans habet contra ſe præſumptionem iuris, deciſ.534.n.27.tom.3.

Teſtamentorum pluralitas ſufficienter probatur ex diuturna obſeruantia, & conſenſu intereſſe habentium, deciſ.534. n.31. & 32.tom.3.

T E S T A R I.

Teſtari quis non poteſt de bonis donatis, deciſ. 331. num. 9. tom. 2.

Teſtari de rebus ſuis, quando quis conſenſit, ſibi præiudicat, deciſ. 331.n.18.tom.2.

Teſtari vel donare cauſa mortis Aquites Hieroſolymitani poſſunt cum licentia tamen magni magiſtri, deciſ.601. num.20. tom. 3.

Teſtandi facultas alicui conceſſa an expiret cum primo teſtamento, ſeu prima diſpoſitione, deciſ.456. n.23.tom.2.

Et opinio verior eſt, vt non expiret, ibid.n.24.

Teſtandi libera facultas dicitur etiam alicui auferri, dum non poteſt inſtituere eum hæredem, quem vult. Rub.in annot. ad deciſ. 523.n.68.tom.3.

Teſtandi facultatem non habet religioſus profeſſus, deciſ.623.n.2. tom.3.

Teſtandi aut donandi cauſa mortis facultas non habetur à profeſſo, deciſ.601.n.19.tom.3.

Teſtandi genus ad relationem cedulæ ſcriptæ per Notarium, habet vim teſtamenti nuncupatiui impliciti, deciſ.570.num.7. tom.3.

Et valet perindè ac ſi ipſemet teſtator ore proprio hæredem nominaſſet abſque eo, quod teſtes viderint, aut certiores facti fuerint de contentis in dicta cedula, ibid.

Et hoc caſu præſumitur teſtator benè vidiſſe inſtitutionem hæredis, ac omnia alia contenta in dicto teſtamento manu aliena ſcripto, ibid.n.8.& 9.

Teſtantium voluntate Iura non parum vigilant, vt plenariam ſortiantur executionem. Rub. in Annot. ad deciſ.632. num.2. tom. 3.

T E S T A T O R.

Teſtator poteſt auferre legatum, aut hæreditatem ſi legatarius aut hæres contra eius præceptum non contraxerit matrimonium cum certo genere perſonarum, aut contraxerit, deciſ.493. n.3. tom.2.

Teſtatoris mens alia non eſt dicenda quam expreſſa, licet teſtator alio modo rationabilius diſpoſuiſſet, deciſ. 324. num.8. tom.2.

Teſtator ſuppones eius bona fideicommiſſo, cum conditione, vt intelligatur de illis bonis, quæ per hæredem non fuerint alienata, ſecuta alienatione, expirat fideicommiſſum in bonis alienatis, deciſ.410. n.20.tom.2.

Teſtator legando aliquid Titio, vt nubat, illud debetur etiamſi Monachus efficiatur, quia dum teſtator oppoſitum non declarauit, ius præſumit fore, vt idem diſponeret, ſi meminiſſet, deciſ.398. n.2.tom.2.

Et hæc eſt opinio receptiſſima, & communiſſima, ibidem num.6.

Teſtator, ſi dixerit dotem relinquere puellę ob carnale coniugium, illa quoque debetur, dato, vt monialis efficiatur, deciſ.398. n.4. tom.2.

Teſtator ſi indiſtinctè locutus eſt, indiſtinctè quoque intelligendus eſt, deciſ.245. n.5.tom.2.

Teſtatoris prohibitio non alienandi bona etiam ex cauſa dotis, nec tacita, nec expreſſa, quare nihil valeat, deciſ.16. num.8. tom.2.

Teſtator ſi in parte ſe conformauerit cum diſpoſitione iuris communis, in reliquis non præſumitur voluiſſe ab eo diſcrepare, deciſ.16.n.9. tom.2.

Teſtator, quando vocauit proximiorem, ſine dubio exiſtens in quarto gradu debet cedere exiſtenti in tertio, deciſ.49. num.2. tom.2.

Teſtator, quando vſus eſt verbis tractum temporis denotantibus, tunc ſi eius diſpoſitio in aliquibus locum habere non poteſt, non ea deficit, deciſ.505.n.11.& 12.tom.3.

Teſtatoris rogitus factus teſtibus, vt eius vltimæ diſpoſitioni aſſiſtant, hoc arguit eius enixam voluntatem, vt ſua diſpoſitio ſubſtineatur, deciſ.533.n.22.tom.3.

Teſtator poteſt prohibere, in euentum, quod filius committat aliquod delictum, ex quo bona ſint confiſcanda, nec etiam legitima confiſcetur, ſed vadat ad vocatum, deciſ.635.num.6. tom.3.

Et iſta prohibitio tenet, cum reſpiciat commodum filij, ibidem.

Teſtator, ſi dederit facultatem hæredibus, vt diuidant bona, & de

eis

eis faciant, quidquid volunt, hæc facultas compræhendit tam actus inter viuos, quam in vltima voluntate, deciſ.186. num.2. tom.2.

Et quando contraria opinio procedit, ibid.n.3.

Teſtator, an ſtatim ſubſcripſerit cedulam teſtamenti, itaque illud non legerit, eſt iſta materia tota coniecturalis, deciſ.263.n.20. tom.2.

Teſtator quod non legerit cedulam teſtamenti confectam à Notario, non arguitur ex eo, quia illam ſtatim ſubſcripſit, nam vno ictu oculorum poterat legere ſubſtantiam, ibid. num.22.

Teſtator, dum diſpoſuit, vt quis non debeat ſe nubere abſque conſenſu, & conſilio alicuius, an iſta verba, concludant matrimonium carnale, ad excluſionem ſpiritualis, deciſ.398.n.27. tom.2.

Teſtator quando in ſubſtitutione reciproca vocauit nepotes ad portionem patrui, multò magis cenſetur eos votaſſe ad portionem proprij parentis, deciſ.35.n.7.tom.2.

Teſtator ſi diſpoſuerit, vt aliquid ſit præſtandum à ſuo hærede, non comprehendit hæredem hæredis, deciſ.369. numer.6. tom.2.

Teſtator præſumitur voluiſſe diſponere de omnibus bonis, quę ſub libera eius diſpoſitione erant, deciſ.556.n.20.tom.3.

Teſtator potuit mutare voluntatem cum ſit ambulatoria, etiam in ipſo actu inſtitutionis, deciſ.581.n.41.tom.2.

Teſtator, ſi aſſerat diſponere, iuxta ſchedulam, quæ exiſtit penes Guardianum S.Franciſci, idque coram teſtibus aſſerat, tunc conſtito de identitate ſcripturæ, tenet talis diſpoſitio, deciſ.533.n.2. tom.3.

Quæ opinio eo magis procedit, quo ad legata, ibid.n.3.

Teſtator diſponendo generaliter de bonis ſuis, non videtur includere ea, quæ ſubiacent reſtitutioni, deciſ.389. numer.4. tom.2.

Et iſta eſt opinio verior, niſi vrgeant coniecturæ in contrarium, ibid.n.5.

Teſtator vocando aliquos ſub verbis naturalibus, tunc veniunt tam legitimi quàm illegitimi, deciſ.84.n.3.tom.2.

Teſtator dum loquitur, per verba naturalia, non conſiderat magis legitimationem, quam illegitimationem, ibid.n.5.

Teſtator ſi in vna parte prætulit legitimos tantum, ſi in alia parte id non fecit, quid ſit præſumendum, deciſ.84. num.8. tom.2.

Teſtator ſi alicui reliquerit iuſpatronatus, multò magis cenſetur voluiſſe eidem relinquere præſentationem, deciſ.84. num.1. tom.2.

Teſtator, ſi vocauerit nepotes in ſtirpes, & non in capita, debet intelligi, in quo eſt locus repreſentationi, ſecus verò ſi non ſit locus, deciſ.102.n.24.& 25.tom.2.

Teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris communis, deciſ.129.n.4.tom.2.

Teſtator, ex quibus non præſumatur, voluiſſe eius deſcendentes in totum dotatas remanere, ibid.n.5.

Teſtator, quando non dicatur abhorruiſſe alienationem bonorum pro dotandis deſcendentibus, ibid.n.6.

Teſtatoris etiam expreſſa, ac ampla prohibitio, ne bona poſſint alienari ex cauſa dotis, nullatenus tenet, ibid.n.7.

Teſtator, dum voluit vt bona conſeruarentur inter maſculos legitimos, & naturales, ſi deinde prohibeat alienationes extra deſcendentes, eſt intelligendum de deſcendentibus maſculis, deciſ. 357.n.13.tom.2.

Teſtator, quando non poſſit dici, vt valdè aggrauatus eſſet à morbo, deciſ.581.n.43.tom.3.

Teſtator, quamuis in ſubſtitutione vulgari appoſuerit verbum in infinitum, & aliud verbum in ſtirpes, non ex hoc extenditur fideicommiſſum, ſi aliquis ſubſtitutus decedat cum filijs, deciſ. 632.n.6.tom.3.

Teſtator vocando aliquos in ſtirpes, id ſufficit ad probandum tempus ſucceſſiuum ab eo præmeditatum, deciſ.525. num.18. tom.3.

Teſtator ſi alicui reliquerit dotem, & donec nubat iuſſit eidem præſtari victum, & veſtitum, tunc ante nuptias non debentur eidem fructus dotis, deciſ.398.n.36.tom.2.

Teſtator id quod non expreſſit, non præſumitur voluiſſe, deciſ.563. n.16. tom.3.

Teſtator, ſi liberam præſentandi poteſtatem limitare voluit ſuis agnatis, multò fortius cenſetur voluiſſe eam reſtringere extraneis, deciſ.474.n.6.& 7. tom.2.

Teſtator quod non erat Dominus totius vnius tenutæ, ex quo appareat, deciſ.254. n.27.& ſeqq.tom.2.

Teſtator præſumitur magis diligere deſcendentes, quam extraneos, deciſ.422.n.8.& 9.tom.3.

Teſtator ſi in codicillis aliquid declarauit quod anteà in teſtamento, diſpoſuerat hoc in teſtamento, & non in codicillis factum intelligitur, deciſ.219. n.9.tom.2.

Teſtator quando reliquit alicui habitationis legatum, tunc illa eſt præſtanda in domo teſtatoris, & non in aliena, & ſi teſtator legatum non habet, legatum eſt nullum. Rub. in Annot. ad deciſ.636. num.87. tom.3.

Teſtator legando alicui, cum ſe matrimonio copulauerit, iſta verba non ſtant excluſiuè ad matrimonium ſpirituale, licet importent matrimonium carnale, deciſ. 398. numer.17. tom.2.

Teſtator dum legatum fecit alicui, quando ſe matrimonio copulauerit, iſta verba per neceſſe non requirunt copulam, & ſic non excludunt matrimonium ſpirituale, ibidem num.18. & 26.

Teſtator, ſi vult poteſt tollere repreſentationem, ne in ſtirpes ſuccedatur, ſed in capita, deciſ.198.n.32.tom.2.

Teſtator, proprio ore debet nominare hæredem, deciſ.263. n.27. tom.2.

Teſtator præſumitur implicitè voluiſſe, quod Notarius extendit in teſtamento, deciſ.25.n.24.tom.2.

Teſtator, vbi præſumatur, vt voluerit alimenta alicui ab eo legata præſtarentur, deciſ.680.n.10.tom.3.

Teſtator ſi non ſcripſerit nomen hæredis, nec ore proprio illum nominauerit, teſtamentum eſt nullum, & inualidum, deciſ.570. n.5.tom.3.

Teſtatorem, qui interpretantur, aliquid tacitè voluiſſe, videntur eſſe cordium ſcrutatores, & plerumque diuinatores. Rub. in annot. ad deciſ.632. n.123.tom.3.

Teſtator, ſi relinquat prædia pluribus, & poſtea aſſerat lego vſumfructum bonorum vxori, tunc omnes concurrunt in vſufructu. Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.24.tom.3.

Quod procedit ſiue adiectum ſit ſignum vniuerſale, ſiue non, ibidem n.25. & 29.

Teſtator præſumitur aliquid diſpoſuiſſe, ſi de eo fuiſſet interrogatus, ita proculdubio reſpondiſſet, ſtante, quod nulla diuerſitatis ratio in contrarium aſſignari poſſit, deciſ.579. n.15. tom.3.

Teſtator benè præſumitur eum feciſſe hæredem, quem ante, & poſt teſtamentum dixerit ſe velle inſtituere, deciſ.581. n.28. tom.3.

Teſtator licet voluerit, vt aliquis aleretur in domo hæredis, intelligitur quatenus hæres velit, cum id in eius fauorem cenſeatur teſtator ordinaſſe, ideoque ei poteſt renunciare. Rub. in annotat. ad deciſ.636.n.124.& 125.tom.3.

Teſtator dum aliquid voluiſſet, facilè id ſciuiſſet exprimere, quare diuinare non debemus, deciſ.636. numer.14. 15. & 16 tom.3.

Teſtator, quamuis reliquerit vxori alimenta, ſeu vſumfructum omnium bonorum, cum conditione, vt cohabitaret cum hærede, ea non tenetur cum illo cohabitare, ſi habeat iuſtam cauſam id recuſandi, ibid.n.17.

Teſtator ad iuſpatronatus an voluerit vocare etiam illegitimos id dependet à coniecturata eius voluntate, deciſ.49.n.12.14. & 15. tom.2.

Teſtator relinquendo alicui tot ſcuta, de quibus ſcutis cenſeatur intellexiſſe, deciſ.680. n.2.tom.3.

Teſtator faciendo aliquod pingue legatum, cenſetur benè ſcire vires ſui patrimonij, deciſ.409.n.4.tom.2.

Teſtator, ſi reliquerit hæredi Trebellianicam, illa ei non debentur, dum de Iure non adeſt cauſa, quare illi ſit debita, deciſ.637.n.12. tom.3.

Teſtator ſi vocauerit filios in ſtirpes, id continet, & gradus, & perſonas, & ordinem ſucceſſiuum, deciſ.505. num.14. tom.3.

Teſtator dum diſpoſuit, vt bona conſeruarentur in familia, tunç admittitur extenſio de perſona ad perſonam, quamuis ſubſtitutio fuerit facta per verba, tunc, & eo caſu. Rub. in Annot. ad deciſ.632. n.105.tom.3.

Teſtator, quando vocauit filios, & deſcendentes in infinitum, iſta infinitas certè non poteſt capere tempus, quo teſtator ab humanis decedit, deciſ.549.n.7.tom.3.

Teſtator dum diſponit, vt de bona perpetuò remaneant in familia, & agnatione, id non ſequeretur, ſi filij & deſcendentes primorum hæredum ad reſtituendum grauati non eſſent. Rub. in annot. ad deciſ.632. n.56.& 57.tom.3.

Teſtator dum reſpexit ad conſeruationem perpetuam ſuæ familiæ, prohibendo alienationem ceſſat conſil.21. Oldrad. Rub. in Annot. ad deciſ.632.n.53.& 55.tom.3.

Teſtator, quid intellexerit, id per coniecturas, & indicia expiſcandum eſt, deciſ.680.n.3.tom.3.

à Teſtatore id ſatis dicitur expreſſum quod virtualiter, & quaſi in neceſſariam conſequentiam deducitur, ibid.n.4.

Teſtator, ſi inſtituat hæredem Collegium erigendum, executoribus teſtamentarijs non videtur debita immiſſio ante erectionem eius, deciſ.618.n.1.tom.3.

Quod verum intellige, ſi executores peterent immiſſionem ex propria perſona, quia non ſunt hæredes. ſecus ſi agerent tanquam curatores hæreditatis, cum ſint loco hæredis, ibid. num.2.& 3.

Teſtator alienando bona fideicommiſſaria cum pacto de redimendo, tunc eo mortuo hæres non poteſt capere poſſeſſionem eorum, deciſ.417.n.14. tom.2.

Licet in inuentario ea veniant deſcribenda, cum ſint hæreditaria, &c.ibid.n.15.16.& 17.

Teſtator, quando alicui reliquit vſumfructum omnium bonorum, tunc hæres inſtitutus in proprietate non concurrit cum eo in vſufructu, & iſta eſt communis opinio. eamque ſequitur Rota. Rub. in Annot.ad deciſ.636.n.1.& 2.tom.3.

Teſtator non cenſetur recedere à prima voluntate ſolemniter facta, niſi quatenus ſecunda teneat, deciſ.652.numer.8. & 9. tom. 3.

Teſtator ſi priuauerit hæredem ſua ſucceſſione dato, quod commiſerit aliquod delictum, ſi accidat, vt illud committat, itaque bona confiſcentur, data abſolutione à delicto, an ea recuperet, deciſ.714.n.11. tom.3.

Teſtator priuando hæredem hæreditate in caſu commiſſi delicti, intelligi debet, ſi illud delictum fuerit plenè probatum, non autem per condemnationem tantum factam in contumaciam, ibid. num.12.

Teſtator, dum ordinauit, vt in caſu delicti hæredis bona non tranſeant in fiſcum, ſed alium eo caſu ſubſtituit, ſi ſecutum fuerit delictum, & confiſcatio, & deinde reſtitutio, quid ea operetur, deciſ.627.n.6.tom.3.

Teſtatoris præceptum, ne bona in caſu delicti hæredis tranſeant in fiſcum operatur, ne ea poſſint confiſcari, ibidem num.7.

Teſtator, ſi in caſu defectus deſcendentium, ſubſtituit alios in totum, ex hoc ſumitur argumentum indubitatum, vt ad omnes ſuos deſcendentes bona peruenirent de vno in alium, deciſ.649. n.14. tom.3.

Teſtator ſi in fine teſtamenti prohibuerit alienationem adiecta cauſa, quia voluit vt bona conſeruarentur in familia, quid ex hoc arguatur, ibid.n.15.

Teſtator ſi dicat, quod ſupponit omnia eius bona fideicommiſſo, ex hoc pernereſſe non videtur prohibita detractio Trebellianicæ, deciſ.658.n.8.tom.3.

Teſtator habens dilucida interualla præſumitur teſtamentum feciſſe de tempore dilucidi interualli, deciſ.570. numer.16. tom.3.

Teſtator ſi aliquid voluiſſe, id expreſſiſſet, & maximè ſi aliqua diſpoſitio ſimilis expreſſa fuit in certo caſu, deciſ.24. n.11. tom.2.

Teſtator, quod aliquid voluerit, ſi id non ſit expreſſum, non eſt diuinandum, deciſ.324.n.19.tom.2.

Teſtator in dubio cenſetur legare omne ius, quod habet in re legata, deciſ.563.n.2.tom.3.

Teſtator mandando aliquid fieri arbitrio tutoris, tunc Iudex procedendo contra eius voluntatem, iniuſtè procedit. deciſ.359. n.18.& 19.tom.2.

Teſtator diſponendo vt aliquid infra certum tempus fiat, & hoc fauore ſuorum filiorum, tunc infra dictum tempus non poteſt executioni demandari, ſed requiritur lapſus illius, ibid. num.20.

Teſtator loquendo de matrimonio, ſi diſponat de filijs ab eo naſcendis, dicendum eſt intellexiſſe de matrimonio, tantum carnali, & non ſpirituali, deciſ.398.n.30.tom.2.

Teſtator, ſi mandet Monaſterium, vel Eccleſiam erigi intra annum, conſtrui debet, deciſ.558.n.3.tom.3.

Teſtator, dum ordinauit, vt eius diſpoſitio ſeruari, & locum habere debeat in ſuis deſcendentibus in infinitum, id non poteſt verificari, niſi per ſucceſſiuam nepotum admiſſionem, deciſ.479.n.7. tom. 2.

Teſtator, quando legat rem alienam, cenſetur velle grauare hæredem ſuum ad ſoluendum legatario æſtimationem, deciſ.5.n.1. tom.2.

Teſtatoris voluntas, quando expiſcatur, magis attenditur illius opinatio, quàm veritas, deciſ.5.n.2.tom.2.

Teſtator ſi vocauerit aliquos per verba naturalia, tunc deſcendens ex illegitimo non poteſt venire in concurſu cum legitimo, etiam quod ſit proximior, deciſ.49. n.3.tom.2.

Sed ita demum, ſi legitimi non extent, & hæc verior opinio, ac omni iure æquiſſima, ibid.n.4.& 5.

Teſtator non dicitur loquutus fuiſſe diſcretiuè de maſculis, & fœminis, ſi voluerit maſculos præferri, deciſ.366. numer.28. tom.2.

Teſtator ex quo coniecturari poſſit, vt Monaſterium à ſe ordinatum erigendum, ſtatim erigeretur, deciſ.558. num.8. tom. 3.

Teſtator, ſi dicat ſe inſtituere hæredem prout in cedula, quæ extat penes Titium, ſi dixerit manu mea ſcripta, tunc eſt opus recognitione, deciſ.581.n.24.tom.3.

Secus verò ſi ſimpliciter dicat prout in Cedula, quæ extat penes Titium, quia ſufficit Titium dare cedulam, aſſerendo cum iuramento eſſe illam, quæ ſibi fuit data à Teſtatore, ibidem num.25.

Et hoc quia Teſtator confidit de Titio, ibid.n.26.

Teſtator, quando ſeparatim diſponit de bonis vinculatis, & de bonis liberis, tunc non eſt admittenda confuſio eorum, deciſ.556. n.18.tom.2.

Teſtator præſumitur aliquem dilexiſſe, ſi ei remiſerit rationem adminiſtrationis eius bonorum adminiſtrandorum, deciſ.361. n.16.& 17.tom.2.

Teſtator, quod voluerit eius voluntatem mutare, ex quo argui poſſit, deciſ.22.n.2.& 3.tom.2.

Teſtator, ſi in Codicillis mentionem faciat de teſtamento, debet intelligi de teſtamento verò & ſtipulato, deciſ.544. num.22. tom.3.

Teſtator quoties non exprimit à quo velit hæreditatem reſtitui, intelligitur onus impoſitum vltimo morienti, deciſ.209.n.11.& 12. tom.2.

Teſtator non præſumuntur voluiſſe vocare legitimatos, licet inſtituerit hæredem eius filium legitimatum, ſi poſt eam ſubſtituerit filios legitimos, & naturales, & ex legitimo matrimonio natos, deciſ.394.n.20.tom.2.

Teſtator præteriens filium, à lege vocatur amens & furioſus, deciſ. 25.n.5.tom.2.

Teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis, ſatis deprehenditur ex tenore teſtamenti, in quo oſtendat habere optimum indicium, deciſ.581. n.45.46.& 47. tom.3.

Teſtator dum hæredi ſcripto in altero teſtamento aliquid reliquit, cenſetur voluiſſe recedere à toto, & ſic teſtamentum illud anterius reuocare, ibid.n.48.

Teſtator vſque ad mortem habet liberam diſponendi voluntatem, deciſ.279.n.3. tom.2.

Teſtator poteſt diſponere de re hæredis, & ipſum in re propria grauare, deciſ.331.n.2.tom.2.

Teſtator, quando præſumatur vſumfructum bonorum reliquiſſe vxori eius contemplatione, non autem hæredis, licet cum eo cohabitare deberet, deciſ.636.n.11.tom.3.

Teſtator, quando apparet principaliter habuiſſe animum conſeruandi agnationem, & vt bona perpetuò permaneant in familia, & iſta generalis ratio valens eſt inducere fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum. Rub. in Annot. ad deciſ. 632.n.84.tom.3.

Teſtator cenſetur magis dilexiſſe agnationem naturalem quam ciuilem, deciſ.422. n.18.tom.2.

Teſtator præſumitur credere, quod poſt mortem ſuam id faciat ſuus hæres, quod ipſe eſſet facturus ſi viueret. Rub. in Annot. ad deciſ.632.n.91. tom.3.

Teſtator, dum voluit, vt eius bona continuò perſiſterent in agnatione, cenſetur voluiſſe inducere fideicommiſſum, tam in caſu exiſtentiæ filiorum, quàm non exiſtentiæ, ibid.n.92.

Teſtator cenſetur habere animum conſeruandi agnationem in caſu tantùm ab eo diſpoſitum. Rub. in Annotat. ad deciſ.622. n.80. tom.3.

Teſtator ſi excluſit proprias filias à fideicommiſſo, inde argui non poteſt, vt appellatione filiorum noluerit comprehendere fœminas, deciſ.667.n.4.tom.3.

Teſtator non præſumitur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, licet prohibuerit alienationem bonorum ſtabilium, deciſ. 667.n.5.tom.3.

Si fuerit reſtricta ad alienationem faciendam inter viuos tantum & in vltima voluntate, ibid.n.6.

Teſtator licet prohibendo alienationem bonorum videatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, ibid.n.7.

Non tamen ex hoc extendi debet grauamen vltra perſonas, & gradus à teſtatore expreſſos, ibid.

Quia poteſt eſſe intentionem teſtatoris fuiſſe conſeruare agnationem in perſonis, & gradibus expreſſis, & non vltra, ibid. num.8.

Teſtator non præſumitur voluiſſe inducere abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, ſi in teſtamento non legantur verba id denotantia, ibid.n.9.10.11.& 12.

Teſtator, ſi alimenta reliquerit alcui iuueni in domo hæredis, dato, vt ibi non poſſit permanere ſine periculo impudicitiæ, tunc extra eam ſunt ſubminiſtranda illa. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.146. tom.3.

Teſtator, ſi reliquerit alimenta primogenito alicuius, ſufficit vt illa petens ſit talis, licet in effectu non ſit hæres primogenitus, deciſ.593.n.17.tom.3.

Teſtator ſi alicui reliquerit alimenta hac contemplatione, vt inhabitet cum filijs ſuis in eadem domo, tunc ſi ille ab ea diſcedat, non debentur alimenta, deciſ.183.n.3.tom.2.

Teſtator relinquendo alicui alimenta ſimpliciter, ſunt ea præſtanda in ipſius legatarij domo. Rub.in Annot.ad deciſ.636.n.73.76. & 104.tom.3.

Teſtator qua ratione reliquit alimenta filijs, eadem pari affectione moueri quoque potuit ea relinquere nepotibus, deciſ.505.n.26. tom.3.

Teſtator fideicommiſsum perpetuum cenſetur voluiſse inducere, ſi voluit vt bona ſemper manerent in agnatione, deciſ.4.n.11.& 12.tom.2.

Teſtator ex quo dicatur voluiſse protrahere fideicommiſsum, vſq; ad vltimum agnatum, deciſ.4.n.6.tom.2.

Teſtator, quando diſpoſuit, vt bona remaneant in familia, dicitur inductum perpetuum fideicommiſsum. Rub. in An-

in Annotat. ad deciſ. 632. numer. 65. tom. 3.

Teſtator an vocauerit naturales ad fideicommiſſum, id aperiendum eſt ex dignitate voluntate & conditione eius, qui fideicomiſit, deciſ. 49. n. 13. tom. 2.

Teſtator præſumitur regulare fideicommiſſum ſecundum ſucceſſionem ordinis ab inteſtato, deciſ. 102. n. 12. tom. 2.

Teſtator, quando apparet voluiſſe inducere fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum, tunc ceſſat celebre conſil. Oldrad. 22. deciſ. 518. n. 3. tom. 3.

Teſtator, dum vocauit ad fideicommiſſum deſcendentes ſaluis prærogatiuis graduum, tunc filij non concurrunt cum patre ad ſucceſſionem, deciſ. 423. n. 8. tom. 2.

Teſtator ſi à fideicommiſſo excipiat legitimam filiorum, ex hoc pernecesſe non concluditur, voluiſſe prohibere Trebellianicæ detractionem, deciſ. 658. n. 11. tom. 3.

Quia per talem exceptionem præſumitur voluiſſe teſtator eius mentem fuiſſe, vt legitima non comprehenderetur ſub fideicommiſſo, non autem Trebellianicam prohibere, ibidem num. 11. & 12.

Teſtator ex quo ſuppoſuit omnia bona fideicommiſſo, non ex hoc ſequitur, vt voluerit prohibere Trebellianicam, ibidem num. 12.

Teſtator, ſi vocauerit ad ſucceſſionem filios legitimos, & naturales, & ex legitimo matrimonio natos, id non verificatur in legitimatos, deciſ. 394. n. 18. tom. 2.

Teſtator, quando progreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum, eo caſu cenſetur repetitum onus fideicommiſſi, de primo, in ſecundum hæredem, & in alios ſucceſſiuè. Rub. in Annot. ad deciſ. 632. n. 35. tom. 3.

Teſtator, dum digreditur ad plures gradus ſubſtitutionum, & vltimo loco ſubſtituit proximores, id non poteſt vno temporis momento verificari, vnde neceſſario important tractum temporis, deciſ. 366. n. 17. tom. 2.

Teſtator, dum ordinauit, vt eius bona perpetuò remaneant in familia, hæc verba habent tractum ſucceſſiuum, ibidem num. 18.

Teſtator ex digreſſu ad plures ſubſtitutiones cenſetur voluiſſe facere fideicommiſſum perpetuum & abſolutum, deciſ. 4. n. 4. tom. 2.

Teſtator, ſi vocauerit deſcendentes cum verbo perpetuò, cenſetur eoſdem vocaſſe ordine ſucceſſiuo, deciſ. 47. num. 6. & 7. tom. 2.

Teſtator, quod voluerit facere ſubſtitutionem vulgarem, ex quibus appareat, deciſ. 246. n. 9. tom. 2.

Teſtatoris mediati hæredes non poſſunt allegare ipſius turpitudinem, deciſ. 25. n. 12. tom. 2.

Teſtatori ſucceditur in fideicommiſſis, deciſ. 394. numer. 21. tom. 2.

Teſtatoris præceptum, quando inhoneſtum eſt, dicitur impoſſibile, & ideò reijciendum eſt, deciſ. 493. numer. 46. tom. 2.

Teſtatoris affectio erga aliquem arguitur ex geminata vocatione, deciſ. 661. n. 4. tom. 3.

Teſtatoris aſsertio probat contra grauatos & habentes cauſam ab eis, deciſ. 254. n. 2. tom. 2.

Teſtatoris aſsertio, vt remaneat offuſcata, ſufficit omnis poſſibilitas, deciſ. 254 n. 46. tom. 2.

Teſtatoris aſsertio, probat tantum contra eius hæredes, & habentes cauſam ab eo, deciſ. 336. n. 4. tom. 2.

Teſtatoris aſsertio non probat contra tertium, ibid. n. 5.

de Teſtatoris bonis pecunia etiam dicitur res, deciſ. 267. num. 10. tom. 2.

Teſtatoris bona præſumuntur poſseſsa ab eius hærede, & an id ſufficiat ad probandam identitatem bonorum fideicommiſso ſubiectorum, deciſ. 254. n. 50. tom. 2.

Teſtatoris dementia ſi ſit probata, tamen ſi teſtamentum ſit factum, ſicuti alius quilibet prudens feciſset, validum reputari debet, deciſ. 570. n. 20. tom. 3.

Teſtatoris dilectio erga perſonam, cui aliquid relinquit, facit, vt contra regulas iuris legata latè interpretentur. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n. 65. tom. 3.

Teſtatoris diſpoſitio non currit contra ignorantem, deciſ. 393. n. 77. tom. 2.

Teſtatoris diſpoſitio non currit contra debitorem, qui eum liberauit ab omnibus, ſi centum intra menſem ſoluerit, vbi debitori non fuit intimatum teſtamentum, ibid. n. 8.

Teſtatoris diſpoſitio porrigitur ad caſum ab eo non cogitatum, quando eſt veriſimile, ſi de eo cogitaſset, idem quoque diſpoſuiſset. Rub. in annotat. ad deciſ. 631. n. 88. tom. 3.

Teſtatoris diſpoſitio declaratur, & regulatur ex cauſa, quæ ex eius verbis colligitur, & ex qua motus fuerit, deciſ. 31. num. 12. tom. 2.

Teſtator quando mandat fieri multiplicum ipſius hæreditatis intelligitur de augumento alicuius conſiderationis, non autem modicæ ſummæ, & temporis, ibid. n. 13.

ad Teſtatoris facultates eſt reſpiciendam, an legatum ſit pingue, & amplum, deciſ. 263. n. 9. tom. 2.

Teſtatoris mens enixa reuocandi primum teſtamentum, ex quibus appareat clara, deciſ. 652. n. 18. & 19. tom. 3.

Teſtatoris mens, dum interpretatur, quantum fieri poteſt, dummodò etiam menti ſatisfaciamus, inhærendum eſt verbis ab eo prolatis. Rub. in annot. ad deciſ. 632. n. 133. tom. 3.

à Teſtatore diſpoſita hæres tenetur præſtare, deciſ. 65. num. 10. tom. 2.

Teſtatoris mens, & voluntas præſumitur vt diſponere velit, iuxta iuris ordinem, deciſ. 102. n. 14. & 22. tom. 2.

Teſtator poteſt tollere repreſentationem tacitè, vel expreſsè, ibid. num. 15.

Teſtator præſumitur voluiſſe tollere repreſentationem, ſi ſubſtituit in capita, & non in ſtirpes, ibid. n. 16.

ex Teſtatoris mente tacita ad inducendam ſubſtitutionem reciprocam, ſufficiunt coniecturæ pernecesſe id concludentes, deciſ. 209. n. 23. tom. 2.

Teſtatoris mens quando eſt clara, non debemus recurrere ad coniecturas, deciſ. 324. n. 5. tom. 2.

Teſtatoris dubia mens dum interpretatur, non eſt ex proprio capite ea diuinanda, & dicere hæc eſt voluntas teſtatoris, ideò recedendum à verbis. Rub. in Annotat. ad deciſ. 632. num. 140. tom. 3.

ante Teſtatoris mortem licèt ſit conditum teſtamentum, tamen recipit ſuas vires de tempore mortis illius, deciſ. 65. num. 4. tom. 2.

Teſtatoris voluntas eſt ſeruanda, deciſ. 314. n. 2. tom. 2.

Teſtatoris voluntas ſuprema lex eſſe debet, nec anxiè in verborum cortice eſt inſiſtendum, quod eſt verum etiam ex antiquo iure, ff. quod requirebat certas verborum formulas, deciſ. 246. n. 14. tom. 2.

Teſtator ſi ſcribat, Lucius hæres, licèt non adijciat, eſto, creditur plus nuncupatum, quam ſcriptum, deciſ. 246. num. 15. tom. 2.

Idemque intellige, ſi dicat Lucius, eſto, & non adieceris, verbum, hæres, ibid. n. 16.

Teſtatoris voluntas magis arguitur ex geminatione, deciſ. 389. n. 9. tom. 2.

Teſtatoris voluntas adiuuanda eſt, ne pereat interpretatione, & extenſione. Rub. in Annotat. ad deciſ. 632. n. 98. tom. 3.

Teſtatoris voluntas eſt ſeruanda, quicquid poſtea ex ea ſequatur, veluti ſi timeretur de euerſione fideicommiſſi, deciſ. 479. n. 15. tom. 2.

Teſtatoris voluntas, quæ tacitè ex coniecturis eſt deſumpta, iura etiam iubent, vt obſeruetur. Rub. in annot. ad deciſ. 632. num. 3. tom. 3.

Teſtatoris voluntas etiam coniecturis ſedulo expiſcata proſternit vires concluſionis firmatæ in conſil. 21. Oldrad. ibidem num. 15.

Teſtatoris voluntas probatur per duos teſtes conteſtes, ſi non agatur de ſubſtantia relicti, ſed qualitate, vel aliqua declaratione, deciſ. 351. n. 9. & 10. tom. 2.

Teſtatoris voluntas quando eſt quid extrinſecum ab ipſo teſtamento, tunc probatur per duos teſtes, deciſ. 351. numer. 8. tom. 2.

in Teſtatoris voluntate interpretanda, an per ſpecierum enumerationem voluerit declarare genus, quid attendatur, deciſ. 89. n. 11. 12. 13. & 14. tom. 2.

de Teſtatoris voluntate quando conſtat, benigna interpretatio ſumi debet pro ea ſubſtinenda, deciſ. 246. n. 11. tom. 2.

Teſtatoris voluntati non dicitur ſatisfactum, quando ille vſus eſt verbis tractum temporis denotantibus, dum aliquis tantùm eſt admiſſus, deciſ. 505. n. 14. tom. 3.

Teſtator, quando vocauit deſcendentes in infinitum, non eſt dubitandum, an vſus ſit verbis tractum temporis ſignificantibus, deciſ. 505. n. 15. tom. 3.

Teſtatoris voluntas in teſtamentis & fideicommiſſis eſt totum fac, ac totum regit & dominatur. Rub. in annotat. ad deciſ. 632. n. 9. tom. 3.

Et hoc nihil eo eſt antiquius, plenaque ſunt volumina omnium ſcribentium, & conſulentium reſponſa, ibid. n. 9.

Teſtatoris præſumpta voluntas ſufficit, ad effectum ne ille pro conſtituendis dotibus alienationem abhorruiſse dicatur, deciſ. 16. n. 11. tom. 2.

Teſtatoris præſumpta voluntas, quod legatum factum ab eo pro nuptijs carnalibus, debeatur etiam ob ingreſsum Religionis, iſta præſumptio ceſsat, ſi conſtet, quod intellexerit de nuptijs tantùm carnalibus, deciſ. 398. n. 7. tom. 2.

Sed auerte non ſufficere teſtatorem ſenſiſse de nuptijs carnalibus, niſi quoque ſentiat ad excluſionem nuptiarum ſpiritualium, ibidem n. 8. 23. & 29.

Teſtatoris vſus loquendi attendi debet, deciſ. 254. num. 24. & ſeqq. tom. 2.

Teſtator relinquendo vxori alimenta poteſt eligere habitationem vbi vult, atque ibi petere alimenta. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n. 77. tom 3.

Teſtator relinquendo vxori vſumfructum omnium bonorum, cenſetur reliquiſse illum contemplatione ipſius vxoris, non au-

tem

Digitized by Google

tem hęredis, quamuis cum eo cohabitare deberet, deciſ.636.n.6. tom.3.

Teſtator relinquendo vxori relictæ vſufructuariæ domum inſtructam, & cum conditione, vt viueret cum hærede, tunc ipſa non tenetur ire ad domum hæredis, ſed potius hæres ad domum legatariæ, deciſ.636.n.13.tom.3.

Teſtator relinquendo vſumfructum vxori, ſi prius appoſuerit conditionem ſeruandi viduitatem, & deinde conditionem cohabitandi cum hærede, quid ex hoc ſequatur, deciſ.636. num.8. tom.3.

Et quid ſi prius appoſuerit conditionem habitandi cum hærede, quam conditionem ſeruandi viduitatem, ibid.n.9.

Teſtator, inſtituendo hæredem vxorem, donec vixerit, & vitam vidualem ſeruauerit, videtur in caſu mortis, vel tranſitus ad ſecunda vota, tacitè voluiſſe vocare hæredes ab inteſtato, deciſ. 589.n.10. tom.3.

Quod procedit etiam ſi dederit ſubſtitutum vxori, qui tamen ante vxorem præmortuus eſt, & an id verum ſit, ibidem num. ſeq.

Teſtator inſtituendo hæredem vxorem, donec vixerit tantùm, ac poſt eius mortem non dederit ſubſtitutos ei, tunc benè cenſetur teſtator voluiſſe prouidere hæredibus ab inteſtato venientibus, deciſ.589.n.12.tom.3.

Teſtator in caſu obitus vxoris hæredis inſtitutæ quouſque vixerit, poſt mortem ſubſtituti, quando non dicatur habuiſſe reſpectum ad hæredes ab inteſtato venientes, ibid. & n.14.

T E S T I S.

Teſtes coniungi debent ad hoc vt probent, deciſ.616. numer.8. tom.3.

Teſtes vt probent notariatum in antiquis per publicam vocem & famam, requiritur, vt percutiant tempus rogitus inſtrumenti, de quo quæritur, deciſ.173.n.5.tom.2.

Teſtes ſi ſe referant ad aliquod inſtrumentum, quod non probat, minus probabunt ipſi, dum ad illud ſe referunt, deciſ.342.n.6.& 7.tom.2.

Teſtes non dicuntur contrarij, ſi vnus dicat aliquid non poſſe fieri, & alius fieri poſſe, ſed cum difficultate. Rub. in Annot. ad deciſ. 617.n.189.tom.3.

Teſtes patientes contrarietates, & exceptiones non probant, deciſ. 616.n.3.tom.3.

Teſtes ſi ſint perſonæ viles, & patientes exceptiones, non probant, deciſ.73.n.22. tom.2.

Teſtes non probant, ſi deponant de intentione, & tractatu, non autem de concluſione, & effectuatione, deciſ.93. num.10. tom.2.

Teſtis referens ſe ad ſcripturam, & de ea non appareat, non probat, cum relatio ſit ſine relato, deciſ.7.n.10.tom.2.

Teſtis vnius depoſitio, non eſt valens operari, vt teſtamento non adhibeatur fides, deciſ.263.n.32.tom.2.

Teſtes intereſſati non probant. deciſ.718. n.19.tom.3.

Teſtium numerus ſupplet eorum defectus, ibid.n.20.

Teſtes nulliter examinati faciunt quale adminiculum, deciſ.679. n.23. tom.3.

Teſtes non informati, & errantes non releuant, deciſ.299. n.12. & 13.tom.2.

Teſtibus deponentibus de ſanitate mentis debet magis credi, quam deponentibus de dementia, deciſ. 570. numer. 17. tom.3.

Teſtium domeſticorum, & familiarium fides diminuitur, ibid. num.18.

Teſtem inducens non poteſt contra eum excipere, ibidem num.19.

Teſtes non probant quantitatem fructuum, ſi non dicant ſe fuiſſe pręſentes recollectioni eorum, nec aliàs deponunt de viſu, deciſ.144.n.2.tom.2.

Teſtis, & Iudicis officio, quis fungi non poteſt, deciſ.739.num.33. tom.3.

Teſtis ſi dicat aliquid eſſe factum præſente Titio, non probat, quod intellexerit, quæ fiebant. Rub. in Annot. ad deciſ.542.num.98. tom.3.

Teſtis depoſitio redditur æquiuoca, ſi dependeat à rariori ratione, & intellectu teſtis, & non à ſenſu corporeo, deciſ.552. n.22. tom.3.

Teſtes non probant fines antiquos, ſi nullam aliam rationem reddunt, quam de auditu, & non ſpecificant perſonas, à quibus id audierunt, ibid.n.23.

Teſtes, vt probent aliquem eſſe in quaſi poſſeſſione conferendi, ſufficit vt deponant de auditu, & de communi reputatione, deciſ.343.n.2.tom.2.

ex Teſtium rogitu etiam rogitus Notarij præſumitur, deciſ.698. n.6. tom.3.

Et hoc præſertim quando ſcriptura in prothocollo fuit reperta, ibid.n.7.

Teſtibus Sacerdotibus pleniſſima fides eſt adhibenda, deciſ.739. n.5. tom.3.

Teſtes vicini præſumuntur informati de qualitate rerum vicinarum, ibid.n.6.

Teſtibus plenior fides eſt adhibenda, ſi ſint ex primaria nobilitatē loci, &c.ibid.n.7.

Teſtes, quando dicantur deponere de certa ſcientia, quod iocalia vxoris ſint mariti, deciſ.696.n.5.tom.3.

Teſtis ſi ſit famulus, & ſingularis, debilitatur ſatis eius fides, ibid. num.6.

Limita tamen hoc, quando concurrunt plura ac diuerſa adminicula, veritatis factum ſuadentia, ibid.n.7.

Teſtes deponentes veriſimilia, & qui concordant cum ſcripturis, ac iuribus, ſunt attendendi, deciſ. 76. num. 17. tom.2.

Teſtibus numero pluribus in concurſu eſt credendum, deciſ.69. n.10. tom.2.

Teſtis eo ipſo, quod ſe ſubſcribit teſtamento videtur fateri ſe vidiſſe, & audiuiſſe quæcunque dicta, & geſta fuere pro validitate teſtamenti, deciſ.581.n.32.tom.2.

Teſtis dum ſe ſubſcribit teſtamento, tacitè videtur pro eo deponere, ibid.n.34.

Teſtis dum depoſuit pro teſtamento, quia illi ſe ſubſcripſit, ſi poſtea aſſerat contra illud, dicendo ſe non audiuiſſe, non nocet tertijs, ibid.n.35.

Teſtes præſumuntur conteſtes, dum contrarium non docetur, deciſ.433.n.3.tom.2.

Teſtium ſingularitas dum non eſt obſtatiua, ſed adminiculata, non infringit eorum dictum, ibid.n.4.

inter Teſtes non reperitur repugnantia, dum omnes, licet per diuerſa media idem concludunt, ibid.n.5.

Teſtes ſingulares in tempore, & loco licèt ſint, tamen eis eſt adhibenda fides, ſi deponant de actu reiterabili, ibidem num.6.

Teſtes non dicuntur contrarij, nec repugnantes iudicantur, quando non concordant in tempore, & loco, ſi controuertatur de actu reiterabili, ibid.n.7.

Teſtes, quando plenè probent interpellationem, quæ ſit ad inducendam in interpellato ſcientiam voluntatis & animi interpellantis, ibid.n.8.

Teſtium depoſitiones ex adminiculis redduntur veriſimiliores, ibid. n.8.

Teſtes probant aliquem fuiſſe mortuum, ſi adducant cauſam ſcientiæ, ſcilicet quod viderunt eum mortuum, deciſ.499. numer.2. tom.2.

Teſtes dicuntur nulliter examinati abſque citatione partis, deciſ. 399.n.1. tom.2.

Teſtium dicta, tritum eſt, potius adiuuanda, quam cauillanda eſſe, ibid.n.38.

Teſtes non poſſunt deponere de tenore eius ſcripturæ, quam tantùm clauſam viderunt, deciſ.533.n.19.tom.3.

Teſtes vt probent valorem grani, non ſufficit, vt deponant, tanti publicè ſolitum eſſe vendi, niſi etiam diſtinguant tempus anni, & hoc ad effectum, vt conſtituatur communis valor, deciſ.414. n.4. tom.2.

Teſtes illi in concurſu ſunt præferendi, qui pro ſe habent præſumptionem, deciſ.442.n.13.tom.2.

Teſtis ſi non dicat, quo iure aliquem actum faciebat, intelligi debet, vt illum gereret ſecundum iuris communis diſpoſitionem, deciſ.391. n.20.tom.2.

Teſtium depoſitioni magis ſtandum eſt, ſi erit emanata ad interrogationem, quam ſuper articulis, deciſ. 443. num.9. tom. 2.

Teſtes deponentes ſuper fructibus alicuius beneficij, quid diſtinguere debeant, deciſ.500.n.3.tom.2.

Teſtes non probant quantitatem fructuum recollectorum. quando non deponunt ſe recollectioni fuiſſe præſentes, nec de viſu, deciſ.414.n.2.tom.2.

Teſtes deponentes de minori ſumma, vt præferantur deponentibus de maiori, neceſſe eſt, vt coarctent negatiuam, deciſ.248.n.6. tom.2.

Teſtibus numero pluribus magis eſt credendum, deciſ.500.num.5. tom.2.

Teſtes ſi deponant contra inducentem, tunc multò magis probant. ibid. n.6.& 35.

Teſtis, qui in ſuo dicto non concludit non attenditur, ibid. num.7.

Teſtis ſi nullam ſuæ ſcientiæ rationem, ſeu cauſam adducat, non probat, ibid.n.8.

Teſtes non probant certum tempus, niſi deponant de certo tempore cum copula, & citra, deciſ.101.n.20.tom.2.

Teſtis depoſitio, quod aliquid vidit à quadraginta annis citra, verificatur in eo, quod heri, vel nudius tertius vidiſſe potuit, & corruit probatio certi temporis, ibid.n.22.

Teſtis, qui non deponit, ſed iudicat, non releuat, deciſ.487.num.12. tom.2.

Teſti non eſt adhibenda fides, quando inueriſimilia deponit, ibid. num.13.

Teſtes probant, licèt non reddant certam rationem ſui dicti, ſi deponant de publica voce, & fama, deciſ.499. num.6. tom.2.

Teſtes non releuant, ſi deponant contrarium eius, quod pars ipſa faſſa eſt, deciſ. 399. n. 17. tom. 2.
Teſtes examinati ante motam litem an ſint attendendi, deciſ. 391. n. 10. tom. 2.
Teſtis deponens de facto proprio fortius probat, deciſ. 500. n. 17. tom. 2.
Teſtes, qui magis explicitè, & ex certa ſcientia deponunt, cæteris in concurſu ſunt præferendi, deciſ. 248. numer. 1. tom. 2.
Teſtes negatiuam non coarctantes, non releuant, ibidem num. 2. 6. & 7.
Teſtes non dicuntur deponere per poſſibile, ſi deponant aſſertiuè, & de propria ſcientia, deciſ. 317. n. 9. tom. 2.
Teſtis, qui non eſt informatus, vel non recordatur de re, ſuper qua deponit, non eſt attendendus, ibid. n. 10. & 11.
Teſtis vnicus, & examinatus in diuerſa cauſa non releuat, ibidem num. 12.
Teſtis ſi dicat, nunquam vidiſſe aliquem, & poſtea in certo actu illum vidiſſe, id ſaluari poteſt, vt præterquam in illo actu, eum non vidiſſe, deciſ. 274. n. 15. tom. 2.
Teſtium dicta potius ſunt adiuuanda, quam cauillanda, ibidem num. 16.
Teſtis, ſi turpitudinem ſuam alleget, non eſt audiendus, deciſ. 263. n. 24. tom. 2.
Teſtis in teſtamento, quis inuitus adhiberi non poteſt, ibidem num. 25.
Teſtis eo ipſo, quod patitur, ſe deſcribi teſtamento, videtur fateri, ſe vidiſſe, & audiuiſſe omnia dicta, & geſta in eo, ibidem num. 26.
Teſtis ſubſcribens ſe teſtamento, videtur pro eo teſtificare, ibidem num. 27.
Teſtis, qui æquiuocat in facto, ſuper quo deponit, non probat, ibid. num. 28.
Teſtes in diuerſo iudicio examinati non probant contra eum, qui in ea cauſa non fuit citatus, deciſ. 678. n. 2. tom. 3.
Teſtis non eſt præſumendum poſt 16. annum, ſe recordare de aliquibus diebus præciſis, deciſ. 274. n. 14. tom. 2.
Teſtes nulliter examinati, & ſuſpecti de falſo, nullum faciunt adminiculum, deciſ. 391. n. 27. tom. 2.
Teſtes probant rem tanti valere, ſi aſſerant eam tanti fuiſſe venditam, maximequè ſi ſint practici in ea materiâ, ibidem num. 8.
Teſtibus non concludentibus ſtandum non eſt, ibidem numer. 9.
Teſtium examen factum in die feriata, non eſt nullum, quando pars comparuit examini, deciſ. 343. n. 5. tom. 2.
Teſtes, vt probent immemorabilem debent deponere de viſu per quadraginta annos, & debent eſſe annorum 54. deciſ. 101. n. 7. tom. 2.
Teſtis quatenus patiatur aliquam exceptionem, ſuppletur ex alijs teſtibus, deciſ. 106. n. 5. tom. 2.
Teſtium ſingularitas, ſi ſit adminiculatiua non obeſt, ibidem num. 6.
Teſtes Religioſi præſumuntur omni exceptione maiores, deciſ. 629. n. 14. tom. 3.
Teſtes deponentes ſuper diſſolutione vnionis beneficiorum, qualiter veniant interpretandi, deciſ. 448. numer. 11. tom. 2.
Teſtibus deponentibus ſuper puritatem ſanguinis magis creditur, quam deponentibus ſuper impuritatem, deciſ. 299. n. 4. tom. 2.
Teſtis ratio, ſi non concludat, eius dictum infringitur, deciſ. 276. n. 37. tom. 2.
Teſtis de facto proprio deponens pluſquam, ſemiplenè deponit, deciſ. 271. n. 1. & 9. tom. 2.
Teſtis quilibet poteſt admitti ad teſtificandum, quamuis ſuſpectus, cum decreto tamen ponendi ad partes, quia Iudex poſtea poterit illius dictum pro nihilo habere, & nullum præiudicium parabit aduerſario, deciſ. 334. n. 28. tom. 2.
Teſtes patientes exceptiones, quando admittantur ad teſtificandum, cum decreto ponendi ad partes, ibid. n. 29.
Teſtes an ſint nec ne admittendi ad teſtificandum, rarò aut numquam diſcutitur, ne interim proceſſus retardetur, ibidem num. 30.
Teſtes, ſi ante admiſſionem diſcutiatur, an ſint admittendi, nec ne, & verificetur cauſa propter quam non ſunt admittendi, eaque ſit valens ad eos repellendos, tunc in totum ſunt reijciendi, itaque nec cum decreto ponendi ad partes ſint admittendi, ibid. num. 31.
Teſtes ex quibus probent poſſeſſionem, deciſ. 559. numer. 6. tom. 3.
Teſtes examinati parte non citata, ad videndum illos iurare, nulliter dicuntur examinati, deciſ. 578. n. 6. tom. 3.
Teſtis dictum magis attenditur in interrogatorijs, quam in articulis, deciſ. 249. n. 3. tom. 2.
Teſtes, qui deponunt ſuper certis finibus, & limitibus, debent etiam non requiſiti aſſignare rationem concludentem, non per actum intellectus, ſed per ſenſum corporis, deciſ. 552. num. 17. tom. 3.
Teſtibus referentibus ſe ad aliquam ſcripturam informem non plus creditur, quam ipſimet ſcripturæ, ibid. n. 18.
Teſtes deponentes de facto proprio & reddentes optimam rationem ſui dicti plenè probant, deciſ. 696. numer. 1. tom. 3.
Teſtes duo regulariter ſufficiunt in qualibet materia, deciſ. 696. n. 2. tom. 3.
Teſtis fides non videtur tuta, dum in multis erronea detegitur, deciſ. 162. n. 14. tom. 2.
Teſtibus illis maior fides eſt adhibenda, qui ſunt numero plures, deciſ. 701. n. 9. tom. 3.
Teſtibus in concurſu illis eſt danda maior fides, qui ſuper affirmatiua deponunt, ibid. n. 10.
Teſtibus deponentibus ſecundum diſpoſitionem iuris communis, plus tribuendum eſt, ibid. n. 11.
Teſtes admittere tertia vice ſuper eadem materia non caret periculo ſubornationis, deciſ. 734. n. 3. tom. 3.
Teſtium defectus ſuppletur ex numero, deciſ. 698. num. 15. tom. 3.
Teſtibus contra partis confeſſionem non eſt fides adhibenda, ibid. num. 16.
Teſtis deponens ſuper exiſtimatione Notariatus alicuius, quando non dicatur ſe reſtringere ad certum locum, deciſ. 698. num. 4. tom. 3.
Teſtis, qui deponit de mandato, ſed ignorat an fuerit effectuatum, non releuat, deciſ. 342. n. 21. tom. 2.
Teſtis, qui non deponit, ſed iudicat, nihil probat, ibidem num. 22.
Teſtes, ſi non recordentur de tempore, dum eſt de ſubſtantia probationis, non ſunt attendendi, ibid. n. 23.
Teſtis, qui deponit de auditu, & per verbum credo, non probat, ibid. n. 24.
Teſtis probat obitum in poſſeſſione, ſi aſſerat, quod vidit illum ſemper poſſediſſe vſque ad eius obitum, deciſ. 553. num. 6. tom. 3.
Teſtes nulliter examinati, & ſine citatione partis, non probant, immò nec faciunt adminiculum, deciſ. 485. numer. 23. tom. 2.
Teſtes benè informati præferuntur alijs, deciſ. 443. num. 13 tom. 2.
Teſtes illi ſunt præferendi in probanda conſanguinitate, qui ſunt magis informati, & conſanguinei, ac reddentes rationem ſui dicti, deciſ. 327. n. 10. tom. 2.
Teſtes, qui reddunt optimas rationes, & quæ ad ſenſum patent, ſine dubio probant, deciſ. 151. n. 7. tom. 2.
Teſtibus reddentibus optimas rationes, potius eſt ſtandum, quàm adducentibus multum remotas, & inueriſimiles, ibidem num. 8.
Teſtes, qui potius videntur diuinare quam deponere, nullatenus ſunt attendendi, ibid.
Teſtes deponentes ſuper materia, de qua non controuertitur, reſpuendi ſunt, deciſ. 82. n. 14. tom. 2.
Teſtes ſi deponant aliquid fuiſſe dictum in aliquo actu, ſi ille actus non verificetur fuiſſe geſtus, non probant, deciſ. 73. n. 16. tom. 2.
Teſtes, vt probent confeſſionem, debent eſſe conteſtes, ibid. num. 17. & 19.
Teſtibus inter ſe contrarijs non eſt adhibenda fides, ibidem num. 18.
Teſtes inueriſimilia deponentes credendum eis non eſt, etiamſi numero ſint plures, deciſ. 73. n. 4. & 23. tom. 2.
Teſtibus etiam plenè probantibus aliquando etiam fides non adhibetur, ibid. n. 5.
Et iuſta cauſa dicitur, quando rem non veriſimilem non deponunt, ibid. n. 6.
Teſtes, vt probent valorem beneficij per aſcenſum, non autem per exceſſum deponere debent, deciſ. 91. n. 2. tom. 2.
Teſtis quando dicatur probare valorem rei, deciſ. 718. num. 4. & 5. tom. 3.
Teſtis, qui ignorat cauſam rei, ſuper qua deponit, non releuat, deciſ. 351. n. 22. tom. 2.
Teſtis præſumitur præſtitiſſe iuramentum eo modo quo debet, licèt Notarius aſſerat teſtis iuratus tantùm, quando concurrunt coniecturæ, deciſ. 718. n. 16. & 17. tom. 3.
Teſtium nouum examen ex ſtylo Rotæ ſolet admitti, quando dicta teſtium ſolemniter non fuerunt pnblicata, deciſ. 734. num. 7. tom. 3.
Sed id intellige verum, quando ſummarium ſolummodò fuit datum procuratori, ideoque ſecus eſt dicendum, quando pars etiam vidit, & ex profeſſo dicta teſtium fuerunt diſcuſſa, ibidem num. 8.
Teſtibus, qui ſunt numero plures magis ſtandum eſt, deciſ. 231. n. 11. tom. 2.
Teſtes de vniuerſitate licèt pro ea admittantur, quando non agitur de intereſſe ſingulorum, tamen in concurſu aliorum

teſtium iſtis potius ſtandum eſt, ibidem num.12. & 13.
Teſtis intereſſatus in cauſa non probat, deciſ.285. num. 13. tom.2.
Teſtes teſtibus, vt concordentur, ſemper interpratatio fieri debet, deciſ.586.n.5.tom.3.
à Transactione quis licitè poteſt recedere, ſi ei promiſſa non obſeruentur, & ſtante pacto, vt tali caſu poſſit redire ad ſua iura primæua, deciſ.295.n.1.tom.2.
Teſtes deponentes ſuper validitate matrimonij illi ſunt præferendi alijs deponentibus ſuper inualiditate, deciſ.629.num.7. tom.3.
Teſtes deponentes ſuper inualiditate matrimonij, debent plenè, & concludenter dictam inualiditatem probare, & debent eſſe omni exceptione maiores, ibid.n.8.
Teſti deponenti contra producentem aliquid plus videtur tribuendum, deciſ.725.n.15.tom.3.
Teſtes, quando ſunt hinc inde contrarij, non probant, ibidem num.16.
Teſtes, qui deponunt de poſſibilitate, & non de certitudine, non releuant, deciſ.151.n.10.tom.2.
Teſtium examen eſt nullum, ſi non adfuerit citatio ad videndum iurare teſtes, deciſ.601.n.23.tom.3.
Teſtium examen eſt nullum, dum iuramentum fuit præſtitum à teſtibus extra terminum, ibid.
Teſtes valdè inueriſimilia deponentes ſunt ſuſpecti de falſo. deciſ. 73.n.1.tom.2.
Teſtes generaliter loquentes, abſque reſtrictione ſunt intelligendi, deciſ.162.n.9.tom.2.
Teſtes quando ſunt examinandi, debet dari parti competens tempus ad conficienda interrogatoria, deciſ.672. numer.4. tom.3.
Et in arbitrio Iudicis eſt aſſignare tale tempus, qui attenta qualitate cauſæ, modo breuiorem, modo longiorem terminum aſſignat, ibid.n.5.
Teſtes, dum ſe ſubſcribunt teſtamento, tunc videntur depoſuiſſe, deciſ.533 n.16. tom.3.
Teſtem iuraſſe non probatur ex eo, quia Notarius aſſerat tantùm teſtis iuratus, deciſ.718.n.14.tom.3.
Teſtes, quantum fieri poteſt, curandum eſt, vt reducantur ad concordiam, deciſ.629.n.10.& 17. tom.3.
Teſtes, vt validè dicantur examinati, debet præcedere citatio ad videndum eos iurare, & examen debet fieri coram Iudice, niſi ipſe id commiſerit Notario, deciſ.533. numer.36. tom.3.
Teſtes deponentes ſuper paupertate alicuius, vt releuent, debent eſſe benè informati de qualitate, & ſtatu perſonæ, de qua deponunt. Rub. in Annot. ad deciſ.417.n.111.tom.3.
Teſtes, ſi loquantur per verbum, videtur, vel ſe non recordari, vel non aduertiſſe, non contradicunt illis, qui explicitè ſuper aliqua re deponunt, deciſ.581.n.10.tom.3.
Teſtes nullam reddentes rationem non probant, deciſ.700. num.2. tom.3.
Teſtes deponentes ſuper aliquo, actu optimam reddunt rationem aſſerendo, quod ipſi fuerunt præſentes in eo, deciſ.420. num.3. tom.2.
Teſtes non probant domum aliquam minari ruinam, ſi referant ſe ad rationes, quæ id non concludunt, deciſ.261. num.20. tom.2.
Teſtis ſi ſit ſuſpectæ fidei non releuat, deciſ.317.n.1.tom.2.
Teſtis ſi affectet victoriam cauſæ, an integer reputetur, ibidem num.2.
Teſtis minus idoneus, ſi concordet cum dictis aliorum teſtium, ſaltem deſeruit pro adminiculo, ibid.n.3.
Teſtes non probant valorem, ſi deponant per poſſibile, & de eorum iudicio, ibid.n.4.
Teſtes rectè probant quantitatem & valorem rei, qui ſecundum veram cognitionem & practicam, quam habent in re, deponunt. ibid.n.5.
Teſtis aliquis ſi deponat de aliquo facto, & non ei credatur, ita nec alijs credendum erit, ibid.n.20.
Teſtes probant immemorabilem, dum deponunt iuxta requiſita, gloſ. in cap.1. de præſcript. in 6. deciſ.368. numer.1. tom.2.
Teſtes ex quibus non probent, emptori fuiſſe liberè traditam rem emptam, deciſ.395.n.7.tom.2.
Teſtium examen, quando eſt nullum, & attentatum non releuat, deciſ.231.n.6.tom.2.
Teſtes in genere deponentes recipiunt interpretationem à deponentibus in ſpecie, deciſ.271.n.6. tom.2.
Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam, quando probent, deciſ.6.n.5.tom.2.
Teſtes, vt dicantur de nouo reperti, quid ſufficiat, deciſ.240. n.5. tom.2.
Teſtes vt probent, debent deponere in ſpecie ſuper re, quæ controuertitur, deciſ.537.n.14.tom.3.
Teſtes ſufficit vt ſint concordes circa ſubſtantialia, quidquid ſit circa leuia, ibid.n.37.
Teſtes patientes exceptiones non releuant, deciſ.342. numer.4. tom.2.
Teſtes quando probent filiationem legitimam, & naturalem, deciſ. 209.n.4.tom.2.
Teſtes, an dicantur nulliter examinati, ſi coram Notario iurarunt, cui tantum fuit commiſſum examen, deciſ.513, numer.1. tom.3.
Teſtium examen quando eſt commiſſum Notario, cenſetur etiam commiſſum omne, ſine quo illud expediri nequit, deciſ.513.n.2. tom.3.
Teſtes, qui non deponunt de certa quantitate, & ſumma, non releuant, deciſ.181.n.8. tom.2.
Teſtes qui non concludunt per neceſsè, non faciunt probationem, ibid.n.9.
Teſtes neceſsè eſt in diſpoſitionibus vltimarum voluntatum, vt rogentur, deciſ.533.n.21.tom.3.
Teſtes vt concludant benè circa immemorabilem, debent deponere iuxta requiſita gloſ. in cap.1. de præſcript. in 6. deciſ.631.n.2. tom.3.
Teſtes in iudicio manutentionis, ex quibus optimè concludant circa probationem immemorabilis, ibid.n.3.
Teſtes contra producentem multò magis probant, ibidem num.4.
Teſtis inimicus partis contra quam deponit, non probat, deciſ.261. n.16.tom.2.
Requiritur tamen, vt inimicitia ſit conſideratione digna, ibidem num.17.
Teſtis vnius fides, coadiuuatur ex fide aliorum, ibidem numer.18.
Teſtes parum informati ſuper re, ſuper qua deponunt, non releuant deciſ.137.n.17. tom.2.
Teſtes imperiti ſi deponant publicè audiuiſſe reſignatarium emiſſe beneficium, qualiter ſint intelligendi, deciſ.538. numer.19. tom.3.
Teſtes de ſtylo Rotæ, ſemper admittuntur ad examen, quantumuis exceptio contra eos ſit grauis, & euidens, ſaltem cum decreto ponendi ad partes, deciſ.334.n.26.tom.2.
Teſtes, ex quibus non probent, teſtatorem voluiſſe diſponere aliquid ad fauorem alicuius, & ad hoc, quod fuerit prohibitus, deciſ.351.n.3.4.5.6.& 7.tom.2.
Teſtes, vt probent, reddere ſcientiam, & cauſam ſui dicti, deciſ.144. n.5. tom.2.
Teſtes, qui æquiuocant ſuper re, de qua deponunt, non veniunt attendendi, deciſ.633. n.23.tom.3.
Teſtis, qui ſuper certo tempore debet deponere, & de eo non habet certam memoriam non iuuat, deciſ.578. num.16. tom.3.
Teſtes pro Vniuerſitate non ſunt integri teſtes pro ea, deciſ.193. n.3. tom.2.
Teſtes concordantes in facto præferuntur diſcordantibus, ibidem num.4.
Teſtibus forenſibus contradicentibus magis ſtandum eſt, quam teſtibus de Vniuerſitate, ibid.n.5.
in Teſte magis attenditur ratio, quam dictum, in his præſertim quæ ſenſu corporis percipiuntur, deciſ.222. numer.5. tom.2.
Teſtem & partem quis facere nequit, deciſ. 193. numer. 6. tom.2.
Teſtes examinati ſine citatione partis, & abſque interrogatorijs non probant, deciſ.634. n.7.tom.3.
Teſtis inimicus, & odioſus parti, non probat, deciſ.276. num.32. tom.2.
Teſtes, quando retractauerunt eorum primum dictum, illud remanet debilitatum, itaque ſuper eo ſententia ferri nequit, deciſ. 276.n.33.tom.2.
Teſtes errantes non releuant, ibid.n.34.
Teſtes non bene informati, non ſunt attendendi, ibidem num.35.
Teſtes, quando ſunt nulliter examinati, non poteſt in eis fieri fundamentum, deciſ.539. n.10.tom.3.
Teſtes examinati in alia cauſa, non probant in diuerſa, deciſ.323. n.22.tom.2.
Teſtibus magis ſpecificè deponentibus in concurſu deferendum eſt, deciſ.69.n.13.tom.2.
Teſtes deponentes de ſimplici auditu non probant, deciſ.137. n.9. & 10.tom.2.
Teſtes, qui conuincuntur de errore ab alijs teſtibus, non attenduntur, ibid.n.11.
Teſtes retractantes eorum dictum an probent, ibidem num.8. & 12.
Teſtes ſufficit, vt iurent in termino licet poſt terminum ad videndum eos iurare, examinentur, deciſ. 193. numer. 8. tom.2.
Teſtes nouos, ſi quis iurauerit reperijſſe, locus erit Statuto Vrb. lib.1. cap.185. & quid in eo diſponatur, deciſ.240. num.3. tom.2.
Teſtis vt probet, debet deponere de eo, quod nouit, & præſens

ſens fuit, & ſic per proprium ſenſum, non autem per ſenſum alterius, deciſ.285.n.9.tom.2.
Teſtis, qui remanet coniunctus, non eſt attendendus, ibidem num.10.
Teſtis non debet iudicare, ſed deponere, ibid.n.11.
Teſtium depoſitiones quando ſint ex abundanti pro probanda validitate teſtamenti, deciſ.581.n.11.tom 3.
Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur deponentibus ſuper negatiua, deciſ.54.n.1.tom.2.
Teſtes illi ſunt præferendi, qui deponunt ſecundum depoſitionem Iuris, ibid.n.14.
Teſtes deponentes ſuper negatiua non probant, ſi eam non coarctent, ibid.n.15.
Teſtes deponentes ſuper negatiua, vt probent remouere ſenſum ab actu debent, deciſ.42. n.2.tom.2.
Teſtes deponentes ſuper negatiua, ſi ſint periti ſuper re, in qua deponunt, non eſt neceſſe vt remoueant ſenſum ab actu, deciſ. 42.n.3.tom.2.
Et hoc maximè ſi ſui dicti optimam adducant rationem, ibidem num.4.
Teſtis vnicus non probat, & licet deponat contra partem, à qua fuit inducta, ibid.n.5.
Teſtis perſonam quis producendo dicitur approbare, non autem dictum, ibid.n.6.
Teſtes de auditu, & maximè à parte contraria in nihilo probant, deciſ.93.n.9.tom.2.
Teſtis de auditu ab aliquo non magis probat, quam ſi ille, à quo audiuit, deponere, deciſ. 601. numer. 21. tom.3.
Teſtis vnicus ſufficit ad manutentionem obtinendam, deciſ.54. n.11.tom.2.
Teſtes de auditu adminiculantur ex alijs teſtibus de facto proprio deponentibus, ibid.n.7.
Teſtes de auditu licet non probent, nihilominus faciunt adminiculum, deciſ.606.n.1.tom.3.
Teſtes de auditu fortius faciunt adminiculum, quando ſumus in facto antiquo, ibid.n.2.
Teſtis de auditu non ſufficit ad implendam probationem, præſertim in materia obiectiua, deciſ. 670. numer. 4. tom.3.
Teſtis de auditu non admittitur maximè, quando agitur de ferienda anima per cenſuras, ibid. n.5.
Teſtis productio plus non operatur, quam ipſum dictum teſtis, ibid.n.6.
Teſtis ſingularis, & de fama non releuat, ibid.n.7.
Teſtis non probat famam, ſi non deponat de communi reputatione, deciſ.137.n.3.tom.2.
Et maximè, ſi ipſe aſſerat ſe tenere contrarium, ibidem num.4.
Teſtes, qui non concludunt, non releuant, deciſ.739. num.22. tom.3.
Teſtes non probant famam, ſi omnes deponunt de auditu ab vno, ibid.n.23.
Teſtes probant publicam vocem, & famam, ſi deponant per verbum fuit, & eſt, deciſ.480.n.6.tom.2.
Teſtes deponentes de fama per verba de præſenti, quare non ſuffragentur, deciſ.232.n.19.tom.2.
Teſtibus deponentibus ſuper fama magis credendum eſt, ſi ſint in maximo numero, deciſ.137.n 21.tom.2.
Teſtes deponentes ſuper fama vt probent, requiritur etiam, quod etiam ipſi acquieuerint dictæ famæ, & veram eſſe credant, deciſ. 739.n.39. tom.3.
Teſtes deponentes ſuper fama illi ſunt præferendi, qui de bona, deponunt, deciſ.137.n.23.tom.2.
Teſtis dicens ſe publicè audiuiſſe probat famam, ibidem numer.5.
Teſtis probat famam, ſi dicat publicè audiuiſſe aliquid pro re publica, alias eam non probat, ibid.n.6.
Teſtes, vt probent famam, debent percutere tempus ante motam litem, deciſ.96.n.10.tom.2.
Teſtis vt probet, ſufficit, quod aſſerat articulum eſſe verum, ibidem num.10.
Teſtes deponentes ſuper fama non eſt neceſſe, vt aſſerant à quo audiuerint, ſi ciuiliter agatur, deciſ. 96. numer.12. tom.2.
Teſtes deponentes de publica voce, & fama, & ſufficiunt in antiquis, deciſ.292. n.10. tom.2.
Teſtes deponentes de publica voce & fama probant originem alicuius, iuncta fide baptiſmi, deciſ. 583. numer. 5. tom.3.
Teſtes deponentes ſuper fama, ſi tractatur de negotijs grauibus, requiritur quod atteſtent, ſe audiuiſſe à maiori parte populi, deciſ. 739.n.25.tom.3.
Teſtes deponentes ſuper fama, debent reddere rationem ſui dicti per ſenſum corporis, veluti, qui audiuerunt à maiori parte populi, ibid.n.26.
Et debent dicere à quibus traxit originem, & exprimere cauſas ex quibus populus fuit inductus ad ſic credendum, ibidem.
Teſtis ſingularis non probat, etiamſi ſit in dignitate conſtitutus, deciſ.443.n.6.tom.2.
Teſtis ſine dubio dicitur ſingularis, quando aſſerit, quod ipſe ſolum ſcit, & quidem latenter rem, ſuper qua deponit, deciſ.351. n.11.tom.2.
Teſtes etiam ſingulares concurrentibus adminiculis probant, deciſ. 433.n.11.tom.2.
Teſtes ſingulares, aut incidenter deponentes non probant, deciſ. 351.n.16.& 17.tom.2.
Teſtium ſingularitas non ſufficit ad probandam ſubſtantiam contractus, ibid.n.18.
Teſtis, qui benè non firmat ſuum dictum, ac dubitatiuè deponit, non probat, ibid.n.19.
Teſtes ſingulares ſufficiunt ad probandum quid in genere, deciſ. 391.n.16.tom.2.
Teſtes ſingulares probant, quando tendunt ad probandum, quid vniuerſale, deciſ.197.n.1.tom.2.
Teſtis, ſi ſit veriſimiliter informatus, non eſt neceſſarium, quod reddat cauſam ſcientiæ, ibid.n.2.
Teſtes ſingulares probant, quando principaliter non agitur de probando aliquo actu, ſed aliquid commune reſultan. ex illo actu, deciſ.480. n.4.tom.2.
per Teſtes ſingulares non probatus confeſſio, ſed ſaltem debent eſſe duo conteſtes, deciſ.33. n.7.tom.2.
Teſtes teſtamentarij non eſt neceſſe, vt cognoſcant teſtatorem, ſed ſolum, vt eum audiant, & videant, deciſ.122. num.20. tom.2.
Teſtes teſtamentarij, quatenus ſit neceſſe, quod cognoſcant teſtatorem id præſumendum venit, ibid.n.21.
Teſtes teſtamentarij, tunc poſt mortem teſtatoris debent examinari ſuper tenore teſtamenti, quando teſtator coram teſtibus ſine ſcriptura declarauit ſuam voluntatem, deciſ.533. n.8. tom.2.
Vel quando ea fuit redacta in ſcriptura, ſed nec ab ipſo teſtatore, nec ab ipſis teſtis fuit reſcripta, ibid.n.8.
Teſtes teſtamentarij quando in certis caſibus ſunt examinandi ſuper tenore teſtamenti, ſi interim ante examen aliquis ex eis moritur, corruit teſtamentum, vel eius probatio, ibid. num.9.
Teſtes teſtamentarij, quando examinantur ſat eſt, vt deponant de tenore in ſubſtantia teſtamenti, deciſ.533.num.25.& 26. tom.3.
Teſtes teſtamentarij, quando aliqui ſunt mortui, itaque cum non poſſint examinari ſuper tenore teſtamenti, ſufficit, vt illi qui remanſerunt, dicant ſe fuiſſe præſentes, &c. ibidem num.27.
Teſtes teſtamentarij, quando examinantur, neceſsè tantum eſt, vt citetur hæres, ad quem ſpectat principaliter intereſſe, deciſ.533. n.31.tom.3.
Teſtes teſtamentarij, quando examinantur, ſunt citandi illi, quorum prima cauſa eſt ſucceſſionis, ſi non fuiſſet conditum teſtamentum, ibid.n.32.
Teſtis vnicus, & multò magis ſi deponant de credulitate, probat aditionem hæreditatis, deciſ.191.n.7.tom.2.
Teſtis de auditu à ſuo principali non probat, deciſ.695. num.2. tom.3.
Teſtis de credulitate non attenditur, ibid.
Teſtis vnicus ſufficit in iudicio manutentionis, deciſ.82. numer.1. tom. 2.
Teſtes ſi deponant de actibus poſſeſſorijs factis lite pendente, non releuant ad effectum manutentionis, ibid.n.2.
Limita id, quando lis introducta fuit ſuper diuerſo capite, ibid. num.3.& 7.
Teſtis vnus de certa ſcientia facit ſemiplenam probationem, deciſ. 201.n.27.tom.2.
Teſtibus in concurſu, qui deponunt de affirmatiua magis creditur, quam deponentibus ſuper negatiua, deciſ.141. num.7. tom.2.
in Teſtium dicto, qui nimiam habet affectionem in cauſa, non eſt aliquod faciendum fundamentum, deciſ. 334. numer.23. tom.2.
Teſtium dicta diuidi poſſunt, deciſ.27. n. 10.tom.2.
Teſtibus, & non teſtimonijs eſt credendum, deciſ.539. numer.6. tom. 3.
Teſtibus habentibus intereſſe in cauſa, fides non adhibetur omnimoda, deciſ.32. n.14.tom.2.
Teſtibus adminiculatis magis credendum eſt, ibid.n.14.
Teſtium contrarietas vt euitetur facienda eſt interpretatio, deciſ. 237.n.4.tom.2.
Teſtium dicta adiuuanda ſunt potius, quam cauillanda, deciſ.76. n.19. tom.2.
Teſtium ſubſcriptio, in teſtamento, vel in alia voluntate nuncupatiua non requiritur, deciſ.533.n.23.tom.3.
per THORI ſeparationem non ſoluitur vinculum coniugale. Et propterea ſemper remanet ſpes ad eumdem thorum reuerten-

uertendi, quatenus morum reformatio concurrat, deciſ.594. n.17.& 18.tom.3.

THVRIFICATIO eſt honor, & obſequium, quod præſtatur thurificato, deciſ.647. n.5.tom.3.

T I M O R.

Timor amiſſionis omnium bonorum eſt iuſta cauſa metus in quacumque perſona, cuiuſcumque gradus, ætatis, & ſexus ſit. Rub. in Annotat. ad deciſ.636. n.143. tom.3.

Timor conſumptionis, quando ſubeſt, ſequeſtrum non eſt prohibitum, deciſ.215. n.1.tom.2.

Timor futuræ litis, ſufficit pro cauſa ſufficienti ad tranſigendum, deciſ.28.n.15.tom.2.

T I T V L V S.

Titulus ad acquirendam ſeruitutem diſcontinuam, ſi non fuerit habitus à Domino, deciſ.101.n.11.tom.2.

Titulus exhibitus ſi ſit malus, ceſſat præſumptus, deciſ.203. n.20. tom.2.

Titulus diſcoloratus non ſufficit ad effectum regulæ triennalis, deciſ.599.n.37. tom.3.

Titulus excludit vnionem, deciſ.302.n.7.tom.2.

Titulus ſpecialis magis attendi debet, quam aſſiſtentia iuris communis, deciſ.391. n.22.& 23.tom.2.

Titulus coloratus, ſaltem requiritur ad effectum regulæ triennalis, deciſ.599. n.36.tom.3.

Titulus fundi dotalis, quando extinguatur, deciſ.492. num.6. tom. 2.

Titulus iuriſpatronatus à quadraginta annis citra publicationem Concilij Tridentini conceſſus poteſt reuideri ab Epiſcopis, deciſ.247. n.9.tom.2.

Titulus cum poſſeſſione longiſſima implet probationem præſcriptam, & facit in poſſidente præſumi pactum, & priuilegium, deciſ.425.n.11.tom.2.

Titulus, quando eſt redactus ad non titulum, eſt omninò irreleuans deciſ.520.n.21.tom.3.

Titulus dotis ſi ſit extinctus, fructus non poſſunt amplius ſolui pro intereſſe matrimonij, ſed ſimpliciter pro vſura, deciſ.607. n.16. tom.3.

Titulus non requiritur ad effectum manutentionis, ſed ſat eſt ſola poſſeſſio, deciſ.368. n.8.tom.2.

Titulus ex diuturna patientia non præſumitur, vbi agitur de magno præiudicio translationis dominij, deciſ. 590. n.10. tom.3.

Titulus apparens, ſi verus ſit, valens eſt ad excludendum hæredem ab immiſſione, deciſ.618.n.16.tom.3.

Titulus melior de mundo allegari poteſt, quando fuit probata immemorabilis, deciſ.27. n.8.tom.2.

Titulus vnionis non eſt aptus impedire executionem Breuis, deciſ. 90.n.21. tom.2.

ex Tituli productione oritur confeſſio producentis, deciſ.27.n.14. tom. 2.

Titulus, quando producitur ab aliquo, ex hoc non infertur carentia alterius melioris tituli, ibid.n.15.

Tituli aliqua qualitas ne dum præſumitur ex obſeruantia, & curſu longiſſimi temporis, ſed etiam ipſe titulus, atque ipſa ſubſtantia, deciſ.153. n.10.tom.2.

Titulum, & poſſeſſionem inficit decretum irritans, deciſ.247. n.7. tom. 2.

ex Titulo præambulo actus cenſetur factus, deciſ.76. numer.9. tom.2.

Titulum præſumptæ donationis, & fundationis iuriſpatronatus poſſunt dare præſentationes ſupra 100. annos, deciſ.200. n.12. tom. 2.

Tituli perpetui beneficiorum non debent ſupprimi, deciſ.515.n.8. tom.3.

cum Titulo ſi quis probat poſſidere, & altera pars quoque doceat de poſſeſſione, tunc ea præſumitur iure familiaritatis, deciſ.298. n.5. tom.2.

Titulorum & beneficiorum diuiſio benè probatur ex viſitationibus Ordinariorum & enunciationibus antiquis, deciſ.79. n.10. tom.2.

Titulorum multiplicitas datur, & quando id ſit verum, deciſ.247. n.15.& 16. tom.2.

Titulorum multiplicatio ſicuti datur in beneficialibus ita datur multiplicatio poſſeſſionum, deciſ.283.n.7.tom.2.

T I T V L A R I S.

Titularis offerendo fructus beneficij penſionario, non ſatisfacit clauſulæ, non retardata ſolutione penſionis, deciſ.352. num.9. tom.2.

Titularis ſi conſenſit reſeruationi penſionis, puta 60. ducatorum multò magis conſenſiſſet, ſi penſio eſſet tantum quadraginta ducatorum, deciſ.536.n.9.tom.3.

Titularis ſibi imputare debet, quando iam dedit cedulam banchariam, ac ſuperueniente lite non inhibuit Mercatori, ne terminos penſionis ſoluere inciperet, deciſ. 352. numer.12. tom.2.

Titularis præſumitur ſoluiſſe penſionem, dum renunciauit appellationi à mandato obtento contra eum à penſionario, cum proteſtatione repetendi ſoluta, quatenus de iure veniat, deciſ. 386.n.7. tom.2.

Tollerantia conſiſtit in actu negatiuo, ſcilicet pari, deciſ.480.n.10. tom.2.

Tollerantia Principis an ſola ſit ſufficiens, vt bannitus habeatur pro gratiato, & abſoluto à banno, deciſ.480. numer.2. tom.2.

Tonſura prima etiam puero ſeptem annorum conferri poteſt, deciſ.403.n.15.tom.2.

ad Tonſuram primam ordinatus non poteſt inde inferri, quod ſit idoneus ad Canonicatum, deciſ.539.n.7.tom.3.

TONSVRAE primæ reſpectu ſufficit, vt quis ſciat tantum legere, & ſcribere, ibid.n.8.

T O T V M.

Totum à parte multum differt, deciſ.260.n.2.tom.2.

Totum id, quod dicit, nihil excludit, deciſ.202.n.18.tom.2.

Totum conſtituitur à duobus dimidijs, deciſ. 209. numer.17. tom.2.

in Toto pars conſiſtit, deciſ.312. n.21.tom.2.

de Toto ad partem quando non ſit facienda extenſio, deciſ.556. n.22.& 23. tom.3.

TRACTATVS non concludit implementum, deciſ.695. num.3. tom.3.

T R A N S A C T I O.

Tranſactio eſt exceptio litis finitæ, deciſ.466.n.1.tom.2.

Tranſactio debet præiudicare non ſolum tranſigenti, ſed etiam eius ceſſionario, ibid.n.2.

Tranſactio an aliquid comprehendat, id benè colligi poteſt ex eius lectura, deciſ.280.n.11.tom.2.

Tranſactio facta à minore, ſine debitis ſolemnitatibus eſt nulla, deciſ.478. n.1.tom.2.

Tranſactio, cum ſit ſtricti iuris, vnde non trahitur niſi ad actus expreſſos in ea, deciſ.508.n.2.tom.3.

Tranſactio inita ſuper fideicommiſſo, vt reſcindatur, ſufficit vt aliqualiter dubitari poſſit de dicto fideicommiſſo, deciſ.186. n.1. tom.2.

Tranſactio non valet ſuper fideicommiſſo deficiente cauſa per quam fuit inita tranſactio, deciſ.429.n.19.tom.2.

Tranſactio inita fuit per procuratorem, quando principalis eius occaſione aliquid recepit, deciſ.228.n.10.tom.2.

Tranſactio ſolum ipſis tranſigentibus nocere debet, deciſ.498.n.7. tom.2.

Tranſactio tunc multò minus retractanda venit, ſtante iuramento, deciſ.190.n.11.tom.2.

Tranſactio habet exceptionem rei iudicatæ, ita vt contra eam, quis non eſt audiendus, deciſ.188.n.9.tom.2.

Tranſactionis ius non ceſſat ex prætenſa enormiſſima læſione, ibid.n.10.

Tranſactio non reſcinditur propter enormiſſimam læſionem, quando eſt dubia, ibid.n.11.

Tranſactio, vt ſubſtineatur ſufficit, vt res ſit dubia, ibid. num.12.

Tranſactio habet vim rei iudicatæ, deciſ.699.n.7.tom.3.

Tranſactio non ex eo præſumitur doloſa, ſi iuramentum in eo præſtitum præſumatur dolo extortum, deciſ.321. numer.13. tom.2.

Tranſactio tunc præſumitur doloſa, quando interuenit enormiſſima læſio, ibid.n.14.& 19.

Tranſactio, ſeu concordia inita ſub certo pacto, vt ea nullatenus valeat, niſi à die euentus certæ conditionis, tunc ſi conditio non verificetur, euaneſcit tranſactio, deciſ.290. num.12. tom.2.

Tranſactio, dum confirmat alteram tranſactionem iam initam, regulatur eiſdem terminis, deciſ.508.n.17.tom.3.

Tranſactio inita per procuratorem, vt teneat, eſt docendum de mandato, deciſ.228.n.7.tom.2.

Tranſactio, quando non obſtet vnioni, deciſ.485.n.21.tom.2.

Tranſactio inita inter partes, quod non fuerit obſeruata, benè probari poteſt ex ſententia id declarante, deciſ.554. numer.1. tom.3.

Tranſactio, quando reſcinditur ob eius inobſeruantiam, ſtante pacto reſolutionis, in eo caſu tunc perinde eſt, ac ſi non eſſet confecta, ibid.n.2.

Tranſactio ſi in parte non fuerit obſeruata, quando in totum reſcindatur, ibid.n.3.

Tranſactionis contractus, quando dicatur indiuiduus, ita ut ſi in parte non ſubſiſtat, pereat in totum, ibid.n.4.

Tranſactio facta ſuper rebus Eccleſiæ tenet propter dubium litis euentum etiam non probata vtilitate, deciſ.319. num.17. tom. 2.

Tranſactio ſuper bonis Eccleſiæ, quando res eſt clara, non tenet ſi minimè conſtet de vtilitate, maximè dum facta reperitur ſuper re diuerſa, ibid.n.18.& 19.

in Tranſactione bonorum Eccleſiæ requiritur beneplacitum Apoſtolicum, quando tranſactio ſit ſuper re diuerſa, de qua non erat controuerſia, ibid.n.10.

in Tranſactione bonorum Eccleſiæ, an requiratur beneplacitum Apoſtolicum pro illius validitate, deciſ. 241. num. 10. tom. 2.
ad Tranſactionis reſciſſionem per viam nullitatis, quando agitur, vt agens audiatur non eſt neceſſe, vt accepta reſtituentur, ſecus verò ſi ageretur, per viam læſionis, deciſ. 321. num. 6. & 7. tom. 2.
ad Tranſactionem reſcindendam requiritur, vt agens habeat ſpeciale mandatum, deciſ. 295. n. 4. tom. 2.
Tranſactio non reſcinditur, niſi probetur læſio, deciſ. 511. num. 8. tom. 3.
Tranſactio non reſcinditur per quamlibet læſionem, ſed requiritur, vt ſit enormiſſima, & in magno exceſſu vltra dimidiam, ibid. num. 9.
Tranſactio, vt reſcindatur propter læſionem, debet eſſe vltra dimidiam, deciſ. 20. n. 15. tom. 2.
Tranſactionis cauſa, quando reperitur falſa, corruit tranſactio, ibidem.
Tranſactio niſi docto de dolo, & fraude, retractari nequit, deciſ. 190. n. 10. tom. 2.
in Tranſactione id quod non dicitur, nec minus ex coniecturis elicitur, illud in ea, quis ſomniandum non eſt, deciſ. 554. num. 10. tom. 3.
Tranſactionem, quando quis annullare intendit ex alio capite, quam nullitatis, tunc antequam audiatur debet reſtituere accepta in vim d. tranſactionis, deciſ. 321. n. 21. tom. 2.
ad Tranſactionem impugnandam, deciſ. 273. n. 1. tom. 2.
Error non præſumitur, ibid. n. 2.
per Tranſactionem contractus ſi ſit approbatus, perinde eſt, ac ſi per rem iudicatam eſſet confirmatus, deciſ. 253. num. 2. tom. 2.
ex Tranſactione tollitur ſimulatio, & maximè ſi prætendatur ſolum ſuper nomine, deciſ. 253. n. 31. tom. 2.
Tranſactionem alleganti incumbit onus probandi veritatem narratorum pro iuſtificatione ſubſtantiæ tranſactionis, ſi agatur de ea ſuſtinenda inter partes tranſigentes, deciſ. 28. n. 14. tom 2.
Tranſactionis vigore ſi fuerit renunciatum poſſeſſioni, tunc ea dicitur amiſſa, deciſ. 290. n. 11. tom. 2.
in Tranſactione confeſſio emanata, quæ non habuit effectum non nocet, deciſ. 290. n. 19. tom. 2.
Tranſactione, quis non poteſt iuuari ſtante mala fide, deciſ. 466. n. 10. tom. 2.
à Tranſactione, quis cenſetur receſſiſſe, ſi agat ad illius reſciſſionem, deciſ. 410. n. 1. tom. 2.
in Tranſactione illa non poteſt fieri fundamentum, à qua fuit receſſum, ibid. n. 2.
Tranſactum non poteſt dici id, quod in tranſactione non habetur expreſſum, deciſ. 508. n. 20. tom. 3.
Tranſactum non cenſetur niſi ſuper illis bonis, quæ in tranſactione clarè fuerunt ſpecificata, deciſ. 508. n. 15. tom. 3.
TRANSEVNTES, dum ad aliquid aduertunt, poſſunt ita teſtificari, ſicuti data opera intereſſent. Rub. in Annot. ad deciſ. 431. n. 24. tom. 2.
TRANSIGENTIVM aſſertioni in prohibitis non ſtatur, deciſ. 28. n. 13. tom. 2.
ad TRANSIGENDVM timor futuræ litis ſufficit pro cauſa ſufficienti, deciſ. 28. n. 15. tom. 2.

TRANSLATIO.

Translatio Monaſterio de vno loco ad alium fieri nequit ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 362. n. 1 tom. 2.
Tranſlatio Monaſterij ſine dubio eſt admittenda ſtante licentia Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 705. n. 3. tom. 3.
Tranſlatio Monaſterij ex quibus cauſis ſoleat permitti, ibid. num. 4. & ſeqq.
Tranſlatio Monaſterij iuſta ex cauſa dicitur fieri propter intemperiem aeris, & malam qualitatem ipſius monaſterij, deciſ. 713. n. 1. tom. 3.
Item propter paupertatem monaſterij, & particularium perſonarum loci, vbi degit, ibid. n. 2.
Tranſlatio monaſterij propter inſalubritatem aeris eſt permiſſa, deciſ. 721. n. 1. tom. 3.
Tranſlatio monaſterij ſine dubio eſt permiſſa ſtantibus iuſtis cauſis, ibid. n. 3.
Tranſlatio monaſterij de vno loco ad alium rectè fit ex intemperiè & in ſalubritate aeris, ac ob nimiam ipſius monaſterij hæreditatem, deciſ. 362. n. 23 tom. 2.
Tranſlatio monaſterij de vno loco ad alium fieri poteſt, ſi eius ruina in parte fuerit ſecuta, & in parte minetur, ibid. n. 14.
Tranſlatio monaſterij de vno ad alium quando fit, an ſit neceſſaria licentia eorum, qui illud conſtruxerunt, ibid. n. 16.
Tranſlatio monaſterij de vno loco ad alium quando ſatis dicitur fieri ſte conſenſu eorum, qui in eo degunt, ibid. n. 18.
in Tranſlatione monaſterij de vno loco ad alium, vt validè fiat debet ſeruari forma præſcripta in licentia data, ibid. n. 19.
Tranſlationis penſionis facultas obtenta à Papa dicitur ſubreptitia, ſi facta non fuerit mentio aliarum facultatum transferendi ſuper fructibus eiuſdem beneficij, deciſ. 252. numer. 3. tom. 3.
Tranſlationes penſionum non continent nouum onus ſeruitutem, deciſ. 598. n. 9. tom. 3.
Tranſlatio penſionis non dicitur noua penſio, ſed ſemper eſt eadem in tranſlatario, quæ fuit in transferente, deciſ. 562. num. 1. tom. 3.
Tranſlatio penſionis facta abſque productione litterarum Apoſtolicarum eſt nulla, ibid. n. 13.
Tranſlatio penſionis ſi fiat per viam extinctionis primæ, & creationis ſeu renouationis ſecundæ nouæ penſionis, an ſubſtineatur, ſi non fuerit facta mentio primæ, deciſ. 648. num. 17. tom. 3.
Tranſlatio penſionis quicquid ſit reſpectu titularis, tamen reſpectu tranſlatarij dicitur noua penſio, & ideò comprehenditur ſub diſpenſatione retinendi penſiones, ibid. n. 18.
de Tranſlatione penſionis, quando agitur, an tractetur de prorogande ſeruiture beneficij, deciſ. 598. n. 1. tom. 3.
Tranſlatio penſionis facta lite pendente ſuper illius reductione quaſi effecta litigioſa, inualidè dicitur tranſlata, deciſ. 650. n. 11. tom. 3.
Tranſlatio penſionis eſt nulla, ſi transferens de tempore indulti incapax erat gratia ob excommunicationem, ibid. n. 18.
Tranſlatio penſionis non dicitur noua penſio, licèt obligationis mutatio fiat de perſona in perſonam, deciſ. 401. num. 2. tom. 2.
Tranſlatio penſionis dicitur noua penſio in ſubſtantia, quamuis nomen ſonet in tranſlationem, ibid. n. 7.
Tranſlatio penſionis ſine dubio dicitur noua penſio, dum dicta tranſlatio apta eſt conſeruare penſionem poſt mortem penſionarij, ibid. n. 8.
Tranſlationes penſionum negari non poteſt eſſe ſeruitutis beneficij prorogationes, ibid. n. 11.
Tranſlationes penſionum eſt materia odioſiſſima, ibid.
Tranſlatio periculi vitæ quando fit in ſocietate officij de vna perſona in alteram ex interuallo, tunc requiritur intimatio partis, deciſ. 572. n. 7. tom. 3.
Tranſlatio vitæ in terminis ſocietatis officij, ſufficit, vl intimetur fideiuſſori, quando adeſt pactum, quod talis intimatio fieri poſſit tam officiali, quàm alteri ex obligatis, deciſ. 487. num. 1. tom. 2.

TRANSPORTATIO.

Tranſportatio actorum eſt neceſſaria ad probandam negatiuam citationis, vel alterius nullitatis, deciſ. 451. numer. 8. tom. 2.
Tranſportatio actorum ea non eſt neceſſaria, quæ etiam ſi eſſent tranſportata, non poſſent redarguere ſententiam tanquam iniuſtam, deciſ. 447. n. 3. tom. 2.
Tranſportatio non integra actorum non probatur ex eo, quod aliqua iura producta non ſint in actis tranſportatis, & quare, deciſ. 67. n. 2. & 3. tom. 2.
Tranſportatio actorum non requiritur, dum cauſa eſt in prima inſtantia, deciſ. 679. n. 24. tom. 3.
Tranſportatio integra actorum ſatis dicitur ex repetitione omnium actorum, quæ ſunt penes Notarium in cuius officio cauſa agitatur. Quod intellige quando repetitio eſt generalis, ſecus ſi ſpecialis ſcilicet ad aliqua acta, deciſ. 547. num. 7. & 8. tom. 3.
Tranſportata præſumuntur integrè acta, ideò contrarium aſſerent i incumbit onus probandi, deciſ. 67. n. 1. tom. 2.
TRANSVMPTVM inſtrumenti producens, ac repetens, & iuxta illius formam obtinens iudicari, non poteſt deinde illud impugnare, deciſ. 427. n. 22. tom. 2.

TREBELLIANICA.

Trebellianica debetur ex fideicommiſſo vniuerſali, deciſ. 658. n. 1. tom. 3.
Trebellianicam ſi hæres grauatus non detraxerit, poterit eius hæres eam detractionem petere, ibid. n. 2.
Trebellianica & legitima debetur filijs fideicommiſſo grauatis, deciſ. 138. n. 6. tom. 2.
Trebellianicæ detractio, quando nullo modo dicatur prohibita, deciſ. 651. n. 15. tom. 3.
Trebellianicæ detractio non competit ei, qui non fuit vniuerſaliter inſtitutus, vel aliquo vniuerſali fideicommiſſo grauatus, deciſ. 637. n. 11. tom. 3.
ad Trebellianicæ prohibitionem inferunt verba, pleno iure, & ſine diminutione, deciſ. 632. n. 8. tom. 3.
Trebellianica nedum poteſt prohiberi filijs primi gradus, ſed nec etiam opus eſt, vt expreſsè prohibeatur, cum ſufficiat vt prohibeatur per æquipollens, deciſ. 651. n. 8. tom. 3.
Et quæ prohibitio in his terminis non attenditur, ibid. n. 9.
Trebellianica etiam filius primi gradus poteſt prohiberi, ſecundum receptiſſimam ſententiam, deciſ. 651. n. . tom. 3.
Trebellianica, vt dicatur prohibita filijs, non ſufficit tacita, ſed requiritur expreſſa prohibitio, ibid. n. 2.
Trebellianica filijs poteſt prohiberi tacitè, per verba æquipollentia, quæ ſignificent prohibitionem, ibid. n. 3.

Trebellianica non cenſetur prohibita ex quo teſtator mandauit vt bona, pleno iure, reſtituerentur, niſi adſint alia verba, quæ importent, vt teſtator voluerit omnia bona reſtitui, deciſ.658. n.13.tom.3.
Trebellianica poteſt prohiberi etiam filijs primi gradus, ſecundum opinionem, quam ſeruat Rota, deciſ. 462. num. 5. tom.2.
Trebellianicæ prohibitio facta in vno caſu vel vni perſonæ non cenſetur facta in altero caſu, vel alteri perſonæ, deciſ.651.n.12. tom.3.
Trebellianica tunc dicitur prohibita, quando prohibitio adiungitur ſubſtitutis, ibid.n.13.
Trebellianica ex quo videatur prohibita, deciſ. 658. num. 5. tom.3.
Trebellianicæ prohibitio poteſt fieri etiam filijs primi gradus, tam expreſsè, quàm tacitè, ibid.n.6.
Trebellianicæ prohibitio, quando fit filijs primi gradus tacitè, vt valeat, requiritur, vt verba teſtatoris ſint talia, vt neceſſario concludant prohibitionem aliud importare non valeant, ibid. num. 7. & 10.
TRIBVNAL officij Sanctæ Inquiſitionis non ſolet communicare acta in eis facta, deciſ.619.n.3.tom.3.
TRIENNALIS poſſeſſor beneficij non debet moleſtari, deciſ.416. n.2.tom.2.
ad Triennalis regulæ effectum requiritur ſaltem titulus coloratus, deciſ.599.n.36.tom.3.
in TVSCIA illi de parentela vocantur conſortes, deciſ.254.n.24. tom.2.
TVSCVLI, qui degit, Romæ habitare dicitur, deciſ.496. num.8. tom.2.

T V T E L A.

Tutelæ acceptatio ex quibus præſumatur, deciſ. 53. num.9. tom.2.
Tutelæ ratio, quando eſt reddita, deciſ.399.n.18.tom.2.
ad Tutelam Sacerdos eſt inhabilis, deciſ.116.n.16.tom.2.
Tutelæ adminiſtrationem dum iudex interdicit tutori, quia eſt allegatus ſuſpectus, non ſtatim debet eum ſuſpendere, ſed illum audire in ſuis exceptionibus, & de cauſis ſuſpicionis ſaltem cognoſcere ſummariè antequam lite pendente illi interdicat adminiſtrationem, deciſ.360.n.3.tom.2.

T V T O R.

Tutor, de quibus bonis teneatur reddere rationem, deciſ.586.n.1. tom.3.
Tutor tenetur inquirere bona pupilli, deciſ. 616. numer. 4. tom.3.
Tutor forenſis pupillo dari nequit, niſi in ſubſidium, & quando id procedat, deciſ.442.n.16.tom.2.
Tutoris forenſis datio valida eſt, deciſ.442.n.17.tom.2.
Tutor, ſicuti poteſt creditoribus pupilli ſatisfacere ita proprium creditum poteſt exigere à ſe ipſo, deciſ. 555. numer. 11. tom.3.
Quod ſi non fecerit, non poteſt tanquam in culpa conſequi vſuras retardatæ ſolutionis, ibid.n.12.
Tutor illegitimus non debet eſſe melioris conditionis legitimo, deciſ.53. n.10.tom.2.
Tutor, vt de re non exacta rationem reddere teneatur, quid requiratur, deciſ.678. n.1.tom.3.
Tutor, ſi non confecerit inuentarium, nec dederit cautionem, non poteſt ſe ingerere in rebus pupilli, deciſ.204. numer.1. tom. 2.
Tutor, quando allegatur ſuſpectus à perſona non legitima, non eſt illi interdicenda adminiſtratio lite pendente, deciſ.360.num.25. tom.2.
Tutor, quando eſt perſona admodum fida, & honeſta, an teneatur ſatiſdare. Rub. in Annot. ad deciſ.617.n.209.&213.tom.3.
Tutor, quando conuenitur, vt reddat rationem, alimenta ei non debentur, deciſ.141. n.1.tom.2.
Tutor, vel eius hæredes quando poſſint arguere inuentarium de falſo, eo quia in illo fuerunt addita aliqua bona, quæ non erant patris pupilli, deciſ.399.n.10.tom.2.
Tutor non eſt condemnandus in illis rebus, quæ euenerunt, antequam tutelam ſuſciperet, deciſ.141.n.3.tom.2.
à Tutore geſta non confecto inuentario valent, licet tanquam ſuſpectus poſſit remoueri, deciſ.204. n.4. tom.2.
Tutor, qui non adimpleuit ſolemnia, licet ipſo iure ſit tutor, non tamen dicitur idoneus, ibid.n.5.
Tutor, qui ſolemnia non adimpleuit, non poteſt præiudicare pupillo, ibid.n.6.
pro Tutore, ſi quis communiter teneatur, geſta cum illo valent, ibid.n.7.
Tutor non dicitur denegaſſe pupillis alimenta, ad hoc vt remoueatur, ſi tantum illorum exceſſiuitatem denegauerit, quod & facere potuit, deciſ.360. n.12.tom.2.
Tutor ad hoc, vt remoueatur, quia denegat alimenta pupillis non ſufficit ſola negatio, ſed requiritur etiam citatio, ac illius latitatio, ibid.n.13.
Tutor, negando aliquid habere in manibus, quod ſpectet ad pupillos, licet re vera habeat, quando ex hoc non dicatur refricaſſe quæſtionem dominij ipſis pupillis, ibid.n.14.& 15.
Tutor, dum aliquid facit ad bonum finem, & defenſionem pupillorum, & de hoc appareat, id non debet eſſe cauſa eius remotionis, ibid.n.16.
Tutor, ſi omiſerit defendere pupillos in aliqua cauſa, id ei imputandum non eſt, dum non fuit citatus, ibid.n.17.
in Tutore culpa aliqua non poteſt conſiderari, dum non defendit pupillos, ceſſante in eo ſcientia, ibid.n.18.
Tutor non dicitur malè adminiſtrare bona pupillorum ex inciſione arborum ab eo facta, dum illa fuit facta ad meliorem culturam vineæ, ibid.n.19.
Quod amplia, ſi aliæ arbores loco illorum fuerint ſubrogatæ, ibid.n.30.
Tutor datiuus, quando datur, non attenditur vlla gradus proximitas, ſed quilibet deputari poteſt, dummodo ſit idoneus, deciſ. 116.n.19. tom.2.
Tutor datiuus, quando datur, quid ſit inquirendum, deciſ.116.n.3. tom.2.
Tutor datiuus, quando datur cum ſatiſdatione, tunc iſta ſatiſdatio ſupplet defectum inquiſitionis, ibid.n.14.
Tutor datiuus quilibet hodiè tenetur ſatiſdare, deciſ.116. num.6. tom.2.
Tutor datiuus, quando eſt datus à ſupremo Magiſtratu non tenetur ſatiſdare, ibid.n.7.
Tutor datiuus, quando eſt datus à minori Magiſtratu tenetur ſatiſdare, ibid.n.8.
Tutor non tenetur reddere rationem de his, quæ ad eius manus non peruenerunt, deciſ.734.n.1.tom.3.
ad Tutoris manus an aliquid peruenerit, id probari poteſt per teſtes, deciſ.734.n.2.tom.3.
Tutori datiuo non autem legitimo eſt locus, quando tutor teſtamentarius remouetur, deciſ.116.n.2.tom.2.
Tutor, vt teneatur de adminiſtratis reddere rationem, quid conſtare debeat, deciſ.586. n.4.tom.3.
Tutor non tenetur reddere rationem de his, quæ ad eius manus non peruenerunt, deciſ.380.n.4.tom. 2.
Tutor, ſi non confecerit inuentarium de bonis pupilli, ex hoc arguitur dolus præſumptus, ibid.n.5.
Cuius ratione tenetur ad damna, & intereſſe pupilli liquidan. per iuramentum in litem, ibid.
Tutor, quæ teneatur ſolum in inuentario bonorum pupilli deſcribere, ibid.n.6.
Tutorem, ſi Iudex animaduertat fuiſſe allegatum ſuſpectum, ad hoc, vt ei lite pendente interdicatur adminiſtratio, non debet vllo modo illam ei interdicere, ne via aperiatur fraudibus, deciſ. 360.n.7.& 8.tom.2.
Tutor pupillos tenetur defendere, ibid.n.9.
Tutorum, & fideiuſſorum idoneitas debet correſpondere quantitati patrimonij pupilli, deciſ.442.n.9.tom.2.
Tutor, & fideiuſſor non dicuntur minus idonei, licet eorum patrimonium non correſpondeat facultatibus pupilli, ibidem num.10.
Tutor, & fideiuſſor, vt dicantur idonei, quid ſufficiat, ibid.n.11.
Tutorem ſuſpectum pupilli non poſſunt allegare, deciſ.360.n.21. tom.2.
Tutore allegato ſuſpecto, lite pendente, illi interdicitur adminiſtratio, deciſ.360.n.1.tom.2.
Tutore allegato ſuſpecto lite pendente ipſo iure non cenſetur interdicta adminiſtratio, ſed venit per Iudicem interdicenda, ibid. num.2.
in Tutore conſenſus pupilli non exigitur, nec in iudicijs, nec in bonorum adminiſtratione, deciſ.296.n.8.tom.2.
ad Tutorem ſpectat ex officio perquirere, & curare bona pupilli, deciſ.586.n.6.tom.3.
Tutoris confeſſio regulariter non præiudicat pupillo, deciſ.64.n.1. tom.2.
Tutoris confeſſio quando eſt adminiculata probat contra pupillum, deciſ.64.n.2.tom.2.
Tutorem ſuſpectum adulti allegare nequeunt, ſine conſenſu conſanguineorum, deciſ.360.n.22. & 23.tom.2.
Tutoris inimicitia cum pupillis non videtur ſufficiens ad interdicendum ei adminiſtrationem, dum non allegatur aliqua legitima cauſa ex qua deduci poſſit, deciſ.360.n.11.tom.2.
in Tutorem, vt quis creetur, dum quis auidè id quærit, ſuſpectus eſt. Rub. in Annot. ad deciſ.617. n.231. tom.3.
Tutoris officium, quando conſtat aliquem habuiſſe, ipſe, vel eius hæredes tenentur reddere rationem adminiſtrationis, deciſ.211. n.1. tom.2.
in Tutore magnum ſignum integritatis erit, dum non reperiat fideiuſſores idoneos, non quærit, vt admittatur mediante iuratoria cautione ad officium exercendum. Rub. in Annot. ad deciſ. 617.n.217.tom.3.
Sed vult attendere ſibi, ibid.
Tutores ſunt ſuſpectæ fidei, ſi non reperiendo idoneos fideiuſſores, inſtant curioſè, vt nihilominus admittantur, ibid.n.218.
Tutores nonnulli, iuſtius vocantur lupi rapaces, & peius, cum

ſub titulo paſtoris fictè, & latenter ſub ſuperficie fidelis gubernationis tegunt eorum rapacitatem, ibid.n.219.
Tutor teſtamentarius, quando remouetur, eſt locus tutori datiuo, non autem legitimo, deciſ.116.n.2.tom.2.
Tutor teſtamentarius releuatur ab onere cauendi, deciſ.204.n.2. tom.2.
Tutor teſtamentarius tenetur conficere inuentarium, licet à teſtatore id fuerit ei remiſſum, ibid.n.3.
Tutores, & adminiſtratores non ſunt Domini rerum adminiſtratarum, deciſ.64.n.22.tom.2.
Tutores, & curatores dum non reperiunt fideiuſſores pro ſatiſdatione, non admittuntur ad officium. Rub. in annotat. ad deciſ. 617.n.204.tom.3.
Tutores, & curatores præciſe coguntur dare fideiuſſores rem pupilli ſaluam fore, ibid.n.205.
Tutores, quando remouentur, tunc alij tutores ſunt dandi, ne minores remaneant indefenſi, deciſ.116.n.1.tom.2.
Tutores, quando plures fuerunt conſtituti, non debet tantum vnus condemnari ad reddendas rationes, ſed omnes, deciſ.399.n.13. tom.2.
Tutores, quando ſunt plures, tunc omnes tenentur in ſolidum, limita niſi Iudex mandauerit, vt vnus tantum adminiſtraret, deciſ. 442.n.14. tom.2.
Et an pupillus ex hoc dicatur grauatus, cum perdet contra alios actionem, ibid.
Tutores nonnulli tutelas captant, & venantur, non ad commodum pupillorum, ſed vt hydropicos faciant ſuos marſupios. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.223.tom.3.
Deuorando, diſſipando, & appropriando ſibi ſubſtantiam miſerorum pupillorum. Rub. in annot. ad deciſ.617.n.224.tom.3.
contra Tutores iniquos tanquam contra publicos latrones irruendum eſſet, ac eadem pœna plectendi ſemota miſericordia venirent, ibid.n.224.
Tutores falſi, & iniqui peiores ſunt ipſo maledicto ſathana immò horrendiores, & quare, ibid.n.225.
ex Tutoribus pluribus, ſi vnus reportauerit quietantiam de adminiſtratione per eum geſta, id non iuuat alijs tutoribus quoad eorum adminiſtrationem, deciſ.399.n.19.tom.2.

V

V A C A T I O.

VAcatio beneficij dicitur conſumpta per prouiſionem eiuſdem alteri factam, deciſ.416.n.21.tom.2.
Vacationem beneficij de facto non ſufficit iuſtificare, quando agitur de certa, & determinata fructuum applicatione, deciſ.628. n.12. tom.3.
Vacatio beneficij ob priuationem quando ſufficienter dicatur iuſtificata, deciſ.619. n.1.tom.3.
Vacatio beneficij quod acciderit in menſe reſeruato ex quo probari poſſit, deciſ.583.n.1.tom.3.
Vacatio non datur in beneficio vnito, deciſ. 642. num. 11. tom.3.
Vacationes beneficiorum de facto attendi non debent, ſed tantum illæ, quæ contingunt de iure, deciſ.628. n.10.tom.3.
Vacationes beneficiorum de facto ſufficit aliquando verificare ſecundum ſubiectam materiam, ibid.n.11.
Vacatio non dicitur noua, ſi proueniat ex perſona nulliter prouiſi, ibid.n.8.
Vacatio omnis tollitur ſtante appoſitione manus Papæ, deciſ.140. n.28.29.& 30.tom.2.
in Vacationibus per obitum, non ſolet amplius apponi clauſula, cum ſuſpenſione vnionum, deciſ.684.n.3.tom.3.
Vacatio de iure, & de facto, præfertur vacationi de facto tantum, deciſ.482.n.15. tom.2.

V A L I D I T A S.

Validitas aditionis hæreditatis in quibus terminis firmari non poſſit, deciſ.674. n.12. tom.3.
Validitas matrimonij à quo dependeat. Rub. in annotat. ad deciſ. 431.n.31.tom.2.
de Validitate ſententiæ ex quibus dicatur conſtare, deciſ.108.n.1. tom. 2.
pro Validitate ſententiæ ſufficit citare illum contra quem principaliter dirigitur petitio, deciſ.231.n.17.tom.2.
de Validitate ſententiæ non eſt dubitandum, quando fuit lata ſeruatis ſeruandis, deciſ.621. n.10.tom.3.
Validitas ſententiarum colligitur ex reuolutione actorum ſeruatis, deciſ.584. n.2.tom.3.
Validitas ſententiæ colligitur ex reuolutione actorum, in quibus legitur commiſſio cauſæ, mandata, citatione, ſeruato terminorum ſubſtantialium &c. deciſ.320.n.1.tom.2.
de Validitate publici inſtrumenti non eſt dubitandum, quando adeſt annus dies, locus &c. cum omnibus requiſitis manu ipſius Notarij deſcriptis, deciſ.122.n.14.tom.2.

Validitas mandati relaxati non eſt controuertenda, quando iuxta ſtylum Tribunalis fuit relaxatum, deciſ.528. num.1. tom.3.
ad Validitatem ſocietatis requiritur quod periculum ſit commune inter ſocios, deciſ.289. n.6.tom.2.
Validitas ſolutionis quando fuit facta hæredi grauato, ex quibus poſſit dubitari de eius validitate, deciſ.557. num.3. tom.3.
Validitate ſponſalium data promittens omninò cogi debet ad contrahendum matrimonium. Rub. in Annotat. ad deciſ.431. n.65.tom.2.& vide n.71.
in Validitatis ſtatu, ea quæ ſunt, interim producunt ſuum effectum, deciſ.623. n.9.tom.3.
Validitas teſtamenti ex quibus ſatis ſuperque colligitur, deciſ.544. n.1.tom.3.
de Validitate teſtamenti quando non ſit dubitandum, deciſ.122. n.1.tom.2.
pro Validitate teſtamenti omnia requiſita interueniſſe præſumuntur, ibid.n.21.
de Validitate teſtamenti non eſt dubitandum quando habet hæredis inſtitutionem, deciſ.263.n.3.tom.2.
Validitas primi teſtamenti pendet ab inualiditate ſecundi, deciſ. 674.n.4. tom.3.
ad Validitatem teſtamenti non parum coadiuuat legalitas Notarij, & maximè ſi teſtator valde de eo confidebat, deciſ.581.n.49. tom.3.
de Validitate vnionis non poteſt dubitari ſi Motu proprio, & ex certa ſcientia à Papa fuerit facta, deciſ.90.n.5.& 6.tom.2.
Validitate vnionis ſtante quid inde ſequatur, deciſ.580. num.5. tom.3.

V A L O R.

Valor verus, ex quibus probetur, deciſ.248.n.3.tom.2.
Valor verus beneficij, quando omninò veniat exprimandus, deciſ. 576.n.8.tom.3.
Valor beneficij narratus per non exceſſum, benè probatur per confeſſionem, deciſ.91.n.4.tom.2.
Valor beneficij probatur per teſtes deponentes de publica voce & fama quando fuit expreſſus per non exceſſum, deciſ.583. n.6.& 7.tom.3.
Valor beneficij quando probetur leuioribus probationibus, deciſ. 91.n.1.tom.2.
Valor beneficij, licet penſionarius non tenetur iuſtificare, tamen ſi illum Papæ narrauerit, tenetur ad iuſtificationem, deciſ.144. n.15.tom.2.
Valorem beneficij, vt teſtes probent debent deponere deductis oneribus, & quod computato anno ſterili, cum fertili ad certum valorem aſcendit, deciſ.144.n.4.tom.2.
Valorem beneficij penſionarius non tenetur iuſtificare quando Papa non ſe fundauit ſuper eo, deciſ.144. n.12.tom.2.
Valor beneficij narratus in litteris reſeruationis penſionis, eſt probandus de tempore ipſius reſeruationis, deciſ.342.num.11. tom. 2.
Valor fructuum ſolet deduci ad rationem 5.pro centenario, deciſ. 718.n.1.tom.3.
ad Valorem rei raxandum attendi debet perceptio fructuum ſpatio 20.annorum facta, non autem trium præcedentium annorum tantum, ibid.n.2.
Valor grani augetur, & minuitur ſecundum qualitatem temporis, quo venditur, deciſ.414.n.5.& 6.tom.2.
Valor ad effectum læſionis debet conſiderari de tempore contractus, deciſ.278.n.4.tom.2.
Valoris magni rem non fuiſſe argui poteſt, ſi ea poſita ſub haſta modica oblatio fuerit reperta, deciſ.253.n.25.tom.2.
Valor monetæ quando de tempore contractus veniat attendendus, & non ſolutionis, deciſ.42.n.1.tom.2.
Valoris narrati probatio debet percutere tempus reſeruationis penſionis, deciſ.414.n.3.tom.2.
Valoris probatio non dicitur plena, & ſufficiens, quando teſtes deponunt de auditu. & de poſſibilitate, deciſ.144. numer.3. tom. 2.
in Valore probando, quando adeſt diuerſitas, Rota ſolita eſt eligere mediam ſummam, deciſ.488.n.14.tom.2.
in Valore beneficij probando, Rota ſolet fidem adhibere partitis extractis ex libris Curiarum Epiſcopalium, ibid.n.15.
Quod procedit, quando non concurrunt aliæ probationes contrariæ, ſecus verò ſi concurrant, veluti teſtium depoſitiones, & contrariæ atteſtationes, quibus in concurſu magis credendum eſt, ibid.n.16.
Valorem verum debent exprimere, qui petunt vniri beneficia Eccleſiaſtica, deciſ.68.n.16.tom.2.
Valor alicuius rei non poteſt dici probatus, niſi deductis expenſis, deciſ.500.n.15.tom.2.
Valor rei ſpectandus eſt de tempore euictionis, non autem contractus, deciſ.381. n.17.tom.2.
Valor rei venditæ minuitur, ſi ſit ſubiectum ſolutionis alicuius canoniæ, vel cenſus, deciſ.344.n.14.tom.2.
Valor rei, quatenus ſit ſpectandus de tempore euictionis, ta-

men ille non eſt ſpectandus de illo anno tantum, vel de ſubſequentibus, ſed iuxta valorem ante, & poſt euictionem, deciſ. 317.n.17.& 22. tom.2.

Valor rei attenditur in iudicio euictionis de tempore euictionis, qui tamen à iure eſt taxatus, vt non excedat duplum, deciſ.227. n.1. tom.2.

Valor terrarum minuitur, quando illæ ſunt paludoſæ, & incultæ, deciſ.253.n.22.tom.2.

à VALVTATIONE monetæ, quando & ex quibus non ſit recedendum, deciſ.488.n.4.tom.2.

VASSALLVS ſcienter negando feudum, illud amittit, deciſ.495. n.66.tom.2.

Vaſſallus ſine conſenſu Domini alium ſubuaſſallum poteſt ſibi conſtituere, deciſ.9.n.14.tom.2.

Vaſſallus, qui propter delictum, vel felloniam ipſo iure feudo priuatus eſt, loco prædonis habetur. Rub. in Annot. ad deciſ.420. n.77.tom.2.

VATES is eſt optimus, qui benè coniectat. Rub. in Annot. ad deciſ.632.n.128.tom.3.

VBI militat eadem ratio, idem ius eſt ſtatuendum, deciſ.269.n.25. tom.2.

VELLEIANI non ſufficit ſimplex renunciatio, & præſertim ea, quæ deſumitur ex clauſulis ſolitis apponi per Notarios in inſtrumentis. Rub. in annot. ad deciſ.460.n.232.tom.2.

V E N D E N S.

Vendens non dicitur habuiſſe fidem de pretio, ſi ad illud ſoluendum, nullam dederit dilationem, deciſ.37. num.25. tom.2.

Vendens fundum etiam habita fide de pretio, præfertur omnibus in eo, dum ſibi reſeruauit dominium eius, donec pretium exburſetur. Rub. in Annot. ad deciſ.666.n.113.tom.3.

Quod pactum de iure validum eſt, & tenet, quo ſtante vendens præfertur omnibus alijs creditoribus tanquam in re propria, ibid. n.114.& 115.

Et ſic in diuerſis Orbis Tribunalibus fuit iudicatum, ibid. num.116.

Vendita quando eſt vna res duobus, ille præfertur, cui primo facta eſt traditio, deciſ.426.n.1.tom.2.

Vendere aliud eſt, & aliud confiteri ſe vendidiſſe, deciſ.37.num.14. tom. 2.

V E N D I T I O.

Venditio bonorum minorum facta cum debitis ſolemnitatibus, & Iudicis decreto, præſumuntur narrata in inſtrumento eſſe vera, deciſ.265. n.2.3.& 8.tom.2.

Venditio & emptio vltra rem duo requirit ſcilicet pretium, & conſenſum, deciſ.506.n.7.tom.3.

Venditio, dum eſt facta de iure quodam vniuerſali in certo territorio ab habente poteſtatem id faciendi, cenſetur translatum omne ius, quod erat penes transferentem, deciſ.381. numer.28. tom.2.

Venditio præſumitur ſimulata, quando ſtatim facta emptor non permanſerit in venditione, deciſ.253.n.6.tom.2.

Et hoc eſt maximum argumentum ſimulatæ venditionis, ibid.

Venditio præſumitur ſimulata ex pacto de retrouendendo, quæ coniectura tamen non ſufficit, niſi aliæ concurrant, deciſ.253. n.7.tom.2

Venditio, quod fuerit facta pro falſo credito, hoc nihil operatur, quoad emptorem, deciſ.344.n.19.tom.2.

in Venditione, vt arguatur adfuiſſe prauitatem vſurariam, neceſſe ſunt perfectæ probationes, deciſ.253.n.4.tom.2.

Venditio, vt ex modicitate pretij euaneſcat, requiritur, vt ſit vltra dimidiam iuſti pretij, ibid.n.13.

in Venditione, vt conſtituatur verum pretium, plura ſunt conſideranda, ibid.n.14.

Venditio facta cum illis verbis, *con li patti, e conditioni, che tra noi ſaremo d'accordo*, iſta verba non reſpiciunt ſubſtantialia venditionis, ſed illius accidentalia, deciſ. 402. numer. 1. tom.2.

Venditio non reſcinditur ex defectu accidentalium contractus, cum recurratur ad arbitrium boni viri, ſi partes non concordent, ibid.n.2.

Venditio rei prohibitæ alienari ex quibus cenſeatur confirmata à Papa, deciſ.426.n.13.tom.2.

Venditio attentata dum eſt non ſuffragatur, ibid.n.5.

Venditio, quando alio modo cenſeatur concepta, vt euitetur retractus, deciſ.653.n.7.tom.3.

Venditio, ſi ſit facta, & ſint reſeruata pacta, & conditiones, in quibus partes erunt concordes, iſta verba videntur importare imperfectionem conſenſus, deciſ.37.n.6.tom.2.

Venditio duplici modo dicitur imperfecta, ibid.n.11.

Venditio non dicitur, quando aliquid datur in emphyteuſim, deciſ.653. n... tom.3.

Venditio aliud eſt, & aliud permutatio, deciſ.691. numer.2. tom. 3.

Venditio, quando eſt prohibita non cenſentur prohibiti alij contractus, ibid.n.3.

Venditio, ſine conſtitutione certi pretij, vel in ſe, vel per relationem ad tertij arbitrium conſiſtere non poteſt, deciſ.681.num.7. tom.3.

ad Venditionis contractum reſcindendum læſio vltra dimidiam eſt valens, deciſ.253.n.12.tom.2.

Venditio rei non ſterilis, quando fuit facta, quia tunc ea videtur empta propter fructus, ideò ad illos eſt habenda ratio, deciſ.453. n.10.& 11.tom.2.

Venditionis contractus reſolutio, non pendet à voluntate vnius ex contrahentibus, ſed vtriuſque requiritur, deciſ.336.num.23. tom.2.

in Venditione vallium cenſentur etiam comprehenſa nouaſia, quæ ſolent ex eis ad culturam reducti percipi, deciſ.381.n.31. tom.2.

in Venditionum contractu, quando apponatur clauſula, & ſi plus valet, donat, id ſolet fieri ad tollendas ſcrupuloſitates, deciſ. 190.n.8.tom.2.

Venditio, quando eſt nulla ab initio, ſcilicet, de tempore venditionis ex poſt non conualeſcit, deciſ.406.n.16.tom.2.

Venditio bonorum pupilli, ſi ab initio ſit nulla, non ſufficit, vt ex poſt doceatur eam fuiſſe factam ex cauſa neceſſaria, & ideò ſuſtineri, ibid.n.17.

Venditionis bonorum pupilli data nullitate vſque ab initio, an ſubſtineatur, ſi ea fuerit vtilis pupillo, ibid.n.17.

Venditio facta cum pacto de retrouendendo ſit minus iuſto pretio, deciſ.64.n.12. tom.2.

Venditio dicitur perfecta, quamuis fuerit dictum, vt ea cenſeatur facta cum pactis, conditionibus, cautelis &c. partibus beneuiſis, deciſ.307.n.1. tom.2.

in Venditionis contractu, ſi fuerit reſeruatum apponere pacta, venditiones, &c. tunc illæ ſunt apponendæ, quæ de iure, & conſuetudine ſolent apponi, ibid.n.2.

Et circa hoc arbitrium boni viri ſolet multum operari, ibidem num.3.

Venditionis contractus vt arguatur eſſe fœneratitius, tria copulatiuè requiruntur, deciſ.253.n.5.tom.2.

in Venditionis limine, quando imminent creditores, certum eſt, dandam eſſe cautionem de euictione, ſaltem pro rata, pro qua ſunt creditores, deciſ.307.n.9.tom.2.

Quod multò magis procedit, quando emptor non vult retinere pretium apud ſe, ſed generoſè offert cedulam banchariam de ſoluendo pretium, dummodò ei detur idonea cautio de euictione, ibid.n.10.

in Venditione, ſi non ſit præſtita cautio de euictione, id minuit valorem rei, & maximè, quando venditio ſit à muliere, deciſ.253. n.16.tom.2.

Venditionis contractus eſt bonæ fidei, deciſ. 315. numer.20. tom.2.

Venditionis rerum vniuerſalium reſtrictio non eſt facienda, ſi talis reſtrictio non legatur in inſtrumento, & n.35. vſque ad finem, deciſ.381. n.34.tom.2.

ad Venditionis contractus perfectionem requiritur conſenſus, res, & pretium, deciſ.388.n.4.tom.2.

in Venditione, quod non fuerit conſtitutum certum pretium, multum facit relatio periti, ſcilicet eum fuiſſe electum ad calculandum quantum illud importet, deciſ. 388. num. 11. tom.2.

in Venditione modica pretij vilitas, quid arguat, deciſ.253. n.16. tom.2.

Venditionis actus alius eſt, & alius actus implementi venditionis per traditionem, deciſ.588.n.12.tom.3.

Venditio, quando eſt facta cum conditione, vt dominium rei venditæ remaneat penes venditorem, donec ſoluatur pretium, interim iſte contractus ſubſtinetur in vim locationis. Rub. in Annotat. ad deciſ.666.n.117. tom.3.

Et in terminis huius pacti citra labem vſurarum poteſt paciſci de mercede, loco penſionis, ibid.n.118.

Venditio facta cum pacto reſeruationis dominij donec ſoluatur pretium, ſuſpenditur interim venditio, & dicitur locatio, & traditio, quæ ſit, ad quid deſeruiat, ibid.n.119.

Immò interim de hoc contractu non eſt ſoluenda gabella, cum ſit locatio, ibid.n.120.

Venditio, quando eſt facta, cum reſeruatione dominij donec pretium ſoluatur, quare dum pendet ea conditio, cum dominium non ſit abdicatum à venditore, interim creditores emptoris non poſſunt prætendere acquiſiuiſſe aliquam hypotecam ſuper ea re, ibid.n.121.

Idque etiam procedit, quamuis pretium ſit pro parte ſolutum, itaque nec pro rata aliquid poſſint prætendere, ibid. numer.123.

Venditio facta cum reſeruatione dominij donec pretium ſoluatur, id nihil plus continet, quàm diſponit ius commune, ibidem num.124.

V E N D I T O R.

Venditor, ſi promiſerit euictionem, penituſque indemnem ſeruare emptorem, tunc ſiue euictio ſequatur de iure, vel de facto, tenet, deciſ.13. n.6.tom.2.

Venditor tenetur de euictione, quamuis litem non denunciauerit

ei em-

ei temptor, quando nulla defenſio venditori competit, ſed conſtat de iuſtitia euincentis, deciſ. 18. n. 36. tom. 2.

Venditor non tenetur emptori de euictione, niſi venditori lis fuerit enunciata, ibid. n. 24.

Limita tamen id, ſi talis denunciatio fuerit remiſſa vigore facti, ibidem.

Venditor ſibi imputet, ſi ipſe dedit cauſam, non adimplendo aliquam conditionem, & ſic emptor non ſoluerit pretium, deciſ. 12. n. 8. tom. 2.

Venditor non tenetur de euictione, quando ea ſecuta eſt per imprudentiam Iudicis, deciſ. 18. n. 13. tom. 2.

Venditor non tenetur de euictione quando ea ſecuta eſt facto Principis, deciſ. 8. n. 6. tom. 2.

Venditor, quando tradit emptori fundum, pro quo pretium non ſoluit, ſi ex eo percipiat vtilitatem, debet facere æqualitatem ſoluendo fructus, deciſ. 315. n. 17. tom. 2.

Venditor, ſi poſt præſtitutam diem petat vſuras, cenſetur conuentioni renunciaſſe, & non eſt amplius locus pœnitentiæ, Rub. in Annotat. ad deciſ. 542. n. 19. tom. 3.

Venditor non tenetur de caſu fortuito, deciſ. 18. numer. 9. tom. 2.

Venditor tenetur dare fideiuſſorem de euictione, dum vult exigere pretium, maximè ſi iam immineat euictio, deciſ. 402. n. 3. tom. 2.

Venditor poteſt agere ad fructus decurſos ante pretij ſolutionem ex æquitate l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. deciſ. 315. n. 20. tom. 2.

Venditor conſequi poteſt fructus decurſos ante pretium ſolutum de iure ciuili conditione ſine cauſa, & de iure Canonico, officio Iudicis nobili, ibid. n. 21. & 26.

Venditor de iure, & conſuetudine debet tradere rem liberam, & dare fideiuſſores idoneos de euictione, vel ſaltem pro aſſecuratione pretij, deciſ. 307. n. 4. & 5. tom. 2.

Venditor tunc multò magis tenetur dare fideiuſſores de euictione, vel ſaltem pro aſſecuratione pretij, quando à principio imminet periculum euictionis, ibid. n. 6.

Venditor cenſus nunquam eſt in obligatione reſtituendi ſortem, deciſ. 152. n. 8. tom. 2.

Venditor poteſt petere officio Iudicis nobili fructus rei venditæ decurſos ante pretij ſolutionem, quamuis ſint præteriti, deciſ. 315. n. 35. tom. 2.

Venditor, ſi facta ei intimatione ab emptore circa motionem litis ſuper re vendita, ſuſceperit in ſe litem, & promiſerit emptorem ſeruare indemnem, tunc tenetur ad omne damnum, deciſ. 13. num. 2. tom. 2.

Venditor, ſi ſe obligauerit indemnem ſeruare emptorem, tunc ſecuta euictione, per ſententiam poteſt abſque alio proceſſu contra eumdem relaxari mandatum, ibid. n. 3.

Venditori ſufficit ſemel intimatam fuiſſe ab emptore litis motionem, & non requiritur in quolibet actu, ibid. n. 4.

Venditor tenetur ad reſtitutionem pretij rei venditæ, ſi ei fuerit euicta, deciſ. 374. n. 1. tom. 2.

Venditor obligans ſe de euictione pro dato, & facto ſuo tantum, ſi euictio ſequatur facto tertij, licet contra venditorem non poſſit agi ex empto, tenetur tamen ad pretij reſtitutionem, ibid. num. 2. & 4.

Venditor, quando non tenetur de euictione, ea ſecuta, licet non poſſit conueniri ad id, quod intereſt emptoris, tenetur tamen ad pretij reſtitutionem, ibid. n. 3.

Venditor, dum noluit teneri de euictione, ſi ea ſequeretur ex facto tertij, tunc ea ſecuta ex d. facto tertij, quando non teneatur, nec ad pretij reſtitutionem, ibid. n. 5.

Venditori ſi fuerit intimata euictio, ſibi imputet ſi euictio contingat ex facto Iudicis iniuſto, deciſ. 18. n. 13. tom. 2.

Venditoris reſpectu cenſus eſt perpetuus, & ſic non poteſt cogi ad illum redimendum, deciſ. 152. n. 5. tom. 2.

Venditoris perſonam non licet ignorare emptori, ad hoc vt illi ſoluat pretium, deciſ. 12. n. 12. tom. 2.

Venditori cenſus, quod liceat beneplacito emptoris redimere cenſum, hoc pactum non operabitur vt non poſſit fieri etiam ſine beneplacito, & quare, deciſ. 35. n. 25. tom. 2.

Venditoris confeſſio poſt factam venditionem non nocet emptori, deciſ. 584. n. 9. tom. 3.

Venditori debentur fructus decurſi ante ſortis ſolutionem non tanquam vſuræ, ſed tanquam res propria ex æquitate legis commutatiuæ, & iure naturali, deciſ. 315. n. 15. tom. 2.

ad Venditorem ſpectat defenſio rei venditæ, ne euincatur, deciſ. 395. n. 14. tom. 2.

Venditori debentur fructus recompenſatiui ſi emptor non ſoluat pretium rei emptæ, deciſ. 315. n. 41. tom. 2.

Venditori competit actio ex vendito ad pretium, ac etiam ad vſuras pretij tempore traditionis rei, deciſ. 315. numer. 10. tom. 2.

in Venditorum cenſus poteſtate ſi non ſit quandocumque redimere cenſus, an ſit de iure prohibitum, deciſ. 35. num. 20. tom. 2.

V E R B V M.

Verbum, *abſenti*, cæteratum, poſitum in inſtrumento donationis factæ abſenti, continet ſtipulationem Notarij, deciſ. 428. n. 1. tom. 2.

Verbum, *ad vnguem*, eſt præciſum, & vim habet, & effectum clauſulæ derogatoriæ, deciſ. 654. n. 81. tom. 3.

Verba, *ad beneplacitum*, poſita in redemptione cenſus, quid importent, deciſ. 35. n. 15. tom. 2.

Verbum, *agere*, etiam abſolutè prolatum, pro viuere accipitur, Rub. in Annotat. ad deciſ. 636. n. 74. tom. 3.

Verbum, *agere*, ſignificat petere, vel viuere ſecundum ſubiectam materiam, ibid. n. 75.

Verbum, *bona*, etiam pro vtilitate accipi poteſt, deciſ. 254. n. 13. tom. 2.

Verbum, *cadat*, quando ſtat acquiſitiuè, tunc ſemper eſt directum, vel ſaltem commune, deciſ. 246. n. 27. tom. 2.

Verbum, *cadat*, & recadat, in eodem ſenſu recipi debet, deciſ. 246. n. 30. tom. 2.

Verbum, *cadat*, habet duplicem ſignificationem vnam acquiſitiuam, & alteram priuatiuam, ibid. n. 24.

Verbum, *de facto*, eſt merè executiuum, & excludit factum alterius, deciſ. 246. n. 7. tom. 2.

Verba, *cuilibet eorum*, poſita in conceſſione bonorum facta ad plures generationes, tribuit in ſolidum conceſſionem, deciſ. 192. num. 2. tom. 3.

Verbum, *decedere*, poſitum in ſubſtitutione cum denotet mortem, inducit compendioſam, deciſ. 366. n. 15. tom. 2.

Verbum, *deſcendentes*, eſt nomen collectiuum comprehendens ſui natura omnes deſcendentes in infinitum, deciſ. 366. num. 5. tom. 2.

Verbum, *deſcendentes*, cum ſit nomen collectiuum de ſui natura comprehendit omnes deſcendentes in infinitum, deciſ. 357. num. 11. tom. 2.

Et hoc præſertim ſi ſint vocati deſcendentes maſculi, ibidem num. 12.

Verbum, *deſcendentia*, de neceſſitate non infertur ad deſcendentiam ex filijs maſculis per lineam rectam, deciſ. 603. num. 26. tom. 3.

Verba, *Deudo mas cercano*, ſecundum Hiſpanos comprehendit etiam illegitimos, deciſ. 361. n. 8. & 19. tom. 2.

Verbum, *diſpenſare*, paſſim apud DD. pro, ſoluere, vſurpatur, deciſ. 648. n. 11. tom. 3.

Verba, *e di più*, in apoca alicuius contractus ſignificant potius additionem, quam extinctionem dicti contractus, deciſ. 37. num. 10. tom. 2.

Verba, *e di più*, ſunt continuatiua eiuſdem ſermonis, deciſ. 78. num. 10. tom. 2.

Verbum, *exquirere*, quid importet, deciſ. 574. numer. 40. tom. 3.

Verbo, *& non facto*, ſit productio realis, deciſ. 139. num. 1. tom. 2.

inter Verbum, *ipſo facto*, vel de facto, non adeſt differentia, ſicut ipſo iure, vel de iure, ibid. num. 8.

Verba, *& cuiuslibet hæredibus*, an poſſint dare ius accreſcendi inter primos receptores ex præſumpta voluntate concedentis, & alia vt num. 9. deciſ. 192. n. 8. tom. 3.

Verbum, *habeat*, quid importet, deciſ. 580. n. 23. tom. 3.

Verbum, *hæres*, per ſe poſitum eſt aptum comprehendere etiam fœminas, deciſ. 309. n. 2. tom. 2.

Verbum, *hæredes*, tunc eſt reſtringendum ad hæredes ſanguinis, quotieſcumque extarent agnati, ſecus agnatis non extantibus, Rub. in Annot. ad deciſ. 523. n. 120. tom. 3.

Verbum, *hæredibus*, quando non ſtat de per ſe, ſed eſt coniunctum cum verbo, filijs, tunc non opitulatur fœminis, deciſ. 309. num. 7. tom. 2.

Quod procedit etiamſi adſit copula, ibid. n. 8.

Verbum, *hæreditas* complectitur omnium, & ſingulorum bonorum, & quorumcumque iurium ſpecies, quæ penes defunctum reperiebantur, deciſ. 561. n. 12. tom. 3.

Verbum *hæreditas* ſimpliciter prolatum, licet non importet totam hæreditatem, fallit tamen, ſi conſtet de contraria mente teſtatoris, deciſ. 200. n. 15. tom. 2.

Verbum, *infraſcripto*, refertur ſolum ad eum, qui corporalibus, oculis legi poteſt, deciſ. 369. n. 5. tom. 2.

Verba *in infinitum* vtique continent tractum ſucceſſiuum temporis, deciſ. 593. n. 7. tom. 3.

Verbum *inſtituis*, eſt directum, & ſecundum eius naturam impoſſibile eſt, vt trahetur ad fideicommiſſariam, deciſ. 649. num. 4. tom. 3.

Verbum (*ipſe*) vt ſit perſonaliſſimum, & non comprehendat, niſi expreſſum, quid requiratur, deciſ. 198. n. 24. tom. 2.

Verbum, *ipſe*, vt dicatur perſonale, quid requiratur, deciſ. 102. num. 7. tom. 2.

poſt Verbum, *iurans*, quando adeſt clauſula, quæ denotat imperfectionem extenſionis multò magis poteſt præſumi, & ſub intelligi clauſula tactis, deciſ. 682. num. 11. tom. 3.

Ver-

Verbum, *iudicium*, latius patet, quam verbum, actio, deciſ.315. num.12.tom.2.
Verba, *liberorum, & deſcendentium* ſunt verba collectiua plurium perſonarum, & graduum, intellige tamen vt hic, deciſ.649. num.6. tom.3.
Verbum, *liceat*, non importat neceſſitatem, deciſ.35.num.11. & 12.tom.2.
Verbum, *nepos*, poteſt intelligi ſaltem ex communi vſu loquendi etiam de filio ex fratre, deciſ.603.n.18.tom.3.
Verba, *non extantibus*, & ſimilia qualiter veniant intelligenda, deciſ.593.n.5.tom.3.
Verbum, *oblatio*, ſumptum largo modo continet quemlibet actum, per quem aliquid alicui offertur, deciſ.391. n.3. tom.2.
Verbum, *oblatio*, ſtrictè ſumptum, illud referre videtur, quod ad cultum DEI offertur, ibid.num.4.
Verbum, *occaſio*, importat etiam cauſam remotiſſimam, deciſ.744. num.17.tom.2.
Verbum, *particeps*, conuenit propriè ſocietati, deciſ.367.n.10. tom.2.
Verbum, *pecunia*, eſt latum, deciſ.280.n.6.tom.2.
Verbum *permanere* ſignificat actum ſucceſſiuum, & permanentem, Rub. in Annotat. deciſ.632.n.65.tom.3.
Verbum, *perpetuo*, denotat tempus ſine præfinitione, deciſ.464. num.12.tom.3.
Verbum *permeniret*, eſt temporis imperfecti. deciſ.738. num.2. tom.3.
Verbum *perueniret* in materno ſermone, quid ſignificet, & importet, ibid.num.3.
Verba, *pleno iure*, poſita in diſpoſitionibus important non ſolum dominium, ſed etiam vſumfructum, Rub. in Annot. ad deciſ. 636.num.8.tom.3.
Et ſuper hoc eſt textus melior de Mundo in l.fœminæ, §. illud, C. de ſecund.nupt. vt ibi dicit Bald. atque ſuper hoc fuiſſe interrogatum à Papa, ibidem.
Verba, *pleno iure*, important translationem proprietatis, cum vſufructu, ibid.n.9.
Verba, *pleno iure*, expreſſa à teſtatore in inſtitutione hæredis, & ideò cum poſſint, debent aliquid plus operari. & quid, vide hic, Rub. in Annot. ad deciſ 636. num.11.tom.3.
Verba, *pleno iure*, in dubio important dominium, cui nihil deſit, ibid.num.13.
Verba, *pleno iure*, & ſine diminutione inferunt ad prohibitionem Trebellianicæ, deciſ.632.n.8.tom.3.
Verbum, *plures*, de ſui natura requirit tria, deciſ.68. num.10. tom.2.
Verbum, *poſſit*, importare etiam poteſt arbitrium, deciſ. 113. num.6.tom.2.
Verbum, *poſſint*, an contineat neceſſitatem, ibid.n.4.
Verbum, *poſtquam*, denotat tempus futurum, & excludit omne tempus alterius, deciſ.27.n.6.tom.2.
Verbum, *proles*, intelligi debet de maſculis tantum, non autem de fœminis, deciſ.603.n.11.tom.3.
Verbum, *promiſit*, importat propriam ipſius promittentis obligationem. deciſ.728.n.11.tom.3.
Verba *prorſus, & omnino*, non tollunt legitimas exceptiones, deciſ. 299.num.9. tom.2.
Verbum, *prorſus*, ſi addatur verbis, prole legitima deficiente, ampliat verbum, prolis, & quid operetur, deciſ.291. num.24. tom.2.
Verbum, *prorſus*, habet præciſam naturam, ibid.n.25.
Verbum, *prorſus*. nullam recipit modificationem, ibid.n.26.
Verbum, *prouiſio*, comprehendit etiam confirmationem, deciſ. 654.n.4.tom 3.
Verbum, *publicè*, importat publicam vocem, & famam, deciſ.96. num.9.tom.2.
Verbum, *quicumque*, eſt vniuerſale, & comprehendit ea, quæ alias non venirent, deciſ.57.n.10.tom.2.
Verbo, *recadat*, quando verbum de facto eſt adiunctum, eſt ſine dubio directum, deciſ.246.n.31.tom.2.
Verbum, *recadat*, commune adiectum verbo, volo de ſui natura inflexum non poteſt importare ſubſtitutionem vulagrem, ſed fideicommiſſariam, ibid.n.33.
Verbum, *recadat*, eſt inflexum, & non commune, deciſ.246.n.21. & 24.tom.2.
Verbum, *recadat*, eſt compoſitum ex dictione, ex, & verbo, cadat, & ſic reiterationem videtur importare, ibid.n.22.
Verbum, *recadat*, ſi non dirigatur magis ad inſtitutum, quam ad ſubſtitutum eſt commune, ibid.n.23.
Verbi, *remaneat*, natura eſt importare continuationem, & perſeuerantiam iuris, & diſpoſitionem præcedentis, deciſ.630.num. 34. tom.3.
Verbum, *remaneat* tanquam commune, quam interpretationem recipere poſſit, deciſ.556.n.1.tom.3.
Verbum, *remaneat*, poteſt eſſe directum & obliquum, deciſ.630. num.30. tom.3.
Verbum repetitiuum, *dicti*, licet repetat ſupra narrata, non tamen operatur circa ea, quibus repetitio non venit, deciſ.432. num.5.tom.2.
Verbum *reſiduum*, quid importet, deciſ.580.n.13.tom.3.
Verbum, *ſancimus*, poſitum in confirmatione aliqua facta à Principe, vim legis obtinet, idem eſt ſi adſit verbum, innouamus, deciſ.438.n.61. & 62.tom.2.
Verbum, *ſemper*, habet tractum ſucceſſiuum, abſque temporis diſtinctione, deciſ.314.n.10.tom.2.
Verbi, *ſolus*, proprietas, & natura ſemper non eſt, vt excludat actum ſimultaneum, deciſ.530.n.41. tom.3.
Verbum, *ſpectat*, denotat dominium, deciſ. 298. numer.14. tom.2.
Verba illa, *ſub caſu vel conditione*, qualiter ſint intelligenda, deciſ. 675.n.37.tom.3.
Verbum, *ſubſtituit*, eſt commune, deciſ.245. n.2.tom.2.
Verbum, *ſubſtituit*, continet nedum ſubſtitutionem vulgarem, ſed etiam fideicommiſſariam, ibid.n.3.
Verbum, *ſucceſſoribus*, poſitum ſimpliciter in conceſſione emphyteuſis, eſt aptum extendere conceſſionem in infinitum, deciſ. 483.n.18.tom.2.
Verbum, *teneatur*, importat neceſſitatem, deciſ.728. num.10. tom.3.
Verba illa in mandato procuræ poſita, ſcilicet, *tutto quello che farà &c. ſarà ben fatto*, habent vim ratificationis, deciſ.228. num.9.tom.2.
Verbum, *valdè*, verificatur in diminutione, etiam circa dimidiam, deciſ.364.num.8.tom.2.
Verbum, *velle*, iunctum verbo infiniti temporis, denotat actum de futuro, nec diſponunt in his. quæ ſimul alterius conſenſum requirunt, Rub. in Annot. ad deciſ.431.n.122.tom.2.
Verbum, *volo*, vt non importet fideicommiſſum, ſufficit eſſe iniunctum verbo communi, deciſ.246.n.9.tom.2.
Verbum, *volo*, à teſtatore prolatum, idem ſe habet, ac fideicommitto, ibid.n.35.
Verbum, *volo*, ſi ſemper induceret fideicommiſſum, eſſet contra textum in l. Imperatores, ff. de manumiſſ. & alios, ibidem num.36.
Verbum, *volo*, tunc inducit fideicommiſſum, quando verbum cui adijcitur eſt obliquum, & non aliter, ibid.n.37.
Verbum, *volo*, eſt merè obliquum, & precarium, deciſ. 246. num.32. tom.2.
Verbum, *volo*, ex ſui proprietate eſt informe, & determinatur ratione verbi adiuncti, ibid.n.42.
Verbum, *volo*, non eſt directum, vel obliquum de ſe, niſi propter verbum adiunctum, ibid.n.43.
Verbum, *volo*, aptitudine poteſt eſſe directum, ibid.n.44.
Verbum, *volo*, nihil importat, niſi habita ratione adiuncti, vnde ſi iungatur verbis obliquis, importat fideicommiſſum, ſi verbis directis, aut communibus directam ſubſtitutionem, ibid.num.45.
Verbum, *volo*, ſi reperiatur adiectum, verbo. *recadat*, quod eſt commune, ſubſtitutio valet in vim directæ, ibid.n.46.
Verba ampliſſima reſtringuntur per ſequentia moderatoria, deciſ.654.n.79.& 80.tom.3.
Verba, quando ſunt clara, tunc velle ea declarare, nihil aliud eſt, quam nugas agere, Rub. in Annot. deciſ.460.n.130.tom.2.
Verba, quando ſunt clara, ceſſat omnis difficultas, deciſ.245.n.4. tom.2.
Verba, quando ſtant cauſatiuè, & non conditionaliter, non reſtringunt, etiamſi diſpoſitio non eſſet generaliter concepta, deciſ.743.n.13.tom.3.
Verba, quando ſtant conſecutiuè ad aliquid ſecundum illius metam regulantur, deciſ.651.n.10.tom.3.
Verba continuatiuè poſita, ad præcedentia proxima referenda ſunt, deciſ.473.n.13.tom.2.
Verba in contractibus non debent ſtare otioſa, deciſ.381.n.30. tom.2.
Verbum omne quod alterius miniſterium excludit, æquè propriè poteſt ſtare in ſenſu diuerſo, & in obliquo ſemper eſt commune, deciſ.246.n.5.tom.2.
Et hoc maximè ſi ſit adiectum vniuerſitati bonorum, ibid.
Verba quando demonſtratiuè ſunt poſita, non debent diſpoſita coanguſtare, deciſ.505.n.3.tom.3.
Verba diſpoſitiua, & non narratiua in inſtrumentis poſita ſunt attendenda, deciſ.508.n.19.tom.2.
Verba in dubio ſemper ſunt reducenda ad bonum ſenſum, & ad actum licitum, deciſ.35.n.9.tom.2.
Verba ſunt intelligenda, ne contractum reddant illicitum, ibid. num.10.
Verba in dubio præſumuntur ſtare demonſtratiuè, non autem reſtrictiuè, deciſ.207.n.9.tom.2.
Verba in dubio qualiter veniant interpretanda, deciſ.508. num. 14.tom.2.
Verba dubia interpretari debent ſecundum ſubiecta materiam, deciſ.506.n.11.tom.3.
Verba in dubio cenſentur potius poſita ad demonſtrandum, & declarandum, quam ad taxandum, deciſ.677.n.2.tom.3.

Ver-

Verba in dubio præſumuntur ſtare demonſtratiuè, & non taxatiuè, deciſ.328.n.10.tom.2.
Verba intelligenda ſunt, vt congruant ſubiectæ materiæ, ibid. num.11.
Verbis enunciatiuis eſt dandum amplum priuilegium, deciſ.257. num.9.tom.2.
Verba enunciatiua legum non decidunt, deciſ.654. num.31. tom.3.
Verba, quæ præſupponunt, non diſponunt, ibid.num.32.
Verba, & iuſtitiam faciat, important quatenus ſit de iure id, quod petitur in commiſſione, deciſ.181.n.10.tom.2.
Verba, & iuſtitiam faciat &c. poſita in commiſſione videntur importare quatenus poſita ſint de iure, deciſ.339. num.5. tom.2.
Verba, & iuſtitiam faciat, poſita in aliqua conceſſione gratiæ intelligi debent circa modum procedendi, circa gratiam faciendam, ibid.num.14.
Non autem circa ipſam quatenus æquitas ſuaderet, vt aliqua derogatio concedi deberet, ibid.
Verba fideicommiſſi quando ſunt inducta non in perſona, ſed in bona, dubium non eſt quin fideicommiſſum ſit reale, deciſ.518. num.6.tom.3.
Verba, quantumuis generalia in mandato poſita, reſtringi debent ad facultatem gerendi vtilia, non autem faciendi præiudicialia, deciſ.88.n.6.tom.2.
Verba generalia ex antecedenti proteſtatione, & veriſimili mente loquentis, ſunt interpretanda, Rub.in Annot.ad deciſ.523. num.117.tom.3.
Verba generalia, & geminata, ſunt apta comprehendere etiam ea, quæ aliàs non venirent, deciſ.18. n.28.& 29.tom.2.
Verba generalia poſita in donatione quid operetur, deciſ.716. num.6.tom.3.
Verba generalia omnia includunt, deciſ.715.n.5.tom.2.
Verba generalia recipiunt reſtrictionem ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.630.n.87.tom.3.
Verba generalia reſtringuntur per verba ſequentia ſpecialia, deciſ. 428.n.16.tom.2.
Verborum generalitas declaratur ex vſu, conſuetudine, & obſeruantia loci, deciſ.625.n.10. tom.3.
Verba imperſonalia non denotant perſonalitatem, deciſ. 213. num.7.tom.2.
Verba Mercatorum inter eos prolata, ſunt accipienda, iuxta eorum ſtylum, deciſ.458.n.8. tom.2.
Verba illa, non extantibus, vel deficientibus, quando non ſunt coarctata ad certum tempus, ſed indefinitè prolata, deciſ.593. num.7.tom.3.
Tunc non verificantur in ſola exiſtentia, nec continent ſolam vulgarem, ſed etiam fideicommiſſariam, ibid.n.8.
Verba Notarij, teſtis iurauit, &c. non inferunt legitimam delationem iuramenti, deciſ.638.n.14.tom.3.
Verba Principis potius ſunt impropriandа, vel in eo præſumenda obliuio, aut cenſendum eſt reſcriptum falſum, antequam dicatur ipſe voluiſſe præiudicare tertio, Rub. in Annot. ad deciſ.666.num.70. tom.3.
Verba priuilegiorum interpretanda ſunt, vt remoueatur præiudicium tertij, deciſ.530.n.38.tom.3.
Verba (*per te ipſum*) inferunt ſeparationem, & diſtinctionem à facto aliorum, ibid.n.39.
Verba priuilegiorum ſunt interpretanda iuxta veriſimilem mentem concedentis, deciſ.531.n.26.tom.3.
Verba poſita in narratiua non alterant diſpoſitionem, deciſ.299. num 10.tom.2.
Verba, *quæcumque*, & quæuis, ſunt apta omnia comprehendere, deciſ.30.n.5. tom.2.
Verba vniuerſalia omnia comprehendunt, deciſ.143. num.11. tom.2.
Verba vniuerſalia, quando omnia comprehendunt, deciſ.377. num.4. tom.2.
Verba vniuerſalia operantur, ac ſi de ſingulis fuiſſet facta ſpecialis mentio, deciſ.143.n.12. tom.2.
Verba vniuerſalia ſine dubio omnia comprehendunt, quando proferuntur ab homine, quia tunc non recipiunt aliquam reſtrictionem, deciſ.377.n.6.tom.2.
Verba vniuerſalia, & geminata poſita in donatione, operantur, vt in illa veniant ea, quæ alias non venirent, deciſ.377.num.1. tom.2.
Verba vniuerſalia tunc multò magis operantur, quando ſunt geminata, ibid.num.2.
Verborum vniuerſalium geminatio, includit caſus, qui ex ſui natura alias non includerentur, itaut nihil penitus excludatur, deciſ.377.n.5.tom.2.
Verba reſtringentia, quando ſunt clara, nullatenus admittenda eſt ampliatio, deciſ.508.n.8.tom.3.
Verborum relatio ſingula ſingulis congruè facienda eſt, deciſ.530. num.48. & 49.tom.3.
Verba narratiuæ referuntur ad tempus dictæ narratiuæ, deciſ.354. num.12. tom.2.
Verba, ſi non ſint adiecta ſubſtantiæ promiſſionis, ſed executioni, proinde temporis tantum dilationem non autem conditionem important, deciſ.677.n.4.tom.3.
Verba diſponentis ſunt intelligenda ſecundum communem vſum loquendi locorum, deciſ.361.num.15.tom.2.
Verba in ſententia prolata, quando ſint apta comprehendere poſſeſſorium, & petitorium, deciſ.559.n.13.tom.3.
Verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto, deciſ.744. numer. 5. tom.3.
Verba quando ſunt indubitata, vanum eſt, quærere de voluntate diſponentis, deciſ.505.n.16.tom.3.
Verba illa, quæ forma &c. quando non amplient vocationem perſonarum, ibid.num.17.
Verbis mellitis non ſatis tutum eſt credere, cum ex hoc ſoleat peſtis amara nonnumquam ſequi, Rub. in Annot. ad deciſ.617. num.229.tom.2.
Verba ſtatuti indefinitè loquentia generaliter veniunt intelligenda, deciſ.66.n.20.tom.2.
Verborum geminatio ſapit præciſam coarctationem, deciſ.276. num.27.tom.2.
Verba prolata ab impeditis contrahere matrimonium, quando importent ſponſalia de futuro, deciſ.656.n.6.tom.3.
Verba prolata à teſtatore, quando aliquid poſſunt operari propter noua fideicommiſſa, non eſt facienda interpretatio pro eis, deciſ.287.n.22.tom.2.
ſub Verbis naturalibus ſi teſtator vocet aliquos, tunc veniunt tam legitimi, quàm illegitimi, deciſ.84.n.3.tom.2.
Verba, *ſe li parerà*, quem intellectum recipere poſſint, deciſ.88. num.4. tom.2.
à Verborum proprietate non eſt recedendum, deciſ.510. num.4. tom.3.
Verba in dubio potius ſunt referenda ad naturam cenſus, quam emphyteuſis, ibid.n.5.
Verba quæ ſunt vnica ſtructura continentur, iure diuerſo cenſeri non debent, deciſ.11.n.4.tom.2.
Verba prolata per modum redditionis rationis non diſponunt de nouo, ſed reſtringuntur & regulantur ſecundum eamdem præcedentem diſpoſitionem, deciſ.561.num.73.tom.3.
Verba prolata per modum rationis non ampliant diſpoſitionem nec nouas perſonas introducunt, ibid.n.74.
Verba directa in perſonam ſolitam aliquid facere, qualiter veniant iudicanda, deciſ.348.n.16.& 17.tom.2.
Verba curialia regulariter non ſolent obligare, niſi quoad antidotalem obligationem, ibid.n.18.
Verba non dicuntur curialia, ſi tractetur præſtandi alicui iuſtam mercedem propter ſuos labores, ibid.n.19.
Verba à quo reguntur, ſpectandum eſt, deciſ.737. numer.14. tom.3.
Verba in contractibus non eſt dicendum, vt ſtent ſuperfluè, ibid. num.19.
Verba in rixa, & controuerſia dicta, tanquam calore iracundiæ emanata, non ſunt attendenda, deciſ.739.n.36.tom.3.
Verba concepta in numero plurali, non debent reſtringi ad vnam tantum rem, deciſ.743.n.15.tom.3.
Verba ſunt intelligenda ſecundum caſum præmiſſum, deciſ.654. num.39.tom.3.
Verba ſequentia debent determinari à verbis præcedentibus, deciſ.654.n.41.tom.3.
Verba, quæ leguntur in narratiua conceſſionis feudi, non ſufficiunt ad mutandam naturam ipſius feudi, ſcilicet, vt feudum nouum dicatur antiquum, deciſ.270.n.13.tom.2.
Verba denotantia temporalitatem, non poſſunt inducere perpetuitatem, deciſ.589.n.6.tom.3.
Verba ſi importent arbitrium, non continent conditionem, deciſ. 113.n.7.tom 2.
Verba prolata ad alicuius fauorem non debent in eius odium retorqueri, deciſ.508.n.12.tom.3.
Verba ſemper ſunt accipienda in potiori ſignificatu ad ſuſtinendum actum, deciſ.354.n.24.tom.2.
Verba ſunt interpretanda ſecundum mentem teſtatoris, deciſ. 246.num.12.tom.2.
Verba in dubio potius debent accipi in ſenſu directo, quam in obliquo, ibid.num.13.
Verba non ſunt conſideranda, ſed voluntas, & intentio proferentis, Rub. in Annotat.ad deciſ.632.num.10.tom.3.
Verba, vt aſſeritur quando non ſtent dubitatiuè, ſed enunciatiuè, deciſ.728.n.12.tom.3.
Verborum præſuppoſitorum natura eſt, vt nihil diſponant in præſuppoſito, deciſ.194.n.4.tom.2.
Verba, quod ſint præſuppoſitiua, ſeu demonſtratiua, deducitur quando nullum adeſt verbum imperatiuum, ibid.n.5.
Verba, quæ ſupponunt, non diſponunt, deciſ.632. num.7. tom.3.
Verba ſunt referenda ad ea, à quibus reguntur, deciſ.235.num.5. tom.2.
Verba vt ſuccedatur in capita, & non in ſtirpes videtur repugnare repræſentationi, deciſ.198.n.4.tom.2.

Verba prægnantiſſima, ſi in aliquo priuilegio poſita ſint, debent operari etiam vltra ius commune, deciſ.118. num.9. & 10. tom.2.
Verba, tunc, & eo caſu, &c. quando ſunt adiecta ſubſtitutioni vulgari, non ſtant taxatiuè, ſed demonſtratiuè, deciſ.579.n.11. & 12.tom.3.
Verba in inſtrumentis, quando ſtant præſuppoſitiuè, non autem diſpoſitiuè non attenduntur, deciſ.492.n.13.tom.2.
Verba præſentis temporis, quando ſunt appoſita actui de futuro, vel ſub conditione, tunc ea de illo tempore ſunt intelligenda, deciſ.614.n.51.tom.3.
Verba ſententiæ qualiter ſint declaranda, deciſ.710. numer.5. tom.3.
Verba ſunt recedenda ad germanum intellectum, deciſ.397.n.8. tom.2.
Verba per ceſſum, vel deceſſum, ſeu per quamlibet dimiſſionem, hæc verba continent in ſe ſimplicem dumtaxat reſignationem, ſeu ceſſionem, deciſ.614.n.27.tom.3.
Verba directa propter neceſſitatem poſſunt obliquari, deciſ.649. num.8.tom.3.
Verba de iure intelliguntur cum effectu, deciſ. 695. numer.5. tom.3.
Verba, vult tamen etiam, & verba, ita tamen, quid importent, deciſ.474.num.5.tom.2.
Verba appoſita in fauorem alicuius, non debent in eius odium retorqueri, deciſ.541.n.6.tom.3.
à Verbis teſtatoris non eſt recedendum, niſi manifeſtiſſimè conſtet de eius contraria mente, Rub. in Annotat. ad deciſ.632. num.134.tom.3.
Verba repræſentant hominis intentionem, & mentem, ſicuti ſpeculum faciem, ibid.num.135.
Verba, & illis non exiſtentibus poſita in ſubſtitutionibus teſtamentarijs, quam reſtrictionem non recipiant, deciſ.505.n.10. tom.3.
Verba illa prolata inter virum, & mulierem, *altera non eſt futura mea vxor, quam tu*, & ſic quoque dixit mulier, ſecundum aliquos iſta verba important ſponſalia de futuro, deciſ.656. num.1.tom.3.
Alij verò contrarium ſentiunt ea ratione, quia promittere non ducturum aliam quam Bertam, non important conditionem ducendi Bertam, ſed tantum aliam ducere, ibid.
Verba, quod non ſonant, nec loquens ſentit, quia virtus ſermonis ſe non porrigit ad aliud, deciſ.632.n.137.tom.3.
Verba, quando dicantur venire continuatiuè ad præcedentia, deciſ.508.n.5.tom.5.
Verba illa prolata à muliere, tu ſcis, quod es meus maritus, quando non dicantur prolata, vt matrimonium per verba de præſenti contraheretur, deciſ.656.n.20. tom.3.
Verba ſunt nota eorum, quæ ſunt in anima paſſionum, Rub. in Annot.ad deciſ.632.n.139.tom.3.
Verba compoſita, quod non poſſint eſſe directa, vel communia, eſt ſententia, quæ repugnat communi DD. opinioni optimè in iure fundata, deciſ.246.n.28.& 29.tom.2.
VERIFICATIO duorum confinium ſufficit vt probetur identitas, deciſ.611.n.17.tom.3.

V E R I S I M I L I A.

Veriſimile id, quod eſt, pro expreſſo habetur, deciſ.531.num.27. tom.3.
Veriſimile quod non eſt, imaginem falſitatis habet, deciſ.709. num.13. tom.3.
Veriſimilia ea, quæ non ſunt, habent imaginem falſitatis, deciſ. 624. n.6.tom.3.

V E R I S I M I L I T V D O.

Veriſimilitudo in omni negocio multum operatur, deciſ.14. n.8. tom.2.
Veriſimilitudo in materia probationum non parum attenditur, deciſ.620.num.7.tom.3.
Veriſimilitudo maximè eſt attendenda in probationibus, deciſ. 259.num.14.tom.2.
Veriſimilitudo ſolet implere probationem, etiam in caſibus in quibus alias non admitteretur, deciſ.28.n.16.tom.2.

V E R I T A S.

Veritas arguitur ex multis ſimul iunctis, deciſ. 679. numer.6. tom.3.
Veritas cum odium pariat, ideò ferè ignoratur quid ſit, Rub. in Annotat.ad deciſ.460.n.23.tom.2.
Veritas poſt DEVM eſt vnicè colenda, immo, & ipſe DEVS eſt veritas, quare ſuper omnia colenda, Rub. in Annot. ad deciſ. 636.num.90.tom.3.
Veritas, quando apparet, cedunt omnes præſumptiones, deciſ. 365.num.56. & 57. tom.2.
Veritas quando magis exagitatur, ac inculcatur, tantò plus ſplendeſcit in lucem, Rub.in Annot.deciſ.460.n.21.tom.2.
Veritas immortalis eſt, & murus inexpugnabilis, ibid.
Veritas non Auctorum numero, ſed legum, & rationum auctoritate eſt venanda. Iudicandum non eſt ex multitudine Auctorum, ſed quod iuſtius & æquius, ex ſententia Iuſtiniani Imp. Rub.in Annot.deciſ.460.n.17.tom.2.
Veritas æris alieni in inuentario deſcripti non probatur contra creditores, & legatarios, deciſ.591.num.8.tom.3.
de Veritate, quando clarè apparet, non eſt vlterius quærendum, deciſ.303.n.14.tom.2.
Veritatem aſſequi eius, quid ignoramus, & non cernimus, difficilè admodum eſt, Rub.in Annot.deciſ.632.n.129.tom.3.
Veritatem inueſtigabit ille Doctor, qui pecunijs non mouetur, nec ſpe, aut præmio allicitur, nec gratia, aut auctoritate frangitur, Rub.in Annot.deciſ.636.n.100.tom.3.
Veritati non eſt præiudicandum, & maximè ab illis, qui habent intereſſe in cauſa, deciſ.534.n.35.tom.3.
pro Veritate inſtrumenti valdè adminiculatur eius facies, necnon locus vbi eſt repertum, deciſ.551.n.12.tom.3.
Veritatis fundamentum quando deficit, non poteſt id, quod factum eſt, aliquid operare, deciſ.293.n.6.tom.2.
in Veritate indaganda Iudices potiſſimum veriſimilitudinem attendere debent, deciſ.73.n.3.tom.2.
de Veritatis primordio, veriſque cauſis quando conſtat, tunc licitè, & ſine aliqua fraude præſumitur actus geſtus, deciſ.629. num.27.& 28. tom.3.
Veritati cedere debet præſumptio, & maximè quando præſumptio orta fuit ex antiquitate temporis, deciſ.534. numer.25. tom.3.
VESTES datæ à marito vxori, dum non ſunt pretioſæ, præſumuntur donatæ, deciſ.626.n.5.tom.3.
VESTIARIA, & cibaria præſtanda à liberis libertis, præſtanda etiam ſunt ab eorum hæredibus, non obſtante quod legatum videatur perſonale, cum deberetur à liberis, deciſ.369. n.8. tom.2.
Veſtiaria, & alimenta legata à Titio hærede præſtanda, debent etiam præſtari ab hæredibus Titij, ibid.n.9.
Veſtimentorum nouorum confectio, non eſt propriè mercatura, ſed artificium, deciſ.194.n.7.tom.2.
VEXATIO dat intellectum, Rub. in Annotat. ad deciſ.460. num.23.tom.2.

V I A.

Viam eam, nemo cenſetur eligere, per quam ſua conſilia non poſſunt habere ſuum effectum, deciſ.695.n.9.tom.3.
Via executiua licet Iudex procedat per viam ordinariam, quando non dicatur vulnerata, deciſ.520.n.25.tom.3.
Via executiua, quando agitur, non requiritur litis conteſtatio, deciſ.359.n.13.tom.2.
Via executiua debetur creditum, quando eſt obligatione Camerali vallatum, deciſ.29.n.4.tom.2.
Via executiua competit, quando agitur vigore inſtrumenti obligatione Camerali vallati, deciſ.224.n.1.tom.2.
Via executiua vt competat pro legato conſequendo nullo iure cautum eſt, deciſ.359.n.1.tom.2.
Via executiua ſi daretur pro legato conſequendo, fruſtratoriæ actiones eſſent, quæ pro eo habendo dantur, ibid.n.3.
Via executiua quando non dicatur vulnerata, deciſ.353. num.8. & 9. tom.2.
Via executiua vulneratur, dum Iudex procedit per viam ſententiæ, & maximè quando dicta ſententia tranſiuit in iudicatum, deciſ.520.n.22.tom.3.

V I C A R I A.

Vicaria perpetua in Eccleſia Collegiata, quando erecta eſt à Papa, quando dicatur tranſlatum exercitium curæ in Rectorem, & quando non, deciſ.316.n.4.tom.2.
Vicariæ erectio, ſi facta fuerit in vim Concil. Trid.ſeſſ.7. cap.7. de reform. tunc congrua Vicarijs aſſignanda eſt ſuper certis bonis, deciſ.328.n.8.tom.2.
Vicaria, quando erigitur, tunc quoad quantitatem congruæ aſſignanda Vicario, attenditur Conſtitutio Pij V.ibid.n.9.
Vicarijs vnitis ſit præſentatio, ſeu electio per Prælatum Eccleſiæ, cui eſt facta vnio, cum approbatione Ordinarij, nec requiritur alius concurſus, deciſ.580.n.25.tom.3.

V I C A R I V S.

Vicarius Capituli, ſicut nec Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poſſunt concedere litteras dimiſſoriales, deciſ.670. num.26. & 27.tom.3.
Vicarij creatio arguit vnionem, cum Eccleſia regulariter prouideatur de Rectore, & non de Vicario, deciſ.485. num.14. tom.2.
Vicario ſi ſit aſſignata certa portio fructuum Eccleſiæ, ex hoc argui poteſt, quod Eccleſia eſt vnita, deciſ.485.num.15. tom.2.
Vicarius Eccleſiæ S.Ioannis Lateranen. habet in facultatibus procedere appellatione remota, deciſ.390.n.2.tom.2.
Vicario Eccleſiæ vnitæ quando fuit aſſignata certa portio, & reliquum remanet Eccleſiæ, cui fuit facta vnio, ideſt indubitatum ſignum vnionis, deciſ.580.n.8.tom.3.
Vicarius Eccleſiæ vnitæ an habeat intentionem fundatam ſuper decimis, ſibi aſſignatis pro ſua portione, ibid.n.16.

Vi-

Vicarij officium eſt iudicare, non autem atteſtari de re, quæ ſpectat ad Notarium actuarium, deciſ.693. num.7.tom.3.

Vicarij Epiſcoporum, & Capitulorum ſede vacante, dicuntur Iudices Ordinarij, deciſ.48.n.10.tom.2.

Vicarij Epiſcoporum poſſunt etiam ipſi cenſuras promulgare, ibid.num.11.

Vicarius perpetuus in Eccleſia Collegiata, ſi recipiat certam penſionem à Rectore Eccleſiæ, tunc cura animarum penes d. Vicarium eſt tantum actualis, ſecus verò ſi ipſe ſoluat certam penſionem Eccleſiæ, deciſ.316.n.6.7.& 10. tom.2.

Vicario in pertinentibus ad ſuum officium creditur, deciſ.670. num.20.tom.3.

Vicario, ſi fuerit dictum, vt habeat, & exerceat curam animarum, iſta verba conueniunt etiam Vicario actuali, deciſ.580. num.22. tom.3.

Vicario, qui deſeruit pro Canonico abſenti, non debentur diſtributiones quotidianæ, Rub. in Annot. ad deciſ.576.num.137. tom.3.

ex VICE REGIS facto recurri poteſt ad ipſum Regem, deciſ.18. num.10.tom.2.

Vices felicitatis humanæ mutantur, ludit de ſuis fortuna muneribus, & quæ dedit, aufert, & quæ aufert, reddit, Rub.in Annot.ad deciſ.617.n.40.tom.3.

V I C I N V S.

Vicinus ſi non probet omnia requiſita iuxta Bullam Gregor.XIII. ſuper retractu, aliquod ius non poteſt prætendere, deciſ.17. num.26.tom.2.

Et hoc multò magis cum ea ſit exorbitans à iure communi, ibid. num.26.

Vicino de iure communi non competit retractus, deciſ.17. n.23. tom.2.

V I D V A.

Vidua non definit eſſe talis, per emiſſionem profeſſionis, deciſ. 324.n.16.tom.2.

Vidua curare debet, ne remaneat ſine dote, & re, ſibi aſſignata pro dote, deciſ.410.n.7. tom.2.

Vidua ad hoc, vt conſequatur fructus dotis ſibi non ſolutæ, requiritur interpellatio, deciſ.295.n.13.tom.2.

Vidua curare debet, ne careat re ſibi aſſignata pro dote, & ſimul etiam iuribus dotalibus, ibid.n.14.

Viduitas melius conſeruatur per ingreſſum monaſterij, deciſ.324. num.24.tom.2.

Vidua dicitur quæcumque, quæ permanet in ſeparatione primi viri, ibid.num.17.

Vidua adminiſtrando bona hæreditaria mariti præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſua dote, deciſ.159.n.7.tom.2.

In hoc Rota retinet opinionem negatiuam, ibid.n.8.

Vidua ea, dici nequit, cuius maritus adhuc viuit, deciſ.452. num.10.tom.2.

Vidua volens ſecundo nubere habet contra patrem officium Iudicis, vt dotem ad eum reuerſam reſtituat, deciſ.118. num.13. tom.2.

Viduæ ſtatim ſolent petere ſuas dotes, deciſ.153. numer.24. tom.2.

Viduæ de iure communi non debentur fructus dotis, & ſi eos exigit, computantur in ſortem, deciſ.607.n.19.tom.3.

Viduitas non poteſt euenire, niſi præcedentibus nuptijs in ſæculo, deciſ.324.num.21.& 24.tom.2.

VILIA vnicuique exercere non licet, Rub.in Annot.ad deciſ.617. num.123.tom.3.

V I N C V L V M.

Vinculum coniugale non tollitur per ſeparationem thori, & propterea ſemper remanet ſpes reuertendi ad eundem thorum, quatenus morum reformatio concurrat, deciſ.594. num.17. tom.3.

Vincula duo magis ligant, deciſ.17. num.21.tom.2.

Et hoc eſt verum, quatenus ambo ſint pars potentiæ, & effectus, aliàs ſtrictiùs ligare nequeunt, ibid.

VINDICARE bona, ſi quis poteſt, in eius quoque poteſtate eſt ea repudiare, deciſ.115.n.14.tom.2.

Vindicare ſi quis prætendat aquam, debet probare eius dominium plenè, & concludenter, deciſ.222.n.2.tom.2.

VINDICTA nemo magis gaudet fœmina, deciſ.739. num.38. tom.3.

VINEA dum ſolum deſeruit ob oblectamentum, & deductis expenſis nullos ferè fructus deducit, tunc non intrat æquitas l. curabit C.de act.empt. deciſ.424. n.3.tom.2.

Vinea, & hortus in Vrbe promiſcuè, & ſynonimè ſolet appellari, deciſ.728.n.17.tom.3.

V I R.

Vir ſapiens non debet propalare ea, quæ probare non poteſt, Rub. in Annot.deciſ.617.n.44.tom.3.

Vir prouidus non præſumitur erraſſe, nec aliquid in ſui præiudicium ſpontè confeſſum fuiſſe, deciſ.64.n.4.tom.2.

Vir integer non præſumitur locaſſe, & exegiſſe penſionem ex fundo, cuius alter nactus eſt poſſeſſionem, deciſ.740. num.14. tom.3.

Vir non tenetur eam in vxorem ducere, cui dos non datur, Rub. in Annot. ad deciſ.523.n.49.tom.3.

Vir malus, vbi ſe bonum ſimulat, tunc eſt peſſimus, Rub.in Annot.deciſ.617.n.228.tom.3.

Vir, quando matrimonium contrahit, debet eſſe annorum 36. ſecundum Ariſtotel.deciſ.493.n.62. tom.2.

Vir iracundus ſolet prouocare rixas, Rub.in Annot.ad deciſ.636. num.148.tom.3.

Vir celebris ſi exiſtat in anguſto pago, præſumendum eſt vt ab omnibus cognitus ſit, deciſ.122.n.22 tom.2.

Vir ſecundus poteſt petere fructus dotis ab hæredibus primi viri, quando ipſi ſunt in mora ſoluendi, vel per interpellationem, vel per lapſum diei ab eis promiſſi, deciſ. 736. num. 3. tom.3.

Vir nobilis, quod non præſumatur voluiſſe facere confeſſionem fictam, iſta præſumptio offuſcatur, ex pluribus ſimul iunctis in contrarium, deciſ.239.n.21.tom.2.

Vir nobilis non præſumitur voluiſſe donare omnia bona, & illis carere cum periculo mendicandi, deciſ.179.n.11.tom.2.

Vir nobilis non præſumitur voluiſſe facere confeſſionem fictam, vide num.21.deciſ.239.n.7.tom.2.

inter Virum, & vxorem donatio eſt prohibita, deciſ.136.num.8. tom.2.

Viri negligentia ſtante an mulier poſſit exigere dotem, ſaltem implorando officium iudicis, deciſ.105.n.11.tom.2.

Viro abſente ſi mulier ſuſtineat onera matrimonij, omnis æquitas ſuadet vt ei dos conſignetur, & quare, deciſ.105. num.12. & 13.tom.2.

per Viri mortem quando ſoluitur matrimonium integra dos eſt reſtituenda patri vxoris, deciſ.108.n.6.tom.2.

V I R G O.

Virgo, quando ex promiſſione viri volentis eam ducere in vxorem, tradidit eidem corpus ſuum, ac paſſa fuit deflorationem, partem ſuam adimpleuit, vnde alter tenetur etiam adimplere. Rub.in Annot.deciſ.431.n.89.tom.2.

Quod procedit, etiamſi vi fictè contraxerit, dum ex iuſtitia verè tenebatur, & ſic fictus promiſſor adimplere tenetur, eam ducendo in vxorem, ibid.n.90.

Virginem deflorans abſque tamen promiſſione futuri matrimonij, ſi eam recuſat ducere in vxorem, tenetur dotare, Rub. in Annot. ad deciſ.431.n.110.tom.2.

Ad quod non tenetur, dum ipſa mulier ſe ingeſſit vltrò, quia volenti non fit iniuria, ibid.num.111.

Virginem deflorans ſub fide contrahendi matrimonium cum ea, difficulter auditur opponendo cauſam, vt retrahat à matrimonio, Rub.in Annot. deciſ.431.n.91.tom.2.

Virginem deflorans ſub fide futuri matrimonij, tenetur eam in vxorem ducere, quamuis à principio non adfuit mutuus conſenſus, ſcilicet mulieris volentis d. virum ducere in maritum, ibid.num.92.

Quia ipſa tradendo corpus ſuum, innituit promiſſioni viri, & ſic contractus eſt perfectus, ibid.

Virginem deflorans cum promiſſione futuri matrimonij, ſi non ſequatur matrimonium, id eſt in graue damnum mulieris, Rub. in Annot.deciſ.431.n.99.tom.2.

Virginem deflorãs ſub promiſſione futuri matrimonij, hoc caſu ſatis non eſt pecunijs ſatisfacere, & ſic recuſando eam, velle aſſignare dotem, ſed tenetur eam ducere in vxorem, cum in propria ſpecie promiſſa poſſit ſatisfacere, ibid.n.100.

V I R T V S.

Virtus non eſt in multis in quibus eſſe videtur, Rub. in Annotat. deciſ.617.n.222.tom.3.

Virtus directi dominij ſemper eſt in eſſe, & actu permanentis, deciſ.8.n.12.tom.2.

Virtus abſque pecunijs non æſtimatur, aliaque vt hic, Rub. in Annot.deciſ.632.n.28.tom.3.

Virtus nihil aliud eſt niſi mediocritas vitiorum, Rub.in Annotat. ad deciſ.444.n.44.tom.2.

Virtus motus proprij tanta eſt, vt transferat onus probandi in aduerſarium, deciſ.59.n. 4.tom.2.

ad VISITATIONEM Eccleſiarum ſuæ Diœceſis Ordinarius annuatim tenetur, deciſ.82.n.9.tom.2.

Viſitandi ius quod ſpectet ad Decanum, & Archidiaconum in quibuſdam locis ex quibus probetur, deciſ.368.n.6.tom.2.

VIS, & efficacia inhibitionis eſt, vt multoties, & quæ regulariter non eſſent attentata, ſubijciantur vitio attentatorum, deciſ.311. num.3.tom.2.

Vis, & metus tangit ſubſtantiam matrimonij in conſenſu contrahentium conſiſtentem, deciſ.526.n.3.tom.3.

VIM legis obtinet communis Doctorum opinio, deciſ.94. n.10. tom.2.

V I T I V M.

abſque Vitio attentatorum non poteſt capi poſſeſſio appellatione pendente, deciſ.397.n.1.tom.2.

Vitium litigioſi tranſit etiam in ſucceſſorem, deciſ.599. num.33. tom.3.

ex Vi-

ex Vitio ſubreptionis eatenus datur infirmitas in actu, quatenus vitium ingreditur actum, deciſ.536.n.22.tom.3.

Vitium ſubreptionis vt euitetur ſufficit cogitatio Principis in genere, deciſ.598.n.4.tom.3.

Vitium ſubreptionis vt excludatur ſufficit ſcientia generica in Papa, deciſ.432. n.3.tom.2.

Vitium ſubreptionis vt euitetur, ſufficit quælibet ſcientia in Principe, deciſ.562.n.12.tom.3.

Vitiari non poteſt confeſſio, ſi clarè de eius veritate conſtet, deciſ. 233.num.6.tom.2.

VIVERE nemo præſumitur vltra centum annos, deciſ.385.n.12. tom.2.

VIVI, ſi neglexerint imperia mortuorum, interit omne ius, omniſque poteſtas, Rub. in Annotat.ad deciſ.632.n.152. tom.3.

VLTIMARVM voluntatum natura eſt, vt ſit ambulatoria vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum, deciſ.279.n.2.tom.2.

in Vltimis voluntatibus latior fit interpretatio, deciſ.473.n.24. tom.2.

V N I O.

Vnio nihil aliud eſt quam ſuppreſſio, & donatio, ex qua beneficium vnitum efficitur prædium, & alteri loco applicatur, deciſ. 614.n.6.tom.3.

Vnionis ſatis dicitur expreſsè derogatum ex reſignationibus ad fauorem, ibid. n.7.

Vniones beneficiorum non effectuatæ, reuocantur per regulas reuocatorias ſubſequentium Pontificum, deciſ.485. num.26. tom.2.

Vnio beneficiorum in parte effectum ſortita, quare non reuocatur per regulas reuocatorias vnionum, deciſ.394.num.13. tom.2.

Vnio beneficiorum facta Seminario non tenet, ſi non fuerit ſeruata forma tradita à Concil. Trident. ſeſſ.23. cap.18. Rub. in Annot. deciſ.273.n.23.tom.2.

Vnio de beneficio pleno benè fit, ſine tamen præiudicio obtinentis, deciſ.614.n.58. tom.3.

Vniones beneficiorum poſſunt fieri ante obitum poſſidentium, abſque tamen eorum præiudicio, ibid n.54. & 55.

Vnionis effectus qualis ſit, deciſ.580.n.17.tom.3.

in Vnione beneficiorum facienda Seminario, Concil. Trident. multum confidit de fide Ordinariorum, & quare, Rub. in Annot. ad deciſ.273.n.25.tom.2.

Vnio beneficij de iurepatronatus laicorum facta Seminario non tenet ſine conſenſu patronorum, ibid.n.26.

Vnio Seminario nondum erecto fieri nequit, deciſ.273.num.2. tom.2.

Vnio facta Seminario nondum erecto, quando non poſſit ſaluari, nec cum benignitate opinionis Gonzal. Gratian. & Beltram. Rub.in Annot.ad deciſ.373.n.20.tom.2.

Vnio, vt fiat Seminario, requiritur ſaltem præparatio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum, ibid.n.3.

Vnio facta Seminario nondum erecto valet, ceſſante fraude, quæ ſententia tamen eſt contra declarationes Congregat. Concil. & contra mentem Rotæ, ibid.n.4.

Vnionis confirmatio, quæ non eſt ſortita effectum, quæ fuit reuocata per regulas vnionum reuocatorias, noua Papæ ſignatura confirmationis nihil reuocat, deciſ.608. num.27.tom.3.

Vnio, & connexio totius corporis non tollitur per diuerſitatem actuum, deciſ.588.n.25. tom.3.

Vnio facta, quando poſtea dicatur reſoluta in ſimplicem diſmembrationem fructuum, deciſ.580.n.7.tom.3.

Vnio, quando dicatur diſſoluta, deciſ.580.n.9.tom.3.

Vnio non poteſt dici diſſoluta, ſi de tali diſſolutione verbum nullum fuerit factum, ibid.n.10.11. & 12.

Vnio non dicitur diſſoluta licet fuerit variatum in aſſignatione congruæ Vicario beneficij vniti, deciſ. 580. num.14. tom.3.

Vnio, & ſuppreſſio facta propter tenuitatem diſtributionum quotidianarum non tenet, niſi concurrat etiam tenuitas fructuum præbendarum, Rub.in Annot.deciſ.576.n.77.tom.3.

Quia ſtante ſola tenuitate diſtributionum, per applicationem tertiæ partis fructuum præbendarum tali neceſſitati ſuccurritur, ibid.num.78.

Vnio quando fit ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum, non debet fieri menſæ Capitulari, cum ſit facienda ſingulis præbendis diſtributiuè, Rub.in Annot.ad deciſ.756.num.85.tom.3.

Quod intellige quando vnio eſt facta auctoritate ordinaria, ſecus verò ſi interuenerit auctoritas Papæ, ibid.n.86.

Vnio facta ab Ordinario ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum, inualida eſt, niſi ſeruata fuerit forma tradita à Concil. Trident.ſeſſ.24.cap.15.ibid.n.91.

Vnio facta ob tenuitatem diſtributionum quotidianarum præſumitur legitimè facta, dum ſuper hoc obtenta fuit licentia à Sac. Congreg.Concil. Vrident.ibid.n.100.

Qua ſtante præſumitur facta cum cauſæ cognitione ad DEI cultum augendum, & vt decentius Canonici valeant ſubſtentari, ibid.n.101.

de Vnionis validitate facta auctoritate Papæ non dubitandum eſt, ibidem.

Vnio facta ex cauſa tenuitatis reddituum, & neceſſariæ ſubſtentationis obtinentium præbendas pro congruo dignitatis decore, dicitur legitimè facta, ibid.n.94.

Vnio facta ob tenuitatem Canonicatuum, vt decentius Canonici Eccleſiæ ſeruitium præſtare poſſint, non ſubiacet regulis reuocatorijs vnionum, ibid.num.95.

Vnio debet eſſe facta ex cauſa neceſſaria, & non pro maiori commoditate Canonicorum, vt non ſubiaceat regulis reuocatorijs, ibid.num.96. & 97.

Vnio, quando in toto, vel in parte fuit effectuata non ſubiacet amplius regulis reuocatorijs vnionum, ibid.n.99.

Vnio, quod non fuerit effectuata ante mortem Pontificis concedentis gratiam, quando ſatis appareat, deciſ.446. num.19. tom.2.

Vnionum regula reuocatoria, non procedit in diſmembratione fructuum, ex quo per eam non læditur facultas conferendi, ibid.num.20.

Sed hoc non procedit hodiè ſecundum regulas modernas Cancellariæ, ibid.num.21.

Vnio, ſeu diſmembratio, vt dicatur effectuata, ſaltem requiritur fuiſſe captam poſſeſſionem, ibid.num.22.

Vnio an ceſſet, ſi non conſtet de effectuatione ob quam fuit facta, deciſ.90.n.9. tom.2.

Vnionem impugnans intuitu non ſecutæ cauſæ ob quam fuit facta, tenetur id probare, ibid.n.10.

Vniones non effectuatæ, reuocantur per ſequentes Regulas Cancellariæ reuocatorias vnionum, deciſ.614.n.61.tom.3.

Vniones non effectuatæ, reuocantur per regulas earum reuocatorias ſequentium Summorum Pontificum, deciſ.448. num.3. tom.2.

Vniones non effectuatæ, non tolluntur per regulas reuocatorias vnionum, quando fiunt pro dote neceſſaria Eccleſiæ, & pro Monaſterio erigendo, deciſ.485.n.28.tom.2.

Vnio, quando conſideratur, vti acceſſoria, non ſubiacet regulis reuocatorijs vnionum, ibid.num.29.

Vnio, vt dicatur effectuata non ſolum requiritur obitus poſſeſſoris, ſed etiam quod fuerit acceptata vnio, & capta poſſeſſio, deciſ.36.n.3 tom.2.

Sed hoc non requiritur, ſi vnio fuerit facta cum clauſula ex nunc prout ex tunc, ibid.num.4.

Itaut ius in re ſtatim dicatur quæſitum ei ad cuius fauorem fuit vnio facta, ibid.n.5.

Vnio quando dicatur facta per Papam, deciſ.608. numer.13. tom.3.

Vnio, quando eſt facta à Papa, tunc iure eſt nulla ob defectum cauſæ ob quam eſt facta, & non venit annullanda, deciſ.90. num.16.tom.2.

Vnio debet probari modis de iure approbatis, deciſ.500.num.9. tom.2.

Vnio benè probatur ex enunciatiuis antiquis, deciſ.500. num.1. tom.2.

Vnio, quando eſt plenè probata, tunc aſſerenti contrarium, incumbit onus hoc probandi plenè, & concludenter, deciſ.448. tom.2.

Vnionis titulus præbet iuſtam cauſam præſcribendi, ibid.n.14.

Vnio, vt dicatur præſcripta, requiritur vel immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, ibid.n.15.

Vnio optimè probatur ex Bulla Apoſtolica, cum d. vnione expedita, deciſ.448.n.1.tom.2.

Vnio tunc eſt probanda per immemorabilem, quando ſumus in vnione tituli extinctiua, deciſ.642.n.7.tom.3.

Vnio eſt concludenter probanda, vel per quadragenariam cum titulo, vel per immemorabilem, deciſ.642.n.4.tom.3.

Vnio probari poteſt per quadragenariam vnà cum fama, quæ loco tituli deſeruit. ibid.n.5.

in probanda Vnione communis reputatio deſeruit loco tituli, & ſæpè id admiſit Rota, ibid.n 6.

ad Vnionem probandam tunc non requiritur immemorabilis, quando vnio non eſt tituli extinctiua, ibid.n.8.

Vnio, quando non eſt tituli extinctiua, tunc ea probatur leuioribus probationibus, quia tunc ius non reſiſtit, ibid.n.9.

Vnionum regulæ reuocatoriæ non poſſunt verificari, niſi in caſibus vnionum, & ſic non in diuerſa ſpecie, deciſ.57.num.3. tom.2.

Vnionis reuocationi quando non ſit locus ob non ſecutam effectuationem, deciſ.90.n.15.tom.2.

Vnionis reuocationi non eſt locus, ſi fuerit effectum ſortita, ea cauſa ob quam fuit facta, deciſ.90.n.12.tom.2.

Vnionum regulæ reuocatoriæ, non habent locum quando vniones ſunt ſortitæ effectum, deciſ.90.n.7.& 8.tom.2.

Vnio dum eſt ſubreptitia, & obreptitia, conſequenter eſt nulla, deciſ.354.n.1.tom.2.

Vnionis ſuſpenſio an cauſetur ex clauſulis generalibus, deciſ.614. n.12.tom.3.

Vnio cenſetur ſuſpenſa ex ſuſpenſione omnium bonorum. ib.n.13.

Vnio, quando remaneat in ſuo eſſe, licet ſuper ea diu ſub lite ſtetit, deciſ.448.num.9.tom.2.
Vniones factæ pro augmento cultus Diuini ſecundum formam antiquarum regularum Cancellariæ non ſubiacebant regulæ reuocatoriæ vnionum, & quid ſecundum modernas, deciſ.608. num.30.& 31.tom.3.
Vniones factæ pro dote neceſſaria Eccleſiæ non cadunt ſub regulis reſeruatorijs, deciſ.57.num.1.tom.3.
Vnionis litteræ Apoſtolicæ particulariter expeditæ ſunt attendendæ non autem generales, deciſ.354.n.7.tom.2.
Vniones quot ſunt, tot ſunt gratiæ, & quot litteræ ſunt expeditæ, ibid.num.8.
Vniones, & diſmembrationes, quando non ſunt effectum ſortitæ, reuocantur per ſubſequentes Regulas Cancellariæ nouorum Pontificum, deciſ.446.n.1. & 17.tom.2.
de Vnione, quando nullatenus poſſit dubitari, deciſ.580.num.4. tom.3.
Vnionis validitate ſtante, quid inde ſequatur, ibid.n.5.
Vnionis ſigna, quæ ſint, deciſ.485.n.9.tom.2.
Vnio, vt probetur, non eſt neceſſaria expreſſa mentio vnionis, ſed ſat eſt, quod virtualiter colligatur, ibid.n.10.
Vnio, quando reuocatur, tunc nihil operantur ſuppreſſiones, deciſ.614.num.67.tom.3.
ſuper Vnione nihil firmari poteſt, niſi ea exhibeatur, deciſ.500. num.11.tom.2.
de Vnione, quando non agitur principaliter, ſed incidenter, iuſtificatur leuioribus probationibus, deciſ.485.n.17.tom.2.
Vnionis exceptio admittitur ad effectum excludendi reſeruationem, deciſ.90.n.4.tom.2.
de Vnionis validitate non poteſt dubitari, ſi motu proprio, & ex certa ſcientia à Papa fuerit facta, ibid.n.5.
Et ſic non eſt opus alia iuſtificatione, cum ſit facta motu proprio, ibid.num.6.
Vniones fiunt ex cauſa paupertatis, deciſ.90.n.19.tom.2.
Vnio debet ſubſtineri, licet aliquid defecerit, ſi aliquod inconueniens ſequeretur, ibid.n.20.
Vnionis titulus non eſt aptus impedire executionem Breuis, ibid. num.21.
Vnio facienda Capitulo, vt viribus ſubſiſtat debet adeſſe præciſa neceſſitas, ſcilicet, quia non adſint Canonici, vel pauciſſimi inueniantur, qui velit acceptare, Rub. in Annot. ad deciſ.576. num.81.& 82.
Itaut hoc caſu præciſa neceſſitas debet interuenire, non autem ſola decentia, ibid.n.83.
Vnio aliqua ſi ſit facta poſt reſeruationem penſionis non poteſt dici eſſe reſeruata ſuper fructibus beneficij vniti, ſi adhuc non erat vnitum, deciſ.500.num.12.tom.2.
Vniones Papa videtur concedere ſub tacita conditione, quatenus ipſe non conceſſerit aliquam ſuſpenſionem, deciſ.57. num.16. tom.2.
Vnio quando eſt perpetua certum eſt, aliquando eſſe habituram ſuum effectum, ibid.n.19.
Vnionis acceptatio, & poſſeſſio benè dicitur capta, ſi fructus rei vnitæ fuerint percepti, deciſ.36.n.6.tom.2.

V N I V E R S I T A S.

Vniuerſitas, quando citatur, vt valida dicatur citatio, quid requiratur, deciſ.713.n.3.tom.3.
Vniuerſitas, quando litigat, & tranſmittit pecunias ad eius procuratorem ad effectum defendendi litem, procurator tanquam adminiſtrator tenetur de eis reddere rationem, deciſ.567.n.14. tom.3.
Vniuerſitati cuique licitum eſt imponere collectam pro oneribus eiuſdem reparandis, deciſ.567.n.11.tom.3.
pro Vniuerſitate teſtes ipſius vniuerſitatis non ſunt integræ fidei, deciſ.193.n.3.tom.2.

V O C A T I O.

Vocatio in capita, & non in ſtirpes, quando idem operetur, ac ſi teſtator vocaſſet pro rata æqualiter, aut pro virili, deciſ.198. num.30.tom.2.
à Vocatione ad grauamen non benè infertur, deciſ.473. num.10. tom.2.
ex Vocatione filiorum non poteſt inferri ad eorum grauamen ad fauorem ſequentium, deciſ.389.n.2.tom.2.
à Vocatione actiua ad paſſiuam, an liceat argumentari, deciſ.361. num.20. tom.2.
Vocationis caſus ſi non venerit, non eſt locus ſubſtitutioni, deciſ. 314.num.2.tom.2.

V O C A T V S.

Vocatus, quando eſt conſanguineus, in dubio ſemper præſumendum eſt, potius fuiſſe vocatum ex naturali affectione, quam ob aliam cauſam, deciſ.361.n.25. tom.2.
Vocatus conditionaliter pendente conditione agere poteſt pro eius intereſſe, deciſ.31.n.9.& 11.tom.2.
Vocatus, quando quis cenſeatur tam ad portionem patris, quàm patruorum, deciſ.245.num.5.tom.2.
Vocatus ſi quis ſit in tota hæreditate, cenſetur multò magis vocatus in parte, deciſ.429.n.8.tom.2.
Vocatus ad fideicommiſſum, quando quis fideicommiſſarij alienabunt bona fideicommiſſaria, id ceſſat ſtante ampliſſima derogatione Apoſtolica fideicommiſſi, deciſ.37. num.21.& 22. tom.2.
Vocati per præcedente ſubſtitutiones, quando omnes deficiunt, tunc dicitur fideicommiſſum purificatum ad fauorem ſubſtitutorum, deciſ.366.n.2.tom.2.
Vocati, quando ſunt plures per nomen collectiuum, intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum, deciſ.366. num.6. tom.2.
Vocati, quando ſunt plures ſimpliciter ſub nomine collectiuo, veluti deſcendentium, vel ſimili, dicuntur venire per vulgarem, non autem per fideicommiſſum, ibid.n.9.
Quæ opinio tamen non procedit, quando d. vocationes habent tractum ſucceſſiuum, quia tunc vocati, non ſolum per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſum cenſentur vocati, ibidem num.10. & 11.
contra Vocatos ad fideicommiſſum non currit præſcriptio ante eius purificationem, deciſ.138.n.9.tom.2.

V O L V N T A S.

Voluntas à poteſtate metienda eſt, deciſ.682.n.31.tom.3.
in Voluntate, non debet eſſe plus, quam in poteſtate. Actus ſolent regulari à poteſtate, deciſ.467.n.7.tom.2.
Voluntas certa, ac deliberata, ex quo non appareat, ſed potiùs quædam propenſio, ac quoddam quaſi principium voluntatis, deciſ.737. n.4. tom.3.
Voluntates captatoriæ dicuntur illæ, quæ ſiunt repræſentandi futuri nondum accepti beneficij, deciſ.272.n.6.tom.2.
Voluntates captatoriæ non dicuntur illæ, quæ repræſentant iam receptum beneficium, deciſ.272.n.7. tom.2.
de Voluntate Papæ non eſt dubitandum, quando aliquid in ſpecie expreſſit, & derogauit, deciſ.57.n.14.tom.2.
Voluntas Papæ non debet remanere illuſa ex aliqua conſuetudine inducta ad diuerſum finem, deciſ.576.n.9.tom.3.
Voluntas Summorum Pontificum, dum conceſſerunt vniuerſitati Gymnaſiorum Louanienſi indultum nominandi clericos ad quæcumque beneficia, quorum fructus non excederent 100.ducatos qualis fuerit, ibid.n.10.
de Voluntate teſtatoris, quando apparet benigna interpretatio ſumi debet pro ea ſubſtinenda, deciſ.246.n.11.tom.2.
de Voluntate teſtatoris, quando conſtat, ſcrupuloſè non eſt attendenda ſubtilitas verborum, ibid.
Voluntatem ſuam, qui adimplet, ſatis lucratur, deciſ.453. n.8. tom.2.
Voluntas teſtatoris in omnibus eſt ſeruanda, deciſ.11. n.5. tom.2.
Voluntas teſtatoris eſt ſeruanda, quidquid poſtea ex ea ſequatur, veluti ſi timeretur de euerſione fideicommiſſi, deciſ.479. n.15. tom.2.
Voluntas teſtatoris quando expiſcatur, magis attenditur illius opinatio, quam veritas, deciſ.5.n.2.tom.2.
Voluntate teſtatoris nihil debet eſſe potentius apud nos, & nihil animo noſtro ſacratius, Rub. in Annot. deciſ.632.n.150.tom.2.
Voluntas teſtatoris in teſtamentis, & fideicommiſſis eſt totum fac, ac totum regit, & dominatur, Rub.in Annot.ad deciſ.632. num.9.tom.3.
Et hoc nihil eo eſt antiquius, plenaque ſunt volumina omnium ſcribentium, & conſulentium reſponſa, ibid.n.9.
Voluntas teſtatoris, quæ tacitè ex coniecturis eſt deſumpta iura etiam iubent, vt obſeruetur, Rub. in Annotat. ad deciſ.632. num.3.tom.3.
Voluntas tacita teſtatoris dum inquiritur, plerumque fit more Andabatarum, qui clauſis oculis certare ſolent, Rub.in Annot. deciſ.632.n.128.tom.3.
de Voluntate teſtatoris, quando apparet noluiſſe reſtringere fideicommiſſum, tunc parum eſt curandum de natura dictionum taxatiuarum, Rub. in Annotat. ad deciſ.632.n.117. tom.3.
de Voluntate defuncti interpretanda, quando agitur, non eſt res facilis, ibid.n.122.
Voluntatis enixæ teſtatoris argumentum vt ſubſtitutiones non caducentur, ex quo ſumatur, deciſ.246.n.10.tom.2.
in Voluntate teſtatoris interpretanda, circa interpretationem verborum attendi debet communis vſus loquendi, deciſ.689. n.2. tom.3.
Voluntati teſtatoris non dicitur ſatisfactum, quando vſus eſt verbis tractum temporis denotantibus, dum aliquis tantum eſt admiſſus, deciſ.505.n.14.tom.3.
Voluntatem ſuam quod teſtator voluerit mutare ex quo argui poſſit, deciſ.22.n.3.tom.2.
Voluntas teſtatoris probatur per duos teſtes conteſtes, ſi non agatur de ſubſtantia relicti, ſed de qualitate, vel aliqua declaratione, alias ſecus, deciſ.351.n.9. & 10.tom.2.
Voluntas teſtatoris ſuprema lex eſſe debet, nec anxiè in verborum corticè eſt inſiſtendum, quod eſt verum etiam ex antiquo iure, ff. quod requirebat certas verborum formulas, deciſ.246. num.14.tom.2.

Vo-

Voluntas teſtatoris, quando eſt quid extrinſecum ab ipſo teſtamento, tunc probatur per duos teſtes, deciſ.351.n.8.tom.2.
de Voluntate teſtatoris, quando conſtat, ea attendenda eſt, deciſ. 738.num.6.tom.3.
Voluntas teſtatoris, etiam coniecturis ſedulò expiſcata proſternit vires concluſionis firmatæ in conſ.21. Oldrad. Rub. in Annot. ad deciſ.632.n.15.tom.3.
Et iſta eſt tritiſſima opinio, quidquid nonnulli minus ritè contradicendi ſtudio, ſcriptitauerint, ibid.n.16.
Ac ea eſt veriſſima, & communis opinio, nec in conſulendo, vel in iudicando ab ea eſt recedendum, ibid.n.17.
Et ſic fuit deciſum in diuerſis Orbis Tribunalibus, & præſertim, ibid.n.18.
In Senatu Grationopolitano, ibid.
In Senatu Pedemontano, ibid.
In Senatu Cathaloniæ, ibid.
In Conſilio Neapolitano, ibid.
In Tribunali Rotæ Romanæ, ibid.num.19.
Voluntas præſumpta teſtatoris ſufficit ad effectum ne ille pro conſtituendis dotibus alienationem abhorruiſſe dicatur, deciſ. 16.num.11.tom.2.
Voluntas præſumpta teſtatoris, quod legatum factum ab eo pro nuptijs carnalibus, debeatur etiam ob ingreſſum Religionis, ita præſumptio ceſſat, ſi conſtet, quod intellexerit de nuptijs tantùm carnalibus, deciſ. 398. numer. 7. tom.2.
Sed aduerte non ſufficere teſtatorem ſenſiſſe de nuptijs carnalibus, niſi quoque ſentiat ad excluſionem nuptiarum ſpiritualium, ibid.n.823. & 29.
Voluntatis mutatio, niſi de ea conſtet, non præſumitur in dubio, deciſ.629.n.15.tom.3.
Voluntatis mutatio non præſumitur, niſi probetur, & hoc non alia ratione quam non ſupplendi factum accidentale contingens in mutando, deciſ.573.n.8.tom.3.
Voluntas fortius declaratur factis, quam verbis, Rub. in Annot. ad deciſ.454.n.62.tom.3.
Voluntatum vltimarum natura eſt, vt ſit ambulatoria vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum, deciſ.279.n.2.tom.2.
Voluntatem liberam diſponendi teſtator habet vſque ad mortem, deciſ.279.n.3.tom.2.
à Voluntate tertij id quod dependet, reputatur impoſſibile, deciſ. 35.n.21.tom.2.
Voluntas, & poteſtas, quando in aliquo actu interuenit, non eſt de eo dubitandum, deciſ.510.n.8.tom.3.
Voluntas ceſſat quando cauſa reperitur falſa, deciſ.25. num.16. tom.2.
Voluntas præſumitur mutata, ſi ſuperueniat cauſa apta, & vereſimilis ad mutationem, deciſ.573.n.11.tom.3.
Voluntas, vt probetur mutata, quando ſuperuenit cauſa apta mutationis, admittitur leuior probatio per coniecturas, & præſumptiones, ibid.n.52. & 20.
Voluntas implicita, & præſumpta facilius tollitur contrarijs præſumptionibus, deciſ.25.n.25. tom.2.
In Voluntate alicuius interpretanda facilè eſt errare, quum eius animus non poſſit cerni, Rub.in Annotat.ad deciſ.632. n.125. tom.3.
Voluntas, dum non fuit deducta ad ſuum eſſe non releuat, deciſ. 550.num.14. tom.3.
Voluntas non excluditur, ſi verba deficiant, cum & ex mente quoque ea ſumatur, deciſ.84.n.9.tom.2.
Voluntas magis ex ratione colligitur, ibid.n.10.
Voluntas non minus declaratur facto, immo potentius, quam verbis, Rub.in Annot. ad deciſ.542.n.7.tom.3.
Voluntas, & poteſtas ſufficit ad perfectionem cuiuſque actus, Rub.in Annot.ad deciſ.662.num... tom.3.
Voluntates defunctorum, quando ſunt obſcuræ, debent interpretari, & non ſubuerti, Rub.in Annot. ad deciſ.632.n.59. tom.3.
Voluntates defunctorum ſubuertere, id ſemper debet eſſe alienum à Iudice, ſicuti, & ipſis Legiſlatoribus fuit ſemper inimicum, ibid.
Voluntas partium, & obſeruantia, ſemper ſolet attendi in materia ſolutionis, quoad valorem monetæ, deciſ.208. num.10. tom.2.
de Voluntate Papæ quando conſtat, ceſſat obiectum ſubreptionis, deciſ.252.n.7.tom.2.
Voluntas tacita, quæ reſultat ex aliquo actu reſtringitur ad limites ipſius actus, Rub. in Annotat.ad deciſ.542. numer.39. tom.3.
in Voluntate eadem, quis non dicitur perſeuerare, ſi contrarium diſponat, deciſ.81.n.8.tom.2.
Voluntas contrahentium, & intentio colligitur ex coniecturis, & veriſimilitudine, deciſ.261.n.29. tom.2.
de Voluntate volentis teſtari, quando non poſſit dubitari, deciſ. 556.num.4.tom.3.

V O T V M.

Votum captandæ mortis, quando intrare poteſt, tunc pactum ſubſiſtere nequit, etiamſi adſit compenſatio, deciſ.40.num.14. & 15. tom.2.
Votum bonæ memoriæ Cardinalis Seraphini, & Robuſterij ſuper regul.33. Cancell. ſuper quo ſit fundatum, deciſ.654.n.24. tom.3.
Votum paupertatis non reſoluitur per tranſitum ad Epiſcopatum in his, quæ ſe patiuntur cum Epiſcopali dignitate, & officio, deciſ.115.n.5. & 8. tom.2.
Vota ſingulorum iuxta terminos, cap. quia propter de elect. debent redigi in ſcriptis, aliter eius forma non dicitur ſeruata, deciſ.574.n.43.tom.3.
ad Vota ſecunda, ſi pater tranſeat, tenetur ſeruare filijs primi matrimonij id totum, quod de bonis prioris vxoris acquiſiuit, deciſ.177.n.1.tom.2.
Vota eligentium melius eſt, vt in ſcriptis reducantur, & hoc ne memoria ſcrutatorum pereat, deciſ. 574. num.44. tom.3.
Vota ſingulorum eligentium, quando non ſit neceſſe, vt in communi publicentur, deciſ.574.n.47.tom.3.
Vota ſingulorum in terminis, cap. quia propter de elect. debent publicari in communi, aliter ſi tantùm electio fuerit publicata nulla eſt electio, deciſ.574.n.45.& 46. tom.3.

V R B S.

Vrbis domiciliarius ſi quis ſit effectus, an ex hoc deſinat eſſe curialis, deciſ.573.n.15.tom.3.
Vrbis præſcriptio ſtatutaria quo ad debita an ſemel interrupta per actum iudicialem poſſit reuiuiſcere ad inſtar primæ præſcriptionis, vel ſecundum ius commune, anceps eſt quæſtio, & Rota in hoc articulo variauit, deciſ.519. num. 6. & 7. tom.3.
Vrbis ſtatutum de præſcriptione ſibi locum vendicat etiam inter forenſes, & vbi inſtrumentum, ſeu chirographa crediti alibi fuerunt confecta, dummodo petitio fiat in Vrbe, deciſ.555. num.2.tom.3.
VSVCAPIO continuatur, & perficitur hæreditate iacente, deciſ. 673.n.11.tom.3.
VSVCAPIO ad hoc vt intret, requiritur bona fides, deciſ.315. num.40.tom.2.
AD VSVCAPIONIS effectum requiritur titulus, & ſic quod adſit bona fides, deciſ.315.n.44.tom.2.

V S V R A.

Vſura cadit ſolùm in mutuo vero, vel palliato, deciſ.289.n.3. tom.2.
Vſura non cadit in contractu mutui vero, vel palliato, deciſ.160. num.4. tom.2.
Vſura videtur, quando fructus anticipatè dantur ad diminuendam ſortem in ſocietate, Vot. poſt deciſ.160. num.2. tom.2.
Vſura interuenit in ſolo mutuo verò, vel palliatio, Vot. poſt deciſ.160.n.6.tom.2.
Vſura eſt lucrum ex mutuo, ibid.n.7.
Vſura an ſit, ſi in ſocietate officij ſolutio fructuum fuit anticipata vltra ſex menſes, Vot. poſt deciſ.160.n.1.tom.2.
Vſura non conſiſtit in maiori, vel minori tempore, deciſ.160. num.16.tom.2.
Vſura etiam committitur in modico, Vot.poſt deciſ.160.num.19. tom.2.
Vſuram indecens eſt allegare, vbi non poteſt cadere mutuum verum, vel palliatum, deciſ.477.n.6.tom.2.
Vſuræ palliatæ ſuſpicio non cadit in fideiuſſore cenſus ſicut in emptore, deciſ.152.n.14.tom.2.
Vſuram committit, qui vendit carius ob creditam pecuniam, quia lucrum acciperet ex tempore, Vot.poſt deciſ.160.num.3. tom.2.
Vſuræ præſumuntur debitæ ex præſtatione decennali, deciſ.153. num.15. tom.2.
Vſuræ non ſolùm Diuino, ſed omni iure prohibitæ ſunt, deciſ. 607.n.58.tom.3.
Vſuræ ſuſtineri non poſſunt, ne dum per pactum, ſed nec etiam per diſpenſationem, ibid.n.59.
Vſuræ vt fiant non poteſt diſpenſari, neque intuitu boni, neque mali euitandi, ſed nec pro redimendis captiuis, ibid. num.60.
Vſuras, qui exigit, contendit Deum audacius, naturam expreſſius, ſcripturas deterius, & iura diutius, ibidem num.61.
Vſuræ rei venditæ ante pretium ſolutum peti non poſſunt iure actionis ex vendito, & ideò extincta actione principali per ſolutionem dictæ vſuræ peti non poſſunt, deciſ.315. num.3. tom.2.
Vſuræ rei venditæ decurſæ ante pretij ſolutionem, vt debeantur officio Iudicis nobili, requiritur mora per litis conteſtationem, deciſ.315.num.32.tom.2.

Vſu-

Vſurarum præſtatio eſt idoneum argumentum vſurarum debitarum, deciſ.153.n.28.tom.2.
Vſurarum materia eſt de iure prohibita, deciſ.153. numer.14. tom.2.
Vſurariæ prauitatis exceptio incontinenti probata impedit proceſſum executiuum, & ſic obligationem Cameralem, deciſ. 607. num.12.tom.3.
Vſuraria prauitas, vt excludatur, facienda eſt interpretatio, deciſ.153.n.9.tom.2.
Vſurarius quod ſit contractus in dubio, non eſt facienda interpretatio, deciſ.35.n.18.tom.2.
Vſurarius eſt, qui in ſocietate officij plus accipit antea ob maius tempus conceſſum ad illam finiendam, Vot. poſt deciſ.160. num.4.tom.2.

VSVRPATIO.

Vſurpationis iuriſpatronatus præſumptio cadit etiam in familia potenti, & magnati, deciſ.275.n.6.tom.2.
Vſurpationis iuriſpatronatus præſumptio, an intret in aliqua familia, ſi ſit nobiliſſima, deciſ.275.n.17.tom.2.
Vſurpationis præſumptio quando vrget contra allegantem iuſpatronatus, illud exactius venit probandum, deciſ.59.num.11. tom.2.

VSVS.

Vſus attenditur in præſtatione alimentorum, deciſ.269. num.27. tom.2.
Vſus communis loquendi eſt attendendus, deciſ.361. num.4. tom.2.
Vſus locationis de generatione in generationem deſeruit pro adminiculo ad probandum dominium, deciſ. 622. num.5. tom.3.
Vſus loquendi teſtatoris attendi debet, & vide num. 25. & 26. deciſ.254. n.24.tom.2.
Vſus poſitionum à Rota non eſt improbatus, deciſ.511.num.17. tom.3.
Vſus rei alienæ in dubio præſumitur potius iure familiaritatis, quam vt in ea acquiratus ius, deciſ.101.n.15.tom.2.

VSVFRVCTVS.

Vſusfructus in bonis aduentitijs nepotum ſpectat ad auum, deciſ. 125. num.1.tom.2.
Vſusfructus ſingulis annis percipitur, Rub. in Annot. ad deciſ.636. num.47.tom.3.
Vſusfructus, quando eſt finitus, ſtatim conſolidatur cum proprietate, Rub.in Annot.ad deciſ.420.n.38.tom.2.
Vſusfructus finitur ſtatim mortuo vſufructuario, & cum proprietate conſolidatur abſque alia ſubſtitutione, deciſ.191. num.8. tom.2.
Vſusfructus fundi dotalis ſpectat ad maritum, & ſic illum in alium poteſt transferre, deciſ.80.n.7.& 8. tom.2.
Vſufructu ſtatim extincto, poſſeſſio ciuilis proprietarij trahit ad ſe poſſeſſionem naturalem, deciſ.191.n.8.tom.2.
in Vſufructu ſi hæres ſit inſtitutus quando cenſeatur tantum legatarius etiam non dato cohærede in proprietate, deciſ.159. num.3.tom.2.
in Vſufructu ſi hæres ſit inſtitutus, cenſetur etiam inſtitutus in proprietate, quando alius hæres non eſt nominatus, & ſi ei ſit alius ſubſtitutus, eidem veniente conditione tenetur hæreditatem reſtituere, deciſ.159.n.1.tom.2.

VSVFRVCTVARIVS.

Vſufructuarius bonorum defuncti, ſi teneretur ſoluere æs alienum hæreditarium, plura abſurda ſequerentur, Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.46.tom.3.
Quæ non fuerunt conſiderata per Bart. auctorem d. opinionis, & ſi ad ea animaduertiſſet, forſitan mutaſſet ſententiam, ibid.
Vſufructuarius hæreditatis, ſi teneretur ſoluere æs alienum defuncti, & debitum eſſet in magna ſumma, cogeretur debitor aliquando per plures annos expectare ſolutionem, & quare, ibid.num.47.
Vſufructuarius hæreditatis neque à creditoribus, nec à legatarijs poteſt conueniri pro ſatisfactione, ſed vtriſque conſulendum eſt per hæredem proprietarium, Rub. in Annot. ad deciſ. 636.num.53. tom.3.
Vſufructuarius, & non hæres proprietarius debet ſoluere debita defuncti, & ipſe, & non hæres eſt conueniendus, cum poſſideat bona, ibid.num.40.
Sed iſta eſt opinio Bart. in l. fin. ff. de vſufruct. legat. quæ eſt communi omnium DD. conſenſu damnata, & nullatenus practicatur, ibid.num.41.
Et inſuper ea Bart. concluſio appellatur phariſaica, & ſi Iudex eam ſequeretur in iudicando, teneretur in ſyndicatu, ibid. num.42.
Vſufructuarius hæreditatis ſi cogeretur ex ipſo vſufructu ſoluere æs alienum teſtatoris, aliquando inane redderetur tale legatum, & quare, Rub.in Annotat.ad deciſ.636.n.52.tom.3.
Vſufructuarius hæres dicitur hæres proprietarius, ſi alius non ſit inſtitutus in proprietate, deciſ.56. n.1. tom.2.
Vſufructuarius, & non hæres, tenetur ad onera, & collectas fundi, in quo teſtator ei reliquit vſumfructum, ibid. n.61.
ad Vſufructuarij fauorem conſtitutum ſi ſit appoſitum, ſtatim extincto vſufructo euaneſcunt eius vires, deciſ.191. num.9. tom.2.
Vſufructuario ſtatim mortuo finitur vſusfructus, & cum proprietate conſolidatur abſque alia reſtitutione, deciſ.191. n.8. tom.2.

VTILITAS.

Vtilitas in alienatione bonorum Eccleſiæ, quando ſine dubio abſit, deciſ.284. n.3.tom.2.
Vtilitas alienationis bonorum Eccleſiæ, debet probari de tempore alienationis, & requiritur eam eſſe claram, & indubitatam, deciſ.319. num.11.tom.2.
Vtilitas, quod adſit in alienatione bonorum Eccleſiæ non debet ſtari aſſertioni alienantis, deciſ.261.n.6.tom.2.
de Vtilitate in alienatione bonorum Eccleſiæ non poterit doceri, ſi clarè conſtet de contrario, ibid.n.7.
Vtilitas non ſufficit in alienatione bonorum Eccleſiæ, ſed debet eſſe euidens, deciſ.284.n.1.tom.2.
Vtilitas Eccleſiæ in alienatione eorum bonorum, debet plenè probari, nec ſtatur aſſertioni alienantis, deciſ.319.num.8. tom.2.
Vtilitas euidens vlla, quando non poſſit conſiderari in alienatione bonorum Eccleſiæ, etiamſi fuerit promiſſum illa meliorare, deciſ.284.n.7. & 3. tom.2.
Vtilitas publica expoſtulat, vt in ſingulis familijs conſeruentur propria bona, Rub.in Annot.deciſ.632.n.27.tom.2.
Vtilitas publica grauior eſt, quam priuata, Rub. in Annotat.ad deciſ. 666.n.57.tom.3.
Vtilitas publica præfertur priuatæ, ibid.n.54.
ex Vtilitatis publicæ cauſa, receditur à regulis iuris communis, multaque tollerantur, quæ alias eſſent prohibita, ibid.n.55.
Vtilitate publica ſuadente, pro dilatandis, vel conſeruandis propugnaculis, licet aſſumere domus confinantes, & ſuburbia deſtruere, vel incendio illa conſumere, ne hoſtes in eis ſe recipiant, ibid.num.56.
Vtilitas putatiua ſufficit ad effugiendam læſionem, quando ab initio adfuit cauſa primaria vtilitas excludens læſionem, deciſ.321. num.17.tom.2.
de Vtilitate ſatis dicitur conſtare, & quidem manifeſtè, quando quis recedit à lite iniuſta, deciſ.51.n.10.tom.2.
VTILE inutile non vitiat, ſed vitiatur, deciſ.284. numer.17. tom.2.
Vtile per inutile tunc non vitiatur, quando materia eſt diuidua, ſecus verò ſi indiuidua, ibid.n.18.
VVLGARIS ſubſtitutio quando dicatur inducta, deciſ.198. n.9. tom.2.
Vulgaris ſubſtitutio ceſſat, quando quis decedit cum liberis, deciſ.37. num.23.tom.2.
VVLPINA ſimplicitas cauendum eſt, ne comedat pecus, Rub. in Annot.ad deciſ.617.n.220.tom.3.

VXOR.

Vxor quando poteſt aliunde commodè viuere etiam abſque fructibus dotis, tunc ceſſat auth. præterea, deciſ.230. num.8. tom.2.
Vxor ſi ſit inſtituta hæres à marito, poteſt ſibi retinere dotem, eueniente caſu reſtitutionis hæreditatis, deciſ. 159. num.2. tom.2.
Vxor dum dicitur, peſſimo vbique locorum exemplo, obſeruatur dictum illud Iuuenal. Protinus ad cenſum, de moribus vltima fiat quæſtio, Rub.in Annot.deciſ.460.n.201.tom.2.
Vxor mortuo marito, cenſetur iure, ſeu titulo proprio poſſidere dotem, deciſ.56.n.7.tom.2.
Nec ad hoc requiritur expreſſa declaratio, ibid.n.8.
Vxor, quidquid acquirit conſtante matrimonio, præſumitur de ſubſtantia viri acquirere, ideòque dicitur ei quæſitum, deciſ. 221.n,8. tom.2.
Limita id, niſi doceatur hoc feciſſe vxorem ex ſua particulari induſtria, & ſubſtantia, ibid.n.9.
Vxor relicta hæres à marito, in inuentario bonorum eius non tenetur deſcribere res dotales, cum ſint eius propriæ, deciſ.56. n.15.tom.2.
Vxor ſoluto matrimonio per mortem vel per ſeparationem lucratur ſponſalitiam largitatem, deciſ.60.num.7.tom.2.
Vxor poteſt retinere bona mariti, donec de ſua dote integrè fuerit ſatisfacta, deciſ.14.n.11.tom.2.
Vxor, quando eſt indotata contemnitur ab eius marito, Rub. in Annot. ad deciſ.460.n.62.tom.2.
Vxor, non poteſt iudicialiter interpellare pro reſtitutione dotis, durante adhuc matrimonio, deciſ.452.n.11.tom.2.
Vel ſi non præceſſerit ſententia ſuper ſeparatione thori inter eam, & virum, vel ſuper vergentia dicti viri ſui ad inopiam, ibidem.
Vxor conſtante matrimonio poteſt petere ſuam dotem, marito vergente ad inopiam, mortua tamen vxore filij illam non poſſunt petere, deciſ.607.n.53.tom.3.
Vxor non tenetur ad reſtitutionem iocalium, quæ ei fuerunt donata ab eius ſocero, deciſ.696.n.8.tom.3.

Vxor dum eſt inops tempore mortis mariti, conſequitur quartum in bonis illius, deciſ.717.num.9. tom.3.

Quod retinet, etiam ſi poſtea efficiatur diues, ibid.

Vxor poteſt tueri ſuam poſſeſſionem, quo ad bona dotalia in bonis mariti, deciſ.595.n.5. tom.3.

Vxor non præſumitur malè tractata à marito, deciſ.10. num.13. tom.2.

Vxor non tenetur ſequi maritum vagabundum, Rub. in Annotat. ad deciſ.431.num.108.tom.2.

Vxor tenetur ſequi maritum vagabundum, quando conſtat ab initio habuiſſe notitiam dictæ eius qualitatis, ibid.n.109.

Vxor, & maritus quando ſimul coire non poſſunt ex vitio accidentali, hortandi ſunt vt mediantibus pijs operibus D E V M ſibi propitium reddant, remouendo tale impedimentum, Rub. in Annot. ad deciſ.392.num.25.tom.2.

Vxor ſi aſſignauerit plures cenſus marito in dotem datos, quod fuerint extracti, reſtitutio dotis ei non eſt deneganda in pecunia, deciſ.159.n.4. tom.2.

Vxor poteſt ſibi retinere bona hæreditaria in pignus, donec fuerit ſatisfacta de ſua dote, ibid.n.5.

Nec dicta bona poſſunt diei ſubrogata in locum bonorum dotalium, niſi adſit conſenſus mulieris, & vtilitas, ibid.n.6.

Vxor in ſubſidium pro recuperatione ſuæ dotis, poteſt agere contra fundum dotalem datum marito præuia æſtimatione, deciſ. 145.num.6.& 11.tom.2.

Vxor, niſi in ſubſidium poteſt agere ad rem æſtimatam datam in dotem, deciſ.590.n.31.tom.3.

Quia, puta, ex bonis mariti non poteſt conſequi æſtimationem, ibidem.

Vxor diſcedendo à marito, & ſeorſim habitando debet iuſtificare cauſam, quare non vult habitare cum marito, deciſ.10. num.21.tom.2.

Vxor non tenetur ſine cauſa diſcedere à marito, deciſ.10. num.2. tom.2.

Vxor, quæ diſceſſit ab eius viro, vt cogi poſſit ad reſtitutionem iocalium eidem datorum ab d.viro, quid ſit diſcutiendum, deciſ.696.num.13. tom.3.

Vxor, ſi ex iuſta cauſa diſcedat à marito, competit ius, non ſolum repetendi alimenta, ſed etiam dotem, & donationem propter nuptias, ibid.num.7.

Vxor non eſt æquum, vt retineat iocalia ei tradita à marito, ſi eum offenderit, diſcedendo ab eo ſine cauſa, ibid.n.8.

Vxor debet manere in obſequio mariti, & maritus debet propter illud obſequium alimenta, & beneficia conferre ei, ibid. num.9.

Vxori debentur alimenta ab eius viro, dum ex iuſta cauſa ab eo diuertit, deciſ.418.num.1.tom.2.

Vxori maritus non præſtaſſet alimenta, ſi ei dos data non fuiſſet, deciſ.345.n.17.tom.2.

in Vxore diſpoſita habent etiam locum in viro, deciſ.607.num.25. tom.3.

Vxori datur actio contra hæredem mariti pro reſtitutione ſuæ dotis, deciſ.14.n.2.tom.2.

Vxori, ſi ſit promiſſio facta reſtituendi dotem in pecunia, tunc ea non conſentiente, non obſtat contraria conuentio, deciſ.207. num.11.tom.2.

Vxori non eſt credendum, dum aſſerit eius virum, vel ſocerum ei donaſſe iocalia, deciſ.696.n.10.tom.3.

Vxores tenentur maritis exhibere debitam reuerentiam, deciſ. 594.n.9. tom.3.

Vxori in ſubſidium datur regreſſus ad rem datam in dotem æſtimatam, deciſ.626.n.2.tom.3.

Vxori competit in ſubſidium vtilem rei vendicationem contra bona data in dotem, licet æſtimata contra tertios poſſeſſores pro recuperatione ſuæ dotis, Rub. in Annotat. ad deciſ.666. num.135.tom.3.

Vxoris dos non comprehenditur in generali obligatione mariti, deciſ.657.n.15.tom.3.

Vxorem ducens multis ſe exponit periculis, ſicut, & nauigans, Rub.in Annotat.ad deciſ.460.n.198. tom.2.

Vxores, ſecundum Ariſtotelem, aliquando damnantur ex amplitudine patrimonij, Rub.in Annot.deciſ.460.n.203.tom.2.

Vxor, quando eſt ducenda ex ſententia Platonis, cæteris paribus, cum pauperiore ineunda eſt ſocietas, ibid.n.204.

Vxores diuites volunt eſſe dominæ, maximo cum viri dedecore, famæque ipſius denigratione, ibid.

Vxori ſuccurritur, dum deficiunt bona mariti, vt ipſo iure in eam tranſeat dos data æſtimata marito, ne creditores in rebus, quæ fuerunt propriæ ipſius vxores potiores exiſtant, & hoc ſpeciali fauore dotis, Rub.in Annot. ad deciſ.666. n.129. & 132.tom.3.

Et illa opinio eſt veriſſima, & ſic fuit iudicatum in diuerſis Tribunalibus, ibid.n.134.

Vxori quando aſſignatur dos ob vergentiam mariti ad inopiam, quando propriè dicatur quædam ſequeſtratio, & quando reus, deciſ.613.n.5. tom.3.

Vxori regulariter non competit actio pro dote promiſſa marito, deciſ.105.n.3.tom.2.

ab Vxore ſi acquirantur bona conſtante matrimonio, præſumuntur requiſita de bonis mariti, deciſ.83.n.10.tom.2.

Vxori ſi dos ſit reſtituenda in eiſdem corporibus hæreditarijs, an æſtimatio bonorum hoc caſu faciat emptionem, deciſ.14. n.3. tom.2.

Vxori ſi maritus in teſtamento dederit facultatem recipiendi dotem, vbi & quomodo ei placuerit, poteſt eam prætendere in pecunia, deciſ.207.n.6.& 7. tom.2.

Vxore inconſulta maritus non poteſt alienare bona dotalia, deciſ. 56.n.10.tom.2.

INDEX
DECLARATIONVM CAPITVLORVM,
CONCILIORVM, CONSTITVTIONVM, SEV BVLLARVM,
Regularum Cancellariæ, Legum, Statutorum, Deciſionum, & Doctorum, quæ in Tomo Secundo, & Tertio Partis quartæ Recentiorum continentur.

C A P I T V L A.

Ex Decretalibus.

CAp. ad præſentiam de appellat. quo caſu loquatur, deciſ. 568.n.48.tom.3.

Cap. conſultationibus, de iurepatr. non ſuffragatur aduerſus regulam octauam Cancellar. deciſ.247.n.8. tom.2.

Cap. cum illis, §. fin. de præbend. reſpicit Cardinales Indultarios non habentes ordinariam collationem, deciſ.530.num.22. tom.3.

Cap. cum in cunctis 1. de his, quæ fiunt à maior. part. cap. loquitur de actu extraiudiciali, non autem iudiciali, deciſ.313.n.8. tom.2.

Cap. cum in cunctis 1. de his, quæ fiunt à maior. part. loquitur, quando maior pars cap. aliquid fecit, tunc minor non poteſt appellare ad effectum ſuſpenſiuum, deciſ.313. num.6. tom.2.

Cap. extirpandæ, §. qui verò, de præbend. & dignit. qualiter à Doctoribus interpretatur, vt euitetur contrarietas, deciſ.163. num.5.tom.2.

Cap. gaudemus de diuort. quomodo intelligatur, deciſ.269.n.29. tom.2.

Cap. in Eccleſia 2. de inſtitut. quando habeat locum, deciſ.515. num.7.tom.3.

Cap. per noſtras, de iurepatron. an procedat in beneficijs ſimplicibus, eſt inter DD. non parum controuerſum, deciſ.599.n.1. tom.3.

Cap. quia propter. de elect. dat tres formulas electionis, deciſ. 574.n.5.tom.3.

Cap. quia propter. de elect. quid diſponat, vt ſeruetur in electione Prælatorum, deciſ.312.n.12.tom.2.

Cap. quia propter. de elect. ſubſtantialis forma à quibus verbis incipiat, deciſ.574. n.15. tom.3.

Cap. quia propter. de elect. intendit Prouidere ſolum Eccleſijs viduatis, deciſ.312.n.11.tom.2.

Cap. quia propter. de elect. non fuit derogatum per Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.6. de elect. & vide num.57. & 58. deciſ.574. num.56.tom.3.

Cap. quia propter. de elect. habet etiam locum in electione Abbatum, ibid.n.3.

Cap. quia propter. de elect. diſponit, vt publicato ſcrutinio, & factu collatione ſequatur electio &c. deciſ.312. num.23. & 52. tom.2.

Cap. ſalubriter. de vſur. licet loquatur, quando datur pignus, nihilominus eadem eſt ratio, quando in pecunia dos promittitur, deciſ.607. n.5.tom.3.

Cap. ſalubriter. de vſur. rationes, quando ceſſent, deciſ.607. n.10. & ſeqq. tom.3.

Cap. ſi ij 2. ext. vt lit. pend. ad hoc, vt intret, quæ requirantur, deciſ.102. num.2.tom.2.

Cap. tua de decim. & ſimiles procedunt in conceſſione decimarum facta laicis, deciſ.381.n.32. tom.2.

Cap. tua nobis, de decim. procedit, quando Eccleſia agit contra laicum pro decimis, deciſ.323.n.19.tom.2.

Secus verò in caſu quo laici nolunt ſe eximere à ſolutione decimarum, ſed dicunt ſe illas ſoluere alteri Eccleſiæ, ibidem num.20.

Cap. veniens, de teſtib. expreſsè ſtatuit, quando facultas tributa ſit abſoluendi ad cautelam, deciſ.568. n.49.tom.3.

Cap. cum P. Tabellio de fid. inſtrum. Oſaſch. deciſ.69. num.5. Caputaq. deciſ.244. part.2. & deciſ.639. num.7. part.2. recent. quo caſu loquantur, deciſ.534.n.15.tom.3.

Cap. cum pridem de pactis, quando non intret, deciſ.28. n.14. tom.2.

Cap. ſignificauit. de donat. inter vir. & vxor. eſt intelligendum de bonis quæſitis ex pecunijs communibus, deciſ.221. num.5. tom.2.

Cap. ſignificauit. de donat. inter vir. & vxor. quid verè determinet, ibid.n.6.

Can. terrulas 12. quæſt.2. non fuit derogatum, nec per Extrauag. ambitioſæ, nec per Concil. Trident. Rub. in Annot. deciſ.444. num.50. tom.2.

Eccleſiaſtic. verba in cap.1. Erubeſcite à patre, & matre de fornicatione, &c. declarantur, deciſ.418.n.9.tom.2.

Ex Sexto.

Cap. altercationis 1. de bigam. in 6. continet conſtitutionem conciliarem, deciſ.648.n.7.tom.3.

Cap. cum ex eo vnic. de exceſſ. Prælat. in 6. licet loquatur de Monaſterijs hactenus ædificatis, tamen eſt intelligendum de Monaſterijs poſt ædificandis, deciſ.172.n.21.tom.2.

Cap. cum ex eo vnic. de exceſſ. Prælat. in 6. licet loquatur de Monaſterijs hactenus ædificatis, tamen eſt intelligendum quoque de Monaſterijs poſtea ædificandis, quia lex ſemper loquitur, deciſ.408. num.15.tom.2.

Cap. cum in tua, fin. de conſuetud. in 6. in quibus terminis loquatur, deciſ.571.n.4.tom.3.

Cap. diſpendis 1. & 2, vt lit. pend. in 6. habent etiam locum in præſentatione, deciſ.599. num.14.tom.3.

Cap. ſi ij 2. vt lit. pendent. in 6. continet decretum irritans, deciſ. 469.num.25. tom.2.

Cap. ſi Motu proprio de præbend. in 6. declaratur, deciſ. 665. num.8. tom.3.

Cap. quamuis, de pact. in 6. quo caſu loquatur, deciſ.40.num.9. tom.2.

Cap. ſi pro te, de reſcript. in 6. & in Clem.1. de conceſſ. præbend. in quibus loquantur terminis, deciſ.675. num.16. & 17. tom.3.

Ex Clementinis.

Clem. Auditor. de reſcript. extenditur etiam ad ea, quæ non ſunt commiſſa, dummodo ſint dependentia, & ab eo fonte promaneant, deciſ.688. n.6. tom.3.

Clem. Auditor. de reſcript. habet locum etiam vbicumque ſubeſt eadem cauſa euitandi circuitum, ibid.n.7.

Clem. cupientes de poen. habet etiam locum in Monialibus mendicantibus, deciſ.721.n.4.tom.3.

Clem. vt conſtitutio 1. de iurepatr. loquitur tantum in iurepatr. hæreditario, deciſ.47.n.8. tom.2.

Ex Extrauagantibus.

Extrauag. ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien. non habet locum in prouiſionibus officiorum, quæ quotidie vacant, & de eis debet prouideri, & cuſtodes eis dari, deciſ.255.num.9. tom.2.

Extrauag. ad regimen. de præbend. in 6. an habeat locum in Prothonotarijs creatis ratione officij, & non principaliter, deciſ. 172.num.24.tom.2.

Extrauag. ad regimen. de præbend. cap. non ſolum beneficia ſtatim per promotum dimiſſa, ſed etiam illa, quæ ex diſpenſatione Apoſtolica retinet, deciſ.553.n.3. tom.3.

Extrauag. ad regimen. de præben. & dignit. generaliter loquitur, & eſt apta comprehendere etiam beneficia Prothonotariorum non participantium, deciſ.172.n.7.tom.2.

Et Summi Pontifices pro tempore ſæpiùs conferendo dicta beneficia declararunt illa eſſe ſub dicta extrauaganti comprehenſa, ibid.num.8. 9. & 10.

Extrauag. ad regimen. de præben. habet locum in omnibus Prothonotarijs, etiam de numero non participantium, ibidem num.11.

Extrauag. ad regimen. de præben. fuit limitata à Nicolao V. quo ad Nationem Germanicam, vt ea tantum habeat locum quoad ſeptem Prothonotarios participantes, ibidem num.12.

Extrauag. ad regimen de præben. Sixtus IV. ex conuentione inita cum Rege Galliæ, reſtrinxit ad Prothonotarios geſtientes publicè, & continuè habitum Prothonotariatus, ibidem num.13.

Gloſſ. Iuris Canonici.

Gloſ. in cap. capitulum, in verb. relaxetis, de reſcript. declaratur, deciſ.568.num.47.tom.3.
Gloſ. in cap. concertationi, in verb. ſciuerit de appellat. à pluribus extollitur tanquam aurea, Rub. in Annotat. ad deciſ.542. num.92.tom.3.
Gloſ. in cap. præſenti de officio Ordinarij in 6. falſa eſt, dum facit differentiam inter clericum, & adminiſtratorem, quoad fructus inexactos, deciſ.529.num.2. tom.3.
Gloſ. in cap.2. in verb. finita, vt lit. pend. & Put. declarantur, deciſ.202.n.9.tom.2.
Gloſſ. in cap. vnic. in verb. ſuas, de cleric. non reſid. in 6. delenda eſt, & quare, Rub. in Annot. ad deciſ.576.n.155.tom.3.
Quæ tamen ſaluari poteſt, & quomodo, ibid.n.157.

Concilium Trident.

Concil. Tridenr. ſeſſ.21. cap.3. & ſeſſ.22. cap.3. qualiter inter ſe differant, Rub. in Annotat. ad deciſ.576.n.76.tom.3.
Concil. Trident. cap.1. ſeſſ.22. qualiter intelligatur, deciſ.163. num.2. tom.2.
Concil. Trident. in ſeſſ.24. cap.13. in ſecunda parte loquitur de ſuppreſſione præbendarum Capitularium facienda, non autem de beneficijs ſimplicibus, Rub. in Annot. deciſ.576.n.89.tom.3.
Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.12. de reformat. verba perpenduntur, Rub. in Annot. ad deciſ.576.num.154. tom.3.
Concil. Trident. reſolutio Sacræ Congreg. ſuper ſeſſ.24. cap.20. de reformat. in quibus terminis loquatur, deciſ.600. num.17. tom.3.
Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.6. de elect. de quibus electionibus loquatur, deciſ.574.n.55.tom.3.
Concil. Trid. ſeſſ.25. cap.9. de reformat. declaratur, deciſ.636. num.85.& 86.tom.3.

Conſtitutiones, & Bullæ.

Conſtitutio Bonifaciana emanata ad fauorem Ciuium Ferrarien. circa bona emphyteutica Eccleſiaſtica, quid diſponat, deciſ. 118 n.3.4.5.6.14.& 15.tom.2.
Conſtitutio Ægidiana ſtante extenſione Pauli Quarti ſeruatur in toto Statu Eccleſiaſtico, deciſ.67.n.11.tom.2.
Conſtitutio March. de inſinuatione cum in contractibus minorum requirat vltra decretum Iudicis inſinuationem, ea non ſuppletur per præſentiam Iudicis, deciſ. 288. numer. 14. tom.2.
Conſtitutio Marchiæ Cardinalis Ægidij circa ſolemnitates contractuum minorum extenſa fuit per totum Statum Eccleſiaſticum per Paulum Tertium, deciſ.646.n.5.tom.3.
Conſtitutio Marchiæ cap.25. requirit inſinuationem in omnibus contractibus minorum, deciſ.591.n.12.tom.3.
Conſtitutiones Marchiæ in reuocationibus faciendis per mulieres, requirunt vltra inſinuationem iuramentum, deciſ.378. n.3. tom.2.
Conſtitutiones Marchiæ habent etiam locum in Prouincia Romandiolæ, cum per Paulum III. ad vniuerſum ſtatum Eccleſiæ fuerint extenſæ, deciſ.591.n.15. tom.3.
Conſtitut. March. de inſinuatione, habet etiam locum in contractibus minorum filiorum familias, deciſ.288.num.11. tom.2.
Conſtitut. March. de inſinuatione facien. in contractibus minorum, ceſſat ex ſtatuto particulari locorum, deciſ.288.num.7. tom.2.
Aliàs verò ſecus eſt, ſi nihil in ſtatutis de ea diſponatur, ibidem num.8.
Conſtitutio Iulij II. edita ad fauorem Collegij Archiuij, cum habeatur pro lege, comprehendit Notarios, quandocumque creatos, deciſ.408.n.13.tom.2.
Conſtitutio Iulij III. circa fructus beneficij inexactos, an fuerit vſu recepta, & quatenus præſumatur recepta, vtrum illa præſumptio elidatur ex contraria obſeruantia, deciſ.722. num.3. tom.3.
Conſtitutio Iulij III. circa fructus inexactos, non habet locum quando in contrarium viget conſuetudo, ibid.n.7.20.& 21.
Conſtitutio Pij V. attenditur quando erigitur Vicaria quoad quantitatem Vicario aſſignandam, deciſ. 328. numer. 9. tom.2.
in Conſtitutionibus Gregor. XIV. & Pauli V. moderatorijs Indultorum Cardinalium conſtituitur certa regula circa collationem beneficiorum vacantium per obitum familiarium Cardinalium, deciſ.654.num.75.tom.3.
Conſtitutiones Gregorij XIV. & Pauli V. moderatoriæ Indultorum Cardinalium habent clauſulam ſublata, & decretum irritans, deciſ.654.n.69.tom.3.
Conſtitutiones moderatoriæ Indultorum Gregor. XIV. & Pauli V. Rota ſemper habet pro perpetuis, deciſ.654. numer.64. tom.3.
Conſtitutio Pauli III. ſuper reſeruatione beneficiorum Prothonotariorum, de quibus Prothonotarijs loquatur, deciſ.588.n.54. tom.3.
Conſtitutio reformatoria Pauli Papæ V. ſuper nominatione perſonæ, in qua debet conſiſtere lucrum ſocietatis officij, an loquatur de nominatione, quæ ſit à principio, Rub. in Annotat. ad deciſ.542.num.7. & ſeqq.
Conſtitutio Pij V. ſuper forma creandi cenſus, quoad prælationem cenſuarij quando fundus cenſualis alienatur, loquitur in venditione, deciſ.653.num.3.tom.3.
Conſtitutiones Summ. Pont. Pij II. & Leonis X. ſtatuentes, vt inſtrumentis Notariorum non matriculatorum in Archiuio Romano nulla fides adhibeatur &c. de conſenſu, deciſ.119. n.20. tom.2.
Saltem tacito Superiorum non fuerunt obſeruatæ, ibid.
Conſtitutio Sixti V. ſuper erectione Archiuiorum Status Eccleſiaſtici, quid non prohibeat, deciſ. 544. numer. 9. tom.3.
Bulla Cœnæ Domini expreſsè, ac claris notis excommunicat Conſiliarios illos, qui prætextu quocumque exceptionum auocant cauſas eccleſiaſticas, &c. deciſ.48. num.37. & 33. tom.2.
Bulla Cœnæ Domini inhibet omnibus Magiſtratibus, ne ſe intromittant quoquomodo contra Clericos, Rub. in Annotat. ad deciſ.30.num.18.tom.2.
Bulla Gregor. XIII. ſuper retractu loquitur abrogatiuè ad præcedentes Conſtitutiones, deciſ.17.n.24. tom.2.
Et vt dicta Bulla habeat locum, probandæ ſunt eius qualitates, ibid.num.25.
Bulla Iulij III. de fructibus inexactis, vt pertineant ad ſucceſſorem in beneficio, declarata fuit ab eodem Pontifice, vt ceſſet in locis, vbi Collectores ſpoliorum deputantur, ſeu eſſe conſueuerunt, deciſ.529.n.11. tom.3.
Bulla Iulij III. de fructibus inexactis etiam limitata fuit ab eodem Pontifice, vt non habeat effectum in locis illis, vbi adſunt contrariæ conſuetudines, & priuilegia, deciſ.529.n.20. tom.3.
Bulla Iuris congrui fel. rec. Gregor. XIII. fundata eſt in publica vtilitate, cum Ciuitati expediat, vt ædificijs impleatur, & & ornetur, Rub. in Annot. ad deciſ.666.num.60.tom.3.
Bulla Pij IV. contra illegitimos, quando ſine dubio obſtet, deciſ. 394.num.4.tom.2.
Bulla Pij IV. contra illegitimos, loquitur de legitimationibus, per quas ſucceditur contra voluntatem teſtatoris, deciſ.394. num.17.tom.2.
Bulla Pij IV. contra illegitimos annullat quaſcumque legitimationes de quibuſcumque naturalibus ſpurijs, per quoſcumque legitimatos in præiudicium vocatorum ex fideicommiſſo, deciſ.394.n.1.tom.2.
Bulla Pij IV. contra illegitimos præſeruat tantum legitimationes tempore eius editionis effectum ſortitas, vel ius in re ſortitas, ibid.num.2.
Bulla ſanct. mem. Pij V. ſuper prælatione conceſſa cenſuarijs, quatenus dicatur habere oculos retrò, deciſ.17. num.29. tom.2.
Bulla Pij V. ſuper prælatione conceſſa cenſuarijs quatenus dicatur habere oculos retrò, deciſ. 17. numer. 29. tom.2.
Bulla Pij V. per quam prohibetur taxatio intereſſe, non habet locum quando non tractatur de dicta taxatione, deciſ.477. num.18. tom.2.
Bulla Pij V. prohibendo taxationem intereſſe, non habet locum, quando liquidatur aliquis valor, ibid.n.19.
Bulla Sixti V. dans facultatem Prothonotarijs Apoſtolicis creandi Notarios, compatitur cum Bulla Iulij II. lata ad fauorem Archiuij, quoad ipſam creationem, deciſ.408. num.3. tom.2.
Bulla Sixti V. circa facultatem conceſſam Protonotarijs Apoſtolicis creandi Notarios, nihil diſponit de exercitio abſque deſcriptione in Archiuio, deciſ.408.n.12.tom.2.

Regulæ Cancellariæ.

Regulæ Cancell. quod ſint ſuperuacaneæ, non eſt dicendum, deciſ.654.n.57.tom.3.
Regula 3. Cancellar. non derogat conſuetudini immemorabili, deciſ.257.num.3.tom.2.
ſuper Regul.3. Cancellar. hodie 4. in fin. dum Gloſſator ait, eam regulam non reſeruare beneficia, quæ vacant, per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium, deciſ.654.num.18. tom.2.
Regul.4. Cancell. ad quem finem reſeruet beneficia, & dignitates ibi expreſſas, deciſ.654.num.23.tom.3.
Regula 4. Cancellar. cum comprehendat beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, etiam quod Cardinalis collator ſit Ordinarius, eidem non ſuffragatur regul.33. ibid.num.9.

Regula 4. Cancell. comprehendit etiam beneficia, quæ ſpectant ad collationem Cardinalis ordinarij collatoris, ibid.n.9.

Regula 4. & 32. Cancellar. indubitatum eſt, quod comprehendunt Cardinales Ordinarios collatores, niſi aliter erit eis conceſſum, ibid.num.53.54.& 55.

Regula 4. Cancellariæ non tollere videntur reſeruationem, ſed ſolum aperire viam conferendi reſeruata ratione familiaritatis, ibid num.59.

Regula 8. Cancell. comprehendit etiam beneficia electiua, deciſ. 588.n.38. & 39.tom.3.

Regula 8. Cancellariæ licet excipiat tantum Cardinales collatores, & non faciat mentionem de Capitulo, tamen exceptio ſuffragatur etiam Capitulo, ibid.n.2.

Regula 8. Cancellariæ non reſeruat beneficia ſpectantia ad confirmationem collatorum, cum ea debeantur electo non ex voluntate, ſed ex neceſſitate, deciſ.530.n.13.tom.3.

Regula 9. Cancellariæ non comprehendit Cardinales, & Indulta eiſdem conceſſa conferendi beneficia ſuffragantur etiam Capitulis, & Canonicis, Rub. in Annotat. ad deciſ.530.n.59. 60.61.& 62,tom.3.

Hodiè tamen contrarium venit reſpondendum, cum in contrarium cantet Conſtit. fel. rec. Vrbani Papæ VIII. quæ prohibet Capitulis, vt nullum ius prætendere valeant ſuper dd. Indulti, ſed ſolum Cardinales prouideant. Et num.65. refertur ad verbum d. Conſtitutio Vrbani VIII. & vide num.66. vbi in terminis deducuntur nonnullæ deciſiones, ibid.

Regula 31. Cancell.inducit defectum iuriſdictionis, quoad omnia acta litteris non expeditis, deciſ.553.n.9. tom.3.

Regula 32. Cancell. quid diſponat, deciſ. 654. numer. 24. tom.3.

Regula 32.Cancellariæ primo edita fuit ab Adriano VI.quam edidit ex mente nonnullorum prædeceſſornm ſuorum, ibidem num.61.

Regula 32. Cancellar. requirit conſenſum Cardinalis Patroni in collatione beneficiorum de quibus ibi, ibid.n.29.

Regula 33. Cancellariæ nihil diſponit, ſed præſupponit, ibid. num 30.

Regul.33. Cancellariæ non ſuffragatur Cardinali Ordinario collatori, & ſic nec Capitulo, ex Conſtitutione Moderatoria Indultorum Gregor.XV. & Pauli, ibid.n.63.

Regula 33. Cancellariæ operatur ſolum quando Cardinalis Ordinarius collator habet indultum, ibid.num.25. & 33.

Regul.33. Cancell. edita fuit ad tollendas lites, quæ ex præcedenti Conſtitutione ſcilicet regul.32. oriri poſſent, ibidem num.26.

Regul.33. Cancellariæ edita fuit ad tollendas diſſenſiones inter Cardinalem Ordinarium collatorem, & Cardinalem patronum per cuius familiaris obitum beneficium vacauit, ibidem num.21.

Regulla 33. Cancell. non emanauit ad tollendam reſeruationem regul.4. ibid.num.22.

Regula 33. Cancellariæ indulto deſeruit, & famulatur, ibidem num.35.49.& 52.

Regula 33. Cancell. non ſuffragatur Cardinalibus indultum non habentibus, & ſic re maturè diſcuſſa per plures fuit reſponſum, ibid. num.36.37.& 38.

Regula 33. Cancell. ſatis operatur, ſi Papa velit concedere indultum conferendi beneficia etiam vacantia per obitum Cardinalium, deciſ.654.n.77.tom.3.

Regula 33. Cancellariæ licet ſit inſerta in volumine aliarum regularum, hoc non operatur, quin non recipiat modificationem, de qua in Conſtitutionibus Gregor.XIV. & Pauli V. moderatoria indultorum, ibid.num.78.

Regula Cancell. hodie 33. fauet Cardinalibus Ordinarijs collatoribus, ibid.num.2.

Regula Cancellariæ 33. fauet Cardinali Ordinario collatori,etiam quod ſola confirmatio ſpectet ad eos, ibid.num.3.

Regul.33. Cancell. non aderat tempore Sixti IV. & Innoc. VIII. ibid.num.47. & 52.

Regul.42. Cancell. diſponit, quod quando derogatur iuripatronatus Regum, de hoc fiat ſpecialis meutio, & quare hoc, deciſ. 630.num.19. tom.3.

à Regula reſeruatoria 8. menſium excipiuntur tantum ea beneficia, quæ ſpectant ad collationem S. R. Eccl. Cardinalium, deciſ.531.n.6. tom.3.

in Regula reſeruatoria octo menſium reſeruantur generaliter omnia beneficia ſpectantia ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcumque collatorum, ibid.n.7. & 8.

Regula de ſubrogand. 28. prohibet ſubrogari illos, qui viuentium beneficia impetrarunt, maximè ſenium, vel infirmorum, deciſ. 167.num.25. tom.2.

Regula de ſubrogand. comprehendit ſolum impetrantes beneficia ſenium, infirmorum ſimiliumque, ibid.n.26. & 27.

L E G E S.

Ex Digeſtis.

L. cum autem, §. cum redibetur, ff. de edilit. edict. quid diſponat, Rub. in Annot.deciſ.617.n.151.tom.3.

L. cum hæres 4. §. Stichus, ff. de ſtat. liber. & l.1.§. Diuus, ff. de var. & extraord. cognit. loquuntur in caſu ſpeciali, Rub. in Annot.deciſ.576.n.124.tom.3.

L. cum ita legatum, §. videamus, ff. de condit. & demon. declaratur, deciſ.493.num.44. tom.2.

L. cum miles, ff. de quib. cauſ. maior. quo caſu loquatur, deciſ. 673.num.10.tom.3.

L. cum quæritur, ff. de except. rei iudic. & Seraph. deciſ.1440. num.2. quando non intrent, deciſ.178.n.17.tom.2.

L. cum qui, ff. de acquir. hæred. quando ſit locus, deciſ.637. n.7. tom.3.

L. de his, ff. de tranſaction. quando non intret, deciſ.478.num.25. tom.2.

L. denique 3. §. & ſi hæres, ff. de minor. quando procedat, deciſ. 493.num.87.tom.2.

L. Herennius §. Caia, ff. de euict. quo caſu loquatur, deciſ.63. num.10.& 11.tom.2.

L. in cauſæ cognitione, §. interdum, ff. de minor. quando intret, deciſ.406.n.14.tom.2.

L. interdicit.95. ff. de condit. & demonſtrat. procedit, quando quis fuit effectus ſeruus pœnæ, & libertatem amittit, deciſ.714. num.5.tom.3.

L. interdum, ff. qui pot. in pign. habeantur quo caſu non intret, deciſ.605.n.13.tom.3.

L. interdum, ff. qui pot. in pign. hab. vt habeat locum inter cætera requiritur probatio, pecuniam fuiſſe verſam, ſuper.ibid. num.24.

L. item veniunt, §. non ſolum, ff. de petit. hæred. quo caſu loquatur, deciſ.201.n.9. tom.2.

L. Iulianus, §. fin. ff. ex quibus cauſ. maior. declaratur, deciſ.493. num.92.tom.2.

L. Iulius fin. ff. ad Trebell. quid diſponat, deciſ.198. num.28. tom.2.

L. Lutius, ff. de euict. non procedit, quando factum Principis quamuis ſuperueniens poſt venditionem, ſi habeat cauſam præcedentem, deciſ.18.n.11.tom.2.

L. Lutius, ff. de euict. procedit, quando Princeps procedit de plenitudine poteſtatis, ibid.n.7.

L. miles, §. defuncto, ff. ad l. Iul. de adult. non eſt denegata probatio in contrarium, deciſ.223.n.3.tom.2.

L. oſtendimus, §. fin. ff. de fideiuſſ. quo caſu procedat, deciſ.442. num.22 tom.2.

L. pretia 63. ff. ad leg. falcid. quando non intret, deciſ.341. n.7. tom.2.

L. quæſitum, §. fin. ff. de fund. inſtruct. quando non intret, deciſ. 89.num.9.tom.2.

L. qui autem, ff. quæ fiunt in fraud. credit. in quibus terminis loquatur, deciſ.341.n.24.tom.2.

L. qui autem, ff. quæ fiunt in fraud. credit. non habet locum quotieſcumque contractus procedit ſuper materia, quæ obligat ad acquirendum ſecundum bonam fidem, deciſ.341.num.27. tom.2.

L. qui balneum, §. Titia, ff. qui pot. in pign. habeant, quid diſponat, deciſ.675.num.4. & 5. tom.3.

L. qui balneum, §. Titia, ff. qui potior. in pign. hab. quo caſu loquatur, explanatur, deciſ.450.n.10.tom.2.

L. qui balneum, §. Titia, qui pot. in pign.hab. qualis non ſit verus intellectus, deciſ.675.n.29.tom.3.

L. ratione, ff. ad l. Falcid. reſpectu lucri non eſt correcta, deciſ. 201.num.22.tom.2.

L. ſi de poſſeſſione, 1.§. intereſſe, ff. ſi mul. vent. nom. &c.non poteſt conſiderari aliqua ſpecialitas, fauore ventris prægnantis, Rub.in Annot.deciſ.617.n.146.tom.3.

L. ſi inſtituta, §. qui de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. procedit etiam in prima inſtantia, Rub.in Annot.deciſ.617.n.138.tom.3.

L. ſi inſtituta, §. ſi de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. declaratur, ibid. num.31.

L. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff.de inoffic. teſtam. non facit vllam mentionem in caſu illo dandi cautionem, ibid.n.181.

L. ſi maritus, ff. famil.erciſc. declaratur, deciſ.607.num.49.& 52. tom.3.

L. ſi communem, ff. quemadmod. ſeruit. amitt. ceſſet, ſi materia ſit diuidua, deciſ.588.n.7.tom.3.

L. ſi communem fundum, ff. quemadmod. ſeruit. amitt. procedit, quando ſumus in indiuiduis, qualis eſt ſeruitus, ibid. num.5.

L. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condit. indebit. cum alijs allegat. per Surd. deciſ.46. num.7. quo caſu loquantur, deciſ. 117.num.17.tom2.

Remedium l. ſi quis ſepulchrum, ff. de relig. & ſumpt. fun. vt intret plura requiruntur, & præſertim ſolutio pretij, deciſ.101. n.26.tom.2.

L. ſi verum, §. fin. & l. ſi id quod, ff. pro ſocio, procedunt, quando capitale, ſorte vel fortuna à ſocietate remouetur, ſecus verò ſi partium voluntate, deciſ.454.n.15.tom.2.

Et quando concluſio hæc habeat locum, ibid.num.16.

L. tabulas 1. §. ſi quis in aliquo, ff. de bon. poſſeſſion. licet loquatur de bonorum poſſeſſione, deciſ.503.n.3.tom.2.

Tamen ex identitate rationis extenditur etiam ad immiſſionem, quæ petitur vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen. ibid. num.4.

Ex Codice.

L. aſſiduis, C. qui pot. in pign. hab. ſi voluiſſe præiudicare etiam creditoribus habentibus expreſſam hypothecam anteriorem, id ſciuiſſet exprimere, Rub. in Annot. ad deciſ.666. num.69.tom.3.

L. aſſiduis, C. qui pot. in pign. hab. dum facit mentionem de creditoribus habentibus hypothecam ex priuilegio, quid inde inferatur, ibid.n.43.

Iuſtinianus Imp. in l. aſſiduis, C. qui potior. in pign. hab. clamitabat, paſſim inquietatum fuiſſe ex aſſiduis aditionibus mulierum, ad eum recurrentes, lugendo eorum dotes fuiſſe deperditas, Rub. in Annotat. ad deciſ.460.n.36.tom.2.

L. cum non, §. ipſum autem, C. de bon. quæ lib. qualiter ſit intelligendum, deciſ.125.n.7.tom.2.

L. cum non, fin. §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. licet loquatur in patre vſufructuario, & legitimo adminiſtratore, tamen extenditur ad quemcumque vſufructuarium, Rub. in Annot. deciſ.636.n.55.tom.3.

L. cum non, fin. §. vbi autem, C. de bon. quæ lib. dum diſponit ad hoc, vt pater obliget filium, requiritur eius conſenſus, niſi ſit in prima ætate conſtitutus, id intelligi debet non de infantili ætate tantum, ſed etiam de pupillari, deciſ.296.num.7. tom.2.

L. curabit, C. de action. empt. diſpoſitio intrat, quando fructus fuerunt percepti, alias ſecus num.2. Et iſta eſt communis, deciſ. 453.num.3.tom.2.

L. curabit, C. de act. empt. non iudicanda ſuperflua, cum ſatis operetur tollendo moram, quæ aliàs erat neceſſaria ad petendum d. intereſſe, deciſ.315.n.9.tom.2.

in Remedio l. fin. edicto, C. de edict. D. Adr. non tollend. non veniunt fructus præcepti poſt mortem teſtatoris, deciſ.449.n.11. tom.2.

Remedium l. edicto fin. C. de edict. D. Adr. tollend. datur etiam pro immiſſione bonorum feudalium, & emphyteuticorum, deciſ.415. num.1. tom.2.

Remedium l. edicto fin. C. de edict. D. Adr. toll. non admittit exceptionem proprietatis, niſi de facili ſit liquidabilis, deciſ. 524.n.13.tom.3.

Remedium d.l. fin. eſt poſſeſſorium quaſi recuperandæ poſſeſſionis, ex quo quaſi ſpoliata hæreditas fuerit, quæ in perſonam hæredis reſtituenda venit, ibid.num.14.

L. eos, §.1. & ibi Caſtr. num.4. C. de vſur. quo caſu loquantur, deciſ.160.n.33.tom.2.

L. & qui ſub imagine, C. de diſtract. pign. procedit in pignor. conuentionali, non autem in pignore iudiciali, deciſ.657. n.11. tom.3.

L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. poteſt derogari per ſtatutum, deciſ.66. num.3. tom.2.

L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. mandat fieri diuiſionem inter filios primi matrimonij, & ſecundum virum per capita, deciſ. 15.num.4.tom.2.

L. in copulandis, C. de nupt. loquitur de matrimonio ſimpliciter contrahendo non autem de matrimonio per copulam de neceſſe conſumando, deciſ.398.n.20. & 21.tom.2.

L. in rebus, C. de iur. dot. habet tantum locum in ſubſidium, ne mulier remaneat indotata, deciſ.590.n.22. tom.3.

L. pactum, quod dotali, C. de pact. loquitur de futura ſucceſſione, vel quando tota hæreditas, vel eius quota eſſet promiſſa, ſecus verò ſi quota bonorum, deciſ.692.n.10.tom.3.

L. quicumque, C. de apoc. priuat. lib. 10. procedit etiam in alijs materijs, quam in ſolutione cenſus, deciſ.317. num.20. tom.2.

L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. q. liber. in quo caſu procedat, deciſ.561. num.28. & ſeqq.

L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. q. liber. correcta fuit per §. defuncto, & per §. ſin autem, auth. de hæred. ab inteſt. ibid.num.29.

L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. q. liber. ſecundum aliquos procedit tantum in lucris nuptialibus non autem in alijs bonis, deciſ.561.n.31.tom.3.

L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. quæ liber. quare non fiat mentio de bonis maternis, ibid.n.43.

L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. q. liber. varios, & diuerſos habet intellectus, ibid.n.44. & ſeqq.

L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. q. liber. diuerſimodè in diuerſis Codicibus legitur, ibid.n.47.

L. quod ſcitis, §. ſin autem, C. de bon. q. liber. adeò obſcura, & ambigua viſa fuit ſcribentibus, vt in illius interpretatione omnes DD. vacillarunt in poſitione caſus illius, ibid.n.48.

L. quoniam, C. de teſtam. licet loquatur in inſtitutione facta verbis directis nihilominus habet etiam locum in vulgari, deciſ. 246.num.38. tom.2.

L. quoniam, C. de teſtam. dum dicitur, quod non loquitur de ſubſtitutionibus, intelligitur de fideicommiſſarijs ſubſtitutionibus inductis per verba merè præcaria, & non communia, ibid.num.41.

L. ſi filia, ff. famil. erciſc. quo in caſu loquatur, deciſ.607. n.47. tom.3.

Legis ſi me, & Titium, C. ſi cert. petat. æquitas non præſcribitur, niſi ſpatio 30. annorum, deciſ.315.n.46.tom.2.

Æquitas l. ſi me, & Titium, C. de act. empt. an verum ſit, vt ſpatio triennij præſcribatur, ibid.n.37.

L. ſi pater, vltim. C. de promiſ. in quibus terminis propriè emanauerit, deciſ.108.n.25.tom.2.

Pœna l. ſi quis, C. de tranſact. non poteſt excedere intereſſe creditoris, deciſ.575.n.10.tom.3.

ex Remedio l. ſi quis conductionis, C. locat. quando non poſſit agi, deciſ.605. num.10.tom.3.

L. ſi quis conductionis, C. locat. habet etiam locum in feudalibus, Rub. in Annotat. ad deciſ.420. n.74.tom.2.

Remedium l. ſi quis conductionis, C. locat. ceſſat, quando non fuit probata locatio, ibid.num.103.

L. ſi quis conductionis, C. locat. egregia notanda, & non parum ſingularis, ibid.num.44.

L. ſi conductionis, C. locat. loquitur, quando quæſtio *eſt inter* locatorem, & conductorem, non autem contra ſingulares ſucceſſores, ibid.n.49.

L. ſi quis conductionis, C. locat. licet loquatur in conductore, tamen ſecundum veriorem competit aduerſus omnes habentes cauſam ab agente, ibid.n.50.

L. ſi quis conductionis, C. locat. loquitur non ſolum in conductore, ſed etiam in quolibet recognoſcente, & recipiente rem ab alio cum onere reſtituendi, ibid.n.51. & 68.

L. ſi quis maior. C. de tranſact. non vindicat ſibi locum in praxi, niſi doloſè fuerit contrauentum, deciſ. 575. num.9. tom.3.

Remedium l. 2. C. de reſcindend. vendit. vt intret, debet ex actis conſtare de læſione, vltra dimidiam, deciſ.278. num.1. tom.2.

L E G E S.

Ex Authenticis.

Iuſtinianus Imp. in auth. de hæred. ad inteſtat. expreſsè irritat omnes priores diſpoſitiones, circa ſucceſſiones ab inteſtato, quæ illius authenticæ ſanctioni aduerſarentur, deciſ. 561. num.30.tom.3.

Auth. præterea, C. vnde vir. & vxor. in quibus terminis loquatur, deciſ.230.num.5.tom.2.

Auth. præterea, C. vnde vir. & vxor. non eſt extendenda, (quando tamen dos fuit congrua) ſub prætextu inſufficientiæ dotis ad alimenta, ibid.num.6.

Auth. præterea, C. vnde vir, & vxor ceſſat, quando dos de tempore contractus matrimonij fuit congrua, deciſ.230.n.1. tom.2.

Licet poſtea tempore ſoluti matrimonij dos ad alimenta non ſufficiat, ibid.num.2.

Auth. res quæ, C. commun. de legat. an ceſſet ſtante prohibitione teſtatoris alienationis etiam ex cauſa dotis, deciſ.16.num.1. & 2.tom.2.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. in omnibus deſcendentibus etiam vltra filiam, & neptes habet locum, deciſ.16. num.16. tom.2.

Auth. res quæ, C. commun. eſt fundata in publica vtilitate, inde proueniente, quod facilius nuptiæ contrahuntur, ibid. num.4.

Auth. res quæ, C. commun. de legat. ſecundum magis veram, ac receptam DD. ſententiam, fundata non ſolum eſt in præſumpta teſtatoris voluntate, quam in publica vtilitate, deciſ.129. num.8.tom.2.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. procedit non ſolum in tacita, ſed etiam in expreſſa teſtatoris prohibitione, deciſ.129.num.9. tom.2.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. habet locum, nedum in neptibus, & alijs deſcendentibus adhuc viuo teſtatore exiſtentibus, ſed in natis, & conceptis poſt ipſius obitum, ibid. num.10.

Auth. ſi qua mulier, C. ad Velleian. non procedit ſtante iuramento mulieris, deciſ.33.num.17.tom.2.

Text. in §. emphyteuſim Auth. non alien. declaratur, deciſ.21. n.17.tom.2.

Text. in §. illud iuncta gloſ. in verb. decreti auth. de hæred. declaratur, deciſ.359.num.8. & 13.tom.2.

Ex

Tomi II. & III. Partis IV. Recentiorum.

Ex Feudis.

Ca p. quo fratres de duob. frat. à cap. inueſt. ceſſat, quando feudum etiam nouum, reſpectu perſonarum, quibus conceditur tale feudum, conceditur tanquam feudum antiquum, deciſ. 603. num. 2. tom. 3.

Sed hæc opinio habet multos contradictores, & contraria eſt verior, ibid. n. 3.

Cap. ſi quis 1. de buob. frat. à cap. inueſt. non habet locum, quando feudum eſt antiquum, & ab initio fuit vnus tantum inueſtitus, licet poſtea tractu temporis fuerunt inueſtiti duo de eodem feudo, deciſ. 541. n. 3. tom. 3.

Cap. ſi quis, 1. de duob. frat. à cap. inueſt. quando de plano intret, ibid. n. 4. & 5.

Cap. ſi quis, 1. quemadmod. feud. ad fil. peruen. extenditur etiam de feudo, ad emphyteuſim inter eaſdem perſonas, deciſ. 107. n. 31. tom. 2.

Gloſſa.

Gloſ. in §. fin. inſtit. de locat. loquitur in contractu ſocietatis principaliter inito, & complicato cum contractu locationis, deciſ. 87. n. 7. & 10. tom. 2.

Gloſ. non intellexit textum in l. 4. §. fin. ff. de aliment. & cib. legat. dum in eo, verbum illud agant, expoſuit pro petant. Rub. in Annotat. ad deciſ. 636. n. 74. tom. 3.

Statuta.

Statutum Bononien. prohibet ſub certa pœna canalem aquæ fieri per alienum fundum, deciſ. 75. n. 12. tom. 2.

Sed dictum Statutum intelligendum eſt inuitis tantum Dominis, ibid. n. 13.

Statutum Bononien. diſponens, vt quando clericus agit contra laicum, ſeruetur ius Canonicum, quo caſu loquatur, deciſ. 438. num. 25. & 27. tom. 2.

Statutum Bononiæ mandat, vt idem ius ſeruetur forenſi agenti in Ciuitate Bononiæ, quod, & quale redderetur Bononienſi in Ciuitate illius forenſis, deciſ. 353. n. 4.

Declara tamen procedere, quando per errorem probatur quale ius redderetur Bononienſi in ſua Ciuitate, alias ſeruatur ſtatutum Bononienſe, ibid. n. 5.

Statutum Bononien. infirmat, & tollit robur litteris cambij, ſi infra annum non fuerint regiſtratæ, & quando procedat hoc ſtatutum, deciſ. 353. n. 6. & 7. tom. 2.

Statutum Bononien. de lucro dotal. principaliter emanauit ad fauorem maritorum, deciſ. 66. n. 7. tom. 2.

Statutum Bononien. expreſsè prohibet, ne poſſit nouum molendinum ædificari, ita quod veteri per regurgitationem aquarum præiudicium inferatur, deciſ. 151. n. 14. tom. 2.

Statutum Bononien. diſponit, vt vidua poſſit conſequi ab hæredibus mariti fructus dotis ei non reſtitutæ, loco alimentorum ad rationem ſeptem ſcutorum pro centenario & anno, deciſ. 153. n. 3. tom. 2.

Statutum Bononien. vt vidua poſſit conſequi fructus dotis ab hæredibus mariti, donec de ea fuerit ſatisfacta, requirit in vidua, vt contra eos proteſtetur, vel inchoet iudicium, & quis probare id teneatur, & an talis ſolemnitas poſſit remitti, deciſ. 153. n. 5. & 15. tom. 2.

Statutum Bononien. de arbitr. lib. 2. diſponit, vt impuberes minores 14. annorum non poſſint compromittere, deciſ. 38. num. 2. tom. 2.

Statutum Bononien. de arbitr. lib. 2. loquitur in arbitratoribus non autem in compromiſſo prout de iure, ibid. n. 3.

per Statut. Bononien. lib. 2. in rub. quomodo, & qualiter forenſibus ius reddatur, & vt habeat locum, quid requiratur, ibidem num. 10.

Statutum Bononien. de dot. reſtitut. §. ſi verò, quid diſponat, deciſ. 229. n. 1. tom. 2.

Statutum Bononien. in rubric. de dotib. §. ſi verò, quid diſponat, deciſ. 15. n. 1. & 6. 13. 18. tom. 2.

Statutum Bononien. ſub rub. de dotib. §. item dicimus qualiter diſponat, deciſ. 66. n. 1. 4. 10. 11. & 33. tom. 2.

Statutum Bononien. in rub. de dot. reſtitut. §. ſi verò, quid diſponat, deciſ. 174. n. 5. tom. 2.

Statutum Bononien. lib. 4. ſub rubr. de dot. reſtitut. diſponit fructus poſſe exigi ad rationem ſeptem pro centenario, deciſ. 104. n. 5. tom. 2.

Statuta Bononienſ. auctoritate Apoſtolica roborata ſunt, deciſ. 104. n. 5. tom. 2.

Statut. Bononien. lib. 5. in rubr. de pœn. vend. rem. alien. diſponit, quod ad effectum expellendi conductorem, ſufficit, quod deficiat in vno termino, deciſ. 396. n. 3. tom. 2.

Statutum Bononien. de ſucceſſ. ab inteſt. &c. diſponit, vt in ſucceſſionibus maſculi preferantur aſcendentibus fœminis, deciſ. 438. n. 2. tom. 2.

Statutum Bononien. de ſucceſſ. liber. &c. declaratur, deciſ. 438. n. 13. 19. & 20. tom. 2.

Statutum Ciuitatis Caſtelli circa contractus minorum, quid diſponat, deciſ. 288. n. 3. tom. 2.

Statut. 43. de Commendis Religionis Hieroſolymitanæ declaratur deciſ. 609. n. 6. & 7. tom. 3.

Statut. Ferrariæ lib. 2. cap 98. quibus acquiſitionibus reſiſtat, deciſ. 740. n. 22. 34. & 40. tom. 3.

Statut. Ferrar 142. lib. 2 legitimatum non poſſe ſuccedere patri, vel agnato, niſi legitimatus fuerit de conſenſu patris, vel agnati, de cuius hæraditate agitur, deciſ. 297. n. 14. tom 2.

Statutum Ferrarienſe diſponens de ſolutione intereſſe declaratur, deciſ. 710. n. 7. 8. & 9. tom. 3.

Statutum Ferrariæ taxat intereſſe in euictionis materia, ad rationem octo pro centenario, deciſ. 227. n. 7. tom. 2.

Statutum Ferrariæ taxans intereſſe in caſu euictionis, in quibus terminis loquatur, ibid. n. 8. 9. & 10.

Statutum Ferrarien. qualiter taxet intereſſe, deciſ. 718. numer. 10. tom. 3.

Statutum Florentinum defert lucrum totius dotis ſecundo viro, deciſ. 229. n. 3. tom 2.

Statum Florentiæ mandans, quod omnes Ciuitates ſubiectæ ſoluant certum quid, habet etiam locum in Ciuitate Piſarum effecta ſubiecta poſt ſtatutum, deciſ. 172. n. 23. tom. 2.

Statutum Florentiæ adeſt, quod forenſes, qui agunt contra Ciues Florentinos, ſi præſtent cautionem de iudicato ſoluendo in caſu reconuentionis, poſſunt vti beneficio ſtatutorum Florentiæ, deciſ. 429. n. 7. & 8. tom. 2.

Statutum Meleuitanum diſponens, vt non recipiantur in milites, qui originem aliquam ab impuris, nedum probabilem, ſed nedum auditam ex aliqua fama trahant, qualiter id intelligatur, deciſ. 276. n. 5. tom. 2.

Statutum Peruſinum mandat fieri compromiſſum inter coniunctos, deciſ. 646. n. 9. tom. 3.

Statutum Religionis Hieroſolymitanæ cap. 24. & 26. de commun. ærario quid diſponat, deciſ. 726. n. 1. tom. 3.

Statutum Religionis Hieroſolymitanæ cap. 48. de communi ærario, tria determinat, & quæ ſint vide n. 13. & 14. eorumque declarationem habes n. 15. 16 & 17. deciſ. 726. n. 12. tom. 3.

Statutum Sauignani, quid diſponat circa materiam ſubhaſtationis, deciſ. 212. n. 9. tom. 2.

Statutum Terræ Cingul. excludit fœminas dotatas, & interpretatur, deciſ. 180. n. 8. & 9. tom. 2.

Statutum Viterbien. diſponit, quod teſtamentum conditum à muliere ſine conſenſu fratrum, ſit ipſo iure nullum, deciſ. 676. n. 4. tom. 3.

Statutum Viterbien. ſub rub. 46. prohibet mulieribus habentibus filios, vel fratres relinquere viro ſuo vltra lib. 25. ibid. n. 5.

Et declaratur dictum ſtatutum, quoad extenſionem ibi poſitam, ibid. n. 6. & 7.

Statutum Vrbeuetanum excludit fœminas dotatas, vel dotandas à ſucceſſione parentum ſtantibus maſculis, deciſ. 523. n. 1. tom. 3.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 147. continuat poſſeſſionem defuncti in ſuum hæredem, deciſ. 420. n. 4. tom. 2.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 31. abijt in diſſuetudinem quoad Notarios Capitolinos, deciſ. 119. n. 18. tom. 2.

Statutum Vrb. lib. 1. c. 31. non abijt in diſſuetudinem, quoad Notarios creatos à Prothonotarijs, ibid. n. 19.

Nam nullatenus poſſunt exercere officium Tabellionatus in Vrbe, niſi ſeruata forma ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 33. & Conſtitutionum fel. rec. Pij II. & Leonis X. ibid. num. 20.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 31. Quod Notarij non matriculati rogari non poſſint &c. quid diſponat, refertur, deciſ. 119. n. 12. tom. 2.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 31. procedit etiam ſi inſtrumentum eſſet inter forenſes, & de rebus extra diſtrictum exiſtentibus, ibid. num. 13.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 31. minimè ſubſiſtit, vt aliqui putant, abijſſe in diſſuetudinem, & quare, ibid. n. 15. & 16.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 85. eſt deciſorium & ideò ſeruandum in omnibus Curijs. Rub. in Annot. ad deciſ. 666. n. 152. tom. 3.

Et ita fuit deciſum in Signatura Sanctiſſimi. ibid. n. 153.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 94. non requirit in fideiuſſore, vt diu ſtet in obligatione, ad hoc vt poſſit petere liberationem, deciſ. 152. n. 18. tom. 2.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 94. obligat præcisè principalem ad liberandum fideiuſſorem, & ad conſeruandum eum indemnem, deciſ. 152. n. 15. tom. 2.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. numquam concedit proprietatem lucri dotis, ſed ſolum vſumfructum largitur patri, deciſ. 664. n. 25. tom. 3.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. concedendo lucrum totius dotis marito, dum vxor predecedit extantibus liberis, intelligitur conceſſiſſe tale lucrum, quoad ſolam commoditatem, ibid. n. 17.

Et ſic, quoad vſumfructum, non quoad proprietatem, ibid. n. 18.

Statutum Vrb. lib. 1. c. 131. cum cogat maritum prædefuncta vxore, vt dotem conſeruet filijs, conſequenter ſolam commoditatem, & vſumfructum videtur conceſſiſſe, ibid. n. 19.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 137. eſt correctorium iuris communis, dum indulget viduæ, vt poſſit exigere fructus dotis non ſolutæ, deciſ. 607. n. 32. tom. 3.

Statutum Vrb. lib. 1. c. 137. loquitur de fructibus, ſeu alimentis præ-

ſtandis

Index Declarationum.

ſtandis viduæ poſt iudicialem interpellationem, deciſ.452. n.9. tom.2.

Statutum Vrb.lib.1.cap.137. diſponit, ſi vxor prædecedat marito, & adſint filij, percipere poſſit fructus dotis ex pignore dotali, deciſ.607.n.35.tom.3.

Statutum Vrbis lib.1. cap.137. magis fauet vxori, quam marito, qua propter diſpoſita in vxore non vendicant ſibi locum in viro, ibid.n.36.

Statutum Vrbis lib.1.cap.139.diſponit quod ſi mulier è domo mariti fuerit eiecta, Iudex mandet marito, vt alterum ex tribus faciat, deciſ.452.n.12.tom.2.

Vel, vt vxorem ſuam recipiat, ibid.n.13.

Vel dotem ſuam in tuto collocet, vt ex illius fructibus ſe, ſuoſque alat, ibid.

Vel ipſi vxori tribuat competentia alimenta, ibid.

Statutum Vrbis lib.1. cap.141. congruam, & neceſſariam dotem non excludit, deciſ.16.n.23.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1. cap.141. diſponit, filias fœminas, vel neptes paterno, & auito teſtamento acquieſcere, ibid.n.18.

Statutum Vrbis lib.1.cap.145.excludens fœminas propter maſculos, expreſsè cauet mulierem debere eſſe dotatam, & quidem à patre, dum de eius ſucceſſione agitur, deciſ.345.n.5.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1. cap.145. non excludit filias fœminas ab hæreditate patris, niſi pater eas dotauerit, vel frater ſit paratus eas dotare, deciſ.213.n.1.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1. cap.145. ab hæreditate patris decedentis ab inteſtato, excludit fœminas propter maſculos, deciſ.345.n.3. tom.2.

Statutum Vrbis lib.1.cap.147.continuat poſſeſſionem teſtatoris in ſuum hæredem, deciſ.359.n.14.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1.cap.147. continuat poſſeſſionem defuncti in filium, deciſ.673.n.6.tom.3.

Statutum Vrbis cap.147. lib.1. continuat poſſeſſionem defuncti in hæredes ſuos, deciſ.178.n.1.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1.cap.147. continuat poſſeſſionem defuncti in ſuum hæredem, deciſ.298.n.6.tom.2.

Sed hoc intellige, ſi in primis probetur poſſeſſio defuncti, ibid. num.7.

Statutum Vrbis lib.1. cap.147. non procedit in bonis forenſium, deciſ.298. n.8.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1. cap.147. non procedit quando ante aditam hæreditatem, tertius apprehendit poſſeſſionem, ſed opinio iſta eſt dubitabilis, ibid.n.9.10.& 11.

Statutum Vrbis cap.151. lib.1. an habeat locum in actu neceſſario, deciſ.65. n.7.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1. cap.151. tollit iuramentum, & habet locum in omni contractu in quo minor, vel mulier lædi poſſunt, deciſ. 564.n.18. tom.3.

Statum Vrbis lib.1. cap.151. expreſsè annullat omnes contractus mulierum ſine ſolemnitatibus in d. ſtatuto expreſſis celebratos, deciſ.370. n.11.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1.cap.151.non præſumit contractum doloſum, eo quia fuit factum ſine ſolemnitatibus, ſed ad obuiandum fraudibus annullat, deciſ.478.n.8.tom.3.

Statutum Vrbis lib.1.cap.158. diſponit ſi creditor fuerit negligens in exigendo creditum per ſexdecim annos præſumi debeat ſolutio, deciſ.671.n.3.& 4.tom.3.

Statutum Vrbis lib.1. cap.158. non comprehendit actionem realem, deciſ.372.n.18.tom.2.

Statutum Vrbis lib.1. cap.159. non habet locum in contractibus iuratis, ibid.n.19.

Statutum Vrbis lib.1.cap.185.diſponit, vt inſtrumenta dotalia habeant executionem paratam, deciſ.540.n.15.tom.3.

Statuti Vrbis præſcriptio quoad debitum interrumpitur per ſolam extraiudicialem interpellationem, deciſ.519.n.6.tom.3.

Statutum Vrbis de præſcriptione debiti fundatur ſuper prætenſa ſatisfactione, ibid.n.3.

Statutum Vrbis de præſcriptione inducit præſumptionem ſatisfactionis in debitore ſpatio 16.annorum, deciſ.626.n.3.tom.3.

Itaque ſi allegetur minus ſpatium temporis non releuat, ibid.

Statutum Vrbis de præſcriptione, ſibi locum vindicat etiam inter forenſes, & vbi inſtrumenta, ſeu chirographa crediti alibi fuerunt confecta dummodò petitio fiat in Vrbe, deciſ.555. num.2. tom.3.

Statutum Vrbis de præſcriptione debiti non intrat, quando contraria præſumptio præponderans adducitur, deciſ.519. num.13. tom.3.

Statutum Vrbis inducit præſumptionem ſolutionis ſtante lapſu 16.annorum, deciſ.577.n.2.tom.3.

Statutum Vrbis de præſcriptione fundatur in negligentia creditoris procraſtinantis exigere eius creditum, ibid.n.4.

Declaratio nonnullarum Deciſionum Sacræ Rotæ Romanæ, & quo ad impreſſas in diuerſis partibus.

* Rot. deciſ. 6. in antiq. de fid. inſtrum. fuit poſita ad limitationem præcedentis deciſ.91. num.17. tom.2.

Rota deciſ. 17. de reſtitut. ſpoliat. in antiq. quando habeat locum, deciſ. 469. numer. 23. tom.2.

* Deciſ.534.part.1.diuerſ.declaratur, deciſ.630.n.70.tom.3.

Rota deciſ.626.num.2.part.1. diuerſ. quo caſu loquatur.deciſ.536. n.12. tom.3.

Deciſio 680.n.2.part.1.diuerſ.quando procedat, deciſ.482.n.28.& 29.tom.2.

Deciſ.763. part.1. diuerſ. in quibus terminis loquatur, deciſ.645. n. . . tom.3.

* Deciſ.184. part.1. & 681. part.4. diuerſ.in quibus terminis loquantur, deciſ.352.n.15.tom.2.

Deciſ.678.n.4.part.4.diuerſ.qualiter intelligatur. Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.109.tom.3.

* Rota deciſ.65.n.1. part.1. recent. loquitur de pertinentia collationis ex conſuetudine, deciſ.312.n.35. tom.2.

Deciſ.68.part.1.recent. in quo caſu locum habeat, deciſ.352.n.18. tom.2.

Deciſ.97.part.1.recent. loquitur in caſu ſpolij, quando agitur contra Eccleſiam, & ideò non intrat, dum agitur contra priuatum, deciſ.535.n.12.tom.3.

Deciſ.238.n.3.part.1.recent.quo in caſu loquatur, deciſ.348.n.19. tom.2.

Deciſ.242.n.3.& ſeq. part.1. recent. quando intret, deciſ.599.n.31. tom.3.

Deciſ.432.part.1.recent. & alia coram Card. Blanchetto, quo caſu loquantur.deciſ.15. n.9.10.& 23.tom.2.

Deciſ.405.n.1.part.1.in recent.declaratur, deciſ.552.n.16.tom.3.

Deciſ. 468. in princip. part.1. recent. quo caſu procedat, deciſ.578. n.13. tom.3.

Deciſ.617.part.1.recent. quo caſu loquatur, deciſ.386.n.51.tom.2.

Deciſ.619. part.1. recent. in quibus terminis loquatur, deciſ.664. n.24. tom.3.

Deciſ.714.part.2.recent.intellectus, deciſ.375.n.10.tom.2.

* Deciſ.36.n.1.part.2.recent.& alia in quibus terminis loquantur, deciſ.379.n.18.tom.2.

Deciſ.63.part.2.recent.quo caſu loquatur, deciſ.564.n.10.tom.3.

Deciſ.255.part.2.recent. quo caſu loquatur declaratur, deciſ.352. n.25. tom.2.

Deciſ.387.n.2.part.2.recent quo caſu applicetur, ſicut etiam deciſ. Campanien.penſionis 20.Iunij 1611. deciſ.386.n.15.tom.2.

Deciſ.470. n.4. part.2. recent. & deciſ.134. coram Gregor.XV. in quibus caſibus loquantur, deciſ.617.n.11.tom.3.

Index Declarationum, quo ad Deciſiones diuerſorum Auditorum ſeparatim impreſſas.

* Aegid. deciſ.494. non ſeruatur, nam proceditur per contradictas, ſine alia intimatione facienda principali, ſiue eius procurator ſe abſentes, ſiue moriatur, deciſ.320.n.8.tom.2.

Aegid.deciſ.617.& aliæ quo caſu loquantur, deciſ.90.n.17.tom.2.

* Achill. deciſ.4. de Sentent. appell. quando habeat locum, deciſ. 48.n.46.tom.2.

* Caputaquen.deciſ.199.& aliæ declarantur, deciſ.128.n.26.& 27. tom.2.

Caputaquen. deciſ.165. part.3. quando intret, deciſ.352. num.17. tom.2.

Caputaquen.deciſ.262.part.3.declaratur, deciſ.580.n.9.tom.3.

Caputaquen.deciſ.329.part.3.declaratur, deciſ.144.n.7.tom.2.

Caputaquen.deciſ.339.part.3. & Mohed. deciſ.5.de decim.quo caſu loquantur, deciſ.580.n.15.tom.3.

* Caſſ.deciſ.3.de priuileg.& 8. de præben. in quo caſu loquantur, deciſ.530.n.24.tom.3.

* Creſcent.deciſ.1.de reſcript. procedit in reſcriptis ſignaturæ Iuſtitiæ non autem gratiæ, deciſ.339.n.6.tom.2.

Creſcent.deciſ.1. de reſcript.procedit in reſcripto iuſtitiæ, deciſ. 181.n.11.tom.2.

Creſcent. deciſ.6. de teſtam. quo caſu loquatur, deciſ.86. num.7. tom.2.

* Deciſ.421.coram San.mem. Greg.XV. in quibus terminis procedat, deciſ.651.n.5.tom.3.

Deciſio Manticæ 348.quando procedat, deciſ.651.n.7.tom.3.

Deciſ.327. coram Card.Mant. in fine, quo in caſu loquatur, deciſ. 488.n.10.tom.2.

* Mohed.deciſ.14.de præbend. in quibus terminis loquatur, deciſ. 665.n.6.9. & 16. tom.3.

* Put.deciſ.347.n.1.& 2.part.1.& deciſ.511. part.2. in nou. quo in caſu loquatur, deciſ.614.n.29. tom.3.

Put.deciſ.32.n.4.lib.2.& deciſ.320.n.2. part.1. quo caſu loquantur, deciſ.260. n.14.tom.2.

* Deciſ.Seraph.359.in quibus terminis loquatur, deciſ.272.num... tom.2.

Deciſ.445. coram bon. mem. Card. Seraph. declaratur, deciſ.665. n.14. tom.3.

Sequuntur declarationes Deciſionum non impreſſarum ordine alphabetico iuxta Diœceſes.

A

Amerina Bonorum coram bon. mem. Buratto declaratur, deciſ. 86.n.8.tom.2.

Arimi-

Ariminen.Bonorum 27.Octobris 1586. coram Bubal. declaratur, deciſ.603.n.13.tom.3.

Aſculana Dotis 7. Aprilis 1616. coram Marcomont. in quibus terminis loquatur, deciſ.208.n.5.tom.2.

Bononien.vſusfructus 14.Maij 1618.coram Card. Veroſpio ſen.declaratur, deciſ.125.n.16.tom.2.

B

Bracharen.coram Card.Sacrato, in quibus terminis loquatur, deciſ. 135.n.12.tom.2.

Brunduſina Gabellæ 13.Februarij 1604. coram Penia, eſt deciſio magiſtralis, eamque paſſim ſequitur Eminentiſſima Congregatio ſuper controuerſijs iuriſdictionalibus,&c.Rub. in Annot.ad deciſ.30.n.10.11.& 12.tom.2.

Sicuti quoque deciſio in cauſa Alben.Gabellæ, ſeu Onerum 28.Iunij 1630.coram Merlino,ibid.n.13.& 14.

Burgen. penſionis 18. Februarij 1585. coram Gypſio quo caſu loquatur, deciſ.536. n.14.tom.3.

C

Ceſenaten.coram Reuerendiſs.Ortembergo declaratur, deciſ.741. n.41.tom.3.

Cæſenaten.fructuum dotis 13.Iunij 1630. in quibus terminis ſit intelligenda, deciſ.607.n.67.tom.2.

Colimbrien.Canonicatus 14.Maij 1599.coram Card.Millino, quo caſu procedat, deciſ.100.n.10.tom.2.

Conſtantien. Iuriſdictionis 16. Nouembris 1607. coram Ortembergo,quo caſu loquantur,& in multis ab ea fuit receſſum, deciſ. 600.n.11.& 12.tom.3.

F

Fulginaten.Fideicommiſſi 5.Nouembris 1605.coram Coccino,quo in caſu loquatur, deciſ.651.n.4.tom.3.

I

Illerden.Prioriſſæ 13.Octobris 1636.coram R.P.D.Rojas declaratur, deciſ.744.n.18.tom.3.

M

Mediolanen.Pecuniaria 27.Ianuarij coram bon.mem.Millino,quibus in terminis loquatur, deciſ.472.n.16.tom.2.

Meliten. Nauis 16. Nouembris 1615. coram Sacrato in quo caſu procedat, deciſ.18.n.35.tom.2.

Montis faliſci hæreditatis 19.Martij 1584.coram Cantuccio declaratur & reuocata fuit in dubium, deciſ.438.num.72.73.74.& 75. tom. 2.

N

Nucerrina Bonorum 29.Maij 1602. coram Card. Sacrato declaratur, deciſ.438. n.80.tom.2.

O

Oſcen.16.Nouembris 1620. coram Card. Pamphilio declaratur, deciſ.449. n.21.tom.2.

P

Panormitana Archidiaconatus 26. Februarij 1590. coram Penia declaratur, deciſ.495.n.22.tom.2.

Parmen Penſionis 15.Ianuarij 1616.coram bon.mem. Remboldo, quo caſu loquatur, deciſ.562.n.5.tom.3.

Placentina fructuum in quo caſu loquatur, deciſ.446.n.28. & 29. tom. 2.

Præneſtina bonorum 29. Nouembris 1618. coram Card. Sacrato declaratur, deciſ.203.n.3.& 4.tom.2.

R

Reatinæ Præpoſituræ 23. Ianuarij 1615. coram Coccino intellectus, deciſ.530.n.52.tom.3.

Recanaten. Separationis thori 26. Februarij 1625. coram R.P.D. Pirouano declaratur, deciſ.742.n.44.& 45.tom.3.

Romana de Bombellis 31.Maij 1613.coram Card.Sacrato, quo caſu loquatur, deciſ.451. n.12.tom.2.

Romana de Bonadies 21. Aprilis 1603. coram bonæ mem. Card. Millino quo caſu loquatur, deciſ.505.n.28.tom.3.

Romana Bonorum de Ceulis 14. Nouembris 1603. coram Penia, quo loquatur.Rub. in annot.ad deciſ.617.n.132.tom.3.

Romana de Cuppis 5.Iunij 1602.quo caſu loquatur, deciſ.460.n.12. tom. 2.

Romana deuolutionis domus 7.Maij 1599.coram bon.mem.Penia in quibus terminis loquatur, deciſ.350.n.8.tom.2.

Romana domus ad Paſquinum coram Litta declaratur, deciſ.681. n.8.tom.3.

Romana fideicommiſſi de Caetanis coram Coccino declaratur, deciſ.119. n.21.tom.2.

Romana fideiuſſionis 21.Maij 1604.coram Card. Lancellotto, quo caſu non militet, deciſ.301.n.5.tom.2.

Romana fructuum coram Corduba & in Coſentina Penſionis coram bon.mem.Vbaldo declaratur, deciſ.234.n.9.tom.2.

Romana fructuum dotis 27.Februarij,& 12.Iunij 1606. coram Penia quo caſu loquatur, & maxima cum difficultate ibi fuit capta reſo[illegible]tio deciſ.607.n.64.66.& 67.tom.3.

Romana Hæreditatis 5.Iulij 1621. coram Remboldo in quo caſu loquatur, deciſ.370.n.9.tom.2.

Romana Lucri dotalis 16. Decembris 1633. coram Merlino, quibus in terminis loquatur. Rub. in annot. ad deciſ.378. num.18. tom.2.

Romana nominationis 1.Martij 1599.coram Litta,quo caſu procedat, deciſ.463.n.8.tom.2.

Romana Officij Scriptoriæ 23. Maij 1583. coram Clemente VIII. & 1.Iulij 1588.coram Card. Pamphilio ſen.quo in caſu loquantur, deciſ.550. n.22. tom.3.

Romana Palatij 5.Iulij 1621. quæ eſt in hac cauſam coram Coccino,declaratur, deciſ.402.n.8.tom.2.

Romana pecuniaria de Columna 2.Octobris 1615. coram Sacrato, quo caſu procedat, deciſ.199.n.12.tom.2.

Romana penſionis 15.Februarij 1636.coram bonę mem.Pirouano receſſit Rota ſub die 23.Maij 1644. coram R.P.D.Merlino, Rub. in annotat. ad deciſ.576.n.51.tom.3.

Romana Societatis coram Eminentiſs. Veroſpio declaratur, deciſ. 672.n.15. tom.3.

Romana ſocietatis 15. Decembris 1624. coram Vbaldo fuit reuocata, & quare. Rub. in annot. ad deciſ.542. n.80. tom.3.

Romana Societatis officij 6.Aprilis 1612.coram eodem Sacrato in quo caſu loquatur, deciſ.224.n.8.tom.2.

Romana Spolij coram Eminentiſs. Card. Pamphilio iun. declaratur, deciſ.584.n.7.tom.3.

Romana Tutelæ coram Reuerendiſs.Coccino Decano,declaratur, deciſ.116. n.17.tom.2.

S

Salamantina beneficij de Duena 31. Ianuarij 1596. coram Corduba,quo caſu loquatur, deciſ.10. n.32.tom.2.

Salamantina Iuriſdictionis 1.Iulij 1565 coram Ioanne Aldobr,quo caſu loquatur, deciſ.310. n.3.tom.2.

Spoletana penſionis 24. Ianuarij 1622. coram bon. mem. Vbaldo qualiter ſit intelligenda, deciſ.536.n.19.tom.3.

V

Valentina Decimarum 28. Nouembris 1603. coram Card. Lancellotto declaratur, deciſ.30.n.8.tom.2.

Vallitoletana ſeruitij 21. Ianuarij 1619. coram Andrea, quo caſu loquatur, deciſ.231.n.10.tom.2.

Viterbien. Terræ Vetrallæ 30. Martij 1616. coram Pirouano, quo caſu loquatur, deciſ.121.n.9.tom.2.

Vrbeuetana Caſtrorum 21. Nouembris 1585. coram Card. Blanchetto,declaratur, deciſ.438.n.70.tom.2.

Vrbeuetana fideicommiſſi 2. Maij 1603. coram clar. mem. Card. Pamphilio,declaratur, deciſ.706.n.16.tom.3.

Deciſio coram bon.mem.Card.Pamphilio ſen. 2.Maij 1603. declaratur, deciſ.136. n.39.tom.2.

Deciſiones coram Pirouano ſub die 21.Aprilis. & 18. Iunij 1621. declaratur, deciſ.467.n.1.tom.2.

Deciſio 8.Senatus Dolani quo caſu loquatur. deciſ.87.n.12.16.17. & 18. tom.2.

D O C T O R E S.

A

Abb.in cap.ad audientiam n.12.de Eccleſ. ædific. reprobatur, dum increpat gloſ. in cap. cum te de ætat. & qual. cum & ipſe fuerit ſibi contrarius, deciſ.464.n.6.tom.2.

Abbas in cap. cum Eccleſia ſub n.8. de elect. de quibus beneficijs intellexit, deciſ.100.n.4.tom.2.

Abb in cap.cum teneamur n.3. de præbend.quo caſu loquatur, deciſ.665.n.10.tom.3.

Abb.dictum in cap.diuerſitatem num.9.in fin.de conceſſ.præbend. quando ceſſet deciſ.608. n.22.tom.3.

Abb.in conſil.86.n.2.lib.2.& Pariſ. in conſil.82. n.5.lib.1. quo caſu loquantur, deciſ.87.n.4.tom.2.

Alex.opinio in auth.ſi quis in aliquo, C.de edend. non eſt vera, deciſ.503. n.8.tom.2.

Alex.in auth.ſi quis in aliquo, n.9. C.de edend. & alij quo caſu loquantur, deciſ.706.n.6.& 10.tom.3.

Alex.conſil.101.num.9.lib.6.quo caſu loquatur, deciſ.66.num.13. tom.2.

Alex.in conſil.135.n.4.lib.7. in quo caſu loquatur, deciſ.314.n.19. tom.2.

Alex.conſ.142.n.15.lib.5.& Anchar.conſ.119.num.2. quo caſu loquantur, deciſ.612.n.6.tom.3.

Alex.opinio in conſ.178.in fin. lib.6. eſt reiecta, dum ſentit, ſimpliciter legatis alimentis, eſſe præſtanda in domo hæredis. Rub. in Annot. ad deciſ.636.n.85.tom.3.

Alex. allegationibus non eſt tantum, & abſolutè confidendum, quamuis aliud ſentiat Afflict.in deciſ.100.n.2.Rub. in Annot.ad deciſ.636. n.88.tom.3.

Alex.in conſ.178.in fin.lib.6.pungitur à Crauett. tanquam dormitans, & à Simon. de Præt. quia loquitur contra textum & communem Doctorum opinionem, ibid.n.89.

Alex.conſ.190. n.32. lib.6.& Iaſ. conſ.13.n.2. & 4.vol.3.in quibus terminis loquantur, deciſ.614.n.25.tom.3.

Aluarott.inter conſ.Bruni 63.reijcitur, deciſ.603.n.31.tom.3.

Anchar. opinio, de qua in conſ.74. à nonnullis DD.dirè inſequitur, aſſerendo nulla ratione eam eſſe munitam, ſed ſolum ipſius auctoritate ſuffultam.Rub.in annot.ad deciſ.732.n.39.tom.3.

Et ſolum

Et ſolum eſſe eius fantaſiam, & ab omnibus reprobatam, ibidem num. 40.

Anchar.conſ.101.n.8.quando procedat, deciſ.268.n.5.tom.2.

Anchar.in conſ.157.& Aretin.in l.qui Romæ. §.duo fratres,n.18.ff. de verb.obligat.in quo in caſu loquantur, deciſ.674.n.3.tom.3.

Anchar.in conſ.370.quo caſu loquatur,deciſ.17.n.15.tom.2.

Angel.in l.fin.§.fin.n.2.& Alex. n.4.C.de iur. delib. intellectus,deciſ.201. n.11.tom.2.

Angel.Aret. in tract. de teſtam. gloſ.45. n.1. reijcitur à Barboſ. ſed minus rectè.Rub. in Annot. ad deciſ.636. n.128.tom.3.

Angel.conſ.103. inter conſ.Anchar. à pluribus eminentibus DD. ſecutus eſt,deciſ.674. n.2.tom.3.

Angel.in conſ.135. & Menoch.de adipiſc. poſſ. remed.4. n.71. declarantur,deciſ.243.n.2.tom.2.

Angel.in conſ.135.n.1.explicatur, deciſ.243.n.4.tom.2.

Angel.conſ.203. inter conſ. Anchar. cum quibus requiſitis loquatur, deciſ.637. n.9.tom.3.

Aret.in §.fuerat, n.15. Inſtit.de act. dum tenet tacitam hypotecam vxori,non præferri expreſsè poſteriori, eſt merito à DD. reprehenſus.Rub. in annotat. ad deciſ.666.n.101.tom.3.

Et certè in magnum incidit errorem, & quare,ibid.n.104.

B

Bald.in l.qui Balneum, §.Titia, ff.qui potior.in pign.declaratur, & n.7.deciſ.450. n.6.tom.2.

Bald.in l.qui balneum,§.Titia,ff.qui pot.in pign.hab. declaratur,& n.34.35.deciſ.675. n.33.tom.3.

Bald.in l.1.n.8.& 14.& Salicet.ibid.num.4.ff. pro ſoc.declarantur, deciſ.454.n.18.tom.2.

Bald. in cap. fin. n.7. de confeſſ.cum alijs allegatis per Peregr.art. 53.n.61.quo caſu loquantur, deciſ.557.n.9.tom.3.

Bald.Alex.Aretin.& Dec.notantur de inconſtantia.Rub. in Annotat ad deciſ.635. n.26.tom.3.

Bald.in prælud.feud.n.32.& Io.Monach. in cap.1.n.3.de conſtitut. declarantur, deciſ.630.n.10.tom.3.

Bald.in conſ.83.lib.5.reſpondetur,& n.82.deciſ.438.n.81.tom.2.

Bald.doctrina in conſ.170. in fin. lib.5. quando intret,& n.8. deciſ. 505.n.7.tom.3.

Bald.in conſ.318.n.1.lib.3. loquitur in terminis electionis Scholarium, in qua non eſt ſeruanda forma cap. quapropter de elect. deciſ.312.n.34. tom.2.

Bardellon. conſ.28. n.13. quo in caſu loquatur, & n.11. deciſ.386. n.10.tom. 2.

Bart.in l.2.n.23. C. de reſcindend. vendit. & deciſ.65. n.15. part.2. diuerſ.& deciſ.648.n.4.part.1.recent.quo caſu loquantur, deciſ. 317.n 22.tom.2.

Bart.in l.cum quæreretur, §.prædijs, ff. de legat.3. malè fuit allucinatus, & mirabile eſt tantum virum dixiſſe contra caſum expreſſum,ac in iure determinatum.Rub.in annot.ad deciſ.444.n... tom.2.

Bart.in l.ex duobus n.2.ff.de duob.reis, & in auth.hoc ita n.52. circa finem,C.eod.in quibus terminis loquatur, deciſ.545.num.11. tom.3.

Bart.doctr.in l.Prætor ait, §.quod ſi, inſtrumentum, ff.de edendo, quando intret,deciſ.534.n.18.& 19.tom.3.

à Bart.opinione,de qua in l.quæſitum,§.fin.ff. de fund.inſtr.non eſt recedendum,cum ſit communis, vera, & ſingularis, & ſatis placet, & n.28. vbi quod durum eſſet ab ea recedere in iudicando. Rub.in Annotat. ad deciſ.636.n.27.tom.3.

Bart.in l.qui balneum,§.Titia,ff.qui pot.in pig.hab.in poſitione caſus declaratur,deciſ.675.n.30.tom.3.

Bart.doctrina in l.qui Romæ,§.duo fratres, n.21.ff.de verb.obligat. eſt communiter recepta, & ex quo remaneret penitus deſtructa, deciſ.155.n.12.tom.2.

Bart.diſtinctio de qua in l.quod ſcitis, §. ſin autem, C.de bon.q.liber. non probatur ex d. l. & pro Bartolo in ea opinione nulla adeſt iuris deciſio n.33.deciſ.631. n.32.tom.3.

Bart.in l.quod ſcitis, §.ſin autem in princ. C.de bon. q.liber. communiter reprobatur,& quidem ab innumeris Doctoribus, deciſ. 664.n.12.tom.3.

Et quotquot DD. Claſſici fuerunt ante Bart. contrariam opinionem amplexi ſunt,ibid.n.13.

Bart.in l.quod ſcitis,§.ſin autem in princip.C.de bon.q.liber.à pluribus reprobatur,& præſertim à Baldo, Salyceto, Fulgoſio, Bellapertica,& alijs, deciſ.561.n.20.tom.3.

Et omnes illi, qui in ea opinione Bartolo aduerſati ſunt, loquuntur magis accuratè,& digeſte, & contra Bart. in hoc diuerſa Tribunalia iudicarunt,ibid.n.21.& 26.

Bart.opinio in l.quod ſcitis,§.ſin autem, C.de bon.q.liber.falſa eſt, & in contrarium eſt veritas, & ſic ſeruatur in praxi, ibid.num. 22. & 23.

Cum dicta contraria opinio ſit verior, & crebrior, eaque in iudicando eſt amplectenda, ibid.n.24.& 25.

Bart.in l.quominus,n.23.ff.de flumin. quo caſu loquatur, deciſ.75. n 16. tom.2.

Bart.in l.quoties, §.ſi duo,in fin. ff. de hæredibus inſtituendis, quo in caſu loquatur,deciſ.589.n.11.& 13. tom.3.

Bart. opinio in l. ſi iure, numer. 3. ff. de leg. 3. declaratur, deciſ. 632. numer. 3. tom. 3.

Bart.in l.ſi quis ex argentarijs,§.ſi in vitium, ff.de eden.quando habeat locum. deciſ.154.n.16.tom.2.

Bart.in l.ſi inſulam,ff.de verb. obligat. declaratur & refutatur, deciſ.314.n.41.& 42.tom.2.

Bart.opinio in l.ſi ita reſcripſero,n.1.ff.de condit. & demonſtr. procedit non ſolum in legatis, ſed etiam in inſtitutione hæredis,deciſ.581.n.7.tom.3.

Quidquid nonnulli contra eum ſenſerint, eumque Rota ſæpius etiam in inſtitutione hæredis ſecutus eſt,ibid.n.8.

Bart.in l.Titio,§.vſusfrectus, ff. de condit. & demonſtr. & alij declarantur, deciſ.493.n.39.tom.2.

Bart.opinio, de qua in l. fin. ff. de vſufruct. legat.vt vſufructuarius teneatur ad æs alienum teſtatoris damnata fuit in pluribus Orbis Tribunalibus.Rub.in Annotat. ad deciſ.636.n.54.tom.3.

Et præſertim in Camera Imperiali habita fuit pro ridicula, ibid.

Bart.in l.1.§.fin.n.6.& 7.ff.ſi cert.pet.declaratur, deciſ.37.num.16. tom.3.

Beja in ſumma poſt caſum 66. reprobatur à Sanchez de matrim. lib.1.diſput.33.n.29.& à Mantica de coniect. vlt. volunt.lib.11. tit.18.n.34.deciſ.398.n.15.tom.3.

Benintend,deciſ.93.n.11.reijcitur, deciſ.740.n.4.tom.3.

Bero.conſ.46.n.15.lib.1.in quo caſu loquatur,deciſ.675.n.8.tom.3.

Bero.in conſ.108.n.107.vol.1.quo caſu loquatur,deciſ.86.num.12. tom.2.

Bertazzol.in conſ.crimin.551.per tot.reijcitur, deciſ.594. num.19. tom.3.

Bonacurr. Bertaz. & Laderch. opinio, quo caſu intret, deciſ.484. n.19.tom.2.

C

Cagnol.in l.fin.num.198. C. de pact. quomodo veniat intelligendus,deciſ.40. n.15.tom.2.

Caldaſ.de renouat.emphyt.lib.1. quæſt.9.num.20. reijcitur, deciſ. 704.n.5. tom.3.

Caldaſ.de renouat.emphyt.quæſt.17.n.27.32.33.& 39.& per eum adducti declarantur, deciſ.107.n.36.tom.2.

Calderin. opinio in conſ.2. circa medium de feud.reijcitur, deciſ. 284.n.16. tom.2.

Cardin. in clem.2. n.8. de vit. & honeſt. cleric.& Gemin.in cap.1. §.ſi verò,n.50.de cleric.non reſid.in 6.qualiter ſint intelligendi. Rub. in Annotat. deciſ.576. n.162 tom.3.

Caſtr.& Fulgoſ.in l.ſi vnus, n.6. ff.de pact.in quo caſu loquantur, deciſ.545.n.10.tom.3.

Cephal.in conſ.103. n 4. & 5. & Gonzal. ad reg.8. gloſſ.2. n.121. declarantur, deciſ.84.n.6.tom.2.

Cephal.conſ.376.arguitur,cum inaduertenter locutus ſit. Rub. in annot. ad deciſ.636. n.58.tom.3.

Conſtant.Roger. de poteſtat. §.3. n.49. quo caſu loquatur, deciſ. 675.n. 44.& 45. tom.3.

Corn.in conſ.170.n.4.lib.2. & conſ.198. n.2. lib.3. declaratur,deciſ.438.n.69.tom.2.

Couarr.pract.quæſt.cap.6.ſub n.7. dum tenet alimenta,& ſumptus litis præſtita pauperi lite pendente,eſſe reſtituenda, vel computanda in ſortem,reprobatur paſſim. Rub.in Annot.ad deciſ.617. n.157.tom.3.

Couarr.pract.quæſt. cap.36. n.6. declaratur n.20. deciſ.630.n.28. tom. 3.

Couarr.pract. quæſt. cap. 6. n.7. confutatur dum ſenſit, pauperem cogendum eſſe ad præſtandam idoneam cautionem, ad hoc vt conſequi poſſit alimenta, & ſumptus litis ea pendente. Rub. in Annot.ad deciſ.617.n.174.& ſeqq. tom.3.

Couarr.opinio in cap.6.n.7. pract. quæſt. ſæpè à Rota fuit damnata. Rub. in annotat.ad deciſ.617. n.158.tom.3.

Couarr.in reg.poſſeſſ.2.part. §.1 n.3.& alij declarantur,deciſ.234. n.6. tom.2.

Crauett. in conſ.139: in quo caſu loquatur, deciſ.40.n.16.tom.2.

Crott.& Surd.de aliment.in quibus terminis loquantur, deciſ.369. n.11.& 13.tom.2.

Cuiac.in l.captatorias,ff.de hęred.inſtit.opinio recipitur,cum fundet eius opinionem in l.ille autem, ff.eodem,deciſ.272.num.10. tom.2.

Cuman. & Alex. in l. Titius, ff. ad Trebell. & alij in quo caſu loquantur, deciſ.186. n.3.tom.2.

Cum.ſuper rit.magn. Cur. cap.93. n.22. loquitur in terminis illius ritus,vel loquitur ſine ratione,deciſ.607.n.45.& 47.tom.3.

Cur.ſen.conſ.49. n.4.& alij DD. declarantur, deciſ.741. num.38. tom. 3.

D

Dec.& Anchar.reprobantur. Rub. in annot. ad deciſ.632. n.109. tom.3.

Decius in conſ.280. per tot.improbatur. Rub. in Annot. ad deciſ. 576.n.33.tom.3.

Dec.in conſ.149.n.4.reprobatur, deciſ.471.n.23.tom.2.

E

Eneas de Falcon. de reſeruat. quæſt.23. effect.17. verſ. ſextum eſt declaratur,deciſ.654. n 43. & ſeqq.tom.3.

Frecc.

Tomi II. & III. Partis IV. Recentiorum.

F

Frecc. de ſubfeud. lib. 2. quæſt. 8. declaratur, deciſ. 107. n. 24. tom. 2.

Fulgoſ. in l. qui balneum, §. Titia, ff. qui pot. in pign. hab. reijcitur, & reſpondetur, deciſ. 675. n. 6. & 39. tom. 3.

G

Gabr. concluſ. 3. n. 7. de iur. dot. & Guidopap. conſ. 6. n. 7. quo caſu loquantur, deciſ. 105. n. 9. tom. 2.

Gabr. conſ. 20. lib. 2. ſæpè à Rota fuit canonizatum, eiuſque opinionem retinet. Rub. in Annotat. ad deciſ. 460. n. 54. tom. 2.

Gabr. de fideicomm. concluſ. 11. n. 11. 12. & 13. reijcitur. Rub. in Annot. ad deciſ. 632. n. 71. tom. 3.

Gabr. in conſ. 74. n. 6. 32. & 39. lib. 2. quibus in terminis loquatur, deciſ. 453. n. 13. tom. 2.

Garz. opinio in tract. de benef. part. 5. cap. 1. n. 628. refutatur, cum tendat contra veriorem opinionem, n. 19.

Gerard. Mainard. lib. 1. deciſ. ſi declaratur, deciſ. 109. n. 10. tom. 2.

Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 15. §. 2. n. 67. & 68. errauit, deciſ. 665. n. 7. tom. 3.

Gonzal. Gratian. & Beltram. opinio, vt valeat vnio facta Seminario non erecto, qua benignitate poſſit ſaluari, & reprobantur à Doctoribus. Rub. in annot. ad deciſ. 373. n. 19. tom. 2.

Gratian. & Io. Baptiſta Mandoſius tanquam egregij Aduocati canonizantur à Rota, deciſ. 541. n. 75. tom. 3.

Gratian. diſcept. forenſ. cap. 522. n. 42. reijcitur, & lapſus eſt in eadem fouea cum Menoch. de arbitr. caſ. 170. n. 9. Rub. in Annot. ad deciſ. 636. n. 105. tom. 3.

H

Honded. conſ. 69. lib. 1. quo caſu loquatur, deciſ. 324. n. 6. tom. 2.

I

Iaſ. in l. 1. ff. ſolut. matrim. dum dixit generaliter dotem non comprehendi ſub lege vniuerſali, non parum errauit, & à quo fuit allucinatus, oſtenditur. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n. 3. tom. 2.

Iaſ. error in l. 1. ff. ſolut. matrim. à pluribus ſequutus fuit, ac illius dictum paſſim extollitur, ibid. n. 10.

Iaſon. in l. Titia n. 10. ff. de verb. obligat. declaratur, deciſ. 493. n. 37. tom. 2.

Iaſ. in conſ. 84. n. 27. vol. 1. declaratur, deciſ. 651. n. 6. tom. 3.

Imol. in cap. peruenit, n. 36. de fideiuſſ. declaratur, deciſ. 386. n. 14. tom. 2.

Imol. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Trebell. & aliorum doctrina quo caſu procedat, deciſ. 49. n. 10. tom. 2.

Imol. in l. gallus §. inſtituens num. 48. ff. de liber. & poſthum. & Roman. conſ. 438. in fin. quo caſu loquatur, deciſ. 198. n. 20. 21. 22. 23. & 26. tom. 2.

Innocent. in cap. propoſuiſti in fin. de præbend. & alij in quo caſu loquantur, deciſ. 316. n. 5. tom. 2.

L

Laderch. reſponſio de qua in conſ. 131. col. 2. verſ. & ex hac &c. quod vxori competat actio ex ſtipulatu ex priuilegio dotis, ſi marito ſit promiſſa dos non videtur tuta, & quare, deciſ. 105. n. 4. tom. 2.

Laderch. in conſ. 131. n. 18. reprobat. Alciat. ibid. n. 7.

Lancellott. de attent. in præfat. lit. pend. num. 662. non loquitur de translatione penſionis, ſed de translatione poſſeſſionis, deciſ. 650. n. 14. tom. 3.

Laurent. de Pin. conſ. 37. declaratur, deciſ. 324. n. 12. tom. 2.

M

Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 12. titul. 1. n. 32. alijque ab eo allegati, quo caſu loquuntur, deciſ. 22. n. 5. tom. 2.

Manent. de iur. contract. liuell. part. 14. n. 80. & Borg. deciſ. 26. n. 25. part. 3. reijciuntur, deciſ. 607. n. 39. tom. 3.

Manſuet. in pract. titul. de poſſeſſor. n. 27. & Boer. deciſ. 324. num. 3. reijciuntur. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 104. tom. 3.

Menoch. de arbitr. caſ. 170. num. 9. communiter ſolet refutari per Doctores, & in ſpecie à Stracc. Surd. Petr. Barboſ. &c. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n. 107. tom. 3.

Menoch. de arbitr. caſ. 170. n. 9. allegat plures DD. & omnes ferè contrarium tenent, ibid. n. 108.

Menoch. de arb. iud. caſ. 170. n. 9. & Burſatt. in conſ. 86. n. 29. vol. 1. refelluntur, ibid. n. 86.

Menoch. opinio, de qua in lib. 1. de præſumpt. q. 35. n. 38. non placet. Rub. in annot. ad deciſ. 617. n. 177. tom. 3.

Menoch. in conſ. 242. reprobat. Gabr. in conſ. 20. lib. 2. ſed & quidem malè. Rub. in annotat. ad deciſ. 460. n. 53. tom. 2.

Molin. de primogenit. lib. 2. cap. 15. n. 67. quo in caſu loquatur, deciſ. 505. n. 24. tom. 3.

N

Natt. conſ. 162. n. 33. quando ceſſet, deciſ. 478. n. 21. tom. 2.

Natta in conſ. 421. n. 1. declaratur, deciſ. 128. n. 45. & 47. tom. 2.

Nauar. conſ. 9. de elect. opinio quando procedat, deciſ. 574. num. tom. 3.

Neguſant. de pignor. 3. membr. 5. part. princ. n. 28. declaratur, deciſ. 590. n. 35. tom. 3.

Neguſ. de pign. part. 5. membr. 2. n. 40. & Magon. deciſ. 21. n. 13. & alij in quibus terminis loquantur, deciſ. 675. n. 23. tom. 3.

Neguſan. in tract. de pign. in 3. membr. 5. part. n. 28. dum aſſerit tertios poſſeſſores bonorum dotalium æſtimate datorum, non poſſe offerre æſtimationem mulieri agenti in ſubſidium contra eas, refutatur. Rub. in Annot. ad deciſ. 666. n. 138. & 147. tom. 3.

Neuiz. in conſ. 100. refutatur, dum dixit, quod cauendum à quouis contractu cum Eccleſia, tamquam à re periculoſa. Rub. in annot. ad deciſ. 444. n. 68. tom. 2.

Nicol. de Vbald. de ſucceſſ. ab inteſtat. part. 1. num. 30. quando non procedat. Rub. in annot. ad deciſ. 660. n. 14. tom. 3.

O

Odd. in conſ. 39. n. 65. 66. & 67. in quibus terminis loquatur, deciſ. 198. n. 27. tom. 2.

Oldrad. conſ. 21. eſt celebre, ac magis communiter receptum, & à Rota ſæpè canonizatum, deciſ. 632. n. 2. tom. 3.

ab Oldrad. conſ. 21. vt recedatur, ſola mens tacita, quæ ab expreſſis non colligitur, non ſufficit, collecta tamen ab expreſſis, & diſpoſitis ſufficit. Rub. in annotat. ad deciſ. 632. n. 33. tom. 3.

Oldrad. conſ. 21. vtrum euaneſcat, ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum, eſt anceps quæſtio, ita vt à tergo habeat lupos, & à fronte præcipitium, ibid. n. 41.

Oldrad. conſ. 21. deſtruitur, dum teſtator progreditur ad plures gradus ſubſtitutionum, ibid. n. 36.

Et huius opinionis pro anteſignano recognoſcitur Anchar. in conſ. 74. qui ad hoc communiter allegatur, & à magna DD. caterua ſequitur, ac eſt communis ſententia, ibid. n. 37. & 38.

Oldrad. conſ. 21. omnibus eſt notum, ab omnibus generali applauſu eſt canonizatum, & communiter, & magis communiter receptum in Scholis, & in Palatijs, ibid. n. 1.

Oldrad. conſ. 21. intrat, quamuis teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, & quidem perpetuò, & ſemper, ibid. n. 74.

Et ea de cauſa, quia ea ratio debet reſtringi in caſu à teſtatore expreſſo, ſcilicet ſi hæres deceſſerit ſine filijs, ibid. n. 75.

ab Oldrad. conſ. 21. ſi facilè propter omnes coniecturas recederetur, adeſſet periculum totalis euerſionis voluntatis teſtatoris, ibid. n. 22.

Oldrad. conſ. 233. & 257. n. 1. quo caſu loquatur, deciſ. 614. n. 56. tom. 3.

Oldrad. conſ. 229. n. 2. non habet locum, quando beneficium vacat per ceſſionem, vel reſignationem, deciſ. 292. n. 6. tom. 2.

Oraſc. deciſ. 110. & alij quo caſu loquantur, deciſ. 429. n. 12. tom. 2.

P

Pariſ. conſ. 19. n. 247. lib. 2. declaratur deciſ. 314. n. 27. tom. 2.

Pariſ. in conſ. 22. n. 36. vol. 1. in quibus terminis loquatur, deciſ. 107. n. 55. tom. 2.

Pariſ. in conſ. 71. n. 29. & ſeqq. lib. 3. reijcitur cum moueatur falſa ratione, deciſ. 155. n. 19. tom. 2.

Pariſ. conſ. 77. lib. 4. quo caſu loquatur, deciſ. 302. n. 6. tom. 2.

Peregr. in tract. de fideicommiſſ. art. 13. n. 65. reijcitur. Rub. in annot. ad deciſ. 632. n. 106. tom. 3.

Peregr. in conſ. 44. lib. 5. opinio non eſt attendenda, & quare, deciſ. 589. n. 17. tom. 3.

Pinell. de reſcind. vendit. part. 3. cap. 4. n. 30. in quo caſu loquatur, deciſ. 317. n. 18. tom. 2.

Q

Quaſſada in ſuis quæſt. cap. 15. n. 18. tanquam ſophiſticus refutatur. Rub. in annot. ad deciſ. 666. n. 131. & 133. tom. 3.

R

Ripa in l. priuilegia n. 42. ff. de priuileg. credit. Aſin. de execut. §. 7. cap. 33. & alij hic allegati, in quibus terminis ſint intelligendi, deciſ. 675. n. 41. tom. 3.

Ripa reſponſ. 31. n. 17. alias 3. de elect. quando non applicetur, deciſ. 354. n. 18. tom. 2.

Roman. in conſ. 104. n. 6. allegatur ab omnibus ad probandum, teſtem de credulitate probare contra producentem, & tamen in eo locò Roman. nec hoc dicere ſomniauit. Rub. in Annot. ad deciſ. 460. n. 41. tom. 2.

Roman. in conſ. 218. n. 6. communiter reprobatur, & contra eum tenet Rota eo reiecto. Rub. in Annot. ad deciſ. 378. num. 11. & 13 tom. 3.

Roman. conſ. 517. col. 2. qualiter ſit intelligendus, deciſ. 607. n. 54. tom. 3.

Ruin. in conſ. 34. num. 1. vol. 2. reijcitur, cum minus rectè ſentiat, vt odium inter nouercam, & priuignum ſit probandum, cum odium inter eos ſemper præſumatur. Rub. in annot. ad deciſ. 636. n. 156. tom. 3.

Ruin. in conſ. 46. in fin. lib. 2. reprehenditur à Menoch. in conſ. 146. ibid. n. 7.

Ruin. in conſ. 47. n. 4. lib. 2. & alij, dum dicunt, verbum, cadere, eſſe obliquum, quo caſu loquantur, deciſ. 246. n. 26. tom. 2.

Ruin. in conſ. 85. n. 9. lib. 4. accuratius locutus eſt, quam in conſ. 48. eod. lib. deciſ. 480. n. 13. tom. 2.

Ruin. in conſ. 128. n. 16. lib. 3. declaratur, & quo caſu loquatur, deciſ. 246. n. 47. & 48. tom. 2.

S

Salicet. in l. fin. C. de iur. dot. quod dixerit, leges generales non habere locum in dote, id nullo modo probatur, cum nec hoc dicere ſomniauerit, & tamen à pluribus ad id probandum allegatur. Rub. in annot. ad deciſ. 460. n. 4. tom. 2.

Et qualis ſit eius verus intellectus, ibid. n. 5. & 6.

Salicet.

Digitized by Google

Salicet.Caſtren.& Socin.in l.fructus, ff.ſolut.matrim. toto cælo errarunt.Rub. in annot. ad deciſ.444.n.56.tom.2.

Saluſt. Pacif. Hect. &c. dum ſentiunt ſocietatem officij in totum diſſolui per receptionem partis ſortis principalis, reijciuntur, cur. ,ro iſta opinione, nec legem, vel aliam rationem, niſi indiuiduitatis, quæ falſa eſt, adducant, deciſ.454. n.24.tom.2.

Sanchez de matrim.lib.5.diſp.5.n.33.in quibus terminis loquatur, deciſ.382.n.9, tom.2.

Sarmient.ſelect. interpret.lib.2,cap.4. n.2.dum ſentit ſolam correſpectiuitatem abſque conditione ſufficere ad inducendam captatoriam inſtitutionem, reijcitur, cum loquatur ex proprio capite, deciſ.272.n.9.tom.2.

contra Sarmient.ſelect.interpret.lib,2.cap.4. num.2.eſt communis opinio,ibid.n.12.

Sarnen.in regul. Cancell. de impetrand. quæſt.19. qualiter intelligatur,deciſ.654.n.48.& 50.tom.3.

Speculat.doctrin.in titul.de inſtrum.edit.§.reſtat. n.3. reijcitur,deciſ.171.n.2. tom.2.

Surd.de alimenti titul.1.quæſt.120.n.14. carpitur,quia eius opinio nulla ratione,aut iure probatur.Rub.in annot.ad deciſ.617.n.29. tom.3.

Et Ioann.Lupus ab eo allegatus,nec id dixit,nec dicere cogitauit, ibid.n.30.

Surd.conſ.36.n,14.quo caſu loquatur, deciſ.12,n.17.tom.2.

Surd.conſ.206.num.19.& 22.in quo caſu loquatur, deciſ.604.n.6. tom.3.

Surd. deciſ.339. in quibus terminis procedat, deciſ.606. num.28. tom.3.

Surd. in conſ.447. num.10. quo caſu loquatur, deciſ.425. num.9. tom.2.

T

Tapia in auth. ingreſſi in verb. ſua C. de Sacroſ. Eccl. declaratur, deciſ.493.n.56. tom.2.

Theſaur.deciſ.84.declaratur, deciſ.66.n.14.& 15.tom.2.

V

Valaſch. diſtinctionem de qua in eius tract. de iure emphit. quæſt.13. num.12. licet Rota alias ſecuta fuerit, tandem materia maturè ventilata, eam damnat, refutatque,deciſ.9. num.10. tom.2.

Valaſ.diſtinctio in d. quæſt.3. num.12. nulla probabili ratione munita,nec auctoritate roborata eſt, & ipſemet fuit ſibi contrarius, ibid. num.13.

Valaſc. opinio in d.quæſt.13.vocatur à Caſſad. vana futilis,& ridicula, & ſi ſequeretur, inconuenientia multa oriri poſſent, ibid. num.13.

Vaſq.de reddit.Eccleſ.cap.3.dub.7.n.26.declaratur, deciſ.115. n.7. tom.2.

FINIS.

Digitized by Google